Sevilla H. G. Govierno

58

~~Aº 64~~

~~Aº 42~~

~~Aº 64~~

~~B. nº 64~~

CCnt

Commentariorum

FELINI SANDEI FERRARIENSIS,

IN DECRETALIVM LIBROS V.

Pars Secunda.

DOCTISSIMORVM VIRORVM ADNOTATIONIBVS, rerumq; summis illustrata, atq; innumeris locis, collatione ad vetustissimorum codicum fidem facta, integritati suæ fideliter restituta.

*NOVIS ETIAM ADNOTATIONIBVS D. Brunori à Sole Iuriscon. Veneti, quæ hoc asterisco * signatæ facilè dignoscuntur, non prætermissis.*

VENETIIS, M D LXXXIIII.

TITVLI ET CAPITVLA II. PARTIS.
LIBRI SECVNDI DECRETALIVM.

COMMENTARIA
FELINI SANDEI
FERRARIENSIS,

IVRIS INTERPRETIS EMINENTISSIMI, ſacrique Palatij Apoſtolici cauſarum Auditoris meritiſſimi, in DECRETALIVM Gregorij IX. Librum II.

DOCTISSIMORVM VIRORVM ADNOTAtionibus ac rerum ſummis fideliter illuſtrata, & genuinæ lectioni reſtituta.

De iudicijs. Tit. I.

SVMMARIVM.

1 *Iudicium dicitur criminale, quando pœna applicatur fiſco.*
2 *Iudicium an ſit criminale, ſi ſit ſtatutum epiſcopi priuans aliquem beneficio, ſi fecerit tale quid.*
3 *Iudiciorum quot ſunt ſpecies.*

a 1 VBi a Pœna † applicatur fiſco, iudicium eſt criminale, vbi verò nõ, tunc eſt ciuile. Glo. eſt in l.3. in princ. ff. de ſepul. vio. & in l.j. in gl. fi. C. eod. & ibi illam põderat Sal. ad hoc, & eſt glo. in l. aut damnum. in prin. ff. de pęn. & in. §. in ſum, Inſti. de iniurijs, & hoc tenet Bar. in l.j. ff. de priua. deli. & in l. non ſolum. §. fi. ff. de proc. & Bal. in l. tran-
2 ſigere. C de tranſact. Vtrum autem, ſi † ſit ſtatutum epi priuans quem beneficio, ſi fecerit tale quid, an tale iudicium ſit criminale? Domi. Ant. in c. ſuper his. de accuſ. dicit, ꝙ ſic, & ibi do. Abb. dicit, hoc ſibi nõ diſplicere, quia ex quo illa pœna eſt propria delicti, dr̃ iudicium criminale. Sed Io. de Imo. ibi ꝯ̃ tenet, & idẽ tenet ibi Io. de Ana. Sed opin. do. Ant. & Abb. eſt vera, quia non eſt poſſibile dicere, ꝙ iſtud ſit iudicium ciuile, ex quo pœna nõ applicatur parti, licèt iudiciũ dicatur criminale, vbi pœna applicatur fiſco, tñ ex quo iſto caſu delictũ nõ habet aliã pœnã, merito iudiciũ dicetur criminale, maximè, quia punitur ea pœna, qua ipſum punit ſtatutum. Vtrũ aũt in dubio pę na debeat applicari fiſco, vel parti, ponit Pet. de Anch. in clem. Paſtoralis, in 20. no. de re iu. Et vbi imponitur pęna ademptionis oĩum bonorũ, tunc in dubio applicatur fiſco. c. cum ſecundũ. de hęret. in 6. c. felicis. de pę. eo. lib. 6. Et vbi imponitur pœna, ꝑ verba multiplicatiua, tunc applicatur parti. Tex. eſt in c. ſuper ꝯtumacia. & in c. quiſquis inuẽtus, in fi. 17. q. 4. & in c. cũ deuotiſſimã. 2. q. 2. Vbi aũt imponitur pęna ꝯtẽplatione partis, etſi non dicant verba, ꝙ applicetur parti, tñ applicabitur damnũ paſſo. Tex. eſt cũ gl. in c. in quibuſdã. de pœn. & in ca. ſi Canonici. de off. ord. in 6. & eſt ẽt tex. cũ gl. in c. qa clerici. de iure pa. & hæc allegat Lud. in l. 2. §. item ſi in facto. ff. de ver. obl. Et qñ pœna applicetur fiſco, vide Sal. in l. mulctarum. C. de modo mulctan. & Ana. in c. 2. de maledicis. Et per hoc ſuccinctè remanet expedita hæc Rubrica.

a Vbi. *Adde, ꝙ regulariter pœna in qua venit condemnandus reus cõuetus ciuiliter, eſt in totum applicãda parti, & hoc idẽ eſt in actione populari, vt per Scribentes in l. 3. ff. de ſepul. viol. Adde do. Ale. in l. eũ, qui. §. in popularib. ff. de iureiu.*

3 Adde, ꝙ † iudiciorũ multæ ſunt ſpecies, quas proſequitur Spe. in tit. de iud. §. j. & 2. Et ideo rubrica eſt poſita in plurali. Ad quã mãm vide do. Iaſ. Mayn. in rubrica. C. eo. tit. qui ponit ſeptem principales ſpecies, quarum prima eſt, quia quoddã eſt iudiciũ vniuerſale, qñ agiť petitione hæreditatis, vel actione de pec. vel actione de dote. quoddã eſt iudicium gñale, quando agitur actione gñali tutelę, l. j. C. de iudi. vel, qñ agiť ac. neg. geſt. quoddã eſt iudiciũ particulare, qñ agitur ad vnã rem. Et de iſtis eſt gl. magiſtra in l. j. in princ. in gl. mag. ff. de edẽ. de qua ẽt per do. Iaſ. May. in l. edita. C. de edẽ. Secunda, qa quædã ſunt iudicia ſimplicia, & quædã ſunt iudicia duplicia. Et dicuntur iudicia duplicia, qñ vnus ſuſtinet ꝑſonã actoris & rei, vt in tribus iudiciis, fam. erci ſ. cõi diui. & finiũ regund. l. in trib. ff. de iudi. Tertia, quia quoddã eſt iudiciũ ordinariũ, quoddã extraordinariũ, vt declarat glo. in c. qm̃ ꝯ̃ in ver. extraord. iud. j̃. de proba. & gl. in c. dilectus. j̃. de ſent. exc. & in l. filiuſfa. ff. ſi cert. pet. Quarta, quia quoddã eſt iudiciũ plenariũ, quoddã ſummariũ. cle. diſpẽdioſam. de iud. Quinta, qa quoddã eſt iudiciũ incidens, quoddam emergẽs, vt declarat gl. in l. quod iuſſit. ff. de re iudi. & gl. in l. j. j̃. de ordi. iudi. Sexta, quia quoddã eſt iudiciũ merè temporale, qñ litigať de re profana, quoddã merè ſpirituale, puta de iure eccleſiaſtico, quoddã eſt tẽporale annexũ ſpirituali, vt eſt ius patro. in aliqua eccleſia, c. quãto. j̃. eo. Et quale ſit, declarat gl. magi. in c. piæ mentis. 16. q. 7. Septima & vltima, quia quoddã eſt iudiciũ merè ciuile, quoddã mere criminale, & quoddam mixtũ, quod qñ ſit, gl. variãt, quas recitat Bar. in l. 3. in prin. ff. de ſepul. viol. Tñ, prout dicit
* do. Iaſ. in d. rub. vera ꝯcluſio & cõis* eſt, ꝙ qñ agitur ꝓ pœna applicanda parti, etiã ſi ageretur pro delicto, dicitur cauſa ciuilis, qñ verò agitur ad pęnã applicandã fiſco, quia dicitur agi ad vindictã publicam, l. licitatio. §. qui illicitè. ff. de publicanis. dr̃ eſſe criminalis. Ita dicitur tenere gl. in l. ꝑtori. in prin. ff. de ſepul. vio. quæ gl. dr̃ eſſe ad hoc ſingularis, ſm̃ Imo. in rub. ff. de pub. iud. ſed eſt ſimilis gl. in l. j. in gl. fi. & ibi per Sali. no. C. de ſepu. vio. & glo. in l. aut damnum. in prin. ff. de pę. firmat Bar. in d. l. 3. Cy. & Bal. in l. ſi qua per calũniã reprobata glo. ibi, C. de epiſ. & cle. & communiter Cano. hic. Si verò in parte pęna applicatur fiſco, & in alia parte ipſi parti, dicitur cauſa mixta. Tex. eſt ſingularis in c. tuæ. vbi do. Ant. & alij de procu. Et ad obiecta ꝯtra cõem doctrinã prædictam per do. Abb. & Pan. hic, in vlt. col. reſponde, prout per do. Iaſ. in d. rub. quem vide. Et qualiter, & quot modis ſumatur, vide ibi per eum plenè, & nota.

SVMMARIVM.

1 *Citatio debet fieri ad inſtantiam partis.*
2 *An præſumatur in dubio facta ad inſtantiam partis.*
3 *Citatio quibus caſibus valet non facta ad inſtantiã partis. Iudex*

post conclusionem in causa, an possit interrogare ad finem fundandi nouam intentionem partis.

4 *Excommunicatio facta de aliquo, donec satisfecerit, requirit absolutionē: Vbi verò aliquis est suspensus, in dubio nō requiritur absolutio, si satisfecit causæ, propter quā fuit suspensus. Et num. 5.*

6 *Synodus an recusari possit tanquam suspecta.*

7 *Promittens soluere in tali loco non potest variare.*

8 *Excommunicatus si sustinet excommunicationem per annum, est priuatus beneficio.*

9 *Excommunicatio an requirat nouam citationem. An notorius contumax possit excommunicari sine noua citatione.*

10 *Citatio realis requirit commissionē iudicis, & rationem subiungit: Nam ad capturam requiritur causæ cognitio. Item nu. 11.*

12 *Nuncius generalis cum autoritate citandi, vbi non requiritur causæ cognitio, potest citare sine alia commissione.*

13 *Commissio citationis non præsumitur de iure.*

14 *Citatio realis de debitore fugitiuo competit parti.*

15 *Captura non solum est licita propter recuperationem sui, vel sibi debiti, sed etiam ablatio rei alienæ.*

16 *Nullus tali communicet, vel, Talis euitetur ab omnibus, Talia verba inducunt excommunicationem, si sunt lata præcedente apparatu ad excommunicandum.*

17 *Noueris te excommunicatum, hæc verba sunt latæ sententiæ.*

18 *Iudicium valet præsente non citato, & non contradicente.*

19 *Præsens in iudicio cogitur pati, vt sibi offeratur libellus.*

20 *Venditor non tenetur de euictione, si non vocatur, vt litem defendat, licèt sciat emptori litem moueri.*

21 *Recedens à iudicio sine licentia, dicitur contumax.*

22 *Citatio si fit ad vnum actum, vel ad vnum locum, vel ad vnum tēpus, & postea fiat alius actus, vel alio loco, vel alio tempore, citatus non est contumax.*

23 *Concilium prouinciale vtrùm possit deponere episcopum, & pronunciare deponendum.*

CAPITVLVM V.

DE quo vult deo. Pactū de non declinādo iudice suo, q exceptione repelli poterat, est irreuocabile, & Cōtumax in nō rñdēdo, vel ↄparendo, pōt excōicari, sed non incurret priuationē bñficij. H. D. No. ꝙ qñ dr̄, Et ex ↄcilio, tunc declarat̄, ꝙ aliquis ꝓposuit tale qd in cōcilio, & Papa assensit: vbi verò dr̄, In concilio tunc demōstratur, quòd Papa ꝓposuit, & cōcilium assensit. Ita do. Abb. in c. j. de pac. & in c. j. de spō. & in c. consensus. de re. eccl. nō alie. No. ibi, in ver. Aduersarius. Dicit hic d. Ant. ꝙ ille dicit̄ meus aduersarius, qui aduersatur mihi in lite ēt ꝑ aliū mota. Et est de hoc tex in c. fi. de eo, qui mit. in pos. vbi Abb. hoc tenet, & Milus in Reper. suo nouiter impresso, in ver. Aduersarius. An aūt aduersarius meus possit esse testis contra me? Dicas ꝙ aduersarius olim, hodie repellitur. Ita Inn. in c. cum oporteat. de acc. & Bal. in l. in ipsius C. fam. ercis. & alibi tex. in §. accusatores 3. q. 5. vult, ꝙ ēt repellatur is, qui de nouo reconciliatus est, ponunt Imo. & Inn. in c. cū I. & A. de re iud. Quòd autē in consideranda inimicitia non attendatur, an sit nata ex lite mouēte, vel ex alio, & sic ñ cōsideretur, qs dederit cām inimicitiæ, vide ad hoc Bal. in l. præscriptione. C. si ꝯ ius, vel vtil. pu. No. ibi petijsset.
1 a ꝙ † citatio a dēt fieri ad instantiā partis. An aūt p̄sumat̄ ad instantiā partis facta, dicit hic do. Ant. ꝙ sic, ꝑ l. sciendū, ff. de ver. obl. Dicit hic Are. ꝙ ista ↄclo reprobat̄ ibi ꝑ Lud. ꝗa petitio citationis est solēnitas extrinseca, q̄ nō p̄sumit̄, nisi appareat. Ergo, &c. Sed tu dicas, ꝙ ī factis antiquis p̄sumit̄ solēnitas ēt extrinseca. Ita Inn. in c. illud. de p̄sump. Ergo ita erit ī casu nr̄o vbi res cēt de antiquo. Are. aūt ipse hic rñdet ad argumētū hoc mō, dicens, ꝙ actus citatiōis nō fit sine expensa, sed sic est, ꝙ vbi actus requirit expēsam, & reperit̄ factus, & nescit̄ à quo, ꝙ p̄sumit̄ factus ab eo, cuius interest. Ita Bart. in l. cū seruus. ff. de ver. ob. Sed sic est, ꝙ citatio fit cū expēsa partis. Ergo, &c. Et de ista solēnitate extrinseca, ꝙ p̄sumatur, apparet ex eo, ꝙ decidit Bal. in l. 2. C. de edē. vbi dixit, ꝙ si mercator scripsit in libris suis vnā meā rōnē, ꝙ p̄sumit̄ scripta ad petitionē meā, quia ex quo agit̄ de interesse meo, p̄sumit̄ facta ad instantiā meā. Ergo idē in casu nr̄o. Itē ꝓ alia rñsione dicti argumēti aduerte, ꝗa solēnitas extrinseca præsumit̄ adesse, qñ solet cōiter interuenir̄. Ita Io. An. ī tit. de emp. & ven. § j. ver. s; nūc formā. vbi ponit d̄ inuestitura, q̄ fit cōiter p̄senti, & si ñ dicat̄ facta p̄sēti, p̄sumit̄, ꝙ inuestitus fuerit p̄sens.
2 V3 † aūt trib. casib. citatio facta nō ad istātiā partis. Primus casus ē vbi p᷒ talē citationē pars ↄparuit, & ñ opposuit, s̄m Bal. ī l. j. C. vt q̄ desūt aduo. Secūdus nisi iudex videret instātiā perire, ꝗa tūc motu ꝓprio p̄t citar̄. Ita Bar ī l. Seius, & Augerius. ff. ad l. Fal. ꝗa instātiā perire, dānū Reip. est. Inn. ī c. cū ↄtingat. ī fi. de iurei. Tertius casus est, vbi cā ↄcernit bonū publicū, vt ī electione, ꝗa ex officio citare p̄t. Ab. in c. ꝓposuisti. de fo. ↄp. & gl. in c. fi. de ele. in 6. q̄ dicit ꝙ citare ē iudicis, & ñ partis officiū.
b 3 Vtrū b iudex † post cōclōnē ī cā possit interrogare, ad finē fundādi nouā intētionē partis. Do. And. Barb. hic allegat Bal. ī l. j. C. vt q̄ desūt aduo. vbi dicit, ꝙ cōclō fit partibus, & ñ iudici. S3 añ poterat īterrogar̄, ergo & post. Itē iudex post ↄclōnē in cā p̄t admittere ꝓbatiōes. Tex. est ī l. vnius. § fi. ff. de q̄st. Allegat ēt ꝓ hac opi. Do. Ant. & Im. ī c. cū cā d̄ iur. cal. & Lu. in rep. l. admonēdi. ff. d̄ iurei. & Do. An. hic. Cōtrariū t3 In. ī c. cū Ioānes. d̄ fi. inst. & ē additio, vbi dicit, ꝙ ad declarationē iā actorū, ñ aūt nouarū rerū īterrogare p̄t, & ibi Car. dicit. No. hoc dictū Inn. ꝗa vidi multos reputatissimos Doc. errar̄ in hoc, ꝓ quo ꝗdē dicto ↄsuluit & ipse cōsilio suo 72. inci. Sigillatim ad singula, ī quarto dubio, alle. gl. in. § illud. ī Auth. d̄ test. in ver. ñ habebit, cir. fi col. 7. vbi gl. dicit, p̄t interrogar̄ post ↄclōnē in cā, ñ vt addat, sed vt hēat declarationē iā dictorū. Idē t3 Pet. de Anc. in c. j. de ↄfes. ī 6. & Lud. in l. 4. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. inf. sed ꝓ do. Ant. vr̄ tex. in c. Pastoralis, in fi. d̄ cā possess. & ꝓprie. Cui tñ, si subtiliter cōsiderabis, potes rñdere. Et ideo tene secundā opi. & non primā. Excommu-
4 nicatio † facta de aliquo, donec satisfecerit, requirit absolutionē gl. est in cle. j. in ver. donec. de decimis. Limita hoc, nisi lex, ꝑꝑ quā est incursa excōicatio, reuocaret̄ ꝑ legislatorē, ꝗa tūc ētsi aliquis ꝯuenisset, non est opus absolutione. gl. est de hoc in cle. j. in ver. pro infectis, de imm. eccl. & ibi Pau. de Leaz quē refert ibi do. Car. Secūdus casus est, vbi Papa ipse excōicasset aliquē ad tp̄s, ꝗa tūc elapso tp̄e nō requirit̄ alia absolutio, dictū ē do. Ant. in c. fi. de matr. ↄt. ꝯ interdictū eccl. sed Dom. in c. in primis. 2. q j. reprobat illud dictū, dicēs, ꝙ l3 Papa nō subiaceat iuri positiuo, tñ in dubio, vbi nō apparet, p̄sumit̄ in actib. suis inniti iuri cōi. Ergo & hoc casu standū erit iuri cōi, & sic reqret̄ absolutio, & hoc teneo ꝑ tex. in c. in causis. de re iud. & ꝯ do. Ant. facit tex. in cle. fi. d̄ sent. exc. vbi ꝑ admissionē osculi ñ absoluit̄ excōicat᷒. Et ꝙ excōicatus, donec satisfecerit, debeat absolui etiā

a Citatio *Adde tu ꝓ vera cōclusione, ꝙ vbi ex actis cōstat de citatiōe, ꝙ eo tūc citatio p̄sumitur facta ad instantiā partis. Ita Guid. de Su. in l. ad perēptoriū. ff. d̄ iudi. Imo. hic in īstrumento. Tex. & do. Abb. ēt hic ī 2. co. in vers. tertio no. Adde do. Lanfr. de Oria. in c. quoniā cōtra. de ꝓba. in vers. citationes.*

b Vtrū. *Adde tu, & dic clarius, ꝙ post didicita testificata iudex p̄t ex officio suo testē iterum īterrogare, et hoc, qñ obscurè deposuit. Ita tenuit gl. in c. ꝑ tuas. de testi. in gl. j. in ver. & iudex. Adde aliā gl. ī c. cum Ioannes. de fi. inst. in ver. postquam. do. Car. in cle. sæpe. de ver. sig. in 22. col. & practicā Papi. in fol 39. in ver. deinde, circa quid, si testis. Adde etiā, ꝙ si sunt deperditę attestatiōes, possunt iterum testes examinari. Tex. est in c. fi. sup. de ꝓb. & ibi Bal. Adde Spe. ī tit. d̄ teste. §. satis, ī fi. Adde tu quòd iudex pōt cōclusionē in cā reuocare ex causa, & admittere probationes ꝑ testes, & instrumenta. Ita do. Abb in c. quoniā contra de ꝓb. in 10. col. in vers. no. bene gl. et in c. dilectus. de fi. inst. in 2. col. do Alex. in l. quod iussit ff. de re iu. in pen. col. in ver. octauo fallit & Ioan. de Ana. in c. ad petitionem. de accu. in 4. col. in ver. no. quòd hic Papa. Et adde Fel. in d. ca. quoniam contra. in glo. in verbo, productiones.*

post

post satisfactionẽ est gl.in cl.ꝓsenti,in verbo, donec,de
cẽsi.& gl.in c.cũ tu,in verbo,donec,de vsur. Idẽ tȝ Arc.
in c.decẽter,89.dist.Et no.ꝙ ibi Arc.reprobat vnã gl. q̃
est in d.c.fi.de mr̃i.ↄ̃. ↄ̃ interdic.eccl'æ. Hanc rl'am tȝ
Dom.in c.si qs autem,18.dist.& Abb.in c.nõ est,de spõ.
5 Vbi † verò aliqs est suspensus,in dubio ñ requiritur ab-
solutio,si satisfecit cãæ,ꝑꝑ q̃ icurrit suspẽsionẽ. De hoc
est gl.in c.qui merito,11.q.3.& in c.si quis deinceps, in
gl.3. 16.q.7.& in c.quisquis,de ele.in gl.3.Fallit primò,
vbi absolutioni apponit̃ tp̃s,puta suspẽdo te,donec fue
ris absolutus.Tex.in c.Parochianos,& in c.cõquesti, de
sen.exc.& tȝ Pau.de Leaz.in d.cle.j.de decimis. Secũdo
fallit,quoad forũ cõsciẽ,qa suspẽsio fert̃ ꝓ culpa, & sic
requirit̃,ꝙ pęniteat de illa culpa. Ita Io.And.post Host.
in c.1.de sent.exc.in vi.in gl.in ver.elapso.Tertio lĩta,
nisi suspensioni adijciat̃ factũ,non tp̃s, ergo nõ satisfecisse
se sufficit, nisi doceas de facto corã superiore. Ita dicit
In.in c.cũ bonę,ď ęta & qual.Sed in hoc veritas est in ↄ̃
rium,nam Inn.met tȝ oppositũ in c.sicut,el j. ď cohab.
cle.& mulie.& hoc firmat Do.post Io.And. in c.qa sæ-
pe,in gl.in ver.donec,de ele.in 6.Dẽt tñ fieri fides,an sa
tisfecerit superiori,sed ñ restat, quin possit celebrare in
terim post factum adimpletum. Et hoc ẽt tȝ Dom.in d.
c.in primis,2.q.1.Itẽ ista ↄcl'o nõ hẽt locum in suspen
sione ab hoĩe,sȝ in suspensione à iure.Ita Arc.ĩ c.sacer-
dotes,56.dist.& in c.q merito.Nã ſm ipsũ ibi,bñ est ve-
rũ,ꝙ in suspẽso a lege,vt ĩ symoniaco & notorio forni
catore,nõ reqritur absolutio, secus verò in suspẽso ab
hoĩe,sed certe non capio istã suã drĩam q̃ ipse fundat ꝑ
l.Celsus,ff.de arbi.vbi mitius agit̃ cũ lege,q̃ cũ hoĩe, &
ipsam reprobat Dom.in c.ad hæc,23.dist.dicẽs,ꝙ inten
tio oĩum est,loqui sic in suspensione hoĩs,sicut in suspẽ
sione legis.No.ibi,donec satisfecerit,ꝙ ↄtumax p̃t mul
a ctari,parte ẽt nõ petẽte. a No. ẽt ꝙ ex
cõicatus nõ appellat,qñ ↄtẽpsit absol
ui.Ita dicit Cal.in c.ab excõicato ď re
script.& ibi do.Ant.in fine ↄmẽt. Gl.
in ver.interrogatus. Dñt ibi Mode.ꝙ
6 † Synodus recusari nõ poterat, rõ, qa
ex diuersis dięcesibus veniebãt ep̃i, &
erat impossibile,ꝙ oẽs essent ↄcordes.
nõ sic est in ciuitate, q̃ est vnũ corpus
mixtũ,& rñdet ad tex.in c.qa suspecti
3.q.4.& illud ↄciliũ ibi principal'r fue
rat ↄgregatũ ↄ̃ Io.Chrys.secus, vbi a-
lia de cã fuisset ↄgregatum. Tñ dicas,
ꝙ Synodus recusari p̃t, quia appella-
b tio & recusatio a pari ꝓcedũt b, c.sup
eo.de appe.Sed a synodo appellari p̃t,
c.multis,17.dis.ergo & recusari.Et viď
Cal.ↄs.6.in tit.de app.vbi dicit, ꝙ vnũ collegiũ totũ p̃t
recusari. Et vide etiã Spe.in tit.de requisitione ↄcilij. v-
bi dicit,ꝙ vnus p̃t hr̃e suspectos oẽs Doc. vnius studij,
& Bal.in l.1.C.si rector prouin.vbi dicit, ꝙ ꝑꝑ caput su-
spectũ p̃t totũ collegiũ recusari,ꝙ ego intelligerẽ verũ
dũmõ illud caput sit tale, cui nõ auderet vniuersitas ↄ̃
dicere. Ita dicit Bal. Limita scđo,dũmõ vniuersitas sub
sit sibi,secus,si nõ subest collegiũ sibi. Ita Io.And.in ad-
di.Spe.ĩ tit.de iud.dele §.fi.in ver.itẽ ꝙ ex plurib.iudici
bus.Oĩa ista limita, vt ñ hẽant locũ in ↄcilio gñali,quia
illud ñ p̃t recusari. Ita Abb.hic gl.ĩ ver.experiri. De quo
allego primò gl.in l.inter tutores,in gl.1.post prin.ff.de
admin.tut.& gl.in c.dispendia,§.reus,de resc.in 6.& gl.
in l.sępe,in ver.experiri,ff.de re iud.glo.in ver. placere.
Pactum de proroganda iurisdõne factũ ĩ pñtia iudicis,
est irreuocabile. Ita Ab.hic,& tȝ Ang.& Pau.de Cast.in
d.l.si ↄuenerit,allegata in gl.& ĩ l.1.ff.de iud.Angel. ubi
ampliat,ẽt si iudex solũ est pñs,lȝ alter ñ acceptet, & tȝ
Bal.in auth.& cõsequenter,C.de sen.& Ab.in c.signifi-
casti,in 2.no.de fo.ↄp.& do.Ant.in c.P.& G.de offic.de
leg.& facit l.cũ ostẽdimus,§.fi.ff.de excu.tut.vbi si actus
sit factus corã iudice,p̃sumit̃ in eo interuenisse stipula-
tio. Ad idẽ facit tex.ĩ l.pacta nouissima,C. de pac.& ibi
Bal.Abb.Car.& Imo.hic tenent ↄ̃rium,ꝙ imo tale pa-
ctũ sit reuocabile. Et aduerte ẽt, qa Arc.dicit hic, ꝙ lȝ

a Non petente. *Adde do. Ale.de Imo.in l.ex cõsensu,§ fi. de app.& in l.si qua pœna de ver.sig. & Bal.ĩ l.certa,C.qñ prouo.non est neces.*

b A pari procedũt. *Adde Lap.ĩ sua alle.1. & Spe. in tit.de acc. §.1. ver.sed qd si cã.et § effectus, versic. quis ergo,et in ti. ď inquisitio. §.1.*

* cõis * ↄcl'o sit,ꝙ ex aliquo actu citra litis ↄtestationẽ ta
cita prorogatio inducatur,ꝙ tñ in ↄ̃rium facit l.aptissi
mi,C.de iud.vbi probat̃,ꝙ terminus ꝓponendi declina
torias ẽ litis ↄtestõ.sȝ rñde,ꝙ hoc est verũ, nisi prius qs
renũciasset declinatorijs, qa tũc ñ expectat̃ litis ↄtestõ.
Scđo mouet̃,oĩs exceptio, q̃ ꝓponit̃ añ litẽ ↄtestatã sit
ad finẽ declinãdi iudiciũ,ergo ñ dẽt opari ↄ̃riũ.Sed his
nõ obstãtib.tene opi.primã Abb.Secundo fallit d. l.si ↄ
uenerit,respũ interesse,qa hoc respũ nõ datur facultas
variandi. Ita Ab.hic & Bal.in l.1.C.de iu.om.iu.& Car.
& Im.hic.Et sic,si variat, tenet̃ ad interesse. Et ita tenẽt
hic oẽs Mod. Ex quo sequitur, ꝙ ille nõ est ↄpetens in
cã principali,est ↄpetẽs in isto incidẽti expensarũ. Et po
nit Spe.ĩ tit.de expẽsis,§.in ista,ver.9.dicens,ꝙ practica
est,ꝙ ↄdẽnet eũ in expẽsis,& postea dicat se incõpeten
tẽ.Sed certe vr̃,ꝙ imo ẽt possit fieri ↄdẽnatio expẽsarũ,
postq̃ dixit se incõpetẽtẽ,ꝑ tex.in c.cũ appellationibus
de app.in 6.ibi eadẽ die condẽnet in expensis. Ecce,ꝙ i-
ste act⁹ ẽ posterior,ad idẽ est tex.ĩ c.statutũ,§.cum vero.
de resc.ĩ 6. Amplia,ꝙ index incõpetens,ẽ ↄpetens ñ so
lũ ĩ ↄdẽnãdo in expẽsis,sȝ ẽt in tradendo malũ impera
torẽ carceri. Casus est ĩ c.sup eo.de cri.fal. Intellige tñ,
ꝙ ille tex.loqt̃ ĩ delicto vt ibi ꝑ Ana.ĩ fi.& Ab.ĩ c.cũ sit
gñale,in fi.de fo.ↄpet. Tertio fallit d.l.si cõuenerit, vbi
qs iurasset,qa tũc pęnitere ñ p̃t. Ita Pe.de Anc.cõs.192.
inc.In auxiliũ veritatis,in fi.dicẽs,hoc esse nouũ ad in-
tellectũ d.l.si ↄuenerit,& sic ↄ̃ dicit Ab.hic. rõ,qa iur̃m
hẽt vim ↄpellẽdi ad factũ,Gl.est in l.si pecuniã,in prin.
ff.de ↄd.ob ca.ibi dũ gl.dicit,ut qa iurasti,& tȝ Bal in c.
ex rescripto,ď iurei.& Abb.in c.ꝑ tuas,in rep.de arb.vbi
tȝ ↄ̃dict.In.de quo hic ꝑ ipsũ.Et sic tȝ ibi ↄ̃riũ,ꝙ hic, &
in lectura ibi,in pe.col.Vbi renũciatũ est foro,ñ ꝓcedit
§.ↄ̃hentes,Gl.est in l.1.ff.si quis in i⁹ voc.ñ ierit. Imo re
probat gl.illã in c.fi.j.tit.proximo,dicẽs, ꝙ vbi ẽt renũ
ciatũ est foro,idẽ ẽ.Sed tu tñ tene illã gl.qa idẽ tȝ Abb.
in d.c.fi.ad fi.Et ibi dicit,ꝙ fallit in clerico,qui nõ p̃t re
c nũciare foro c sine licentia ep̃i.Et idem tenet Ang. in l.
hæres absens,& in l.1.ff.de iudi. Bal.in l.cũ Archimedo
rã,C.vt in pos.leg.& ibi dicit,ꝙ glossa
tores antiqui idẽ tenuerunt.Tex.in d.c
§.ↄ̃hentes,qui loquitur,vbi nõ ẽ renũ
citũ foro.Et ita tȝ ibi Pe.de Anc. No.
7 † quartò vnũ ad declarationẽ d.l.si ↄ-
uenerit,ꝙ vbi pactũ fit ꝑ hæc verba,
Promitto soluere in tali loco,nõ pos- d
sum tũc variare,hoc primo intellige,
nisi inuenires me in loco pestifero, vl'
in loco,vbi ꝑꝑ potentiã tyrãni dubita
rẽ opprimi. Hoc est dict. Ange.in l.cũ
res,§.1.ff.de leg. 1. Idẽ si ego nauigarẽ
ꝑ illũ locũ. Imo.ibi tȝ ↄ̃rium, quia de
buit ꝓmittẽs cogitare,ꝑ l.si qs domũ,
§.1.ff.loca. Tñ hoc ñ obstante, lĩtatio
ẽ vera,qa hoc intelligit̃,vbi hoc inter
uenire solebat,lȝ secus erat in casu no
stro. Rõ,qa ĩ loco ñ tuto nullus tenet̃
d litigare. Scđo d declara,nisi exp̃ssis ali
quib.locis tũc subiiciat̃ clausula gña-
lis,qa intelligit̃ de locis ñ magis distã
tib.expressis. Ita dicit Abb.hic, & do.
Ant.ꝑ tex.in c.sedes,de rescr. Contra
hoc tȝ hic Im.& dicit,ꝙ c.sedes, non
intelligit̃ in gñe,ꝙ sequit̃ ꝑ uerba vni
uersalia,& nõ indefinita. Allegat Ioã.
And.in c.2.de resc.in 6.ubi ita lĩtat d
c.sedes,quia si dr̃ ↄ̃ Pet.Martinum,&
alios oẽs, ista sunt verba vniuersalia,
& nõ indefinita,& nõ procedit d. c.se
des. De hoc ponit Do. in c.gñali, de
elec.in 6.Imo.in cle.in plerisq; de ele.
Tertio declara, nisi quis promitteret
rñdere in aliquo loco,qa tunc adhuc
locus est pęnitẽtiæ. Hoc voluit Bal.in
l.eũ,C.de ꝓcur.vbi dicit, ꝙ verbum,
Respondere,nõ importat solutionẽ.

c Foro. *Addẽ Spe. in tit. de renun.§. cui ãt,et in tit. de pos.§.7.uer.2.et ĩ tit.ď sẽ.§.3.ad fi.*

d Scđo. *Adde tu, ꝙ ego teneo op.Feli.& sic ↄ̃ Imo.& dico si ẽt facta sit specificatio ꝑ verbũ gñale, vel simile,restringitur secundum spẽs prǽcedẽtes,ut non sit maior expressis: Ita tȝ do.Ab.ĩ cõsi.suo 180.inci.Si amittamus. Pro ista op.allego duas decisiones in simili primò illud, qď ꝑ c.sedes,de resc. tȝ Bar.in l.sed & si §.quæsitũ ĩ duobus locis,ff.si quis cau.vbi dicit,debitor ꝓmisit de aliquib.casib.specificatis fortuitis,postea subdit uerbũ gñale. Et de oĩbus ꝙ intelligitur de oĩb.similib.specificatis. Scđo illud, qď vult Lu.Ro.in cõsi.suo 271.inci.*

vis tota. In similibus terminis. Tertiò allego doctrinā Bar. vbi ēt Bald. l. quoties. C. fa. erci. vbi dicit ꝙ verba gñalia indefinita recipiūt intellectū à spālibus præcedētibus. facit quod no. Bal. ī d l. j. C. ꝺ hære. & actio. vē. in fi. vbi dicit, ꝙ verba gñalia debēt intelligi generaliter, nisi limitētur per præcedentia, et sic cōcludo, quod si debitor ꝓmisit soluere certis locis specificatis, et subdit, et qbuscūq; locis, ītelligitur nō de remotioribus expressis.

a L. si ɔuenerit. *Et ibidē ad hoc vide omnino do. Alexan. de Imo in l. j. de in ius vocan. et in l. 2. §. defendi. ff. ex quibus caus. in poss. eatur.*

& ita tenēt oēs hic, saluo nisi dicatur, Promitto rñdere de pecunia. Ita Pa. de Ca. ī d. l. si ɔuenerit. a & Bal. in l. eā, quā. C. de fideicō. & ī l. si quis in cōscribēdo. C. de pac. Vltimò vide Bar. Cepol. in cau. sua 88. inc. Sępissimè, char. 10. vbi dicit, ꝙ cautela est ꝙ ī instrō dicat, Promittis soluer̄ vbicūq; locorū, ēt pestiferis, ētsi nauigares, etiāsi distarēt, &c. Sed no. ꝙ vbi qs ꝓponit exceptiones, de qbus dēt cognosci post litē ɔtestatā dicet facta ꝓrogatio irreuocabiliter. Ita Bal. in l. peremptorias. C. sent. rescin. non pos. Itē no. ꝙ d. l. si ɔuenerit. nō hēt locū in ꝓcuratore. Ita ɔsuluit Anc. ī ɔs. 140. īci Primū dubiū. vbi dicit, ꝙ ꝓcurator ñ pt reuocar̄ pactū d. ꝓmittēris ɔueniri posse ī aliquo loco, nisi habeat ad hoc mādatum, s3 d. posset pęnitere ante litē ɔtestatā, ꝑ d. l. si ɔuenerit. Itē no. ꝙ vbi qs astrinxit se a d ɔparedū ꝑ modū ɔfessionis, tūc ñ est locus pœnitētiæ. & sic nō hēt locum d. l. si ɔuenerit. Ita dicit Bal. ī l. si pr̄. C. ne ꝺ sta defun. Ad oīa ista no. ꝙ vbi iudex erat ɔpetēs, s3 declinabilis, ꝙ tūc nō hēt locū iste tex. tūc. n. pactū ē irreuocabile. Itē illa verba, Vbicūq; tibi placuerit, vel visū fuerit. no. ꝙ importāt arbitriū boni viri. Ita dicūt Ab. & do. Ant. hic. Sed quid si aliquis dixit, Promitto parere mandatis curiæ? Dicas, ꝙ ista verba inducūt rogationē. Ita Ang. ī l. j. ff. si qs ī ius voc. non ierit. Glo. in ver. donec. Super ista gl. nō insistunt Doc. quia clara est: & de hoc posui anno ꝓterito in c. q̄renti. de off. dele. vbi de offensa dubia & manifesta ibi
8 plene videas. Gl. † in verbo, ępatum. qui sustinet excōicationē ꝑ annū, est priuatus bñficio. Dicūt hic Moder.
* ꝙ ista opinio cōis * est vera. Et aduerte, in q̄tū Pan. hic latè scribit circa c. rursus. 11. q. 3. quia oīa ista, q̄ ipse hic dicit, furatus fuit à dño Car. in c. ꝑpendimus. in repe. de sent. exc. vbi ipse ponit hæc ꝑ verba formalia, & ibi dicit, ꝙ ꝑꝑ autoritates antiquorū difficilè sustineret ī practica, ꝙ eēt priuatus bñficio, sed ꝙ tñ poterit mitti ī possessionē ex secūdo decreto, ita vt faciat fructus suos, per tex. ī l. Fulcinius. §. fi. ff. ex qb. cau. ī poss. eatur. Et ibi Bar.
9 ad hoc pōderat illū tex. † Vtrū excōicatio requirat nouā citationē? Notorius ɔtumax pt excōicari sine citatione. Ita Docto hic, & Host. in c. venerabili. de censib. Lap. allegatiōe 73. inci. Prælatus regularis. Host. in c. j. ꝺ off. dele. in 6. Inn. in c. ad petitionē. de accus. & gl. i cle. si añ. de do. & ɔt. Cōtra Doctores hic t3 In. in c. sacro. de sent. exc. in gl. Arc. in c. indignè. 12. q. 2. do. Ant. in c. cū sit Romana. de app. Pro qbus facit, qa etiam in notorio facto requiritur citatio, c. porro. de diuor. c. ad nr̄am. quarto, de iurei. Dicas, ꝙ reqritur citatio in casu isto, s3 vnica, ex quo notoriè ē ɔtumax. Ita Dom. in c. j. de off. dele. ī 6. Dicit hic Are. ꝙ ñ obst. dictū Bar. in l. eius, q de latorē. ff. de iure fi. vbi dicit, ꝙ ille, q dixit nolle venire, ñ est manifestè ɔtumax, qa poterat hr̄e legitimā cām, & sic erit iterū citādus, qa dicit ipse hic, ꝙ hoc dictū est falsū, nā si erat impedit⁹, debebat allegare. Ergo si ñ allegauit, ē sibi īputādū, ꝑ notata ī l. ɔtumacia. ff. ꝺ re iud. Mulcta vero requirit nouā citationē b. Hoc vult Bar. ī l. j. in fi. prin. ff. si qs ius dicē. nō obtēp. & ibidē Ang. in §. j, Bar. in l. 4. C. de ꝓcu. Im. & Pa. de Cas. in d. l. ɔtumacia. Arch. in c. certū 11. q. 3. Anc. in c. j. de dolo & ɔtu. in 6. Fallit primò, vbi mulcta cōcernit ꝓcessum. Bar. in l. 3. §. si ad diē. ff. de re mili. Scđo fallit, vbi citans ɔminatur se mulctaturū, tūc si ñ ɔparuit ex pria citatione nō dēt necessariò amplius citari. Ita

b Nouam citationē. *Adde do. Alex. de Imo. in l. desertorē. §. si ad diē de re mili. & in d. l. j. allega. in tex. vbi etiam vide per Raphaelem.*

c In ɔdēnatione. *Adde tamen,*

dicit Bar. in l. impuberib. §. fi. ff. de suspect. tutorib. & est tex. in c. 2. de testi. cogē. & ibi hoc no. do. Ant. & idem t3 Imo. in l. si finita. §. Iulian⁹. ff. de dam. inf. vbi dicit, ꝙ citat⁹ cū ɔminatiōe, q̄ qua s̄. si ñ venit, ñ est amplius citādus. Tertio fallit in excōicatiōe, casus est hic in tex. nr̄o. Quarto fallit, vbi notoriè ɔstar de ɔtumacia in iudicio, quia tūc ñ ē amplius citādus. Hoc sētit hic Ab. & latius in c. fi. de iu. cal. In ɔdēna c tiōe c expēsarū rōne ɔtumaciæ, nō reqritur noua citatio. Inn. in c. calūniā. ꝺ pęn. Cy. in l. sancimus. ī 13. q. C ꝺ iudi. Io. And. in c. finē litib. de do. & ɔtu. & ibi do. Ant. & est tex. ī c. cū dilec. in fi. de do. & ɔtu. & ī c. j. eo. tit. lib 6. & in c. ɔstitut⁹. ꝺ ꝓc. & ibi gl. expressa ī verbo, taxatiōe. Dicit hic do. Ant. ꝙ ñ videt drīa inter mulctā, & ɔdēnationē expēsarū. Im. dicit, ꝙ differūt, qa mulcta venit ex offic. iudicis, merito citatur, ex quo ñ fuit ɔtumax in aliquo actu mulctæ, s3 ɔdēnatio expēsarū ē de ꝓcessu, ī quo fuit facta citatio, merito ñ citat ad se videdū ɔdēnari. Ita dicit hic Imo. Do. in c. j. de rest. spo. in 6. t3 expsse, ꝙ sit citādus cōdēnādus in expēsis, ꝑꝑ illū tex. in ver. iudicia r̄ taxatione ꝓmissa. Ergo si iudicia r̄, ergo reqritur citatio. Tñ dicas, ꝙ ñ obst. ꝙ expēsæ reqrant taxationē iudicialē, qa ille tex. ibi in d. c. j. non loquitur in casu ɔtumacię, ꝑ tex. in d. c. ɔstitutus. ꝺ ꝓc.
* Stat ergo firma cōis * ɔclō, ꝙ vbi quis fuit ɔtumax, ñ reqritur noua citatio ī ɔdēnatione expēsarū: secus, vbi ñ fuit ɔtumax. Et ita loqtur d. c. j. ꝺ rest. spo. in 6. Dicit hic Abb. ꝙ citatio q̄cunq;
d sit, requirit ɔmissionē iudicis d. Fallit hoc s̄m ipsū, nisi lex permittat capturā in certo casu, qa tūc ɔpetit priuato, vt est casus in l. ait ꝓtor. §. si debitorē. ff. de his, q̄ in frau. cred. & gl. in l. nullus. C. de Iudæ. q̄ dicit, ꝙ possum capere offensorē meū, & ducere ad iudicē, & si nō possū ducere, possum vlcisci iniuriā meā. Inn. quoq; ponit in c. olim j. de rest. spo. & gl. in c. ius gētiū. j. dist. Sed tu in ista mā fac. j. scriptas ɔclones. Prima
10 itaq; sit, ꝙ † citatio realis reqrit ɔmissionē iudicis. Rō
11 est, qa † ad capturam reqritur cāæ cognitio, ēt in ciuili. Tex. in l. nemo. C. de exact. trib. lib. 10. De criali vero captura est dic. Io. And. in c. si clericos, de sen. exc. in 6. & Bal. in l. ꝙ euitādi. C. de ɔdi. ob turp. cau. Sed cāæ cognitio nō spectat ad nūciū. Ergo in oī captura reqritur cōmissio iudicis. Et hinc est, ꝙ ad impetrādā capturā reqrit in ꝓcuratore spāle mādatū, & ita ēt ad relaxādū. Ita dicit egregiè Bar. in ɔs. suo 83. inci. In cā Stasii. Secūda ɔclō. Citatio verbalis requirēs aliqualē causæ cognitionē, requirit ēt ɔmissionē. Bal. in l. si q̄n. C. de testi. dicēs, ita debere restringi Bar. in l. 2. C. de exhib. reis, Pro hoc facit tex. in l. ꝓperādū. §. si quidē. C. de iudi. ibi iudicibus aures suas reseruātibus. & in c. ex parte. de rescr. in ver.
12 autoritate iudicis citatus. Tertia cōclō. † Gñalis nuncius cū autoritate citādi, vbi nō requiritur causæ cognitio, pōt citare sine alia cōmissione. Inn. in c. q̄m. de ꝓb. quē ita intelligit Bal. in d. l. si q̄n. Et ista conclusio est ɔ̄ do. Ant. & Abb. hic, nisi saluentur in dictis ꝓcedētibus. Sed opi. Inn. contra do. Ant. tenet hic Imo. ꝓ ista opi. Are. hic allegat tex. cum glo. in l. j. in ver. traditus. C. de spor. Et ibi gl. dicens, ꝙ nuncius electus in principio cāę pōt citare vsq; ad finē causę sine cōmissione iudicis. Et tex. in auth. sed libellū. C. de lit. cōtest. vbi executor pōt recipere cautionē à parte ꝺ obediēdo rei iudicatæ, sine alia cōmissiōe. Ergo & ita à nūcio. Et allegat rōnē, quia notari⁹ ex gñali ɔmissiōe recipit libellū & alia acta. Nō obst. l. cū clericis. C. de epis. & cle. qa est veū, ꝙ electio

ꝙ est magna differentia inter istas expēsas, q̄ debētur ex stipulatione, qa regula est, ꝙ quando expensæ debentur ex stipulatiōe, iusta cā non excusat, gl. fi. in §. oportet. in vers. solo. in fi. vbi Ang in Auth. de iud. quā allegat Bal. ī c. breui. de iure. & Sal. in l. properādū. in §. si aute. C. de iudi. Illam glo. reputant singularē. Sed expensæ aliæ quę veniunt rōne contumaciæ, iusta causa excusātur, licèt veniat iure actionis, vt no. Bar in l. j. §. is videtur. ff. si qs ius di. non obtem. cir. fi. in ver. quęro an ad hoc. & est gl. cum tex. in c. querelā. de procu.

d Cōmissionē iudicis. *Ad quam materiā adde Ange. in trac. malefi- ver. citētur. et do. Alex. de Imo. in l. qui noua. ff. de falsis. & Tancr. in sum. de cita. 5. q.*

sola

a In l. sciendum. *Et ibidem ad hoc uide plene, & no. do. Ale. de Imo. & vide Gui. de Su. in l. ad peremptorium, de iud. Ad quã materiam adde etiam, quę habentur per do. Alex. in cons. 123. 2. par.*

b Commisisse. *Adde Pau. de Cast. in consi. 50. & Ioan. de Imo. in l. ex consensu, §. eum, qui de appell.*

c Citatio. *Adđ tu an cõpetat iudici alias incõpetenti, vt puta iudex ĩcõpetẽs ad p̃ces creditoris capi fecit debitorem fugitiuũ? Vide Ro. in l. 2. ff. de iurisd. om. iu. q dicit ꝙ captura personę, q̃ est suspecta de fuga p̃t fieri à quocũq; de legato, et a quocũque iudice aliàs in cõpetenti, nã ꝯ capturã factã ꝑ ꝑ suspicionẽ fugę, ñ p̃t opponi đ incõpetẽtia iudicis. Ita ipse Lu. Ro. in loco p̃alle gato, refert cõsuluisse Pe. de Anc. in cõs. 184. qđ consiliũ ẽt allegat do. Alex. ibi in d. l. 2. sȝ corrupte, qa dẽbat allegare in cõ. 192. ꝙ inci. In auxiliũ veritatis. Et ꝓ cõfirmatione eorũ, q̃ scripta sunt, mouetur, qa si debitor suspectus de fuga p̃t capi per ipsũ creditorem, & sic per priuatam ꝑsonã le. ait p̃tor §. si debitorẽ, ff. de his q̃ in fraudem cre. multo magis ꝑ iudicẽ, q̃uis alias incõpetentẽ, arg. l. fi. C. de malef. Scđo qa die feriato ĩ honorẽ Dei iudex ẽ incompetens, quo ad exercitiũ iurisdõnis, et tñ illo tẽpore p̃t facere capi debitorem suspectũ de fuga, vt est gl. fin. in l. fi. C. de fer. Tertiò, cum mora sit periculũ allatura, cessant regulę iuris probitiuę. l. de pupillo §. si quis, ff. de op. no. nun. Istam decisionem Pet. de Anch. sequitur per d fundamenta Ro. in d. l. 2. ff. de iuris. om. iu. & in consi. suo 242. quod incip. Vnde est & plenius in l. de pupillo, §. meminisse, in addit. n ouis, vbi quędam alia addidi, ff. de oper. no. nunc. Idem simpliciter sequitur do. Alex. in d. l. de pupillo, § si quis, & in d. l. 2. ff. de iuris. om. iud. Adde, ꝙ Fran. d e Are. in cons. 95. quod incip. Respondendo dubijs, recitat istam decis. Pet. de Anch. & dicit, ꝙ est falsissima, & Pe. non fundauit se supra firmã petrã, sed aurũ & pecunia corruperunt eũ, & fecerunt eũ male consulere, & ꝙ rationes Pet. sunt somnia. Et multa allegat, sed inter cętera optimum tex. qui valde tangit, in l. … § hoc autem, ff. de ser. fug. vbi magistratus non tenetur cape seruũ fugitiuũ, nec facere ei auxiliũ ad capiendũ, nisi ad literas iudicis domicilij, quod est absurdũ, si rõne fugę quilibet iudex incompetens posset capere. Scđò dicit aliud ꝙ placet, qđ fundamentũ Pe. de Anch. nõ est verũ dũ dicit, P̃ot fieri die feriato. Ergo per iudicẽ incõpetẽtẽ. Hoc non est verũ, nã tutores & curatores possunt dari diebus feriatis l. 2. ff. de ferijs, & tñ ñ p̃nt dari per iudicẽ incõpetentem, l. 1. C. vbi pe. tu. quid tenendũ in hoc passu subtili? Ego teneo decisio. Pe. de Anc. & Ro. q̃ puto esse veriorẽ, & eã cõfirmo 4. optimis fundamentis. Primò, quia clericũ debitorẽ suspectũ de fuga, p̃t capere iudex secularis, et ualet captura, qñ alias periculũ esset in mora, imo ipsemet creditor secularis p̃ot tũc capere ꝓpria autoritate clericũ suspectũ đ fuga, et tñ ibi ẽ omnimoda incõpetentia. Ita concludit do. Ab. in c. cũ nõ ab hoĩe de iud. & añ eum Bal. ibidẽ, & Bal. in c. dilectis, de appe. Secũdo moueor quia ubi periculũ est in mora, iudex alias incompetens p̃t examinare testes, & valent dicta testiũ, et ꝓbãt nõ obstãte incõpetentia, scđm Bart. in l. 2. C đ nauf. li. 11. Sequitur Ro. in l. si vero, §. de uiro in 54. fallentia, ff. sol. ma. Facit, quod vult Bart. in l. admonendi, in uer. quid si dictum testis, ff. de iureiu. Sequitur Ant. de But. in c. fi. de iure iu. Tertio moueor, nam si creditor p̃t ꝓpria autoritate capere debitorem suspectum de fuga vt est tex. in d. l. a it p̃tor, §. si debitorem, ff. de his, q̃ ĩ frau. cre. certe si fecerit capi ꝑ iudicẽ incõpetentẽ, nihil dẽt nocere incõpẽtẽtia iudicis, qa regula est, ꝙ qñ aliquid de necessitate non requiritur ad actũ, si illud interuenit, & malè, nõ vitiat actum, l. unica, C. de r ei vxo. act. Et ꝙ tũc non obstat incompetẽtia iudicis, qñ non requiritur, est bona gl. in §. multis, in uer in transitu. Instit. de li. q̃ ad hoc reputat sing. Bal. in l consentaneum, C. q̃uo & qñ iu. & in l. is, C de iure emph. & in capit. 1. §. si vero, de pa. iur. fir. Quarto facit, quia debitor in diẽ, uel sub conditione, si est suspectus de fuga interim p̃t contra eũ fieri executio l. q̃situm, cum gl. in uerbo, quia interest, ff. de pig. & ibi clarius Bar. & Ang. ĩ sum. & ꝑ eum tex. do. Bal. in l. fi. in fi. C. de cõd ex lege, ꝙ debitor fugitiuus ẽtiã diem potest*

sola ñ sufficit, sȝ op⁹ est, ꝙ cõmittiꝛ ẽt
facultas citãdi in tota cã. Declara hoc
nisi agaꝛ đ citãda ꝑsona ĩ dignitate ꝯ-
stituta, qa tunc reqriꝛ ꝯmissio iudicis.
Ita dicit Bar. in l. quoties, C. de dig. li.
12. Scđo no. ꝙ vbi requiritur sp̃alis ꝯ
missio, nõ sufficit dicere, Cita debito-
res istius, qa opȝ specificare oẽs illos đ
bitores. Ita Bar. in l. 1. C. de iure do. im
13 pe. Quarta ꝯclo est, ꝙ † cõmissio ci-
tationis ñ p̃sumiꝛ. Ita oẽs hic. Idem tȝ
do. Ant. ĩ c. qm̃ ꝯ đ ꝓb. & Lud. ĩ l. sciẽ
a dum a ff. de ver. ob. Bart. in extrau. ad
reprimendum, in uer. ꝑ nũciũ. Sal. in
l. tres denunciationes, C. q̃uo, & qñ iu-
dex. Io. An. in Spe. in tit. de cita. §. 1. in
ver. sed nũquid credaꝛ, vbi dicit, ꝙ cre
diꝛ nũcio dicẽti se citasse, sed ñ crediꝛ
sibi dicẽti iudicẽ ꝯmisisse, rõ qa offm̃
suũ ñ est electũ circa hoc, ꝙ dicat, iudi
b cẽ ꝯmisisse. b Et ibi dicit, ꝙ notarius
male facit scribere. Talis ad ꝯmissio-
nem iudicis citauit. Et hoc tȝ Bal. in l.
his solis. C. de reuocandis dona. Non
obst. ꝙ s̃. dixi de petitione, qa illud su
stentaꝛ ꝑꝑ rõnẽ expensæ. Nõ ob. ꝙ ꝓ
batis extremis p̃sumãꝛ media, qa dico
ꝙ hoc nõ ꝓcedit in medijs, quæ requi
runꝛ ꝓ solẽnitate, & sic, si media sũt đ
solẽnitate, vt est in hoc casu nõ pręsu
14 munꝛ. Quinta ꝯclo, ꝙ † citatio c rea-
c lis de fugitiuo ꝯpetit parti. Tex. est in
d. l. ait p̃tor, §. si debitorem, ff. de his, q̃
in fraudẽ creditorũ. Rõ ẽ defectus iu
diciariæ ptãtis. Circa hoc no. d. Bal. in
l. 1. C. vbi quis de curiali. vbi dicit, ꝙ
ꝑꝑ defectũ iudicis ẽ licita parti captu
ra, sed nõ vltio dãni, nisi tp̃s hoc non
patereꝛ, qa tũc p̃t vlcisci, Gl. est in d. c.
ius gẽtium, 1. dis. Ad hoc facit text. in
c. si qs pecunia 79. dist. vbi elect⁹ in Pa
pã ꝑꝑ pecuniã de facto eijcitur, & est
tex. siꝉs, §. pr̃, 3. q. j. qa ibi ñ inuenitur
iudex, cuius offõ ille possit excudi, ut
dixit tex. ĩ d. §. pr̃. Facit gl. in c. Guilisa
rius, 23. q. 4. q̃ dicit, ꝙ Papa p̃t iudicare
in facto ꝓprio, qa nõ hẽt iudicem. Ad
idẽ uide Car. in cle. vnica, de si q iest.
pos. & fruc. in ver. si qs aũt, in 1. oppo.
vbi dicit, ꝙ in defectũ oĩmodæ iustitię
licitũ est sibi ius dicere, etiã de facto.
Et vide Bal. in repe. l. 2. C. đ seru. vbi di
cit, ꝙ passus furtũ castri licite tȝ & oc
cupat aliud castrũ furis, donec rehẽat
suũ. Ad idem ẽt vide Bar. ĩ l. si alius, §.
bellissime, ff. qđ ui, aut clã. vbi dicit, ꝙ
ciuitates, q̃ nõ recognoscũt superiorẽ
possũt sibi ad ĩuicem ius dicere, & ĩ l.
null. C. đ Iudęis, & Bal. ĩ l. 1. C. đ his, q
a ñ do. ubi dicit, ꝙ prĩceps expuls' đ
suo territorio p̃t occupare ẽt autorita
te ꝓpria, ẽt si posset cõseq iustitiã, sed
tarđ. Viđ ẽt ad idẽ Bal. ĩ l. pignoris, C.
đ. de pig. act. vbi dicit, ꝙ creditor p̃t
autoritate ꝓpria capeꝛ pign⁹ hypothe
catũ debitoris fugiẽtis. Et ibi dicit, ꝙ
ibi ẽ gl. q̃ dicit, ꝙ tm̃ operaꝛ fuga, qñ ẽ
ĩ ꝓcĩctu, q̃tũ operatur, qñ est in actu.
Ad hoc ego allego Ab. ĩ c. cũ ñ ab ho
ĩe, j̃. e. & ĩ c quaꝛr, ĩ pri. no. j̃. e. & ĩ c. fi.
đ fo. ꝯp. & ĩ c. postulasti, eo. tit. & ĩ c. 1.
15 đ do. & ꝯt. Et no. † ꝙ nõ solũ est licita
captura ꝑꝑ recuperationẽ sui, vel sibi
debiti, sȝ ẽt ablatio rei alienæ. Ita dicit
In. in c. olim, el j. de res. sp. & seqꝛ Pe. đ
Anc. in rꝉa, pctm̃, ĩ 4. q. de reg. iu. in 6.
Ab. in c. i. qđ met. cau. Arc. ĩ c. ñ sane,
24. q. 2. Ab. ĩ c. 2. đ im. eccl. & Pa. đ Ca.
ꝯs. 37. Car. ĩ cle. j. ĩ 3. q. de off. ord. Limi
ta hoc, nisi dubitetur de aliquo malo,
vel scãdalo futuro ex tali ablõne, s̃m
In. in loco p̃dicto. Et tripꝉr p̃t occurre
re scãdalũ, vt ponit Scot. in 4. sen. dis.
15. q. 2. & Ale. de Hal. in 4. par. tracta-
tus đ vsur. quos refert qdã Ale. in trac.
16 suo đ vsu. q. 2. No. illã ꝯclonẽ, ꝙ † uer
ba, Nullus tali cõicet. vel, Talis euite-
tur ab oĩb. inducunt excõicationẽ, si
sũt lata p̃cedente apparatu ad excõi-
cãdũ. Ita dicit do. Ant. & Ab. in c. suꝑ
spe. ne cle. vel mona. & est de hoc ibi
tex. Et ibi dicit do. Ant. ꝙ ex hoc est
sopita altercatio Doctorũ in c. 1. đ iu.
& est tex. etiã in c. p̃cipue, 11. q. 3. No.
17 † ꝙ ista verba, Noueris te excõicatũ,
sunt excõicationis latæ scientiæ. Ita
do. Ant. in c. reqsisti, đ app. Quid, si dr̃,
Noueris te excõicationi subiacere?
Dic, ꝙ idẽ est. Ita Ab. in c. ñ nimis, in
vlti. no. de im. eccl. Quid, si dicatur
Scias te excõicatũ? Dic idem. Ita Do
mi. in c. 2. 2. q. 2. & in c. Engeltrudam
3. q. 3. Et ꝙ verbũ, Subiacet, & oẽ de-
notãs subiectionem, sit latę sñĩæ, de
hoc est gl. ĩ c. 1. ĩ gl. fi. de ĩiu ĩ 6. & ponit
Ab. in c. clericis, in fi. ne cle uel mo. Sȝ
pone, ꝙ iudex dicat solum, Excõico
te. dic, ꝙ est verbũ latę sñĩæ. Gl. est in
extrauag. vas electionis in impressis
fol. 28. & uide, q̃ ego posui in c. ueniẽs,
18 in prin. đ p̃scr. Vȝ † iudicium p̃nte nõ
citato, Arc. ĩ c. ꝓposuisti, 32. dis, & do.
An. hic p⁹ multa, Ang. & Im. ĩ l. đ uno
quo. ff de re. iu. Io. An. ĩ c. fi. đ ele. in 6.
Et idẽ dicit esse, si pars est citata ĩ uno
loco, & actus fit ĩ alio loco eo p̃nte, ꝙ

pōt capi. Et idē Bal. in l. 3. in fi. C. eo. & ī l. ſi debitore, ff. de iud. Itē ſi lite pēdēte debitor efficitur ſuſpectus de fuga, pōt nō obſtāte litis pēdētia ēt propria autoritate cap. Ita no. t3 Ang. ī rep. l. nemo carcerem, C. de exacto. trib. li. 10. in ver. q̄ro, quid ſi lite pēdēte, quē refert & ſequitur do. Ale. in conſ. ſuo 479. inci. Magnifice prætor. Itē alibi t3 Bal. in rub. de tre. & pa. ꝙ debitorem meū fugitiuū poſſū capere tpe treugæ, qa treuga non ꝓdeſt fugitiuis. Cōcludo ergo, ꝙ debitor ſuſpectus de fuga, ſi capitur authoritate iudicis incōpetētis p̄t opponere d̄ īcōpetētia iudicis. Intelligo ſane tamē qn̄ ꝑiculum erat in mora, quia tūc nō poterat hēre copiā iudicis cōpetētis, et ſic alias potuiſſet fugere. Itē ītellige, ꝙ talis captura facta ꝑ iudicē incompetētē valet cum hoc, vt poſtea cōſignet eū iudici cōpetēti, ſicut qn̄ creditor capit ꝓpria authoritate ſcd̄m Bar. in d. l. ait p̄tor, §. ſi d̄ bitorē, gl. ī c. j. § j. in verbo, ꝓtātē, d̄ pa. iur. fir. no. in l. generali, vbi Bal. C. de decu. lib. 11. Facit §. audierit. ī Auth. d̄ d̄fen. ciu. ſicut qn̄ iudex laicus capit clericū ſuſpectū de fuga, qa dēt eū cōſignare iudici eccleſiaſtico, ſcd̄m domi. Ab. ī d. c. cū non ab hoīe. ſicut qn̄ iudex laicus capit clericū reꝑtū ī flagrati crimine, nō dēt eū conſignare iudici eccleſiaſtico, ſcd̄m Bar. ī l. ſi qs ī ſeruitutē, ff. d̄ fur. Bal. ī l. ſi quis, C. d̄ epi. & cle. Caniſtę, in c. ut famę, de ſen. exc. & in d. c. cū nō ab homine. No. tn̄ diligēter, ꝙ creditor faciēs capi debitorē authoritate iudicis īcōpetētis, ſi ſcienter facit, perdit i⁹. Ita ſingulariter t3 Bal. in cap. cauſam matrimonij in fi. de offi. de leg. accedat l. extat, cum glo. ff. q̄d met. cau.

valebit nihilominus actus ꝑꝑ partis p̄ſentiā, & ſic collige, ꝙ vbi fit actus parte pn̄te ēt nō citata, ꝙ ē ſatisfactū ſtatuto &c. Et hoc intellige vbi ꝑ ſtatutū ſimpl̄r req̄rit citatio. Facit tex. ī l. ēt §. fi. ff. de mune. & hon. ī ver. citatis, vel pn̄tib. Amplia, ꝙ nedū t3 iudiciū, ſed ēt ſn̄ia. Hoc firmat Io. An. in add. Spe. in tit. d̄ ſen. ꝓ pla. §. vt āt, ī ver. & no. & do. Ant. ī c. j. de libelli ob. Hāc ↄcl̄onē t3 Bal. ī c. 2. ī vlt. col. de teſti. Imo. ī ſcle. ſæpe, in gl. in ver. ꝑemptorio, de ver. ſig. Do. in §. hinc ēt, 17. diſ. Limita, dūmō iudex declaret parti pn̄ti, ꝙ vult ꝓcedere ſuꝑ illo actu, ne ꝑs ex īaduertētia decipiat̄, Ita do. An. hic, Bar. ī l. furioſo, ff. d̄ re iud. Rō, qa n̄ ſufficit pn̄tia ſine intelligentia. Et hoc dictū ſeq̄tur Im. ī d. c. 2. d̄ teſt. Are. hic r̄probat hoc qa ↄ̄riū t3 Ang. & Im. ī d. l. de vnoquoque. ꝑ l. ēt, §. fi. ff. de minorib. Scd̄o mouet̄ qa pn̄s ī iudicio p̄ſumit̄ intelligere l. j. ff. d̄ auto. tut. Alias ſequeret̄, ꝙ in iudicio pars nunq̄ p̄ſumeret̄ aduertere, ſi diceret̄ parti. Aduerte. Itē geſta corā principe n̄ p̄ſumerent̄ ſolēniter acta, niſi diceret̄, Aduerte. Sed poſito, ꝙ ſit vera iſta limitatio, ſublimita, niſi notari⁹ ſcripſiſſet ſ̄m ipſum ꝑte pn̄te. Allegat Bal. ī l. fi. C. d̄ sē. ex breuiculo recitandis. Sed ego teneo, ꝙ dēat admonere, vt aduertat, ētſi eſt pn̄s, dūmō ſit pn̄s ad aliū finē, & vide Bar. ī d. l. furio-
19 ſo. No ēt, ꝙ † pn̄s cogitur pati, vt ſibi libellus offerat̄, ētſi ad hoc n̄ fuit citat⁹. Ita latè do. Ant. hic, & Bar. in l. 1. ff. de ī ius voc. & Bal. in l. ad nos, C. de appell. Bal. & Sal. in l. venia, C. de in ius voc. Imo. in c. bonæ, el 1. de ele. Abb. in ca. tenor. in fi. de re iu. Rō, qa ius deliberādi ſuꝑ rn̄ſione libelli n̄ lædit̄. Amplia, ētſi ꝑꝑ illū libellū fuerat citatus, & pēdēte termino venit ad aliū finem. Ita Bal. in auth. offeratur, C. de li. ↄte. Hāc ↄcl̄onē t3 Bal. in l. ꝓlatā, C. de ſen. & interl. om. iu. Bal. in l. ſi accuſationib. C. de acc. & ī l. ↄsētaneū, C. qūo, & qn̄ iudex, ī vlt. col. q̄cq̄d dixerit Bar. in d. l. de vnoquoq;. & Arch. in c. vocatio, 5. q. 2. q̄ deciſiones ſaluant̄ ꝑ ſequentē ↄcl̄onē. No igit̄ ēt, ꝙ pn̄s in iudicio n̄ cogit̄ rn̄dere libello. Rō, qa dant̄ induciæ ad deliberādū. Hoc tenēt oēs * Docto. hic. Idē t3 Bal. ī l. 2. ī fi. C. vt li. pē. & Bal. ī l. 2. C. qūo & qn̄ iudex, & Ab. in c. tenor. ī fi. d̄ re iud. Limita hoc niſi pn̄s ſit inſtructus, vel veriſil̄r deliberatus uenit, qa tūc ceſſat rō, & cogit̄ rn̄dere, Ita Bal. ī d. l. 2. ī fi. Cōtra iſta oppo-
20 nit̄ de una doctrina, ꝙ † ubi uēditor n̄ uocat̄ ut rē defendat, n̄ tenebit̄ d̄ euictione, l3 ſciat litē motā emptori. Ita oēs * ī c. fi. d̄ emp. & uē. & ad r̄lam, eū q̄ cert⁹ eſt, dn̄t, ꝙ loq̄tur, qn̄ req̄ritur lōga ſcīa, & n̄ aliud ultra ſcīam, ſed in caſu nr̄o vltra ſcīam req̄ritur aliud, ſ. ꝙ rn̄deatur libello. Ergo dēt re⁹ ſpecialiter moueri, vt reſpōdeat libello. Sed hoc n̄ obſtante, tene cōem, qa citatio req̄rit ſolā ↄparitionē, ſ. ſi reus eſt ī iudicio īſtructus, nō ē op⁹ eū al̄r citare, & ſic ē uera fallētia Bal. nec obſtant notata in d. c. fi. qa ibi req̄ritur factū, ſ. ꝙ uēditor ſuſcipiat ī ſe litē, & defendat emptorē, de quo facto n̄ loquitur ſcīa, l3 ꝑ ipſā ſit certus litem motā emptori. Etſi dicas, nōne inducię ad deliberādū ſunt de ſubſtātia, ut dicit gl. in c. uxor felicis. 17. q. 3. Ergo l3 reus ſit in iudicio, tn̄ n̄ dēt cogi rn̄dere libello, cū poſſit petere īducias ad deliberādū. Quia rn̄deo ꝙ eſt uerū, ꝙ induciæ sūt d̄ ſubſtātia, qn̄ petuntur ad deliberādū, ſ3 in caſu Bal. nō pn̄t peti ad deliberādū, & io n̄ sūt de ſubſtantia, cū re⁹ in iudicio uenerit inſtructus & deliberat⁹. Et ita loq̄tur Bal.
21 & iō nimirū, ſi cogitur rn̄dere. Vtrū † recedēs à iudicio ſine licētia, dicatur ↄtumax. Dicas, ꝙ
a ſic. a Tex. ē hic & firmat In. ī c. calumnia, d̄ pęn. Bar. ī l. ſi finita, §. Iulian⁹, ff. d̄ dā. inf. Bal. ī l. nā ita diu⁹, ff. d̄ adop. Im. ī l. q̄ſitū. ff. d̄ re iud. Fallit primò, niſi ↄparēs ī termino n̄ reperiſſet partē aduerſā. Ita Im. hic alleg. tex. ī c. 1. d̄ do. & ↄtu. ī 6. & reprehēdit hic Im. do. Anto. ī hoc dicēs, ꝙ n̄ poterit ēt iſto caſu iudex ꝓrogar̄ horā ī aliā diē ſ̄m c. ↄſuluit, de of. dele. qa dicit, ꝙ ille tex loq̄tur ī reo, q̄ potuit hr̄e legitimā cām. ſec⁹ ī actore. Secūdo fallit, niſi receſſiſſet ꝑꝑ repētinū ꝑiculū. Ita dom.
22 An. hic, & Bal. & Io. An. ī c. ſi poſtq̄, d̄ ele. ī 6. No. ēt ꝙ † ſi citatio ſit ad unū actū, uel ad unum locū, uel ad unum tp̄s, & poſtea fiat ali⁹ act⁹, vel alio loco, uel alio tpe, citat⁹ n̄ ē ↄtumax. Ita do. Ant. hic alle. tex. & ibi Bar. ī l. aut q̄ al̄r, ī prin. ff. ꝙ ui, aut clā. Fortifica hoc ꝑ tex. ī c. ſi a iudice, d̄ app. ī 6. quē ꝓprie no. ibi Io An. in uer. ī termino. Illū tex. alleg. Bal. in l. cū n̄ ex eo in fi. C. qn̄ ꝓuo. n̄ eſt neceſſe. Et uide ēt Bar. ↄſ. 171. inc. Pluries ↄtingit, ubi ↄſuluit, ꝙ ſi iudex citauit partē ad audiēdā ſn̄iam ī una hora, & poſtea tulit ſn̄iam ul̄ an̄ ul̄ poſt, ꝙ nō ualet ſn̄ia. Et uide Ab. in c. ↄſuluit, de of. dele. ubi ſcripſi. & Abb. ēt in c. cū dilecti, de do. & ↄtu. Līta, niſi iudex ꝓrogaret in ſequētē diē, ꝑ d. c. ↄſuluit, & Ita dicit Ab. & Im. Et no. qa
23 hęc ēt hn̄t locū in actib. extraiudicialib. Vtrū † ↄciliū ꝓuinciale poſſit deponere ep̄m, & an ꝓnunciare deponēdū. Tangūt hic Doc. & circa hoc dicas, ꝙ ↄciliū ꝓuīciale n̄ deponit ep̄m. Gl. ē in c. tuæ, de cle. n̄ reſi. & hr̄ 3. q. 6. quaſi ꝑ totū, & in c. accuſatus, ea. q. & ibi Arc. Rō eſt qa hoc eſt de caſib. reſeruatis Papę, gl. eſt ī d. c. ex tuę. Et dicas, ꝙ ſ̄m Canōes antiquos poterat deponere. Tex. ē in c. ſi quis a proprio 22. q. 5. ibi a ſynodo. Et ita rn̄det gl. in d. c. accuſatus. Et intellige, ꝙ ꝑtinet ad Papā, n̄ ſolum deponere ep̄m, q̄ iā adeptus ſit ep̄atū, ſed ēt illū, q̄ n̄ potuit ↄſeq̄ ep̄atū, nā & talis gaudet hoc priuilegio ut a ſolo p̄p̄ poſſit deponi. Tex. ē ī c. ſi q̄ ep̄i 11. diſ. & ibi gl. & uid̄ q̄ ego poſui in c. q̄ in eccl̄arū, de ↄſ. ī fi. ubi hēs multa, qn̄ rōne priſtinæ dignitatis dēatur alicui reuerentia. Item intellige, ꝙ ↄciliū p̄t pronūtiare ep̄m eſſe deponēdū. Gl. ē ī §. biduū, ī uer. notauerit. 2. q. 6. & ponit do. An. hic, q̄ allegat & aliā gl. ī c. frater nr̄, 17. q. 1. Io. An. in c. j. de of. del. Pro hoc facit diſputatio Albe. in opere ſuo ſtatutorū, in 4 par. q. 37. quē ſequitur Mar. d̄ Se. in repet. ca. qual̄r, lō 2. in 11. q. art. 96. de accuſ. Dic tu tn̄ ꝙ ↄ̄riū eſt in iſto caſu, ꝑ tex. in c. diſcutere, 3. q. 6. ubi ī hac cā diffinitio, & deciſio reſeruat̄ Papæ. Et ita no. Ab. ī c. 2. de accū gl. Et ↄ̄ria ꝓcedūt ī eo, q̄ n̄ eſt ꝓhibitus iudicare. No. ēt ꝙ cōciliū nō abſoluit ep̄m. Ita dicit Io. An. ī c. n̄ p̄t, d̄ re iud & Abb. in c. de cętero, eo. ti. Vltimo no. ꝙ cāæ criminales ep̄orū n̄ poſsūt delegari, l3 ſint ꝑ ↄciliū cognoſcibiles, gl. eſt in c. inquiſitorem, in uer. Apoſtolicæ, de hær. in 6. Et ꝑ hæc ꝓ nunc expedita ſit hæc Decretalis.

a *Quòd ſic. Adde Bal. in addi. ad Spe. in ti. de cita. ver. qui comparauit, et Bar. in l. cōſentaneū, ad fi. C. qūo & q̄do iud.*

SVMMARIVM.

1 *Cauſa ciuilis poteſt delegari laico à iudice eccleſiaſtico. Fallit in duobus caſibus, ut hic.*
2 *Clericus an poſſit eſſe procurator laici.*
3 *Guardianus Fratrum Minorum ſi acceptat executionem teſtamenti & exequitur, valet quod facit, licet acceptare non potuiſſet.*
4 *Laicus an poſſit eſſe ꝓcurator clerici in cā ciuili, & ēt in cā ſp̄ūali.*
5 *Laicus an poſſit eſſe operarius in eccleſia cathedrali.*
6 *Laicus an poſſit eſſe vicarius epiſcopi.*

Laicus

7 *Laicus an possit prædicare cum licentia episcopi.*
8 *Causa spiritualis an possit committi clerico & laico simul.*
9 *Prælati qui dicantur.*
10 *Statuimus, hoc verbum est promulgatiuum iuris noui.*

CAPITVLVM II.

DEcernimus. Laici eccľastica negocia tractare ñ pñt, sed ṗlatorũ iudicio disponunť. H.D. Vtrũ Abbatia sit dignitas, vltra oẽs hic allego Io.Mon.ĩ c.inqsitores.đ hęre.ĩ 6. vbi dicit, ꝙ Ab.dř hře simplex officiũ,& ñ dignitatẽ:& ita ꝓnunciasse Clemẽtẽ Papã in ꝯsistorio.& ẽ gl.ĩ c. tuã.ĩ verbo, Ascẽdat.de æta.& qua.& idẽ tȝ Archi.ĩ c. fraternitatis. 71.dist.Sed istis nõ obstãtibus tene,ꝙ Abbatia est ꝓpriè dignitas.ita.n.sentit expsè gl.ĩ c.exposuisti.ĩ gl.fi.đ corpore vitia.& est tex.ĩ c.si qs deinceps.16.q.7.ibi simiľr đ alijs ĩferiorib⁹ dignitatibus eccľasticis. & allego Do. q idẽ tȝ ĩ c.2.đ ṗb.ĩ 6.Car.ĩ cle.j.ĩ j.q.de rescr. & ꝓbat tex.ĩ c.vt Apostolicę.ĩ prin.de priuil.ĩ 6. Qui aũt dicantur ṗlati,dicet.ĩ.ĩ fi.gl.ĩ verbo,ṗsumant. Cã† ciuilis põt dele-
1 gari laic. Archi ĩ c.clericũ cuiuslibet.11.q.j.Spe.in ti.de leg.§.nũc vidẽdũ ver.40.Do.ĩ c.ṗter.§.ad hoc. & ibi gl. ĩ verbo,ducib⁹.32.di.Et hoc ĩtellige de vna cã tm̃.Limita primò nisi partes ꝯdicerent,& offerrent clericũ idoneũ,vt hic ꝑ Are.p⁹ Arch.ĩ c.in noua.16.q.7.Scđo limita,nisi facerẽ teũ delegatũ ad vniuersitatẽ cãrũ, ṗp tex. & ibi Bal.in l.parabolani.C.de epi.& cle. Et hoc est ađo verũ,ꝙ ẽt Papa non posset oẽs cãs clericorũ cõmittere vni laico,qa,si,vt tȝ gl.in c.si imperator.in verbo,Discuti.96.dist.clerici sũt exẽpti à laico, meritò Papa hoc tollere ñ pt.Et hoc tenet Ab.in c.eccľa sanctæ Mariæ.đ ꝯst.& multi,quos ibi aliàs allegaui. Et sic habes vnã limitationẽ ad id,qđ dř,ꝙ cã eccľastica pt tractari ꝑ laicũ,qñ sibi cõmittiť ab epo.No.etiã ꝙ verbũ, Præsumere.nõ cadit in eis,q authoritate iudicis aliqđ faciũt. Ita Ab.hic & gl.& est gl.ĩ l.ĩ rẽ.§.tignũ.ff.de rei vẽd.ĩ fi.de qua ponit Bal.ĩ l.nõ eo minus.C.đ accus.& tex.ĩ c.ṗcariæ.10.q.2.ponit Ab.ĩ c.cũ venissent.đ rest.ĩ ĩteg. Car.in cl.j.ĩ 39.q.de priui.Cal. in ti.de sen.exc.ꝯs.4.Clericus nõ dẽt acceptare delegationẽ laici. Vide Cal.ĩ ti. de of.del. ꝯs.6.inci.an sacerdos.vbi ꝯsuluit, ꝙ clericus nõ peccat acceptãdo cãm ciuilẽ à laico:& rñdet ad tex ĩ c. te qdẽ 11.q.j.dicẽs,ꝙ loquiť ĩ eo,q vniuersaľr acceptat oẽs cãs & sic ĩ eo,q se eis inuoluit,sec⁹ vbi đ vna tm̃ cognoscit. Itẽ no.ꝑ hoc dictũ In.in c.j.de obli.ad rõcinia. in fi. vbi
2 dicit,†ꝙ clericus a nõ pt eẽ ꝓcurator laici:qđ dicit eẽ verũ,qñ passim sume ret oẽs cãs laicorũ,aliàs vero pt eẽ, cũ quo ꝯcordat Arch ĩ c.ꝑuenit. 96. dis. Itẽ voluit Inn.ĩ c sed nec.ne cleri. vel mona. sup verbo, ꝓcurator si gñalis. & vř tex.ĩ c.ꝑ venerabilẽ. q filij sint le. ĩ pri. Et sic patet, ꝙ clericus pt eẽ ꝓcurator laici in cã ciuili,qñ ĩ vna cã assũmitur, & non passim oẽs acceptat b.

ADDITIO. *Qđ ego intelligerẽ verũ, nisi vna cã eẽt multum ardua,et diffusa, ita ꝙ haberet distrahere clericũ,sicut sie ssent multa,ꝑ no.in simili ꝑ Ang. Aretinũ in.§.itẽ tria Inst. de excus. tutor. cũ cõcordãtibus traditis ibi ꝑ eũ.Phil.Sy.* ¶Et dic,ꝙ imo ẽt eo casu,quo ñ dẽt acceptare, si acceptat,ꝙ tñ tȝ iudiciũ nõ obstãte ꝓhibitione legis. Ad hoc adduco ꝯsiliũ Fede. de Senis 223.inci. Factũ tale est.vbi ꝯsuluit,
3 † ꝙ si Guardian⁹ fratrũ Minorũ acceptat executionẽ testi,& exequiť, ꝙ valet & tenet executio lȝ acceptař ñ potuisset. Sed ꝯ đ tex.ĩ l.ñ dubiũ.C.de ll. vbi dicit tex.ꝙ factũ ꝯ legẽ ñ tȝ, ẽtsi l. nõ ꝓhibeat, & sic executio erit nulla. Sic ergo in ꝓposito,si c.te qdẽ.ꝓhibet clericũ acceptař delegationẽ à laico, ergo,si acceptat ꝯ illi⁹ dispositionẽ,et sic ꝯ l.actus erit nullus.Sed rñdet Fed.

a Clericus. *Adde tu, ꝙ clericus potest in iudicio seculari aduocare ꝑ negotijs ecclesiasticis. Ita do. Abb in c.j.de postulã. in j. col. in versi. prosequamur. Adde,* b *an clericus possit procurare pro negotijs seculariũ in iudicio seculari, vide per do. Ab. in c. in nostra. de procurat. in scđo no. Exceptio contra Clericũ aduocãtẽ, vel procurãtẽ ĩ iudicio seculari quã do possit opponi, vide ꝑ do Ab. ĩ d. c. ĩ nostra. in 3. col.*

b Acceptat. *Adde Phil. ĩ c. cõstitutus. de app. & Lu. Ro. in sing. ver. procurator. ver. clericus nõ põt. & Spe.*

ĩ d.ꝯsilio,ꝙ vbi lex simpľr ꝓhibet aliquid ṗp honestatẽ, ꝙ valet act⁹, lȝ sit ꝯ legẽ. Allegat Io.An.ĩ c.sicut.ne cle. vel mona.vbi dicit, ꝙ clericus pt esse ꝓcurator laici in vna cã,& tȝ iudiciũ, q̃uis ñ deberet clericus acceptař à laico ṗp honestatẽ. Et illud ꝯsiliũ Fed. sequit Lu.Ro.ꝯs.suo 309.ĩci.Oĩpotẽtis, quo ad primũ.ĩ scđo dubio,vbi ꝯsuluit,ꝙ factor cleric⁹ vni⁹ nobilis pt ad vtilitatẽ illi⁹ nobilis ꝯhere,& valebit ꝯtus,ex quo solũ ṗp honestatẽ ꝓhibeař eẽ factor. Allegat ẽt ꝑ hoc do.Ant.ĩ c. fi.ĩ fi. đ ꝯsti. & ibi ẽt vide Do.

in ti.de inst.edi.§. restat videre. ver. qđ si libellus. & melius.in ti.de ꝓc. §.j.ver.itẽ ꝙ ẽ eps & Fed e. de Senis in consil.263.

ADDITIO. *Aduerte tu,quia Ro.in ṗallega.cons.nõ dicit id ꝙ dicit hic do. Fel.sed bene cõsuluit ibi in his terminis, in quibus cõsuluit Fed.in d.suo cõsi.293.et cõtra hoc facit,ꝙ cõsuluit Bal.cõs. suo.313.in 5.parte,secũdũ impressionẽ Mediolanensem,vbi consuluit,ꝙ sñia arbitramentalis lata a fratre Minore nõ tenet, quia non potuit eligi in arbitrũ cõtra dispositionẽ cle.exiui de paradiso. quæ prohibet illos implicari negotijs secularibus,et tũ attentis.s.dictis* 4 *deberet valere.Cogita.Phi.Sy.* ¶Procurator† laicus pt eẽ ꝓcurator ĩ cã ciuili clerici,& ẽt pt eẽ ꝓcurator ĩ cã spũali.Limita hoc,nisi actus spũalis đpẽderet à iudicio suo. Ita dicit Do.ĩ d.c j.de ꝓcur.ĩ 6. ita limitãs ibi illum tex. p⁹ Pau.de Leaza.Dñt hic Moderni,ꝙ de administratione gñali ponũt vnã limitationẽ,& dñt, ꝙ vbi eccľa est grauata debitis, ꝙ ꝑ solutiõe debitorũ pt assumi vnus ꝓcurator laicus diues.Et ita tȝ Arch.ĩ c.iudicatũ.89.dis & ibi dicit,ꝙ dẽt associari clerico. ¶Scđo pro hoc allegãt Mod.Hos.ĩ c.2.đ æta.& qua.Dñt hic ẽt idẽ Mod ꝙ eps nunq̃ pt imponere laico gñalẽ administrationẽ, ẽt tpaliũ,primo,qa vbi canõ ĩponit legẽ epo, ñ põt dispẽsare,sed canõ dat legẽ epo,ꝙ faciat œconomũ clericũ, d.c.iudicatũ.99.dis.Ergo eps ñ pt dispẽsare, ꝙ laicus sit œconomus.Itẽ dñt hic Mod.ꝯprobãdo hãc suã opinionẽ,ꝙ eps ñ dispẽsat ꝯ ꝯstitutionẽ ꝯcilii,sed dãdo hmõi administrationẽ laico,faceret ꝯ ꝯstitutionẽ ꝯcilii:ergo ñ pt dař. Et sic tenẽt ꝯ do. Ab. hic. dicit hic Are. ꝙ laicus gñaľr ñ pt esse ꝓcurator oĩum rerum tpaliũ eccľę, Mouet primo ꝑ tex.ĩ c.ĩ noua,16. q.7. Scđo mouet per tex.ĩ d.c.iudicatũ, cuius rõ militat ẽt ĩ reb.tpalib.eccľæ inducẽdo,vt hic ꝑ ipsum. Tertio mouetur,per tex.in c. 2.de æta.& qua.vbi laicus ṗpositus vniuersaľr admistrãdæ eccľæ,remouet in totũ, tanq̃ male ṗpositus, ꝙ fieri ñ dẽret,si saltẽ ĩ tpalib.teneret ṗpositio & cõmissio ad ministrationis,& sic dicit ipse, satis patet ex illo tex. ꝙ laicus nõ põt ṗfici ẽt rebus tpalib.eccľæ,& tenẽdo hãc opi.rñdet ad c.uestra,de loca.qui vř facere in ꝯrium,ꝙ magis interest eccľæ,hře illũ,q administrat vniuersaľr res eccľæ,vt ꝓcuratorẽ sibi subiectũ,qa cõfidit de ipso, & faciľr põt fraudare q̃ illũ,q cõducit fructus eccľę,qa in eo nõ est tãta suspicio fraudis & detrimẽti eccľæ, cũ locatio fit authoritate epi,& inde ꝑcipiať pẽsio. Dic tñ, ꝙ videret,ꝙ ꝯmissio administrationis facta laico uniuaľr de rebus eccľæ deberet ualere,saltẽ quo ad tpalia, ꝑ ꝯs.Fed.125.inc. Sup eo.vbi tȝ,ꝙ ꝯpromissũ factũ in laicũ de reb.tpalib.& spũalib.clericorũ,lȝ ñ ualeat quo ad spũalia,tenet tñ,quo ad tpalia,ꝑ no.in c.cũ tpe.de arbi. Dicit ẽt posito ꝙ laico nõ possit ꝯmitti administratio rerũ eccľæ in tpalib., qđ tñ tȝ ꝯmissio mero iure,lȝ obstet exceptio,& possit reuocari ꝑ no.ĩ c.sci scitat⁹. de resc & ꝑ id,qđ feř ĩ iisdẽ terminis ꝯsuluit idẽ Fe.ꝯs.suo 270.inci. Qđ clericus.ubi tȝ,ꝙ ẽt ĩ casibus,ĩ qb. clericus nõ pt esse ꝓcurator laici,de q b.in c.sacerdotibus.ne cl. uel mona.ꝙ tñ,si clericus fiat ꝓcurator laici ꝙ ꝯmissio nõ erit nulla ipso iure, sed dẽt opponi exceptio añ litẽ ꝯtestatã,iuxta no.in c.in nřa.de ꝓcura. allegãdo ꝑ hoc no.in simili ꝑ Inn.in c.antepe.ne cler.uel mo. Pro quo Aret.ipse alleg.Bar.in l.p⁹ mortẽ,ff.de ado.ubi dicit, ꝙ q̃uis ad petẽdã legitimationẽ ñ possit ꝯstitui ꝓcurator, ꝙ tñ ualet ꝯmissio,si fiat.Et sic tȝ ipse,ꝯtra dñm Ab. ꝑ quo ꝯ Ab.allego gl. in c.cũ simus.9.q.3.q̃ dicit, ꝙ œconomus dẽt eẽ clericus,& qđ no.Spe.in ti.de ęconomo. §.j.uer.itẽ qđ ẽ laic⁹.& do.Ant.ĩ c.2.đ ęta. & qua. Limita tñ istã opi.ꝯ Ab.hic,ſm Bal.hic,nisi ad tale officium nullus idoneus clericus inueniretur, & subdit hoc tũc procede-

ꝓcedere,ꝙ poſſit ꝯmitti laico adminiſtratio rerū eccłę,
dūmō non ꝯmittat ꝯſanguineo ꝑlati, ꝑꝑ ſuſpicionem
rōnis n̄ exigendæ,ſaluo,niſi iſte ꝓpinquus eēt ꝑſona ho
neſtæ & ꝓbatæ vitæ, qa virtus animi ꝓ ſatisfactionē hr̄.
Gl.ē prima ī l.j.§.his aūt.ff.de ri.nup.Et ꝑ hæc remaneat
5 expeditus iſte paſſus. Vtrū laicus † poſſit eſſe operarius ī
eccła cathedrali,& an poſſit deputari principalis colle-
ctor oblationum ecclæ,Dicit hic Ab.ꝙ ſi fabrica ꝯſiſtit
ſimpłr & pure in eo,ꝙ ꝑtinet ad ſolā fabricam, ꝙ pote-
rit eſſe,alias ſecus,vt hic ꝑ ipſum.Quo aūt ad oblatiōes,
vltra Abbatē hic dic, ꝙ oblationes fiendæ ecclæ n̄ pn̄t
vendi laico Ita dicit gl.in c.altare.j.q.3.q̃alle.Lu.ſingu-
lari ſuo 657.inc.Fructus ecclæ.Et idem tʒ Arc.in c.ſan-
ctorum.10.q.j.ubi dicit,ꝙ non ſolū epī,ſed ēt Papa de ꝯ-
ſuetudine vendūt oblationes fiendas. De quo multum
miratˉ.Ad idē ēt de ſabrica vide Cal.ī ti.de ꝯſue.ꝯſ.j.vbi
ꝯſuluit,ꝙ officiū operariæ lʒ de ꝯſuetudine ſit ſpſolitū
regi ꝑ laicū,ꝙ tn̄ ī eo poterit ēt ꝯſtitui cleric⁹,qa vterq;
eſt capax talis officij.Et idē tʒ ꝯſ.ſuo 19.in ti.de p̄b.Et ſic
tʒ ipſe,ꝙ laicus pōt eſſe operarius in eccła,vt & Ab.hic
ꝓ quo allego,ꝙ laicus pōt eſſe rector hoſpitalis,vt dicit
glo.in verbo,ſecularib.in cle.qa ꝯtingit, de relig.do.&
Bal.hic in 3.col.Item allego,qa videmus, ꝙ laicus p̄t eſ
ſe executor teſtī ad pias cā,vt eſt gl.in l. ſi qs Titio.ff.de
le.2.Item allego,qđ dicit Bal.ꝙ laicus pōt eſſe cuſtos al
taris. Ergo eodem mō poterit recipere oblationes fien-
das ecclæ,maxime,ne diſtrahantˉ ꝑꝑ hoc clerici à diui-
nis,vt hic inqt Ab.Laicus † non pōt eſſe vicarius epī,vt
hic ꝑ Ab.ꝑ tex.in c.in noua.16.q.7. Fallit primo in epō
habente iuriſdōnem tꝑalem,qa tunc laicus poſſet ꝯſti-
tui vicari⁹ epī.Ita dicit Ab.ꝑ tex.in c.fi.ne cl.vel mona.
Item dn̄t Doc.hic,ꝙ ēt clericus ꝯiugatus non p̄t eſſe vi
carius epī.Ad hęc adde Bal.in proę.Decr.ubi dicit,ꝙ lai
cus,q fuit iudex maleficiorum,nō p̄t eſſe vicarius epī,lʒ
poſtea fiat clericus.Limita iſta, niſi eſſet laicus factus aſ
ſeſſor clerici,qa bn̄ pōt a laicus fieri aſ
ſeſſor clerici,vt hic per Ab.& Doc.Et
dicit hic Bal.ꝙ ſi eps faceret laicum vi
carium ſuū in ſpūalib. ꝙ verba dēnt
impropriari,& dēt exponi vicariū ſuū
id eſt,aſſeſſore. Et idem eſſet dicendū,
ſi eps mandaret aliqd tali,& diceret vi
cario nr̄o.nā deberet exponi, id eſt,aſ-
ſeſſori,ꝑ dictū Hoſt.in c.petitio,de ꝓc.
& idem dicit Bal.in l. cū clerici. C. de
epiſ.& cler.& ī l.teſtm̄.C.đ teſt.Et hoc
intellige,vbi uerba non paterētur aliā
interpretationem. Laicus p̄t eſſe notarius curiæ epalis.
Ita tenet expreſſe hic Bal.& Bal.in c.Meſſana. de ele. &
in ꝓę.Decr.ubi dicit, ꝙ ēt in cā ſpūali laicus pōt eſſe no
tarius,& tʒ Imo.in c.ꝯtingit.de arb.Et ita dn̄t & tenent
7 Mod.hic. An † laicus poſſit p̄dicare cū licentia epī? Po-
nit hic Ab.& Mod.& tenent,ꝙ ſic.Fal
lit in muliere b, ſm̄ Ab. hic,lʒ Mo.in
quantū alle.gl.ī c.mulierē.33.q.5.ſen-
tiant, ꝙ imo ēt mulier de licentia epī
poſſit p̄dicare,q̄ glo.alle.l.nemo.C.de
ſūma trini.& fi. cath. ubi eſt caſus for-
malis ꝓhibēs laicū p̄dicare & diſputa-
re de fide,q̃ l.ꝯmendat Tho. 2.2.q.10.
ar.6.& ibi refert oīa uerba illius legis,
& eſt tex.ī c.nouit.de pęni. & remiſ.ꝑ
quē vr̄ ſuſtētari op.Ab.ꝙ mulier non poſſit p̄dicare, cū
tex.ibi dicat,firmiter ꝓhibeatˉ,& ſic vr̄,ꝙ eps non poſſit
ſuꝑ hoc cū illis diſpenſare.Et ad hæc vide gl. in c.qs ne-
ſciat.11.di.cū tex.vbi Paulus Apoſtolus p̄dicauit de licē
tia Petri:officiū.n.p̄dicādi eſt curę,vt eſt gl.in verbo,of.
ī cle.j.đ reg.& tʒ Car.in cl.dudū.de ſepul.ubi dicit,ꝙ q-
libet clericus curatus p̄t dare licētiā cuilibet religioſo ī
ſua parochia,ſed ī dięceſi reqrit licētia epī. Et vide tex.
in c.qcunq;,de hær.in 6. ubi laicis diſputare de fide non
eſt licitum,niſi forte diſputarent,ut melius inſtruerentˉ,
ſicut in ſimili dr̄ de clerico,ꝑ gl.in c.1.28.diſ. & do.An.ī
c.nō magno, ne cler. vł mo. ꝙ p̄t ſtudere in iure Ciuili,
vt melius informetˉ.Vtrū † cā ſpūalis poſſit ꝯmitti laico
& clerico inſimul?Do.An.hic tenet,ꝙ nō,ꝑ dictū Hoſt.
in ſumma de dele.§.1.ver.ſed nunqd.Hoc eſt uerum,qn̄
ſuperior ꝯmitteret, ſecus, vbi partes ꝯpromitterent in
laicū & clericum,qa ualeret.Tex.eſt in c.ꝑ tuas.s̄.de ar.
Dicit hic Im.ꝙ multū dubitat de rōne diuerſitatis, qua
re cā ſpūalis n̄ poſſit delegari clerico & laico ſimul, ſed
bn̄ ꝯpromitti & rn̄det,ꝙ rō p̄t eſſe,qa delegatus hēt iu-
riſdōnē,ſʒ arbiter n̄,ſʒ hēt quādam notionē.Dn̄t hic Mo.
ꝙ n̄ obſtāte iſta rōne dr̄iæ,credūt dictū Hoſt. & do.An.
n̄ eſſe uerū,ꝑ tex.in l.ſi cōem.ff.quēadmodū ſeru. amit-
tatˉ,ubi habēs fundū cōem cū pupillo,gaudet,quo ad p̄-
ſcriptionem,priuilegio quo gaudet pupillus,ꝑꝑ cōionē
q̃ hēt cū illo.Ergo eodē mō, ſi in delegatione cāæ ſpūa-
lis iungatˉ laicus cū clerico, efficietˉ laicus ſufficiens ꝑꝑ
cōionem,lʒ de ꝑ ſe eſſet īhabilis. Ergo ꝯ do.An.& Hoſ.
ꝯ quos allegant & nonnulla alia, q̄ hic uidere potes in
pe.& vlt.col.Quib.Adde Fed.ꝯſ.65.inc.j̃.ſcriptæ qōnes
non ſunt leues.Cōtra do An.& Hoſt.tʒ ēt Im.ī c.ꝑ tuas.
de ar.ī ul.col.ubi dicit,ꝙ ꝑ iſtum tex. reprobatˉ op.Hoſ.
q̃ tʒ hic do.An.Sʒ ꝙ op.Hoſ.& do.An ſit uera,hēs alle-
gare Do.poſt Io.de S.Georgio in c.2.de hær.ī 6. ubi hoc
in terminis tʒ,& Arc.in c.Mennam.2.q.1.& Ab.in c.ꝯ-
tingit.de arb.in fi.& in rep.d.c. per tuas,vbi dicit laicus
ſimpliciter cum clerico n̄ eſt capax delegationis in cā
ſpūali, & ſic tʒ op.do.An.& Hoſ.hic, qa nullo mō cle-
rici,nec epī pn̄t facere laicū capacem actus ſpūalis.Tex.
eſt in c.Meſſana.de ele.Nec obſt. ꝙ de tali cā in eum cū
clerico poſſit fieri ꝯpromiſſum, quia ꝑ hoc n̄ facit actū
ſpūalem,ſed tꝑalem ſuꝑ re ſpūali,merito ſi non ꝓhibetˉ
eſſe arbiter in tali cā cū clerico,& ibi alle.In.in c.1.j̃.de
vi.& hon.cle.ubi dicit,ꝙ ſi in actib.in qb.nō pn̄t inter-
uenire laici in eccła,ſi inuitantˉ à clericis,bn̄ faciūt exer
cere,ex quo ſolū ꝑꝑ honeſtatem ꝓhibentˉ,qđ no. Et di-
cta Mo.hic non obſtant,loquuntˉ.n. qn̄ ꝑſona n̄ eſt īca-
pax,ſicut eſt,qn̄ ꝯpromittitˉ ī laicū & clericū de re ſpūa-
lis,ſʒ nos ponimus qōnē & caſū,cuius n̄ ē capax laicus,
ſ.ꝙ laico & clerico delegetˉ cā ſpūalis,ꝑ tex.hic & rōnib.
adductis,qđ diligenter no.Gl.fi.in ver.ecclarum ꝑlati.
9 Qui † dicantˉ ꝑlati,ponit hic Ab.& idē,qđ hic replicatˉ ī
c.tua.de cler.ægro.& in c.de multa, de p̄b. & in c. cū ab
ecclarū,in ul.col.de of.or.Et uide gl.in cl.j.in uer.ꝓprij
de reb.ec.non alie.q̄ dicit,ꝙ ꝑlati,q nō recognoſcūt ſu-
periorē,tm̄ pn̄t in ſuis eccłiis,q̃tum pn̄t epī in ſuis dięce
ſib.Et tʒ Hoſt.in c.ſtatuimus,de mai.& ob.Et de iſta gl.
fit mentio in c.at ſi clerici.§.de adul.j̃.uide Inn. in c.hu
milis,de maio.& obe.ubi dicit, ꝙ oēs habentes iuriſdō-
nem ordinariā dn̄r ꝑlati. Et gl.1.in c.nullus,de ele. in 6.
& ibi Do.q dicit,ꝙ iſti ꝑlati regulares,q̄ p̄ficiuntˉ mona
ſteriis,dn̄r ꝓprie ꝑlati.Ex quo infert,ꝙ pōt talib. priorib.
manualib.ꝯmitti cā à ſede Apoſtolica.Item uide Car.ī
cle.religioſus,in 13.q.de ꝓc.ubi dicit,ꝙ qdam ꝓuincia-
lis erat ꝓcurator in curia,opponebatˉ, ꝙ nō poterat eſſe
ꝓcurator,ꝑ d.cl.religioſus,& ꝙ ipe ꝯſuluit, ꝙ poterat,
qa tales ſunt ꝑlati,ut ibi ꝑ ipſū, ꝓ quo facit gl. in uerbo,
ꝑlatū,in cl.j.de ele.& idē tʒ Car.cl.dudū.§.ſtatuimus,ꝑꝑ
gl.j.ibi in ver.n̄ hr̄.de ſepul.& ī d.cl.1.ubi idē replicat,qđ
hic.Et ſic appellatione ꝑlatorū ueniūt iſti tales Priores
Guardiani,& illi q p̄ficiuntˉ monaſteriis, qđ no.Et ita đ
facto ꝯſuluit ipſe Car.Qn̄ aūt uis uidere, q̄ ſpāliter ꝯce-
dantˉ laicis,& ꝓhibeātˉ,uide Io.de Ana.ī c.ſicut, de hær.
vbi ponit ſex,uel ſeptē ꝑmiſſa laicis,& Imo. in ca.ꝯtin-
git,de arb.in ul.col.& Ab.in diſp.ſua.inc. Eps qdam mi
les Parmenſis,in ſcđo dub.ubi plene uide de mā.Verbū
10 † Statuimus eſt iuris noui ꝓmulgatorium. Ita Mo. hic
& Ab.& iſta gl.in c.ut litigantes,in uer.ſtatuimus,de of.
or.in 6.& in cle.fi.in eo.uerbo,de reſc. Item dic de ver-
bo Volumus,vt eſt gl.in cl. .de of.uica.& in gl.in cl. 1.
de rer.ꝑmu.& in c.fi.de uer.ſig.in 6.De verbo uolumus,
ponit ēt Ab.in c.fi.q fi.ſint le.& in c.cum te.de re iu.& ī
c.ex rōne,de ap.in 1.col.in ult. no. De uerbo Rn̄demus,
ꝙ non importet ius nouum,eſt gl. in uerbo Rn̄demus,
in c.fi.de ver.ſig.in 6.Itē no.ꝙ ubi p̄p̄ utitˉ uerbo Statui-
mus,ꝙ tunc ꝯdit ius cōe.Ita dicit Inn.in c.fi.de his,quæ
fiunt a maio.parte cap. De verbo autem Decernimus,
de quo in tex. nr̄o, ꝙ ſit iuris noui promulgatorium,
eſt gl.

a Pōt. Adde tu, ꝙ idem tenuit Arch.in c.plures.16.q.1.Ro.in l.2.ff đ of.aſſeſ. Et iſta eſt cōis opi. * quāuis Gemi.in c.ſtatutū.§.aſſeſſorem.de reſcript.in 6. aliter dicat, & male.

b In muliere. Qđ dic uerū, etiāſi ſit abbatiſſa,& intellige tamen,publice,in ſecreto vero ſic vt īter moniales.Ita Car.in cl.j.ī prin.de relig.do.

a Est gl. *Et ibidē ui de do Car. et in cl. j. ď cau pos. et ppr.* a est gl a in cle. per literas, de pben. & in cle. fi. de æta. & qual. & in cle. 2. de app. & in cle. 2. de reb. eccl. non alie.

SVMMARIVM.

1 *Iuspatronatus non est spirituale, sed annexum tantum spirituali.*
2 *Iuspatronatus an possit præscribi, & an sit mere spirituale.*
3 *Sententia laici confiscantis bona, an valeat, quo ad ius patronatus in dictis bonis contentum.*
4 *Sepulchrum fit religiosum sola authoritate episcopi, non autem efficitur religiosum, ideo quod in eo sit homo sepultus.*
5 *Laicus, an possit cognoscere de iure funerandi, uel de iure patronatus, quando quæstio est personalis.*

CAPITVLVM III.

QVanto. Cā iuris patronatus spectat ad iudicium ecclæ. Hoc dicit. Capio gl. ex qua stat ꝯclusio, ꝙ † ius patronatus nō est ius spūale, sed annexum spūali. Et ita tenet Ab. hic ꝯ̄do. An. Dicit do. An. Sic. ꝙ op. do. An. est vera, & ꝙ ipsam tenuit in rub. s̄. eo. & dicit ipse, ꝙ est origine spūale, & annexum tpali, qđ pbat ipse ibi hoc mō, nā electio fm mām suā ē ius spūale, cū nō cadat in laicū, c. Messana, & c. sacrosā. de ele. sed ius pr̄onatus est pductiuū electionis, & sic iuris spūalis, vt pbaī in c. 2. & 3. de iu. patr. Ergo & ipsum est ius spūale, qa qualitas effectus demonstrat qualitatem cāæ pducentis, vt est tex. in l. ꝙ si nolit. §. q mācipiū. ff. de ædi. edi. Facit fm ipm gl. in c. fi. de ele. in 6. Scđo dnt, ꝙ eccłа tolerat de gr̄a, ꝙ laicus habeat ius patronatus in ea. Ergo est spūale, qa si ñ eēt mere spūale, ad qd opus eēt ista tolerantia? Itē dicit ipse hic p hoc, ꝙ ꝯcedat laico de gr̄a, tñ p hoc nō desinit eē ius spūale, nec mutat naturā suā, ꝙ pbaī in simili: nā l3 ius ꝯferendi, uel eligendi, ꝯperat laico ex gr̄a sedis Apostolicæ, ut no. in c. Adrianus. 63. dist. ñ p hoc non desinit esse ius spūale. Ergo idē erit in iure pr̄onatus. Nec obstat iste tex. qa vtiī quodā mō loquendi, ut hic p ipsum in summario. Et sic t3 ipse, ꝙ sit ius mere spūale. Arc. vero in rub. s̄. eo. in ver. sup scđa qōne. dicit, ꝙ opinio Ab. hic est uera, & rñdet ad rōnem do. An. dicentis, ꝙ est ius spūale, qa eccła tolerat, & sic facit gr̄am laico, qa dicit ipse posito ꝙ iuspatronatus sit qd tpale, tñ ptinet ad dispensationem & ordinationem ecclesiæ, ut pote ꝙ est annexū spūali, iō nimirū, si ꝯcedēdo laico uī facere gr̄am, cū totaliter ptineat ad dispositionem ipsius, sublata ista rōne, ꝙ op. Ab. sit uera. Dicit ipse, ultra eā addo alias tres notabilissimas rōnes. Prima
2 est, qa si † iuspatronatus laicorū esset sui origine & sui nā mere spūale, non posset possideri, nec p̄scribi p laicū, c. cā, de p̄scr. & tenet Io. And. in regula, qđ alicui, de reg. iu. in 6. in Mercurialib. Ergo patet, ꝙ a ñ est spūale, qa p̄t possideri & p̄scribi à laico. Casus est no. & ibi hoc pōderat do. An. in c. querelam. de ele. & in c. ꝯsultationib. de iure patr. Scđa rō ē, qa si iuspatronatus esset mere spūale, ī casu in quo ꝯcedit laico, non diceret p ipsum possideri, sed detineri noīe ecclesiæ, ut est tex. no. ī c. cū Apostolica. de his, q̄ fiunt à p̄l. sine ꝯsensu ca. & ibi ponderat do. Ant. & ponit Io. And. in c. 2. de p̄b. in 6. alias, de priuilegiis. Sed iuspatronatus dr̄ possideri à laico, vt iurib. s̄. adductis. Ergo non est spūale, qa si esset spūale, non diceret possideri sed detineri p iura s̄. adducta. Tertio dicit ipse, pbaī ista op. Ab. in ca. lectis. 63. dist. ubi patet. ꝙ ius postulandi ꝯsecrationem epi à superiore, p̄t p̄scribi à laico, & est rō qa ꝑpostulationem nulli acquiriī ius spūale, sed ꝓrogatiua q̄dam, eodem ergo mō laici debent posse acquirere ius p̄sentandi, qa p hoc ñ acquiriī illis ius ī bñficio, sed ad rem, vt plene declarat hic Ab. & sic p hoc

a Patet, ꝙ: *Adde tu, ꝙ contra ecclesiā liberānō potest laicus p̄scribere iuspatronatus, qa esset acquirere istud ius annexū spūali cōtra ecclesiā, quod esse nōpotest. Intelligas ergo, quòd si ecclesia hēt patronum, tūc p̄t laicus cōtra patronum p̄scribere istđ iuspatronatus qa ex quo istud ius competit laico ui detur p̄scriptibile p aliū laicū. ita tenuit Io. An. in re. q alicui. de reg. iu. in 6. & idē t3 do. Ab. in disp. Sua, q̄ incip. Augerius.*

non acquiriī illis aliqđ ius spūale, sed vnum ius in mā spūali. Et cum istis tribus rōnib. transit hic dñs meus. Sed ꝙ imo dicaī originaliter mere spūale, p baī sic. nā in tpalib. nō cadit symonia, vt dicit Bar. in l. 1. ad l. Iu. de ambi. & oēs j̄. in rub de symo. Sed in iure patronatus interuenit symonia, vt est tex. in c. ueniens. el 1. j̄. de test. & ibi ponderat do. Ant. & Ab. Scđo pbaī, nam in spūalib. est phibita transactio, c. sup eo. de transac. Sed in iure patronatus non est licitū transigere, c. p̄terea. eo ti. de transa. Ergo est spūale Et ꝙ sit spirituale, fuit intentio gl. i uerbo, loca. in fi. in l. in rē. §. j. ff. de rei ven. q̄ dicit, ꝙ ille, q petit iuspatronatus, ñ pōt petere iure actionis, qa in eo nō cadit dñiū, §. in nullius, in fi. Inst. de rer. diuis. sed peti ꝯditione iuris canonici, & rō est fm ipsā, qa iuspatronatus ē res sacra, ergo ñ est ius tpale, sed spūale, cū sit sacrū, ut ibi inqt gl. Sed istis non obstantib. trāseo cū op. do. Abb. hic, ꝙ ñ sit spūale, nā Tho. 2. 2. q. 1. art. 4. dicit, ꝙ est annexū spūali, & ꝙ dupliciter qd dr̄ eē annexū spūali, primo tanq̄ depedēs à spūali, scđo, qñ ñ dependet à iure spūali, sed ordinaī ad ius spūale, & sic ē ius patronatus, iō nimirū, si cadit in laicū, ut ibi p ipm quē oīno videas. Scđo p op. Ab. induco tex. in c. nobis. de iurepat. vbi tex. dicit ꝙ laicus pr̄onus ecclesiæ collegiatæ, ñ p̄t in ea dare vocē, qa hoc ē spūale, ut ibi no. & pbaī in gl. & tñ dicit ibi tex. ꝙ erit pr̄onus, quo ad ius honorificū, & alia, de qb. ibi in gl. Ergo nō est spūale, qa si eēt spūale, nec ista ꝯpeterēt laico. Itē ꝙ ñ sit spūale, sed annexū spūali, allego tex. in c. de iur̄. j̄. de iur̄ pr̄onatus, ubi tex. dicit, ꝙ in cōuniēs ē, ꝙ laicus iuspr̄onatus vēdere possit ꝙ est annexū spūali. Tertio p eadē op. Ab. facit, nā ius spūale nunq̄ acqriī iure hr̄ditario, c. j. de p̄b. Sed istud acqriī iure hr̄ditario, c. cū seculū, de iur̄ pr̄onatus. Ergo ñ est spūale. Quarto pbaī ista op. nā imperator tm̄ legitimat ad tpalia, fm oēs in c. p venerabilē, q filij sint le. & tñ legitimatio sua operaī quo ad ius pr̄onatus. Ita dicit Do. in c. j. 10. dis. Ergo ius pr̄onus ñ ē spūale. Itē ꝙ sit annexū spūali, allego gl. in c. fi. de reb. ec. nō alie. ubi gl dicit, annexa iuri spūali, vt ius pr̄onatus, & gl. in c. 1. in verbo, censenda, de iur̄ pr̄onatus. in 6. & gl. 1. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de ꝯst.

ADDITIO. *Quæ tamen parum facit, sed allego bonam gl. in c. quęsitum. de rerum permutatione. Phil. Sy.* Et idē t3 Ab. in disp. sua inc. Augerio. Item ꝙ op. Ab. sit vera, pbatur, nā đ cā spūali ñ ꝯpromittitur in laicū, c. ꝯtingit. de arb. s3 de iur̄ pr̄onatus ꝯpromittitur in arbitrū laicū, c. examinata, đ ꝯfirma. uti. uel inuti. Ergo. etc. S3 ad illū tex. posset rñderi, ꝙ imo ibi ille arbiter erat clericus, ut ibi dr̄ p do. maxime do. An. de Bu. & Pano. Vltimo, ꝙ habeat plus tpalitatis, q̄ spūalitatis, pb. tex. in c. ex lr̄is. de iure pr̄onatus, ubi ius pr̄onatus trāiī cū vniuersitate bonorum. Ergo est signū, ꝙ nō hēt maiorē annexionē ad rē spūalē, q̄ ad tpalia, cū trāseat cū illis. Itē p ista opiniōe allego do. Car. in c. examinata. j̄. eo. vbi dicit, ꝙ hoc ius improprie est spūale & ꝙ origine est tpale. S3 attēto, ꝙ adhæret ecclesię, dr̄ annexū spūali. Et dicit, ꝙ nā rerū sacrarū est, ꝙ attrahant ad se id, qđ illis adhæret, & ꝙ rñdit in quodā breui examine, q̄ no. Nec obstat, qđ dixi s̄. ꝙ symonia ñ ꝯmittitur in tpalib. qa fateor hoc, s3 dico, ꝙ ꝯmittiī in iur̄ pr̄onatus, ñ ꝙ sit spūale, s3 qa ē annexū iuri spūali, in qb. annexis spūalib. bñ cadit ipa sym. vt ē gl. j. q. j. ī sum.

ADDITIO. *Adde tu bonum tex. in c. q̄situm, de rerum pm. Ph. Sy.* Et sic t3 op. Abb. ꝙ iuspr̄onatus dicatur tpale annexum spūali. Et p hæc ut expeditus iste passus. Vtrū sñia
3 † laici ꝯfiscātis bona valeat, quo ad iuspatronatus in eis ꝯtentū? Ab. hic t3, ꝙ sic, p quo allego Arc. in c. filiis. 16. q. 7. & Car. in cle. 2. in 8. q. de iure patro. & ibi dicit, ꝙ ec. remanebit libera, qa istud ius ñ trāsibit in fiscum, qa l3 sit ꝯfiscatio actus astringens, ñ tñ est actus apprehēdens alle. c. felicis, de pęnis, in 6. & c. in qbusdā, de pęnis, in anti. Et ibi ēt dicit Sal. ꝯsuluisse, ꝙ ꝯfiscatis bonis vasalli pp crimē læsę maiestatis, ꝙ feudū, ꝙ habebat ab eccła, redibit ad ipsā. Ergo multo fortius dicendū est in iure pr̄onatus, qđ est annexū spūali. Scđo allego, p hoc Ab. in c. cū laici. j̄. đ iure patr. & in c. 2. ante fi. j̄. de teu. vbi idem tenet

Et ista est cōis op. q̄ Mo. in uarijs locis cōiter sequunī ut hicī isto tex. et ī c. querelā. de elec.

tenet qđ hic. Et ꝑ ista op. facit, qđ ponit Bar. ĩ l. Aufidi⁹.
ff. de priu. credito. Sed Io. de Imo. in rep. l. si insulam. ff.
sol. ma. tenet ꝙ laicus iudicãs de oĩb. bonis, ñ iudicat de
iure pa. Primo ꝓ ista tua op. alle. tex. in cle. Pastoralis. de
re iu. vbi non valuit ꝯfiscatio regis Roberti, facta ab im-
peratore de feudo, q̃a feudũ non erat tꝑale. Ergo fortius
erit in iure p̃ronatus qđ est annexũ spũali. Et ibi dicit, ꝙ
in his, q̃ dependent à iurisdõne, valet argumẽtũ de spẽ
ad genus. Casus est in c. 2. de ꝯfes. in 6. Sed laicus in spẽ
nõ habet ptãtem iudicandi de iure p̃ronatus. Ergo nec ĩ
in gñe, q̃a desinit iurisdõ in eo. Et ꝑꝑ hoc dicit ꝙ gña-
lis ꝯfiscatio oĩum bonorũ non ꝯprehendit ius p̃ronat⁹,
qđ no. Item idem Imo. in d. cle. Pastoralis, refert ibi do.
Ant. in lectura dicentẽ, ꝙ laicus ñ põt in gñali sñia ꝯfi-
scare iuspatronatus, & ꝙ iõ p̃t uendi cũ uniuersitate bo
norũ, q̃a istud non depẽdet à iurisdõne. Et sic ex his vr̃,
ꝙ Do male dixerit in d. c. j. ĩ 10. dist. Tñ ipse ibi non fir-
mat, sed dicit, Cogita. Iõ teneo istam secũdam partem.

ADDITIO. *Cogita tamen tu circa dictũ Do in d. c. 1. 10. dis.*
ꝙ hic uidetur reprobare do. Fel. ꝑ dicta per Imo in d. l. si insulam, &
in d. cle. Pastoralis, q̃a dicta Imo. loquuntur in iurisdõne contentio-
sa, dictum Do. in voluntaria, s. in legitimatione, nisi dicas ꝙ est ve-
rum, ꝙ legitimatio est voluntariæ iurisdõnis, quãdo non tractatur
de p̃iudicio aliquorum, sed vbi tractatur de aliquorum præiudicio,
bene est cõtẽtiosa, quo ad illos, de quorum tractatur p̃iudicio, vt est
tex. in l. nã ita diuus. ff. de adoptio. Et iõ requiritur illorũ citatio, vt
ibi habetur, & per Bar. in l. Gallus. §. & quid, si tantũ, ad fi. cũ his,
q̃ ibi plene addit. ff. de lib. & posthu. Sed hic, si legitimatio Impera
toris trahetur ad iuspatronatus, p̃iudicaret aut alijs compatronis,
aut ecclesiæ nullis existentib. cõpatronis, q̃ ꝑ hoc remaneret libera,
ergo deberent isti citari iurib. s̃. adductis, sed hoc non põt fieri, quia
laicus, & sic imperator non iudicat de iure pat. nec in genere nec
in spẽ, ꝑ dicta per Im. Ergo dictum Do. nõ est uerum. Cogita Ph. Sy.
Sed posito, ꝙ op. Ab. sit vera, limita ipsemet, nisi iuspa-
tronatus esset expressum ĩ libello, ut hic ꝑ ipsum à quo
dicto excipias tres casus, in q̃b. nominatio iuris p̃ronat⁹
non vitiat, puta peto hr̃ditatem talis cũ iure p̃ronatus,
secus si diceret & ius p̃ronatus. Ita dicit Ab. in c. querelã
de sym. & seq̃tur ibi Marianus & Io. de Ana. & pro hoc
facit dictum Bar. in l. si cui. & in l. 2. ff. de fundo instũ, c.
vbi dicit, ꝙ dictio, Et, coniungit æque principaliter, sed
dictio, cũ, accessorie. Sic ergo erit in ꝓposito nr̃o, q̃a vbi
erit dictio, Cum, iudicabit accessorie de iure patronat⁹.
Scđus casus, vbi nominatio non nocet, & ibi ius p̃rona-
tus declaratorie nominaret, puta, vendo tibi oĩa bona,
vz talia & talia, & ius patronat⁹, nã valet ista venditio.
Ita dicit Io. Cal. in ca. j. de iure p̃ronatus, in vi. & ibi Do.
Tertius casus est qñ diceret, Et cum ꝑtinẽtiis & iurep̃ro
natus, q̃a valet ista venditio & petitio. Ita Marianus in
d. c. querelã. Intellige, qñ ponitur in casu ablatiuo, secus
si diceretur & iuspatronatus. Circa gl. in fi. no. ꝙ sola au-
4 thoritas † ep̃i facit sepulchrum religiosum, nõ aũt fit re
ligiosum, ex eo ꝙ ibi aliquis homo sepultus sit, lz aliud
sit s̃m leges, ut patet iurib. allegatis in gl. Ita dici Lu. in
aut. similiter, in 15. priuilegio piæ caæ ĩter ꝯ̃ctus, & seq.
C. ad l. Fal. & Car. in cle. 1. in 7. q. de sepul. & Imo. in l. qd
ergo. §. fi. ff. de legatis primo, & oẽs in c. abolendæ, de se-
pul. Limita tñ, ut non fiat religiosum sepulchrum ꝑ il-
lationem mortui, vt erat de iure ciuili, nisi quo ad hoc,
vt vendi vel pignorari non possit, in hoc non reperiunt
correcta iura ciuilia. Ita dicit Io. Fab. ĩ §. religiosum aũt,
Inst. de rer. diuis. ꝯ̃ tñ istã limitationem facit, q̃a corre-
cta rõne legis, censẽt & correcta lex. Tex. est in ca. mira-
mur. de ser. non or. & ponit Inn. in c. à multis, de æta. &
qua. Ponit gl. & Bar. in l. 1. ff. de le. tu. Sed rõ, ꝑꝑ q̃ nõ po-
terat vendi, erat, q̃a ꝑ illationem mortui locus de iure
ciuili efficiebatur religiosus. Sed hodie hoc non est ve-
rũ, ut patet ex s̃. adductis. Ergo limitatio Io. Fabri nõ est
vera. Scđo nota, ꝙ sepulchrũ ꝓprie ñ ꝯsecratur, sed bñ-
dicitur. Textus est in c. nemo. de ꝯsecratio. dis. 1. Itẽ no-
ta, ꝙ lapis deputatus ad sepulturã cũ authoritate Põtifi-
cis, nõ põt uendi, sed bñ p̃t uendi ab una eccl̃a alteri ec
clesiæ. Ita dicit Inn. in d. c. abolendæ, & Tho. 2. 2. q. c. art.
4. Et ꝑ hoc sunt expedita oĩa circa istã gl. Vtrum laicus
5 † potuit cognoscere de iure funerandi, vel de iure p̃ro-
natus, qñ qõ est ꝑsonalis? puta, tu ꝓmisisti mihi donare
tale i⁹, & tu negas, do. An. hic dicit, ꝙ sic. ꝓ quo alle. Bar.
in l. Titio. ff. so. ma. & in l. oĩum. C. de sacros. Eccl. & in l.
quoties. ff. đ iu. ubi dicit, ꝙ de cã spũali cognoscit laicus,
vbi qõ nõ est iuris, sed facti. Sic in ꝓposito laicus poterit
cognoscere de iure p̃ronatus, ubi suꝑ eo verteret̃ qõ fa-
cti, & ñ iuris, q̃a si hoc p̃t laicus in cã spũali, tanto magis
dẽt posse in cã iurisp̃ronatus, qđ nõ est mere spũale, sed
annexũ spũali. Scđo alle. textũ, quem ponderat ibi Car.
in c. significauit. de test. ubi Papa ꝯmisit cãm iurisp̃rona
tus laico. Et ꝙ in illo tex. ille, cui ꝯmissa est cã iurisp̃ro-
natus, esset laicus, ꝓbat ipse hoc mõ, nã nullus p̃sumit̃
clericus, nisi appareat, q̃a est una qualitas extrinseca. Etsi
dicas, Papa hoc potuit facere ex sua suprema ꝑtãte, dicit
do. Car. ꝙ ibi nõ apparet, ꝙ Papa voluerit uti aliqua sua
ꝑtãte suꝑ hoc dispẽsando, & ꝑꝑ hoc credo, ꝙ op. d. An.
sit uera, qñ qõ iurisp̃ronatus consistit in facto, ꝙ de ea
potest cognoscere laicus, ꝙ no. contra dom. Abb. hic

ADDITIO. *Aduerte tamen ad vnum, quod dicit hic do. Fel.*
post Car. in c. significauit, de test. ꝙ in illo tex. nõ apparet de aliqua
dispẽsatione, q̃a imo necessario præsupposito, ꝙ ille cui ibi fuit cõmis-
sa talis qõ, eẽt laic⁹, oportet dicere, ꝙ Papa suꝑ hoc dispẽsauit, ex quo
scit laicum esse capacẽ ad cognoscẽdum de cã iurispatronatus, per
no. per Bar. & alios in l. quidam consulebat. ff. de re iu. Ph. Symo.

SVMMARIVM.

Sententia quando non valet, nec acta ualent. Post prin.
1 *Confessio, ad hoc ut ualeat, debet fieri in iudicio. Hac tamen regu-*
la patitur septem limitationes.
2 *Confessus mitius debet tractari, quàm conuictus.*
3 *Iudex incompetens, non efficitur cõpetens ratione notorij. Purga-*
tio potest indici propter infamiam Post nu. 3. uer. capio glossam.
Conuictus an uere dicatur, quid deficit in probatione. Post. n. 3.
ver. Nota secundo ex eadem gl.
4 *Iudex ecclesiasticus an teneatur stare processui iudicis laici.*
5 *Confessio facta corã iudice laico, an faciat fidem corã iudice eccle*
siastico, Confessio facta corã iudice seculari, an faciat indicium
coram iudice ecclesiastico. vide post nu. 5. ver. secundo alle. Bal.
6 *Confessio extraiudicialis facta de crimine nihil operatur, & hoc*
est regulare. Quæ regula fallit sex modis, ut hic per ordinem.
7 *Confessio extraiudicialis facta coram multitudine personarum,*
transit in notorium, & per eam crimen plene probatur.
8 *Clericus an possit reconueniri coram iudice seculari, coram quo*
clericus fecit conueniri laicum. nu. 9. 10. 11 Et pro hac quæstio-
ne determinanda, lege quæ sequuntur usque ad nu. 12.
12 *Confessus crimen in iudicio criminali, an dicatur infamis infamia*
iuris. Acta facta in causa ciuili, an faciant fidem in causa crimi-
nali, & cõcludit quod non regulariter. Paulo post nu. 12. uer. an
autem acta, quæ regula fallit multis modis, vt hic.
13 *Clericus an debeat deponi pro simplici fornicatione.*
14 *Fornicatio sacerdotis an dicatur adulterium.*
15 *Crimina quædam merentur degradationem, & quę sint illa.*

CAPITVLVM IIII.

AT si clerici. Clericũ ꝯuictũ vel ꝯ-
fessũ de crimine corã
seculari, ex eo ñ punit ep̃s, sed corã se ꝯui-
ctũ, vel ꝯfessum punit pœna debita. H. D.
Cõuictus ñ dr̃ ꝓprie ꝯfessus, & ꝯfessus ñ dr̃
ꝓprie cõuictus. Ita Ab. hic, ꝓ quo uide tex. in l. 2. C. quo-
rũ ap. ubi ẽt ponit ista disiunctiua: & tex. ibi dicit, ore ꝓ-
prio cõfessus, & bonũ tex. ẽt in c. ex lr̃is, de exces. p̃la. in
uerbo, ore suo cõfessus. Dñt hic Moderni, ꝙ imo cõfes-
sus dr̃ cõuictus, nã dñt ipsi, cõuincit̃ q̃s testib. sed cõfitẽs
testificat̃ ꝯ̃ seipsum, c. ꝑ tuas, de ꝓb. Ergo dr̃ cõuictus. Sz
dicas, ꝙ ꝓprie ñ dr̃ testificari ꝯ̃ seipsũ, & posito, ꝙ sic, tñ
ꝑ hoc ñ dr̃ cõuictus, ex quo ẽ vnicus & singularis testis.
ADDITIO *Sed dicas, ꝙ est uerum, quòd regulariter non suf-*
ficit unus testis ad aliquẽ conuincẽdũ. Fallit, nisi q̃s contra seipsum
testificetur confitendo, quia non est uerisimile, ꝙ q̃s contra semet di
cat mendacium. Ph. Sy. Et ꝙ appellatione ꝯuicti nõ ueniat
ꝯfessus, tz Ab. in c. insinuatum, de sy. in c. inter solennes
de purg. ca. & ibi dicit, ꝙ appellatione ꝯuicti non uenit
ficte conuictus, hoc intelligo, qñ statutum alterat pœ-
nã iuris imponendo maiorẽ, secus, si alleuiaret, q̃a tunc
appella-

appellatione ꝯuicti bñ veniet cõfessus. Ita Ab. in d.c. in sinuatũ. No. ꝙ vbi ñ valet snĩa, nõ valent acta. Ad hoc
1 sp allegatur iste tex. no. ibi, in iure, ꝙ † ad hoc, vt cõfessio valeat, dẽt fieri in iudicio. Tex. est hic, & ita notat a Ab. Et ſm eũ cõfessio a ñ reqrit telam iudicii. Moderni hic limitant hoc, dũ mõ cofessio sit simplex, secus, si implicita, qa tũc ex tali qs ñ pt puniri. Dñt de hoc esse gl. in c. 1. in gl. fi. de testi. in 6. Et ibi põderat eam singulariter Do. ad hoc. Exemplum, fui accusatus de symonia, negaui, producitur vnus testis ꝯ me, dico, tu fuisti socius, ergo ꝑsuppono me fuisse. Dicit ibi illa glo. in d.c. 1. de testi. in 6. ꝙ ñ dẽo puniri pp hoc, qa deficit tela iudicii, & cõfessio ñ fuit simplex, ʒ implicita, dicẽdo, tu fuisti soci⁹. Limita ẽt hoc, nisi re⁹ sponte cõfitereẽ, ñ coactus in iudicio, quia tũc si ñ ꝓcessit alius ꝓcessus, ñ puniretur saltẽ pęna ordinaria. Ita formaliter dicit Abb. in c. de hoc, de symo. pp q̃dam gl. ibi. Limita tertiò, nisi ex pręsumptione statuti esset qs stultus, ita ꝙ ꝯ eũ ñ posset inquiri de crimine, nã tũc eius cõfessio sibi nõ nocet. Ita dicit Marian⁹ in c. de his, de accu. & ibi dicit se ita consuluisse Senis, & obtinuisse. Quarto limita, dũmõ cõfessio fiat expresse, secus, si tacite. Ita Bal. in l. 1. in pen. col. C. de confe. Exẽplũ ponit in eo, quẽ statutũ hẽt pro cõfesso, si ñ cõparuerit. Allegat Io. And. in c. 2. de conf. in 6 Quinto limita, nisi cõfessio fiat incidenter, & nõ principa lr. Ita Ab. hic, & alij in l. 2. C. de custo. reor. & do. Ant. in c. fi. col. pe. de resti. spol. Ab. in ca. cũ dilectus, de ord. cogn. & in c. j. de exc. Sexto limita, nisi iudiciũ deficeret ex incõpetentia iudicis. Tex. est hic, & ita no. Bal. in addi. Spe. in tit. de conf. in pe. col. & est casus in c. olim, đ resc. Septimo limita, nisi esset confessio rei facta in tormentis, nullis ꝓcedentib. indiciis, uel ñ legitimis, qa talis cõfessio ẽt nunq̃ nocet, ẽt si milies ratificareẽ. Tex. est in l. pe. ff. de qõ. quẽ tex. allegat dom. Flor. in rub. & in l. emptorẽ, ff. de prob. & ibi dicit, ꝙ tpe do. Guel. de Pra. Bononiæ defendit vnũ, q ita confessus fuerat, & idem tʒ Lu. ĩ l. q ĩ aliena, §. Celsus, ff. đ ac. hęr.

a Confessio nõ. *Adde tu, ꝙ vbicũque ꝓcedatur ꝯ cõfessum nõ requiritur ordo iuris, tãquã sup notorio. Ita Bal in l. 1. C. de iud. Addẽ ꝙ ista procedunt ẽt vbicũq; qs cõfitetur in casu, in quo inquiri ñ pt, Ange. in l. 1 ff. de cõfes. Addo & quæro, utrũ cõfessio in cã ciuili facta sup libello inepto ualeat? Bal. in l. 2. ĩ fi. C. de re iud. tenuit, ꝙ sic. Adde ista ad illa, q̃ posui in materia ista, in c. cũ olim, de resc. in verbo, Fallit 3.*

ADDITIO. *Adde tu Bar. in d. l. pe. & Ale. in d. l. qui in aliena. §. fi. in fi. & cõs. 5. col j. vol. j. & 83. in prin. eo vol. & 1. in 3. vol. et Ro. 167. & Imo. 109. & Io. de Ana. 17. Phi. Sy.* Et dicas, ꝙ ẽt si indicia sequanẽ torturam, ꝙ ñ sufficeret ad cõualidandã ꝯfessionẽ ĩde habitã. Ita dicit Bal. ĩ c. ad nrã ĩ fi. đ ꝓb.

ADDITIO. *Tu adde ibi do. Fel. ĩ j. col. et Bar. in l. maritus, in 1. col. ff. de q. cum his, q̃ ibi addidi, & Ro. in d. consf. 167. Ph. Sy.*

2 No. † ẽt, ꝙ mitius agiẽ cũ cõfesso, q̃ cũ cõuicto. Ita dicit Ab. hic, allegãs gl. in c. fi 24 dist. Vbi Dñicus dicit, ꝙ cõfessus in tormẽtis, si postea sponte ratificat, ꝑ hoc nõ minueẽ ei pęna, qa talr cõfessus dubitat, ꝙ si reuocaret cõfessionem, subiicereẽ iterum torturæ. Nec obst. huic rłæ c. cũ olim, đ rer. pm. vbi pari pęna puniuntur, qa dicit Do. in loco præallegato, ꝙ imo facit pro regula, qa ibi solummodo aufertur beneficium, nam si pęna vera fuisset imposita, fuissent depositi, c. 2. de confessis.

ADDITIO. *Cogita, quia priuare aliquẽ iure suo, est pęna, vt dicit gl. in c. fi. de iure patr. adeo ꝙ nũquã cẽsetur imposita, nisi iure exprimatur, vt dicit ibi d. gl. ubi multa accumulaui. Ph. Sy.* Et ꝓ rła est gl. in c. q admiserit. 15. q. 8. & in c. in primis 2. q. 1. & bonus tex. in c. innotuit, de ele. Secũdò limita, nisi cõfiteaẽ quis delictũ, & neget qualitatem alterãtem, nã si cõuinciẽ postea de qualitate, ñ mitigabitur sibi pęna. Ita dicit Bar. in disputatione sua inc. Cõiter ꝑ Italiã sũt

3 statuta. & in l. eũ, q. in prin. ff. de iureiu. Nota † optimũ tex. pro rła, ꝙ ratione notorii iudex incõpetens nõ efficitur cõpetens. Probatur, nã cõfessio inducit notorium c. fi. de coha. cler. & mulier, & tñ ñ facit, ꝙ ille, q erat iudex incõpetẽs, fiat cõpetẽs, vt probaẽ in isto tex. Hunc tex. allegat Bal. in l. criminis, C. q accu. ñ pos. dicens ibi ꝑ istũ tex. ꝙ cõfessus crimen ñ ꝓhibetur opponeẽ declaratoriã. Hũc tex. allegat ẽt Bal. in l. magisterio, C. đ iur. om. iu. q tex. idẽ probat ibi, ẽt si in culpa fuerit & idem tʒ Ang. in l. magistratib. ff. de iurisd. om. iu. pro qua conclõne allego ẽt gl. 1. in c. seculares, de fo. cõp. li 6. Sed ĩ ꝯriũ vr̃ tex. in c. Romana, de cẽsi. in 6. vbi archiẽps est incõpetẽs ad punienda crimina suffraganeorũ, tñ ibi punit crimina notoria, & tex. in c. Romana, de pęnis, in 6. vbi tex. dicit, ꝙ eps ñ pt vlcisci iniurias proprias, nisi sit in mã notoria, & id ꝙ dicit Arc. in c. quia suspecti. 2. q. 5. vbi asserit, ꝙ in facto notorio ñ pt allegari quis suspectus. Ergo patet ꝙ notoriũ facit iudicem eũ, q ñ est, & sic ꝯ prædicta. Sed aduerte ꝓ declaratione prædictæ regulæ: Nã fallit primo in iudice cõpetẽti alias, sed recusabili certo casu, qa pp delictũ notoriũ efficitur ñ recusabilis, ſm Cy. & Bal. in l. 1. C. ne quis in sua cã. Pro quib. est tex. in c. 1. de pęnis, in 6. Fallit scđo vbi ratione notorii nascitur cõpetentia pp casum aliàs pmissum, d. c. Romana, § 1. de censi. in 6. vbi archieps iudicat in casu notorio, qa in illo seqtur negligentia suffraganeorũ, quo casu licitũ est sibi cognoscere, vt ibi ꝑ Doctores nisi delictũ esse momẽtaneũ, in quo puniendo de negligentia suffraganei nõ cõstaret, rõnibus, de quib. ibi per Doctores, qđ no. Et ex his remanet declarata rła, & remanẽt etiam sublata, quæ uidebantur ꝯria. Vltimo ad intelligẽtiã tex. allego Bar. in l. sæpe, ff. de re iud. vbi plene ponit, an noceant acta, vbi nocet snĩa, & plenius do. Ant. & Ab. ĩ c. cãm. lo j. & ibi ego alias dixi, maxime in vers. fallit verò, de testib. vbi videre potes. Capio glo. primã, sup qua dicas, ꝙ pp infamiã pt indici purgatio, nã pp infamiã vehementẽ ꝑsumiẽ đ scãdalo. Tex. est ĩ c. fi. ĩ pri. de collu. detegen. Sed ex solo scãdalo indr̃ purgatio, c. inter solicitudines, de purga. canoni. Ergo & pp infamiã indiceẽ. Et ex hoc infertur, ꝙ si per infamiã ortã à laico ꝯ clericum verisimilr timetur scãdalum, pt indici purgatio. Item dic, ꝙ sicut ex sola infamia potest indici purgatio, ita ẽt ex sola suspicione. Ita probat tex. in d. c. inter solicitudines, qñ est violẽta & vehemẽs. Item dic, ꝙ vbi infamia & suspicio nõ est vehemẽs, & habuit ortũ à laicis, vel alijs inimicis hoc ꝓcurantibus, ꝙ ꝑ cã ñ dẽt indici purgatio, quia ꝑsumuntur malo zelo infamasse. Tex. ẽ in c. cũ ĩ iuuẽtute, §. 1. ver. nos igiẽ, de purg. can. Si verò fuerit orta à talibus hoc tñ non procurantibus, tũc bñ debebit indici purgatio, ꝑ tex. in c. presbyter si à plebe, 2. q. 5. vbi probaẽ de laicis, & in d. c. inter solicitudines. vbi ꝓbaẽ de maleuolis. ita dicit hic dñs me⁹ de Are. quem videas, qa ipse inducit pulchre ad hoc ꝓdicta iura. Aduerte tñ, qa hoc vltimũ, qñ habuit ĩfamia ortum a maleuolis, multum dubito, qa contrarium tʒ gl. in c. in cunctis. in verbo, maledicorũ. 11. q. 3. Scđo moueor, nã si qualitas requiritur ad essentiã rei, nõ sufficit, ꝙ interueniat res, nisi qualitas concurrat, l. denũciasse, §. 1. ff. de adult. Sed infamia reqrit istã qualitatem ꝓ sui essentia, ꝙ nõ sit orta a maleuolis, c. qualiter & qñ. lo 2. de accu. & ibi Doct. reprobant gl. in verbo à maleuolis q̃ multũ facit pro Aret. Nec obstat tex. in d. c. inter solicitudines, quia ibi ille erat aliunde infamatus, quã ex facto accusatoris. Itẽ no. ꝙ vbi fit mẽtio de infamatione ñ ad effectũ ꝓdictorũ, nõ refert vñ orta sit. De hoc ẽt tex. cũ gl. in cl. j. ĩ verbo, diffamaẽ. de of. ord. Facit bñ tex. in l. j. C. de famo. libel. vbi imponitur simplr pęna ponẽti libellũ famosum ꝯtra aliquẽ. Et ꝓ hoc est dictũ Bar. in l. turpia, ff. de leg. 1. vbi dicit, statutũ punit diffamãtẽ aliquẽ, q̃riẽ, apud quos debuit diffamare, ad hoc vt puniatur? Rñdet, ꝙ ad effectũ puniẽdi diffamatorẽ ñ reqriẽ, ꝙ diffamet apud bonos viros & graues & honestos, ʒ sufficit, ꝙ apud quoscũq;. Et facit tex. in d. c. cũ in iuuẽtute. vbi dictũ facile sequiẽ multitudo. Reliqua circa hoc dicentur in tit. ĩ. de purg. cano. No. secũdo ex eadẽ gl. ibi interpretatiuẽ, ꝙ deficiens in purgatione non dr̃ mere cõuictus đ delicto, ʒ ficte, qđ no. hic Ab. ad statuta, &c. Dñt hic Mod. ꝙ hęc non solũ non procedit in deficiẽte in purgatione, sed ẽt in nolente se purgare, ꝑ c. tua, de cohab.

cohab.cleri. & muli.Et dicit Are. ꝙ pro ↄcłone glo. &
Ab. & Mod.ipſam inducentiũ ad ſtatuta,&c. eſt tex.in
l.qm̃,ff.de infami.& ibi Bal.no.ꝙ bannitus pro aliquo
crimine,qa ñ cõparuit,ꝙ crimẽ infamabat, ñ eſt infa-
mis,lȝ ficte hẽat pro cõfeſſo,qa lex loquens de cõfeſſio-
ne,dẽt intelligi de vera & nõ ficta, prout ẽ hæc reſultãs
ex non ↄparitione.Facit,quod pulchre ponit Spe. in ti.
de ↄfeſ.§.videndũ ver.ſed nunquid. vbi dicit, ꝙ lȝ ↄfeſ
ſio ĩ vno iudicio faciat aliqñ fidẽ in alio, tñ hoc nũquã
hẽt locũ in confeſſione ficta.imo dicit fortius, ꝙ in mã
ſtricta & exorbitanti appellatione confeſſi nedũ nõ ue-
nit ↄfeſſus ficte,ſȝ nec ẽt veniet vere cõfeſſus,ſi nõ fuit
ſpõte cõfeſſus.Ita dicit Bal.in l.2.C.quorũ ap. Qđ tñ li-
mita ſm ipsũ in l.fi.C.de prob.niſi tortura fuiſſet impo
ſita ꝑꝑ grauia & vrgentia indicia. Et ad hoc adde Bal.
in l.1.in fi.C.de iura.cal.& ibi dicit, ꝙ reperiũtur multi
aſſeſſores malitioſi, ꝗ faciũt, ꝙ rei ↄfiteanť delictũ, ne
poſtea appellent ẽt,qñ illis ↄſtat de delicto.Et ibi dicit,
ꝙ facere ñ pñt,ꝙ illi talr̃ cõfitentes non dicunť cõfeſſi,
niſi tortura foret impoſita,ꝑꝑ grauia & vrgẽtia indicia.
Stat ergo ↄcło oĩum hic,ꝙ ſtatutũ loquẽs de ↄfeſſo, in
a telligiť de vere ↄfeſſo,& ñ ficto.a Lĩta
niſi ſtatutũ diceret,ꝙ talis hẽatur pro
ↄfeſſo & ↄuicto,tũc.n.illa ↄfeſſio hr̃e
tur pro uera.Ita dicit Bal.ĩ l.oẽs ppł̃i,
in 3.char.ff.de iuſti.& iure,ad qđ alle-
go tibi lo.de Imo. in rep.l.ſi inſulã, in
6.char.ff.de ver.ob.vbi idẽ tȝ,qđ Bal.in d. l.oẽs.Et hoc ĩ
tellige,qñ ſtatutũ ęqparat oĩno caſũ fictũ & caſũ verũ.
Hoc dictũ Imo.allegat Ana.in c.inſinuatũ, ad fi. de ſy.
An ãt,& qñ ſtatuta hẽant locũ in caſu ficto,ponit Imo.
in l.1.§.lex Fal.ff.ad l.Fal.Et no.ꝙ vbi ius æquiparat caſũ
fictum,& caſum verum,ꝙ ſtatutũ loquens in illa mã ĩ
terpretabiť in caſu ficto,ſicut in caſu vero Tex.eſt in c.
cũ audientiã, & in c.cum dilect⁹,đ cle.ñ reſid. Ad c.mul
ti,allegatum ĩ gl.rñde,ꝙ loquitur in laico ↄuicto corã
iudice ſeculari,ſed poſtea petitur executio corã ęcclã
ſtico,& iõ dicit hic Ab.ꝙ ex hoc ſeqť,ꝙ acta facta in fo
ro,ſeculari faciunt fidẽ in foro eccłaſtico.Et facit ĩ hoc
4 ipſe tria mẽbra,ꝗ videre potes.Vtrũ † eccłaſticus iudex
teneatur ſtare ꝓceſſui iudicis ſecularis. Dicit hic dñs
meus,ꝙ eccłaſticus dẽt ſtare actis factis in iudicio ple-
nario in alio iudicio æquiplenario, licet intẽtato ad di
uerſũ finẽ.Et ſic sẽtit ꝯ Ab.Tu tñ tene cũ Ab.ꝙ vbi cri
mẽ eſt mixtũ,ſ.eccłaſticũ & ſeculare, ꝙ ꝓceſſus vni⁹ iu
dicis ñ facit fidẽ coram alio,& lȝ ſi ſecularis puniuiſſet,
puta vſurariũ mõ ſufficiẽti, adhuc eccłaſticus punire
poſſit,ꝑ tex.ĩ c.felicis,de pęnis,in 6. Tñ acta facta corã
ſeculari ñ facient fidẽ cora eo, ſed inchoabit nouum ꝓ
ceſſum.Et iõ dicas,ꝙ ſecularis iudex ñ tenetur ſtare ꝓ-
ceſſui iudicis eccłaſtici, neq; eꝯ. Hoc
b ponit ẽt Bar.in l.magiſtratib. b ff. đ iu
ri.om.iud.& l.diuus,ff.de cuſto.reo.&
Imo.in c.1.de of.or.Nõ obſt.l.2.cũ mã
ff.vi bo.rap.qa loquiť,vbi eadẽ res ite-
rũ diſcutiť,lȝ ad aliũ finẽ, & viđ Bal. ĩ
l.placet,C.de ſac.ſan.ec.& Pe. đ Anc.
in rła,ea ꝗ.de reg.iu.in 6. vbi dicit, ꝙ
abſolutoria lata ꝑ ſecularem ñ ꝓdeſt
in foro eccłaſtico. Fallit hoc ĩ hr̃tico ↄdẽnato ꝑ iudicę
eccłaſticũ, qa ſecularis tenetur ſimpł̃r exequi ſnĩam il-
lius.Tex.eſt iu c.inquiſitioni,§.prohibemus,de hæret.in
6.Et iõ reprehendiť Bar.in d.l.magiſtratibus, ubi erra-
uit de exẽplo,qđ poſuit in hæretico,qa dixit ꝯ caſũ d.c.
inquiſitionis.Vide tñ tex.in c.fi.de exce.in 6.ubi tex.di-
cit,ꝙ ſi aliquis hẽt ſnĩam pro ſe ĩ foro eccłaſtico,& po-
ſtea de illa proponat in foro ſeculari excipiẽdo, dicit i-
bi tex.ꝙ iudex ſecularis dẽt ſtare dictæ ſnĩæ,& ſi nõ vult
cogitur ꝑ excõicationẽ.Ergo ꝯ prædicta.Sed dicas,ꝙ il
le tex.recipit duas limitationes.Primo,qa nõ ꝓcedit in
cã criminali,ſed ciuili tm̃.Ita limitat illũ tex.Ana.in c.
qual.lo 2.in §.ad corrigẽdos,de accu. & ibi Marianus,
ꝙ no. Scđo qa.tex.ñ hẽt locũ in cã ciuili qñ ſnĩa eſſet
euidenter nulla.Ita lĩtat Pe.de Anc.ĩ cõſ.ſuo 383.incip.

a Et nõ ficto. *Facit,quod habetur per Pau.de Caſtr. in conſi.74.incip. ad id,de quo.*

b Magiſtratib. *Et idẽ ad hoc vide oĩno Pau.de Caſ. et adde,ꝗ hñtur per Bal.in cõſi.In Xp̃i nomine, amen. Facta eſt inquiſitio.*

Retẽto ord.dubiorũ.& facit ad hoc,ꝙ ponit Bar.in l.2,
§.ignominiæ ff.de his,ꝗ no.inf.& ꝙ ſcribit Bal.ĩ l.pri.ff.
ſi qs ius dicẽ non obtẽ. vbi dicit, ꝙ iudex,ꝗ hẽt exequi
mulctã alteri⁹,ñ teneť ſtare ꝓceſſui illi⁹. Vltimò ad hęc
ẽt vide do. Ant.in c.1.de oblig. ad rõcinia. vbi formał̃r
* idẽ tȝ,qđ hic.Et ſic ſtat firma & vera cõis * cõcło, ꝙ in
criminalib.ſecularis ñ tenetur ſtare proceſſui iudicis ec
cłaſtici,& ecõtra.Ad c.aũt,multi,datur & alia ſolutio,
ꝙ imo loquitur ĩ clerico cõuicto vel cõfeſſo coram iu-
dice ſeculari,& ꝙ hoc nõ operatur,neq; facit fidẽ, quo
ad puniendũ poſtea ipsũ in foro eccłaſtico ↄtẽtioſo, ſȝ
tm̃ quo ad imponẽdã pęnitẽtiã.Tñ Ab.hic dicit,ꝙ etiã
iſto caſu nõ dẽt imponi pnĩa,ꝑ tex.nr̃um hic ibi,aliqua
5 tenus puniẽdi.Vtrũ † ãt iſta ↄfeſſio ſit alicuius effectus,
ponit hic Ab.Dñt hic Mod.ꝙ tex.in Authen.de ſan.ep.
§.ſi vero ignotos.& ibi Ang.qui dicit,ꝙ ſi iudex ſecula
ris agitauit proceſſum ꝯ clericum dẽt remittere ad iu-
dicẽ eccłaſticũ cũ ꝓceſſu,& tenebitur ille ſtare illi pro
ceſſui non ꝓcedit,& ꝙ imperator nõ potuit ita diſpo-
nere per c.eccła S.Mariæ,de conſti.Itẽ dñt hic Mod.ꝙ
opi.do.An.eſt vera,ꝙ nihil operatur iſta ↄfeſſio. Quod
primò ꝓbat ſic.Id,qđ nõ eſt,nil põt operari,ſed iſta con
feſſio eſt nulla,ut probat tex.nr̃ hic.Ergo,&c.Scđo mo
ueť ꝑ tex.in l.ſi pr̃,ver.ſi apud nõ cõpetẽtẽ,C.ne de ſtatu
defun.inducẽdo,vt hic ꝑ eũ.Tertio adducit tex.cũ gl.in
l.qd ergo,§.ex ↄpromiſſo,ff.de his,ꝗ no.inf.ĩducẽdo, vt
hic ꝑ eũ,cũ aliis multis,ꝗ ꝑ te videas.Dicit hic Are.ꝙ i-
mo iſta ↄfeſſio dẽt valere,vt extraiudicialis. Arguit pri
mò ſic,vbi ſnĩa hr̃e p̃t aliquẽ effectũ, ibi & ↄfeſſio hẽre
dẽt.Ita cõiter arguit ꝑ iſtũ tex.Mõ ſic,ſi ſnĩa nulla apꝓ-
bať ꝑ partes,lȝ ñ valeat vt ſnĩa, valet tñ vt pactũ, l.2.cũ
gl. & ibi oẽs,C.cõ.vtriuſq; iud.Ergo eodẽ mõ,lȝ ↄfeſſio
ñ valeat,tanq̃ iudicialis,ꝑꝑ qualitatẽ iudicij,dẽt ſaltem
valere vt extraiudicialis,ex quo cleric⁹ cõfitebať.Huic
rñdet ipſe,ꝙ ſnĩa approbata ꝑ ꝑtes,vȝ vt pactũ, qa hoc
ẽ ĩ ptãte partiũ,& ad hoc ĩtẽdũt.ſed hic ĩ clerico intẽtio
nis ſuæ ñ ẽ,ꝙ ↄfeſſio ſua valeat tanq̃ extraiudicialis,for
tificãdo hoc vt hic lati⁹ ꝑ ipsũ,quẽ videas. Scđo allegat
Bal.in l.clarũ, C.đ autho.p̃ſt.vbi dicit, ꝙ ſi talis ↄfeſſio
facta corã ĩcõpetẽti hẽt alias ↄiecturas ſecũ cogiť in ea
qs ꝑſeuerare corã ↄpetẽti,& illi dať indiciũ, alias ſecus
& ſic innuit,ꝙ talis ↄfeſſio facit ĩdiciũ ad torturã.Et ꝙ
iudex eccłaſtic⁹ poſſit ex tali ↄfeſſione ſumere indiciũ,
allegat gl.ẽt ĩ l.cũ ſcim⁹,ĩ fi.C.đ agric.& cẽſi.li.11.vbi ↄ-
feſſio fc̃tã corã notario,q̃uis ñ valeat vt iudicialis,tñ uȝ
ut extraiudicialis.Et ita ibi põderat Bar. Adducit ẽt pro
iſta opi.tex.ĩ l.ict⁹ fuſtiũ,ſm unã lecturã, ff.đ ĩfa.ubi pa-
tet,ꝙ ↄfeſſio fc̃tã corã iudice ñ ĩ forma iudicii,p̃t ualeť
ut extraiudicialis,& oꝑabiť,ut dicit ibi Bar. ẽt quo ad ĩ-
ponẽdã pęnã extraordinariam.Ergo forti⁹,quo ad indi
ciũ & torturã.Allegat ẽt l.diu⁹,ff.de cuſt.reo.ubi patet,
ꝙ ↄfeſſio fc̃tã corã illis iudicib.de qb.ibi,p̃t ualere ut ex
traiudicialis,inducẽdo ſubtił̃r,ut hic ꝑ ipsũ. Ergo eodẽ
mõ ſi clericus ↄfiteť corã ſeculari,dẽt ualere talis cõfeſ
ſio ut extraiudicialis. & facere indiciũ ad torturã.Non
ob.mõ dicit ipſe,ꝙ ĩ actibus iudicialib.ſi ñ ualet, quod
ago,ut ago,ñ dẽt ualere ut ualere p̃t,ut inqt Bal. in l.3.
ꝑ illũ tex.C.de repu.hær.qa rñdet pulchre & ſubtił̃r,vt
hic ꝑ eũ quẽ videas.Ex cuius ſol.colł̃r ẽt ſol. ad rñſionẽ
datã ſ̃ ad l.2.cũ gl.C.com.vtri.iud.Et ꝑ hoc tȝ ipſe,ꝙ ↄ
feſſio,de qua hic,operabiť indiciũ ad torturã, & ſic ua-
lebit vt extraiudicialis.Et hoc tȝ hic Imo.ꝗ dicit iſtam
opi.eſſe verã.Et ꝙ cõfeſſio facta corã iudice incõpetẽti
ualeat ut extraiudicialis,& ſic opereť indicium ad tor-
turam,tȝ etiã Bal.in l.eos,C.de app.& in l.1.in ultimo
corollario,C.de ↄfeſ.& Ang.in l.magiſtratibus,ff.đ iu.
om.iu.& ibi Pa.de Ca.& do.Ant.in c.ꝑ inquiſitionẽ.de
ele.in pe. col.Pe.de Anch.in diſpu.ſua inci.Aſtenſis mi
les.Et ſic iſta uř cõis opi.Tamẽ ego te
c neo, c qđ per iſta cõfeſſionem nõ poſ
ſit torqueri clericus,ꝑ dictum Pau.de
Leaz.in c.j.de depoſi.ubi dicit, ꝙ cle
ricus nunq̃ poteſt torqueri,niſi ſit de
crimine infamatus, licet eſſent cõtra

c Tñ ego teneo. *Adde, clericus ꝗ confeſſus eſt crimẽ corã iudice laico, an poſſit torqueri iudice*

iudice ecclesiastico vigore illius cõfessionis. Et dic tu vltra alios hic, quod vbi confessio facta coram iudice omnino incompetenti cuius iurisdõ nõ potest prorogari, & si clericus capiatur à iudice laico, et remittatur ad ecclesiasticũ, cõfessio facta corã laico non probat. Ita An. in le. 1. C. de confess. & Mod. in l. magistratib. ff. de iu. omni. iu. & sic teneo op. Fel. hic, sed alia ratione, ut uides.

a Mille iudicia. *Adde Ale. de Im. in l. fi. de quæstio.*

cum mille indicia a. Et ibi hoc tenet ẽt Ab. antiquus, & tꝫ Io. And. in ca. cũ in ꝯtẽplatione. de reg. iu. & ibi Pau. & Io. de Ana. in c. j. in vlt. col. de cle. perc. Et ita teneo, ꝙ non poterit pp talem ꝯfessionem torqueri, qđ & alia rõne demonstro, nam vbi agit̃ dẽ nullitate iudicij in hac mã, nõ differt, utrũ cleric⁹ spõte, vel iuitus acceptauerit iudiciũ. c. si diligenti. ĩ. de fo. ꝯp. Et ꝑ hoc cessat id, quod dicit hic Bald. in l. j. in fi. ꝙ dẽt valere talis ꝯfessio, & operari indiciũ ad torturã, dummõ sit facta spontaneè, & non ꝑ inuitum. Tertio allego Bal. in c. cum super, de ꝯfes. ubi dicit, ꝙ ꝯfessio clerici corã laico facta, non facit indiciũ ad torturã, & do. Ant. in c. dilecti de arbitris, in j. col. & in c. fi. de ꝯfes. & Ang. in l. j. in ult. col. C. de ꝯfes. vbi dicit, ꝯfessio facta corã iudice incõpetenti, facit indiciũ ad torturã. Fallit in clerico ꝯfitente corã laico. Et idẽ tꝫ in l. 1. ff. đ ꝯfes. Et ita ꝑ hęc remanet saluata op. do. An. Quid aũt operet̃ ꝯfessio extraiudicialis de crimine? ponit hic Ab. & dicit, ꝙ facit indicium ad torturam. Aret. hic mirat̃ valde de hoc, ꝙ do. Ab. dicat, ꝙ talis ꝯfessio, si sit facta parte p̃sente, operet̃ plenũ effectũ, quẽadmodum est in ciuilib. & dicit ipse, ꝙ imo si est facta in p̃sentia partis operat̃ solum indiciũ ad torturã, vt hic ꝑ eum q aliqua allegat, & inter cętera dicit, nam si acta in crimine, vbi agit̃ ciuilr de ipso crimine, nõ faciũt fidẽ de ipso crimine in iudicio alio postea criminaliter intẽtato, ut dicit Bar. in l. 2. §. hoc edicto. ff. vi bo. rap. fortius idẽ erit dicẽdũ in ꝯfessione extraiudiciali facta parti, ut non operet̃ postea plenũ effectũ in iudicio criminaliter ĩtẽtato. Et sic ꝯ̃ do. Abb. Fallit, dicit ipse, nisi pars p̃sens acceptaret noĩe suo & reip. Alle. Bal. in simili in l. j. in fi. C. qñ li. ab emp. dis. vbi dicit, ꝙ ꝯfessio in similib. nocet facta à parte absente, qñ aliquis est p̃sens, q acceptat nomine suo. Ergo idem in casu nr̃o, si ille acceptet noĩe fisci, & idẽ, qđ hic tenet Ab. in c. olim. col. fi. de rescr. Tu facias

6 ꝯclusionẽ, ꝙ † ꝯfessio extraiudicialis de crimine nil operat̃. Gl. est & ibi oẽs, in c. de hoc, de sy. & tꝫ Bar. & Bal. in l. admonẽdi. ff. de iureiu. Et hoc ẽt ꝓcedit in ciuili, gl. ĩ c. si cautio, de fi. instr. Fallit primo, quo ad effectum torturæ. Rota in nouis, in ti. de ꝯfes. deci. 1. & Ab. in ca. si q s de gradu. de purg. Cano. Bal. in l. j. C. de ꝯ̃fes. do. An. ĩ c. tua. in pe. col. de cohab. cle. & mulier. Hos. & Abb. in c. q̃ sit. de excel. p̃l. & Ab. in d. c. de hoc. Restringe, nisi ageret de crimine ciuiliter, qa tũc ꝯfitens extraiudicialiter, non subijcit̃ torturæ. Ita Ab. in d. c. olim. col. 5. de resc. Scđo restringe, nisi ꝯfitens in iudicio postea reuocet ꝯfessionẽ. Ita Bal. in l. j. in vlt. col. C. de ꝯfes. & ibi dicit, non esse opus docere de errore. Tertio restringe, nisi ꝯfitens esset clericus, quia vlterius requirit̃, ꝙ sit infamatus, vt possit subijci torturæ, ꝑ dictum Abb. anti. in d. ca. j. de depo. de quo s̃. fecit mentionẽ. Cuius tñ ꝯ̃rium sentiũt oẽs, vt s̃. vidistis. Iõ cogita. Fallit scđo hæc ꝯclusio principalis nisi sit aliquis p̃sens, qui acceptet noĩe suo & fisci, vt hic ꝑ Are. Contrarium tenet do. Ant. in c. ꝑ inquisitionẽ, in pe. col. de ele. qa lꝫ quilibet possit agere pro fisco, nõ tñ põt eius nomine recipere probationem, qa hoc non reperit̃, nisi recipiens esset ꝑsona publica, vt notarius, ꝑ c. quis, de vsu. in 6. Et isto casu posset saluari fallẽtia Are. q aliter non est uera, ꝓbat̃ ꝑ tex. in l. ĩtra cer tũ. ff. de arb.

7 vbi patet, ꝙ tertius ñ p̃t stipulari pęnam fisco. Fallit † tertio, nisi fiat corã multitudine ꝑsonarum, qa tũc trãsit in notoriũ, & ꝓbat̃ ꝑ eã plene crimen. Ita dicit do. Ant. in c. vestra, de cohab. cler. & mul. & ibi dicit no. ꝙ ꝯfessio extraiudicialis operat̃ effectũ, ſm qualitatem ꝑsonarũ quib. fit. Fallit quarto, nisi fiat corã syndico repræsentãte populo, quia plene probat, & talis confitens ex ea punitur. Ita Sal. in l. qm̃. ff. de infami. Fallit quinto, nisi trãseat in specificum nomen delicti. Et sic intellige tex. d. c. q̃ sit. de excel. p̃l. Ita Ab. hic, & in d. c. de hoc. de sy. & in d. c. olim, col. fi. vt puta, si gloriat̃ clericus, se commisisse homicidium, aut adulterium. Fallit & sexto, nisi essemus in delictis pertinentib. ad iudicium ecclæ fauore aĩarũ, vt in crimine vsurarum, quas q s ꝯfitet̃ extorsisse à tali, & tali deueniendo specifice ad nominationẽ ipsorũ. Ita Bal. in l. j. ad fi. C. de ꝯfes. & in l. j. C. de lati. lib. toll. De ꝯfessione aũt facta in ciuili parte absente, nõ tango hic, sed remitto me ad plene dicta ꝑ me in ca. si cautio.

8 de fi. inst. Gl. in verbo, à non suo iudice, q̃rit, vtrum † clericus possit recõueniri à laico corã iudice seculari, apud

b quẽ ipse ꝯuenerat laicũ b? Do. An. Sic. dicit hic, ꝙ anno p̃terito habuit ꝯsulere in ista mã, & ꝙ consuluit, ꝙ possit reconueniri, nunc uero in lectura, dicit, se male ꝯsuluisse, & ꝙ credit, ꝙ ꝯ̃ria op. sit uerior ꝙ non possit reconueniri. Im. hic dicit, si clericus ꝯuenit laicum, & fert̃ ꝯ̃ ipsum clericum sñia, certe poterit iudex secularis ꝯdẽnare ipsum in expensis. Et hoc nemo negat ẽt de his, qui tenẽt, ꝙ nõ possit recõueniri, qa hæc ꝯdẽnatio uenit accessoria ad sñiam. Et hoc non reperit̃ reprobatũ à iure Canonico, & sic est dat̃ casũ in quo clericus põt subijci foro seculari. Ergo eodẽ mõ dicit Imo. dẽt posse recõueniri corã indice seculari, corã quo ipse laicũ ꝯuenerat, qa reconuentio uenit accessorie ad cõuentionẽ. Et rñdet ad illud, ꝙ dr̃, ꝙ spẽs derogat generi, &c. eẽ verũ, qñ ꝯcurrunt in eadẽ mã, sed ĩ casu nr̃o sunt casus diuisi, qa vna loquit̃ in conuẽtione, altera vero in recõuẽtione. Et sic tenet ipse, ꝙ clericus poterit reconueniri, qa iura loquẽtia de recõuẽtione, loquunt̃ generalr, ꝙ qlibet possit cõueniri. Ergo & clericus poterit, vt dicit Imo. Nõ ob. ad hoc c. j. de cle. coniu. in 6. qa loq tur in cã criminali intentata ciuilr. Scđo idẽ do. An. allegans Bal. in c. j. in ti. de ꝯtro. in inue. apud pares termi. in vsib. feu. Dicit ibi, eẽ gl. ĩ ar. ꝙ cleric⁹ agẽs ciuilr corã iudice laico, possit ibi reconueniri, sicut e ꝯ̃. Alle. rõnem Bal. qa clericus agens coram laico iudice ꝯ̃ laicũ in cã ꝯuentionis facit laicũ iudicẽ suum. Ergo illud qđ p̃t ꝯuentio, p̃t reconuentio. Et ibi dicit, ꝙ ista qõ est clara de iure ciuili, qa de hoc est tex. in § reuerẽdissimi, in Aut. de sanctis. epi. Col. 9. Et ibi limitat, nisi clericus ageret coram iudice laico ꝓ iniuria illata sibi à laico, qa tũc recõueniri nõ posset, ꝑ l. 2. §. sed si aganr. ff. de iu. & ibi idem tenet, & in aut. clericus. C. de epi. & cle. in aut. & ꝯñr. C. de sen. & ibi ẽt Sal. & Fulg. & Pet. de Anc. in rep. rłæ, ea q. in 14. q. ĩ 6. ubi dicit, ꝙ ista op. sp sibi placuit, & ꝙ est uera. Hæc late & copiose alle. ipse do. And. hic Tñ ipse postea ꝯcludit, ꝙ nullo mõ possit clericus cora laico recõueniri. Et primo qdem arguit̃, ubi ꝓhibet̃ genus, prohibet̃ oĩs spẽs eius, sub gñe. n. ꝯprehendit̃ oĩs spẽs, ut in rła, generi, de reg. iu. in 6. cum si. Et iura ꝓhibent clericũ cõueniri sub iudice laico. Ergo ꝓhibẽt & recõueniri, qa recõuẽtio est spẽs cõuẽtionis. Pro hoc al. simile, qđ est in rub. ff. sol. ma. ubi dr̃, so. ma. dos quemadmodũ petat̃. dicit gl. j. repetat̃, q̃ expositio. dñt ibi Doc. ꝓcedit, si capimus petitionẽ, ꝓut est spẽs separata à repetitione, secus uero, si capimus, vt genus, qa tũc non esset necessaria talis expositio, cũ uerbũ, Petitio, ut genus cõprehendat sub se repetitionem, ut spẽm. Et iõ dicit ibi Ang. ꝙ statutũ loquens in petẽte verificat̃ & in repetente, qa statutũ vr̃ assumpsisse uerbũ, Petere, vt genus. Ergo eodẽ mõ cũ iura ꝓhibeant clericũ cõueniri, capiunt verbũ, Cõueniri, vt genus, & sic ꝓhibita cõuentione, q̃ ẽ genus, ut s̃. dixi, cẽsẽt ꝓhibita recõuẽtio, q̃ est spẽs cõuẽtionis. Scđo mouet̃, nã spẽs derogat generi, c. j. de rescr.

b Laicũ. *Ad quã materiam ui Pe. de Suz. in authen. & cõsequenter. C. de sent. ubi omnino uide etiam Cy. et Bal. ĩ 3. col. uer. quæro, utrum clericus. distinguẽtẽ. Et adde unũ uerbum Pan. in c. 1. ĩfra, de mu. pet. in uer. 2. no. ꝙ clericus. uide ẽt Spe. in ti. de reconuẽ. §. nũc dicamus, ĩ uer. sed pone, clericus. vbi ponit regulam ꝙ sic. Et ponit tres casus, in quib. recõueniri non põt & clare. Et no. ꝑ do. Soc. in consi. 253. incip. In causa do. Io. ver. circa quintam difficultatem in 2. parte. char. 152.*

l. sanctio

l.ſanctio legū.ff.de poe.ſed leges in ſpecie dicūt clericū
ñ poſſe ꝯueniri ſub laico. Ergo licet poſtea diſponāt in
gñe quēlibet poſſe recōueniri,ñ dñt intelligi in clerico,
de quo erat ſpecialiter dictū.Cōfirmat iſtud ꝑ cōſiliū in
ri.de teſt.inci. An ſi Iudæus.ubi dicit,ꝙ ſi moritur Iudæ⁹
relicto filio maſculo & fœmina,maſculus excludit fœ-
minā,ſm qđ ſpecialiter inter eos diſponit lex Moſaica,
nō obſtante ꝙ l.ciuilis.ſ.l.maximū vitium.C.de lib.ꝑte.
admittat gñaliter maſculos & fœminas ad ſucceſſionē
parētū æqua lance.Tertio pro iſta parte dicit eſſe tex. ꝓ
corroboratione ꝑdictorū,in c.j.de iura.cal.ubi probatur
ꝙ diſpoſitio loquēs ſpecialiter de clericis,lȝ gñaliter re
ſpectu unius actus,ñ tollit̄ ꝑ l. gñaliter loquentē de illo
vnico & certo actu,inducendo ut hic ꝑ ipſum. Ergo l.q̄
dicit,ꝙ clerici ñ iudicent̄ à laico,nō dēt tolli ꝑ l.q̄ dicit,
ꝙ qlibet poſſit reconueniri. Ita dicit hic ipſe. Ad q̄ tñ p̄t
rñderi,& primò ad primū,ꝙ iura ꝓhibētia clericū, &c.
nō loquunt̄ ꝑ verbū,Cōueniri,ut ipſe dicit,ſed ꝑ uerbū,
Trahi.Itē ī iſtis terminis uerbū,Conueniri, nō p̄t ſimpľr
capi,ut genus,ut inquit ipſe, qa reperit̄ limitatū multis
modis,nā & laici ꝓhibent̄ cōueniri corā ñ ſuo iudice,c.
ſi cler.laicū ĵ.de fo.ꝯp.cū ſi & tñ pōt ibi reconueniri, er
go ñ ē uerū, ꝙ in his terminis verbū,Cōuenio,capiat ut
genus:qa ſi hoc eēt verū,laicus,& ipſe recōueniri ñ poſ-
ſet,qđ tñ eſt falſum.Ergo,&c.Ad dictū Ang. de verbo,
Petere.dico,ꝙ in terminis ſuis eſt eadē rō in repetēte,q̄
eſt in petēte,iō nimirū,ſi ꝯprehenditur ſub tali ſtatuto,
non ſic eſt in caſu nr̄o,qa eſt diuerſa rō, nō em̄ ꝯuentio
& recōuentio diſponunt circa idem,ſed ſunt diuerſa,ut
inqt hic Imo.& Are.Ad ſm dicas,ꝙ nō reſtringit ēt, &
fere rñdetur eo mō,quo ad primū.Nā l.prohibet ēt ſpe-
cialiter ꝙ laicus ñ trahatur coram iudice eccľaſtico,ſed
dēt cōueniri corā iudice ſuo laico,d. c. ſi clericus laicū,
Et tñ nemini dubiū, ꝙ ſi laicus cōuenit clericū corā iu-
dice eccleſiaſt. ꝙ ibi ipſe & ſic corā iudice non ſuo pote
rit reconueniri,per regulam gñalē d.§.cuius in agendo.
3.q.8.Ecce ergo qualiter l. gñaliter loquēs derogat illi
ſpāli,ꝙ laicus conueniatur corā ſuo iudice.Ergo.&c. ad
dict.Cal.dico, ꝙ ſtatur legi Moſaicę, qa loqtur in eadē
mā. Ibi em̄ ſpēs & genus in eodē puncto ꝯcurrebant,&
ita ēt ī d.c.1.de iura.cal.ſed in caſu noſtro ſpēs & genus cō
currebāt circa diuerſa,vt hic declarat Imo.& ſ̄. dixi. Sđ
9 ꝙ † imo clericus poſſit recōueniri,arguit hic dñs meus,
nā actor & reus ſunt ꝑſonæ ꝯnexæ,& ꝙ de uno determi
natur,extēditur ad alterū,l.fi.C.de fru.& li. exp. & gl. in
verbo,Reus, in fi.c.2.de ꝯfeſ.li.6.ſed tex.in Auth.de exe
cuto.§.1.Collat.7.& in c.diſpēdia.§.reus đ reſc.ī 6.cogit
inuitū reū ager̄ corā eodē iudice. Ergo eadē rōne agens
inuitus cogetur rñdere, ut hic pulchre & ſubtiliter per
ipſū latius. Et dicit,ꝙ iſta opin.hēt maximā æquitatē, &
procederet maximè,qñ cōuētio & recōuentio procede
rent ex eadē mā, ne ꝯtinentia cauſę tunc diuideret̄, ꝯ̃ l.
nulli.C.de iud. Vñ dicit Inn.in c.ſi verò. de ſent. exc. ꝙ
lȝ excōicatus nō poſſit recōuenire,c.cū inter R.ad fi. de
excep.tñ fallit,qñ recōuentio ſurgit ex eadē cā uel ꝯne-
xa,& ſic tenet ipſe ꝙ laicus poſſit recōuenire clericū co
rā iudice ſeculari.Et ꝙ clericus poſſit recōueniri corā iu
dice ſeculari,arguo & ego ſic: Qui p̄t cōuenire,p̄t recon
ueniri,& q ñ p̄t cōuenire, ñ p̄t recōuenire. Hoc probat̄
ꝑ locū a ſpāli,in c.cū inter.in fi.de except.vbi excōicat⁹
ñ p̄t recōuenire,qa ñ p̄t ꝯuenire,ſed clericus p̄t cōueni-
re laicū corā iudice ſuo,& eꝯ̃. Ergo ſi pōt conuenire,&
conueniri,dēt poſſe cōueniens recōueniri. cum ſit ſpāle
hoc in excōicato,ut non poſsit,d.c.cū inter.Scđo arguo
ſic: Cā recōuentionis datur ꝑ mām conuentionis,& ab
ea depēdet, ſed q cognoſcit de principali, cognoſcit &
de cōnexis,c.quāto.ſ̄.eo.Ergo idē dēt eē in caſu noſtro,
ut qui eſt iudex cōuētionis,dēt eē & iudex reconuentio
nis.Itē in oī mā attendit̄, ꝙ principaliter agitur, ſed mā
principalis eſt cōuētio,recōuētio uerò incidens.Ergo ñ
dēt cōſiderari reconuentio in iudicio & ſic clericus dēt
poſſe recōueniri.Item in iudicio quaſi ꝯ̃hitur,l.3. §. idē.
ff.de pec.Sed clericus rōne ꝯ̃ctus ſortitur forū alienum.
c.fi.ĵ.de fo.ꝯpe.Ergo ipſe agendo in iudicio ſeculari po
terit ipſe ibi reconueniri.Sed certe hoc nihil.

ADDITIO.*Fateor.n.ꝙ in iudicio quaſi contrahitur,ſed ſu
per materia.ſuper qua eſt iudiciū,non aūt ſuper alia Vnde licèt cle
ricus ſit obligatus ꝑ quaſi cōtractū ſuꝑ cōuētione,certe nō dēt hoc
extēdi ad reconuentionē.Cōtractus.n.ſunt ſtricti iuris.l.quicquid a-
ſtringendæ ff.de uer.obl.Et actus nō dēt extēdi ultra intētionē agē
tis,maxime cum cōuētio & recōuētio tēdāt ad diuerſū ſinē,ut hic ꝑ
Im.& Ar.& iſtū ſ̄.Nec facit ad hoc c.fi.poſito,ꝙ arg.ꝓcederet,
qa loqtur,ꝙ clericus p̄t cōueniri corā alio iudice eccleſiaſtico, licet
nō ſuo,rōne cōtractus,nō aūt corā laico penitus imꝓportionabili.
Et ſic ceſſat hoc arg.Phi.Sy.* Præterea ꝙ clericus poſſit reꝯ-
* ueniri,ꝓbatur & alio mō.Nā ubicunq; l. dat iuriſdictio
nem alicui reſpectu certæ qualitatis,certe illa l. ita vni-
uerſaľr loquens,licet det in hoc iuriſdōnem laico com
prehendit ēt clericos actiue & paſſiue,in quib.viget illa
qualitas. ita Ab.in c.cæterū.per illū tex.ĵ. eo. Sed in mā
recōuentionis l.dat iuriſdōnem iudici laico. Ergo, &c.
Hoc ēt nihil facit, ſi recte aduertas. Et oīb. argumentis
huius facilis ē rñſio, ſed omitto,ne ponā falcē in meſſē
alienā,& dñorū legentiū.Vltimo arguo ſic,quotieſcūq;
10 † lex dat alicui iuriſdōnē,dat ēt illi oīa,q̄ ſi ñ daret, illa
expediri ñ poſſent.Sed certe ſic ē,ꝙ iudex nō pōt bñ ex-
ꝑedire & iudicare,niſi ꝑmittat cāæ cognitionē, l. ꝓlatā.
C.de ſen.Sed ñ pōt illā recte & plene habere,niſi cogno
ſcat & de recōuentione.Ergo de illa poterit cognoſcere
& ꝑ ꝯñs iudicare. Ergo ſi clericus ꝯuenit laicū, poterit
ipſum laic⁹ attētis ꝑdictis recōuenire. Et ꝓ hoc bñ facit
tex.in l.q nō cogitur ff.de iudi.Et ita tȝ Marianus in c.1.
de mutuis peti.in uer.ſed tu aduerte.& gl.fi.in c.deniq;.
96.diſ.& Spe.in tit.de reo.§.1.uer.item clericus. Arch. 11.
q.1.in ſumma.in fi.& in c.nō ita.2.q.6.& iſta opin.habet
maiorem partē Doctorū ꝓ ſe.Fallit tñ in quatuor caſi-
bus.Et primo qdem fallit,niſi laicus ꝓcuraſſet in fraudē
cōueniri à clerico, ad hoc ut ipſum poſtea reconuenire
poſſet.Iſte eſt tex.in c.relatū iūcta gl.ī uerbo,ſeculari.de
iure pa.q̄ ſumme ꝯmēdat Ab.in c.cum dilectus,ad fi.de
arbit.do.Ant.in c.eccľa S.Mariæ. de ꝯſt.Spe.in ti. de re-
cōuētione.§.1.uer.q d ſi laicus iniuriatur.Facit text.in l.2.
§. ſed ſi agāt.ff.de iudi.Scđo fallit, qñ recōuētio tāgeret
cauſam ſpūalē,vel illi annexā, tūc em̄ nullo mō poſſet
fieri corā laico.Ita Bal.hic,& Pan.in uer. & primo dico.
Fallit 3.in cā criminali.Ita oēs hic in hoc cōcordantes,
& Bal.in c.1.de cōtro.apud pares termi.ubi dicit, ꝙ hoc
non pōt ēt fieri per uiā exceptionis.Et ita dicit Imo.hic
ꝑ tex.ī c.1.de cle.ꝯiug.lib.5.Fallit 4.reſpectu diſtrictionis
ꝑſonæ.Nā lȝ clericus ñ poſsit recōueniri corā laico, ſm
iſtā opinionē,tñ fallit hoc reſpectu diſtrictionis ꝑſonæ,
ſolū em̄ in hoc hēt caæ cognitionē, qa laicus in ꝑſonā
clerici manū ponere nō p̄t.Ita Arc.in d.c.1.de cler.ꝯiug.
li.6.& Lapus allegat.118. Fortifico ꝑ dictū Io. And. in c.
uerū.de fo.ꝯp.ubi dicit ꝙ iudex ſecularis nō p̄t punire
clericum corā ſe deponentem falſū exceptis iſtis caſib⁹,
clericus cōueniens laicū recōueniri ab eo pōt. Et iſta vr̄
cōis opinio,q̄ tñ nō firmo,ſed relinquo iudicio tuo. Sed
ꝓ alia opi.q̄ & multi tenēt,ſ.ꝙ clericus nullo mō poſſit
reconueniri,allego ultra oēs Gemi.in d.c.cuius in agen
do.3.q.8.vbi dicit,ꝙ de hoc eſt caſus in c.fi.ĵ.eo.ubi cle-
ricus non potuit recōueniri,ſed rñdet ibi Io.And.ꝙ hoc
iō eſt,qa ibi erat finitū iam primū iudiciū,ꝯ̃ c.diſpendia.
§.reus.de reſcr.Sed hęc ſol.ñ placet,qa c.fi.ñ potuit diui
nare ad d.c.diſpēdia. ꝙ eſt poſterius. Et hanc partē tenet
ēt Do.in c.multi 2.q.1.& Car.in cle.ſancimus,de ele.Hāc
partē ſi uis tenere, limita duob.modis.Et primò limita,
dūmō recōuentio fiat ſuper non eodē facto,quia iſta bñ
fieri ñ pōt,ſecus,ſi ſuꝑ eodem,aut connexo.Ita declarat
Maria.poſt Marti.de Fano.ibi in auth.& ꝯñr.C.de ſent.
& inter.om.iud. & Are. hic, & per hāc fallentiā poſſent
op.ꝯcordari.Scđo limita, niſi cā eſſet corā tali delega-
to,q eēt datus ab eo,q ſibi poſſet ꝯmittere ēt cām cleri-
ci,iuxta ea q̄ habuimus in c. decernimus.ſ̄.eo.quia tunc
corā eo poſſet cleric⁹ recōueniri,qa † qui uult añs, vr̄ ēt
uelle ꝯñs.Ita dicit domi.Flo.in d. auth. & cōſequenter.

ADDITIO.*Dubito de iſta limitatione, quia iuriſdō dele-
gata cū ſit odioſa & extraordinaria, dēt ſtrictè interpretari, & nō*

extendi

extendi, iuxta gl. magnam in verbo, processus, ad finem, in c. 1. & in c. dispendia. §. reus. in verbo conuentionis. in fi. de resc. in 6. Nec obstat, ꝙ qui vult, &c. quia illud verum, si consequens esset necessariũ, sed certe recõuentio non est necessarium consequens, imo sunt diuersa, & tendunt ad diuersum finem conuentio & reconuentio, vt hic per Imo. & Are. Philip. Symoneta. ADDITIO. ¶ *Limita ẽt primam opinionem, quæ habet, ꝙ clericus debet reconueniri, nisi clericus in fraudem conuenisset laicum coram seculari, quærens ex hoc occasionem, vt ipse ibi reconueniatur, nam isto casu laicus, si non vult non tenetur reconuenire ipsum detecta tali fraude, ẽtsi clericus hoc petat. Ita Ange. in d. § sed si agant. Facit, quod supra dictum est in prima fallentia huius partis. Item limita, nisi clericus conueniret laicum super actione famosa, vel nisi conueniret laicum pro iniuria sibi facta: Ita Ange. vbi supra. Philippus Symoneta.*

ADDITIO. *Et forte has limitationes voluit ponere do. Fe. hic, quia in prin. dicit, Limita hanc partem 7. modis, licet postea inuenerim nisi quatuor scriptas. Et ẽt in ista scd̃a parte dicit, Limita quatuor modis, & tamẽ postea reperi, nisi duas supra dictas. Vnde cogita de alijs duab. Et per hoc sit expeditus hic articulus. Phi. Sy.*

a ¶ Vtrum † ↄfessus crimen a in iudicio
12 criminali dicat̃ infamis infamia iuris? Hic do. Bar. dicit, ꝙ sic ꝯ Bar. in l. infamẽ. ff. de pub. iu. sequẽdo gl. hic. & idẽ tenet hic Car. Flo. late cum alijs ab eo relatis, & cum ista op. ego quoq; transeo. ¶ Item no. ex ista gl. in ver. non tenet. in ver. sed pono. ad fi. ꝙ ↄfessio facta coram iudice seculari ĩ casu criminali ciuil̃r ĩtẽtato infamat ipsũ. ¶ An b aũt acta facta b ĩ cã ciuili faciant fidẽ ĩ * iudicio criminali, vide hic ꝑ Ab. & cõi c ter. * & rl̃r ↄcludit̃, ꝙ non c. ¶ Fallit primo, quo ad faciendam aliqualẽ fidem: operant̃. n. idem, qđ fama p̃cedens vt iudex possit ꝓcedere sup crimine ꝑ inquisitionem. Ita Bal. in l. qđ euitandi. C. de ↄd. ob turp. ca. ¶ Fallit scđ o, quo ad faciendum indicium ad torturam in nouo ꝓcessu criminali. Casus est no. in l. 4. §. si qs dolo, ff. de tabu. exhiben. quem alle. Ang. in l. 1. C. si qs aliquem testari ꝓhib. ¶ Fallit tertio in ↄfessione facta in iudicio ciuili, qa illa sp̃ p̃iudicat in cã criminali. Ita Inn. in c. ꝑ inquisitionem. s̃. de ele. & Are. hic in fine cõmenti principij huius tex. qđ intelli. ge, ẽtsi incidenter fieret. Ita Bal. in d. l. qđ euitandi. in lectura cõiori. Contra hoc vltimũ tamen stringit tex. ĩ c. 1. de exce. vbi testis ↄuictus de crimine ut repelleretur, nõ põt de illo crimine puniri. Ergo eodẽ mõ in casu Bal. vt si agat̃ ciuil̃r, & opponit̃ crimen vt repellat̃, nõ dʒ puniri ẽt cõfessus pęna illius criminis. Sed dicas, ꝙ c. 1. loqtur ĩ eodem iudicio, nos verò loqmur in alio iudicio Rõ quia sñĩa dʒ esse ↄformis libello. Propterea dicit ille tex. ꝙ poterit puniri ĩ eodẽ iudicio, secus in alio. Et ita reperio tener̃ Dom. ĩ c. j. 48. dis. vbi tñ limitat, nisi reꝰ assũpsisset defensionẽ, dicendo, se nõ cõmisisse, qa tũc si ↄuincit̃ in ciuili, poterit puniri. Alle. adhoc Archi. ĩ c. in primis. 2. q. j. vbi hoc dicit. & Inn. in c. 2. de fideiu. ¶ Scđò limitat nisi ex illis actis ciuilib. ↄstaret ipsũ valde ineptũ ẽt post peractã pñĩam ad celebrãdũ, quia remoueri poterit. Alleg. Gof. ĩ c. 2. de offi. cus. ¶ Tertio limitat nisi eẽt prior regularis, qa ẽtsi agant̃ ciuil̃r poterit remoueri. Alle. Ioã. And. ĩ c. ea, q̃. de statu. regu. gl. in verbo legitima. ¶ No. ꝙ testis infamis ĩfamia facti nõ est oĩ exceptione maior. Ita Bal. in l. optimã. C. de ꝯhẽ. & cõmit. stipu. Et iõ talis non erit sufficiẽs in cã mr̃imoniali, ꝑꝑ gl. i. ĩ c. j. de ↄsang. & affin. in ver. maiores. Et no. gl. in ca. recurrat, q̃ relata ad tex. dicit, ꝙ sterilis dr̃ ĩfamis infamia facti, 32. q. 4. quã allegat Ludo. in l. si cùm dotem. ff. sol. matr.

a Confessus crimen. *Adde tu, ꝙ mihi magis placet quod confessio criminis non infamat, & hic, quando sententia non infamat, quod ẽt tenuit glo. no. in l. quid ergo. §. ex cõpromisso. ff. de infam. in verbo, non facit. & ibi Ang. Adde Bart. in l. quoniam. eod. titu. vbi dicit, quòd sola confessio in iudicio non infamat. Idem tenet in l. si reus. ff. de procur. in ver. itẽ per hanc. Adde dom. Abb. hic in isto tex. in 10. col. in ver scđò sentit glo.*

b Acta facta. *Adde tu, ꝙ istud etiam tenuit Bal. in l. ij. C. de eden. Imo. in l. interdum. ff. de publi. iudi. Cyn. in l. 1. in fi. quando ciui. act. præiudi. crimi. do. Alex. in d. l. 2. C. de eden. Adde quòd ista confirmãtur ex his, quę habentur per Innoc. & alios in l. cùm dilectus. de ordi. cog. Vbi Innoc. & alij dicũt quòd confessio facta in iudicio summario, facit fidem in plenario, de quo etiã vide glo. & Doct. in c. veniens. de testi. Adde & limita, quòd hoc verũ est, si confessio sit principaliter in iudicio ciuili. Sed qd econtra? Quid si ex ... sit, quando confessio sit incidẽter, vide Bald. in ... C. de cõd. ob tur. cãm qui ibi declarat istud singulariter.*

ADDITIO. *Sed certè glo. illa debet* c *intelligi secundum tẽpus testamenti veteris, nõ autem secundũ ista tempora testamenti noui, aliàs diceret contra illũ tex. Philip. Symoneta.* De suspẽsione dicit dñs meus ĩ c. cùm nõ ab hoĩe. ĩ. eo. ĩ 6. col. ꝙ ꝓ quolibet peccato mortali põt imponi suspẽsio ꝑ tex. ĩ c. cùm inhibitio. de clãdest. despõs. & ĩ c. q̃ sit. de exces. p̃la. & in c. vt clericorũ. vers. si qs aũt. de vita & hon. cler. & alia de qbus ibi ꝑ eũ. ¶ Itẽ no. ꝙ vbi ageret̃ de suspẽsione ꝑpetua, & tũc reqreret̃, ꝙ crimẽ eẽt graue. Ita Imo. ĩ c. Pastoralis. §. verùm. de appel. Et facit, qa talis suspensio est quodãmõ depositio, sed ĩ depositione requirit̃ graue crimẽ, vt hic ꝑ oẽs. Ergo, &c. ¶ Quæ aũt crimina mereant̃ depositionẽ, allegãt hic Doctores tres gl. ꝯrias. Do. And. dicit hic in 37. col. ꝙ hodie res est clara, ꝙ ꝓ simplici fornicatione clericus nõ venit deponẽdꝰ, vt hic late ꝑ ipsũ, q dicit rõnẽ, quare canones antiq ĩ hoc rigorosius ꝓcedebãt eẽ, qa tũc clerici ĩ minoribus ↄstituti ꝯhere poterãt mr̃imoniũ, & postea ↄtinuare ĩ mr̃imonio, ẽt si assumerẽt alios ordines. sed ex quo hodie ẽ ꝓhibitũ, ne ꝯhãt, iõ dẽnt puniri leuiori pęna, q̃ rõ nihil valet, qa ẽt hodie hoc tolerat̃ ĩ clericis oriẽtalibus. Do. aũt ĩ d. c. cùm nõ ab hoĩe. dicit, ꝙ ad cognoscẽdũ q̃ dicãtur grauia crimina, ẽ recurrẽdũ ad Bar. ĩ l. nõ solùm. §. si mãdato. ff. de iniur. vbi optimè loquit̃, & dicit ipse clericus ꝓ graui crimine deponet̃, ꝓ grauiori verò detrudetur ĩ monasteriũ declarãdo, vt ibi ꝑ ipsũ, qñ vult agere pęnitẽtiã. Sed si ẽ ĩpęnitẽs, tũc dẽt deputari ad perpetuũ carcerẽ. Pro crimine aũt grauissimo ↄcludit, q̃cqd aliàs scripserit, ꝙ sufficit detrusio ĩ monasteriũ, lʒ ius ciuile ꝓ his criminibus imponeret pęnã mortis. Allegat inter cætera c. clerici. ĩ. de exces. p̃lat. vbi ꝓ crimine Sodomitico ĩponit̃ pęna detrusionis ĩ monasteriũ, vel maior, & tñ de iure ciuili imponit̃ pęna mortis, vt hic latè ꝑ eũ, q & alia multa allegat, quẽ videas. ¶ Et limitat vno mõ vt hic ꝑ ipsũ, sub declarãdo, &c. nõ trãscribo, qa videri
13 p̃nt eiꝰ scripta. ¶ De † simplici ãt fornicatiõe dicit ipse ibi, ꝙ imo hodie clericus ↄstitutus ĩ sacris dẽt deponi, ꝑ ea, qcqd dicat hic Imo. & Panor. ꝑ iura alleg ꝑ do. Ant. ĩ c. sacerdotes. 50. dis. & alia q̃ ipse ibi adducit, & dicit, ꝙ iura allegata ꝑ Pano. loquunt̃, qñ ꝓcedit̃ ꝑ viã ĩquisitionis, quo casu bñ non imponit̃ pęna depõnis sed mitior, vt ibi per ipsum qui pulchre hoc demonstrat Tu aũt dicas, ꝙ depositio nõ ĩponitur, nisi pro graui crimine. Gl. si ĩ c. j. de capel. mona. li. 6. & gl. j. & ibi do. Ant. ĩ c. sicut, el 2. de iureiu. & in c. ex tenore. de tempo. ord. & in c. ad Ap̃licæ. in verbo, grauissima. de re iudi. ĩ 6. Itẽ dic ꝙ omne crimẽ infamãs inducit depõnẽ. Dom. in c. satis puersum. 66. dist. Itẽ oẽ crimen scãdalizosum. Dom. c. de his, 50. dist. & in c. 1. 35. dis. Et ibi dicit, ꝙ rl̃r pro nullo crimine põt clericus deponi, nisi de iure aliud exprimat̃. Fallit in regularibus, vt ibi per ipsum. Quæ aũt dicãtur grauia crimina, stat̃ arbitrio Abb. ĩ c. tuæ. de pęnis Pro quo est gl. in c. cùm illorũ. in gl. ĩ verbo, mẽbri, de sent. excõ. & Spe. in ti. de lega. §. nũc tractemus. ¶ Quæ aũt dicant̃ atrocia, ponit Sal. in l. j. C. de reqr. reis. cũ ↄcordã. Et ibi post gl. primã, ẽt aliqd ponit, q̃ dicãtur grauia. ¶ Vtrùm aũt fornicatio sacerdotis sit adulteriũ? Imo. tenet, ꝙ sic, in cle. 1. in 4. col. de offi. ordin. post Pau. ibi. Idẽ sequitur dom. Anto. & gl. in verbo, filij. in l. 2. C. de episc. & cler. dicit, ꝙ est incestus, & illã sequuntur ibi Bar. & Bald. & Ang. Et si hoc esset verũ, vera esset opinio do. Anto. Sed dicatis oppositũ. Nam est simplex fornicatio. Et ita tenet Federi. consi. 166. incip. Mulier accusata. pro quo est tex. in c. qa circa. s̃. de biga. in ca. presbyt. 27. dist. In hoc

c Quod nõ. *Ad de Sali. in l. si quis ad se fundũ. C. ad l. Iuliã. & d. Alex. de Imo. in l. 3. ff. ui. bono. rapt. vbi etiam per Bar. & uide Pau. de Cast. in consi. 205.*

tenent Imo.& Car.in cle.ad nr̄am.ī fi.de hær. vbi dn̄t,ꝙ si sacerdos cognoscit solutā,non dr̄ adulteriū. sed sīplex fornicatio: secus in religioso,qa ipsi sp ōnr̄, cōmittere adulteriū . Ita ipsi ibi, & firmat ēt Imo. in c.vt clericorū. de vi.& hon.cle. Idē tenet Cy.Ia.But.& Sal.in d.l.2.C.de episc.& cle.reprobata ibi gl.& eos sequitur do.Ant.in c. cū dilectus.de accu.& in c.significasti.de adul.¶Vtrùm aūt possit pro ista simplici fornicatione deponi?Arch.tenet,ꝙ sic, in c.notum.2.q.1. & Arch. in d.c.ab hoīe. Tn̄ cōis opinio*est in ꝯrium.Ita Io.de Fant.in c.lator.2.q.7. & gl.1.ibi,ꝑꝑ iura allegata ī ea: & hoc tenet ēt gl. & Im. in c.ur clericorum.de vi.& ho. cle. vbi dicit Imo.ꝙ ista est cōis opi.ꝙ non possit deponi pro simplici fornicatione,quod probat̄,nā fornicatio est minus pc̄tm̄, q̄ mendacium dolosum.Ita Pau.in cle.1.de offi.or.Sed ꝑꝑ mendacium non deponitur,ut ibi per ipsum.Ergo nec pro simplici fornicatione. Limita in ep̄o, quia in eo dr̄ crimen graue,& erit dignū depositione.Ita Abb.in c.fi.de purgcano. De quo dubito ꝑꝑ gl. in c.1.de cle.uena.gl.fi.& c. 2.de offic.deleg.in 6.¶Secundò limita in sacerdote cognoscente filiā spiritualē. Ita Abb.ubi s̄. & dicit,ꝙ sæpe reperitur,ꝙ eccl'ia dispēsauit in cognatione carnali,sed in sp̄uali nunq̄,qđ nota tu scholaris,q habes cōmatrem: Nā istud uerbū alibi non legi. Quæ autē sint crimina digna degradatione,cōmemorat gio.in c.ad abolendā.de hære,& Abb.hic,& Do.in c.non liceat dis.17.& ibi dicit
15 vnū,†ꝙ relapsus in hæresim statim tradit̄ curiæ seculari, ēt non data alia admonitione,sicut reqritur in aliis criminibus.¶Secundò no.ꝙ falsarius tradet̄ curiæ seculari, ētsi ꝯuictus foret ꝑ viā inqsitionis. Ita Host.in c.ad falsariorū.eo.ti.de cri.fal.Dom.in c.memoriā.20.di.Alius casus ponit̄ in c.nullus,de ser.nō or.vbi seruus factus sacerdos si nō vult seruire Dn̄o in diuinis degradat̄. Itē degradatur clericus,q̄ delectatur ire ad nūdinas.Tex.est in ca. presbyter.89.dist. Et in quantū Abb.hic firmat dicens se disputasse Bononiæ sub Dn̄o Petr.de Anch.ꝙ pro quolibet grauissimo crimine clericus p̄t tradi curiæ seculari. Dicit Are.in c. cùm nō ab hoīe ĵ.e.ꝙ ille tex.reqrit duo copulatiuè,vcꝫ,ꝙ sit incorrigibilis,& ꝙ eccl'a non hēat, qđ vltrà faciat.Vn̄ cùm ille tex.reqrat duo copulatiuè, non dēt vnū sufficere.s.enormitas criminis.qa licèt quo ad pœnā,eccl'ia nihil vltra habeat,qđ faciat,tn̄ hēt,quo ad correctionē. Et sic ille tex. stringit ꝯ Pet.de Anch.& Abb.ꝯ quos,& alio mō arguit,vt ibi per eū.Non obstat, dicit ipse ibi,dū Pan.alle.hic c.1. de hom.arguēdo à maioritate rōnis: qa ille tex.non obstat:loquitur.n.in degradatione uerbali,& ibi ꝑ ipsum,q & alio mō rn̄det tollēdo pulchrè illud de maioritate rōnis.Ad qđ cap.vide & aliā rn̄sionem datā hic per do.And.in antep.col.& finaliter Are vbi.s̄. & And.rn̄dēt oībus arg.Abb.hic quorū dicta non trāscribo,qa videri p̄nt, & tenent opi. in d.ca. cùm non ab hoīe. Opi. tn̄ Pet.de Anc.& Abb.hic tenet idem Petr.in repet. regulæ,ea quæ de reg.iu. in 6.ver.19. quæro.& in disputa.sua, Laicus quidam propter homicidium.& Abb. in cap.1. de pat.qui fil.occid. & Ioan.de Ana.in c.1.de homic.& Abb. in c.tuæ.de pœnis.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus dispensat de adulterio,non autem supra adulterium. Et fallit hæc regula multis modis,vt hic.*
2 *A secunda fallentia expiuntur duo casus hic positi.*
3 *Episcopus supra adulterium dispensare, non potest, nisi occurreret vna magna causa inopinata.*
4 *Episcopus dispensat in adulterio, & minoribus, nisi prohibeatur. Hæc est secunda regula, quæ patitur quinque limitationes.*
5 *Episcopus non dispensat contra concilium.*
6 *Episcopus dispensat contra constitutionem suam.*
7 *Episcopus dispensat cum incestuoso.*
8 *Papa si dat alicui potestatem dispensandi in tertio gradu affinitatis, poterit talis dispensare etiam cum coniunctis ex vtroque latere,tum patris, quàm matris.*
9 *Facultas dispensandi an sit odiosa, necne?*
10 *Episcopus an dispensare possit sine causa.*
11 *Prælati inferiores ab Episcopis nunquam dispensāt cōtra canones, nisi permittatur eis a iure.*
12 *Episcopus an possit restituere clericum depositum.*
Episcop⁹ si restituat aliquē aduersus suā sn̄iam q̄ infamat,an videatur restitutus ad famam? Post nu.11.ver.inquantum Abb.tenet.
13 *Episcopus in casibus,in quibus sibi conceditur, quòd possit dispensare,an dispensare sine consensu capituli.*
14 *Episcopus potest dispensare inuito accusatore,quando solùm venit in præiudicium publicum, non autem alterius priuati.*
15 *Episcopus an teneatur ad dispensandum.*
16 *Dispensatus in ordinibus acquisitis,an videatur dispensatus ad ordines suscipiendos. (non potest.*
17 *Dispensatio nō trahitur ad separabilia,sine quibus principale stare*
18 *Delictum leue efficitur graue per reiterationem. ver. nota etiam.*
19 *Archiepiscopus an dispenset cum subditis suorū suffraganeorum.*
20 *Episcopus nō pōt dispensare,vt Iudæi habeāt nutrices Christianas.*
21 *Vicarius virtute mandati generalis,an possit dispensare.*
22 *Episcopus non potest mutare pœnitentiam iniunctam à Papa.*

1 **§. De adulterijs.** ¶In†adulterio & minoribus criminibus pōt ep̄s cū clericis suis peracta pœnitentia dispēsare, depositū autē clericū indifferenter nō dēt curiæ seculari tradere. Hoc dicit vsq; ad fi.¶Glo.in verbo,minora.Facit vnā regulā negatiuā,ꝙ s̄.adulteriū non dispensat ep̄s,nisi sibi aliàs à iure ꝑmissum reperiatur. Et istā tenent oēs hic cōiter,* qb.adde Arc. & Dom. 50.dis.in summa.Spe.in ti.de leg. §.nunc de ep̄orum.ver. verū.& do.Ant.& Inn.in c.2.de cle.ꝯiug. Fallit primò in ꝯuicto per inqsitionē,s̄m Abb. in c.qualr,& qn̄,scđò,de accus.Et Are.ut hic ꝑ c.inquisitionis in prin.de accus.Sed ꝯ tenet Ana. & do.Maria.in d.c.qualr,qđ no.diligenter ꝯ. Abb.& Are.¶Fallit scđò, s̄m Are. hic, nisi canon puniens delictū dicat impersonaliter, posse dispēsari, nā isto casu poterit ep̄s dispēsare,vt hic latè ꝑ gl. in c.in qbusdā.de pœnis.Et sic intellige glo. intēdentes c.nuper.de sent.excō. ad dispensationē gl.in c.qsqs.de ele.& gl.in c.excōicamus.§.sanè.de hære.gl. in c.fi.de apost.& in c.virginū.27.q.1.gl.in summa.50.dis.& in c.postulasti.de cle.excō.ministrā.& Arch.ī c.nulli 38. dist.
2 ¶Ab†ista fallētia excipe duos casus: primus,nisi pœna possit imponi solū ꝑ Papā:qa si ibi fit mentio đ dispēsatione,intelligitur non ꝑ ep̄m,sed solum ꝑ Papam. Ita Host.& do.Ant.in c.2.de big. in vlt.col.& Are.hic in secunda . Secūdus in ꝯstitutione ꝯcilij puniēte aliqd delictū,nisi dispensetur,nā illud n̄ refertur ad ep̄m,sed ad Papā.Ita do.Ant.hic,& Are.hic,q ꝑ hoc adducit,qa verba impsonalia in dubio intelligūtur relata ad eū, ad que illud factū de iure spectat. Sed ad Papā ꝑtinet dispensare, ꝯ ꝯstitutionē ꝯcilij. Ergo, &c. Scđo arguit per regulā,q̄ ponitur in c.1.de rescri.ꝙ verba l. vbi p̄nt aliqd operari, dēnt reduci ad ius cōe. Dicit aūt ipse,ꝙ ista clausula: Nisi dispēsetur,operabitur duos effectus,primò operabitur, qa licèt alias,qn̄ Papa dispensat ꝯ ꝯstitutionem cōcilij, non sufficiat in gn̄e clausula. Non obstāte.vt ꝑ Arch.in ca.1.de ꝯsti.in 6.& Bal. in l.humanū.C.de ll.tn̄ hoc casu sufficiet. ¶Scđò operabitur. dicit ipse,qa ꝑ hoc,ꝙ sit in ꝯstitutione inserta talis clausula. Papa facilior reddetur à dispensandū, & sic ꝑ hæc pulchrè inducta tenet ipse, ꝙ hoc casu ep̄s non poterit dispēsare, sed solùm Papa. Sed his non obstantibus, ꝙ imo ep̄s hoc casu possit dispensare,allego tex.in c.in qbusdā. de pœnis ibi,nisi cū eis fuerit dispensatū.& dicit gl.ibi, per ep̄m.& tn̄ ꝯstitutio illa est ꝯcilij generalis,vt patet ex suprascriptione,& idē allego tex.in c.qsquis,de ele. ibi,nisi cum ipso fuerit dispēsatū.& glo.dicit ibi, s.per episcopū.& dicit ibi Abb. not. ꝙ episcopus dispensat ꝯ constitutionem cōcilij, & propter hoc ego multū dubito.de eo, qđ dicit hic do.meus post do.Ant. & s̄.dictum Bal.in d.l.humanū.est casus in c.nonnulli.de rescr.arguēdo à speciali,vt ibi etiam dixi. Ergo in aliis demōstratur ius cōe esse in ꝯtium,& iō teneo opi. Abb. ꝙ nō oporteat,excipere istā fallentiam, & ꝙ imo isto ēt casu poterit ep̄s dispensare. ¶Tertiò fallit
3 principalr hæc ꝯclusio,ꝙ † ep̄s.s̄. adulterium dispensare non possit, nisi occurreret vna magna
a causa inopinata,qa tūc ep̄s poterit a dispensare ab adulterio.s̄. Ita domini de Rot.in deci.nouis,5.in tit.de iurepa. in

a Ep̄s poterit. *Ad de tu,ꝙ hoc potest procedere , quando ori-*

de oritur aliqua cā urgens de nouo & incogitata verisimiliter per conciliū tpe edita constitutionis, arg. l. si hominem. ff. man. vbi generalis procurator ībibet speciali procuratori, ne exequatur mandatū domini, & hic ex cā de nouo superueniēti, ut ibi. Adde, ꝙ per illam l. Bal. in l. oēs populi. ff. de iust. & iu. dixit, ꝙ đ cā magna pōt episcopus statuere cōtra canonem, quod etiā tenuit Archi. 66. dist. in sum. Adde. ꝙ ex istis pōt decidi q. nunquid ep̄s posset dispēsare circa defectū ætatis eum promouendo ad ordines? Et dico, quòd sic, ut bene probatur ī cle. si. de æta & qual. quod ibi no.

cip. Itē ī religioso. Imo dn̄t ibi, ꝙ etiā isto casu poterit dispensare ꝯ constitutionē ꝯcilij. Et ponit Abb. in c. cū dilecti. in ver. no. tn̄. đ elec. & Ro. sing. suo 480. inci. Sed an possit ep̄s. & posui ī c. 1. in 7. fallentia. đ cōst. Et ibi dixi, ꝙ ex maxima cā multa tolerātur q̄ aliàs n̄ essent pmissa. Et ibi dixi hoc procedere, ubi superior ꝯsuli nō posset, secus, si posset, p l. diui fr̄es. de pęnis. & l. diuus Pius Claudio, ff. de falsis. & vide Rotā

4 ēt ꝯs. 326. ¶ Scđa rl̄a. In † adulterio et minorib. ep̄is dispensat, nisi phibeat̄. Casus est hic. ¶ Fallit primò, nisi canō īponat pęnā ipso iure. Ita Arch. in c. lȝ canon. de elec. in 6. Rō est ista, qa sicut ep̄s non pōt dispensare post sn̄iam a se latā sup pęna, c. idoneo. 2. q. 7. & l. diui fr̄es. ff. de pęnis. ita nō pōt dispensare: & tanto fortiùs cum pęna, qn̄ est īposita ipso iure a canone, cū. n. l. trahat se cum executionē, & nō est opus in aliquo, ministerio iudicis. Facit optime tex. in l. 2. ī fi. & qđ ibi Bar. ff. de p̄t. stip. vbi dicit, ꝙ lȝ iudex alias possit reuocare suā interlocutoriam, tn̄ fallit, vbi trahit secū executionē, vel ubi ē facta executio. Ergo eodē mō, vbi lex Canonica īponit pęnā ipso iure, nō dēt ep̄s posse dispensare, nec in ea qdē admitti p̄t purgatio moræ, vbi alias admitteret̄. Gl. est iu uerbo, ipso facto, in cle. ne in agro. §. j. de statu mon. quā alleg. Bal. in authen. habita. C. ne fi. p patre. & Aret. hic. Vbi aūt pęna esset illata ipso iure, sed nondum facta executio, neque secuta sn̄ia declaratoria, qđ requiritur p c. cū s̄m. de hr̄. in 6. & no. per Bar. in l. eius, q delatorem. ff. de iu. fis. tunc vr̄ posse probabiliter dici, ꝙ isto casu possit iudex, & p ꝯsequens ep̄s hic dispensare. Ita dicit hic Are. p pulchra, q̄ uideas. ¶ Scđò limita hanc scđm regulā, nisi uerba canonis tollant actualiter dispensationē: puta, ꝙ diceret, clerius ꝯuictus q adulterio, vel minorib. criminibus, ppetuò sit beneficijs priuatus. Hoc. n. casu, nō posset ep̄s dispēsare. Gl. est in c. cupientes. §. cęterū. in uerbo, perpetuo. de elec. in 6. quā facit singularē Car. in cle. 2. de uit. & hone. cler. Idē, si diceret, irrecuperabiliter. Io. And. in c. super eo. de rap. & exclamat ibi Abb. fortifica, qa oīno sine istis verbis pœna esset ppetua, l. seruus. C. de pęnis. & ponit gl. in d. verbo, perpetuo. Ergo ut aliquid operent̄, debemus dicere, ꝙ tollāt dispensationē. Idē, si diceret, nullo mō. Gl. ī cle. 2. ī verbo, nullo mō ꝯcedat̄. đ ęta. & qua. & ē tex. ī c. peruenit. el 2. 18. q. 2. & illam allegat Imo in cle. 1. de sequest. pos. & fructu. Et ibi dicit, ꝙ verbū, nullo mō, hēt vim clausulæ decreti: & ibi illā cōmendat do. Ant. Hanc gl. allegat etiā Imo in l. si q̄ramus. ff. de testa. Idem dicas, si diceret, Omnino. Ita Abb. in c. qualiter. el. 2. de accusatio. & ibi illū sequit̄ Ana. & ibi allegat gl. in cle. 1. in verbo, nullius. dicens, ꝙ idē erit in tali uerbo, Nullius. &, Nullatenus. & idē dicas, si dicat̄, Deponat̄ modis omnib. vel si dicat̄, Deponat̄ sine spe restitutionis. Text. est & ibi no. Dom. in c. qs presb. 2. q. 1. ¶ Tertiò limita, nisi ex dispēsatione dubitaretur de scandalo. Ita Abb. in d. c. qualiter. ¶ Quartò limita nisi canō imponat certā legē ep̄o. Ita Io. An. ī c. 1. đ sup. neg. p̄l. in 6. & ibi Do. & tenet Ro. ꝯs. suo 325. inc. Oīpotentis, & c. quo ad primū. ¶ Quintò li-

5 mita, nisi † eēt canō ꝯcilij nihil de dispēsatione dicētis, nā ep̄s nō dispēsat ꝯ ꝯciliū. Gl. est in uerbo, ætate. ī c. cū dilecti. de elec. Et pp illā gl. dicit do. Ant. in c. nōnulli. đ resc. ꝙ in illo capitulo ep̄s nō dispēsat: & idē dicit ī c. de multa. de p̄b. ꝙ in illo ep̄s nō dispēsat, qa sunt ꝯstitutiones ꝯcilij. Et idē dic ī legato đ latere, c. dilect⁹. io. j. de p̄b. iūcto c. 2. de ꝯces. p̄b. Pro qua limitata est gl. in cle. 1. in verbo eligat̄. de ele. q̄ pbat, ꝙ ista hn̄t ēt locū in ꝯstitutione ꝯcilij facta Papa pponente, ut patet ibi ex suprascriptione. Et ad idē est tex. in cle. ne Ro. § 1. eo. ti. iuncta subscriptiōe. In qb. aūt possit ep̄s dispensare s̄. adulterium, ul̄ ī ponit Spe. in ti. de leg. §. 1. uer. nūc đ ep̄orū. ¶ In q̄tū Abb. ꝯcludit, ꝙ dispensatio nō extēdit̄ a maioritate rōnis, & hoc intelligit ī dispensato, nō aūt in eo, cui ꝯcedit̄ ptās dispēsādi. Io An. ī rl̄a, cui lȝ. đ re. iur. ī 6. & Fed. ꝯs. 14. vbi dicit, ꝙ religiosus dispensat⁹, ut hr̄e possit bn̄ficiū curatū, n̄ poterit hr̄e nō curatū. Idē tenet Abb. in c. ad aures. đ resc. ī vlt. col. & Imo. in c. postulasti. eo. tit. & ibi Host. Sed opp. Abb đ c. p venerabilē, vbi dispēsat⁹ in spūalib. censet̄ dispensatus ī tpalibus: & sic ꝯ p̄dicta. Sed Abbas soluit, ꝙ loquit̄ ī dispensatione mere fauorabili, nos verò ī dispēsatiōe odiosa. Sed ista solutio nulli⁹ est momēti, qa in utraq; dispensatiōe stri

b ctè interp̄tāt̄, qa deuiāt a iure cōi b: & iō remanet adhuc viuū motiuū, vn̄ alias audiui, ꝙ illa erat allegatio partis. Sed Doc. cōiter tenent ꝯriū, qa imo nō erat allegatio partis Vn̄ Io. An. in add. Spe in ti. đ leg. §. ult. ver. 4. dicit, ꝙ de uult oppōere ꝯ dictū Host. đ c. per venerabilē. posset ita ēt arguere de rl̄a, cui lȝ. tn̄ dicit ibi, Host. uoluit dar̄ vnā exceptionē ad dictā rl̄am, ut s. nō habeat locū in dispēsatiōe. De extensione tn̄ dispensatiōis dicet̄ ī. ¶ Ep̄s

b *A iure cōi. Adde tex. in c. ꝙ dilectio. de consan. et affi. et c. 1. et 2. de fi præsby. lib. 6.*

6 † dispensat ꝯ ꝯstitutionē suā Oēs hic. Fallit, nisi trāsisset in ꝯctū, uel priuilegiū, sicut. n. priuilegiū nō reuocat̄, ita nec statutū tale. Et ita tenet Car. ꝯs. 130. qđ incipit, Quædam eccl̄ia. & Rom. in d. ꝯs. 325. Io. de Im. post do. Ant. ī c. q̄ ī eccl̄arū. ī pen. col. đ ꝯsti. Sed dn̄s meus hic arguit, ꝙ imo & in isto casu possit, nā dicit ipse, dispēsationes nō nisi ex cā fiūt, sed superior pōt reuocare priuilegiū ꝯcessū subdito ex cā. Ergo, &c. Sđ tu dicas circa hoc ꝙ princeps nō pōt reuocare priuilegiū ꝯcessū nō subdito, qa tale priuilegiū trāsit in uim ꝯctus, quo ligat̄ princeps c. j. de pba. In inferiore aūt à principe dic, ꝙ non reuocat concessū subdito priuilegiū, nisi ex cā, ꝙ sic ꝯcordāda ē hæc altercatio. ¶ Scđo fallit, nisi statutū eēt iuratum. Ita do. Ant. & Abb. hic, & Ro. in d. ꝯs. 325. Dicit hic Are. ꝙ imo ēt isto casu potetit ep̄s dispensare ex cā. Mouet̄ primo p no. p Bal. ī l. & si seuerior. C. ex qb. causis īfa. irrogat̄. ubi dicit, ꝙ lȝ ptās simpl̄r iuret seruare statuta, pōt tn̄ ex cā dispensare ꝯ pęnā impositā a statuto. Rō, quia iur̄m debet restringi ad æqtatem ex iusta cā p p subiectā materiā, c. queādmodū. de iure. Hoc tn̄ facit a lōge. Itē dicit ipse, hoc sentit Bar. in l. fi. ff. đ recepta. declarando, ut hic p eū. Ergo idē debem⁹ dicer̄ in ep̄o. Et ista possūt corroborari ex multis, q̄ posui ī c. j. ī 7. fal. đ ꝯstit Tu tn̄ in hoc tene ꝯriū, qa attēto dicto isto Bal. n̄ oporteret unq̄ adire ep̄m pabsolutiōe a iur̄o, ꝯueniēdo ubi subesset cā, qđ est ꝯ c. j. de iur. Ita ipsemet Bal. sibi ꝯrius tenuit oppositū ī l. j. C. si aduer. delictū. & in l. qd ergo. §. pęna grauior. ff. de iis, q no. infa. Fateor ēt, ꝙ ubi esset periculū in mora in adeundo superiorem, ꝙ tūc ppria authoritate ex rōne cā subsistēte posset ꝯuenire, per no.

7 per Inn. in c. venerabilē. de ele. ¶ Ep̄s † pōt dispensare cū incestuoso. Io. And. hic, do. Ant. Abb. & oēs. Itē cum adultero, ut hic p eos, quos videas. An aūt cū adultero & incestuoso simul? Qđ n̄ possit, tenet Cal. ī disp. sua relata hic đ Abb. Io. An. & Spe. ī ti. q fi. sint legi. do. Ant. & Imo. hic, Imo. in l. si ita. ff. de li. & posth. Raph. Comē. in l. 2. de uerb. oblig. Rō, qa ista est casus omissus. Ergo remanet in dispositione iuris cōis, c. susceptū. de resc. in. 6. Itē, qa si est ꝯsensū, ut possit dispensare cū adultero & incestuoso, n̄ dēt hoc extēdi, ubi insunt ambæ qualitates ī aliquo simul & semel. Item adducit l. uim passam. §. pręscriptione. ff. đ adul. ubi nō currit đscriptio eo mō, qn̄ adest utrūq. uitiū simul, sicut qn̄ adest alterū tm̄. Item incestus est maior cū adulterio, l. si adulteriū cū incestu. ff. de adulteriis. Ergo sub istis simplicib. nō dēt ꝯprehendi casus mixtus, cū sit maior, qa sub minori nō ꝯprehēdit̄ maius. Item adducit̄ c. ꝙ dilectio. de ꝯsan. & affi. vbi facultas dispēsandi ī copula matrimoniali ꝯcessa legato cū distātib. a stipite sexto gradu nō extēditur, cū unus tā

tum est in sexto gradu,& alius non, & sic facultas non extẽdit̃ ad casum mixtũ. Itẽ, q̃a facit p̄iudiciũ veniẽtib. ab intestato. Ergo dẽt restringi. arg. c. is, cui. de p̄b. in 6. Et hęc fere allegat hic do. And.& ẽt r̃ndet, vt hic ꝑ ipsũ quem videas. Sed ꝙ possit dispensare cum h̃nte ambas qualitates, tenet Abb. hic đ æq̃tate, & Bar. Bal. Ang.& Lu. in l. 2. in prin. ff. de ver. obl. Bal.& Ang. in d. l. siq̃s ita. Ang. in l. hr̃s meus. ff. de hr̃. inst. q̃a ĩ gratiis fauorabilib. sub simplicib. ꝯp̄hendit̃ casus mixtus, d. l. si ita. Itẽ per c. exẽptionem. de priu. ĩ 6. vbi exẽptio ꝯcessa clericis extendit̃ ad Canonicos,& sic ad mixtũ casũ, q̃a b̃nficiũ dr̃ fauorabile, lꝫ aliquo mõ possit dicit odiosũ. Ad idẽ facit c. fi. đ symo. Et q̃a vbi ꝯcurrũt odiũ & fauor, attẽdit̃ id qđ est principalius, vt est gl. ĩ l. q̃ exceptionẽ. ff. đ ꝯd. inde.& in c. sciãt. ĩ gl pe. đ ele. ĩ 6.& ibi Dom. Sed hic in tẽtio priuilegiantis cõiter est fauorabilis. Ergo denominabit̃ à principaliori,& sic sub simplicib. ꝯp̄hẽdet̃ mixtũ. Ad c. susceptũ. r̃ndet, ꝙ mixtũ in fauorabilib. venit sub simplicibus,& sic non dr̃ omissũ. Ad id, qđ dr̃, ꝙ incestus est maior adulterio, fateor: sed ex quo põt sup̄ sĩplicib. dispensare,& sub illis ꝯtinet̃ casus mixtus: ergo & sup̄ illis poterit dispensare. Ad §. p̄scriptione. r̃nde, ꝙ ibi prouisio erat facta sup̄ uno simplici tm̃, s. accusando adulterũ, secus verò, si fuisset facta sup̄ utroq;, q̃a tunc sub simplicibus venisset casus mixtus. Ad c. ꝙ dilectio, r̃nđ, ꝙ ibi se fundat Papa ñ in ĩpotentia legati, sed in scã dalo, q̃a ita interpretata fuerat ꝯsuetudo. Ita r̃ndet Lu. ĩ d. l. 2.& sic põderat illũ tex. ꝑ ista parte.& certè hęc r̃nsio ꝯsonat literæ. Ita ponit hic do. And.& sic tenet, ꝙ poterit dispensari cũ h̃nte ãbos đfectus. Et ꝙ possit, põdero tex. in l. fi. §. hæc actio. ff. nau cau. sta. ubi nautis nõ dat̃ actio, de qua ibi.& t̃n dat̃ nautæ, q̃ sit & mercator: & sic sub simplicib. ꝯp̄hendit̃ casus mixtus. ¶ Scđo† adduco

8 Cal. in ti. đ cõsang.& affi. ꝯs. 1. ubi ꝯcludit, ꝙ si ẽ data p̄tãs alicui dispẽsandi cũ aliq̃bus, q̃ sint ꝯiũcti ĩ tertio gradu affinitatis, poterit talis dispẽsare,& cũ coniũctis ex utroq; latere, tã patris, q̃ matris,& sic sub sĩplici ꝯp̄hẽdit̃ casus mixtus. Alle. ibi Cal. inter cætera extraua. cl. 6. inc. Nup. ubi statuit, ꝙ ualeat dispensatio đ his, quorũ vn⁹ distabat quarto gradu, alter verò tertiò, lꝫ dictũ fuerit ĩ ĩpetratiõe, ꝙ distabãt quarto gradu. Ergo ꝓbat̃, ꝙ facultas dispẽsãdi ꝯcessa ĩ simplicib⁹ ꝯp̄hẽdit casũ mixtũ. Itẽ facit gl. in verbo, b̃nficia. ĩ c. dudũ. đ p̄b. ĩ 6 q̃ uult, ꝙ p̄tãs data alicui ꝯferẽdi b̃nficia, cõp̄hẽdit ẽt cathedralis ecclę b̃nficia, q̃a illa p̄tãs cẽset̃ fauorabilis q̃uis alias si mãdat alicui ꝓuideri đ b̃nficio, ñ possit sibi ꝓuideri đ tali, c. q̃uis. eo. ti. q̃a ibi mã ẽ odiosa. Ecce ergo ꝙ ĩ gratiosis fit larga ĩterpretatio. ¶ Vltimo facit, q̃a q̃ põt qđ ẽ pl⁹, põt & id qđ ẽ minus. rl̃a, cui lꝫ, de reg. iu. ĩ 6. Sed iste põt dispẽsare sup̄ ĩcestu, q̃ ẽ maior. Ergo poterit sup̄ utroq;, cũ sub sĩplicib. ꝯprehendat̃ casus mixtus.

ADDITIO. *Istud nihil valet, fateor. n. qđ incestus est maior sed qđ sit maior sĩplex, q̃ q̃ñ cõcurrit cũ adulterio, istud negatur,& est cõtra l. si adulteriũ cũ incestu. ff. đ adul. Ergo arg. istud nil facit. Philip. Symo.*

¶ Sed ꝙ nõ possit dispensari cũ habente utrumque đfectũ, tenet hic Aret. Mouet̃ primò, q̃a nemini dubium, ꝙ natus ex adulterio & incestu simul, ẽ magis odibilis, q̃ si esset natus ex adulterio tm̃, vel incestu tm̃, ut ẽ tex. ĩ c. nisi cũ pridẽ. ver. illo discretiõis,&c. & ꝙ ibi no. s̃. đ renũc. Et qđ sit magis odiosus, dicit ipse. Facit, quod vult Bal. ĩ l. eã, q̃. C. đ fideic circa mediũ, ubi dicit, ꝙ si ꝯcedit̃ alicui p̄tãs legitimãdi ĩ altero ex istis casibus, non extendit̃ talis p̄tãs ꝯcurrente utraq; qualitate, quia cui ꝯceditur qđ ẽ minus, ñ vr̃ ꝯcessũ qđ ẽ plus, ut iurib. uulgarib. Item, q̃a nũq̃ã fit extensio ĩ mã ẽt extẽsibili, nisi subsit eadẽ rõ, l. Iulia. §. hoc capite. ff. đ ritu nup. Itẽ mouetur ꝑ tex. ĩ c. fi. đ trãsla p̄latorũ. ĩ. fi. ubi dispensatio ꝑp utilitatem publicã ꝯcessa nõ extenditur ad casũ, ubi est minor rõ:& t̃n alias fit extensio fauore reipublicæ, c. ex parte. ĩ. đ deci. el. 3. Si ergo ibi nõ fit extensio, multo minus ĩ casu isto, ubi ñ agitur đ utilitate publica, sed priuata. Pro hoc ẽt adducit, qđ uult Bal. ĩ c. 1. §. naturales. ĩ fi. si đ feu. fuerit ꝯtrouer. inter dñm.& agna. ubi dicit, ꝙ si ꝯceditur p̄tãs alicui dispẽsãdi cũ nato ex adulterio, nõ poterit dispensare cũ nato ex incestu, vel monacha, q̃a h̃nt atrociorem qualitatẽ. Quãto ergo fortius nõ poterit vbi ꝯcurrit vtrunq; vitiũ simul? Et sic tenet ipse, ꝙ nõ poterit dispensari cũ habente utrũq; vitiũ. Ego quoque ꝓ hoc adduco c. lꝫ canõ. đ ele. in 6. iũcto c. statutũ. eo. li.& tit. ubi ĩ mã stricta mixtũ nõ cõprehenditur sub sĩplicib. ẽt à maioritate rõnis. Itẽ allego. Arch. in c. virgines. 27. q. 1.& Pe. đ Anch. ĩ rl̃a, necessariũ. in 4. q. đ reg. iur. in 6.& Dom. in d. c. susceptũ s̃. adductũ.& in c. nos cõsuetudinẽ 12. dist. Quia oẽs tenent istã partem, ꝙ non possit dispensare cũ habẽte vtrũq; vĩculum. Nõ obstat mõ c. fi. ĩ. đ symo. q̃a ibi dispensatio nemini nocebat,& mã erat fauorabilis. Nõ obstat ẽt c. ꝑ exceptionẽ. q̃a ibi nõ erat ꝓprie mixtura, sed qualitas alterãs ipsum sĩplexnã Canonicus non desinit esse clericus. Concorda: & dicas, ꝙ ista opin. ꝙ nõ possit, ꝓcedit, ubi fit p̄iudiciũ illis, q̃b. alias hr̃ditas deberetur, ꝯ̃ria uerò, ꝙ possit, ubi hoc non fieret. Ita do. Ant. in c. ꝑ venerabilem, ĩ 20. col.

9 qui filij sint le. ¶ Ex † quo infertur, ꝙ ad cognoscendũ, an facultas dispensãdi sit odiosa, necne. dẽt distingui, an agatur đ p̄iudicio alterius.& est odiosa [a],& nõ debet extendi. Aut nõ,& tunc censetur fauorabilis,& dẽt extẽdi, Et ita ẽt sentit Cal. ꝯs. suo 19. in tit. đ reg. ubi dicit, ꝙ Abb. habens p̄tãtẽ, ut possit dispensare cum monacho suo incurrente irregularitatem ĩpositã à Canonibus poterit etiã dispensare cũ monacho, q̃ incurrit excõicationem latã à gñalib. cõstitutiõibus ordinis sui, q̃a nemini nocet hoc. Et ista sufficiãt ꝑ nunc. alia ego posui

10 in c. fi. ĩ. đ symonia. ¶ Vtrũ† ep̄s possit sine cã dispensare? Do. Ant. Abb. Imo.& alij hic dicẽt, ꝙ non. Inn. in c. ad monasteriũ. đ sta. mo. Pro quo allego gl. in c. si q̃ sine. 81. dist.& Imo. q̃ idẽ tenet in c. đ multa. de p̄b.& Abb. in c. 1. de testi. cog. Bal. in l. si testa. C. de test. in prin. Fede. đ Se. cons. 206. inc Reuerende pr̃. Pro hoc allego etiã Inn. in c. dudũ. scđo in vlt. col. đ elect. ubi dicit, ꝙ si Papa mandat dispensari cũ aliquo sp̄ pluralitate beneficiorũ, nõ valet dispensatio, nisi sit ꝑsona literata & idonea, secus, si ipse Papa dispensat, q̃a Papa hẽt plenitudinem p̄tãtis ꝯ̃ ius cõe.& istã nõ ur̃ demandare, nisi cũ cãę cognitione. ¶ Ep̄s dispẽsat sup̄ b̃nficio. Inno.& Abb. in c. 2. de cler. non ord. mini. ubi dicit, ꝙ dispẽ sat cũ eo, q̃ ñ ordinatus ministrauit. Itẽ do. Ant. in c. 2. đ cler. pugnã. ĩ duel. vbi dicit, ꝙ dispensat sup̄ b̃nficio, cũ homicida volũtario: qđ intellige in b̃nficio, sĩplici,& ñ curato, s̃m Host. in sũma de cle. pug. in duel. in fi. De quo dicto facit festũ Ab. in d. c. 2. ꝑ cle. pug. in duel. dicẽs no. ꝙ ubi põt dispensari cũ homicida in b̃nficio, ĩtelligit̃ de simplici. Dixit ibi Io. de Ana. ꝯ̃, q̃a facultas dispensandi dẽt latè interp̄tari, sed l. Canonica dicit sĩpliciter, ꝙ dispensari possit in b̃nficio. Ergo dẽt intelligi ẽt de curato. Sed dic, ꝙ ñ est eadẽ rõ in curato, q̃a cũ sit depositus ab officio, ñ pot illud hr̃e, c. fi. de resc. in 6. cũ nõ possit in eccl̃a dicere offm̃, secus in simplici, cũ de per se possit dicere horas: qđ sufficit, quãtũ ad b̃nficiũ sĩplex, qđ dat̃ sibi, ne egeat, c. cũ studeat. 50. dist. qđ intellige sanè nisi eẽt, s. depositus oĩno sine spe restitutionis, vt dixi s̃. enumerẽdo aliquos casus. Etiã cũ deposito à Papa dispensãt ep̄s super sĩplici b̃nficio. Ita Fed õs. suo 263. non t̃n dispensat sup̄ pęnitentia ĩposita à Papa. ¶ Inferiores

11 ab † ep̄o nunquã dispensãt ꝯ̃ canones, nisi ꝑmittatur à iure. Inn. in c. 2. de eo, q̃ furt. ord. suscepit. Itẽ Inn. in c. fi. in fi. de postu. p̄l. Spe. in ti. de leg. §. sunt quoq; in fi. Arch. in c. eccl̃a hẽ senatũ. 16. q. 1. Abb. in c. 1. in 2. col. de uoto.& ĩ c. ad monasteriũ. de sta. mo.& Do. in c. cũ eo. de ele. in 6.& ĩ c. nullus. de tẽpo. ord. eo. li. 6. Arch. ĩ §. biduũ. 2. q. 6. vbi dicit, ꝙ solus ep̄s dispensat sup̄ residentia, ad qđ tũ vide gl ĩ c. fi. in verbo, ĩ scholis, de resc. ĩ 6. ¶ Amplia hoc ẽt ad absolutione ab excõicatione. Hoc ponit latè Abb. in c. 2. đ sen. excõ.& ĩ c. nup. eo. tit.& in cle. 1. ꝑ tex. ibi,

[a] Et est odiosa. *Adde do. Soc. cõs. 460. inci. In causa Manutẽsis. ver. secundũ quod videbatur obstare. circa fin. in 3. parte, char. 162. Et adde, quæ ad hoc habentur ẽt per eum in cõsi. 22. incip. Quæstio præsentis cõsultationis ver. adduco etiam. circa fin. in d parte, char. cap. 1.*

ibi iuncta glo. ad fi.đ priuil.Idẽ Feder. ꝯſ.14. quẽ ſequiẽ
Domin.in c.non ſolum.in 5.col.de reg.in 6. Qđ intelli
ge,niſi eſſent excõicati à ꝯſtitutionib.ordinis ẽt à Papa
ꝯfirmatis.Ita Cald.ꝯſ.ſuo 6.in ti.de ſent.excõ. incip. a-
poſtatauerunt.Limita ꝯcluſionẽ,niſi inferior diſpenſa-
ret, vel abſolueret de mandato epĩ. Ita Do. in d.c.cùm
ex eo.Pro quo facit dictum Inn.in c. de cætero đ ſent.
excõ.ubi dicit,ꝙ inferior ab epõ abſoluere põt à caſib.
epiſcopalib.mandante epõ,& ſequiẽ Arch.in c.ſi qs.17.
q.4.& ꝑ hoc alleg. Arch.in c.placuit.đ pęn.diſ.9. vbi di
cit,ꝙ ſacerdos de mandato epĩ poteſt ĩponere pęniten-
tiam.¶ Scđò limita,niſi ſit p̃latus inferior,q habeat iu-
riſdõnem quaſi epãlem.Ita Inn.in cap.2.de tranſact.&
gloſ.in cle.1.in verbo, ꝓprij.de reb. eccle. non alie.do.
Ant.ꝯſ.19.incip.Quia hic agitur. col. 3. & in c. cùm &
plantare. de priui. in 3. col.in c.ſicut unire. in 2. col. de
exceſſ.p̃lã.Abb.in c.mona.de ſen.excom.in 2.col. & in
c.demonialib.in fi.eo.ti.Et ibi loquitur de gñali fratrũ
Minorum S.Fraciſci,an poſſit abſoluere fratres ĩ caſib.
in qb.põt epẽs.Idem tenet Ab.in c.ꝯtingit.lo.ij.e.ti.& in
c. Ioãn.in 1.col.de teſta.vbi dicit,ꝙ officium tributum
diœceſano in ſua dięceſi põt cõpetere p̃lato ĩferiori ha
benti iuriſdictionem epãlem,vel quaſi, ĩ parte dięceſis.
Hoc tñ intellige ĩ his,q̃ ſunt iuriſdictionis,nõ aũt ordi-
nis.¶ Tertiò limita,niſi capitulũ diſpenſaret vacãte ſe
12 de,ꝑ ea q̃ ĩ.dicã,& tex.in c.1.de maio.& obe.in 6.¶ An
† aũt epẽs reſtituat depoſitũ? Vltra Doc.hic vide Abb.ẽt
in c.ex tuæ.de cle.nõ reſid.col.fi.& pleniſſimè Dom.ĩ c.
ꝯtumaces.50.diſt.vbi dicit,ꝙ põt epẽs ẽt cũ depoſito a-
ctualiter diſpẽſare,qñ fuit depoſitus ꝑꝑ ꝯtumaciã, ꝑ c.
ſi qs presbyter.7.q.1.& c.ex literis.đ ꝯſti.Idẽ in depoſito
ab uno ordine tm̃,per tex.in c.clericus.Facit tex.in c.vt
offm̃.de hr̃.in 6.vbi inquiſitores hr̃ticæ prauitatis diſpẽ
ſant cum hr̃ticis,iniungendo eis penitentiã & habeẽ ali
quid ꝑ Dom.in c.vt cõmiſſi.§.priuãdi.eo.ti.& ibi ẽ me
lior tex.¶ In q̃tum Abb.tenet hic,ꝙ reſtitutꝰ ab epõ ad
uerſus eius ſñiam,q̃ infamat, uĩ ẽt reſtitutus ad famã in
ꝯſequẽtiã.Dicit hic Aret.in vlt.col.ꝙ ꝯ̃rium tenuit ex
preſsè Bar.in l.qd ergo.§.pęna grauior.in pen.col. ff.de
his,q no.ĩfa.ubi dicit,ꝙ iudex minuit pęnã legi,ſuꝑ cri-
mine,ſi tñ orta eſt infamia,ꝙ ꝑ hoc nõ relaxatur ꝑ talẽ
diminutionem ipſa infamia,ſed dicit ipſe, ꝙ vĩ verior
opin.Abb.qa cui ꝯcediẽ antecedẽs,ꝯcediẽ & ꝯñs neceſ
ſarium,ſine quo antecedens ſtare nõ poſſet,ꝑ gl.in c.qa
in tm̃.đ p̃b.& ꝑ tex.in c.ſi qs ĩ clero.7.q.1.Sed ĩpoſſibile
eſt clericum đpoſitũ reſtitui ad executionẽ ordinis du-
rãte ĩfamia,qa illa ĩpedit ordinis executionem:ergo ẽt
ꝑtãs ſuꝑ infamia uĩ ꝯceſſa.Et dicit ipſe hãc opi.eſſe ve-
rã,tenẽdo ꝙ epẽs poſſit diſpenſare cũ đpoſito,qđ tñ ẽ du
biũ.Iſte.n.tex.loquiẽ añ đpoſitionẽ.Et
dicit ipſe fortiùs,tñ obſtat opi.d.Abb.
qa duo ſpãlia nõ dñt ꝯcurrere ĩ eodẽ
a ſubiecto a,l.1.C.đ do.ꝑmiſ.ſed hic eẽnt
duo ſpãlia:ergo male.Primum qa epẽs

a Subiecto .Adde Old.in cõſi.79. in [illegible] ci.ꝙ duo ſpecialia.

poſſet diminuere pęnã ſtatutã à l. Scđm , qa reuocaret
propriã ſñiam ꝯ̃ l.1.§.fi.de q̃ſt.& l.diui fratres. ff. de pę-
nis.& l.qđ iuſſu.ff.de re iud.Ergo dicit ipſe,ſi nõ põt re-
ſtituere ipſũ depoſitum multo minus põt reſtituere ad
famã.Et dicit hoc eſſe uerũ:qa de iure cõi inferior non
diſpenſat ꝯ̃ legem ſuperioris:vt hic ꝑ eũ.In caſib.ergo,
in qb.ꝑmittiẽ epõ,ut diſpenſet,cõpetit ſibi de iure ſpãli.
Præterea dicit ipſe,ſubſiſto.Et ſic tenet ipſe,ꝙ non poſ-
ſit epẽs reſtituere depoſitũ.Ergo minus ad famã,ſed ante
depoſitionem bene põt peracta pęnitentia.Et ita loqui
tur iſte tex.¶ Sed ꝓ opi.do.Abb.tu uide gl.in §.hinc col
ligiẽ.2 q.2.& in c.hi q.15.q.8.q̃ dicit,ꝙ data ꝑtãte diſpẽ-
ſandi epõ,datur ẽt ſibi ꝑtãs ſuꝑ acceſſorio,ſ.ad famã re-
ſtituẽdi.Et eſt gl.in c.dño ſancto.50.diſt.& ĩ §.1.44. diſt.
in sũma.& no.Dom.ĩ d.§.hĩc colligiẽ.tractãdo ꝑtãtem
epĩ circa infamiã.Et ibi dicit,ꝙ in caſibus,in qb.diſpen-
ſat circa aliquem,eundem etiam reſtituit ad famã iure
acceſſorij.& ſi dicaẽ,ꝙ in reſtituendo depoſitum ꝯcur-
runt duo ſpãlia,primum,mutatio pęnæ:ſm , reuocatio
ſñiæ,ꝯ̃ l.1.C.de do.ꝑmi.ſol.dic ꝙ hoc non eſt incõne-

niens,qa unum deſcendit ab altero.Ita dicit Dom.in c.
nõ oĩs 2.q.7. Itẽ negaẽ,ꝙ iſtud.ſ.diſpenſare,ſit reuocare
ſñiam qa imo eſt tm̃ reuocare eius effectũ, qa ſi diſpen-
ſatur,ergo remanet ligatus.Quod no. Sicut in ſimili di
cimus, ꝙ diſpenſatus ut poſſit ſuccedere, non dicitur
per hoc legitimatus. Remanet.n.illegitimus, ſed tolliẽ
obſtaculũ , ꝙ poſſit inſtitui , qđ aliàs fieri nõ potuiſſet .
13 ADDITIO.¶ *An † aũt epẽs ĩ caſib.ĩ qb.ſibi cõceditur ut poſ
ſit diſpenſare,poſſit hoc ſolus facere ſine cõſẽſu capituli , Abb hic
tenet,ꝙ ſic,niſi in cauſis magnis et arduis,qa tũc tenetur reqrere cõ
ſenſũ capituli.Do.uerò Ant.hic dicit,ꝙ nõ tenetur requirere,qa di
ſpenſatio cõpetit epõ ex gr̃a,et in his nihil hẽt cõe cũ capitulo.Er-
go,&c.Sed ꝓ do. Abb.ꝙ teneatur habere cõſiliũ capituli in diſpẽ-
ſatione epẽs,allego gl in c.ſi qs.81.diſt.& in c.ex pęnitentibus.50.
diſt.et ibi Dom.et gl.fi ĩ c.ꝑſẽtiũ 1.q.5.et Dom.ĩ c.cũ ex eo.đ elect.
in 6.Et negatur,ꝙ iſta ſit gr̃a,imò diſpenſatio eſt iuſta et debita,qñ
fit ex cã.¶ Vtrũ Cap.ſede ua.poſſit diſpẽſare ſuꝑ crimine? Ab.hic
ꝙ ſic,quia diſpẽſatio eſt iuriſdictionis , nõ aũt ordinis Idẽ tenet Do.
in d.c.cùm ex eo.de elec.li.6.& Car.cõſi.25 inci Quidã habẽs filiũ
in ſcđo dubio.et ibi reſpõdet ad dictũ Inn.in c 2.de eo ꝙ q furt ordi.
ſuſce.ꝙ tunc capitulũ eſt par epõ,& iõ diſpenſat iure ad illud deuo-
luto,non aũt iure ꝓprio.Cõſidera,quia epẽs aliquãdo diſpenſat ex iu
re ſpãli.& ex mera gr̃a,& tũc fortè capitulũ diſpẽſare nõ põt,quia
iſta ſpãlia non tranſeunt ĩ capitulũ,ut ꝑ Abb.ĩ c.cùm olim. col. 3.
5.q.đ maio.& obe.et bene facit gl.in verbo,tẽporis.in c.ſcriptũ,et
ibi Abb.in 5.col.de elect.qđ no Philip.Symoneta.* Epẽs † poteſt
14 inuito accuſatore diſpenſare.ubi ſolum uenit in p̃iudi
cium publicum,nõ autem alterius priuati.Ita doc. hic.
& ideo dicit Ioam.de Lig.ꝙ ſi ſit diſpenſatum cum ali
quo pendente impetratione, qua obtentum eſt , ꝙ ille
beneficiis priuaretur,& certo conferrentur,ꝙ non uale
bit diſpenſatio in p̃iudicium illius.Pro quo allegat hic
do.And.Bal.in l.1.in 15.q.ff.de rerum diui.ubi dicit , ꝙ
uaſallus diſpenſatus ſuper matrimonio inceſtuoſo, nõ
recuperat feudum iam ad dñm reuerſum.Ita ergo ĩ pro
poſito.Scđò pro hoc allegat no.in c.quia diligentia.de
elect.ubi bannitus reſtitutus ad patriam,non recuperat
bona iam alienata,& Bar.& alios in l.fi.C.de ſen.paſ.cũ
aliis,de quib.hic per eũ in 20.col.Sed ipſe poſtmodũ te-
net ꝯ̃rium,ꝙ imo cum tali poſſit diſpenſari etiam quo
ad beneficium,qđ alius impetrauerat.Mouetur, qa Pa-
pa concedendo gr̃am,vĩ ꝯceſsiſſe ſub ꝯditione, niſi cũ
deponendo foret diſpenſatũ.qa in dubio non vĩ uoluiſ
ſe tollere ius diſpenſandi ipſi ordinario & diſpenſans cũ
diſpenſato tractat de damno euitando, ĩpetrans verò
de lucro captando,quorũ quidem non eſt par, ſed imo
diuerſa rõ,ut hic latè ꝑ eũ,col.21.q multũ gloriatur de
iſta ſua opi.Sed tu uide Dom.& Arch.ĩ c.ſi qs presbyter
50.diſt.ubi dñt,ꝙ epẽs diſpenſat cum accuſato inuito e-
tiam accuſatore,niſi ĩterſit accuſatoris, uel de alterius
p̃iudicio tracteẽ.Vñ dicunt,ꝙ non ualet diſpenſatio ele
ctionis in p̃iudicium alterius coelecti.Secus vero, quo-
ad electores,quia bene ualeret in præiudicium eorum,
qui elegerunt ſcienter indignum,ſecus uerò,ſi ignoran
ter.Et ſubdunt ibi ꝙ poterit diſpenſare cũ accuſatoẽ in
uito ipſo accuſato,qa accuſatio eſt genus illaudabilis in
tẽtionis.Fortifico ꝑ cõſi.Cald.12.in ti.de reſcrip. incip.
an ſi opponaẽ.ubi dicit,ꝙ per reſcriptum ĩpetratum ad
ualidandam gratiam,q̃ nulla erat,non fit præiudicium
illi , cui per talem inualiditatem erat ius q̃ſitum. Idem
tenet Card.cõſ.30.incip.In hac dubia q̃ſtiõe.col. ult. &
conſil.1.de ele.ubi dicit,ꝙ diſpenſatio ſuperueniens ua-
lidat electionem ante inualidam.& Anch.in reg.bene-
ficium.de reg.iur.in 6.in 7.q. principali, & Arch. in ca.
quicunque. ſecundò 50. diſt. quod intellige per prædi-
cta , niſi ibi eſſet coelectus , qui ius acquiſiſſet ante ta-
lem diſpenſationem.Prędicta limitari pñt,niſi gratia &
diſpenſatio fieret in caſu debito , qa per talem tollereẽ
etiam ius quęſitum,quia non uidetur hoc caſu Papa uo
luiſſe tollere cõceſſionem iuris cõis , id eſt diſpenſatio-
nem in caſu debito,quæ tunc de iure cõi competit , ſe-
cus,ubi fieret ex gratia,quia Papa non uideẽ de hoc co-
gitaſſe,arg.in l.apud Iulianũ.§.conſtat.ff.de leg.1.& no.
Inn.in c.Paſtoralis.đ cã poſſeſ.& ꝓpriet. ¶ An aũt cum

accusatore possit dispẽsari inuito accusato, si deficit, in accusatiõe ipse accusator? Abb. & Car. hic, ꝙ sic. Fallit vbi accusatio nõdũ est finita, ꝑ id, qđ dixi, s. post Dom. in c. si qs presbyter. 50. dist. Scđo, nisi accusasset ꝑ maiori crimine adulterio, & sic indispẽsabili: qa sicut tũc nõ põt dispẽsari cũ accusato, ita nec cũ accusatore. Et no. ꝙ sufficit ad faciendã dispensationem, ꝙ pœnitentia sit cœpta, licèt nondũ pfecta. Gl. est in c. de his. lo. 2. 50. dist. q̃ dicit, ꝙ sacerdos celebrare põt pœnitentia incœpta, licet nondũ peracta. Ita Abb. ẽt in cle. dudũ. in ver. audire. de sepul. & Dom. in c. dño sancto. 50. dist. Inno. in c. oẽs. đ pœ. & remis. & est tex. in c. accusatus. §. si verò. ĩ ver. & ea, licèt iniuncta, nondum tamen peracta, decessit, de hære. in 6. ¶ Vtrũ aũt † eps teneat ad dispensãdũ? Dicit

15 hic tex. põt, quasi innuat, ꝙ nõ teneat. Sed Moder. hic alleg. Bar. ĩ l. 2. ff. đ iur. om. iud. vbi dicit, ꝙ vbi iudex đbet ĩpertiri officium, si misericorditer ĩplorat, & denegatur, põt appellari. Sed đ dispẽsatione, ꝙ sit grã, vt hic sentiunt Moder. pdicti, allego decisio. Dom. in c. licèt canon. in fi. de elec. in 6. ubi dicit, ꝙ dispensatio est grã, nõ ius, nisi lex mãdet dispensari, ꝑut in casu. c. cũ ex eo. đ elect. in 6. in quo est debita, ꝑ c. nullus. de iure pa. ſm Io. An. ibi. Sed ꝙ possit appellari in similibus, vbi cõpetit officium iudicis, vide Paul. de Cast. in l. ubi pactum. col. 3. in uer. sed qd si iudex. C. de transac. & Ang. ĩ l. 1. in lect. antiqua. ff. de excep. & do. de Ro. in decis. nouis. in tit. de appel. 47. incip. Item si auditor. Et ad hæc non ab re uide Bal. in l. quicunque, C. de ser. fug. & in d. l. & si seuerior. C. de infam. ubi dicit, ꝙ alleuiatio pœnæ est debita, vbi ꝯtinet in delinquente qualitas intrinseca: secus, si extri-

16 seca: ut ubi ꝑ eum, quem uideatis. ¶ Vtrùm dispensatus ꝑ crimine, q erat subdiaconus, cẽseat habilitat⁹ ad diaconatum? & sic q̃ro, an dispensatus in ordinibus iã acqsitis, censeat, ẽt dispensatus in acquirendis? Abb. hic, ꝙ sic. Dñs meus hic dicit, ꝙ dispensatio non extendit, per tex. in c. fi. de fil. presb. in 6. ¶ Fallit primò, ubi ꝯcedit ex cã fauorabili, ſm Abb. hic ꝑ c. venerabilẽ, q fil. sint legi. & facit tex. c. ex parte. de deci. & in c. fi. de symo. Et falua istã fal. ubi ꝯcurrit fauor pius, vel publicus: aliàs non extendit dispensatio. Patet in c. ꝙ dilecto. de ꝯsãg. & affi. Sed dic, ꝙ ille tex. loquit de facultate dispensandi. Itẽ ibi dispensatio non tollit propter ĩpotentiã dispensandi, sed ꝑpter scãdalũ & ꝯsuetudinẽ, ut dixi s. in q. de ĩcestuoso. Et ista fallentia non ꝑcedit, nisi in casu sequentis fal. ¶ Secũdò fallit in ꝯsecutiuis inseparabilibus, qa ad illa dispensatio bene extendit, ſm do. Ant. hic latissimè. Vnde dicit, ꝙ dispensatus super duob⁹ curatis, ut illa simul retinere possit, cẽset dispẽsatus super residẽtia, secus si essent separabilia. Vnde dispẽsatus super nõ residẽtia nõ cẽset dispensatus super fructibus: qa id ñ ꝯnexũ inseparabile. Pro ista fallẽ. all. hic do. meus tex. i c. ex literis. ĩ fi. de excef. pl. ubi sublato ministerio altaris, cẽsetur & sublata põtificalis dignitas. Ergo ꝯcessa dignitate põtificali, cẽset & ꝯcessa administratio altaris. Pro alio verò mẽbro alle. l. fi. §. Luci⁹. ff. de ꝯd. inde. quod limitat Bal. in l. & si seuerior. in 2. Col. ex q. cau. ĩfa. irro. nisi dispẽsatio habeat cãm fauorabilẽ, qa isto casu dispẽsatio tunc traheret ad ꝯsequens separabile, & sine quo dispẽsatio super prĩcipali stare posset, allegãdo illũ tex. ibi, ubi iudex dispẽsãdo super pœna, dispensat & super fama. Sed dicit do. me⁹ hic, ꝙ Bal. malè loqtur, qa ibi remoto principali accessoriũ aliquo mõ stare non poterat: qm̃ remota pœna, q̃ ĩponi debebat ꝑ crimine, mitigat cã pœnæ, & vr declarare iudex in illo casu, ꝙ delictũ nõ est ita atrox sicut illud, ꝑ quo infamia ĩponitur. Et subdit hic Are. ꝙ sicut isto casu nõ ur dispensatũ super accessorio, vel antecedenti sine quo principale põt stare, ita etiã ñ ur dispensatũ, qñ id, super quo dispensatur principaliter, põt sortiri effectũ aliquo mõ, lꝫ non ita faciliter & plenè, sicut si esset dispensatũ super antecedenti, vel ꝯsequenti, & sic ꝯcludit ipse, ꝙ ad hoc, ut dispensatio non extendatur, sufficit ꝙ principale possit aliquo mõ effectũ sortiri, lꝫ ñ ita plenè, sicut si esset dispensatũ sup accessorio, vl antecedenti. Allegat ad hoc pulchrè Bar. ĩ l. in q̃stionib⁹. ff. ad l. Iul. ma. cui⁹ dicta approbat Bal. ĩ authen. si dicat. in fi. C đ testib. ¶ Itẽ no. ꝙ dispẽsatio habilitat etiã vsq; ad episcopatum. Ita Abb. hic. Qđ intellige, qñ dispẽsatio fit cũ illo, q ãtè erat habilis ad epatũ, secus, si nũquã fuerat habilis qa tũc talis dispensatio nõ operatur, quo ad tollendũ maculam naturalem. Ita dicit Inn. in c. cùm dilectus. đ ꝯcess. pb. ꝑ c. innotuit. de elect. Qđ ꝑcedit, etiã si dispẽsaret ad oĩa spiritualia, vt ꝑ Inn. ibidem. Idem, si dispensaret ad oẽ beneficium. Ita Card. in cle. ne in agro §. si qs, in 4. q. đ sta. mon. Itẽ adde, ꝙ dispensatus ad epatum, hoc expresso, ꝙ dispensat ad epatum, nõ censetur dispẽsatus ad Achiepatum, ꝑ tex.

17 in c. nos, dist. 12 ¶ Et ꝙ † dispensatio ñ trahatur ad ꝯsecutiua separabilia, & sine qb principale potest stare, vide do. Arch. & Io. An in c. 1. in fi. prin. đ fil. presb. in 6. ubi dñt, ꝙ dispensatus ad sacerdotiũ nõ censetur dispensatus ad beneficiũ curatũ, per tex. in c. 2. eo. ti. & li. dum tex. ibi dicit, dispensamus ad ordinem & bñficiũ, & idẽ tenet Oldr. ꝯsi. 125. incip. Puncta breuia. ¶ Item no. ꝙ dispensatus super pbenda habẽte annexũ ordinẽ, lꝫ sit dispensatus in ordine, non tñ dabit vocẽ in capitulo. Ita Pau. q Lea. in cl. 1. de æta. & qual. ¶ Itẽ no. ꝙ maior septennio, minor aũt 20. an. dispẽsatus sup canonicatu ñ censetur dispensatus ut possit esse delegatus. Ita dicit gl. singularis in c. statutũ. in uer. Canonicis. de rescr. in 6. Itẽ dispensatus vt celebret añ ætatẽ, non est capax bñficii curati. Ita dicit gl. in uer. erat in c. cui. de pb. in 6. Facit gl. in uer. ꝯstitutus. in cle. 2. de æta. & qua. q̃ dicit, ꝙ dispẽsatus, ut possit ꝑmoueri ad sacros ordines añ legitimã ætatẽ, non poterit per hoc dare uocem in capitulo durante minori ætate, & ibi do. Abb. Facit & gl. in c. ex rõne, de tẽpo. ordi. q̃ dicit, ꝙ factus maior per dispensationẽ non est capax aliorũ actuum cõpetentium maiorib. Et ibi no. do Ant. Et uide tex. cum gl. 2. in c. pterea. de æta. & qual. q̃ dicit, ꝙ eps põt dispẽsare cũ ꝯstituto in minoribus, ut habeat ecclesiã parochialẽ. qđ no. adc. cũ ex eo. de elect. in 6. Rõ aũt pdictorũ est, qa dispẽsatio imprimit effectum suum ualidum, lꝫ non extendatur. secus, ubi non ĩprimeret effectũ suũ ualidũ, tunc. n. traheretur ad ꝯsecutiua. ꝑ gl. in c. non põt, in uer. retinere. de pb. in 6. ¶ Itẽ no. ꝙ dispensatus ad sacerdotiũ, censetur dispensatus ad alios sacros ordines pambulos. Ita Ioan. An. ĩ c. postulasti. de rescri. Siliter stante statuto, ꝙ scholares uolentes disputare, debeant illas intra certum tps tradere bidello, aliter incidant in pœnã, & c. certe scholaris dispensatus, ut non disputet, non tenet tradere bibello, si postea uoluntarie disputare voluerit. Ita Io. An. in regula, accessoriũ. de reg. iur. in 6. Ista aut ꝑcedũt, ꝙ dispensatio nõ trahatur ad ꝯsecutiua, qñ dispensatus sup principali erat inhabilis, ẽt in ꝯsecutiuo, secus, si in ꝯsecutiuo erat habilis, licèt in principali inhabilis. Nam tunc dispensatio facta in principali, traheretur ad ꝯsecutiuũ, lꝫ eẽt separabile a prĩcipali. puta, si maior 20. an. minor tñ 25. ẽ dispẽsatur ad dignitatẽ in ecclesia cathedrali, certè talis poterit eẽ delegatus, qa ad hoc antea erat habilis, c. cũ uicesimũ. de offi. dele. lꝫ nõ possit eẽ. qa non erat in dignitate, quã habere nõ poterat ꝑpter defectũ ætatis. Ita dicit gl. in c. statutũ. §. 1. in uerbo, dignitate. de resc. in 6. de qua Dom. ĩ c. nos. 12. dist. ad q̃ oĩa plene

18 vid do. Feli. ĩ c. postulasti. s. de rescr. ¶ No. † ẽt circa hæc, ꝙ delictũ nõ graue, si reiteret, inducit depositionẽ. De hoc est gl. in ca. hoc vestræ. & ibi no. Dom. 11. dist. ꝑ quo allego Bar. in l. nemo C. de episc. aud. Itẽ allego Hos. in c. cũ in ecclesijs. de maio. & obed. vbi dicit, ꝙ monachũ bis fugiẽtẽ nõ tenet amplius monasteriũ recipere. Itẽ allego Bal. ĩ c. 1. de appel. ubi dicit, lꝫ ꝑ paruo furto qs non debeat furca suspẽdi, tñ põt suspendi, qñ cõmisit plura parua furta, qa sunt reiterata. Et sequit Lud. ĩ l. si verò.

19 §. de viro. in 31. fal. ff. sol ma. ¶ Scđo no. ꝙ † archieps nõ dispẽsat cũ subditis suffraganeorũ. Ita do. Ant. ĩ c. ad extirpandas. de filijs presb. & in c. qa circa. in fi. de bigamis. Ratio: quia nõ est iure expressum. Ergo succedit c. 1. de supp. negl. plat. in 6. Ita in simili dicitur de episcopo circa monachos, in c. hoc tm̃. 18. q. 2. Similiter in patrono

trono erga ecclesiam dr̃ in c.in qbusdã.de pę. ad qđ facit c.sicut vnire.de excel p̄la.& gl.fi.in c.placuit. 19.q.j. Limita modò,nisi cẽt casus, in quo posset cognoscere, qa ibi ẽt posset dispẽsare.Ita Spe.in ti.de leg.§.qualiter. col.2.in vers.archiep̄s.q casus cõnumerantur per gl. in
20 in c.Pastoralis.de offi.ord.¶ Episcopus † non pōt dispẽsare,vt Iudæi habeant nutrices Christianas.Card.ĩ c.ad hæc.de Iudæis.dicens,se ita ꝯsuluisse. Et ibi etiã do. Ab. Qđ no.ad c.Iudæi.lo ij.eo.ti. ¶ Limita hoc,nisi dispẽsaret,vt haberent extra domũ,vt per Ana.in d. c. ad hæc. ADDITIO. *Sed ista quidem limitatio videtur superflua.Concludunt enim Doc cõmuniter in d c.ꝙ liceat Iudæo habere nutricem Christianam extra domum.Ergo in hoc non est opus dispensatione. Frustra enim precibus impetratur,& c.Philip.Symoneta.* ¶ Item no.ꝙ cum muliere notorie corrupta ẽt p matrimoniũ non pōt ep̄s dispensare,vt inter virgines ꝯsecreẽ.Ita Archi.in c.acutius. 56 dist.motus rōne scandali.Qđ no. Et istud dictũ sequit̃ Cal.ꝯs.suo.3.in ti.de offi.vica. in fi.secus verò esset in occulta,s̃m p̄dicta.Et qđ corrupta possit esse Abbatissa,solus Papa dispensat.Ita Car.in cle.attendentes.§. statuimus. 11.q. ꝯ̃ Pan.& alios ibi, de sta.mon.Item vide gl.ĩ verbo,Canonica,q̃ dicit,ꝙ illegitima non pōt ꝯsecrari in Abbatissam,in c.indẽnitatibꝰ. de elec.in 6. Itẽ corrupta,nec iuuenis ꝯsecrari pōt ĩ Abbatissam.Tex.est & gl.in c.iuuẽculas.20.q.1.¶ Vicarius
21 † ex generali mãdato nunquã dispensat.Ita Cal.ĩ d. ꝯs. 3.de off.vica Ratio, quia gñali mandato non veniunt nisi ea,quæ sunt iuris,c.cãm,q̃.de rescript.c.fi.de offi. vica.in 6.¶ Amplia,ẽtsi dareẽ potestas dispẽsandi amplissimè,tñ non apponit p hoc ipse manũ ad ea,q̃ essẽt specialiter cõmissa ep̄o.Ita Rot.in deci.antiquioribus, 3.ĩ ti,de off.uica.Cõsidera,ꝙ ubi dispẽsatio esset debita, ꝙ transiret in mãdatũ,qa tunc nō trãsiret gr̃a,sed ius cõe. Ep̄s nō dispẽsat cũ penitùs illiterato. Arc.ĩ c.nō ꝯfidat. 50.dis.Moueẽ p c.nullus.đ tẽpo.ord.li.6.Rō,qa tales sũt magis odiosi,q̃ homicidæ, ut patet ex no.p Inn.ĩ c.cùm in nostris.in princ.de ꝯces.p̄b.ubi dicit,ꝙ collatio facta homicidæ nō ẽ nulla ipso iure,& tñ facta illiterato sic, sed ep̄s nō dispẽsat cũ homicida, qa homicidiũ est maius crimen adulterio b, ergo minus illiterato.¶ Limita, nisi esset spes đ futura scientia & literatura. ita Inn.in simili,in c.cùm in cũctis. de ele. vbi dicit, ꝙ electio facta đ parũ literato ñ ẽ nulla,si est spes,ꝙ possit effici doctus,quẽ allegat Dom. ĩ c.
22 illiteratos,26.dis.¶ Vltimò no.ꝙ† ep̄s nō pōt ĩmutare pœnitẽtiã iniunctã a Papa. Gl.fi.in c.cùm P. de accus. & gl. pẽ.in c.2.de sortileg. Sed in ꝯ̃rium est gl.ĩ c.tẽpora.26.q.7.& ĩ c.accedẽs. 50. dis.Sed primã tenet Arc.ĩ.c.latorẽ.33. q.2.dicẽs ibi ꝙ gl.ĩ d.c.accedẽs.& tex. ĩ d.c.latorẽ.pcedit,qa Papa ibi ꝯcesserat,& idẽ replicat ĩ c.2.in fi.15.dist. gl. aũt in d.c.tẽpora.loquit̃,qñ subesset magna causa,per l. si hominem.ff. manda. in ea allegatam. Facit, quod ponit Roma.sing.suo 480. inci. sed an possit episcopus.

b Adulterio. *Facit etiam quod habetur p do. Socin. in consil.157. incip.Presens cõsultatio pulchra est. cõcludẽdũ est indubitanter.cũ 7.alijs verf. in 2. parte, charta 10. Quod homicidium inter alia crimina grauius reputatur. Vbi etiam,an maius, quàm furtum.*

S V M M A R I V M.

1 *Vasallus est conueniendus coram domino feudi,etiam si dominus feudi sit clericus, dummodò actor possit ibi iustitiam habere.*
2 *Iurisdictio ordinaria respectu certi generis nō potest prorogari ad diuersas causas & dissimiles causis expressis.Hęc regula limitatur quatuor modis.*
3 *Potestas si datur alicui respectu certę qualitatis, libellans debet ante omnia uerificare illam qualitatem.*
4 *Iurisdictio quando detur cumulatiuè,vel priuatiue.*
5 *Sententia ordinarij lata super feudo,an valeat,non data aliqua negligentia domini feudi.*
6 *Vasalli possunt prorogare iurisdictionem in feudo franco.*
7 *Ordinarius debet cognoscere de feudo,quando est quæstio inter vasallum & alium tertium, quem constat non esse vassallum,*
8 *Alium casum ponit,quando ordinarius de feudo cognoscit.*
9 *Ordinarius cognoscit de feudo,quando vasalli in materia feudi nō cognoscunt eundem dominum:Item,quando est quæstio inter vasallum & dominum feudi,nu.10.*
11 *Pares curię non cognoscunt de feudo,quando non agitur cōdictione ex lege feudali.*
12 *Ordinarius cognoscit,quando est questio inter liuellarios.*
13 *Ordinarius ecclesiasticus cognoscit de feudo,quando est questio feudalis habens radicem in materia iuramenti, de quo agitur.*
14 *Vasalli an in iudicio possessorio agant coram domino feudi.*
15 *Vasallus non agit actione furti contra dominum.*
16 *Monachus in vno casu potest accusare Abbatem.*
17 *Dominium rectum an acquiri possit per præscriptionem.*
18 *Negans rem esse feudalem,quę feudalis erat,perdit eam,nisi mendacium careat dolo,vel lata culpa.nu.19.*
20 *Iudex competens in causa appellationis quis dicatur,quando appellatur à domino feudi.*
21 *Temporalia data ecclesiæ simpliciter,videntur data pleno iure.*

CAPITVLVM V.

1 CAeterum. ¶ Vasallus† corã dño feudi ꝯueniẽdus est, ẽtsi dñs feudi sit clericus, dũmodò actor possit ibi iustitiã ꝯsequi. Dicit Abb.hic ꝙ iurisdō feudi pōt prorogari de persona ad p̄sonam ex quo est ordinaria. Dicit hic Arc. ꝙ hoc est ꝯ̃ no. dictũ Host.in c.de causis.de offi.deleg.vbi dicit,ꝙ iurisdō ordinaria nō pōt pro̧gari de loco ad locũ,quãdo cōpetit ex priuilegio, vt ĩ casu nr̃o. Ergo eadem rōne nō debet posse fieri pro̧gatio de p̄sona ad p̄sonã. SOL. Dicit ipse se,ꝙ difficilior est pro̧gatio de loco ad locũ,q̃ de p̄sona ad p̄sonã,ut patet ex his,q̃ habenẽ in c.statutũ.§. in nullo.đ rescr.in 6.Ergo nō mirũ,si ista pōt pro̧gari. Sed ꝯ̃ hoc facit c.P.& G.de offi.deleg.iuncto d.§.in nullo. Nã in d.§.ĩ nullo.dr̃,ꝙ iurisdictio potest pro̧gari đ loco ad locum de ꝯsensu partiũ.& tamen ĩ d.c.P.& G.dr̃,ꝙ non posset pro̧gari etiã đ ꝯsensu partiũ de p̄sona ad p̄sonã. Ergo ista est difficilior.Cogita.Item dicit do.meꝰ ꝙ ista iurisdō ordinaria competẽs ex priuilegio habet vnum minus,q̃ competens iure cōi,qa citatus ab ordinario q de iure cōi habet iurisdictionem,ĩ dubio teneẽ comparere.secus verò in citato ab ipso,cui competit ex priuilegio,ut hic p ipsũ,p tex.ĩ l.ij.cũ ibi no.ff.si qs ĩ ius uoc. & in c.j.circa princ.đ inuesti.in marit.facta.ĩ usi.feudo.
2 ¶ In quantũ Abbas dicit hic,ꝙ iurisdictio ordinaria respectu certi generis non potest pro̧gari ad diuersas causas & dissimiles expressis.Istã regulã etiã ponit do.Ant. in c.j.đ offi.deleg.¶ Limita primò,nisi non repereriẽ iudex in loco,puta,t p̄e pestis.Hoc ponit Ang.in l. si vacãtia.C.đ bon.vac.li.10.in repet.¶ Scđò limita, nisi pro̧gatio orireẽ rōne incidentis,qa tũc đ ipso cognoscere posset.Ita Bar.latè in l.interdũ.§.q furem.ff.đ fur.Et ita limitat ẽt Ang. in l. solemus.§. latrũculator.& ibi etiã Bal.ff.đ iudi.Facit tex.in c.cã.đ rest. in integ.vbi arbiter potest incidenter cognoscere đ cã rest.in integr.& tex.ĩ l.cũ p̄ponas.C.đ reb.cred.cũ ibi no.in gl.& in l.quoties. C.đ iudic.Et hoc intellige, dũmodò iudex sit capax huius ĩcidentis,p c.tua.& ibi Docto.đ ordi.cog.vbi q̃stio spũalis a incidens corã iudice seculari đbet tractari corã ecclesiastico,qa secularis non est capax spũaliũ.¶ Tertiò limita,nisi fieret pro̧gatio đ minori sũma ad maiorem sũmã,putà,ꝙ sit iudex à centũ libris ĩfrà, poterit fieri pro̧gatio à centũ libris s̃, qa non est diuersũ genus,sed maior intensio.Tex.est ĩ l.đ qua re.§.pen. ff. de iudi.¶ Quarto limita in iurisdictione uolũtaria,qa ista pro̧gatio potest fieri. Glo.in l.1.in gl. 2. in fi. ff.de iudic. quã facit singularem Bal.ĩ l.secundum.C. de dona.& dicit eã non p̄cedere in insinuatione,& sic in casu illius l.¶ No-

a Quęstio spiritualis. *Adde tu, qd econtra, pone, cãt palis ĩcidit corã iudice ecclesiastico,an poterit ipse iudex ecclesiasticus cognoscere de ea? Dic, ꝙ sic. Ita Scribentes ĩ c.tuã. de or.cog. & in c. lator.q fil.sint le. & in c. de prudentia.de donati. inter vir.et uxo.Sed quę est*

quæ est ratio differentiæ? nam in vtroq; casu incidentia ampliat iurisdictionē l. quoties C. de iudic. l. cū proponas. C. de reb. cred. Ideo idē dēt. esse in vno casu, quod in alio. SOL. Ratio differentiæ est, quia iudex secularis incapax est cognoscere de cā spūali. Vnde incidentia causæ ampliat iurisdictionem iudicis ecclesiastici, quisaltē in habitu habet illam iurisdictionē. Ideo iudex ecclesiasticus cognoscit incidenter de cā tēporali, quia nō est incapax illius iurisdictionis, imo eam hēt in habitu. Et istā op. tenuerunt Scribentes in iuribus præallegatis.

tex. ibi, in versi. quādiu parati, &c ſm Abb hic, ꝙ vbi est data vna iurisdictio ſpālis alicui data negligentia ipsius, illa ſpālis iurisdō reuertit ad ordinariū. Et idē dicit in iurisdictione acquisita ꝑ præscriptionē, per tex. in c. irrefragabili. §. excessus, de off. ord. Dicit tñ hic do. And. ꝙ ille tex. loquit in pscriptione, q̄ est odiosa. iō nimirū, si strictè dēt interpretari &c. Vide hic ꝑ eū: aliquid enim ꝑ me ī. diceť. Sed pro Abb. ꝙ data negligētia reuertať iurisdō ad ordinariū allego Abb. in ca. licèt ex suscepto. ī. de fo. cōpe. vbi dicit, ꝙ data negligentia principis īferioris īperator supplet, arg. de quo ibi ꝑ eū, qa si hoc est, qñ iurisdictio est præscripta, ꝑ d. §. excessus. tanto fortiùs, qñ nō pscripsit, sed đ facto qs eam habet. & in c. cùm ꝯtingat. eo. ti. Vbi dicit, ꝙ præscriptio inferioris sup iurisdictionem tollit ordinario exercitium, nō aūt habitū. Vñ data negligentia inferioris iurisdictionis exercitiū redit ad ordinarium. Et Card. in cle. j. in 1. no. de celeb. miss. vbi dicit, ꝙ superior non īpedit se de iurisdictione inferiorum, nisi data negligētia, dūmodò spectet ad īferiorē solùm ex priuilegio, vel đ iure cōi: secus, si cōpeteret pluribus pariter, qa tūc locus esset ꝑuentioni. ¶ Nota ibi, possessiōes tenere, ꝙ vbi † ptās dať alicui respectu

3 certæ qualitatis, oportet ꝙ libellās ante oīa verificet illā qualitatē De hoc diceť ī. đ fo. cōp. c. cùm sit gñale. Dicit hic Abb. ꝙ si vni ſpāliter dať iurisdō respectu certę qualitatis, extēdit ēt ad clericos habentes hmōi qualitatē Examinaui hoc ī c ecclesia S. Mariæ. in fi. j. q. đ ꝯstitut & ibi dixi, ꝙ iste tex. dēt solū in intelligi in casu suo: qa sequereť, ꝙ si clericus est mercator, & efficereť de numero mercatorū, ꝙ iudex mercātiæ statī haberet iurisdictionē in eum, & tñ, vt ꝑdat priuilegium clericus, requiriť monitio ꝑcedēs, & sic ꝯ Abb. bene est uerum ꝙ si clericus hēt feudum à laico, ꝙ laicus in causa feudali erit iudex suus, per tex. hic, tenet Bal. in c. 1. de ꝯtro uer. apud pares curiæ termi. Dicit hic do And. ꝙ oēs in hoc errore fuerunt, īquātum volūt, ꝙ dñs feudi, ētsi sit laicus, possit iudicare a clericos a, cum laici clericos nō iudicēt, c. 2 ꝯ. eo. & latius hic ꝑ eū, qa hoc nō īuenit, & si qdē reperiat, ꝙ lex ciuilis hoc statuerit, dicit, ꝙ nō potuit hoc facere, nec ēt dicit ipse, hoc reperitur de iure Canonico, & si lex Canonica hoc statuisset, non potuisset, qa nō pt tollere priuilegiū datū clericis à iure diuino. & dicit, ꝙ iste tex. nō facit. qa nō dicit, ꝙ dñs feudi esset laicus, & uasalli clerici, imò potius ꝑbat, ꝙ dominus feudi erat cleric⁹, si rectè aduertať, dū loquiť de excōicatione. Sed ꝙ lex Canonica hoc potuerit, allego c. Romana. §. dēt. đ appel. in 6. & c. solitę de maior. & obe. &

a Clericos. Quādo vasallus est clericus, an & quando questio feudalis seu causa corā ordinario feudi sit agitanda, vide no. & plenè do. Soci. in consil. 12. incip. Quoniam in præsentiarum. versic. nec ob. si diceretur cū ij. vers. seq. in 1. parte, charta 17.

* c. verùm ī. đ fo. ꝯpet. & ita oēs ibi, & ē hæc cōis * opi. à qua non dēt aliquo mō recedi. Nec obstat, ꝙ Papa, vt ī gt ipse, nō potuerit tollere ius diuinū, qa dico, ꝙ ꝑ hoc non tollit in totū, & hoc nō pōt Papa, sed limitat ī isto casu, qđ bñ pōt Papa, ut multa allegaui in c. tua. đ deci. el. 1. ¶ Dicit hic do. Car. ꝑ istum tex. ꝙ credit, ꝙ ll. ciuiles loquētes ī mā feudali sit approbatæ đ iure Canonico. Bal. ī proe. feud. ponit diffusè de hoc, & ibi alleg 22. tex.

4 iuris Canonici, q allegāt illū librū feudorū. ¶ Qñ † dēt iurisdictio priuatiuè, vel cumulatiuè ponit hic aliquid Abb. & dñs meus, & Bal. in l. testā oīa. C. de testa & Ang. in l. si, vacantia. C. de bo. va. li. io. & plenè Bal. in auth. habita. C. ne fil. pro pa. Sed dicas, ꝙ regulariter iurisdō specialis venit cumulatiuè, & non priuatiuè, ad iurisdictionē ordinariā, ꝑ tex. in c. ꝑ hoc. de hæret. in 6. & ibi dicit Pet. de Ancha. ꝙ licèt patriarcha Gradensis dederit specialem iurisdōnē uni, tñ ipsius Castellanus, qa habebat ordinariā, iā nō erit ꝑꝑ hoc priuatus: & est tex. in l. studētibus. C. de pse. vr. & si ambo simul ꝯcurrunt, in dubio pferreť ordinarius. Io. An. in Spe. in ti. de offi. ord. ī addi. inci. ꝑtermissi. ꝑ tex. in l. cùm pupillis. §. hos, q. de re iud qa uocatus ad maius tribunal & ad minus, debet corā maiore rñdere. ¶ Fallit primò ī delegato, c. 2. de offi. leg ¶ Scdò ī dño feudi, ꝑ tex. hic. ¶ Tertio in iudice dato in vna parte territorij. qa isti habent priuatiuè ad ordinariā. Ita Abb. hic, & Ang. in d. l. testamenta. ¶ Quartò fallit, ubi ex verbis statuti ꝯferentis iurisdictionē aliud apparet. Ita ꝯsuluit Ro. ꝯs. suo 383. inci. omnipotētis, &c. psens ꝯsultatio De isto articulo vide ꝑfunde Barb. ī d. c. 2. de offi. dele. ¶ An † aūt, si ordinarius iudicet in cā feudi ñ data negligētia dñi feudi ipso sciēte & tacēte valeat snīa? Do. Abb. hic tenet, ꝙ sic, dò. uerò Ant. tenet oppo. ꝑ quo dicit hic do. And. facere, qa ubicunque iudex allegať suspectus, & lex defert iurisdictionē ad superiorē, q cquid fit à iudice recusato, vel aliàs incōpetenti, est nullū, & nunquā tenet snīa ab eo lata. Secundò dicit pro do. Ant. facere iuramentum, qđ pstitit uasallus domino feudi, rōne cuius ꝑcise obligatur ad litigandum corā domino feudi, & non pōt litigare corā ordinario.

5

ADDITIO. *Huic motiuo facilis est respōsio. Fateor enī, ꝙ iuramētū obligat ꝑcisè ad factū, tamen is, cuius fauore est pstitū, pōt illud remittere, vnde dominus feudi sciēs et tacēs videtur remittere, re, ꝑ argumenta Panor. hic. ergo, & c. Phyl. symō.* Do. meus hic dicit, ꝙ ꝯ Abb. facit, qa sola scientia & patientia non ꝑrogat iurisdictionē in iudicē. Ita dicit Imo. in c. ꝑterea. de dilatio. & Bal. in l. si q ex ꝯsensu. C. de epi. audi. Facit, qđ uult do. Ant. in c. veniēs. in 3. col. de fil. presby. vbi dicit, ꝙ actus superioris ꝯsistens in sola patientia nūquā inducit dispensationem. Præterea dicit ipse, quasi possessio iurisdictionis nunquā acqriť consensu subditorum, q solū patiunť. Ita. Inn. in c. cùm olim. lo. ij. de res. spol. De quo facit festū Bal. ī l. ij. circa medi. C. de ser. & aqua. Pro quo allego tex. in c. eps. 8. q. 2. ibi, uolūtate, & testimōio, & c. Ergò nō sufficeret sola patiētia. Ergo eodē mō in casu nr̄o dñs feudi, qui tacet, nō uiť ꝯsentire, ꝙ ordinarius iudicet. Quod no. diligenter ꝯtra Abbatem. ADDITIO. *Considera tamē tu, ꝙ oīa dicta ꝑ Are. loquūtur ī eo, q vult acquirere iurisdictionē in eos, in quos nūquā aliquā habuit, aut habet. Dicit aūt Abb. in eo, q hēt ordinariā, et ēt in casu feudali, licèt nō exercitio, hēt tamē habitu, vnde data negligentia domini feudi redit ad ipsum exercitiū, ut ꝑbatur in isto tex. & dr̄ hic ꝑ oēs, qa de facili res redit ad naturā suā, & in habentibus symbolū facilis est trāsitus. Ergo eodē mō domino sciente & tacēte. Philip. Symō.* Nō ob. dicit Aret. dictū Inn. in c. ex parte decani. đ rescrip. qa dicit ipse, ibi procurator agebat noīe meo: Nos vero loquimur ī eo, q facit noīe suo. Sed tu dicas, ꝙ dictum Inn. in d. c. ex parte. cōiter reprobať, & ibi vide dicta ꝑ me. Non ob. ꝙ agiť de leui ꝑiudicio, qa negat ipse, ꝙ sit leue ꝑiudiciū, cum per hoc turbeť iurisdō dñi feudi, ſm Bar. in l. sepulchri uiolati actio. ff. de sepul. uio. Secundò aperiť uia ordinaria tentando similia. Præterea ꝯtēnitur honor dñi feudi, unde non est leue ꝑiudicium, ut hic ꝑ ipsum, & sic taciturnitas non dēt obesse domino ꝯ Abb. hic & Bal. in c. 1. de inuesti. in mar. facta. Ex istis sequitur, ꝙ dño inuito non pōt iurisdictio ꝑ ua

3 sallos ꝑrogari. ¶ Limita, † nisi sit feudum francū, qa in hoc pñt uasalli ꝑrogare iurisdictionem. Ita Bal. in l. 1. C. si à non cōp. iudic. Sed hoc nō placet, qa ēt in feudo frāco hēt locum iste tex. qa l3 sit alterata nā feudi, tñ remanet feudū. Et iō dicit Io. An. ī Spe. in rub. de pscip ꝙ licèt feudū sit factū frācū ab oī seruitio, tñ nō est exēptū à iuramēto, ergo remanet uasallus rōne iuramenti, ergo non prorogabit etiam talis iurisdictionem inuito domino. Pro quo facit, quod in simili dicit Roma. in l. Modestinus. in fi. ff. de dona. vbi dicit, ꝙ si iudex est datus specialis sup insinuādis donationibus, ꝙ non poterit

rit fieri prorogatio eo inuito. Regula ergo est, ꝙ nõ possit fieri ꝓrogatio, & ꝙ inter vasallos cognoscit dñs feudi. ¶ Fallit in certis casibus iã dictis. Primo, dño ꝯsentiẽte. Scđo, dño negligente. Tertio, dño sciente. Ab. hic. sed alij ꝯ, & melius. ¶ Quarto fallit, vbi est qõ inter dñm & tertium: vt puta forte, quia dicat dñm sibi obligatum ad vedendum: tunc. n. pares curiæ iurisdõnem habebunt inter dñm & alium tertium. Sed Old. ꝯs. suo 272. dicit, ꝙ isto casu non cognoscent pares curiæ, sed iudex ordina-
7 rius. Quinto fallit, † qñ est qõ inter vasallum & alium tertium, quem constat non esse vasallum. Gl. hic in fi. q̃ dicit, ꝙ tunc cognoscet ordinarius, & non dñs a. Et probat hoc iste tex. ibi, in eos quos constat, &c. ¶ Sexto fallit, qñ
8 † est qõ inter vasallum & vasallum non tangens feudum, seu quæ decidat̃ legibus feudorum. Ita dicunt hic oẽs. nisi fm Inn. esset sibi infeudata iurisdictio in loco, quia tunc sp cognoscet. Et sequitur Ab. hic Et fortificat istam ꝯclusionem, ꝙ vbi qõ nõ est feudalis, ꝙ dñs cognoscere non dẽt, ꝑ quatuor dicta in simili: & primo, per id, qđ dr̃ ꝙ iurisdõ limitata certo casu non extenditur ad alium casum. Ita Ab. in c. j. de of. dele. vbi dicit, ꝙ impediens delegatum, aliter q̃ circa suam iurisdõnem, nõ põt ab eo puniri per tex. ibi. Scđo per id, qđ dicit Car. in cle. j. de hær. vbi dicit in fi. §. ꝙ offendens familiam inquisitoris non vt adiuuet hæreticum, non dr̃ perturbare iurisdõnem eius circa officiũ suum, & iõ ab eo non poterit excõicari. Tertio per id, qđ dicit Bal. in l. fi. C. ad Maced. vbi dicit, ꝙ stante statuto, ꝙ nullus ꝯhat cum filiofamilias, nisi sit mercator, ꝙ si vnus ꝯxit cum filiofamilias mercatore, sed non in cã mercantiæ, ꝙ talis ꝯctus non valebit. Quarto, per id qđ ꝯsuluit Rom. ꝯs. 205. inci. in puncto. vbi dicit, ꝙ si ex statuto, vel aliqua dispositione dẽt stari libris mercatorũ, dẽt intelligi, s. in actibus mercantiæ. Ergo eodem modo in casu nr̃o. Et multa in simili ad hoc vide accumulata per ipsum do. Fed. in c. cum ordinem. in ver. limitata. de
9 resc. cum seq. ¶ Septimo fallit, vbi † vasalli in mã feudi non cognoscunt eundem dñm, sed prętendunt diuersos ĩuestitores, quia tũc ẽt cognoscet ordinarius, vt est tex. in c. j. §. si vero. de pace tenen. tex. vero nr̃ hic procedit, qñ prætendunt eundem dñm. A quo tñ excipias, nisi vnus ostendat de titulo, & alius non, tunc. n. non cognoscet dñs, sed ordinarius, & ꝓbat hic iste tex. dum vult, ꝙ ꝯstet, lʒ. n. diceret se vasallum, & non probaret, non diceret̃ ꝯstare vt requirit tex. ad hoc, vt dñs cognoscat. Secundo excipe, nisi vnus dicat feudũ nouũ, & alius antiquũ: nam hoc casu nõ cognoscet dñs sed pares curiæ: qa vtilius est dño ꝙ feudũ sit nouũ, q̃ antiquũ, vt est tex. in c. j. an apud iudicem, vel curiã. & ponit hic Are. ĩ pe. col.
10 ad mediũ. ¶ Octauo fallit, qñ † est qõ ĩter dñm & vasallũ, tunc. n. dñs dr̃ suspectus. Et hoc est clarum, quia cognosceret in propria cã: iõ isto casu cognosceret ordinarius, si materia non est feudalis: si vero materia esset feudalis, tũc cognoscent pares curiæ, nisi partes eos ꝯmitterẽt ex cõi ꝯsensu: secus, si vna pars ꝯdiceret: quia tũc pares curiæ cognoscent, ꝙ tñ declara, nisi pares curiæ essẽt suspecti, tunc. n. ordinarius cognoscet. Ita Bal. in c. j. an apud iudicem, vel curiam. ¶ Scđo declara, vbi pares curiæ haberent esse testes in illa mã, qa tunc cognoscet ordinarius. Ita dicit Are. in ver. fallit scđo. ꝑ tex. in c. 1. si de inuesti. fuerit ꝯtro. inter do. & vasal. per quem tex. dicit ẽt decidi id, de quo hic q̄runt Doc. ꝙ nõ extantibus paribus curiæ iudicabit & cognoscet de ꝯtrouersia iudex ordinarius. ¶ Tertiò declara, nisi vasallus corã paribus negat se fuisse ĩuestitũ, & ꝓuocat ad ordinarium: tũc n. pares curiæ cognoscẽt summatim de hoc, & ꝯstito đ inuestitura ꝓcedent, alias nõ. Ita Ang. ĩ l. j. C. si à nõ ꝯp.
11 iu. & Bal. ĩ c. ĩperialẽ. de ꝓhi. feu. ali. ꝑ Fed. ¶ Quarto † declara, vbi nõ ageret̃ ꝯdictione ex lege feudali, nã tũc nõ itur ad pares curiæ, sed ad ordinariũ, puta, ꝙ intẽtaret̃ remediũ l. si qs in tantã. C. vñ vi. Ita dicit Bal. ĩ c. j. de ĩuest.

a Et non dominus. *Ad quod vide plene do. Soci. in consi. 273. incip. In causa do. Lysæ. versicu. 6. Ista conclusio probatur, in 2. parte, char. 191.*

in mari. facta. Alle. Inn. hic, & bñ, ad fi. Et aduerte quĩto, ꝙ vbi parib. curiæ ꝯpetit cognitio, ad eos it̃, ẽtsi sint minores litigatorib. Ita dicit Bal. in proœ. huius li. in prima rub. ver. q̃ro, qdã va-
12 salli. ¶ Nono † fallit b in liuellariis, qa qões eorũ decidunt̃ ab ordinario. Ita Bal. vbi s̃. & ibi Bal. ponit alias dr̃ias inter feudũ & liuellũ, nã in feudo iurat̃, secus in liuello. Itẽ feudũ dat̃ amore, liuellus vero ꝓ mercede. Itẽ in feudo non succedunt fęminæ rl̃r, in liuello sic. Item feudatarius ꝑscribit, liuellarius vero nõ. Item liuellus non ꝑdit̃ currẽte pensione, & cessante deterioratiõe, feudum vero multis de causis amittit̃, vt probat̃ toto titulo, q̃ fuit prima causa beneficij amittẽdi. Item liuellus ꝯcedit̃ ad certum numerũ annorũ, feudũ aũt ad certã ætatem, vel generationẽ. Et de liuello vide do. An. in ca. j. de feudis. ¶ Decimo fallit, nisi dñs feudi ĩiuste recusasset reinuestire vasallum, & deinde coactus ĩuestiuit, nã isto casu ipse non cognoscet. Ita Bal. in ti. de pa. Const. §. si qua ꝯtrouersia. ĩ fi. ¶ Vnde-
13 cimo † fallit, nisi qõ feudalis habeat radicẽ in mã iur̃i, de quo agat̃, nam tunc itur ad ordinarium ecclesiasticum. Ita Cal. in ti. isto, ꝯs. 2. ꝙ forte non ꝓcedit, nisi qñ agens vult declinare dñm, secꝰ, si esset ꝯtentus, ꝙ dñs cognosceret, & ageret̃ solum de qõne executionis iur̃i, secus, si de validitate eius, nam tunc it̃ ad epm, per ea, quæ dicit Imo. in c. cũ ꝯtingat. de iureiu. in repe. & Abb. in c. cum venissent. de insti. Et ꝓ ista fallentia vide, q̃ dicam in fi. huius c. ¶ Duodecimo fallit, nisi vasallus negaret se vasallũ, & rem non esse feudalem, tũc. n. nõ cognoscit dñs, vt j̃. dican. ¶ Vltimo limita, nisi habens feudũ esset miserabilis ꝑsona, qa tunc põt agi qõ feudi coram ordinario. ꝑ tex. in c. ex parte B. j̃. de foro ꝯp. quem tex. intelligunt ita oẽs hic, & ibi Ab. Extra istas fallentias stat firma regula s̃. dicit hic dom. meus ad fi. ꝙ in eligendis parib. datur hæc practica, s. ꝙ dñs eliget vnum, vel plures, & vasalli totidem, nisi forte ꝯcordent in primis. Casus est ĩ c. j. de ꝯtro. feu. apud pares termi. ¶ Scđo no. ꝙ nõ oẽs pares curiæ sunt idonei, sed solũ pares illiꝰ loci vbi res sita ẽ, đ qua agit̃. Casus est. & ibi Bal. in c. j. §. si qua. de pace Const. ¶ Tertio no. ꝙ si in illo loco non sunt pares vocant̃ viciniores. Ita Bal. in c. j. qđ incipit, imperialem. §. fi. de prohi. alie. feu. per Fed. & cum istis
14 trib. dictis transeo. ¶ In † iudicio possessorio, an agat̃ coram dño? Dominus meus hic alle. Bal. in c. j. §. inter pares. de le. Conra. vbi distinguit, ꝙ aut agit̃ possessorio, cuius victoria adminiculatur proprietati, quod tunc cognitio ꝑtinet dominium. Exemplum vt hic ꝑ ipsum. Aut vero agitur de possessione non modo prædicto, sed ratione iniuriæ, vel interesse, vel criminaliter, tunc dñs non cognoscet, sed ordinarius. Ita dicit ipse hic, & sentit Bal. in l. 3. C. si à non comp. iud. Persona debens alicui reuerentiam non potest intentare ꝯ eam actionem famosam etiam de facto. Ita Innoc. hic loquens de vasallo

b Nono fallit. *Adde, quòd pulchrũ est scire, quæ differentia sit inter feudũ, & emphyteusim. Dic primo, ꝙ emphyteusis à feudo differt, qa illa est de iure ciuili, l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iu. Secũdo feudũ datur gratis ꝓ seruitio, emphyteusis ꝓ pẽsiõe. ita Bal. ĩ add. Spec. de loca. ver. feudũ datur. Tertio, vasallus iurat, vt in c. 1. de noua for. fid. emphyteuta non, quia hoc iure nõ cauet̃. Quarto, vasallus tenetur ad homagiũ. c. j. de no. for. fi. emphyteuta ad canonem, Inst. de loca. §. adeo. l. 2. & seq. ff. si ager vec. vel emph. pe. l. 2. C. de iu. emphy. Quinto, emphyteuta nõ soluens cadit à iure suo, d. l. 2. feudatarius non satisfaciẽs nõ cadit, spe. ĩ ti. de lo. §. j. ver. 65. Limita istud, vt ꝑ do. Car. in c. potuit. de loca. Itẽ feu. non põt donari indistincte, §. donare. qualiter olim feud. ali. pot. emphyteosis põt donari. l. 1. C. de fun. pat. lib. 12. Glo in l. fi. C. de iu. emph. Sed Bar. ibi tenet cõtrariũ. Adde tamẽ Bar. Bal. An. & Imo. in l. si domus. §. fi. ff. de le. j. do. Ab. et alios ĩ c. potuit. de loc. Itẽ emphyteuta põt in suo testamento disponere de emphyteusi, l. in cõuentionalibus, et ibi Bar. ff. de ver. obli. qđ non licet feudatario, c. j. de suc. feu. Itẽ fęminę non succedunt in feudo, c. 1. §. hoc autem. de his, qui feudum dare pos. in emphyteusim autem succedunt fęminę indistincte, cap. 2. & ibi*

& ibi Bald. si de feu. fue. cõtro. Itẽ emphyteusis dari potest in dotẽ, feudũ non, Spec. in ti. de loca. § 6. versi. 292. Item in feudũ non succedunt muti surdi, & aliter imperfecti, ca. 1. an muti, vel aliter imper. sed in emphyteusim sic, Ludo. in singul. 178. hodie fœmina. An autem, & quomodo differunt liuellus & feudum, vide omnino do. Alex. de Imo. in §. si de vectigalibus. in 5. char. ff. de dam. infec. vbi plene & Pau. de Cast. in consi. 226. & Bar. Cæpol. in c. 1. de cognitione feu.

spoliato à dño. Allegat l.j.§.interdictũ
hoc.ff. de vi, & vi ar. ego allego tex.in
l.2.in fi.ff.de obseq. vbi dr̃, ꝙ libertus
non intentat ꝯ dñm interdictũ, Vnde
vi.& dicit ibi tex. ꝙ licet verbis edicti
non habeant infames, tñ opinione ho-
minũ nõ effugiũt infamiæ notã. ¶ Ad
15 idẽ allego Bal.in c.imperialẽ.in § fi.
de prohi.alie.feu.p Fede.vbi dicit, ꝙ va
sallus non agit actione furti ꝯ dñm,
nec alia infamante, sed simpliciter agi
tur ciuiliter petendo sibi rem restitui,
& ibi ẽt dicit, ꝙ parochianus non agit
talibus actionibus ꝯ presbyterum pa-
rochianum, & ibi ẽt dicit, ꝙ talib. actio
nib. qs non agit ꝯ eum, q eũ de sacro
fonte leuauit, sed impetrabit officiũ iu
dicis. Idẽ dicendũ est de similib. perso-
nis, vt in patre nutritiuo & nutrice, l.
iniquum. C. q acc. non pos. Facit tex.in
l.non dẽt.ff.de dolo. vbi dr̃ de filio, ꝙ
non possit agere ꝯ patrem tali actione.
Facit ẽt tex.in l.sed si hac.§.pe.ff. de in
ius voc. vbi non pmittit̃ liberto agere
ꝯ patronum actione sigillante eius ho
norẽ: & tex.in ca.prohibent̃.§. liberi li-
bertiq; 2.q.j Et ex istis põt reddi rõ ad
c.apud misericordẽ. §. ex publico. 22.
q.j. vbi mulier non accusat maritũ de
adulterio, vt hoc sit pp reuerentiam, q̃ dẽt marito, licet
maritus ipse eam de hoc accusare possit, & lʒ alias mu-
lier admittatur, vbi psequit̃ suam vel suorũ iniuriã, c.de
crimine 15.q.2.de quo p Sal.in l.j.C.de adult. ¶ Limita
16 † ista in casu c.ex parte. j̃.de acc.vbi monachus accusat
abbatem, ex quo forte dici posset pp p̃dicta, ꝙ non pro-
cederet in accusatione, q̃ fieret alia rõne, q̃ rõne mona-
sterij, qa ibi tractat̃ de fauore publico, iõ admittitur, ne
alias delictum remaneret impunitum, cum delicta Ab
batis faciliter ab aliis sciri non possint q̃ à monachis. Et
ẽt p̃dicta pp hoc possent limitari, nisi ageret̃ de fauore
publico sup dubio iurisdõnis ĩter duos ordinarios, nam
ecclesiasticus cognoscit, cuius sit iurisdictio. Ita do. An.
hic, & sentit Bar.in l.2.circa me.ff.si qs in ius voc. nõ ie-
rit.& Car.in cle.p̃senti. de censi. in 7.q.& Lapus allega-
tione 69. Limita, nisi esset ɔtẽtio inter secularẽ & eccle
siasticũ, & iudex secularis iã incępisset cognoscere, vel
aliqualiter p̃occupasset, nã tũc nõ cognoscet ecclastic⁹
sed ambo simul, ca.si iudex laicus. de senten. excõ. in 6.
¶ No. ꝙ si coram ordinario ɔuentus dñs excipit. ꝙ cã est
feudalis, & vasallus negat ɔuẽtus corã dño, ꝙ res sit feu-
dalis, ꝙ ordinarius cognoscet de tali exceptione, vt hic
p Ab. in pe.col.post Inn.declarando tñ, vt hic per ipsos.
Ex cuius dictis colligit̃, ꝙ libellus in rei vẽdicatione trã
hit̃ ẽt ad vtile dñium. Quib. adde, qđ idẽ tenet Spe.in ti.
de ac.& peti.§.sequit̃. ver.sed nunquid.& do. Ant.in c.li-
teræ.de dila.& Bar.in l.si mater.§.eandem.ff. de exce.rei
iu. Facit, qđ ponit Bar.in l.j.in j.col.C.de vsufru. & Inn.ĩ
c. examinata. j̃. eo. cuius dictum sequitur Pau.de Cast.
in l.monumenta.C.de lega.pro quo facit, qđ dicit Bal.
in c.quanto. s̃.eo. ꝙ si patronus dicit se possidere ius pa-
17 tronatus, exponit̃, id est quasi possidere. An † per p̃scri-
ptionem acquirat̃ directũ dñium, ponit Ro. in l.p̃toris.
ff.de dam.infe.& Sal.in l.traditionib.C. de pac. & ponit̃
in locis hic alle p Ab.& ego plene dixi in rub.de p̃scrip.
iudex non cognoscit, an sua sit iurisdõ qñ vertitur ĩ hoc
proprium suum interesse. Ita Inn.hic, & Ang.in l.j.C.si à
non comp.iu.vbi dicit, ꝙ si articulus iurisdõnis est inse-
parabilis à cã principali, iudex non cognoscit, an sua sit
iurisdõ. Alle. Inn.hic, ego vero allego Arch.in c.j. v.q.2.
vbi idem tenet & Inn.ĩ c.venerabili.de censi.& do. An.
in c.cum super, de of.dele.vbi dicit, ꝙ delegatus non co-
gnoscit, an sua sit iurisdõ, qñ opponit̃ exceptio, q̃ macu-
lat eius psonam.& vide Imo.in c.ad audientiam. de ap.
Limita in casu c.cùm psonæ.de priu. in 6. & q̃ posui ĩ c.
sup literis, de resc.& gl.in ver.copia.& ibi Do.in c.statu-
tum.de resc.in 6.in prin.vbi dici, ꝙ qñ iudex facit se pa-
rem cum vna parte assumendo pro ea disputationem,
qđ facit se suspectũ, & iõ nõ poterit cognoscere, an sua
18 sit iurisdõ ¶ Negans † rem esse feudalẽ, q̃ erat, pdit feu-
a dũ a. Ita Ab.hic, pe.col.in fi.post Inn.&
tenet Bal.in l.2. C. qũo & qñ iu. & est ĩ
l.fi.ff de rei vẽdi. vbi negans se posside-
re, si ɔuincat̃, pdit possessionem. Am-
plia, ẽtsi intra annũ vellet eã recupera
re solutis expẽsis. Ita do. An.& ibi Ab.
ĩ c.cũ cãm, j̃. de iura.cal. Põt tñ postea
probare, ꝙ est dñs, vt ibi p eos, qui pul-
chre circa intellectũ illius l. loquunt̃, & vide ẽt Ro. ɔs.
suo.70. Facit optimè tex.in l.fi.C.de fideicõ.li. & l.eum,
q se patrem.ff.de re iu.& vide Spe.in ti.de positionib. §.
8.ver.1. ¶ Ita limita primo, nisi mẽdacium careat dolo,
vel lata culpa, qa tunc non hẽnt locum aliqua iura lo-
quẽtia đ negãte. Ita dicit Bal.ĩ c.vasallus.el j.si đ feu.fue.
ɔtro.p illũ tex.in ver.ex certa scientia. Idẽ tenet Bal. in
l.ea q̃.C.de ɔd.inde. vbi dicit, iustus error excusat à pę-
na negãtẽ. Allegat c.j.ĩ fi.de elec ĩ 6.& p hoc est gl.ĩ d.l.
fi.ĩ gl.magna ibi, qñ fuit sciens ¶ Limita ẽt, dũmodo ne
gatio duret vsq; ad litis ɔtęstationẽ, secus, si ante litis ɔ-
testationẽ ɔfitet̃. Ita Ang.in l.si dubitet̃.§.j.ff.de fideiu.p
tex.ĩ l.electio.§.neq; ff. đ noxalib. ẽ gl.
ĩ l.Neratius.§.nec actio.ff. ad l.Aqu.& b
b ponit Bal.ĩ l.j.C.de fur. An ãt talis b ne
gatio possit reuocari inuita parte, vel
iudice Bar.dicit, ꝙ non, in l.eũ, q.ĩ pri.
* ff.de iureiu. ꝯ quem tenent ibi cõiter *
oẽs, maximè Ang.& Sal.& Pau.đ Cas.
Opinio tñ Bar. saluat̃ vno casu.s.qñ vel
let reuocare negationem ɔuictus iam
de mendacio, lʒ nondũ esset lis ɔtesta-
ta, dicta vero Doctorũ & cõis opinio,
ꝙ possit reuocari ante litem ɔtestatã,
pcedunt re integra. Ita Lud.ĩ d.l. eum
q. Allegat Bal.in d.l.ea q̃.& vide ẽt ip-
19 sum in dicto ɔsilio. ¶ Limita † tertio,
dũmodo qs neget id, qđ est cã sui bene
ficij, sec⁹, si negat gñaliter narrata, put
narrant̃. Ita dicit Bar.in d.l sed si dubi
tet̃.§.ita demũ.& ibi seqtur Im.& Pau.
de Ca. Quę limitatio cõiter reprobat̃.
ꝯrium.n.tenet Bal.in l.j.ĩ pe. col.ĩ ver.
sed nunq d.C.de ędi.ac.qa negatio ge-
neralis refertur ad oĩa petita.§.p̃terea.
Instit.de inut.stipu.& p Bal. alleg. do.
Ant.in c.j.col.pe.de li.ɔtes.vbi dicit, ꝙ
negans se debere centum, negat ẽt de
quinquaginta, & iõ patitur pęnam ne-
gantis. ¶ Limita quarto, nisi negatio
fieret rñdendo libello inepto. Hoc fuit
dictum Bal.in l.edita.in rep. Paduana,
in pe.col.C.de eden.p tex. in l.j.in ver-
bo, solenniter, à ꝯrio sensu. C. de his q
poten.nomi. qđ ɔfirmo p dictum Bar.
in l.non putauit.§. non q̃uis.ff.de ꝯ ta-
bul. Facit dictum Bal.in l.2.C. de epis.
aud.vbi dicit, ꝙ emphyteota alienans
irrequisito domino, si ꝯctus non tenet
ex aliqua cã, vt puta in muliere alienã
te ꝯ formam statuti sine ɔsensu ppin-
quorum, non cadit à iure suo. ¶ Limi
ta quinto ex dictis Bar.in l.id quod ser
uo.§.si conseruum.ff.de pecu.le.vbi pę
na non imponeretur facto iudicis, sed
ipso iure per l.tunc enim non augetur
pœna per negationem, & idem tenet
Pe.de Anch.in ca. perpetuæ. in 1. col.
de elec. in 6. Ratio, quia in pœna le-
gis attenditur factum, ideo non reite-
ratur, per tex. in l.palam. §. pen.ff. de

a Feudum. *Adde Bald. in addit. ad Spec. in ti. de loca. ver. si emphy. negauit, & in Marg. ver. feudũ, ver. 1.*

b An aũt talis. *Adde tu, si reus ĩ prima cõparitione negauit, in alia cõparitiõe postea uenit, & uult confiteri, vt habeat beneficiũ cõfessionis, ex forma statuti, põt dicere iudex, vel actor, Nolo cõfessionẽ tuam. Et ita tenuit Bart. in l. eũ, q. in i. col. in versi. secundo no. vbi facit talẽ illationem, ꝙ si reus cõuentus in actione, quæ crescit per inficiationem, in prima cõparitione negat, postea venit, & vult confiteri, vt habeat beneficiũ cõfessionis ex forma statuti. dicit ibi Bar. ꝙ iudex, vel pars poterit repellere reum, & dicere, uolo tuã cõfessionem, quia condemnatio tua minueretur. Adde ꝙ contra Bart. multi tenuerunt. Tu dic, ꝙ cõiter * tenetur opi. Bart. cum limitatione, quod post contestationem litis nõ possit confiteri nõ solum in terminis statuti, & sic, quando velit consequi præmiũ, sed etiam in terminis in quibus loquitur illa l. eum, qui*

Vnde

Vnde dic, quod opin. Bart. ibi in d. l.eum, qui. fallit, quando negans in prima cōparitione veniret ante cōtestationem litis, & vellet pure confiteri, quia posset Et istā opinionē tenet Iac.de Are. Ang. & Io. de Imo. in l.sed hic ita. §.qđ autem.ff.de re iud. Ray. & Ange. & Moder.in l.si dubitetur. §.1.ff.de fideiu.

a Eps cognoscit. *Adde, pone, ꝙ iudex ecclesiasticus & iudex secularis simul iudicant de vna eademq; cā, ad quē appellabitur? Dic, ad superiorē iudicē ecclesiasticū. Nō enim pōt appellari ad superiorē iudicē laicū, qa ei nō pōt subijci clericus. Ita Bar. in l. 1. §.si qs uer.quero pone.ff. de appella. Adde illud, quod in simili tenuit Bar. in l. præcipimus. §. eo obseruando. C.de appel.vbi dicit, ꝙ si tibi esset obligatus clericus & laicus tali causa, quæ debet coram iudice laici terminari occasione clerici, laicus corā episcopo conueniretur.*

ri.nup.vbi mulier deprehēsa in adulterio est infamis, lʒ sequatur absolutoria, qa l notat factum. De ista aūt materia tractatur p Bal.in l.ɔ̃ negantem, C.ad le.Aqui.& in d.l.j.C de furt.& ī l. 20 1.C.de ɔfes.¶Quis † dicatur iudex ɔpetens ī cā appellationis, qn̄ appellat à dn̄o feudi, vide Abb.hic, in vlt.col.q dicit, ꝙ dēt appellari ad mediatū superiorem, ētsi dn̄s sit ꝑsona eccl̄astica, & mediatus superior laicus. Pro quo ī ducit tex.cum gl.in c.Romana.§.dēt. de ap.in 6.& de hoc est etiam gl. & ibi declarat Pan.in c.2.de delic.puer.& vide oīno Do.in d.§ debet.vbi dicit, ꝙ si
a eps cognoscit a đ cā tꝑali, tanq̄ delegatus iudicis, vel principis, ab ipso appellabitur ad principem secularem, ꝑ gl. in ver.supplicis.24.q.8.c.sæpe.Aut cognoscit vt ordinarius.& tunc si ɔsuetudo, vel priuilegium spāliter disponit, ad quem sit appellandum, tunc illud seruandum est, vt dicit tex.ī d.§. debet. b
Aut nihil disponit de iure spāli, & tunc 1
aut iurisdō tꝑalis est in totum translata in eccl̄am donatione, vel alio mō, c
& tunc appellabitur ad archiepm, ꝑ d. §.debet.Aut non est totaliter in eccl̄ā translata, sed eccl̄a tenet illam in feudum ab imperio, & tunc appellabitur ad imperatorem, ꝑ gl.ī c. solitæ.de maio.& obed.& Arc.in c.his ita.11.q.1.& ibi dicit ēt Do. ꝙ si eps habet feudum à rege, & ipse subinfeudauit alteri, ꝙ remanet iudex copetens in eo, & ꝙ ab ipso appellabitur ad regem. Vide ēt Bar. in l.j.§.si qs à principe.ad fi.ff.de ap.vbi dicit, ꝙ ab epo comite appellatur ad superiorem comitatus, ētsi sit laicus, dummodō recognoscat eum in superiorem, secus si comitatus esset patrimoniū eccl̄ę. Et idem dicit ibi, si clericus aliqs sit factus rector alicuius ciuitatis, qa tunc appellabit ad superiorē illius. Et idem dicit, si vnus rex haberet comitatum, & in illo iudicaret, vt comes.ab ipso.n.appellabitur ad superiorem, in quātum comes, non aūt ī quātum rex. Et hęc dicta Bar.sequitur Ab. in ru.j̃.de ap.in fi. & ibi infert, ꝙ à rectore scholarium clerico appellabitur ad superiorem laicum, qa in rectoratu non attenditur ꝙ sit clericus, nisi iudicaret clericū. Et hoc sequitur Io.de Ana.in d.c.2.de deli.pue. Vide tn̄ Ab.in c.verum.j̃.de fo.ɔp.vbi dicit, ꝙ data negligentia dn̄i eccl̄astici inter vasallos laicos, pōt laicus supplere. Mouetur ꝑ dictum Inn.in c.solitæ.de ma.& obe.vbi dicit, ꝙ eps in feudalib.nō cognoscit tanq̄ eps, sed tanq̄ iudex ciuilis. Rō, qa istā ꝑtātē habet à ll.ciuilib.nō aūt Canonicis.ergo vr̃, ꝙ nō sit vera op.Inn.& Ab.hic, ꝙ appellatur in cā feudali ad superiorem, cum imo possit ꝑ laicum, & sic minorem suppleri negligentia eccl̄astici, & sic superioris. SOL. Ibi loquitur ī negligentia supplenda, q̄ pōt etiam minor supplere, hic vero nos loquimur in appellatione, q̄ defertur de minori ad maiorem, vt pa
1 tet ꝑ superiora.¶Vide † etiam ad hæc Io.An.in addi.in c.vidisti duas.in fi.in ti.de iuris. om. iu. ver. q̄ autem.& Ab.in c.veniens.in 2.no.j̃.de ac.vbi dicit, ꝙ tꝑalia data simpliciter eccl̄æ videnť in dubio pleno iure ɔcessa, nec sibi aliq̄ recognitionem reseruasse ɔcedens. Qđ no. Et in quātum Ab.hic ad fi.dicit, ꝙ isti in iudicādo seruabunt c
ius feudorum, quo deficiente seruabitur ius cōe, adde ꝙ data discordia iuris cōis inter ius ciuile & Canonicum, ꝑualebit ius Canonicū. Ita Bal.in c. imperialem. §.fi.in ver.porro.de ꝓhi.aliena.feudi per Fed. etiamsi dominus

& vasalli essent laici. Vtrum autem vasallus vasalli mei sit vasallus meus, quando est idem feudum, tangit hic Bal.& dicit, ꝙ sic. ego vero posui in ca. quæ in ecclesiarum, de const. super gl.in ver.in feudum, vbi videri potest. Et hæc dicta sufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Libellus ineptus notorie, potest lacerari à iudice, etiam parte non opponente.*
2 *Pure & simpliciter, an ista verba tollant ordinem iudiciarium.*
3 *Non obstante iuris solennitate, quid hæc verba significent.*
4 *Procedas solennitate iuris remissa, an per hæc verba poterit cōmissus procedere in ferijs inductis in honorem Dei.*
5 *An habens commissionem iuris solennitate non seruata, possit recipere testes non iuratos.*
6 *Nomen actionis non est exprimendum in libello.*

CAPITVLVM VI.

Dilecti filij. ¶Exprimere nomē actionis in libello qs non tenetur. debet tn̄ ita clare factum deducere, vt
b ex eo colligi possit ius agendi b.H. D. ¶Li-
1 bellus † notorie ineptus, etiam extrinsece,
c parte etiam nō opponente, pōt ꝑ iudicem lacerari c. Ita Inn.in c.j.de of.vic.& Ab. hic in 2.no. per tex. hic. Sed ꝙ non possit lacerari parte nō opponente, & petente, oppo. de cle.appellanti.de ap.q̄ dicit, ꝙ lʒ notorium releuet ab onere ꝓbandi, non tn̄ releuat ab onere ꝓponendi. Ergo si non fuit hoc petitum, non pōt iudex se intromittere. SOL. Dic, ꝙ illa gl.ꝓcedit quando notorium ꝓponitur ad finem ꝓsequendi eum in iudicio, quia tunc debet exprimi & ꝓponi. Sed vbi notorium solum exigitur ad finem notificandi, non est opus proponere. Ista fuit doctrina Io.de Im. in d. cle.ap.vbi ita saluat Inn.in d.c.1. Adde dicto Inn. do.Ant.in c ꝑ tuas de sen.excō. vbi dicit, ꝙ notorium æquiparatur expresso in libello. Alle.Inn. in d.c.j. Scđo adde gl.in l.q cùm maior.§.si patris, in gl.fi. ff.de bo.li.vbi dicit gl. ꝙ vbi calumnia partis est euidens, potest iudex ex officio ipsam repellere. Et vide Inn.in c. ex parte.in j.col.de res.spo.vbi dicit, ꝙ libellus petens ɔcubinam, est lacerandus, & idem gn̄aliter, si ɔtinet peccatum. Sed ꝙ libellus ineptus debeat admitti, allego tex.in c.debitores.de iure iu.vbi iurans soluere vsuras, teneť omnino soluere ratione iuri, ecce, ibi libellus euidens erat ineptus, & ɔtinebat peccatum, & tn̄ pars coacta fuit illi rn̄dere. Dicit ibi Car.in fi. ¶Op.ad istum tex.de dicto Inn.in c.j.de of. vi. sed rn̄det ipse ibi, ꝙ in libello non dicebatur expresse, peto vsuras, sed ꝙ ille bene effectualiter in vsuris fuit ɔdemnatus, & in fi.ibi aliter respondet dicens, ꝙ ideo valuit libellus, quia si iste libellus non fuisset admissus, pars remansisset in

b Iuris agendi. *quā materiam vide, & adde, quæ habentur per do. Frāci. de Aret. in l.edita. C.de eden. q̄ est posita in impressis in fi. li. vbi vide etiam do. Ias. May. in 4. col. & oīno ibi do. Alex. & Ioā.Fab.& ibi dom. Bart. Soci. in prin. illius l. vbi dicit, quòd cōis conclusio est, quòd sufficiat sola narratio facti, expressio causæ, & ex quibus oriatur actio. Alleg. arg. in l. 1. § si enim. & ibi probatur ff. de lib & posthum, & dicit hodie esse casū hic, nisi aliter consuetudo curiæ obseruaret, ut dicit Bal. in l. maior. C cōmunia vtri iudic. Ex quib. īfer ipse, quòd cū non sit necessaria expressio si exprimatur & inepte, non vitiat. Allegat ita dicere Bar. in l. 1 in prin.ff. de eden. & Inno.in c.examinata.infra eo. Facit gl.mag.in fi.in l.vinū.ff.de cert.pet. & adde do.Soc.in cōs.188.incipien. Visa bulla Pauli.ij.ver.cōfirmatur, quia satis est, in ij.parte, char.62.quòd libellus satis est, quòd virtualiter dicat, quod intentandum erat, licet non formaliter.*

c Lacerari. *Adde idē tenentē do. Alc.de Imo. in l.j ff.de off. asses. vbi ēt vide per Bar. & adde do.Soc.in cons.146.inc. Viso processu. circa me.5.col.ī 1 par.char.220. Sed qđ si libellus sit ꝓ par. aptus, & ꝓ parte ineptus, an ēt pars apta vitietur ꝑ ineptā? Dic, ꝙ non, secūdū eum in d.cōs.in ver.cōfirmantur prædicta.circa me.char.229.*

pec-

peccato recipiẽdo vsuras, vna admittit:& deinde eis solu tis ab ipso pñt repeti, vt dicit ibi tex. vt hoc mõ à peccato releuet,& vt ẽt solutis ille releuet à periurio, in qđ incur reret nolens soluere:& sic dicit ipse ibi, est hic casus singularis, in quo admittit libellus ineptus & ꝯtinens peccatum, vt pars non remaneat in peccato. ¶ No. †ibi, pure & simpliciter, qđ ista verba non tollunt ordinẽ iudiciariũ: vt hic p Ab. Dicit hic dñs meus, qđ quo ad istum tex. Ab. bene loquit, sed qtñ illario eius est periculosa, ꝙ p hæc verba nõ tollat ordo iudicarius, qa in isto tex. nõ dr̃ simpliciter,& c. sed cũ adiũcto, s. ſm formã Canonũ. Vñ non est mirũ, si in isto tex. non vr̃ remissa solennitas iudicialis, vt hic p ipsum. Sed omisso isto tex. an ista verba đ qb. in ipso, faciãt, ꝙ videat sublata solẽnitas iudicialis? facit hic ipse, qđ sic. alle. Bal in c. j. §. inuestitura, de noua forma fidel. in vsib. feu. in l. fi. in prin. C. de iu. delib. Et rõ est, qa sic iudicaturus, iudicat tanq̃ Deus, q soli verita ti innititur. Scđo alle. Lud. in rub. de arb. vbi dicit, ꝙ hæc verba important, ꝙ possint termini abbreuiari,& qđ iu dicium efficitur quodam modo summarium. Tandem ipse ꝯcludit, ꝙ p hæc verba non tollitur solennitas substantialis, qua omissa ꝓcessus vitiaretur, & sic vr̃ tenere cum dño Ab. Sed tu vide dños de Rota deci. nouis, in ti. de resc. scđa incip. Item qñ ꝯmittit. ex quorum dictis ibi satisfiet motiuo dñi mei hic. Et de istis verbis, de qb. in tex. Rei veritate attenta,& c. vide Ro. ꝯs. 20. inci. Viso pũ cto. ex quo seq̃tur, qđ idem erit de illo verbo, Pure & simpliciter, quod dñt dñi de Ro. de illo verbo, Facti veritate inspecta. Et de his vide, q̃ ego scripsi in c. j. de ꝯsti. col. maxime 18. in vers. & si dr̃ sola veritate inspecta. Quid aũt importent illa verba, Reiectis iuris apicibus, vel subtilitatibus? Are. hic alle. tex. in l. fideiussor. §. q̃dam. ff. mãda. vbi dicit text⁹, ꝙ sunt remotæ oẽs exceptiones,& ꝙ solum debet disputari, an sit debitor, vel non. Secundo alle. Bal. in l. si mancipium. §. si cõi. in additionibus suis, ff. de euic. vbi dicit, ꝙ per hæc verba cessat exceptio ordinis: puta, de duobus reis,& excussionis, qa istę exceptiones non tangunt factum principale. Et pro hoc facit, ſm ipsum, qđ scribit Bar. in l. j. vlt. col. ff. de ꝯdi. inde. vbi dicit, ꝙ tales exceptiones, q̃ non tangunt ius partis, dicunt inductæ ad iuris rigorem seruandum. Ergo debent tolli per hæc verba, qa p eodem accipit rigor iuris & subtilitas, vt hic per ipsum Are. Sed ꝙ exceptiones ordinis nõ tollant per hæc verba, alle. Bal. i l. fi. §. sed & si qs. C. ꝯm. de le. vbi dicit, ꝙ arbiter, q ꝓcedit de æquitate, non põt reijcere exceptionem executionis, qñ ꝓceditur ꝯ tertiũ possessorem hypothecaria. Ergo eodem modo, qñ dẽt procedi reiectis apicib. iuris. Secundo alle. Bar. in extrauag. ad reprimendum. in verbo, videbit. in fi. vbi dicit, ꝙ q̃cunq; clausula apponat in ꝯmissione sub quacunque forma verborum, nunq̃ prætextu talis ꝯmissionis poterit iudex auferre exceptionem acquisitam parti, quantuncunq; de rigore iuris inducta. qa per tales clausulas iudex habet ptãtem circa ꝓcessum, non aũt circa ius q̃situm parti ante ꝓcessum. Tandem ipse ꝯcludit, ꝙ per hæc verba nõ sint sublatæ exceptiones hmõi, vt hic per ipsum late, maxime per doctrinam Bar. in d. extrauag. ꝓ quo allego Mathesilanum no. suo 14. incip. No. ꝙ vbi iudex. Et non obstat dictum Bar. in d. l. j. de ꝯd. inde. inducendo, vt hic per do. meum, ꝙ rigor & subtilitas æqparant, qa negat hoc, ꝙ æqparent, qa exceptio lʒ sit rigorosa, tñ est iusta, ex quo in iure scripta reperit. Iõ teneo, ꝙ per talia verba, Reiectis apicib. vel subtilitatib. iuris, nõ tollat ordo. Limita oĩno pdicta, nisi daret ptãs ĩ diffiniẽdo, puta diffinias pure & simpliciter, qa tunc super mõ ꝓcedendi non vr̃ datũ arbitrium, sed solum circa diffinitionem. Ita dicit do. meus hic per dicta per Bar. in l. si ĩ lege. § j. ff. loca. Hoc dictũ assumit Pau. de Cast. in l. q Romæ. §. Callimachus. ff. de verbo. obli.& sequit Bal. in l. 1. C. de iure delib. in 1. col.& Ang. in l. j. ff. de test. tu. Ista intellige, nisi quatenus ꝓcessus respiceret ꝓbationem facti principalis, qa tunc dr̃ tangere decisionẽ, nõ ꝓcessum, vt hic per ipsum Are. non aũt ꝑparatoria. Quæ oĩa no.

3 ¶ Quid † si dicatur, Nõ obstante iuris solẽnitate? Dicit hic Ab. in 2. col. in fi.& seq. in prin. post Bar. in l. filiusfamilias. ff. de dona. ꝙ per hæc verba cẽsetur sublata solennitas iuris ciuilis, non aũt iuris diuini, vel gentium. Vnde inferunt, ꝙ in tali cã sufficiunt duo testes, lʒ alias requirerentur plures. Itẽ ꝙ poterũt recipi testes ẽt infames, qa iste est defectus iuris positiui, non tñ poterunt habentes tñ ꝯmissionem tollere citationẽ, vt hic per ipsum Abb. & Bar. vbi s̃. qa hoc respicit defensionẽ,& c. ¶ Quid, si di ctũ fuerit, Facias, ꝓut volueris? Dic ꝙ tñ sp vr̃ exclusus dol⁹. Et de istis & similib. posui late ĩ d. c. j. col. 15.& quiq; sequentib. de ꝯst. Circa istas clausulas tñ no. ꝙ habẽs ptã tem faciẽdi actũ partib. non requisitis, dẽt tñ, postq̃ actũ fecerit, illum partib. notificare; alias diceretur versari ĩ dolo. Ita Bal. in l. eos. C. de ap. in §. apostolos Item vide Bal. in c. ꝯsanguinei. de re iu. in fi. vbi sentit, ꝙ ista verba, ꝓcedas de facto, important idẽ, ꝙ ista, Procedas solẽnitate iuris relicta. Et idẽ tenet in l. solã. C. de tes. ¶ Sed † q̃ro,

4 stante tali ꝯmissione ꝓcedas solẽnitate iuris remissa, an talis poterit ꝓcedere in feriis inductis in honorẽ Dei? Dicas, ꝙ sic. Ita Bal. in l. j. ff. de test. mili.& Bar.& Bal. in d. l. filiusfamilias.& Bal.& Ang. in l. milites. C. de test. mili.& Anc. in cle. sæpe. de ver. sig.& Lud. in rep. rubricæ, de ar. q. 17. in ver. item an hoc casu ꝓcedi possit dieb. feriatis. Alle. tex. in l. ꝓuinciarum. C. de feriis. vbi tex. dicit, ꝙ tali die pñt famosi latrones suspẽdi. Item ibi in libro meo alle. gl. in l. quadraginta. C. eo. ti. de fer. q̃ dicit ꝙ de ꝯsuetudine non seruatur ille tex. Contrarium tenet Inno.& Lud. met in d. l. filiusfamilias per no. in cle. sæpe, de ver. sign. in gl. in verbo, ob necessitatem. cui addo ꝯsociã in l. oẽs. in gl. fi. C. de feriis. & ibi ẽt alle. Bar. in extraua. ad reprimendum. in verbo, sine figura. Non obst. tex. in d. l. ꝓuinciarũ. qa ibi imperator non tollit tales ferias,& sic ius diuinũ, sed limitat, ꝙ ex cã põt, vt per Bar. in l. oẽs populi. ff. de iust.& iu. 2. q. 3. qõ. principalis. Sed per hæc verba generalia non vr̃ tollere, nisi aliud appareat. Et istam teneo. Non obst. gl. in d. l. quadraginta, quia quod in illo tex. dr̃ non fuit inductum iure diuino, sed ibi ab imperatore, per illam l. nimirũ si per ꝯriam ꝯsuetudinẽ potuit

5 illi derogari. ¶ Sed † iterum q̃ro, an habens talem a ꝯ

a missionem ꝓcedendi iuris solennitate non seruata, possit admittere testes nõ iuratos? Dic ꝙ sic, ſm Bar. in locis pall. Augetur ratio, quia iurm hoc est de iure positiuo. Ita Io. An. in regula, non est, de re. iu. in 6. quia per partes remitti põt, vt p Bar. in l. j. ff. de fer. Contrarium tenet Bal.& Ange. in d. l. milites. & imo.& Lud. in d. l. filiusfamilias. tñ prima op. verior est & ꝯmunis. * Hoc firmat Anch. in d. cle. sępe.& Ro. in d. rub. de arb. in verbo, item an vigore dicti arbitrij. in d. 17. q. in glos. 1. Pan. hic aliqualiter insistit. Sed tu vide de ista subtilitate Rom. con. 490.& de multiplici subtilitate, vide ẽt Imo. in cle sæpe in 3. col. de ver. signi.& vide ẽt Arc. in d. ca. si cuius. 16. q. j. vbi ponit de multiplici simplicitate, quę omitto, quia intelligetis per uos. ¶ Gl. in verbo, actio. Causa exprimenda est eo mõ, quo dicũt hic Doc. Primo declarat, ꝙ sufficit cãm exprimere, lʒ non exprimantur appenditiæ ipsius cãæ. Ita Inn. in c. 1. de libel. obla. de cuius dicto meminit Bar. in l. j. in prin. ff. de eden. in 2. col. Im. in c. super hoc. de renunc. Et hæc qdẽ debẽt bene ẽt exprimi, quando imploratur officiũ iudicis. Ita do. Ant. in c. cũ Bertoldus. post Inn. ibi in fi. de re iu. ¶ Itẽ no. ꝙ valet iste libellus, Peto censum consuetum mihi præstari tanto tempore, cuius initij memoria non existit in ꝯrium, licet in eo non sit expressa causa. Ita Cal. ꝯs. suo j. in ti. de libelli oblat. quia in re antiqua est impossibile scire cãm,& tps non ꝓbat obligationem, sed cãm obligationis. Et hæc est vna limitatio ad ca. peruenit. de censib. ꝓ quo allego Bar. in l. cùm de in rem verso. ff. de vsur.& Host. in summa, de cẽsi. post prĩ. Itẽ valet libellus sine expressione illius cãæ, Parte non opponẽte Inno.

a An habens talem. *Adde ĩ simili, pone ꝙ statutum dicat, ꝙ credatur tali personæ, an intelligatur cũ iuramento, vel sine iuramento? Et dic, cũ iuramento. Casus est in l. Theopõpus. ff. de do. pręle. Ang. in l. uacãtia C. de bõ. vac. li. 10. in ver. sed incidenter opponitur.*

Inn.in c.cùm dilectus.de or.cog.Qđ dictum allegat Bal.
in l.generaliter.C.de reb.cred.Bal.& Im.in l.Gallus.§.si
eius.ff.de li.& posthu.Item si cā exprimit,& inepte,libel
lus est nullus ēt parte tacente:puta,peto decem , q̄a rex
est in Francia.Ita Bar in l.j.ff.de eden.& sequitur in l.j.C.
eo.in repe.Padua.Rō, q̄a ex expressione causæ ꝯstat de-
calumnia libellantis,& ꝓpterea iudex pōt talem ex of-
ficio suo repellere.Quæ rō cessat,vbi nulla cā exprimit.
Et ꝓ hoc facit gl.in verbo,de nouo,in fi.ī cle.ꝯstitutio-
nem.de ele.Et q̄n nomen actionis sit exprimendum , tā
de iure ciui.q̄ Canonico,vide plene Bal. in l.edita.in re.
Perusina,C.de eden.in ver.& q̄ro primo de expressione
cāæ.Et qualiter sit exprimēda in libello ꝑsonali,vel rea
li,vide Maria.in ꝯmento ca. 2.de libel.obl.in ver. deci-
6 mo q̄ro. ¶Nomen † actionis in libello nō ē exprimen-
dū.Fallit primo, q̄n pars interrogaret iudicem vt inter-
rogaret agētem, qua actione vellet agere:nam hoc pōt
facere iudex ad petitionem partis.Ita Do.in c.quo iure.
dis.8.Sed istud dictū facile reprobat, q̄a si narratio ꝯclu
dit actionem,est clara,si nō est inepta,& iō reijciet,& sic
nullo mō pōt stare hoc dictū.¶Scđo fallit,vbi iudex du
bitaret de dolo circa actionē,q̄ nō exprimit,q̄a tūc pōt
cogere agentem,vt exprimat actionem.Ita Host.hic:qđ
dictū alle.Ang in l.j.C.de edē.¶Tertio fallit ī causis spi-
ritualib.in quib.minor solennitas & narratio requirit,
sed in ciuilib.requiritur talis narratio, ita ꝙ omnino co
gnoscatur causa.Hanc differentiam ponit Io. An. in ti.
de accu.§.j. ver. porro in addi.ad Spe. & ipsam sequitur
Lappus,alle.sua.70.in 1.col.¶Quarto fallit,nisi ex nar-
ratis possent resultare plures actiones ad diuersum effe-
ctum,secus si ad eundem.Ita Bal.& Imo.in l. Gallus §.si
eius.ff.de lib.& post.& est gl.in l.si duo,in prin.&ibi Bar.
ff.de sol.Et ita intellige tex.in l.quod in hæredem.§. eli-
gere.ff.de trib.& ita hunc punctum inducit Bal.in l.edi-
ta. in repet.Padua.Quod no.

SVMMARIVM.

1 *Excommunicatus non potest esse testis*. 8.
2 *Verba generalia,alicuius dispositionis, quæ inducta sunt in odium alicuius non debent in fauorem eius interpretari.*
3 *Priuatus loco capituli,non est priuatus quo ad onera.*
4 *Excommunicatus an posit petere reuocari tenutam & nu.* 5.
6 *Periurus an repellatur à iudicio.*
7 *Exceptio excommunicationis an posit opponi à tertio.*
8 *Excommunicatus non potest appellare à denegatione audientię.*
9 *Excommunicatus contemnens absolui,non auditur etiam vt reus. & gesta ab excōicato actore in iudicio valent,si non opponatur.*
10 *Suspensus & interdictus bene agere potest.*
11 *Item excommunicatus excommunicatione minori.*
12 *Alia exceptio ponitur num.* 12. *& quod excommunicatio nō obest,si venit ad iudicium tanquam publica persona, secus si venit vt priuata.*
14 *Excommunicans si cedit iura sua alteri cessionario,non obstat excommunicatio cedentis , quin agere possit .*

CAPITVLVM VII.

INtelleximus. ¶Excōicatus ī iu-
dicio stare nō pōt,
nisi tanq̄ reus. Hoc intendit vsq; ad finem.
1 ¶Excōicatus † non pōt esse testis a.Hoc am
2 plia,ēt si dicat excōicationem nullam Tex.
est in c.veniens.scđo,de test. de quo facit ibi festum do.
meus,in 8.no.¶Limita hoc,vt nō ha-
beat locum in teste instrario, quia in
eo bene pōt esse testis.Ita Inn.in c.pia.
de excep.in 6.in fi.qđ dictum sequitur
do.Ant.in c. ex literis. de transac. Rō:
q̄a lȝ testificari sit publicum officium,
tn̄ testis nō reddit testimoniū rōne pu
blici officij.Ita dicit Inn.ī c.nihil.quasi
in fi de elec.Contra hoc tn̄ arguit sic:
Actus testificādi est actus à iure appro
batus, & sic est actus legitimus, sed excōicatus non pōt
exercere actus legitimos. Casus est in c.lȝ. de sent.excō.

a Testis. *Adde, quę ad hoc haben tur per Anch. in capit.Rodulphus. supra de rescript. & quod ibi in apostil. & in d.c. veniens alle. in tex.*

in 6. Ergo non poterit esse testis ēt instrarius, sicut non
p̄t esse iudiciarius testis. Rn̄de,ꝙ sunt aliqui actus q̄ sunt
legitimi, tam in se,q̄ respectu facientis,vt puta in tabel-
lione ꝯficiente instrm̄,& iudice ꝓferente sn̄iam. Quidā
sunt actus legitimi in se,sed respectu facientis priuati,vt
ꝯhere & testificari.Primi quidem sunt ꝓprie actus legi-
timi,& in his loquitur d.c.lȝ.sed in scđis, qui sunt legiti
mi in se,sed non respectu facientis,non ꝓcedit d.c.lȝ.Ita
dicit do.Car.in rep.c.ꝑpendimus.de sen.exc.qđ dicit no
tandum ,quia est doctrina noua non ꝯsiderata ꝑ alios ,
& amplia p̄dicta ēt in excōicato publico, quia p̄t facere
actus legitimos scđo modo , nisi reperiatur specialiter
2 ꝓhibitus.¶No.† ex isto tex. fm oēs , ꝙ verba generalia
dispositionis inducta in odium alicuius, non debēt vnq̄
in fauorem eius interpretari. Et ꝙ odium non possit ꝓ-
desse,do.And.alle.hic Car.in c.lo de test. vbi dicit,ꝙ e-
xecutor,qui fuit ꝑ annum negligens,p̄t inuitus cogi ad
executionem , vt illam finiat, quia hoc facit ī pęnā eius
cū negligentia sibi nō debeat prodesse.Scđo alleg.Bar.ī
l j.C.de digni.lib 12. vbi dicit, ꝙ si nobilis delinquēs ex
forma statuti ꝑdit nobilitatē, ꝙ intelligit ꝑdidisse, quo
ad lucra,& honores,nō aūt, quo ad dāna,& onera,& in-
cōmoda.Et ꝑ hęc,& alia multa,de quib. ꝑ eū, reprobat
dcm̄ Bal.in c.dilectus.de resc.vbi dicit, ꝙ bānitus nō ar-
ctat edicto de eūdo ī exercitū , quia di-
cit ipse,ꝙ est falsū:quia hoc mō repor
taret ꝯmodū ex bāno, qđ est inductū ī
eius odiū.Ego ad hoc allego gl.in § fi.ī
c.2.de ꝯf.ī 6. q̄ dicit,ꝙ ꝯtumax in rn̄dē
do hr̄ pro confesso , postq̄ est iussus rn̄-
dere , si illa cōfessio īedit in eius dānū,
secus,si in cōmodū . Scđò allego Bal. ī
l.cùm proponas.scđò, C.de pac. vbi di
cit,ꝙ clausula b,Rato manēte pacto.n̄
prodest frāgenti pactū,sed alteri parti.
Tertiò allego Car.in cle.j. in 6.opp.de
3 reg.vbi dicit,ꝙ † priuatus loco capituli
nō est priuatus,quo ad onera, arg.c.re-
p̄hēsibilis. ī verbo capituli disciplina.
de app. Et ibi ēt dicit,ꝙ excōicatus nō
est exēptus ab officio,quia dēt dicere il
lud priuatim.Et ad hoc allegat c. ꝓ il-
lorū.de p̄b.vbi ꝓbat,ꝙ valent gesta ab
excōicato ī eius incōmodū & odiū.Itē
facit tex.in l.2.§.nemo.ff.de cap.dimi.
vbi probat, ꝙ nemo ex delicto repor-
tat commodū,& in l.tutela.§.itē.Et ibi
Bar. dicit eod.ti.ꝙ exbannitus, lȝ desi-
nat esse ciuis,tn̄ dēt intelligi,quo ad ꝯ-
modū suū,nō aūt incōmodū.Reliqua
vide hic ꝑ Bar.Et ita notandū econuer
so ꝙ fauor non dēt retorqueri in odiū,
vt dicam in fi.ī eo.¶In gl.j.in ver.ꝯue
niri.dicit, ꝙ aut sumus in loco insigni,
vbi facile est reperire ꝓcuratorem , &
tunc non debet excōicatus admitti.Et
ꝓcedit op.Cal. Aut vero sumus in lo-
co , in quo non p̄t de facili reperiri , &
tunc admittit excōicat⁹, & ꝓcedit opi.
* gl.& Doc.cōis.*Sed ꝙ excōicatus nūq̄
possit ꝑ se ꝯparere,& sic ꝯ Do.Ab.pri-
mo arguit de glo.in c. Pastoralis.ī eo.
SOL.Illa gl.loquitur,ꝓut iste tex. hic.
Si ergo iste limitat hic ita per omnes ,
ergo illa gl.debet ita limitari & decla-
rari,dum dicit, ꝙ debet ꝑ aliū respon-
dere.Secundo alle.tex.in l.cum miles. ff. de aliena. iud
mu.cau.fa.in ver.experiri oportet,vbi ꝓbatur, ꝙ si quis
cessit iura sua potentiori,non tenet cessio, & ipse debet
agere, nec poterit constituere procuratorem . Vnde di-
cit sic si vbicunque in pœnam alicui imponitur necessi
tas litigandi per se non potest constituere procuratorē,
ita eodem modo econuerso , vbi imponitur alicui ne-
cessitas litigandi per alium,non poterit ipse per se litiga
re ,

b Clausula. *Adde tu,quòd glos.in c.cū iter R de ele. dicit,quòd clausula , Rato manente pacto. operatur ēt ī fauorem couenientis . Ibi vide do. Ab.in 4. col.ver. & no.ex hac solu. Adde tamē, quod* * *cōis *opi.est in cōtrariū , quod imo ista clausula. Rato manente pacto.posita ī contractibus vel instrumentis videtur esse posita in odiū conuenientis,non in fauorē, ideo pena pōt peti,et ēt reijci à possessione. Bar.in l. 2. in ver. quæro , quando promissa est . C. de iure emphyt. Adde Bar. in l. qui fidē ff. de trāsac.in ver.quid si hoc casu. Adde, quod ista clausula Rato manente pacto . in instrumento pacis operatur, vt vnus possit petere pęnam pacis ruptę, & venire contra pacem. Ità Car.in c.potuit.de loc. vbi ēt Mod.*

re,sed cogetur ↄstituere ꝓcuratorem. SOL. Ille tex.dicit,dñm experiri oportere,non vt tollat facultatem sibi ↄstituendi ꝓcuratorem,sed vt excludat militem. Tertio dicit:Ipse faciat. Nam hæc decretalis emanauit in odiũ excõicati. Ergo non dẽt ex ea sibi aliqđ ↄmodum resultare,qđ fieret,si posset ꝑ se rñdere,inducendo vt hic per eum in ver.tertio faciat. Dñs aũt meus hic dicit, ꝙ vbi põt inuenire ꝓcuratorem idoneum,nunq̃ poterit ↄparere ꝑ se ↄ̃ Ab. Et ꝙ p̃sumit,ꝙ de facili possit ĩuenire,si est in loco insigni: aut vero non p̃t, & tunc p̃t ꝑ se ↄparere rõnib.& argumentis,de qb.hic per eum in vlt.col. Quæ opinio & distinctio fuit prius Bar.vt s̃.dixi,lȝ.Bar.ipsam reprobet. Et dicit hic dñs meus, ꝙ in criminalib. admittit excõicatus ex ꝑsona ꝓpria,vt hic ꝑ eum in fi.vbi hoc modo tollit vnum motiuum Abb.hic. Ego vero ꝓ prima ↄclusione allego Do.4.q.j.in summa,vbi dicit,ꝙ dũ esset scholaris,repetijt istam decretalem,& tenuit opin. Cal.ↄ̃ do.Ant.ꝙ nullo modo possit ꝑ se ↄparere, & loquit̃ indistincte. Pro scđa vero ↄclusione allego Ang.in l.si is,q ita hæres.ff.d hæred.inst.vbi dicit,ꝙ audiuit Bar. allegantem viua voce dictam l.idemq;. Et ꝑ hoc forte dẽt limitari dictum Bar.& Pau.de Cast.in l.fi.ff.de pig. actio & Bal.in l.fi.in fi.C.de exec.rei iu.dum dñt,ptãs excusat̃ capiendo vilem ꝑsonam ꝓ iustitia ministranda,qa si non inueniret vilem & idoneam, ipse cogit̃ facere ꝑ se. Et sic ex p̃missis ↄcludit̃,ꝙ excõicatus sꝑ tenet̃ mittere ꝓcuratorẽ,nisi esset ita destitutus ꝙ oĩo inueniri nõ

4 posset. ¶Vtrum † aũt excõicatus possit petere reuocari tenutam? Bar.in l.de pupillo.§.fi.ff.de op.no.nun.vbi loqtur ẽt in bannito, dicit, ꝙ aut venit principaliter ad se defendendum,sed in ↄ̃tiam venit ad petendum rescissionem tenutæ:& tunc audit̃. Aut vero principaliter petit reuocari ipsam tenutam,tunc,qa dr̃ agere principaliter,non auditur Et istam op.seqtur Im.& Do. in c.j. de resc.in 6.& Im.in c.cum inter.de excep. Et ad istã q. dicit hic Are.ꝙ seruit nobis decisio Io.An.in add.ad Spe. in ti.de accusatore.§.seqtur.in add.magna,in §. gradum septimum qõnis.vbi tandem deducit ꝑ aliqua, ꝙ bannitus ꝓhibitus querelare,poterit accusatorem suum accusare,ꝙ ꝓduxerit falsos testes,ꝙ non haberet aliud remedium excipiendi. Et ita dicit ipse Arc.hic vbi s̃. Idem debemus dicere in excõicato petente reuocari tenutam,ꝙ si p̃t sibi ↄsuli ꝑ viam exceptionis, non audiatur agẽdo principaliter,ꝙ tanta reuocetur: aut vero nõ p̃t sibi esse ↄsultum ꝑ viam exceptionis,& tunc admittitur ẽt principaliter petendo ipsam reuocari. Et ita ↄcludit ipse, & ꝑ alia,q̃ videas hic per ipsum vbi s̃. Et distinctionem, q̃ facit in §.fi.Bar.exemplica pulchre,vt dicit Pau.de Cast. & Im.in d.l.de pupillo.§.q remissionem. vbi dñt,ꝙ habuerunt istum casum de facto in ciuitate Florentiæ,vbi est statutũ, ꝙ q obtinuit tenutam, p̃t facere fieri p̃ceptũ de discombrando. Pone ergo,ꝙ ille,q habuit tenutam ĩ bonis banniti,vel excõicati,facit fieri dictum p̃ceptum. ille ↄparet ad se defendendum à p̃cepto,ne teneatur discombrare,& dicit tenutam esse nullam ex aliqua iusta cã,& iõ petit ipsam reuocari. Dñt ipsi, ꝙ hoc p̃t facere, qa petit hoc incidenter,non aũt principaliter, sed bene principaliter defendit se à dicto præcepto. Si aũt nullũ factum foret præceptum,tunc dñt ipsi, ꝙ si ↄparet sciẽs tenutam esse datam ↄ̃ se.& dicit eam nullam,& petit ipsam reuocari,tunc venit principaliter,& nõ dẽt audiri. Hoc tñ dñt verũ,qñ ipsum impugnat de nullitate,vel ĩiustitia,sed si ipsum non ĩpugnaret,sed peteret eam reuocari offerendo satisdationem de iu.sisti,& satisfaceret đ expensis,iuxta aut.ei,q.C.de bonis aut.iu.pos.tunc petẽs eam reuocari,dẽt audiri,qa tunc non diceret̃ hoc facere principaliter,sed cã se defendendi à prima citatione. Et idem dicerem,ꝙ non deberet audiri, vbi diceret se non citatum,& nihilominus peteret ipsam reuocari, qa tũc diceret̃ reus voluntarius,quo casu non debet audiri,ẽtsi diceret se spoliatũ,vel turbari,vt plene scripsi post Doc. in d.c.cum inter R.col.6.& seq.in ver.quotidie allegat̃. de excep. ¶Sed † ꝙ excõicatus nec principaliter nec in

5 ↄ̃tiam possit petere reuocationem tenutæ, tenet Host. ĩ c.dilecto.de ver.sig.& ita sentit Spe.ĩ ti.de ↄtu.§.fi.ver. sed pone,reus.& Im.& Lud.in d.§.fi.ↄ̃ Bar.Rõest,qa negat̃,ꝙ veniat in virtute citationis. Nam data tenuta citatio peregit cursum suum,cui acquieuit faciens citare. ¶Scđo mouent̃, quia excõicatus non p̃t petere sibi solui,nec ẽt põt sibi solui,s̃m gl.in c.nos sanctorum. 15.q. 6.& in c.iuratos.ea.cã & q. Pro ista parte ↄsidera, ꝙ passus ĩmissionem habet annum ad eam reuocandã,& etiã post audit̃,c.qm̃ frequenter.§.fi.vt lite non ↄtest. Præterea excõicatus non p̃t dicere sñiam nullam. Ita Io. An. do.Ant.Im.& Ab.in c.significauerunt.de excep.ꝙ est ĩtentio Rotæ deci.s̃m nu. meũ 451.inci.item fuit dubitatum.& Io.An.in c.j.de resc.in 6.& est op.cõis. Ratio est, qa si posset dicere de nullitate,posset etiã super ea impetrare. Patet in ca.fi.de exce. sed reperit̃,ꝙ possit impetrare,nisi in cã ap.c.j.de resc.in 6.ergo,&c. Item non est eadem ratio in nullitate,q̃ in app qa sñia nulla non trãsit in rem iudicatam,& erit sibi ↄsultum,qñ petetur executio sñiæ,nã tunc excipit de nullitate sñiæ. Pro ista op. facit,quia excõicatus non potest petere laudum arbitratoris reduci ad arbitrium boni viri. Ita Bal.in c.cum inter. de exce.Im.in d.c.significauerunt. Ratio, quia arbitramentũ non transit in rem iudicatam. In.in c.Quintaualis.de iureiu.& Bar.in l.si soc.§.arb.ff.pro so. Et Io.An.in c.j.de resc.in 6.dicit ꝙ excõicatus incarceratus non potest ↄqueri de nullitate capturæ,aut iustitia,quia non reperitur permissum. Ex prędictis ergo vr̃ posse ꝓbabiliter dici, ꝙ ex quo excõicatus habet longum tempus ad reuocandum, & t̃pe secundi decreti poterit ↄqueri excipiendo de nullitate & iniustitia primæ tenutæ,sequit̃,ꝙ interim cogetur facere,& nullo modo audiet,si petat reuocari tenutam. Quod nota ¶Quòd aũt in ↄ̃tiam possit,& sic pro op.Bar.arguitur primo sic,qñ qs vocatur ad cãm,ↄparitio est necessaria,non voluntaria,c.dilecti.de exce.in ver.traxisset. Pro hoc est tex.in terminis, in l.pupillus.§.1.in ver.defendendas,ff.de priu.credit.vbi agens vt rescindatur tenuta, sꝑ dr̃ se defendere, sed excõicato ↄcessa est omnis defensio.c.cum inter.de excep. Ergo & ista erit sibi permissa. ¶Item eo ipso,ꝙ qs facit aliquem citari,lȝ reus,deinde ipsum faciat citari, certe sꝑ dr̃ hoc

a facere se defendendo. Tex.est cum gl.in l.libertus a à patrono. ff. de in ius voc. vbi dicit tex. ꝙ si patron⁹ fecit citare libertum,ꝙ si pa- a tronus est ↄtumax,potest libertus facere citare patronum,& non incidit in pœnam, lȝ non petierit veniam. Ecce in terminis ista tollunt rationem Inn.& Ro.dum dñt,ꝙ citatio peregit cursum suum. Et sic patet ex p̃missis,ꝙ excõicatus in ↄ̃tiam potest petere reuocari tenutam solutis expensis & cauendo de iudicio sisti. Nõ obstat, ꝙ habeat longum tempus,& ꝙ de nullitate non potest dicere, quia ibi vsq; ad executionem non grauatur. Propterea non dicit de nullitate,sed hic,vbi est facta immissio,statim grauatur,& per hæc dubito de dicto Io. And.s̃ relato,ꝙ excõicatus non potest dicere de nullitate incarcerationis, quia incarceratio est citatio realis,gl.in l.2.ff.de iu. om. iu. Ideo istud dictum reprobat Bal.in c. j. de resc. in 6.in addi.& ipsum allegat Io. de Ana.in ca. dura.in 4.col.de crimi.fal. Ad rationem Host.ꝙ dicatur agere, negatur, quia imo dr̃ se defendere,d.l.si pupillus. & ꝓ hoc adduco Ang.in l.non cogendum.§.fi.ff. de proc. vbi dicit, ꝙ petens reuocari tenutam,vel sequestrum, dr̃ se defendere,& sustinet partes rei. Et fortius dicit Ab.in d. ca.cum inter.vt habeat locum hoc,etiã qñ petit principal̃r reuocari tenutam, quia venit stimulatus ex facto iudicis,& sic est reus necessarius,non aũt voluntarius. Item potest ap. Ergo & petere tenutam reuocari, vt ibi per eũ in 4. col.ad fi. Sed istud non sustinetur, quia in appellatione stimulatur ab illis decem dieb. qui dantur ad appellandum,sed hic sec⁹,ibi non venit in ↄ̃tiam. Ideo si venit, dr̃ plene agere & esse voluntarius reus. Iõ in primis debet purgare ↄtumaciã, & postea audiet̃. Et ex prędictis, quæ

In l.libertus. Et ibidem ad materia vide omnino. domi. Alexan. de Imo. & Bald. & Pau. de Cast. in l. testamenta. C. de testa. & ĩ l.fi.C.de edi.diui Adri.tol.

q̃ loqu..at,qñ venit in ɔsequentiã, infertur,ꝙ conclusio Bar.& cõis hẽt locum, vbi ẽt posset istare per viã executionis,puta tpe scđi decreti, vt s̃.dixi. Et dicit hic Are.in 2.col.ĩ fi.q̃ oĩa nota diligẽter. ¶ Vbi quis põt esse in iudicio,& ibi põt procuratorem ɔstituere.Ita Inn.hic & alij. Do.And.hic in 1.col.allegat Inn.ĩ c.edoceri.de rescr.vbi dicit,ꝙ in casu,in quo Abbas p̃t solus agere, vbi solus p̃t ꝓcuratorẽ constituere, & alia multa,de q̃b.hic per eũ,& quẽ videas.Vos verò allegate tex.in c.fi.de iud.in 6.ibi,ꝑ te,vel ꝓcuratorem,quẽ dicit ibi ad hoc esse meliorẽ. de iure do.Pe.de Anch.& in c.ex pte.scđo,ibi.quin ipsa mulier,q̃uis minor,&c.& ibi no. do.Ant.in 7.col.& bonum textũ,in l.seruũ quoq;.in prin.ff.de ꝓc. vbi tex.dicit,filiũ familias procuratorẽ hr̃e posse,q̃ tex.est ad hoc egregius ẜm Lud.in l.si ex legati cã.ff.de ver.ob.¶Nota ẽt,ꝙ oĩs q̃ põt ꝓcuratorem ɔstituere, põt procurator cõstitui,c. post cessionẽ.de prob.iũcto isto tex. ¶ Scđ õ no.ꝙ excõicatus põt dare procuratorẽ ad oĩa, q̃ sibi licent.Ita Car. ɔsi.46.in c. Licèt monialis. exẽplũ ibi ponens,ꝙ excõicato licèt cõstituere procuratorẽ ad ɔcernẽdã professionẽ,q̃a professio est illi ꝑmissa, c.cùm illorũ, de sen.excõ. Et dũ Abb.impugnat do.Ant. ꝑ c.per tuas.de sent.excõ. dic,ꝙ rõ illius c. est volẽtis,ꝙ excõicatus dicẽs sñiam ex cõicationis iniustã,nõ audiat, nisi priùs petat se absolui, q̃a ibi non est periculũ in mora, cùm sñia excõicationis non trãseat ĩ rẽ iudicatã.Alia, q̃a cũ dicit sñiam iniustã, fateť se ligatũ, & ideo non petẽs absolutionẽ vr̃ contẽnere,nimirũ si non audiť,secus in aliis. Ita do. Ant.ĩ c.cùm inter.de excep.in 6.col & ɔ̃ Abb.ẽt facit,q̃a si absolueret excõicatus, qñ constituit procuratorẽ ad se defendendũ nihil operarenť iura,q̃ dñt, ꝙ excõicatio datur defensio. Et dũ Pan.hic in pe.col. allegat c.q ad agendũ.de procu. in 6. vide ibi Pet. de Anch. vbi limitat vltra dictã hic ꝑ Pau.& alios.
6 ¶Vtrũ† periurus possit repelli,sicut excoicatus? Dñt Doc.hic, ꝙ non.Contrariũ tenet Spe.in ti. de actore.§.j.ver.item qđ est reus. Allegat l.si q̃s maio.C.de transa.Istã partẽ tenet gl.in c.paruuli,22.q.5.Tu verò teneas opi.Doc.hic,q̃ est vera.Et istã opi.sentit gl.in c.dilecti.de excep.& ibi Inno.& do. Ant.& Lud.singulari suo 492.in c.Tu sai.c.j.de iureiu.Et ibi limitat,nisi vellet agere super mã,in qua fuit periurus. Allegat tex.quẽ ita intelligit,in l.si quis maior.C.de transac.Et ita tenet Bald. in repetitione l.2.ff.de iureiu.char. 16. dicens,ꝙ periurus non repellitur ab agendo,nisi intendat iudiciũ in mã,in qua iurauit.Vtrùm dãnati in metallum,vel deportati possũnt agere? Doc.hic clarè loquũtur,ideo nõ tãgo sed per te videas.
7 ¶Iste†tex.recipit nonnullas declarationes. Prima est, si tertius opponat exceptionẽ excõicato agẽti,& sua non intersit,non audiť,ẽtsi actor fuisset excõicatus ad eius instãtiã. Ista fuit limitatio.Spe. in ti.de resc.ꝑ sen.§. rõne aũt formę.in vlt.cha.ver.tu es.Et sic opus est, vt opponať à reo conuẽto. Hoc dictũ commendat Do. in c.1.in 4.col.de resc. in 6.vbi dicit,nota generaliter,ꝙ tertius opponit,si sua non interest in cã vertente cũ alio. Sed dubito primò,quia ubi agitur de periculo aĩæ,quilibet admittitur.Ita dicit Arch.in c.vt circa. de elec.lib.6. Facit gl.in c.cupiẽtes,§.cæterum.in verbo,contumacia, de ele.co.li.Ergo in exceptione excõicationis codẽ modo q̃libet deberet audiri, ex quo est inducta ꝑꝑ periculũ aĩæ.Itẽ facit,quia licèt quis iurasset non opponere excõicationẽ, põt nihilominus illã opponere non obstãte iuramento.Ita Do.in c.pia. ad fi.prin. de exc.In 6.Rõ,quia iur̃m hoc modo impediret,quominus,quis liberaretur à periculo aĩæ. Quare ergo hoc mõ non dẽt audiri tertius opponẽs excõicationẽ excõicato, vt ille hoc modo liberari possit à periculo aĩæ. Itẽ moueor per tex.in d. c.pia. ad fi.de excep.vbi excõicatus si agit,& null⁹ opponit,põt iudex ex officio suo repellere [a]: q̃a interest reipublicæ,pręterea in popularibus actionibus quilibet admittitur.Ergo fortiùs tertius. Et ideo ꝑꝑ hæc multũ dubito de corũ dicto.¶ Scđa declaratio: Reo volente excõicatus agere potest.Ita Inn.in c.exceptionem in gl.fi.de exce.& Abb.hic,& Arch.& Io.And.in c.pia.de excep.in 6. Dicit hic do.And.ꝙ Bal.hic vult,ꝙ authen.qui semel.C.qũo,& qñ iudex procedit, & habet locũ in actore excõicato:q̃a cogetur finire iudiciũ reo volente,vt hic per eũ,qui & alia allegat,q̃ videas.Tñ ipse finaliter credit ɔtrariũ, ꝙ imo actor excõicatus reo ẽt volẽte nõ possit prosequi. Et mouetur primo per istũ tex.in verbo, stare non potest,q̃ verba importãt necessitatem p̃cisam. Ergo ẽt pte volente non poterit prosequi.Sed dic,ꝙ tex. hoc non dicit. Scđò mouetur per dictũ Vgo.in c.q̃rendũ 2.q.8. quẽ sequitur ibi,Do. vbi dicit, ꝙ reo volente non admittiť accusator criminosus,sed ibi põt dicere,ꝙ non agebatur de incõmodo accusatoris,sed hic agitur de incommodo excõicati. Allegat ẽt Bal.in l.j. C.de his,q̃ pęna nomi.vbi dicit, ꝙ bãnitus non auditur ẽt reo uolẽte. Sed dic,ꝙ ibi non agebať de incommodo bãniti, vt hic de incommodo excõicati. In isto articulo vide Abb. in d.c.excep.in fi.ĩ.de excep.vbi sibi ɔ̃rius tenet,ꝙ imo etiã reo volente excõicatus non possit stare in iudicio. Scđò allego Do.in c.alieni.2.q.7.vbi tenet idem, qđ Abb.d.c. exceptionẽ. & idem tenet in d. ca.pia.§ fi.in 2.col.Et pro ista parte possunt adduci motiua facta hic ꝑ do. And. Sicu.l3 nõnullis dederim rñsum.optimè.n.faciunt. Tñ pro prima opi. multũ facit, q̃a aliàs q̃s reportaret ex sua excõicatione commodũ,& ideo teneo primã opin.ꝙ imo reo volente cogetur, excõicatus finire. ¶ Dicit hic dñs meus in 1. col. & seq. ꝙ reus excõicatus poterit cogere actorem,vt prosequatur iudiciũ,& ꝙ in eo procedit authẽ.q semel.C.qũo & qñ iudex & l.diffamari.C.de ingenuis & manumiss.Contra cõiter alios mouetur:primò ꝑ tex.in l.libertus à patrono.ff. de in ius voc. Vidisti inductionẽ in pręcedenti lectione,q̃a ibi libertus vr̃ se defendere,sed defensio est permissa, excõicato,c.cùm inter.ĩ. de exce.Ergo erit hoc sibi concessum,vt in simili dr̃ in d. l.libertus. Secundo mouetur,q̃a æquitas,vt non claudicet iudiciũ considceratur etiã quo ad fauorem excommunicati,d.c.cũ inter.& c.fi.eo.ti. Sed claudicaret iudiciũ,si actor posset petere cãm expediri,& non reus.Ergo etiam hoc non dẽt.Tertio adducit c.venerabilibus.§.1.de sent. excõ.in 6. vbi patet, ꝙ sicut permittitur excommunicato agere de iniusta excommunicatione per viã appellationis,ita permittitur agere de iniuria cõtra iudicẽ, quasi sit connexa ad caussam excommunicationis. Ergo eodem modo debet esse in casu nostro ratione connexionis,quia fuit primò tractus excommunicatus ad iudiciũ. Nec obstat, ꝙ in odium excommunicati introducta sit conuentio,ergo non debet conuerti ad eius fauorem,q̃a dicit ipse ꝙ licèt conuentio sit introducta in eius odiũ, tamen defensio est introducta ex æquitate, & in eius fauorem. Ergo si sibi conceditur defensio,intelligitur ita si bi data,& concessa,vt iudiciũ claudicet: & ita non dicetur propter hoc reus voluntarius,sed imò necessarius inspecta origine, vt hic per ipsum. Sed ꝙ excommunicatus possit agere condictione l. diffamari.licèt rationes p̃dictæ non stringant.tenet Io. de Ana.in ca.dura.in 3.col. de cri.fal.nã duplex. est agere, unum impugnãdo,& hoc est prohibitũ excommunicato, aliud vero defendendo, & hoc est sibi permissum,nam excommunicato licitum est appellare,& excipere:ergo volendo agere contra eũ, qui illum diffamat,potest, quia ad hoc stimulatur & impellitur per diffamationẽ. Nec obstat tex.in c.1.de rescr. in 6. quia illi duo casus excepti possunt extendi ad similem,& sic ad istum,& allegat dictũ.Bal.de excommunicato incarcerato, ꝙ heri retuli. Imo. dicit ibi, ꝙ poterit intentare remedium l. si contendat.ff.de fideiuss.ꝙ pronuncietur sibi exceptionem competere. Ergo dicit Ana. poterit excommunicatus hoc modo esse in iudicio, quia ibi erit tanquam reus necessarius. Sed certè dic, ꝙ imo respectu l.diffamari, & l.si ɔtẽdat.ista non procederent. Pro hoc allego primò Abb.in d.c.cum inter.ad fi. de excep.& ibi dixi, vbi dicit, ꝙ excõicatu non potest petere quod

a Repellere. *Ad de Phili. in c. cum parati. de ap. in j. colum.& ad materiam, uide etiam quæ habentur per Spe.in ti.de off.in.*

§.2. in fi.§.4.ver. item post & ꝑ do. Alex.de Imo.in l. filius.§. veterani. de procur. & per Iacob.de Aret. in l. j. vt quæ desunt aduo.par.C.

re,ꝙ ꝓnunciet sibi exceptionē cōpetere, qa ꝓuocat ad iudiciū:ergo hr̄ loco actoris. Allegat l.in tribus.ff.de iudi.Scđo allego Pau.de Ca.in d.l.libertus.vbi dicit,ꝙ excōicatus nō pōt practicare,l.diffamari.& facit: nā licèt posset his casibus dici reus,tn̄ esset voluntarius, quo casu nō hēt locum iste tex.quo aūt ad terminos auth. q̄ se mel.bn̄ teneo hoc ꝑ tex.in d.l.libertus. Quod no.diligēter.Sunt expedita oīa dicta Doc.hic. ¶ Tertia declaratio,si dubitat̄ de peccato,ꝑ ꝑ quod fuit excōmunicatus, audit̄ ꝓsequens iudicium in mā discussionis ipsius peccati,vt actor,& nō absoluit̄ stāte altera suspicione. Casus est ī c.significauit.de offi.ord.& ibi gl.fi.& expressius do.Ant.in vlt.col.in ver.Host.dicit & ibi Panor.ī fi.no. illud ad limitationē c.ꝑ tuas.de sen. excō. & sic dico,ꝙ ꝯsiderando illū tex.ꝗ illud limitat̄ d. c.ꝑ tuas. sed nō facit ad istū tex.¶ Quarta declaratio:ille,q̄ necessitat̄ agere,dr̄ quodāmō re⁹:& sic hoc respectu excōicatus ēt pōt esse in iudicio.Ita do.Ant.in d.c.significauit.ꝑ ꝑ glo.ibi. Et ꝑ ꝑ hoc dictū dici posset, ꝙ ꝯ excōicatū pōt intentari remediū l.diffamari.qa licèt ī veritate sit actor, hr̄ tn̄ quodāmodo ꝓ reo, ex quo necessitat̄ agere. ¶ Quinta declaratio est,In iudicijs duplicibus,puta familiæ ercisc. cōi diuidun non hēt locum iste tex.Nā in illis excōicatus potest esse in iudicio, qa vterq; ibi est reus & actor. Ita dicit do.Ant.in c significauit.circa mediū,de excep.

8 ¶ Sexta † declaratio.Excōicatus cū denegatione audiētiæ non pōt appellare.Ita dicit expresse Arch.in c.si qs deinceps.16.q.7.super verbo,audientiam.De quo exclamat do. Ant.in d. c. significauerunt. fortifica ꝑ dictum Dom.in c.in noīe Dn̄i.in fi.23.dis.vbi dicit,ꝙ is cui statutum denegat audientiam,non audit̄ ēt in cā fauorabili,puta ī possessorio.In hoc ꝯ tenet solus Imo. in d. c.significauerunt.qa appl̄o est defensio,sed defensio nemini tollit̄,ergo nec appl̄o.Scđo dicit ipse in d.ca. in noīe Dn̄i.tollit̄ audientia,non autē appl̄o. Considera, ꝙ per principē ꝑt tolli appl̄o.Et iō si tollat̄ ꝑ ipsum, erit sublata,nisi in casu,in quo esset euidens cā appellandi,per gl. pen.c.ex conqōne.de resti.spo.de qua Arch.in ca.pia.in 5.col.de excep.in 6. Et iō si ipse alicui denegaret audientiam,videret̄ ēt denegare appl̄onē, nec ꝑ hoc videretur tollere defensionem,qa appellatio,non est defensio naturalis,quā bn̄ nō ꝑt tollere princeps,sed iuris cōis, quā bn̄ pōt tollere.Et vide, q̄ scripsi circa hoc in d. c.significauerunt,col.pe.in ver.vlti. ¶ Septima declaratio. Vbi excōicatus ꝯtem neret absolui,non audit̄ tanq̄ reus. Ita Cal.ī c.ab excōicato.de rescript.De quo est dictū supra.

9 ¶ Octaua † declaratio, Gesta ab excōicato actore in iudicio valent,si non opponat̄. Ita Abb.hic per tex. in ca. pia.de excep. in 6. dummodo fuerint gesta coram ordinario,secus,si coram delegato,ꝑ c.j.de rescrip. in 6. Dicit hic do.And.ꝙ ista ꝯclusio est oīno falsa,qa imo processus factus ab excōicato,etiam parte n̄ opponente,est nullus.Quod ꝓbat sic,nā an̄ c.pia. ꝓcessus factus per excōicatū erat nullus vt probat̄ in isto tex.qa denegat̄ potentia.Nec obstat c.pia.in illis verbis In suo robore duraturis,qa illa verba non addunt maius robur materię, q̄ prius habebant,Ang.in l.fi.C.de temp.appella. & in l. oēs.C.de ꝑscrip.30.anno. Si ergo per ca.pia,non prestat̄ nouum robur,ergo est ꝓcessus nullus.SOL.Dic,ꝙ imo non est verū,ꝙ ꝓcessus an̄ d. c. pia.esset nullus. Ita dicit Car.in c.exceptionem ī 3.opp.ꝭ.de excep.dicens,ꝙ condemnatio expensarū,de qua ibi,hēt locū ēt hodie,cùm non respiciat interesse agentis,ex quo ꝓcessus valet,sed pęnā tardātis.Tn̄ ista solutio ꝑt cauillari,si videbis,quę ibi scripsi in pen.col.Vn̄ vltra sol.quā ibi dedi,potes dicere ꝙ dictum Angeli ꝓcedit in materia,vbi proferunt̄ illa verba ab eo,q̄ ignorabat inualiditatem eorum, qa tunc bene est verum,ꝙ non addūt nouum robur. secus verò,vbi ꝓferens sciebat inualiditatem eorum, ad q̄ se refert,qa tunc operantur & dant nouū robur.Sed posito, ꝙ de iure antiquo esset nullus vt hic inquit Barb.tn̄ ex quo Papa hoc sciebat,& nihilominus d.c.pia.addidit illa verba,In suo robore duraturis.vr̄ velle, ꝙ addāt nouum robur,& ꝙ illa, ad q̄ se refert, valeant. Quod no.

10 ¶ Nona † declaratio:Iste text.non hēt locū in suspenso,vel interdicto,ꝙ isti bn̄ agere pn̄t.Rō:qa istis non est interdicta hoīum cōio,ꝑ tex.in c.à nobis.de excep.& tenet ita domi.Ant.hic,& Abb.& Ant.in c. Apostolicæ.in pe.& vlt.col.de except.Inn.in c.venerabili.de sen.excō. & ibi Abb. Limita,nisi suspensus vellet agere pro beneficio,à quo est suspensus.Ita Abb.in d. c. Apostolicæ.in pen.col.de excep. Ratio, qa si est ab eo suspensus,ꝓ illo

11 agere non ꝑt. ¶ Decima † declaratio,Iste tex.non ꝓcedit ī excōicato excōicatione minori.Ita Abb.argumen-

12 to ca.si celebrat.de cle.excom.min.¶ Vndecima † declaratio. Iste tex.non ꝓcedit, qn̄ excōicatio opponitur ab eo,q̄ solùm ad hoc excōicauit,vt opponeret in iudicio,vt sic ille agere non posset: qa nihilominus poterit esse in iudicio.Ita Roma.singulari suo 716.incip. Ille,q̄ dr̄ excōicatus.Allegat Spe.in loco allegato ī prima declaratione, vbi Spe.loquit̄, qn̄ tertius vellet opponere, & tn̄ impugnatū fuit eiusdictū.Tn̄ credo,ꝙ vera sit hęc fallentia,& pōt pro ꝯfirmatione allegari lo. An.in c.fi. de testi.vbi dicit,ꝙ licèt ille,quem accusaui de crimine non possit esse testis in alia cā: tn̄ fallit, si eū accusaui data opera,vt non testificaretur ꝯ me, qa nihilominus poterit esse testis, ne fraus mea sit mihi proficua: & sequit̄ Bal.in auth.si dicat̄.C.de testi.& per istud dictum sustentatur hæc limitatio.Poterit tn̄ iudex ex officio suo eum repellere rōne criminis. Ergo eodem mō hic iudex excōicatū.Et sic dictum Ludo. non est facile sustentabile.

13 ¶ Duodecima † declaratio est, vt habeat iste text.locū in prosequente ius suum priuatū: secus, si venit in iudicio rōne publici officij,qa tunc ei non obēst excōicatio nisi sit notoria,putà si prælatus agit pro ecclesia.Ita do. Ant.in c.nihil,in pē.col.de ele.& ibi dicit nō. ad limitationē c.intelleximus.de iudi.& dicit etiam dictū Compostel.Ibi tamen dicit ipse, ꝯsidera, qa adhuc ibi militat periculū cōionis.Sed pro hoc dicto facit dictū Inn. in c.si verò, in fi.de sen.excō. vbi dicit ꝙ excōicatus occultus potest impetrare rescriptū rōne officij sui, puta, pro ecclesia sua,& sequitur ibi domi. Ant.Ergo ita in ꝓposito.Nec obstat periculū cōionis, qa si conceditur sibi hoc propter vtilitatem officij sui,certè intelligitur & in ꝯsequentiā ꝯcessa cōio.Et hoc confirmatur ex his, q̄

14 habentur ī vltima declaratione.¶ Tertiadecima † declaratio, Non procedit iste tex. vbi excōicatus cedit alteri iura sua,quia cessionarius ipse agere poterit. Ista est gl.pen.ī c.j. de iure pa.in 6. quod dependet ab illo articulo, an exceptio, q̄ a obstat cedenti, obesset cessionario. Et ratio huius fallentiæ esse pōt,quia exceptio excōicationis non tāgit rem,sed personā,meritò ergo vr̄,ꝙ cessionarius agere possit.Ita dicit gl.ī d. c.j.de iure patro.ī 6. ¶ Vltima declaratio ꝓ nunc est, vbi excōicatus impeditur facere sibi permissa,nā ad remouēdum tale impedimentū ꝑt esse in iudicio. Ita Vin. hic. Hoc dictum allegat Lapus allegat.sua 55.inci. Quidā corā iudice,& loquit̄ ī excōicato eūte Romā ꝓ impetrādo rescripto sup appl̄one,quod sibi licet,vt si impedit̄,possit esse ī iudicio ꝯ impediētes, & sequitur etiā Arc.4.q.j.in summa,vbi dicit,ꝙ si excōicatus,ꝯuētus impeditur mittere ꝓcuratorē, tūc ꝑt agere ꝯ impedientē.Rō,qa impedit̄ agere id, q̄đ est sibi ꝑmisū. Et ꝑ ista sic simul ordinata r̄maneat expedita hęc đcretalis.

a Exceptio q̄. *Adde tu, ꝙ Bart. & Dyn. in l.apud Celsum. §.si cū legitima.ff.de do.ex cept. tenuerunt ꝙ nō obstat. Sed eāui de ī l. doli.ff đ no ua.et ī l.hæredi.§. nos aut.ff de pact. Adde gl.ī c.j.đ iu re pa.in 6.ī gl.pe.*

SVMMARIVM.

1 *Doctor iuris Canonici an debeat præferri doctori iuris ciuilis.*
2 *Doctor ignarus an gaudeat priuilegio doctorum.*
3 *Descriptus ī matricula alicuius artis gaudet priuilegio,nisi casset.*
4 *Laicus purus si hēt scientiā eminentē, an possit eligi in episcopū.*
5 *Canonista in promotione ad dignitatem ecclesiasticam præfertur theologo,nisi in loco essent hæretici:quod fallit duobus modis.*
6 *Doctor & miles prefertur simplici doctori.*

CAPI-

CAPITVLVM VIII.

Clerici. ¶Clericus de oī crimine debet coram ecclesiastico ꝯueniri, nec valet consuetudo ꝯria. H.D. ¶No. ꝙ lex nō dedignatur imitari sacros Canones. De hac materia vide in c. ecclesia sanctæ Mariæ. de constitut. in scriptis meis, in prima declaratione. ¶Vtrū

1 a † doctor a iuris Canonici debeat præferri doctori iuris ciuilis? Examinant hic oēs. Vtrum aūt doctor titulo tm̄, sed indoctus, habeat priuilegia doctoratus? Abb. hic tenet, ꝙ non: dicit hic Do. ꝙ pro Ab. facit dictum Bar. in l. 3. C. de tyronibus. lib. 12. vbi dicit super illum tex. ꝙ doctor iuuenis, qui diu nō laborauit in exercitio, & non fecit sui periculum, non habet beneficium prælationis. Si ergo hoc est in doctore iuuene, qui non fecit experientiam sui: multo ergo fortius hoc erit ī indocto. Secūdo adducit id, qđ vult Bar. ī l. sp. §. quibusdam. ff. de iure immu. & in l. fi. in prin. C. de excu. tut. & in l. scriniarios. C. de testa. mili. vbi dicit Bar. ꝙ priuilegium ꝯcessum artificib. vnius collegij, vel militibus, non habet locum in his, q artem non exercent, vel militiam, lȝ forte exercere sciant & possent. Si ergo hoc est ī istis: certè fortius dēt esse in doctore ignaro, q artem suam exercere non pōt, qa est ignarus. Facit gl. in l. pen. ff. ex quib. cau. ma. & qđ dicit Bal. in l. in testō. C. de test. mi. volentes, ꝙ milites nostri tpis non gaudeāt priuilegiis militarib. quia nō exercent artem: ergo idem in istis doctoribus ignaris, quia non possunt, vt dixi s̄. cum sint ignari, exercere artem suam. Et isti possunt appellari doctores honorarij. Ista sunt dicta dñi mei hic, quæ videas. Vltra q̄ adde, ꝙ ponit Do. in c. quæ ipsis. 38. dist. vbi dicit, ꝙ doctor, qui non habet libros necessarios ad sciam suam, non pt̄ dici doctor, quanto ergo minus, si non habet scientiam? Pro hoc ēt allego extrauagantem Inn. quinti, quæ incipit, Ad futura: vbi dicit, ꝙ habentes à Papa literas capellaniæ, non gaudent priuilegiis concessis capellanis Papæ, nisi officium exerceant. Istam extrauagantem allegat Car. ꝯs. 126. incip. Vacauerat canonicatus & pb. in fi. Vltimo ꝓ nunc allego Io. de Lignano in proœmio Cle. vbi dicit, ꝙ scholaris, q non intrat scholas, non gaudet priuilegio scholariū, ꝑ tex. in c. generaliter, 16. q. j. Et hoc dictum alle. Ab. in c. 1. in fi. de iu. & est tex. in c. cauete. 22. q. 5. vbi dicit tex. qui se Christianū dicit, & non facit opera Christiani, mentitur. Ita ergo eodem modo doctor indoctus, q dicit se doctorem, cum non possit facere opera doctorum, mentit̄. ¶Sed ꝙ † imo doctor, licet

2 ignarus, gaudeat priuilegio, facit, quia licet doctor ignarus non mereatur dici doctor, tñ dignitas in eū collata valet: ergo debet gaudere priuilegio, vsquequo priuet̄, quia valet talis collatio, dūmodo non sit infamis is, cui collata est, vt colligitur ex his, quæ habentur per Bar. in l. 2. C. si ser. vel liber ad decur. aspi. & est tex. in l. 2. circa mediū, ff. de ori. iu. iuncta gl. Pro hoc bene facit, qđ no. Inn. in c. cùm nostris: de ꝯces. præb. ibi collatio beneficij facta criminoso tenet, donec priuet̄. Si ergo dignitas collata valet, ergo debet habere priuilegium dignitatis alias nullius esset effectus talis collatio. Hoc. n. signat dignitas, s. honorem & præeminentiam, vt plene declarat Bar. in l. j. C. de dignita. lib. 12. & Ant. de Bu. & Mo. in c. 1. de consu. lib. 6. & in c. de multa. ī. de præb. Pro hoc facit optime tex. in l. j. C. de collegi. & nummul. li. 11. vbi

3 dicit, ꝙ † descriptus ī matricula alicuius artis, gaudet priuilegio, licet ipsam non exerceat, quousque casset̄ de matricula, de qua dēt cassari ꝑ officiū iudicis, qn̄ priuilegiū respicit nō solum fauorē priuilegiati, sed ēt collegij, vt hic per ipsum. Et pro istis facit tex. in d. c. q ipsis. ibi, vox iuncto c. 2. de cogna. spi. lib. 6. vbi tex. dicit, Vox nomen habere meret̄. Ergo vr̄, ꝙ talis doctor, qui habet dignitatem, gaudet priuilegio, lȝ ignarus, donec priuet̄. Et istā partē ita armauit hic Aret. Vnde dicit ipse, an non exercens artem, vel non valens exercere, gaudeat priuilegio illius artis? Considera, ꝙ priuilegium aliqñ ꝯceditur ꝓp aliq̄ qualitatem, q̄ causat̄ in homine ex facto suo. exemplum, si ꝯcedit̄ priuilegium artifici, mercatori, vel negociatori, nam ista nomina causant̄ ī ipsis ex eorū factis, & tunc est impossibile, ꝙ nō exercens talē artē gaudeat priuilegio ꝯcesso arti quantuncunq; sit descriptus in matricula collegij, qa ista nomina non pñt causari, nisi ab exercitatione & frequentia actuum, vt l. j. §. 1. in tex. & gl. ff. de tribu. & Bal. in ru. C. de ꝯst. pe. in vl. col. Aliqñ vero priuilegiū ꝯcedit̄ rōne qualitatis, vel officij, qđ ꝯceditur ab altero, sicut est dignitas, vel officium publicū, & tunc qs p̄t esse talis, lȝ non exerceat officium sibi collatum ēt in mā stricta, vt hic ꝑ ipsum, q inter ea allegat Bar. in l. legatis. in prin. ff. de le. 3. vbi dicit, ꝙ in actis collatis ab aliis non requiritur frequentia, sed vbi assumit à se ipso, bene requiritur frequentia, nisi assumeret cum delicto, qa ꝑ vnicum actum bene dicetur talis. Vnde si vnus facit semel vsuram, dicetur vsurarius. Contra istā distinctionem dicit hic do. meus, ꝙ oīno obstat, qđ est dictum de milite, ꝙ non gaudet priuilegio, nisi exerceat artem, cùm tñ ꝟm hoc esset dicendū, ꝙ gauderet, cū tale officium ꝯferatur à superiore, vt hic per ipsum. Vnde dicit ipse, aliqñ ꝯceditur priuilegium propter officium sine dignitate, vt est militia, q̄ non est dignitas, vt inquit Bar. in l. pe. ff. de test. mili. Aliqñ verò ꝯceditur priuilegiū dignitati, vel officio habenti dignitatē. Primo casu ille non hēt priuilegium, q nō exercet officiū, qa priuilegiū datur in recōpensationē laborū, iō, q non laborat in officio ꝓpter qđ datur priuilegium, non meretur priuilegium. Ita dicit tex. no. in l. 2. C. de Tyronib. li. 10. q ꝓpriè loqtur in milite. Scđo vero casu priuilegium vr̄ principaliter ꝯcedi dignitati, non aūt actui, vel administrationi. Iō satis est ad obtinendum priuilegiū, ꝙ qs habeat dignitatem. Hoc dictum & ista distinctio ꝓbatur ꝟm ipsum in l. maximarum. & qđ ibi ponit Bar. C. de exc. mu. li. 10. vbi dicit, ꝙ priuilegium ꝯcessum rōne officii expirat finito officio, sed priu. ꝯcessum rōne dignitatis, non expirat, lȝ finiatur administratio dignitatis. Ergo cū doctori ꝯcedatur priuilegiū rōne dignitatis, lȝ sit ignarus, & sic non valet exercer̄ offm̄, nihilominus dēt gaudere priuilegio doctoris. Et ita residet hic do. meus. Qđ no. ¶Doc. q est de meliori sanguine, p̄cedit doctorem primo doctoratum. Ita Bal. in l. nemini. per illum tex. C. de aduo. diuer. iu. Scđo ille, q est doctor, & scđo factus eps, p̄cedit primo factum epm non doctoratum. Ita Do. in c. Isidorus. 16. dist. Mouetur ꝑ gl. ibi, q̄ dicit, ꝙ nō attēdit̄ prioritas tpis, sed maioritas auth. Facit dictum Arc. in c. qm̄. 16. dist. vbi dicit, ꝙ q est maior authoritate, p̄cedit, lȝ sit scđo receptus. ¶Canonicꝰ, q est nobilis, vel doctor, dēt præcedere Canonicum prius receptum, non talem. Ita Do. in c. eps. 16. dist. & ibi adducit alia multa ad hoc. ¶No. ēt ꝙ in gratiis expectatiuis præfertur, q publice legit, non tali, & magis graduatus præfert̄ minꝰ graduato; & inter æquales graduatos præfertur q primo est graduatus, nisi esse graduatꝰ cum rigore examinis. Ita dicit vltima rl̃a cancellariæ. Ille, q hēt plures gradꝰ, quorum nullus ꝑ se sufficeret ad præcedendum alium, non præcedit. Vñ doc. artium, Medicinæ & ll. non præcedit Canonistā in facto grãrum. Ita Lud. ꝯs. suo 333. ici. Oīpotentis, quo ad primum, ita limitās dictā rl̃am cancellariæ Licentiatus primo & hodie doctoratus præcedit interim doctoratum. Ita Ang. de Aret. in §. q̄dam. col. pe. Inst. de ac. in ver. q̄ro de q. ad fi. q. Alle. l. primam. C. de ꝯsul. lib. 12. & alia, de qb. ibi ꝑ eum, q̄ vide. Item doctor iunior q legit publice, præcedit seniorem nō leg. Ita Ab. hic, & do. meꝰ in vlt. col. ad fi q ꝓ hoc nonnulla adducit, q̄ videas. qbus adde And. de Barulo, in d. l. C. de ꝯsul. lib. 12. & ibi [illegible] Plat. Imo. dicit ipse Are. ꝙ si ambo le-

b gunt, & vnus est excellentior altero b, ille præfertur, lȝ sit iunior. Alle. tex. ī l. [illegible] altero. [illegible]

Doctor. Ad de tu Bar. ī l. Grãmaticos. C. de prof. & med. lib. 10. qui dicit hic, quòd doctor ignorãs potest reprobari etiā post recepta insignia. Ad quā materiā vide Paulū de Cast. in cōs. 98. & in consi. 38 & do. Alexandrū de Imo. consi. 52. 4. parte, & in cōs. 166. 2. parte & in cons. 38. 4. par.

b Excell[illegible]

Alex. de Imo. in l.1. de albo scribē. & in l. cùm quid. si cer.pet.& in suo cons. 28 in 4. par.

vnicuiq;. & ibi Bar.circa mediū.C. de ꝑx.sacr.scrini.li.12.q b.adde Sal.in l.ꝓuidendum.C.de postu.& Ang.in Aut. de mona.§.fi. col.j. Scđo ꝓ hoc allego tex.in l.sed & reprobari.in fi.ff.de excusa.tuto.vbi dr̄, ꝙ iurisperiti non excusanī à tutela,nisi sint valde periti. Et ibi dicit Bal. ꝙ ꝑꝑ eminentem sniam recedit̄ pł æpe à regulis iuris. & Lu.ī l.cum q d.ff.si cer.pe.& replicat ī l.si cum dies.§.arb.ff.de arb.& in l.ii vero.§.de viro.in 52.fa.ff.sol.ma. Alle. tex.
4 in c.statuimus.§.his oīb. 61. dist. vbi dicit tex. ꝙ † purus laicus p̄t eligi in ep̄m ꝑꝑ eminentem eius sciam. Bn̄ facit,qđ ponit Ab.in c.ↄstitutus.de ap.vbi dicit,ꝙ si scholaris est notoriè doctus p̄t doctorari sine examine.Et ita dicit ēt gl.de clerico,q p̄t ordinari sine examine, vbi est notus,in c.q eps.in gl.2.23.dist.& in c.de Petro. 47.dist. ¶Itē no.ꝙ Car.hic dicit,ꝙ intelligit dicta Doc.hic de p̄-
5 cedentia,sp cum ista gl.s.cæteris parib.¶ Item †no.ꝙ Canonista in ꝓmotione ad dignitatem ecclasticam p̄fert Theologo,nisi in illo loco essent hr̄tici, qa tunc p̄ferret Theologus.Ita Gul.Naso,Host.& alij in c.j. de ↄsangui. & affi.Item doctor p̄cedit militē a. Ita Bal.in ꝑę.ff.in fi.& in l.ꝙ ↄstituit.ff.de test.mili. ¶Fallit primo ī doctore illis, q pauca sciunt.Ita Bal.in d. ꝑę.ff.qa illos miles bene p̄cedit . ¶Scđo fallit in milite,q ad latus principis militat , qa ille p̄fert doctori.Ita Ang.in l. in testō. C.de mili test. Pro quo allego tex.in l. j.C.de p̄po.labor.li.12.ibi,quos nr̄i lateris decus illustrat. Per quem dicit Bal.in rub.ff.de of.ꝓcons.ꝙ Cardinalis, q est in curia,dr̄ dignior illo,q est extra curiam, nisi ille esset legatus.Ita intelligo dictum suum.¶Tertio fallit ī actib.militarib.qa in illis p̄cedūt milites. De hoc est tex.
6 in l.j.C.de of vic.¶ Itē no.ꝙ † miles & doctor p̄fert̄ simplici doctori & simplici militi. hoc ꝓbat̄ ex dicto Bal.in l.sed milites.ff.de exc.tu.vbi dicit,Baro,& comes p̄fertur Baroni tm̄,vel Comiti tm̄.Et no.ꝙ miles īperialis, lȝ sit factus post,p̄cedit militem factum ꝑ ducē.Ita Fran. Tigrini in l 2.de albo scribendo. Item doc. Imperialis,vel Papalis non p̄cedit factum ꝑ collegium. Ita Lud.in l. si vero.§.de viro.in 10.fal.ff.sol.ma.& do.Maria. in repe.c. qualiter & qn̄.lo 2.in 3.no.de ac. Et hoc sentit rł a cācellariæ heri alle.Tn̄ si tales doctores īperiales,vel Papales doctorent̄ cū rigore examinis, p̄ferrent̄ doctoratis ꝑ collegiū. ¶Vltimo ꝓ nunc nota , ꝙ qn̄ duo sunt doctorati eodem die,tunc recurrit̄ ad alias ↄditiones ad decidēdū qs debeat p̄ferri.Ita Bar. in l.j ff. de obseqjs . Et si de doc. vultis videre alia,videte Ana.ſ̄.in ru.de magistris. Et de mā præcedentiæ tractat Bal.in c. cùm olim.de ↄsuetud.

a Militem. *Adde, quæ habentur per Aucto.in rub. supra de maio & obe.& remis.quas ibi in apost. posui*

SVMMARIVM.

1 *Iudex vbi videt iudicium fore frustratorium ob defectum solennitatis,debet super hoc prouidere.*
2 *Consensus necessarius ad agendū, nō est necessarius ad impetrādū.*
3 *Prælatus semper debet requirere consensum capituli, quando materia est ardua, & sic contra.*
4 *Monachus canonicus ecclesię cathedralis, an possit esse delegatus Papæ,sicut canonicus secularis*
5 *Et quid si monachus sit canonicus ecclesiæ secularis , an tunc sibi possit fieri commissio.*
6 *Sentētia lata in fauorē cōuētus,an valeat nō requisito cōsēsu plati*
7 *Sententia lata pro falso procuratore, an possit ratificari, num.9.*
8 *Res si bene agitur,valet actus cessantibus solēnitatibus,quę requirebantur, qui alias non valeret,si male ageretur.*

CAPITVLVM XI.

Causam. ¶Iudex ex officio debet ꝓuidere, vt seruent̄ solennitates in iudicio,q b.omissis iudicium redditur frustratoriū.H.D.Quid veniat appellatione fratris,dixi ī c.13.de of dele.vbi vide,& Ab.hic.
1 Vbi † iudex videt ex defectu solennitatis iudicium reddi frustratorium,dēt prouidere,ne hoc fiat.Ita ꝓbat textus noster. Vtrum iudex ex officio suo possit repellere ꝓcuratorem non habentem mandatum:& sic,an sit vera Gl.in c.j.in verbo,Absentia.de electi. in sexto? Dicit hic do.An.ꝙ iste tex.non ꝓbat illud , qđ dicit illa gl. qa iudex hoc ita fecit ꝑꝑ p̄ceptū Papæ , q ita mandauerat, & Papa mādauit hoc ad instantiā partis . Scđo ↄ̄ illā gl. allegat Bar.in l.inter quos.§.alieno.ff.de dam. infec.vbi dicit,ꝙ iudex ex officio suo non p̄t opponere ↄ̄ inhabilitatem personæ ↄparentis in iudicio . Et idem tenet ibi Imo.reprobata glo. in d.c.1.& negatur,ꝙ ꝑ procuratorē falsum iudicium sit nullum b.Nam respectu ꝓcuratoris non erit nullum,sed imo validū,prout no.in l. lȝ. C. de ꝓc. & est tex.in l.Plautius.ff.eod. sed bene erit nullum respectu dn̄i.Et respondet ad dictum Inn.in c.1.de of. vica. quod loquitur,vbi ↄstabat notorie de inepti tudine libelli , secus, vbi esset dubium sicut est hic de mandato.Tn̄ illa gl.potest saluari f̄m ipsum in causis spiritualib.puta in electione.vel p̄t saluari, vbi iudicium esset in toto,vel simpliciter nullum,quia tūc iudex bene supplere p̄t,secus,vbi non esset oīno nullum . Scđo ↄ̄ illam gl. dicit ipse,est tex.in l.filiusfamilias . ff. de ꝓc.in §. veterani.arguendo,ꝙ ibi sit spāle,iuncta l.ius singulare.ff.de ll. Item allegat do.And.Sal.in l.lȝ.C.de procu.vbi dicit,ꝙ illa gl.est falsa,vbi pars est præsens,secus,si absens.Istis tn̄ non obstantibus tandem ipse tenet cum illa gl. & dicit, ipsam esse veram,& primo allegat Panormit. in c.j. de ac.& Car.in c.dilecti.ſ̄.eo. Bal.in l.exigendi. C. de proc. & in l.j.C.vt quæ desunt aduo.& in l.j.ff.de eden.& Lud. in d.l.inter quos.§.si alieno. qui oēs videntur inclinare in hanc partem. & Bal.in §. veterani . vbi ēt tenet illam gl.Et amplia illam gl.ēt in arbitro,f̄m Lud.in l.j.ff.de ar. & inter cætera alia adducit do. And. pro ista parte gl.in c.cùm M. de ↄst. & est 1. quæ dicit , ꝙ nisi ille agens habuisset mandatum à sociis,non fuisset admissus.SOL.Illa gl.non dicit,quis hoc opponere debeat,an pars,vel iudex.Scđo allegat tex.in c.innotuit.de ele.vbi dicit tex.ꝙ iudex ex officio suo repulit procuratorem falsum, & ibi illum tex.ponderat do.Ab.in fi.sed responde, ꝙ ibi pars erat absens,ideo iudex potuit opponere, secus , si fuisset præsens.Vel secundo responde, ꝙ ibi causa erat spiritualis,vt pote electionis,nimirum si potuit iudex ex officio suo opponere,vt dixit supra Imola. Tertio dicit se allegare dictum Innocent.in c.cùm olim.de testibus.vbi dicit,quòd iudex potest compellere agentem, vt dicat,cuius nomine agat, ergo poterit cogere procuratorem ad ostendendum,vtrum habeat mandatum.SOL. Ibi non posset ferre sententiam , cùm non posset sciri , in cuius personam concipi deberet,& sic omnino iudicium esset elusorium , sed non sic hic, quia saltem valebit in personam procuratoris. Item gl.in l.§. procuratores . ff. de magist.conue.quæ dicit, ꝙ dicit , ꝙ iudex ex officio potest inquirere de conditione testis. Ergo eodem modo de conditione procuratoris . SOL. Negatur ista consequentia,nam inquirere de conditione testis pertinet ad veritatem eruendam & sciendam vt melius possit & iuste iudicare iudex , quam veritatem omnino ipse debet inuestigare.c.iudicantem.30.q.vlt.facit l.nullum. C.de test.Non sic in procuratore,quia vtrum habeat mandatum,nec ne,non tangit veritate:& hoc non p̄t verti,nisi in pręiudicium suum,si iudicium teneat,non aūt dn̄i,vt s̄.dixi.Et certe ↄ̄ gl.in d.c.1.stringunt rōnes Imo. in d.§. alieno.Nec obstat tex.hic,qa loquitur,qn̄ iudicium esset oīno elusorium.Et ↄ̄ illam gl. allego Imo. in c. cùm in iure peritus.s̄.de of.dele.Et retenta ista opi.c quæ est communis , * ↄ̄ illam gl. c illam tamen salua in tribus casib. Primo in casibus , in quib. sententia non posset exequi ↄ̄ procuratorem . Qui autem sint isti casus, ponit Bar. Bal. & Sal.in d.l. licet.C. de procurat.Secundo in causa spirituali, vt est causa ele-

b Nullum . *Quid sit nullū , vide do. Saciin consi. 255. incip. In causa illorum de Manzinchis . ver. tertio, quia . circa fi. in 2.par. char. 153.*

c Retēta ista opi. *Adde tu quartum casum , videlicet, ꝙ si agitur nō solū de commodo priuato,sed etiam publico, & de honore iudicis*

*re iudicis, quòd iudex ex officio suo potest pcedere ad commodum priuatū, etiam si non petatur a parte. Et hoc modo limitabis cōmunē opi. * quæ tenet, ꝙ iudex nō potest procedere ad commodum priuatum, si illud non petatur à parte. De quo vide do. Abb. in c. j. de accus. in 3. col. in fi.*

ctionis. fm Imo. vt s. dixi. Et est casus in dicto c. innotuit, iuncta gl. i c. cupiētes. §. cęterū. in verbo, ꝯtumacia. de electio. in 6. Tertiò in casu, in quo pars esset absens, scdm Sal. in d. l. licet. C. de procura. qd non affirmo. Et sic ex pdictis ꝯcludo, ꝙ iudex ex officio suo nō inqrit de mādato procuratoris nisi in tribus casibus pdictis, vt dixi. ¶Cōsen-
2 sus†necessarius ad agēdū, nō est necessarius ad impetrandū. Ita Abb. hic. Idē tenet Imo. in c. edoceri. de resc. in 6. colum. & est deci. Rotę 6. in nouis, in tit. de iud. inc. Itē ꝙ valet ꝯmissio. vbi dnī dnī de Rota, ꝙ valet ꝯmissio facta per rescriptū impetratū à filiofamiliâs sine consensu patris, & ꝙ sufficit ipsum hre ꝯsensum, qn postea incipiet agere. Rō: quia non refert, p quē preces porrigantur. Et facit gl. in l. j. C. qui admit. Ad q̄ dicit, ꝙ filiusfamilias pōt implorare officium iudicis, licèt nō possit agere. Cōtra hoc tñ facit, quia vr, ꝙ imo, ꝙ ille, q repellitur ab agendo, dēt etiā repelli ab impetrando, qa difficilius esse vr impetrare, q̄ agere. Nā iudiciū factum cum excōicato corā ordinario parte nō opponente tenet, & valet, vt vidimus in c. pcedenti, intelleximus. & tñ repellit ab impetrando, c. j. de resc. in 6. Ergo difficilius est impetrare, q̄ agere. SOL. Dic, ꝙ excōicato prohibitū est vtrūq;, s. impetrare, & agere, & ꝙ iudiciū valeat cū eo, scdm ꝙ diximꝰ in d. c. itelleximus. nō est, ꝙ hoc sit sibi permissum, sed est fauore iudicij, ex quo pars non opposuit, sed hic nō reperit, ꝙ conuentus sit inhabilis ad impetrandū, iō nimirū, si valet impetratio. Non sic in excōicato, qui est inhabilis, d. c. 1. de resc.
3 in 6. ¶Vbi†mā est ardua, sp p̄latus dēt requirere ꝯsensū capituli, & sic eꝯ. Ita Inno. hic singulariter. Addo Inno. in ca. magnæ. de voto. vbi dicit, ꝙ eps pōt facere statuta, nisi essent statuta ardua, & ꝯcernentia totum clerū. Itē addo Inn. in c. in dubiis. de renunc. vbi renunciationem factā in manibus prælati dicit valere, nisi esset in ecclesia magna, quia tunc ēt reqritur cōsensus capituli vltra consensum prælati, quia istud est factum arduū. Item Inno. in c. ad aures. de temp. or. vbi singulariter dicit, ꝙ in arduis requiritur ꝯsensus capituli, & hoc dictū allegat Abb. in cle. 2. de re. ec. non alie. & Lapus alle. 49. inci. licèt materia. ¶Sed ꝙ non requirat, sed sufficiat ꝯsilium tm̄, est dictum Inn. in c. 1. in prin. de proc. vbi dicit, Prælatus in oībus causis pōt solus ꝯstituere procuratorē, nisi esset res ardua. tunc. n. sufficit, ꝙ requirat ꝯsilium capituli. Et Archi. in c. hi. 15. q. 8. vbi dicit, ꝙ causas magnas clericorum nō diffinit episcopus solus sine ꝯsilio capituli. Et allego Inn. in c. 1. de excess. præla. vbi dicit, ꝙ episcopus non pōt imponere graues pęnas clericis, nisi cū ꝯsilio capituli. Et Io. And. in d. c. magnæ. de voto. vbi dicit Inn. Episcopus non pōt facere votū de vrbe Hierosolymitana sine ꝯsensu capituli. dicit ibi Io. And. vel saltē ꝯsilio. Sed credo pro ꝯcordia posset distingui, ꝙ aut est casus multū arduus, & tunc reqritur ꝯsensus, aut nō est multùm arduus, & tunc sufficiat ꝯsilium. Et q̄ dicantur ardua, statur arbitrio iudicis. Ita Inno. in c. edoceri. in fi. de resc. Et dicas, ꝙ in bonis diuisis, licèt casus sit arduus, non requiritur ꝯsensus, sed sufficit consiliū, vbi verò bona sunt cōia, tunc requiritur ꝯsensus. ¶Vtrùm†mona-
4 chus canonicus ecclesiæ cathedralis, possit esse delegatus Papę, sicut canonicus sęcularis. Abb. hic tenet, ꝙ sic. Dicit hic do. And. ꝙ miratur, ꝙ Abb. n̄ allegauerit Cal. in d. ca. statutum, vbi sequitur Archi. & tenet ꝯtrarium eius, quod Abb. hic & multa alia adducit, q̄ videas pro opi. Archi. in quā tandem tanquā veriorē inclinat. Do. verò meus de Aret. reassumit argumenta Cal. pro opin. Archi. & illis respondet. Sed finaliter tenet opi. Arch. ꝙ monachus canonicus non possit esse delegatus, quē potes hic videre. Ego verò vltra alios assumā vnā rōnem Dom. in d. c. statutū. in prin. de quo nullus istorum fecit mentionē, vbi dicit, ꝙ ius antiquum nō corrigitur, nisi quatenus appareat, l. præcipimus. C. de app. Posito ergo ꝙ c. statutum. dispensaret non in simplici monacho, sed in habente dignitatem. Sed monachus canonicus non habet dignitatem. Ergo, &c. Scdo moueor ex doctrina Bar. in l. si vir. ff. de vsuca. p don. vbi dicit, ꝙ qn̄ ꝯcurrūt duæ causæ inseparabiles, quarum vna nocet, altera vero pdest, attēdit q̄ nocet. Sed hic qualitas monachatus est inseparabilis à qualitate canonicatus, & nocet. Ergo debet attendi, & sic monachus canonicus non poterit esse delegatus. Tertio moueor, nam vbi duo parificant̄ i aliquo casu, in aliis vero cōiter non æquiparant̄, nō arguit̄ de vno ad aliud. Gl. est in ver. protogamus. in fi. in c. ꝯstitutionem. de reg. iu. in 6. & ibi Do. Sed regulares p̄lati & seculares sunt æquiparati, vt habetur in d. c. statutum. & in d. cle. & si principalis. Sed in aliis non sunt æquiparati. Ergo non erit arguendū in isto casu de canonicis secularib. ad monachos canonicos, cùm isto casu non reperiatur facta æquiparatio, sed tm̄ æquiparantur monachi secularib. qn̄ sunt prælati. Præterea vbi in psona, cui fit ꝯmissio, subest cā inhabilitans, vitiat̄ ꝯmissio. Glo. est in c. statutum. in prin. in ver. canonicus. de resc. in 6. vbi gl. dicit, ꝙ si cā committitur minori 20. annis, lꝫ sit canonicus, & sic aliàs habilis, tñ vitiatur ꝯmissio pp minorem ætatem, pp q̄ reddetur inhabilis ad ꝯmissionem accipiēdam. Ergo eodē mō si ꝯmissio sit facta monacho canonico, lꝫ sit canonicus, dēt tñ vitiari ꝯmissio, quia est monachus, & pp hoc inhabilis, p arg. Doc. hic, cùm debeat cessare ab oī strepitu litium, vt liberiꝰ vacare possit, &c.
5 ¶Sed † quæro, qd si monachus esset canonichus ecclesiæ cathedralis ex dispensatione, an tunc sibi fieri posset ꝯmissio: & sic, an possit esset delegatus? Vr, ꝙ sic, quia solutus est ab obedientia, & sic nulli subest. Gl. est in verbo, p̄lato, ibi, secus. in cle. in plerisq;. de elec. & gl. pen. in fi. in cle. 2. de celeb. missa. & tex. est in c. ne pro cuiuslibet. 16. q. j. Si ergo Abbas pōt ipse esse iudex hac rōne, qa nulli subest, vt dicit gl. in c. de præsentiū. 16. q. j. Ergo eadē rōne talis, cùm p talē dispensationē sit solutus ab obediētia, & nemini subsit, poterit dari iudex delegatus. Et ita sentit Rota in ti. de resc. decis. 8. inci. no. ꝙ vbi cā ꝯmittit. in antiquis. Contrariū credo verius, ꝙ non possit esse delegatus, sicut non pōt esse qn̄ est in monasterio, qa p hoc non desinit esse de ordine. Gl. est in verbo, mendaciū. in fi. i c. quorundā. de elec. in 6. & ibi pulchrè p Do. adaptatē multas gl. ad hoc, & melius p beatum Tho. 2. 2. q. 184. art. vlt. vbi ꝯcludit, ꝙ in oībus ꝯpassibilibus cū dignitate eps monachus remanet monachus, & hinc est, ꝙ nunquam deponunt habitum, & tex. est in c. de monachis. 16. q. 3. in verbo, non debent à proposito discedere. Sicut ergo manachus, qn̄ est in monasterio, non pōt esse iudex delegatus, quia non posset ꝯtemplari, vt hic p Doc. certe si qn̄ est extra monasterium, non debet à proposito discedere, vt d. c. de monachis. Eadem ratione non dēt posse esse iudex delegatus, qa p hoc non posset ꝯtemplari, & sic à pposito discederet. Pręterea monachus non est habilis ad pmouendum ad aliqd beneficium eccl̄asticum, nisi cum dispensatione, saluo, vbi est cura animarum. Ita dicit Hos. & pleriq; oēs in c. qd Dei. de statu monach. & Pau. in cle. fi. de elec. & Do. in ca. 2. 58. dist. Si ergo non est habilis, nisi p dispensationem, & sit cū eo dispensatū, vt possit esse canonicus, certe ista dispensatio non dēt extendi, vt videat̄ ēt factus habilis ad delegationem, & sic, vt sibi possint ꝯmitti cāę, cum dispensatio non extendat̄, nisi ad ꝯsecutiua necessaria, vt habet̄ in c. at si clerici. §. de adulteriis. s. eod. Et si dicas, ergo eodem mō pp hoc esset dicendū in monacho epo: negat̄ hoc, qa prelatus ēt in religione est habilis, d. cl. &
6 si principalis. de resc. ¶Vtrum†snīa lata p ꝯuentu in casu huius capituli valeret, dato ꝙ ꝯuentus intrasset iudicium sine consensu prælati. Ab. hic tenet, ꝙ sic, dicit tñ hic do. And. ꝙ op. do. Ant. ꝙ non valeat, est verior. Adducit gl. in l. ea q̄. C. qūo & qn̄ iudex. Et ibi Bar. qui dicit quòd ideo sententia lata pro absente non est valida, sicut qn̄ est lata ꝯ scientem non citatum, quia solennitas citationis est introducta ad ꝯseruandum iuris rigorem.

Vult ergo Bar.dicit ipse, ꝙ vbicunq; solẽnitas introducta est ad rigorẽ iuris seruandũ, qua nõseruata actus est nullus ĩ p̃iudicium eius ꝯ quem geritur, ꝙ ẽt si geratur in fauorem eius sine solennitate, ꝙ actus sit pariter nullus, ergo idem erit in casu nr̃o, q̃a ista solennitas, ꝙ interueniat ꝯsensus ep̃i, est introducta ad rigorẽ iuris seruandum, vt hic ꝑ ipsum, ubi s̃. Nec obstat iste tex. quia Papa hic expressit tm̃ casum, qñ sñia esset lata ꝯ capitulum, non ꝙ vellet denotare ꝯriũ, qñ esset lata pro eo: sed q̃a hoc frequentius accidit, etiam est verisimilius, ꝙ p̃latus reclamaret, qñ sñia esset lata ꝯ capitulum, q̃ qñ esset lata pro capitulo. Et ita residet hic ipse multùm glorians, & dicens, hoc esse suum nouum inuentũ. Do. autem meus de Aretio dicit, ꝙ Imo. hic tꝫ ꝯ'do. Ant. ꝙ Imo. sñia valet, pluribus argumentis, de quibus hic per eum. Tandem ita distinguit, ꝙ aliqñ conuentus fuit in iudicio in ꝓpria causa, vt qñ est diuisa administratio: tũc q̃a ꝯsensus superioris vr̃ requiri, nisi fauore ecclesię q̃ repræsentatur in ꝯuentu. Et isto casu vera sit opinio Ioã. And. Ab. & Imo ꝙ valet sñia, quia idem est in minore, vt hic ꝑ Imo. in argumentis. Sed sic est, ꝙ dispositio loquens in minore, trahitur ad oẽs ꝑsonas similes. Gl. est in l. 2. C. de curat. fu. modo cum eccl'ia, & minor æquiparentur: Ergo, &c. Aliqñ verò ꝯuentus fuit in iudicio in causa cõi: & tunc tandem firmat ipse, ꝙ sñia erit nulla: & sic, ꝙ isto casu vera sit opi. Dom. Ant. & rñdet omnibus argumentis factis in ꝯrium. ¶ Vtrum autem talis sñia possit ratificari? Bar. & gl. in l. si mater. §. hoc iure. ff. de exce. rei iud. tenent, ꝙ sic. Ratio: quia vbi actus est nullus ꝑꝑ defectum ꝯsensus, sꝑ potest interuenire ꝯsensus. Ergo si p̃latus hic ꝯsentit ex post facto, valebit sñia lata pro ꝯuentu. Et ꝓ hoc est casus in c. si qua de rebus. 12. q 2. Et in ecclesia, & minore hoc est clarum

7 & oẽs tenent. ¶ sed † an maior possit ratificare sñiam latam ꝓ falso ꝓcuratore, est maior dubitatio, ꝙ non possit, arguitur primo sic: nam si dñs scit falsum procuratorem litigare, & tacet vt expectet euentum sñiæ, vr̃ esse ĩ dolo & fraude, & resultabit inæqualitas ex hoc: q̃a nõ ualebit sñia lata ꝯ ipsum, & tñ valebit ĩ effectu ꝓ eo: & hoc cum dispendio partis aduer. Ergo non dꝫ posse ratificare, ne surgat ista inæqualitas ꝯ l. fi. C. de fruct. & li. expen. Sed huic rationi rñdet formaliter hic Are. quod vbicunq; resultat inæqualitas ex dolo, vel culpa eius, ꝯ quem insurgit, ꝙ tunc toleratur inæqualitas, l. elegan-ter. in prin. ff. de dolo. l. Iulianus. §. si pupillo. ff. de acq. hær. Sed hic ista inæqualitas surgit ꝑꝑ culpam partis aduersæ, q̃ non opposuit exceptionem falsi procuratoris, vel saltem non petijt sibi caueri de rato: ergo, &c. Nec dr̃ dñs tũc esse in dolo si est vsus iure, & facultate sibi cõpetenti, & imputet sibi pars aduersa, si sibi non prouidit, ex quo facillimè aduersus hòc poterit esse sibi consultum. Scd̃o contra hoc arguitur de doctrina. Sal. in l. si tutor. C. in q̃b. cau. in integ. rest. nõ est neces. vbi dicit, ꝙ talis sñia lata ꝓ falso procuratore non p̃ot à dño maiori ratificari. Ratio est, ratihabitio non potest fieri intra tp̃s, vel in tp̃e, quo actus de nouo geri non posset l. bonorũ. & ibi Bar. ff. rem rat. hab. Sed post latã sñiam non posset de nouo ferri sñia, neq; fieri acta, q̃a finita est instantia, vt l. 4. C. depo. Ergo non poterit ratificari. Sed dato, ꝙ de nouo posset ferri sñia, non tñ in tam modico spatio tp̃is possent fieri acta, quo ratificat̃ ipsa sñia. Huic arg. rñdet hic do. me⁹, & pulchrè, quẽ videas ĩ pen. col. ad fi. & seq. Tertio ꝯ hoc etiã arguitur de illo motiuo Sal. ubi s̃. nã dicit ipse hic non cadit ratificatio: q̃a quod non est gestum meo nomine, non possum ratificare in mei fauorem, vt est tex. in c. cum quis. de sent. excom. in 6. & regula, ratũ. de re. iur. eo. lib. Rñdet hic Are. in vlt. col. & bene, & ornatè, quem videas: & ita residet

8 hic do. meus, ꝙ talis sñia poterit ratificari. Et † ex prædictis oĩbus, q̃ dictis doctorũ in hoc art. nascit̃ pulchra ꝯclusio, ꝙ si res bene gerit, valet actus cessantib. solemnitatibus, q̃ requirebantur, q̃ aliàs non valeret, si malè gereretur. Et ꝓ hoc primo allego tex. in c. q̃a q̃busdam in fi. de fideiu. vbi monachus non p̃ot fideiubere, & tñ, si fideiubet ꝓ vtilitate capituli, valet fideiussio. Scd̃o allego gl. in fi. in c. j. de schisma. vbi valẽt acta facta ꝑ p̃latũ schismaticum, si bene gessit. Itẽ allego gl. in c. & dixit dñs. de ꝯsec. dis. 2. q̃ dicit, ꝙ gesta ꝑ p̃latũ hr̃ticũ valent, si bene gessit. & gl. in c. nihil est. in ver. administrẽt. in fi. de elec. q̃ dicit, ꝙ si p̃latus intrusus ꝯxit, & vtiliter, valet ꝯctus, & gl. in c. qualiter. eo. ti. dicit, ꝙ electus nondũ ꝯfirmatus si administrauit, bñ valent acta ꝑ eũ, & Do. Ant. in c. cum olim. el 2. de priu. vbi dicit, ꝙ ꝯctus monachi, qui ꝯxit sine licentia Abbatis valet, & tꝫ, si bene gessit, & vtiliter ꝯxit. Item allego gl. in l. 2. ff. de accepti. q̃ dicit ꝙ valet acceptilatio solius pupilli, si ex ea ꝯsequitur liberationẽ. & ibi dicũt Ang & Imo. ꝙ statutum ꝓhibẽs pupillum ꝯhere sine consensu ꝓpinquorum nõ hꝫ locum, si vtiliter ꝯhit sine eorum ꝯsensu. Et idem tꝫ Ang. cons. suo vlt. & Bal. in l. 2. C. si ser. ero. se. Itẽ allego Do. in c. j. post prin. de pac. in 6. vbi dicit, ꝙ lꝫ clericus non possit facere pactum sine licentia p̃lati, tñ facit & vtiliter valet. Allegat Io. An. hic. Contra hæc tñ fortiter arguitur, nam alienatio rei ecclesiasticæ sine solemnitate ẽt in euidentẽ vtilitatẽ eccl'iæ non valet neq; tꝫ. SOL. Prædicta ꝓcedunt, vbi solennitas non est introducta pro forma, sed merè in fauorẽ prohibiti, secus vero vbi ꝓ forma, vt est ĩ alienatione rei ecclesiasticæ. Ita colligitur ex his, q̃ scribit Bal. in l. fi. §. necessitatẽ. col. 7. C. de bonis, quæ liber. vbi dicit alienationem rei ecclesiasticæ fore nullã, nõ interueniente solennitate in casu ẽt vtili. & Ab. in c. tua. col. 2. de his, q̃ fiunt à prælato sine ꝯsensu ca. q cquid dixerit Bal. in l. quicunq;. C eo. ti. de bono. q̃ lib. & in l. ꝯ iuris. ff. de pac. Scd̃o intellige prædicta, nisi solennitas esset introducta ad ꝯseruandum iuris rigorem, s̃m Bar. in l. ea quidem. C. quomodo, & qñ iud. ¶ Tertio limita ĩ casu l. 3. §. ĩ bello. ff. de re mili. vbi ingressus aciem capite punitur, lꝫ bene gesserit, ne alius sub eadem spe rumpat obedientiam. Extra vero illũ casum non credo. ꝙ ita esset, per tex. in c. fi. §. fi. & ibi gl. allegat illum. §. in bello, 22. q. 2. ¶ Sed deueniendo nunc

9 ad principalem. q. nr̃am suprà motam, ꝙ † imo sententia lata pro falso procuratore valeat, & teneat in effectu, & sic possit ratificari: vltra do. meum allego Pet. de Anc. cons. 123. incip. Vnus ex procuratoribus Baldasar. vbi ipse tenet, ꝙ imo talis sñia poterit ratificari, reprobato. Sal. vbi s̃. q̃a omnia gesta nomine meo ratificare possum. Item allego Imo. in c. cum in iure peritus. de offi. deleg. in 13. col. & vlt. vbi tenet idem. Dicit tamẽ ibi Imo. ꝙ Cal. in c. cum olim. quod est sequens, eo. ti. de offi. deleg. dicit ibi, ꝙ imo tali sñia non p̃ot ratificari per dñm, & dicit ibi, ꝙ ita fuit obtentum in curia. Et idem tꝫ Rota, ꝙ non possit ratificari talis sententia, postquã est lata lꝫ ante posset, in ti. de procurat. decisio. j. in antiquis. Tñ dicit ibi Imo. ꝙ si casus occurarет ĩ facto, res eẽt dubia ꝑꝑ tot discrepantias: & sic Imo. ibi residet tandem quodammodo vt perplexus. Sed ꝙ possit ratificari, tꝫ Ang. in l. licèt. ff. de iud. vbi dicit, potest ratificari ꝯtra se, ergo certè inconueniens esset, ꝙ non posset ratificari pro se. Et hanc partem tenet etiam do. Flor. in d. l. si tutor. & ibi dicit, ꝙ fuit aduocatus vnà cum Ang. quod obtinuerunt hac partẽ: Et non obstat, ꝙ aduersarij intersit: quia sibi imputet, quare non opposuerit in toto iudicio talẽ oppositionem q̃ potuisset opponere. Et sic cadit ratio dñorum de Rota vbi s̃. ꝙ non possit ratificari, q̃a hoc esset in p̃iudicium partis.

Et hanc partẽ tenẽt Doc. ĩ. allegandi, a & firmat Imo. in l. sępe. col. 15. ff. de re iud. Et sic ab ista opi. tanq̃ *cõioriana non est recedẽdũ aliquo mõ in iudicẽdo, & ꝯsulendo. ¶ Fallit tñ primo hęc opi. cõis nisi ꝓcurator egisset in mã reg̃rẽ te sp̃ali mãdatũ. Gl. in c. nõnulli. ĩ ver. mãdato, post p̃ri. de resc. ¶ Fsllit scd̃o vbi ꝓcurator mẽtit⁹ est se eẽ ꝓcuratorẽ corã p̃ricipe. Dictũ ẽ Inn. ic. ex parte decani. de rescr. de quo Bal. in l. fal sus. s̃. de furtis, & ibi Ang. ĩ rep. Cõtra

a Communiori. *Ad quã materiã vide etiã latè per do. Ias. May. in d. l. licèt. C. de procu. limitãtẽ. 12. modis, & dicẽtẽ idẽ quòd cõis opin. est ꝙ processum, & sñtentiam latam in fauorem falsi procuratoris dñs dominus*

dominus ratificare, siue sit minor, siue maior, ꝑ tex. ĩ d.l.3. vbi Bart. & Doc. ff. de iudic. alleg. in tex.

rium tenet & Imo. & Car. ĩ d.c. nõnulli. sed malè ꝑꝑ sequentẽ fallẽtiã. ¶ Fallit tertiò, vbi allegasset se habere mandatũ corã inferiori. Hæc ẽ decisio Bal. in l. Iulianus. ff. q satisd. cog. ꝑ tex. ĩ l. si qs obrepserit. ff. đ fal. ibi, si qs obrepserit ꝑsidi, nihil agit. Et idẽ tenet Bal. ĩ d. l. l3. ff. de iud. qa si cõparuit cũ cõmemoratiõe mãdati, tũc est funditus falsus, & ibi dicit, ꝙ habuit istã fallen. à Bar. viua voce. ¶ Fallit quartò, nisi fuisset reuocatus, & tñ cõtinuauit, qa tũc gesta ꝑ eũ ratificari nõ possunt. gl. est in l. dispensatorẽ. ff. de solu. & in d.c. ex parte. in fi. de resc. & tenet Ang. in l. l3. ff. de iudi. ¶ Limita hoc, nisi ratificarentur in præiudiciũ dñi: quia tunc bñ põt ratificare. Imo. in c. mandato. de proc. in fi. & ibi dicit, ꝙ si talis ꝓcurator exegit à debitoribus, & ꝑstitit cautionẽ de rato, ꝙ liberat̃ procurator si dñs habuit ratũ. ¶ Fallit quintò, nisi ratificatio esset in ꝑiudiciũ tertij. Ita Bal. in l. obseruare. §. fi. ff. de offi. procõsul. Quod intellige verũ, nisi alteri posset culpa ascribi ꝑ ea q̃ dicta sunt supra. ¶ Fallit sextò, nisi statutum requireret mandatũ, qa tunc nõ sufficit ratihabitio. Bal. in l. si uxorẽ. in 2. col. C. de ꝯd. in ser. & in d. l. obseruare. §. fi. Rõ, qa statutũ requirit casũ verũ. l. 3. §. hæc verba. ff. de neg. ge. Sed ratihabitatio ẽ fictũ mãdatũ. Ergo, &c. ¶ Fallit septimò, nisi esset sñia lata ꝯ absentẽ nõ cõtumacẽ, qa tũc ille, pro quo est lata, non põt hr̃e ratã. Ita Ang. in d. l. l3. ff. de iudi. & ibi dicit se audiuisse viua voce à Bar. rõnẽ, de qua ibi per eum uideas, & ponit Rom. sing. suo, de quo infrà in 9. fal. ¶ Fallit octauo, nisi victori possit imputari mora circa ratificationẽ. Ita Bal. in d. l. l3. alleg. no. ĩ l. j. ff. de neg. ges. ¶ Fallit nonò, si pronũciatũ fuisset, mandatũ non sufficere. Hoc voluit Bal. in authen. ei, qui. in 1. col. C. de tẽp. ap. Rõ, qa ratihabitio dñi post sñiam non põt trahi retro ĩ ꝑiudiciũ iuris iã quęsiti parti aduersæ ex sñia. De quo facit festũ Ro. sing. suo 679. inci. tu audisti. l. si tutor. ¶ Decimò fallit, nisi procurator esset admissus cũ cautione de rato, iuncta protestatiõe, ꝙ si apparuerit eũ nõ hr̃e mandatũ, oĩa habeant̃ pro infectis, tunc. n. gesta ꝑ eum non possunt ratificari. Ista est practica, quã dat Bart. ꝑ illũ tex. in l. inter quos. §. si alieno. in fi. ff. de dam. infec. Et ibi dicit Imo esse mirabile hoc in practica, ꝙ meminit de hoc ẽt Lud. in singulari superius alleg. & pro hoc facit quod vult do. Ant. in c. 1. in 6. colum. de re iud. vbi dicit, ꝙ l3 appellans uideatur approbare gesta ꝑ quem cũque, tñ fallit, nisi appellans appellaret dicẽdo, Saluo mihi iure dicendi de nullitate, qa si appareret sñiam latã ad instantiã procuratoris incõpetentis, tunc ille non obstante applõne poterit opponere de nullitate mandati. ¶ Fallit vndecimo, nisi esset talis, qui non fuit, nec potuisset esse procurator: tũc enim gesta per illũ nõ possunt ratificari, Glo. est in d. l. l3. §. alleg. & ibi: Bal. Et est rõ, quia ratificatio non põt supplere circa defectus substantiales. ¶ Vltimo & duodecimo fallit in gestis a nuncio falso, qa ratificari non possunt, qa ibi est totale mãdatum. Ita Cy. & ibi Bal. in l. multum. C. si qs alteri, uel sibi. & Bar. in l. qui autem. §. fi. ff. de const. pecu. & in l. falsus. § j. C. de furtis. & in l. obseruare. §. fi. ff. đ offi. procon. & leg. Et hanc fallentiam approbat & sequitur Pet. de Anc. in c. fi. in 2. col. de procurat. in 6. Et per hæc remaneat expedita pro nunc hæc decretalis.

SVMMARIVM.

1 *Brachium seculare non inuocatur, nisi in subsidium.*
2 *Clericus an possit capi pro criminali causa de mandato episcopi.*
3 *Clericus criminosus fugiẽs, an possit capi a laico si eius nõ intersit.*
4 *Clericus debitor fugiens, an possit licitè capi à laico.*
5 *Notorium an fiat, si quis capiatur in flagranti crimine, ita ut possit puniri absque alia probatione.*
6 *Statutũ si punit deprehensũ de nocte, nõ hẽt locũ in uiso đ nocte.*
7 *Episcopus si nõ poterit emendare clericum, debet iudicio regis in exilium mitti.*
8 *Ecclesia an possit aliquem priuare militia in foro pœnitentiali & contentioso.*
9 *Iudex secularis an possit apprehendere clericum data una incorrigibilitate.*
10 *Beneficium, quo quis est priuatus, ipso iure non potest alteri cõferri, nisi præcedat declaratio.*
11 *Terminus ad defendendum an debeat dari in materia notoria.*
12 *Appellari licèt non possit à pœna legis, uel statuti, tamen à sentẽtia declaratoria pęnæ bene appellatur.*
13 *Episcopus non fit irregularis, licèt clericus moriatur in carcere, nisi ei denegata fuerint alimenta.*

CAPITVLVM X.

CVm non ab homine. ¶ Clericus depositus incorrigibilis excõicãdus est, & successiue anathematizandus est, & si non resipuerit, per iudicẽ secularẽ comprimendus est. H.D. ¶ No. hic Do. meᵘˢ in §. no. col. 1. ꝙ dictio, Alius facit, ꝙ clausula sequens restringatur ad similia expressis. Circa hoc non insisto, sed vide, quæ posui in c. sedes. col. 2. & tribus seq. & in 6. col. in uers. secunda declarõ, in 7. col. in vers. quarta declaratio. & col. fi. §. de resc.

1 ¶ No. hic do. An. ꝙ † brachiũ seculare non inuocatur, nisi in subsidium. Et vide de hoc in c. 1. de offi. ord. ubi multa posui anno præterito. ¶ In gl. 1. Dicit hic Abbas, ꝙ potest clericus fugiens etiã capi per laicos. Dicit hic do. An. ꝙ pro opinione Abb. facit dictum Bal in c. 1. §. si quis. de pa. iu. fir. in vsibus feud. ubi dicit, ꝙ clericus malefactor potest capi a laico, ut præsentetur epõ incontinenti, per dictum Inn. in c. vt fa-

a mæ a de sen. exc. secundo. Pro Abb. allegat ẽt Bal. in l. si qua per calumniã. C. de episco. & cleri. Sed contra Abb. ꝓ opi. Host. & do. Ant. allegat Bal. hic, q dicit, ꝙ si costodes villæ tenent̃ capere malefactores, non possunt capere clericos. quanto ergo minùs priuati. Sed responde, ꝙ Bal. non loquitur ĩ casu fugæ. Dicit tñ do. An. hic post Bal. ꝙ si clericus fugeret cũ pecunia, possũ capere, nisi restituat pecuniam incontinenti. Tandẽ hic ipse in 12. col. sic distinguit, an clericus fugiẽs possit capi. ꝙ aut crimen est cõmittẽdũ, & isto casu licita est captura, & habet locũ opi. do. Abb. aut uero crimen est iã cõmissum, & tunc non habet locũ opi. Abb. sed contraria Host. & do. Ant. primo allegat pro hoc gl. in c. 2. de hære. ubi dicit gl. ꝙ in crimine committendo potest inferior corrigere superiorem: non sic in iam commisso, quia tunc solus superior corrigit. Secundo allegat Archid. in c. si putauerit. 2. q. 1. in 4. colluna ubi dicit, quòd correctio fraterna, de qua in c. nouit. §. eo. est de ꝑcepto in eo qui uult cõmittere crimen, ut teneamur corrigere ipsum: secus in eo, q iã commisit. Tertio alle. do. Ant. in c. ex parte Adæ. de test. vbi dicit, ꝙ ꝯ clericũ promouendum audit̃ qlibet đ populo, sed non ꝯ iam promotum. Item alle. Inn. in c. 1. de postul. ubi dicit, ꝙ in crimine committendo põt inquiri sine infamia, secus in iã commisso. & Abb. in c. cũ in tua. de spons. vbi infamis potest denunciare crimen committendum, sed non iã commissum. Allegat & alia multa, de qb. hic ꝑ eum in d. 12. colum. & seq. Et sic ex ꝑdictis ꝯcludit ipse, ꝙ eodẽ mõ debemᵘˢ dicere, ꝙ laicus possit capere clericum uolentẽ cõmittere crimen, secus, si iã cõmisisset, qa tunc non est licita captura. Et mouetur primo, qa ad eos spectat captura clericorum, ad quos etiam spectat ipsorũ correctio, ut probat̃ in d.c. ut famæ. Sed correctio clerici nullo mõ spectat an laicum. Ergo ẽt ad eũ non spectabit captura. SOL. Negat̃ hoc, ꝙ q non potest corrigere, non põt capere. Nã Inn. in d.c. ut famę, laicus, ut familia potestatis potest capere clericum incorrigibilem, ut ibi dr̃, & tñ nõ potest corrigere. Ista sol. non placet mihi, quia illud quod dicitur

a Vt famæ. Et ibidem ad hoc uide Panor. in j. col. ĩ fi. vers. & infert & pulchrè hic in 4. colũna, in prin. in uers. & hac ratiõe puto. Et adde plenè ꝑ do Alexã. de Imo. in l. 3. ff. de furt. ubi ẽt ad hoc uide Bartol. & adde Lapum in alle. 126. col. 127. & Bald. in Marg. ver. clericus. versi. 18.

in d.c.ut famæ, habeat locũ ad mãda-
tũ ꝑlati,ad quẽ ꝑtinet correctio.Et rõ
est,vt ibi dicit tex.quia tũc laici ipsi ca
pere nõ vident̃,sed prælatus,qui man-
dauit:q̃a qui ꝑ aliũ,&c.Ergo innuit,ꝙ
alias non liceret sine mandato. Ergo
contra sol.do.Philip. Symon.

ADDITIO. *Vnde melior est alia sol.*
quã dat hic do.Philip.quòd c.ut famę,non lo-
quitur de clerico fugitiuo,tamẽ adhuc ista sol.
põt morderi,quia rõ dicti c.famę.est generalis,
vt ad quos nõ spectat correctio.Philip.Simon.

Scd̃o mouet̃ Barb.ꝑ illud,qđ scribitur
in c. sacerdotibus.11.q.1.vbi dr̃,noli tã
gere Christos meos:ergo vr̃, ꝙ ẽt non
possit capere.SOL.Sequeretur,ꝙ ẽt đ
licentia capi non possent, qđ est ꝯ di-
ctũ c.vt famæ.Sed ista sol.põt morde-
ri,ut p̃cedẽs.Tertiò aducit c.j. đ hom.
in 6.arguendo ibi ꝑ locũ a spãli:ergo ĩ
alijs casib.in ꝯrium est ius cõe. SOL.
Dic,ꝙ ibi ẽ spãle,ꝙ capiat̃,ẽt nõ fugi-
tiuus,sed ꝙ fugitiuus capiat̃,ñ ẽ spãle,
quia hoc est de iure cõi, vt hic ꝑ Abb.
¶ An aũt liceat caper̃ clericũ debito-
rẽ fugientẽ? Dicit hic do. And. ꝙ oẽs
doctores errãt,allegando l.ait p̃tor,§.
si debitorẽ,ff.q̃ ĩ frau.cred.q̃a ille §. nõ
dicit,ꝙ licitũ sit capere personam:sed
ꝙ si fugit,ꝙ lꝫ mihi capere pecuniã, q̃̃
secũ portat.Scd̃o allegat, ꝙ nõ possit
capi clericus,Im.& Host.in c.1. de de-
po.ut hic videre poteris ĩ 13.col.3.ver.
capio.Ideo non transcribo.¶ Dñs ve
rò meus de Are.hic in 2.& 3.col.mul-
ta scribit,& tandẽ cõcludit,ꝙ aut loq
3 mur in delicto committendo,& pro-
b cedit dictũ Abb.& sequaciũ,ut cleri-
cus retrahat̃ à delicto.Aut uerò loqui
mur in delicto iã cõsummato,& tunc
nõ habet locũ opi.Abb.rõnibus,đ qui
bus hic ꝑ eũ,quẽ videas,qui ponit ẽt,
qualiter dẽt intelligi licentia cõcessa
potestati seculari de capiẽdo clericũ,
s̃m ꝯsilium do.Ant.hic:& distingue,
vt hic per ipsum post Anc. in regula,
ea,q̃ fiunt.in 21.q ad fi.¶ Vtrum autẽ
clericus fugiẽs,qui est suspectus debi-
tor,possit à me capi,vide ẽt hic ipsum
in 4.col.in uer.q̃ritur,nunquid.q̃ tan-
dẽ ꝯcludit,ꝙ sic:& idẽ tenet Im.in c.
j.de depo.dicens hic Are. ꝙ lꝫ regula
liter sit verũ,ꝙ clericus capi nõ possit
pro debito ciuili,fallit tñ vbi est suspe
ctus de fuga, per dictũ Im. in d.c.1. de
depo.quã opini.dicit esse multũ ęquã.
2 ¶ Sed † tu videas Gemi.45.dist.in sũ-
ma. ubi ponit tria. Et primò dicit,ꝙ
a in criminali a nunquam est licitum
capere clericum etiam de mandato
episcopi:& qui capit, est excommuni
catus,nisi sit incorrigibilis: & hoc fuit
dictũ Archi.ibi.¶ Item dicit,ꝙ si iudi
ci non ꝯstat,nec per probationes; nec
per p̃sumptiones, ꝙ deliquerit, quòd
capi non potest,& capiẽtes sunt excõi
4 cati,etiamsi illis cõmittatur. Hoc di-
c cit Ioã. An.in ca.si clericos.de senten.
excõ.in 6.per tex.ibi ĩ verbo, excessus
cõmissos.&ibi dicit,ꝙ multi illa queã
tur ignoranter.Si verò ꝯstat præsum-
ptiuè, tunc bene põt capi. Ita Do.ibi
alle.c.j. de depo.ibi non ꝯstabat cleri-
cũ habuisse pecuniam:sed q̃a Papa au
diuit,ꝙ habebat loculos, fuit captus.
Scd̃o pro hoc allegat tex.in c. suꝑ eo.
de crimi.fal. vbi clericus vtens literis
falsis,ponitur in carcere,& tñ nõ ꝯsta
bat ꝙ falsificasset. Tertiò allegat cle.
1.de hr̃. vbi inquisitor põt ponere si-
ne ẽpo clericũ hæreticũ in carcerem,
sed non ad torturã sine ẽpo:modo ad
torturã quis nõ ponitur, nisi ĩ defectũ
probationis.Io.And.in c.cũ in cõtem
platione.de regu.in 6.Ergo fuit capt⁹
ibi ad præsumptionẽ: quia si ꝯstitisset
ex ueritate delicti, nõ esset opus pone
re ad torturam. Præterea allegat c. ut
inquisitores.§.j.de hæreti.in 6.& ibi ẽt
dicit, ꝙ si capi non posset:nisi ꝯstaret
de delicto,sequeret̃ ꝙ nunquã torque
ri posset: q̃a tortura fit solũ, vt ꝯstet.
Ergo est signũ,ꝙ põt capi ex præsum-
ptione.Ita resident ibi supra Domi.vbi
discutit illud dictũ Arch.ibi & Io.An.
in d.c.clericos.Et ista oĩa reassumit ẽt
Do.in d.c.clericos,discutiens, an be-
ne loquantur Arch.& Io.An,& ibi di
cit,nõ obstare huic suæ ꝯclusioni tex.c
in c.si custos 27.q.1.q̃a dicit ipse,ꝙ lo
quuntur de captura & carceratione
ꝑpetua,quæ ꝑꝑ delictũ venit loco pę
næ.Et ista dicit ipse, bñ fateor ñ posse
fieri,nisi plenè ꝯstet đ delicto.Cleric⁹
3 †criminosus b fugiẽs põt capi a laico,
b ẽtsi eius non intersit.Ita Abbas hic,et
Car.ĩ cle.j.in j.q.de offi.or. & ibi Im. ĩ
2.col.Et dñt ipsi: Excõicatio nõ ĩcur
rit̃,nisi pro peccato mortali,c. nemo.
11.q. 2. Sed capiẽs clericũ criminosũ
non peccat: quia hoc facit authorita-
te l.capite quinto.ff. de adul. q̃ nõ est
correcta per c.si quis suadẽte 17. q. 4.
Et faciẽs aliquid authoritate legis,nõ
dr̃ peccare,l. Gracchus.C.eo.ti.đ adul
ter.& c.qui peccat.23.q.4.cũ si.Et hãc
partẽ tenet Ang.in d.l.si quis in serui
tute.ff.de fur.Do.in c.si quis ĩ clericũ.
50.dis.vbi limitat, nisi posset adiri su-
perior.& Bal.in §.furtorũ.Inst.đ obli.
q̃ ex delic.& Lap.alle.126. incip. Qui
dã in carcerib.publicis. Sed certè ibi
nihil dicit.Nõ ob.c.si uero.de sent. ex
cõ.q̃a lꝫ fuga in ꝓcinctu tm̃ operet̃, q̃̃
tũ fuga in actu:gl.& Bal.in l.pignoris.
C.de pign.tñ ibi nõ apparet, ꝙ eẽt in
procinctu fugæ clericus,nec est verisi
mile,maxime ubi non esset deprehen
sus in flagrãti crimine,& nõ a plurib.
Et in effectu tãdẽ teneas istã opin. ꝑꝑ
tot & tantas authoritates, si bene ani
maduertisti. Licèt hic Doc. uaria di-
cãt,tñ cõiter oẽs quasi in hãc opi.ĩcli-
nãt.Itẽ ẽt ex p̃dictis dictis Do. hic po-
4 test colligi, quòd communiter tene-
c tur, quòd † clericus debitor c fugiens
potest

a In criminali. *Adde tu, quòd clerici delinquentes possunt capi, vt præsententur ẽpo, ẽt à laico, & hoc in ipso actu delinquendi, vel immediatè post, sed ex interuallo nemo potest eos capere, nisi ex concessione ẽpi. De quo vide Io. An. in c. vt famæ. de sen. excõ. Adde Bar. in l. similes. C. de exhib. reis. do. Alex. de Imo. in l. ait prætor. §. si debitorem. ff. de his, quæ in frau. credi. Et ideo dicit Bal. Ang. et Imo. in c. q̃ ergo. §. si hęres. ff. de leg. j. ꝙ pater inueniẽs clericũ adulterantem cũ filia, si ipsum occidat, nõ incurrit pęnam Canonis. Adde etiã, quòd pro bono publico quilibet potest capere fugiẽtem, vt est text. in l. generaliter. C. de deci. lib. 10. no. Bar. in l. neminem. C. de exibend. reis.*

Clericus criminosus. *Adde quia cõtra doctrinam do. Abbatis in isto tex. positam facit tex. ĩ c. si uerò. in fi. de sen. exc. vbi expressè dicitur, quòd nõ licet clericum inuentũ in adulterio, vel stupro, capere, & etiã violentas manus imponere, nisi sint personæ q̃dã coniunctæ, q̃ ibi notantur. Et quãuis posset ad illũ text. responderi, quòd procedat, quando clericus non est in fuga, uel nõ est uerisimile, quòd fugiat, hic tamẽ multum restringit illã rationem, cum in dubio manifestum est seu uerisimile, quòd deprehensus in maleficio, timore ne captus ponatur ad torturam, quòd ipse fugiet, ut est casus notabilis in c. ut famæ. de sen. excom. Et ad hoc facit tex. in l. j. ff. de bon. eorũ, q̃ sibi mort. cõsci. et ibi Bar. vbi probatur, quòd accusatio est iust⁹ metus, propter quem ille, qui fugit, pręsumitur fugisse, eadem rõne faciat, quòd verisimile sit accusatum debere fugere, & sic custodiatur, quia iustus timor pręsumitur mouere quemlibet ad faciendum, vt euadat à periculo, ut patet in to. tit. quod me. causa. Vnde, quia deprehensus in crimine præsumitur fugitiuus, & legis dispositio faciens regulam, debet adaptari ad ea, quę communiter contingunt, l. nam ad ea. ff. de leg. Vnde si tex. ille in d. §. si uerò. de sent. excommu. uoluisset in illo casu quo clericus non posset fugere, uel non esset verisimile, ꝙ fugeret, nõ licere eũ capi, non erat simpliciter ponenda regula negatiua, cùm iste casus de facto cõtingat, et sit quodammodo contra naturam deprehensionis in delicto personali. Vnde non placet intellectus ille ad illam decretalem. Adde ergo, quòd vbi clericus est repertus in delicto, & continuat delictum, & non desisteret à delicto, nisi caperetur à laico, tunc licet vnicuique laico capere eum, & ligare. Ita dicit Abbas in c. si uerò. de sen. excommu.*

Clericus debitor. *Adde tu, ꝙ clerici, uel monachi in sacris constituti non possunt capi etiam per iudicem ecclesiasticũ, pro debito ex contractu, vel quasi. Ita Io. And. in c. si clericus. de sẽten. exc. in 6. secus si est debitor ex delicto, vel ex cõtractu ratione delicti. Ita Scribentes in c. j. đ depo. sic in etiam uidemus et doctoribus, in l. medicos. C. de profess. & med. li. 10. Adde tamẽ, quòd si clericus fugeret cum re, quam surripuit, nec ex solo clamore dimitteret rẽ, tũc laico lꝫ capere clericũ. & hoc mõ ĩtelligas ꝙ si clericus debitor aufugit adeo ꝙ aliter ipsi creditori cõsuli ñ p̃t, tũc lꝫ ipsi creditori laico capere clericũ đbitorẽ fugiẽtẽ, ut hic ꝑ do. Abbat. quẽ omnes sequuntur.*

põt licitè ẽt à laico capi. Et ꝑ ista ꝯclusione ẽ dictũ Archid. ĩ c. abbatis. 19.q.2.& do.Ant.in d.c.si verò ꝗ sent. excom.Imo.in c. lator.sc̃da colum.de pign. Abb. in c. vt famæ.de sent.excom.& Imo.& Car.in dicta clemẽ.1. de.offi.ord.dũmõ, ꝗcitius fieri põt pręsentet ẽpo, ẜm Host.in d.c.si verò.& do.Art.ibi.Item,nisi offerret satis factionẽ propriam, vel cautionem idoneã, quia si ille
5 non acceptat,erit excõicatus, ẜm Bal.hic.¶ † Vtrũ aũt deprehensio in flagranti crimine faciat notoriũ,ꝙ possit puniri absq; alia ꝓbatione? Do. Abb. hic post aliqua ꝯcludit, ꝙ deprehensio laicorũ tũc de mũ inducit notorium,qñ induceret ẽt notorium ꝯ̃ laicum deprehensum à laico.Sed aduerte,quia Abbas hoc non dicit,sed bene dicit,ꝙ in casibus,in quib.non induceretur notorium,si laicus deprehenderetur a laico, vel cleric⁹ a clerico,tanto minus faceret notoriũ,si clericus deprehenderetur a laico,non aũt dicit,ꝙ in casu,in quo laicus ꝗprehenditur a laico,& facit notoriũ,ꝙ ẽt isto casu faciat notorium ꝯ̃ deprehensum a laico, & vide Do.in c.si qs diaconus. 50. dis. vbi tenet idẽ in fi.& vide gl.& tex. & ibi Do.in c.de his.50.dist.& bene facit tex.in c. si Papa.in verbo, deprehensus. & ibi Dom.40. dist. & in c.si laici & ibi Do.34.dist.& in c.clericus.lo.1. & ibi ẽt Do. 46.dist.Et isto casu scias,ꝙ ad probandã infamiã laicus facit indiciũ,& non dr̃ per hoc testis ꝯ̃ clericum,sed po
6 tius dr̃ quædã examinatio ad informandũ.¶ Si † statutũ punit deprehensum de nocte,non habet locũ in uiso ꝗ nocte,Ita Ang.in l.j.C.de petit.bono.subla.li.10. Alleg. bonũ tex.in l.si Barsatoram. C.de fideius. vbi nõ dr̃ iũetus,qui solùm fuit visus,si ẽt non fuit deprehensus. ¶ In gl.in verbo, excõicari.uide hic Abb.ĩ 5.col.in vers.nũc venio.qui sequitur Io. And.quẽ & ego sequor. Vide, ꝗ posui in c. Pastoralis.§.ꝑterea.de offi. ord. in gl. in verbo,postmodũ.Et gl.bene loquitur ĩomnibus, & de hoc vidimus in c.atsi clerici.s̃.eod.Ideo omitto.¶ Respectu
7 † pęnæ exilij uide tex.in c.2.de clerico excõ.minist. vbi dicit tex.si ẽps verò minimè emendare potuerit iudicio regis in exiliũ ad requisitionẽ ẽpi mandetur. Nec obstat c.1.de calum.qa non loquitur propriè de exilio, ꝑꝑ doctrinam Archd.in c.cùm beatus 45.dist.ubi declarat,qualiter canon habet tria exilia.Et sic tex. noster in fi.loquitur de proprio exilio.Vltra Abba.hic, quas pœnas habeat ecclesia,vide c.quãuis,de pœnis.in Sexto,&
8 in c.a nobis.de apostatis.Itẽ † ecclesia põt aliquẽ priuare militia,& in foro pęnitentiali & cõtentioso.Tex. est in c.præceptum.in uerbo,& a Palatinæ dignitatis officio separabunt.32.q.5.& in c.nullus.el.3.11.q.1.ĩ verbo, cinguli condemnatione plectetur.& in c. 3. de pęni. & remis.in verbo,militiæ cingulo careat.Item adde,ꝙ aliqñ canõ ostendit,qua pęna possit secularis punire clericum.Ita intelligit tex.in c.si in synodo.63.dist.in uerbo,ultimis supplicijs.& ibi Arch.dicit,denotat pęnam, quam secularis põt imponere,& est tex.in c.oĩs autem ibi,capite plectatur.3.dist.Nam intelligit,id est,per eũ qui potest,& in c.delatori.5.q.sexta,& ibi gl. in c.si quis rapuerit 28.q.1.in verbo,capitali periculo,& Archid.in c.officia.24.q.vbi dicit,ꝙ princeps faciens legẽ, per quã sequatur mors hominis,nõ fit irregularis,quia non animaduertit ꝑ hoc in certã personã,nec uoluit aliquẽ occidere,qñ legem fecit,sed homines deterrere ab offendẽdo & maleficia perpetrãdo, & uide tex.in c.ex literis. de excess.ꝑlato.ubi imputatur illi episcopo,qui dixit esse malum,ꝙ non moreretur.& ibi dr̃, ꝙ est irregularis, sed illud ideo ibi fuit,qa erat in facto,secus, si de iure respondisset,nec fuisset in facto.Et ideo idẽ dicendũ, vbi fit lex gñalis de puniendo cõmittentes tale delictũ.Nõ enim designatur per hoc certa ꝑsona. Itẽ adde ꝑdictis, ꝙ aliqñ ecclesia ponit aliquẽ in perpetuo muro.tex est in c.1.in verbo,perpetuo immurandus.de hæret.in Sex. & in c.vt cõmissi.eo.tit.in verbo,Carcere,vel muro.Itẽ imponit mulieri,quæ habuerit duos viros, vt sibi tondeãtur uestes,& abscindant crines,& publice uituperetur.tex est in c.de Benedicto. & ibi gl.32.q.1.Et ꝙ pro similib.criminib.ecclesia possit vituperare committentes,est ẽt tex.in c.ẽpi.26.q.5.& in c.cùm haberet. ibi publicæ pęnæ subijci.de eo,qui dux. in mat. quã pol. ꝑ adult. ꝑdictis adde tex. in c. ad audientiam. de crimi. fal.ubi signatur in facie falsans literas principis, quæ pęna imponetur per manus iudicis secularis,licet de iure ciuili talis pęna non imponatur, l. si quis. C. de pœnis. Et ibi dicit Ang.no.ad statuta,innuens,ꝙ talia statuta,ꝗ mãdant aliquẽ bullari,sint illicita.¶ Excõicatio dr̃ maximus gladius in ecclesia, s.gladius disciplinans: sed non est maximus eradicans. Ita Do. in c.pro humani.ꝗ hom.lib.6.& Io.de Ana.in c.qualiter,lo. 2. in prin. col. pen.de accusa. ubi sequitur Do. Et in impositione istarũ pęnarũ aduerte ad illud,qđ dicã in fi.Et de pęnis ecclesiæ uide etiã plenè Host.in tit.de pęnis.§.quas pęnas.
9 ¶ Vtrùm aũt data vna incorrigibilitate possit secularis statim eũ apprehendere? Dicit hic do. And. ꝙ est opus requisitiõe ẽpi,ut dicit Host & sic ꝯ̃ Abb.& dicit ipse,ꝗ hoc esse tex.in c.2. in verbo,ad requisitionem.de cler. excom.mini.Pręterea dicit ipse,reliq̃æ clericatus remanentes in tali clerico facinoroso,& incorrigibili,habẽt per aliquid operari. Et ideo dicit ipse, ꝙ secularis non possit statim apprehẽdere. Præterea dicit, ꝙ imo ẽt uñ, ꝙ opus sit sñia declaratoria circa hoc, ut hic dicit do. Car.& sic in hoc tenet ẽt ꝯ̃ do. Abb. & dicit ipse,ꝙ sibi vr̃ ꝑ istum tex.ꝙ talis sñia declaratoria non sit interlocutoria,vt inquit Car.sed imo quasi diffinitiua, ut hic latè per ipsum.col.22 & tribus sequẽ.quẽ uideas. Aliter verò ĩ hoc & pulchrius & melius & subtiliùs distinguit hic do.meus de Are. hic in 4. col.& seq.cuius dicta aliter non transcribo,cũ videri possit. Sed ex omnibus di-*ctis doctorũ hic cõiter* collige,ꝙ ptãs circa hoc data seculari non exerceretur,nisi declaret qualitas ipsã conferens,per tex.in c.cùm ẜm.de hæret.in 6.in fi. Per quẽ dicit Abbas in c.qualiter.in fi.ĩ eo.ꝙ si possessio clerici tributoris principis secularis caderet in cõmissum,nõ põt princeps in illã extẽdere manum,nisi priùs declaret per iudicem ecclesiasticũ,ꝙ inciderit in cõmissum, ꝑ illum tex.Dicit ẽt Abb.ĩ c.verũ de fo.cõp.ĩ ult.col.ꝙ l3 eccl'a non seruet pactũ appositũ in ꝯtractu & traditione rei, ꝙ tñ nõ põt laicus ꝓpria authoritate capere rẽ,quasi ꝯtractus sit rescissus ꝑꝑ pactũ nõ seruatũ, nisi prius sup hoc ꝑcedat declaratoria,s.ecclam non seruasse pactũ. Et uide Do.in c.j.de homi.in 6.§.fi.in 5. col. ubi dicit, ꝙ oĩa iura,ꝗ ĩponunt pęnã ipso facto,nunquã hñt locũ,nisi ꝑcedat decl'atio,ipsum incurrisse pęnã,& ideo non poterit qs puniri añ illã decl'atione. Et idẽ dicit Bal.in d.c.1. §.1. de feu. sine culpa non amit.& ĩ auth.qui semel. C. quõ & qñ iudex in 1. col. & in auth. hoc amplius. C.de fideic.ubi dicit,ꝙ in casu illius auth. requiritur decl'atio. Et Bal.in l.j.in 31.C. col. ꝗ ꝯfes. ubi dicit,ꝙ ĩ casu.c.2.ꝗ ꝯfes.in 6.requirit declaratoria: & Bar. in l. eius, q delatorẽ. ff. de iure fis.vbi a dicit, ꝙ illa fuit prima lex,ꝗ fecit sibi honorem in ciuitate Perusij, ubi dicit
10 ꝙ † qs non habet pro ꝯfesso,si non respondet positionibus,nisi ꝑcedat ꝗclaratio. Vltimo allego Lapũ allegatione 137.ubi dicit,ꝙ bñcium quo qs est priuatus ipso iure non põt alteri ꝯferri,nisi ꝑcedat declaratio. Vñ intricatè loquitur ꝑꝑ gl. ꝗ uoluit contrariũ, ĩ c. commissa.in uerbo, iusto. in fi. de ele. in 6.Et ꝓpdictis faciunt multa expla Spec.in ti.de loca.§.item aliqua. uers. 42.& Car.& Abb.hic. ¶ Limita primo,nisi factũ sit adeo notoriũ,ꝙ nulla opus sit declaratione:quia tunc ipso facto pęna est incursa.Ita Abb.hic,& in cle.ꝑsenti de cẽsibus. Et ista est limitatio ad oĩa prædicta. Et ponit Bal. in l. iubem⁹ 2.§.1.C.de sacro.san.eccl.dũ dicit,si factũ reuocatur in dubiũ, requiririt declaratoria. Ergo in facto notorio secus.Et idem sentit Domin.in d.cap.

a *Quis non. Adde tu,qđ istud uerum est, ꝙ contumax non habetur ꝑ cõfesso, nisi ꝑnũcietur, tñ hoc intelligas procedere,si legatur,alias secus est.Ita limitat.Bal.in l.j.ĩ 6.col.C.ne ex delic. ꝗfunc. Adde,põe qđ cõtumax moriatur,an talis ficta cõfessio trãseat cõtrahẽdes? Vide Bar.in l. manifeste.ĩ fi.ff ꝗ iure iu. & adde Bal. in l.3.qui test.fac. pos. q ibi limitat dictum Bar. in d. l.manifestè.*

cùm ſm.& in c.ordinarij.§. ꝙ ſi forte.de offi.ordina.in
6.ſubdens vtrobique,ꝙ debet dari terminus ad ſe defen
dendum,ꝑ illum tex. Quā practicā de aſſignatione ter-
mini intelligerē,niſi ꝯſtaret notorium eſſet tale, ꝙ nul
lam tribueret excuſationē ꝑꝑ ſm limitationē ſcdæ ꝯ-
cluſionis.¶ Limita ſcđo,qñ factum & qualitas iā ade-
rāt añ inchoatū iudiciū. tūc.n. requirit̄ declarō,ſecus,ſi
cōpetit & adſit iam inchoata lite. Ita Io.An.ī Spe.in ru
brica de ap.inſi.& in d.c.cum ſm.& Lap.dicta alle.127.
& loquit̄ Io.And.de bñficio ſcđ'ij āni dato appellato īpe
dito,qđ bñficium cōpetit abq; alia declarōne. Moue-
tur per l.ędiles.prima.§.itē.ff.de ædil.edic.in quo ꝯſide
ra,ꝙ ille caſus nō differt à caſu de cōtumace,& tñ in eo
requiritur decłatoria,vt per Bar.in l.eius,{q} delatorem.
¶ Limita tertiò,niſi agat̄ de pęnis trahentib. ſecū exe-
cutionem,q̄a in iſtis non requiritur decłatio. Ita Imo.
in c.felicis,de pœnis,in Sexto, quem ſimpliciter refert
ibi Do.in 3.col.Iſta eſt una maxima limitatio ad oīa ꝑ-
dicta.Contra tñ ſtringit,qđ vult Pet.de Anc.ꝯſ.189.īci.
Trib.de cauſis.in 2. col. vbi loq̄tur in infamia & excōi-
catione lata à canone, & tñ dicit, req̄ri declaratoriam.
Item ꝯ iſtā limitationem facit gl.in cle.ꝑſenti. de cen-
ſib.& in cle.2.de pęnis,loquentes de excōicatione,q̄ tra
hit ſecū executionē,c. Paſt.in fi.de appel.Sed dicas,ꝙ il
læ gl.non loquuntur,qñ ꝓnunciatur ſuper executione,
ſed ſuper defectu,quo declarato effectus excōicationis
trahitur retro.Ita dicit Io. An.in d.c.felicis.Non obſtat
dictum ꝯſilium,q̄a reſpectu excōicationis aliter eſt di-
cendum,q̄a non tenetur q̄s euitare excōicatum in diui
nis,vel extra,ſuſpenſum,vel īterdictum, donec ſit facta
per iudicem decłatio,niſi ꝯſtaret eum ita ligatū,ut nul
la poſſit tergiuerſatione celari.Ita ſtatuit Marti.Quintꝰ
in ꝯcilio Conſtantiæ,& fuit reformatum per Eugeniū
in ꝯſilio Baſilienſi, anteq̄ ſchiſma oriretur, ꝓut refert
Archiepiſcopus Florentinus in ſumma de cenſuris,vbi
diſputādo ꝯcludit,Papā hoc potuiſſet facere ad euitan-
da ſcandala:& ita ꝯſiderauit glo.3.in cle.grauis.de ſnīa
excōica.ſuꝑ qua do.Abb.de hoc meminit.Qđ no.q̄a ē
vtiliſſimum ſcire.¶ Limita quarto in caſu c. periculū.
§.ꝑterea.de electio.in 6.vbi dicit Dom.eſſe caſum ſpe-
cialem,in quo quis eſt priuatus omni iure, qđ detinet
abq; alia ſnīa.Conſidera,q̄a ibi nihil dr̄ de decłatione,
niſi dicas,ꝙ ibi pęna trahit ſecum executionem.In iſta
decłatoria citatur pars,ut eſt gl.in d.cle.ꝑſenti.de cenſi
bus.& in d.cle.2.de pęnis.& Gaſpar Calderi.& Moder
ni in c.2.de ſponſ.& Pe.de Anc.in d.ꝯſ.& Do.allegan-
t.ad limitationes.¶ Limita igitur hoc eſſe uerum, qñ
habet diſcuti factum,ꝑpter qđ q̄s dr̄ excōicatus,ſed u-
bi ꝑſuppoſito delicto ꝓ indubitato q̄s declaratur excōi
catus,tunc non eſt opꝰ citatione.Ita Rom.cōſ.ſuo 482.
ad fi.ubi dicit,ꝙ multi allegant dictas gl.aliter,& malè,
& ibi Ro.alle.tex.in c.reprehenſibilis.de ap.ubi dicit
tex.ꝙ non fertur excōicatio,niſi ꝑmiſſa monitione,niſi
ſit talis pęna excōicationis q̄ incurratur ipſo iure.Et ita
etiam illum tex.no.ibi Abb.& Moder.in 2.col.Et hoc
mū intelligo Rotam in antiq̄s deciſio.21.inc.no.ſi pe-
tatur.ubi dr̄,ꝙ ubi petitur aliquem decłari excomuni
catum,non requiritur litis cōteſtatio,ſed citatio.Nam ī
telligo,ꝙ req̄ritur citatio,ubi diſcutitur factū. Et ita ēt
vr̄ intelligere Nicolaus Milus in Repertorio ſuo,in uer
bo,citatio.§.82.dicens,ꝙ iſta citatio fit, ubi negatur fa-
ctum,ex quo a iure pęna infligitur,& ibi per eundem in
§.98.incip.citari debet quis.Et idē ſentit Lud.in l.is,cui
bonis.ff.de uer.obl.in 6.col.ubi dicit,ꝙ ubi iudex vellet
excōicare de nouo illum,q̄ eſt excōicatus à lege ꝓ eodē
crimine,non eſt opus ſolennitate, c. ſacro.de ſen.excō.
ſ.monitione,& de hoc dicit fore caſum in d.c.reprehen
ſibilis.& ibi gl.in verbo,ipſo ſuo genere.de appell.¶ Se-
cunda limitatio eſt reſultans ex ꝑcedenti, niſi declina-
toria excōicatio fieret ſuꝑ exceſſu notorio,q̄a tunc non
eſt opus citatione.Tex.in c. peruenit. primo, de app.&
ibi do.Abb.latè,& do.Philip.de Peruſio,& ponit Abb.
in c.parochianos.de ſent. exc. in 1. col. & hoc eſt in ex
11 cōicatione clarum.In † alia verò mā notoria,l3 nō eſ-
ſet opus decłatione,ut vidimus in ꝑcedenti concluſio-
ne,tñ opus eſt ut detur terminus ad ſe defendendū, ſm
Do.in d.c.ordinarii.§.1.de offic.ord.in Sexto.Qđ tñ in
tellige uerū,niſi eſſet factū,ī quo nulla poſſet cadere ex
cuſatio,quia tunc non eſt opus aſſignatione termini ad
ſe defendendū.Ita Abb.latè in c.accepta.de reſt.ſpo.in
2.col.& Ant.in c.in nr̄a.de cohab.cler.& mul.& ibi ēt
Abb.in fi.& eſt bonus tex.in c.cū olim.de iud.& ibi dixi.
Et nota,ꝙ ſnīa facta ſuper notorio non ad finem condē
nandi,ſed declarandi aliquē actū nullū,non requirit ci
tationē,ut puta,ſi decłetur ſtatutum eſſe ꝯ libertatē ec-
cleſiaſticā.Hoc ponit Milus in repertorio ſuo in uerbo,
citatio.§.25.& Archidia.in c.Lotharius,prope fi.2.q.1.
cum his,q̄ poſui in c.eccła ſanctæ Mariæ.in uer.ſm re-
mediū,de conſt.¶ Limita tertiò,niſi ſit periculū de fu-
ga,quia tunc iudex volens dcłare aliquē incurriſſe pę-
nam,non citabit ipſum,ne ille interim arripiat fugam.
Ita Abbas hic Io.And.in ſił'i in c.1.de homi.in 6.ubi di-
cit,ꝙ teſtes examinantur parte non citata, ubi timetur
de potentia partis,& ibi Do.in §.fi. vbi dicit, ꝙ omitti-
tur citatio, quotieſcunque ex ea induceretur īpunitas
criminis,& allego Bal.ēt in l.conſentaneum.C.qūo &
qñ iudeū.verſ.q̄ro una cū Butrigario.vbi dicit,ꝙ ī caſu,
ī quo timetur de fuga,poſſint recipi teſtes parte nō cita
ta.Et hoc dicit ibi eſſe ſpecialiſſimū,ne citatio inſtruat
rerum ad fugam.Item allego Bal.in l.cunctos populos,
in lec.in ult.col.C.de ſum.trin.& fide cathol.ubi dicit,
ꝙ vbi quis eſt ſuſpectus de fuga,nō eſt neceſſe ꝙ edictū
ad eū veniat,nec ē citandus.Allegat Inn.in c.eū literis.
de exceſ.ꝑlatorū.vbi hoc dicit,& Sali.in l.abſentē.C.đ
accuſ.in 3.col.ubi dicit,iudices Moderni inuenerūt bo-
nam practicā.Habita.n.informatione a teſtib.incipiūt
a citatione reali,nō aūt verbali.Faciunt multa,q̄ ob ſu-
ſpicionē fugæ ſunt inducta,de quib.ī l.ait ꝑtor.§.ſi debi
12 torē.ff.de ijs,q̄ in fraudē cred.¶ Et no. ꝙ † l3 a pęna le-
gis,vel ſtatuti non poſſit appellari,l.ſi qua pęna de ver.
ſigni.c.q̄a nos.de ap.tñ a ſnīa decłaoria pęnæ l.incurſæ
bene appellatur.Glo.eſt in c.cupientes.§.ꝙ ſi per.20.in
verbo,priuatos,de ele.in 6.Et illam gl.ſequitur Abb.in
c.peruenit.lo.1.de app.& in d.cle.ꝑſenti.& in conſ.c.in
1.uol.col.2.inc.ad claram & luculentam.Et ibi dicit,ꝙ
l3 in facto verè notorio non poſſit appellari,c.cū ſit Ro
mana.de appel.tñ a ſnīa dicente factum notorium, be-
ne pōt appellari,per d.gl.qua etiam ipſe ſequitur in d.c.
peruenit.& ibi Philippus de Per.Et allego Bal.in l.1.C.
ne ex delic.defun.in 6.col.ubi dicit, non dicas, appello
ab iſta pęna:ſed dicas,appello,quia non ſum culpabilis,
vel q̄a non eſt probatū me incidiſſe in pęnā.Et dictā gl.
ſequitur etiam Lud.d.conſi.492.& Abb.in c.fi.in 7.col.
de iuramen.calum.ubi dicit,ꝙ talis appellatio declara
toria excōicationis incurſæ ſuſpendit, l3 alias ſentētia,
per quam quis excommunicatur,non ſuſpendatur per
appellationem,c.Paſtoralis.de app.& idem dicit Cardi
nalis in cle.1.in vlt.col.de ſequeſt.poſ.& fruct.dicēs,hoc
eſſe ſingulare & utile in practica,& idē tenet ibi Im.in
fi.Item adde,ꝙ priuatus per ſnīam ſtatuti perdit ſtatim
titulum & dominium,& non eſt opus in hoc declarato
ria.Iſta eſt gl.penul.in c.propoſuit.de conceſſio.ꝑb.de
qua do.Cardinalis ꝯſ.ſuo 124.inc.Quidā frater Bñdictꝰ.
Et ita intellige no.ꝑ Imo.in c.qualiter.col.4.de accuſa.
ADDITIO.*Et de his omnibus uide etiam plene & ornatè do. Felinum in c.Rodulphus,in 25.col.in verſi.ſed declaratoria.cum ſeptem ſeq. columnis,ſupra de reſcr.vbi ponit aliqua, quæ no.hic,& econtra aliqua hic,quæ non ibi.Philippus Symoneta.*
Querit hic dom.Ant.& alii,quomodo cognoſcatur in-
corrigibilitas?Do.in c.neminē.45.di.dicit,ꝙ ſi repreh&ē-
ſus ſemel uerbis ſe non emendat dicitur incorrigibilis,
& ibi dicit,ꝙ de hoc eſt tex.in c.præcedenti,ibi,hoc in-
tellige,quo ad incorrigibilitatem,largè.Et no.ꝙ l3 ad
ad priuationē beneficii,uel priuilegij requiratur fortè
trina monitio,c.ex tuæ.de cle.non reſi.tñ fallit in moni
tiōe facta ī ſynodo ſub pęna priuatiōis bñficii,uł priuile
gij cłalis,q̄a illa habet̄ ꝓ trina.Hoc fuit ſingulare dictū
do.Ant.in c.2.nec cle.uel mon.đ quo Milus ī Reperto-
rio

rio suo in verbo, citatio partis, §. 62. ꝙ non placet Ab. in
d.c.2.Rõ,qa vbi ius reqrit in mã priuationis trinã cita-
tionem, non sufficit vna ẽt peremptoria, vt est gl. in cle.
j.in ver.tertio.de vita & honest.cle.& dixi in ca.ↄsuluit.
de of.dele.¶Fugiens de carcere dr̃ incorrigibilis:oẽs ĩ c.
vt ↄmissi.de hæret.in 6.¶Circa pęnam eorum, q̃ iniun-
gũt carcerem mortalem, ponit hic Ab. Ego vero allego
13 Bal.in l.de pecorib.ĩ fi.C.ad l.Aqui.vbi ↄsuluit,ꝙ† si qs
moriat̃ in carcere,ep̃s non fit irregularis,qa ei⁹ actus nõ
est immediate cã mortis,nisi posuisset in loco arcto qui
careret sufficienter aere,vel ex paucitate cibi ↄsumptus
periret,quia tunc est irregularis. Alle.l.necare.ff. de li.a-
gnosc.vbi necare dr̃, qui non aluit,& c. pasce fame mo-
riẽtem.86.dis.ibi,si non paueris, occidisti,& alle.Io.An.
in c.1.de apostatis.vbi dicit,caueant multum p̄lati,quia
carceratis relinquit̃ vita, ꝫ cum miseria. & ideo si mo-
riuntur ex nimia miseria,incurrit̃ irregularitas,& sequit̃
ibi Ana.& in c.qualiter.in 4.col.de ac.& do.Ab.in c.vni
uersitatis,de sen.exc.vbi dicit in 2.col.ꝙ excessiua corre
ctio,vl̃ tortura facit ep̃m irregularem. Item allego Bal.
in d.l.1.de emenda.seruo.vbi dicit, ꝙ si ꝑꝑ torturam ĩ-
moderatam morit̃,iudex debet decapitari.quia tormẽ-
ta non dñt esse barbarica. Et idem dicit Bal.in c.at si cle
rici.s̃.eo.¶Limita ex dictis Bar.in l. qõnis. ff. de qnæsti.
nisi excessus in tortura fieret ex qualitate existẽte ĩ reo:
qa tũc non imputabit̃ mors. Et idem tenet Sal.in l.Grac
chus.C.de adul. vbi plenissime examinat, & ibi dicit ꝙ
excessus in hac mã potius æquiparatur culpæ q̃ dolo.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum impetratum cõtra violentum possessorem, transit in singularem successorem.*
2 *Instantia inchoata contra defectum, an transeat in successorem.*
3 *Instantia inchoata contra laicũ, an transeat in clericũ successorẽ.*
4 *Executio contra hæredem fieri non põt ex sententia lata contra defunctum nisi prius idem hæres citetur.*
5 *Successoris appellatione in dubio intelligitur de vniuersali.*

CAPITVLVM XI.

1 QVia G ¶† Rescriprum impetratum ↄ̃
violentũ occupatorem transit
in singularẽ successo.succedentem sciẽter
a in vitium. Genitiuus a importat dñium. Vi
de gl.in ver.suarum.in c.ꝑ illorum. de p̃b.
& gl.in ver.cor.& ibi Do.in c.1.§.fi.de
vsur.in 6.& gl.& Doc.& do.Ab.in c.1.
de post. p̃l. Ex quo infert̃,ꝙ statutũ lo-
quens de domo alicui⁹, verificat̃ in do
mo ↄducta, non ex vi vocabili, sed ex-
cõi vsu loquendi, s̃m Bar. in proœmio
ff. noui, & ibi ẽt Ro. defendens Bar. ab
impugnatione Im.& latius hic do.An.
in 5.col.in 4.notabili.Quib.adde,q̃ di-
xi in c.ꝑ tuas.in 2.col.post Arc.ibi.j̃.de
ꝑb.& vide gl.in c.quo iu.8.dis.vbi glo.
ponit de ver. Tuũ, Suũ, & Meũ, & ibi
late Do. Et vide In.in c.dilectus.de rel.
do. vbi dicit, ꝙ si laicus petit eccl̃am
suam, impropriat̃ & exponit̃, i. iuspa-
tronatus, qđ hẽt ĩ ea.¶In gl.1.dicit hic
do.An.ꝙ isti non poterant ꝓcedere ni
si Papa mandasset ꝑ s̃m res.& sic sentit
scđam lecturam gl. hic esse veriorem.
Alle. Ang.in l.postulante. ff. ad Treb.
vbi dicit, ꝙ statutum, qđ disponit, ꝙ
ꝓmissor possit capi iuris ordine ñ ser-
uato, non extendit̃ ad hr̃dem ꝓmisso-
ris. Ergo nec resc. Item alle. Ang.in l.si
actio.C.si vnus exhære.cre.vbi dicit,ꝙ
instr̃m guarentigiæ non habet talem
executionem ↄ̃ tertios possessores te-
nentes obligatas res debitoris, sicut ha
beret ↄ̃ ipsum debitorem. Item alle.&
alia, de quib. hic per ipsum, q̃ videas.

Sed his non obstantib. vera est opinio
cõis. Et de istis dictis do. An.hic j̃. fiet
mentio,& de resc.qualiter trahatur ad
successorem, vide scripta per me in c.
significauit.de resc.vbi plene & late di
2 xi post alios. ¶An † instantia inchoa-
ta ↄ̃ defunctum transeat in successo-
b rem b, Ab. hic ponit quinq; casus. Di-
cit hic do. meus super quinto casu qñ
iudex mortuo accu. est informatus de
crimine acc.& c. scias, ꝙ nedum iudex,
sed ẽt quilibet alius mortuo accusato
re, vel impedito, potest ex eadem instã
tia ꝓsequi primam acc. dummodo re-
petat illam intra 30. dies. Alle. tex.l.si
quis libellorum.§.fi.& ibi Bar.ff.de ac.
& in l.si quis repetere.ff.ad Turpil.& i-
bi ẽt Bar. Et dicit, ꝙ isto casu re⁹ admit
tit̃ ad opponendas exceptiones decli-
natorias, quas alias non potuisset oppo
nere ante q̃ esset mortuus, vel impedi-
tus ac. Tex. est in l.hos accusare.§. hoc
beneficio.ff.de ac. An aũt hoc sit verũ
ꝙ iudex possit ipse prosequi ex eadem
instantia accusationem, dicit do. meus
nihilominus, ꝙ de hoc sunt opin. & ꝙ
Bar. tenuit ↄ̃rium in disputatione sua
incipiente, Iudex maleficiorum, q̃ po-
nit in l.4.§.hoc aũt iudicium. ff. de dã.
infec. Tñ ipse tenet ↄ̃rium per l. pe.in
prin.ff.de pub.iu.inducendo, vt hic per
ipsum in 2.col.ad fi. Limitando tñ, vt
hic per ipsum, in accusatore impedito
qñ esset impeditus longo impedimen
to, vel ineuitabili, secus, si breui, quia
tunc deberet expectare acc. vt hic per
ipsum.¶Dicit hic do. meus ↄ̃ Abbatẽ,
3 ꝙ † imo instantia inchoata ↄ̃ laicum,
transeat in cl. successorem, alle.l.3. C.
de hære.ac. Præterea dicit ipse, hoc ius
instantiæ iam erat deductum in esse,&
reus obligatus erat instãtiæ. Ergo per-
sona priuilegiata respectu talis iuris
non vtitur priuilegio suo, l. fiscus ff. de
iure fi.cũ si. Non obstat, ꝙ clericus ha-
beat iudices suos, coram quib. in futurum debet ↄueni-
ri, quia dicit ipse, cum istud habeat depẽdentiam neces-
sariam à p̃terita obligatione instantiæ, qua erat obliga-
tus defunctus,& in q̃ successit clericus hæres, certe dẽt at
tendi principium,& non finis, l.damni.§.Sabini.ff.dam.
infec. Et sic dicit, ergo instãtia transibit ↄ̃ clericum, qc-
quid dicat hic Ab. Et sic residet ipse,& dicit esset cogitã
dum ꝑꝑ authoritates ↄ̃rias, q̃ forte obtinerent in practi-
ca. Dicit hic An.ꝙ instantia inchoata cum laico defun-
cto transeat in cle.suc.tenet Im.in l.si eum hominẽ.ff.de
fideiu. vbi mouet̃ ad hoc tenendũ, qa clericus p̄t recon
ueniri coram laico. Sicut ergo ibi ius tolerat hoc ꝑꝑ pręe
uentionem & inchoatiouẽ litis factam corã laico, certe
eo. mõ tolerabit̃ isto casu ꝑꝑ præuentionẽ & inchoatio
nem factam iam cum defuncto. Istud tñ fundamentum
dicit hic do. An. sibi nõ placere, qa istud, an clericus pos
sit reconueniri coram laico, est dubium in iu. Iõ ipse per
alia quatuor dicta tenet hic, ꝙ instantia transeat. Et pri-
mo dicit ipse, clericus non põt esse ↄductor, & tñ, si suc.
ↄductori, põt perseuerare in ↄd. Ista est gl.in c.j.j̃.ne cle.
vel mo.& ibi Doc. Simil̃r ergo patet, ꝙ cle. p̄t ↄtinuare
illud, quod nõ poterat principalis. Ergo in ꝓposito ꝫ ip
se à principio ñ posset ↄueniri corã laico, tñ quo ad instã
tiã inceptã dẽt posse ↄueniri, vt suc. qa nõ dr̃ principal̃r
ↄueniri, sed fieri ↄtinuatio instantiæ iã inchoatę. Secun
do ꝓ hoc alle. Bar.in l.1.§.sed si iure.ff.de fal.vbi per illũ
tex.dicit Bar.ꝙ si statuto cauet̃,ꝙ nobilis non possit reci
pere cessionẽ à populari, ꝙ nihilominus poterit habere
actionẽ à populari vt suc.& sic patet,ꝙ illud, quod quis
non

a Genitiuus, *Adde tu, ꝙ genitiuus non semper denotat dominium, & sic aliquando denotat nudã detentationẽ excõi vsu loquendi, vt sunt isti simplices detẽtores, depositarij, cõmodatarij, & coloni, qui solent appellare possessionẽ suã, quam colunt. De quo vide bonã gl.in l.2.ff.de origi.iu. Adde tamẽ, ꝙ genitiuus ex ꝓpria & stricta significatione verborũ denotat dominiũ. Et ideo genitiuus positus in statutis debet intelligi in dominio vero. Adde ad ista do. Abb.in c.1.de postu. prælat.in 7. col.in ver. vidi tamẽ ad principale. Adde etiã Bar. in l.1.§.ꝓtãtis.ff.de peculio. qui dicit, ꝙ genitiuus in statutis intelligitur in propria significatione. Adde ẽt Bar. in l.parui.ff. nau.cau.stab. qui ibi dicit, ꝙ genitiuus intelligitur aliquando in possessione tãtum. Et vide etiã Bar. in prima constitutione C. qui dicit, ꝙ bona alterius, possessa per alium, cõprehenduntur aliquando per statuta, vt puta, qui dãnum dederit ĩ possessione Titij, intelligitur, etiamsi nõ sit sua. Adde do. Alex. de Imo. in rub.ff de iuri. om. iud. & Fran. Paui.in prima constitutione.C.*

b In successorẽ. *Pro cuius articuli decisione vide do. Soci.in consi. 31. inci. Prosequendo ordinem. versi. aduertendum est, in j.parte, char.62. Sed an transeat in successorem dignitatis, vide Pau. de Leaza. in q. latæ sententiæ.*

non pōt habere vt principalis, p̄t habere vt suc. Tertio allegabat Io. An. in addi. Spe. in ti. de sen. pla. §. qm̄. ver. qd si pc. vbi dicit, ꝙ si iudex tulit sn̄iam ꝯ Titium, qui Titius appellauit & mortuus instituit hęredem ipsum iudicem, qui ꝯ eum iudicauerat, ꝙ talis iudex poterit ꝓsequi ipsam appellationem, vt successor Titij. q̄ tn̄ ipse, vt iudex ꝓsequi nō potuisset. Item alle. gl. in l. 1. C. de edē. q̄ vult, ꝙ lꝫ fęmina non teneat edere rōnes, qa non pōt esse argentaria, vt l. fęminæ, ff. de eden. tn̄ si successit argentario, poterit edere. Item alle. Bal. in l. madatum. C. manda. vbi dicit, ꝙ lꝫ societas non possit incipere à pupillo, tn̄ incępta cum maiori, poterit cum illo ꝯtinuari. Et ita residet hic ipse tenens ꝙ instantia incępta cum laico transeat in clericū suc. ¶ L. hæres absens. in prin. ff. de iu. q̄ vult, ꝙ sit ꝯueniendus, vbi erat ꝯueniendus defunctus, non procedit in hr̄de clerico. Ita Ab. hic, & Bar. ibi.

ADDITIO. *Adde his do. de Rota in deci. antiquis, in ti. de fo. cōp. 5. inci. obligatus est laicus. vbi dicunt, ꝙ lꝫ laicus esset obligatus obligatione, q̄ habeat executionem paratā, ita ꝙ nullę exceptiones, nisi certæ exceptæ, poterant illi opponi, ꝙ nihilominus clericus illi laico succedens poterit opponere cōtra dictam obligationē alias exeptiones debitas præter exceptuatas corā ecclesiastico. Scd̄o addo Bal. in l. si qs presbyter, la 2. C. de episc. & cl. vbi dicit, ꝙ si laicus instituit clericum rogando secrete, vt restituat hæreditatem spurio, bona auferentur hæredi p fiscum ecclesiasticum, & non secularē. & econtra si clericus hoc mō instituat laicū rogando, & c. bona auferentur hæredi p fiscum secularem, & non ecclesiasticum. Tertio addo Bal. in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. in ver. & ex istis. vbi dicit, ꝙ clericus succedens alteri, nunq̄ perdit priuilegium fori. ¶ Limita, dummodo clericus alleget priuilegium in corpore iuris inclusum. secus si aliquod priuilegium Papæ. puta ne conueniatur corā suo episcopo, qa hoc priuilegiū non operatur cōtra d. l. hæres absens. quia ille tex. tollit priuilegiū. ita Bar. ibi. & do. Ab. hic. Intellige tamen ꝙ per hoc non conueniatur coram seculari, sed corā ep̄o suo. ¶ Limita secundo, dummodo instantia sit inchoanda contra clericū, secus, si iam inchoata contra defunctum erat: tunc enim transit, secundum Modernos hic contra Ab. Et hoc tenet ēt Imo. in d. l. si hominē. de fideiu. & Pau. de Cast. in d. l. hæres absens. & Pau. de Cas. & Lud. in l. si constante. §. fi. ff. sol. ma. Non obstat, quod dicitur de fisco, quia est falsum, quia imo instantia transit in fiscum, vt ibi per eos. Nec obst. l. si constante. §. fi. ff. solu. ma. quia instantia ibi expirat quo ad mulierē, non aūt, quo ad fiscum. Itē respondet d. §. fi. & alijs modis, de qb. ibi per eos. Contra hanc limitationē tenet hic do. Ant. & Imo. sibi contrarius, & Ab. hic. s. ꝙ imo instantia inchoata cum laico defuncto non transeat in clericum heredem. Idem tenet Bal. in l. 1. C si penden ap. mors interue. & Ange. in l. tam ex contractib. ff. de iud. & Bal. in c. in præsentia. de probat. vbi dicit, ꝙ instantia litis non transit in monasterium monacho profitente. Item pro hoc faciunt verba do. de Rota in d. decis. 5. dum dicunt, ꝙ licet pp̄ p̄uentionem causa debeat continuari, vbi est cępta, dato ꝙ persona mutet cōditionem, c. proposuisti. de foro cōp. tamē illud est verum, vbi eadem persona est præuenta. secus, si diuersæ. Quod nota ad ꝓpositum, quia facit multū Et quadrat, ꝙ instantia inchoata cum laico defuncto nō transeat ī clericū successorem. Pro hoc facit disputatio do. Ant. quā allegaui in c. ecclesia S. Mariæ. de constit. q. 15. vbi dicit, ꝙ clericus succedens laico, contra quem erat decursa pars pręscriptionis statutariæ, non ligatur ex illo statuto, neque ex illa pꝛæscriptione. ita in ꝓposito nostro non nocebit instantia clerico, quia erat alligatus defunctus per quasi contractum. Bonum est. n. arg. de pacto ad statutum a Et dato, ꝙ de fisco sit dubium, tamen de clerico non inuenitur iure cautum, qđ succedens laico perdat priuilegium. Iōstandum est regulę, ꝙ clericus non dēt cōueniri coram laico. Et istā partē puto veriorē contra Moder. Et ad tollenda omnia contraria allegate tex. in c. 1. de iu. patr. in 6. vbi mutata persona mutatur actio ꝯlle tex mihi tamen nō multum stringit, quia ibi ex illa mutatione nullus lęditur, sed solum Papa, qui ita disposuit, & nimirum: contra enim concedentem et iam alias fieret larga interpretatio, vt habetur in l. bene ficium ff. de const. prin. at hic si fiat talis interpretatio, iam læditur tertius, qui inchoauerat litem cum defuncto: necessitatur enim hoc modo dimittere primum iudicium inchoatum coram laico, & inci*pere aliud coram ecclesiastico, & certe actus alicui non dēt fieri deterior ex persona successorum, l. 2. §. ex his ff. de ver. oblig. Erat. n. obligatus defunctus laicus coram iudice seculari per quasi contractū, cū in iudicijs quasi contrahatur, l. 3. §. idē scribit. ff. de pec. Ergo & c. Fateor bene, ꝙ argumēta Barb. non multū stringūt ꝓ ista opin. sua, quia in oīb. argumentis suis, quòd clericus posset continuare actum cęptum à defuncto, hoc erat sibi fauorabile, sed quòd hic cogatur perseuerare coram iudice seculari, quia instantia fuerat inchoata corā eo cum laico defuncto, cui clericus successit, hoc esset sibi dānosum, cū hoc modo perderet priuilegium suum. Ergo non debemus de vno ad aliud arguere contra l. quod fauore. C. de legibus. Philippus Symoneta.*

a Ad statutum. a Adde do. Ale. de Imo. in l. omnes populi. 4. q post Bar. ff. de iust. & iu. & Flo. in l. si ædes. ff. de serui. vrba. prędio. Et adde, quę habentur per Anchar. in c. sicut. ī. de proba.

4 ¶ Dicit hic Inn. ꝙ si reus ꝯdemnatus morit̄ non facta executione q̄ sola restabat, illa non fiet ꝯ hæredem, nisi citetur & cognoscat summarie, an sua intersit, quem referunt hic do. An. & Car. Dicit hic do. meus, ꝙ ꝓ hoc est doctrina Bar. in l. creditores. C. de pig. vbi dicit, ꝙ non poterit fieri executio ꝯ hæredem ꝯdemnati, nisi citet̄, vt hic ꝑ Inn. & ꝙ in ista summaria cognitione liquidabit̄, an hæres habeat cām ab eo, qui fuit ꝯdemnatus. Scd̄o alle. Bal. in l. per diuersas. C. manda. vbi dicit, ꝙ si ex forma statuti instr̄m guarentigiæ pōt mandari executioni ꝯ hæredem defuncti, sicut sn̄ia, oportet tn̄, ꝙ prius citetur hęres, & ꝙ liquidetur, an sit hæres, & talis persona, ꝯ q̄ possit fieri executio, & de qua loquitur statutū, allegando Inn. hic, & dicit Arc. ꝙ istud est verum, non solum qn̄ dēt fieri executio ꝯ hæredem, sed ētsi deberet fieri ꝯ tertiū detentorem. Ita dicit sigulariter Bar. in l. 1. ff. si mul. ven. no. & istud sequitur Bal. in l. 1. C. de exec. rei iu. Tu vero adde Ang. in l. 1. ī re. in 4 char. C. de iu. vbi dicit, ꝙ licet in executione non requiratur citatio, maxime vbi fit in eadem re, de qua est facta ꝯdemnatio, vt dicit Inn. in c. ex ratione. de ap. & omnes in l. à diuo Pio. §. in venditione. ff. de re iu. tn̄ fallit, vbi executio fit ꝯ successorem, qa dēt citari: & Ang. in l. oratione. ff. de feriis. vbi sequit̄ Inn. hic ꝑ illū tex. vbi lꝫ defuncto essent datæ sufficientes dilationes, tn̄ successori adhuc dabit̄ vna cā cognita. Adde Ang. & Im. in l. 4. §. ex ꝯuentione. ff. de re iu. & Bar. in l. tale pactum. §. qui ꝓuocauit. ff. de pac. & Imo. in l. intra dies. ff. de re iu. q oēs sequunt̄ Inn. hic. & Rota in deci. in antiquis, 15. in ti. de sen. exc. incip. nota, ꝙ ex processu. Vbi dicit Rota, ꝙ ex processu habito cum defuncto criminoso non excommunicat̄ hæres, vel successor in crimine sine noua monitione, qa actus ꝯcernens mere personam, non transit de persona defuncti ad hæredem, & faciunt dicta alle. heri, de qb. hic ꝑ Moder. s. Ang. in l. postulante. ff. ad Treb. cum sim. & allego Rotam in antiquiorib. deci. 1. in ti. de of. dele. & 9. inci. Nota, vtrum decreta citatione ad partes. in ti. de dolo & ꝯtum. in antiquis, vbi dicit, ꝙ citatio ꝯmissa ꝯ beneficiatum non arctat citati successorem. Et ibi incidenter dicit, ꝙ licet ꝯmissio citationis perpetuet iurisdictionem respectu delegati, non tn̄ perpetuat respectu partis. Vnde secundus delegatus, qui ꝯmisit & citauit, dr̄ præuenisse illum, qui tm̄ ꝯmisit citationem. Qđ no. ad c. lꝫ vndiq;. de of. dele. & c. fi. de of. le. & ibi dicta ꝑ Ab. in fi. Item allego Rotam in deci. nouis, dec. 11. inci. Item si agens petitorio super certo beneficio. vbi di ꝙ mortuo actore subrogatus ei pōt cām ꝯtinuare ēt cum procuratore rei superstitis, nō intimando hoc aliter reo absenti. Rō est, qa mandatum ꝓcuratoris intelligitur ita datum, vt extendatur ad ꝑsonas in eo virtualr̄ ꝯprehensas. Item dicit ibi, maxime pp̄ clausulā incertam in literis impetratis ꝑ subrogatum, in qb. petebat se admitti in eo statu causæ in quo erat cum defuncto. Ista habent locū mutata parte. Quid aūt si morit̄ iudex, vel mutat̄, an subrogatus ei iterum citabit partes? Vide late Im. in cle. ne Ro. de elec. ꝑ illum tex. ibi ī fi. q loquitur in casu suo, sed in inferiore r̄r requiritur noua citatio, l. edictum. ff. de iu. Notat Ab. in c. lꝫ. de ac. & ibi lo. de Ana. gl. & Bar. in l. ꝯsentaneum. C. q̄uo & qn̄ iudex. Arc. & Do. in c. si ęgrotans. 5. q. 3. Imo. ēt ī causa summaria debebit iudex successor citare. Item do. Ant. in c. dudum. lo 1. in fi. de ele. vbi dicit se irritasse sn̄iam latam contra dom. Catharinam, quia non fuerat citata à delegato subrogato

a Appellatiõe successoris. *Adde tu, ꝙ istud est pulchrũ scire, & hoc qa actiones ꝑsonales nõ trãseũt contra singularẽ successorẽ. Ita dicit Bar. ĩ l. qdã. §. nihil interest. ff. de eden. Adde tex. ĩ l. j. §. si hęres. ff. ad Trebel. Hinc est, ꝙ executio instrumẽti guarentigiati. vel sñiæ, nõ põt peti cõtra singularẽ successorẽ, tenẽtẽ aliqua bõa obligata. gl. no. in l. ea. C. de cõdic. ob cãm no. Bal. in l. 2. C. si aduer. cred. vbi dicit, hoc eẽ notãdũ cõtra ignorãtes ꝓcuratores, & aduocatos. Adde Pau. de Cas. in d. l. quædã. §. is aũt. ff. de eden. vbi vide plene ꝑ do. Alex. de Imo. ĩ 1. col. singulariter limitantẽ, & Flori. in l. arbores. §. quicqd. ff. de vsufr. & in l. cùm fundus. de seruit. rust. præd. vbi ẽt per Bal. Itẽ adde do. Ale. in l. stipulatio ista. §. hi aũt. de verb. obl. & in d. l. qđ dicitur, antep. col. eo. ti. & ĩ l. in conuentionib. de verb. sig. Et adde, quòd de ꝓprietate sermonis, verbũ, successores, ĩcludit quẽlibet vniuersalẽ successorẽ secundũ do. Soc. in cõsi. 257. inc. Visis inuestituris Romanorum. ver. aliquando, & quarto. & vlt. circa medium, in 2. parte. char. 156. Quis aũt dicatur successor. vide per eũ in cõs. 150. ĩc. Et nos ĩtroducere. ver. ꝓ cuius opinione, ĩ. j. parte, char. 227.*

b Appellatiõe hęredis. *Adde tu ꝙ gl. ĩ l. si qs priore ĩ prĩ. ff. de iesta. dicit, ꝙ talis hęres dicitur eẽ loco legatarij, vbi ẽ alius hęres vniuersalis. Et idẽ tenuit Bar.*

5 to loco primi. No. ꝙ † appłone successoris a in dubio ĩtelligiĩ de vniuersali tm̃, & nõ singulari tm̃. Ita Bal. in l. emptorem. in ver. quid si instr̃m. C. loca. & ibi dicit, ꝙ obligans se in instr̃o, & successores suos, nõ intelligitur obligare singulares. Idẽ Imo. in l. quod dicitur. ff. de verb. obli. & ibi dicit, ꝙ inuestitus pro se, & successoribus suis, intelligitur scꝫ de vniuersalibus, nõ autẽ particularibus. Et ꝙ taliter inuestitus non poterit transferre in alios sine solennitate. l. fi. C. de iure emphy. .s. irrequisito dño, per l. quædã. §. is aũt ff. de edẽ. Fallit aũt hoc, nisi diceretur, successoribus qbuscũq;, s̃m Bald. in c. imperialẽ. ĩ prin. §. pen. de proh. feudi. ali. per Fed. & in l. 1. in 24. q. ff. de rerũ diuisi. Vbi dicit, ꝙ taliter inuestitus pro se & successoribus, suis quibuscũque, poterit feudum legare. ¶ Secũdò limita, quoad hoc, vt ꝯ singularem successorẽ non detur ius agendi, sed quãtum ad hoc, vt sibi detur ius excipiendi, bene cõprææhenditur appellatione successoris. Ita est casus ĩ l. fi. C. de exe cut. rei iudi. & dicit Bar. in l. si tertius. §. si prius. ff. de aqua plu. arcen. dicẽs, ꝙ ius quæsitũ defuncto, vt sit tutus præscriptione, transit in singularẽ successorem. ¶ Item adde, quòd appellatione hæredis b nõ venit singularis successor, seu hæres in certa re. Ita Bal. in c. si pater. de testa. appellatione autem prædecessoris, põt venire etiã mediatus, Tex. est in c. præter hæc. 32. dist. in ver. duos prædecessores. & ibi Dom. ille verò, qui præcessit nullo medio, dicitur decessor. Tex. est ĩ c. q in aliquo. 51. dis. & ibi Arc. & Dom. Itẽ vide Io. And. in c. tua nos. de vsur. vbi dicit, ꝙ rescriptum ꝯ vsurariũ non transit in hr̃dem re integra. Sed Ana. in d. c. tua. dubitat, quia hæres fingitur eadẽ persona cũ defuncto: & pro eo facit, quia successit in vitium. Quo casu trãsit in singularem successorem, vt hic. Non ob. c. significauit. de rescrip. qa responsio colligitur ex dictis Abb. in fi. ¶ Vltimò de materia ponit Pau. de Leaza. in disp. inci. Lata sñia. vbi concludit, ꝙ successor. in bñficio reassumit cãm prædecessoris in eodem statu, in quo est, de quo ponit Rot. deci. 1. in ti. vt lite pend. in antiquis. Et de materia instantiæ ponit Bar. in l. post finitam. ff. de susp. tut. & in l. 2. §. fi. ff. de præto. stipu. & Bal. in l. 2. C. de vsufru. Imo. in l. pœnales. in princip. ff. ad l. Falc. & latè hic Dom. Anto.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio de priuilegio si oritur incidenter putà excipiendo, vel replicando, inferior à Papa cognoscere potest.*
2 *Potestas interpretandi cohęret personę, ita ꝙ non transit ad alium.*
3 *Statuta cõfirmata per Papã, quę dicũtur Papalia, non possunt interpretari ab inferiore.*
4 *Iudex an quis esse posit aliquo casu in causa propria.*
5 *Princeps an posit iudicare in causa propria.*
6 *Papa potest esse testis in causa propria.*
7 *Prælatus potest iudicare in causa suę ecclesiæ salua recusatione.*

CAPITVLVM XII.

CVm venissent. ¶ De dubijs priuilegiorũ sedis Apostolicę solus Papa cognoscit, & ñ ĩferior. Bal. in l. ex facto. ff. de vul. & pup. dicit, ꝙ talis ꝑsumitur mẽs eẽ, qualis esse debuit. ¶ In gl. j. Dicit hic do. Ant. ꝙ sñia lata in casu, in quo inferior nõ cognoscit de priuilegio, est nulla, põderãdo istũ tex. ibi, volumus đ ipsis priuilegijs. qa dictio, De, denotat cãm proximam & remotã, vt ꝑ Bar. in l. j. § ex incẽdio. c ff. de incen. rui. & naufra. Ergo qualitercunq; agatur de priuilegio, inferior cognoscere nõ poterit, & sic tenet opi. do. An. Sed istis nõ obstantib. dic, ꝙ si inferior iudicat super hoc, valet sentẽtia, maximè vbi ꝑiudiciũ partis est separabile à ꝑiudicio Papæ: & sic teneo opi. do. Abb. Qñ qs possit interpretari priuilegiũ? Bal. in l. hi, qui ad ciuilia. C. de appel. facit mẽtionẽ de Io. An. hic, & ibi dicit ipse, ꝙ si principalis qõ est de priuilegio, q̃a petiĩ rũpi, vel ꝯfirmari, ĩ hoc recurriĩ ad Papã. Si † vero inci- 1
dẽter oriĩ qõ de priuilegio, putà excipiẽdo, vel replicãdo, tũc ẽt inferior cognoscere põt pronuntiãdo ꝯ priuilegiatũ. Idẽ verò Bal. in l. cùm de nouo, C. de legib. ĩ fi. dicit, ꝙ vbi hr̃ p̃ntia priuilegiantis, nunq̃ inferior põt interpretari. ex quo infert, ꝙ vbi in causis, q̃ sunt in audientia Papę, oritur dubiũ iuris, ꝙ semꝑ recurritur ad Papã. Et ex hoc infero, ꝙ in casibus in quibus inferior p̃t interpretari, fallit, nisi princeps sit in loco. Item vide Inn. in c. olim. de verb. sig. vbi dicit, ꝙ si princeps addit, vel detrahit priuilegio, requiritur cõsensus eius, cuius interest: q̃ si ꝯdicat si ne cã, fiet eo ĩuito. Scđò dicit ipse ibi, princeps extraiudicialiter aditus põt volũtatẽ suã interpretari absentib. partibus. secus, si iudicialr̃ eẽt aditus. Tertiò dicit ipse, interpretatio inferioris sꝑ reqrit citationẽ p̃tis. Quartò dicit, ꝙ interpretatio principis ꝑiudicat oĩbus, siue fiat ĩ iudicio, siue extra: interpretatio verò ĩferioris solùm p̃ntibus. Quintò dicit, ꝙ in hac materia talis erit ꝓcessus, qualis eẽt ĩ notorio: & sic nõ seruabiĩ solẽnitas iuris. Rõ qa istud est disputare in iure, nõ in facto: & certitudo rei capiĩ ex priuilegio, nõ ex ꝯtestatione litis, vel ex partiũ ꝯtẽtione. Sed ius qđẽ est notoriũ. Ergo ĩ eo inuestigãdo agendũ est, sicut in notorio, & sic, vbi est qõ iuris, illa cã p̃t cognosci c sũmariẽ. Et ꝑ ista doctrina facit dictũ Inn. in c. cùm inter, in fi. de ꝯsuet. vbi dicit, ꝙ vbi ẽ ꝯtẽtio, an aliqd de iure fieri possit nec ne, nõ est necessarius ordo iudiciarius. Hoc dictũ allegat Bal. ĩ l. de qbus. ff. de ll. & ĩ l. postq̃ liti. C. de pac. cũ ijs, q̃ posui ĩ d. c. cùm ĩter. Et ad de Rotã ĩ deci. ĩ antiqs, dec. 21. ĩci. Nota, si petaĩ qs declarari. vbi dicit, ꝙ si agiĩ, an qs sit excõicatus ex canone, si qs suadẽte, nõ est opus litis ꝯtestõne. In ista mã scias tex. ĩ c. ordinarij. §. si verò, de off. ord. ĩ 6. vbi ẽ tex. ꝙ si dubitaĩ de validitate dispẽsatiõis Papalis, solus Papa de hoc cognoscit. Et est tex. in c. fi. de ꝯcess. ꝑbẽn.

ĩ l. quoties C. de hęred. instituẽ. ĩ prĩ. vbi đ materia ista vide. Adde an talis hęres institutus ĩ re certa, vtrùm habeat beneficiũ l. fi. C. de edic. diui Adr. tol. Vide per do. Ale. ĩ d. l. quoties. in 5. col Adde ẽt et pone, ꝙ si hæres vniuersalis repudiet hæreditatem, utrùm accrescat hæreditas hæredi instituto in re certa. Bart. in d. l. quoties. C. de hęre. instituend. tenet, ꝙ sic. Et illã opi Bar. tenent fere omnes ibi. Odoffre. Cyn. Guiliel. de Cun. Fran. Tig. Ange. Sali. Pau. de Cast. Bart. Bal. et Imo. in l. ex facto. ff. de hęre. insti. Io. An. in Spec. in ti. de testa. §. j ad fi. Ang. Imo in l. 1. §. si ex fundo ff. de hæred. instit. Et ista est cõis opi. Et sic glo. in l si quis. ff. de testam. non bene dicit, dicendo ꝙ hæres in re certa est loco legatarij. Vide Bar. ĩ l. quoties. C. de hæred. instit. in vers. itẽ ego reperio Adde, ꝙ id, quod uenit appellatione hęredis, venit appellatione successoris, & ecõtra, in dubio secũdum Soci. in consi. 249. incip Materia ꝑsentis consultationis uers. 3. cõfirmatur, nã. in 2. parte, char. 136. & in cons. 260. incip. In cã Bononiẽsi, uer. ista conclusio. in dicta parte, char. 139.

c §. ex incendio. *Et ibidem de dicta dictione de, vide do. Alex. de Imo. & Pe. de Anch. in c. si propter, de rescri. in 6. et Old. in consi. 49.*

ben.i 6. Et vide Ang. ɔſ. 273. inci. Bonifacius eps ſeruus ſeruorũ.ĩ pen. col. vbi dicit, ꝙ ſtaƭ literis Papæ interpretãtib. intẽtionẽ ſuã ẽtſi illa nũquã fuit: qa cũ atteſtaƭ de aĩo ſuo nõ admittiƭ ꝓbatio in ɔ̃triũ.

2 ¶ Poteſtas † interpretandi cohæret pſonę, adeo ꝙ nõ trãſit in aliũ. Hoc eſt dictũ Inn. in c. fi. de ſucceſ. ab inteſt. & eſt glo. in ver. appareat. in l. idẽ Põponius ſcribit, ſi frumẽtũ. ff. de rei vend. & alia in l. inter ſtipulãtẽ. §. j. in ver. actori. ff. de ver. obl Hinc eſt, ꝙ ꝓcurator ſine ſpãli mãdato nõ põt interpretari libellũ ꝓductũ à dño. Ita dicit Ang. in l. ſi qs itẽtiõe ambigua. ff. de iud. & Bal. ĩ d. l. idẽ Põponius. ¶ Itẽ ſucceſſor in offi. non põt interpretari ſñiam pdeceſſoris. Ita Ang. ĩ l. ex facto. ff. de vul. & pup. & idẽ vult Bal. in l. 2. C. de ſen. ex breui. reci. Intellige in interpretatione, q̃ fit ex mera volũtate, putà ſi iudex ɔdemnauit aliquẽ in una manu, & nõ dixit de ſiniſtra, vel dextra, ſucceſſor, vł hr̃es, vel alij non poterũt interpretari: ſed vbi agiƭ de interpretatione ex veriſimilib. cõiecturis, hãc facere põt qlibet ſucceſſor. Ita Bar. in l. inter ſtipulãtẽ. §. j. ibi, oĩa. n. & c. ff. de ver. obl. & Imo. in l. ab executore. in prin. ff. de appel. vbi latiſſimè ponit, qñ iudex poſſit ſñiam ſuã interpretari. ¶ Qui ſemel eſt interpretatus aliqd nõ põt ampli⁹ illud idẽ interpretari. Anch. in c. in pñtia, in repeti. de prob. & eſt gl. in l. ꝗcqd aſtringendæ. ff. de verb. oblig. Limita, niſi deſtructio rei interpretatæ ſpectaret ad ĩterpretãtẽ, puta in teſtõ; qa tũc pluries interpretari poſſet, ꝑ l. ſi qs in principio teſtĩ. ff. de leg. 3. Ita ẽt iudex in caſib. in qb. poteſt reuocare interlocutoriã ſuã, poterit illã ſemel & pluries interpretari. Ita Imo. in l. qđ iuſſit. ff. de re iud. ita limitans dictam gl.

3 ¶ Statuta † ɔfirmata per Papã non pñt interpretari ab inferiore, qa dicuntur Papalia. Ita Bal. & Ang. in l. ex facto. ff. de vul. & pup. Rõ. qa ɔfirmans dr̃ de nouo facere, l. & qa. ff. de iur. om. iud. Et hoc intellige in ſtatutis q̃ ſine ɔfirmatione nõ valuiſſent, quia illa bñ dicuntur Papalia, ſm Bal. in l. ex placito. C. de rer. permu. ſecus, ſi omnino valuiſſent ſine confirmatione, ſm Bal. ibidẽ, niſi ɔfirmatio haberet clauſulam decreti, ꝑ tex. ĩ c. dilecto, de preben. qa tũc non pñt interpretari interpretatione gñali, ſed particulari. Et vide, q̃ dixi in ca. cũ oẽs. de ɔſti. Subdit ibi Ang. in d. l. ex facto, ꝙ ſucceſſores Antianorũ non pñt interpretari ſtatuta pdeceſſorum. Qualis aũt debeat eſſe interpretatio, vide Abb. in c. ſup quæſtionũ. in prin. in 2. col. de oſt. dele. & Bal. in l. 3. C. de li. & poſt.

4 ¶ Vtrũ † qs poſſit eẽ iudex in ꝓpria cã a, ponit hic do. Ant. & Ab. Dicit hic Ant. ꝙ vbi iniuria eſt notoria, inferior ẽt põt in ꝓpria cã cognoſcere, dũmõ pœna ſit certa, alle. Bal. in l. cum apertiſſimi. C. de iudi. in prin. vbi dicit, ꝙ non põt appellari ſuꝑ notorio, qñ pęna ẽ ſpãliter limitata, ſecus, ſi pęna foret arbitraria, quia tũc poſſet arbitrando modũ excedere Allegat Inn. in c. ex parte. de verb. ſigni. Dicit tñ ipſe, ꝙ in delicto etiam notorio, vbi pęna eſt certa, poſſet iudex recuſari. Et mouetur quia nemo ɔdemnandus eſt ab inimico, c. qa, 3. q. 5. Ergo lꝫ pęna ſit expreſſa & delictũ notoriũ, tñ non remouet, ꝙ iudicãs non ſit inimicus, & ſic reperiret ſñiam ab inimico ɔ̃ iura: Inimicus. n. repellitur ab accuſando. Ergo fortius à iudicando. Et ita reſidet hic ipſe. ¶ In facto notorio habente pœnam arbitrariã admittitur appellatio & recuſatio: ꝙ alias nõ fieret. Ita Arc. in c. qa ſuſpecti. in q. 5. & ſequitur ibi Dom. in vlt. col. Hoc dictũ ſequiƭ Ab. in c. ꝓpoſuit. de appel. & ibi fuit dictũ Hoſt. in c. cũ ſpeciali. de appel. Non dicas poſſe appellari, ſi excedit modũ. gl. in c. ſuper his. de appe. qa hoc mõ nullus unquam poſſet recuſari, ſed hoc fit ad euitãdũ grauamen facti, ſm Ab ibi replicantẽ. Qđ hic dicit de iniuria notoria, ſubdit ibi Philip. ꝙ vbi pęna iuris eſſet ordinaria, ſi iudex non ſe aſtringit ad illam, ſed parat ſe ad maiorẽ, ꝙ recuſari poterit, ſicut ĩ arbitraria. & vbi non caderet recuſatio, licèt in notorio nõ appelletur, tñ poterit iſto caſu appellari, ſi auget pœnã ordinariã iuris. Allegat do. Ant. in c. ueſtra, de cohab. cle. & mulie. Itẽ ꝓ pdictis vide Do. in c. 1. in vlt. col. de offi. del. in 6. & in c. iudex. in fi. eo. ti. & lib. & Abb. in c. dilectus, de pęnis. & in c. 1. de maledic. & ibidem Ana. Iſta ſunt vera ĩ pęna arbitraria tẽporali, q̃ poſſet nimiũ aggrauare, vbi qs hẽt ptãtẽ puniendi, ſecus. vbi qs haberet ptãtẽ puniendi ſpũaliter, qa tunc talis ẽt, ꝙ excederet modũ in imponenda pęna ſpũali, nõ poſſet recuſari. Ita Dom. ĩ c. qa plerique. in 2. col. in ver. tu ſalua. de off. ord. li. 6. ¶ Tu ɔſidera, ꝙ lꝫ à correctione non appelleƭ, qa curat aĩam: tñ ab exceſſu appellatur, c. ad noſtrã, & c. de priore, de appel.

Marginal note a: *Ad quã materiam vide, quę habẽtur ẽt per Fel. in c si quando. in 2. col. ibi, vltimò alleg. de off. deleg. & quod ibi in apoſt. dixi.*

5 ¶ In quãtũ † dñt Doc. ꝙ populus nõ recognoſcẽs ſuperiorẽ põt eſſe iudex in propria cã, dñt hic Mod. ꝙ Doc. malè loquunƭ, qa illud, qđ dr̃ in principe, ceſſat, in populo nõ recognoſcẽte ſupiorẽ: qa princeps dr̃ habere cæleſte arbitriũ. Ita Bal. in c. j. de noua forma fidel. Imo tenẽt, ꝙ nec Papa, nec imperator poſſint iudicare in cã ꝓpria, qa Papa nõ plus põt, q̃ poſſit De⁹, ſed Deus noluit, ꝙ ſtareƭ ſoli ſuo dicto, vt hic ꝑ eos, in antep. col. Ergo eodẽ mõ nec Papa nec Imperator potuerũt eẽ teſtes ſoli ĩ ꝓpria cã. Ergo forti⁹ dñt, ipſi non poterunt eſſe iudices in ꝓpria cã. Nec obſtat, dñt ipſi, tex. in c. cũ nobis. de teſti. vbi ſtaƭ dicto ſolius Papę, qa dñt, nõ loquiƭ, qñ teſtificaretur in ꝓpria cã. Præterea dñt ipſi, recuſatio iudicis eſt de iure nãli. c. quia ſuſpecti. 3. q. 5. Sed Papa ĩ his, q̃ ſunt iuris nãlis, non diſponit tollendo, c. q̃ in eccłiarũ. de ɔſtit. Ergo, & c. Præterea Papa nõ diſponit ɔ̃ ſubſtantiam actus, vt no. gl. in c. 2. de ɔſtit. li. 6. Sed ſubſtantiale iudicij eſt, vt ibi ſint tres perſonæ, c. forus. de verb. ſig. Sed ſi Papa eſſet iudex in cã ꝓpria, vel imperator, deficeret iudiciũ in ſubſtantialibus qa ibi Papa, & Imperator eſſent, vt iudex & pars. Et ſi dicis, nõne imperator põt eſſe iudex in cã propria? dñt ipſi, ꝙ iura, q̃ hoc dñt, loquuntur, qñ adhuc nõ erat Papa, q eſt ſupior imperatore, qa Chr̃s nondũ venerat. Allegant Ab. in c. 2. de ꝓba. in primo no. & ſic ɔcludũt ipſi ꝙ populus nõ recognoſcẽs ſupiorem nõ põt eſſe iudex in cã ꝓpria nec Imperator nec Papa, ɔ̃ oẽs hic. ¶ Sed iſtis non obſtantib. b tene, ꝙ princeps, b vel populus ñ recognoſcẽs ſupiorẽ, põt eſſe iudex in cã ꝓpria. Allego Bal. in l. 2. ad fi. C. de ſen. q̃ ſine certa quant. vbi dicit, ꝙ ciuitas habens ſuperiorem actu & ptãte, non põt iudicare in ꝓpria cã, ſecus, ſi viuit in proprio regimine & propria libertate. Item alle. Bar. ĩ l. ſi alius. §. belliſſime. ff. qđ vi, aut clã. vbi ſentit idem, & bñ. Ang. in l. j. C. ne qs in ſua cã, vbi dicit, ꝙ ciuitas, qñ litigat cũ ſuo ciue, dat iudicẽ curatorẽ ſuũ. Non obſt. vt dñt Mode. ꝙ ĩ principe ſit cæleſte arbitriũ, qa ptãs ɔpetens populo libero, lꝫ ñ ɔpetat vni pſonæ, tñ non eſt minor, qualis eſt illa, q̃ ɔpetit ſoli principi. ¶ Limita primo, quoad ſubditos, ñ quoad alios. Ita Hoſ. ĩ. c. ꝓx. & ibi do. Ab. in ver. & hoc notanter intellige. Et ita vidi iudicatũ. ¶ Limita ſcđo, niſi princeps, vł popul⁹ ſit reus, qa tũc ſubditus põt ɔuenire eos coram Papa. Ita Ab. in c. j. de ꝓb. dicens de hoc eſſe tex. ſingularẽ ibi. Idẽ tꝫ Ab. in c. expoſita. de ar. & in c. ꝓx. ſeq. Facit ꝓ hoc dictum Hoſt. in c. cùm Io. de fi. inſtru. vbi dicit, ꝙ ſi ſuperior non recognoſcens ſuperiorem iudicat, appellaƭ ad Papam. Scđo allego Bal. in c. imperialem. §. fi. de prohi. alie. feu. ꝑ Fed. vbi dicit, ꝙ ſi dñs ſit rex Francorũ, & pares curiæ nimis fauent illi, recurritur ad Papam. Sed dñs meus in d. c. j. de ꝓb. tꝫ ɔ̃ hanc limitationẽ. Primò ꝑ tex. ĩ l. 1. C. de quadr. pſc. vbi imo, ſi princeps ɔueniƭ vt reus, ipſe dat iudicẽ. Scđo mouet, qa q̃ diu talis princeps eſt paratus iuſtitiã facere, Papa ſe non intromittit. In. in c. lꝫ ex ſuſcepto. ĩ. ti. ꝓx. Non ob. c. j. de ꝓb. qa Papa ibi fuit reqſitus non vt iudex, ſed vt mediator, ad ɔpoſitionem vt ibi ꝑ eũ. Et ita tranſeo, cũ iſta impugnatione, q̃ eſt vera ɔ̃ dictam ſcđam limitationẽ. De Papa vero tene cũ Ab. hic ɔ̃ Barb. ꝓ quo primò allego gl. magnam in c. j. de ma-

Marginal note b: *Quòd prĩceps. Ad quã materiam adde do. Alex. de Imo. in l. eſt receptum, ubi etiã per Bar. de iuriſd. om. iu. & plene. et no. per dom. So. conſ. 231. incip. cum in preſenti conſultatione, ver. j. quia tũc eſt verũ. in 2. parte, char. 111.*

de maledi.& gl.in c.1.16.q.5.q̃ dicit, ꝙ si cã tãgit Papã, dẽt eligere arbitros:nã illa gl.ꝓcedit đ hõestate, ñ đ ne cessitate.Ita Ant.đ But.ĩ c.ex parte.đ verb.sig.Et ꝑ hoc facit,q̃a Papa ñ põt recusari. Singulare est dictũ Host.ĩ c.querelam.đ elec.đ quo exclamat ibi Abb.ad arg. do.
6 And. ꝙ ñ põt esse testis in cã ꝓpria.Negat,q̃a † imo Papa põt esse testis in cã propria, vt est tex in cle. 1. de ꝓb. Non obst.ꝙ Chr̃s allegauerit testimoniũ pr̃is:nam rñdeo,ꝙ Iudæi ñ recipiebant illũ in Põtificẽ, & sic erat tã q̃ priuatus.Ita do.meus in c.cùm à nobis.de testi. Non ob.ꝙ recusatio habeat in se rõnẽ naturalem:q̃a per hoc non sequit̃,Ergo est đ iure naturali,l.1.ff.de mino in pri. Prӕterea põt rñderi,ꝙ imo Papa põt habilitare vnum, ita ꝙ ñ possit recusari. Gl. est in c. ad hæc.in ver. elegerint.đ rescript.& ibi do. Abb.& ibi ẽt ego dixi.Nõ ob.ꝙ in iudicio debeant esse tres ꝑsonæ,q̃a illud est đ iure positiuo,& negat̃,ꝙ ſꝑ sint tres personæ in iudicio, vt patet in iudicio inquisitionis Ergo tene cum do. Abb. ꝯ ipsum do.And.cũ adducta per ipsum nõ obstent,ut patet.¶ Prælatus † ĩ cã ecclesiæ suæ iudi- 7
care põt,salua recusatiõe.Ita do.Ant. hic,& Abb.Et Ab.ĩ c.cùm ꝯtingat.& ibi dixi ĩ 9.col.ĩ.de fo.cõpet.ꝙ q̃s põt exercere iurisdictionẽ in familiã suã, nisi recuset̃,& in c.1.de maledi.& facit tex. in c. postremo.de appel.vbi ꝯsanguineus ꝑlati recusat̃ in cã ecclesiæ,ergo fortiùs ꝑlatus,& ibi ẽt do.Abb.Cõtrà tenet hic Imo.negando ꝯsequentiam, q̃a magis ꝑsumit̃ pro ꝑlato,& q̃a iura parũ operarent̃ ꝯcedendo ꝙ possit esse iudex ĩ cã ecclesiæ suæ,si posset recusari,sed ipsũ reprobat do.Phi.in d.c.postremo,ĩ ver. septimo q̃rit̃. ꝑ c. insinuante. de offi. deleg.arguẽdo a fortiori,nã ibi rõne familiaritatis ꝑlatus recusat̃.ergo fortiùs in cã propriæ ecclesiæ.Dicit tñ Ana.in c.1.de maledi.ꝙ oportet cãm suspicionis allegare & probare,q̃ verba nihil ĩportant, q̃a si ista reseruatio suspicionis debet aliunde oriri, frustra diceret̃ in proposito de recusatione.Quare tene cõmunẽ per d.c.insinuante.nisi dicas,ꝙ loquit̃ in delegato, q̃ facilius recusat̃,q̃ ordinarius,l.apertissimi.C.de iudi.Item q̃a delegatus cõiter ĩpetrat̃ parti acceptus. tñ tenendo cõmunẽ,iura nõ sunt frustratoria, q̃a cessãte recusatione ꝓcessus valebit,q̃ alias nõ ualeret,ut hic ꝑ Abb. De mã uide beatũ Thomã 2. 2.q.108.art.1.rñsione 3.ar.ubi dicit,ꝙ ꝑlatus nõ põt uindicare ꝓpriã iniuriã,nisi quatenus ecclesia offendat̃.Et pro hoc facit ꝯsiliũ Old.7.in ci.Quædam maledicta mulier.ubi dicit, ꝙ si q̃s cõmittit iniuriã in ꝑsonam dñi sui tẽporalis,ꝙ ipse non poterit illũ punire.& ꝙ si ꝑꝑ hoc extorqueret aliq̃d,ꝙ tenet̃ illud restituere rõne,de qua ibi ꝑ eũ.uide ẽt Do.in ca.si q̃s erga.3.q.7.ubi dicit,ꝙ eo casu, quo ꝑlatus ñ põt punire,põt tñ tradere carceri & reseruare successori cognitionẽ & pęnam.Allegat l. senatus.ff.de off. ꝑsi.Considera,q̃a ibi magistratus erat finiendus,sed in ꝑlato,q̃a perpetuus, ista carceratio saperet pęnã. uñ in eo nõ credo hoc verũ,& vide Do.in c.1.de pęnis.in 6.& Bal.in c.1.§. 1.de pace iura.firmã.ubi multos casus ponit in hac mã, & Spe.ti.de actore.in uer.itẽ q̃a vult propria authoritate.¶ Host.in sum.in tit. de sent. §. qualis. in ver. sed nũquid ep̃s .ubi dicit, ꝙ valet consuetudo,ꝙ eo casu,quo ep̃s põt esse iudex,det iudicẽ parti ñ suspectũ, corã quo ꝓcurator ep̃i cõpareat,& nõ dr̃ ep̃s dare iurisdictionẽ, q̃a ipse ñ hẽt illã isto casu,sed tm̃ nominat,& ꝯsuetudo dat iurisdictionẽ,& si appellabit ab illo,appellabitur ad ep̃um,tñ poterit recusari,& ita dicit seruare dños tẽporales in Francia, & meminit de hoc Lud.ĩ l.qui iurisdictioni.ff.de iuris.om.iud.& sentit gl.ĩ c.1.de pę.in 6.Et uide Bal.in l.si q̃s.C.đ epis.& cle.ubi dicit,ꝙ si ep̃s eẽt executor institutis pauperibus,& ipse ꝓ eis faciat ꝓcuratorẽ ad litigandũ,vicarius ep̃i erit iudex cõpetẽs,q̃a lз faciat idẽ tribunal cũ ep̃o,nõ cognoscit tñ per hoc de re ep̃i, sed pauperũ,& Dom. in c.& q̃ emendat. circa med.40. dis.ubi dicit,ꝙ ꝓprias iniurias põt ep̃s extraiudicialiter punire:& Bar.in l.si q̃s forte.ff de pec. vbi loquit̃ đ iniuaria facta in ꝑsonam iudicis,& ibi dicit,ꝙ si est notoria, põt eã punire,si sit in dedecus officij sui,secus,si tangit ꝑsonã ꝓpriam.Et ibi ẽt dicit,ꝙ si aliquis de familia sua ẽ iniuriat⁹, põt ipse cognoscere.¶ Vltimò circa gl.tritiã ĩ c.si Papa.60.dis.uide Petrũ de Monte in monachia sua, vbi ꝑ 27.arg.reprobat illã appellando illã maledictã,& de ipsa meminit Abb.in dispu.sua incip.Ep̃s & quidã ector Parmensis.De legato aũt uide Spe.in ti. de legato. §.1.uer.sed nũquid põt ubi dicit,ꝙ legatus punit iniuriã factã sibi & suis,si dehonestat̃ delegato sua, q̃a nõ fit sibi iniuria,sed sedit Apostolicæ, ꝑ gl.1.in ca. ꝯtingit. de sent.excõ. & uide Abb.in c.si quis contra clericum. de for.compet.Et de materia ponit An. in c. 1. de maled

Adde Old. in suo consi.156.

a Iudicare põt.

SVMMARIVM.

1 *Infideli an denunciari possit.*
2 *Nobilitas an procedat ex parte matris, vel patris.*
3 *Pactũ loquẽs de tempore guerræ, verificatur etiã tꝑe treugarũ,*
4 *Papa est iudex cuiuslibet non recognoscentis superiorem.*
5 *Tutus exceptione rei iudicatæ ꝑ secularem, an possit denunciari coram ecclesiastico de iniquitatę sententiæ.*
6 *Deinde ponit tres cõclusiones,quę oriũtur ex pręcedẽti quęstione.*
7 *Priuilegiũ remuneratorium cuicunque datum,est irreuocabile* 8.
9 *Priuilegium concessum non subdito, an reuocari possit.*
10 *Priuilegium concessum subdito põt regulariter reuocari. Et hoc est pro regula,quę limitatur tribus modis,primo,dum modò nullum ius sit quæsitum de iuregentium.*
11 *Item non procedit in inferiore à principe.*
12 *Item fallit in priuilegio dato in remunerationem.*
13 *Deterioratio denunciati quando timetur,denunciatio non est pręcepti,sed eius omissi est meritoria.*
14 *Papa an possit denunciari.*
Iuramentum de non denunciando est illicitum.Post nu.14.ver. iuramentum de non denunc.
15 *Dicto alicuius non statur de consistentibus in animo,quando habet præsumptionem contra se.*

CAPITVLVM. III.

NOuit ille.¶ Sũma,ut hic ꝑ Abba.& alios. Quõ demon possit cognoscere secreta cordis, uide fratrẽ Robertũ sermõe suo quadragesimali.42.ĩcip. De corde.n.exeũt cogitatiões.¶ Qđ † de- 1
b nũciari possit infidelis b,tenet hic sol⁹ do. Abb. Dicit hic do.An. ꝙ mirat̃ đ do.Abb.ꝑ tex.ibi,lucratus es animam suam. Præterea facit tex.ibi,sit tibi tan q̃ Ethnicus & publicanus,nã hic oĩno talis est ẽt añ denũciationem. Præterea ꝯ hoc facit c.multi.2.q.1.ibi, đ his q̃ forissunt,nihil ad nos.Sũt aũt Iudęi tales.Ergo,&c. Sed ꝑ do. Abb. allego Io.An.ĩ c.qđ sup his.đ uoto.ubi dicit, ꝙ Papa Gregorius & Inn.IIII.fecerunt ꝯburi vnũ librũ Talmoth,in quo erat falsus ĩtellectus circa Bibliã,& fecit puniri multos Iudæos, q̃ uolebant se emẽdare.Itẽ ibi dicit ꝙ ubi peccat̃ ĩ his q̃ sũt circa ꝑcepta Decalogi, ecclesia põt ẽt Iudæos punire.Et ibi subdit, ꝙ ecclesia põt eos cogere, ut admittãt ꝑdicatorẽ Chr̃ianũ. Allegat illud.Laudate dñm oẽs gentes, &c. ad c.multi. Rñdet Ioã.And.ꝙ nihilad nos,s.excõicando & cõpellendo & ꝑcise ad fidẽ, q̃a cũ sola gr̃a Dei sũt uocandi. ¶ In q̃tum dicit hic do.Abb.in 3.no. ꝙ ubi ad substãtiã alicuius actus requirit̃ aliqua forma pambula, ꝙ fundẽs se sup illo dẽt ꝓbare formã dambulam.Do. An.hic allegat ꝓ hoc gl.ĩ c.uenerabilibus.ad fi.đ sen. excõ.ĩ 6. & alia.de q̃b.hic ꝑ eũ, & uide Lud.in l.ñ solum.§.sed ut ꝓbari.ff.đ ope.no.nun. & gl. magnã in cle.fi.đ rescri.& diximus plenè in c.cũ sit gñale.de fo.cõp.¶ No.ibi,qũo possum nõ exaudire, De hoc dicemus

b Quòd denunciari possit infidelis.*Adde tu,q̃d teneo, ꝙ ẽt infidelis, & sic Iudeus, põt puniri si deliquerit,vt putà circa spiritualia, si đ liq̃t,ꝙ puniatur ꝑ iudicẽ ecclesiasticũ,si aũt ĩ tꝑalib⁹, ꝑ iudicẽ laicũ. Ita scribẽtes.ĩc.gaud m⁹ đ diuor.Adde, q̃d de crimine misto,an possit puniri ĩ foro ecclesiast.& ĩ foro seculari? Vide ꝑ do.Ant.in c. tuæ đ ꝓcur.et per Bar ĩ l.senat⁹ ff đ accu.in l.q̃d ergo. §. pęna grauior. ff.đ infa.Addẽ Sali.in l. q̃ de crimine ff.de accu.*

dicemus ĩ .q̃a ibi Abb. ɔ̃triũ tenet, qđ ē mirãdũ, ĩ ver. li
2 mita dictã ɔclusionē. ¶ Vtrũ † nobilitas trahat ex parte matris? Qđ non trahat, allego Bar. & Ang. in l. exẽplo. C. de dec. li. 10. Scđò allego tex. simil. Insti. de legi. agna. tut. vbi tex. dicit, agnatio trahit ex linea masculina: & Bar. in trac. de insignijs & armis. in ver. q̃ro, quaĩr. Fortius dicit Bar. in l. quoties. C. de priui. scho. li. 12. vbi dicit, ꝙ priuilegiũ datum vni ꝓ se & suis filijs & fẽminis, non trahit ad fẽminas nuptas a, q̃a nõ sunt amplius đ gñe. Et hoc dictũ sequit ibi Ang. & Ioã. de Pla. & Lud. in l. 1. in prin. ff. ad Sylla. & in l. cùm q̃dã puella. ff. de iuris. om. iu. Hoc dictũ Bar. reprobat Maria. in quo dã suo ɔs. incip. Reuerendus do. B. Rouerella. dicens, ꝙ imo priuilegiũ datũ masculis & fœminis trahit ad maritatas. Alle. l. fi. §. idẽ rescripserunt. ff. de mun. & honori. & ibi Bar. imo dicit, ꝙ appellõe descendentium veniunt fẽminę, ꝑ l. j. ff. de iure imu.; secus est de filijs earũ. Itẽ alleg. tex. in ca. vbi cunq; de pęnis. in 6. vbi dr̃, ꝙ pęna imposita alicui gñationi, non extendit ad gñationem fẽmininam. Item vide gl. in c. statutum Felicis. in ver. volumus, đ hr̃. ĩ 6. vbi gl. dicit, ꝙ si Papa non dixisset volumus, non puniretur illo casu linea fẽminina. & hãc partem vr̃ firmare Nic. de Vbal. in tractatu suo nouo de succes. ab intest. fol. 15. rñdet ad istũ tex. ꝙ non dicit, regem esse de gñe Caroli, sed de descendentibus ab ipso Carolo: tñ nõ firmat ꝑꝑ stylum curiæ, sępe nominantem nobilitatẽ vtriusq; parentis, & ꝑ c. venerabilis. de pb. Tenet tñ primũ indistinctè. Ita Petrus de Anch. ɔs. 339. inci. visis diligenter iuribus. Primò, q̃a ɔsiderat ɔditio paterna, l. cùm legitimè. ff. de sta. hom. Itẽ q̃a obnubilat nobilitas mulieris, si nubat plebio vel spurio, l. fẽminæ, ff. de senato. Scđo alleg. Bar in l. 2. in 2. col. C. de iure emphy. vbi sentit, ꝙ inuestitura loquẽs de aliquo nobili, & de sua gñatione, nõ ĩcludit natos ex fẽminis nuptis plebeijs Et vide Bal. ĩ l. fi. C. de ser. fug. vbi dicit expressè, ꝙ nobilitas materna nõ nobilitat, q̃a nobilitas est à cã potentiori. & fortior est forma, q̃ mã: Tñ non est dubium, ꝙ latè participat đ nobilitate mãe; q̃a oẽ ɔpositũ participat de vtroq;. Alleg. gl. in c. fi. 33. q. 4. Ex q̃b. verbis rñdet ad stylum curiæ & ad c. venerabilis. ꝙ participat, s. large, nõ autem ꝓpriè. Qđ no Et sit finis, quo ad hoc. Quib. tamen adde, ꝙ ĩ dispensatione natalium nõ est opus dicere đ nobilitate adulteri, sed đ nobilitate mr̃is adulteræ. Ita Io. And. in c. fi. de fil. pſby. in 6.
3 ¶ † Dñt hic Mod. ꝙ pactum loquẽs de tpe guerræ, verificat ẽt tpe treugæ. Cõtra Io. And. hic mouetur ꝑ tex. in ti. de pace Cõstã. & ibi Bal. in ver. vasalli. q̃ dicit, ꝙ idẽ est iudiciũ de treuga, qđ de guerra, & tex. ĩ c. significauit. de Iudæis. vbi treuga iudicatur vt guerra, & Anch. ɔs. 88. incip. ꝓmissa serie facti. vbi ɔsuluit, ꝙ treuga accedit guerræ. Alleg. ẽt Car. in c. 1. de treuga & pace. vbi dr̃, ꝙ treuga ĩpropriè dr̃ pax. Sed in ɔ̃tib. verba dñt capi ꝓpriè, l. q̃cquid astringẽdæ. ff. de ver. obl. Ergo, &c. Et tandem ɔcludit, ꝙ treuga est quoddam mediũ inter guerram & pacem, & ꝙ in mã fauorabili appellatione pacis veniet treuga: secus ĩ odiosis. Ego uerò allego Car. ĩ d. c. significauit. de Iudæis. ubi dicit ꝙ treuga est quoddam mixtũ: & ibi Ana. & pro do. Abb. allego tex. in c. illi, q̃ 24. q. 3. de quo hic do. And. ¶ Vbi verba capiunt ꝓpriè, appellõne guerræ venit treuga. Ita Lud. singul. suo 299. incip. sicut. vbi dicit, ꝙ sicut non accedens ad locũ tpe guerræ excusat, ita excusat nõ accedens tpe treugæ. Item pro hoc allego tex. in ti. de pace Cõst. §. vasalli. Secũdò ꝓ hoc allego Pau. de Cast. in l. conuentionũ b. ff. de pac. vbi dicit, ꝙ statutũ, qđ dictat, ꝙ q̃ hẽt pacẽ cũ offẽso, remittat sibi offensa, ñ hẽt locũ, vbi q̃s hẽt treugã: q̃a ñ dr̃ habere pacẽ, & nõ gaudebit priuilegio dicti statuti. Alle. Ang. ĩ l. 1. ff. eo. ti. & reprobat. Io. And. ĩ loco alleg. hic ꝑ Doc. dicens, ꝙ salariũ debet treuga durãte. Et allgo ad hoc ẽt Cal. ɔs. 37. ĩ ti. de testa. inci. Testator mãdauit ędificari. ubi dicit, ꝙ pęna apposita hr̃di non ædificanti capellã finita guerra non hẽt locũ, si sit treuga. ¶ In gl. 2. &c. Vtrum Papa habeat gladiũ tẽporalẽ? ponit Ab. hic ꝓ opi. cõi. Do. And. hic alleg. Card. q̃ dicit, ꝙ in hac mã non pñt fieri rõnes demõstratiuæ. Dicit tñ ipse, posito ꝙ iurisdõ imperij subordinetur iurisdõni ecclẽsticæ, tñ non est dicẽdum, imperatorẽ ita subesse ecclesiæ, ꝙ ab eo appelletur ad Papã: q̃a nõ est talis subordinatio, q̃ faciat cẽseri Papã superiorẽ, quo ad actuale exercitiũ, sed tm̃ habitu. Et ita procedunt iura dicentia, gladios, eẽ distinctos, nisi ĩ casib. à iure expressis, vt vacante ĩperio, c. 13. ĩ. ti. proxi. & gl. in c. q̃m. 10. dis. q̃ hoc dicit, uolẽs ꝙ ab Imperatore ad Papã nõ appellet. Item alle. Bal. in proœmio ff. col. 3. vbi dicit, ꝙ Imperator dr̃ ab ĩperando, q̃a aliis imperat, & sibi à nemine ĩperat: & ꝙ Legistæ hoc tenent pro maxima, ꝙ Imperator non hẽt superiorem lʒ Canonistæ ponant Papã superiorẽ.
c Alle. & alia multa, de q̃b. hic per eũ, c quib. nitit demonstrare, ꝙ imperium sit à Deo, & ꝙ imo Papa nõ sit dñs in tpalibus & Imperatore superior. Postea verò ꝑ alia multa ɔprobat, ꝙ imo ĩperiũ depẽdet ab ecclesia. & ꝙ Papa ẽ superior Imperatore: q̃ oĩa videatis: non. n. curo transcribere, posteaq̃ vide ri possunt. Sed ultra eũ de mã ista plenius, q̃ alibi, uidete ꝑ archiepm Flo. in sum. sua in 2. parte ʒ partis principalis, sub rub. de statu sũmorũ Põtificũ.
¶ Itẽ gl. Fran. Patauini in extraua. unã sanctã, & Milũ in Repertorio suo in ver. iurisdõ. in §. iurisdõnis prorogatio. vbi dicit, ꝙ in Papã ñ cadit ꝓrogatio iurisdõnis, q̃a est iudex ordinarius cunctorũ. Vide ẽt eundem ibidẽ in verbo, Papa. in §. Papa non solũ. ubi dicit, ꝙ lãic⁹ ɔuentus corã Papa si dicat ipsũ non esse iudicẽ suũ, inepte excipit. sed dẽt dicere, Papã non habere exercitiũ in eũ, & ita dicit practicari in Rota. Et uide ẽt Car. sancti Sixti in tracta. de Papa, q. 64. ubi ꝓbat cõem opi. Canonistarũ hic, & Pe. de Monte in sua monarchia, in 3. li. incip. expeditis his. & latè do. Ant. in repe. c per venerabilem. q̃ filii sint le. & Old. ɔs. 83. inc. an eps. Ang. ẽt in l. deprecatio. ff. ad l. Rhodiã. đ iactu. & Arch. in quodã suo tract. đ hęresi, in uer. & q̃a tanta est ꝑeminentia. Et nota, ꝙ lʒ imperator habeat solũ exercitũ, tñ ex hoc ur̃ dicẽdum, ꝙ sit maior Papa, quo ad tẽporalia, per tex. in c. Pastoralis. de rescr. ubi potestas habitu est minor, q̃ ex ercitio. ¶ Dictũ do. Car. hic, ꝙ nõ appellet ad Papã ab Imperatore, nõ procedit in principe nõ recognoscente imperatorẽ, q̃a a tali ad Papã põt appellari. Ita Hos. in ca. cũ Ioannes. de fi. inst. & Abb. in c. exposita. de arbit. & in ca. si duobus. de appell. ita limitans illũ tex. Circa qđ no. tria declaratiua. ¶ Primò, ꝙ istud intelligitur in dubiis & grauibus materiis. Ita Abb. in d. c. duob. allegans Inno. ĩ ca. cũ te. in 2. col. de re iud. & tex. in c. ꝑ venerabilẽ. §. rõnibus. q̃ fil. sint legiti. ¶ Scđò no. ꝙ ubi aditur Papa ɔ̃ tales principes, ñ põt eos punire, sed bñ põt eorũ sñias corrigere & reuocare. Ita dicit gl. singu. in c. & si necesse. in gl. magna. in fi. de do. inter vir. & vxo. de qua ibi do. Ab. ¶ Tertiò no. ꝙ ualeret ɔsuetudo, ꝙ ab oĩ iurisdõne tẽporali appellaretur ad Papã. Tex. ẽ in d. c. si duob. Et idẽ eẽt forte, vbi ꝓcederetur de æquitate, ꝑꝑ tex. ibidẽ ibi, q̃uãuis de iuris rigore, & c. a ɔ̃rio sensu, & certe dubitabile ur̃ dictũ Car. hic. ur̃. n. ꝙ nõ sit differentia inter imperatorẽ & alios non recognoscentes superiorẽ. Eadẽ . n. rõ utrobiq; militat, & nõ dicas, ꝙ exercitiũ gladii sit interdictũ Papæ respectu imperatoris, & non aliorũ: q̃a ɔ̃rium vult gl. & tex. hic. ¶ Vltimò scias extrauagantẽ Clementis V. q̃ incip. meruit. ubi limitatur extraua. Bonifac. VIII. vnã sanctam. ꝙ nihil operatur ɔ̃ statutum regis Franciæ. de qua meminit gl. fi. in cle. in plerisque. de ele. Et no. ꝙ lʒ iste rex nõ subsit ĩperatori, tñ non est ipse alter Imperator. Ita Bal. ĩ c. ĩperialem. §. fi. in de prohi. alie. feu. per Fed. Et ea, q̃ dicta sũt de appellatione, faciant ɔ̃ Philip. in rub. de appel. dum enumerat multos prin-

a Nuptas. *Adde Lau. de Fau. Inst. de leg. agnat. suc. §. cæterum. 63. co. & do. Alexan. de Imo. in l. 1. ff. de iu. immu.*

b In l. conuentionũ. *Et ibidem ad hoc vide do. Ale. de Imo. in 2. col.*

c Superiore. *Ad. de do. Alexan. de Imo in l. 1. §. 1. in tit. ff. de req. re. & quæ ad materiam habentur per do. Soci. in cons. 275. incip. in causa fratris Andreæ. ver. præterea etiã. ĩ. 2. parte, charta 192.*

4 princeps, à qb. appellari ñ p̃t. ¶ In † ver. iudicare. Poteſt corã Papa directè ꝯueniri qlibet ñ recognoſcẽs ſuperiorẽ. Ita Ab. hic ꝑ ea, q̃ ipſe allegat. Ego verò allego Car. ĩ cle. paſtoralis. §. ut illud. de re iu. vbi dicit, ꝙ exẽpti ab Imperatore ſubſunt Papę, ſicut olim ſuberãt Imperatori, & ſic corã Papa poterũt ꝯueniri, ex quo nõ ſubsũt Imperatori. Itẽ allego Old. ꝯſ. 254. inc. Quia tota. vbi ꝓbat, ꝙ rex Hiſpaniæ p̃ot ꝯueniri corã Papa, & Arc. in tractatu de hæreſi, fol. 15. in ver. & qa tãta eſt p̃minẽtia. vbi dicit, ꝙ rex Frãciæ ſubeſt Papę: aliàs aũt eſſet res mõſtruoſa: & Car. in cle. p̃ſenti. in 7. q de cẽſi. vbi dicit, ꝙ p̃ſcribitur, neqs ſubſit Imperatori, ſed non Papæ, lꝫ Anc. ibi teneat ꝯ̃riũ, ꝑ tex. in c. cũ nõ liceat. de præſc. cui rñdet ibi Car. ꝙ ꝯ̃ obedientiã nõ pręſcribiť actiuè, ſed paſſiuè ſic, ꝓ qua rñſione eſt deciſio Rotæ in ti. de p̃ſcr. in deci. nouiſ. deci. prima, vbi dr̃, ꝙ articulus de præſcr. obedientiæ & acqſitione exemptionis non admittiť, niſi dicať, ꝙ eſt alteri effectus ſubiectus. Et ita declarabitis no. ꝑ Bar. in l. hoſtes. ff. de cap. & alibi ſæpe, vbi loqtur de oĩbus ciuitatibus Tuſciæ, q̃ pręſcripſerunt, vt non recognoſcant ſuperiorẽ: nã dꝫ intelligi, non tñ quoad Papam. ¶ Limita hãc ꝯcluſionẽ, niſi agať de feu. qa tunc ſicut ratione feudi eximiť ab alijs ordinarijs, c. cæterum. s̃. eo. ita etiã ab iſto, & ita intellige iſtũ tex. Dicit tñ Bal. in c. imperialẽ. §. fi. in j. col. de prohib. alien. feu. per Fed. ꝙ ſi pares nimis fauẽt regi Francorum, q non recognoſcit ſuperiorẽ ꝯ̃ habentes feudum ab eo, ꝙ faudarij tunc poterunt recurrere ad Papam, & ita intelligas do. Ab. hic in notabilibus. ¶ Limita ſcđo reſpectu pęnæ. Gloſſ. & Ab. in d. c.

5 & ſi neceſſe. de do. ĩter ui. & vxo. ¶ Vtrũ † tutus exceptione rei iudicatæ ꝑ ſeculare poſſit denunciari corã eccleſiaſtico de iniqtate ſnĩæ? Vltra Doc. hic do. And. allegat Bal. in auth. cler. C. de epi. & cle. vbi dicit, ꝙ paſſus iniuſtitiã ᵃ ꝑ ſnĩam iudicis non audiť, niſi appellet. quia ius ciuile & canonicũ ꝯcorditer ſic diſponit, c. fi. de ſuſcep. in 6. Scđo allegat Bal. in auth. ad hæc. in pen. col. C. de vſur. vbi Bald. in iſto paſſu ponit eandem diſt. quã ponit do. Ab. hic. Et ibi ſubdit idẽ ĩ arbitro, & arbitratore, ſi fortè ex forma ſtatuti eorũ ſnĩæ haberent vim rei iudicatæ. Dicit tñ do. And. poſito, ꝙ victor ꝯfiteať, ſnĩa retractabitur ab ipſo iudice ſeculari, & non erit opus recurrere ad forum ꝯſciẽtię, & ſic ad faciendum ſuper hoc corã iudice eccleſiaſtico denũciationẽ ꝑ id, qđ hr̃ in l. ſi p̃tor §. Marcellus. ff. de iudi. Ideo, dicit ipſe, nõ bñ dñt Bal. & Abb. Et ꝙ imo talis nõ poſſit denunciari, arguit ipſe hoc mõ: Nã p̃ſcripta cũ bona fide pñt præſcribẽtes cũ bona ꝯſcientia tenere, lꝫ poſt præſcriptionẽ ꝯpletã ſuꝑ veniat mala fides. Ita vult Inn. in c. cura. de iure pat. cũ alijs ꝯcordantibus, de qb. hic ꝑ eum. Ergo eodẽ mõ pñt, dicit ipſe, retinere ꝑ uictorẽ iudicata, ſi obtinuit cũ bona fide qa non uř poſſe aſſignari bona rõ diuerſitatis. Scđo arguit ſic, Per tranſitũ ſnĩæ in rẽ iudicatã oriť p̃ſumptio iuris, & de iure ꝙ rectè & ritè lata ſit ſnĩa, in c. cum inter nos. de re iud. cum ſimi. Ergo ſequiť, ꝙ talis præſumptio tollit pctm̃, cum poſſit probari ꝯ̃riũ, ſ. ꝙ ſnĩa ſit iniuſta. Ergo non poterit denunciare, cum denunciatio fiat rõne pctĩ. Tertiò ꝓ hoc adducit iſtũ tex. in uerſ. ſufficiẽter oſtendat. ꝙ peccat in ipsũ, ſed impoſſibile eſt, dicit ipſe, ꝙ hoc doceať, poſtq̃ non poteſt ꝓbari ꝯ̃rium, cũ poſtea q̃ ſnĩa trãſiuerit ĩ rẽ iudicatã, ex ea oriať, p̃ſumptio iuris, & de iure, ꝙ ſit rectè, & ritè lata, vt s̃. dixi. ꝯ̃ quàm pręſumptionem nõ admittiť probatio, ut eſt gl. in ver. priuilegiũ. in Aut. đ æqua. do. col. 7. Quartò arguit ipſe hoc mõ, Nã ꝑ ſnĩam abſolutoriã ſublatum eſt omne vinculũ naturale & ciuile, ut no. Scribentes in l. 1. ff. de cõdi. indeb. & in l. Iulianus, eo. ti. Ergo ſequiť, ꝙ non poterit denunciari, cum nullũ vinculũ remãſerit. Quintò arguit ſic, Nã ſi hoc diceremus, ſeq̃reť, ꝙ euaneſceret rigor iudiciorũ, & tolleretur ꝑ viã indirectã neruꝰ ſnĩarũ qa ſꝑ qs poſſet venire per viam indirectam ꝯ̃ ſnĩam, q̃ tranſiuit in rẽ iudicatam ꝯ̃ id qđ in ſimili no. in cap. cum dilecti. & in c. cum ꝓ cã de emptio. & vendit. declarando, ut hic ꝑ ipſum, & ſic tenet ipſe, ꝙ denũciatio Euãgelica non hẽt locũ, ubi ſnĩa trãſiuit in rẽ iudicatã, ꝯ̃ Hoſt. hic. Pro iſta opi. facit rõ quæ aliàs allegabať per do. Phili. Exceptio rei iudicatæ eſt approbata de iure Canonico, ẽt ſi ꝯſtat, ꝙ ſit ꝯ̃ ius partis, & quo ad partes, facit ſnĩam haberi ꝓ veritate, d. c. cum inter uos. de re iu. ibi ẽt ꝯ̃ ius, &c. Nec eſt inducenda differẽtia inter forũ ꝯtentiosũ, & ꝯſcientiæ, qa hoc mõ canon illaquearet animã, ꝯ̃ no. in regula, poſſeſſor. de regu. iu. ĩ 6. Ergo ꝯ̃ res iudicatas non dẽt iuocari brachiũ eccleſiæ, q̃ ſtatuit, ipſas ualere, c. qa fruſtra. de vſur. maximè, qa ius Canonicũ nunq̃ ſcienter defendit aliquẽ ĩ peccato, c. de uiduis. 27. q. 1. Si enim hoc cauſaret peccatũ: ſ. quod ſnĩa ſit ꝯ̃ ius partis non appellantis, certe canon non foueret victorẽ, qđ faciendo vr̃ eũ facere tutũ, aliàs iſtud eſſet illaqueare. Fatebať tñ ſecus eſſe, vbi notoria eſſet iniuſtitia, qa in gñali prohibitione nõ includiť dolus. ¶ Sed tu ĩ hoc facias tres ꝯcluſiones. Pri-

6 ma ſit ergo ꝯcluſio, ꝙ † ubi uitiũ ſnĩę & iniuſtitiæ nõ ẽ ꝑ partẽ remiſſibile, ut ĩ cã bñficiali & mr̃imoniali ꝙ nõ ceſſat denũciatio. Ita do. Ant. & Imo. hic. Rõ qa acqeſcentia partis nõ purgat vitiũ erroneæ ꝯſcientię. Ego ꝓ hoc allego Inn. ĩ c. ad aures, ĩ gl. magna, ĩ medio, đ reſcri. ubi dicit, ꝙ ſi quis ꝑ literas ſurreptitias obtinuit ſnĩam, qđ recipiať in Canonicũ ĩ aliqua eccleſia, & Canonici ipſũ receperũt acquieſcendo ſnĩæ & non appellando, ꝙ nihilominus poterit agi ꝯ̃ talem denunciando, qa retinet beneficium cũ peccato, qđ eſt ꝯ̃ intentionẽ Papę. Et iſtud dictũ ſequiť Ab. ĩ c. cũ olim. verſ. quartã lecturã. đ dolo & ꝯtu. & Inn. in c. ad audientiã. lo 2. de reſcript. & ĩ c. cum nobis olim. de ele. Nõ dicas, eſt hoc in bñficialibus, eo qa ſnĩa ibi nõ trãſit in rẽ iudicatã, prout inaduertẽter dixit hic do. Ant. qa diceres ꝯ̃ tex. in c. cum dilecti. de elec. in fi. Sed intellige, ꝙ imo tranſit reſpectu uicti, nõ aũt victoris, cuius ius ex ſnĩa iniuſta non fundatur, ſicut in alijs, cum beneficiũ ſine iuſto titulo haberi non poſſit, ut in regula 1. de reg. iu. in 6. Et iõ ſuperior ſemper poterit inquirere ꝯ̃ vincentẽ, nõ obſtante ſnĩa Ita dicit do. Abb. in d. c. cum dilecti. Et ſic intellige gl. ĩ c. 1. de ꝯ̃ ceſ. p̃ben. ¶ Secunda ꝯcluſio, Vbi vitiũ eſt remiſſibile ꝑ partes, ſed tranſitus in rẽ iudicatam non fuit ex negligẽtia victi, qa fortè nã cãę excludebat appellationẽ, vel timuit appellare ꝑꝑ tyrannidẽ ſuꝑioris, tũc hẽt locũ đnũciatio. Ita d. An. hic, & bñ, qcqd dicat hic Im. qa hoc caſu patiẽtia victi nõ fortificat iꝰ iniquũ victoris. ¶ Tertia ꝯcluſio. Vbi vitiũ ẽ remiſſibile ꝑ partes, & negligentia partis ſnĩa tranſiuit ĩ rẽ iudicatã, tũc ceſſat denũciatio, ſ̃m do. An. & Imo. hic. & Bar. & Bal. ibi. s̃. & Mod. hic. Rõ. qa uictor ex illo tacito ꝯſenſu uicti acquieſcentis ſnĩę excuſat ꝯſciẽtiã ſuã. Ex quo dicit hic do. Ant. ꝙ ſi à đbitore petũtur vſuræ, vel petať executio ꝯ̃ctus vſurarij, & in diſcuſſiõe cãæ reus nihil opponit de uſuris, ꝙ reus poſtq̃ ſnĩa trãſierit in rẽ iudicatã, nõ audieť, qa acqeſcẽdo ſnĩæ potuit vſuras dimittere. Et ita dicit ıc cõ-

ᵃ Paſſus iniuſtitiam. *Adde tu, ꝙ hoc dictũ Bal. eſt contra caſũ l. quia imo ſentẽtia, à qua nõ fuit appellatũ, p̃t abſq; vlla appellatione retractari & ſic nunquã trãſit in rem iudicatam. De hoc eſt caſus in l. admonẽdi ff. de iureiurã. vbi Scribentes dicunt ꝙ ſi ſentẽtia iniqua eſt lata virtute iuramenti neceſſarij delati in defectũ probationũ per ꝓbationes repertas de nouo retractabitur sẽtẽtia, ẽt ꝙ non ſit appellatũ. Adde quod in cauſa d. l. admonendi. quod pulchrũ eſt videre, an actor poſſit agere ex integro abſq; eo, ꝙ petat reſtitutionẽ in integrũ, vide ꝑ do. Ale. in d. l. admonendi, in 1. col. Adde ꝙ Ful. ibi dubitat, ſed pone, ꝙ requiratur reſtitutio in integrũ vſq; ad quantum tempus poſſit peti, vide etiã in d. l. admonendi, ꝑ do. Ale. in 2. col. Adde, ꝙ dixi in ſnĩa, hẽt ẽt locũ ĩ trãſactiõe, Ita do. Ale. ĩ d. l. admonẽdi. ĩ 3. col. Ad ad iſta, ꝙ ſnĩa lata ex priuilegiatis ꝓbatiõibus, p̃ot retractari ſuperueniẽtib. nouis ꝓbationib. melioribus Ita Inno. in c. tua nos. de cohab. cleri. & mul. Adde ẽt, ꝙ 12. sũt caſus, ĩ qbus ſnĩa nunq̃ trãſit in rẽ iudicatã, ẽtſi non ſit appellatũ, quos enumerat Lud. in d l. admonendi. ff. de iureiu. Canoniſtę ĩ c. Bertoldus. de re iudic. Adde vnũ alium caſum valde ſingularem, quẽ ponit Bal. in l. cũ allegas. ĩ quarta op. C. đ vſuris.*

fuluisse. Et ĩ hoc aduersatur Bal. approbato hic ꝑ Abb. ¶ Tu verò in hoc articulo, an audiatᷣ qs ẽt ꝑ denũciatione Euãgelicã aduersus sñiam, q̃ transiuit in rẽ iudicatã ꝑꝑ eius acquiescentiã, ꝯsidera ꝙ pro opi. do. Abb. hic tenẽtis, ꝙ sic vrgẽt multa: & primò authoritas do. Ant. in c. qa pleriq;. de immu. eccl. ĩ ver. ex his patet. vbi dicit, ꝙ siue sñia trãsiuerit in rẽ iudicatã ex negligentia victi, siue nõ, denũciari p̃t victori. qa licèt forus ꝯtentiosus p̃sumat ꝑꝑ hoc, ꝙ sñia non sit iniusta ꝑꝑ habẽdũ finẽ litiũ, tñ forus aĩe, q innititᷣ soli veritati, nõ ꝑsistit in hac p̃sũptione. Prętẽrea fatẽtur oẽs, ꝙ si victor ꝯfiteatur eã iniustã, ꝙ p̃t reuocari ꝑ denũciationẽ. Inn. in d. c. qa pleriq;. Bal. & Imo. in l. nemo põt. ff. de leg. 1. Bal. & Imo. in l. si qs instituatur, ff. de hære. insti. Bal. in l. 1. C. sent. resci. nõ pos. Imo. in cle. applõnẽ. de app. in c. in p̃sentia. in 2. col. de renun. Imo. in c. qm̃ ꝯ. de prob. do. Ant. in c. is, qui fidẽ. de sp̃os. Bal. in auth. ad hæc. C. de vsu. cũ ꝯcordantib. Ergo nõ statur præsumptioni sñiæ intm̃, ꝙ apparẽte veritate nõ retractetur: & sic forus ꝯsciæ audit istã veritatẽ, vt s̃. Ergo vr̃, ꝙ ista veritas sit audienda vndecũq; veniat. Itẽ allego do. An. in c. qđ sicut. de ele. in pen. col. in ver. dicit quarto. vbi dicit, ꝙ iniustè dãnatus ad restitutionẽ rei suę, q̃uis de iure ciuili reddere teneatur, tñ qa dñs remanet, nõ peccat illã tenendo, & nolẽdo restituere. Ad idẽ, qđ no. Abb. in d. c. cùm inter. de re iud. in ver. no. qđ ẽt de iure Cano. vbi dicit, ꝙ si victor scit sñiam iniquam, nõ est tutus in foro ꝯsciæ. Idẽ sentit Bal. in disputatione sua inc. Statuto cauetur. in ver. videamus de secũdis. Ergo ex prędictis apparet, ꝙ ista nõ est bona ꝯsequentia. Sñia transiuit in rẽ iudicatam, ergo victor est tutus, quo ad Deũ. Et allego do. Ant. in c. inqsitioni. de sent. excõ. vbi dicit, ꝙ finis fori ꝯtentiosi Canonici non est in totũ directiuus ad salutẽ nec oĩa licita ſm eũ sunt licita in foro animę, & lʒ sñia faciat de indebito debitũ, l. Iulianus, ff. de ꝯdi. indeb. tñ nõ facit id debitũ insp̃ectis finib. fori pñialis, per tex. ibi. Quæ verba ꝑpetuo no. lʒ ad illũ tex. posset rñderi ex dictis in prima ꝯclusione s̃. formata, s. ꝙ vitiũ ibi erat irremissibile ꝑ victũ, ꝙ no. Itẽ allego Inn. in c. 2. de purg. vulg. vbi per illũ tex. dicit, ꝙ lʒ transitus in rẽ iudicatam faciat ius inter ꝑtes, d. c. cùm inter. tñ propter superuenientiã veritatis recedit ab illa. Et facit dictũ Bal. in l. cùm qs. C. de iuris & facti ignor. vbi dicit, ꝙ lex fundata in p̃sumptione, nõ ꝓcedit in foro ꝯscientiæ data veritate in ꝯ̃rium. Et idẽ dicendũ de canone propter dictũ Io. And. in c. is, q fidem. de spons. Et lʒ c. cũ inter. ad vltimãdas lites præsumat ꝓ illa sñia, Nec audiat reclamantẽ: tñ forus aĩæ, & ꝯscientiæ stabit veritati propter authoritates prædictas. qa si victor iniustè obtinuit, denunciari sibi põt, qa peccat. Et si dicatur, istæ sunt rõnes fori animę, q̃ cessant ante tribunal ecclesiasticũ ꝯtẽtiosum. Sol. Forus denunciationis nõ appellatur forus ꝯtentiosus eccl̃iasticus. Patet ex dictis Doct. hic circa denunciationẽ iudicialẽ, & ita expresſè sentit Pet. de Anch. in c. ꝑoss. in fi. in ver. de obligato vero naturali. de reg. iu. in 6. ¶ Si dicatur ẽt ꝯ̃ de dicto Inn. in c. cura. de iurepa. soluendo dico, ꝙ est verũ, quod præscriptio est iustus modus acquirendi rẽ alienam, qui tñ cessat data mala fide in eius cursũ. Ergo eodem mõ in casu nr̃o sñia non põt esse iustus modus obtinendi alienum, cùm victor iniustus ſp fuerit in mala fide, sciens se habere iniustam causam. Vel dico, ꝙ sñia iniusta nõ trãsfert dñium in foro aĩæ, ꝑ superius dicta. Cogita, ꝙ prima solu. nõ tollit difficultatem: quia fuit possibile, ꝙ si à principio qs litigans putaret se hr̃e bonã, & iustam fidẽ, lʒ ex postfacto lata sñia supuenerit sibi mala fides, & sciat se iniuste obtinuisse, & sic ista sol. prima, nõ est gñalis, & remanet firmũ, quo ad illud dictum Inn. Iõ euigila bonis oculis. Nã & secũda põt recte intuenti faciłr euitari. ¶ Si dicatur ẽt q̃uo ita admittitur ꝓbatio ꝯ̃ p̃sumptionem iuris, & de iure ꝯ̃ cõem: soluendo dico, ꝑ ꝑ hoc nõ fit ꝓbatio ꝯ̃ sñiam, nec ei⁹ effectũ principałr, sed agitur ad emendationẽ peccati, quo casu ꝓbatio indirecta admittitur: vt no. multi, quos scripsi in c. q̃to. de pręsump. & est gl. aurea in cle. in ver. fecisse, in medio, de proba. ꝙ dixit Dom. in c. filij. de hære. in 6. ꝙ statutũ prohibens ꝯ̃ aliquid posse fieri ꝓbationẽm, intelligitᷣ de directa, non aũt de illa q̃ fieret per indirectũ, & per quã intentio aduersarij per indirectũ elideretᷣ. ¶ Prętẽrea ẽt si opponatᷣ, ꝙ est imputãdũ victo, ex quo neglexit appellare. rñdeo, ꝙ hoc forte fecit, qa execrabatur lites, & nolebat litigare, l. itẽ si res. §. fi. ff. de alie. iud. mu. cã facta. Scđo sciebat ius suũ saluum manere per hãc viã, q̃ breuior est, l. sicut. §. non vr̃ autẽ. ff. quib. mod. pig. uel hypot. sol. ¶ Tertio, sua negligentia nõ dat ius victori: quia in dubio nõ pręsumitur donatio. a l. cũ de indebito. ff. de prob. Si diceres ꝯ̃, nõ ne exceptio rei iudicatæ operatᷣ in foro eccl̃astico, c. fi. de exce. in 6. sol. fallit, vbi tractatᷣ de periculo aĩæ, vt est text. ibi. ¶ Si dicas, hoc mõ euanesceret rigor iudiciorũ, rñdeo primò, ꝙ si denũcians nõ ꝓbabit peccatum, cõdemnabitur in expensis, & sic nõ euanescit rigor. Præterea non passim & indifferenter audiendus est denũcians, nã iudex hẽt ꝯsiderare ea, de quib per Inn. in c. tenor. de re iud. de cui⁹ dicto meminit hic Abb. & Do. in c. Catholica. 11. dis. & Io. An. in c. 2. de pręb. in 6. ꝑ qđ dictũ tẽperanda est hic tota mã. Ex qb. prædictis omnib. dubito multum de dicto do. Ant. hic, dum loqtur de usuris. Et ista nota tanquã de pane lucrãdo. ¶ In gl. in uer. qcunq;. examinaui hoc in c. 1. de ꝯsti. in scriptis meis, in secũda fallẽtia, ubi posui, q̃n possit lex abrogata allegari, ubi uidete. Dicit hic do. And. ꝙ priuilegium datũ non subdito, efficit ꝯ̃ctus. Allegat tex. in c. 1. de ꝓba. ¶ Addit ipse, † ꝙ priuilegium remuneratoriũ cuicunq; datum, est irreuocabile. Alleg. tex. in l. si pr̃. §. j. ff. de don. ĩ simili. vbi Bart. dicit, ꝙ donatio remuneratoria est irreuocabilis, & nõ insinuatur. Idem dicit in priuilegio ꝯcesso ad pias cãs, qa tale priuilegiũ est irreuocabile. Alleg. Bar. ĩ l. priuilegia. C. de sac. eccl. de quo dixi in c. eccl̃a sanctæ Marię, in 11. q. de ꝯsti. Pro hoc allegat do. And. c. si ꝑꝑ tua. de rescrip. in 6. in fi. vbi singułr ꝓbatur ꝙ ꝯcessio gñalis, cum clausula, Non obstantib. non tollit priuilegia piis locis ꝯcessa. Allegat & alia multa, de qb. ꝑ eũ quẽ uideas, & in c. cũ M. s̃. de ꝯsti. ubi ꝓmulta tractat de istis. Et ibi sol⁹ ponit, ꝙ non differt priuilegiũ subditi, & nõ subditi tenẽs, ꝙ vtrunq; sit irreuocabile. ¶ Dicit † hic Are. Considera bene in hac mã, ꝙ aliq̃n priuilegium est ꝯcessum, & nõ q̃situm ius priuilegiato: ipso iure, ꝙ p̃t esse ante acceptationem, qđ aliq̃n ꝯtingit, ut in c. 1. & quod ibi no. de ꝯces. ꝑb. in 6. & in c. si tibi absenti. de præb. in 6. & habetur per Bar. in l. fi. ff. de ꝯsti. prin. & in l. absenti. ff. de dona. qbus adde Ro. in l. q absenti. ff. de acq. poss. Et tunc, an possit reuocari, depẽdet ab his, q̃ no. in d. c. si tibi absenti. & q̃ ponit Bar. in d. l. absenti. & bene facit, qđ ponit ipse in l. qui Romæ. § Flauius. ff. de ver. obl. ubi in simili casu uř ꝯcludere ꝙ possit reuocari, dũ dicit, ꝙ in donatione facta alicui cum pacto, ꝙ post certum tp̃s res sit eccl̃æ, põt remitti illud pactum in præiudiciũ eccl̃æ. Nec obstat illi ꝯclusioni Bar. ibi, l. id qđ nr̃um est. ff. de reg. iu. quia intelligitur nr̃m, s. irreuocabiłr, subsecuta acceptatiõe, ꝙ non erat in casu Bar. ut ibi elegantissime ꝑ Imo. Aliq̃n verò ius q̃ritur perfectè priuilegiato per acceptationẽ, & tunc dicit Are. ꝙ verũ est dictũ Inn. ꝙ non possit reuocari, si est datũ nõ subdito. Quod tñ limita ſm ipsũ duobus modis, & primo, nisi ꝑ priuilegiũ ꝯcedatᷣ iurisdictio, & loquitᷣ per ver. puta. qa in tali ꝯcessione vr̃ ſp excepta authoritas superioris, vt est tex. in c. venientes s̃. de iureiur. & bene facit tex. in c. constitutus. cum ibi no. s̃. de rescrip. ubi confirmatio statuti intelligitur semper salua authoritate superioris. Tunc etenim ſm ipsum poterit tale priuilegiũ reuocari, quod ꝯprobat ipse hic per multa, & maxime per no. per Bald. in l. qui se patris. C. unde lib.

a Donatio. *Ad de etiã tex. ĩ l. Campanus. ff. de oper. li. & Spe. in tit. de dona. & de proc. ĩ prin. An, & quãdo verò, & ex quibus dijudicari debet, vide dom. Soci. in cõs. 264. incip. Visis instrumento donationis. ver. circa primam difficultatem. cũ ver. seq. in 2. parte, cha. 168. & in consilio 93. incip: circa primũ ver. circa quartam dubitationem. cum 3. ver. sequen. in prima parte. char. 159.*

7 [at: "efficit ꝯ̃ctus. Allegat tex."]
8 [at: "ꝙ vtrunq; sit irreuocabile."]

lib. Et quia niſi poſſet reuocari, ſequereť, ꝙ ſuperior ſibi ipſi per indirectū poſſit tollere ius ſuperioritatis, & obedientiæ, quod nullo modo fieri pōt, vt hic per ipſum, quē videas. ¶ Secūdò limita ſm ipſum loquentē per verbū, Credo. niſi priuilegiū conceſſum non ſubdito ex poſtfacto enormiter læderet ꝯcedentē ꝑter eius intentionem, tunc .n. ſm ipſum reſoluitur tale priuilegiū ipſo iure, & pōt reuocari. De hoc eſt tex. ī c. ſuggeſtū. & ibi habeť. de decimis, & facit ſm ipſum tex. ī l. Seio. §. pe. ff. de annu. leg. & in l. fiſtulas. §. frumenta. ff. de ꝯ̃h. empt. Ergo eodē modo ſi ꝯceditur priuilegiū alicui, & poſtea enormiter & inſolitè lædit ꝯcedentē, non dēt ad hoc extendi. Cōſidera tu tñ circa hoc, ꝙ tex. in d. c. ſuggeſtum, non multū facit pro iſta opin. quā tñ credo verā, nā ibi priuilegium erat datū ſubdito, nos aūt loqmur, qñ datū erat nō ſubdito. Prȩterea ibi priuilegiū nō nocebat Papæ, q ꝯceſſerat, ſed monachis, & Abbati de Vrſino. Sed tu aduerte, ꝙ imo pōt dici, ꝙ ēt nocebat Papæ rōne ſcādali exinde orientis, vt ibi in tex. dr̃, cuius multum intereſt, habere ſubditos pacatos, & facere ne ſcādala eueniant, l. æqſſimū. ff. de vſufru. cū ſimilib. & c. nihil. de præſcrip. Aliqñ verò priuilegiū ꝯceditur ſubdito, & tūc diſtinguit Aret. ꝙ aut per priuilegiū transfertur dñium ſecuta traditione vera, vel ficta, & tunc vr̃, ꝙ tale priuilegium nō poſſit reuocari ſine cā. Rō, quia dñium, quod eſt per ipſum translatum, eſt de iure gentiū, ꝯ̃ quod princeps nō diſpēſat ſine cā, vt auferat ius q̃ſitum alteri, maximè ut latè diſputat Bar. in l. ꝯſtitutione, ff. & traditur in ca. quæ in ecclarum. per oēs, de ꝯſtit. ¶ Aut vero per priuilegiū nō fuit q̃ſitum aliquod ius de iuregētiū, vt eſt priuilegium exēptionis, vel immunitatis, & tūc ſi ſtať in finibus meri priuilegij: & tūc poteſt per principē reuocari. auth. qua in prouincia. in ver. priuilegio nō obſtante. C. ubi de cri. agi op. & l. 1. & per totū, C. de immu. nemi. ꝯced. & l. hæres abſens. ff. de iudi. cū ſimil. Aut verò priuilegiū nō ſtetit in finibus, & terminis meri priuilegij, ſed tranſiuit in ꝯ̃ctum: & tunc nō poteſt reuocari ſine iuſta cauſa [a], l. fundi, C. de fund. patri. lib. 11. c. 1. de feu. ſine culpa non amit. Nec etiā pōt reuocari à ſucceſſore, ſm Cy. & Bal. in l. digna vox. C. de legi. Et idē, & multo fortius dicendū eſt in ſtatuto ciuitatis, quod qñ tranſiuit in cōtractum, tale ius non poſſit reuocari.

a Iuſta cauſa. *Adde idem tenentem do. Soc. in cōſilio: 59 incip. Poſtremo conſiderandum eſt in 1. parte, char. 103.*

¶ Qđ intellige & limita, vt ſ̃. dixi, niſi ex iuſta cauſa: quia illa ſuperueniēte pōt, & princeps, & ciuitas reuocare decretum vel priuilegiū ſuū, quamuis tranſierit in ꝯ̃ctum. iſta probanť in l. Lucius. §. fin. ff. ad municip. & in l. qđ ſemel. ff. de decre. ab ord. faci. & in l. Lucius, ff. de euic. & ex no. ꝑ Bal. in l. reſcripta. C. de ꝑci. imp. offi. & facit: nā & ſi ius ſubditi non ortū à principe pōt per eū ex cauſa reuocari, vt ꝓbať in d. l. Lucius. ff. de euict. vbi imperator fundū priuati dedit militibus, & l. venditor. §. ſi ꝯſtat. ff. cōmu. præd. & in l. itē ſi verberatū. ff. de rei vend. & habeť in locis ſ̃. allegatis: certè tāto fortiùs debet poſſe reuocari iſtud, qđ habuit ortum ab ipſo principe. Dicitur autē ſm ipſum Are. priuilegium tranſire in ꝯ̃ctum, non qñ aliquid conceditur ſimpliciter ꝑ priuilegiū, ſed quando ꝯceditur commenſuratū ob aliquod factū, vel donationem, vel præteritā, vel futuram: impletā vel implendam ex parte eius, cui conceditur ipſum priuilegium, & ideò fortè ſecūdū eum poſſet dici, ꝙ ſi alicui ꝯceditur, priuilegium ad remunerationem, [b] ꝙ non poſſet reuocari: quia non eſt ſimplex liberalitas, ſm glo. in l. Aquilius. ff. de don. qđ tamen non audet firmare: quia non poteſt negari, quin recipiēs habeat cauſam lucratiuam, ex quo priuilegium ſpōte ꝯceditur: ideo relinquit cogitandū, Quaſi omnia iſta poſuit Bal. in d. l. qui ſe patris. maximè iſtū modū cognoſcendi, quando priuilegium dicatur tranſire in ꝯ̃ctum. Ex dicto ergo ſingulari Innoc. hic, quem ſequunť oēs hic & alij, quos allegat alias in ca. 1. de ꝓb. colligiť, ꝙ † priuilegium ꝯceſſum nō ſubdito [c], non ꝑt reuocari. Adde Ro. ꝯſ. 252. & Panor. 35. vol. 1. & 41. col. pe. in fi. eo. vol. & Lapū alle. c. ad fi. Car. ꝯſ. 85. col. fi. in c. do. Nicol. Marchio Aſtenſis. & 147. inc. Dñs nr̃ Papa. in vlt. col. Et rō eſt, vt ipſe ibi dicit vltra Inn. quia diſpoſitio l. priuilegiantis non ſubditum, non tenet tanquam lex, qa ſi teneret tanq̃ lex, non ligaret ꝯcedentem, ca. 1. de ꝯſt. in 6. cum alijs allegatis ꝑ ipſum: ſed tȝ in vim ꝯ̃ctus: iō eſt irreuocabilis, & ligat ꝯcedētem, c. 1. de ꝓb. Item adde iſtis Pau. de Caſt. ꝯſ. 216. vbi dicit, ꝙ lȝ Papa poſſit tollere ius q̃ſitum ſubditis ex l. ſua, nō tñ pōt tollere non ſubditis, i. laicis, nedum q̃ſitum ex l. ciuili, ſed ēt q̃ſitū ex l. Canonica, & alle. Inn. hic, & vide Ab. in c. ſuꝑ, ſcđo. col. 1. de ap. vbi dicit, ꝙ ēt hodie poterit laicus ante ſnīam diffinitiuam appellare à iudice ſeculari ad ecclaſticum ꝯ̃ rl̃am l. ante ſnīam. C. quorum app. & q̃ habenť in l. ante ſnīam. ff. de ap. recip. ꝑꝑ priuilegium ꝯceſſum ecclæ ab Imperatore: de quo in c. quicunque. 11. q. 1. qđ non potuit Imperator reuocare, ꝑ no. plene hic. ¶ Conſidera, qa tenendo primam limitationem Are. de qua ſ̃. hoc dictum Panor. non ꝓcederet, vt ĩ. diceť. Adde In. in c. nuꝑ. de teſt. vbi dicit, ꝙ priuilegiū, de quo in d. c. qcunq; alle. hic in gl. adhuc durat, ſed ꝯ̃rium tȝ Spe. in ti. de teſt. §. reſtat. ver. 22. dicens ꝙ eſt correctum. Adde ēt Gem. in c. j. de ꝯſt. in ver. vlt. oppon. vbi dicit, ꝙ priuilegium immunitatis datum venientib. ad habitandum non ꝑt reuocari in ꝑiudicium eorum. Rō qa tranſiuit in ꝯ̃ctum. Alle. Bar. in locis allegatis hic ꝑ Ab. Tu alle. Pe. de Anch. ꝯſ. 366. inci. vr̃ primo. & ſeq. incip. In q̃ſito ſuperius poſito. & Lud. in d. ꝯſ. 252. Extende hanc ꝯcluſionem ex dictis ꝑ Do. in c. lȝ canon. in prin. col. pen. in fi. de elec. in 6. vbi poſt Pau. ibi dicit, ꝙ ſicut eps non pōt tollere priuilegiū, per qđ alij eſt ius q̃ſitum, ita ēt non pōt ꝯ̃ illud diſpenſare. De qua mā dixi poſt Ab. in c. at ſi clerici. §. de adulterijs. ſ̃. e. Et hæc nota, qa noua ſunt. ¶ Limita primo, vt per Are. hic, niſi per priuilegium eſſe ꝯceſſa iuriſdō. Pro quo vide in terminis Bal. in d. l. qui ſe pr̃is. C. vnde liberi. à quo fortaſſis habuit iſta, & melius Gem. in d. c. 1. de ꝯſt. in 6. vbi dicit, ꝙ lȝ ad tollendum ſtatutum ſapiens ꝯ̃ctum requirať cā, verum eſt, vbi diſponit de ꝯmodo ſubditi in reb. eius, ſecus, ſi diſponeret in concernentib. iuriſdictionem ſuperioris, quia tunc poteſt ſine cauſa reuocare, & de nouo facere aliud. ¶ Secundo limita, vt ꝑ eūdem, niſi priuilegium præter intentionem ꝯcedentis, poſtea enormiter læderet ipſum ꝯcedentēm. Proquo vide Bal. in terminis vbi ſ̃. à quo furatus fuit vt dixi. Tertio limita ſm Maria. ꝯſilio ſuo 125. inc. Io. de Arrignanis de Luca. niſi tale priuilegium naſceretur ex ꝯ̃ctu ſimulato: tunc enim, ſm ipſum, tale priuilegium eſſet reuocabile. Alle. Bal. in l. nuda. ff. de ꝯ̃h. emp. vbi dicit Dynum ita ꝯſuluiſſe. ¶ Quarto limita, niſi ex eiſdem cauſis reuocaretur priuilegium non ſubditi, ex quib. pōt reuocari donatio, de quib. in c. fi. ĩ. de dona. & in l. his ſolis. & in l. ſi vnquam. de reuoc. dona. Ita vr̃ velle Im. per verbum, Forte in c. cum M. de ꝯſtit. in ver. aduertendum tamen. dicens, ꝙ ex cauſa ingratitudinis tale priuilegium reuocari poterit, & licet loquatur de ſola ingratitudine, tamen puto eum ſentire idem in alijs cauſis inducentib. reuocationem. Fortius dicit, ꝙ ſi eccleſia collegiata cōmitteret ingratitudinem aduerſus principem priuilegiātem, poſſet princeps reuocare priuilegium, argu. glo. in ver. dolum. in c. 2. de ord. cogn. Bene facit, quod no. Bal. in l. 2. C. de liber. & eorum liber vbi dicit, ꝙ exemptio pōt reuocari propter ingratitudinem. Ad idem quod no. Bal. in c. filij nati. ſi de feudo fue. controuer. vbi dicit, ꝙ legitimatus poteſt reduci ad priſtinam qualitatem

b Reuocari. *Ad quā materiā vide & adde, q̃ habentur ꝑ do. Alex. de Imo in l. oēs populi. de iuſtit. & iu. vbi ēt ꝑ Bar. & ꝑ do. Are. in l. qđ ſemel. de dec. ab ord. fa. & in conſ. 215. 2. par. & ꝑ Lud. Bol. in cōſ. quod eſt ante conſ. 47. Alexan. 3. pa. & per Pe. de Anc. in cōſ. 2. & An. Bar. in cōſ. vlt. 4 par. cōſ. Alex. et per Pau. de Caſt. ī cōſ. 234. inci. In facto ꝑſenti nō intendo adulari, Reuer. ī Chriſto. & per Bart. Cepol. de ſeruitus. titulo, de via.*

c Non ſubdito. *Adde Pau. de Caſ. in cōſ. 156. & do. Alex. de Imo. in conſ. 205. 2. par. vbi plene, & ī cōſ. 101. par. 1.*

pp ingratitudinē. Quod dictū diligēter nota. Sed respectu ecclesiæ tñ ista limitatio est dubia p id, quod notat Cardinalis in cle. 1. in pe. char. de iureiu. dicens ecclesiā non posse cōmittere ingratitudinē. Præterea dicit Spe. in ti. de dona. §. 1. ver. quid si Abbas. ꝙ si Abbas cū conuentu est ingratus aduersus donatorē, ꝙ Abbas cū conuentu expellit de monasterio, sed donatio nō reuocat: & sic puniunt personæ, & nō ecclesia. Et sequtur Dom. ī c. 1. §. ad hæc. de relig. dom. in 6. pro quo est glo. fi. in c. de hoc. & ibi exclamat Ana. de symo. Faciunt ad propositū nostrum per Abb. in c. 1. in ver. sed aduerte. vbi dicit, ꝙ dispositio l. si quis in tantā. C. vnde vi. non habebit locum in ecclesia, lʒ p̄latus per violētiā occupet rē suam. Rō: quia si in alienando rē ecclesiasticā requiritur solēnitas, multò minùs poterit prælatus delinquendo alienare. Hāc tñ limitationē ītellige: nisi priuilegiū esset remuneratoriū pp tertiā limitationē sequentis cōclusionis. ¶ Quintò limita, nisi singuli priuilegiati cōsentirēt reuocationi priuilegij. Ita Inn. in c. in nostra. de iniu. ita rñdens ad illū tex. & ibi do. Ant. in fi. dicēs, nota limitationē ad Inn. in c. nouit. de iudi. & Gemi. in d. c. 1. de ꝯst. in 6. & Ro. cōs. 352. inci. q̄ritur primò nunquid dñi Auignonēses. ¶ Sextò limita, nisi maiores de populo priuilegiato ꝯsentirent reuocationi. Ita p̄dicti in d. c. in nr̄a. dando hanc rñsionē ad illū tex. & Gem. ibi s̄. facit gl. in rub. C. q̄ sit longa ꝯsuetudo. volens, ꝙ factū à ꝯsilio populi dicat̄ factū à populo: quā facit singularē Bald. & ibi Imo. in c. cùm oēs. de ꝯst. & Ana. in c. dilectus. lo 2. col. pe. de sym. & ibi Ana. in 3. col. ad fi. & seq. col. vsq; ad fi. apparatus sui multa ponit de vniuersitate. Caue, quia si ex delicto istorū maiorū, puta ex eorum ingratitudine, vellet superior reuocare priuilegiū, non posset. Rō: quia delinquēdo nō obligāt populū, vt pulchrè voluit Old. ꝯs. 66. inci. an ex delicto administratorū, vel pręsidētiū. Nā ī gn̄ali mādato nō venit ptās delinquēdi, vel obligādi dñm ad pęnā, nisi dicat̄, vel postea ratificet̄. Ita dicit Bar. in l. si procurator, per illū tex. ff. de ꝯd. indeb. in ver. & per istū ego dixi, in 2. col. in prin. ¶ Septimò limita, nisi priuilegiū nōdū esset acceptatū: tūc enim posset reuocari, ut hic per dñm meū. Pro quo vide in terminis do. Card. in rep. c. perpendimus. de sen. excō. in ver. vt autē. Tunc. n. de nullius præiudicio agit̄: ideo nimirum, si pōt reuocari, iuxta no. in rr̄a, mutare, de reg. iu. in 6. Excipe ab ista limitatione duos casus, in quib. non posset reuocari, in quib. ēt ignoranti ante acceptationē ius q̄rit̄. Primus est in c. si tibi absenti. de p̄b. in 6. Secūdus est casus, quoties per priuilegiū restitueret̄ bannitus: illud .n. etiā prodest ignorāti. Ita Bal. in l. fi. C. sen. resc. non posse. Sicut libertas in testō relicta acquiritur ignoranti, l. eius, q̄ in prouincia. cū simili. ff. si cer. pet. Sed ꝯ hoc vr̄ facere, quod no. Bar. in l. fi ff. de ꝯst. prin. vbi dicit, ꝙ d. l. eius. cū similib. procedant in vltimis voluntatibus, non aūt fauore libertatis: & sequit̄ Pau. de Cast. cons. 11. & obstat ēt l. qui absenti. ff. de acq. poss. q̄ loquitur in mā libertatis. ¶ Octauo limita, nisi concedens vellet interpretari, quia hoc pōt: text. est de hoc in c. 1. de iura. cal. & ponit Bal. in §. ius autē ciuile. Insti. de iure natu. gen. & ciuili.

ADDITIO. *Hoc tamen ego intelligerem nō habere locū, quoties ita vellet interpretari, ꝙ in totum perimeret priuilegiū. Nā tūc non posset, qa hoc esset reuocare p indirectū. Et hoc pbatur ex his, q̄ no. Doc. in simili, in l. si quis intētione ambigua. ff. de iud. Phil. Sym.*

¶ Nono & vltimò limita pro nunc, nisi reuocaret̄ ex cā nouiter emergenti. Ita dicit Bal. in l. fi. ff. de sen. Cogita qa hoc mō nō esset differentia inter hoc priuilegiū datū nō subdito, & illud quod datur subdito: maximè loquēdo in priuilegio transeunte in ꝯtum: alias bene proce-
10 dere posset: qđ no. ¶ Nunc† transeo ad aliam regulā, ꝙ priuilegiū concessum subdito potest regulariter reuocari. Ita do. Ant. Card. & Abb. hic, & oēs infra allegandi, p c. in nr̄a. de iniuriis. Facit dictū Inn. in c. cum ad monasteriū, de statu mona. vbi dicit, ꝙ sicut sola voluntate fit ꝯstitutio ēt prohibitoria, ita sola voluntate reuocatur, & eius sit relaxatio. Idē tenet Bal. in ti. de pace Cōstant. in ver. in oībus. ubi dicit, ꝙ princeps pōt reuocare concessionē, quā dedit populo de ꝯcēdis statutis. ¶ Limita primò, dūmodò nullum ius sit q̄situm de iure gētiū, vt in priuilegio exēptionis, & immunitatis, qđ stetit in simplicibus terminis priuilegij. Nā isto casu pōt per ꝯcedētē reuocari: secus verò, si esset q̄sitū aliqđ ius de iure gentiū, tunc. n. nō posset reuocari sine iusta cā, vt hic p Are. ad finē, & Card. in repe. dicti c. perpedimus. de sen. excō. Bal. in l. si cùm mihi, ff. de dolo. & do. Abb. in d. c. in nr̄a. in fi. de iniuriis. vbi ita vr̄ intelligere illū textū, & ita intelligo opi. Imo. hic. Rō limitationis huius est, quia princeps non tollit ius subditi firmatū ex iure gentiū, vt per oēs in c. q̄ in ecclesiarū. de ꝯstitu. Et iō ꝯsuluit Car. in d. cons. 147. ꝙ Papa nō potuit reuocare ꝯcessionem factā cuidā censuario de quodā hospitali, in quo ille exposuerat centū ducatos, prout ꝯcessio requirebat, qa concessio sapiebat ꝯtum. Propterea Bar. in l. ꝙ semel. ff. de decret. ab ordine facię. dicit, immunitatē datam per vim pacti esse irreuocabilē, & probat Lud. in dicto cōs. 252. in secūdo dubio, vbi vide, & hinc surgit tex. cum mā in cap. 1. de probationibus, vbi princeps non pōt reuocare ꝯtum factum cum subdito. ¶ Declara hanc limitationē tripliciter, & primò vt non procedat in septē casibꝰ, in q̄bus princeps pōt propriū ꝯtum reuocare, quos vltra oēs posui in d. c. 1. de probationibus. Secundò declara, vt nō procedat, vbi princeps pōt ex causa tollere ius quæsitum, quod q̄n sit, dixi in repetitio. dicti capituli, q̄ in ecclesiarum. col. 10. in prin. ver. modò aduertendum. de ꝯstit. concludendo, ꝙ pōt ex causa cū quatuor restrictionibus declaratiuis. Tertiò declara, vt non procedat in casibus positis in pręcedenti cōclusione. Et adde Bal. in l. pen. C. de condic. ob causam. vbi dicit, ꝙ ad hoc vt lex transeat in ꝯtum, non est necessarius consensus, eodem contextu, sed sufficit interuentio actus, quē lex requirit, quia lex est vbiq; tanquam organum, quo mediāte contrahitur inter rempublicā, seu principem, & priuatum. Stante ergo statuto, ꝙ quicunq; legerit, habeat salarium de centum: Legēs non ꝯductus, si deinde cassatur statutum, hoc sibi nō intimato, habebit nihilo minùs salarium, qa legendo priùs contraxit cum republi-
11 ca. ¶ Limita secundo, vt† nō ꝓcedat in inferiore à principe, quia inferior à principe ipse non pōt reuocare. Ita Imo. post dom. Ant in d. ca. quæ in ecclesiarum. Abbas in cap. at si clerici. §. de adulteriis. s̄. eodem, dum loquitur de statuto episcopi priuilegiantis subditum. Vnde dicit Bald. in l. 2. C. de serui. & aqua. in ver. no. quod plenitudo, quòd solius principis est auferre priuilegium à se datum. Ideo etiam consuluit Federi. de Senis consilio suo 195. quòd legatus non potest tollere vni ecclesiæ, &
12 dare alteri. ¶ Limita† tertiò in priuilegio dato in remunerationem, vt supra per Aret. & licèt ipse non firmet, tamen pro hoc facit, quia donatio remuneratoria a est irreuocabilis, etiam data ingratitudine, l. si pater. & ibi gl. & Bartol. ff. de donat. Et in multis differt à mera donatione, vt pulchrè per Roma. cons. 26. inci. Pro decisione domini Abbatis. & Moderni in rubrica, ī. de donat. & sic æquiparando priuilegium donationibus, videtur irreuocabile. Aduerte tamen, & dicas, ꝙ remuneratio operatur hoc solùm, ꝙ nō reuocatur ex ingratitudine, tñ ex alia cā iusta reuocari posset, sicut alij ꝯtractus propter secundam declarationem primæ limitationis. ¶ In glo. in verbo, de plano. Denunciatio dicitur iudicialis quando finis libelli tēdit ad restitutionem. Ita dicit Cal. consi. 5. in tit. de accusat. Subdit hic Inn. ꝙ in denunciatione Euangelica non seruatur ordo iudiciarius, & ꝙ tamen si seruaretur, n̄ uitiaret. Quod dictum sequitur Bald. in l. ꝙ fauore, in 1. col. C. de legib. & Bald. in prima rubri. huius secundi li-

a Donatio remuneratoria. *Adde ad ista multa bona, q̄ faciunt ad verā intelligentiā istorum, q̄ dicta sunt hic per Fel. et primò, quare hoc ē, ꝙ donatio remuneratoria nō possit reuocari? Dic, ꝙ illud est, qa est obligatio naturalis, q̄ causatur ex solo instinctu naturali, p pter seruitia, vt inquit Nic. de Nea. Institu. de oblig. in princ. & appellatur obligatio antidoralis: & dicitur ab anti, qđ est contra, et doros, donatio.*

bri,in ver.ordo seruatus.amplians ētsi statutū,vel rescriptū dictaret,ꝙ ꝓceda tur ordine iudiciario n̄ seruato. Et idē Bal in aut. offerat̄,C. de litis ꝯstat.in 2. col.dicit,ꝙ lȝ solennis ordo non requi rat̄,tn̄ non vitiat, si seruat̄. Et vide bonum tex.ad hoc ī cle.sæpe.in fi.de ver. signi. vbi in causis summarijs p̄t partibus volētib.ordo iuris seruari,& nō vitiat, & ibi vide Im. & facit gl. in cle.2. in ver.valeat.de iu. & qđ vult Bart. in extraua.ad reprimendum.in ver.possit.& uide Bal in dicta l.qđ fauore. Aduerte tn̄ circa hoc, q̄a si obseruādo ordinem iuris peccaret,processus non teneret. Patet in c.examinata.j̃.eodem, iuncto.c.dilecti.s̃.eo.& latius deducet̄ in d.c.examinata. Secundo aduerte circa hoc,q̄a inuitis partib. hoc fieri non posset,per tex.in d. cle. sæpe.in fi. Item aduerte,q̄a forma ubi dat̄, non pōt omitti,& si omittat̄,non ualet ꝓcessus, ēt si iudex bona fide procedat,credens id non esse de forma & ordine mandati. Ita dicit Bal.in 2.rub.huius li. col.fi. in uer.tertius ordo. per c. Pisanis.j̃. de restit.spo. qđ procedit ētsi adimpleret formam per æquipollens, & facilius, & melius quàm seruando formam,ꝑ ea quæ dixi in c. cum dilecta de rescr. in uer.amplia quarto.quod tn̄ intellige,ut ibi dixi in uer. Limita hæc, nisi interueniret consensus partium expresse, uel tacite, & forma data mere respiceret earum fauorem,tunc.n.posset omitti,& non uitiaret, ut ibi dixi. ¶In gl.fi. &c. De mā huius gl.uide ī c.

13 q̄a pleriq; de immu.ecc. ¶Vbi† timetur deterioratio denunciati,tūc denūciatio nō est p̄cepti, imo eius omissio est meritoria. Nō obst.tex. in ca.est iniusta.allegatus ꝑ Abb.quia uerum est, ꝙ delinquenti īponenda est pęna tpalis,ut ibi dr̄,omissa oī misericordia,ut ex hoc resultet salus multorum, non tn̄ dr̄ ibi,ꝙ ad hoc,ut multi saluentur, danda sit opera ut unus pereat spiritualiter. & licet istud sit in se uerum, ꝙ salus multorū p̄ponderet saluti vnius, non tn̄ seq̄tur,ꝙ talis sit denunciādus, cum ista denunciatio nō habeat in se effectum suū, s.lucrū aīæ proximi, sed potius operat̄ ꝯrium, cùm per hoc nō corrigatur, sed efficiat̄ deterior. Facit q̄a ob metū deteriorationis omittitur remediun aliàs necessariū. Tex. est in c.allegat.26. q.7.ibi,scandalizatus amplius peccat.& in c.pęnitentes.50.dist. vbi non dat̄ iuueni publica pœnitentia,q̄a non faceret ipsā,& in c.clericos de coha.cle. & mul.& in l.2.C.de indi. vidui. tol.ubi non dat̄ iuramentū deieraturo. Facit tex. in c.ille,qui.& in c.q exigit. 22. q.5. vbi dr̄, ꝙ deferens iuramentū deieraturo, peccat q̄a occidit aīam illius,& in hoc vincit homicidā. Facit ēt tex. in c. Deus.in prin.de pęn. & remiss. vbi sacerdos dēt attēdere,qđ expedit saluti aīæ, in imponendo pœnitētiā, & ipsam moderando s̄m qualitatem delicti. & in c.prodest.23.q.5. ibi, ꝙ si tanta est peruersitas. & c.presbyter.82 dist.in ver.corporis,& sanguinis Dñi. Et ne īdurescat, particeps fiat. Facit,quod pulchrè no. Abb.ī c.ab excōicato de rescri.vbi dicit, ꝙ excōicatus etiā competens pōt absolui, ubi fit ꝑꝑ excōicationem deterior & durior, & sequunt̄ multi, quos ibi allegaui, & in terminis no. Rich.de Mediauilla,in 4 sen.dist.19.q.2.art.1.& B.Tho.2.2.q. 30.art.2. cuius dicta in hoc & in sequētibus ar.reassumpsit Arc.in c.si peccauerit.2.q.1.quē sequūtur hic Doc. Vbi aūt nō est certum de incorrectione,& deterioratione,omittēs denūciare peccat mortaliter. Allegat hic do. meus tex. in c. cum ex iniuncto.ad fi.de hęr. vbi vniuersaliter dr̄, quēlibet ad hoc teneri, declarando tn̄ hoc, vt hic ꝑ ipsum, nisi excusaret̄ q̄s à denūciādo ex aliqua probabili cā, & tunc s̄m qualitatē excusationis, aliq̄n erit pc̄m̄ veniale, aliq̄n mortale, & aliq̄n non erit

14 peccatum ¶Vtrū† Papa possit denunciari? Abb.hic tenet,ꝙ non. Sed dom.

tio, secundū glo.in l.sed si lege.§.consuluit.ff.de pe.hæredi.in c.illud. 8.q.2 Et quia Barto. dicit in l.ex hoc iure.ff.de iustit. & iure.quòd ista obligatio est modici effectus, ideo tu Canonista hic collige 18. effectus no.qui oriuntur ex ista obligatione antidorali,de quibus aliquid habes per dom. Abb.in rub.de donat. Sed inter tantos primus effectus est,ꝙ licet alias donatio vltra quingentos aureos sine īsinuatione nō valeat.l.sancimus.C.de donat. ponunt Bar. & alij in l. Modestinus. ff. de donati. tamen si est facta propter seruitia præcedentia,& sic æquiualētia, valet donatio sine insinuatione,l. Aquilius Regulus.ff.de donatio. Bal. in l. 2.ad fi.C.de lib.et posthu. & in l.si cum mihi.ff.de dolo. in l.3.qui bon. ced. pos. & in l.si mortis. C. ad l. Falci. Old.cons.5. qđ incip.Titius dedit.& in cōs.219. quod incipit, Ad habenda.Io. An.ī addi Spec. in titu. de reb. eccle. non alie. super rub.& in ti.de instru edi. §.porro. Secūdus effectus est, quia licet donatio propter ingratitudinem posset reuocari. l.fi. C. de reuo. don. tamē donatio remuneratoria seu ꝑꝑ benemerita,nō pōt reuocari, l. si pater.§.fi. vbi gl. sing. ff. de donat. Bal. in l.si cum mihi.ff.de dolo Eodē modo licet priuilegiū exceptionis concessum alicui communitati possit ꝑꝑ ingratitudinem reuocari, ut dicit Bal.in l.2.in fi. C. de liber.& eorum libe.tamen si esset concessum propter benemerita,non potest reuocari propter ingratitudinem,per d gl in d.l.si pater. §.fi. secundum dom. Alex.in consilio 357. incip. Nec arguendi. Tertius effectus, quia licet alias donatio inter virum & vxorem constante matrimonio sit prohibita,toto titu.ff.& C.de donatio.inter vi.& vxo. tamen si sit remuneratoria seruitiorum, valet & tenet, vt probatur in l.quod aūt.§.si vir.ff. de dona. inter vir. & vxor. not. Cyn. Bal. Salic. in l.si pater,C.de inoffi. testam. Hinc dixit pulchre Barto.in l.si voluntate,per glo. ibi.C.de do.promissio.ꝙ si rusticus, uel popularis accipiet nobilem in uxorem, & cōstante matrimonio facit instrumentum de receptione dotis,quam in veritate non habuit, quāuis sit donatio,valet,quia fit cā remunerationis propter inæqualitatē. Idē tenet Bal.in l.2.§.finali,ff.si cert.pet. Vbi eadē rōne tenet,q̄n vnus senex acciperet puellā in vxorē,de quo ēt per do. Bar.& alios in l.diuortio.ff.sol.ma.& in l.si ita.ff.de ver. oblig. Baldus in l.1.in fine,C.de donat.ante nupt.& in l.pe.§. mulier. ff. solu.matr. Ange.in l.1.ff.eo Imo.in rub.ff solu. mat. & gl.in d.l.si voluntate.Bal. in c.1.supra eo.et ij.de test.in c.si cautio.de fi.instru.tamē vide tex. in l.q iā nuptæ.ff.de dona.inter vir.& vxo. Adde,ꝙ eodē mō valet donatio inter patrē & filiū.ꝑꝑ benemerita, gl.ī l.si donatione.vbi Doc.C.de colla.dot.& in auth.vnde si parēs C.de inof.test. Quartus effectus est, quia licèt princeps nunquā p̄sumatur aliquid motu proprio cōcedere,sed ad postulationē partis, c.si motu ꝓprio.de p̄b ī 6. Bar.et alij ī l.3.ff. quod quisq; iu.& in l.1.C.de bo.petit.subl.lib.10.& in l.1.in fine,C.de bonis vac.li.10 et ī auth.quas actiones.C.de sa.sa ecc. tamē qđ concedit ob remuneratione beneficiorū, p̄sumitur motu ꝓprio cōcedere,secūdū Gui. de Cu.in d.l.3.& ibi do.Ale.et Albe de Ros.in l.1.ff. quod cuiusq; uniuer.nomi. Quintus effectus est,ꝙ licèt nunq̄ p̄sumatur donatio,l.cum de indebito.§.fi.ff.de ꝓbat.q̄a presumitur potius fatuitas, q̄ donatio secundum Bal. in l.generaliter.C.de nō numer. pecu. cum benemerita, q̄ præcesserūt faciunt actū dubiū censeri donationē, tex.est.in l.si verò. §.idē Papi.ff.manda. Sextus effectus quia obligatio antidoralis est potēs ad faciēdū collationē beneficij symoniacā: Vnde si donatarius dat ꝓcuratori in curia Ro. beneficiū ꝓ donātē, vt se liberet ab illa donatione, vel obligatiōe antidorali,cōmittit symoniā,vt nō.Inn.in c. tua,de æta.et qud. & sequitur Ang. in d.§.cōsuluit. Septimus effectus est,quia facit, ꝙ ꝓmissio sine cā,q̄ alias in effectu nō valet, quia obstat exceptio doli,l.2.§.circa.cū gl.ff.de exce.doli.isto casu valet,quod patet,quia sola cōditio sufficit pro cā, l.à Titio,ff.de ver.obl.& in l.cū ad præsens.vbi Bar.& alij,ff si cer.pet.sicut facit valere donationē sine insinuatione, qđ dixi s̃. Octauus effectus est, quia prælatus ecclesię pōt res ipsius ecclesiæ alienare,ēt immobiles, gratia remunerādi beneficia, & seruitia,c relatum, & c.cum in officijs.de testa. No.Bar post gl in l.iubemus,C.de sa.sa.eccl. & in l.iusta cā per illum tex.de manu.vin. No.Io.An.in add.Spe.ī ti.de reb. eccl.nō alie.super rub.Facit bene ꝓ d.l.iubemus.§.generaliter.Bar. in proœm.ff.in vlti.col. ꝙ res alias prohibitæ alienari possunt ex cā remuneratoria alienari, & quod vult idem Bar.in l.ambitiosa in 1. col.ff.de decr.ab ord.fac. Nonus effectus est,quiā prælatus ecclesię pōt alterare naturā feudi,ut remuneret seruitia recipiētis,& ideo si feudum ecclesię erat solitum cōcedi ad tēpus tātum, vel in masculos tātum, potest prelatus alterare,cōcedēdo in lōgius tp̄s,aut in perpetuum, & in fœminas ꝓ remuneratiōe meritorum, quod multum no. in c.2.§.2.de lege Cōra.& in c.1.quomo.feu.amit.Iac.de Belu.& Nico. de Neapo.in c.1.qui feu.da poss.& Iac. Alua.do.Car.in c.ex

parte. de feu. Decimus effectus est, q panitur per tex. l. diuus Libertus. ff. si quid in frau. pat. quamuis aliud sit in patre, vt colligitur ex auth. vnde si parens. C. de inoff. testa. & ibi gl. vide. Undecimus effectus. l3 minor etiā cum decreto rem immobilē donare non possit. l. fi. §. cùm autē. C. si ma. fact. & in l. 1. post prin. ff. de tu. & rat. distra. tamen pp beneficia, & benemerita pōt rem mobilē donare, secūdùm Ro. ꝫ l. si ante nuptias, ff. sol. mat. Facit l. si cùm in plures. §. cùm tutor. ff. de ad min. tut. Contrariū consuluit do. Fran. de Are. licèt de ea non faciat mentionem in cōsilio 24. quod incipit, quatuor dubia. in vltima col. & ibi concludit, ꝙ pupillus, cū authoritate tutoris, vel ipse tutor pōt facere donationē de re mobili propter merita, dicta l. cū in plures. et l. qui filium. ff. vbi pupil. educa. debet. tamen de re immobili, puta ꝙ donatio nullo modo valeat ēt cū decreto iudicis, motus per illud quod ī simili tenet Imo. in d. c. cum in officijs. Et dicit, ꝙ est intētio manifesta. Textus in d. l. fi. C. si mai. fac. qui tex. pro certo nō loquitur in remuneratoria donatione. Idē quod do. Frāciscus, tenet do. Anto. de Alex. licèt nullam de prędictis faciat mentionem, in l. 2. C. si aduer. don. per illum tex. quem ad hoc reputat singularem. Credo, ꝙ in pūcto iuris melior sit opinio Romani, ꝙ res immobiles pupilli ex causa remunerationis donari possint cum decreto iudicis, & ad hoc specialiter retorqueo textum in d. l. 2. C. si aduers. dona. vbi textus vult illam donationem de re immobili in qua erat obligatio antidoralis, ideo nō valere propter authoritatem senatusconsulti, hoc est, quia nō interuenerat decretum iudicis. Ergo si decretū iudicis interuenisset, valuisset donatio. Vide tex. & ibi Pau. de Cast. perpēdit, & de hoc dicit, quòd textus est mirabilis, sed sumendo argumentū a contrario sensu, esset contra l. fi. C. si mai. fact. Sed certè hoc nihil obstat, cum illa l. fi. non loquatur in donatione remuneratoria. Ad idem pondera textum, in l. non solum. C. de prædi. min. in versic. & multò magis, iuncto tex. in versiculo, & sine causa. Cogita, quia passus est subtilis. Duodecimus effectus, quia seruitia faciunt præsumi remissionē iniuriarum inter inimicos, l. in ipsius. & ibi no. Bal. C. famil. erciscun. Facit l. liberis, & l. fratris. & ibi Bald. no. C. de inoffi. testam. Tertiusdecimus effectus est l. no. quæ incip. edend. § fi. & l. sequent. ff. manda. Quartusdecimus, quia acquirere obligationem antidoralem, est facere lucrum, propter quod furtum committi potest. Textum habes not. in l. si pignore, ff. de furt. Decimusquintus, quia si obligatio ad antidora ducatur in pactum, contrahitur vsura, puta si mutuo tibi centum ducatos gratis, cum pacto quòd alia vice tu mutues mihi tantundem, est vsura. Glo. est singul. in c. plerique. in gl. fi. 14. q. 3. dom. Ab. in ca. consuluit. in vlti. col. de vsu. & ibi plenius per dom. Laur. de Rodulph. & ad hoc vide, quæ no. glo. contra statutum Bergomense, in cle. 1. in ver. onera, de vsu. Sextusdecimus effectus, quòd licet alias donatio omnium bonorum, vel maioris partis, ipso iure reuocetur per superuenientiam filiorum, l. si vnquā. C. de reuoc. donat. Barto. in l. Titia. §. si imperat. ff. de legat. 2. tamen donatio remuneratoria non reuocatur propter natiuitatē filiorum. Ita singulariter tenet Ang. in d. l. si vnquam motus, quia illa l. ponit nouum casum exorbitatem à regulis communibus. Ergo dic intelligendum ī propria donatione, quæ ex mera liberalitate procedit. l. 1. in princ. ff. de donat. non autem in donatione remuneratoria, quæ non est proprie donatio. Sequitur Roman. in consil. suo 26. quod incip. Pro decisione communi. & in l. si vero. in 48. fallentia, §. de viro. ff. solu. matrimo. domi. Alexander in consi. 394. inci. Pulchre. & in consi. 525. incip. Super primo dubio. & cons. 561. incip. Quantum autē pro cōfirmatione, ꝙ donatio remuneratoria non sit propria donatio, adde Bar. in rub. ff. de don. & per do. Abb. in rub. de don. Septimusdecimus effectus, licet alias donator habeat beneficium à lege, ꝙ non possit exigi vltra quam facere possit, & sic deducto ne egeat, l. sunt qui. ff. de re iudic. tamen donator propter benemerita tenetur vltra quàm facere potest, secundum Angel. & dom. Alexan. in l. non tantum. ff. de re iudic. & idem dom. Alexand. in d. l. sunt qui. & Roman. in prædicto consi. 26. Decimusoctauus effectus, & vltimus, ꝙ licet in donatione, quando incipit à traditione, si euincatur res donata, non tenetur donator de euictione, vt in l. Aristo. §. fina. & ibi glos. ff. de donatio. tamen in donatione remuneratoria licet incipiat à traditione, tenetur donator de euictione, secundum Bartolum in l. Iulianus. §. qui fundum. ff. de verborum obligat. & in l. idemque. §. fina. ff. manda. dom. Alexan. in consi. 412. incip. Visis instrumentis. Limita prædictos effectus, vt procedat, donec uiuit ille, qui seruitium recipit, eo mortuo effectus obligationis antidoralis non transit ad eius heredes, tanquam sit personalis. Ita tenet Bar. in l. ambitiosa. ff. de decret. ab or. facien. in 1. colum. Imo plus non vult posse grauari heredē ad remunerandū, p tex. in l. diuus. ff. si quid in fraud. patro.

Andr. hic in ver. mihi vr̄. tenet, ꝙ imo possit denunciari, qa Papa est inferior angelis, sed angeli ligant̄ lege Euangelij, vt hic p eū, ergo & Papa. Sed in Euāgelio dr̄, Corripe, &c. Ergo Papa peccator poterit denunciari. Aduerte, qa hoc argumētū bene probat, ꝙ ipse teneat̄ alios denūciare, sed ꝙ ipse possit denunciari, nō sequit̄ ex hoc argumēto, tn̄ ipse firmat hāc opi. & aliis motiuis, de quib. hic p eū ibi. Vtrùm quilibet possit denūciare? Dicit hic do. An. ꝙ imo ēt pseuerans in crimine poterit denunciare, qđ probat hoc mō, nā nullus est sine crimine, c. qa tua. 50. dis. & ī c. iterat̄. de ꝯsec. di. 2. & in c. septies. de pœn. di. 1. Sed rn̄de, ꝙ illa iura intelliguntur in occultis, in quib. in dubio quilibet dēt timere culpā, & se p̄sumere peccatorē, nos aūt loquimur in eo q notoriè pseuerat in peccato. ¶ Scđo probat ipse do. And. hāc suam opinio. hoc modo, Criminosus est habilis ī accusando fauore reipublicæ, l. si quis in graui. §. hi quoq;. & ibi Bal. ff. ad Sylla. Ergo fortius dēt admitti criminosus ad denunciādū fauore aīę, cū illa sit p̄ciosior republica, & cūctis reb⁹ p̄ferenda, c. cū īfirmitas corporalis. de pęn. & remi. & l. sancimus. C. de sacros. eccle. Sed dic ꝙ illa lex nihil faciat: loqt̄. n. ī seruo, & ē ibi speciale ī illo casu, vt admittatur qs, vbi aliàs n̄ admitteret̄, ut ibi inqt gl. nos aūt ī criminoso & alio casu. ¶ Tertiò dicit ipse cōprobando hanc suā opinionē. Peccatoribus ēt nō sunt īterdicta bona opera: imo sibi vtilia sunt, si operētur: ut habetur in c. qđ qdam. de pęni. & remis. Sed talis denūciatio tendit ad bonum, s. ad lucrandū animam proximi. Ergo nō dēt esse criminoso interdicta. SOL. Poterit hoc criminosus facere, & sic bonum opus operari corripiēdo, & admonendo eū secreto: sed iō dēt repelli à denunciatione, tū pp malū zelū, cū velit alios corrigere, & ipse sit corrigendus: tum odio ipsius pctōris, ne si admitteretur ex hoc generaret̄ scandalū in ecclesia Dei. Vide reliqua circa hoc p ipsum hic q & alia adducit, & oīno non sunt īcolorata eius argumēta. Dn̄s aūt me⁹ de Are. dicit, ꝙ criminosus non admittit̄, nisi sit emendatus, & sic ēt ipse t3 cū cōi, ꝙ criminosus non admittat̄ ad denunciandum. Alle. pro hoc tex. in c. cū dilectus. de ac. ibi, publice ꝯcubinarios tunc fuisse. Et ꝙ criminosus non admittat̄ ad denunciandum, vltra alios vide gl. in c. personas. de test. & in c. cum oportet. in ver. ad renunciandum. de ac. & in c. cum in tua. in verbo, persona. đ spons. & in c. cùm in tua. in verbo, repellendus. q matri. ac. pos. & in c. cum ex iniuncto. in verbo, tenetur. in fi. de heret. Doli capax denunciare p̄t. Inn. in d. c. cum in tua. qui matri. ac. pos. & ibi Ab. in 1. col. ¶ Iurm̄ de non denunciando est illicitum, vt p Ab. hic, & vide gl. 2. in verbo, repeterent. in c. ad nostram, el 2. de iureiu. q̄ facit singularem Car. ꝯs. 120. in fi. & facit c. quemadmodum. de iureiu. ¶ Considera, vtrum repulso denunciatore possit p̄lat⁹ pcedere? & vr̄, ꝙ non, qa nō præcessit forma, de qua in isto tex. Tn̄ cogitabis. In publico & notorio crimine an possit fieri denunciatio non pręcedentib. monitionib. de quib. in tex. ¶ Dicit hic do. meus de Are. ꝙ imo requiruntur monitiones, de quib. in tex. quia l3 notoria non egeat probatione, tn̄ nō cessat rō, pp quam fit monitio, s. vt corrigatur monitus, qui facilius corrigetur, si ipsum ex charitate moneas, q̄ si sit denūciatus iudici, quia ex lite causantur inimicitię. Pręterea dicit ipse, posito ꝙ cessaret cā, pp q̄ forma deberet seruari, nihilominus, quia hæc forma solennis est à lege statuta, non debet posse omitti, vt est tex. no. in l. magis puto. §. pe. ff. de reb. eorum. cum aliis allegatis hic p eum. Quib. adde Bal. in l. 1. ff. de lib. & posth. vbi dicit, ꝙ vbi est data forma à lege, vel statuto, non sufficit æquipollens. Ergo ex quo hic istę monitiones,

de quibus

de quib. in tex. requirunĩ pro forma, dẽt quis prius illis, vti añ q̃ denũciet iudici, & sic Aret. reprobat cõem opinionẽ, cũ quo trãseo. ¶ Dicit hic do. An. ꝙ non est opus excõicatione in denunciato, qui denunciatus nõ vult à peccato desistere, q̃a eo ipso ꝙ se nõ corrigit, est excõicatus ipso facto, & ponderat tex. ibi, si eccl'am nõ audierit, sit tibi sicut ethnicus, quia istud verbũ, Sit, importat canonẽ latę sñię, cũ sit p̃teriti t̃pis, iuxta gl. in l. 1. C. de sec. nupt. quã ponderat ibi pro sing Bald. Ergo est ipso facto excõicatus. Ergo nõ est opus aliqua excõicatione. Et sic residet ipse hic ꝯ Doc. Considera. Do. Abb. hic in notabilibus expressè vult, ꝙ istud hr̃e aliquẽ ꝓ ethnico & publicano, non est hr̃e eũ propriè pro excõicato, quia ista a dictio, Sicut a, hic non importat oĩmo dã similitudinẽ: sentit tñ, ꝙ sit excõicatus, dũ vult cũ tali nõ esse loquẽdum, lʒ cũ gentili sit facultas loquendi. Praeterea circa hoc ꝯsidera, quia posito, ꝙ tex. dicat, sit tibi pro ethnico & publicano: tñ dico, ꝙ ꝑ hoc nõ inferĩ necessariò, ꝙ sit oĩno excõicatus, nã dictio Pro, importat fictionẽ, & nõ veritatẽ. Pręterea circa hoc ẽt ꝯsidera, ꝙ Host. (& eũ allegat Io. An. in c. solet. de sen. excom. in 6.) dicit, ꝙ si p̃latus videt, ꝙ nõ timebiĩ excõicatio, nõ dẽt illã proferre, sed imo desistere. Ergo in proposito vr̃, ꝙ nõ sit proferẽda aliqua excõicatio, cùm ecclesia videat illũ denunciatũ fuisse incorrigibilẽ ad denunciationẽ, & ipsum nõ timuisse, cùm p̃sumptio sit, ꝙ & excõicationẽ nõ timeret. Cogita circa hæc, & vide, q̃ posui in c. 1. de offi. deleg in ver. fallit primò. ¶ Circa istã denunciationẽ euangelicã, vide Rich. de Mediauilla in 4. sent. dist. 19. q. 2. & 3. & ibi dicit, ꝙ ille q dubitat, ꝙ eius correctio debeat inducere deteriorationẽ denunciati, licitè põt ab ea desistere. Scđò vide bea. Tho. 2. 2. q. 33. per totã, & habeĩ ẽt in summa Pisana, in ver. correptio. lo 2. maximè ibi in additionib. in pen. col. vbi dr̃, ꝙ ista denũciatio est aliqñ valde periculosa, maximè qñ pc̃m̃ est oĩno occultũ. & ibi dr̃ ẽt, ꝙ si vnus denunciat peccatorẽ occultũ eccl'ịæ, tenetur ei ad restitutionẽ famæ, & si non põt ei restituere, dẽt ei satisfacere de pecunia. Et vide ẽt de hoc in eadẽ summa in verbo, scãdalũ. in §. vtrũ correctio, vbi dicit, ꝙ hæc correctio põt omitti, si timeĩ scandalũ. Et in his locis multa inuenies de ista mã. ¶ In
15 iudiciali vero denũciatione prosequere, vt hic per do. Ant. sed pro opi. Host. quã tenet hic Imo. multa faciunt vt heri in voce dixi, & p̃sertim, q̃a in ꝯsistentibus in animo non stat̃ dicto alicuius, vbi habet præsumptionẽ ꝯ se, s̃m Inn. & ibi alij in c. 2. de ꝯsti. Et iõ, si denuncians ꝓbat rẽ esse suã, non vr̃ denunciatus posse se excusare ẽt si allegaret aliq̃d probabile, & nõ probat, per no. per Bar. in l. inter oẽs. §. rectè, ff. de fur. De ista mã denunciationis iudicialis vide Anch. in reg. ea, quæ. ver. octauò q̃ro. de reg. iu. in 6. ubi latissimè probat, q̃uo ista denũciatio iudicialis nõ eneruat forũ seculare, sed ꝯpetit solũ ĩ certis casibus. ¶ Scđò videte Ang. in rep. l. 1. C. de iud. ubi dicit, ꝙ si statutũ denegat audiẽtiam alicui, põt intentare istã denunciationẽ iudicialẽ in foro eccl'astico, & Ang. in rep. l. si certis annis, C. de pac. vbi idẽ tenet in 1. char. & Bal. in disp. sua inc. Statuto caueĩ, ꝙ fœnerator. in primo dub. dũ probat, ꝙ aduersus iniquã p̃sumptionẽ statuti ꝯpetit hoc remediũ. Et aduerte, ꝙ libellus in hac mã debet ꝯcludere certũ per certum, & non sufficeret ꝯclu b sio p̃sumptiua, ꝓut ĩ aliis libellis b. Ita do. An. ĩ c. 2. in ver. rñdeo, q̃cquid ipsi dicãt, de libelli oblatione. Alleg. Inn. hic. Et ista est vna limitatio ad l. oẽs. §. Lucius. ff. de his, q̃ in frau. credi. vbi sufficit libellũ p̃sumptiuè ꝯcludere. & vide late Bal. in auth. ad hæc. in ver. sed ĩ iudiciali. C. de vsuris. vbi dicit, ꝙ ecclesiasticus in hac mã non solũ põt laicũ excõicare, sed etiã decernere missionẽ ĩ possessionẽ ex primo decreto. Et hæc pro nunc sufficiant. ¶ Monitio aliqñ sit ex vrbanitate, de qua in l. quidã Hiberus, ff. de seru. vrb. præd. Primò circa ipsam nota, ꝙ est ꝯdigna ẽt in eccl'ia volente litigare, glo est in verbo, pacẽ in c. ad Apostolicã. de re iud. in 6. & vide Bal. in j. rub. huius scđi libri, in 1. col. in prin. vbi dicit, ꝙ in scđa tali monitione nunquã sunt ferię. Non obstat l. fi. in verbo, monitio. C. de feriis. q̃a intelligiĩ de iudiciali, lʒ ipse nõ dicat, & ista hẽt magnã virtutem: regul'r. n. cõtumax in prima citatione ꝯdẽnatur ĩ expensis, gl. est in c. querelã. de proc. & in c. 1. de dolo & cont. in 6. in verbo, ad terminũ. & in c. honoratus. 74. dist. Et hoc, qñ non ꝯfitetur, secus, si ꝯfitetur, q̃a tũc non ꝯdẽnatur. Ita Bal. in auth. ꝯ, q propriam. C. de non numer. pecu. in fi. & Inno. in d. c. querelam. ¶ Fallit primò, vbi p̃cessit dicta monitio, q̃a lʒ postea ꝯfiteretur, nihilominùs postea ꝯdemnabitur in talib. expẽsis. Ita vult Guiliel. de Cu. in l. edita. C. de eden. & Abb. in c. 2. de accus. & Lud. sing. suo 391. inci. alio sero. do. Manuel. & Ant. de But. in c. 1. de lib. obla. & Ana. in c. licet Heli. in 4. col. ad principium, de symo. & ibi uide gl. quę aliqualiter ponit. ¶ Fallit secundò, ubi citatus priùs fuit in mora ꝑꝑ diem in obligatione appositum, s̃m Abb. hic, & in d. c. licet Heli. in col. 3. in ver. ꝯcludo latius. & Bal. in l. non ignorat. C. de fruc. & lit. expen. Et ibi subdit, ꝙ ubi non est ista mora, reus non tenetur ad expensas factas ab actore in leuando instrumentum crediti. ¶ Et no. ꝙ neganti se monitum dicta urbana monitione incũbit onus probandi, se non monitũ. Ita Lud. sing suo 392. in prin. inci. quis debet. Sed cogita, q̃a ista est mera negatiua. Ergo improbabilis, c. quoniam. de probar. Et de materia d. l. quidam Hiberus. uide Bal. & Angel. in locis allegatis ibi supra per Ana.

a Dictio, Sicut. *De hac dictione uide latè Lud. in cõs. 328. inc. Præsens consultatio. 4. col. alleg. per aucto. in c. ex parte, sup. de rescript. & quod ibi in apostil.*

b Libellis. *Adde, quòd ita formabitur libellus, seu denunciatio in actu iudiciali, Domine iudex, talis tenet librũ meum cõtra conscientiã, & in periculũ animæ suæ, cũ ad me pertineat, iõ peto officiũ uestrum, ut cogatis eum ad pęnitentiã, & restitutionem. Ita Inn. hic. Sed qualiter concipere quis habeat in denunciatione Euangelica? Dic, sic: Titius peccat in Seium ex tali causa, & c. et requisitus, ac monitus fuit prima monitione, & secunda, iuxta doctrinam, & regulam Euangelicam, & emẽdare neglexit & exire de peccato in periculũ animę suæ, & contra conscientiam, quare imploro uestrũ officiũ iudicis ecclesiastici, ut eũ cogatis ad pœnitẽtiã salutarẽ, ut exeat de peccato. Ita Bart. in extrauag. ad reprimendum. uer. ad denunciationẽ. & per Bal. in auth. ad hæc. C. de usur. in ult. col. Et adde quæ ẽt ad hoc habẽtur ꝑ Feli. in c. dilecti filij. infra de libel. obl.*

SVMMARIVM.

1 *Persona principalis per se, & non per aduocatum debet factum proponere in iudicio, nisi sit indiscreta.*
2 *Lex quando exprimit unam personam gratia frequentioris usus, non intelligitur excludere alias personas similes, sed ad eas extenditur.*
3 *Vniuersitas põt per procuratorẽ, uel syndicum, factum proponere.*
4 *Lex loquens in muliere impudica, an procedat in impudica, quæ sit nupta.*
5 *Mulier impudica perdit dotem.*
6 *Filia impudica potest exhæredari.*
7 *Vidua impudica desinit esse de domicilio uiri.*
8 *Medicus si sua culpa infirmus moriatur, qualiter teneatur. Item & quando tales teneantur ad restitutionem, uide remissiuè.*

CAPITVLVM. XIIII.

1 PAstoralis. ¶ † Principalis p̃sona per se, & non ꝑ aduocatũ, factũ dẽt in iudicio ꝓponere, nisi sit indiscreta. Dicit hic do. An. ꝙ pro dicto do. Abb. ꝙ ualeat litis ꝯtestatio facta per aduocatũ partibus præsentibus, & non ꝯdicentibus, adduci potest dictum Bal. in l. 2. C. q̃uo & quando iu. Nam ibi habetur, ꝙ citatio, quã fecit iudex ore proprio in personam, habet uim peremptorij, & habetur hoc etiam in c. ꝯsuluit. de offi. dele. & dicit ibi Bal. ꝙ si nũcius citat præsente iudice, ꝙ æquiualet talis citatio peremptorio, perinde a

si iudex ipse citasset, arg. l. si ꝓcuratori p̄sentis. ff. de ver.
obl. Sed ꝙ nō valeat litis ꝯtestatio, neq; propositio facta
ꝑ aduocatū p̄ntib partibus, facit s̄m eū: nā in litis ꝯtesta
tione req̄runt verba actoris, aut rei, vt ꝑ Bar. ī l. 1. C. de li.
ꝯtest. Ergo n̄ sufficit sola p̄ntia cū silentio. Præterea ob-
stat iste tex. in ver. ꝑ seipsas. Ergo denotat hoc non posse
fieri ꝑ aliū, l. ꝑ hāc, C. de eroga. mili. anno. lib. 12. cū iis, q̄
dixi ī c. fi. de off. dele. Itē hic agit̄ de odio fraudis aduoca
torū. Ergo solennitas hęc n̄ est ꝑ ꝑtes remissibilis. Rn̄det
ad c. cùm cām. d̄ ap. ꝙ ipsi religiosi sunt ꝑsonę idiscretæ
& idiotę. Sed ista rn̄sio ad illud c. n̄ placet: qa l3 ī eis p̄lu
mat̄ ignorātia iuris, c. qm̄. ī fi. d̄ symo. n̄ tn̄ sunt ignorātes
ignorātia facti. Præterea sicut sciuerūt ibi reuocare erro
rē aduocati ī facto, ita sciuissent factū proponere. Iō ista
sua rn̄sio nō valet. Ad dictū āt Bar. in d. l. 1. C. de lit. ꝯtes.
rn̄deo, & fateor, ꝙ req̄runt̄ verba principalis, vel ꝓcura
toris, secus si nullius verba interuenissent, ꝑ d. l. si ꝓcura
tori p̄sentis, cui ipse nō rn̄det, & sic tene op. do. Abb. Sed
ꝯ do. Abb. fortiùs stringit, nā vbi lex ꝓhibet aliq̄d, gesta
ꝯ ipsā sunt nulla ipso iure, l. non dubiū. C. de ll. Sed tex.
hic dicit, ꝙ factū non ꝓponat̄ ꝑ aduocatos, sed ꝑ partes.
Ergo si ꝓponat̄ ꝯ istū tex. nō valebit, & per ꝯn̄s, nec litis
ꝯtestatio inde resultās. Præterea ꝯ Pan. vrget iste tex. in
verbo, per seipsas. inducēdo, vt superius dixi. Sed aduer-
te: nā Inn. in c. qa ꝑꝑ de ele. in ver. dato impedimēto. di
cit, ꝙ si Canonicus mittit ꝓcuratorē ad electionē faciē-
dā se nō impedito, ꝙ valebit vox talis ꝓcuratoris, si nō
opponat̄, qa hoc ē introductū in fauorē Canonicorū: er
go ēt pōt per ipsos omitti. Ergo apparet ex hoc dicto, ꝙ
vbi ex legis dispositione quis tenet̄ cōparere ꝑsonaliter,
& hoc est inductū in fauorē aliquorū, si alius, ꝯparet pro
eo, & nō opponat̄ ꝯ ipsum ab illis, in quorū fauorē hoc
ē introductū, qd̄ valet, & tenet qd̄ gerit̄. Sic ergo ī ꝓposi
to nr̄o, si aduocatus ī terminis tex. nr̄i ꝯparet, & ꝓponat
factū, & n̄ opponat̄, valebit qd̄ gerit̄: qa hoc, ꝙ partes ꝑ
seipsas ꝓponāt factū, ē inductū in earū fauorē. Et ꝑ hæc
2 patet rn̄sio ad argumēta s̄. facta. ¶ In† gl. ꝙ iste tex ꝓce-
dat in ꝓcuratore, tenet hic Imo. ꝯ Abb. pro quo facit gl.
in c. diaconi 27. dist. & glo. in cle. 1. in ver. p̄sidentes, in fi.
de resc. q̄ dn̄t, ꝙ qn̄ lex exprimit vnā ꝑsonā gr̄a frequē-
tioris vsus, nō intelligit̄ excludere alias ꝑsonas similes,
sed imo ad eas extēditur. sed certè Papa hic expressit de
aduocatis: qa ipsi frequētiùs cōmittūt fraudes, cum oīa
mala nouerint, vt inq̄t gl. in l. ab Anasta. C. mand. Ergo
nō intelligit̄ exclusisse ꝓcuratores, sed imo de illis ēt in-
tellexisse. Et hoc tenēt hic Mo. ī 4. col. & seq. pulchrè cor
roborādo. Fallit ī casib. hic positis ꝑ glo. in qb. ꝓcurator
factū proponit. Inq̄tū āt dicit hic Imo. ꝙ in aliis actib. iu
dicialib. non tollit̄ vsus procuratoris, adde tex. in c. 1. de
iud. in 6. vbi dn̄s non p̄t cogi ꝯparere ꝑsonal̄r proposito
facto. Fallit, vbi dn̄s melius nouit veritatē, vt hic ꝑ Abb.
& per gl. fi. ibi. Qd̄ no. ¶ Amplia hoc vltimū, ētsi procu-
rator h̄ret specificū mandatū, qa per aspectū dn̄i melius
cognoscit̄ veritas. l. de minore. §. tormēta. ff. de q̄st. & po
nit Bar. ī l. fi. C. de proc. & Imo. in l. q. bona §. si alieno. ff.
de dā. infe. & hoc procedit nedū in criminalib. sed ēt in
ciuilib. Ita dicit Imo. in d. c. 1. de iud. in 6. & in d. §. si alie-
no. ꝑ c. iudicantē. 30. q. 5. Sed ꝙ istud procedat in crimi-
nalib. solū tenet Bar. ī d. §. si alieno. Ang. & Pau. de Ca. in
d. l. fi. Rō differentiæ: qa in criminalib. attēdunt̄ indicia,
ꝑꝑ tormenta, q̄ postea adhibent̄, secus in ciuilib. Et ita
seruatur in palatiis, s̄m Ang. in l. si actor. ff. de procu. Est
verū, qd̄ Sal. in l. eos, in fi. C. de accu. & Imo. in l. pen. §. ad
crimē. ff. de publ. iud. dn̄t, ꝙ hoc h̄et locū ēt in crimina-
lib. Sed istud procedere posset, vbi nō esset opus indiciis.
Et ita saluat Pet. de Anc. in d. c. 1. Ista faciunt ad gl. in c.
2. in ver. Abbate. de testi. in 6. q̄ dicit, ꝙ dn̄s iustior pote-
rit cogi rn̄dere positionibus. No. Spe. in ti. de positioni-
bus. §. 6. ver. ī summa. Fallit hoc, vbi procurator h̄ret spe
cificū mandatum, vt per Imo. in d. c. 1. & Bal. de pace cō
stant. in ver. in aīam nr̄am. Vide tamē Bal. in l. 1. in fi. C.
de sent. vbi vult, ꝙ l3 infamis regulariter possit esse pro-
curator, per notata in l. reum. C. de proc. tn̄ positionibus
sibi factis respondebit indistinctè dn̄s, tanq̄ legalior. Vi-
de ēt Do. in c. ponderet. 50. dist. vbi ꝯcludit, ꝙ non dat̄
terminus ad rn̄dendum positionibus, vt ꝯsulat peritū,
nisi sit ꝑsona indiscreta. All. ibi istum tex. hic, qd̄ tn̄ li-
mitat procedere, qn̄ ipsa persona indiscreta ore ꝓprio
peteret, secus si aduocatus, qa tunc esset suspicio, s̄m Io.
And. in ti. de positionib. §. 6. ver. ꝙ interrogatus. Secūdo
ꝯcludit Domi. ubi s̄. ꝙ ꝓcuratori rn̄suro positionib. nō
dat̄ dilatio, ut ꝯsulat dn̄m, nisi ī quatuor casibus, de qb.
ibi ꝑ eū, & ponit̄ in d. ca. dilectus. de procur. Adde his
Rot. ī ti. de resc. 23. decis. q̄ dicit, ꝙ si iudex ex causis ani
mū suū mouentib. mandat principali, ut rn̄deat suis in
terrogationibus, nō dr̄ ipsum grauare. Istā decisionē n̄
inueni, nec ibi, nec in ti. de ꝯfessis, nec de iudi. nec de iu-
3 a ra. calu. nec de ap. Iō ꝑquiras. ¶ Vniuersitas† pōt ꝑ ꝓcu
ratorē, vel syndicū factū ꝓponere aut
hic ī gl. Dicit hic Barb. ꝙ vbi qs n̄ pōt
ꝯparere ꝑ se, ut in casib. exceptuatis in
gl. ꝙ pōt ꝓponere factum ꝓcuratorē.
tenendo opinionē Imo. d̄ qua s̄. ī prin
gl. ꝙ iste tex. habeat ēt locū in ꝓcura-
tore, & dicit Abb. gl. malè loqui, dū re
prehēdit hanc gl. nr̄am, subditq; ꝙ hic
ē gl. singularis ꝓ uno dicto Bal. ī l. 2. C.
de cur. fur. vbi est gl. ęquiparās furiosū
& mēte captū. Dixit ibi Bal. ꝙ credit,
ꝙ idē sit ī ꝓdigis, vt ęq̄parent̄ furioso
& mente capto, d̄ quo dicit Barb. esse gl. hic. idem dicit
ibi Bal. supplendo illā glo. q̄n aliꝰ esse in oīb aliis. qui in-
digent curatore, ad q̄ gl. vide Bal. in l. fi. C. in qb. cau. in
integ. resti. non est neces. & in c. 1 de benefi. fratris. & in
l. iubemus nullā in prin. C de sa. san. ec. & in l. infantis. ī
2. q. C. q. admit. & ī l. q. neq;. ff. de reb. eorū, & Pau. d̄ Cast.
in l. tutor pupilli ff. de iur. ubi ꝑ d. gl. dn̄t, ꝙ bn̄ficia data
furioso, ꝯpetunt his, q. ꝑ procuratorem reguntur. Sed
gl. ꝓpriè non dicit hoc de oībus, qui per curatorem re-
guntur, sed bn̄ ęq̄parat minores & furiosos, & rectè eā
alle. do. Ab. in c. cū nō liceat. in uer. scd̄ò q̄ro. d̄ p̄scrip. &
vide Bar. in l. Imperator. ff. de re iud. vbi æquiparat pro-
digū, furiosum, & pupillū, qdꝰ dictū exclamat Im. ibi ꝓ
singulari. & uide ꝑ eundē ī l. si verò. §. de viro. in 3. fal. ff.
4 sol. ma. & Abb. vbi s̄. ¶ Subdit hic idē do. And. † vtrū gl.
loquens in muliere īpudica ꝓcedat in nupta q̄ sit īpudi
ca. & primo arguit, ꝙ non ꝑꝑ singulare dictū Io. An. in
addi. Spe. in ru. d̄ iniur. in prin. vbi dicit, ꝙ pæna īposita
meretricibus, qa ꝑdunt bn̄ficia mulierū, nō h̄ēt locum
in nupta, l3 īpudica. Vn̄ nō p̄t carcerari, l3 aliàs secus, vt
ꝑ Bal. in l. ꝯsentaneū. C. q̄uo. & q̄ iud. in vlt. col. dicētē,
ꝙ auth. nouo iure. n̄ h̄ēt locū in meretrice, & ꝑ hoc īfert
ad limitationē statuti ciuitatis Bononiæ, quo disponit̄,
ꝙ mulier luxuriosè viuens ducat̄ ad lupanar, ut nō ha-
beat locū ī maritata, l3 luxuriosè viuat. Et ita, vt audiui,
aliàs ipse à dicto statuto defendit q̄dā maritatā inhone
stè viuentē, vt satisfacere cuidā suo scholastico, ꝑ illud
dictū Io. An. Tn̄ dicit ip̄e do. An. ꝙ quo ad istā gl. vr̄ dicē
dū & tenēdū idē ī nupta, ut det̄ sibi curator, sicut daret̄
sibi, si n̄ eēt nupta, qa hoc ē eius fauor. Et ita residet hic
ipse. ¶ Tu verò adde, ꝙ maritus n̄ p̄t eē tutor uxoris, ut ī
§. pe. Inst. d̄ exc. tut. & ibi gl. ¶ Vtrū uiro luxurioso det̄ cu
rator, sicut mulieri? Abb. hic tenet, ꝙ n̄, post Spe. in ti. de
actore §. 1. ī ver. itē opponit̄. In ꝯriū vide Bal. ī l. ea l. C.
d̄ ꝯd. ob cā. vbi loquēs d̄ iis, qb. sicut ꝓdigis dat̄ curator,
exēplificat ī lusor̄, dissipator̄, vl̄ luxurioso. Et ꝓ hoc ego
allego gl. ī l. si qs cā sciret. ī uer. luxurioso. ff. de vsuca. ꝓ
emp. q̄ dicit, ꝙ istis est interdicendū bonis, sicut ꝓdigis.

a Proponere. *Sed nunquid quarere & obligari? Vide do. Soc. in cōsil. 43. īci. Visa ꝓuisione, uersi. tertio hoc uidetur. et uers. nec obstat. cū uersi. seq. in j. parte, char. 84.*

ADDITIO *Ad idem est glos. 2. in fi. in l. 1. C. de curato. furio. dicen. simpliciter, quòd datur curator luxuriosè uiuētibus, licèt ad eā posset dici, quòd loquitur in muliere, propter l. mulieri, quā allegat. Ad dictū aūt Bal. et gl. in d. l. si quis cum sciret. responderem, quod loquuntur & debent intelligi in eo, qui erat luxuriosus, et in corpore, & in reb. suis, quod patet in illo tex. in d. l. si quis cū sciret. ibi, protinus scorto daturo. et ita illum tex. ītelligit glos. in l. si uero non remunerandi. §. si adolescens. ff. manda. in una sol. quam dat ad d. l. si quis cū sciret. quā uide, quia & ibi dantur & alię sol. Phil. Sy.*
Tutius. Tn̄ est tenere opi. Spe. & Abb. quam tenet Lud.

non

non allegans prædicta in l.is,cui bonis.ff.de uerb. obli. assignās rōnem,quam per teipsum videas. Adde prædictis, ꝙ mulier luxuriosa præsumitur prodiga,in tm̄ ꝙ nō admittitur probatio in ꝯrium, per tex.in d.l. & mulieri.alle.in gl.ubi lex sup hoc statuit ꝑsūptionē, & sic remanet clara & defensata opinio do. Abb. Cogita tn̄.
5 Mulier † impudica perdit dotem.c.plerunque,de dona. int.uir.& vxo.& etiam bona paraphernalia, ut dicit ibi gl.de qua exclamat Bal.in l.1.ff. de iu. do.

ADDITIO. *Tu verò adde, ꝙ illā gl.alleg.Card. consi.111. § 2.col.& Rom.sing.suo 311..Itē adde,ꝙ dictum c. plerūq; & l.ex cōsensu.C.de diuor.& repud.habet nedū locū ī nupta, quę uiuo marito adulterium commisit, sed etiam habet locū in uidua, quę mortuo marito stuprū cōmiserit. Ita consuluit egregie Pau. de Ca.cōs. 121.īci. Reuocatur in dubiū. & 128. & ita ēt tenet in l. sororē. C.de ijs qb.ut indig.& in l.fideicommissum. post gl. ibi C. de fideic. licet contrariū teneat Alex.ī d. l. sororē. vnico arg. cui respondet Pau.de Cast.in d.cons.12.Quod credo,ipse non viderat. An aūt d.c. plerūq;.et l.ex cōsensu.habeat locum in ea,quæ esset adulterata per uim,uide Panor.cons.4.uol.1. Considera etiā an haberet locū in spōsis,si quid dedissent,ut illud amittant sequuta fornicatione, per ea q̄ habentur in c.quemadmodum.de iureiu.& vide de illa opinio Pau. aliquid per Fed.de Sen.cōs.167.& 176. & uide ad hęc etiā Ro. cōsi.286.& Panor.in c.gaudemus.de conuer.cōiug.Phi.Sy.* ¶ Filia
6 † ēt impudica pōt exhæredari,sm notata ī c.Quintaualis.đ iureiu. ¶ Vidua † ēt impudica a đ sinit eē de domicilio viri sm Ang. ī l. cū q̄dā puella.ff.de iuris.om.iud.Et ita limitat l.filij.§.vidua.ff.ad muni. alle. tex.ī Aut.de res.& ea, q̄ parit.§. pē. q bn̄ facit, imo ꝑdit talis oīa priuilegia uiduitatis,ut ex tex.&ibi no.Sal.ī l.his solis.C.de reuoca. dona. & vide Abb. ī c.vxorauus.ī pri.de ꝯuer. ꝯiu. & Bal. in l.q̄ sub ꝯditiōe.ff.de ꝯdi. insti. Quædā alia circa hæc ponit Lud.ī repe.l.1. ī uer.itē scias.C.de hære.inst. & vide q̄ dixi in c.ex parte,đ ꝯsue.& oīa ista nota tāq̄ vtilia. ¶ Amplia primò hūc tex in fi.ēt in r̄nsione positionū. Ita dicit Abb.post Host.in c.dilecti.s̄.co. & ibi multum ꝯmendat Imo. ¶ Dubito de dicto Inn.hic uolentis,ꝙ possit cōpelli indiscretus, ut veniat cū aduocato ad proponendū factū, & respondēdū positionibus, nā hoc est interponere officiū ad vtilitatē priuatam ꝯ l.4.§. hoc aūt iudiciū.ff.đ dā.infe. & gl.in c. cū nobis olim.de ele.Nec ob. ꝙ ītersit reipublicæ,ut hic īqt Ab. in fi. qa hoc mō sp iudex posset supplerē de facto.

7 a Vidua inpudica. *Adde & pone, quod legatarius adulterauit viduā uxorem testatoris, utrū amittat legatū, si hoc fecit,uiuo testatore? Dic, ꝙ repellitur ista exceptiōe à legato.Id ē si ponimus eū hoc commisisse nō uiuā testatore,tūc est maius dubiū. Et non pōt dici.ꝙ testator reuocauit tacitè, cū adulteriū non fuerit cōm ssum eo uiuo. Pro decisiōe istius q. dic, quod legatū non extinguitur, sed à legatario auferetur,tā quam ab indigno. Ita no. Bar.in l.fideicōmissum.C. de fideicōmis. et Bar. in l.1.ff. de ijs, q b. ut indig. Adde, quid si legatarius non adulterauit uxorem testatoris sed eā duxit ī uxorem, an amittat legatū? Vide Bal. in auth. ex testa, C. de secun .nupt.*

ADDITIO. *Aduerte circa hoc, quia tex. loqtur in ualde indiscreto et sensu deficiēte,& sic quodāmodo in fatuo & mente capto & miserabili persona, qui æquiparantur minori,circa quos iudex bene pōt supplere đ facto, ut habetur per Bar.& omnes in d. l. 4.§.hoc aūt iudiciū.Et ad probandū assumptū faciunt, q̄ scribit s̄.do.Feli.in uer.uniuersitas circa gl. & dictū Bal.in l.2.C.de cura.furio.& q̄ ponit Pau.ī c.1.đ off.iu.Phi.Sy.* ¶ Amplia scđo istū tex.in fi. ad oēs ꝑsonas miserabiles.Ita Bal.ī l.magis puto.§.ī primis, ꝑ illū tex.ff.đ reb.eorū. Qđ aūt regulariter sit sec⁹,faciūt rōnes Doctorū hic, & tex.optim⁹ ī ar.ī c. ieiuniū.el 2.ibi defunctæ magis,& c.& ibi gl.ubi magis stat principali, q̄ exēplis, & magistro,q̄ discipulis.76.dist.Et,pro hoc facit, qđ ponit Bar. in l.Sēpronius Proculo.ff. de le. 2.ubi dicit, magis stari ꝓtocollo,q̄ exēplo inde extracto,& sic magis origini & fonti & principaliori,q̄ riuulis & habētib⁹ īde originem

ADDITIO *Ad qđ tu uideas do. Fel. in c. quoniā contra. in 7.nota.de ꝓba.& Cepol.in cōs.22.col.2.et 14.col.etiā 2.& Rom. consi.287.Phi.Sy.* Inquātu Ab.hic ad fi.alle.gl.in c.1.de ꝯfes.in 6.dic,ꝙ ipsam sequit Ana.in rub.de magistris. & Imo.in c.ex tenore.de testi.Et vide Ang.in l. si vacātia. C.de bonis vacan.lib.10.vbi dicit,aduocatū teneri parti læsæ,& ad dānū incursū ex sua negligentia ēt in foro ꝯtentioso, & sequitur Marian.in c.excōicamus.§.moueant.de her.ī vlt.col.vide ēt Abb.in c.1. de iur.cal.vbi dicit Aduocatū teneri lęso ex iniusta allegatione.Istis adde do.Ant.ī c. ad aures. in repe. de æta. & qual.ubi dicit,aduocatū teneri læso ex ignorātia sua,ētsi adhibuit oīmodā diligentiā, ne noceret. Idē dicit ibi do. Ant.ꝙ teneē læso ex pigritia & negligentia sua, & dicit in iudice, qui sequutus est ꝯsiliū ꝯsultoris ignorantis & īperiti,qđ limitat ibi Maria. nisi ex dispositione statuti teneret sequi consiliū ꝯsultoris: quia tunc nō teneretur.

ADDITIO. *De istis tu uide do. Ant. in c. calūniā. de pœ. in uers.quarto quęro,ubi dicit, ꝙ talis tenetur de imperitia, maximè in conscientia, & uide etiā latè Ana.in d.c.excōicamus.§. moneātur.de hęre.& Spe.in ti.de aduo.§.fi.uersi. quid si per imprudentiā. & do.Ant.in c.quoniā cōtra.de proba. ubi dicit, ꝙ iudex qui non reuidit attestationes & acta,tenetur parti læsæ, & idem dicit ipse in c.cum cām.ꝭ.de teste,qui non reddit cām dicti sui.Et ex hoc pars est læsa. Phi.Sy..* ¶ De † medico verò,cuius culpa infirmus perierit,vide beatum Thomam 2.2.q.71.art.3.& ibi dicit, ꝙ nō excusatur b aduocat⁹ sumēs causam desperatam,lȝ excusetur medicus assumens curam desperatam.

b Excusatur. *Adde, ꝙ medico non cōpetit actio locati,sed in factū, ut not. Bart. in l. in prin.ff.si mēs.fals. mo.dixe. quod tenuit etiā gl.in l.3. C.đ subtra.& ibi ēt Bal.licet Cy cōtra.Vide tamē gl. in l.1. C. manda. Vide ēt Florianū ī l.idē iuris.§.mulionē ff.ad l.Aqu.*

ADDITIO. *Tu uero de medico uide aliquid ꝑ Bar.in l.illicitas.§.sicuti.ff. de officio presid.& tex in l.medicus.ff.de uar.& extra ord.cogni.& in l.1.& ibi Bar.in 2. & 3.no. ff.eo.ti.& Alex.cōs.15.col.ult uol.1.Bar.ī l. Martius.& quæ ibi addidi.ff loca.Spec. in ti. de sol.§.fi.& Io.And.in re.cōtractus.de reg. iu.in 6.in Mercu.Et quis dicatur medicus,uide Bar.in l.sciendū.§.fi.ff.de ædil.edic. & aliquid ēt per Bar.in l.1.C. de comm.et are. lib. 12.ubi loquitur de medico Papæ & Imperatoris.Et quis dicatur medicus imperitus.uide tex.in c.fi.29.dist.& ibi Gemi.& do.Prę & uide ēt aliquid in c.absit.50. dist.& ibi Dom. & dom.Præpo.in c.his ergo.23 dist.& in c.1 83.dist.Phi. Symo.* ¶ Qn̄ autem oēs isti sint obligati ad restitutionē, habes per Fran.de Pla.in tracta.suo rest.in prima parte,§.107. cum tribus sequentibus,& Summam Pisanam in verbo,aduocatus scienter,& Archiepm̄ Flo. in Sūma ꝯfessionaria,sub præcepto, Non furtum facies, in [illegible] officialis.& beatum Tho.in locis ab eo allegatis.

ADDITIO. *Tu uero adde Inn.in c. quia plerique de immu. eccle.& ibi Pan.in uer.10.q.& Arch & Gemi in c non sanè 12. q.5.Phi.Sy.* ¶ Aduocatus illius, cuius fautores sint excōicati,nō est ipse excōicatus,lȝ illum defendat, nisi a die, quo incipit cognoscere iustā esse excōicationē. Ita lo. And. in c.ꝑposuit.sup verbo,Fautorem. đ cler. excōic. vel interdic. ministrāre. Ad qđ dictū bn̄ facit,qđ ponit Bar.in l.si qs inficiatus. ff. deposi. ubi dicit victū nō esse ꝯdēnādū in expēsis factis anteq̄ videret ex actis se iniustitiā fouere,sed in factis,ubi hæc cognouit,sic. Qđ not.

ADDITIO. ¶ *Ad quod dictum uide Bar.in l. properādum. § sin.aūt.col.1.C.de iud.& Alex.cōsi.220.in 2.uol.et 95.eo.uol. 2.& Rapha.Comen.cons.74.& Feli.in c.quoniā cōtra. de proba.ī prin.et in c.fraternitatis .col.1.in secundo no.de test.in c. exceptionem,in uersi subdit Bal.de excep.& Mathesila.notabili suo 81.& seq.& Alex.consi.41.in prin.uol.4.& Barb.consi. 12. col. 8.ad fi.uol.1.& Imo.consi.5.& 136.in fi.Philip.Symoneta.*

SVMMARIVM.

1 *Reus licet absoluatur ab instantia iudicij,tamen super iure actoris pronunciari debet.*
2 *Articuli formati an inducāt confessionem illius, qui eos ꝑduxit.*
3 *Rescriptum reprobans an possit se fundare super ipso rescripto reprobato,dicendo quòd impetrans confessus est in ipso narrata.*
4 *Interrogans an uideatur confiteri id, de quo interrogat.*
5 *Libell⁹ fundatus ī certa qualitate,corruit illa qualitate nō ꝓbata.*
6 *Qualitas quandoq; inest ex natura rei, non est opus eam deducere*

7 *Pena imposita ratione qualitatis, quę in principio debet adesse, non incurritur, licèt qualitas ex post facto interueniat.*
8 *Lis laicorũ super iure annexo ecclesiæ põt dici esse super ecclesia, sic libellus ecclesiã uendicãs exponitur, idest ius in ea competẽs.*
9 *Sententia absolutoria an debeat continere causam.*
10 *Possessio an transeat in sequestrum.*
11 *Libellus valet, quando intentio est apta, licet actio sit inepta.*
12 *Conclusio attenditur in rescriptis reiecta omni superfluitate narrationis inutilis.*
13 *Miles si testari uoluit de iure communi, & inepte seruauit formã valebit testamentum iure militari.*
14 *Sententia super inepto libello licèt sit nulla, fallit tamen, ubi libellus non erat necessarius.*
15 *Actio vna non potest dici tacitè proponi, ex quo alias est expressa, quia expressum facit silere tacitum.*
16 *Intentãs petitorium & possessoriũ, si tantũ concludit in possessorio adiecta clausula, Potẽs sup prædictis iustitiã ministrari, vid̃ bitur vtrumque intentasse, licèt conclusio sit tantum super vno.*
17 *Sententia absolutoria ab instantia, dicitur interlocutoria secundũ communem opinionem.*

TITVLVS XV.

EXaminata. ¶Si actio, & intẽtio sũt ineptæ, vel intentio sola, debet reus absolui ab instantia iudicij, iterũ tñ actor audiet̃, si aptè egerit. H.D. Præmitte, ꝙ in rei vẽdicatione duo sunt ꝓbanda. Dominiũ, s. ex parte agentis, & possessio ex parte rei ꝯuenti. l. in rem. ff. de rei uend. Aduerte ꝓ declaratiõe tex. qa iste agẽs rei uendicatione nõ capitulauit dominiũ, nec intendebat illud probare, & sic male intendebat rei vendicationẽ, & si dicat̃, ꝓbauit se possedisse, & ex possessione p̃sumit̃ dñium. l. cũ res. C. de proba. & sic satis ꝓbauit. Rñdetur, illud verũ, ꝙ ex possessione p̃sumit̃ dominiũ, qñ dominiũ deducitur ĩ iudiciũ incidenter per viã exceptionis, secus, ubi principaliter ꝓut hic in rei vendicatione, quo casu oportet ꝓbare directè dominiũ de iure gentiũ, iuxta doctrinã Bar. in l. quidam in suo, ff. de condit. inst. vel de iure ciuili, ut ibi per eum.

ADDITIO. ¶*Adde, quã doctrinam vide tu Alex. cons. 10. 1. col. vol. 4. & dom. Fel. in c. illud. col. 2. in 2. notabili de p̃sump. & Barb. cons. 8. maxime in 3. col. uol. 1. & 17. col. 29. & seq. col. 4. & 41. col. 2. & 50. col. 9. eo. vol. 1. & do. Fel. in c. cum Bertoldus. col. 12. & seq. de re iud. & Barb. cõs. 6. col. 6. & 2. seq. uol. 2. & 9. col. 2. 8. & seq. & 10. col. 1. & 5. cũ seq. & 18. col. 23. & seq. uol. 2. vide ẽt Bart. & quæ ibi posui in l. Titia. ff. de solut. Philip. Symon.*

1 ¶Ex dictis hic per Abb. in 2. no. nota regulã, ꝙ † licet reus absoluatur ab instantia iudicij, tñ sup iure actoris ꝓnũciari dẽt per l. si à te. §. 1. ff. de excep. rei iud. Sed huic obstat tex. in c. Raynaldus. §. pe. cũ gl. in uer. de petiti. j. de testa. ubi deficiente vno de causantib. rei vẽdicationẽ fert̃ mera & pura absolutoria in fauorẽ rei. sed rñde, ꝙ illud est de iure Canonico, s̃m Flor. in l. circa. ff. de ꝓb. quẽ reprehendit Ang. Are. in §. omniũ. Insti. de actio. in vlt. col. qa c. Raynaldus. nõ dicit, ꝙ nõ possit ferri declaratoria sup dñio actoris, sicut in simili dicit Bal. in. l. cogi. ad fi. C. de petitio. hær. & ibi rñdet Ang. ad l. q petitorio. ff. d̃ rei ven. in ver. frustra. s. respectu rei, nõ aũt respectu actoris. Vnde infert ibi Ang. post Bal. in d. l. cogi. ꝙ ꝓbante actore se hr̃dem ꝯ̃ non possidentẽ hr̃ditatem dẽt iudex ferre sñiam, qua ꝓnunciet ipsum hr̃dem, & reum ꝯuentum absoluet, & istud est utile practicari, s̃m Are. ibi, qa adepta deinde possessione ab absoluto erit parata executio sñiæ antelatæ ꝯ̃ eum, ex quo nũc reperitur possidere Sed caue, qa in ista respõsione ad c. Raynaldus. infert̃, ꝙ bñ ista sñia possit ita ferri, sed nõ necessario, cuius ꝯ̃rium j. dicetur. Vñ dic ad d. c. Raynaldus. ꝓ responsione, ut j. in 1. limita. dicetur. ¶Limita igitur primo d. l. si a te. §. 1. nisi prius ꝯstet d̃ ĩeptitudine intentionis actoris, q̃ de ipsius iure, ut per Abb. hic post Car. dicentẽ, se ita rñdisse ĩ examine suo cũ Io. de Fãtucijs, ꝑ tex. hic & ita põt intelligi d. c. Raynaldus. ¶Limita secundo, vt habeat locũ regula d. l. si à te. §. 1. qñ agenti ꝯpetit actualiter rei vẽdicatio, sed non ꝯ̃ reũ, qa tertius possidet, ideo ꝯstito de iure agentis, de illo ꝓnunciatur, secus, ubi actualiter nõ ꝯpetit, qa actor possidet, ut hic erat, qa ñ d̃clarat̃ d̃ iure suo, ẽtsi d̃ illo ꝯstet. Ita ĩtelligit hic Im. quẽ sequit̃ Lu. ĩ l. nãliter. §. nihil cõe. ff. d̃ ac. pos.

ADDITIO. *Considera, ꝙ ista secunda declaratio potest comprehendi sub prima, Philip. Symo.* ¶Limita tertio d. l. si à te. §. 1. dũmodo actor ignoret reũ nõ possidere, sed ubi sciret, eum nõ possidere uel detinere, nõ põt seq alia sñia, quã absolutoria ipsius rei ꝯuenti, s̃m Mathesi. notabili suo 138. inci. no. ꝙ si reus ꝯuentꝰ. qa actor seipsum decipit, l. nã & si actor. ff. de rei vendic. ita intelligit d. c. Raynaldus. ꝓp qd̃ infert, ꝙ l3 ualeat sñia sup fundo, q fuit totꝰ in libello petitus absoluendo reum pro dimidia, q̃ non possidebat, ut ꝑ Bar. ĩ l. si ꝯstãte. §. fi. ff. sol. ma. & do. Ant. in c. cum inter. de re iudic. tñ illud procedit, ubi ignorabat reum non possidere partem, sed si sciebat, non pronunciaretur, nisi pro dimidia, ut ibi per ipsum.

ADDITIO. *Ad hęc vide do. Feli in c. pen. col. 1. in versi. dum subdit Abb. & in c. 5. col. de exceptio. Phi. Sy.* ¶Dũ autem dr̃, ꝙ sñiam exequet̃ adepta noua possessiõe ab absoluto: Caue, qa procedere põt, ubi possessio simpl'r reperiretur penes absolutũ. secus si habuisset eã à tertio, q fortè tuerise potuisset ab eo q fuit declaratꝰ dñs. Nã isto casu vr̃, ꝙ tunc ꝯ̃ ipsum non habeat locũ executio, cum iste sit nouus successor loco primi. Vñ ur̃ prius agendũ remedio ordinario, q̃ extraordinario, qa autori ipsius ñ obstaret sñia, q res inter alios. c. pen. de re iudi. cum ꝯcordantib. Ita reperio signatum sup Bal. ĩ d. l. cogi. à quodã aduocato Mutinensi, q̃ declaratio est falsa ꝑ tex. in c. aduersario. de excep. Et licèt ille tex. non loquatur, quando habuit ab alio, tamen de hoc loquitur d. l. si à te. §. 1.

ADDITIO. *Circa hęc uide Are. in d. l. naturaliter. §. nihil cõe. in 4. cõbinatione. ff. de acqui. poss. Phil. Symon.* ¶Et adde, ꝙ ubi reus absoluit̃, ñ qa ñ possidet, ꝓut hic, sed qa agẽs nõ ꝓbauit dñium, si reus excipiẽdo ꝓbauit dñium, põt petere se nedũ absolui, sed ẽt declarari dñm, s̃m Bal. in l. cũ Papinianus. C. de sent. & in l. hr̃ditas materteræ. C. d̃ peti. hr̃. & in l. ordinarii. C. de rei vendic. post Host. in c. ex ꝯquestiõe. de rest. spo. vbi vide But. in vers. 3. q. Nec obstat. ꝙ posidentis nõ ꝯpetit rei vendicatio, ut hic. qa nihilominùs p̃t petere se declarari dñm. Ita rñdet Lap.
2 allegatiõe sua 59. inci. Prælatus ecclæ. vers. nec obstat. ¶In q̃tũ † dr̃ hic de articulis, an ĩducãt ꝯfessionẽ ꝯtẽtorũ ĩ illis. ultra Ab. hic adde Im. ĩ c. olim. de decimis. & Im. ĩ c. cũ venerabilis, de excep. & Bar. ĩ l. certũ, §. si quis absente. ff. de ꝯfess. Idẽ dicas in producẽte instrm̃, qa vr̃ fateri ĩ eo ꝯtenta. l. 1. §. edere. ff. de edẽ. & ponit Bar. in l. post legatũ. ff. d̃ ijs qb. ut ĩdig. Caue qa hoc ẽ verũ quo ad ꝯtenta in exceptionibus, sed nõ, quo ad ĩtentionẽ ꝯ̃ q̃ excipitur, qa illã nõ vr̃ ꝯfiteri, c. venerabilis. d̃ excep. & regula, exceptionẽ. lib. 6. Dic, ut ꝑ Imo. ĩ l. decẽ d̃ uer. obli. ubi ipse tractat de excipiẽte. Aduerte tñ, qa ꝯfessio resultans ex articulis nõ est adeo ꝓpria & uehemens. ꝙ etsi sint iurati, ꝙ si reperiatur ꝯ̃rius articulans, habetur pro periuro, l3 in positionib. sit secus. ca. fin. de iurei. in 6. Ita dicit Ioan. And. in d. c. fi. Ratio, quia in articulis non est tanta affirmatio, sicut in positionibus.

ADDITIO. *Tu verò de istis oĩbus, an libellans, an excipiẽs, an articulans videantur fateri cõtenta in ipsis, vide Frãc. de Crem. notabili suo 104. et Alex. in l. 2. in 1. col. ĩ vers. in tex. q̃ in libello. C. de inst. et subst. et cõs. suo 118. in 2. col. in 2. uol. & 131. in 2. col. vers. nũc est et 163. eo. vol. 2. in 2. col. et Old. 292. in 1. col. in fi. & Rapha. Comẽ. 73. et Alex. 54. in 1. col. vol. 4. et 113. ĩ 2. col. vol. 4. et Barb. 3. col. 18. et seq. uol. 2. et 8. col. 2. eo. vol. et Pano. 71. col. 3. vol. 1. et 73. eo. vol. 1. et Barb. 12. col. 4. vol. 2. col. 5. et seq. & Ale. in l. edita, in prin. C. de eden. et videatur bonus tex. in l. litẽ. ff. de ꝓcu. et Ro. cõs. 23. in primo dubio, et 59. col. fi. in vltimo dubio. et 70. in vlt. dubio, et Alex. 14. col. 2. vol. 5. Ang. de Are. in §. si minus. col. 9. ĩ prin. Inst. d̃ actio. et Pano. cõs. 33. col. 2. vol. 2. et cõs. vlt. col. 2. eo. uol. et Phi. in c. cùm uenerabilis. col. 5. in fi. de excep. et Barb. cõs. 18. col. 15. uol. 2. et 2. seq. col. cũ cõs. 21. et 25. col. 2. uolu. 2. & 38. col. 2. eod. uol. 2. et col. seq. et 43. col. 2. eo. uol. 2. et 59. col. 17. vol. 2. et 70. col. 6. uol. 2. et Ro. 91. in fi. et 104. in fi. & 235. col. pẽ. ad finẽ. et 329. in fi. & Panorm. in c. fi. colum. 5. de confes. & Gemin. in.*

min.in fi.colum.j.de iureiur.in 6.& quę addidi Dom.Anto.Aret. & do.Feli.in c. quoniam contra.de probat.& Bal in l 1.ff de con fess & in l.si magnum. C.qui accusa.non pos.& Alex cons 80 col. 3.vol.2 & 71.uol.3. & Imo 127.col.fi. & Ana 82.in fi.Alex. 83.col.1.vol.1.& 133.col.2.in fi eo.vol.1. & Are.13.in vltimo dubio,& Bal.in c.ex parte Decani.col fi.de rescrip.Philipp.Symo.

3 ¶Et notandum est qđ hic dicit do Abb.φ † ex rescripto ēt reprobato pōt reprobās se fundare dicendo impetrātem ɔfessum narrata: de quo exclamat Ludo. in l.1.§ si qs simpliciter,ff.de ver.oblig. Nō obstat regula c ex eo. de reg.iu.in 6. qa aliud est dicere rescriptum non solenne,vel nō obstare: qa posterius aliud diceret,narrata esse falsa. Nā primo casu impugnaī ɔtinens,& sic ipsū rescriptū. Scđò verò casu ɔtentum,& sic non ipsū rescriptū,sed ɔtenta in ipso. Facit,qđ in simili ponit Io. And. in c.cū venerabilis,de exce.& ibi Abb.in ver.expediam hac materiā. vbi dicit, φ reprobato instrō. quia nō solenne, nihilominùs stat adhuc ɔfessio oriens ex productione, & illa potero vti ꝯ producentē: secus, si instrm esset reprobatum: qa non authēticum: putà,qa falsum, ex quib.vltra Do.in d c fi.resultat,φ impugnans narrata in rescripto non posset postea se aduersus aduersariū ex eo fundare. Ad quod vide Bald. in l.precā.C.de libe. cau. vbi dicit,φ cōfessio orta ex libello,cu aduersarius a ꝯdixit,non nocet libellanti a Rō:quia in ɔfessione dī, quasi ꝯhi:& talis quasi contractus non cadit inter dissentientes.& vide Bal. in l.si magnum, ppe fi. C.q. accus.& in l.j.C.de ɔfes.vbi dicit, φ ex libello negato nemo se fundat.

a Libellanti. *An & quādo verò ex libello resultet cōfessio, vide no.per domi. Soc in cons. 244 inc.cōsiderata facti cōtingētia ver.sed hanc obiectionē. cū ver.seq. in 2 parte, char. 128 Sed an narrata in libello ṗiudicāt libellāti ante litē cōtestatā? dic, φ nō, quia tūc nō inducūt probationē, seu cōfessionē,cùm pars poterit ponere,seu corrigere,et emēdare ante litē cōtestatā,secus verò post,vt p prefatū do. Soc. in cons. 41.inci. antequā.*

b Vtrum īterrogans. *Adde tu Bartol. in l.2. §. qđ obseruari.in 3. col.ver.iuxta præ. dicta,C.de iura.calum. in l.j.ff.de interrogat.act.in 1. col.in ver. quæro, in quo tenet, quòd interrogans nō videtur confiteri. Adde Bald in l.sicut,de repudia.hęre. ver. verùm pręd.ctis non obstantib. circa prin. in 1.parte, char. 82.*

ADDITIO. *Hoc tamen intelligerē.per dicta superius.procedere,vbi quis impugnasset narrata in libello, secus vbi impugnasset,quia inepta actio foret intentata, vel quia non esset solennis,putà,quia in eo deficeret solennitas,q̄ ex forma alicuius dispositiōis reqreretur,uel nō esset ex illo soluta gabella flāte statuto,φ ex oī libello soluatur certū qđ p gabella. Phil.Sym.* Et aduerte subtiliter:qa si impugnās libellū,vel rescriptū,vt falsum,succūberet,qa non pnunciaret nō esse falsum, credo, φ posset se fundare ꝯ aduersariū super illo: l3 priùs impugnasset pp singularē tex. in c.cùm venisset.in ver. obtulit.de eo,q mit.poss.& Inno.in c. mulieri.de iureiu. & Abb.in c gratum de off.dele.cū ɔcor.datis ibi per me in tertia limitatio.ubi ex probatione impugnata pōt qs se fundare. qñ nō obtinuit. ¶Vltimò vide Ang.in l.Gallus. §.idē credēdū. in fi.ff.de liber.& posth. ubi dicit,φ referēs verba aduersarij libellātis in rñdēdo ipsi libello, non vr fateri illa. 4 ¶Vtrū † interrogans b videatur fateri id, de quo interrogat aduersariū ita se habere. Vide gl.3. in c.qđ si dormierit.31.q.1. Facit tex.in ca.qđ in oībus 32. q. 7. Vide circa hoc Abb. distinguētē in c.fi.de ɔfess.& ibi aliqñ dicet. ¶Ex ppositione intētionis ineptę actor nō perdit cām,sed solùm frustratur instantia iudicij inchoati. Tex. est hic,quē tenemēti. Quod amplia,etiā si ineptè agēs ter fuisset repulsus: q nihilominus adhuc redire poterit ad congruā intētionē. Tex. est cū gl. fi.in cle. fi.de app eo sp tñ in expensis condemnato, l.eum, quē temerè,ff.de iudi. Ita dicit hic do. And. Barb.subdēs, φ de illa accusatione de qua hic p Abb. in qua qs fuit accusatus de percussione cū sanguinis effusione, φ si postea solum pbetē de pcussione,φ dēt accusatus absolui. Ponit latè Bal.in l.2. C.de pba & [illegible] cū ꝯingat.de rescrip. & ponit etiā Io.And. [illegible] in rub.de accusa. & inquisit. in addi.ad Spec.

& Bar.in ɔs.suo 114 inci.accu. & in l. denunciasse.§ qđ tñ.ff.de adul.Ad q̄ q.videt ēt Are. in c. l3 cām.de pba.in pe.col & Bal.in l.1.C.de ɔfes.& Ab.in c. conquestus.in pe.col.de foro comp. Vbi est notabilis doctrina Io. An. 5 φ † libellus fundatus in certa qualitate corruit ea non probata:qđ regulare est per l.diuus.cum mā. ff. de re iu. Fallit in 10.casibus,quos aliàs reduxi in d. ca. licet.

ADDITIO *Tu vero de quæstione de percussione vltra do. Felin in d.c licet causam.col 11.& sequen. vide ēt ipsum in ca. 2. col 10.in versic.fallit tertio.de rescript.& Barba cōs 42.col.2.vol. 2.& Alexa.consi.72.col 3.vol.j.Et quòd debeat probari qualitas, si deducatur cū aliqua,vide Alex.cons.212.in 2.col.uol 2 & vlt. in prin.col.eo.vol.2.& 1.in 5.col.vol.3.& consi 3.in 2.col.vol. 4. & 41.in 1 col.eo vol.4.& 88.in 1.col eod vol 4.& Corsetum in rep rub.de iureiu.in 2.col.in 4 q.& Panor cons.42.col 2. vol.j.& 78.col.1.eo.vol.& Feli etiam in d.c.2 de rescrip col 12.in ver.restringitur.& Cepo.cōs.58.col pe.& 59.col 6 ad fi.& 63.& Bar. etiam consi.111.& 186.& Feli.etiam in c.auditis col.14 de præscrip.& col.20.& Bar.consi.15.col.7. & seq. vol. 1. & in simili 22.col.6.eo.vol.& in simili etiā 44.col.7.eo.vol 1.& seq.col 3.& col.4.in fi.& 47.col.12.eo vol.1.& 59 col.1.& tribus seq eo.vol. & 54 col.4.eo.vol.& col.6.& 60 col.9.eo.vol j.& 64.col 9 eo. vol.& 3.col.6 ī fi.& seq.vol.4.et 7 col 14 in fi.eo.vol 2 & 8 col. 15.& seq.eo.vol.2.& 17.col.4.& 6.& 8.eo.vol.2.& 42 col.2. eo.vol.2.& 71.col.4 & seq.eo.vol.& Ro.110. & 152.& 167. col 2.ad fi.& fi.& 204.col.3.ī fi.207 ad fi & 236.ī prin & Cur. cōs.119.& Ale.in l.postulāte col.2 in fi.ff. ad Trebellia.& Ana. cōs.18.Ale.61.col.j.ad fi.col.j.& 72.col 3.eo.vol.1.et 110.eo vol. j.& 118.& seq.eo vol. 1.& aliqd in l.Titia.ff.sol ma.in ver.itē no. ex isto tex.& ī d.l.diuus.ff.de re iu.ī ver.sed iuxta hoc qro.& Pan. in c.1.in j.no.de reg.& Bal.cōs.41 ī 5.parte,secundū ipresionē Mediolā.& Bar.in l.1.§ ait prętor.ne qđ ī flumine publi. Philip.Sym.*

¶No.φ in mandatis qualificatis, data fallitate qualitatis,nō cessat mandatū,secus ī aliis dispositionib. Ita Car. in c.cum dilectus,in 3.col.in fi. de dolo & ɔtu. p tex.ibi, vbi mandatum de ɔparendo in termino intelligit, φ ɔpareat ēt post, & sic sine illa qualitate rō spālitatis hæc 6 est,qa mandato oīno parendū est. ¶Vbi † qualitas inest ex natura rei,non est opus eam deducere. Ita dicit Bal. ī aut.habita.C.ne fi.p patre. Vñ si scholaris ꝯquerit de dāno,vel furto,non est necessarium dicere,φ sit factū iniuriose,qa hoc fm ex nā rei intelligit, ex quo aliàs vidi ɔsultum, φ in acc. delictorum nō est opus inserere dolū, 7 qa inest,c.1.de ṗsumpt. ¶Pęna † imposita rōne qualitatis,q̄ in principio dēt adesse,non incurrit, l3 qualitas ex post facto superueniat. Glos.est aurea in cle. 1.in verbo, scienter.ibi,ꝯrium credo,de ɔsanguin. & affinitat. volens, φ pęna imposita ꝯhenti scienter mrīmonium cū consanguinea,non habeat locum in ꝯhentem ignoranter,licet postea sciuerit,& nihilominus perseuerer.

ADDITIO. *Aduerte:quia imo videtur,quod post scientiam, ad hoc vt pęna non incurratur,sit necessarium abstinere à tali matrimonio, per textum expressum in l. si adulterium cum incestu. §. idem Pollioni ff.de adulter Cogita.Philippus Symonecta.* Et p illā glossam principaliter ɔtuluit dñs Cardinalis ɔsi. suo 131.col. 1. φ habens licentiam non residendi ad tps si lapso tpe non residet, non tñ incidit in pęnam ita tuti punientis absentantem se sine licentia, quia statutum ponderat temerarium initium,qđ nō fuit ī illo. de quo dicto nunq̄ obliuiscaris. Pro illa gl.allego Ang. cōs.suo 193.col.2.ad fi.inci. Visis processib. vbi dicit,φ stāte statuto, φ pro maleficio commisso in domo habitationis iniuriati duplicetur pęna, & testes producti ꝯ reum dixerint maleficium commissum in domo habitationis iniuriati,qđ non probant,quia est possibile, φ tpe testimonij habitaret, & non tempore maleficij, & qualitas debet verificari fm tempus iniuriæ,l. in delictis. §. si extraneus ff.de noxali.quam l. declara, vt per Car. in c.perpendimus,de senten.excommunic in ver. [illegible] cendo,videlicet vt intelligatur in actu transitorio, & vbi esset absurdum,φ nō extante qualitate quis teneretur, prout in casu d.§.si extraneus.secus in actu ɔtinuo, in quo sufficit qualitatem hodie adesse,p l.q [illegible] ff. de le. 3. vbi legatis ijs,q̄ cā vxoris parata erant, veniant non

non solum parata principaliter cā uxoris viuentis, sed etiā defunctæ cui hodie viuens successerat in eorū vsu: q̄ doctrinā didicit esse nouā & subtilē.¶ Vide ēt Bal.in l. 2. in fi.C.quib.res iudic.nō nocet.vbi dicit, ꝙ accusatio sine qualitate nō supplet addendo eā post tps,quo a statuto ē pscriptum accusationi: q̄a hoc mō esset aliud factum,l3 non nouum delictum. ¶ Vltimo vide Sali. in l.2.in pen. col. C.ad l.Iuli.de vi.vbi ponit optimè de non probante qualitatem criminis.vide Flor. in l. fi. ff. de his,q deie.vel effu.vbi dicit,ꝙ stante statuto punientè vulnus cum cicatrice deformi, non sufficit ꝑbare cicatricem,nisi ꝑbet & deformitas. Exēpla aūt ad cognoscendū qualitatem ponit Bal.in l.ea,q̄.de ꝯdi.indeb. &
8 vide aliquid per Pan.ꝯs.93. vol.2. ¶ Do. † Card. alleg. hic c.examinata.de ꝯfir.uti. in ver.super ecclesia sancti Ang.ubi isti litigantes de patronatu,de quib. hic cōpromiserunt super ecclesia. Ergo probant ista duo iura, ꝙ lis laicorū super iure annexo ecclesiæ pt dici esse super ecclesia.Ergo libellus ecclesiā vendicās exponit,id est, ius in eā cōpetens. Do. And.Barb.hic in 8.col.in fi.alle. Bar.in l.in rem.§.loca sacra.ff.de rei vend. dicentem,ꝙ rei vendicatio non cadit in reb.sacris,quasi nostris, sed bene ꝑ iure,qđ in eis habemus adiecta cā de iure Canonico,ponderando illud dictum ꝯ intellectum Inn.& ꝯ Card.hic,& rñdēdo ad tex.d.ca.examinata.de ꝯfir. vti. uel inuti. vt illa verba, Super eccl'a. exponantur, id est, super iure patronatus,qđ habebant in ea,per dictū Bal. in simi. in l.vsumfructum.ff.sol.matri.vbi dicit,ꝙ si iudex in sñia dicat, Adiudicauimus Titio decimā.exponitur,id est,cōmoditatem percipiendi fructus decimæ.Ita residet hic domi. Andr. Tu uero iunge ista uerba cum dictis per Panormitanum hic, in 6. col. ubi dicit, ꝙ rei vendicatio hic capit latè, q̄ datur pro iuribus, q̄ qs hēt in re,per textum optimū in capitulo,venerabilis,ī fi.de except.ubi eps vendicabat eccl'am: & hoc rōne iuris episcopalis,qđ habebat in ea,l3 dñium illius eccl'iæ non haberet. Adde Inn.in c.olim.el 1.de restit.spolia. vbi dicit,ꝙ corpus ecclesiæ vendicari nō pōt,q̄a in ea non cadit dñium,sed bene ius in ea cōpetens. Adde In.ī c.cùm venerabilis.de religios.do.ubi dicit,ꝙ patroni pñt petere ecclesias rōne iurispatronatus, ꝙ habent in illis, per tex.hic,ētsi nō adijciant in libello de iurepatronatus,& ꝙ valebit sñia lata super tali libello,nō q̄a ꝯpetat rei uēdicatio directa pro reb. ꝯsecratis, sed vtilis actio ī rem, ut latiùs ibi per eum in gl.seq.& per Spe.ī ti. de religio. do.in versi.illud aūt. Adde Ab.in c.pro illorum.in j.no. de pben.ubi dicit,ꝙ valet libellus patroni, q dicit, peto ecclesiā meā.q̄a cùm large dicatur sua rōne iurispatronatus,ꝙ habet in ea,sustentatur libellus. Adde Pau. de Cast.in l.monumenta.C.de leg.ubi tex. dicit, ꝙ legans monumenta,intelligit legasse ius inferendi corpus,& īfert ibi Pau.ꝙ petens ecclesiā intelligit petere iuspatronat⁹,& dicit ibi Bal.idē in patrono legante ecclesiā Adde Bal.ī c. quanto.s̄. eod.ubi exponit dictum testis, qui dicit,vidi ipsum possidere iuspatronatus,id est quasi possidere. Adde Ab.in c.2.in fi.de iurepat.ubi dicit, ꝙ si patronus dicit ad se spectare electiōn ēi tali ecclesia, exponit id est, p̄sentationē. Adde Do.ī c.1.§. pen. de usur. ī 6. ubi dicit,ꝙ si patronus p̄sentans clericū dicat: Cōcedo tibi patronatū,nō intelligit de totalibus iurib. patronatus,sed quatenus est respectu institutionis tunc petendę q̄ seruiunt ad sermones laicorū,q̄n loquunt de talibus. Collige hic,ꝙ ex actis interpretat sñia,& est gl.in l.si qs ad exhibendū.ff. de excep.rei iu.& gl.fi.ī c. si ꝯfirmationē,de elc.ī 6.ex qua dicit ibi Do.ꝙ l3 iudex in sñia exprimat vnā causam,tñ si ex actis apparet una alia non p̄sumitur motus illa sola a,& uide gl.fi. in uer. prohibemus, in c. dudum. de deci.& ibi do.Ant.ubi dicit,qualis ē sñia, talis p̄sumitur fuisse libellus,& gl. in c. significauerunt.de except. & ibi Abb. dicentē,ꝙ ex sñia cognoscitur, qualis fuerunt acta, & Inno. in l. ex diuerso.
9 § fi.ff.sol.ma.¶ An † ī sñia b absoluto

a
2 Sola. *Sed quid si una ex his sit falsa,nūquid saluari & sustineri poterit ex alia iusta? Dic, ꝙ sic,ut per do.Socin.ī consi.*

ria sit exprimenda cā. Quicquid dicat hic do. Abb.cōiter * tenet,quod sic:& est de hoc gl.in l.2.§.senatus.in ver.cōprehendisse. ff.de iure fisci.ne aliàs voleti agere, obstet exceptio rei iudi. q̄n nulla fuisset expressa cā. Ad idem vide b Bal.in l p̄ses,circa mediū, C.de sen.& ī l.properādū.§.illo c.C.de iu.& do.An. c in c.sicut,de re iud.& Domi.in c.in tm̄ ver.fallit septimò. 21.di.& Imo.in cle. sæpe.de ver.sig. Spe.in ti.de sent.§.qualiter. ver. verum si rñsionib. Et in hac opi.ꝯcordāt hic Mod. ꝯ Abb. Pro do. verò Abb. ꝙ nō sit necesse exprimere cām, faciunt rōnes suæ hic, quas ēt replicat in d.c. sicut.reprobatis ibi fallētiis,de quib. ibi per alios ad illū tex. & dicit ꝙ l3 illa expressio sit vtilis,tamē in dubio capiet mitior interpretatio, s̄m ipsum in d.c.sicut. vc3 ꝙ sit absolutus diffinitiuè.Sed idem Abb.in ca.pe. de exces.post do.Ant.vult,ꝙ præsumatur lata ex leuiori cā, per l. hæ .n.ff. de suspe.tu.Et sic ab instātia,& nō diffinitiue, & non ꝯsiderat fauorē rei, prout hic,& in d.c.sicut. vbi videas Bal.q tenet idē, quod Abb.hic per gl.q̄ loquit de iuro. in l.j.§.fideiussor.ff.qua.rerum actio. tamē uerius puto id,quod dicit Abb.in d.c.pē.ꝙ in dubio videat absolutus, non rōne iustitiæ agētis, sed q̄a ineptè egerit actor,& sic super iure, & nō facto, pp doctrinā Bar.ī l.2.§ j.ff.ui bon.rapt.quā seqtur, ipsū tñ non allegans,Sali.in l.j.in ver.aut dubitatur.C. q̄n ciui. actio p iud. criminali.uolētes, ꝙ reus simpl'r absolutus nō dr̄ absolutus,ut innocēs, sed q̄a non probatum ꝯ ipsum.& sic in iure, & nō ī facto,per rōnes eorū in uoce relatas,& rñdēt ad l.fi.ff.de iureiur.quod aliud est in iuro, q̄ in sñia: q̄a iurans iurat de eo, qđ scit de facto suo,unde p̄t rectè scire,& iurare,eē factū, uel nō esse factū.Sed iudex iudicat de facto alieno, unde nō p̄t purè dicere,sic esse, uel nō factū. ¶In gl.
10 2.utrum † in sequestrū transeat possessio. Dicit hic do. An.ꝙ ante oīa est notandū dictū Bar.in l.litibus.C.de agri. & cēsi.li.11.in fi.uolētis,ꝙ nō possit obtineri sequestrū,nisi fiat fides per publicū instrm̄, & seqtur Bald.in c.olim,de rescr.& do. Fran.filius Bal.in tract.suo carceratorū. & Ro. in l. interesse.ff.de acq.pos.extendētes illud dictum ad capturā debitoris suspecti, & fugitiui, ut non possit capi, ut suspectus,nisi ꝯstet de debito per publicum instrm̄, quod dictum est mirabile. Sed ꝯrium tenet Imo.in l. imperatores.§.fi.ff.de app.& Abb. in c.2.de sequest. poss.& fruct. & bene iudicio meo,ad fi. ¶Do.Fran.de Aret.hic in 2.col. ad fi.fortificat illud, ꝙ per sequestrum necessariū nō transferat possessio, ut ꝑcedat etiāsi sequestrum necessariū subrogetur loco primi decreti, ex quo trāsfertur possessio de iure,per tex. in c.2. de dolo & contum.ibi uos l3, & ibi,ut tædio affectus, &c.ibi verbū, Possessio,capit,prout est facti, ipsas res, nō ipsum ius possidēdi. & dicit,ꝙ hoc est ꝯ Bal.in l.j.C.de pro. hi.sequest.ubi dicit singulariter,ꝙ quādo sequestratio fit post sñiam, semper transfert

* *164. incip. Visa bulla Bonifa.uer. fi. Sed ad hanc uide tu in 2. parte char. 24.*

b An in sentētia. *Adde, quòd Bal. in l.pen.in vlt.col. C. de const.pec.dixit, quòd semper in sententia, quæ fertur propter contumaciam, debet fieri mētio de contumacia. Et ad ista tacta hic per Feli. vide Bart. in l.qui Romæ, §.duo fratres, ff.de uer.obligatio.*

c §.illo. *Et ibidem uide ad hoc Salic. & Fran. de Are. Et adde Imo. in l. si is, ad quē.ff.de acquir.hęr.ubi dicit, ꝙ imo fatuus est iudex, qui exprimit causam,nisi adijciat dictionem, Maximè,ut pulchrè Pano. in c.ex parte.de concess. preb.Sunt & alij casus speciales in quibus requiritur expressio causa ī sñia, quos enumerat Specu.in d. ti.de sent.& Ioan. Andr. & alij in d. c.sicut.alle.in tex. & Bal.in l.si p̄ses, C.q̄uo, & quando iud.& Angel. & Imo.ī l.qui Romę, §. duo fratres, ff. de ver. obliga. & Ange. in d.§.illo. ubi plenius ꝑ do. Alex. de Imo Dicit tamen Pan. in d.c.sicut.& in cōsi.7.inci.quæsitum fuit à me. prout Sal. & do. Alex. in d. §. illo. quod etiam in illis casibus nō est de essentia sentētiæ,ꝙ causa exprimatur, q̄a etiam in illis casibus valeret sentētia sine expressione causæ.Sed si exprimatur cā operatur effect⁹,quos aliàs sententia nō operaretur, & in hac materia dic, ut per glo. & Bartol.l. 2.§.ignominiæ. ff. de infam.*

transfert possessionem, ſm Bar.no.in l.à diuo Pio.§.ſi ſuper reb.ff.de re iu.¶ Subdit hic do.meus circa illud de ſequestratione voluntaria, ꝙ aliqñ ſequestrum voluntarium fit ꝑ incertitudinem poſſeſſionis quolibet ↄtendēte ſe poſſidere, iuxta no.ꝑ Inn.in c.lȝ cām.de ꝓb.& tunc in dubio transfert̄ poſſeſſio. Idem dicit, qñ duo ↄcertant de poſſeſſione adipiſcenda. Rō, qa non intereſt ↄtendentium, poſſideat ſequeſter, an non, ſed qñ alter tm̄ poſſidet, vt qñ fit ſequeſtrum a voluntarium ꝓ ſecuritate creditoris, & tunc dicit, ꝙ non tranfert̄ poſſeſſio, ↄ̄ oēs hic, rōnē adducens, qa ſi pignus ↄuētionale, qđ dat̄ creditori ꝓ eius ſecuritate, non priuat debitorem vera poſſeſſione, vt l.qui pignori.ff.de acquir.poſſeſ.& l.prima.§.ꝑ ſeruum.cum ibi nota.eo.ti. Multo minus ſi deponitur apud tertium, q eſt nudus miniſter, ad ↄmodum alterius. Et idem eadem rōne dicit, vbi ↄuent⁹ rei vendicatione ꝓ ſecuritate petentis deponit res penes tertium. Et ↄfirmat̄, dicit ipſe, iſta ↄcluſio, qa animus ꝑdēdæ poſſeſſionis in dubio nō p̄ſumit, niſi appareat de cā extrinſeca.l.ſi de eo.ī prin.& ibi ꝑ Bar.ff. de acqr. poſſeſſio.q̄ quidem cā non vr̄ adeſſe hic, qm̄ ī dubio traditio facta alicui p̄ſumit̄ facta cā cuſtodiæ, non aūt cā transferendi dñium, vt dicit Bar.in l.cum pater.§ pater plurib.ff de le.2.niſi præcedat titul⁹ habilis ad illud transferendum. Ergo eodem modo hic traditio dēt p̄ſumi facta non animo ꝑdēdi poſſeſſionē, ſed cā cuſtodiæ. Et iſtis caſib. deductis in vltimo membro ſuæ diſtinctionis, dicit ipſe, ceſſat rō l.lȝ.in fi.ff.depo.ibi, vt neutrius poſſeſſionis.&c.cum ex ipſis vnus tm̄ poſſidet. Ita reſidet hic Ar. * & mihi placet, & vera eſt iſta ſua noua op. De materia iſta vide plene Arc. in c.quia res.11.q.1.& latè Io.An.in regula, locupletari, de re.iu.in 6.in Mercu.quem ſummat Bal.in l.j. C. de prohi. ſequeſt. Dñt hic Io. And.& alij, ꝙ ſequeſtrum euitatur ſatiſdatione. Vide Ro.deciſ.51.inci. primo & ſcđo in ti.de reſc.in antiquis: vbi, arreſtatio literarum bñficialium facta ob periculum illicitæ poſſeſſionis relaxat̄ data ſatiſdatione de nihilo īnouādo. ¶ Fallit primo inter ꝑſonas, inter quas nō cadit ſatiſdatio. Ita dicit Cal.in l.j.in fi.C.de proh.ſequeſt. ꝑ l. Imperator.ff. ad Treb. ¶ Limita ſcđo, dūmodo ſic ſatis det̄ de reſtituēdo rem in caſu, quo ſuccumbet ſine vlla procraſtinatione. Ita dicunt Bar. Ang.& Io. de Platea in l.litib.C.de agric.& cēſ.li.11.& Ab.in c.2.col.pe.ad fi.de ſequeſt.poſ. & fruc. ¶ Limita tertio, niſi ſequeſtratio emanaret ob timorem ſcandali, qui timor non ceſſaret ꝑ ſatiſdationē. Ita Ab.in d.c.2.col.pe.ꝑ c.literas.in fi.iuncto c.tranſmiſſa.de reſt.ſpol. &c.cum locum.de ſponſa. ¶ Quarto limita, niſi eſſet factum ſequeſtrum, non ꝑꝑ litem āgitatam, ſed vt debitor ſoluat, tunc.n.non reuocat̄, niſi debitum ſoluat. Ita Bal.in l.ↄſentaneū.in pe.col.C.qūo & qñ iudex.dicens, de hoc eſſe tex.no.in l.ſi pecuniæ.§. fi.ff. vt in poſ.le.quem inducas, vt ibi ꝑ Bar.gñalius, ſ. vt ſꝑ adimpleat̄ illud, ꝑꝑ qđ fuit factum ſequeſtrum, ad hoc vt tollat̄ ipſum ſequeſtrum Bñ facit l.ꝓperandū.§.ſin aūt re⁹. C.de iu.& ibi no.ēt Bar.& Bal.in aut.ei q.C.de bo.auth. iu.poſ. ¶ Quinto limita in caſu cle. 1. de ſequeſt. poſ. & fruc.ſm Ab.hic poſt Io.An. in loco per eum alle. & ſequitur Car.in d.cle.1.q.23.dicens, hoc eſſe notandū, non dicas hoc eſſe ī bñficialib.qa imo & ī illis tollit̄ ſequeſt. ſatiſdatione, ſed ſolū hoc eſt in caſu dictæ cl.ne vitioſus poſſeſſor ſaltē p̄ſumptiue incūbat poſſeſſioni beneficij, & ſic tñ per hoc, ne det̄ materia illicitæ occupationis litem ne detur materia differendi iudicij, dum ex reditib. beneficij facit expenſas litis, vt per Abbatem in d. ca. 2.

a Quando fit ſequeſtrum. *Adde tu, ꝙ Bar. in l. licet. ff. depoſi. dicit quòd ſequeſtratio tollit poſſeſſionē, ſi fit de voluntate vtriuſq; partis, ſecus ſi iuſſu iudicis. Et vide Bar in l. ſi oleū. ff. de dolo. in princip. vbi dicit, quando res deponitur apud ſequeſtrū licet perdatur poſſeſſio, non tamen amittitur commodum poſſeſſionis. Adde Bal. in l. 1. C. de ꝓhib ſequeſt. q dicit, ꝙ rei ſequeſtratione, q̄ fit partiū cōſēſu, quia fieri dicitur potius gr̄a actoris, q̄ rei, ꝑditur poſſeſſio. Ego teneo iſtam opi. Bart. & Bal. reprobata opinio. Are. & Feli. quia etiam cōmunis eſt.*

ADDITIO. *Ad hanc materiam vide Curtiū in tracta. ſuo ſequeſtrorū, & Im. conſ. ſuo 110 in 2. col. in tertio dubio, & Bar. cōſ. 9. col. 13 vol. 2 et cōſ. 2. et 11. col 13. & trib. ſeq. eo. vol. Phil Sim.*

11 ¶ Dicit hic Inn. quaſi in fi. ꝙ † valet libellus, qñ intentio eſt apta, lȝ actio ſit inepta, qđ an ſit verum, ĩ. diſcutietur, allegando pro & ↄ̄. Pro Inn. itaq; allegāt hic Mo. Bal. in l.1.ff.de eden.poſt Bar.ibi, & in l. per diuerſas. in 10.q.C.manda.& in l.edita.C.de eden. & in l.2.C.de formul.& in l.Gallus.§.j.ff.de lib & poſthu.& in l. & ſi ſine. C.ad Treb.& Ang.in conſ.ſuo 36.inci.pro deciſio.q̄ſitorum. vbi per hoc ↄſuluit, ꝙ ſi ex forma ſtatuti teſtm̄ nullum debeat peti caſſari, & aliquis petat ipſum declarari nullum, ꝙ eſt ſatisfactum ſtatuto, & ibi etiā generalius dicit, ꝙ in libellis verba narratoria non inſpicuntur, ſed ſola ↄcluſio, & ꝙ ſufficit, ꝙ ↄcluſio ſit apta, licet actio ſingulariter deſignata proponatur inepte, quia ex parte ↄcluſionis aptæ reſultat actio apta ex iuris diſpoſitione, q̄ nec iudex, nec pars alterare, aut mutare pōt, iurib.allegatis ibi per eum & Barba.hic col 23.ad fi.& ita dicit tenuiſſe Inn.hic.idem tenet Sal.in d.l.edita.per l.q̄ extrinſecus.ff.de ver.oblig.& rñdet ad l.j.ff. ſi menſor falſ.mo. di. ꝙ ibi non ſolum actio, ſed ēt cā erat inepta, cùm ibi
12 ageretur ex locato, tanq̄ locatæ eſſent operæ, & † tñ nō fuerat locatio ibi. Pro iſtis adducit Inn.in c.ſuper literis. s̄.de reſc vbi dicit, ꝙ in reſcriptis attenditur ↄcluſio, reiecta oī ſuperfluitate inutilis narrationis, & tenet Bal.in l.præſcriptione. C. ſi ↄ̄ ius. ſicut in libello ēt attenditur ſola ↄcluſio, vt ibi per ipſum & copioſe per Moder.hic, q & alia multa adducunt pro iſta op. Inno q̄ videre potes. Are.aūt hic pro op.Inn.adducit gl.in l.vinū.ff.ſi cer. pe.q̄ ſentit, ꝙ ſi ſolennitas non requirit̄ in actu & adhibeatur, ſed imperfecta, non vitiat actū, & gl. in l.q teſtō, in prin.in ver.per ↄ̄trium.ff.de teſt.& gl. in d. c. ſi poſt q̄. in prin.de elec.in 6 in ver.iuxta & in c.cupiētes.in prin. eo.ti.q̄ volunt, ꝙ ille, q tenet̄ ſe p̄ſentare ↄſpectui Apoſtolico in cā electionis, ſi voluntarie ſe p̄ſentat, & nō ſeruat ſolennitates, de qb.ibi, ꝙ non punietur pęnis ibi ſtatutis. Alle.ad idem Are.id, qđ no.Io.An.in c cum inter vniuerſas.s̄.de elec.in Nouella.vbi dicit, ꝙ ſi capitulum vocat Canonicum, q neceſſario non dēt vocari, ꝙ valet actus factus eo non expectato. Alle.ēt Bal in l.& ſi ſine. C.ad Treb.& Ang.in l.obſeruare.§.ꝓficiſci.ff.de of.proconſ & le.vbi volunt, ꝙ quando in aliqua cā pōt ꝓcedi ſine libello, vel ſummarie & de plano, & tamen ꝓcedit̄ ordinarie & inepte, ꝙ tamen non vitiatur proceſſus. Vltimo pro iſta op.Inn.alle.tex.in c bonæ.in ver.porro de elec.& qđ no.ibi Ab.in vlt.no.& in cle.ſæpe, in ver. verum, de ver.ſig.vbi ↄbatur, ꝙ ſi ī notoriis iudex ſeruauerit ordinē iuris, & inepte, ꝙ tñ ꝑ hoc non vitiat̄ ꝓceſſus.

ADDITIO. *Tu iſtis adde Bar. in extrauag. ad reprimendum. in verbo figura. ad medium. ubi dicit, ꝙ in cauſis, in quibus non requiritur libellus, ſi offeratur, & minus legitime, quòd tamen per hoc vitiatur iudicium. Facit glo. in d. l. uinum. in uer. cum petitum. in fi. & tenet Bal in d l. ſi ſine. in ult. col. & in l. 1 in 2. col. C. de execu. rei. iudic. & facit gloſ. in uer. in tranſitu. in § multis modis. Inſtitu. de lib. quam reputat ſingularem Bal. in l. conſentaneum. C. quomodo & quan. iudex. & in l. 2. in j. col. C. de iu. emphy. & in c. j. § ſi quis verò. de pace iura. fi et melius, q̄ alibi, in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ff. de of. proconſ. & facit gl. in d. l. qui teſta. in ver. per contrarium ff. de teſta per quam no. ibi Bal. ꝙ teſtibus receptis ex abundāti, non poteſt opponi exceptio de inhabilitate. Philippus Simoneta.*

13 ¶ Pro Inn.ego alle.l.3.ff.de mili.teſt.vbi † ſi miles voluit teſtari de iure cōi, & inepte ſeruauit formam, iſtud non nocet ſibi, & valebit teſtm̄ de iure militari. Et iō dicit Bal.ibi, ꝙ ſi arbitrator proceſſit vt arbiter, & errauit in ꝓceſſu, non nocet, qa nō tenebat̄ illā formā ſeruare. Cōcordat do.An.in c.Quintauallis. de iureiu. His adde Io. An.in rł̄a, acceſſorium.in primis argumentis, de reg.iu. in 6.vbi alle.gl.de qb.in d.c.poſtq̄ & in c.cupientes.de elec.in 6.eliciens ex eis, ꝙ q fecit actum ſibi nō neceſſarium, omiſſa ſolennitate ad actum reqſita, nō incidit in pęnā aliorū faciētiū actū & omittētiū ſolēnitatē, qđ poſtea in deciſione qōnis limitat, niſi tacite renūciaret priuilegio, quo ad illum actum, in quo non tenebat̄ ſerua-

re

re solennitatem, ex quo actus sibi non erat necessarius;
qđ sequit̃ Pau. de Cast. cõs.25. Adde ẽt Inn. inc. inter di-
lectos. de fi. instru. vbi dicit, ꝙ corruptio vel amissio sigil
li superflui non vitiat instr̃m, vel scripturam. Adde Ab.
in c. bonæ. j. ĩ 5. col. de elec. vbi facit festum de illo tex. &
Spe. in ti. đ primo decreto. §. seqtur. ver. qd si apponitur.
vbi dicit, ꝙ in decernendo primum decretum iudicis, si
iudex adijciat hoc verbũ, Cã custodiæ. tñ missus ex pri-
mo decreto vere possidebit, ex quo iudex dixit, Admit-
to te in possessionem, qa adiectio inutilis non vitiat, l. q̃
extrinsecus. ff. de ver. oblig. & r̃la, vtile ꝑ inuti. de reg. iu.
in 6. & qa imperitia iudicis non potuit mutare formam
decreti. Adde his Cal. in disputatione sua, inci. Bononiẽ-
si statuto cauet̃. & est mihi fol. 122. vbi dicit, ꝙ q venie-
bat ad h̃rditatem alicuius ab ĩtestato, lꝫ adiuerit ex testõ
nullo, ꝙ tñ licitè in foro ↄscientiæ retinet bona, ex quo
testm̃ erat superfluum, cum sibi ẽt ab intestato deberent̃
bona. Adde his Florianum in l insulam. ff. de p̃sc. ver. v-
bi dicit, ꝙ si in accusatione apponit̃ dies delicti, cum nõ
opporteret, & non ꝓbetur, non nocet, ꝑ illum tex. vbi
adiectio falsi nominis non vitiat ↄ̃ctum, qđ dicit esse ↄ̃
Bar. in l. is, q reus. ff. de publi. iu. Sed tu in hoc dic, vt per
Car. in c. qualiter. scđo, de accu. & ibi Ana. ĩ §. dẽt. in vl.
col. Adde Bal. in l. demonstratio falsa. ff. de ↄd. & demõ.
quẽ sequit̃ Maria. in d. c. qualiter. q. 11. art. 21. ubi dñt, ꝙ
14 † error in demonstratione, q̃ erat superflua, nõ uitiat li-
bellũ. Adde Lud. in l. vinũ. ff. si cer. pet.
ubi per illũ tex. iuncta gl. infert, ꝙ licet
a sententia a sup ineptoᵃ libello sit nulla
vt est gl. aurea Institu. de obl. in prin. in
ver. secundum istud. in fi. tamen fal-
lit, ubi libellus non erat necessarius.

ADDITIO. *Ad quam gl. uide tu Bal.
in l. actori. in fi. C. de reb. cred. & in l. ex hoc iu
re. in pe. col. & ĩ l. ius pluribus & in l seq. ff. de
iust. & iu. & do. Alex. in l. j. C. ut quę desunt
aduocatis. & pro ea facit tex. in l. fideiussor. in
prin. in uer. frustra. & ibi Bal. ff. de neg. gest.
& in l. nisi finita. §. 1. ff. de tutel. & rõ. distrah.
in uer. nihil cõsumitur. & in l. fi. in ver. nihil
agitur. & quod no. ibi Bal. & Imo. ff. de lib. &
posthu. & ad illam gl. vide etiam Alex. consi.
137. in 2. col. in 2. uol. & Roma. consi. 69. col.
2. ad fi. & Barba. consi. 137. uol. 2. & Ana.
consi. 8. colum. 2. & Fede. in ca. cum ordinem.
co. 2. ad fi. de resc. Philippus Symoneta.* Ad-
de ẽt ad dictum Inn. Ang. in l. Gallus.
§. 1. in fi. ff. de li. & posth. & Ful. & Pau.
de Cast. in d. l. j. ff. de eden. & Imo. in l.
ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de ver.
obl. vbi de hoc dicto exclam. Et sic vi-
des multum reprobatum dictum hoc
15 Inn. ¶ Moderni † hic adducunt ↄ̃ In.
Bal. in l. certi cõdictio. §. qm̃. in ult. col.
ff. si cer. pe. vbi dicit, ꝙ tacite non põt ĩ-
intelligi, ꝓponi vna actio, ex quo alia
est expressa, qa expressum facit silere ta
citũ, l. fi. C. de pac. ↄuen. Sol. vt hic per
Im. qđ illud est verũ, vbi expressio fit
vtiliter, ꝑ l. si iu. ff. de le. 3. vbi ita demũ
per s̃m testm̃ vr̃ à primo recedi, si s̃m
sit vtile, alias non. Item ↄ̃ Inn. tꝫ Ang.
in l. j. ff. de of. asses. & in l. j. ff. de eden. &
ibi dicit, ꝙ l. j. C. de rei vxo. ac. non fa-
cit ꝓ In. sed imo ↄ̃ Inn. qa ꝑꝑ ineptitu
dinẽ tota stipulatio vitiat, ↄsequenter
remanet sola stipulatio ficta legalis:
hic aũt, cum totus libellus vitiet̃, non
reperit̃ alius libellus datus, nimirũ si ĩ-
putãdũ est libellatori, q sic inepte agẽ-
do se astrinxit. rñde, ꝙ vitiata ipsa actio
ne, non ꝑ hoc vitiat̃ ipsa intentio: & lꝫ
actio expressa non admittat aliam ex-
pressam, tñ succedit apta actio orta ex

a Sententia. *Adde tu, ꝙ ꝓpter istud iudex debet reijcere libellũ ineptũ, quia alias faceret actũ delusorium, vel nullum: nam quãdo libellus est ineptus, iudicium est nullum, & s̃nĩa est ipso iure nulla, vt in gl. Institu. de oblig. hic allegata per Feli. quã Bal. multũ extollit in l. perẽptorias. C. sen. rescin. nõ pos. Imo exceptio ineptitudinis libelli põt quãdocunque opponi etiam post s̃nĩam. Casus est in ca. cum dilecti. de empt. & uend. & ibi Io. de Imo. istã cõclusionem quam tenent oẽs, & maxime glo. in l. 1. ff. de offic. asse. quòd iudex debet reijcere libellum, limita tribus modis. Primus modus, ubi nõ requiritur libellᵘ ut hic per Fel. cui adde gl. in l. uinũ. ff. si cer. pet. in gl. mag. in fi. Secũdo fallit, quãdo libellus potest aliquo modo sustentari. nã libellus semper debet sustentari, secundũ Bal. in l. 2. C. de for. Tertio fallit corã uicarijs castrorũ, uel ui carijs ruralibus, ubi procedunt libelli inepti, secundum Bal. & Sal. in auth. nisi breuiores. C. de sent. & interlo. om. iudic. do. Alex. in consi. suo inci. Viso processu causæ. in pe. col. no. 203.*

iuris dispos. ꝑꝑ aptã intentionem acto
ris, s̃m Abb. hic. Item ↄ̃ Inn. est Ang. in
l. si patronus. ff. de iureiu. per l. 2. C. de
formu. & gl. in l. j. C. vt q̃ desunt ad uo.
& tex. in l. j. ff. si mensor fal. mo. dix. in
qb. locis de necessitate actionis requiri
tur, ꝙ actio in totum sit apta. Respõde
ad l. 2. ꝓut rñdetur ad l. j. ff. si mens. fal.
vt hic ꝑ Ab. vel ibi accipitur actio ꝓ li
bello, & sic rñde ad alia iura ꝓxime al-
le. Ad gl. aũt in l. j. C. vt q̃ des. aduo. dic,
ꝙ non loqtur, qñ nomen actionis erat
expressum in libello, sed erat expressa cã, q̃ poterat esse
talis, ꝙ nulla ↄgruebat actio. Item ↄ̃ Inn. est Ang. ĩ dicta
l. 2. C. de formu. & in l. j. C. vt q̃ desunt aduo. & in l. 3. C.
de dotis ꝓmis. Sed rñde ad ista iura, vt iam ꝓxime dixi
in sol. tertij ↄ̃rij. Et ita resident hic Mod. ipsi plurib. aliis
additis. Et principal̃r ↄ̃ Inn. adducit istum tex. in princ.
ibi, actionem incongruentem & ineptam cognouimus.
iuncto fi. ibi, intẽtionem tuam. ex quo ꝓb. ꝙ ineptitudo
actionis necessario inferat intentionem ẽt ineptã. SOL.
Dic, ꝙ s̃m multos hic vtrunq; erat ineptum: actio. s. & ĩ-
tentio. vel tenendo cõem intellectum, dic, ꝙ hic sola ĩ-
tentio erat inepta declarãdo hoc, vt hic per Ab. Scđo ↄ̃
Inn. adducit ẽt l. j. C. de reu. his, q̃ ĩ fr. cre. ibi, vsitatis actio
nib. inducendo, vt hic per ipsum, & l. debitores. C. de pi-
gno. ibi, ↄpetentib. actionib. & multa alia iura ijsdẽ ver-
bis vtentia. Tu vero illis adde tex. in l. 3. & ibi Ang. C. de
do. ꝓmis. q tex. & ipse vtitur similib. verbis Sed respõde,
vt dixi iã proxime, dũ allegaret̃. ille tex. ↄ̃ Inn. Itẽ inter
alia adducit tex. in l. Bæbius Mar. ff. de pac. dota. vbi agẽs
ex capite incompetenti succumbit, ẽtsi iudici ↄstabat ex
probationib. factis coram eo, ꝙ apte potuisset agere: vn-
de si non egit, reus absoluetur ab instantia. SOL. Ibi in-
tentio apta non erat expressa & intentata in libello, ꝓut
reqrit Inn. Reliqua motiua eius ↄ̃ Inn. non refero, quia
non vrgent. Saluat tñ ipse Inn. vbiᵇ in
16 † libello apposita foret clausula, petẽs
super p̃dictis iustitiam sibi ministrari,
ꝑꝑ singulare dictum Cal. in ca. 2. de or.
cognit. qđ oẽs approbant: vbi dixit, ꝙ
si qs in libello narrauit respicientia pe
titorium & possessoriũ, & ↄcludit ex-
presse solum in possessorio adiecta di-
cta clausula ꝙ videbit̃ vtrunq; inten-
tasse, lꝫ ↄclusio esset tm̃ de vno qđ in-
fert, s̃m ipsum ibi Ab. in antepe. col. in
ver. ex p̃dictis infero ad dicta hic ꝑ In.
in isto tex. vbi videas: & ꝑ ipsum dom.
An. Bar. hic in 30. col. in fi. ¶ Dñs aũt
meus hic de Are. dicit se allegare ↄ̃ In.
gl. in l. proinde, secunda, in gl. mag. in
fi. ff. ad le. Aquil. q̃ dicit, ꝙ in causis, in
qb. põt extraordinarie procedi, si pro-
cedatur ordinarie & inepte, s̃nĩa erit
nulla. De qua gl. exclamat Bar. in l. dif
famari C. de inge. & manumis. vbi hãc
ↄclusionem affirmat. Item ↄ̃ Inn. ar-
guit hoc mõ Are. nam sicut actus s̃nĩæ
est indiuiduus, l. in hoc iudicio. ff. fam.
erci. ita ẽt libellus respectu vnius causę
est indiuiduus, vt late declarat Bar. in l.
edita. C. đ eden. Sicut ergo in actu s̃nĩæ
si adhibetur solennitas, q̃ non debuit adhiberi, & inepte
adhibetur, s̃nĩa est nulla, c. cùm sup. de of. dele. & facit l.
seruus meus. ff. de stip. seruo. (& ita vr̃ tenere in simili qõ
ne Bar. ĩ l. actor. ff. rem ratam haberi.) ita ergo idem erit
in actu libelli. Hoc non soluto distinguit idem Are. hoc
mõ, ꝙ aut actio, q̃ intentatur, est incompatibilis cum cã
expressa in libello. & tunc nec de iure Canonico, nec ci-
uili procedit libellus iurib. allegatis hic ꝑ ipsum ĩ 4. col.
vt puta, qa dico me dñm, & ago ex locato, q̃ qdẽ actio
est inepta & incompatibilis ad acquirendum dñium, &
iõ nimirum, si tanq̃ ↄ̃rius nõ audior, c. solicitudinem, in
fi. de

b Vbi. *Adde tu, ꝙ clausula ista posita in libello, petens ius et iustitiã sibi ministrari, ꝙ importat? Responde, posse sentẽtiam ferri ex libello inepto, dũmodo constet de intentione libellãtis, & actio cõpetat, licet libellus sit ineptus, per ista uerba sustentatur. Ita oẽs hic tenẽt. Adde Bar. in extrauaganti, ad reprimendum. in 3. col. Pau. de Cast. consi. 160. domi. Abba. & alios in ca. 2. de ord. cog. in 2. colũ in uer. ex prędictis infero.*

fi. de app. Aut est ɔpatibilis cũ cã expressa in libello, & tunc ꝓcedit libellus, vt puta, dixi qđ deposui apud te talem rẽ, quare peto te ɔdennari rei vendicatione ad rẽ restituendã. Nã rei vendicatio & actio depositi sunt ɔpatibiles cũ cã expressa, s. dñio, qa utraq; datur dño, & sic actio, lʒ inepta, põt conuenire cũ intentione, i. cũ cã ipsa expressa, ut hic late ꝑ ipsum. Et ita residet hic. ¶ Tu verò ẽt ɔ̃ Inn. adde facere, ꝙ in sñia non reqritur cã. c. sicut. đ re iud. & tñ si exprimit, & mala, sñia est nulla, c. 1. de re iud. & habet̃ ꝑ Inn. in c. in p̃sentia. de renun. Ex quo patẽt duo, primũ, ꝙ solennitas superflua inepta vitiat, ſm fortificatio argumentationis suprà factæ ꝑ dom. meum. Responde huic & illi, & primò huic, ꝙ in casu ɔ̃rio intẽtio iudicis non fuit apta, patet, qa si ĩ actis ɔstaret đ alia cã apta, illa falsa expressa non noceret & sustineret̃ sñia per Dom. in c. si ɔfirmationem. in fi. de elec. in 6. & Inn. in d. c. in p̃sentia. & facit tex. in c. per tuas. in fi. q filij sint legitimi. & ibi no. Abb. Sed hic ɔstat de intentione apta agentis, q̃ supplet̃ ex intellectu iuris ex ea deducendo actionem aptã, nimirũ si adiectio inutilis, id est, actionis ineptæ nõ nocet, ut in simili dicit Spe. in ti. de primo decreto. & suprà retuli, q̃ qdem suppletio nõ põt cadere ĩ sñia lata ex falsa cã, nõ succurrẽtib. actis, ex qbus possit elici cã legitima, ex qua possit sustineri sñia. Ad ſm aũt ɔ̃riũ, s. ad c. cũ super. de offi. deleg. de quo oppo. hic Are. dic, ꝙ procedit, ubi ɔstat de intentione facientis actũ, ꝙ non vult facere, qđ põt, sed hic ɔstabat, ꝙ actũ volebat facere, ꝙ poterat, qa expressit intentionẽ aptam & idoneã, & nimirũ si expressio actionis incõgruæ non nocet iuxta regulã, si valet id, qđ ago ut ago, & c. c. 1. de despõsa. impu. li. 6. q̃ regula sꝑ procedit, ubi nõ ɔstat de intentione ɔ̃ria facientis actum, ſm Ab. in d. c. cũ sup in theorica sua ad fi. Vñ si hic intentio & actio fuissent ineptæ, procederet argumentũ, sed cùm intentio fuerit apta, nõ ꝓcedit. Et pro ista rñsione facit, ꝙ ponit Inn. & Ab. in c. fi. de ꝓcur. ubi dicit Inn. ꝙ siue authoritas superioris sit necessaria in actu, siue nõ, & postuletur à superiore inhabili, puta excõicato, ꝙ actus taliter authorizatus erit nullus. De hoc dicto exclamat ibi Do. in pe. col. in ver. nũc descendo ad secundum, ex illo eliciens. ꝙ si in actu, ubi non requiritur authoritas alicuius, postuletur à non debente eam interponere, quod actus erit nullus. & ibi respondet ad c. bonæ. primo. de elec. quod videbatur stringere in contrarium. quod ibi non deficiebat uoluntas, sicut in casu Innocen. de quo ibi per ipsum.

ADDITIO. *Aduerte tu ẽt, ꝙ ad gl. ĩ d. l. proinde, quã adducit hic Are. contra Inn. põt responderi, ꝙ procedit, quãdo cõstat de mẽte eius, q poterat ꝓcedere extraordinarie, qđ oĩno intẽdit ꝓcedere ordinarie, sed istud est diuinare ad illã gl. ideo cogita. Philip. Symo.*

Item ɔ̃ Inn. facit Rota ĩ ti. de rescri. decisio 7. inci. No. ſm opi. aliquorũ. ubi dñt, ꝙ licet nõ teneat̃ qs exprimere valorẽ bñficij, ꝙ tñ, si exprimit, & falsum, vitiabit̃ impetratio. SOL. Ibi tacendo nullũ erat mendatũ, sed exprimendo sic Adde dictũ Inn. in c. cum ordinẽ. de re iu. in 1. col. Obstat ẽt Bar. in l. edita. C. de eden. quẽ sequitur ibi Bal. 17. col. in repe. Paduana, dũ dñt, ꝙ expressio cãę nõ est de necessitate libelli parte nõ opponẽte, l. fi. C. de anna. excep. tñ expressa & inepta vitiat, licet Raph. ibi aliter dicat ꝑ l. j. C. de rei uxo. act. SOL. Expressio cãæ ineptæ operat̃, ꝙ ɔ̃stet de calumnia libellantis. Quæ ratio cessat ea nõ expressa. Et ꝓ ista rñsione est optima gl. ĩ cle. ɔstitutionẽ. in verbo, de nouo. de elec. Et ɔsidera in primo casu distinctionis dñi mei, dũ loqtur, ꝙ qñ actus est incõpatibilis cũ cã expressa, ꝙ nõ sustinet̃ libellus, qa libellans vr̃ sibi ɔ̃rius qa rõ huius esse põt, ꝙ ibi deficit ɔclusio. quo casu Io. de Lignano & oẽs fatent̃, ꝙ non ꝓdest apta intentio, sed ubi ɔclusio esset apta, lʒ sequeret̃ actio inepta, vel ɔ̃ria, tñ suppleret̃ illud vitiũ a iure ex intentione, vel ɔclusione, ex qbus vr̃ dictũ Inno. sustentabile, pro quo est cõis opi. vt põt p̃clarè & liquidè ex omnibus dictis Doctorũ hic colligi. ¶ † Ab

17

a Absolutoria. a solutoria a ab instantia dicitur interlocutoria, ſm cõem * opi. Doctorum hic. Pro qua opi. dom. meus hic alleg.

Adde quod Ioã. And. ĩ Spec. in ti.

Bar. in l. properãdũ. §. & si quidẽ. C. de iud. & Bal. in l. 2. C. de epis. audien. & hæc dicit vera ipse, si absolutio fit ab ĩstantia in cã principali, secus vero, si ꝓnunciaret appellationẽ desertã, qa tũc ista esset interlocutoria habẽs vim diffinitiuę. Postea subdit ipse, ꝙ tñ aliqñ sñia absolutoria in totũ perimit ius agentis. ponendo exẽplũ, qñ ꝓnũciaretur suꝑ exceptione perẽptoria, putà pacti de non petẽdo, vel solutiõis. Et isto casu dicit, ꝙ est interlocutoria, quæ aliquo respectu põt dici diffinitiua, qa diffinit totũ negociũ, ut dicit Bar. in l. Titia. ff. de accus. licèt gl. in cle. fi. de app. dicat, ꝙ talis sit simplex interlocutoria, nihilominus ipse tenet cũ Bart. qa dicit ipse, ꝙ ista est vera doctrina, qđ oĩs ꝓnũciatio respiciens ꝓcessum & perimẽs eũ in totũ, dr̃ interlocutoria habẽs vim diffinitiuę, & ut ẽ dictũ Io. And. in c. cupientes. de elec. ĩ 6. quod sequit̃ Bal. in l. 1. C. ne li. tertio ꝓuocare.

ADDITIO. *Tu uero circa hæc adde Feli. in rub. extra de re iud. col. 1. & duabus seq. & col. 9. et seq. et aliquid per dom. Ant. de But. cons. suo 6. & Are. in c. quod clericis. col. 3. de fo. compe. & addita ad consilium 9. Io. de An. & Aret. cons. 20. col. 1. et Io. de Ana. cõs. 9?. & Feli. in c. exceptionẽ. col. 13. in uersi. & ista excpetio tu non potes. de except. & in d. rub. extra de re iu. col 6. et in c. 3. col. 1. et 2. eo. ti. đ re iu. & Car cõs. 72 ĩ 1. et 5. dubio. Phil. Sym.*

Adde his Rotã in ti. de dolo & ɔtu. 3. ĩ nouis, q̃ dicit, ꝙ est interlocutoria, & ibi ẽt dicit, ꝙ lʒ fiat hmõi absolutio ab instantia ẽt ꝑ delegatũ, tñ nõ expirat eius iurisdictio, quo minùs si actor veniat intra annũ, possit postea iudex ꝓcedere in cã virtute primæ cõmissionis, uocato tñ, & citato de nouo reo, & ibi ẽt in additione dicit, ꝙ qũ iudex absoluit ab instantia iudicijs ɔ̃ ius, licet ꝑ hoc nõ perimat̃ ius & actio agentis, tñ facit litẽ suã. All. ibi illa additio tex. in l. penu. C. de pa. quem Barto. ibi hẽt ꝓ notabilissimo. Adde ẽt his Abb. in c. ad dissoluendũ. de despon. impub. in 1. notabili, ut dicit, ꝙ sñia super inepto libello est interlocutoria habens uim diffinitiuæ. Idẽ tenet Pa. de Cast. ĩ l. de vnoquoque. ff. de re iudi. & alibi sæpe. & tenet Abb. in c. auditis. in 4. notabili de procur. in 1. col. in fi. uer. ex secundo capite. Et vide Anch. in cons. suo 16. inci. Viso processu, ubi dicit, ꝙ sñia absolutoria ab obseruatione iudicij accedit magis ad naturam diffinitiuæ, q̃ interlocutorię. Et uide Bal. in l. penu. C. si aduer. rem iudic. & in authen. hoc sacramentũ. C. de iur. cal. in l. fi. C. si tutor, vel curator. & in l. cum iudex. C. đ sen. & in l. solent. ff. de offi. procon. Secus est in absolutoria imponẽte ꝑpetuũ silentiũ. secũdũ Bal. in l. præses. in fi. C. de sent. de quo ꝑ Marianum in c. licèt. in pe. col. de accus. Et qñ reseruet̃ ius agendi, uide Bal. in l. fi. C. de pigno. vbi dicit, quod si est male actum & bene probatũ, reseruatur ius per istũ tex. secus, si est bñ actũ & malè probatũ, qa

de offic. iudi. § de serui. uersi. qd si opponens, ubi si reus absoluatur ab obseruatione iudicij ꝑꝑ ineptã actionẽ, ꝙ dicitur interlocutoria, et hoc tenet Ioann. post alios hic in isto tex. Archi. 20. dist. §. j. uers. in absolutiõe. Adde, quod Pet. de Anch. in cle. fi. de appell. dicit, ꝙ si iudex appellatiõis ꝓnũciat suꝑ instantia, scilicet quòd appellãs appellare nõ poterit quia absorbet nõ solũ instantiã, sed etiã causam principalem, cum accedat ad naturã diffinitiuæ, non interlocutorię. Viđ Bald. in l. 2. C. si aduers. rem iud. et in authen. hoc sacramentum C. de iura calu. Adde, qđ Bal. in authẽ. q semel. ĩ 4. col. C. qũo & quando iudex. dicit, ꝙ habet uim diffinitiuæ quãdo ꝑpetuũ silentiũ, ut in casu illius auth. alias ẽ ĩterlocutoria. Ita dicit ipse ĩ d. auth. in ult. col. in uersi. ibi, ab obseruatione. Adde quòd inuenio, ꝙ q̃libet interlocutoria, respectu illius actus põt dici diffinitiua. Glo. reputata singul. in l. generaliter. C. de rebus cred. Adde glos. in Auth. de litigio. §. ad excludendas Bald. in l. intra utile. ff. de minor. Adde, ꝙ dubiũ est, an tales diffinitiuæ sñię q̃ feruntur pẽdente iudicio, ut in absolutoria ab obseruatiõe iudicij, habeãt vim diffinitiuę ĩ effectu, quo ad hoc ut solẽnitates reqsitæ ĩ prolatione sñiæ diffinitiuę reqrantur ĩ d. sẽtẽtia absolutoria iudicij, uel ĩ istis alijs, ut hic ꝑ Feli. uide Bar. in l. Titia. ff. de accusa. Ioan. de Imo. in l. stipulationum alię. de uer. oblig.

reus absoluit diffinitiuè, extĩcto oĩ remedio actoris, ſm ipsũ. Reliqua de mã libelli dicemus in ti. de libelli obla.

SVMMARIVM.

1 *Gerens laudabiliter officium ſuum fruſtra quæritur, vnde ſit.*
2 *Religio an tollat irregularitatem.*
3 *Profeſsio an tollat infamiam iuris.*
4 *Profeſsio quot effectus operatur.*
5 *Capitulum an poſsit agere pro particulari beneficio.*
6 *Plures ubi ſunt, qui ſub eadem quæſtione conueniri poſſunt, non fit miſsio in poſſeſsionẽ propter cõtumaciã unius, niſi oẽs uocentur.*
7 *Præſcriptio non currit eccleſiæ carenti immediato defenſore, licet aliàs habeat ſuperiorem prælatum mediatum.*
8 *Prælatus quando æquiparetur tutori, vide hic remiſsiuè.*
9 *Prælatus de bonis eccleſiæ licitè ſuſtentat cõſanguineos pauperes.*
10 *Infantes expoſiti, quorum origo ignoratur, an ordinari poſsint.*

CAPITVLVM XI

1 CVm deputati. Præceptores † tẽpli pro domib. ſuis agere & defendere pñt. Nec obſtat eis religio, vel eorũ incognita origo. Qñ qs laudabiliter gerit officium, fruſtra quærit, vñ ſit. Ita eſt tex. hic. Sed ꝯ alle. hic do. And. gl. in c. ſi ꝓponente. de reſcrip. quæ vult, ꝙ põt opponi exceptio ſurreptionis, qñ alienigena impetrauit bñficium, & non expreſſit ſuperiori, ſe fore alienigenã, & ſic ibi attenditur origo. SOL. Dicit ipſe ꝙ illa gl. procedit in promouendo, cuiꝰ origo eſt ĩcognita ꝓmouenti, ſed ſecus eſt, vbi eẽt cognita. Et ita procedit iſte tex. & iſta fuerunt ante ipſum Im. hic. Dicas, ꝙ regula, Semel malus, fallit, ubi qs per triennium laudabiľr vixit poſt comm iſtum delictum. Tex. eſt ĩ Auth. de monachis. colla. 1. in prin. allegatus in gl. ¶ V-
2 trum † religio tollat irregularitatem. Gl. hic tenet ꝙ ſic ibi, obſequio Ieſu Chriſti oĩs tollitur irregularitas. Vide tñ gl. in c. 2. de apoſta. & ibi Doct. ubi ꝯcludunt, ꝙ religio tollit irregularitatem ortã ſine culpa, ſicut eſt illegitimitatis. tñ talis non põt promoueri, lꝫ poſſit ordinari, ſed ortam ex ꝓprio delicto nõ tollit. Hoc intellige, quo ad actus ſpirituales putà, ordines, ſecus in actibus tẽporalibus. Vñ & qui priùs non fuiſſet admiſſus ad iudiciũ, factus religioſus admitteret, q̃uis religio in ſpiritualib. nõ tollat dictam irregularitatem, ſm Do. in ſumma. 55. di. dicentẽ eſſe gl. hic, cui facile nõ inuenitur ſimilis. Et intellige, ꝙ ſolus ingreſſus non operetur hoc, ſed profeſſio. ita Calde. in tracta. de eccleſiaſtico inter. in ſcđo membro, q. 27. dicens, ꝙ q̄ ẽ de populo interdicto, deſinit eſſe interdictus ingrediendo religionem, ſi ꝓfiteatur tñ, aliàs non, facit gl. in auth. ingreſſi. C. đ ſacroſã. eccl. ĩtelligẽs illud verbũ, Ingreſſi, ut ex eiꝰ verbis colligiĩ, de ꝓfitentibꝰ

ADDITIO. ¶ *Tu uero circa hoc, quod ille dicatur* a *propriè ingreſſus religionẽ, qui eſt & profeſſus, adde Pau de Caſt in d. authen. ingreſsi. in prin. & Alex in in l. ſi quis hæredem in uerſi. extra gl. C. de inſt. & ſubſt. & Bartol. cõſ. 13. in prin. & authẽ ſi qua mulier. ad fi. C. de ſacroſanct. eccleſi. et Gemi. in c. 1. in prĩ. de reg. iur. in 6. & domi. Alex. in l. ſubſtitutione. col. pen. in fi. ff. de vulg. & pup. & dom. Benedictũ Capram cõſil. 85. ad medium, & aliquid per dom. Fel. in cap. nuper. in uerſ. & pondera de teſtibus. Phili. Symo.* Et iſta ſit prima declaratio. Itẽ declara, niſi quis ingrediaĩ religionẽ pp crimen, & nõ ſponte, quia tunc nõ videtur tolli macula. Ita gl. ſingularis in c. hoc nequaquã. 7. q. 1.

ADDITIO. ¶ *Adde gloſſ. in Authen.*
3 *de mona. ĩ prin. colla. 2. quę dicit, ꝙ † profeſsio non tollit infamiam iuris Intellige ſecũdũ iſta, niſi in temporalibus, & uide glo. fi. in c. quantumlibet. 47. d. ſt in qua ponit rationem, quare profeſsio tollit maculam ſine culpa ortã, đ quo per gl. ĩ c. 1. de filijs pꝑy. in 6. et in c. ſeriatim. 30. diſt. Ex qua infert ibi Do. vtrum bigamus profeſſus põſsit ordinari. De quo per gl. Io. An. in reg. delictũ. de reg. iur. in 6. & Arch. in c. ſi*
4 *quis 81. diſt.* ¶ *No. † quatuor effectus, quos inter alios operatur effectus profeſsionis, & tenementi illud, ꝙ filius ſpurius efficitur legitimus. Dictum eſt ſingulare Gul. de Cuneo in l. 1. C. de ſacroſanct. eccle. Item omne uotum quantumcunque maximũ reſoluitur facta profeſsione c. ſcripturę. de uoto. Itẽ operatur, ꝙ nobilis deſinit eſſe nobilis. Glo. in c. ea, quæ. de ſtatu reg. & in cap. 1. de pur. cano. uide glo. in capi. ſcripſit. 27. quæſtio. 2. Item operatur profeſsio, qđ filius ingratus deſinit eſſe ingratus. Tex. eſt in ca. non liceat. 19. quęſtio. ult. Ad quod uide tu Panorm. conſi. 27. uol. 2. Philippus Symone.*

¶ Itẽ no. ꝙ facta profeſſione cum debita ꝯtritione & ꝯfeſſione oris ꝯſequitur q̄s indulgentiã plenariã. Singularis eſt ꝯcluſio beati Thomæ ſecunda ſecũdæ q. antepe. & melius q. vlt. art. 3. ¶ Dicit hic do. Alex. ꝯ oẽs, ꝙ p̄latus manualis p̄fertur in agendo, quo ad bona, p̄lato ſuperiori. qđ ꝓbat ſic, p̄lati eccleſię dicunĩ procuratores. ſ. p̄latus ſuperior dr̃ generalis inferior aũt ſpãlis, ſed nemini dubiũ, ꝙ ubi ꝯcurrunt ꝓcurator ſpecialis & gñalis, ſpecialis p̄fertur gñali. Tex. eſt in l. qm̃. C. de ꝯueni. fiſci debi. li. 10. Facit l. ſi hominem. ff. man. Ergo ſeqtur, dicit ipſe, ꝙ in agendo p̄latꝰ inferior ꝓ eccleſia inferiore p̄feratur p̄lato ſuo maiori & gñali. SOL. Negatur, ꝙ ſit ꝓpriè ꝓcurator, ut traditur in ca. fraternitâtem. de dona. alle. hic ꝑ ipsũ. Secundũ aũt argumentum ꝓcedit, ꝙ ꝓcurator ſpecialis p̄feratur gñali, ẽ uerum, ubi duo ꝓcuratores eſſent dati ab vno, hic aũt vnus eſt tanquam dñs & ꝓcurator, ſ. prælatus ſuperior. ergo dẽt ipſe poſſe agere reuocando inferiorem qñcunq; ante litem ꝯteſt. c. 2. de proc. in 6. Secundo adducit ꝯ communem opi. c. ſtuduiſti. de off. lega. ubi ꝓbatur, ꝙ quoties aliquis eſt delegatus in quadam cã ſpeciali, ꝙ ſi non opponaĩ, põt legatus generalis de illa cognoſcere. Ita ergo in ꝓpoſito dicemus, ꝙ licèt p̄latus ſuperior ſit generalis ꝓcurator, & poſſit agere in cã eccleſiæ inferioris p̄lati, qui ẽ ſpecialis ꝓcurator, eſt verũ, niſi opponatur ſibi à ſpeciali p̄lato, ꝙ ipſe vult agere. Ergo facta oppoſitiõe dẽt ſpecialis p̄ferri generali. Et ſic ꝯ cõem. Sol. dic, ꝙ id eſt uerũ, ꝙ delegatus ſpecialis, &c. ſi eſt datus ab alio, quã ab ipſo legato generali, qa ſi eẽt datus ab ipſo legato generali, poſſet ab ipſo ad libitum ſuũ reuocari, l. iudicium ſoluitur. ff. de iu. ſed hic p̄latus ſuperior dedit iſtum inferiorem, ergo dẽt poſſe ad libitum ipſum reuocare, & ſic, ſi ipſe vult agere, dẽt p̄ferri ipſi p̄lato inferiori. Adducit & alia hic ꝯ cõem ſo. do. And. q̄ non refero, qa parũ ſtringũt. ¶ Sed circa hanc materiam vide Rotam dec. in nouis, in iſto titulo. deci. 8. ĩ ci. Itẽ ꝙ moniales. ubi pñt dñi de Rota, ꝙ moniales habentes aliqua officia ſeu adminiſtrationes in monaſterio ſiue extra, diſtincta, pñt ꝓ officijs ſuis & adminiſtrationib. ac iurib. & rebus earundẽ agere & defendere ac ꝓcuratorẽ ꝯſtituere. Itẽ adde Rotam deciſio. in nouis. 36. inci. itẽ ſi decanus. ubi dñt

a Ille dicatur. *Adde tu, quod ſi eſt relictũ aliquid alicui ut ingrediatur monaſterium, intrauit, poſtea exiuit, an debet perdere relictum? Angel. in l. ſi quis hæredem. C. de inſtit. & ſubſt. tenet ꝙ perdat legatũ, ſi ſine iuſta cauſa exeat, ſecus, ſi cum iuſta cauſa. Idem uidetur velle in conſilio ſuo 156. incip. Conradus. Bald. & Sali. ibi in d. l. ſi quis hæredem. indiſtinctè tenẽt, quod debet perdere relictum. Adde, ꝙ Fulgo. in d. l. ſi quis hęredẽ. uidetur tenere, ꝙ quotieſcunq; iſte, uel illa, exeat monaſteriũ, in quo effecta erat monacha, uel monachus ꝑ ꝓfeſsionẽ (quia aliter non dicitur monachus, nec ingreſſus monaſterium, facit ca. ad Apoſtolicum. de regula.) nihilominus non perdat legatum, quia cum legatum fuit acquiſitum monaſterio, in cuius poteſtate eſt monachus uel monacha tempore purificatæ cõditionis, l. ſi uxorem. C. de condi. inſer. non eſt conueniens, quod per egreſſum auferatur legatum quæſitum monaſterio. Allegat in argu. §. ſed hoc. in Authent. de ſanc. epiſco. Adde, qđ idẽ tenet ibi ĩ d. l. ſi quis hęredem. Paul. de Caſt. & fortius dicit, quod ſi mulier tranſit ad aliam regulã tamen legatum remanet apud primum monaſteriũ ꝙ non debetur ſecundo. Ad quod ultimũ uide plura no. per Doc. in cã. quod ad te. de clerici coniu. & cum opi. Fulg. & Pau. de Caſt. uidetur per omnia concordare Imo. in l. ſubſtitutione. ff. de vulg. & pupilla. & do. Alexand. in d. l. ſi quis hæredem. Adde, quod Angel. & Imo. in d. l. ſubſtitutione. tangunt q. Pone, teſtator legat mulieri, ſi efficiatur uidua, an ſi ſemel eſt effecta uidua, et iterũ nubat, perdat legatum. Vide ibi, & aliquid per Bald. in l. fin. 2. not. C. de indi. uidua. tol. per Angel. in conſi. ſuo 34. incipi. Cõſtantius.*

do.

5 do.de Rota, ꝙ † capitulum non pōt agere pro particula
ri beneficiato in ecclesia collegiata: & dn̄t ipsi, ꝙ nō ob.
iste tex. cum sua mā, qa loquit̄ in superiore volente age-
re pro subdito. sed capellani, vel beneficiati nō sunt sub-
diti capituli. Nec obstat, ꝙ Canonicus non excōicatus
possit petere absolutionem pro Canonico excōicato si-
ne mandato, vt dicit Inn. in c. Romana. de sen. exc. in 6.
quia rn̄dent, ꝙ tales capellani, vel beneficiati, non sunt
de collegio, vel capitulo, nec ꝯfratres, sicut sunt Cano-
nici inter se. Quod no. incidenter ad hanc mām. ¶ Li-
mita tn̄ hoc dictum Rotæ, vt p Doc. do. Ant. & alios in
c. cum olim. in pe. col. de test. vt non habeat locum, quo
ties ageret̄ de bonis ipsius capellæ: qa tunc Capitulū bn̄
posset agere, vt ibi p ipsos. Sed dictum Rotæ ꝓcedit, vbi
mā tangit capellanum, rōne excōicationis, vel tituli. Et
vide Ab. late ponentem, an qn̄ particularis de eccl̄a pos
sit agere ꝓ tota eccl̄a, & vtrum formabit libellum noīe
eccl̄æ, an noīe sui. Item addo Rotam in nouis dec. 11. in-
ci. Item, ꝙ monachus: vbi dn̄t dn̄i de Rota, ꝙ monachus
sine mandato pōt agere ꝓ suo abbate iniuste incarcera-
to, & monasterium tenet̄ ad expensas litis, & ad alimēta
ipsi monacho. Item adde Bar. in l. sancimus. C. de sacro-
san. ec. vbi dicit, & p̄latus maior p̄t agere ꝓ reb. capella-
rum suarum, tn̄ si ꝯcurrit cum rectore illarum, p̄fert̄ re-
ctor. Alle. l. 2. §. fi. cum l. seq. ff. ad l. Iul. de adul. vbi mari-
tus in accusatione adulterij præfertur patri adulteræ: qa
6 maiori dolore & affectione ꝓsequit̄. ¶ Vbi † sunt plures
qui sub eadem qōne ꝯueniri pn̄t, non fit missio in posses
sionem ob ꝯtumaciam vnius, nisi oēs vocentur. Inn. in
ca. cum venerabilis, de relig. do. in fi. de quo Ab. hic fa-
cit mentionem, & est gl. in cle. 1. de rescr. in ver. liceret.
Contrarium t3 Pe. de Anc. in d. cle. 1. qa pp ꝯtumaciā
procuratoris fit missio in possessionem ꝯ dn̄m. Rn̄de: vt
hic p Abb. Et de ꝯtumacia procuratoris ponit̄ latius p
Ab. & Doc. in in c. 1. vt lite nō ꝯte. Vel rn̄de, vt Per Car.
in d. cle. 1. in pe. col. ꝙ p̄latus immediatus non censet̄ ꝓ-
curator superioris. Adde, vt ex eius ꝯtumacia sibi p̄iudi
cet̄, & gl. in d. cle. 1. Sequit̄ ēt ibi Imo. in 13. col. Est verū,
ꝙ dubitatur, vtrum ad missionem in possessionem debe
ant citari amici & attinentes ꝯtumacis, vt p gl. in cle. 1.
in verbo, ex certa scientia. in fi. de iu. & ibi optime Car.
in pe. col. gl. do. Ant. & Ab. in c. cām. de dolo & ꝯtu. Im.
& Roman. in l. si finita §. Iulian. ff. de dam. infec. cum ꝯ-
cord. ibi allegatis per eos. Et cōis opinio in illa qōne rea
liter seruit in ꝓposito, & primo seruit, dum dr̄, ꝙ non vo
cantur, nisi habentes ius in re, p l. j. ff. de ventre inspi. quā
in proposito allegauit Bal. in l. j. in 6. col. C. de successo.
edic. prope fi. Ergo idem in proposito, cum p̄latus supe-
rior habeat ius in re. Scd̄o seruit, dum illa cōis op. limita
tur in pupillo, in cuius bonis non fit missio, nisi vocatis
amicis. Ergo idem in proposito non fiet immissio in bo
nis eccl̄æ p̄lati inferioris, nisi vocato p̄lato superiori,
æq̄parando eccl̄am pupillo, vt iurib. vulgatis. ¶ Eccle-
7 siæ † carenti immediato defensore non currit p̄scriptio,
licet alias habeat superiorem p̄latum mediatum. Dictū
est singulare In. in c. olim. primo, de rest. spol. qđ late de-
clarat hic Ab. & vide eundem in c. 1. in 2. col. de p̄sc. vbi
ex hoc infert, ꝙ vacante imperio nō currit p̄scriptio ꝯ
iura imperij, licet imperium non careat defensore: quia
Papa illi succedit, c. licet. ĵ. ti. prox. licet Bar. in l. j. ff. de
aqua plu. arcen. dixerit, dubito, sed in l. naturaliter. ff. de
vsuc. firmat, ꝙ non currat. Sed p rōnem falsam: quia di-
cebat, ęconomus pōt agere sede vacante, & tn̄ non cur-
rit præscriptio, c. de quarta, de p̄sc. quia imo negatur de
ęconomo, per c. primum, ne sede vacan. & istud de im-
perio fuit prius dictum Car. ita corrigentis Bal. in ca. cū
ꝯtingat. ĵ. ti. prox. cuius verba iterum ibi Ab. Sic. vsurpat
in 4. col. Item adde Car. in cle. fi. in 6. col. in ver. SOL.
Dicit Laudinus de proc. vbi ēt allegat hoc dictum Inn.
& ibi, ꝙ licet ecclesia non dicatur mori, ca. si gratiose. de
resc. in 6. pp mortem tn̄ prælati dr̄ viduari, quia suspen-
dit̄ exercitium sui sponsi. Pro quo adde Ab. ꝯs. suo 22. in
1. vol. vbi pp istud dictum Inn. dixit à fortiori, ꝙ ꝯ eccle
siam exemptam vacātem non currit quadriennıū, ca. ſ.
de in int. rest. in 6. quia caret defensore, licet subsit Papę.
ADDITIO. *Alibi etiam hoc dictum alle. sed nihil penitus additur. Adde tu do. Feli. in c. 1. col. 3. & 4 de rescr. Phili. Symo.* Qn̄
p̄latus æq̄paretur tutori, vide hic Ab. allegantem Inn. &
vide gl. in ver. reddere rōnem. in c. qualiter & qn̄, el 2. de
ac. q̄ in reddenda rōne administrationis æquiparat præ-
latum tutori. Facit gl. pe. in c. ex literis. de pig. q̄ sequitur
Abbas pro sigulari in c. ep̄s. de præb. q dicit, ꝙ bona præ
lati sunt tacite hypothecata pro mala administratione,
sicut bona tutoris, l. pro of. C. de adm. tu. Et adde de præ-
lato, qđ no. Bal. in l. si qs presbyter. C. de epi. & cler. vbi
implicite allegat gl. in c. similiter. 16. q. 1. Ad idem vide
gl. 4. in c. quicunque 14. q 4. & gl. in §. si quis autem suspe
ctus. Inst. de suspec. tut. q̄ dicit, ꝙ sicut pendente actione
de suspecto est interdicta administratio tutori, vt ibi: ita
pendente inquisitione suspecti ꝯ p̄latum, est interdicta
sibi administratio bonorum eccl̄æ Sed in hoc tn̄ ꝯrium
t3 Panor. p tex. ibi in c. l3 Heli. de symo. Adde ēt gl. 2. in
c. ī quirendum. de pec. clericorum. q̄ ęquiparat ecclesiā
8 pupillo, & gl. mag. in c. 1. in fi. ne sede vacante. Adde † ēt
gl. in l. p̄ses. C. qūo & qn̄ iudex. q̄ æquiparat p̄latū nō de-
fendentem eccl̄am tutori non defendēti pupillū. Adde
ēt Nicol. de Neapo. in l. Imperatorib. §. j. ff. de suspec. tu.
vbi dicit, ꝙ p̄latus negligēs p̄t reuocari, sicut tutor, vt ibi.
ADDITIO *Circa hoc tamen tu, an quādo prælatus possit pro negligentia deponi, vide cumulata p do. Fel. in c. 1. de treu. & pace Philip. Symoneta.* Sed caue qa ista æquiparatio fallit sæpe.
9 Nā † prælatus de bonis eccl̄æ licite sustētat ꝯsanguineos
pauperes. c oīno & ibi gl. 31. dist. c. 1. de cohab. cl. & mul.
c. 2. de arb. vbi s̄m vnum intellectum pōt dotare sororē
inopē, l3 secus sit ī tutore, l. tutorib. §. fi. cum si ff. de ad-
mi. tu. Item in pręlato reddente rōnem, sufficit iur̄m, gl.
singul. in d. c. qualiter. 2. in tutore vero requiritur integra
publicatio, l. si sumptus. & ibi Bal. C. de admi. tu. vbi Bal.
dicit per illum tex. ꝙ de sumptib. factis p tutorem debet
fieri probatio, & in dubio appellatione probationis in-
telligimus de plena, s̄m Bar. in l. Lucius. ff. de ꝯd. & de-
mon. Item pręlatus non su spectus non reddit rōnem, vt
p oēs ī d. c. qual̄r. tutor vero indistincte reddit finita pu-
pillari ætate. Et iō dicit gl. magna in fi. in c. fi. 5. q. 3. ꝙ in-
ter istos nulla ꝯparatio est, & subdit, ꝙ prælatus habet li
beram & gn̄alem administrationem, tutor vero non, de
quo p Hos. in ti. de trans. §. 1. cum ꝯcordant. Et iō no. Do.
in d. c. fi. 5. q. 3. ꝙ non recte arguit̄ de vno ad aliū. Idem la
te pōderat Ab. in disp. sua inci. Sempronius. in 3. dubio,
in ver. nec obstat, ꝙ tutores. dū ꝯcludit, prælatum non
teneri ad ꝯfectionē inuentarij, sicut tenent̄ tutores. Con-
sidera igit̄, vtrum dici possit, ꝙ æquiparant̄, vbi est eadē
rō: alias non, pp dictum Ab. in simili in c. j. de cl. ægrotā.
vbi dicit, ꝙ clericus & miles non æquiparant̄, nisi subsit
eadem rō, sic intelligens gl. tritā in l. miles ita. ff. de re iu.
10 Vltimo p istum tex. firmat Ana. in c. j. de † infa. expos. ex-
positi, quorum origo est ignota, ordinari pn̄t. Et ēt mo-
uet̄ p l. 3. de infa. expositis. ibi, liberi sint & ingenui, appa-
reant nulla macula, &c. & l. nemini. C. de epis. audien. v-
bi ꝓbat̄ s̄m Ang. ꝙ isti ꝯsequunt̄ plenam libertatem oī
respec. l3 Pe. de Anc. in d. c. j. non firmauerit. Et scias ad
hoc gl. in c. qm̄ vetus. in gl. in uer. inuidia. 23. q. 1. q̄ dicit,
ꝙ cum duo ꝯtenderent de Papatu, & alter alteri allega-
ret nobilitatem, alter rn̄dit, Piscatori filio fabri successo
rem q̄rimus, non Augusto Addę ca. undecunq; 56. dis.
& c. nasci. & ca. Osius. & c. Ismael. ea. dist. & per totum.
Vtrum sn̄ia lata ꝯ istum præceptorē, de quo in tex. no-
stro, noceat principali? Dic, ut hic p Ab. post Inn. in c. au
ditis. de præsc. & per Inn. do. Ant. & Ab. in c. cum super.
de re iu. & Imo. in l. sępe. ff. de re iu. & in l. a sententia. ff.
de ap. & p Ab. post alios, inter quatuor. de mai. & obed.
& per omnes in c. pe. de re iu. & cōiter ꝯcluditur, quòd
nocet superiori ignoranti quatenus tangit ius suum.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ecclesiastici dēnt laicis exhibere iustitiā ꝯ clericis, et nō laici.*
2 *Clerici nō subiacēt statutis laicorū, multo minꝰ sub . . : foro seculari.*

CAPI-

reus absoluit̃ diffinitiuè, extincto oĩ remedio actoris, ſm ipsũ. Reliqua de mã libelli dicemus in ti. de libelli obla.

SVMMARIVM.

1 *Gerens laudabiliter officium ſuum fruſtra quæritur, vnde ſit.*
2 *Religio an tollat irregularitatem.*
3 *Profeſsio an tollat infamiam iuris.*
4 *Profeſsio quot effectus operatur.*
5 *Capitulum an poſsit agere pro particulari beneficio.*
6 *Plures ubi ſunt, qui ſub eadem quæſtione conueniri poſſunt, non fit miſsio in poſſeſsionẽ propter cõtumaciã unius, niſi oẽs uocentur.*
7 *Præſcriptio non currit eccleſiæ carenti immediato defenſore, licet aliàs habeat ſuperiorem prælatum mediatum.*
8 *Prælatus quando æquiparetur tutori, vide hic remiſsiuè.*
9 *Prælatus de bonis eccleſiæ licitè ſuſtentat cõſanguineos pauperes.*
10 *Infantes expoſiti, quorum origo ignoratur, an ordinari poſsint.*

CAPITVLVM XI

1 CVm deputati. Præceptores † tẽpli pro domib. ſuis agere & defendere pñt. Nec obſtat eis religio, vel eorũ incognita origo. Qñ qs laudabiliter gerit officium, fruſtra quærit̃, vñ ſit. Ita eſt tex. hic. Sed ꝯ alle. hic do. And. gl. in c. ſi ꝓponente. de reſcrip. quæ vult, ꝙ põt opponi exceptio ſurreptionis, qñ alienigena impetrauit bñficium, & non expreſſit ſuperiori, ſe fore alienigenã, & ſic ibi attenditur origo. SOL. Dicit ipſe ꝙ illa gl. procedit in promouendo, cuiꝰ origo eſt ĩcognita ꝓmouenti, ſed ſecus eſt, vbi eẽt cognita. Et ita procedit iſte tex. & iſta fuerunt ante ipſum Im. hic. Dicas, ꝙ regula, Semel malus, fallit, ubi qs per trienniũ laudabil̃r vixit poſt comm iſſum delictum. Tex. eſt ĩ Auth. de monachis. colla. 1. in prin. allegatus in gl. ¶ V-
2 trum † religio tollat irregularitatem. Gl. hic tenet ꝙ ſic ibi, obſequio Ieſu Chriſti oĩs tollitur irregularitas. Vide tñ gl. in c. 2. de apoſta. & ibi Doct. ubi ꝯcludunt, ꝙ religio tollit irregularitatem ortã ſine culpa, ſicut eſt illegitimitatis. tñ talis non põt promoueri, lʒ poſſit ordinari, ſed ortam ex ꝓprio delicto nõ tollit. Hoc intellige, quo ad actus ſpirituales putà, ordines, ſecus in actibus tẽporalibus. Vñ & qui priùs non fuiſſet admiſſus ad iudiciũ, factus religioſus admitteret̃, q̃uis religio in ſpiritualib. nõ tollat dictam irregularitatem, ſm Do. in ſumma. 55. di. dicentẽ eſſe gl. hic, cui facile nõ inuenitur ſimilis. Et intellige, ꝙ ſolus ingreſſus non operetur hoc, ſed profeſſio. Ita Calde. in tracta. de eccleſiaſtico inter. in ſcđo membro, q. 27. dicens, ꝙ q̃ ẽ de populo interdicto, deſinit eſſe interdictus ingrediendo religionem, ſi ꝓfiteatur tñ, aliàs non, facit gl. in auth. ingreſſi. C. đ ſacroſã. eccl. ĩtelligẽs illud verbũ, Ingreſſi, ut ex eiꝰ verbis colligit̃, de ꝓfitentibꝰ

ADDITIO. ¶ *Tu uero circa hoc, quod il-* a *le dicatur propriè ingreſſus religionẽ, qui eſt & profeſſus, adde Pau de Caſt in d. authen. ingreſsi. in prin. & Alex. in in l. ſi quis hæredem in uerſi. extra gl. C. de inſt. & ſubſt. & Bartol. cõſ. 13. in prin. & authẽ ſi qua mulier. ad fi. C. de ſacroſanct. eccleſi. et Gemi. in c. 1. in prĩ. de reg. iur. in 6. & domi. Alex. in l. ſubſtitutione. col. pen. in fi. ff. de vulg. & pup. & dom. Benedictũ Capram cõſil. 85. ad medium, & aliquid per dom. Fel. in cap. nuper. in uerſ. & pondera de teſtibus. Phili. Symo.* Et iſta ſit prima declaratio. Itẽ declara, niſi quis ingrediat̃ religionẽ pp crimen, & nõ ſponte, quia tunc nõ videtur tolli macula. Ita gl. ſingularis in c. hoc nequaquã. 7. q. 1.

ADDITIO. ¶ *Adde gloſſ. in Authen.*
3 *de mona. ĩ prin. colla. 2. quę dicit, ꝙ † profeſsio non tollit infamiam iuris Intellige ſecũdũ iſta, niſi in temporalibus, & uide glo. fi. in c. quantumlibet. 47. diſtin. quæ ponit rationem, quare profeſsio tollit maculam ſine culpa ortã, đ quo per gl. ĩ c. 1. de filijs p̃by. in 6. et in c. ſeriatim. 30. diſt. Ex qua infert ibi Do. vtrum bigamus*

a Ille dicatur. *Adde tu, quod ſi eſt relictũ aliquid alicui ut ingrediatur monaſterium, intrauit, poſtea exiuit, an debet perdere relictum? Angel. in l. ſi quis hæredem C. de inſtit. & ſubſt. tenet ꝙ perdat legatũ, ſi ſine iuſta cauſa exeat, ſecus, ſi cum iuſta cauſa. Idem uidetur velle in conſilio ſuo 156. incip. Conradus. Bald. & Sali. ibi in d. l. ſi quis hæredem. indiſtinctè tenet̃, quod debet perdere relictum.*

profeſſus poſsit ordinari. De quo per gl. Io. An. in reg. delictũ. de reg. iur. in 6. & Arch. in c. ſi
4 *quis 81. diſt.* ¶ *No. † quatuor effectus, quos inter alios operatur effectus profeſsionis, & tenementi illud, ꝙ filius ſpurius efficitur legitimus. Dictum eſt ſingulare Gul. de Cuneo in l. 1. C de ſacroſanct. eccle. Item omne uotum quantumcunque maximũ reſoluitur facta profeſsione c. ſcripturę. de uoto. Itẽ operatur, ꝙ nobilis deſinit eſſe nobilis. Glo. in c. ea, quæ. de ſtatu reg. & in cap. 1. de pur. cano. uide glo. in capi. ſcripſit. 27. quæſtio. 2. Item operatur profeſsio, qđ filius ingratus deſinit eſſe ingratus. Tex. eſt in ca. non liceat. 19. queſtio. ult. Ad quod uide tu Panorm. conſi. 27. uol. 2. Philippus Symone.* ¶ Itẽ no. ꝙ facta profeſſione cum debita ꝯtritione & ꝯfeſſione oris ꝯſequitur q̃s indulgentiã plenariã. Singularis eſt ꝯcluſio beati Thomæ ſecunda ſecũdæ q. antepe. & melius q. vlt. art. 3. ¶ Dicit hic do. Alex. ꝯ oẽs, ꝙ p̃latus manualis p̃fertur in agendo, quo ad bona, p̃lato ſuperiori. qđ ꝓbat ſic, p̃lati eccleſię dicunt̃ procuratores. ſ. p̃latus ſuperior dr̃ generalis inferior aũt ſpãlis, ſed nemini dubiũ, ꝙ ubi ꝯcurrunt ꝓcurator ſpecialis & gñalis, ſpecialis p̃fertur gñali. Tex. eſt in l. qm̃. C. de ꝯueni. fiſci debi. li. 10. Facit l. ſi hominem. ff. man. Ergo ſeq̃tur, dicit ipſe, ꝙ in agendo p̃latꝰ inferior ꝓ eccleſia inferiore p̃feratur p̃lato ſuo maiori & gñali. SOL. Negatur, ꝙ ſit ꝓpriè ꝓcurator, ut traditur in ca. fraternitatem. de dona. alle. hic ꝑ ipsũ. Secundũ aũt argumentum ꝓcedit, ꝙ ꝓcurator ſpecialis p̃feratur gñali, ẽ uerum, ubi duo ꝓcuratores eſſent dati ab vno, hic aũt vnus eſt tanquam dñs & ꝓcurator, ſ. prælatus ſuperior. ergo dẽt ipſe poſſe agere reuocando inferiorem qñ cunq; ante litem ꝯteſt. c. 2. de proc. in 6. Secundo adducit ꝯ communem opi. c. ſtuduiſti. de off. lega. ubi ꝓbatur, ꝙ quoties aliquis eſt delegatus in quadam cã ſpeciali, ꝙ ſi non opponat̃, põt legatus generalis de illa cognoſcere. Ita ergo in ꝓpoſito dicemus, ꝙ licèt p̃latus ſuperior ſit generalis ꝓcurator, & poſſit agere in cã eccleſiæ inferioris p̃lati, qui ẽ ſpecialis ꝓcurator, eſt verũ, niſi opponatur ſibi à ſpeciali p̃lato, ꝙ ipſe vult agere. Ergo facta oppoſitiõe dẽt ſpecialis p̃ferri generali. Et ſic ꝯ cõem. Sol. dic, ꝙ id eſt uerũ, ꝙ delegatus ſpecialis, & c. ſi eſt datus ab alio, quã ab ipſo legato generali, qa ſi eẽt datus ab ipſo legato generali, poſſet ab ipſo ad libitum ſuũ reuocari, l. iudicium ſoluitur. ff. de iu. ſed hic p̃latus ſuperior dedit iſtum inferiorem, ergo dẽt poſſe ad libitum ipſum reuocare, & ſic, ſi ipſe vult agere, dẽt p̃ferri ipſi p̃lato inferiori. Adducit & alia hic ꝯ cõem ſo. do. And. q̃ non refero, qa parũ ſtringũt. ¶ Sed circa hanc materiam vide Rotam dec. in nouis, in iſto titulo. deci. 8. ĩci. Itẽ ꝙ moniales. ubi pñt dñi de Rota, ꝙ moniales habentes aliqua officia ſeu adminiſtrationes in monaſterio ſiue extra, diſtincta, pñt ꝓ officijs ſuis & adminiſtrationib. ac iurib. & rebus earundẽ agere & defendere a c. ꝓcuratorẽ ꝯſtituere. Itẽ adde Rotam deciſio. in nouis. 36. inci. itẽ ſi decanus. ubi dñt

Adde, ꝙ Fulgo. in d. l. ſi quis hęredẽ. uidetur tenere, ꝙ quotieſcunq; iſte, uel illa, exeat monaſteriũ, in quo eſſ fecta erat monacha, uel monachus ꝑ ꝓfeſsionẽ (quia aliter non dicitur monachus, nec ingreſſus monaſterium, facit ca. ad Apoſtolicum. de regula.) nihilominus non perdat legatum, quia cum legatum fuit acquiſitum monaſterio, in cuius poteſtate eſt monachus uel monacha tempore purificatæ cõditionis, l. ſi uxorem. C. de condi. inſer. non eſt conueniens, quod per egreſſum auferatur legatum quæſitum monaſterio. Allegat in argu. §. ſed hoc. in Authent. de ſanc. epiſco. Adde, qđ idẽ tenet ibi ĩ d l. ſi quis hęredem. Paul. de Caſt. & fortius dicit̃, quod ſi mulier tranſit ad aliam regulã tamen legatum remanet apud primum monaſteriũ ꝙ non debetur ſecundo. Ad quod ultimũ uide plura no. per Doc. in cã. quod ad te. de cleri. coniu. & cum opi. Fulg. & Pau. de Caſt. uidetur per omnia concordare Imo. in l. ſubſtitutione. ff. de vulg. & pupilla. & do. Alexand. in d l. ſi quis hæredem. Adde, quod Angel. & Imo. in d. l. ſubſtitutione. tangunt q. Pone, teſtator legat mulieri, ſi efficiatur uidua, an ſi ſemel eſt effecta uidua, et iterũ nubat, perdat legatum. Vide ibi, & aliquid per Bald. in l. fin. 2. not. C. de indi. uidua. tol. per Angel. in conſi. ſuo 34. incipi. Cõſtantius.

do.

5 do. de Rota, ꝙ † capitulum non põt agere pro particulari beneficiato in ecclesia collegiata: & dñt ipsi, ꝙ nõ ob. iste tex. cum sua mã, q̃a loquit̃ in superiore volente agere pro subdito, sed capellani, vel beneficiati nõ sunt subditi capituli. Nec obstat, ꝙ Canonicus non excõicatus possit petere absolutionem pro Canonico excõicato sine mandato, vt dicit Inn. in c. Romana. de sen. exc. in 6. quia rñdent, ꝙ tales capellani, vel beneficiati, non sunt de collegio, vel capitulo, nec ꝯfratres, sicut sunt Canonici inter se. Quod no. incidenter ad hanc mãm. ¶ Limita tñ hoc dictum Rotæ, vt ꝑ Doc. do. Ant. & alios in c. cum olim. in pe. col. de test. vt non habeat locum, quoties ageret de bonis ipsius capellæ: q̃a tunc Capitulũ bñ posset agere, vt ibi ꝑ ipsos. Sed dictum Rotæ ꝓcedit, vbi mã tangit capellanum, rõne excõicationis, vel tituli. Et vide Ab. late ponentem, an q̃n particularis de eccl̃a possit agere ꝓ tota eccl̃a, & vtrum formabit libellum noĩe eccl̃æ, an noĩe sui. Item addo Rotam in nouis dec. 11. in ci. Item, ꝙ monachus: vbi dñt dñi de Rota, ꝙ monachus sine mandato põt agere ꝓ suo abbate iniuste incarcerato, & monasterium tenet̃ ad expensas litis, & ad alimẽta ipsi monacho. Item adde Bar. in l. sancimus. C. de sacrosan. ec. vbi dicit, & p̃latus maior p̃t agere ꝓ reb. capellarum suarum, tñ si ꝯcurrit cum rectore illarum, p̃fert̃ rector. Alle. l. 2. §. fi. cum l. seq. ff. ad l. Iul. de adul. vbi maritus in accusatione adulterij præfertur patri adulteræ: q̃a
6 maiori dolore & affectione ꝑsequit̃. ¶ Vbi † sunt plures qui sub eadem q̃one ꝯueniri p̃nt, non fit missio in possessionem ob ꝯtumaciam vnius, nisi oẽs vocentur. Inn. in ca. cum venerabilis, de relig. do. in fi. de quo Ab. hic facit mentionem, & est gl. in cle. 1. de rescr. in ver. liceret. Contrarium tʒ Pe. de Anc. in d. cle. 1. q̃a ꝑp ꝯtumaciã procuratoris fit missio in possessionem ꝯ dñm. Rñde: vt hic ꝑ Abb. Et de ꝯtumacia procuratoris ponit̃ latius ꝑ Ab. & Doc. in in c. 1. vt lite nõ ꝯte. Vel rñde, vt Per Car. in d. cle. 1. in pe. col. ꝙ p̃latus immediatus non censet̃ ꝓcurator superioris. Adde, vt ex eius ꝯtumacia sibi p̃iudicet̃, & gl. in d. cle. 1. Sequit̃ ẽt ibi Imo. in 13. col. Est verũ, ꝙ dubitatur, vtrum ad missionem in possessionem debeant citari amici & attinentes ꝯtumacis, vt ꝑ gl. in cle. 1. in verbo, ex certa scientia. in fi. de iu. & ibi optime Car. in pe. col. gl. do. Ant. & Ab. in c. cãm. de dolo & ꝯtu. Im. & Roman. in l. si finita §. Iulian. ff. de dam. infec. cum ꝯcord. ibi allegatis per eos. Et cõis opinio in illa q̃one realiter seruit in ꝓposito, & primo seruit, dum dr̃, ꝙ non vocantur, nisi habentes ius in re, ꝑ l. j. ff. de ventre inspi. quã in proposito allegauit Bal. in l. j. in 6. col. C. de successo. edic. prope fi. Ergo idem in proposito, cum p̃latus superior habeat ius in re. Scd̃o seruit, dum illa cõis op. limitatur in pupillo, in cuius bonis non fit missio, nisi vocatis amicis. Ergo idem in proposito non fiet immissio in bonis eccl̃æ p̃lati inferioris, nisi vocato p̃lato superiori, æq̃parando eccl̃am pupillo, vt iurib. vulgatis. ¶ Eccle-
7 siæ † carenti immediato defensore non currit p̃scriptio, licet alias habeat superiorem p̃latum mediatum. Dictũ est singulare In. in c. olim. primo, de rest. spol. qđ late declarat hic Ab. & vide eundem in c. 1. in 2. col. de p̃sc. vbi ex hoc infert, ꝙ vacante imperio nõ currit p̃scriptio ꝯ iura imperij, licet imperium non careat defensore: quia Papa illi succedit, c. licet. ꝭ. ti. prox. licet Bar. in l. j. ff. de aqua plu. arcen. dixerit, dubito, sed in l. naturaliter. ff. de vsuc. firmat, ꝙ non currat. Sed ꝑ rõnem falsam: quia dicebat, ęconomus põt agere sede vacante, & tñ non currit præscriptio, c. de quarta, de p̃sc. quia imo negatur de ęconomo, per c. primum, ne sede vacan. & istud de imperio fuit prius dictum Car. ita corrigentis Bal. in ca. cũ ꝯtingat. ꝭ. ti. prox. cuius verba iterum ibi Ab. Sic. vsurpat in 4. col. Item adde Car. in cle. fi. in 6. col. in ver. SOL. Dicit Laudinus de proc. vbi ẽt allegat hoc dictum Inn. & ibi. ꝙ licet ecclesia non dicatur mori, ca. si gratiose. de resc. in 6. ꝑp mortem tñ prælati dr̃ viduari, quia suspendit̃ exercitium sui sponsi. Pro quo adde Ab. ꝯs. suo 22. in 1. vol. vbi ꝑp istud dictum Inn. dixit à fortiori, ꝙ ꝯ ecclesiam exemptam vacãtem non currit quadriennĩũ, ca. j.

de in int. rest. in 6. quia caret defensore, licet subsit Pap.

ADDITIO. *Alibi etiam hoc dictum alle. sed nihil penitus additur. Adde tu do. Feli. in c. 1. col. 3. & 4 de rescr. Phili. Symo.* Q̃n p̃latus æq̃paretur tutori, vide hic Ab. allegantem Inn. & vide gl. in ver. reddere rõnem. in c. qualiter & q̃n, el 2. de ac. q̃ in reddenda rõne administrationis æquiparat prælatum tutori. Facit gl. pe. in c. ex literis. de pig. q̃ sequitur Abbas pro sigulari in c. ep̃s. de præb. q dicit, ꝙ bona prælati sunt tacite hypothecata pro mala administratione, sicut bona tutoris, l. pro of. C. de adm. tu. Et adde de prælato, qđ no. Bal. in l. si q̃s presbyter. C. de epi. & cler. vbi implicite allegat gl. in c. similiter. 16. q. 1. Ad idem vide gl. 4. in c. quicunque 14. q 4. & gl. in §. si quis autem suspectus. Inst. de suspec. tut. q̃ dicit, ꝙ sicut pendente actione de suspecto est interdicta administratio tutori, vt ibi: ita pendente inquisitione suspecti ꝯ p̃latum, est interdicta sibi administratio bonorum eccl̃æ Sed in hoc tñ ꝯtrium tʒ Panor. ꝑ tex. ibi in c. lʒ Heli. de symo. Adde ẽt gl. 2. in c. i quirendum. de pec. clericorum. q̃ ęquiparat ecclesiã
8 pupillo, & gl. mag. in c. 1. in fi. ne sede vacante. Adde † ẽt gl. in l. p̃ses. C. q̃uõ & q̃n iudex. q̃ æquiparat p̃latũ nõ defendentem eccl̃am tutori non defendẽti pupillũ. Adde ẽt Nicol. de Neapo. in l. Imperatorib. §. j. ff. de suspec. tu. vbi dicit, ꝙ p̃latus negligẽs p̃t reuocari, sicut tutor, vt ibi.

ADDITIO *Circa hoc tamen tu, an quãdo prælatus possit pro negligentia deponi, vide cumulata ꝑ do. Fel. in c. 1. de treu. & pace Philip. Symoneta.* Sed caue q̃a ista æquiparatio fallit sæpe.
9 Nã † prælatus de bonis eccl̃æ licite sustẽtat ꝯsanguineos pauperes. c. oĩno & ibi gl. 31. dist. c. 1. de cohab. cl. & mul. c. 2. de arb. vbi s̃m vnum intellectum põt dotare sororẽ inopẽ, lʒ secus sit ĩ tutore, l. tutorib. §. fi. cum si ff. de admi. tu. Item in pręlato reddente rõnem, sufficit iur̃m, gl. singul. in d. c. qualiter. 2. in tutore vero requiritur integra publicatio, l. si sumptus. & ibi Bal. C. de admi. tu. vbi Bal. dicit per illum tex. ꝙ de sumptib. factis ꝑ tutorem debet fieri probatio, & in dubio appellatione probationis intelligimus de plena, s̃m Bar. in l. Lucius. ff. de ꝯd. & demon. Item pręlatus non suspectus non reddit rõnem, vt ꝑ oẽs ĩ d. c. qual̃r. tutor vero indistincte reddit finita pupillari ætate. Et iõ dicit gl. magna in fi. in c. fi. 5. q. 3. ꝙ inter istos nulla ꝯparatio est, & subdit, ꝙ prælatus habet liberam & gñalem administrationem, tutor vero non, de quo ꝑ Hos. in ti. de transl. §. 1. cum ꝯcordant. Et iõ no. Do. in d. c. fi. 5. q. 3. ꝙ non recte arguit̃ de vno ad aliũ. Idem late põderat Ab. in disp. sua inci. Sempronius. in 3. dubio, in ver. nec obstat, ꝙ tutorẽs. dũ ꝯcludit, prælatum non teneri ad ꝯfectionẽ inuentarij, sicut tenent tutores. Considera igit̃, vtrum dici possit, ꝙ æquiparant̃, vbi est eadẽ rõ: alias non, ꝑp dictum Ab. in simili in c. j. de cl. ægrotã. vbi dicit, ꝙ clericus & miles non æquiparant̃, nisi subsit eadem rõ, sic intelligens gl. tritã in l. miles ita. ff. de re iu.
10 Vltimo ꝑ istum tex. firmat Ana. in c. j. de † infa. expos. expositi, quorum origo est ignota, ordinari p̃nt. Et ẽt mouet̃ ꝑ l. 3. de infa. expositis. ibi, liberi sint & ingenui, appareant nulla macula, & c. & l. nemini. C. de epis. audien. vbi ꝓbat̃ s̃m Ang. ꝙ isti ꝯsequunt̃ plenam libertatem oĩ respec. lʒ Pe. de Anc. in d. c. j. non firmauerit. Et scias ad hoc gl. in c. q̃m vetus. in gl. in uer. inuidia. 23. q. 1. q̃ dicit, ꝙ cum duo ꝯtenderent de Papatu, & alter alteri allegaret nobilitatem, alter rñdit, Piscatori filio fabri successorem q̃rimus, non Augusto Addę ca. undecunq; 56. dis. & c. nasci. & ca. Osius. & c. Ismael. ea. dist. & per totum. Vtrum sñia lata ꝯ istum præceptorẽ, de quo in tex. nostro, noceat principali? Dic, ut hic ꝑ Ab. post Inn. in c. auditis. de præsc. & per Inn. do. Ant. & Ab. in c. cum super. de re iu. & Imo. in l. sępe. ff. de re iu. & in l. a sententia. ff. de ap. & ꝑ Ab. post alios, inter quatuor. de mai. & obed. & per omnes in c. pe. de re iu. & cõiter ꝯcluditur, quod nocet superiori ignoranti quatenus tangit ius suum.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ecclesiastici dẽnt laicis exhibere iustitiã ꝗ clericis, et nõ laici.*
2 *Clerici nõ subiacẽt statutis laicorũ, multo min⁹ sub ... foro seculari.*

CAPI-

CAPITVLVM XVII.

Qualiter & quādo. ¶ Iudices ecclesiastici debēt laicis de clericis conquerentib. iustitiam exhibere, & nō iudices laici. ¶ Limita primo hunc tex. † nisi ecclesiasticus cognosceret de laicis vasallis ecclesiæ, qa eius negligentiā supplebit laicus. Abb. latè in c. verū. infrà ti. proxi. ꝯ gl. pe. ibi. Ratio, qa nō dr̄ propriè supplere negligentiam, sed uti iure suo inter laicos, qa iurisdictio specialis data rōne feudi, durat non data negligentia in reddendo iustitiam & nō aliàs, ut p eū. ¶ Limita secundò, nisi essemus ī criminib. mixtis, in qb. est locus p̄uentioni, de qb. in c. cum sit. ĩ. ti. prox. qa in illis iudex secularis supplet negligentiā iudicis ecclesiastici. Ita Pet. de Anch. in ꝯsi. 246. inci. Magnifice, & illustris. in ult. col. reputans hoc nouum ad istam Decretalē, qa in illis est locus p̄uentioni, ut s̃. dixi. Et iudex ecclesiasticus non dr̄ p̄uenisse, cum dolo & negligētia p̄termittit ꝑcedere, ut est tex. in c. cū plures. de off. đ leg. in 6. & c. si duo. de ꝑcur. eo. lib. ca. significauit. de off. ordi. ubi iudex inferor utit̄ sua iurisdictione, si iudex superior non ꝑcedit ī cā, & ibi ēt pro hoc, remotis quibusdā obiectis, adducit doctrinam Bar. in l. 2. ff. de sepul. uiola. Vbi præuentio nihil prodest, quando punitio criminis protelatur contumacia partis. Ergo fortius, si negligentia iudicis, ut ibi pulchrè per eum. Quod semper no.

ADDITIO. *Ad quam doctrinā Bar. uide tu Bar. in l. quamuis. ff de dam. infec. & Alex. consil. 11. uol. primo. in 5. dubio. & Feli. in cap. cum M. de constitut. & Panormi. in cap. ex tenore. in fi. & ibi addita, de rescrip. Philippus Symoneta.*

Ad hæc nota elegans dictū Bar. in cōsi. suo 180. inci. Dn̄i priores. ubi dicit, ꝙ ēt ī terris imꝑij ecclesiasticus supplet negligentiam, & dat practicam clericis, quos grauāt statuta laicorū, ut ab eis petāt iudices cognituros de grauamine, qb. negligentib. ep̄s supplebit, postea subdit, ꝙ si in materia, in qua ecclesiasticus supplet negligentiā laici, laicus iudex ꝑcessisset Sūmariè & appellatione remota, sic etiā ꝑcedit ecclesiasticus, allegando not. per Bern. & Innocen. in cap. solitæ. de maiorit. & obedient.

ADDITIO. *Ad quod consiliū uide Pet. de Anch. in capit. canonū statuta. de const. Philip. Symo.* Et facit optime ad hoc dictū Bal. ī l. si puella. C. si mācip. ita fuerit aliena. ubi dicit ꝙ si testator dat formā distribuendi aliqd inter pauperes, ꝯsulto tn̄ Priori Prædicatorū, & distributio deuoluat̄ ad ep̄um, ꝙ tenebit̄ & ipse Priorem ꝯsulere. Adde Abb. in c. cām, primo, de elec. ubi dicit ꝙ si ep̄s confert ex iure deuoluto negligēte patrono laico, habebit solū quatuor mēses, & nō sex ꝑut hn̄t p̄roni clerici. Et est bonus tex. in cle. 1. ibi, illa videlicet, &c. de suppl. negl. p̄la.

ADDITIO *Ad hoc tu uide do. Phi. in c. cū accessissent. ā uer. ex hoc. supra de cōst. Phi. Sym.* ¶ Cōtra dictū Gul. de quo hic p Ab. allegāt Mod. Bal. in c. 2. ad fi. s̃. eod. ubi dicit, ꝙ nō valet ꝯsuetudo, ꝙ clericus in reali iudicio ꝯueniat corā laico, qa ī iudicio quasi ꝯhitur inter partes, & persona r̄ obligat p̄sona litigātiū ī foro ipsius iudicis. l. 3. §. idē scribit. ff. đ pecul. l. 2. ff. đ p̄ror. stipu. q̄ obligatio p̄onalis nō pōt ꝯhi, corā seculari p ep̄m, ēt đ uoluntate ꝓpriꝭ epi. Itē alle. Bal. in l. iubemus nullā. ī 4. notab. C. de sacrosan. eccl. ubi dicit. ꝙ pp dilectū prælati nō ꝯfiscat̄ eius patrimoniū. Ergo patet, ꝙ bona nō subiacent foro seculari. Ad idē alle. Bal. in c. j. in ti. de ꝯtro. apud pares termi. Itē alle. Arch. in c. ita nos. 22. q. 2. ubi dicit, ꝙ ꝯfiscatio nauigij, de qua in d. l. iubemus. refert̄ ad naues priuatorū, non aūt loci religiosi. Itē adducit tex. hic in uerbo, oīno. qđ verbum tollit oēm dispositionem statuti, ꝯsuetudinis, &c. p doctrinā Ang. & Imo. in l. si q̄ramus, ff. de test. contra Bar. dū dicunt, nō valere statutū, ꝙ ꝓximus pubertati possit testari, moti per verbū, Nullo mō, de quo in l. fi. C. de testa. mi. & gl. in cle. hi, q. de æta. & quali. Et ex istis reprobat ipse Bal. in c. cum uenissent. de eo, q mi. in poss. ubi secutus est Gul. Adde ad hęc, q̄ dixi in c. ecc̄la S. Mariæ. in 5. q. de const. ubi cōclusum fuit, ꝙ † p prædijs olim tributarijs clerici non subiacent statuti laicorum. Ergo multominus debent subiacere foro seculari pro rebus suis. Itē adde Maria. in c. sanè. de fo. cōp. ubi seqtur Abb. hic, & sequitur ēt Pe. de Mōte in sua monar. col. pe. Abbate nō nominato, & ponderāt ista aliquātulū in q̄stione, utrum in bonis patrimonialib. clerici gaudeant suo priuilegio clericorū? & uide in hac q. q̄ posui in d. c. ecclesia. super gl. ¶ Vltimò, qn̄ Abb. allegat c. cum s̃m. de hæret. in 6. uide q̄ dixi in c. cum non ab hoīe. suprà eodem.

CAPITVLVM XVIII.

Causam. ¶ Iudex habens ut priuatus, quasi similem causam causę q̄ hēt ut iudex, remouetur à iudicando. H. D. Et hæc quidem Decretalis facillima est, & gl. bene loquitur, & p Docto. approbatur, & Mod. hic aliqua dicunt, ideo aliter non lego.

ADDITIO. *Et addito Abb. hic in fi. uide Are. cons. 29. Philippus Symone.*

SVMMARIVM.

1 Vocādi sunt, quorū interest prīcipaliter, nō secūdario, uel īcidēter

2 Proclama non sufficit, quandiu supersunt, uel sciri possunt, quos negocium tangit, Iunge num. 3.

4 Clausula, uocatis vocandis, facit aliquem non merum executorem sed mixtum.

5 Excommunicatus uocatus specialiter ad iudicium, admittitur nō obstante excommunicatione.

6 Processus iudicis pronunciantis super exceptionibus præiudicialibus & principali, an sit ipso iure nullus.

7 Processus simultaneus super principali, & exceptionibus pręiudicialibus, an sit ipso iure nullus.

CAPITVLVM XIX.

Exhibita. ¶ Si iudices de principali & exceptionibus p̄iudicialibus simul cognoscūt, vel sup principali testes recipiunt lite non contestata, licitè appellatur ab eis. Hoc dicit. ¶ In glo. j limita primo
1 istum tex. dū dicit, ꝙ † uocandi sunt illi, quorum interest, dummō intersit principal̄r, secus, si secundariò, seu incidenter, qa illi n̄ sunt vocandi, quorū ita interest. Ita dicit do. Ant. hic allegans tex. ī l. j. §. pe. ff. de ventre insp. ibi nō ēt substituto, q optimè facit, quē tex. alle. ēt Bal. ī l. nā ita diuus. ff. đ adop. & Bal. ī rub. C. de succ. edic. & ī l. iubemus. C. ad Treb. & in l. obseruare. §. ꝓficisci. ff. đ off. ꝓcō & in c. inter quatuor. de ma. & obe. & vide gl. fi. ī c. 2. de pac. in 6. Limita tn̄ hoc, nisi præiudicium, quod tāgeret aliquem secundario, etiam esset irreparabile, tunc enim deberet citari. Ita dicit And. de Isern. in c. si vasallus. si de feu. fuer. controuer. inter domin. & agna.

ADDITIO *Adde tu ad hoc gl. 2. in l. de unoquoq; ff. de re iu. & Alex. cons. 75. uol. 1. & in l. filiusfam. §. diui. in 1. q. Bar. ff. de leg. 1. & Alex cons. 86 incip. uisis dubitationibus ī 2. uol. & 156. inci. stantibus his. eo. uol. & Bal. in c. humilis. & post Inn. ibi, de ma. & obe. & in l. sancimus C. de iudi. post Inn. in c. nostra. de ꝓcur. & uide ēt Bal. in c. fi. circa prin. post Inn. ibi, de dolo & cōtu. & Gem. in d. c. 2. de pac. in 6. post gl. ibi pp q̄ dicit, ꝙ actus non dicitur uerti in p̄iudiciū alicuius, qn̄ nō affert dānū principaliter, ꝙ infert ad declarationē statuti dicētis, eos, de quorū p̄iudicio agitur, debere citari, ut intelligatur de p̄iudicio, s. principali. Et uide ēt ad hęc aliqd per Pau. cōs. 34. ad fi. uol. 2. & 3. & seq. in 8. dub. eo. uol. 2. & 68. col fi. eo. uol. & Do. Fel. in c. cum M. Ferrariensis. in fi. de const. & in c. causam, quæ in fi. de test. & Barba. consil. 28. uol. 2. & Felin. in c. cum olim. col. 5. & seq. usque ad fi. de re iud. & Barb. cons. 1. col. 4. & seq. uol. 2. & 24. & seq. uol. 2. & cons. 27. & 45. & eo. uol. j. & Car. 132. in 2. dub. & 138. & 140. & Alex. in l. recusare. in 2. no. ff. ad Trebell. & Barb. in d. cum M. Philippus Symoneta.*

¶ Secundo limita, dummō isti, quos negociū tāgit, uel quorū interest, sint certi, sed si eēnt incerti, sufficit, ꝙ uocent̄ p edictū, vt hic p Abb. ꝓ quo do. Andr. hic allegat multos, quos ego accumulaui cū plurib. alijs in c. 2. đ ꝯstit. Qđ tn̄ limita, nisi uerisimiliter đ facili sciri posset, q eēnt isti, ut p Dom. in c. fi. in fi. de elec. in 6. qa tūc nō sufficeret talis citatio p edictū. Adde ad hæc, ꝙ proclama generale nō nocet possessori, ētsi agēs dicat se ignorasse illum possidere, qa nō audit̄ hoc allegās. Ita dicit egregie Bar. consi. suo 79. inc. in Dei noīe, in q̄stione uertēte in curia capitanei ciuitatis Narniæ. quē sequitur Pet. de Anch.

de Anch.ꝯſ. ſuo 270.Inc.In primo dubio. & in ꝯſ. 192. inc. In Chriſti noīe: vr̄ prima facie dicendū. Item adde Ang.ꝯſ.ſuo 188.inc.Viſo facto & ſtatutis.& 192.inc.Pro deciſione q̃ſitorū.ad fi.& in §.ad hoc.in Auth. ut ſponſalitia largitas. Vbi decidit, ꝙ
2 † q̃diu extant, vl̄ ſciri poſſūt, quos negotiū tāgit, nūquā ſufficit ꝓclama gn̄ale. Et adde Ab.ī c.fi.đ vi.& ho.cle.vbi dicit,
3 † vbi a agit̄ de ꝑdēdo priuilegio clericali poſt monitionē, nunq̃ ſufficit proclama gn̄ale, niſi ꝓclama apprehēdat ipſū clericū, ut ibi ꝑipſum pulchrè ꝑꝑ gloſſ.in clem. 1. de uita & hone. cleri.

a Vbi. Adde tu, an per uiam ſtatuti poſſit facere prælatus, quòd clericus q non incedit in habitu et tonſura, ſtatim perdat priui.clericale abſque alia citatione, q̃ apprehendat citatum? Teneo, ꝙ ſic, quia ſtatutum hēt vim legis, & ꝓlatus p̄t ſtatuendo augere pęnā iuris, & infligere pęnā ſine admonitione, ubi aliàs requirebatur monitio. Tex.ī c.2.de cōſt. in 6.& bonā glo. habes in c. Romana.de ſent.excom. in 6.in uerbo, ſententię, q̃ ponit multas differentias inter ſententiam, et ſtatutum. Adde in q.iſta do. Abb. in c. fi. de vi.& hon.cler.in 2.col. in uer.& circa hoc poteſt dari.

ADDITIO. *Adde tu ꝙ propter illā gl.& doctrinā Ab.vbi s̃.hoc anno defendi filiū do. Thomę Vicomercato .quē do.Vicari⁹ dicebat priuatum priuilegio clericali, qa n̄ incedebat in habitu ſtāte gn̄ale ꝓclamate ꝑ ipſum edito, ꝙ quicūq; nō incederet in habitu, eēt priuatus bn̄ficio & priuilegio clericali, qa dicebā per dictā doctrinā, ꝙ nō ſufficiebat ꝓclama gn̄ale, ex quo erat certus, et ipſe non fuerat comprehenſus in tali proclamate. Itē circa hoc, qn̄ ſufficiat citatio ꝑ edictum gn̄ale, uel requiratur ſpālis: vide do.Fel.in d.c.2.de conſti.& ſeq. et Bar.conſ.149.et Barb.18.col.3.uol.1.et 59.& ſeq.eo. uol. & Ro. 228.& 342.& Car. 74.& 128.& ſeq.& Fel. in c.ex ꝑte decani. in uer.& vnum nouum.de reſcri. Pan.in c.1. in 7.no.de poſtul.p̄la.Bar.in l.ſi diu ff.ex quib. cauſis.ī poſ.ea & Ale.conſ.137.vol.2.& in 5.in prin.eo.uol.et 107.ī prin.in 5.uol & Ro. 53.in fi.& aliquid non ab re per Fel.in c. cum M.de conſt.Phi.Sy.* ¶ Et no.ꝙ ꝯtēptor uocis p̄coniæ magis delinq̇t, & magis dr̄ ꝯtumax, ꝯ̃ ꝯtēptor vocis cāpanæ. Gl. eſt ſingularis ī verbo, p̄conia.in cle.q̃
4 uis.& ibi Ab.de ſen. excō. ¶ Et † no. id, qđ dicit Ab.hic de clauſula, Vocatis vocādis, &c. ad qđ tu adde Car.ꝯſ. ſuo 73.īc.Do.nr̄ Papa. ubi dicit ꝑ tex. ꝙ clauſula, Vocatis uocandis b, facit quē non merū executorē, ſed mixtū: & ꝙ in ꝓcedendo tenet̄ ſeruare formā iudicij, ex quo corollariè infert, ꝙ per oīa idem iudicandum eſt de ſn̄ia talis executoris, ꝙ de ſn̄ia iudicis: & iō, ꝙ ſicut iudex lata ſn̄ia intra decē dies nihil pōt innouare. ita nec executor datus cum tali clauſula, & idē, ꝙ ſicut iudex dēt appl̄ationi interpoſitæ à ſn̄ia diffinitiuæ deferre, dēt ita & talis executor, niſi appellatus eſſet ꝯtumax. Itē adde Car.ꝯſ. ſuo 92.inc.Nobiles viri. vbi dicit, ꝙ hęc clauſula, Vocatis vocandis, eſt tāti vigoris, ꝙ ēt ſi adiiciat̄ in cōmiſſione ei, q aliàs erat merus executor, ꝙ facit eum de mero mixtū, ꝙ tenet̄ aſſumere ꝑtes iudicis, ꝑ tex.nr̄m hic iūcta gl.& iō īfert ex hoc, ꝙ n̄ uitiat̄ īpetratio eius, q de alteri⁹ colorata poſſeſſionē mētionē n̄ facit, lꝫ alias ſecus foret. ꝑ c. cū nr̄is. de ꝯceſ. p̄b. Quod no.ad limitationē illius capituli. Itē adde Ro.dec.in antiqs, 32. de reſcrip. incip.no.ex hoc.ubi dicunt do.de Rota, quòd executor gratiarum datus cum tali clauſula, tenetur ſeruare c.ſtatutum. de reſcr.in 6. ſicut tenetur proprius delegatus.

b Vocandis. Quid autē iſta clauſula operatur, vide remiſſi. quas in apoſtil. adduxi in c.n̄ nulli. ſupra de reſcri.char.156.

ADDITIO. *Tu de iſta clauſula uide ēt Car.conſi. 103. col.fi in fi.& Rotam deciſ.in nouis, 13.in tit.de off. deleg. Philip. Sym.*

¶ No. limitationē ad c.eſtote.j̃.de reg.iu.vt nō habeat locū in ꝯſpiratione, ſm̄ do.Ab.hic in 2.col. ad fi.& ē dictū Inn.in c.1.de ſchiſma.& Do.ī c.ꝯſtitutionē. de ver. ſig.in 6.Iſtud idē tenet Bal.in l.1.C. de monopolijs. vbi dicit, ꝙ in dubio ꝯſpiratio capit̄ in deteriorē partē. Idē tenet Bal.in c.1.§.ꝯuēticulas.de pace iura. fir. & Archi. in c ſi qs ſacerdotē.11.q.1. Ad hoc induco textū in c.cū dilecti.de accuſ. Itē adde Car.in cle.Paſtoralis.in 7.no. de re iu.vbi ponit, qd ſit ꝯiuratio, cōſpiratio, & cōuenticula. Et ibi ſubdit, ꝙ vbi fit cōſpiratio ad bonū finem, potius dr̄ concordia & confęderatio, quàm conſpiratio, quia conſpiratio propriè ſonat in vitium. Ad hoc etiā adde Bar.in extrauagāti, qui ſint rebelles. in verbe, occultè. vbi notanter ponit, an ꝯiurationes diuerſarū prouinciarū p̄ſumant̄ licitę, & ad bonum finem initę.

ADDITIO. ¶ *Tu verò ad regulā d.c.eſtote.et l. merito.ff.ꝓ ſocio.uide Fel.in c.quoniā cōtra.de ꝓb.et aliquid ēt ꝑ eū in c.cum tu.de teſti.in uerſ.ſed tn̄.et in ver.vlt.hic.et in c.teſtimoniū.col.11.eo.ti.et in c.uenerabilis.col.1.de teſtib.cogē.et in c ſi de p̄ſcri.col. 4.et col.ſeq et Cep.conſ.4.col.3.& 13.col.6.cū alijs infinitis, q̃ ibi accumulaui, q̃ ſi particulatim, et diſtinctè referri deberēt, multas implerent chartas, ſed n̄ eſt p̄ſentis ſpeculationis. Aliqn̄.n.illa edam in formā cuiuſdam paruuli tractatus. Phi.Sy.* ¶ In gl.in ver.ex
5 ceptio, no.ꝙ † excōicatus ſpāliter vocat⁹ in iudicio admittit̄ n̄ obſtāte excōicatione. Et ponit Ab hic col ant. Sequit̄ Do.ī c.ut circa.§.j.đ elec.ī 6. Facit d.Bar.ī l.fi.ī.fi C.đ edi.di.Adr.tol. vbi dicit ꝙ quoties feci te citari ī terminis illi⁹ legis, n̄ poſſū opponere ꝙ n̄ ſis legit. ꝯ̃ dictor. De quo facit feſtū Pa.đ Ca.ī l.cū mulier.ff.ſo.ma.cū ꝯc.

ADDITIO. ¶ *Facit gl.in uer.etiā ſupplicijs, in Auth.de teſtib.Coll.7.q̃ vult ꝙ teſtib.adhibitis ī aliquo actu de conſēſu partiū non p̄t poſtea opponi ꝑ ipſas partes, ꝙ n̄ ſint idonei; et ibi multa accumulaui ad ꝓpoſitū ſeruientia q̃ aliqn̄ publicabuntur. Vide etiam Fel.ī c.p̄ſentiū.col.3.de teſtib.et in c.cū ī ter R.col.7.ver. vnde gn̄aliter.de exce.et Pa.de Caſ.in l.ſi libertus.ff.de in ius voc.cum cor. Phi.Sy.* Et in ſpē vide Ab.in c.dilecti.de exc.vbi firmat, ꝙ Canonico opponēti ſe ꝯ̃ petētē ꝯfirmationē non obſtat exceptio excōicationis: ſecus, ſi n̄ ageret̄ đ ꝯfirmatione, ꝑ tex.hic: qa ubi tractat̄ đ ꝯfirmatione, agit̄ đ magno & nimiū intolerabili p̄iudicio, qđ n̄ eſt aliàs: & ſequtur ibi Car.ī fi.addēs hoc verū, vbi opponeret ſe illi: qui peteret ꝯfirmationē eccl̄æ, ī qua ipſe eēt Canonicus: Secus verò ſi peteret ꝯfirmationē alterius eccl̄ę. Sed certè ꝯ̃ p̄dicta arguo ſic: q n̄ pōt volūtariè ꝯparere, n̄ pōt conparere virtute citatiōis gn̄alis, qua citant̄, quorū ītereſt, qa n̄ dr̄ actor neceſſarius, ut ꝑ Bal.ī l.fi.ver.qntò q̄rit̄.C. đ edic di.Adr.tol.& in l.2.ad fi.C.đ pac.& ī l.cū mulier. ff.ſo.ma.& Lu.ī l.q pupillo.§.j.đ op.no.nū.& Pa. đ Ca.ī l.ſi libertus ff.đ ī ius.vo. Sed canonic⁹ excōicatus opponens ſe ꝯfirmatiōi venit vi edicti gn̄alis, c.fi.đ elec.in 6. vel vi ſpālis citatiōis, ſi ſua putauerit ītereſſe. Ergo dr̄ reus volūtarius. Ergo repellendus: qa excōicatus n̄ p̄t eſſe in iudicio, ut reus volūtarius ꝑ ea q̃ habuimus ī c.ītelleximus.s̃.eo. SOL. Dicas, ꝙ talis canoni.n̄ venit uirtute edicti d.c.fi.vel virtute dictæ citationis, ſi ſua putauerit interēe, quaſi ob hoc ſolū coactus: ſed venit ꝑꝑ graue et p̄iudiciale ſuū interēe imminens ex ꝯfirmatiōe petita, ſicut excōicatus p̄t ſe opponere executioni fiēdæ ī rē ſuā.
6 ¶ Vtrū † ꝓceſſus iudicis ꝓnūciātis ſuꝑ exceptionib.p̄iudicialib.& principalib.ſit ipſo iure nullus? Dicit hic do And.ꝙ ꝓceſſus ſit nullus ob hoc ꝙ ſimul ꝓnūciet̄ ſuꝑ exceptionib.p̄iudicialib.& principali, ꝯ̃ Ab.dic: & non ſit opus appl̄atione. Probat̄ ſic: Clarū eſt, ꝙ forma dat ēe rei, & ꝯſeruat rē in eſſe, l.Iulianus.ff. ad exhibēdū. Item clarū ē, ꝙ forma ſeruāda ē.c.Piſanis.đ reſ.ſpo.c.cū dilecta.đ reſc.cū ſi. Sed certū ē ꝙ hic fuit data forma, ꝙ pri⁹ ꝓcederet̄ ſuꝑ electionib.& poſtea ſuꝑ principali, vt ꝓbat̄ hic in tex.ibi ſub certa forma, & ibi, ſed ꝑuertendo ordinē, &c. Sed iſta forma n̄ fuit ſeruata. Ergo proceſſus nullus. SOL. Dic, ꝙ iſte n̄dū obiecerat iſtas exceptiōes. Erg.ē īpoſſibile, hic ēe datā formā. Scđò ꝯ̃ Ab.arguit ſic: vbi ordo iuris iniūgit̄ ab hoīe ſi n̄ erat ſubſtātialis, efficit̄ ſubſtātialis, ꝑ d.Bar.ī l.diē ꝓferre.§.ſtari. ff. đ arb. cū ꝯcor. Ergo ordo hic datus, cū datus fuerit ab hoīe, ēt ſi n̄ fuiſſet ſubſtātialis, factus eſt ſubſtātialis, & ꝑ ꝯſequens ſi nō fuit ſeruatus, reddit proceſſum nullū, d.c.cū dilecta.cū ꝯcor. SOL. Dic, ꝙ illud dictū Bar. eſt cōiter reꝓbatū ꝑ ea, q̃ dixi in d.c.dilecta.& c.prudentiā.de off.del. Itē dic ut ꝓxime dixi in p̄cedenti ſol. Ita adducit cōtra Abb.Ang.in l.ſi quæramus.ff.de teſta.ubi dicit, ꝙ ſi proceditur in principali omiſſis præiudicialibus, proceſſus eſt nullus, dicens eſſe tex. hic. Et non ob. dictum do. Andr.ꝙ Papa hic mādet reuocari in irritum: quia dicit ipſe, hoc intelligo, quatenus de facto fuit ꝓceſſū. Itē di-

cit, ꝙ hic ñ fuit necessaria appellatio, l3 tex. mãdet ꝯsta re de appellatione: qa imo ſñia fuit nulla ipso iure, vt latè ꝑ ipsũ, q tãdẽ ꝯcludit, ꝙ an ꝓceſſus teneat, vł ſit nullꝰ pendet à futuro euẽtu. qa ſi appellabit̃, ꝓceſſus erit nullus, ſi vero ñ appellabit̃ erit validus. Dicit hic Are. ꝙ iste tex. ñ ſeruit ad q̃stionẽ: qa hic ñ fuit ꝓceſsũ ſimul & ſemel, ſed ſimpł́r interlocuti ſunt iudi. ꝙ ſuꝑ utroq; volebant ꝓcedere: q̃ verba ſñiæ nõ sũt capienda, ꝑut ſonãt: qa ſaperent abſurditatẽ, ſed dñt ĩpropriari, & ſic ſaluari, ut intelligant̃, ꝙ iudex vult ꝓcedere ſuꝑ prĩcipali reſeruatis exceptionib. dilatorijs, ut ſuſtineat intẽtio iudicis, l. fi. §. idẽ q̃ſiit, & ibi ꝑ Bar. ff. de ꝯdi. inde. & bñ facit tex. in c. inter dilectos. ĩ fi. đ fi. inſtr. & gl. ĩ l. puto. ff. fam. erci. Quo caſu ñ ẽ dubiũ, ꝙ ualeret ſñia ꝑ tex. ĩ c. ad diſſoluendũ. đ deſpõ. impu. Et ſi dicat̃, ſi valebit talis ꝓnũciatio, quare ergo fuit appellatũ? Rñdet ipſe, ꝙ hoc iõ fuit: qa cũ eſſemus in iudicio ordinario, & pars obtuliſſet ſeparatã ꝓbare exceptionẽ dilatoriã, iudex reſeruando grauauit ipsã ꝑtẽ, nimirũ ſi potuit appellare: ſ̃m glo. & Doc. in c. cũ ꝯtingat. đ off. dele. & Bal. in l. 1. C. q ac. cu. ñ poſ. & ita dicit ipſe eſſe caſũ hic in tex. nr̃o: ſubdit tñ, ſi ꝓceſsũ fuit hic ꝑ uiã inquiſitionis, ꝙ ex quo eſt iudiciũ sũmariũ, ualuiſſet talis ꝓnunciatio, ẽtſi foret appellatũ, ꝑ tex. nr̃m hic in quo ponderat̃, ꝙ iudex non ꝓceſſit ꝑ inquiſitionẽ, quaſi innuens, ꝙ ſi per eam fuiſſet ꝓceſſum, bñ ualuiſſet talis ꝓnunciatio, non obſtante appellatione. Subdit ẽt eſſe aduertendũ, ꝙ ſi ex forma ſtatuti daret̃ modus ita ꝓnũciandi ut poſſet ꝓcedi in principali reſeruatis dilatorijs ꝙ tñ ꝑꝑ hoc non vł̃ ꝯcluſa et ſublata uia opponẽdi exceptionem impedientem iuriſdictionem examinandi illam ſine reſeruatione. All. Bal. in l. exceptionem. pen. col. C. đ ꝓba. de quo articulo dixi latè in d. c. cũ ꝯtingat. Et aduerte, qa eo caſu, quo dilatoria reſeruat̃, poteſt opponi poſt litem ꝯteſtatam: vt eſt gl. & tex. in c. ex conqueſtione. in uer. poſt. in fi. de reſti. ſpol. & ſentit gl. in uer. q̃rendum. in c. primis. 2. q. 1.

ADDITIO. *Ad qđ tu uide Rapha Comẽ. cõſ. 39. & Fel. in c. tã literis. ĩ primo no. de teſtib. & in c. exceptionẽ in ver. fallit ſcđo. de excep. & Ale. in l. ille, à quo. §. ſi de teſtõ. in fi. ff. ad Tre. Phil. Simo.* ¶ Poſtea ſcđo ſubdit Are. ꝙ valet ꝓceſſus in principali omiſſis exceptionib. ꝑiudicialibus, ſi nõ appellet̃, c. ex parte. ult. đ appel. & l. ait ꝑtor. § ꝑmittit. ff. de mino. & ibi ꝑ Bar. Et rõ eſt, qa iudex ꝓcedendo in principali vł̃ tacitè exceptiones reiicere: & ſic ualet interlocutoria, ſi ñ appelletur, & ꝓceſus. & hoc tenet expreſsè et clare Bar. ſ̃m ipsũ in l. ſi q̃ramus ff. de teſt. Et ñ obſtat, dicit ipſe, ꝙ hoc mõ ꝑuertitur ordo, qa imo eſt falſum, ꝙ ſit peruerſus ordo, ex quo tacitè uł̃ prius ꝓnunciatũ ſuper exceptione, ꝙ ñ obſtat, iuxta dicta ꝑ Bar. in l. à ꝓcedente. C. de dil. & Bal. in l. 1. C. đ ordi. iud. Sed poſito, ꝙ ñ vł̃ ꝓnũciatũ ſuꝑ exceptione, adhuc tñ dicit ipſe, ꝙ ꝓceſſus ualet, qa iſte ordo ñ eſt ſubſtantialis vt hic per Abb. Pro quo facit, qđ in ſiñi uidemus in c. 2. de accuſ. in 6. ubi omiſſio inq̃ſitionis famæ non vitiat ꝓceſsũ, ſi ñ opponatur, & pđ ẽt in ſiñi dicimus, ꝙ l3 iudex prius debeat aſſignare terminũ actori, & poſtea reo, tñ ualet ꝓceſſus, ſi aſſignet ſimul ambobus, c. l3 de proba. & c. l3. de teſti. & bñ facit qđ no. Bar. in l. à diuo Pio. § ſi ſuꝑ rebus. ff. de re iud. Vel aliter, dicit ipſe rñdeas, ꝙ nullus ordo in iudicijs vł̃ eſſe de ſubſtantia ante litẽ ꝯteſtatã in dubio: ſed hic ꝑuerſio fuit circa ꝑparatoria, & ideo non habet uitiare, ſ̃m Spe. in ti. de præparatorijs iudiciorum. in prin.

¶ Poſtea † & tertio ſubdit Arc. ꝙ ꝓceſſus ſimultaneus
7 ſuper principali & exceptionib. ꝑiudicialib. eſt nullus, ſ̃m do. Ant. hic ꝯ Ab. & Car. rõne ꝯrietatis, q̃ quidem ꝯrietas reddit etiam libellũ nullũ, ſ̃m Bar. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acq. poſ. & Bal. in l. ordinarij. C. de rei uend. & in l. 1. C. de furtis. Ergo & eadem rõne ꝯrietatis debet uitiare ꝓceſsum iudicis ita pronunciantis, cum hoc modo pronunciando ſit ſibi contrarius.

Non obſtat, quod ſuperius dictũ eſt, ꝙ a qñ a iudex procedit reſeruatis dilatorijs, ꝙ valet ꝓceſſus, qa qñ procedit reſeruatis dilatorijs i meritis cauſæ, quo ad aliquos actus ſuꝑ prĩcipali l3 hoc videat̃ ꝯ ius prima facie, quo ad actus factos ſuꝑ principa. nõ tñ eſt quo ad effectũ iuris, qñ intẽtio iudicis ẽ, ſi patebit đ veritate exceptionis, q̃ opponebat̃, ꝙ ꝓceſſus ſuꝑ prĩcipali fact9 ſit nullus ſ̃m Bar. ĩ l. ille, à quo. ff. ad Treb. & Bar. ĩ l. nã & poſta. ff. de iureiu. & Bart. in l. momentaneæ. C. q leg. pſo. qa iſta clauſula reſeruatiua perimit actus ꝑcedẽtes, iuxta gl. in l. itẽ Labeo. §. 1. ff. fa. erciſ. põderat Bar. in l. terminato. C. đ fruc. & litiũ expen. Et nõ facta tali reſeruatione poſſet tantũmõ uno caſu valere ꝓceſſus, ſ. qñ iudex poſt litẽ ꝯteſtatã cognoſceret de dilatorijs parte altera nõ ꝯdicente. Sed qñ iudex ſimul & ſemel ſuꝑ exceptionib & principali ꝓcedit non facta reſeruatione, vł̃ ſibi ꝯrius de iure & de facto, qa in oẽm euentum vł̃ velle, ꝙ ꝓceſsus valeat, & non tũc demũ, ſi non pateat de veritate exceptionis q̃ opponebat̃, qđ eſt inꝯueniẽs, & implicat ꝯdictionẽ. Et ita reſidet hic Aret. ¶ Tu vero dicas, ꝙ pro domino Abb. facit hic tex in verbo, ſimul. iuncto verbo, appellatum. per quem non videtur congrua interpretatio. Aret. de qua ſupra dum vult, quod hic non ſit ſimul proceſſum, ſed tantum pronunciatum de procedendo, quod eſt mutare naturam huius verbi, Simul. ꝯ c. dilecti. de accuſ.

a Quando. Adde tu, ꝙ uerũ ẽ illud, nam exceptio, quæ ſolet impedire litis ingreſſum, ſi indiget altiori indagine, nõ impedit proceſſum, ſed proceditur ad conteſtationem reſeruatis exceptionib. ad merita cauſæ. Ita Barto in d. l. nã & poſtea. ff. de iurei. in princ. & Bart. & alij in l. ait ꝑtor. la ij. ff. de iureiu. Adde, ꝙ iudex hoc nõ debet facere, niſi exceptiones req̃rãt altiorẽ indaginem. Quãdo aut dicantur requirere altiorẽ ĩdaginẽ, uide ꝑ Bar. in l. is, à quo ĩ princ. ff. vt in poſſ. leg. Vide de materia iſta per Fel. in c. exceptionem. de exception. in verſic. datur alia fallentia.

ADDITIO. *Sed certè mihi vł̃, ꝙ opi. Are. ſit verior ut patet in tex. ibi, interlocuti fuerũt, ꝙ de his et principali negotio ſimul inqrerent. Ergo nõ inq̃ſierũt ſimul. Itẽ hoc patet in tex. ibi, de ꝑmiſſis exceptionib. & prĩcipali ꝑ ſe inqrere intẽdẽtes. Ergo ſi ĩtẽdebãt inqrere ſimul, nõ inq̃ſierũt Ergo uerior eſt opi. Are. cõtra do. Fed. Nec ꝑ hoc ĩmutatur natura illius dictionis, Simul. nã ex ea ą̃notatur pulchrè, ꝙ iudices ſimul ĩ futurũ ꝓcedere volebãtet q̃ita ꝓcedẽdũ ꝓnũtiabãt, nõ aũt, ꝙ ita eſſet ꝓceſsũ. Nec ob tex. in uerbo, appellatũ. qa intelligo appellatũ, nõ ut intelligit do Fed. ſed qa fuit ſimul ꝓceſsũ uel qa receperũt teſtes lite nõdũ cõteſtata. Sed intelligo appellatũ qa ꝓnũciauerũt ſimul ꝓcedẽdũ, qa ꝑ talẽ ꝓnũciationẽ grauabãt partẽ, uel qa receperũt. Præterea nõ uideo, ꝙ ſicut Are. uult ꝙ valeat talis ĩterlocutoria, quia ꝓnũciatur ſimul ꝓcedẽdũ interꝑtando, ut per ipsũ hic. Quare ita ĩ terꝑtãdo nõ ualeat ꝓceſſus, maximè cũ ꝑ iudice ꝑſumatur. c. ſicut. de re iud. cũ ſimil. Sed certè & ab iſta ĩpugnatione põt Are. ſaluari, nã qñ iudex ꝓnũciat ſimul ꝓcedẽdũ, & pars nõ appellat à tali ꝓnũciatione, vt3 ĩterlocutoria, quia põt ſaluari & interꝑtari, ut hic ꝑ Are. Itẽ quia pars nõ appellando vł̃ approbare, ꝙ poſſit ita ꝓcedere, et ꝙ ꝑ hoc nõ grauetur, ſicut in ſimi. uidemus, ꝙ ſi iudex incõpetẽs ꝓnũciet ſe cõpetẽtẽ, et nõ appelletur à tali ꝓnũciatione, ꝙ valet poſtea ꝓceſſus ꝑ eũ factus, quod alias ſecus eẽt, ut traditur ꝑ Inn. in c. ꝑterea. de dila. & Io. An. in regula ſine poſſeſſione. de reg. iur. in 6. in Mercur. ſed qñ ꝓcedit ſimul & ſemel ſuꝑ exceptionib. & principali, ꝓceſſus ẽ nullus, et nõ põt ſaluari interpretando, ut facit Are. ĩ interlocutoria, qa ẽ ſibijpſi hoc mõ ꝓcedẽdo cõtrarius, quia exceptiões dicũt nõ ꝓcedendũ, & ꝓcedẽdo ipſe ad ulteriora dicit cõtrariũ, & intentionis ſuæ ẽ, ꝙ omnino ꝓceſſus ualeat, & ſic intentio ſua nõ põt ita interꝑtari, quia in claris, &c. Et facit ad hoc, ꝙ dicũt Doc. in l. ſi quis intẽtione ambigua. ff. de iud. ꝙ nõ admittitur declaratio eius ad intẽtionẽ ſuam, quãdo intẽtio & uerba eius repugnarent declarationi, q̃ vellet facere, & facit, quod no. Bar. ĩ l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. poſ. de eo, qui cumulauit duo incõpatibilia ĩ eo. libello. Et ꝑ hæc, puto remanet defenſatus Are. & uide Ro. in l. ſi mulier. ĩ 3. col. ff. ſol. mat. & Panor. cõſ. ſuo 14. in uer. nec ob. in c. In cauſa, ſeu q̃ſtiõe. in 1. vol. Phil. Symo.* ¶ Quærit hic, ſi ꝓceſſus fuit nullus, quare ergo põderat̃ appellatio. SOL. Do. Car. fatet̃ ꝓceſsũ non fuiſſe nullũ, nã dicit ipſe, hic ẽ caſus, ꝙ ꝑpoſteratio ordinis, de qua s̃. non eſt de ſubſtãtia. Sed caue ſ̃m Imo. hic in fi. qa omnino proceſſus erat nullus ex đfectu ꝯteſtationis, & dicit, ꝙ iõ hic põderat̃ appellatio, qa pars illã uiã elegit, non aũt viam nullitatis, quam tñ adhuc eligere poſ-

re posset. Imo dicit ipse, ꝙ iudex ad quē, pōt dicere processum nullū, licèt pars appellauerit aliter. Allegat l. 1. cū mā. C. quan. prou. & Io. And. in c. fi. de re iud. in 6. & Bal. in l. 1. in prin. C. de sent. ex breuic. reci. ad qđ videēt Imo. in cle. 1. de re iud. & ibi Car. in 15. q. & Abb. in c. significasti. ī 2. col. de foro cōpe. & do. Phil. de Peru. plenè ī repe. c. dilecto. q. 31. cū octo seq. ¶ Aduerte, inquātū do. Abb. hic dicit actionē ꝯ electū esse popularem, & ad ipsam non admitti excōicatū, nā hoc ſm no. Sed primum declara ex dicto Inn. in c. dudū. el 2. in princ. de elec. ubi dicit, ꝙ est quasi popularis, sed non vere. Rō, qa in ea interuenit procurator, c. super his. de accus. Secus in vera populari. l. 5. ff. de popu. actio. itē in ista non obst. īfamia, vel crimē, d. c. super his. sed in populari sic, l. 4. ff. eo. đ popul. actio. Quare Inn. ubi s̄. appellat eā anormalam, & sequitur hoc dictum Inn. do. Ant. in c. ex parte A. de testi. Et de ista mā, qñ qs opponit se electioni alicuius, petens illā annullari, vide Romanū ꝯs. 499. ¶ Istum tex. alleg. Bal. in l. pscriptione. in ver. itē qro, q̄ sunt illæ exceptiones. C. si ꝯ ius. ubi dicit p ipsum, ꝙ ad ordinē iudiciariū ita est astrictus delegatus, sicut ordinari⁹. Per istum tex. Dicit ēt Bal. in l. peremptorias. in ver. comparet reus. C. sen. rescin. non posse. ꝙ si reus accusatus offert exceptiones paratas, non pōt cogi litē ꝯtestari eis saluis. Istū tex. ēt alle. Car. in cle. 1. de offi. deleg. pro singulari ad illud đ clausula, Vocatis vocandis. Istum tex. alle. etiam Bal. in multis locis, quos adduxi in c. cum contingat. de offi. de leg. vbi recurre pro deficientibus hic, & cap. contra.

SVMMARIVM.

1 *Instantia an pereat de iure Canonico, sicut de iure ciuili.*
2 *Statutum episcopi an valeat, per quod præfigitur tēpus instantiæ.*
3 *Iurisdictio delegata non perit per lapsum triennij.*
4 *Instantia currit irreparabiliter impedito in prima instantia.*
5 *Instantia causæ si est lapsa facto iudicis, non datur restitutio.*
6 *Instantia appellationis non currit non impedito ipso iure.*
7 *Impeditus debet protestari, ut sibi saluum sit ius suum, nisi in trib. casibus. Istos casus hic vide.*
8 *officialis finito officio, ut non possit conueniri, quid facere debet.*
9 *Pars citata specialiter vt agat, non perdit ius agendi, nisi à iudicebis fuerit monitus.*
Instantia causæ principalis non prorogatur.
Tempus non extendens metam triennalem prefixam à delegante prorogari potest. post nu. 9. uersi. prima declaratio.
10 *Instantia statutaria breuior triennio prorogari potest.*
11 *Causæ principalis potest suspendi per compromissum.*
12 *Instantia perempta pōt innouari repetēdo unico momēto oīa acta*
13 *Instantię prorogatio non firmatur etiam iuramento.*
Instantia causæ appellationis potest suspēdi pacto, uel cōpromisso. quam tamē suspensionem procurator facere non pōt sine speciali mandato. Post nu. 13. uer. secunda reg. & uers. prima sit itaque.
14 *Tempus decendij datum ad appellandum non est prorogabile.*
15 *Fatalia appellationum possunt per partes suspendi.*
16 *Sententia lata post instantiam statutariam, uel post trienniū. est ipso iure nulla. Post nu. 15. uer. de sententia lata. Quam regulam limitat multis modis, vt hic nu. 17 & 18.*
19 *Tempus in dubio presumitur prefixum instantiæ, non iudici.*
20 *Iudex interpellatus ut expediat causam, non incurrit pœnam impositam iudici non expedienti causam.*
21 *Cautela talis an ualeat, si iudex dicat, Absoluo, uel condemno, prout quisque est condemnandus, uel absoluendus.*
22 *Instantia perit coram abitro, cui non est tempus prefixum.*
23 *Instantia currit in causis summarijs.*

CAPITVLVM XX.

1 VENERABILIS. ¶ Dicit hic do. And. p plura, ꝙ † ēt de iure Canonico perit instantia, sicut de iure ciuili. Cōis* tñ ꝯclusio est, ꝙ de iure Canonico non perit īstātia. c. fi. đ proba. iūcta declaratione Hos. ibi dicentis, ꝙ in illa causa lis fuit ꝯtestata tpe Celestini. deinde abinde fuit corā Gregorio, & nō dicas, ꝙ ibi eēnt plures instātiæ: Rōnē differentiæ inter ius ciuile & Canonicū ponit Bal. in c. fi. de dolo & ꝯtu. quia ius Canonicū ꝯsiderauit. ꝙ inducendo hanc peremptionē eēt potius instātiā reiterare, q̄ liti finē imponere, qa nō dr̄ pfectè sopitū, ꝙ rei terari & recidiuari pōt, & iō p ius Canonicū meli⁹ puidetur immortalitati litiū, q̄ p leges, cū p illas lites efficiantr̄ prolixiores pp tps in reiterando ꝯsumptum. Ratio autē Abb. hic non est gñaralis propter sequētem fallentiam.

ADDITIO. *Ad hæc uide tu Alex. cōs. 23. in 3. uol. et 64. uol. 4. & Barb. in c. de causis. de offi. dele. Pilipp. Sy.* ¶ Fallit aūt hęc cōis ꝯclusio primò in cā appellationis, ubi lapso anno, vel biēnio ex cā dato, cadit appellans à cā, ca. cū fit. đ appell. ¶ Fallit scđo, ubi re⁹ absoluit pp ineptū iudiciū, iuxta c. examinata. & ibi tradita s̄. eo. ¶ Inquantū dicit hic 2 Ab. ꝙ † nō ualet statutū epī, à quo terminus pfigeret instantiæ, qa nō pōt statuere ꝯ hoc capitulum, cum sit ius Papæ, & sic superioris, c. qđ sup his. de maior. & obe. cum simi. Dic tñ, ꝙ hoc c. nō resistit ꝯsuetudini, q̄ induceret sup hoc, qa bñ valet ꝯsuetudo ꝯ Canones, c. fi. de ꝯsue. Et rō diuersitatis est, ſm do. Abb. ibi in ver. sed pulchrū. qa actus statuendi denotat magis ambitionē, & superioritatem, q̄ inductio ꝯsuetudinis, q̄ surgit ex tacito ꝯsensu. Qñ aūt possit episcopus statuere ꝯ canones. dixi plenè in d. c. fi. de ꝯsue. & ponit latè Pet. de Anch. in regula, ea q̄. de reg. iur. in 6. in pen. char. & ibi dicit, ꝙ eps cōmittēs cām pōt pfigere terminū, de quo dubito pp gl. in c. fi. de 3 hæret. in 6. ¶ Iurisdictio † delegata non perit per lapsum triennij. Ita tenet hic gl. 1. in 2. lec. Limita, nisi princeps delegans prefigeret instantiam ipsi iudici: Nam si esset illa minor triēnali, bene periret iudici, sed nō partibus, & ideo ex eisdē actis factis corā eo posset expediri illa cā. Ita dicit Bal. in l. properandū. C. de iud. in prin. ¶ Adde, ꝙ si statutum dat alicui iudici liberum arbitrium, nihilominus tenebitur expedire causam iutra instantiam iuris communis, uel statuti. Item dicit Bar. in l. si in lege. ff. loca. & Pe. de Anch. in repe. c. 1. in 35. char. de const.

ADDITIO. *Adde tu ad illam decisi. Bar. Alex. cons. 50. in 3. & vlt. col. in 2. vol. & Pau. de Cas. in auth. quę supplicatio. C. de preci Imp. offer. & do. Fede in d. c. 1. de const. col. 18. & Ro. consi. 312. et Are. in c. dilecti. de iud. Phili Sym.* Adde circa hæc cautelā q̄ ponit hic Marian. & dicit optimam. s. ꝙ elapsa instantia actor petat pnūciari instantiam perēptam facto, & culpa rei, & eū ꝯdemnari ī expensis factis ī cā, qđ ꝯdem iudex pōt facere, qa quo ad hoc durat etiā eius officiū. Allegat Bald. in l. properandum. §. illo. in fi. C. de iudi.

ADDITIO. *Adde tu, ꝙ idem tenet ibi Bar. & vide Alexa. cōs. 137. in prin. in fi. uol. 4. & Ioan. de Ana 93. Phili. Sym.* Item dicit do. Mar. se obtinuisse in facto ꝙ reus, qui toties frustra appellauit, tenet ī expensis, qa appellans friuole dr̄ manifestus ꝯtumax, c. 2. de dolo & ꝯtu. li. 6. Imo subdit fortius, ꝙ si actor fuerit ꝯtumax. l3 vincat tanto minus ꝯdēnab. r̄ reus ī expensis, quantū absorbet illa ꝯtumacia actoris. Alle. ī simili gl. ī c. pē. de exce & tex. ī simili ī c. 1. de re iud. li 6. & dicta p se in c. calumniam. de pęnis, ī 5. articulo, ubi dicit, ꝙ actor vincens dēt ꝯdēnari in expensis factis à reo ex tarditate actoris ī pponendo iura sua. Et circa istam mām perēptionis īstantiæ facias īfra scriptas 4 ꝯclusiones. ¶ Prima itaque ꝯclusio sit, ꝙ † impedito in prima instantia oīno currit tps irrepa a rabiliter a. Ita dñt Bar. & Bal. ī auth. itē a Irreparabiliter. si appellatione. C. pe tempo. app. & in l. petendæ. C. đ temp. ī integ. restit. peten. p l. pperandū. ī fi. īducendo à speciali ī pupillo, C. de iud. & tenet latè hic Are. Fallit hoc, ubi prefigeret tps, nō tantū instantię, sed ēt liti. Ita dicit Bal. in authen. clericus. C. de episco. & cler. ī l. 1. ad fi. C. de dila. Tūc enim par est rō in isto casu, q̄ est ēt in instantia appellationis, đ qua statim dicetur Facit l. sed si p ptorē. §. ait ptor. ff. ex q. cau. ma. ubi is, cui ius facto alteri⁹ perijt, restituitur. ¶ Scđa ꝯclusio sit, ꝙ † si facto iudi- 5 cis lapsa est instantia cāæ principalis, nō datur restitutio Gl. est in uer. si qñ lis. in fi. in Auth. de appel. §. 1. & tenet Salic. in d. l. properandum. §. sin aūt vtraq;. Nō obstat gl. in §. hoc quoque. in Auth. ut spōsa largitas qa loquitur in cā appellationis, de qua infra dicet. Fallit hoc ubi iu-

a Ad qđ vide copiosè, & no per do. Soci. in consi. 31. inc. prosequendo ordinē. per totum, in 1. parte, char. 72.

a Vbi iudex. *Adde tu, ꝙ teneo istud ita demum ꝓcedere, si partes non apparent negligentes. Consilium ergo est, vt ꝓtestationes multiplices partes faciant iudici. Ita Bal.& Sal.in l.ꝓperandum.§.si aũt vtraq;. C.de iud. do. Ant. in c.plerunq;. de rescri. in 1.col. ver. ego dico. Et adde, ꝙ illud protestatio debet apparere in actis, secundũ Bald. ibi in d.§.si autẽ. Adde Bar.in materia in l.Titia §. vsuras.ff.de leg.2. & in l.2 §.dies.ff. quãdo appe sit. Et dic, ꝙ si isto casu iudex absentaret se ꝙ pars poterit offerri tabellioni supplicationẽ.Ita Bal. in auth. quæ supplicatio.C.de precibus Impe.off. Et adde Bar. in auth. itẽ.C.de tẽp.appe. & not.in practic.*

a dex a cãæ principalis caret culpa, puta si est impeditus multitudine cãrũ, qa tũc dabit restitutio parti, vt elegãter ꝑ Abb.hic & Lu.i l. si vero.§.de viro.in 44.fal.ff.so.ma. Et rõ pt esse isto casu, ꝙ det restitutio: qa dat in subsidiũ, ex quo parti non põt esse cõsultũ ꝯ iudicem, cũ careat culpa, iuxta rã̃m.l.fi.ĩ prin.ff.de eo, per quẽ fac.erit. vbi impedito ab alio datur actio ad interesse ꝯ eum, & si ille nõ est soluẽdo, datur in subsidiũ restitutio. Sed certẽ de ista fallẽtia dubito, qa si est spãle ĩ minore, ꝙ ipse restituat in subsidiũ: ergo ĩ alijs in ꝯrium est ius cõe. Et ita tenet hic Are. in j.col.& placet. Vbicunq; autẽ dictũ est currere instãtiã, intellige saluo tñ sp iure ꝯ dolo impedientẽ, per l.arbitro.§.pe.ff.de dolo.q si nõ est soluẽdo, inanis est actio, lʒ gl.ibi dicat, dari restitutionẽ. Sed in ꝯrium facit qđ s̃.dixi post Are.hic, ꝙ speciale ẽ hoc in minore. Ergo in ꝯrium est ius cõe. Et iõ
6 cogita. ¶Tertia ꝯclusio sit, ꝙ †instantia appellationis ipso iure nõ currit ĩpedito, vt hic ꝑ Are.per text.in §.hoc quoq;. Aut.vt spõsa.lagi.col.9.in ver. nullũ penitus ꝑiudiciũ: si nullũ ꝑiudiciũ, ergo nõ est necessaria petitio restitutiõis ĩ itegrũ, qa illã petẽdo pateret ꝑiudiciũ vexationis, & expẽsarum, vt elegãter ẽt ꝑ Mod. in c.ex rõne.de appel.ver.circa quintum, & Pau.de Cas. ꝯs.25.ad fi. ¶Limita primò, dummodò impeditus protestatus fuerit & appareat, ꝙ ꝑ ipsũ nõ stetit, vt dixi in c. cùm M.in j.q. ꝓtestationis, de ꝯst.& ẽ gl.in c.cupiẽtes, §.ꝙ si.in ver. ꝓposita. de ele.in 6. & ibi dicit Imo.quẽ sequit Dom. se obtinuisse in vna causa appellationis, ꝙ appellans, q non potuerat habere copiã iudicis ad interponẽdũ appellationẽ, & ꝑmisit labi tp̃s datũ à iure ad appellandũ, succũberet ꝑp negligentiã in non protestãdo, ꝙ per eũ non stabat, quo minus tpe debito interponeret appellationem.

ADDITIO. *Ad quam gl. vide tu Alex.cons.164.vol.2.Fel. in c.ex transmissa.col.1.3.& seq.de prescri.& Barb.cons.50.vol. 2.Phil.Sym.*
7 ¶Cõiter †gñaliter tenet ĩ omni impedito, ꝙ dẽt protestari, vt sibi sit saluum ius suũ preter, quã in tribus casibus. Primus est, vbi nõ sumus extra lapsum tp̃is, sed intra tp̃s, intra qđ allegat excusatio, qa tunc sufficit impedimẽtũ interuenisse, lʒ nõ sit facta ꝓtestatio. Ita dicit Imo.ĩ.c.plerunq;. de rescri. inducẽdo c.si aũt.cũ mã, eodem ti. ¶Secundus casus est, vbi nõ requirit protestatio, qñ tp̃s est vtile. Ita ꝯsuluit egregiè Card.cõs.128.incip. In qõne, q̃ vertitur inter Andreã. loquens de vasallo impedito, q non petijt intra annũ inuestiturã, qa annus ille est vtilis, & iõ cum sit vtilis, nõ currit impedito. Oĩa.n. iura loquentia de protestatione impediti, intelliguntur, vbi tp̃s est ꝯtinuum, qa tunc benè est necesse, vt fiat protestatio, ne currat: secus, vbi tp̃s est vtile, vt per Car. vbi s̃. & in dubio quidem oẽ tp̃s cẽsetur ꝯtinuum, vt est gl.in clem.1.in verbo, ꝯtinuũ.& ibi Doc.de rest.in integrũ. ¶Tertius casus est, in quo nõ requirit protestatio, s.qñ impedimentũ surgit ex persona impediti: nam isto casu licèt esset vtile protestari, non tamen est necessarium. Ita dicit Imo. in c. fi. de appell. per rationes, de quibus ibi per eum dicentem hoc antea à nemine fuisse tactum, & sequitur ibi do.Phil. & in c.ex rõne.in ver. sed dubitatur.eod.ti. Quæ omnia nota tanquam noua.

ADDITIO. *Reliqua vide per do.Fel.in d.c.ex transmissa, & quę ibi scripsi, de prescri.Phil.Sym.* ¶Scđo limita, dummodo impeditus ꝓbet se fuisse paratũ expedire actũ, tex. est in l.ꝙ ꝯmeatus.ff.de re mili.& ibi Bar.& Inn.in c.ex transmissa.de præsc.in prin.& Arc.in c. prima actione 16.q 3. ¶Tertiò limita, dũmodò impeditus probet se adhibuisse conatũ, vt repelleret impedimentũ. Tex.est in l.fi.C. de adul. & ibi Bar.& Sal. Reliqua circa impedimẽtum nõ cadũt hic, maxime mã de modo probãdi ipsum, sed ponit per oẽs in l.2.§. & quod diximus.ff.si quis cautionibus.& ꝑ Mod.in d.c.ex rõne.in 3.char. in ver. quartũ principale.cũ quatuor foliis seq.de appe. ¶Circa caute-
8 lã Car.de officiali, cuius causa in loco, †vbi gessit magistratũ, dẽt determinari intra 20. dies, & vlterius ibi cõueniri non põt, sed in propria patria sic, ſm gl.& Bar.in l. j.ff.ad l.Iul.repe. ꝙ ad hoc euitandũ dẽt facere fieri ꝓclamata, & c.qa tunc ẽt nõ poterit posteà ꝯueniri in ꝓpria patria, & refert hic Abb. Adde Bald.in l.obseruare. §.proficisci.ff.de offi. procons.& leg.vbi tenet idẽ, ꝙ tale proclama operet, vt non possit ꝯueniri in propria patria, nisi ꝯueniret in mã non ꝯcernente officium. Imo adde, ꝙ in propria patria ꝯueniret, nõ obstãte tali cautela, per c aduersus.de immu.eccl. vbi dicit Pet.de Anc. ꝙ officialis absolutus à syndicatu, adhuc potest ꝯueniri in propria patria, nõ obstante, ꝙ elapsus sit terminus edicti. Tu tene istã cautelã, ꝓ vera. Nõ obst.c.aduersus. qa loqtur in casu, quẽ ponit Bal.in d.§.ꝓficisci. Prõ fallentia, s.in delicto ꝯcernente nedũ officiũ, sed ẽt personã officialis, vt ibi per Abb.in ver. & facit iste tex. Huic cautelæ nõ obst.l.j. C.vt nemo inuitus, qa fallit, vbi sub est iusta cã cogendi nolentes agere, vt agant, vt dr̃ ibi in glo. q̃ exemplificat in scholari recessuro. Et in officiali põt esse duplex causa iusta. Prima, ne officialis tardetur in loco. Secunda, qa defensiones ꝯcernentes gesta in officio, habẽtur promptiores in loco officij, q̃ in patria, vt hic ꝑ Abb. Et tales termini ad agendum nũquã assignãtur, nisi ex iustis causis, puta in casu l. diffamari.C.de inge.& manumis.de quo vide aliqd per Bar. in l. Titia, ff. de accu.cũ ꝯcor. Circa q̃ no.duo. Primo, ꝙ lapso termino ad agendũ adhuc agi põt, donec iudex imponat silẽtiũ his, qui non ꝯparuerũt. Ita dicit Inn.in c.cùm in tua. qui matr.accu.poss.de quo exclamat Ang.in l.j.C.vt nemo inuitus.& idẽ tenet Bal.in d.l. diffamari. nisi in duobus casibus, s.vbi terminus esset statutus à lege, vel statuto, qa eo lapso nemo postea audiret. Ita dicit Inn. vbi s̃. per l.ob ꝯmissa. C.de adul.ibi glo.sequit Bal.in auth. ad hæc.C.de vsur.& d.l. diffamari. & in ca.j.quo tpe miles vasa. ¶Alius casus est, vbi in assignatione termini fuit per iudicem cõminatum, ꝙ nisi comparerent, amplius eos nõ audiret: tunc.n.nõ est opus noua impositione silentij. Ita dicit Sal.in l.si ea.C.qui accu. non pos.de quo facit festũ Are.in §.si minus.Insti. de act. ¶Secundò no.
9 ꝙ †pars specialiter citata vt agat, non perdit ius agendi, nisi à iudice bis fuerit monita. Gl.est singularis.& ibi exclamat Ang.in §.j.in Auth. de hære. & Falc. vbi dicit, ita mirabiliter esse limitandam mãm.l.diffamari.C.de inge. & manumis. cum simi. Per quas imponitur silentiũ lapso termino: dicit tamen cogitandum. Et sequitur Marian.in ca.licèt.in vlti.col.de accus. vbi dicit se examinasse in §. sed neque hæres.Insti. de testa. in repe.sua.

ADDITIO. *Reliqua tu circa istam materiam vide per Ang. de Aret.in rub.Institu.de excep.& Alex.consi. 108.vol.1.& Cepol. cautela sua. 150.& Fel.in c.ex literis, in ver.fallit nonò.de cõstit.& in c.licèt causam, in ver. limita duodecimo.de proba. & vnũ verbum per eundem in ca.2.in ver.tamen dicas de testi. & in cap. cùm olim.in ver.quando autem.eo.tit.de testi. ¶Hic ergo cessaui in additionibus propter festinationem imprimere volentium. Et si qua minus opportuuè inserta fuerunt, ignoscatur tyrocinio nostro: tumultuarię enim & paucę quidem, & breues & indistinctæ additæ sunt culpa ipsorum impressorum, ꝓpere nimiũ nobis calcaria subdentiũ: elaboraui tamen, vt par erat, pro ingenioli mei viribus, ut opus hoc quàm emendatum & castigatum in lucem animose prodiret, licet exemplar mihi ita deprauatam & corruptum traditum fuerit, ut nec syllaba quidẽ cõcinne apta foret, ut mihi testis locupletissimus esse potest prestantissimus preceptor meus Ad.Pomus, uir cõsummatissimus, & quem aliquando, si fata uitam dederint, Doctorem ętatis sųe principem futurũ video. Phil. Symo.* ¶Et quia plenè hic tractatur, an instantia possit prorogari a, vt enucleet ista materia, prima a

Prorogati. regula

Ad quam materiam uide etiam plene per do. Socin. in consil. 31. incip. Prosequendo ordinem uersi. & sñia. Alex. ẽt ĩ 1. parte cha. 62.

regula ſit.¶Inſtantia cãæ principalis ñ
prorogatur.Gl.2.l.2.§.ſi & iudex. ff.de
iudicijs.Bal.in l.ꝙ ſi nolit.§. ſi qs ita.ff.
de ædil.edic.Pau.de Caſt. cõſ.15.uerſi.
ſecundo principaliter.Bar.in l.Seius &
Augerius.ff.ad l.Falci.& Doc.ĩ.allegã
di.¶Prima declaratio. Tp̃s non exce-
dens metã triennalẽ præfixam à dele-
gante ꝓrogari põt. Tex.eſt in c.de cau
ſis.de offi.dele.Dummõ non vltrà trienniũ,ſm Sal. ĩ d.
l.properãdum.& dummodo ꝓrogatio fiat ante finitum
tp̃s præfixũ,per l.ſed ſi manente.ff.de precario. Et ſi in iu
riſdictione præfigeretur longius tp̃s,tunc iudex facta ꝓ-
rogatione tenetur expediſſe intra trienniũ à litis conte-
ſtatione,ſm Salic.ibi ſupra.¶Secunda declaratio. Inſtã
10 tia † ſtatutaria breuior triẽnio ꝓrogabilis eſt ſm Salic.
ibi.ſ.ꝑꝑ rõnẽ præcedentis declarationis.Et eſt uerum,ꝙ
Imo.in l.4.in prin.ff.de dam.infec.& Bal. de pace Cõſtã
tiæ.in uer.cauſis. tenet ꝯrium, qa ſubrogatũ,&c.& ideo
Maria.hic dicit cogitandũ, licèt nõ alleget iſtos. Sed ho
rum opin.procederet,ubi prorogatio tranſcenderet triẽ
nium,ꝙ eſſet abſurdũ,quia cauſarentur infinitates.Sed ĩ
telligo ꝯcluſionem, vbi non tranſcendit trienniũ ipſa
ꝓrogatio,& tunc illud tp̃s ſubrogatũ differt ab alio, qa
illud reperit certam & primæuam metam.q̃ non impro
batur à d.l.ꝓperandum.Res enim de facili redijt ad ius
cõmune,& ad naturã ſuam,ut eſt gl.in c. ſtatutũ. in uer.
11 numerandum.de p̃be.lib.6.¶Tertia declaratio.Per † ꝯ-
promiſſum põt ſuſpendi cã principalij.Ita dicit Bar.ĩ au-
the.ſi tñ.C.de tẽp.ap.& Bal. in d.l.ꝓperandum Cõtrariũ
verius,ut hic ꝑ Ab.hic,& Imo.in c.de cauſis.de offi. del.
Salic.in d.l.ꝓperandum.qa rõ clemen. q̃diu. fundata in
maiori præiudicio ceſſat in cã principali, ut hic per Ab.
& ad l.contra maiores,& conſimiles,dic, ꝙ procedunt,
vbi ambæ uiæ ſunt neceſſario incõpatibiles, ut hic ꝑ do.
Fran.qui allegat gl.in c.cùm dilectus,in uer. præſcriptio
ne.de relig.do. ¶Quarta declaratio.Inſtantia perempta
12 † põt de nouo innouari. repetẽdo vnico momento oĩa
acta.Ita Bar.in l.ſi à te.ff.de excep.re iudic.Maria.hic di-
cens quotidie ita fieri,& docens modum practicãdi Ad
de Ang.idem,tenentem in authen.ſi tñ circa princ.C.de
tempo.appel.Abbas in c.fi. de probat. & Imo. in d.c. de
cauſis.ſubdentem caute,ꝙ iſta non eſt propriè proroga-
tio per d.l.ſed ſi manente.ſed eſt inchoare de nouo, & in
tellige,dummodo præſente & conſentiente iudice. Ita
dicit Fulg.in d.l.properandum,ſicut in alijs actibus iudi
cialibus,c.forus.de uer.ſignifi.Et ad ca.clericus. de iure-
iu.dic ultra iſtos,ꝙ ille ibi non iurabat iterũ,ſed uolebat
primũ iuramentum extendere uires ad ſtatuta noua,hic
aũt fit expreſſa reiteratio actorum,licèt ꝑ relationẽ ad
aliud,q̃ dẽt idem operari,acſi de nouo fuiſſent facta acta
de uerbo ad uerbũ,l.ait p̃tor.§.1.ff.de re iud. Nec obſtat
rõ figmenti do.Abb.qa ex diuerſo euitantur expenſæ,iu
xta doctrinã Bal.in c. fi de dolo,& cõtu. Item inſtantia
põt abbreuiari partiũ conſenſu,tã in principali, q̃ in ap-
pellatione.Lud.in l.2.ff.de re iu.Bal ĩ l.centurio.ff.đ uul.
& pupil.qa ꝯſonat publicę vtilitati,ut cãæ cito expediã-
tur .idẽ dic in tp̃e præfixo à delegante,nã & illud põt ab
breuiari partiũ ꝯſenſu.Ita Imo.in dicto capitulo, đ cau
13 ſis,de offi.delega.¶Quinta declaratio.Prorogatio † in-
ſtantiæ non firmat̃ ẽt iuramento.Ita Abb. hic, allegãdo
Bal.idẽ ſentit Bar.in dicta l.Seius & Augerius.ff.ad l.Fal
ci.quaſi in fi.Dic ꝯ̃riũ ſm Pet.de Anch.in c.13.de iureiu.
lib.6.& Imo.hic,& in d.l.Seius & Augerius & in repet.c.
cũ ꝯtingat.in uerſ.qa inquantũ.de iureiu.Rõ.qa tale iu
ramentum non eſt ꝯ̃ ius Canonicum,à quo iuramenta
regulantur,d.c.cum ꝯtingat.Ita intelligitur c.ſi diligẽti.
ĩ.ti.ꝓxi.nã ibi actus erat expreſſe reprobatus à canone,
quod non eſt hic & ẽt in foro ſeculari iſtud iuramentũ
ligat.Imo.hic Itẽ adde,ꝙ ubi in cã periret nedũ inſtãtia,
ſed ẽt ius partis,puta qa imponeretur ſilentiũ lapſa ĩſtã
tia,tunc inſtantia põt ſuſpẽdi, ſicut in cã appellationis,
qa ſubeſt rõ magni p̃iudicij,ſicut eſt in cã appellationis
Ita dicit Bal.in l.petendæ.C.de temp.in integ.reſti.pete.

in fi.¶ Secunda regula prĩcipalis eſt, Quod ĩſtantia cãæ
appellationis põt ſuſpendi pacto,uel ꝑ compromiſſum,
clem.quadiu.de app.ẽtſi non compromitteret̃ de ipſa
cã appellationis,qa oĩno vtroque caſu intendũt partes
ſuſpendere iuriſdictionẽ,qđ tñ declara,ut ĩ. ¶Prima ſit
itaque declaratio,ꝙ procurator ſine ſpeciali mandato
non põt facere hanc ſuſpenſionẽ.Ita dicit Cal. cõſ. ſuo
4.ti.de app.¶Secunda declaratio ſit ad hãc mãm, quod
14 † tp̃s decendij datũ ad appellandum eſt improrogabile,
Ita dicit Pau.de Leaza.in d.cle.quandiu. de app.quẽ ſeq
tur Rota in deci.in nouis,in ti.de dila.deciſi.ſecũda. ĩci.
Itẽ fuit dubitatũ.ad fi.& do.Ant.in c.licèt.de procu.Bal.
in authen.ei, qui.C.de tẽp.app.Ange.in authe.hodie. C.
de app.Pau.de Caſt.& Lud.in l.2.ff.de re iud. Imo.in d.
cle.quandiu.& ibi Car.in 5.q.In hac mã,cur non poſſit
ꝓrogari inſtantia,rõnẽ ponit Bal.in d.auth.ei, qui.C. de
tẽp.appe.dicens,ꝙ rõ eſt,qa partes non pñt facere,ꝙ iu-
riſdõ deuoluat̃ in non habentẽ,l.priuatorũ.C.de iuriſdi.
omn.iud.Itẽ qa partes facere non pñt, quin ſñia trãſeat
in rẽ iudicatã.Ita Lud.in l.ſi diuerſa.C.de tranſact. Ad-
de gl.magnã ĩ c.cum ſit.de appellat.dicens,hoc decẽdiũ
non poſſe per iudicẽ ꝓrogari.Subdunt ibi Moder.ẽt par-
tib.volentib.ꝑ gl.fi.in auth.offerat̃ C. de lit.conteſt. Põt
tñ iſtud decẽdiũ minui per partes, ſm Lud.in d.l.2 ff.de
15 re iudi.¶Tertia declaratio ſit, ꝙ † fatalia appellationũ
pñt per partes ſuſpendi,ita ꝙ nõ currant,& cã nõ tracte
tur corã iudice,ſed nequeunt prorogari, puta addendo
tempus.Ita Ioã.And.in addi.Spe.in ti.de appel. §. nunc
breuiter.ſuper ver.illud per multa, maximè ꝑ l. nemo.
C.de tẽp.appe.ibi nec ſub prætextu quodã altero. Sequi
tur Roma.in d.l.2.ff.de re iud.& Abb.ad quẽ ſemper re-
curre.in c.ex rõne.de appel.Idẽ tenet Bal.in d.l centurio
& Cyn.& Bar.in d.auth.ei, q. & Mattheſilanus notabili
ſuo 24.ꝑ c.oblatæ.de appel.ibi,non ualeat prorogari.Rõ
differentiæ,qa ſtante ſuſpenſione iurgia ceſſant & impẽ
ſæ cũ tp̃e ꝯcordię,ꝙ non eſt in prorogatione,ut late per
p̃dictos Contrariũ tenet hic Are.& Bar.in l.1.§ fi. ꝑ illũ
tex.C.de tẽp.appel et.do.Philippus in d.c.ex rõne. dicẽs,
eſſe caſum in d.§.fi.non cauillando.Idẽ tenet Imo.in d.l.
Seius & Augerius.& Bal.de pace Cõſtan in uer.cauſis.&
in d.auth.ei q Sed p̃cedens opi.facilius teneret̃ ꝑ d. l.ne-
mo.cui non rñdet̃ Ad.§.aũt,in quo ſe fundant tenẽtes ꝯ̃
riũ dic,ꝙ loquit̃ in reſtitutione fataliũ,ſm Ab.in d.c.ex
rõne,uel in ſuſpenſione.Ad uerſi.uero.in cauſis.dic, ꝙ ñ
vtit̃ uerbo Prorogare. ¶De ſñia lata poſt inſtantiã, dic,
ut hic ꝑ Ab.& adde Pau.de Caſt.conſ.325.inc.In Chriſti
vbi dicit,ꝙ oẽs ꝯcordant in hoc,ꝙ ſñia lata poſt inſtan
tiam ſtatutariam eſt nulla,ſicut lata poſt trienniũ datũ à
iure cõi deciſioni cauſarũ.Rõ,qa ſubrogat̃ loco illius, ſ-
tem,qa alias ſtatutũ nihil operaret̃. ¶Limita primo, niſi
imponat̃ pæna iudici ñ iudicanti in tp̃e ſtatuto, ſm Ioã.
And.in addi.Spe.allegata hic per Ab.Rõ, qa ſtatutũ ſa-
tis operat̃ apponendo pęnam.Ex quo no.ꝙ actus ꝯ̃ l. pę
nalem non eſt nullus,qđ firmat Bal.in l. ait prætor. §. 1.
ff.đ dã.infec.Sic limita l. non dubium. C.de ll. &c. vide
10.diſt.¶Secundo limita,niſi inſtantia prẹfigatur iudici
tantum,& non iuriſdõi.qa tunc valet ſñia lata poſt Iſtã
tiã,ut per p̃dictos,& pulchre Lud.Roma.conſi.415.in fi
& 417.in fi.per tex.clarũ,in l.1.C.ut oẽs cãæ, tam ciuiles
q̃ criminales,& tenet Bal.in l.properandum.& in l.ſcire
oportet.§.ꝯñs.ff.de excuſ.tut.& Pet.de Anch.in cle. 1.đ
reſtit.in integ.& Ange.Are.in §.minus.in uer. in hoc tñ
credo.inſtit.de actio.& Bal.in c.1.ſi de inueſti.ĩter dñum
& vaſal.lis ori.& in l.abſeruare.§.proficiſci.in 3.q.& ſe.
ff.de officio proconſul.& leg.& in l.fi.C.ut intra certum
16 tp̃s.& do.Ab.hic.¶Tertio limita, niſi † poſt inſtantiam
ferretur ſñia abſolutoria ab obſeruatione iudicij, ita di
xit Ang.in l.properandum,per d.l.fi.C. ut intra certum
tp̃s,quæ ad hoc eſt ſingularis.Et intellige,etiamſi inſtan
tia eſſet præfixa iuriſdõni.Facit cle. de reſcrip. cum his,
quæ dixi in c. 1.ſ.eod.Vno caſu ceſſat iſta fallentia, vide
licet in caſu l.pen.C.de nauf.lib.11.ubi lapſo tp̃e prẹfixo
ibi ad cãm nauicularij naufragium paſſi habetur ipſe na
uiculator pro abſoluto à petitis, nec eſt opus abſoluto-

ria iudicis & est casus vnicus ibi, ſm Ang. in d.l. ꝓperan
17 dū. in prin. ¶ Quartò limita, ubi † post instantiā reus ē ꝯfessus, ſm Bal. in d.l. properandū. in fi. prin. & hic ꝑ Ab. ponentē rationē. Sed caue ſm Aret. quia istud est clarū, vbi instantia sola deseritur. Sed vbi esset appositum tempus nō solùm instantiæ, sed ēt causę, ut si statutū prohibet post tēpus cognosci, de maleficio, vtrum tunc possit ꝯfessus puniri? Dic, ut per Bal. in l. criminis. in fi. C. q accus. non pos. dū dicit, ꝙ ꝯfessus maleficiū opponere pōt exceptionē declinatoriā. Et dixi s̃. eo. c. at si clerici. Addꝺ magis in terminis Bal ī l. genero. ff. de infa. ubi dicit, qꝺ finita instantia posita ꝑ statutum liti. inquisitus ētsi ꝯfitetur, est absoluendus. Sequitur Ang. de Are. in tracta. suo maleficiorū, in gl. in ver. ꝯparent inquisiti. fo. 48. Ratio, qa paria sunt, quē esse de maleficio absolutū, vel p̄scriptū esse, l. si nō ꝯuitij, C. de iniur. Non ob. dictū. Bal. in d.l. ꝓperandum, qa loquitur, vbi solum perijt instantia, sed hic perit ēt ius reip. ex forma statuti. Non ob. ēt, si diceretur ꝙ ꝯ̃ præsumptionem iuris & de iure nocet confessio. Gl. & Bar. in auth. & si necesse. C. de dona. an. nup. quia hic est fictio, & non præsumptio qa post ius q̄situm parti ex præscriptione statuti statutū ipsum fingit partem liberatā & similē absoluto, ſm Maria. in c. ꝺ his de accus. Et adde, ꝙ ista fallentia procedit, nedum in ꝯfesso in criminali, sed ēt in ciuili, vt si sit finita instanti, possit confessus condennari. Ita ampliat hoc solus dom. And. ponens istud in c. de causis de offi. deleg. primo, qa eadem rō, secundo per dictū Bal. in l. 2. ad fi. C. de re iud. vbi dicit, ꝙ confessus crimen super libello inepto potest condennari vt per Inn. in c. qualiter. lo 2. de accus. Ita ꝯfessus debitū super libello inepto poterit ꝯdennari, inducit subtiliter l. ait prętor. §. permittitur. ff. de min. Hoc tñ ego limitarem eadem rōne, ut s̃. ꝑ a Statutū.
18 Bal. nisi † ꝑ statutū a ꝓhiberet cognosci de debito post tp̄s ut puta ꝙ si creditor nō egerit intra 10. annos amplius nō audiat, ſm notata per Bar. in l. omnes populi. 2. q. 3. q. prī. ff. de iusti. & iur.

ADDITIO. *Quod tamen statutum, an ualeat, uide ibi plene ꝑ Scribentes, ubi infinita ego addidi. Philip. Sim.* ¶ Et quibus habes vnā limitationē ad dictū Inn. in d.c. qualr & qñ dū dicit, ꝙ confessio non curat ineptitudinē iudicij, qa fallit ubi iudiciū est nullū ex lapsu tp̄is, ex quo causat ius parti, per suprà dicta in uer. fallit quarto. Alias fallentias ad illud dictū dixi, aliàs ibi. ¶ Secunda ꝯclusio
19 circa hæc sit, ꝙ † in dubio tp̄s præsumitur prefixū instantiæ, & non iudici. qa hoc mō obuiat immortalitati litium. Ita Io. And. ī addi. ad Spe. in ti. de leg. §. restat. qꝺ seqtur Imo. in d.c. ꝺ causis. ꝺ offi. dele. & dicit menti tenendū. Tñ ī hoc melior est doctrina Bal. in l. fi. C. ut intra certū tp̄s, ubi dicit ꝙ si tp̄s ponit à statuto, uel lege loquente ī rē, prę sumit p̄fixū īstantiæ, secus, si ī personā, puta, iudex expediat. Et idē dicit. Bald. in l. obseruare. §. proficisci. ff. de offi. ꝓconsul. & leg. in 3. q. & seqtur simpliciter Salic. in d. l.
20 ꝓperandū. in prin. ¶ Et no. ꝙ iudex † interpellatus, ut expediat cām, non incurrit pęnā impositā iudici nō expedienti cām intra certū tp̄s, ut hic per oēs. Adde Cal. in ti. de pęnis. cons. 3. & Io. de Ana. in c. excōicamus. §. moueātur. de hær. & Ang. cons. 140. inci. Quidam Matthe⁹. ubi dicit, ꝙ statutū, ꝙ priores teneantur sub certa pęna committere cām appellationis, intelligitur, s. si hoc petitū fuerit. Et tenet ēt Bal. per illū tex. in l. 1. §. magistratibus ibi moniti nō dederint ff. de magistra. conuen. & Abb. in c. fi. in pen. col. de re iudic. ubi in terminis sequitur dictum do. Ant. hic. & facit gl fi. ibi in uer. dummodo petitum fuerit. cū ꝯcord. quas ibi dedi. Contra hanc tñ opi. arguit hic dom. And. dicens, ꝙ aut est sñia ferenda ꝓ actore, & non est opus, ꝙ instet illā ferri, qa iā ī libello petijt reū sibi ꝯdennari. arg. in l. Titia. §. vsuras. & ꝙ ibi Bar. ff. de le. 2. Aut uero est ferenda pro reo. & tunc idē, quia licèt ferre sñiam concernat fauorē priuati, tñ hoc ēt cōcernit fauorē publicū & per cōsequens, iudex ēt non petitus pōt impertiri officium suum, c. bonæ. de postul prælat. cum simili. Adducit ēt hoc corroborandū dictū Bar. in l. Seius & Augerius. ff. ad l. Falci. in ducendo, ut hic ꝑ ipsum. Sed his nō obstantibus tene dictum do. Ant. hic. Et primo, in q̈tū arguit de dicto Bar. in d.l. Seius. dic, ꝙ illud dictum est uerū, & ꝓcedit, qñ ambæ partes sunt præsentes & ita loquitur lex, properandum. in prin. C. de iu. secus vero partib. absentibus, uel altera absente, & ita loquitur. §. & si qdem in d.l. ꝓperandum ꝓbatur hoc ex doctrina Bal. in l. 1. C. ut quę de sunt ad uoc. ubi gñaliter q̄rens, utrum partibus non instantibus iudicari possit, distinguit, ut supra dictū est, ꝙ aūt partes sunt præsentes, & pōt ferri, aut uero partes ambę sunt absentes, uel altera earum, & non pōt ferri. Non ob. ēt id, ꝙ dicit de actore, ꝙ non dēt ipse reqrere, qa semel iam hoc petijt in libello, sed dic, ut iam dixi, ꝙ altera parte absente, siue sit re⁹, siue actor, necesse est, ꝙ petatur ad sñiam ꝓcedit. Rō qa ad ipsum reqritur peremptoriū, ꝙ nō ꝯceditur, nisi petatur, l. ad perēptorium, uerbo, petunt. ff. de iu. & dixi in c. 1. s̃. eo. qꝺ no. ꝯ̃ do. Ab. hic dicentem, ꝙ ex officio iudex faciat citare, & c. & idem sentit infra eo. c. ꝓxi. ī ult. col. sequendo dictum Bar. in d. l. Seius. pro quo non facit fauor iuris publici, qa resistit regula d. §. & si qdem loquentis ꝓpriè labente īstantia a An aūt in dubio præsumantur partes īstitisse, uel nō, die, ut ꝑ Pau. de Cast. in d. l. 1. C. ut q̄ desunt
21 aduo. ¶ Signa cautelam Doct. ꝙ † iudex dicat, Absoluo uel ꝯdenno, ꝓut q. s. que est ꝯdennandus, uel absoluend⁹ ex actis. Seqtur Bal. in l. cum iudex. C. de sen. reprobans ibi Butrig. q dando istā cautelā dixit posse dici de actis, nedum factis sed ēt, fiendis, qa in hoc malè per l. ꝓlatam. C. de senten. hanc cautelam seqtur Bal. in l. ait præto. §. 1. ff. de re iu. dicens, hanc cautelā esse ꝓ iudicib. imperitis, uel non habentib. tp̄s deliberandi. Idem tenet Ang. & Imo. in l. q Romę. §. Augeri⁹. ff. de ver. obli. Pau. ꝺ Ca. in l. ꝯtinuus. ff. eo. ti. subdens, ꝙ si ꝓbatio non esset facta, sñia est nulla, nisi in continenti fieret. Et diceretur incontinenti fieri, si fieret antequam iudex diuertisset ad actus extraneos ꝑ d. l. cōtinuus. Et tūc perīde erit, acsi probatio præcessisset sñiam iuxta gl. in l. gñalr. ī prin. ff. de reb. credi. Cum istis ꝯcordat Bal. ī l. non dubium. C. ꝺ le. Idem tenet Spe. in ti. de senten. prola. §. iuxta uers. sed ecce. & ibi Bal. in addi. & Imo. in l. iudex. posteaq̈. ff. de re iud. ¶ Datur & alia cautela, ꝙ iudex absoluat reū ab obseruatione iudicij adiecta cā, qa de meritis cā mihi non liquet. qa tūc ista sñia non nocebit. Ita dicit Ang. ī d. l. ait p̄tor. §. 1 ff. de re iu. Allegat Inn. ī c. fi. de cōfir. utili, uel inutili. Qꝺ ītellige, saluis, notatis ꝑ Bar. in l. admonendi. ī uer. q̄ro primo, qñ actor. ff. de iureiu. vc3, nisi instantiæ esset præfix⁹ terminus à partibus, qa tunc actore ñ probante reus absoluit diffinitiuæ, ꝺ quo latè disputat ibi Pau. ꝺ Cast. & Roma. ¶ Aliā cautelā posuit Bal. in l. ab eo. C. quō & qñ iudex, ꝙ iudex exprimat in sñia qualitatem probationis, quæ magis eum ī

a Statutū. *Adde tu, statutum quod post certum tempus non admittit creditorē ad agendum, vtrum ualeat, cum saltem possit age in foro ecclesiastico? Posuit Io. And. in c. fin. de except. ī 6. Bal. ī c. si quis per 30. si de feu. fue. cōt. col. 10. Adde do. Ab. in ru. de p̄scri. & uide per Bart. in l. sequitur §. si uiā. ff. de usu cap. Nam ibi tenet unam opi. & in l. omnes populi. ff. de iustit. & iure tene aliā Adde do. Abb. in c. fi. ꝺ præscripi. in 3. & 4. colum.*

a Instantia. *Adde tu, ꝙ ēt ego idē teneo, sed alijs medijs et alijs rōnibus non adductis hic per Fel. Et in primis pondero tex in l. properādū. C. de iud. ī uer si. super possessione ubi dicit text⁹ quælibet cā ciuilia hēt instātiam triēnalē siue litigetur sup petitorio, siue sup possessorio. Sed ego habeo, ꝙ cā possessoria ē cā sūmaria. ut no. gl. et Do. in l. 1. C. quorū lega. ī uerbo, secūdum sñiā Bar. ī extrauagāti, ad reprimendū ī uerbo, sūmarie, & adhuc subtilius pondero d. l. ꝓperādū ī uerba, exceptis causis fiscalib. et publicarū sanctionū. nam ego habeo, quod in causis fiscalibus proceditur summarie, l. pen. et ibi Bar. C. de cōuē fisci debitor li. 10. Fortiùs cā publicarū functionū dicitur sūmaria, l. 1. C. de exac. tribu. lib. 10. Modū habeo pulchram regulam, quod exceptio extēdit regulam, ut loquatur in casu, in quo alias nō loqueretur. Pone, aliquis constituit procuratorē generalem*

ralem, iste procurator generalis nō potest se impedire de causis requirentibus speciale mandatum, vt in c. qui ad agendum, de ꝓcurat. in 6. pone, ꝙ postea constituat, eum generalem in omnib. præter q̄ in causa restitutionis in integrum. Iste ꝓcurator poterit expedire alias causas, requirētes speciale mandatum p̄ter q̄ causam restitutionis. Ita tenet Guili. in d. c. qui ad agendum. §. j. Ioā. de Imo. in l. fi. ff. à quib. appe. Alex. in l. j. ff. quod quisque iu. Ex quo ergo d. l. properādū. excipit causas fiscales, & publicarum functionū, facit vt excipiantur etiā summariæ ad hoc, vt fallentia sit bona. Tertiò, et adhuc fortius, nā sententia ferenda ī causis summarijs in quib. lis non cōtestatur, est diffinitiua, clem. sæpe. in prin. de ver. sig. & ibi Doc. ponderāt text. ad hoc. Sed ego habeo, ꝙ diffinitiua sentētia nō potest ferri, nisi habeat instantiam, l. prolatā. C. de sent. l. 1. C. quādo prouo. nō est neces. Et per ista fundamenta teneo istud, qđ tenet Felin. hic indubitanter.

clinat. Alleg. gl. de qua exclamat in c. lȝ cām. in verbo, possidetis. post principium ibi, sed dēt examinari. de proba. ¶ Aliā cautelam posuit Bal. in l. perēptorium. C. sn̄iam rescindi nō posse, ꝙ iudex dicat reseruata tali exceptione, qua probata ex nūc te absoluo, q̄ nō ē tuta ꝑ prędicta, nisi fortè incōtinēti ꝓbaret, vt s̄. de quo ꝑ do. An. in c. suborta. ad fi. de re iud. & Pau. đ Cas. & Imo. in d. §. Augerius. ¶ Aliā cautelā posuit Bal. in l. 1. C. q accu. non poss. in antep. col. qn̄ incidit qō falsorum testiū, cuius cognitio absorberet instantiā, ut n̄ ꝓnunciet salua qōne falsitatis, qua detecta habeat̄ sn̄ia pro annullata: đ quo
22 ibi latiùs ꝑ eū. ¶ Corā † arbitro cui nō est ꝑfixū tp̄s, instantia perit, cùm sit redactus ad instar iudicū, vt hic ꝑ Abb. Sed sua ptās in cognoscendo de nouo reiteratis actis nō expirat. Sic ītelligo gl. 1. in fi. in dicta cle. quādiu. & auth. si tn̄. in ea allegatā. Sic ēt intelligo gl. 3. in l. sed si ꝯpromissum. & est additio. ff. de arb. vt latè ꝑ Roma. in l. si qs arbitratu. ver. in quantū aūt Bal. ff. de ver. obl. & Imo. ibi in ver. iuxta ꝑdicta pōt dubitari de arbitro. Vide vnū simile: Nā ptās iudicis ꝓrogati adhuc durat, lȝ instantia corā eo pereat, vel alias ꝓcessus annullet̄, vt singulariter posuit Guil. de Cuneo in l. eū, q. ff. de ꝯstituta pecunia. quē sequit̄ Ang. in l. si qs postea. ff. de iudicijs, & in l. si ꝯuenerit. ff. de iurisdōne om. iudi. & ita intellige istū punctū, q qdē est multū difficilis: & do Abb. illū tangit, vt hic in c. cùm dilect⁹. in fi. de arbitris. Et idē dic in arbitratore, cui tp̄s non ꝑfigit̄ ꝑ rl̄am, q̄ vult, ꝙ ptās non arctata tp̄e, non finiatur, l. n̄ venditione. §. t pe. ff. de bon. autho. iud. possi. Et instātia nō perit corā eo, vt hic ꝑ Abb. Fallit ī casu l. fi. § sed & si qs. C. cōia de lega. s. in arbitratore dato in vltima voluntate, q hēt annū. Et ita illū tex. intelligit Bal. hic, & Ange. & Ro. in d. l. si qs arbitratu. Et Bal. in l. fi. in vl. col. C. de ꝯ̄h. empt. Et de instantia corā arbitro dic, ꝙ incipit nō à die ꝯpromissi, sed à die litis ꝯtest. vt ꝑ gl. in d. cle. quādiu. in fi. Sic intellige Bal. in c. si aūt. de rescri. ¶ Instantia in
23 † causis summarijs currit a: vt hic per Abb. & Bar. in d. l. properādū. §. & si q. dē. lȝ Abb. dicat, ꝙ non reperit tactū ī terminis, quē reprehēdit hic do. An. dicens, esse decisū ꝑ Bar. in d. §. & si qdē. adde Bal in l. 1. C. de iu. cal. cuius dictū ibi extollit do. Floria. dolēs ignorasse in facto, & refert hic do. An. in fi. Idē tenet Pau. de Cas. ꝯs. 289. in fi. Est verū, ꝙ Bar. in l. litibus. C. de agricolis & cēsit. li. 10. & Bal. in l. pactū. §. q prouocauit. in 10. q. ff. de pac. & Ang. Are. in l. ab executore. in prin. ff. de appel. & Bal. in l. ꝯsentaneū. in fi. C. quō, & qn̄ iudex. tenet ꝯ̄rium. Sed prima opi. est verior, quā sequunt̄ Cyn. Bal. & Sal. in d. l. properandū. in prin. & Bar. in d. §. & si qdē. ibidē dicentes, instātiā incipere à die, quo cœptū est cognosci. ¶ Limita hæc, dūmodò ꝓducat libellus, vel fiat litis ꝯtestatio, secus, si petit̄ executio simpl̄r, s̄m Bal. in l. 1. §. 1. ad fi. si qs ius. di. nō obt. vbi dicit, hāc esse opi. cōem aduocatorū, & sentit Ro. in repe. l. 1. C. de hære. insti. Sed dic, ꝙ ꝯclusio procedit absq; ista limitatione: qa l. properandū, pōt extendi rōne fauoris publici. Sic dr̄ de dispositione l. odiosæ, s̄m Bar. in l. si ꝯstante. in 9. q. primę par

a *Currit. Adde a do. Alex. de Imo. in cōs. 50. in 2. parte, vbi singulariter, & plenè.*

tis. ff. solu. mat. cum ꝯcor. quas dixi in c. trāslato. de ꝯst. Sed hic est eadē rō imo maior: vt ibi per Abb. Ergo, &c.

ADDITIO. ¶ *Et hoc expresse sentit Bal. in d. c. 1. C. de iu. cal. & Barb. hic in fine. Phil. Sym. Hoc addidi, qa per hoc in aliquo non est retardata celeritas impressorū.* Dicas tn̄, ꝙ ante litē ꝯtestatā, vel actū æqpollentem non currit instantia. Ita dicit Bal. in l. & post edictū. §. circūducto. ff. de iudicijs. dicēs, ꝙ ētsi decennio duraret qō legitimationis ꝑsonarū, nō currit instantia. qa hoc fit ante litē ꝯtestatā, l. ita demū. cū si. C. de proc. Pro hoc facit, qa in exceptionib. propriè nō est inductū ꝙ lis ꝯtestet̄. Dixi in c. prudentiā, de offi. deleg. ¶ Vltimo scito, ꝙ instantia statuti currens pēdente appellatione, nō currit pēdēte relatione, vel aduocatione facta ꝑ principē. Ita dicit Do. in c. cupientes. in prin. de elec. in 6. ꝑ gl. ibi in ver. immediata. quā valde nota.

SVMMARIVM.

1 *Prouincia an veniat appellatione ciuitatis.*
2 *Legatus duarum prouinciarum non potest subditos vnius prouinciæ trahere ad aliam.*
3 *Ecclesiasticus potest præscribere iurisdictionem temporalē, licèt laicus non possit præscribere iurisdictionem ecclesiasticam.*
4 *Sententia est modus transferendi possessionem in corporalibus ciuilem, & naturalem.*
5 *Pars maior licèt requiratur in electione officialis, tamen in reformatione requiritur consensus omnium.*
6 *Sētētia in possessorio an sit definitiua, an verò interlocutoria nu. 7.*
8 *Causę continentes dicuntur, quæ concernunt eandem rem, vt vnius cognitio confert ad cognitionem alterius.*
9 *Libellus an possit offerri ēt die feriata, id q; qualiter & quomodo. Super hoc vide hic quinque declarationes.*
10 *Appellari potest die feriata, sicut libellus offerri.*
11 *Feriæ an impediant causas ecclesiasticas.*
12 *Feriæ prosunt etiam non habentibus vineas.*
13 *Executio an possit fieri die festo.*
14 *Procedi potest die feriatæ qualicunque periculo imminente.*
15 *Recommendatio carcerati non potest fieri die feriata, quia non est ibi timor fugæ.*
16 *Lis de rebus breuissimo tempore corruptibilibus debet expediri ita celeriter, vt euitetur corruptio.*

CAPITVLVM XXI.
& vltimum.

SIGNIFICAVERVNT. ¶ Actor obtinens in possessorio nō tenet̄ rn̄dere in petitorio corā eodem iudice, si est prorsus diuersitas eiusdē fori. H. D. Io. de Imo. dicit in c. fi. de rerū ꝑmut. ꝙ Bononia. de qua fit mētio in tex. nr̄o in suprascriptione, est in finibus Lōbardię, Tusciæ, Romādiolę: Dom. vero in c. statutū. de rescri. in 6. dicit, ꝙ est in Romandiola. Et no. pro introitu materiæ
1 decretalis nr̄æ, ꝙ † aliqn̄ appellatione ciuitatis, (vt dn̄t hic Moderni) venit prouincia, vt est. tex. cū gl. in l. fi. C. de pręscrip. lon. temp. lȝ ꝯ̄ faciat c. Rodulphus. de rescr. qđ ipsi inducūt ad qōnem hic tactā per oēs, an c. neminem. 3. q. 6. sit correctū. In qua qdē qōne dic, ꝙ dictū c. neminem. nullatenus est correctū. Ita dicit do. Ioan. de Imo. in c. nōnulli. de rescrip. & in c. statutū. §. cùm verò. eo. ti. lib. 6. qa ille § & c. neminem. stare pn̄t, ergo succedit l. ꝑcipimus, C. de app. qcquid dicat Do. & Arch. in d. c. neminem. & do. in d. §. cùm verò. Ad istum tex. rn̄detur ꝙ hic fuit ex certa scientia Papæ, posito eo pro cōstanti, ꝙ ad hoc ut aliquid fiat ex certa scientia, non sit opus pręcisè vti illis verbis, Ex certa scientia. iuxta gl. in cle. 1. de iud. licèt ꝯ̄ sentiat glo. in clem. & principalis. de rescrip. de quo disputaui in d. c. nonnulli. de rescri. Non obstat c. 1. de ꝯstit. in 6. per quod dicunt hic Moder. ꝙ in istis quæstionibus facti non præsumitur certa sciētia Papæ, nisi appareat, quia fallit in factis notorijs, prout hic, nam situatio harum prouinciarū, de quibus hic, est verisimiliter omnibus nota, & per consequens, ipsi Papæ, & probant hic ipsimet Moderni inducendo verba tex.

nr̄i,& suprascriptionē, & tex. in c.olim, de iniur.simili
mō inducēdo iuxta singulare dictū Bal.in l.2.in fine.C.
q̄ sit lōga ɔsuetudo,vbi ꝓpriè limitādo dictū c.1.dicit n̄
ꝓcedere in ɔsuetudinibus vulgatis,& notorijs,& ibi in-
fert, ꝙ p̄scriptio Italicorū super mero imperio nō est ɔ̃
sciam imperatoris,qa est factū notorium,vbi latiùs per
eū.Et idē puto,vbi situatio ꝓuinciæ esset nota ipsi Papę
rōne ꝓpriæ originis,iuxta singula.dictū Bar.in extrauag.
ad reprimēdū.in verbo,nō obstantib.in fi.dū limitat di-
ctū c.1.non habere locū in dn̄o particulari,qui ɔsuetudi
nes dn̄i sui præsumit̄ scire. Quę duo incidenter no.¶Et
ista†amplia ex dicto dn̄i Abb.in c.nouit.in prin.de off.
leg.ēt in legato duarū prouinciarū,qui non pōt trahere
vnū de alia ad aliā,lʒ habeat duas ꝓuincias sub sua lega
tione,qđ puto mirabile,qa ambę dicuntur territorium
suū,& ideo,sicut ep̄s in oī parte territorij sui erigit tribu
nal.c.cùm ep̄s.de off.leg.lib.6.idem vr̄ dicēdū in tali le-
gato.Vnde cogita,nisi dicas, ꝙ ep̄s etiā non pōt erigere
tribunal,ita ꝙ subditi trahantur vltra vnā dietam data
latitudine diœcesis, vt voluit Pet.de Anc.in d.c.nōnul-
li.cum ɔcord. ibi datis,de quo dicetur ēt in c.sanè.j̄.tit.
proxi.¶Nota ex tex.ꝙ potestas in gn̄e fœminino signi-
ficat dignitatē,& potentiā:in masculino verò genere si-
gnificat ipsum prætorē: de quo vide hic per Mod. in 3.
notabili.& Paul.de Cas.in l.eū,qui.ff.de iurisd.om.iud.
vbi dicit,ꝙ ille ꝓpriè dr̄ potestas,q habet merū & mix-
tum imperiū,alij verò potius dicuntur vicarij, vel alio
nomine,vt puta rectores. ¶Nota monasteriū habere fa
cultatē eligendi potestatem secularem: & dic,ꝙ electus
ad officiū seculare pōt administrare sine cōfirmatione.
Ita dicit Bar.in l.pen.ff. de mili. testa. & in alio loco hic
per dom.Abb.allegato.Et nota,ꝙ ɔfirmatio est manife
stissimum signū superioritatis. Ita dicit Bal.in l.fi. C.de
legi.& habetur in c.qualiter.de elect.lib.6.¶No. etiā, ꝙ
3 †persona ecclesiastica pōt p̄scribere iurisdōnem tēpora
lem, lʒ laicus eɔ̃ non possit præscribere iurisdōnem ec-
clesiasticā spiritualē.Quod dicit hic Are.in 1.notab.esse
4 singulare. ¶In†istis incorporalibus sn̄ia est modus trās
ferendi possessionē ciuilem,& naturalē. Patet;quia lata
sn̄ia sine alio actu elegerūt,quę qdem electio est fructus
huius iuris, qđ non competit, nisi quasi possidenti,c.cū
ecclesia.de cau.poss. & proprieta. Ergo sola sn̄ia hic trā
stulit quasi possessionē:quod nota ad notata in l.permi-
sceri.ff.de acqui.poss. ¶No.in tex.ibi inutiliter,ꝙ electo
ad aliquod officiū tp̄ale non valenti officium exercere
currit tp̄s:nec sibi debet̄ officiū ēt pro tp̄e sequēti,ētsi ab
hoc deciderit sine sui culpa,vt hic p̄ do. Ant.& Abb.ni-
si pro illo tp̄e iterū eligeret̄. Et ē rō,qa factū, qđ dēt p̄sta
ri à persona electa in officiū,diuersificat̄ ex cursu tp̄oris,
cùm in hoc debeant̄ operæ personales, q̄ mutant̄ ex ip-
so cursu tp̄oris, vt hic p̄ eos: cùm aliæ sint operæ huius
anni, & aliæ sint operæ anni sequētis. l.si nō sortē.§.si li-
bertus.ff.de cond.indeb..& habet̄ per Bart.in l.si vno §.
cùm quidā.in fi.ff.loca.& Bal.in l.liberti libertæq;,C.de
ope.liber.,secus, vbi tm̄ ɔsideraretur ipsum factū,& nō
ipsę operæ,vt hic per Are. ita soluentē quoddā argumē
tum Ro.in l.si stipulatus. ff.de ver.oblig. de quo hic per
eū,quē videas. ¶Limita prædicta fauore libertatis, vel
piæ cāæ,in quibus ēt ɔsideratis operis restaurat̄ impedi-
to tp̄s,f̄m Rom.vbi s̄.& Are.hic argumēto l.Paul.§.Ca
ius.ff.de libera.cau.Sentit gl.& Bal.in l.1.C.si mancipiū
ita fuerit alienatū.Facit bene,qđ vult Bar.ī l.ꝓximè.§.1.
ff.de his,q̄ in testa.delen.vbi æquiparat
fauorē piæ causæ fauori libertatis a. *Et
hic ego multa addidissem, sed timui impresso-
res festinātes.*¶No.tn̄,ꝙ impeditus aget
ad interesse,lʒ nō restituatur.Ita dicit
Bar.in l.si vsumfructū mihi in bienniū.
in fi.ff.de vsufru. leg.cū istis vide Bar.ī
l.si prius.in 10. q.ff.de no.ope.nunc.&
do.An. in c.1.de eo,q mit.in pos.Et ad
de,ꝙ si pro primo semestri electus est potestas, & eo in-
stāti pro secūdo semestri electus est secūdus,ꝙ deficiēte
primo ēt ante lapsū sex mesiū,incipit currere tp̄s secun-
do.Ita dicit Lu.in l.fi.C.q admitti.p̄ illū tex.quē adhoc
f̄m eū alleg.Bal.in ɔclusionibus iuris,qđ fortè limitari
posset, nisi ex tali anticipatione secūdus p̄tēderet īteres
se,argumento eius,qđ no. Fulg.ibi dicendo,ꝙ lʒ dilatio
data reo inceptura post dilationē actoris incipiat acto-
re renunciāte suę,vt ibi p̄ eū:tn̄ fallit,vbi reus p̄tenderet
interesse. ¶Quid aūt,vbi pendente vno tp̄e simpl̄r ad-
dit̄ aliud,qn̄ incipiat f̄m currere, vide gl.in cle.2.đ ma-
gistris.in gl.in ver.sequentes.& Io. And. latissimè in c.
cùm in cūctis.de ele.Bar.in l.in senatus,in fi.ff.ad Turp.
cū ɔcord.Pau.de Cas. in l.siue pars.C.de dila.¶No.tex.
ī Auth.de defen.ciui.§. & si qdem.vbi qs nō pōt obtine
re magistratū vltra bienniū. & ad idē officiū vacare dēt
quinquēnio, ad aliud verò triēnio,in legatione aūt biē-
5 nio,l.1.& 2.C.de mune. nō cōtinu.¶Itē†nota,ꝙ quam
uis ī electione officialis sufficiat maior pars,tn̄ in refor-
matione reqrit̄ oīum ɔsensus. Tex.est in d.§.& si qdem.
in Auth.de defen.ciui.ibi,reluctāte nullo. de quo excla
mat Lu.in ru.de arbitris.ī 17. col.& ī singulari suo 662.
inci.Ad eligendū.& ɔsi.suo 352.inci.Quærit̄ primò,nū-
qd dn̄i Auignonēses. & Ang.in l.maiorem.ff.de pa.per
Lud.in singulari suo 97. incip. Heri fui interrogatus. &
Bar. in l.oēs populi.in 2.q.principali.ff.de inst.& iure. &
in l.qđ maior.ff.ad munci.ita limitans rl̄am,de qua ibi,
ꝙ factū à maiori parte valet, &c.Alias fallentias ad illā
6 rl̄am dixi in c.cùm oēs.de ɔst.Inquātū†dr̄ officia nō es-
se ꝑpetua, limita vt ꝓcedat in rectoribus assumptis per
electionē:secus in succedentib. iure hr̄ditario,f̄m Host.
& do.Ant.hic,p̄ c. lʒ.de voto.¶Limita secūdo in Impe
ratoribus,regibus, & ducibus,q de approbata ɔsuetudi-
ne eligunt̄ ad vitā,c. venerabilem.ad fi.de elec.f̄m p̄di-
ctos. Qui ēt tertiò limitāt in p̄latis ecclesiasticis,q ꝓmo
uent̄ duraturi ad vitā suā,f̄m prędictos,à quo vltimo vl
tra eos excipe tres casus. ¶Prim⁹,vbi Papa ɔfert ad tp̄s.
Gl.ad fi.in c.pastoral.7.q.1.& gl.in ver.ꝑpetuū.in c.1.de
capel.mona.li.6.Et inferior ab eo n̄ pōt.gl.3.ī c.si gratio
se. de rescrip.in 6.& est singularis,f̄m Bal.in Repertorio
Inn.in ver.Papa,& Io.de Ana.in c.si ɔstiterit.in vlt.col.
de accus.adeò ꝙ legatus hoc non pōt.Ita Car.ɔs.58.in-
ci.Proposita qō. in scđo dubio. ¶Secundus casus in cō-
mēda,de qua in c.nemo deinceps. de ele.in 6.¶Tertius
in prioratibus manualibus,de qb.in c.cùm ad monaste
riū.§.tales.de statu mona. & in cle.1.de suppl.negli.pręl.
cū simi. Probat ēt iste tex.singulariter f̄m Are.ꝙ sn̄iam
latā pro clerico à seculari exequit̄ eccl̄asticus absq; alia
ɔmissione primi iudicātis. Ex quo limita §. ɔ̃hentes in
c.1.de foro ɔpe.li.6.in fi.& l.cùm vnus.§.is q.ff.de bonis
autho.iud.possi. Tu ɔsidera duo. Primò,ꝙ in defectū iu-
stitiæ eccl̄asticus supplet, c.ex trāsmissa. & c.lʒ.j̄.ti.ꝓxi.
Scđò,ꝙ vt s̄.dictū est, sn̄ia hic transtulit exercitiū eligē
di,& p̄ electionē satis fuit sn̄ia executa,vnde impedimē
tū videbat̄ non in executione sn̄ię,sed in exercitio rei iā
executæ,& p̄ ɔn̄s, non vr̄ hic ꝓbari notabile Are. Et no-
ta vnū incidenter, qđ dicit Imo.in c.significantibus.de
offi.dele.vbi dicit, ꝙ clericus litigās in foro seculari cū
laico,si appellet,dēt appellare ad superiorem aduersarij
gradatim.¶In gl.2.hic in fi.dic,ꝙ † sn̄ia in possessorio ē
quasi diffinitiua.Gl.in c.ɔsultationib⁹.de off.deleg.non
habēs similē,f̄m Do.2.q.1.in Sūma, & in §. sūt quorū.
2.q.6. Est tn̄ interlocutoria, vbi ēt sperat̄ qō petitorij,vt
in casib⁹,de qb.hic p̄ Abb.& ēt latè p̄ Imo.in c.cū venis
sent.in ver.soluit Inno. de insti.& do.Ant.ɔs.6.inci.An
sn̄ia dationis in solutum.& Lud.in Rub.ff.de re iud.Dic
tn̄,ꝙ regulat̄,prout diffinitiua: vt hic per Docto.Bene fa
cit gl.in ca.fi.in ver.inanes.de elec.in 6.& quod no.Bal.
in l.minoribus, C.de his,qbus vt indig. dicens signāter,
ꝙ clem. appellāti. de app.non ꝓcedit in interlocutoria
habente vim diffinitiuæ, qa effectus sn̄iæ præponderat
nomini.Quod dicit esse nota.dignū. Sequit̄ Car.ɔsi.72.
inci.Titius.ver.Nunc sum in primo,& 5. dub.Et idē ip-
se no.in d.cle.appellanti.ver. nono q̄rò.& in cle.fi.in fi.
2.q.eo.ti.Idem Bal.in l.hac edictali. C. de secund.nupt.
& in l.per hanc.C.de tempo.appell.& in l.arbitro.ff.qui
satisdare cogan.& Sali.in l.post sententiam. C.de sent.

a Libertatis. *Ad* a
*de idem tenentem
do. Soci. in consil.
115.inc.Non po-
test negari. ver.1.
ꝙ licet.circa fi. 1.
parte,char.285.*

ADDITIO. *Modos cognoscendi alias sententias, quando sint interlocutoriæ & quādo diffinitiuæ, vide per Mode. satis accurate in c. cum cessante, de ap. in vlt. char. & Lud. in certo tractatu posito in rub. ff. de re iud. in aliquibus lecturis. Vide nouissime do. Fel. in ru. infra de re iu. Hic alia addidissem, sed obstant iurgia imprimentiū ꝓperantium nimis, vt haberent opusculum hoc in initio studij, vt possent implere bursas. Phil. Sym.* ¶ In gl. 2. Prima concl. sit, ꝙ il-
8 læ † dicuntur causæ ↄtinentes, quæ ↄcernunt eandem rem, & vnius cognitio ↄfert ad cognitionem alterius. Iō possessorium, & petitoriū dicuntur causæ ↄtinentes, vt dicit gl. 2. in c. j. de cau. pos. & ꝓprietatis. ¶ Secunda ↄclusio, ꝙ lз tales a causæ non debeāt diuidi, tn̄ ꝓcessus eas diuidens factus parte non opponente, valet. Ita dicit singulariter In. in c. cum M. Ferrariensis. in fi. de ↄst. & ibi dixi ī ver. extra gl. & Ab. hic limitatur. ¶ Tertia ↄclusio. Diuidi possunt istæ causæ, vbi actor & reus sunt diuersi fori. Tex. est hic reputatus singularis ꝑ Legistas in d. l. nulli. C. de iudicijs. Intellige hoc vbi diuersitas fori pōt allegari ab eo, q ↄuenitur, allegant pro se regulam c. cum sit gn̄ale. de foro ↄp. secus, si ipsemet agat de vna, qui egit in alia, vt hic singulariter ꝑ Ab. Reliqua dic, vt ꝑ Doc. præcipue Ab. in d. c. 1. de cā pos. & propr. ¶ In gl. fi. in verbo, vindemias. ¶ No. ex ea,
9 quòd † potest libellus offerri die feriata, vt in locis hic allegatis per Abb. & Modernos.

a Tales. *Adde tu quòd etiam super pluribus actionib. diuersis coram varijs ordinarijs qs non est trahendus. Ita tenet glos. no. in c. fi. de rescript. in verbo, literas. & ibi domi. Ab. ponderat illam glo. ad hoc.*

ADDITIO. ¶ *Adde gl. in §. quid si per viginti. in uer. comparare de electio. lib. 6. gl. & Bal. in l. iure mariti. C. de adult. Bal. in l. diuus. ff. de ferijs. Bal. in c. fi. de ferijs. gl. in c. per scripta. 2. q. 8. Fede. cons. 11. Bald. in reper. Inn. in ver. citatio. §. 27. & in l. veteranus. C. quando prouo. non est neces. circa med. Bar. & Bal. in rub. C. de in ius vocan. Host. in summa. de ferijs. § Quid in eis versic. licet quolibet die libellus per §. sexaginta allegatum in gl. cui non videtur obstare responsio Ioan. An. & Abb. hic & Maria. qui eos sequitur in c. j in vlt. col. de libel. obl. quia licet ille §. loquatur in accusatione temporali, tamen non præsupponitur ibi quod finis temporis adeo instaret prope tempus feriatum, ꝙ peritura fuisset facultas accusandi. Ergo nihil speciale ibi, vt recte per Bar. ibi. Nec etiam obstant rōnes Abb. & aliorum, quia sedantur ex declarationibus statim dicendis. ¶ Prima declaratio. Diebus feriatis in honorem Dei nō procedit ista conclusio. Bar. in l. nec quicquam. §. vbi decretum. ver. de plano. ff. de offi. procu. et in extrauaganti, ad reprimendum in ver. de plano. ꝑꝑ regulam l. fi. C. de ferijs. in c. placita. 15. q. 4. vbi cessatur ad istis omnibus distrahentibus à diuinis: & de illis non fit mētio de iure fforum. Ideo de illis non dicit d. §. secundum Bar. quicquid dicat Ang. in d. §. sexaginta. ꝑꝑ rōnes Abb. hic hoc casu militantes. intellige, nisi res vel actio periret, prout fatetur Ioan. An. in d. additione. Pro quo faciunt late infra dicenda Et cogita, quid in ferijs repentinis, propter gl. in ver. ob necessitatem, in clem. sæpe. de ver. sign. æquiparantem eas ferijs diuinis. ¶ Secunda declaratio. Licet oblatio libelli possit fieri iudici, nō tamen parti. Hostien. de libel. obl. §. vtrū libellus. Et vlt. col. ver. itē, quia diebus feriatis. do. Ant. hic, & latius in c. 2. de libel. obla. Et ꝙ ista differant, ꝓbat pulchrè l. libertus aduersus. ff. de in ius vocan. per quam dicit ibi Bal. ꝙ statutum puniens opponentem aliquam exceptionem, non comprehendit producentem eam iudici parte non citata. ¶ Item facit dictum Bal. in l. 1. ff. de in ius vocan. vbi dicit, ꝙ oblatio facta iudici non est de processu & solemnitate. Et sic cessat alia ratio Ab. hic. ¶ Tertia declaratio. Licet simplex oblatio libelli stans in meris finibus ꝓductionis factæ iudici posit fieri die feriata, tamen vbi requiritur petitio & ꝓ ista sufficit libellus absq; alia litis contestatione, secus est. Ita dicit Bal. in d. l. 1. ver. sed quinto oppono. C. qui admit. Exēplū in petenda bonorum possessione, iuxta l. fi. C. eo. ti. q̄ petitio plus operatur, q̄ sola libelli productio: quia habet vim quasi litis contestatæ, cū ibi non sit aduersarius. Ad idem allegant Mod. Bal. in l. 1. C. quādo libel. prin. vbi dicit, ꝙ si ex forma statuti requiritur aliquis processus in productione libelli, non poterit die feriata produci, & dicit se audiuisse in scholis, ita obtinuisse do. Ant. de monte Vbiano: pro quo allegant Ang. in l. 1. ff. de ī ius vocan. vbi dicit, ꝙ productio libelli facta die feriata in causa inquisitionis non inducit litis pendentiā. & ita dicit iudicatum fuisse Perusii in ardua causa. Adde Bal. in l. seruum quoque. §. publice. ff. de procu. vbi dicit, ꝙ si ex forma statuti oblatio libelli habet vim litis contestatæ, non potest fieri die feriata. Adde Lud. in d. l. pen. ff. de in ius vocan. vbi ponit hanc declarationem. ¶ Quarta declaratio. Licet in ferijs inductis à superiore communi valeat dicta productio, non tamen in ferijs statutarijs. Bal. in l. 2. in lectura antiqua. ff. si quis in ius voca. ex quo statutum non excipit istum actum. Sed intellige, prout sentit idem Bal. in l. 1. §. j. ff. de fer. videlicet, vbi statutum inducit ferias in honorem Dei, secus in alijs Facit, quia statutum interpretabitur, prout ius commune, nec erit inutile, quia operabitur in alijs actibus. ¶ Quinta declaratio. Qua ratione potest produci libellus, eadem ratione & exceptio. Ita Bar. in d. § sexaginta. & Spe. de dilatio. §. 1. in ver. Sed pone iudex. do. Ant. in c. quoniam contra, in 1. col. de proba. in c. pastoralis, de excep. Ang. in l. ꝓcipimus. §. huius, in fi. de appel. Bal. in d. ver. de plano. Facit regula, non licet. de reg. iu. in 6. & quod no. Bar. in l. 1. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. vbi dicit, ꝙ vbi licitum est nunciare nouum opus die feriata, ita est licitum producere petitionem remissionis ipsius nunciationis die feriata. ¶ Sexta declaratio: Quòd*
10 *† sicut potest produci libellus in principali die feriata, ita etiam die feriata potest appellari. Tex est cum gl. & omnes in l. 1. C de ferijs. Glo. in c. appellatio. de appel. in 6. in ver. lecta etiam in honorē Dei. secundum do. Ant. & Abb. in c. fi. de ferijs. etiamsi statutum prohiberet die festo contractus & placita fieri. Anch. cons. 361. inci. Visa plene facti narratione Et sicut potest appellari die feriata, ita ēt appellatio admitti. Ita Sal. in d. l. 1. Quia concessis extremis conceduntur media. Ita etiam & libellus appellationis offerri. Sal. vbi suprà, & Anch. in consilio superius allegato. Philippus Symoneta.*

¶ Cętera sunt in locis ꝓdictis latius. ¶ In causa vniuersitatis licite allegant̄ istæ feriæ, vt hic ꝑ Ab. Rō, q a licet ipsa non sit occupata in istis, tn̄ occupant̄ aliæ personæ sibi necessariæ, vt pura aduocati, & testes, &c. vt hic per ipsum Ab. & Doc. ¶ Adde Bal. ī l. custodias. in ver. q̄ro de le. ff. de publ. iu. vbi dicit, ꝙ istæ feriæ ꝓsunt ēt carceratis non ꝑꝑ eos sed ꝑꝑ personas auxiliantes, licet in criminalib. statuta velint, ꝙ ꝓcedat̄ in istis ferijs. ¶ Adde glo. in l. j. ī ver. occupati. ff. de ferijs, q̄ ponit ↄclusionem istā. Limita in ꝓcuratore, cuius principalis est in partib. remotis, vt hic ꝑ Ab. Adde gl. in l. sꝑ. §. diuus Adrianus. in ver. seruiant. ꝑ illum tex. ff. de iure immu. q̄ dicit ꝙ qui non occupatur, pōt vocari in ius tꝑe feriato. ¶ Et adde Host. in ti. de feriis. §. fi. ver. in causa tn̄, q̄ moui. vbi dicit, ꝙ de ↄsuetudine curiæ Rom. nō admittit̄ exceptio talium feriarum ꝑꝑ messes, vel vindemias, s̄m Spe. in ti. de feriis. §. 1. ver. pen. ne existentes in curia cum sumptib. fatigent̄ diutius. Considera, quid sit in cā ciuiū Ro. ¶ No-
11 ta sꝑ, ꝙ † istæ feriæ non impediunt causas ecclæ, vt hic per Ab. ↄ̄ do. Ant. hic. & in c. fi. de feriis. Et istud ↄsonat æquiparando ecclam fisco, c. quid ergo. 23. q. 4. Limita, nisi ecclesia ↄuenta nollet vti istis ferijs, vt hic per Doc. Ex quo no. ꝙ generalis ↄcessio in fauorem ita operatur, si priuilegiatus velit. Adde notabile dictum Ang. in l. fi. ff. de ap. reci. vbi dicit, ꝙ illa lex, quæ dicit, ꝙ à sn̄ia super annona militib. danda non appellat̄, est vera, si sn̄ia dicat, ex causa esse dandam: secus, si non, vt ibi per eum Simile dicit Rapha. in l. j. §. nunciatio. ff. de ope. no. nun. ꝙ l. publicas. C. de fer. non ꝓcedit, vbi fiscus ↄuenit̄. Simile Pe. de Anch. ↄs. 141. inc. Super ꝓdicto dubio. vbi dicit ꝙ si ↄ̄ctus redditur nullus altero ↄ̄ueniente, quia sic partes ↄuenerunt, intellige, nisi ille q non ↄ̄uenit, velit ↄ̄ctum valere. Facit l. 2. ff. de l. commissoria. Simile dixit Ab. in c. quemadmodum, de iureiu. ꝙ licet vxor adultera, possit expelli à marito, iuxta c. porro. de diuor. hoc verum est marito volente. Facit gl. magna, in fi. in c. si. de ↄiug. seruo. Item gl. in c. si qs acceperit. 33. q. 2. Facit gl. in l. eleganter. ff. de dolo. q̄ dicit, ꝙ valet ↄ̄ctus dolo initus volēte decepto. Sequit̄ Abb. in c. cum dilec. de emp. & vend. Facit gl. in l. j. C. de test. q̄ dicit, ꝙ testis domesticus aduersarij mei cogitur testificari me volente. Facit dictū Io. And. in c. series. de test. vbi dicit, ꝙ in cā mr̄imoniali publicatis testib. possunt alij produci, nisi testes producant̄ ↄ̄ mr̄imonium. Facit dictum Pau. de Cast. cons. suo 206. vbi dicit ꝙ Iudæus non potest cogere quem ad vsuras post tempus, quo pignus potuit poni in sortibus, & si Iudæus excipiat, ꝙ non posuit, quia nō fuit facta solita solennitas,

lennitas, replicabit debitor, ꝙ non currat, qa fuit inducta in fauorem debitorum, vt ibi ꝑ eum. Facit dictum Bar. in l. 3. §. si emancipatus. ff. de bon. pos. ꝯ. tab. & Bal. in l. si Rufinus. C. de test. milit. vbi dicit ꝙ statutum disponens ꝙ scholares tractent vt ciues, intelligit, si velint. Recipiũt hæc q̃dam ꝯria, de quib. ꝑ Bal. in l. q̃d fauore. C. de legib. Generaliter, q̃n liceat renunciare fauori, dicet in c. si diligenti. ꝛ. ti. prox. de foro ꝯp. Et adde, ꝙ inducta in pœnã, nõ debent prodesse, vt dixi s̃. eo. ti. c. intelleximus. ¶ Pro

12 sunt † istæ feriæ ẽt non habentib. vineas, vt hic ꝑ Doc. Adde tex. in l. ligni appellatio. §. lignorum. ff. de le. 3. per quem dicit ibi Bal. ꝙ hoĩes, qui non colligunt nisi castaneas, vtent̃ istis ferijs messium, ex quo non colligunt nisi castaneas, ꝑ illum tex. vbi appellatione lignorũ, veniunt ea, q̃ in Aegyto ꝯburuntur loco lignorum, sicut arundineta, herballæ quædam, vepres & spinæ. Item adde Inn. in ca. fi. de ferijs. vbi dicit, ꝙ in locis sterilibus non colligentibus panem, nec vinũ, occurrunt istæ feriæ tp̃e quo ea commodius emuntur. ¶ Contra Abb. dicentem, ꝙ

13 † executio nunq̃ dẽt fieri die festo, facta tñ tenet: obstat, qa si non dẽt fieri, retractabit̃ parte instante, iuxta ca. nõ solum. de app. in 6. & l. j. ff. nil noua. appel. pend. Ita dicit Are. hic tenere Modernos. Item ꝯ Ab. facit l. oẽs in fi. C. de ferijs. vbi est ſpãle in dieb. Paschalibus, quod nulla ꝯpulsio fieri possit. Ergo secus ĩ alijs ẽt diuinis. Item ꝯ Ab. ꝙ commissio de exequendo possit fieri die festo, probat l. actus, C. de ferijs. vbi potest exerceri iurisdictio voluntaria. Ergo & committi executio, q̃ non requirit causæ cognitionem. Sed pro do. Ab. allegat Bal. in l. in minorum. C. in quib. cau. in integ. rest. no est neces. vbi simplr̃ tenet, nullam executionem posse fieri die festo. Idem in distincte sentit Bar. in d. l. oẽs. C. de ferijs. secus ĩ feriis humanis. Et idem tenet Bar. in §. debitorem. allegato hic ꝑ Ab. Concorda ſm ꝑdictum Are. hic dicentem, ꝙ aliq̃n missio reqrit partis citationem: & tunc obstant oẽs feriæ diuinæ & humanæ. Fallit, vbi res periret, vt hic. Aliq̃n verò ꝯmissio non requirit citationem, q̃d q̃n fit, remittit hic ad dicta ꝑ eum s̃. & tunc dicit ipse, ꝙ opinio Federici allegati hic per Abbatem vr̃ simpliciter vera, ꝑ tex. in l. actus. C. de feri. nisi illa lex, vt dicit ipse, itelligeret in ferijs, q̃ non sunt in honorem Dei, tunc. n. videret vera distinctio Ab. ſm eũ. Aliq̃n vero, ꝙ sit ꝯmissio de ipsa nuda executione tm̃, & tunc q̃d põt fieri in oĩb. ferijs, ꝑterquam in diuinis, nisi res periret. Et non obstat dicta lex, oẽs. C. de feriis. qa r̃nde, vt hic ꝑ ipsũ. Adde istis Do. in c. sicut. 2. q. j. vbi sequit̃ ad literã additionem Io. An. de qua s̃. de quo latissime ꝑ Ro. in l. 1. §. nunciatio. ff. de op. no. nun. Pau. in l. pe. ff. de feriis. Et dum dr̃, nudam ꝯmissionem fieri posse in reb. adiudicatis, limita, nisi reus ꝑsens, vel forte aliter citatus aliq̃d opponeret ꝯmissioni vel executioni, iuxta l. fi. C. si ex falsis instru. & nota. in l. 1. C. de iu. & facti igno. qa tunc, cum exigatur cãæ cogni

14 tio, secus erit, ſm Ro. in dic. §. nunciatio. ¶ Propter † periculũ moræ ꝓcedit̃ die feriata qualicũq;, vt hic ꝑ Doc. Adde Pe. de Anc. ꝯs. mihi 117. inc. Vnus ex ꝓcuratorib. Baldassaris. & Pau. ꝯs. 37. ad fi. vbi dicit, ꝙ suspectus de fuga p̃t capi die festo [a], quem videas oĩno, qa pulchre loquit̃. Non obstat, si diceret, partes nequeunt expresse renunciare feriis diuinis, ergo nec tacite, qa r̃ndet Marianus ꝯs. suo incipiente, Primo oportet. ꝯcordãs cũ ꝑdictis, ꝙ suspectus de fuga nõ gaudet feriis, nec indultis legalib. qb. iltrueret ad fugã. Adde Pe. de Anc. in ca. vbi periculu. §. ꝑterea, in 1. col. ver. itẽ q̃d Papa ꝯcedit. de ele. li. 6. & Bar. ĩ l. dies. C. de fer. Bal. Inst. de ac. in prin. & in l. j. C. q bonis cedere pos. vbi dicit, ꝙ bãniti, q nondũ recesserũt, p̃nt oĩ die capi, qa ip̃ sunt suspecti de fuga. Imo dicit Bal. in c. fi. in vlt. col. de fer. ꝙ ẽt die solennissimo, puta Natiuitatis, possunt ista fieri. De quo dubito, qa q̃d licet causa

a Die festo. Adde dom. Alexan. de Imo. in l. si fideiussor. §. si satisdatũ. qui satisdat. cog. Quod tamen intelliges, vt cogatur cauere de iudicio sisti finitis ferijs, arg. l. si adulteriũ cum incestu. §. fi. ff. de adulte. secundum Pau. de Cas. in l. 1. in princip. ff. de fer. & in suo consi. 38. Et adde dom. Alex. in consil. 107. 4. parte.

necessitatis in diebus festis, non licet in talibus, de quib. supra cap. licet. de fer.

ADDITIO. *Ad hęc vide multa similia per Fel. in c. pe. ad fi. de constit. & aliqua etiam per eum in c. cum inter R. col. 9. in ver. limita secundo, de except. & Bar. consi. 103. & Feli. in c. de cætero. ad fi. & seq. de re iu. & Bar. cons. 9. vol. 2. & Bal. in l. 2. 15. col. C. de ser. & aqua. & Alex. in consi. 136. in 1. vol. & Anch. 192. in col. j. & seq. & Bal. in c. ex rescripto. de iureiuran. & dom. Prepo sit. in c. ius gentium. in disti. 1. & vnum verbum per Ro. cons. 242. & Pan. in c. 1. de iu. col. 13. & Alex. cons. 74. in 2. vol. Bal. in l. pen. C. de pigno. ac. Alex. in l. diuortio. ff. soluto matrimo. & in l. 1. §. si. ff. de ope. no. nun. & adde do. Ioan. de Ana. cõs. 55. col. 1. Phil. Sym.*

¶ Vbi licita est captura, est ẽt licita sequestratio. Bal. in l. 2. in vlt. col. C. de ꝓhib. sequestra. & in l. dies. in prin. C. de fer. & ibi dicit, ꝙ captura p̃t reuocari die feriata, si facta sit die feriata. Alle. gl. tritam in simili in l. si minor. ff. de euic. Sed caue, qa gl. cũ ꝯcord. loquit̃, vbi fuit erratũ faciendo aliq̃d die feriata, qa eadem die reuocare nõ est error, secus ergo vr̃, vbi non fuit erratum, prout in casu nostro, quia esset error ꝯmittere relaxationem tali die.

ADDITIO. *Et quia hic allegatur gl. in l. minor, ff. de euic. vide ad illam in simili Ro. cons. 69. col. vlt. & 158. in prin. & 220. col. 2. in prin. & 320. col. 2. ad fi. Raph. Comẽ. 146. col. 1. ad mediũ, Alex. consi. 5. col. pen. versi. item si probatum est, vol. 2. & in l. 1. §. nunciatio. in versi. & inducitur hæc materia. infra de oper. noui nũ. & in l. si pacto, quo pęnam. col. 1. C. de pac. Maria. Soci. in tracta. de citatione, arti. 7. in ver. vicesimus casus, cum seq. Panor. cons. 81. col. fi. in 2. dubio, vol. 2. & Ro. 220. col. 1. & 2. ad finem & sequen. & ꝯm. 128. col. 1. & Card. in simili, 96. in fi. & Are. 20. col. fi. Bar. in c. si quis presbyterorum, col. pen. de rebus eccl. non alien. Pan. in c. quia clerici. in 2. notab. de iurepatro. Fel in c. nihil, in versi. 29. de pręscript. & glo. in c. tuarum. in glo. penult. de priuileg. & Bal. in c. ab excommunicato. ꝑ illum tex. ibi. de rescrip. & Are. in c. examinata. ad fi. de iudic. vbi limitat istam glos. quæ loquitur in tenuta data de facto, vt non possit renunciari parte non citata. Vide Ro. cõs. 158. & vide aliquid etiam in simili per Fel. in c. ecclesia sanctæ Mariæ, in ver. sexto no. & col. seq. in ver. vltimo no. de const. & in c. ex parte. in vlt. no. de testibus, & Bar. cõs. 51. vol. 1. & col. 28. & seq. & Fel. in c. cũ olim. col. 8. de re iudic. & Barba. cons. 7. vol. 2. Philip. Sim.*

15 ¶ Limita † ẽt ista ex dicto notabili Bal. in auth. ei, C. de bonis auth. iu. possiden. vbi dicit, ꝙ recommendatio carcerati [b] non p̃t fieri die feriata, quia ibi non est timor fugæ, quem videas omnino. ¶ Ista intellige, nisi causa ꝑ quã debitor allegatur suspectus, aduenisset tempore ꝯctus. Ita Bar. in d. l. dies festos. do. An. in c. fi. de feriis, qa si ꝯditio debitorum non est mutata, imputet sibi creditor, vt ẽ bõ. tex. & ibi pulchrè Bar. ĩ l. si creditores, ff. de priui. credit. & in c. si ꝑ sterilitatem. de loca. ibi, tempore locationis.

b Recõmendatio carcerati. Adde tu, vtrũ incarceratus ad tp̃s, vel pro vna causa possit recommendari pro alia causa, vide Bart. in l. sed eximendi. ff. ne quis eum, qui. Adde Bald. in d. authen. ei, qui. & in l. legata generaliter. ff. de legat. 1. Imo captus in domo propria pro debito fisci & incarceratus poterit pro debito priuato recommendari. Ita Barto. in l. cum eo. ff. ad l. Iuli. pecul.

ADDITIO. *Adde hic Alex. cons. 19. 3. volum. & vide per Fel. aliquid in ca. quod ad consultationem. de re iudi. & Barba. cõs. 52. vol. 2. Philipus Symoneta.* ¶ Limita, nisi tp̃e ꝯctus debitor potuisset haberi pro suspecto, tñ contrahens hoc ignorabat, ut qa erat mercator magni crediti, non tñ soluendo. Ang. in d. l. si creditores. Sentit Bal. in l. q̃tium. ff. de pigno. Vel si erat pauper tunc, & non soluendo, & creditor ignorabat. Et in dubio p̃sumit eũ approbasse. Et q errorẽ allegat, probet. Pau. de Cast. in l. ẽt §. 1. ff. sol. matr. per l. 3. ff. de fideiusso. ¶ Item prædicta limitadũ modo periculũ in mora sit cũ peremptione rei, secus, si sola iurisdictio periret, vt statim dicet̃. Nã Are. hic allegat Bal. in l. properandum. §. sin autem vtraq;. in fi. C. de iud. vbi dicit, ꝙ si iurisdictio iudicis delegati expiret, & instantia non, non dẽt procedi die feriata. Facit l. si de meis. ff. de arbi. §. fi. ibi, licet arbitro, q̃d non licet iudici. Vide Io. And. in Spec. de fer. §. sequit. ver. pen. vbi dicit ꝙ finiente iurisdictione procedi potest ferijs rusticis, dũ

modò iudex nõ fuerit in culpa: in feriis ãt diuinis nullo
mõ.Ita intelligit dictã.l.ſi de meis. §.fi.& iſtud ꝯſonat,
qa non apparet in d.§.fi.ꝙ periret aliud,q̃ iuriſdictio.Et
hanc opinionẽ ſequit̃ do.Ant.& Imo. in c. de cauſis.de
off.deleg.& do.Abb.hic in lectura antiqua,ſ.Parmenſi.
Et eo caſu, quo procedi non põt, ſi tñ ẽt inſtantia peri-
ret,ꝓcederetur,ſm Abb.hic,Cuius dictũ haberẽ pro in-
dubitato, vbi inſtantia eſſet præfixa ẽt iuriſdictioni. qa
tunc verũ eſt dicere, rẽ perituram . Sed vbi periret ſola
inſtantia,& ſic ſolum acta, fortè eſt dubiũ,cùm non pe-
reat ius partis,& iudicis exequẽtis.Fauor.n.diuinus mul
tum deberet præponderare iſtis. Cogita.¶Ad hæc vide
16 Bar.in l.j.ff.de glande leg. vbi dicit, ꝙ† lis de reb.breuiſ-
ſimo tp̃e corruptibilibus, dẽt expediri adeo celeriter,&
leuato velo,ꝙ euitaret̃ rerum corruptio.Circa qđ vide
oĩno,q̃ dixi in c.eccl̃ia.ſuper gl.fi.de ꝯſti. ¶Ad fabrum
impediẽtẽ ſcholas,dic vt per Abb.Adde Spe.in ti.de fe-
rijs.§. ſeqtur. ver.ſed ſi magiſter.Hoſt.eo.ti.§.fi.ver.qd ſi
magiſter.do.Abb.in c.bonę.el j.de poſtu.pręl.Facit tex.
aureus in c.præcipimus. 17.q.2. vbi iubet̃ moueri bapti-
ſteriũ,qđ erat ꝓpe chorum cum diſtributione officij, vt
ibi erigat̃ altare,ne locus calcetur pedibus.Ex quo idem
fortè eſſet de fabro exiſtẽte ꝓpe eccl̃am. Adde Bal.in l.
j.C.ſi de moment.poſſ.vbi dicit,ꝙ a ſnĩa lata pro ſtudio
nõ appellatur:qa ſtudium dilationẽ nõ patitur.l.fi.s̃.de
app.recip.Pro iſtis facit, qa lꝫ proprietas ripæ ſit haben-
tium prædia ibi ꝓpè,§.riparum.Inſt.de rerum diui.tñ ni
hil põt ibi erigi, qđ impediat nauigantes, l.j.in prin. ff.
de flumini. idẽ dicas de ſcholari litigante cum ſocio, q
in camera proxima altè legendo ipſum impedit,vel ali
ter.Ita Spe.in ti.de iud.§.gñaliter.ver. hoc ẽt nota.Item
doctor non debet deſiſtere à legendo,licèt ſcholares vo
ciferarent.Ita Ludo.in l.j.ff.ſolu.matr. Allegat glo.quæ
ſatis probat.in cap.ſcimus.44.diſtinct.Felin. Sand.

Explicit ſolennis Lectura dom. Felini Sandei
ſuper titu. de iudicijs .

De foro compet. Tit. II.

SVMMARIVM.

1 *Coram iudice incompetenti qualiter debet pars proteſtari ante quàm reſpondeat. Vide in rubrica.*
2 *Exceptio incompetentiæ fori ſemper opponi poteſt,etiam ſi dicatur non poſſe dici de nullitate. Et vide ampliationes hic & fallentias,in num.3. uſque ad cap.1.*

¶XXXIII. Caſus,quibus nõ attenditur ꝯpetentia
fori,ponunt hic aliqui Mod.magis laborioſi q̃ ſubtiles,
¶Cxix. modos,qbus quis ſortitur forum,ponit hic do.
Marianus: & qa de quolibet remittit ad loca ſua, iõ ſit
tibi ꝓ tabula.¶Et vide Spec.de ꝯpe.iud.adit.§.j.vbi po-
nit lix.¶Itẽ adde do.Ant.conſ.19.inci. Quia hic agitur.
ver.ad tertium vbi dicit,ꝙ habens ex priuilegio ſpectan
tia ad forum epiſcopi, nedum habet ꝯtẽtioſum forum,
ſed etiam pœnitentialem, & conſequenter caſus reſer-
uatos epiſcopo. Ex quo limita, quod dicit hic Abb.
¶Itẽ ſcito tria fundamenta introductoria. Primum:
1 ꝙ ꝯuentus in foro incõpetenti,ſi ante quã rñdet,prote-
ſtet̃,qđ ꝑ actum factum,vel fiendum, nõ intendit ꝯſen-
tire in iudicẽ vt iudicẽ,ſit cautus,vt addat hoc verbum.
Niſi q̃tum de iure teneor.aliàs hoc nõ dicẽdo põt ut cõ
tumax puniri, & dr̃ fatuè ꝓteſtari.Ita dicit Imo.in c.Cu
mana.poſt med.de ele.Et Ang.l.non vr̃.la 2.ff.de iud.di-
cit ſe allegaſſe ꝯ magnum virum,q ex hoc fuit iratus:&
exclamat Imo.in c.cùm M.in pe.col.de ꝯſti. & ſequunt̃
alij quos ibi accumulaui in 3.pte, ꝓteſtationis,ver.quin
ta ꝯcluſio.Ibi vide.¶Scđm fundamẽtum. ¶Vbi iudex
eſt ꝯpetens,tñ modus procedẽdi eſt adeo incõpetens,ꝙ
ibi nõ põt eſſe iudicium. põt dici de nullitate proceſſus
qñcunq; etiam poſt ſnĩam.Ita Bal.poſt Iac.Butr.in l.lꝫ.
ver.iuxta hoc quærit. C.de procur.loquens de iudice in
quirente in caſu ꝓhibitio,cui reus põt dicere, hic nõ eſt
iudicium,qa nõ poteſtis eſſe iudex & accuſatore, iuxta
c.forus.de ver.ſign.Et iudici dicenti, ꝙ in inqſitione eſt
loco accuſatoris,replicabit̃ hoc verũ in inquiſitione va
lida,qđ nõ eſt ibi.nec dicet̃ pars tacens ꝓrogaſſe iuriſdõ
nem,qa vbi eſt defectus pſonæ,vel iudicij,non cadit ta-
cita ꝓrogatio,ſicut nec expreſſa, vt ibi ꝑ eũ . ¶Tertium
2 fundamentum.¶Exceptio† incõpetentiæ fori ſꝑ oppo-
ni p̃t,ẽtſi dicat̃,non poſſe dici de nullitate.Gl.fi in cle. r.
de ſeq.poſ.& fruc.q̃ trita eſt,& ibi Car.in pe.col.eam ſin
gularem dicit,& ſe neſcire alibi:& ibi Pe.de Anc.dicit,
ſępe audiuiſſe ſe Bal.dicentem, ſcribendã eſſe literis au-
reis.Sequunt̃ multi,quos ꝑ te inuenies.¶Amplia, ẽtſi di
ceret̃,nulla ſpecies nullitatis admittat̃.Ita Pe.đ Anc.ꝯſ.
271.inci.De titulis criminum in pe.col.ad fi.& in fi.col.
¶Scđo amplia,ẽtſi partes iuraſſent nõ dicere de nullita
te ſnĩæ,vel laudi,qa iſtã dicere pñt.Ita Ang.ſtupendè ꝯſ.
mihi 218.inc.In Dei noĩe:viſa narratione facti.in fi.Se-
quit̃ Philip.de Peruſio in c.dilecto.de app.q. 50. & q.52.
¶Fallit primo in caſu in cle. j. de re iu. vt ſen.ibi glo.in
ver.pendere,q̃ ita adapta Imo.in l.ſi expreſſim.de ap. &
Lud.laborioſè in l.de pupillo.§ q opus.de ope. noui nũ.
3 ¶Scđo fallit,vbi actus † factus ab incompetenti eſt ꝯfir
matus à ſuperiore ꝯpetenti In.in c.poſt med.de ꝯfir.vti.
vel inut.Pro cuius intellectu vide optimè do.Ab.in c.ca
q̃.in vlt.pagina,de re iu.Et inuenies, qualis dẽt eſſe ꝯfir-
matio,& qualis ſuperior,& alias dixi in ca. qualiter.el j.
de ac.fal.5.¶Tertio fallit, niſi ſtatutus eſſe terminus ſpe
cificè ad ꝓponendam declinatoriam defectus iuriſdõ-
nis.Nam eo lapſo non põt amplius opponi. Ita Bu.in c.
paſtoralis.in col j.ibi,vel dic,& melius.de exc. ¶Intelli-
ge,vbi eſt talis iudex, in quem pars poſſet expreſsè ꝯſen-
tire,alias non,vt ibi per Ab.late,uer. ego melius iudicio
meo.¶Quarto fallit, vbi incompetens pronunciauit ſe
competentem,& non fuit appellatum.Inno. in c. ſuper
literis.de re.niſi,vt proxime dixi,eſſet incompetentia ta
lis,quam ꝯſenſus partium purgare non poſſet,ſm Imo.
in c.ſciſcitatus,de reſc.Reliqua ſunt in dictis locis.

SVMMARIVM.

1 *Clericus coram ſuo epiſcopo conueniri debet .*
2 *Clericorum reſpectu proprius ſacerdos quis dicatur.*
3 *Rector ſtudij dicitur proprius iudex clerici in concernentibus ſtudium , etiamſi rector ſit laicus .*

CAPITVLVM I.

1 SI quis clericus. ¶Cleric⁹† co
ram ſuo ep̃o
ꝯueniri debet. ¶De multiplici domi-
cilio clerici. Adde do. Ab.in c.poſtula
ſti.in 1.col.j̃.eo. & qđ ibi dicet̃ per eun
dẽ ĩ c.fi.ĩ 1.col.j̃.eo.Et ad iſta vide Hoſ.
de pę.& remiſ.§.cui ꝯfitet̃ vbi inuenies
de clericis cuiuſcunq; gradus,cui ſubſint reſpectu c.oĩs.ĩ
2 ver.proprio ſacerdoti eo.ti.Et † reſpectu clericorum ap
pellant ꝓprium ſacerdotẽ , cui clericus ſubeſt ſpũaliter
3 & tp̃aliter. ¶Item † rector ſtudij dr̃ ꝓprius iudex clerici
in ꝯcernentib.ſtudium,ẽtſi rector ſit laicus,vt ſubtiliter
ꝑ do. Ab.in c.ſi diligẽti.ĩ vlt. char.j̃ eo.& in diſp.in c.Gã
dulph⁹.¶Circa gl.ſingularẽ ĩ cle.j.in ver.ſubditos.de fo.
ꝯp.dic,vt ꝑ me dicet̃ ĩ c.fi.j̃.e.ĩ ver.circa forũ domicilij.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ſecularis eſt excommunicatus,qui clericũ per ſe diſtringit, vel condemnat , & ſic per hoc peccat mortaliter.*
2 *Familia quando gaudeat priuilegio domini.*
3 *Ruſtici an poſsint accuſari de damnis datis in paſcuis prohibitis cum animalibus eccleſiæ exiſtentibus inter alia animalia,*
4 *Coniuges quòd non iudicantur ad imparia, qualiter intelligatur.*
5 *Eremitæ ſunt de foro eccleſię.*
6 *Vita eremitica an diſſoluat matrimonium non conſumatum .*
7 *Eremitæ an poſsint habere proprium .*
8 *Hoſpitalarij an ſint de foro eccleſię.*
9 *Fratres tertij ordinis an ſint de foro eccleſiæ.& nu. 10.*
11 *Ieſuin ſunt de foro eccleſiæ, & ſubſunt epiſcopo*

CAPI.

CAPITVLVM II.

NVLLVS IVDICVM. ¶ Excōicādus est 1 † secularis iudex clericum ꝑ se distringens vel ↄdemnans. H.D. Corollarium ergo ex hoc sequit̄, ꝙ talis iudex peccat mortaliter 11.q.3.c.ep̄s.&c.nullus. ¶ Gl.in uer.iudicū. Verbum, iudicū, pōt intelligi de ecclesiasticis. ¶ Et hoc modo no.ꝙ ep̄s iudicans alienū clericū incidit in pænā huius c.ꝙ est no.dignū, ſm Maria. ¶ Itē pōt intelligi de secularibus. Nec seqtur absurdū, ꝙ cū permissu ep̄i possit iudicare, qa illud, De permissu. refertur ad uerbū, Distringere, iuxta c.ut famæ.de sent.excō. ¶ Nec placet intellectus gl.quia arg.à ↄ̃rio procedit, ubi uerba nihil operarentur, auth.diaconissa.C.de epis.& cleri. Dicam infra eo.in c.significati.in uer.de arg.à ↄ̃rio sensu. &c. ¶ Itē distinctio Ab.vr̄ parui momenti, quia ēt ecclesiasticus iudex dr̄, cle.1.de offi.dele.c.iudex.eo. ti.in 6. rub.de offi. iud.ord.cum similib.ex quib.tollit̄ opinio Moder. ¶ Gl. in uerbo, minores. Cōtra Ab.respectu familiæ tenet Moder.primo per l.j.& 2.C.de epis.& cler.ubi famuli ecclesiarum non pn̄t collectari in suis reb. Ergo si res sunt exemptæ, fortius personę. ¶ Sed dicit ibi tex. mancipia, & sic erant perpetua. ¶ Secundo, ↄcubinæ clericorū gaudent priuilegio fori. Gl.in c.eos.32.dist. Ergo fortius famulantes, qui non peccant cum clerico. ¶ SOL. Nego assumptū, ut dicet̄ in c. cū sit.infra. eo. ¶ Sed bn̄ dico ꝙ sunt sub foro ecclesiæ, ut puniant̄ ab ep̄o. ¶ Tertio, bona clericorum patrimonialia gaudent priuilegio fori. Glo. est in c.ecclesia S.M.de cōsti.cū si. Ergo fortius famulātes. ¶ SOL. Nego assumptum, ut per dom. Ant.in c.si diligenti.de pręscri. Dixi in d.c.ecclesia. ¶ Quartò per c. si. de offi. Arch.ubi dicit tex.ꝙ nō sit speciale in ep̄o, nec rō specialitatis apparet. Ita tenet Imo.post Dom. in c. 1.de cleri.coniu.li.6. ¶ SOL. Tex.loquit̄ de ep̄o, & est mā stricta, iō nō dēt extendi ad alios, quia multa cōcedunt̄ ep̄o & non alijs, c.fi.de re iud.in 6. c.quia periculosum.de sen ten.excō.eo.li.cū si. ¶ Itē alle.consilium Ab.53.inci.Quidam Andreas.in primo uol. ¶ SOL.Dom. Abb. ibi noluit ꝓ tunc se affirmare. Are.tenet cū Abb.ꝑ c. pen. uer. non sic aūt.de priui.in 6.ubi priuilegium datum ↄuentui nō prodest familiarib. ¶ Ad idem c. per exceptionē eo.ti.& lib. vbi si ī oblatis, quorū uita hēt aliqd spiritualitatis, requirit̄ qualitas perpetuitatis, quāto minus gaudebūt famuli temporales nihil habentes spiritualitatis? ¶ Contra Abb.& gl.in uerbo.macip.in §.nouarū.16.q.j. & in d.c.eos. ¶ Idē Maria ↄ̃ Ab.supra c.ꝓxi.Dom.in d.c. eos. Tutior est opin. Ab. istę gl. pn̄t intelligi de familia

2 ep̄orū pp iura proxime inducta. ¶ Generaliter, qn̄ † familia gaudeat priuilegio dn̄i, vide Bal.late in l.1.C.de ep̄is & cler. Et qui dicantur de familia dn̄i, dixi in c. insinuāte.de offi.delega. ¶ Tene istam conclusionem, & dic, qđ priuilegiatus non posset uti commode priuilegio suo, nisi includeret̄ familia sua, tunc includetur, d.c.pe. §.cū conceditur, de priui.in 6.pulchrè Bar. in tracta. represaliarum, in 6.q.7.principalis, ubi dicit, ꝙ scholares gaudēt priuilegio represaliarū. Itē famuli, & alij sibi vestes & pecuniam portantes & eos visitantes, &c. Idē Bal. in auth. habita.C.ne filius ꝓ patre.& in l. scriniarios.C.de testa. milit.& in proęmio ffōrū in pen.col.ubi bo.tex. ¶ Et pulchrè Old.consi.11.incip.Thema tale est, ubi dicit, ꝙ dicit, ꝙ priuilegiū de non soluendis decimis ↄcessum hospitali sup bonis pauperū includit bona ministrorū seruientium hospitali, sine quibus hospitale cōmodè nō regeretur. ¶ Itē adde c.magnę.ad fi.de uoto. ibi, pro te & famulis tuis.& ibi do. Ant.ad fi. ¶ Itē uide Dom. in ca. multos 54.dist.ubi notat illū tex.ꝙ serui dicuntur de familia ecclesiæ. ¶ Et adde Alb.in prima parte principalī statutorū.q.130.& in secunda par.q.183.Lud.in l. si finita.§.si de vectigalibus.ff.de dam.si.infec.& inuenies priuilegia data legatis, q̄ ↄpetunt famulis eorū, sine quibus legationib.nō fungerentur. Pro istis facient aliqua .ĩ.dicenda. ¶ De rusticis a adde dom. Anto. in c.graue, de sente. excōmu. ubi dicit,

3 vtrum † possint accusari de dannis datis in pascuis ꝓhibitis cum aīalibus ecclæ, inter alia adde Ioā.de Fatutijs ii.q. j.in Sūma.ubi dicit, nō eē iure cautū, ꝙ coloni gaudeāt priuilegio fori. Est aūt prohibitū secularibus grauare istos, qn̄ grauāt, ut clerici indirecte grauarētur. Ita dom.Bar.in l.hi.penes.C.de agri.& cen.li.11.ubi dicit, nō ualere statutum grauans istos ꝓ factis clericorū, cū concord.datis in c.ecclesia.de ↄstit.q.13.& est bonus tex.in c. sciāt. de electio.li.6. ¶ Vxor clerici gaudet priuilegio fori, quantū ipse clericus, ut hic per Abb. & Imo.inferentem ad uxores Græcorū, q̄ gaudent sicut clerici. Pro hoc, qa in dispōne stricta ↄcessa marito censetur ↄcessa vxori.gl.3.in c.admonere. 33.q.2. & ī c.oīno.21.dis.ubi maritus stipulādo alimenta ꝓ se, stipulatur ēt ꝓ uxore. Et bon.tex.ī l. cæterū.§. mulier. ff. de usu, & habit.ubi usu relicto marito gaudet uxor. ¶ Limita primo in priuilegio canonis, si qs suadente.17.q.4.qa nunquā datur carenti ordine nisi iure exprimatur, ſm oēs ī d.c.unico.de cleri.ↄiu.li.6. ¶ Nō obstat, ꝙ percutiens vestē clerici est excōicatus, ergò vxorē, ut hic ꝑ Moder.post Inn.ī c.nup.de sent.excō.qa intelligitur de uestibus cooperientibus ꝑsonā.

4 ¶ Nec obstat, ꝙ † cōiuges nō iudicantur ad imparia.32.q.5.c.qa Verum est quoad bona mr̄imonij, non quo ad alia. Gl.ī cle.gaudemus, in uer.ad imparia.de diuor.Card.post gl.ī c.vnico, de homic.q.28.dicens, n̄ excusari clericū, si uxorē moriturā defendat occidēdo aliū. ¶ Itē limita, nisi vxor seorsū habitaret à marito, q uouit cōtinētiam. Aret.hic ↄ̃ Abb.qa oīno non est eadem rō. ¶ De cōcubina dicetur ī c.cū sit, infra eo.ti.post Io. de Ana. in Rub.

5 de adul. ¶ Eremitæ † sūt de foro ecclę. c.indēnitatibus. ad fi.de elec.in 6. ubi ꝑsonę non habentes regulā approbatā, sed vitam similē religioni.in quibusdā ꝑtinet ad dispositione ecclæ, ſm Are. ¶ Et est Imo.ī cle. ꝑ literas.ī 1. col.de p̄b.do.Ant.in ↄsi.19 inc.Quia hic agitur, ī pe.col. addēs, ꝙ caput uitæ eorū ē Christus, & subsūt p̄sbytero, in cuius parochia degunt. Idē gl.in.2. ff.de in ius uoc.& sequitur ibi Ang. Facit tex.nouus in c.fi.15.dis.ibi uitam eremitarū cū honore suscipio. Et lȝ dici posset, ꝙ restringit se ad uitas scriptas ꝑ Hieron.dic uerū esse ad hoc, ut illi dicantur sancti, sed non restat, quin ille tex. ꝓbet, ꝙ origo eorū religiosa sit. Et hinc est, ꝙ in letanijs inuocā

6 tur istorum auxilia. Bene facit c.ecce.lo 1. 27. q.4.ubi eremita vouente ↄtinentiā, imo illa uita dissoluit mr̄imoniū nō ↄsummatū, ut ibi.sed caue, qa ī hoc vltimo resistit gl.& ibi oēs ī c.ex parte.lo 2.de ↄuer.ↄiu. Et ad dictū §.dic ꝙ fuit ex reuelatione diuina. Gl.fi. in prī. in c. qdā. de conuer.ↄiu.arg.gl.fi.in c.fi.de sortile.& facit d.c.ecce. ibi, gr̄a diuina uocatis. Vel ſm Arc.ibi loqtur đ tali eremo, qualē hodie sustinēt Camaldulēses, & aduerte, qa ē vna species eremitarū, de qua res est clara, de quib.ī c. vnico.đ exces.p̄la.ī 6.ī fi.& ī c.priuilegiū.đ uer.sig.ibi, ī cellis ad monasteriū spectantib.& in c.monachū 20.q.4. Et ibi dicit Arch.ꝙ non peccant eremitę eligendo cellas ꝓ arbitrio, qn̄ à principio nō elegerunt vitā cōem, alias secus, ut ibi in tex. ¶ Et addę uerba Ioā. And.in c. sane.in fi.đ regula.ubi ponit đ eremitis Camaldulēsibus, quorū caput ē ī dięcesi Aretina, ſm eū, qa dicti eremitę lȝ habeant uitā socialē, tn̄ aliquæ eorū cellæ sūt in cacumine montis. Et de istis no.ꝙ religiosus de licentia p̄lati pōt trāsire ad istos. Gl.3.ī c.si clericus.16.q.1.& gl. pen. in d. c.unico, de exces.prælator.in c.priuilegiū in uer.secreta. ¶ Et adde, ꝙ eremita, q nō est ex istis, pōt trāsire ad monachos. Gl.ī c.qa uerè.16.q.1.& in d. c.si clericus.15.q.1.

¶ Et

a De rusticis. Adde tu an rustici ecclesię sint conueniēdi corā iudice ecclesiastico? dic, ꝙ generaliter tenetur, ꝙ isti rustici sūt conueniēdi corā iudice seculari. Glo.fallit hic duob.casibus, primo.n.ecclesiæ hēt priuilegiū, ut non possint cōueniri, nisi corā iudice ecclesiastico, secūdo casu quādo tales rustici habēt generalē administrationē. qa tūc rōne administrationis cōueniūtur corā ecclesiastico iudice, & ꝓ hoc facit tex.ī c.si clericus laicū.ĩ.eo.ti. Ad đ, ꝙ sequitur ī ti.đ cōpe.iud.adi.§.1. uer.27.ubi ponit aliū casū, ucȝ quādo rustici conueniūtur super re, quā tenēt ab ecclesia qa sunt cōueniendi corā iudice ecclesiastico.

7 ¶Et adde, ꝙ † isti, q habitant seorsum à claustro, pñt ꝑmutare cellas. Io. de ligna. in c. Io. de regularib. ¶Item a scias, ꝙ eremitæ, de quib. dixi primo, pñt habere ꝓprium. Tex. est in gl. ĩ §. eꝯ. 19. q. 3. & gl. in c. ex parte. el 2. de ꝯuer. côiu. & tenet Imo. ca. cum Io. eremita. de fide instru. & Bal. idem in authen. si qua mulier. in 1. col. C. de sacro san. ecc. loquens de fraticellis, qui habitant in montib. sine ꝓfessione. ¶Et adde, ꝙ simulantes se non eremitas, sed de ordine sancti Francisci respectu habitus & aliorum morum, & tñ non subsunt p̄latis ordinis, sed quosdam ĩter se ꝯstituunt. tales sunt reprobati & excôicati per extraua. Io. 22. inc. Sancta Ro. cuius conatus, vt videmus, nō
8 potuit istos extirpare. ¶Quid † de hospitalarijs? Moder. allegant Bar. & Ange. in l. qđ ꝯstitutum. ff. de mili. test. vbi dicit, ꝙ si rector hospitalis est laicus, non est sub foro ecclæ. Item allegant Pe. de Anc. in rub. de reg. quem refert do. Ab. vbi dicit, ꝙ hospitalarij nō sūt religiosi proprie, sed largē sic. Vnde ĩfert, ꝙ statutum Senense inhabilitans religiosos ad officia, intelligit de istis: non ex eo qa sint religiosi ꝓprie, sed quia large sunt religiosi, ĩ quib. si non haberet locum statutum, nihil operaret, qa de veris religiosis clarum erat absque statuto. ¶Item subdunt Mod. de religiosis sancti Io. Hiero. ꝙ non est dubium, ꝙ sint de foro eccl'iastico. Allegant Io. Mo. in c. ex eo, de electio. in Sexto. Postea dñt, Imo quilibet hospitalarius est đ foro ecclesiæ. Mouentur, qa hospitalia æꝗparantur ecclesijs, ĩ. oĩa priuilegia. C. de sacrosan. ec. ¶Sed seruiētes ecclesię sunt de foro eius, vt s̄. Ergo & isti. ¶Adde do. Anto. ꝯs. 40. inci. Nulla dubitatio. vbi sequit Spec. in loco allegato hic per Ab. ¶Et adde do. Ab. pulchre cons. 4. inc. Pro euidētia qônis. & est hodie in fine libri. in j. vol. vbi loquitur de his, q stant in hospitali ꝯtinuo sub certa forma rectæ vitæ, qa sunt de foro ecclæ, lꝫ non sint religiosi, ꝑ rônes, quas ibi vide. Idē Cal. in ti. de reg. ꝯs. 31. inci. Quidam offert. vbi loquit de fratrib. hospitalis S. Mariæ de Scala: de qb. ēt loquit do. Ab. ¶Adde Bal. in auth. hoc ius. in fi. 1. col. C. de sacros. ecc. vbi limitat ista non ꝓcedere in hospitali non fundato authoritate epi. & cum istis intellige gl. pe. in c. q sqs.
9 17. q. 4. ¶De † illis, q sunt de tertio ordine, ꝙ non sint de foro ecclæ, tenet Cal. in ti. isto, ꝯs. 7. ꝑ rônes do. Ab. hic, & dicit, ꝙ ista qō sæpe pulsauit aures suas, & sp recusauit. Idem Car. in cle. cum ex eo, de sent. exc. reassumpto d. ꝯs. Cal. & Ab. in l. placet. C. de sac. eccl. & Bal. in l. officiales. C. de epis. & cle. dicens, ꝙ apparentia habitus, quē portant picchocoræ, & similia accidentia, nō pñt mutare realitatem subiectam. ¶Item vide Bal. in auth. nisi rogati. ad fi. C. ad Treb. dicens, ꝙ assumptio huius habit' non facit expirare substitutionem, si decesserit sine filijs ꝑut facit religio, c. in ꝑsentia. cum gl. đ ꝓb. Idem Maria. limitans primo, nisi ꝯsuetudo aliud habeat. ¶Scđo, nisi det habitus authoritate superioris, vt sint ꝑpetuo Deo dicati, & non ducturi vxorē post illā, q̄ hñt, vel si nō habent, aliā nō ducant, & intellige, nisi assumant ĩ fraudē, ꝑ no. in l. j. ff. de pęnis, ꝑ Bar. ¶In ꝯtrium, ꝙ subsit epo, vide Car. in c. si diligenti. in antepen. q. j̄. eo. dicit, se vicarium ita ꝓnunciasse, pp gl. 3. q̄ extollit in d. cle. cum ex eo. dū dicit, ꝙ hēnt modū viuendi approbatum à Papa,
10 Ergo sunt ecclesiastici. ¶Sed caue †, qa ista ꝯña posset morderi, vt per ipsum in d. cle. sed illa extrauag. quam

a *Eremitæ. Adde tu, an matrimonium non consummatū dissoluatur, si sponsa velit effici mantellata? & videtur, ꝙ sic. quia istę mulieres mantellatæ habēs certam regulam à Papa approbatā. Sed dic, qđ tex. in c. ex parte el 2. de côuer. coniu. facit in cōtrariū, vbi dicitur, ꝙ oportet, ꝙ quis se astringat ad certā religionē approbatā, vbi ꝑmittūtur tria substantialia religionis, ad hoc vt matrimoniū dissoluatur. Nā istę mantellatę nō sunt stricto mō religiosæ, cū nō voueāt tria substantialia, nec proprie dicuntur habere regulā, sed quendam modum uiuendi, ut ĩ simili dicit gl. in cle. j. de religio. dom. & in cl. cū ex eo, de sen. excōmu. Adde ad ista do. Ab. in rub. de regul. & per ista potest videri, an vita eremitica dissoluat matrimoniū nō consūmatū.*

allegat ista gl. aliter seruit, vt j̄. dicet. ¶Idem tꝫ do. An. in c. 1. de obl. ad rôcinia. inferens, ꝙ assumptio huius habitus eximit à iudicio seculari, qđ est vtile ꝓ bānito. Cū istis ꝯcor. do. Car. ꝯs. 18. inci. In Christi. circa primum dubium. Latissime frater Io. de Capistrano in tractatu, qui defensorium dr̄ tertij ordinis. Idem solenniter vltra oēs tꝫ Pe. de Perusio in 4. epali. c. 4. ver. anteq̄ veniam ad solutionem. vbi facit 10. arg. ꝯ, & totidem ꝓ, & residet in istis, maxime ꝓbando, ꝙ eorum status magis participat de vita clericali, q̄ seculari. Item pp extrauag. Nicolai III. inci. Supra mentē catholicæ fidei. maxime, dum dicit, ꝙ nullus eorum ad seculum reuertat̄. Ergo sunt extra. Item dum dicit posse ad aliā religionem transire. Ergo sua est religio. Non obstat, ꝙ non ꝓfiteant̄ castitatem. qa substantia religionis est Papa, & ista ꝯnumerat̄ inter alias. Alle cle. j. in fi. de reli. do. ¶Item à fortiori inducit̄, ca. relig. de sen. exc. ponendo vitā istorū s̄. nouitialem. Ex qb. tꝫ idem ēt de priuilegio canonis, c. si qs suadente. 19. q. 4. & ita ꝑ oĩa decisum est hodie in ꝯstitutione Sixti pōtificis maximi, incipiente, In sacrosan. Ro. eccl. vbi di
11 cit, ꝙ plures solennissimi Doctores ita tenent. ¶De † Iesuatis tene, ꝙ subsunt epo, non obstantib. rōnib. Mod & maximē, ꝙ eorum status non est ꝑpetuus, qa non ꝯcludit. Patet in eremitis, in famulis olim epi, in vxore quondam cler. ¶Nec obstat, ꝙ approbatio Papæ fecerit eos ꝑpetuos, qa negat̄, sed approbat in eo statu, in quo sunt. Nec est verū, ꝙ prior, alias manualis factus à Papa sit ꝑpetuus, vt ꝑ Ab. in c. ad nr̄am. & c. examinata. de ꝯfirm. vti. Imo circunscripto priuilegio adhuc dicerem de istis non obstare c. fi. de reli. do. qa punit inuentorem religionis, & sic, vbi fit ꝓfessio triū substantialiū. Secus, vbi hoc nō fit, vt signanter dicit do. Car. ꝯs. 138. inc. in aliqb. locis Nec obstat̄, ꝙ ꝑ hoc erit aperta via volenti fraudare iurisdônem secularē, vt assumat̄ iste habitus dimissibilis, ut sępe insistit Ab. Quia nihil valet. Nā eadem via patet in clerico in minorib. cui liberum est seculum repetere postergato statu clericali, vt scis. ¶Fraternitates disciplinatorum non subsunt epo, qa status laicalis ꝑponderat statui deuotionū. Ab. ꝯs. 31. inci. Facti ꝯtingentia est talis, ĩ ciuitate Massana. in 1. vol. ibi, scđo principalr̄. Lud. ꝯs. 233. inci. Pręmissa qō nō habet dubiū. ¶Et ibi, ꝙ nō soluit quarta de relictis eis. ¶Idem Bal. in aut. hoc ius. C. de sacros. ec. & ibi, ꝙ in alienatione bonorū suorū hēnt liberū arbitriū. ¶Idē Bal. in l. illud, in 1. col. eo. ti. ĩ l. j. ff. đ ꝓc. & ĩ l. j. ff. qđ cuiusq; vniuers. no. & ibi do. Ang. dicit, horum ꝯgregationes esse licitas, sed caueat ne fiant pp practicam de habendis officiis in populo potius q̄ ꝓ orônib. ¶Et in quantum sint licitæ, ponit Do. late in c. si qs despicit. 42. dist. tractans, an liceat exigere pecuniā, vel aliqd ab ingrediente. tandem ꝯcludit, ꝙ non, nisi id, qđ exigitur, habeat ꝯuerti in opus, qđ non sit voluntatis tm̄, sed necessitatis. Et de istis scribit late Pet. de Peru. in dicta quarta episcopali, in loco p̄allegato, in 1. col. ver. Sed tunc incidenter q̄ritur. Ex istis deciduntur similia.

CAPITVLVM III.

SANE. ¶Eṗs ratione rei conuenitur coram Archiepo, in cuius prouincia res est sita. ¶Glo. prima. Opinio Vin. ampliat c. nulli. de resc. ꝙ ēt ordinarij non trahunt vltra vnam dietam. Nec esset inutilis ex eo qđ dicit hic Abb. quòd non committitur extra diœcesim, per c. vt litigantes. de of. or. lib. 6. quia respōdetur duob. modis. ꝙ cum consensu alterius iudicis hoc potest pro parte uolente. Glo. in d. c. ut litigantes. Secundo respondent Moderni, ꝙ posset diœcesis esse adeo lata, ꝙ quis trahetur vltra vnam dietam: quo casu non habet locū d. c. cum eṗs de offi. ord. lib. 6. vt fuit op. noua Pe. de Anch. ibi, & in c. nonnulli. de rescr. & c. cum te. de offic. deleg. & in c. fi. de dolo & contu. & in c. cum causam. de test. per l. cum post. C. de appel. quamuis Moder. in cum te. reprobent, dicendo, ꝙ in l. cum post. causa erat parua. Quæ rñsio repugnat alternatiuæ ibi positæ, ex qua sola lōginqtas regionis sufficiebat. ¶Et tenēdo hoc re-

spondetur

spondetur ad c.ex parte B.infra eo. ꝙ ibi non erat sola res proxima,sed pars qñque morabatur in ea.de quo exclamat ibi Ab.in ver.Sed vbi ista duo ꝯiunguntur.Nec obstaret l.fi.C.vbi in rem actio,qa limitat̄ ꝑ d.l. cū post. ¶Sed caue, qa vbi intra dietam non esset res, ꝑsona est opinio Pet.de Anch.per iura sua, sed vbi res est intra,lꝫ pars vltra habitet, difficile tenetur opi. ꝯria, quia sicut rõne ꝯtus quis ꝯuenitur distantia vlla non attenta,ita rõne rei,& est rõ Ab.hic,& in c.dilectus.lo 2. de rescr.in pen.col.Et ista no.quia saluantur opiniones.¶Ex dicto Vin.extenso hic ꝑ But.infert vtiliter Imo. ꝙ ciuis Florentinus litigans de bonis ibi sitis,si habeat domicilium extra territorium Florentinum, & non Florentiæ, non põt cogi à iudice Florentino ꝯpromittere rõne ꝯsortariæ,qa in eius ꝑsonam nullam iurisdictionem habet. Tene menti generaliter.Et bene facit gl.in ver.subditos.in fi.in cle.j.de foro ꝯp.cum ꝯcor.dicendis in c.fi. ĩ. eo. Et sic scies, qñ alibi studens possit cogi respondere in loco sitæ rei suæ.Et lꝫ haberet quis domum Florentiæ, & alibi habitat,non dr̄ habere domicilium:arg c.ex parte B. ĩ.eo.qa ille ibi ꝯuentus fuit, quia aliqñ & interdum ꝯsueuerat habitare ibi,non rõne ꝙ castrum fuerat suum.

SVMMARIVM.

1 *Actor sequitur forum rei.*
2 *Episcopus an suppleat negligentiam executoris verbalis.*
3 *Iudex ordinarius suspectus, etiam lata super hoc sententia an possit sine consensu partis delegare. Et iunge nu.4.*
5 *Delegatus inferior à principe an possit exequi sententiam suam.*

CAPITVLVM IIII.

SI QVIS ꝯ. ¶Eps vt suspectus recusatus, de cuius suspicione notorie ꝯstat,põt dare delegatum partib. non suspectum, cuius sñiam poterit ꝑ se exequi.H.D.Quæcunq; dicit Ab.in primo notabili limitando re-
1 gulam,ꝙ † actor sequitur forum rei,sunt dicta do. Ant. ad literam ĩ.c.proximo,in vlt.col.obstat l.pure.§.fi.ff.de do.excep.vbi non est in ptãte rei prouocare actorem ad iudicium.Facit l.j. C. vt nemo inuitus. ꝑp qđ illa dicta destruit Imo.in l.si ꝯtendat.& in §. eleganter. allegatis ꝑ Ab.subdens,si dubitat, ne deficiat ꝓbatio, qa hēt solum testes;faciat eos examinari,iuxta c.significauit. de test.¶Et ꝑp hæc Sal.in l.si pater.C.q bo.ced. pos. lꝫ non destruat ꝓdicta.tñ dicit,non ꝓcedere,nisi in duob.casib. Primo,vbi dicēs se creditorem,litem mouet,qa ētsi differat,ꝓdicta procedent.Secundo, vbi diffamaret debitorem,iuxta l.diffamari.Sed quicquid sit ex dictis Pau.de Cast.lꝫ ista non referat in d.l.si ꝯtendat. põt tñ indistincte teneri practica Ab.qa ſm Pau.de Cast.est verum,ꝙ ego reus non possum petere te actorem inuitū cogi agere.Sed ob exceptionem,q̄ habeo,lꝫ mihi agere ꝯte inuitum implorando officium iudicis,quo declaret me tibi non teneri.Ita est casus in d.l.si pater.vbi nōdū vexabatur reus.¶Nec obstat l.pure.§.fi.qa non facit reus, ꝙ actor ipsum ꝯueniat,nec hoc petit,sed ei silentiū ĩponit. & si diceret,hoc petit sine cā,vbi ꝓbatio non petijt.Rñdet Pau.de Cast.ꝙ est ꝓuidere futuris,ne in posterum ĩgeret̄.Facit l.3.§.missum.& ibi Bar.ff.de Car. edi. vbi iuste possidens petit sibi ꝯfirmari possessionem, & pronūciari eā esse iustā nullo eū inquietãte.¶Simile Inn.in c. 1.de ꝯfir. vti.ꝙ tutus sñia,q̄ trāsiuit in rē iudicatā, audit̄ petēs declarari validā.Simile Imo.in c. ex parte B.de rescr.ꝙ elapso biennio põt appellatus instare, vt pronunciet̄ sup desertione.Et ista sustinent practicam Bar.in d. l.eleganter.ꝙ soluens cogere possit eum, q soluit, ad faciendum instrm̄ solutionis: de quo latè ꝑ Ro.& alios
2 ibi,ex quorum dictis plura inuenies.¶Qđ † eps non suppleat negligentiā executoris verbalis, vt ꝑ Bar. hic allegatū ꝑ Abb.tꝫ do.Ant.in c.literas. de sup. negl ꝑla.do. Ab.in c.nos qdem.de test.Pe.de Anc.ꝯs.413.inci. Contra hrdes & procu.Bar.in l. post mortem.C. de fideic.& melius,q̄ alibi, ꝯs. 137.inci. Constitutione Cameracensis epi.ꝑ cle.ex.ui.de ver.sig.vbi interdicta executiōe nō est interdicta verbalis.Ergo differunt. Idē Ab.ꝯs.56.incip. Viso testō.in fi.vol.primo, & Lud. Ro. ꝯs.228.inci. Pro plena latè do. Ant.in c.tua nos.de test. ¶ Cōtrariū tenet Bal.ĩ l.fi.§.sed si qs.C. cōmunia de leg. & in l.si qs testō.per illū tex.ff.de fideicōmis.li. Car. in d.c.nos quidē.dicens dictū Bar.nō seruari ab epis.idē Pet.de Anch. ꝯs. 388.incip.In themate qa executio verbalis est ꝑambula ad actualē. Ideo sublata actuali a statuto, expirat verbalis,vt antecedens.Idē Bal. & Rapha.in l.captatorias.C.de testa.mili.Idē Ange. ibi, qa ipsū eligere est totalis executio,qa facta electione trāsit dñium recta via. Idē Imo.in d.l.cùm quidā.de le.2.qa negari nō põt,qn tardet̄ voluntas testatoris, cuius fauore facta est ꝓuisio epi.¶ Non obstat cle.exiui,de ver.sig.quia subiecta mā suadet differētiā illā,cùm verbalis executio ñ distrahat a diuinis,vt actualis:hic aūt subiecta mā nō suadet differentiā ꝑ rõnē proximè dictā, ꝑ quā hæc opinio tutior est.¶ Et adde ꝙ si iste verbalis nominauit intra annū, quāuis actualis trāseat annū, eps nō supplet.Cal. đ test. ꝯs.28.Dubito: qa tardat̄ voluntas testatoris. Sed posset hoc dictū operari istud, ꝙ eps suppleat actualē, dūmodo inter personas ab isto iam nominatas, iuxta elegans
3 dictū Bal.in l.si puella.C.si mācipiū.&c.¶Glos.j.Tenet Abb.ꝯ cōem, ꝙ † ordinarius suspectus, etiā lata super hoc sñia,põt sine ꝯsensu partis delegare.¶ Hoc fatetur Aretinus in duobus casibus.Primus,vbi recusatio est solùm ꝓposita:scđs, vbi ēt est probata,qa qđ ipse facit,ñ dr̄ fieri a recusato, sed ab asserto suspecto, qui delegando vr̄ grauamen delegare:argu.c.cùm cessante.de app. sed vbi iudicatū est in suspicione. tenet cōem ꝯ Abb. reassumpta rõne Vin. qđ adhuc lædere põt dando occultè suspectū.Inducit valde c.suspiciōis.in pri. de offi. dele.vbi attendit̄ suspicio, nedū in cognoscendo de cā, sed in oī cā.& actu,in quo lædere possit, & reprehendit expositionē datā ad c.cū speciali,maximè ad verbū,de recusatoris ꝯsensu.Nā si intelligit̄, vt dicit Abb. sequit̄ ꝙ in c.iudex.de offic dele.in 6.non sunt verba necessitatis:qđ est falsissimū.Non obstat iste tex. qa ꝓcedit in d. duobus casib.¶ Idē Maria.& Moder. hic ꝑ alias rõnes eorū,quas sequēdo ꝯsidera solū,ꝙ difficile obuiabit iudici recusato,qa volēs lædere non expectabit sentētiari ĩ suspicione,& tūc ita poterit lędere,sicut post sñiam, quāuis in delegato sit prouisum,vt in d.c. iudex. Cætera extēdūt hic Scribētes.¶ Gl.ĩ ver.executor.Respectu
4 † appellationis tenet hic Aret.ꝯ Abb.distinguendo casus distinctos in ꝓcedenti articulo:quia si fuit ordinari⁹ pronūciatus suspectus,remanet iurisd.inutilis,cū in cōmittēdo ēt possit lędere:iō uiolat̄ regula appellandi gradatim,sed vbi nō fuit iudicata suspicio, militant rõnes Abb.& iste tex.si tñ in ꝓcedenti casu partes ꝯsentirent, clarū esset,ut hic ꝑ ipsum reprehēdētē Ab.in alio, videlicet circa inductionē d.c.iudex.quia si bñ ꝑpēdes,iurisdō dr̄ ibi expirasse post cōmissionē factā, & lꝫ expiret tūc,tñ satis est,ꝙ tꝑe cōmissionis eā habeat. Patet ĩ c.su ꝑ q̄stionū.đ offi.dele.vbi cōmittēs in totū cām, desinit esse delatus,& tñ ualet commissio, quia non desinit añ
5 cōmissionē.¶ Hæc in ordinario.¶ In † delegato seruabitur l.fi.C.de iud.intelligendo,ꝙ ille recusatus cōmiserit in totū,quo casu ad eū nullatenus appl'atur, c.si à subdelegato.de off. dele. in 6. qcquid scribāt hic Mod. aliter intelligētes,&c.¶ Itē in delegato tene mēti dictū Abb. ꝙ lꝫ partes proposita recusatione possent instare, vt in totū subdelegaret,d.c. iudex. tñ tolerādo, ꝙ committat,nō in totū ꝑiudicant sibi ĩ hoc, ꝙ a subdelegato appellabūt ad eū.¶ Et intellige,ut cognoscat de cā,si tñ ꝑtes deuoluta appel'ne vellēt,ꝙ ꝑdiscuteret recusatiōi exordio,ñ discussa, fiet. Et ētsi iudicaret̄ eam esse validam,ñ erit appellatio superflua,qa saltem ĩpedit transitum in rē iudicatā.Et hoc,ut non uiolet̄ regula appel'onis gradatī.¶ Nec obstat rõ d.gl. fi.in cle.sæpe.in verbo partib.in fi.de ver.sig.lꝫ Ab.non rñdeat,nec alij, qa primus ꝯsensus respectu cōmissionis, q̄ non fuit de toto, erat in potestate partis,d.c.iudex. Nō sic iste scđs in ordine appellādi,quē pars mutare ñ põt.¶Et incidēter si-

gnabis

gnabis illā gl.ad multa,ꝙ expressus ꝯsensus in vno actu
extendit ad similes,secus in tacito. Et per ipsam decidit
Ab.vnam q.in c.qm̄.in vlt.col.de proba.& aliā Pau.ꝯs.
25.in 4.col.&aliam do. Ant.in c.cum olim.de exce.in
11.col.¶Cæteros casus,in qb.tacitum non operat̄ vt ex-
pressum,ponit latè Bar.in l.cum qd.si cer.pet.¶Si iudex
recusatus ēt de ꝯsensu partiū subdelegauit partem cāæ,
iuxta c.iudex.de of.dele.in 6.si appellat̄,dēt ad ipsum ap
pellari,& si opponat̄ iterum recusatio, pōt agi de suspi-
cione, q̄ operat̄ vt interim snīa non transeat in rem iu-
dicatam,vt Abb.hic.¶A delegato epī non appellat̄ ad
vicarium.Ab.hic,& in c.dilecti.lo 2.de ap.& Lud.in sin
gula.450.inci.Tu habes titulum Legistarum ꝑ rōnes eo
rum.¶Limita,nisi eps̄ esset absens,vt ꝑ Ab.in dictis lo-
cis,quem in hoc reprobant Moder.quia sp̄ appellari dēt
ad delegantem,&vicarius non delegauit.¶Sed caue,qa
siue sit præsens,siue absens,pt̄ indistinctè appellari ad vi-
carium,fm̄ Mod.in c.dilecti.in 12.col.ver. scd̄o qrit̄,an
à delegato.Allegant Ro.350.hodie,tertia.de offi. vic.in
nouis, q̄ vere non dicit hoc, sed ꝙ à delegato vicarij ad
eum appellat.Sed in terminis vide Ro.371.hodie.de of.
vic.vltima,in nouis.Rō:quia faciunt idem tribun.d.ca.
2.de ꝯsue.in 6.& ibi Arc.Io.An.& Do.in fi.Pro quib.fa
cit dictum Arch.in c.Reatina.63.dist.ꝙ facta mentione
de epō,subintelligitur,vel vicario.Facit gl. pe.in c.1.de
ca.mo.in 6.Qd̄ factum à vicario, dr̄ factum ab epō. Fa-
cit l.fi.C.vbi &apud quem,ibi,vt videatur ipse facere,&
ibi Bal.in prin.Vnde Bal.in c.dilectus.in 3.col.de ap. di-
cit,ꝙ q appellauit ad epm̄,pōt prosequi coram vicario.
Præterea qua rōne Pan. vult epō absente posse ad vica-
rium appe.eadem rōne idem erit eo præsente, attento
ꝙ eius præsentia in illo suspendit ꝯcessa vicario.¶Ad
c.si ꝯ vnum.de of.dele.li.6.cui nemo rn̄det,dic, ꝙ recu-
satio & appellatio ī mā ista non æquiparat̄. Casus est ibi
apertus.¶Pōt ēt dici,ꝙ verbum,Eps̄ non excludit vica-
rium,ꝑ prædicta.& ꝑ gl.hic cum ꝯcor.dū dr̄, ꝙ iste tex.
loquens de epō, non negat, quin executio fieri possit à
repræsentante eum. Non nego, quin punctus sit dispu-
tabilis.¶Glos.pe.T3 Maria.ꝯ cōem op.ꝙ ēt de iu. ciuili
delegatus inferior à principe possit exequi ꝑ 7.rōnes An
tonij de Prato veteri in l.fi.ff.de of.eius,cui mandata est
iurisd.& in l.ab executore.in 18.col.ff.de ap.¶Primo,qa
mandato principali uidentur mandata accessoria ne-
cessaria,ut in iurib.gl.SOL.Verum est, ubi hæc accesso-
ria ueniunt de sui nā.¶Scd̄o, ꝯmissa executione est ꝯ-
missa cognitio,c.Pastoralis,§.qa uero.de offi.dele.Ergo
ꝯmissa cognitione,est ꝯmissa executio,quia ꝯriorū ea-
dem est disciplina,&c.SOL.Negatur assumptum.Ad §.
qa uero,rn̄deo,qd̄ nō ꝓbat.¶Tertio ꝑ c.querelā.de ele.
SOL.Non probat,ꝙ de iure ciuili.¶Quarto hoc est in-
terpretari rescriptum ꝯ ꝯcedentē.Ergo large interpre-
tari dēt.Inn.in c.cum dilectus.de donat.SOL.Verum ī
rescripto principis,qa pōt derogare iuri:non sic in rescri
pto inferioris.¶Quinto ꝑ l.si reus.ff.de proc.cum gl.ubi
delegatus iubet pecuniā deponi.Sed depositio æquipol-
let solutioni,l.acceptam.C.de usur. Ergo pōt iubere sol
ui.SOL.Non dicit,ꝙ nolentem deponere possit cogere,
sed qd̄ delegatus iubet fieri.& id,qd̄ fiet erit executio,tn̄
non cogit ut fiat.¶Sexto, l3 executio sola sit indelega-
bilis,l.iubere,ff.de iuris.om.iu. tn̄ cum ꝯmissione totius
cāæ ipsa uenit,argumento c.ex literis.de iure patro.& l.
in modicis.de ꝯ.emp.SOL.Illa procedunt in casib.suis,
non ḡnaliter.Pulchre Rota de pac.13.in antiquis,ubi ꝓ-
hibitus alienare certam rem, non excusat̄ alienando cū
uniuersitate,quia pure alienat.Vel dic,& melius,ꝙ ī de-
pendentib.à iurisdōne non ualent argumenta,q̄ nō pn̄t
fieri in specie,pn̄t fieri in genere. Pulchre Imo. post do.
Ant.in cle.Pastoralis.in pen.col.de re iu.ꝑ c.2. de ꝯst.in
6.& ita hic.¶Septimo,qua rōne executio transit ex de-
legatione principis, eadem ex delegatione inferioris.
SOL.Non est eadem ratio,qa,ut est dictum,princeps de
rogat iuri, non inferior. ¶Præterea tenentes istas rōnes
debebant rn̄dere iurib. Ab.¶Subdit Are.primo, ꝙ c.ex
literis.de of.dele non probat,quia loquitur in delegato
à delegato principis:quo casu uerum est, ꝙ pōt exequi,
qa ex quo executio est semel facta delegabilis ꝑꝑ ꝓso-
nam primi delegati,transit ēt in subdelegatum suum:&
ita tenuit Bar.l3 ipse non dicat,in l.à diuo Pio.in prin.C
ꝙ subdelegatus delegati principis exequi pōt vt delega
tus.¶Sed caue,qa ꝯrium firmat Inn.in c.ex literis.de of.
dele.& ī c.Pastoralis.§.qa verò,eo.ti.& Spe.de exec.sen.
§.nunc dicendum,in prin.rōne optima,qa talis nullum
hēt priuilegium ꝯ ius ꝯmune,ca.sup qōnum.§.nos aūt.
& §.si verò.de of.dele.vbi clausula, Appellatione remo
ta.posita in delegatione trāsit in subdelegatione.¶Sub
dit Aret.ꝙ c.cum venissent.de eo,q mit.in posses.valde
bene prob.¶Sed caue,qa loquit̄ in delegato legati, qui
æquiparat̄ delegato principis.Ab.ī c. cum Bertoldus.de
re iu.Hinc est,ꝙ subdelegat,Bal.in l.à iu.C.de iu.dixi in
d.§.si verò.in scd̄a fal.Ergo non probat tenendo delega
tum à principe posse mittere in possessionem,& exequi,
l3 alij aliter,vt discussi in dicta fallentia.¶Scias ēt,ꝙ A-
re.hic conatur ꝑ quatuor iura ꝓbare idem, ꝙ ꝯ ꝓbauit
Marianus,quib. tn̄ rn̄dens sequitur Ab. Item ꝓbāt Mo.
ēt delegatum principis exequi non posse de iure ciuili,
multo minus delegatum inferioris & rn̄dendo ad l. fi.
C.de iu.vacillant,vt videre potes.¶Et dicta do.Ab latè
t3 Imo.& Ro.in d.l.à diuo Pio.in prin.do.Ant.& Imo.
in d.c.cū ab ecclār̄ū.Io.de Lignano in cle.j.de of.deleg.
Imo.in d.c.ex literis,q̄ dicit Are. sequenda in practica.

SVMMARIVM.

1 *Negatio facit rem dubiam, etiamsi dicatur, non credo.*
2 *Iudicium vt inchoetur,tanquā coram competenti,sufficit allegasse in libello qualitatem tribuentem iurisdictionem, etiamsi non sit vera,dummodo hoc non constet.*
3 *Iudex, vt sit competens,oportet quòd sciat se esse iudicem.*
4 *Laicus potest conueniri coram episcopo à clerico agente rei venditatione pro re propria, vel ecclesiæ.*

CAPITVLVM V.

SI clericus laicum. ¶Super re ecclesiæ, vel
clerici, pōt laicus coram ecclastico iudice
ꝯueniri,sed si probabilr̄ neget rem esse cle-
rici, vel ecclesiæ ad iurisdōnem ecclesiasti-
cam declinandam,ꝯuenietur coram suo iudice. H. D.
1 ¶Negatio † facit rem dubiam.Gl.1.in c.veniens,de re-
nun.& gl.magna in ca.1.de of.dele.in 6.& glo.4.in l.plu
res.C.de fide instru. Extende hoc,etiamsi diceretur,du-
bito.Bal.in l.3.C.quib.ad liber.¶Item extende etiam,si
diceretur,non credo Bal.idem allegat gl.in verbo, cre-
dere.in c.cum ad sedem.de resti.spo.iuncto ca. 1. de lit.
contest.¶Fallit primo vbi negatur notorium. Tex. est
in c.super eo.de test.cogen.non solitus allegari,fm̄ Ab.
ibi,qa in principio loquens in facto notorio non distin-
guit,an pars neget,vel non,& illum tex.notat ēt Ab.in
c.tua.in principio,de coha.cle.& hoc Bar.post gl.ī l.post
rem.ff.de transac.loquens de negante id,qd̄ ꝑ snīam ap
paret.Et hinc est, ꝙ si negat̄ instrm̄ guarentigiatum,nō
fit dubium.Bal.in l.ēt.in 1.col.C.de executione re iu.Et
hinc est ꝙ ꝓbatio legitime facta ꝑ negationē,nō fit du-
bia.Bal.in c.ad nr̄am.de ꝓb.ante fi.¶Fallit scd̄o in nega
tione extraiudiciali. Inn.in c.venerabili. de censi.& ibi
do.Ant.Intellige ad hoc,ut ille, ꝯ quem negat̄, non te-
neat̄ desistere à solito usu,sed,ne noua possessio dēt, ista
negatio aliquid operatur.Bal.in d.l.3.C.qb.ad lib.¶Fal
lit tertio, ubi negatio hēt ꝯ se præsumptionē iuris cōis,
Inn.in c.ex parte.lo.1.circa med.de uer.sig.dicens,ꝙ ne-
gatio subditi nō facit dubiam petitionem epī innitten-
tem debito à iure cōi,qd̄ ualde sequit̄ Arc.& Do. ī §.qā
aūt.in 1.col.2.q.1.& Ro.327.hodie.de excep.6.in nouis.
Idem Ang.in l.tale.§.qui prouocauit.ff. de pac.allegan-
do gl.in l.si uero.§.q.ꝑ rei.ff.qui satisdare cog.¶Quarto
fallit,ubi negatio faceret rem dubiam in ꝑiudiciū negā
tis.Ab.subtir̄ in c.1.de proc.ꝑ illum tex.ubi negatio, ꝙ
procurator habeat mandatum,non facit dubiū de mā-
dato,quia hoc noceret neganti, & admitteretur ꝓcura-
tor

tor cũ cautione rati,l.j.C.de ꝓc.Item Bal.in illa l.j.ĩ ver.
2.q̃ro.& in d.l.3.& Ab.ĩ ca.coram.de officio del.¶Quin
to fallit,vbi eſt negatio ſimplex abſq; probabili ratione.
An.& Imo.in l.1.in prin.ff ſi cui plus,q̃ per l.Fal.ꝑ illum
tex.in ver.iuſte. iuncto tex.allegato in gl.ibi.Facit dictũ
Bal.in l.2.ad fi.C.de bo.pol.ſm tab.Quod probatio non
ↄcludens facit rem dubiam.Simile Bal.in auth. ad hęc.
ver.quæro,nunquid ille.C.de vſur.dicens,ꝙ negatio nõ
facit rem dubiam,ſi poſtea ↄ̃rium probetur.Et ꝙ nega-
tio non veriſimilis non facit rem dubiam. Et hæc non
reperies alibi.Dixeram olim in d.c.ſuꝑ eo.Arc.in c.iudi
catũ.79.diſt.late ſuſtinet ꝓ valida ↄſuetudine, q̃ glo.hic
mordet.Adde gl.fi.in ca.parochianos.de ſent.excõ.quæ
ſimpl̃r eam approbat. Itẽ gl.ĩ c.ꝓx. & ibi Ab. limitat in
mã feudi,vt hic.Non obſtat,ꝙ iuriſdõnes ſint diuiſæ.ꝑꝑ
qđ Mo.hic multa dñt, q̱a ſicut iſta diuiſio non impedit
ↄſuetudinẽ laicorũ,vt in tex.iſto,ita nec ↄſuetudinẽ cu
riæ.¶Prima † ↄcluſio.Ad hoc,vt iudiciũ inchoeẽ, tanq̃
2 coram ↄpetenti, ſufficit in libello allegaſſe qualitatem
tribuẽtem iuriſdõnem,ẽtſi non ſit vera,dummodo hoc
non ↄſtet.Bar.in l.2.ff.ſi quis in ius vo.& ibi Fulg.& Pau.
de Caſ.in l.cum q̃dam.ff de iuriſ.om.iu.Ful.ĩ l.p̃ſcriptio
ne.C.ſi ↄ̃ ius.Io.And.in addi.ad Spe.in ti.de ↄp.iu. adit.
§.1.additione,q̃ incipit,Guido.Inn.in c.cum ſit.j̃.eo.per
rationes,de quib.ꝑ Ab.in relatione ſecundę op.¶Item,
ſi qualitas nõ fuit allegata,ſed probata in actis.|Do.An.
& Ab.hic rationib.ſuis.Adde,qđ no.Inn.in c.2.poſt prĩ.
ibi,rñdeo ſtultum eſſe.de ord.cogn.ꝙ valet libellus ſine
vlla expreſſione cãæ ſi de ipſa appareat ex actis. Sequiẽ
valde Ab.in c.dilecti.de iu.in vlt.col.dicetur ibi, vel in
d.c.2.¶Limita primo hanc concluſionem, dummodo
d. qualitas poſſit includi ſub verbis libelli quoquo mo-
do.alias non,ſm do.An.¶Contrarium tenet Ab. bonis
rationib.Sed obſtat gl.in verbo,alias,in cle.app. de app.
& regula l.ſi adulterium cum inceſtu.§. idem Pollioni.
ff.de adul.cum his,q̃ alias dedi ĩ c.afferte.de præſum.vbi
qualitas ẽt notoria dẽt ſaltem allegari. ¶SOL.Fallit in
qualitate,de qua ↄſtat ex actis.Do.Ant.in c. veſtra,ĩ vlt.
char.ver.per hoc dicebam.de coha.cle.& alij,de quibus
in d.c.afferte.vbi ad hoc bonus tex.¶Limita ſcđo hanc
ↄcluſionem,& p̃cedentem, niſi reus neget qualitatẽ,q̱a
hæc negatio,lȝ iuriſdõnem non excludat,operaẽ tñ ꝙ p̃
mitti debeat ſummaria cognitio de veritate qualitatis.
Do.Ant.& Ab.hic copioſe,& Bal.in d.l. præſcriptione.
Do.in d.§.ↄ̃hentes.in c.Ro.de foro ↄpe.in 6. Cal.in c.de
illis.in 4.q.de rapto.Bal.in l.ſi quis ex aliena.ff.de iu.do.
Ant.Imo.& Do.in d.c.ſuper literis.Imo.in l.quidam ↄ-
ſulebant.in vlt.col.ff.de re iu.Lap.allegatione 59.in vlt.
col.vbi ſꝑ vide.Pe.de Anch.in c.poſtulaſti.1.q.j̃.e.¶Et
* eſt op.cõis * ↄ̃ allegatos in 1.concluſione.Pro quib.non
facit l.cum q̃dam,quia loquiẽ,vbi quis eſt iudex in men
ſura qualitatis petitæ.ſiue qđ petitur, verum ſit, vel fal-
ſum,nimirum ſi cã inchoari põt alio non p̃diſcuſſo.ſed
cõis opinio loquitur, vbi requiritur vera exiſtentia qua
3 litatis allegatæ.¶Et † pro cõi facit,q̱a oportet, vt iudex
ſciat ſe eſſe iudicem.arg.l.q̃ro.ff.de eo,q̱ ꝓ tuto.pulchrè
Bar.in l.multum.de ↄd.& demon.quem vide. ¶Et non
dicas, hoc fit ex libello. Nam ſi hoc ſufficeret, fruſtra
eſſet factum d.c.ſuꝑ literis.& d. l. ſi quis ex aliena, cũ ↄ-
cor.vbi dẽt cognoſcere,an ſua ſit iuriſdõ,eſſet.n. ſatis,ꝙ
libellus hoc diceret:qđ eſt abſurdum.Nam vbi oportet,
ꝙ aliqd ↄſtet,non ſufficit,ꝙ allegeẽ.gl.aurea in ver.alle
gat.in c.non eſt.de ↄſue.li.6.& in rub.ff.ſi quadru. paup.
cum ſi.Qñ aũt non negareẽ, ꝓcederẽt dictę ↄcluſiones.
¶Et retẽta hac limitatione pro cõiori,amplia,etſi qua-
litas deberet non ſolũ exiſtere,ſed ẽt notorie exiſtere.q̱a
de hoc, vtrũ notorie exiſtat, poterit iudex cognoſcere.
Gl.magna circa medium in c.1.de of.dele.in 6.Cui ob-
ſtat alia in c.accuſatus.§.ſane.in verbo,manifeſte.de hæ
retic.eo.li.Do.Ab. conatur ↄcordare,ſed ꝓfecto repro-
bat hanc ſcđã,q̱a vult,ꝙ vbi inquiſitor cognoſcere vel-
let,non de diuinatione,ſed an manifeſta ſit, poſſit,cuius
ↄ̃rium vult illa gl.Propterea Do.in loco extraneo in di
cto c.ſuper literis.firmat,ꝙ iudex non habẽs iuriſdõnẽ,
niſi ſuꝑ cã notoria,occurrente caſu, de cuius notorieta-
te ſit dubiũ,non p̃t cognoſcere,an ſit notorius. Alle.gl.
dicti c.1.õnem ſubtilem & claram,q̱a ſi nullo mõ eſt iu-
dex,niſi caſu exiſtente notorio,qũo cognoſcet de noto-
rietate?Nam cognoſcendo,vt iudex, non eſt iudex non
exiſtente fundamento iuriſdõnis,hoc intelligit,qñ vult
cognoſcere & ꝓnunciare tanq̃ iudex,ſecus,ſi extraiudi-
cial̃r,non vt iudex,vellet ſe informare,an caſus eſſet no
torius,& in hoc ꝓnunciare,q̱a p̃t & inuenta notorietate
aggredi cãm,vt notoriam,ſic intelligens gl. d. c.1.q̱ lo.
An.ibi in Nouella ita intelligit,ſm ipſum,q̃ nota,vt no
ua.¶Item retẽta hac limitatione excipias tres caſus.Pri
mꝰ,vbi negaẽ qualitas,q̃ notorie appareret, q̱a nõ ſit res
dubia,ergo oĩs cognitio ſuꝑflua eſſet omiſſa hic.Scđus,
vbi eſſemus in caſu non requirente ꝓ fundamẽto iuriſ-
dõnis veram exiſtentiã qualitatis,ſed ſufficeret ꝙ de ip-
ſa eſſet dubiũ.Tertius, vbi actor abhorrens circuitũ ac-
q̱eſceret negationi adeũdo iudicem ꝓpriũ Rei. ¶Scđa
ↄcluſio,Etiam † ceſſante allegatione ſacrilegij,p̃t laicus
4 a clerico agente rei vendicatione ꝓ re ꝓpria, vel eccl̃æ,
coram epõ ↄueniri.Ab.hic late ꝑiſtũ tex.Amplia,ẽtſi ꝓ
habẽda re agaẽ ex locato,vel leg.Inn hic, quem intelli-
git Car.vbi laicus fateẽ rem eſſe clerici, vel eccl̃æ, q̱a lȝ
ſit actio ꝑſonalis,tñ eſt ĩ rẽ ſcripta.Et ita dicit ſe ↄſuluiſ
ſe poſt longas altercationes.Sed dicit Imo.non reperiri
actionem ex locato eſſe ſcriptam in rem,niſi dicas,ꝙ lai
co fatente rem eccl̃æ ↄcurrat rei vẽdicatio cũ illa actio
ne ꝑſonali,& iõ ꝑꝑ ↄcurſũ realis trahiẽ ad eius nãm, iux
ta l.ꝑ fundũ.§.ſi tu ex parte.ff.ad l.Falc.& ibi Dy.& Bar.
Subdit Mar.Car.hoc voluiſſe,ꝙ ex locato agaẽ, nedum
ad mercedem,ſed ad rem.Nam ſi ad mercedẽ,eſſet me-
re ꝑſonalis,ſecus, vbi reperiẽ res locata actione ex loca-
to.Vnũ aduerte ſubtil̃r, q̱a ꝑ iſtũ tex.non ꝓbanẽ proxi-
me dicta,nam negatio qualitatis facta ꝑ eũ, non eſt hic
rõ,ꝑꝑ q̃ non potuerit trahi corã eccleſiaſtico,ſed rõ fuit,
q̱a actor,&c.vt in tex.Et ĩ eo, qđ dicit de negatione,nar
rat rõnem inchoandi iudicij,q.d.orta ↄtrouerſia quoli-
bet dicente rem ſuam.Dicere mõ,ꝙ ſi non negat,ſubſit
epõ,eſt arguere à ſenſu ↄ̃rio, qđ ceſſat,vbi corrigunt iu-
ra,ergo excepto ſacrilegio,non ꝓbaẽ hic,nec alibi id qđ
cõiter dr̃.Hinc dicit Inn.in c.cum ſit.j̃.eo. qđ ſi in libel-
lo clerici petentis rem eccleſiæ à laico non eſt allegata
oppreſſio,vel vis,remitteẽ ad ſecularẽ,nec eſt verũ,ꝙ lai
cus teneat illicite eo ipſo,ꝙ fateẽ eſſe eccleſiæ, potuit.n.
emiſſe & velle tenere donec iudicialiter euincaẽ,vt ↄpe
tat remediũ euictionis.Itẽ p̃t tenere iure vtilis dñij,aſſe-
rendo eſſe eccleſiæ,ſed ſe inueſtitũ.Itẽ p̃t eſſe, ꝙ bona fi-
de reperit in hr̃ditate paterna.Quib. caſib. & ſimilib. vr̃
ↄueniendus coram iudice ſuo,poſtquam omnes regulæ
ita volunt,nec ab iſto tex.mutantur ſecundum Im.hic.

CAPITVLVM VI.

EX Transmiſſa. ¶Quæſtio feudi terminanda eſt à dño feudi immediate, quo negligẽte termi naẽ à mediato.H.D. intelligendo, ꝙ iſte de cãpis eſſet inueſtitus de feudo ab eccl̃a eius,
a cui hic ſcribiẽ. ¶Gl. fi. Qñ Papa [a] poſ-
ſit tollere recuſationẽ,examinãt latiſ-
ſime Moderni hic. Adde melius alios
Mo.in ca.poſtremo.in j.char. de appel
lat.dixi alias in ca.ad hæc,de reſcript.

a Quando Papa *Adde tu,quãdopapa vel alius princeps poſsit cõmittere cãm ſuſpecto iudici ſine facultate recuſãdi.ponit do.Ab.in c.ad hęc.de reſcri.in 2.col.vbi gl.ſing.& do.Ab.in c.cum inter.de excep.ad Spe.in ti.de recu.in §.recuſ.poſt medium.Vide do.Abb.hic in iſto tex.in 2.col.& in c.accedens*

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus non tenetur capitulum requirere in ſpectantibus ad ipſum iure deuoluto.*
2 *Facultas doctorandi non tranſit in capitulũ.*
3 *Negligentia epiſcopi in non conferẽdo beneficium deuolutum non ſuppletur à capitulo, ſicut in alijs non deuolutis.*
4 *Clericus ſi conueniat laicum coram iudice ſeculari,an poſsit ibi reconueniri.*
5 *Fratres duo ſi tenẽt feudum,negligẽtia vniꝰ ĩ inuãdo dñum,palliaẽ ex diligentia alterius.*

c.accedēs el j.ut lite.nō cōte.in prin. Adde,ſi Papa ī reſcripto dicit exp̄ſſè,ꝙ non poſſit iudex recuſari quā tuncūq; ſuſpectus. Quomō cōſuletur parti aduerſę,vi. đ do.Ab.ī c.cū ſpeciali.đ appellatio.

6 *Clericus quando poſſit terreri armis.*
7 *Ceſſatio modi adiecti in cōtractu,an ſtatim reſoluat contractum.*
8 *Negligentia prælati an noceat eccleſię,ſi nō adſit negligentia conuentus.*
9 *Et quid,ſi eccleſia non habet conuentum.*

CAPITVLVM VII.

Verum. ¶Per Dn̄m feudi ſecularē,ſeu eccłaſticū quæſtio feudalis terminat̄, ēt ſi vaſalli ſint clerici. ¶Et ſi plures p̄tendunt̄ dn̄i, nō p̄t vnus cognoſcere ſine alio,maximè abſente. ¶Gl.1. Cōpetentia ep̄o iure accidētali nō tranſeūt in capitulū. Inno.& oēs hic,late gl. in verbo, tēporis.in c.ſcriptū.de electio.inducendo eā,ut ibi p Abb. & Car.in cle.attendentes.in prī.ī 4.q̄ſt.de ſta.mo.Idē Arc. in prin.c.1.de maio.& obe.lib.6.do.Ant. in c. eā te.in fi. ne.de reſcr.Fed.ↄſi.30.In.in c.2.ne ſede vac. ibi, vel priuilegijs.& alij allegā.j̃. ¶Corollariū primū. Itē ſi ↄpetit ex poteſtate delegata.Latè Car.in cle.1.ver.duro.ī 7.q.đ hære.Lud.ↄſ.506.inc.In rep̄ſenti.ī fi. Amplia,etiāſi delegatio fiat à canone.Io.And.in c.ad abolēdā.in fi. de hæret. Do.latè in c.vnico.de maio.& obe.lib.6.qa lȝ ↄpetat à iure cōi,tn̄ eſt ex poteſtate ſpeciał'r īducta,put hic
1 in ſimili. ¶Secundū,In † ſpectantib. ep̄o iure deuoluto nunq̃ tenetur capitulū requirere. Glo.in ver.ↄſilio,in fi. ibi de honeſtate.in c.ne p defectu.de elec. Facit dictum Ab.in c.cū Apoſtolica.in fi.de his, q̄ fi.a p̄la.ꝙ poteſtas doctorandi data ep̄o,nō intelligit̄ reqſito capitulo, per illū tex.aureū ad fi.vbi ī mā indifferenti ↄceſſa ep̄o ītelligit̄,ſ.ſoli. ¶Declara dupliciter hoc corollariū. Primo dūmō ſint talia,in quib.ante deuolutionē nullū ius habuerat ep̄s vnq̃, ſecus in his in qbus de iure cōi habebat ep̄s ſaltē partē iuriſd.q̃ pdidit,& ex iure ſpeciali trāſlata in capitulū, qa ſi illo negligente mō deuoluit̄ ad ep̄m, habebit capitulū ↄſulere ſicut habuiſſet quodā iure non amiſſo. Gl.aurea in c. irrefragabili.§.exceſſus.in ver.per ipſū.in fi.ibi,nihilominus de ↄſilio.de off. ord. quam ita intelligit do.Ant.ibi,& Imo.in vlt.col. ¶Scđo declara, niſi ex delicto ſolius prælati actus deuoluit̄ in aliū,qa ille ↄſulet capitulū,ꝙ cum nō deliquerit,iure ſuo nō priuat̄,cle.ne ī agro.ī 4.col.ī §.abbatē. Auth.de ſta.mo.quā
2 ſic potes intelligere. ¶Tertiū corollariū. Facultas † doctorādi n̄ trāſit in capitulū. Ab.hic,latè Dom.in d.c. vnico.de ma.& ob.lib.6. Itē Imo.Car.& Ab.ī cle.2.đ magi. Ab.in c.tuæ. de cle.non reſid.tenendo,ꝙ non cōpetat đ iure cōi,q̄cqd dicat Hoſt.in ſum.de magiſt. ¶Quartū co
3 rollariū. Negligentia † ep̄i in nō cōferendo bn̄ficiū đuolutū,non ſupplet̄ à capitulo,put in alijs non deuolutis. In.in c.cū in cunctis.ſup verbo,capitulū.de elec. Et pulchrè declarat ibi Ab.quaſi ī fi.Seqtur Do.Ant.in c. nulla.đ cōceſ.præb.Rō,qa in talibus,q̄ nō cōpetūt iure proprio,eȝs nō hēt cōionē cū capitulo. De quo nunq̃ obliuiſcaris. ¶Obſtat valde dictū Io. And.in ca.quamq̃,de ele.li.6.ꝙ ſede vacante,lȝ capitulū non ſuccedat in collationib.c.2.ne ſede vac. ¶Fallit in collationib ſpectantib. ad ep̄m iure deuoluto, de quo exclamat Ab.ī d.c.2. qa ſpectant ex iuriſdictione epiſcopali,& iuriſdictio trāſit in capitulū,vt in c.cū olim.de maio.& ob. Aliæ vero collationes nō ↄpetunt iure epiſcopali,qa ep̄is ↄpetere poſſent. Quę rō nō eſt bona pp dictū Ab.hic recte pbantis,ꝙ collatiōes ↄpetunt ex iuriſd.epiſcopali. Propterea pōt dari rō p eū,de qua in d.c.2. ¶Pro ↄcordia do.Ant. in d.c.cum in cūctis,in fi.& Gem.in d.c.q̃q̃ in fi.dicit,ꝙ aliqn̄ iuriſd.ↄpetit ep̄o accidentaliter ex accidenti ↄferēte nouā iuriſd.& ī iſta nunq̃ capitulū ſuccedit. Tex.& Doc.hic. Aliqn̄ accidentaliter ↄpetit aliqd,ꝙ non ↄfert nouā iuriſ. ſicut collatio đuoluta,q̄ adnectit̄ gn̄ali iuriſ. & tunc uacante ſede ſuccedit capitulū, ſicut in tota iuriſ.ſuccedit, & iſta deuolutio fit virtute iuriſ. & q̃uis ſit accidentalis reſpectu delinquentis(qa ſi non delinqueret,nō deuolueret̄)tn̄ reſpectu ep̄i non eſt ex accidenti, imo ex ſua gn̄ali iuriſd. Et ubi ſedes non vacat, capitulū nō ſupplet defectū ep̄i in iure deuoluto, qa cā immediata deuoluendi ē delictum , ſed capitulū non hēt cōitatē cum delicto,ſed ī prouentib.rōne iuriſdictiōis immediate ſicut eſt ſede vacante,ubi fit deuolutio immediate ex iuriſ. Ita Do. Subtiliter tn̄ ↄſidera, qa ſi accidēs hic non dat nouā iuriſd.vr̄,ꝙ qua rōne capitulū uac. ſede in iſtis rep̄ſentat ep̄m,eadē rōne debeat rep̄ſentare ſede n̄ uacāte,pp ꝙ de dicto In.dubitari pōt,& iſta nō repies ordinata. ¶Tenēt Mod.ↄ̃ cōem opi.hic,& in c.cæterū.s̃.ti.pxi. ꝙ laicus in mā feu.non iudicet clericū uaſallū. ¶Primo quia nō ē iure cautū,& hic erat pꝑoſitus ſecularis. SOL. De cōi vſu loquendi eſt eccłaſticus,& lȝ prior qn̄que ſit ſecularis,nō tn̄ p̄poſitus Rn̄dēt ad c.ſolitę,ꝙ loquit̄ ī ſubiectione reuerentiali ſimili ei,q̃ clericus dēt p̄rono, c.nobis.de iu.pa. ¶SOL. Obſtat uerbū ſubditi eſtote,ꝙ pprie ſūptum plus exigit,q ſola reuerentia. ¶Rn̄dent ad c.Romana.§.dēt,ꝙ loquitur ī cā appellationis. SOL. Qua rōne iudex laicus ī cā appellationis iudicabit clericū quare nō eadē ī cā prīcipali. ¶Itē addunt,qa priuilegiū fori eſt de iure diuino. Gl.ſolēnis in c.impator.96.diſt. Ergo Papa ipſū ō n tollit. SOL. Verum ubi tolleret ī totū ſed certis caſib.ex cā p̄t. Vn̄ laicus iudicat clericum canone pmittente ī 32.caſib.poſitis à Ma.s̃.eo
4 c.1. ¶Pręterea † ſi clericus ↄuenit co-
a rā iudice ſeculari laicū, p̄t ibi recōueniri,ſm̄ plurimos relatos ī c. at ſi clerici, đ iu. Ergo ſi laic⁹ eēt incapax,hoc fieri n̄ poſſet. Sed dato,ꝙ reↄueniri n̄ poſſet ſaltē ↄueniēdo,ut actor iudicabit̄ à laico,q forte reo abſoluto ↄdēnabit actorē ī expēſis. Nec mirū,ꝙ Papa diſponat ī ſpē.s̃.i⁹ diuinū,ꝙ n̄ diſponeret in gn̄e. Exēpla ſūt nota maximè p Io.An.ī re. act⁹.đ re.iu.li.6.& ī c.ex publico.đ ↄue.ↄiu. & ī c.à nobis.đ de. Late dixi ī c.q̄ ī eccłarū.de ↄſt. ¶Itē dicūt,ꝙ n̄ iudicat minor maiorē. ſed rn̄de,ꝙ hoc caſu lex facit maiorē. nec mirū,ꝙ eadē pſona qn̄q; vt maior,qn̄q; vt minor cēſet̄, c.à collatiōe,đ ap.in 6. Reliqs eorū rōnib. adhuc facilius rn̄debitis. ¶Gl.ī uer.cognitionē. Supplebit̄ negligētia ab illo, q alias eēt ordinarius vaſallorū,ut hic p Ab. ¶Addit Mar.idē eē,ſiue uaſalli ſint laici,ſiue clerici. ¶Sed aduerte, qa ubi clericus dn̄s feudi nō recognoſcit feudū ab alio. Fateor,ꝙ ſui vaſalli adibunt ordinariū p ſuppletione. Vbi uero clericus dn̄s feudi haberet aliū ſupiorē in feudo,habeo rē pro dubia. ¶Primo nāq; videret̄,ꝙ ſuppleret neglīgētiā ille ſupior laicus aſſūpto fundamento Modernorū hic,ꝙ q cognoſcit de appellatiōe,cognoſcat đ negligentia,l.fi.§.illud, & ibi Bal.C.de tēp.ap.Bar.in l.q̃uis, de dam.infe. ſed appellaret̄ ad laicū,d.§.dēt. in c.Ro.de app.in 6. Ergo, &c. ¶In ↄ̃riū facit id ꝙ dicit Ab.hic,& clarius in c.cæterum in vlt.col.s̃.ti.px.ibi, ſi vero non ſupior, q in hac mā vr̄ negare,ꝙ ↄpetens in appellatione,ſit ↄpetēs in negligētia. ¶Pro quo facere poſſet, qa appellatio fieri debet ad maiorem,ſed negligentia ſuppleri pōt ēt ab alio, c.1. de ſup.negl. Ergo differunt. ¶Pręterea ab ep̄o appellat̄ ad archiep̄m,c.Paſtoralis.de off.ord.& tn̄ eius negligentia non ſupplet archiep. vt latè p Ab.ibi,& aliquid s̃.e.c.ſanè. Et iō cogitabis. ¶Felonia domini non nocet eccłæ.
5 Hoſt.& do.Ant.hic. ¶Addunt † Moder.c.1.q. mo. feu. amit.p ꝙ dicit ibi Bal.ꝙ ubi duo fratres tenent feudum indiuiſibile,negligētia vnius in iuuando dn̄m palliatur ex diligentia alterius. ¶Alle.alia ſimilia bona,de qb.per eos hic,& latius in c.dilectus,de off.de. Adde in terminis do.Ant.poſt Io.An.in c. rep̄henſibilis. in 2.col.de ap. & ibi Ab.in pe.col. Adde Bal.in c.1.§.dn̄o ↄmittente. ſi de feu.fue.ↄtro. ubi dicit,ꝙ lȝ ds cōmittens feloniā,q̄ ī uaſallo digna eēt priuatione,debeat ēt ipſe priuari directo dn̄io,ut ibi,tn̄ hoc fallit in p̄lato dn̄o feudi,per regulam delictū. Iſta limita,niſi feudū eſſet de menſa prælati. Ita do.Ant.& Abb.hic. ¶Modos autem cognoſcendi menſalia,ponit gl.in cle.j.in verbo ad menſam.de exceſ.prælat.om-

a Si clericus. *Adde tu,ꝙ do.Ab.in c at ſi clerici. đ iudi.tenuit cōtrariū in 9.col ī uer.Cōſidera enim clericos. Et iſta opi.eſt magis cōis,ꝙ clericus nō ſit reconueniēdus corā iudice laico,q̃ opi.etiam affirmauit idē do.Abb.in c. nullus. s̃.eo.in j.no.& in c.1. de iu.cal.in j.col.1.q.no.ꝙ con.ſt. Adde, ꝙ cōtra iſtā opi.dom.Ab. tenuit Io. An. in addi Spe.in ti. de coſt.in addi.in §.j.*

a Contra clericum. *Adde tu pulcherrimam dubitationem ad q.*
istam tactam hic p Fel.& quæro de tali dubio, nūquid delegatus, cui
mandata est cā ciuilis, possit punire testē de falso, qui corā eo falsum
deposuit. Iste est pulcher passus & subtilis pro parte affirmatiua.
Facit regula l.nullū.C.de test.in uer.datā omnibus iudicibus potesta
tē.& ibi no.Bar.ī
4.no.Forti⁹ tenet
gl.1.ibi,& Bal.se
quitur, q ēt cleri
cus falsū testimo-
niū deponēs corā
iudice laico, pōt p
secularem iudicē
puniri. Sequitur
Ang.de Aret.in
tract.maleficio.in
uer.falsario.& ad
hoc bn̄ facit tex.
in l.ergo, ī uer.sa-
cratissimas sedes
& ibi pulchre
Bal.C.de vsu.quā
uis in hoc đ cleri
co do.Ab.contra
riū teneat in c. ec
clesiæ sanctæ Ma
rię.de cōst. in uer.
3.habetur hoc ar
gu.optimū, et hic
in isto tex. in uer.
& ratio prędicto
rum. Ideo posuit
hanc additionem,
sed omissis cleri-
cis. Ad idem est
gl.no in l.quęsitū
in uerbo, perpen-
dere.ff.de testi.Fa
cit tex. in §.si ue
ro ignoti. in Au-
then. de testibus.
Ad idem facit re
gula, quod iudex
qui non potest de
causa principali-
ter cognoscere, ta
men potest incidē
ter.l.fin.C.ubi &
apud quos, l.quo-
ties. C. de iudic.
etiamsi causa sit
spiritualis, quod
intellige, si iudex
est capax huius in
cidentis, c. tuam.
đ ord.cog.c.lator
qui filij sint legi.
Ad idem facit do
ctrina Barto.in l.
hoc iure. §. aqua.
ff. đ aqua quot.et
ęsti.ubi per illum
tex.cum glo.deci-
dit Bart. ut ubi p
eum. Idem tenet
Bar. in l. penult.
C.si aduer. lib.Fa
cit l.si liberti C.de admin.tut. Pro eadem parte facit l. interdum.§.
q furem.quā Bar.ibi reputat singularē.ff.de fur.ubi iudex maleficio-
rum pōt incidēter cognoscere & pnunciare in causa ciuili, s. super
restitutione rei. Et istā partē in terminis nostris tenuit Spe. in ti.de
testi.§.j.uer.item q est corruptus.& in §.de testium, uer.sed qs.Bal.
in c.præterea.de offi.deleg. Eandem opi ampliat & amplectitur Ful.
in l.1.§.qui mandata.ff.de offi.eius, circa si nullā de pdictis faciens

lat.oēs in c. 2.de feu. maximè Imo. Et
idē Imo. in c.sup.de reb.eccl. non alie.
cū ɔc.¶Contra clericū a falsum depo-
nentē corā iudice seculari nullā pt pœ
nā secularis imponere. Doct.hic, Sal.in
l.nullū.C.de testi.addēs, secus si hoc fa-
ceret corā ecclesiastico, qa ab eo puni-
ret ēt exēptus, p no.in c.j.de priu.lib. 6.
Cū cōi ɔcordat Bal.in c.2.in j.col.đ ɔ-
fes.Ang.in l.si vacātia.ver.sed tunc du-
bitat de clerico.C.de bo.vac.lib. 10.Io.
de Ana.in c.j.col.j.de crimi.falsi.Bal.in
c.si clericus.de pa. tenen. qcquid dicat
Fed.ɔs.235.quē seqtur Pet.de An.in re
gula, ea q̄.fol.antep.ibi, 22.quęro.de re.
iu.in 6.¶Declara ſm Inno & Car.Ab.
hic, nisi laicus cognosceret de falso, ut
irritaretur depositio. ¶Nec obstat, q
istud videat ɔputari inter pœnas capi-
tales, iuxta dict.Bar.post antiquos, in l.
transigere.C.de transi.qa loquit, ubi qs
directè ɔdēnat de falso præcedente ac
cusatione, nos vbi præcedēte exceptio
ne, quo casu testi, q ad hoc nō uocatur,
nullū piudiciū ɔsiderabile infertur c.j.
de exce.in uer.sufficit, qđ importat a-
liud non oportere. Gl. no. in c. statutū.
in prin.in ver. Canonicis. quasi in me-
dio ibi, nec ista decretalis.de rescr.in 6.
Ad idē c.2.in fi.de ord.cog.ibi, dūtaxat
non credit, & ibi Abb. ver. crederē, q
ubi ɔuincitur, sequendo In.hic. Et hīc
est, q snia lata ɔ̄ pducentem falsum te
stem, non nocet testi. Bar. in l.denūcias
se.§.q̄ritur.ff.de adul. Et ista no. ¶Limi
ta ſm Car.hic, nisi clerico testi oppone
retur crimen ecclesiasticū, qa ēt ad so-
lū finem reppellendi eū secularis n̄ co
gnoscet, nō fauore clerici, sed pp natu
rā criminis, & ita dicit se ɔsuluisse, cū
fuisset opposita vsura. ¶Verior est opi.
q in executione sniæ feudalis clericus
violentari nequeat. ¶Non obstat di.
Ang.in l.fi.C.de iud.ubi delegat⁹ Papæ
pōt exequi ɔ̄ laicos ecclę subiectos, qa
hoc non infert, q clericus lędi possit.
¶Nec dicit Imo.in c.2.de mu.pet.id q
referunt Mod. ¶Et no.bene uerba do.
Ab.hic, q ɔpulsio psonalis licita p re-
cuperatione rei, ītelligit.s.prius posses-
sę. ¶Quid aūt si eēnt quasi possessa, pu
ta si alicui de collegio clauditur ostiū.
Remittunt Mod. ad Ang.in l. ut vim.
ff.de iust.& iu.& vide do. Abb. optimè
in c.1.in pen.& vlt.col.de imm. eccle.
¶Quod aūt liceat clericum armis ter-
rere, tenuit Car.in cle.1.in prin.ī 6.q. đ
6 pœnis.¶De † quo cogita pp Inn. in c.
nuper. de sen.excō.& Bar.in l.licitatio.
ni fallor.ff.de publica.¶Negligētia so-

mentionē: nā dicit se putare, q delegatus nō possit punire illum testē
falsarium pęna ordinaria legis Corneliæ, qa illa est meri Imperij sim-
pliciter.l.j.§.fi.ff.de fer. Ergo nō pertinet ad ipsum legatum, ut in d.
l.1.ff.de offi.eius. Sed bene potest illum extraordinarie punire, d.l.
nullū.cū gl. Idē ante eum tenuit Ang.in l.querela, in vlt.col. C.de
fals. Et istæ sunt
rōnes, & authori
tates, q possunt ad
duci pro ista par-
te affirmatiua, ex
qbus qs posset fa-
cile induci ad ita
iudicādū. Pro par
te uero negatiua
facit, q đ uult Bar.
in l.2.& in l.ma-
gistratib.ff. de iu-
risdict. om.iud.
in delegatum non
trāsit aliqua coer
ctio psonalis quā
tūcunq; minima.
Ad idem facit, et
fortius, quia dele-
gatus nō pōt mul
ctare contumacē,
l.2.§.fi.ff.de iud.
Bar. et Doct.in l.
1.in prin.ff si quis
ius dic. non obte.
Quanto minus er
go poterit punire
corporaliter? Istā
secundam opi. te-
net Guil. de Cun.
Alb.ī d.l.j.§.qui
ma. q delegatus
non possit punire
testem deponentē
falsum coram eo,
imo nec torquere
sed debet remitte
re eū ad superiorē
p d.§.si uero igno.
Idem tenet Alb.
de Ros. in l. impe-
rium in uer.item
quæro an torque-
re sit mixti impe-
rij? ff.đ iuris. om.
iudic. & similiter
do.Alex.ī l.2.eo
dem tit. Istam se-
cundam opi. puto
tutiorem, pro qua
alleg.tex.opt.in l.
diuus Pius.& ibi
Bar. no.ff.de fal.
& tex. in l.fi. &
quod ibi no. Bal.
C.de spor.et quod
vult Bal. in c.ex
parte.el 2.de re-
scrip. q si aliquis
produxit falsum
rescriptum corā
iudice delegato,
debet eum cum fida custodia remittere ad ordinarium, ut eum pu-
niat. Istam partem sequitur Imo.in c.dilectus filius.de pæ.& in c.2.
de fal. Ant.de Butr.in c.isto,& in c.vnico, ut eccl.bene. Ioan.And.
in ti.de teste.§.opponitur.in uer.sed quid.de legato. Pet. de Anch.
cōsi.174.inc. Circa primū dubiū. Ang.ī l si qs obseruare.ff.de fal.ī
l.quoties.C.de iud.in l.si uacantia, C.de bo.vac.lib.10.licet posses di
cere, q prædicta iura loquuntur, quantum ad puniendum ordinariè.

li⁹ plati in inplemēto ɔditionis nocet
ecclę, qa res nō est debita añ ɔditionē.
l.si qs hr̄ditatē.cū si.ff.de hę.insti. Ergo
pōt piudicare ī q̄rendis. Quo casu ces-
sat regula, relictū.de re.iu.li.6.¶Secun
da ɔclō, secus in implemento modi,
qa donatio psupponitur iā pfecta. Vn̄
eēt tūc nocere ī q̄sitis, quo casu pcedit
d.regula. Vide do.Ab. in c. breui, ī ult.
col.de iureiu.ubi ī pposito assignat rō-
nē dr̄iæ, qa in ɔditione satis est eā nō ī-
pleri, ētsi hoc sit sine culpa, l.ī illa stipu
latione.ff.de verb.ob.sed ī dispōne pp
modū nō seruatū exigitur mora. & sic
culpa, iō tunc reccurritur ad d. regulā,
7 delictū.¶Nec† obst.q sit dubiū, an ces
satio modi statim resoluat ɔ̄ctū, qa in
donatione facta ecclæ cessat hoc du-
biū, qa modus in ea appositus nō cen-
setur cā finalis. Tex.in c.uerū, de ɔd. aɔ
po.quem do.Ab.ibi dicit, se nescire ali
bi, & fuit pōderatio Bal.in l.dictā.ī ult.
col.C.đ ɔdi.ob cau.dicens, fauore ec-
clæ inductū esse, q in ɔ̄ctu innomina
to, seu datiōe ob cām, nō pōt agi ɔdi-
ctiōe ob cām ɔ̄ ecclam, p d. c.uerū. Et
lʒ Sal. dicat ibi, cogita, qa ī dubio ec-
cla vtit iure cōi, c.1.de alie.feu.tn̄ Lud.
seqtur Bal.in l.si pecunia. ī prī.de ɔdi,
inde.qa rō spālitatis est fauor ecclæ, d.
c.uerū. Et rō rōnis, qa donans ecclæ, p
sumitur p cā finali ɔsiderasse solā salu
tē aīę.¶Limita hāc ɔclonē, nisi in do-
natione esset adiectum, q mō nō ser-
uato, res reuertatur ad dn̄m Tex. ī d.c.
uerum.& no.prędicti. Et tunc reuertet
authoritate iudicis, ſm eos, nisi ultra
hoc esset dictum, q donās authoritate
ppria appræhendere posset Host.hic ɔ̄
In.¶Hoc dict.Host seqtur hic do.Car.
dicēs de rigore verius, qa si lʒ ita paci-
sci inter laicū & laicū.l.3.cum si. C. de
pi.nō apparet rō quare nō ita cū eccla.
Ergo, dummō malitiose nō faciat sed
putās rē īcidisse ī ɔmissū, nō vr̄ appræ-
hensor eē sacrileg⁹.¶Nō ob.ti.de re.ec
cl.qa hic nō agitur đ re alienanda, sed
ab eccl.auocāda, pinđ ac si tradita fuis
set ad certum tps. Vn̄ sicut eo finito li-
cite apphēdit, ita cessāte mō. Quæ uer-
ba latissimè reassumit do.Car.ī c.ppen
dim⁹, ubi sp uide.de sent.ex. Item Bar.
Bal.& Sal.in d.l.si qs curialis.C. de epi.
& cle.Sal.in d.l.3. in 10.q.quos allegāt
hic Mod.reprobato Fulg. in d.l.si qs cu
rialis lʒ præcedentia nō allegent.¶Ad
de pro Host. Pet de Anch.cons.207.in
ci.dubium facit Bar.cons.94.in fi.ɔ̄.eo.
inci. Dico partes iudicis esse tales. Reci
pit hoc dict.Hos.quasdam necessarias

decia-

8 declarationes.¶Prima est,† dūmō negligentia p̄lati ha-
beat secū negligentiā ꝯuentus. Ita do. An.in c. Abbate. ī
fi.de ver.sig.dicens,hoc esse bene notandū. Et tu caue,qa
9 ipse hic ꝯ̃rium voluit,& minus bene. ¶Quid † autem,
si eccl'a non habeat ꝯuentū. Dic sufficere negligentiā p̄-
lati pp gl.in c.potuit,de loca.in gl.magna,quasi ī medio
ibi,nisi vnus sacerdos,quā dicit ibi do.Ant.nescire alibi
& sequitur valde Inn.in c.edoceri.in ult.col. de rescr. &
Abb.in c.imperatorū.de iura.cal.Itē Spe.in ti. de procu.
§.rōne quoque ꝯstituens ver.porro,ubi est in eccl'a vni-
cus rector. & Lud.in l.si vero.§.de viro.in 28. fallentia.
uer.nono ꝑbatur.ff.sol.mat.volentes,ꝙ tātum possit so-
lus prelatus in eccl'a non collegiata, quantum prælatus
cū collegio in collegiata.¶Secunda declaratio, dictum
Host.non ꝓcedit in re ꝯsecrata.Lud.pulchrè in auth. si
militer.ver.19.C.ad l.Fal.p c.ꝯperimus. 13.q.6.cū ꝯco.
allegatis in regula,semel Deo.de reg.iu.in 6. Ideo dona
tor cogitur tunc ad æstimationē,non ad rē, q̄ facta est sa
crabilis, sed non ꝯsecrata, approbat dic. Host. ¶Tertia
declaratio,dummodo modi sint honesti.Rota, de testa.
3.in antiquis,approbans & limitans ita Host.hic. Et exē
plificat in pacto, ꝙ ecclesia gubernetur ab alio, q̃ epō,
qa istud ñ ualet.In.in c. in Lateranēsi.ī fi.de pręb.qđ seq-
tur ēt Ab.in c.ad audientiā.lo j.in pe.col.de eccl.ędis.ni
si epīs ꝯsentiret Inn. vbi s̃.Cal.ꝯs.11.Nec successor reuo
cauit,qa p̄iudiciū non est graue.Mod.in c.reqsisti.đ test.
dicentes,se ita obtinuisse.¶Quarta declaratio, dummō
humōi pacto apponant ī traditio.rei,secus si post. Patet
ex d.Bar.l. qb.§.Termilius.in fi.de ꝯd. & demon. dū di-
cit,ꝙ si est data libertas purè,non pōt ex post apponi pa-
ctū,sub pœna reuersionis in seruitutē p l.imperatores ff.
de manu.test. Ergo idē fauore pię cāę iuxta di. Bal.in c.
significauit,đ test.qđ retuli in c.cū dilectus,de ꝯsue.ꝙ ec
clesia libera nūquā recipit seruitutē, sed serua bene pōt
effici libera,facit l.caueri.ff.ꝯmu.p̄di.¶Quinta declara-
tio,dūmodo pręcedat declaratoria.Ab.hic.Pro quo fa-
ciunt multa,q̄ dixi ī c.cū nō ab hoīe.de iu.ubi ipsum al-
legaui,& est declaratio substantialis,quia laicus posset
asserere euenisse tp̄s appręhēsionis,& falso.tñ Car.hic.lz
dicat hoc utile,tenet,ꝙ si omitteret appręhensor,nō eēt
sacrilegus,qa virtus pacti facit cessare,c.cū sm de hære.
lib.6. Qđ verbū sp nota.¶Et dic,ꝙ saltē,ubi esset noto-
rium euenisse tp̄s appręhensionis,ꝓcederet hæc secunda
opi.intrepide pp dicta in d.c.cū nō ab hoīe.¶Sexta de-
claratio. dummodo apprehensio nō inueniat resistentē
nā si inueniret,reppellat medio iudice,nō p se ipsum,ut
hic p Abb. & bene. Et ista nota, qa nō possent eē magis
quotidiana. & ultimo signa In. hic nō reprobatū ī hoc,
ꝙ si baroniæ,comitatui, vel simili rei donatę eccl'æ an-
nexa erant q̄dā onera,censentur oīa expirare,si in dona
tione de ipsis ñ fit mentio.Seqtur Bal.ꝯs.170.inci.Si ali-
qua possessio.¶Limita primo,nisi esset imposita præstā-
tia reb.ꝑ certis annis,qb.nō ꝯpletis aliqua res ꝑuenit ad
eccl'am.Nā ad residuū illius tp̄is tenebit eccl. Ang. cōsi.
206.inci.inter ordinamenta.dixi ī rep.c.ecclesia.de ꝯsti.
in 5.q.¶Limita secundo,nisi eēnt onera mere realia &
ꝑpetua,sicut tributa,nō aūt ꝑsonalia,uel mixta,ut colle
ctæ,uel similia.Bar.in d.ꝯs.171.ita intelligens c.j.in fi.de
cēsi.qđ facit,& eū sic ītelligit Ab.ibi in fi. & ī c.ñ minus.
de im.eccl.ubi vide.Voluit tñ Bal.ī l.placet.C.đ sacro.ec
cl.ꝙ hodie sit correctū d.c.j.nisi ī tributo prīcipis. đ quo
dixi in d.c.ecclę.q.6.¶Hic Doc.tāgūt q.vtrū,si uasall' re
cognoscat aliū ꝓ dn̄o præiudicet dn̄o suo. Dic, ut p eos.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio vsurarum an spectet tantum ad iudicem ecclesiasticum an etiam ad iudicem secularem.*
2 *Inquisitor hæresis est iudex competens in quæstione usurarum.*
3 *Laicus tanquam arbitrator potest cognoscere de vsura,etiam in q̄stione iuris.*
4 *Iudex secularis pōt punire symoniacum lata sñia ab ecclesiastico.*
5 *Item materia iuramenti est fori ecclesiastici. 5.6.*
7 *Vasallus potest trahi coram iudice ecclesiastico ratione iuramenti,ut cognito ibi de iuramento,cognoscatur de proprietate.*
8 *Laicus potest cognoscere de nullitate absolutionis à iuramento factæ per ecclesiam.*
9 *Propter iuramentum defuncti hæres non est de foro ecclesiæ.*
10 *Iudęi hæretici,& excōicati rōne iuramenti, sunt de foro ecclesiæ.*
11 *Item quid in crimine adulterij.*
12 *Adulter si est clericus,nedum ipse,sed etiam mulier,efficitur de foro ecclesiæ.*
13 *Quid in concubinatu.*
14 *Concubina clerici,an sit de foro seculari.*
15 *Desponsatio facta sine spe prolis,non uidetur esse matrimonium,sed dicitur connubium.*
16 *Ecclesia potest se interponere de notorio crimine laici,nedum, ut pęniteat,sed etiam ut satisfaciat.*
17 *Episcopus visitans inquirere potest de omni crimine contra laicos.*
18 *Crimen blasphemiæ an sit de foro ecclesiastico.*
19 *Clericus sodomita an sit irregularis,& prohibitus ordinari, etiam post pęnitentiam peractam,remissiuè.*
20 *Iudex ecclesiasticus an posit incarcerare laicum pro criminibus quæ sunt de foro ecclesiastico.*
21 *Punitus de crimine in vno foro,an posit puniri in alio.*
22 *Clericus delegatus ordinarij laici, an posit recognoscere de quæstione spirituali incidenter. De hoc vsque ad finem c.*

CAPITVLVM VIII.

CVm sit. ¶Ecclesiarum malefactores v-
triusq; sunt fori. ¶Regula de
qua hic,ꝙ actor debet sequi forum Rei, ex
discursu tituli pōt limitari diuersimodè,ut
hic p do.Marian. ¶Adde,ꝙ ꝯ̃ istam regulā
non valeret statutū Bar.in l.iuris ordinem. C. de iurisdi.
om.iu.intelligendo,qñ statutū vellet,ꝙ homo non suæ
iurisdictiōis teneretur ibi rñdere,sed inter subditos suos
statutū pōt,qđ vult.¶Item est alia limitatio, ꝙ lz qs nō
possit ꝯpelli soluere alibi,q̃ in loco promisso.l.j.ff.de eo,
ꝙ cer.loco.Fallit,nisi creditor ab illo loco esset relegat⁹.
Gl.& Bal.in l.vsuras. C.de sol ¶An, qui fugit ad hospi-
tale,sit tutus,ut ad ecclesiam?De hoc dixi in c. de quar-
ta.de pręsc.ubi multa posui,in quibus æquiparantur, ho
spitalia & ecclesiæ. Et an quis puniatur duplici pęna, ēt
dixi de hoc ī c.de his.de accus. ¶Clerici in patrimonia
libus vtuntur hoc tex.Abb.hic,Mod.ꝯ̃ qa lex correcto-
ria non extenditur.SOL.Fallit fauore ecclesię.Bal.in l.si
ꝯ̃stante.in prin.ff.sol.mat.Allegant ēt alia non urgentia
& non rñdet ad c.similiter.16.q 2.Posset dici, ꝙ loqtur
in epō,sicut in simili dr̄ in c.dilecto.de arbitr.¶Sed ob-
stat c.si quis de potentibus. 24 q.3. cui responderi non
potest.¶De alijs autem casibus,quib. patrimonialia cle
ricorum ęquiparantur ecclesijs,dixi in c. ecclesia. de ꝯ-
stit.¶Gl.in ver.malefactores.Petitio debet fundari su-
per qualitate tribuente iurisdōnem.Inn. hic singulari-
ter.Vide Ang.ꝯs.6.inci.Lata sñia ubi dicit,ꝙ stāte statu
to,ꝙ potestas exequatur sñias latas à ꝯsulib.ex cā artis ñ
sufficit,ꝙ petens executionē dicat sñiam latā à ꝯsulib⁹,
sed oportet addere,ex cā artis,dicit esse singulare dict.
Inn.hic incognitū Legistis.Vide Ang.ꝯs.27.inci.Quidā
Victor.ubi dicit,ꝙ nullus est libellus accusationis,ī quo
homo non subiectus potestati accusabatur de homici-
dio,non addito, ꝙ occidit in districtu potestatis,dicit eē
singulare dict. Inn.hic. Hęc Mod. ¶Adde Ang. in l. ex
quacunque.si quis in ius uoc.non ier.ubi vult,ꝙ libellus
porrectus corā iudice non gn̄ali,sed certarū causarum,
non exprimens aliquē de illis,non interrumpit præscri-
ptionē tanq̃ ineptus,iuxta l.si accusaturus.ff.de adul. Al
legat Inn.hic,quē seqtur ēt Ang.in l.1.C.si à non ꝯp.iu.
Bal.in l.non ignorat.in prin.C.qui accus.& in l.præscri-
ptione.C.si ꝯ̃ ius Arch.in c.canonibus.16.q.1. ¶De qua
litate aūt fundante intentionem actoris,vide Bar.& oēs
in l.non solum. §. sed ut probari. ff. de ope.no.nun. Dixi
post alios in c.in pręsentia. de ꝓbat. ¶Rōne fraudis ha-
bitæ in factis ecclesiæ procedit ēt iste tex.Inn.& oēs hic,
ētsi fraus non circūferat ad ꝯ̃ctum,sed accidat in possi-
dente,ut hic per Abb. Adde Lapum alleg.59. ubi dicit,
ꝙ de fraude prælati ementis de bonis ecclesię sub nomi
ne tertij ecclesia cognoscit. Item oēs Doct. in c. inqui-

F 2 ren.

ren. de pecu. cleri. ¶ Modos aũt probandi illam fraudẽ ponunt ibi Mod. in sua repe. & Lapus alleg. 66. inci. ꝓpo nit clericus. vbi dicit, ꝙ laicus molestãs clericum ꝑ vio lentiã in possessione fundi, p̃t ↄueniri corã eccl'astico, lȝ adhuc rẽ non ceperit, nec inuaserit: quia verbum, Male factores, capit̃ hic large, & q̃a turbatio possessionis per vim parum differt ab oppressione. Idem dom. Ab. pul chrè in c. ↄquestus, in 3. no. infra eo. ¶ Excõicatio est si gnũ iurisdõnis ecclesiasticę. Lapus d. alleg. 59. de qua ex clamat hic Abb. limitans, vt per eũ, quẽ Moder. repro bant per l. 3. ff. de mili. test. cum si. vbi actus tribuit̃ potẽ tiæ firmiori, Ergo poti⁹ dr̃ excõicare vt iudex, q̃ vt pars. Rñdet ẽt ad c. dilecto. de sen. excõ. ꝙ ibi ẽtsi uellet, non posset excõicare, vt iudex, per no. in c. cùm venissent. de iudi. ¶ Ecclesia restituet̃ in integrũ in foro eccl'astico. Inn. hic singulariter: & ẽ limitatio ad l. 2. C. ubi & apud quẽ. vbi restitutio petit̃ corã iudice lædentis. ¶ Amplia ẽt in clerico respectu patrimonialium, ꝑ c. ↄstitutus. de resti. in integr. Sed rñdent Moder. ꝙ ibi emptor erat cle ricus reiectis solutionib. Im. ibi, tanquam diuinatiuis, di cit, ꝙ ẽt ista diuinatiua est. Vñ tenet ampliationem, q̃ tenet Ab. ibi in 1. col. & Arch. in d. c. in canonibus. Lud. in singu. 114. incip. quid si ecclesia læsa. Et dũ dicit Inn. ecclesiã vtentem iure spãli posse agere coram ecclesia stico, infert, ꝙ corã eodem p̃t uti canone, Redintegran da. quod sentit gl. pen. in fi. in c. cum dilectus. qđ met. cã. quã dicit Abb. ibi in pen. col. se nescire alibi. Itẽ infert, corã quo petet reductionẽ ad arbitriũ boni viri. In quo vide Pet. de Anch. in regula, ea q̃. de reg. iur. in 6. q. 17. di centem, se disputando ↄclusisse, ꝙ corã illo petat, corã quo cã erat agitanda cessante cõpromisso. Remittit hic Maria. ad disput. do. Ant. de Prato veteri, inci. Marco baldus: Placet opin. Abb. hic, ꝙ si allegatur dolus ex pro posito, vel reipsa, ut magna læsio, possit agi corã eccle siastico. ¶ Et adde istis, ꝙ oppressor ecclesiæ nõ desinit dici oppressor, lȝ moneatur ex sñia notorie iniusta. Ab. in c. exposita. de arbit. per illũ tex. quẽ dicit singularem. ¶ Et adde, ꝙ violantes ↄsuetudines utiles ecclesijs, p̃nt coram ecclesiastico ↄueniri. Ioã. de Anan. in c. ad Apo stolicã. de symo. ꝑ illũ tex. ¶ Vltimò hæc oĩa gusta ꝑpe tuo sic. Nam lȝ cõis opinio sit, ꝙ de re ecclesiæ agendo rei vend. secularis est adeundus, ut dixi ꝯ Ab. suprà eo. c. si clericus. tñ attento ꝙ de nullitate ꝯtus & oĩ fraude in ecclesiam commissa dici p̃t coram ecclesiastico, vt est dictum, non remanet illa cõis opin. mirabilis, & ꝙ sit tenenda, vltra ibi dicta patet: quia si uera esset opin. dom. Ab. ibi, qui solus est, essent frustratoria omnia p̃di cta dicta Inn. hic, cuius sequaces præsupponunt cũ eo, ꝙ regulariter de re ecclesiæ, vel clerici, laicus conuenia tur coram seculari, præter q̃ in casibus prædictis haben tibus rõnem specialem sacrilegij, vel quasi, quam non habent omnes alij casus, vt in actione depositi, & simi libus, de quibus aliquid dixi post Im. in d. c. si clericus. Et hæc nota, quia mirifice seruiunt. ¶ De multiplici sacri legio, vide sꝑ Card. in cle. 1. in prin. de pę. Propriam si gnificationem ponit tex. in §. sacrilegium. 17. q. 1. 4. Vide Inno. in c. cùm pro cã. in uer. sacrilegium. de senten. ex com. & ibi dicit, ꝙ pro sacrilegio large non imponitur excõmunicatio. intellige, à canone, sed ab hoĩe data cõ tumacia secus. ¶ Et adde Archid. in ca. nõ in perpetuũ. 24. q. 3. vbi notat illũ tex. ꝙ excõicans iniuste sacrilegus est. ¶ Signa Abb. contra glo. in ca. cum multæ. 15. q. 8. quã vt intelligas, vide melius ipsum ĩ c. 1. ibi, ego sic di stinguerẽ. de treu. & pace, cum ↄcord.

a Respectu usuræ. *Adde tu, quòd repetitio usurarũ fieri potest in foro seculari, Card. in cle. j. 18. q. 4 usur. quem uideas omnino. Adde Paul. de Cast. & Alex. de Imo. in l. si non sortem. ĩ princ. ff. de cond. indeb. qui dicũt, quòd de con suetudine usuræ non repetuntur, ni si in foro ecclesia stico.*

1 ¶ Respectu † vsuræ a sunt tres opin. Prima, ꝙ cognitio est sꝑ ecclesiastica. Bal. in l. quoties. C. đ iudic. nisi esset q̃ stio de solo calculo. Pet. đ Anch. ĩ cle. 2. de iudic. Bal. in apostillis vi. in ti. de vsur. Lapus allegat. 56. Im. hic, & glo. de quibus per Ab. ¶ Scđa, ꝙ semꝑ sit mixta. Sali. in l. eos §. fi. C. de usur. qa sicut olim añ iura Canonica secula ris cognoscebat de immẽsis usuris, q̃a illicitę. sic hodie, cùm oẽs sint illicitę: & refert statutũ Bononiẽse dictat ũ su ꝑ hoc à Canonistis. Itẽ Gaspar Cald. ↄs. inter ↄsilia Pet. de Anch. 235. inci. Inhr̃ndo. dicens, p̃m suũ de hoc alle gasse casum in c. post miserabilem. de vsu. Idẽ Arch. in c. quid dicam. 14. q. 4. Istam sequunt̃ Mod. rõnib. non vrgẽ tibus, & transplantatis plurib. decisionib. extensis ꝑ Ioã. de Ana. in d. c. post miserabilem. ordine suo non muta to. ¶ Tertia opinio. Quòd cognitio est mixra solùm, vbi est q̃stio facti. Bar. in locis allegatis ab Ab. Bal. in c. 1. §. similiter. de ↄtrou. inuesti. & in d. l. eos. §. fi. Im. in l. Titia. & ibi Ludo. solenniter exclamans de d. c. post mi serabilẽ. cui Mod. diuersimodè rñdent. Posset q̃s clarius rñdere, ꝙ ibi addit̃ secularis in subsidiũ, sicut ẽt in deci mis, c. postulasti. de homi. quę tantumõ sunt merè spũa les, vt d. §. ꝓhibemus. Hanc opi. tenet Im. ĩ d. cle. 2. de iu di. & in cle. 1. de vsur. & ibi Card. q. 11. & Dom. in c. 1. de vsu. in 6. vbi sꝑ vide. Et Feder. ↄs. 69. inci. Apparet q̃dam l. dicens, hæc originaliter fuit doctrina Ioan. And. in d. c. tuam. de ord. cogni. subdit, ꝙ eo casu, quo secularis co gnoscere non p̃t, nec ẽt statuete posset: & infert ꝯ statu tum Perusinum, volens certum ꝯtum haberi pro vsu rario, & idem sequit̃ Pau. de Cas. ↄs. 69. & opi. istam te net ẽt Pet. de Anch. in d regula, ea q̃. vers. 2. q̃ro. ibi, ego saluo iudicio. & domi. Ant. Card. & Abb. in d. c. tuam. & Bal. in l. filiũ. ff. de his, q̃ sunt sui, vel alie. & in authẽ. ei, qui. C. de bo. auth. iudic. pos. & in locis propè allegã dis. ¶ Ab ista tertia opin. non est tutum discedere, ut pa tebit, qñ hæc loca discurres. ¶ In quib. collige hoc ge neraliter, ꝙ ubi de q̃stione ecclesiastica versat̃ sola quæ stio facti secularis, nõ est incõpetens: puta, si disputaret, vtrum mulier fuerit desponsata, vel non? non dico, vtrũ potuerit desponsari? Circa qđ vltimũ, & ẽt in ea mã no. sex necessarias declarationes. ¶ Prima declaratio. ĩ mã merè ecclesiastica nulla prorsus cognitio cadit ĩ laicũ. Ita loquit̃ c. si iudex. de senten. excõ. in 6. & ca. ut inquisi tionis. §. ꝓhibemus. de hæret. li. 6. Ita Pet. de Anch. in d. regula, ea quæ. ¶ Secunda declaratio. Vbi mã non est ta lis, dato ꝙ esset dubiũ iuris, p̃t secularis ꝑ ↄfessionem & de plano informari. ¶ Aureũ est dictũ Spec. in tit. de re conuen. §. 2. versic. sed nunquid, el. j. quẽ cõmendat Bal. in dicta lege Titia. & in p̃ludijs huius secundi libri, & ĩ l. non ignorat. in fi. C. qui accusa. & in d. l. filiũ. & in dic. l. quoties. & in l. oĩ nouatio. C. de sacrosan. eccles. Idẽ Ar chid. in ca. frequens. in fi. 54. dist. & in d. c. si iudex. prope prin. q̃uis respectu illius c. non b̃ndicat, ut ibi ꝑ Dom. post Ioã. And. ad fi. princ. q̃a fuit factus ille tex. ne ꝓce deret regula c. sup literis. de rescri. cũ ↄcor. ꝑ quas erat ibi rõ dubitandi. ¶ Ex quib. subdit hic Are. ꝙ si seculari ↄstat notoriè de vsura ꝑ ↄfessionẽ partis, p̃t sup ea pro nũciare. ¶ Sed intellige, dũ tñ nõ principal'r, sed ꝑ mo dũ cãæ, ut pulchre ꝑ Bal. in l. unica. § ad hæc. C. de Lati. liber. tol. puta, ↄdemno te ad 10. indebite ablata ex fœ nore. ¶ Nõ obstat c. at si clerici. de iudi. ubi ↄfessio corã incompetenti non valet: quia hic cessante disceptatio ne & ↄstito de vsura, nõ est incompetens: modo, vbi est ↄfessio cessat disceptatio. Ergo, &c. Ita est de mente Bal. in d. l. quoties. & intellige, ut dixi, vbi quæstio aliàs eccle siastica incidit corã seculari in cã tẽporali, quia de ipsa incidenti cognoscere p̃t modo prędicto. Pronunciabit aũt in principali, & incidens uenit ut causa. ¶ Vbi vero principalis q̃stio esset ecclesiastica mera, & esset q̃stio iuris, non credas, ꝙ de ipso vllo modo possit secularis cognoscere, per dicta iura, quia esset frustratorium, ex quo de ipsa iudicare non p̃ot, nec confessio tunc facit eum competentẽ. Et ita declarat Pet. de Ancha. in d. re gula, ea quæ. uersi. quartò quæro. Ad quem præ cæteris semꝑ recurre. ¶ Tertia declaratio. Potest secularis co gnoscere de istis in causis summariis, seu extraordinari is. Bal. in l. 3. C. de Carb. edicto, & in d. l. filiũ. & in d. au then. ei, q. ibi, quæro, qualiter. post Spec. in tit. de primo decreto. §. restat. uersi. quid si agatur. dũ dicit, ꝙ si agitur de

de primo decreto,& filius negat se in potestate patris.potest secularis cognoscere de filiatione,nõ obstante c.tuã. de ordine cognit. quia iste processus non est ordinarius. ¶Vbi aũt proceditur ordinariè, attenditur, an sit q̃stio iuris,vel facti. Et hoc est practicabile in palatijs in oĩbus causis summarijs,s̃m Bal.in d.auth. Sed ista declaratio ñ est tuta, q̃a ɔ̃rium sentit Io. And.in ti.q̃ fil. sint legi. §. 1. ver. competit. Et Canonistæ eam non admitterẽt,secũdum But.in d.c.tuã.in vltima colũna,& sentit ibi Abb. ¶Quarta declaratio & optima.Quod vbi ɔstat seculari q̃ per calumniã opponit̃ talis exceptio vsuraria, vel similis remittenda ad ecclesiasticũ,non tenet̃ remittere, nec processum suũ turbare p̃p ambages.Ita Bal.in l. 1.in fi.C.de senten.q̃ sine certa q̃titate.& dicit Sal.in ɔsi.inci. In quæstione vertente in castro Argentę.se vidisse ɔsultũ p̃ Io. Cal. & Ioan. de Lig. q̃ põt secularis huic opponenti statuere terminũ,in quo p̃ducat corã eo,q̃ vult p̃bare corã ep̃o,& videns ea non obstare, procedet ad vlteriora.Vide Bal.in l.de die.§.iubetur.ĩ lectura antiqua, ff.qui satisd.cogan.cũ quo transit ibi Pe.de Anch.Quod si remissus ad curiã ep̃alẽ super talib. incidentib. est ibi in mora, põt secularis procedere ad vlteriora. Pro hoc, q̃a morosus allegans pendentiã litis,non audit̃,Bar.in l. vbi cęptũ.ff.de iudic. & in l.sepulchri.ff.de sepul. vio. & in l.q̃uis.ff.de dam.infe.Et est cautela,q̃ secularis faciẽs hm̃oi remissionẽ, p̃figat remisso terminũ, in quo se curię epi p̃sentet.Bar.in l.p̃ses.C.de appel.per illũ textũ,& in l.2.ff.de re iudic.& in l.pręses.C.de iudic.& Ang.in l. 2.§.sed si dubitet̃.ff.de iud.Et si ille fuerit in mora, poterit secularis procedere,arg. d l.præses.& c personas.de appe. quæ perpetuo no. ¶Non tñ posset statuere terminũ, intra quẽ remissus debeat se expediuisse,ut per Bar.in d. l.2.Nã istud esset potius arctare ecclesiasticum,q̃ partem iuxta c.ex insinuatione,de appel.¶Hodie tñ curia ep̃alis per inhibitionẽ cũ censura multũ obuiat talib.practicis sed non s̃p iustè. ¶Quinta declaratio. Etiam de ɔsensu partiũ non põt secularis cognoscere, ubi est q̃stio iuris, nisi lata p̃ ep̃m s̃nia de eius mandato, velit exequi.& ẽt sine mandato victore instãte. Ita Bal.in ru.de iudi. ¶Sex

2 ta † declaratio. Inquisitor hæresis est cõpetens in facto vsurę Bal.in l.1.§.ad hæc de pace iu.firm.in vsib.feud. dicens, hoc valde gratũ esse inquisitoribus. Intellige sanè respectu fori pœnitentialis,nõ aũt iudicial'r. Tex. est ĩ c. accusatus.§.de q̃stionibus.de hęret.lib 6. Pulchrè Feder. ɔs.157.inci. Alexand.ep̃s.& Cal.de hæret.ɔs.2. saluo, nisi q̃s assereret vsuram,non esse peccatũ,q̃a tũc iudicial'r p̃cedi põt,veluti ɔ̃ hæreticum cle.1.§ cęterum.de vsu. ¶Septima † declaratio. Laicus a tanq̃ abitrator cognoscere p̃t de vsura,ẽt in q.iuris. Pet.de Anch. solenniter ɔsi.98 incipien.Istã q̃stionem dubiã facit,volẽs, q̃ c.ɔtingit de arbi. non procedat in arbitratore. Idem Petrus de Anch.consi.34. incipien.ĩ hac cã Ludou.¶Non obstat cap.sup eo q̃d de transac.& ca.nisi essent. de p̃b.ubi d̃ spiritualibus non sit transactio, q̃a verũ de spiritualibus, quæ sunt in manu clericorũ, sed de decimis & simili.possessis à laicis secus. Vel aliter, secundũ Ioan.de Ana.in d. c.post miserabilem. licèt non possit transigi,ubi aliquid datur, vel recipitur, põt tñ amicabiliter cõponi. Et adde, q̃ arbiter esse nõ posset Laicus in hac materia Lap.alle.55. incip.quidam coram iudice.Imo.in c. innotuit. de arbit.Pau.de Cast. ɔsi. 69. in prin.Abb.in d.c.ɔtingit.ĩ prima columna. Cuius dicta intellige secũdum prædictos, quos non vidit,q̃n dixit ibi, q̃ ille textus p̃cedit ĩ arbitratore,cuius ɔ̃rium tenet etiam Baldus in cap.2. in vltima columna. de iudic. vide Abb. consil 64.ibi,ad tertiam obiectionem.

a Laicus. *Adde 3 tu, q̃ ex istis uide a tur,q̃ possit cõpromitti in Laicũ tanq̃ in arbitratorem de re spirituali. q̃ opin.tenuit Spe.in ti.de arb.§. restat. uersi.item s̃nia ex cõicationis. Pau. de Cast. cons. suo 71. Bald c.sacro. de ele.Ludo. Rom. consi suo. 269. incip. in proposita consultatione, Lapus alleg. 171. dom.Alexan. in lege Titia.so.mat. Et quod de quacunque re spiritua li possit compromitti,adde in terminis Bal.propriè loquentem de qua cunque causa spirituali, in titulo*

in primo uolu. Vltimò vide Ang.in disput.incip. Astensis miles, in fi.vbi dicit,q̃ secularis cogere põt restitui vsuras ab ep̃o adiudicatas.Et adde Pau de Cast.consi.229. vsque in fi.vbi latè sequtur tertiam opinionẽ d̃ qua supra intelliges.Bal.in dicta l.quoties. non prout vulgus, sed quod quatenus dicit quęstionem facti de vsura spectare ad episcopũ,intelligit volente actore, ut ibi p̃ eum.Et de istis fieri posset lõga repetitio.¶Et vidi certari,si Laicus ordinarius delegat causam tẽporalẽ clerico, & incidat q̃stio vsuraria iuris, an clericus possit cognoscere?Et vr̃,q̃ non,q̃a iurisdictionẽ hẽt à seculari,& à lege, q̃ non põt disponere incidenter. Dic ɔ̃, q̃a rõne incidentię,q̃ est incõpetens,efficitur cõpetens,c.cã.de restit. in inte. l.cum proponas.cũ gl. C.de rebus cre. cũ simi.¶Non obst.c.cum tua.de ord. cogn.q̃a loquitur in eo, qui ẽt est incapax Si clericus non est incapax, iurisdictio ergo q̃ datur à lege, non est illa, q̃ tribuit ei cognitionẽ sed incidentia iuncta cũ capacitate. Quod subtiliter

4 no.ut nõ tactũ.¶Io.de Imo.hic†dicit, q̃ secularis põt punire symonicũ lata s̃nia ab ecclesiastico. Quẽ sequtur Io. de

b Ana.ĩ rub.de sym.¶Materia b iuramẽti est fori ecclesiastici,nõ secularis. Gl. hic.& in c.prædicandũ 22.q. 1. Hostie. in c.tuã super vlti.col.de ordi.cogn.aliquid Abb.in c.significante.in.1.uo. de

* pign.oẽs * in ca. venerabilem. de elec. ¶Amplia ɔclusionẽ ex quotidiana doctrina Bal. ĩl.ordinarij.ĩ prima columna.C.de rei uẽ. ubi dixit,q̃ si quis dictus ɔtractum vsurarium petat absolutionẽ iuramenti corã ep̃o,& absolutus est acturus postea de simulatione, vel vsuris,necessario hẽt agere in eadẽ curia,non in alia,q̃a idẽ dẽt esse iudex p̃

5 parati.¶Optime † facit cõsilium Cal. de quo in 2.ampliatione primę limita

6 tionis sequentis. ¶Item † facit l. cum vendente.C.ubi causa fisc. & quod ibi Bal.& l.minor 25.annis,in fi prin. ff.de euic.& hoc dictũ sequtur Paul.de Cast.ĩ l.2.C.vbi & apud quẽ.& in d.l.ordinarij.& dom.Bapti.de sancto Seueri.Doctor.Moder. in solenni repe.l. omnes populi. versi.hæc videntur vera,inferẽs q̃ qui corã vno iudice intentauit l.diffamari.non põt per actorem,q̃ stimulatus vult agere ɔueniri in alio iudicio. Tñ in hoc vltimo aliter tenet Mar.ĩ c. pen.in uersi. 12. quæro. ṫ.eod. quia iudex aditus ex d.l. solum statuit terminum volenti agere.Vñ intelligitur,secundũ q̃ põt agere. Tñ primũ substantialius.Et pro ampliatione est fortè gl. peregrina in c.parochianos.in gl. fi. ad fi.ibi,sed hoc intellige de sententia excõicationis,non solita allegari. ¶Hac ampliationem sequitur Paul. de Cast. consil.69.limitans, nisi ipsi petenti absolutionem esse iam p̃ partem relaxatũ iuramentum,q̃a cũ expirauerit iuramentum,cessat causa iurisdictionis ecclesiasticæ,argu. glos. in c. cum plures de offic.deleg.in 6. ¶Recipit dicta regula 7.limitationes.Prima nisi agatur, vel excipiatur de iuramento omissa

de pace Constantiæ.in uersi posse. Baldus in d l cum allegas. C de usu. Adde, quod credo, quod istud habeat locum in rebus,quas clericus potest alienare, quia compromittere potest in arbitratorem, sed si alienare non potest sine solennitate iuris, non poterit compromittere. De quo uide dom. Abb et alios in cap. cum tempore, supra de arbit. Adde, quod dom. Abbas in ca. contingit.de arbit. in princ.tenuit, q̃ de re spirituali in laicum compromitti non potest.

b Materia. *Adde tu, quod pulchrum est uidere an circa Papam alij pręlati possint de hoc iudicare. Adde quod inuenio doctores in c. uenerabilem,d̃ electione, qui ponderant illum tex. ibi ad nostrum iudiciũ pertinere, ubi cũque dubitatur, an iuramẽtũ sit licitũ, uel illicitum. Et sic uidetur, q̃ nõ solum princeps secularis sit exclusus ab ista cognitione, sed etiã alij prælati de hoc iudicare. Adde pro ueriori intelligentia, quod inuenio Spe. in tit. de leg. §.nũc ostẽdendum in uersi. 24. dicentẽ,quod etiam episcopus potest interpretari iuramentũ. Et ad tex. ca.uenerabilem. d̃ elec.respondet dupliciter, primò, quod ille textus procedit in negocio arduo, & inter magnas personas:secundo,quod procedit ille tex. quado Papa vult dare licẽtiã contraueniendi iuramento sine partium [illegible] tione in melius [illegible] tene menti [illegible] limitatione*

Vid. in tali q. Conn. in 4. 2. p. c. 3. § ult. n° 2

tatione illius tex. d. c. uenerabilem. Et pro illa opin. Spe. uide Inno. & dom. Raph. in ca. debitores. de iure iu. & in c. cum uenissent. de iudi. in 2. colu. in uerbo, ad prædicta uide.

disputatione, an ualeat, vel cōpetat ab
solutio, sed solum, ut obseruet, qa tunc
est mixti fori. De seculari patet in c. lʒ
mulieres, de iureiu. in 6. Vnde dicit Ab.
in c. ex literis, lo 2. in 4. no. de spō. ꝙ ꝑ
implemento sponsaliū iuratorum adi
ri pōt secularis, de ecclesiastico est c. fi.
de foro cōp. in 6. Vn̄ Imo. in ca. cū con
tingat. in 10. char. ver. circa secundam
speciē. de iureiu. tandē firmat, optionē
dari actori, corā quo velit iurantē con
uenire, quod putat vtile pp iuramentū sæpe interueniēs
in ꝯctibus laicorū. Et iō Abb. in c. cum venissent. de isti.
signat cautelā apponendi iuramenti, ut duplicetur forū.
Idē Bal. in l. 1. ī fi. C. de rebus cred. ¶ Hanc limitationē
amplia dupliciter, primo, ēt in casu, in quo de iure ciuili
iuramentū est inefficax, qa ēt coram seculari agi pōt, ꝑ
rōnē suam, q̃ seqtur Abb. Contrariū tenet hic Imo. sicut
diximus, ex nudo pacto corā seculari non agi. Tn̄ rn̄deri
pōt, ꝙ canon rōne pacti ita militat in foro seculari, sicut
in ecclesiastico. Ita ex iuramento agetur ex canone. Am
7 plia secundo, ēt si esset mā feudalis, qa † rōne iuramenti
pōt vasallus trahi ad forū ecclesię, & adeo ꝙ cognito de
iuramento ibidē cognoscet de ꝓprietate feudi. Ita Cal.
hoc ti. ꝯs. 2. dicens, esse casum directū in ca. nouit. đ iud.
Facit optimè, quod no. Bal. in c. imperialē. §. fi de prohi.
feu. alien. Dicens, casum feudalem non decisum in feu
dis, debetur decidi canone, nō lege, rōne iuramēti. ¶ Cō
sidera, vtrum per istas rōes ordinarius secularis aditus ꝓ
obseruantia iuramenti erit ēt iudex & in feudo, ꝙ in si-
mili pręparato, & vr̄, ꝙ sic. ¶ Limita secundo nisi agatur
ad pęnā periurij, qa vterque ꝯpetens est, patet ī c. nouit.
iūcto c. rex dēt. 23. q. 5. no. Lud. cons. 512. ¶ Limita tertio
nisi agatur de cōpellendo recipientē turpe iuramentū,
vt illud relaxet, iuxta c. 1. de iureiu. qa hoc facere pōt ēt
secularis. Ita Lud. in sing. 491. verbo, iuramentum. Dicēs
idem tenere Fede. ꝯsi. 166. quod nōdū reperi & eē rōnē
opti. qa sicut pōt cogere, ut licitū seruetur, ita ut turpe
relaxetur & tenentes ꝯrium dicit esse in magna ignorā
tia. Dubito, qa obseruatio & relaxatio nō ꝓcedunt à pa
ri. Nā in prima non requiritur cāæ cognitio in videndo
valeat, an non. Nā ubi reqreretur, secularis esset incom-
petens, sed in cogendo ad relaxandū iuramentū exigit̄
necessaria cognitio. Et ista cum sit iuris, non competit
seculari, f̄m oēs. ¶ Limita quarto, nisi secularis velle de
clarare, quē incurrisse periuriū. qn̄ de hoc non esset du-
biū. Lud. sing. 414. inci. Ego corā magnificis dn̄is. lʒ qui
dam bestioli dubitarent, f̄m ipsum. Mouetur, qa l. secu-
laris non punit periuriū. l. si qs maior. cu si. C. de transac.
Ergo ēt declarare p̄t, qa est declaratio facti, secus, ubi es-
set dubiū, ꝑ c. venerabile. de elec. ¶ Limita quinto, nisi
8 † secularis uellet cognoscere de nullitate absolutiōis fa
ctę à iuramento ꝑ ecclesiā, qa pōt, nec tenetur eā seq in-
iustā, vel nullā Pet. de Anc. multū solenniter ꝯsi. 382. īc.
Retento ordine dubiorum, per multa. maximè ex dictis
Io. And. in c. cum in iure, de offi. deleg. in c. 1. de offic. or-
din. Quod iudex secularis non tenetur exequi p̄ceptum
ecclesiastici, de cuius iniustitia scit, vel suspicatur. Facit
dictū Bar. in l. diuus. ff. de cust. reo. Nō dico respectu exē
pli, in quo errauit, ꝑ d. §. prohibemus, ut dixi in c. 1. de of-
fi. ordin. sed respectu doctrinæ, quæ est ꝙ secularis p̄t re
uidere processum, quē ab epō iubetur exequi Rn̄det ad
c. fi. de exce. in 6. ꝙ fallit in sn̄ia euidenter nulla, uel ini-
qua, & hoc non 1 ꝑ. Nec ob. huic limitationi c. Pastoralis
§. qa uero. de offi. dele. quia rn̄det Io. An. in locis supra al
le. ꝙ ꝓcedit in executione cōmissa īferiori, secus. ubi par
requirit parem, prout hic ordinarius ordinarium, quo
casu secus est. ꝑ c. 1 de offi. ordi. in uerbo, Deo placita. q̄
9 no. ad d. §. qa vero. ¶ Limita † sexto ī hærede iurantis, qa
pp iuramentum defuncti hęres non est de foro ecclesiæ
Io. Andre. optime in c. fi. de sepul. Sequuntur Butr. &
Abb. hic, Dom. in c. fi eodem ti. in 6. per illū textum in
versicu. a se. & quia respectu obligationis ad periuriū, iu
ramentum est personale, ex parte præstantis. Inn. & oēs
in c. ueritatis, super glo. fi. de iureiu. & probatur rōnibus,
de quibus ibi ꝑ Ab. Est verum ꝙ ex obligatione defun-
cti tenetur hęres, d. c. fi. de sepul. Sed non sequitur, ꝙ illa
queari possit ad periuriū. Ergo cessante peccato, cessat
qualitas inductiua fori. Vide Pet. de Anch. ꝯsi. 254. inci.
Quia q̄stio est dubitabilis, ad fi. ubi ex hoc dicit egregiè
limitari l. hæres in prin. ff. de iudic. ꝙ hæres non mutat fo
rū defuncti. ¶ Fallit, vbi forū ꝯcernit alia speciali rōne
defunctū. Vn̄ infert post multa, ꝙ statutū repellens P. u-
surariū ab agendo, non repellit hęredem, qa licet finga
tur eadē ꝑsona, tn̄ qualitas execrans ꝑsonā defuncti non
execratur hr̄dē. Vide Bal. ī l. gn̄aliter. in vlt. col. C. de re.
cred. qui dicit, ꝙ lʒ robur ꝯctus iurati, vel decisio litis trā
seat in hr̄dē, non tn̄ reat⁹ periurij, ꝑ tex. ibi, ī verbo, mul-
tū discrepat sacramentū hr̄ditarium à principali sacra-
mento. & seqtur Sal. ibi, & in auth. sacramenta. ī pe. col.
C. si aduer. uen. dicens post Bal. ibi, ꝙ respectu principa-
lis fori iuramentū non transit in hr̄dē. Et iō dicit Flo. in
l. si pactū. ff. de proba. ꝙ hr̄des iurantis fidelitatē tenent̄
innouare iuramētū, qa ius spūale non transit de anima
in animā, Alle. Inn. in c. veritatis. de iureiu. ¶ Amplia ēt,
si defunctus iurasset pro se & suis hr̄dib. Bal. in in c. 1. de
iureiu. Propterea dicit Bal. & Sal. in l. 3. C. plus uale. qđ
hæres rescissurus illicitè iuratū non hēt petere absolu-
tionē à iuramēto, prout habuisset testator, cū quo extin
ctū est vinculū iuramenti, intellige spūale, secus in tēpo
rali, pp gl. fi. in c. q̃uis. de pact. in 6. Nec dicas, quare p̄t qs
obligare se regi & successoribus, & non se & successores
qa rn̄deo, ꝙ de se p̄t, ut vult, non de hr̄de. Vn̄ Card. post
Matth. in cle. 1. in 3. char. uer. tertio q̄ro, de iureiu. dicit,
ꝙ lʒ populus sit sp̄ idem, l. proponebatur. ff. de iudic. tn̄
respectu iuramenti, non quo ad periuriū. Idem de Cano
nicis dixit Fede. ꝯs. 264. inc. si Canonici. post Bart. Brixi.
in disput. inci. Florentini fecerunt pacē cū Bononiē sib.
¶ Intellige dupliciter, primo, ut est dictū, quo ad reatum
periurij, non quo ad ꝑpetuam cām ꝯctus. Vn̄ in populo
repræsentabit iuramentū sp̄ remp. loco maioris, adeo ꝙ
non restituatur à modo in integrū, sicut de minore iurā
te dr̄, in d. auth. sacramenta. Ita Raymun. in sum. de iu-
reiu. Sequitur Bal. in d. l. gn̄aliter. in vlt. col. secus dicens
in ecclesia, cuius fauore inductum fuit, ut non obstante
iuramento sp̄ sit loco minoris. Gl. 4. c. 1. de restit. in inte.
li. 6. de qua dicetur post Abb. ī. eo. in c. si diligenti. ¶ Se-
cūdo intellige, & limita hęc ut singulariter per Abb. hic
& in d. c. fi. de sepul. nisi agatur indirectè ꝯ hæredem im
plorato officio ecclesiastici, ut hęres satisfaciat exonerā
do animam defuncti iurantis. Sic intellige, ꝙ no. in c. li-
cet. in fi. de uo. ubi uide. Et hoc vltimum semp no. ¶ Se-
10 ptimo † limita respectu iuramenti Iudæorum & hęre-
ticorū & excōicatorū. Bal. in c. 1. §. item sacramenta. de
pace iu. firm. de quo dubitat hic Maria. quia isti subsūt
ecclesię. Et pro ipso uide Ludo. in terminis in l. q super-
stitis. ff. de acqui. hæred. & in l. pactum. C. de coll. & in l.
non erit §. 1. ff. de iureiu. ubi dicit, ꝙ c. quamuis de pact. ī
6. hēt locū in Iudęo. Et ꝙ Iudæus ligetur iuramento. no.
Inn. in c. & si Christus in fi. de iureiu. & Ab. in c. 1. de iur.
calum. ponens formā iuramenti Iudęorum. post Spe. de
iurā. calū. §. restat. uer. pone, Iudæus. Idem Bar. ī proęmio
Digestorū Host. de iureiu. §. quaťr. iuxta primū dictum
Ant. in procœmio Decre. in 1. char. Et qđ in talib. sublint
ecclę, late ostendit Pet. de Anch. in regula, ea q̄. uersi. 6.
de reg. iur. in 6. post Io. And. in c. quod super his, đ uo. ubi
rn̄det ad c. multis 2. q. 1. Nihil ad nos, de his q̄ foris sunt
& c. Verum, quo ad excōicationem & fidem, sed secus in
prohibitis lege dinina, uel periurio, uel crimine ꝯ nām,
de quibus eccl̄a eos coercet, ut etiam aliqd inferius di-
cetur. & maximè in uer. ī. inci. alius casus ī blasphemia,
& c. Vltimo caderet hic q̄stio amplissima, qn̄ statutū, lai-
corū possit disponere circa iuramentū, de quo dedi re-
missiones plurimas ī c. eccl̄a. ī j. q. de ꝯst. Item uiđ Bal. ī l.
1. col. 1. C. de op. li. ubi primo dicit ꝙ cognoscere de nulli
tate iuramenti, ꝙ non hēt ꝯsēsū ut qn̄ est interpositū su
ꝑ ꝯctu simulatio, satis posset spectare ad secularē, qa iu-
ramentū carens ꝯsensu nō habet spiritū. Tn̄ in casu da-

bij ſequendi ſunt Canoniſtæ.q ſ̃m eũ oĩa dubia trahunt
ad ſuũ molendinũ. Vide ipſum in l. nec patronus. ad fi.
C.eo.ti.de ope.lib.vbi dixit,ꝙ ſi lex p̃ſumit ſimulationẽ
in ɔ̃ctu,nec eſt neceſſaria probatio hominis, non opor-
11 tet adire epiſcopũ.Quæ oĩa tene mẽti.¶ Reſpectu† adul
terij dic,ut ꝑ Ab.cũ quo ɔcordat Ludo.in ſing.667.inci.
Nos ſumus.& do.Abb.in c.tuę,in pen.col.de ꝓcur.& in
c.1.de offi.ordi.& Arch.in c.Rex.23.q.5.& in c. poſtula-
ſtis.3.q.7. per do.Ab.in c.gaudemus.de ɔuer.ɔiug. & ibi
dicit,ꝙ eccleſia punire põt hoc crimẽ ẽt vltra ſeparatio
nem thori.contra Io.And.in d.ca.fi.de foro cõpet. in 6.
& Ang.in auth.ſed hodie.C.de adul.Et adde c.ɔſuluit.đ
appe.vbi ep̃s procedit ↄ̃ detinentem alienã vxorẽ.¶ Ad
idem c.ſeculares.33.q.2.no.Bal.in auth.clericus.C. de e-
piſc.& cle.& pulchrè Anc.ĩ reg.ea q̃.ver.quarto q̃ro.de
re.iu.in 6.addens latè,ꝙ ſi ɔfitens copulã negat adulte-
riũ,aut negans eã fatet̃ mr̃imonium,de hoc ſecularis co
gnoſcet,imo remittere ad ep̃m nõ eſſet tutũ,ubi immi-
neret pęna ſanguinis,qa diſcuſſio talis incidentiæ cauſa
ret periculũ irregularitatis. Non declarat do. Pet. qd ſi
eſſet quæſtio iuris,& ſentit,qđ idem,de quo dubito ꝑꝑ p̃
12 dicta.¶ Subdit † Maria.hic,ꝙ ſi adulter eſt clericus,ne-
dũ ipſe,ſed mulier efficit̃ de foro eccleſię. Adde c.qdã.
81.diſt.& c.fraternitatis.34.diſt.& c.2.de cohab.cleri. &
mulie.ubi ſunt iura ↄ̃ Petr.de Anch.ɔſ.196.inci.Magni
fice & illuſtris.dicentẽ.canones non cogitaſſe de mulie-
ribus iſtis, de quibus dicetur paulo poſt.Ex hoc ĩfert hic
Maria.ꝙ laicus cognoſcens monialem,velut ſacrilegus
13 eſt vtriuſq; fori.¶ Reſpectu† ɔcubinatus negat hic Are.
ꝙ iura Authenticorũ, de quibus ꝑ Ioan.And.in d.regu-
la ſine culpa,corrigant leges veteres,qa ex quo ɔcubina
tus non eſt expreſſè reprobatus,non dr̃ coitus ↄ̃ caſtita-
tem iuxta c.Nicena.31.diſt.ꝑ quẽ tex.dixit Bar.in l.mu-
lier. in §.cum proponeret,ff.ad Treb.quẽ multi ſequunt̃
ꝙ illa uerba teſtamenti,caſtã vitã ſeruauerit, non impe
diũt mr̃imoniũ,qa in eo eſt caſtitas.Tñ ſeqtur cõem,qa
in talibus lex cedit canoni,quẽ ſecularis imitabit̃,ut ĩ c.
1.infra de iurã.calum.¶ Adde gl.magnã in fi.in l.in libe
ræ.ff.de ri.nupt.q̃ dicit,duos coitus ſ̃m leges, ſ. ɔcubinę
& vxoris,ſed ſ̃m decreta ſolus vxorius,vnde ſentit leges
non eſſe correctas.¶ Puto oppoſitũ non ꝑ dicta iura,ſed
ꝑ tex.in c.1.de fil.nat.ex matri.ad morga.ɔ̃cto,ibi, mor-
tua vxore non valens ɔtinere aliã duxit. & demum no-
lens exiſtere in peccato ipſam deſponſauit. Ergo p̃ſup-
ponit ɔcubinatũ eſſe peccatũ.¶ Adde iſtis Bal. in auth.
& ſi ↄ̃ C.de nup.& in l.eam q̃,ibi,& no.ꝙ litis.C.de fidei
cõ.& in auth.licet.C.de natu.lib.ubi ponit, ꝙ ſ̃m leges
ille dr̃ natus ex ɔcubina, qñ cũ ea potuiſſet eſſe mr̃imo
niũ.item ſi fuit vnica & ĩ domo retenta.Qđ eſt utile ſci-
re reſpectu ſucceſſionis,de qua in dictis iuribus. Et cum
iſtis ɔcordat Zochus in rub.de ſpon.duo.in 5. col. ¶ De
14 † ɔcubina clerici tenet Are. eã nõ eſſe de foro ſeculari:
Pe.de Anc.in d.ɔſi.Magnifice,& in d.regula,ea.q̃.ĩ pen.
char.tenet idẽ,niſi ſit ɔcubina manifeſta, & cũ eo trãſit
Ana.in rub.de adul.in vlt.col.¶ Opinio.Are. tenet, ſed
ſimpl̃r.ɔſi.167.mulier accuſata, in gl.& Dom.in c. eos.
32.diſt.per illũ tex.in verbo, indulgemus. ¶ Conſidera,
qa illa indulgentia non fuit perſonalis,neque laicalis,ꝓ
pter quod facile teneret̃, eã vt ſacrilegã poſſe ab vtroq;
puniri, licèt laicus id faciat ex gr̃a legis & ſic retorque-
15 ret̃ ille tex.ↄ̃ p̃dictos.¶ Demũ † ſcito, ꝙ ubi aliqua de-
ſponſat̃ ſine ſpe prolis,nõ eſt mr̃imoniũ,ſed uocat̃ ɔnu-
biũ,c.ſolet.31.q.2.& illa appellatur ɔcubina.c.is, q.& c.
Chriſtiano.34.diſ.de iſta non poſſent leges intelligi, qa
16 diſponũt de filijs. ¶ Vltra † caſus ꝑ Abb. poſitos adde
vltra Mod.do.Ab.in c.fi.de ſepul.vbi dicit, ꝙ eccleſia p̃t
ſe impedire de notorio crimine laici,nedũ ut pœniteat,
ſed vt ſatisfaciat,ꝑ illũ tex.in verbo homicidio. non ſo
litũ allegari,ſ̃m eũ.ɔſidera,qa vbi eſſet notoriũ,& eccle
ſiaſticus adeo repentè ſe impediret,ꝙ non ɔſtaret de ne
gligentia ſecularis,fortè hoc non ꝓcederet. Et adde do.
Ant.poſt Hoſt.in c.nos,ſuper gl.1.de pur.cano. ubi dicit
ꝙ reſpectu pœnę tẽporalis gl. ibi tenenda eſt, ſed reſpe-
ctu pœnitẽtiæ nõ:idẽ Car.poſt Zẽze.ĩ cle.1.ad fi. de offi.
ord.& ibi Imo.ad fi.& hinc eſt,ꝙ ↄ̃ quẽcunque ſuſpectũ
de oĩ crimine p̃t ep̃s inquirere reſpectu pœnitentiæ im-
ponendæ.Ita Io.An.in c.ad noſtrã. lo 2.ſuper gl.2. de iu-
reiu.ita intelligens c.2.de offi.ord.& eſt bona gl.in c.1.6.
q.1. Ita põt intelligi,quod no. Dom.in c.2.in fi de ɔſti.in
6.dicens,ꝙ ad euitationẽ peccati põt ep̃s ſtatuere, ẽt ↄ̃
laicos de oĩ crimine.¶ Alius,qñ iuriſdõ eccleſiæ ꝓroga
tur à laicis.Ita Dom.in c.fi.de exce.in 6.& ibi poſtea co-
17 nat̃ in hac mã ponere doctrinã ¶ Alius † caſus eſt ĩ ep̃o
viſitãte,qa inquirere põt ↄ̃ laicos de oĩ crimine.Imo.in
c.Romana.de cẽſi.in 6.qa iſtud fit extraiudicial̃r potius
in forma fori pœnitentialis,q̃ ɔtentioſi. Contrarium te
net hic Dom.in prin.oſtẽdẽs differentiã inter forũ uiſita
tionis & pœnitẽtialẽ,ut ibi ꝑ eũ. Cui adde Mar.in c. qua
18 liter.lo 2.q.5.arti.10.de accuſ.¶ Alius † caſus in blaſphe
mia. Latè Io.de Ana.poſt Car.in c.2.de male. Adde Car.
ɔſ.2.in ti.de Iudæ. vbi tenet idẽ,qa ɔcernit̃ directè ma-
ieſtas diuina.Fatet̃ tñ,ꝙ non eſt eccleſiaſticum merè,qa
iure non eſt expreſſum. Non obſt.d.c.2.in uer. ꝑ tẽpora-
lẽ. Quia rñdet ibi Cal.& in iſto ti.conſi.11. ꝙ intelligitur
ad inſtantiã eccleſiæ.¶ Ex hoc infert Cal. in d. conſil. ꝙ.
Iudæus,qui protulit verbum approbrioſum ↄ̃ clericum
vel eccleſiam,põt ab eccleſia puniri.Sed in hoc reprehẽ
ditur per Ana.in c.poſtulaſti.in penul.col. de iudic. Pro
quo facit optimè ɔſiliũ Pe.de Anc.15.inci.ſpũalis iudex,
vbi voluit,ꝙ Iudæus,qui vituperauit crucem, nõ poſſet
ab ep̃o puniri pecunialiter, ſed ſolũ à ſeculari, maximè
per c.cum ſ̃m.de hęre.in 6.ubi ɔfiſcatio non eſt eccleſię.
Tñ 1.opi.eſt verior. Apparet ex dictis Dom.in c.1.§. ſa-
cri.de homi.in 6.ubi poſt Hoſt.late probat, ꝙ ubi eccle-
ſia punit laicũ,punire põt ẽt in bonis tẽporalibus,đ quo
loqtur optime Card.in clem.2.in uer.inquiſitionibus.in
2.q.de hære. ꝓbans poſt Matthæum, ꝙ laicus pro uerbis
hęreticis,vel aliàs ↄ̃ Deum,põt ab eccleſia pecuniariter
puniri,ꝑꝑ gl.ibi,& in c.dilectus.de offi.ord. & in c. licet.
de pœn. Et ad c.cum ſ̃m.dici põt,ꝙ ẽt añ illum tex.reli-
cta erat illa pœna laico, vt feruentius exequeret̃ ſñiam
eccleſiæ.Idem Car.in cle.ad noſtrũ.in fi. de hære. dũmõ
tales pœnas eccleſia nõ imbuſiet, niſi rõne neceſſitatis.
Item pro Cal.facit,quod no.Dom.in c.multi.in vlt.col.
2.q.1.uolens,ꝙ tantum poteſt eccleſia contra Iudæum
delinquentem,quantum ↄ̃ Chriſtianum. Et iõ do. Car.
in c.poſt miſerabilem.de uſu.& ibi Ana.refert ſe dixiſſe
in facto,ꝙ lis Iudæorum in cã mr̃imoniali ſpectat ad ſo-
lum ep̃um,ꝑꝑ glo.fi.in fi.ibi. Et vide, q̃ poſui ſupra, eod.
ver.7.limita, &c. ¶ Alius caſus. vbi opprimit̃ mercator
itinerans. Ita dicit Abb.in c.excõicationis.de rap. tũ per
illũ tex.tum ꝓpter dicta Inn.in c.ſignificantibus.de offi.
dele. ponentis talem inter perſonas miſerabiles. Alius
caſus in crimine ſodomiæ, ita do. Abb. & Ana. in c. in
archiepiſcopatu.de ra.per c.clerici.de exce.prę1a.Et hoc
amplia ẽt in Iudæo.Inno.in c.quęſtio ſuper his.de uo. &
ibi Abb.Non obſt d.c.in archiepiſcopatu. ubi archiepi-
ſcopus hoc facit ex delegatione regia;Quia licet nemo
reſpondeat, dici poteſt, quod cõmittebant alia delicta,
ſcilicet in fœminis raptis & homicidio. Et iſta non ſunt
eccleſiaſtica. Eſt uerũ, ꝙ ẽt ſecularis cognoſcere põt de
iſto crimine.Pet.de Anch. conſ.268.inci.iure diuino. &
19 Cal.in iſto ti.ɔſ.3.¶ An † aũt clericus ſodomita ſit irre-
gularis,& prohibitus ordinari etiam poſt pęnitentiã,di-
ſputat Aret.in c.cum non ab hoĩe.de iudi. ¶ Alius caſus
in crimine fractæ pacis Abb.hic. Pro quo vide eundem
in ca.ſuper quibuſdã in fi.de uer.ſignifi. ubi notat per il-
lum tex.cũ gl.ꝙ laici tenent̃ ſeruare ſta
tuta Papę & leges ſuper pace. Qđ alle-
gaui ↄ̃ Venetos a non timentes Papã.
coram quo cõueniebant ar à tota Ita-
lia,tanquã fractores pacis,quando pa-
triam meã obſidebãt rabie barbarica.
20 ADDITIO. ¶ *Et adde; ꝙ † eccleſiaſti-
cus non poteſt in dictis caſib.tradere laicũ car
ceri. Pe.de Anc.in d.regula,ea,q̃.Old.cõſ.86.
Rom. in ſing.703.incip.Tu ſcis, ꝙ de iure ciui
li.Ioann.And.in Spe.in rub.de offi. ord. Pet.*

a Contra Venetos. *Cum legerim ſcripta tua hic poſita, Feline, cæpimultum admirari quare ſic repente locutus ſis, quando ſperabam à te audire uerba quæ eſſent plata cum maturi-*

maturitate & veritate, tanquā à uiro docto; sed ea longè fefellit opi. Quid adeo? quid audio? insurgis ita inconsultè contra remp. Venetā, quę res tam arduas pro fide Christi gessit, & unde tui traxere originem, quare accusatus a multis, cum nullam excusationē pro tui defensione haberē, Respondi, uereri, ꝙ ista dixerit, ut aliquibus satis faceret, cui opinioni omnes consensere rogantes me, ut eis explicarem, quę nam fuit causa odij inter Pontificē & rēp. Venetam, ꝙ necesse fuerit deuenire ad illas nefandas allegationes, maximè cum a proauis nostris intelleximus dominiū Venetū multa ꝓ fide Christi gessisse. primo nāque Saracenos occupantes litus Adriaticū, & agrū Picenū fugauit, q̄obrē ipsa respublica Veneta ab ecclesia fuit cōstituta domina maris. Etiā bellū contra Federicum imperatorē ꝓ salute Alexādri Pontificis tertij et totius ecclesiæ sumpsere. Insuper audiuimus, quod quadraginta & plus annis suis pecunijs bellū perniciosissimū cū Turcis habuerunt pro nominis ac fidei Christianæ defensio. et nisi ipsi fuissent actū de Roma & tota Italia eēt. Respōde, hæc omnia uera sunt, & alia ualde maiora, quæ silētio prætereo. sed ut reuertamur unđ digressi sum⁹, Causa odij inter Pontificem & dominiū Venetū fuit quia Hercules, Dux Ferrariæ, cupidus nouarū rerū, priuilegia & immunitates quas resp. Veneta habet in ciuit. Ferrariæ, nolebat seruare, et uī īferebat subditis Venetorum. Admonitus a dominio Veneto, ut desisteret ab istis vexationibus. ille magis īualescebat nō obseruādo priuilegia neq; īmunitates, quas ibi diti[...] Veneti possidebant. Vnde uisum fuit reip. Venetā, Pōtifici hoc significare, rogādo ut liceret eis bona sua armis tueri, postq̄ aliter sua possidere nō possent: annuit petitioni honestæ Pōtifex, nā Dux Ferrarię uasallus est Romanæ ecclesię, iō resp. Veneta noluit in Ferrariēses arma mouere, nisi licentia impetrata, quanuis potuissent bellū inferre absque licentia ꝓ sua ac suarum rerum defensione. qa hoc casu nō dicitur bellum, sed potius đfensio, ut l. j. C. unđ vi. et Do. ī c. olim. el 1. de resti. spoli. Nā defensio est cōcessa a iure nec reqritur alia authoritas superioris, ar. in c. đ his. 28. dist. Sed cum bellum eēt cęptū de licentia Papa et benedictiōe, ut mos Christianorū est, ab eo tradita; & iā Ferrariam obsidebāt Veneti Pōtifex mutauit opinionē, & p̄cepit reipu. Venetę ut đsisteret ab obsidiōe, ꝑfecto durum p̄ceptum uidebatur hoc, maxime cum iā bellū cęptum fuisset magnis sumptib. nec cedere honori iudicabatur desistere a bello iusto illato ꝓ đfensiōe rerū suarū, qū cōcessa sit a iure defensio, vt in c. iusnāle. 1. di. ꝙ Papa tollere nō pōt ut no. Do. in c. q̄ī ecclesiarū. de constī. & ī c. ꝓposuit de conce. p̄b. & uī ui repellere lz l. 3. ff. de ui & ui ar. Ideo respu. Veneta consuluit iurisconsultos, ut cōgruū darēt responsū Pontifici, ne arguerētur de inobedientia erga pōtificis mādata, q iurisperiti responsa dederunt in hunc modū, hęc humana fuit rō: hoc hēret nā dicere, hmōi p̄ceptū arctare potuisse Venetos ad cedendū huic bello quādo sine discretione, quę mater ē uirtutū, imo cum præceptione mādatis ꝓcesserit subiūgēdo ꝙ pōtifex dominos Venetos

de Anch. & Imo. in c. cum ep̄s. de off. ord. in 6. per illū tex. in uer. personas ecclesiasticas. Cōtrarium tenet Ana. in ca. 2. de adult. & in rub. đ sor. & in c. qualiter. lo. 2. §. ad corrigēdos. đ accus. est tex. in c. cōtra idolorū, ī uerbo, ꝑpetuas īclusiones, 26. q. 5. & in c. attendendū. 17. q. 4. ibi, carceri tradat. & in cle. 1. post prin. de hęre. & ibi, duro carceri ad pœnam, nō ad custodiam & in c. 1. de hære. in 6. ibi, carcere, uel muro reclusi. et in c. ut commissi. in uer. ꝑpetuo murandus. eo. ti. Nec ob. c. cum ep̄s. quia ꝑ dicta iura cessat argumentum a cōtrario sensu. ut scis, et iō Do. ibi dicit, opi. cōtrariā nunquā sibi placuisse. ¶ Est ēt videndū necessario, vtrum punitus de crimine ī vno foro possit puniri in alio đ dictis casib. Sed qa nemo se extendit hic, vide Bal. in l. cunctos populos. ī lectura, C. de summa tri. Pe. de Anch. in d. regula, ea q̄. in 9. q. Ana. ī c. postulasti. ad fi. de Iudæ. Ang. ī l. si uacantia. ī 23. col. C. de bō. vacā. li. 10. de iud. Are. in c. at si clerici, ī prin. ī 3. cha. Bal. in l. placet, C. de sacros. eccl. ī l. officiales. de epis. & cle. & in l. nullū. C. đ test. Ana. ī d. c. qualr. in 8. col. oīno Im. in c. 1. de offi. ord. & ibi latè Moder. in 44. col. Soleo tenere distinctionē Abb. in c. tuæ. de ꝓcur. in 3. col. ibi, unde in ꝓposito caderet. ¶ Vltimo, in † quantū supra finito articulo vsurarū; dixi vtiliter, ꝙ clericus delegatus ordinarij laici pōt cognoscere de q̄stione spūali incidenter. ¶ Obstat dictū Inn. in c. solitæ. de maio. & obed. cū ↄcord. quas dixi ī c. cæterum. de iud. vbi iurisdō data clerico seculari dr̄ secularis. Vn̄ appellat̄ ad secularem, c. Romana. §. dēt, de appel. in 6. ¶ Et idē de ep̄o delegato laici, dixit Bal. in auth. si qs litigantiū, in vlt. no. C. de epis. aud. Et hinc est, ꝙ clericus delegatus rectoris laici nō posset iudicare ↄ clericos ēt uolentes, qa à se nihil hēt. Bal. ī procœmio Decre. in 8. col. uer. sed ecce rector. Ergo ista iurisdō n̄ vr̄ ampliabilis rōne incidentiæ neque rōne clericatus, q in hoc non habetur in ↄsideratione. Pōt rn̄deri negando ↄsequentiā, qa nō sequitur, iurisdō nascit̄ in clericū à fonte seculari. Ergo in ea amplianda clericatus nihil operat̄. Patet instantia ex noua & disputata opinione do. Ab. in sua disputatione inci. Gādulphus. uer. sed tn̄ de æqtate cogitaui nouissimè. ¶ Vbi firmat, ꝙ licèt rector studij laicus nō hēat iurisdōnē ī clericum qa lex non potuit ea sibi tribuere respectu clericorū, tn̄ secus, si rector est clericus, ꝑ rōnes, quas videre poteris, qa hēt iurisdōnē tēporalē à ptāte tēporali, ētsi eā haberet ab vniuersitate, & in eā eēnt pauci clerici, s̄m eū. Ergo qualitas clericatus ampliat iurisdōnē ortā à ptāte seculari rōne subiectæ materię. Sic tollit̄ ↄsequētia Posset ergo dici, ꝙ si secularis ordinat⁹ eēt clericus, posset de incidenti spūali cognoscere. Vnde clericus habens feudū a rege, si cognoscit de q̄stionibus vasallorū feudalibus, & incidat fortè q̄stio iuramenti, poterit cognoscere. Fateor, ꝙ non posset principlr̄, sicut nec rector clericus posset principlr̄ cognoscere đ spūali, s̄m Ab. ubi s̄. Sed ꝙ possit ratione incidentiæ, multū facit, qa regula firma & trita est, ꝙ incidentia facit de incōpetenti ↄpetentem, siue sit ordinari⁹, siue delegatus, siue arbiter, ut ꝑ Ab. in d. c. cā. ¶ Fallit solū in spūali īcidenti corā laico. ¶ Rō fallentiæ est incapacitas. Ergo cessante in clerico cā fallentiæ, stabit regula, in qua nō ↄsideratur, à quo vel qualis sit iurisdō, sed solum, ꝙ in principali sit ↄpetens, & tūc incidentia ampliat iurisdōnē. ¶ Itē si ista iurisdictio oriens à seculari rr̄ oīno ut secularis, non attento accidenti clericat⁹ sequeretur, ꝙ si incideret q̄stio criminalis inductiua pęnæ sanguinis, clericus posset de ipsa cognoscere, qa non cognoscit vt clericus, & ratione incidentiæ, ꝙ nemo ↄcederet Ergo sicut incapacitas restringit iurisdōnē plus q̄ ī delegāte, ita capacitas pōt ampliare plus q̄ in delegante, in quo si esset capacitas incidentia idē operaretur. Fateor, ꝙ clericus delegatus laici non iudicat clericū, qa agitur đ cā principali, ī qua iurisdō non est habilis à radice, qa nemo dat, qđ non hēt, ut scis, sed hic data firma iurisdōne cāę principalis, oritur iurisdō in incidēti, non in uirtute delegātis, sed potius à lege Canonica & ciuili q̄ respectu incidentiæ non curat inↄpetentiā, dūmodo adsit capacitas, & ī habentib. symbolū facilis est transitus. ¶ Pro veritate p̄mitte duo clarissima, Primum, ꝙ ubi est q̄stio iuris spūalis, đ ea laicus non cognoscit incidenter. Secūdū, ꝙ iurisdō, q̄ hēt clericus à seculari, est secularis, & non est ecclesiastica, Bal. in d. auth. si qs litigantiū. Patet qa appellatur à secularē, dicto §. dēt. Modo sic, aut uolumus, ꝙ talis iudex possit cognoscere, qa talis q̄stio incidit aut ratione incidentiæ, aut rōne capacitatis, qa clericus, Aut & tertio ex vtroq; capite simul iuncto, s. qa clericus & qa incidit. ¶ Primo rōne incidentiæ non p̄t, qa illud, ꝙ dr̄ rōne incidentiæ ampliari iurisdōnem, est verū, qn̄ sunt cāę eiusdem fori principalis & incidens, qa vtraq; pertinet ad forū Cæsaris, prout est causa libertatis, & hr̄ditatis. Nam tūc idem iudex p̄t cognoscere. qa đ eo ꝙ est fori secularis, princeps p̄t cognoscere directè, & īdirectè, ita tex. l. quoties. C. de iudi. cū ↄcor. secus, si sunt cāæ diuersi fori, ut qa principalis est ciuilis id est, secularis, īcidens vero ecclesiastica, tunc incidens non habet ampliare iurisdictionem secularem. Ita Bal. in d. l. quoties. sic intelligens ca. tuam. de ord. cogni. & ibi do. Ant. in 5. no. & in uer. oppono. ꝙ de incidenti. Itaque in casu nostro, cū agamus rōne incidentię iurisdictionē secularem extendi &

netos & partē aduersam ad se vocare debebat exēplo Dei, qui non cōdēnauit Adam, nec Cain, nisi prius eis vocatis. Genesis 3. et 4. et hoc mō re cognita potuisset dare vnicuiq; qđ suū erat, maximè cùm nō liceret Duci Ferrariæ spoliare rem publicā Venetam, quæ erat in possessiōe iuriū suorum multis annis. Nā cautū iure ē, nemini licere in cā propria ius sibi dicere, vt C. ne quis in sua cā: quod cū secus actum esset à Pontifice, uidebatur posse conqueri non obstāte., ꝙ dictū sit, Pōtificē nō habere, nisi Deum iudicē, ut in c. aliorum. 9. q. 3. Sed cùm scādalum esset publicū, et ecclesia notoriè scādalizaretur, nulli dubium, ꝙ de Pōtifice pōt cōqueri, vt dixit gl. in c. si Papa. 40. dis & ibi Doc. Ab in c. cū venissent. đ iud. Quare, respu. Veneta non ita paruit mandatis Pōtificis, accusari non pōt, q a lege ꝑmittēte hoc fecerūt. Ideo quo spiritu ductus Fel. audeat nūcupare Venetos nō timētes Papā, et fractores pacis, ignoro. Vellem, in quā scire, ubi hoc apparere potest, qđ respu. Veneta vllo nunq̄ tēpore aliquid contra Roma. Pōtifices gesserit, aut quando fuerint fractores pacis. In casu isto non, quia ꝓ defensione rerum suarū bellum mouerunt, q̄ defensio est concessa, ut diximus. videtur ergo quòd ex abundātia cordis, hic scripsisti Feline: quod uel ex illis verbis facilè datur intelligi, quod rabie barbarica obsedisse patriam tuam Venetos ipse rabide asseruisti, cū nequerabie adducti id fecerint, q nimo coacti ob tutelā iuriū suorū: neq; vnq̄ barbari fuerint, verū Latinissimi, & ab eodē sanguine genus deducentes, à quo Ro. vetustissimi rerū domini, ut clarissimis patet literarū monumētis. Atq; iō tibi fides dāda nō est. c. quoties. de testi. 4. q 3 §. Itē tes. Quæ omnia tamen à me dicta sint salua authoritate & reuerentia. S. R. Pont. Sedis.

ampliari ad cām eccłasticā, talis ampliatio fieri non pōt. Contra Im. rōne incidentiæ iurisdō secularis extenditur ad ea, q̄ sūt fori ecclesiastici. Nam si cā ecclæ, uel clerici ꝑ uiā ꝯpensationis, vel reconuētionis incidit corā seculari, p̄t de ea cognoscere, 3. q. 8. c. cuius in agēdo. & tñ cā ecclæ, uel clerici, q est reus originarius, dr̄ de foro eccłastico, ut ꝑ Ab. in c. si qs ꝯ̃ clericum. inj. no. de fo. ꝯpe. Ergo idē hic. ¶ SOL. Doctores fatenť, ꝙ de cā tēporali clerici seculares possint incidēter cognoscere, & nō ꝯcedūt, ꝙ possint incidenter de eccłastica. No. in d. c. tuā. Ergo de vno ad aliū ñ inferať, l. naturaliter §. nihil cōe, ff. de ac. pos. Et rō dr̄iæ est, qa sine ꝑsonis non ꝯstat iudiciū principale, c. forus. đ uer. sig. Sed sine cā incidenti bñ ꝯstat, & ꝓcedit iudicium in cā principali. Afficiť ergo magis ꝑsona spūalis, q̄ cā spūalis, ut fiat de foro seculari. Et hanc rōnē assignat Bal. ī ꝓposito ꝯs. mihi 207. Noīe monasterij. ¶ Scđo mō rōne capacitatis nō pōt, qa clericus cognoscere ñ pōt. Patet ex dicto Bal. in dicto ꝓęmio, ꝙ clericus delegatus à rectore laico non pōt cognoscere inter clericos etiā uolentes. ¶ Pro hoc, nam p̄latus pōt cōmittere cām laico ꝯ̃ clericum. Ab. in c. decernimus, de iud. & tñ laicus est inhabilis ex partiū ꝓrogatione. Ergo, sicut qñ inhabilitas est ī recipiente iurisdictionem, non restringiť iurisdictio, sed attendiť habilitas in dāte: eodē mō, qñ est habilitas in recipiente & inhabilitas in dante, attendi dēť inhabilitas ī dāte, & nō dēť iurisdō ampliari ꝓpter habilitatem in recipiente, qm̄ qđ operať oppositū in opposito, operatur propositū in proposito. 32. dis. c. hospitiolū. ¶ Pro hoc, ꝙ no. ꝑ Inn. in c. cū ad eccłarū. de off. or. Abb. in disputat. Gādulphus. in 1. & 2. col. & Ab. in c. si diligenti. j. eo. q idē tenent. Et dictū Ab. in disp. Gādulphus. 16. col. allegatū. de quo s̃. potius facit ꝓ ista ꝯclusione. Nā iō uult ꝙ talis rector cognoscat inter clericos, qa tales vniuersitates, q̄ sunt mixtæ clericorū & laicorū, sūt approbatæ ēt à canone, c. qa in causis. de procu. Et sic à canone hñt potestatem ēt creandi rectorem. Vñ, fm Abb. dr̄ tribui iurisdictio à pr̄icipe, uel lege mortua ministerio vniuersitatis, arg. eius, qđ no. Bal. in c. 1. qs dicať dux, comes, vel marchio. & sic sentit Abb. ꝙ secus esset, qñ haberet potestatē ab uniuersitate mere seculari, q̄ non tribueret iurisdictionē autoritare canonis. ¶ Pro hoc, posito ꝙ uniuersitas scholariū esset eccłastica, qa plures essent clerici, adhuc rector clericus īter clericos nō cognosceret, nisi ī his, q̄ ꝯcernūt scholasticam ꝓfessionem, non de ꝯ̃ctib. & delictis oriētib. extra professionē. Ab. in dicta dispu. Ergo habilitas in recipiente non sufficit, nisi quatenus est habilitas in dāte. ¶ Ad tertium, an ex utroq; capite, s. quod incidenter, & qa capax. ¶ Hoc est nouum & nullibi tactum. Puto, quòd non, quia magis dicitur exempta à iurisdictione seculari cā eccłastica & spiritualis ēt incidēter mota, q̄ cā tꝑalis ipsius clerici. Patet, nam secularis non cognoscit incidenter de cā eccłastica, d. c. tuam. & tñ cognoscit de cā clerici mota ꝑ uiam mutuæ petitionis. No. in d. c. at si clerici. Ergo sicut clericus habens iurisdōnem à laico, non p̄t cognoscere de cā clerici, ita nec dicēdū, ꝙ non possit cognoscere de alia spirituali incidenti. Pro hoc uerba Ab. in d. disp. Gādulphus 19. col. ibi, & ꝑ hæc no. ī foro. ubi dicit, ꝙ clericus rector scholariū nō pōt excōmunicare, lʒ uniuersitas sit eccłastica, nisi sit ab epō ꝯfirmatus. Excōicatio aūt multoties incidit rōne inobedientiæ & ꝯtumaciæ, c. qm̄. in fi. ut li. non ꝯtestata. Ergo clericatus & incidentia non dāt sibi ptātem, qa non recipit talem ptātē ab uniuersitale. ¶ Præterea lʒ iudex sit clericus, tñ iurisdō data à ptāte seculari est secularis, ut s̃. Si ergo rōne incidentiæ capacitatis posset cognoscere, esset ampliare hanc iurisdōnem secularem ad cām ecclesiasticam diuersæ naturæ & fori, qđ vr̄ ꝓhibitum ex mente do. Ant. in d. c. tuam. & Bal. d. l. quoties. ¶ Præterea penes secularem non est ptās cognoscendi quoquo mō de cā eccłastica., ergo talem iurisdōnem non vr̄ tribuisse, 1. q. 7. c. Daibertum. Tunc sic, in his q̄ non sunt sibi ꝯmissa, censetur ꝑsona priuata, & non iudex, l. proc. ad vnam. ff. de proc. l. fi. C. vbi & apud quos. Ergo quo ad cām eccłasticam, q̄ nō est ꝯmissa, ēt incidenter cognoscere nequit. ¶ Præterea persona clerici ita est capax cognoscere inter clericos principaliter, sicut de cā eccłastica incidēter. Sed qñ habet ptātem à laico, non pōt inter clericos cognoscere, quamuis sit capax vt probatum est. Ergo pari rōne non dēť posse cognoscere de cā eccłastica incidenter, q à nō est dare rōnē diuersitatis. ¶ Vltimo, sola incidentia non p̄t hoc operari, nec sola capacitas personæ. Ergo unumquodq; per se dr̄ imperfectum. Sed plura imperfecta ad ꝓducendum nouum effectum non inducunt talem effectum nouū. Casus est, & ibi hoc subtiliter declarat Bal. in l. spadonem. §. qui iura multa. ff. de excusa. tuto. maxime in mā restringibili. ¶ Demum circa p̄dicta scias qđ no. Ang. in l. 2. ff. de iuris. om. iu. vbi dicit, quod si eps delegat laico cām petitionis hæreditatis, per hoc non erit capax cognitionis articuli spiritualis in ea incidentis.

CAPITVLVM IX.

QVod clericis. ¶ Causę clericorum fm iura, nō fm ꝯsuetudines laicorū, terminanť. H. D. ¶ Respectu scholaris. Adde Do. in c. q̄ ꝯ̃. 8. dist. reꝓbātē gl. ibi volentem, ꝙ scholaris non ligatur statuto loci æqparando eum peregrino, quia lʒ non acquirat domicilium, tñ sortitur forum, vt ibi per eum. Vide Do. in ca. eos. in 1. colum. de temp. ord. in 6. vbi dicit, ꝙ episcopus terræ studij non potest ordinare scholarem forensem, nisi habitasset decennio. Vide Car. in cle. dignum. in 5. q. de cele. mis. vbi dicit, ꝙ scholaris subijcitur consuetudini loci studij. Vnde infert, ꝙ Catelani comedentes carnes Tholosæ die sabbati peccant, quia nō sunt in patria, ratione consuetudinis, quæ valet, ca. quia dies. de conse. distin. 5. Vnde glo. in §. item si quis de prouincia. 13. q. 2. ꝙ sola habitatio non facit quem esse de iurisdictione alterius. Tamen respondebit ibi de alibi gestis, vt hic per Abb. Est verum ꝙ do. Ant. hic voluit, ꝙ in scholari, vltra decennium requiratur expressa sedis collatio, per d. l. 2. C. de incol. non destruendo tex. in ver. sedem constituerunt. Et sequūtur hic mo. pro quib. addit Are. l. ex facto. §. verum. ff. de hæred. inst. vbi qui est in loco ex certa cā, semper præsumitur habere animum recedendi finita illa causa. Tamen sequitur ipse cōmunem,

nem,& bene exponendo dictum verbum, ꝯstituerūt.s. ꝓsumptiuè, vt in gl. Et tenendo ꝑcedentem op. non loqueret d.l.2. in casu dubio, sed certo. Quòd aūt loquat ī casu dubio, ꝓbat verbum, Credant. ¶ Item frustra ponderaret decenniū,& hanc op. ꝯmunem seqtur Sal. ī l.2. C. vbi de crim. agi opor.& do. Ab. in ꝓœmio Decr. Bar. in d.l. 2. & clarius, q̄ alibi, in l. lex Cornelia. §. domū. ff. de iniur. ¶ Qñ aūt sola mora faciat quem posse ꝯueniri, dixi in c. dilectus. lo 2. de resc. late Mo. hic. ¶ Ad oīa & singula tacta ꝑ Ab. collige additiones necessarias ex nostra repetitione. c. eccl'a. de ꝯst. Et adde Do. in c. fi. de excep. in 6. vbi tangit, vtrum eṗs imitabitur canonem in cā laicorum, q in eum ꝯsenserunt?& ꝯcludit, ꝙ non in decisoriis. ¶ Itē nota illud, qđ est dictū, ꝙ qualitas ꝓbādi ꝯcernit decisoria,& no. Bal. in l.j. in fine, C. q̄ sit longa ꝯsue.& Bar. in l. ictus fustium. in fi. ff. de infam. quem nullus allegat, secundum Aret. in c. dilecti. de iudiciis.

SVMMARIVM.

1 *Causa dotis an possit tractari in foro ecclesię.*
2 *Imperium quando vacat, an appelletur ad Papam omisso medio.*
3 *Imperium si vacat, an Papa succedat.*

CAPITVLVM X.

Licèt ex suscepto. Laicus laicū sup re ciuili coram eccl'astico ꝯuenire non pōt, nisi in defectum iustitiæ, vel ꝯsuetudine aliud dictante. ¶ Rebelles imperij potest Papa domare iuuando imperium. Inn. hic singulariter,& ipsum extollit do. Ab. in c. ꝙ sup his. de voto.& in c. nouit. in 2. no. de iu.& in c. excōicamus. §. Chatolici. de hære.& ibi Ana. in fi.& Ab. in c.1. in vlt. col. de of. or.& hic. ¶ Vacāte principatu non recognoscente imperatorem, imperator succedit. Ab. hic, neq; corruptè, vt dicit Mar. dum dicit, ꝙ si imperator succedit Papę in tota tp̄alitate, eadem rōne dēt succedere in ista particulari: non dicit, ꝙ eccl'a succedat. Pro Ab. est gl. in terminis in c. & si necesse. in gl. magna. ad fi. de do. inter vir.& vxorem. vbi clarius do. Ab. ¶ Pro hoc inducit Maria. hic §. excessus. allegatum ab Ab. si ista ptās sit q̄sita quamdiu apta est ministrare iustitiā. ¶ Oppositū est verius, ꝙ imò Papa huic statui succedat, q̄a f̄m Zochū in d.c.& si necesse. si talis status subest Papæ subest quo ad oīa. ¶ Confirma sic: Horū ptās est similis īperiali. Car. in l. hostes. de ca. in l. infamē. de pu. iu. in l. acta §. de amplianda. ff. de re iu. Ab. in c. cū te. de re iu. Bar. in l.j. ff. de postu. oēs in c. ꝑ venerabilem. ꝑ illum tex. q filij sint. Sed in īperiali Papa succedit, vt hic. Ergo & in ista. ¶ Facit dictū Host. in c. cū Io. de fi. inst. ꝙ à tali statu appellat̄ ad Papam. Cōcordāt alij all. in c. nouit, post Ab. s̄. ti. ꝓx. Vide Ab. in terminis in c. exposita, ī 1. col. de arb. dum loqtur de prin. Venetorū. Et nō dicas, ꝙ libertas horū statutorū sit vsurpatio, quasi ꝯ obedientiā non ꝑscribat̄. c. cū nō liceat. de ꝑsc. q̄a nō est hæc actiua ꝑsc. causans libertatē, sed passiua, id est mutans dñm: & iō subest papæ habenti habitu ptātem tp̄alem reducibilem ad actū. Et hoc operat̄ negligentia īperatoris, vt ꝑ Car. in cle. Pastoralis. §. vt illud, in 2. op. de re iu.& cle. ꝑsenti. in 7. q. de censi.& latius dixi in c. cū non liceat. de ꝑsc. Ad §. excessus. statim rñdebit̄. ¶ Itē respectu negligētiæ, pp̄ q̄ à talib. recurret̄ ad Papam. Et ita tȝ do. Ant. hic quem sequunt̄ Mo. ꝯ Ab rñdentes ad d. §. excessus. ꝙ loquit̄ in iurisdōne acquisita accumulatiuè, nō priuatiuè. Et hinc est, ꝙ non posset Imperator astringere tales terminos, prout eṗs capitulum. Et placet ista op. do. An. q̄a sicut Papa succedit vacante tali principatu, vel in cā appellationis, ita vr̄, ꝙ pariter succedat in casu negligentiæ. Tñ rñsio And. Sicu. ad §. excessus. non est bona, quia imò ēt potestas ibi est q̄sita priuatiuè, vt dixi in c. Pastoralis. in prin. in 8. limitatione, de of. ord. quicquid dicat ibi Io. An. ¶ Vnde responde, ꝙ §. excessus. non procedit, quando inferior præscripsit, vt non subesset vni,& vltra hoc ꝙ subesset alteri, quia ille alius supplebit eius negligentiam, & non primus, secundum Abb. in ca. graue. ad fi. ibi, vñ intelligo tex. de offi. ordi.& ita hic, q̄a tales principes subsunt Papæ ēt in tēporalibus, vt dixi in d.c. cum non liceat. ¶ Respectu † dotis tenet commu- 1 nem, * quod principaliter deduci pōt in foro ecclesiæ. Rom. in l. Titia. ff. sol. mat. Bal. Imo.& Pau. de Cas. ī l.1. eo. tit. Pet. de Anc. ꝯs. 21. in c. ꝑ solutione. ad fi. Spe. ī tit. de dona. inter vir. §. formatur. ver. vtrum cā dotis. Inno. Host. Ioā. And.& Ab. in c. de prudentia. de dona. inter. Car. in c. ex literis, in 5. op. de pig. Imo. ibi in 6. no. quamuis glo. in d. cap. de prudentia.& ibi dom. Ant.& hic, & gl. ī. c. prox.& Angel. in d.l.1.& Bal. in l. ex ꝯctibus. §. fi. C. de non nume. pec. ꝯrium dicant. Pro q̄b. non facit d. c. de prudentia, q̄a non probat, nisi à ꝯrio sensu, cui resistunt statim alleganda. Nec facit c. sequens, de quo exclamant ibi Mod. q̄a loquitur de hr̄ditate, q̄nimo si illa hr̄ditas fuisset dotalis, valuisset rescriptum. Tex. est ibi in verss. nisi talis, quē post oēs ita declarat ibi Ioā. And. ad fi. Ergo sit ille primus tex. fortis ꝓ cōmuni. Pro qua ēt vrget d.c. ex literis. cui sine diuinatione malè rñderi pōt. Non dicas. vxor fuit oppressa, q̄a capta, nā vxores oppressas non viduas, eccl'a non defendit. ¶ Item facit c.2. de don. inter virum. Et ꝙ ibi dos non veniat, ut incidens, probatur dupliciter, primò, q̄a si ita esset, committeretur iudici, qui principaliter expediuerat, ꝑut fit in c. de prudentia.& tñ cōmittitur capitulo, cui mr̄imonialis causa de stylo curiæ non committitur, ut scis. ¶ Secundo, q̄a essent duo specialia, primū, diuisio bonorum q̄sitorum ex dote, q̄ veniunt accessorie ad dotem. Secūdum accessorium esset ipsa dos. Ergo ꝯ l.1. de dot. promis. ¶ Item pondera c. nuper, eo. tit. ibi, tenet̄ dotes ꝑtegere viduarū, attento ꝙ sola viduitas non facit de fo. ecclesiæ, ī. c. pro. gl.1. in c. significantib. de off. dele. ¶ Item facit c. fi. iuncta gl. de iud. in 6. ꝑ qđ dicit Lud. in auth. ꝙ locū. C. de colla. minorē posse agere in iudicio pro dote sola, post Bal. in l.1. C. de dot. ꝓmis. q̄a dos sp̄ dr̄ pendere à mr̄imonio, l.3. ff. de iu. dot lȝ Bal. aliter dicat in d. auth. ꝙ locum. in 8 q. Limita tñ hanc communem, vbi ageretur de dote, q̄a tunc pro ea nequiret adiri ecclesiasticus. Ita Pet. de Anch. in ꝯs. superius allegato, dicens, nō inueniri tex. neq; dictū Doctorū, q dicat, ꝙ tūc talis cā sit eccl'astica, ut ibi per eum. Et s̄. dicta tene, q̄cquid indiscursu tenuerim in c. eccl'a s̄. de consti. in 1.q. col.17. in versi. tertia declaratio. ¶ In gl. fi. Virtute ꝯsuetudinis de appellando ad eṗm, non appelletur ad Papam omisso medio. Ab. hic, ne ꝯsuetudo extendatur, ut per eū. Idem Imo. rñdens ad c.1. de iure patro. in 6. ꝙ ibi erat donatio, ergo fauorabilis hic ꝯsuetudo & exorbitans. Cogita, q̄a Car. hic allegans d.c.1. colligit ꝓ singulari hoc fundamentū, ꝙ res translata in ꝑsonā eccl'asticā adeo mutat naturā, ꝙ in totū regulatur à canone. Et ad hoc ille tex. sępissimè allegat̄. Propter ꝙ opi. do. Ant. & Car. sustentaret̄, quasi ista cā trāslata semel ad ecclesiam, regulet̄ in totū à canone,& facit iste tex. ñ impropriādo verbū, Præsertim, ꝙ ꝑsupponit idē, si īperiū non vacaret. Nec respectu Papæ aliquid dictabat hic ꝯsuetudo,& non est hoc extendere ꝯsuetudinē, nā eius uirtus
2 dat hanc naturā causæ sine extensione. ¶ Vacāte † imperio appellat̄ ad Papā omisso medio. Abb. hic ꝑ rōnē pulchrā. ¶ Ex qua signa ꝑpetuo limitationē ad illud tritū, ꝙ subrogatū sapit naturā,& c. cle.1. de supp. negl. plācum simil. q̄a fallit, vbi q̄s subrogat̄ in actu cōpetēte prius saltem habitu, q̄a sua potestas regulat̄ tunc, ut ꝓpria nō vt deuoluta. Alias fallētias habebis in c. eccl'a, el 1. ut lite pendē. ¶ Nihilominus tutius est seq opi. Ab.& Ioā. de Im. ꝙ in regulanda ista cā delata ad eṗm iure sp̄alis ꝯsuetudinis non est inspiciendus forus, ad quem defert̄, sed à quo recedit. ¶ Primo, q̄a in ordinarijs inspicitur forus litigantiū, ut est dictū s̄. eo. c. ꝙ clericis. Et ꝙ appl'atio sit de ordinatoriis, fuit etiam dictum ibi post Arch. in c. non ita 2. q.6. ¶ Secundò, quia consuetudo non extenditur ultra cursum suum, vt hic per Abb. & latè posui in c. auditis. de præsc. ¶ Tertiò, quia iste tex. non facit, quia omnes exponunt, Præsertim, id est in tātum. ¶ Est verum, quòd responsio Imo. ad c. 1. de iure patro.

pat. in 6. nõ est integra. qa sequeret̃, ꝙ si eccl'a acqreret ius pr̃onatus laici alio titulo, q̃ titulo donationis, nõ efficeret̃ eccl'asticũ, quo ad semestre: & hoc ẽ falsũ, finge .n. ꝙ ꝑlatus noïe ecclæ ꝑscribit ꝑsentationẽ in vna eccl'a ꝯ laicũ, certè ista uia est uia acquirendi strictè inter ꝑtabilis, & eã acqret cũ qualitate, q̃ solet ecclesijs competere, s. sex mẽsiũ. Probo sic, oẽ ius pr̃onatus ecclæ hẽt sex menses, d. c. 1. Istud est ecclesiasticũ, ergo hẽt sex mẽses. Si dicas, nego maiorẽ, qñ est acquisitũ ꝑ uiã restringibilem, sicut est ꝑscriptio, q̃ non extendit̃. ¶ Rñdeo, ꝙ imo idẽ, si ꝑ ꝑscriptionem, qa illud ñ est extendere præscriptionem, sed includere in ea acquisitionem iuris cũ suis qualitatib. ¶ Oẽ. n. ius pr̃onatus eccl'asticũ est huius naturæ qũocunq; acquirat̃. Nec nocet passo præscriptionẽ, ꝙ hãc naturã benigne attribuamus iuri ab eo amisso, qm̃ ꝙ habeat ecclesia sex menses, nihil nocet ei semel exuto hoc iure. Vbi aũt dr̃, ꝑscriptionẽ ñ extẽdi, ꝓcedit, qñ extensio fit cũ ꝑiudicio alterius, qđ ñ est hic. Iõ d. c. 1. rñdi aliter, legendo scđa vice hanc decretalẽ, vc3 ꝙ ñ est mirũ, si res translata ad ecclam mutat naturam suã qa qualitas illa eccl'siæ aduenienti mutat naturam suã, ꝑ c. statutum. de elec. in 6. & mutatio est ꝑpetua respectu totius subiecti. Sed hic neq; accidentia, neque subiectum mutat̃, est. n. cã laicorũ, & tẽporalis. & ad tp̃s in ecclesiam translata, & ideo ñ inducit̃ totalis translatio in ecclesiam. Ergo mutat naturam. ¶ Negat hic
1 Car. cõmune dictum omniũ, ꝙ † vacante imperio Papa succedat. Est. n. hoc turbare iurisdictionẽ imperialẽ, ꝯ c. nouit. cũ simi. Iõ expectandus est successor. ¶ Fallit in casu huius literæ, vbi oppressi iniustitia, deficiente ultimo capite seculari, appellant ad Papã, qa cùm appellatio debeat fieri ad superiorem, ñ est tunc alius superior. Mod. fatent̃, ñ esse iure expressum illud cõmune dictum, qđ tñ tenent allegando Bar. in l. j. §. deniq;. ff. de aqua plu. arcen. ubi dixit Imo. ꝙ ista successio Papæ non facit, ꝙ ꝑscribi possit ꝯ imperium vacans. Pro quo allegant isti Inno. in c. olim. el. 1. de rest. spol. & fuit põderõ Car. ĩ. eo. c. cùm ꝯtingat. usurpata etiam ab Ab. ut dixi in c. cũ deputati. s̃. ti. px. Et adde, ꝙ legatus nõ succedit imperio vac. gl. in cle. Pastoralis. in verbo, succedimus. de re iu. singularis, s̃m Ro. notabili. 407. inc. Vacãte imperio. ¶ Sed quicquid sit, est decisum a Ioan. XXII. in extrauaganti inc. si fratrum & eporum more. vbi inter alia grauiter puniuntur omnes, qui prætenderent se vicarios imperij vacantis, cui Papa succedit, prout de iure liquidum est, & iam pridem inconcusse seruatum, tñ disputatiue teneretur oppositum, & de hoc dixi in c. 1. de præscript. in verbo, ad illud Inno.

CAPITVLVM XI.

Ex tenore. ¶ Vidua laicorũ coram eccl'astico cõuenire non põt, nisi sup cã ecclesiastica, uel in defectum iudicicis secularis. H. D.

SVMMARIVM.

1 *Renunciare quilibet potest iuri pro se inducto.*
2 *Renunciari potest iuri prohibenti lucrum cum aliena iactura.*
3 *Renunciare defensionibus suis reus criminalis non potest, est enim ius naturale, cùm nemo sit dominus membrorum suorum.*
4 *Renunciari non potest facultati cedendi bonis.*
5 *Renunciari non potest iuri alimentorum.*
6 *Renunciari doti non potest.*
7 *Renunciari appellationi non potest.*
8 *Renunciari non potest solennitatibus iudiciorum.*
9 *Renunciari non potest legi, scripturas. C. qui pot. in pig. hab.*
10 *Renunciari non potest legi non habenti clausulam annullatiuam.*
11 *Renunciari non potest solennitati insinuationis.*
12 *Renunciari non potest probationi testium.*
13 *Promitti an possit de stando dicto creditoris.*
14 *Mulier an & quando potest renunciare Velleiano*
15 *Renunciare non potest minor beneficio in integrũ restitutionis.*
16 *Renunciari non potest fauori inducto intuitu miserationis.*
17 *Clericus non potest renunciare priuilegio fori.*
18 *Renunciari non potest facultati præscribendi.*
19 *Renunciari non potest statutis pro bono publico.*
20 *Renunciari potest ferijs introductis pro necessitate hominum.*
21 *Renunciari non potest libertati prouocandæ diuisionis.*
22 *Renunciari nõ potest petitioni reductionis ad arbitrium boni viri.*
23 *Renunciari non potest regressui contra venditorem de euictione.*
24 *Renunciari non potest iuri reuerentiali.*
25 *Renunciari non potest beneficio reuocandi donationem propter ingratitudinem.*
26 *Renunciari non potest per testatorem facultati conueniendi tutorem ad rationem administrationis.*
27 *Renunciari non potest dispositioni l. de his. ff. de transac.*
28 *Renunciari non potest exceptioni simulationis.*
29 *Renunciari non potest exceptioni non numeratæ pecuniæ.*
30 *Renunciari non potest confectioni inuentarij.*
31 *Dolus futurus remitti non potest.*
32 *Vbi lex fauens priuato, tangit etiam inseparabiliter fauorem tertij, non poterit renunciari à quolibet, iuri pro se inducto.*
33 *Reuocatio vicarij, quem nõ reuocare constituens iurauerat, valet.*
34 *Canon latæ sententiæ, quibus modis cognoscitur.*

CAPITVLVM XII.

SI diligenti. ¶ Non põt clericus ꝯstituere sibi laicũ iudicem, etsi ꝑpriũ iur̃m & partis ꝯsensus accedat. ¶ Gl. j. Infinita est mã huius gl. tñ limitando dicta An. pone regulam cũ 10. fallentiis,
1 insertis meliorib. dictis, q̃ inseri possunt. ¶ Regula † ita
a que est, ꝙ q libet a renunciare p̃t iuri ꝑ se introducto, vt in iuribus gl. præalle. a ¶ Primo fallit ĩ iure nãli, vt est ius sanguinis, vt ꝑ do. Ant. & Ab. hic post Io. An. Spe. & Bar. in locis ab eis allegatis. Non includit̃ tñ hic ius gentium, ꝙ aliqñ appellatur naturale, 1. dis. c. ius gentium. Patet, quia iurib. de iure gentiũ q̃sitis renunciatur. l. si quis vi. §. dñia. de ac. pos. ¶ Nec includitur ius quasi nãle, puta, ius legitimæ, q̃ debet̃ quodam naturali instinctu. Dy. in regula, indultum. de reg. iu. in 6. Tali. n. renũciatur. Ita Cy. in l. sancimus, C. de nup. Et facit, ꝙ dicetur in fi. quarti corollarij sequentis. ¶ Ex istis verbis oriuntur sex
2 corollaria. ¶ Primum † corollarium est ꝙ iuri ꝓhibenti lucrum cum aliena iactura renũciari põt. Io. de Ana. in repe. l. ius publicum. ff. de pac. dicens, hoc prius non tactũ, motus maxime ꝑ l. iurisgentium. §. si pacisc̃ar. ff. de pac. vbi valet pactũ, ꝑ qđ quis fur nõ dicatur. ¶ Item, ꝙ tutus ꝯdictione indebiti pacisci p̃t de non petendo solutum, probatur in l. 1. ff. de ꝯd. inde. ¶ Item quia talis iactura desinit esse iactura volẽte damnũ passo. ¶ Item, qa hoc ius naturale priuatam vtilitatem respicit, nec est proprie ius nãle. ¶ In ꝯtrium adducunt Mod. 11. arg. qb. per ꝑdicta rñdebis, & qa volenti non fit iniuria, & qa
3 dare põt. ¶ Secundum † corollarium, Reus in criminalib. non põt renuncia
b re defensionib. b qa ius nãle est, cum nemo sit dñs membrorum suorũ. l. liber homo. ff. ad l. A qui. Ita gl. ord. in l. pactum inter hr̃dem. in gl. mag. circa medium. ff. de pac. & Bar. ibi, & Bart. Ang. & Im. in l. custodias. ff. de pu. iu. Bar. ĩ l. Stichus. ff. de pec. le. pulchre Io. An. in c. fi. de fo. ꝯp. ĩ 6. Im. ĩ c. lator. đ pig. Bal. & Sal. ĩ l. fi. C. de neg. ge. cũ multis aliis, nisi esset criminosus notorius, Bal. in l. ꝓinciarum. C. de fer. all. gl. in l. j. ff. de fur. balne. ¶ Itẽ, nisi renunciaret defensioni statutariæ. Bal. in l. j. C. qui accus.

a Quilibet. *Adde tu, ꝙ ista doctrina tota est verissima, quã Bar. posuit in duob. locis, primo in l. ius publicum. ff. de pac. & in l. pe. C. eodem. de uerbo ad verbum, ubi ẽt Bal. Ful. & Sal. formaliter sequuntur. Sed vt istam materiã clare & nitide habeas, cõsidera duos casus principales, aut loqueris in iure publico aut in iure priuato. Circa primum fac regulã, ꝙ iuri publico non p̃t pactis priuatorum derogari, ut hic, & in dicta lege, ius publicum. nec etiã pactis publicarũ ꝑsonarũ l. 2. §. ius rei. ff. de admi. re. ad ciui. ꝑti. & in l. 2. C. de consue. fi. lib. decimo. Intelligitur autem publicum altero de quatuor modis: primo, idest, ĩ naturale, uel sãguinis, l. ius agnationis. ff. de pac. & l. abdicatio. C. de patr. pot. scđo illud, ꝙ principaliter publicã vtilitatem respicit, puta ꝙ delicta puniantur. l. item vulneratus. ff. ad l. Aquil. l. licitatio.*

pp gl.notabilem in l.si ac. in fi.1.gl.C. de accu. Bar.in hoc ꝯ in d.l.custodias. Concorda,vt p Lud.in rep.l.j.C.đ hęr. inst.s.an pīudicium sit paruum,vel magnum. ¶Tertiū corollariū. Facultati
4 † cedendi bonis renūciari nō p̄t.Ang. in l.nemo carcerem.C.de exac.tribut. li.10.sentit gl.in aut.imo.C.de ac.& obl.no.Bar.in l.alia.§.eleganter.so.mat. Cy.in l.j.C.q bo.ced.pos.Im.in c.Odoardus.de sol.Pau.de Leaz.in disp. Quærit,vtrū elec.in 3.q.Car.& Imo.in d.c. lator. An.in l.is,q.ff.de ces. bo.qa in effectu vr̄ se obligare ad carcerem,d.l.1. C.q bo.ergo ad speciem seruitutis,l.2. ff.de lib. homi. exhi. Et hoc pacto fieri non p̄t,in l.Titio centum.§.2.ff.de ꝯd. & demon. Et est ꝯ bonos mores, ꝙ qs grauetur vltra q̄ possit,d.§.eleganter. ¶Contrarium tꝫ Fed.ꝯs.60.Imo.in d. c.cum ꝯtingat.in 10.membro,Ang.& Ro.in d.§.eleganter.p p rłam nr̄am.Et qa debitor acceptando inducias certi tp̄is vr̄ renunciare dicto beneficio.l.fi. cum gl.fi.C.q bo.ced. pos. multo màgis expresse renunciari p̄t, nec dr̄ se obligare ad seruitutem, postquam carcerat̄ p debito.l.pmittente,q̄ non permitteret,si esset ꝯ bonos mores. Tn̄ si calamitas debitoris esset notoria, procederet prima opinio, etiamsi iurasset non cedere,vt p Im.in d.c.cū ꝯtingat.
5 ¶Quartum corollariū.Iuri † alimentorū renunciari non p̄t,l. cum hi.& ibi Bar.ff.de trās.do. An.& Ab.hic, & Im. l.stipulatio hoc modo,de ver.obl.Ro.ī l.1.ff.sol.ma.Io.Fab.Inst.de pat.potest. pulchre Bal.ī l.pactum.in fi.C.de col. intellige de alimentis futuris,nō p̄teritis.¶Item debitis ex restō, non ex ꝯctu,vt ibi per eum. ¶Item intellige in alimentis debitis ꝓprio iure naturali, puta filijs.s̄. c. ius nāle. ibi, liberorū educatio.1.dist.Iō Spe.ti.q fil.sīt legit. §.1.ver. Sed pone, tenet filiū nō posse renūciare paternis alimētis,secus ī debitis nō proprio iure nāli, sicut à filio pr̄i, q̄ pacto tolli possunt.Bar.in l. si qs à liberis.§.parēs.ff.de lib. agno. Illa.n. debent̄ ex illa æquitate,ꝙ bene facienti bn̄faciamus, l.sed si l.§. ꝯsuluit.ff.de pet.hær.Sic intelligit̄ d.§. parens.ī verbo,nāli rōne.ꝙ signa, & adde gl. ī verbo,naturali rōne.in l.j.ī prin.ff. de minor.¶Quintū corollariū. Doti † renūciari nō p̄ot,Rom.in l.j.sol. mat. est.n. loco alimētorū,auth.nouissima. C.de inoff.test.Idē Pau.de Cas.ꝯsi. 176.in c. ꝯ superius ꝯsulta.Lud. in l.qui superstitis.ff.de ac.hr̄. Idem Petr. de Anch. optimè in c. quamuis, in 2. notab. de pact.in 6.per illum tex.in verbo, dote ꝯtenta.probans latè plus,ꝙ renunciatio patrimonij nō nocet non dotatæ.
6 ¶Sextū corollariū,Appellationi † renūciari non p̄t. Hos. & Car. in c. fi.de crimi.fal.quasi sit de iure naturali:sed non firmes p ea,q̄ dixi in c.ex parte.el 2. de off. delega. declarādo cle. Pastoralis.in fi.de re iud. ꝙ defensio non est de iure proprio naturali,nisi illa, Vim vi,&c.Et iō in hoc de app.instā. vt sollenniter p Ang. ꝯsi. mihi 187. inci. A. & B. ꝯtraxerunt. & ꝯsi.sequenti, & in nouis p Rotā de appel. dec. 49. ex hoc insurrexit in nobis.& per Mod. in c.interposita.§.ille deniq;. cū seq. de app. qbus adde copiose Ana.in d.c.2. ¶Secūdo fallit vbi lex disponit pro solennitate,vł forma actus f̄m do.Ant. hic cum ꝯcor.de qbus.per eum, & Bal. in auth.iubemus.C.de iud. & in l. fi.§. & si quidem.C.de iure delib. Vnde dicit Archid.in c.qualiter.7.q.j. ꝙ penden.

citatio.§.quod illicite.ff.de publica.tertio illud,qđ ius reipub.tāgit, l.iurisgentium §.si paciscar ff.de pac.quarto,vbicunque lex disponit dando formam,vel solennitatem actui,l.testamenti factio.ff.de testa. l.nemo p̄ot.ff.de le.1.l.platā.C.de sen.Circa secundū in iure priuato, ꝙ principaliter ad priuatā alicuius vtilitatem inductū est, fac regulā contrariā, ꝙ ei regulariter renunciari p̄t, vt l.pacisci.ff.de pac.l.pen. C.eo. Fallit ī 5.casib.primo, quando illud ius esset inductum ꝑpter imbecilitatem ætatis,l. iudex.ff.de mino. Secundo fallit,quādo talis renunciatio induceret aliqd contra bonos mores: & tertio,quādo inuitaret ad delinquēdum, l.si vnus.§.pacta, q̄ tur pē.ff.de pac. Quarto fallit, quādo est ius prohibitorium gl.in l.1.vbi Bar. C.ne fideius.do.dē. Bal.in auth.si qua mulier. C.ad Velleian. Ideo statuto prohibitorio renūciari non potest,secundum Bal. in l. fi.in 13.op.C.de edi. di. Adr. tol. Quinto fallit,vbicunque in aliquo actu apponit̄ clausula annullatiua, puta,quia dicat,si secus actū fuerit, sit irritum & inane, tunc enim etiā de communi consensu partium renunciari non potest.glos.in c.statutum. in ver.comitatur.de rescr.in 6. & tex.in c.dilecto.ubi Cano. de præb. Facit, quod vult glo.in l.à diuo Pio.ff.de ritu nupt. Et ideo quia vbicunq; apponitur, clausula annullatiua, illud censetur inductū pro forma,secundum Bal.Ang.& Moder.in l.1.ff. de liberis & posthu. Petr.de Anchar.in c.canonum statuta.de constitut.

b Renunciare defensionib. *Nota,ꝙ per pactum non potest renunciari in criminalib.defensionib.suis. Et ad hoc semper allegatur gl.illa in practica in l.pactū inter hære.ff.de pac.hic alle.per Fel.Tamen,secundum Ang.Ful.& Pau.de Cas.ibi in d.l.pactum.Assessores & iudices maleficiorum quotidie seruant contrarium, quia faciunt inquisitos uenunciare defensionibus suis,iuxta glo.in l.1. ff.de fur.Bal.in c.cum dilec.de appe.& circa hoc Ang.in d.l.pactū.multa uerba effundit,Pau.de Cas.breuius dicit,ꝙ ista gl.procedit, quando reus non est confessus delictum,alias procedit communis opi. & pratica,per l.addictos.C.de epi.aud.& l.addictos.ff.de pęnis.Verum quia illa gl.in d.l.pactus.est famosa.& vtilis, ideo plane ponam hic eius intellectum cum limitationib.Adde ergo in primis, quod Bal. in multis locis dicit, illam gl.esse singul.& vnicam in iure,in c.cum non ab homine.de iu.& in c.cum venissent,in fi.de testi.in c.quoniā contra.in 20.col.de probat.& in c.pastoralis. de exce.& in addi. quas fecit super 6.Decreta. rub. de in integ. rest. Et ideo Bal. in l. vnica.in 15. col. C. de confes. singulariter ibi extendit illam glos. quòd procedit,etiāsi in renunciatione interuenerit iuramentum.Adde ēt,quòd Bal.dicit in d.c.cum non ab homine.in vlt. col.qđ si statutū dicit,quod si aliquis vulnerauerit aliquem,puniatur in cētum, quæ si soluere noluerit,vel nō potuerit intra mensem, amputetur ei manus,ꝙ termino huius mensis renunciare non potuerit,qa per hoc renūcietur defensioni.Adde ēt Bar.in l.custodi.is.in fi.ff.de publi. iudic.vbi tenet,ꝙ damnatus ad mortem non potest renunciare dilationibus indultis à lege,uel statuto.Adde ēt Bal. in auth.iubemus. ubi Ang.et no.Sal. C.de iud.qui dicūt, ꝙ in criminalibus non p̄t renunciari ꝓbationib. Limita primò illā gl. in l. pactum. qñ reus sponte confessus ē delictum,& iudex dedit sibi terminū. 8. dierum ad faciendum suas defensiones, deinde reus renunciauit tali termino, certe iudex p̄ot statim eū facere iustitiari, quia renunciauit solum dilationi, ex quo cōstat, ꝙ nulla defensio sibi cōpetit. Ita limitat Bal. in l. si accusationibus.in 2. col. C.de accus. & dicit, ꝙ ita practicatur, & idem Bal. in d.l. pactum. & in c. quoniam. in 2. col. de probat. Imo generalius dicit Bal. in rub. de pac. in pen. columm. quod totus mūdus statuit, qđ sponte & solenniter confessus delictum in iudicio,potest renunciare defensionibus in causa capitali. Et ita limitat glo. illam in d.l. pactū. ff. de pac. et subdit Bal. se n̄ curare. si extra iudiciū fuit cōfessus ꝑ tormēta,Adde Bal.ī c.significante.de appel.in 2.col.ubi quærit,pone, quòd latro, qui nullam potest habere defensionem, uel adulter, uel homicida confiteatur maleficium, & iudex dat ei dilationem 8. dierum ad faciendas defensiones,iuxta l. 3. §.a die. ff.de re mili. postea die sequenti facit eum renunciare dilationi,& postea eum condemnat ad mortem,an licite facit? Arguit ad partes,& postea cōcludit, quòd sic, vt ibi per eum.Adde etiam,quod no.Bal.in l.à procedente. C. de dilat.quòd si aliquis confessus est,& non obstante confessione petit a iudice terminum ad se defendendū,quòd iudex p̄t ei denegare terminum,qa maleficium est notorium,& p̄t procedere ad condemnationem.Vide ēt Bal.in l.cum reis.C.de pęnis.Limita ēt illā gl. in d.l.pactum,ut per Bal.in l.pen.ad fi.C. de pac.ubi eum uide.Limita illā gl.in d.l.pactum,ēt in reo inuento in flagranti crimine, qui p̄t renunciare dilationibus & defensionibus, imo nulla sibi debet dari dilatio,uel defensio,vt est gl.in l.ictus fustium. ff. de infam.secundū Bal.in l.vt uim.ff.de iustitia & iure.quem sequitur Lud. Rom. in repet. rub. ff.de arbit.in 16. col. Limita etiam, quando reus diceret se non habere defensionem, secundum glo. sing. in l. 1.ff. de furt.quam Bal. ita notat in l.seruum quoque §.publicè. ff. de procurator.Ludo.Roman.in dicta rubr.ff.de arbitr. Aliam limitationem ponit Bald.in cap. cum venissent.in fine, de testibus. Etiam illa est magna limitatio,quam uideas.Adde in materia ista Fel. in d. c. cum uenissent de testibus. in uersi. secunda conclusio, renunciatio facta. Et ibi multa dicit,sed non ita bene explicat, quare volui*

re volui pro clariori intelligentia ponere hic omnia, quæ dici possunt in materia ista, ideo iunge cum illis.

tibus à iure, vel authoritate iudicis qs
renunciare non p̄t, qa non sunt in bur
sa priuatorū. ¶ Primū corollariū. Non
renunciat̄ solennitatib. iudicij. Gl. in c.
de causis. de of. deleg. & ibi examinaui.
8 Scd̄um corollarium. Solennitati † sta-
tutariæ circa ꝯctum mulieris non re-
nunciat̄. Bal. in l. j. C. q admit. qcquid dicat Abb. in c. ad
Apostolicam. in pe. col. de reg. vide Bal. in c. 1. q succes.
tene. & in tractatu schismatis, posito ĩ ru. C. si qs aliquē
test. ꝓhib. & eundem in l. fi. C. si certū petat̄, & in l. fi. C.
9 de edicto diui Adr. ¶ Tertiū corollariū. Legi, † scriptu-
ras. C. q poti. in pign. habe. nō renunciat̄, vꝫ, ꝙ scriptura
priuata nuda ꝓbet. singulare dictū Inn. in c. cum. P. de fi.
instr. Sequit̄ Bal. ibi & in l. imperator. de sta. hom. & in l.
de qb. de legib. & Ang. & Pau. in l. pactū inter hæredem
allegata in gl. Lud. in ꝯs. 205. in l. nuda. de don. ĩ l. admo-
nendi. ff. de iureiu. in ru. de ar. Contrarium tꝫ do. Ant. in
c. finem. de do. & ꝯt. & Pe. de Anc. ibidem, & in cle. 1. in
15. no. de fo. ꝯp. dixi post do. Ant. in c. 2. de fide instr. ĩ 6.
10 fal. ¶ Quartum corollarium. Legi † habenti clausulam
annullatiuam non renunciat̄: gl. in ver. ꝯmittat̄. ibi, Sed
hodie. in c. statutum. de resc. ĩ 6. dixi in c. cum accessissēt.
in 3. no. in 3. declaratione. ¶ Quintum corollarium For-
mæ l. apertissimi. C. de iu. non renunciat̄. Old. ꝯs. 137. inc.
Thema tale. ¶ Sextum corollarium. Titulo, ne fideius.
dot. dentur. quem uobis declarat Ab. in c. p vestras. ĩ vlt.
col. de don. inter vir. non renunciatur. Gl. & Bart. in l. 2.
C. ne fide. ēt si iureiu. Bar. ibi, & male, s̄m Pau. solenniter
ꝯs. 168. inc. Cum tpe. per rōnes suas. ¶ Septimum corol
11 larium. Solennitati † insinuationis non renūciatur. Io.
An. in Spe. de instr. edi. §. porro. ad fi. Bal. in l. illud. ad fi.
de sacrosan. ecc. in l. 2. C. vt in pos. le. in l. data. C. de don.
Imo. in l. Aquilius. ff. de don. Bar. in l. Modestinus. eo. ti.
& in l. sancimus. §. fi. C. de don. nisi iuraretur. Io. An. in d.
§. porro. Fed. ꝯs. 231. Ang. ĩ l. sancimus. Im. plene in c. cū
contingat. in 10. membro. lꝫ aliqui secus. ¶ Huic fallen-
tiæ non obst. c. tuis. de test. quia s̄m Io. And. in regula, nō
est sine culpa. licet iur̄m in teste sit de forma, non tñ sub
stantiali. Patet, quia remittitur, ꝙ esset impossibile, si es-
set substantialis, quia sine forma non stat materia, c. cū
Marthę. de celeb. mis. Quæ verba signa ad totam mate-
riam. ¶ Tertio fallit in lege non appropriata. sed indu-
ctiua cuiusdam facultatis publicę, puta eundi p viam pu
blicam, testandi, testificandi, & similium, quib. s̄m do.
Ant. hic non renunciatur. ¶ Primum corollarium. Pro-
12 bationi † testium renunciari non pōt. Glos. magistra. in
§. quia vero. in Auth. vt sine proh. mat. debi. sequitur Io.
An. do. An. do. Car. & do. Ab. hic, & est opinio ꝯmunis,
* * s̄m Imo. hic. sequitur Flo. in l. j. ff. de test. Bal. & Ang. &
Pau. in l. pactum inter hæredem. de pac. Host. de renun.
§. q̄ possunt. ver. quid de pacto. Pau. in l. fi. ff. de p̄to. stip.
Bar. & Ant. in auth. iubemus. C. de iu. Consului tñ, vt ꝓ-
curentur testes officio iudicis recipi. A quo corollario,
dato ꝙ verum esset, excipe duos casus. ¶ Primus, nisi iu
retur. Spe. de instr. edit. §. fi. ves. sed quid si debitor. Et pro
ipso alle. ibi Io. An. c. ad nostram. lo 2. de iureiu. sequitur
Do. in c. 2. de pac. in 6. & exclamat Imo. in c. 2. de proba.
dicens, ita extendi d. c. ad nostram. loquens solum de vsu
ris. ¶ Secundus casus, vbi renunciatur in iudicio, c. de te
sti. & in c. cum venissent. de test. ¶ Contra hoc corolla-
rium instat hic Imo. lꝫ non firmiter post Spe. q reprobat
eū in dicto ver. sed quid si debitor, qa præiudicatur solū
renuncianti, cui imputatur si de solutiōe noluit instr̄m.
Idem firmius Imo. in l. custodias. ff. de publ. iud. quia ius
testificandi non est principaliter publicæ vtilitatis, quia
si esset ēt in iudicio, nō remitteretur. Idem Sal. in d. aut.
iubemus. quia testib. multa falsificantur. Idem Io. de Li-
gn. in c. 2. de probat. p l. ꝯctus. C. de fide instr. Idē do. Ab.
ibi in fi. ¶ Retēra hac p̄te excipe duos casus. Primus, vbi
testes essent legalissimi. Spe. vbi s̄. & dicit ibi Io. An. esse
æquum. Et idem do. Ant. in d. c. 2. & Imo. hic. ¶ Alius ca
sus, vbi pacto diceretur, nulla specie probationis posse
solutionem probari. Saliceτus in dicta authentica, iube-
13 mus. Pendet ab alio articulo, † vtrū a ꝓ
a mitti possit de stando dicto creditoris.
De quo vide Bar. in l. fi. de p̄to. stip. in l.
Theopōpus. vbi bonus tex. de do. p̄leg.
do. Ant. in c. 2. de fideiu. Bal. in c. cæte-
rū. de iura. calu. Pano. in c. finem. ad fi.
de dolo & ꝯtu. Lu ꝯs. 458. Ang. de Ar.
in §. actionum. Inst. de ac. Bal. in c. tuis.
de test. & in l. j. C. de sen. q̄ ꝓ eo, qđ inte
rest. Si tñ certa probatio requirit̄ à le-
ge ꝓ forma, illi non renunciat̄. Sic in-
tellige tex. & Bal. in l. fi. C. si cert. pe. De
virib. aūt statuti in arctandis ꝓbationi
bus dixi post oēs ĩ d. c. 2. de ꝓbationib.
¶ Quarto fallit in l. fauente priuato. p p
eius imbecillitatem, l. si intra. cum ibi
no. C. de rest. in inte. oēs hic, & alij ĩ lo-
cis ab eis allegatis. ¶ Primum corolla-
14 rium. Mulier † Velleiano non renun-
ciat. do. An. & Ab. hic. Optime Bal. ĩ l.
j. C. ad Velleia. qa qua facilitate se obli
garet, &c. l. doli. ver. diuersū. & ibi Bar.
ff. de noua. qcquid dicat hic gl. & alibi
excipiuntur certi casus, de qb. hic p do.
Ant. post Bar. in l. gñaliter. C. ad Velle
ia. Sed caue in eo casu, quo dñt renun-
ciari posse in iudicio, quia l. fi. §. fi. ff. ad
Velleia. non ꝓbat, vt ibi p Are. & idem
dñt Mo. vidisse apostillatum Ananiā ĩ
sua rep. l. ius publicum. Iō in d. §. fi. va-
luit renunciatio ex aliqua alia cā. Qđ
no. qa nouum. Vbi vero mulier iura-
ret tꝫ obligatio ēt sine alia renunciatio
* ne. Io. And. & oēs * hic, per c. quamuis.
de pac. in 6. & c. cum ꝯtingat. à fortiori.
¶ Nunquam tñ valeret renunciatio,
nisi fuisset certificata de nā huius bñfi-
cij. Gl. in ver. interroget̄. in §. igit̄. in Au
the. de sanc. episc. & glo. in verbo, non
vsuram. in dicta l. fi. §. fi. ff. ad Velleia. &
oēs hic. ¶ Amplia, nedum in tali renū
ciatione, sed in quacunque, quia semp requiritur certi-
ficatio. Host. de fideius. in summa sua, in §. & quis. ver.
idem est. dicens, sic intelligi omnia iura allegata in rła,
ꝙ quis pōt renunciare iuri pro se introducto. Sequitur
Arch. & Do. in c. placuit. 38. dist. vbi bonꝰ tex. & Do. post
Arch. in d. c. quamuis. Pulchre Inn. in c. vidua. ibi, est aūt
necesse, de reg. qđ signa ad c. ad Apostolicam. de reg. vt
in nouitio requirat̄ certificatio. Non dico de qualitatib.
ꝯmunib. religionum, quia repugnaret c. dudū, de ꝯuer.
ꝯiug. sed de qualitatib. non ꝯmunib. vt per Inn. in d. ca.
dudum. ad fi. ¶ In dubio non p̄sumitur interuenisse cer-
tiorationem. Gl. in d. ver. non vsuram. in l. sciendū. ff. de
ver. ob. oēs hic. Nisi esset iuratum, do. Ant. hic p c. ex re-
scripto. de iureiu. & ibidem do. Ant. & Ab. omissa diui-
natione gl. & illum tex. extollit Ro. in d. l. sciendū. For-
tius dicit Abb. in c. pe. ad fi. de emptio. & vendit. ꝙ ēt si ꝯ-
staret iurantem non fuisse certioratum, tñ denegaretur
regressus ad auxilium ignotum. Nam satis est, ꝙ voluit à
se abdicare oēm viam rūpendi ꝓmissa. ¶ Considera: qa
si ita est, diceret quispiam, ꝙ pari rōne, vbi non iuraret̄.
Si tñ verba ostendunt de omni auxilio cogitatum fuisse
in genere, deberet sufficere, p l. qđ iure militari. ff. de mi-
li. test. p quam dicit Ang. ibi, & in l. q Romæ. §. duo fra-
tres. de ver. ob. ꝙ quis renunciare pōt iuri, qđ in specie
ignorat, si de eo cogitauit in genere. Et de illo tex. excla
mat Ang. ĩ l. sicut certi. C. de mil. test. Mat. notab. 57. Flo.
in disp. inc. mulier primo vidua. ¶ Rñde tenendo Abb.
ex verbis Im. in §. duo fratres, quem alias retuli in c. 2. de
renun. ꝙ l. ꝙ iure. loquit̄, vbi non requirit̄ specifica sciā:
secus, vbi requirit̄, vt in casu l. de his. ff. de trans. Et ꝙ idē
sit in casu nostro, tenet proprie Ang. in d. l. quod iure. di
cens, fallit, vbi non requiritur certioratio. Ratio: fingit
de iuramento, in quo tene, qđ dixi. Pro quo bene facit,

*a Vtrum. Adde tu pone, ꝙ quis in instrō promisit. ꝙ volebat stare iuramento aduersarij de ĩteresse & expē sis, vel ēt promisit per stipulationem stare dicto simplici aduersarij, an valeat talis conuentio? Vide Bar. in l. iusiurandum, quod ex conuentione. in prin. ff de iureiurando. Bal. in authen. iubemus. C. de iudicijs. & in l. prima, in secū da co. C. de sent. quæ pro eo. Adde Bar. in consi. suo. inci. Quidam habens bona sua communia. Adde tu, quòd magis communis opinio * est, quòd talis conuentio valeat, sed si male declaretur aduersarius posset peti reduci illam conuentionem ad arbitriū boni viri. Adde an ista conuentio transeat ad singularem successorem. Vide Guil. de Cu. in l. cum debitoris. C. de iudi.*

quod

qđ no. Imo. in d.c. cum ɔtingat. in vlt. char. dicens, ꝙ d.l. de his. renunciari pt cum iurõ. rõ, quia iurm facit actum valere eo modo, quo põt, l. cum pater. §. filius matrem. de le. 2. Non inferas ex his, ꝙ clausula, Omni meliori mo do, & c. habeat vim certiorationis ꝑꝑ notabile dictum Cal. de ac. ɔſ. 1. vbi dicit, ꝙ ista clausula intelligit̃ de modis expressis. Et iõ dicit Lud. cons. 194. ꝙ non trahitur ad incognita. Si verò notarius diceret, ꝑsonã fuisse certioratam, hoc p̃sumit̃ verum. Imo. in c. cum ɔtingat. in vlt. col. Ang. in rep. d. l. sciẽdum. Sentit Ab. in d.c. pe. Rõ. qa lꝫ de hoc notarius non fuerit rogatus principaliter, tñ satis est, ꝙ hæc solennitas potuerit tunc interuenire, iuxta gl. or. in l. 1. C. de fi. instr. lib. 10. ¶ Non ob. l. omnib. C. de test. cum sim. ꝑ quam voluit Fed. ɔſ. 199. inci. Quærit̃ an domina Margareta. ꝙ clausula, certiorata à me nota rio, non ꝓbat, quasi testificetur de facto proprio, ɔ̃ d. l. oĩ bus. Quia illud verum, qñ ad ꝓprium ɔmodũ. Et sic fru stra q̃ritur. Qđ no. Ro. in d. l. sciendum. vbi sequens Fed. addit, ꝙ si diceret certiorata, & non diceret, à quo, p̃sumeretur à partib. vel testib. ꝑꝑ doctrinã Bart. in l. si qs filiab. de test. tut. ꝙ verba ambigua instr̃i trahunt̃ ad sensum quo sustentatur, non quo destruitur. Nam tenendo ɔ̃. Fed. hoc esset clarum, si tñ ꝓbaretur, ipsum notarium, qui dixit se certiorasse, ignorare ꝙ esset tale beneficium, irritaretur instr̃m. Ita Raph. in l. fi. §. fi. ff. ad Velleia. referens Albericum ibi dicentem, se obtinuisse. ¶ Secũdũ

15 † corollarium. Beneficio restitutionis in integrum non p̃t minor renunciare, qa qua facilitate, & c. Io. An. & oẽs hic, & alij in locis ab eis allegatis, & Spe. de actore. in §. 10. ver. sed nũquid filiusfamilias. saluo, nisi iuraret: qa ẽt sine renunciatione & certioratione ɔ̃ctus tenet. Io. An. in c. 2. de pac. in 6. ꝑ illum tex. simpliciter loquentem. Idẽ Bar. Ang. & Pau. de Cast. in auth. sacramẽta. C. si aduer. vend. ꝑ illum tex. ibi iurm supplet ętatem. idem Ro. in d. l. sciendum. ꝑ c. ex rescripto. vbi iurm est loco certiorationis. idem Bal. in l. j. C. de reb. cre. & Pau. in l. si duo prõ ni. §. idem Iulianus. ff. de iureiu. Sal. ɔ̃ in d. auth. sacramẽ ta. in l. 2. C. de resci. vend. post Dy. in ɔſ. Quidã dñs Goffr. quorum rationib. responde ex dictis do. Ab. in d.c. pe. in vlt. col. de emp. & vend. q tandem fatet̃, ꝙ data enormi læsione absolueretur à iurõ petiturus restitutionem. Quod no. & vide Imo. in d.c. cum ɔtingat. ĩ 25. char. vbi no. Ant. se ita consuluisse. ¶ Tertium corollarium. Fa-

16 uori † inducto miserationis intuitu renunciari non p̃t. Gl. in ver. excedere. in l. vnica. C. qñ imperat. inter pup. & vidu. q̃ valde no. Bal. & Sal. ibi, & nõ est alibi, f̃m Flo. ibi. Ex qua inferas, ꝙ ꝑsonæ miserabiles actu renunciare non possent priuilegio fori ecclaſtici. Ratio dictæ gl. est, qa talis renunciatio tolleret misericordiam: & sic ɔ̃ bo nos mores. Ergo nulla, vt ĩ. in 6. fallent. ¶ Quinto fallit dic. regula, vbi lex continet priuatam vtilitatem & publicam inseparabiliter. Ita do. Ant. & Abb. hic ꝑ iura & authoritates eorum, secus, vbi essent separabiles, c. cum venissent. de inst. c. quemadmodum. ad fi. de iureiu. c. 1. & 2. de collus. deteg. c. cũ t̃pe. de arb. ibi, illis duntaxat. c. suborta. de re iu. ibi, ita tñ. ¶ Primum corollarium. Priui-

17 legio † fori non renũciat clericus. Tex. hic, qa nõ posset nõ lædi decus cleri, vel cultus diuinus. ¶ Non ob. l. pe. in ver. sacerdotij. C. de pac. qa rñde, vt hic ꝑ do. Ant. Patet ẽt hoc corollariũ ex j. fallentia, qa hoc priuilegiũ ẽ iuris diuini, vt est no. gl. in c. si imperator. in ver. & absenti. 96. dis. ꝑ q̃ dñt Do. de Rota de ɔsue. 10. in antiquis, Regẽ nõ posse ɔsuetudine aliud inducere. iuncto c. fi. de ɔsue. Seq̃tur Gem. in §. leges. 4. dis. Per illam gl. tꝫ Car. in rep. c. ꝑpendimus, in prin. de iu. & Lud. in sing. 408. inc. qđ ẽɔ̃. & in d. §. de viro. in 7. fal. & Old. ɔſ. 83. & do. Abb. in c. 2. de maio. & obe. & in c. proposuit. de ɔcess. ꝑben. & in c. literas. de rest. spo. Quòd Papa non possetaliud disponere, iuncto c. qdã. 25. q. 1. intellige gñaliter, secus, si certo casu. Dixi. s̃. eo. Verum, & ꝑ illa gl. allegat̃ ca. quanq̃. de cẽ si. in 6. ibi, humano & diuino. & c. certũ. 10. di st. & d. ca. si ĩperator. ibi, oĩpotens Deus. & ipsum no. Imo. in cle. 1. in 1. col. de offi. ord. Abb. in c. fi. s̃. eod. & in ca. at si clerici.

18 in prin. s̃. ꝓ. prox. Scđum corollarium. Renunciari † nõ põt facultati p̃scribendi. est. n. fauoris publici, ne dñia sint in incerto & odio negligentiũ. Bal. in l. fi. C. de tẽp. app. in auth. quas actiones, C. de sa. san. ec. in l. pacisci. ff. de pac. in l. itẽ illa. §. qđ dr̃. ff. de ɔst. pec. in l. 2. C. vt ĩ poss. leg. in l. receptitia. C. de ɔst. pec. in c. 1. §. p̃terea. de ca. Cõ ra. in rep. l. cũctos. C. de sum. tri. & in rub. s̃. de ɔst. Ro. in rub. de arb. & in l. 1. ff. de vsuca. Intellige primo ĩ pacto de nunq̃ p̃scribendo: secus de ñ p̃scribendo, nisi certo tẽ pore Bal. in l. 2. in pen. col. C. de ædil. actio. Ang. in ɔſ. 54. inc. Gulielmus. ad fi. & in Auth. vt liber. đ cęte. Facit l. ĩ hoc iudiciũ. §. si ɔueniat. ff. cõmuni diui. de qua in 1. co rolla. sequentis fallentiæ. ¶ Intellige scđo in p̃scriptiõe mere odiosa, q̃ currit sine titulo: secus in fauorabili, vel mixta, vt est vsucapio & p̃scriptio 10. vl̃ 20. anno. req̃rẽs titulũ & bonã fidẽ, iuxta l. fi. cũ gl. in vers. ex vna ꝑte. cũ gl. seq. & ibi Bar. C. de edi. di. Adr. tol. qa huic renũciari p̃t. Bar. in l. j. ff. de vsuca. latius Ang. ĩ l. nemo p̃t. de leg. j. Ab. in rub. de p̃scr. qa fauor publicus venit secũdario. Imo. ɔ̃ in d. l. nemo. qa tali fauori secũdariò nõ renunciat̃, l. de die. ff. de pac. dot. iũcta. l. j. ff. so. mat. ¶ Sed rñde bis, ex eo, qđ statim dicã in verbo, mõ aduerte. ¶ Intelli ge tertio, vbi non interuenit iurm. Nam vbi interueniret, valeret renunciatio, ꝑ c. cùm ɔtingat. vbi fauori publico secundariò renunciat̃ iurãdo, & ꝑ c. significante. de pign. vbi idẽ dr̃ de iure ĩducto odio alterius. ¶ Intellige quarto, nisi p̃scriptio sit iam decursa. Lud. ɔſ. 201. ꝑ l. si qs postq̃. ff. de fideius. ¶ Tertium corollarium. Statu

19 tis † factis ꝑ bono publico principaliter renũciari non põt. Exemplũ ex ɔſ. Pau. de Cast. 457. ꝙ Florentinus nõ põt renunciare statuto volenti, ꝙ ciues nõ obligent se pro forensibus. Aliud exẽplũ ex ɔſ. Pet. de Anch. mihi 221. inc. discutiendũ est. in 1. col. Aliud ex dicto Bar. in l. uniuersi. C. de lega. li. 10. Aliud ex dicto Inno. aureo in c. accedentib. ibi imo plus dicimus. de priuil. ꝙ priuilegio honorabili ecclæ oẽs de eccła renunciare nequeũt. Sequit̃ Ab. in c. pro illorũ. de ꝑben. & in c. cùm accessis-

20 sent. de ɔsti. & ibi dixi. ¶ Quartũ corollariũ. Ferijs † ĩductis ob necessitatẽ hominũ renũciari põt, c. fi. cum gl. de fer. l. j. ff. eod. tit. quia vtilitas publica secudaria separabilis est: secus in ferijs a repentinis, vel iu honorẽ Dei. Spec. de fer. §. nunc videamus Hosti. eod. ti. §. fi. gl. in cle. sæpe. in ver. ob necessitates. de ver. sign. gl. fi. in l. omnes. C. de fer. in l. si vt ꝓponis. la. j. C. quõ & qñ iudex. ¶ Intellige. cor. ꝙ vtraque pars ɔsentiat. d. c. fi. in ver. partiũ. nisi in casu singulari. Bar. in l. custodias. ibi, venio ad secũdã partẽ. ff. de pub. ¶ Modo aduerte: qa vbi vtilitas publica uenit secũdariò, videtur posse renũciari priuatæ, lꝫ sint ĩsepara biles. Ita nouiter Io. de Ana. in repe. l. ius publicũ, ꝑꝑ iura allegata ĩ regula, iũcta l. si qs nec cãm, ff. si cer. pet. Vbi attendit̃, qđ principaliter fit. Et quia om nes ll. sunt ad vtilitatẽ publicam, ut in procemijs oĩum voluminũ iuris, & c. erit autẽ. 4. dist. ibi cõmuni ciuium vtilitate. ergo nulli legi renũciari posset: tenẽdo Bar. in l. ius publicũ. ¶ Itẽ Velleianũ est ĩtroductũ ex causa reipublicæ, l. 2. ff. ad Velleia. ibi fęminis oĩbus subuẽtũ est, & tñ sæpe renũciat̃. ¶ Idẽ in appellatione, l. j. ff. de appel. ¶ Idem in ꝓbatione testium, l. 1. de testi. & tñ renunciat̃. ¶ Idem in ferijs, ut s̃. Ad l. de die. allegatã in secunda intelligentia secundi corollarij, responde, ꝙ publica utilitas dotiũ nõ fuit ɔsiderata secũdario cum priuata, sed æqualiter: & idẽ in similibus, ut latius referunt hic Mod. lꝫ ab eo debiliter recedãt. Dici posset, ꝙ ĩ casib⁹ istis separari poterit fauor priuat⁹ à publico in testibus, in ferijs, ĩ appellatiõibus, & sĩb. Vbi verò essent in separabiles, ꝓcederet opinio cõmunis. Exemplum hic, quam-

a Ferijs. *Adde tu, ꝙ si persona esset suspecta de fuga, uel de alia cã, posset procedi contra eũ die feriato in honorem Dei: imo capi & incarcerari. Ita gl. in l. fi. C. de ferijs, quã Bar. ibi, & alij sequuntur: & Pau. de Cas. in l. eadẽ. ff. de fer. Adde ẽt plus, quòd ubi iurisdictio iudicis esset expirata, potest iudex procedere, & sententiare die feriato ĩ honorem dei, secundum Specu. in tit. de ferijs. & ibi Io ann. Adr. in §. sequitur, uersi. pen. & Barto. in l. more. ff. de ferijs.*

quamuis intẽtio Bar.forte non fuerit iſta,ſed ſic ſaluari
poſſet.Cognoſcet̃ aũt,qs fauor princip lr veniat,vl ex ꝓ
ęmio,uel ex ſubiecta mã,ſm p̃dictos.¶ Sextò fallit,vbi
renunciatio eſſet ꝯ bonos mores,vel induceret ad de-
lictum ſm p̃dictos ꝑ c.fi.de pac.cũ ſi.¶ Primũ corolla-
21 riũ.Libertati † ꝓuocãdæ diuiſionis renunciari non p̃t.
Cal.& alii hic ꝑ l.in hoc iudiciũ.§.ſi ꝯueniat.ff.cõmuni
diui.qa ſolet cõmunio parere diſcordiã,l. cum pater.§.
dulciſſimis. de leg.2.Facit gl.in verbo,ꝑ induſtriã. in c.
cũ M.de ꝯſti.¶ Intellige,vbi renũciat̃ ꝑpetuò: ſecus ſi
ad tp̃s,d.§.ſi ꝯueniat.Iſta extende ad teſtm̃ ꝓhibẽs diui-
ſionem:Bal.ĩ l.ſi qs ita.ꝑ illũ tex.ff.de cõ.inſti.& Pau.ĩ l.
ſi ñ fortẽ.§.ſi centũ.de ꝯd.inde.Et vbi teſtator ꝓhiberet
ex cã,forte valeret.ſicut de alienatione dr̃ in l.filius fa-
milias.§.diui.đ legi.j.cũ diuiſio ſit alienatio,l.ſi pupillo
rum.in prin.ff.de reb.eo.qđ ñ firmo:qa an ſit alienatio,
diſputãt optime Mod.in repet.rub.đ re.eccl. ñ alic. fol.
28.cũ ſeq.¶ Et tũc uidi practicari,ꝙ ad euitãdã pęnã te
ſtamenti inducant̃ volẽtes diuidere,ut pariter id petãt:
qa pęna ꝯfundit̃,c.ꝯſtitutus.de pę.ſaluo,niſi pęna debe
ret̃ tertio.qa tunc intraret̃ dubiũ,de quo per oẽs in l.qui
Romæ.§.Flauius.ff.de ver.ob.¶ Limita hæc, niſi iuret̃.
Bal.in ꝯſ.inc.Viſo puncto.ego Bal.niſi ceſſaret cã pacti,
vcʒ ſperata bonorũ ꝯſeruatio,& dubitaret̃ de diſpenſa
tiõe.Ita Old.ꝯſ.141.inc. Factũ tale eſt paterfamilias. qa
iur̃m intelligitur ſtantibus terminis. Gl in c. quemad-
modũ.de iureiu.Et vidi ꝯſultũ,ꝙ valet diuiſio indiſtin
cte.ꝯ iur̃m,lʒ incurratur periurium, ꝑꝑ gl. auream in
c.fi.in uerbo,reuocatis,de ꝓcu.in 6.de qua ĵ.in 9.fallen
22 tia. Et hæc ſigna. ¶ Scđm corollarium.Non † ualet re
nunciatio petitionis reductiõis ad arbitriũ boni uiri, ẽt
iurata.Cal.late in diſputat.inc.duo litigantes cõpromi
ſerũt.fol.mihi 101.ſubtilius Ang.in diſp.inc.Duo ad in
uicẽ litigãtes.in pen.& ult.col.do.Ant.ꝯſ. 29. inc. Quæ-
ſtio hæc dubia hẽt uulgaria.Sal.ĩ l.ſi ſocietatẽ.§.arbitro
rũ.ff.ꝓ ſoc.do.Ant.& Im.ĩ c.Quĩtauallis.đ iureiu.¶ Ter
23 tiũ corollariũ.Regreſſui † ꝯ venditorem đ euictione
renunciari nõ p̃t.Sentit gl.in l.non dubitat̃.C.đ euic.Io
An.diſcutit in Spe.in ti.de emp.& uend.§. ult. in prin.
tandẽ intelligẽs hoc,vbi uenditor ſciẽter occultauit ui-
tiũ rei:alias nõ,per l.q̃ritur.§.ſi venditor.ff.de ædil.actio.
24 ¶ Quartũ corollariũ.Iuri † reuerentiali renunciari ñ
põt.Cy.in l.nec honore.C.de epiſ.& cle. loquẽs de caſu
l.ad egregias. ff.de iureiu.pro pro Rom.ſing.171.inc. Tu
audiuiſti,extollit c.2.ad fi. de iud.ĩ in 6.qđ ñ bñ facit:qa
magis notat̃ timor euagationis ꝯriæ ꝑpetuæ clauſuræ,
q̃ reuerentia. Adde Ang. in d. l. alia.§. eleganter.ff.ſol.
mat.ubi no.tex.ꝓ iſto corollario,ſubdens eccl̃am exem
ptã adhuc debere reuerentiã ep̃o. Facit gl.in verbo,ca
thedratico.ĩ c.Paſtoralis.de dona. & in c. cũ venerabi-
lis,de cẽſi.Idẽ Ang.in l.ſed ſi hac.§.p̃ronũ.ff.đ ĩ ius voc.
& Bal.optime in l.fi.ad fi.C.de bo.liber. ꝓbant p̃ronũ ñ
poſſe expreſſe renunciare facultati de reducẽdo libertũ
in ſeruitutẽ in caſu ĩgratitudinis.Intellige primò ĩ reue
rentia debita rõne pſonæ:ſecus,ſi ex ꝯctu.Bal.in l.1. in
52.q.ff.de re.diui.dicẽs,dñm poſſe remittere vaſallo ius
expellẽdi rõne feloniæ irreuerẽtialis,ſecus rõne delicti.
Intellige ſecũdo,niſi pſona reuerenda ꝯſentiret certo
caſu.Ita ꝓbat l.quãuis.uer.inuitus.ff.đ in ius voc.iũcta l.
unica.C.eo.ti. Ad idẽ.l.qđ noĩe.cum l.ſeq.ff. de ꝯd. ĩde.
Propter qđ dubito de dicto Cy.ĩ caſu l.ad egregias. qñ
25 renũciaret̃ certo caſui.¶ Quĩtũ corollariũ.Bñficio † re
uocãdi donationẽ ꝑꝑ ingratitudinẽ renũciari non põt.
Bal.in l.fi.C.de pac.Lud.ꝯſ.26.ad fi.Bal.in l.fi.C.de bo.
libe.Sali.in l.pactum.C.de pac. Spec. in tit. de don. §. 1.
ver.quid ſi dictũ.intellige,niſi iuret̃.Ioã.An.in d. ver. ꝑ
c.quemadmodũ.de iureiu.ubi valet iuramentũ de non
accuſando.¶ Contrariũ Lud.in d.l.donationes.§. 1.ff.
de dona.& in l.ſtipulatio hoc mõ.ff.de uer. obl. quia c.
quemadmodũ.loquit̃ de nõ accuſãdo delicto cõmiſſo,
ſecus in cõmittendo,qa eſſet cõtra bonos mores. Tene
Ioã And.vt ꝑ do.Ant.& Imo.in c.fi.de dona.qa imo d.
c.quemadmodũ.loquit̃ ẽt in delicto cõmittẽdo.¶ Nõ
ob.qđ det̃ mã delinquendi,quia imo non obſtãte iur̃o

poterit accuſare,vt puniat̃, ſed non ad ꝓpriam vtilitatẽ
accuſantis,vt expreſſe dr̃ ibi:& ita quotidie practicatur.
Et ad illud.qđ fit ꝯ bonos mores,rñdebis ex fi.huius fal-
lentiæ.¶ Sextum corollarium electores magiſtratuum
non pñt renunciare iuri ſyndicãdi Bal.& Ang.in l.ſi ſer-
uus vetitus.ff.de le.1.Ang.in l.ſi mora.ff.ſol. ma. Sed dic,
ꝙ intelliget̃ remiſſiua, ſaltem leuis culpa, & leuiſſima,
de quib.alius teneret̃,l.nõ ſimilr, & l.magiſtratus. ff. de
magiſtr.ꝯue.Dolus vero & lata culpa non remittit̃, ſm
p̃dictos & Imo.in d.l.ſi mora.qa lʒ dolus remitti nõ poſ
ſit,l.ſi vnus.§.illud.ff.de pac.tñ q̃libet alia culpa remitti
põt,l.ſi vt certo.§.interdum.ff. ꝯmo. Vnde dicit Bal. in
rub.C.de ped.iu.in 1.col.ꝙ habenti arbitrium vr̃ remiſ-
ſa culpa leuis.non lata,vel dolus,ꝑ l.in venditione.§. 1.
ff.de bo.auth.iu.poſ.& ibi Bar.vide Bar. in l. dñs Sticho.
§.fi. ff. de pecu. le. ¶ Septimum corollarium. Facultati
26 † ꝯueniendi tutorem ad reddendam rõnẽ adminiſtra-
tionis non p̃t ꝑ teſtatorem renũciari, maxime reſpectu
reliquorum,ſeu doli,vel latæ culpæ. Pe.de Anc.ſolenni-
ter in ꝯſ.118.inc.Caſus talis eſt: pr̃ habens quinq; filios.
Sal.late in l.cum non ſolum.C.de bo.q̃ li.rñdens illi l.ꝙ
loquitur de adminiſtratione p̃terita,non de futura.Pul-
chre ẽt Bar.ĩ l. Aurelius.§.Sticho.ff.de li.le.Ang. ꝯſ.174.
inc.Gilius Nicolis. & ꝯſ. ſeq. inc. Viſo dicto ſtatuto. &
Pau.ꝯſ.359.inci. Ad primum q̃ſitum. Lud.in d.l.ſi mora.
pe. col. Ang.ꝯſ.184.inci.Brunellus notarius.& late Cep.
ſua cautela 279.Car.ꝯſ.51.Ad ſextum.Pau.ꝯſ.306. inci.
Aduertẽdum,ꝙ ſi de mala redditione.Et ibi vult,ꝙ ge-
ſtatio cum iur̃o facta,ꝯfectis hinc inde rõnib.non obſtat
volenti oſtendere latuiſſe dolum in earum ꝯfeſſione.Et
27 hæc loca no.qa inſeruient.¶ Octauũ corollarium †.Di-
ſpoſitioni l.de his,de tranſac. renunciari non p̃t, vcʒ re-
nunciare teſtõ non inſpecto & cognito.Bar.late in l.qui
Ro.§.duo fratres.in 2.& 5.q.ff.de ver.ob.Lu.ꝯſ.404. Exa
minaui in c.2. de renun. ¶ Nonum corollarium. Exce-
28 ptioni † ſimulationis renunciari non p̃t.Car. & Imo.in
d.c.ad nr̃am.de emp.& vendi.Lud.in l. ſi qs cum aliter.
ff.de ver.ſig.niſi renunciatio fieret ex interuallo, qa tũc
ceſſat rõ iſtorum,q dicũt,ꝙ ſicut ꝯctus eſt ſimulatus,ita
renuncitio in eo poſita.Ita Bar.& alij in l.nemo põt. de
le.j.Quid aũt,ſi iuret̃?Vide optime Ab.ĩ c. cum ꝯtingat.
ibi,annecto nunc aliud dubiũ.de iureiu.& idem ꝑ Imo.
late ibi.& vident̃ ꝯcludere, ꝙ ſi iuratum eſt oĩa eſſe ve-
ra,non audit̃ allegans ſimulationem, qa allegaret turpi
tudinẽ,vt ꝑ eos,quos limita, niſi ꝓbationes ſimulatiõis
ſint receptæ & admiſſæ. Bal.& Sal. in l.fi. C. de non nu.
pec.qa turpitudinem detectam nõ eſt ꝓhibitũ allegare:
Bar.in l.iuſiurandum.§.ꝓc.ꝑ illum tex.de iureiu. ¶ De-
29 cimum corollarium.Exceptioni † non nu.pec.renuncia
ri non p̃t, qa qua facilitate ꝯfiſus in ꝓxima numeratio-
ne ficte ꝯfeſſus eſt,eadem renũciaret.Do.Ab.in c.ſi cau-
tio.in prin.pe.col.de fi.inſtr. & ibi dixi poſt Sal. ſolenni-
ter s̃.oẽs in l.ſi ex cautione.in 1.q.C.de non nu.pec.& qa
vr̃ remitti futurus dolus.Hoc verum,vbi tempore ꝯctus
renunciat̃,ſecus,ſi ex interuallo.Item ſecus,ſi iuretur, vt
30 late ꝑ iſtos.¶ Vltimum corollarium.Confectio † inuen
tarij remitti non põt.Pe.de Anch.ꝯſ 365.inc. in thema-
te propoſito.Car.ꝯſ.51.Bar.in l.fi.C.arb.tu.& in l.fi.§.cũ
igitur.C.de iu. deli. intellige a primo,
niſi remitteretur tutori. Caſus eſt in l.
fi.C.ar.tu.Petr. de Anc. in cle.2.de ſta.
mon.Bar.in l. tutor, qui repertorium.
de admi.tut.nedum teſtamẽtario, ſed
ẽt datiuo.Bal.in l.nemo põt.de le. j.in-
tellige ſcđo de remiſſione in præiudi-
cium creditorũ hr̃ditatis,ſecus in p̃iu-
dicium legatariorũ.Bal. in l. cũ tale.§.
j.ff.de ꝯd. & demon. Pau. in d.l.nemo.
quia ſicut eſt in poteſtate teſtatoris le
gare, ſic legata qualificare. ¶ Circa q̃
oĩa no.duo. Primo, ꝙ boni mores ꝯſi-
derantur tripliciter, & maxime vno
mõ artificio iuris ciuilis,qđ deducit ſo
lum ad inconueniens, puta alienatio

a Intellige. *Adde tu, quòd ſi hoc erit dãnoſum pupillo, poterit iudex non ſequi voluntatem patris, l.in confirmando. & ĩ l.vtilitatem. ff. de confir. tut. ſed teſtator non poterit remittere confectionem inuẽtarij hæredi, l.fi.§. cum igitur. vbi Bal. C. de iu. delib. no.* *Alex.*

Alex. in consilio 224. incip. Perspectis his, adde princ. q. per Ioan. And. in addi. Spe. in ti. de te. §. generaliter. in prin.

dotis,& similia. De istis morib. non loquit̃ rl̃a, non est obligatorium. de alijs
bene, de qb. vide Bal. in l. pacta. q̄. C. de
pac. in l. pactū. in 19. q. C. de colla. in l.
non dubium. in 17. op. C. de legi. in ru.
C. đ ꝯd. ob tur. cau. An. optime ꝯſ. 234.
inc. punctus statuti ꝯmunis Florentiæ.
Im. in d. c. cum ꝯtingat. in 13. char. Bar.
in l. si qs ꝓ eo. in primo membro. ff. de fideiu. Bal. in l. fur
ti. §. pactus. ff. de infa. Et ibi dicit, ꝙ si ꝓmitto tibi non fa
cere pacem cum inimico, nō valet ꝓmissio, qa ꝯ̃ bonos
mores euangelicos Sequit̃ Ana. in c. 1. de col. ¶ Scđo no.
31 ꝙ † illud tritum, dolus futurus non remittitur, l. si vnus.
§. illud. de pac. intelligit̃ primo in dolo vero & certo, secus in præsumpto & incerto, q tacite remitti pōt. Bal. in
l. 1. in fi. C. de vsur. bona gl. in l. vbi exigit̃. ĩ verbo ꝓximā.
ff. de eden. volens, ꝙ l; minor non restituat̃ aduersus dolū verum, l. auxilium. ff. de min. tñ restituit̃ aduersus præsumptū. Idē pulchre do. Ant. in c. fraternitatis, ver. fallit
quartò, de test. ibi dicens, ꝙ illi capitulo renunciare pōt
pars, nec est remittere dolū, i. subornationem, qa est dolus præsumptus, non certus, q̄ rñsio certe sæpe inseruiet.
¶ Scđo intellige in dolo ex animo, secus re ipsa, qa istū
remittere nō dat occasionem delicto. Bal. in l. cū antea.
C. de arb. ¶ Tertio intellige, nisi remittat̃ culpa leuis, vł
leuissima, vt in 6. cor. ꝓxime præcedenti. Quæ no. ¶ Se-
32 ptimo fallit, † vbi l. fauens priuato, tangit ēt ĩseparabiłr
fauorē tertij. Do. An. & Ab. hic, & ꝓbat̃ toto ti. C. đ cōm.
rerum alie. & in rl̃a, qđ oēs, &c. secus, si est separabile ꝯmodum tertij. c. cū venissent. de inst. Amplia hanc fallētiam, ētsi iuret̃, qa ꝑꝑ dānum tertij iur̃m non est seruabile sine peccato, c. eam te. de iureiu. ſm istos. Sed caue, qa
hoc verum in præiudicio principał̃r alium tangente, secus, si scđario, & in ꝯñtia. gl. fi. q̄ ē aurea, in c. 2. & ibi Do.
de pac. in 6. ꝓ hoc, qa in casu c. cum ꝯtingat. scđario nocet filiis, quib. debebat̃ dos materna, & tñ valet iur̃m. Sic
declarat Lud. loquens de ꝓdigo in l. is, cui. in pe. col. de
ver. ob. ¶ Primum corollarium, Conductor non renunciat exemptionib. rei conductæ, l. ſp. §. conductores. ff. de
iu. imm. ¶ Scđum corollarium. Reus non pōt renunciare dilationi, q̃ petierat inuito actore volente ea vti, qa facta est cōis, ꝑꝑ l. petendæ. C. de temp. in inte. rest. dictum
aureum Spe. de dila. §. vide. in pe. col. ver. qd si reus petita. ꝑ l. si post §. fi. ff. de ꝯ̃ tab. Sequit̃ Bal. in l. postq̃. in vlt.
col. C. de pac. in l. amicissimos. §. Lucius. ff. de exc. tut. &
in d. l. petendæ, in vlt. col. & ibi rñdet ad l. si iudex circūuento. ff. de mino. vbi minor renūciat sñiæ restitutionis
inuita parte victa, qa loquit̃ in bñficio ꝯpetente parti ex
persona aduersarij iure ſpālis priuilegij, cui si ille renūciat, alius non pōt vti: secus, vbi ꝯpetit de iure cōi, ꝓut in
hac dilatiōe. Facit l. eius. §. militia. ff. de mil. tes. ¶ Tertiū
corollariū. Habens priuilegiū aptū ꝓdesse ēt tertio, non
pōt eo inuito illi renunciare: Inn. in c. ex ꝯqōne. de rest.
spo. Fallit dupliciter: primo, si obtentū sit motu ꝓprio:
scđo, si tertius nōdum est eo vsus, vt ibi per Ab. late. ver.
2. q. Bar. Ang. & Ful. in l. 3. in prin. ff. qđ quisq; iu. Im. post
gl. pe. in c. olim el 1. de of. dele. Do. in c. qm̃. de imm. ecc.
in 6. cum concor. ¶ Octauo fallit qñ ius fauorabile respicit ēt odium alterius, vt in Macedoniano, vt hic in gl. &
per Doc. Quid aūt, si iuret̃? Vide Imo. in c. cum contingat. in 21. char. de iureiu. vbi vr̃ tenere, ꝙ valet, per c. debitores. de iureiu. ¶ Primum corollariū. Exceptioni inhabilitanti testem renunciari non pōt, qñ est odio testis
vt excōicatio, bamnum, & similia: secus, si fauore partis
tm̃, vt affinitas, inimicitiæ, & similia. Bal. in l. si qs testib.
ad fi. C. de test. Io. And. in Spec. de teste. §. sæpe. in 1. addi.
¶ Nono fallit, vbi renunciatio est ꝯ̃ nām ꝯ̃ctus, l. cū precario. ff. de preca. ¶ Primum corollariū. Facultati reuocandi ꝓcuratorem renunciari non pōt, qa ꝯ̃ naturā mādati. Bar. ibi in d. l. cū precario. & Ant. cons. 225. inc. Punctus talis est: Martinus de Florentia, adducens multas rōnes. ¶ Amplia, ētsi esset iuratum, qa licet iur̃m teneat, &
reuocans sit periurus, tamen reuocatio tenet. Gl. verbo,
reuocatus. in c. fi. de proc. in 6. per c. si inter. de spon. & il-
lā gl. sequit̃ Ang. in l. & ĩ ꝑpetuū. ff. de ꝓc. & ĩ l. Stichū.
§ vsūfructū. ff. đ sol. & Lu. in l. alia. §. elegāter. ad fi. solmat. & in l. j. §. si stipulāti. in vlt. col. ff. de ver. obl. & Im.
in d. c. cū ꝯtingat. in 15. char. & Pau. quē uide in ꝯſ. 55. in
c. Venerabilis uir. ꝑ illā gl. dicit Do. in d. c. fi ꝙ ꝯstituēs
ꝓcuratorē ad renūciandū iurans de nō reuocādo, poterit reuocare, lʒ cū periurio. Caue in hoc ultimo: qa contrariū subtiliter tenet Rota de ꝓcur. 8. in antiquis. non
qa sit falsa dicta gl. sed qa ñ ꝓcedit, ubi ꝯ̃ penitentem
non p̄t agi ad interesse, ꝓut in bñficialibus, q̄ non æstimant̃, p̄ter quā in c. si inter. cuius rō est, qa mr̃imoniū
de p̄senti insolubile est, ut latius ꝑ eos. ¶ Itē ꝓ dicta gl.
33 vide do. Ant. in c. suā. de ost. vica. ꝙ † reuocatio vicarij,
quē ꝯstituens iurauerat non reuocare, valet. ¶ Idem in
reuocatiōe electionis sepultę iuratæ Arc. in c. sed aliud.
13. q. 2. ¶ Idē in uenditione rei, q̃ iurauerāt ñ uendere.
Inno. in c. dilecto. de p̄ben. Pau. ꝯſ. 54. in fi. ¶ Idē in reuocatione prioris monialis, quē Ab. iurauerat nō reuocare. Do. Ab. in c. cùm ad monasteriū. de statu mo. ¶ Idē
in transitu monasterii arctioris facto ab eo, q iurauit a
primo non discedere. Car. ꝯſ. 46. inc. monialis. ¶ Idem
in testō facto ab eo, qui p̄cedens testm̃ iurauerat nō mutare. Ioā. An ꝓfundè in regula, ꝙ semel, in Mercu. ¶ Nō
inferas gñaliter, ꝙ omnes actus ꝯ̃ iur̃m valeant incurso
periurio, sed solū in istis casibus, & similibus, in quib. iuramentū nō hēt ꝯcursum iuris cōis, secus, vbi haberet,
pet c. intellecto. de iureiu. nisi in casu, in quo interesse
non esset æstimabile, qa ētsi non habeat ꝯcursum, non
lʒ variare, ut s̃. per Rotā. Ita tandem resider Im. in d. c.
cum ꝯtingat. in 37. char. ubi ſꝑ uide. Sequitur Ro. in d.
§. elegāter. infi. cuius ꝯcordantiis adde p̄dictas. ¶ Item
hanc fallentiā intellige sanè in renūciatione repugnante substantiæ, uel formæ ꝯ̃ctus, secus, si beneficio ꝯ̃ctus.
Vnde in inuestitura renūciari p̄t iuri expellendi nō soluentē, qa nō repugnat formæ ꝯ̃ctus, sed beneficio. Sal.
pulchre in l. 2. uersi. sexto q̄ro. C. de iu. emphy. post Bar.
& Bal. Modos aūt cognoscendi formam, uel substantiā,
dixi remissiuè in c. cùm M. in 4. q. protestationis, de ꝯsti.
¶ Decimò fallit, qñ ius, cui simpliciter renunciatur, nō
est de præsenti, sed in spe. Ita dicit Ant. hic allegans seipsum in c. cū pridem. de pac. vbi non tāgit. Vide ipsū
& Im. in c. 2. de renuncia. ubi post multa utilia inferūt,
ꝙ ēt si tenunciet̃ iuri, qđ qs hēt, uel habere sperat, intelligit̃, s. ex cā nunc existente. ¶ Vnde filia renuncians p̄rimonio, dum dotatur, si dicat, ut dixi, adhuc poterit petere, si fortè p̄r eam instituet, quia institutio est cā noua, de qua tunc non sperabatur, ut ibi per eos & alios, quos ibi
allegaui. Et ex istis 36. corollarijs apta
est via ad multa, & eorū inopinatam
ꝓlixitatē cū utilitate ꝯpensa. ¶ Vbi in
criminali ꝑtes ꝓrogarēt iudicē ēt criminalē, nō ꝓcederet. Gl. hic. Io. An. in
loco allegato, ut ꝑ Ab. ꝙ Are. reputat
mirabile, quasi iudiciū claudicet, nā si
ꝯdēnabit̃, nō inquiret̃. l. lʒ. ff. nau. cau.
stab. secus, si absoluet̃, ut ꝑ Io. An. Itē
putat mirabile, ꝙ iudici ꝓprio uolēti
inq̃rere, nō obstet pēdētia litis. Posses
dicer̃ ad primū, rō diuersa hoc ĩducit,
qa ĩ ꝯdēnatoria cessat timor collusionis, quē Io. An. ꝯsiderat, nō ĩ absolutoria. Itē ad ſm potes dicer̃, ꝙ Io. An. nō
aperit illud, & obstaret l. ubi cęptū. ff. đ
iu. & l. nulli. C. eo. ti. Et ex istis limita c.
de his. de accu. ubi ēt alias dixi duodecim limitationes. ¶ Gl. † ĩ uerbo, cām
34 ꝑdāt. Modos cognoscēdi canonē latæ
sñiæ, ponūt hic Mo. satis copiosè. Dic
a ut ꝑ eos. Tenet Ab. trahētē [a] posse pe-

Trahente. *Adde tu, ꝙ ista gl. hēt locū ēt in laico, qui trahit clericū corā iudice laico. auth. statuim⁹. C. de epis. & cler. vide Abb. hic in j. col ĩ uer. qd aūt si laic⁹. vbi dicit ꝙ laic⁹ q trahit clericū ad forū seculare, ēt ĩpe dēt ꝑdere cām. Adđ, qđ hoc fallit in casu l. fi. §. pe. C. de bo. autho. iu. pos. vcʒ, ꝙ si seq̄strū fiat penes ꝑsonā ecclesiasticam, qđ iudex secularis pōt ei præcipere, ꝙ illud restituat, & sic laicus trahēdo clericū, q hēt seq̄strū coram iudice laico, nō incidit in pęnā istorū iuriū. Vñ ꝑ illū tex. dicit Bal. in l fideiussor. la 2. ff. q satisd. cog. in lect. antiqua, ꝙ si iudex facit fieri sequestrum, seu deponi apud sacristā Fratrū, ꝙ 3 sit iudex secularis, tam…*

tamẽ mandabit ei sequestrũ reddi ei ad quem spectat. Adde, quod not. a *Bal.ĩ l.acceptã,in j.col.ĩ fi.C.de usu. ꝑ illũ tex. in uers. sacratissima sede qđ si clericus sit đpositarius p̃t cogi ad restitutionẽ depositi,officio iudicis secularis, ꝗa ñ ꝓceditur ꝓprie cõtra eũ per modũ iudicij,sed executiue ꝑ cõsequẽtiã officij suscepti.Nota p̃dicta, ꝑ q̃ datur magna limitatio ad iura Canonica. s. ca. nullus s̃.eod. & ad tex. istũ,et ad aut. statuimus.C. de epi. & cler.*

a Lite cõtestata cessat. *Adde tu, ꝙ si quis trahit alīquem in iudicio uetito,ꝙ mihi magis placet, ꝙ ꝑ solã cõtestationem litis debeat ꝑdere cãm.Et hoc,ꝗa dicitur delictũ cõsummatũ esse, ꝗa iã traxit reũ, ubi trahere non debebat,et de hoc uiđtur esse casus ĩ l.ĩ criminali.C. de iuri.om.iud. Adde etiã ꝙ si per solã sñĩam qs deberet perdere cãm seq̃retur, ꝙ trahens reũ ad examen uetitũ posset eludere pœnã d.l.in criminali, quia cũ esset ꝓpe sñĩam posset desistere,& sic euitaret pęnã l.cũ dãno ipsius rei.De hoc uide Spe.in ti de cõp.iud.adi.§. 1. uers. breuiter scis. & Sali.in d. l. in criminali. in uerbo, quæro mõ.*

nitere sꝑ añ latam sñĩam. Obstat doctrina Bal.& Sal.in l.in criminali.alle. in gl.ꝗ ꝯ̃ Bar. tenẽt, ꝙ ibi lite ↄtestata cessat a pęnitentia, ꝗa q̃sitũ est ius tracto,ꝙ ex pœnitentia tolli nõ põt. Pro quo alle. Are.c.ab eo.de elec.in 6.& sibi placet hoc,qñ l.punit vocãtẽ, ꝗa delictum perficitur ex citatione & ↄparitione sola,l.1.ff.de in ius voc. & in delicto ꝑfecto cessat pęnitentia,l.1. §.si rẽ. ff.deposi.Bar.late in l.ꝗ ea mente.ff. de fur.Sed reputat maius dubiũ, ubi non punit̃ vocatio,sed trahens, agens & accusans,& similia.Quo casu Bal.late & subtil̃r in auth.habita, in pe.col. dicit notando verba, vtrum denotent delictũ nõ ꝑfectũ,an vero ꝑfectum.Primo casu exẽplũ in dictis casib⁹,ꝗ significãt rẽ in fieri, non in facto esse.Iõ lite ↄtestata pęna committit̃ impurgabil̃r,ꝗa punitur sola attentatio.Secundo casu vbi denotant actus ꝑfectos, puta reduxerit in seruitutẽ fregerit testm̃,&c.ꝗa ꝑ litis ↄtestationem ista inchoantur, &non ꝑficiunt,l.alia.in verbo,inchoata.C.de his, qui. vt indi.Ideo vsque ad sñĩam l; pœnitere,ꝗa delictum nõ est ↄsummatũ. Sic.intellige.§.meminisse de quo in gl.ꝗa ibi improbè dixerit,đ notat non sufficere dixisse, nisi ẽt probet̃.Hoc aũt añ sñĩam bñ ↄstare nõ p̃t Idem in casu.§.accusasse.de quo ꝑ Ab. ꝗa punitur accusatio iniusta,ut in § fi. ibidem,q̃ iniustitia añ sñĩam nõ appa ret.Ergo pęnitere põt,tanq̃ delicto nõ ꝑfecto.¶Vr̃ ex his in casu nr̃o, ꝙ litis ↄtestatio excluderet pęnitẽtiã ꝑꝑ uerbum, Pertrahãt,ꝙ nõ denotat ↄsumationẽ delicti,sed initium, Aret.ꝯ̃ cum Ab.primo per verbum, Iudicia.iuncta l.1.C.de lit.ↄte.ubi añ litem ↄtestatã nõ est iudiciũ.¶Scđo ex dictione, Per importãte actũ ꝑfectũ Bar. in l.Celsus ff.de usuca.¶Tertio ꝑ c.placuit.11.q.j. in ver.Perdat,q̃ dicit,q̃ innuũt ex parte rei nõ incurri pęnã, nisi ꝑseueretur. Ergo idẽ ex parte actoris, cum in hac mã æꝗparentur, d.l.in criminali.Oĩa ĩtellige,nisi pęna imponat̃ ipso iure,ꝗa est impurgabilis. Gl.in cle. ne in agro. §.ꝗa verò. in verbo, ipso facto. de sta. mo.& cũ istis vide Bal.in auth. statuimus.C.de epi.& cle.& oẽs in l. ꝗ̃uis. ff. de ĩ ius uo. Bal.in l.error.C.de iu.& fa. ign.& in l.si ꝗs in suo.C.de inof.te.Bal. & Lud.in l.3.ff.ꝙ ꝗsq;iu.& Bar.in l.si libertus.ff.de iu.pa. Vbi aũt in ꝯ̃ctu promittit̃ non agere,ꝗ actus inducant pœnam ꝯ̃uenienti, nõ est p̃sens mã. Vide Bar.ĩ l.ampli⁹. rẽ rat.ha. Et in hac mã nõ ob.d.c.ab eo.ꝗa ſm Bar.ĩ l.1.ĩ prin. 10.q.de ope.no.nũ.ponit speciale ĩ causis electionũ.Gl.in ver.à cõione.Subdit solus Marianus, ꝙ ubi actor foueret cãm iniustã puniret̃ pęna extraordinaria,ne delictũ sit impunitũ.¶Cõsidera,ꝗa succedit alia pęna,s.excõicatiõis. Et intelligendo de minori,no. Ab.minorem ferri posse ab hoĩe.Idẽ Ab.in ru. de sent. excõ.Host.pulchrè,in sum.de sen.excõ.§. ꝙ possit, in fi. Do.in c.nemo.in fi.2.q.Inn.in c. archidiaconus. in fi.de offi.archi. dicens, simplicem curatum hanc ferre posse, tñ non est in usu. Vñ Imo.in c.j.de loca. sudans in intellectu c.si quẽ.de sent.excõ.tandem pro rõne dixit,ꝙ excõicatio minor nihil operat̃,ꝗa cum ab hoĩe nemo excõicet̃,nisi pro mortali, ꝙ ẽt separat à sacramentis,ipsa minor nihil adderet.Quæ solutio stare posset, ꝗa dato, ꝙ ab hoĩe ferri põt,ꝙ noluit fateri. Ana. in c.j.đ sagit.j̃. tñ ñ seꝗtur,ꝙ de ipsa debeat ĩtelligi, ne cẽsura uilescat.

SVMMARIVM.

1 *Clerici super excessibus corã suo episcopo conueniri debent, nõ corã his,quib.seruiũt,nisi consuetudo, uel priuilegiũ aliud suadeat.*
2 *Consuetudo an possit dare iurisdictionem priuato.*
3 *Sacerdos potest chrismare uirtute priuilegij, non tamen ex ulla cõsuetudine.*
4 *Consuetudo nota ei,qui potest priuilegiare, semper æquipollet priuilegio,nam tacite uidetur priuilegiare.*
5 *Vnio qñ nõ dicatur præscripta,sed ꝑꝑ tempus probata p̃sumptiue.*
6 *Reseruata principi quando præscribi possunt.*
7 *Maritus quam coerctionem habeat in vxorem.*
8 *Vxor in uinculis à marito poni non potest.*
9 *Iudex an possit iudicare inter suos familiares.*

CAPITVLVM XIII.

CVm contingat. ¶Clerici †super excessib. coram suo epõ ↄueniri debent, nõ coram his, ꝗb. seruiunt, nisi consuetudo, vel priuilegium aliud inducat H. D. ¶In quantum ↄcludit Ab.iudicẽ ꝓpriũ inꝗrere posse de delicto subditi alibi cõmisso.addunt Moder.eundem ↄs.24.inci.Rodulphus in 1.uol.Bal.& Sal.in l.cunctos populos.C.de sum.tri.& Bal.in l.fi.ff.de iu.& ibi dixit,ꝙ delicta alibi cõmissa aggrauant delictum cõmissum hic à forensi,ꝙ dicit cẽ peregrinum. Idem Bart.in l.si cui.§.sacrilegiũ.ff. de accus. Sal.in l.seruos.C.de uia pub. Ang.& Sal.in auth. sed nouo iure C.de ser.fug. Abb.in c.1.de pę.ubi q̃dã gl.& alia in c.1.de cler.percus.& ibi Ana.in pe. col. allegans hæc. ¶Cõtra primũ tenent hic late Moder.ꝑꝑ dictũ Bal. in l.2.§.postea.de origi.iu.ꝙ bãniti de una patria. honorãtur in alia. Ergo alibi criminosus, non est criminosus. SOL.Loꝗtur in bannito nõ ex delicto,ꝗ non est ĩfamis gl.in l.1.C.de mõ mul.cũ si.¶Itẽ dñt,ꝙ dato,ꝙ macula eũ sequatur,tñ sine accusatore nemo dãnatur, l. rescripto.§.si ꝗs accusatorẽ.ff.de mune.& hono.SOL.Nõ negant Doct.ꝙ de iure ciuili inꝗsitio cessat rl̃r, sed uolũt posse inꝗri in casib. ꝑmissis.Subdunt alia non vrgentia. ¶Adde s̃.oẽs Ang.in dispu.inci Bononiensi. in j. char. ubi disputando decidit idẽ,ꝙ Ab.hic,ẽtsi delictũ fuisset ↄmissũ in territorio ẽt in loco exempto,ꝑ tex.in l. si ꝗs in hoc.C.de epi.& cle.quem extollit ibi,nec expectet,ut ep̃s iniurię ꝓprię vltionem aggrediatur. Subdit respectu pęnæ,ꝙ l; multi dubitent,tñ pœna statuti imponi p̃t.Fallit vno casu vc; trahente secum executionem, c. 2.ij.rñso.de ↄst.in 6. ¶Rõ,inflictio pœnæ tꝑe delicti nõ reperit patiens dispositum. Idem in simili pœna,ꝗcꝗđ per illũ tex.uariauerit Bar.in d.l.cunctos. ſm Ang. Cui adde oĩno Car.in cle. Pastoralis.§.deniq;.in 1.2.& 3.q.de re iu.& q̃ dicentur j̃.c.ꝓxi. ¶Quod aũt delicta alibi cõmissa aggrauentur,& c.vide late Tancre.de Corneto in sua Compendiosa,ĩ 1.ru.q.3.ubi decidit,ꝙ sicut de illis iudex accidentalis non cognoscit, ita nec ea punire p̃t, l; rectores terrarũ reputent reũ famosũ & suspẽdãt. Vide Alb.in 3.parte statutorũ.q.39.& Nellum in tra.bãnitorum,in 6.q.2.partis.Bal.in l.1.C.de ędi.act.Pe.đ Anc. in regula,peccati.in 3.opposi.¶Limita,nisi de illis fuisset punitus.Ita Are.in c.sicut.de test.ꝑꝑ gl.ibi in uerbo, adulterio.ĩ fi. q̃ ꝓbat,si dicit Si,secus,si dicat Sed.& Bal. ꝯ̃rium sentit in auth. q̃ semel.in pen.col. C. qũo & qđ iu.¶Gl.in uerbo,ↄsuetudine. In primo q̃sito Ab. adde
2 tria.Primo,dum dicit,ꝙ †ↄsuetudo põt dare iuri ſdõnem priuato. Adde Arc.in c.ↄquestus.in fi.q.3. ubi alle. istum tex.dicit non uidisse similem. Idem tenet gl. 3.in c.cũ ꝗdã.de exce.in 6.& in c.Roma.in uerbo, ↄsuetudine.de ap.eo li.gl.in c.cum in eccl̃is,de præb. eo.li.gl.3.in c.qm̃.de immu.eccl. eo.li.gl. maior.in fi.in c.1.de pę.eo. li.gl.2.bona.c.seruitium.18.q.2.Bar. Imo.& Lud. in l.1. §.deniq;. de aqua plu.arcen. Vide gl. in l.1.in uerbo, dare põt.in fi.ff.de tut.& cur.da.ab ñis.ꝙ ex priuilegio põt priuatus dare tutores,& est singularis, ſm Nico. de Neap.ibi dicentẽ idem de ↄsuetudine,ꝙ vltimum amplius

nō audiuiſti,ſm Mod.hic alle.ēt l.cū p̄tor.§.1.ff.de iudi.
ꝑ quē do.Ang.dicit, Qđ ꝯſuetudo p̄t dare ptātem dele
gandi ei,ꝗ eā non hēt.dixi in c. ſuꝑ quōnū. §. ſi vero.in
6.fall.de oſt.del. ¶ Et ſubdunt,ꝙ iſti tex. nō ꝓbāt cōem
opi.ꝗa capitulū hēt iuriſdōnē.Patet:ꝗa ꝯdit ſtatuta,qđ
eſt iuriſdōnis.Bar.in l.oēs populi.ff.de iuſt. & iu. ¶ Cōſi
dera primo,ꝗa iſti in c.cū acceſſiſſent,tenēt capitulū nō
poſſe ꝯdere ſtatuta:ꝗa ꝑ iſtū tex.caret iuriſdōne,& ma-
lè,vt ſcripſi in c.cū oēs.ver. quarto aduertendū. de ꝯſt.
Nec ſtatuere eſt iuriſdōnis,niſi ſtatuat ſuꝑ deciſionib.cā
rū.Bal.in l.decernimus.ibi,redeo ad primū.C.de ſa.ſan.
eccl.& in l.nulli.C.de ſum.tri. Pet. đ Anch.in c.1.ī 12.
char.de ꝯſt.¶ Scđo,inquātū do.Ab.p̄ſupponit ꝓ rł́a ꝙ
q̄ſibile priuilegio,ſit q̄ſibile ꝯſuetudine. Adde Cardi.
poſt Lap.in cle.2.in pe col.đ reli.do. vbi ponit hoc ꝓ re
gula.Idē Bar.in ꝓę.ſtorū.§.ſi.bonus tex.hic.Qđ dictum
lꝫ ſꝑ habuerim ꝓ intricato , tn̄ p̄t ordinari cūquatuor
fallentijs.¶ Primo fallit,ubi lege diſponēte aliꝗd acꝗ-
ri non p̄t,niſi priuilegio tm̄.Gl.1.in c.Catholica.11.diſt.
Exemplum in c.ꝯ̃ morē.100. diſ.& in c.ex tuarū. đ au-
tho.& vſu pal.¶ Excipe tres caſus.Primus , vbi ꝯſuetu-
do eſt vł́is.Gl.reputata unica ī d.c.Catholica.quā extol
lit ibi Do.intelligens in his,q̄ ſunt honoris,ſicut uti inſi
gnib.Cardinalium,& ſilł́b.in ꝗb.reꝗrit̄ priuilegiū , uel
unł́is ꝯſuetudo: ſecus,ſi oneris. putà reſpectu ſtrictioris
vitæ , q̄ lꝫ ſine priuilegio oīno obtineat̄, tn̄ ꝯſuetudine
firmat̄,vt ibi per eum.Qđ no.¶ Obſtāt tria huic primo
caſui . Primo ꝯſuetudo ēt vniuerſalis non operatur in
decimis tollēdis,& tn̄ priuilegium oꝑatur Gl. in c.à no
bis.el 1.de deci.SOL.Cōſuetudo p̄t operari in particu-
lari.Ab.in rub.de dec.do.Ant.in c.parochianos.eo.tit.
cum ſim.Idem p̄t priuilegiū,ut in d.gl.Sed gn̄alem ex-
ceptionem non poſſet inducere priuilegium,per c.ſunt
quidā,24.q.2.iuncto c.reuertimini.16.q.1.Ergo nec cō-
3 ſuetudo.¶ Obſtat ſcđo:ꝗa † ex priuilegio ſacerdos chri
ſmat.Gl.in c.peruenit.85. diſt. non tn̄ ex vlla ꝯſuetudi-
ne, c.quanto.de ꝯſue.SOL. Priuilegiū aliud operatur p̄
ter ius,quia habilitat inhabilē,qđ nunquā faceret ꝯſue
tudo,ut ī ſequēti fallentia.¶ Obſtat tertio d.c.ex tuarū.
SOL.Conſuetudo erat ſolum unius ꝓuinciæ. Patet ibi
in Hiſpania.Nos loquimur in vniuerſali orbe:de qua lo
quit̄ Bar.in l.ſi plurib.de leg.2.& in l.ſi dictū. de leg.1.&
Ant.in l.ex parte.el.1. de oſt.dele. ¶ Scđs caſus eſt, ubi
ꝯſuetudo eſt inducta ſciēte illo , ꝗ p̄t priuilegiare. Do.
in d.c.Catholica.all.gl.pe.in c.pe.de fili. præsby. ¶ Ad-
Old.ꝯſ.254.inc.ꝗa tota decani.ubi dicit,hanc eſſe regu
lam,ꝙ † ꝯſuetudo nota ei,qui p̄t priuilegiare,ſꝑ æqui-
4 pollet priuilegio.ur̄.n.tacitè priuilegiare. Alle.Inn.hic,
&in c.nouit.de iud.& in c.ſi diligenti.de p̄ſc.Ex quo pu
tabam,ꝙ in caſu gl.in d.c.catholica. ualeret particula-
ris nota Papæ.ſed cōiter eam ignorat,c.1.de ꝯſt. in 6.Iō
dictum eſt de gn̄ali,q̄ p̄ſumitur ſcire.Bal.in l.3. in fi. C.
q̄ ſit lon. ꝯſue. ¶ Tertius caſus eſt,in conſuetudine tan
ti tꝑis,cuius memoria initij non exiſtat:ꝗa illa æquipol
let priuilegio,l.hoc iure.§.ductus aquæ.ff. de aqua quo.
& æſti.c.ſuper ꝗbuſdam.§ p̄terea.de uer.ſig.c.1.de p̄ſcri.
in 6.cum ꝯcor.quas dedi ſatis in c.quo ad. de off. dele.
¶ Scđo fallit in eo qui eſt capax ad poſſidendum: quia
per aliquam ꝯſuetudinē ēt vetuſtiſſimam non pręt cō
ſequi id qđ ex priuilegio ꝯſequeret̄.Gl.in c.illud.23.diſt
ſolēniter Io.Mona.in c.2.de p̄b.in 6.loquens de rege, ꝗ
p̄tendit præſcripſiſſe collationes bn̄ficiorū : & ſequitur
Do & do.Ant.repe.c.peruenit.de cenſi.do.Ab in c.no-
uit,de iud.& pulchrę in ca.quanto.in 1.no.de ꝯſue.&in
c.cām,in 1.notab.de p̄ſcrip.& in c.de hoc,& ibi ēt Ana.
de ſym.& Ab.in c.ad aures.đ præſcr.& Car.conſ.57.in-
ci.In noīe indiuiduæ trinitatis:ꝓ magnifico. Non ſic in
priuilegio.quia facit quē capacem.Gl.in c uerum.32.di
ſtin.Dixi in.c.2.de iud . Sed in præſcriptione requiritur
poſſeſſio,regula 2.li.2.¶ Si tn̄ ſimul cum conſuetudine
tanti tꝑis,& c. ꝯcurreret fama priuilegij,& tūc pręſume
ret̄ pro priuilegio,& ſufficeret.Ita manifeſtè probat de
ciſio Io. And.in c.cū Apoſtolica.de his,q̄ fi.a pręla. ap-
probata per oēs ibi,& per Io. And. Io. de Fan.& Do. in
c.2.§.ſanè.de dec.ī 6.dū dn̄t,ſatis eē laico ꝓbare tenuiſ-
ſe decimas tāto tꝑe,& c.cū fama īueſtituræ.Idē pulchrè
Io.An.rł́a,ꝗ ꝯ̃.in fi.in Mercur.ꝯcludens, ꝙ unio n̄ præ-
ſcribitur vllo tꝑe,niſi eccleſiæ ſint tentæ cum ꝯtinua fa
5 ma vnionis:& tūc non dr̄ † unio præſcripta,ſed ꝑꝑ tp̄s
ꝓbata præſumptiue.Et hoc ultimū tene cordi:quia no-
uum.¶ Tertio fallit,vbi lex expreſſe reſiſtit præſcriptio
ni,uel ꝯſuetudini. c. cum inſtantia. de cenſi.ubi habes
exēplum,in quo priuilegium tunc plus pōt.¶ Amplia,
ētſi eſſet præſcriptio tanti tꝑis,&c.ut ibi dicit Io.An.ſu
per uer.lōgiſſimo.Idem do.Ab.in c.accedentes.de præ-
ſcri.per illū tex.in ver. longiſſimū. & in c.cū ex officij.
eo.tit.per illū tex.in verbo,aliquo mō.Vnde bona fides
n̄ pōt affuiſſe.¶ Pro alio exēplo huius fallentiæ vide c.
ſi ep̄s.de pęni.& remiſſ.in 6.& aliud in gl. fi. in cle. 1. de
priui.Quā limita,ut ibi per Ab.Et intelligerē hanc fal-
lentiā,ſicut pręcedētem, niſi ꝓbaretur fama priuilegij.
¶ Quarto fallit in conſuetudine rūpente neruū eccł́aſti
cæ diſciplinæ , c. cū inter de ꝯuer.& tn̄ ualeret priuile-
giū,c.ut priuilegia.de priui.Ita Io.An. ibi, & Do.in c.2.
de pęn.& remiſ.ī 6. vbi gl. Demū ſcito facilius tolli ius
priuilegij,q̃ ꝯſuetudinis,ſm Inn.in c.accedētib. ibi , uti
ſi fortè,de priui.Quę oīa no. ¶ Tertio adde ea , quæ di-
6 xi in c.quo ad.de off.leg. ubi † poſt Ab. poſui regulā cū
a fallentijs,qn̄ reſeruata a principi præ-
ſcribi poſſint.Et ibi dictis adde d.Ant.a
in rep.c.ꝑuenit.de cenſ.vbi ponit diſtī
ctionē do. Abb. & adde Pet.de Anch.
ꝯſ.142.inci.Clarior & breuior. vbi ea-
dē ponit,optimè inducēs c.1.de p̄ſc.in
6.& adde do.Ab.in c.cū nobis.in 2. &
vlt.col.de præſc. & do.Maria.hic,ꝗ li-
mitat dupł́r, primo , dūmō īperator,
uel alius,ꝯ̃ quē p̄ſcribit̄, ſit talis ꝗ poſ-
ſet hæc exp̄ſſe ꝯcedere, ał́s n̄. All.Bar.
ꝯſ.182.ic.Primo q̄rit̄ , utrū iuriſdōnis
rōne tacitus ꝯſenſus plus poſſit ex pſſo.
¶ Scđo limitat,dūmō paſſus præſcri-
ptionē potuiſſet p̄ſcribentē ꝓhibere,ſe
cus,ſi nō potuiſſet.Alleg.Inn. in §. de-
niq;.alle.per Ab.Rō,ꝗa patientia ē uir
tus,cū qua mala æquo aīo toleramus.
All.Aug.in lib.de Patientia : Sed uir-
tus eſt habitus electiuus,& nō niſi vo-
luntarius,in 3. Ethicorū.Adde Bal. in
c.1.ſ̃.tit.ꝓxi.ꝙ ciuitas,q̃ imperator de
fendere nō pōt,nec de hoc eſt ſpes pro
xima,p̄t ſe alteri ſubiicere eo irrequiſi
to,ꝗa tutela ſui corporis unicuiq; per
miſſa eſt.l.ut uim. de iuſt. & iu. ſecus,
ſi eſt ſpes,q̄ ſit in aliquo apparatu, Al-
le.Io.An.in c.p̄ſidentes.de hr̄.in 6.Viđ
Ab.in c.innouamus.in fi.de cenſ.& in
d.c.ſuꝑ ꝗbuſdā. & Bar. in l. ſi publica-
nus.ff.đ pub.ꝙ in p̄ſcribendo hæc ꝯ̃ in
feriorē ab īperatore ſufficit cōe tp̄s , lꝫ
ꝯ̃ īperatorē malus, d.c. ſuꝑ quibuſdā.
¶ Reſpectu iuriſdōnis ep̄alis , uide ſꝑ
Old.ꝯſ.254.inci. Quia tota decani. &
inuenies,ꝙ p̄t p̄ſcribere īferior, vt ſub-
ſit ſoli Papæ & merū & mixtū īperiū.
Et no.Cal.in cle.2.in prin.in 6.q.de re.
ecc. & in cle.ne in agro.§.ad hæc. in 7.
q.de ſta.mo. ubi gl.in uer. ordinarios.
dicēs,facultatē uniēdi eē pręſcriptibi-
lē.Eadē Rota in deciſione 2.in nouis,
ubi late. ¶ De ptāte excōicandi dixi
rł́ā cū 6.fall.in c.ſi ſacerdos.de off.ord.
¶ Quā † coerctionē habeat uir in uxo
7 re. , vide gl. paruam in c. hæc imago,
ał́s c.ſatis. 33. q. 5. & in §.in hoc. 33.
q.2.in c.nullus clericorū. 17.q. 4. & in
c. cū beatus.45.diſt.& ī §.cris.ī uer.ſer-
uū.25.diſt.Io.And.in Spe.ſuper rub.de

Quando reſer-
uata.*Adde tu an
merum imperium
poteſt præſcribi?
Concludendo te-
neas, & iſta eſt cō-
munis * opi quod
merū imperiū pōt
pręſcribi: & ſic ꝑ
pręſcriptionem ac
quiri,ut eſt de mē
te Bar in l.impe-
riū.ff.de iuriſ.om.
iudic. & ita tenet
Iac.de Bel.Gul de
Cun. Old. & latè
Alb.in d.l.impe-
riū & Bal. in re-
pet.Pau. de Caſt.
in d.l.imperiū. &
ita tenet glo.1 §.
nulla.ī fi.Auth.đ
defen.ciui.quā ad
hoc reputat ſing.
Ro.in l.1.§.deni-
que ff.de pub.Idē
tenet gl.ī c.cōſue
ſtus.ubi Archi.9.
q.3 gl.in c.quāto.
de of.ord. inſi.Idē
ī effectꝰ tenet.Bal.
in l.1.C.de emāci.
lib.et cōiter Cano
niſtæ ī iſto c.Viđ
Pet.đ Anc.in cō
mē.c canonū.đ cō
ſti.in 7.q.prī.in p̄
ce.tit.Adde & li
mita iſtā cōem cō
cluſionē, vcꝫ ꝙ n̄
ꝓcedat in his,quę
cōpetuut principi
in ſignū ſupremę
ptātis,uel in ſignū
vniuerſalis reco-
gnitionis, quia ta
lia nunq̄ p̄ſcribūt,
neq; præſcribi poſ
ſunt contra princi
pem*

pem l. cōpetit. & ibi Bal. not. C. de præscr. 30. an gl. 17. q. 4. c. cū nō liceat. Bal. in l. 1. C. de emanc. libe. & in c. quę sint regal. ideo cōtra obedientiam prīcipis nō præscribitur, c. cum inter. cum gl. de cōsue. Facit, qd vult Bal. in auth. quas actiões. ī ul. col. C. de sac. sa. eccl. ubi dicit, ꝙ nō pt pscribi, ne apelletur ad principē, c. venientes. de iureiu. Similiter adversus supremam ptātem Papæ non pscribitur, c. cum nō liceat. de pscr. Facit tex. cū gl. in c. nulla. 93 di. No gl. in c. unico. in uer non ob. de cle. ægro. ī 6. Imo collegiū Cardinaliū nō pt pscribere supremā ptātē Papę se cundū In. in c bonæ. el 2. de postu. pla. do. Ab. in c. ex gestis. de cleri. non resi. Similiter, si sūt aliq populi exēpti ab imperio, ex privilegio, pōt Imperator reuocare privilegiū, et reducere ī subiectionē secūdū Bal. et exēplificat ibi in l. hostes. ī 1. col. ī fi ff. de ca. et postli. re. uer. Certe cōtra ītā ptātē reuocādi nunq̄ pt pscribi secundū Bal. in c. sicut. lo ul. in 3. col. de iureiu. Sed alia q̄ hēnt merum imperium, puta habere gladij ptātē bene pnt pscribi, secundum Do. ut s. et do. Ab. in c. puenit, de cesi. Ange. in l. vsucapionē. ff. de vsuc. Rom. in l. more. ff. de acqui. hære. ēt si sit de re seruatis Papæ, iuxta theoricā dom. Ab. in isto tex. Iō p inferiorē a principe pt præscribi potestas legitimā di, & creandi tabelliones, et similia q sunt reservata Imperatori, se-

iniu. Et tenet Arc. ī c. sicut. 7. q. 3. ꝙ uerberare non pōt. Fallit, nisi ex magna cā, ut exemplo c. quēadmodū. de iure. Scđo, ubi verbera essent leuia. Sic ītellige auth. sed hodie. & auth. no. uo. C. d rep. & l. ꝯsensu. eo. ti. Item uide Ro. in l. rei iudicatę. §. 1. sol. ma. & Ric. in 4. dis. 37. q. 2. art. 1. in fi. & vide tex. nouum in c. q peccat. ad fi. 23. q. 4. in ver. ordinatissima ptāte. iunctis præcedentib. Ex quo patet ꝯclusio pręmissa. ¶ In † vinculis
8 poni non pōt ēt vxor ex cā. gl. in c. placuit. 33. q. 2. Rom. sing. 5. do. Abb. in c. quemadmodū. in vlt. col. de iureiu. Sed caue, q a gl. fi. ibi aliter sentit. Arc. in d. c. placuit dicendo, Vgutio ꝯ. ¶ Et pro hac parte facit dictū Bar. in l. ex facto. la grande, in fi. ff. de hære. inst. ꝙ si pr̄ relegat filiū in certo loco, non incidit in ti. de priua. carce. Idem do. Ant. hic, dicens filiū posse aliq̄diu recludi ī camera, ut fieri dr̄ à Florentinis. Non ob. l. 1. C. de priuat. carce. lʒ isti nō dicāt, aliud est detrudere in carcerem, aliud detinere sub custodia. Gl. fi. & Bar. in l. fi. C. de decurio. li. 12. l. si ut certo. §. custodiā. ff. cōmo. & ibi Bar. & Bal. ī l. si pecuniā. §. sed si accepit. ff. de ꝯd. ob. ca. no. Bal. in d. l. 1. de priua. carce. intelligēs illā legē in habente locū priuatum ad detinendos quoscunq;. Et in quantum tangit
9 Ab. vtrum † iudex a possit esse iudex familiæ suæ, adde, quæ dixi in c. causam, quæ. de off. dele. data regula cum quinque fallentijs.

SVMMARIVM.

1 *Domicilium clerici quod, uel ubi dicatur principale.*
2 *Domicilium originis est immutabile.*
3 *Sententia quando uires suas extendat extra territorium.*
4 *Statutum inhabilitans fęminas in successione, non nocet in bonis alibi sitis.*
5 *Pœna diminutiua status operatur extra territorium infligentis eam, puta infamia et excommunicatio.*
6 *Confiscatio an & quando trahatur ad bona alibi sita.*
7 *Dominus certi loci nō pōt iudicando, uel statuendo vlcisci offensas factas suis subditis extra territorium, lʒ offendēs habeat ibi bona. Dominus an teneatur de delicto subditorum suorum. Vide nu. 8. & 9.*
10 *Statutum, quod delinquens in terris confœderatis populo statuente possit in loco statuti puniri, ualet.*
11 *Victor in causa si intentat actionē iudicati p executione snīę pōt qlibet iudex, de cuius foro est victus, sententiam alterius exequi.*
12 *Statutū epī puniens nō residentem, operatur etiāsi absentia consumetur extra diœcesim.*
13 *Testator si iussit bona sua alibi sitę dari pauperibus, eo mortuo, distributio spectat ad episcopum domicilij.*

CAPITVLVM XIIII.

Postulasti. ¶ Eps deponit clericum delinquentem ī sua diœcesi, licet alibi beneficiatus sit, executio snīę fit ab epo beneficij. ¶ De multiplici domi
1 cilio clerici, adde dictis do. Abb. ꝙ † lʒ domicilium, in quo est maior pars bonorū, dicat in alijs s. laicis principale, ut no. in l. 2. C. vbi sena. vel clar. tū in clerico secus, qa domiciliū beneficij sp est principale. Ita do. Ant. in c. fi. ī eo. post Io. An. ¶ Itē adde ꝙ intantū præsumit principale, ꝙ clericus citatus, & ibi non repertus præsumitur in dubio malitiosè latitare. Ita In. sing. in c. fi de eo, q mit. ī poss. post prin. ꝙ extollit Maria. in c. ex tuę, de cle. non resid. cui add Imo. in cle. cām, de ele. Car. in cle. 1. in 2. q. de iu. do. Ab. in c. platū. qui fil. sint legi. & in c. 1. qui matr. accus. pos. & do. Ant. in c. vnico. de sym. Item vide Ro. ꝯs. 261. ubi dicit, ꝙ clericus Romæ pōt habere domiciliū in Alemania rōne beneficij. Alle. In. in c. ex ore. de priui. Vide Bald. in l. ab eo, circa fi. C. qūo & qñ iu. ubi dicit, ꝙ domiciliū ortū rōne ecclę est inuentum à iure. Et uide Arc. in c. clericus 11. q. 1. & in summa. 3. q. 6. ubi dicit, ꝙ habens plura beneficia, hēt plura domicilia, idem do. Ab. in c. 1. in fi. s. eo. & ibi declarat. Quid de domicilio rōne ordinis, vide eundem in c. j. ad fi. de proc. ¶ Intellige oīa de beneficio arctante ad residentiam, aliàs non, fm prædictos. ¶ istud autem, Non residere, intellige ex dispensatione, quia de iure nemo excusatur à residentia, c. ad hoc, de prēb. sicut de iure nemo pōt esse pluralis qualiacunque sint, ut latè p Car. præceteris in cle. grę. de re. nisi in certis casibus, de quibus p gl. in c. gr̄ia. in vers. de iure. eo. ti. in 6. ¶ Item intellige, ꝙ dictum est de paterna origine, q̄ causat domiciliū in filio alibi nato, l. assumptio §. filius, ad municip. vt non habeat locū, ubi fit mentio de propria origine, fm Dom post Lapum in ca. 3. de tempo. ordi. in 6. Exemplū ibi. ¶ Itē non procedit in origine auita, fm eosdē. ¶ Adde istis Bal. in l. senatores ff. de sena. Et dixit Io.
2 An. de comp. iudi. adi. §. j. ver. 24. Quod † domicilium originis est immutabile, nisi locus subijciatur aratro, & sequtur do. Ant. in c. accedens. lo 2. vt li. non ꝯtes. in pe. col. Et istis adde tex. & Bal. in l. omnes. C. de episc. & cle. & Pe. de Anc. ī c. fi. ibi, ego addo. de off. dele. in 6. ubi approbat dicta Bar. in l. 1. ad muni. de quibus p Ab. hic. Quod monachus retinet domicilium paternū in fauorabilib. Pro quo facit dictū Bal. & Pau. de Cas. ī l. si filius, qui patri. de vulg. & pup. ꝙ retinet patriam ptātem in fauorabilibus, non in odiosis. Quæ no. ¶ Gl. 1. in quantū do. Ant. & Abb. reassumunt Bar. in l. cunctos. qñ snīa operet extra territoriū. Adde circa hæc quatuor. Primū est ꝙ subditus non pōt relegari, ita ut cogatur stare in loco non subdito releganti. Adde Do. Car. in cle. fi. in 15. q. de ele. ꝙ prelatus licētiās religiosū trāsiturū ad aliud monasteriū, nō pōt ei phibere, ne à certa ciuitate discedat, quia trahitur pceptū ad tps, quo n̄ erat subditus. Ergo, & c. ar. c. lʒ. §. vl. de sepu. in 6. & c. vxore. ī eo. ti. pulchrè discutit hic Bal. in l. executorem. uer. mō q̄ro. C. de exe. rei iud. firmans, ꝙ lʒ snīa non valeat dicto respectu, tamen resoluit, vt relegatio interdicens patriā. Et addit, ꝙ paciscens de seruando dicta ꝯfinia nō obligatur, ēt ad pęnā pp gl.
3 tritam in c. cū hō. 23. q. 5. ¶ Introduxit ꝯsuetudo, ꝙ † n̄ seruans terminos habet p rebelli. Caue pp Sal. in l. mercatores. C. de ꝯme. dū simplr̄ dicit, no. ꝙ lex, uel statutū puniens sibi subditum egrediētem terminos assignatos, valet, lʒ termini sint extra territorium. Modo ꝯsidera, dum Bart. in l. relegatorum. ff. de interdict. & prędicti hic respondent ad illam l. quod fit fauore subditorum. Nam inferri posset generaliter, ꝙ ubi talia confinia da-

cundum do. Ant. in c per uenerabilē q filij sint legiti.
a Vtrum iudex. *Adde tu, ꝙ Alb. Pau. de Cast. do. Alex. & Ias. in l. qui iuri sdō. § j. ff. de iurisdi om. iud. dixerunt, ꝙ pt. Et hoc uerum, si opponatur per partē: si non opponatur, ualet iudiciū, qa illa l. q iurisdō ni. dicit, nō dēt, nō aūt, nō pt. ita dnt ibi Scribentes. ad de, ꝙ idem tenent Io And & Canonistę in ca. postremo, de appe. Sed do. An. ibi dicit, ꝙ hic pcedit ī causa ciuili. secus in causa criminali, et ita Arc. in c. statutum. §. j. de rescrip. in 6. Car. in c. quia cōtingit. de relig. dom. Ego itamen inuenio do. An. in c dilecti. d appel. qui tenet, ꝙ nullo mō ualet sententia in causa filiorum, uel suorū de familia, licet nō opponatur per partem, tamen prior sentētia est cōis * & illam tene.*

rentur, ne ꝯfinatus habens libertatē vagandi aliqd machinaretur ꝯ̃ statutum, fortè valeret, qa esset eadē ratio. Cogita, qa nouum. ¶ Scdò dum dicūt prohibitum exercere artem, non prohiberi exercere extra territorium, ꝑ l ex ea. ff. de postu. adde Ab. in c Pastoralis. §. verum, ī pe. col de appel ubi dicit, illam l. esse no. ꝙ dispositio pœnalis concernens exercitium personæ non extendit vires

4 suas extra territoriū. ¶ Itē † dū īferunt a prædicti, ꝙ statutum a inhabilitans fœminas in successione, non nocet in bonis alibi sitis. Adde Bal. idem firmātē ī d.l. cunctos ibi, venio ad fin. & in l. 2. C q̄ sit lon. ꝯsue Pe. de Anc. in repe. c. j. de ꝯst. in 29. cha. ibi q̄ro iuxta prędicta Pau. ꝯsi. 222. circa primum. Marianum profunde ꝯsi 78. inci. Sapienteæ studij Perusini. Car. ꝯsi 2. inci. Circa statutū. & cle. sępe §. & qa. in 4. q de ver. sign. in quib locis inuenies ꝓ & ꝯ̃. ¶ Et adde, ꝙ filia non subiecta statuenti, non excludit à bonis statuenti subiectis. Pe. đ An. ꝯs mihi 169. inci. visis puncto, ad fi. & optimè Cal. in ti. de testa. ꝯsi. 34. & de ꝯst. ꝯsi. 7. Et ꝯcludit Are. ꝯsi. inc. in hac ꝑpulchra. Hinc dicit Ab. ꝙ statutū priuans beneficijs, non intelligit de alibi sitis. Intellige, qū talis priuatio non erat introducta à iure. Ita Pe. de An. hic. Latius uide gl. in ver. si in ciuitate. ī cle. 1. de poe. ꝙ inhabilitatio bñficij facta rōne loci læsi non operatur extra illū. Vide do. An in c. ꝑ inquisitionem. ī fi. de ele. vbi dixit, ꝙ legatus, vel epus nō pōt inhabilitate, ita vt operetur alibi. Sic ītelligit Spe ī ti. de dele. §. superest. ver. sed nunqd pōt. Ita intellige gl. in verbo, inhabilis, in cle 2. de ui. & hon. cle. & hoc vbi cā priuationis fortè in mā arbitraria fuit posita vltra ius, sec⁹ in priuato authoritate iuris ꝑꝑ sequentem additionē.

5 ¶ Pœna † diminutiua status operatur extra territorium ir fligentis eā, puta infamia, excommunicatio, & suspensio, fm ꝑdictos. Adde Bal. in c. super eo lo 1. de testi. ubi dicit, qđ bānitus ex ꝯtumacia non est infamis. Iō alibi erit testis. nisi statutū aggrauet ꝯtumaciā, habēdo eū ꝓ ꝯfesso, qa talis infamia statutaria vbiq; opabitur. Alle. gl. in d. l. ex ea. Vide Ab. in d. § verū in pe. col. in c. Pastoralis. de app. vbi ostendit, ꝙ suspensio iō operat̄ alibi, qa suspendit ordinem, non sic in casu l ex ea, qa interdicitur res, sed nō suspendit peritia, & ibi habes, ꝙ suspensus à bñficio simpliciter, non est suspensus à beneficio, ꝙ est alibi, nisi in duob. casib. de qb. ibi. ¶ Itē vide do. Ab. in c. 1. in 3. no. de treu. & pa. ubi dicit ꝑ illū tex. ꝙ excōicatio ubiq; operat̄. Et gl. fi in c. si qs ꝑsbyter. 7. q. j. in c. qsqs 4 q. 5. & ī d. §. verū. & Arc. in c. si aūt. 11. q. 3. ¶ Limita nisi interdiceretur ꝯmunio certorum hominum. Sic intellige c. si qs de alterius. 58. di. & c. quorundā. cū gl. fi. 34. dist. & c. placuit, cū gl fi. 18. dist. & c. si aūt ea. dist. & Arc. in c. ꝑsenti. 5. q. 2. Ex his dicunt ꝑdicti, ꝙ ꝯdemnatus de crimine īfamante q̄uis de facto euadat, remanet infamis vbiq; locorū. Confirma ex dicto In. in c. nr̄a. ad fi. de iniu. ꝙ delinquens naturaliter obligat se ad pęnā. Facit Imperatores ff. de iu. fis. ibi, te huic pœnę subdidisti. & est sin. fm Car. in c. q̄siuit, de his, q̄ fi. à maio. vbi Imo. alle. ēt §. quia vero in Auth. de non alie. ibi, periculi amatores, facit gl. in l. inđ Neratius. ff. ad l. Aqui. & in l. seruus. ff. de his, qui no. infa. no. Car in cle. Pastoralis. in prin. 17. q. de re iu. facit l. fi. de sē. pall. & l. quidam ff. de poe. ubi reus efficitur seruus pęnæ. Declara ut per Imo. in repe. c. fi. de præscrip. post Bal. in auth. ad hæc de vsu. qa non est hæc obligatio naturalis ex consensu, quia non cadit in maleficijs, sed est ex æqui

6 tate naturali & interpretata mente iuris. ¶ † Respectu

a Statutum. *Adđ tu ꝙ statutum ꝙ disponit, Extantib. masculis feminæ nō succedant, odiosum est, ut per Bar. in l. cunctos populos. C. de sum. tri. et fide Cat. in 8. col. in ver. et iō dico et ꝑ ꝑ hoc restringendo ꝙ est utile scire ad multa. De quo uide per Bal. et Sal. in d. l. cunctos populos ꝑ Cy. & Bal. in l. nō sine C de bo. q̄ li. ꝑ Bal. & Sal. in l. 2. C. de in ius uoc. ꝑ Bal in l. sancius C. de nu. Adde, an statutū excludens matrem à successione filij extantib. agnatis masculis, dicatur odiosum, & sic restringendum? Viđ per Io An. in ti. de success. ab intest. in add. Spe super ru. per Bal. in l. 1. in ult. co. C. de secun. nup. per Ang. in consi. 67. inci. Martinus.*

b ꝯfiscationis. vide s̄. oēs Do. in c. cum 6 fm. ad fi. de hæ. in 6. Pe de An. hic 8. q. b Cal. optime in disputatione, inci. ꝑsup posito, ꝙ ꝯstitutiones Papę fo. mihi 84 & ꝯcluditur, ꝙ non trahit ad bona alibi sita, nisi ꝯfiscat. sit inducta à iure vł statutum spāliter nominet bona. vbicunq; sint. Et hoc vltimum ponit hic do. An. quē vide. ¶ Reliquos effectus aliarū dispositionū quo ad bona alibi sita dic, vt ꝑ Bar. in d. l. cunctos. & ꝑ Pe. de An. hic in re. & alıqd ſ. ¶ Prima cōclusio.

7 Dñs † certi loci non pōt iudicādo, vł statuendo vlcisci offensas factas suis subditis extra territorium, l3 offendens hēat ibi bona. In hic defensatus à do. An. do. Car. & Ab. Adđ Bar. ī l. null⁹ ī fi. C. de Iudæ. & in l. ne qd. in fi. ff. de incen. rui. nau. vbi dicit, se dixisse ex hoc In. non valere statutū Perusij, ꝙ offendens Perusinū in qualibet parte mūdi possit punire Perusij. Idē Bal. in l fi. ff. de iuris. om. iu. ¶ Prima declaratio. Si dñs offendentis est negligens, ꝑt ei indici bellū ab offenso, vel īdici possunt repsalię. fm ꝑdictos hic. Adde In. in c. dilectis, in gl. in verbo, appellatione, circa mediū, de ap. vbi dicit, nō est dubiū, ꝙ nisi iudex iniuriantis satisfieri faciat licite moueo sibi bellum. Imo plus, ꝙ singulos suos possunt cape & ad satisfactionē cogere fm ipsū. Itē plus, qa dñs offensi dicto casu negligentiæ facere ꝑt statutū ꝯ̃ offendentē ciuē extra territoriū Bar. ī d. l. cūctos. valde no. Inn. hic. Dixit tñ singulariter Bal. ī d. l. cunctos ī lec. ī pē. col. ꝙ dictū statutū Perusinū saluari posset, ubi disponeret de īgrediente territoriū, vt tūc īchoet pœna, qa intrando terrā vetitam offendit dñm. Qđ subtiliter no. ¶ Ex istis tene-

8 menti ꝙ † dñs tene de delicto subditorū, qđ neglexit eos cogere ad satisfactionē, vide oīno Arc. in c. si qs pegrinos. 24. q. 3. vbi dicit, ꝙ dñs recipiēs pedagiū, vel vectigal, tenet̄ locū illū iuxta posse tutū saluare in persona & reb. soluentiū, alioquin si inuenitur in defectu tenetur ad emendationē ꝑditorū. Idē Hol. đ censi. §. ex qb. pe. col. ver. breuiter puto. & Bal. ī c. j. §. ꝯuenticulas. ibi sed illud est valde no. de pa. iu. fir. Alle. dictum Arc. & Bar quē vide in l. ne qd ff. de in ce. rui. naufra. Idē Bal. in c j. ver. extra q̄ro nunqd isti comites, q feu. da. pos. aliquid do. Ab. ī c. j. de rest. spo. Et pulchre sūma Pisana in verbo, restitutio. lo 7. ī ad. exclamans ꝯ̃ dños qa tenētur non solū de dānis datis eorū malitia, sed ēt negligentia, l3 cū ignorātia. Et de his ꝑ In. ī c. fi. ꝙ me. cā quem no. Bal. in l. accusare. C. de edē. & in l. si C. de pe. iu & dixit Bal. in l. fi. C. de cap. ꝙ hoīes castri tenent̄ succurrere, ne fiat robaria ꝓpe castrū. ¶ Ab istis excipe tres casus. Primus, ubi dñs negligēs hēt superiorē, à quo spari ꝑt iustitia, quia tunc bellū, vł repsaliæ nō licerent. Io. An. eleganter ī reła nō d3. Bar. ī l. si alius. §. bellissimè. ff. ꝙ ui, aut clā. in d. l. nullus. C. đ Iudæ, cū cōc. datis in c. 1. đ iu. circa di. In. in c. olim. lo 1. de re. sp. De arripiēte rem alterius licitè, ubi nō sperat sua ꝯsequi. vide ibi. Et ita dom. Ant. hic, dicens ultimum superiorem esse

Respectu. *Adde tu ꝙ nescio, qũo ista q̄stio posit ꝓcedere in ciuitate quia cōfiscatio bonorū ē meri imperij et ciuitates de iure cōi nō habēt merū imꝑiū. neqꝫ cognitionē istorū delictorū grauiorū, C. de defen. ciui. l. defensor. et idē tenet Bar. in l. cunctos populos. C. de sum tri. et fide catho. in vlt. col. Dicendū est ergo, ꝙ illæ ciuitates Italiæ, quæ illā iurisdictionē exercent & q̄ bona sibi publicāt, hoc faciūt ex priuilegio eis cōcesso ꝑ pricipē, vel cōstitutiōe antiqua, q̄ hēt uim priuilegij, ut in l. 1. § ductus aquæ. ff de aqua quoti. et æsti. et ē gl. Auth. de defen. ciu. §. mensurandū. in fi. magnæ gl. istis sic declaratis adde, ꝙ respectu cōfiscationis, si ciuitates sunt separatæ. q̄tū ad iurisdictionem nō sūt sub eodem principe Adde, ꝙ bursa fiscalis est una isto casu, si sit publicatio ab uno ciuitate ꝑ iure cōi & bona sita alibi & sic omniū ciuitatū erūt publicata, ut in l. si quando. ff de bon. uacā. tamē fiet executio ꝑ officialē loci, ubi bona sūt, aut istæ ciuitates, quę sūt sub eodē principe, faciunt publicationē bonorū scdm cōstitutionē, uel statuta municipalis specialia, & tunc, si illa statuta specialia sunt in utroque loco, ubi bona sunt, dic, quod facta publicatione ī uno loco, erūt etiā publicata bona alibi sita, ex quo in illo loco seruantur illa statuta circa publica-*

Papam

tionem. Aut illa statuta municipalia specialia non sunt communia in utroq; loco, ubi bona sunt posita, & tūc publicatio nō extenditur ad bona, quæ sunt extra locum statutorum specialiū, & hoc, qñ ciuitates ubi bona sunt, sūt sub eo. principe. secundo casu, quando ciuitates sunt sub diuersis principib. uel sunt ciuitates separatæ stātes de per se, & sic iurisdictiones sunt distinctæ, & bursæ fiscales distinctæ, & sit publicatio bonorū de iure cōmuni, tūc talis publicatio extēditur etiā ad omnia bona alibi sita, tantum quælibet ciuitas habet bona in suo territorio posita. Ita Barto in l. cūctos populos. C. de sum. tri. & fide Cath. in fi. Aut publicatio non fit ð iure cōi, sed per statuta municipalia specialia & tunc non extenditur ad alia bona alibi sita, per ll. sup. allegatas, & adde Bar. in d. l. cūctos populos. in fine.

Papam. ¶ Secundus casus, qñ passi dannū inciderūt in discrimē sua culpa. Induco aureū dictū Bar. in l. 1. in prin. ff. de his q deie. ꝙ stāte pacto inter Florētinos & illos de Vbaldinis, ꝙ debēt tenere stratā securā sub certa pœna? Quidā fuit spoliatus, cū iret ꝑ Alpes, omissa uia ordinaria, fuit dictū, ꝙ nō astringeret ꝑ illū tex. ubi ð ijciens in uia, quo uulgus non vtit, non tenet. Facit tex. & ibi Bar. in l. 2. C. de cursu pu li. 12. ꝙ trāsiens per uiam tortuosam, uel insolitā ꝓsumit itur⁹ ꝯ deuetum. Ad ꝙ multa alle. Ang. Are. in l. iperator. ff. de ap. dicens per illum tex. ꝙ uecturales, nautæ, vel nuncij tenent ex casu occurrēti eundo ꝑ uias insolitas, licet breuiores. aliàs aūt non. Et idē in portatore, q uadit per uiam lubricosam, omissa bona l3 longiori, ꝑ l. qua actione. §. 1. ff. ad l. Aqui. ibi, negligentius ꝑ lubricū transierit. ¶ Tertius casus, quādo dñs vellet agere in iudicio ꝓ dānis subditorū, qa non pōt sine mandato eorū. In. in d. c. dilectus. de off. iud. Nā hoc si posset, ergo & pacisci de ñ petendo. Consequēs falsū, qa absurdū. ergo & añs. Seqtur Rota de iu. 1 1. in nouis, & de re iu. 1. in antiqs. nisi prætendat interesse, ſm eos. Ad ꝙ vide ēt Car. in cle. 1. in prin. ð rel. & vene. san. ubi rñdet ad c. authoritate §. fi. de priui. in 6. ut ēt ibi ꝑ Imo. quos vide, & ꝑ Car. in cle. j. in prin. in 4. opp. de exce. pla. & Do. in d. c. authoritate. §. fi. vbi ꝑ illū tex. in verbo, tantum. dicit ꝙ si ad hoīes spectaret vtile dñium, & ad exēptos directum, nō haberet locū ille tex. Hoc modo intelligerē Arc. ī c. in primis. in prin. 2. q. 1. & ibi simpłr Do. & Imo. in c. præsbyteri. de poe. dū simpłr dñr, dñū posse agere pro dānis subditorum, quia eius interest, eos esse locupletes. §. cogitatio. in auth. ut iu. sine quoquo suf. qa ſm ꝯcordantem cum prędictis in c. 1. §. iniuria de pa. iura. fir. commodum bursale subditorum non facit dñm legitimum procuratorē eorum, qa iure non cauetur, secus, ubi iniuria ꝯcernit bursam dñi. ¶ Secūda declaratio. Capientes bona ex naufragio pñt puniri à iudice ꝑsonę læsæ. Hunc casum ponit ꝑ spāli Bar. in d. l. cunctos, & sequuntur ꝓdicti hic ꝑ d. l. ne qd. §. de his, & ꝯ tales ēt statutū dñi offensorum serua

6 tur. ¶ Tertia declaratio. Extra † casus ꝓdictos valeret statutum dñi, ꝙ bona sub ipso sita applicarent subdito extra territorium læso. In. hic, & sequuntur ꝓdicti & exclamat Bal. in l. iubemus. alle. ꝑ eos. C de sac. sā. ec. ꝙ ꝑꝑ onera realia pt statutū ꝯfiscare res ꝑsonę nō subiectę. Et est dictum verum in re. laicorum non clericorum ſm eos. Sed non valet statutum, ꝙ rōne d. bonorum non subiectus posset hic ꝯueniri, ut In. hic, quē valde no. Bal. Hæc no. ꝯ errorē Old. cōsi. 83. inci. An eps. & Bar. ī l. rescripto §. 1. de mu. & ho. q dixerunt, bona clericorū posse ꝑ statutū obligari, qa non viderunt Io. An. hic, ut dixi ī c. eccła. ī 5. col. de ꝯst. ubi Ab. in re. in pe. col. seqtur prędicta.

10 ¶ Quarta declarō. Valeret † statutū, ꝙ delinquens in terris ꝯfœderatis cū populo statuente posset in loco statuti punire. Decisio Bar. gñalis ī d. l. cunctos, ibi, octauo circa statuta. & spālis in ꝓposito ibid. in seq. col. ꝑ l. non dubito. ff. de ca. ubi idē replicat, addens bānitū nō eē tutum ī terra ꝯfœderata. Tñ hoc vltimum nō pl3 sibi, nec usus ꝓbat, ſm eū. ¶ Sed caue, qa nō sunt hæc indistincte vera qa ſm Bal. in l. executorē. ibi, sed qd de ciuitatib. ꝯfœderatis. C. de exe. rei iu. q. cqd sæpe dicat Bar. ꝯfœderō nō pōt plus, vel minus, q̄ dictent pacta fœderis. Propterea Bal. in auth. & oīno. ibi, q d de hominib. C. ne fi. ꝓ pa. dixit, quod dā esse fœdus sociale, ꝙ nō influit vnū extremum in alterū, & huius vigore nō posset qs petere repsalias ī loco ꝯfœderato. Quoddā est fœdus strictius, quo terra est sub altera, quo ad ꝑceptionē, & tunc bñ iudicatur de talib. ut de ꝓprio ciue. sic intelligit lex, non dubito. & bñ. ¶ Vnde Do. in c. si adiutoriū. 10. dist. ꝑꝑ gl. fi. infert, ꝙ ex ꝯfœderatione quis acquirit ciuilitatē alibi. Qð intelligit post do. An. ibi, qñ statutū hoc disponeret, aliàs nō. Et de isto fœdere large loquit Bar. qui sint rebe. in verbo rebellando. dicens, ꝙ post ꝯfœderationē non pōt una terra ꝯ aliā facere grauiores ll. quia societas intelligitur ſm statutū primum. §. fi. Insti. de socie. Et hīc est ꝙ castrum submittens se ciuitati certis modis, & pactis, non in totum, non dr̄ esse ciuitatis, cui submittit. Pe. de Anc. ꝯs. mihi 437. in ci. Ista sñia. Idē Bar. ꝯsi. 57. inci. cōe Spoleti. Bal. cōsi. 75. dicens, ꝙ terræ recōmendatæ ēt, q̄ mittunt brauium nō dñr esse de districtu, nec desinunt esse liberę, nec dñt trāsferre merum & mixtum imperium. Idē Bar. l. j. de excu. mu. li. 10. ꝙ si ciuitas libera cōmittit se ꝓtectioni gubernationi & regimini alterius, non trāsfert merū nec mixtum imperium. Vnde Bar. in tra. de repres. q. j. art. 3. dicit ꝙ terrę, q̄ submittunt se ꝓtectioni ciuitatis certis pactis, non sunt subditę, sed liberæ, fœderatæ fœdere īæqualiter. Et ꝯsuluit Maria. consi. mihi 55. inci. Vt qsitorū superius formatorum, ꝙ l3 Aretini dederunt se in ꝓtectionē Florentinis, dando arces & fortalitia cum ꝓtāte aliàs ędificandi, appositis certis pactis, per hoc non dicunt se submisisse, q̄ oīa signa, & extensius sunt in dictis locis. ¶ Demum ad hoc vide q. d. Car. in cle. j. in prin. in 3. q. de reli. disputādo concludit, dñum dātē consulib. in suo castro oēm suā iurisdictionem nō posse ab eis puniri, si ipse ibi delinquat, qa non pt ius sui superioris à se abdicare, c. uenientes, de iureiu. nisi fortè consules ꝯ. illū superiorē ali

11 ter præscripsissent. Seqt ibi Im. ¶ Scđa conclō Si uictor intentat actionem iudicati pro executione sñiæ, potest quilibet iudex, cuius foro est uictus, sñiam alterius exequi, secus, si intentat officium iudicis nobile, nisi iudex, qui iudicauit, reqrat alium literis. Ita Spe. de exe. sñiæ. §. 2. ver. sed pone iudex Perusinus Bar. & oēs in l. à diu Pio. §. sñia. ff. de re iu. do. Ant. do. Cor. & Ab. hic. gl. & Bal. in c. cum qdā. ff. de iuris. om. iu. gl. in c. non ex cā. in l. 2. ff. si qs in ius uo. In. in c. ꝑterea, in gl. mag. de dil. Ia. Bu. in l. argentarium. ff. de iu. Bal. in l. 2. in 1. col. C. de exe. rei iu. An. in l. 4. §. si ex ꝯuentione. ff. de re iu. do. Ant. in c. fi. uer. ex his patet. de ꝯfes. & Pa. de Ca. clare, ꝯsi. 220. inci. Si dicta sñia. & alij. ī. allegandi. Quæ verba recipiunt 5. intelligētias. ¶ Prima intelligentia. Si iudex, corā quo implorat officium nobile pro executione sñiæ hēt iurisdictionem in reū solum respectu rerū suarum prædicta procedunt, sed si rōne domicilij, vł orignis, non esset opus dictis literis. Ita Bal. in addi. Spec. de sent. ver. sñia lata per vnum iudicem. Alle. d. l. argentariū. Sed caue qa Iac. Bu. ita intelligit, qñ agebat actione iudicati. Vel ſm Cy. in l. vni. in 10. q. C. de ꝯfe. iudex prouinciæ scripserat. & ideo sic intelligendo non violaret regula. §. ꝯñentes. & § finaūt reus ð quib. in ꝯclusione. ¶ Scđa intelligentia. Si executio est debita de iure cōi, prædicta procedunt, secus, si solum ex forma statuti loci, vbi est lata sñia, qa ēt ad literas iudicantis alius non exequit. habet. n. imitari solū statuta sua & ius cōe. Bal. in l. vnica. in fi. C. de ꝯfe. ꝑ l. missi opinatores. C. de exa. trib. li. x. Item sentit Pau. cōsi. pręallegato ad finem ibi, & sic satis potest dici lata, & Bal. ī l. 1. in 4. & 5. q. C. ne filius pro patre. Et iō dum do. Bar. in d. §. sñiam. dicit, instrm guatentigię posse à quolibet iudice exequi, intelligit, si in loco executionis est id statutum, quia bñ intelligit de instrumentis alibi ꝯfectis, ſm Bal. pulchre in d. l. 1. ¶ Tertia intelligentia. Si iudex q iudicauit ñ ꝑest territorio, ñ est opus suis literis Bar. ī l. epali. C. de epali aud. per illū tex. ¶ ꝯrium sentit. Io. An. in d. §. 2. ver. qd de sñia doctoris. dicens ad reqsitionē doctofieri executionē. Idem sentit Bar. ī d. §. sñiam. itelligens l. epale, prout s̄. dixi de l. argentariū. Saluaret istud dictū intelligendo l. epale, in iudice prorogato, prout intelligit ibi.

git ibi Ia.Bu.volens,eum esse functũ officio lata sñia. Et tunc merito non esse opus sua reqsitione sicut de iudice cuius iuri sdõ finit,tenent Doc.ubi s̃.¶Quarta intelligẽtia,noua.In casu huius decretalis & gñal'r in criminalibus non est opus dictis literis,ƒm do.Ab.hic,cui non habeo ꝯtestẽ,per quatuor rõnes, quarũ vna est dubia, vꝫ dũ fundat se in dicto Bar.in §.sñiam, ꝙ lꝫ in ciuilib. ptãs vnius ciuitatis nõ possit exequi sñiam capitanei sine reqsitione,l.1.ff.de offi.ꝯsu. tñ in criminalibus secus. Vnde si reus est ꝯtumax.& tandẽ adeo bannitus, ꝙ capi possit, & fieri executio,quicũq; iudex eũ capiet,exequit̃ in territorio.nã si hoc est in hoste patriæ ꝯfęderatę,fortius in nr̃o. Et sic ex hoc dicto,ꝙ loqtur explicite đ iudice eiusdem loci,& implicitè de iudice loci ꝯfęderati, infert solus do.Ab.idem in iudice alterius loci,ẽt non ꝯfęderati. Et q̃uis hoc dictũ Bar. sequat̃ Bal.in l.j.ff.de offi.ꝯsu. & ĩ l.tale pactũ.§.q ꝓuocauit.ff.de pact.& Imo.in l.pe.ĩ prin. ff.de pub.iu.tñ ꝯ̃ ipsum valde insurgit ipse Bal.in d.l.executorẽ,dicens,ꝙ ipsum abhorret cõsuetudo, nec placet sapientib.nec probatur iure,ꝙ ciuitas confęderata ꝓsequatur hostes alterius,ut ꝓprios.Et ad l.non dubito,dat tres rñsiones,de q̃b.per eũ.Et idẽ ĩ rub.C.de vsu.in fi.nisi pacta fœderis aliud dicat,ƒm eum ibi.¶Modò cõsidera bene,q̃a tenendo,ꝙ in iudice eiusdem ciuitatis,& ĩ iudice terræ ꝯfœderatæ non sit dr̃ia inter ciuilia & criminalia,ut vult Bal. videret̃ à fortiori posse dubitari đ ista quarta intelligentia do.Ab.cui,dũ gñal'r loqtur de iudice loci ẽt non ꝯfęderati,fortius obstant dicta Bal.Respectu huius decretalis,& dicti Inn.in c.qualiter de quo per Abb.forte sustineretur opi.Abb.non,q̃a sit verũ,ꝙ in criminalib.procedat ista intelligentia,sed q̃a priuatus beneficio alibi remanet criminosus notorius:nã eo ipso,ꝙ est de crimine ꝯdemnatus,ꝯstat ꝙ est beneficio priuatus.& multo magis,vbi ꝯdẽnans eũ priuauit,c.tantis 81.dist.c. ad petitionem.de accus.c.cũ dilectus.§.his igitur.de pur. Cano.ubi ꝑ factorũ ꝯnexitatẽ hoc iuducitur, ƒm Spe. in d.uer.sed pone,iudex.ubi ita rñdet ad istum tex. Et ꝓ hoc faci t,q̃a,ut s̃.dictũ est,facta ꝯfiscatione à iudice delicti,iudex bonorũ apphendit bona tanq̃ vacantia. Remanebit ergo ista quarta ĩtelligentia vera, ubi agit̃ non respectu ꝑsonæ,sed in bonis alibi sitis,à q̃b est abdicatũ dñiũ, & persona alibi ꝯdẽnata . In quo cogita,q̃a Doc. non declarant.¶Si iudex,corã quo petit̃ executio videt eam nullam,habet supersedere,& exceptionem nullitatis remittere. Pau.de Ca.ꝯsi.præallegato,Imo.in c. cũ in iure.de offi.del.& in c.pastoralis.§.q̃a uero.eo.ti.nisi nullitas esset notoria,q̃a nõ est opus remissione, sed põt executio denegari.Lud.pulchrè ꝯs.51.incip. Attentis.ubi de decisione Bal. in l.ab executione.uer.sed nũquid.C.quorum ap. Quid aũt si iudex iudicans nõ vult scribere,uel alius requisitus non uult exequi?De hoc & alijs dic,ut ꝑ
12 Doc.ĩ §.sñiam. ¶Vltimo† seruit ista decretalis ad plurima,sed ex multis no.saltẽ Fed.cons.182.inci,in hoc puncto dubitabili,ꝙ statutũ ep̃i puniens nõ residentem operatur,etiam si absentia ꝯsumeret̃ extra diæcesim,non q̃a pœna afficiat ꝑsonã extra,ꝯ̃ c.2.de ꝯsti.in 6.sed respectu rei sitæ in diæcesi.Sequitur Pet.de Anch.in rep.c.1. de ꝯsti.fol.29.ibi,reperiri eius ꝯ̃rium.& Maria.in c.ex tuæ.de cler.non resi.ibi,sed circa prædicta. ¶Item vide Rotã đ ꝯsue.12.in antiquis,ꝙ sicut ep̃s põt existentes in diœcesi & ibi delinquentes punire,ut hic,ita illi,q alibi stãt & faciunt delictũ in aliena diœcesi,pñt ab ep̃o offenso puniri cũ ꝯsensu illius,in cuius dięcesi stãt. Quod no. ¶Item
13 scias,ꝙ † mortuo testõre,q iussit bona alibi sita dari paupib.distributio spectat ad ep̃m domicilij. Bal. in l. nulli. C.de epi.& cle.Pet.de Anc.in rl'a,peccati venia. in pe. q. sed executio actualis spectat ad ep̃m bonorum, per istũ tex.ꝑ quẽ ita vidi iudicatũ,de quo ꝑ Arch.& Do.in c.nõ aũt.7.q.1.¶Et istis adde Inn.in c. Pastoralis.ultra mediũ de priui.ubi dicit,ꝙ in alienatione prędij in alia dięcesi siti authorizabit ep̃s,cui eccl'a subest. Et sequitur Arch.ĩ c.venditionib.circa medium,17.q.4.est gl.in §. hoc ius. 10.q.2.ver.ꝙ si necessitas,in ver.duos.Bal. ĩ auth.hoc ius porrectũ,uer.q̃ro igitur,q̃s est.C.de sac.san.eccl.Imo. in cle.1.de re.eccl.ibi,ex prędictis habes,& latius Car. ĩ pri. q.37.rñdẽs ꝯ̃rijs.Item no.ꝙ ecclesia in una dięcesi subiecta pleno iure ecclę alterius dięcesis grauabitur in legationib.occurrentib.in loco,ubi est sita,non in loco ecclesiæ eius dñæ. Pet.de Anch.post Arc.pro & ꝯ̃ ꝯsilio mihi 258.inc.Ad prædicta dubia.¶Adde Lud.latissime ꝯs. 376.inci.Qõ est.ubi dicit,ꝙ beneficium existens hic,spectans tñ ad collationem abbatis Cluniacensis,dr̃ in diœcesi,& sub dięcesi;& per dięcesim ẽt in gratijs expectatiuis.Vide eundẽ cons.341.inc.In casu propositæ.ubi dicit ꝙ legatus ꝯfert beneficium situ in prouincia sua spectãs ad collationẽ clericorũ alterius ꝓuīciæ.Et scias extraua. Io.22.sedes Apostolica.folio impressarũ centesimo,q̃d executor ad beneficia in certa dięcesi,si illa dimembrat̃, põt exeq. in vacaturis in parte dimembrata alteri vnita. Et no.ꝙ ubicũq; dispensatio fit respectu ecclesię,sꝑ petitur à superiore ecclesiæ.Do.in c.cũ ex eo,de elec.in 6.ꝑ gl.ibi. ¶Et scias,ꝙ Mod.hic examinant opi. Bar.in l.si dñm.ff.de fur. Vtrum rõne solius ꝯ̃ctationis possit fur suspẽdi,aliàs dicemus.& quędã dixi ĩ c.nouit. de of.dle.

SVMMARIVM.

1 *Vidua retinet dignitatem quæsitam radijs mariti.*
2 *Quondam,hæc dictio,& similes, important præteritum alio non apparente.*
3 *Dispositio talis,Titius filius Martini, non uitiatur, licèt Martinus sit mortuus,& non dicatur quondam,uel aliquod simile.*
4 *Computatio dietæ fit à loco domicilij principalis.*

CAPITVLVM XV.

EX parte. B.¶Miserabilis persona põt laicũ interdicto, vñ ui , corã iudice eccl'astico ꝯuenire,ẽtsi res subtracta dicatur feudalis.H.D.¶Retinet † uidua dignitatẽ q̃sitã radijs mariti.Oẽs hic Mod. ꝯtra per istum tex.in ver. quondã. P er quẽ dicunt errasse Bar.in l.1.ff.de ope.no.nun.Solutio patebit j̃. Rñdent ad l.fœminæ.ff.de sena.ꝙ intelligitur,sęparatę non per mortem,sed diuortio.SOL.Vbi esset ex diuortio perderet dignitatem,q̃a fit ex delicto,l.consensu.C. de repud. Ideo tene cõem opi.ꝑ l.fi.ff.de sena. ubi si expirasset dignitas,fuisset gr̃a inanis.¶Ad idẽ l. quoties,ĩ ver.ĩ viduitate ꝑmanentes.C.de priui.schol.lib.12.& ibi Bar.& tex. in c.is,qui.ĩ fi.de sepul.in 6.ꝑ quẽ ita no.Ab.ĩ c.super eo, de testi.¶Limita primò,nisi impudice uiuat,l. his solis. de reuo.dona.Dixi in prœmio.s̃.eo.¶ Scđo lĩta,in ꝯcubina.Gl.magna ĩfi.in l.hr̃s abñs.ff.de iud.tex.in l.de iure. §.fi.ad mun.¶Limita tertio,nisi ex hoc consequeret̃ pęnã,ƒm Mod.hic allegant.Bar.in l.Titius.§. usuras.§.đ le. 2.ubi dixit, vxores rebelliũ posse repatriare mortuis maritis,licèt statutum releget vxores rebelliũ. Idem Ang.ĩ l.cui eorum.§.fi.de postul.per illum tex.ubi finita cã odij finitur odiũ.¶Adde Bal.in l.fi.C.de iniuriis.& in l.fi. C.de iis,q ad lib.perue.non pñt & in l.uoluntas.in 1.col C.đ fideic.& ꝙ dicetur in fi.sequẽtis ꝯclusionis. Optimè facit dictũ Spe. in ti.de feu.§.q̃m.uer.20.ꝙ vxor hõis mei cũ illo longo tꝑe mihi inseruiens, non est fęmina mea sicut ipse hõ;quare lꝫ participet honores mariti non tñ sustinet grauamina Alle.c.ex parte,de ꝯsue.&c. ex literis.đ pig.ꝑ totũ.C.ne vxor ꝑ ma.¶Lĩta quarto respectu ipsius mariti,q̃a quo ad eũ non hẽt dignitatẽ,ꝑ id,ꝙ no. hic Ab. in fi.dicens,militẽ non teneri vxorẽ appellare dñam.Adde Bar.in l.si post §.fi.ff.de ꝯ̃ tab.& ĩ l.si iudex. in fi.ff.de min.ꝑ illa iura,ubi q hẽt beneficiũ ab alio,nõ põt eo uti ĩuito illo,& cũ istis uiđ gl.in ver.vacare.ĩ clene Romani.de elec.tex.in c.cũ te.C.de nup. ꝑ quã dicit ibi Bal.ꝙ comitatiua effecta ciuis nubẽdo ciui, si secundo nubat comitatiuo, desinit esse ciuis . Et ita adde l.q̃d prĩ.& l.si Augustæ. de leg.2.ubi Augusta coruscat ex radiis mariti,nõ iure ꝓprio,iõ dignitas non transit in eam q̃ succedit.Et intellige ƒm Card.in c.quoniã ab. de offi. dele.ꝙ coruscat passiuè, non actiuè , quia nõ exercet iu-
2 ra imperialia.¶Prima intelligentia.dictio,† Quondam & similes,important præteritũ alio non apparente, Pulchrè Card.in c.fi.de testi.cog.ubi dicit,ꝙ cum quidã peteret,

teret,tanq̃ existens sui iuris,& hoc nō ꝓbasset,fuit nota
ta positio partis aduersæ, q̃ dicebat,eū filiū quōdā talis,
& ex tali ꝯfessione fuisse obtentū ꝓbatū eē, ꝙ esset sui
iuris:& dicit dn̄m suū,s Rich. đ Sali. patruū do. Bar.de
Sali.ita referre,ī l.cui eorū.§.affinitatis.ff.đ postulando.
Qđ no.Simił'r Iac.Bu.in l.cū aliqs. C. de iu.delib.dicit,
ꝙ si in instrō ꝯfecto inter duos dr̄,Titius quondā Petri,
ꝓbat̄ eū mortuū esse. Nec ob. ꝙ sit uerbū enūciatiuū:
quia ꝓbat inter partes,l.optimā. C.de ꝯ̃h. stip.& ita do.
Ant.do.Abb.& Im.in c.cū ꝯ̃.de pig.& Bal.in ꝯs.inc. in
q̄stione,vertente inter schola. Im. in c.cū olim. de off.
dele.do.Ab.in c.cū simus.de relig.do.in c.de his.loii.50.
dist.& in c.si qlibet.54 dis.bonus tex.in Auth. vt iu.sine
quoquo suffr.in prin.ibi,nō olim,sed ex qbusdā tēpori
bus.¶ Secunda intelligentia. Ad saluandū testimoniū
uel inr̄m,possunt dictæ dictiones verificari ēt in tēpore
p̄senti.Gl.trita in l.nec emptio.ff.de ꝯ̃h. emp. & gl.in l.
1.§.1.in uerbo,olim.de ope.no. num.& ibi pulchrè Bar.
quem approbant alij ibi,& hic, & Im.in d.c.cum olim
Cogita ꝑꝑ cōem vsū loquēdi.¶ Tertia ītelligētia.Disp.
a sitio a,in † qua dr̄ Titi⁹ filius Martini,
nō uitiat̄, l3 Marti.sit mortuus, & nō
dicat̄,quōdā, vł simile. Do. An.hic, &
in d.c. cum ꝯ̃,allegat Spe. corruptè,
sed est de īstr.editio. §. postremò, ver.
qd si ita ꝯtinetur.Idem Bar.& Pau.de
Cas.ī l.eius,q.ꝑ illū tex.ff.si cer.pet.Bo
nus tex.ī l. īsulā.ī fi.ff.đ ac.re.do.ubi ap
pellat̄ insula,q̄ olī fuit. Et ibi Bar. ꝙ p̄t
appellari fili⁹,q olim fuit. Facit l. si qs
reū.§.idem Iulianus.lo.j ff.de lib.leg.
ubi post diuortiū appellat̄ uxor.Sup-
plet glossella, Quonda sił'is.in l.diuor
tio.in uerbo,uxori.ff.de neg.gest.& in
l.uiro atq; uxore.ff.sol. ma. & ibi Ra-
ph.Facit dictū Bar.in l.si cognatis.ī fi.
ff.de reb.dub.ubi dicit,legatū familię
Martini valet, l3 iā Martinus sit mor-
tu⁹:qa ur̄ relictū descēdentib.ab eo,ex
cōi usu loquēdi.Seqtur Petr. de Anc.
& Im.in c.iudicātis.de testa. Simile di
cit Bar.in l.2. in fi. de au. & arg.leg. ꝙ
ꝓhibit⁹ intrare palatiū capitanei,īcur
rit pęnā intrando absente capitaneo.
¶ Ista limitant̄,nisi fieret mētio de fi
lio odio p̄ris,qa ītelligi dēt de filio ha
bēte patrē uiuū, alias nō Vnde statutū relegās filios re-
belliū,intelligit̄,s.viuētiū. Bal.in l.cū acutissimi.C.de fi
deicō.& ī l.oēs populi.ff.đ iust.& iu.Et facit, qđ de vxo-
re dictū est s̄.& ī má,uide Sal.in l.gn̄aliter.§.1.C.de inst.
& subst.ꝙ statutū puniēs capite corruptorē filij,ītelligit̄
s.habētis p̄rem, qa ista sūt correlatiua, in qb.dato uno,
reqrit̄ & reliquū in má pęnali. ¶ Gl.in uerbo, Andega
uensē.De sola ꝯuersatione,qđ operet̄,dictū est s̄.eo.c.ꝙ
clericis.Sed in quātū do.Ab. notāter uult, ꝙ ex habitu
totius p̄rimonij,uł maioris partis habeat qs domiciliū
in loco.Hoc reprobat̄ đ Maria.in c.fi.j̃.eo. ꝑꝑ §.sola.de
quo in gl.3. Itē đ istū tex. ubi ponderat̄ ꝯuersatio vltra
hoc,ꝙ hēret bona.Itē ꝑꝑ l.1.C.ubi sena.ītelligēdo copu
latiue,ꝓut stant quasi oēs libri,f'm eū.Rn̄det ad c.postu-
lasti.s̄.eo.ꝙ imo ibi īnuit̄,ꝙ ille ꝯstituerat domiciliū,l3
4 ꝑꝑ bn̄ficium teneret̄ alibi residere.¶ Cōputatio† dietę
fit a loco domicilij prīcipalis.Gl.ī verbo unā dietam.in
c.statutū.de rescr.ī 6.Dixi post Ab.in c.dilectus.lo ii. de
rescr.¶ Fallit,nisi cū domicilio nō principali ꝯcurreret
aliud,vc3 ꝙ ibi esset res litigiosa. Ita tex. singularis hic
inductus clare ꝑ Ab.ques valde apꝓbat oēs Mod.& sub
dit Are. ꝯ̃ Im. hic ꝙ non solum iure nouo c.statutū.sed
ēt iure isto fit ꝯputatio à loco domicilii:primò ꝑ istum
tex. nō destruēdo cū suppletione, maximè dū requirit
mansionē:Scđo qa etiam de isto iure militabat eadem
ratio,s.ne quis à ꝓpriis negotijs deuiaret̄. Non ob. c. di-
lectus.lo.2.de rescri. quia ibi hoc reuocaret̄ in dubium,
nō tn̄ ibi hoc decidit̄, sed pronunciat̄ super alio articu-

a Dispositio. *Adde & not. hic unā cautelam ad sustinendum instrumētū, in quo dicitur Sempronius filius Titij, & tamen Titius erat mortuus. quia subauditur, quondam. & ista est cōmunis opi. quā tenent omnes hic. Adde, qđ erit modo econtrà, pone, in instrumento dictum est, Titius olim Sēpronij, & in ueritate Sēpronius pater uiuebat, an uitietur instrumētū? Dic, ut per Bar. in l. 1. §. 1. ff. de ope. no. nū. in 1. col. et adđ ibi do. Alex. de Imo.*

lo nihil pertinēte ad istū, f'm eū. ¶ Gl.fi. Prima limita-
tio Vin.de qua ꝑ But.& Ab.non ur̄ mihi limitare c.vni
cum.de lit.ꝯtest.in 6.qa l3.spoliatus bn̄ficio detento,qa
dixit falso secū dispensatum,non debeat restitui, vt eui
tetur vitiosus ingressus:tn̄ per hoc non seqtur , ꝙ exce-
ptio ista opponi possit ante li.ꝯte.quia f'm Car. in simi-
li ꝯs.92.inci. Nobiles viri. non hēt obijciens ꝯqueri de
rigore dicti c. 1. qa ex quo ꝓcedit̄ iudicialiter, poterit
obijcere exceptionē perēptoriā tēpore suo. Bn̄ fateor ꝙ
dictū Vin. pulchre limitat gl.hic hoc mō, ꝙ l3 ꝓcessus
rescripti in possessorio nō alteret̄ per exceptionē petito
rij,ut est hic casus: tn̄ vbicunq; allegaret̄ talis perēpto-
ria,ꝑ quā ꝯstaret de non iure agentis,gl.non ꝓcederet.
sed aduerte,qa in beneficialib. istud ꝯstat per rationes
do.Abb.hic:sed in alia mā non credo, per istum tex.&
per c.fi.de ord.cog.cum similibus.¶ Respectu secundę
limitationis vide, quæ dixi in c.super literis. de rescri.

SVMMARIVM.

1 *Pleno iure, quis sit effectus huius clausulę, uide nu.2.& 3.*
4 *Remedium possessorium an competat pro censibus.*

CAPITVLVM XVI.

COnquestus. ¶ Laici occupatēs iu
ra eccłæ, ueluti sacri-
legi,ꝑ eccłasticū cōpellunt. H.D. ¶ Gl.pri
1 ma. Effectus † clausulę,pleno iure. pōit hic
do. Ab.melius cęteris. ¶ Et adde, ꝙ iō tex.
hic nihil dicit đ iurisdōne spūali,qa si ista loca erant in
dięcesi, non oportebat hoc dicere. Vide Inn. in c. pa-
storalis.ad fi.de priuil.vbi dicit, ꝙ facta subiectione de
eccła pleno iure,n̄ p̄t is,cui subiicit̄,mutare statutū ecłę
ꝑcipiēdo oēs fructus,ex quo exclamat do. Ab.ī c.q̄relā.
de elec.ꝯ̃ cōmendatarios eccłarū,in eis nō manutenen
tes solitas expensas. Et dicit do. Ab. inc. cū inter. de re
iu.ꝑꝑ gl.primā ibi sił'em isti,ꝙ si dr̄,subiicio:eccłam ple
no iure,intelligit̄ in spūalib. & Papalibus, & dūmō ita
subessent subijcienti.¶ Itē do. Ant. ꝯs.19.inc. Quia hic
agit̄.& ibi habes,ꝙ idē ē,si diceret̄,oīa singula, & alia q̄
cūq;,qa ex hoc uerbo dat̄ iurisdō plena. Allegat no.hic
& in d.cle.1.de fo. cōpe. Subdit paulo post hoc non ꝓ-
cedere,ubi petitio esset simplex, qa nō ampliaret̄ à con
cessione,ut ibi ꝑ eū. ¶ No.ꝙ habens eccłam pleno iure
subiectā,nō hēt iurisdōnē quasi epalē, nisi aliud dicat̄.
Iō uenire nō p̄t.Car.ꝯs.47.inc.Reuerēde p̄r,& dn̄e mi.
ꝯ̃ gl.in verbo ꝓprij.in cle.1.de re.ecc.motā per c. abba-
tes.de priuil.in 6. qđ nō ꝓbat.Et ꝯ̃ eā inducit cle. ne in
agro.§.ad hæc.đ sta. mo. l3 sta qbusdā non intelligat̄,ut
& ibi ipse replicat in 2.q. Dixit tn̄ Cal.de dona ꝯs. 6. ꝙ
cū Papa dedisset epō Fesulano eccłam s.Mariæ,in cam
po ciuitatis Florentiæ,cū ista clausula, In ꝑpetuū liberā
& exemptā. dr̄ concesisse oē ius epale. ¶ Gn̄aliter aūt
2 uide Bal.in l.1.C.de reuo.dona.ubi dixit,ꝙ † ille dr̄ pos-
sidere pleno iure,q colligit fructus,& de eis disponit ꝓ
libito uoluntatis. Et dixit Bal.in l.mater.C. ad Tertull.
ꝙ illud spectat pleno iure,in quo habetur proprietas &
usus fructus. Et ibi dicunt Ang.& Pau.de Cas.ꝙ istud dr̄
pertinere pleno iure,ꝙ nulli restitutioni subiacet. Et di
cit Bal.in l.fęminæ.§.illud.in fi. C. de secundis nup. illā
esse plenam ꝓprietatem,q̄ hēt in se potestatem usus fru
ctus,& potestatē alienandi, ꝙ dominium absolute di-
ctum est plena ꝓprietas cum potestate alienandi, & ita
dixit se dixisse Papæ.Dixit tamē Bal.in l. uoluntas. C.đ
fideicom. ꝙ posse alienare non est de diffinitione dn̄ij.
3 Vn̄ res,q̄ possū alienare,p̄t dici pleno iure mea, f'm eū.
Sed forte primū uerius. Et no.ꝙ † uerbū, Pleno iure.im
portat substitutionem directā,Bal.in auth. nec usus. C.
de sa.sā.ec.Old.ꝯs.248.inc Præsupposita ꝯsuetudine ci-
uitatis Parisiensis.ꝑ Bar.in l.centurio. uer. scđo princi-
pał'r.de uul.& pu. Ang. in l.Iulianus,ꝓpe allegāda.¶ Itē
no.ꝙ in legato dando pleno iure nō detrahit̄ Falcidia.
Lud.solenniter in auth.similiter.ad fi.C.ad l. Fal. refe-
rens in re ardua ita iudicasse Pau. de Cast. inter varias
opiniones. ¶ Item no. ꝙ spectans iure directi dominij

tm̄,dr̄ spectare pleno iure,l.Iulianus.§. Idē Iulianus. 2.
ff.de rei vend.& ibi gl.p quā dicit Ang.primo id, qđ di-
xi de substitutione directa:secundo,qđ saluat libellum
datū ex parte regis,dicētē castrū ad ipsū spectare pleno
iure,cu tn̄ intentaret solū directū. & sequit̄ do.Mari. in
repe.rub.de cā poss.& ppri. Et est additio. ¶ Itē de ver.
Plenissimū dn̄iū.vide l.j.C.de nudo iure Quiritū tollen
do.& ibi dicit Bal.nō vidisse simile verbū.Et vide tex.ī
l.seruos.de le.3.dū dicit,seruos suos accipimus,q pleno
iure testātis sunt,inter quos fructuarij non ɔtinebātur.
Et adde,ꝙ si in libello dr̄,Pleno iure spectare, dr̄ inten-
tatū petitoriū.Inn.in c.cū inter vos.de re iu.&vide tex.
in l.raptores.§.si aūt.C.de epi.& cle.ibi, eccła uero ple-
nā possessionē habeat.&tn̄ vsusfructus erat alterius.Sed
ſm Bal.ibi monialis nō habebat vsumfructū,sed ɔmo
ditatē vsusfructus.Et ad hæc vide do.Ant.&Im.ī c.ī La
teranensi. de p̄b.& oīno do. Ant. in c. cum & plantare.
de priu.& in c.qm̄.eo.ti. ubi inuenies de ecclesijs pleno
iure subiectis.& in quantū do.Ab. allegat gl. aureā in
cle.j.in uer.oīmodā.de fo.ɔpe.pōdera,ut p ipsū in apo-
stillis,& in c.qđ sedes.de offi.or.vc3,ꝙ verbum,Iurisdō,
platū n̄ simpl̄r,sed cum sili verbo,non īportat iurisdō-
nem ut speciem,sed vt genus:& ɔsequenter, merum &
mixtū īperium.Et p ipsum dixit Ro.in l.duo.ff.de ac.hr̄.
& in l.si bona.§.q dāni.ff.de dam.inf.ꝙ verbum,Oīmo-
dam.æquipollet isti,Plenissimā:Facit ſm Pe. de Anch.
ɔs.mihi 320.inci.Primū dubium n̄ est nouum. dū pbat
sic ꝙ Imperator nō legitimat in terris ecclæ:qa in cle.j.
de iure iu.ad fi.iurat in ipsis quā cunq; iurisdōnē n̄ exer-
cere.Ergo nec voluntariā.Et vide do.Ant.in ca.per ue-
nerabilē.§.rōnib.q fil.sint leg.ubi sequit̄ d.gl.q̄ etiā Pet.
allegat in d.ɔs. Et ista alleuiabūt laborē.¶ Gl.2.si ī mā
incorporali libellus diceret̄ de possessione, n̄ posita di-
ctione,Quasi,q̄ p istum textū poni dēt,saluaret̄ ſm do.
Ant.&do.Ab.hic,ētsi diceret de vera possessione:qa ex
exponet̄ vera,i.nō p̄caria,vel ficta.Qđ vltimū no.& ad
primum vide do.Ab.idem tenentē in c.2. de resti.in īte
gr.pp gl.ibi,& Do.in c.2.de test.ī6.pp.gl.ibi, 3.An † au
4 tē p p̄stationibus annuis det̄ remedium possessorium?
Dicit Io.de Fan.ꝙ sic in c.nullus.2.q.2.pp gl.j.ibi.¶ Cō
trarium tenuit Io.An.late ī c.puenit.de cēsi.nisi talis p̄-
statio daret̄ intuitu rei corporalis.& sic intelligit c. que
relā.de elect.Sed opi.Io.de Fan.firmat Domi.id.c. nul-
lus.p c.sicut.de re iud.attēto,ꝙ ibi nō dr̄ p̄stationē dari
occasione rei,&tn̄ agit̄ possessorio.& illum tex.facit sin
gularē do.Ab. ibi in primo notabili,de quo p eundem
in d.c.q̄relā.in vlt.col.¶ Istis adde gl.2.in l.itē videndū.
§.pe.ff.de pet.hr̄.& gl in l3.ff.pro socio.& do.Ab.in c.j.
in fi.de causa pos.vbi ponderat bonā gl.in c.cum eccła.
eo.tit.& adde Spec. in tit.de primo decre.§. restat. uer.
qd si reus,vbi dicit,ꝙ si reus non habet,nisi iura incor-
poralia,puta noīa debitorum,ī illis cadit missio in qua
si possessionē assignādo ea creditori. & vide do. Ab. in
c.olī.3.de rest.spo.ubi saluat dict.libellum. De pcussiōe
cū sanguinis effusione dictū est in c.examinata.s̄.đ iud,

S V M M A R I V M.

1 *Priuilegio renūciari pōt quādo per hoc reducimur ad ius cōmune.*
2 *Clerici dicuntur esse de prouincia.*
3 *Promittens respondere coram alieno iudice potest pęnitere ante litem contestatam.declara ut ibi.*

CAPITVLVM XVII.

Dilecti. ¶ Priuilegiū alicui ɔcessum, ut
n̄ teneat̄,nisi in certo loco rn̄de
re,n̄ extēdit̄ ad locū,ubi ex aliqua cā đ iure
cōi ɔueniri p̄t.H.D.¶ Iste text.non pbat pri
mū:no.Ab. qa priuilegiū non fuit ɔcessum
1 ecclesijs, sed Anglicis.No.tn̄, † ꝙ ipse dicit, renuncia-
ri posse priuilegio,qn̄ per hoc reducimur ad ius cōe.Vi
de eundē in c.ueniens.ibi concludendo prædicta. de p̄-
ser.ubi intelligit hoc,ētsi p̄iudiciū esset non modicum.
Gn̄aliter de ista mā dixi in c.cum accessissent. de cōsti.
2 ¶ Item † dicit hic Car. per istum tex. ꝙ clerici dn̄r esse
de puincia. Adde c.si in adiutoriū.10.dist.vbi ex priuile-
gio ɔcesso Romanis Pau.allegauit se immunem.Vide
Cal.de ecclesiastico interdicto in 2.mēbro q. 27.vbi si-
gnanter vult,ꝙ nouitius dicat̄ de populo ēt in odiosis.
Et ista adde ad ea,q̄ dixi in c.eccła.in 3.q.de cōst.tractā
do gn̄aliter,vtrum clerici sint de populo.¶ Gl.tertia o-
perabitur solum hoc priuilegium, ꝙ per viam delega-
tionis isti trahi nequeunt:secus vbi ex cā iuris cōis:puta
ɔ̃ctus rei sitæ,vel domicilij,ut hic p Ab.cuius verba nō
possunt aliter exemplificari,quamuis ponat p gn̄li, ꝙ
operat̄ priuilegium,vbi ɔuenitur iure spāli.¶ Et no.ꝙ
ipse dicit de literis familiaritatis:& adde,q̄ dixi in c.insi
3 nuante.de off.deleg.Itē † tene menti limitationem ad l.
si ɔuenerit.ff.de iurisd.om.iu.vbi pmittens rn̄dere corā
alieno iudice,pōt pœnitere ante litē ɔte. loquit̄.n. vbi
iurisdictio dat̄:secus,vbi pmittit nō declinar̄ iurisdictio
nem declinabilem,ut hic per d.Ab.Sed caue, dū dicit
virtute pacti,de quo hic,nedū renūciari priuilegio, sed
iuri cōi loquenti de dietis:qa Car.hic expresse dicit cō-
trarium,sed dictū Ab.q cedere posset, vbi in ɔ̃ctu noīa-
tus est locus puincię,qa l3 distet ij.dietis,imputat̄ ɔ̃hen
ti,q hoc sciebat,secus,vbi pmisit soluere in puincia,in
qua non oīa loca distant a suo domicilio vna dieta, qa
tunc ſm Car.non erit renunciatū dietis.¶ Et in quantū
sentiunt isti,ꝙ verbum,Rn̄det.intelligitur in iudicio,li
mita,nisi adderet̄ de pecunia,qa æquipollet isti,pmitto
soluere,& sic videbitur ɔ̃xisse.Paul.de Ca.in d.l.3.si cō
uenerit.&in l.3.§.si qs ita.ff.de eo,qđ cer.loco.Sētit Bal.
in l.eā,q̄.C.de fideicō.Alios casus, in quib. promittens
non p̄t pęnitere,dixi post Doct.in c.j.super gl.in uerbo,
placere.de iud.Et scias,quod ad materiam tituli,de eo,
quod cer.lo.plurima vltra alios ponit hic Mar.

S V M M A R I V M.

1 *Laicus an & quando possit prorogare iurisdictionem sui iudicis, vel de vno iudice ad alium.num.2.& 3.*
2 *Clericus an et qn̄ possit progare iurisdictionē sui iudicis.num.4.*
5 *Clericus ut possit prorogare iurisdictionem non sui iudicis, sufficit tacitus consensus sui episcopi.*
6 *Clericus litigans coram iudice laico an potest se subijcere statutis laicorum,quo ad decisionem causæ.*
7 *Processus si sit ī ualid⁹ pp ferias, partes an possint ipsū ratificare.*
8 *Partes an possint ratificare attestationes nullas, uel sententiam nullam.num.9.*
10 *Argumentum à contrario sensu est fortissimum : & illud, quod colligitur à contrario sensu,dicitur expressè comprehendi. Hac regula recipit quatuor ampliationes,ut num.10. 11. 12.& 13. & multas fallentias,vt hic.*

CAPITVLVM XVII.

Significasti. ¶ Licèt laici prorogare
possint iurisdictionem
nō sui iudicis,non tn̄ clerici, nisi dięcesani
sui ɔsensus accedat,& iudex, cuius iusdō
prorogāda est,sit ecclesiasticus,H.D.¶ Iste
tex.nō pbat limitationē.l.si ɔuenerit.ff.de iurisd. omn.
iud.qa non apparet Abb.fuisse p̄sentem,neq; ɔsonat,ꝙ
dicit do.Ab.idem esse in pacto extra iudiciū,cuius ver-
ba diriguntur in iudicio:qa ibi deficit authoritas iudica
ri,pp quā alias valet pactum corā iudice, ut fuit dictū
in c.j.de iudic.¶ Item non est uerum,ꝙ iurisdō habitu
tm̄ prorogari non possit,qa Ab.in cle.j. de priu.in prin.
ibi,ego nouissime,tenet ɔ̃rium per notata in l.j.ff.de iu-
di.reprobans gl. in illa cle. 1. Non ob.l.obseruare.in fi.
quia ibi potestas habitu erat ligata,& posito, ꝙ gl. esset
uera in dic. cle.1.prout eam defendunt Mod.in c. P. &
G. de offi.deleg. ¶ Limita, nisi ille sacerdos audiret
istum ex commissione secundi sacerdotis, qa tunc non
recipit potestatem ab ipso laico,sed à committente, se
cundum Pau.de Leaza.& Imo.in d. cle. 1. dummodò
sit ɔmissio certorum casuum,uel omnium ad modicū
tempus.Nam per uiam generalis delegationis hoc fieri
non posset,secundum Car.ibi q. 23. dicentem, hoc es-
se utile,& communiter ignotum.Ad quod vide eundē
in cle,

in cle.1.de of.vic.q.14.vbi dicit,diſputando fuiſſe termi
natum ꝙ ad modicum tp̄s poſſit qs alium ſubſtituere in
regimine curæ.Rōnes dr̄iæ,quare laicus ꝓrogat, & non
clericus,reputant̄ ꝑſuaſiuæ,non demōſtratiuæ, & iō do.
Ant.in c.P.& G.ſuper gl.fi.de of.dele.aſſignat aliam, qa
clerici magis ſubijciunt̄ p̄latis,& variare non pn̄t.Iſtam
tollit ibi Im.qa ēt laici ſubsūt ſuperiorib.c.2.& c.ſolitę.
de mai.& ob.¶ Ad illud de variatione non rn̄det. Forte
diceret̄,ꝙ variatio eſſet ꝓhibita , vbi in eadem cā ſemel
ↄſenſiſſet . ¶ Aliam rōnem ponit Do.in c. Romana. in
prin.de fo.ↄp. in 6. qa iudices ſeculares habent iuriſdō-
nem à populo,l.j.§.cùm.n.C.de ue.iu.enu.Sed eccl'aſtici
à Deo.Gl.in c.1.de transla.præl.Ergo,&c. Cogita, qa nō
q̄ritur an populus poſſit ꝓrogare,vel quare,ſed quare ſin
guli,& aliud populus, aliud ſinguli , §. q manumittitur.
12.q.2.Non dicas, populus non eſt aliud , q̄ homines de
populo,gl.in l.j.§.1.qđ cuiuſ.vniuer. nomine. qa intelli-
git̄ de hominib.collectiue ſumptis,non ſeparatim . Bal.
1 in l.ēt.C.de exec.rei iu. ¶ Quod † aūt de laicis dr̄ , fallit
primo in ſpiritualib.ſacramentalib.ꝑ d.c.omnes.de pę.
& remiſ. vt hic ꝑ Abb. ſecus in ſpiritualibus non ſacra-
mentalib.vt in iurep.vel decimis, in quibus iſte tex. re-
ſpectu ep̄i non ꝓcedit in laico,ſm Io.An.hic.Quod no.
niſi adderet clerico laicum,argumento c.ꝑ tuas. de arb.
ſm eum,& male,vt ibi ꝑ Abb.ſubtiliter & ꝑ eundem in
repet.d.c.per tuas.& ſeruiunt,q̄ dixi in c.2. de iu. tenen-
do,ꝙ cā ſpūalis non poſſit ↄmitti clerico & laico.Et rō
2 nes dilatantur in d. locis. ¶ Fallit † tertio in laico ſubie-
cto,non rōne nudæ iuriſdictionis,ſed alterius ſubiectio-
nis,vel tributi,qa irrequiſito ſuperiore non ꝓrogat.Bar.
in l.j.§.& poſt operis.de op.no.nun.Alle.gl.in c.1.§. p̄te-
rea.lo vlt.de ꝓh.feu.ali.ꝑ Fed. q̄ hoc non dicit ſm Lud.
in d.§.& poſt.ſed allegat pro hoc Hoſt. in ſummà huius
ti.§.1.ver.ſed nec vr̄.quàm ēt ſequitur do.Ant.in c.cęte-
rum.in pe.col.de iu.& idem ipſemet tenet in c.ex teno-
re.& in c ex tranſmiſſa s̄.eo.¶ Aduerte,ꝙ iſtud procedit
in ſubdito rōne vaſalligij.Ita ꝓbant dicta iura. Sed in a-
lio ſubdito comitum,vel regum ſoluente ſolum tribu-
tū,non reperitur hoc iure cautū.Nec obſtat c.ex tenore,
qa non ꝓcedebat primus iudex vigore ꝓrogationis par
tiū,ſed delegationis apoſtolicæ . ¶ De vaſallo aūt bene
firmat Ang.in l.j.ff.de iud.Bal.in l.j.§.1.de offi.p̄fe. vr.in
l.ſi qs in ↄſcribendo.ī 1.col.C.de pac.& ī l. decernimus.
C.de ſacroſ.ecc.¶ Fallit quarto,vbi in iudice laico verte
retur p̄iudiciū ſportularū,ſm Pau. in d. §.& poſt operis.
Alle.no.in l.2.ſi quis in ius uoc.Facit melius gl. in l.đ iu
re.ff.ad munic.¶ Sed caue,quia do. Ab. hic ſentit ↄ̄riū,
dum dicit,incōmodum ſportularum ↄpenſari cū euita
tione oneris, nec eſt expeditū ꝙ ordinarius capiat ſpor-
tulas,per no.in c.cum ab omni.de ui.& ho. cler. ¶ Fallit
3 † quinto in ꝓrogatione,ꝑ q̄ receditur à iudice ꝑpetuo ,
puta principe,uel populo libero, ſed regula ꝓcedit in iu
dice tꝑali,ut poteſtate,uel capitaneo.Ita Pau. ubi s̄ .ꝑ d.
c.per uenerabilem.§.ſuper.Vnde dicit ſe ↄſuluiſſe,ꝙ Ve
ronenſis non requiſito dominio Veneto non potuit iu-
riſdōnem alterius dominij ꝓrogare:ſed,ut dixi ī 3. fallē
tia,hoc nō eſt iure cautū. Bn̄ ꝓbatur in §. inſuꝑ,ꝙ in re-
ſeruatis principi, ꝓut erat ibi legitimatio, ſubditus non
p̄t alienæ iuriſdōni ſe ſubmittere,& ita illum §.allegant
Io.An.& do.An.ibi, & Imo.in d.c.P. & G. Et ita poterit
cōmutari iſta quinta fallentia . ¶ Reſpectu clericorum.
Fallit primo iſte tex.ubi exēptus ſpōte uellet abſolui ab
ordinario,quia non requitur licentia Papę repræſentan
tis dięceſanū.Fed.conſ.14.& Io.de Lig.in cl.ne in agro.
& Mo.hic debiliter reaſſūptis ſolū motiuis Fed.¶ Cōtra
riū no.gl.fi.in cle.pe.de ſen.exc.&ibi do.Ab.dicēs tn̄ hoc
ꝓbari ibi,& illā gl.diſputādo ipſe tenuit in diſputatione
inc.Duo clericali.& hic,& c.graue.in 1.col. de of.ord.&
in c.cum tꝑe.de arb.Im.in cle.ne in agro.de ſta.mo.&in
cle.dudum.de ſepul. ¶ Salua iſtam fallentiam duob.ca
ſib.nouis. ¶ Primus , ubi exemptus ſubijceret ſe legato.
gl.3.in c.1.de of.le.à nemine notata. ¶ Pro qua facit, qa
legatus rep̄ientat Papā,nō ordinarius,c. ſi abbatem. de
4 elec.in 6. Tn̄ cogita . ¶ Scđs † caſus, in quo ſaluari poſ-
ſit op.Fed.ualet occurrēte caſu difficilis & periculoſi ac-
ceſſus ad curiam,ꝑꝑ deciſionē do.Car. longā in cle. 1.in
3.q.de of.or.in fi.q.ibi,finge.n.dum tꝫ ordinarium poſſe
punire exemptum,qn̄ ꝑꝑ impoſſibilem acceſſum ad cu
riam dubitat̄ de impunitate delicti,quaſi ob defectū ſu-
perioris liceat ſibijpſi ius dicere,iuxta dictū Inn.in c.olī.
ī.de reſt.ſpo.cū ↄcor.datis in c.1.de iu. Si ergo exēptum
inuitū punire p̄t tali caſu,fortius volentē abſoluere. Ni-
ſi rn̄deas,ꝙ ille actus non ſit in exēptū,vt ſubditū,ſed tā
q̄ dicat ſibi ius in defectum ſuperioris.Hic aūt fit abſolu
tio tanq̄ in ſubditū,& iſte non eſt ſubditus.Cogita.¶ Et
in hoc qn̄ exēptus renunciet exēptioni , p̄ter no.in d.c.
cum tꝑe.limita,vt ꝑ do.Ab.in c.cum olim.in pe.col.de
p̄ſc.vbi ꝑ illum tex.cum glo.dicit ꝙ in mā tangente ca-
pellas ſubiectas eccl'æ exemptæ,pōt p̄latus diſponere nō
obſtante exemptione.¶ Item limita,vt ꝑ do.Ab.in c.cū
dilectus.in pe.col.de relig.do.dum dicit,ꝙ ſi p̄latus exē-
ptus ſimul cum ↄuentu p̄ſtat obedientiam ordinario ,
trāsfert ī ipſum quaſi poſſeſſionem ſubiectionis , & hoc
quatenus nocet ipſi non ſedi Apoſtolicæ,ꝑ d.c.cum tꝑe.
¶ Demum ſcias,ꝙ ſn̄ia lata ↄ̄ priuilegium exemptionis
eſt ipſo iure nulla,non qa lata ↄ̄ priuilegium , ſed qa la-
ta ab incompetenti,vt eleganter ꝑ do. Abb.in c 1.de re
iud.Et hoc, vbi priuilegium non fuit allegatum,ſed vbi
fuiſſet allegatum,& ſn̄ia diceret, Non obſtante priuile-
gio.tranſit in rem iudicatam reſpectu exempti , ꝑ no.in
d.c.cum dilectus.ſm do.Ant.in d.c. 1. ¶ Et iſtis adde, q̄
dixi in c.cum acceſſiſſent.de ↄſt.ponendo gn̄aliter,qn̄ p̄
latus poſſit renunciare priuilegio eccl'æ. Et tene mēti di
ſputationem,de qua hic ꝑ ipſum ꝓ ītellectu d.c. cū tꝑe.
¶ Itē dū examinat̄ hic intellectus c.Nos,ſi incompeten-
tem.2.q.7.vide q̄ poſui ī c.eccl'a.de ↄſt.poſt oēs ibi.¶ Et
dum tractat̄,vtrum Papa teneat̄ ↄfiteri,vel ligeт̄ canone
fundato in l.diuina.adde,q̄ dixi in c.j.de conſt. in pen.&
vlt.declaratione quartæ ſal.vbi memini đ doc.hic.¶ In
5 gl.magna.Sufficit † in hac decre.conſenſus ep̄i tacitus.
Ita ſolus Ab.hic.Adde dicta in c.cum olim,lo 1.de offi.
dele.vbi habes de hoc.¶ Et de conſenſu partium,qui ēt
pōt eſſe tacitus,& quamuis Mo. hoc impugnent, tn̄ pla-
cet op.Abb.qa in iudicialibus.tacens magis habetur pro
ↄfitente,l.cum oſtēdimus.§.1.ff.de fideiu.tuto.ſm intel-
lectum Mo.in l.1.in prin.ff. de ver. obl. & vide , q̄ dixi in
c.cæterum.de iu.de tacito conſenſu dn̄i in vaſallum ꝓ-
rogantem eo irrequiſito . ¶ Item de acceptilatione vi-
de Imo.late ↄcordantem cum Ab. in c.qđ in dubijs . in
1.col.allegato in gl.s̄.de renun.¶ Item no. communem
* * op.ↄ̄ gl.hic,ꝙ iſte epiſcopus non poſſet ratificare hanc
ſn̄iam.Idem Io.de Fan.in c.1.9.q.2.& do. Ab. in c.non-
nulli.§.1.de reſc. Et ſic no.caſum, in quo mā ordinandi
& iudicandi non parificantur. Nam ordinatum ab alio
proprius ep̄s ratificat, 11.q.2.c.Lugdunenſis.& ſic dabit̄
6 inſtantia d.c.nullus.de parochijs.¶ Per † iſtam gl.in ver
bo,tacitum pactum,ne vlterius petat.dicunt Mod. Ab.
a conſuluiſſe conſ.inc.Attingam.a ꝙ clericus litigans co
ram laico pōt ſe obijcere ſtatutis lai-
corum,etiam quo ad deciſionem cau-
ſæ,non ui ſtatuti,ſed vi pacti.Et ſic ſal-
uat damnatam doctrinam Bar.in l.cū
ctos populos.de qua ſatis dixi in ca.ec-
cl'a.in 6.q.de conſt. Et ipſum reprobāt
Mod.qa iſte tex.cum gl. non loquit̄ in
clerico litigante coram ſeculari.¶ Te
7 ne † menti l.2. C. cōia vtriuſ.iu.& de-
clara , vt hic optime ꝑ do. Ant. & Ab.
poſt Bar.in l.j. C. qui pro ſua iuriſd. Et
eorum dictis adde Bar.in l.mutari.ff.de
procurator.vbi dicit, ꝙ ſi proceſſus eſt
īualidus,puta ꝑꝑ ferias , poſſunt pertes ↄcorditer ipſum
ratificare.propter gl.ibi, dum dicit de nouo narrari, nō
dicit fieri.Sed caue,quia ſecus in ſn̄ia, nam licet ante iu
dicium poſſit renunciari feriis hominum,l.j.ff. de feriis,
tn̄ poſt ſn̄iam non,Bal.pulchre in l. cum antea. ad fi. C.
de ar. etiamſi à tali ſententia fuerit appellatum , & ap-
pellatio deſerta , poſſunt tn̄ illam ſententiam reducere
in pactum

a Attingam *Ad de quòd iſtud conſilium Abb. eſt in 2.vol.conſ.33.& incip. Quia quinque dubia. col. 1. num. 4. verſ. præterea videtur. vbi ſe remittit ad late per ſe dicta in c.ꝙ clericis. hoc ti.*

in pactum, ꝑ d.l.2. ſm eum. ¶ Adde ēt Bal. ī l. obſeruare. ver. q̄ro nunquid. ff. de of. ꝓconſ. ꝙ ratihabitio non ꝯfirmat ea, q̄ ſunt nulla, & ita in ſnīa. Non obſt. d.l.2. qa nō valet vt ſnīa, ſed magis ex ꝯſenſu partium ſm eū. ¶ Ad de ēt Ang. Are. in l. ſi expreſſim. ibi in gl. præſcriptione. ff. de ap. vbi dicit, ꝙ in caſu d.l.2. non tenuit diuiſio, tanquam emanata ex ſnīa, ſed qa hoc potuit fieri pacto. Vnde non eſt dicēdum, ꝙ partes poſſint approbare ſnīam, vt ſnīam, ꝑ ꝑ tex. cum gl. in d.l. ſi expreſſim. De hoc dicit eſſe elegās dictum Bal. in l. ſi diuerſa. in 1. col. ver. aduertatis. C. de trāſac. & verum dicit & ſeqtur ēt do. Fran. de Are. in c. at ſi clerici. in prin. in 4. char. parua, de iū. ¶ Adde ēt Bal. in d.l.2. vbi dicit, illum tex. eſſe ita ſingularem, ſicut alius de mūdo. Et infert vnum mirabile, ꝙ ſi cā clerici delegat iudici incompetenti cū ꝯſenſu clerici tenebit ſnīa non obſtante incompetentia. Quod per prædicta & dicenda forte non ꝓcedit, qa approbatio dēt ſeq. ſnīam. ¶ Adde ēt do. Ab. pulchre in c. 1. in 10. col. de re iu. vbi ꝯſiderat ſubtilius, ꝙ ſnīa nulla ex defectu ꝯſenſus partis pōt ratificari, vt ſnīa. Hinc eſt, ꝙ appellando quis vī ꝯſentire geſtis ꝑ falſum procuratorem, l. 3. §. falſus. ff. rem ra. hab. Nam ſententia, quo ad ipſum ꝓcuratorem, reſpectu dn̄i non tꝫ, niſi tacite ꝯſentiat, vt eſt dictū. Aliqn̄ ſententia eſt nulla ex alio defectu non deſcendente à ꝯſenſu partium: & tūc opus eſt nouo ꝯ̄ctu approbatiuo, ꝑ d.l.2. Appellatio vero non approbat ſententiam, imo expreſſe impugnat, vt ibi ꝑ eum. ¶ Cui adde Bal. in c. 1. poſt principium, ibi, q̄ro an ſententia. de re iu. vbi dicit, ſententiam poſſe ratificari ꝯſenſu nouo, ꝑ d.l.2. Per ꝯ̄dictionem vero nunq̄ ratificat, ēt appellādo, vel ad bonū virum recurrendo, niſi ꝯ̄dictio habeat implicitū ꝯſenſum, d. §. falſus. Adde ēt Car. ꝯſ. 71. inc. omnis meæ charitatis. in ſcđo dub. ver. in ꝯ̄rium. vbi dicit, ꝙ ſi partes ꝯſentiant ſententiæ nullæ, non validat: ſaluo, niſi ꝑ viam noui pacti. Ita intelligit d.l.2. Vide eundē in ꝯſ. 74. inc. Do. Ab. ſancti Benedicti. ver. ad tertium. in fi. vbi dicit. ¶ Et adde, ꝙ talis approbatio interpretabit̄ vt pactum, non vt ſententia, & ſic non trahetur ad incognita, iuxta l. tres de pac. Ex quo verbo capias modum loquendi. Et adde Cal. de re iu. conſ. 8. inc. An. ſentētia. in 1. col. vbi dicit, ꝙ ſententia nulla approbata pacto, nullo reſpectu non regulat̄ vt ſententia, ſed vt pactum, qđ eſt utile. ¶ Adde ēt Pe. de Anc. cōſ. 67 inc. Querela expoſita. col. 3. nu. 6. ver. item ſnīa. ubi dicit, ꝙ partes non p̄nt ſnīam confirmare, niſi omiſſa eius authoritate deueniant ad actum aptum inferre conſenſum nouum. Sic intelligitur d.l.2. ſm eū. Pro quo adde Imo in c. 3. uer. & attende. de ꝓb. ubi dicit, ꝙ lꝫ partes non poſſint ualidare ſnīam nullā, ut ibi in gl. hoc eſt uerum, ut ualeat tanq̄ ſnīa, ſecus, ſi ut pactum, ꝑ

8 d.l.2. ¶ Adde † ēt Bal. in c. cum cām. in ult. col. de teſt. ubi relato Inn. q dixit, atteſtationes nullas poſſe ratificari, ſnīam uero non: ſubdit, limita hoc ultimum, niſi ratificatio tranſeat in ꝯ̄tum ualidatum traditione, uel ſtipulatione. Alle. ꝑ ſingulari d.l.2. ¶ Et dixit mirabiliter do. Car. in ſuis notis cauſarum, no. 198. inc. ꝙ confeſſio Bartholomæi. ꝙ ſi unus confitetur ſe iniuſtā litem fouiſſe, ualidatur ſnīa nulla ui pacti, etſi alia pars p̄ſens tacuit, qa in actu utili tali non erat opus loq. Inn. in c. in geneſi. de elec. & de iſta no. puto loq eundem Car. in c. cum ex officij. in ult. col. de p̄ſc. ubi refert ſe obtinuiſſe, cū eſſet lata ſnīa ꝑ falſas allegationes, ēt ꝯ̄ abſentem, & ſciente uictore, & ſic nulla, ꝑ l. ſi ꝑtor. §. Marcellus. ff. de iu. tn̄ ſi uictus approbauit ſnīam, non audietur agens de nullitate. ꝑ d.l.2. lꝫ multi aliter dicerent, & male, ſm eū. ¶ Adde etiā Im. in c. de cauſis. in 5. col. de of. dele. ubi dicit, ꝙ ſi partes uolunt, ut iudex ꝓcedat omiſſo iuris ordine in ordinariis, uel in ſummariis, reſpectu eorum, q̄ tanq̄ ſubſtantialia ponuntur in cle. ſæpe. non p̄nt: ſecus, ſi uolunt, ꝙ ut arbiter ꝓcedat, & repħendit do. Ant. ibi dicentem, ꝙ ui pacti renunciari pōt dictis ſolennitatib. Sed ſalua qn̄ paciſcentur poſt proceſſum, ut per Imo. in filio præterito. de iniuſ. rup. & irri. teſta. & Ana. in ca. quia in omnib. de uſu & Bal. in d.l. cum antea. & in d. c. cum cām. de teſt. ¶ Hæc & ſimilia declara primo ex uerbis Bal. in l. error. C. de iu. & fac. igno. & in l. 1. poſt prin. C. de iuriſ. om. iu. vbi firmat ſnīam latā expreſſo iuris errore nullo partium ꝯſenſu poſſe firmari. Non obſtat d.l.2. qa ius ꝯſtitutionis non pōt pacto priuatorum mutari, & iō non ſufficit, ꝙ ſit lata de voluntate partium. Cogitabitis, qa verba Bal. videnť mihi tendere ad ꝯſenſum approbantem ſnīam vt ſnīam, nos vero vt pactum. Niſi dicas pactum ꝯ̄ formam l. non valere, vt dixi s̄. eo. ca. ſi diligenti, in ſecunda fallentia. ¶ Scđo declara ex dictis do. Ab. in c. examinata. ī ult. notab. ꝯ̄ đ ꝯfir. vtili, vel inutili. vcꝫ, ꝙ vbi vitium nullitatis ſnīæ non dependet à ꝯſenſu partium, qa mā non eſt reducibilis in pactum, tunc non procedit d. l.2. ſed ſolum, vbi mā cadit in pactum, & hoc per tex. ſingul. in d. c. examinata. qđ dictū cōmendat do. Mar. cōſ. mihi 62. inc. monaſterium ſanctæ Iulianæ. ¶ Tertio declara ex dictis do. Abb. conſ. 92. inc. Contra ſnīam. poſt prin. vol. 1. vbi dicit, ꝙ tale pactum debet fieri ꝑ modū ꝯ̄ctus, ꝑ notata in l. 1. C. de pac. Item non p̄t fieri in criminalib. vbi agit̄ de pęna ſanguinis, qa nemo eſt dn̄s & c. l. liber homo. ad l. Aql. Dixi in c. prudentiā. de of. dele. & pro hoc vltimo facit declaratio p̄cedens. ¶ Vltimo declarat, dummō tale pactum ſit veſtitū, vt ꝑ Bal. in ca. cū cām. & oēs p̄dictos. Qđ intellige ſane de iure ciuili, ſecus de iure Canonico, quo ſufficit nudum pactum. c. 1 cum mā. de pac. & ita in terminis ſignat do. Abb. in c. dilecti.

9 verſus fi. de ar. & ibi inuenies notanter, ꝙ à laudo ꝑ pactum approbato recedi non p̄t ſoluta pęna. ¶ Iſtis † iunge Bal. in l. reſc. C. de precib. Impe. of. ubi dixit, ſolum Papam poſſe ratificare ſnīam nullam. Ad qđ vide Inn. & alios in c. 1. de confir. vti. & iſtis adde Bal. in c. dn̄o guerram. poſt prin. in ti. hic finit̄ lex. vbi ſimpl̄r dicit, ſnīam latam ab excōicato non poſſe ratificari. Alle. Io. An. ca. aduerſus. de immu. ec. & vide Flo. in d.l.2. C. cōm. utri. iu. vbi illam l. facit ſingularem. ſed tu ex dictis locis apoſtillabis apoſtillantes in d.l. 2. ¶ De argumento à ꝯ̄rio ſen-

a ſu a inuenies ad ſaturitatem in vi. locis. uidelicet ꝑ do. Ant. Im. & Ab. in c. cum Apoſtolica. de his q̄ fi. à p̄la. ꝑ Io. An. & do Ant. in c. publicato. de elec. ꝑ Bal. & Sal. in l. conuenticulam. C. de epi. & cler. per Do. in c. quicunq;. 9. diſ. per Lud. in l. ſi cū dotem. in ulti. char. principij, ſol. mat. per Sal. & Lud. in l. j. ff. de of. eius, cui man. eſt iuriſd. quorū plenitudo p̄t breuiſſime ſummari pro utilitate pauperum, unde fit r̄la, ꝙ tale argumentum ꝓcedit & eſt fortiſſimū, ut dr̄ in d.l. & gl. in d. c. 1. qđcunq;. Imo dicit, Do. in c. 1. prima diſ. per gl. in uerbo, prohibetur, ꝙ illud, qđ colligitur à ꝯ̄rio ſenſu dr̄ expreſſe comprehendi.

a Senſu. *Adde in quibus caſibus ſumi debeat & in quibus non, vi. copioſe, & nota per Socin. in cōſ. 145. incip. viſis inueſtituris verſi. præterea. cum verſ. ſeq. in 2. par. & conſi. 278. incip. in quæſtione vertēte, ver. præterea non dēt in d. par. vbi etiā ꝙ non dēt ſumi ad correctionē iurīū.*

10 ¶ Amplia † primo ēt in uerbis ꝯ̄hentium, l. inter ſocerum. §. cum inter. ff. de pac. dota q̄ l. ad hoc eſt ſingularis, ſm Ab. in d. c. cum Apoſtolica. Et intellige, quando in caſu ꝯ̄rio eſt eadem, uel maior rō. Bal. in l. apud antiquos. C. de ſu. ¶ Amplia

11 † Scđo ēt in reſc. Gl. in l. ſi procuratorem. §. ſi ignorātes. in uer. intelligere. ff. mand. & eſt ſing. ſm Sal. in d.l. ꝯuenticulam. & Sal. & Ro. in d.l. j. ff. de of. eius, cui man. eſt iuriſ

12 dictio. ¶ Amplia † tertio etiam in ultima uoluntate, l. ſi legatum pure. ff. de adim. le. niſi in caſu l. fi. in prin. ff. de le. 2. ubi proteſtatio derogatoria ad actū ſurgens à ꝯ̄rio ſenſu uerborum non ſufficit ad inualidadum actum poſtea ſecutum. in quo late inſiſtit Inn. in l. ita ſtipulatus. de uer. obl. uel. niſi reſultaret turpis, aut reprobata diſpo

13 ſitio, l. 2. C. de cond. inſer. ¶ Amplia quarto, etiā † in ſententiis, l. Pomponius. §. ſed his. ff. de procu. l. ſi inter te & me. ff. de excep. rei iud. Et iſtas ampliationes ponit Lud. in d.l. ſi cum dotem. ad fi. prin. ¶ Fallit primo, ubi reſultat intellectus contra alias leges. Gl hic, & in c. quāto. in uerbo moderatas. de uſur. & glo. 2. in c. 1. de æta. & quali. in 6. & in cle. in uerbo, obſeruare. in fi. de ſenten. excom. & gloſ. 4. in c. non ſolum. de appel. in 6. & gloſ. 4. in ca. admonere. 33. q. 2. & gloſ. 3. in prin. & in c. licet. de priui in

ui.in 6.& gl.3.in c.2.s̃.eo.& Inn.in c.cùm sup.ante fi.1.gl.de cau.pos.& Arch.in c.beatus.3.q.4.facit gl.trita ĩ c. cupiētes.§.ꝙ si ꝑ 20.in verbo,petere.đ clec. ĩ6. dicēs, ꝙ ꝑ subauditiōes ñ inducit̃ legū correctio. ¶ Ab hac falletia excipe duos casus.¶ Prim⁹,vbi lex noua nihil operaret̃,nisi ĩducēdo eā a ↄ̃rio.gl.in l.nulla.ĩ uers.1.nisi. iūcto tex. C.đ epi.& cle. q̃ ita intelligit auth. diaconissa. eo.ti.& illā gl.multū no.Raph.Ful.ibi,& in l.vt liberis. C.de colla.& Lud.in auth.ex testō. eo.ti. & in d. l.si cū dotē.in pri.& Bal.no.in l.obseruare.§.ꝓficisci.in 3.q.ad fi.đ off.ꝓcōsu.¶ Intellige,ut dixi,vbi l.est noua:aliàs ñ valet,in l.nemo.C.de iurisom.iud.Nā iō hæc dicunt̃ in l.noua ,qa vr̃ legislator uelle tūc aliqd noui inducere. ¶ Scđs casus,vbi corrigit̃ l.antiqua in genere, nō in specie:& ita pōdera gl.in vers.apostolicis.in cle.ꝑ literas.đ p̄bē.Nā collige tacitè a ↄ̃rio,ꝙ legatus ñ ↄfert hospitalia & bñficia,de qb.ibi:& tñ de iure poterat bñficia ↄferre,c.2. đ offi.leg.in 6.sed de illis non dicebat̃ in specie: & istud reputāt Mode.nouū in c.2.s̃.eo.Tu ↄsidera,ꝙ illa non dicunt̃ bñficia,ꝑ no.in cle.qa ↄtingit.de reli.domi.¶ Item fallit dicta regula,ubi est dictio,Pręsertim, Maxime,uel similes:q̃a illæ inducunt maiorem rōnē in casu ↄtrario:& sic nō arguit̃,secus in ↄtrario.Ita Do. in d.c.quodcunq;. & gl.in l.illud.in uer. æstimamus. ff. ad l.Aqui.in l.cùm p̄tor.in prin.in uer.vr̃.ff.de iud.Bal. in l.apud. C. de fur. ¶ Idem in verbis narratiuis, vt Io. An.& do.Ant.in d.c.cùm Apostolica. qa nō disponūt. c.si Papa.de priui.in 6.cle.fi.de sent.excō.ergo nō arguitur à ↄ̃rio,facit gl.in uer. non teneri. in c. 2. de dolo & ↄtu.in 6.cū concor.quas addidi in c. j.in fi.fall. de ↄstitu.nisi intentio disponentis fundaret̃ in illis.Im. in d.c. cùm Apostolica. per cl.j.de probat.¶ Itē fallit in verbis causæ impulsiuæ,non finalis, q̃ non ponderant̃ à ↄ̃rio. Do.in d.c.quodcunq;.Bal.in d.l.ↄuenticulā. do. An. in c.cū Apostolica. Idem in uerbis causæ finalis,qñ essent duæ,qa non arguit̃ à ↄ̃rio à cessatione vnius,f'm prædictos,ar.§.affinitatis.Instit.de nupt.Idem in verbis modalibus in quib.nō arguitur à ↄrio à cessatiōe modi:Spec. de dispu.§.post hæc ver. ultimo non ob. intellige f'm Im.in d.c.cū Apostolica. ubi modus respicit fauorem eius,cui adijcitur.l. Titio centum. in prin. ff. de condi. & demonst. secus si alterius, quia poterit semper argui à ↄ̃rio.mō non seruato,per l.j.C.de his, q̃ sub mō.Quid autem de verbis negatiuè ꝓlatis, est dubium, ut ꝑ Bal. in l.2.C.de cōd.inser. pondera do. Ant. & alios in c.ex parte.de spon.de eo, qui dixit,nolo aliquā in vxorem, nisi te. ¶ Vltimo fallit in statutis, q̃ sumpto tali argumento corrigerent ius cōe. a Bar.in l. oēs populi.in 6.q.ff.de iust.& iu.Bal.in d.l.apud.& in l.j.C.de inutil. stipu.Sal. & Ful. in d. l. ↄuenticulā. do. Ant.& alij in d.c.cùm Apostolica.Bal.& Im. in l.q testō.§.mulier.ff.đ testa.Rō, qa correctio iuris fieri nō dēt,nisi expressè reperiat̃,l.p̄cipimus.C.đ appel. Sed iste sensus sūptus a ↄ̃rio est tacitus & coniecturalis.Gl.2.ĩ l.2.C.de ↄd. inse. d.c.cū Apostolica.in verbo,indirecte. Notat expressè Do. in c.qualis. ꝑ illū tex.25. dist. quicquid dixerit in d.c.humanū genus.ergo,&c.¶ Hāc fallentiā restringe duob. modis. Primo dūmodo statutū aliqd operetur, nō arguendo à ↄ̃rio, secus, si nihil,quia tunc argueretur etiā corrigendo ius.Ita Bal.in d.§.ꝓficisci,prout est dictum de. cōi in primo casu primæ fallentiæ. ¶ Stante ergo statuto,ꝙ non extantibus masculis fœminæ succedant. sequitur à ↄ̃rio, ꝙ ipsis extantib.non succedant,q̃uis corrigatur ius cōe.de quo in l.maximū. C.de lib.p̄ter.qa statutum alias superflueret.Ita Bal. & Pau.de Cas.in d.l.conuenticulā.dicentes,Dyn.ita consuluisse Florentiæ. Sequitur Pet. de Anch. in c. susceptum. uer. & per ista, quæ dicta sunt. de rescriptis. in 6.dicens casum, qui sumitur à contrario, in statuto non haberi ꝓ omisso. Sequit̃ ēt Im. latissime in d l.si cū dotem,b& do. Ab.in d.c.cū Apostolica.& Pan.ↄs.334.ĩc.Primus casus,& latius ĩ d.§.mulier. lȝ aliter firmet Ro. in d.l.si cum dotem, non bene euitās, ꝙ est dictum đ superfluitate statuti. Bene facit ↄsilium Pet.de Anc. mihi 213. inc.Pro isto p̄re instituto.volens,ꝙ stāte statuto,ꝙ mulier nō habēs filios possit testari đ sua dote,vult à ↄ̃rio,ꝙ si habet,nō possit.¶ Nec obstat,ꝙ ꝑ subauditionem nō inducitur correctio.gl.in d.§ ꝙ si ꝑ 20.qa ē duplex rñsio.Prima, ꝙ sensus sumptus à ↄ̃rio differt à simplici subauditione. Scđa,ꝙ istud tolerat̃, ne statutum sit inane.Sic argumēto doctrinæ Bar.in l.4.§.p̄tor.de dā.infec.cum ↄcor.attēto,ꝙ idē est in l.cōi,vt in prima fallētia dictū est.¶ Scđo restringe hanc fallentiam,vt ꝓcedat,ꝓut in ea dixi,vcȝ qñ corrigeret̃ ius cōe:sed qñ disponeret in casu non ꝓuiso à iure cōi,tunc in statuto poterit argui à ↄ̃rio.Ita Bar. in d.l.oēs populi.& Bal.in l.2.in prin.C.de cond.inser.& do.Ab.cons.75.in 1.vol.Sal.in l.conuenticulam.Imo.in d.c.cum Apostolica. ꝑ Alb. in prima parte statutorum. q.10.Rō,qa si hoc est in ↄ̃ctib. vt in prima ampliatione, & tñ in eis sit stricta interpretatio,l.qcquid. de ver. obl. fortius in statutis.Non obs.ꝙ casus improuisus à statuto sꝑ reperit̃ prouisus à iure cōi,aut in specie, aut per simile,l.nō possunt,ff.de legib. per q̃ rationem ista restrictio esset falsa,f'm Benedictum in l.si quis locuples.ff.de manum.vind.quia imo multa reperiunt̃,q̃ non sunt decisa, nec in specie,nec ꝑ sufficiens simile,& iō tene restrictionem ↄ̃ Dñicum,in d.ca. qualis. ¶ Ab hac autemt restrictione excipe tres casus.Primus,vbi ꝑ arg.à ↄ̃rio statuentes incurrerent pęnam. Ita ꝓbat glo.in verbo, facere.in cle.j.de vsu.de qua facit festum do. Ab.ibi in prin.& seqtur Imo.ibi.& Car.in prin.q.22.& Lud.in sing. 108. inc. Tu habes. & cōiter tenet̃.& in d.l.si cum dotem. & Lauren.de vsur.q.148.& in l.Gallus.§.ille casus.ff.de li.& post. in l.si eum.§.q iniuriarum.ff.siqs cautio.& in aut.ad hęc. C.de vsu. Tu ↄsidera, ꝙ in casu illius gl. per argumentū à ↄ̃rio corrigeret̃ ius Canonicum,ergo sumus in casu fallentiæ.¶ Scđus casus,quando de statuto cauetur,ꝙ statuta seruentur ad literam,quia non arguet̃ à ↄ̃rio. Ita sentit Bal.in l.2.ver.si aūt verba desiderāt.C.de pat.qui fi.distr.dicēs ꝙ litera dicit̃,q̃ oculis cernit̃,non q̃ intellectu ꝑcipit̃,per l.j.ff.de his,quæ in testamen.delen.Facit,qđ no. Ang.in l.si ita scriptum.ff.de lib.& posth.& qđ no. Imo. in c.P.& G.de of.dele.dicens, illud, quod sumitur argumentatiue,non esse expressum.¶ Tertius casus,vbi statuto caueretur, ꝙ statuta non recipiant intellectum extraneum,vel subauditum.Ita Bal.in l.2.C. de cond. inser.ꝑ gl.pe.ibi.Et facit,qđ ipse notat in d.l.maximum. & seq. Pe.de Anch.in rep.ca.primi,ad finem,de const. Et facit dictum Do.in d.ca. qualis. cętera dic, vt in locis primo notatis, maxime per Lud in d. l.si cum dotem.

a Ius cōmune. *Adde idem tenentē do. Soc.in cosi: 64.incip.in causa vertente.versicu. præterea dictum statutum. cir. medium in 1. par. & consi.81.in præsēti cōsultatiōe, cir. med. 3. colum.in d.par.& cōs.147. incipiē. uisa facti contingentia. versicu. Quarto quia non,in d. parte.*

b L.si cum dotē. *Adde & vi.ibid. ad hoc Alex. de Im.ĩ vlt.col.cū cōcor.ibi ꝑ eū signatis.& in l.1 de of. eius.col. 18.& in cons.17.2.par.& Ang.in d l.si cum dotem.in prin.*

SVMMARIVM.

1 *Transferens domicilium pōt conueniri de contractu facto in primo domicilio in ipso loco contractus.*

2 *Laicus factus clericus, an & quando possit conueniri in iudicio seculari de gestis in habitu laicali.*

CAPITVLVM XIX.

PRoposuisti. ¶ Legitime citatus tenet̃ corā citante cām ꝓseq,non obstāte,ꝙ post citationem mutauerit forū.H.D.
1 ¶ Transferens † domiciliū pōt ↄueniri de ↄ̃ctu facto in primo domicilio in ipso loco ↄ̃ctus Do.Ant.& Ab.hic post Spe.Adde Car.in cle.pastoralis.in 6.char.ver.sexto q̃ro.de re iu.& ibi addit,ꝙ debet citari in loco noui domicilij, per l.2.& fi.C.vbi in rem actio.¶ Intellige hoc procedere,qñ vna cum mutatione fori non mutatur status personæ, secus si mutaretur status, puta, quia laicus ꝑost ↄ̃ctum

à se

à se celebratum efficeret clericus, qa tunc coram primo iudice seculari rõne ꝯtractus ꝑcedentis non poterit ꝯueniri. Ita dixit Ia. Bu. in l. quisquis. 2. C. de epis. & cler. ꝑ illũ tex. in fi. cum ibi no. vbi nulla alia rõne ꝓhibet primipilarius clericari post finitum officium ante redditam administrationem, nisi qa coram iudice eccl'astico esset ꝯueniendus. & idem Cy. & Bal. in aut. cã. eo. ti. & do. Ant. hic, & Bal. in c. 1. de eo, q bellica arma depo. alle glo. in l. nemo pt. de le. 1. ¶ Gñaliter † aũt de laico facto clerico, qñ eximatur à iudicio seculari a circa gesta in laici habitu, dedi remissionem in c. fi. in 8. fal. de ꝯst. Scđo circa hæc adde, ꝙ ẽtsi ante translationem domicilij alibi ꝯxisset, ꝗ in primo domicilio, adhuc pt conueniri in primo domicilio, licet nulla citatio facta fuerit: sentit Bar. in l. 2. C. de iuris. om. iu. & sequit Imo. hic dicens, istum tex. limitari ꝑ illum, vt non ꝓcedat, qñ ꝯuenitur ex ꝯtu ẽt alibi gesto. ¶ Contrarium tꝫ do. Ant. & Abb. hic intelligentes d. l. 2. in ver. tpe ꝯctus, s. ibi gesti. Idem Sal. Ang. & Pa. de Ca. ibi & Ang. in l. hæres absens. §. j. ff. de iu. & ita puto sensisse Bar. in d. l. 2. & ꝓ hoc, qa frustra põderaret hic ꝑoccupatio, si solus ꝯctus sufficeret. Et restringe istũ tex. vt non loquat, qñ ꝯuenit ex ꝯctu, id est, ꝙ tunc non sit opus ꝑuentione, est nimia violentia, si tñ ꝯctus fuisset gestus in ipso priori domicilio, ꝓcederet ꝯclusio ꝑcedẽs. ¶ Limita istum tex. vbi reus fuisset ꝯtumax, qa non poterit allegare hanc ꝑuentionẽ inuito actore, & sic habes casum, in quo ꝑuentio nihil operat. Bar. & oẽs *in l. quis: de dam. infec. sequunt do. Ant. & do. Ab. hic, & do. Ab. in c. ex tenore. s. đ resc. ¶ Ampliauit ẽt, si ꝯtumax ad primam citationem velit purgare morã solutis expensis, & dato fideiussore de iudicio sisti, qa si actor non vult, non ꝓdest. Ang. ꝯ in d. l. quamuis. qa purgata ꝯtumacia pręuentio reassumit vires, ꝑ istum tex. & d. l. si qs postea. Tene ampliationem ſm Im. in d. l. ꝗuis. Et hoc, vbi ius actoris esset factum deterius, adeo ꝙ remaneat in dãno, non obstante purgatione, ſm Pau. ibi. vbi aũt non esset hoc damnum, Ang. bñ loquit ſm Lud. ibidem, quem vide. ¶ Limita ẽt, nisi primus iudex esset negligens, qa ꝑuentio nihil operat inuito actore, ſm ꝑdictos ampliãtes, ẽtsi iudex offerat se ad diligentiam. Sed in hoc Ang. ꝯ ꝑ c. si à iudice. de ap. in 6. Sed non facit, ſm Imo. & Romã. ibi. qa loquit, vbi actuañr grauauit nos, vbi neglexit ius dicere, ꝗ differunt. Nam primo casu appellat, scđo adit superior ꝑ q̃relam, c. 2. de exc. in 6. Tene Ang. qa vr̃ eadẽ rõ in ꝓposito vtroq; casu. Et lꝫ à tarditate iudicis nõ appellet, l. fi. §. illud. ad fi. ibi, tarditatẽ iudicis in q̃relã, C. đ tẽp. ap. tñ, vbi esset reqsitus ad diligẽtiã, appellaret. Io. An. in c. dilecto. de ap. no. An. in c. ex parte. lo ultimo. in 1. col. eo. ti. ¶ Alias b 11. limitationes, in qb. non attendit ꝑuentio, posui in c. ex tenore. de reg. ¶ In qõne de priore monito, ne recedat, reprobat Mar. primũ mẽbrum Ab. qa omnis inquisitio fit in ꝑsonam: iõ finis officij non euitat uisitationem. Dic ꝯ, qa non omnis uisitatio fit ꝑp crimen, sed ad reformationem, ꝑ no. in c. ea, ꝗ. đ sta. mo. Procederet dictũ Mar. ubi spãliter scriberet ꝓ crimine pla. Et ita no. dictũ d. An. ꝙ illa forma scribendi æqpollet citationi, dato ꝙ sit extraiudicialis. ¶ Sufficit unica citatio in casu isto, oẽs hic, Arch. in canon ita. 2. quæst. 7. glo. in clem. 1. de foro compet. & domin. Anton. in cap. quoniam contra. de ꝓbat. in 3. charta.

a Seculari. *Adde ad hanc materiam Tancr. in sum. de iuris. q. 3. Ale. in l. pẽ ff. de iuris. omn. in col. vlt. ver. extra glo. cũ concor. ibidẽ per eũ signatis & in l. si quis postea. ff. de iudi. vbi vi Ang. Pet. de Suz. & omnes doc. Alex. in l. 1. ff. de pœnis. & Oldra. consi. 4. incip. Quod laicus delinquens.*

b Alias. *Adde tu aliam pulcherrimam limitationem ad istum tex. & l. si quis postea. ff. de iudic. in quibus iuribus dicitur, ꝙ priuilegium fori superueniens, postquam quis est præuentus coram vno iudice, non eximit illum ab illo iudice. Hec limitatur, vt procedat quãdo priuilegium fori esset concessum ad postulationem partis: secus, si motu proprio superioris Ita tenuit gl. in l. qui autem. ff. si quis cau. in. 2. parte, Bart. in l. 1. ff. de pęn.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex delicti an possit citare extra territorium.*
Imperator an possit citare in terris ecclesiæ. post num. 1. uersi. respondet primò.
Iudex non potest citare existentem extra suum territorium. Hęc pro regula ponitur, quę decem patitur fallentias, quas facile est hic videre usque ad num. 5.
5 *Priuilegium qualiter & quando perdatur propter delictum.*
6 *Exempti sunt subiecti generali interdicto ordinarij. Vide qualiter, post nu. 6. uer. & no. quod exempti.*
7 *Exẽptus potest capi & remitti ab ordinario, qñ timetur de fuga.*
8 *Vagabũdus si non uult satisdare de respondendo ĩ loco domicilij, an debeat audiri. Et quis dicatur vagabundus, uide ibidem.*
9 *Iudex remissurus reum, qualẽ cognitionem adhibere debet. nu. 10.*
10 *Consuetudo de non remittendo an ualeat propter crebras petitiones denegatas.*
12 *Iudex delicti an possit punire suo statuto.*
13 *Delictum inchoatum in uno loco & consummatum in alio, quis iudex punire possit. nu. 14. & 15.*
16 *Statutum puniens visitantes moniales sine licentia non ligat visitantes exemptas, quia non perficit delictum ingrediendo locũ.*
17 *Contrahentes quibus modis sortiãtur forum. nu. 19.*
18 *Gabella debet solui in loco contractus, non in loco destinationis.*
20 *Viator si promittit soluere, ubi contrahit, potest ibi conueniri.*
21 *Iudex domicilij ad petitionem iudicis contractus citare potest, ut iudex contractus discutiat obligationem personalem.*
22 *Remissio non fit in contractibus. Et hoc est regulare, quæ regula patitur 7. fallentias, ut h ic uidere poteris.*
23 *Forus domicilij est generalis, & ordinarius concurrens cum quolibet foro. extende ut ibi.*
24 *Represalię si concessę sint contra certos homines, intelligitur de subditis ratione domicilij tantum.*
25 *Ius reuocandi domum quale sit, & quando habeat locum.*

CAPITVLVM XX.

Licet ratione delicti. ¶ In Romana curia qlibet clericus ꝯueniri pt, lꝫ alias specifice ibi forũ non sortiat, hẽt tñ ex cã ius reuocandi domum H. D. Gl. 1. † Vtrũ iudex delicti possit citare extra territorium. Bar. ꝙ sic, in l. j. ff. de requi. reis. c ¶ Addũt Mo. Bar. in extra uag. ad reprimendũ. in uerbo, per edictum. Ang. in l. fi. ff. đ iuri. om. iu. & ibi dixit, ꝙ egeret decisione, & Sal. in l. oẽs. §. si uero apparitor. C. de epis. & cle. Pet. de Anch in §. ꝯhentes. cle. pastoralis. de sent. & re iu. & Raph. in d. §. si uerò apparitor. ut latius đ eos. ¶ Rñdent primo ad cle. pastoralis, ꝙ imo imperator pt citare in terris eccl. ꝑp reliquias ueteris dominij. dic ꝯ per c. Constantinus. 95. dist. ubi fuit facta totalis incorporatio, ergo nullę reliqę remanserunt, ut per Ioã. And. in c. Romana. §. debet. de appel. in 6. ¶ Rñdẽt scđo ad illã clementinã, ꝙ nos loquimur in delinquẽte in loco citãtis. Sed in d. cle. rex sꝑ fuerat extra locum citantis. Patet ibi, in eodem regno cõtinuũ domicilium. Dic ꝯ ꝑpter princ. illius tex. in uersic. à suis stipendiarijs. iuncta regula. qui per alium. Et iõ oẽs Doc. in d. cle. dicunt ꝑ illum tex. ꝙ mãdans delictum fieri, efficitur de foro loci, ubi fit. ¶ Tertiò respondẽt, ꝙ fuit speciale ꝓpter regiam dignitatem. Dic ꝯ, quia in uer. ꝙ punitio. ꝑsupponitur ꝙ si fuisset citatus à iudice, ubi degebat, potuisset ab imperatore puniri, non attenta dignitate. Itẽ illa nõ ꝓdest delinquenti, ut hic ꝑ Doc. loquentes de archiepiscopo delinquente in dięcesi epi. ¶ Itẽ allegãt Bal. in c. cum olim. de dolo & cõtu. quod iudex intra territorium põt citare voce præconia, quæ audia-

c Reis. *Adde ad materiam Alexan. in l. fin. ff. de iuris om. iudi. colum. ult. uersi. itẽ facit, & in l. 1. q. 1. de postu. re. in vlt. car. Cy. in suo consi. inci. statuto ciuitatis. Old. consil. 88. inci. Tertio quęritur. & Rot. in antiq. 13. incip. utrum ualeat. ti. de consue. & soci. cõsil. 147. inci. non inutilis. vers. pręterea. ubi ponit, qualiter citatio debeat fieri extra territoriũ, & an per nuntiũ citantis.*

audiat̃ extra.& subdit,ꝙ fugiens captus in alieno territorio in actu fugæ debet relaxari. ¶ Itē referunt subtilia dicta Rap.in d.§.si uero apparitor.& rñdet in parte, ut hic per eosdē.& patebit clarior rñsio ex prima fallētia sequenti. ¶ Tu verò sequere Ang.solenniter hūc passū ponentē in disputatione inc. Bononiensis.in 4.col uer. descendēdo igit. ubi relatis & reprobatis quinq; opinionib.decidit ꝓ regula, ꝙ existens extra territoriū citātis nō pt citari,nec re,nec uerbo. ¶ De citatione reali constat,qa illa est executio,q̃ nunquā fit extra territoriū c. postulasti.s.eo l cū unus.§ fi.ff.de bo.authorita.iu possid. ¶ De uerbali ꝓbat sic,qa actus citationis sumit effectū,& robur solū à potestate tributa p citantē,& hēt se dicta citatio ad interlocutoriā de citādo,sicut se hēt effectus ad cām & executio ad merū dispositionis actū. Initiū ergo ipsius nō pt oriri extra territoriū,qa in ipso ortu terret citatus ĩ ɔtinēti,sed in alieno territorio nullus terreri pt, sed sp terrendus est per iudicē eiusdē loci,in quo qlibet magistrunculus maior est oĩ alio magistratu non eiusdem loci, l.apud eū.ff. de manumis.q̃ nō est alibi,ſm eū. ¶ Ad idē cle.1.de fo.cõp. ¶ Fallit sex modis,ſm eū. Primo,qñ subditus existens extra territoriū nō citat̃ nūcio,uel epistola,sed per edicta in albo posita.Nā tūc interlocutoria,de citādo & etiā ipsa citatio expediunt intra territoriū.nō mirū si pñt sortiri effectū extra illud,sicut sñia lata ĩ loco tribunalis pt ligare subditum extra existentem.Bar.in l.cunctos populos.C. đ sum.tri.& latè ꝑ eundem Ang.in primo dubio illius disputationis.dixi s.eo.c postulasti. Alias tenendo oppositū sequeret̃ iniquitas,quia si rei criminis effugerent đ loco,vel dibitores ex ɔtu fugientes,& ꝑgentes ad loca incognita non possent citari, fraudarent creditores & rigor publicę disciplinę Nō obst.d.cle. Pastoralis ubi citauit edicto,qa ſm eū non fuit decisio iuridica hoc respectu,sed bene iuridica, dum ponit regulā de citatione extra territoriū. ¶ Sed aduerte accurate, qa đ Papa nō decet nos ita loq. Vñ istud đ edicto admittere, vbi nesciret̃ loc⁹ residentiæ rei,& tūc fortè Cal.bñ loquitur, qcqd dicat Abb.hic,vcʒ ꝙ ēt respectu ꝑsonæ possit citare,ex quo non pt iudex reqri. & sic sumus extra casū cle pastoralis vbi nō tenuit edictū.qa rex nō latitabat. si n.posset tunc citare solū respectu bonorū, nihil esset spāle in latitāte. Nec esset aliqd spāle in edicto, de quo oēs fatent̃,ꝙ differat in proposito à citatione. Nā & ipsa citatio respectu bonorum nñ sp valet, ut in § ɔhentes. & notat Ab hic. Ex qb. ɔprehendis nō esse hic opus, ꝙ iudex sciat qualitatem sibi tribuentem iurisdõnem,qa edicto citare pt latitatē,ubicunq; reperiat̃,ex quo ignorat à prin.ubi sit reus. Ceterum si scit,ubi reus est,uł requirendus iudex,ubi degit,& nō esse locum edicto. & ita debebat fieri in d.cle.& sic euitat̃ absurdū Ang. & sauatur decisio Papæ. Et si ille non vult citare,ubi degit, recurretur ad eius superiorem,q eū ɔpellat.arg. c nullus. de iure pat. ¶ Fallit scđo,qñ iurisdõ citantis non est coarctata loco. Exemplū in Cõitibus Palatinis q per totū Romanū imperium hēnt potestatem legitimandi spurios & nāles. Nā si ipse comes ĩ unā ciuitate legitimās citat ɔtinctos legitimādi existentes extra territorium illi⁹ ciuitatis, nemo dicit hāc citationē ñ tenere,ſm An. sic intelligētē d.c.si uerò apparitor.ubi archieps & ꝑfectus erant auditores gñales imperialis curiæ Romanæ oĩum causarū clericorū,q̃ in dicta curia introducebantur. Vñ post cām introductā ñ est mirū,si citare poterāt in ꝓuincia ɔsistente, sicut ēt faciūt auditores gñales Apostolicæ sedis. Qđ no. ¶ Tertiò Fallit,ubi iurisdõ citātis nulli territorio cohæret,ut in iudice delegato, q exi-
2 stens in uno loco citat existentē in alieno territorio,habet.n.potentiā terrendi in utroq;, sicut delegās.9.q.3.c. cuncta. ¶ Quarto fallit,ubi citatio ordinat̃ principaliter,ñ ad obligandū citant,ēut cõpareat,uel det,aut faciat,sed solū ad effectū simplicis intimationis. Exēplū, si iudex la a sñia in suo tribunali facit eā intimari extra territoriū nuncio,uel epistola. Ratio, qa actus intimationis ñ est pars iudicij,nec actorum. Iō quolibet tēpore expeditur,& p quemcunq; ēt sine mandato, l. item ueniunt.§. petita.ff.de pe hære.gl.magna in l.i.ff.de ac.emp. ¶ Quinto fallit,si citās omni iurisdõne caret,sed simpliciter habeat notitiam, vt arbiter. Est. n. in eo eadem ratio,q̃ in delegato carentē territorio,l.sed si interpellatis. & l. diē ꝓferre.in prin.ff de arb. ¶ Sexto fallit, vbi citatio nō stat proprie in nomine citationis, sed in noīe reqsitionis vt illa, qua vtunt̃ Canonici volentes ad actum electionis ꝓcedere.c.cum nobis olim.de elec c.vlt. eod.ti.in 6.hæc Ang dicens iura sic reduci ad ɔsonantiam luculentam.
3 ¶ Septimo † fallit vltra ipsum, ꝓut colligit̃ ex dicto Bal. in l.testamenta.ad fi.C.de testa.dum dicit,ꝙ citatio,q cūque putat interesse,ɔpareat, extendit̃ ēt ad forensem. & ita dicit fuisse Perusii ɔsultum p antiquos sapientes, qa potius sapit edictū,q̃ citationem. Itē nullū terret,nec astringit,sed potius requirunt̃ ad voluntatē exquirendā q̃ cām. Et ista fallentia satis ɔuenit cum prima,illa tñ loqt in citatione arctante. ¶ Octauo fallit, ꝓut colligit̃ ex dicto Bal.in l.requirendi.ad fi.C.de ser.fug.dum dicit,ꝙ si familia ptāris cepit bannitum extra districtum,debet relaxari.qa non legitime captus. Postea subdit, ꝙ si ɔ istū illegitime captum formet̃ processus,vel executio, tenet qđ factum est,si non appellet, argumento l. si qs ꝓuoca-
4 tione.C.de ap. ¶ Nono † fallit,qñ existens extra territoriū fuit ɔuentus à iudice suo, qa l; illa prima citatio fuerit in territorio,tñ sequentes poterunt fieri extra territorium.d Ab. hic & Do.in d.§ ɔhentes.Inn.in c.præterea. de dila.in c.1.in pen.col.de rap.do.Car.in d.cle. Pastoralis.§.vt illud. de re iu. ad quem recurres pro pleniori introductione ad hanc mām. ¶ Decimo fallit,qñ nescitur vbi reus latet,vt p Cal.in d.c.1.de rap.& do.Car.in clem. Pastoralis. qđ declara, vt dixi in prima fallentia. Quid aūt de iudice ɔtus Dic,vt § ɔhentes,cum mã.& de iudice domicilij dicetur in tertia specie fori. ¶ Quomodo
5 priuilegium perdatur delicto, distingue vt hic per Abb. & dū dicit post alios,ꝙ sublatis priuilegijs non intelligit̃ in dubio de clausis corpore iuris,adde gl.in verbo, illic. in auth.qua in prouincia.C.vbi de cri.agi oportet.& gl. in verbo,excusatum,in l hæres ff.de iud. & gl.in verbo, compelluntur.in l.2.§.omnes.eo.ti.& sentit gl.in verbo, corporali.in c.vt circa.de elec.in 6.& est additio no Bar. ad reprimendum,in verbo,non obstante. & Imo.& do. Ab.in c.1.de resc.Bal.in l.non plures.C.de sacrosan ecc. Lud.in l si uero §.de viro 23 fal sol.ma. ¶ Ratio,quia insertio in iure cõi alterat naturam priuilegij, vt traditur in c.cum ordinem.de rescr. Item ponderat, dum Abb. vult,ꝙ priuilegium exemptionis datū non respectu ecclesiæ,sed respectu ꝑsonarum non operat̃,ꝙ non possint ɔueniri rõne delicti ɔ do. An.respondendo subtiliter ad c.1.de priui.in 6. Nam ɔrium dixit dom Abb. in ca. tuarum.ad fi.de priui. exemplificans de priuilegijs capellanorum Papæ vel Cardinalium. ¶ Sed forte,quod hic dixit,verius,p d.auth.qua in prouincia. vbi rõne delicti ꝑdit̃ priuilegium,nec erit inutile,quia operabit̃ in ciuilib. saluo nisi expresse vel implicite loqueret̃ in casu delicti, per d c.1.§.in eos inducendo,vt hic per Ab. ¶ Subdit do. Abb.in d. c. tuarum. ꝙ si taliter priuilegiati resident in suis beneficiis, possint rõne domicilij nouiter acquisiti puniri ab ordinario,p d.§.in eos.in quo latius esset exordiendum,ſm eum. Cui adde,ꝙ ipse dixit in ca dilecti.s. eo.vbi in ciuilib.hoc firmat. ¶ Item in quantū Doc. hic dicunt,ꝙ delictum exemptorum respectu loci,si cõmittitur extra locū,pōt puniri ab ordinario. ¶ Declara,ēt si ficte,puta,per alium. Ita do. Ab.in d.c.tuarum.ad.fi.quia ita pōt puniri in loco mandans,sicut delinquens. cle.Pastoralis.in princ. ibi p stipendiarios. & ibi Doc.de re,iud.
6 ¶ Item † declara, ēt si delictū inchoetur in loco exēpto, si tñ finiatur extra,gl.in c.placuit.6.q.3.& glo.3. in cle.1. de vi.& ho.cler.no. An.& do.Ab. in c.patentib.de priui. per illum tex. loquentem de pulsatione campanarum. Facit,quod dicetur ĩ. de sagittante ad territorium alienum. Et vide omnino Inno. in ca.ex ore.prope princ.de priui. ubi dicit, ꝙ si prælatus exemptus habet beneficiū non exemptū,& in eo sit negligens,non pot ab ordinario puniri:

rio puniri:

zio puniri,& dicit se arguere sic.hoc non pt facere diœce lanus nisi cum causæ cognitione.sed ipse non pt cognoscere de peccatis psonæ exemptæ,ergo nec ꝯ eum pcede re.Et sequunt̃ Do.ibi & Arc.ad literam in d c.placuit.& Cal.ꝯs.13.in hoc ti.inc.ꝯ canonicum . Sed nõ aduertũt, ꝙ vr̃ obstare d.c.ex patentib. cum similib.nisi dicas illa pcedere,vbi effectus illius delicti turbat ordinariam po testatem,alias nõ attentis verbis Do.in c.placuit.Tñ cogita.¶Et adde Bar.in l.interdum.§.1.ff.de iud.ꝙ religiosus exemptus acceptans ꝯmissariã testi in loco non exẽpto,põt ꝯueniri coram ordinario,p illum tex.vbi dẽt qs ꝯueniri coram.iudice loci,in quo negotium gessit. ¶Et adde,ꝙ si exemptus delinqt circa res exemptas in loco non exempto,puta alienando,non pt ab ordinario puni ri,gl.ĩ d.c.tuarũ.Io Mo.ĩ d.c.recepimus.Gl.mag.in fi.d.c. placuit.2.Arc.3.q.6.in sum.Dixit ẽt In.in d.c.recepimus ꝙ si exemptus leuiter deliqt in loco non exempto,bñ fa cit ordinarium ipsum remittere,p l 3.de mili. test. ¶Et no.ꝙexempti submittunt̃ generali interdicto lato ab or dinario non immediate,sed ex vinculo sñiæ iuris tracto ex sñia hominis Ita Do. in d.c.placuit.p c.cum inter.de ꝯsue.& cle.1.de sen.excõ.Cætera ad d.c.primũ , de priu. in 6.vltra Doc.ibi vide p do Ant.in c.1.de cle. peg. Do. in c.1.§ si de sta.mo in 6.Pe.de Anc.in c.postulasti.s̃.eo. Fed.ꝯs.2.Bar.in l.1.ff.de ꝯst.prin.Imo.in c.1.de of.or.Hostiẽ.de pri.§.qualiter.ver.sed & ibi dicit . vbi sunt multa.

7 ¶Demum † no perpetuo dictum Ab.hic ꝙ in maiorib. delictis,vbi timetur de fuga exempti põt capi ab ordina rio & remitti.& adde Car.in d cle.1.in 3.q de off. or.vbi de hoc latissime,& vide do Ab.in c.sacris.ad fi.de sepul. vbi vult , ꝙ religiosis deferentib. ad sepulturam corpus vetitum sepeliri,curatus resistere põt ante ingressum lo ci exempti : postea,nõ nisi mortuus fuisset manifeste ex-

8 cõicatus,per cle.1 de sepul.ubi idem Car.q.6. ¶De † uagabundo. Pro impugnatione Abb.ꝙ nolens satisdare de

a respondendo in loco domicilij,non audiatur, a uide Sali.latius in d.l.1. C. ubi de cri. agi opor. quem sequitur Ana.in c.j.de rap. & uide Bar.in l.nullus.C de tyro. lib.12. ubi p illum tex.in uer.uagus.dicit,ꝙille dr̃ uagabundus q firme nõ stat in loco,re probata diffinitione,q̃ dicit, illum esse uagabundum,q non habet domiciliũ. nam necesse esset, ꝙ ciuitas sua a ratrũ pareretur.¶Sed caue, qa potuit qs habuisse domicilium,& tñ patria non destructa effectus ef set uagabundus,put psupponunt decisiones seq. & uide Bar.in l.cum simus.ad fi.C.de agri.& censi.li.11.ubi dicit, ꝙ habens patrem & cognatos in ciuitate , si tñ est extra fine mansione pagrando,dr̃ absens & uagabundus.unde bonis suis dabit̃ curator,& citant̃ primo agnati & cogna ti,si uolunt eum defendere,l.item ait.§.1.ff.ex quib. cau. maio.Subdit,ꝙ si cognati oĩa onera ad eũ spectantia subeant,gaudebit iste bñficiis aliorũ soluentium onera nõ attenta absentia,per illũ tex.quẽ extollit.Vide In.in c.fi. in fi.de eo,q mit.in pos.ubi dicit,uagabundũ esse citãdũ, ubi hẽt domiciliũ,uł bñficium,q si nõ hẽt,citent̃ amici, ẽt si haberẽt domũ in agro,uel loco deserto,sequit̃ Ang. in l.hæres absens.§.si qs tutelã.ff.de iu.& ĩ l.2.C.de anna. excep.Si tñ non esset qõ de re immobili , posset iste non habens ppriã habitationẽ citari per pclama,quo ad effe ctus,quos parere posset citatio ad domũ.Bar.ĩ extrauagãti,ad reprimẽdũ.ĩ uer.per edictũ.Sal.post Bal.ĩ aut.sed & si qs. in 5 q.C.de test.Bal.in l.si accu C.de ac. & in l. si qñ.in 11.q.C.de testib.& in l.intra.ad fi.ff.de mino.Cetera de uagabundis q̃re in repertoriis.¶Ex dictis doctorũ hic & alibi circa remissionem in delictis.illud primo no. ꝙ remissio peti non põt ab eo, q non est iudex rõne domicilij,uel originis. Tex.in c.2.de priu.in 6. quem Aret.

a Audiatur. *Ad de Alex. in l.alio. ff.de eo. quod cer. loco.et Bal.in add. specul. in §. 1. de cõp. iud. ad. vers. de uagabundo.*

9 hic dicit singularem.¶Dum† dr̃ de cognitione aliquali pmittenda à iudice remissuro,d.Bar.ĩ l.1.C. ubi de cri. agi opor. dicit, hanc cognitionem esse super ꝯtumacia rei.& male s̃m Aret.quia siue intelligas de contumacia ꝯmissa ꝯ iudicem petentem uel ꝯ petitũ,hoc necessariũ nõ est:qa ẽt nulla cõtumacia repta remittẽdus ẽ.§.si ve ro,allegato in gl.Versabit̃ ergo ista cognitio sup verita te & suspiciõe d̃ licti,s̃m eũ post Bal.q hoc dicit ĩ d.ver. alia est opi.Tu cogita duo. Primo, ꝙ Doct. nõ dicũt, ꝙ ꝯtumacia ñ repta cessat remissio . Sed iõ exigunt eius ĩdaginẽ,vt habeant̃ indicia forte ex fuga,qb.nõ habitis alia ĩuestigabunt̃.¶Scdõ cogita sup verbis Bar ĩ l.fi.§.1. ff.d̃ publica.vbi,ni fallor,dicit:dic,iudicẽ petitũ nõ pos se cognoscere d̃ cã quare remittat,cũ sit ĩ hoc merus executor,saluo,nisi sit maior petẽte. Tñ nõ recederẽ à gl. in d.cle.pastoralis,q̃ approbat Ang.ĩ l.j. C.ubi cã stat.in authẽ.si uero.C.d̃ adu.dicẽs,iudicẽ petitum d̃bere sp cognoscere an reus sit culpabilis, nec passim seq iniustos

10 appetitus reqrentium.¶ Dum dr̃,iudicẽ petentem non posse cogere,sed d̃bere recurrere ad supiorẽ petiti,itelligit̃ duob.modis.Primo s̃m Car.hic dicentẽ,ꝙ si petitus est inferior,pt à petente puniri . vñ eccl̃asticus secularẽ hoc casu puniet.inducit c.2.d̃ except.in 6.postea subdit incidenter & egregie ꝙ secularis tenet̃ obedire inqsitori omissa oĩ discussione pcessus.p d.c.2.p qđ dicit Bar.er rasse ĩ l.diuus.ff.d̃ cust.reo.Melius facit c. ut inqsitiõis.§. phibemus.de hr̃.in 6.dixi satis in c.1.de offi.ordi.Et ibi adde,ꝙ secularis hoc casu pt supersedere, si opponit̃ ta lis exceptio,ex qua surgat dubium sup iurisdic.inqsitionis:puta,si epus se opponit , dicẽs pcessũ non fuisse sibi cõmunicatũ,ut ĩ c.p hoc.de hr̃.in 6.Ita dicit hic, Car. se dixisse Florentiæ in facto. per quod ꝯdidit tractatũ hr̃sis.Scđo aduerte s̃m Salic.in d.auth.si uerò. C. de adul. dum dr̃,ꝙ remittens dr̃ facere ex vrbanitate , qñ nõ expectata superioris coactione remittit. Quia hoc est falsũ pp tex.in d.§.si uero.nihil dicẽte de iussu supioris.Fatet̃ ꝙ requirens non pt illum cogere de facto , & p coa ctione facti adiit superiorẽ,sed loquendo de coactione & necessitate iuris tenetur ad literas alterius remittere, quib.ꝯtẽptis,incidit ipso iure ĩ pęnã trium librarum,de qua ibi. Esset aũt ex urbanitate, qñ ñ petitus remitteret, quia tunc nõ remittens nõ incurrit pęnã. Ita saluat opi.

* cõem * dicens,hoc forte non audiuisti alias. Cogita: qa gl.in d.cle pastoralis in uer.de more. l3 dicat de superiore adeundo,tñ dicit remissionẽ esse necessitatis,non urbanitatis , postea subdit , ꝙ ut incurrat̃ d.pęna sufficit in literis uerbum, Rogamus,vel hortamur.¶Dum† dr̃ va

11 lere ꝯsuetudinem d̃ non remittendo inductã ex crebra petitione denegata longo tpe, adde Bar. in l. sepulchri. ff.de sepul.vio.Bal.in l.2.C.de ser.fug.ĩ l.j C. ubi de cri. in l.j.ibi,sed dñs Feder. C.de hr̃.inst.in l.executorem. C. de exec.rei iud & Ang.in d.auth si verò. ¶ Dicunt tñ, ꝙ remissio vsitatur inter iudices eidem dño suppositos. In quo vide Im.in d.cle. Pastoralis. in uer. si vero petitur.vbi dicit,ꝙ cessãte ꝯsuetudine viget remissio ẽt in iudicib.diuersi dñi:quib.denegantib. recurri põt ad superiorẽ:quẽ si de facto non hñt,ñ excusatur denegãs & ab iniquitate & à vinculo iuris.& ibidem Im.paulo an tè,vbi pbat legẽ ciui.de remissione loquentẽ pcedere ĩ ter epos, ut per eum . ¶ Limita mãm,dummõ petatur ꝯdemnandus,non ꝯdemnatus. Is.n. punietur à iudice ꝯdemnante.Bal.in l.executorem.uer.q̃ro de tali q̃stione.C.de exec.rei iud.per l.relegatorum. §.iterdicere.& ibi gl.ff.de interdict.& rele.¶Cõsidera,ꝙ ibi non fuit pe tita remissio.¶Item ꝯ Bal.sentit Im.in l.pen. in prin.ff. de pub.iud.& ipsemet Bal.in auth. si quis litigantiũ C. de epi.aud.dicens,executionem sp spectare ad iudicem delicti.No.Io. An. in Spec.de exec.sen. §. 2. uer. sed pone,lo primo.Dixi post oẽs in c.Pastoral.§.pterea. de off. dele. Et in specie ꝯ Bal.est gl.in l.à diuo.§.sñiam.ff.de re iud.sentit gl.fi.in fi.supra eo.in c.postulasti,& ibi Im.Et p hoc:quia ẽt in executione petita viget rõ inductæ remissionis.s.ad terrorem aliorum in loco maleficij . Nihilominus hanc limitationẽ sequitur Pet.de Anch. in c.postulasti.in 2.op.supra eod. & Ana. in c.1. de rap. & Sali in d.l.j.C.vbi de cri.& est substantialis, quia tex. in §. si quis vero. allegatus in gl. nõ loquitur in isto casu. ¶ Subdit Bal.in d.l.executorẽ. ꝙ facta alibi cõdẽnatio ne potest iudex delicti eũ bannire , & erit pęna suppletiua

a *Statutum. Adde Bart.in l.j.ff.de vari. & extraor. cri.Bal.ī l.si qs nō dicam.C. de episc. & cle. Hostien. in summa. de pęn.§. in qbus.Ioan.An. inc.ꝑpetuo.de ele. in 6.Bal.in l.si fugitiui. C.de ser.fugi. & in l. arboribus.§.Iulianus.ff. de vsufr. Anto.de But. in c.1. in vlt. char. de eo,qui nitti. in possess. cā rei seruā.Bar. & Bal. in l.is, qui cum telo. C. de sica. Lud. Rom.in l.damni.§. Sabini.ī 2. colum. ff. de dam. infec.*

b Delictū.*Adde quod cōtra Bar.est cōmunis * opi. videlicet, ꝙ imo existens in vno loco,si ꝑcutit aliū existēte ī alio loco, poterit puniri in vtroque loco.qa ex quo mittit sagittā, dicitur nocēs.tex.in c.j.de pręsu. Et ideo poterit puniri, tam in loco,vbi inhoatū est delictū, quā in loco cōsummati delicti:quia erit locus pręuentioni: & ista est communis opi. & sic per ista reprobata est opi. Bart. in d.l.si libellorum.& etiā opi.Fel. hic. Et adde, ꝙ contra Bar. tenuit Ioan. And. in d.reg. in obscuris: de reg. iu. in 6. Cyn. Bald. & Ang.in l.1.C.vbi de crimi.agi opor. do..Ab.hic in 11. col. & in c. 1. de pręsu. in vlt. col. Domin. de sancto Gem.in c.1.§.1 in vlt. col. de statu reg. in 6. Ioan. de Ana.ī c.1.de rap. in 3.col. & etiam Fel sibi contrarius in d. c. 1. de pręsum.num.13. Adde ꝙ nonobst.illud de mandante, hic allegatum per Fel. in nu:15.vbi dicit, quòd mandans punitur ī loco delicti cōsummati: & sic a erit dicendum in*

tia:paulo ī.subdit plus, ꝙ si ꝯdēnans eum solū banniuit, non ꝓhibet iudex delicti eum ordinarie punire. Ad qđ vi de Bar.in d.l.sepulchri.& Bal. in l. nullum.in vlt.col.C.de testib.Subdit paulo post, ꝙ delinquēs sortiť tria tribunalia,vcȝ loci delicti,loci domicilij,& loci originis.¶Duo vltima non possunt petere remissionē,sed iudex delicti sic. Rō: qa eius iurisdōnem ostendit, reliquæ verò nō ꝓcedūt rōne offensæ, sed ad ꝓuinciæ purgationē. Demum vide Bal.in l.fi.post prin.C.si à non ꝯp. iu.q ꝯmisit homicidium in castro Spoleti habente ꝓpriū ꝑtorem, lȝ sit sub ꝑside ducatus Spoleti,si aufugit Spoletū,debet remitti ad ipsum castrum,vbi sortitus est spālius forū.alle.Io. And.in ca. 1.de re iu.in 6.vbi hoc dicit. & sequitur Do.ibi ad fi.principij.Et no.ꝙ iudex delicti teneť petere, fm Ana. pulchre in d.c.1.d.rap.Et ex his habes, ꝙ iudex domicilij in casu remissionis nō petitę ꝯ petens est de delicto alibi ꝯmisso:& est casus in d.l.j.vbi de cri. Qđ ampliat late Ang.in l-si vacantia.C.de bo.vacan. li.10.in 2.mēbro, ēt si agať ꝑ viam inqsitionis. Hæc in criminalib. An aūt in ciuilib.procedat remissio, diceť ī. Dū
12 † dr̄,iudicem delicti posse punire suo statuto,adde Pet.de Anc.ī c.1.30.char. ver.ꝯsequenter qro. de ꝯst. & latius in ca. postulasti.in quinta op. s̄. eo.& late Bal.in rep.l.cunctos.ad fi. ibi, nunc de scđo C.de sum.trin.& Im.in cle. Pastoralis.ver.qro,qd si pro certo delicto,de sent.& re iu.in 14. col.aliquid ꝑ Dom. in c.2. ver.qro vlterius.de ꝯst. in 6. in c. 1.§.nunquid.in 1. col.de priu. in 6.Ang. in l.cum vnus.§.is,q.ff.de bon.auth.iu. pos.Ang.in disputatione,inc.Bononiēsis.& in l.fi.post Bal.ff.de iuris. om.iud. Pondera optimam gl.in cle.j.in verbo omnimodam . in fi. de foro ꝯpe. Cōis * opinio est illa, de qua hic ꝑ Ab. quā amplia, vt ēt possit punire pęna statuti domicilij,fm ipsum in c.1.de rap. post lo.de Lig.in d.cle.pastoralis. nisi ī duo bus casi. Primus, vbi pęna imponereť ipso iure,ꝑ c.2.de ꝯst.ī 6. Scđus,vbi statutum ꝓhiberet non ꝓhibita à iure.Et vide Ab.in c.à nobis.lo 1. de sent. exc.
13 & ab eius dictis pendent ista.¶Ad†illum tertium de delicto cępto in vno loco & finito in alio, sume breuiter tres ꝯclusiones Are. hic insertas in qbusdā aliis dictis.Prima ꝯclusio:vbi delictum inchoať in vno loco,tam respectu agētis q̄ patientis,verū est,ꝙ puniri pt à iudice vtriusq; loci, & potior esset iudex inchoationis.Bal.in l.si qs non dicā.C. de epis.& cle.in c.1.§. iniuria. de pa. iu. fir.exemplum in capiente, & ligāte vnū hic,& spoliante eū alibi ductū,nam ꝑp violētiā successiuā adeo ꝯfunduntactus,ꝙ habeť ꝑ vno delicto,iuxta Bar. in l.nunq̄ plura.de priua.delic.Qđ dixi de iudice inchoationis, itellige, dumō agať de pęna iuris cōis, vel statuti punientis expresse actū non ꝑfectū, put ī casu Bal.in l.si fugitiui. C.de ser.fug.de statuto puniente asportantē bladū alibi. secus si statutū a simpliciter loquiť de delicto,qa non intelligiť de inchoa

to,sed ꝯsummato.Bar.in l.j.§. diuus.ff. de sica.Bal.in l.data.C.q ac.do.Abb.in c.1.de cau.pos.cum si.ita Are.hic,limitans scđo, nisi inchoatione esset licita, ꝑ id qđ diceť in prima limitatione sequentis ꝯclusionis. Et ꝑ ista ꝯclusione alle.l.j.ī verbo,inchoatis delictis.C.vbi
14 de cri.agi opor.¶Scđa ꝯclo.†Delictū
b b inchoatū hic, & finitū alibi, punieť à iudice finis.Bar.in l.libellorū. ff. de ac. loquens de ꝓijciente telum, & sic, vbi ꝑsona patiens est alibi ꝯ Io. An. ī reg. in obscuris q istū casum habuit ꝑ simili ꝑcedenti.Pro ipso faceret,qa ꝑcussio hēt originem hic.Nā cessante iactu,nō esset delictum.Tn̄ ꝑ Bar.facit,qa in cognitione naturæ delicti attendiť ꝑsona patiens,non agens,l.eū,q.§.pe. de iniu. Et hoc tenēdo r̄ndebiť ad c.1.de ꝑsum. ꝑ qđ do. Ab.ibi seqtur Io. An.qđ intelligit de mittente lanceam cū effectu: nec dicit, cui loco attribuatur missio. Per hoc ēt r̄ndetur ad rōnem Pau. de Leaz.in subtili dispu.inc. Eps monuit. Per istā ꝯclusionem inferť ad testē examinatū hic ad instantiam alterius iudicis,q falsum dixit.Nā punietur à iudice cāę,nō examinis, vt hic ꝑ do.Ant.& Ab.quos in vno reprehendit Are. s. dū limitat, nisi testis ignorasset dictū alibi deferē. qa nō attēditur eius animus, ꝑ d.l.eum q.& bene.Subdit tn̄,ꝙ iudex causæ nō puniet suo statuto, qa ista falsitas est ꝯmissa in loco suo ficte, & statutum non ꝓcedit in casu ficto.Bar.in l.3. §.hæc verba.ff. de neg. gest.cum si.
15 ¶Item† ꝑ istā ꝯclusionem infertur,ꝙ delictū mandati punietur à iudice loci in quo delictū est factū, non in quo est
c mandatū,c vt ꝑ Bar.optime in l.si vt ꝓponitur,ff.de fideiuss.& do. An.& Abb. hic,idem Ab.in c.1.in fi.de imm.ec.& in d.c.1.de ꝑsum.& Bal.in l.fi. in fi.prī. C.si à non ꝯp.iu.& in l.non 16. ver.sexto qritur.C.de ac.Bene facit cle. Pastoralis.de re iu.inducendo duob.diuersis modis.Primo,vt ꝑ Ab.in d.locis.ī ver. per stipendiarios. Scđo, vt subtiliter ꝑ Do.post quendam disputatem in c. fi. in fi.in vlt.col.de hom.in 6.Nam in citatione non attenditur ibi locus ī quo est citans & mandans citari, sed vbi fit citatio.Facit ēt gl. aurea in cle.1. in gl. magna,paulo post medium,vt lite penden.dicens, qđ renunciatio facta beneficio in certo loco de mandato clerici alibi existentis dr̄ facta in loco,vbi fini
16 tur,non vbi mandatur fieri.¶Item†ꝑ istam ꝯcl.infero ad disp.Cal.inc.Quæritur,an subditus.vbi decidit,ꝙ statutū puniens visitantes moniales sine licentia,non ligat visitantes exemptas,quia non ꝑficit delictum, nisi ingrediendo locum, & tunc erat extra dięcesim de quo ꝑ eundem ꝯs.huius ti.13. Quicqd dicat Do.post Lapum,non visa hac disputatione.in ca.1.in §. fi. de statu mo. in 9.Et de his no.aliquid ꝑ Bal.in l.vnica.C.de confes.Im.no.in cle.multorum.in 1.no.de pę.Io. de Ana.in c.1.de rap.& do.Ab.in d.c.1. de immu. ecc.& aliquid in c.cum inter.1.col.de consu. Facit dictum Bal. in l.multum.in pen.col.C.si quis alteri,vel sibi. si existēs hic,vendit Florentiæ,per nuncium,vel epistolam Titio: dr̄ contractus celebratus in loco emptoris. ¶Hæc & similia

primo casu Respondeo regulariter, ex mādato solo qs non punitur,& inter mandantē, & mādatarium nulla cōtrahitur obligatio, quia rei turpis nulla est obligatio. l.si remuneran di.§.rei turpis. ff. māda. Et ideo punitur in loco delicti cōsummati, qa nulla erat antea inter eos obligatio nisi secuto delicto. Item non obstat illud de visitāte moniales hic allegatum per Felin. nu. 16.quia respondetur, quod communiter tenetur contra Cald. vt hic per Feli. Fac ergo cōclusionem,quod existens in uno loco,si percutiat existentem in alio loco, poterit puniri in utroq; loco, & sic erit locus pręuentioni. Et quia dixi,quòd ex mandato turpi,non oritur obligatio, videtur, quod sit lex in contrarium in cap. mulieres. de sent. excom. Vide additionem, quam posui ad Fel in d. c.1.de pręsum.nu. 14.& vide domi. Alexan. in l. 3.§. si procurator. ff. quod quisque iu. in princip. vbi reprobat Bart. ibi, qui fuit in ista opi. quòd ex mandato nō oritur actio,& mandans non tenetur.

c Mandatū.*Adde Bald. in l. 1. C. de ser.fugit.Petr. de Suz. in l. hęres absēs.q.pe.ff.d iu. & Ange. in trac. malefic. in versic. Mandatorem, & in ver.existens Florentię.& Bart. in l. si annua. ff. de annu. legat.*

milia limita primo, nisi lex, vł statutum notaret princi-
piū actus, puta si diceret, si qs sagittauerit : qa tūc notat̄
actus agentis. Vñ procedit opi. Ioā. And. in reła, i. ōbscu
ris. fm Bar. in d.l. liberorū. q̄ pulchre approbat Sal. in l.
Gracchus C. de adul. & in l. in causis. in 6. q. C. de accus.
Facit dictū Bal. in p̄ludijs huius 2. li. vbi dicit, ꝙ vulnera
tus hic, & mortuus alibi ex eodē vulnere, fingit̄ mortuus
a hic a per l. huic scripturæ. ff. ad l. Aquil.
nec dr̄ fictio dare iurisdōnem statuta-
riam: qa in isto casu hēt originem ueri
tatis. Non obstat, ꝙ lex non fingit sup
facto: qa verū est vbi tale factū est ab oī
veritate remotum. Et hic adde Bar. in
l. j ff. de incen. rui. naufra. vbi dicit, ꝙ ci
uitas ꝓmittens stipendiarijs emendare
equos morituros ī bello, tenet̄ de equo
vulnerato ibi, quamuis mortuo, in ciui
tate. ¶ Itē limita, nisi statutum impo-
nat pænam ipso iure trahendo secū e-
xecutionē: qa nihil opat̄ in delicto fa-
cto extra territoriū, lʒ ɔsummato in territorio, vt est in
terminis longa decisio Pau. in d. dispu. eps volens, ꝙ stan
te snīa epi, ut sub pęna excōicationis latæ snīæ quis non
alloquat̄ certū excōicatū, si alloquit̄ qs stās in loco exē
pto excoīcatum stantem in non exēpto, non ligat̄ snīa,
quia agitur de obliganda persona snīa trahente secū e-
xecutionem, & iō sicut in rebus extra territoriū sitis nō
posset epus exequi, c. postulasti. s̃. eo. ita nec in persona,
vt latius per eum, quem sp vide. ¶ Item limita, dūmō
delictum in vtroq; territorio sit illicitum, sed vbi in ter
ritorio, vbi est cęptum, est licitum, tunc totū delictū est
impunibile. Doctrina Bar. solēnis in l. quod ait lex. §. fi.
ff. de adul. vbi prohibitus occidere filiā adulteram, vel a
dulterum in alia domo, q̄ propria, vel generi, licitè oc-
cidit insultatum in domo fugientem extra, eodem mo
mento furoris. Vñ infert Bar. ꝙ si ex statuto lʒ offende-
re turbantem possessionem meā, si eū repertū insequor
& extra locum offendo, nō teneor rōne liciti principij,
quia qcqd est licitum in termino à quo ɔtinuato actu,
est, licitū in termino ad quem. Et pulchre sequit̄ Flo. in
l. sicuti. §. Aristo. ff. si ser. vē. & Sal. in d. l. Gracchus. dicēs,
ꝙ si lʒ occidere animal in ꝓprio fundo repertum, lice-
bit repertum fugientem extra occidere. Sed in hac limi
tatione aduerte diligēter, qa vera est, vbi vna cū ɔmuta
tione loci mutat̄ territoriū, nihil attendēdo in p̄iudiciū
alterius, secus, vbi transitus ad aliū locū læderet iurisdō
nē alterius, qa licitū initiū ñ excusat. Ita adaptat hic A-
re. notabilē decis. Io. And. in Spe. de accus. §. sequit̄. in
add. mag. in fi. vbi dicit post Oldr. ꝙ si statutū ꝓhibet bā
nitū capi extra territoriū sub pęna, & p̄miat capientē
intra, & aliquis insequendo bānitū in territorio, tādē ce
pit eū extra, nedū nō p̄miabit̄, sed puniet̄. Inducit princi
pałr, l. quid sit fugitiuus, §. idē Celsus scribit. ff. de ędil. e-
dic. iuncta glossella in verbo, adduci. ubi reductus ad lo
cū alienū nō minus gaudet securitate, q̄uis reduxerit fu
giendo a loco nō securo. Ergo illa captura nō excusat̄
quoquo mō a fuga, & sic nec a principio licitæ insecutio
nis. Et est rō vrgens, qa qñ principium actus, qđ fuit lici-
tū, dirigit̄ in finē sui illicitū, actus, q fit, est punibilis, qñ
finis nō trahit ɔsequētiā necessariā, a principio, uel qñ si
ne graui periculo desisti nō poterat. Tex. optimus in l. q
cum maior. in prin. ff. de bo. lib. ubi nō imputatur mino
ri, q absq; pęna potuit libertū accusare, si accusationem
in minori ętate factā maior factus nō deseruit, qa cade
ret in Turpilianū, & abolitio ñ facile impetrat̄. Ita hic ar
guēdo de loco ad tp̄us, iuxta l. vinū ff. si cer. pe. nā per istā
l. à ɔ̃rio patet, ꝙ ista insequens potuit desistere in ingres
su alieni territorij. Hæc Are. ¶ Considera duo. Primò, ꝙ
Bal. in repe. l. cūctos populos. uer. nūquid ergo curia, sen
tit punctuałr hāc adaptionem dicens ꝙ familia fugiens
post reum, & eum capiēs in eccła, incidit in canonem ñ
attento initio licito. Nā lædit̄ aliena iurisdō, ꝙ non con
currit in casu adulterii. ¶ Postea subdit Bal. ꝙ si familia
insequit̄ obligatum ex cā ciuili, & eū sequutū in pro-

a Mortuus hic *Adde. Soci. in consil. 55. incip. præstātissime doctor. versi. tertio quia. in 1 par. ubi etiam dicit, quod ita in libello accusatorio locus vulneris, nō locus mortis apponi debeat.*

pria domo capit, tenet captura, quia aliena iurisdictio-
non lędit̄. Sed caue in hoc de captura, qa oppositum tʒ
Bal. & Ro. in l. pleriq;. ff. de in ius voc. p d. l. idem Celsus
scribit. vbi fuga nō tollit bñficiū securitatis loci. Et hoc
forte verius, non obstante d. §. fi. qa lʒ ɔcurrat non læsio
alienæ iurisdōnis, ɔcurrit tñ hoc, qđ est diuersa rō inter
locum finis & principij, nā ꝓpria domus dēt esse refugiū
tutissimū, d. l. pleriq;. sed in casu l. qđ ait. non est diuersa
rō. Vnde dixit Bal. in d. l. si qs non dicam. in 6. col. qđ lo-
cus ad quem, non regulat̄ ꝓut locus à quo, qñ est diuer-
sa rō. Et ita hic. Et sic recte intuendo habes duas restri-
ctiones ad doctrinam Bar. in d. l. qđ ait. Prima, nisi lædat̄
aliena iurisdō: scđa, nisi sit diuersa rō. ¶ Addi pōt tertia
restrictio, vcʒ vt procedat ita demum, qñ finis delicti al-
teratur ex mutatione loci, modis s̃. declaratis, sed vbi a-
ctus licitus respectu certi modi fit cum tali excessu quali
tatis damnatæ, qđ alterat̄ aliter eius nā, non credas, ꝙ sit
impunibilis rōne partis licitæ. Patet exemplum in eo, q
insultatus se defendit. Nā defensio licita est, l. vt vim. ff.
de iust. & iu. & tñ si egredit̄ metas licitæ defensionis, &
transeat in offensam, non palliat̄ illa offensa, imo efficit̄
punibilis, c. significasti. lo 1. de hom. cle. vnica. co. ti. cum
sim. & ita exēplificari p̄t in casib. infinitis, qb. punit̄ ex-
cessus, id est, transgressio licitæ metæ, vt in donatione vl
tra 500. aureos, & in simu. in qb. rōne indiuiduitatis inu-
tile vitiat principium vtile, vt per te cogitabis. ¶ Consi-
dera secundo Nam si firmaret se aliquis in illa rōne Io.
An. in d. ti. de ac. sumpta à ɔ̃rio, d. l. q cum maior, vcʒ an
principium licitum deducat ad finem ex ɔñtia ineuita-
bili, an non? pfecto exempla Bar. in d. l. ꝙ ait. & Sal. in d.
l. Gracchus. de insequente p̄missum offendere, non ꝓce
derent. Pōt. n. insequens in illis exemplis, & similib. retra
here se à fine ꝓhibito, ad quem non trahit eum ineuita
bilis ɔñtia principij. Posses dicere, ꝙ in dictis exemplis
eadem ratio excusat insequētem, q̄ in cā offensi ab adul
terio, vcʒ ɔtinuatio furoris iusti, quem temperare diffi-
cillimum est, l. si adulterium cum incestu. §. idem impe-
ratores. ff. de adult. facit c. significauit. de pę. & remis. ipu
tat̄ fugienti, q ex sua fuga dedit cām fini alterato. Quæ
ɔsideratio non fit in sequente bānitū extra territorium,
tū, qa iusto furore ꝓpriæ iniuriæ non instigat̄, tum, qa of
fendit̄ aliena iurisdō Poteris cum ocio meditari. ¶ Ter-
tia ɔclusio, qñ delictum non est repertum in alieno ter-
ritorio, nec ex parte agentis in delictum, nec ex parte pa
tiētis, sed est solum facta p̄paratio, vt delictū alibi ɔmit-
tat̄, nulla cognitio spectat ad iudicem illius p̄paramen-
ti, & indistincte procedit op. Bar. in d. l. libellorum. Est. n.
aliud factum, aliud p̄paratio ad factum, l. posthumus. §.
fi. l. seq. ff. de inof. test. fm Are. hic. Quā ɔclusionem ad-
mitterem, vbi l. vel statutum vtitur verbis denotantib.
effectum delicti: alias autem oportet cogitare propter
no. decis. Bal. in l. 2. C. de eunuch. vbi dicit, ꝙ stante statu
to, ne quis vadat occupando eccłas cum personis arma
tis, si Titius aggregauit armatos in territorio, & occupa
uit ecclesiam extra, incidit in statutum, vt ibi p eum. Sed
forte ēt in casu Bal. ꝓcederet ista ɔclusio pp verbū, Oc-
cupando. positum in statuto iuncta primo doctrina Bar.
in d. l. libellorum. scđo iunctis verbis eiusdem Bal. in l.
nō iō. ver. sexto q̄rit̄. C. de ac. vbi vult, ꝙ rłr solus tractus
& sola ordinatio non punit̄ de iure, nisi sit processum ad
aliquem actum, hic autem processum ad actū extra ter-
ritorium. Cogita. ¶ Cætera remanent in locis s̃. alle. cir-
ca q̄ illud extende, ꝙ vbi insultus factus in vno territo-
rio esset de se punibilis, & maleficium esset commissum
in alieno territorio, tunc insultus non ɔfundit̄ cum vul
nere, sed in primo loco fortit̄ forum rōne insultus, in se-
cūdo rōne vulneris. Doctrina Bal. in c. 1. §. iniuria. de pa-
ce iu. fi. Illud ēt no. qđ vbi actus factus extra territorium
generaret radicem & effectum delicti in territorio, non
attendit̄ ꝙ persona delinquens sit extra territorium, vt
est longa & pulchra deci. Bal. in l. actor. in vlt. col. C. de
ꝓb. dum dicit ꝙ stante statuto, vt sub certa pęna oēs ci-
ues non ɔfinati, nec rebelles reuertant̄, certe non reuer-
tens incurrit pęnam, cum inobedientia causet̄ intra ter
ritorium

ritorium, vt ibi per eū. Quē puto intellexisse respectu astringēdi bona, iuxta c.Romana.§.contrahentes. de fo. comp.in sexto, sed respectu astringen a di personā esset cauendū, per ea, quæ dicta sunt supra de citatione extra territoriū: * ad quæ recurre, maxime dū tractatū est de edicto. Non omitto vltimò not. pulchrè per Dominic. in c. propter.lo.j. 18. distinctio. vbi per illum textum subtiliter inductū dicit, quòd vbi lex, vel statutum præcipit actum successiuum fieri certo tempore, & non exprimit definitione, prout fit in clementina, sicut. de appella. sufficit actum esse inchoatū intra tēpus, licèt finiatur post tempus, & infert signanter, stante statuto, quòd nisi episcopus visitauerit in tali mēse certum hospitale, visitatio deuoluatur ad alium sufficit quòd illo mense cœperit visitare, licet cōpleuerit post mensem. Quòd signa ad multa. Et istas conclusiones ita reductas not.qa exonerabūt labores vestros. Et dū proximè dubitaui đ dicto Bal.ī d.l.actor. dic, ꝙ indistinctè procedit, attento ꝙ loquiť in citatione iudicis domicilij, qui citare pōt extra territoriū, vt.ĩ.ꝑ

17 Doct.in 3.spē fori. Ad † illud, quibus modis sortiatur quis ex contractu forū, *notāt primò Mod.gl.hic valde, ꝙ materia ēt stricta loquēs de contractu militat in quasi ꝯtractu. Ad idem glo. in l.j.§. per contrarium. ff.de contrario iudicio tu. & in capitulo primo.§. hæc autem sacramenta. de pac.iuramen.firman. Facit glo.quam extollūt in l.prima in glos. mag. ff.de actio. & ob.quòd quodlibet pactum diciť contractus largè, & glo.in clementina, auditor, in ver.debitum. de reg.sentiens idem esse in quasi debito. Facit dictū Bar in authen. litigosa. C.de litig. dū extendit illum textum ad quasi dominium. Hoc modo nō opus est dicere, quòd glos. in authen. sacramenta.C. si aduer.ven. dicens idem in quasi cōtractu, procedat fauore animæ, prout ibi Bar.& alij in capitulo cùm contingat. de iureiurando, quia imo idē, vbi non est ille fauor, per prædicta secundum istos dicentes, ex his inferri, a vtrùm statutum a de cōsensu propinquorū in cōtractu, militet in quasi ꝯtractu, in quo est varietas, vt per Bart. in rubr.C.de pactis. Bart.in l. more.ff. de acquiren. hæred. & in lege multū. a §.primo, eodem titulo. & Albe.in prima parte statut.quæst.105.& Ang.cōsilio vlt. Pondera glos. in versicu. decet.in capitulo, processus. de immunitate ecclesię, in 6.iuncta lege 3.§.idem scribit.ff. de pact. vbi in iudicijs quasi ꝯhitur, & tn̄ illa gl.vult, ꝙ de quasi ꝯtractu non inferat ad contractū, quod procedit secundùm istos ratione pœnæ oriētis ex annullatione actus, le. senatus, de contrahen.emptio. dixi in capitu.secundo, de constit. Sed de his aliàs vide Bald.& mod.in l.siue apud acta.C.de transact. ¶ Itē referunt Moder.no. dictum Bal.in rubrica. C.de reuoca.his, quæ in fraudem credit. vbi tandem decidit, quòd si contraxi cum aduena, possum eum recedentem petere arrestari, quia non debui credere eum recessurum ante quàm satisfaceret, vel daret fidem de soluēdo in loco domicilij. Et sequiť Rom. in l.fi.solu. mat. dicens, sufficere cau- * tionē nudā, si aliam nequiuit inuenire, iuxta glos. in l. secunda.§.sed si dubitetur.ff.de iudic. ¶ Addit autē Are. duo, primo ad illud, quod tātum operatur tacita destinatio loci solutionis, quantum expressa. Nam dicit se dare casum de hoc in lege, sed & si susceperit.§.j.ff.de iudic. & bene facere l. fidei commissum.§.fi.ff.eodem titulo. vbi, qui cœpit soluere in certo loco, nō potest postea recusare ibi soluere. Et pōdera, ꝙ etiamsi destinatio solutionis fiat ex interuallo, idē est per legē, quāuis.2.respon.ff.de iudic. Sed tunc destinatio non tollit forum acquisitum ex cōtractu, sed accumulat forū foro, vt hic signāter dicit domin. Ant. Pro quo ipse inducit l. certi cōdictio.§ pe. ff.si cer.pet. vbi quādo simul & semel

*Adde ad hoc, an iudex domicilij possit citare extra territorium, quòd aut sunt plures pręsides diuersarum prouinciarum sub vno dominio, vel sub vno regimine, & tunc vnus potest subditum suū in alieno territorio facere citari verbo tantum, vt l.omnes.§. apparitor.C.de episcop.& cleric. aut sunt sub diuersis dominis, & tunc non poterit citari facere verbo in alieno territorio, sed iudex volens citari facere dictum suum subditum, debet requirere iudicem * illius territorij vt citet illum ad cōparendum coram se, vt in cap.pastoralis. de re iudic. facit l.cum vnus. §.penu.ff. de bon. auth.iud.poss. & ista est doctrina Ange. in tracta. malefic. in ver.iudex commisit. versicu. quæro, an iudex. & adde Cyn.& Salice. & Paul. de Cast. in l.fina. ff. de iurisdictio.omn. iudic. Ioann. Cald.in repetit.capitu. de illis.ī nona quęstione. de rapt. Barto. in extrauag. ad reprimendū. in ver. per edictum. Specul.in titu.de compet. iud. adit.§. primo. versic.sed quoniam iudex. Paul de Leaz. in clementi. pastoralis. de re iudic. domin. Anton. in c.fi. circa primam colum. de foro cōpeten. Angel. in l.si vacantia. post medi.C. de bon. vacan.lib.decimo. & eundem omnino in sua disputat. incipien. Bononiēsis. vbi ponit regulam, nullam citationem fieri posse extra territorium, cum sex fallentijs. Et adde Oldr.in consil.87. Franc.de Aret.in consil.58.& consil. 135.& ibi, an iudex delicti possit citare extra territorium, quòd propius tangit materiam de qua per Authorem hic. & quomodo citari debeat subditus existens extra territorium, vide plenè domi. Bartol.Socin.in consil.167. colum.6. versic. præterea. & ponit etiam domin. Marian. Socin.in rubr.de dilat.*

* *Adde ad hoc, forum quibus modis quis sortiatur. & dicas, quòd ratione delicti quis sortitur forum vbi deliquit. Roman. in singul.459. incipien. Ratione delicti. dicit, hoc esse verum in foro temporali, sed dicit ipse, an sit idem in pœnitentiali, vt alter alterius parochiæ possit iniungere pœnitentiam, & dicit quòd nō per glo.singul.16.quæst.pri. cap.pri. quam ponit additio ad cap. licèt.sup.hoc eod.tit.& ad l.primā. cum auth.C. vbi de cri.agi opor. & dictam glos. sequitur Abb. in c. primo. in vlti. not. de raptor. Abb.& alij in c.cum contingat, supra eod. Card.in clem.2.§. rursus.in prima oppo.de re iud. Et adde quòd etiam quo ad iudicia quis sortitur forum, vnde vbi quis inuenitur potest conueniri, vt tenet gl.in l.assumptio.in §.filius, in princ. ad municip. quam ibi Bar. & Alber.sequuntur.& Paul.de Cast.in auth. si verò contigerit, in fi. C.de iudic.& ad hoc habes, quòd forum sortiri, & statutis ligari a pari procedunt, vt not gl.in ca. qđ clericis, supra eod. licèt Specul. velit contrarium in ti. de compet. iud.adit.§. primo. ver. 42.cum concor.*

Vtrùm statutum. *Adde tu Bar. in l. si vnus. §.pactus. in quarta columna, in versicu. ex hoc apparet.ff. de pact. vbi infert in specie, ꝙ ubicunque ex forma statuti non posset mulier se obligare, nisi interueniēte cōsensu duorum propinquorū non posset etiam facere pactum de non petendo debitori, non seruata forma statuti. Adde, quòd idem tenet Bart. in l.Meuia.ff. solu.matr. & cum eo communiter * transeunt Doct. tam in d. l. si unus.§. pactus. quàm ibi in d. lege, Meuia. Adde Fulg. in consi.39. incipi. Ad id, de quo. qui istud idē vult, & probat ꝑ authen. sacramenta puberum. C. si aduer. vend. quæ est ius correctoriū & vtitur verbo, Contractibus, & tamen extenditur ad liberationem, vt ibi not. per Docto.& est gl.reputata singularis in l.3.§.1.ff. de contra.iu.tut. Adde, ꝙ potes ad hoc respondere, quòd ideo ibi est, quia tractatur de fauore animæ, ideo fit extensio, vt per Anton.de But. in capit.fina. de consuetud. Imo. & Gemin.in c. quamuis. de pact. in 6. Adde, & considera vltra alios, si potest responderi nouæ opinio. contra Bartol. & omnes. Nam statutum disponit, quòd mulier non potest se obligare. Bartol. & Docto. intelligunt illud verbum, obligare, etiam de sola obligatione naturali, quòd potest comprobari, quia statutum loquitur indefinitè, & indefinita æquipollet vniuersali, l. si pluribus. vbi latè Bartol. ff. de leg.2. glos. in c. vt circa. de elect. in sexto. Tu caue, quòd vbicunque in iure fit mentio de obligatione simpliciter intelligitur de ciuili, & non de naturali, l. iuris gentium. in versic. sed si in alium ff. de pact. & in §. si seruus, Insti.de inuti.stipula. Ergo statutum loquens de obligatione debet intelligi de obligatione ciuili, cùm statuta recipiant interpretationē à iure cōi. l.2.C.de noxal. gl.in l.fi.§. in cunctis.C.de iu..delib. Cogitatū, quia non pono pro constanti. Adde tu tenendo*

fiunt duo contractus, cenſetur fieri vnus gratia alterius, & vnus tantum habet effectum: ſecus ſi fiat ex inter-
18 uallo. Et hæc no. ¶ Item † ad illud, quòd gabella debet ſolui in loco contractus * nõ deſtinationis, vt hic p domin. Antoni, & domin. Abba. quia ibi fingitur contractum eſſe, & in ſtatuto ceſſat fictio, vt ſæpe dixi, Addit Areti. Bald. idem tenentem in lege prima. C. vbi conue. qui cer. lo. ſed Bald. contrarium tenet in lege, multum. in vltima columna. C. ſi quis alt, vel ſibi. quia licèt conſiderando contractum, prout eſt facti, & in facto conſiſtit, dicatur ficte contrahi in loco deſtinationis: tamen vere dicitur ibi contraxiſſe, prout contractus eſt iuris habens in ſe conſenſum ad omnem locum extendibilem ſecundùm voluntatem partium: argumen. legis, nihil. ff. de cap. & hinc eſt, quòd ibi ſortiuntur forum. Sed ipſum reprehendit Aretin. quia ſequeretur, quòd in omni actu, qui parit obligationẽ, ſemper actus fictus haberetur pro vero, contra regulam de qua in lege tertia. §. hæc verba. & ibi Bartol. ff. de negoc. geſt. Vnde placet ſibi communis. quòd reſpectu gabellæ attenditur locus contractus, non deſtinationis. ¶ Adde, quòd licèt Salic. in dicta lege, multum, ſequatur Bal. dicens, hoc modo obuiari fraudibus, tamen opi. communis habet pro ſe rationem viuam. quia quod videatur contrahi in loco deſtinationis, eſt propriè fictio, Ergo, &c. Et quòd ita ſit, vide optimè Angel de Aret. in. §. præterea. Inſtitut. de actio. vbi de hoc dicit eſſe gloſſ. ſingu. in lege. eum, qui. §. Iulianus. in gloſ. ſecunda. ff. de conſtitu. pec. quam perpetuò nota ad ſtatuta ſecundùm eum. Tu vide Angel. in lege cõtraxiſſe. ff. de actio. & obli. vbi quòd iſta ſit fictio, arguit ſic: legatus promittens ſoluere Romę, non poteſt ibi conueniri durante legatione, lege, ſi quis in legatione. ff. de iudi. ſecus, ſi verè contraheret ibi, lege ſecunda. §. omnes, eodem titu. Ergo promittens ſoluere in loco, verè non contrahit ibi.
19 ¶ Item † in hac materia nota illud, quòd in loco contractus non ſortitur quis forum, quando ſolutio deſtinatur alibi: * Ita eſt text. & Bartol. & Angel. in lege, quero. ff. de ſolu. Text. glo. & Bartol. in lege prima. ff. de bon. author. iudic. poſ. Cyn. & Salic. in lege prima. C. vbi conue. qui cer. lo. Salice. in lege prima. ff. de eo, quod cer. lo. Bald. in dicto. §. Iulianus. dãnata gloſ. ibi. Et hoc reputat ſingul. Angel. Aretin. vbi ſupra. imitans ſapienter, niſi in contractu eſſet clauſula promittens ſoluere hic, & vbicunque locorum, &c. de qua multa bona extendit. Dixi ſatis in capitulo primo, de iudic. poſt domin. Antonium, & domin. Abb. ibi ¶ Et nota. quòd vbi in loco contractus haberet contrahens domicilium, non procederet, quod eſt dictum. Nam non obſtante deſtinatione etiam ibi conueniri poteſt * Ita Angel. in dicta lege hæres abſens. dicens, caſum eſſe expreſſum ibi in fi. & bene. Et adde, quòd in loco deſtinationis ſortitur quis forum, etiam quo ad expenſas & damna ex ſua mora ab alio incurſa. Tex. eſt nota. in capitulo, dilecti. ſupra eodem. & ibi domin. Abb. in notabilib. ¶ Et ad illud de viatore reſpectu ſecundæ limitationis Doctorum addit pulchrè Marian. in capitulo, dilecti. ſupra eodem. No. per Angel. in dicta lege hæres, ſcilicet ꝙ coniecturæ poſſunt operari, quòd cum viatore videatur actum de precio ſtatim dando, propter quod ibi conueniri poteſt. Vnde dicit Marian. ſe dixiſſe idem in emente in nundinis ſtante conſuetudine, quod ibidem ſoluatur: quia talis conſuetudo dat coniecturam ſimplici contractui. Po-* ſtea ſubdit Maria. quod vbi viator duceret aduocatum extra domicilium aduocati, & in loco iudicij paciſceretur de mercede, ſaluaretur gl. in d. §. nec etiam, quaſi contractum ſit cum viatore.

*ſententiam Barto. & communem etiam limitat Angel. & domi. Alexand. in d. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pact. Vt procedat, quando ſtatutum loqueretur per verba, quibus vtitur Barto. ſi per verbum obligare: ſecus, ſi vteretur verbo Contrahere. Putà. quia diſponeret, quòd mulier non poſſet contrahere ſine conſenſu duorum proximorum, tunc bene poſſet facere pactũ de non petendo, qa cùm iſtud ſtatutum ſit ſtricti iuris, & exorbitans à iure communi, debet * ſtrictè intelligi ſecundum diſtinctionem in verbis ſtatuti. Facit Matt. in nota. 168. concordando Bartol. in l. apud Iulianum. §. finali. ff. qui bus ex cauſis ĩ poſſeſ. eatur. & in l. more. ff. de acquiren. hæred. pro limitatione facit, quod vult Baldus in l. ſiue apud acta. in prima columna. C. de tranſactio. vbi refert ſe conſuluiſſe, quòd ſtatutum diſponens, quod non valeat contractus mulieris, niſi inſinuetur, non extenditur ad ſimplicem liberationem, ſeu diſtractum, & ibi ſequuntur Moder. Adde tu, quòd quicquid ibi ſit in caſu noſtro teneo contra Angel. & domi. Alexandr. quòd, etiam ſi ſtatutum vtitur verbo, Contrahere, mulier adhuc non poſſet facere pactum de non petendo abſque ſolennitate ſtatuti: prout etiam tenet Angel. & Mart. Laud. in dic. l. ſi vnus. §. pactus. ff. de pact. Moueor primò, quia pactum dicitur etiam contractus, vt eſt gloſ. ſing. in l. prima in princ. ff. de actio. & obliga. Et ſi eſt contractus impropriè, cum non ſit vltro citroque obligatorius, l. Labeo. §. contractus. ff. de verborum ſignificatione. Ergo non habet locum in ſtatuto, quia dico, quod vbicunque in ſtatuto non poteſt aſsignari, niſi vna ratio, illa habetur pro expreſſa. glo. eſt in l. quamuis. & ibi expreſsius Bald. & Paul. de Caſtr. C. de fideicommiſſ. quo caſu ex identitate illius rationis licitum eſt arguere ad caſum, qui ſublata & impropria ſignificatione continetur, vt eſt gloſ. in authen. vt hi, qui oblig. in ver. ad curationem, vbi Angel. not. & gloſ. in clement. prima, in verbo, alligatur. de electio. Sed huius ſtatuti non poteſt aſsignari niſi vna ratio, ſcilicet propter fragilitatem ſexus, & imbecillitatem intellectus, vt not. Bald. in lege ſecunda. C. de adoptio. & in l. ſecunda. C. de reſcind. vend. in nona quæſtione. Secundò moueor. nam ſtatutum loquens in contractu, habet locum in diſtractu, concurrente identitate rationis gloſ. eſt reputata ſingu. in l. tertia. §. contrarium. ff. contra. iud. tut. Tertiò moueor, quia ſtatutum in contractu habet locum in renunciatione concurrente identitate rationis, ſecundum Baldum, in rubric. & in l. prima. C. de pact. & pulchrè Bald. vbi limitat, in l. pactum. in vigeſimaprima. q. C. de collatio. ſecus, vbi eſt diuerſa ratio. Ita poteſt ſaluari Bald. in le. tres fratres. ff. de pact. Quartò facit, quod not. Bartol. in authen. contrà, ſi filij. in ſecundo not. C. de repud. vbi dicit, quòd cuius conſenſus requiritur in contrahendo, eiuſdem re quiritur in diſtrahendo. Vltimò facit doctrina gloſ. in lege, tale pactum. §. fin. ff. de pac. Quintò principaliter limita cõcluſionem communem, niſi talis liberatio ſeu quietatio fieret ꝑ mulierem ex neceſſitate, puta, quia maritus reddidiſſet vxori, q̃ debet, quo caſu mulier tenetur quietare per l. diſſoluta. C. de condict. ob cau. & in alienatione non requiritur ſolẽnitas ſtatuti. Ita per plura ſimilia tenet Rom. in cõſ. 394. incipien. Præſuppoſito.*

* Contractus. *Adde Socinũ conſilio 302. incipiẽ. videbatur primo aſpectu. verſicu. prima concluſio. cum verſicu. ſequen. iu prima parte, & Firm. in tracta. de gabell. parte ſexta, quæſtione prima.*

* Alibi. *Adde quia attenditur locus deſtinatæ ſolutionis, vt per Socinum conſilio trigeſimoquinto, circa finem, in prima parte. Sed quid ſi ſolutio ſit promiſſa in loco domicilij, dic quòd debet attribui loco in quo concurrit ratio potentior, vt per Socinum conſilio centeſimo ſeptuageſimo quinto. Viſo teſtamento. verſiculo, ſolum videtur, cum verſiculo ſequenti. in ſecunda parte. ſed quando ſolutio debet fieri, an locus originis ſit attendendus, vide eundem Socinum in conſilio 247. incipiente, circa primum. verſic. tertio eadem concluſio. in eadem parte.*

* Poteſt. *Vt puta ſi quis promiſerit in ciuitate Foriſempronij ſe ſoluturum Venetijs, poterit tamen conueniri Foriſempronij ſi ibi habeat domicilium. ad quod adde Alexan. poſt Bartol. in l. quæro. ff. de ſolutio.*

uiatore. Et refert se vidisse in practica. ¶ Adde † istis Ang. in l. j. ff. si quis in ius vocan. ubi dicit, ꝙ si viator ꝑ mittit soluere, ubi contrahit, potest ibi conueniri. Et vide Bal. in l. fi. C. ubi in rē act. ubi decidit, ꝙ viator transiens hac cum equo meo, potest cogi satisdare de stando iuri in loco domicilij, aliàs sequestrabitur equus, ut ibi per eum, & vide Bal. in l. si in possessione. C. ubi cau. sta. ubi dixit, ꝙ ubi de alio foro non apparet, intelligitur quis habere forum, ubi reperit, per illum tex. Et facit, ꝙ de uagabundo dictū est s. & dicetur infrà. Et hæc no. qa

21 latius possent extendi. ¶ De † effectus fori contractus aduerte ad illud vtile dictum do. Ant. ꝙ iudex domicilij ad petitionem iudicis contractus citare potest ad finem, ut iudex contractus discutiat obligationem personalem condemnando eum directè in contractu, & est limitatio ad §. contrahentes. Displicet do. Abb. hic, quia ille §. prohibet istum inuitum trahi. ¶ Postea saluat, & fortè est additio, ꝙ sicut in criminalibus hoc fieri potest, supra dixi, ita in ciuilibus. Sed Maria. in c. dilecti, supra eodem. de ista saluatione nihil dicens, sustinet dictum do. Ant. vbicunque causa esset talis, in qua d̄ iure cōmuni, statuto, vel consuetudine procedi potest ad diffinitiuam contra absentem lite non cōtestata. ¶ Sed §. cōtrahentes procedit, ubi requiritur litis contestatio & dicit hoc dictum esse nouissimum. ¶ Cogitabā non esse verum, quod iudex contractus nequeat inuitum absentem indirectè trahere. Si enim procedere potest ī bonis sitis in loco contractus, profecto istud est indirectè trahere partem, cur huiusmodi missio in possessionem displicebit? Vnde videtur §. contrahentes. voluisse vetare violationem alieni territorij per citationem arctā tem personam, sed ubi requirit alienum iudicem, hoc

22 cessat. Et ideo cogitabis. ¶ Est † autem regulare, quod in contractibus non fit remissio, ut hic per Doct. & subtilius per Sal. in authen. si uero. in vlt. col. C. de adul. qa sicut inuitus non extrahitur quis de domo in ciuilibus. l. plerique. ff. de in ius vocan. ita nec de ciuitate, vel prouincia. Item dicit aperte probari ī l. 1. ff. de eo, quod cer. loc. dum dicitur, illum titulum esse inuentum, quia re⁹ non veniret ad locum, in quo soluere promisit, & tamē constat, quod ubi dicitur cōtraxisse. Ergo præsupponit, quod non procedat ibi auxilium remissionis. Fallit primo ſm eum post gl. ubi quis conuenitur pro reddenda ratione administrationis, ut hic etiam per Abb. ¶ Secundo fallit in vagabundo, qui tanquam non habens domicilium, potest vbique conueniri, secundum Sali. de quo supra fuit dictum, sed cogita, quia hoc non probat eum posse remitti. ¶ Tertio fallit, ubi contrahens renunciauit beneficio fori, quia remitti potest, sicut in criminali Glo. vnica. l. 1. ff. si quis in ius voca. non ie. quam sequitur do. Cardina. do. Anton. & Abb. hic, & Abb. in cap. 1. de iudic. & Pe r. de Anch. in d. §. contrahentes. & Bald. in l. cum Archimedoram ante fin. C. ut in pos. le. dicentes hoc modo limitari. §. contrahentes. quamuis per illum tex. simpliciter loquentem contrariū teneat Imo. hic, & Angel. in d. l. 1. & in d. l. hęres. Sed respondet Bal. in d. l. cum Archimedoram, quod istud est, ut renunciatio aliquid operetur. ¶ Considera duo. Primo, dum isti sentiunt, quod ista fallentia limitet. §. contrahentes adeo quòd istę possit alibi citari, quia in iudice accidentali, prout est iste ratione contractus, ista renunciatio non videtur sufficere in citando, quia ubi violatur alienum territorium, sed respectus remissionis posset procedere, quia requiritur alienus iudex, & etiam tunc, quo ad citationem ab eo faciendam ad petitionem iudicis contractus procedere posset, quod est dictum. ¶ Secundo considera, dum domin. Abb. hic restringit hanc fallentiam in clerico, quia secundum Maria. in c. dilecti. in vlt. char. supra eodē. sicut contrahendo prędicat sibi tacite in priuilegio fori, ut ibi, ita per clausulam accessoriam adiectam contractui, quæ debet regulari, ut ipse contractus. Dubito, quia c. dilecti. non loquitur in expressa renunciatione. Item accessorium huius clausulæ est à contractu separabile, ideo nō uidetur substentabile à contractu. Patet simili in c. ex literis. de iurepa. & quod ibi per lo. And. & Abb. in rub. de iud. ꝙ si dicitur, vendo bona & iuspatronatus, non valet respectu patronatus, & tamen illa adiecto est accessoria contractui. ¶ Quartò fallit, ubi contrahens promisit se repræsentare in loco contractus, quia tunc poterit peti remissio. Bald. latè in d. l. cum Archimedoram. subdens. quod vbi destinatur solutio in certo loco, nunquam fit remissio ad locum contractus, sed destinationis. Et hæc probat, dicens esse vtilia. ¶ Quinta fallit, ubi est iuratū. Ang. in §. si vero etiam quidam. in Auth. de exhib. reis per illum tex. de quo ipse exclamat in d. l. hęres absens. Caue, quia do. Car. in c. 1. in fi. de iureiu. expresse sentit, ꝙ §. contrahentes. procedit etiam, ubi est iuratum. Tamen dictum Ang. transire potest, tum per d. §. si vero. tū propter glossellam tritam in l. si pecuniam. in prin. ff. de cond. ob causam. cum concord. quas ad ipsam dedi. ī c. ad nostram. lo 1. de iureiu. volens in obligationibus facti posse iurantem pręcise cogi. ¶ Sexto fallit propter nimiam contumaciam ꝑ quam potest reus personaliter capi, & ad iudicem deduci, & hoc casu etiam in similibus fit remissio. Bal. ī l. consentaneum. in 8. nota. C. quomodo & quando iud. per illum tex. quem dicit singularem, & vnicum, & sequitur Roma. in l. si vero. §. de uiro in 47 fallentia. sol. mat. ¶ Septimo fallit, ubi debitor turpiter latitat, occultando se à loco domicilij causa fraudationis. Bar. in d. l. hęres. Ang. ibi contra dicens, iure n̄ probari. Cætera dic, vt per Imo. in clemen. Pastoralis. in penul. char. ver. an autem remissio. de re iud. & per Lud. & Paul. in d. l. 1. & Maria. in d. capitu. dilecti. Et scias, ꝙ sicut in criminalibus remissionem præcedere debet aliqualis cognitio. glos. in clemen. Pastoralis. ut supra dictum est, ita in ciuilibus, quando fit remissio Petr. de Ancha. in c. dilecto. de sent. excommunicatio in sexto.

23 Sentit Angel. in prin. C. ubi sta. causa. ¶ † Circa forum domicilij no. illud præcipiuum, quod iste forus est generalis, & ordinarius concurrens cum quolibet foro in tātum quod subditi ex alio foro, puta contractus, delicti, vel rei sitę non dicuntur proprie subditi, sed solum isti subditi ex domicilio. a Glos. ordin. in clemen. prim. in ver. subditos in fi. de fo. compe. quam sequitur dom. Abb. & domin. Maria. in cap. prin. super eod. & domin. Abb. in capitulo, proposuisti. supra eodem. & ipse & omnes in dicta cle. pri. ¶ Bene facit glos. in capitulo nuper. in verb. obsoluto. prope princ. de sent. excommunicatio. & glo. in capitulo primo in uer. excommunicatur. de rap. & gl. optima in capitulo statutū. in uer. una dietam. in fi. dicens, appellatione Dięcesi intellige de dięcesi domicilij, nō autem originis, vel alia, & sic dicit se disputasse, & curiam tenere.

a Domicilio. *Ad d̄ Alex. ī l. assumptio. §. fili⁹. ad municip. & in l. pen. de iurisd. om iud. ubi etiam uide gl.*

24 ¶ Facit † gl. pen. in capitulo præsenti. de præbend. in sexto. & vtroq; dicit Dom. represalias concessas contra certos homines intelligi de subditis domicilij tantum. In quo vltimo vide latius Barto. de represalijs, in septima parte, q. 2. & omnino Bal. in rep. l. cunctos. Et ibi ēt inuenies, utrum appellatione Florentini, veniat Florētinus origine tātum, vel domicilio tantum. Nā si materia est indifferētis, venit vterq; secus, si materia subiecta respicit originē tantum, puta, statutū puniens offendentem Florentinū, quia intelligit, scilicet originariū, vel si materia considerat hominē extra se per accidēs puta impositio collectæ, uel represaliarū. Nam simile onus meros originarios non arctat. Et cum istis uide Pau. in l. secunda. C. de iurisd. omniū iud. & do. Ant. cons. vigesimo primo inc. Viso puncto. ubi dicit, aduertendū in statutis in qb. cum verba capiant̄ proprie, ut scis. appellatione domicilij, uel ciuilitatis, intelligitur non de originaria, sed domicilij habitationis. Vnde dicit Bal. in rub. C. si à non compet. iud. ꝙ domicilium est potissima causa iurisdictionis. Et quod in loco originis nō potest quis cōueniri, nisi ibi reperiatur, alleg. dict. glo. in uer. unam dietā. In dubio tamē pręsumitur domiciliū in loco originis.

Bal.in l.fi.in prima col.C.si a non compet.iud. Et quod in materia stricta appellatione subditorum nō veniant delinquentes in territorio,no.do. Abb.in d. c.nuper. in vlt.col.& Bal.in l.oēs §.si vero apparitor.C.de episco.& cleri. allegando glos.in d.uer.subditos. Pondera,qa importat, uerbi gratia, in casu glos.in clem. Pastoralis.in ver.non subdito.& Bar.in l.nihil.C.de manu.vin.cū cō cor. Et ad hæc vide tex.in l.quę conditio. §.fi.ff.de condi. & demon. ubi verbum testatoris loquentis de foro simpliciter, cum ipse esset subiectus multiplici foro, intelligitur de foro domicilij. Vnde Bart. ibi dicit, quod legatum factum ecclesiæ nulla expressa, intelligitur de ecclesiæ domicilij,& est dictum Spe.de instr.edi.§.nunc vero.in vlt.char.uers.quid si testator. Notant Mod.post Abb.& Imo.in c iudicante.de testa. qbus adde gloss. in verbo,pauperes.in c.j.de testa.in sexto,ꝙ institutis simpliciter pauperibus,intelligitur scilicet domicilij. Et ad de fortius, quod not. Archid.in c. cum archiepiscopus. de offi.ordi.in sexto,ꝙ episcopus iudicans subditum ex delicto,vel contractu,non dicitur vti iurisdictione ordinaria,quod Dom.ibi intelligit cautè respectu personarum, propter gloss. prædictas, non respectu iudicantis. Nam hoc habet à lege. Ergo ordinaria est, ut per Innoc.in c cum ab ecclesiarum.& ibi dixi.de offic. ordin. Per hoc intelligis glo. in ver.sententiæ.in fi. in capitulo Romana.§.primo.de sentent.excommunica. in sexto, dum dicit,ratione delicti quem esse subditum, quia secundum Domin.ibi intelligitur largè. Sic etiam intelligitur glo.secunda,in princip.in c.à nobis.lo primo,de senten.excommunicat. & dicto capitu. primo, de rap. ¶Et scias, ꝙ do. Marian. hic reduxit omnia sparsa per hunc ti.de isto verbo,domicilium.per 10.quest.ad.quas recurres & inuenies in quarta principali quatuordecim modos acquirendi domicilium,putà origine,habitatione,beneficio, lectura, adoptione, & similibus, & inuenies in 9. quęst.modos perdendi domicilium. In quibus adde sibi Bal in rub.C.si à non compe. iud. ubi optimè insistit. Illud etiam not.quòd iudex domicilij citare potest subditum vbique existentem,quia semper est subditus, & in hoc iste iudex differt à iudice contractus, vel delicti, ut prę ceteris declarat do. Car. corrigens quod hic dixerat in d.cle.Pastoralis.§. illud,in penultima colum.de re iudic. Pęna autem statuti domicilij ligat sub a ditum etiam alibi delinquentem,a ut per omnes hic, quibus adde omnino Ang.duobus plenis locis, videlicet in l.si vacantia ver. incidenter quæro.C. de bon.vacan.lib.decimo,& in disputatione incip. Bononiensis. in primo dubio,ubi relatis opinionibus & argumentis antiquorum firmat idē data una limitatione, nisi sit pęna trahēs se cum executionem, ut excōicatio,& similia,per c.2.in fi.de const. in sexto,reprobato Bart.in d.l. cunctos. dum dixit,ꝙ statutū posset ēt hoc casu nominare delinquētem extra, qa fm Ang. d.capit.fundat se in potentia, & quia statutum exequeretur extra territoriū quod non potest b iudex manu sua,l. fi.ff. de iurisdic.omn. iudic. Ergo nec statuto. Per quam rationem dicit se audacter tenere, quod sicut non pōt statuto, ita nec sententia, & miratur se audiuisse,quod Fed.aliter consuluerit,quia inter hęc duo non est differentia, secundum eum, cum quo transit Marian.eū extendens in repet. c. qualiter.lo 2.quæst.quinta, articu. vndecimo,de accus. ¶In hoc vltimo sequere dom. Phili. de Peru. in capitu. cum sit Romana.in fi. de appel.ubi dat pro regula, ꝙ excōicatio potest ferri per sententiam particulariter ɔtra subditum extra territorium, per tex. ibi, & in capitu. ex tuæ. de cler. non resi. quos Ange.non considerauit.¶Limita primò,ut procedat in sententia particulari,secus,quando fertur sententia generalis per modum edicti, vel statuti, sicut patet in capitulo,constitutum.lo primo.de testi.& in capitulo,ad nostram.lo secundo.de iureiu. Tunc enim excōmunicatio nō ligat absentem extra territorium. Ita procedit capitulum secundum.de const.in sexto. secundū vnum intellectum Ioā.And. ibi. ¶Secundo limita, vt subditus extra territorium possit excōmunicari, quando excommunicatio fertur pro causa iam damnata,& habente ortum intra territorium : secus, si pro causa orta & originata extra territorium, c quia pro illa absens excommunicari non potest. Ita tex. no. in dicto capitulo secundo, quē ita declarat dom. Ant.in capitulo, à nobis.lo primo.de sentent.excommunicatio. penultima charta, & sequitur domin. Philipp.ubi supra. ¶Considera & finge,quod statutum episcopi priuet ipso iure beneficiatum, qui duobus mensibus stet absens,& occurrat clericum pro certo tempore cum licētia abesse,& post illud tempus duobus mēsibus absens sit, vtrum incidat in statutum? Et profecto verba huius limitationis probant,quod non, dum requirunt delictum esse ortum in territorio, istud enim ortum est extra, ut vides. ergo non incidit in statutum. Et tamen in contrarium est decisio Fed.aurea consi.181.quod retuli in capitulo, postulasti. supra,eodem.allegando duos contestes,qbus adde Do. idem sentientem in capitulo secundo.de const.in sexto. Ratio potissima,quia ubi quis tenetur ad aliquid faciendum in loco,& illud non facit,dato quòd sit alibi, habetur delictum pro facto in loco,ubi aliquid facere tenebatur. Facit in fi.gl. magna,in clemētina prima,ut lite penden.& declarat egregiè solus dom. Anto. secutus Barto.in l.libellorum.dum dicit quod maleficium massarij non denunciantis delictum in palatio, debet in accusatione dici commissum in palatio. Ita actus nō residendi facit delictum esse commissum in territorio attento,ꝙ statutum concernit rem subiectam,& scis ꝙ ratione rei persona absens arctatur indirecte, dicto.§. cotrahentes.nec dicas,statutum non operari in casu ficto, atento hoc quod dixi de re in loco existente, per quā videtur in loco verè delinqui. Patet ex mente Bal. in l.actor.in vltima columna alleg.supra, in quæstione sagittantis, de absente coacto redire.

¶Hoc modo adaptatur limitatio ista,ut dum loquitur de delicto orto extra territorium, idem sit, si esset ortū extra.operaretur autem intus quod expresè,& late notat hic domin. Ant. quem semper uide,dicēs.§.statuto. non procedere hoc casu. Aduerte tamen circa casum Federic. quia si statutum puniret absentantem se insolenniter,id est,sine licentia. & stantem extra certo tēpore,tunc in casu,quem supra finxi,statutum non militaret, quia non sufficeret,quod finito tempore licentiæ īciperet noua absentia insolens, qa statutum not. principium. Ita Cardinal.consilio contesimotrigesimo secundo,incip.T.archipręsbyter. motus propter glossam tertiā. ubi contrarium credo in clementina prima. de cōsanguinitate & affinitate. Retuli in capitulo, examinata.de iud. dū tetigi de qualitate adiuncta uerbo, &c. ¶Tertio limita, ut regula procedat in subdito ratione domicilij,secus in subdito ex aliquo accidēti, qa tūc excommunicari non pōt extra territorium. dicto. §.contrahentes. Istæ limitationes ostendunt differentiā inter statutum,& sentētiā, inter quę uide tres differentias in terminis per Feder.consilio decimo sexto.incipi. Capitulū ecclesiæ cathedralis. in tertia columna, vsque ad finem.¶Potest addi alia limitatio ad illud de statuto, videlicet nisi eodē momento temporis,quo subditus incipit

a Delinquētem. *Adde, & uide Alex.cōtra, in cōsil.4. in 1. par. Et an subditus ratione originis in quocunque loco deliquit punietur pęna statuti loco originis,& quid si cōmisit delictum extra territorium, vi.not. per Socin. in consil. 271. incipien.in pręsenti consultatione.uersicu. confirmatur magis. & uersic. principaliter. in 2.parte.*

b Non potest. *Adde idem tenentem Soc.in. consil. 157.inci. præsens consultatio. in 6. col.cir.finem. ibi, nam statuta. in 2.parte.*

c Territorium. *Adde, nunquid subditus episcopi ligetur pœna statuti prohibentis sub pœna excōmunicationis,ne quis tali tempore vadat de nocte,si extra diœcesim uadat de nocte. & ui.no.per Soc.in cōs.271.inc.in pręsenti consultatiōe uers. confirmatur hoc.in 2.parte.*

cipit

cipit desinere esse subditus, incidat in excommunicatio nem statuti. Ita probat decisio Rot. de constit. primo. in antiquioribus, volens, ꝙ statutum certi ordinis excommunicans religiosum consentientē electioni non renū ciatis bonis, liget promotum in epm cōsentientem ab sque renunciatione bonorum, qa excōicatio non operatur post consensum, quia tunc non est subditus, sed simul cum consensu, prout in simili vult Inn. in capitulo præterea requisiti. in ver. idem cum dico. de appellatio. attenta natura huius gladij spiritualis, q præ aliis penetrat, ꝟm eum. ¶ Et de prædictis, quando subditus ligetur statuto extra territorium, vide aliquid ꝑ Bal. in le. neganda. C. qui accus. in l. si quis in hoc. C. de episcopis & clericis, & in Spec. in tit. de senten. Pet. de Ancha. in capitulo, postulasti. s. eo. in ver. opp. Bal. & Sal. in l. mercatores. C. de ꝯmer. & in l. scda. C. de enun. ¶ Vltimò in isto subdito domicilij not. ꝙ si alibi ꝯtrahit, & cum iuramento, potest pro absolutione instare coram iudice contractus. Domin. Ant. hic, & supra eodē, capitulo, postulasti. in penultima col. post Lap. allega. decima. quia iudex ꝯtractus, est etiam iudex in eo dissoluendo, ut per ipsum. Pro quo Lud. singul. 463. incipien. Florentinus contrahit. dicit esse casum, & bene, in lege, in contractibus. §. in omni. C. de non numerata pecunia. vbi exceptio illa proponitur etiam coram iudice contractus. ¶ Adde in terminis Cal. de off. ordina. consilio primo. & de iureiur. consilio sexto. & domin. Card. licèt obscure, in capitulo primo, in fi. de iureiur. Sed caue: quia, vbi alia pars est præsens, res videtur clara, sed si est absens, cogita retenta opi. vera, quam discussi post alios in capitulo primo. in quarta quæstione. de iureiu. ꝙ in absolutione iuramenti debet pars citari. modo iudex contractus non citatur extra locum, dicto. §. contrahentes. Ergo saluo, nisi essemus in casu in quo non requireretur citatio, ꝙ qn̄ sit, dixi ibi. Et vnum ponit Rot. de iureiur. decisio. octaua. in antiquis, per quam rōnem credo Lap. ubi supra non firmasse, licet Butr. ipsum summans de hoc non perpenderit. ¶ De foro ratione rei sitæ, dic, vt per Docto. quos hic & alibi reduxit domin. Marian. in capitulo, sanè. supra eodem. Facit materia tota capituli ex parte B. supra eodem. Vnum addit dom. Mari. circa satisdationem conuenti pro re mobili, videlicet ꝙ etiāsi non est suspectus, sed alias sit soluēdo, tamen tenetur satisdare de re exhibenda, quia actori non esset plene cau-
25 tum propter difficultatem probationis, vt ibi per eum.

¶ Glo. fin. ad illud, de iure reuocandi domum, adde primò ꝙ lex Romana. alleg. in gl. non est correcta, secundum Moder. dicentes ita dixisse Ana. quia de ista correctio. nō apparet. & addunt. l. 2. §. nouissimè. ff. de orig. iur. nam populus Romanus transferens imperium in Cęsarem sicut non præiudicauit prærogatiuis vrbis, ita in translatione facta per imperatorē in Papam. Et istud est contra omnes hic dicentes, Romam esse patriam, non respectu urbis, sed Papæ, & eo absente non esse talem. Tene ipsos Doc. hic per c. fundamenta, de elect. in 6. vbi apparet, vrbem esse adeo subiectam Papæ, ꝙ veteres ꝓrogatiuę cessauerunt. Nec ob. §. nouissime, quia hic de intentione donantis vrbē erat, ꝙ regeretur iure Canonico in posterum, prout aliæ terræ ecclesiæ, nō iure Rom. ¶ Secundo addunt Moder. ꝙ ius reuocandi domū non competit legato, qui legationē affectauit, ꝑ l. & qui data. ff. ex quib. cau. ma. & q̄dam alia dicta, quæ innuūt, affectātem carere priuilegio, & illa cū plurib. posui aliàs in ca. fi. de testi. ¶ Cogita, qa hoc priuilegium datur legationi, non tā fauore legati, quàm fauore mittentis, tū propter maiestatem officij, tum, ne disturbet, l. 2. alleg. in gl. l. si legatus. ff. ad Treb. Ergo huic fauori non videtur posse tacite renunciari, vt dixi in c. si diligenti. Et non erat sic in casu d. l. & qui data. ¶ Tertio addunt Moder. ꝙ falsa est opi. cōis æquiparans in hac materia causam probabilem necessariæ, vel quasi, propter istū tex. & per d. l. 2. vbi exceptuando iustam & necessariā copulatiue remanet firma regula extra talē causam. Ergo exēplū patris visitantis filium in studio, non procedit. Bene facit exemplum voti fauore animæ. ¶ Cogita dupliciter, primò, ꝙ exemplum voti inepte ponitur in hoc mēbro. Est. n. causa necessaria, non in uouendo, sed in adimplēdo. ¶ Secundo cogita, quia tex. met in l. 2. & gl. hic ponunt cām probabilem, deinde gl. in d. l. 2. in exemplo patris all. l. nec non. ff. ex qb. cau. ma. vbi causa studiorum dr̄ probabilis: per quem tex. dicit Bar. in represalijs, in 7. parte, q̄st. 6. ꝙ pr̄ visitans filium nō posset pro represalijs capi: & idem dicit in d. l. 2. Tn̄ pro impugnatione prædicta faciunt duo. Primo, quia l. nec non. ni fallor loquitur in absente causa studiorum propinquorū. Scd̄o, qa existens Romæ pro causa restitutionis in integ. q̄ poterat obtinere a iudice inferiore, non habet hoc ius reuocandi domum, ut hic per Doct. & tamen negari non potest, quin sit causa probabilis. ¶ Addit Mar. ꝙ hoc ius reuocandi domum, nedum ꝯpetit repertis in curia Rom. a se in quolibet alio loco. a Alleg. Hos. qui multa dixit de excep. §. quid sit effectus. ad fi. per d. l. 2. §. legatis. ibi, Romæ, vel alio loco. Ex hoc īfert Mar. ꝙ citatus in loco cōtractus pōt allegare ius reuoc. dom. & dicit hoc occurrisse legendo, & esse quotidianum, & aptū afferre honorem. ¶ Considera duo: primo, ꝙ d. l. 2. dicit, vel alio loco, vbi ꝓuocationes exercentur: in quo uerbo uī voluisse loqui de loco appellatiōis, tam Romæ, q̄ alibi interpositæ. ¶ Secundò ꝯsidera, ꝙ retento hoc dicto Host ꝓcedet istud corollarium in legatis: qa ipsi habent hoc, ꝙ de ꝯt̄ib. ante legationem initis nō conueniant in legatione: & ideo istud corollariū importabit priuilegium legati Romæ & alibi, vbi olim ꝯtraxit. Sed in non legatis, qui tamen ꝑꝑ aliquam iuridicam causam hn̄t ius reuo. dom. iudicio meo hoc non procedet: quia ēt Romæ de ꝯt̄ib. ante initis conueniri possent, d. l. 2. §. oēs. & domi. Abb. hic in duob. locis post Inn. ¶ Competit hoc ius etiansi durante cā Romæ superueniat iusta cā reuo. domum, dom. Ant. dom. Abb. & Im. in c. fi. de dila. Sed tunc non dicitur proprie reuocatio domū: sed ius differendi in aliud tempus, ꝟm Ab. ibi Ista exceptio reuo. dom. debet proponi ante lit. ꝯtest. Innoc. & oēs * hic, per istū tex. in uer. si tunc. & quia dilatoria est. ¶ Limita, nisi talis citatus cui competat hoc ius, obtinuisset, vel succubuisset in aliqua īterlocutoria, nec appellauit: qa lз petat postea hoc ius reuo. dom. non obtinebit. Spec. in tit. de reo. uer. quid si is, cui ꝯpetebat. dicens, ita fuisse pronunciatum Romæ per not. in c. inter monasterium. de re iu. quasi subeundo iudicium, cū esset tutus hoc iure, uideatur illi renunciare: quod lз facere non possit, per l. is, qui legationem. ff. de leg. tn̄ ne sit melioris ꝯditionis, q̄ obediens, ei imputatur. Ista est mens Spe. quę indubitanter ꝓcederet in non legatis. sed in legatis dubito. ¶ Debet iudex, coram quo istud ius reuo. dom. allegatur, præmittere summariam cognitionē, an ꝯpetat. Host. in d. §. fi. obstat iste tex. in uer. allegasset. quasi sufficiat allegasse. Sed Ioā. And. supplet, & ꝓbasset. Et signa ad intellectum dispositionis cuiuslibet loquentis de allegatione: qa intelligitur, s. cum probatione, nisi allegaret notorium, ꝟm Ioan. And. hic. Facit gl. sua in clem. appellanti. in verbo, allega. de appellatio. Sed pro primo dicto vide gl. in ver. quam alle. in c. non est. de cōsue. in 6. & ibi dixit Do. ꝙ si per statutum debet stari allegationi, intelligitur, s. probatæ. Facit glo. in ver. probaret. in ca. dudum. de deci. & glo. pen. in fi. in ca. cum contingat. eodem tit. & glo. in uersi. diceret, quæ supplet, & probaret, in l. etiam. ff. de mino. & glo. 2. in c. ad falsariorum. de cri. fal. & glo. in l. sciendum, §. si accusator. in uer. dicit. quæ supplet, & est verum. ff. de lega. & glo. in ver. affirmat. & in uerbo, probauit. in clemen vni ca. de resti. in integr. & glos. in l. 1. in princ. in eo. uer. ff. de dolo. facit l. si qui adulterij. in uersi. non debere credi. quod allegatur. C. de adul. & tex. in cap. secundo. de reg. in ver. cognito & probato. & in c. 1. de præscriptio. in 6. in ver. allegare & probare. & in ca. quæ in ecclesia-

a Alio loco. *Ad de Spec. in tit. de Reo. ubi habes late quibus cōpetat hoc priuilegium reuocandi domū. & presertim in uers. item legati. cum seq. vers.*

clarū, de ꝯst. in ver. probabiľr allegauerit. Bar. in extrau. ad reprimendū. in ver. asserit, & Bal. in l. magis puto. §. illud. ff. de re. eo. & alias dixi, sed non hæc oīa. ¶ Sed isti bn̄ficiati hoc iure agentes possunt ꝯueniri, nec reuocabūt domū, d. l. §. sed si agant. & gl. hic Limita 5. modis. Primo, dūmodo ꝯueniat̄ durante cā in qua agunt, secus ea finita Ang. in l. sed & si restituat̄, per illū tex. cū gl. ff. de iu. ¶ Scđo, dūmodo agant ꝑ viā actionis. secus si intentāt officiū iudicis, ſm aliquos post gl. ī d. l. sed & si. Ang. ibi ꝯ̃ qa est eadē rō. ¶ Tertio limita, ut teneat̄ rn̄dere illis, vľ illi, quos vľ quē ꝯueniūt, aliis n̄. Ita sentit gl. ī d. §. sed si agāt. ꝑ §. reuerēdissimi in Auth. de sāctis. epi. & ita Host. ī d. §. fi. In. & Mar. hic ꝯ̃ ꝑ d. l. sed & si in ver. aduersus oēs. Et ad d. §. reuerēdissimi. dic, ꝙ loq̄t in casu sequētis limitationis ¶ Quarto limita, dūmodo tales ꝑsonæ agant proprio noīe, secus si noīe eiꝰ, q eis imperare pōt. Ita tex. in d. §. reuerendissimi. quē quantū ad hoc, dicebat Rayner. nō esse alibi. ¶ Quintò limita nisi agāt pro iniuria sibi illata. d. §. sed si agant. & gl. hic, ob l. is, q lega tionē. ff. de leg. ubi legatus irreq̄sito, mittēte nemini dēt dare libellū de alijs negotijs. Soluit Host. ī d. §. fi. ꝙ p̄supponendū est, ꝙ habeat licentiā. Melius soluit Mar. ꝙ l3 agere nō possit, tn̄ si agat, ꝯueniet̄, ne sit melioris ꝯditionis errās q̄ non errans. ¶ Si legatꝰ ꝯ̃hit durāte legatione, p̄t ibi ꝯueniri. d. §. oēs. nisi ꝯ̃heret ut viator Ang. in l. hæres absens. § j. ff. de iu. ¶ Gl. ibi ꝯ̃ in uerbo quotquot. ꝑꝑ duplex vinculū, s. ꝯ̃ctus & cōitatis p̄riē. Rn̄det Maria. huic rōni, ꝙ ꝯ̃ctus solus gestus ꝑ se cū viatore non sufficit, & sola ratio cōis p̄riē non sufficit, qa legatus. Ergo ex separatis n̄ infert̄, l. si. cū si. ff. de cal. ¶ Limita scđo, nisi quasi ꝯheret. puta, adeūdo hr̄ditatem, qa non perdit iꝰ reuocandi domū. l. de eo. ff. de iu. & ibi latè Ang. Nō tn̄ inferas, ꝙ alias ex quasi ꝯ̃ctu qs non sortiatur forū, ꝑꝑ gl. hic approbatā. ¶ Bn̄ficium reuocandi domū cessat, qn̄ legatus, uel alius ex sua rn̄sione in iudicio non impedit̄ in legatione, vel alio negocio. Rota hoc ti. 1. in antiquis, per l. si legatus. ff. ad Trebel. Cōsidera, ꝙ ibi ꝯcurrebat aliud, s. periculū petentis responsionem legati. ¶ Legatione finita cessat hoc beneficiū, d. l. 2. §. plane. tn̄ durante apparatu ad redeundo non ꝯueniet̄ Host. in d. §. fi. Inno. & Io. And. hic, ꝙ no. ad multa. ¶ Vltimo pondera Inno. ut hic ꝑ Ab. in fi. sed non dicas, ꝙ iura loquētia de electione p̄latorū non procedant in electione Canonicorū, sed dictū Inno. probat hoc signanter, ꝙ nisi illa iura fundant se in periculo vacationis, nō militant ī electione Canonicorū. Vide Inno. c. ex parte. in gl. pen. de ꝯces. præb. ꝙ in electione Canonicorū nō est necessaria forma, sed sufficit solus ꝯsensus. Et dixit Inn. in c. cū inter Canonicos. de ele. in gl. in c. maxime, ꝙ publicata electione Canonicorū est licitū variare, sicut dr̄ in c. publicato. de elect. Vide gl. 3. ibi. Sed posses dicere in c. cū in ecclesijs. de præb. ī 6. q̄ sentit, ꝙ iura loquentia de electione Canonicorū nō extendunt̄ ad electionē p̄latorū vide Old. ꝯsi. 14. in c. Cū q̄ritur. vbi dicit, ꝙ iura, q̄ dicūt bn̄ficia electi in ep̄um non vacare ante ꝯsecrationē, nō procedunt ī electo in abbatē, vacant. n. ante benedictionem. Ex qb. dici pōt, ꝙ lex de vna electione loquens, extenditur ad aliā, vľ non, ꝓut suadet ratio subiectę materiæ. ¶ Vltimo vide Ro. in antiquis, de dolo & ꝯt. ꝙ quicqd sit de iure, tota curia Romana seruat, ꝙ pręsentes in curia reipublicę causa cogunt̄ ibi suis aduersarijs rn̄dere nec habent ius reuocandi domū. ¶ Cōsidera, qa si đ mēte huius decisionis non aliter appareat, est mirabilis. Forte senserunt de pręsentibus in curia cum habitatione assidua, sed etiā tunc esset limitatio magna. ¶ Et adde, ꝙ fauore dotis cessat hoc ius reuocādi domū. l. si vxore. ff. de iud. ubi si vir, habens alibi domicilium, ꝯtraxit mr̄imoniū Romę, & ibi recipit dotem, & ibidem existens legatus ab vxore diuertit, n̄ hēt in restitutione dotis ius reuocationis domū. Specialitas est in hoc, qa licet ꝯ̃xerit Romę, & ibi dotē receperit, tn̄ vr̄ constituisse, se soluturum in domicilio suo, l. exigere. ff. de iu. Omnes in capi. 1. de sponsa. Et tunc fauore dotis conuenitur Romæ durante legatione. Ita declarant aliqui in d. l. exigere.

LECTVRA DO. FELINI FERRARIEN.
super titulis De libelli oblatione, & Mutuis petitionibus.

¶ Ad inueniēda plnrima, scito tria prīcipalia loca. Primo in Spe, cum add. Io. And. de libel. concep. per totum ibi mare magnum. Secūdo per Bal. in rep. l. edita. C. de ede. tam Paduana, quam Perusina. Tertio per do. Mari. hic qui sub 33. articulis multa ordinatè complexus est. Postea inuenies in omnibus Repertorijs in verb. libellus. Nō tangā, nisi tacta per Abb. addendo ꝯcor. dictis suis.

De libelli oblatione.

TITVLVS III.

SVMMARIVM.

1 *Actor debet porrigere libellum in scriptis.*
2 *Libellus an & quando debeat inseri in citatione. 3. 4.*
5 *Libellus debet offerri in scriptis, ita, quod non sufficeret dicere notario, Scribe quod peto.*
6 *Libellus an & quando requiratur in causis breuioribus.*
7 *Item an in executione sententię.*
8 *Libelli copia datur reo suis expensis.*
9 *Carcerari faciens aliquem, tenetur soluere nuncio communis, non ipsum commune, neque captus.*

CAPITVLVM I.

IGnarus episcopus. ¶ Actor † teneri
1 in scriptis porrigere libellum a Hoc dicit. Ad
a dunt Mod. opi. nouā hic, in rub. ꝙ citatio debet præcedere libellū, ꝯ̃ Doc. hic, & in locis ab eis allegatis, & inter multa ponderāt tex. in §. omniū. Instit. de pæna teme. litigan. ubi iudiciū incipit a ci-
b tatione b. Ergo non à libello. Item ꝑ l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. ubi libellus offertur die feriata. Dixi in c. vlt. de iu. Ergo ab ipso non incipit iudiciū, qa die tali n̄ fieret actꝰ iudicialis. Ad idem cle. 2. ut li. pen. ꝑ locū à speciali non fieret actus. idem auth. ei, q. alle. ī gl. attento, ꝙ illud, q, denotat ꝯditionem. l. Stichū q. ff. đ le. 1. quasi dicat, sed prius uocabitur; Ad idem tex. hic ī ver. eccľasticā authoritatē. Ergo ſm ius, & ꝑ alia adhuc leuiora. Pro cōi vide Bal. ī l. cū clericis. C. đ epi. & cle. ubi ad hoc pōderat illū tex. & alle. rōnem æq̄, qa iudex ante q̄ cōmittat citationem, debet uidere libellū, qa si ꝯtineat iniustū, debet denegare ꝯmissionem citationis, per illū tex. per quem boni assessores ita faciūt, & est notabile, ſm ipsū post Odof. Ad idē vide Fran. Tigri. de Luca p̄ceptorē doctissimū Bal. & Bar. ī ru. C. de eden. ubi ꝑꝑ gl. dicit, ꝙ editio libelli debet præcedere iudicium. Ad motiua. Mod. nego ꝯsequentiā istā, principium iudicij est citatio, ergo prius non datur libellus, qa fateor, ꝙ à libello nō incipit iudicium, sed tn̄ debet pręcedere. Probo vtiliter, primo ex no. ꝙ Lāf. de Bri. sua vulgata rep. c. qm̄ ꝯ̃ in 12. char. ver. sed q̄ritur nunquid, ubi dicit, ꝙ l3 ille tex. enumeret libellum ī ꝓcessu, tamen nō est de processu, quantum ad iudicem, quia citatio est initium processus, d. §. omnium. Si enim esset de processu, nō porrigeretur die feriata, ut dixi. Item quia datus libellus iudici, & nondum porrectus parti, potest reuocari, l. Sempronia libellos. ff. de fur. Sed respectu partis q̄ primum ei datus est, bene dici

a Libellum. *Adde do. Alex. in l. j. ff. de edē. ubi ꝑ eum plene, & Lāf. ī c. quoniā cōtra. uer. petitiōes. j. đ ꝓb. et Spe. ī ti. đ li. cōcep. §. nūc dicēdū.*

b A citatione. *Adde do. Soc. in rub. C. de ī ius uocā. q no. ex gl. ibi idē. ꝙ hic, ꝙ iudiciū incipit a citatiōe, & iō dicit ipse, ꝙ immediate citatione facta dicitur lis pēdere. Alegat l. si qs postea ff. de iud. Et sic dicit, ꝙ ꝑ citationē dicitur eē facta p̄uentio iurisdictionis, alleg. d. l. si qs postea. etc. ꝓposi sti. ꝯ̃. de fo. co. Sed secūdū eū dubitatur, ex quo citatio habet tres partes prima pars est cōmissio iudicis, secūda ē notificatio nuncij, tertia pars ē relatio nūcij, ut dicit patere ex his quæ ponit Bar. in l. j. §. nunciatio. ff. de noui*

de noui ope.nũ. et Bald. in l.fi.ff. de seruit.sed nunquid per primã partem citationis inducatur pueñtio,& an per secundã & p solam oblationem libelli, quo ad iudicem, sit cęptũ iudiciũ, prout refert voluisse Bal. ibi in d.rubr.vbi vide p eum plenè, & no.

a In l. 1. *Et ibidem ad hoc vide dom. Alex.de Imo. vbi plene et singulariter, & per Fel. in c.quoniam cõtrà. infra, de probat.in 4.col.*

tur de processu.d.§.qm̃. ſm ipsum. Po
tuisset allegare Bal. in l.1. a ff. de in ius
vo.vbi dixit, ꝙ nõ dr̃ ꝓcedere in cã ap
pellationis ille, q obtulit libellũ parte
non citata. Simiľr dixit Ang.in rep.l.
a.in prĩc.C.de iud.ꝙ iudex in crimina
li non dr̃ p̃occupasse iurisdictiõem ex
sua formatione libelli, sed ex citatiõe.
Idẽ Bal.in l.vnica C.đ ꝯfes. & Ang.in
rub.C.de in ius vo. dicens, fuisse arduã
q̃stionẽ facti. Simile ẽ ꝙ pęna senatus-
consulti Turpiliani apposita desisten-
ti ab accusatione, non ꝓcedit in eo, q
simpľr dedit libellũ,& desistit p̄te non
citata, quasi nõdũ dicat̃ cępisse ꝓcede-
re.Bar.in l.q̃sitũ.ff.ad Turp.Sal. latè in
l.1.C.eo.ti. Et hinc est, ꝙ sola libelli o-
blatio non inducit pendentiã litis, cle.
2.ut lite pẽd. Nec facit rẽ litigiosã, au-
th.litigiosa.C.de litig. & cũ istis ꝯcor-
dat Bar.post gl.in rub.C. đ in ius vocã.
& Bal.in l.1.C.qñ libel.prĩ. da.& Ang.
l.1.& in l. libertis aduersus. ff. de in ius
voc.volentes, ꝙ iudiciũ nõ incipiat ab oblatione libelli,
p quẽ tollit p̃cipuũ motiuũ Mod.dũ dicebat̃, ꝙ citatio,
tanq̃ potentior cã processus, debet esse prima: sed libelli
oblatio non est prima cã ꝓcessus, sed exordiũ inchoãdi
ꝓcessus. Nõ ob.c.2.ĩ.eo.qa p̃supponitur, oblationem li-
belli fuisse prius factam:& fateor, ꝙ reus vocat̃, vt accipi
at libellum:qa clarum est, ꝙ non accipiet, nisi vocatus.
Et sic r̃ndet̃ oĩb.aliis motiuis: Nec ꝯsonat, ꝙ iste tex.nõ
ponat ius cõe, quia superflueret ꝯ̃ procemium huius li-
bri,& authorit.eccľastica intelligeret̃ ipsa l. Canonica.
¶ An aũt p̃sens in iudicio cogatur parti offerenti sibi li-
bellum r̃ndere? Concludit do. Ant.hic, ꝙ nõ:est.n.saluũ
ei ius deliberandi:qđ latius posuit post Aret.in c.1.ad fi.
de iud.dicendo, ꝙ non tenet̃ r̃ndere, nisi sit verisimiliter
ĩstructus. Itẽ ꝙ secus ĩ criminali, p l.1.C. de exhi. reis. Itẽ
secus in habente ius reuocandi domũ. Et ibi etiã dixi, an
2 p̃sens in iudicio, sit citandus. ¶ Ad † illud de libello in
* serendo in citatione, vel non, cõis* opi.est ꝙ sufficit in ci
tatione dici. Cõpareas,& tui p̃sentiã facias, l.ꝯsentaneũ.
C.qũo & qñ iud. Facit l.non ur̃.la ij.de iud.vbi dicit, cõ
parens citatus petit copiam libelli. Ergo nõ fuerat in ci
tatione inserta. Sic etiã ꝓbat l.2.C.de exhib. reis. ibi, qui
postea q̃ rem.& ita Bart.ad reprimendũ.in verbo, dicto
crimine,& in l.inter accusatorem.ibi, pro declaratione
quæro.ff.de publi.iud. ¶ Primò fallit quo ad interrum-
pendam p̃scriptionem p citationẽ.iuxta no.in c. illud.
de rescript.qa in citatione debet inseri petitio, in l.fi.C.
de anna.excep.per illum tex.in uerbo, libellum conuen
tionis transmiserit, cui nõ p̃t r̃nderi, & secus. Tene men
3 ti, qa est nouũ, ſm eum. ¶ Scđo † fallit in criminalibus.
gl.ma.in c.si ep̃s.3.q.2.Ant.post Host.in c.Pastoralis. §.
qm̃. in pe.col.de rescr.per tex.vrgentẽ in c. si primates.
5.q.2.intelligitur sanè, qñ s.citatio fit de lõginquo, alias
non est opus. Ab.& Ant.in c.l3.in 1.col.de accus. Sed ꝙ
nullo casu istud sit necessariũ in criminalib.firmat opti
mè Do.in d.c.si primates.mordens in quibusdã Bart. in
d.ver.dicto crimine. Et ad illud c. si primates.responde,
ꝓut dom.Ant.idem tenens,& in c.2.de dila.ꝯ̃ gl.ibi, qđ
loquitur ad finem excludendi inducias deliberatorias:
patet in verbo, p̃parati adueniant,& ita Sal.in l.absentẽ
C.de accus.ne reo informato detur occasio fugiendi. Ex
quo timore orta est practica Moderna, ꝙ omissa citatio
ne uerbali incipit̃ à reali:& idẽ Sal.in d.l. 2. de exhibẽd.
re.& Bar.in d.l.inter accusatorẽ, & in auth. offeratur in
1.col.addens, ꝙ si ꝯsuetudo aliud dictaret, seruãda esset.
¶ Tertiò fallit, quo ad effectũ inducẽdi pendentiã litis
4 per citationẽ, per clem.2.ut lite pendente. ¶ Quarto † fal
lit in delegato citãte:qa debet inseri copia rescripti:qui,
ut dicit Inn.in c.super literis. de reg. æquipollet libello.
Ita dicit Inn.in c.p̃terea.de dila.& do.Ant.ĩ d.c.sup lite-
* ris. Sed cõis * opi. est in ꝯ̃rium in d c. præterea. sufficit
enim ostendere rescriptũ post ꝯparitionẽ. Sed ſm oẽs
in c.cũ in iure.de off.deleg.saluaret̃ fallentia duobus ca
sibus:primus in delegato tali, q non est capax delegatio
nis. Ita Ioã And.in Spe.de citatione.ĩ ult.col.uer.sed po-
ne, ꝙ is cui. Scđus ubi qs citat̃ de longinquo. Do.An. in
d.c.p̃terea.nisi nuncius esset publicus & notus, vt sũt cur
sores Papæ. Rota de dolo & ꝯtu.15.in nouis. & de mã p
Bal.in auth.q semel.versi.q̃ro, qñ dicat̃.C.qũo & qñ iud.
vbi dicit, ꝙ reus ꝯuentus per libellum, vel qñ libellus est
oblatus iudici,& demũ ipsi reo, vel est citatus cum inser
tione libelli. Vide etiã Bal.in l.fi p illũ tex. C. de iure do.
ĩpe.ꝓpe mediũ, vbi simpľr dicit, ꝙ cũ citatorio debet sal
tem mitti intentio aduersarij. Tñ tene prædicta. ¶ Intã-
5 tum † requiritur scriptura, q non sufficeret dicere nota
torio, scribe, qđ peto 10.à Titio. Bar. post gl.ĩ l.in sacris.
la 2.ꝓpe fi.C.de ꝓx.sac.scrinio.li. 12.dicens, nota qa pos
set de facto ꝯtingere. Et ꝙ requiratur scriptura, est gl. in
uer.in scriptis.ibi in ca.1.de censi.in 6.
¶ Ad illã fallentiã de ꝯuentione par- b
tium remittẽtium libellũ arguit Are.
in oppositũ, qa essentia iurisdõnis sim-
plicis ꝯsistit in causæ cognitione, §.iu-
dicare.in Aut.đ defen. ciui. ꝙ ergo iu-
dex ꝓcedat in cã sine cognitione iudi-
ciali, ur̃ ꝯ̃ substãtiam ipsius iurisdõnis,
sed pactũ ꝯ̃ substantiã subiecti non va
let, l.cũ precario.ff.de p̃cario. Ergo nec
istud. Et si diceres, remoto libello & li-
tis ꝯtestatione, adhuc remanet cognõ
iudicialis, dicit ipse hoc eẽ falsũ. Patet ĩ
cle.sæpe de uer.sig.tollit̃.n.tunc forma
iudicij,& per hoc argumentum credit,
ꝙ iudex hoc mõ aditus non poterit ut
iudex ferre p̃ceptũ in ꝯfessum, de quo
in l.si debitori.đ iu.l3 Doc.hic expres-
se aliter velint,& seruaretur in practica
ſm eum. Postea refert Im.hic saluantẽ
hoc mõ dictum pactum, vc3 ut videã-
tur in iudicem cõpromittere ut in arbi
tratorem, qđ potius p̃sumi debet, vt a-
ctus ualeat. Et isto mõ cessabit essentia
iurisdõnis ſm ipsum. Adde Imo. idem
tenentem in c.de causis.de off.deleg.&
6 Are.in c. qm̃ ꝯ̃.de probat. ¶ Ad † illã
fallentiam de causis breuioribus no. ꝙ
statur relationi solius iudicis, ut p Bar.
in loco à Doctoribus allegato. Sequit̃
Ant.in c.ex literis.de ꝓbat. & do. Ant.
in c.qm̃.eodem ti.& in c.cùm ad sedẽ,
in pen.col de restit.spol.Pet. de Anch.
in c.cũ à nobis.de testi. Im in c. 2. đ iu.
Ang.in auth.nisi.& do.An.in c.Quintauallis. saluãs Bar.
quo ad relationem ꝯcernentem ordinatoria,& sequitur
Lud.in l.sciendum, qđ parum importat, qa si in talib. ñ
cadit ordo solennis, frustra ꝯsiderabitur in ipsa relatio-
ne. Iõ melior doctrina, ut attendat̃ qualitas iudicis. Hæc
Mod. ¶ Adde.Matt.notabi.1.& 2. vbi sequitur Bar. in l.
iubemus.la 2.C.de sacrosan.eccl. ꝙ ĩ istis iudex tabellio
possit eẽ rogatus đ gestis corã se.& in istis est aliud sp̃ale,
qa sufficit ꝓbatio semiplena, puta famæ, uľ unius testis
absq; supplemento iur̃i. Item ꝙ p ptãtem ꝓbatã ꝓcedẽ
di sine scriptis habeat stari relationi iudicis, firmat Imo.
post Ant.in c.in p̃sentia.de renũ.& in c. cum à nobis. de
test.Pet.de Anch.in c.fi.in pe.col.de re iu.in 6.Ang.in re
pe.l.sciendũ.đ uer.obl.do.An.in c.sicut.de re iu. Cõtra-
rium tenet do. Ant.ꝯs.29.in c.hæc qõ. qa daretur arbi-
tro libera facultas lędẽdi, sed ꝯparabũtur verba, ꝙ acta
ꝓbent̃ testib. Idẽ Ab.in c.qm̃.in 2.col.saluans Bar.in or-
dinatorijs, & uide Bal.ibi in 18.col.ubi dicit, ꝙ in istis re
quirit̃ qualisqualis petitio actoris, postea distinguit, an
partes sint p̃sentes, uel absentes, ut latius p eũ,& p eundẽ
in d.c.cùm a nobis. ¶ Ad illã † fallentiã de executione
7 reprehendit Are. do. Ant. hic p̃supponentẽ sæpe, quod
ideo non requirat̃ libellus, quia summariè agitur, nam

b Cõuẽtioe. *Ad de tu, an p cõuẽtione partiũ potest re mitti libellus? Dic ꝙ partes cõpromittẽdo se in arbitrũ uel arbitratorem possunt remittere istas solennitates: & p hoc uide tex. in l. diẽ ꝓferre. §. sed si quis ff. de arbit. tenet d. Abb. hic ĩ 4. col.ĩ uers. ad hoc.n. Adde ẽt ꝙ Papa, uel Imperator, quãdo dant iudicẽ possũt tollere istas solennitates. Tex. est in c. Pastoralis. & in c. 2. requiris. de appel. et in l. 1. ff. a qbus app. non licet. Adde tamẽ ꝙ Papa nõ potest tollere ordinẽ iudiciarium, quo ad forũ laicorum. Ita gl. in cle. fi. de iud. do. Abb. in c. ꝙ clerici. de fo. compet.*

ex dictis Bar. ad reprimendū. in uer. summariè. patet nō omitti libellū in summarijs & bene. vnde ip se tenet op. cōem, non p istā rōnem, sed qa iste ꝓcessus est super no torio, in quo nō est necessarius ordo iuris, c. ad nr̄am. lo iij. de iureiu. ¶ Limita, nisi pars opponeret se executioni ſm qđ permissum est. Tūc enim res non dr̄ notoria, iux ta glo. in c. 1. de off. delega. in 6. Subdit Mar. in 22. fall. ꝙ Imo. in l. intra dies. ff. de re iu. negat ēt prædictam consequentiā, s. ꝙ pp ꝓcessum summarium omittat̄ libellus. Tamen dicit opi. cōem * esse, ꝙ si non agit̄ officio iudicis, sed actione iudicati, requiratur libellus, à qua opi. ipse recedit, sequutus gl. in l. ꝙ de inofficioso. ff. de inoff. test. & in l. minor. 25. annis. §. fideicom. ff. de minor. Nō obstat, ꝙ agens aliqua actione tenetur libellū offerre. l. 1. ff. de eden. qa intelligit̄ actione descendente ex facto nō deciso p s̄niam. Et seqtur hic Mar. dicēs ꝙ. imo cōis opinio est ista, q̄ tenet Im. Alle. Bal. in l. ab executione. C. quorū appell. Sed limitat dicēs, si petat̄ executio s̄niæ liqdæ. Alle. Bal. in d. l. minor. Adde Bal. in l. tale pactum §. qui ꝓuocauit. in repet. in vlt. col. ff. de pac. ubi dixit, ꝙ in isto iudicio executionis sufficit qualisqualis petitio, sicut in causis, in quibus nō requirit̄ libellus. d. clem. sępe. ¶ Et vnū ꝯsidera ad saluandum do. Ant. hic, ꝙ imo in summarijs non requirit̄ libellus. Probat d. cle. sæpe. nisi dicas, ꝙ loqtur vbi est clausula, de qua ibi, vc3, sine figura iudicij, &c. Bar. verò loqtur in cā summaria simpliciter, ut p Imo. in d. cle. sępe. uersi. his visis. Et de istis ponit ēt late Dominic. in c. sicut. 2. q. 1. secutus dom. Ant. hic. Et aduerte, dum do. Abb. remittit ad seipsum ī c. fi. đ iu.

8 quia in d. cle. non seruantur ad hoc. ¶ Expensis † rei dat̄ sibi copia libelli. Do. Abb. hic in fi. pro a quo addunt Moder. Angel. in l. 1. 2. §. edenda. ff. de eden. p illū tex. in ver. ꝙ copia rescribendi. Et in simili gl. ī l. ait prętor. §. fi. ff. ex quibus causis in pos. ea. quæ dicit, ꝙ si mittit̄ ad absentē, ut iuret de calūnia, vel r̄ndeat positionibus, mittet̄ expensis absentis. Et idē dicit ibi Bart. de copia mandati missi ab absente. Facit dictum Roma. in c. 2. de testib. in 6. ubi dicit, ꝙ dans interrogatoria nūcio misso cū capitulis ad exa minandos alibi testes, nō ꝯtribuit expensis, quæ ex illis nō augētur, secus, si augerent̄. Alle. Rot. in ꝯclu. 72. ī antiquis, addens secus ꝯsuluisse, ꝙ actor absens r̄n surus positionibus ad instantiam rei non tenet̄ ad illas expensas quia misso ꝓcuratore caret culpa, si non est in iudicio, c. querelam. de ꝓcur. & à fortiori inducit c. 2. de iud. in 6. & c. statutū. §. pen. de reb. eo. lib. 6. vbi in examinatione testiū alia pars nō ꝯtribuit, & tn̄ examinatio posset ei ꝓdesse, arg. gl. in c. fraternitatis, de testi. multò minus hic, ubi r̄nsio non ꝓdest r̄ndenti. Alleg. gl. pen. in c. 2. de ꝯfes. in 6. Item addunt Bal. in auth. offerat̄. C. de li. ꝯtest. & in l. collectis. ff. de eden. ubi dixit, satis esse, ꝙ actor dicat porrexi libellū notario, potes ab eo habere copiam. ¶ Contra do. Ab. tenent isti allegando Imo. prout refert Dom. in c. cum personæ. de priuil. in 6. & Bar. in d. l. 1. & Pet. de Anch. ibi, & in d. auth. offerat̄, & gl. Car. & Imo. in cle. cā, de elect. & dictū Ioan. And. in d. cap. cum personæ. ubi dixit, copiā priuilegiorū dandā expensis producentis. Simile no. Bal. de appel. ad reg. in c. nōnulli. đ re. & arguunt sic, qui se offert, tenet̄ suis sumptibus expedi re, l. qui datam ex qb. cau. maio. b do. Ant. in c. significante. de pig. Sed libellus est offerendus. Ergo sumptib. offerentis. ¶ Adde Rot. de testi. 34. in antiquis, ubi est, ꝙ s̄. dixi de expensis inter rogatoriorū, & pp dicta Dom. ī d. c. 1. ver. vidi dubitari. nō credo ꝓcedere dictū Pet. de Anch. in c. 2. de iud. in 6. dicētis, ꝙ si mulier r̄nsura positioni exa minat. do. soluet impensam, quasi hoc suo facto ꝯtingat. Nam ratio Do. obstat. Respectu aūt libelli teneo opi. Ab. vt cōem, quia l3 auth. offeratur, dicat libellū esse offerendū, & si onus hoc ī cūberet actori, tn̄ ītelligit̄ illa oblatio ſm formā l. 1. ff. de eden. s. offerat̄ transcribendo, ne inducat̄ legū correctio. Sic r̄ndet̄ ad c. 2. in ver. oblato. de litis ꝯte. in 6. p ꝙ Dom. ibi est ꝯ̄ Abb. Mō * iunge generaliter q̄dam, q̄ iuuant pręd icta, & ab eis iuuantur, quādo dubita ui, cuius expensis aliqd fiat, in quo est doctrina Bal. ꝑcipua ī l. ḡnaliter. §. hic de præsentib. post medium. C. de reb. cred. ubi dicit, ꝙ in dubio iudex habet arbitrari, cuius expēsis aliqd fiat. Et ꝙ r̄r q petit aliqd fieri, soluet, pp gl. in l. fi. in ver. agnoscere. C. de erog. mili. an. li. 12. p quā dicit se dixisse, qđ cum oporteret reū appellantē ad regem remittere sub custodibus, tenebatur ad expensas custodū. q̄ verba discrepant, ut puto à Bar. in l. 2. §. desensi. ex q cau. in posse. ea. Adde Do. in c. cum ꝑsonæ. in medio principij. de priuil. in 6. ubi tenet, ꝙ ꝓducens iura sua in iudicio non tenetur suis sumptibus facere fieri copiā parti, qa ꝓbatio nō fit parti, sed iudici. Fallit in casu illius literæ, q̄ sic expressit ī uer. trāscriptū tradere teneatur vt ibi, & per do. Ant. in c. 1. de ꝓbat. & tene menti gl. in d. l. fi. ī uer. agno

9 scere, ꝙ † faciens quē carcerari tenetur soluere nuncio cōis nō ipsū cōe, nec capt⁹, & de ipsa exclamat Ang. de Are. Inst. de act. §. fi. dicens, ꝙ debitor carceratus, si non p̄t se alere, debet ali à creditore aliàs relaxari. Hoc mo

c do limitatur dictū Bar. ī l. sanctū. c. ff. đ re. diui. volentis, ꝙ capt⁹ viuat suis expēsis, & subdit ibi Bar. ꝙ si qs dubitās offendi petat à iudice familiā in custo diā, tenetur dare, sed expensis petētis. Dicit esse gl. singu. in l. illi citas. §. 2. de off. præsi. Et ibi ēt Bar. Item ēt circa expensas, quæ fiunt in mittendo ad examinandos testes, uide s̄. oēs. Are. in c. fi. versi. hi qui. in vlti. char. de testi. & adde Bar. in l. media. §. j. de an. leg. ut p illum tex. dicit post Dy. ꝙ fideles regis non tenētur secū equitare suis sumptibus, nisi feuda q̄ ab eo tenent, sufficerent ad ipsos sumptus. ¶ Itē cuius expensis viuat præstans operas ꝓmissas, vide Bar. in l. si non sortē. §. libertus. ad fi. ff. de ꝯdi. indebi. ubi dicit, ꝙ uiuet ex pecunia data ꝓ mercede, si uiro seruit ex liberalitate, intelligitur expēsis suis, cui seruit, nisi cā remunerationis seruiret, qa tūc, si non est paup, uiuet suo sumptu, secus si paup. Et in omni casu ꝑualeret ꝯsuetudo, ſm eū cū quo in hoc vltimo concordat Bal. in l. qm̄. C. de testi. correcta gl. ibi, & addens, ꝙ refectio ferramētorum, q̄ destruūtur in opere, fit expensis fabri. Alle. tex. no. cum gl. in ver. incudē in l. 2. §. 1. ff. ad l. Rhod. de iac. idē generaliter Bal. in l. 1. in prin. de uer. sig. dicens, ꝙ omnes operarij & coloni debent habere ferramenta remissoria suis sumptibus. Vñ dicunt Ang. Imo. in l.

d stipulationes d ꝯmodissime. ff. de uer. obl. scriptorem teneri ad expensā atramenti & calami. in quo nota, ꝙ si scriptor Apostolicus habet reficere literas pp errorē causatū culpa abbreuiatoris, n̄ reficiet ex pensis impetrātis, sed abbreuiatorū. Ita decidit in extra uag. Ioā. XXII. inc. Cum ad sacrosan. quasi in fine. Item vide Car. in cle. cām, ī prin. in 20. q. de elec. ubi sentit pro doctrina, ꝙ actus dēt fieri expensis eius, ad cuius vtilitatē fit, pp qđ defendit gl. ibi in ver. porrecto valētē ītimationē fieri expēsis appositis, cui ꝓdest appositionē đuolui, & ibi inuenies multa. Adde Bar. in l. pē. C. de iure fisc. lib. 10. ubi dicit ꝙ in sumptibus familiæ seruanda est ꝯsuetudo. Ideo conducens vnum de dictis in eundo, stando, & viuendo, debet ꝯducere suis sumptibus, qa sic habet ꝯsuetudo, ī quo verbo sentit aliud de iure. Et no. ꝙ si vicarius finito officio nollet domum redire, sed alio eod. tēpore, tenetur potestas ad expensas itineris, dum modo non longioris, ut per Angel. in l. obseruare. §. pro

Marginal notes:

a In l. 1. *Et ibidem uide omnino dom. Alexand. de Imo. & Paul. de Cas. & But. & Io. de Imo. in c. præterea. de dilat. & Lanfran in clem. sæpe uers. libellus. de uerbo sign.*

b Causis maio. *Not. quod statur relationi solius iudicis, inquantum Bar. in authē. nisi breuiores. C. de sē. ex breuic. reci. & dom. Abba. in c. 1. de libel. ob. tenent quod in causis breuioribus statur relationi solius iudicis, & sic libellus pōt omitti. Adde tu, ꝙ contra Bar. & do. Abb. uidetur, quod sit communis * opin. Ita do. Alex. in l. sciē dum. in 9. col. ff. de uerbor. obligatio.*

c In l. sanctū. *Et ibidē ad hoc uide do. Alex. de Imo. et adđ Pet. de Su. post Ang. in l. generaliter. §. his. C. de reb. credi. & Ray. ī l. iudices. C. de cōpē. et gl. in c. diffiniuit. 17. q. 4.*

d Stipulationes *Adde ad hoc not. Alex. ibi.*

proficisci,in additio.ff.de off.procõsũ iũcto Bar.in l.2. C. de priuil.do. Augu.li.11.Si tñ vicarius conductus expẽsis ꝯducentis derobaretur in via,non tenetur conducẽs Bal.in l.nihil.ff.de rei vend. Et adde, ꝙ conducens aduocatum extra locum,tenetur ad expensas itineris.Bal. in l.1.C.de suffrag.Itẽ patronus defendens ecclesiã,defendet sumptibus ecclesiæ. Arch.in c.filijs,super ver.denunciet.16.quęst.7.Latius Rof in libellis iuris Canonici,tit. de iure patr.verſ.de honore.Et de hoc aliqd Do.in c.qñ 38.dist. Et ista antea non reducta seruient ad multa.

SVMMARIVM.

1 *Libellus in actione reali debet continere circunstantias, ex quib. constat de corpore.nu.2.*
3 *Libellus carens debitis demonstrationibus,valet,si non opponitur dummodo ex probationibus certificetur res petita.*
4 *Incertitudo rei petitę uitiat libellum,cum certa sententia ferri nõ potest.*
5 *Libellus generalis licèt procedat in causis ciuilibus parte nõ opponente,secus tamen in criminalibus.*
6 *Actor petens rẽ simpliciter,non põt de incertitudine notari, si nõ dicit,an totũ,an partem, quando intendit petere totum. num. 7.*
8 *Actor petens partem,intelligitur petere partem dimidiam.*
9 *Confines rei petitæ non sunt necessario exprimendi,si ex alijs demonstrationibus fundus petitus est certus.*
10 *Libellus incertus licet procedat in certis casibus,sententia tamen debet esse certa.*
11 *Libellus generalis ualet in actionibus vniuersalibus,sicut si diceretur,peto bona hæreditatis.*
12 *Libellus generalis licet non procedit in iudicijs singularibus, quo ad res petitas,secus tamen in accessorijs rei petitæ, ut peto rẽ cũ fructibus.nu.13.*
14 *Libellus quando mutari potest,uel actor desistere a lite & nu.15.*
16 *Libellus quando & qualiter mutari potest.*
17 *Libellus lite contestata mutari non potest,& nu 18.*
19 *Addens uel detrahens quid libello, an dicatur mutare.*
20 *Episcopus,qui non potest mutare canones,an possit addere, ucl detrahere.*
21 *Cumulatio libelli regulariter est permissa,exceptis sex casibus.*
22 *Libelli an debeant esse plures,si actiones sunt dissimiles.*
23 *Libelli cumulatio quando est prohibita, si tamen fiat,& pars non opponat,iudicium procedit.*
24 *Libellus continens sortem & vsuras,an procedat.*
25 *Actor si mutat,emendat, uel accumulat libellum, tenetur reo ad expensas.*
Etiam emendatio,mutatio & accumulatio sunt permissę.
26 *Clausula, saluo iure addendi,minuendi,mutandi,&c. nihil ꝓdest respectu conclusionis.*

CAPITVLVM II.

Significantibus. ¶Cum agit realiter non sufficit rẽ gnalr peti, sed dẽt ita specificari, ut euitet obscuritas & ęquiuocatio. ¶Prima ꝯclusio.Sufficit † ponere in libello circũstãtias
1 ex qbus ꝯstet de corpore, iõ est opus sp dicere q̃titatem terrę,qñ vnicã hẽt reus,nec dr̃,an sit aratoria,pratiua,vl̃ qualis Abbas hic ꝯ̃ cõem opi.uerſ.mihi vr̃,ꝙ lꝫ ista. Addunt Moder.dictũ Bar.in l.demonstratio.in 7.q.ff. ꝺ ꝯd. & demon.ubi dicit,ꝙ in re notoria non est opus demõstratione. vnde dicens delictũ in palatio cõmissum non hẽt notare ꝯfinia, qa non cadit æquiuocatio ꝑꝑ gl. tertiam in l.hac ꝯsultissima.C.q testa.face.poss. ꝙ in nomine singulari non est opus demonstratione. Et ibi gl.exẽplificat in Galloprelio, & Mod.in seipsis, & addunt An. in terminis in l.si rẽ.de qua ꝑ Abb.& Bal.in l.1.ff.de lib. & posth.& Bar.in l.libellorum.uerſ.circa psonam.ff. de accuſ.adde Bal.in l.certum.ff.si cer.pet.& Imo.in c.sup eo.de testi.cogẽ. Et dixit Bar.in l.1.ff.de lib. & posth.ꝙ nomen p̃sonæ,q̃ deducit in libello, si non est singulare dẽt exprimi cũ duab. alijs demõstrationib. per l. forma in prin.ff.de cẽsib Sed ipse Bart. in d.l. si in rẽ. intelligit hoc uerum, ubi probatũ est plures esse eiusdẽ nõis,aliàs sufficeret expressio solius proprij nõis, ꝑ tex.ibi, in uerſ. vtiq; si plures sũt. Vñ sit cautus aduocatus,ſm̃ eũ ꝙ fiat positio,qualiter sunt plures eiusdẽ nõis,aliàs in dubio ĩtelligit de suo clientulo,& sic in nõis hõis nõ p̃sumitur pluralitas. Vide Bar.in l.si qs seruũ.§.si ĩter de le.2. ad repellendũ agẽtẽ,q dicit hr̃dẽ impugnãdo, ꝙ non sit ille, de quo loqtur testm̃,ꝓbari oportet,ꝙ reperit alius eiusdẽ nõis.Qđ no. † Limitat hic Maria. hãc q. nisi modus
2 demonstrandi,esset de forma,& non de simplici demõstratione, qa tunc demonstratio ita necessaria est,ut nõ sufficiat ꝙ notoriè alr̃ ꝯster. Alle.Bal.ĩ l.1.ff.ꝺ li.& post. ubi ponit ꝙ stãte statuto, ꝙ exprimat nomẽ,ꝓnomẽ,& cognomẽ,non suffi-
a cit expressio ẽt singulr̃a,& lꝫ Ang.ibi simplr̃ referat,tñ Bal.loqtur,qñ l. vel statutũ vltra ꝓcedit irritãdo actũ, si ñ fiat dicta demonstratio alias in dubio nõ p̃sumit data, & ita seqtur ibi Imo. & Ant.in rep.in c.1.ĩ 42.char. uer q̃ro, ẽt si statutũ.de ꝯst.Rõ.,qa ubi est aliqd ꝓ forma, cessat regula,ꝙ nõ refert,qd ex ęqpollẽti fiat, c.3.de uerb. sig.cũ si. Ita Bal.& Im.in d.l.1.Rõ rõnis,qa magis dẽt attendi forma,q̃ dat esse rei,j.q. 1.c.detrahe.q̃ ipsa rõ statuti, & iõ notorietas nõ excusat a forma . Et idem Bal.in l. si institorem.ff.si cer.pet. ꝙ vbi est defectus formæ mãdati,lõge differt,qd ex æqpollentib fiat Ex hoc declarat Bal.in l.edita.uerſ.circa 6. C. de eden.vbi dicit,Stãte statuto ꝙ vulnus exprimat ĩ libello, ut nõ sufficiat dice
b re,ꝑcussit gladio,effuso sãguine b,ñ ad iecto,ꝙ fecerit vulnus,refert Bar.ꝯsuluisse.ꝙ sic,ꝑꝑ genus c. significasti. de homi. Hoc intelligit Bal.dũmodo ex loco ꝑcussionis ñ possit exire sanguis sine vulnere, secus si possit putà exnaso Addit Maria.ꝙ oĩ casu,si statutũ reqreret dictã expressionem vulneris, ꝓ forma sp esset necessaria, per p̃dicta qb.addidit no.in c.1.de bap.ubi non sufficit,dicere Baptizo te ĩ noĩe trinitatis.lꝫ æqpolleat isti, ĩ noĩe p̃ris & filij & spiritussancti,qa illa sũt de forma. Et subdit, ꝙ ista sũt valde singularia ad multa. Adde An.ĩ l quoties. §.si qs nouũ.ff.hæ.isti.ubi sentit, ꝓut ẽt sentit ĩ d.l.j.ꝙ eo ipso,ꝙ certa demonstratio requiritur à statuto pro forma,dicatur ẽtsi non diceret,ꝙ instrm̃ uel libellus aliàs non procederet.Sed tene, ut dicit Maria. tũ ꝑꝑ sequentia, tũ,quia idem tenent Imo.& Pau.de Cas.ĩ d.l.1. ucꝫ, ꝙ non dicatur pro forma,nisi qñ est clausula decreti.Et vr̃ idem esse, qñ esset aliqua de clausulis,quas posui ĩ c. cum dilecta.de rescri.dando modos agnoscendi formã. Adde ẽt huic limitationi dictũ Alb ĩ 1.par.statu.q.150. ꝙ si statutũ requirat pro forma nomen diei,non sufficeret dicere octaua die talis mensis . Simile dicit Bal ĩ aut. habita.C.ne fi.pro pa.Si statutũ requirit pro forma apꝓbationem Doctorũ,non sufficit cãcellario studij de sufcientia scholaris examinati, sed requiritur approbatio. Simile no.Ab.in rub.de proba.ĩ fi Quod ubi pro forma requiritur probatio testiũ,non sufficit per ꝯfessionem. Simile dicit Ang.ĩ d.l.hac ꝯsultissima.Si statutũ requirit pro forma ꝯsiliũ sapientis,oportet ipsũ habere. Etiã similis est casus ĩ l.clarus Obstãt tria dicta noua.primũ, ꝙ ponit Bal.in auth.si oẽs,ĩ pe.col.uer.& hoc facit ad q̃stionem.C.si ut se ab hęre.absti.Dicit statutũ,ꝙ à die citationis vsq;ad certũ terminũ iudex dẽt sic facere:certe si nõ interuenit citatio,sed p̃sentia partis,sufficit, qa idẽ operat p̃sentia, ꝙ citatio cũ debita expectatione citati. Ergo sufficit ęquipollens.SOL.Nõ oĩs dispositio statut dr̃ inducere formã,per prædicta:& vbi hoc esset dictum non procederet.Secundo obstat dictum Bal.in l.si donationem.C.de nup. Statutũ requirit pro forma ea non facta doctor est, ergo solẽnitas l. data ꝓ forma,si omittit, non uitiat,ꝯ̃ p̃dicta ꝑꝑ hoc Io.de Ana. in ru.de magist.ĩ 2.col.dicit pondera,quia tenebatur ex forma statuti. Et ita residet,sentiens, ut puto,dictũ esse falsã ꝑ p̃dicta.Ob

a Singulariter. *Adde idem tenentem do Soc. in cõsi.24.inci.Visis diligẽter et mature. uer.uerum prædictis nõ obstantib. circa fi.ĩ 1. parte, char.45. & consi 33. incip. Prosequẽdo ordinẽ uerum,qa ibi, unde dicũt.in d.parte.1. char. 45.*

b Sãguine. *Adde idẽ tenẽtẽ do.Soc. in d. cõsi.24.inci. Visis diligenter et mature, uersicul. cum ergo in termi nis. circa mediũ ĩ 1.parte.char.45.*

stat tertio decis. 21. de elec. 5. in antiquis, vbi habẽtes pro forma, vt eligãt scrutatis singulis, nõ peccãt eligẽdo eũ, in quẽ oẽs ꝯsentiunt, lȝ ipse scrutatus non sit præcise, q̃a ẽt eum acceptando, lȝ tacitè votũ dicat, satis scrutatus videret, & tñ verè non fuit scrutatus, prout forma requi rebat. Pro solutione cogita. ¶ Secunda ꝯclusio. Si † non
3 opponitur, valet libellus carens debitis demonstrationi bus rei petitæ, dummõ ex probationibus certificetur. All. no. Ab. hic ibi, sed circa hoc. Adde Im. ĩ c. 2. in 1. col. super ver. iustitiam. de ord. cogn. ubi dicit, stultum esse il lum, qui libello gñali non opponit, & si ex probationibus appareat de intẽtione agentis, valet, & sñia ferenda est, & sequuntur Doc. ibi, & do. Ab. in c. dilec. in vlti. col. de iudi. & Lud. in l. scire. de verbo. oblig. inferens, ꝙ libellus de hoc certificatur producto instrõ de centum, quo ad hoc, vt videatur loqui de sũma petita, non de alia, tñ non condemnabitur, nisi in hoc, vt per gl. in §. si minus. Inst. de act. & in l. verbũ, Oportere. ff. de uer. sig. q̃ ꝑ no. all. Bal. in c. 1. de milite vasal. q̃ ꝯtu. est. Et adde Ab. in c. ex parte B. s̃. ti. ꝓxi. vbi dicit valere libellũ nõ ꝯcludentẽ de iure cõi, si postea in actis deducitur ius spãle, & ibi bonũ exemplũ, cui adde, ꝙ si opponeret, non ꝓcederet ꝑꝑ verba dom. Ab. ĩ in c. ꝓxi. in 1. col. vbi ex p̃dictis singulariter no. Et adde Ab. in c. si clericus. s̃. ti. 1. dum la te probat, ꝙ lȝ qualitas tribuens iurisdictionem non fuerit in libello, sufficit si ꝯstet ex actis. Simile dixit Pet. de Anch. ꝯs. 214. inci. Ad p̃dicta dubia, ꝙ lȝ verbum, Spoliatio, adaptetur propriè ad immobilia, tñ si ex narratis in
4 processu deducta sunt mobilia, sustentat. ¶ Ista & similia recipiunt quinque potiores declarationes. Prima, ꝙ lȝ acquiescentia partis non opponentis possit operari respectu validandi libellum incertũ: si tñ esset talis incertitudo, cui sñia applicari non posset, nõ operat respectu sñiæ. Glo. aurea in l. 1. §. si quis argentum, in ver. iurãti. ff. depo. dicens, ꝙ si libellus nõ expressit de põdere, succurritur, iurãti de pondere, & sic probatio faciat, vt validetur libellus, ñ vt ꝓnunciet sup põdere, nisi aliter ꝓbetur. ¶ Scda declaratio, si libellus fuit ineptus, apta probatio nõ suffragat ei. Bal. in l. edita. uer. sed dubitat, an apta pro batio. C. de edẽ. q̃a mediũ est sine principio, ca. examinata. de iudi. Qđ dictũ Ang. de Are. putat sing. in d. §. si minus. in ult. char. nisi aliquo mõ posset adaptari probatio rei petitæ: q̃a tũc sequeret ꝯdẽnatio. Alle. Spe. de offi. iudi. §. de seruit. ver. qđ si libellus. & subdit Aret. modũ cognoscendi, an libellus sit aptus, q̃a dẽt respici, an possit ꝓnunciari ꝯdemnãdo, nõ dico absoluendo: q̃a absolutio cadit ẽt sup inepto libello. c. examinata. đ iudi. Et exẽplificat in libello petente simul & semel ꝯ̃ria: q̃a hẽt uitiũ tutũ secũ, & sñiando non posset iudex eligere, ut ibi per
5 eũ. ¶ Tertia † declarõ: lȝ in causis ciuilib. ꝓcedat libell⁹ gñalis parte nõ opponente, nõ tñ in criminalibus. Vñ si dico. accuso Titium de oĩb. maleficijs, q̃ cõmisit, nõ procedit. accusatio ẽt parte nõ opponẽte, ꝑ l. libellorũ. ĩ prĩ. iuncto uersi. ꝙ si libelli. & ibi Bar. ff. de accus. Ita Bal. in l. vnica. uer. iuxta hoc pone, d. statutũ. C. de ꝯfes. & per eũdẽ in addi. Spe. in ti. de senten. Adde eundẽ in l. edita. C. de eden. Ias. in l. j. a in princ. ff. de eden. Ang. in l. si vacãtia. in 5. char. C. de bõ. vac. ¶ Intellige sanè, nisi reus opponeret iã liquidato crimine, q̃a cõperto facinore nõ est de apicib. iuris disputãdum: secus, si crimẽ nondũ est liquidatũ. Ita pul. Bal. ꝯcordans Inn. cũ Bar. in d. l. edita. uer. in criminali uerò. Et hoc mõ adaptarẽ q̃dam difficultatẽ. Lu. in l. non solũ. §. sed vt probari. ff. de ope. no. nun. vbi primo refert Raph. Cu. ꝯsuluisse, ꝙ si accusator nõ posuit in accusatione, maleficiũ fuisse cõmissum tꝑe punibili, nõ substẽtatur libellus, lȝ in actis đ eo tꝑe ꝯstet, motus authoritate Ang. in l. eum actũ ff. de neg. gest. & Spe. in quinque locis, de quibus ibi dictũ Ludo. & opp. ꝑꝑ Inn. in d. c. 2. & gl. in d. §. si q̃s argentũ. Et posito, ꝙ Raph. bñ dixisset, limitat ipsũ, nisi reus cõ fessus esset delictũ, q̃a tũc oĩs, ineptitudo ꝓcessus purgat, cle. ꝯstitutionũ, ĩ fi. de elec c. 2. de accus. in 6. c. fi. infra, de rest. spo. Inn. in c. quaľr. lo. 2. de accus. ex quib. uerbis, lȝ latioribus, sentit Rom. ꝙ in criminib. procedat libellus gñalis, si non opponitur. Sed tutius est sequi Bal. ubi ĩ s̃. quẽ non allegat, & sequitur Fulgo. in d. l. edita. tangens, quid si de crimine agat ciuiľr? & sentit, ꝙ libellus ualeat. Tangit Bal. sed ñ firmat, in c. 1. q̃b. mo. feu. amit. & uerius istã q. vr̃ tenere Are. in ca. sup hoc. in textuali bus, de accus. Plura accumulata ad istũ articulũ ponit Ias. in d. l. edita. & uide Pau. in pẽ. char. q̃ sentit istã opi. ꝙ tunc idẽ sit, quod in criminalibus, q̃a ꝟm cõmu
* nẽ * opi. de qua in c. tuæ. de proc. etiã, ubi agitur đ crimine ciuiľr, requiritur solẽnitas d l. libellorũ. Sed tene mẽti in hac declarõne, ꝙ lȝ in libello criminali oporteat specificare nomẽ delinquẽtis, tñ si nõ specificatur nomen eius, ꝯ̃ quem delictũ est cõmissum, va-
b let libellus, & ꝯsequẽter b sñia. Gl. aurea in §. libellorũ. in uer. Caio Seio. 17. q. 8. Vide latè Feli. in c. auditis, de p̃scri. Exclamat Bal. in l. solã. C. de testib. dicens, sufficit ꝓbare corpus humanum fuisse occisũ, lȝ nesciatur, cuius sit, & vñ venerit. Ipsum ẽt no. Bal. in auth. sed nouo iure. in pen. col. C. deser. fug. dicẽs, si ꝯstat de furtis, lȝ persona, cui sunt facta, est incognita tã iudici, q̃ furi, valet inquisitio. Et sequitur Im. in c. tuæ. de fur. Iõ dicit Bar. in l. falsus. §. pe. ff. de fur. puniri posse auferentem rem, quã sciebat alterius, lȝ ignoraret nomẽ dñi. Etiã dicit Bal. in ꝯclusione. Spe. in tit. đ ꝯ fes. puniri posse occisorẽ, q̃ ꝯfessus ẽ occidisse hoĩem ignotũ. Et idẽ pulchre Ang. in l. vnica. C. de ꝯfess. & in l. si certũ. in prin. ff. de ꝯfes. & in l. quoties. §. si q̃s nomẽ. ff. đ hę re. insti. ponẽs đ quodam ꝯfesso se occidisse mercatores ignotos, & proiecisse in flumine. Tñ in uno caue, quod Bal. ponit in d. l. data opera. in uer. sed si testis. C. de accu. ꝙ si accusator diceret, fuit occisus talis hõ, & testis diceret se vidisse occidi, sed ignorare, an sic uocaretur, non probat, sed si inquisitio diceret simpľr occisũ hominẽ, bene probaret testis. Et ita dicit intelligendã gl. d. c. libellorũ. & istis seruit principiũ tertiæ ꝯclusionis sequentis, & qđ dicetur ibidem in uer. attende. ubi ampliabitur d. gl. ¶ Quarta declarõ, Oppositio, q̃ fit gñalitati libelli, fieri dẽt añ lit. ꝯtest. Bal. in l. excep. versi. deinde dico. C. đ except. alias ꝯtestando litẽ super eo, uŕ reũ se astrinxisse ad ꝯsequendã cãm sup eo, q̃a ꝑ ipsam ꝯtestationẽ quasi ꝯ̃hitur. gl. ma. in l. 2. §. fi. ff. đ p̃to. stipu. & q̃a dilatoria añ lit. ꝯtest. opponi dẽt, c. inter monasteriũ. de re iud. Et intellige, ut dixi, de defectu libelli ĩ petitiõe đfectiua. sed si esset ineptus, q̃a đ iure nõ ꝯcludẽs, p̃t opponi quãdocunque añ sñiam Bal. in d. l. exceptionẽ, dicens, esse gl. ordinariã Inst. đ obli. in prin. in gl. ma. in fi. & hic adde finem sequentis đclarõnis. ¶ Quinta đclarõ. Sit cautus uolens ĩpugnare libellũ gñalem, uel obscurũ, ut ꝓponat, ꝙ libellus non ꝓcedat, non aũt petat đclarari libellũ: q̃a instrueret actorem, nec tũc dẽt iudex dicere libellũ đclarari, sed ꝓnunciare iuxta ĩpugnationem rei, vcȝ non teneri rñdere libello, & absoluere eũ ab obseruatione iudicij ꝯdemnato in expensis actore. Ita docet Spe. de libel. ꝯce. §. fi. uer. sit cautus. & do. Ant. in c. ꝓxi. ubi bonus tex. & Pau. de Cast. in d. l. edita. addens, ꝙ si taliter opponens ꝓcederet postea li. ꝯtest. non reseruata dicta exceptione obscuritatis, uŕ illi renunciare. Pro quo facit p̃cedens declaratio. Reliqua ad hãc 6. declarationem uide ꝑ Scribentes hic, & Bal. Ang. & Sali. in l. fi. C. de iura. calum. & in l. j. C. si mensor fal. mo. dix. & ĩ l. j. de iuris. om. iu. in gl. & Bar. in lec. ff. de fur. ¶ Tertia ꝯclusio, petens † simpľr
7 rem, non p̃t de incertitudine notari, si non dicit, an totũ, an partem, q̃n intendit petere totũ. Abb. hic in uer. ego puto hoc ꝓcedere. Adde primũ ꝟm Mod. casum specialem, in quo, etiãsi petit pars, non est necesse specificare, quanta sit, puta si agitur principaľr, uel accessorie ad res ui, vel

a In l. 1 *Et ibidẽ ad hoc vide domi Alex. de Imo. in suo consi. 4. parte, & melius in consi. 31. 4 parte. Et qui bus casibus ẽt par te nõ opponente li bellus gñalis nõ ꝓ cedat, uide ꝑ eum in consi. 21. 4. par te. Et adde, quod ad mittitur in cau sa summaria, qui alias parte oppo nente non admit teretur, ut per eũ* *in cons. 186. 2. par te, & melius in d. consil. 31. & Bart. in extrau. ad repri mendũ, uer figurę.*

b Sententia *Vide late Feli. in ca. auditis. in 6. col. ĩ. de prescrip.*

ui,vel metu ablatas,sed dicam,spoliasti me multis bonis mobilib.tanti valoris,nec oppones de incertitudine. In. sing.in c.2.de or.cog.seqt̃ Ang.in d.l.si in rẽ. Sed in hoc attende:nã rõ est, qa specificatio alias fit, vt reus deliberare possit: sed in casu isto hẽt stare iuro dãnum passi super quantitate damni.l.si qñ.C.vnde vi.c. fi.s̃. qđ me.cau. Ergo non hẽt necesse informari de quãtitate, vt p̃uideat vires suarũ defensionũ.Mõ obstat talis rõ: nam vbi l.vľ statutũ vult stari iuro alicuius,tñ pbari põt ɔ̃rium legitimis pbationib.Pe.de Anc.in rľa,semel malus,dicit,circa 6.col.ꝙ ẽtsi dicat̃,debere stari iuro familiæ,an repertus de nocte haberet lumen , poterit tñ probari ɔ̃rium. Patet in c.ɔtinebat̃,de despon.impu.iuncto c.proposuisti.de pb.& in c.si qs accepit.33.q.1.iũcto c.ꝙ interrogasti.& ibi glo. 27.q.2.& gl.in ver.affectata.c.eos.de temp. or.in 6.cum concor.quas olim dedi in d.c. proposuisti. Ad hoc dat̃ solutio pulchra,si est,ꝙ vera illa procedunt, vbi iurm defertur actori pp difficultatẽ pbandi, sed ẽt odio violenti, ɔ̃ quem probata plene violentia, vult l. stari iuro inuasi odio inuasoris.Ita declarat do.An.in d. c.fi.& Im.& Ro.in l.q bona.§. q damni. ff.de dã.infec.in tm̃,ꝙ dicit sing.Bar.in l.admonendi.ff.de iureiu. ꝙ licet rľr snĩa lata ex iuro præstito in supplementum reuocetur repertis denuo instrumentis,vt ibi:tñ lata vigore iuramenti delati in casu d.§.fi.non retractatur, quia odio a violenti illi stari oportet, & clarius sequit̃ do.Ant.in c.fi. ibi , hæc vera. de iureiu. Est dictum solenne ad intellectũ d.c.fi. qđ met. cau. Sed ista solutio nõ est tuta: qa si inuasor vult legitime pbare,ꝙ iurans ditabit̃ cũ aliena iactura & suo falso iuro,nõ vr̃ fuisse de mẽte l. voluisse claudere viam resistenti huic iniqtati.Nam aduersus delinquẽtem non est licitum se vindicare delicto.l.si qs à se fundũ.C.ad le.Iu.de vi.& iõ ɔ̃ Inn. tȝ do.An. & Abb.in d. c.2.& Imo.in d.c.fi.& Ro.in d.l.admonendi. valde mirat̃ Bar.Dicas tñ subtiliter,ꝙ destructa rõne Inno.in qua volebat oportere stari huic iuramento, non destruitur dictum,s. ꝙ isto casu valeat libellus, qa tpe iuri poterit inuasor certificari,& probare ɔ̃rium,s̃m do.Adb.in d.c.2.in pe.char.ver. ad s̃m de in-

7 certitudine.¶Habes † ergo in actione, ꝙ vi metusue cã vnum casum excusationis & certitudinis respectu demonstrationum in alijs actionib.necessariũ. Adde aliũ, quẽ in eadẽ actione ponunt Bal. Ang. b & Flo.in l.cũ exceptione b.§. in hac.ff. qđ met.cau.vbi p illum tex.cũ gl. dñt ꝙ sufficit deducere in libello,& pbare vi,vel metu illatum,lȝ non designet̃ persona inferens, cum talia sæpe fiunt de nocte,vel à multitudine, adeo ꝙ iuste põt qs ignorare,à quo facta sunt, & iõ decidunt,ꝙ si gentes alicuius exercitus auferunt mihi equum, si postea ad manus alicuius eum reperiã , recuperabo pbata violentia,lȝ non pbato nomine inuasoris,p illam gl.ex qua dñt iudicatum fuisse Florentiæ ɔ̃ vnum ptãtem, qui in tormentis indiscretis interfecerat hominẽ incognitum. Et infert Flo. ibi generaliter,ꝙ si ignorat̃ nomen dãnum passi,valebit libellus, pp gl.in c.libellorum . de qua mã & declaratione p̃cedentis qõnis attende nouissime s̃m Ang.de Are.in § quadrupli.1.col.Inst. de ac.ꝙ non solum tenet inquisitio, si ignoratur nomen occisi, sed ꝙ fortius ẽt,si ignoratur nomen occisoris,dummodo de corpore ɔstet.dicit esse decisionem gl.quam extollit in l.j.§. item illud.ff.ad Sylla.Et inter ista, s. nomen occisi & nomen occisoris, est magna dr̃ia,vt no.gl.in l.si ex dolo.ff.de dolo. Obstat valde huic dicto tex.& ibi Bal. ɔ̃rium tenẽs,in l.lȝ gratis.§.possumus. ibi , vt certi hominis factũ arguamus. ff.nau.cau. sta. Et iõ firmat ibi exp̃ssius Flo.nomen deliquentis designandum esse, qa vt saluet̃ gl.in d.§.item illud.multa effundit Are.vbi.s̃.& ɔclusiue vult eam saluare duob modis.Primo si p̃sens est,q deliqt & testib.pbat̃ ipsum esse illũ q deliqt: nã lȝ ignoret̃ nomen,qa forte mutus verus,vel simulatus, tȝ inqsitio, qa satis certus est:Scđo saluat,qñ esset absens,& haberet in corpore tale signũ,ꝙ errari non p̃t: qa ponet̃ in bãno notato illo signo,& de.nũ captus coget̃ fateri se esse illũ de quo bãnũ loquit̃,iuxta doctrinã Bar.in l. diuus. ff. de custo.reo.cum ɔcor.& tunc data ignorãtia nominis sui puniet̃,vt latius p eũ.¶Et p ɔclusione ista 3.ꝙ dicendo, Peto rem.intelligat̃ de tota, alle.Mod.Bar.Bal. & Ang. Pe.de Anc.in d.l.si in rem.Bar.in l.legatis vxoris.de le.2. Imo.& Lud.in §.q nunciat.alle.ab Ab.& Imo.in l.inter dum.§.filiusfamilias.ff.de hær.institu.& Ang.in l.Pomponius.§.sed & his.ff.đ rei vend.reprobata gl.ibi in ver. meam esse. Et q̃uis Mo.sequant̃ illã,& istam , tñ qa non mouent̃ efficaciter,tene cõem,p l.Titia cum test.§.1.ff. de le.2.vbi pbat̃,ꝙ appellatione rei intelligit̃ de tota,& ibi Bal.p illum tex.reprobat gl.ĩ d.l.Põponius.Idem facit Ang.in l.si qs.cũ totum,p illum tex.ff.đ excep.rei iu.

* & ista op.est cõis,* s̃m Ro.in d.§.qui nunciat. ¶Et no.ꝙ

8 † petens partem,intelligit̃ petere dimidiam,l. nomẽ filiarum.§ portionis.ff.de ver.sign.gl.in l.ẽt.ff. de vsufru. & in d.l.si ĩ rem.& in c.2. in ver.medietatẽ.de deci.in 6. ¶Limita tripliciter.Primo,nisi addat̃ verbũ , aliqua,qa certificat̃ in qualibet:gl.sing.in cle.1.in ver.aut carũ. de foro ɔpet.sequitur Ab.in c. Pastoralis. de of. dele. & ibi dixi in fi.prin.¶Scđo limita ex gl.3.in c.maiores. 16.q. 7.q̃ dicit,ꝙ si aliqd dẽt partiri,non intelligitur de dimidia,secus,si deberet pars dari.¶Tertio limita, nisi petantur duæ partes,qa non intelligitur de duab. dimidiis, s̃d de duab.partib.respectu tertiæ. Do.post Pe.de Anc.in c. indennitatib.§.si vero.p illum tex.de elec.in 6. ɔ̃ Bar. in loco ibi alle.quem ẽt reprobat Ang.in d.l.si in rem.& in d.l.ẽt.& Mod.in c.1.de test.quamuis do. Maria. in c.extirpandæ.de p̃ben.conet̃ saluare Bar.cum alle.§. si uero. Et de istis vide oĩno Bar.in l.codicillis.§.1.de usufru. le.

9 ¶Quarta ɔclusio . Non † est opus exprimere ɔfines rei petitę,si ex aliis demõstrationib.fundus ẽ certus:sed si nõ est certus,pcedat gl.hic s̃m do.Ab.hic in 5.col. Ego puto,ut s̃.dixi. Cõfirma & limita formaliter ex oĩb. dictis in 1.ɔclusione qb.adde omnino Bal.in l.optimam. C.đ ɔ̃.& ɔm.stip. Et hic adde, ꝙ si ex facto ɔuenti sunt mutati ɔfines in fundo,quem vendico vt meũ, possum petere reum ɔpelli , vt eos manifestet , quos nunc nescio. Cy.in l.cogi.C.de pe.hær.Sequitur Ang.in d.l.si in rem. dicens se ita practicasse, cum qdam possidens fundũ Titij ɔtiguũ suos extraxisset terminos , & de duob.faceret vnũ , & sic Titio abolita erat memoria ɔfiniũ facto aduersarij:vbi aũt hoc non esset, nõ posset actor ex domo rei pbationes reqrere,l.nimis graue.C.de test. c.1. de pbat.Et adde,ꝙ si ɔfines sunt mutati forte pp nouos vicinos possessores,dẽt libellus exprimere, ꝙ fundus positus olim inter tales ɔfines,est fundus hodie,q est inter tales Ita docet Bar.in l.demõstratio. in fi.ff. de ɔd. & demon. alias de facili pcessus totus periclitari posset, s̃m eũ idẽ dicentem de reo ɔuento,qui hodie aliter vocat̃, q̃ quondam tpe instr̃i. Et adde, ꝙ si erratur in ɔfinib. & tñ alias ɔstet de corpore,pcedet libellus. gl. in ver. uicinos.in l. forma.alle.in gl.quam approbat Bar.in l.1.in princ.ff.de ede.& Im.in l.si qs in fundi.de le.j.Bene facit, ꝙ ipse no. post alios in c.significante,de rescrip. cum remissionib. quas ibi dedi. Et iõ dicit Bal. in proposito in l. executorem.C.de exec.rei iu.ꝙ error ɔfinium non habet uitiare sententiam. Allegat omnino tex. optimum in l. patronus.§.2.ff.de le. 3. ubi legato fundo Corneliano tanquã in Lombardia existente, si existat in Tuscia, non vitiatur

a Quia odio. *Adde tu, quòd ex doctrina Bar. ibi, in d.l. admonendi. habes notare, ꝙ iuramentũ in litem nõ retractatur, si secuta est snĩa diffinitiua prætextu nouorũ instrumentorũ: & sic limita l. videamus. §. fi. ff. de in lit. iuran. ubi do. Alex. in fi. et ĩ d.l. admonendi.*

b L. si cum exceptione. *Et ibidẽ uideatur Bar. in §. hęc autẽ actio. vbi ponit formã libelli in hac actione, qđ met. cau. & dicit quòd sic formetur. Peto rẽ mihi metu ablatã restitui, & si non restituat intra tẽpus, quod datur iudicatis, peto condẽnari ad quadruplũ. licet petitio quadrupli fieri possit postĩ alio iudicio & libello. Dicit ẽt ibi posse ferri duas snĩas, & ambas dici diffinitiuas, et ab vtraq; posse appellari, & ibi subdit formam sententiæ, vcȝ. Cõdemno te ad restituẽdum dictã rẽ, & si non restituat ex tunc condemno te ad quadruplum.*

tur legatum,ſi erat vnicus eius noĩs,quẽ tex.extollit Roma.in l.ſi in noĩe.C.de teſt.¶ Et in q̃tum dom.Ab. tangit de expreſſione cauſæ in libello,in 6. col. ibi, ſed quo ad principale.adde ipsũ decentẽ in ea.col.idẽ ꝺ petitione fructuũ.Itẽ in q̃tũ ĩ ea.col.tangit de petitione fructuum,adde qꝺ dicet̃ in 6.ↄcluſione.¶ Quinta ↄcluſio.Volẽti agere nũc ex cã nõ expreſſa in mã,in qua ſuccubuit, non obſtat exceptio rei iudicatæ,ſi de primo iudicio ali q̃ cãm deduxit:ſecus,ſi nullã.Do.Ab.poſt gl. & alios hic in 7.col.ibi ↄſequenter.gl.poſt Bar. in locis ab eo alleg. Et ſunt dicta cõiter approbata.¶ Circa q̃ duo ſuccinctè tangit hic Are.Primo,ꝙ rñſiones Doct.ad l.ſcio. ff.ꝺ appella.vbi expreſſa vna cã videor oẽs deduxiſſe in appellatione,non ſunt ſufficientes.Vñ addit iſtam,ꝙ ſicut in cã appellationis lapſus inſtãtiæ perimit cãm , vt ſit finis litium,& tñ nõ in principali,l.ꝓperãdũ.C.de iudic.ita forte potuit induci ſpãliter.ꝙ expreſſio vnius cauſæ non reſtringit virtutẽ appellationis,qm̃ ſnĩa lata in appellatione obſtant ẽt in cauſis non ꝓſecutis,ſed hic exceptio rei iudic.non obſtabit proſequenti ex alia cã , qa nõ eſt par rõ Item plus intereſt veſtra per ipſam ſnĩam litẽ abbreuiari & finiri,iõ ſtrictius in cã appellationis.¶ Scđo ag-

10 gredit̃ dictũ Inno.& dom Anto.hic,ꝙ † in caſib. in quibus ꝓcedit libellus incertus in iudicijs ſingularibus , tñ ſnĩa dẽt eſſe certa.§.curare. Inſti. de act. Et hĩc ſequitur ꝙ l3 procedat iſte libellus de iure, vel de conſue. dicerẽ ad me ſpectare iure dominij , uel quaſi. a de hoc pleniſſimè per do. Ant. tñ in proceſſu non ſolũ ꝓbatio debet eſſe ſpecifica,& certa,ut in 1.declarõne. 2. ↄcluſionis,ſed ẽt dẽt actor eligere poſt litẽ conteſt. qꝺ ex iſtis iuribus proſeq vellet. Et dixit gl.ſingu.Inſt.de act.§.aliæ.in gl.mag.& Bar.in l.eadẽ.§. actiones.ff.de excep.rei iud.& do. Abb. hic ↄ̃ quos opponit Are. qa rõnes ꝓbant bñ hoc , ꝙ ꝓbatio dẽt eſſet certa,ſed nõ idem in poſitione, vel articulatione.Rõ vr̃ poſſe fieri,poſitio alternatiua,ut libellus,iuxta Inn.in c.ex parte,de re.Bal.in l.j.C. de fur. nã ſ̃m Doct. iſta verba,Iure dominij,vel quaſi,non cõtinent ↄ̃dictionem,ſed obſcuritatem:quia non deducitur dñium, vel quaſi copulatiue,ſed alternatiue. Et alternatiua interp̃tatur ↄditionalr̃ hoc mõ:ſum dñs,uel quaſi dñs. Igit̃ poſitiões eſſent ↄpaſſibiles ꝑ eandẽ rõnẽ iuſtæ ignorãtiæ,ꝑ q̃ toleratur iſta incertitudo in libello:& ſic non cogi deberet in lite ↄteſt.Eligere tñ tene Bar.& cõem: qa poſitio eſt pars ꝓbationũ,cle.ſæpe.de uer.ſig. Iõ ur̃,ꝙ ſi eſt aſſignatus terminus ad probandũ,imputandũ ſit actori, ſi in tꝑe ſibi aſſignato nõ inueſtigat ueritatẽ,& efficit̃ certus de iure ſuo,ſicut de eo,q habet rñdere poſitionibus, dr̃ in l.iuſiurandũ.§.1.ff.de iureiu. Vnde parte petẽte cogit̃ eligere.Poſtea ſubdit,ꝙ in palatijs practicat̃ oppoſitũ:qa fit poſitio alternatiua,& rõ ſtyli forte ẽ:qa plerũq; poſt capitula & poſitiones porrectas ſuperuenit actori maior facultas ꝓbãdi,q̃ ipſe ſciret.Itẽ , qñ ꝓbatio nõ eſt fiẽda ꝑ teſtes,actor nõ p̃t eſſe certus,qd reus ſit dicturus. Põt.n.vnũ dicere ſibi,& aliud poſtea.Vñ iſta opi.magis ſibi placet.Reliqua,quo ad iſtã q.ꝓſequit̃.ut ꝑ Dom. in c.Ab.§ p̃fatus.de re iu.in 6.late ꝑ Bal.in l.j. C. ſi plu.una ſnĩa.per Bar.in l.nõ ſolũ.§.ſed ꝓbari. de ope.no. nun. ꝑ Bal.in l.1.in ult.col.C.vti poſ.& in l.non p̃t.in prin.ff.de jud.latius Ang.de Are.in § aliæ.Inſt.de ac.Non extendo tñ,qa dicta Ab.bene ſtant:tũ,qa tp̃s non patitur,& vide oĩno dom.Ab.in c.fi.in 1.col.per quod arguit.ĩ. de frig.

11 & male.¶ Sexta ↄcluſio.In † actionib. vniuerſalib. valet libellus gñalis:puta,ſi dr̃ , peto bona hr̃ditatis . Latè do.Ab.hic poſt gl.& oẽs,ver.aduerte ad hanc mãm.Ad de tex.in l.ſed & ſi poſſeſſori.§.ſed cum de hr̃ditate. ff.de iureiur.& in l.4.& in l.ſi quo tꝑe.ff.de peti.hær.ubi in tali libello intelligunt̃ etiã cõprehendi ea, quæ poſt libellũ ꝓductũ cœpta ſunt à reo poſſideri,& ſic ea,q̃ non fuerũt ſpecifice petita in libello. ¶ Hoc ultimum limita nouiſſime ex dictis do.Abb.hic,magis ĩ.videlicet,niſi petens hr̃ditatem reſtrinxiſſet ſe in libello ad certam rẽ hæreditariam,qa non poterit alia deduci abſq; noua interpellatione, ꝑ rõnes ſuas , quas dicit fuiſſe diſcuſſas valde in quodam examine , & iõ docet libellantem in iſtis vl̃ib. vel gñalib.iudicijs,vt faciat ↄcluſionem vniuerſalẽ, vel gñalem,nec reſtringat ſe ad certam ſpeciem. Qꝺ no.qa alibi latius nõ reperio.Et de iſto libello in petitione hr̃ditatis vide reliqua ex dictis Bar.in l.veluti.ff.de pe.hær. & in l.2.& in l.l3 .ff.e.ti.& in l.ex diuerſo.§.1. circa pri.ff. de rei vend.& in l.2.C.de ſen.q̃ ſine certa q̃ti. Spe.de iu.ĩ 4.parte.§.1.in prin.Bal.& Ang.in l.edita.C. de eden.Bal. in l.2.C.de pet.hær. Et late in practica Io.Pe.Papien.vbi de libello in hr̃ditate ex teſtõ.de hær.ab inteſt.Item de libello,peto te ↄdemnari ad reſtituendã dotem non facta ſpecificatione alicuius rei,cùm dos ſit ius vniuerſale,vide Bar.& alios in l.fi.C.de ſen. q̃ ſine certa q̃t. & Pau.de Caſ.in ru.ff.ſol.ma.& Bal.in l.j.eo.ti.¶ Item inq̃tum do. An.& Ab.dñt ꝙ in iudicio gñali ſunt liquidandæ res in proceſſu,l.l3.C.de iu.ſecus in iudicio vniuerſali.Addeꝙ ẽtſi in iudicio gñali,puta actione tutelæ, non fuerint factæ ꝓbationes ſuꝑ ſpecificatione adminiſtrationis rerũ, vt fiunt gñalr̃ duntaxat facta ↄdẽnatione ad reddendã rõnem adminiſtrationis in genere,poterit actor in executione ſnĩæ liquidare ſpecifice ꝺ adminiſtratione rerũ, ſicut fit in executiõe ſnĩæ latæ in iudicio vl̃i.Ita dñt Bal. & Ang.in l.j. ff.de edẽ.ꝓſeq.& ſic non neceſſitat.Idẽ Bar. in l.2.C.de ſen.q̃ ſine cer.quant. Et de libello in actione tutelæ b,vel neg.geſt.vide Bar.in l.2.§. 1.de neg.geſt.Bal.in l. ſi mandatum.C. eo.ti.Bar.in d.l.j.do.An.hic,Spe. de iu. §.gñalia.&ibi ẽt de libello in oĩb.actionib.gñalib.Et dixit pulchre Bar. in l.1. in 2.col.ver. ex p̃dictis no. C.ſi aduerrem.iu. ꝙ non ſolum ꝓcedit libellus ĩ actione tutelæ,ſi peto ↄdemnari ad reddendam rõnem adminiſtrationis , cũ ↄſignatiõe reliquorũ, ſed ẽt peto ↄdẽnari ad dandã certam q̃titatem occaſione adminiſtrationis.¶ Adde ẽt,ꝙ vbi petitio eſt gñalis,& exceptio eſt gñalis,ſi mã non eſt apta generalr̃ deduci, p̃t iudex ex officio cogere reum ad declarãdum exceptionem ſuam. Ita tex. & ibi Bal.& Sal.in l.age. C. de tranſac. qꝺ no.ꝑ do.Ant.hic, q idem dicit de actore generaliter libellante,q non p̃t vendere,ꝙ iudicis intereſt, vt poſſit ẽt ſnĩam ferre.Idem Bal.in l.1.in vlt.col.C.vt q̃ deſ. aduo.per d.l.age.Facit, qꝺ no.do. Abb.in c.1.in 2.no.s̃.co.

12 ¶ Et † quamuis in iudicijs ſingularib. non ꝓcedat libellus generalis,vt hic ꝑ gl.& p̃ſupponitur in iſta ↄcluſione tñ illud eſt verum reſpectu rei,vel rerum,in quib.principaliter fit petitio, ſecus in acceſſorijs , in quib.p̃t eſſe geralis,verbi gratia,peto rem cum fructib.vel peto fundũ cum pertinentiis,vt eſt gl.or.Inn.in c.tanta.in 2. col.de exceſſi.præl. vbi in hoc ſunt multa , de quib. fit ſolennis mentio ab omnib.hãc mãm tractantib.vt ꝑ Pau.de Caſ. late in l.ait prætor.§.ſi iudex. ff. de re iudi. per Abbatem pulchre in c.in noſtra.de ſepul. per Bal. in prælud. huius ſecundi libri,dom. Ant.in c.cum ad ſedem. de reſt. ſpol. Bar.in l.rei appellatione.ff.de verborum ſigni.do.Anto. in c.dilecto.de offi.arch.& omnino in capitulo,certificari.de ſepul.Ang.in l.fi.C.de anna.excepti.dom. An.in c. 3.de ord. cog. Pau.de Caſt. in l. ſumma. ff. de re iu.cum ſimil.¶ Primo limita,niſi ſint acceſſoria odioſa, puta vſuræ.Ita ſentit Inno. in d.capitu.tanta, & ſequitur Imo. & Pau.de Caſt.in l.ſumma.ff.de re iud.¶ Secundo limita , niſi acceſſoria eſſent talia , quòd poſſent commode ſpecificari . Ita Bart.loquens de maſſarijs domus , in l.3. §. armamen.ff.de rei ven.per illum tex. in ver. fungitur. Et de iſto libello , Peto rem cum fructibus. uide dom. Abb.in c.inter dilectos. in 1. col. per illum tex. de fi. inſtr.vbi tenet,quod dixi:& adde,quòd ſufficit petere fructus perceptos , nec eſt neceſſe petere percipiendos poſt li. cõteſt. quia illi veniunt officio iudicis,ſecũdum Hoſ. ibi per l. ædiles. §. ſciendum. ff. de ædil. edi. Intellige de

perci-

a Vel quaſi. *Ad quod uide do. Alexand.de Imo. in l. ſi mater. §. actiones .de except. rei iud.& in conſ.ſuo 77. in 53. parte.*

b In actione tutelæ. *De quo libello vide Bal. & Ange. & Fulg. & dom. Alexan. de Imo. in l.1.ff.de edẽ.& Sal. in l.edita. & Spec. melius in ti. de pignoribus .§. 2. ubi etiam ponit libellum cõtra fideiuſſorẽ tutoris, & plene in ti. de actio,ſeu petit.§.2 circa princip.*

percipiendis post litis ꝯtest.non đ his, qui non ſunt ꝑce
pti,ſed ꝑcipi potuerunt ante lit.ꝯteſt.q̱a illi peti dēnt,ſi-
cut ꝑcepti.Rō:q̱a iudex non interponit ſuū officium, ni
ſi ſuꝑ occurrētib. poſt lit.ꝯte.d.§.itē ſciendū.Inn.in rub.
đ re.iud.Bar.in l.ampliorē.in 1.col.C. đ ap.¶ Hodierna
practica utitur iſta clauſula,peto rē cū fructib.p̄ceptis &
ꝑcipiendis ex oī cā.& illud uerbū,Ex oī cā, importat to
tum,q̱cquid actor fuiſſet ꝯſecuturus ex re, uel ꝑꝑ rē, ſi
tꝑe lit.ꝯteſt.res fuiſſet reſtituta.Ang. ſingulariter in l.a-
it p̄tor.§. per hanc.ff.de rei uen.per l.p̄terea reſtituere.ff.
de rei uendi.Idē Ang.in l.ſi de poſſeſſione.C.unde ui.di-
cens, ꝙ de natura huius uerbi, Oī cā,eſt tex. melior de
mundo in l.cum fundus.in prin.ff.ſi cer.pet. & ibidē di-
cit Ang.& eſt bon.tex.in l.ſed & partus.cum gl.ff. quod
met.cau. ubi ſub dictis uerbis uenit partus partuū,& fru
ctus fructuū,q̱ nō venirent verbis illis n̄ adiectis. Et hoc
13 nō reperit̄ alibi ſ͞m Ang.ibi.¶ Quid† aūt in libello gn̄a
li reſpectu fructuū,q̱ principal̄r petunt̄. Vide Angel. &
Im.in l.ſi filiusfamilias. §.1. ff.de uer.obl.ubi tenet,ꝙ ua
let per tex.ibi.& in fi.l.terminato.C.de fru.& lit. expen.
& per no.in c.auditis,per illū tex.de procur.&in c.1.de ſe
queſt.poſ.Idē Bar. in l.1. a in prin.ff. de
eden.&in l.ex diuerſo.§.1.ff.de rei uēd.
& Bal.in d.l. edita. in repet. Pad.uerſi.
mō videamus. per qđ intelligit̄ res, q̄
petit̄: & ibi multa inuenies, maximè
ꝙ valet libellus, Peto decimas, lʒ non
declaret de quibus.Idē de libello, peto
fundū inſtructū.Idē de libello,peto ca
ſtrū cū pertinentiis. dūmodo pertinen
tię non ſint notoriæ:alias dēt circa ꝑtinentias declarari.
All.Inn.&bene,in c.cùm ad ſedem.de reſti.ſpo.Idem in
libello,peto aliquē mihi ſubiectum, lʒ non dicat̄ cā ſu-
biectionis. Et ibi latè de libello, Peto, q̱cquid habes Pe-
ruſii.¶ Fortius dicit Inn.in c.cum ad ſedem, ꝙ ubi ualet
libellus incertus reſpectu fructuū,ibi & ſn̄ia, & ſequunt̄
Doc. ibi,& Paul.de Caſt.pulchrè in l.ſumma.ff.đ re iud.
dicens.idem tenuiſſe Inno.in c.2. de ordi. cog. & in c.in
ter dilectos, ubi bonus tex.de dona.Cōtrariū tenet Bal.
ucʒ,ꝙ certa quātitas fructuum ſit exprimenda in ſn̄ia,
in l.cum propria.ꝑ illū tex in uer.taxatione.C.ſi q̱s alte
ri,uel ſibi.p̄terquā in uniuerſalibus,ut qn̄ petit̄ caſtrum,
feudum,iuriſdō.All.d.c.inter dilectos,& ibi Inno.hanc
partē tenet ēt Bal.in l.terminato.C.de fruct.& lit. expē.
& Ang.in l.fi.in ult.col.D.de ann.excep.Idem Bal.in l.j.
C.ſi ſcđo nup.dicens, ꝙ in fructibus perceptis debet ex-
primi quantitatis,per d.l.in ſumma.Saluat Inn.in ꝑcipi
endis poſt ſn̄iam ante reſtitutionē rei,per l.j.ſ͞m ult. lec.
q̄ eſt quinta,C.de ſentē.q̄ ſine cer.quāti.¶ Tenet Inn.in
diſtincte,ꝙ ualeat ſn̄ia gn̄alis ſuper fructibus,per tex.In-
ſtit.de off.iud.§.1.uer.& ſi rē.quē ad hoc notant Ange.&
Im.in l.ſi hō.ff.de re iudic.Idem Ang.in l.ſi marito.§.fi.
ff.ſol.matri.dans ſimile in expenſis acceſſoriè petitis, in
quib.ualet ſn̄ia incerta.Inn.in c.fi.de dolo,& cōtu.&d.l.
terminato,& ibi Bar.latè Bal.in auth.general̄r. C. de e-
pi.& cle.hanc partem tenent Bal.Ang. Im.in l. ſi. filius.
§.1.ff.de ver.oblig.& do. Ant. & allegando Rot. in d. c.
cum ad ſedem.&in c.granis.ad fi.eo.tit.¶ Ad ꝯ̃.dic, ꝙ
non negant,quin poſſit ferri ſn̄ia non ſpecificata quāti-
tate,uel intelligit̄, qn̄ in libello fuit quantitas ſpecifica-
ta.¶ Demum tene menti uerba do.Ab.hic, uide Bar.ꝙ
petēs hr̄ditatē,uel reſtitutionē talium rerum,q̱a hr̄s,uel
q̱a dn̄s,tacite ur̄ petere ꝓnunciari ſe hr̄dē,uel dn̄m. Ad-
de gl.in uer.iuxta ratā,in c.ꝯſtitutus.de relig.domi. quæ
eleganter ꝓbat,ꝙ ubi q̱s petit rē ſibi reſtituti,& ad reſti-
tutionē illius rei obtinendā erat neceſſe primo reſcindi
ꝯ̃ctum, cuius occaſiōe rē ſibi reſtituti petebat ſatis ur̄ a-
ctor petendo reſtitutionē rei petere primo ꝯ̃ctus reſciſ-
ſionē.q̄ erat p̄ambula.Dicit ibi do.An.Not.ex hoc, ꝙ ſi
minor tanq̄ læſus in ꝯ̃ctu venditionis petit rem,quā uē-
didit & tradidit,ſibi reſtitui,ſatis ur̄ petere per reſtitutio
nem in integ.reſcindi poſt contractum, qđ eſt no.ut ibi
per eum.Simile dicit Bar.in d.l.ex diuerſo.§. 1. in prin.
co ipſo,ꝙ agēs petit rem,ur̄ petere prius ſe declarari do-

a In l.1. *Et ibidem vide do. Alexan. de Imo. & in d.l. ex diuerſis.§. ubi autem. & in d. l. filius. & in d.l. edita.alleg.in tex.*

minū,q̱a q̱ vult ꝯn̄s,vult antecedens.l.illud.ff. de acqui.
hær.Hinc pulchre Do.An.in c.literas.de reſt.ſpo.aſſerēs
ſe ꝯniunctam in gradu ꝓhibito, & petens piſſolui matri-
monium,vr̄ tacite petere,ꝙ iudex declaret ſubeſſe impe
dimentum.Simile do.An.in c.examinata.in 9. col. ver.
ſed eſt dubiū. de iu. ſi.in ꝯcluſione libelli peto Titiū co-
gi ad dandum mihi dicta 10.l; in eodem libello non pe
tierim eum prius ꝯdemnari ad dādum 10.q̄ cogi: tn̄ q̱a
primo dēt ꝯdemnari,l.j.C.de exec. rei iu. uideor petijſſe
eum primo ꝯdemnari:poſtea cog. Et ſequit̄ ibi Imo. ad
idē,qđ dicit Raph.ſe obtinuiſſe in l.fi.C.quiadmit.Et qđ
ſolet dici,ſufficere libellū p̄ſumptiue ꝯcludere. l. oēs.§.
Lucius.ff.de his,q̄ in frau.cre. de quo ultimo forte dices
in c.ꝓx.Et ex iſtis ſex ꝯcluſionib.expedita eſt gl. vſq; ad
ulti.partem.¶ Ad illā mām emendationis libelli, q̄ do.
Ab.appellat ꝓcelloſam,dic ut ꝑ ipſum,q̄ late reaſſumit
do.Maria.hic, & quia uideri p̄t, dic ut ꝑ eos reaſſumptis
tā tūmodo quibuſdā fragmentis ab eis omiſſis.¶ Et pri-
mo reſpectu ꝯdemnationis ad principalem rel̄am,ꝙ an̄
b li.ꝯteſt.p̄t libellus emendari,b amplia
nedū in ciuili,ut d.l. edita.ſed ēt in cri.
Bar.ibi,do.Ant.& do.Ab.hic, ꝑ l.accu
ſaturus.ff.de adul.pulchre Bal. in c.ac-
cuſationem.in fi.C.qui ac. Sed intelli-
ge ſane niſi emendatio ſaperet in ali-
qua parte deſiſtentiā accuſatiōis, quia
tunc non emendaret ipſū. Nā puniret̄
pęna ſenatuſcōſulti Turp.iuxta l.j. §.ſi
qui aūt.ff.ad Turp.Ita Bal.in d.l. edita.
in repeti.Paduana.uer.ex p̄dictis colli-
14 ge.¶ Reſpectu† aūt mutādi libellū, ul̄
deſiſtendi, differunt ualde criminalia
à ciuilib.Bar.in d.l.edita latius in l. q̄ſi
tū.ff.ad Turp.& in l.ſi maritus.§. ſi ne-
gaueris. ff. de adult. ¶ Fallit hæc rl̄a in
7.caſib.& quos do.Maria.hic ſumit ex
qōnib.Bal.in d.repe.Paduana.¶ Fallit
octauo,qn̄ libellus ꝯtinet aliquid, qđ
eſt ꝯ̃ actorem,in fauorem rei, quia tūc
actor ur̄ illud ꝯfiteri,l. cum p̄cū. C. de
li.cā. Io.An.in c.fi.de iureiu.in 6.Teti-
gi in ca.examinata.de iu.Et iō,ſi uerba
eſſent diſpoſitiua, non poſſet reuocari
illa ꝯfeſſio,niſi probato errore,l. erro-
re.cum mā.C.de iu. & fac. igno. Si aūt
eſſent uerba ſimpl̄r narratiua,ſeu enū-
ciatiua,tunc ante li. ꝯteſt. bene poſſet
emendari error libelli abſq; ꝓbatione.
Tex.eſt reputatus unicus in l. familiæ.
cum gloſ. ff.fa.erciſcun.poſt li.ꝯte.ſecus,ſ͞m Bar. in l.ex
hac.in fi.ff.de donat.q̄ approbat do.An. in c.fi.in uer.ex
hoc patet,quid de confeſſione.C.de confeſ. concor. dat
Bal.in l.error.ibi,ſcđo caſu,qn̄ eſt erratū.C.de iu.& fac.
igno.& l.in his.C.de teſt.mil.& in l.1.C.ſi ex fal. cau.&
in l.ſi magnum.ī fi.C.qui ac.ꝑ eundem in l.p̄d. C.de p̄d.
mino.& in l.unica.C.de confeſ. & in l.cum precū.C.de
li.cau. ¶ Fallit nono,ubi ſtatutum diſponeret, ꝙ ſcla ꝓ-
ductio libelli habeat uim litis conteſt.Ita Bal.in l.accuſa
tionem.in fi.C.qui ac.Fallit 10.ubi ex ꝓductio.libelli &
citatiōe facta acquiſitum eſſet ius fiſco, uel eius aduerſa
rio.Tex.opt.in c.ab eo,de elec.in 6.& ibi Io. An. Facit l.
q̄uis.& l.libertis aduerſus.ff.de in ius vocan.Tutius puto
teneri illum caſum pro ſpāli.nec aliter extendo ꝓut no
tat hic do.Ab.¶ Fallit undecimo utiliter,qn̄ iudici non
uideretur æquum emēdationem fieri.Ita tex. in l.edita.
& no.oēs hic.¶ Eſt q̄dā principalis rl̄a, ꝙ poſt litem cō-
teſt.non p̄t libellus emendari,ſ͞m omnes,per d. l. edita.
Rōnem ponit Bal.in l.ſi magnum.in fi. quia conteſta-
tio habet uim quaſi ꝯ̃ctus: nam in iudicio quaſi ꝯ̃hitur,
l.3.§. idem ſcribit.ff.de pecu.glo.magna in l. 2. §.fi. ff.de
præto.ſtip.Et à quaſi ꝯ̃ctu non recedetur, l.ſicut.cum ſi-
milib.C.de ac.& obli.¶ Amplia primo,etiamſi utraque
pars conſentiret.Bal.in auth. hodie. in fi. C. de iura.cal.
dicens,hoc eſſe notandum. Ratio,quia litis conteſtat.&
alij

b Emendari. *Ad de Soci. in l.edita. C.de eden.vbi ponit quā plurimas & no. limit. & in conſ.41. incip. antequam ad quæſtionem.ver. verū pręd. non obſtan. cir fi.in 1. p. vbi dicit quòd libellus eſt demōſtratiuus futuræ litis, vnde ante litē cōteſtatam eſt in fieri & eſſe,& poteſt fieri emēdatio, & poſt litē conteſtatā pręiudicare nec p̄ot emendari quia amplius non eſt in fieri,ſed in facto eſt. ad quam materiā vide etiam plenæ & no. Fran.Are. in d.l.edita.qui ad pręd.ponit no.fal. quas vide per te.*

alij actus substantiales iudicij non pñt tolli ɔsensu partiũ.Gl.in c.de causis.cũ ɔcor.de of. dele. Et qñ emendatio non fit in casib.sequentiũ fallentiarũ, vr̃ litigari sup eo,in quo non est lis ɔtestata.¶Amplia scđo, etsi ĩ libello esset clausula,saluo iure addẽdi,vel minuẽdi,f̃m Ab. hic,& dicet.ĩ.¶Amplia tertio in oĩb.fal. p̃cedentis r̃læ. qa si ĩ illis ante litem ɔtest.vetita est emendatio, fortius post.¶Fallit hæc r̃la in casib. collectis ex dictis Bal. vbi s̃.& do.Ab.hic p do.Maria.hic,ex qb.factis quatuor, ꝓsequere cæteros, vt optime p eos.¶Ad
15 † illam fallentiam, q̃ vult, ꝙ r̃la non ꝓcedit a,vbi emendatio addit,vel trahit qualitatem,ex qua nõ mutat̃ actio, sed solum auget̃, vel minuit̃ ɔdemnatio ex virtute actionis ꝓpositę, p l.ĩ delictis.§. si detracta.ff. de noxa. aduerte,
16 qa hoc est verum , vbi † qualitas non fuerat in libello expressa, sed actu generaliter & ĩ ꝓsecutiõe deducta, vel sñia, vel ignorantia:nam tunc bene mutare p̃t, cum alterum ɔprehendat̃ sub actione gñaliter ꝓposita : secus, si in libello qualitatem expressit, qa ab ea recedere non posset,p l.qđ in hr̃dẽ.§.eligere.ff.de trib.Ita In.in c.1.s̃. eo.& do. Ab.hic post do.Ant.in vlt.char.ibi,ꝓcedũt hic,& Bal.ĩ d.§.si detracta. ¶Sed caue f̃m Ana.in c.fi.de collusio.qa iste intellectus vr̃ ɔ̃ §. si detracta. ver. si cũ de sñia dñi arguenda pęniteat.li. n. nõ expressisset,non posset pęnitere.iõ seqt̃ Imo.in l.1.ff.de publi.vbi opponens de dicto §.si detracta.& de dicto. §. eligere.dicit,ꝙ §.eligere.supplet̃ p §.si detracta . ꝙ tunc non põt ad aliam actionẽ redire, qñ super electa iudicatum fuit, & istud ɔ̃rium non reperit̃ ab alijs formatum,f̃m eum.Considera bene, qa ĩ §.si detracta.non sunt verba de necessitate ꝓbantia,ꝙ in libello fuerit deducta scia:sed pñt illa verba intelligi,ꝙin processu fuit deducta, postea detracta. & ita sonant illa verba de scientia dñi arguenda,&c.non dicit rogata,ꝙesset, si fuisset expressa . Cogita & adde istis Bar.in ɔs.117.inc. Accusatio fuit instituta. ¶Item illam fallentiam, ꝙ p viã declarationis p̃t fieri emendatio qñcũque ante sciam,ɔfirma ex dicto Bar.in l.hr̃des.ff.de test.ꝙ si repetit̃ testis,vt dictum obscurum declaret,non requirit̃ nouũ iur̃m.Similiter dicit Do. in ꝓœ. 6.li.in prin.ꝙ lapso tpe dato ad ꝓbandum,põt ꝓbatio facta declarari.Idem Do.in c.si quis iudiciũ.34. dis.dixi post do.Ant. in ca.lʒ.in 10.limita.de ꝓb.Et pulchre inquit Maria. in c. qualiter,lo 2.q.11.ar.86.de ac.ꝙ solennitas c. fi.de ɔfes.in docendo de errore, non est necessaria in declaratione ɔfessionis obscuræ.& ꝓ tanto dicit do.Car.in cle.ɔstitutionem.§.2.in fi.j.q.de ele.ꝙ repulsio illius cle.de illo, q non debite specificat,vt amplius specificare non possit, tollit declarationem specificatorũ.vñ dicit Bal.in d.l.edita.ꝙ q declarat, nõ emendat:& subdit, ꝙ ꝓhibitus emendare,vel diminuere , põt declarare : & dñt in terminis Ang. & Ro.in l. 1. §. si qs simpl̃r.ff.de ver.obl.& Pau.in l.scire eo.ti.ꝙ declerans libellum,nõ dr̃ emẽdare.Facit dictum Io. And.in c.nouit. de of.lega. ꝙ ordinarius existens extra diœcesim p̃t declarare quem excõica-

a Regula non ꝓcedit . Adde tu , quòd istud tenuit Bar.in l. edita. C. de eden. in 3. col. in ver.si verbo,vbi expresse dixit, ꝙ si nec actionis,nec facti contingeret mutatio , sed augetur vel minuitur cõdemnatio ex virtute actionis propositæ , tunc ista mutatio est licita vsque ad sententiam. Aduerte tamen, quòd in quantum Bart. dicit in d.l. edita. ꝙ quando per mutationẽ qualitatis non mutatur actio , licita sit variatio . Bart. errat,quia nõ mutatur cõdemnatio. Contra obstat l.qđ in hęredem. §. eligere.ff.de tributo. Ita Ioan. de Imo. in l.1.§.1.ff.de pub. & dicit , quòd non fuit ante ipsum factum. Inno. in c.1.de libel.obla.dicit,quòd licet mutari , & male dicit . Adde tu, quod Ant.de But. in c.2.de libel.ob. & Bal.in l. edita. in 6.col.dicunt puram veritatem,& dicunt, aut mutetur qualitas, et nõ mutatur condemnatio, & licita est mutatio . Ita tex. in l. in delictis . §. si detracta . ff. de noxalib. quamuis Bart. dicat contra riũ, & male . Nã in d. l. in delictis, non mutatur condemnatio, quia dominus semper tenetur nox. nam in executione sententiæ dominus, quãuis sciat,põt tradere seruum pro noxa, sed in casu d. l. quod in hęredem

tum.Vnde dicit Bal.in proę.C.§.quib. ver.quinto nota. qa lʒ ex generali cõmissione nõ possint statutarij antiqua statuta emẽdare,Bar.in l.ambitiosa.ff. de decre. ab or. fa. tñ pñt declarare. Iõ dñt do.An.& Imo.in c. super qõnum. in prin.ꝙ statutarij habentes ptãtem declarandi no pñt corrigere,vel emendare . ¶Hanc fallentiam limita primo,nisi declaratio esset talis , ꝙ non ɔgrueret verbis libelli,f̃m Bal.in d.l.edita.p c.cum dilecti.de acc. vbi no. tex.& ɔueniunt ad hæc multa, q̃ dixi in d. ca. sup qõnũ. in prin.in duob.locis,probãdo multipliciter,ꝙ interpretatio dẽt esse ɔsona . ¶Limita, dummodo ista declaratio fiat ab ipso libellante,non ab hr̃de,vt hic p do.Abb. in articulo mutationis,c.p tuam.& authoritates,de qb. p eum.Nec obst.ꝙ iur̃m hr̃dis videat̃ iur̃m iurantis , qa f̃m Bal.in d.l.edita.Ista, q̃ sunt animi , non transeunt in successorem. Alleg.l.Pomponius.§.fi.alle. per Ab. quod dicit no.dignum. Adde Innoc.in c.fi.de suc. ab intest.vbi etiam firmat,ꝙ ptãs declarandi non transit ad hæredem,no.Bar.in l.gerit.ff.de acquir. hær. & in l. naturaliter.§.1.ff.de acquiren.pos.& Bar.in terminis, in l.si quis intentione.ff.de iu. Ex quo signanter intulit Ang. ibi,ꝙ proc.sine speciali mandato non p̃t libellum non productum declarare. Idem Bal.& Ang.in l.inter stipulantẽ. §.1.alleg.per Ab.in d.l. Pomponius. §. fi. Præterea dicit eleganter Bal.in l ea,q̃.C.cõmi. vel epi.iudicem nõ posse interpretari mentem libelli,qa esset interpretari mentem alienam.Et de hoc ẽt do. Ant.in c.ex literis , in fi.de spons.¶Est vna alia no.fallentia in mã,vcʒ nisi libellus esset ineptus,quia põt emendari post li.ɔtes.Ita Bal.in d. l.edita.ver.sed hic dubitatur.p l.accusatus.ff.de adult.nisi esset lapsum tps p̃fixum à lege,vel à iudice ad accusandum,qa tunc libellus ineptus emendari non põt.Rõ huius fallentiæest,qa l.edita.loquitur de libello,q demonstraret qualitatẽ futuræ litis, sed vbi libellus est ineptus, seu peccat in forma, non demonstrat qualitatem litis,l. j.ver.& iõ.& qđ ibi no.ff.si mens.fal.mo.di. Item l.edita. dẽt intelligi de editione libelli.s.validi in essentia:arg.l. non putauit.§.non q̃uis.ff.de ɔ̃ tabu.& ita ẽt Sal.& Pau. de Cast.in d.l.edita.Contrarium tʒ ibi Bar. & do.Anto. hic pp l.edita.Bal.no.decidit in addi.Spe.sup rub.ne cleri.vel mona.Dic f̃m aliquos, ꝙ si q̃rimus, an possit fieri hoc casu emendatio p litem ɔtest.ꝙ nulla alia litis ɔtestatio reqrat̃.& Bar.bñ loquit̃,qa sñia non p̃t ferri super eo,sup quo non est lis ɔtestata,secus,si q̃rit̃,vtrum possit lis nouiter ɔtestari.Ita sentit Bal.in d.l.edita.ver.ex p̃dictis.Collige rõnem primi membri,qa qñ libellus est ineptus'qa peccat in substantialib.si emendatur , dr̃ nouus libellus:l.ius ciuile.& ibi Bar.ff.de iust.& iu.Ergo li.ɔtes. p̃cedens non dr̃ facta sup isto nouo libello.¶Datur etiã alia noua limitatio, qñ emendatio fieret incontinenti post litem ɔtest.vt est gl.reputata sing.in l. Pomponius. §.rati.in ver.ɔtestatione.ff.de ꝓcurat.q̃ sequitur ibi Iac. But.& no.Inno.in c.pastoralis.de excep.& Imo. in l.2.§. prius,ff.de vulg.& pupil.plenius in l.ɔsensu.§. eum, q.ff. de ap.lʒ Bal.& Ang.in d.§.rati.videantur illam gl.impugnare.¶Reliqua de emẽdatione dic,vt in primis,& pulchre p Ang. Are.in §.si minus. in primis char. Instit. de ac.& s̃.oẽs per Bal.in repe. Padua.l.edita.in pe. char. vbi etiam inuenies,quid in exceptionib.articulis,positionibus,& interrogatoriis,an possint emendari.Dic etiam p Pet.de Anch.in cle.ɔstitutionem.de elec.¶Circa mutationem vero libelli uide semper Io.And.in addi.Spe.de libel.ɔcep. §. nunc ostendamus.& dic aliqua necessaria
17 supplendo do.Ab.nam † dr̃ mutatio,quando in totum receditur ab actione expressa , alia eius loco subrogata, puta egi ad rem ex empto,volo mutare,&ad eandem rẽ agere ex ɔmodato omissa prima actione, vel petij librũ ɔmodato,& quia testes mihi referunt, quod non fuit liber sed uestis,uolo loco libri agere ad vestem ex ipso ɔ̃ctu ɔmodati,certe ante litem ɔtest. possum hoc facere, postea uero ante,quia de qua re,&c.ff.de iu.l. de qua re. Item qa per litis ɔtest. quasi contrahitur,&c. vt dictum est

mutatur qualitas, alteratur condemnatio, & in isto casu non potest mutari.

est in emendatione. Et dicit Ang. in §. omne. in Auth. de litig. ꝙ l. edita. permittens mutationē ante lit. ꝯtest. non est correcta per authen. qui semel. C. quō & qñ iud. pro ut multi dixerunt: qa illa authen. non impedit, quin actor possit producere nouū libellū intentando nouam actionem, solū loquitur, qñ actor nō mutauit libellū renūciādo primæ actioni, sed tantummō differebat ꝓseq ipsum iudiciū inchoatū sed vbi actor renunciat primæ actioni, uolens agere, ex alia, hoc facere pt lite nōdū super prima ꝯtestata. ¶ Subdit hic do. Ab. ꝙ ubi vellet renunciari oī actioni & oī iuri sibi cōpetenti post lit. ꝯtest. ꝑ l. post quā liti. C. de pac. saluo, nisi reus vellet persistere in iudicio spe maioris vtilitatis. Pro quo vltimo uerbo uide gl. in terminis in l. utique. ff. de rei uendi. gl. prima ante med. ibi, rñdeo, reus postulabit ferri, quā sequitur Im. in c. ueniens. de renū. & Pau. de Cast. in d. l. postquā liti. post Bal. ibi, uer. aduertatis. Idē Ang in d. §. oēm dās exēplū, si forte res est in calculo ferendo, & sñia dēt ferri ꝯ actorem cōdemnandū reo in expensis: nā tunc etiā non posset actor cedere inuito reo. Quæ signa ad intellectū c. ꝑ tuas. in fi. de sym.

18 ¶ Qđ † aūt prohibita ē mutatio lite ꝯtest. limitari pt ſm oēs triplr. Primo ex dictis Bar. post Dy. in l. 2. § fi. in fi. ibi, scđo q̄ro. ff. de pto. stip. ubi dicit, ꝙ auth. q semel. & l. edita. q̄ dñt, ꝙ in eadem cā non geminatur libellus, sed dēt insisti in primo post lit. ꝯte. dñt intelligi, dū ꝯtinuatur cā ꝯ unam. ¶ Sed ꝯ eamdem ꝑsonam, & ꝯ illam, q̄ successit primæ, nō est ꝓhibitum dirigere aliā petitionem a & renūciare primæ. All. l. 3. in fi. ff. de duob. reis. Iō si dat libellus ēt ꝯ hrdē possidētē insolidū, dat tanq̄ ꝯ possessorem, non tanq̄ ꝯ hrdem, l. de eo. in fi. ff. ad exhib. & si ꝯuenio eum tanq̄ extraneum. Et istam limitationē sequutus est ualde Pau. Cas. in ꝯs. 17. inci. Quidā Iacob. de quo ēt ꝑ Im. in l. pœnales. in prin. ff. ad l. Fal. & Bal. in l. seruus. ff. đ insa. ¶ Secūdo limita ex dictis Bar. in l. si prius. in 6. op. tertiæ partis, ff. de no. ope. nun. vbi dicit per illū tex. ꝙ si reus fuit ꝯtumax, non pt cogere actorem ad ꝓsequēdū, iuxta d. authen. qui semel. Et sic desistere poterit, ubi alias non posset. ¶ Tertio limita in casu c. pastoralis. de cau. possess. & proprie. ubi ſm Doc. ex ꝑmissione iuris ꝯcedit ibi actori supendere petitionem primo productam in petitorio transendo ad possessorium ꝑ nouam petitionem. Facit l. j. ſm secundā lec. C. de Carb. edic. no. Spe. de peti. & pos. §. 1. uer. pt ēt agi. Itē limita, ut per Ab. nisi iudex uideat, ꝙ de necessitate sequitur absolutio: qa tunc admittit actorē renunciantē instātię ut per Bar. in d. auth. q semel.

19 ¶ Vnū † vltra oēs postremo pōdera, ꝙ ī isto passu, & pcedēti ꝑsupponūt manifeste Doc. ꝙ ille, qui addit, uel detrahit libello, non dr mutare. Patet: qa ponūt addentem, vel detrahentem ī casu emēdatiōis, & mutātem de ꝑ se. Istud seruiret ad multa, est. n. doctria Arc. solemnis 5. dis. in Sūma, ubi declarans post beatū Tho. latè, qñ lex dicat mutari, dicit, ꝙ est q̄dā mutatio additiua: & ista non ꝓhibet etiā respectu legis diuinæ, uel naturalis, q̄ in hoc dr dimicabilis. alia est mutatio detractiua, uel subtractiua, & isto respectu l. diuina dr dimicabilis, & sequit ibi Do. & ita sentiunt, ꝙ detrahens magis dr mutare, q̄ addens. Est alia doctrina Bart. in l. fi. in fi. C. de proxi. sacro. crin. li. 12. ubi dicit illū text. esse optimū arg. ꝙ si statutū ꝓhib. ne pp casū fortuitum possint priores mutari, intelligit etiā prohibitū, ne numerus augeat, qa si est ꝓhibita mutatio, fortius additio, ſm cum, quem valde sequitur do. Maria. in quodam consilio inc. Do. Aug. Maurocenus mihi 7. Facit l. iurisgentiū. §. adeo. ff. de pac. vbi, qñ aliquid addit, vel detrahit, dr actus nonus

20 vel mutatus. ¶ Et † ista trahi possunt ad qōnem, vtrum eps, q non pōt mutare canones, c. qđ sup hoc. de maior. & ob. an possit addere, vel detrahere, in quo respectu additionis oēs tenent, qđ sic, pp gl. in ver. tolli. in cl. ne Romani. de elec. vt per Imo. in ca. ex tuæ. de cle. non resi. ꝯcor. sed respectu detrahendi est maius dubium, in quo vide do. Ant. & Do. discordantes in ca. 2. de maior. & obedien. & Do. 18. dist. in summa, cum ꝯcor. quas alias dedi in quadam rep. c. fi. de consue. quib. adde do. Car. in cle. fi. §. qđ si forte. in no. de pęnis & in d. cle. ne Romani, in prin. in 1. q. & pondera rōnem s̄. factam de dictis Doctorum hic, ex quib. dictis vr̄, ꝙ attendi debeat rō subiectæ mãæ, & ſm dicat addens vel detrahens aliquando mutare, aliquando non.

21 ¶ Circa † materiam accumulationis habes rl̄am ꝙ est ꝑmissa, preterq̄ in 6. casib. de q̄b. hic per Ab. in vlt. char. post Dyn. in regula, nullus & Bar. in d. l. edita b & quamuis in hoc Bar. extendat se altius, q̄ in præcedentib. tñ utar solū remissionib. tamē qa do. Ab. non intrat, & max. qa dom. Maria. j. c. ꝓx. sane extendit, quasi per

22 medium quinternum. ¶ Sed † in quātū do. Ab. ꝯcludit, ꝙ ubi actiones sunt dissimiles, dēnt eē plures libelli, post Bar. ubi s̄. & in l. libellorum. §. sed si alius. ff. de ac. & in l. ꝑ hanc. C. de temp. ap. Teneas ꝯrium, s. ꝙ actiones ēt dissimiles, puta ex ēpto, & ex mutuo, possunt eodem libello accumulari, vt est gl. in c. dispendia. in ver. personales. ibi, item ī vna. đ re. in 6. & in c. fi. in ver. ꝑsonalib. vbi Imo. vult, de re iu. & gl. 2. in princ. iuncto tex. in ca. querelam. de ele. & gl. 3. in c. 2. de capel. mo. idem Sal. late in l. si qs homicidij. C. de ac. per tex. ibi cū gl. in ver. putauit, in fi. vbi de plurib. & diuersis criminib. pōt in eodem libello qs accusari, & est gl. in ver. ab alio. in l. q de crimine, C. de ac. item ꝯ Bar. tenet Bal. in repe. Padua. l. edita. ver. is q̄ritur. & ibi ēt Pau. de Cast. per prædicta. Dicūt tamē, ꝙ tot dicunt esse libelli, quot sunt cāę, c & ideo totidem soluerent gabellæ, & hoc, quando actiones sunt dissimiles, alias secus, qa censeretur unicus pp ꝯformitatem, de quo etiam per Bal. in l. cum rationib. C. qui ac. & in l. 1. C. de fideicōmis. & in l. ordinarij. in fi. C. de rei uend. & Ang. & Ro. ī l. scire. in prin. ff. de uer. obl. & Sal. in d. l. si quis. Non obstant iura alle. per Bar. quia non negatur, ꝙ in eadem scriptura possunt actiones dissimiles deduci.

23 ¶ Item no. qđ † vbi est prohibita accumulatio, si tamen fiat, & non opponat, ꝓcedit iudicium. Ita Barto. in d. l. edita, in vlt. char. exceptuatis q̄busdam casib. Et reus excipiens đ inepta accumulatione debet excipere ante li. ꝯtest. Ita docet Bal. in l. 2. in fi. C. de petit. hæred. de quo ꝑ eundem in l. ordinarij, & in d. l. cū rationib. ¶ Et adde, ꝙ in eodem libello possunt accumulari duo iudicia, quorū unū hēt se ut ꝑparatoriū ad aliud accumulando ordine successiuo. gl. or. in l. 1. gl. mag. ff. de ac. emp. nisi pendente uno iudicio non esset certa spes de natiuitate alterius futura. Hoc vltimum late ꝓsequit Lud. Ro. ꝯs. 392. quia tūc dr agens experiri sine actione ꝯ l. si pupilli. §. uideamus. ff. de neg. gest. & hoc consiliū transcribit etiā Lud. in l. 2. §. item si in facto. de ver. oblig. dicens, pp ipsum fuisse iudicatum Florentię, non ualere hunc libellum, ago ꝯ te de bitorem principalem, & si bonis tuis excussis appareat ꝑ te mihi satisfieri non posse, ago ꝯ uos possessores bonorū debitoris actione hypothecaria, quādo exercitiū huius hypothecariæ nō ante nascet, quā finitū sit iudicium ꝯ ꝑsonam primi debitoris, aut. hoc si debitor. C. de pig. Cui adde Bal. in c. literæ. in prin. de dil. ꝙ procedit libellus.

a Cōtra aliā personā, q̄ successit primę, non est ꝓhibitū dirigere aliā petitiōem. *No. tu ex istis, ꝙ post litē cōtesta. pōt dari nouus libellus ī eadē cā. Vtrùm ergo defuncto reo post litem contestatā possit actor de nouo incipere contra hęredem, & illi primo iudicio renunciare, vide ꝑ Bar. in loco hic alleg. per Felin. quod tene menti pro limitatiōe eorum, quæ notata sunt in l. edita. C. de edē. & ad no. per Imol. in l. pœnalis. ff. ad l. Falc. in princ. & facit ad ea, quę habentur in l. si cū hominem. ff. de fideiuss. vide Bal. in l. seruus. ff. de insa.*

b In d. l. edita. *Et ibidē vide do. Frācis. de Are. in vlt. colū. ibi, quod aut sit. & dom. Bart. Socin. qui nititur defēdere Bar. ibi. & no. quem omnino vide. Item vide domi. Ias. May. in 6. colu. & glo. & Barto. & Doct. ī l. maiorem. ff. de pac. & dom. Alexand. & de Imo. in l. si plures. eod. ti. & in l. si idem cū eodem. de iurisdi. om. iu. & in l. 3. ff. de arbitr.*

c Causæ. *Adde idem tenentem Socin. in consil. 118. incip. Visis narratis punctis ver. secundo respondetur circa medium. in 1. parte Bar. 186. & Felin. in cap. 1. inf. de mutu. peti.*

lus. Peto mihi satisfieri de pensione. alioquin peto, ꝙ emphiteuta expellat à fundo. Ita dicit tenere Inn. ibi, quem valde extollit, nec repugnat istud dicto Lud. Ro. qa rōne moræ in non soluendo iā ꝯpetebat actio ad expulsionem. Sed fortius obstat q̄dam decisio Bal. in l. quo tpe. in 1. col. C. de test. mili. vbi dicit, ꝙ si cumulatio est ꝯditionaliter facta, sꝑ procedit libellus. Vnde si peto me restitui ad tp̄s, & cum restitutus fuero ex nunc ꝓut ex tunc, peto me declarari dn̄m, & rem mihi restitui, valet libellus. Nam licet absolutoria in primo, pariat exceptionē in scd̄o iudicio, tn̄ quia ista proprie non est accumulatio, sed plurium actionum subordinata propositio, iō valet, qa qn̄ iudicia sic se habent, ꝙ vnum ex altero orit̄, ibi procedit libellus purus in primo, & ꝯditionalis in scd̄o. Alle. gl. & Doc. in l. non ab re. C. vnde vi. & in l. ꝯducto res. C. locati. & idem tractat Sal. in l. 2. C. de iu. pp q̄d de ꝯsilio Ro. disputari pōt. ¶ Et de mā vide clarissime Ang. Are. in §. si minus. in pe. char. Inst. de ac. vbi præ cæteris mirat̄. Sal. in d. l. edita. p̄supponens ꝓ magno fundamento, ꝙ accumulatio est de iure permissa, vel de genere ꝑmissorum. iō, qui dicit eam nō posse certo casu fieri, hēt probare. Deinde post Sal. impugnat tres regulas Bart. de quib. hic p Ab. tanquam superfluas, & ꝯ̄ Bar. insurgit ēt Ang. in l. cum q̄rebat̄. ff. iu. solui. licet Pau. de Cast. ibi eū defendat. De mā ēt per Bal. in l. fi. in prin. C. de excep. rei iu. vbi ponit, vtrum prima actio possit cumulari cum actione iudicati. & uide Bal. in l. certi ꝯdictio. §. 1. ff. si cer. pe. ꝙ ualet iste libellus, peto 10. q̄. tibi mutuaui, & q̄ per stipulationem promisisti. Et adde Bal. in l. 2. C. si aduer. fiscum. vbi dicit, ꝙ si minor vendidit fisco vel alteri, & fiscus vendidit alteri, pōt petendo rescissionem ꝯ̄ fiscum intentare in eodem libello restitutionē rei aduersus emptionem. Et adde Bal. in l. 2. C. de pe. hær. vbi ponit de accumulatione rei vendicationis & petitionis hęreditatis. Et adde tex. in l. fi. C. ad exhi. qui facit, vtrum actio ad exhiben. & rei vēdicatio possunt accumulari. Et adde Bal. in l. 3. C. de rei vend. ꝙ pōt accumulari actio ꝯpetens ad rem, & q̄ ꝯpetit ad pęnam. Bona glo. in c. Raynaldus. in ver. venient. & ibi Scribentes, de test. Et vtrum possit accumulari iudicis officium & actio, vide Bal. in l. 1. C. de iu. Et adde, ꝙ accumulatio plurium actionum est ꝑmissa, vt dixi. s̄. f̄m Bal. in l. bona. C. fa. er. Sed accumulatio ꝑsonarum rl̄r est prohibita, nisi sint cōnexæ, per l. si quos separatim. ff. de ap. Ita Bal. in l. ad officiū. C. cōi diu. ¶ De libello ad sortem & ad vsuras, vide s̄. omnes Sal. in l. 1.
24 C. de iud. concludentem, ꝙ † vsuræ non possunt simul peti cum sorte, qa in primo iudicio posset fieri absolutoria, q̄ pariet exceptionem in scd̄o. ideo prius finiri dēt iudicium sortis, p l. fundi. ff. de except. q̄ ad hoc non est alibi, f̄m Bal. in repe. Pad. d. l. edita. ¶ Hoc de vsura limita primo, vt ꝓcedat qn̄ reus in primo iudicio sortis negasset obligationem ꝯ̄ctā, secus, si ꝯfessus fuisset obligationem sortis, sed diceret, sortem non solutam, vel factū sibi pactum de non petendo sortem, q̄d bene p̄t accumulari, tunc petitio vsurarum qa absolutoria in iudicio sortis ꝯfessatæ, non parit exceptionem in vsuris. Ita dixit solus Ray. de For. in d. l. 1. C. de iu. ¶ Scd̄o limita hoc de vsuris, nisi pars ꝯ̄ dictā cumulationem nō opposuisset pp doctrinas Bar. in d. l. edita. in vlt. char. ¶ Tertio limita, nisi cumulatio fieret ꝯditionalr̄, vt puta, peto āte vsuras, si apparuerit sortē debitā. Ita Cy. & Ray. in d. l. 1. p d. l. ꝯductores, & p gl. in d. c. Raynaldus. facit dictum Bal. in d. l. quo tpe. adductum s̄. ꝯ̄ ꝯsilium Lud. & q̄d no. Ang. de accumulatione ꝯditionali, in l. q de inofficioso. ff. de inof. test. Cætera dic, vt in locis primo alle. & s̄. oēs p Bal. in rep. Perusina, d. l. edita. & aliq̄d signanter per eum in l. fi.
25 ff. de his, q sunt sui, vel alie. iu. ¶ In † casu licitæ emēdationis, mutationis. vel accumulationis reficiunt̄ reo expensæ factæ ex eo, qa ante has variationes deliberare nō potuit. Bar. in d. l. edita. Addit do. Ab. idem, si deliberare no potuisset, dummodo iterato fatigatus fuerit in ꝯsulendo peritos, visa hac variatione. Adde Bar. formaliter idem tenentem in rep. Pad. l. edita. ad fi. & est ꝯsonum, quo ad expensas scd̄o loco factas, qa in illis grauantur.

Sed vnū no. ꝙ iudex non admittet emendationē libelli, nisi primo actu reficiant̄ expensę, q̄ debent̄. Ita Sal. in d. l. edita. post Bal. ibi in repe. Perusina. arg. l. sancimus. C. de iu. vbi ꝯtumax non audit̄, nisi prius refectis expēsis à ꝯtumacia causatis. ¶ Et ꝓ hoc no. 6. dicta, & vide Bal. in l. gn̄alr̄. §. hæc de p̄sentib. C. de reb. cre. ꝙ si q̄s vincit in vno articulo, dēnt ei solum refici expensæ non expectatā diffinitiua. Vide Spe. de li. ꝯcep. §. nunc ostendimus. ver. sed & si, & de expensis. §. si ante p̄sc. 30. Qui opposuit gn̄alitati libelli, illo declarato, p̄t petere expensas antea ob id factas. Vide Bar. in l. qa. C. de oī ag. deser. li. 11. q̄d erronea ꝯfessio non p̄t reuocari, nisi prius restitutis expensis ab ea causatis, si iudici hoc videbit̄. Vide Rotam de app. 67. in fi. in antiq̄s, inc. Nota ꝙ si appellatum. vbi inq̄t ꝙ appellatus dicere pōt delegato dato sup grauamine & toto negotio, ꝙ ꝓcedat̄ prius in grauamine ēt inuito appellante, qa habita victoria in illo puncto petet expēsas factas ob frustratoriam p̄tensionem grauaminis. Vide Im. in in c. cū cessante. de ap. vbi t3, ꝙ reuocans grauamē dēt soluere expensas, quas fecit appellans pp iniustū grauamen. Vide aureū dictū Bal. ī c. exceptionem. de excep. in prin. dū inq̄t, ꝙ q temere litigauit, & ante ꝯclusionē ī cā ꝓduxit instr̄m, purgans illam temeritatem, q̄d tardauit ꝓducere, nō audit̄, nisi refectis expensis, in q̄b. reū temerarie fatigauit: & ista ꝓderūt litigatorib. q̄b. sæpe īmedio litis deficit pecunia. ¶ Clausula,
26 † Saluo iure addendi, vel minuēdi, nihil ꝓdest a respectu ꝯclusionū p̄dictarū gl. 5. in c. inter dilectos. de fi. īstr. no. oēs ibi, & Bar. ī d. l. edita, & Ang. in d. §. oēm. & Bar. in l. nō solū. §. morte. ff. de oper. no. nūc. & Spe. in loco ab isto allegato: & ita Doc. hic assignantes vnā rōnem, q̄ vide, aliā assignat Car. in d. c. iura. qa induceret certitudinem: est. n. ꝑpriū, ac si diceret, plus. & est ꝯ̄ istum tex. aliā assignat Do. se extedens in c. ab eo. de elec. in 6. qa additio, vel diminutio faciunt censeri nouū libellum, vt p Doc. Ergo videret ꝓcedi sup libello carente litis ꝯtest. ¶ Amplia ēt, si ꝯsentiret reus. Bar. in d. re. Pad. in l. edita, pe. char. p rōnē ꝓxime dictam, iuxta gl. in c. de causis. q̄cq̄d dicat Do. ī d. c. ab eo. ¶ Amplia scd̄o ēt in exceptiōe sapiente actionē, vt cum excipit ꝯ̄ electum. Ita Do. vbi s̄. ꝓbans late secus esse in exceptione mera, nam vnū effectum operat̄ clausula, qa ꝓposita in libello non vr̄ ꝓposita ꝯiunctim, f̄m Bal. in l. Nesennius. ff. de neg. gest. & in d. repe. Pad. in 3. col. & in Perusina. in 33. col. ver. de sexta. ꝙ multum importat ad no. super gl. in ver. astrinxi. in c. licet. de proba.

a Nihil prodest: *De hac clausula vide quæ habētur per Felin. in c. ex parte. supra de rescript. in ver. copula. in 4. col. & ꝙ ibi dixi in apostil.*

SVMMARIVM.

1 *Narrare sufficit in libello, quę sit causa agendi, nec est necesse dicere replicationem, quæ contra exceptionem opponi posset.*
2 *Libellus si præsumptiuè concludit, sufficit.*
3 *Libellus est reyciendus, qui de iure communi non concludit, licèt posset accidentaliter concludere.*
4 *Exceptio notoria potest proponi ante litem contestatam.*

CAPITVLVM III.

Dilecti filij. ¶ Si libellus datus ī actione ꝑsonali non exprimit cām petēdi, n̄ tenet̄ reus r̄ndere. H. D. ¶ Tene menti aurea uerba Inn. hic pōderando, vt p do. Abb. cuius dictis vltra Mod. adde
1 do. Mat. no. 11. ubi dicit, ꝙ † sufficit narrare, q̄ sit cā agendi, nec est opus dicere replicationem, q̄ ꝯ̄ exceptionem rei seruiret, Alle. Inn. hic quem extollit inferens, ꝙ locator petens pensionem à ꝯductore non hēt aliud narrare, q̄ ꝯ̄ctum locationis. Vnde nō est opus dicere, ꝙ tradidit ꝯductori rem locatam. Addit gl. Inst. de actio. in prin. q̄ sentit, ꝙ venditor agens ad preciū, nō tenet̄ in libello exprimere nisi ꝯ̄ctum venditionis, non aūt tenet̄ dicere, tradidisse se emptori. ¶ Adde ēt do. Mat. no. 12. ꝙ in libello non est necesse allegare solennitates extrinsecas, quamuis illę non præsumantur in instrumentis, l. quæcunq;. §. j. ff. de pub. in rem ac. Alle. & extollit Innoc. hic

dum

dum dicit, non oportere exprimere ſolēnitatē ꝯſenſus.
2 ¶ Et pro oīb.facit regula iuris, volens, ꝙ† ſufficiat libellū concludere p̄ſumptiuè, in qua regula puto fundatum Inno.& pro ipſo all.l.creditor §.Lucius a ff.de his, q̄ in frau.in ver.intelligēdus eſt fraudandorū creditorū conſiliū habuiſſe, vbi narrato, ꝙ debitor oīa bona alienauit, orit̄ ſufficiens ꝯcluſio p̄ſumptiuè, ꝙ in fraudē creditorū. ¶ Et iſta regula ꝓcedit ēt in criminalibus, ſm Lud.ꝯſ.105 inci.Viſo themate. alleg. Ang. in l.2. C. vi bon. rap. Bn̄ facit gl. in ver.iuxta ratā.ī c.ꝯſtitutus. de relig. do.q̄ allegaui s̄.proxi.vbi p̄ſuptiuè cōcludit in reſciſſione, q̄ dēt eſſe p̄ambula, & adduco gl.in c. q̄a p̄ſulatus.ī gl.1. q.4.vbi habetur, ꝙ ſufficit ſpoliato aſſerere in libello, ſe ſpoliatū, aliud non ꝯcludendo: q̄a ſatis p̄ſumitur ꝯcluſiſſe, ꝙ reſtituat̄.& ipſam cōmendat Bal. in l.quiſquis.in fi.C.quo app. nō recip. ſed certè Bal. ibi intelligit illā gl. ſolū in notoria ſpoliatione, in qua bn̄ dicit ſufficere ſimplicem facti ꝓpoſitionē, & in c.1.de mili.uaſ.qui ꝯtu.eſt. Idem ipſe dicit in auth.habita.uer. ſed reuocat̄ in dubiū.C.ne fil.pro pa.Et ipſā ſeq̄tur Arch.in c.in primis.2.q.1.Ex qua infert Do.ibi in prin.uer.tertio oppono, ꝙ iſto caſu p̄t ferri ſnīa non ꝯformis libello.nā libellus ſolū narrat ſpoliationem, & tn̄ ſnīa mandat reſtitui. ſed rō eſt ſm eū, q̄a ꝯſtito deſpoliatione, iudex prouidet rōne periculi īminentis detentatori rei alienæ, qđ dicit bene notandū.Potes dicere, ꝙ rō clarior eſt, q̄a ſufficit p̄ſumptiua ꝯcluſio.d.§. Lucius.Et pro illa gl.ſunt duo tex. vꝫ c. cōquerente. de reſti.ſpo.in ver. ſpoliaſti.attento, ꝙ nō dicit, & ī.ergo non erant alia verba, niſi ſimplex narratio ſpolij, ad idē c.præcepta.vlt.diſt.vbi q̄s ꝯquerebat̄ đ ſpoliatione facta iniuſtè a iudice, & nō ꝯtinet̄ petitio, uel cōcluſio. Vn̄ ſm Do.ibi eſt tex.per gl.in d.c. q̄a. ſed illā gl. declara, ut procedat, dummō narrans ſpoliationē utatur verbo p̄gnanti, ꝙ ſapiat ꝯcluſionem, puta ꝯqueror, vel doleo, vel ſimili. Nā ſi ſimpl̄r narraret ſe ſpoliatū, n̄ reſultaret p̄ſumptiua ꝯcluſio reſtitutionis. Ita Bal. multum ſingulariter in repe.Padu.in d.l.edita. Circa ſm, an ꝓcedat libellus ſine ꝯcluſione, & idē dicit, ꝙ in alia petitione, q̄ in data ꝯ̄ inuaſorem.ſil̄ia verba hn̄t vim ꝯcluſionis, puta, ꝯqueror de Titio, cui mutuaui 10.& non reſtituit, q̄a dato, ꝙ non petat eum ꝯdemnari expreſsè, tn̄ petit p̄ſumptiue dicendo, conqueror, & iſta declarō ad iſtam gl.cum iſto corollario nō exeat mentē tuā. Et optimè faciunt uerba Bal.in ſimili, in l.fi.in prin.C.de reſt. in integ.dū ponderat circūſcriptionē. Adde ēt ꝑ dicta regula id, qđ no.Im. in c. conſtitutus.de reſt. in integ. ubi dicit, ꝙ ſi minor agens ſimpl̄r narrat ſe læſū, non facta mentione de dolo, uel facilitate, procedit libellus, q̄a eo ipſo, ꝙ aſſerit ſe minorem & læſum, ſatis p̄ſumptiuè cōcludit, ꝙ ſui facilitate, eſt læſus, quicquid dixerit ibi do. Ant.ſequutus Bar.in l.fi.C.đ in integ.reſt.mi.ꝯ̄ quam ēt tenet ibi Bal.Sali.& Paul.de Caſt.ſequentes Spec.đ reſt. in integ.§.qual̄r.uer.ſed nunq̄d minor petens.de quo ēt ꝑ Bal.in l.verum. §.ſciendū. ff.de mino. ¶ Nihilominus dictū Inn.hic, & qđ eſt dictū de cōcluſione p̄ſumptiua, dēt neceſſario declarari, ſeu limitari.5.modis. Primo dū mō narretur in libello aliq̄d, qđ de ſui nā inducat obligationē, uel ut gn̄alius dicā, ꝯcluſionem, ut in exemplo Innoc. hic de mutuo, ſecus, ubi narret̄ factū adeo uagū & dubiū, quod non poſſet reſultare p̄ſumptiua ꝯcluſio. Ita multis uerbis declarat Im.in c.ſup hoc.de renun.motus ex dictis Bart.in l.cum q̄d. ff.ſi cer.pet.ubi dixit, ꝙ ſi in libello meo narro me dixiſſe Titio, tolle hanc pecuniā, & ipſe accepit, & iō cū deneget reſtituere, peto eum ꝯdemnari & cogi, non valet libellus, q̄a factū eſt vagū. potuit.n.eſſe donatio, vel mutuum, vel depoſitū. & iſta declaratio fuit de mente do.Ant.s̄.c.ꝓx. & iſte eſt unus modus ꝯcordandi duo hic cum Bar.in d. l. cum quid. q̄ ēt ꝯcordari p̄nt ex ſequenti limitatione. ¶ Limita ſcđo, dummodo illa ꝯcluſio præſumptiua reſultet ex facto alterius, ſed ſi reſultat ex facto libellantis, dēt illam allegare, ſm do.Abb. in c. afferte.de præſump.ver.ex prædictis. ꝑ l.ſi adulterium cum inceſtu.§. idem Pollioni. ff. de adult.Idem do.Ant s̄.c.ꝓx.& Imo.in d.c. ſup hoc.oſtendens ita eſſe in caſu Bar.in d.l.cum quid.quem ita declarat Bar.do.Ant.in c.ſi cautio.ver ex hoc decidit.de fi.inſtr.intelligens, ꝙ in caſu Inn. hic oriet̄ præſumptio ex facto alieno, ſed in caſu Bar.ex facto proprio. Idem Ang. in d.§.Lucius. ¶ Obſtat huic limitationi dictum quoddā Iac.Bu.ī l.ſi q̄s neceſſariam.§.1.ff.ſi cer.pe.Titius egit furti, dicens rē ſuam fuiſſe ꝯtrectatā ꝑ ipſum ꝯuentum, nō dicit ꝯ̄uoluntatem meam, valet libellus, q̄a præſumptio iuris eſt, ꝙ adſit ꝯ̄ria uoluntas, niſi aliud probetur. l. qui uas.§.vetare.ff.de fur.Ergo p̄ſumitur ex facto libellantis, lꝫ nihil alleget. Rn̄det ibi Raph.Fulgo. ꝙ aliud eſt, q̄a expreſſa erat actio & cā nominata in libello, quia furti agebat, & ſic eſt expreſſa uoluntas ꝯ̄ria, ſed in caſu Bar. in l. cum quid.non fuit expreſſa nominatim cā actionis in libello, ſed dictum fuit, numerauit, & tunc non ſufficit p̄ſumptiue ꝯcludere, ſm eum, & ꝯueniunt verba Inn. in d.ca. ſuper hoc. & eſt no.declaratio huius limitationis. ¶ Et ſi in caſu Bar.in l.cum q̄d, reus non opponeret, procederet libellus, & poſſet poſtea ex probationib. declarari ꝑ actorem. Ita Raph.ibi per l.fi.C.de anna. exceptiōe. Facit, qđ dixi s̄.c.prox.in 2.ꝯcluſione. ¶ Limita tertio d. §.Lucius, non procedere in pœnitentialib.in quib.q̄ritur veritas. Ita do.Ant.s̄.c. prox. poſt Inn. in ca.nouit.b de iu.vbi in libello denūciationis Euāgelicæ debet deduci peccatū non præſumptiue. ¶ Limita quarto ſm Ang.in d.§. Lucius. dummodo ſit præſumptio iuris, ſecus, ſi eſſent aliæ, de quib.ꝑ glo.in c.is, q̄ fidem.de ſponſ.& hāc limitationem ſentit ēt Bal. loco ſtatim allegando. ¶ Limita quinto, dummodo libellus habeat debitā formam, ſm Bal.in d. l. edita, in repet.Padua. ibi, ſed non ſufficit. vbi dicit, ꝙ libellus nō ꝯcludit, q̄n p̄t uniformiter ꝯcludere.
3 ¶ Dum† Abbas dicit nota, reijciendum libellum, q̄ de iure cōi nō ꝯcludit, lꝫ accidentaliter ꝯcludere poſſet, vt ī exēplo In.hic, limita dummō opponat. Ita Ab.in c.ex parte B.ibi, & ex hoc & ex tex.de fo. ꝯp. ¶ Dum no. Abb.ex dictis Inn.hic exceptionem peremptoriam non impedire litis ingreſſum, ētſi offert̄ incōtinenti, ꝓbando & ampliādo c.1.de litis ꝯteſt.in 6.adde do.An.in c.ſuper literis.col.18. de re. allegans dictum Inn.in c.2.circa finem, de cā poſ.& proprie. vbi dicit ꝙ ꝯ̄ agentem poſſeſſorio recuperandæ non admittit̄ exceptio ꝓprietatis, ēt incontinenti ꝓbandæ. Idē gl.in c.ſup cā.2.q.5.& tex. cum gl.in verbo, incontinenti.ī c.literas.de reſt.ſpo.& Spe.de pe.& poſ.§. fi. ver.14.& do.An.in c.literis.de reſt.ſpolia.& c.item cum quis.in fi. eo.ti.& Ang.in l.cer.vlt.col.C.de interd.& in l.fi.C.quorum bon.& in l.ſi de ui.ff.de iu.& per Ang.in l.momentaneæ.circa prin.C.unde ui.& ꝑ gl.2.q.j.in ſumma. ¶ Eſt verum, ꝙ Archidiaconus in c.vt circa.§.1. de ele.in 6.& do.Ant.in c.1.de ord.cognit.tenent ꝯ̄rium eius, qđ vult Inn.hic.& forte eorum opinio procederet, vbi exceptio talis eſſet, ꝙ oſtenderet ipſo iure actionem non ꝯpetere, ꝑ id qđ dicam in ſequenti ꝯcluſione.& ita Bar.in terminis in l.cum q̄rebat̄.ff.iu.iol. ꝙ exceptio competens non ꝯferens actori actionem ſi ꝓbatur incōtinenti, impedit litis ingreſſum. Hinc Ang.in l.1.C.de quadri.p̄ſc.dicit, ꝙ exceptio p̄ſcriptionis incontinenti ꝓbata impedit litis īgreſſum c. Idē Ang. de exceptione ceſſionis bonorum in l. ex ꝯ̄ctu.C.de bon. autho.iu. poſſiden. Faciunt verba Inno. in c. poſt electio-

a §. Lucius. *Ibidem ad hoc, quod ſufficiat libellum concludere pręſūptiue, uide do. Alex.de Imo. & ad de eum in l. cum quid.ſi certum pe. & in l.j.ff.de edē. vbi dicit uerum vbi pręſumptio reſultat ex facto tertij, non, ſi ex facto libellantis, & in libello tale factum non allegaretur. quod Rapha. Ful. in d. l. cum quid. affirmat uerum, ſi quis opponit. exēplum, dico in libello, quod dedi tibi 10. peto te condemnari ad reſtituendum, non procedit libellus, niſi dicā, quod ex datione pręſumitur mutuum, vel depoſitū ſecūdū Doct. ubi ſupra. Et ad materiam adde etiam, quę habentur in l.certum. §.ſed ſi fundum. ff. de confeſſ.*

b Nouit. *Adde ad hoc Felin. ibi iunc. apoſtil.*

c Litis ingreſsū. *An exceptio præſcriptionis impediat litis ingreſſum.*

ſum, vide plene p dom. Soci. conſi. 4 38. incip. Pro deciſione. verſi. 8. ad impediendum in 1. parte, char. 76.

nem in fi. ibi, & dicimus de ꝯceſ. præb.
4 ¶ Dum † Ab. colligit exceptionem notoriam ꝓponi poſſe ante ꝯteſtatam litem, adde Io. An. in Spe. de exceptio. §. dicto. ver. ſed non reus. & do. Ant. in c. ſuper literis. & in ca. exceptionem. in antep. col. de exceptio. Bal. ĩ extractis. Inn. in ver. excep. q. 20. & in l. eleganter. §. ſi qs poſt. ff. de ꝯd. indebi. Do. poſt Arch. in d. c. vt circa. §. alioquin. uer. q̃nta concluſio. & Pe. de Anc. poſt Io. And. in c. 1. de litis conteſta. in Sexto. & Bal. in l. poſtquam liti. uer. unica ꝯcluſio. C. de pac. Item ſi eſſet ꝓbanda per inſtr̃m. Bal. in d. §. ſi qs. & do. Ant. in dictis locis per ca. licet. in ver. euidentiſſime. de proba. intellige de exceptione peremptoria, per q̃ concludit̃ ius agendi ipſo iure non competere, & ita Bar. & alij allegant in præcedenti q. ſecus, ubi hoc non concludit̃ ſ̃m Imo. hic: propter regulam dicti ca. 1. reliqua ad iſtum ti. vltra loca in rubrica allegata, collige ex his, q̃ dixi ĩ c. examinata. de iud. & ibi multa ponit do. Ant. & memento eorum, q̃ dixi in cap. nouit. de iud. quando intentio eſt apta, ſed exactio eſt inepta.

De mutuis petitionibus.

TITVLVS IIII.

SVMMARIVM.

1 *Induciæ deliberatoriæ ſi petantur, ſunt de ſubſtantia, aliàs non.*
2 *Reconuentio an fieri poteſt poſt litem conteſtatam.*
3 *Reconuentionis cauſa mutat ſuam naturam regulariter, & in ea proceditur, prout in cauſa conuentionis.*
4 *Cauſa ſummaria an efficiatur plenaria propter reconuentionem.*

CAPITVLVM I.

1 EX literis. Iudex † ẽt delegatus ꝯpellit actorem, ad rñdendũ reo in cã recõuentionis, & vtrãque ordine ſucceſſiuo ſimul diſcuſſam vna ſñia terminabit. ¶ Dũ tangit de ĩduciis, adde ꝙ ſi petant̃, ſunt de ſubſtantia iſtæ deliberatoriæ; alias non gl. 3. in c. vxor. 7. q. 4. l. qui alieno. ff. de dam. infec. Imo. in l. ſi q̃ramus. ff. de teſt. Do. in ſumma. 2. q. 1. Io. And. in ca. 1. de li. conteſt. in 6. Arc. in §. diffinitiua. ver. item ſi ſñia. 2. q. 6. & gl. in cle. ſæpe. de uer. ſignifi. ¶ Subdunt Moderni, reſpectu terroris practicè ſimultanei proceſſus, ꝙ de ſñia lata pariter ſuper ꝯuentione & recõuentione vnica ſoluet̃ gabella, ꝑ dictum Ang. in l. patris & filij. ff. de vulg. & pupil. ꝙ ſi in eodem inſtr̃o eſt teſtamentum patris & filij, cenſet̃ unicum teſt̃m, & unica ſoluet̃ gabella. Simile dicit Bar. in l. inficiãdo. § infan. ff. de fu. ſi pr̃ & filius eodem die nuptias celebrent, cenſet̃ unicum factũ, iõ plures fęminæ non inuitabunt̃, q̃ ad unicas nuptias inuitari poſſint. Dubito ꝑ id, quod dixi ſ̃. ca. ꝓx. poſt Sal. & Pau. in l. edita. C. de eden. ꝙ ſi in unico libello plures actiones cumulant̃ difformes, cenſent̃ plures libelli. & plures debent̃ gabellæ. Item l. ſcire debemus. ff. de uer. obli. per q̃ dicit ibi Ang. ꝙ cenſetur eſſe tot libelli, uel ſententię, quot ſunt ſummæ a in eis ſpecificatæ. intellige, qñ in qualibet datur diuerſa actio, ſecus, ſi pro oĩbus una, quia tunc cenſetur unus libellus, Bald. in repeti. Pad. dicta l. edita. in 22. colum. ſubdit Pau. de Caſt. in d. l. ꝙ ſi petij decem in libello. & poſtea addo alia decem ex diuerſa cã, dẽt ſolui ſcđa gabella, tanq̃ de nouo libello. & idem Bar. & Bald. in l. ius ciuile. ff. de iuſt. & iu. Simile dicit Bar. in l. libellorum. ff. de accuſ. ꝙ de pluribus accuſationibus factis in eodem libello debent̃ plures gabellæ. Idẽ Bal. in l. ordinarij. C. de rei uend. & in l. accuſationis. C. de accu. Non obſtaret dictum Ang. in l. patris qa per l. oĩa. habet̃ illud teſt̃m pro unica diſpoſitione. Nec obſtat dictum Bar. in §. infans. qa eſt falſum, vt ibi ꝑ Ang. & qa ſtatuta attendunt verum, non qđ fingit̃. ¶ Dum gl. tãgit, ꝙ iſta ſñia, quæ non iudicaret ſuꝑ reconuentione, non eſſet nulla, ꝯ̃rium vult gl. in c. cuius in agendo. 3. q. 8. pro qua Io. de Imo. in l. 1. §. fi. ff. quæ ſenten. ſine appella. reſcin. Ponderat iſtum tex. & c. cum dilectus. de ord. cogni. vbi l. p̃cipit vnica ſñia iſta terminari. Ergo ꝯ̃ factum eſt nullum, l. non dubium. C. de legi. Idem ſi lata eſſet ꝯ̃ ordinem iuris. Ergo nulla l. ꝓlatam. C. de ſen. & idem Mod. hic poſt multa. ¶ Tene gl. hic do. ſ̃m do. Ab. & Inn. in c. 2. de ordine. cog. & Im. & eleganter Ang. de Aret. in d. l. 1. §. fi. ubi relatis aliis idem tenentib. rñdent motiuis Ana. ꝙ iura ita fieri ꝑmittunt, ſed non neceſſitant. Et ꝙ ſñia non ſit nulla dicit cãm, ſ. ꝑ q̃ ualde inſurgit ꝯ̃ Ana. Idem Do. in c. cuius in agendo. in fi. princ. 3. q. 8. ¶ Cõis eſt opinio, ꝙ
2 poſt † litem ꝯteſta. ex interuallo nõ p̃t fieri reconuẽtio. Pro qua ꝯcludunt rõnes dñi Ab. & eſt caſus in cle. ſæpe. in ver. eſt in exordio facienda. qa verbum eſt, neceſſitat. Car. in c. exceptionem. de excep. & gerundium neceſſitat b. Bal. in rub. C. de edẽ. ¶ Prima declaratio, ſi mã eſſet peritura, & exigeret celeritatem, poterat fieri rei vendicatio iuncto tenore. Maria. hic ꝑ no. in ſimi in c. fi. de foro ꝯpe. vbi in tali caſu non ꝯpetit ius reuocandi domum, Faciunt, q̃ dixi late ĩ c. fi. de iu. ¶ Scđa declaratio. Volente actore valet recõuentio in oĩ parte iudicij, nõ ꝙ ſit ꝓprie reconuentio, qa deficit ibi parilitas ꝓceſſus, ſed eſt ꝯuentio valida ꝑ prorogationem, q̃ cadit coram delegato de re ad rem, ſecus, ſi inuito actore. c. cum olim. de of. dele. Ita Do. in §. reus & Maria. hic. ¶ Tertia declaratio. Si iudex ab actore aditus, eſt enim alias iudex ſuus, eo inuito fiet qñcunque recõuentio, ſed magis ꝓprie dicet̃ ꝯuentio qa caret vtroq; priuilegio ueræ reconuentionis. vꝫ ſimultanei ꝓceſſus & ꝓrogationis. ita Doc. ubi ſ̃. proxime cætera videbis per te.
3 ¶ Cauſa reconuentionis † mutat r̃r naturam, & in ea procedit̃, prout in cauſa ꝯuentionis: iõ prima ſummaria facit ſecundam ſummariam, lꝫ alias nõ eſſet, & ꝯ̃, vt hic per do. Abb. per cle. ſæpe. de ver. ſign. inducendo, ut ꝑ eũ. ¶ Declara primo, vt iſtud ſit verum reſpectu procedendi, non reſpectu decidendi c, quia iſtud ꝯmunicare naturam ſuam alteri nimis noceret actori recõuento, vt hic ꝑ do. Ab. ¶ Hanc declarationem intellige, vbi ꝯuẽtio & recõuentio reſpiciũt diuerſas cauſas: ſecus, ſi cumulant̃ reſpectu eiuſdẽ rei: qa vniformiter decidẽt̃. Lapus allegatione 3. ad fi. volens, ꝙ ſi agis mecum dicendo, ꝙ dedi ad vſurã, & ego peto ꝯ̃ctum pronunciari legitimum, vtraq; decidit̃ vt ſummaria: rõ, qa in ea non eſt ſeparata reconuentio, ſed quaſi defenſio. Vñ ſicut poſſem excipere, & pronunciãdo ꝓnunciaret̃ tacitè ſuꝑ exceptione, ita poſſum petere pronunciari ſuper eo, qđ excipiendo ꝓpono. Et pro hoc facit, qđ no. do. An. Siculus in c. ab. in 4 notab. de ver. ſigni. ꝙ ſuper libello ꝯfirmationis põt dari libellus infirmationis. & vterq; eadem ſententia expediri. Facit optime dictũ Bal. in l. uiro. ff. ſolu. matri. ꝙ qñ reconuentio uenit ad perimendam cõuentionem, dr̃ recõuentio habere vim exceptionis, & eſt neceſſe ꝓnũciare ſimul ſuper vtroq;. ¶ Scđa declaratio. ꝙ dixi cauſa recõuentionis ſortit̃ nãm cauſæ principalis, eſt verũ, qñ ex reconuẽtione ꝓrogat̃. iuriſdõ iudicis, ſecus, ſi fit coram iudice aliàs actoris, qa non ꝓhibetur reconueniens renũciare bñficio ſimultanei ꝓceſſus, non erit ꝓpriæ recõ

a Summæ. *Adde Felin in c. itin. §. ſignificantibus. de lib. oblat. iuncta. Apoſt. ibi.*

b Neceſſitat. *Ad de Sal. ad hoc in l. 1. C. de his qui latr. & Lau. de fano. in rubr. Inſtit. de act & Specul. in ti. de libel. concep. §. iam nunc uidendum. in princ.*

c Reſpectu ꝓcedẽdi, nõ reſpectu decidendi. *Pro declaratione iſtorum verborũ, pone, quòd ſint aliquæ cauſę ſummariæ, quo ad probationes in quib. ſufficit quãdoque iuramentum, quandoque vnus teſtis, de quibus in Spe. in ti. de offic. iud. §. 1. & C. de his, q ad ec. conſu. l. præſenti. l. theſaurus. ff. ad exhi. Bar. ff. l. 1. de pręto. ſtipu. & in extra. ad reprimendum. Canoniſtæ in c. nuper. de teſti. Et ſic iſtę cãę priuilegiatæ non adęquantur virtute reconuentionis, quoniam fieret magnum prõiudiciũ. Adde do. Abb. qui idem ſentit in ca. 1. de mu. pet.*

peti. in 7. col. in uerſic. nam quadã ſunt cauſæ.

uentio, ſm do. Abb. hic. ſubdunt Moder. non credere ꝙ † cã ſummaria efficiant plenaria ꝑꝑ reconuẽtionẽ, qa hoc mõ reconuentio ꝓrogaret litẽ ꝯ c. diſpendia. SOL. prouidet ca. diſpendia, vt actor in pluribus tribunalib. non vexet: de elongatione non dicit, & ꝑ cõi facit, qa impoſſibile eſt, ꝙ in reconuentione ꝓceſſus ſint ambo eiuſdẽ nãæ, nec põt cã ſecũda regulare primã, ꝑꝑ rłam, qui prior. cum ſimili. Si ante nomen receptum inter reos, reus multiplicat, accuſare poteſt, ſed ſi receptum eſt, non põt, l. is q reus. ff. de publicis vel priuatis iu. & dr̃ receptum, vbi pronunciatum eſt procedẽdũ eſſe accuſatione non obſtantib. exceptionib. rei. Fallit in decem caſibus, de quibus remittit ſe Imo. hic ad ſeipſum in d. l. is. q, & reaſſumit hãc mãm ĩ l. 2. in 3. col. cũ 23. col. ſeq. dic, vt ꝑ eũ. Et ꝯſidera, qđ in iſtis decẽ caſibus obſtat rõ, quia accuſatus dr̃ inimicus, & iõ repellitur ab accuſãdo. c. repellunt, & c. cũ P. & c. meminimus, de accuſatio. Poſſet dici, quòd de iure ciuili ꝓcedũt, qa ſecundum leges repellitur ſolum à teſtificando, authẽ. ſi dicatur. C. de teſt. de materia ca. ſtat argumentum.

SVMMARIVM.

1 *Appellans ſicut poteſt nõ deducta deducere, ita etiam appellatus.*
2 *Conceſſio vbi eſt facta motu proprio, priuilegiatus nõ tenetur eã recipere contra ſe. num. 3. & 4.*

CAPITVLVM II.

PRudentiam. Modus ꝯueniendi datus preſcriptũ in cã ꝯuentionis, intelligit repetitus in cã reconuentionis. Per iſtum tex. ibi, cũ actoris. vide Rotã, de dolo & ꝯtuma. deciſio. 21. vel 2. in antiquioribus, ꝙ q obtinet aduerſarium ꝯpelli perſonałr rñdere, tenet ad idem. Sequit Do. in ca. 1. de dolo & contuma. in 6. Bonus tex. in l. fi. C. de fruc. & li. expenſis. ꝑ quem dicit Bal. ibi, ꝙ. pactum vaſalli cum dño, ꝙ nõ cadat fęderib. non ſeruatis, militat eꝯ. Et ꝙ priuilegium patris, qđ non poſſit teſtari, non relicta legitima filio emãcipato, operabit, ꝙ filius non tenetur eã relinquere patri in bonis ſuis. Et hinc Ang. conſ. 130. dicit ꝙ Fulginenſes non poterant ꝯqueri de iniuſtitia repreſaliarũ, quas ꝯ eos fecerant Tudertini, quia eos prouocauerunt pari iniuſtitia. Simiłr Bal. in l. fi. C. ſi certum pe. dicit, qđ cõtra iudicẽ, q mandauit exequi inſtr̃m ſolenne, fiet ſimul executio, & Ang. in l. 3. §. ſi qs igit. ff. quod quiſ. iu. dicit, ꝙ qui pro alio conſuluit, tenetur in tali caſu ſuo conſilio ſubiacere. bona gl. ver. reus, in ca. 2. de ꝯfeſ. in 6. ꝑ quem dicit ibi Do. ꝙ lex ẽt pęnalis loquens de vno caſu ſępius in reo occurrẽte, extendit ad actorẽ. Bene facit lex, petendæ. de tempo. in integ. reſt. pet. volẽs, ꝙ dilatio data uni parti, ſemper prodeſt alteri. ꝑ quẽ tex. đcidit Io. And. vnam qõ. in Spe. de emptio. & vendit. §. fi. in fi. primæ additionis. Aliam decidit gl. in uer. octo dierũ. c. ſolet. de ſent. excu. in 6. ꝙ ſub termino dato reo ad ꝓbãdũ ſolutionẽ, põt actor probare melius excõicationem, & ꝑ illam l. dicit Arc. poſt Lau. de Pinu, in c. ſi aũt. 15. q. 7. ꝙ dilatione data accuſato vtit accuſator, & eꝯ & per illam l. dicit Inn. in c. ſuper. lo 2. in gl. qñ lis. de ap. ꝙ ſi actor petijt cãm decidi intra menſem, non poterit ad eius inſtantiam differri, ſed reo dabitur dilatio, qua gaudebit actor, ſm Mod. & Roſ. & ſequitur ibi do. Ant. in 3. col. & dom. Abb. in 7. col. uerſi. cauendum eſt mihi iudici. Et per illam l. dñt Bar. & Bal. in d. l. petendæ. ꝙ ſi minor reſtituit ad producendos teſtes poſt publicationem, proderit hoc aduerſario, de quo tñ Bar. & Mod. & Lud. & Imo. in l. j. §. in operis. ff. de no. ope. nunc. Cum iſtis adde Bal. in c. cum à nobis. in vlt. col. de except. ubi dicit, ꝙ q non vult ſignare ſtatutũ alteri, ipſo pro ſe vti nõ põt, & qui nõ ſoluit collectã, nõ põt alteri id obijcere, & q nubit intra annum luctus, non põt alteri id facienti opponere infamiam, vel inhabilitatem ſuccedẽdi. Et qui vadit de nocte ꝯ ſtatutum, non põt euntem accuſare, vel ꝯ eum teſtificari. Confirma ex ſequentibus, & amplia, ẽt ſi quis renunciare vellet fauori ſuo: poſtea limita, niſi eſſet ius datum motu proprio, quæ ampliatio, & limitatio inferius declarabit. Itẽ limita, ut ꝑ gl. auream in cle. j. in ver. iuri. de teſt. & ibi do. Ab. in apo. vcʒ, ꝙ rła iſtius æqualitatis in iudicio procedit reſpectu actoris & rei, nõ reſpectu teſtiũ. Vñ lʒ criminoſus ꝯ bonum non poſſit teſtificari, tñ bonus teſtificabit ꝯ cum. ꝑ illũ tex. Gl. prima. Per ꝓdicta, & ꝑ gloſ. 1. hic dñt oẽs Doc. ꝙ

1 † ſicut appellans põt non deductũ deducere, c. cũ Ioannes. de fi. inſtr. ita appellatus. Adde tex. in l. ꝑ hãc. C. de tẽpo. ap. in ver. tã appellatori, q̃ parti aduerſæ. Fortius dicit Ro. 365. ſi à diffinitiua. in nouis, q̃ non reperi in rubricatis *, ꝙ appellatus inſtare poſſit, ut reformetur ſnĩa in aliquib. ſibi iniuſte nocentib. ex quo ſuſpenſa eſt. Sequit do. Ab. in c. ſignificauerunt, de excep. do. An. Ab. & Im. in d. c. cum Ioannes. de fi. inſtr. Adde gl. auream in § ſi rõ neutrum. in gl. 1. in Auth. de his, q ingre. ad appe. quæ dicit, ꝙ victor põt ĩ caſu appellatiõis petere aliqua alia plura, dummodo acceſſoria principalis petitiõis. Limita primo hæc, niſi appellans renunciaſſet appellationi ante quàm incipiat proſequi. Do. in §. qñdoq;. 2. q. 6. Et ꝙ liceat tunc renũciare, alle. c. ſi qs libellos. 2. q. 6. ſecus, ſi cępiſſet proſequi, ſm eũ, ad qđ facit, qđ infra de renunciante in caſu huius c. Limita ſcđo, niſi eſſet ſnĩa continẽs duos articulos, unum ꝯdẽnatoriũ, & aliũ abſolutoriũ: & ꝯdẽnatus non appellat, niſi à ꝯdẽnatorio, nũc appellatus non peteret reuocationẽ illius abſolutionis, cuius reſpectu ſnĩa tranſiuit in rẽ iudicatam. Ita Do. vbi ſ̃. & facit dictum Bal. in concluſionibus Spe. in ti. de app. & Imo. in c. Raynutius. in 10. col. & in cap. ex parte. in 5. col. de teſt. & do. Ab. in d. c. ſignificauerunt. ubi dñt, ſi appellãs dicit, appello in parte & partibus ꝯ me facientib. qa ĩ reliqs ſnĩa tranſit ĩ rem iudicatam. Gl. fi. No. ꝑꝑ gl. fi. in fi. ꝙ

** Rubricatis. Ad de quo l. eſt 59. Sub. ti. de appe. in nou.*

2 † vbi ꝯceſſio eſt facta motu proprio, non tenetur priuilegiatus eam recipere ꝯ ſe, & ipſum ſeqtur Ab. in ca. fi. de uita & honeſta. cler. & in c. 1. in 6. no. de reſt. ĩ integ. & no. Bal. in l. cunctos. C. de ſumma Trinit. & gl. maior quaſi in medio, in aut. quas actiones. C. de ſacroſ. eccl. Et dr̃ motu proprio, qñ hoc exprimit, ca. ſi motu. in fi. de ꝓb. in 6. vbi priuilegiũ daret à le. qa ſi aliud non

a apparet, dr̃ datũ motu ꝓprio a principis, ſm Bar. in d. aut. quas actiones. & ĩ l. j. in fi. C. de bo. vac. li. 10. in l. 1. quaſi ĩ medio. C. de peti. bo. ſub. li. 11. & ſentit in l. fi. §. idonee. C. de iu. delib. & ꝓ prædictis eſt tex. aper. in l. 3. ĩ prin. ff. qđ qſque iu. ibi nõ fit retorquutio iuris motu ꝓprio ꝯceſſi. ſecus, ſi ad ĩſtantiã. Li-

a Motu proprio. De hac clauſula uide etiã, quę per Philip. habentur in c. cauſam, quæ. infra de teſt. ubi plene no.

3 mita iſta primo, † dũmodo ꝯceſſio reſpiciat deciſionẽ, ſecus, ſi ordinatoria litis. Ita ꝓbat in l. fi. & ibi hoc no. Bar. C. de fruc. & li. expen. ubi priuilegiũ datum à lege alicui, vt non ſoluat ſportulas, prodeſt alteri parti. Ad idem l. die ſabbati, & ibi Bar. C. de Iud. ubi priuilegiũ datũ à l. Iudæis, vt nõ poſſint ꝯueniri die ſabbati, dr̃ ẽt datũ aliis, ut nõ poſſint eos ꝯuenire. Ad idẽ c. ſacramentũ & in qbuſdã. & ibi Bal. de ꝯſuetudine recti feu. vbi dñs non tenet iurare de calumnia in cã ꝯ vaſallũ, nec ẽt uaſallus in cã ꝯ dñm, & idẽ Bar. in d. §. donec. & iſtis locis priuilegiũ erat motu proprio, quia à lege. Li-

4 mita ſcđo, niſi † priuilegium datum motu ꝓprio ſit in mã, quæ per uiã correllatiui & neceſſariæ ꝯſequentiæ alteri parificetur, quia tũc extenditur ẽt ad alios, ut elegãter per do. Ab. hic impugnantẽ iſtam gl. in ſuis terminis per rõnes ſuas, pro quo addunt Mod. glo. in d. c. 2. in uer. reus. ꝯſiderando, ꝙ beneficium illius literę eſt beneficiũ legis, & retorquetur rõne naturæ correlatiuæ, & addũt gl. in rub. ſol. ma. in uer. petatur. & rõne, quia clauſula, Motu proprio, non diſpenſat. ca. non põt, de ꝓben. in 6. Ergo non alterantur iura adæquantia ꝯuentionem & reconuẽtionẽ. Amplia ultra alios, ẽtſi taliter priuilegiatus uellet renunciare priuilegio, ne reus uteret eo, quia ſi iam produxit eum in iudicio, renunciare n[illegible] põt, ſecus

ſi non

ſi nō ꝓduxiſſet.Ita Bal.in d.l.3.in prin.alleg.Inn. in c.ex
quæſtione,de reſt.ſpol.Probat̄ in auth.q ſemel in ver.iu-
dici inſinuatis,C.quom.& quā.iudex.vbi pōderat̄, ꝙ iu-
dici ſit data petitio,vt actor cogatur ꝓſequi.facit c.audi
ta,de reſti.ſpo.vbi reprobatū delegatoriū operat̄ a die p̄
ſentationis,nō ante,& in c.ſup eo.lo 2.de app.latè Bal.ī
l.falſus,C.de fur.Et iō ſi impetrās iudicē delegatū renū
ciaret impetrationi nōdū p̄ſentatæ, nō poſſet poſtea ab
eo recōueniri,ſm Ray.& Gul.de Cu.in d.l.3.in prin. qa
iura loquētia de recōuētione,loquunt̄ reo iā cōuēto, au
th.& ꝯſequēter,in verſ.ꝯuentus,in §. reus qn̄que.in uer.
iudicio.ſecus, ſi lis iā eſſet mota,qa deſiſtēs ab ea non eui
tat recōuentionē,ſm Ioan.And.in Spe.de recō.§. fin.in
fi.dicentē,plures antiquos ita tenuiſſe, & per dom. Ant.
ſ.c.prox.& ideo dom.Bal.in d.§.in quibuſdā.dicit,quòd
in caſu huius decretalis nō poſſet actor renunciare huic
clauſulæ,appel. remota,inuito reo cui poſt p̄ſentationē
quæſitū eſt ius: rn̄det ad l.ſi iudex circumuēto, ff.de mi-
nor.quod ibi ſolus minor habet priuilegiū, ſed aduerſa-
rius venit iure cōi,ideo priuilegiatus eſt potior, hic aūt
ſunt ambo priuilegiati iure æquiparationis. Et ad hoc
vide Spe.de dil.§.vidēdū,verſ.qd ſi reus petitor. ꝙ actor
nō poſſet renūciare dilationi petitæ,ne reus vtat̄, iuxta
d.l.petēdæ,& ſeqtur ibi Bal.diſputādo,& idem Bald.in l.
amiciſſimos,§.Lucius,ff.de excu.tut.& in alijs locis. Et
* iſta ſigna,tāquā noua. Vltimo,in quantū cōiter * dicit̄,
ꝙ reconuentio pōt fieri ſuper actione orta poſt reperta,
adde Do.latè idē tenentem in c.diſpendia,de regu.in 6.
Nec obſtāt Mod.quia reprobatū delegatoriū nō trahit̄
ad actiones futuras,quia rn̄ſio patet ex dictis Doc.hic.

De litis conteſtatione.

TITVLVS V.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura ubi requiritur in actu, actus non pręſumitur, niſi ſcriptura appareat. Niſi in caſu, quando ſententia trāſiſſet in rem iudicatam, quia tunc præſumitur fuiſſe ſcripta.*
2 *Aliam limitationem ponit prædictę regulę.*
3 *Poſitiones factæ per actorem, & reſponſiones per reū, an inducant litis conteſtationem & nu.4.*
5 *Litis conteſtatio an fiat per confeſſionem rei.*
6 *Litis conteſtatio an fiat per obiectum exceptionis.*
7 *Concluſio eſt neceſſaria in libello, aliàs non poteſt lis conteſtari. Hęc regula patitur decem fallentias, ut hic uideri poteſt per ordinem vt nu.8.9.10.11.12.13.14.15.16.*
17 *Omiſſio ordinis iudiciarij ſicut reddit proceſſum nullum, ita omiſſio ordinis in extraordinarijs.*
18 *Narratio plenior concluſione reſtringitur per concluſionem, & econtra.*
19 *Libellus formatus hoc modo, peto reum cogi, ualet, licet non dicat condemnari, nam ſubintelligitur.*
20 *Reſponſio talis, Nego narrata prout narrantur, an ualeat?*
21 *Litis conteſtatio an inducatur per uerbum. Credo.*
22 *Litis conteſtatio an inducatur per verba, Tu mentiris.*
23 *Reus an poſſit compelli, ut conteſtetur litem.*

CAPITVLVM VNICVM.

OLim. Notabis breues additiones ad
oīa tacta p Ab.Primo,in quan
1 tū Ab.dicit,ꝙ vbi requirit̄ ſcriptura in
actu,n̄ p̄ſumit̄ actus,niſi ſcriptura appa
reat.Tex.optim⁹ hic,& dictū Inn. đ ac
cu.c.ſup his,ad fi.addꝺ Ab.ī c.qm̄, đ ꝓb.
& ī c.bonæ,lo 1.de ele.Lud.Ro.ī l.ſciē-
dū,ī fi.ff.de uer.ob.Si tn̄ partes ꝯfitent̄ litē fuiſſe ꝯteſtatā
ſtaret̄ earū ꝯfeſſioni,c.fi.đ ꝓb.p tex.ibi, quē ꝓ ſingulari,
& mirabili no. ibi Ab.& ipſū ēt allegat hic. Tn̄ caue,qa
2 ibi ꝯcurrebat ēt aſſertio iudicū,vt ibi p Arc.Qđ † aūt di
ctū ē đ ſcriptura,limita,niſi ſn̄ia trāſiſſet ī rē iudicatā,qa
tūc præſumit̄ fuiſſe ſcripta.Dixi ī c.tenor.in fi.de re iu.&
ibi hoc vr̄ velle Abb.vlt.col.ibi, vel tertio, & ibi dixi in
ver.fallit ſcđo.Quòd āt dicit Inn.ī d.c.ſup his, nō p̄ſumi
quē n̄ ordinatū,limita niſi diu exercuiſſet ordinē.Scđm
ipſū,facit dictū Hoſ.& aliorū, đ p̄ſump.c.illud.cū ꝯcor.
quas ibi dixi,qđ no.oēs in l.ſciēdū,de ver.ob. dicēdo p̄ſumi ſolennitatē extrinſecā pp tempo
a ris diuturnitatē a, p l.ſi filius,C.de pet.
hære.Itē limita Inn. niſi clericus oſten
deret literas alicuius ordinis præſuppo
nētis priores ordines,& eſſet ordinatus
ab hoīe integræ famæ, qa p̄ſumitur, ꝙ
ei ꝯſtiterit de prioribus ordinibus.Inn.
in c.1.de cle.peregri.& in ca.ſup his,ad
fi.gl.ma.de accuſ.Sequit̄ Ab.in c.viſi.đ
p̄b.& in c.fraternitatis,de cler.nō reſid.
& in c.1.de iu.& in c.fraternitatis, in fi.
de teſ.& in c.Albericus,in lec.antiqua,
eod.tit.& Rot.de prob.4.in antiquis,&
Arc.in c.Lugdunenſis,9.q.2.facit ca.ſi
gnificāte,de pig.& qđ ibi no.But.in prī.
ſequitur ēt Lud.in l.illa,ff.de uer. obli.
¶ Adde illud de poſitiōib.vniuerſalib.
3 in qb.tenet Ab. ꝙ † inducūt ꝯteſt.litis,
qn̄ actor oblato libello narrat in eis cō
tenta ī libello.addit Mar.tādē ſe putare
ꝙ ubicūq; poſitio hēt admixtā petitio-
nē,rn̄ſio ei facta inducit ꝯteſ.litis.& pō
derat verba Ang.in §.illud quoque,in
Auth.de trien.& ſemiſ. Pro hoc facit,
qa ceſsāt rōnes iſtius tex. adductæ p gl.
hic,& dicit Rot.de teſti. 18.in antiquis
ꝙ p rn̄ſionē factā ad articulos concluſi
uos fit litis cōteſtatio, qa tales articuli
4 sūt loco libelli.Ad illud,ꝙ † uerba req
runtur,vt hic p Butr. Car. & Abb.poſt
Rot.hoc ti.6.in nouis,addit Imo. ꝙ pp
authoritatē Rotę hoc ſeruaretur, alias
difficilè recederet ab opin.ꝯ̃ria,quā te-
net Bar.& Bal.in l.unica,C.eod. Addit
Mar.ꝙ aut poſt reſpōſionē rei actor ꝯ-
paret,& ꝓſequitur, & Ro.bn̄ dicit.Aut
nō vult ꝯparere,vel ꝓſeq, & tūc tenet
ꝯ̃ Rot.qa l3 volūtas p̄ſumatur durare,
c.maiores,de baptiſmo,tn̄ ex actibus ſe
quentibus vr̄ mutata.Dubito de hoc ſe
cūdo,qa Rot.& Doc. loquuntur ī acto
re,q dato libello petiit reū ꝯpelli rn̄de
re,& ex hoc arguunt animum cōteſtan
di,& iō ſi tpe rn̄ſionis rei nōdū mutauit actor propoſitū
apparēter,vr̄ litis ꝯte.adeò facta, ꝙ ex factis ſequētibus
5 mutari nō pōt.Ad illud,vtrum † ꝯfitendo fiat litis ꝯte.ī
* quo cōis * opi.eſt,ꝙ ſic,adde Bal.ī l.ſi re⁹ de ꝓc.Card. in
cle.ſæpe,in 6.q.de ver.ſig.gl.in c.dudū,lo 2.de elec.rn̄det
diuerſimodè ad d.l. ſi reus,ſed maximè,ꝙ loquit̄ de ꝯfeſ
ſione facta ante libellū.Sed Bal.in l.unica,C.eo.dicit,ꝙ
aliqn̄ reus cōfitet̄,ut declinet iudiciū, & tūc, nō fit litis
ꝯteſ.aliqn̄ dubitatur,& tūc,ſi ſit ꝯfeſſio in figura iudicij
oblato libello fit litis ꝯteſtatio,aut nō in figura iudicii,
& nō fit.Imo.in l.ſi dn̄s,§.q cōfitet̄,de leg.1.dicit,ꝙ ſi ꝯ-
ſtat de mēte,illa ſeruāda eſt,ſi nō ꝯſtat,nō fit litis ꝯteſta
tio.Alleg.gl.ī l.ꝓinde,§.1.ad l.Aq.& in §.ſuſcepto.ī Au-
thē.de exhi.re.& in d.c.dudū.Sequor Im.hic dicētē, ꝙ
ꝯſtare pōt de mēte,forte pp actionē de euictione, vel a-
liud intereſſe,aliàs nō vr̄,ꝙ cōfitēs uideat̄ uelle litē ꝯte-
ſtari,niſi forte vltra ꝯfeſſionē in aliquo ꝯ̃diceret, putà,
fateor narrata,ſed nōdū venit dies obligatiōis. Et đ mā
aliquid p gl.de ap.cū cā,in uer.nō fuit,& de ꝓcu.ſi duo,
lib.6.ver.dimitti,& p Inn.de do.& ꝯtu.c.ꝓut.An autem
hæc cōfeſſio reqrat p̄ſentiā partis tenēdo,ꝙ dictum eſt ſ.
litis ꝯte.poſſe fieri abſente parte, vr̄, ꝙ nō obſtat regula
l.certum,§.ſi quis abſente,ff.de ꝯfeſ.& ita ſentit Bal.in d.
l.vnica,C.de lit.cōte.Pēdet à quæſtione,vtrū §.ſi quis ab
ſente.ꝓcedat ī cōfeſſione iudiciali.in quo cōmuniter di
citur,

a *Diuturnitatē. Pro qua materia vide do.Iaſ. May. in l.1.C.qui admi. Et quæ ſunt pręſūptiones, quæ ex diuturnitate tēporis inducātur, & ī quib.uide copioſè & no.p do. So.cōſi.15.inci. Viſis p̄ dictis publicis inſtrumētis, uerſi.cō firmatur prædicta cōcluſio, in 1.parte. Et ibi p eū hēs circa mediū dicti uer. an pręſūptio ſolēnitatis intrinſecę & extrinſecę tpe celebrati contractus interueniſſe uideatur ex diuturnitate tpis, & per eum in cō.30. inc. Viſo quodā inſtrumēto, uerſ.tertio principaliter. Ibi, primum enim non obſtat, ī d.parte, et ī cōſ.153. inci. Pulchra & ſubtilis ē p̄ſens cōſultatio, uerſi.ad hāc obiectionē.2.par. & in conſ.39.inci. In cauſa cognita, uerſi.præterea, poſito, circa medi. in 1.parte, char. 149.*

cit, quod non. Bu. & Im. in c. si cautio. in 4. fallentia, de fi. inst. Bar. in d. §. si quis absente. Bal. in l. vnica. pe. col. C. de confes. per Bar. in l. nuda. ff. de don. & Bal. in l. postquam liti. in fi. C. de pac. Bar. in l. 2. in fi. ff. de iure fi. & Sal. in l. vnica. in 15. op. C. de confes. ¶ Ad illud, quod in respondente non est opus his ver a bis, Animo contestandi litem, a vt per Ro. hoc ti. 2. in nouis, signa limitationem Abb. hic, nisi talia verba communiter essent consueta apponi, quia tunc sunt substantialia. Facit gl. in Aut. vt praeponatur nomen imperatoris. per quod dicit Ab. in proe. Decretalium, in ver. Gregorius, quod omissio solennitatis inductae ex sola consuetudine vitiat. Plura ad hoc collegi de conf. c. cum M. in notabilib. ¶ Ad illud de protestante, quod non respondet vt litem contestet, pendet ab his, quae dixi in d. c. cum M. In materia protestationis dependentis ex voluntate protestantis, & in terminis vide Bal. in l. vnica. C. de la. li. tollen. aliquid per glo. de ap. c. solicitudinem. Dic breuiter protestationem iuuare. ¶ Fallit primo, vt per Ab. ¶ Fallit secundo, nisi diceret, nego & contestator litem animo non contestandi. b b quia tunc non potest dici, quod factum sit contrarium protestationi, tanquam multiplicet intelligibile, secundum Maria. hic. ¶ Ad primam quaestionem Ab. Adde pro ipso rationem gl. in c. 2. de litis contest. in 6. Et limita pri 6 mo, † dummodo exceptio stet in meris finibus exceptionis, secus, si vltra procedit, puta, nego id fieri debere, quia promisisti non petere. Do. post Pau. in d. c. 2. per c. put. de dolo & contu. & c. cum causam. de ap. & c. cum venerabilis. de exc. vbi per exceptionem praescriptionis inducitur litis contest. & per c. Ray. de test. vbi idem fit per exceptionem permutationis. ¶ Limita secundo, nisi actor replicaret exceptionem illam negando, quia per hoc est facta litis contestatio. Im. in c. veniens, in 4. col. de renunc. per illum tex. cum gl. j. vbi ex replicatione exceptionis fuit lis contestata: patet quia fuerunt recepti testes, quod non fit lite non contestata, quia si excipiens non petit, vt rea, exceptionem. li. 6. diceret facta contestatio sine petione contra istum tex. Responde ad c. ueniens. vt ibi, postea per Imo. quod exceptio fuit talis naturae, quod potuit opponi ante litem conte. Ergo & probari testib. ¶ Ad secundam quaestionem
7 Ab. quod † conclusio est necessaria in libello, alias non potest lis contestari: adde Doc. in l. edita. C. de eden. maxime Bal. ibi in repe. Paduana, in quo nota decem fallentias ab aliis non
8 reductas. ¶ Primo fallit, vbi † exuberat officium iudicis, sicut in spiritualib. quia sufficit narratio congrua: conclusionem autem iudex supplet. Host. hic, & omnes, & But. in c. examinata. 2. col. ibi, puto tamen. de iu. dicens, esse casum recte intuenti in c. ad dissoluendum. de despons. impu. facit sexta fal-
9 lentia seq. ¶ Fallit † secundo coram Papa, cuius praesentia supplet conclusionem libelli simpliciter narrantis. Inn. hic, quem sequuntur omnes attestantes de stylo curiae. Sequitur Lu. in l. si quis arbitratu. ff. de ver. obl. & Abb. in c. in nostra. de sepul. sentit Bal. in l. fi. C. de le. Declara omnino, vt per Ab. in c. in causis. 1. nota. de re iu. & ibi multa posui de potestate Papae supra ceremonias iudiciorum, & ibi dictis adde multa, quae ponit Paris de Puteo in tractatu syndicatus, fol. 19. ver. & in quantum supra tangit. & dicit Bal. in ca. 2. in col. j. de confes. quod coram Papa non est necesse in accusatione ponere locum, vel tempus. Addas ad l. libellorum. ff. de ac. Et pro ista fal. facit, quia coram Papa potest procedi sine libello proposito facto simpliciter. Host. & Io. And. in c. 1. supra de libelli obla. Car. post Steph. in cle. saepe. in 15. quaest. de ver. sig. Inn. in c. cum venissent. ibi, quartus intellectus. de init. quia praesentia Papae supplet omnem solennitatem, l. omnium. C. de testa. Vnde dicit Bal. post Bar. in repe. l. Maeuius. ff. de minori. quod princeps ex plenitudine potestatis potest supplere circa libellum ex causis sibi notis, quia coram principe non attenditur ineptitudo, quae vitiat libellum non coram alio iudice. iudicat. n. princeps secundum veritatem, non eundo per ambages, secundum Bal. in ca. 1. de forma fide. Facit c. afferte. de praesump. iuncto eo, quod dicetur j. in nona fallentia, & haberent locum ista, non solum in Papa, sed in omni domino, qui in suis terris fungitur vice principis, secundum Maria. in c. 2. in decima fal. supra de libelli obla. per dicta Bal. & Imo. in l. infamem. ff. de pub. iu. cum concor. quas dixi c. in cum non liceat. de praesc. ¶ Fallit tertio in possessoriis. Gl. 1. in c. quia praesulatus. 1. q. 4. quam declaraui in c. fi. supra de lib. obla.
10 ¶ Et ex ibi dictis colligitur 4. fal. nisi † libellus vtatur ver-
11 bo sapiente querelam, quod bene no. ¶ Fallit † quinto respectu executionis. circa quam non est opus conclusione in libello. sufficit. n. concludere condemnationem, licet non petatur, quod pars compellatur. Gl. j. ante fi. in cle. auditor. de resc. & Ab. hic in art. seq. & illam gl. gusta, vt ibi per Im. quod etsi libellus esset imperfectus, puta, petendo pronunciari beneficium mihi debitum, & non petendo collationem in casu quo iudex conferre possit, tamen propter hoc non deficit, quin pars lata sententia possit petere executionem agendo in factum, aut iudicis officium implorando, quod dicit bene notandum. Sed dicit ibi Car. q. 6. quod eo ipso, quod petitur ab auditore deputato in curia, vt pronunciet beneficium debitum, per consequens petitur, vt si hoc pronunciet, conferat
12 ex ui illius clementinae. ¶ Fallit † sexto in criminalib. quia iudex punire habet non secundum libellantem. Bar. in l. libellorum. in fi. prin. ff. de ac. & in l. quid ergo. §. poenam. ff. de in fa. & in l. hos accusare. §. omnib. ff. de accu. & Bal. in l. 2. C. de pb. Pro hoc, quia licet causae criminales expediantur per accusationem, dicunt expediri officio iudicis. Bar. in l. imperium.
13 ff. de iuris. om. iu. ¶ Fallit † septimo, vbi libellus concludit praesumptiue, l. omnes. §. Lucius. ff. de his, quae in frau. cre. De-
14 clara quinque modis, vt dixi in c. fi. de li. ob. ¶ Fallit † octauo in exceptionib. in quib. non est opus conclusione. Bal.
15 in aut. statuimus. vl. col. C. de epi. & cler. ¶ Fallit † nono de iure diuino & naturali: quo procedit libellus sine conclusione. Inn. iu d. c. afferte, vlt. no. per illum tex. tamen ibi agebat coram principe, ideo superflua fuisset conclusio, vt in secunda fal.
16 ¶ Fallit decimo, vbi potest procedi sine figura iudicij. Bar. in extraua. ad reprimendum. in ver. & figura. per d. c. afferte. Et idem dicit, si conclusio non est legitime facta. Si tamen ex narratis possit comprehendi, quid actor velit, & hoc est, quod vult tex. in cl. saepe. ibi, iuxta petitionis. de ver. sig. quasi dicat, quod licet non pronunciet in eo, quod est petitum, sufficit, si pronunciet iuxta iu. Vide Bal. in l. si fine. 2. col. C. ad Tre. vbi ad hoc alle. gl. mag. in l. vinum. ff. si cer. pe. & sequitur Alex. in d. l. vinum.
17 cum con. de quib. per eum ibi, & in l. fi. ff. de li. & post. ¶ Dicas † tamen quod sicut omissio ordinis iudiciarij reddit processum nullum in ordinariis, l. platam. C. de sen. dixi de conf. c. Eccl'a. ita omissio ordinis qualisqualis in extraordinariis. Pe. de Anch. cons. mihi 163. Visis diligenter. all. In. & bene in c. tua, ad fi. ibi, sicut. n. in aliis. de coha. cle. & mu. Vnde dicit Bar. in dicto verbo, & figura, quod non debet esse tanta imperfectio petitionis, quod causet incertitudinem impedientem deliberationem rei.
18 ¶ Narratio † plenior conclusione restringitur per conclusionem, & contra. Ab. adde optime Bar. in l. Aurelius. §. Sticho. ff. de li. le. & Bal. in plerisque locis allegatis per Alex. ibi in apo. & Pau. cons. 6. Idem in contractu, quia licet tractatus fuerit longus, attenditur conclusio, tex. melior de iure secundum Bal. in l. si voluntate. ibi, post multas contentiones. C. de rescin. ven. & vide An. Si. in c. nisi. de of. le. vbi all. multa, & pulchre Ab. in c. series. 5. no. de test. Et an in criminali requiratur conclusio, vide Mo. in li. male fi. fo. 6. Et dicit gl. 1 quasi in fi in c. hoc quippe. 3. q. 6. quod modus agendi semper attendi debet. Eam extollit Bal. in l. cum Papinianus. in pe. col. C. de sen. in l. 1. §. cum pronus. de of. praef. vrb. in aut. sed & si quis. C. de test. in l. nequaquam. §. vbi decr. antep. col. ff. de of. procons. in l. presbyteri. la 1. C. de epi. & cle. in l. edicta. ibi, vnde scias. C. de eden. in rep. Padu. & in l. 1. pe. col. C. quando ac. no. Bal. in c. j. §. si duo. de pa. tene. per c. j. de exc. & c. 2. in fi. de or. cog.
19 ¶ Dum † subdit Ab. quod valet libellus, peto reum cogi: licet non dicat, condemnari, quia subintelligitur, adde gl. in c. constitutus. in ver. iustam ratam. de reli. do. de qua copiose meminit Alex. in ru. C. quando admit. in 1. col. & de ipsa dixi in c. 1. supra de li. obl. & faciunt, quae dixi in c. fi. eo. ti. quod sufficit conclusio praesumptiua, & in terminis vide Raph. in l. 1. C. de exce. reiiu. & Imo. in

a Contestandi litem. *Adde tu Rot. decis. 12. si pars, in nouis.*

b Non contestandi. *vide no. & plene per Sali. in l. vnica C. de confes. in ver. quaesito. & adde do. Alex. de Imo. in l. iurisgentium. §. quod fieri. de pac. & Ang. in Authen. de trien. & semi §. illud, in fi. & dom. Alex. in suo consi. 107. 4. parte, & Mar. Soc. in consi. inci. tempore litis motae. & limita, vt per Bal. in d. l. vnica. alle. in tex. nisi iudex mandet litem contestari. Bar. in d. l. vnica. C. de confes. dicit, eam non impediri per protestationem, contra Bald. ibi, & per Pau. de Cast.*

l.in summa.ꝑ illũ tex.ff.de re iu. vbi corrigit q̃ dixerat ĩ l.præcedẽti.& idem do.An.in c.examinata.10.col.de iu. & ibi Im.& Pe.de Anc.in c.cãm.de resc.¶Est verum ꝙ Bar.t3 in hoc ꝯriũ in l.si cum nulla.ff.de re iu.l3 Ab.hic caute alleget eum ꝓ se,tñ primam op.sequit̃ Alex. in d. l.cum nulla,ꝓ quo adde tex.in c.olim.in ver. petijt ꝯpel li.de censi.& ibi Ab.in 2.no.&tex.in c.sane.lo j.de of.de leg ꝑ quem dicit ibi do.suum obtinuisse, valere libellũ, peto instr̃m exequi.qa subintelligit̃,cã cognita, ꝑ illum tex.in verbo,executioni,in quo idem subintelligit̃,& de hoc art.vide latè ꝑ And.Sic.in c.cãm.de resc. Vbi ẽt inuenies multa ꝓbantia,ꝙ libellus latè interpretat̃, vt ꝯcludat & sustentet̃. ¶Valet ẽt iste libellus, Peto ꝯpelli & ꝯdemnari,qa ista ꝑposteratio exponit̃.idest ꝯdemnari,deinde ꝯpelli.Bar.in d.l.si cum nulla.& in l.qdam.ff. de pec.le.& Bar.Ang.in l.j.§ prius.ff.de vul.& pup & ibi Alex.& Ang.& Im.in l.Gallus.§.j.ff.de li.& posth.& Bal. in l.j.C.de exec.rei iu.& in l.ꝯuenticulam. C.de epis.& cle.in pe.col.& in j.ꝯst.C.§.qb.& in l. edita. C. de eden. in aut.dos data.in fi.C.de dona.ante nup.& Bu.ĩ d. c.examinata.&ibi ẽt dixi.ver.nec puto nõ vitiari libel.in quo ponit̃ petitio,postea narratio,ꝑ c.literas.de rest.spol.&c. cum uenerabilis.de censi.&idem Bal.in l.2.C.ne li.potẽ. Pro istis vltimis dictis facit,qđ no.Bar. in l.qdã. vlt.col. C.de re iu.Quòd l3 ante oĩa debeat opponi declinatoria fori,dixi in c.j. de iu.Tñ si ĩ eadem scriptura qs opponat primo ꝯ̃ actorem,vltimo ꝯ̃ iudicem,ꝑposteratio nõ nocet,ꝑ d.§.prius.& sequit̃ Bal.in l.exceptiõe. C. de excep. & in l.fi.C.de iu.& in d.§ qb & Ang.in §.1.in Aut.de exhiben.reis.& Imo.in l.si ita scriptũ.de le.j. Dixit tñ Bal.ĩ disputatione.inc.accusatus.ver.& ex hoc rñdet̃. ꝙ si libellans reseruabit aliqd ultimo loco in conclusione libelli,illud ẽr vltimo loco ꝑ sniam terminari dẽt.¶Ad
20 † tertiam qõnem Ab.adde mirabilem effectũ istius rñsionis,nego narrata,ꝓut narrant̃,vc3 ꝙ ille,q in iudicio mentitur circa id,qđ est cã beneficij, ꝑdat illud beneficium,in l.sed & hoc ita.ff.de iu.cum ꝯc.quas de pena negantis dixi in ti.de iudiciis.c.cæterum. Tñ illud ꝓcedit, qñ qs negat id,qđ est cã beneficij sui simpliciter, secus,si dicit,nego narrata,prout narrant̃.Bar.in l.si dubitet̃.§.ita demum.ff.de fideius.& exclamat ibi Imo.dicens,ꝙex hoc lucraberis unam uestem, & ꝓ hoc allegat ibi Pa.de Ca.gl.in l. si à filio.de le.j.& facit qđ no.Bar. in l. ẽt.§.l3 ff.sol.ma.Sed ꝯ̃rium vr̃ tenere Bar.in l.1.in antep.col.de litis ꝯtest.& Bal.in l.1.ver.sed nunquid.C.de edili.actio. & in puncto iuris rõ ꝓcedit s̃m Alex.in d.l. si hoc ita,qa simplex rñsio,vel negatio vr̃ referri ad oĩa.§.ꝑterea.Inst. de inutil.stip.Facit qđ no.Bar.in l.1.§.si stipulanti. ad fi. ff.de ver.obl. Vide ẽt,qđ hic scribit Sal.in l.j.in vlt.col.C. eo.& in l.cum ꝑcum.C. de li. cau. Addit ẽt Mari. hic in ista qõne,ꝙ in criminalib.non sufficit rñsio iuris. Vnde non valet ista rñtio,nego me culpabilem.Oportet.n.rñdere,fecerit,an non,Bar.in l.j.§.accusationem.ff.ad Turpil. An aũt sit culpabilis,ꝯsistit in iudice.Sequit̃ Bal.in l.
21 1.8.q.C.eo.¶Ad † quartam qõnem Ab. ꝙ per verbum Credo.inducit̃ ꝯtestatio litis,maxime ꝑꝑ gl.primã post medium in c.ex literis.de iureiu.adde glossam expresſã in c.cũ ad sedem.in ver.credere.de rest.spol. Et cãm notat Bal.in l.2.in prin.3.no.C.de iu calũ.& in l.j. ad fi.ibi, nono qro.C.de litis ꝯtest.&in l.3.post medium,C.qb.ad li.proclama.non l3. dicens, ꝙ si dico, non credo libellũ verum,ꝑ tale responsum fit litis ꝯtestatio.[a] Et subdit,ꝙ sicut petitio debet esse legitima,ita respõsio. Alle. Inn. hic, & cũ istis ꝯcordat Bal.ĩ c.j.si de feu.vasal.fuerit interpe.ab alio subdens, idẽ esse si respõdens petitioni dicit,ego nõ ꝑsumo,q a tm̃ est dicere,q̃tum,non credo.Alle.gl.2.de ꝑsu.c.quosdã. Dixit ẽt Bal.in l.fi.in prin. C.ar.tu.ꝙ si tutor faciens inuentariũ de bonis pupilli,dicat,credo ꝙ talis & talis res sit pupilli:ista confessio facta in iudicio apud acta idem operat̃,qđ verbũ, Præcisum. Et seqtur Ana.in c.fi.1.col.de del.pue. Et ille, q respõdit de credulitate cũ iuro, si ꝯuincit de mendacio, dr̃ periurus.Fed.ꝯs.130.Titius electus. de quo meminit Ab. in c. at si clerici.in prin.de iu.& Ana.post Car.in c.cum oporteat.pe.col.de ac.qđ vr̃ ꝓcedere, qñ respõdit se credere, super facto,negando factum ꝑꝑ incredulitatem,secus,si negat solam credulitatem,non dicendo,an factũ fuerit, vel non,sed ꝙ non credit.vt ꝑ Fed.ꝯs.56. Do.Alex.in responsione illius Alex.& ita intellige Bal.in l.2.§. qđ obseruari.in 3.no.C.de iu.calũ.vbi indistincte dicit,ꝙ q credit dicere verum,non est periurus in isto iuro,licet veritas sit in ꝯ̃rium,per illum tex.& seqtur Pe.de Anc.in ca. 2.de iu.cal.in 6. Et adde,ꝙ credulitas vehemens habetur ꝓ certitudine.Inn.in c.2.paulo post mediũ ibi,istud aũt. de iu.cal.& in c.ex literis.de iureiu. Arc.in c.beati.2.q.8. But.in c.quoties.de test.Imo.in l.repudianda.ff. de acq. hær.Alex.in l.j.ibi,tñ his non obstantib.si cer.pet.Pe.de Anc.ꝯs.259.Super primo q̃sito.& ꝯs. 236. Visis diligenter.Et ibi pulchre,ꝙ vehemens opinio ꝯsona veritati æq pollet certitudini.Alle.gl.& Bal. ibi exclamantem ad ea in l.si qs extraneus.§.sciendũ.de acq.hær. vide ibi Im.
22 & dixi in c.ꝑterea.de q̃st. ¶Ad † quĩtam qõnem Ab.de eo,q dicit,Mentiris.adde Ro.in l.si qs extrane⁹.ff.de acq. hær.vbi tenet, per hoc verbum induci contestationem litis.Alle.Bal.q hoc vult. in l. turpia.[b] in fi.prin.de le.j.dicens,ꝙ si qs interrogatus tpe litis ꝯtestandæ, an debeat, r̃ndet, ꝙ actor mentit̃ ꝑ gulam, vr̃ lis ꝯtestata,qa ista verba ꝯueniũt actui, s.negationi.& hoc dictum sequit̃ ibi Ang.& Im.& Alex. limitans,nisi calore iracũdiæ ꝓtulisset illa verba,vt hic ꝑ Bu.& Ab.quos sequit̃ ẽt Mari.hic, & adde, q̃ dixi in c.sicut.de iu. tractando gñaliter, qñ iracũdia vitiet actum.
23 ¶Vltimo dum † dr̃,reũ posse ꝯpelli litem ꝯtestari,adde gl.in aut.q semel. C.qũo & quando.iu.q̃ hoc limitat,nisi posset actori plene ꝯsuli ꝑmissionem in possessionem.& sequit̃ Ang.& Im.in l.inter stipulantem.§.j. de ver.obli. Dic indistincte posse cogi s̃m Bal.in l.vnica.C. e.ti.Bar. in l.sed & hæc.§.ꝑtor.de ꝓc.per l.quoties.ver.omnino.ff. de noxa.& Bal.ibi,& in d.auth. q semel per illum tex & Alex.in d.§.j.per tex.ibi.& in l.ꝯsentaneum.C.qũo& qñ iu.Et ibi dicit gl.& Bar.nolentem ꝯtestari posse mulctari. Reliqua ad istũ ti. inuenies ad saturitatem per Mari. hic,& multa per Firm.in Reper.in ver.litis contestatio.

a Litis contestatio. *Adde Spec. eod. ti. §.2. ver. & no. secundum formam.*

b Turpia. *Et ibidem de hoc vide Ioan. de Tor.*

Vt lite non contestata non procedatur ad testium receptionem, vel ad sententiam diffinitiuam,

TITVLVS VI.

VT lite non contestata. ¶Dũ dicit Ab.hanc rubricam posse allegari ꝓ lege,Adde Host.in summa in ru.ꝯ̃.ut eccl'astica beneficia. ubi dicit, ꝙ omnis rubrica ꝯtinens orõnem perfectam & ꝑcipietem certũ qd fieri, uel non fieri,dr̃ ꝯtinere ius cõe,& põt allegari ut lex.exemplificat de multis rubricis,inter quas alle.de supplẽ.neg. præl.& tamen hoc solet dici solum de rubricis. inci. per Vt,uel per Ne,[a] ut per Host. in rub. ut li.pen.in prin.& ibi Car.super ru.& do. Ant.post Io. And. in proœ. Decre.§.sane.Et pro hoc facit,quia sicut uerba negatiua habent uim perfectæ orõnis, ut in rub.de reb.eccl.non alie. cum si. ita verba affirmatiua,ut de sup.neg.ꝑla.& sic vr̃,ꝙ ru.C.de ꝓh.seq.habeat uim legis,& idẽ in multis si. Et cum istis concordat Bal. in rub. C. an seruus ex suo facto.addens,ꝙ oẽs rubricæ consonantes textui possunt allegari pro tex. Alleg.gl.in rub.ff. si quis testa.liber esse iussus fue.& dicit Bal.in l.1.2.col. C. ne liceat tertio ꝓcu.ꝙubi tex.ẽ dubius,rubrica ꝓbat,qualiter sit itelligẽdus.

a Vel per Ne. *Adde gl. ĩ rub. ff. si qs test. li. esse. et do. Alex. de Imo. in l.1. ff. si cer. pet.*

dus,pp gl.ibi, q̃ dicit valde notabilẽ ad rubricas statuto rũ. Et ad p̃dicta, qñ sit sumẽda r̃la ex verbis negatiuis ru brice, vide subtil'r Frã. Pau. ĩ trac ꝺ pot.ca. sede vac.fo.9. ver.q̃rit primo, dũ nititur mirabil'r ꝓbare, ꝙ circa pote statẽ capituli sede vacã sit danda regula affirmatiua, ꝙ capitulũ succedit in omnibus gñal'r, exceptis ꝓhibitis.

SVMMARIVM.

1 *Dilatio an debeat dari propter absentiam aduocati.*

2 *Causa matrimonialis quot priuilegia habet.*

3 *Secundum decretum an debeat interponi contra dominum propter contumaciam procuratoris.*

4 *Procuratoris contumacia quatuor casibus nocet domino.*

5 *Dominus an excusetur à cõtumacia si ꝓcurator eius fuit ĩpeditus. Ponit autẽ quæ possunt imputari dño ĩ cõstitutione ꝓcuratoris.*

6 *Dominus non repellitur ab appellando, si procurator est verus cõtumax: secus, si procurator est negligens in appellando.*

7 *Dominus an possit appellare post decendium, si procurator, qui fuit contumax, vel negligens in appellando, non sit soluendo.*

8 *Gesta nomine procuratorio non obligant dominum ad aliquid illicitum, vel ad aliquam pœnam.*

9 *Dominus non tenetur de expensis factis symoniacè per procuratorem, etiamsi ei dominus hoc mandasset.*

Dñs si erat obligatus non solum ad aliquid non faciendũ, sed etiam erat obligatus ad curandũ, ne alius faceret, tũc tenetur certificare procuratorem, ne aliquid faciat extraiudicialiter, propter ꝙ incidat in pœnam. Post nu.9.ver.recipiunt ista & similia.

10 *Dominus incidit in pœnam, si procurator promittit pœnam, quæ erat consueta promitti.*

11 *Hæc præcedens regula restringitur dupliciter, vt hic.*

12 *Dominus si rarũ habuit, ꝙ ꝓcurator illicite fecit, an sibi noceat.*

13 *Dominus si tacet, quando est præsens comparente falso procuratore, an sibi præiudicet.*

Si dominus repellitur propter vitium suum, non tamen repellitur procurator illo vitio correctus.

14 *Confessio procuratoris an noceat domino.*

15 *Quæ dicatur confessio procuratoris voluntaria.*

16 *Procurator si non habet speciale mandatum ad sic confitendũ, & confiteatur, tamen si fiat domino absente, potest ab eo reuocari.*

17 *Procurator si noluit respondere positionibus domino ignorante, dominus non habetur pro confesso.*

18 *Confessio procuratoris differt tripliciter à confessione domini. Quòd confessio vi facta in vno iudicio, noceat in alio. Post nu.18. versi. considera bene.*

19 *Confessio prælati & capituli si est contraria confessioni syndici non statur confessioni syndici.*

20 *Confessio procuratoris facta de mutuo, an probet veram mutuationem contra dominum.*

CAPITVLVM I.

AD hoc Deus. Ad illud ꝺ offẽdẽte, q optat caueriꝺ nõ reoffendẽdo, vide q̃ dixi ĩ rub. ꝺ treu.& pa. ĩ 8. declaratione. Ad†illud de absẽtia
1
2 aduocati a, dic ꝙ si est reuersus ĩ breui, daĩ dilatio, si nõ ĩ breui, q̃rat aliũ aduocatũ. Bar. ĩ l. ait p̃tor. §.fi.ff.ex q b.ca.ma.& l.fi.in fi.ff.de vac.mune. per l. si qs lõgius.in prin.ff.de iu.vbi dr̃ simile de iudice absente: & no.ibi Ang. in prin. dicẽs idẽ de aduocato. Et ĩ causis summarijs nõ datur ista dilatio. Bar. ĩ l. ad reprimẽdũ. ĩ ver.sine strepitu.in fi. Dubito tñ de hoc, qa carere aduocato, est carere magna parte defensiõis, l. aduocati. C.de aduo.diuer. iu. pulchrè no. Raph. l. certi iuris. C.ꝺ iu. Et q̃uis cã sit sũmaria, ñ tñ adeo angustatur dilationes, ꝙ tollat necessaria defensio, vt dicũt oẽs ĩ cle. sæpe. ꝺ ver.sig. Sciasẽt, ꝙ pp absẽtiã vnius aduocati nõ daĩ dilatio, si hẽt aliũ sufficiẽtẽ. Ang. ĩ l. idcirco. p illũ tex. ĩ prĩ. ff. ꝺ iu. Secus dicit si forsã aduocat⁹ vtilior & magis instructus se absẽtasset. Alle. Inn. hic. Et stãte statuto, ꝙ aduocato causæ absẽte ꝓ ambasciata cõis, sint feriç, ñ hẽt locũ ĩ aduocato, q se absẽtauit ante cõtestatã litẽ, qa iste nõ est aduocatus causæ, cũ ꝓpriè nõ sit cã ãte litẽ ꝯte. Bal. post Ia. Bu. in l. cãs. *C.de transac. p illum tex. cũ gl.& l3 priuatus nõ possit venire ꝯ sñiam qa suus aduocatus non interfuit, l. velamento, hic allegata ĩ gl. tñ si petijsset terminũ ꝓ habẽdo aduocato, & fuisset sibi denegatus, pars tãquã grauata p̃t appellare pp hãc denegationẽ. Bar. in l.1. post. prin C.de sen. aduersus fis. latis. lib.10. Reliqua vide p Cy. in l.1. C.de dil. per Spe. de dil. §.1. in vlt.col. ver. alia auxiliatoria. p gl.& Doc. in c.2. de dil.& ibi Mari. ĩ 10. col. & Host. in sũma de dil. §. & quare. qua si p̃ totũ: vbi ẽt ꝯcordat cũ ista gl.1. Sup†gl.5. enumerãt
2
Io. An.& Bu. circa 25. priuilegia cãæ mr̃imonialis, quorũ notitia sæpe posset ꝓdesse in practica, q̃uis Ab. omittat hic tanq̃ non subtile. Et adde alia priuilegia ab alijs nõ collecta: qa in cã mr̃imoniali licitũ est ꝓducere testes ẽt post ꝯclusionẽ in cã: Ab. in c. sicut ex literis. p illũ tex. de sp̃õs. Et ĩ cã mr̃imoniali req̃runĩ testes omni exceptiõe maiores, c. in literis, & ibi Doc. de testi. facit c.1. cũ gl. de ꝯsan & affi. In cã mr̃imoniali nõ p̃ot ꝯuentus opponer̃ se fuisse spoliatũ alia re priuata. Spe. de pet. & posses. §.1. ver. qd si ago. Host. in sũ. de test. spo. § qñ. ver. qd si vir. Inn. ĩ c.2. de ord. cog. Gesta p ꝓcuratorẽ reuocatũ ĩ ꝯ̃tu mr̃imonij non valẽt, etsi ignorauit reuocationẽ, c.fi. de ꝓc. ĩ 6. Dixi ĩ c. ex p̃te de cani. de rescr. in cã mr̃imoniali canõ p̃ualet legi ẽt ĩperij, §. hinc colligat. ĩ fi.& ibi latè Do. 2. q.3. tñ licite adducit lex in cã mr̃imoniali, si ñ repugnat cano. c. vbi, & ibi Ab. de sp̃õs. Singularis opi. vnius Doc. authẽtici stantis ꝓ mr̃imonio p̃ualet cõi opi. aliorũ. Hos. in c. si vir. de cog. spir. l3 aliàs p̃ferat cõis, ĩ c. Canonicis, 19. dis. dixi in c.1. ad fi. de ꝯsti. l3 ꝯfessio facta p p̃rĩcipalẽ ex certa sciẽtia ñ reuocaret, nisi ꝺ ꝯtrario notoriè ꝯstet, vt p Cy. Bal.& alios. ĩ l. error. C. de iur.& fac. ign. p Do. ĩ c.fi. de ꝯsue.& Spe.& Io. An. in fi. de ꝯfes. §.fi. ver. cęterũ. tñ ĩ cã mr̃imoniali, vbi agiĩ de periculo aĩarũ, licitũ est venire ꝯ̃ ꝓpriã ꝯfessionẽ ẽt iuratã, qñ qs vult ꝓbare, ꝙ illa cõfessio sit periculosa aĩæ. Ita ꝯsuluit Ang.& est inter ꝯsilia Pet. de Anc. ꝯs. mihi 208 & inci. Ego Ang. vbi de hoc dicit esse casũ ad literã ĩ c. lator. & c. ꝯsãguinei. de re iud. vbi pars q̃ ꝓcurauit à p̃rĩcipio vsq; ad finẽ cãę sñiam diuortij exp̃ssis iuramẽtis & alijs ad cãm necessarijs post sñiam audit cõtrauenĩẽs ẽt recta via, fm opi. *cõem. Et hoc dicit ꝓcedere, nedũ qñ est lata sñia cõtra mr̃imoniũ, sed ẽt qñ est lata ꝓ mr̃imonio stãte impedimẽto ꝑpetuo: qd tacite sẽtit gl. fi. in d.c. lator. Et expressit Io. Cal. ĩ c. series. de testi. & hic adde oĩno Inn. in c. veniẽs, lo.1. in fi. ꝯ̃. de sp̃õ. Mr̃imoniũ ꝯ̃tũ p excõicatũ t3, c. significasti. el.2.& ibi. Doc. de eo, q duxit in mat. q̃ pol. p adult. l3 de alijs actis p excõicatũ gestis multoties dubitetur, vt p Inn.& alios in c. veritatis. de do.& cõtu. cũ cõcor. Valet rescriptum in cã mr̃imoniali, non facta mentione ꝓcessus, vel sñię. Lap. alle. 89. duo prælati. alleg. Ioã. An. in d.c. tenor. aliàs aũt nõ valeret rescriptũ, c. inter monasteriũ, de re iu. dixi de rescri. c. cæterũ. Solis episcopis cõmittitur causa mr̃imonialis de stylo curiæ. Spe. de rescri. p̃senta. § ratione. ver. nũc ad instructionem. Ab & Mod. in c.1. de consang.& affi. Etiã, vbi agitur de consecutiuis mr̃imonij, possunt laici recurrer̃ ad ecclesiã. Ab. de sp̃õ s.c. Gẽma. p illũ tex. facit gl. in ver. matrimonijs. in clem.2. de iud. licẽt aliàs non debeat cogi reus ad iurandũ, quando actor deficit in probatione, & nõ est pro eo p̃sumptio, c.fi. de iureiu. tñ in causa matrimoniali defertur iuramẽtum deficiente actore, c. continebatur, & ibi Doc. de despon. im. Licẽt ex pacto nudo oriatur actio de iure canonico, c.1. de pac. tñ in matrimonio nõ potest quis cõpelli ex promissione nuda. Ab. in c. requisiuit, in fi. per illum text. de spo. Licẽt regulariter fama cum vno teste probet

a Ad illud ꝺ absẽtia aduocati. Adde Bart. q idẽ tenet ĩ l. sed si vn⁹ § q̃ aũt. ff. de iure iu. Add & no. ista ad limitationem l. ait p̃tor. § fi. ff. ex q. cau. ma. Et sic no. ꝙ ille, q est reuersus de ꝓximo, dẽt expectari. Facit l. cũ antiqtas. C. de testa. et quod no. Bar. in l.1. §. si quis. ff de ap. et ẽt qd no. Bar. ĩ l. qlã

§. nihil. ff. ꝺ edẽ. et ĩ l. libellorũ. §. fi. ĩ fi ff. de ac. et ĩ l. ob seruare. ff. de of. cõsul. & lega. Facit tex. in l. si qs. C. de off. præfe. pręto. Adde Io. An. in add. Spe. in tit. de. dil. in prin. in addit. quę incipit, in pręd ictis.

** Causas. Ad de Saly. ibi idẽ tenentem cum Iac. Butr.*

bet plenè, gl. in c. 1. de ap. Doc. in c. veniẽs. de test. & ibi dixi. tñ si quis probat mr̃imoniũ per testes, & ex aduerso mr̃imoniũ clandestinũ probetur per vnũ testem de veritate, & aliũ de fama, obtinebit primus a, Vincẽ. in c. 2. de clan. despõ. qđ est singulare & speciale in cã mr̃imoniali, ſm Ia. Zochũ ibi, licèt actio popularis ꝯsumet vno agente, l. eũ, qui. §. in popularib ff. de iureiurã. tñ si vnus de populo accusauit volentes contrahere mr̃imoniũ, & succubuit, alius ẽt audiretur. Bald. & Abb. in c. cùm inhibitio, de clan. despon. Licèt vẽditio facta cũ traditione rei ꝯfundat primã venditionẽ, in qua non interuenit traditio, l. quoties. C. de rei ven. tñ si vni promittit̃ puella consentiens per verba de præsenti, & alteri secundo promittat̃ & tradat̃, valet primus cõtractus, c fi. de spons. ¶ Licèt alias pluribus agentib. pro eadẽ re adiudicet̃ res primo probanti cũ cautione pstita reo de defendẽdo ipsum, si alter petitor obtinuerit, l. is, à quo & l. seq. ff. de rei ven. tñ in cã mr̃imoniali nõ adiudicabit vxor primò probanti, donec apparuerint probationes alterius, pp periculũ animæ. Inn. singul'r ĩ rub. de spon. du. & ibi Doc. Licèt alias ĩ ꝯtractib. ꝯditio impossibilis vitiet, & nõ vitiet̃, l. impossibilis. cũ gl. de ver. ob. tñ in mr̃imonio vitiat̃, & nõ vitiat, qñ nõ est contra substãtiã mr̃imonij, c. fi. & ibi Doc. de cõdi. appo. Licèt alias tacẽs videat̃ cõsentire protestationi alterius, cum quo cõuenit super eo, cui accedat ꝓtestatio, nisi cõtradicat expresse, vt habet̃ in c. Cũ ana. đ elec. tñ si alter ex ꝯtrahẽtib. spõsalia tacet protestationi onerosæ, habet̃ pro cõtradicente. Inn. in c. fi. de cõdi. appo. dicens, hoc esse fauor mr̃imonij. & sequit̃ ibi Abb. hoc modo ex dictis Io. An. & But. hic, iũctis p̃dictis, q̃ alias posui lati' repetẽdo rubricã. ĵ. đ spõ. Habes multa spãlia ĩ mr̃imonio ad instar Legistarũ in l. j. ff. sol. ma. vbi post Lud. ponũt multa priuilegia dotis. đ qb ẽt lati' p Bal. Nouellũ ĩ aureo tractatu dotiũ. Mãm ꝓpriã hui' đcretalis optimè tractatã hic p Doc. omittit do. Mari. dicẽs eẽ ponẽdã ĩ tit. đ ꝓc. And. Sic. & alios ñ vidi: tñ apostillabis Ab. ĩ certis

a Primus. Ad idẽ tenẽtẽ dominum Soci. cons. 270. inci. cõsideratis his. ver. ista cõclusio ꝓbatur. circa medium, in 2. parte, char. 182.

3 principaliorib. pũctis ex qbusdã hĩc inde sparsis. Et † primò, dũ in 7. col. ibi, scđo discrepat, ꝯcludit ꝯ Inn. hic nõ đueniri ad ſm đcretũ ꝯ dñm pp ꝯtumaciã ꝓcuratoris. adde, ꝙ opi. Inn. firmat Bal & Ang. ĩ d. l. j. §. si ꝓcurator. ff. si qs ius dic. ñ obt. qa ꝯtumacia ꝓcuratoris nocet dño quo ad hoc, vt possit deueniri ad ſñiam, c. cãm. đ do. & ꝯtu. Ergo idẽ ĩ decreto. Ad idẽ c. fi. de ꝯfes. in 6. vbi ꝯtumacia ꝓcuratoris nocet dño, quo ad hoc vt rñsiões habeant̃ ꝓ ꝯfessis: & tñ, q̃tũ ad hoc, reqrebat̃ vera ꝯtumacia, vt ibi ĩ tex. Ad idẽ rõ Inn hic, qa dñs fuit ĩ culpa eligẽdo ꝓcuratorẽ negligẽtẽ. Ergo sibi imputet. ¶ Nihilo min' tene opi. Ab. quã tenẽt hic But. & Im. & Bar. ĩ l. q̃uis. ff. de dã. inf. & ĩ l. 3. C. đ ꝓc. & ibi Bal. & Alex. p l. hoc amplius. §. q̃situ. cũ gl. ff. đ dã inf. Nã vsufructuari' cẽlet ꝓcurator dñi, l. j. in fi. ff. đ no. op. nũ. & tñ ꝯtumacia sua nocet dño, quo ad ſm đcretũ, ibi. Pro hoc ẽt, qa ad ſm đcretũ reqrit̃ vera ꝯtumacia, seu ver' dolus, & latitatio dñi, l. Fulcini'. §. j. & 2. ff. ex q. cau. ĩ pos. ea. Et vbi reqrit̃ vera ꝯtum. alicuius, tũc ñ nocet ꝯtumacia ꝓcuratoris, ꝓbat̃ in d. l. j. §. si ꝓcurator. iũcta gl. ĩ ea l. j. §. hoc iudiciũ. in ver. qđ interest ĩ fi. Et hãc rõne extollit Ale. ĩ d. l. 3. vt ẽ rõ Ab. hic, licèt ipse ñ dicat, ꝓ quã ẽ rñsũ ad illud đ diffinitiua, ad quã sufficit ficta ꝯtumacia illius, q ꝯdẽnat̃, l. ab eo. C quõ & qñ iud. Secus, vbi requirit̃ vera ꝯtumacia illi', ꝯ quẽ ꝓcedit, qa ñ sufficeret ꝯtumacia ꝓcuratoris. Nõ ob. d. c. fi. qa ibi ius fingit ꝓcuratorẽ fuisse ꝯfessũ. Vñ sicut vera ꝯfessio ꝓcuratoris noceret dño, vt ĵ. dicet̃, p̃iudicabit ibi ficta, sed ĩ q̃one nr̃a iõ vera ꝯtu. ꝓcuratoris ñ p̃iudicat dño, qa reqrit̃ ꝯtumacia vera & dol' dñi, vt ẽ dictũ. Ita But. hic & Alex. post alias rñsiões reiectas ĩ d. l. 3 ¶ Quatuor casib. posset ꝓcedi opi. ꝯria Inn. Prim', qñ dñs fuit r̃qsitus, & postea fuit ꝯtumax ꝓcurator, quẽ mittit, ñ ꝯstito, ꝙ mitit ꝓcuratorẽ reputatũ cõiter diligẽtẽ, reuocabit de facili ſm decretũ. Ab. hic ver. p̃nota to. ¶ Scđs casus, qñ dñs sciuisset đ ꝯtumacia ꝓcuratoris, & eã ñ purgasset p istũ tex. ¶ Tertius casus ſm Im. hic, qñ essem' ĩ casu ĩ quo ficta ꝯtumacia dñi sufficit, puta ĩ cã dãni ĩfecti, & ĩ cã noxali, l. 2. ff. si ex noxa. cã agat̃ l. si finita. §. si fortè. ff de dã. inf. & ibi latè Bar. ĩ. §. Iulian'. 7. col. Cessat. n. hoc casu dicta rõ de contumacia vera.

4 ¶ Quart' casus ẽ, qñ † ꝓcederet̃ ad ſm decretũ ꝓ executiõe ſñiæ, qa ex quo a iur̃ ꝑmittit̃, ꝙ ꝯtumacia ꝓcuratoris noceat, quo ad ſñiam, vr̃ ꝑmissu, ꝙ possit ꝑueniri ad ſm đcretũ ꝓ executiõe ſñiæ. Sal. & Ale. ĩ d. l. 3. arg. c. ꝑterea. cũ si. đ of. del. Remanet ergo ex istis, ꝙ ob ꝯtumaciã ꝓcuratoris põt deueniri ad primũ đcretũ ꝯ dñm, q̃uis đ hoc sint opi. & Ab teneat ꝯriũ ĩ c. cũ đputati. 6. co. ibi, & ꝑ hoc dubito. de iud. Sed cõis opi.* ꝓbat̃ p l. quoties. C. de digni. lib. 12. cui ñ bñ rñdet̃, vt p Alex. ĩ d. l. 3. ꝯ Ful. & Pau. ibi. Patet ẽt ex his ñ eẽ verã illã doctrinã, ꝙ ĩ his, q̃ sũt magni p̃iudicij, contumacia ꝓcuratoris nõ nocet dño, sec' si modici, nã ſñia diffinitiua ẽ magni p̃iudicij, & tñ, quo ad ipsã ꝯtumaciã ꝓcuratoris nocet dño. Itẽ sequeret̃, ꝙ leuissima multa, cũ sit modici p̃iudicij, posset iponi dño ꝓ ꝯtumacia ꝓcuratoris, qđ ẽ ꝯ dictũ. §. si ꝓcurator. iõ melior ẽ distictio s̃. data, ꝙ distinguat̃, an reqrat̃ cõtumacia vera, an ficta, ſm Ale. ĩ d. l. 3. rep̃hẽdẽtẽ quasdã alias ineptas doctrinas, vt p eũ. ¶ Excusatur

5 † dñs à cõtumacia ꝓcuratoris, quẽ misit, si euenit casus fortuit' ꝓcuratori, q dñm excusasset. Ab. hic 5. col. ibi, hoc ꝑmisso p' Bar ĩ. § ꝓcurator. ff. si qs ius di. ñ ob. Ad de Bar. ĩ l. cũ fili'. § ĩ hac, ad fi. ff đ ver. ob & ĩ l. si ꝓcurator. ff. đ ꝯd. id. vbi idẽ t3 p l. cũ à mr̃ib. C. q pet. tu. vbi excusat̃ mr̃, si ꝓcurator miss' ad petẽdũ tutorẽ ꝓ pupillis, fuit occisus à latronibus. Limita primò, vt ẽ dictũ, dũmõ sit casus fortuitus, quẽ posset allegare dñs, si ĩ ei' p̃sona ꝯtigisset, secus si cã excusatiõis ĩ ꝓcuratore eẽt priuilegiũ p̃sonæ, qa ĩ hoc ñ posset allegar̃ do. Bar. ĩ d. § ĩ hac p l. cũ mãdato. ff. đ mino vbi ĩ his, q̃ minor facit, vt ꝓcurator, ñ restituit̃ ad ꝯmodũ dñi, & imputat̃ ei, q talẽ cõstituit. Limita scđò, nisi ꝓcurator potuisset substituere aliũ, & ñ substituisset, qa tũc imputat̃ dño, q fuit ĩ culpa eligẽdo ꝓcuratorẽ iobediẽtẽ & ĩ discretũ. Idẽ, si dñs fuit ĩ culpa ñ dãdo sibi mãdatũ ad substituẽdũ eo casu, quo oportunũ fuisset substituer̃. Inn. hic vers' si quẽ extollit Ang ĩ d l. 2. §. si qs ĩ iudicio. in fi. ff. si qs cau. & in l. si insulã. ad fi. ff. đ ver. ob. Et ibi ex hoc infert, ꝙ licèt ĩpedimẽtũ ꝯtingẽs ĩ p̃sona procuratoris ita excusetur, sicut si ꝯtigeret ĩ p̃sona dñi. d. l cũ à mr̃ib. tñ fallit, vbi ꝓcurator habuit mãdatũ spãle ad sustituẽdũ, & cũ posset idoneũ substituer̃, ñ fecit. Et hoc dictũ Inn. refert ẽt Imo in l. 4. ĩ prin. ff de re iud. & Alex. ĩ d. § hac. in fi. & d. l. 4. in prin. et ibi rñdet ad d. l. cùm à matribus, ꝙ ibi nũcius nõ potuit substituere, qa fuit occisus, & iõ nec mater, nec nũcius fuit in culpa. Sed istud dictũ Inn. vr̃ necessario intelligẽdũ eo casu, quo impeditus tenet̃ mittere ꝓcuratorẽ, de quo p Doc. ĩ c. querelã, de proc. & in l. q̃tũ. ff de re iud. Alias aũt, sicut dñs nõ tenet̃ mittere ꝓcuratorẽ: ita ur̃, ꝙ ille non teneat̃ substituere, cũ eadẽ sit rõ, & p ꝯñs idẽ ius, arg. l. illud. ff. de acq. hær. ut scribit Imo ĩ d. l. si insulã. ad fi. Cõsidera, ꝙ l3 dñs nõ teneat̃ mittere ꝓcuratorẽ, tñ ex quo ipsũ mittit, & ei dat ptãtem substituẽdi, vr̃ expressè ꝓuidere đ mõ cõparẽdi ẽt casu, quo procurator impediret̃ & sic non cadit hic dubitatio, vtrùm dñs itẽdat cõparer̃ p se, an p ꝓcuratorẽ tãtùm, ex quo iã constituit ipsum cũ ptãte substituendi. Nec est eadẽ rõ ĩ principali, & ĩ procuratore, qa procurator tenet̃ substituere in casu impedimẽti, ex quo hẽt ad hoc mãdatũ, & si nõ facit, sua cõtumacia nocebit dño, tãquã in culpa existẽti pp electionẽ ĩdiscreti ꝓcuratoris, ut dicit Inn. sicut ẽt dicit Bal. in l. qđ qs. 2. col. C. de ꝓcũ. ꝙ si ꝓcurator ẽ impeditus, imputatur dño, q de alio nõ ꝓuidit, argu. ĩ l. si ꝓcurator. §. tutores. ff. mãd. & c. significãte. đ pigno. Opi. Imo. eẽt magis colorata, qñ dñs nõ posuit in mandato ptãtẽ substituẽdi, qa tũc posset dici, ꝙ sicut nõ tenet̃ regulariter mittere ꝓcuratorẽ, ita nõ tenet̃ prouidere de substituto, qđ esset cõtra Inn. Tñ adhuc ur̃ procedere dictũ Inno. qa ista ratio habet locũ ante factũ, hoc est,

ante

ante q̃ procurator aliqs ꝯstituat: sed ex quo iã ꝯstituit vnũ,& ꝑuidere põt,vt dicit Bal.ꝙ euenire possũt ĩpedimẽta,imputat ei,cur nõ dat facultatẽ substituẽdi. Cõcedo,ꝙ nõ tenet dare procuratorẽ, sed ex quo ostẽdit animũ suũ esse nõ ꝯparere ꝑsonalr, debet eligere viã ꝯparẽdi ꝓcuratorẽ cũ debita ꝓuisione. Si tñ esset datus ꝓcurator ad aliqd, ĩ quo esset electa ĩdustria ꝑsonę ꝓcuratoris,& de ipso magis ꝯsideret dñs q̃ de alio, forte tũc nõ imputaret dño Cogitabis,qa dictũ Inn.ñ.habet
6 ꝯdictorẽ,quẽ viderim in isto pũcto nouo.¶ Si † procurator ẽ verus ꝯtumax a, ñ repellit dñs ab appellãdo.secº, si ꝓcurator ẽ negligẽs in appellãdo.Ab.hic.ibi, tertio dicit Bart. post Inn. lз postea modificet hoc,nisi dñs doceat se misisse procuratorẽ reputatũ diligẽtẽ. Considera primò verba Ab.paulo ĩ.dũ dicit,in qua negligẽtia ꝑsumit dñs esse tãto tpe silẽdo.si.n.ipse ꝑsupponit,ꝙ in cursu decẽdii dati ad appellãdũ sufficit sciẽtia ꝓcuratoris,ꝯ quẽ est agitatũ iudiciũ , certè ñ dicet dñs fuisse ĩ ꝑsũpta negligẽtia,si nescit đ snĩa,qa ignorãs nõ negligit,Facit cle.1. de ꝯcess. pb. & gl.& Do.ĩ c.q̃ sit.ĩ ver.distulerit.đ ele.ĩ 6.cũ si.ꝑdictã ꝯclusionẽ firmat pleniꝰ Bar.ĩ l.1.§.j.ff.qn ap.sit.dicẽs,ꝙ ꝯtumacia ꝓcuratoris nocet dño, qñ iudex ꝓcedit ꝯ dñm ſm solitũ ordinẽ iudiciorũ.iõ pp ꝯtumaciã procuratoris p̃t procedi ad primũ decretũ,& ad diffinitiuã,qa hoc ẽ ex ordine iudiciario. Sed eẽ verũ ꝯtumacẽ,est delictũ,& nõ posse appellare pp ꝯtumaciã,istud ẽ merè poena ꝯtumaciẽ,l.ꝯtumaciã.ff.đ re iu. Et ꝙ sit mere pęna legis,no.ẽt Ang. Are. post Raph.ĩ.ſi plusorio.col.4.ff. đ ap. vbi dicit ꝙ vera ꝯtumacia est delictũ, Sed hoc,ꝙ ꝓcurator delinquat, nunq̃ vr fuisse mãdatũ,l.si ꝓcurator.ff.đ ꝯd.ind. Sed ñ appellare p̃t eẽ nõ delictũ, vt latius p Bar. vbi s̃.& ĩ l.fi.ibi, quæro vtrũ,ff.de rest.ĩ inte. vbi dixit,ꝙ si ꝓcurator nõ appellauit, ius appellandi perijt * sua na,qa nõ viuit plus,nõ aũt finit hoc ĩ pęnã nõ appellãtis,sđ ꝙ uerº ꝯtumax nõ audiat ex pęna ꝯtumacię Et idẽ putat Bar. de ꝯtumacia curatoris, vł syndici. Et ita dicit sẽtire gl. ĩ l. nõ p̃t dolo carere.ff.đ reg.iu.q̃ allegat Bar.ĩ extrau.ad reprimẽdũ.ĩ ver. citatus.ĩ fi.dicẽs,ꝙ lз sint citati & ĩuẽti administratores ciuitatis,& nõ ꝯpareãt, tñ vniuersitas ex hoc nõ ꝯstituit in vera ꝯtumacia.¶ Aduerte tñ duplr. Primò , qa decẽdiũ datũ ad appellãdum currit dño à die notitiæ snĩæ, qñ iudiciũ ẽ agitatũ ꝯ dñm,l.ab eo.C quõ & qñ iu. Sed si agitatũ ẽ ꝯ ꝓcuratorẽ,tũc currit tps à die snĩę. Ita Inn. & oẽs p l.1.§.fi. ff.qñ ap.sit.& 2.q.6.c.biduũ.ver. ĩ ꝓpria. Et iõ,qñ dñs vult appellare ñ obstãte vera ꝯtumacia procuratoris, oportet ꝙ appellet ĩtra 10.dies à die sẽtentiæ,nõ a die notitiæ. De quo exclamat hic Im.& subdit Car.ꝙ sicut dñs nõ p̃t appellare post decẽdiũ,ita nõ p̃t ꝑseq appellationẽ ĩterpositã à vero ꝯtumace,qa tunc appellatio hẽt initiũ vitiosũ,ſm eũ dicẽtẽ hoc eẽ notabile & se vidisse ĩ facto. Si diceres, ergo nocet dño vera ꝯtumacia ꝓcuratoris,negat. Imo nocet dño sua negligẽtia ĩ ñ appellãdo.¶ Scdò aduerte: qa si ꝓcu-

a Si ꝓcuratorẽ verº ꝯtumax . *Adde, qđ visũ fuit mihi ĩ hac difficultate ponere additionẽ istã, & hoc, qa inuenio, ꝙ multi tenuerũt istã opini. multi ẽt tenuerũt cõtrariũ, quãuis Fel. trãseat hic nihil addẽdo, neq; declarãdo imò cõfuse ꝓcesit. Adđ ergo ꝓ dilucidãda veritate, & dic ꝙ Bar. & oẽs tenẽt, ꝙ ex vera cõtumacia ꝓcuratoris nõ perdit dñs beneficiũ appellandi, & hoc tenuit Bar. in l.1.§.si ꝓcurator. ff. si quis ius dicẽ. in 2.col.ver. ex ꝑdictis, Bar. in l. 1. § fi. ff. quando ap. sit. & in l. fi. ĩ vlt. col. ff. de in integ. rest. & in l. neque infantes. ff. de fideic. li Anton. de But. in c. 1. vt li. nõ cõtest. in 9. col.* * *do. Abb. ibi in 6. col. in ver. 3. dicit Bar. Cep. in cautela 86. Adđ tamẽ ꝙ Speculator limitat hoc ĩ ti. de ap. §. 1. ver. illud dũ modò appelletur intra 10. dies, qui currũt à tempore snĩæ, non autẽ à tẽpore sciẽtiæ domini. Idẽ tenet Inno. in d.c.1. & Ant. de But. in 8. col. & Imo in vlt. no. Adde tu, & tene cõtrarium, qđ est æquius, ꝓut tenet Gem post Lapum in c.2. in j. colũ. in ver. ex isto tex. de confess. in 6. & do Abb. in d. c. 1. in 7. col. ad fin. Sequitur Ang. in cons. suo 258. incipien. Tuã in vlt. col. & in d. l. 1. § fi. ff. quã*

rator,q neglexit appellare,nõ eẽt soluẽdo,& sic dñs non posset ꝑseq ab eo suũ ĩteresse,p̃t dñs appellare ẽt post đcendiũ.gl.fi.ff.qñ ap.sit.& gl.3.ĩ auth. hodie.C.de ap. Quę gl. sũt sĩgulariter notãdæ ſm Car.hic.ꝓ quo vide Bal. ĩ l.adeo.2.col.ver.extra qro. C. quõ & qñ iu. Vbi idẽ tenet, ne aduersarius lucret cũ aliena iactura, q̃ ĩcurreret dñs excludẽdo eũ à bñficio iuris,qñ nõ p̃t recurrere ꝯ ꝓcuratorẽ.¶ Pulchrè ẽt ponit istud Bal.ĩ d. auth.hodie.1. col. vbi ẽt dicit,ꝙ ꝯtumacia vera ꝓcuratoris nocet dño,qñ ꝯcurrit cũ ea ꝯtumacia dñi,& intelligit ꝑdicta, ẽt si ꝓcurator omiserit appellare per dolũ q cqd dixerit ibi Bar. Si aũt bona fide cessauit appellar,qa putabat snĩã iustã, ꝙ in dubio præsumit,tũc dñs nõ p̃t appellare,nec habere regresũ ꝯ ꝓcuratorẽ,ẽt si ẽ soluẽdo, ſm Bal. qđ puto mirabile,qa illa bona fides est potius q̃dã negligẽtia, vel simplicitas inexcusabilis. Nõ.n.poterat errare appellãdo lз nõ teneret ꝑseq,iuxta l.inuitus. C. de ꝓc. Et esset iniustũ,ꝙ dño nullũ remediũ ꝯpeteret,neq; appellãdi, neq; ꝯueniẽdi ꝓcuratorẽ. Tñ cogita.
7 b ¶Cæterũ †,dũ dixit s̃.Car.ꝙ si ꝓcurator nõ est b soluẽdo, p̃t dñs appellare ẽt post decẽdiũ,caue,qa gl.ꝑdictæ nõ dicũt hoc,neq. aliqs ex doctorib.ꝑallegatis, & Rota expressè vult ꝯrium ĩ ti.de ap.27.in antiquis.inc.Nota, ꝙ vbi procurator. vbi firmata prius ꝯclusiõe,de qua s̃. đ ꝯtumacia ꝓcuratoris vera,& de negligẽtia ĩ nõ appellãdo, subdit Rota , ꝙ lз in cã bñficiali non posset dici,ꝙ ꝓcurator sit soluẽdo, vt est vltra Rotã gl.2.& ibi Imo.ĩ c. cũ olim,de cã pos.& proprie.tñ dñs dẽt appellare intra decẽdiũ,& nõ post. Dubito de hoc.qa nihil specialitatis induceret ex hoc,ꝙ ꝓcurator nõ sit soluẽdo attẽto,quòd etiãsi est soluẽdo,põt dñs appellare ĩtra decẽdiũ,ñ dicas vt sẽtit Rota,ꝙ speciale est, qñ ꝓcurator fuit vere ꝯtumax,ꝙ tunc ipse procurator nõ põt appellare,& tñ dñs põt appellare, etiã si ꝓcurator est soluendo, qa profectò si ꝑdicta sunt vera,adhuc nihil esset speciale ex hoc, ꝙ ꝓcurator nõ sit soluendo. Nã ẽtsi sit soluẽdo, p̃t dñs appellare intra 10.dies. Nõ obs. vera ꝯtumacia procuratoris , vt s̃. dictũ est. Propter q̃ vr dicendũ,vt dicit Car. ꝙ ẽt post 10.dies possit dñs appellare, qñ procurator neglexit appellare , & non est soluẽdo . Bñ erit vt puto , alia dñia in hoc circa cursũ decẽdij:nam si procurator nõ est soluendo,dicemus, ꝙ decendiũ nõ currat dño , nisi à die notitię snĩæ,quãuis alias non currat à die snĩæ quãdo iudicium est agitatũ ꝯ procuratorem,vt s̃.& est hoc rationabile,ne ꝯtingat aduersariũ locupletari cum aliena iactura, & iustã ignorãtiã dñi puniri. Vbi autem procurator est soluẽdo , tũc decendium bene curret etiam ipsi dño à die latæ snĩæ . Est enim saluum ius ꝯ procuratorem. Et forte,quando procurator fuit vere ꝯtumax,si non est soluendo,curret decendium domino à die notitiæ ea ratione,licèt aliud senserit Imo . vt supra retuli.¶ Vbicũque aũt dictũ est, ꝙ lз appellare post 10.dies,intellige post

do app sit domini de Ro.dec.32.inc. appellatus.et deci 363.alias 49.inc. Ex hoc ĩsurrexit. de proc. in nouis. Perijt. *Adde So. cõs.45.inc.Visa appellatio.vers.vnde cimo cõcludendũ. cir.med.in 1.par. ubi dicit, ꝙ procuratores nõ contra dicẽtes, nec appellãtes prǫiudicant dñis,quo minº ipsi possĩt appellare.*

b Si procurator nõ est. *Adde tu, ꝙ quãuis Fel. hoc dicat, ꝙ gl. ꝑdicta nõ dicũt hoc,neq; aliquis ex Doctoribus,& sic reprehẽdit do.Car. dic, ꝙ opi. do. Car. est vera. Adde, & limitãdo dic ꝙ quãdo ꝓcurator nõ est soluẽdo, tũc negligentia procuratoris nõ nocet domino in nõ appellando. in l.1. & in authẽ. hodie. hic allegatis ꝑ Feli. quas glo. Bart. ibi in d. l. 1. & alij tenuerũt. Bal. & Sal. in d. auth. hodie, tenent gl. ibi, & per consequẽs istã opi. Card. Idem tenet Bald. in l. ab eo. in 2.col.C. quõ. et qñ iud. dom. Alex. in cõs. suo 237. inci. Visis processibus. Adde et intellige hoc sane , petita prius restitutione, & obtẽta , nõ aũt ipso iure. Ita limitat Bal. in c. significãti. de ap. in vlti. col. & Sal. in d. auth. hodie . in 1. col. in ver. sed dubiũ. Limita etiam, quãdo procurator fraudulenter omisit appellare (vt ex actis apparet) tũc nõ ꝑiudicat domino, se cũdũ Bartol. & alios in d. l. j. §.*

l. j. §. quando ap. sit. & Bald. in d. authen. hodie. & in d. l. ab eo. Ant. de But. hic, dom. Alex. in d. cõs. suo in 4. & 5. colum.

a Post. 10. dies *Adde Rot. sing. in decisi. 364. inc. cum iura. quæ est 16. de dolo & con tu. in no. et p Phi. in c. bonæ memoriæ. de ap. uersicu. octauò debet. Vbi multa ad materiã no. et plene Bal. in l. 1. in fi. C. ex qui. cau. ma. & domi. Al. de Imo. l. 1. §. fi. ff. quãdo ap. sit.*

a 10. dies à à die sententiæ: intra tñ 10. dies à die notitiæ domini. Et sic puto sensisse Card. Nemo enim diceret, ꝙ posset appellare quandocũque: nã tacẽdo per 10. dies à die sñiæ, vr̃ acquiescere sñiæ. Et si dñs haberet notitiam sñiæ intra 10. dies currẽtes procuratori, adhuc credo, ꝙ eo casu, quo ipse posset appellare post decẽdiũ decursũ procuratori, ipse dñs habeat ẽt 10. dies à die suæ notitiæ. Quæ oĩa subtil'r gusta, tãq̃ p alios nõ declarata. ¶ Prædicta tenẽda essent in practica, tãquã approbata à cõi schola Doctorũ. Opi. ãt noua do. Ab. hic. 9. col. ibi aduerte, q̃a Bart. ꝙ imo negligẽtia ꝓcuratoris in nõ appellãdo nõ noceat dño: si ꝓbat se misisse ꝓcuratorẽ diligẽtẽ, nõ acceptaret in practica, & vnico verbo aptã tur rõnes suæ, vc3, inspiciẽdo, an ꝓcurator sit soluendo: si n. est soluẽdo, tũc ius dñi est saluũ: si nõ est soluẽdo, põt appellari, vt supra. ¶ Vnũ etiã scias incidẽter, ꝙ secũdũ obseruantiã Rotæ, ẽt si ipse dñs esset verè ꝯtumax, audiret appellãs à diffinitiua intra 10. dies cõputãdos à tpe prolationis sñiȩ, sed nõ sciȩ. Rota ĩ nouis, 263. cũ iura clamitẽt, & est de do. & cõtu. 16. ꝙ bene no. ¶ Nõ dicas ergo, ꝙ iste stylus corrigit ex toto l. ex ꝯsensu. §. fi. ff. de ap. & notata per gl. magistrã, in cle. si ante. de do. & ꝯtu. Nõ enim dicit Rota indistinctè, ꝙ cõtumax ver⁹ possit appellare, sed ꝙ põt appellare ĩtra decẽ dies à die sñiæ. Nõ ergo poterit appellare ĩ decẽdiũ à die notitiȩ sñiæ, ꝓut alias põt verus ꝯtumax: & in hoc saltẽ stabit dispositioni d. l. ex ꝯsẽsu. ¶ Demũ ad hoc primũ mẽbrũ de gestis a ꝓcuratore in omittẽdo vide ẽt Rotã, de do. & ꝯtu. 6. in nouis, vbi dr̃, ꝙ negligẽtia ꝓcuratoris in rñdẽdo, nocet dño, adeo ꝙ ꝓcessus factus ꝯtra debitè citatũ valet ſm pdicta. Intellige ẽt verba Dom. ĩ c. 2. 3. col. đ ꝯfes. ĩ 6. dũ dicit post Lap. ꝙ l3 ꝑ dolũ aut ꝯtumaciã suã añ lit. ꝯte. appellare nõ possit dñs, tñ poterit appellare intra 10. dies a tpe sñiȩ. Dixit ẽt Egi. Belle. ꝯclusione Rotæ 109. dñs citatus ꝙ ꝑ ꝯtumaciã ꝓcuratoris nolẽtis rñdere libello, nõ excõicat dñs, nisi fuisset pñs p sonal'r citatus dñs, vt rñ d. ret: nã siue ꝓcuratorẽ mittat, siue nõ, nõ purgat eius contumacia, nisi rñdeat. Idẽ ẽt, si principal'r fuisset citatus ꝓcurator, tñ dñs sciẽs de eius ꝯtumacia, si nõ purgat eã, põt excoĩcari, ſm ipsũ p istũ tex. Dicit ẽt Ana. ꝯs. 25. ꝙ ꝯtumacia ꝓcuratoris reuocati non nocet dño; & ponit, qñ dicat solẽniter reuocatus đ quo feci mẽtionẽ đ rescri. c. ex parte decani. Cõtulit hic ẽt Car. ꝙ qñ procurator est ꝯtumax, intimet dño, & significet, an velit purgare cõtumaciã: quam si non purgat, tenet, p istum tex. ¶ Circa † ſm membrũ, vbi procu

8 rator fecit aliquid. Nota regulã, ꝙ gesta procuratorio noĩe non obligant dñm ad aliquid illicitũ, vel ad pȩnã. Abb. hic ibi, ad ſm, vtrũ ex dolo. ẽ gl. 2. de pb. c. dilecto. quã pro canonistis notat ibi Imo. in 2. col. latè Lud. ꝯsi. 60. Hinc est, ꝙ si procurator petit illud, qđ iã est decisũ p cõpromissũ, põt pars dicere, ostẽde mandatũ spãle: q̃a dñs ex hac petitione posset incidere in pœnã in cõpromisso appositã. Bar. in l. si procurator. ff. de ꝯdi. inde. dãs alia exẽpla, & pulchre huic dicto opponẽs & soluẽs hãc regulã, reperit Bar. ĩ l. 3. § si ꝓcurator. ff. qđ q̃sque iuris. interẽs, ꝓcuratorẽ nõ posse proponere exceptiones per quas dñs posset incurrere pœnã. Et dicit in simili Bal. in l. j. p illũ tex. C. de ꝯdi. ob cau. ꝙ casus omissus nũquã ĩtelligit ꝓuisus, si ei⁹ ꝓuisio induceret delictũ. & ꝙ id, qđ põt fieri absq; delicto, nũquã ĩcludit delictũ. Et dicit gl. ĩ cle. 1. ver. facere. de vsur. ꝙ nũquã arguit a ꝯtrario sensu qñ ex hoc ĩcurreret pœna. Dixi de fo. cõpet c. significasti & dicit Io. And. de rescri. c. tibi, q. li. 6. Quòd decretũ Papæ nũquã afficit ignorãtes respectu pœnȩ: dixi ĩ ꝓœmio Decretaliũ in 1. char. ¶ Per istã regulã dixit Bal. de rescri. c. nõnulli. ĩ fi. ꝙ iõ, ꝓcurator nõ põt cõpromittere

b sine speciali mãdato b, q̃a ꝯpromissũ ẽ res pœnalis & ꝑiculosa. Et dicit Bar. in tractatu de tyrãno, 16. col. ibi, decimò q̃ro. ꝙ in ꝯfirmatiõe, q̃ facit Papa de tyrãno, nõ intelligit ꝙ ꝑseueret in moribus tyrãnicis, & ꝑseuerando nõ desinit esse tyrannus, ꝑ illũ titulũ, q̃a talis ꝯmisio Papȩ ñ ĩcludit crimina. ¶ Simil'r Ang. de Are. ĩ l. ab executore in 4. col. ff. de ap. dicit, ꝙ ad appellãdũ ab executiõe nõ sufficit mãdatũ ad lites & cãs iuxta not p Bar. in l. q̃ bõa. §. si q̃s. ff. de dã. infe. Etiã si dicat, ꝙ possit appellari ab omni sñia diffinitiua & interlocutoria, iuxta dicta Bar ĩ l. inuitus. C. de ꝓc. req̃rit mãdatũ specificũ ad appellãdũ ab executiõe c, q̃a appellãs & succũbẽs cadit ĩ pœna. l. libra rũ argẽti. l. ab executiõe. in fi. C. quorũ ap. Et dicit Ang. Aret. illo anno ita obtinuisse, & de hoc exclamat allegãdo Ang. ꝯs. inc. Pronũciata ẽ tenuta vigo

c re instrĩ, qđ ñ reperi. idẽ replicat Ang. Are. ĩ l. si expressim. 27. col. ff. de ap. ibi, tu addas. dicẽs, ita ẽt sentire Bart. ĩ d. l. ab executiõe. l3 in libro meo hoc nõ sentiat Bar. neq; Bal. ibi. Et dicit Lud. ꝯs. 241. Spectabiles dñi. vl. col. ꝙ cũ statutũ ĩponeret pȩnã faciẽti quẽ iniustè carcerari, ñ potuit ꝓcurator absq; speciali mãdato facere quẽ capi, ne ex iniusta captura dñs incideret in pœnã. ¶ Quid aũt de excarceratiõe, an ad eã petẽdã requirat speciale mãdatũ? Lud. ĩ d. ꝯs. dicit, ꝙ non, ꝯ̃ Bar. ꝯs 84. ĩ cã Stagii. & dicit Lud. ꝯs. 220. Circa primũ. ꝓcuratorẽ nõ posse sine speciali mandato recusare iudicẽ, quẽ statutũ sub certa pœna petat recusari. Simil'r Old. ꝯs 66. An ex dilecto. dixit, ꝙ l3 gesta à priorib⁹ ciuitatis attribuant populo, gl. & Bar. ĩ ru. C. q̃ sit lõ. ꝯsue. Im. in c. cũ oẽs. de ꝯsti. Ana. ĩ c. dilectus. lo. 2. de symo. cũ si. tñ delicta eorũ nõ attribuunt populo, q̃a ĩ gñali balia eis data nõ ĩcludit potestas delinquẽdi, p l. procurator. de ꝯdi. insti. & p l. 1. ĩ prin. ff. de magi. ꝯue, vbi dicit, videri casũ. Intellige excepto casũ capituli, si sñia. de sen. excõ. ĩ 6. & illud est, nõ q̃a populo attribuat delictũ, sed vt dñs magis puniat. Dixit ẽt Rota de do. & cõtu. 20. in antiq̃s, ꝙ ꝓcurator, q̃ aliàs virtute pleni mãdati põt rñdere in oĩ mã ad dñm spectãte, nõ põt rñdere virtute ꝯmissionis factȩ de priuãdo bñficio sub certã ꝯditiõe, q̃a in hoc actu periculoso & pœnali op' est speciali mãdato. Et dicit Lap. allegatiõe 127. Primò q̃rit & sequit Do. de pb. ĩ c. eũ, q. quasi ĩ fi. ĩ 6. ꝙ nõ incurrit pœna illius c. ex facto ꝓcuratoris. q̃a datus gñal'r, nõ cẽset datus ad illicita, & q̃ haberẽt dñm affligere. Et dicit Ab. de ap. c. reprehẽsibilis. ĩ fi. ꝙ ꝑlatus q litigauit temerè noĩe ecclȩ, si ꝯdẽnat in expẽsis, soluat de suo, q̃a in gñali sua administratiõe nõ veniebãt talia, p d. l. si p curator. & est gl. fi. in terminis. in l. non est ignotũ. C. de admi. tuto. Et idẽ dicit. Ab. in omni administratore generali litigãte sine iusta cã. Alleg. Bar ĩ d. l. nõ est. Dixit etiã Rota, vt lite pe. 7. in nouis. ꝙ mandatũ ꝓcuratoris non ꝑsumit dicere, ꝙ ꝓcurator aliquid innouet pẽdente lite, vel appellatiõe. Vnde q dicit eũ innouasse, ꝓbet mãdatũ de innouãdo, q̃a in mandato nõ ꝑsumit hoc illicitũ. Dixit etiã Alex. pulchrè in cõsi. mihi 81. In causa & lite vertẽte. pen. col. quòd negatio procuratoris non facit, ꝙ principalis grauetur cõtra ius onere probandi, quia est pœna, glo. maior in auth. item possessor. C. qui po. in pig. ha. Et dicit Dom. in c. pen. quasi in fi. de elec. in 6. ꝙ si ꝓcurator meus elig it scienter indignũ, nõ incurro pœnã c. cùm in cunctis. ad fi. de elect. nisi de illo mãdasẽ. Dixit ẽt Imo. in c. sedes, de rescri, & ibi Ab. ꝙ expressis aliquibus grauioribus in mãdato, nunquã veniunt ea, per quæ dñs incideret in pœnam. Inducũt gl. in cle.

Speciali mãdato. *Adde ẽt quod cũ clausula, de Rato, nõ sufficeret generale mãdatum, sed requiritur speciale. hic & p do. Soc. no. in suo cõsi. 18. inci. Prosequẽdo ordinẽ. ver. secundũ sequitur. cũ ver. seq. in 1 parte char. 32.*

c Ab executione. *Quòd mandatũ speciale requiratur ad appellandũ ab executione, & ꝙ succũbẽs cadat in pœnã quinquaginta librarũ, & in causa capturȩ & in eius relaxatione, vide copiosè & not. do. Soc. cõ si. 131. inci. Cùm in ꝑsenti consultatione. ver. postremò. nõ puto. ĩ fi. cũ ver. seq. & ver. secunda rõ est. in 2. parte, char. 109.*

in cle.nō pōt. de ꝓcur. Et dicit Sal. in ꝯs.inc.ī q̄sito supe rius posito.inter ꝯsilia Pe.de Anc.360.ꝙ nuq̄ intelligit ꝯphēdi in mādato gn̄ali aliqd,ꝑ qđ ex facto procurato ris dn̄s possit argui đ fide rupta & violatiōe fœderū. ꝑꝑ qđ pulchre īpugnat quasdā reformatiōes. Et dicit Anc. ī
9 c.bonæ.lo.2.col.4.ibi & no.bene.đ postul.p̄la. ꝙ † tenet dn̄s de expēsa facta ꝑ procuratorē symoniacè. ēt si hoc
a dn̄s ei mādasset,q̄a ex mādato turpi a nō orit̄ actio, l.si verò remunerādi.§.rei ff.mandati. Teneret̄ t̄n peccato,si mādasset,ꝑꝑ tertiā declarationē, de qua ĩ. Et dicit gl.ma. ad fi.in c.13.de accu.ꝙ excusat̄ dn̄s,q̄n nūci⁹ formā mādati excessit. Et idem dicūt oēs hic đ procuratore,ꝑ c. cū olim.lo.1.ĩ.đ off.deleg.& no.gl.ī regula,nō dēt.circa mediū.lib.6.& uide gl. in ver.expresse in c.fi.đ iureiu.in 6. q̄ dicit ibi Dom.ad fi.ꝙ delictū procuratoris ēt post litis ꝯte.ꝯmisū nō nocet domino, nisi in casib. ibi expressis: ꝙ secus est in ꝯtumacia,ꝑ c. de ꝯfes. eo. lib. Et iō vtilius est aduersario, ꝙ dn̄s r̄ndeat positionib.ꝑ se,& nō ꝑ procuratorē ꝑꝑ terrorem ꝑiurij imminētis ipsi dn̄o. Recipiunt ista & similia quatuor notabiles declaratiōes. ¶ Prima est, ꝙ q̄n dn̄s erat obligat⁹ nō solū ad aliqd non faciendū, sed ēt erat obligatus ad curādū ne alius faceret,tūc tenet̄ certificare procuratorē,ne aliqd extraiudicialr̄ faciat, ꝑꝑ qđ dn̄s incidat in pœnā. Bart. Ang. Imo.in l.in illa stipulatione,ꝑ te nō fieri.ꝑ illū tex. de ver.obl.no.Alex.in l.3.§.si procurator.ff.qđ q̄sq; iur. & latius Imo.ī d.l.ī illa. dūmodo potuerit monere procuratorē,ne peteret,sec⁹,si monere nō potuit, s̄m Pau. & Al. ibi exemplificāt isti in creditore,q debitorem q̄tauit,promittens nō petere sub pœna,q̄a si hoc nō intimat procuratori dato ad exigendū illud debitū,īcurret pœnā si ꝓcurator agat nō monitus. ¶ Secūda decla
10 ratio. Pōt † procurator gn̄aliter facere dn̄m incidere in pęnā promittendo pęnā,q̄ erat ꝯsueta promitti. Bar.ī l. si procurator.ff.de iu.fis. Ang.in l. bene à Zenone. C.de quadrien.p̄scr.& ī l.1.ī pri.ff.de iur.om.iu. Alex.in d.§.si procurator.arg.l.si pignore.§.fi.& l.solutū.§.fi.cū l. seq. ff.đ pig. ¶ Addatis Ang.ī l.mut⁹.§.is,q curatorem.ad fi. ff.đ proc.& Ab.ī c.2.ī pr. de p̄cario. vbi dicit ꝑ illū tex. ꝙ ambasciator simplr̄ datus ad ꝯponendā pacem p̄t obligare mittentes sub pœna ad obseruantiā capitulorū pacis. Facit l. Caius.& ibi Ang.ff.de manumis.& qđ no. Bar.in l.1.ad fi.C.si rector prouīciæ.vbi dicit,ꝙ priores, q̄bus est ꝑmisū statuere aliqd prīcipale, pōt statuere ēt ꝯsequens,siue executiuū Vn̄ p̄nt deputare executores, & adiicere pœnas. Facit,qđ no. But.hic pe.col.dicens, ꝙ vbicūq; dictū est mādatū non nocere dn̄o,dēt intelligi nisi sit aliqd,qđ veniat nāliter ad ꝯsequētiam mandati,& facit,qđ no. Ab.hic ad fi. sc̄di mēbri ibi, p̄terea in gn̄ali mandato. vide ēt ad hoc Al.ī l.solutū.§.1.ff.đ pig. act.ī apostillis,& q̄ dixi đ off.deleg.c.p̄terea. ¶ Restrīge
11 † duplr̄ hic. Primò, dūmodo pęna apponat̄, dū actus est in fieri,secus,si esset in facto esse. Ang.ī l.apud Celsū §.ī hac.ff.de doli excep.ꝑ illū tex. Facit,qđ in similino. Bal.in rub.C.de his,q̄ in frau.cre.ad fi.dicens, ꝙ l3 notarius uideat rogatus apponere oēs clausulas,q̄ de ꝯsuetudine apponunt̄,l. gn̄aliter. C.de fideiu. Bart.in l. si prius. §.1.ff.de aqua plu.arcen. & ibi optima apostilla Al. seruiēs ad hāc declarationē. & dixi đ ꝯsti.c. cū M. t̄n illud procedit, q̄n ꝯtus est in fieri,sed post quam est in facto esse,nō pōt notarius illas clausulas apponere,de quo exclamat An.Sic.in d.c.cū M.& in d.c.2.de p̄cario.2. col. dicens,se ita obtinuisse, & esse limitationē maximā ad multa. Sed certè Bal.ī d.rub.nō dicit hoc,in libro meo, solū dicit,ꝙ renūciationes fideiussorū nō veniūt de cōsuetudine,vt dixerat Bart.in l.fi.ff. de his, q̄ in frau. cre. sed ꝙ apponunt̄ in ꝯfectione instrumēti,& cū sint facti nō dēt notarius eas apponere ex ꝓpria prudentia,nisi esset rogatus ꝯficere instrm̄ ad sensum sapientis, qđ ēt đt Bal.in l.imperator.la j.j.commēto,vlti.col. ff.de sta.ho. non dicit,ꝙ clausulę de quibus notarius aliàs nō p̄sumitur rogatus,non p̄nt apponi ex post. Præterea ipse And. Sic.in c.quo ad.de off.leg.11.col.reprehēdit seipsum,& Bal.per d.l.generalr̄.in ratione sui, dū đt,ne simplicitas notariorū p̄iudicet iuri partiū,& sic sentit,ꝙ ēt si sit cōpletū instrm̄,& notarius non apposuit cl'as ꝯsuetas,hr̄ ꝑ appositis. Ergo fortius poterat eas postea apponere, & idem tenet Bellēcinus in c.ex lr̄is.9.col.de fi.instr. & ibi dixi in 7.declaratione. T̄n in ꝓposito huius limitatiōis crederē,ꝙ si esset de cōsuetudine apponere pęnā in aliquo ꝯtu,& iā esset conclusus ꝯtus inter partes non apposita pęna,nō posset postea addi ꝑ ꝓcuratorē, ꝑ d §.in hac.ne factū ꝓcu.noceat dn̄o in eo,in quo amplius non vtit̄ eo,cū adimpleuerit fines mādati. Restrīge sc̄do hāc declarationē,dummō appositio pęnæ adeo sit de substātia actus,ꝙ sine ipsa nō possit expediri,secus,si posset expediri,licet nō ita facilè,s̄m And.Sic.in d.c.2.de p̄cario. ꝑ id,qđ no.Io. An.in c.solet.de sent.exc.in 6.dicens,ꝙ licet delegatus possit ea,sine quib.cōmissio nō posset,expediri,c.p̄terea.de off.d el.non t̄n p̄t ea, sine q̄b. ꝯmissio expediret̄ facilius. Et seq̄t ibi Dom.in prin.in pen.col.& facit,qđ no.Bar.in l.q̄d t̄n.§.fi.ff.de arbi. dicēs ꝑ illū tex. ꝙ si arbiter ꝯdēnat ad centū soluēda sub certa pęna,talis sn̄ia non valet,quo ad pęnā,& t̄n istud inducebat facilius implementū sn̄iæ. Faciunt ēt ea,de q̄b.ꝑ Lud.Ro. ꝯs.461.dū latè ꝓbat,ꝙ mandato antecedenti nō est mādatū ꝯn̄s,vnde mandatarius ad impetrandā licentiā extractionis frumenti non p̄t ipsū emere. Ad hāc t̄n restrictionē vide verba Are.in c.de test.in 3.col. de test. dum vr̄ velle,ꝙ in dispōne hoīs vno concesso ueniūt ea,sine q̄b.cōmodè,vel non ita q̄n illud expediri nō posset. Sed non adaptat ea , q̄ inducit cū ꝓximè adductis,& ꝯ ipsū est Ang.in l. 2.ff.de iur.omn.iud.in istis terminis. Tertia
12 † declaratio. Si dn̄s ex post facto tacite vel expressè ratū habuit illud,qđ fecit ꝓcurator illicitè, vel obligādo eū ad pęnā,tunc actus procuratoris nocet dn̄o. Lap.d.allegatione 127.& Do. in d.c.eū qui.per c.cum quis.de sent. exc.in 6.idē dicentes,si sciebat talia fieri ꝑ ꝓcuratorem & non ꝓhibitus,ꝑ c.nō dubiū. de sen.exc.& idē But.hic in pe.col.allegando post Cal.certas leges, maximè l.ꝓcuratoris.ff.de tribu. Addatis tex.opti.in c.fi. de iureiu.ī 6.de quo ad ꝓpositū feci mentionē in c. nonnulli.§.j.in 5.ampliatione,de rescr. Facit ēt c.2.de ꝯfe s.ī 6. Pro hoc ēt,q̄a licèt gesta ꝓcuratorio noīe ꝑ nō habentem aliqđ mandatū non noceāt dn̄o sciēti,Inn.in c.q̄uis.de re iud. & cōiter * Doc.in c.ex parte decani.de rescri. ꝑ Inn.ibi, t̄n q̄n ꝓcurator hēt mandatū, & excedit fines mandati dn̄o sciente,tunc nocet dn̄o. Io. An.d.c.cū,q̄s. Butr.in c. cæterū.ad fi.de iud. Im.in c.ex parte.& in l.2.§.volūtate. ff.sol.ma.& Do.in c.q ad agendū.de ꝓcu.in 6.& Nic. Milus in Repertorio in ver.ꝓcurator.§ 61. Qđ aūt est dictū de ratihabitione,intellige dūmō interueniat intra tp̄s, quo ipse ratificans potuisset expedire actum. Rota de cōcesſ.p̄b.13.in no.ꝑ l.pe.ff.rē ra.ha. Et hoc adde ad ea, q̄ dixi de offi.deleg.cum olim,lo.1. Quarta declaratio idem
13 † est si ꝓcurator facit talia præsente ipso do.Gul.de Suz. in l.licet.C.de ꝓcu.dicens,ꝙ si scio te falsū ꝓcuratorē,& q̄n cōparuisti,fui p̄ns in iudicio,& tacui, p̄iudicat̄ mihi. Et isto casu saluat opi.In.cōiter dānata in d.c. ex p̄te decani.ut ꝑ Ale.ī repe.l.sæpe.ff.de re iu.ver.saluari p̄t. Vbi ad idē allegat Bal.in l.1.ff.de neg.gest. Bene facit,qđ no. Rota de ꝓcu.39. in nouis, dicēs,ꝙ valet appellatio ꝓcuratoris non habentis mādatū,si fuit facta p̄sente dn̄o. Et đt Rota.de ꝓcur.13.in antiquiorib.ꝙ p̄t ꝯstitui ꝓcuratorꝑ me & aliis p̄sentib.licèt aliter expresse non ꝯsentiāt Faciūt,q̄ scribit Ale.ꝯsi.mihi 282. Viso instr̄o donationis factæ.ibi,secundò r̄ndeo. Et facit,qđ dicit Ab.hic post alios,de ꝯfessione ꝓcuratoris facta præsente dn̄o, & non ꝯdicente. Demum,q̄n scientia procuratoris nocet dn̄o,uide Ludo.consi.289. In præsenti consultatione. Quæ omnia repone diligenter, utpote hactenus errantia. In quantum autem Abb.recitat Bart. in l.fi.ff.de

a Ex mādato turpi. *Adde ꝙ idē tenuit Bar.in l. 3.§. si ꝓcu.in prī.ff qđ quisq; iuris. Adde quòd opi. Bar. est ibi reprobata. Vide ibi do. Ale. sed non eundo per mēdicata suffragia, est text.in c.mulieres.de sent. excō. qui confundit illā doctrinā Bart. & per consequēs tollitur ista opi. do. Abb.hic,& Feli.*

his q̃ in frau.cre.de ꝓcuratore dato ad fideiubẽdũ & renũciãte bñficio ordinis,adde Inn.de offi.del.cum olim. lo 1.vbi post Bu.gustat verba Bar.ibi sciendũ quib.exceptionib.possit proc.renunciare.Sed dũ dicit Bart. ibi,& Ab.hic, ꝙ nõ p̃t renunciare exceptioni declinatoriæ fori,ꝑ no.in le.fideiuss.§.q̃dã.ff.mandati.limitat hoc Imo. nisi fortè esset exceptio recusationis rõne suspitionis,ar. c.q̃a suspecti.3.q.5.vel nisi ageret̃ de ꝓrogãda iurisdõne eo casu,quo aliàs iudex eã non haberet, ꝑ ea q̃ tradũtur ibi.Subdit Imo.post Inn.ibi,ꝙ licet in perẽptorijs ex p̃sè nõ posset renunciari, tñ omittẽdo allegare eas nocet dño,vt in simili ꝑ gl.in regula,delictũ.in 6.Bene faciunt verba Bal.in l.pactũ curatoris. ibi, ex dicta theorica.C. de pac.vbi dicit ꝙ tutor & ꝓcurator non possunt renũciare exceptionib.peremptoriis,nisi sit ista tacita renunciatio ꝓcedens ex ordine litis,sicut est, qñ per processũ excludit̃ exceptio declinatoria,l.fi. C.de exce. sicut etiã posset excludere in cã:q̃a hoc ꝓcedit ex ordine iudiciorũ.¶Decimũ ad hoc ſm mẽbrũ de ꝓcuratore aliq̃d faciẽte scias, ꝙ vbi ius repellit actorem ꝑꝑ vitium ꝑsonæ ipsius,nõ tñ repellit̃ ꝓcurator actoris illo vitio irretitus q̃a dñs non debet puniri ex maleficio procuratoris. Fallit in casu c.post cessionẽ. de ꝓba.ꝑꝑ periculũ cõionis. Ita Do.post Io.An.in c.j.§.j.de resti.spol. in 6.Adde etiã Car.in suis notis causarũ,no.180:in c.ꝙ liga non valuerit.vbi dicit,dñm ꝯueniri nõ posse ex dolo ꝓcuratoris,ꝑ l.creditor.§.Lucius.ff.mãdati. vbi in mandato nunq̃ venit dolus.Nec obst.l.procuratoris.ff.de trib.q̃a ibi nõ q̃rit̃,vtrum ex doloso ꝯctu ꝓcuratoris obliget̃ dñs,ita vt possit conueniri,sed nocet dño quantũ ad faciẽdũ, ꝙ ꝑ dat priuilegium,q̃d hẽt,ne teneat̃ tributoria.Sic & aliàs ad perdẽdã actionẽ redhibitoriã sufficit culpa ꝓcuratoris,seu dolus,l.ꝙ si nolit.§.culpã.& §.q̃d in ꝓcuratore.& l.ædiles ẽt.§.notandũ.ff.de ædil.edi.Et hoc iõ,q̃a p̃sumitur scire id,q̃d scit procurator:q̃d sufficit,l.j.§.sciam. ff. de tributo.Vñ non tenet̃ dñs ex ꝯctu procuratoris facto dolosè:quia nec hoc dr̃ in d.l.ꝓcuratoris. sed tñ dicit, ꝙ ꝓcuratoris scientia,& dolus p̃iudicat dño:q̃a l.procurator sciuit,ꝙ seruus negotiabat̃,& dolosè tacuit. Si dicis ꝯ,nec ẽt in hoc deberet nocere dolus, d.§.Lucius.rñde, ꝙ simpliciter non nocet dño dolus ꝓcuratoris:nec hoc probat̃ in l.procuratoris.sed cum quo ad illã actionem tributoriã sufficiat scĩa procuratoris,iõ sufficit ẽt dolus vt quo ad id nõ distinguat̃,sit scĩa dolosa, vel non dolosa,ſm ipsum ad literã.de quo nunq̃ sis oblitus. Adde ẽt istis Ab.post But.in c.cũ olim.3.col.de cã pos.vbi dicit, ꝙ si procurator habuit mãdatũ de certo iudice impetrãdo,& transgressus est formã,impetratio non valet. Aut enim impetrauit nominatos à dño,& non p̃t dñs recusare,nisi ex noua cã. Itẽ si habuit mandatũ in gñe de eligendis iudicib. tñ si dñs est persona,cui ꝯpetat restitutio in integrũ,p̃t eam petere aduersus talem impetrationẽ,vt ibi ꝑ gl. in ver.recusare.suadẽte hoc qualitate causæ & periculo grauaminis,vt ibi ꝑ eũ.Vide ẽt Imo.in c. cũ olim.lo 1.8.col. de off. dele. vbi plura tangit,dũ examinat,qñ prorogatio facta,vt per procuratorẽ valeat.

14 ¶Circa † tertiũ mẽbrũ Abb.de professione procuratoris vr̃ rr̃ dicendum,ꝙ noceat dño,a si non fuit voluntaria,& dñs non ostendat rẽ aliter se habere,ut in §. sed an ipsos.hic allegato per Abb.& facit gl. in c.1.in ver.non negauit. de postu. p̃l.& ibi Io.And.& alii rñdentes ad leges cõtrarias in illa gl.allegatas. Facit ẽt tex. cũ gl.in c. suborta.de re iu.& no. Imo. in c.in p̃sentia.j.col.de renũ. ¶ Cęterũ vt super hoc habeas quædã ab aliis nõ reducta , collige br̃ septem declarationes.

a Domino. *An & quãdo cõfessio ꝓcuratoris noceat domino, vide Spe. in tit.de confes.§. nũc videndũ.vers. Sed nunquid cõfessio ꝓcuratoris? et ĩ §.Postremò.uer. si verò fit per procuratorẽ.& in ti. de procu.§.ut aũt vers. Cęterum.& seq.per Old.plenè in consi.126.*

15 ¶Prima declaratio. Qñ † procurator spõte cũ aduersario vadit ad iudiciũ,& confitet̃ illa,dr̃ confessio volũtaria,ſm Imo hic. quãuis alii hic appellent voluntariã illã, quæ fit porrecto ei libello:& necessariam, qñ respondet positionib. quia vt ipse dicit,& bene, ẽt rñdendo libello non tenet̃ q̃s dicere mendaciũ,sed põt agnoscere bonã fidem.Facit c.j. 22. q.2. Et iõ illa ꝯfessio vr̃ ita necessaria sicut qñ rñdit positioni,licet qñ spõte vadit,nõ vr̃ ꝯfiteri per modũ iurisdõnis contentiosæ,ex quo non trahit̃ citatione.Facit quod hr̃ in c.inter.de exce.ſm eum, Scias tñ, ꝙ facilius admittit̃ quis ad reuocandã confessionẽ factam rñdendo positioni,q̃ aliam, quia vr̃ facta ad persuasionẽ, seu affirmationẽ aduersarii.Bar.in l.error.1.col.C.de iur.& fac.ign.& in l.1.ff.de eo, per quẽ fa.erit. & ibi per Alex.

16 ¶Secunda declaratio.Si † procurator non habet spãle mandatũ ad sic confitendum,& ꝯfiteatur,tñ,si fiat dño absente,põt ab eo reuocari , cũ ad eius notitiam peruenerit,ẽt non docto de errore.Et idẽ si fuit præsens,& statim reuocet.Imo.in c.fi.4.col.de confess.Alleg. Rot.de ci.55.licet Rota dicat hoc esse magis de stylo curię,quã de iure,nã de iure videret̃, ꝙ præiudicet , nisi probet rẽ aliter se habere,per l.certũ.§.sed an ipsos.ff.de cõfes.Q̃d vltimũ reassumit ẽt Imo.in d.c.fi.5.col.dicens, ꝙ si quis vult reuocare confessionẽ sui ꝓcuratoris,sufficit probare rẽ aliter se habere,ẽt aliter nõ docto de errore, ꝑ d.§. sed an ipsos. Non reperi in specie dictam decisionẽ Rotæ,sed facit,q̃d no.Ro.de procur.19. in nouis,dicẽs,ꝙ si ꝓcurator dedit articulos ẽt cũ iuro,põt eos reuocare tã q̃ datos per errorẽ,etiam non docto de errore.Et hoc dicunt esse de stylo,licèt de iure fortè esset secus. Et illum stylũ dicunt procedere in causis,in quib.vertitur periculũ aïæ,in causis aũt profanis dicũt idem, nisi articuli essent dati per iur̃m,tũc enim ſm aliquos, nunq̃ admitteret̃ procurator ad reuocationẽ erroris,vel dãdũ ꝯria in materia,per no.in c.fi.de iureiu. in 6. Si ergo Rota vult, ꝙ procurator p̃t reuocare,non docto de errore , fortius dñs.Dixit ẽt Rota de ꝯfess.11.in antiquis, ꝙ ꝯfessio procuratoris facta dño sciente p̃iudicat ipsi dño , nisi reuocet eã,& probet errorẽ,& dicit,ꝙ alias nõ noceret,quasi velit,ꝙ si dñs est absens,non nocet, q̃d intellige,si reuocet eã.Si aũt procurator habuit mandatũ ad sic ꝯfitẽdũ,tunc idẽ est de illa confessione,q̃d de ꝯfessione propria,ſm But.in d.c.fi.pen.col.de ꝯfes. & Bar.& alios,vbi s̃.Et illud,ꝙ dr̃,ꝯfessionẽ propriã posse reuocari incõtinenti ẽt nõ docto de errore,gl.in c.fi.uer.iuxta. de iurei. in 6.& c.apud misericordem.32.q.1. hẽt locũ ẽt in ꝯfessione procuratoris.Gl.in c.scriptũ.de ele.q̃ est sing.Ab. ibi 5.col.Intellige circũscripto stylo curiæ de quo s̃. Dr̃ aũt incõtinẽti,qñ nondũ fuit scripta,gl in d.ca. aliud.q̃ declarat & limitat Abb.in fi.vlt.col.de cõfes. Tertia de-

17 claratio.Dñs † nõ hr̃ pro cõfesso,qñ procurator noluit rñdere positionib.dño ignorante,si lis nõ erat ꝯtestata, secus si esset cõtestata.Do.latè in c.2.3.col.de cõfes.in 6. ita intelligẽs illũ tex.post alios,& intellige,qñ procurator fuit cõtumax interrogatus & iussus à iudice:si enim anteq̃ iussus sit rñdere,se absentat , tunc dñs non hr̃ pro

18 cõfesso,d.c.2.in fi. Quarta declaratio. Differt † tripliciter cõfessio procuratoris à confessione dñi.Primò p̃textu erroris iuris dñs nõ reuocat cõfessionẽ propriã, l.2.ff. de cõfes.secus in cõfessione procuratoris,Cy.in l.j.C.de ꝯfes.Bu.& Ab.hic.Secũdò ꝯfessio propria impedit appellationẽ,2.q.6.biduũ.secus in ꝯfessione procuratoris, ſm p̃dictos. Tertiò ꝯfessio procuratoris nõ nocet dño in alia cã:secus in ꝯfessione dñi.Spe. de cõfes.§. uidẽdũ. ver.sed nũq̃d Io.An.đ elec.ꝑ inq̃sitionẽ.Bu.& Abb.hic rõnẽ assignat Are.de testi.c.cãm.el j.8.col. videlicet,ne cõcurrat duplex specialitas circa idẽ.Prima, ꝙ dñs ꝯfitẽdo ꝑ procuratorẽ,videat̃ confiteri per se.Secũda,ꝙ ꝯ regulas iuris probatio facta in iudicio ad vnũ finẽ, facit fidẽ in alio ad aliũ finẽ.Qua rõne attenta infert singulariter,ꝙ si confessio fuisset facta à procuratore ĩ iudicio ordinario,in quo ẽt aliæ probationes factæ ad vnũ finẽ facerent fidẽ in alio iudicio ad aliũ finẽ attẽtato: & tũc fortè confessio ꝓcuratoris p̃iudicaret in alio iudicio,tñ q̃a non cõcurrit hic duplex spãlitas:tũ, q̃a aliæ probationes p̃iudicant,q̃ sunt maioris effectus: multo fortius cõfessio. ¶ Considera bene,q̃ sit ratio,quare confessio in vno iudicio,ẽt summario,valet,& nocet in alio: est ꝑꝑ rationem

rõnem c.p tuas.cum si.de pb.ꝙ non audit uolens veni re ꝯ id,qđ propria voce,&c.ꝙ l3 acta in iudicio summa rio non noceant in plenario, ẽt inter easdem personas. Bar.in l.2.5.col.ff.vi bo.rap.Bu.Ab.& Imo.in d.c.cã.pro bat in c.veniens.lo 2.de test.tñ fallit in ꝯfessione,per di ctam rõnem,est dictum singulare Inno.de ord.cogni.c. 2.sequit Imo.in cle.ꝯstitutionem.7.col.de elec.& Bu.in c.dilectus.11.col.de ca.mo.& in c.vestra 43.col.de coha. cle.& Ro.in l.naturalr.§.nihil.8.colum.de acquir.pos.di xi in d.ca.cãm.Istud aũ t restringit ad ꝯfessionem princi palis,secus si esset ꝯfessio procuratoris,qa cessat rõ d.c.p tuas.Bu.in d.c.per inquisitionem.vlti.col.Fran. Aret.in c.qt si clerici.in prin.52.col.de iu.& in c.veniens,lo 2.in antepe.col. de test.dicens cum Spe. vbi s. ¶ Cõfessio pcuratoris in vno iudicio nunquã operat in alio.Et istud forte est indistincte verius,vnde l3 essemus in casu,ĩ quo alias acta facerent fidem in alio iudicio,tñ respectu ꝯfes sionis non cessaret ꝯsideratio de rõne d. c.per tuas. q̃ vr̃ fuisse vnica ad istud dictum de confessione procurato- ris attenta mente Spe.& aliorum in dictis locis,tñ cogi- tabis.Et forte potes dicere sic,ꝙ aut q̃rit,an sicut ꝯfessio propria dñi nocet sibi,vbi alias acta nocẽt,ita ẽt noceat ꝯfessio sui procuratoris?& est dicendum,ꝙ non. Aut q̃- rit,vtrum vbi alia acta probant in alio iudicio,ibi ẽt pro bet ꝯfessio pcuratoris?& dicendum est, ꝙ sic, cum.n.sit de actis,c.qm̃,de prob.operatur idem,qđ alia acta,& nõ militat rõ c.p tuas.In ꝯrium, qa qua rõne confessio no- cet in iudicio ordinario,sicut & alia acta,eadẽ rõne no- cet in alio, non.n. probat ꝯfessio pcuratoris in iudicio, in quo emanauit ex rõne ca.p tuas.Ideo nec ex cessatio ne illius rõnis minus probat in alio iudicio.Sed vbi alia acta non probant in alio iudicio, non probabit ẽt ꝯfes- sio pcuratoris.Non obstat,ꝙ probaret ꝯfessio dñi,ẽt vbi alia acta non probant,qa in ipsa militat rõ c.ptuas.q̃ nõ militat in ꝯfessione procuratoris,vt per te vides.¶Quin ta declaratio.Qñ mandatum procuratoris ad cãm erat sub certa ꝯditione,& illa nondum verificata, pcurator fuit aliqd ꝯfessus,nihil nocet dño talis ꝯfessio, qa vr̃ fa- cta à non pcuratore,ex quo nondum euenerat cõditio, l.cedere,ff.de ver.sign. Old.late & subtilr ꝯs.126.inc. Na tura cuiuscunq; mandati.Qđ no.ad similia. ¶Sexta de-
19 claratio.Si † confessio plati & capituli est ꝯria confessio ni syndici,non stat cõfessioni syndici,gl.ĩ c.2.in ver.iniq tas.de test.in 6.Qđ declara,vt ibi late p Do.post Io.An.ĩ fi.prin.qa si sunt directo ꝯ riæ confessiones, derogant si- bi adinuicem,p c.solicitudinem.de ap.&in dubio iudex iudicabit ꝯ dñm, si tñ syndicus confitet de credulitate, & platus & conuentus de certitudine,p̃ualet cõfessio p- lati,& si syndicus de certitudine,& platus đ credulitate, tũc derogat sibi,ac si vnus esset sibi ꝯrius,vbi latius ¶Se ptima declaratio.Si pcurator dixit appellãdo,ꝙ dñs suꝰ possidet & turbat,& dñs producens hmõi appellationẽ, reuocet errorem procuratoris, dicendo se tpe appella- tionis fuisse spoliatum,põt nihilominus appellationi in sistere,quo ad effectum deuolutum, Aegid. Belle.cõclu- sione Rotæ,386.si appellauit,qa l3 alias non possit reuo cari confessio,q̃ fit p pductionem instri,nisi pronunciet instr̃m esse falsum. Inn.de censi.c.cum olim.tñ illud in telligit,quo ad ea,sup qb.instr̃m facit fidem,qa sublata ꝯfessione remanet instr̃m,alias non,vt in ꝯclusione Ae
10 gidij p̃cedenti.¶Demum † circa istam ꝯfessionem pro curatoris est alia qõ longa, vtrum ꝯfessio ipsius de rece-
a ptione mutui probet veram numerationem ꝯ dñm a. Sed omitto pp eius prolixitatẽ. Vide Alex.plene post alios in l.2.§.fi.ff.si cer. pet.Imo.in l.si debitorem. ff. de noua- oẽs in c.si cautio,de fi. instr. & ibi Bel- lencinum,col.89.cum ꝯcor.de quib.p eum.Dixi aliquid ibi, & in c. cũ olim lo 1.de offi.dele.post Abb.ibi,quem vi de.& p Lud.cons.162.& in l.prædicta. ff.de acqui.pos.Et p̃dicta omnia habea tis domestica,qm̃ i stum passum de ge- stis à procuratore, qñ oligent dñm,nõ inuenies alibi ita clare & copiose ordi natum.¶Vltimo, dum tangit Ab. qñ excõicatus ꝯ formam istius tex. euitet pęnas c.sacro.de sen. excom. Adde v- num membrum,qđ ipse omittit,qd si probaretur p iudicem, sciuisse illũ pro curatorem cõiter ꝯsuetum esse diligẽ tem,& haberi pro tali,qa hoc casu nõ vr̃ iudex excusabilis. Et dũ late ponit Ab.qs sòluat expensas,inqb.ꝯdemnat pcurator?Adde Maria. plene, in c. ca- lumnia.de pęnis.ar.14.in prin.oĩno A- lex.post Bar. Ang.& alios in l.1. ĩ prin. ff.de re iu.Et omitto dicta istorum,qa magis placet conclusio Abb. q̃ Alex. non allegat.Et signa uerba Abb.ad re- gulam,delictum.lib.6.declarando gl.ibi,dum limitat il lam regulã,in delicto commisso in iudicium, vt habeat locum,qñ pęna non erat apta cadere in prelatum,alias non,& quo adhoc dixi aliquid post Ab.de excep.c.cum venerabilis.Cætera ad regulam,delictum. vide per Ab. post alios de do.& contuma.in cap.1.& ibi dicendum.

a Contra dñm. *Pro qua materia vide no. & plene Panor.hic, in 10. col.ver. venio nũc ad tertiũmẽbrum & Ioann. de Pra. in le. non solum, in prin. in ult. col. ff. de procu. vbi etiã Barto. & Ioan. de Pra. in l. certũ. §. sed an ipsos. ff. de confes. & per do. Alex. de Imo. in cons. 109. 4. parte, & per Oldra. cons. 126. & no. & plene per dom. Soc. consi. 4. incip. Circa præsentem consultationẽ ver. quinto probatur. circa mediũ. in 1. parte, char. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Retraditio instrumentorum habet vim distractus.*
2 *Instrumentum si probatur redditum debitori à creditore, probata est liberatio.*
3 *Clericus tradens instrumẽta ecclesię sine causa, tenetur ecclesię ad interesse.*
Debitor petens instrumenta debiti restitui, de quo satisfecit, tenetur creditori refundere expensas, quas fecit pro recolligendo instrumentum Post nu. 3. ver. quarta conclusio.
4 *Victor in causa põt petere cogi aduersariũ ad tradẽdũ instrumẽta.*
5 *Instrumentum de iure mihi competens, si est perditum, uel consumptum, possum petere illud mihi reuocari.*
6 *Notorium grauamen est allegandum in causa.*
Qualis expressio grauaminis requiratur in appellatione ab interlocutoria. Post nu. 6. ver. & in quantum.
7 *Remedium pro recuperatione iurium ecclesię male alienatorum.*
8 *Episcopus an possit, ut ordinarius, cognoscere de causa ĩter archiepiscopum & subditum suum, an a utem, vt delegatus.*
9 *Vasallus an & quando possit testificari pro domino.*
10 *Forte, hęc dictio an sit semper nota dubitationis. 11.*

CAPITVLVM III.

ACcedens. I. ¶In quantum no. hic Ab.ꝙ non pt recusari iudex cui Papa ꝯmisit cãm, l3 esset manife ctũ,ꝙ esset recusabilis, vide q̃ scripsi plenis- sime de excep.cum inter.vbi tenui,ꝙ valet ꝯmissio Papæ cũ clausula, Recusatione remota,solutis argumentis An.Sic.ꝯrium tenentis de fo.ꝯp.c.ex trans- missa,& hic.cogita,quõ erat manifesta Papę suspicio,de qua hic, put dicit Ab.qa reuera possibile est,ꝙ dũ Papa ꝯcedit rescriptũ,nõ habeat in prõptu, cui archiepo sub- sit eps,cui ꝯmittit cãm,non.n.est ista vna qualitas in iu- re scripta,sed de qua ꝯstat ex ordinationib.curiæ.In q̃tũ Ab.vltimo notabili copiose ordinat istũ tex.dũ dicit,in stra esse reddenda victori, & q̃ vim habeat instr̃orum re traditio, pstringe breuiter septẽ vtiles ꝯclusiones. ¶Pri-
1 ma ꝯclusio, Retraditio † instr̃orum hẽt vim distractus. Pe.de Anc.& Ana.in c.querelam de symo. p l.q chiro- graphum.de le.3. vbi traditio instr̃orũ inducit traditio- nem rerum,& dicit Ang.in l.ab emptione,ff.de pac.pa- ria esse incidere instr̃m,vel ipsum retradere,& ꝙ eo can cellato,vel tradito de partiũ volũtate,eo ipso intelligit facta retractatio oĩum,q̃ fuerunt facta p traditionem in stri,pp gl singularẽ ibi,& dicit Bal.in c.1.ad fi. qd sit in- uestitura, ꝙ p incisionem instri inuestituræ vr̃ reuocata ipsa inuestitura.¶Secunda conclusio.
2 Si probatur † instrumẽtum redditum * à creditore debitori, est probata libe- ratio * le. prima. §. illo. & §. sed ne furandi.C.de L ati.lib.tollen.Si autem

* Liberatio. *Ad de ad hanc materiam Bal. in repe. l. pecuniæ. per illũ tex.*

tex. & in l. quod a debitori.ff.de ſolu ti. & Alexand.in l. Labeo. alleg. in tex.in §.fi.& in l. Meuia ff.ſolu. ma.
2 Si autem. *Adde tu, quòd Bart. in l. fullo §. qui tabulas. ff.de furtis.ſentit, quòd illa ſit plena probatio, videlicet, ſi inſtrumentum cancellatum reperiatur penes debitorem, qui non ſit domeſtica perſona quia ꝓbatur, debitū eſſe ſolutū. Idem ſentit Bar. in l.Labeo. in prin. ff. de pac.& ibi expreſſius Ful. Et ꝓ iſta opin. eſt tex. in c. pen. infra ut li.pēdē. & ibi Ant.de But. Cyn. in l.ſi de poſſeſſione.C.de ꝓba. Contrariū ſentit gl.in l.poſtquā. C.de pac. in fi.magnæ gl. quā ibi ſequitur Guil de Cu. Bal. & Iac. Bu. dicunt, quòd ſi debitor erat perſona ſuſpecta, poterit deferri iuramentum in ſupplementum ꝓbationis, et iſtud ſentit do. Abb. in d.c. pen. ut li. pe. in vlt. col. in ver. ſecundus caſus. puto, quòd opi. Bart. ſit verior, in d. l. fullo. §. qui tabulas. & tex.in l.ſi chirographum. ff. de le. 3. verſic. libertus. vbi præſupponitur, ꝙ iſta preſumptio ſit tāta, vt inducat liberationē in effectu, & hoc maxime, quando perſona q̄ habet inſtrumentum, eſt legalis, & tenuit inſtrumentum aliquo tēpore. Ita Ioan. Andr. in additio. Spec. in ti. de inſtrumen. edit. §. poſtquam. verſic. porro. Et per iſta dic, quòd ſtante ſtatuto quòd ſolutio debiti non poſſit probari, niſi ꝑ publicū inſtrumētum, certe dicitur*

a non apparet, ꝙ creditor tradiderit, p̄ſumiť liberatio, ſed non p̄ſumptione iuris & de iure. Arc.plene in c.hū c numerum.76.diſ. De hoc tñ vide Ab.poſt alios plene in c.eccleſia.lo 2.vt lite pē. Bar.in l. fullo. § q tabulas.ff.de fur.in l. fi.ff.de his, q̄ in teſt.delen.& ĩ l. Labeo. ff.de pac.Bal.in l.fi.C.qñ fiſcus uel priuat.in d.l.vnica.in pen.col.C.de Lati. lib.tol.gl.2.in c.ſane.de renunc. glo.fi. poſt prin.in c.2.de ɔſue. & ibi Imo.pe. col.& oēs in d.l.Labeo. ¶Tertia ɔcluſio.
3 Clericus †tradens ſine cā inſtr̄a eccleſiæ, tenetur ei ad intereſſe, c.canonibus.ver.iniquum.16.q.1.& c. ſi quis de clericis.12.q.2.Imò pōt deponi Io. An. in d.c.querelam, q͛a dr̄ eſſe proditor, & iſta eſt pœna proditoris, c. clericus.47. diſt.Facit dictum Bar.in l. 1s. qui.ff. de falſis, ꝙ ille, qui tradit alteri inſtrumēta cuſtodiæ ſuæ commiſſa, punitur vt falſarius, ꝑ illum tex.quem Bar. no.ad notarios, procuratores & ſimiles, & ſequitur Ana.in d.c.querelam. ¶Quarta concluſio. Debitor petens reſtitui inſtr̄m debiti, de quo ſatisfacit, tenetur refundere creditori expenſas factas in recolligendo inſtr.Bal.& clarius Sal.in l.fi.C.de condi.ex l. ¶Limita, dummodo ꝑꝑ moram debitoris fuerit facta illa expenſa, quia iuſtum eſt, vt eam ſoluat, ꝑ c. peruenit.ver.alioquin.de fideiu.ſecus, ſi creditor in exordio ɔ̃ctus fecit hanc expenſam.Bal.in l.eos. §.ſup. C.de vſur.& in l.nō ignorat.C.de fruc. & li. expen. Imputatur enim creditori, quia recollegit inſtrumentum debitore non monito, arg.l.quidam Hiberus.ff.de ſeruit.ruſt. præd. Secus, ſi ille fuit in mora, ſicut dr̄ de expenſis factis in productione teſtium.l.qm̄ liberi.C. de teſt.ſm eum. Et conſidera, quòd ſi debitor non curat petere hoc inſtr̄m, & tñ creditor vult ꝙ ſoluat expenſas-nam ſentit Bal. ꝙ tunc debitor non teneatur, grauat enim creditor debitorē ad hoc, quando petit inſtrumentum. Sed poſſet dici, ꝙ aut debitor negabat debitum, & ꝑꝑ hoc oportuit colligere inſtrumentum, & tunc vr̄, ꝙ ſiue velit inſtrumentum, ſiue non, teneať emendare hoc damnum creditori, per d.ca. ꝑuenit.ver.alioquin. aut fuit ſimpliciter in mora ſoluendi, tamen nunq̃ negabit debitum, & tunc dato, ꝙ teneať ad expenſam, ſi vult inſtr̄m, tamen ſi ipſum non curat, forte non teneať ad expenſam, tanq̃ factam potius voluntarie, q̃ neceſſarie. ¶Nihilominus rō p̄dictorum eſt, ꝙ eo ipſo, ꝙ creditor videns moram debitoris, p̄parauit ſe ad inſtruendam cauſam, dr̄ iſta expenſa, non voluntaria omnino, ſed culpa creditoris, & per ɔſequens teneať ad expēſam, etiamſi non petat inſtr̄m. Cogitabis, quia tunc occurrit. ¶Quinta con-
4 cluſio. Obtinens † in cā pōt petere aduerſarium cogi ad tradenda ſua inſtr.Car. hic exclamans de iſto tex. ꝙ ſi archiepiſcopus licite occupaſſet inſtr̄a plebani, & non fuiſſet coactus reſtituere, ſicut alias debitor, qui ſoluit, petit ſibi reddi inſtrumentum debiti, l.diſſolu
b tæ b.C.de condic.ſine cauſa.teneť tunc debitor facere inſtr̄m creditori qualiter ſoluit ex tali cauſa, nam poſtea poſſet dicere ſe indebite ſoluiſſe, l. plures. C.de fi.ĩſtr.& l.qui tabulas.§ j.ff. de fur. & vtrobique Bar. ſm Car. hic, & dicit Bal.in l.hmōi.§.ſi ita.in fi.de le. j. ꝙ p̄t debitor, nedum petere reddi inſtr̄m, ſed etiam petere fieri à creditore quitationem, & fidem pecuniæ, alleg. l.pecuniæ.C.de ſolu.& l.diſſolutæ. & dicit b Ab.in c.cum dilecta.vlt. no. de confir. vti.vel inu. ꝙ poſtq̃ q͛s ſuccubuit in cā, debent oīa inſtr̄a, ſeu priuilegia deciſioni ɔ̃ria lacerari, & infert idem eſſe de omni inſtr̄o, qđ eſt penes aliū inutiliter.& eſt ɔ̃rium iuri meo, quo ad tenorem. Allegat iſtum tex.& dicit Bal. in l.fi.C.ad exhiben.per illum tex. ꝙ p̄t agi exhibitorio reſtitutorio iudicio ad reſtitutionem inſtrumenti debiti per debitorem nāliter liberatum, ad qđ vide Io.And.in c.cum pridem. ſuper gl. pe.de pac.& ibi Ab.ad fi.& Imo.vbi dicunt, ꝙ ſi inſtr̄m fuit habitum pecunia creditoris & debitoris, repetit illud debitor condictione ſine cā per d.l.diſſolutæ. Aut fuit habitum pecunia debitoris, & pōt illud vendicare tanq̃ proprium, vel agere ad exhibendum. Omittunt tertium caſum, qñ fuit habitum pecunia creditoris: de quo dic, vt ĩ p̄cedenti ɔcluſione, & vide Ab.in d.c.cum pridem.in 4. no. Cōcordat cum prædictis de inſtr̄o, ꝙ poſſet alteri nocere, & non ꝓdeſt habenti. Et dixit tex.in c.longinquitate.12.q.2. ꝙ ſeruus eccleſiæ factus liber, teneť facere ecclæ chartam ſui ſtatus, alias reponitur in ſeruitutem. Et dicit Imo.in l.2.in prin.ſol.ma. ꝙ debitor pōt dicere nolo ſoluere, niſi facias mihi inſtr̄m. Alle.l. plures apochis. C.de fi.inſtr.& qđ no. gl.l.ne caſu.C.de diſcuſſorib.li.10. & in d.l.2.in prin.eſt vna gl.fi. q̄ ſm Pau.de Ca. ibi ſꝑ allegatur, ꝙ ſi eſt debitor meus, non tñ habeo inſtr̄m publicum, vel quia non fuit confectum, vel quia fuit ꝑditum, habeo tamen teſtes, vel illud non negas, poſſum implorare officiū iudicis nobile, ꝙ ɔpellaris facere inſtr̄m cum promiſſione, vt habeam ꝓbationem paratam. Qđ etiam voluit glo.in l.chirographis.ff.de admi.tut.& in l. pupillus.ff.de noua.& plene Bar.& alij in l. ſi finita.§.ele-
5 ganter.ff.de dam. infec. ¶Sexta concluſio. Si † inſtr̄m de iure mihi ɔpetens, eſt perditum vel cōſumptum, poſ
c ſum petere ipſum mihi reuocari. Glo. in Auth.c de hær. & Falci.§.j.in ver. reparare. & eam ſequitur Bar.ĩ d.l.chirographis.ad fi.prin. c dummodo uocatis his, quorū intereſt. q̄ eadem ſolennitas requiritur in redintegratione, quæ fuit neceſſaria in confectione, per l.ſi vt ꝓponis.la 2.C.de nup.& d.gl. alle.ēt Bal.in auth.ſi quas ruinas.C. de ſacroſan. ec. & Ang.& Imo.in d.l.2.in prin.ſol. mat. Idem dicas, ſi non reperiť protocollum.Bar.in l.2.C.de diſcuſ.lib.10.Dixit tamen Spe.de loca.§.nunc aliqua.ver. 160. ꝙ ſi ꝑdiť inſtr̄m ɔ̃ctus emphitentici, ꝑ hoc ɔ̃ctus non ꝑdit uim ſuā. De modo aūt probandi tenorem inſtr̄i perditi, dixi poſt alios ĩ c.ſicut.de re iu. ¶Vltima concluſio. Licet debitor liberatus poſſit petere ſibi fieri inſtr̄m liberationis, Bar.in l. eleganter.cū ſi. non tamen pōt petere liberationem generalem ētſi de alio debito nō appareat, q͛a talis cautio liberationis eſt captioſa. Bar. Bal.& Ang.ĩ l. cū Aquiliana.ff.de tranſa.ꝑ illum tex. Bal.in l.3.§.ɔ̃rium.in prin.ff. de ɔ̃.iu.tu.& Bal.in l.pactum.in 16. q. C. de colla. q̄ oīa
6 bene no. ¶In quātum † Ab.ſuper gl.1.dicit poſt Io.And. notorium grauamen eſſe allegādum, guſta primo illud qđ dicit nō eſſe eūdū ad arbitros, qñ allegať notoria ſuſpicio. Facit qđ no.Lap.alle.1.in prin.dicens, non eſſe opus arbitris, qñ allegať ſuſpicio notorie friuola, vel notorie falſa, q̄ duo ſunt vtilia ad practicā c. legitima.de ap.ĩ 6. Et dū dn̄t p̄dicti, ꝙ notoriū nō releuat ab oneř ꝓponēdi, vide

probare ſolutionē per inſtrumentū, ille, qui producit inſtrumentum crediti cancellatum. Ita ſingulariter tenet Bal.in l.euacuatis. C. de decur. lib.10.

b L. diſſolutæ. *Et ibidem ad hoc vide Pet. de Suz. & adde Bart. & Ang.in d.§.ſi ita. alleg. in tex. Et ꝙ creditor teneatur facere debitori inſtrumentū ſolutionis et quitationis, eſt tex. quē Sal. reputat ad hoc ſing. in l.eū, à quo.C. de ſolut. Et adde Pa. de Caſt. conſ 1.*

c Gloſ. in authen. *Et ibi ad hoc vide Ange.*

di, vide q̃ dixi de rescr. c. cum ordinẽ. positis ad hoc septẽ nouis declarationib. insertis plurib. dictis non visitatis, & inuenies corroboratũ fundamentũ huius opi. de quo per Car. in d. cle. appellanti. in 5. q. de ap. videlicet ꝙ qs dẽt allegare id qđ est fundamẽtũ suæ intẽtionis, ẽtsi ip so facto ꝓbeẽ, l. si adulteriũ cũ ĩcestu. §. idẽ Pollioni. ff. de adult. Et cũ istis concordat ẽt Do. post Io. Andr. in c. 1. in prin. de app. in 6. & Phil. in c. vt debitus. de app. ibi nonò quærit. & Io. And. in Spe. de dilat. §. sequit. ver. item si est suffraganeus. quãuis Bal. in l. ciues. C. de ap. dixerit ɔ̃riũ. ¶ Et in quantũ dicunt prædicti, ꝙ non sufficeret dicere, appello ab interlocutoria, quia me grauastis, vt patet ex actis, per d. cle. appellanti. in ver. noĩatim. adde, ꝙ sufficeret exprimere grauamen verbis importantib. ipsum ex mente, licet non ex tenore. Ang. Im. & Ro. in l. ꝑtor. in prin. ff. de ope. no. nunc. per illũ tex. cũ gl. in versi. expressum. Super quo Alex. ibi, & in l. vbi autẽ. §. illud. de ver. obl. & in l. 1. ff. de lib. & posth. dat plures remissiones, & dixi multa in sĩli de const. c. translato. Sufficeret ẽt dicere pro causis grauaminũ, allego exceptiones pacti & iurisiurandi oppositas in iudicio, ꝓut apparet in actis, secus, si diceret, ꝓ causis grauaminis, allego oẽs exceptiones in iudicio productas. Ang. Imo. & Alex. in d. §. illud & si exprimit vnum grauamen insufficiens cũ relatiõe pro alijs ad acta, sufficit. Thom. Fastoli dubio Rotæ 43. die Lunæ. ad fi. & ibi pulchrè, qñ dicat noĩatim fieri id, quod fit per demonstrationẽ certã. Et dixit Rota de ap. 2. in nouis, ꝙ non sufficit relatio ad acta nullo grauamine expresso, sed bene sufficit grauamen exprimere, & ꝓ eius probatione referre se ad acta, & ibi bona est additio plura notanda ponens ad d. cle. appellanti. Concordat pulchrè Bal. in l. minorib. in 1. col. C. de his, quib. vt ind. dicens, ꝙ ista verba, grauastis me vt ex actis apparet, nõ continent aliquid certũ ex se, nisi specificet, per quã partem actorũ appareat hoc grauamen, & hoc verbũ notat multũ Ang. Aret. in §. si minus. Insti. de act. dicẽs, se multos vidisse errare in hoc referentes se ĝnaliter ad acta. Considera, ꝙ videntur isti velle, ꝙ sufficiat noĩare locũ, in quo in actis describit grauamen, puta, tali folio processus absq; spãli noĩatione grauaminis, in quo Ang. & Imo. in d. §. illud. fortè aliter senserunt, dũ nominãt exceptionem pacti & iurisiurandi. Sed forte hoc nõ est necessariũ, qa relatio ad locum infallibilem vr̃ æquipollere expressioni, l. ait ꝑtor. ff. de re iu. & l. pe. C. de sent. q̃ sine cer. quan. Subdit Bal. in d. l. minorib. ꝙ vbi est talis interlocutoria, cuius iniqtas detegit ꝑ allegationes iuris, non est necesse inserere cãm appellationis, vt qa iudex mandauit torqueri, vel rẽ sequestrari. Vnde dixit Pe. de Anc. in d. cle. appellanti. ꝙ non oportet allegare id, qđ apparet ex tenore sñiæ, sed vtrũq; dictũ impugnat Phil. de ap. c. vt debitus. ibi, duodecimo q̃rit ꝑ no. hic de expsione notorii grauaminis. Et adde, ꝙ si qs diceret, appello, postea dicat notario, habeas ꝓ expressis cãs appellationis, quas dabo cras in scriptis: appellatio non tenet. Ang. in l. qcqd astringendæ. ff. de ver. obl. nisi dies sequẽs esset de tpe ad appellandum. Bal. in l. 2. ad fi. C. de episc. aud. Pro quo facit l. accusaturus. ff. de adul. ẜm Ale. in l. quicqd. Et dicit Rota de ap. 42. in antiqs, ꝙ expresso grauamine ex aliqua cã nõ pt appellãs ꝓsequi alias causas non expssas, ẽtiã in appellatione posuit clausulam, & ab oĩb. grauaminib. q̃ ex vestro ꝓcessu colligi possunt. ¶ Et ꝙ grauamen ẽt notorium dẽat exprimi, ꝓcedit ẽt de iure ciuili, Ang. Are. post Ana. in l. eius, qui. ff. de ap. & ibi ẽt pulchrè ɔcludit, ꝙ dispositio cle. appellanti. hẽt locũ de iure ciuili, post Sal. in l. 2. §. sin aũt. C. de app. & Bar. in l. ait ꝑtor. §. ꝑmittit. & in l. intra vtile. ff. de mino. & in d. l. eius. q. qcquid dicat Raph. ibi, & Bal. in d. §. sin aũt quẽ ẽt impugnat Phil. in d. c. vt debitus. ver. postremo q̃rit. Et ista no. ad d. cle. appellanti in ver. nominatim. ¶ Circa

7 ca † sextum intellectum datum ad istũ text. no ꝑpetuò vtile remedium pro recuperanda possessione rerum, vr̃ iurium ecclæ, q̃ ex negligentia p̃lati est deperdita, vt ꝑ generale iudicis officiũ imploret repositio ad pristinũ, & consuetum statum. Et hoc reputat hic Imo. singulariter notandum Et præ cæteris gustat hoc Lap. allegatione 52. lætatus sum. ad fi. ostendens, quo differt hoc remedium ab aliis remediis possessoriis, vt ẽt hic ꝑ Abb. & de istis est facienda mentio in c. sæpe. de rest. spol. vbi est ꝓpriè mã. In quantũ dicit Abb ꝙ eps põt, vt ordinarius,

8 cognoscere de cã inter archiepm & subditum epi, non aũt tanquam delegatus: hoc vltimum vr̃ limitandum, nisi esset delegatus cũ rescripto, qđ excitaret iurisdõnẽ suam, iuxta c. licet. & ca. graue. de off. ord. qa etiam tunc habet locũ illa rõ, par affectionis. Sed dictũ Doctorũ intelligit, qñ dat delegatus inter archiepm & hoĩem non subditũ epo. Et in quantũ dr̃, ꝙ eps præsumit habere affectionem ad cãm subditi, ꝓ hoc vr̃, ꝙ si impetrarem ɔ̃ te epm meũ in iudicem, tu possis eũ recusare, qa ei nõ subesses. Et ita firmat Phi. de app. c. postremò. ver. 15. ¶ Dũ

9 dicit Ab. vasallum † posse testificari ꝓ dño, nisi æqualitas dñi & subditi in aliud suadeat, adde Bu. in c. insup. đ testi. pen. col. vbi tenet, ꝙ põt testificari, sicut ẽt emphyteuta, nisi sit cã ɔ̃ dñm super emphyteusi, uel feudo, sed Alb. Maleta, olim honoratus ɔsiliarius Francisci ducis Mediolanensis, in solenni tracta. de testi. fol. 5. credit, ꝙ emphyteuta, quando lis non uersat super re emphyteutica, possit testificari ꝓ dño, qa nullũ põt excogitari interesse in ꝑsona ipsius, nec obligat dño ꝑsonalr̃ sicut vasall⁹. sed in uasallo putat eum indistinctè repelli ꝓ dño, quia maior est obligatio vasalli erga dñm, q̃ filij erga patrẽ, cũ vasallus teneat defendere dñm, & ɔ̃ patrẽ, & fratrẽ, c. dño guerrã. in ti. hic finit lex Contra. gl. 1. in ca. de forma. 22. q. 5. Itẽ, qa feudũ retinet cũ magno lucro. iõ vr̃ maior suspicio de ipso vasallo ex quo ꝑꝑ multa priuari pt, toto ti. qui. mo. feu. amit. pos. Sed Iac. Aluaro. in c. 1. in prin. si de inuest. inter pñm & vasal. lis ori. dicit, es

a se ibi tex. expressum, ꝙ vasall⁹ põt esse testis ꝓ dño a. Et hoc suadet rõ ẜm eum, qa edictũ de testi. est ꝓhibitori ũ & inter ꝓhibitos nõ reperit vasallus, l. j. de testi. Remittit ad Spe. & Io. An. in loco allegato hic per Abb. Itẽ Iac. in c. 1. in fi. qđ sit inuesti. firmat, ꝙ vasallus põt testificari ꝓ domino, sicut & pares possunt esse testes pro domino, ut ibi dicit, tamẽ post And. de Isernia, ꝙ amicitia & familiaritas, maximè q̃ esset inter dominũ, & vasallũ, posset reddere suspectũ eius testimonium, per l. 3. ff. de testi. Alias aũt, si vasallus est ita ꝓbatæ opinionis, ꝙ non præsumat deierare pro domino, nõ esset repellẽdus, quia præsumit præponere salutem ꝓpriã vtilitati dñi. Et istud verius ꝑ dictos text. Ad illud, ꝙ inducit p̃fatus Alb. de obligatione magna, dic ꝙ illa obligatio vasalli erga dñm est maior ẜm qd, non simpliciter, qm̃ multo plurib. modis est obligatus filius patri & ꝑꝑ ius sanguinis ꝑsumit ei magis affici, & hinc est, ꝙ si inter patrẽ & dominũ ageret de periculo corporis & uitæ, teneret magis filius iuuare patrem. Bal. in c. 1. de noua for. fideli. tamen in proposito sunt respiciẽdæ ɔiecturæ, de qb. ꝑ Abb. hic & per Iac. de Alua. in d. §. in fi. An aũt vasallus possit esse testis ɔtra dominum. vide Ia. in §. & cum datus. & in §. similiter. de ɔsue. recti seu. in §. sed & q delator. in tit. q̃ fuit prima causa beneficij amitt. ¶ Vl

10 timo, dũ dr̃ † hic de dictione, Fortè, b

b ꝙ non est nota dubitationis, adde glo. in ver. fortè. in c. 2. de testa. q̃ allegat illud Io. 14. si cognouissetis me, forsitan & patrẽ meũ. tamen tex. Euangelij dicit, vtique, non forsitan. Ad idem glo. in l. mutus. in prin. ff. de procu. & in l. si duo. §. 1. ff. de arb. q̃ dicit, sub dubio fortè respondent sæpe periti, & in l. in cõmodato. §. sicut. ff. ɔmoda. & in l. 1. §. fi. ff. de feriis. & in l. substitutio. ff. đ vulg. & pu. Et ibi dicũt Bal. & Ang. & Mod. quod licèt cõsultor in ɔsilio vtatur verbo Fortè, non propter hoc consiliũ est dubiũ. Sed dicit Andr. Sic. in d. c. 2. quod Ioan. de Imo. legendo, quando non audebat decidere, vtebatur verbo,

a Pro domino. *Adde Spec. in ti. de te. §. 1. uer. sed nunquid uasallus & Pe. de Su. in l. libertorum. C. de test. & vide Flor. contra, in l. idonei. de test.*

b Fortè. *De hac dictione, Fortè, vide & adde Spe. in ti. de disput. & alle. § post hoc. uer. & no. & per Ancha. in c. cum contingat. supra de offic. deleg.*

verbo, Fortè. Et ꝙ importet dubitationem, allegat l.j.§. 1.ver.ni si fortè.de rei vend.vbi gl.excusat tex.à supflui tate, q̃a primo dicit sub dubio ꝑ verbū, Fortè. postea po nit ꝓ certo. Rn̄det ad illud euangelii, ꝙ ibi forsitan stat propriè. Ad alia iura rn̄det, ꝙ ꝓcedūt in legislatore. Melior rn̄sio est, ꝙ silēs dictiones stāt dubitatiuè, sed aliqñ inspecta subiecta mā, & aliis iurib.important veritatem vt dixit Brix.in ver.forsitan, allegando Arc.11.q.3.c.nolite.gl.in cle.pastoralis.§.verū.de re iu.gl.in c. tuæ. de ꝓcu.gl.in c.nisi.in prin.de renun.in ca.admonere.33.q.2. & in c.si qs autē.de pœn.dis.3.& gl.in c.sup lr̄is. de resc. Et ꝙ silēs dictiones notant quoddā temperamentū, all. gl.in d.l.in ꝯmodato.& plura alia copiosius loquens, & silr̄ Alb.in repertorio in ver.forsitan, fortassis, & forte, q̄bus addo duo vtilia. Primo, ꝙ † vbi lex.in assignatione cāæ ponit hoc verbum fortè, illa cā non est finalis, sed impulsiua, gl.in uer.fortè.in cle.1.de app.& ibi no.Imo. post But.& Ab.post But.ī.e.c.qm̄.ver.q̃ro quid si.Gusta, vt ꝑ Alex.in l.in rōne.§.ꝙ vulgo.ff.ad l.Falc.vbi vult, ꝙ ēt si legatarii ꝯfitent̄ hr̄ditatē non esse soluendo, adhuc hr̄s, qui non conficit inuentariū, tenet̄ vltra vires hr̄ditatis. non obstante, ꝙ Bal.teneat ꝯr̄iū in l.filiū.ibi, & q̃a feci mentionē.C.fa.ercis.motus q̃a tex.in §.sancim⁹. in Auth.de hęr.& Falc.punit in hoc hr̄dem, quia p̄sumitur fraudasse de bonis hr̄ditariis, & illa ꝯfessio creditorū facit cessarę istam cām. Ergo & legē, c.cū cessante, de appel. Nā f̄m Ale. ille tex.vtit̄ dictione Forte. Ergo illa nō fuit cā finalis. Et innuit idē esse, ētsi nihil subtraxerit. Tn̄ de hoc aliàs. Et credo audiuisse dici, quod dn̄s meus de Are.discutit hoc in rubr.ff.de acq.hęre.vbi Io.& Ro.sequunt̄ dictū Bal. Secundo no.ꝙ si sn̄ia dixit, condemno Titiū Sempronio in decem, q̃a forte est debitor suus, nō valet Raph.Cu.in d.l. in substitutione. q̃a sn̄ia dēt ferri cū magna cāæ cognitione, l.2.& 3.C.de sent.dixi de ꝯst. c.eccl.& ista vr̄ lata sine causæ cognitione. Sed Alex.tenet ꝯr̄ium in l.cum quo.2.col.ff.ad l. Falc. q̃a cum verba sn̄iæ sint impropriãda, vt sn̄ia substentetur, glo.in l. puto. ff. fam. ercis.quam facit sing.Bal.in ca.ꝯtingit.de do.& contu.& in c.licet.ad fi.de transl.pla. Et habemus ꝙ dictio, Fortè. pōt accipi pro dictione importante oīmodam affirmationem. Gl.in d.ca.super literis.in uersi. forsitan. Ergo ita dicamus in ꝓposito. Facit ēt glo.in d. cle.1.in uer.forsitan.de ap.per quam vide, ꝙ talis sententia non sit principaliter fundata in illa causa. Pro hoc, quia quando fertur sententia per verbum, Credo, ualet sententia, licèt non dicat pro certo. Gl.in l. diem profer re.§.si plures.ff.de arb. Pro qua facit tex. in l.si quis filio exhæredato.§.irritum.ff.de iniusto, rup. irri. testa.& ibi Bal.& Imo. Et istud videtur verius.

SVMMARIVM.

1 *Licèt non possit prouideri parti per remedium missionis in possessionem per hoc non potest deueniri ad diffinitiuā sn̄iam in prin.*

2 *Arguit ad partem contrariam*

3 *Et consequenter ponit tres declarationes, quando possit perueniri ad sententiam, ut nu.4.& 5.*

CAPITVLVM XIII.

* 1 QVæ. Cōis * opinio Canonistarum est, ꝙ † licèt non possit prouideri parti ꝑ remedium missionis in possessionē, ꝑ hoc non pōt deueniri ad sn̄iam diffinitiuā, sed vtendum est aliis remediis aggrauantib.ut in excōicatione, mulcta, & silib.ut latè per But. Imo. & Abb.hic. Et inducit ad hoc Imo.auth.qui semel.C. quō & qñ iud.quia ante illam auth. actore absente non poterat procedi ad diffinitiuam, l.& post edictū.§.circunducto.ff.de iud.l.properādum.§.1.& 2. cum ibi notatis. C.de iud.& tamen tunc non poterat consuli reo ꝯ actorē per missionem in possessionē. Vnde si non emanasset d.auth.corrigens in hoc antiqua iura, non potuisset ꝓcedi ad diffinitiuam, licet non hēret locū missio. Et hanc inductionem approbat Mari.in c.qm̄.ī.eod.in prin. 36. col.concordans cum Abb.hic, quem transcribit ad literam. Et licet dicat, ꝙ imo ibi fecit hanc inductionē, tn̄ voluit allegare eū hic, & aliud non addit. Hanc opi.firmat Im.in l.si finita.§.Iulian.in 4.char.ff.de dam.infe.ꝑ d.auth.q semel.& per alia quatuor motiua. Idem tenet Bal.in l.si qs sup.C.fin.regū.& But.in c.cām.in ult.col. de do.& contu. Et Dom.in c.1.de eo, q mit.in pos.lib.6. rn̄det ꝑ tex.hic ad d.c.1.ꝙ ibi ꝑuenit ad diffinitiuam lite non cont.ob periculū vacationis bn̄ficii, sed vbi non esset periculū vacationis, dato ꝙ non esset ꝓuisū de remedio missionis in possessionē, non posset procedi ad diffinitiuā lite non ꝯtestata. Et hanc p̄tē tenet ēt Bal.ī auth. ei, q.9.col.C.de bo.auct.iud.pos.& in l.2.in 6.col.ff.si ex noxa.cau.aga.saluans opi.ꝯr̄iā in iudiciis ex̄ordinariis, & summariis, vt ꝑ eū. Contrariam † partē, ꝙ imo possit indistinctè deueniri ad diffinitiuam lite non ꝯt.qñ non p̄t prouideri de missione in possessionē, firmat Bar.in l. si finita.§.Iulia.ff.de dam.inf.& ibi ēt Ludo.Ro.ꝑ l.q se d̄t.ff.de iud.vbi in cā libertatis p̄t deueniri ad sn̄iam. Et ibi Bar.replicat idē. Ad hoc ēt alle.Lud.c.j.de eo, q mit. in pos.lib.6.Idē Bar.in l.pe.§.cū aūt.C.ad Treb.ꝑ illum tex.f̄m intellectū gl.in ver.ꝯtuma. Idem Bald.in l.1.ad fi.C.de testi.ꝑ c.cum olim.ī.de testi.Idē gl.2.in c fin.de off.iud.quā sequit̄ Bar.in l.si prius.pe.col.ibi, nonò q̃ro. ff.de ope.no.nun.de quo meminit But.in ca.13.col.de eo, q mit.in pos.Ad idē tex.in l.in cāæ, la j.§.cā cognita. ff.de min.ubi tex.indistinctè ꝑmittit, ꝙ in cā restit.in integ.procedi p̄t ad eam ꝯcedendam. Et sic ēt si cęperit esse ꝯtumax ante li.ꝯte. poterit perueniri ad diffinitiuā, vt ēt exp̄ssè tenuit Bar.in l.ab hostib.§.sed quod simpliciter.ff.ex qui.cau.ma. Hanc partē tenet ēt Iac.But.Bal. & Sal.in d.auth.si oēs.post Bar.ibi.& Bald.in l.ait p̄tor. §.deinde.ff.q.ex cau.ma.& Alex.adducens p̄dicta latius in d.§.Iulian.1.col.& rn̄det ad istū tex.& ibi ꝑ Lud ꝙ licet hic permittat̄ excōicatio, tn̄ non negatur, quin ꝯ cōtumacem possit procedi ad diffinitiuam. Vnde non dēt sumi arg.à ꝯr̄io sensu, ut corrigant̄ alia iura p̄allegata, vt fuit dictū post gl.in c.significasti.de fo.ꝯpet. Rn̄det ēt ad d.auth.qui semel, ꝙ non erat licitū olim ferre diffinitiuā ꝯ absentem, q̃a causa non erat instructa, & non poterat procedi ꝯ actorem ēt ad causæ cognitionem, per ꝯn̄s nec ad diffinitiuam. Et rn̄det ad alia iura. Et ista ps videret̄ sustentabilior, tn̄ circa ipsam nota tres declara
3 tiones. Prima declaratio, licèt † deueniri possit ad sn̄iam qñ non potest esse aliter cosultum actori ex natura eius qđ deuenit in iudicio, tn̄ secus est, qñ non potest esse cōsultum, non ex natura rei, sed ex aliquo accidenti, quia tunc non potest ferri diffinitiua lite non conte. Bald. in d.§.deinde.per illum tex.& seq̄t Alex.ubi s̄.quia ille nō latitabat, & sic non cadebat ibi missio ꝑꝑ hoc accidens.
4 Secunda declaratio. Fortè † in foro ciuili iste text.non vr̄ difficultare hanc materiam, neq; euertere theoricā Legistarum, vt dicunt Doc.hic, quia licet coram seculari posit opponi exceptio excōicationis, l.placet.& ibi Bal.C.de sacros.eccle.c. postulasti.de homi.& ibi Ana. in notabili.Bal.in c.intelleximus.de iu.Dom. in c.j.§.2. in 5.col.de exce.in 6.Bal.in l.quoties.C.de iur.cal.de fo. compe.ꝯs.1.cū concor. tn̄ a seculari non p̄t proferri excōicatio, quia non habet ordines, gl.& Ab.in c. dilecta. de ma.& obe.& Summistæ in rub.de sen.exc. Quòd aūt de iure canonico in foro ecclesiastico sit reprobata opinio Legistarū, multum facit rō Docto. hic fundantium se super regula negatiua istius tituli. Ad idem per locū à speciali d.c.1.in uers.hoc casu, ꝙ verbum respicit proprie sn̄iam. Ad idem a speciali, c.fi.§.porrò.ī.eo.in uers. speciales causę, & non dicas, vt dixit Alex. ubi s̄. quod tex.ibi subdit, verbi gratia, ut denotet, ꝙ illud est exemplum ad omnes causas, in quibus non cadit missio, & exempla nō restringunt regulam c.1.ne cle. vel mo. q̃a concedo, ꝙ est exemplum, sed non est exemplū, de causis omnibus, in quibus non cadit missio, imo est exemplum de causis habentib. specialem rationē in se, prout in causa matrimoniali est timor fornicationis, & in cā electionis est periculum vacationis. Si enim ratio istorum casuum fuisset illa, quia non cadit ibi missio, non

oportebat

oportebat ꝯdere, d. c. unico, de eo, q mit. in pos. li. 6. Præterea rñsio data ad istum tex. non vr̄ tuta, vcꝫ, ꝙ hoc nō negatur quin ēt possit ꝓcedi ad diffinitiuā, imo vr̄ hoc negari, qa ꝯsultus Papa, qd agendum, vbi nō cadet missio, rñdet determinate. utēdū cēsura. Ergo vr̄ uetare, ne vlterius ꝓcedat, qa qđ de uno dr̄, de alio negat. C. de ꝓcu. l. maritus. cum si. Præterea si non argueret hic à ꝯ̃rio sensu, ꝑfecto nihil noui afferret iste tex. Clamant. n. oīa alia iura, ꝯtumacem esse excōicandum, 11. q. 3. c. nemo. c. nullus. ca. quicunq;. c. rursus. cū si. Ad hoc ergo, vt iste tex. aliquid operet in 2. par. licite arguit à ꝯ̃rio, ētsi alia iura corrigerentur, l. nulla. §. nisi. iuncta aut. diaconissa. C. de epis. & cle. gl. in aut. ex testamento. C. de col. Dixi
5 de fo. ꝯp. significasti. Tertia declaratio. Vbi † ius agendi non dirigitur ꝯ̃ certam ꝑsonam, sed tm̄ ꝯcludit iudici, non parti, tunc bn̄ p̄t procedi ad sn̄iam ēt in foro canonico, quia cū posset ꝓcedi lite nō ꝯtest. non habet locum rł̄a huius rub. vt latius per But. Imo. & Ab. hic. Demum in quantū est allegatū c. vnicū. de eo, qui mit. in pos. in 6. à speciali, scias, ꝙ ille tex. ꝓcedit ēt in dignitate seculari. Vnde si electus in potestatem agit ꝯ̃ uniuersitatem, q̄ eum elegit, non fiet missio in possessionē, & procedetur ad diffinitiuā ꝯ̃ ꝯtumacem. Spec. de secundo decre. §. videndū. ver. qd si electus. de quo exclamat Lud. in sing. 393. qn̄ reus. & in l. si vero. §. de viro. 40. fal. ver. 19. sol. matr. Abb. post alios in c. contingit. 8. col. de do. & contu. quē omnino vide, dū singulariter declarat d. c. vnicum, vt habeat locum in bn̄ficio obtinendo. Secus in obtento, restringendo hoc, vt ibi nouissime ꝑ eū.

S V M M A R I V M.

1 *Inimicus meus dicitur, qui contrahit parentelam, uel confœderationem cum inimico meo.*
2 *Credere literis salui conductus, quis nō tenetur, quando agitur de periculo capitali.*
3 *Fides data ꝑ saluū conductū, an aliquo casu possit frangi. Locus iudicij debet esse securus. Post numerum tertium, ver. 1. conclusio.*
4 *Inimicitiæ capitales impedientes tutam itinerationem, quamuis excusent citatum, tamen secus quando est guerra generalis, in qua duces belli consueuerunt dare saluum conductum.*
5 *Citatus si non potest securus venire ad locum, ad quem citatus est, tenetur tamen mittere procuratorem.*
6 *Alias si locus non est tutus procuratori, non tenetur eum mittere.*
7 *Item licet procuratori sit locus tutus, si tamen citatus timet inferri vim causæ, non tenetur mittere procuratorem.*
8 *Citatus etiamsi causa sit ardua, tenetur mittere procuratorem.*
9 *Liberis salui conductus quando sit plene confidendum.*
10 *Familiares alicuius potentis si sunt inimici citati, citatus non tenetur cōparere, etiāsi aliter non cōstet de odio ipsius potentis.*
11 *Citatus excusatur ꝑꝑ intemperiē aeris, tāquā locus nō sit securus.*
12 *Citatus ad locū non tutum rectius facit. si mittat eius excusatorē, qui alleget locum non tutum, & si non admittitur eius excusatio, poterit appellare.*
13 *Iuramēto dicētis, se non posse cōsequi iustitiam in partibus, statur.*
14 *Locus licet sit securus citato, si tamen ibi non habet bonū statū, puta Guelphus si citatur, vbi regnāt Gybellini, nō tenetur cōparere.*
15 *Exceptio loci non tuti licet sit dilatoria, potest tamen opponi quādocūque post litem contestatam, quia habet grauamen successiuum, non momentaneum.*
16 *Damnatus vltimo supplicio statim efficitur seruus pœnę.*

CAPITVLVM IIII.

ACcedens. ij. Circa quinque cās suspicionis, quas ex isto tex. colligit Abb. post alios, vide Phil. reassumentem eas plene in c. postremo. de appe. Et pro prima ultra ipsum adde tex. optimum in l. qm̄ liberi. C. de inof. testa. ibi, vel cum inimi-
1 cis eius suas amicitias copulauit, ꝑ quē no. ibi Bal ꝙ † ille dr̄ mihi inimicus, q ꝯ̃hit parentelā, vel confęderationem cū inimico meo, nā coniuncti & confęderati, p̄sumuntur eiusdem intentionis. Quod dicit esse notandū. Et ꝓ hoc, ꝙ præsumatur inimicus, qui
a Inimici mei. a est amicus inimici mei a, vide Spe. de appel. §. 1. uer. si uero appellat. & in ti. de accusatore. ver. itē quod cū inimico. & ver. sequen. Reliqua de causis suspicionū vide per Phi. ubi supra. Et de
b mā inimicitiæ, & q̄ dicat capitalis. b vide Bar. in l. 3. §. fi. ff. de adimen. le. cū ꝯcor. de qb. per Alex. ibi in apostī & in repertoriis, maxime Modernorum in ver. inimicus. Dixi alias plura in ca cū oporteat. 11. col. de accus. & multa pn̄t colligi ꝑ istū tex. ex dictis Doctorum hic. Et nota bene limitationem ad c. 1. de rest. spol. in 6. quam deducit hic Ab. ꝙ illud, quod ibi dr̄ de spoliatione oīum bonorum, vel maioris partis, hēt locum qn̄ excipit de spoliatione facta à tertio, non vt inferat, agentē esse inimicū, neque illū tertiū, sed vt ꝯcludat inopia accusati. Sed qn̄ agit ad repellendū quē vt inimicū, sufficit spoliatio minoris q̄̃titatis, dūmō non vilis, aut ꝯtemptibilis, & facit d. c. frequens. in ver. hoc casu. Et dum super gl. 3. ponit Ab. qn̄ pro suspicione allegat, ꝙ iudex & pars sunt ꝯterranei, & dicit, ꝙ si sunt in partibus remotis, p̄sumunt se ualde diligere: secus, si sunt in patria. Tene hoc mēti. Pro quo facit gl. in c. prophetauit. 1. q. 1. Tene menti ꝑpetuo istū
2 tex. ꝙ nō teneret c quis credere literis
c salui ꝯduct⁹, qn̄ agit de periculo capitali. Et reputat ab oīb. singularis, & eū notat valde Im. in l. nā qđ. §. nō oīs. ff. ad Treb. Et istū saluū ꝯductum p̄t dare iudex, vt ꝑ Bar. ī l. is, q reus. ff. de pu. iud. Et tunc cum iudex non sit inimicus, tenet qs credere saluo ꝯductui, ut latius ibi ꝑ Im. Et istud intelligitur, dūmō iudex habeat iurisdōnem in toto, rōne proprietatis, ut sunt dn̄i tꝑales: secus in habente iurisdōnem ordinariam, vel delegatā ꝯcessam à superiori, vt sunt rectores & officiales ciuitatū, qui nō pn̄t ꝯcedere saluū ꝯductū in p̄iudiciū superioris, per notata in c. ueniens. de iureiu. vt latius ꝑ Ang. in dispu. in c. Bononiensis. in 6. dubio. Nisi iudex uidens, ꝙ bānitus de maleficio inculpat de alio crimine, velit sibi dare saluū ꝯductū respectu primi criminis, de quo est bannitus, vt ueniat ad se defendendum sup scđo ꝭm p̄dictos & alios, de qb ꝑ Alex. in d. l. is, q reus. in apostil. ad fi. cui adde Sal. in l. cū indulgētia. 2. col. C. de sen. pas. vbi latius oīb. ponit, qn̄ iudex possit dare bānito saluū ꝯductū, vel fidātiā, aut securitatē, ut ueniat ad se excusandū & tādē vult indistinctè, ꝙ nō possit dari, nisi à principe. De hoc ēt latissime ponit Albe. de Rosa ī 4. parte statu. q. 39. in c. Quæro ēt aliā qōnē: bānitus de maleficio, &c. ubi sꝑ uide. Tangit ēt in qbusdā aliis locis, de quib. per Mod. in lib. malefi. in uer. fama publica p̄cedente. uer.
3 quinto q̄ro, si cōmittens. An † aūt liceat aliquo casu rū
d pere fidem datā in saluo ꝯductu d, vidē late Imo. in d. l. is, q reus. pe. & ult. col. vbi inter alia uult, ꝙ qn̄ esset iniuste ꝯfessus, & reus esset in loco, in quo alias de iure capi posset, licite sibi frangitur saluus ꝯductus, qui fuit impetratus solum, ut delictum esset punitum. Et infert ad iudices maleficiorū ꝓmittētes impunitatē reo, si ꝯfitebit, ꝙ nō tenētur seruare promissionē in foro ꝯtentioso, ꝑ id quod habet in l. ius publicū ff. de pac. & facit ꝭm eū gl. trita in c. cupiētes. in prin. in uer. malignātium. de elec. in 6. Tm̄ in foro ꝯscientiæ putat oppositū, quia nō licet mētiri, 22. q. 2. ca. 1. Sed ad hoc ultimū uide mirabile uerbū Arch. post Hugutio. in ca. utilē. 22. q. 2. ubi dn̄t, ꝙ Alex. Papa. III. promisit impunitatē cuidam ep̄o symoniaco ei secrete cōfesso, si idē ꝯfiteret coram Cardinalibus, quod cum fecis-

Adde do. Ale. de Imo in l. 3. de test. & in cons. suo 99. 1. parte.

b Capitalis. *Vide dom. Alex. in l. 3. ff. de testi. ubi plene.*

c Non tenetur. *Adde & Amplia istum tex. etiamsi ex delicto suo esset bannitus. Ita Do. de san. Gemi. in c. statutum. in §. 1. de rescrip. in 6. in 8. col. Idem tenuit Ang. in q. inci Bononiensis à sua ciuitate bannitus.*

d Fidē datam in saluo cōductu. *Glo. in Authē. de mand. prin. in §. nec homicidas. videtur dicere, quòd sic, & idem videtur sentire Iac. de Ra. in l. præsenti. C. de his, qui ad eccle. confug. Pe. ibi tenet coutrarium, quia assecuratio data, uel salu⁹ conductus seruari dēt, sicut fides data legatis hostium ff. de le. l. vlt. Cy. ibi in d. l. pręsati: in fi udetur transire*

sire cum opi. Pet. Bar. in l. illicitas. §. ne potentiores, ĩ fi. ff. de off. præsi. dicit, quòd saluus cō ductus non debet seruari delinquentibus, Bal. in §. itē sacram. in ult. col. in uersi. quæro, utrum si iudex, de pace iur. fir. dicit, quòd iudex etiam iurans securitatē bannito, non tenetur eam seruare. Adde tu ꝓ dilucidatione istius difficultatis, & dic, quòd si petens fidantiam seu saluū conductum, est in loco, qui est de territorio, uel iurisdictione illius, qui dat saluum conductum, & tunc isto casu talis iudex nō potest dare saluū conductū, neq; datū seruare, & hoc modo intelligas glos. in d §. nec homicidas. Aut ille a *locus, in quo ē petens saluum cōductum, non est de territorio, seu iurisdictione illius iudicis, qui habet concedere saluum conductum, tūc dico, ꝙ saluus conductus, seu fidantia dari potest, & data debet seruari, ꝑ ll. supra allegatas, & adde Sali. in l. cum indulgentia, C. de sen. pas. in 1. & 2. col.*

a Clem. 1. *Et ibid. uide ad hoc Card. 22. q. & Zenzel. ubi etiam refert, Mat. tenuisse, non sufficere offerre securitatem parti, quòd tuto comparere possit. Et ad hanc materiam adde glo in cap. cū locum de spon. & Spe. in titu. de off. ordi. §. 3. & de offic. om. iu. §. 6. uersi. si ante litem.*

set, deposuit eū, nā excusatur à dolo, se
cundū ipsos ꝑ illū tex. vbi vtilis simu-
latio laudatur, & inferūt, ꝙ si qs ꝓmit-
teret Sarracenis seq eorū sectā, ut eam
agnosceret, & postea agnitā ꝯfundat, n̄
peccat, & sequitur Dom. ĩ c. nos in quē
q̃. in fine, 2. q. 1. Sed de his alias, qm̄ gl. ĩ
d. uer. malignantium, indiget multilo
quio, qđ non cadit hic. Cęterùm ut pos
simus melius gustare hanc mām securi
tatis, qua dēnt gaudere litigantes, colli
ge breuiter decē conclusiones, insertis
pluribus hinc inde sparsis cū aliquibus
pūctis nouiter discussis. Prima conclu-
sio gn̄alis est, ꝙ locus iudicij dēt esse se
curus, & hic, & in cle. pastoralis, uers. Pi
sana, de re iudi. & in c. cum dilecta, de
cōfir. utili, uel inutili, & c. uenerabilib.
§ secus, de sent. excō. li. 6. & c. accepim⁹
de fi. instr. & c. cum personæ, de priuil. ĩ
6. & in l. Fulcinius, § quid sit latitare, ff.
ex qui. cau. in pos. ead. gl. ĩ c. hortamur,
3. q. 9. gl. pē. in fi. in cle. appellanti, de ap
pel. latè Lud. Ro in l. si uero, §. de uiro,
ff. sol. ma. in 11. fallen. Bu. in repet. c. ue-
stra, de coha. cle. Non solum partibus,
sed ēt iudici. c. statuimus, de offi. deleg.
in 6. Et ibi infert Pau. Papam approbas
se coronationem factam de Henrico
imperatore extra urbem ꝑꝑ timorē
regis Roberti. Et iudex datus ad locū si
bi non tutum eliget alium locum pro b
ximiorem & tutum, ſm Io. And. ibi, &
facit cle. 1. a de fo. compe. quod placet
do. Maria. in c. qualiter, lo 2. q. 10. art. 11.
de accus. Et si quis obligauit se in ꝯctu
ut possit ex eo ubique conueniri, tamē
non poterit conueniri inuitus in loco
sibi nō tuto. Ang. & Ale. in l. cùm res,
in prin. de leg 1. q cquid dicat ibi Imo.
motus, qa obligans se potuit cogitare
hoc euenire posse, sed rn̄det Alex. late
ex dictis But. in c. 1. de iu. ꝙ ĩ tali sermo
ne gn̄ali nūquā uī pars cogitare de lo-
co de quo uerisimiľr non promisisset ĩ
spē. Et si qs promisit soluere Titio de-
cē in loco, & ad illū locū nō sit tut⁹ ac-
cessus Titio, pōt arctari debitor ad sol
uendū in loco tutiori, l. vsuras, C. de so
lu. quam facit sing. Lu. cōs. 352. 7. colu.
dū ponit ꝙ locus cōcilii pōt mutari, si
nō est securus pro patribus de concilio
q̄ ēt nota ad ampliationē huius cōcľo-
4 nis. Secunda conclusio. Quāuis inimi-
citiæ capitales impedientes tutā itine-
rationē excusent citatū ut hic, tn̄ secus
si esset guerra gn̄alis, in qua duces belli
consueuerunt dare & seruare saluum c
ꝯductū, qa tūc nō excusatur allegans 5
metū militū. Rot. de do. & cōtu. 12. in d
nouis, sequitur But. de do. & ꝯtu. ca. cū
dilecti. Et dn̄t Bal. & Imo. in l. quib. diē
bus, in prin. ff de cōd. & dem. ꝙ non ex
cusat ille, q locū nō tutū, poterat face-
re tutū, si uoluisset. Facit, qđ dixi post
Inn. in c. cū n̄ liceat, de præsc. Sed aduer
te dupľr. Nam primo hoc est intelligē
dū, dūmō ſm morē patriæ ille saluus
cōductus verisimiliter redderet istū tutū ad cōparendū,
secus, si timeret suæ cāæ uim inferri, iuxta ca. statutū, §. 1.
de rescrip. in 6. & probatur eo, quod no. Io. And. in Spe. ĩ 6
3. parte, de accusat. §. fi. vers. qd si bānitus, & Ang. ĩ dispu.
Bononiēsis, in 4. dubio. dū dn̄t, nō sufficere cōsultū esse
periculo personæ, nisi ēt cōsulatur periculo cāæ, ĩ qua ti d

metur de iniustitia, forte, quia absens est exosus homini
potenti tyrannizanti in loco, & sequitur Philip. in c. ex
parte, lo j in fi. de appel. & Alex. in d. l. nā quod, quib. adđ
Ang. in d. l. 2. §. quod diximus, post mediū, ff. si quis caut.
ubi dicit, ꝙ timens inferri uim nedū personæ, sed cāæ, n̄
tenetur cōparere ēt ꝑ procuratorē. Alleg. Imo. ĩ c. bonæ
de elec. & ĩ c. 2. de ope. no. nūc. Solus Mari. reprobat hoc
dictum Io. And. & Ang. in rub de dila fo. 42. uers. sed tu
aduerte, quia ex quo citatus præsupponitur esse securus
respectu personæ, & solùm timet circa causam, uel cir-
ca rem, dēt cōparere, & sibi ꝓuidere ꝑ uiā recusationis
ipsius iudicis, si iustā cām hēt recusationis, nisi fortè ĩtel
ligeretur dictū Ang. ꝙ subesset metus de re, quā forte te-
neretur secū ducere, uel portare, ne forte sibi auferretur
in illo loco, qa tūc esset iusta cā n̄ ꝯparēdi ad illum locū
sic n̄ tutū. Et ita procedat opinio prædicta, alias non. Pla
cet ista ĩpugnatio excepto uno casu, ucʒ qn̄ citatus ne-
dū timeret uim inferri cāæ, sed ēt nō auderet allegare iu
dicē esse suspectum ꝑꝑ potētiā tyrāni, & dubitaret ne ta-
lis allegatio tyrānidis tanq̃ ostendens
principē, poneret eū in nouo periculo, b
qa tūc excusaret nō cōparens, ꝑꝑ hoc
quod scribit singuľr Bal. de mēte Inn.
in c. quod super his, de maiori. & obe.
& ibi dixi. De iustitia aūt istorū timo-
rū stabit arbitro iudicis. Ang. ĩ d. dispu. c
in 4 dubio. Secundo aduerte, dum dixi
ꝙ imputatur non cōparenti ad locū n̄
tutū si omisit petere securitatē cōsuetā
dari & seruari, quia istud dēt intelligi,
dūmodò dicta securitas possit obtine-
b ri à iudice, q pōt cogere inimicos, ut ꝓ
mittant non offendere b, iuxta theori
cā Bar. in l. illicitas, §. ne potētiores, ff.
de off. præsi. Dixi ĩ rub de treu. & pa. Se
cus, si esset petenda ab alio, puta, a duce
belli, & in mittēdo ad eū esset periculū
ēt in nūcio, qa tunc iste excusat, scđm
Frā. Are. ꝯs. 16. Præsupposito in facto, &
ibi intelligit, quod est dictū post Rot. đ
saluo ꝯductu, dū modò securitas offe-
ratur ab eo, qui facit citari, vel qn̄ ueri
simile est forte ex ꝯsuetudine cōceden
di tales securitates, ꝙ securitas facilè
obtineri possit, sed vbi hoc nō probat,
standū est regulæ huius tex. qa qs nō te
netur accedere ad locū nō tutū, ſm eū.
Et ita ꝓprie vī loq Rot. dicens, ꝙ opor
tet articulare & probare, ꝙ erat consue
tū dari & obseruari a ducibus belli illū
saluū ꝯductū. Qđ bn̄ no. Et istis adde, ꝙ
si locus nō est tutus rōne delicti ipsius
citati, tenet citans ꝯparere, si de illo de
licto agitur in iudicio, alias delictū re-
maneret impunitum. Bal. in l. oēs, ul. co
lu. C. de epis. & cle. Seqtur Nico. Milus
in verbo, citatio, § 76. Tertia cōclusio.
c Quāuis c citato † locus non sit securus
5 tn̄ si pōt mittere idoneū procuratorē,
d tenetur mittere. d Ang. in d. disputa. &
Phil. in d. c. ex parte, ꝑ l. Papinianus exu
li, ff. de minori. Si āt non inuenit procu
ratorem, uel nō idoneū, excusat, l. idē-
que, & ibi Bar. ff. pro so. Circa quæ no-
ta primò, quod si cā est ardua, nō tene-
tur mittere procuratorē. Imo. & Alex.
latè in l. de ætate, ff. ad Treb. Et ita pro-
priè loquitur cle. pastoralis. vers. Pisana
de re iud. ſm eos, q b. adde gl. opt. in cl.
1. in uer. fautoribus, de foro cōp. Secun
6 do no. quod † ubi locus nō esset tutus

b Nō offendere. *Adde hic, quæ dixi in apost. in d. rubr. de treu. & pa. hic in tex. alleg.*

c Quamuis. *Adde, quòd Felin. ex hoc uult, quòd impedit⁹ tenetur mittere procuratorē. Adde tu & amplia, ꝙ istud hēt locū ēt in bannito, quia bannitus, sit citatus in loco, in quo ē exbannitus, quamuis ipse impediatur venire, tamē tenetur mittere procuratorē. Ita Bar. in l. 2. ff. si quis cau. & in § si quis in uer. & tūc aut illa causa, & in l. si ff. de in interest in 2. colum. in vers. uenio ad tertiā. Ang. in d l. 2. in §. qđ diximus. Bal. in tit. de pac. cō. in uers. sn̄iæ. gl. & Archi. in c. si ægrotans, 5. q 3. Et ꝙ bannitus potest conueniri in loco, quo est exbānitus, glo. est ordi. in l. eius, la 2. §. fi. alias incipit, Celsus, ff. ad mun. Bartol. in l. adulte. in princ. ff. de adult. Cano. in c. ex parte, el 1. de app. Limita tamē, nisi esset exbannitus ꝓpter odia quia tūc non tenetur mittere procuratorem. Ita Angel. in d. §. qđ diximus. Imo. & do. Alex. in l. recusare. §. fi. ff. ad Trebe. & hoc, quia non bene esset consultū causa.*

d Mittere. *Adde, Ang. in l. 2. §. qđ diximus, si quis cauti. ubi ēt uide domi.*

do. Alex. de Imo. in §. 2. in l. si de restit. in integrum.

a *Quartò. Adde tu pro clariori intelligentia, ꝙ quãuis Feli. hic dicat multa in hac materia, tamẽ cõis * opin. est ista, vcʒ quòd in oĩbus casibus, in quibus concluditur per Bar. & Doctor. quod absens siue reus, siue actor sit, tenentur mittere procuratorem. Et quot sint isti casus, vide ꝑ Bar. & alios in l. 2. ff si quis caut. et ĩ l. j. ff. de diuer. & tempo. præscr. Fallit in casib. arduis, c. querelam. vbi glo. & Doct. de procu. Ant. de But. ĩ c. dilecti, de dol. & cõtum. & in c. bonę. el. 1. de elec. & in c. si pro debilitate, ð offic. deleg. dom. Ab. in clẽ. 1. de fo. cõp. Cald. in l. ab eo. in 2. col. C. quomodo & quando iu. & in l. j. in j. colũ. ff. de procur. Pau. de Cast. in d. l. 2. ff. si quis cau. & alij oẽs ibi. Imo. in l. q̃ sitũ. ff. de re iud. & in l. recusare. §. fi. & ibi Alex. in 2. & 3. colum. ff. ad Treb. domi. Frãcisc. de Aret. in consil. suo 106. quod inci. Præsupponitur. in 13. col. Et dicitur cã ardua, quãdo q̃ritur de statu personæ, vel de statu libertatis uel subiectionis, vel de magnis reb. arbitrio iudicis, secundum Bal. in c. edoceri. de rescrip. & in tex. ratione in 2. col. de ap. Quòd etiam inter causas arduas est omnis causa famosa. Ita Bal. ibi, de quo etiam per Ioan. And. in d. c. querelam. per Arch. in ca. si ægrotans. 5. q. 3 Ant. de But. in cap. ea quæ. de offic. arch. per Imo ind. l. quæ*

curatori, excusatur citatus eũ nõ mittens. Bal. de pace Constan. in ver. sñiæ quoque. Dicit tñ Bal. in l. oẽs. §. si uero apparitor. ult. col. C. de epi. & cle. ꝙ citatus, ut rñdeat sup crimine, nõ posset se excusare, dicendo. Timeo puniri, iõ
7 locus no est tutus. ¶ Tertio no. ꝙ † ẽtsi procuratori locus est tutus, si tñ citatus timet inferri uĩ cãæ, nõ tenet mittere procuratorem. Ang. & Io. Imo. vbi s̃. sed hic est dubiũ, ꝑ id qđ est dictũ s̃ post Maria. in prima aduertentia.
a ¶ Quarto a no. ꝙ † ẽt si cã est ardua,
8 uř ꝙ citatus teneať mittere procuratorem, ꝑ tex. in c. cũ olim. de testi. in uer. partib. vel procuratoribus. q̃ uerba innuũt sufficere locũ esse tutũ ꝓcuratorib. vel loqť in cã status, & sic ardua & hoc nõ ↄsiderauit Phil. ĩ d. c. ex parte. nec alij in d. l. de ætate. Posset dici, ꝙ exponatur, procuratoribus, puta, si eos mittere voluerit uel dic, ut tenet ibi Frãc. Ar. post Host. ꝙ lʒ in causis arduis non teneať qs mittere procuratorẽ, c. querelã. cũ ibi notatis. de procu. tñ fallit, ubi citať ad locũ nõ tutũ qa teneť mittere procuratorem, si locus est tutus procuratori, & ita uř firmare Maria. ĩ dic. rub. de dilat. fol. 42. ver. 5. q̃ro pro dic l. Papin. exuli. ¶ Sed reuera iste pũctus est difficilior cæteris ꝑꝑ tex. in dic. c. ex parte lo, 1. ð app. in ver. tu, vel tui, vbi vř apte probari, ꝙ si locus nõ est tutus procuratori, sed dño, nõ tenetur dñs cõparere, & eↄ̃ si est tutus procuratori, sed nõ dño, nõ teneť cõparere, qa dicendo, tu, vel tui, poteris appellare, sufficit. n. uerificare unã ex alternatiuis, de rescrip. c. inter cæteras. & sic uř, ꝙ locus debeat esse tutus utrique simul, & sufficiť, ꝙ in vno sit timor. & ista ↄstãter firmat ibi Phi. in 2. notabili, col. 7. post Ab. & Imo. Nec mireris, ꝙ si nõ est tutus procuratori, sed dño, adhuc dñs nõ teneatur comparere quia in causa ciuili nõ tenetur ↄparere ꝑsonalř. c. 1. de iud. in 6. Ergo beneficiũ sibi a lege ↄcessum de cõparẽdo ꝑ procuratorem, nõ dẽt ei auferri, regula, indultũ, li. 6. Vnde si procuratorẽ mittere nõ põt, nõ teneť ipse ire. Et idem vř gl. sẽtire in c. bonæ. lo. 1. in ver. secure. de elec. & facit gl. in c. si ue ð ↄiug. 33. q. 2. Voluissem, ꝙ isti rñdissent ad dic. c. cum olim. in ver. partibus, vel procuratorib. & ad d. l. Papinia. exuli. & ad l. sed & si ꝑ ꝑtorem. §. 1. ff. ex qb. cauſ. mai. in uer. potuit procuratorẽ relinquere. Quę iura vñr uelle, ꝙ non excusetur ille, q̃ põt procuratorem mittere. Iõ cogitabis vsque ad sequentem lectionem. Põt dici ad c. cũ olim. ꝙ sufficiat locũ esse securũ procuratori, si dñs non curat opponere, uel fortè illud ꝓcedit, qa iã in dicta cã fuerit ibi ↄstitutus procurator. Et ita rñdet Maria. ĩ d. rub. de dila. Hoc mõ nõ ꝓcedit, qđ dicit ibi Host. limitãdo valde d. c. querelã. vt nõ habeat locũ ĩ citato ad locũ ñ tutũ. Et certè, si illud cẽt verũ, essent duo specialia in illo c. cum olim. Primũ, ꝙ in cã ardua, qualis erat ibi cã status, teneret qs mittere ꝓcuratorẽ. Scđo, ꝙ sufficeret locũ cẽ tutũ ꝓcuratori, ↄ̃ d. c. ex parte. ad l. Papinianus exuli. & alia iura, q̃ dñt, impu tãdum esse impedito, si nõ relinquit, aut non mittit ꝓcuratorẽ. Rñdet Im. in d. c. q̃relam. 4. col. uer. 2. casu, & in l. q̃sitũ. ff. de re iud. ꝙ loquuntur in citato impedito impedimento facti, qñ ĩpedimentum est necessariũ, sed non ꝓbabile, vt est in relegato, qa talis teneť mittere procuratorẽ, vt latius ꝑ eũ, & ista nota, tanq̃ nouissima. Quarta ↄclu
9 sio. ¦ Dũ † dř in isto tex. non esse fidendũ literis salui cõductus, intellige, qñ danť ab hostib. secus, si danť a iudice, qa ꝑ illas tolliť plenè cã timoris. Sal. ĩ l. reos. ver. expeditis ↄ̃riis. C. de accu. dicens, ꝙ si qs hẽt mãdatum pro absente ad proponendũ excusationes, qa timet inimicitias, põt iudex illi offerre saluum ↄductũ, & sic poterit venire. Intellige, dũmõ in illo loco soleãt seruari a subditis, & a iudice tales lřę. Im. in l. pe. §. ad crimẽ. 38. col. ver. in tertio casu. ff. de pub. iud. ubi ita limitat Sal. & ibi ẽt sequiť dictã decisionẽ Rotæ de saluo conductu ducis belli. Et eius dicta reassumit Maria. in c. veniens.
10 col. 78. ibi, sed pone. dicit statutũ. de accuſ. Quinta cõclusio. Si familiares alicuius potentis inimicant citato, nõ teneť cõparere, ẽt si aliter de odio potẽtis nõ ↄstet. Old. latè ↄsi. 43. 2. col. ꝓbans a fortiori de eo, ꝙ dř, citatũ non teneri cõparere ad locũ inhonestũ, l. si cum dies. §. pe. ff. de arb. argu. de periculo famæ ad periculũ vitæ. sicut ẽt obligatus ad standũ in loco põt recedere timore periculi, l. habitatores. §. j. ff. locati. Subdit elegãter Old. ꝙ si locus iudicii esset securus, tñ esset periculũ in loco ꝑ quẽ citatus est iter facturus, non teneť cõparere. Quod not. Maria. in d. c. veniens. Sed vltra ipsum est tex. clarus hic ver. non, nisi per districtũ eius. & dicit Maria. in rubr. de dila. fol. 43. ꝙ si accessus ad locũ esset multiplex, nõ sufficeret, si probaret vnũ accessum nõ esse tutũ. Sed necessariũ est ꝓbare, ꝙ nullus ex illis accesib. est tutus. qđ dicit bñ notandũ in practica tã ꝓ actore, q̃ pro reo. Et ad hoc de itinere securo est gl. in cle. j. in uersi. securitate. de fo. ↄp. & tex. in c. veniens. de accuſ. in uer. viarum. & ibi Mari. in 5. no. & ĩ c. de cętero. de sent. exc. Sexta ↄlusio.
11 Intẽperies † aeris excusat citatũ, tanq̃ locus nõ sit securus. Bar. aſs ĩ l. recusare. §. si qs alio. ff. ad Treb. ꝑ c. ad supplicationẽ. de ren. Est gl. ĩ c. cõis filius. 23. dis. & tex. in c. quorundã. 74. dis. & ĩ l. 2. §. pe. ibi, vel aliqua fortuita calamitas. ff. si qs cau. ꝑ quẽ text. Greg. XII. Se excusauit, quare non uenit ad ↄciliũ Pisanũ, timẽs grauitatẽ cœli Pisani, ſm Maria. in d. c. ueniẽs & in d. rub. de dila. Facit gl. ĩ cle. ne in agro. §. ad finẽ. ĩ uer. rõnabili. de sta. mo. vbi intẽperies aeris excusat a residẽtia. Facit gl. 2. ĩ c. si verò. lo j. de iureiu. vbi excusat a periurio. Facit, qđ no. Bar. in l. ab hostib. §. sed ꝙ simpłr. ff. ex q. cau. ma. vbi excusat a cursu ꝑscriptionis. Notaui de ꝑscri. c. cum non liceat. & Ab. eo. ti. c. ex trãsmissa. & ibi dixi. Facit d. c. ad supplicationẽ. ubi excusat renũciãtẽ bñficio. Facit gl. 2. d. c. quorundã. ubi excusat volentẽ reuerti ad primũ bñficiũ, a quo fuit trãslatus ignorãs malignitatẽ aeris scđi bñficii Dixit tñ Io. An. in d. c. cũ dilecti. & ibi But. ad fi. ꝙ si tpe pestis reddiť ius ĩ loco, excusať citatus. Sed Ab. ibi, puto, ꝙ si aeris. limitat hoc, nisi aeris corruptio & cõplexio citati minarenť periculũ mortis. De quo dubito, qa sicut dixi in d. c. ex trãsmissa. ubi Abb. ẽt tangit ð peste ꝑtextu fatorũ: fateor, ꝙ qñ medici dñt aerẽ corruptũ, vel ẽt pestis ↄtagiosa multũ iã ĩualuit, sit sp excusandus citãdus, nec facilè qs ꝑcognoscere, an sua cõplexio, uel ↄuersatio sit tuta, nisi experiať, experiri aũt tutius & facili⁹ sua deť, q̃ fiat, qm̃ periculosum est. Tñ cogita, qa Ale. in d. l. de ætate. sequiť opi. Abb. Septima ↄclusio, Citatus † ad
12 locum nõ tutũ melius facit & tutius, si mittat excusatorem ad allegandũ de loco non tuto, & si no admittitur eius

situm, licèt omnes indifferenter ita teneant, ꝙ in cã ardua impeditus nõ teneatur mittere procuratorem. Fateor, ꝙ tex. in d. c. cum olim. de testi. hic allegatus per Felin. sit fortis in contrarium. q tex. loquitur in causa status, & sic in cã ardua, & tamen tenetur ibi mittere procuratorem. Vnde propter illũ tex. semper dubitaui, cui nunquam uidi bonum responsum, tene tamen communem opinionem.

eius exceptio,ſeu recuſatio,tunc à repulſione pōt appel
lari:& hoc,vbi recuſanti & oīb. eſſet locus ſuſpectus , ꝗa
ī eo morarent inimici Rei. Rot.de app.5.in antiqꝗs. qua
ſi ſentiat in illo uer. & oīb. ꝙ ſic eſt ſuſpectus recuſanti,
non oīb. puta non ꝓcuratori. ꝙ tunc excuſatio non ſit
bona,qđ eſſet ɔ̃ p̄dicta . Et de hoc, an iſte citatus potuit
ſtatim appellare ab aſſignatione loci non tuti ,an verò
ſit neceſſe,ꝙ prius proponat excep.corā iudice,ſi poteſt,
per ſe,vel per alium,vide Inn.& Io.An. ɔ̃riantes in d.c.
ex parte,quos concordat Inn.ī d.l.đ ætate.& ibi Ale. Et
ſi notoriū eſſet,locū eſſe tutū , ꝓut erat in caſu d.cle.pa-
ſtoralis.ver.Piſana.de re iud. nō teneť ꝗs mittere ēt ex-
cuſatorē,vt ꝑ Abb.in d.c.ex parte.in fi. in cle. appellāti.
de app.ita limitando gl.ibi,vt latius re
aſſumpſi,de reſc. c.cū ordinē. Octaua
a cōcluſio . Stať a iurō † dicentis ſe non
ſperare ɔſequi iuſtitiā in partib. Rota
de reſcr.55.& de proba.20,in antiquis.
de reſcr.7.in nouis,ꝗa ea, q̄ conſiſtunt
in aīo,vel mente alicuius,aliter proba
ri non pn̄t.Dixit tn̄ Egi.Belle.conclu-
ſione 45.exceptio,&c. ꝙ ɔ̃ reſcriptum
fundatum ſuper perhorreſcentia , pōt
opponi, non ꝑhorreſcentia,ꝗa ſi impe
trator teneť eam probare, c. ſtatutū.§.
cū verò.de reſcr.in 6.ita licet aduerſa-
rio probare ɔ̃rium,per regulā , nō dēt
actori,li.6.maximè,ꝗa probatio iurī ē
leuis & eſt extraor inaria,& licet exci
piēs alleget negatiuā , & dicat ɔ̃ id qđ
dependet ex aīo , tn̄ ꝑ indicia & facta
exteriora p̄t ꝓbare falſitatem allegatę
ꝑhorreſcentiæ,puta,ſi reus probat actorem eſſe ꝑ oīa in
partib.vt in ciuitate ꝓpria potentiorē,tunc.n.timor eēt
vanus & reiiciendus,arg.l.non eſt veriſiľe.ff.qđ me.cau.

a Statur. Adde quòd iſta doctrina do.de Rota eſt bona,quādo ille , qui vult iurare, nō eſt periurus per tex. in c.paruuli.22.q. vlt. quia talis amiſit omnem facultatem probandi per iuramentum. Ita Roma. in l.admonendi.ff.de iureiu. Et no. quia iſtud ſeruiet tibi ad multa,quando iuratur.

14 Nona concluſio.Quāuis † locus ſit ſecurus citato, tn̄,ſi
nō hēt ibi bonū ſtatu,puta ſi citať Guelphus,vbi regnāt
Gibellini,non teneť ɔparere.gl.in c.ſtatutū. §.j.ī ver.nō
audiens.de reſc.in 6.Et iō dicit Ang.in l.2.§.ꝙ diximus.
ff.ſi ꝗs cau.ꝙ exititii terrarū nō tenenť ɔparere in loco,
vnde ſunt expulſi,nec ambulare ꝑ loca eorū,a ꝗb. ſunt
expulſi , alleg.Iac.de Are.in l.Fulcinius. §. ꝗd ſit latita-
re.ff.ex ꝗ.cau.in poſ.ea & gl. in d.c.ſtatutum. Et qn̄ ban
nitus poſſit citari,& de practica faciendi eū ſecurū,vide
Io.An.in Spe.in 3.par.in d.tit. de accuſ.quem latiſſimè
reaſſumit Nellus in tractatu de bannitis in j. parte pri-
mi tp̄is,q.3.& aliꝗd ꝑ Do. Mari.in c.cum pro cā.in fi.de
ſen.exc.& in d.rub.de dila.fol.24.ver.26.q̄ro. Et adde ꝙ
ſi ciuitas citati eſt inimica loci,ad quē ꝗs citať,non tene
tur ɔparere,Ab.in c.cum R.de offi.del.ꝑ illum tex. ſin-
15 gularem. Decima & vlt.ɔcluſ.difficilis,licèt † exceptio
loci non tuti ſit dilatoria, tn̄ p̄t opponi qn̄cunq; ēt poſt
lit.ɔte.ꝗa hēt grauamen ſucceſſiuum,& momentaneū.
Arch.3.q.8.in Summa, ꝙ dictum pro eleganti extollit
Ale.ī d.l.de ętate.dicens,approbari à Bal.in l.perempto
rias. C.ſen.reſcin.nō poſ.& ꝑ But.& alios in c.dilectꝯ,lo
2.de reſcr.vbi alle.Arch.3.q.9.c.hortamur.Sc̄đm eū tn̄
Arc.hoc non ponit in dicta ſumma ſ̄m Bn̄di.in d.c.hor
tamur.dicens,ꝙ ſi reus citatus ad locū non idoneum,vľ
ſuſpectum,ſemel rn̄derit , tn̄ ſi iterato citeť ibi, poterit
excipere de loci incongruitate ēt poſt li.ɔt. tn̄ in prima
inſtantia in qua cæperit rn̄dere, non poterit opponere.
Et intelligit primā īſtantiā tp̄is, q̄ durat ab hora primæ
ɔparitionis vſq; ad datam ſn̄iam partib.reuertendi do
mū,ꝗa ſi non poſſet opponere,ſemel grauatus iterū gra
uareť,Alleg.Vinc.in d.c.cum dilectus.Et idem de exce.
loci,tenet Arc.& Do.in c.ſtatuimus.lo 2.de off.del.in 6.
Spe.de app.§.reſtat.uer.& no.ſ̄m Vinc.Et poſtea ſubdit,
ꝙ ab interlocutoria , q̄ ɔtinue grauat,tandiu appellari
p̄t ēt poſt decendium,quandiu durat grauamen , ꝗa oī
die grauať.Idē de exceptione loci ſuſpecti,tenet Spe.de
cita.§.1.in ver.ꝗd ſi reus.& But.& Imo.in c.exceptionē.
de except.& Lud.in l.recuſare.§. ſi ꝗs alio.ff. ad Treb.&
Imo.in cle.1.2.col.poſt Pau.ibi,de fo.compe. & Pau.de
Caſ.ɔſi.25.3.col.But.Imo.& optime Phil.in d.c. ex par.
lo j.& ibi tex.clarus,in uer.quoties.Et iō dixit Ang.poſt
Bal.in l.j.in prin.ff.de feriis.ꝙ citatus tp̄e feriarum, ꝗ in
prima ɔparitione nō oppoſuit, p̄t in ſcđa opponere de
feriis.Nec obſt.ꝙ lite non ɔt.non proponiť dilatoria,ꝗa
verum eſt reſpectu effectus iā ɔſummati , non reſpectu
ɔſummandi,ꝑ tex.ibi in ver.alterutro,& ſeꝗt ibi Alex.
in §.1.2.col.& idē Imo.in c. fi. in fi. de feriis. Vnde dicit
Imo.in d.c.ex parte.hanc eſſe rōnē,quare exceptio loci
non tuti toties p̄t opponi,quoties ꝗs citať.Siľr dicit do.
Ant.in d.c.dilectus.nō poſſe allegari meliorē rōnē iſta,
quare fit,ꝙ excōicatio in vim dilatoriæ p̄t opponi poſt
lit.cont.niſi,ꝗa ꝑiculum quotidie iterať , & eius uerba
in hoc extollit Ana.in c.ꝗa fruſtra.ibi,pro hoc.ēt,de vſu
ris.c.merito.Im.in cle.vnica.de exce.reprehendit appel
lantes excōicationē exceptionē anomalā , ꝗa imo ſeꝗť
nām aliarū quotidie grauantiū,& iō Bal.c. de teſti. in fi.
de teſti.dicit hāc eſſe rōnē,quare ɔ̃ bannitū toties p̄t ex-
cipi,quoties facit citari,ētſi non ſꝑ fuit exceptum. Et iō
dicit Bal.in l.2.ante medium.uer.2.q̄riť.C.de epiſc. aud.
& in l.1.circa fi.C.ſen.reſcin.non poſ.& Mod. in li. ma-
leſi.fol.177.in prin.& Matth.de Matthe.in tract. de car-
cere,& Bal.in l.2.ꝑꝑ gl.2.ibi,C.de ſerui. & aqua. ꝙ licet
à captura, vel p̄cepto de capiendo non ſit appellatū in-
tra decendiū,tn̄ ſi reus ſtat in carcere,adhuc p̄t appella-
re,ꝗa in hoc ſucceſſiuo grauamine quotidie grauať.Siľr
dicit Bal.in l.eleganter.§.ſi ꝗs poſt.2.col.ver.q̄riť,quid ſi
poſt litē ff.de ɔdic.indeb.in apoſt. ꝙ licet dilatoria ſuꝑ
ueniens poſt lit.ɔte.dēat incontinenti opp. c. inſinuan
te. de off.dele. tn̄ fallit exceptione hn̄te cām ɔtinuan-
& ſucceſſiuam,vt ꝙ non audiať bannitus.Et ſunt aurea
verba Ia.But.ibi ſ̄m eū.Siľr đt Lap.alle.88. Cōe Floren
tiæ,ꝙ ſemel tractus ultra dietam unam,qui in illo actu
non oppoſuit,p̄t in alio opponere.alleg.Hoſ. in d.c.dile
ctus.Siľr đt do.An.ī c.ex parte.de reſt.ſpol.qn̄ læſio quo
tidie originať,vt in cā mr̄imoniali , in qua quotidie fit
offenſio aīæ,ſꝑ p̄t peti reſt.in integ.ēt poſt quadrienniū.
Siľr dicit Bal.in l.eius.circa med.C.de ꝓb.ꝙ lꝫ defenſio
non fiat ex interuallo, tn̄ durante offenſione ɔtinua p̄t
fieri defenſio.Et dr̄ incontinenti ꝑꝑ offenſionē hodie ī-
minentē.Et pulchre đt Bal.in c.lr̄is.1.col.de reſt.ſpo. ꝙ
hoſtes publici , ꝗ latrocinando inuadunt caſtra aliena,
pn̄t expelli ēt ex interuallo,cū ſint in ꝑſeuerantia deli-
cti.Et ad hoc no.gl.fi.ibi.Ad qđ vide tex.gl.& Bart.in l.
3.§.cū igiť.ff.de vi & vi ar.cū cōcor.de ꝗb. ibi in apoſtil.
Ale.Quinimò do.Ant.ɔſ.22.Viſis pūctis.ꝑꝑ dicta Doc.
in d.c.dilectus.attentauit,ꝙ p̄latus,ꝗ recipit pēſionē rei
male alienatæ ab emphyteuta,p̄t hodie deſiſtere & pri-
uare eū,quaſi ēt hodie res ſit ɔducta. Et đt uideri quaſi
caſū de loc.c.potuit.vbi imponiť pęna emphyteutę,niſi
clerici ſatisfactioni ꝓuideat.Ergo pęna non ſolū ſurgit
ex momēto alienationis,ſed ex ɔtumacia non corrigē
di errorē.De quo tn̄ in ſpē vide Bal.& Imo.in l. Męuius
§.duob.ff.de leg.2.& Imo.in d.c.potuit. cū ɔcor.Et iſta
no.ꝗa ſunt de honore lucrando.Sed ɔ̃ concluſionē & p̄
dicta tenent Car.& Pet.de Anc.in d.ca.dilectus.ꝗa im-
putať nō excipienti tp̄e debito,c.paſtoralis.de exce. nec
eſt nouū grauamen,ſed potius ɔn̄a primi , & ſeꝗtur ibi
And.Sicu.rn̄dendo ad l.j.ff.de feriis.& fuit rn̄ſio Raph.
ibi,q̄ Ale.nō ſeꝗtur ibi in §.1.2.col.Adducit ēt, ꝗa tutus
tali exceptione ſucceſſiua poſſet tardando eā,valde fati
gare partē in expenſis.Ad iſtud dic, ꝙ condēnabiť in ip
ſis,ꝑ tex.in c.exceptionē.de excep. ꝗ non ponit ſpāle in
excōicatione,ſ̄m Im.in c.inter monaſteriū.de re iu. Itē
rn̄det ad doctrinam Iac.But.in l.adulterā. C. de adul.ꝙ
illud eſt in odiū banniti.Dic iſtā rn̄ſionē inferre, ꝙ ꝑ iu
dicē opponi p̄t,nō ꝑ partē.Rn̄det ad d.ca. ex par.in uer.
quoties.ꝙ loꝗtur in loco non ſecuro , quo caſu incūbit
iudici prouidere de loco ſecuro,q̄ rn̄ſio nihil valet,ut vi
des,cū non ſit dare rn̄ſionē ſpālitatis in loco nō ſecuro
magis,q̄ in aliis grauaminib. quotidie germinantib.no
16 uū grauamen. Vltra † iſtos adde Card.in cle.1.in fi.prin.
de fo.cōp.ubi idē tenet.Itē facit,ꝗa damnatus vlti. ſup-
plicio ſtatim eſt ſeruus pęnę.l.qui ultimo.ff.de pę.& in

ſolum

solũ intra decẽ dies pôt appellare Bar.ibi.idẽ in dãnato de furto,l.nõ pôt.ff.de furt. & tñ nõ appellat post decẽ diũ.Bar.in l.furti.ff.ꝺ infa.& pp hoc illud, qꝺ dictũ ẽ.s. de carcerato, olim displicuit Alex.ĩ l.inficiãdo.§.ifans. ff.de fur.In apo.tñ ipsũ sequit̃ in d.l.j.ff.de ferijs.¶ Saluã da est cõis * opi.duobus modis. Primo ex glo. aurea in cle.sæpe.in ver.partibus.de ver.sig. ꝙ in iudicialibus, q ꝯsentit tacitẽ ĩ vno actu,nõ ꝯsentit ĩ alijs:& eã extollit Ab.in c.qm̃.vlt.col.de ꝓba.& in c.p̃sentiũ.de testi.& in c.sigs ꝯtra.de fo. ꝯpet. & Pau. cõsi.55. Vnde dicit Inn. in c.cùm venisset.quasi in fi.ꝺ testi. & Bu.in c.cũ olim. de cẽsi. ꝙ tacita renũciatio in vna instãtia nõ nocet in alia.Et iõ in proposito ꝯsentiẽs sæpe actui reiterato, & quotidie nouiter grauãti nõ cõsentit grauamini ex eadẽ via hodie oriẽti,ex quo tm̃ præsumit̃ ꝯsensus,quãtũ tacet.Vñ hodierna reclamatio nõ ꝯcernit p̃terita grauamina:sed hodiernũ,cui nihil nocet p̃teritus ꝯsensus, q nõ cogitauit fortè de futuris. Saluat̃ secundò dicta secũda opi.ex tribus declarationibus. Prima declaratio: dũmodò appellãs dicat se appellare ex grauamine hodierno:tũc.n.ẽ intra 10.dies: sec⁹ si diceret de p̃terito: qa ad illud lapsũ ẽ decẽdiũ.Ita docet Imo. post Bu.ĩ d.cle. cãm.Et est magna & vtilis limitatio p̃dictorũ, ſm Phi. ĩ d.c.ex pte.Scd̃a declaratio Dũmodò verba dispositionis ꝯcedẽtis exceptionẽ fundẽt se ĩ cã tractatus successiui & reiterabilis:puta,talis nõ audiat̃, vel ñ trahat̃. Ita loquit̃ Vinc.& sequaces ĩ d.c.ex.pte.Sec⁹, vbi ius opponẽdi sequit̃ ĩmediatẽ ex cã momẽtanea:puta, allegatio iudicis: qa eo semel approbato extincta est exceptio suspiciõis.c.inter monasteriũ.de re iu.c.insinuãte.ꝺ of.de le.Ita do.Ant.ĩ d.c.dilect⁹.ibi,puto ponderãdũ.Quẽ refert & sequit̃ Dom. ibi. Tertia declaratio: Vbi ius opponẽdi ẽt de actu reiterabili fuit reuocatũ in dubiũ,an cõpeteret,vel nõ,& pronũciatũ, ꝙ ñ,nec appellatũ: & tũc cessant oĩa prædicta.Ibi But.in repe.c.j.de rescr.ĩ 6. quẽ extollit Dom.ĩ d.c.dilectus.docẽs accuratè practicã ꝑcludẽdi has exceptiones,vt semp facias pronũciar̃ sup illo iure,quo causat̃ talis exceptio, ꝙ casus ille non subsit.Adde Rotã de restit.spol.4.in antiquis, q̃ dicit,ꝙ ẽt post x.annos spoliatus appellare pôt, nisi p diffinitiuã,aut interlocutoriã hoc acciderit. Et hæc duo adde ad d.Phil.in d.c.ex parte.4.col.vbi alle.Bal.in Spe.ꝺ appel.ꝙ si iudex pronũciat,vel locũ tuũ,vel quẽ iustẽ carceratũ,nõ appellat post decendiũ. Idẽ,si pronunciauit bãnitũ audiẽdũ.Bal.ĩ c.de testi.in fi.de testi. Et ista limitatio tollit motiuũ.s̃.factũ ꝺ dãnato vltimo supplicio. Fortiter obs̃.huic doctrinæ c. cõcertationi.de app.in 6. vbi ita trãsit ĩ rẽ iud.grauamẽ extraiudiciale, quo ñ fertur sñia,sicut iudiciale.Ergo ẽt iudiciale deberet trãsire in rẽ iudicatã,lꝫ nõ pronunciet̃. Itẽ assignatio loci hẽt vim interlocutoriæ. Est.n.vox iudicis faciẽs ad cãm, ergo interlocutoria.Gl.ĩ.§.omnẽ ĩ Auth.de litigiosis.Ergo satis est pronunciatũ super eo.pp hoc Imo.in d.cle. cãm.reprobat,quod dr̃ de loco nõ tuto.rñdẽs ad dictũ c.ex parte.nec ad p̃dicta approbata ab ipso ibi,& in d.c. dilectus.Nec de hoc motiuo fit mẽtio ab alio,quẽ viderim.Cogitabã dici posse, ꝙ qñ qs fuit simpl̃r grauatus, nõ p expressam interlocutoriã declarãtẽ eũ nõ grauari,sed simplici citatione,tm̃ nocet ꝯsensus, quantũ durat illa ꝯparitio. Arc.in d.c.hortamur.gl.in d.cle.sæpe. lõ ab alijs appellabit.Sed si expresse fuit declaratũ,exceptionẽ ñ ꝯpetere,& ipse acquieuit, illud acquiescere, non pôt referri solũ ad vnũ actũ cõparitionis,sed sicut interlocutoria respicit omnes,sic acquiescentia, & citans simpliciter nõ intẽdit declarare locũ tutũ, vel nõ, secus,vbi super hoc ꝓnũciat. Præterea non est verũ,ꝙ assignatio loci nõ tuti habeat vim interlocutoriæ, vt p Pau.di.ꝯsi.26.dicentẽ pulchre,ꝙ licèt facere aliquẽ capi,ponere in tenutã,citare ad locũ non tutũ,& similia, possunt dici interlocutoriæ. Gl.in ver. sententiarũ. in l.cũ.clericis.C.de epis.& cleri. tñ nullo modo habẽt instar diffinitiuæ,vel interlocutoriæ, quia non declarant aliquod dubiũ. Alle.Arc.in d.c.concertationi. Et ideo istud grauamẽ citatiõis,vel simile,cùm ñ sit declaratio non transit in rem iud.adeo ꝙ semper intra decẽdiũ qs nõ possit ꝯqueri ẽt post primũ decẽdiũ appellãdo à grauamine recẽti,vt.s̃.& hæc nota, quia nõ reperi discussa,& tñ de p̃dictis quotidie clamat̃ ĩ iudicijs & ĩ scholis.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio firmat regulam in alijs casibus nõ exceptis. Hanc regulam limitat multipliciter.*

2 *Episcopus si concessit vicario, vt possit ea quæ ipse episcopus potest, excepta collatione beneficiorũ, an per hoc possit illa, quæ aliàs non veniunt in generali commisione. & num. 3.*

4 *Exceptio sicut non ampliat regulam, ita nec restringit eius significatum. Receptio testium periturorum quibus modis sit priuilegiata. Post num. 4. versi. & vt intelligas.*

5 *Testes valetudinarij qui dicantur.*

6 *Mulier prægnans dicitur, quasi valetudinaria.*

7 *Citatio potest omitti in receptione testium, quando actor non audet conuenire eum propter eius potentiam. Et adde ad huiusmodi intellectum, num. 8.*

9 *Absens, vel præsens quis dicatur. vide num. 10.*

11 *Absentia quæ dicatur digna restitutione, aut excusatione.*

12 *Acceptans beneficium sibi collatum, videtur per quasi contractum se obligare ad administrationem eius.*

13 *Citare an solus Papa potest per citationes affixas in locis publicis curiæ, &c.*

14 *Citatio per edicta, in quibus casibus sit permissa, & in quibus nõ.*

15 *Carens malitia & dolo ad citationem impediendam, an arctetur edicto, de quo hic.*

16 *Practicæ cle. j. de iud. tractatio per sex notabilia dicta expensa. et num. 17. 18. & 19.*

20 *Citatio per edicta an debeat esse trina, vel vna pro omnibus.*

21 *Causa beneficialis an exigat ordinem iuris. Et ibi, qualiter procedatur contra beneficiatum absentem, vt veniat residere. Post nu. 21. versi. Circa practicam.*

22 *Clericus priuatus propter non residentiam, docto de impedimento, restituitur.*

Citatio vna non potest fieri pro omnibus, quando agitur de pœna incurrenda. Post nu. 22. versi. aduerte tamen.

23 *Clericus vagabũdus potest priuari beneficio etiam non requirente residentiam. Et quid, si nescitur, vbi sit talis beneficiatus.*

24 *Mors qualiter probatur.*

CAPITVLVM V.

Quoniam frequenter. ¶ In quantũ do. Ab.in 1.no.& sup gl.1. post illas quatuor regulas no.istũ tex. cũ gl.ad naturã regulę & exceptiõis. Tene mẽti illud, ꝙ † ex-
1
a ceptio firmat regulã in alijs casib non exceptis a: & est etiam tex. ĩ l.nã ꝙ liquide.§.fi.ff.de pe. lega.vbi si lego penũ p̃ter vinũ, venit oĩs pen⁹: qa illa exceptio firmat regulã. Sed si dico,lego penũ,& excipio vinũ,qꝺ habeo Romę.p hanc exceptionẽ videor legar̃ solũ penũ,quã habeo Romæ,& sic exceptio ꝺclarat regulã. & illũ tex.alle.gl.4.ĩ c. cordi. de ap.ĩ6. & est tex.singu.ſm Imo. ĩ l. filio.ff.de iniu.irri. testa. Ad idẽ tex. in l. quæsitũ.§. deniq;. & ibi Bar.ff.de fun.instr.& in l.legata inutiliter.in prin. & ibi Bar.ĩ fi.ff. de leg.j.& ĩ l.Lucius.§. plurib.ff. ad Treb. quẽ Ang.dicit esse meliorẽ de corpore iuris, in l.jff. de reg. iu.& no.Dy.in rub.de reg.iu. in 6.ad fi.ibi, itẽ qa exceptiões.Et iõ dixit Do.post Lap.ĩ c.q ad agẽdũ.§.1.ad fi. de ꝓcu.in 6.Qꝺ si do. ꝓcuratori mãdatũ ad agendũ cũ clausula, ꝙ possit oĩa, q̃ ego possẽ, excepto, ꝙ nõ possit iurare de calũnia,vel iuramentũ deferre, ista exceptio operat̃, ꝙ pôt expedire alios casus requirẽtes spãle mandatũ.Similiter dicit Bal.in l.1.§.excipiunt̃.in fi.ff. de ferijs.ꝙ si statutũ inducẽs ferias excipit tres casus, quibus possit reddi ius tpe feriarũ, oẽs alij casus etiã similes sũt exclusi.Et dicit Bal.in l.ita nobis pudor.C.de adul. ꝙ si dicat statutũ, ꝙ cõtra instrm̃ non possit opponi, nisi talis & talis exceptio,nulla alia poterit opponi etiã simi-

a Nõ exceptis. *Adde idem tenentem do.Soc. consi. 25. incipi. Dom. Frã. ver. 14. circa medium, in prima par. char. 49.*

lis,de quo ꝑ Sal.ibi,& Bar.ī l.j.§.& parui.ff.qđ vi aut clā. & ꝑ Bal.q idē dicit ī l.itē vidēdū.§.fi.ff.de pe.hęr.& Im.ī l.fi.ff.à qb.ap.nō lic.& ſoleo tāgere in c.ex ꝑte.10.2.ff.de
a off.dele. ¶ Iſta † & his ſimilia limita attētē trib. modis. Primo,vt habeāt locū in his, q̄ alias ꝯprehēdunt ſub regula,aliàs nō.qa lȝ exceptio firmet regulā ī caſib. nō ex
a ceptis,ñ tñ eā dilatat a plus, q̄ ꝯprehen dat nā regulæ.Bar.ī l.gñali.§. vxori.ff. de vſufr.le.ꝑ illū tex.vbi ſi teſtator reliquit vſūfructū oīum, q̄ ſunt ī domo, excepto argēto,iſta exceptio nō facit, ꝙ videaꝰ reliqſſe venalia, q̄ ſunt in domo.vñ nō venit frumētū, ꝙ eſt in domo cā vēdēdi : qa talia nō videnꝰ eſſe in domo.Idē Bar.ī l.qſitū.§.deniq;.ff.de fun.inſtr.& in l. 1.in fi.ff.de reg.iur.& Bal.pulchrè in l.his.ff.de leg. ꝯcludēs,ꝙ ſi ſtatutū dicat,ꝙ de omni maleficio ſine ſanguine poſſit fieri ꝯcordia,excepta ꝑcuſſione quadrelli cum ſanguine,certe ꝯcordātia poſtea facta de ꝑcuſſiōe ligni cū ſanguine nō valet:qa lȝ exceptio firmet regulā,non tñ ampliat. Vnde cū regula nihil diſponat de ꝑcuſſiōe ſanguinolēta,iſte caſus remanet ī diſpoſitiōe iuris cōis, & ſic ꝯcordātia ñ valeret,nec tolleret pœnā fiſcalē,ꝭm eū.Tamē tu ꝯſidera ꝙ ꝑcuſſio ligni cū ſanguine vꝛ maleficiū,vt ꝓbāt verba Bart.in l.aut facta.ff.de pœ. & regula dicti ſtatuti ꝓhibet ꝯcordiā in maleficio ſanguinolēto. Ergo iſte caſus vꝛ ꝯprehēſus ſub regula ſtatuti, nō autē omiſſus.Similiter dicit Bal.in l.ſi eū.§.q iniuriarū. prope fi.ff.ſi qs cau.ꝙ ſi ſtatutū dicat , pupilli & mulieres nō accuſent,non ꝓpterea vꝛ ſublatū ius cōe,adeo ꝙ alij inhabiles poſſint accuſare. Ita dicit Oldr. & refert Cy.ꝑ valde notabili in d.§.vxori. qa exceptio nō auget regulā,nec ampliat dictū ad illa , q̄ nō ꝯprehēderent in dicto ſimpliciter ꝓlato:& illū.§.vxori, alleg.ēt ꝑ notabili Bal.ī l.actiōe.2.col.ibi,adde.C.de trāſa. Ad idē in c. in nr̄a.iūcto prin.cū fi.de ſepul.quē tex. extollit ibi Ab. in c.nobis.Nā lȝ priuilegiū,de quo ibi, ſuꝑ electiōe liberæ ſepulturæ ſolū excipiat īterdictos & excōicatos,nō ꝑ hoc firmaꝰ regula ꝯceſſiōis, vt poſſint ſepeliri impuberes,qa alio iure ꝓhibenꝰ illi eligerꝰ ſepulturā, vt ibi ꝑ gl. 1.Et dicit Lud.ꝯſ.271.Viſa tota,ꝙ exceptio quorūdā iuriū regaliū firmat regulā ī alijs,vt veniat ī iueſtitura. Simiꝇr dixit Old.ꝯſi.133.Factū tale eſt:dñs Vticēſis.q dam dñs fecit recognitionē epō in hæc verba: recognoſco tibi Vticēſi epō,qcquid habeo in ciuitate Vticenſi exceptis domibus,q̄ ſunt in loco vocato Viduaria,ꝑ hāc recognitionē nō vꝛ recognouiſſe ab epō iuriſdōnē, q̄ habet ab omnib.habitātib.in illa ciuitate,qa illa exceptio arctat gñalitatē.d.l.nā ꝙ liquidè.§.fi. & qa talis recognitio eſſet indiſcreta īterpretādo eo modo,& ꝑ eā nō poſſet acquiri dñiū epō memorato,argu.l. cū de indebito. §.fi.ff.de ꝓba. vt latius ꝑ eū,& ſimile eſt, ꝙ ꝯſuluit Pet. de Anc.cōſ.mihi 174.Viſis diligenter. ad fi. & Alex.ꝯſi. mihi 28.Viſis,& accuratè,&c.pe.col.ꝙ eſt etiā nu. 174.
3 ¶Pro † tāto dixit Pet.de Anc.in c.2.de off.vic.in 6.ꝙ ſi epus cōcedit vicario,vt poſſit ea, quæ ipſe epus poſſet, excepta collatione beneficiorū, ꝑ hoc nō poterit alia, quæ alias nō veniūt in gñali cōmiſſione, ſiue mādato, quia exceptio venit ad diminutionē regulæ, vñ nō dēt operari augmētū , & ſic includere in ea caſus nō includibiles.Et hoc dictū extollit Brixi.in ver.exceptio.dicēs facere ad multa,& idē ſentit Domi.lȝ nō decidat in d.c. 2.in fi.Pet.de Anc.firmiter in rub.de reg. iur. in pe.col. dicēs, ſe idē tenuiſſe poſt Lap.in d.c.2. qa exceptio non ampliat regulā ad ea,q̄ ſub regula nō includunꝰ,& ſequr Are.cōſ.8.in fi.pulchrè idicēs l.fi.ff.qđ q ſq; iur.quāuis Dom.quē ipſe nō allegat, firmet ꝯ̄riū expreſsè in d. c.q ad agēdū.§.j. in fi.adde ēt iſtis tex. in l. Paulus, aliàs incipit mora.ff.de vſur.quem ad hoc extollit ibi Flo.in duobus locis,ꝙ virtus ex natura exceptionis nō facit includi in diſpoſitione id qđ alias ꝭm naturā diſpoſitiōis non includebaꝰ, quia de natura fideicōmiſſi eſt ꝙ hæres non habet reſtituere fructus hæreditatis,qñ non fuit in mora,vt ibi gl.modò teſtator dixit , ꝙ reſtitueret hæreditatē ſine reditu. Vnde cū ſtrictè appellatione reditū nō veniāt fructus,vt ꝑ gl. ibi,& in c.gñali. in ver.reditus.de elec.in 6.& ꝑ Doc. maximè Mod.ī l. diuortio. §.ſi fundū.ff.ſo.ma.& ꝑ Doc.in c.j.de ſuꝑ.negl.ꝓla.in 6. cū ſi.videbaꝰ, ꝙ illa exceptio firmaret , ſecus eſſe in fructibus,& tñ ꝯ̄riū dꝛ ibi,qa illa exceptio non facit,ꝙ veniant fructus hæreditatis, qa repugnat natura regulæ. Limita ſecundo, niſi reperianꝰ excepti à regula alij caſus in alia parte iuris,vt hic ꝑ Ab. ꝑ gl.in l.j.ff. de cōdi. inde. Ad idē,ꝙ ipſe notat hic ſuꝑ gl.in ver.ſubtrahatur. Alle.dicta gl.bo.tex.in c.ad audiētiā.de cle. nō reſi. per quē dicit do.Ab.iſti ꝑſtari limitationē mirabilem ad illud,ꝙ exceptio firmat regulā,qa non ꝓcedit,qñ mā eſt reſtringēda ꝭm ius,vt ſtatuta & priuilegia,qa tunc exceptio nō ampliat regulā in caſibus, qui de iure cōi nō cōprehēdunꝰ. Ad idē c.cùm dilecta.de cōfir. vti. vel inuti. & ibi dom. Ab.in 5.no.dicēs,ꝙ caſus exceptus extendiꝰ ex idētitate rationis.& illud,ꝙ dicit,ꝙ excep.firmat regulā,intelligiꝰ niſi alius ſit caſus ab eadē regula alibi exceptus,quia quo ad illū cōſimilē excep.nō firmat regulā.Facit l.ob ęs,cū gl.C.de præd. mi. vbi ꝓbaꝰ hoc ꝓcedere,etiā vbi eſt dictio taxatiua.Facit,quod no.Card.& Ana.in c.lator. de hom.ꝙ ſi dicit. ſtatutū , ꝙ homicida occidaꝰ,niſi fecerit ad defenſionē ſuā,illa excep. nō firmat adeo regulā, quin etiā excludaꝰ homicidiū factū ſine dolo etiā nō defendēdo . Et cū hoc dicto concordāt multi,de qbus ꝑ Alex.in l. & ſi ſeuerior.C.ex quib.cau. infa.irro. Et caue, qa circa hoc opus eſſet multiloquio, ſi enim agiꝰ de inducēda fallentia ad regulā propter caſus expreſsè à iure poſitos,tūc res eſt clara,ſed qñ agiꝰ đ extendēdo caſum exceptuatū ad caſū ſimilē, ibi eſt maior difficultas,in qua opus eſt videre , qñ ī mā correcta,
b vel ſtricta fiat extēſio b,de quo videre gulā negatiuā cū pluribꝰ fallē. ꝑ Imo. in cle.j.de elec.ꝑ Do.ī c.j. de tēp. or.in 6.& ꝓfundiſſimè ꝑ Bu.in rep.c.fi.de ꝯſue.& per Im. in l. ſi verò.§. de viro.ff. ſo.ma.Dixi aliquid de ꝯſti.c. trāſlato. in fi. Et hinc pēdet veritas quorūdā dictorū,de qbus ſ.ī regula, maximè Bal. in d.l.nobis.& ī d.§.excipiunꝰ. Et cōſidera,quia tenēdo, qđ eſt dictū de mandato vicarij,fortè nō procederet dictū Do.ī d.c. qui ad agēdū. Limita tertiò niſi exceptio ſit inepta,quia nō mutat vim regulæ ꝭm Pau.de Caſ.in l.in his. ff.de legi.vbi dicit, ſtatutū diſponit, ꝙ de omni inſtrō ꝯtinēte ſummā centū librarū, ſoluaꝰ gabella, & regiſtretur, aliàs nō valeat excepto inſtrō procu. certè valebit inſtrm legitimationis nō ſoluta gabella, quia ſtatutū non pōt verificari,niſi in materia reducibili ad certam ſummā. Nō obſt. ꝙ exceptio ſtatuti eſt de materia nō reducibili ad ſummā,quia eſt exceptio inepta,nō ampliās regulā extra eius naturā. Propter hoc refert Bapt.de ſanc.Seuerino in repet.l.oēs populi.ff.de iuſt.& iure.fol.32. ſe rñdiſſe in facto, Dictat ſtatutū Senis,ꝙ hñtes pacē ab offenſo ſint ſecuri ꝑ x.annos, quibꝰ elapſis ſoluāt omni anno duos ſolidos pro qualibet libra ſuæ ꝯdēnationis, exceptis furibus, homicidis,& aſſaſſinis, mō quidā ꝯdēnatus ad pęnā capitis ꝑ īciſam vineā habuit pacē,rñdet, ꝙ non gauderet bñficio dicti ſtatuti , quia eius regula loquiꝰ in ꝯdēnatis in pecunia, vel in tali mā,quæ ſit reducibilis ad ſummā,illa autē ꝯdēnatio capitis non eſt talis, ergo &c. Nec obſt. illa exceptio ſtatuti,cū ſit inepta. Quod bene no. ¶ Demum
4 † ſcias,ꝙ ſicut exceptio nō ampliat regulā,vt ſ.ī prima limitatiōe,ita nec reſtringit eius ſignificatū. Bal. ī l.oēs populi.19.col.ver.Sed pone,ſtatuto. Vñ ſi dicat ſtatutū, ꝙ omnes artifices poſſint eſſe de prioribus, exceptis nobilibus ciuitatis, certè artifices comitatus poſsūt eſſe de prioribus,quia locus exceptionis nō arctat locū regulę, in qua quicquid non excipiꝰ, remanet ſub eius iudicio. Alleg.l. Titiæ textores.ff. de lega.j. Scias etiā, ꝙ pro regula

a Dilatat. *Adde idē tenētē do Soc. cōſ.47.inc. In prī. ꝑſentis cōſultationis, circa prin. 2. col. ī 1.p.char.89.*

b Fiat extēſio. *Pro qua materia vide etiam plenè do. Alex. de Imo. in conſ.59.pe.col. 2.parte.et plenius in conſ.284. vlt. char.2.parte,& ī conſ.52.Callimachus,etc.4. parte, & do.Vin.Palæo. in conſi.Viſa quadam cōſtitutiōes, & c.quod eſt poſt. conſ.52. Alex.de Imo.4.par.*

gula sp pronunciandū est, nisi probet ꝯrium. Bal. in c. 1. s. de alie. iu. mu. cau. fa. & ita dicit notari elegāter in l. q restituere. ff. de rei uen. Et tene menti drīam inter verbum Generalr, & Rlr. Primum non recipit fallentiam, fm sic, vt hic p Ab. primo no. q oia no. tanq alibi non reducta, & cum illis apostillabis apostillam Alex. famosam in l. gnali. §. vxori. de vsufr. le. Circa gl. in verbo, Timet. adde Rotā de test. 9. in antiqs, ubi dr p istam gl. ꝙ si testes absfuturi sunt recepti parte uocata & seruato ordine iudiciario, pōt ferri diffinitiua, secus, si essent recepti lite nō ꝯtes. & iudiciario ordine non seruato, qa tūc est necessaria publicatio & litis ꝯtestatio, p istam gl. & subdit Ma. hic, ꝙ si qs sequendo opi. Bu. hic uellet repetere istos testes psentes tpe litis īchoatæ, cautela eēt, ꝙ testes pdicti sic deponerēt. dico, ut alias dixi, qn̄ fui examinatus, vt ꝯsuluit Bar. in l. eos. ff. de falsis. de quo tn̄ dicendū esset alias fm eū & intelligit ipse opin. Ab. pcedere n̄ solū in testib. examinatis semel ob timorem mortis, vł absentiæ, ut ipse loquitur, sed ēt qn̄ timore obliuionis. Sed qm̄ rō Ab. vr̄ ꝯcludere, iō n̄ insisto circa dictam practicā Bar. de qua dixi post Ab. de test. c. cum in tua. Circa gl. in uer. nō valent. Tene menti ppetuo do. Ab. hic, ad cognoscēdū, qn̄ omissio solēnitatis uitiet actū, & ipsum recitat & sequitur Maria. hic in 16. col. nullo addito.

Tu vero attēde, Qm̄ utilr extēdā apostillā Alex. in l. vniuersa. C. de preci. Impe. offe. & aliā lōge maiorē, q̄ indefessa calami sedulitate ibidē ad ipsū fabricaui. Et pceteris gusta illud, ꝙ omissio solēnitatis, q̄ hēt seq, nō reddit actū nullū, ēt si lex dicat, nō valeat omissa solēnitate qa nō intelligit ipso iure, sed ope exceptiōis. Gl. & Bar. ī d. l. vniuersa. q̄ doctrinam extollit Bal. in l. nō dubiū. in pe. col. C. de le. & pulchre Pe. de Anc. ꝯs. mihi 116. narratis in facto. in fi. & eleganter & subtilr Ang. ꝯs. mihi 36. p defensione q̄sitorū. Ab. in c. 2. 3. col. de test. Lud Ro. solenniter ꝯs. 203. ver. quoad fm. & in l. mulier. ī vlt. char. sol. ma. Ang. de Are. Inst. de excep. in prin. col. 24. uer. 3. q. no. clare Bal. in l. si tutor. in fi. C. in qui. cau. in inte. restit. non est nec. & Firmanus copiose in uerbo, Forma. ver. forma dr̄ tradita. & Bal. in l. q crimen, 7. q. C. q acc. Ad idem vide Bar. pulchre in l. 2. C. de cano. fr. vr. Ro. li. 11. & in l. cū lex. ad fi. ibi, sed pone, ꝙ lex dixit. ff. de fideius. & ī l. si ita qs §. ea. l. j. col. d ver. ob. ubi dixit, ꝙ actus gestus ꝯ l. est nullus, qn̄ lex dicit, non ualeat. d. l. non dubium. sed qn̄ dicit nō valeat, si p te aliqd factū, vel omissum fuerit, tunc intelligit ope exceptionis, p d. l. uniuersa. Et hoc ultimum limita, nisi diceretur expresse in le. ꝙ alias actus sit nullus ipso iure, fm Bar. in d. §. ea le. & caue, qa lȝ Bar. in d. l. fi. ponat exemplū in primo dicto, qn̄ lex dicit, nō valeat, tn̄ idem est si simplr phibet, d. l. nō dubiū. Per istā doctrinā dixit pulchre Car. in c. significauerunt. ulti. col. de test. stante statuto, ꝙ maritus nō possit ꝯstituere dotem vxori, nisi de his, q̄ euidenter receperit, vnus ꝯstituit dotem, postea recipit ex interuallo valet instrm, qa verbū, Receperit. est futuri subiunctiui, qđ pōt extendi ad tps futurū, vt p In. ibi, & dixi late de resc. c. ad hæc. Et iō sufficit, ꝙ ista solennitas interueniat ex post, p d. l. uniuersa. cū gl. p q̄ ipse subdit, ꝙ lȝ in casu c. quamq̄. de usur. in 6. annullet testm̄ vsurarij non pstita cautiōe, tn̄ sufficit, ꝙ pstet postea, ut p Bar. in l. filio. ult. q. ff. de iniu. test. de quo vide latissime Ana. de vsu. c. quia in oīb. & in locis ibi recitatis sæpe fit mentio de gl. in d. l. uniuersa. quinimo, si usurarius ꝯdito testō decessit n̄ pstita cautione, sed dimisso procuratore ad præstandū post mortem, si pstabitur, valebit testm̄, fm Car. in d. c. significauerunt. dicentem hoc esse dictum nouū, & ita fuisse terminatum publice in ciuitate Ferrariæ. Et sustinet ex pdictis fm eū, qđ ēt ipse firmat latius in cl. j. 23. q. de sepul. Hoc ultimū intellige sane, dummō ꝯstituens pcuratorē duraturū post mortē decesserit cū hrde: alias extīgueret illa clausula, qm̄ nec eius hrditas ē, sed bona vacantia, q̄ defunctū repræsentāt, l. j. §. an bona. ff. de iu. fisc. & pcurator n̄ posset noīe ueri dn̄i gerere, nec noīe repræsentati p hrditate q̄ vice eius fungit, l. j. C. de ac. & obli. fm unam lec. Ita declarat Ang. in dispu. inc. Asten sis miles. 1. col. dicens, se ita iudicasse de facto Florentiæ in fauorem dn̄i Patini de Strocis. Ad qđ vide Lud. in l. fundi. ff. de acq. pos. & Ang. & Im. in l. illa inst. ff. de her. inst. & And. Sic. in ru. de test. in lectu. nō in rep. Pro dicta doctrina uide ēt qđ no. Alex. de Antila in repe. c. 1. de rerum pm. in 6. in 4. parte, ubi dicit, ꝙ pmutatio facta cū authoritate epi de bn̄ficio patronali, non uocato patrono, nō est nulla, sed irritāda ope exceptionis, qa ꝯsensus istorū uocandorū, quorū interest, pōt interuenire ante & post. de quo dixi in c. cū Bertoldus. de re iu. 4. col. ibi, Limita quinto. post Ro. de re. pmu. 5. in nouis. Similiter Bal. in rub. C. de rescin. uen. post medium dicit, ꝙ illa dr̄ solennitas substantialis, q̄ reqritur tpe ꝯctus, ut ꝯsensus ppinquorum ex forma statuti, sed si reqritur post ꝯctū in suo esse fundatum, tunc ꝯctus non est nullus. Alle. d. l. uniuersa. Similiter dicit Bal. in c. cum adeo. pe. col. de resc. ꝙ defectus ꝯditionis impedit literas, ne producantur in esse. Nā idem operatur tacita ꝯditio, qđ expressa, ut no. in l. item q a. ff. d pac. Et hoc uerū, qn̄ tacita ꝯditio est ex parte an̄ rē pductā in esse, sed si ex parte post, qa p cessit origo, opus est exceptione. Alle. gl. in d. l. uniuersa. Similiter dicit Bal. in l. his, q. ult. col. C. de ap. ꝙ lex, si dat formā actui facto, q̄ forma nō dat esse rei, sed hēt ꝯseruare in esse iā pducto, tūc si lex pcedit ultra annullādo, efficit nullū ipso iure [a]: aut n̄ pcedit annullādo, sed addendo modū annullādi, & tūc, si n̄ petatur cassari, vel annullari, bn̄ valet. Et ista fuit theorica Dy. fm eū. Pro d. doctrina facit gl. solennis & or. in cle. 1. in uer. inhibētes. de iure pat. dicens ꝙ si iurisdō est data simplr à prin. deinde addita certa qualitas seruāda in exercitio illius iurisdōis, certe omissio illi⁹ qualitatis, n̄ reddet actū nullū, ex quo à prīcipio iurisdō fuit pura. Verūtamen illa gl. restringitur ī sex casib. quos nouissime reduxi in c. ex parte. de ꝯst. nec alibi inuenies, nisi postea alius eos alibi forte trāsplātasset. Pro d. doctrina uide ēt gl. in c. 1. in uer. tertia. ibi, pter tps. 76. dis. q̄ pbat, ꝙ qualitas, q̄ pt interuenire post actū, n̄ dr̄ de substātia actus, & eā sequitur Do. in c. ut circa. §. 1. in fi. de ele. in 6. ubi idem pbāt uerba Io. An. ex qb. infert, ꝙ illud, qđ pōt seq actū, dr̄ potius de solēnitate, q̄ de substātia. Istā gl. alle. ēt Do. in c. cū ꝯsuetudinis. ī fi. s. de ꝯsue. iferens, ꝙ ubi ꝯsensus pt interuenire post actū, n̄ ītelligitur, ꝙ sit de substātiali solennitate. Ad idē alle. gl. in d. l. uniuersa. & in cl. cām. de ele. in uerbo, deuoluta, & hoc clarius uult ibi Im. in ult. char. uer. op. Zenze. ubi tȝ post Zenze. ꝙ illa dn̄r de substātia, q̄ ꝯtēporaneē cū actu ītroducendo ꝯcurrer dēnt, n̄ q post actū ordinatū ꝯcurrunt, alle. gl. in d. l. uniuersa. Bn̄ facit gl. in c. uxoratus. d ꝯuer. ꝯiug. n̄ usitata ad hoc allegari, dicens, ꝙ lȝ iura in ea allegata dicāt, ꝙ si marit⁹ uult pfiteri religionē, uxor dēt pmittere ꝯtinentiā, tn̄ si pfitet omissa hac solennitate, tȝ professio, qa illa iura n̄ dn̄t, ꝙ aliter factū n̄ ualet, q̄ rō n̄ esset sufficiens pp l. n̄ dubiū. sed cū illa solēnitas sequatur, pt esse uera illa gl. cū qua trāseūt ibi Doc. & p ipsa ur̄ tex. in c. ex parte. eo. ti. & ibi Ab. in 2. no. Prædicta limitantur notanter, nisi solennitas, q̄ dēt pcedere, esset nō substantialis, puta, nō multū importās, & postea fiat actus habens eandem uim, q̄ desiderabat illa solennitas qa eius omissio non uitiat, fm Bar. pulchre in l. obseruare. post medium, C. de decu. li. 10. ubi dicit, ꝙ lȝ in ꝯcilio debeat fieri p unū ppositio, uel, ut uocabulo eius utar, pposita, tn̄ si de ea nō apparet, & ꝯstat de uoluntate ꝯcilij ualet actus. Alle. l. si qđ, in fi. C. de le. lib. 10. & l. de qb. in fi. ff. de legi. & idem no. Bar. in l. uniuersus. C. de pci. impe. offe. dicens p illum tex. ꝙ ubi est facta reformatio in ꝯcilio, nō refert scire, quis proposuerit, siue arēgauerit. Non aperit Bar. quid si statutum daret hoc pro solennitate, in quo Pau. de Cast. in d. l. uniuersis. uult idem, inferens, quòd si statutum dicit, quòd concilium debeat congregari ad sonum campanæ, & proposita fiat per priores ancianorum, tamen si constat concilium fuisse congregatum, & propositam factam & reformationem subsecutam, & non appareat de modo

[a] Ipso iure. *Ad quam materiam adde, quæ dixi s. ī c. cū dilecta. d resc.*

a Valet actus. *Adde, quæ dixi supra ĩ c. cũ certũ. de maior. & obe.*

ↄgregationis, vel ꝓpositæ, valet actus. a Quod dictũ extollit Baptista in l. oẽs in 6 char. ff. de iust. & iu. inferens, valuisse gesta Paduæ ꝑ vniuersitatẽ scholariũ super facto noui rectoris, lз non interueniret iussus, seu mandatum veteris rectoris, vt dictabat statutũ, ꝑ p̄dicta. Pro quibus vide Cal. de iure patrona. ↄs. 11. vbi dicit ꝙ dato, ꝙ vniuersitas fuerit ĩepte ↄgregata, tñ si conueniunt duæ partes, valet præsentatio facta ꝑ maiorem partem oĩum p̄sentium. Adde ẽt Bar. in l. vt iurisiurandi. in ñ. prin. ff. de ope. li. vbi ꝑꝑ gl. ibi, q̃ facit sing. dicit, se r̃ndisse, ꝙ si pr̄ donat filio, postea emancipat ipsum, valet donatio, qa ꝑꝑ ↄtiguitatẽ tp̄is res reducitur ad ordinem iuris, & hoc, qa ꝑꝑ p̄posteratione non cessat cã, ꝑꝑ q̃ ꝑmittitur dispositio, secus dicas, vbi p̄posteratio ordinis facit cessare, vel saltẽ nõ adesse perfecte cãm, ꝑꝑ q̃ actus cum certo ordine permittitur, vt per Bal. in l. non aĩr. j. ↄmento, ad fi. de adop. dũ dicit, ꝙ si iudex dẽt interponere decretum in fine post cãæ cognitionẽ, & interponit illud à principio, illa p̄posteratio uitiat, qa apparet, ꝙ illud fecit sine cãæ cognitione, & multũ differt, vtrũ cãæ cognitio p̄cedat, vel sequat̃, nã si p̄cedit, facilius impediet̃ futurũ decretũ, q̃ qñ sequit̃, qa difficilius reuocant̃ iã facta. Si tñ statutum diceret, ꝙ aliter actus nõ valeat, nisi sit p̄missa solennitas, tũc p̄dicta non ꝓcedũt. Lud. ↄs. 402. dicẽs, ñ valere emãcipationẽ factã corã iudice Senensi, nõ p̄missa denũciatione p̄conia, qa in statuto Senẽsi dr̃, ꝙ si aĩr fieret, non valeat. Et intellige ẽt p̄dicta, nisi illa solennitas daret̃ ꝓ forma, qa ẽtsi eẽt leuis, tũc eius omissio uitiat actũ. Bal. & Mo. in l. 1. ff. de li. & post. & dixi satis de resc. c. cum dilecta. uer. limita modo dictam r̃lam. Et ibi inuenies modos cognoscendi, qñ aliquid sit de forma. Et p̄dicta no. cum quib. poteris te & doctorem tuũ honorare. Circa primã q. Ab. dicit hic clarius Car. ꝙ hic reqrit̃, ꝙ absentia sit talis, ꝑꝑ q̃ testis ↄmode ↄueniri, vel haberi ñ possit, i. ꝙ si expectaret̃, ꝙ rediret tp̄e litis ↄtestandæ, & necessario ad ꝓbandũ, non posset ↄmode haberi, & ideo vr̃ hoc relinquẽdũ arbitrio iudicis, qđ est satis æquũ s̃m Maria. hic. Et vt intelligas istã receptionẽ testiũ peritorũ esse multipl̃r priuilegiatam ↄ̃ cões regulas, vide Ro. de test. 2. in antiqs, q̃ dicit, ꝙ iudex, à quo ẽ appellatũ ab interlocutoria, quãuis nihil debeat attẽtare ĩ cã pẽdẽte appellatione, c. non solũ, de ap. in 6. tñ põt recipere istos testes, ne probatio pereat, tñ qa cũ sit dubitatio pendẽte appellatione, an iurisdõ sit iudicis à quo, vel iudicis ad quem, iõ stante hoc dubio recipit testes absfuturos, & pars petẽs hãc examinationẽ, nõ vr̃ renũciare appellationi. Et sequit̃ Bu. & Maria. hic ↄcurrentib. duab. qualitatib. Prima; dũmodo iudex à quo, remanserit alias ordinarius. Scđa, dummõ ꝑ iudicẽ ad quem, nõ possit fieri examinatio. Addit Maria. tertiã qualitatẽ, dũmodo testes sint tales, ꝙ uerisimil̃r timeat̃ de eorũ morte, aut absentia adeo lõga, ꝙ nõ sit verisimilis spes posse haberi eorũ copiã tp̄e litis ↄtestandæ. Si. n. esset spes, ꝙ cã ipsa pẽdẽs ꝓtraheret̃ adeo in lõgũ, ꝙ erũt reuersi añ q̃ fiat li. ↄtestatio, p̄dicta non ꝓcedent. Et ita intelligit quãdã deci. Ro. 192. in antiqs, in qua ẽt habet̃, ꝙ testes absfuturi p̄stant duplex iur̃m. intelligit hic Maria. vnum circa futuram absentiam, aliud circa veritatem dicẽdã. Et dicit Egi. Belle. ↄclus. Ro. 616. inc. Curia existente Romæ. ꝙ testes recedẽdo ad Narniã iurantes se nõ recedere cã ꝓductionis fiẽdę ꝓxime, nec se reuersuros in breui, pñt recipi absfuturi, & sic li. nõ ↄtest. ne pereat veritas. Propter hoc dixit ẽt singul̃r Bar. ĩ l. si qs nauiculariјs. C. de nauf. li. x. ꝙ in loco, in quo patit̃ qs aliquẽ casum, puta naufragiј, aut mortis equorũ. vel qd simile, põt facere examinari testes de illo loco, & faciẽt fidẽ corã competẽti. Et hãc dicit esse practicã mirabilẽ, ꝑ illũ tex & istũ eẽ unũ casum, ĩ quo ualebit examinatio parte ñ citata, & seqt̃ Are. ĩ c. 2. de test. & Maria. hic, dicẽs ꝙ Pau. de Ca. forte ẽt seqtur hoc ĩ l. si creditor. C. đ pigno. acti. Alle. ẽt Ia. de Bel. & Car. post eũ in Aut. ut liceat matri. & auiæ. §. fi. ubi dixit, ꝙ de p̄dictis põt fieri instr̃m in illo loco, ubi casus emersit coram trib. testib. & faciet fidem ubiq;. Adde ẽt aliud sp̃ale, ꝙ lз pendeat cã in curia, & nondũ sit lis ↄtestata, tñ testes, q sunt in patria, pñt examinari per ordinariũ in patria ad cautelã, si de eorũ morte, uel alio impedimẽto dubitat̃, si tñ superuiuerent tp̄e litis ↄtestãdæ, euanescit illa receptio, sed ꝑ auditorẽ datũ ĩ curia fit remissio ad partes, s̃m Ro. de test. 2. in nouis. Et sequitur Lud. Ro. in l. si uero. §. de uiro. in 54. sal. uer. 15. ff. sol. matri. Adde ẽt Ro. de test. 37. in antiqs, q̃ dicit, ꝙ posito, ꝙ testes dicãtur ualetudinariј, añ litẽ ↄtest. nõ fit remissio ad partes, posito ꝙ necessitatis cã petat̃, qa ex quo decernitur remissio, expirat p̃tãs auditoris. Tñ dñt, ꝙ in hoc casu melius eẽt, ꝙ expiraret p̃tãs, q̃ ꝑꝑ defectũ probationis cã ꝑderetur. Alle. istum tex. cũ si. Dixit ẽt Ro. de test. in 6. in nouis, ꝙ iudex ad quẽ p̄t recipere testes absfuturos ẽt li. non ↄtest. & ualebũt attestatiões corã iudice à quo, si ẽt ꝓnũcietur male appellatũ. Si aũt ꝓnũciet̃ bñ appellatũ, tũc est minus dubiũ, s̃m eos, & seqtur hic Bu. & Ab. Dixit ẽt Inn. Bu. & aliј in c. fi. ne sede uacãte. ꝙ ille tex. nõ procedit in testib. valetudinariis, & aliis, de q. bus hic. Et idẽ firmat hic Ab. ĩ 5. q. Dixit ẽt Rota de test. in nouis, 20. ꝙ lз sup articulis reprobatis rõne formę qa male specificantur, uel qa dati post terminũ nõ sint recipiẽdi testes, tñ fallit, ubi sũt absfuturi, qa testes absfuturi nõ recipiũtur solum respectu illius instãtiæ, sed respectu totius litis, qa absentiæ ad oẽs instãtias ẽ uniformis. Et iõ añ coactionẽ totius litis recipiũtur, ut hic, mõ articuli male specificati ĩ prima ĩstãtia poterũt melius specificari in secũda, uel alia, & nõ dati in primo termino poterũt dari in termino scđę & tertiæ ĩstãtiæ, ergo ne ꝓbationũ copia pereat poterunt & debebunt recipi in hoc casu, ut latius ꝑ eos, secus dicẽres, si articuli sunt repulsi, uel repellendi ex defectu mãæ, qa ꝓbationes impertinentes nõ dẽnt recipi, ca. cũ ↄtingat. de off. dele. Et de ista decisione exclamat Lud. in d. l. de uiro. 54. sal. uer. 60. dicens, se ita ↄsuluisse apud Vinc. Ex qb. uides multas regulas limitari fauore receptionis testiũ, de qua hic. Ad tertiã qõnẽ Abb. trãseũdo cũ sua ↄclusiõe, adde Io. An. ĩ c. sup. uer. senio. de cle. ægro. in 6. ubi
b dicit, r̃r illũ esse uerũ senẽ b, q excessit annum 70. Tñ ibi dicit Do. in §. uerũ post Zẽze. ꝙ ĩ casu illius c. ↄsiderãda ẽ ↄditio personæ, qa nõ attẽditur ibi senectus, nisi timore debilitatis, aut ĩpotentiæ corporalis, arg. notatorũ ꝑ Inn.
c hic. Et de ætatibus hoĩs c habes glo. in ꝓę. Sexti, & añ ipsũ posuit plene Arc. in d. c. 1. & aliqd Io. An. in c. literas. sup uer. cõplesset. de despon. impu. & late Ana. in ru. đ delic. pu. ubi uide. Et dicit Ang. in aut. de q̃store. ĩ fi. ꝑ illũ tex. cũ gl. ꝓbãdo caniciẽ ĩ capillis & baba, est ꝓbata senectus, qđ dicit utile ad excusatiões munerũ. Probat̃ ẽt senectus ꝑ aspectũ corporis. Bar. in l. 2. ad fi. C. de mẽd. li. 11. ꝑ illũ tex. sicut ætas minoris ꝓbari p̄t aspectu, l. minor ex aspectu. ff. de minori. Qđ aũt ĩ casu nr̃o stet̃ arbitrio iudicis, firmat Fl. ĩ l. ĩ l. Aqlia si de letũ. ff. ad l. Aquil. Et subdit hoc eẽ cognoscẽdũ summatim, ad qđ uide etiã Spe. de test. §. 2. uer. sed quos. & §. 13. in prin. & gl. mag. in l. ñ aĩr. §. 1. in uer. seniores. ff. đ le. 3. & pulchre Alb. in rep. ĩ uer. senectus. & uide Fl. ĩ l. inuiti. de testi. ubi ẽt ponit đ ætatib. hoĩs, & dicit eẽ notãdũ, ꝙ lз, quoad munera dicat̃ senex, q ẽ ĩ anno 70. ut ibi ĩ gl. tñ à bello excusat̃, q est in l. alle. gl. ĩ l. 2. C. de

b Senem. *Ad. quod uide Specul. de tes. §. 2. vers. sed quos. & de testium compulsione. in prin.*

c Hominis. *Adde, quod ætates sunt sex; quibus generatio & status hominis finitur. 35. q. 4. c. 1. & Io. And. in princ. lib. 6. Aliј ponũt septem ætates hominis, similiter septem mundi, unde infans, inde puer, adolescens, post iuuenis ac uir dicitur, inde senex, postea decrepitus fit, annos prima tenet septem, tenet altera bis to. terna, quater septem, sed quadraginta quaterna, annos exultat ad quinquaginta iuuẽtus, sed porrigitur ad septuaginta senect⁹, est tunc decrepitus incerto tempore durãs. Item no. versus đ ætatibus mundi. Primus Adam, iustusque Noe, magnus pater Abrã, Et post hunc Moyses, Dauid, natusq; redẽptor. Septima fine caret, locat in requiemque beatos his.*

his,q non imple.stipen.lib.10.q̃ dicit esse notabilem ꝯ vxorantes se in illa ætate. Et dicit Nic.de Neap.in l.2.in prin.ff.de excus.tut.ꝙ Doc. aliquantulum variant,in decidendo,qs dicat̃ senex. Sed quo ad casum d.l.inutile.requirit ætas 70.annorũ,ut ibi in gl.ſcd̃m eum. Et scias incidenter,ꝙ scripta,q̃ approbantur ꝑ Bar.super ti. de excu.tu.non sunt Bar.ſcd̃m Ant.de Rosellis in trac.lstimationum,fo.paruo 39.dicentem,ꝙ.eo existente Bononię ita fuit obtentũ inter plures Doc.& hinc, ꝙ in q̃busdã impressionib.attribuuntur Nic.de Neap. Demũ plura priuilegia senectutis vide ꝑ Lud.in d.§.de uiro.54.fal.Cir-
5 ca † 4.q.Abb.q dicantur hic ualetudinarii, adde qđ no. Ab.in c.magnę.1.col.de uoto.vbi dicit,ꝙ statutũ loquẽs in cã infirmitatis,hẽt locũ in senectute,ꝑ illũ tex.in ver si.ætatis in te senescentis defectus atq; canicies,q̃ vix labores & dolores suos tolerare p̃nt.Sed ꝯsidera,ꝙ ꝓprie loquendo senex non uꝛ infirmus ꝑꝑ solam senectutẽ,ꝑ tex.ad hoc non gustatum, in l. si dens.ff.de ædil.edi. ubi carens dentib. non est infirmus: alioquin nullus senex esset sanus.q.d.senes carent dẽtib.& tñ sunt sani. Quod aũt dicit hic Ab.post Terentiũ. *Senectus ipsa morbus est*. & apud Maronẽ,*Subeunt morbi, tristisq; senectus*, intelligi põt large,non proprie,& iõ dictum Abb.de statuto est dubi-
6 tabile.Et no.ꝙ†mulier p̃gnans dꝛ quasi valetudinaria,a l.inuti. ff.de testi.& ibi Floria.notabili.allegans ẽt tex.in l.2.§.sed & si non ꝑꝑ.ff.si quis cau.ꝑ quẽ dicit,ꝙ est valetudinaria,vꝉ ei filis. Et pondera:q̃a tex.in d.l.2. probat, ꝙ nõ dꝛ ualetudinaria:quia dicit,non ꝑꝑ ualetudinem sed quia grauida erat.Bñ ꝓbat,ꝙ æquiparat ei.Et ibi ꝓbaꝛ,idẽ esse dum post partũ decũbit. Et ꝑ illũ tex.

a Quasi valetudinaria. *Limita, nisi eẽt grauida pau corũ dierũ. Secundo limita, nisi esset mulier rustica. Ita Fulg. in l. 2. §. sed et si. ff. si quis cau.*

dicit Bar.in l.p̃gnantis.ff.de pę. ꝙ illa lex prohibens prægnantẽ torq̃ri,hẽt locum in decumbente post partũ: q̃a lȝ cessat fauor partus iam concepti,tñ ꝑꝑ debilitatẽ posset mori. Et dꝛ tale tp̃s 40.dierum,ſm gl.in d.l.p̃gnantis. Si tñ ageręt ad executionem ad mortem, nõ haberetur respectus,ꝙ decumberet:quia cessat fauor partus iã cõcepti,ſm Bar.ibi. Ex quib.puto,mulierem p̃gnantẽ posse examinari,vt persona valetudinaria. Non tñ idem ꝯcederem in decumbente post partũ, per id q̃ñ statim dicet. Dũ dꝛ hic per Inn.& But.ꝙ dꝛ valetudinarius, nedũ q̃ est ꝯstitutus in graui infirmitate,sed ẽt si est debilis absq; febre acuta.adde tex.in l.2.§.corporis debilitas.ff. de vac.mu.vbi debilitas corporis excusat a munerib. q̃ corpore implenda sunt, secus,vbi est opus solo ingenio. Facit c.si pro debilitate.ff.de offi.del. Si tñ q̃s esset liberatꝰ de recẽti ab infirmitate, dato ꝙ eẽt adhuc debilis,nõ diceret eũ ualetudinariũ in hac mã, q̃a est in via ad prosperitatẽ corporis:fateor,ꝙ aꝉs in multis casib.ęq̃parat status ꝯsuetus statui qui de recenti supuenit,c.j.48.di.cũ ꝯcor.quas nouiter dedi in c.eã te.ibi.x.col.Lita 2.de resc. Sed illa procedunt,q̃ñ in illo statu recẽti & nouo dispositio hẽt de ꝑsona in actu tunc necõ:puta in ꝯsideranda ꝓsperitate respũ laboris tunc ĩminentis,uel siꝉi respũ: sed hic agiꝛ de actu respiciente euẽtũ futurũ, nõ statũ p̃ntẽ, q̃a dubitat̃ de morte futura ꝑꝑ valetudinẽ p̃ntẽ,sed ĩ eo q̃ de recenti est liberatus,si ꝯsiderat tp̃s futurũ, cessat cã dubitandi de morte. Et q̃ñ Inn.& But.hic loquiꝛ de debili,intelligo de debilitate, q̃ de se principaꝉr aggrauat hoĩem sine spe futuræ prosperitatis,non ãt de illa, q̃ est cãta ab infirmitate p̃cedenti,& q̃ paulatim decrescit reuertentib.virib. Demũ scias,ꝙ possibile est aliquẽ appellari sanũ,& non hẽat multas uires,iuxta illud Hier.ꝯ Iouinianũ,li.2.c.38.in fi.du dicit,Christiana sanitas absq; virib.nimis necessaria est.Circa 5,q. Abb.No ꝑpetuo di-
7 ctũ Host.& aliorũ hic,ꝙ † in exceptione testiũ p̃t omitti citatio partis, q̃ñ actor non audet eã ꝯuenire ꝑꝑ eius potentiam,& excusat̃ ẽt a denunciatione postea fienda. Instruiꝛ tñ iudex,ut in examine sustineat accurate vices absentis. Bñ facit,qđ no.lo.An.in c.nõ minus. de imm. ecc.dicens,ꝙ q̃ñ aꝉs requiriꝛ citatio perẽptoria,tñ si agiꝛ di citãdo aduersario,q est hõ terribilis & potens,sufficit vnica citatio. Et sequiꝛ Bal.in c.j.ĩ prĩ.de mil.vasal.q ꝯt.ẽ & Maria .in rub.de dila.fo.68.uer.4.prin.& Ale.ĩ l.ꝯtumacia pen.col.ff.de re iud.Facit,qđ no.Do.in c. eos pe. col.de immu.eccle ĩ 6.quẽ retuli ĩ c.eccꝉa.in 19.q.versi. ſm remediũ.de ꝯsti.¶ Cõfirmaꝛ ista notabilibus dictis. Primò,ex dicto Bal.ĩ l.ꝯsentaneũ.ibi, q̃ro vna cũ Bu.C. q̃uo & q̃ñ iud.ubi dicit,ꝙ añ q̃ capiat̃ debitor suspectus de fuga,nõ p̃missa citatione,dẽt suspicio ꝓbari ꝑ ĩdicia, & poterũt testes recipi debitoꝛ nõ citato.Et hoc est specialissimũ,ne fuga instruaꝛ,ſm eũ.Simiꝉr dicit Sali.in l. absentẽ.de accus.ꝙ in cã criminali iudices Moderni in informatione prius à testibus habita sine aliqua citatione verbali,mittũt ad capiẽdũ reũ, si agiꝛ de pœna corporali, ne verbali citatione p̃cedẽte reus arriperet fugã ꝯscius de crimine.¶Simiꝉr dicit Abb. in c. accepimꝰ.j. col. đ fi.istr.ꝙ ꝑꝑ potẽtiã aduersarij p̃nt examinari priuilegia,q̃ arguunt de falso eo ñ citato. Simiꝉr dicit Host. in c.fi.de fi.instr.ꝙ in exẽplatione instrĩ,de qua ibi, põt omitti citatio aduersarij,si ẽ nimis potẽs.¶Simiꝉr dicit Pet.de Anch.ꝯs.mihi 272.Ex p̃dicta facti narratione,ꝙ ꝑꝑ periculũ in mora, vel ꝑꝑ potentiã vasalli põt ꝓcedi co nõ citato, & feudũ occupari. Et idem dicit ꝯs.403.similiter dicit Host.in c.1.de homi.in 6. ꝙ in casu illiꝰ capituli p̃nt recipi testes lite nõ ꝯtestata, & parte absente nõ citata.& seq̃tur ibi Dom.in §.si.in antepe.col.& do. Abb.ĩ c.cũ nõ ab hoĩe.vers.in quãtũ dubitaret de iudi. Simiꝉr dicit Inn.in c.ex literis.quasi in medio, đ exc.pl. ꝙ nõ est necessario citãdus ille,q de ꝯtumacia, vel culpa notatus est,& sequiꝛ Arch.ĩ c.caueãt.circa prĩ.4.q. 9. & Bal.ĩ l.ad ꝑemptoriũ.ff.de iudi.Ex q̃b.verbis Inn. infert Bal.ĩ l.cũctos populos.ad fi.C.de sũ.tri.ĩ lec.nõ in repe.ꝙ q̃ñ aliq̃s est suspectus de recessu,vel fuga, nõ est necesse,ꝙ edictũ ad eius notitiã ꝑueniat.Simiꝉr dicit But. in c.ꝙ sicut.§. 1. de elec. ꝙ timor periculi inducit iustã cãm nõ vocãdi absentes,per illũ tex.in vers.si tñ sine periculo poterũt ꝯuocari.Et habeas accumulationẽ istorũ dictorũ ꝑ nouissima,quã pone ad Bar.ĩ l. ait prætor. §.si debitorẽ.ff.de his q̃ ĩ frau.cre.vbi bonus tex. cũ concor.de q̃b.ibi per Alex.ĩ apostil.ad ostẽdendũ, quot sũt
8 spãlia ꝑꝑ periculũ fugę. ¶ Sed † in proposito attende duobus modis. Primo,ꝙ vbi nõ esset timor mortis, vel diuturnæ absẽtiæ testiũ,sola potentia,uel terribilitas aduersarij nõ eẽt iusta cã recipiẽdi testes ipso nõ citato, nisi ageret de periculo aĩæ,& de modico, aut nullo p̃iudicio,ſm But.& Abb.in c.p̃terea.lo.2.de spon.Et bñ faciꝛ ꝑ locũ à spãlj,c.si.de hęre.in 6.Et ita limitat̃ & intelligiꝛ dictũ Host.hic ſm Abb.in dicto c.p̃terea,in fi.& seq̃tur ibi Præpositus & Are.in c.2.de testi. ¶ Attende ſcđo, ꝙ uꝛ spãle, vbi agiꝛ de fauore aĩæ,iuxta d.c.p̃terea.& vbi agiꝛ de fide,iuxta d.c.fi. ꝙ tũc ꝑꝑ potentiã aduersarij recipiant̃ testes parte nõ citata. Et iõ video,ꝙ dictũ Hos. & aliorũ hic nõ ꝓcedat: q̃a est ꝯ regulã c. 2. de testib. cui nõ repertiꝛ derogatũ,nisi in duobus casibus p̃dictis. Vñ in aliis vꝛ seruãdũ ius cõe,ſm Alex.de Neuo,in d.c. p̃terea.Tñ ꝑꝑ authoritatẽ Host.& aliorũ hic seruaretur dictũ ipsorũ in practica,ſm eũ.Sed posset dici, ꝙ sicut fauor fidei,& periculũ aĩæ operant̃, ꝙ mittat citatio partis,ita dẽt operari p̃iculũ,ꝙ veritas nõ pereat,nã intelligẽdo dictũ Host.vt dictũ est,ꝙ habeat locũ solũ in testi. absfuturis,vꝛ ꝙ potẽtia aduersarij sit iusta cã inducendi hanc secretã examinationẽ testiũ,sine qua periret veritas,ꝙ esset peccatũ, c. 1.de crimine fal.& dictũ fuit s̃.in 3.q.post Host.dũ loq̃tur de senibus, quos stimulum peccati coget testificari,& lȝ metu aduersarij recipiãtur testes ĩ priuato,tñ debebit fieri publicatio tp̃e quo lis poterit inchoari, q̃a reus poterit opponere ꝯ ꝑsonas & dicta testiũ. Reseruantur.n.sibi istæ exceptiones, ſm Doc. hic.Et đ practica ꝓbãdi iustũ metũ aduersarij,uꝉ alteriꝰ potẽtis.vide Scribẽtes ĩ c.si iustꝰ metꝰ.de app.& ĩ l. đ pu-
9 pillo.§.si q̃s ipsi ꝑtori.ff.de ope.no.nũ.¶Circa †6.q.Ab. q̃s dicat̃ p̃sens,vel absens, trãseo cũ sua doctrina, quãtũ ad propositum.Sed gñaꝉr quis dicatur absens, vide tex. optimũ cũ gl.j.in l.absente.ff.đ ver.sig.vbi tex.appellat illũ absentem,q nõ est in loco,in quo petitur,nõ enim

ꝯsideramus absentē trans mare:& si fortè extra ꝯtinentiā vrbis sit, abest: cæterū vsq; ad ꝯtinentiā non vr̄ abesse, si nō latitat: tñ non pōt in oī casu dari vnica doctrina, cùm ſm diuersā mām, uario modo quis dr̄ præsens, a vt ē gl. magistra. ibi, & in l. fi. C. de ꝑscri. lō. tē. & in l. præsens, ff. de procu. & in §. si q dē. in ver. ꝑsentes. in Auth. de fideiuſ. nā in stipulatione ille dr̄ præsens, q vocē alterius audire pōt, aliàs nō: vt ēt declarat gl. 1. & ibi Doc. in §. itē verborū. Insti. de inuti. sti. ¶ Itē quo ad ꝑscriptionē, inter ꝑsentes ille dr̄ præsens, q est ī eadem ꝓuīcia, d. l. fi.

a Præsens. *Vide dom. Alex. de Imo. in suo consil. 179. 2. par.*

30 C. đ p̄ſcr. lō. temp ¶ Itē † in iudicio ille dr̄ præsens, q interest actui, puta receptiōi testiū, It ī ꝯstituendo ꝓcuratorem ꝑsens dr̄ ēt, q est in hortis. Gl. in d. l. præsens. & quātū ad terminos, gl in d. §. & si q dem. vide Bar. ī l. duobus. §. 1. 8. q. ff. de duo. re. de his ēt ꝑ Bar. in l. pe. §. ad crimen, ff. de pub. iud. & gl. in l. si iō. §. fi. ff. de euic. & ꝑ Spe. in ti. de præscr. ver. qñ aliqs. Quod aūt ſm diuersas occurrentias qs dicat̄ vario mō præsens, collige ex dictis Bar. in l. 1 ff. de lib. agno. dū dicit ꝑ ꝑ gl. ibi, ꝙ qs dr̄ in ciuitate manere, qñ ibi retinet familiā suā, lȝ nō sit ꝑsens, & infert ad statutū de habitantib. in ciuitate. Ad idē qđ Bar. in l. scimus. C. de agri. & cōs. lib. 11. dicēs, ꝙ stante statuto, ꝙ absentes a ciuitate nō gaudeāt priuilegio ciuiū. certe si qs est absēs, & ī ciuitate hēt patre, vel fratres, supportātes onera ad eū spectātia, gaudet priuilegio ciuiū. Et vide Dom. in c. si delegatus. 2. notab. per illū text. de off. deleg. in 6. ꝙ ille dr̄ absens, q mortuus est. & sic, ubi fit mētio de absētia, venit ēt ꝑpetua & naturalis. Postea ibi Dom. in pe. col. ponit multas species absentiæ post Io. An. ibi, & dixit Bal. in l. fi. §. necessitatem, de bo. q̄ libe. ꝙ de iure ciuili ista æqparant̄, aliquē abesse, vel adesse & nolle ꝯsentire, nā q monitus à ꝑtore nō vult consentire, habet̄ ꝓ latitante, alleg. l. nō tm̄. §. si non iusta. ff. de fideic. li. & dicit Bal. in d. l. fi. §. vbi aūt. ꝑ illum tex. ꝙ tūc dr̄ qs abesse, b qñ lōge abest: qđ facit ad multas q̄stiones statuti, ſm eū. Dixit etiā Bal. in auth. habita. ibi, sed qd đ scholari. C. ne fil. ꝓ pa. ꝙ recedēs q rediturus est, habet̄ ꝓ p̄nte. Vñ scholaris, q finito libro recedit, rediturus ī hyeme, habet̄ ꝓ p̄nte, ut ibi ꝑ eū. Et dicit tex. in l. q̄sitū. ī prin. de le 3. q. q stu diorū cā abest, abesse nō vr̄: & īfert ibi Bar. ꝙ clericus absens cā studij abesse nō vr̄. Et dicit tex. in l. testō. ff. đ ali. & cib. leg. ꝙ absēs ꝑꝑ negotia p̄roni habetur ꝓ p̄nte. Etiā infert Bart. ibi idē in clerico absente ꝓ negotiis ecclę, in c. ex parte. c. cū dilectus. & c. ad audientiā. de cle. nō resi. Et dicit Dom. post Io. An. in c. vbi periculū. §. j. vlt. col. de elec. in 6. ꝙ lȝ qs dicat̄ absens multis modis, tñ ꝓprie & stricte absens dr̄, q nō est in ciuitate: & ita capitur absens ibi. Quod dicit esse notādū ad statuta. Et dicit Bal. in d. §. necessitatem. in fi. allegando Spe. ꝙ qs præsumit̄ absens, nisi ꝓbet̄ p̄ns. De hoc vide ꝑ Bar. & Ange. in l. præscriptione. C. qb. lō. tēp. p̄ſcr. nō obiici. Bal. in l. 2. C. de bo. pos. ſm tab. gl. Bal & Ang. in l. j. & in l. optimā. C. de ꝯh. & cōmit. stip. & Paul. de Cas. in l. illud. C. de sacros. eccl. & Bar. in l. is pōt. ff. de acqu. hæ. Ad q̄ loca remittit Firmanus in ver. p̄ntia. Adde Bar. in l. relegati. in prin. ff. de poe. vbi dicit, ꝙ ille, qui dicit aliquem recessisse de loco, puta, vt inferat eū nō seruasse ꝯfinia, ꝓbet: & hoc, qñ quis dicit istud ad fundādā suā intentionē: & si quis diceret se nō obseruasse, vel nō rupisse ꝯfinia, & hoc dicat ad ꝯfirmādā suā intentionē, ipse ꝓbet, ſm eū. ¶ Demū, † q̄ dicat̄ absentia digna restitutione, aut excusatione ad diuersos effectus, vide gl. in c. biduū. ver. ī ꝓpria. in ver. audiat̄. 2. q. 6. & gl. fi. Bar. & omnes in l. fi. ff. de resti. in inte. Dixi aliqd ī c. cū Bertoldus. de re iud. & ibi ēt latè posui, qūo condemnatus in absentia dr̄ in dubio magis ꝯdemnatus propter ꝯtumaciam, quam ꝑꝑ iustā causam p̄ntis iuxta l. si iō. ff. de euic. Cætera vide in Di-

b Abesse. *Vide Bar. in l. ab hostibus. §. sed ꝙ simpliciter. 2. col. in princip. in ver. ex quo nota. ff ex quibus caus. ma. vbi dicit quòd nō solum qs dicitur abesse à die qua recedit, sed à die qua se præparat ad iter.*

* ctionario, in ver. absens. & ī ver. ꝑsens.* Porrò dum Abb. ponit in not. ꝙ m̄rimonium sp̄uale dr̄ ꝑ electionē initiatū, per confirmationē ratum, ꝑ ꝯsecra

12 tionē ꝯsummatū. Adde † eundem in c. inter canonicos. de electione. vbi ponit eadem in notabilib. & pulchrè scribit Card. cons. 141. inci. Punctus qōnis dicens, ꝙ q acceptauit beneficium sibi collatū, vr̄ ꝑ quasi ꝯ̄ctū se obligare ad administrationem illius, ꝑ c. nisi cum pridem. ver. verū. de renun. ibi, spōsam tuam, cui desigendo manū apud extraneum te fide media copulasti, quā literam dicit Car. se ꝯsuetum singulariter allegare, & hæc est rō, quare beneficiatus non p̄t dimittere beneficium sua voluntate, c. admonet. & c. quod in dubiis. de renun. & infert, ꝙ talis ꝯ̄ctus non debet ꝑ Papā sine cā dissolui per ea, quæ no. in c. q̄ in ecclesiarū. de consti. & reprobat sing. gl. in c. per principalem. 9. q. 3. vt retuli in d. c. q̄ in ec-

13 clesiarū. Sunt † tñ inter m̄rimonium carnale & sp̄uale 28. d̄riæ, ſm Doct. in ca. tuæ. de spon. adeò ꝙ dicit ibi in fi. ꝙ qui vult arguere de m̄rimonio carnali ad sp̄uale, dēt allegare ius, in quo ꝓbet̄ illa sīlitudo: tñ dicit verius esse, ꝙ procedit argumentū c de vno ad reliquum, nisi ostendat̄ dissīlitudo, per ca. inter corporalia. de transla. ꝑla. Circa gl. in ver. siue impedit. dū tangit Abb. post Io. An. intellectum clementinæ j. de iud. & vr̄ velle, ꝙ spirituale sit in Papa, qui potest procedere per citationes affixas in locis publicis curię, qñ non constat, ꝙ reus maliciose impedit, vel se occultat: sed si constat, posse etiā inferiores citare per talia edicta, nam prima facie utrunque dictum vr̄ falsum: primum enim non exprimitur in d. cle. j. imò potius ꝯ̄rium, dum vult, ꝙ cōstitutio Bonifa. non seruetur in curia, nisi ꝯ̄ impedientes, ne citentur, aut quorum loca non possunt tuto adiri. Sīlr̄ circa ſm dictum est verum, ꝙ Bar. in extraua. ad reprimendū. in uer. per edictum. in princ expresse sentit, ꝙ inferior a principe possit citare in duob. casibus, de quib. in d. cle. Sed hoc dictum est ꝯ̄ illum tex. cum gl. in ver. ex scientia. & ita firmiter tenet ibi Im. in 5. col. uer. ex prædictis. dicens, ꝙ de iure Cano. non potest inferior a Papa facere citationem sīlem illi, de qua in d. cle. 1. in casibus ibi positis. Vnde vltra citationem, de qua ibi, debet in illis casib. facere intimationem citationis in loco viciniori ſm formam cle. cām. de elec. in ver. verum. cum gl. Sed de iure ciuili potest procedere opi. Bar. licèt æquum esset ēt in foro ciuili seruare dictam intimationem, per id quod no. gl. in d. cle. in ver. restringimus, ibi, nam graue. & facit optimè ſm eum clem. 1. de fo. compe. ubi est speciale in casu illo. Igitur, &c. Et licet Abb. dicat, ꝙ certo modo est d̄ria in hoc inter Papam & inferiores, tñ ex istis dictis Imo. non vr̄ d̄ria, nisi de iure ciuili. Ex uno uidentur concordari Imo. & Abb. dum dicunt, ꝙ debet fieri intimatio: sed Abb. ponit hoc pro vtili ad cautelā, Imo. autem pro necessario. Et cum illa glo. in uer. Papa. transit ibi Car. in tertia opp. Et idem ipse sentit in d. cle. 1. de fo. comp. in quinta opp. Et hoc modo erit ista d̄ria inter Papam & inferiorem qm̄ citando Papa in casibus prædictis non intimat citationem in loco viciniori, inferior bene intimat. Considera etiam, ꝙ d. cle. j. nihil noui vr̄ inducere, dum dicit, ꝙ iudex datus a Papa non citat edicto, nisi Papa ex certa scientia hoc committat, nam per istum tex. videtur, ꝙ quilibet iudex posset procedere contra tales citatione facta per edictum. Sed respondet Abb. in d. clem. j. quòd ille tex. loquitur de dilatione facta in curia Romana per edictum ab hoīe quantumcunq; remoto, vt in casib. ibi expressis, Papa ex certa scīa mandante talis citatio habeat vim citationis ꝑsonalis, alii autem iudices sine licentia Papæ non possunt

* Porro. *Adde ꝙ iste est. §. c. quoniam frequenter. qui in impressionibus Venetis distincte ponitur a c. cū suis summarijs, sed in impressione vnde presens impressor sumpsit copiā, stat continuatiue, vt hic, ne mireris.*

c Procedat argumentum. *Quòd valeat argumentū de matrimonio carnali ad spirituale, adde do. So. consi. 92. inci. Circa primum huius. circa medium 3. colum. in 1. parte, char. 155.*

ſunt ita à remotis citare, ſed procedunt, prout not. hic & in cle. cãm. §. verùm. de elec. in clem. 1. de foro comp. & ſic vr̄ Abb. ibi aliter intelligere illũ tex. q̄ hic. Prædictas uarietates non aduertit do. Maria. in rub. de dilati. fol. 68. Sed q̄rendo quis citare poſſit ꝑ edicta, dicit ſimpliciter, ſꝫm Bar. in d. verſi. per edictũ, ꝙ ſolùm ordinarij & delegati à principe, alij nõ, per authen. q. ſemel. C. q̃uo & q̃n iudex. & in corpore, vnde ſumit̃ & no. Ang. ĩ l. ad perẽptoriũ. ff. de iud. Tñ delegatus nõ põt citare ꝑ edictũ in albo, cùm nõ habeat albũ, ꝑ id qđ no. ĩ l. ſi qs id, qđ. ff. de iuriſd. om. iudi. iũctis notatis in ſimili in l. illicitas. §. q vniuerſas. ff. đ offi. p̄ſi. ¶ Cõ14ſidera† ĩ primis, ꝙ citatio ꝑ edictũ nõ est introducta ſolum in caſibus, a de q bus loquit̃ d. cle. 1. ſed in aliis, puta q̃n cõtradictor eſt incertus, & per edictũ citant̃, quorũ intereſt, iuxta l. ſi eo tp̄e. C. de remiſſi. pig. & l. ſi pupillus. §. pro ſcribere. ff. de inſtito. & c. vr̄. qui matri. accuſ. nõ poſ. c. fi. de elec. in 6. & vbiq; ꝑ Doc. & pulchrè per Card. ɔſi. 164. in q. q̄ vr̄. ad fi. Et de practica citãdi in ſimilibus, dixi in c. 2. de ɔſti. & in c. exhibita. de iudic. Et p̄ſupponit̃ pro certo, ꝙ talibus caſibus inferiores à principe põt citare ꝑ edictũ. Qui aũt iudices poſsint ĩ talibus caſibus citare ꝑ edicta, dic remiſſiue, ſꝫm qđ ſcribit Spe. & Io. And. in titulo de citat. §. ſequitur. verſ. & no. ſꝫm Vber. & Bart. in l. 2. C. de iuriſdic. om. iudic. & gl. in d. cle. j. ĩ ver. albo. & ibi Imo. & Bal. in l. 2. C. q̃uo & q̃n iud. Cy. Bald & Doc. in l. ſancimus. C. de iud. quos refert Maria. in d. rub. de dila. fol. 3. verſ. 4. q̄ro. ponẽs ẽt, qd de ɔſulibus mercantiæ, poſt Bal. in d. l. 2. Cæterũ ſi loq̄mur de illis duobus caſib. poſitis in d. l. 1. vcȝ, quãdo citatus impedit ne citet̃, aut locus non põt tutè adiri. tũc ſi quęris, an inferiores a principe poſſint citare ꝑ edictum faciẽdo vltra hoc citationẽ ĩtimari: & vr̄, ꝙ poſſint, vt firmat Imo. in d. cle. 1. Si aũt q̄ris, an poſſint citare ꝑ edictũ abſq; alia intimatione, dicẽdũ ꝙ nõ ꝑ d. cle. 1. cum gl. ĩ ver. Papa. Et ita ſentit gl. ibi in ver. Papa ex certa ſcientia. ¶ Procedũt aũt iſta de iure Canonico, ſed de iure ciuili vr̄, ꝙ indiſtinctè talis citatio ſit ꝓmiſſa, nedũ ĩ crĩe læſæ maieſtatis, vt in d. extrauag. ſed ẽt in aliis q̄buſcũq; cauſis, & non req̄runt̃ qualitates, de q̄bus ĩ d. cle. Sed tɔ Bar. in d. ver ꝑ edictũ, vult, ꝙ imo iudex ſecularis dẽt vti dicto mõ citãdi, cũ reſtrictione. de qua ĩ d. cle. 1. aliàs ſi iudex citaret ꝑ edictum, poſſet pars appellare per iudicẽ appellationis, & irritaretur ꝓceſſus, q̄a dicta extrauagãs, ad reprimẽdũ, ponit in arbitrio iudicis tres modos citandi alternatiue, ſ. edicto, nuncio, vel epiſtola. Et in iis q̄ ſunt cõmiſſa arbitrio iudicis, dẽt ſeruare ęq̄tatem. Io. An. in c. 1. de ɔſtit. per, qđ vr̄ ſeruanda dicta cle. ɔtinens in ſe magnã æquitatẽ, vt ibi in tex. cũ gl. in ver. reſtringimns. & ſeq̄tur Imo. in dicta cle. 1. in 3. col. Dicit tñ Imo. in l. 3. §. p̄tor. ff. de dam. infec. ꝙ forte hoc dictũ Bar. nõ eſt verũ, q̄a ſi iudex ſecularis citat edicto extra caſus d. cle. primæ, facit actũ a iure ciuili ꝑmiſſum Ergo nõ grauat, l. Gracchus. C. de adult. & iſtud eſt verius de rigore, ſed dictũ Bar. æquius, ſꝫm Maria. ĩ dicta rub. de dilatio. fo. 68. colligẽtem ſingľr ex iſtis dictis Bar. ꝙ ſicut in foro ſeculari ſtat̃ deciſioni canonis, q̃n ſunt dubia inter Legiſtas, c. 1. & ibi Bu. ĩ. ti. proximo. dixi ĩ c. eccleſia. in 1. q. ver. 2. declaratio. de cõſt. ita q̃n de iure ciuili eſt aliq̄d arbitrio iudicis cõmiſſum, & de iure canonico exprimit̃ q̄d certũ, tũc iudex dẽt ſeq̄ illud certũ. Qđ bene nota. ¶ Aduerte ẽt ad ſꝫm caſum dictæ cle. primæ, q̄a vr̄ deducibile abſurdũ, ſi forte ɔtingeret, ꝙ citatus eſſet extra ſuũ domiciliũ, & tute poſſet ibi citari, tñ ſi nõ poſſet tute adiri eius domiciliũ, eſſet citandus edicto, q̄a cũ alternatiue req̄rat̃, vel ꝙ impediat ne citet̃, vel quod domiciliũ nõ poſſet adiri, vr̄ ſufficere, ꝙ alterũ ɔcurrat. Et ita gl. ibi. in ver. vel quorũ. ¶ Præterea ibi Imo. in fi. intelligit illũ tex. cum gl. q̃n citãdus morat̃ in loco, qui non poteſt tute adiri, ſecus, ſi alibi faciat copiã ſui, vt ĩ cle. cãm. de elec. Et ita dicit ſe hr̄e apoſtillã in tex. Põt etiã intelligi illa alternatiua, ſꝫm Maria. in d. rub. ꝙ dato ꝙ ẽt alius q̄ citandus dederit cãm, ꝙ illud domiciliũ nõ poſſit tute adiri, & ipſe eſſet in domicilio, haberet locũ citatio ꝑ edictũ, ſecꝰ. ſi ipſe eẽt alibi, ſcđm Mari. in d. rub. ¶ Reuertamur modo ad intelligẽda, & demum ſaluanda verba p̄dicta Abb. hic, nã ipſe vult, ꝙ ſi nõ ɔſtat abſentem impedire malitioſe ne citet̃, tũc eſt ſpeciale ĩ Papa, ꝙ citat edicto: ſed ſi ɔſtat, ꝙ malitioſe, tũc hr̄ pro citato, & nõ eſt opus, ꝙ nec à Papa, nec ab alio citetur. Mihi videbatur prima facie hoc eſſe ɔ̃ mentem dictæ cle. j. q̄a ibi nihil dr̄ ꝙ ɔſtet de malitia, ſed ſolũ, ꝙ ɔſtet eſſe impeditũ, uel ꝓcuratũ quo minꝰ, &c. Actus. n. de ſui natura nõ licitus p̄ſupponit malitiã, c. 1. đ p̄ſump. Et ꝙ d. cle. 1. intelligatur de ꝓcurante cũ malitia, põderabã gl. in ver. factum. in cle. 2. ut li. pen. iũcta gl. ſeq. dũ allegat dictã cle. 2. idẽ ſentit. glo. Io. Mo. in dicta extraua. rẽ nõ nouã. in ver. apprehendiſſent. dum ſic intelligit illã ɔſtitutionẽ, ad cuius declarationem emanauit d. cle. 1. Iõ videbatur, ꝙ ſi q̄s uellet probare, ꝙ impedimentum datũ à ſe vel ab alio ꝑꝑ quod non potuit citari, nõ fuit datũ cũ malitia, tũc forte eſſet purgata ɔtumacia, & reuocaret̃ grauamẽ ei illatũ. Volẽti em̃ excuſare ɔtumaciã dandus eſt terminus ad defenſionẽ faciendã, l. 3. §. ſi ad diẽ. ff. de re mili. q tex. ad hoc eſt valde notabilis, ſꝫm Bal. in l. ea, q̄. in prin. C. q̃uo & q̃n iud. ¶ Præterea ſi ille, ſine cuius dolo citatio non põt fieri in loco haberet̃ ꝓ vero ɔtumace ꝑ edictũ ſubſecutum, iſtud nõ vr̄ ſapere mãſuetudinẽ, in qua eſt fundata d. cle. 2. & dicere, ꝙ eſt ſpeciale in Papa, vt ẽt carẽtẽ dolo ɔſtituat in graui p̄iudicio. nõ vr̄ de mẽte illius literę, q̄ hoc mõ parũ mitigaret ɔſtitutionem Bonifacij. Inſpiciebã ẽt ad hoc verba Io. de Imo. in d. cle. 1. pe. col. dũ dicit poſt But. ibi, ꝙ citatꝰ ꝑ edictũ ſꝫm formã, de qua ibi, põt oẽs excuſationes ꝓponere, quas poſſet proponere ꝑſonaľr citatus, q̄a illa non

15eſt p̄ſũptio iuris & de iure. ¶ Itẽ † ɔſiderabã, ꝙ illud edictũ faceret iſtũ ɔtumacẽ inexcuſabilẽ, ſi vera eſſet opi. Ab. ꝙ ẽt carẽs malitia arctaret̃ illa citatione, q̄a ſibi volẽti allegare excuſationẽ rñderet̃, ſpãle eſſe in citatione Papæ, ꝙ arctet ipsũ ẽt carẽtẽ dolo, qđ eẽt ɔ̃ But. & Imo. ibi. Nihilominus circũſcripto iſto trãſcurſu rei, veritas eſt iſta, ꝙ ẽtſi ɔſtat, ꝙ citatus caruit dolo ad impediẽdũ citationẽ, p̄t citari edicto, & hoc inducit̃ ſpãle in Papa, per d. cle. j. Et ꝙ nõ loquat̃ ſolũ in impediẽte ꝑ dolum, patet primo, dũ dicit de ꝓcurãte, ne poſſit citari quoquo mõ. Scđo & fortius, dũ dicit, q̃n non põt accedi ad locũ, nã vt iſte caſus differat a p̄cedenti, importat caſũ ẽt ſine dolo, vt clarè notat Bar. ĩ d. extrauag. ad reprimẽdũ. ver. ꝑ edictũ, exẽplificãdo, q̃n aliq̄s ẽ citãdus ĩ ciuitate, ad quã accedi nõ põt. Et ꝙ iſtud ſit ſpãle ĩ Papa, notat ẽt Rota, de do. & ɔtu. 8. in nouis, & ĩ additiõibus. In ĩferiore aũt dic, ꝙ aut ɔſtat de malitia, & dẽt citare ad locum vicinum, vel requirere alium iudicem, vt citet, prout latè docet Bar. in d. ver. per edictum. Aut conſtat de malitia, & tunc de neceſsitate non tenetur citare aliter, q̄a habetur pro citato, ut no. Abb. hic, & in c. primo ibi, Aduerte, quia do. Ant. in c. fi. de iud. & in ca. ex tuæ. de cle. non reſiden. l. ſi dictum. §. ſi pręſentes. ff. de euic. & dicit Bal. in l. ea quæ. vlt. col. ibi, Dic ergo, ꝙ auth. actus. C. q̃uo & q̃n iud. quod ſi q̄s latitat, ita ꝙ ñ poſſit app̄hendi & hoc ɔſtat, dr̄ nõ obediens, & eſt verus ɔtumax. Et hoc vltimũ firmat Pet. de Anch. in cle. 2. ut lite pẽden. & ſeq̄t Al. in l. ꝓperãdũ. §. ſin aũt reus, in 5. ɔcluſ. C. đ iud. dicẽs, facere tex. ĩ cle. cãm. de elect. & hic, & gl. ĩ. l. ɔtumacia. ff. de re iu. q̄ ęq̄parat iſtũ illi, q citatione recepta ɔtempſit cõparere. Et facit, qđ no. Inno. in c. ex literis. de exceſ. p̄lat. quẽ retuli ſ̃. in prin. huius ca. tangendo de teſte. q examinatur non citato uiro potente, &c. Et dicit expreſſe Inno. in c. ad petitionẽ. in fi. de accuſatio. ꝙ q malitioſè procurat, ne ad eum citatio perueniat, nõ eſt amplius citandus, etiã ad diffinitiuã, per iſtũ tex. Et ex his remanent ſaluata uerba Abbatis hic, de quib. prima facie dubitabatur. ¶ Cæterũ ad ea, quæ adducta ſũt đ iniuſtitia, quã videbat̃ ɔtinere prima facie di

a Solum in caſibus. *Quando fieri debeat citatio per edictum, vide Paul. de Caſt. conſil. 48. Sed nunquid comprehendat exiſtentem extra territorium, vide Oldr. in ſuo cõſil. 44. q. 5. quod nota.*

cta cle.taliter intellecta, dic breuiter, ꝙ si citatus edicto, probat se nullo mõ sciuisse de edicto: & hãc ignoranriã nõ fuisse affectatã, nec ꝓcuratã, erit purgata ꝯtumacia. Et qñ dicebat, si põt se excusare, ergo audiẽ allegãdo, ꝙ nõ malitiosè prouocauit, nõ posse citari. dic, ꝙ illud de excusatione est verũ, sed ꝯsequentia falsa. nã ꝯcedo, ꝙ põt se excusare allegãdo ignorantiã edicti, & ꝓbãdo, se cũdũ practicã Inn. in c. 2. de ꝯsti. & ita loqtur Imol. ĩ d. cle. j. in fi. Pro quo vide, qđ dr̃. ĩ. proximè ibi. Sexto no. Sed si fateret̃ sciuisse edictũ, & vult se excusare, ꝙ nõ dedit ipse cãm edicto, nec fuit in culpa, non audit: quia ista purgatio nõ purgaret ꝯtumaciã iam causatã ex notitia edicti, & nõ ꝯparitione: & sibi volenti allegare excusationẽ ex eo, ꝙ nõ dedit cãm edicto, rectè rñdebitur speciale esse in citatione edicti Apostolici, vt ꝯ ipsum non audiatur, nisi ad ꝓbandã ignorantiam edicti. Et ex his vides, ꝙ dicta cle. j. procedit ẽt in carente dolo, quicqd
16 senserit gl. in d. cle. 2. vt lite pen. ¶ Pro † practica aũt dictæ cle. primæ nota sex dicta nõ posita ibi ꝑ Scribentes. Et primo, ꝙ si cõceditur de spãli cõmissione, ꝙ aliquis citetur per edictũ, iuxta dictã cle. j. sufficit, ꝙ testes dicãt, nõ esse tutũ, vel esse impossibile, ꝙ citet̃ aduersarius ad
17 domũ. Rota de rescr. 16. in antiqs. ¶ Scđo nota, ꝙ † si cõmittatur cã cũ ꝑtãte citandi per edictũ affigendum in portis in locis vicinis, nõ sufficit, ꝙ fiat citatio in vno loco vicino, quãuis publico, sed dẽt fieri saltẽ in duobus. Rota de ꝑscri. 27. in antiquis, & eodẽ ti. 5. in nouis, & de dolo & ꝯtumacia. 8. in eisdẽ. ¶ Tertio no. ꝙ nõ stat iuramento dicẽtis, se esse in casu d. cle. primæ, sed dẽt probare testibus, an sit verũ qđ dixit supplicãdo, vcȝ aduersariũ nõ posse citari. Rota, de do. & ꝯtu. 22. in antiquis.
18 ¶ Amplia. Etiãsi habeat † signaturã, fiat vt petit̃ in forma: secus, si simpliciter fiat vt petit̃, & petierat aduersariũ citari edicto qa nõ reqritur aliqua informatio đ ijs, quæ habentur in d. cle 1. Rota de do. & ꝯtu. 23. in antiquis. ¶ Quartò nota, ꝙ licèt citatio possit decerni tꝑe feriarũ ob vtilitatẽ hoĩum, & ẽt exequi in ꝑsonas, siue ad domũ, nõ tñ per edictũ clausa sit audiẽtia, in qua fieri đ bet: Nec edictũ fieri põt in ualuis ecclesiæ, ẜm Rotã. & ĩ hoc collectarius ꝯ subrogando valuas ecclesiæ palatio clauso. nõ tamen afficiet adeo ꝙ excõicari possit, sed aliàs punietur in processu. Ita est lõga decis. Rotæ de ferijs vnica. in nouis, quã in his verbis habes melius summariã, ꝗ ibi. ¶ Quinto no. ꝙ citatio originalis per edictũ, non aũt copia dẽt legi in audientia publica, & affigi valuis palatij & ibi affixa dẽt dimitti aliqbus horis. Rota de dolo & ꝯtu. 8. in no. Et ibi ẽt dr̃, ꝙ palatiũ Papę hodie succedit loco alibi prætoris: de quo loquitur d cle. 1.
19 ¶ Sexto no. ꝙ † citatus per edictũ iuxta formam dictæ cle. 1. & non ꝯparens, põt appellare à sñia diffinitiua intra 10. dies ꝯputãdos à tꝑe notitiæ. Rota late de dolo & ꝯtu. 17. in no. qa iste est contumax fictus, nõ verus, sicut citatus ad domũ, vel ad locũ bñficij, nisi expressè posset cõstare de ipsius licentia & cõtemptu, qui solus facit, ꝙ non audiat̃ appellans Glo. in cle. si ante de dolo, & ꝯtu Sed dices vltra Rotã, ꝯ, citatio per edictũ in casu d. cle. 1. ꝑsupponit, ꝙ qs procurauerit non posse citari, vt ibi, & iste hoc ꝓcurans est verus ꝯtumax, vt s̃. dictũ est. Ergo appellare non põt. SOL. Nõ semper dicta citatio edicti ꝑsupponit ꝯtumaciã verã: quia deuenitur ad edictũ, ẽt qñ locus nõ pot adiri. Itẽ ẽt, qñsine malitia quis impedit, ne citetur. Cæterum si ꝑ malitiã hoc ꝓcurasset, tũc fortè dubitari posset de ista decisione: quia vr̃ verus cõtumax. Tñ dicit Rota, vbi s̃. in fi. ꝙ ẜm stilũ Rotæ audit̃ uerus ꝯtumax ꝓlationis sñiæ, sed nõ sñiæ. ¶ Demũ, an
20 † citatio ꝑ edictũ debeat esse trina, vel vna ꝓ oĩbus, dicet̃ paulo ĩ. Et no. ꝙ ad hoc, vt excõicet̃ citatus ꝑ edictũ non sufficit probare, ꝙ in vicinis partibus fuit appositũ edictum, sed oportet probare etiam ꝙ ad eius notitiã potuerit verisilr̃ peruenire. Aegi. decis. Rotæ 88. vt citatus ¶ Nota etiam, ꝙ auditores sacri palatij decernunt primam citationem fiendã per nuncium personaliter: qua facta & habita relatione nuncii, non citãt illũ amplius ꝑ nuncium, sed edictis positis in audiẽtia ꝯ dictarũ & virtute taliũ citationũ ꝑueniũt ad diffinitiuã. Sed dicit Pau. de Cast. in l. ad perẽptoriũ. ff. de iudi. ꝙ cũ quidã delegatus Papæ datus in partibus seruasset istũ modum ꝯsuluit, sñiam esse nullã, tanquam latã ꝯ nõ citatũ: nõ qa de stylo curiæ citatus ꝑsonalr̃ prima vice, nõ possit postea citari edicto, vt qdam indoctè ꝯsuluerũt, sed qa iste stylus seruat̃ in illo, q lõgè abest, & nõ põt commodè citari in singulis actibus. Sed non seruatur in illo, qui põt cõmodè citari ẜm Io. And. in Spe. đ cita. §. viso. ver. itẽ lȝ. addi. in c. sup illo verbo. Ille aũt ꝓcessus erat fact' in patria, & sic pars poterat ibi citari ad singulos actus. Iõ illa citatio nõ valuit. Qđ tene mẽti, quia pauci sunt, qui ista bene intelligant, ẜm eũ, qui ẽt ponit, ꝙ qñ aliqs nunquã fuit citat⁹ ꝑsonalr̃, non potest citari edicto, ita ut habeat̃ ꝓ vero ꝯtumace, nisi ꝑ principẽ, vel de ipsius expresso mãdato, & ꝯcurrat alter ex casibus dictę cl. 1. Et latius vide ipsum dicentem, ꝙ iste passus male declaratur per Legistas. Et tu dictis suis adde ꝑdicta oĩa, tam quam noua, ad dictã cle. 1. ex qbus honoraberis, qñ osteñdes in curia Ro. fonte vberrimo Canonistarũ, qd reportaueris in studio Pisano. ¶ Postea † subdebat Abb. suf-
21 ficere vnicã citationẽ in casibus hic positis ꝑ gl. in ver. citationẽ. in cle. sæpe. de verb. sig. Vide ibi Imol. ponẽtẽ latè, an & qñ in cã bñficiali seruetur iuris ordo, & qd si nõ agit̃ de fœdere ꝯiugii spũalis, sciens, ꝙ Maria. hic latissimè reassumit hoc, & de cã decimarũ & mr̃imonij reassumptis dictis Doct. in cle. 2. de iud. dico, vt per eũ, vno addito, vcȝ ꝙ qcqd in hac mã dr̃ de cã bñficiali, hẽt locũ ẽtsi agat̃ de bonis succedentib. loco bñficii ad sustentationẽ, sicut sunt bona, ad q̃ qs intitulatur, iuxta c. cũ ẜm. de p̃b. Ita notat Maria. ibi ex dictis Bu. & Imo. ibi, dũ dñt, ꝙ si clericus agit ꝯ ordinatorem in casu illi' capituli, debet agitari causa summariè, & hoc ipse reputat singulare. Facit ratio vulgaris, qa subrogatũ sapit naturã, &c. cle. 1. de supplen. neg. ꝑlat. cum si. ¶ Circa practicã ꝓcedendi ꝯ clericũ non residentẽ, de qua hic late ꝑ omnes Doct. adde Maria. in repe. c. ex tuæ. de cle. non resi. vbi de hoc late inuenies, & quæ sint iustæ causæ excusantes à residẽtia, & alia multa, quæ hic trãsplantãda non sũt, ex quo ibi uideri possunt, tñ not. succinctè quędam fragmenta ad instar illius, qui post collectã abalio messem incedit colligẽdo spicas ab eo missas. ¶ Scias primo, ꝙ clericus stans in ꝓpria domo non ꝓpe ecclesiã, nõ dr̃ residere in bñficio. Do. in c. tenore. in 5. notabili, 21. dist. per illũ tex. loquentẽ de sacerdotibus veteris testamenti, q de templo nõ discedebant, nec domũ suã oĩno tãgebãt. Ad idẽ c. ꝑter hæc. 31. dist. ibi, iuxta ecclas suas manducẽt & dormiãt. Et ibi infert Do. in antep. notabili, ꝙ clericus nõ dr̃ residere ĩ eccłа, si habitat in remotis ab ea. Dicit tñ Dom. in c. ep̃us vilem. 41. di. ꝙ lȝ habitatio clerici nõ sit ꝯtigua ecclię, tñ sufficit, ꝙ nõ sit longe remota, ꝑ illũ tex. ibi, hospitiolũ quoq; nõ longè ab eccła habeat. tñ ĩ ecclis collegiatis sec⁹ est, ꝑ c. necessaria. 12. q. 1. ibi, iuxta ecclam claustra ꝯstituũtur. Et diceret̃ cleric⁹ esse remotus ab eccła. qñ singulis casibus repentinis quacunq; hora ꝯmode adesse nõ posset, ut ꝑ Car. pulchrè ĩ cle. 1. 12. q. de fo. ꝯpet. & faciũt multę gl. de qbus ꝑ Bu. in ꝓœmio Decre. & Lud. in l. 1. ff. sol.
22 ma. ¶ Dũ dicit Abb. ꝙ † priuatus ꝑꝑ non residentiam restituit̃ docto de impedimento, amplia ẽtsi à princ. temere recessit, vt singlr̃ ꝓbatur in c. inter quatuor. de cleri. non resi. Et dũ dicit de trina monitione, obstat gl. in cap. si episcopus. 18. dis. & in cle. 1. in ver. requisierit. de hære. cum ꝯcor. quas posui de q̃sti. c. ex literis. ubi in extraiudicialib. sufficit vnica. Rñdet Dom. in c. si ꝯ vnum de off. dele. in 6. 2. col. & in d. c. ex literis. ꝙ ab illa regula exceptuantur casus, in quibus iura requirũt trinã monitionem. inter quos enumerat istum, & perpetuo nota, quod non sufficeret vna monitio pro omnibus, licèt alias sufficiat. si expedit, etiam quando requiritur trina, l. contumacia. cum si. de re iud. Ita Ioan. Andr. in rub. de cle. non resi. 3. q. in addi. Spec. quem ex tolliunt But. & Abb. hic, & But. in c. fi. vltima col. de dilatio. & pulchrè Abb. ꝯsi. mihi 62. episcopus Lucanus. vbi inue-
nies

nies multa pstabilia circa istas monitiones nō residētiū. ¶ Assignat duplex rō. Prima, qa vbi lex requirit citatio nem trinam p pconem in locis publicis, vel cum ppositione edicti, nunq̄ potest fieri vna pro oībus. ¶ Secunda rō: vbi trina citatio requirit à iure ēt personalis ad finem incurrendæ pęnæ, non sufficit vna pro oīb. peremptoria. Et sunt duo dicta aurea. ¶ Rō primi dicti est, qa citationes, q̄ fiunt tali modo, non de facili transeunt in notitiā citati, & facilius transibunt, si ter publice fiunt. Forte. n. amicus citati, q non interfuit in prima, intererit in secūda, vel tertia, & poterit ei nunciare, vt pulchre p Ab. in d. ꝯs. dicentē ita limitari l. ad peremptoriū. cū si. ff. de iu. Sed intellige hoc, qn̄ citatio habet fieri publice p præconem, seu nuncium in loco publico, & demum affigi loco publico, sicut de iure vr̄ debere fieri, vt tradit in cle. j. de iu. Et ita seruat de mente iuris Canonici, sed vbi cessante voce pconia fit edictū, & affigit in loco publico, vr̄ ꝙ possit fieri vna citatio p oīb. puta assignando nouē dies, tres pro primo, &c. Paria. n. sunt, vel ꝙ primū & ſm triduum renouet schedula, vel ꝙ à principio triplex triduum ponat in vna citatione, ſm Im. late in d. c. ex tuæ. Considera, ꝙ istud posset habere locum, vbi esset ꝯsuetudo, ꝙ tales schedulæ non mouerentur durante termino in eis descripto: sed vbi solitū est sæpe eas euelli forte de nocte, videret, ꝙ non sufficeret illud triplex triduum esse vna vice appositum, posset. n. hodie transire per illum locum amicus citati, q non uiderat edictum nocte pcedenti ablatum. Vnde cogitabis. ¶ Rō scd̄i dicti est, qa qn̄ interuenit trina citatio separatim ex parte superioris, maior vr̄ esse ꝯtemptus ipsius superioris, q̄ quando emanat vnica citatio tm̄, licet sit peremptoria pro omnib. Et ideo ad finem pęnæ requiritur tunc trina citatio separata propter maiorem contumaciam habendam, ſm Im. in d. c. ex tuæ. firmantem tandem hoc, lꝫ reputet difficilis persuasionis. Alia rō assignatur per Ab. hic & in d. c. fi. de vi. & honest. cler. quia ex quo ius requirit trinam citationem, & actus est odiosus, debent in istis pęnalib. verba intelligi stricte & proprie, non aūt ficte & large. Et iō cùm illa citatio sit vna pro omnib. sit ficta seu subrogata loco trinæ, non esset satisfactum realiter trinę citationi requisitæ à lege. Et hoc modo habes aliam notabilem limitationē ad d. l. ad peremptoriū, & d. l. contumacia. cū si. & est gl. trita in cle. j. in ver. Tertio. de vi. & honest. cle. & vr̄ tex. iuncta gl. 2. & ibi Bal. in c. 1. de mili. vas. qui ꝯtum. est, & no. Bal. in l. cessante, in fi. C. qūo & qn̄ iu. & in l. non sunt liberi. ff. de sta. ho. & Pa. de Cast. & Flor. in l. ad peremptorium. ff. de iu. Et Imo. in l. si finita. §. Iul. ff. de dā. inf. & multi alij. Obstat c. ꝯstitutionem. cum gl. de sen. exc. in 6. vbi monitio, de qua in c. sacro. de sen. excom. potest una esse pro omnib. & tamen agitur de pęna. Respondet Imo. in d. c. ex tuæ, ꝙ prędicta procedunt, nisi aliud à iure reperiatur expressum, prout est in excōicatione: quamuis Steph. in d. cle. 1. probauerit glo. illam ibi, per d. c. constitutionem. & non bene ſm Imo. in d. c. ex tuæ. Alia responsio datur per Ale. in d. l. contumacia. videlicet, ꝙ c. constitutionem. procedit, vbi agitur de pęna leui. quæ responsio posset cauillari p c. sacro. ver. tantam pęnam. de sen. excom. & c. corripiatur. 33. q̄. 3. nisi dicas, ꝙ à principio non est pęna ante quam excōicatio contemnatur, imò est medicina, c. 1. de sen. excom. in 6. Considera ēt, ꝙ monitio, de qua in d. ca. cōstitutionem. fit principaliter ad constituendum quem in cōtumacia. Tamē idem etiam in proposito, sed inspicitur pęna necessario sequens contumaciam. Ideo præcedentes respōsiones sunt tutiores. Aliud valde notabile infert Ab. per prędicta in d. c. fi. de vi. & hon. cler. Quòd vbi ad perdendum aliquod priuilegium clericale iura requirunt trinam monitionem fiendam ipsis clericis non rectè viuentib. oportet, ꝙ illa citatio, seu monitio apprehendat clericos si fieri pōt, nō sufficit generalis monitio, ꝙ oēs abstineant. Quòd tene menti ad intellectum c. cum non ab hoīe. & c. in audientia. & c. ꝯtingit. de sen. exc. Bene facit Rota, de dolo, & ꝯtu. 21. in antiquis, dicēs, ꝙ vbi alias sufficerent ꝯiecturæ, ꝙ citatio apprehendit citatū, tamē vbi agit de priuatione beneficij, reqrit certitudo. Vnde si qs citat, tanq̄ inciderit in pęnam c. lꝫ canon. de ele. in 6. oportet, ꝙ citatio legitime & clare perueniat ad eius sciam, nec sufficerent pſumptiones: de quo nunq̄ sis oblitus. Et dicit decisio ibi pręcedens, ꝙ pcurator, q alias ex mandato pleno pōt respondere in oī mā, nō pt citari virtutē ꝯmissionis factæ de priuādo dn̄m beneficio sub certa ꝯditione. Dixi in d. c. sup eo. An aūt clericus possit deponi ex ꝯfessione ficta, de qua in c. 2. de confes. in 6. dic ꝙ sic, si mā deducta erat digna priuatione. Rota, de test. 44. in antiquis. ¶ Aduerte tamen, dū dictū est, non sufficere monitionem unicam p oīb. vbi agit de pęna, & ꝙ reqritur apprehensio, vbi agit de pdendo priuilegio clericali: nam primum dictum limitat p Abb. hic, & ſm in c. fi. nisi ꝯstitutio episcopalis disponat super non residentia, vel delatione habitus & tonsuræ, aut simili materia, sub pęna priuationis vel pditionis priuilegij, qa ad talē pęnam incurrendam non reqrit alia monitio. Qđ bene nota, qa hic multi errant ſm ipsum ibi. Et est ꝯs. Fed. elegans. 109. incipiens. Qđ nō fecit residentiā. de quo ēt meminit Alex. in rep. l. ita stipulatus. de ver. obl. & ēt inuenies in d. ꝯs. ꝙ siue statutum dicat, Monemus siue Præcipimus, siue æqpollens, talia verba habent loco trinæ monitionis. Et dixit pulchre Rota de do. & ꝯtu. vlt. no ꝙ sufficit monitio facta in synodo, vt sufficiat despositioni d. c. sacro. in prin. Et est optima gl. do. Fran. Pau. Mod. auditoris Rotæ sup extrauagantib. fol. vl. in fi. 1. col. vbi dicit, ꝙ citatio, siue monitio facta p epm in synodo, habet vī peremptorij, vbi dicit se ꝯsuluisse Ferrariæ, ꝙ generalis monitio facta in synodo ꝯ executores testōrum negligētes exeq intra annū deuoluit executionē ad epm absq; alia monitione. De his ēt p Lud. ꝯs. 238. ubi ēt inuenies, an possit allegari ignorātia taliū ꝯstitutionū. De quo latius p Rotā allegatam, de do. & contu. vlt. in nouis. Dixi aliqd in c. 2. de const. Qūo aūt valeat statutum episcopi mutās in hoc ius cōe, dixi de maio. & obe. c. sup his. 7. fal. respondendo dictis Cal. reprobantis Fed. vbi s̄. Dū dicit Ab. clericū obligatū residere, præsumi in dubio malitiose abesse. Adde q̄ laté dixi in c. dile. lo 2. de resc. in 7. ꝯclusione. Et dicit vltima ibi dicta, ꝙ lꝫ hoc dictum possit tolerari in beneficio reqrente residentiā, p id qđ habet hic in ver. si uero aliter. non tamen vr̄ pcedere in marito p istum tex. in ver. si aūt de carnali. vbi expresse dr̄, ꝙ si est absens ppria voluntate, nisi appareat ꝙ malitiose sit absens, non pōt pcedi ad diffinitiuā. Et ita declarat Im. in c. fi. de eo, q mit. in pos. Et q̄uis dixerim in d. c. dilectus. ꝙ iste §. porro. vsq; ad ver. si uero. pōt intelligi de electo tm̄ tamen dic, quod imo procedit etiam in confirmato &
23 consecrato, ſm omnes hic. ¶ Dum † dicit Ab. clericum vagabundum posse ptiuari beneficio ēt non requirente residentiam, dubitari posset, quid si non est uagabūdus, sed nihil scit de eo? In quo dixit gl. peregrina. c. non oportet, in ver. proficisci. de conse. dist. 5. ꝙ si clericus tandiu absit, ꝙ dubitetur, an uiuat, an mortuus sit, desinit habere liberam administrationem. & cum ea trāsit Arc. nec reperio eam allegatam, & sic loquitur in beneficio curato, certe clarum est ꝙ seruatis terminis, de qb. p Doc. hic d. c. ex tuæ. pōt priuari eo ipso, ꝙ non comparet. Vnde, vt gl. aliquid importet, intellige eam in habente beneficiū non reqrens residentiam. Talis. n. non pōt alias priuari, nisi sit uagabundus, ut dictū est. Et iste erit alius casus, ucꝫ ubi nescitur, an uiuat, p dictam gl. Pro qua bene facit tex. in l. libera peculij. ff. de pec. ubi ad habendā peculij liberam administrationem tex. æqparat fugitiuum subreptū, & eū de quo nescitur, an uiuat, an mortuus sit. Bene facit dictū Spe. de loca. §. nūc aliqua. uer. 164. Quòd si emphyteuta discurrit p orbem dimisso pcuratore, qui soluat canonem, si tādē ignorat ubi sit, & an uiuat, nullis existentib. filiis, uel nepotib. pōt eccľa reassumere in se emphyteusim, ac si esset mortuus. Seqtur Bal. in auth. qui rem. in fi. C. de sacrosan. ec. limitans nisi essent aliquę ꝯiecturæ de uita. Et p dicto Spe. extollit Bal. tex. in l. cū domini horreorū. ff. loca. qui tex. nihil facit ſm Fulg. in d. auth. qui rem. Loquitur enim non tantum in absente,

sed in

sed in cessante à solutione, nos aũt p̄supponimus, ꝙ nõ cessat à solutione. Quinimo dixit Ias. May. ĩ rep. l. 2. ver. 34. q̃ro. C. de iure emph. ꝙ cũ ecclesia fundet se in morte, debet eam probare, l. 2. §. si dubitetur. ff. quemad. testa. aperi. & dicet ĩ. Vnde apparentibus aliis coniecturis mortis, ẽtsi de vita nesciat, non procedit dictum Spe. secundum eum. Si gl. in d. c. non oportet. vult, ꝙ ille sit priuatus ipso iure, non puto eam procedere, quia nunq̃ est priuatus ipso iure, nisi sit cautũ iure expresso, s̃m theoricam Inn. Firm. in c. cum nostris. de conces. præb. & Do. in c. quo iure. 8. dist. cum concor. quas nouiter dedi in c. 2. de rescr. Et fortè ẽt per sñiam priuari non põt, quia si non est vagabundus, dato ꝙ ignoretur ubi sit, vr̃ expectandus, sicut dr̃ hic de marito absente non contumaciter, & iste non est absens per contumaciã, ex quo non tenet̃ residere. Facit l. nec nos. C. de captiuis. ibi, iudicare non p̄t de bonis illius, cuius vita ac fortuna incerta est. Tñ cogitabis, quia nullibi potui inuenire aliquid reductum ad intellectum dictæ solitariæ glo. Illud aũt est certum, ꝙ si post priuationẽ reuerteret̃, restituendus esset ab beneficium. Scias ẽt, ꝙ ꝯ non residentem p̄t fieri sequestratio fructuum. Arc. 11. q. 1. c. quia res. ver. 2. mõ. Et quantuncunq; beneficiatus appellaret, fructus poterunt sequestrari, saltem quo ad hoc, vt beneficium officiet, q̃ verba refert Io. An. in rła, locupletari. li. 6. & Ro. de sup. neg. præla. 2. in antiquis. Et si statutum priuat ipso iure absentantem se sine lnĩa ultra 15. dies, & postea aliqs cũ lnĩa pro certo tp̃e se absentat, & post illud tp̃s stet ꝑ quindecim dies, non incurrit pęnam statuti. Car. singularissime cons. 22. Archipresbyter, qa consti. põderat initium temerariæ absentiæ. Ergo illud spectandũ: de ele. c. dudum. lo 1. cũ gl. Et pulchrè inducit gl. in cle. vna. in uer. scienter. de ꝯsang. & affi. q̃ dicit, ꝙ si quis ꝯhit matrimonium in gradu prohibito ignoranter, non incidit in pęnã illius cle. licèt postea cohabitet scienter. Et facit gl. in fi. in c. si qs viuentẽ. 21. q. 1. & gl. fi. in c. j. de conuer. infid. Et si statutum epi dicat, ꝙ non residens in beneficio suo per duos menses cõtinuos sit eo priuatus ipso iure, aliquis se absentat, & vadit extra dięcesim, incurrit pęnam respectu rei, delictũ dr̃ factum in dięcesi, licet persona nõ residens sit extra. Fed. subtiliter ꝯs. 182. in hoc puncto dubitabili, &c. Sequit̃ Pe. de Anc. in rep. c. 1. in 29. char. uer. reperi eius consilium. de ꝯst. & Dom. in c. 2. 9. col. de ꝯst. in 6. & Mari. in d. c. ex tuæ. Et dũ dicit Abb. ꝯ Butr. ꝙ hic non requirit̃ monitio iudicialis, nec priuatio iudicialis, vide eundẽ in c. qualiter. de cle. non resid & Maria. in d. ca. ex tuæ. ibi, sed circa prædicta. Demum dum late deducit Abb. post But. ꝙ non sufficit in assignatione termini p̄fixi absentiæ apponere cõminationem, ꝙ aliàs priuabit̃, limitat hoc pulchre Mari. in d. c. ex tuæ. nisi statutum diceret, ꝙ quicunq; se absentauerit dẽat rediisse intra tm̃ terminum ad finem termini in licentia appositi sub pęna priuationis, inducit præallegatum cons. Fed. 109. & facit c. 2. de ꝯsti. in 6. vbi ꝑ culpa futura põt statutũ imponere pęnã ipso iure, vt latius
24 per eũ. Vltimò, † dũ tangit Abb. post alios de modo ꝓbandi mortẽ. Adde Bar. in suo tract. de ꝓba. mortis, qui incipit, Mortuum hoĩem dixi. & Bar. Ang. & Im. latissime in l. 2. §. si dubitetur. ff. quẽad. testam. aper. & plenius q̃ per alium, ꝑ Mar. in c in præsentia. de spon. ubi oẽs ponunt, & q̃dam bona alle. Ale. in d. §. si dubitetur. in apostillis. & optime cons. suo mihi 109. In cã vertente inter Ant. olim Leonar. & dicit Bal. hic, ꝙ si non recipiuntur probationes de morte, p̄t iudex ex officio procedere nemine citato. Multa ẽt ponit Firm. in rep. in uer. mors. & dicit Bal. in c. ex tenore. de testa. ꝙ licet qlibet præsumatur viuere, tñ hanc præsumptionem oportet allegare, ꝑ l. si adulterium. §. idem Pollioni. ff. de adul. Et dicit Bar. in tract. de teste, ꝙ statur dicto pastorum de morte animalium ex Apulia ꝯductorũ, & ibi ponit late, qũo deponant testes loquentes de morte. Et dicit An. in l. 3. §. hæc uerba. ff. de neg. gest. ꝙ testis dicens, vidi Titium mori a probat mortẽ, ꝑ tex. ibi, & ꝑ glo. & ibi oẽs. in l. si quidem. C. sol. mat. Si tñ testis diceret, erat mortuus, quia non loquebatur, non est sufficiens rõ. Bald. in l. 3. C. de posthu. hęr. Et dicit Bal. in c. 1. §. fi. q feu. da pos. ꝙ licet qs præsumatur viuere, tñ vnus testis de visu mortis tollit hanc pręsumptionẽ, q̃uis nõ probet ipsam mortem. Et dicunt Bar. & Bal. in l. fi. ff. de inf. ꝙ si probatur aliquem intrasse bellum b, & eo finito non reperit̃, est præsumptio mortis, adeo ꝙ eius hęreditas p̄t adiri, s̃m Ang. ibi. Et dicit ibi Bal. ꝙ non est opus probare mortẽ per ostensionem cadaueris, dũmodo doceat de luctu ꝓpinquorum. Idem si vxor & alii induerunt vestes luctuosas. Bar. in l. genero. in fi. ff. de infa. In rebus tamen maximis, puta vbi agitur de uita hominis propter mortẽ alterius, ista non sufficerent, sed debet constare de morte liquido, vt late per Bar. in locis primo allegatis. Et respectu vxoris, qualis debeat esse certitudo mortis mariti, ut possit alteri nubere, vide omnes in d. ca. in præsentia. & Host. de spon. duo. §. an liceat. uersi. dicetur. ubi dicit, quòd licet de iure ciuili debeat stare per annũ post notitiam de morte mariti habitam ab illo, sub quo militauit: tamen de iure Canonico statim nubere potest. De quibus omnibus latius in dictis locis.

a Mori. *Adde Angel. in d. l. 2. §. si dubitetur supra in tex. allegato, & ui de Bar. in l. is põt. de acquir. hæred.*

b Intrasse bellũ. *Sed quid si intrauit mare, vel ciuitatem pestiferam? Dic idem, vt per Bal. in c. 1. quo tẽ. mil. & per domi. Alex. de Imo. in consil. 244. parte.*

SEQVITVR §. sunt & alii. in quo nihil est addẽdum. Cæterum super §. in aliis ponitur materia primi & secundi decreti, quam cum abundãtissime reassumpserit Alex. in rep. §. Iulianus. in l. si finita. ff. de dam. infe. & etiam cum infra biduũ immineant vacationes magnæ faciemus punctum hic, ne materia, si inciperetur, remaneret imperfecta, quòd turpius esset, quàm eam non aggredi.

¶Collecta in Auditorio Felini Sandei canonici Ferrariensis, Pisis. ¶ Correctio operis seipsam ostendit, si enim legere incœperis, quacunque in parte non inuenies errorem dignum rugato supercilio. Quòd si quandoque in allegat. alicuius authoritatis deficiat uerbum Dicit, vel vbi dicit, id breuitati, non errori attribuens, ꝓ expresso habeas. Sic & cum Rota allegatur, puta dicendo Rota de rescrip. quarta, subintelligitur, scilicet decisione, sicut si allegando in decretis diceretur, 2. q. j. subintelligitur causa, & idem in simi. Nedum autẽ circa publice collecta in scholis adhibita est in corrigendo diligentia exactissima, sed in amplis quoque additionibus inserendis, quas subinde ad originalia author priuatim manu propria addiderat, quæ ultra tertiam huius Operis partem constituunt.

De probationibus.

TITVLVS XIX.

SVMMARIVM.

1 *Probatio propriè quę dicatur.*
2 *Probatio posita in præsumptione, an requirat veram probationẽ.*
3 *Probationis vbi facta est mentio per modum conditionis, an sufficiat probatio per coniecturas.*
4 *Probatio vbi exigitur ab homine, vel à lege, cum aliquibus verbis qualificatis, non sufficit probatio semiplena cum iuramento, sed requiritur propria probatio. & nu. 5.*
6 *Confessio an sit probatio.*
7 *Iuramentum an proprie sit probatio.*

1 PRima conclusio. Illa † vere & propriè dr̃ ꝓbatio in iudiciali b. per q̃ non argumentis, nõ p̄sumptionib. sed clare intentio agentis deducit̃. Probatur ista ꝯclusio in c. forus. §. cã. j. de uer. sig. vbi ꝑ arg. ponit̃, quicq̃d ad cãe probationem ꝑtinet, indiget inuestigatione intellectus. Vñ dicit Bal.

Bal.in c.1.§.sacrm.in 1.col.de ꝯsue.recti.feu.in vsi.feu.ꝙ illa est vera & plena ꝓbatio, q̄ non indiget p̄rocinio: sicut ēt dicit Bal.in c.1.in prin. si de inue. inter do.& vas. lis or.ꝙ noīe ꝓbatiōis plena ꝓbatio ꝯtinet̄ *, ꝑ l.Lucius,ff. de ꝯdi. & demō. Vnde dicit Lud.Ro.in l.j.C. de test.mili.ꝙ ꝓbatio ꝑ p̄sumptiones, seu coniecturas non dr̄ vera & ꝓpria ꝓbatio. Allegat.l.j.in ver.ꝓprie.ff.si tab. testa.nul. extab. Melius facit d. l. Lucius,& ꝙ ibi notant Bar.& Imo.qui pro hoc adducunt diuersitatem titulorum,de ꝓb. & de p̄sum. Ad idem ipsa rub.ff. de ꝓb.& p̄sum. Et dicit Bal.in c.1. §.cum aūt.de ꝯtrouer.inuest.ad fi.ꝙ ꝓbatio resultās ex diuersis generib. probationū, sꝑ dr̄ ꝓbatio p̄sumptiua, & non est proprie ꝓbatio. Idem Bal.in rub.C.eo.dicens, ꝙ ea,q̄ ex diuersis speciebus ꝓbationū simul integrant̄,nullam speciem ꝓbationis efficiunt: & iō rōne generis habent inter se similitudinem,sed non rōne specierū. Vn̄ q̄ non ꝓsunt singula,multa iuuant. Alle.no.in l.j.in fi.ff.de vac.mu.& in l.2.§.1.ff.de excus.tut. Et iō dixit bellissime Bal.in l.1.ꝑ illū tex.C.de ser.q pro p̄m. libe.acci.ꝙ si statutum defert p̄miū ꝓbanti, ille dēt ꝯsequi præmium,q semiplene probat, lꝫ ex hac ꝓbatione reus sit positus ad torturā, & ꝯfiteat̄ crimen. Et ꝑ hoc extēdit̄ ista conclusio ad statuta facientia mentionē de ꝓbatione, qa intelligunt̄ de ꝓpria,* cum tales debeāt esse intellectus statutorū, l.3.§.hæc verba.& ibi Bar.ff. de neg.gestis.& c.in nr̄a ȷ̄.de iniu.& dam.da. Vnde probatio imperfecta,vel priuilegiata, q̄ alias sufficeret de iure cōi, non ꝯprehēdit̄ in statuto vel pacto, ut late & eleganter per Bal.in c.j.§. ꝯuenticulas, de pace iu.fi. Facit tex.in l.2.§. diuus.ff. de iu. fis. iuncta. l.2.ff.iu. solui. Per quē dicit Bal.in l.2.C.de eden. ꝙ ficta probatio in una cā,non facit fidem in alia, vbi alias vera ꝓbatio faceret. Et iō statutum puniens ꝯuictū,intelligit̄ de conuicto vere, nō ficte, vt no. Ab.in c.insinuatum.ȷ̄.de symo.in c.inter solicitudines.ꝑ illū tex.ibi in fi. ȷ̄. de pur. ca.& in c.1.ad fi.s̄. de plus peti.& in c.at si clerici.in prin. post do.Ant.ibi s̄. de iu. Et hanc primā ꝯclōnē declara ex sequentib. ¶Se-

2 cunda ꝯclō. Probans†intentionē suā ꝑ p̄sumptiones,vl̄ coniecturas à iure approbatas,perinde iuuat̄,* ac si vere & proprie intentionē deduxisset,s̄m gl.notabilem in l.si tut. C.de pericu. tuto. Per quam dicit Bal. ibi, ꝙ vbi ad victoriam reportandam requirunt̄ probationes liqdissimæ, sufficit ꝓbare per p̄sumptiones à iure inductas,q̄'dicunt̄ liquidissimæ:de quo ēt dicit esse casum notabilem cū sua glo. & bene,in l.absentem. in prin.ff.de pę. vbi in criminalib. sola suspicio, vel p̄sumptio non sufficit ad ꝯdēnationē, vt ibi,& l.fi.C.de proba.sufficit tn̄ præsumptio iuris,ꝑ l.si qui adulteriū. C.de adul. Et eodem modo dicit ibi Bal. de proba.apparente ex euidentib.coniecturis pl.licet imperator.ff.de le.1.& subdit illas esse manifestissimas probationes, q̄ fiunt ꝑ scripturam, vel per testes. Alle.gl.in §. item verborum.Inst.pe inut.stip. Et istam ꝯclusionē ponit ēt Ang.in l.j.C.de test.mili.dicens,ꝑ illum tex. iūcta gl.ꝙ vbi exigit̄ liquida probatio,sufficit probatio ꝑ præsumptiones iuris. Idem Imo.in l.q̄situm.ff.de re iu.ꝑꝑ gl. q̄ facit ualde no.in d.l.si tutor.& eam ēt facit sing.do.Fl. in l.patronum.ff.de proba. Faciunt no. per Bar.in l.j.ff.si cer.pe.& Bal.in l.conuenticulam.C.de episc.& cle. & in l.1.in 6.col.C.de seru.fug. De teste, cuius rō probat præsumptiue,qn̄ dicit,scio,qa sum vicinus.faciunt,q̄ dicent̄ in c.tertio loco.ȷ̄.eo.post Bal.& Im.in l.fi.ff. de hær.inst. de iu.l.apertissimi.ex qb.dr̄ constare de delicto. Et hanc conclusionem probat tex.in l.si qs locuples.ī fi.ff.de manumis.vind.& in l.dolum.C.de dolo.& in c.2.de renun. lib.6.& in c.1.& ibi do.Ab.in fi.de cle.non resi.& in c.veniens.in fi.de p̄sby.non bapti. in l. qdam testō. in fi.ff.de vulg.& pup.& in c.laudabilem. in prin. de fri.& malefi. iuncto c.1.eo.ti.& tex.in c.veniens.el 2.& ibi do.Ab.ȷ̄.de spons.& in c.super qōnum.§.intentionis.& ibi Im.& do. Ab.s̄.de of.dele. Vn̄ dixit gl.in c.qm̄.§.si aūt.in ver. p̄sumat̄.s̄ ut li. non ꝯte. ꝙ dr̄ certo constare, qđ constat per p̄sumptiones violentas. Idem dicas de eo, qđ cōstat per ꝯfessionem partis,c.ꝑ tuas.ȷ̄.de cond.apposi. Idem de cō pe.iu.c.non solum.de re.iu.in 6.q tex.cum similib.est intelligendus, qn̄ sumus in mā, q̄ certitudinaliter probari non p̄t de sui nā, qa lex contentat̄ indiciis. Et per istam ꝯclusionem infero ad id,qđ notanter scribit Bal.in l.id, qđ pauperib.ī 11.q.C.đ episc.& cle.vbi dicit,ꝙ si testator mandat solui oīb.probantib.se recipere debere,sufficiet illa probatio cū executore, q̄ fuisset sufficiens cum testatore.vn̄ dicit ꝙ verbū. Probatio.non sꝑ intelligit̄ de euidenti,sed ēt cōiecturali,per d.l.si tutor. Et iō dicit Bal.in l.1.in lec.C.de sacrosan.eccl.in pe.col.ꝙ p̄tendens aliqd fuisse extortum sibi à testatore,poterit de hoc facere fidē epō,suo iur̄o,cum aliquib.indiciis,quib.stabitur.& alle. Io.An.in c.quanq̄. de usur.in 6.& de hoc festū facit Lud. Ro.in l.admonendi.ff.de iureiu.in 6.char.ver.19. quem paulo post referā. Et per hanc conclusionem inferri p̄t, ꝙ ēt in statutis probatio per p̄sumptiones æqpollet probationi ueræ,quod firmat Ful.in d.l.1. C. de testa.mili.& do.meus hic,lꝫ nihil alleget, & procedet maxime ex his casib.quib.statutum verificatur ī casu ficto, de quib.late

3 pet Imo.in l.1.§.lex Falcidia.ff.ad l.Falc. ¶Sed†aduerte, quia ista conclusio debet limitari,nisi per modum conditionis facta esset mentio de probatione,puta,si probaueris, qa tunc non sufficiet probare per coniecturas. Et ita tex.valde sing.in l.Lucius.ff. de cond.& demon. ubi conditio, Si probaueris te esse filium,nō censet̄ posse vere probari,& iō non sufficit ꝓbare ꝑ coniecturas,de qb. ī l.filiū.ff.de his,q sūt sui,vel alie.iu.& dicet̄ ȷ̄.e c.ꝑ tuas. qa cōditiones dēnt adimpleri in forma specifica,l.q hæredi.& l.Meuius.ff.de cond.& demon.vn̄ dicit notanter Bal.ī aut.mr̄i& auiæ.C.qn̄ muli.tute.officio.ꝙqn̄ aliqd ponitur in conditione,illud dr̄ datum pro forma,& ille, qui habet solum præsumptionem iuris, non vr̄ probare s̄m Bar.in l.1.C.de fi.instr.& iu.has.fisc.lib.10. Ergo ī eo non uerificantur illa uerba,si probaueris. Et iō sing.scribit Bal.in l.in bonæ fidei.in ver.expedita est sęcūda pars. C.de re.cred.& sequitur ibi Sal.ꝙsi in rescripto Papę dr̄, Si tibi constiterit,ꝙ Petrus sit de legitimo mr̄imonio natus, prouideas sibi de tali præbenda,ꝙ in defectum talis probationis non defertur iur̄m, ut ibi per eum, & per d. l.Lucius. dixit Bal. in l.hæc sententia.C.de sen.quæ sine cer.quan.ꝙ si fertur sententia sub hac forma, Si probaueris Titium teneri tibi ad decem,ea tibi adiudico, non admittetur talis ad probandum per iur̄m in defectū probationis,qđ reputat singulare Lu.Ro.in repe.ru.ff.de arbi.in 7.col. Et per illam l.Lucius.dixit Bar.ī l. ait prætor. §.fi.ff.de re iu.ꝙilla uerba, Si est probatum.intelliguntur de plena & de uera probatione.idem Bal.in l.peremptorias.in ult. col.sententiam resc. non pos. Et ad istam limitationem uide etiam Roma.in d. l. admonendi. in char.6.ubi refert. Bal.in d. l.in bonæ fidei.& subdit, ꝙ si testator mandat male ablata restitui, si petens probauerit, non sufficiet pro implemento huius conditionis, ꝙ petens solum iuret,ꝑ d.l.Lucius.sed bene ꝑ iur̄m & alias bonas probationes, seu per unum testem poterit probare. Alle.Bal.in l.1.C.de sacrosan.ecc. ¶Sed aduerte,quia pro intellectu prædictorum vr̄ melius considerandum, ꝙ quando dispositio legis, vel hominis ponit probationem in conditione, si qdem materia pōt uere & ēt præsumptiuè probari,censet̄ de uera probatione cogitatū, sed in materia,q̄ de sui nā non posset, nisi præsumptiue,

iure

* Continet̄. *Adde Bar.in l.peremptorias. C. senten. resc.nō pos. col.vl. Angel. & Pet.de Suz.in l.1. C.quor. bon. & glo. in cle. constitutionem. de elec. & dic vt per Alex. in l.eū qui. de iureiu. qui dicit hoc verū, si agitur de magno præiudicio, nō si de paruo quia ēt semiplena venit,vt ibi per gl.*

* Propria. *Adde ꝙ habetur per Bal.in l. id qđ. C. de epis.& cler.11. q.4.p.prin. Sal. in l.1.C. de fi. instru. & ibi glo. & Bal. prope fi. facit l.fideiussor. vers.qualiscunque,& ibi vltra alios Lud. qui satisd. cogan.*

* Iuuatur. *Adde quæ ad hoc habentur per Soci.cons. 187.incip. in controuersia. versic. ex qbus omnibus et ver. cōfirmātur præmissa, in 2. pa. & cōs.277.incip. viso publico instrumento,vers.postremo ista conclusio. cir.med. in d.par.*

iure ꝓbari,tũc sufficiet ipsa præsũptio iure ꝓbata. Vñ ĩ casu Bal.in d.l.ĩ bonę fidei.sufficeret puto ꝓbationẽ legitimæ natiuitatis ex ꝯiecturis iuris:ꝗ q̃bus dicet ĩ.eo.c. p tuas.ne sequat̃ absurdũ,ꝙ rescriptũ sit nullũ,quasi illa ꝯditio sit imꝓbabilis.Sed fateor, ꝙ in defectũ talis ꝓbatiõis p̃sumptiuè ꝓcedet doctrina Bal.Et ꝙ ista restrictio sit vera & necessaria,est tex.cũ gl.1.ĩ l.1.C.de sica.& ĩ l.1. iũcta gl.mag.C.quorũ bonorũ,& in c.laudabilẽ.cũ glo. in ver.indiciũ.ĩ.de frigid.& in c.ex tua.ĩ uer. si ꝯstaret. de fil p̃sby.& in d.l.si tutor.ĩ ver.ostenderis, vbi l. reqrẽs ꝓbatiõe ꝯditionaľr, ꝯtentat̃ probatione pręsũptiua, q̃a subiecta mã non parit uerã probationẽ.sed in casu l. Lucius.ideo illa ꝯditio facit testm̃ nullũ,q̃a erat difficilis probationis,vt ibi ĩ gl. & ad nullitatem institutionis factæ de filio paria sunt, ꝯditionẽ non esse potestatiuã, uel difficilem,l.suus quoque.§.puto.& ibi gl.& Bar.ff.de hær.insti.notãt omnes ĩ l.si pater.C.de insti. & subst. sub ꝯd.fac.& in gl.in d.l.j.C.quorũ bonorũ. Et ista no. quia
4 nõ declarant ibi.¶Tertia ꝯclusio.Vbi † à l.vel ab hoĩe exigitur probatio cũ aliq̃bus uerbis qualificatis, vel prægnantibus nõ sufficit ꝓbatio semiplena cũ iuramento, vel ꝯiecturalis,|sed reqrit̃ vera & propria probatio. Ita notãt Arc.& Io.An.& alij sequunt̃ in c.pia.de exce. lib. 6. p illũ tex.in ver.apertissimis documẽtis.Ex q̃b. uerbis dicũt,ꝙ nõ sufficiet unus testis, nec erit locus delationi iuramenti,nec sufficiet vnus testis cũ fama,s̃m eos,& allegant Spe.ĩ ti.de notorio crimine.§.fama.ver.q̃d si agẽti.quẽ ẽt allegat̃ Arch.idẽ tenẽs in §.itẽ sæpe.4.q.3.& idẽ p d.c.pia.no.do.Ab.in c.cùm dilectus in ver.aduerte q̃a primo.s̃.de or.cog.& est gl.3.ĩ l. nõ est uerisimile. ff. q̃d me.cau.quã seq̃t Imo.in c.2.s̃ de ꝯsti.no. do. de Rota,ꝯclusione,383.in nouissimis.Eodem mõ,si diceretur
5 † Plena fides fiat.q̃a ĩtelligit̃ p plenã probationẽ,vt est gl.no.in c.cupientes.§.ꝙ si p 20.in ver.fidei de elec.in 6. & in cle.ꝯstitutionẽ in uer.fides eo.ti.quas gl. approbãt Ang.& Imo.in l.ꝫ imꝑator.ff.de leg.1.& Roma.in rub. ff.de arbi.idẽ no.Ang.in l.j.circa prin. C. quorũ bon. & Imo.in l.si sic.ff.de lega.1.Pro q̃b.adduci potest tex. melior de iure in c.veniens.ĩ.de reg. vbi nõ dr̃ facta fides, nisi ex assertione testiũ iuratorũ.¶ Sed istud limita dupľr:primò,nisi l.reqrẽs fidẽ.esset ꝯtenta solo iuro,prout in casu c.statutũ.§.cũ vero,iũcta gl.de rescr.in 6.cũ similib.ꝫ p illũ tex.aľr dicat Rom.in d.l.admonendi.in 7. char.¶ Secũdò limita,nisi esset mã parui p̃iudicij,q̃a nõ oportebit fieri fidẽ plenis documentis,s̃m Pau. de Leaza.in d.cle.ꝯstitutionem. quem refert ibi do. Car. post Pet.de Anc.& alios in uer. insuper.in vlt.col.facit l.thesaurus.cũ simili.ff.ad exhibẽdũ & adde tex.in c.sup eo. ĩ de parochiis.p quẽ vr̃,ꝙ minus importat dicere,Fiat fides indubitata.q̃ dicere,legitimè probetur.Et huic ꝯclusioni adde similẽ clausulã,vcꝫ,Si docueris.nã importat plenariã ꝓbationem,s̃m Bal.in d.l.1.in vlt.col.C.de ad uo.diuer.iud.q p hoc dicit esse tex.no.ibi.Et idẽ, si diceretur,Si clarè ꝯstiterit.s̃m do.Car.ꝯsi.71.inci. Vacante. in fine, q̃a dicit clare cõstare q̃n nulla remanet excitatio. Alle.tex.in Auth.de testa.imperfec.§.nos igit.ibi,clara & apta.& in c.inferior.ibi,sole clarius. 21. dist. Et dr̃ ꝯstare,ꝙ palã est s̃m eũ p l.cũ hi.§. modus.ff. de trãsac. An aũt,ꝙ cõstat p instrm̃ dicat̃ cõstare euidenter, dicet̃ post do.Ant.in c.licet ĩ.eo.Et ꝗ clausula,si tibi constiterit,vide Petr.de Anch.cõs.242.inci. Efficacibus. & do. Ab.in c.cõquerẽte.s̃.de resti.spol.& Ana.in c.si cõstiterit.ĩ.de accus.cũ cõcor.quas alias ibi dedi. Et de clausula,si certis ꝓbationib.apparuerit.dic, ꝙ nõ sufficit ꝓbatio p famã,s̃m do.Ab.in c.in pręsentia.ĩ.de spon. Et de clausula,Si legitimè probauerit,* dic, ꝙ importat per testes idoneos, vt est tex.melior de iure in c. ꝯsultationi.in 1.resp.ĩ.de spõ.& gl.ordi.in c. at si clerici.in prin.in uer.legitima.s̃.de iudi.licet iurm̃ largo modo dici possit legitima probatio,p tex.in c. prox. & gl. in uer.iurm̃. in d. c. statutũ. maximè vbi res aľr de sui nã probari non possit, vt

* Probauerit. *Add. ad hoc qualiter clausula intelligatur. Rom. in Ru. de arbit. col. 7. & glo. in l. cũ de indebite. in pr. de ꝓb. in versi. legitimi.*

in consistentibus in animo, vt in c.significauit.el.1.cum concor.infra de homi.& pro concor.ad glo. in d. c. atsi clerici.vide aliam in l.cũ de indebito in princi.in uer.legitimis probationib.ff.de probat.Et istis adde Doc.in l. 3.C.si minor se maiorẽ dixerit.ubi dicunt,ꝙ vbi requiritur dilucida probatio,non sufficit vnus testis cũ iuro. Et vide Bal.in l.fi.C.de secũ.nup.ubi dicit,p illũ text. in uer.Item no.ꝙ ingratitudo ꝙ ad probandum ingratitudinem nõ sufficit vnus testis cũ delatione iuramenti in supplementum.Et vide do.Car.ĩ c. 2. s̃. de consti. & ibi. Imo.vbi dñt,ꝙ ad probãdũ ignorãtiã legis nouæ nõ sufficit iurm̃,q̃a Inn.ibi vult,ꝙ dilucide probetur.Et de iu
6 ramẽto dicet̃ aliq̃d ĩ.c.proxi.¶ Vlterius † scd̃o loco sup hac rub.dicit Ioan.And.nõ esse mirãdũ,si iurislator pręposuit tit.de ꝯfessis,huic titulo,quasi speciẽ generi: q̃a ꝯfessio propriè loquẽdo nõ est probatio, sed probationis reuelatio,sequuntur hoc do.An Imo.& do Ab.p l.eum. qui,in prin ff.de iureiu.& c.1.de cõfes.in 6.vbi p ꝯfessionẽ,res,q̃ nõ est probabilis,s.negatiua pura,probat̃, & sic ꝯfessio non est propriè ꝓbatio. Et idẽ tenet Io. And. in c.bonæ el 1.de ele.quẽ seq̃tur do.Ant in c.si sacerdos in col.1.s̃.de of.ord.& in c.ꝫ cãm ĩ.eo.& in c. in præsẽtia. s̃.de renũ.& Pau.de Cast.in l.j.ff.de ꝯfes.& in l. Publia. §.fi.ff.depositi.& Bal in c.1.§.vasallus.si de feu.fue.ꝯtro. inter do.& agna.& Ro.ĩ l.admonẽdi.in 6.char.de iureiur.& Bal.in l.2.§.ꝙ obseruari. C. de iura. cal. & Pet. de Anc.in c.1.circa fi.de iur.cal.& Pet.de Anc.in c.1. circa fi.de iur.cal.lib.6.& Arch.in §.actor.6.q.vlt.& Bal. ĩ auth.sed de nouo iure. * circa fin. C. si cert. pet. & Pet. de Anc.in c.1.circa prin. de confes. 16. & fuit originaliter dictum Iac.de Are.& Cy.in l.actor.C.de probat. s̃m Im. ide tenentẽ.in d.c.inpræsentia s̃.de renun. & sequit̃ Bal.in d. l. actor.post prin. & in rub.C.de ꝓb.in pen. col.q̃a ubi non subuenit probatio,subuenit ꝯfessio,puta,ꝯ p̃sumptionẽ iuris,& de iure,iuxta gl.ĩ Auth.de æqual.dot.§.illud. & Bar. ĩ auth.& si necesse,cũ ꝯc.C.ꝗ dona.ante nupt.Et quia renũcians probationi, põt vti confessione aduersarii c.eũ Io. ĩ.de fi.instr. l. ampliorẽ C. de app. s̃m ipsum.Et ꝓ hac sñia facit tex.in c. nos in quemquam.2.q.1.& in c. atsi clerici in prin. s̃.de iud.& in c.cũ cã ĩ.de rap & in cle.sæpe.ver. sed q̃a positiones.de uer.sing.In qnib.iuribus sunt verba denotãtia diuersitatẽ inter probationẽ & ꝯfessionem. Est uerũ,ꝙ ꝯ Io.And.& ẽt alios hic,tenent hic Mod. p̃dictis adductis, quia sñia fertur ex probationibus, alias est nulla iuxta gl.in c.eccľa.s̃.de cõstit.& tñ fertur in ꝯfessum,d.c.nos in quẽ quã.Ergo confessio est probatio. Et adducunt alias rationes fragiles,neminem allegando,sed fuit opi.Salic.in rub.C.eod.quem alleg. & sequitur dom.meus hic per c.1.de cõfes.in 6. ibi in fi. & per l. 1.ff.de interr.actio.& in l.fi. §. licentia. C. ꝗ iu.delib.Sed p p hoc nõ recederem à prima opi.quæ cõis * est, ut patet.Et ad motiua istorũ respõde ex dictis Pet. de Anch. in d.c.1.de confes.in 6.ꝙ large est probatio attento effectu suo.Et pro hac opi.adduco, quia propter notorium potest ferri sñia,eo solùm allegato, vt p Doc. post gl. in c.ad nostrã.el.3.ĩ.de iureiu.& in c.porro ĩ.de diuor.nec indiget probatione ut per glo. in uer.alias.in cle. appellanti.de app.& habetur in c. euidẽtia ĩ.de accusa. Ergo sententia fertur sine probatione proprie sumendo, sed ratione notorij, in quo non est probatio, sed sic est, ꝙ confessio inducit notoriũ,c.fi.ĩ.de cohab.cle.& mu. Ergo confessio non est probatio.Et adduco,quia iuramẽtum ita releuat ab onere probandi,sicut confessio, & tamen iuramentum non est propriè probatio, ꝫ habeat uim probationis, vt probatur in l. sed & si possessori. §. fi.ff.de ireiur. vbi dicitur de iurante, perinde est ac si probasset.Et dictio,Perinde,notat im proprietatẽ, * seu fictionẽ,l.sed & si.& ibi Ang.ff.de pet.hær.Est gl.in l.j.ff.de

* Iure. *Adde & vide ibi Alex. & in d.l. Publia §.j. ff. depo. vbi tenet cũ Bal & idẽ in l. qui Romæ. §. duo fratres. de verbo. obligat. in 2. col. versi. visa diffinitiõe, uide tñ Bart. contrarium tenentem in l.j. ad fi. ff. de offic. consu.*

* Impprietatẽ. *Adde Bar. in extraua.*

trauag. ad repri. in uers. perinde, et in l. sacrilegij, §. is āt, ff. ad leg. Iul. pecul. & ibi per Alex. plenius.

recepta. Ergo, &c. Et ista inducunt hic Imo. & do. Abb. vti ad statuta facientia mētionē de ꝓbatione in mā odiosa qa nō includūt ꝯfessionē. Ex quo pōt inferri no. dictū, ꝙ si statutū excludit post lapsū termini ꝓbationes, nō censet auferre facultatē faciēdi articulos, vt pars ꝯfiteatur, qa nō dr̄ velle ꝓbare, sed releuare ab onere ꝓbādi. & hoc expresse sentit Bal. ꝯ Nic. de Mat. in authen. sed nouo iure, versus fi. C. si cer. pet. & firmat Roma. ꝯ Ang. in d. l. admonendi, in antepe. char. ver. quoad fm, & alleg. Bal. qui hoc nō dicit in rub. C. de prob. Et si ꝑdicta sunt uera, istud erit indubitanter verum, maxime qa in statutis attēditur ꝓpria & nālis ꝓbatio, vt dixi in 1. ꝯclōne s̄. Sed istud dictū limita ex mente Ro. ubi s̄. nisi expresse lex tolleret bñficiū deferendi iuɼm, uel faciendi positiones, & excluderet ab oī iure, puta si ex lapsu termini induceretur iustitia partis, qa nō audiretur aduersarius volēs per iuɼm delatum se subleuare, prout est in casu l. in ꝯtibus, §. illo, C. de non nu. pec. cum his, quæ habentur ibi per Bal. Sed ēt tūc dici posset ultra eū, ꝙ cū illa nō sit præsumptio iuris & de iure, ꝙ de æquitate posset iudex admittere uolentem se fundare in cōfessione aduersarii, ꝑ ea q̄ no. Io. And. do. Ant. & do. Abb. in c. fi. ī. de sol. & Bal. & Sal. in l. si ex cautione, C. de nō nu. pe. & Imo. in c. si cautio, ī. de fi. instr. & Ang. ꝯs. 153. incip. In noīe dñi & suæ matris. Vr̄ prima fronte, & c. cū ꝯco. in q bus locis ita limitatur dispō dicti §. illo, & istā puto verā declarōnē, licet do. meꝰ hic aliter sentiat, quē uidere po-

7 tes. Vlterius † ex ꝑdictis infertur, ꝙ ꝓbatio ꝑ iuɼm non est proprie probatio, q̄ expresse no. gl. dicēs, est quasi ꝓbatio *, & in c. si qs, in ver. absoluendus, si de inuesti. inter do. & vasⁱlis oria. & sequtur Bal. ibi, & in c. 1. §. sacra. de cōsuet. recti feu. & in c. 1. §. cōueticulas, de pa. iur. fir. vbi pulchre loquitur, & ī rub. C. de pb. & in l. actor. in j. col. C. de prob. & in c. j. §. vasallus, s̄. allegato, & probatur in d. l. sed & si possessori, §. pen. inducendo, vt s̄. Vltimo de multiplici diffinitione ꝓbationis vide ꝑ Doct. hic per Bal. & Sal. in rub. C. eo. ꝑ Bal. in l. filium, ff. de his, qui sūt sui, uel alie. iu. ꝑ do. Flo. in rub. ff. eo. Et cōiter dr̄, ꝙ est demonstratio rei dubię ꝑ modos a iure ītroductos. Et no. ꝙ probatio dēt fieri iudici, l. quinquaginta, ff. de prob. c. statutū, §. cum vero, de rescr. in 6. no. Bal. in l. eos, C. de ꝓba. Et Io. And. in Spe. super ista rub. male dicit in l. instr. C. de ꝑci. impe. offe. ꝙ productio instrumentorū, quæ fit ad ꝓbationē, dēt fieri iudici, & nō tabellioni. Et istis adđ Bal. in l. per hanc, C. de temp. app. vbi dicit, ꝙ est dare probationē plenā, vt ꝑ duos testes, & pleniorē, ut per manifestum, probationem plenissimam, ut per notorium.

* Probatio. *Adde Alex. in l. 3. §. dato, ff. de iureiu. & Rom. in l. admonendi, eo. ti. & Spe. ī ti. de of. om. iu. §. postremo uer. Sextò quærendum.*

SVMMARIVM.

1 *Princeps an obligetur ex contractu facto cum subdito.*
2 *Princeps si facit statutum, vel priuilegium, in non subditum, uidetur facere contractum sine conditione cum eo.*
3 *Princeps non potest tollere obligationem naturalem, quæ sumit originem à iure naturali.*
4 *Principis pactum factum in præiudicium subditi non tenet.*
5 *Princeps non potest facere donationem rei magnę, propter quā diminuatur iurisdictio sua.*
6 *Princeps potest ex causa iusta infringere contractum suum, nu. 7.*
8 *Princeps potest conueniri à subdito immediate coram Papa.*
9 *Instrumentum si sit proprium rei, à quo petitur, & inducere posit ambobus utilitatem, quæ non processit in facto, uel quasi, inter partes, penitus non tenetur illud edere. Ista conclusio patitur sex fallentias ualde notabiles. I. Nisi reus uellet uti instrumento in iudicio II. Item fallit in fisco.*
10 *Tertio fallit in causa matrimonij.*
11 *Quarto fallit, ubi agitur de pijs causis.*
12 *Fallit quinto, vbi iudex ex officio vellet cogere reum ex causa ad ed[illegible] actori.*
13 *Mercatores an teneantur edere libros rationum suarum, ubi nectit longam disputationē, demū cōcludit, ꝙ mercatores tenētur edere libros rationū. Quā conclusionē limitat quatuor modis, ut hic.*
14 *Tertius potest petere editionem instrumenti, si habeat litigium cū alio ad probandum suam intentionem.*
15 *Scriptura ultimæ uoluntatis debet edi ei, cuius interest.*
16 *Creditores missi in possessionem rerum debitoris possunt petere copiam instrumentorum debitoris, ut eorum summam scribant.*
17 *Acta iudiciorum, siue sint criminalia, siue ciuilia, debent edi cuique cuius interest.*
18 *Acta publica sicut copia excōicationis, bāni, & similium, sūt edenda. petenti instrumentum si potest ipsum rescindere, debet id edi.*
19 *Vsurarius tenetur edere scripturas suas domesticas.*
20 *Vsurarius emēdatus, puta q amplius nō fœneratur & restituit usuras, nō cōpellitur facere, q̄ alij vsurarij ñ emēdati facere cogūtur.*
21 *Homines, qui frequenter committunt fraudes, sicut sunt publicani, caupones, stabularij, & similes, coguntur edere scripturas suas domesticas.*
22 *Acta si non petuntur à notario, sed ab eo, qui ipsa recollegit, illa non tenetur ipsa edere, quia facta sunt sua propria.*
23 *Acta, q̄ sunt penes fiscū tāquā priuata fisci, fiscus nō tenetur edere*
24 *Actor si hēt intētionem suam fundatā, indiget tamen aliqua probōne, q̄ est penes aduersarium, tūc aduersarius tenetur illam edere.*
25 *Reus pōt petere editionē ab actore, scđm communem opin omnium.*
26 *Actor tenetur edere scripturam, uel priuilegium, de quo fit mentio in libello, nisi libellans negaret se habere tunc copiam instrumenti in promptu, quia iudex procederet ad ulteriora, nu. 27.*
28 *Item, nisi agens diceret actiones Titij sibi cessas in illa causa, quia instrumentum cessionis non tenetur ante omnia edere.*
29 *Instrumentum nō est totum edendum, sed tātum clausula necessaria.*
30 *Editio si petatur à persona publica, ratione mei interesse, tunc fit plena editio.*
31 *Si iudex uellet totum instrumentum videre, tunc totū est edendum.*
32 *Editio quo iure petatur.*

CAPITVLVM I.

EX epistolæ verbis. ¶Reus ꝓpria instrumenta edere non tenetur. *H. D. Primò petitio, scđò ipsius repulsio, ibi, sed ad hoc. ¶Nota primo secun

1 dū do. Ant. Imo. & do. Abb. ꝙ † prīceps obligatur saltem naturaliter ex cōtractu inito cum subdito, adeò ꝙ etiā obligatio facta ratione dignitatis astringit successorem ad eius obseruantiam, quod alibi non probatur, secundū do. Abb. qui idem alleg. Cyn. in l. digna uox, C. de legi. & l. Cæsar, ff. de pub. & istum tex. no. etiam Imo. in c. 1. s̄. de cōsti. & Rom. cons. 252. quod inci. Pro decisione propositæ q. & in consi. 353. qđ inci. Quæritur primò, ad fi. & confirma pulchrè ultra omnes Scribentes hic, nam per istum tex. dicit Bal. in l. digna uox, ī fi. ꝙ pax & capitula facta per imperatorem cum subditis nō debent infringi per successorē, nisi ex parte subditorum interuenisset dolus, & ad idē dicit esse gl. ord. in Auth. de defen. ciui. §. nulla. vnde infert ad pacta, quæ tēpore suo fecit imperator cum rege Francorum & Angliæ, quia si fiunt nomine suæ gentis, transeunt ad successorē tanquam realia, l. conuentionum, ff. de pact. secus, si essent personalia. Et ꝑ istū tex. dicit Bal. hic, ꝙ pacta inita inter imperatorē Fede. & ciuitates Lōbardiæ, quæ continētur in pace Cōstantiæ, seruanda sunt per imperatores, qui in imperio successerūt, nisi forte esset contra statū imperij. Ad idem, qđ no. Bal. in l. fi. in fi. C. de transac. ubi dicit, ꝙ capitula, q̄ facit Papa & imperator cū ciuitatibus sunt seruāda, nisi interue

* Non tenetur. *Adde Bar. Soc. in l. 1 C. de eden. qui dicit, quòd ex quo Reus regulariter non tenetur edere nisi ex iusta causa hanc iustam causam subesse Actori onus probandi īcumbit, & sic ibi esse casum pro eo quod dicit Barto. in l. quoties, ff. si quis cau. ubi vult, ꝙ alleganti exceptionē cōtra regulā incūbit onus ꝓbandi, ad quod dicit ēt uideri glo. in l. omnis diffinitio. de reg. iu. & quod regulariter à Reo non debet fieri editio Actori. adđ ex l. qui accusare, C. de eden. quod limita, ut ibi per eū & ut infra habetur hic per Authorem.*

niat

niat dolus, alleg. Cy. in d.l. digna uox. Ad idẽ uide Bald. in l. ex imperfecto, C. de testi. vbi dicit, ꝙ quo ad æquitatẽ, q̃ in ꝯctibus requiritur, princeps utitur iure cõi, & obligatur de iure gentiũ. Alleg. Cy. vbi s̃. & in d.l. Cæs. Et uide Bal. in ti. de pace Const. §. si qs vero. vbi dicit ꝙ oẽs ꝯctus, qui fiunt cum principe, hñt nãm bonæ fidei ꝯ dominum. Et vide Bar. in l. prohibere, §. plene, ff. qđ vi, aut clam. ubi dicit, ꝙ si rex donat aliqua, q̃ non diminuunt valde iurisdõnẽ suam, ualet donatio, & p̄iudicat successori, & dicit esse casum in c. Abbate sane, de re iud. in 6. Facit qđ no. Bal. in c. 1. de natura feudi, quẽ solũ allegant Mod. hic, vbi dicit, esse tex. ꝙ princeps obligatur præcisè ex ꝯctu suo. Vñ dicit, ꝙ Fed. primus, qui fecit cõi Papiæ immunitatẽ in certis castris, nõ põt reuocare cõcessionẽ nec ipse, nec successor, sine culpa cõis, & infert cõtra Celestinum, qui de mane faciebat gratiam, & de sero reuocabat. Facit, ꝙ no. Bal. in c. 1 §. ad hæc, in 3. colu. de pa. iu. fir. ubi dicit, commune Perusij uendidit fructus lacus ꝑ quinquẽnio, postea de plenitudine potestatis aufert emptoribus, quòd emptores contra cõe possunt agere ad interesse, propter gl. ibi, per quam etiam dicit, quòd si Papa beneficium meum aufert mihi de plenitudine potestatis, tenetur mihi de alio simili prouidere, quod est notabile, sm eum, & est dictum Inno in c. 1. in fi. de renũ. Facit etiam, quod no. Bar. in l. ciuitas, per illum tex. ff. si certum petatur. ubi dicit, ꝙ ciuitas & respublica obligatur ex contractu, & ibi latè dom. Floria. in sua repet. not. Bal. in rub. C. de contrahen. empt. in 3. quæst. Facit, ꝙ no. Old. consil. 89. incip. Eleganter, in fi. vbi dicit, quòd sicut contractus principis ligat successorem, ut hic, ita & successor tenetur stare gestis per ipsum in iudicio, qa in iudiciis contrahere dicimur, l. 3. §. idem scribit, ff. de pecu. l. defensor. ff. de tute. & rati. distr. & istis adde eleganter doctrinam Inn. in c. nouit, super uer. Theodosius, supra đ iudic. quòd ibi extensè ponunt omnes, præcipue dom.

2 Abb. in 14. colum. ubi dicunt, † quod si princeps a facit statutum, uel priuilegium in non subditum, uidetur facere contractum, siue conuentionem cum eo, & ideo, si reuocat priuilegium, uel statutum, non nocet illi, sicut non noceret reuocatio contractus, ut in isto tex. quem allegat ibi domi. Abb. Est verum, quòd secus est in statuto, uel priuilegio concesso subdito, quia non habet uim contractus, ut not. glo. fina. in regula, decet. de reg. iu. li. 6. & Spec. de instrumen. edit. §. nunc dicendum, in fi. & Pet. de Anc. cons. 2. inci. Vt factũ est s̃. & Bal. ualde solenniter in l. qui se patris, in 9. col. vers. scias, C. unde liberi. ubi dicit, quòd est speciale in principe, ut possit suum priuilegium reuocare, ex quo est alteri ius quæsitum, & sine causa, per l. qui fundum, C. de omni agro deser. Sed si non est priuilegiũ, sed ꝯuentio, tunc nõ poterit reuocare nisi sm ipsius nãm, ꝑ l. fundi, C. de fun. pat. lib. 10. ut ibi ꝑ ipsum, q postea subdit, ꝙ in translatio. per ipsum, s. principem, quo ad directum dominium, uel vtile, non habet locum pęnitẽtia, cùm de iure gentium teneatur ex suo consẽsu, Alleg. Cyn. in d.l. digna uox. Et pro prædictis alleg. Rom. unam rationem in d. consil. incip. Quæritur primo, quia nullus inueniretur, qui cum principe contraheret, & sic careret hominum commercio, quod esset ualde graue, l. hi qui, C. de appell. & alleg. etiam gl. pen. in c. ad Apostolicam, de re iud. lib. 6. Item cum deci. Inno. & aliorũ in d. capit. nouit, quæ optime hic conuenit, concord. Dom. Card. consi. 147. incip. Domi. noster Papa, dicens, ꝙ ratio est, licet Inno. non dicat, quia dispositio legis ꝯcedens præmium non subdito non tenet tanquam lex,

a Si princeps. *Ad a de tu, quòd si esset cõcessum statutũ, vel priuilegium absenti, posset reuocari ex causa, per ea quæ habentur in l. absenti, ff. de dona. Item lex transiens in priuilegiũ ecclesiæ, non potest reuocari in eius præiudicium, Innocent. in capi. nouit. de iudic. Itẽ priuilegium concessum non subdito, princeps potest reuocare ex cã. Imo. in capit. in nostra, de iniuriis. vbi limitat omnia quæ dicta sunt hic per Felinum circa non subditũ, & allegat Innoc. in capit. quæ in ecclesiarum, de constitutio.*

alias nõ ligaret, l. fi. ff. de iuris. om. iu. Tenet ergo in uim quasi ꝯctus, & talis est irreuocabilis, & cũ Inn. concor. et Lap. allegatione centesima, quæ incipit, An statutum, in vlt. col. & Io. And. in Spe. ti. de censibus, §. nunc dicendũ, & Bal. plene in addi. Spe. in tit. de sent. ꝑlat. in 20. col. & do. Ant. in c. 1. s̃. de cõsti. & Imo. post alios, do. Ant. in ca. q̃ in ecclarũ, in 11. & pen. col. s̃. de cõsti. & do. Ant. in c. cũ M. in 6. col. eo. ti. & do. Car. latè, in repe. c. ꝑpendimus, in prin. ĩ. de sent. excõ. cũ aliis, q̃ alias dixi in c. ad Apostolicã ĩ. de simo. qbus adde Bal. ĩ §. qui magistra. in apostillis ff. ꝙ quisq; iu. & dom. Ant. in c. at si clerici, §. fi. in ult. col. s̃. de iud. & Dom. in c. licet in prin. in pe. col. de elec. in 6. & Inno. in c. nuper, in gl. 2. ĩ. tit. proxi. & dom. Abb. in c. super eo. in 2. colu. eod. tit. & dom. Ant. in c. in nostra ĩ. de iniur. & do. Card. in cle. 1. uersi. cæterum, in 3. quæst. đ iureiu. & Bal. in l. fi. C. de condi. ob causam, in l. nuper, ff. de sena. & in §. ius autem ciuile, in 11. col. instit. de iure natu. gent. & ciui. & Bartol. in l. 2. in fi. ff. de iu. immu. & in l. ambitiosa, ff. de decret. ab ord. facien. & Domi. in c. 1. in 6. col. uer. oppone ultimo, de constitut. in 6. & Bar. in l. ciuitas, ff. si cer. pet. & in d.l. Cæsar, ff. de publica. & in l. omnes populi, in 6. col. uersi. quæritur, ff. de iusti. & iu. In quibus locis firmatur id, in quo s̃. insteti, scilicet ꝙ princeps obligetur ex contractu, dum dicunt, quòd non põt reuocare concessionem factam non subdito, quia ur̃ se cum ꝯhere. Et prædicta confirmãtur pulchre, quia princeps in ꝯctibus vr̃ considerari ut priuatus, iuxta l. 2. §. 1. ff ne quid in loco publi. Per q̃ dicit Bart. in l. in fraudem §. neque, ff. de iu. fisci. ꝙ qñ ciuitas, uel respubli. facit aliquẽ actũ particularẽ cũ priuato scripturæ censent, sicut scripturæ priuati, & ipsi actus censent regi à sua potestate ordinata, sed quia actus condendi legem cõpetit principi vt principi, tunc procedit l. princeps, ff. de legi. Põt .n. eadem persona diuersis respectibus diuersimode considerari, c. à collatione, de ap. in 6. & dicetur in c. 3 ĩ. eod. Ita, & eleganter declarat do. Car. in d. cõs. 147. ubi in hac mã consuluit, ꝙ licet Papa reuocauerit omnes donationes & cõcessiones de rebus ecclasticis à se factas, tamẽ ꝯctum censualem factum de quadam possessione unius hospitalis dñi Iac. de Sal. nõ intelligit reuocare, qa fuit ꝯcto onere ad implementũ, quia Papa, in quantũ priuatus censeẽ illud gessisse, & ad eius obseruantiã tenetur iure nãli. Allegat istũ tex. & Cy. in d.l. digna vox, ut per ipsum elegãter, cui adde Bald in d.l. qui se patris, dicentẽ, ꝙ quãdo in concessione principis, quæ sonat ĩ priuilegiũ constituitur precium, efficitur contractus irreuocabilis. Nec obstat prædictis, quòd ꝯctus principis habet uim legis, l. penult. C. de dona. inter uir. & uxo. d.l. Cæsar. & ibi Bart. & Bald. in rub. ff. de contrah. em. in 3. q. quia respondet dom. Ant. hic, ꝙ habet uim legis quo ad necessitatẽ obseruandi & ligandi alios, secundum Bar. in d.l. Cæsar. tamen in ueritate est lex priuata. Non obstat, etiam si argueretur de pacto ad statutum, iuxta glo. in rub. C. de decre. decu. lib. 10. & in l. 2. C. quæ sit lon. consue. per Bart. in l. non impossibile, ff. de pac. cum si. Vnde si statutum ñ ligat. d.l. princeps, ergo nec pactum, quia respondeo, ꝙ illa æquiparatio procedit affirmatiue, scilicet ꝙ regulariter tantum potest pactum, quantum statutum, sed negatiue non, nam omne, quod põt pactum, potest statutũ non econuerso, secundum Imo, plene in l. alia, §. eleganter, ff. sol. mat. quia pactum potest præiudicare iuri tertii, l. inter debitorem, ff. de pac. ꝙ non potest statutum, c. erit aũt lex. ibi, cõi vtilitati. 4. dist. Notant omnes in ca. quæ in ecclesiarum, de const. Potest etiam aliter solui ex notatis per Do. in c. consuetudinis 11. dist. & Imo. in ca. cum contingat, in 12. char. de iureiu. & domi. Cardin. in clem. pastoralis, in prin. in 3. q. de re iud. cum concord.

3 Modo † aduerte, quia prædicta debent declarari pluribus modis longe melius, quàm per Scribentes hic, & primò declara, ut habeant locum, quo ad obligationẽ nãlẽ dumtaxat, quæ sumit originem à iure naturali, l. Stichũ, §. nãlis, ff. de sol. l. non amplius, §. is natura debet, ff. de re. iu. Ius autem nãle non põt ꝑ principem tolli, ĩ §. sed naturalia. Insti. de iure na. gent. & ciui. plene per Inno. & alios

& alios in d.c.q̃ in ecclarum. Sed secus est, quo ad obli-
gationē ciuilē, ex qua nō obligat̃, s̃m do. An. Ab. & ex-
pressius Im. hic, qm̃ illa descēdit à iur̃ ciuili, Inst. de obl.
in prin. cui princeps nō subiacet, d.l. princeps. Sed ꝯriũ
tʒ Bal. in l. princeps. ff. de le. ꝙ non solum naturaliter,
sed ciuiliter obliget̃, qa si non obligaret̃ ex ꝯctu suo ci-
uiliter, sequeret̃, ꝙ ꝯhēs obligaret̃ sibi, & ipse nō, ꝯ l. cũ
emptor. ff. de ven. inspi. & hoc sequuntur Mod. hic. Sed
huic rōni r̃nderi posset, ꝙ hoc tolerat̃ in principe, sicut
in pupillo, l. Iulianus. §. si à pupillo. ff. de ac. emp. Et iō ꝓ
hoc dicto Bal. melius alle. hic do. meus tex. in l. j. §. j. cum
l. seq. ff. de of. ꝓc. Cæsa. ubi princeps adeundo hæreditatē
obligat̃, & talis obligatio, maxime ex aditione hæredi-
tatis, dr̃ inducta tota de iure ciuili, l. apud Iulianum.
§. fi. ff. ex quib. cau. in pos. eat̃. no. Bar. in l. ex hoc iure. in
pe. col. ff. de iust. & iu. & hanc inductionem dicit esse for
tissimam. Ad idem dicit esse casum notãdum in l. bñ à
Zenone. C. de quadri. p̄sc. & illum tex. ad hoc no. Bal. lʒ
ipse non dicat, in ꝓęmio feudorũ, in 12 col. uer. expedita
diffinitione. vbi siue princeps ꝯhat ꝑ se, siue ꝑ ꝓcurato-
rem, ꝯpetit in eũ actio & realis & ꝑsonalis: q̃ actio est in
ducta de iure ciuili, & sic p̄supponit obligationem, l. lʒ
4 §. ea obligatio. ff. de ꝓc. Et hoc puto uerius Scđo † decla
ra no. hanc mãm vltra oēs hic, nisi pactũ, seu ꝯctus prin
cipis esset in p̄iudicium subditorum, qa non tenet ipsis
inuitis, ꝑ id qđ sing. dicit Host. in c. dilecti. de maio. & o-
be. ubi dixit, ꝙ rex, vel princeps non pōt inuitis hoīb. ca
strum, uel ciuitatem sibi subiectam alteri subijcere. Qđ
valde notant ibi Io. An. do. Ant. Im. & do. Ab. & Bal. in
c. in gñali. si de feu. fue. ꝯtro. & ī c. si qs. in ti. quo tpe mil.
& in l. quicunq;. in vlt. col. ver. deinde no. C. de ser. fugi.
& Ro. quem vide cōs. 26. inc. Pro decisione. Bñ facit, ꝙ
no. Inn. in c. auditis ꝓpe fi. j. gl. j̃. de p̄sc. ubi dicit, ꝙ subdi
torum interest non mutare dños. sicut ecōuerso, & alle.
ipsum do. Ab. in c. cum deputati. in 9. col. s̃. de iu. & in c.
exposuit, in 8. col. s̃. de dila. & in c. cũ dilectus, in 2. col. j̃.
de relig. do. & in d.c. dilectus, ī 2. col. Et iō elegãter dixit
Host. in c. q̃to. j̃. de iureiu. ꝙ pactũ inter principē de dã-
nis illatis subditis nō tʒ in eorũ p̄iudiciũ. & seqt̃ ibi do.
Ant. in 2. col. & no. Do. ꝑꝑ gl. fi. q̃ hoc ꝓbat in c. auth. §.
fi. de priu. li. 6. & Inn. in c. in nr̃a. j̃. de iniu. Et ex hoc sur-
git, ꝙ no. Host. in Sũma, de pęnit. & remis. §. qb. & qua-
liter. ad fi. ver. sed pone guerra. ubi dixit, ꝙ si finita guer-
ra fieret pactũ de reb. dep̄datis hinc inde, certe empto-
res illarũ rerũ, vel detentatores ꝑ hoc non sunt tuti in
foro ꝯscientiæ. Et seqt̃ late Pe. de Anc. in r̃la, peccatũ, in
9. charta, uer. sed moue unã q. de reg. iu. in 6. dicēs, se ita
r̃ndisse bis in facto Et hinc est, qđ scribit do. Ab. in c. hu-
milis. in 2. col. s̃. de maio. & obe. dũ dicit ꝙ ꝑꝑ rōnē gl.
ibi p̄t gñaliter colligi, ꝙ ubicũq; subditi pñt p̄tēdere ali
qd interesse, non valet ꝯpositio facta ꝑ solũ dñm ipsis
ñ ꝯsentientib. Et adduci pōt, ꝙ scribit Inn. in c. dilectus.
in gl. no. appellationem, quasi in fi. de ap. vbi dicit, ꝙ ab-
surdum esset dicere, ꝙ dñs ꝑ suam renunciationem au-
ferret ius subditis: & sequũt̃ do. de Ro. ꝯclu. 371. inci. itē
ꝙ p̄positus, in nouissimis. Tertio declara hãc mãm, dũ-
5 mō † ꝯctus factus ꝑ principem non contineat magnã
diminutionē iurisdōnis suæ, q̃ alias non teneret, ꝑ c. in-
tellecto. j̃. de iureiu. ꝑ quem tex. dicit eleganter Bar. in l.
ꝓhibere. §. plane. in fi. qđ ui, aut clã. ꝙ lʒ respubli. possint
ꝯcedi à principe, ut ibi, tñ si donatio regis esset in ma-
gnam diminutionem iuris regalis, non pōt eã facere ēt
cũ iur̃o. Et ꝑ illũ tex. dicit Bal. ibi, qđ iurisdōnes sup̄mæ
sunt sacrũ sacrorum, & iō non sunt in marsupio princi-
pis, nec pōt hęre vrbem venalē. Et similiter dixit Bal. ī
l. pe. C. de bo. q̃ li. ꝙ Papa nō pōt ꝯcedere magna feuda
puta ciuitatē, sine ꝯsensu Cardinaliũ, ꝙ est verũ, qñ do-
natio ꝯtinet magnã diminutionē, ut est tex. no. ī c. abba
te. de re iu. li. 6. no. Old. ꝯs. 94. inc. Elegãter in fi. & plene
Bal. in ꝓęmio feu. 12. col. disputando plene de quadam
donatiōe facta ꝑ imperatorē de certis castris īperij, uel
ēt, si donatio ꝯtineret magnã summã, sʒ eēt de re īutili
nō existēte in potētia dōatoris. Ita inferri pōt ex eo, qđ
no. Bar. in l. liber hō. la. 1. ff. de ver. obl. & in l. id qđ apud
hostes. ff. de le. 1. dũ dicit, ꝙ Papa potuit donare terram
sctãm Herl̃m regi Carolo, si ipsã acqreret, qa eccl̃a nul
lã vtilitatē ex ea hēbat. Quarto declara vt nō ꝓcędat ī
ꝯctib. factis sup̱ regalib. de qb. in c. 1. & ibi ꝑ Bal. in ti. q̃
sint regalia. Ita sing. voluit Bal. in ti. de pace Cōstãtiæ. in
ver. amplius. dicēs, ꝙ nec ꝑ ꝯctũ, nec alio mō p̄t prĩceps
ꝯcedere regalia in p̄iudiciũ successorũ. Quinto declara
6 nisi † princeps ex cã noua & iusta infringeret ꝯctum à
se gestum, qa pōt s̃m Bal. ī l. fi. ff. de sena. & Im. post do.
Ant. in c. cũ M 4. col. s̃. de ꝯst. ubi idem dñt ī priuilegio
ꝯcesso non subdito, qa pōt ex cã reuocari puta, si ingra-
titudinem ꝯmitteret, ꝑ c. fi. j̃. de dona. nisi esset eccl̃a, vt
dixi in c. ad Apostolicam. j̃. de simo. Sexto declara, dũ-
mō uolens agere ꝯ principem, prius petat veniam, s̃m
7 gl. in d. l. bñ à Zenone. in ver. visione. Septimo † declara,
dũmō aliq̃ cōiecturæ non inducant principē minus bñ
informatũ ad aliqd ꝯcedendũ ī p̄iudiciũ dignitatis suæ
ēt non enorme, qa non tenet̃ obseruare, s̃m do. Ab in c.
sicut, el 1. in 3. no ꝑ tex. ibi j̃. de iureiu. dicens, ꝙ si cardi-
nales añ creationem Papæ aliqd statuũt, & ꝓmittit qli-
bet, si fuerit electus, illud obseruare, si est in p̄iudiciũ di-
gnitatis suæ, non tenet̃ electus obseruare. Et idē no. Cal.
in ti. de iurei ꝯs. 3 Facit c. cũ uenisset. ver. ipse nō timens.
j̃. de īst. Et hoc bñ no. ad infringendas ꝓmissiones factas
ꝑ principes in prin. creationis suæ, qa si sunt p̄iudiciales,
non tenent̃ obseruare Et ita alias diffuse consului. No.
8 † scđo accurate s̃m do. Ab. ꝙ subditus imperatoris pōt
ipsum ꝯuenire īmediate corã Papa, qđ p̄t eē rōne pecca
ti, c. nouit. s̃. đ iu. & tũc ꝑ denũciationē euãgelicã, vt ibi
vł adiri poterit via directa, tãq̃ sup̱ior, tenēdo, ꝙ prima
monarchia sit penes Papã, vt ꝑ oēs ī d.c. nouit. ꝯ glo in
d.c. qm̃ 10. dist. de quo alias. Et ex hoc infert do. Ab. vnũ
valde pulchrũ, ꝙ lʒ princeps non recognoscens superio
rē, possit esse iudex in cã ꝓpria, vt no. Bar. in l. j. C. ne qs ī
sua cã. & gl. ī ver. anathema. in ca. Guilisarius. 23. q. 4. &
do Ab. in c. cum venisset. ī 2. col. s̃. de iu. tñ illud ꝓcedit,
qñ superior agit ꝯ subditũ, sed secus, cũ subditus ꝯ dñm,
qa pōt eũ ꝯuenire coram Papa, ꝑ istum tex. & adde vl-
tra oēs Host. idē tenentē in c. nouit. s̃. de iu. & ibi exp̄sse
do. Ab. in 10. col. uer. no. ex hoc dicto. Idē do. Ab. in c. ex
posita. in 1. col. s̃. de arb. in d. ca. cum uenissent. in 3. col.
ver. qđ tñ dixi s̃. Facit optime qđ no. Inn. in c. ex susce-
pto. in fi. gl. ma. s̃ de fo. ꝯp. vbi dicit, ꝙ ēt laicus recurre-
re debet ad Papã, qñ ñ est alius superior. facit gl. 1. in c.
ex transmissa de ꝯp. & qđ no. do. Ab. in c. & si necesse. j̃.
de do. inter uir. & vxo. Ad idem, qđ no. Host. c. cum Io.
s̃. de fi. instr. ubi dicit, ꝙ si superior iudicãs, nō recogno-
scit superiorem, pōt appellari ad Papam. Et sequit̃ ibi
do. An. & do. Ab. in locis p̄alle. ꝑ c. venerabilē j̃. qfi. sint
le. Ad idē, qđ no. Bal. in c. imperialē. §. fi. j. col. de ꝓh. feu.
alie. ꝑ Fed. ubi dicit, ꝙ si dñs feudi nō recognoscit sup̱io
rem, ꝓut est rex Francię, & pares curiæ ei nimis fauent,
Papa recognoscet. Sʒ aduerte, qa illud posset limitari,
ut hēat locũ dũtaxat ī cã ardua, & art. dubio, ꝓut loqt̃ d.
c. ꝑ uenerabilē. secꝰ, si articulus eēt ñ arduus, ꝑ id qđ no.
In. in c. cũ te. in fi. j̃. de re iu. ubi dicit, ꝙ ex quo restituere
famę inter laicos est solius principis, l. j. ff. de post. nō fa-
ciet hoc Papa, nisi in re ardua, qa sic loqt̃. d. c. ꝑ venera-
bilē. Et ita ex hoc dicto infert d Ab. ī d.c. si duob. & hoc
mō in ꝓposito ꝓcedit tex. in l. bñ à Zenone. C. đ quadri.
p̄sc. iuncta gl. Limitabit̃, nisi sit cã ardua, lʒ de isto tex.
aliter dicat hic do. meus. In tex. ibi, epistolæ, qđ operet̃
epistola regis? vide Ang. in l. itē veniũt. §. cæterũ. ff. de pe.
hær. & qđ ipse no. in l. j. ff. de feu. ubi hēs, ꝙ q pōt conde-
re statuta, vr̃ ꝑ epistolã facere legē, sicut de iuris latore
dr̃ in l. j. ff. de cōst. prin. Er dicit Bal. in c. cũ uenisset s̃. de
iu. ꝙ ꝯstitutio regis dr̃ ius regiũ: de quo ꝑ Bal. in l. certũ.
C. vñ cognati. q̃ sunt utilia ad epistolã prĩcipis uni dire-
ctam, qa si nō utit̃ verbis grosis, facit ius inter illos. Vlti
mo no. qđ dixi ī summario, & qm̃ ex ijs, q̃ habent̃ hic ī
gl. & plenissime ꝑ scribētes hic & in l. j. & fi. C. de edē. mã
est multũ dilatata, iō paucioribꝰ ꝯtētus ero eliciēdo tres
ꝯclõnes limitatas. In prĩa dicet̃ qb. casib. oporteat ede-
9 re, in scđa, quo tpe, in tertia in qua forma. Prima † con-

clusio

clusio. Si instrm est proprium rei, à quo petit, & si inducere possit ambob. vtilitatem, q̄ non processit in facto, vel quasi, inter partes, non tenet petitus illud edere. Ita tex. hic, p quem dicit Bal. hic, ꝙ si emi à te fundū pro decem, & notarius reddidit instrm tibi, & adhuc non mihi, vel casu fortuito perdidi instrm, & in effectu nō possum pbare emptionem, nisi edas mihi instrm, certe ad intentionem meam fundandam non teneris edere, nisi in instro venditionis diceret de pretio soluto, & tu ad ipsum me ꝯuenires, vt hic p eū. Nō obs. huic ꝯclusioni, ꝙ qs teneat r̃ndere positionib. partis aduersæ, ex qb. iuuabit intentio actoris, & de domo magis priuata trahit probationem. Ergo fortius instrm tenet edere l3 proprium, si nocet tenet edere ad dilucidandā veritatem, c. j. de ꝯfes. in 6. qa iura uolunt, ꝙ quis ueniat instructus ad cām, in eo qđ est in eius ptāte, in eius aūt ptāte nō est habere ꝯfessionē aduersarij, nisi habeat ab ore suo, sed secus in instro, qđ verisimilr habere potuit à publica psona, sicut habuit aduersarius, ſm Io. An. in d. c. j. & ibi Do. in 1. col. & do. An. & do. Ab. hic, quib. vltra oēs adde Spe. in ti. de test. §. quałr. ver. qd ergo. & Io. Fab. in §. item verborum. Inst. de inuti. stipul. ubi dnt, ꝙ si ille, q nō pōt petere vt edat sibi dies instri, vt dicā in 3. ꝯclusione, peret ꝙ aduersarius responderet positioni continenti, ꝙ si ꝯctus fuit factus de tali re, tali die poterit aduersarius respondere & dicere, credo prout in instro inde confecto continet, & sufficit, quod instrumentum sit exhibitum iudici. si. n. teneret ei p̄cise r̃ndere de die, fieret indirecte fraus legi, ꝙ nō est dicendū, c. fi. cū si. de immu. eccl. lib. 6. Fallit primo ista conclusio, nisi reus vellet uti instro in iudicio, qa tenet illud edere, vt in §. edenda. alle. in glo. & in c. contingit. j̃. de fi. instr. Et hoc hēt locum, ēt si reus producēs instrm, a protestet se velle uti in parte & partib. pro se facientib. qa instrm pbat ꝯ producentem ēt ipso inuito, ſm gl. in l. j. §. editiones. ff. de eden. per quā ita firmat Bal. in l. unica. in 2. col. C. vt q̄ desunt aduo. & in ca. præsentiū. in 2. col. in ti. prox. & Im. in c. G. perpetuus, in pe. col. j̃. de fi. instr. ꝙ est uerum, qn̄ instra sunt confecta nōie producentis vel ipsius, uel alterius, sed si pduceret reus instrm inter alios ꝯfectum, bn̄ iuuaret protestando in capitulis separatis, ſm Ro. ī nouis ꝯclu. 270. inc. item l3 qs producat. & do. Ab. in c. cum uenerabilis. j̃. de excep. & de hoc per Bal. in l. unica, in 4. col. & seq. C de confes. & do. Ant. post Hos. in c. cum olim. infra de cens. & Bar. & Pau. de Cast. in l. Publia. ff. depo. & Bal. in l. ñ. in pe. col. C. de eden. & in c. cum dilectus. in ult. col. de ꝯsue. & Bar. in l. Aurelius. §. idē q̄sijt. cū ꝯcor. ff. de li. le. Item hēt locū ista fallentia ēt in testibus, qa uolens uti testib. tenet edere eorum nomina, si petant ān pductionē, ſm gl. in l. j. §. editiones. in fi. gl. mag. ff. de eden. quā intellige, nisi esset suspicio de subornatione, ſm Gui. de Cug. in l. edita. C. de edē. de quo facit festum Bal. in l. ñ. ver. extra qrit. C. eo. Fallit secundo in fisco,* cui licet actori teneat reus edere pptia instra ad intentionem fundādā, l. nec qsquā. ff. de edē. hęc limita dupr. Primo, ut pcedat in cā ciuili, ī criminali uerò nō cogit priuata persona edere ꝯ se ēt fisco. qa hoc esset valde graue, ut est tex. no. in l. 2. §. diuus. ff. de iure fis. ſm lec quam sequit Bar. ibi, & dom. Ab. hic. Et adde, ꝙ istud est uerū, qn̄ fiscus ea petit ab aduersario suo, quod secus est, qn̄ fiscus, uel alius petit à notario, uł alio tertio, qa tūc dēnt exhiberi. Et ita tex. in l. 2. C. de eden. quē ita intelligunt Bar. & Fulg. & Pau. de Cas. ibi, & Bar. & Ang. in d. §. diuus. & ibi hoc sentit gl. ī uer. agatur. ibi, sed qlibet, qđ est sing. ſm Ang. ibi, nec tenet intellectus gl. in d. l. 2. §. diuus. cum loquat in instr. & secus in actis, qa appellatione instrorū, veniūt acta, ut plene p Bar. in l. in fraudem. §. neq;. ff. de iu. fi. Scđo limita hanc fallentiam nisi fiscus peteret editionem ab alio fisco, qa fiscus ꝯ fiscum non hēt priuilegiū, arg. l. sed & militis. §. coæqualis. ff. de exc. tu. Ita signāter dicit Bal. hic p tex. nostrū hoc optime pbantē, p quē ipse gn̄alius infert, ꝙ nec ecc. tenet r̃ndere fisco, cum habeat par priuilegium. Et idē in similib. parificatis eadem rōne.

10 Quod diligentissimę no. Fallit † tertio istā ꝯclusio ī cā mr̄imonij, ſm Io. An. dicentem ita fuisse disputando termi natū ī ti. de instr. edit. §. vidēdū. ver. ex p̄missis. ubi dicit, ꝙ si illa, cū qua mr̄imonium ꝯxi, ꝯ primū dicit uirum habere, & me vendicat ī maritū, uel ego ob id diuortiū puoco, ipsa coget edere instrm ꝯctus, uel dotalitia, q̄ habere scit, u el p̄sumitur de primo ꝯctu, si enim hoc est fauore fisci, ut s̄. fortius fauore mr̄imonij, in quo sunt multa spālia, ut alias dixi in rub. de spō. estgl. in uer. seruatur. in c. 1. ut li. non ꝯtes. & cū hac deci. transit ēt Io. An. do. An. & do. Ab. hic.

11 Fallit † quarto, ubi agit de causis piis, puta, p alimētis, vel pro dotib. vel pro legatis ad pias cās, uel p libertatib. seu p ecclesijs, uel hospitalibus, & similibus, multum priuilegiatis, quorum cāæ uidētur æqparari causis fiscalibus. l. 2. C. de priu. fi. l. fi. cum si C. de sacrosan. eccl. ſm do. Ant. hic, saltē ubi nō haberet copia pbādi, nec veritas occultet in talib. ſm eū, & idē tenuit Ro. in l. 1. ff. so. ma. & in aut. similiter. in 4. car. ver. 5 rub. C. ad l. Fal. Et optime faciūt alia spālia taliū cārum de quib. ibi per eū, & qđ no. Bart. in l. seruos. ff. de ali. & cib. le. Est uerū, ꝙ Sali. in l. fi. C. de edē. & Bal. in l. 1. §. editiones. ff. eo. in discursu ałr sētiūt, quo ad dotē, sed cōiter * tenetur op. do. An. p ea, q̄ dixi ī 2. fallētia. Et ista declara, dūmodo aliter copia pbandi haberi nequeat, nā si p̄sens esset notarius habēs originale, secus esset ſm do. An. & clarius do. Ab. hic. Sed militabit ista fallētia, ēt si culpa petentis copia pbādi periisset, p ea q̄ dicā in sequēti fallētia. Et p hæc putat do. An. idē attētari posse qn̄ manifestū arguitur peccatū in retentione instri. & possit fieri aliqua fides, uel p̄sumptio de eius habitu. & succurretur saltem p denūciationē Euāgelicā. Quod seqtur do. Ab. & est dictum aureū.

12 Fallit † quinto. ubi iudex ex officio uellet cogere reū ex cā ad ededū actori, quia pōt ſm Rotā * in nouis, ꝯclusiōe 280. inc. Item l3 pars. Et l3 ipsi indistinctè loquantur, dūmō actor iuret se non implorare officium iudicis cā calumniæ, tamen dic, ꝙ causa sufficiens erit, si actori periisset copia probandi sine culpa sua, secūdū Spec. in ti. de instru. edi. §. videndum. uer. ex p̄missis. & Iac,

a Producēs instrumētū. *Producēs instrumentū si protestatur se uelle uti ī parte, & partib. pro se facientibus an talis protestatio prosit. Adde tu, quod glo. in l. 1. §. editiones. in glo. mag. ff. de edē. videtur tenere, ꝙ nō prosit talis protestatio, quia ex quo producens vult uti isto instrumēto in iudicio, debet posse uti illo ēt pars aduersa, sicut dicitur de teste. Et cū istis trāsit gl. ibi. Sali. ibi dicit, ꝙ illa gl. est sing. & mirabilis, & postea per illam glo. dicit, ꝙ si pducēs instrumentū, prout quotidie faciūt pcuratores s. qui dicūt, produco instrumentū in parte, & partibus pro me tantū faciētibus, in alijs secus quòd ista uerba nihil operantur imo statur instrumēto contra producētē, Idē tenet do. Ale. ī l. unica, C. ut quæ desunt aduo. Pau. de Cast. in d. l. 1. §. editiones, dicit, ꝙ habuit istū casum de facto, & dicit,* *ꝙ Spe. videtur sentire contrariū in ti. de instr. edi. §. uidēdum. ver. qd si aliquis. & ver. quid si pducatur. Tamen ipsemet Pau. in d. l. unica. videtur sequi opi. glo. in d. §. editiones. quam etiā tenet Lu. Rom. in consi. suo 513. incip. Quo ad primū. in ulti. dubio. Adde, quòd Alb. in d. l. 1. §. editiones. ff. de eden. in pe. col. dicit, quòd in iudicijs inualuit ista cautela, quòd producens instrumentum protestatur, quòd id solum producit in partibus & capitulis, quæ faciūt pro se, & non contra se, sed tontra partem aduersam, postea subdit, quòd talis cautela tollitur, si aduersarius protestatur se velle uti eodem instrumento in illis partibus quæ faciūt cōtra producentem, et quod ista habentur per Inn. in c. cū olim. de censi. & in c. cū uenerabilis. de excep. Adde, quòd istud tenet do. Anto. de Bu. in c. cum olim. in d. ca. cum venerabilis. & no. contra istos aduoca. & pcuratores.*

* In fisco *Adde nūquid in emptore gabellarum fiscalium idem sit. & dic quòd non secundum Alex. contra Bal. in d. l. nec quisquam, alleg. in tex. per no. in l. licitatio. §. fi. de publici.*

* Secūdum rotā. *Adde quòd corrupte allegatur numerus, est enim. 213. alias. 5. ti. de procur. in nou. & inci. licet pars. & adde Bart. Socin. in*

*in l. j. C. de eden.
vbi not. esse casum
contra decis. hic al
legatā. nam, dicit
ipse, si non subes-
set causa, actor suc
cūberet, licèt alio
modo ꝓbare nō po
tuisset, & pro de-
claratiōe dat tres
not. cōclus. Prima
quòd quando quis
prouidit de aliqua
specie ꝓbationis,
& illā amisit, hoc
casu pōt petere à
Reo editionem ad
fundādam intētio
nē, quia nulla cul-
pa pōt sibi imputa
ri, & ita dicit ipse
esse intelligendū di
ctum Inn. Ant. &
Io. hic. & ita ēt di
cit posse intelligi
d. l. j. pro quib⁹ di-
cit eē bonum tex.
in ratione deciden
di, in d. l si quis ex
argentarijs. §. fin.
alle. in tex. Secun-
da, quòd quando
deficit facultas ꝓ
bandi, quia illum
nunquam habuit,
& tunc propter
hanc causam non
potest petere edi-
tionem, quia impu
tet sibi quare de ꝓ
batione nō proui-
dit, vt l. qui accu-
sare. C. de edē. &
ita dicit posse ītel
ligi tex. in d. l. j. in
fi. C. de quæst. alle.
in tex. & quod ha
betur per locum à
speciali in l. 2. §:
Diuus. ff. de iu.
fis. & ita dicit pos
se intelligi alia, q̄
sunt adducta per
Abb. & Are. hic
contra pręced. cō-
clu. dom. Ant. ꝙ
ille qui habuit pro
bationes à princi-
pio, quæ longi tem
poris lapsu perie-
rūt, non potest pe
tere editionē, quia
pōt sibi culpa im-
putari, quare ī cā
sua neglexerit tā-
to tempore dedu-
cere in iudicio, &
ita dicit intelligi
text. secundum iu-
dicium Abb. hic
super quibus dicit
esse cogitandum.
& adde secūdum
eum in d. l. prima.*

do. Ant. Imo. & do. Benedi. hic. Et di-
cūt hic Mod. ꝙ vbicūq; veritas aliter
ꝓbari nō pōt, supplebit officiū iudicis,
& hāc dicūt esse suam nouā opin. licèt
durā, & de Doct. ꝑalle. nihil dicētes, al
legāt solùm q̄dā in simili nō vrgētia,
ꝑ quę ꝓbat̄ aliqd spāliter introduci, vt
veritas nō occultet̄, iuxta no. ꝑ Hos. &
alios ī c. 1. ĵ de test. cog. Io. And. ī Spe.
in ti. de teste. §. 1. ver. qd aūt, cum si. Sed
aduerte, qa ꝯ prædicta indistincte, &
bn̄ tenēt Bal. do. Abb. & do. meus hic,
ꝑ plura, maximè qa officiū iudicis fun
datur sup æquitate. l. fi. ff. de pet. hær. Et
ꝯ æquitatem est, ꝙ reus edat actori, vt
hic, & d. l. nimis graue. Ergo, &c. Et
fuit motiuū Bal. licèt ipsi non dicāt, in
l. dissolutæ. & in alio pūcto. C. de ꝯdi.
ex l. & idē text. hic, vbi multipl̄r pote-
rat actor excusari, maximè in antiqui
tate facti, nec poterat sibi imputari, &
tn̄ nō succurrit: qa officiū iudicis non
mouet̄ ad priuatā vtilitatē, l. 4. §. hoc
aūt. cū si ff. de dā. inf. & isti tex. cū si. es
sent positi verbis ꝯ c. ꝯmissa. cum si. de
elec. in 6. Facit l. 1. in fi. C. de quęst. vbi
in causis pecuniariis nō cogit̄ qs in de
fectū ꝓbationis aduersarii ꝓducere te
stes de domo sua, & tn̄ actori nihil po-
test imputari. Itē si hoc ē spāle ī fisco.
ergo in aliis opus est aliqd stabile indu
cere, alias ēt sequeret̄, ꝙ rōnes priuatæ
ꝯfectæ à reo semper essent edēdæ acto
ri, qa de ipsis n̄ est originale apud aliū,
q̄ eū, ꝯ l. fi. C. de eden. Nō obst. illud de
occultata veritate, qa dicit hic do. An
to. in alio puncto, qđ c. personā. de cri.
fal. nō ꝓcedit ex toto in ꝯtentiosis, qn̄
veritas petit̄ ab eo, q lege ꝑmittēte eā
occultat. Non obst. dictū Host. in d. c. 1.
qa qui nō pōt alios testes habere non
est ita in culpa, sicut ꝑdēs instr̄a. Scias
tn̄ singulare remediū succurrēdi acto
ri, ẜm Do. meū hic, vcȝ, vt notari⁹, vel
eius successor agat ꝯ reum, vt sibi det
copiā illius scripturæ, ẜm Bar. in l. fi. ff.
de tab. exhi. Probatur clarè in l. si quis
ex argētariis. §. fi. ff. de eden. vbi argen
tarius, q aliàs non pōt petere editionē
eorū, q̄ ex officio debuit conseruare,
audit̄ qn̄ probat se fortuito amisisse,
imò poterit actor agere ꝯ notarium,
vt hoc faciat per id qđ no. Io. And. in
simili in rub. đ inst. edi. cir. prin. in Spe.
dum dicit, quod soluto debito, debi-
tor, q nō pōt agere directo ꝯ notariū,
debet agere cōtra creditorem, vt ipse
agat contra notarium, vel cedat ipsi
debitori actionem, per l. cū plures. §.
mēsem. & qđ ibi no. ff. loc. ꝓ quo Do.
meus dicit esse casū notabilē, ẜm vnū
intellectū in l. procur. C. de eden. licèt
neminē viderim, qui hoc notet, ibi ta
men inuentio fuit pulchra, & valde
13 sing. ¶ Fallit † sexto & vltimo in quo
cunq; mercatore * vel artifice, q occa
sione artificij sui ꝯficeret librum ratio
nū ẜm ꝯsuetudinem, qm̄ sicut argen-
tarius & alii habentes officiū de publi
co tenent̄ edere, quia fuit eis mādatū
vt scriberēt, l. argentarius. in prin. ff. đ
eden. ita etiā ꝯhens cū istis consuetis
scribere vr̄ tacitè mandare, ꝙ scribāt
rōnem, quasi in dubio ꝯtrahant, ẜm ꝯ
sue. arg. l. vel vniuersorū. ff. de pig. act.
& l. fi. ff. qđ cū eo. Ita tenuit Ia. Bu. Bar.
Ang. & Sal. in l. 1. C. de eden. & Bart. in
l. q̄dā. in prin. & in §. nummularios. ff.
de eden. & l. 1. §. editiones. eo. ti. & do.
Ant. & Do. meus hic, Bal. in rub. C. de
ꝯst. pe. in vlt. col. & sentit do. Ab. in c.
bonæ. el 2. in vlt. col. de postu. ꝑla. & ex
presse d. Car. hoc in cle. j. §. cæterū. in 5.
opp. de vsu. vbi dicit hanc opi. seruari.
Rōne ergo taciti mādati tenet̄ edere.
d. l. argentarius. § ꝑtinere. Et adduci p̄t
in sil̄i, qđ not. In. in c. clerici. circa me.
ĵ. de ver. sig. vbi dicit, ꝙ verba legū, te-
stōrum, & ꝯctuum, recipiunt interpre
tationē a ꝯsuetudine, & sequit̄ d. Ab.
in c. certificari. ĵ. de sepul. Vn̄ dixit An
ge. in Auth. de non alie. ꝙ emphyteu-
sis intelligit̄ recepta ī tertiā, vel ī quar
tā gn̄ationē, ẜm quod est consuetū, &
iō dicebat Bal. in l. instr̄a. ver. q̄ro, qui-
dā. C. de fideic. ꝙ ex quo est ꝯsuetudo,
ꝙ de venditione fiat instr̄m a uendi-
tore, certè eo ipso, ꝙ fit ꝯctus, ētsi non
dicatur, tenetur vēditor facere instr̄m
vt l. quod. si nolit. ff. ędil. edi. Et ꝓ tāto
dicit d. Abb. in c. in p̄sentia. ĵ. eo. ꝙ lti-
matus excludit substitutum, qn̄ ita se
habet consuetudo, & adduci p̄t, quod
scribit Bal. in l. 2. in fi. C. de bo. q̄ lib. &
in l. Neratius. ff. de relig. & in l. eos a pa
tre. sol. ma. & qđ scribit Bar. in l. hr̄des.
§. cum ita. ff. ad Treb. & in l. vt iusiurā-
di. §. si liberi. ff. de op. lib. Facit optimè
text. in l. fi. C. de fideius. vbi Bald. dicit
no. meliorem tex. de iure, ꝙ notarius
simpliciter rogatus intelligitur etiam
rogatus de clausulis ꝯsuetis. Ad idem,
qa ubi tecum ꝯho, vel te ꝓcuratorem
ꝯstituo, videor tibi expresse dicere, ꝙ
facias ea, q̄ sunt de cōsuetudine, vt est
bonus tex. in l. pignore. § fi. ī uer. vsus.
ff. de pign. act. Facit c. cæterum. cū si. de
don. & no. Bar. in sil̄i in l. si ꝓc. in prin.
ff. de iu. fis. & in l. fi. in fi. ī prin. ff. de his,
q̄ in frau. cre. plenè Ang. ī l. bene à Ze-
none. C. de quad. p̄scr. & Bal. in rub. C.
de exerci. ad fi. Et pro ista parte ꝯside-
ro, ꝙ sicut ꝑ ꝯfessionem posset merca
tor, vel sil̄is astringi per viam positio-
nis, ut dicat utrum hoc sit in libris suis
ita vr̄ à fortiori posse astringi, ut librū
edat, quia rō dr̄iæ, quam assignaui in
prin. huius cōclusionis rn̄dendo ad c.
j. de ꝯfes. in 6. ꝙ instr̄m potuit aliunde
prouidere, non vr̄ procedere hic, vbi
de scriptura mercatoris aliud origina
le non pōt inueniri. Et procedit ista ꝯ-
clusio sine scrupulo in quatuor casib. Primò, qn̄ merca-
tor me præsente rōnem meam scribit, quia videor man
dasse, ẜm gl. in l. j. ff. de nego. gest. per iura ibi allegata, &
probatur ex d. Inn. in c. ex parte decani. s̄. de rescrip. vbi
ꝑꝑ præsentiam in iudicio quis nomine præsentis procu
rat, præsumitur mandatum. Secūdo, procedit maximè
in curia mercatorum, in qua proceditur de æquitate, vt
per Bar. in l. fideiussor. §. quædam. ff. mand. & Bald. in l. si
pro ea. C. e. Tertio, qn̄ probaretur de expresso mandato
per testes, quod vt plurimum interuenit, per d. §. pertine
re. Quartò, nisi statutū super hac editione expresse astrin
gat, ẜm Innoc. hic. Et istos quatuor casus etiam Docto.
de quibus ĵ. non negant. ¶ Sed aduerte, quia contra præ
dictam fallentiam simpliciter tenet glo. ord. in clem. 1.
§. cæterum. in versic. rationum. de vsur. & Ange. in l. ar-
gentarius. in princip. per illum text. ff. de eden. & Bald.

*in 6. no. ꝙ ad hoc,
vt quis cōpellatur
actione ex contra
ctu pręcedēte, req
ritur, ꝙ talis con-
tractus in se conti
neat cōmissionem
administrationis,
& ita dicit loqui
tex. in l. q̄dā. ī prin
ci. ff. de ed. alias di
cit ꝙ non petitur
editio actione de-
scendente ex con-
tractu p̄ced. prout
est casus in d. l. 1.
C. de eden secundū
Bal. nisi p̄cedat cō
tractus depositi, et
tamen non petitur
editio actione de-
positi, sed officio
iudicis, quia depo-
situm nō pertinet
ad cōmissionē ad-
ministrationis, sed
ad simplicē custo-
diā, de quo latè ꝑ
Mod. & adde Frā.
Aret. in d. l. 1. ad
oīa prædicta, q di-
cit, ꝙ semꝑ editio
offic. iudi. petatur
nisi quando p̄cedit
contractus cuius
occasione facta est
ratio, vel quando
p̄cedit mandatum
gratuitum. Et ibi
nota. ꝙ quando est
casus in quo faciē
da est editio, et ita
cōstat ex actis, ta-
men pars nō petit,
nunquid tūc iudex
ex officio possit cō
pellere ꝙ edat, ui-
de ibi per eum, qui
dicit, ꝙ forte dici
posset quòd sic.*

* Mercatore. *Adde Bar. Soc. in
d. l. 1. C. de eden. al
leg. in tex. in 3. no.
& Alc. in l. argen
tarius. §. edi. ff. de
eden.*

& Ful.in l.1.C.de eden.& Bal.ī l.1.§.editiones.ff.e.& Bal. in l.j.ver.caue tibi.C.de fal.cā adie.leg.Pe.de Anc. in d. cle.j.de vsu.& Inn.& d.Ab.& Mod.hic. Et est passus disputabilis.Sed nō obstantib.eorum rōnib.q b.sigillatim rn̄deo:j pars reputat̄ verior. Nā inter multa primo dn̄t hanc partē ꝓbari ꝑ locū a ſpāli,in d.cle.1.ſed dic ſm d. Card.ibi,ꝙ in quantū ille tex.loqt̄ in exercente publice fenus,ꝯtinet ius cōe: ſed in priuato & ſecreto eſt ſpāle ī vſurario.Itē eſt aliud ſpāle,vt teneat̄ edere nedū librum rōnū,ſed ēt quālibet ſchedulā & ſcripturā,vt colligitur ex gl.ibi in ver.ꝯpellēdos.no.Ang.in l.ſi qs.§.rōnū.ff.de eden.Sed argētarii & ſil'es ex edicto de edē. non tenent̄ edere oēm ſcripturā,ſed tm̄ rōnē.l.ꝑtor.in prin. iūcto §. rōnē.ff.de edē.Scđo ꝓ hac parte adducit:quia mercator ſcribēs negotiū ipſo mediante factū, vr̄ feciſſe ꝓ ſua vtilitate l.ſi cōes.in prin.ff.de neg.ge.& in ſili ꝑ Bar.ī l. duo fratres .ff.de acq.hęr.vbi gerens negotiū cōe ſibi & alteri,ſi non pt̄ ꝓ parte gerere, nihil vr̄ geſſiſſe ꝯtēplatione alterius,ſed ſolū ſua.Si ergo ſcribit fauore ſuiipſius, cui renūciare pt̄,c.ad Apoſtolicā.de reg.nō vr̄ ſcripſiſſe neceſſitate actus taciti,vel pſūpti,fauore alterius:& ſic nō vr̄ ꝯpetere actio mandati,q̄ ſola ſuccurrit hic: quia ētſi pars videat̄ cū mercatore tacite agere,vt ſcribat,tn̄ ipſe ſcribendo nō vr̄ feciſſe vt pareat mādato, ſed potius vt faueat,vel faciat factū ſuū,d.l.ſi cōes.& l.Stichū.§.ſi mā datū.ff.de ſol.ꝑ Bar.in l.Modeſtinus.in 2.princ. arti.ff.e. vbi q̄uis fideiuſſor videat̄ hēre mandatū de ſoluendo à debitore l.indebitū.in prin.ff.de ꝯd.indeb. tn̄ ſoluendo ſimpl'r,vr̄ potius ſoluere ꝓ ſuo intereſſe,q̄ ꝓ executione mandati.Sed ad iſtud rn̄de ſm do.meum,cuius fuit hęc rō,ꝙ cū dicam⁹,mercatorē obligari ex ꝯſuetudine ſcribendi ad ſcribēdū,nō intelligit̄,ꝙ ob'o ſurgat ex tacito ꝯſenſu & voluntate ꝯſueti ſcribere,qa tūc ꝓcederet ar. ſed quacunq; rōne,vel intētione ꝯſueta ſcribere ſcribebat,l.argētarius.ff. de edē.ex mēte ſua rōnabil'r obligat eū ad ſcribendū, ſicut officialē pub. & ex quo mercator ad petitionē partis teneret̄ ex ꝯſuetudine ſcribere, non attendit̄ intentio ſua in his,q̄ non dependent à ſua ptāte c.inter dilectos.circa med.de fi.inſtru.late Bar.in l. non ſolū.§.morte.ff.de ope.no.nun.& illa l.ſi cōes.loqt̄ in gerente negotiū cōe ſine mandato , ſed vbi mādatū hn̄tis intereſſe ꝓcedit,tunc actus vr̄ geri ꝯtēplatione vtriuſq;. Sic pt̄ intelligi tex.in l.ſi vero non remunerandi.§. planè.ff.mand.Tertio ꝓ hac parte adducit̄ fortiter,qa conſuetudo argentariorū erat ꝯficere rōnes,& tn̄ ad hoc,vt tenerent̄ edere, oportebat,ꝙ ad petentē ꝑtinerēt l.ꝑtor ait.in prin.ff.de edē.Et ad hoc vt ꝑtineret,oportebat rōnes fuiſſe ſcriptas đ mādato ptātis.l.ſi qs.§.ꝑtinere.ff.de ed.Et ſic nō ſeqt̄,ꝯſuetū eſt,ꝙ ſcribat̄,ergo nō reqrit̄ expreſſe mādatū.Sed rn̄det do.meus,ꝙ eoipſo, ꝙ ſcriptura eſt facta de ꝯ̄ctu,dr̄ ad me ꝑtinere,& in dubio pſumit̄ me mandante facta.l.qđā.§.fi.vbi dicit eſſe caſū.ff.de ed. Dicit ergo,licet §.ꝑtinere.reqrat mādatū in argētario, tn̄ illa lr̄a vr̄ velle,ꝙ ex hoc,ꝙ ꝯ̄xit,pſumat̄ mandatū īteruenisse,ſicut & in dubio notarius ꝯficiens inſtrm̄ pſumit̄ de eo fuiſſe rogatus,ſm Io. An.in Spe. ſup rub.de fide inſtr.& ꝑ oēs in l.ſciēdū.ff.de uer.ob.Sed tu ꝯſidera qa vbi ꝓbaret̄ nullū mandatū interueniſſe, ceſſaret iſta pſumptio.Iō rn̄det̄ al'r,ꝙ pſuppoſita ꝯſuetudine, eo ipſo ꝙ ꝯ̄ho cū argentario,videor mādare, ꝙ rōnē ꝯficiat ꝑ pdicta.Vn̄ tunc ꝑ §.ꝑtinere.ſolū excludent̄ illi, q nec mandarūt exp̄ſſe,nec cū argentario ꝯ̄xerunt,& q̄uis al's ꝑtenderint intereſſe ex illis rōnib. & q̄uis editionem petere non potuerint, vt ibi,& ſublatis iſtis rōnib. omiſſis aliis,q̄ non ita vrgent, remanet ꝯclo, ꝙ mercatores & artifices nr̄i tpis q ꝯſueuerunt tenere libros rōnū,tenentur illos edere in iudicio.Quam ꝯcluſionem līta primo dummō liber,q petit̄,ſit codex rōnum,quē tales pſonæ tenent ꝓ authētico,ſecus ſi eſſet quoddam ſimplex memoriale,qa non plus operatur,q̄ ꝯfeſſio facta coram teſtib.parte abſente, & non tenetur qs illud edere,ſm Bal.late in rub.C.de ꝯſt. pe. in prin.vl.col.niſi ſit vſurarius, *in quo eſt ſpāle.d.cle.1. ſm eum . & idem

* Vſurarius. *Adde & vide ad hoc no. Bar. Soc. in l. 1.*

ſentit do.Abb. hic dicēs,ꝙ tunc ceſſat rō,ꝙ pſumat̄ mandatū.Līta ſcđo, dūmō libri tales ex ſtatuto, vel ꝯſuetudine faciant plenā fidē,qa tunc nihil eſt, ꝙ imputet̄ partib.ſi al'r ſibi non ꝓuiderunt.Ergo æquū eſt editionē fieri. Sed qn̄ libri non plene ꝓbarent,dicit hic ſingu.do.meus, ſe aliquo mō non credere,ꝙ pdicta procedant,licet Bart. aliter ſentiat in d.l.qđā.in prin.& mouet̄ ꝑ rōnē,q̄ ponit̄ in d. §. nūmularios.dū dr̄,ꝙ maxime eorum codicib. fit ꝓbatio & fides.Vn̄ ſi non ꝓbant,eſt qđ imputet̄ parti,cur non parauit ſibi plenā ꝓbationē aliūde.Ergo ceſſat æqtas editionis.l.ueluti circa med.ff.de eden.Facit qđ no.Bal. in l.1. in fi.ꝑ illū tex.C.de fi.inſtru.vbi dicit,ꝙ qn̄ qs perdit facultatē ꝓbandi culpa ſua,non defert iurm̄ in defectū ꝓbationis.Hæc opi.eſt rōnabilis ꝙ ſi non ꝓbant ꝓ aliquo non teneant̄ eos ꝓducere ꝯ̄ ſe.Et hic adde Fede.ꝯſ.119. inc. Nulli dubiū,in fi.vbi dicit,ꝙ de ꝯſuetudine libri cāpſorū,vel trapezitarū faciunt fidē, & ꝙ talis ꝯſuetudo valet qđ declara,ut eleganter ꝑ d.Ab.in c.bonæ.il 2.in vlt.col.de poſtu.pla.Līta tertio,niſi editio taliū librorū peteret̄ a tertio,q nec mandauit ſcripturā fieri,nec cum mercatore ꝯ̄xit,nec ſucceſſit mandāti,vel ꝯ̄henti,qa in tali procedit indubitanter tertia rō Doctorū, de qua ſ. & eſt gl.in l.ꝑtor.§.1.& in l.qđā.in prin.ff.de ed. & dicet̄ in ſeq.fallen.Līta quarto, & eſt notabile dictum ad totā mām,dummō vltra mandatū expreſſū,vel pręſūptū petens editionē ꝑtendat ēt intereſſe, ꝑ l.ſi qs ex argentariis.§.exigere.ff.de eden.& ita tenet gl.& Bart.in l. ꝑtor. §.j.ff.e.& d.meus hic,ꝑ id,qđ no.Io. An. in Spe. in rub.đ inſtr.edi.vbi dixit, ꝙ notarius inſtrm̄ mutui non tenet̄ edere debitori,qa non fuit factū pro intereſſe,ſed creditori,niſi eēt facta ſolutio,qa tunc dicit Io.An. in d.rub. ꝙ debitor aget ꝯ̄ creditorē,vt agat ꝯ̄ notariū,ſi ipſe ſol' hēt inſtrm̄ crediti,& intentabit remediū l.diſſolutæ. C. de ꝯd.ſine cā.An aūt creditor poſt debitū ſolutū poſſit ipſe agere,vt inſtrm̄ ſibi edat̄,uide Io.An.in d.rub.de fi. inſtr.& Bal.in rub.C.eo.ti.Bar.& alios in l.inſtra.in fi.C. de fidei.& gl.in l.prætor.§.fin.ff.de eden.& do.meū hic ꝯcludentē,ꝙ ſic,dūmō debitori citato pſtet̄ ſecura cautio de ſolutione ꝑ ipſum facta,ut hic ꝑ ipſum, cui adde tex.no.in l.plures.C. de fi.inſtr. ꝑ quē dicit ibi Bal.poſt Bar.ꝙ inſtrm̄ refutationis,uel ſo'onis dēt reddi ꝑ notariū,non tm̄ debitori,ſed ēt creditori,cuius intereſſe pōt, vt poſſit probare, ꝙ illa quantitas fuit data pro debito præcedenti.Fallit † ſeptimo,niſi petēs editionē eſſet tertius,q cū alio litigiū hēret,qa tunc, ſicut aliqs cogit̄ teſtificari,l.ſi qn̄.C.de teſti.cū ſi ita cogi pt̄ ut edat tertio, ſm d.Ant.poſt Inn.hic,q pro hoc ēt allegat l.3.§. interdum.ff.ad exhi.ꝑ quē tex.idē tenet Bal.in l.fi. in pe.col. C.de eden.dicens,ꝙ licet inſtrm̄ fiat a notario ad mādatum vnius duntaxat,ſm exēplum gl.in Auth. de tabel. §.nos āt.tn̄ qcunq; vult impugnare ꝯ̄ctum in inſtrō ꝯtentum poteſt petere à notario copiam illius ſcripturæ: qa ſua intereſt.Idē Bar.& Ang.q ita dn̄t ſeruari in l.j. §. editiones.ff. de eden. & dn̄t, ꝙ ſi aliqs eſt excōicatus in curia epi ad petitionē tertii, ꝙ copia huius excōicationis dēt dari oib.quorum intereſt,& pro hac parte eſt gl. aperta in l.in fraudē.§.neq;.in uer.edi.circa med.ff.de iure fiſ.& pro hoc facit,qa ceſſat rō huius decre.cum ſi.ſ. ꝙ qs non cogit̄ edere ꝯ̄ ſe, qa hoc non eſt ꝯ̄ ſe:dicunt tn̄ prædicti Doct.hoc non procedere in fiſco ꝯ̄ quem non edunt̄ inſtr̄a a tertio,niſi ſint propria ipſius petentis, d.§. neq;.Sed aduerte:quia ꝯ̄ prædicta indiſtincte tenet gl.& Bar.in l.prætor.in prin.in ver. meum.ibi,ſed hæc non eſt ſufficiens.ff.de eden.& Ang.ꝯ̄ gl.ibi in l.quædam. ff. de eden. & Inn.& d.Abb.in c.j.ſ̄ de fi.inſtr.& do.Ab.Inno. d.meus,& Mod.hic ꝑ d.l.quædā.in fi.& l.ſi qs.§. pertinere.e.ti.ubi clare patet,ꝙ ille q non mandauit ꝑ ſe, uel ꝑ alium,nec ſucceſſit in ius mandantis inſtrūm confici, non pōt petere editionē.Vnde elicitur cōcluſio, ꝙ nec argentarius,nec qlibet alius ꝯficiens rōnem,uel ſcripturam,tenetur illā edere ei, cuius mandato nō fuit facta. Et ad contraria rn̄de,ut hic per do.Abb.& adde, ꝙ no. Bar.

C.de eden.in 3.no. vbi facit tres not. conclu. quas omni no vide.

Bar. in l. fi. ver. his expeditis. ff. de tab. exhi. vbi dicit, ꝙ ꝯ illũ, q petit exhibitionem tabularũ, vel petit à notario instrm, pt opponi, Nõ interest tua: Tu nõ es ille, de quo in strm loqtur: & hãc ꝯclusionẽ psupponit ẽt Bar. in locis, de qb. ĩ px. ver. Limita 5. & retẽta hac scda opi. ꝓ veriori, tũ pp authoritatem gl. tũ pp hãc rõnẽ, q̃ vrget, limita & declara eã certis modis, sm quos aliqñ ꝓcedit prima opi. & primo limita, nisi scriptura facta à tertio, me non mãdãte & ignorãte, eẽt facta de negotio principalr ad me ptinente: qa tũc ĩ dubio vr fieri ꝯtẽplatione mei, i. si pupilli. §. sed si ego. cũ mã, ff. de neg. gest. Vñ potero habere ratũ istud factũ, & sic scriptura videbit̃ facta me mandãte, sm do. meũ hic. Et ad hoc põdera tex. in l. ptor. §. 1. ver. mei cã. ff. de eden. & ita dicit sentire gl. no. ĩ d. l. q̃dã. nec est mirũ: qa sicut actus factus noĩe meo, ꝑ quẽ acqrit m ihi ius, pt a me ratificari, d. l. si pupilli §. itẽ q̃rit. ita pt hri ratus actus factus, ex quo acqrit facultas ꝓbandi, vt no. Io. An. in Spe. ti. de ꝯfes. §. nũc dicẽdũ. ver. qd si ꝯfiteor. & Bal. plenè in l. fi. C. qñ lic. ab emp. disce. allegãdo Dy. ꝯs. 15. ad idem, qd no. do. Ant. & Imo. in c. si cautio. ĩ 5. fallentia, ꝭ. de fi. instr. sm do. meũ hic. In quo ꝯsidera, ꝙ Doc. in istis locis loquunt in actu facto me absẽte, dũ mõ aliqs noĩe meo acceptet, vt latius ẽt ꝑ do. Ab ĩ c. fi. s. tit. px. Et iõ si ad ꝯfectionẽ scripturę adesset tertius noĩe meo authorizãs, nõ dubito, ꝙ ratihabitio operat̃, sed ꝙ scriptura ꝯfecta citra omne mandatũ meũ, nullo recipiẽte ꝓ me, dicat̃ ad me ptinere, nõ ꝓbat̃ ꝑ pdicta, maximè, qa repugnat regula l. certũ. §. si qs absente. ff. de
15 ꝯfes. cũ si. Limita † scđo, nisi sit scriptura vltimę volũtatis, qa illa debet edi illi, cuius interest, lȝ eiꝰ ꝯtemplatione nõ sit facta, ꝑ tex. & gl. in l. 2. in vlt. rñ. principij, ff. quemad. test. ape. & bñ facit text. in l. 1. ĩ prin. ff. eo. Vñ dixit Bal. in l. fi. C. de edẽ. ꝙ exhæredatus ĩ testõ pt habere copiã testĩ à notario, lȝ illa scriptura nõ sit facta ꝓ ipso sed ꝯ ipsũ. Et ita no. do. meus, hic, ꝓ quo vr esse casus in l. 1. §. hoc ĩterdictũ. ff. de tab. exhib. & facit totus ille tit. Limita tertio, vel dclara, nisi petẽs scripturã ꝓpriã peteret eã a tertio, qa eã nõ scripsit, qa illa dr cõis petenti, & debita, ad quem cũq; pueniat. Sed Bal. in l. q̃dã. §. nihil. ꝑ illũ tex. ff. de eden. ubi idem dixit de ꝓtocollo, notarij ꝑuento ad tertiũ habentẽ cãm ab eo, sed si nõ habet cãm ab eo, petunt ꝑ actionem in factum, & hoc mõ intelligitur tex. in d. l. 3. §. interdũ. ff. ad exhib. & ita no. Io. An. in Spe. sup rub. de fi. instr. circa med. Facit, qd no. Spe. in ti. de instr. edi. §. uidendũ. uer. ex pmissis. & Bal. in l. 1. §. editiones. ff. de eden. & in l. fi. C. eo. & do. Ant. & do. Ab. hic, qm dñt, ꝙ ista originalia & ꝓtocolla tenet̃ reus edere actori ad intentionẽ fundãdã. Et istas tres limitatiões ponit hic do. meus. Et ad hãc tertiã add Ang. in l. 1. §. edẽda. ff. de eden. Et ĩtellige, qñ originalia notarii sunt deꝑdita, alias aũt tenet̃ tertius, q ea exẽplauit, edere, sm gl. in d. l. in fraudẽ. §. neq;. nisi esset acta cãe collecta à tertio, qa absq; alia cã debet fieri editio, ut est gl. no. ĩ l. 2. §. diuus. ĩ ver. agat̃. ff. de iur. fis. q̃ seqt ibi Bar. & Ang. Facit, qd no. Bar. in d. §. editiões. nec mirũ, qa facilius ꝓcedit ad editionẽ actorũ, q̃ instrorum, ꝑ l. 2. C. de eden. dicet ꝭ. in 9. fallẽtia. Limita 4. vltra oẽs, nisi iste petens, uel petitus esses singularis successor actiuus, vel passiuus sm Bal. in l. instra. vers. q̃ro, ecce hæres. C. de fideic. Limi
16 ta quintò, † nisi cẽnt creditores missi in possesionẽ rerum debitoris, qa pñt petere copiam instrorum debitoris, ut eorũ summam scribant, ꝑ l. fi. ff. de bo. authori. iu. pos. & ibi no. Bar. dicẽs, nõ oportere, ꝙ totũ corpus instri edat̃, sed id, qd est necessarium, & ita dicit se vidisse practicatũ. Et uide tex. ĩ l. Aristo. ff. de iure delib. vbi ante aditã hrditatẽ fit copia instrorum defunctis creditoribus hrditariis, & colligit ibi Bar. in fi. ꝙ creditori habẽti obligata oĩa bona debitoris, debet dari copia instrorũ, & alleg. ẽt d. l. fi. q̃ ẽt ad hoc no. Bar. in l. si qs. §. pertinere. ff. de eden. & ibi Ang. ẽt vide Bar. in l. ꝯtrouersia. in fi. ff. de transac. vbi dicit, ꝙ creditores q non interfuerunt transactioni, pñt cogere notariũ, vt edat sibi instrm trãsactionis, licèt nõ fuerit factũ eis mãdãtibus. Alle. d. l. fi. & l. scimus. §. licentia. C. de iur. delib. vbi inuẽtariũ debet edi creditorib. & legatariis, licet sit ab hærede ꝯfectum.
17 Limita † sextò, nisi qs peteret acta iudicij, qa siue sint ciuilia, siue criminalia, edi debent officio iudicis cuicũque cuius interest, d. l. 2. C. de edẽ. Sic intellige Bar. in d. §. editiones, allegato ĩ prin. huius fallẽtiæ. & vide, q̃ dicent in 9. fallentia. Limita 6. nisi ille, à quo tertius rõne interesse petit instra, vellet spõte ipsa edere, qa pt. Ita intelligas gl. in d. l. in fraudẽ, §. neq;. sm do. Abb. hic, ꝓ quo vide qd no. Ang. in l. prętor. §. 1. ff. de eden. ubi dicit ꝙ. notarius, cui ꝯstat de interesse petẽtis, si edit, non peccat in Spiritũ sanctũ. Et rõ est, qa ut liber ꝓtocollorũ scriptus a notario, est ꝓprius ipsius notarij, sic est liber argẽtarij, cui æqparatur notarius, vt per gl. in d. l. prætor. Ergo ad libitum disponere põt, l. in re mandata. C. man. Limita
18 † octauò, nisi peterent acta publica, puta copia excõicationis, banni, vel similiũ, sm Bart. in l. 2. § diuus. ff. de iure fis. qa cum talia afficiant psonã, faciunt ius, quo ad omnes, l. ex ea. ff. de postu. ut hic ꝑ do. Ab. & aliqd dr ꝭ. in 9. fallentia, ver. quartò declara. Limita nono & ultimo, gñaliter vbicunq; petens instrm põt ipsum rescindere, quia tunc debet sibi edi, qa ꝯcessum est principale, idest rescissio, ergo & antecedens, qd est editio. Ita pro secũda tradit Bal. in l. fi. uer. scđo q̃ritur. C. de eden. inferens, ꝙ si uenditor vult dicere instrm simulatũ, vel in fraudem usurarũ, nõ debet sibi edi à notario postulare. Circa hanc fallentiam queri posset, utrum instrm inter aliquos ꝑ sit, vel noceat tertio, sed qa hoc nemo tangit remitto ad Bal. sing. in l. desiderium. C. depo. & in rub. C. de fi. instr. vers. sequitur videre. & in auth. si qs in aliquo. C. de eden. & Pet. de Anc. in cle. 1. de ꝓb. & Inn. & do. Ab. in c. 1. de fi. instr. Et ista no. quia non ordinantur
19 ita ꝑ alios. Fallit † octauo in scripturis ẽt domesticis vsurarii, cle. 1. §. cęterum. de usur. nam in scripturis publicis illud est spãle, ut s dixi ĩ 6. fal. Et istã fallentiã amplia dupl̃r, primò, ut ꝓcedat etiã in eo, qui semel fuit, & amplius non est usurarius, sm Bar. & Ang. in l. ptor. §. is ẽt. ff. de eden. & Bar. in l. quid sit fugitiuus, in prin. ꝑ illum tex. ff. de ædil. edi. Facit, qd no. Bar. in l. palam. §. non solũ. per illũ tex. ff. de ri. nup. vbi ponit, an statutũ episcopi, ꝙ instra usurariorũ psumantur fictitia, ꝓcedat in eo, q desiit esse vsurarius, & lȝ dicat se nolle decidere, tñ allegando d. l. ptor. sentit, ꝙ sic. Facit, ꝙ no. Ang. in dispu. sua inci. Astensis miles 12. q. ubi dicit, ꝙ c. quanquam. de vsur. in 6. habet locum in eo, qui exercuit vsuras, lȝ nõ exerceat tpe testĩ, & seqtur Io. de Ana. in c. quia in oĩb. ꝭ. de usur. Facit, qd no. Bal. ꝯ Iac. But. in l. improbũ. in fi. C. de infa. vbi dicit, qd si statutũ reqrit in actu ꝯsensum ꝓpinquorũ bonæ opi. nõ sufficit ꝯsensus ꝓpinqui olim usurarii, quia sm eũ etiam acta pœnitentia restitutis vsuris remanet infamis. Ad hoc c. testimoniũ. ꝭ. in tit. prox. ubi periurus post peractam pœnitentiam perdit infamiam iuris, sed tñ remanet inhabilis ad testimoniũ qua si fraus & delictum de præterito inficiant personã & in futurũ, iuxta regulam, semel malus. de reg. iu. in 6. Et iõ licet usurarius de æquitate canonica restituendo perdat infamiam, sm Bal. in l. Cassius. ff. de sena. per no. in d. c. quamquam. tñ remanet suspicio fraudis. Sed
20 † aduerte, quia ꝓ certo ista ampliatio non vr ꝓcedere posse, quando usurarius esset emendatus, non ex eo solo, quia amplius non fœneratur, quia ẽt restituit vsuras, nam ꝙ talis non ꝯprehendatur in dispositione facientemente mentionem de vsurario, expressè & late no. Bal. in rub. C. de usur. in 2. q. referens se ita consuluisse per textũ gl. in uer. donec. in c. cum tu. ꝭ. de usur. Magis enim debet inspici præsens bona ꝯuersatio, quam mala prętérita, arg. l. si mater. C. ne de sta. defun. sm eum, quem sequitur Io. de Ana. sic intelligens prædicta in d. c. quia in oĩb. & Laur. in trac. de usur. q. 100. & alleg. d. c. quanquã, in prin. Facit c. inter solicitudines. de purg. Can. vbi bona ꝯuersatio sequẽs, tollit omnem suspicionem hrsis, q̃ prius erat. Ad hoc c. ferrũ. 50. dist. Et præterea dicit Bal. in c. præsentiũ. in ti. prox. & in d. l. Cassius. quod usurarius ex clementia canonis recuperat famam, si præstat canonẽ debitũ. ad hoc c. testimoniũ, de testi. Adde, ut

ibi per do. Abb. in 1. no. q ponit casum spalē in periuro 21 c regulas, quas ille allegat. ¶ Scdo † amplia istā fallentiam, ut pcedat nedū in usurario, sed et in psonis similibus quæ frequenter cmittunt fraudes in cctibus, vt sunt publicani, caupones, stabularii & * similes. *Ita singu. voluit Bal. in l. dissolutæ. de cdi. ex lege. extēdens d. cle. ab identitate rōnis, iuxta no. per Bar. in l. cstāte, in prin. in 9. q. ff. sol. ma. Facit l. quātæ. ff. de pub. & ibi de hoc per Roma. Sed c istud facit, qd no. Bar. in l. qd sit fugitiuus. §. apud Labeonē. ff. de ædil. edi. vbi dicit per illū tex. q statutū loquēs ī vsurario, nō habet locū in eo q facit cctum prima facie licitum in fraudē usurarū, & hoc in effectu vr firmare do. meus, licèt nō bn exprimat, & addit tex. in l. fi. & ibi Bald. C. de interdi. ma vbi pœna imposita ob psumptā fraudē nō extendit ad personā similē, si nō est oīmoda rō. Facit, q no. Pet. de Anc. ī d. cle. j. dicēs, eā nō pcedere, vbi allegat deceptio nō usuraria. Sed p ista nō recederē à dicto Bal. primò, p pter doctrinā Io. An. do. Ant. & do. Ab. in c. ex tenore. j. q fil. sint leg. cū ccor. quas ibi dedi, vbi habet, q lex edita fauore aiē principalr extēdit, licet exorbibet. Modo ita est, q dicta cle. 1. edita ob periculū aīarū, fm do. Car. ibi in §. cæterū. in 3. op. Ergo, &c. ¶ Secūdo per id q no. do. Ant. & Imo. & dixi s. in 4. fall. vc3, q rōne peccati pōt peti editio per viā denūciationis, licet ergo deceptio, q allegaretur in talib. psonis, eēt aliter, quàm vsuraria, per hoc nō cessaret rō peccati. Bene fateor, q si tales personę negāt in suis codicib. esse fraudē, seruabitur practica, p qua do. Car. in d. §. cęterū. in 1. q. s. summaria cognitio, & dictum Bar. in §. apud. forte per id, qd dixi, nō pcederet. ad l. fi. pallegatā ibi, nō fit extensio, qa erat rō ualde diuersa, ut ibi per Bal. & mā nimis odiosa, s. impeditiua mrimonii. ¶ Fallit nono in actis cāę. qa debent * edi tā criminalia, * q ciuilia, l. 2. C. de edē. & no. do. Ant. Imo. & do. Ab. hic, q ultra oēs declara primò, nisi producturus testes peteret copiā ī terrogatoriorū ptis aduersę, qa n dabit fm gl. in c. 2. in ver. interrogatoria. de testi. in 6. & sētit gl. in c. in primis. ī 6. parte. 2. q. 1. q Bal. no. in. data opa. C. q accu. idē Inn. in c. per tuas, de testi. & Spe. in tit. de teste. §. iā deī terrogatoriis, in prin. Scdo declara, nisi qs peteret copiā positionū ccernētiū factū ppriū, fm Bal in l. 2. C. vt li. pē. qa posset hęres rn̄dere. instr. ab aduocato c gl. & Doc. in l. 2. in prin. in ver. utriq;. C. de iur. cal. Secus, si ccernat alienū factū, qa nō pōt pcisè scire, qd rn̄surus sit, vt per Bal. 22 ubi s. ¶ Tertiò † declara nisi peteret editio actorū, nō à notario, sd à reo cuēto, qa ipsa acta recollegisset à notario, penes quē originalia remāserunt, nā talia acta dn̄r ipsi recolligētis, fm Inn. & alios hic, nisi subesset cā, puta, qa originalia essent deperdita, fm ipsū & Spe. in ti. de instr. edi. §. vidēdū. ver. ex præmissis, & dixi s. in 5. fallentia. Et eo casu, quo reus cogit ex dicta cā edere, tenet petens ctribuere ad expensas factas per illum in recolligendo, fm Bal. in l. fi. C. de cdi. ex le. & in l. non ignorat. C. de fruc. & lit. exp. & Bal. & Pau. d Cas. in l. 2. C. de edē. & do. Ant. & Imo. hic, & Bald. in l. 1. §. edere. ff. de edē. facit l. fi. C. de bo. author. iud. pos. 23 ¶ Quarto † declara, nisi sint acta existētia penes fiscū, tāq priuata ipsius fisci, qa illa nō tenet fiscus edere, vt per Bar. in l. ī fraudē. §. neq;. sæpe allegato. vbi refert se csuluisse, fiscū n teneri edere acta ctinētia donationes per ipsū factas. qa fecit ut priuatus. Est uerū, q acta publica tenet edere pstita cautione p petentem de nō utendo c fiscū, d. §. neq;. Ex quo pulchre īfert hic do. Ant. se csuluisse, q eps tenet edere librū collationū, qa licet large uidcant donatiōes, iuxta gl. in c. relatum. d pb. tn̄ geruntur iure publico per epm & capitulū, iuxta no. ī c. cū dilectus. de cue. vt hic per eū. Quod bn̄ no. qa ex hoc dicit Imo. hic, q custos de publico deputatus ad custodiēdū oīa instra sibi data, tenet edere cuilibet, cuius interfit, etiā c seipsū, & ad idē alleg. c. ad audientiā. j. de pscr. & tex. in auth. ad hęc. C. de fid. īstr. nisi forte esset deputatus ad custodienda instra principis, p tex. hic iuncta gl. fm ipsum, & cū istis ccor. Bal. in rub. C. de fi. instr. uer. iuxta hoc qrit. Et unum scias, q in quacumq; parte litis, & post lapsum terminū pōt peti copia actorū. Ita sentit gl. in c. 1. in ver. regiftus. de sent. exc. in 6. & expsse Pa. de Cas. & Fulg. in d. l. 2. c gl. Bar. & Ang. ibi, quorū opi. saluat hoc mō, qa si fuerit negligēs, vel malitiosè distulerit, tenebit aduersario ad interesse, p l. nō ignorat. C. de fru. & lit. expen. ¶ Fal-
24 lit † decimo, qn̄ actor post fundatā intentionem adhuc indiget aliqua pbatione, q est penes aduersariū, & iuuat intentionē suā, fm Io. An. & do. Ant. Imo. & do. Ab. hic, declarātes p exēpla, puta si peto a te fundū Sempronii, quē mihi vendidisti. & fundaui intentionē meā, sed restat dubium, quātū se extendat ille fundus, nā ad hoc declarādū teneris ostendere iura tua, q n intendo impugnare. Alle. in arg. l. q ccubinæ. §. cum ita ff. de leg. 3. & Bar. ī l. fi. C. d eden. Idem Bar. Bal. & Ang. in l. 1. §. editiones. ff. de eden. & ī d. l. fi. & Bal. in c. ctingit, in 1. col. j. de fi. instr. Idem dn̄t isti, si actor petat instrm rei ad replicationē iuuādam, puta si petito legato reus excipiat de virib. hrditatis, & actor petat inuentariū, qa debet audiri, qm̄ in hac replicatione efficit reus, & allegant optimū tex. in l. maritus. §. 1. ff. ad l. Falc. vbi si legatarius petit legatū, & opponit de l. Fal. edūt petitori instrumēta hrdi-
25 tatis. ¶ Fallit † vndecimo regula istius text. in reo, qa
a pōt petere editionem ab actore a, fm oēs hic p l. fi. C. de eden. & l. dissolutę. C. d cdi. ex le. & l. q tabulas. ff. d fur. &c. eccla. el. 2. vt. li. pen. qa reus cōuētus nō se pōt pparare, put actor, iō ei succurrit, & qa instra sunt penes actorem. Idē Bar. Bal. Ang. & Paul. de Cas. in d. l. fi. & in d l. j. §. editiones. Sed aduerte, qa vltra Scribentes est gl. in criū in c. G. ppetuus. in glo. fin. de fi. instr. Idē Sal. post quosdā in d. l. fi. p p æqualitatē seruandā inter actorē & reū c. 2. cū fi. de mu. pet. maximè circa media causæ, i. pbationes, iuxta gl. in c. cū ad sedem. s. de resti. spol. & per l. nimis graue de testi. in ratione sua. Sed propter hoc nō est recedendū à prima opi. & illud de æqualitate est verum, nisi crium reperiat expressum, vt in casu nr̄o per d. l. fi. Et ad ctraria rn̄de, vt per Bal. ibi, fm quem limitatur dupliciter ista fallentia, primo, nisi reus peteret editionē ad fundādā exceptionē ctinentem crimen actoris, vt excōicationis, uel banni, ar. l. 2. §. diuus. el. 2. in fi. de iur. fis. ne actor cogat dicere de turpitudine sua, l. alias. de iureiu. Idē dicit Bald. in omni exceptione, q non esset mera defensio, sed potiùs impugnatio

Similes. Ad q de tutore, et dic idem, vt per Bar. in l. cum seruus. de cond. & demo. & per eundem Bart. post gl. in l. fi. §. 1. ff. de liber lega.

Criminalia. *Adde no. per Soc. ī l. 2. alleg. in tex. in 4. no. inferendo secūdū Bal. Ful & Cast. Quod iudicēs inqrētes debēt dare copiā indiciorum, alias malefaciēt. q verbū dicit intelligēdū de indicijs pbatis post īquisitionē, & negationē partis citatæ, secus de habitis ante inquisitionē p informatiōe curiæ, allegat ita voluisse Ang. in l. qstiōis. ff. de quæst. & allegat fuisse d mente Bar. in l. fi. eo. ti. qd pbat rōne, nam dicit ipse, Testes examinati pro informatione curiæ non faciunt indiciū, neque præiudicāt parti, nisi repetantur, alleg. Bar. in d. l. fin. Io. And. in addi. Specu. in tit. de sent. in fi. & Ang. in l. si vacātia. C. de bo. vacan. lib. 10. Et per consequens cū*

nō interfit nō pōt peti editio. semel. aūt, dicebatur, q si testes postea repetiti allegabantur variasse ab eo quod pro informatione curiæ deposuerant, quòd ex tali variatione minuebatur fides, l. eos. vbi per Bart. C. de fals. tunc poterat peti editio, vt veritas appareret. per text. d. l. 2. quia tunc interest partis. & maximè dicebatur, q hoc poterat peti per iudicem appellationis, in quo cessabit omnis suspicio, vt in c. cum clamor. j. de testi.

a Potest petere editionē ab actore. Adde tu si qritur, an actor teneat edre reo? Dic, quod sic tam instrumēta, vt per Bar. in l. fin. C. de eden in ver. licet vtrum. quàm rōnes, vt in l. non est & l. seq C. de edē. Et ista est communis opinio. Et sic amplia opinio. Bart. & aliorum in d. l. fi. C. de edē. quòd non solùm eduntur reo ab actore instrumēta, sed etiā rationes. Quod etiam tenent Canonistæ hic in isto text.

gnatio, ut in exceptione ꝯpensationis, q̄ opponēs debet petere & agere, l. amplius non peti. ff. rē ra. ha. & sequit̄ Pe. de Anc. ī cle. 1. alle. Vltimo fallit maximè ex no. hic per do. Ant. in prin. huius materiæ, puta in petēte instr̄a ꝓpria, c. accedens. el 1. vt li. nō ꝯte. vel ēt tua, quę tibi nō ꝓsunt, & mihi nocere possunt, l dissolutæ. C. de ꝯdi. ex le. Idē in casu, de quo p̄ Inn. ī c. G. perpetuus. de fi. instr. puta in petente copiā appellationis, vt cām impugnet. Idē in petente instrā communia, nō solū respectu materię, sed ēt p̄sonarū, vt est testm̄ inter cohæredes: secus, si essent cōmunia respectu materiæ, sed nō respectu chartæ, prout in tex. nostro: q̄a lȝ pactū ꝯtētū in instrō ꝯcernat ambos, tñ corpus instrumēti mei nō est meū ꝓpriū. Ideo recurrēdū est ad notariū, nisi penes me esset originale, vt per do. Ant. & do. Abb. Idē in iudicijs duplicibus, prout in casu c. tertij. ĩ. eo. ſm Bal. in l. instrā. C. de fideic. Reliquos casus collige ex arg. Bal. in d. l. si in 2. col.

26 Et ista sunt, quo ad primā cōclusionē. Secūda † ꝯclusio principialis. Si in libello actoris fit mentio de aliquo priuilegio, vel scriptura, super q̄bus fundatur intentio sua, cōpelli pōt, vt añ oīa exhibeat, vt det̄ reo occasio deliberādi. Ita originalr̄ dixit Inn. hic, quē sequunt̄ do. Ant. Imo. & do. Ab. hic, & Bal. in l. fi. C. de preci. Imper. off. & do. de Rota. ꝯclu. 24. inc. itē si ī libello, in nouissimis. Et vt melius intelligas, primo scias, ꝙ procedit maxime in instrumētis cōibus, seu ꝓprijs, l. antepe. ff. ad exhib. lō ēt ante omne iudiciū peti possunt, ſm do. Ab. hic Secūdo scias, ꝙ procedit ēt in instrumentis nō proprijs, neq; cōibus. Si tñ actor esset p̄sona priuilegiata, puta fiscus, ep̄s, & añ oīa instare, ut reus sibi edat: & idem in personis similib⁹, đ q̄bus s̄. secus si actor nō sit p̄sona priuilegiata: q̄a si petit ad iuuādā intentionē, oportet priùs eā fundare. si ad replicādā, oportet expectare exceptionē aduersarij, vt hic p̄ do. Ab. Tertio scias, ꝙ ꝓcedit ꝯclusio indistincte qñ in libello fit metio de instrumēto * limitatiuè talr̄, ꝙ aduersarius reddit̄ dubius de narratis p̄ actorē, uta vēdidisti talē petiā terrę ꝓut ꝯstat manu talis notarij, q̄a talis assertio ñ reddit te certū. Ita Bar. ī l. postq̄ §. si dies. ff. vt le. no. caue. & ī l edita. in pe. col. de edē. & ibi Bal. ī pe. char. & do. Ant. Im. & do. Ab. hic. Nō ob. ꝙ dictio, Sicut, ꝓut, Scđm, & similia, nō sp̄ stent ꝯditio nalr̄, vl̄ limitatiue, ut per Bal. ī c. 1. §. fi. quali. feu. alie. pōt. & ī l. pe. C. de īsti. & substi. & Bar. in l. Iulianus. ff. de ꝯsti. pe. & Io. An. ī Spe. ti. de feu. § si agit, ī prin. & Bal. ī l. fi. C. de epis. & cle. quia tñdet hic do. me⁹ trāsiēs cū cōi, ꝙ illud ē, qñ ñ apparet dispositio, ad q̄ fit relatio. secus si p̄t apparere. Et ita no. Bar. ī l. admonēdi. ff. de iurei. Quarto scias, ꝙ ista ꝯclusio ꝓcedit ēt ī iustificatiōe p̄sonæ agētis. qm̄ si p̄latio libellāti ꝓ eccla opponit̄, ꝙ nō est p̄latus, nec ī possessione prælaturę, dēt ante litē ꝯte. docere saltem de sua possessiōe, vel quasi, ſm do. Ant. hic & est dictū Spe. lȝ ipse nō dicat, in ti. de acto. in vlt. col. ver. sed pone q̄dā, dicēs ꝙ intellige, & declara ex his, q̄ tāgit ibi Io. And. ī vno verbo, & elegāter Rota ī nouis ꝯcl. 4. & do. Ab. post Io. An. & alios ī c. nihil. ī ul. col. s̄. de elec. & ī c. Romana. §. si vero. đ ap. ī 6. & Bal. in l. 2. in 17. co. C. đ ser. & aqua facit gl. sing. in c. 1. in verbo, absentia de ele. in 6. cū qua ꝯcor. Bal. & Sal. & ī l. 13. C. de ꝓc. & Ang. & Imo. in l. inter quos. §. alieno. ff. đ dā. infe. & do. An. & Imo. in c. cū M. de ꝯsti. & do. Ab. in c. innotuit. s̄. de ele. cū ꝯcor. vbi madatū ꝓcuratoris pōt peti ante litem ꝯtest. l. ita demū. C. de ꝓcu. etiā ex officio iudicis, ut ī locis p̄al. Qđ ēt ampliat do. In no. hic. Et istis expeditis aduerte, q̄a ista ꝯclusio dēt multiplr̄ restringi, uel declarari: & primo, nisi ī libello fieret mētio de instr̄o narratiuè, adeo ꝙ cōuētus ñ remaneret dubius, ut si diceretur, uendidisti talē fundū ꝓ tanto p̄cio tali t̄pe, postea dicat̄, & đ hoc apparet instr̄m ꝯfectū a tali notario, q̄a per talē relationē ad instr̄m nō plus nec alr̄ dico, nisi ut narro, & de hoc ante lit. ꝯtest. nō debet fieri copia, ſm Bar. in d. l. edita. & scribentes hic, & idē Bar. ultra eos in d. §. si dies. Qđ limitat dom. Ab. nisi de tali instr̄o nō esset ꝯuentus īformatus, puta si hęres ꝯuenitur ex ꝯ̃tractu defuncti, p̄ l. si legatū. ff. de eden. & idē dicit, si ad ipsū non pertinet, ſm Bar. in d. §. si dies. Scđo † restringe hāc ꝯclusionē, nisi libellans negaret se habere tūc copiā instr̄i in prōptu, q̄a ꝓcederet ad ulteriora, ſm Rotā in nouis decisi. 33. de quo dicūt, standū iur̄o actoris, & allegāt Spe. q̄ hoc dicit tit. đ instr. edi. §. nūc dicamus, ver. q̄d si q̄s. & idem exp̄ssè no. Bal. in l. q̄ stipendia ī si. C. de ꝓc. Tertio restringe, nisi ille, q̄ conuenit, verisilr̄ habeat copiā instr̄i q̄a qualitercunq; de ipso fiat mentio ī libello, nō tenet̄ libellās ante oīa edere. Ita dicit Rota, vbi s̄. ꝓx. & Bal. in l. si legatū. p̄ illū tex. ff. de eden. puta si legatarius petens legatū ab hr̄de, referat se ad testm̄, q̄a illud nō cogitur edere, tenebit̄ tñ ꝓducere ex post ad probandum, sed non prius, & ita intellige d. §. si dies. ſm Bart. ibi: & ex his decidit Cal. hic, ꝙ petens instr̄m ꝓnunciari simulatū, & illud allegans in libello, nō tenetur in primis edere: q̄a uerisimilr̄ est penes creditorē. Idē ī petēte sñīam ꝯ̃ se latā dici nullā. Idem, si reus ante lit. ꝯte. dicat, ꝯ̃ctum nō esse factū ī tali loco, & remittat ad instr̄m: q̄a non tenetur illud edere, ſm Lap. alle. 10. ver. quarta disputat. Et no. ꝙ illud, qđ dixi de testō, fallit in codicillis, ut lpenè p̄ Bar. in l. qui Romæ. §. duo fratres. in 3. q. ff. de uerb. obl. Not. Bal. & Ang. in d. l. si legatum. Quarto restringe, nisi ante li. ꝯte. ꝓduceret̄ ad instructionem iudicis, & illud instr̄m faciat ad negocium principale: q̄a non editur aduersario, nisi t̄pe ꝓbationis, ſm Spe. in d. §. nunc dicamus. uer. sed pone appellās, & ibi habes exēplum, & ad hoc adde no. Bal. in l. 1. §. 1. ff. đ ede. & Io. An. & do. Ant. hic, & Io. An. in c. Romana. §. si uero. de ap. ī 6. & ibi Do. ī 2. col. puta, qñ appellans fecit fidē iudici de ap. Quinto restringe, nisi agens diceret, actiones Titii fuisse sibi cessas in illa cā, q̄a instr̄m cessionis non tenetur ante oīa edere, si agit noīe suo utili, secus, si directa noīe cedētis, ſm Spe. ī d. §, nūc dicamus. uer. sed q̄d ecce. & seq̄tur do. Ant. hic, de quo per Bal. in d. l. qui stipend. & Bar. in l. si duo, in prin. ff. de sol. & Bar. & Bal. in l. 1. C. de act. & obl. & Bart. in l. fi. in prin. C. de iu. do. & dom. meū hic. Sexto & ultimo aduerte, quia instr̄m productum ante lit. cont. ad instantiam rei, ad hoc ut probet intentionem actoris, oportet ꝙ iterum lite contest. reproducatur, secundum Fed. ual de sing cons. 160. inci. In Christi, & c. Casus talis est, do meus. & sequitur do. Ant. hic, & in c. cū uenissent. s̄. de

* Instrumento. *Adde ad hāc materiā Soc. cōs. 231. inci. cū ī præsenti cōsultatione, vers. 1. cum ver. seq. in 2. p. et no. seundū eū in auth. si quis in aliquo C. đ edē. in uer. Tertio & vltimo nota secundum cōem intellectū, qđ quādo vnū īstrumē. nō refert se ad aliud instrumentū, nō ꝓbat illud ī quo se refert nisi aliud producatur, ꝙ limita vt p̄ eum ibi post Bar. quē sequūtur Doc. & secundū Mod. in scriptura Principis. vt in c. si Romanorū. 19. disti. nam, dicit ipse, si vna lex facit mentionē de alia probat, licet illa alia nō producatur, vt no. Bal. ī l. 1. C. de episc. & cler. nā princeps est lex animata ī terris, in Auth. đ cōs. in fi. Item limita ī scripturis Cardinaliū. Inn. ī c. olim. đ priu. Bal. in l. exē. plo. in fi. C. de probat. & l. iusiurādi C. de testi. Item limita, qñ partes q̄ faciunt de aliquo mētionem possunt illud de nouo facere, tex. cum gl. & Bar. in l. admonendi. de iureiu. ut latius per Ale. in d. auth. si quis in aliquo. Ex qua limitatione infertur, ꝙ si libris mercatorū ī eorum fauorem datur fides si producatur vna partita libri in qua appareat de certo debito & certa causa, quæ referat se ad aliā scripturā alterius libri, probabit, licet illa alia nō ꝓducatur, quia de nouo posset cōfiteri, & ita dicit alias ī q. facti fuisse responsū in ciuitate Senarū. vt in eius cōs. 266. inci. in cā quę vertitur ver. primū deciditur. cum vers. seq. in 2. par. Vltimo limita, nisi notarius, qui refert se ad aliud instrumētū illius tenorem insereret uel diceret, se vidisse & legisse. ita Spe. in ti. de instrum. edit. §. Restat. versi. pen. cuius dictum ipse refert Cast. impugnare in d. auth. si quis in aliquo, per illum tex. & Alb. ita tenuisse. sed tu đclara dictū Spe. ꝓut ibi Ale. in fi. facit, & alij. quæ. tamen declaratio fuit pris Car. quē ipsi nō allegant in d. c. fi. de fi. instr. dicētis, dictū Spe. nō esse ab alijs bene intellectum. de quo ibi latius per Frā. de Aret. quē omnino vide.*

resti.in integ.& c.cùm dilectus. §. nos igit.in ult. col. de ord.cog.qa cũ talis pductio sit facta in iudicio sũmario s.ante litẽ ɔtest.nõ facit fidẽ in plenario,p c.ueniens.cũ ma.ĵ.ti. pxi. qđ intelligit do. meus hic, qñ tale instrm nõ fuisset impugnatũ,nec īsinuatũ, & datus termin⁹ ad impugnandũ. Nã si hæc facta fuissent, & ɔuẽtus accepisset copiã,ñ oporteret amplius reproduxisse, p id qđ no. Bal.in l.eos.§.fin aũt,ĩ pe.col.C.de ap.ubi dicit, ꝙ post litẽ ɔte. nõ est opus reꝑducere exceptiones ꝑemptorias oppositas ante li. ɔte.qa scriptura semel ꝑducta & acceptata semꝑ loqtur,maximè qñ est ꝑducta ad finẽ ꝑbandi,sed in casu Fed.intelligit ꝙ fuerit producta ad aliũ fi-

29 nẽ,s.ut det occasio deliberandi reo. Tertia† ɔclusio prĩcipalis.His casibus,qbus necessaria est editio, non oportet edere totã copiã instri:sed sufficit edere partem,q̃ est cã petitæ editiõis,ne si ostẽdatur dies & testes,possit aduersarius aliquid malignari , puta fabricando aliud instrm,tanq̃ prius factũ.l.j.§.editiones. & ibi gl. plena : & Bar.ff.de eden.l.2.§.diem.& ibi Bart.ff.quemad.test.ap. & l.2.C.eo.ti.& c.cũ ꝑsonæ de priui.in 6.no.Bar.in l.tutor,q repertoriũ. ad fi.ff.de admi.tut.& glo.plena.& ibi Io.Fab.in §.item uerborum.in verbo,toto die. Insti. de

30 inut.sti.Fallit † in multis casibus,puta si petatur editio a ꝑsona publica rõne mei interesse,qa fit plena,p l.qđã. in fi.ff.de eden.no.Bar.in d.§.editiones.& Inn.do. Ant. & do.Ab.hic,idẽ dicẽtes p hoc ĩ actis iudiciariis,qa debent vtriq; parti integraľr exhiberi,p c.qm̃ ĵ.e.idẽ Bar. d.§.diẽ.& gl.in verbo,ꝑ pe.in d.c.qm̃.& Bal.ĩ l. 2. uer. extra q̃rit.C.de ede. &.in rub. C.de fi.instr.dicens idẽ post Inn.hic in instro tutelæ,emancipationis,curę,adoptionis,& similiũ.& ẽt latè no.ipse Bal.in l. 2. in prin. C. de eden. Idem dicit hic Bal. in ɔ̃ctu minorũ & ecclarum ĩ qbus reqrit decretũ iudicis,nã debẽt edi cũ die, & ɔsule qđ dicit verũ , qñ decretum est appositũ in ipso instro, sed si in alio instro,secus.Subdit ẽt Bal. hic se putare , ꝙ instra protesta.& ꝑcura. debeãt edi cũ die & ɔsule:arg. l.si uitæ.§.fi.ff.qđ ui,aut clã.Et expresse de instro ꝑcurationis firmat Bar. p bonam rõnẽ in l. exẽpla. ff.de eden. Idem dic in instris,quę sunt ɔmunia respectu proprietatis,ſm Bar.& do.Ab.ubi s̃. Idem in instris propriis petẽtis,l.fi.C.de eden.l. dissolutę. C. de ɔđ. ex le. Idem si petens uult opponere de falso,ſm gl.in d. §. editiones. & Bal.in l.fi.ver.3.no. C. de fi.instru.& Bal.in d. §. editiones.& gl.fi.in l.optimã. C. de ɔ̃h. stip. & in c. inter dilectos.in uer. indictionis. de fi.instr. dũmõ interrogeẽ solenniter,quaľr vult redarguere,& iuret de calũnia,& se in scribat,ſm Spe.de instr.edi.§.videndũ.vers. facienda. Sufficit tñ,ꝙ dicat se uelle redarguere de falso,etsi non dicat ĩ qua parte,ſm Bal.in d.l.fi. Si tñ uolens redarguere,fuisset prius ɔuentus criminaľr, nõ posset instare aĩo opponẽdi de falso,ſm Bal.quem vide in d.l.tutor,q repretoriũ.ad fi & Pet.de Anch.in cle.2.de sta. mo. & Pau. de Cast.in d.§.editiones.p l.is,q reus.ff.de publ.iud. Itẽ

31 †fallit ɔclusio,nisi ipse iudex uellet totũ instrm videre, p c.cum ꝑsonæ, de priu.in 6.& c.ɔtingit.de fi. instr. Idẽ dic, si petens editionem non posset deliberare nisi ederet dies,puta si un⁹ creditor agat ɔ̃ alium hypothecaria. Vnde vult informari de anterioritate obligationis,ſm do. Car. & Im.in c. G.ꝑpetuus.de fi.instr.& Bar. in d.§. editiones.Idẽ dicas in priuilegiis & indulgentiis , qa integraľr edunť,ſm gl.pe.in d.c.eã te.& no.Im.ibi,& Spe. in d.uer.videnda.& Bal.in l.2.C.đ ede.& gl.in uer.tempora.ĵ.eo.& Bal.in c. ɔtingit đ fi. instru.qa ſm eũ ibi ɔ̃ sacras literas principũ ñ est facile malignari explorato die & ɔsule:qa testes nõ reꝑbantur. Iõ cum cesset suspicio,de qua ĩ d.l.2.§.diẽ,debet fieri integra editio. Ex qua rõne infert Bal.valde sing.ibidẽ,ꝙ idẽ est,ubicũq; ɔ̃ instrm ñ admittitur ꝑbatio per testes:ꝙ dicit esse nouũ dictũ.Et adde,ꝙ his casib.qb. fit editio , sufficit ostendere iudici originale, & relinquere in actis copiam ſm Inn. in c. cũ in iure.de off.dele.& Bal.in l.2.C.de eden. & do. Ab.hic.q ẽt dicit hodie nõ apponi ɔsulem,vt p gl.ĩ uer. dñorũ.in c.quoties j.q.10. Ex qbus inferunt hic do. Ant. & do. Ab. utrum allegãs statutũ teneatur ꝑducere totũ vol.an verò partem,in qua est quæstio. Sed ne longior sim,remitto ad Bar.in l.omnes populi.ad fi.ff.de iust. & iu.& in rub.ff.de ope.no. nũc.& dom.Ant.& Ab.in c.ɔtingit. de fi. instr. & Ang.in l.i.§.edere nõ vĩ.ff.de eden. & omnino Imo.in rub.ff.sol.mat & Bal.post Cy. in l.fi. C.de preci.imper.offe.& Bal.& Bar.in l. inciuile.ff de legi.& Bar.in l.2.§.dici ff.quemad.testa aper.& in l.2.C.đ ali.pup.p̃stand.& in l.ꝙ Nerua.ff.de posi.& Pet.de Anc. in cle.1.de rebus eccl.non alie.& Bal.in l.1. C. ut quę de sunt aduo. Et Io.de Lig in repe.c. cũ dilectus,in pe. col. de ɔsue.& Iac.But.in l.2. C.quæ sit lõ.ɔsue.& Ang. in l. cum ꝑlatis.in fi.ff.de re iu.& Dom.in c.ɔsti. in prin.de. uerb.sig.lib.6.& in c.1.10.dist.& in c.si Romanorum.19.

* dist.cõiter * tenetur,ꝙ sufficit allegare statutũ,nisi esset statutũ alterius loci, vt ẽt p Do.in c.1.in prin.p illũ tex. de ɔsti.in 6.& elegãtissimẽ dom. Card.ɔsil 74.incip. Titius,iã sunt etiã. & in tertio dubio . Vel nisi esset statutũ illius loci ñ satis notũ,ut ẽt p Ang.in §.fi.in Auth.đ ɔsu lib.ubi loquitur de reformatione noua. Et in q̃uũ in dictis locis dr̃,satis esse edere sñiam statuti,non uerba formalia,hoc est verũ,si a viro intelligentissimo fieret editio,alias enim cũ uerba multũ releuẽt,nõ esset tutũ ede

32 re solã sñiam,ſm do. Ant.hic. Vltimo † tangũt hic oẽs quo iure petatur edito.de quo dic ut p eos, & p do.Car. post gl.in cle.j.§. cæterum,in 4 q. de vsu. & ibi Imo. per Bar.& alios in l.quedã.ĩ prin.ff.de edẽ.p Iac. But.& Sal. in l.j.C.eo.p Cy.in l.instru.C.ad.exhi.per Spe. de instru. edit.§.videndum in fi.p gl.& Bal.in l.2.C.de.edẽ. Et dic ſm Imo.hic,ꝙ peti põt actione ex eo ɔ̃ctu,vel quasi, si quis præcessit,alias offi.iud. per tit.de eden. & hoc inter uiuos.Si verò sit interpretatio ultimæ uoluntatis, petitur per interdictum de tab.exhi.si reus faciat ɔtrouersiã sed si fateatur,petitur per interdictum,quemad.test.ap. & uide Bal.post gl.in l.1.ff.eo.tit.ubi dicit, ꝙ in istis proceditur de plano,& nõ seruatur ordo iuris. Et dicit Bal. hic,ꝙ ista fiunt officio iudicis absque libello . Et dicit Bal.in l.fi.C.de eden.quod proceditur summatim.Hoc limita,ut per Bar.in l.fi.in fi.ff.de tabu.exhib. nisi editio importaret magnum præiudicium, ut in exemplis suis. Et quomodo succurratur, quando iudex non impertitur hoc officium,uide tex.& Doc.in c.G.perpetuus. infra de fi. instr. Et ista sufficiant super hac deci. in qua prolixus fui.Excusat me materię magnitudo , sed in sequentibus satisfiet protestationi factę in prin. rub.

SVMMARIVM.

1 *Statutum non valet,dictans, quod probatio per acta causæ non sufficiat , nisi etiam producens ea fidem faciat per iuramentum .*

2 *Actor an,& quando potest petere sibi deferri iuramentum .*

3 *Statutum non ualet, dictans,quod si reus requisitus ad subeunda tormenta non compareat , habeatur pro confesso , quando prius perfectè probasset de sua innocentia .*

4 *Statutum,vel consuetudo exigens probationẽ maiorẽ,valet,&c.*

5 *Hanc conclusionem limitat quinque modis usque ibi, nota diligenter duo .*

6 *Statutum,uel consuetudo valet , faciens probationem validam, quę de iure est inualida,si est euidens necessitas , uel utilias .*

Nisi statutum diminuens probationem iuris Canonici esset factum ab episcopo:& nu.7.

Vel talis consuetudo præberet facilitatẽ delinquendi.Aliastres ponit limitationes ad istam cõclusionem usque ibi. &c.& nu.8.

9 *Consuetudo valet, quod testamentum possit fieri cum duobus testibus, etiamsi principis consensus non accedat,sicut est Venetijs. Adde num. 10.*

11 *Consuetudo si damnatur, an intelligatur de futura .*

12 *Consuetudo,uel statutum ualet, restringens facultatem probandi ad unum modum tantum,puta per instrumentum, vel per testes tantum Et hęc conclusio intelligitur decem modis , ut infra per ordinem ponit .*

13 *Astrictus ad probandum per instrumentum , volens probare per quinque testes,potest.*

14 *Instrumentum si sit perditum , poterit probari per testes de contentis in eo.*

15 *Statutum laicorum non debet allegari in foro ecclesiastico .*

16 Probi-

16 *Prohibitus probare per teſtes, ſi probat debitum per inſtrumentum, poterit tamen probare damnum & intereſſe, uel damnum dependens à contentis in inſtrumento poterit per teſtes.*
17 *Aſtrictus probare per inſtrumentum, ſi utitur teſtibus parte ſciente, & non contradicente, ualet probatio.*
18 *Statutum exigens ſolùm inſtrumenta à certa quantitate ſuprà, intelligitur de quantitate principali, ſecus de uſuris.*
19 *Maior eſt poteſtas legis, quàm hominis.*
20 *Statutum & pactum an habeant eandem poteſtatem.*
21 *Pactum de ſtando ſimplici dicto creditoris, valet.*

CAPITVLVM II.

SIcut conſuetudo Laudabilis. ¶Nō valet
ꝯſuetudo exigēs ſine cā rōnabili, vltra ꝓba
tionē plenā, iurm̄, ſeu aliqd aliud. H. D. &
nō eſt tex. in iure magis ponderosè loquēs,
ſm Bal. hic. ¶No. primò ibi, cū alię, iūctis no. in c. ſedes.
per glo. & Doc. ſ. de reſcr. ꝙ iurm̄ eſt ltīa probatio, ſm
Mod. hic dicentes, iſtum tex. añ ipſos nō fuiſſe notatū, ꝑ
quem reprobant glo. in l. cū de indebito. ff. de proba. ſed
fuit inuentio Ro. in l. admonendi. ff. de iureiu. q ad idē
all. gl. in ver. propriū, in c. ſtatutū. §. cū vero. de reſcr. in
6. Sed iſtud procedit large ſumendo, propriè verò ſecus,
ſm gl. in ver. abſoluendus. in c. ſi qs. in ti. ſi de inueſt. inter do. & vaſallis ori. cū his, q̄ dixi ſ. ī rub. verſus fi. & ad-
ditionem. Alia patet rñſio ex gl. in d. c. ſedes. in gl. ma. in
fi. ¶No. ſecundò, ꝙ ꝯſuetudo inducens quē ad iurandū,
qñ plene probauit, nō valet: & vltra rōnes gl. dñt Doc.
poſt Io. An. ꝙ eſt ꝯ rōnem naturalem, q̄ nō admittit ſuperflua. Facit l. hæc ſtipl̄o. §. diuus. ff. vt leg. no. caue. & re
pugnat iuri diuino. Primò, ꝗa in ore duorū, vel triū, &c.
c. in omni. ĵ. ti. prox. Secundò, quia non iurat̄, niſi ex cā,
c. & ſi Chriſtus. de iureiu. Et reperio vltra oēs, ꝙ Lu. Ro.
1 ꝑ iſtū tex. ꝯſuluit Vincentię, nō valere ſtatutū, ꝙ † probatio per acta cauſæ non ſufficiat, niſi etiam producens
ea fidem faciat iuramento: quia acta faciunt notorium,
* *c. cū olim. de verb. ſig. no. Inn. in ca. ꝑ
tuas, in ti. prox. & in c. ex inſinuatione.
ĵ. đ ap. dūmō ſint publicata, l. geſta. C.
de re iu. Item dūmodo ſit ꝯcluſum in
* cā, *vt glo. no. in c. ſignificauerunt. in
ver. liquere. de teſti. Ita refert ipſe in d.
l. admonēdi. in vlt. col. Item ꝑ iſtū tex.
in rōne ſui dicit Bal. hic, ꝙ qñ acta nō
ſunt publicata, ſi actor dubitans nō ꝓbaſſe, petit ſibi deferri iurm̄ in ſupplemētū, nō derogat fidei teſtiū: quia fuit
actus erroneus: & ſi ex certa ſcientia feciſſet hoc, prudētiùs tñ facit, qui dicit,
peto in quantū mihi expediat, vł peto
in defectum probōnis, ſi quis eſſet, ſm
2 eū. Item † ꝑ illū tex. dicit. Bal. hic, ꝙ licèt iurm̄ calūniæ p̄ſtari poſſit in quacunq; parte litis aliàs nō minus hr̄ pro
confeſſo, c. 2. de iur. cal. lib. 6. Tñ ſi recuſans iurare iam ꝑfectè probauit, nō tenet̄ iurare, & hoc alibi ita expreſsè nō
reperitur ſm eum, quaſi claritas probationū excludat omne dubiū calūniæ.
3 Item ꝑ iſtū tex. dicit Bal. hic, ꝙ † ſtante ſtatuto, ꝙ ſi reus requiſitus ad ſubeunda tormenta nō comparuerit, habeat̄ pro ꝯfeſſo, nō procedit, qñ priùs
ꝑfectè de innocentia ſua probaſſet. Et
ꝙ iurm̄ ſuperfluum non ſit exigendū,
vide Bal. in l. j. ver. extrà q̄rit̄. C. de reb.
credi. Sed aduerte, ꝗa limitat̄ iſte text.
vltra omnes, niſi ꝯ excipientem eſſet
præſumptio, ꝙ exceptio non eſſet veriſimilis, quia tunc tenetur maiori onere ꝓbandi, q̄ ſit plena probatio exceptionis, ꝑ tex. ī c. ꝗa veriſimile. đ p̄ſumquem ad hoc no. hic do. Ant. ibi, & ī c.
ſup hoc, de renun. ¶Vltimò ꝑ iſtum tex. tractāt hic ſcribentes tria. Primū, vtrùm valeat ꝯſuetudo exigens ſupfluā probōnem. Scđò, vtrùm valeat detrahens ltīæ probōni. Tertiò, quid ſi reſtringit facultatē probandi ad certū modū tm̄, putà ꝑ inſtrm̄ dūtaxat. Et vt habeas ſubſtātialr̄ dicta oīum pluribus de meo inſertis, procedo br̄ ꝑ
4 tres ꝯcl̄ones limitatas. ¶ Prima ꝯcl̄o. Valet † ſtatutū
vel ꝯſuetudo exigens probōnē maiorē, quamuis exigat
ſubſiſtente rōnabili cā, & non nutritiua peccati, prout
erit hic. Ita no. Io. An. in Spe. đ inſtr. edi. §. ꝯpēdiosè ver.
ſed nunquid. quia ſicut ꝯſuetudo p̄t inualidā ꝓbōnē ualidare, c. cū dilectus. de fi. inſtr. ita ecōuersò validā inualidare. Et ſequit̄ do. Ant. do. Imo. do. Ab. & Mod. hic, qbus adde Bal. in c. ſi qs ꝑ 30. in pe. col. ſi de feu. fue. cōtro.
inter do. & agn. vbi dicit, valere ſtatutū, ꝙ inſtrm̄ nō regiſtratū ī memorialib. p̄ſumat̄ falsū, ꝗa eſt factū ad ſupplēdos malos mores, vt ꝑ eū ibi, & in diſpu. inci. Statuto
cauet̄, ꝙ fœnerator. & Cal. in diſpu. Bononienſi ſtatuto
5 cauet̄. ¶ Sed hāc ꝯcl̄onē limita primò, dū † modo ex tali ꝯſuetudine qs non ditet̄ cū aliena iactura, vt in donatione, aliàs ſecus, putà in debito ex mutuo, vel ſimili cā,
ſm do. Ant. hic. Sed ꝯ tenēt Im. & do. Ab. ꝗa hoc diſtinctè p̄t operari ſtatutū, uel conſuetudo ex cā, ſic aliàs lex
hoc facit ex cā, vt in c. p̄ſul. 2. q. 4. & in l. fi. C. ſi cer. pet. &
in ſimilibus ſolēnitatibus reqſitis à iure ultra ius gētiū,
uel diuinū, qm̄ licèt iſti nō dicant, qui nō pōt ſtatuere ꝯ
talia, p̄t tñ ſtatuere p̄ter, ut ꝓbat̄ ex gl. in verbo, tollr̄. in
cle. ne Romani. de elec. & ꝙ no. do. Car. & Imo. in ca. ex
tuæ. de cler. nō reſi. & gl. 3. in c. fi. de cōſuetu. in 6. dat exēplum do. Ab. ſi fortè in loco vigeret praua hoīum ſecta
fraudibus inclinata, maximè cū illud, In ore duorū. nō
ſit p̄ceptū morale, ita ut obliget ad mortale, ſed eſt iudiciale fundatū certa rōne, qua deficiente veritas non reperit̄. Facit optimè, qđ no. Arc. in c. ult. 16. diſt. & do. Ab.
in c. qm̄ ꝯ. in 4. no. ĵ. eo. & pro iſto exemplo do. Ab. facit
qđ ſcribit Bal. in Auth. ſacramēta. C. ſi aduer. ven. & Im.
in c. cū ꝯtingat. in 17. char. ĵ. đ iureiu. dū dñt, ꝙ ſi malitia
hoīum loci eſt facilis ad decipiendos minores, valet ſtatutū, ꝙ ꝯctus minoris non firmet̄ iuro, & ꝑ Bal. in ſimili in l. 2. in 9. q. C. de reſcin. ven. Scias tñ, ꝙ impeditus vti
ꝓbatione de iure ltīa, poterit denunciare, in foro eccleſiaſtico aduerſariū ditari cum aliena iactura, ſm Imo.
hic per no. in c. nouit. ſ. de iud. Quod eſt bene menti tenendū, ſm ipſum, & confirma ex his, quæ dicā in tertia
concluſione, verſi. quartò intellige. ¶ Limita ſecundò
hanc concluſionem, dum modo de ratihabitione conſue. appareat expreſsè, nā illa in dubio non pręſumitur,
qñ eſt vltra ius cōe, & fortius hic, vbi lædit̄ naturale, vel
diuinū, ſm do. Abb. ꝑ tex. in c. 3. de eo, qui mit. in poſ. cā
rei ſer. ibi, laudabilē eſſe cōſtiterit. & per Doc. in c. fi. de
conſue. & ibi Imo. ſecus in conſuetudine p̄ter ius, vt in
c. illa. 12. diſt. Et quāuis do. meus hic nitat̄ valde diffusè
probare, ꝙ in dubio p̄ſumat̄ rōnabilis, ut videre potes,
tñ quia tandē ipſemet reſoluit motiua ſua dicens hanc
* opi. eſſe cōem, *ideo cū hoc tranſeo, de quo etiam per
Fed. ꝯſi. 17. qđ incipit, qō talis eſt. per Dom. in §. leges 4.
diſt. & in c. fruſtra. 8. diſt. & in c. j. in vlt. col. de conſti. in
6. & do. Ant. in c. cū cām. in fi. de re iud. & do. Ant. & do.
Ab. in d. c. 3. Et hanc limitationem ampliat do. meus, ēt
ſi in ſtatuto exprimatur cā irrationabilis, quia illa non
præſumetur, nec ſtat̄ dicto ſtatuentiū, niſi de ipſo appareat, qñ ſtatuit̄ ꝯ ius gentium, vel diuinum, ut eleganter
Bar. in l. diuus. ff. de adi. leg. ſecus, ſi ſtatuerent ꝯ ius poſitiuum, vt per Bar. in l. ambitioſa. in ulti. char. ver. primò
q̄ro. ff. de decre. ab ord. fac. Et hoc bene no. ¶ Limita tertiò hanc ꝯcluſionem, niſi eſſemus in foro conſcientiæ,
& cā, ꝓꝑ quam ex ſtatuto, uel ex conſuetudine requirit̄
ſuperflua probatio, ceſſaret, per id, quod no. Bald. in l. cū
quis. C. de iur. & fac. igno. dum dicit, ꝙ lex fundata ſup
p̄ſumptione non ligat in foro ꝯſcientię, in quo attendit̄
veritas, c. inquiſitioni. de ſent. exc. no. Io. An. & do. Ant.
in c. is, q fidē de ſpon. Et iſtud probari p̄t ex no. ꝑ Pet. de
Anch. in regula, poſſeſſor. in 4. opp. de reg. iur. in 6. maxime in eo, qđ ponit ī 5. char. ver. ex quibus ꝯcludo, ꝙ iſte
Titius. Vbi tñ ceſſaret cauſa ſtatuti, eſſet magis dubiū,

* Notoriū. *Adde Soc. conſi. 195. inci. circa primum cōſultationis articulū. uerſi. ex quibus patet ſolutio. cir. med. in 2. p. et conſ. 269. inci. circa primum. uerſi. ſecundo poteſt ſe tueri. in ea. par.*

* In cauſa. *Adde Phi. in d. c. ex inſinuatione. de appe. Alex. in l. naturaliter. §. nihil commune. de acq. poſ. niſi ex confeſſione quæ facit notoriū, etiam ante concluſum in cauſa, non aūt alię probationes: pro quo uide Rot. deciſ. 327. aliàs 6. de exce. in nou. inc. ſi contra. poſt nu. 2. et deciſ. 7. alias 2. de app. in nou. incip ſi appelletur. et eſt tex. in c. fin. de cohab. cler. et mul. et ſentit Anto. de But. in c. cū dilectus. de cau. poſ. & propr.*

& forte secus, p ea q̃ no. Cal. in ti. de ꝯsti. ꝯs. 20. & dispu. sua, Bononiensi statuto. in fi. & Pet. de Anc. cons. 21. qđ incipit, Vr̃ prīa facie. Lĩta quartò, vt ꝑcedat tale statutū vel ꝯsuetudo, quo ad clericos, vel ecclas. Ita expsse no. Cal. in d. disput. in pe. col. & ꝯsuluit Pet. de Anc. ꝯs. 252. incip. s̃. dictū statutū. & ita dicit do. Ant. se rñdisse in facto, in c. relatū. el j. in 1. col. de test. & ibi do. Abb. alle. c. ecclesia sanctæ Mariæ. de ꝯsti. & c. pen. s̃. de ꝯsue. cū sim. Et circa hanc ꝯclusionē no. diligenter duo. Primo, ꝙ ꝯsuetudo, vel statutum disponens afr, q̃ ius diuinū, quod loqr̃ disiuncte, & restringit se ad vnā partē, valet. Ita sin. no. Imo. hic, dū dicit, ꝙ statutum requirēs tres testes, nō est ꝯ̃ ius diuinum, quia dicit, in ore duorū, uel triū. Scđo no. ꝙ consuetudo pt addere aliquā spēm probationis iudicialē ad aliā spēm, per quam non inducebat plena ꝓbatio. Ita est tex. no. in c. j. de iur. cal. in 6. quē ad hoc no. Dom. ibi, secus. dicens se velle addere plenæ probationi aliā spēm probationis, per illū tex. quē ita dicit se intelligere. Et ad 4. limitationē, de qua sup. adde Bald. in auth. cassa. ver. Quintò qro. C. de sacrosf. eccl. Scđa conclusio. Valet † consuetudo, vel statutū faciens validam ꝓbationem, q̃ de iure est inualida, si concurrerit euidens necessitas, vel vtilitas, fm Io. An. late in addi. Spe. loco & ver. allegato in pcedenti conclusione, & sequunt̃ d. Ant. do. Abb. & Scribentes hic per tex. in c. cū dilectus. in 2. rñso. de fi. instru. & in c. quicunq; 12. q. 1. Idē tenet Bar. in l. si seruus cōmunis. ff. de stip. seruo. & Bal. in rub. C. de fi. instr. in pen. col. & d. Ab. in c. bonæ. el 2. in ult. col. de post. pla. in repe. c. cū esses. in 1. col. uer. 5. no. j̃. de testi. & in c. ad nr̃am & in c. cum cām. in 2. col. j̃. eo. & Do. in c. quāuis. de ꝑcu. in 6. & d. Ant. in proemio huius li. & do. Ab. in c. j. de appel. & do. Ant. & do. Ab. in c. cum dilectus. & & Bal. in l. j. in 2. char. C. de sum. Trin. & Cald. in titu. de consue. cons. 2. decidentes pp hoc multa pulchra, & dicit Bald. in l. quoties. ante fi. C. de iud. ꝙ statutum posset disponere, ꝙ stet̃ extraiudiciali informationi testiū, & procedit ista conclusio ēt in causis laicorum, q̃ agerent̃ in foro ecclesiæ, fm Io. And. Pe. de Anch. & Do. in c. seculares. de fo. comp. in 6. & d. Ant. in d. c. cum dilectus. & Bal. in extrauag. de pa. Constan. in fi. prin. & idem pu

7 to in conclusione pcedenti. Sed aduerte, quia † ista conclusio limitat̃ ultra Doc. Primo, nisi statutū diminuens probationem iuris Canonici esset conditum ab epo, ut latissime p Fed. ꝯs. 17. inci. Quæstio talis est, nunquid cō stitutio epi. ubi consuluit non valere statutū epi, ꝙ vsurarius possit conuinci per testes singulares, vel cōfessionē extraiudicialē. Et aduerte, quia forte illud non ꝑcedit in consuetudine, p ea q̃ late no. do. Ab. in c. fi. uer. sed pulchrum est uidere, s̃. de consue. vbi dicit, valere ꝯsuetudinē inter personas ecclesiasticas ꝯ̃ ius Canonū & nō statutum, ut ibi: quia consuetudo hēt tacitū consensum principis, & difficilius remouet̃, ut per eum ibi. & in ca. cum M. de const. & tetigi in c. Iacob. de symo. ¶ Limita

8 † scđo, nisi tale statutū, vel consuetudo præstaret facilitatē delinquendi. Ita singu. voluit Bald. in l. vnica. circa prin. C. de ꝯfes. dicens, non valere statutū, ꝙ det̃ fides libris mercatorū, qñ scripturę de sui nā non sunt verisiles ad bonā existimationē mercatorū, uel ꝙ in magna quātitate eis credat̃ in fauorē suū, & sequit̃ late d. Abb. quē vide in ca. bonæ. el 2. in vlt. col. de postu. præla. q cq d fm eum dicat Bal. in l. cunctos. C. de sum. Trini. Bene facit, quod no. do. Benedic. ꝯ̃ Pet. de Peru. in c. ad nr̃am. j̃. eo. vbi dicit, non valere ꝯsuetudinē, ꝙ testis non teneat̃ reddere cām sui dicti, & adduco Bald. in l. si non spāli, in fi. C. de test. vbi dicit, non ualere statutū, ꝙ testes ꝓbent, licet reddant malam cām, nisi exponeret̃, non concludētē de necessitate verisimile tñ, vt ibi p eū, ad idē facit, qđ no. Ang. & Imo. in l. 3. ff. de test. dicentes, nō valere consuetudinē, vel statutū, ꝙ testes p̃sentes testō nō teneant̃ videre testatorem. Limita tertiò, nisi statutū, vel cōsuetudo taliter disponens loqueret̃ in cā criminali, & posset sequi mors, puta ꝙ pp fugam resultat plena probatio, fm Mod. hic allegantes in simili Fed. in d. cons. & Bal. in l. solā. in fi. C. de testi. dictū, licèt sit pulchrū, tñ nō

bene ꝓbat. Iō nō vr̃, ꝙ ex cā possit cōsuetudo inducere penā mortis vltra ius cōe, p tex. no. in l. sacularij. §. sunt q dā. ff. de extraor. crimi. Per quem dicit Bal. in ti. de pace Constan. in 8. char. ꝙ ꝯsuetudo hēt ptātē in sanguine hoīs, & refert Ana. in c. sicut. j̃. de Iudæ. & allegat Bal. in c. j. § fundū. de pace iur. fir. Et iō dicunt do. Anto. & Imo. in c. de causis. de offi. deleg. ꝙ pœna ex cōsuetudine debita dr̃ ordinaria. Ibi alleg. gl. in l. qd ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. No. Bal. in l. & si seuerior. C. de infami. Dixi alias in c. inquisitione. in prin. j̃. de accus. & adduco gl. valde solennē in c. cū hō 23. q. 5. q̃ dicit, valere ꝯsuetudinē, ꝙ vbi agit̃ de pęna mortis, interuenire posset fideiussor, lз alias nō posit, vt in ea gl. cū suis ꝯcor. & ad hoc * ipsā no. Ro. sin. 131.* Si tñ ꝯsuetudo induceret pœnam mortis ex cā adeo leui, ꝙ contingat innocentem ꝯdemnari, tūc nō ualeret tanq̃ repugnans iuri nāli, p no. in c. fi. de ꝯsue. & Bal. in l. omnes populi. de iusti. & iu. ¶ Limita quarto, vt hēat locum talis cōsuetudo solum inter ꝑsonas, inter quas obseruata fuit in subditis illorū iurisdictioni quorum authoritate introducta fuit fm Io. An in Spec. de instr. edi. §. nūc dicendum in add. magna, ver. 6. est tpis obseruatio. & Bal. in c. cū dilectus. & eleganter Pe. de Anc. in rep. c. j. in 27. char. uer. sequitur alia q. s̃. de const. operaretur tñ inter subditos ipsos in alieno territorio, fm Bal. in l. nec exemplo. ad fi. C. de ꝓba. Limita quinto, nisi ꝯsuetudo esset introducta ꝯ̃ legem, q̃ hēret clausulā derogatoriā ad ꝯsuetudinem, fm Io. An. in Spe. in d. § cōpēdiosè, & do. Ab. hic q alleg. Bar. in l. de qb. ff. de leg. & in d. l. oēs popli. Qđ declara, vt stati dicet̃. Et no. ꝙ q̃dā ex limitationib. istis adaptant̃ ad ꝯclusionē pcedentē, & è ꝯuerso. Vltimo pp istā ꝯclusionem infert̃, ꝙ † valet consuetudo, ꝙ testm̃ fieri posit cum duob. testib. ētsi principis consensus nō accedat, ꝓut Venetiis fm Bart. eleganter per tres rōnes in l. cunctos. versi. tertio quæro C. de sum. trin. Idē Bal. ī l. si nō spāli.* vers. sed ego dico. C. de testa. & in l. fi. in j. col. C. de fideic. & in authen. defuncto. in fi. C. ad Tertul. & Bar. & Ang. in l. testī factio. ff. de testa. & Bal. in l. sed ī ea, in 2. cōmēto. ff. de legi. & in l. non possunt. C. eo. tit. & Pau. de Ca. ī auth. qđ sine. C. de testa. & Pet. de Anch. ī repe. d. c. j. in 26. char. & do. Abb. & do. *meus hic, q dicit, hāc eē cōem,* & tenēda eā. Limita fm do. Abb. hic, dum mō clarè appareat cōsuetudinē fuisse inductā ex cā noua & rōnabili, putā si ñ extat memoria falsitatis cōmissæ, & pp diuersas hoīū curas difficilè posset tot solēnitates adhiberi, vt hic p eū, cuius verba sunt oīa Io. And. vbi suprà, lз ipse ñ dicat, imo fort' dixit do. An. ī c. cū esses, de testa. ꝙ in pūcto iuris ēt citra cōem cōsuetudinē valet testm̃ īter laicos, ī quacūq; mā cōfectū coram duob. idoneis tęstib. p illū tex. de quo ēt ipse ponit ī c. nouit. s̃. de iudi. & ī. c. dilecti. ī j. col. eo. ti. & ī c. cū ap. sedē. suprà đ rest. spo. ī c. iudicāte. ī j. col. j̃. đ testa. & ꝓfundissimè Ro. dicēs se disputādo hoc obtinuisse, ī repe. authē. similiter. ī 17. char. C. ad l. Fal. lз dicat se in cōsuetudo nunq̃ hoc tenuisse. & dicit Imo. hoc se ī hac vrbe consuluisse ꝯ̃ illud dictū But. ī quo nūc ñ ītro. Sed aduertè, q a † ꝯtra Bart. in l. cunctos popu

* 131. *Adde quod est sing. 129 inci. Tu scis quod in cā criminali, vbi hoc format p gl. d. c. cū hō alle. in tex. ī ver. suppliciū. & vi. Feli. in c. legebatur. col. 2. đ maio. & obed. & ī c. cōtingit. col. 2. an fi. p gl. ibi de sent. excō. & in addit. ad Abb. in exposi. dec. col. vlt. plenè p Saly. post Cyn. in l. ad commentariensem. C. de custo. reor. & ad gl. vide. Ro. in consil. 15. incipien. plura sunt. nu. 2.*

* Speciali. *Adde ibi Saly. & Alex. qui dicunt, quòd communis * opinio est. quòd sic, p ut hic dicit etiam Author per text. in d. l. si non spali, & p l. 1. C. quēad. testam. aper. sed Bal. in d. l. si non speciali. quē Castr. sequitur, dicit contrarium, quòd nec per statutum, nec per consuetudinē pōt fieri, quòd in testamentis sufficiat minor numerus quinq; testiū. vt l. fi. C. de testi. ibi, minus aūt nullo mō cōcedimus. idē videtur voluisse Oldr. cons. 248. incip. presupposita consuetudine. versi. ad primā qōnē, ad cuius materiā vide ēt Soci. cons. 73. inc. Visa asserta*

*ta ver. cir. prim ĩ 1 par. et Rap ĩ d l. si nõ spãli. et an et quando testamentum cum quinque testibus valeat. ui. Socin consi. 229. incip. primo aspectu versi. nec huic cõclusioni. cũ uers. seq. in 2. par. & singulariter not. quòd licet testamẽtũ regulariter requirat septem testes, si tamen fiat corã presbytero et duob⁹ testibus idoneis valet, ẽtsi non fiat ad pias causas & per ipsos testes probatur, saltẽ in terris ecclesię, & * ista est cõmunis * opinio inc. cũ esses. de testam. secundũ Capr. qui ponit limitationes & ampliationes, in cons. 75. inci. & si viso. col. 1. nu. 4.*

los.tenet Io.An.in addi.Spe.in d.§.cõpendiose.& Old.ꝯs.248.inc.Proposita ꝯsuetudine.in scđo dubio,& do.An.Imo.& Mod.hic, & Imo.in d.l. testĩ factio.& do.An.in rep.c.fi.s̃.deꝯsue.quẽ in hoc reputo sibiipsi ꝯ̃rium, ꝑ p̃dicta. Mouentᵉ solum ꝑ tex.in l.fi.C.de testa. vbi vr̃ reprobari ꝯsuetudo dominuẽs numerum testium in testĩs, & iõ succedit notabile dictum Bal.in rep.l.de quibus.ff.de legi.ubi dicit, ꝙ qñ lex derogat ꝯsuetudini expresse,non p̃t sine ꝯsensu principis noua ꝯsuetudo induci, Et idem tꝫ Do.11.dis.in summa,circa fi, allegando Io.An.in d.§.ꝯpẽdiose. Sed nihilominus prima op. reputatur verior,& ad d.l.fi.rñdet Pe. de Anc. in d. c.1.& Bar.in d.l.cunctos, ꝙ lꝫ derogetᵉ ꝯsuetudini, nõ intelligitᵉ de futura,sed de p̃terita,qa rñsio est valde no.ad alia ꝓposita,& est gl.no.in cle. statutum,in ver.cõsuetudinem.de elec.No.ẽt Bal. in d.l.fi.C.de test.& Pe.de Anc.in c.cũ ab oĩ.de vi.& ho.cle.& Imo.& Pau.de Cast. in l.si mihi & tibi.§.in legatis.ff. de le.j.& Pe.de Anc.cons.46.inc.con-
11 suetudo.Sed † non teneas istã rñsionẽ, qa non est verũ ita absolute, ꝙ dãnata ꝯsuetudine nõ intelligatᵉ de futura ſm op. cõem, * & ex gl.pe.in cle.si vna de reb.eccl.non alie. & ibi no. Pau. Io.de Lig.& do. Car. in fi. & Bal. in l.2.in 2. op.C.q̃ sit lon.ꝯsue.& do.An.in c. certificari,de sepul.& Imo.post do.An.in c.fi.de ꝯsue.& ibi do.An.in 12.cha.& Im.in l.3.ff.de test.& do.Car.ꝯ̃ gl.ibi in d.cl.statutum.in 2.op.& in cle dudũ.§.nos etenim.in 8.q.de sepul. & Pau. de Cast.in l.si stipulatus fuerim.§.cum stipulamur. ff. de ver.obl.& Io.An.in Spe.ti.de diuor.§.nunc aũt. in additione,reassumpsit, &c.& Ang. in §. ex non scripto. Inst. de iu.na.gen.& ciui.qa si dãnatᵉ ꝯsuetudo,ꝑ hoc apparet, ꝙ non est rõnabilis,& ꝑ ꝯñs,non p̃t nouiter ꝯ̃ ius cõe introduci,ꝑ c.fi.de cõsue.¶ Est verũ, ꝙ si post legẽ derogãtẽ cõsuetudini inducitᵉ alia cõsuetudo p̃scripta ex cã noua,vel veteri,sed non cogitata ꝑ legislatorẽ,valebit, qa cessat dicta rõ,cũ imo sit rõnabilis.& ita no.do.Ab.in c. fi.de consue.quasi in fi.& hic,ꝑ qđ clare decid:tᵉ qõ nr̃a, nã consuetudo inducta post d.l.fi. p̃supponitᵉ ex cã noua introducta.Igitᵉ valet.Et in hoc remaneo omissis multis q̃ ex̃ ꝓpositũ extendit hic do.meus,in hoc, vtrũ dãnata cõsuetudine intelligatᵉ ẽt de futura?De quo vltra allegata ꝑ eũ remitto ad Do.elegantissime in c.2.in vlt.col.de const.in 6.& Pe.de Anc.in cle.j.in x.no.de exc.p̃l.& Alber.ĩ j parte statutorũ,q.73.& Bal.in c.j.ĩ prin.de ca.Cõra, & in c.j.in prin.ꝑ quos fiat ĩuest.& ĩ l.dudũ.C.de ꝯ̃h. emp.& l.fi.C.de test.& in l.de qb.ff.de le.& do.Ab. in c. cæterũ.in fi. de iu.calum.& Pau.de Cas.in l.deprecatio. ff.ad l.Rho.de iac.& Ana.in c.2.in prin.ne p̃l.vic.suas.& Inn.in c.ex parte,de consue.& Pe.de Per.in trac.de vnione,in 6.dub.& in trac.can.parochia.in 5.dub.5.char.illi⁹ dubij.ver.2.q̃ritᵉ princip̃r.Et cõis op.est cũ gl.in d. cle.si vna. Sed in istis locis inuenies quasdã subtiles limitatio-
12 nes.¶ Tertia † cõclusio.valet statutũ,vel consuetudo restringens facultatẽ ꝓbandi ad vnũ modũ tm̃, puta ꝑ instr̃m tm̃,vel ꝑ testes tm̃.Ita voluit Spe.in ti.de ꝓb.§.videndũ.ver.sed pone,ꝙ in instr̃o.Sicut.n.lex p̃t alterare & minuere ꝓbationes,vt in Spe.de instr.edi.§.rest.ver.sed si alij.& ꝑ gl.in c.j.de censi.in 6.& in c.j.in ver.auth. de sen. exc.eo li. ita ꝯsuetudo ſm ipsum,cũ quo trãseũt do.An. do.Ab.& do.me⁹ hic,& istã cõclusionẽ p̃supponũt ꝓ vera Doc.j̃.alle.& eã sentit do.An.post Host.in c.significauit.in vlt.col.in ti. ꝓx.& do.Ab.ĩ c.ꝓposuisti. in prin.j̃. eo.cũ ꝯcor.quas ibi dicã,lꝫ.Im.& Mo. hic al̃r dicant,sꝫ eorũ rõnes ꝓcedunt vt dicã j̃.in x.intelligẽtia huius cõclõnis,& eã amplia,vt dicã in 7.intelligentia,ver. & no.

Sed hãc cõclõnẽ intellige primo,nisi restrictus ad certã spẽm probationis uellet probare ꝑ confessionẽ aduersarij,ſm Mo.hic alle.Pe.de Anc.col.326.ubi dñt, eũ cõsuluisse,ꝙ stante statuto,ꝙ solutio debiti,de quo constat ꝑ ĩstr̃m publicũ,ñ possit probari ꝑ confessionẽ creditoris, qđ est sing.& ꝑpetuo notãdũ,ſm eos.Sed tu considera, qa in illo consilio,qđ est mihi 345.& ẽ
* Sal.*expresse dr̃ totũ ꝯ̃rũ,vcꝫ ꝙq nõ p̃t probare ꝑ testes solutionẽ debiti,ñ probabit ꝑ testes deponentes de ꝯfessione creditoris. Vñ dicerẽ ꝙqñ ꝑ testes vellet probare confessionẽ partis,ñ posset ꝑꝑ eãdẽ rõnẽ,ꝑꝑ q̃ ipsum principale ñ ꝑmittitᵉ probari per rõnes Sal.sed si per positionẽ vellet uti cõfessione aduersarij non dubito,ꝙ posset qa,vt dixi ĩ ru. prohibitus probare p̃t facere positiões, cũ confessio non sit probatio proprie, & per hoc facit,qđ no.Bar.ĩ aut. sed iã necesse.C.de do.añ nup.& Bal.ĩ l.filiũ. C.fa.ercis.& Doc.in c. is, q fidẽ.de spõ. cũ cõcor.vbi admittitᵉ probatio ꝯ̃ p̃sũptionẽ iuris,& de iu.per confessionẽ.Er-
13 go forti⁹ hic.¶ Scđo † ĩtellige,nisi astrictus ad ꝓbandũ ꝑ instr̃m, vellet ꝓbare ꝑ qnq; testes.Ita sing no.do.Ab.hic ꝑ l. testiũ.C.de test.inducẽdo, ut ꝑ eũ,q de hoc festũ facit,& idẽ repetit in c. cũ Io. in recollectis Parmẽlib.j̃.de fi.instr.allegando Dy.in l optimam.C.de ꝯ̃h sti-
14 pu.¶ † Tertio ĩtellige, nisi instr̃m esset ꝑditũ,qa ꝓbata amissione poterit ꝓbari ꝑ testes,qd ĩ eo ꝯtinebatᵉ,ꝑ d.l.testiũ.in fi.qđ ẽt sentit do.Ab. hic, lꝫ non insistat.sed expresse tꝫ Bar.in d.l. testiũ, dũmodo ꝓbentᵉ tria.s.actũ fuisse celebratũ,scripturã inde ꝯfectã, & cãm perditã.Quarto intellige ſm do.An.hic,nisi habens ꝓbare uellet ꝓducere testes legalissimos,qa poterit de ęquitate Canonica, ne ꝯtingeret aliũ ditari cũ alterius iactura,& est de mente Spe.ubi s̃.& facit qđ no. An. in d.l cũ esses.cum ꝯcor. quas dixi s̃. in ver.imo fortius. Vr̃ tñ in hoc debere recurri ad ecclesiasticũ, puta ꝑ viã denũciationis,ut sentit do.Ant.hic,& melius in ca. cum Io.uer. ad primum.de fi.instr.ubi dicit,se putare,ꝙ si p̃clusio facultatis ꝓbandi nutrit peccatũ,p̃t qs uti uia denũciationis euangelicæ.& certe de peccato ñ obstabit,nisi ex qualitate testium.ex quo apparet, ꝙ in iudicio seculari hoc forte non ꝓcederet, maxime qñ releuetᵉ mirabile dictũ Ang.in l.1 §.pueritiã.ff.de postu. ubi dicit, ꝙ si ex forma statuti ꝯ̃ instr̃m, allegans se habere ꝓbationes paratas ꝑ testes,non p̃t petere se remitti ad curiã ep̃i rõne denegãdæ iustitiæ, qa non denegat iudex laicus iustitiã, ex quo statutũ ita disponit ꝑꝑ gl.ibi in uerbo, p̃tor ratus. Quod
15 dictũ per oĩa non approbo. ¶ Quinto † intellige,dũmõ tale statutũ allegetᵉ solum inter laicos, nam corã iudice ecclesiastico non seruabitᵉ,ſm Do.hic.alle.Pe.de Anc.in reg.ea,q̃.in ult.col.de reg.iu.in 6.ubi dicit,eũ all.Fed.Sed non uidi de recenti Pe.de Anc.qa dicit,ꝙ in foro ecclesiæ non ponet allegari tale statutum inter laicos, ibi litigantes,nec istud forte procedit ꝑ no.ꝑ Io. An.in c.seculare.de fo.ꝯp.in 6.scđo,qa non allegatᵉ ibi Fed.sed Io. Cal. & bñ ĩ dispu.incipiẽte, Statuto ciuitatis.in fi. ubi firmat, ꝙ statutum ꝑ qđ debitum à centũ libris s̃.non p̃t ꝓbari ꝑ testes,non ligat clericũ ẽt ĩ iudicio seculari.& seq̃tᵉ Pe. de Anc.in rep.c.j.in 28.char.uer.accedat.de ꝯst.& Im.in rep.c.cum ꝯtingat.in 38.cha. de iureiu. & est pulchrum ad materiam c.ꝙ clericus.de fo.compe.¶ Sexto intellige,nisi ageretur de ꝓbando iur̃o,ꝙ interuenisset in ꝯ̃ctu quia licet ipse ꝯ̃ctus ex statuto exigeret scripturam,tñ ꝑ duos testes probabitur iur̃m,saltem coram iudice ecclesiastico,si coram eo ageretur ad obseruantiam illius ꝯ̃ctus,iuxta c.cum contingat.de fo.comp.in 6.Ita singularissime no.Imo.in d.c.cum contingat. in 6. char. Quod
16 non exeat mentem tuam.Septimo † intellige, nisi taliter prohibitus probaret debitum per instr̃m, sed damnum

* *Sal. Adde quòd vterque nnmerus corrupte allegatur nam est cons. 350. & incip. in quæstione prędicta. & quia tam author, q̃ relati ab ipso, referũt intricate Anc. ideo hic subiicio eius dicta ad verbũ, ipse igitur disputata quæstione, in fi. cõcludit, dicens, quãdo debitũ prohibetur ꝑ testes ꝓbari, prohibetur ꝑ confessionem ꝓbandã per testes probari & hæc no. vt facilius intelligas Authorem hic.*

a Prohibitus ꝓbaret debitũ ꝑ instrumẽtum. *Adde tu, quid si vellet ꝓbare ꝑ testes, q testes adiuã tur ꝑ instrumẽtũ, an valeat talis ꝓbatio? vide per do. Ale. in d. l. certi cõ dictio. §. quoniã. ff. si cer. pet. in j. col. Adde, qđ si stante statuto tali ꝓhibitiuo pars cõtra tale ꝓhibitionẽ protraxit testes, & aduersarius nõ cõ tradixit, an valeat ꝓbatio illorum? Vide ꝑ do. Alex. ĩ d. §. quoniã. ĩj. col. Adde ad ista ꝙ ex decisione Bart. in d. l. certi condictio. §. quoniam. concluditur ꝙ statutũ loquẽs de casu simplici, non trahitur, nec extenditur ad casum mixtũ, qđ expresse voluit Bart. in l. oẽs populi ff. de iust. et iu. et do Ale. in d. §. quoniã. in j. col.*

* *438. Adde quod allegatio est corrupta, nã est decisio. 332. alias. 27. de rescri. in 9. quæ inci. licet Romana. quã Aegi. Bell ad literã refert ĩ suis recollectis. decisio. 746. inci. licet obseruet Rom. curia. & vide vtrobique qñ occurrit casus.*

num & interesse dependens à ꝯtentis in instrõ per testes, qa posset ꝯm Bar. in l. certi ꝯdictio. §. qm. ff. si cer. pet. ꝑ gl. sing. ibi, & sequunt simpl'r Mo. Hic adde, ꝙ idem tȝ Bal. allegãdo Iac. But. in d. §. qm. ĩ aut. sed nouo iure. C. si cer. pe. & Sal. in aut. cassa. C. de sacros. ecc. & Io. An. licet nõ decidat, in addi. Spe. in ti. de fru. & interesse. in fi. Pa. de Ca. ĩ d. §. qm, & Pe. de Anc. post multa ad hoc pulcra in repé. rl'ę, accessorium. in 15. char. de reg. iu. in 6. ver. quarto qro. & ita dicit disputasse d. Iac. & se, & ẽt retulisse in rep. d. c. j. in 15. q. qa licet ipsum interesse excedens summã, inqua statutum exigit scripturam, non ꝓbet principal'r ex istrõ, tñ qa obligatio dãni non est debita, nisi ex instrõ, & quãtitas damni sola ꝓbatur ꝑ testes, certe ista mixta ꝓbatio resultans partim ex instrõ, partim ex testib. admittit. Qđ est valde sing. ad multa. Et adduco tex. sing. ꝯm intellectũ do. An. & Imo. in c. series. ĩ. ti. ꝓx. vbi lȝ publicatis attestationib. nequeant ꝓduci testes, tñ possunt ꝓduci mixti cũ instrĩs: de quo exclamat Ro. in l. 2. in prin. de ver. obl. & in rub. ff. de ar. cũ si. Et adduco optime, qđ no. do. An. & do. Ab. in c. auditis. de rest. in integ. vbi dñt ꝑ illũ tex. ꝙ vbi actus debet necessario probari ꝑ scripturam, tñ qualitas adhærens actui põt probari per testes. Ex quo infert do. Ab. solenniter, ꝙ lȝ gr̃a Papæ nequeat ꝓbari ꝑ testes, sed exigat scripturã, vt ꝑ Bal. in l. humanum. C. de le. plene Ro. decisio. 438.* in nouissimis, cum ꝯcor. tñ qualitas adiuuans literas põt probari ꝑ testes, & potuisset alleg. gl. meliorem đ iure ad hoc in c. duob. in ver. si non appareat. ibi, per testes. de resc. in 6. & ĩ c. si à sede. in ver. apparet. de pb. eo. li. Bene facit, ꝙ sicut ꝑ statutũ instr̃a guarentigiata merentur executionem, ita interesse, qđ petitur vigore instrĩ, merebit eandem executionem. Vñ dicit Bal. in l. j. C. cõia de le. ꝙ si ex forma statuti instr. meret summariam cognitionem, ita processus super hypotheca, q̃ interuenit pro securitate debiti, si agitur ꝯ debitorem, secus, si ꝯ singularem successorem. Simil'r dñt Bar. Bal. & Imo. in l. 1. in prin. ff. de his, q̃ in test. dele. ꝙ ita habent executionem paratam ea, quæ ꝓsumptiue resultant ex instrõ, sicut expressa formal'r in eius tenore. Et no. Bal. in l. unica. §. & vt plenius. C. de rei vxo. actio. & in l. ad probationem la 1. C. de prob. & in d. l. vbi adhuc. C. de iu. do. & in l. j. C. de fideicõ. Sed posset qs q̃ dicere, ꝯm hoc parificãdo ista, sicut ꝯtẽta in instrõ, debent ꝑ instrm probari. Ergo ita illud, qđ ex eo elicit, prout est interesse, qđ est ꝯ prædicta. Sed rñdeo, ꝙ illud, qđ elicit ex ipso instrõ, & obligatio ad interesse, & illam nõ probant testes, sed instrm, q̃titas vero dãni bñ probat solis testib, quorũ dicta sustentant ex ꝯcursu obligationis instrõ ꝯtentæ, & fauore instrĩ extenditur ad ipsius q̃titatis probationem ꝑ modũ fomenti, sed arg. procederet, si diceremus, ꝙ quantitas interesse probaretur ex instrõ, sed ista adducuntur, vt appareat, ꝙ petitio interesse non est ex toto super extrinsecis instrĩ. Sed ad vnum ad uerte, qa ꝑ ista resultat vna ampliatio ad hanc ꝯclusionem, ꝙ quoties ꝯ instrm non admittitur probatio ꝑ testes ex aliqua dispõne, certe non admittetur ꝯ ea, q̃ præsumptiue resultant ex instr. & ita sentiunt do. An. & do. Ab. in c. cũ olim. ĩ. de cens. & Pe. de Anc. ꝯs. 368. inc. Vi sa diligenter. Sed ꝙ istud nõ transit, satis clare patet per id, quod no. do. An. & Im. in c. translato. ſ. de ꝯst. & do. An. in c. sicut. prope fi. de re iu. & in proœmio huius li. & Bal. post gl. in ver. approbet. in l. iurisgentiũ. §. ꝙ fere. ff. de pac. in l. gñaliter. C. de non nu. pec. & Bar. in l. j. C. de ap. pub. li. 10. vbi voluit etiam in terminis nr̃is, ꝙ priuilegia instrorum intelligantur solum de ꝯtentis in tenore instrĩ, & non de his, q̃ præsumptiue resultant. Iõ dic, ut alias dixi in c. cnm olim. distinguendo, an istud, quod resultat ex instrõ, deducitur per modum arguendi, qui nullo mõ possit cauillari, & necessario ꝯcludat, & procedat i. j. op. per d. c. cũ olim. Aut illud, quod virtualiter elicitur, nõ est necessario ꝯcludens, & procedat secũdo adducta.
17 Octauo † intellige, nisi astrict⁹ ad probãdũ ꝑ instrm, vteret testib. parte sciente & nõ ꝯdicente, neque iudex reseruaret exceptiones, vel admitteret si & inquãtũ. Ita sing. no. Bal. in l. certi ꝯdictio. §. qm. præal. qa pars tacendo vr̃ approbasse hoc genus probationis. arg. l. si qs testib. C. de test. & seqtur do. meus hic rñdendo certis obiectis de mẽte Bal. eo ñ alle. in d. l. si qs, in fi. Et addit ꝙ si. iudex absente parte admitteret istas probationes, & earũ ꝑtextu snĩaret, snĩa esset ipso iure nulla, tanq̃ lata ex probatiõe reprobata. Alle. Bal. in l. liber. C. de test. q hoc dicit per c. 2. ĩ. de purg. vulg. & dicet post In. ĩ. eo. in
18 c. qm. Nono † intellige statutũ exigens solũ instr̃a in certa quantitate ſ. ut intelligat de quantitate principali, secus
a de usuris. Si. n. esset minor quãtitas, a q̃ statutum exigat, & ꝑ vsuras ascenderet ad q̃titatem statuti, nõ fiet coacervatio de duob. summis in vnã isto casu, ꝯm Bar. in d. l. certi ꝯdictio. ꝑ l. eos. C. de vsu. qa vbi tractat de odio, prout hic, vbi violat ius cõe, ñ fit cumulatio, l. sancimus. §. pe. C. de do. late Bart. & oẽs in l. si idem cũ eo. ff. de iu. om. iu. secus, si esset mã fauorabilis, ꝑ l. si plures in fi. ff. de pac. & l. fi. C. q bo. ce. pos. Et qđ dixi de vsu. dicas idem si debitũ circuisset per negationem, per l. item veniunt. §. cũ ꝑdiximus. ff. de hęr. cũ his, q̃ no. Bar. in d. l. si idem. Decimo intellige, nisi probatio testiũ redderet inefficax per statutũ, vel ex ꝯsuetudine, sed ex pacto, qa nõ ualet, ut est gl. reputata sing. in Aut. ut sine proh. ma. & c. §. j. in gl. ma. cir. fi. q̃ seqtur Im. c. si diligenti.
b de fo. ꝯp. & ibi do. An. & do. Ab. cir. 5. col. & Imo. & Mo. hic, & ultra eos do. Flo. ĩ l. j. cir. prin. ff. de test. & Bal. Ang. & Pa. de Cas. in l. pactũ inter hr̃des. ff. de pac. & Hos. in sum. de renun. §. q̃ pñt. uer. qd de pac. & Pa. de Cas. in l. fi. de ꝑto. stip. & Bar. & Ang. in aut. iubemus.
* de iu. Et est cois op. ꝯm Im. in d. c. si diligenti, qa utilitas testificãdi est publica, & cõis, nec debet angustari, sed ampliari, in Aut. de test. ĩ prin. & l. qm. C. de hær. Et tenendo hanc op. dicas, eã, ut dixi, non procedere in statuto, ꝯm Ang. in d. Aut. ut sine proh. Ei hoc mõ non destrueretur ista tertia ꝯclusio, qa
19 † maior est ptãs legis, q̃ hominis ꝯm eũ. Vñ lex disponit angustando probationem, ut per glo. in c. j. de censi. in. 6.
20 Sed † istud ñ affirmo, qa pẽdet ab alio dubio, utrũ sit ea. potentia pacti & sta-
b tuti, b de quo ꝑ gl. in ru. C. de decr. dec. li. 10. & in l. dñi ꝑdiorum. C. de agri. &

a Si. n. esset minor quantitas. *Adde tu, qđ ecõuerso? pone ꝙ ꝑ statutũ iudex nõ possit cognoscere, nisi sit cã tantæ sũmæ? Dic, ꝙ tũc fit coaceruatio, qa fit inclusio iurisdictiõis & nõ exclusio, vt per Bar. in l. si idẽ. ff. de iu. om. iu. in prĩ. Et sic solue cõtrariã l. si plures in fi. ff. de pac. Adde ad ista pone, statutum est, ꝙ libris mercatorũ cũ eorũ iuramento credatur vsque ad summã tantã, pone, aliquis apparet debitor in libris alicuius mercatoris, & sunt multæ summæ, ꝙ nulla de per se excedit summã taxatã per statutum, an debet fieri coaceruatio, ad hoc ne possit mercator iurare? Martinus Lau. in d. l. si idẽ, tenet, ꝙ fit cõmulatio, & eũ ibi sequuntur Mode. & sic nõ statur iuramento. quod no.*

b Pacti & statuti. *Adde tu, & dic, ꝙ quandoque aliquid probibitũ est fieri ꝑ pactum, qa cõtra bonos mores, et tũc non põt fieri ẽt ꝑ statutum. Ita loquitur glo. in rub. de decr. decu. lib. 10. Aut est ꝓhibitum fieri aliquid per pactum alia ratione, puta publicę vtilitatis, uel alterius iuris subtilitatis, & tũc tale argumentum non procedit, videlicet non potest fieri per pactum. Ergo nec per statutum. Ita Bart. in l. omnes*

l. oẽs populi. ff. de iusti. & iu. ĩ ver. quãdoq; lex nõ resistit. Et sic ꝑ ista habes, ꝙ dicere ita generaliter, Qđ põt fieri per statutũ, põt fieri ẽt ꝑ pactũ, est male dictũ. Ita Mod. in l. non impossibile. ff. de pact. Adde tamen ꝙ à pacto ad statutum semper bonũ est arguere, qa arguit ut à minori ad maius affirmatiue, Si põt per pactũ, quod ẽ minus, ergo & per statutũ, quod est maius. Ita arguit tex. in l. fi. in fi. vbi Bart. & Bal. C. de fideiuss. ĩ tãtũ, ꝙ illud, quod põt fieri per pactũ, põt fieri per statutũ simplex. Ita Bar. ĩ d. l. fi. & Bal. in l. cũctos populos. C. de sum. tri. & fi. catho.

b Dyn. & Bar. in l. fi. ff. de præto. stip. vbi cõcludũt, valere pactũ đ stãdo simplici dicto creditoris. *Adde tu, & dic ꝙ Bart. nõ dicit hoc ĩ d. l. fi. ff. de præto. stip. sed bene dicit puto, ꝙ si ꝓmitto stare simplici tuo dicto, seu verbo, vel tuo iuramento, ꝙ istud me nõ obliget qn ego possim reuocare ante, quàm tu declares, sed postquã qs declarauit, dicit ibi Bart. quod valet eius declaratio, sed reducitur ad arbitrium boni viri. & sic corrupte allegat hic Bart. Fel. Adde tamen ꝙ Lud. Ro. ĩ l. j. ff. ne quis eũ, qui. & in l. qui bona. § quędam. ff. de dam. infec. & ante eũ Guli. de Cun. in l. cũm debitoris. in fi. C. de iud. in discussu videtur tenere, quod valet istud pactum, sed dicit, quod nõ trãsit ad heredes.*

cẽsi. li. ii. & in l. 2. C. q̃ sit lon. consue. ꝑ Bart. in l. iura nõ in singulos. ff. de leg. & in l. non possibile. ff. de pac. & ĩ l. nec ex ꝑtorio. ff. de reg. iur. & in l cũctos. in pe char. C. de sum. tri. & do. Car. in cle. Pastor. in prin. 3. q. de re iud. cũ cõcor. maximè, quia cõiter dr̃, ꝙ affirmatiue procedit argumẽtũ: qcqđ põt statutũ, põt ẽt pactũ, sed nõ negatiue, vt dixi s̃. in c. ꝓx. in notabili b. post Imo. ĩ l. alia. §. eleganter. ff. sol. mat. Secũdo limitat dictũ gl. nisi renũciatio testiũ fieret in iudicio, ſm Bart. & Ang. in d. authẽ. iubemus, ꝑ c. de testibus. j̃. de testi. & c. cũ venissent. j̃. ti. ꝓxi. Sed ĩtelligit, quãdo facultati probandi per testes renũciat̃ extra iudiciũ, qñ facultas non cõpetebat tpe renunciationis. Tertio limitat d. gl. nisi talis renunciatio esset per pactũ iuratũ, ſm Spec. in tit. de ꝓba in §. fi. ver. sed qđ si debitor. & Imo. hic ex quo nõ est ꝯ veritatẽ, vel vtilitatẽ publicã principaliter, sed secũdario, sicut de iuramento mulieris dr̃ in c. cum cõtingat. de iureiu. iũcta l. j. ff. sol. mat. Cõsuluit tñ Spe. ꝙ pars procuret, vt testes recipiant̃ officio iudicis, ꝓ quo alle. Io. An. in c. ad nostrã. el j. j̃. de iureiu. & sequit̃ Imo. hic, dicẽs hoc valde esse notãdum ꝓ extẽsione d. c. ad nostrã. cùm loquat̃ in iuro ꝓstito super vsuris: & sequit̃ Dom. post Lap. ĩ c. q̃uis. de pac. in 6. Sed aduerte, qa cõsideratio, ꝙ Spec. & Doc. in locis s̃. alleg. ꝓsupponũt valer̃ statutũ, & inter statutũ, & pactũ nõ apparet bona differentia, in proposito dici posset, ꝙ ẽt ꝑ pactũ renunciari posset ꝓbationi testiũ, & idẽ postea dicũt Mod. hic, ſm quos nõ obstat, ꝙ dr̃ de publica vtilitate, qa non ꝓbat̃ iure, lꝫ dicat̃, ꝙ usus testiũ est frequẽs, & necessarius. l. j. ff. de testib. nõ sequitur, quod principaliter sit cã publicæ vtilitatis, sicut ẽt. l. j. ff. de app dicit appellationis vsum esse frequẽtem, & necessariũ, & tñ pacto tollitur. l. fi. ad fi. C. de tẽpo. appe. plene Ro. in nouis, ꝯclusiõe 275. & Host. & oẽs in c. fi. j̃. de cri. falsi. Item si esset ꝯ publicam vtilitatem, non renunciaretur ẽt ĩ iudicio, qđ est falsum vt p̃dixi, ſm ipsos, de qb. est mirãdum ꝙ nõ allegãt clare Imo. in l. custodias. ff. de publ. iudi. ubi ad literã posuit ista reprobando gloss. in d. authen. subdũt postea Mod. se nouissime considerare tex. ĩ l. fi. C. si cer. pet. vbi facultas ꝓbãdi per testes est inducta ꝑꝑ publicã vtilitatẽ, & ita residẽt ĩ suspẽso, & nõ dñt, ꝙ Bal. prius notauit illã l. fi. ibi. Sed rñdet, ꝙ vbi lex dat pro forma, ꝙ probatio tm̃mõ possit fieri ꝑ scripturã tot testib. roboratã, tunc loquitur d. l. fi. & qđ ibi Bal. s. ꝙ nõ valeat conuentio illi ꝯria, qđ nõ ẽ in casu nr̃o. Et hãc partem ꝯ gl. in d. auth. tenet Sal. in auth. iubemus, & vno casu saluat d. gl. s. qñ renunciaretur oĩ sp̃ei ꝓbatiõis, qa hoc inuitaret ad delinquẽdum, sed hoc ẽt nõ tenetur per no. per Dy. & Bart. in
a l. fi. ff. de ꝑto. stip. vbi † ꝯcludunt valere pactũ de stãdo simplici dicto credito
b ris, b sed alio casu procedere posset dicta gl. qñ fieret simplex renũciatio extraiudicialis facultati probãdi ꝑ testes

qa si tũc ñ cõpetebat il la facultas, iuri de futuro renunciari nõ p̃t, l. si ita sit scriptũ. §. sub ꝯditiõe. ff. đ lega. 2. & c. 2. de renũcia. sꝫ ꝑ pactũ sic, l. j. et ibi no. C. đ pac. Vñ sis cautus, & adhuc eo casu posses uti remedijs, đ qbus ĩ ꝑmissis intelligendis Et ista no. quia sæpe de facto contingunt, secundũ Imol. hic.

Adde, quod Papa non potest facere, quòd stetur dicto partis cõtra aduersarium. Tex est in cap. indicas. 3. q 9.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus, & canonicus an quis simul esse possit in vna ecclesia.*
2 *Canonicus non proprie possidet præbendã, sed possessio eis est penes ecclesiam.*
3 *Iudicium finiũ regundorũ, non solum compet it quãdo nõ duo cõtẽdunt se possidere, sed ẽt, quando vnus possidet, & alter non.*
4 *Absolutio est tolerabilior condemnatione.*
5 *Reus non absoluitur, quãdo ꝓbatiões actoris excedũt ꝓbatiões rei.*
6 *Canonicus quando possit agere pro sua prębenda.*
7 *Prælatus an agat nomine proprio ecclesiæ.*
8 *Canonicus quamuis, quo ad potestatem agendi in iudicio, censeatur habere legitimam administrationem, tamen differt ab alijs prælatis, quo ad facultatem locandi, & contrahendi.*
9 *Canonicus regularis non potest agere pro ecclesia sine mandato, licet secus in canonico seculari.*
10 *Vices plurium non põt quis sustinere in iurisdictione contẽtiosa.*
11 *Onus probandi in certis casibus dubitatur, an spectet ad actorẽ vel reum. Vide hic pulchro ordine digestum.*
12 *Creditor si allegat priorẽ hypothecam, & emptor allegat priorẽ emptionem quis probabit?*
13 *Condictio ex canone redintegranda si intentatur, & dicatur iniuste rẽ amissam, reus aũt dicat, iuste amissam, quis debet probare.*
14 *Defectus ætatis per quem debet probari?*

CAPITVLVM I.

EX literis. ¶ In cõi iudicio probant actor & reus, & si pariter ꝓbãt re⁹ absoluit̃, nisi fauorabilẽ cãm foueat actor. H D. ¶ No. primo, iuncta suprascriptione, ſm do. Ant. & Imo. ꝙ † in eadem eccła pot qs esse eps, & canonicus. Quod intellige, qñ ex statuto, vel ꝯsuetudine canonicatus annectitur dignitati epali: Et ita etiã intellige c. cum nr̃is, & c. postulatiõe đ ꝯcess ꝑb. & c. si a collatiõe. de ap in 6. ſm ipsos, qb. adde tex. & Doct. in c. cum in eccła. de ꝑb. ĩ 6. & Imo. idem dicentem ĩ c. irrefragabili. añ medium gl. maioris, s̃. de off. or. vbi idẽ dicit, si Papa ex gr̃a reseruaret canonicatũ, nã aliàs oĩa bñficia vacãt, ꝑ adeptionẽ epatus, c. cũ in cunctis. in fi. prin. de elec. Et subdit gl. sing. 3. in d. c. si à collatiõe, ꝙ qñ eps est ĩter canonicos, vt canonicus, sedebit tanq̃ canonicus. Per quã dicit ibi Do. se vidisse plerumque dici, ꝙ vicarius epi, q est canonicus, in actibus capitularibus nõ p̃cedit alios. Ex quo dñt Mod. hoc posse inferri, ꝙ eps existẽs ĩ studio nõ p̃cedit rectorẽ. Et q̃uis nõ dicãt, fuit dictũ do. Ab. ꝑ d. gl. in ca. auditis. s̃. de elec. Idẽ dicit de quocunq; existẽte in collegio, qa dignitas nõ ꝑtingens ad collegiũ nõ cãt mutationẽ loci. De quo ẽt Rom. in l. si vero. §. de viro. ff. so. ma. Sec⁹ dicas ĩ actib. indifferentib. nam in actib. nõ scolasticis bene p̃cedit eps rectorem, ſm Do. in d. c. à collatione. Et ista adde ad ea, q̃ j̃. dicent̃. In tex. ibi, possidetis. expone, s. large, ſm do. An. & Imo. qa † canonicus, ꝑprie non possidet p̃bẽdã sed possessio est penes eccłiã, vt in §. fi. 12. q. j. vel est penes ipsũ ius p̃bendæ, in q̃tũ est ius sp̃uale, & beneficiũ separatũ ꝯsistit. n. p̃benda, ſm do. Ab. hic partim in tpalitate, in q̃tũ assignant̃ aliqua tpalia, ut no. glo. fi. ultra eũ in c. is cui de senten. excõmu. in 6. partim in iure sp̃uali cui p̃bẽda est annexa, vt est bonus tex. in c. dilecto. j̃. de p̃ben. & idem ꝑ subtilia verba dicit Bal. hic in fi. Ex qb. infert hic do. meus, ꝙ vbi verbum, Possessio, ꝓfert à lege cõprætenditur ille, q possidet. nõ ciuiliter, sed naturaliter tm̃: de quo vide Bal. in l. j. C. cõia de vsucap. & Bart. in l. naturaliter. §. nihil. ff. de acqui. pos. & Ang. in l. sciẽdum. §. possessor. el 1. ff. qui satis cog. & Rom. in l. 3. §. ex pluribus. ff. de acquir. pos & Imo. in eadem l. §. ex ꝯrio & hic vbi allegat gl. in l. 2. § j. ff de orig. iur. de colono dicente possessionem suam. cui adde glo. in verbo, stipulatur

latur

latur.in l. stipulatio ista.§.hoc quoque & ibi Roma. & alios de verb. obl. Et dicit. dom. Ant.in ca.cum ad sedē.in 1.col.de restitut.spol.ꝙ si testator dicat, lego possessionē,q̄ habeo ī tali loco,nō ītelligiť de simplici possessione facti,sed de plena cū ꝓprietate, ꝑ l.īterdū.ff.de verb.sign.& sentit Bar.in l. cū antiquitas.C.de vsufr.Et
3 est no. ¶ In tex.ibi,occupasse,no ꝙ†iudiciū finiū regū. nō solū cōpetit,q̄n duo ꝯtēdūt,se possidere, sed ēt, q̄n vnus possidet,& alter nō.ad hoc ēt l.1i in pos.ff. finiū regū.& de hoc dic, vt hic ꝑ Abb.cui nihil addo. Et pōdero,ꝙl3 fines epatuū & parochiarū non possint p̄scribi, c.l3.& c. inter.16.q.3.tn̄ fines rerū eccles. tēporaliū bn̄ p̄scribi pn̄t,ꝑ istū tex.quē ad hoc no. gl.ord.in c.q̄cūq; 16.q.4.& do.Abb.ī c.q̄a indicātē.ī fi.ĩ.de p̄scr. ¶In tex. ibi,possessoris.no.cōmodū possessionis. & alia collige ex his,q̄ no.gl.in regula,in pari.de reg.iur.in 6. & Bal.ī c.capitulū.s̄.de rescript.& Bart. in l.1.§.ne aūt.ff.de secun.tab.& in l.inter.ff.de reb.dub.& gl.in c.nulli.12.q. 5.& gl.magist.in c.1.de ꝯten.inter dn̄m,& fidelē.in feudis.& Bal.in l.ordinarij.C.de rei ven.& in l. incerti. C. de interdi.& in l.quoties.ꝑ illū tex.C.de rei vend.l.siue aūt.§.si duobus.ff.de publicia.& Bart. in l.si duo. ff. vti possid.cum simi.In tex.ibi,ꝙ si ambarū. no. vltra alios s̄m do.meū,ꝙ data paritate ꝓbationū inter eū,& actorē,ētsi actor sit in possessione iuris,de quo agitur,ꝓut in casu nr̄o,tn̄ reus dēt absolui:q̄a notādo verbū, cū pro-
4 priora,vr̄ tex.iste ꝯsiderare, ꝙ † fauorabilior est absolutio,q̄ ꝯdēnatio,& nullū fundamētū facit in possessiōe: & sentit,ꝙ paritas ꝓbatiōis nō reducať ad imparitatē ꝑꝑ possessiōem:q̄a nō absoluit reū ex eo,q̄a meli⁹ ꝓbauit,sed q̄a ꝓmptiora.ꝙ dicit do.meus esse ualde mirabile,ꝑꝑ dictā regulā,In pari.& dicit, ꝑ nūc, se nō affirmare.Sed tu vide eādem in c.in nr̄a.ī fi.ĩ.ti.ꝑx.vbi memor hui⁹ pūcti rn̄det,ꝙ l3 Papa hic assumat unā cām sufficiētē ad absoluēdū reū,n̄ tn̄ vr̄ reprobare aliā,ꝙex possessione inducať imparitas. vel,ꝙ hic paritas resultabat ex testibus rei,& possessiōe simul:nō aūt,ꝙ absq; possessiōe essent pares.Et ꝙ istud sit verius,patet ex no.ꝑ Bar. in l.si de eo.§.fi.ff.de acq.pos.& ꝑDoc.ĩ.eo.l3 cām.nisi ī īterdicto,vti possidet.si ꝓbatiōes rei,& actoris,sūt pares, ille vincit,q̄ ꝓbat de ti.in possessorio.Vn̄ sicut ꝓprietas iuuat possessionem,ita ecōuerso.Gn̄alr aūt q̄d agendū data paritate probationum,dicetur in d c.in nostra.In tex.ibi,ꝑ libertate. no. ꝙ nedū sn̄ia, q̄ est ꝑ libertate,* p̄ualet,vt in c. fi. de re iud.sed ēt ꝓbationes.Ad idem tex.ī le. Iulia Petronia.ff.de manu. quē Bal.facit singularem in c. dn̄o guerrā.§. ad hæc.in ti.hic finiť lex,&c.& in l. magistratus,ꝓpe fi.C.q̄n ꝓuo.nō est neces.
5 Vltimo no. ꝙ † vbi ꝓbatiōes actoris excedūt ꝓbatiōes rei,nō absoluiť reus. Q̄d limita,nisi deť modicus excessus, ꝑꝑ gl.in c.clerici.81.dis. volentē plus credi duob⁹ laicis ꝑ clerico accusato, q̄ duobus clericis deponentibus ꝯ ipsū.Et exemplifica,vt ꝑ ea,ꝑ q̄ dicit hic do.Abb.instrui iudices,vt n̄ d̄ facili p̄ponant testes actoris,sed uelint potius errare in absoluēdo,q̄ errare in ꝯdēnādo,* ꝑ c.alleg.26 q.scias, ꝙ ꝑ illā gl. infert aliud æq; pulchrū,ꝙ testibus negātibus magis crediť,q̄ affirmantibus, si stant ꝑ reo.Ita no.eā Roma.in l.1.§.fi. & in l. in illa.in fi.d̄ uerb.obl.Alias sec⁹,ut ꝑ In.in c.sup hoc.cū si.de ren.Itē no.illā gl.vt dicā ī c.d̄ cætero.ĩ.ti.proxi.d̄ ip̄a meminit Bal.in l.data opa.C. q̄ accus.& do. Abb ī c.bonæ.el 1.s̄. de ele.& in c.ad nr̄am.ĩ.eo.& ī c.ex tenore.& ī c.in nr̄a.ĩ.ti.proxi.& in c. cū P. ī fi.ĩ.de accu.& do.Car.ꝯsi.27.ponens qualr debeant deponere testes in casu illius gl.Subdit tn̄ hic do.meus,ꝙ quā tum ad positū,fortè in casu illius glo. nulla erat disparitas at ēta ꝑsona rei,q̄ iuuabat ꝑsonā laicorū,iuxta gl.ī c. ab
6 sit.11.q 3.In gl.1. in fi. no:† canonicū posse agere ꝓprio noīe pro iurib.p̄bendæ suæ,& ꝯfirmať s̄m Inn.hic, q̄a hēt legitimā administrationē,& liberam, q̄d ēt tenet Inn.in ca.trāsmissam.ī. gl. magna.s̄.de elec & dom.in c. p̄senti.ī prin.in pen.col.de offi.or.in 6.do. An. & do.Car.ī c.fi.ĩ.ne pla.& ibi. Ana. & Imo.ī c.relatū.il 2.ĩ. d̄ test.& d. Ab. & Imo.hic.Vn̄ seqť,ꝙ agere pōt absque alio mādato p̄lati,vel ecclæ ꝑ c.q̄ gn̄aliter.de ꝓcu.in 6.& l.nā & nocere.ff.d̄ pac.|Et iō in hoc nō est differētia inter canōicū,& aliū p̄latū,ꝑ istū tex.Et idē tenet Lapus allegat.j.* incipiente,dicebať.& Bal.in l.2. C.de seru.& aqua.& Spe.in ti.de acto.§.1.ī vlt.col.ver. canonicus aūt.& Dom.in c.ad decimas.ꝑꝑ gl.2.ibi,de resti.spol.in 6.& do.meus,& Mod.hic p̄dictis nō adductis,& sentit Inno.in c.in literis,prope fi.s̄.de resti.spol. & Imo.post do.Ant.in ca.edoceri.ī ult.col.s̄. de rescri. Est uerū,ꝙ Io.An.Bal.& dom.Ant.& Imo.hic, & Lap. in d.allegatione videnť hoc restringere, dummō agat ꝯ aliū canonicum,q̄a nō imminet dubiū dānificandi ecclesiā,postquā de collegio Canonicorū non hēt res exire,iuxta l.volūtas,cū suis similibus.C.de fideicō.Sed si ꝯ extraneū agiť,dn̄t necessariū mandatū p̄lati,vel capituli.Sed tn̄ Inn.met,& Imo. dn̄t hoc nō necessarium ꝑ rōnem p̄dictam. Mō aduerte ad quatuor declarationes p̄dictorum.Primō declara p̄dicta, dummō p̄benda sit annexa canonicatui irreuocabiliter iure ꝑpetuo,& loco firmi bn̄ficij, sed vbi certū p̄diū ꝯcederet canonico ab ecclesia ad simplicē vsum,nō tn̄ ad bn̄ficiū irreuocabile,vel perpetuū,nō ueniēdo cano.ꝓut dr̄ in c.dilecto.de p̄b.non posset tūc canonicus agere vel ꝯueniri ꝑ p̄bēda,s̄m do.Ab.hic ita saluantē opi.primam Inno. hic,q̄a tūc verū est dicere, talē canonicum n̄ habere i⁹ in tali re,q̄ p̄t ad placitum ꝯcedētis reuocari, ꝑ l.Luci⁹ cum ibi no.ff.de dona.& non hēt tale ius, q̄d bn̄ficium possit dici suum,sicut alius beneficiatus,c. si tibi. de p̄ben.in 6.nisi ex statuto,& ꝯsuetudine,vel aliter habeat iste administrationem talis fundi,prout no. Inn. & Io. And.hic,quo casu cum illis de eccles.agere poterit, l3 nō cum extraneis.Et dicit do.Abb.hoc summè notandum,multum se extollens,sed ꝯriū tenet hic dn̄s meus indistinctè per tex.cum gl.in cle.1.de rescrip.vbi prior obedientiarius,q̄ pōt reuocari ad libitū seu nutū superioris,ēt ad bn̄ficiū de mensa deputatus,pōt pro sua administratione agere,maximè, q̄a negari nō pōt in tali re gn̄alē administrationē cōmissam canonico. ¶Sed istā patrē aliter n̄ affirmo,maximè,q̄a tex.in d.cle.j.nō ꝓbat necessario,ꝙilli possint absq; mādato agere,imo do.Abb.in c.cū deputati.in pe.col.s̄. de iudi. facit differētiam inter reuocabilē,& non reuocabilē in mā illius decretalis,nec vr̄ clarū,q̄d habeat plenam administrationem. ex quo ad tp̄s est simplex vsuarius,vt dicit dn̄s meus.Itē ꝯsidero,ꝙ quamuis illi p̄fecti prioratibus monasticis sint reuocabiles,c.cū ad mona.§. tales.ĩ. de sta. mona.cle.1.de sup.neg.p̄la.tn̄ ipsa bona prioratus hēnt perpetuā nām,& prior,quandiu regit,dr̄ esse ordinarius administrator,sed bona deputata ad vsum canonici ad tp̄s,& reuocabr,nō sunt illis cōparabilia, & q̄a in eis cessante statuto,vel ꝯsuetudine canonicus hēt simplicē vsū,meritò nō dať sibi facultas deducēdi talia in iudiciū sine capitulo,ꝑꝑ q̄d euitari posset ista impugnatio dn̄i mei,& pōdera verba Spe.ī ti.de actore.ī vlt.col. ver.monachus quoq;.q̄ magis faciūt ꝯ do.Ab.nisi ꝑ rōnes suas teneret ꝯ Spec.Secundò declara istā gl. vltra oēs,q̄a † nō debet intelligi canonicum posse agere nomine proprio,id est,non formādo libellum in persona ecclesiæ,sed dr̄,ꝙ pōt noīe ꝓprio agere,id est, s̄m alterius mādatū. Et moueor,q̄a etiā alius p̄latus, qualiscū-

* Libertate. *Ad.* d̄, ꝙ ī dubio pro libertate p̄sumitur nā oīb⁹ rebus fauorabilior est. l. libertas la 2. ff. de re iu. vnde no. ꝙ licet ī sn̄iando, in dubijs, magis sit fauēdū Reo quā Actori. l. fauorabiliores. ff. de re. iu. tamen fallit in cā libertatis, ut in dubio iudicetur ꝑ Actore* agēte pro libertate. & nō pro Reo. l. Iulia de manumis.ca.isto. Alex. in l.de. dil.ī fi. 1. col.qui satis. cog. vbi idē in ꝓbationibus. Allegat Bal. in c. 1.§. ad hæc.hic finitur Lex Corradi.uide.*

* In cōdemnando. *Adde Socin. consil. 111. incip. in presenti consultatiōe.cir. med. 2. col.par. 1. vbi dicit,quòd in re dubia melius est absoluere nocentem quàm condemnare innocentem.*

Allegat. 1. *Ad de ad hoc,nam dicit Lap.ibi.& corruptè allegatur. sed est alleg. 51 nu. 2.vbi vi.*

que

que ſit, non agit noīe ꝓprio, ſed cōcipit libellum in pſo
na eccleſiæ ſuæ, p c.olim.el 1.& ibi plenè Inn.ſ̃.de reſti.
ſpol.& c.q̃relam.de elec.& c.cū ſuper.& ibi Inn.ſ̃.de cā
poſ.& propr.& habet̄ latè per Rotam in.nouiſ. conclu-
ſio.4.p Bal.in auth.ſed hodie.C.de epiſ.& cler.p d.Ant.
& d.Abb.latè in c.literę.ſ̃.de dila.per Spec.eleganter, in
d.ti.de actore.in vlt.col.p do.Abb.in d.c.cum ſup.in vl.
col.per Inn.in c.cum in officiis.j̃.de teſta.per Bal.in au-
then.Iniam.C.de epiſ.& cle.per do.Ant.poſt Inno.in c.
in literis.ſ̃.de reſti.ſpo.per Arch.in c.non liceat.12.q.2.
per do.Ant.in c.cum olim.in ti.ꝓx.p Inn.in c.2.de teſt.
in 6.& in c.ↄquerente.ſ̃.de offi.or.p Io.An.in rl̃a, priui
legiū.de reg.iu.in 6. Et quia in dictis locis ponunt̄ certi
caſus, quib.libellus p̄t ↄcipi in perſona p̄lati, in eiſdē di-
8 cas idē in canonico. Tertio † pro declaratione maę ſcias
ꝙ quamuis, quo ad potentiā agendi in iudicio, cenſeat̄
canonicus hēre ltīmā adminiſtrationem: differt tn̄ ab
aliis p̄latis, quo ad facultatē locādi, vel ↄ̃hendi, adeo ꝙ
obligatio non tranſeat in ſucceſſorē, vt late per d. Ant.
do.Abb.& Ana.in c.fi.j̃.ne p̄l.vic. Et rōnem dr̃iæ ponit
clare d.Ab.hic, quē ad literam referunt d.Bn̄dic.& do.
meus hic, & hr̃ per Do.in c.p̄ſenti.de offi.ord.in 6. Et in
ter alia no.ꝙ canonicus propriè non dr̃ hēre ſucceſſorē
in p̄benda, ſeu canonia, vt eſt gl.ſing.in c.ꝙ ſicut.in ver.
conſentire.in fi.ſ̃.de elec.quam declara, vt ibi p do.Ab.
in 6.col.& oīno Imo.in eodem ſitu, q vr̃ de ea dubitare
quo ad terminos ſuos.& d.Abb.in ca.nouū genus.j̃. de
deci.& Pe.de Anc.in rl̃a, priuilegium.in 2.q.de reg.iur.
in 6.& Do.in c.ſi duo.§.1.de ꝓc.in 6.& Bal.in c. dudum.
el 2.in fi.de elec.& in rub.ſ̃.de off.dele.& Imo. in c.rela
tum.el 2.ubi optimus tex.j̃.de teſta.& Car.ↄſ.45.& Im.
9 in c.ſignificauit.ſ̃.de reſcr. Quartò intellige, ꝙ † iſta ꝓce
dant in cano.ſeculari, ſed ſecus in cano.regulari, q a nō
pōt agere pro eccleſia ſine mandato & abbatis licentia,
ſ̃m Do.poſt Lupum in d.c.ad decimas.p c. monachi. el
2.16.q.1.& c.ex par.ſ̃.de poſtul. cū aliis, de q b.ibi. Et idē
de monachis no.Io.An.in c.gn̄ali.de elec.in 6.& in c. ſi
religioſus.e.ti.& li. De ſacerdotib.capellarum & ſil̃ibus
vide Spe.in ti.de acto. Et iſtis oīb.adde Bal.in l.iubemus
la 2.C.de ſacroſ.eccl.vbi per iſtum text.dicit, ꝙ eccleſia
prouocata ad diuiſionē ab alia eccl̃a, p̄t diuidere, ſecus,
ſi extraiudicialiter non ꝓuocata vellet diuidere, quia re
quireret̄ ſolennitas, niſi ageret̄ de diuiſione fructuū, ut
ibi per eū, quem oīno vide. Item ad iſta de can. adde oī
no Pe.de Anc.in rl̃a, acceſſorium.in 11.char. vbi ēt de-
clarat, vtrum canonicatus ſit acceſſoriū p̄bēdæ, vel ecō
uerſo. Gl.2.in fi.per iſtam gl.tractant hic Scribentes, qn̄
poſſit q s duplici officio fungi, & vt ipſi dicunt, non pōt
10 dari certa doctrina, ſed tn̄ reductis dictis ſuis, & aliorū
alibi, nota duas ↄcluſiones. Prima ↄclu. Non † p̄t q s in
iuriſdōne ↄtentioſa vices pluriū ſuſtinere, vt in gl. & p
Spe.in ti.de aſſeſ.§.ult. Vnde non p̄t eſſe aduocatus & aſ
ſeſſor, l.q ſquis.C.de poſtu. Nec iudex & teſtis, c.forus.de
ver.ſig. Vel iudex & notarius, ut p Bar.poſt Gul. in l.iu-
bemus, la 2.C.de ſacroſ.ecc. de quo vltimo dicet̄ latius
j̃.e.c.qm̄.ubi do.Abb.in 3.no.iterū reaſſumit do. Bar.in
auth.niſi breuiores.C.de ſent.ex bre.reci.de quo hic per
ipſum, & ibi impugnabit̄, & vide Imo.in c.ex lr̃is.in pe.
col.ſ̃.de tranſa.vbi inter alia ponit de notario litigante
q ꝓducit inſtr̃m a ſeipſo ↄfectū. Scd̃a ↄcluſio. Extra iu-
diciū, vel ī iudicio iuriſdōnis volūtarię, vbi nō eſt impe
dimentū iuris, vel facti, p̄t q s fungi duplici officio, ut p
gl.hic, & in l.ſi ↄſul.ff.de adop.& plene per d.Abb. poſt
alios hic. Quib.oīb.adde Bar.plene in d.l.ſi cōſul.& Bal.
ibi in l.fi.ff.de colleg.illici.& do.Abb.in c.1.in prin.per
illū tex.ſ̃.de offic.leg.& Rom.ↄſ.25.& iō Bal.in proęm.
C.§.iō.& Io.And.in rl̃a, cum quid vna via.in Mercu.&
copioſe Lapū alle.99.inci. Cōe Florentiæ. vbi inter al̃a
ad hoc alle.c.cum in eccleſia.de p̄b.in 6.c. a collatione.
de appel.in 6.c.1.de ↄſue.eo.li.c.pe.§.porro.vbi tex. val-
de ſing.de elec.in 6.& c.ſi ſacerdos.ſ̃.de offic.ord. ca.ad
nr̃am.cum ibi alleg.j̃.de inſt. Et ponit de officiali, qui p̄t
dare licentiam portandi arma duob. rōne duplicis offi
cii. Et vide Pau.de Leaza.in diſpu.inc. Primò quæritur.
vbi allegat iura infinita. Et valde notat gl.in uerbo. Ma
xime in c.ſanctorū.2.di.& concludit, habentem duas le
cturas teneri ad bis diſputandū, quod induco ad exercē
tē duas artes, q a tenetur ad onera vtriuſq; in oblationi
bus & ſil̃ibus. Et ita conſuluit Rom. in
conſ.413.*incip. Iſte Franciſcus. Item ui
de do.Benedic.de Plū.in l.ſtatulibera.§.
ſi filius.ff.de ſtatulib.ubi ponit de banni
to, qui p tertiā pſonā efficit̄ hr̃es occiſi,
nam ſibiipſi faciet pacē. Et p iſtam con
cluſionē dn̄t hic Mod. ꝙ habēs ptātem
legitimādi p̄t legitimare ꝓpriū filiū. Et
nihil allegant. Facit tex.in c. per venera
bilem.j̃.qui fil.ſint leg. Sed ibi ↄ̃rium te
nui, alias allegando Arch.expreſſe in c.
in venditionib.prope fi.17.q 4.& eſt ele
gans conſi.Pet.de Anch.316.incip. Pri-
mum dubium non eſt nouū.in ult. col.
vbi uide. Et iſtis adde do.Abb.j̃.c. prox.
vbi ponit de promotore doctorādi, an
poſſit dare vocē. Mō aduerte, quia iſta
cōcluſio fallit, niſi primò ad certū actū
ſtatutum requireret diſtincte duo gene
ra perſonarū, q a perſona vnius generis
non p̄t adeſſe, tanq̃ de vtroq; Ita elegā-
ter ↄſuluit Pe.de Anch.ↄſ.413.inci. Vi-
ſo puncto.vbi adductis multis ↄſuluit,
ꝙ ſi per ſtatutum uice dn̄s dēt adeſſe cō
fectioni inſtr̄i, vt illud poſtea faciat regi
ſtrari, & ꝙ ſufficiant quinq; teſtes, certe
non poterit ipſe fungi vice vnius teſtis,
& vice dn̄i, ut ibi per eum, q ſubdit, ꝙ ex
actibus cognoſcitur, quo iure q s inter-
ſit, per no.in c.ſicut.de elec.in d.c.à col-
latione. Et ex iſto conſilio duo inferri
poſſunt, primò, ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ va-
leat actus fact⁹ in p̄ſentia notarii, & tot
teſtium, ipſe presbyter non poterit eſſe
vnus ex illis teſtib.licet q̄dā in ↄ̃rium al
leget do.Ant.in c.ex lr̃is.ſ̃. de tranſ. vbi
hoc non dicit. Scd̄o inferri p̄t, ꝙ ſi ſtatu
tū requirit conſenſum propinquorum
actui, non poterūt ↄſanguinei adeſſe vt ↄſentientes, &
vt teſtes. Quod bn̄ no. Fallit ſcd̄o d.concluſio, niſi ex di
ſpoſitione particulari legis, vel hoīs, habens unū officiū
ꝓhibeat̄ aliud acceptare ēt cōpaſſibile, q a ſcd̄a collatio
eſſet ipſo iure nulla, & acceptando amittit primū cū ſa-
lario, ſ̃m Bar.in l.fi.p illū text.C.de cohor.li.12. de quo
per eundē in l.1.C.de p̄poſ.agen.in reb.li.12. Fallit tertio
niſi cū actu voluntariæ iuriſdōnis eſſet mixta cā, vel cō
tentioſa, ſic, q a tunc ſeruat̄ media uia cāæ. Nā in cogni-
tione ꝓceſſus non funget̄ q s duplici officio, ſed in ꝓnun
ciando poterit ſolus ꝓnunciare, ſ̃m Bal.in l.1.in fi.ff. de
offi.ↄſu.p illū tex.cū gl. Fallit quarto, niſi in officiis ēt ↄ
paſſibilib.vellet hēre tria, q a non pōt ad hoc p ſuperio-
rem habilitari ēt ex cā, ſ̃m Bart.in l.fi.per illū text.C.de
exact.& excu. li.12.& ſeq̄t do.meus hic. Et in hac mā al
le.ēt Bar.in l.oēs.C.de decu.li.10.ubi dicit p illū text. ꝙ
qui eſt de priorib. vel ↄſiliariis in ciuitate non pōt acce
ptare offm̄ extra ciuitatē. Alle.Bar.in l.eis, q b. circa me
diū, C.qui mili.non poſ. vbi dicit, ꝙ ſi poſt primū offm̄
alicui dat̄ ſ̃m, in eius electione eſt, ut retineat qđ uult.
Et ſcias, ꝙ q in eodē actu pōt vti duplici offō, non tenet̄
nec prę̄ſumit̄ utroq; uti, ſed pōt bis actū duplici uice ex
pedire. Caſus eſt no.ſ̃m do.Ab.ibi in c. cū inter uniuer-
ſas.ſ̃.de elec. Vtrū aūt duplex in officio hēat duplex ſa-
lariū, vide Io.An.& alios in c.cū olim.j̃.de re iud. ubi di
11 cet̄. Iō hic omitto. Extra † gl.pulchrū & utile exiſtimo
remiſſiue diſcutere ultra oēs hic certos caſus, quibus du
bitat̄, an onus ꝓbandi incūbat actori, vel reo, & id nō ab
re, neq; extra ꝓpoſitū fore, cum pp titulum nr̃m, tū pp
iſtū tex.in uer.vtrum incūbat. Et iō ſi refricat̄ in dubiū,
ꝙ cā diſpenſationis ſit vera, an habeat probare, dicēs eā
falſam, an dicens eā uerā, vide Old.ↄſ.256.inci. Clemēs
epiſcopus.

** 413. Adde ꝙ in conſil. iſto nihil dicit. ſed eſt conſil.422.& adde eund. Ro.conſil. 25.inci. Viſo facto ubi dicit, ꝙ duplex gerens exercitiū, duplex diſtinctū ſalariū petere poteſt, & eūd.in l.2.in pr̄.col.5.uer. octauo qđ ſi eadē. ff. de uer.obl. & in l.binos.C.de aduoc.diu iud hinc dixit Bal.in cōſi. 344 inci.& pro iſta, li.2 ꝙ quidu plici iure officiis diuinis intereſt, duplicatas diſtributiones hēre debet, & idē Bal. cōſ.405. ad euidētiā li.3. dicit, ꝙ cū Peruſii duplex exiſteret cōſeruatorem, & maſſariorum officiū idq; unitū eſſet vtriuſq; officii ſalariū unico officiali dēbatur & vi.prædictos.*

eps. Et si qs dicit se esse in prīs ptāte, ali⁹ dicit, eū emancipatū, qs pbabit? Vide Fed. ɔſ. 216. inci. Egit qdam. Et si vidua dicit filios eē rixosos, vt possit seorsū alimētari vigore testamenti, & illi dñt, se ñ rixosos, qs pbabit? Vide Pet. de Anch. ɔſi. 258. inci. Super prima. Et si vnus dicit, instrm ɔfectū à nō notario, alius dicit eū fuisse notariū, qs pbabit? Vide Pet. de Anc. ɔſi. 290. inci. Pro ista parte. ad fi. Et si tu dicis, te ñ fuisse citatū, & ego affirmo, quis pbabit? Vide Bal. ī c. j. §. ad hoc. de pa. iur. fir. & tex. & gl. & ibi Doc. in c. φ sicut. ȷ̄. de elec. Et si qs dicit se appellasse, & alius dicit φ intra 10. dies nō appellauit, qs probabit? Vide Pau. de Leaz. in c. tertio loco. ȷ̄. eo. Et si qs dicit se ñ esse subiectū alteri, & superior negat, qs pbabit. Vide Bal. in l. cùm aliquis. in vlt. nota. C. de iu. deli. Et si qs dicit, se nobilē, alius negat, qs pbabit? Vide Bal. in c. j. §. si rusticus. de pace te. Et si qs dicit, prōnū nō pñtasse in tpe, & ipse negabit, qs pbabit? Vide Rotā in nouiſ. conclu. 78. inci. Vtrùm pñtatus. Et si caplm dicit, canonicū nō resedisse, & ipse negat, qs pbabit? Vide Pau. de Leaz. in disputa. caplm petit. Et si qs dicit, impetrantem non expressisse verū valorē bñficij, & ipse negat, quis probabit? Vide Rotam in nouiſ. ɔclusione. 247. inci. Papa cōfert. & do. Ab. in ca. fi. circa fi. ȷ̄. de pſum. Et si quis dicit, impetrantē nō expressisse bñficiū eē prōnale, & ille negat, quis pbabit? Vide Car. ɔſi. 71. inci. Vacante. Et si qs dicit, officialē nō iurasse, vel canonicū ñ solenniter ingressum, & ipse negat, quis pbabit. Vide Bald. ti. de pace
12 Cōstan. ī verbo, vasalli. el j. Et † si creditor allegat priorē hypothecā, & emptor allegat priorē emptionē, qs pbabit? Vide Bal. ī l. matrē. C. đ pb. Et si dr, quē eē diuitē, vel pauperē, vel ñ eē, a quis pbabit? a Vide gl. ī l. si uerò. §. fi. ff. q satisd. cog. & ibi Ang. & Bar. & alios ī l. si ɔstante. sol. ma. Et si qs dicit se expēdisse p alio ī curia, vel alibi, & ali⁹ dicit, φ oīno expēdisset ī factis suis, qs pbabit? Vide Bar. ī l. ex parte. ff. fa. erc. Et si dubitaē, an qs ignorauerit, vel nō, qs pbabit? Vide gl. ī verbo, affectata. ī c. 2. de tēp. or. ī 6. & oīno Rotā ɔclu. 254. in nouiſ. ici. itē si pp negligētiā. Et si dubitaē, an aliqs fuerit uno tpe, vel post, qs pbauit? Vide Bar. & oēs ī l. ñ solū. §. ɫʒ vt pbari. đ ope. no. nū. Et si dubitaē, an iudex īterposuerit decretū ex uera cā, vł falsa, qs pbabit? Viđ Spe. ī ti. đ emp. & vē. §. nūc dicēdū. verſ. hoc quoq;. & Bal. ī l. quæcunq;. §. fi. ff. đ publ. & Ang. in l. sciendū. ff. de verb. ob. Bal. ī l. qcunque, C. de bo. q lib. Et si dubitaē, an applo fuerit solēniter interposita, qs probabit? Viđ d. Car. ī cle. cām. §. verū, ī pe. col. de elec. Et si legatarius ex legato gñali đt certā rē fuisse ī bonis testōris, tpe mortis, φ hrs dicit fuisse ex post, & ita sibi ñ dēri, quis hēt pbare? * Viđ solenniter Boma. in l. in illa. de verb. obl. vbi dicit se ɔsuluisse Romæ, & multa ponit circa pbandā prioritatē vel po-
13 sterioritatem tpis. † Et si intentaē ɔdictio ex canone redintegranda, & dicaē īiustè rē amissā, reus āt dicatiustè amissā, qs hēt pbare? Viđ Inn. ī c. sæpe. ī gl. magna. ver. vno plus vr, de resti. spo. & ibi do. Abb. Et qñ vnus possedit antiqtus, alius nō, qs pbabit? Viđ Bar. ī l. Celsus. ff. đ vsuca. & ī l. si añ. ī fi. C. vñ vi⁹. & do. An. ī c. si diligēti. đ pſcrip. Et si agiē remedio attentatorū, qs hēt pbare. Vide Inn. ī c. bonæ. de appel. & ī c. dilecti. in fi. de exce. & ī c. dudū. el 2. de elec. & ita eū alleg. Rota in antiqs, conclone 121. Et si qs opponit exceptionē falsi pcuratoris post litē ɔteſ. & alius negat, qs hēt pbare? Vide do. An. in c. cū M. ȷ̄. de ɔſt. & Im. in c. cū in iure. de of. dele. & gl. Bal. & Sal. ī l. 1ʒ. C. de pc. & In. & do. Ab. in c. qm̄. ȷ̄. eo. Et si bona plati defuncti dñr qsita de bonis ecclæ, & alius dicat de bonis prīmonij, qs pbabit? Vide gl. in c. sint manifestæ. 12. q. 1. & in c. qcūq;. eā ca. q. 5. Et qñ est petita reductio ad arbitriū boni viri, qs hēt pbare? Vide do. An. ī c. Quintauallis. de iureiu. & ibi Im. Car. ɔſ. 144. & Cal. in ti. de ar. ɔſ. 2. Et qñ sumus ī cā appellationis, qs hēt pbare? Vide Bar. in l. 2. C. de ap. & Im. post do. An. ī c. ī pſentia. đ renun. cum ibi alle. Et ēt qñ est appellatū à ɔmissis arbitrio iudicis, qs pbat? Vide In. in c. innotuit. de eo, q fur. ord. suſc. Et cui incumbat onus probandi ætatem, vide gl. 1. in c. pbyter. 14. diſ. & do. Ab. post alios in c. ī pſentia. ȷ̄. eo. Et cū opponiē defectus ad rescriptum, qs hēt pbare, an impetrans, an opponēs? vide Cal. in isto tit. ɔſ. 10. & Io. And. in
14 Spe. in rub. de. clā. deſpō. in fi. & † Imo. post alios ī c. sup literis. de resc. cū ɔc. Et qs hēt probare defectū ætatis? Vide Cal. in isto ti. ɔſ. 5. Et si apud ɔmodatarium perijt res qs dēt probare, an ipse de culpa leui, an ɔmodans de culpa graui? Vide Io. An. in Spe. ti. de ɔmod. §. nunc dicendū. ī addi. inc. qa plus hēt. do. Ab. in c. 2. đ depo. & Im. in c. 1. đ ɔmod. & late Sal. in l. q fortuitis. C. de pig. actio. Et si tu dicis, me fuisse negligentē, & ego dico, me fuisse diligētem, qs hēt probare? Vide do. An. in c. plerūq;. circa fi. de resc. Et si tu dicis, in electione nō fuisse seruatas debitas solennitates, & ego dico ɔ̄, qs probabit? vide gl. in c. sup his, circa fi. gl. magnę. de ac. & late do. An. in c. cum dilecti. de elec. Et si dubitaē, an in loco fuerit copia peritorū, q potuissent ɔsuli, qs hēt probare. vide Bar. in l. in bonorum. ff. de bo. poſ. ti. gñali. Et si electo in platum opponiē defect⁹ nataliū, qs hēt probare? vide Io. An. in rła, in famib. in Merc. Et sup istis est aduertendū ad no. p oēs ī l. sciendū. ff. de ver. obl. vbi de plurib. solēnitatib. qrit, an pſumanē īteruenisse in actu ī dubio, qa tales pręsumptiones transferunt onus probādi ī aduersariū, iuxta gl. ī l. siue possidetis. C. de prob. Et adde, φ quoties aliqd cōiter ɔsueuit esse certo mō, illa cōis ɔtingentia trāsfert onus pbandi in aduersariū, sm gl. in l. neq; natales. C. de proba. Et ista tene menti, qa lʒ eorum inuentio magis laboriosa videatur, q̄ subtilis, non tñ sunt parui momenti.

Margin notes:

a Si dr, quē esse diuitē, vel pauperē, vel ñ esse, quis probabit. *Adde, & dic, φ qui fundat se in paupertate, uel diuitijs, teneturillud probare, et sic per illam glo. in d. l. si vero. §. fi. ff. q sat. cog. Et quilibet tenetur probare illud quod est fundamentū intentionis suę, per regulā l. ei, qui ff. de pbat. Et dato, φ quis in dubio præsumatur idoneus, c. fin. de pſumpt. l. cū quidā. ff. de legat. 2. istud est uerū, secundum illam glos. in d. l. si uerò. §. fin. quo ad mores, sec⁹ quo ad facultates. Et illā gl. in d. l. si uero. §. fi. multum cōmendat Ang. & Pau. de Cast. ibi & Bal. in l. 4. C. quando fisc. vel priua. & Bal. ī c. fi. de pſum. Adde ad ista, φ si quis dicit, beneficium tenue esse, uel reditus esse diminutos, debet hoc probare. Text. est in §. fin aūt fortuita. in Authen. de æqua. dotis. Vide Ang. in cōſi. 270.*

inc. Bonifacius. in vlt. col. Cal. in ti. de proba. in cōſ. x. do. Car. in d. c. fi. de præsump. in 2. col.

* *Probare. Adde quid si hæres dicat, quòd non sunt alia bona quā descripta in inuentario, an ipsi hæredi vel alleganti quod sint alia, incūbat onus probandi. vi. Cast. consi. 209. & dicas, quod statur dicto hęredis & asserenti contrarium incumbit probatio. nam inuentario confecto nō pręsumitur hæres bona hęreditaria subtraxisse l. merito. pro socio.*

SVMMARIVM.

1 *Dispositio aliqua si dicat quòd stetur iuramento alicuius nō creditur illi si ex aduerso contrarium probatur.*
2 *Lex uel statutum si dicit, debere stari dicto alicuius sine iuramento, intelligi debet, nisi cōtrarium probetur, etiamsi talis officialis iurauit fideliter exercere officium suum.*
3 *Statutum etiamsi diceret, quòd de certa re deberet stari iuramento alicuius, tamen posset probari contrarium. Vide duas posteriores limitationes ad istam conclusionem, nu. 4. & 5.*
6 *Partes si in eligendo peritos discordant, iudex dēt eligere. Periti in arte an possint compelli suscipere officiū referendi, qd sentiāt. Post nu. 6. ver. & scias.*
7 *Peritus vnus an sufficiat, uel an sint plures necessarij.*
8 *Peritus in arte quis dicatur.*
9 *Periti in arte iurare debent solum de credulitate.*
10 *Sententia an possit retractari lata ad relationē peritorū. Sn̄ia lata per probationes priuilegiatas, an possit retractari Post nu. 10.*
11 *Sententia si fuerit lata propter probationem unius testis cum delatione iuramenti in supplementum, poterit etiam retractari.*
12 *Periti si discordant, creditur peritiori.*

CAPITVLVM IIII.

PRoposuisti. Nō creditur marito asserenti ēt cū iurō, se vxorē cognouisse, si vxor per testimonium matronarum, q corpus inspexerint, pbat ɔ̄riū. H. D. Cōis diuisio, secūda ibi, vr. No.

¶No. primo ex tex. iuncta gl. 3. cũ iurib. suis, maxime c.
1 ꝯtinebat. de despon. ĩpub. ꝙ † vbi ex aliqua dispositione stat̃ iuro alicuius, illi non credit̃, si ex aduerso ꝓbat̃ ꝯriũ. Qđ sing. no. ſm do. Ab. cui adde gl. idem tenentem in c. 2. in verbo, affectata. de temp. or. in 6. & Inno. in c. qa pp versus fi. de elec. & in c. super eo. s. qđ met. cã. ibi do. An. & do. Ab. & tex. in l. videamus. §. pe. & in l. fi. ff. de in lit. iu. & Ro. plene in l. admonendi. ff. de iureiu. & do. An. in c. qa pp. & Arc. in c. in primis. in antepe. col. 2. q. j. & Do. post alios valde solenniter in c. statutum. §. cum vero. de resc. in 6. & Bar. in l. Theopompus. ver. q̃ro, cum testator ff. de do. præle. & tex. in c. si qs acceperit. 33. q. 1. iuncto c. ꝙ interrogasti. & ibi vide glo. 27. q. 2. & Io. An. referentẽ se consuluisse in Spe. ti. de of. iu. §. fi. in addi. inc. huius remissio. & tex. cum gl. in c. 1. in 2. respõ. j. de frig. Et ex hoc limitantur multa iura requirentia iurm̃ in probatione, prout alias dixi in c. qualiter. el 2. in prin. j. de ac. limitãdo gl. ibi, q̃ dixit stari iuro ꝑlati super redditiõe rõnis administrationis. ¶Et ex istis infert singul. do. Ab. in d. c. ꝯtinebatur, & hic, ꝙ si statutum dicit, credẽdũ esse iuro officialis in aliqua re, dẽt ĩtelligi, nisi ex aduerso probet̃ ꝯrium, qa iurm̃ vnius non est integra probatio. Iõ nõ dẽt ꝑualere probationi vnius integre: arg. l. admonẽdi. ff. de iureiu. ¶Sed aduerte, quia in isto passu esset altius exordiendum: maxime, qa Io. de Imo. in l. q bona. §. q dãni. ff. de dam. infec. vario modo distinguit, & eum refert & sequitur do. meus hic nullo addito. Mod. vero ponunt ad literam dicta Io. de Imo. eo non nominato: postea dñt, neminem ante ipsos melius loquutum, & ꝙ do. Abb. inconsulte hic scripsit. Sed in reassumptis dictis oĩum non disputando no. duas conclusiones. ¶Prima ꝯclusio. vbi
2 † lex, vel statutum dicit debere stari dicto alicuius sine iuro, intelligi dẽt, nisi ꝯrium probet̃, ẽtsi sit talis officialis, q iurauit, fideliter exercere officium suũ. Ita no. Iac. Bu. Bal. & Sal. in l. 1. ꝑ istum tex. C. de re iu. exemplificãtes in officiali dicente, aliquem lusisse, qa tunc demum sibi crederet̃, qñ ꝯrium non probat̃. Idem no. Io. An. in Spe. ti. de cita. §. sequit̃. ver. sed nunquid credet̃. dicens, ꝙ l3 stet̃ relationi nuncij. ꝑ c. cum parati. de ap. no. Bar. in l. 1. §. cura. ff. de of. pf. vr. tñ p̃t ꝓbari ꝯrium. Et est gl. in §. itẽ testes. in ver. credatur. 4. q. 3. Idem ꝑ plura t3 Bal. in l. pe. C. de peri. tu. & Ang. ĩ l. diuus. ff. đ test. mil. & Pau. de Cas. in l. 2. §. si absens. ff. si ex noxa. cã aga. pp gl. ibi, in verbo, iudicio. & Pe. de Anc. in repe. c. pe. versus fi. ver. ulterius q̃ro, statuto cauetur. s. de ꝯst. ¶Sed ista ꝯclusio limitatur dupl'r, Primo, nisi statutum vltra ꝓcederet ꝓhibẽdo posse ꝓbari ꝯrium, arg. l. diem proferre. §. stari. ff. de ar. qa in ꝓbatione p̃t dare statutum expressam limitationem, vt habuimus s. c. ꝓx. scđo, nisi forte vellet qs ꝯ probare per modos, ꝑ quos admitteret̃ ꝯ ꝑsumptionem iuris & de iure, de qb. in c. is q fidem, de spons. ꝑ Doc. ¶Scđo limita, nisi statutum vellet, ꝙ talis assertio officialis haberet̃ ꝓ plenissima ꝓbatione, qa non admitteret̃ tunc ꝓbatio in ꝯrium, vt ꝓbat gl. in verbo, fecisse. ad fi. in cle. 1. de ꝓb. Et idem si statutum diceret, habeatur ꝓ oĩmoda ꝓbatione, vt colligit̃ ex no. ꝑ gl. in cle. 1. in ver. oĩmodã. de fo. ꝯpe. Et ita ꝑ istas gl. dixit in ꝓposito Ro. in l. si duo. ff. de acq. hær. & no. Bal. in extractis gl. sup Cle. in cle. 1. de fo. ꝯpe. Et idem dicit Ro. vt s. si statutum diceret, dandam esse plenariam fidem iuro, ꝑ id; ꝙ nõ gl. ĩ d. cle. 1. de prob. Et ibi no. Imo. & facit tex. in l. antiq. ibi, oĩno credendum. C. ad Velleia.
3 ¶Scđa ꝯclusio. Etiamsi † statutũ diceret, ꝙ de certa re deberet stari iuro alicuius, tñ posset probari ꝯrium ꝑ legitimas ꝓbationes, ſm Ang. in l. q restituere. pp gl. ibi, ff. de rei vend. & in l. q vas. ꝑ illum tex. ff. de fur. & in Aut. de exhib. re. in prin. & Bal. in c. 1. ĩ pe. col. si de inuest. inter do. & vasal. lis ori. & Bal. & expressius Sal. in l. 1. C. de reb. cred. & Bal. pulchre in l. ꝯ negantem, in fi. C. ad le. Aquil. & Bal. in l. 1. C. de re iu. & Imo. & Ro. in d. §. q dãni, & Pau. de Cast. in l. fi. ff. de p̃to. stip. & do. Ab. ĩ d. c. ꝯtinebat̃. & Alb. in 2. parte statutorum, q. 15. & Pe. de Anc. in rła, semel malus. de reg. iu. li. 6. In qb. locis inuenies pulchra exempla. Est uerum, ꝙ ꝯrium tenet Iac. de Are. in l. 1. C. si aduer. liber. & Io. Mo. & Ioan. de Fan. in d. c. 2. de temp. or. in 6. & do. de Ro. ꝯs. * qa ſm Do. in d. §. cum vero. Sed non est recedendum à cõi. Et istorũ rõnib. rñdetur in locis ꝑdictis. & probat̃ principl'r ista ꝯclusio, quia si iurm̃ habens ꝯcursum semiplenæ probationis p̃t elidi ꝑ probationem ĩ ꝯrium plenã, l. admonendi. ff. de iureiu. ergo fortius simplex iurm̃. Fateor, ꝙ secus esset, si iurm̃ deferretur à parte parti, l. non erit. §. dato. & in l. nam postea. §. si minor. ff. de iureiu. ſm Io. An. in d. c. 3. de temp. or. in 6. Scias, ꝙ sufficiet in casu nr̃o legitima probatio ẽt al'r, q̃ ĩ casu d. l. admonendi, qã non sumus in casu simili, nã ibi ꝯcurrebat semiplena probatio. Itẽ pro hac ꝯcl'one facit, qa l. de iure diuino dicat̃, dicto duorũ vel trium esse stãdũ, tñ p̃t probari ꝑ alios ꝯrium. c. ĩ nr̃a. & c. ex parte. j. ti. prox. ¶Sed aduerte, qa ista ꝯcl'o limitat̃ primo his modis, quib limitaui ꝯcl'onẽ ꝓcedentẽ. ¶Secundo limita, nisi † ꝓcessisset dolus, vel
4 ꝯtumacia illius, ꝯ quẽ iuratur, puta in casu c. fi. s. qđ met. cau. & l. si qñ. C. vñ vi. quia istud iurm̃ defertur actori, tum pp difficultatẽ probãdi ablationẽ rerũ singulariũ, tũ in odiũ illi⁹, de cuius violẽtia vel ꝯtumacia ꝯstat. Ita no. Im. & Ro. in d. §. qui dãni. & Inn. in c. cum dilectus. s. de or. cog. Et sentit Bar. in d. l. admonendi. dicens, ꝙ sñia lata ꝓtextu iuri ꝓstiti in casu d. c. fi. & d. l. si qñ. non retractatur ex istr̃is nouiter repertis. Et no. do. Ant. in c. fi. in fi. j. de iureiu. Sed nihilominus ẽt in casu isto stat firma ꝯclusio, qm̃ si probabitur iurantem ditari cum falso iuro, nõ est dicendũ de mente illius legis fuisse tale lucrũ sibi ꝯcedere, nec licitum esse aduersus delinquentẽ se vindicare ꝑ viã delicti, seu periurij, l. si quis ad se fundũ. cũ si. C. ad le. Iul. de vi. Est. n. maior dolus falsum iurantis, q partẽ & Deũ offendit, l. 2. C. de reb. cre. c. debitores. j. de iureiu q̃ ꝯtumacia, vel uiolentia alterius principl'r partẽ lædentis. Et ita expresse tenent Inn. do. Anto. Imo. & do. Ab. in d. c. fi. & do. Ant. in d. c. cum dilectus. & Ro. dicens se valde mirari de Bar. in d. l. admonẽdi. quẽ vide. ¶Tertio limita, nisi † iurm̃ præstaretur præsente &
5 tacente illo, ꝯ quem iuratur, ſm Cal. sing. in d. c. statutũ. §. cũ vero. & sequit̃ ibi Do. qđ reputo nota. dignum, quia extendit d. l. nõ erit. §. dato. vt habeat locũ nedũ in iuro expresse delato parti, sed ẽt tacite. nec mirum, qa taciturnitas ẽt in præiudicialib. hẽt vim ꝯsensus, qñ fit in iudicio, in l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideius. tut. facit c. 2. de ac. in 6. ¶Vltimo per istum tex. cum gl. tractant hic oẽs Scribẽtes, qñ & qual'r stet̃ peritis in arte, q̃a, vt hic apparet, statur dicto matronarũ: & facit c. frater. j. de frig. & malefi. & c. qa indicante. j. de presc. ĩ c. oĩs ætas. 12. q. 1. & ĩ l. nemini. de aduo. diuer. iu. cũ aliis, de quib. hic ꝑ Doc. Et qm̃ mã est utilis, & quotidiana, restringe ꝯpendiose dicta oĩum, qui scripserunt multis de nouo insertis per ꝯcl'ones reassumptis his q̃ dixi alias breuius in c. significasti. el 2. j. de hom. ¶Prima cõcl'o. Si † partes discordãt
6 in eligendo peritos, iudex eliget, ſm Io. An. in Spe. ti. de homi. §. 1. ver. sed pone, & Bar. in l. 2. §. ex hoc rescripto. ff. de uen. in spi. & est casus in l. 3. in vlt. rñso. C. fi. reg. Faciunt no. per Bar. in l. in vẽditione. §. fi. de bo. aut. iu. possi. per illum tex. dum ponit, ꝙ si canonici discordant in aliquo eligendo, superior eliget, & ĩ aliis exemplis, de quiquis ibi, sil'e dicit Spe. de eligendo ꝯsultorem, in ti. de reg. cons. post prin. & Bal. in l. hac l. C. de sen. ex bre. reci. & alias dixi in c. 3. de iure. patro. sec⁹ aũt, si partes ꝯcordãt, ꝑ l. hac edictali. §. his illud. ibi, quos vtraq; pars elegerit. C. de

* Consi. Adde quod iste sensus est intricatus; ideo dicas. & do. de Ro. cõcl. 441. quos sequitur Dom. in d. §. cũ vero. et adde quod ibi Do. in 3. col. in fi. dicit. Ro. teneri, quòd si impetrãs iurat corã Auditore dato in curia, quòd nõ põt obtinere iustitiam in partibus, ꝙ pars aduersa nõ admitteretur postea ad probandum cõtrarium. vi. ibi, quia multa pulchra ponit. & allegat Ro. alibi, cõcl. 52. sed restituendo Dom. ibi, & Feli. hic, dicas, quòd neuter bene allegat, nam istæ decis. sũt altera. 42. alias. 3. de rescr. in nou. in ca. si impetretur, altera uero. 479. alias 61. eo. ti. in antiq. in c. nota quòd ubi quis. et utrobique tenent, quòd iurãtis se iustitiæ cõplementũ in partibus consequi posse nõ sperare, creditur, nec auditur volẽs ꝓbare cõtrariũ. et hęc nota, qa utilia

de secũ.nup. Et sis cautus, quia nõ sufficit, ꝙ pars ꝯducat medicũ ꝑ viã testimonij, sed opus est, vt iudex imponat relationẽ, & ipsemet medicũ, vel aliũ peritũ examinet, & examinatus reddat cãm dicti sui. Et de hac inquisitione iudicis fiat mentio in actis, ſm Bal. & Ang. in d. §. semel. C. de re mi. li. 12. & Angel. in d. §. his illud. & Ana. in d. c. significasti. & Bal. hic ꝑ tex. quẽ dicit vix reperiri alibi, in l. 1. §. 1. ibi, late sumptæ. ff. de ven. ĩspi. Et per hoc, ꝙ partes possint eligere, nõ est suspicio fraudis, quia iudex approbauit ꝑ d. l. 1. cũ gl. Qđ intellige sane in facto depẽdente à plena facultate partiũ, alias iudex ex offõ illos deputat, ſm do. Ab. & do. Bñdic. hic per tex. optimum in c. cãm. ĩ. eo. ibi, deputare curetis. ¶ Et scias unum valde pulchrũ, ꝙ tales periti ꝯpelli non pñt ad sumendũ istud officium referendi, qđ sentiat, ſm do. Ab. sing. ĩ c. cum dilectus, el j. ĩ. de pur. cano. per id, qđ dr̃ ibi in c. ꝑcedenti. de ꝯpurgatorib. q ꝑꝑ metum periurij non ꝯpellunt̃, qđ non legi alibi, & facit, qđ no. Bal. in l. rẽ non nouã. C. de iu. dicens, quem nõ teneri ad exprimendum motũ cõsciẽtiæ suæ, sed istud ꝓcedere forte, vbi alij periti possent adhiberi, sed si ex hoc deberet veritas occultari, nõ credere ꝓcedere, ꝑ id, qđ no. Host. & do. An. ĩ c. j. ĩ. đ tes. cog. dum dñt, ꝙ ꝑsonæ priuilegiatæ, vt non teneant̃ testificari, pñt ĩ defectum aliorũ cogi. Et adduco optime, qđ scribit gl. in l. 2. C. de ꝓx. sa. scri. li. 10. volens Doc. posse ꝯpelli ad ꝯsulendũ in cã. Et no. Bal. & Sal. in l. sancimus, C. de aduo. diuer. iu. & do. An. & Im. in c. si pro debili. ĩ. de of. dele. Et ad illud de ꝯpurgatorib. dicit secus in eis qa officium eorum est ad rñdendum suꝑ valde dubiis: imo occultis, in quib. rõnabil'r timẽt credulitatem suam posse errare. Sed dic, ꝑsupposita debita peritia, excusãt deponẽs, iuxta quãtitatẽ ingenij sui informati ex reb. apparẽ

7 tib. iuncto discursu mentis. ¶ Scđa ꝯclo. Medici, † vel alij periti dñt esse plures, saltem duo: ꝑ tex. d. c. significasti. iuncta rĩa, pluralis. de reg. iu. ĩ 6. Facit tex. in l. lex, q̃ tutores. ibi, multorum testificatione. C. de admi. tut. Idem Bar. & Bal. in proœmio ſtorum, in fi. ꝑ d. l. semel. & Sal. ĩ l. cõparationes. C. de fi. istr. & Ang. in Aut. de non alie. §. ꝙ aũt. ¶ Fallit primo ista cõclusio in perito, q ad hoc esset salariatus à populo, ſm Bar. in l. 1. ꝑ illũ tex. C. de põd. & au. col. li. 11. ¶ Fallit scđo, nisi partes cõtẽtarent̃ de vno. l. 1. §. fi. ff. de ver. obl. & ibi late no. Ro. Idem Ang. ĩ d. §. qđ aũt. per l. Theopõpus. ff. de do. ꝑleg. & no. Bar. in d. proœmio ſforũ, & Do. meus hic, dicens esse casum in l. si irruptione. ff. fi. reg. & in c. qa indicante. ĩ. de ꝑsc. & facit, qđ no. Bar. in l. fi. ff. de ꝑt. stip. & In. in c. 2. ĩ. de fi. instr. ¶ Fallit tertio, nisi in loco reperiret̃ solum vnus peritus, ſm Bar. in d. semel. per tex. in d. §. qđ aũt. cui credat̃, si vnum solũ ciuitas haberet. Idem expresse Bar. ĩ l. 1. ĩ fi. ff. de ver. obl. & in l. si in rixa. in fi. ff. de sica. & in trac. suꝑ tit. de test. in verbo, lata culpa. Facit, qđ no. Bal. ĩ l. 1. C. vñ vir & vxor. vbi dicit, ꝙ statutum reqrens cõsensum propĩquorum, verificabit in uno, si plures non extant. Facit, ꝙ no. Bal. Inst. de ver. obl. in fi. prin. post Bar. in l. j. ff. eo. dum dñt, ꝙ iudex examinans Vltramontanum adhibebit vnum interpretem, si plures non ꝑt ĩuenire. vñ pulchre dixit Bal. in l. idemq; in prin. ff. pro soc. ꝙ lȝ maritus teneat̃ soluere medicum pro vxore ĩfirma, l. si ab hostib. §. si vir. ff. sol. ma. tñ si in loco nõ est medicus nõ tenet̃ accersere extraneum. Sed hanc fallentiam limita, nisi occurreret casus valde arduus: * puta si ageretur de morte hoĩs, qa oportebit mittere ad alia loca, vt cõpleatur numerus peritorũ, ſm do. Ab. & do. Bñd. hic late per c. suggero. 3. q. 8. & c. j. 65. dis. Facit vltra ipsum, qđ nõ. Bar. ĩ l. j. de cano. larg. ti. li. 10. vbi dicit, ꝙsi officialis vnius prouinciæ deficit, dẽt alius adiri Dicas tñ, ꝙ si oporteret alium cõducere ex loco valde remoto, ñ procederet ista op. per tex. valde sing. in c. vnico in fi. ne sede vac. ĩ 6. & no. Do. meus hic, maxime, qñ ille ꝑsens esset valde peritus, ſm eum per l. septimo mense. ibi, doctissimi Hippocratis. ff. de statu ho. & no. Ang. in l. hac edictali. §. his illud. pal. & in Aut. vt ꝑpo. nomen im-

* Arduus. *Adde Alex. in l. 1. §. fi. de uer. oblig. & in consi. 148. inc. Excellẽtissime domine. nu. 2. in 2. par.*

per. §. 1. Et volendo tenere, ꝙ nullo casu expediat mittere pro alio perito, si in loco est unus bñ peritus, posset dici, ꝙ iura allegata per do. Ab. loquuntur ĩ casu suo. Vñ ex quo iudex ad hoc lege nõ arctatur, rõnabile nõ vr̃, vt partes grauet superfluis expẽsis. Et dum dicit do. Ab. istã op. suã esse mentit. ſm Mo. hic ĩ extractis nouis, qa fuit dictũ do. Car. hic, ꝯ quem ẽt alle. Ang. in l. fi. C. de admi. tu. Sed melius cõsidera, qa rñsiones do. Ab. ad tex. in §. ꝙ aũt, & in c. qa indicante. non sustinerentur, qa negari non posset, ꝙ in illis casib. nõ posset agi de maximo ꝑiudicio. Iõ indistincte diceretur, & non male, sufficere in quocunq; casu vnum bñ peritũ, si plures nõ sunt

8 * in loco. ¶ Et † scias, ꝙ ille dr̃ peritus, q in arte sua bñ segessit, ſm Bar. in l. 1. C. de athle. li. 11. An aũt credatur dicenti se peritum? Dic, ꝙ sic: dummõ habeat vnum cõtestem, ſm Bal. ĩ simili, quem vide in c. 1. §. si instr̃m. ĩ ti. de notis feu. Et adde, ꝙ tales qualitates in dubio nõ ꝑsumentur in hoĩe, ſm gl. in ver. sciẽ. ĩ c. si forte. de elec. in 6. plene Bal. in c. fi. ĩ. de ꝑsumpt. ¶ Tertia conclo. Depo-

9 nẽtes † đ peritia artis suę, dẽnt iurare solum de credulitate, ſm Io. An. do. Ab. & Alios Doc. in c. fraternitatis. post gl. 2. ibi, ĩ. de fri. & Bar. in d. proœ. ſforum. & Ang. q etiam ponit đ Doctore ꝑsentante, ĩ l. si vacantia. C. de bo. vac. li. 10. & do. An. Ab. Im. & Bal. hic, & Bar. Sal. ĩ d. l. cõparationes. Bal. & Nic. de Neap. in d. l. 1. §. 1. de uen. ĩspi. ꝯ gl. ibi per Bal. in l. directas. C. de test. manu. & in l. nemini. ĩ fi. C. de aduo. diuer. iu. & in l. iudices. C. de sen. & Ang. in d. aut. ut præponatur. ĩ fi. qa deponens de peritia attestatur de credulitate, ſm Ab. ĩ l. sola. C. de tes. Bar. in trac. de teste. ¶ Et no. ꝙ ista conclusio fallit primo, nisi deponerent super re perceptibili, non solum iudicio intellectus, sed etiã aliquo sensu corporeo, ſm Bar. in d. l. Theopõp⁹. & Bal. in rep. l. 2. in 23. char. ff. de iureiu. & Ro. quem uide in d. l. j. §. fi. ff. de uer. obl. & Bal. q exemplificat in agrimensore, in d. proœ. ſforum. uer. circa sextũ. & in d. §. his illud. vbi dicit, ꝙ si res est perceptibilis oculata fide, tenentur iurare, ñ ꝙita credãt, sed ꝙita sit. Et istud limita non procedere in assumpto ad consulendum, ſm Bal. in d. proœ. ¶ Fallit scđo ista conclusio, nisi peritus assumeretur à partib. de cõi cõsensu, qa ñ expedit, ut iuret. Ita expresse no. Bar. in terminis ĩ d. l. Theopõpus. quasi in medio ibi, ꝯ prædicta, & c. Rñdet ad d. §. is illud. uel, ꝙ ibi erat assumptus de mãdato iudicis ab ipsis partib. uel, ꝙ expresse actum erat, ut iuraret. Hoc dictum seq tur do. Ant. in c. ueniens. el j. in ti. prox. Et iõ sing. dixit Bar. in l. Lucius. in fi. ff. de fi. ꝙ ubi fides alicuius est approbata ab utraq; parte, non reqritur, ꝙ dictum suũ sit iuratũ, de quo ẽt ꝑ do. An. in c. finem litib. in pe. col. ĩ. de do. & cõtum. ¶ Tertio fallit ista cõclo, nisi cõmitteretur simplex declaratio alicuius facti alicui ut bono uiro, & ñ reqreret̃ peritia alicuius artis, ſm Bar. in d. l. Theopõpus. Ex quo ĩfert do. me⁹ hic, ꝙ eo. mõ, si modica peritia reqreret̃, qa res ẽet de facili ꝑceptibilis ꝑ artẽ: nã sine iurõ credit̃ ẽt nõ perito. Et alle. Bar. in l. de ætate. in pe. col. ff. de mino. ubi dicit, ꝙ ꝓbatio alicuius qualitatis ꝑ aspectum põt

* In loco. *Adde quòd statur dicto vnius periti, quando plures in ea ciuitate nõ reperiũtur, nec ẽ opus mittere ad vicinas ciuitates ꝓ habẽdis pluribus, ẽt in cã quãtumuis ardua & graui. et est cõmunis * opinio, secũdũ Ale. & Ias. in d. l. 1. §. fi. de ver. oblig. Sed ꝓ contraria opinione Ab. hic, vltra dom. Aucto. adde Aret. consi. 142. ex facto proponitur. col. antepen. vbi cõcludit, quod iudex debet laborare in probatione quæ fit per peritiam artis, habere maiorem certitudinem quę haberi possit, et istud maxime in causis arduis, & grauis preiudicij, in quibus maior cautela & diligentia reqritur, arg. tex. in l. j. § sed et si quis. de Carb. edic. et adde quæ de ardua causa no. per Doc. in l. admonẽdi. de iure iu. per Aucto. & Barb. in c. testimoniũ. ĩ 5. no. hoc ti. Anc. cons. 28. Rationes ĩductę. cir. fi. Bal. in l. parẽtes C. de testi. & in c. ad nostrã. hoc tit. Soc. cons. 17. supra dicta causæ. col. 2. ĩ fi. uol. i facit tex. ĩ l. propter litẽ. §. 1. de excusat. tu. et cap. 1. & ibi Doc. de rest. spol. cõclude tamẽ cũ Aucto. & cõmuni, quòd bonũ esset plures adhibere, si id commode fieri posset, alids iudex ad hoc non arctatur.*

etiam

ēt fieri ab imperito in arte, qñ est qualitas, q̄ cōiter solet innotescere oībus per aspectū. Et forte hoc casu intelligit iste tex. ad quē nemo rñdet: qa, ut hic dicit Io. An. uerbū, Testimoniū, ꝓprie denotat dictū nō iuratū, ꝑ c. tua. de coha. cl e. & c. Sed qm̄ posset negari, ꝙ ista mā sit ꝺ facili cognoscibilis, ꝑ c. nec aliqua. de quo in gl. iō dici p̄t, vbi ñ iurat de veritate, sed de credulitate, possit ēt dici testimoniū, qa ē impropriū in teste rñdere ꝑ verbū, Credo, vt dicet in c. quoties. ꝟ. ti. ꝑx. ñ deferī iurm̄ formale, qđ p̄statur testib⁹, nec dicūtur ꝓprie testes. Vñ dicit sing. ꝙ statutū puniēs falsū testē, ñ punit medicū, vł obstetricē, lȝ alias arbitrarie deberēt puniri. Et fm̄ hęc vltima uerba intelligo eūdē Bal. ī l. data opera. C. q accu. vbi dicit, testē deponētē ꝺ ꝑitia artis non excusari à falso: nec mirū, qa deponēs de credulitate pōt mentiri, & periuriū incurrere, qđ ex cōiecturis liquere pōt, fm̄ Bal. in l. ꝺ tutela. C. de in integ. rest. Subdit notāter Bal. hic, ꝙ post didicita iuramēta partis, tales ꝓduci pñt. qa ñ sunt proprie testes, ꝑ istū tex. Quod bñ no. ad alia. Nā ī casu istius tex. nō est mirū rōne m̄rimonij, per c. series. ꝟ. ti. ꝑxi. Et istis adde Bar. in trac. de test. ver. testis dicit, aliqua. vbi dicit. istos peritos assumi magis vt iudices q̄ ut testes. Pro quo facit c. qa indicāte. ibi agrimensoris diffinitionē. ꝟ. ꝺ p̄scrip. & l. certi iuris. ibi, iudicare. C de iud. Quartò fallit ista, ꝯclo, nisi iudex motu ꝓprio vellet ad dictū periti se informare: qa nō oportet, ut deferat iurm̄. Ita probat, qđ no. gl. sing fm̄ Bal. ibi in c. si duo. in ti. de pace tenen. q̄ dicit, ꝙ pōt sumi informatio teste nō iurato. Et idē sētit Bal. loquēs de ꝯsiliario assumpto à iudice in d. procemio ffoꝝ. Fallit 5. in ꝑito electo à populo ad certū officiū peritiæ suę: qa si iurauit à principio officij, ñ cogitur in sing. relationibus iurare, fm̄ Nic. de Neap. in d. l. 1. §. 1.
10 de ven. inspi. & Bal. ī d. §. is illud. Quarta ꝯclo. Si † apparet, ꝙ relatio peritoꝝ nō fuerit bona, vel ꝑꝑ eoꝝ imperitiā, vel aliter, dēt iudex reuocare sñiam ꝑꝑ cōsiliū magis peritoꝝ, fm̄ Io. An. singularissimè ꝟ. ti. de homi. §. 1. vers. sed pone A. in addit. Spe. per l. 1. C. si ex falsis instrumentis. quasi cōstito de falsitate primæ probationis debeat sñia retractari, iuxta l. imperatoris. ff. de re iud. & l. admonēdi. ff. de iureiu. & c. cām. el 1. ꝟ. de off. dele. & c. 2. ꝟ. de pur. uulg. ubi sunt optimi tex. & cum ista sñia ꝯcor. Bal. in l. si ab hostib. §. fi. ff. sol. ma & Roma. putans illud mirabile in d. l. admonēdi. do. Ant. & Imo. hic, & do. Fl. in l. si dñs seruū, cū l. seq. ad fi. ff. ad l. Aqui. & Ang. in l. qđ si nolit. §. si mācipiū. ff. de ędil. edi. & Bal. dicens, se vidisse in facto, in addi. Spe. in ti. de ꝯfes. & per Bal. & Sali in l. testiū. C. de testi. & Ana. in d. c. significasti. Mouentēt ꝑ l. si q adulterii. C. de adul. ubi est tex. aureus, ꝙ sñia absolutoria reuocatur, si fuerit lata ex p̄sumptione, q̄ ex noua p̄sumptione ꝯria fortiori ex toto tollit: qđ ualde
* no. ibi Bal. & Sali. Et ita est cōis * opi. fm̄ quam est notabilis theorica Iun. in c. tua. ꝟ. de coha. cle. & mul. in fi. 1. col. ubi dixit, ꝙ sñia lata ꝑ ꝓbationes priuilegiatas à iure, i. nō ordinarias, nūquā transit in rē iudicatā: & sequitur Roma. in l. admonēdi. & Ang in l. 1. in fi. C. sen resci. nō pos. inferens, ꝙ sñia lata ex probatione priuilegiata, à qua non pōt appellari ex forma legis vł statuti, semꝑ pōt retractari ꝑ viā querelę ostendendo de iniquitate. Ad idem, qđ no. do. Ant. in c. Quintauallis. infra, de iureiu. vbi dicit, sñiam arbitratoris nō trāsire in rē iudicatā. Ad idē, qđ no do Ant. ī c. si. in ult. col. ꝟ. de iureiu. & ī
11 c. cū uenerabilis. in fi. de excep. ubi dicit, ꝙ † si ꝑꝑ probationē vnius testis cū delatione iuramēti in supplemētū fuerit lata sñia, poterit ēt ꝑ testes retractari. Et ex istis intulit do. Ant. hic multū solenniter, ꝙ sñia lata ad ꝯsiliū sapiētis pōt reuocari ꝑꝑ ꝯsiliū sapiētioris. Et idē no. Bal. in c. ꝑ debilitate. in 2 cōmēto, ꝟ. de off. dele. Est uerum, ꝙ dom. Abb. dom. Bñdic. & do. meus hic recedūt à cōi opi. ex toto ꝑ multa: & rñdet motiuis istoꝝ, ꝙ sñia dēt retractari, qñ noua ꝓbatio est vera ꝯfundēs p̄sumptiuam. Sed ꝙ p̄sumptiua tollat aliā p̄sumptiuā, nō ꝓbat iure, secūdū eos, nisi sit p̄sumptio iuris & de iure, ꝓut in casu l. si q adulterii. C. de adul. Nec obst. c. fraterni. de frigi. qa spālę est ī cā m̄rimoniali, ꝑ c. lator. de re iud. Et dñt hic

Mod. in extractis nouis hāc opi. do. Ab. nunq̄ fuisse damnatā. Sed hoc ñ obst. tenent cōem. opi. ꝑ tex. quē dicūt oīb. ignotū, ī l. diui frs. ff. de iure pat. ubi dictū iuriscōsultoris, q scđo loco subtilius dixerit p̄ualet primo. sed ita bñ posset allegari tex. ī c. capellan⁹. ꝟ. ꝺ fer. vbi posterior sñia subtiliori nitiī rōne: & l. 2. §. neq;. C ꝺ vet. iu. enucū si. Postea rñdēt sigillatim oībus rōnib. do. Ab. & non dñt, ꝙ Io. de Ana. añ ipsos posuit ad literā istas rñsiōes ī d. c. significasti. Et qa extēsè ipsū videre potes, iō non refero. Sed ꝑ eius dicta remaneo cū cōi, maxime qa, ut ipse dicit, nō adaptant dicta do. Ab. ad l. si q adulterii. ubi nō ꝑ uerā probationē, sed p̄sumptiuam recedit a prima sñia. Et ꝓ hac parte facit tex. in c. cū dilectus. el 1. in prin. ꝟ. de purg. ca. ubi patet, ꝙ ꝯdēnatus, qa defecit in purgatione, p̄t iterū purgari nō obstāte sñia ꝯdēnatoria. Facit qđ no. Bar. in l arbitrio, circa med. ff. q satisd. cog. ubi dicit iudicē dicta peritoꝝ posse corrigere interrogādo peritiores. Sed qa do. meus hic adducit q̄dā iura ꝯ cōem, iō declinādo de ipsa potes dicere, ꝙ cōis opi. ē intelligēda trib. modis. Primo dūmō iudex vtatur moderamine adeo ꝙ admittat indifferēter secūdos peritos, qa eius officiū est resecare infinitatē ca. cum in multis. de rescr. in 6. fm̄ Ana. in d. c. significasti. Scđo intellige, nisi lex succurreret de alio remedio aduersus peritū q dolo, vel imperitia partē læsisset, ꝑut in l. si ꝑꝑ. iuncta l. si duobus § fi. ff. fa. erc. Tertio, nisi esset aliquis casus, ī quo lex antiqua, uel statutū ex iudicio peritoꝝ inuenisset certū remediū alicui causæ, quia si fit lex noua, per magis peritos nō irritabuntur gesta uigore primæ legis, ut l. cōparationes. C. de fi. instru. Nec mirū, ꝑ ea q̄ no. do. Ab. in d. c. capellanus. & Imo. post alios in c. fi. ꝟ. de ꝯstit. Vltimo in hac materia scias primo, ꝙ rōne nororietatis omittiī iudiciū ꝑitoꝝ, fm̄ Bal. in l. 1. C. vt q̄ desunt aduo. Scđo scias, ꝙ
12 † si periti discordant, statur peritiori,
* ꝑꝑ gl. in c. vt ueterū. 55. dist. si sunt pares, attēditur verisimilitudo, fm̄ Bal. ī c. 1. qui. mo. feu. amit. Oībus paribus fauetur reo, fm̄ Ro. ī l. 1 §. fi. de verb. obl. ꝑꝑ gl. ī c. clerici. 81. dis. Et dicit Spe. ī ti. de hom. §. 1. & ī ti de ꝓb. §. fi. uer. hoc quoq;. & dicta paucoꝝ peritoꝝ p̄ualent multis imperitis. Tertio scias ꝙ si dēt stari dicto medicoꝝ, sufficiet, ꝙ cōi loquela appellētur medici, ētsi nō sint Doctores fm̄ Bart. in l. sciendum. §. illud. ff. de ædil. edic. & Io. de Ana. in rub. de magist. Reliqua in materia dic, ut per do. Abb. qui exiit materiam.

* Peritiori. *Adde Alexand. in l. 1. §. fin. ff. de uer. obli. & plenius in l. si in rixa ad fin. ff. de sicar. & Bal. in procem ffoꝝ. per text. in l. Diui de iure patro. & Alexand. in l. iuris ignorantia. C. qui admitt.*

SVMMARIVM.

1 *Sigillo alieno utens vt falsarius puniendus est.*
2 *Exceptio alternatiua obscuritatem ꝑrit.*
3 *Oppositio generalis exceptionum an ualeat, & quid operetur.*
4 *Causa in dicto testis sufficit, ut uirtualiter intelligatur.*
5 *Negatiua qualiter probatur. & num. 6.*
7 *Actus qui dicitur esse falso gestus in collegio, qualiter probetur.*
8 *Reus criminalis qualiter possit condemnari ex indicijs.*
9 *Exceptio falsi non opponitur, nisi quando instrumentum est in iudicio productum.*

CAPITVLVM V.

Tertio loco. Singulares de uniuersitate pñt ad cōmodū vniuersitatis reꝓbaī istrm̄ falso ꝯfectū noīe vniuersitatis suæ. H. D. Et est notabilis doctrina, in qua multa ponunī extra mām, q̄ omittā. In tex. ibi, sigillo capituli. No. bñ, ꝙ in dubio sigillū inducit p̄sumptionē actus ueri, & cōsēsū illius, cui⁹ noīe sigillaī, nisi ꝯriū probetur. Hoc intellige, dūmō additur scripturæ, alias ē testis mutus & incertus, fm̄ Bal. ī ti. de pace Cōstā. in ver. sigillo. plenius dicet in c. post ces
1 sionē. ꝟ. e. & in c. 2. de fi. instr. In tex. ibi, amico suo signauit. erat iste punięd̄us, tāquā falsarius, c. tā literis. ī fi. ꝟ. ti. ꝑx. no. gl. in c. qñ. ꝟ. de his, q̄ fi. a pla. & uide gl. in c. in memoriam. 19. dist. & Spe. instru. edi. §. instrm̄. de uer. item quod sigillum. ubi impresio alieni sigilli reddit instru-

mentum nullū. Idē de citatione alieno sigillo sigillata, ſm Spe.in ti.de cita.§.iam.ver.lr̃is igit.nisi fieret mētio, ꝙ sigillū est alienū,* vt late ꝑ Io. Fab.ī §.pñt Inst.de test.& ibi ponit de test.de quo ꝑ Bar.& oēs in l.si unus.C. de tes. & de vsurpantib. hoc mō signa vel sigilla, vide Bar.in trac.de insig.Bal.in l. j.C.q̃ res ven.non pos.Io. de Ana.in c. accedens.de cri.fal.Bal.in disputatiōe, accusatus.do.An.ī c.cū dilectus. de ex ces.pl.Bal.in c.q̃to.de iureiu.Do.in ca. q̃cunq;.30.dist.Et ibi dixi,ꝙ delens arma alicuius,turbat eius possessionē. Facit doctrina Bar. ī l.eorū.ff.de pę.ubi dicit,ꝙ arma exitiorū dn̄t deleri. Et vide Bar.in l.eos.§.fi.ff.de fal.& Pe.de Anc.in c.vt Apostolicæ.de priu.in 6.ubi dn̄t,ꝙ vsurpans sibi doctoratū est falsarius.a Idē in clerico,q̃ nō solū dicit se clericū,sed ingerit se ī actib. ſm Bal. ī l. q sub ꝑtex. ī fi. C. de sacrosan.ec.Secus dicit,si solū diceret se clericū.Et idem de doctore, quo ad hoc, dicit do.Mar.ī c.j.quasi ī fi. de magist. Idē de eo,q dicit se comitē, dicit Bal.ī l.data opa.ī 18.col.q ac.Idē de supplicante noīe alterius,ſm Bal.in c.nōnulli.§ j.s̄.de resc.Idē in nuncio falso citāte,ſm Cy.Bal.& Sal.ī l.fi.C.đ req.reis. Idē ī leuante nomen alicuius de epistola,& apponente suū, l. Titio centū,cū esset Ro.ff.ad muni.&Bal.in ru.C.đ fi. inst.in 12.col.Idē de attribuentib. sibi dicta aliorū,aut sua aliis,ſm Do.ī c.humanū.in 4.col.j.dis.& vide ipsum in c. duæ sunt.45.dis. vbi dicit īponens sup ornamentis altaris insignia ꝑdit meritū,sed in hoc esset attendenda eius ītētio. Et de his alias plenius. In tex.ibi,adulterinū,vel furtiuū.no.ꝙ† ꝓcedit exceptio alternatiua,& ut intelligas, facias rl̃am in ꝯriū, qa alternatiua parit obscuritatē,c.vt qs duas.de ele.ī 6,plene Io.An.in rl̃a,in alternatiuis.ī Mercu.Et exceptio obscura ñ ꝓcedit,l.j.§. Labeo.& ibi Bal.ff.de flu.l.Titiæ.& ibi Bar.& Im.ff.de le.j.no.Bar.ī l.j.ff. de exce.in l.3.§.si duob.ꝑ illū tex.ff.de adi.le.Est tex. in l.ī le. ff.de ꝯh.emp.in l.3.§.ibidem.ff.ad exh.l.de ætate.§.nihil ff.de inter.ac.gl.in l.veterib.ff.đ pac.gl.fi.ī c.fi.de ap.Bal. in l.1.ꝓpe mediū,C.de ꝯd.ob turpē cau.l.1.in fi.C.vñ vi. in l.edita,in antep.col.C.de edē.Pe.de Anc.ī cl.ꝯstitutionē.de ele.Bal.ī §.exceptiones.Inst.de rep. do.Fl.in l.ī exce.ff.de exce.Bal.in l.eos.post prin.C.de vsur.do.An.ī c. dilecti.in 7.col.s̄.de iu.Fallit primo ſm do. An. hic,nisi in qualibet alternatiua ꝯcludaẗ ītētio excipiētis, ꝑ tex. hic,& in c.ex ꝑte.s̄.de resc.& in c.Ray.j̄.de test. & ī c.ex par.s̄.de fo.ꝯp.& vide Im.post do.An.in d.c.ex ꝑte.s̄.vbi idē tenent,& idē do.Ab.in d.c.ex ꝑte B.in 2.col.& In. in c.ex ꝑte Abb.j̄.de ver.sig.&Im.post do.An.c.plerūq; in 3.col.s̄.đ resc.& optime facit qđ no.Do.post Io.An. in c.1.in vl.col. uer.no.bñ.de pac.in 6. quē referā in c.in ꝑñtia.j̄.eo.Scđo fallit,nisi nā obligationis sit alternatiua,siue hoc surgat ex dispositione hoīs,vt in c.1.s̄.de pl⁹ pe.siue legis,ut in c.cū dilecti.& c.cū cām.j̄.de em.& vēdi.Tertio fallit,nisi alternenẗ duo,quorū vnū alteri inē, vt qñ accumulaẗ nullitas & iniustitia, ſm practicā, de qua in l.j.C.qñ ꝓu.ñ est neces.& in l.si expressim.ff.đ ap. & in c.dilecto.j̄.de ap.& in c.ꝯstitutus.s̄.de rest. in īteg. possent ēt ꝑdicta alr̃ limitari,vc3 in casib.in qb. ꝓcedit libellus alternatiuus,de qb.ꝑ gl.& oēs ī c.abbate.ī verbo,dñij.de re iu.in 6.& Bar.in l.& an eadē.§. actiones.ff. de exce.rei iu.& Ro.in l.2.§.itē si in facto. ff. de ver.ob. & do.An.do.Ab.& Imo.in c.ꝯstitutus.vbi bonus tex.& do.Ab.in c.fi.in 1.col.j̄.de frig.& Ro. in l. stipulationes nō diuidunẗ.in nl.char.de uer.obl.&Bal.& Im.in l.Gallus.§.si eius.ff.de li.& posth.& do.An.& do.Ab. in c.2 đ li.obl.cum ꝯcor.Et ꝑ prædicta inferẗ qđ† importet gñalis oppositio oīum exceptionum absq; specificatiōe,de quo ꝑ Ang.in l.1.ff.de exc.ubi dicit,ꝙ ꝓcedit,si eius gñalitati ñ fuit oppositum,& habeẗ ꝑ Bal.in l. fi. circa prin. C.de fidei.& diceẗ post gl.in c.pastoralis.j̄.de exc.Et dicit Bal.in d.l.Titiæ textores,ꝙ cautela aduocatorum in qua dr̃,post certas exceptiōes oppositas,& oēs alias exceptiones mihi ꝯpetentes oppono: operatur solū,ꝙ sic dicens ñ vr̃ se astrinxisse ad exceptiones oppositas ī spē, sed in termino alias poterit opponere.Et sequunẗ Ang. & Im.ibi,& no.Bal.& Ang.ī l.scire.§.sufficit.ff.de excu. tu.de aliis dispositiōib.alternatiuis,qñ valeāt,dixi alias late in c.cām.el 1.j̄.q fi.sint le.In tex. ibi fratres ad phibendū testimoniū.no. ꝙ de gestis in capl̃o staẗ dicto illorum de capl̃o,& ꝯfirma,ut in gl.2.& adde his,q̃ adducā in c.ueniens.el 2.ī vl.no.j̄.ti.ꝑx.Sed istud, ꝙ ubi māl̃r ꝓbari ñ ꝑt, testis ex toto ñ integer efficiatur integer ītellige sane ſm do.An.& Im.hic,qñ ex nā facti alii testes adesse ñ pñt,vt in exēplo istius literæ,& l.ꝯsensu.C. de rep.Sed si potuissent alij adesse,q̃uis nō affuissent,ꝑp hoc nō efficiuntur idonei alias inhabiles,qa fuerūt,qua si mā alr̃ ꝓbari nō possit,ne sequatur absurdū,ꝙ ubi solū inhabiles aliqd sciunt,illi sp̄ admittanẗ,qđ bñ no.Et ꝑ istū tex.dicit hic Bal.se ī facto pluries ꝯsuluisse, ꝙ ubi tractaẗ de interesse collegij,ñ ut singulorum,illi de collegio sp̄ sunt idonei testes.vñ īfert, ꝙ fratres ꝑdicatores pñt esse testes testī,in quo relinquit ecclæ fratrū.Et idē, si est qō de nemore,cuius fructus uenduntur ꝑ ipsa vniuersitate,& nō sunt deputati ad vsum hoīum,vel iumētorum uillæ.Et idem,vbicunq; nō est bursale interesse. Et adde tex.in c.insup.j̄.de test.vbi hæc mā apertius poneẗ.In tex. ibi,ſm assertionem testiū.no.bñ,ſm Bal.hic
4 ꝙ† l3 expresse non deposuerint ꝑ sensum corporis, nec de ipsorū præsentia,tñ tacitevidentur hoc dixisse,nā cū essent de ꝯuentu,& dn̄t, ꝙ vox unanimis ꝯuentus, &c. ꝓbāt de necessitate se ipsos fuisse præsentes,& sic, ubi testis nō interrogatur de præsentia,& loqtur assertiue prę sumitur fuisse præsens.Qđ dicit ualde no.ad qōnē q̃ habuit in facto, nā ad ꝓbandā emologationē laudi testes ꝓducti dixerūt uera eē.Interrogati đ cā sciæ,dixerūt partes dixisse,ꝙ erant ꝯtentæ.L3 ergo non reddant rōnem ꝑ sensum corporis & auditū,tñ benigna interpretatiōe inspecta satis uidentur hoc asserere. Nec est nouū,ꝙ ꝑp celeritatē loquutionis interdū media propositio retractatur.Idem dicit đ teste dicente ꝙ est publica uox & fama, & interrogatus de cā sciæ rñdet, ꝙ sic dr̃ ꝑ populū, nā l3 nō dicat se audiuisse,tñ subintelligiẗ,& dicit,ꝙ ad hoc ita bene facit istud capl̃um,sicut aliqs tex.q sit in iure.Bene faciunt no.ꝑ Bar.in l.liberorum.in ult. col.ff.de uer.sig.& in l.si qs filiab.in fi.ff.de test.tu.ꝑ Bal. in c.quāto.in fi.s̄.de iu.& in c.1.in prin. de suc. feu. & ī l.legē.C. de le.hęr.& do.Ab.in c.quoties j̄.tit.ꝑx.ubi habetur, ꝙ sufficit,ꝙ dicta testium ꝯcludāt, ſm cōem usum loquē
5 di.Et † ex isto tex.iuncta hac eleganti doctrina Bal.debes limitare,qđ ipse no.in l.cum hi.§.si ītegra.ff. de trās. & sentit in l.solam.C.de test.ubi dixit, ꝙ testes deponētes super negatiua debent reddere cām dicti sui, ēt non interrogati,qa non procedit,qñ deponunt taliter,ꝙ uerisimile est id qđ dn̄t faciliter esse sibi cognitum .hunc intellectum ad istum tex.tradit ēt do.meus hic, licet nō uiderit Bal.& dicit satis esse, ꝙ implicite uel explicite testis dicat se fuisse præsentem, & nō uidisse hoc fieri.* Ad quod ēt alle.tex.quem reputat sing. ad hoc in Auth. de hęredi.& Fal.§.hinc nobis.iuxta fi. ibi, se affuisse his,quæ gesta sunt, & uidisse,ꝙ sic agebatur, & dicit non esse opus,quòd dicatur, nec potuisset esse, quin uidissent, prout alias requiritur, & alleg.glos.in ca. clericis. 81. distin. & Bal. in l. 2. C. de bon.posses. secundum tabul. in qbus locis hoc non dr̃, sed est dictum dom. Car.cons.27.Erat autem uerisimile in isto tex. propter

* Alienū. *Adde Phil.in c.significauit.de appe.& sing.per Io. And.in c.2.de fi.inst. & Fir. in suo trac. de episco.& Bar.in l. ad testiū. de testi.*

a Vsurpās sibi doctoratū ē falsarius. *Adde tu, ꝙ appellans se doctorē,cū nō sit,punitur pęna falsi, q ītellige esse verū si doctorē se appellat,& aliquē actū facit doctori congruētē:secus,si simpliciter se doctorē appellat,l.si quis. alias, qsquis. C.de aquæ duc.lib. 11. Et hoc mō limitabis textū in §. fi. in l.eos.ff.de fal.et ibi Bar. & l.q sub ꝑtextu.C. de sacro san.eccl. quia non puniretur pęna falsi,sed extraordinaria. Et uide ꝑ Bar.in l.reddatur. C. de profes. & med. lib. 10.*

* Fieri. *Adde Quid si testes dicant, notarius errauit, quia non audiamus hęc verba sed quędam alia de quibus non recordamur, & probent negatiuā vel*

vel affirmatiuam, dic negatiuã, satis .n. est, q͡ testes dicant, rē nō ita gestã, prout cãtat instrumentũ, licèt ignorent qualiter res fuerit gesta, q͡ est singulare secũdũ Soc. cons. 171. inci. Diu profectò versi. cõfirma hoc circa med. 2. par. & ad materiã adde Ale. cõsi. 42. 4. par. & in l. 1. col. 7. ff. si cert. pet. & Paul. de Cast. consil. 273.

arduitatem rei, q͡ p̄sentes ĩtellexerũt, secus, si nō verisimile, pp̄ dictum Bar. ĩ d. §. si integra. Et facit q̄d no. do. Ant. in c. sup hoc. s̄. de renũ. & ibi Imo. vbi dñt, ñ credi dcō testis, q̄ d̄ponit sup facto nō verisimili, nisi assignet cãm facti. Et ex istis ɔsiderando bñ istũ tex. hẽs, q͡ si sunt aliqua facta, q̄ non ɔsueuerũt cõiter fieri oĩ loco & oĩ tpe, sed certo tpe, & certo loco, vt est cõgregatio collegij, q̄ fit solẽniter certo signo p̄cedẽte. l. 1. & ibi Bar. C. de decu. ita q͡ p̄sẽs in loco p̄sumit̄ hẽre notitiã, cùm ɔgregat̄ collegiũ, certe in istis factis, si illi, q̄ sunt de collegio, deponũt, q͡ nũq̄ est factũ collegiũ sine ipsis, credet̄ eorũ testimonio, lz deponãt de tpe non multũ coarctante. Et ad hoc dicit do. meus, se solũ poderasse istũ tex. sing. vltra oẽs, qm̃ rl̄r vbi aliq, q̄ non essẽt de collegio, vel q̄ nō haberent interesse huic facto, dicerẽt simpl̄r, non fuisse factũ unquã capitulũ. sup hoc talis negatiua mera nō coarctata redderet dictũ eorũ nullũ, vt est tex. valde singu. in c. cũ eccl'a. de cã pos. & p̄prie. de quo festum facit Bar. in l. 1. §. hoc interdicto. ff. de iti. actuq; pri. & in l. i. in prin. ff. si quis ius dicen. nō obtẽ. & Ange. in l. si p alium. §. docere. ff. ne qs eum, q in ius, &c. & Ang. in d. §. hinc nobis, & Ang & Imo. in l. Pantoni⁹, §. rei, ff. de acq. hr̄d. cum ɔcor. Quas omnes habẽs solenniter limitatas ex isto tex. s̄m do. meum, ĩ quo ɔsidera, q͡ testes hic post negatiuam ponunt e ɔuerso affirmatiuam, ibi, volebant, & ideo succedit doctrina Bal. ĩ c. si qs p 20. si de feu. fue. ɔtr. & sequitur do. Ab. ĩ c. cum eccl'a, q͡ ñ attenditur sermo negatiu⁹ testium, qñ supponitur affirmatiuus, puta si dicat, Titius ñ possedit 20. an. sed Petrus bñ possedit: ex quo ĩfero, q͡ ca. cùm eccl'a. ñ facit ad p̄positum. Glo. 1. ibi, indirectè. Dicit hic Imo. ultra alios, & sequitur

6 do. Bñdict⁹, q͡ † hic negatiua p̄t directe cadere ĩ sensum testis. Ideo p̄t p̄bari, nam potuit testis audire ita verbũ nolle, sicut verbum uelle, iō admittit̄ ad probandum se audiuisse canonicos dicentes se nolle alienare, & alleg. no. p Io. And. ĩ c. bonæ, el 1. s̄. de elec. ut hic dicit do. Ab. Non est hic locus illi mãæ, quał̄r negatiua p̄bet̄. Sed q̄a Bal. & Pau. de Leaza. hic in suo commento plene tangunt, collige solum remissiones, & vide Bal. plenè in l. actor. C. de p̄b. & ĩ l. q accusare, in fi. C. de ede. & Bal. in l. lz. C. de p̄c. & ĩ l. si ex cautione, ĩ vl. opp. & ĩ l. ĩ ɔtib. §. 2. de ñ nu. pe. & Ab. post alios in d. c. bonæ, vbi gl. plena, & gl. Ar. & Dom. in c. actor. 6. q. ult. & in c. j. ubi bon⁹ tex. d̄ ɔfe. in 6. & Cal. diffuse in disputatione inci. Capitulum petit fruct⁹ & oĩno Io. And. in regula, sine possessione, in Merc. Et vnum modum p̄bandi negatiuam ponit Bal. in l. 1. C. de sec. tab. & alle. tex. in l. nemini, C. de aduo. diuer. iud. & aliam gl. in Authe. de hr̄d. & Fal. §. si vero absunt, & ibi Ang. & vnũ, q ñ reperit̄ alibi, ponit Bal. post gl. fin. in l. 2. C. de ñ nu. pe. & unum in l. si ɔ. C. de p̄ba. & multos ponit Bal. in l. fi. C. de re. cre. & vnum Ang. in l. si uacantia. C. de bo. vac. li. x. & vide latissime vltra oẽs do. Maria. in commento. c. sup his, in 7. char. infra de accu. & magistral̄r Bal. Imo. & Ro. in l. illa, ff. de ver. obli. cum ibi all. p eos. Et de negatiua, q̄ est in vsu, vcz, itẽ q̄d

7 fuit & est absq; eo, &c. dicetur in c. lz. infra eo. Sed † aduerte, q̄a proprie tangitur hic, qũo p singulos d̄ collegio possit reprobari instrumentum, q͡ asseritur ɔfectum nomine collegii, in quo do. Ab. non tenet intellectum Innocentis, q͡ non reprobatur vere, sed præsumptiue, quasi pp̄ frequentem ɔdictionẽ, p̄sumantur de cõsensu numquam adhibito, q̄a si dubium est, qñ possit certa probatio reprobare instrumentum, ut hic in gl. ergo multo minus p̄sumptiua, sicut etiam dicit Bal. in l. p̄sbyt. C. de ep. & cl. quod instrum notarii non reprobatur p testes ñ reddẽtes cãm dicti sui, quia præsumptiue p̄bant, nō uere, nec placet ubi intellectus gl. quia potuisset aliqñ in hac materia capitulũ ɔgregãtum fuisse eis ignorantibus. Vnde dicit ipse, & sequitur do. Bñdic. q͡ isti deponẽtes ɔstituebant totũ capitulũ, vel saltẽ duas partes, sine q̄bus collegiũ nō ɔgregatur, l. nulli, ff. quod cuiusq; uniu. nomi. Et hoc sonat l'ra hic, ibi fratres, indeffinitè loquẽs. Sed certè ẽtsi minor pars esset examinata, puta duo, vel tres dè collegio, in isto casu reprobaretur instrum, q̄a, ut dicit hic do. me⁹, isti deponebant, q͡ quoties fuerat facta mẽtio de hoc in capitulo, sp̄ fuit ɔdictum, q̄a iste sermo ɔcludit, q͡ in oĩbus capitulis fuerat ɔtradictũ, & negãdo de oĩbus capitulis affirmauit implicitè se affuisse oĩbus capitulis. Non obstat q͡ nō coarctabãt negatiuam, &c. q̄a rñsum est s̄. Et iō p istũ tex. dicit Bar. quẽ Doc. hic ñ allegant, in l. si librarius. in fi. ff. de reg iur. q͡ vbi aliquid attribuit̄ vniuersitati, p̄ot probari p ipsos de vniuersitate rẽ sic fuisse, vel nō fuisse. Et sequit̄ Imo. in l. cũ p̄poneret̄. ff. de leg. 2. notãdo glo ibi, cũ Bal. vbi habet̄, q͡ si testator asserit se errasse in gestis p se in testamẽto, ei credit̄, de quo ẽt p Bal. in l. Imperator. ff. de sta. homi. & in l. fin. C. de testa. & in l. 2. C. cõmi. vel epist. In gl. 2. in fi. Pōdera istã gl. vt p Fede. cõs. 119. incip. Nulli dubiũ. & p Lap. alleg. 114. inci. Mulier in ɔfessione. & p do. Ab. hic, cuius dicta melius cadunt in c. insuper. j̄. in ti. proxi. & ibi re-

8 seruo. ¶ In † gl. fi. ibi, in prin. Et indicia instãt hic magis quã opporteat Do. An do. Ab. do. me⁹

* & alii no. an, & qñ pp̄ indicia * possit quis de crimine ɔdẽnari, & extẽdũt se in dictis Io. An. in addi. Spe. in ti. de p̄bat. §. fi. ver. 13. & est materia valde vtilis ĩ qua vltra eos plura adduci possẽt: sed qm̃ do. Ab. met. dolet nimis extra propositũ se extendisse, & quia non est meũ tangere materias aliquo vtili omisso. iō ne sit plenior decret. in mã impertinẽti, q̄ in propria, examinabo diffusè in c. q̄a verisimile. j̄. de p̄sum. vbi Inno. solẽniter ponit. Sed p̄ nũc vide tex. in c. insinuatũ. de symo. in ca. cũ ɔtumacia de hæreti. in 6. ĩ c literas. de p̄sump. in c. p̄ humani. ad fi. de homi. in 6. in l. ɔsiliarios. C. de asses. in l. si q̄ adulterij. C. de adul. & ibi Bal. & Sali. & Bal. & Roma. in l. excipiunt̄, ff. ad Syll. & Bal. in l. j. C. de collus. deteg. & Bal. Ang. & Sal. in l. sciãt. C. de probat. & Oldr. consi. 210. & Bal. in l. neq; natales, C. de prob. & in c. tuæ, s̄. de proc. & in l. nō hoc. C. vnde cog. & in l. multum, C. si qs alte. vel sibi. In eadẽ gl. ibi, in antiquis. n. limita hoc dictũ primo, dũmō instra antiqua nō steterint in occulto sed in registro, p̄ut loq̄tur l. Celsus, cum sua gl. ff. de p̄b. Sec⁹ si stetissent ĩ secreto, s̄m Bal. hic, q̄a qui malè facit, odit lucẽ. allegat ipse ca. j. infra ne sede vacã. Ad idẽ c. cõsuluit. supra de off. leg. ¶ Scd̄o limita, nisi essent testes no. q̄ bñ dixerint se recordari, & ñ esse adeò longũ tp̄s, qm̃ possent recordari, s̄m Imo. hic p c. omni. j̄. ti. p̄x. In ea gl. ibi, cõsiderabit iudex. Dicit Bal. hic, q͡ lz tota ista gl. sit multũ notabilis, tñ in ista parte est notabilissima, & facit l. 3. §. tu magis, ff. de testib. s̄m eũ. Sed principalẽ mãm gl. qñ testes ɔdicunt instr̄o, plene ponũt Bar. & Imo. in l. j. ff. quẽad. test. aper. & omnes in c. cum Ioa. j̄. de fide instru. & ibi dicetur. Nec teneas arg. gl. circa fi. dũ requirit quatuor testes ɔ instrum, quia non est verum, q͡ tabellio habeat uim unius testis, cum non posit duplici officio fungi, ut diximus in c. 3. supra eo. Extra † gl. no.

9 q̄dam dicta Bal. hic, nam p istũ tex. in uerbo, quo exhibito. dicit, q͡ exceptio falsi non opponit̄, a Dictum testis. nisi cum instrum est in iudicio produ ctum. Facit l. si uteris, C. de fide instru. Item dicit per istum text. in uerbo, iurati dixerunt, q͡ sufficit testes esse productos & iuratos, lz citati non fuerint allegat gl. sing. in l. post legatum, §. his uero, ff. de his, qui. ut ind. de quo dicet̄ latè in c. j. ti. prox. Item dicit, q͡ unus notarius subscribens se instr̄o alterius notarii malæ famæ, fidẽ eius ɔfirmat, & dicit eẽ tex. sin. ĩ l. si qs ex argẽtariis ĩ

a pri. ff. de edẽ. ubi dictũ testis a ĩhabilis su

* Indicia, *Adde pro hac materia Paul. de Cast. consi. 196. & singul Alex. consi. 42. 2. parte consi 77. 1. par. & consil. 93. & in l. sufficit. ff. de quæst.*

a *Adde tu, q͡ Fulg. in l. 1. C. de test. dicit, q͡ dictum Bal. in l. si quis ex argentarijs. §. cogentur ff. de eden. procedit, quando alij testes recepti sufficiebant absq; isto inhabili, aliàs sequeretur, quòd si in testamẽto essẽt*

 sex

sex testes,& septimus inhabilis, testamentum valeret,& quod defectus illius septimi testis suppleretur per numerum aliorum, contra l.hac consultissima in uer.septem testib. ciuibus Romanis. C.de testa Et sic Ful. limitat dictū Bal.in d. l si quis ex argentarys, §. cogentur. per supredicta.

stentat̄ p testem habilem,quē tex.not.
ēt Ang.cōs.j.& Sal.in l. in bonæ fidei.
C.de reb.cred.Est gl.in l.3.§. duæ cāæ.
in ver.eandē fidem, ff. de Carb. edic.
Et istud,quod dicit Bal.hic, posuit ēt ī
l.impe.circa medium,ff. de sta. homi.
¶ Sed limita,nisi esset casus,in quo ex
forma legis, vel hoīs requirerent̄ duo
testes,qa testis vterq; erit ꝓbatæ vitæ,
s̄m ipsum hic per l. Cassius ff. de sena.
Itē dicit Bal.hic,ꝙ ex renunciationib.
insolitis est præsūptio ꝯ instrumentū.
Allegat gl.2.in l.si quis sub condōne,
ff.de ꝯdi.insti.Facit,quod ipse no.in l.
3.C.plus vale.quod agitur.vbi dicit,ꝙ
illa verba,Volentes vsurā euitare,&c,
sunt signa vsuræ commissæ.

S V M M A R I V M.

1 *Vt asseris,hęc verba debent dici ab eo,qui non vult videri approbare sermonem alterius.*
2 *Testis non iuratus auditur,vbi agitur de crimine impediendo.*

CAPITVLVM VI.

Vrauit. ¶ Vbi agitur de matrimonio
ꝯhendo,probato impedimē-
to & attestationib.publicatis, alij testes su
p defectu impedimenti non admittunt̄.H.
1 D.¶ In tex. † ibi,vt asseris,ex quo sis caut⁹,
no.ꝙ qui non vult videri approbare alterius sermonē,
vtit̄ hoc mō loquendi, s.vt asseris, ex quo sis cautus in
practica,dū fit mentio de allegatis per aduersarium,ne
videaris ea ꝯfiteri,dicas,assertum testm̄, assertus ꝓcura
tor,& idē in similib.Ad idem c.ad hæc.s̄.de rescr. & ibi
no.do.Ant.& Imo.Facit c.3.s̄.de eo,qui mit.in poss.no.
Bar.in extrauag.ad repri.in verbo,asserit, & faciunt oēs
tex. similibus verbis vtentes,quorum multos nō neces
sario hic allegāt Mod.qb.melius adde Bal.de hac clau-
sula loquentē in c.studuisti,s̄.de off.leg.& qđ no.Cal. ī
tit.de res. ꝯs.8. & pulchrè do. de Rota
in nouis.ꝯclone 248.inci. Papa ꝯfert.
vbi dicūt, ꝙ si in literis Papæ dr̄, cuius
reditus valorē tot florenorū,vt asserit̄
nō excedūt.p̄sumit̄ ille valor fuisse ex-
p̄ssus à supplicāte,sed qa nō dr̄, Asseris,
sufficiet,ꝙ ꝓbet aliquos ita asseruisse,
& euitabit surreptionē, sed si diceret̄,
vt asseris,cogetur ꝓbare cōem valorē
nō excedere illā quātitatem.qđ est sin
gulare,& refert do.Car. ꝯs.71. ꝙ inci-
pit, Vācāte.versus fi.¶ In tex.ibi,acce-
ptū.not.ꝙ talia verba denotant spon
salia de futuro,đ quo dic,vt p do. Ab.
hic.& p Doc.maximè do.Ia.ī c. ex par
te.j̄.de spon.& ibi alias dixi. ¶ In tex.
ibi,quidā.Not.bn̄ s̄m do. Ab.& Imo.
2 ꝙ † vbi agitur de peccato impediēdo,
audit̄ testis nō citatus,neq; ꝓduct⁹ aliū
de:secus,qa ingerens se est suspectus, l.
q̄ oīa,ff.de proc.& dixi.s̄.c.pxi. allegā
do gl.ī l.post legatū.¶ Gl.j.in fi.verbo
sa est,s̄m Bal.hic: sed tene scđam solu
tionem,ꝙ c.series,nō ꝓcedit in matri
monio ꝯhendo,ex quo no.Bal.hic,ꝙ
mr̄imoniū ꝯhendū non est priuilegia
tū,ꝓut ꝯctū,qa qđ non est,priuilegia-
ri nō pōt.Facit,l3 ipse nō dicat, c.pe.j̄.
de eccles.ædifi.Et aduerte,qa ēt matri
moniū ꝯhendū vno casu habet priui
legiū c. series,vc3 qn̄ nō esset probatū
impedimentū,& qs iterū vellet ꝓba-
re, qa cū tūc agitur de obuiādo pecca-
to, ꝓcedet c.series.Sed hic pp hoc,ꝙ impedimentū pro
bat,& manent separati,nō agit̄ de peccato, merito stat

* Papa confert. *Adde, quòd locus* * *est corruptus, nā debuit allegari decis.6.in antiq. Bisign.tit.de præbē. quæ incipit, Papa confert. cui adde. 60.de rescr. in antiq inci.nota quòd vbi, & 77.eo.tit. inci. nota quòd si ponatur, & adde Aucto. in c. ad aures,col.6 uersi.septima cōclusio. de rescri.& ibidem, col.3.ver. 3.q.nu. 13. & nota quod clausula, vt asseritur, & ut asseris, differunt, vt per Dom.in c. cupientes.§.insuper. & §.ad hæc,de elect. in 6.& in c.1. de cle.cōiug.eo li.& Auctor.ī c.cū Bertoldus,ī prin. post alios,de re iud. & Ro.ī suprad.locis.*

firma regula c.fraternitatis.Et ex hoc no.do.Ab.& do.
Bn̄dictus hic,ꝙ qn̄ vnū ius venit exceptiue, ad alias re-
gulas extendit̄ p identitatē rōnis.Sed hoc nō est mirū,
qa hic agebat̄ de fauore aīæ,quo casu sp fit extensio,s̄m
Io.And.do.An.& do.Ab.in c.ex tenore.j̄.q fil.sint legi.
& Bart.post gl in auth.sacramenta.C.si aduer. vē. & gl.
in uerbo,Apostolica ī l.omnes dies.C.de fe.& Do. in c.
pro humani.§ fi.in 1.col.de hom.in 6.& Abb.in c. quæ
siuit.de diuor.& do. Ant.in c.ad eminentiā,de sent.exc.
& Ro.in l.sequit̄,§.si uiā,de usuc.& Imo.in c.cū ꝯtingat
in 38.char.de iureiu.& in c.fi.de p̄scr.Et ꝓ doctrina hu-
ius māæ dicas,ꝙ vbicunq; uitium nō est p partes remis-
sibile,nūquā publicatio testiū,uel sn̄ia nocet, qa nō est
in ptāte partiū tacendo ꝯfirmare illud, qđ de iure diui-
no tenet,uel in quo subest peccatū,secus,si uitiū est re-
missibile.Vn̄ si ꝓnūciat esse mr̄imoniū inter duos, quo
rū unus negauerat allegata solū uolūtate & inefficacia
verborū,si nō apellat̄,trāsit sn̄ia in rē iudic.quia ex quo
nō allegabat̄ impedimentum,vn̄r denuò cōsentire, ut
hic p do.Ab.quem uidere potes.Et no.bene s̄m unū in-
tellectū hic,& in c.cùm inhibitio.j̄.de clāde.despon.&
in c.fraternitatis,in pen.col.infra de frig.ꝙ iudex p̄mit-
tere debet aliqualem cāæ cognitionem anteq̄ exaudiat
uolentem uti istis priuilegiis ꝯcernentib.mr̄imoniū.Et
allegat Inn.q hoc dicit in c.tenor.ī gl.2.infra de re iud.
ubi ēt dicit hoc fieri posse parte nō citata.Et adde,ꝙ prę
standū est prius sacramentū uolenti in hoc casu ꝓduce
re testes,ꝙ eos nō subornauerit,s̄m Bal.hic p tex. ī simi
li in §.qa uerò,in Auth.de testi.Qđ numq̄ exeat mentē
tuā.Et addit Bal.q̄dā alia ad ītellectū d.c.series, q̄ ibi re-
feram. ¶ In eadem gl.ibi,ignorabat pars. Hæc solutio
n̄ erat necessaria,tn̄ est ualde no.s̄m do.Ab. ꝙ ubi pars
an̄ publicationem nullo mō potuit diuinare certū qd,
de quo apparet testes deposuisse,admittet̄ a d ꝓducēdos
testes ꝯ illud.Nec est uerū,ꝙ in casu c.series, potuerit in
strui,ut hic p do.Ab.q ad idem allegat Inn.ī c.ex teno-
re.j̄.ti.ꝓx.& bn̄ dicet̄ in d.c.fraternitatis.Extra gl. dicit
Bal.hic,ꝙ ingeniū suū hic ualuit extra mām decr. & in
ter multa q̄ dicit,no.ꝙ ubi nō tenet mr̄imoniū, ibi mu-
lier nō efficitur de foro uiri,l.cùm q̄dam,ff.de iur. om.
iud.Et iō l.exigere,ff.de iud.nō ꝓcedit in dote putatiua,
& retuli limitando etiam aliter illam legem ī c. 1.j̄.de
spon.Item dicit Bal.post multa,ꝙ si iuraui te ducere in
uxorem,non teneor accipere,si non das dotem.Et alle-
gat multa,ut hic per eum.¶ Item dicit,ꝙ statutum,uel
pactū de dote lucranda,n̄ hēt locum,qn̄ mr̄imoniū est
illicitū hn̄s perpetuam causam prohi
bitionis etiam si ignorāter sit ꝯctū.Et
idem no.Bal.in l.1.C.de ꝯd.ob cau.&
Ang.in § ascripto,in aut.de nup.Dixi
alias in c.1.de do.inter uir.& uxo.post
Ro.latissimè in l.si cum dotem.§.fi.ff.
sol.mat.Et scias,ꝙ Bal.hic latè ponit,
qn̄ ea,q̄ mulier portat ultra dotem,di
cantur esse bona paraphernalia, uel
nō,& qn̄ data sibi p spōsum simpl̄r ui
deantur donata,ul̄ non, & in hoc dat
notabiles ꝯiecturas đ quo ēt hētur me
* lius,quam alibi,per Ro.cons.145.* in
ci.Ista q.ꝯs.177.inci. In prædicto dub.
per Bar.in l.1.§.nec castrense.ff.de col
la.bono.per Rom.in auth.ex testamē
to.C.de colla.cum concord.

** 145. Adde, ꝙ est consi. 146. & dū allegat cons. 177. adde, quod est consilium.254.inc.in facto proposito,et adde eundem Ro. in auth. ex testamento, col. 7. & seq.C. de collatio. Ang. consi.134. inc.quidam nomine Matthæus. cōs. 339. Nicolettus de Tartagnis.Car. consi.43.inc.dico. in 1.dubio.Anch. cons.181. in prædicto dubio. Butr.cons. 38.quia maior pars,in 2. dub.cum multis qui allegari possent.*

S V M M A R I V M.

1 *Per hoc verbum,Iudicis ordinarij,includitur nedum habens iurisdictionem cum territorio,vt est episcopus,sed etiam inferior prę fectus certo loco,uel personis.*
2 *Officium hoc nomen quid significet.*
Excommunicatus repellitur ab officio,nedum honorabili & publico,sed etiam vili.Post nu.2.uers.no.ult.
3 *Literę episcopi & ordinariorum & aliorum iudicum, an prebent,*
& num

& nu.4. & 5.

6 *Scriptura ſubſcripta teſtibus,ſed non manu eorum,non plus probat,quàm ſimplex ſcriptura.*

7 *Literę epiſcoporum, uel aliorum ordinariorũ ẽt ſigillo authentico munitæ,uel teſtibus,qui ſe non ſubſcripſerunt,non probant, niſi conſuetudo eſſet,quod eis indiſtinctè credatur.nume. 8. Vel niſi tales literæ inducantur contra producentem eas, uel contra eũ, cuius ſigillo ſunt ſigillatæ.nu.9.*

10 *Literæ commiſſorię iuriſdictionis,per quas delegatur iuriſdictio, faciunt fidem.*

11 *Literis citatoriis,uel reqſitoriis,ſigillatis ſigillo authẽtico,credit̃.*

12 *Literis ordinarij an probetur excommunicatio.*

13 *Literę excommunicationis quando opponuntur in uiam peremptarię,non probant.*

14 *Mondatum procuratorium ſolo ſigillo epiſcopi,uel alterius prę lati munitum,probat abſque alia ſolennitate.*

15 *Literæ teſtimoniales atteſtantes factũ extra iudiciũ de pręſenti geſtũ corã ſe circa ꝑtinentia ad officiũ ipſius ſcribẽtes faciũt fidẽ.*

16 *Literæ de facto ualde antiquo probant, puta,ſi loquantur de finibus,in quibus ſufficit pręſumpta probatio.*

17 *Literæ principis,uel regis non recognoſcentis ſuperiorem, faciũt fidem.Rationem ponit à ſimili.*

Sigillum ut probet,uel ut ſit authenticum,quæ,& quot requiruntur.Poſt nu.17.uer.ſed eſt aduertendum.

18 *Literæ ordinariorum ſubſcriptæ,ſed non ſigllatæ,cenſentur literæ priuatæ,quibus creditur contra ſcribentem,ſi probatur, quod ipſe ſcripſerit.*

19 *Literis arbitrorum non plus creditur,quàm literis priuatis.*

20 *Conſtitutio procutatoris excommunicati eſt ipſo iure nulla, ſine ope exceptionis,niſi conſtituens certificatus de abſolutione perſeueret in ſua uoluntate.Poſt nu.20.uer.hanc concluſionem*

21 *Vel, niſi etiam perſeuerans in conſenſu erroneo ex poſtfacto ratũ haberet geſtum per iſtum nomine ſuo.*

22 *Inhabilis conſtitutus procurator,excepta cauſa excommunicationis, non repellitur, quando ceſſante inhabilitate reconualeſcit conſtitutio,quia non eſt à principio nulla.*

23 *Excommunicatio ſuperueniens poſt mandatum, non inhabilitat ipſum mandatum,tenent enim acta ſi non opponatur.*

Agere qui poteſt,an poſſit conſtituere procuratorem. Poſt num. 23.uer.& aduerte.

24 *Geſta cum procuratore excommunicato etiã occulto ſunt nulla.*

25 *Excommunicatus de facto conſtitutus procuratorem poteſtate ſubſtituendi,non poteſt ualide alium ſubſtituere, præſuppoſito quod conſtitutio facta de ipſo ſit nulla.*

CAPITVLVM VII.

POſt ceſſionem. ¶ Per lr̃as ordinarij probatur
excōcatio niſi ꝯ̃riũ ꝓbetur.H.D.In tex.ibi,
1 iudicis ordinarij.Nota † ꝑ hoc uerbum, iu-
dicis ordinarij.nedum includi habẽtẽ iuri-
ſdictionem cũ territorio,ut eſt epſ,ſed ẽt īferiorem p̃fe
ctũ certo loco,uel ꝑſonis.Ad idẽ c.ordinarii. de off. or-
di.lib.6.cũ gl.2.ꝑ q̃ dicit ibi Do.no.ꝙ in mä adaptabili
uerbũ,Ordinariũ ꝯp̄hendit īferiores ep̄is.qđ eſt utile ad
ſtatuta ſ̃m dñm Ab.hic.Nec mirum, q̄a ad eẽ iuriſdō-
nis ñ reqrit̃ oĩno territoriũ,ut ꝑ Bal.ĩ l.j.§.cũ urbẽ circa
mediũ,ff.de off.p̃fec.vrb.licet aliqñ aliqd īportet,ut per
Bar.in l.ſeqtur.§.ſi viã.in ult.q.ff. de vſuca. ſ̃m do.meũ
hic,q ſubdit ꝙ ſi diceret̃,damnꝰ tibi iuriſdōnẽ q̃ hñt alij
ordinarij, ſi intelligit̃ æquari habentib. ordinariã ex cá
ſpāli,ꝑ tex.cũ gl.ĩ l.ſi aliq̃.in fi.ff.de off.ꝓcon. Et qũo a-
gnoſcat̃, ꝙ ptãs urbis ꝑ ſtatutũ faciat adhærentes ptãti
ordinarios,uide Io.And.in Spe.in tit.de aſſeſ.§.officiũ.
in fi.De materia per do.Ant.in c.dilecto.s̃.de off. arch.
& do.Ab.in c. cùm contingat.cum ibi alleg. ſup. de fo.
2 ꝯ̃p.In tex.ibi, † officium proc.Noto ad ſtatuta loquen-
tia de hñtib.officium, q̄a uenit procurator, quia largo
mō quodlibet miniſterium neceſſario explicãdum, di-
ci,pōt officiũ,ſ̃m do.Ab & alios hic, quib. adde Do.in
c.ſi quem.dè proc.in 6.ubi dicit,ꝙ ſi aſſumens officium
tenetur ex ſtatuto ſoluere gabellã. ſoluet ẽt ꝓcurator.
Idẽ de officio notarii diciti Ange.ꝯſi.32.niſi eẽt notariꝰ
principalis,q̄a talis hẽt dignitatẽ,l.1.C. de man. prin.ſi-
cut de coquo principis dicit Bal.in c.j.in ti.đ feudogua.
& ſicut de medico principis dicit tex.in l.j.C.de cōmiſ.
li.12. Idẽ dicas,ꝙ p̄dicator dr̃ hr̃e officiũ.c.qđ Dei timo
rẽ j̃.de ſtatu monac.Et ibi dicit do. Abb.ꝙ ꝓhibitus ex
ercere officiũ ī loco,ñ pōt ibi p̄dicere. Idẽ dicas đ cuſto
de arcis, ſ̃m Pe.de Anc.in c.j.de ꝯſue. in 6. vbi ita refert
ſe ꝯſuluiſſe Senis ꝑꝑ ſtatutũ, ꝙ ꝓhibebat habentẽ vnũ
officiũ poſſe ad aliud aſſumi.Idẽ dicas in arbitro.c.vno
delegatorũ.ſup.de off.dele Et ibi dicit do.Abbas, no.ad
ſtatuta punientia delinquentes in offi. Dicit tñ Imo.in
rub.s̃.đ offi.delegat attẽdi debere,an uerba ſtatuti intel
ligant̃ de off.habẽte iuriſdōnem, & qd đ ꝯſuetudine,&
in dubio pōt intelligi etiã đ non habente iuriſdōnẽ. Et
adde,ꝙ priuatus off.intelligit̃ de off.ordinario,nō digni
tatis, ſ̃m Do.in c.j.ꝑ illum tex.đ re iu.li.6.Et de hoc uer-
bo.Officiũ.uide magiſtraliter Pe.de Anc.in regula,ea q̃
in prin.de reg.iur.in 6.per Arc. in c.monachus,non do-
ctoris.16.q.j.ꝑ Bart.in l.j.ff.de iur. om. iudi.ꝑ Bal.in rub.
C.de oper.lib.per Sali in l.offi.C.đ neg.geſt.per Rotã ꝯ-
cl̃one 168.in.nouiſſimis,ꝑ Bal.in l.j.C.ſi a ñ cōpe. iudi.
ꝑ Alb.in 4.parte ſtatutorũ.q.86.per Io.j. col.j̃.đ Ana.in
c.j.in de ſagit.per Ro.in rub.de arb & Cal. in ti.de tran-
ſla.p̄cla.ꝯſ.1.per do.Ant.in c.de multa.j̃.đ p̄ben. ꝑ Do.
poſt Archi.in c.i.de ꝯſue.in 6.per do.Abb.in cle.diſpen
dioſam,in prin.de iudi. In tex.ibi,cũ officiũ.no ꝙ in ꝯſi
deranda habilitate, vel inhabilitate perſonæ dẽt atten-
di tp̄s,quo actus ad perſonã applicat̃. Ad idem c.ſi eo tẽ
pore,de reſcr.in 6. Per quem tex. ꝯ̃cludit Bal.in rub.C.
de ꝯdi.ob tur.cau.in ult.col.ꝙ prohibitus eligi ꝑꝑ ban
num, imbuſulatus pendente bãno, & electus eo finito
non eſt bñ electus, q̄a ñ iuuat ſuperueniens habilitas.Et
in hoc multa & uaria adduci poſſent. Sed q̄a oportune
& copioſe ſcripſi in c.cũ dilectus j̃.de accuſ.iō repetere
3 ſuperfluũ puto.No.vltimo,ꝙ † in odiũ excōicati repel-
litur nedũ ab offi.honorabili, & publico, vt in c.d[illegible]r-
nimꝰ,de ſent.excō in 6.& a bñficio.c.poſtulaſti.j̃.đ cle-
ri.excō.mini.ſed etiam ab officio uili, quale eſt officiv
procuratoris à quo infamis non repellitur, ut in § fi.In-
ſti.de excep.& hr̃ maximè per dñm Abb.in c.pertractã
dis s̃.de iura.calum.Et hoc vt facilius reſipiſcat,ut c.pia
de excep.li.6.Et tale officium nedum non imprimitur,
actu,ſed nec habitu, q̄a ſoluta excōmunicatione ñ reui
uiſcit.ut hic & hoc ut intelligat̃,& ẽt illud,qđ pr̄icipal̃r
hr̃ in tex.de lr̃is ordi.Venio ad gl. In gl.i.in fi.Super hac
materia,qñ credat̃ literis ordi.proſeq̃re,vt valde diffuſe
ꝑ oẽs.Scribentes hic,maxime do.Abb.referentem decẽ
opi.cũ ſuá,& plene, & copiose per Spec.in tit.de proba.
§.fi.uer.10.& in tit.de dele.§.ſupereſt.ver.credit̃ quoq; ſi
gillo.per gl.in c.ad probandv.j̃.de re iudi. ꝑ do.đ Rota,
ꝯcl̃one 22 in nouis.ꝑ gl.ordi. & ibi Arc.in c.curæ.11.q.
3.per gl.i.& ibi per Arc. in c.teſtes.3.q.9.per do. Ant.in
c.2.circa fi.j̃.đ fi.inſt.& ꝑ Doc.j̃.allegãdos Et q̄a đ dictis
Doc.hic notitia hr̃, iō iuxta morẽ ꝓ plena cognitione
ad eos me referẽs,vt ex multis ſaltem habeat̃,qd.teneri
debeat, facio duas concl̃ones,miſcendo utiliora dicta
Doc.hic,& ĩ locis ꝑ eos non adductis. Prima ꝯclu. Qñ
lr̃e ep̄i,vel alterius ordinarij apparẽt ſigillatę ſigillo au
thentico ipſius ordinarii,& ſunt ſubſcriptę manu teſtiũ
faciũt ſidẽ ſufficientẽ, ſ̃m Inn.in c.1.in 1.oppoſi.j̃.de fi.
inſtr.Facit c.ſi canonici,de offi.ord.in 6.vbi de ſigillo fit
mentio.Ad idẽ c.qm̃.j̃.e.& c.pen.s̃ de ꝓcu.Et hãc ꝯclu-
4 ſionẽ tenent Cal.do.An Imo.& do.Abb.Amplia † pri-
mò hanc ꝯcluſionem, nedũ in ſpectãtibus ad officiũ ſi-
gillãtis,ſed etiã in alienis negotijs, ſ̃m do. Ab.hic ꝑ tex.
ĩ c.2.de fid.inſtr.indiſtincte loquẽtẽ,& notãt do.de Ro-
ta ꝯcl̃one.22.q̃ incipit.Itẽ fuit dubitatũ,in nouis dũ lo-
quunt̃ etiã de p̄iudicio Apoſtolici impetrãtis. Sed ꝯ̃riũ
tenet do.meus hic,& forte non male,q̄a ſigillum colle-
gii vr̃ inuentũ,vt fiat fides in negotijs collegij,c. cum di
lecta.de reſcrip.cum mä.Et clarum eſt, ꝙ ſigillum pro-
bat ſolum in his,ſuper quibus eſt inuentum,capit.ſigni-
ficauit.j̃.de appe.Ad idem allegat,quod ſcribit no.Bal.
in l.fi.C.ad Maced.ibi dixit, ꝙ ſi filius familias merca-
tor obligat̃ ex forma ſtatuti, intelligitur ſolũ in factis

mercantiæ. Vñ non vr̃ rõne officij posse authenticari id qđ non ptinet ad officiũ, ſm ipsum, qm̃ sequor, pp ea, q̃ alias pulchre adduxi in c. Petrus. de homi. in vlt. fallẽtia ĩ. de homi. Vbi latè ꝓbaui, ꝙ qñ certa cã dat alicui fauorẽ, non extendiť fauor extra illã causam. Et ibi dictis addo Rom. ꝯſ. 205. inc. In puncto, & c. ubi dixit, ꝙ si dẽt stari scripturæ mercatorũ, tñ scripturę mercatoris extra factũ mercantię non stabiť.* Alle. Io. An. in Spec. de instr. edi. §. nunc dicendum. & l. qdã. §. eo. mõ ff. nau. cap. stab. Et adđ extrauag. Inn. V. q̃ incipit, Apostolicæ. ubi dr̃, ꝙ ĩmunitas ꝯcessa cappellanis & scriptorib. Apostolicis, ut ĩferior eos nõ iudicet, intelligiť, qñ per hoc impedireť eorũ officiũ, aliàs non. Cõsidera tñ, qa ꝓcedere posset ista ampliatio, qñ in loco non esset usus tabellionis, qa sigillũ iudicis ordinarij facit fidẽ đ ꝯ̃ctu, ſm Bal. in c. 1. circa prin. in ti. de pace Cõstã. ubi alle. Io. An. in c. seculares de fo. ꝯpe. in 6. q tñ p̃supponit ꝯsuetudine hoc induxisse, iõ non affirmo. Item † amplia istã ꝯclusionẽ, non solũ in leuib⁹, sed ẽt in arduis, ꝑ d. iura, & nõ solũ in literis ꝓmulgatoriis, seu dispositiuis, sed ẽt citatorus, vel ꝯtinẽtibus aliq̃ sñiam, vt hic, & d. c. qm̃. in fi. Idẽ, si sint literæ testimoniales attestãtes aliqđ factũ, vel nõ factũ, puta, ꝙ Titius ꝑmutauit bñficiũ cum Sẽpronio, vel qđ simile, ſm Rotã, ubi s̃. Itẽ ꝓcedit, siue ꝯtineat iudicialia, vel extraiudicialia, vt not. do. Abb. hic ꝑ d. c. qm̃.

Stabitur. Adde eund. Roma. in cons. præc. incipi. pro discutienda. col. 2. sub nu. 3. & in l. nuda ratio. col. 3. de donatio. Are. cons. 33. inc. consultatio, post princ. cons. 44. in proposita, ante medi. authorem in c. cum ordinem. col. 5. versicu. & dicit Ludouic. de resc. in c. si quando. col. 2. vers. ultimo allego, de off. deleg. in c. cæterum. post num. 8. vers. quarto, per id quod cõsuluit, de iudic. in c. 2. post num. 26. de fi. instru.

6 Fallit † ista ꝯclusio, nisi talis scriptura esset subscripta testib. sed nõ manu eorũ, qa non probat plus q̃ simplex scriptura, de qua in sequenti ꝯclusione, ſm Io. And. do. Abb. do. meũ, & d. Benedictũ hic, ꝑ. c. 1. in fi. ſm unum intellectũ, s̃. de ꝓcu. & l. scripturas. C. q potio. ĩ pig. hab. qa de facili potuerunt describi in fraudẽ. Idem Archi. in c. placuit. 6. q. 2. & in c. ut circa. de elec. in 6. qcquid dixerint do. An. Imo. & Car. nec aliter sensit Cal. hic ſm primos, qa utitur uerbo, subscriptione. Nec reperitur iure cautũ literis credi ob testium interp̃tationes, nisi ipsi scripserint dictas scripturas, vt hic ꝑ eos declarãtes hãc opi. ꝓcedere, qñ literæ essent scriptæ à priuato, uel ẽt a notario, sed non in forma auth. nec suo signo, ꝑ no. ĩ d. l. scripturas. Sed si manu notarij in forma publica, & suo signo cũ descriptione testiũ ꝓcederet alia opi. qa literæ ꝓbabũt, l. in dona. C. de dona. & in §. sed neq;. in Auth. đ
7 fi. inst. & cautela. Scđa ꝯclo. Literæ † emptorũ, uel aliorum ordinariorum ẽt sigillo authentico munitæ, uel testib. q non se subscripserunt nõ ꝓbãt, ſm Inn. in d. c. 1. ĩ. de fide instr. & Io. And. Io. Cal. do. An. do. Ab. Bal. & cõiter * oẽs hic. & dicit Do. in d. c. ut circa. §. 1 hanc esse finalem ꝯclõnẽ. Doc. hic, & de rõne uide optime do. Abb. hic, demonstrantem p̃iculum dãni qđ ex falsitate ꝓbationis resultare posset subditis, pp ꝙ sicut uiuæ uoci ep̃i in grauib. non statur, c. si ep̃s. 6. q. 3. & c. qm̃. ĩ. eo. ita nec
8 mortuę, q̃ faciliter fraudari posset. Fallit † primò ista ꝯclo, nisi ꝯsuetudo hr̃et, ꝙ eis indistinctè stareť ſm Inn. in d. c. 1. & sentit hic Io. And. & eũ referendo Cal. & est ꝯmunis * opi. ſm do. Benedictum hic ꝑ c. eum dilectus. ĩ. de fide instr. & ꝑ l. 1. C. de emanc. lib. Adde, ꝙ no. Do. in d. c. quamuis. de ꝓcu. in 6. ubi dicit, ꝙ ubi alias nõ crederetur plene sigillo, tñ plene creditur, si hoc habet consuetudo. Et ita dicit pluries se r̃ndisse Senis. Et in terminis nostris no. Bal. in rub. C. de fide instr. in pen. col. versi. 7. dicens, ꝙ talis ꝯsuetudo potest operari, ut credatur talib. literis in quocunq; facto. Et ideo dicit Dom. post Io. And. in c. seculares de fo. ꝯp. lib. 6. ꝙ si est ꝯsuetudo in loco, quod notarii loco iudex faciat apponi sigillum suum scripturæ, & probet, ualebit & in ꝯ̃ctu facto cum clerico. Et dicunt do. de Rota ꝯclusione 22. ꝙ quicqđ recitent scribentes hic, gñalis ꝯsuetudo totius orbis & curia Apostolica tenet hoc, ꝙ in spectantib. ad officiũ ep̃i & inter subditos suos extra cãm ꝓpriã, qñ non ꝓcedit, ut iudex, sigillũ ep̃i facit plenam fidẽ * alias non, & subdunt, ꝙ crediturliteris suis de ꝑmutatione, sed an credatur de collatione, dicunt attendendũ, utrũ subsit suspicio fraudis, puta, pp Apostolicũ expectãtẽ, ut ꝑ eos. Et ad hoc ultimũ uiđ eosdẽ ꝯclõne 341. inc. Itẽ uoluerunt. ubi hoc extendũt ad oẽm p̃tãtem habentem ꝯferendi uel à Papa, uel à quocũq;, ut sunt executores, uel similes. qa eorum solis literis sigillatis non
9 stabitur. Et vñr loq indistinctè. Fallit † scđo, nisi tales literæ inducantur ꝯ̃ producentes eas, vel ꝯ̃ eũ cuius sigillo sunt sigillatæ, nã ꝯ̃ eũ ꝓbabunt, ꝑ l. Publia. §. fi. ff. depositi. & l. si ꝓcuratorem. ff. de procur. & l. 2. C. de reb. cred. & c. quorundam, ĩ. de sol. ſm Cal. Imo. & do. Ab. hic. Adde Bar. in l. 2. ff. de stip. seru. ubi dicit, ꝙ instr̃m ꝓcurationis factũ ab ipsomet, q ꝯstituit, probat ꝯ̃ ipsum, sed non pro ipso. Facit tñ ſm do. meum hic, ꝙ lʒ literæ sigillatę probent mãdatum ꝯ̃ sigillantem à tñ sola traditio sigilli non ꝓbat etiam gñale mandatũ. Alle. Arc. in c. is, cui. de ꝓcu. in 6. Et Bal. in l. si ꝓcuratorẽ. ff. de procur. Tu uide decisionẽ in c. quãuis. de procu. in 6. & Bal. in l. 1. versus fi. C. de proc. & Imo. clarius in c. si quorundam. & istud placet, qa absurdum vr̃ tenere simpl̃r, ꝙ ꝯ̃ eũ, cuius nomine literæ sunt ꝯfectę, plene probent, quia in eius p̃iudiciũ facile ꝯmittereť fraus, iuxta c. tertio lo
10 co. s̃ eo. Fallit 3. in literis ꝯmissoriæ iurisdictionis, per quas delegatur iurisdictio, qa talib. creditur, per c. cum in iure. de offi. deleg. ſm Imo. & do. Bñdictũ hic allegãtes Bar. in d. l. si ꝓcuratorẽ. & c. significauit à ꝯ̃rio sensu, ĩ. de appel. Adde do. de Rota ꝯclone 312. præalleg. ubi dicunt, ꝙ subdelegatio probatur ꝑ lr̃as delegati. allegãt Arch. in c. si à subdelegato. de offi. dele. in 6. ubi hoc dicit, seqtur ibi do. post Io. An. in prin. quia subdelegatio, uel ꝯmisio nõ sunt acta iudicii, & fiunt sine causæ cognitione, ſm eos. Idẽ etiã do. Car. in cle. 1. circa prin. de ꝓcu. & Pa. de Leaza. in cõmento c. cũ dilectus. ff. de fi.
11 instr. Fallit ĩ 4. in literis citatoriis seu requisitorijs, quia talib. literis sigillatis sigillo ordinarii authentico crediť, ſm Imo. & do. Bñdictũ, ꝑ id, ꝙ hr̃ in c. non debent. 65. dist. & in c. si ep̃s. 17. dist. & in c. prudentiam. in prin. de offi. dele. Idem de literis, ꝑ quas Canonici ꝯgregantur. c. statuim⁹. 18. q. 2. & c. cũ inter canonicos. s̃. de elec. Adde Bal. in l. si qua ꝑ calumniã. C. đ epi. & cle. Vbi multa & pulchra ponens in mã dicit, ꝙ literis ep̃i attestantib⁹,
12 † quem esse clericum, statur. Fallit 5. in his, quæ sunt leuis prę iudicij, puta, in uiam excõicationis, vel fili sermone. Doc. hic ꝑ istum tex. & ꝑ. c. curię. 11. q. 3. Ad. Bal. idem dicentem literis aliorũ officialium, in l. pacta nouissi. C. de pac. & ibi dicit ꝑ istum tex. ꝙ literis ep̃orum, creditur in eo actu, q sola eorum authoritate nitiť. Idẽ Pa. in d. c. cũ dilectus. Et adde do. Ab. in c. cum in ecclesiis. in pe. col. s̃. de ma. & obe. ubi dicit, ꝙ isto casu literæ p̃latorum faciunt aliqualẽ ꝓbationem. & dicit esse casum menti tenendũ ibi. Et dicit ibi Cal. sub isto casu ꝯprehendi. 32. tex. quos ipse allegat, & arbitrabiť arduitas rei iudicio superioris, non aũ t ꝓducentis lr̃as. ſm eũ, ꝙ no. & uide, q̃ alias dixi ĩ c. sicut. ĩ. đ sen. excõ. ubi est vna gl. sing. Et adde Spe. in ti. de remis. §. utile. uer. sed nũqđ remissio. ubi dicit, ꝙ literis executoris sigillatis creditur qñ de processu non iudiciali refertur superiori pp leue p̃iudicium, cum supior habeat reuidere ut ibi ꝑ eum. Et adde tex. & ibi Bar. in l. diuus. §. cũ aũt. ff. de offi. præsid. ibi, quo ad facultatem ingrẽdi, creditur literis sigillatis qa hoc ponitur inter ea, quę sunt leuis præiudicii, ut per Bar. in l. diuus. ff. de cust. reo. Et procedit ista conclusio etiam in literis testimonialibus, puta, de ordinibus alicuius, ſm Io. An. & Cal. hic, uel de ipsa excommunicatione, ſm do. Ant. hic indistinctè. Imo dicit hic do. me⁹ ꝙ omni casu, quo promulgatorię probant, semper probabunt & testimoniales, qa iste tex. loqui videť in testimonialibus, ex quo admittiť ꝓbationem in ꝯtrarium.

Fidem. Adde Bal. in l. eam quã. col. 4. C. de fideic. & in marga. ver. credulitas. uer. 4.

Sed

13 Sed circa istud no. duo, primo, φ vbi literæ excõicationis opponerent̃ in uiam peremptoriæ, non probarent, ſm Io. And. & do. Ab. & Imo. hic: quia agi posset de maximo p̃iudicio, vt exemplificat do Ab. quem vide in simili optime loquentem in c. unico. ∫. de sagit. l3 in hoc aľr sentiat do. An. hic, & minus bñ, & ex hoc infert, φ si in iudicialib. allegarent̃ literæ ẽt de excõicatione p̃terita, vt aliqs euitet̃, bene prob. bit, secus, si ad finem perimendi intentionem. Item no. ſcđo, φ in mã p̃iudiciali verba enunciatiua de facto p̃terito posita in literis ad alium finẽ sigillatis, & ẽt subscrip. non p̃bant, vt p̃ multa ɔcludit Cal. hic, & alle. In. in c. qm̃. ∫. eo. Quid aũt alias operent̃ verba enunciatiua, non tangit̃ hic, sed in c. cũ dilectus. ∫. de suc. ab intest. & in l. ex hac scriptura. cũ si. ff. de dona. Et hoc intellige, salua ɔsuetudine & mã leũi, ſm Cal. cui adde omnino Rotam ɔclusione 400. in nouis. ubi post multa volunt, credendum esse literis ordinarij loquentib. de institutione, ẽtsi attentant̃ p̃sentationem p̃cessisse, l3 p̃sentatio aliter non p̃bet̃, qa p̃batis extremis, s. vacatione & institutione, præsumit̃ mediũ, s. p̃sentatio, vt p̃ glo. in c. volumus. 16. q. 4. cum si. Facit, qđ dixi in c. 2 ∫. eo. dum tetigi de probatione interesse, q̃ est priuilegiata, sicut expressa in instr̃o, maxime quia concesso ɔsequenti includitur antecedens, l. illud. ff. de acqui. hær. qđ est intrinsecum, iõ p̃sumit̃. l. sciendum. ff. de ver. obl. Est uerum, φ admitteret̃ probatio in ɔ̃rium, ſm ipsos p̃ cle. j. ā speciali de prob. licet aliter dicat Ro. in l. sciendum, ff. de ver. obl. Et subdit Bal. hic, φ literis ep̃i de aliena excõicatione non credit̃, p̃ d. cle. j. sed de p̃pria credit̃, non solum, q̃ nunc fert̃, sed ẽt de lata quon-

14 dam. Qđ vltimũ intellige, vt s̃. dixi post Cal. Fallit † sexto in mandato p̃curatorio, ſm Ro decis. 157. inc. Item φ ualet, qa p̃bat̃ solo sigillo ep̃i, vel alteri⁹ prælati absq; alia solennitate, ſm eos. Allegant Hos. in c. 1. s̃. de proc & gl. & doc. in cle. j. eo. ti. & c. sopitæ. de cens. & c. cũ dilectus. de relig. do. Dñt tñ, φ sigillum ad causas non facit fidẽ in alijs articulis. Allegant Spe. de instr. edi. §. postremo, ver. item φ non est sigillatim. & in ti. de citatione. ver. literis. igitur &c. Sed istam fallẽtiã declara oĩno vt per Imo. post do. An. in cle. 1. de procu. post Bar. in l. p̃curatorem. ff. eo. Fal-

15 lit † septimo in literis testimonialib.* attestantib. factum extraiudicium de præsenti gestũ corã se circa p̃tinentia ad officiũ ipsius scribentis, qa credit̃ literis suis sigillatis. ſm Host. hic, & Inn. in c. 2. de fide instr. Ad hoc, φ ipse no. in c. j. eo. ti. & Rota ɔclusione 22. dũ loquunt̃ de ep̃o attestante de permutatione corã se facta, ſm do. B̃ndictum hic. Adde tex. in c. inter dilectos. ver. sed priu ∫. de fi. instr. & in c. super his. iuncto prin. cum si. eo. ti. vbi p̃ literas sigillatas sigillo Cardinalis cognito fit fides de absolutione uoti ultramarini. Per quẽ tex. dicit hic do. meus sustineri posse, φ in oĩb. actib. voluntariæ iurisdictionis, siue extraiudicialib. pertinentib. ad officium sigillantis, credat̃ literis sigillatis, secus in iudicialib. vt hic p̃ iura hic alle. in gl. Et ita intelligit op. Io. And. q multum large in hoc locutus est post quendam antiquum in ti. de instr. edi. §. nunc dicendum. in additione magna, ver. ẽt supplementum. Et ad c. 2. de fi. instr. vbi ẽt in extraiudicialib. vltra sigillum requiritur subscriptio, rñdet, φ recte intuendo non probat. Ad c. j. de proc. vbi requiritur maior cautela, q̃ oporteat, rñdet, illud esse p̃p malitiã illius, cum rľr solum sigillum in procuratorio sufficiat, vt p̃ Doc. in c. si quorũdã. de sol. & Bal. in l. j. in fi. C. đ p̃c. Sed tñ hoc non fimat p̃p rõnes Doc. melius ɔcludẽtes. Et istam fallentiam intellige, qñ est probandus actus factus ab episcopo extraiudicialiter. sed si oporteret producere ipsum in testem coram iudice, oportet, vt voce non literis testificet̃. Ita declarat Do. in ca. testes. 3. q. 8. dicens, hoc modo intelligendam esse gl. Vbi & uide eũdem post Arc. in ca. placuit. 6. q. 2. vbi tradunt pro doctrina, φ creditur literis cuiuscunque de his quæ facere põt & debet ratione officij, & allegant multa, de quibus per

* Testimonialib. *Adde Sal. in l. cõ parationes. C. de fi. inst. Cyn. in l. exigendi. C. de procu. & in l. si qua per calumniam. C. de episcop. & cle. & Cast. cons. 203.*

16 Inn. in d. c. 1. Fallit † octauo, in factis valde antiquis, in quib. sufficit præsumptiua probatio. qa tales literæ probant, puta, si loquantur de confinib. per c. cum cãm. ∫. e. & c. si Papa. de priu. in 6. ſm Imo. & do Benedictum hic dicentes, talib. literis enunciatiuis ordinariorum credi ẽt ɔ̃ alios, l3 alias probent solum ɔ̃ scribentem, l. optimam. C. de ɔ̃h. stip. nisi essent literæ Papæ, cle. 1. de prob. p̃ Bar. in l. nuda. ff. de dona. ſm eos. Adde In. in c. veniẽs. prope finem, ∫. de uer. sig. quem late refert Bal. in l. ɔuenticulam. C. de epi. & cle. vbi dicit, φ in istis antiquis fama plene probat,* l3 alias semiplene, & ɔfirma, vt latius dicet̃ in d. ca. cum cãm. & in c. ueniens. el 1. ti. prox. Fallit nono, nisi literę emanarent à pluribus prælatis, p̃ c. cũ olim. s̃. de do. & ɔtu. ſm Doc. hic. Adde Arc. Io. An. & Do. idem tenentes in d. c. ut circa Allegãt c. cũ in ecclesijs. s̃. de mai. & obed. & c. pe. ∫. de purga cano. & c. non fine. s̃. de arb. Fallit decimo vltra oẽs, quo ad semiplenam probationem, qa illam sp̃ operant̃ literæ prælatorũ ſm Inn. in c. in p̃ñtia, in pe. gl. s̃. de renun. q̃ reputãt singularem do. Car. & Imo. ibi, & do.

17 Ab. ĩ d. c. cũ ĩ ecclesijs. Fallit † vndecimo in principe, vel rege non cognoscente superiorem, qa sicut põt iudicare in cã propria, vt p̃ Bar. ĩ l. 1. C. ne qs in sua cã. ita põt authenticare scripturam ẽt ad ɔmodũ propriũ suo sigillo. ſm Bal. post Pe. in l. nec exemplo, ad fi. C. de prob. qđ est valde solẽne, ſm do. meum hic. Fallit duodecimo & vltimo in literis testimonialib. emanantib. ad requisitionem Papæ, ẽtsi attestẽnt̃ de his, q̃ fiunt in iudicio, dũmõ sint de pertinẽtib. ad officium scribẽtis, & maxime si Papa vel superior reqrens tales literas dicat se eis fidem daturum, ſm Im. & do. Benedi. hic. Allegant c. intimasti. ∫. de ap. & ca. cũ dilectus. ver. is igit̃. ∫. de pur. cano. Adde tex. in ca. 2. infra de crim. fal. cum alijs iurib. habentib. similẽ casum. Sed est aduertẽdum, qa in istis casib. exceptuatis oportet, φ ɔcurrant qdã. & primo reqrit̃, φ sigillũ ordinarij sit authenticum, & hoc ɔstet, ſm do. Abb. hic. Qđ vero dicat̃ authenticũ, vide Spe. in ti. p̃c. §. rõne aũt formæ, uer. itẽ qđ nõ est sigillũ. & in tit. de p̃b. §. fi. ver. 10. Ita ipsum alle. Ro. ɔcl. 57. Scđo reqrit̃, φ sigillum sit proprium, vsitatũ, & deputatum mãæ, cui imprimit̃, scđm Bal. hic per tex. optimum in c. significauit, ∫. de ap. l3 aľr Inn. hic, & male, scđm eum. Tertio reqrit̃, ut in literis scribat̃ appositum esse sigillum, ſm Pau. de Leaza late in d. ca. cum dilectus. nisi probaretur sigillum sp̃ consuetum apponi talib. literis, per d. c. significauit. secundum ipsum. Quarto requiritur, quod sigillum sit cognitum illis, quibus p̃ñtatur, alias requiritur maior solennitas, per tex. in ca. j. s̃. de cle. peregri. Quod intellige & declara, vt per glo. in ver. ignotã in c. super his. ∫. de fi. instr. & ibi late per do. Ab. & per do. An. in d. c. 1. de cle pereg. & per glo. in c. 1. 13 dist. Quinto ɔsidera accurate, quod scribunt do. de Ro. ɔclu. 22. sæpe allegata, in quantum dñt, φ quoties subest fraudis suspicio, nunq̃ probant tales literæ ẽt extante quacunque ɔsuetudine. Pro qb. inducit subtiliter do. meus dic c. 1. de procu. ex quo põt qs non incõgrue gñaľr tẽperare quasi oẽs istas fal. nisi ageret de maximo præiudicio, qa tunc, qua rõne est inducta regula in ista materia, eadem rõne infringent̃ fallentiæ, l3 Scribentes ad hoc non aduertant. Sed optime facit ɔsideratio do. Ab. & sequacium, de qua dixi in 6. fallentia circa p̃ban-

18 dã excõicationem. Tertia conclusio. Literæ † ordinariorũ subscriptæ, sed non sigillatæ, censent̃ literæ priuatæ, qb. creditur ɔ̃ scribentem, probato φ ipse scripserit, l. si procuratorẽ. ff. de p̃c. l. Publia. ff. depositi. & habetur in c. oli. n. de cens. & non probant ɔ̃ tertium, nisi prout aliæ scripturæ priuatæ, de qb. in l. scripturæ C. q pot. in pig. hab. & dicet̃ in c. 2. ∫. de fi. instru. De literis aũt dele-

19 gatorum dicã cum do. Abb. φ † his casib. quibus ordi-

* Plene probat. *Adde Inn. in c. ueniens. de ver. sign. Bal. in l. proprietatis. ĩ fi. C. de prob. Alex cons. 4. col. 5. ver potest alius mod⁹ seruari. uol. 2 consi. 15. col. ij. cõs. 24 col. fi. uol. 5. cõs 101 in 4. dubio. uol. 7 Aret. cons 15. col. 4. & est cõis* opinio, secundum Imo. in d. c. veniens. in fi. & Alex. in l. cum aliquis. C. de iure de li. & in cons. 207. incip. Viso summario, col. pen. uol. 2.*

nario credit̄,credit̄ eiuſdē delegato. De literis arbitrorū
dicas,nō plus eis credi,q̄ literis priuatis,ſm eundem. De
literis, uel teſtimonio Cardinaliū,maximè ſup legatio
ne,dr̄ plenè in c.qđ ſup his ĩ.de fi.inſtr. De literis Apo-
ſtolicis dicet̄ in c.cū à nobis.ĩ.ti.pxi.reliqua in mã dic,
ut per Doc.hic,& aliqd p Bar.in l.ſi procuratorem.ff.de
procur.& in l.ſi publicanus.§.j. & ibi copioſe per Rom.
ff.de publ.p Ang.in §.eos cū ſeq.ĩ Auth.de coll.p Bar.in
l.j.§.ſi quis neget.ff.queãd.teſta.aper.& per Bal.in c.1.in
verbo,muniri.in tit.de pace Conſtã.per Do poſt Arch.
in c.q in aliquo.5 r.diſt.Gl.fi.in fi. Multa & pulchra po-
nūt hic pfectè Doc. de effectu excōicationis circa actū
procurationis: & qa nō ſunt multa addenda, reſtringe
ſubſtantiã oĩum q̄ ipſi dn̄t,per tres ɔclõnes. Prima con
20 clo. Cōſtō † pcuratoris excōicati ipſo iure ē nulla ſine
ope exceptionis,ſm Spe.in ti.de pcur. in prĩ. & Io. An.
Cal.do.Ant.do.Ab.& alios hic:qa ſi mandatum non eſ
ſet nullū ipſo iure,nō ponderaret tp̄s acceptati mãdati:
& iō oſtendit ꝙ ſi poſtea ſequitur abſolutio procurator
non poſſit agere,& ſic mandatū erit nullū,ētſi excōica-
tio ſit occulta,vt ſentiunt Doc.tenentes ſequentem cō
clõnem,qa in reqrentibus ɔſenſum duorū,incapacitas
unius uitiat actum.c.ei,cui de p̄b.in 6 Facit ca.fin.ſ̃.de
pcur.Hanc cōcluſionem declara tripliciter.Primo, niſi
ɔſtituens certificatus de abſolutione pſeueret in ſua uo
luntate,qa ualet ɔſtō ex iſto nouo ɔſenſu. Imo ſm do.
Ab.n̄ reqritur nouus & expreſſus conſenſus, prout uo-
luit hic do.Ant.qa de hoc non eſt dubium. Et facit, qđ
no.Inn in c.ex parte decani.ſ̃ de reſc.ubi tacitus conſen
ſus facit quē pcuratorē. Eſt tex.in c.fi.ibi,ſciente. de iu-
reiu.in 6.Et adde,ꝙ in dubio non p̄ſumit̄ mutata uolū-
tas,niſi appareat.c.maiores.ĩ.de bapti.c.2.ĩ.de ɔiug.ſer
uo.Et iō probata ſcientia abſolutionis,in cōſtituēte, ua
lidabit̄ ɔſtō,& pbanda eſt ipſa ſnĩa pp regulam,p̄ſumit̄
de reg.iu. in 6. Et hoc diligenter no. qm̄ ſi non appare-
ret de ſnĩa abſolutionis,non ſufficeret commutata vo-
luntas:quia eſt erronea, ſiue aliqua ignoraret de excōi-
catione, ſiue quia crederem cōſtitutum capacē officij,
& ideo tamq; ſemper erronea non operetur. c. propo-
ſuit de cōiug.ſeruo.& c.1.de eo, q duxit in matri. q̄ pol-
luit.ſm Doc.hic rn̄dentes hoc mō ad c.lȝ.de pcu.in 6.
& l.obſeruare.in fi.ff.de offic. pconſu. Secundo decla-
21 ra,niſi † ēt pſeuerans in conſenſu erroneo,ex poſtfacto
ratum haberet geſtū per iſtum noĩe ſuo,per l.licet.ff. de
procu.& regulam,rati.de reg. iur. in 6. cū ibi alleg. ſm
Cal.& do.Ab.ɔ̃ quos multum facit, quia ratihabitio re
quirit extremum habile. l. bonorum. & ibi Bar. ff. rem
rat.hab.plenè Imo in c cum uos ĩ.de his, q̄ fiunt à p̄la.
cum cōcor.Sed hic extremum, ad ꝙ refertur ratihabi-
tio,non eſt habile, qa ſtante excōicatione nē potuiſſet
uere eum ɔſtituere,ut hic. Ergo fictio non debet poſſe
operari ſuper impoſſibili.§.minorem.Inſt. de adop. niſi
fortè dicas, ꝙ ratihabitio facit actū ualere, non tanq̄ ge
ſtum uirtute mandati nulli,ſed quia actus a quocūq; ge
ſtus potuiſſet ratificari,p id qđ no. Ang. in l. Pōponius.
ff.de neg.geſt.ubi dicit, ꝙ quiſq; pōt hr̄e rata geſta p p-
curatorē reuocatū,qn̄ id,quod gerit̄,pōt haberi ratū, a
quocunq;geſtū fuiſſet. Et ita dicit quaſi tenere Inn.ĩ d.c.
ex parte& ſubdit,tene mēti, quia amplius nō audiuiſti.
Sed certe p hoc nō tollit̄ motiuū,qa iſtud intelligit̄,qn̄
ratihabitio habet ſupplere defectū mãdati p̄ſuppoſita
habilitate pcuratoris. Et ita loqtur d.l.licet. Sed hic de
fectus mãdati ſurgebat ex incapacitate ɔſtituti, Iō non
vr̄ poſſe ualidari,qa non eſt uerum dicere,extremū fuiſ
ſe habile.Et iō poteris cogitare. Tertio declara & lĩta i-
22 ſtam concluſionem,vt n̄ pcedat in alio inhabili, q ɔ-
ſtitueretur pcurator,nã ceſſante inhabilitate reconuale
ſcit conſtō,nec eſt a principio nulla,ſi non opponat̄,ſm
do.meum hic. Alle.Bar.in l.ſi filius familias.§.ueterani
in ult.q.ff.de pcur & in l.militem.& in l.exigendi ĩ prĩ.
C.de pcu.& Io.And.Imo & Domi. in c qui gn̄aliter.§.
fi.de procu. in 6. Eſt ergo ſpeciale in excommunicato,
23 ſm ipſum. Et no.ꝙ † excōicatio ſuperueniens poſt mã-
datū,non inhabilitat ipſum mandatū,quoniam acta te
nent,ſi non opponatur,ſm Io.An.do.Ant.& alios hic,
qa habet fundamentū ptãtis,lȝ p oppōſitionem ſuſpen
dat̄ exercitiū,ſm ipſos. Et aduerte, qa ſi opponeret̄ ɔ̃ p̄-
dicta hoc mō,q pōt agere,pōt procuratorem conſtitue
re,no.In.in c.intelleximus.de iu.in c.I.& A.de re iu.Pe.
de Anc.in c.fi.p illum tex.de iu.in 6.& Imo.poſt glo.in
verbo,ɔſtituere.in cle.de religi.de proc.& Ro. in l.ſi ex
legati.de uer.obl.dicens,hoc probari egregie in l. ſeruū
quoque.in prin.ff de pc.Sed excōicatus pōt agere, ſi nō
opponatur c.pia.de excep.in 6.in uerbo,duraturis. Ergo
& c. Reſponde,ꝙ hoc non negatur,ſed dr̄,ꝙ non oĩs,qui
pōt agere,pōt procurator conſtitui.Iō licet excōicatus
poſſit agere ſaltem ut reus.d.c.intelleximus.non tn̄ ɔſti
tui. Et licet iudicium cum eo agitatum teneat,ſi nō op-
ponat̄,qn̄ agit ut principalis.d.c.pia.nō tn̄, cum agit ut
procurator,qa ipſi principali non deeſt ptãs agendi,ſed
pp periculum canonis repellit̄.d.c.pia. Procurator aūt
quicquid agi,fundat ſe in mandato. Sed illud eſt nullū,
vt dixi. Ergo oĩa ex eo ſequentia.c. principatus. cum ſi.
1.q.j.& rl̄a,acceſſorium.de reg.iu.in 6. Secunda conclu-
24 ſio. Geſta † cū procuratore excōicato ēt occulto, ſunt
nulla,ſm Io.And.do.Ant.do. Abb.& Imo. hic ɔ̃ Cal.
ētſi conſtituens hoc ignoraſſet,ſm eos,quia ſi nō tenuit
conſtitutio,ut ſ̃.dictum eſt,ergo nec ſequentia ex ipſa,
per rl̄am,acceſſorium.de regu.iu.in 6.Facit l.j. cum ſua
materia.ff.qđ falſo tu.autho. vbi geſta cū falſo tutore,
qui à principio putabatur uerus, nō hn̄r rata,niſi iudex
aliud decernat. Et infert ibi Bar. ad pcuratorem. Et rō
reddit̄, quia differentia inter occultum & priuatum ſit
ſolum in geſtis rōne publici officij,ſed in priuatis non,
ſm notabilem theoricam Inn.in ca cum dilectus.circa
medium,ſ̃.de ɔſue.quam ſequūtur Pe. de Anc. Io.An.
& ibi Dom.in 1.col.in c.j.de reſc.in 6.& do.Ab.in c.Pa-
ſtoralis §.uerum.ĩ.de ap.& in c.ſi uero in fi.ĩ.de ſen.ex-
cō.& hic,& in c.ueritatis.ad fi.ſ̃ de do & ɔt.& in c.intel
leximus.in vlt.col.ſ̃.de iu.& in c.conſulti.in vlt. col.ſ̃.
de proc.& Pau.de Leaza.in ɔmēto c.ſi celebrat. ſup.de
cle.exc.mini.& do.Abb in c.ɔſultationib.ĩ.de iure pat.
Vbi idem ſentit Inn. & no.ꝙ ſi ex nullitate horum ge-
ſtorum paſſus eſt damnum ɔſtituens, q culpa caret rō-
ne ignorantiæ,poterit agere ɔ̃ pcuratorem,q ſe ingeſſit
in officio ſibi interdicto. Ita ſing no.Io.And.in d.c.ɔſul
ti.qđ multum no.do.Ab.ibi.Bn̄ facit tex.in l.2.C.ſi ſer-
uus,uel lib.ad decur.aſpir.cum alijs, de quib.pulchre p
Io.de Ana.in ca.q̄ pernicioſum in vlt. col.ĩ. de uſur. Et
p iſtam ɔcluſionem colligit ſingulariter do.Abb.hic,ꝙ
illud, quod dr̄ geſtum ratione publici officij ab occulte
inhabili valere,procedit in officio publico authoritate
& utilitate,ſecus in publico authoritate &utilitate pri-
uato,put eſt officium pcuratoris,tutelæ,& ſimilium,p
prædicta,p qđ optime declarat̄ dicta theorica In. Et ad-
de do.Ab.idem dicentem in c.ueritatis.in fi.&exempli
ficat ēt in elec.Idem Cal.in diſputatione inci. Excōica-
tus cōi opi.& hr̄ per In.in c.ɔſiderauimus.& in c.cū Vin
tōn.ſ̃.de elec.& in c.gratum ſ̃.de poſtu.p̄la. Et ſi dr̄,offi-
cium talis eſt authoritate publicum,gl.fi.in fi. in l.filiū.
la 1.C. de lib.cã. licet illud non ſit rōne publici officij,
vt p Inn.in c.nihil in fi.de elec. & non eſt publicum vti
litate,ut p do.Car.in rep.c.ppendimus.in j.col.ĩ.de ſen.
exc.& tn̄ ſi eſt occulte ĩhabilis,valet eius teſtimonium,
ſecus,ſi non occulte,ut eſt caſus in l.j.& ibi oēs.C. de te-
ſta. Ergo non eſt verum,ꝙ non fiat dr̄ia inter occultum
& non occultum in officio publico authoritate tm̄.Rn̄
deo dupliciter,& utroq; mō ſufficienter. Primo,ꝙ d.l.j.
ponit caſum ſpãlem cã conſeruationis teſtĩ,ſed non ex-
tendit̄ ad alium caſum,ut ibi p Ang.licet ꝙ ibi dr̄ de ſer
uo circa teſtm̄,pcedere dicat̄ ĩ alia ĩhabilitate, ſm Bar.
poſt gl.in l.cum l.in fi.ff.de teſt.& no.Bal.in l.1. C.de ſe
cun. nup. non eſt ex hoc ſolo gn̄aliter dicendum teſtē
occulte excōicatum poſſe teſtificari. Secundo reſpōde,
ꝙ quantum ad teſtem excōicatum,non fit dr̄ia ĩter pu-
blicum & occultum,qa vtroq; caſu ualet eius teſtimo-
niū mero iure,ſm Inn.in c.pia.ppe fi.de exc. li.6. & do.
Car.plene in d.c.ppendimus.In alia aūt inhabilitate nō
occultus n̄ poſſit eſſe teſtis,& ſi excōicato n̄ occulto, vl
occulto,poſtea ꝗ certo opponeret̄ excōicatio ad ĩpediē

dum

dū eius testimoniū, credo, ꝙ vtiq; repellit. qđ expresse
sentit do. Car. vbi s̄. ꝑ c. 13. & c. decernimus, de sent exc.
in 6. vbi excōicatus remouet ab actibus legitimis, licèt
nō ipso iure. Et ita no. Cal. in d disputatione, excōicatus
ad fi. Et ista nota tanq̄ per alios non declarata. Itē scias,
ꝙ ista ɔclo limitat, nisi procurator occultè excōicatus
cōstitueretur ad impetrādū rescriptū ꝓ alio, quia valet
impetratio, fm Cal. plene in d. disputatione, q̄a nō agit
de vtilitate ipsius excōicati. Et cōstituens eum hēt ꝓba
bilē cām ignorādi, licèt esset secus, si ipse excōicatus oc
cultus, impetraret, fm Io. And. in c. j. de resc. in 6. Et istā
limitationē tenuit gl. j. in c. ɔsulti. s̄. de procu. & Pet. de
Anch. in regula, accessoriū. in 7. char. de regu. iur. in 6. &
Dom. plenè in d. c. j in pe. col. limitās post Imol. ibi, nisi
excōicatio occulta esset cognita ɔstituēti, vt ibi ꝑ eum.
Sed cōtrariū indistinctè in hoc tenet do. Ab. in d. c. ɔsul
ti. & gl. in ver. ab alio. & ibi Io. Mo & Io. And. in d. c. 1.
quorū opi. est multū sustētabilis ꝑꝑ theoricā Inn. in d. c.
cùm dilectus, q̄a cū ita sit, ꝙ si nō esset occultus, nō pos
set impetrare, d. c. j. ergo idē, si occultus. ¶ Tertia cōclu
25 sio. Excōicatus † de facto ɔstitutus ꝓcurator cū potesta
te substituēdi, non pōt valide aliū substituere, prę suppo
sito ꝙ cōstitutio de ipsa facta sit ipso iure nulla Ita pro
batur ex gl. fi in cle. religiosus, de ꝓc. & no. d. Abb. Imo.
& do. Benedictus hic, & Bar. in l. j. §. itē acquirimus. ff. de
acq. pos & in l. si is, q̄ pro emptore. in pe. col. ff. de vsuc. &
Bal. in l. ꝙ quis, in 5. q. C. de ꝓc. & in l. j. ff. eo. & Bal. & An
ge. in l. institutio. ff. de cōd. insti. ¶ Fallit primo, nisi ista
constitutio à principio fuisset valida, puta de nō excōi
cato, quia superuenientia excōicationis nō tollit facul-
tatem substituēdi, ꝑ c. si iudex, in fi. de off. dele. lib. 6. fm
prædictos hic, & sentit gl. in d. cle. religiosus. ¶ Fallit se-
cundo, nisi esset constitutus nō gn̄aliter ad substituēdū
sed ad certū substituēdum, quia tūc pōt substituere, vel
nominare aliū, nō q̄a ipse nominās ɔstituat, sed videat
ɔstitutus a principali, fm Cal. & do. Ab. hic, & Bar. Ro.
& Pau. de Cast. in d. § itē acquirimus, ꝑ l cùm pater, §.
hæreditatē, el 2. ff. de leg. 2. Adde tex. opti. in l. vnū ex fa-
milia. §. si de Falcidia. & ibi Bart. ff. de leg. 2. & tex. in l. pa
ter ex prouincia. ff. de manu. vind. & Bar. in cōs. inci. Cō
stitutio Ariminensis episcopi, circa fi. & Bar. Bri. q. 158.
in c. Canonici cuiusdā ecclesiæ, & Bal. in l. si quis ad de-
clinandā, C. de epis. & cle. & gl. in cl. dudū. §. verū, in ver
bo, obuentionibus. de sepul. & Spe. pulchrā de instr. edi.
§. nunc verò aliqua. ver. insuper. In quibus locis diuersi-
modè ostendit, ꝙ nominatus ab eo, cui dedi potestatē
nominandi, dr̄ nominatus à me. Ita in proposito, maxi-
mè, quia hn̄s de alterius mādato eligere, nō amittit hāc
facultatē ꝑꝑ deportationē, d. §. hæreditatem. Vnde idē
in excōicato, cui æquiparat, vt per gl. fi. ante medi. in c.
pastoralis. j̄. de app. ¶ Sed aduerte diligenter, quia do.
Ant. hic vult indistinctè substitutionē tenere, siue detur
mādatū de substituendo certo, siue incerto, & licèt suꝑ
quadā ratione sua instēt do. Ab. & do meus hic, vt ī vo
ce retuli, tn̄ vna alia rō multū me inclinat in eius opin.
quia in locis p̄allegatis non refert, an simplex det facul
tas nominādi in gn̄e, an vero det de aliquo. Imo. tex. in
§. hæreditatē. loquitur de electione gn̄ali. Si igitur vale-
re p̄t mandatū ad fm, s. electionis certæ, prout oēs fatē-
tur, ergo & ad primū, maximè, quia gl. in verbo, substi-
tuēdi, in c. pe. de proc. in 6. expresse vult, ꝙ substitutus ab
hn̄te potestatem substituendi dicatur substitutus à prin
cipali. Et idē gl. 4 in fi. in c. is. qui de proc. in 6. & Bar. in l.
1. circa medium, ff. de procur. Et per hanc rationem, q̄
licèt non expresse sentiat hic do. meus, nihil firmans, su
stineret tn̄ facile op. do. Ant. Et ista nō tradas obliuioni.

SVMMARIVM.

1 *Consortes eiusdem litis possunt reum conuenire ex eodem libello & totus processus iudiciarius super ipso fundari.*

2 *Substitutio cōpendiosa potest fieri per hæc verba, deuoluantur. &c.*

3 *Libellus talis an procedat, Peto omnia bona, quæ tibi obuenerunt ex hæreditate talis non specificando aliter bona.*

Donare quis potest se & omnia bona sua monasterio, licèt non fiat monachus, & sic erit conuersus.

5 *Priuare se quis potest potestate testandi, donando omnia bona sua monasterio, vel alicui loco religioso & nu 6.*

7 *Libelli contrarij an admittantur super hæreditate.*

8 *Minor 25. annis potest donare omnia bona sua Læsio enormis facit, vt dolus præsumatur. post nu. 8 ver. & quamuis.*

9 *Religiosi inducētes aliquē dolo ad religionē, an ꝑdāt bona ingressi.*

10 *Professio facta per dolum, an teneat.*

11 *Fundans intentionem suam super validitate actus, non habet neces se probare habilitatem personæ ad alium actum, &c.*

12 *Probatio actoris vt reddatur dubia, oportet, quòd sit dubia ex se, & ex facto suo, & non sufficit obfuscare eam probando aliquid ex contrario. Et melius declarat, nu. 13.*

13 *Probatio fauore animæ quando præferatur, vel non. Post num. 13. ver. secundò nota.*

14 *Probatio an debeat concludere in genere.*

15 *Probatio facta per præsumptionem valet, quando agit de probanda filatione.*

16 *Probatio verisimilis sufficit, quando agitur de probandis indicijs.*

17 *Vel, vbi probatio concludit à communiter accidentibus.*

18 *Probatio dubia si est verificabilis & conclusiua in quolibet intellectu, quo ad intellectum probantis, valet. Et iunge nu. 19.*

20 *Delegatus, cui committitur audientia causę, non potest eam diffinire sine expressa licentia committentis.*

21 *Substitutus per hæc verba Si talis decesserit sine liberis, talem substituo, excluditur, si hæres institutus decesserit extantibus liberis naturalibus tantum.*

22 *Filij naturales an veniant appellatione filiorum.*
Filij naturales an includantur, vbi agitur de commodo filiorum Post nu. 22. per duas col ver. Tertio, inquantum.

23 *Filijs naturales an dicantur de familia.*

24 *Emphyteusis concessa ab ecclesia pro se & filijs, non extenditur ad naturales.*

25 *Emphyteusis concessa à priuato, an transeat ad naturales.*

26 *Hęredis nomine qui veniant.*

27 *Emphyteusis concessa ab ecclesia pro se & filijs, an extendatur ad hæredes extraneos.*

28 *Aetas à quo debet probari.*

29 *Substitutio, per quam vocatur aliqua ecclesia, non euanescit per ingressum monasterij.*

30 *Papa si concessit priuilegium ecclesię collegiatę quòd præscriptio minor non currat, quàm centum annorum, si prælatus agit contra capitulum in bonis discretis super re aliàs perceptibili, non poterit capitulum illo priuilegio se tueri.*

31 *Substitutio, quòd euanescat per ingressum monasterij, an hoc extendatur ad ecclesias seculares.*

32 *Monasterium qui ingredi tenetur, debet ingredi cum effectu.*

33 *Substitutio non euanescit, si hæres institutus, cui facta est substitutio, faceret monasterium hæredem, & ipse remaneret in seculo.*

34 *Monasterium intrans in fraudem substituti, non nocet substituto. & nu. 35.*

36 *Dispensatio facta in articulo mortis an legitimet filios ex concubina natos quo ad præiudicium aliorum.*

37 *Testator si reliquerit puellæ mille, si nupserit, & si puella ingrediatur monasterium, nihilo minùs habebit mille.*

38 *Statutum, quòd ingrediens monasterium non succedat parentibus, an valeat.*

39 *Actiones pro monacho & contra monachum, an transeant in monasterium.*

40 *Monasterium recipiens bona ingredientis, an teneatur ad restitutionem, si sunt malè acquisita.*

41 *Monasterium an & quando teneatur creditoribus, monacho egresso de monasterio.*

42 *Monasterium an habeatur loco filij.*

43 *Monasterio an magis faueatur, quàm filio, vel econtra.*

44 *Feudum an transeat in monasterium, si vasallus efficiatur monachus, & concludit, quòd non regulariter, quod tamen fallit quadrupliciter, vt nu. 45. 46. 47. 48.*

45 *Feudum franchum exemptum à legibus pœnalibus feudi, transit in monasterium vasallo effecto monacho.*

46 *Feudum transit in monasterium, si seruitium, quod debet vasalus factus monachus, possit præstari per monasterium. Industria personæ quando videatur electa. versi. Et ut intelligas.*

47 *Feudum fœminæ ingredientis monasterium, remanet apud eam quā diu uixerit.*

48 *Feudum paternum transitorium ad omnem hæredē, transit ad mo-*

nasterium vasallo facto monacho.

49 *Emphyteusis an transeat in monasterium.*

50 *Bona ingredientis religionem Fratrum Minorũ, an fiãt religionis.*

51 *Fratres Mendicantes, qui non sunt astricti tanta mendicitate, sicut Fratres Minores, possunt capere bona ingressi, non ut bona immobilia, & vt perpetua sibi retineant, sed ut vendant, & ex ea pecunia se alant.*

52 *Fratres Prędicatores an debeant possessiones eis delatas uendere & pecunias retinere.*

53 *Fratres Carmelitę an sint Mendicantes.*

54 *Bona ingredientis religionem particularem alicuius ordinis habentem Patrem Abbatem, vt sunt religiosi montis oliueti, in cuius dispositione remanent.*

55 *Successurus post mortem alicuius an succedat post eius professionẽ & nu. 56.*

57 *Monachus si nõ uult adire hęreditatem sibi delatã. abbas põt adire.*

CAPITVLVM VIII.

IN præsentia. ¶Monasterium facit deficere coditionẽ, si decesserit sine filijs, & ille q dẽt ꝓbare de vno actu, vel tpe limitato, si probat tale quid, qđ ꝯuenire pt illi actui & tẽpori, & ẽt alteri, æquiuoce ꝓbat: ideo succũbit. H. D. Et materiã ꝯtinet quotidianã, & vsitatissimã, & breuior ero, q̃ possibile sit. ¶ In tex ibi, ergo lȝ fratres. No. ꝙ † consor-
1 tes eiusdem litis possunt reũ ꝯuenire ex codẽ libello, & ꝯsequenter totus processus iudiciarius simul sup vtraq; fundari. Ad idem c. causam. ĩ. de re iud. Et hoc in ciuili. ¶Quid aũt in criminali. Vide gl. in verbo accusatores in c. ĩ primis. 2. q. j. & Bar. in l. si plures p illũ tex. ff. de accus. & do. Ant. & do. Ab. in c. j. ĩ. de collusio. & Inn. in c. olim. sup verbo, idoneus ĩ. de accus. & Sal. in l. si accusatoribus. in j. & 2. col. C. de accus. cũ si. ¶ In tex. ibi, absq; liberis. Etiã si hoc nõ apponit subintelligit, ꝙ liberi excludant substitutũ, p l. cũ auus. ff. de ꝯd. & dem. & l. cum acutissimi. C. de fideic. ſm Pe. de Anch. hic qui quærit, & non decidit, quid si substituto monasterio nascantur filij ipsi instituto? Sed ẽt tũc idem erit, ſm Bal. in d. l. cũ acutissimi, qa a excludit ecclesia pp filios, quorũ cã fauorabilior est, c. q cũ que. 17. q. 3. ¶ In tex. ibi, deuoluant. no.
2 ſm do. Ant. & Inno. ꝙ † substitutio ꝯpendiosa fieri põt p hæc verba, Deoluantur, &c. Et hoc verbum putat do. Ant. esse directũ, lȝ nõ merè directũ: sed intelligit do. Ab. hãc b substitutionẽ fuisse fideicõmissariã, p l. hæredib. § 1. ff. ad Treb. In hoc dic, vt p Do. in c. si pater. in prin. in antepe. col. de testa. in 6. dũ ponit, q̃ verba sint directa, vel obliqua: nã, vt ipse dicit r̃ndẽdo ad d. §. j. istud verbũ, & similia sunt directa, qñ ꝯtigit, ꝙ eorũ virtute bona deoluãtur sine psona media, sed si adest psona media, ñ sũt directa, sed obliqua. Et qa istud multũ importat, nã vbi est obliqua, detrahit quarta: secus, si directa, d. c. si pater. iõ ad cognoscendũ naturã similium verborum, vide ẽt gl. in ver. absq; deductione, in fi. ĩ d. c. si pr̃. p q̃ intelliges, qd fuisset in casu nr̃o. Et vide plenè Bar. in l. cẽturio. in vl. char. ff. de vul. & pup. vbi dicit, ꝙ istud verbũ deuoluat, ẽ verbũ cõe, aptũ importare vtrũq;. Idẽ Bal. ĩ l. Lucius, in prĩ. ff. de vul. & pu. & Pet. de Anch. ĩ d. c. si pater. & Bal. ĩ l. iam hoc iure ff. de vul. & pu. Et de similib. verbis vide plenè Bal. ĩ l. fi. in pe. & vl. co. C. de sacro sãc. eccl. Bar. in l. Publia, ff. deposi. in l. tale pactũ. §. fi. circa princ. ff. de pac. in l. qm indignum. C. de test. in l. fundi, & ĩ l. si quis ita. ff. de vsufr. in l. 2. ad fi. ff. de ali. & ci. leg. in ꝯs. qđ ĩcipit, Pr̃ filio im

a Quia. *Adde gl. in l. si qs C. de epi. & cler. Tu dic, tñ ꝙ authoritas Augustini in illo tex. in d. c. qcunq; procedit, quo ad legitimã in qua magis fauetur filio quã ecclesiæ Ita ꝓbat tex in auth. si qua mulier. in verbo, legitima nulli. vbi Bald. & Sal. ad hoc not. C. de sac. sanc. ecc. Sed excepta legitima magis fauetur ecclesiæ & piæ cãę q̃ filijs. Istud ꝓbatur in d. auth. in versi. fi. ubi Bal. & Moder. Ad hoc not. istud ẽt clare ꝓbatur; nã testamẽtũ ad pias causas nutu cõditũ tenet & valet, & est gl. approbata in c. cũ tibi de test. quã no. & sequitur Bal. ĩ l. 1. C. de sa. san. eccle. Ang. & Mo. ĩ l. iubemus. C. de sa. san. ecc. Et talẽ testamẽtũ nutu conditũ à patre inter liberos, non valet, prout tenet Ang. & Mo. in d. l. iubemus, & in l. in fraudẽ. §. 1. ff. de tes. mil. Vide pulchrã decisionẽ Pe. de Anc. in cõs. suo 403. inc. Primafacie ꝓ opinione ista. Et idem sentit Feli. hic inferius in ver 4 quęro iuxta prædicta.*

puberi, & ĩ ꝯs. Fuit quidã de Assisio. & in ꝯs. Viso pũcto. Ang. in l. j. in fi. ff. de don. & in l. precib. C. de impub. & alijs subst. & latè in rep. d. c. si pr̃. & Old. ꝯs. 125. inci. in proposito do. Ant. & ibi latè Imo. in c. Raynut. ĩ. de test. Bal. in l. 1. C. de pac. inter emp. & vẽd. & in l. 1. C. de don. q̃ sub. mo & in l. humanitatis. C. de impu. & ĩ l. si totas. C. de inoff. dona. & in l. si vnq̃ C. de reu. dona. & in l. & si sine. C ad Treb. In tex. ibi,
3 illa, q̃ de bonis. no. ſm do. Ab. ꝙ † procedit iste libellus. Peto oĩa bona, q̃ tibi obuenerũt ĩ hęreditate talis, aliter bona ñ specificãdo, qđ ꝓcedit intelligendo, ꝙ hic agebatur petitorio hr̃ditatis qa in actione tali, q̃ est vniuersalis, nõ requirit expressio rerũ petitarũ, nisi in executione, l. 4. ff. de rei vẽ. plenè Bal. ĩ l. 1. C. de fru. & lit. exp. & do. Ab. in c. 2. de libel. obl. cum ꝯc. Si ãt intelligit, ꝙ agebatur rei uendicatione, & ꝙ petebãt illa bona restitui respũ dñij, tũc esset tex. valde sing. ſm do. Ab. ꝓbãs no. p Inn. in c. certificari. ĩ. de sep. vbi vr̃ tenere, ꝙ ꝓcedit libellus. Peto bona tali iure mihi obuenientia, qđ an ꝓcedat, uide ibi do. Ant. & do. Ab. ĩ d. c. 2 & latè Bal. in l. edita, C. de eden. & Bald. & Ang. in l. fi. C. de anna. exce. & Bart. & Ang. in l. 3. §. armamẽta, ff. de rei uẽd. & do. Ab. in c. cum dilectus. s̃. de ord. cog. Sed primus intellectus est melior ſm Imo. & do. meum. hic. ¶ In tex. ibi à sua molestatione, intellige hmõi petitionẽ de molestatione facti, nõ iuris ſm Imo. in l. paterfamilias testamẽto, ff. de hæ. inst. vbi dicit, ꝙ iussus restituere hr̃ditatem sine molestatione, non prohibetur agere ad petitionem Trebellianicæ. Idem Bal. in l. 1. C. de vsuf. & l. 1. C. de his, quæ pęnæ nomine, vbi dicit, ꝙ iussus non molestare vxorẽ testatoris, nõ ꝓhibeẽ molestare de iure. Idem Ang. in l. nõ solũ. §. si statur. ff. de ꝓcur. Facit optimè gl. notab. in c. pro illorũ, super verbo, ꝯctoris, infra, de præb. & tex. multũ sing. in c. audita, s̃. de rest. spo. vbi si mandaẽ reuocari in irritum, non intelligitur de rectè gestis. Et ibi omnes notant. Et ex isto tex. in istis verbis no. ꝙ non solùm actione personali ille q timet molestiã sibi inferri, põt petere, vt imponatur silentium actori, vt per Bar. in l. si finita, §. eleganter, ff. de dam. infe. & in l. contendat, ff. de fideius. & l. Aurelius, §. centum, ff. de li. le. Sed etiam in actione reali põt possessor timens ꝯtrouersiam sibi inferri, agere hoc modo, petendo alteri silẽtium ĩponi. Sed unum aliud probat iste tex. quod est notabile, ſm do. meũ, ꝙ si ille, cui petitur silentium imponi, cõparet in iudicio, & per uiam reconuentionis petit illud, super quo actor petebat silẽtium imponi, resultat mirabilis effectus, qa prima petitio resoluitur in uim exceptionis, & proceditur solùm super secunda petitione, & hoc patet ex fi. literæ, qa simpliciter ꝯdẽnat illos fratres ad restituendas illas res, quas indebitè vsurpauerant. Ex quo datur intelligi, ꝙ virtus primæ petitionis est extincta, qa si duraret, iudex debuisset super ipsa pronũciare, l. de qua re, in prĩ. ff. de iud. & absoluere monachos a petitione fratrum in qua petierunt silentium monachis imponi. Sed hoc nõ fit. Ergo ꝓbaẽ, ꝙ dictũ est. Et est conclusio noua, ſm ipsum. Considera, ꝙ satis vr̃ pronunciari super petitione 4
actoris in isto casu, ex quo pronunciat ꝓ reo. Si. n. dicitur tuum esse, infertur ꝙ meum, non est. facit quod not. Bart. in l. 1. ff. de hæred. inst. & Bal. in l. error. C. de testa. & dom. Ant. & do. Ab. in c. cùm olim, infra de censib. Et quod oportet ita pronunciare, hic probatur ex eo, quod

b Hanc. *Addẽ tu, & dic, ꝙ vbi põt fieri interpretatio ꝙ dispositio testatoris ualeat iure directo, & ꝙ ualeat iure fideic. sp potiùs fit interpretatio ut ualeat iure directo. Tex. in c. si pater, de testa. in 6. & dicit, ꝙ si testator, Titio instituto facit simpliciter substitutionẽ, per istud uerbũ, Substituo Semproniũ, talis substitutio in dubio interpretatur, ꝙ sit directa substitutio vulgaris tantum, ut est aperta litera in l. iam hoc iure. in uers. uulgarẽ tantum. ff. de uulg. & pu. Vide latius de hoc per Bar. in l. Centurio. ff. eod.*

quod scribit Bal. ī l. uiro. ff. solu. mrimo. vbi dicit. ꝙ qñ cā ꝯuentionis & recōuentionis se perimunt. vt ibi, & ēt hic: tūc recōuentio hēt vim exceptionis, & est necesse si mul pronunciari super vtroq; secus, si se. non pimūt: sed sunt separatæ, ita quòd ex vna cā inducit̄ exceptio in alia, nā tūc f̄m eū, nō expediunt̄ vna sn̄ia, & do. Abb. in c. i. supra de mu. peti. Et iō dicemus solū, quod hic est casus pro d. Bal. in d. l. viro. ¶ In tex. ibi, obtulit se & sua.
4 No. † quē posse donare se & oīa bona sua monasterio, lʒ nō fiat monachus, & erit iste ꝯuersus monasterij, f̄m gl. in uerbo, cōuersi. in c. vt lex. 27. q. 1. f̄m do. Ab. & do. meū, hic. Quib⁹ adde Cal. in ti. de reg. ꝯs. vlt. ubi enumeratis pulchre multis gn̄rib ꝯuersorū, & oblatorū, ꝯsulu it ꝙ ex hoc solo, ꝙ qs offerat se & sua monasterio, nō intelligit̄ ad monachalē, & ꝑpetuā obe- * diētiam se obligasse *, sed oportet, ꝙ saltē oī voluntati suę renunciet, & oīa cōmittat volūtati superioris, & tūc talis obediētia pro professione sufficeret Allegat Inno. in c. ꝯsuluit. in gl. fi. infra q cle. vers vouen. vt ibi ꝑeū, ꝑ quo mihi vr̄ casus singularis hic nō pōderatus ab alijs: qa si offerendo se & sua esset ꝑpetuo obligatus. nō uideo quare oportuisset hic inuestigare de ætate: quia ex sola oblatione cū perseuerantia iussus fuisset debito tp̄e se obligare, & uerisimile est, quod sciebat̄ de uita istius. Vñ probando, quod mortuus fuerit in monasterio, necessario argueret̄, ꝙ tp̄e debito se obligauerit saltem tacite perseuerādo. Vnde dato vinculo, sequit̄ bonorū translatio, auth. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. Sed qa hoc nō sufficit, merito ꝓbabit̄ nedū ingressus, sed humilis, deuota & iurata oblatio, q̄ æquipollet professioni. Et ex dicto ꝯsil. not. quod talis recedens, q nō est ingressus irreuocabil̄r, pōt recedēdo bona repetere, qđ expresse firmat dom. Abb. in c. quod à te. infra de cle. cōiug. vbi omnino vide. Et scias differentiā inter ꝯuer * sos & oblatos, * nā primi portant habitū religiosorū, & ꝓfitent̄ solemniter sed non fiunt clerici, oblati vero aliqñ portant habitum, aliqñ non, vel differentem, & possunt recedere nisi sint ꝑpetuo oblati, quo casu æquiparantur alijs professis, vt per Dom. in c. per exceptionem. de priui. in 6. vbi optimus tex. & per do. Card. late in cle. 1. in vlt. col. de decimis. vbi ēt bonus tex. & per eūdē aliquid in cle. per literas. in 12. q. depben. & per Bald. in auth. ingressi. de sacrosanct. eccle. & per do. Ab. in ca. in nostra, de sepult. Vbi ꝑ illū tex. dicit ꝓbari multum sing. ꝙ oblati, q sepeliunt̄ apud ecclesiam, vbi sunt oblati, nō hēt ꝯsiderari in solutiōe quartę canonicæ, quod intelligit, dummō tradiderint se & sua, ꝑ d. cle. j. in fi. & idem Pet. de Peru. in tractatu canonicæ ep̄alis, ver. venio ad quartum. De ꝯuersis autem ecclesiæ secularis secus est quo ad bona, ut per gl. ī d. c. vt lex. Et de talibus multa ponit do. Ab. in c. cum olim. in vlt. col. s̄ de arbi. & in c. j. s̄ de ꝓcur. & Do. post glo. in c. ex eo. per illū tex. de elec. in 6. & in c. mulier. 23. dis. Vtrum autē tales, qui se & sua offerunt, cum effectu possint transire ad strictionē regulam. Gl. in d. c. vt lex. vr̄ velle, ꝙ non, quasi sint effecti serui. Et de ipsa exclamat d. Ab. ī d. c. quod a te. & hic, sed Hugutio & Lauren. in d. ca. vt lex. impugnāt eā,

* Se obligasse. *Ad de nūquid valeat obligatiō si fiat de personis, & bonis cum reseruatione dominij. et potestate alienandi, & in re percipiendi fructus in uita, & an talis oblatio dissoluat matrimonium & an poterit per talem oblationem postea alienare, et an uir consentiendo mulieri offerrē ti bona sua sibi simul videatur prę iudicasse in lucro dotis sibi obuētu ro ex forma statuti cōditionaliter v xore prędecedēte, et an poterit reuocari Et quid si ille qui se offert sit pubes vel mutus vel pupillus cum auctoritate tutoris, & an eius auctoritas ad hoc se extēdat, cum tutor possit pupillos gubernare, vide đ pred. omnibus no. & copiose Soc. cōsi. 62. inci. in præsenti cō sultatiōe. vers. circa quartā dubitationem cum versi. seq. vsque ad fi. in 1. per. & Paul. de Castro, cōsil. 305. et adde quod quis in ingressu religionis potest sibi reseruare certa bona đ consensu Abbatis dummodo non per modum pacti, ut ꝑ Cin. in autheusi. in gressi. versic. vlterius procedo. C. de sacros. eccl. et Bal. consi. 116. incip. queritur.*

Oblatos. *Adde pro istorum differētia text. & doc. in c. consuluit. de re*

& vt puto, melius, qa rn̄deri nō potest ad rationem c. lʒ. j̄ de regula. q spiritu Dei & c. q̄ indistinctè ꝓcedit. In tex. ibi, vñ vniuersa, q̄ habuerat. No. casū sing.
5 f̄m do. Abb. in † quo quis a potest se in
a uita priuare facultate testandi, donando se & oīa bona sua loco religioso. Ad idē alleg. Bart. in l. fin. C. de pac. cuius dictum dicit sing. notādum ad not. ꝑ eundem in l. stipulatio hoc modo ꝯcepta. ff. de ver. obli. & lʒ ad istum tex. possit rn̄deri, ꝙ talis īgrediens ꝯfert tā q̄ moriat̄, ꝑ c. placuit. 16. q. 1. & ēt, si n̄ ex primat, bona trāseunt. d. auth. ingressi. tñ ꝑ dicto. Bart. ꝙ reputat pium, dicit esse gl. no. in d. c. vt lex. & in c. fi. in gl. 2. j̄. de succes. ab intest. & ibi dicit se ample dicturum. Sed qa ibi nihil dicit, ad de vltra omnes, ꝙ intelligendo de donatione oīum bonorum p̄sentium, casus non est dubi⁹, qđ valet, per tex. in l. iubem⁹ nulli. C. de sacrosan. eccle. Sed in donatione bonorum p̄sentium & futurorum est difficultas, & in effectu, ꝙ non ualet, ꝯsuluit Ang. ꝯs. 171. in c. Visis instr̄is productis, & solēniter Pet. de Anch. ꝯs. 226. quod inci. De primo, utrum ista donatio. cui⁹ dicta ad literam vsurpat sibi Roma. idem tenens in d. l. stipulatio hoc modo ꝯcepta. & īter cętera mouent̄, qa adhuc militat illa ratio, ꝙ saltem indirectè tollit̄ libera testamenti factio. ꝯ̄ d. l. stipulatio. Et qa illud est ꝯ̄ bonos mores, ut ibi, & eccl̄a est cultrix iustitiæ. c. si clientulus. §. 1. de alienatio. feudi, vt latius in voce dixi. Nō obs̄ ratio Bart. in d. l. fi. s. si potest donare se & sua fortius sua separatim, qa bona ista sequuntur tunc personam, & ideo bona futura erunt monasterii, cui applicatur quicquid acquirit monachus. cap pen. 18. q. 1. merito cum persona transeunt bona, iuxta cap. ex literis. j̄. de iure patro. vt etiam sentit do.
6 Abb. hic. Sed † certe quamuis isti multum instent, tamen in practica putarem eorum opi. difficile sustentabilem quia d. l. iubemus nulli. intellecta, pro ut ipsi dicunt, nihil poneret speciale in ecclesia, & simili arg. vtitur gl. fin. in l. illud. C. de sacrosanc. eccle. Item quia talis libertas non repugnat bonis moribus iuris diuini, sed moribus inductis artificio iuris ciuilis, đ qbus vbi agit̄ đ aīa, nō curat canō, ut elegāter ꝑ Bar. in l. pactū. in 19. q̄st. C. đ coll. & ī l. n̄ dubiū C. đ legi. & Imo. ī c. cùm ꝯtingat. in 18. col. j̄ de iureiu. Patet. ī c. de pac. in 6. & ī c. lʒ đ iureiu. in eo. li. Hinc ē, ꝙ iur̄ m đ non mutādo ter̄o valet, lʒ tollat libertatem testandi, ut late per Ioan. An. in regula, ꝙ semel. de reg. iur. in 6. & Imo. ī c. cùm ꝯtingat. in c. dilecto. in 1. char. infra de pręben. & Sal. in l. sancimus. C. de testa. cum ꝯcord. Et si de istis moribus in quæstione n̄ra curaret ca. non, teneret iuramentum, regula, non est obligatorium. de re. iur. in 6. & facit, qđ dicam sup uerbo, iuramento. In tex. ibi, petebat. no. ꝙ † super eadem hęreditate admittunt̄ libelli ꝯtrarij ꝯtra no. per Inn. in d. c. cum contingat. post medium, supra de offi. dele. & do. An. ibi, & in cap. cām. el 2. in 3. col. j̄ qui fil. sint legi. & ī c. ab excommunicato. s̄ de re

gular. & c. qui bona. 17. q. 1. Gulie. đ mō. Laud. & Car. in cle. j. § fi. de decim. & not. quod nō semper oblatio fit eodē modo, nā aliquando quis offert bona sine se, quandoque offert se sine bonis, quandoque se & sua q̄ omnia persequere late vt per Abb. consi. 102. incip. circa personarum. vol. 2. & per Bal. cōs. 366. inci. quia dicta oblatio. vol. 4 Soci. consil. 101. col 2. ī fi. vers. prę terea dico. volu 3. & Cal. cōs. vlt de regul. col. 2. vers ī tex. ibi obtulit. ex quibus nota. quod verus oblatus, cū reseruatiōe, potest sibi acquirere & disponere pro quo facit in terminis Bal. cōs. 7. inci. visis testamētis. vol. 2. per tot tūc. gl. in c. vt lex continentie. 27. q. j. 365.

a Quis. *Adde tu, an donatio inter viuos facta ecclesiæ tam de bonis presentibus, quam futuris valeat, & primo dic. quod Bart. tenuit, quod sic ī l. fi C. de pact. in vlt. col. in vers. prædicta forte. idē tenet Salic. in authē. si qua mulier. in vlt. col. C. de sa. san. eccl. De cuius veritate vide do. Abb. ī c. fi. in 1. no de succes. ab ītesta & hic in isto tex. in 5. not. domin. Alex. in l. stipulatio hoc modo. ff. de verb. obli. Adde Bart. qui in simili tenet, ī fortiorib⁹ terminis in l. tale pactum. ff. de pac. in § fiī vl. col. videlicet, ꝙ quando aliquis viuēs in cō tractib⁹, vel actib. appellat aliquem hæredem, videtur in eum suum primum iudiciū contulisse. Est verum quod illam opin: Bart ibi repręhen dūt Ang et Pau. de C..*

de Cast. tamen tu eam. & in iudican do. & in consulen do tene, qa digna, & notabilis. Adde, quòd Lud. Ro. in auth. similiter, in repetitione, C. ad l. Fal. sentit in aliqb. cũ Bar. Vid. eũ ĩ ul. speciali, & hoc mõ fortifica opinionẽ Fel. hic.

scrip. Angel. & Pau. de Cast. in l. in tribus. ff. de iudi. quia nõ põt reus agere, ne secũ agatur: sed potest excipere, ne secum agatur, l. pure, §. fi. ff. de doli exce. ſm Bal. in l. edita. uersic. vndecimo quæritur. C. de eden. Sed respondet, ꝙ hic petitiones erant ſup diuersis rebus, l; ſup vna hrditate, ſm Imo. hic: pro quo do. meus pdictis nõ adducis allegat casum in proprijs terminis ĩ l. si inter me. & te. ff. de exce. rei iu. Et ita litant pdicta, ſm eũ. Adde oĩno Bal. in d. l. edita. vbi rñdendo ad d. l. si inter, quæ præcise concor. cum isto tex. tradit doctrinã, ꝙ vbi reus p petitionẽ ꝯtrariã intẽdit aliqd ꝯsequi, qđ sub defensione non claudebat, admittit petitio ꝯria. Et de hoc p eundẽ in l. cùm Papinianus. in 2. col. C. de senten. & probat in c. Abbatem. in prin. ff. de ver. sig. vbi do. Ant. colligit in 4. no. qđ ſup libello cõfirmationis põt dari libellus informationis. Vñ solẽniter ꝯsuluit Lapus allegat 3. ꝙ si datur petitio ex qua petit instrm̃ vsurarium ꝓnũciari, admittitur directa ꝯria petitio, p quã petit ꝓnunciari instrumẽtum purum, & nõ vsurarium. Assignat rõnẽ faciẽtẽ ad multa, qa tales petitiones in cognitione cãe sũt possibiles, nec sunt incõpatibiles in processu, qa corã eodem tractari pñt. Nõ obstat, ꝙ vna sit præiudicialis ad aliã, quia idẽ in oĩ exceptione perẽptoria. & tñ discutit simul cũ principali. ca. j. suprà de or. cog. Aliàs nõ ꝓcederet recõuentio ſup eadẽ re. qđ est falsũ. Et allegat Ioan. And. in c. cũ eccła. ſup verbo, faciẽdi, s̃. de causa pos. & ꝓpri. Sequit dom. Abb. in ca. j. s̃. de mu. pet. dicens, ꝙ nõ est separata reuocatio, sed est illi annexa, quasi defensio, ĩ quo prosequere, q̃ ipse late ponit in ca. ex conquestione. s̃. de restit. ſuo. Et quia dom. meus opponit ꝯ solutione Imo. ꝙ imo plures libelli essent ſup eodẽ, dũ monachi petierũt imponi silentiũ ſup rebus à se petitis, rñde, vt supra vixi super verbo, molestatione. Adde Bal. in d. l. edita. vbi dicit, quod quando reus petit imponi silẽtiũ actori, ista petitio nõ est actio, sed defensio, & iõ fit absque lit. cõtest. secũdaria. In tex. ibi iuramento firmaui.

8 No. ꝙ † donatio facta à minore 25. annis valeat, * etiã si donet oĩa bona sua. Ex quo infert dom. meus duo. Primò, ꝙ dispositio authen. sacramenta C. si aduer. vend. hẽt locũ ẽt in ꝯtu largo modo sumpto, ꝓut est donatio, l. Labeo. §. j. ff. de uerbo. sig. Scđo infert, qđ pp enormen læsionem non posset veniri ꝯ tale iuramentũ, qđ dicit esse notabile ad no. in ca. quamuis de pac. in 6. & p Imo. ĩ c. cũ ꝯtingat. in 32. char. infra de iureiu. qa ſm hoc renũciatio facta p filiam nubentem bonis paternis non poterit prętextu enormitatis reuocari. Et quãuis Ioan. An. hic dicat, iurm̃ istud fuisse superfluũ propter authen. ingressi. item quamuis videat fauore aĩe talis donatio valida, tñ qa tex. in verbo. cũ, vr̃ ponere ius cõmune, & ordinariũ, ꝓcedit istud notabile sine scrupulo, scđm eum, q de hoc multũ exclamat. Adde primo, Bal. in d. authen. sacramenta. in pen. col. vbi late tenet istud de donatione p plures rões. Sed istud dę lęsione enormi non ꝓbat hic. qa licèt donatio teneat, non tñ ꝓcedit simpł̃r in donatione, quæ enormiter dãnificaret. Et posito, ꝙ iste tex. loqueret, ꝓut d. authen. tñ sit longa dubitatio, vtrũ filia in casu pdicto, vel aliàs minor patiens damnũ, maximè vltra dimidiam, possit a iurõ absolui. In quo vide Cald. in ti. de iureiu. consi. 8. inci. Duæ puellæ, & Pe. de Anch. cõsi. 424 inci. Postquã ista domina. & Pau. de Cast. ꝯsi. 116. In Chri nomine: sequenti. & in disputatione sua. inc. i. cum. C. laicus, & in d. c. q̃uis & do. Ant. in c. cum contingat. in 4. membro. & Bal. in l. fi. ad fi. ff. q satisd. cog. & ĩ l. j. ad fi. C. si aduersus ven. & ĩ rub. C. de rer. pm. & Ange. ĩ l. si qs, p eo. ff. de fidei. & Pet. de Anc. ꝯsi. 326. Visa facti narratione, & pulchrè ꝯs. 79. inc. Visis actis, & actitatis, & ĩ ca. 1. in 11. q̃s. s̃. de ꝯsti. Pau. de Cas. ꝯs. 227. ĩ c. Corã dño vicario. & oĩs no. Bal. in rub. C. de rer. permu ad fi. Et q̃uis inter isto, sint opi. tñ cõiter * tenet. ꝙ ꝯcedi possit absolutio aiuramẽto. qa enormis * læsio facit ꝑsumi dolum ſm Bar. in l. fi. in fi. ff. de præt. stip. & Pet. de Anch. cõs. 204. inci. Iudex. in vlt. col. & Cal. in disp. inci. duo litigãtes. & Bal. in l. 3. C. de do. ꝓmis. & in l. j. in 8. col. C. de his q̃ pœ. nom. & in rub. C. de pęna. iu. q ma. iud. cum cõcor. Et iõ rõne doli iurm̃ reddit inefficax, d. c. quãuis & c. si verò el 1. j̃. de iureiu. Im. ẽt maior 25. an. in læsione enermi põt absolui à iurõ, vt p Bald. in l. pe. C. de arbi. & Ange. in disputatione, q̃ incipit, Duo ad inuicẽ litigãtes. & do. Ab. ĩ c. Quintauallis. in 25. col. infrà de iureiu. & ibi dicã Sed oĩa ista intelligas, quãdo taliter iurans ꝓbat ignorãtiã damni tẽpore iuri affuisse: secus, si sciuisset, quia sciẽti & volenti dolus nõ infert l. cùm donationis. C. de trãsac. Et ita Bar. & oẽs in simili in l. 2. C. de rescin. ven. Et ista teneas mẽti: qa multũ dilatari possunt. In tex. no. ſm do. Ab.

** Valet. Adde ad hac materiam plene Soci. consil. 62. incip. in presenti consultatione ver si. secunda conclu clusio. in j. p. et cõ si, 278. incip. visa donatione. ver. circa primam non in sistendo. in 2. par.*

** A iuramento. Adde Alex. con. 125. inci. Visis & consideratis, p totum vol. 1. & cõ. 121. inci. Viso the mate. in 2. p. & an, & quando, cui & ex quibus sit cõcedẽda, & quid si statutũ reprobaret cõtractum, & an, & quando inferior à Papa possit cognoscere, no. per Soc. con. 125. inc. circa primam. q. in prin. cũ vers. Seq. usque ad ver. circa secũdam dubitationem. in 1. par.*

9 † ꝙ potest qs licitè suam oblatione iurõ firmare, nec p hoc ꝑsumit, ꝙ recipientes ipsum seduxerint auiditate bonorũ suorum: qm̃ si hoc appareret, ꝙ religiosi quem allicerent, nullum cõmodum ꝯsequerent, & bona remanerent venientibus ab intestato, per tex. in c. constituit. 20. q. 3. de quo facit festum do. Abb. hic. & in c. pterea el. 1. s̃. de off. dele. & in c. cùm dilectus. ĩ vlt. col. s̃. qđ met. ca. Spe. in ti. de statu. mona. ver. vlt. & Bald. in authen. si qua mulier in vlt. col. C. de sacrosan. eccl. & Lapus solenniter ꝯsulens allegatione 47. ĩci. Quidam iuuenis. & Dom. in c. non solum. in prin. in 4. col. de reg. iu. in 6. & Roma. dicens ita rñdisse auditoribus Rotæ in d. l. j §. si stipulãti. in 12. col. ff. de ver. obl. & do. Ab. in c. ĩ nra. j̃. de sepul. & ibi gl. in verbo, dolo. Sed in hoc no. duo. Primò, ꝙ si aliq religiosi essent ĩ culpa, secus esset. qa non noceret ꝯuentui, cui ex dispositione auth. ingressi. debent bona. Ita credo sensisse do. Abb. in c. dudũ. j̃. de ꝯuers. ꝯiug. p rłam, delictũ de reg. in 6. Quod forte non procederet, quando hoc esset culpa Prioris vel maiorum claustri, qa quod fit à talibus, tribuitur uniuersitati iuxta glo. sing. in ru. C. q̃ sit long. consue. quã ꝯfirmaui in c. dilectus. el 2. infrà de simonia. Scđo scias, quod † propter huiusmodi fraudes non vitiat in-
10 gressus: vñ professio facta per dolum, tenet, vt dicit tex. in d. c. ꝯstituit. & gl. in c. ex parte. in verbo, cã. & in c. dudũ. in uer. spes. j̃. de ꝯuer. ꝯiug. & do. Ab. in c. cum dilecti in 2. col. j̃. de emp. & vẽ. & in c. cũ dilect*. qđ me. cã. & ibi gl. in uerbo, fatuitatẽ. Idẽ dom. Abb. in c. ex parte in 3. col. s̃. de resti. spo. & gl in regula, scienti de reg. iu. in 6. & Io. An. in c. scripturæ. infra de vot. & do. Ab. in c. cum virũ. j̃. de regu. & gl. in c. illud 20. q. 3. & in ca. sicut. 27. q. 1. Et Spe. in ti. de resti. in inte. ver. sed nunqd, dicẽs, nõ posse peti hoc casu ĩ ĩtegrũ restitutionẽ ratione deceptionis: qa cessat in spũalibus deceptio, ex quo ꝯhit cõditiori sponso. Allegat c. sicut. 28. q. j. Vñ dicit beatus Tho. scđa scđæ, q. 186. arti. 9. ꝙ licitum est religiosis inducere blandis uerbis ad religionẽ, dũmõ non inserant mẽdacia dolosa. Sed tu dicas, ꝙ ubi interueniret dolus, q deciperet quemlibet prudentẽ, ꝓfessio nõ teneret. Ita sentit Inn. in c. cũ dilectus, quod metus cau. ꝙ est ualde æquum: ꝙ iura prædicta non uniuersł̃r uident sentire de dolo, q ex toto tolleret ꝯsensum, ut etiam dicit do. Ab. ibi, pro quo allego, qđ no. do. An. in c. sicut ex literis infra de iureiu. ubi dicit, ꝙ professio facta in tanto calore iracundiæ, ꝙ amittitur ratio recti intellectus, non obligat: nec mirum, qa alias sequeretur, ꝙ professio facta etiam p metum grauem, ualeret, quasi iducat ad bonũ finem, ꝙ tñ est falsum per ca. j. s̃. ꝙ me. causa. qa uoluntarium

tariū militē vult Christus,& non coactū,c.p̄sens.3.q̄.3. & vide gl.in c.1.in verbo,sempiternam 22.q.2. Dicas, ꝙ de fraude in p̄dictis ꝯstabit ex ꝯiecturis,vt p Lapum in d.alle.47.puta,si ineptū ad religionem seducant,arguitur affectio rerum,non p̄sonæ. Et ita ꝑpetuo no. In tex.

11 ibi,quare ꝯstet. No.sing.f̄m do.Ab.& Im.ꝙ † fundanti intentionem suā sup validitate actus,nō est necessariū ꝓbare habilitatem p̄sonæ ad illū actū, sed satis est probare actum,ut habilitas p̄sumat̄,nisi ꝯ̄rium ꝓbet̄. Et de hoc ultra alios exclamat hic Imo.inferens,ꝙ producēs testiū factum ab aliquo minore 25.annis, non habet necesse ꝓbare, ꝙ ille q̄ fecit testm̄,tūc t̄pis esset maior.14. annis,iuxta l.quā ætate.ff.de test.& allegant no. per In. ī d.c.innotuit.j̄.de eo,q̄ fur.or.susce.& per Bar.in l.sciēdum.ff.de ver.ob.quasi velint, ꝙ ista solennitas intrinseca p̄sumat̄. Vnde transfertur onus probandi ꝯ̄rium in aduersarium. Et sic allegans inhabilitatem, debet eam ꝓbare. Et idem no Bal.in l.cum te minorem.ꝑ illū tex. C.de ꝓb.& sentit Bar.in l.de ætate.ff.de mino. Et est casus in l.ab ea parte.ff.de prob. Et dicit Bal.in aut. oēs peregrini.in pe.col. C.ꝯmunia de succe. & in l.nulli.in 3. col.C.de epis.& cler. ꝙ ad testandum & ꝯ̄hendum quilibet p̄sumit̄ habilis. Et ꝓpterea dubito de eo,quod scribit Pau.de Cast.in l.tertius.§.1.ff.de aqua plu.arce. vbi dicit, ꝙ stante statuto, ꝙ minor non possit se obligare sine ꝯsensu ꝓpinquorum,si q̄s uult ꝓbare minorem ætatem,dēt capitulare & ꝓbare,ꝙ habeat ꝓpinquum & habilem ad ꝯsentiendum,nam si habilitas p̄sumit̄,non tenet̄ eam ꝓbare,vt hic. Nec ꝓbat̄ dictum suum ex dicto Bar.ibi,q̄ in casu suo bene & sing. loq̄tur, s. ꝙ statutum faciens mentionem de ꝓximo,intelligitur,si sit habilis, sed non dicit,ꝙ non p̄sumatur habilis. In tex.ibi, nō eli

12 dit. No.& ꝑpetuo tene menti, ꝙ † ad hoc.ut ꝓbatio actoris reddatur dubia,oportet,ꝙ sit dubia ex se & ex facto suo,sed non sufficit offuscare eam ꝓbando aliquid ex aduerso, ex quo ꝓbatio actoris possit reddi æquiuoca,qm̄ ista ꝓbatio in genere,ꝙ esset minor annis,reddit dubiam aliqualiter intentionem monachorum, q̄a intellecta de annis 14.eam ꝯfunderet,sed satis est,ꝙ eam penitus non elidit,q̄a monasterium fundat se ī oblatione,qua ꝓbata p̄sumitur habilitas. Et ideo collige theoricam solennem, ꝙ fundans suam intentionem in t̄pe limitato,prout fundabant isti laici,tenetur ꝓbare t̄ps præcise, * non aūt æquoce. Et ita magistraliter no.Bart.in l. non solum.§.sed ꝓbari. ff. de ope. no. nun.ꝑ pulchra exempla, & late refert do.Ab.in c.auditis in 9.col. j̄. de p̄scr. & in c.dudū.el 2.in pe.col.s̄.de elec.& hæc est gl.no.in c.uenerabilis.in gl.pe. de sen.excom.in 6.cum qua ꝯcor.Io. And.in regula,cum sint.de regn.iu.in 6. Et istam doctrinam comproba ex notatis in istis locis, ubi per eam ad multa infertur, & vide Rotam in nouis.ꝯclusione 383.& do.Ant.& Imo.in c cum Apostolica.j̄.de his,quæ fi.à p̄la & Pe.de Anc & Do. in c.si tibi absenti.de præb.in 6.& do.Ab.in c.ꝯstitutus.in 1.col. s̄. de resc.& in c.pe.j̄.de cond ap & Imo.in c.1. in 1. char. j̄.ut ecclesiastica beneficia,& Sal.in l. cum inter simplicem.C.de dona.ante nup.& Ang.in l.1.§. biduum in 1. char.ff.q̄n ap.sit.& Do.in c.2.§.sane. de deci in 6.& Bal. & Sal.in l.matrem.C.de ꝓb.& do.Ant.& Imo.in c.post electionem.j̄.de ꝯcess præben.& Ro.copiose in l.in illa in 12.col.ff.de ver.obl.& do.An.in c. quid per nouale. ī 4.col.j̄.de uer.sig & Ro.post Bal.& Imo.in l.post dotē. ff.solu.mat. Et ibi allegant glo.magistrā in cle.si.in verbo,creatum.de rescr.per quam dicūt probari,quòd fundans exceptionem suam in exceptione, quæ est ꝯ̄ regulas iuris communis,uel ꝯ̄ aliam, debet illam exceptionem probare. Vide etiam Pau.de Lea.in commento c. tertio loco.s̄.eo.in 2.col.ubi dicit, ꝙ dicens se appellasse debet probare,ꝙ intra 10.dies appellauit. Sed aduer-

13 te, quia † prædicta procedunt in casibus ciuilibus, sed in criminalibus ꝑ æquiuocā exceptionē p̄sumitur delictū,& non delictum, eo ipso.n.ꝙ intentio actoris reddit̄ dubia, satis est ad absolutionem rei f̄m Bar.sing.in §.sed ut ꝓbari.de quo facit festū dom.Ab.in d. c. dudū. & hic,& ī d.c.auditis. Vn̄ si accusatus, ꝙ occidit Seiū de mēse Maij, ꝓbat de eodē mense ipsū fuisse bānitū, & n̄ aliud, certè q̄a possibile est,ꝙ post bānum occiderit, & sic accusatio reddit̄ dubia, et si hoc aliter nō appareat, absoluetur reus ꝑ ꝯcursum p̄sumptionis iuris,f̄m quā nemo p̄sumitur delinquere,l.merito. ff. pro soc. Et ista est ueritas,*ut alias examinaui ī c.significasti.el 2.j̄.de homi.vbi uide. Sed vltra ibi dicta no.duo utilia. Primo,ꝙ ista doctrina do.Ab.& Bart.ubi s̄.& oia iura dicentia,ꝙ q̄n factū pōt se habere ad delictū,& nō delictum, p̄sumitur ī meliorē partē,ꝓcedunt, q̄n pariter & indifferenter res pōt sic se habere, sec⁹ q̄n factum de sui natura in aliū est f̄m cōmunē ꝯsonantiā,lꝫ possit aliquo colore excusari, q̄a si non excusatur, nō ꝓcedit dictum Bar. Casus est multum sing.& ibi habes exemplū in c dilecti. j̄.de accus.per quē ita prædicta limitat ibi Pet.de Anch & alias ibi scripsi post An.in 7.notabili,vbi uide. Scd̄o no. ꝙ

14 † ista dicta n̄ procedunt, q̄n interpretādo in deteriorem partem magis ꝯsulitur animæ testatoris. Ita infero sing. ex eleganti ꝯs. Pet. de Anch. 175.inc. Prima facie,ubi per plura ꝯsuluit,ꝙ si testator moriēs confessus fuit se fuisse usurariū,& non dixit,quanto t̄pe,certe,si de præterito t̄pe allegaretur ꝯ̄ctū suum fuisse usurarium,de facili crederetur propter eius confessionē,q̄a talis interpretatio est utilior animæ,nec agitur de pœna corporali. Vnde cessat lex, merito. ff. ꝓ soc.ut ibi per eum.q̄d singularissime no.& facit gl. plena.in c.iuuenis j̄.de sp̄o. cum sim. Et intellige subtiliter istud dictum domi.Pe.ut procedat quando ista interpretatio aliter facta, posset esse probabiliter impeditiua salutis defuncti. sed si induceret unum effectum odiosum non pertinentē necessario ad salutē, etiā in simili confessione uerba caperentur stricte. Et ita intelligo q̄d scribit hic Bal.valde solēniter.dum dicit,ꝙ si testator dixit se teneri ad restitutionē usurarum à multis publice extortarum,per hoc non probatur,ꝙ sit manifestus usurarius,quia non dixit à se extortarū: Vnde potest esse ratio,ꝙ teneatur ex cā h̄ditaria,quæ non infamat. Et iō dubia probatio,non est ꝓbatio. Et dicit esse casum hic, per quē etiā subdit,ꝙ si ille dixisset,se à multis extorsisse usuras.& non dicit,quas,uel a q̄bus,nec dicit publice, n̄ debet hoc subaudiri, præsertim si uitiaret testm̄,iuxta c. quanquā.de usuris.in 6. quia nemo præsumitur eligere viā ad sua iudicia expugnanda, arg.l.3. C. de testa.mil. Quod tene menti f̄m eum,& re uera est dictum elegās, & solitarium, nec repugnat cons. Pe. de Anch. q̄a satis est ꝙ fiat restitutio in salute animæ,sed non fit huiusmodi extensio,ut erigetur pœna d.c. quanquam. q̄a fine ista satis fit,& adduco optime, q̄d scribit Ioā.An. in d.c. quāquā.ubi dicit.per illū tex.in uerbo, receperunt. ꝙ si probatur ꝑ testes quē dedisse ad usuram, propter hoc n̄ sumus in casu d.c quanquā,quia non sufficit dedisse,nisi acceperit,de quo facit festū Pe.de Anch. cons. 276. inc. De tit.& Dom.in d.c.quāquam. In tex.ibi, uerbum du-

14 biū non nocebat. No.ꝙ † probatio ī genere facta, non prodest, q̄n quælibet species generis non consequitur illum effectum.q̄a ex illis duobus contētis sub uerbis, minor annis 14.& 25.n̄ sufficeret unus intellectus, s. de 25. per c.primum,de regu.in 6. & ideo utraque species non concludit,secus,si dixisset,minor annis 14.vel 12.q̄a utraque conclusisset. Et ꝑ istum text. decisæ sunt in diuersis locis multæ & notabiles q̄stiones,quas omitto, quia alias multum accumulate & laboriose in hoc scripsi in

c. super

* Præcise. *Adde idem tenere Soci. cons. 203.inc.eleganter, & iuridice. uersi.præterea ad hoc.in 2.parte. & in cons.42.inc. in causa restitutionis in integrum. vers. Tunc succedit.in 1. par.*

* Veritas. *Adde & firma sit cōcl. Licèt in ciuilibus ad parandam Reo absolutionem requirantur necessario actiones Actoris reddi dubias ex seipsis,vt ī noc. c.& in l.non hoc C.vn.legit. tamen in criminalibus sufficit probationes Accusatoris ex ꝓbationib. Rei dubias reddi,vel debilitari,per alleg. ab Aucto.hic.cui addo Alex.ī cōsi.15. incip.Viso processu.ī 2. fund.volu. primo.*

c.super his.ĩ.de accus.post dñm Anton.& Io.de Ana.i-
bi.Sed ultra ibi dicta adde Bar.in l.de minore.§. tormẽ-
ta.in pe.col.uers.q̃ro,qd si testis dicit.ff.de qõnib.ubi di-
cit, ꝙ si testis ꝓductus ad ꝓbandũ famã dicit se audiuis-
se à populo,& non dicit,à quo populo,nõ ꝓbat quemes
se infamatũ hic,qa probõ non ↄcludit, & allegat istum
tex.Et adde Do.in c.ↄsilia.17.dist.ubi dicit,ꝙ si testes di
cunt testatorem tp̃e testĩ fuisse insanũ,non probant cõ-
cludenter,qa ista est insania q̃dam non regulata iure po
sitiuo,vt in illo tex.ibi,sacerdotes insanissimi.& est insa
nia ex carẽtia recti intellectus,& iõ ñ ↄcludit, & alle. i-
stum tex.Et adde do.Cardi.in c.ꝑpendimus in vlt. col.
ĩ.de sent.excom.ubi dicit, ꝙ si uolens ꝓbare quẽ excõi-
catũ,producit testes.deponentes de absolutione, non ꝓ
bat,qa p̃t esse,ꝙ petiit absolutionẽ ad abundantẽ caute
lam,& allegat istũ tex.quẽ,ut dixi,ↄfirmaui,ubi s̃. Et ex
istis no.fm do. Ab. ꝙ probatio gñalis non declarat̃ fm
subiectam materiam, seu intentionem probantis,ꝑ qđ,
habes rationẽ,quare in casu cap.pia,de exce.in 6.opor-
tet exprimere speciem excõicationis, cũ tñ de iure in-
telligatur de maiori,ca.si quẽ.ĩ.de sent.excõ. qa proba-
tio ñ interpretatur fm subiectã naturã,uel materiã, sed
si est æquiuoca,reiicitur,ut hic per gl. in l. j. C. de usu.&
idem no.do.Ant.& do.Ab.in c. fraternitatis. ĩ. de testi.
15 Sed aduerte ultra oẽs Scribentes qa istud,ad ꝙ principa
liter allegat̃ semꝑ ista decretalis debet pulchre & ordi-
natè lĩtari.Primo,nisi agatur de ꝓbatione,q̃ non p̃t esse
nisi p̃sumptiua,puta,de filiatione, qa sufficit ꝓbõ ꝑ præ
sumptiones, ꝑ l.filiũ.ff.de iis,q sunt sui,uel alie.iur.& gl.
pen.in c.transmissæ.ĩ.q fil.sint legi.& dixi s̃. in rub.in 2.
concl.Ita dicit Bal in l.non hoc.C.unde cognati.in ult.
16 col.& in l.multis.C.de lib.cau.Scđo lĩta, nisi † agatur đ
probandis indiciis,qa sufficit ꝓbõ uerisimilis.Est. n. iu-
dicium coniectura ex probationibus,& non necessariis
causis orta.Ita dicit Bal.in d.l.non hoc.Erũt aũt ↄiectu-
ræ idoneæ,qñ frequenter & facile ↄcludunt, alias non,
fm ipsum. Tertiò lĩta,nisi probatio concludat ex p̃sum
ptione approbata à lege,puta,si testis dicit. Scio condi-
tionem talis,qa sum coniunctus suus.Coniunctus.n. p̃-
sumitur scire qualitatẽ coniuncti.l.octaui.ff. uñ cogna-
ti.l.de tutela.C.de in inte.resti.min. Ita declarat Bar. in
l.1.ff.si cer.pet & in l.de ętate.in 2.q.ff.de mino. & Bald.
in l.i.C.de ser.fugi.& in l.conuenticulam. C. de epis. &
cle.Et idem de teste,q dicit, Scio, quia sum vicinus, per
Bar.in d.l.1.Imo.in c.postq̃ s̃.de ele.Idem Bal.in d.l.non
hoc.Et faciunt duæ sequentes lĩtationes, quæ large in i-
17 dem recidũt.Quarto lĩta, nisi † probõ concludat à cõi-
ter accidentib. qñ.n. aliquid ut plurimum ita est lꝫ ali-
quando posset aliter esse, satis concludit probatio, fm
gl.ualde sing.in l.natales.C.de probat. per quã dicit ibi
Bal.tene menti hunc locum a communiter accidentib.
in materia probationis, & exemplificat in probãda me
retrice,& homicidio,& similibus,de quib.ibi.Facit l.nã
ad ea.ff.de legi.& gl. plena in c. literas. infra de despon.
impu. Et ideo si probas communiter solitum ita esse,
transfertur ita probatio in aduersarium. Et istud bene
no.quia declarat multa. de quibus dixi in d. c. suꝑ his.
18 Quinto lĩta,nisi † probatio dubia esset uerificabilis & ↄ
clusiua in quolibet intellectu,quo ad inlentum proban
tis,qa sibi prodest, & pro eo sentiendũ est. Ita dicit Do.
in c.1.in ult.col. de pac. in 6. ita dicens limitandum esse
istum tex.ex dicto Io. And. ibi. & idem do. Ant. in cap.
plerumq;.in fi.s̃. de rescrip.Et non est mirum,quia pro-
cedit exceptio alternatiua,quando quęlibet concludit,
19 ut dixi in c.tertio loco s̃ eo. Limita sexto, nisi † cõis u-
sus loquendi acciperet uerba in certa significatione. qa
probatio facta talibus uerbis etiam de sui natura æqui-
uocis,adaptatur ad intentionem probantis,ꝑꝑ cõem u-
sum loquendi.Ita no.do.Mat. de Mat
thesila. notabili 101. * & ex hoc decla-
rat dictum Bar.in l.1.ff.de duobus reis.
dum dixit, probari adulterium uiolẽ-
tum,si testes dñt, Titiũ cognouisse Ber
tam per uim, quamuis potuerit esse

Notabili 101.
Adde quod est no.102. & ĩcipit, Nota quod si capitulum. & adde ꝙ

passiua,qa non procedit, ubi cõis usus
loquendi aliter se h̃ret.Quod est notã
dũ ualde ad totã hanc materiã. In tex.
ibi,monasteriũ sibi h̃rdem.No.tex.sin
g.q non h̃r alibi,fm Imo.hic,ꝙ mona
sterium habetur loco h̃rdis. Imo plus
ṽr probari hic,si bene aduertatur, fm
Bal.& Imo.hic,ꝙ h̃r loco liberorum,
& sic uerbũ,hæres,ponitur pro liberis,
nã alias non ṽr uerificata ↄditio testĩ,
q̃ requirebat defectum liberorum. Et
pro hoc facit l.ex facto.§.ult.ff.ad Tre
bel.de qua hic ĩ gl.& subdit Imo. istud
esse uerum,q̃uis Bar.in auth.si qua mu
lier, C.de sacrosan. eccl. dicat,non ꝓ-
bari aliquo iure,ꝙ monasteriũ h̃eatur
loco filiorũ.Qđ qualiter intelligat̃,di-
cam plene suꝑ gl.fi.In tex.ibi, de man
20 dato nostro.Not.fm Imo.ꝙ † ille, cui
committitur audientia causæ, non p̃t
eam diffinire sine expressa licentia cõ
mittentis. De quo in cle. auditor. de
rescrip.& ꝓbat̃ in l.à diuo Pio.in prĩ.ꝑ
illum tex.ff.de re iud.fm ipsum.Sđ de
hoc passu,q non attinet ad ꝓpositum,
remitto ad do Ab.in c.significasti.s̃. đ
off.deleg.Io.An.optime in addi. Spe.ĩ
ti.de delegato.§.sequit̃,uer.& no Do.ĩ
c.1.ꝑ illũ tex.de sup.neg.p̃la.in6.& do.
Ab.quem omnino uide in c.cum suꝑ,
ꝑ illum tex. s̃. de causa pos. & proprie.
& Imo.in c.ueniens.in ult.notabili, s̃.
de renun.& in c.causam,quæ s̃. de re-
sc.& in c.si pro debilitate.s̃. de off. de-
deleg.& in d.cle.auditor. & gl. 2. in c.
cum quidã.de excep.in 6.& Imo. in c.
pastoralis.§.qa uero s̃.de resc.& Inn. ĩ
c.ad hæc s̃.de offi.archi.& Bal.in tit. de pace Constãtiæ.
in uerbo,ad cognitionẽ,& l.3.§.cognoscit.ꝑ illum text.
s̃.de off.p̃fec.uig.& oẽs in c.prudentiam.in prin. de offi.
deleg.& cõiter tenetur,ꝙ imo ueniat decisio,ꝑ l.1. C.si
ↄ̃ ius,uel util.publ. & ibi not. Rapha. & per l. de qua re.
ff.de iudi.Et istud non negat iste tex. si bene intueatur.
21 Venio ad gl.Gl.1.ibi,ẽtsi nãles.Not. gl. ꝙ † substitutus a
a per hæc uerba,Si talis decesserit sine li
beris,talem substituo,excluditur, si ex a
hęrede instituto existant naturales tm̃
Idẽ gl.in uerbo,ltĩmæ. in c. Raynaldꝰ.
ĩ.de testa.& Ioan.And.in Spe. de test.
§.1.uer.qd si duobus.Fallit primo, ni-
si substituta esset ecclesia in defectum
filiorum, quia naturalis filius non ex-
cludit eam,fm Bal.hic. & non legi ali
bi.Mouetur ꝑꝑ dignitatem ecclesiæ,
etiam si esset legitimatus ab imperato
re,fm eum.Fallit scđo, nisi testõr, uel
rogatus esset in dignitate, ut §. si quis
rogatus,allegato in gl.nisi fortè in ali-
qua parte testĩ fecisset mentionem de
nãlib.tm̃,arg.l.si quis filiab. ff. de le. 1.
fm Bart.& Ange. in d. §. si quis roga-
tus. Fallit tertio,quando testator non
esset iu dignitate, tamen soboles na-
turalis tantum esset denigratiua famę
ipsius, puta, si persona instituta esset
fæmina,secundum Ang. & Imo. in d.
§.si quis. & dominum Ab. hic. & Bar.
in l.hęredibus.§.1.ff.ad Treb.Facit l.pa
lam.§. quę in adulterio. Digestis de
ri. nupt. ubi maior honestas requi-
ritur in masculo. Facit,quod no.Spe.
in titu.de loca.§.nunc aliqua uers. 47.
Sed istam fallentiam restringe solum
ad fœminam, secus, si esset extranea:

Auct. *allegat hũc met locũ Mat. in c subditis.col.pe. de pręscr.& ibi ui detur inhęrere mo dificationi datæ ꝑ Mat. in d.no. ad alleg. dictum Bar. & idem Auct. in ꝓœ.decretal. ĩ gl. 1.col.3.post prin. refert simpliciter istud dictũ Math. & dicit quod Mathesil. subtiliter mordet Bart. & ad hoc etiam uide quę dicit idem auctor.in c.super his col.ul.post med. ĩ accusat. & adde eundem Mathesi. nor.94.incip. Nota mirabilem regulã. & utrobiq; notabiliter uide quomõ accipi debeant uerba secundũ cõmunẽ usum loquendi. quæ nota ad cognitionem multorum casuũ criminaliũ, & ut scias formare uel ĩpugnare libellũ.*

a Substitutus *Adde tu, quod Bart. ĩ l. generaliter.§. cum autẽ.C. de insti.& substi.ĩ uer. no.ꝙ filij dicũt, ꝙ filij naturales nõ ltĩmi substitutum nõ excludunt, & sic sẽtit cõtra istas glo. Adde quid dicendum in hoc passu difficili? Vide plene per doc. & maxime per Imo. in l. ex facto. §.si quis rogatus ff.ad Tre. & magis cõmuniter tenetur opi. Azo. relata per gl.in d.l.generaliter. Sed huic quęstioni accedit alia dubia quęstio. Pone, quòd aliquis sit institutus ꝑ hęc verba, si decesserit sine filijs legitimis & natu-*

naturalibus, talis sit substitutus, contingit eum decedere cũ filio lẽĩmato an excludatur substitutus? Io. Cal. in cõsiliis suis in tit. qui fi. sint legit. in cõs 1. tenuit, ꝙ non, & idẽ tenuit Bal. in l. Lucius la. 2. & ibi aliquid ꝑ Imo ff. de hære. insti. & idẽ Baldus in l. si ita quis §. is, cuius. et ibi. Im. & Pau. de Ca. ff. de leg. 2. Idẽ Bald. in l si quis posth. ĩ princ. ff. de lib. & posth. & sequitur Salic. in d. l. generaliter. in §. cum autem. in 2. col. in uersi. ego puto cõtrarium. & Ioan. de Imo. in d. le. ex facto. in princ. Pet. de Ancha. in cons suo 406. inc. in Christi nomine circa primum dubiũ. Pau. de Cast. in l. cum acutissimi. C. de fideicom. Adde, quod contrariũ tenuit Iac. de Are. quem sequitur Ioã. Andr. in addi Specul. in tit. de suc. ab intesta. §. fin. in fin. Albericus de Rosa in d l. generaliter. §. cum autem. Bar. in consi. inci. Viso instrumento locationis. Bal. in l. Gallus. §. eius. ff. de liber. & post. Ange. in disputatione, nobilis quidam. Anton. de But. in cap. per uenerabilem. qui fil. sint leg. Petr. de Anch. in rep. c. canonum statuta. de constit. circa med. & in consil suo 215. inc. In Christi nomine, uidetur prima facie et in cons. 229. Pau. de Cast. in consil. suo. 228. incip. In Christi nomine, super puncto. & in consil. 223. incip. In Christi nomine. Videndum est. & & dicit Ino. in l. ex facto. ff. de uul gi. & pup. quod

quia magis attenditur in hoc ꝯdõ testõris, q̃ grauati, ſm Imo. in d. §. si quis. Fallit 4. nisi illa ꝯdõ, si decesserit sine filiis non esset a testõre expressa in substõne, sed subintelligit, ut in casu l. cũ acutissimi. C. de fideic. quia tũc nãlis non excludit substitutũ pl. gñalr. §. cũ aũt. C. de insti. & subst. Fallit 5. nisi verba substõnis dicerent, si decesserit sine hr̃de, ſm Io. And. sing. in Spe. de testa. §. 1. uers. est alia qõ. qa appellatione hr̃dis, non comprehenditur, nisi hr̃s vl̃is, l. quædã. §. his etiam ff. de eden. Sed filius nãlis succedit in certa quota bonorũ, auth. licet. & auth. item si qs. C. de nãlib. liberis. Et hoc multũ no. do. meus hic alia non dicens, qa testator vr̃ sensisse de filio lẽĩmo, q de iure cõi est heres, non de illo, qui est hr̃s in casu speciali & ꝯ̃ regulas, arg. l. si stulas. §. frumenta ff. de ꝯ̃hen. emp. Fallit sexto & ultimo, nisi nomẽ filij ponatur à lege in ꝯdõne, quia non comprehenditur filius naturalis, secundum Bal. in l. filium in 2. lect. ff. de his, qui sunt sui uel alieni iur. ꝑ l. 2. §. filios. ff. de excu. tut. ſm Dñm meũ hic. Et in quãtũ do. Abb. in ꝯceptis in seruitute non facit drĩam tñ figura matrimonij, uel non, ut hic per eum, adde, ꝙ ipse errat, quia genitus extra figuram matrimonii in seruitute est spurius, l. ex libera. C. de suis & leg. Ergo non facit deficere ꝯdõnem, per auth. ex complexu. C. de ĩcest. nup. ubi nullo iure succedit. Et oportet ꝙ ad defectum conditionis ille, qui nascitur instituto, sit capax ex testõ, vel ab intestato, secundum glo. in l. filiusfamilias. §. cum quis. ff. de le. 1. & no. do. Ab. met hic dicens, ꝙ filius spurius non excludit substitutũ. Quod ultimum restringe dupliciter, primo, nisi instituta esset persona fœmina, qa spurius succedit matri, nisi sit illustris, l. si qua illustris. C. ad Orficianũ & habetur per Imo. in c. nisi cum pridem. super gl. in uer. manseres. s̃. de renunc. Secundo restringe, nisi statutum, diceret, ꝙ naturales & spurii succederent, ut lẽĩmi. quia tunc indistinctè naturales, uel spurii excluderent substitutũ, secundum Bart. in d. l. hæredibus. §. 1. per id, qđ not. ibi in gl. & sequitur do. Ab. hic. Sed utrũ dictum statutum valeat, uide Bart. & alios in l. in testamẽto. ff. de test. & Fede. qđ non, ꝯsi. 268. secundum ipsum. In ea glo. in eisdem
22 verbis no. quod † etiam in fauorabilibus appellatione filiorum ueniunt naturales tñ *, & istud procedit in ultimis uoluntatibus. Quid autem in aliis materiis, est quæstio longa, in qua multa sine fine dici possent, sed quia nimium plenè de hoc scribitur per Imo. in §. si quis rogatus. prẹallegato, ideo in eo pelago me non inuoluam. Sed dictis do. Ab. hic, qui putauit se in hoc excelluisse, addo qdã decidendo non dispu. Primo, in quantum tradit regulam, ꝙ in omni materia, qua quæritur, an appellatione filiorum ueniãt naturales, * si eadem est ratio in naturali, in quæ in legitimo, includitur naturalis, & allegat Cy. in l. quisquis. C.

ad l. Iul. maie. per hoc infertur, ꝙ statutum uolens prẽm teneri ex delicto filii ꝓ ltima sua, includit filium naturalem, secundum Ro. late in l. filio la 2. in 17. q. ff. sol. ma. & Io. And. in Spe. su ꝑ rub. qui fil. sint legi. Idẽ in sñia iudicis, ſm gl. in verbo, uolumus. in c. statutũ. de hr̃. in 6. & ibi oẽs Doc. & Sali. in d. l. q̃sqs. Idẽ in statuto arctante filiũ ad ꝯpromittẽdũ cũ patre, ſm Pet. de Anc ꝯs. 183. inc. Apud me dubitabile est. & Ro. in l. parentes. ff. de in ius voc. ꝑ reuerentiã debitã patri, secus de aliis parentib. de parẽtela, ſm Pau. de Ca. ꝯs. 166. inc. In Christi noĩe sup eo, qđ q̃rĩ. & Imo. in d. §. si qs. & Bal. in l. id qđ, in pen. col. C. de epis. & cler. Idem in statuto, ꝙ filius nõ soluat gabellam de relicto à prẽ, qa uenit nãlis, ſm Bal. in d. l. parentes, & Pet. de Anc. in c. 1. s̃. de ꝯst. & Do. in d. c. statutum, Idẽ in actione a iniuriatũ facta patri. qa ita ꝯpetit nãli, sicut lẽĩmo, secũdũ Bar. in l. cũ simus. C. đ agri. & cẽsi. li. 10. Et iõ põt accusare de morte prĩs, ſm Bal. in d. c. de cætero. in fi. ĩ. ti. ꝑx. & do. Ab. in c. nonnulli. s̃. de resc. Bar. in l. j. ff. de accus. & Bal. in l. 1. C. q accus. Lĩta, ut per eum in l. negãda. eo. ti. Idẽ in impetrando, rescripto, & agendo tã q̃ ꝯiuncta persona, quia admittuntur, ſm Host. Bal. & Imo. in d. ca. nonnulli. & ibi ꝑ oẽs alios. Idem in incurrenda pœna l. Põpeiæ de parrici. ſm Bal. in c. nãles. si de feu. fue. ꝯtro. & in d. c. nõnulli. & in l. ius ciuile. ff. de iusti. & iu. & d. l. parentes. Idẽ in testõ inter filios nãles, qa fieri põt coram duob. testib. sicut inter lẽĩmos, ſm Spec. in ti. de instru. edit. §. ꝯpendi. uersi. quid si pater nãlis. & Sal. in l. fi. C. fami ercis. ꝙ est aliqualiter dubiũ. Sed in matre oĩno clarum, ut per Bal. in l. humanitatis. C. de naturalib. lib. & in l. si qua C. ad Orfi. & Bal. & Imo. in l. q testõ. §. mulier. ff. de testa. & Bal. in l. filiũ. ff. de his, qui sunt sui, uel alie. iu. Et adde, ꝙ doctrina do. Ab. ita gñalis non procedit in statutis, quæ sunt ꝯ̃ ius cõe, qa tunc uerba accipiuntur propriè, ut per Bar. in l. j. & in l. Labeo. §. ꝯ̃ctũ. ff. de uerb. sig. cũ similib. Et filius nãlis ñ dr̃ uerus & ꝓprius filius, l. fi. ff. đ iure deli. & d. l. filiũ diffinim⁹, & patebit. ĩ Ergo, & c. Et adde, ꝙ si pr̃ ꝓ̃stitit cautionẽ ꝓ se & * filiis de aliquo nõ offendendo, non tenetur ex offensa facta ꝑ filiũ naturalẽ, ſm Cy. in l. cũ pater, §. uolo. ff. de leg. 2. Secundo inquantũ do. Abb. dicit, ꝙ ubi ex ꝯiecturis apparet, ꝙ intentio di* sponentis includat solũ legitimos fauore familiæ, uel agnationis nõ comprehenduntur naturales, ꝑ hoc infert, ꝙ priuilegiũ ꝯcessum regi & eius filiis quod possint coram se facere celebrari tempore interdicti, non includit naturales tantum, ſm Iaco. de Are. & a & Cy. in d. §. si quis rogatus. & facit optime glo. in clem. 1. in uerbo, liberis de bapt. Est uerum, ꝙ gñaliter uerba naturæ includunt naturalem, ut filius & similia verba, l. tutelas, & ibi Bart. ff. de capi. dimi. secus in uerbis iuris ciuilis, puta agnatione, & similibus. d. l.

ista est cõis opi. et esse istã cõem testatur Alex. cõs. 2. Visis codicillis eo. 4. uol. 1. * *Adde tamẽ ꝙ Doc. in ꝑ allegatis locis limitãt ꝑdicta, nisi testator dixerit, sine filijs lẽĩmè natis, quia tunc non cõprehenderentur lẽĩmati, quia nõ dicitur legitime natus, uel nisi dixisset delegitimo matrimonio ꝓcreatis quia tũc legitimatus non excluderet substitutũ, est cõis opinio secundum Alex. consil. 172. Visis. col. fin. uers. circa 2. uol. 7. Et hoc tenet Ang. & Ant. de Bu. in locis præal. Et addunt etiam, quod ista cõmunis opi. non habet locum, ubi pater esset nobilis, quia legitimatus non excludit substitutũ. nam hoc casu loquendo de filiis legitimis non censetur intelligere de legitimatis, quiæ tales potius sunt dedecori nobili ꝓ sapiæ quam ignobili, secũdũ Alex. in d. consil. 172. cir. fin. cui adde Doct. in d. l. generaliter, Barbat. in d. l. cũ acutissimi. pro limitat. adde Anch. consi. 428. incip. circa primũ quæsitum. Al. cõs. 67. consideratis. & cons. 94. uol. 2.*

Tantum. *Adde plene per Al. in l. 2. ff. de in ius uocand. in uersi. not. ex § prætor.*

Naturales. *Adde no. cons. Ang. 366. inci. Quidã Ioannes de Camerino. ubi ꝑ totum dicit multa bona in hac materia.*

In actione. *Adde tu, pone, quod statutum dicat, ꝙ pœna remittatur, si offendẽs habuit pacẽ à filijs offensi, utrum filius spurius possit facere pa-*

pacem? Concluditur per Doc. quòd naturalis posſit, ſpurius non. Ratio eſt, quia ius uindicandi mortē defuncti ſpectat ad heredes, l.j. & 2. C.de his, qui.ut indign. Sed tales ſpurij nō poſſunt eſſe hæredes, quia filij nō ſunt nominādi, ut in authen.ex cōplexu.C.de inceſ. nu. Bar.in l j. ff.de accuſ.in j. col.in uerſic.ego dico. Vide Cyn. & Bal.in l. quiſquis. C. ad l. Iul.ma.j.q.p̄dicta.

tutelas,& l.ſpurius & l. hac parte,ff.vñ
cog. Et iſtud attēdit ad cognoſcendā
qualitatem ſubiectę materiæ.Et dicit
Pau.de Caſ.ī d.§.ſi quis rogatus,ꝙ ubi
ꝓuiſio legis reſpicit actū nāiē, venit fi
lius nālis.Item in puniēdo filio ꝑꝑ de
lictū patris,ꝑ no.in d.c.ſtatutū, & ſub-
dit ꝙ ſi nepos nālis petat à patruo, vt
cōpromittat vigore ſtatuti, patruus ñ
tenetur,& ita dicit ſe ꝯſuluiſſe, ſed bñ
coget patruus nepotē ſm̄ eū.Idem in-
fero, ꝙ priuilegia data parentibus ꝑꝑ
numerū filiorū,nō intelligunt̄ de nāli
bus. Et ita no.Bal.īl.2.ver.legitimos,
per illū tex.ff.de excuſ.tu. Idem in pri
uilegio ſtatuti,ꝙ pater hn̄s tres filios,
nō teneatur ire ad exercitū, ſm̄ ipsū.
Et dicit Ang.in l.gñaliter, §. cū autē.
C.de inſti. & ſubſt. ꝙ in priuilegijs, &
reſcriptis fauorabilib.iſti non ꝯprehē
dunt̄,& ꝑꝑ illam cōem doctrinam,qđ
non debet eſſe melioris conditionis
naturalis,q̄ legitimus,vt per gl.in d.c.ſtatutū, reprehen
dit Bal.in l.ius ciuile,ff.de iuſtit.& iu. vbi dixit,filiū nālē
nō puniri de delicto patris,qñ ſtatutū punit alios filios.
Item reprehenditur Bal.in d.l.filium diffinimus, dū di-
xit,filium nālem hr̄tici eſſe capacē dignitatis, licèt ſecꝰ
in legitimis,c.2.de hære.in 6.q̄a iſtud eſt ꝯ̄ rōnem natu
ralem. Et qñ lex fundatur in rōne naturali, includit fi-
liū nālem,d.l.parentes,& l.adoptiuum,ff.de ī ius vo. Et
ad iſtas doctrinas multa reduci poſſunt,& maximè,ꝙ fi
lius, vel frater illegitimus ñ poſſint teſtificari pro patre
vel ꝓ fratre, vt latè per Io.And.in Spec.de teſte,§.j.ver.
itē ꝙ eſt parēs,& Bal.in d.l.parentes,& Fi.ī d.l. teſtis ido
neus, ff.de teſti. Et dicit Bar.in l.itē q̄ ī poteſtate,ff.de his
q̄ ſunt ſui, vel alie.iur. ꝙ ſi ſtatutū dicit,ſi quis ceperit ali
quem de petra mala, vel eorū filios,habeat tm̄,capiēs il
legitimū nihil habebit,nō q̄a ſit melioris ꝯditionis,ſed
q̄a ſtatutū veriſimiliter de talib.nō curat. Tertio inquā
tū do.Ab.dicit,ꝙ vbi agitur de ꝯmodo filiorū, veniunt
naturales ex quadā benignitate,ꝑ l.gñaliter,§.cum aūt,
ꝑ̄allegatam,niſi eſſet natus ex coitu īceſtuoſo,ut ē bon.
tex.ſm̄ eū in c.vnico,35.q.9. Aduerte, q̄a ꝓfecto ex no-
tatis in locis prædictis non vr̄, ꝙ vbi agitur de cōmodo
filiorum, veniāt iſti:immo ꝯ̄riū ēt ꝓbat ī l.ſenatores &
ibi gl.& ī l.liberos,& ibi ēt gl.ff.de ſena.& no.expreſſe gl.
in d.cle.1.& Bal.in d.l.filium,& in d.§.cùm aūt,& Imo.
in d.§ ſi quis,& do.Bñd.de Plum.in diſp. inc.Statuto Pi
ſano,in ult.col.& tex.in d. §.cū āt,allegatus per do. Ab.
vr̄ probare ꝯ̄trium iu uerbo,extenditur,quia non fuiſſet
neceſſaria illa extenſio,ſi eius opi.eſſet uera.Et ſimiliter
dum dicit,ꝙ ubi agitur de odio,maximè pœnali,nō ꝯ-
prehenditur naturalis,non uidetur bene dictum,ꝑ not.
in d.c.ſtatutum.Quarto,in quantum do.Ab.dicit pon-
23 deranda † uerba naturæ,puta,filius,pater, &c.& verba
ciuilia,puta de tali gñe,de tali caſata, de tali domo, uel
familia,vtrum ſub ſimilibus terminis includantur nā-
les? Adde in hoc Bal.in l.fi.C.de nat.lib.vbi dicit per il-
lum tex.ꝙ non dicuntur de gñe.Limita,niſi eſſet legiti-
matus,per tex.& ibi Bal.in l. cōi.C.de nat.lib. Et quia de
iſtis verbis eſt ꝯtrarietas magna inter Doc. remitto ad
Bar.in l.pronunciatio,§.familiæ, ff.de uer. ſign.& plenè
Bal.Ang.& Sal.& Ful.in l.fi.C.de verb.ſign.& Bal.in d.
c.nonnulli,& pulchrè in c.ꝑ tuas ĩ.eo.& Ang.ꝯſ.30.in-
ci.Domina Franciſca,Bal.in l.lege,in lectura antiqua ff.
de ri. nup.& do.Ant.in c.per venerabilē,ĩ.qui fil.ſint le
gi. Et tenerem cū Bal.in d.c.per tuas,ꝙ in mā exorbitā-
ti fauor datus domui, vel familię,non extenditur ad ta-
les,odiū verò ſic.Et dicit Bar.in l.j. C.de dig.lib 12.ꝙ no
bilitas non tranſit ad illegitimos.Quid aūt ſi eſſent legi
timati? Remitto ad Bal.in d.c.per tuas,& in l.eā, quam,
C.de fidei.& Ang.conſ.74.qđ incipit,Per reformationē
& Ro.in l.ſi is qui ꝓ emptore,ff.de vſuc.& Pau.de Caſt.
in l.ſed ſi hac.§.j.in fi.ff.de ī n ius vo.& in l.fi.poſt Bal.i-
bi,C.de his qui ve.æta.impet.& ꝯſ.266.& oēs in d.ca.ꝑ
24 venerabilem.Quintò,in quantū do.Ab.ꝯcludit,ꝙ † em
phyteuſis ꝯceſſa ab eccl'a ꝓ ſe & filiis ñ extēdit̄ ad nāles
allegando Spe.in ti.de loca.§.nūc aliqua.ver.67.& Bar.
in d.§.ſi quis rogatus,adde Bal.& Imo. idem tenentes in
l. Lucius,§.fi.ff.de leg.2.& Bal.in l.parētes.ff.de ī ius vo.
& in ꝯſ.inc.Neratius Cōradini,& Ang.in diſpu.nobilis
q̄dam gñe,in primo dubio,& Bal.in Spe.in ti.de loca.§.
emphyteuſim,& in l.gñalr̄,§.cū aūt,præallegata.Et iſti
ampliāt hoc,ēt ſi eſsēt filij legitimati,ar.c.nālis, ſi đ feu.
fue.ꝯtro.inter do.& agna.Et ita ēt tenet Imo.in l.ꝙ dr̄,
ff.de ver.ob.niſi ſm̄ eū,eēt legitimatus ꝑſequēs mr̄imo
niū,ꝑ no.in c.tāta,ĩ.q̄ filij ſint legi.Et ibi aliàs hoc retu-
li,ꝑ c.innotuit,de ele.Et cū do.Ab.hic ꝯcordat Bal.ī au
th.ſi quas ruinas,C.de ſacroſan.eccl.& Ang.in l.gñalr̄,
§.cū āt lꝫ Bal.hic ex toto alr̄ ſentiat.Sextò & ultimo,in
25 quantum do.Ab.dicit,emphyteuſim ꝯceſſam à priua
to,trāſire ad nāles, adde Ang.ꝯ̄ tenentem in d §.cū āt,
q̄a nālis non eſt proprie filius,d.l.filiū,& talia uerba am
bigua interpretantur ꝯ̄ recipientē,l.veteribus,ff.de pac.
vt ibi per eū.Idē ſentiunt Bal.& Sal.& Pau.de Caſ.in l.fi
na.C.de his,q̄ ve.æta.impe.Sed p̄t dici in hoc diſtinguen
dū,ꝓut in ſubſtitutione diſtinguit tex.in d.§.ſi quis roga
tus,ff.ad Treb.attendendam ꝯiecturatam mentem cō-
cedētis,q̄a valet arg.de ultimis uolūtatibus ad ꝯ̄ctus, l.
ſeruū filij §.eū q̄,ff.de le.1.Nec obſ.ꝙ ñ uideat̄ q̄rere filio
ñ exiſtēti in ptāte ſine ceſſione,vt dicebat Car.& ſubti-
lius Imo.in d.§.ſi quis rogatus,q̄a vr̄ pr̄ recipere emphy
teuſim ordine ſucceſſiuo,ſ.ꝓ ſe donec viuit,& poſtea ꝓ
filio,& ſic reſpū filij vr̄ cōferre ſtipulationē in tp̄s,quo
iā erat res effecta ſua,quo ad utile dñium. Ergo perinde
eſt, ac ſi ſtipulatio eſſet facta tpe, quo rès eēt effecta ſua.
c.de uxore,ĩ.de ſepul.l.ꝙ ſpōſæ,C.de don.ante nup.l. in
tp̄s,ff.de hæred inſtit.In ea glo.ibi,nomine hæredis ſoli
26 filii.Tangunt hic plenè do.Ant.& do.Ab.q̄ † cōprehē
dant̄ appellatione hæredum.*Quod ꝓ
ſequere, vt per eos poſt Bar.in l.Gallus
§.ēt,ff.de libe. & poſth. Sed in quantū
dicūt, ꝙ in feudis & alijs de ſui natura
nō trāſitorijs ad extraneos appellatio-
ne hæredū non veniunt extranei, ſed
deſcēdentes,adde Bal.idem tenentem
in c.j.vbi bonus tex.ſi de feu.fue.cōtr.
inter do.& agna.& Bal.in c.1.§.ſi clien
tulus,de ꝓh.feu.ali.& in l.fi.in 6. op.C.
de hæredibus inſt.& l.liberti.in 12.col.
C.de oper. liber. & in l.1.in 38.q. ff.de
re.diuiſ.& Spe.in ti.de locato,§.nūc ali
qua,ver.103.Fallit iſta cōcl'o,niſi dictū
eſſet, ad quoſcunq; hr̄des, q̄a uenient
ēt extranei,ſm̄ Bal.in d.l.1.ff.de rerum
diui.& c.1.de ꝓh.feu.alie.per Fed. & ꝓ
batur ex doctrina Bar.in l.1.§.in omni
bus,ff.de ope.no.nun. & iſtud ſequitur
Rom.in l.id tempus,§.in re legata, ff. đ
uſuc.Et ibi dicit ꝑꝑ hoc,quòd licèt ap
pellatione ſucceſſoris intelligatur de
ſucceſſore uniuerſali,l.q̄dam,§.2. ff.de
edē.tñ ſi īueſtitura dicit, ſucceſſoribus
q̄buſcunque,ueniet ēt ſingularis.Idem
Imo.in l.ꝙ dr̄. Item de materia uide
Bar.in l.1.ff.de cōſt.prin.ubi dicit, ꝙ ſi
dr̄,Pro te & hærede tuo,intelligitur ſo
lum de primo. Et dicit Bal.hic, ꝙ dece
dens relicto filio filiæ non decedit ſine
hærede,ētſi filia ſit mortua.Et dicit eē tex.ſing.& unicū
in l.j.C.de condi.inſer. Adde ēt do.Car.ſuo eleganti cō
ſi.65.quod incipit,Nobilis domina.ubi cōſuluit,ꝙ in cō
ceſſione feudi appellatione hæredis non intelligitur de
fœmina herede, alleg.Bal.in c.j.quibus mod.feudū cō-
ſtitui poteſt,ut latius per eum,cū quo cōcordat Cald.in
tit.de uerb.ſigni.conſ.15. Adde etiam,ꝙ ſi inueſtitura di
ceret,Pro ſe & hæredibus,& pro hæredibus ſuis, intelli-
gitur de quolibet deſcendente poſt primum hæredem.

* Heredum. *Ad de Old.conſil.21. incip.Thema tale eſt,nu.1. Ang.cōſ.136.inc.in q̄ſtione vertente,nu.1. Pet.de Anc. cōſ.393.inc.Viſa,nu.3. Soc.conſi.256. incip.Viſis inueſtituris,ver.Aliquā do & quarto.uerſiculo ex quibus in propoſito,in 2. par.vbi habes, ꝙ verbum, heredib. de proprietate ſermonis īcludit quē libet hæredem.Et quot modis nomē hæredis ponatur in iure, vi.tu Soc. in conſi.259.incipien. materia præſentis conſultationis, ver. hanc cōcluſionem,in dicta parte.*

Ita

Ita est gl.sing.in c.fi.ĵ.de pecu.cle.fm quā alias iudicatū fuit hic in ardua q̄stione. Quid aūt si moritur inuestitus pro se & hæredibus relicto solo patre. Habui pridie ī facto,& dubiū facit,q̄a Doc. in locis prællc. loquunt̄ de hr̄dibus descendentib.sed in 𝔠riū facit,q̄a pr̄ nō vr̄ hr̄s extraneus filij,iuxta l.nā & si parentib.ff.de ioff.test. Co
27 gitabis,q̄a adhuc sub iudice lis est,& pendet. Et † ex his disputāt hic Docto. illā tritā & dubiā q̄st. utrū emphyteusis recepta ab eccl'a p se & hr̄dibus, sit transitoria ad quoscunq; hr̄des extraneos?Et in hoc multi tenēt,q sic, p tex.in §.licentiā.in Auth.de alie.& emph.& hāc partē tenet gl ibi,& in §.emphyteusis,in Auth.de nō alienan. & ipsas sequitur ibi Iac.de Bel.& Ang.idē gl.in rub.C.d̄ locatione p̄diorū ciuilium,vel fiscalium,lib. 11.& in §.il lud.in Auth.ut de cætero cōmutationes.& gl.in §.adeo inst.loca.& in auth si quas ruinas C. de sacrosan.eccl.& ibi hoc seqtur Cy.& Pet.Bal & Bar.in auth.pperua. eo. ti & Spec.in ti.de loca.§.nunc aliqua,uers. 102. & uersi. 105 & Bal.in l.1.in 11.q.C.de iure emphy.& Ang.in §. itaq. in Auth de non alie & Imo.in l.q̄d dr̄ ff. de verb. obl.& do Ab.Imo.& do.meus hic. Et p hac parte adducitur potissimė,q̄a si 𝔠cedit̄ alienatio rei ecclesiasticæ interuenientib causis & solennitatib. iuris,12.q. 2.in summa.& in c.sine exceptione.fortius emphyteusis pperua, q̄ minus lædit pp reuerētiā directi dn̄ij:de quo in c. potuit.ĵ.de loca.itē q̄a tex.in d.§.licentiā.nō est improbatus de iure Canonico,p tex.in c.nulli.ibi,leonina.ĵ.de rebus eccle.nō alie.vt hic p do. meū.Item q verbū.Perpetuū,ī hac mā exponit̄,i.trāsitoriū ad quoscunq:. fm eū. Probat̄ in §.ult.& in §.neq; illud.in Auth. de nō alienā & in §.si vero q̄dā.in Auth.de alienatione & emphyteusi.Tu uide Pet.de Anc.𝔠s.223.inci. Discurrit mā dubij, vbi idē tenet de hoc verbo,Perpetuū.Cōtrariā partē, q nō transeat ad extraneos,tenet Spe.in d.§. nunc aliqua. uers.13 & Bar.in l.si tibi.§.pactus ff.de pact.& in l.q̄d dr̄. & in l.si pr̄oni.in prin.ff.ad Treb.& in l Gallus.§. q̄dā recte ff.de libe.& posth & gl. Bar & Bal.& Ro.in l.ēt.ff.sol mat.& Bal.in l.si in p̄sonā C. de fideicō.& Sal. in l. 2. in 20.q.C.de iure emphy.& Cal.in ti de feu 𝔠s.100. & Pet. de Anc.pulchre 𝔠s.128.inc.Plene & subtilr.& Io.de Fa. dicēs Bal.ita 𝔠suluisse in c.pperua.10 q.2. & Ioan.And. Bal.& Pet.de Anc.& Moder.hic.& Bal.in l.2. C. de suis & legiti.& in l.si C.de hæred.insti.& in c. literæ. in pen. col.s̄ de dila.& in l.cum uirū.C.de fideic.& in l.2. C. de suis & legitim.& in l.assiduis.C.q pot.in pig.hab. & in l. usumfructū.ff.sol.ma. Mouent̄ p tex.in d. § emphyteusim,q̄m dn̄t nō esse correctū in §.licētia,nisi quo ad numerū successorum descendentiū ab intestato,in quos p petuo trāsibit,sed finita eorū gn̄atione reuertit̄ ad ecclesiā.Itē,q̄a res sterilis 𝔠cedit̄ iure hr̄ditario ī pperuū,cap. ad aures.ĵ de reb.eccl. non alienand. Ergo secus in aliis casib.Et dicit Pet.de Anch.in dicto 𝔠s. nō esse in cōsulē do recedendū ab opinio.tot illustriū virorū,lʒ de istis al leget solū tres primos.Sequit̄ videre,q̄d mihi uideat̄.Negari nō p̄t,passum esse difficilem, & vno mō distinguit dom.Ant.hic, alio modo Bal.in auth defuncto in pr.C. ad Tertullia.& alio modo in additio.Spec.in tit.de locato.& alio mō in suo Repertorio,in uerbo , eccl'a . Puto primā opinionē esse veram in puncto iuris, s. q emphyteusis ecclæ sit transitoria ad hr̄des extraneos, p p̄dicta, sed maximè p tex.in cap.nulli.ĵ.de reb.eccl.nō alienād. vbi pariformiter prohibet̄ oīs alienatio rei ecclæ simul cū 𝔠ctu emphyteutico.Sed sic est, q ex cā per alios 𝔠cꝰ fieri p̄ōt pperua alienatio,d.cap.sine exceptione . Ergo idem de emphyteusi,p l.iā hoc iure ff.de uulg.& pup.Et hoc intelligo,dūmō appareat,q in 𝔠cessione talis rei interueniant solennitates,& cāæ reqsitæ p Spec.in ti.de loca.§.nūc aliqua.in 2.col.vt hic p do.Ab. Pro quo adduco,q̄a nō sine ministerio tex.in d.§.licentiā,reqrit solennissimū tractatum oīum de eccl.qui habent iurare hoc non esse in dānū ecclesię.Sed istis nō interuenientib. remanebit dispositio d.§.emphyteusis,s. q intelligat̄ concessa usq; in 3.gn̄ationem dūtaxat.Et de hoc passu ultra p̄dicta vide etiā Ang.& Imo.in l.q in alie.§.j.ff.de acqui. hære.& Ang.in l.male agit̄.C.de p̄scri.30.an. & Imo.in ca.potuit ĵ de loca & Cyn.in l liberti.C. de ope. lib. Et p̄ōdera;in quantū oēs Doc.dn̄t, attendendam esse, aū oīa 𝔠suetudinem.& illa,si extat,dabit intellectum in inuestituræ, * fm ipsos. Quib. adde nota.Inn. in c. olim. ĵ. de verb.sign.cū his,q̄ dixi in c.1.uers.fallit 6 ibi,& ad hoc facit.s̄.e.Gl.in ver sol.
28 tn̄ † cū q̄ritur,cui incūbat onus pban di ætatem,uide gl.Arch.& Dom. in c. p̄sbyter.78 dist.& Spe.in tit. de actore. in prin.& Dom.post Arch.in c.si eo tē pore.de rescr.in 6.& Io. And. elegāter in regula , infamib. de reg. iur. in 6.in Merc.& Bal.plene in l.cū te C. de pb. & oīno Sal.post Bal.ī l.si minorem. C. de ī integ restit.mi.& gl.& Bar.plene ī l.de ætate.ff.de mino.& Cal. in isto tit. 𝔠s 5.& Pet.de Anch.in regula , semel malus.ad fi.de reg iur ī 6. & latissimè do.Flo ī l.cū de ætate.ff.de pb & Bar.ī l.1.in ult col.ff.de exce. & Bal. Insti. de repli.in ult.q.& do Ant.in c. cū nobis olim.uers.3 oppono s̄.de elec.& Rotā in antiq̄s,𝔠clōne 260.q̄ incipit, Itē nota, q ubi ætas & Host. ī summa huius tit.§.fi.uers.8 & Azo in Sūma eo.ti.& do.Ab.in c.vlt.ĵ.de p̄scr.Et cōiter * 𝔠cludit̄, q fundans se sup ætate maiori, * uel minori,dēt illā pbare . Et iō uolēs impugnare electionē ex defectu ętatis debet illam pbare,& si electus, de cuius ætate dubitatur,petit 𝔠firmari,debet probare se minorem . Et hoc est uerum , ubi principaliter allegatur ætas, secus si allegat̄ actus includens ætatē accessorie ad sui validitatē q̄a pbato actu p̄sumit̄ ętas ad ipsū idonea,p tex.hic,quem do.Ab.dicit esse singularē,& se nescire alibi. Et plus pbatur hic, q ēt probatio minoris ętatis in 𝔠fuso nō excludit dictam præsumptionē:& assignatur no.rō:q̄a q̄uis alias ex p̄terito præsumatur in præsens,l siue possidetis.C.de pba.d.regula, semel malus.tn̄ fallit in his,q̄ tpe mutantur,put est ętas p l.spadonē.§.qui absolutus,ff.de excus.tu.& plenè Pet. de Anc.in d.regula,semel.in 6.q & 𝔠s.inci. Pro parte. & Bar.in l.si cui.ff.de accus.& Dom.in c.multis 44. dis. & Bal.plenè in l.3 C.de pba.& in l.2.ad fi.C.q̄n puo. non est necesse.& in l.non ignorauit. C.ad exhi. & Flo. in l. n̄ est necesse ff.de pba.& Pau.de Cast.in l.2.C.de testa.Et per istū tex.iunctis p̄dictis impugnat dictum do. Ab. q no Io.An.in c.fraternitatis.in 5.q.in ti.px.dū dicit, q p fessioni & mr̄imonio inest certa ætas q̄ p̄sumitur pbato actu,nisi negetur: q̄a etiamsi negetur p̄sumitur per istū tex.ut hic per eum.Ex quo infero, q probata desponsatione per uerba de p̄senti pręsumitur ætas ad ipsam idonea, quod bn̄ no.Sed dicas, secus ī p̄sūptione temporis q̄m si p̄tendens se prius in despōsatiōe, nō pbat p̄cisè tēpus,quo despōsauit,nō obtinebit.q̄a oīs sua intentio est super tpe.Et ita dixit Host ī rub.ĵ.de spon.duorū. Et ita declarat hic plenè Pet. de Anc.in 3.oppositione,allegādo ēt gl.pen.in c.uenerabilibus de sent. excō. in 6. Et istis adde Bal.hic,qui dicit, q semper in 𝔠hente præsumitur ætas legitima,ut dicit notari in l.3 ff.de arbitr. secus in opponente,uel beneficium ætatis allegante,p leg.nā & postea.allegata in glo. Et dicitur, q incumbit probatio ætatis & qualitatis illi qui petit se ad aliquid admitti tanquam talis,fundata in eo intentione sua . Ita dicit singu.tradi in le. si uero. §. qui pro rei.ff.qui satisd. cog. Et pro hoc uide do.Card.cons.25.incipien. Titius,in 5. dubio, ubi tradidit pro doctrina,quod quando aliquod onus incumbit actori, tanquam principium intrinsecū suę actionis,etiam si reus nihil doceat,tamen actor,qui non docuit,non obtinebit . Et dicit esse casum notabilem,& ibi Bal.in l.filiæ.C.de colla.& alleg.l. ex placito. C. de rerum permu. Et pro hoc etiam dicit esse casum

* Inuestituræ. *Adde not.in c.1. in princ. de frat. de no. inuest & Bal.& alios,in c. 1.§ preterea. qd sit inuestitura.& nota mirabiliter hoc adeo esse uerum, Vt si emphyteusis ecclesiastica absq; canonica solēnitate data sit non seruata consuetudine,etiamsi expressim detur p heredibus, & simpliciter,non transit in hæredes extraneos, nec ultra tertiā generationem.§.emphyteusim,in Auth.d̄ nō alien. & est communis * opinio secundum Alex. in l si patroni,col. 5. ad Trebel.*

in c.cum nobis olim.§.de elec.ubi petēs electum ꝯfirmari,si nō docet se esse ætatis legitimæ nō ꝯfirmatᷣ ēt nemine id opponēte.Istud tñ de electo habet in se spālē rōnē q̃a in tali multū operatᷣ officiū iudicis,ſm do.Ab.hic ēt nemine opponēte,d.c.cū nobis.Alias.n.pſumitᷣ ætas ꝓbato actu,ut pdixi.Quinimo ēt,si iudici ñ vr̃ necessariū istud omitti pt,q̃uis fuisset de ętate ab alio oppositū, c. cū dilecti.in fi.de elec.& late Io.And.ĩ d.regula infamibus.Et ut scias in hac mā,q̃b.modis ꝓbetᷣ ætas, vide sem per Bar.q multos ponit ĩ l.de ætate.in 3.col.ff. de mino. & Sal.plene in d.l.si minorem.& Bal.in rub.& in l.neq; C.de ꝓba.& Bar.& Bal.ĩ l.de tutela.C.đ in inte.rest. mino.ꝑ do.Ant.& alios ĩ c.puberes,ꝑ illū tex.ĵ.đ despō.im pub.ꝑ Bal.in l.solā,in vl.col.C.de testi.& inuenies de testi.q ꝯcordāt de die natiuitatis,q̃a ꝓbātᷣ,idē de instrō ꝯtracti mr̃imonij,& de scriptura pr̃is, de qua ēt ꝑ Bal. in rub.C.de fi.instr.in 3.col.& de aspectu corporali,đ quo in l.minor 25.an.adito p̄side.ff.de mino.In gl.in uerbo, verbum dubiū.ibi,sed testiū.Imo fuit verbū testium, & ēt partis,ſm Pet.de Anc.hic ꝑ istū tex.in uerbo,ad hæc. iūcto uer.cū si & offensū rn̄de,dicit,ꝙ si intētio actoris vel rei est ambigua, quatenus uenit ꝓbāda ꝑ testes, dēt ꝓbari explicite & limitate.& in hoc ꝓdest parti auxiliū l.si q̃s intentiōe,allegatæ in gl.& iō si testes hic limitate deposuissēt verba partis ambigua,fuissēt declarata, ſm ipsū post Bar.ĩ d.l.si q̃s intentiōe. Et q̄n hmōi uerba interpretentᷣ ꝑ actore,vel ꝑ reo,vide gl.in c.cū ad sedē. đ resti.spo.in c.ꝑx.in fi.& ibi declarabitᷣ d.l.si q̃s. Et qualr̃ dicta testiū interp̄tantur,dicā in c.cū tu.in ti.prox.In ea gl.in fi.no.ꝙ nō imputatᷣ iudici, si non interrogat testes obscure deponentes.Facit l.non q̃cq̃d.ff.de iud. & gl.in verbo,p̄t.in cle.auditor.de rescr.maximè,q̃a istud attinet ad utilitatē priuatā.Iō nō imp̄titur officiū suū,l.4.§. hoc aūt.ff.de dam.ĩfe. & forte hic publicatis testib⁹ non fuit uisū iudici facere istā ĩterrogationē tute. Et q̄n hoc possit,dicetᷣ in c.cū clamor.in ea allegato.Gl.fi.ibi, non

29 euanescit,no.bn̄, ꝙ † ꝑꝑ ingressū monasterii nō euanescit substitutio,ꝑ quā vocatᷣ alia ecclā,vel locus pius,q̃a ista impropria significatio inducta fauore piæ causę nō operatur ꝯ aliā piam.Et ꝑ istā gl.& §.sed hoc pn̄ti. in ea alleg.infert hic do.Ab. vtilr̃,ꝙ l3 de legatis factis ecclæ. hr̃s nō detrahat Falc.in auth.similr̃.C.ad l.Falc.tñ si ecclā est hæres,poterit detrahere,q̃a ubi pariter priuilegiati sūt,ꝯquassantur priuilegia,& vtuntur iurᷣ cōi.Et ita ꝯsuluit Franc.de Albergotis,l3 gl.nō firmauerit, in c.pōtifices. 12.q.3.ſm ipsum,quem alii sequuntᷣ.Adde Ang. idē tenētē sub dubio forte in d.§.sed hoc præsenti.& do Abb.in c.cū cām.ubi bon.tex.ĵ.de p̄b.Facit tex.notabiliter in l.sed & milites.§.coęqualitas.ff.de excus.tut.ubi priuilegiatum nō utitur suo priuilegio ꝯ alium pariter priuilegiatum.Et per illū tex.dicit Bal.in c.1.in 3.col.§. eo.ꝙ fiscus nō tenetur edere sua iura ecclesiæ,nec ecclesia fisco.Et ꝑ illū tex.dicit Bal.in c.cām.el 1.§.de iudi.ꝙ dispositio l.nō eo minus.C.de procur. nō ꝓcedit, q̄n minor litigat cū alio minore.Et ꝑ illū tex. ꝯsuluit Pet. de Anch.cōsi.32.inc.Cōtra Io.An. ꝙ si duo hn̄t immunitatem sup debitis retro factis non possint conueniri, non poterit vnus ꝯtra alium dicta immunitate se tueri, Et ꝑ illū tex.& ꝑ istā gl. ꝯsuluit Old. ꝯs.119.inc.Titius ꝯdidit testm̄.Qđ l3 ad ꝓbandū relictū ad pias cās sufficiat minor solēnitas,q̃ in aliis testīs,c.cū esses. ĵ. đ testa. tñ ad ꝓbandū aliud testm̄ ad pias cās,nō staretur ita fragili ꝓbationi.Et ꝑ istā gl.ꝯcludit Io.An.ĩ reg.ĩ iudiciis.

30 đ reg.iur.ĩ 6.ĩ Mercu. ꝙ † si ecclæ collegiatę ꝯcessit Papa priuilegiū, ꝙ p̄scriptio minor cētū annis non currat ꝯ eā, certe si p̄latus ꝯ capitulū in bonis discreris sup re alias ꝑceptibili;, nō poterit capitulum illo priuilegio se tueri.Sed aduerte diligenter,q̃a ista procedunt,ubi duo priuilegiati ꝯcurrunt,non solū in habitu, sed in exercitio priuilegii,q̃a priuilegia mutuo se ꝯfundūt, & nō est uerisimile,vnū esse priuilegiatum ꝯ aliū,sed non sequitᷣ ꝑꝑ hoc,ꝙ aliq̃s possit uti eo priuilegio,quo utitᷣ ali⁹, q̄n ipse in spē,& in casu ꝑ oīa eodē mō hēt illud priuilegiū sicut hēret,si gereret uicē aduersarij. Vn̄ l3 oīs ecclā pos

sit restitui ĩ integrū,ꝑ hoc non seq̃tur, ꝙ una ecclā non possit petere restitutionem aduersus aliā,q̃a ecclā a qua petit,nō hēt tūc aliq̃d priuilegiū,l3 hr̃et, si ipsa peteret. Et iō dr̃ sola petēs uti priuilegio suo,c.auditis.§.de rest. ĩ inte.& ibi do.Ab.in notab.Similr̃ ĩ p̄scriptione no.do. Ab.in c.ad aures.ꝑ illū tex ĵ.de p̄scr. Nā ꝯ ecclām non currit p̄scriptio,nisi quadragenaria,c.đ quarta.eo.ti. Et si ecclā p̄scribit ꝯ aliā oportebit ꝙ ēt sit quadragenaria. Nō obst.ꝙ illa p̄scribens sit priuilegiata,q̃a actiuè p̄scribēdo nō est priuilegiata,l3 passiuè sic.Etiā non est datū hoc priuilegiū ecclę ĩ acq̃rēdo,sed ĩ ꝯseruādo, ut đ hoc ēt subtilr̃ ꝑ Bal.in auth.quas actiōes.in prin.C.de sacro san.eccl.Et est tex.opt.in l.fi.ff.ex q̃b.cau. ma. vbi absēs restituitᷣ aduersus aliū absentē,q̃a alius absens nō est priuilegiatus in spem,vt ꝯ ipsum nemo restituatᷣ. Et ꝑ illū tex.reprobatᷣ opi.do.Ab.hic,q̃a locus pi⁹ institutus, quo ad quartā actiuè detrahendā, non est priuilegiatus, q̄n iure cōi hoc cuilibet ꝑmittitᷣ.Ergo prius fideic. uel legatarius,q in hoc est spāliter priuilegiatus, dēt uti priuilegio suo ꝯ piū locū hr̃dē . Ita t3 Lud.Ro.in repe.auth.similr̃.in 40.spāli,C.ad l.Fal.dicēs,ꝙ Ang.in d. §. sed hoc pn̄ti,nō ꝯsiderauit istud subtile,& ad tex.in d.§.sed hoc pn̄ti.rn̄det,ꝙ ibi ꝯcurrebāt in specie.Vel dic, ꝙ illud est iō,q̃a expressa ꝓuisio hoīs ad pias cās,facit cessarᷣ ꝓuisionē legis ad pias cās,l.& hēt.§.cū q̃s.ff.đ ꝑto.stip.l.fi.C. de pac.ꝯuē.& de hoc ēt uide,ꝙ habetᷣ ꝑ Bar.in ꝯs.inci.Occurrit mihi.ꝑ do.Benedictū in repe.c.si pater. in antepe char.de testa.in 6.& Raph.in l. j. ff. ad Treb. & de mā in genere vide ēt Io.And.in c.1.de iure pat in 6.& do. An. in dispu.in c.Clericus q̃da Florent.ad q̄ loca remittit se do.Ant.in c.pia.§.de iudi.& uide ēt Bal.in l.2.C.de priuilegio fisci.& in auth.habita.in 11.col.C.ne filius ꝑ patre & Bar.in auth.quas actiones.in 2.col.C.de sac.san.eccl. & do.Ab.hic,& in c.sup spoliatione,in 1.col.in uers.ex hoc.§.de ordi.cogni.& Bal.in l.iubemus.C. ad Treb. In

31 ea gl.ibi,exiguntᷣ duo,alr̃ sentit eadē gl.ĩ fi.vc3,ꝙ†istud priuilegiū datū monasteriis nō extendatur ad ecclās seculares.Et istud approbat hic do. Ab ꝑ quo facit tex. in auth.p̄sbyteros.C.de epis.& cle.Et si ita est,nō procedit q̃đ no.Bal.in auth.nisi rogati.in 3.col.C.ad Treb.ubi dicit,ꝙ si q̃s efficiatur sacerdos unius capellę, illa capella ñ habetᷣ loco filii,nisi bona sua dedisset illi capellæ. vel oīa bona sua expēderet in pias cās, vel saltē ipsā hr̃ditatē sibi relictā.Et allegat Iac.de Are.in l.fideic.ff. de ꝯdi. & idem.Sed tñ do.Ant.& expressi⁹ Imo.& Pe.de Anc. hic,videntᷣ intelligere tex.in §.sed hoc pn̄ti.ēt in clerico q offert se & sua ecclesiæ, vel expeditur,vt p̄dixi. Et istū intellectū optimè recipit ille tex. nec est mirū , quia nō uideo,quare tm̄ fauorē nō mereatᷣ isto casu vita clericalis,sicut uita monachalis, q̄n ipsa clericalis est perpetuo habitura & p̄sonā & bona.In ea.gl ibi,teneat monacha

32 tus.Not.ꝙ† ubi fit mētio de ingressu, intelligitur cum effectu & facit ad q̄nē đ marito relinquente uxori,si ĩgressa fuerit monasteriū,q̃a intelligitᷣ de ingressu cū p̄seuerantia,ut ꝑ Ang.ꝯs.33.inc.Cōstantius Arcolani;.& ꝑ Bal.& Sal.in l.si q̃s hr̃dē.C.de insti.& subti.& Ang. in l. in substitutione.ff.de uulg.& pup. Bal.in simili,in l.fi. in 1.no.C.de indi.vidui. tol. Et iō dicit Arc. in c. cū simus. 12.q.ꝙvouēs ingredi religionē nō satisfacit,si ĩgreditᷣ & exitᷣ.Itē beatus Tho.2.2.q.189.Faciūt iura al le.ꝑ gl.in c. ad nr̃am.ĵ.de reg.ꝙ nō durauit.Et iō dicit Nic.de Nea. ꝯ Bar.in l.fideiussor.§.meminisse ff.de leg.1. ꝙ si arbiter ꝯdēnauit Titiū ad locandū fundū Seio, qui postea locauit,sed abstulit, certe est incursa pœna cōpromissi, per l.si hr̃s.in prin.;.ff.de act. emp.Facit q̃đ not.Ba. in l. inter Castellianū.ff.de arbi.vbi cōdēnata ciuitas ad aratrū,intelligitur s.perpetuum. Facit c. ad aures ĵ. de pœnis.& q̃đ dixi super tex. in uerbo, obtulit se & sua. allegando cle.1.in fi.de deci.Limita p̄dicta,nisi post ꝓfessionē apostatasset, quia illud non nocet monasterio ſm Bal. hic. Allegat c.pe.de feudo fœminę,quod sing.no. In ea.ibi

33 fiat monachus. Pro hoc infertur, ꝙ † non sufficeret ut institutus faceret monasterium hæredem,& remaneret in seculo . Et ita not. Arc. in c. si qua mulier.19. q.3.&

Bald.

Bal. Io. An. do. Ant. Pet. de Anch. & do. Abb. hic, lꝫ Hostien. ꝯ̃ dicens opinio. suam æquiorem. Sed ratio primo rũ doctorũ est, qa cessat rõ, §. sed hoc præsenti, l. ꝙ impediat à proposito religionis. Et quia ſm Bal. hic daret̃ facilis mã subuertẽdi fideicõmissa. In ead. gl. in fi. no. dispositionem d. §. sed hoc præsenti, non esse extendẽdã, & idẽ gl. & Bal. in authẽ. nisi rogati, & ꝑ istã glo. dicit Io. And. in addi. Spe. ti. de sta. mo. ver. 15. ꝙ ex quo ille §. loquitur, qñ alius est ꝯ̃dictionem opponens, & alius cui opponit̃, ꝙ si ipse testator diceret, si decessero sine filiis, nõ intelligitur de monasterio ꝑꝑ exorbitantiam dicti §. & cũ ipso trãseũt hic scribẽtes, sed indigeret examine, qđ nõ uideo quare sit diuersa rõ, si ɔsideramus rõnem dicti §. sed hoc p̃senti. s. impedimẽtũ ꝓpositi, &c. q̃ rõ facit, ꝙ ɔstitutio quãtũcunq; exorbitãs * extẽditur fauore aĩæ, l. sunt ꝑsonę, ff. de relig. do. Ioan. And. in c. ex tenore, qui fil. sint leg. dixi ĩ c. iurauit, s̃. eod. Et ista rõ vr̃ eneruare multa dicta Doct. hic, si bene aduertis. Et iõ staret̃ potius eorũ authoritati, q̃ fundamento. Et ꝑ istã gl. dicit hic Ab.
34 antiquus, ꝙ † intrans in fraudẽ substituti monasteriũ non excludit substitutũ, puta si minatus est se priuaturũ eũ bonis. Et seqtur do. Ab. post alios hic, arg. c. officij, & c. requisisti, cũ si. ĩ. de testam. Bñ facit ca. ɔstituit, 20. quę. 3. vbi fraus extra ꝑsonã ꝓfitẽtis nõ nocet hæredibus, & sic minus fraus ingrediẽtis. Et ita no. gl. ĩ ver. venerabilẽ, in d. auth. nisi rogati, & ꝑ istud infert sin. Bal. hic ꝙ si iste hæres ꝓfitet̃ ĩ articulo mortis, non euanescit substitutio, qa vr̃ fieri in fraudem. Facit l. filię meæ, ff. solu. matr. ſm ipsum, quem alij nõ referũt. Adde Spe. idem tenentẽ in ti. de sta. mo. quasi
35 in fi. & Pet. de Anc. in c. † sicut nobis ĩ. de reg. & Ioa. de Ana. in quodã suo ɔs. ꝙ ĩcipit, In noĩe S. trinitatis, amẽ. Viso primo instr̃o ɔfecto. Facit mirabile dictũ Ang. in l. sed est q̃sitũ, ff. de lib. & posth. in authẽ. nuꝑ. C. de natu. li.
36 vbi dicit, ꝙ † dispensatio facta in articulo mortis nõ legitimat filios ex ɔcubina, quo ad præiudiciũ aliorũ puta ad excludẽdũ illũ, q erat substitutus nõ extante filio legitimo, & ita uidi ɔsultũ pridie, sed dubito, ꝙ non obtinebitur, qa sequeret̃, ꝙ filius nãlis, uel alias incapax, si legitimaretur, nõ excluderet substitutũ, quasi factũ ĩ fraudẽ, qđ est ꝯ̃ cõẽ * opi. vt ꝑ Doc. in l. gñalr, §. cũ ãt, C. de insti. & subst. Dixi alias in c. ꝑ venerabilẽ, ĩ. q fil. sint leg. Adde ẽt hic Bal. in authẽ. si qua mulier, in fi. C. de sac. sanc. eccl. vbi dicit, ꝙ suscipiẽtes in morte habitũ religionis non vñr se dedicasse. Facit c. 2. de renun. in 6. & regula cãcellariæ. Apostolicæ. 33. * uolẽs renunciationẽ factã bñficij ꝑ infirmũ nõ ualere, si moritur añ 30. dies. Facit ẽt, qđ no. Bar. in l. cũ qs decedẽs, §. Titia. ff. de leg. 2. Et cũ istis ꝓ nũc trãseo, sed nõ sine scrupulo, qa re uera sola imminentia mortis arguit potius desideriũ salutis, q̃ fraudẽ, de qua fraude tales cogitare nõ vñr, & fortè ꝑuẽti ægritudine adimplẽt, qđ pri⁹ ꝓposuerãt. Et iõ, ꝙ spes, q̃ hñt ad eleemosynam, ex hoc dẽat irritari nõ cõsonat alicui æquitati. Et ꝑ istã glo. infert hic do. Ant. ꝙ si ꝑ statutũ bona occidẽtis dñt applicari hr̃di occisi, ꝑponetur fili⁹ monachi ĩterfecti monasterio, quasi ficto hr̃di. Ad idẽ alleg. cõs. 174. inci. Ego putarem, & ẽ rñsio cuiusdã Ioã. literis Federi. Mouetur, qa in statutis verba sumunt̃ ꝓprie, c. in nr̃a, ĩ. de iniur. Bar. in l. 3. §. hæc verba, ff. de neg. gest. Et ꝓpriè appellatione hr̃dis ueniũt soli liberi, l. ex facto. §. fi. ff. ad Treb. Et qa monasterium solum hẽtur loco hr̃dis in casu d. §. sed hoc p̃senti, q nõ est tenẽd⁹. Et hãc partẽ tenent hic Mod. quia ubi fili⁹, & monasteriũ ɔcurrũt, nõ hẽtur monasterium loco hr̃dis. Alleg. Bal. in l. cum acutissimi, C. de fideic. & gl. in d. au-

* Exorbitans. *Adde ad hoc, ꝙ cõstitutio pœnalis est odiosa & fauorabilis diuersis respectibus, & ideo extensibilis, Bal. in l. illud, colu. 3. C. de sacros. eccle. est gl. in l. uenia. C. de in ius uocan. Ab. in cap. non dubiũ, de sentent. excommu. & est communis * opin. Doc. approbantium glo. in d. §l. uenia, quod not. ad interpretationẽ canonis, si qs suadente, 17. qu. 4.*

* *33. Adde quòd est regula 18. in Innocentianis, & fuit originaliter Bonifacij 8. ut patet in recollectis ipsarum quę passim circumferuntur.*

th. si qua mulier. Idẽ tenet do. meus hic, mouetur ex mẽte ɔsilii p̃alleg. qa filius sꝑ cẽsetur hæres pr̃is, lꝫ abstinuerit ab hæreditate, quantũ ad ius uindictæ, & alle. tex. in l. q̃situ, ff. de sepul. uio. & Bar. ibi, & in l. ꝓ hr̃de, §. fi. ff. de acqu. hær. Vñ nõ sufficit hẽre pacem ab hr̃de extraneo, sed dẽt hẽri a filio ẽt exhr̃dato, vt ꝓbatur ꝑ Imo. in l. si filius, q pr̃i, ff. de vul. & pup. Vñ Bar. in l. dãni, §. Sabini, ff. de dã. infec. dixit, ius cõpetẽs hr̃di ꝓ iniuria illata defuncto, nõ ɔpetere iure hr̃ditario, ſm do. meũ hic. Adde Pe. de Anch. in repe. c. 1. in 46. char. ver. ꝓcedo vlterius, s̃. de ɔstit. Mouetur ex p̃dictis, & qa pretiũ sãguinis & vindictæ nõ vr̃ monasterio afferre honestũ lucrũ, ꝑ c. fraternitatis, 12. q. 2. & dicit se credere, ꝙ si ꝑꝑ pacẽ habitã ab hr̃de occisi fieret pęnæ mitigatio, illa pax dẽt haberi à filiis, nõ à monasterio. Facit, qđ no. Bar. in l. 4. §. Cato, ff. de ver. oblig. ſm eũ. Et istã opin. teneo ꝑ p̃dicta, quãuis aliter uoluerit Fede. cõs. 35. inci. Quidã monachus, & Ro. sing. 462. inci. Statutũ vrbis veteris, & dom. Ab. hic bñ fatet̃ do. meus ꝙ ubi nullus extaret filius ex monacho interfecto, bona interficiẽtis applicarentur monasterio, qa iniuria defuncti ẽt respicit hr̃dẽ extraneũ aliquo mõ, l. 1. uer. si forte, & uer. quoties, ff. de iniur. & hoc est de mente Bart. in d. §. Cato. in vlt. q. ſm ipsũ, pro quo allego text. meliorẽ de iure in proposito in c. 2. ĩ. de pęnis, & ibi hoc no. do. Ab. ꝓpe fi. & ꝑ illũ tex. errauit Pe. de Anc. ĩ d. c. 1. dicendo, istud lucrũ esse inhonestũ. Et ꝑ illã gl. infertur ad q̃stionẽ notabilẽ, Quid si testator dedit substitutum sub ɔdõne, si ĩstitut⁹ a decederet sine liberis ex eo legitime descẽdẽtibus, vel ex suo corpore natis, adeò ꝙ monasteriũ ñ possit in his verbis includi, vtrum hẽbit locũ dispositio hui⁹ decretalis, & d. §. sed hoc p̃senti. Et ĩ hoc Hos. & Ioã. And. tenẽt, ꝙ ñ, in c. Rayn. ĩ. de testam. idem disputãdo Iaco. de Bel. in d. §. sed hoc p̃senti, & Bal. in l. si qs posthumos, ff. de li. & post. & in l. Deo nobis, C. de epis. & cler. & in l. si ita qs, §. fi. ff. de leg. 2. & Bal. & Imo. q dñt hãc partem esse æqorem, in l. Lucius Titius, q fratrem, ff. de hær. instit. & Iacob. Butr. & Bal. & Sali. q dñt hãc esse cõem, * in auth. nisi rogati, C. ad Treb. & Imo. & Bal. hic in fi. & Bal. in suo Repertorio. Adde Inn. in verbo, substitutio, & inter alia ꝓ ista parte adducitur primò, qa text. hic, & ĩ d. §. sed hoc p̃senti, loqtur ĩ simplici dispositione testatoris. Vñ cũ non sit oĩno certa, & possit intelligi de monasterio, admittitur talis interpretatio, quasi testator de monasterio nõ cogitauerit. Sed hęc verba & mens testatoris hñt clarũ sensũ. Ergo ñ est locus cõiecturis l. ille, aut ille, §. cũ in uerbis, ff. de leg. 2. Secũdo adducitur, qa etiã postq̃ filius * est ingressus monasterium, põt pr̃ instituendo grauare fideicõmisso, & sic auferre bona monasterio. Probatur in l. Deo nobis, § hoc etiã, uer. sꝫ necesse, ibi uolũtate, C. de epis. & cle. Ergo eadem rõne p̃t impedire, ne bona ingrediẽtis applicentur monasterio. Tertio fortiter adducit̃, qa đ ꝯ̃ctib. ad vltimas uolũtates licite arguitur, * l. seruũ filij, §. cũ q ff. đ leg. 1. Et ĩ ꝯ̃ctib. p̃t appõi ɔdõ, ne res trãseat ad monasteriũ, vt ꝑ gl. & Docto. ĩ l. si ita qs, §. ea l. ff. de uer. ob. & ꝓbatur ĩ c. 1. đ mili. uasal. q bellica arma depo. Ergo & ĩ vlt. volũt. Quarto adducitur, qa ñ ẽ uerisimile, ꝙ accẽsus zelo religionis retrahatur ab ĩgressu religiõis, ſm Im. ĩ d. l. Luci⁹. Im. poti⁹ ꝑꝑ oblõnẽ redditur supbior, ſm do. An. hic, ꝯ̃riã

a Si institutus. *Adde ad ista, si in aliqua dispositione facta ẽ mẽtio de filijs ex se natis, uel ex corpore suo natis, utrum ueniant nepotes, Vide Bar. in l. Gallus, §. instituẽs, ubi ẽt do. Ale. ff. de lib. & posth. & Bald. in c. 1. de succes. feu. in fi. ubi dicit ꝙ si pater recepit feudum pro se & filijs masculis & fœminis ex suo corpore natis, cõtinetur ẽt filius filiæ. Et idem tenuit in cõs. suo inci. Punctus talis est, & Bal. ĩ p̃ludijs feudorũ dicit si fit mẽtio đ descẽdẽtib. ex suo corpore ueniunt oẽs in infinitum.* * Arguit. *Adde Soc. cõs. 47. ĩc. in p̃senti cõsultatione, versi. 3. ꝓbatur, circa fi. in 1. par. Sal. ĩ l. unica C. đ le. fus. ca. tol. et ĩ l. illud, C. de leg. Bal. in l. fi. C. đ leg. Bar. in l. fi. C. cõ. p̃d. gl. fi. & doc. in l. pactum, ff. de pact. & Socin. alibi in cons. 173. incip. Reuerẽde, ver. sed his non obstantibus ibi item ualidum in 2. par.*

partē,ꝙ ēt iſto caſu monaſteriū habeaṫ oīno loco hære
dis,tenēt Martinus Silimanus,Cy.Ray.Bar. Ang. & Pa.
de Caſ.in d.auth.niſi rogati.& Bar,ī ꝯſ. inc. Parmēſis q-
dā,& Dy.& Bar.latè ī l.ſi ita qs.§.j.ff.de leg.2. & Ang. in
diſpu. ſua inc.Nobilis qdā genere.& Im.in l.fideic.ff. de
ꝯd.& demō.& Lapus alle.129.q̄ incipit, Primo q̄rit. &
do.Ant.& do.Ab.& do.meus hic,& ſeruareṫ in practica
ſm Im.hic.Et ꝓ hac pte adduciṫ inter alia primo,qa ab
ſq; tali expreſſione uerbū, Sine liberis,oīno intelligebaṫ
de ueris,d.l.ſi ita qs.§.fi.de leg.2. Exprimere ergo nihil
operatur.l.3.ff.de leg.1.c.ſignificaſti.ſ̃.de elec.Scđo: qa
relictū mulieri cū onere iſto, ſi nō nupſerit, debetur o-
miſſo hoc onere,ne impediatur mr̄imoniū.l.quoties.&
l.cū ita.ff.de ꝯd.& dem.& habeṫ in auth.cui relictū.C.đ
indicta uidui.Vnde dicit tex.in l.Titiæ,ſi nō nupſerit.ff.
de ꝯd.& demō.ꝙ ſi debentur ducēta Titię,ſi n̄ nupſerit,
& cētū,ſi nupſit:certè,quāuis nubat,habebit ducēta.Er-
go iſta cōditio reiiciṫ, qa retrahit à mr̄imonio carnali,
fortius,ſi à ſpūali. Tertio adducitur. qa relictū cā dotis
intelligitur de mr̄imonio uero. Et idem in donatione
pp nup.Et idē in ꝯ̃hendo mr̄imonio,qa dos ꝓprie n̄ da
tur monaſterio,c.n̄ ſatis.j̃.de ſymo.nec dona.pp nup-
tias,nec ingrediēs ꝯ̃hit mr̄imonium cū eccl̄a.Sed inter
p̄latū & cōuētū bn̄ quaſi ꝯ̃hitur, c.cū inter canonicos.
ſ̃.de elec.Et ſic q daret ſub iſtis cōditionib.nullo mō ſē-
tiret de ingreſſu monaſterii.Modo ſic eſt,ꝙ ēt tūc ꝓmiſ
ſum debetur ſecuto ingreſſu,d.§ ſed hoc p̄ſenti. Ergo n̄
attēditur intentio diſponentis.ſed conditio fauore pię
cauſæ reiicitur.Quarto adducitur,ubi uoluntas teſtato-
ris reſtringitur p unā legē,quaſi non ſenſerit de illo ca-
ſu,n̄ recte dr̄ ꝯditio inualida,uel pro non ſcripta,l.con-
ditiones.ff.de condi.inſti.iuncta l. quæ ſub conditione.
ff. eod. titu. Sed conditiones, quæ poſſent impedire in-
greſſum, habentur pro inualidis, & pro non ſcriptis
d.§.hoc preſenti, Ergo non oportet curare, an teſtator,
ſenſerit de monaſterio,vel non,quia non reiicitur con-
ditio,quia noluerit,ſed quia non potuit. Et iſta deno-
tāt difficultatem huius paſſus.Sed iſtam ſecundam par-
tē reputo ueriorem.p rationes ſuas, q̄bus bene rn̄deri n̄
pōt.Et ad hoc ēt multū me inclinat talis ꝯſideratio, qa
eadē libertas eſt data ingreſſui religionis & mr̄imonio
carnali,d.§.ſed hoc p̄ſenti.iunctoc.gēma.j̃.de ſpon.& l.
Titia.ff.de uerb.ob.mō oīs diſpoſitio hominis, per quā
libertas mr̄imonij impeditur,eſt nulla. Vnde ſtatutum
quamuis rōnabile,puta auferens dotē clandeſtinè mr̄i
moniū ꝯ̃hentibus non tenet,ſm Io.And.in c.ſtatutū. đ
hęret.in 6.Dixi plene in c.1 j̃ de ſpon.Et n̄ curatur, vtrū
cā impediendi ſit iuſta,uel nō,qa deficit potētia ī diſpo
nēte,ut ibi.ſic in ꝓpoſito attēdereṫ,utrum recte intimi-
deṫ qs ab ingreſſu,uel non,& iuſtè timeat relinquere bo
na,uel nō,habeṫ inꝯſideratione.ſatis eſt,ꝙ quoquo mō
intimideṫ illa libertas,& ita tollitur 4 rō ꝯ̃ria,nec eſt be
ne dictū do.Ant.de ſuperbia. qa n̄ cōſideratur,qđ aliqn̄
fit ſed quid eſſe debeat,quia religio talem ſuperbiā do-
mat.Nō obſt.prima rō,quia ēt in ſimplic clauſula, Sine
liberis,apparebat de intentione loquētis, ꝙ intelligeret
de veris,d.l.ſi ita quis.§.fi.Vel poſito,ꝙ iſta ſit clarior, n̄
refert,quia non attenditur intentio p p̄dicta. Non obſt.
p̄dicta rō,ꝙ poſt ingreſſū tollat,qa tunc nō eſt amplius
timor,ꝙ impediaṫ laudabile ꝓpoſitū. Nō obſt. rō tertia
de ꝯ̃ctibus,qa rn̄det do.meus, ꝙ in iuribus ibi allegatis
ꝯcedens rē ſeruabit ſibi aliquod ius in re. Vn̄ probabile
eſt factū,ꝙ tunc res nō tranſeat in eccl̄am,quia dr̄ potē
tior pſona,in quā res non tranfertur, ut tradit in c. po-
tuit.j̃.de loca.ſm ipſum. De quo miror,quia vbi ꝯ̃hens
alienādo omne ius apponeret talē ꝯdōnē,non ꝓcedet i-
ſta rn̄ſio.Et iō arg.eſt inſolutū.Sed ego rn̄deo, ꝙ non ſo
lum in ultimis voluntatibus,ſed ēt in ꝯ̃ctibus ſtabit ſir-
ma deciſio quęſtionis noſtræ,vcȝ ꝙ quis poſſit prohibe-
ri alienare in eccleſiam, tn̄ talis prohibitio ceſſat qn̄ ꝓ-
hibitus intrat monaſterium.Ita expreſſe vult gl. fi. ante
mediū in d l.ſi ita quis.§ ex lege.dū alle.d.§.hoc pn̄ti.ad
quā n̄ aduertunt Bal.& do.meus.Plus dico, ꝙ etiam qn̄
penes apponētē ꝯditionē remanet directum dn̄ium ad-
huc non ꝓhibeṫ habens utile,intrare monaſteriū,reten-
to tali,ētſi alias eſſet ꝓhibitus transferre in monaſteriū.
Et alle.Pet.de Anch.ꝯſ.471.qđ inc.Quidā ſer Ant. mo-
uetur p tex.in d.§.ſed hoc p̄ſenti. & re uera expreſſe hoc
tenet gl.loquens de emphyteuſi, in d.§.ea.l.& iſtud bn̄
no.Et ſubdit Bal.hic,ꝙ ſtante ſtatuto,ꝙ uerba teſtatoris
intelligantur,ꝓut iacēt,p hoc n̄ tollitur interpretatio,
de qua hic in tex.per c.eccl̄a,ſ̃.de cōſt.Adde Arch.ī c.ſi
qua mulier.19.q.3.vbi dicit,ꝙ ſi teſtator iuſſit reſtitui hr̄
ditatē tali,ſi ſteterit in ſeculo,& nō intrauerit monaſte-
riū,certe ſi uult ingredi,euaneſcit iſta ꝯditio.Alleg.Gof
fr hic,& iſtū paſſū bn̄ no.qa non inuenies tactū alibi,ita
ſucci plenū.Et ex iſtis remanet deciſa alia qō, quā exa-
37 minare non expedit,vcȝ † qn̄ reliquuntur puellæ mil-
le,ſi nupſerit,& ſi ingreſſa fuerit monaſteriū,relinquunṫ
100.qm̄ īgrediēdo habebit mille,qa nō p̄t apponi aliqđ
impedimentū religioni, ſm Io. An. in Spe. referentem
ita diſputaſſe quoſdā antiquos ſup rub.de ſta.mo & do.
Ant.& dom. meū hic,& Ro. ultra eos ī l.ſtipulatio hoc
modo ꝯcepta.uer.vlt.ad idē.ff.de uer.obl.& Bar.in l.2.ff.
de his,q̄ poe.nomi. Alber. in 1. pte ſtatutorū,q.105.& ſe
quen.& Mattheſilanū notabili 154.& do.Ab.in repe.c.
eccl̄a.ſ̃.de ꝯſti.& Bal.hic,uerſ.ſed qd ſi teſtator. Eſt ve-
rum,ꝙ Bal.tȝ ꝯ̃rium in d.l.Deo nobis.& Bal.& Im.in d.
l.Lucius,& Bal.in dicta auth.rogati.& dicit in d.l. Deo.
ꝙ ita ſeruat cōſuetudo. Dicit Paul.de Caſt. in l. quoties
ſub cōditione.ff.de ꝯdi.& dem.& in auth.niſi. ꝙ ita cō-
ſuluit in facto cū pluribus Doctoribus, & fundāt ſe ī in-
tentiōe teſtatoris, & in hoc ēt aſr ſenſit Pet.de Anch.in
repetitione regulę,nemo p̄t, in 5.q.de reg.iu.ī 6.Sed pp
hoc nō eſt recedendū à prima opi p ea q̄ dixi in p̄ceden
ti arg.maximè,qa ſicut cōditio retrahēs a ꝯ̃hendo mr̄i-
monio carnali reiicitur,d.l.Titię,ſi nō nupſerit. ita & à
ſpūali,cui rationi nō bn̄ rn̄det Bal.in d.l.Deo nobis. Et
tenendo primā partē declara duobus modis. Primo,niſi
teſtator diceret,relinquo filię meæ,quæ nupſerit,c.& il-
li,q eā acceperit,c.qa hoc mō ualet iſtud legatū,& mo-
naſteriū non poſſet capere,qa nō eſt relictū filiæ ſed ei,q
ducet eā,ſm Bar.no.in d.l.2.ff.de his q̄ poenæ noīe,per.l.
Titio.ff.de ꝯd.& demon.Cōſuluit tn̄,ꝙ addat vnū ver-
bū,ſ.ꝙ illud,qđ reliquit marito,ſit p̄ciū dotis, alias ipſe
ſibi haberet.Scđo declara, & ualde ſolenniter, qn̄ non
eſſet ſimpliciter dictū, ſi ingredieṫ monaſteriū, &c. ſed
eſt dictū,ſi n̄ ingredieṫ monaſterium talis ordinis,qa ad
huc ſunt alia monaſteria aliorū ordinū, & ideo non di-
citur,vel vr̄ impediri ꝓpoſitū intrādi religionē. Ita ſin-
gulariſsime dn̄t Bal.& Inn.in l.hoc modo. p illū tex. ff.
cōdi.& demo. Et facit lex ibi p̄cedens,niſi ſit dr̄ia, an di
catur,ſi nupſerit,an uero dicatur,ſi nupſerit tali aut tali:
qa dicendo hoc ſecūdo mō ꝯditio non reiicitur, qa nō
tollit libertatē mr̄imonii.Et ꝓ hoc adduco optime, qđ
ſcribit do.Car.in c.cū locum.j̃.de ſpon.Et refert ibi do.
Iac.dū dicūt,ualidū eſſe mr̄imoniū, qn̄ qs coactus fuit
deſpōſare incertā de certis.Ad idē,qđ habeṫ p Sal.ī ꝯſ.
ſchiſmatis.ꝙ inci.Cogēdū tandē.ubi conſuluit electio-
nē Vrbani Papę Sexti non fuiſſe irritandā rōne metus,
quāuis Romani coegerint Car.ad eligendū Italicū, qa
coactio non fuit de certa pſona,ſed de certo genere per
ſonarū,& inter alia alle.gl.in l.ait prætor.§.pmittiṫ.ff.đ
mino.quæ dicit,ꝙ adultus ꝯpulſus curatorē petere,n̄ dr̄
ꝯpulſ⁹ ad eū,quē poſtea elegit.Et ad hoc ēt uide do.Ab.
in c.13.ſ̃.de elec.Et iſtud nullatenus tradas obliuioni,qa
non poſſet eſſe pulchrius ad maximā & nouā limitatio
nē d.§.ſed hoc pn̄ti.& totius huius materiæ.Et hoc caſu
ēt ꝓcedere poſſet prima opinio, q̄ tetuli in illa q. de te-
ſtatore excludente monaſteriū,qa ꝓcederet, qn̄ exclu-
deret unum monaſteriū,qa p hoc nō impeditur ꝓpoſi-
tum religionis,& ſi hæres illud ingredietur non exclude
retur ſubſtitutus. Qđ bene no.& intellige ſane, qn̄ in eo
loco ſunt alia monaſteria æquè idonea, qa ſi fieret ꝓhi-
bitio de aliquo monaſterio,uel ordine, quibus de facili
nō inueniręṫ ſimiles,fortè ſecus eſſet,vt p d.l.hoc modo
bene cōſideratā,tū quia poſſet inclinatus ad unam reli
gionem non curare de alia minus culta, & ſic retrahi.
Extra

Extra gl.istis expeditis f'm ordinē do. Abb.restāt multa valde vtilia,& nobis Canonistis incredibiliter necessaria, & nō sequendo ordinem Scribentiū hic expedio
38 magis necessaria p qōnes, Prīo † q̄ro, vtrum valeat statutū, q ingrediens monasteriū nō succedit parētib. ɔtra l.Deo nobis.C.de epi.& cle.rn̄det Bar. q sic, in l.fi.C.de pac.dūmō statutū disponat de ingrediente, secus, si de ingresso. Rn̄det ad §.sed hoc pn̄ti. q loquit̄ in amissione iuris q̄siti, hoc aūt quærēdi. Et cū ista opi. ɔcor. Bal.in d. l.Deo nobis, in pen.col.& Lapus alleg.101.quæ incipit, In ciuitate Florentiæ,& Bal.limitans non procedere in legitima in d.l.fi. Sed ɔ̄riū indistinctè tenendū est, scd'm Ang.in disputatione, incip. Nobilis quidā gn̄ere, & Ro. plene post Imo.in l.stipulo hoc mō ɔcepta, ff.de ver.obl. & Do.in c.quis, de pac.in 6.& Pau.de Ca. dicentē se ita ɔsuluisse in l.si qs id, qd̄.ff.de iurisd.om.iud. & Matthesi. no.153. * & Ful.in d.l.fi.C.de pac.& domi.Abb.in rep.c.ecclesi.s̄.de ɔsti.& eleganter Pe.de Anc.ɔs.103.inc.In paucis verbis. Et ibi subdit, q vbi fit mētio in statuto de filia dotata, intelligit̄, ēt de illa q̄ efficit̄ monialis, qa dotari dēt vt ibi p eū. Mouent̄ isti p tex. in d.§ sed hoc pn̄ti, qa n̄ est datū laicis, vt possint talia proposita aliquo ingenio intimidare pacto, vltima uoluntate, seu statuto, vt prædixi. Et ideo cōsuluit Petr. de Anc.ɔs.268.inci. Prò & ɔ̄. q nō ualet statutū, q vxore ingrediente religionē maritus lucretur dimidiā dotē, p d. §. sed hoc pn̄ti. Et optimè faciunt notata p Io. And.in c.statutū, de hæred.in 6.& Pet.de Anc.cōs.17.cū cōc. dū loquunt̄ de statutis intimidantibus m̄rimonia, qa nūquā valēt. Dixi in c.1.de spons. Et ad hoc faciat elegans ɔs.do.Car.68.qd̄ inc.In ciuitate Trigesti, vbi cōsuluit, q statutū prohibēs legare forensi, non cōprehendit legantē monasterio ēt forēsi. Et ista no.ad statutū, de quo in ciuitate illa, p qd̄ disponit q ingrediens non facto testō secuta pfessione excluditur à successione parētū, quia nō ualet, quānis.n.pmittat testari de iurib. ēt in spe existentib. p hoc nō restat, q ubi transiret intestatus, monasterium n̄ fraudaret: & posito, q esset rō d.§.sed hoc pn̄ti, tn̄ adhuc dicitur statutū disponere de non subdito, qa nō prius operatur, q̄ sit secuta pfessio. Vn̄ non inuenitur patiens dispositū. Et iō non tenet per c.eccl'a, s̄.de cōsti. Et de hoc ēt p Pe.de Anch.in repet.c.pe.s̄.de ɔsti.& Bal.in l.2.C. ut ī poss.leg.& do.Ant.in c.qd̄ clericis, in pe.col.s̄. de fo. cō
39 pe. Scd'o † q̄ro, vtrū iura & actiones, q̄ faciunt p monacho,& ɔ̄ monachum, trāseāt in monasteriū. Et rn̄de, q sic, f'm Io.And.& do.Ant.& Bal.hic in 3. col.licet al'r sētiat, sed intellige rōnes suas, vt p ipsum ualde eleganter in auth.ingressi.in 5.col.uers.3.quæro, C.de sacros.eccl. Et dicit Bar.in l.fi.C.de adopt. q monasterium subit oīa onera ingressi. Sil'r dicit Bar.in l.si quis a liberis, §. itē rescriptū, ff.de lib.agno. q monasteriū tenetur alere filios ingressi. Et sequitur do.Ab.in c.transmissæ.ɔ̄.qui fil.sint legi.l3 al'r dicat Bar.in tractatu de alimentis, in ult.col. Dicas tn̄, q nō l3 patri habēti filios inopes ingredi religionē p̄termissa cura filiorū, ut p beatū Th.scd'a scdæ, q. 86.art.3.circa mediū. Et idē de filio hn̄te patrem inopē f'm ipsum,& est tex.in c.j.30.dist ubi peccat mortaliter. Et adde Ro.in l.quod seruus, in fi.ff.de acq.pos.ubi dicit
40 quòd † monasterium recipiēs bona ingredientis, teneretur ad eorū restōnē, si sunt malè acquisita. Et ita dicit expresse notare Spe.in tit.de sta.mo.§.1.uers.48.& uers.55. Ad qd̄ & uide Imo.in d.cle.ne in agro.26.col.uers.dein de q̄rit̄, de sta.mo. Et cū p̄dictis ɔc.beat.Th.in 4.dist. 38. q.j.art.3.& Bal.in l.arrogationē, p illū tex.ff.de pec. Sed aduerte ad duo, primo, qa istud intelligit̄, dūmō officiū superioris ɔcurrat ad faciēdū talia adimpleri per monasteriū, sed nulla actio ɔ̄ ipsum cōpetit, f'm do.An. Ioan. And.hic, quos vide. Allegāt l.cū affirmes, ff.de lib. cau. & c.nos quidem,& c.indicantes, ɔ̄.de testa. Secundo di-
41 cas, quòd † si monachus exijt monasteriū, nō tenet̄ amplius monasteriū creditorib. f'm Bar.in l.adul.§.fi. ff. de adul. Qd̄ intellige, qn̄ exiens recuperat bona, uel quia exiit ex dispensatione, uel quia monasteriū destruit̄, uel qa transiit ad strictiorem regulam. Et his casibus & similib. utrum indistinctè recuperet bona, est qō multū longa,& iō remitto ad gl.& ibi Doc.in c.quod à te, ɔ̄.de cle. ɔiug.& gl.in c.si quis rapuerit, 27.q.j.& gl.fi.in c.si qs incognitus,17.q.2. Pet.de An.in regula, accessoriū, in 5.opposi.de reg.iur.in 6.& Ang.ɔs.233. & Lapū allegatione 62.& Bar.in l.2.§.fi.ff.de bo.pos.f'm tab.& Bal.in auth.ingressi, præalleg.& il.1.in 1.col.C.de Lati.li.tol.& Sal.in l.eū, qui duas, C.de adul.& Cal.ī ti.de reg.cōs.23. & cōs. 27.& Pe.de Anch.cōs.224 & Spe.de sta.mona.uers. 6.& uer.25.& Imo.in d.cle.ne in agro,& Inn.in c.dilecta, ɔ̄. de exces.præla.& do.Ant.in c.statuimus, in 1.col.de regu.& Car.cons.30.inc. Quidam frater And. & do. Ant. ɔs.2.& Card.cōs.20.inc. Quidā noīe Laurentius. Et ibi ponit, q qn̄ quis nulliter offert se monasterio, quid erit de bonis. Et aduerte in hac mā, quia l3 monasteriū nō cōfecerit inuētariū, n̄ tenet̄ ultra uires hr̄ditarias. Ita dicit Bal.in l.fi.ver.5.quæro, C. de iure delib. Tertio q̄ro utrū
42 † monasterium hēat̄ loco filii? Rn̄deo, q non,& allego Bal.in l. filium, in 1.col.ff.de his, q sunt sui, uel alie.iu.ubi dicit, q fatuitas est dicere, q monasterium hēatur loco filii. Confirmo ab absurdo, qa sequeret̄ primo q monachus hr̄et monasteriū in sua ptāte,& sic, q cquid acq̄reret monasteriū, acquireret̄ monacho. Secūdo seq̄ret̄, q plures possent esse patres unius filii, qa posset occurrere, q multis institutis sub ɔdōne, de qua hic, ingredientibus monasteriū, monasteriū esset loco filii. Tertio sequeretur, q si monachus incurreret hr̄sim, bona sua nō transirent in monasterium, p c.ɔ̄ Christianos, de hær.in 6. Quarto sequeretur, q si monachus incurreret casū c. felicis, de pœnis, in 6. monasteriū pateret̄ pęnas impositas ibi filiis talis criminosi. Quinto sequeret̄, q esset dare fictionem, ubi non pōt esse ueritas, ɔ̄ tex.in §. minorem. Insti.de adop. quia fingeret̄ pr̄, q nō pōt esse rōne pfessionis. Sextò sequeretur, q fingeret̄ filius fictè, qui nō pōt esse uere, ɔ̄ l.adoptio, ff. de adopt. quia impossibile est monasterium esse uerum filiū monachi. Et ita adduxi ad cōfessionē uulgi. Sed ɔ̄ hæc opponit̄, q imo hr̄ loco filii, per tex.hic, inducendo, ut per Imo. quē retuli super tex.in uerbo, hæredem institui, & idem expresse no. Spe.ti.de loc.§.nunc aliqua, uer.153.& seq. Bar.in l.hr̄dibus,§.1.ff.ad Treb.& Bal.in c.1.in prin de mili. vas. qui bellica arma deposuit. Sed istis & siīib. rn̄de, f'm Bald. in auth.si qua mulier, in prin. C.de sacros.eccl. q monasteriū nō hr̄ loco filii, nisi in casibus à iure expressis, prout hic,& in §.sed hōc pn̄ti, quia cū ista sit quædā fictio, non hēt locū, nisi in casib' expressis, sicut in sil'i dicit glo. f'm eū,& bene, in c.placuit, el 1.16.q.1.& in c. susceptū, de rescr.in 6. q mors ciuilis æquiparatur nāli in casibus tm̄ à iure expressis, ut ibi p eū. Et q istud sit uerū, arguo subtiliter p tex.in c.quicunq; 17.q 4. ubi eccl'a iure fori, s.contentiosi, non tenetur restituere donationem factā à patre, cui ex post nascunt̄ filii, sec' iure poli, & tn̄ donatio facta uni ex filiis pōt reuocari alio nascente, l.si totas, C. de inof.dou. Et ex hoc infero, q l3 nato filio possit reuocari donatio prius facta, l. si unq̄.C.de reuo.do. tn̄ p ingressū monasterii nō reuocabitur, quasi sit natus filius. Et vide, qd̄ dicā in seq.q. Præterea nō sequitur, cāt defectū ɔdōnis, si decesserit sine liberis, ergo hr̄ loco filii, qa nō oē cāns defectū ɔdōnis habet̄ loco exclusi, qa si dēt c.mulieri, si nupserit, debētur ēt si ingredit̄ monasteriū, d.§.sed hoc præsenti, & tn̄ monasteriū non habet̄ loco mariti, qa inter solum prælatum, & monasterium dicit̄ esse matrimonium spirituale, c.sicut, 7.q.1.c.requisisti, ɔ̄. de test. Non ob. iste tex. quia respondet hic do. Ab.quòd cōdō, de qua hic, euanuerat solo ingressu, & erat p non scripta, d.§.sed hoc pn̄ti. Quod autem in fine dicitur, q

153. Adde q est no.144.& incip. nota mirabile dictum,& cōis op. est cōtra Bar. q tale statutum nō ualet,& ad hoc multa dixit auctor in c.ecclesia.alle.hic in 1. concl. 6. q. prī.& plenissime Ale.qui eā cōem dicit, in cons.139. no.2.et multa fundamenta urgētia p ea posuit Pau.d Cas.cōs. 335. inc. primū dubium,& ui.Anc.cons.7.inci.iudex Ferrariæ & late psequitur Alex.in l. stipulatio hoc modo cōcepta, col pe.de uer. obl. uide ibi eum.*

** Loco filij. Ad de quòd iste passus est ita difficilis ut Doct. nesciuerīt se resoluere. Vnde Anc. in c. Raynaldus, de testa. colu. 9. uersi. 2. quęro, in fin. recitatis opinionib. dicit, qd qđ teneas placet, & idē dixerūt Fulgosi. consil. 53. & Barb. cōs. 13. co. 2. nu. 5. & cōs. 20. n. 4. in fi. uers. nec obstet, uol. 1. Ab. antiq. in c. Raynutius de testa. col. 3. uer. q̄ro fortius, dicit hāc q̄onem fuisse de ciuitate Rhegij Bononiā missam, & Iacob. Bald. tenuisse monasteriū non haberi loco filij, & non excludere substitutum, & Bagarotum tenuisse contrarium, quē ssequitur Bald. in sua marg. ad Inn. in uer. Substitutio. ubi dicit, quòd substitutio facta filio si decesserit sine liberis ex se legitime procreatis non excluditur ꝑ ingressum religionis, ex mente Ab. ubi supra ea ratione, quia hoc casu clare loqutus est testator, unde non est locus coniecturæ mentis ipsius cùm simus in certis. secus si simpliciter dixit, sine filijs, nisi īgrediatur ordinem minorū, qui in capiēdo nō habetur loco filij. & ideo non excludit substitutum, immo facta professione statim admittitur substitutus, nec expectatur mors naturalis, ut per eum ibi, & illius dictum sequitur Laud. in addit. ad Abb. in hoc c. col. 12. inci. vi. Bal. in authen. nisi rogati. & idē dixerunt Are. Socin. & omnes in l. 1. ff. de uul. & pupil. & Bal. in hoc c. col. 2. uersic. sed quid si testator di*

hr̄ loco hæredis, non sunt verba Papæ, sed syndici. Et ista allegatio traxit causā à cōi errore, s̄m Sal. in d. auth. si qua. Et posito, ꝙ haberet loco hr̄dis, dicunt hic do. Ant. & do. Abb. & Bal. & Sal. vbi s̄. ꝙ hoc est solū in casu isto, q nō est extēdibilis. Patet, quia in substituto alio loco pio hoc nō ꝓcedit, ut hic in gl. Itē ista verba, Loco talis, denotant fictionem, l. interdū, §. qui tutela, ff. de fur. l. iure ciuili, ff. de cōdi. & demo. Sed casus fictus nō extenditur, l. fi. C. de his, q veniā ætа. impe. Latè Bart. l. si is, q ꝓ emptore, in 1. q. ff. de vsucap. Et ꝓ tanto cōcludo Bart. bene locutū fuisse in d. auth. nisi rogati. & ī d. auth. si qua mulier. dū dixit, n̄ repiri iure cautum, ꝙ monasterium habeat loco filij.

* * Et de hoc ēt vide oīno Ang. ɔs. 235. inci. Quidā fuit ɔdēnatus, & ɔs. 77. Hęc qō subtilis. Et ista no. tanq̄ necessaria, qa aperiunt intellcm multis de facili

43 occurrētib. Quartò † quæro iuxta p̄dicta, vtrū magis faueat causæ filiorū q̄ monasterio? Et r̄ndeo, ꝙ nō, ꝑ text. bn̄ intellectū in c. quicūque 17. q. 4. vbi natiuitas filij nō rūpit donationem in foro contētioso factā ꝑ p̄rem monasterio, & tn̄ si nasceret filius, rūperet, d. l. si unq̄. Et uide Bal. in l. 1. C. de inoffi. dona. & do. Abb. in c. fi. ĵ. de dona. vbi dicunt, ꝙ d. l. si unquam, nō procedit, qn̄ est donatum piæ causæ, nisi quo ad legitimam. Et ut intelligas tex. in c. quicunq;. no. ꝙ ex quadam naturali æquitate cogitur ecclā natis filijs restituere usque ad legitimam, & non amplius, secus esset in alio donatario, quia restitueret totam. d. l. si unquam. Ita uoluit gl. in uer. fori, in d. c. quicūq;, de qua exclamat Bar. in l. Titia, la secōda, §. imperator. vbi sp uideas, ff. de le. 2. & Roma. in auth. sicr, in secunda charta, uersi. 8. C. ad legem Falc. Item no. quòd ubi quis ex amplo patrimonio legasset unam partem ecclæ, superueniētia filii non nocet ecclæ ēt de ęquitate. Ita eleganter consuluit Pet. de Anch. consil. 41. qđ incipit, Prima facie, dicēs, quòd c. quicunq;. procedit, qn̄ ex relicto pro anima sequeretur totalis priuatio, & exhæredatio filiorū, non aūt, cū de amplo siue lato patrimonio testator pro remedio aīæ suæ disponit, vt ibi ꝑ eū. Itē. ꝙ magis faueatur piæ causæ, quā liberis, facit, qa aīa cunctis rebus præfertur, l. sancimus, la 1. C. de sacrosan. eccl. Ergo ēt liberis p̄fert, vt expresse not. Bar. in repetitione l. 1. in 3. q. pri. C. eo. tit. Nō obst. d. c. q cūq;. & gl. in uer. sili mō, in l. si quis ad declinandam, C. de epi. & cle. qa fatendū est, ꝙ nō p̄t auferri legitima filio, & relinqui ad pias cās quia hoc non esset offm̄ ad pias causas sed ɔ̄ pietatem, l. 2. ff. de inoff. testa. Priuilegium .n. piæ cāæ debet intelligi sine piudicio tertii, & sic sine præiudicio filiorū, l. impuberi, cū vulgarib. ff. de ad mi. tut. Præterea pro ista ɔclusione facit, qa donatio facta ecclæ, trāsfert dominium sine aliqua traditione, l. fi. C. de sacros. ecc. secus, si pater donaret filio. l. 2. C si qs alteri, vel sibi. l. siue emācipati, C. de do. Præterea pactū de futura successione valet fauore piæ cāæ, puta, ꝙ pauperes Christi succedāt, Bal. in l. fi. C. de pac. tn̄ secus in filiis, vt ibi. Pręterea filius ꝑ nutū nō pōt institui hr̄s, l. discretis, C. qui testam. fac. pos. Vn̄ dicit ibi Ang. fuisse in facto in epō Perusino, q p̄ri suo in ultimis ɔstituto & loq nō ualenti dixit hæc uerba, Si uis p̄r, ꝙ sim tuus hr̄s, stringe manum meam cū tua, & p̄r ita strinxit. Nam per hoc filius non fuit hr̄s, s̄m eū, ꝑ illū text. & ꝑ l. iubemus, C. de testa. & ibi Bartol. Et istud ēt tenent Pet. de Anch. & Imo. in c. 2. ĵ. de testa. Et tn̄ secus est in hęreditate, q defertur piæ causæ, quia ēt ꝑ nutū factū valet, s̄m gl. fi. post mediū, & ibi Doc. in c. cū tibi, ĵ. de testa. Seqtur Bal. in l. 1. in lectura, C. de sacros. ecc. & in repe. & Pet. de Anc. & Imo. in d. c. 2. & Cal. in ti. de testa. ɔs. 40. Et ista no. ɔ̄ Bar. in l. tale pactum, §. fi ff. de pac. ubi dicit, quòd par est causa liberorum, & piæ causę. Et adde oīno, Cald. in tit. de const. cōs. 20. & Pet. de Anc. cōs. 21. ubi ponūt, an si statutū ciuitatis disponit, ꝙ mater non possit testati extantibus filiis, nisi vsque ad certam summā, utrū pro aīa possit testari ultra dictam summā licita cōscīa. Et sunt ɔ̄rij, sed pridie consulendo distinxit, utrū inferat notabile præiudiciū filiis, uel non attētis rōnibus Pe. de Anc. in d. cōs. 41. Quin-

44 to † quęro, utrum feudum transeat in

* monasteriū, * si uasallus efficit monachus? Et ad hoc vr̄ tex. ꝙ nō, in c. 1. de alie. feu. vbi vasallus non pōt alienare in ecclam, quia cùm ecclesia ꝑpetuo viuat, & nō moriatur. c. liberti, 12. q. 2. & c. si gratiose, de rescr. in 6. merito fieret deterior ɔdō domini, quod esse nō debet. Ad idem tex. in c. qui clericus, in ti. si de feu. fuer. controuer. inter dom. & agna. ubi lex vult, quòd si uasallus efficiatur clericus, uel uotum religionis assumat, eo ipso sit priuatus feudo. Ad idem tex. in c. 1. & ibi Bal. de mi. liuasal. qui bellica arma deposuit, & in c. 1. an mutus, uel surdus, & in c. 1. §. fin. in tit. de beneficio fœminę, alias est rubrica, de feudo fœminæ. Ad idem facit, quia fili⁹ ciuilis nō succedit in feudo, ca. adoptiuus, si de feu. fuer. contro. inter do. & agnat. Monasterium autē est filius ciuilis. Ergo, &c. Ad idem c. 2. de duobus fratrib. de nouo bn̄ficio inuestitis, vbi non debet dn̄s inuitus conpelli hr̄e alium in vasallum, q̄ illū, quē elegit. Ad idē in terminis gl. & ibi clarius Bal. in l. j. C. de legi. ubi dicunt, ꝙ monachus non succedit in feudo p̄rno, qa non p̄t pręstare seruitia debita, qa nemo militans, & c. c. 1. ĵ. ne cler. uel mo. Ad idem, qđ no. Bal. in d. l. Deo nobis, ubi dixit, sed si filius est effectus monachus, non transibit mortuo p̄re ad monasterium regnum, ducatus, vel baronia, qa ad monasterium non trāsit illa successio, quæ non transit, nisi ad hr̄des sanguinis. Et iō signāter dicit gl. ī c. scripsit, 27. q. 2. & in c. p̄ns, 20. q. 3. & in c. ea, quæ. in ver. dilecti, ĵ. de statu mo. & in c. 1. ī gl. fi. ĵ. de purg. can. ꝙ nobilitas & alia ꝓgatiua sāguinis nō trāseūt in monasteriū. No. Bal ī l. data opera, C. q accusa. Et nō dicas, ꝙ iura superius alleg. ī vsib. feu. n̄ extēdātur ad feuda ecclarū, quia ēt in feudo ecclastico dēnt attēdi ɔstōnes feudorū non ɔ̄dicentes canoni, c. cæterū, s̄. de iudi. & ibi Doct. maximè do. Car. & do. Ab. No. Bal. in ꝓœmio feudorū, & in c. q in ecclarum, ĵ. de ɔsti. Et istā opi. ēt, ꝙ feudū non trāseat

*cit, hoc uerum esse, nisi testor dixerit, si decesserit sine liberis, non secūdū iuris interpretationē, sed ex suo ꝓprio corpore natis, quia tūc monasteriū nō hētur loco filij. aduerte tamē ꝙ Alex. in consi. 121. incip. uiso themate, lib. 2. qđ reperitur đ uerbo ad verbū li. 3. cōs. 35. inc. sup contētis in dicto themate, & in con. 140. lib. 2. dixit magis cōem * esse, quòd monasterium sit p̄ferendum substituto, etiam substitutionis conditione his uerbis concepta, si institutus decesserit sine liberis legitimis et naturalibus ex suo corpore natis, qa præsumitur testatorem pariter dilexisse filios instituti & monasteriū. tamen Bal. distin. est magis in usu ut ipse dicit ubi supra, quē sequitur Barb. in hoc. c. nu. 76. cum distinctione, de qua ibi, & infra dicam. in nd. di. ad 7. q. aucto.*

** Monasteriū. Adde tex. in cap. qui clericus, si de feu. fuer. contro. c. 1. de mil. uasal. qui ar. bel. dep. & utrobiq; per Alua. Bald. & Cardin. Alex. & Alexa. consi. 10. lib. 5. & Barb. in rubr. de feud.*

ſceat ī eccl'am,vr̄ tenere Bal.in l.ſi finita.§ ſi de uectiga.
lib.ff.de dam.infec.& Pe.de An.ↄſ.42.ꝑ d.c. pe. de mili.
vaſ.Et iſtā ↄclōnē tenētēt Io.And.do.Ant.& do.Ab.&
45 Im.hic magis ī diſtincte,& ꝓcedit ſingl'r.Fallit † hoc 1.
vltra oēs,niſi eēt feudū francū & exēptū a legib.pœna-
lib feudorū;qa tūc pōt monaſteriū habere feudum ſm
Bal.in l.ſi plures.C.de ↄdi.inſer. Et ibi dicit,ꝙ dr̄ francū
qn̄ eſt feudata ꝓprietas,nā ex pacto p̄t omne dn̄iū ↄce-
di feudatario Alle.Io Mona.in c.j.de reg.iu.ī 6. Et ꝙ trā
ſeat ad electionē,dicit eē tex.ī c.inter dilectos,ī prin ̄j.đ
fi.inſtr.Idē tenet Bal.in c.q̄ in eccl'arū.s̄.de ↄſti. & alleg.
d.c.inter dilectos,& dicit,ꝙ lȝ in tali feudo p̄ſtetur ſerui
tiū,tn̄ habet inſtar ꝓprietatis,ſed ꝑꝑ ſeruitiū appellatur
feudū.Idē late tenet Bal.ī d.c.inter dilectos.& in authe.
niſi rogati.in ul.col.C.ad Treb.Et iſtud bn̄ no.qa repe-
riunt multa talia feuda.Et qūo cognoſcat,ꝙ ſint frāca.
46 uide Io.And.in Spe.in ru.de reſcr.Fallit † ſcđo, niſi ſi-
mus in caſu,in quo ſeruitiū,ad ꝙ uaſallus tenet, poſſit p̄
ſtari ꝑ monaſterium,puta,ſi eſt annua p̄ſtatio, ut plerū-
que fit in ſignū recognitiōis,qa cū illud ſit annuū ī quo
cūq; & qualicunq; ſtatu mutato p̄ſtari p̄t, ſm Io. And.
Pe.đ Anc.& do.Ant.& do.Ab.hic,lȝ Imo.ↄ̄.Adde Bal.
idem tenentē in auth.niſi rogati & Bal.in l.quiſquis. in
prin.C.de epiſ.& cler.& in d.c.q̄ in eccl'arū.& in d.c.in-
ter dilectos.Idē Sal.in d.auth.ingreſſi.dicēs, cōiter * ita
teneri,ꝙ ſi debet ꝓ feudo ſeruitiū ꝑſonale, qđ poſſit ab
ingrediēte monaſteriū honeſte p̄ſtari ꝑ ſe,uel ꝑ aliū, trā
ſit ī monaſteriū,& poterit ꝑ ſubſtitutū p̄ſtari ꝑꝑ iſtud ī-
pedimētū.Hāc partē tenet Io.An. in Spe.de ſta. mo. §.1.
uer.45.& gl.in c.1.§.ex hoc.in gl.1.de feudo fœminæ, di
cēs,ꝙ ſi uaſallus ingrediēs monaſteriū eſt paratus ſerui
re per ſubſtitutū,n̄ reuertitur feudū ad dn̄m,arg.d.l. qui
ſquis.& illā gl.ſequitur Iac.de Bel.in c.q clericus.in ti.ſi
de feu.fue.ↄtro.lȝ de hoc dubitauerit ibi glo.Ad idē ui-
de oīno Cal.in ti.de feu.cōſ.2.qđ inc.An clericus. ubi ↄ
ſuluit,ꝙ clericus primæ tōſurę ſuccedit in feudo pater-
no,ſi natura feudi habeat ꝙ ſeruitiū uaſalli n̄ ſit prohi-
bitū clerico.Idē dicit de epō ꝑ c.ſi epſ 18.q.2.Ad idē, lȝ
ipſe n̄ dicat,c.ſi qs laicus.22.q.5.ꝙ aliquib.eſt palea,& c.
ſolitæ de ma & obe.& c.Romana.§ debet.de ap.in 6.u-
bi epi & alii clerici pn̄t tenere feuda à dn̄is tēporalib.Di
xi alias in c. veniēs.in prin.̄j.de accuſ.Ergo non eſt repu
gnās clericatui.Secus,ubi ad arma reqreretur ꝓpria pſo
na,quo caſu ꝓcedūt,iura p̄alleg.ſm Cal.Et ut intelligas
ꝑfecte illā fallentiā,no.primo,ꝙ n̄ ſufficit ſemꝑ,ꝙ uaſal
lus dicat ſe uelle ſeruire per ſubſtitutū, ſed ↄſiderādum
eſt utrū in tali ſeruitio videatur electa induſtria ꝑſonę,
qa ſic eſt,feudum reuertitur ad dn̄m,ſi clericus, uel mo-
nachus illud honeſtè p̄ſtare nō p̄t,ꝑ l.inter artifices. ff. đ
ſol.& in l.j.§.ne autē.C.de cad.tol.& c.is,cui.de off.dele.
in 6,cū ſimi.Ita in ꝓpoſito ſignāter no.Bal.in d.l.quiſqs
& Cal.in d.cōſ.& Bal.in d.c.q̄ in eccl'arum. Et hoc mō
ꝓcedit d.c.1.de mil.uaſal.q bellica arma depo. Et co-
gnoſcetur electā eſſe induſtriam perſonæ ex tenore in-
ueſtituræ,& qualitatis īueſtiti.Et adde,ꝙ ubicunq; in ↄ-
ceſsione fit mētio hęredis, nūquā vr̄ electa induſtria ꝑ-
ſonę.Ita eleganter voluit Cy.in d.l.qſquis.De quo facit
feſtū Bal.ibi dicens,ꝙ induſtrialia nō trāſeunt ad hr̄dē.
Scđo no.ꝙ eo.caſu,quo uaſallus p̄t ſeruire per ſubſtitu
tum,n̄ tranſmittitur in eccleſiā feudū,niſi quādiu ipſe
uiuit,& eo mortuo naturaliter reuertetur ad dn̄m. Ita
expreſſe declarat Bald.in d.c.quæ in eccl'arū.in d. auth.
niſi rogati.in ult.col. qa eccleſia eſt cultrix & auctrix iu
ſtitiæ,& non patitur aliquid ↄ̄ iuſtitiā eſſe,uel fieri, c. 1.
de ali.feu.ſm eum, & aliquid dicā in uer. fallit 4. Fallit
47 † tertio p̄dicta concluſio, niſi eſſet fœmina inueſtita de
feudo,q̄ ingreditur monaſteriū,quia retinebit feudum,
donec uixerit Et probatur hoc mō,qa lȝ fœmina repu-
tetur inhabilis ad feudū.c.1.§ hoc autē.q feu.dare poſ.c.
1.de gra.feu.cum ſimil.qa nō dr̄ dn̄m feudi poſſe iuuare
ut per gl.in d.§.hoc aūt.facit l.qſqs.uer.ſed ad filiam.C.
ad leg Iul.ma. nihilominus, ſi expreſſe actum eſt, ꝙ in
feudo ſuccedat,ad feudum fœmina admittit, c.1. epūm
vel ab. c.ſignificante.s̄. de reſcr. plenè do. Abb. & Imo.

in c.dilecta.s̄.de arbit. cū ſi. Et eo ipſo, ꝙ feudū eſt factū
tranſitorium ad fœminam,vr̄ fęmina habilitata ad ſer
uitium per ſubſtitutum.Ita notanter decidit Spe. in tit.
de feu.§.qm̄.ver.21.& ibi Io.And.addens, ꝙ ipſa poſſet
præſtare iur̄m fidelitatis ꝑ aliū.& ſic apparet non eſſe e-
lectā induſtriam perſonæ, merito indiſtinctè poterit ſer
uire per ſubſtitutū,& ꝑ ↄn̄s indiſtinctè tranſmittet feu-
48 dum ad monaſterium.Qđ bn̄ no.Fallit † 4.& ultimo,ni
ſi eſſet feudum paternū tranſitoriū ad oēm hr̄dē, qa trā
ſibit ꝑpetuo in monaſteriū,ſm Bal.mirabiliter in d.c.q̄
* in eccl'arū.& d.c. inter dilectos. Et ita ſentiunt cōiter *
Doc.hic ſm do meū in hoc ſolo latius inſiſtentē.Sed ta
men miratur de ipſis,qa licet Spe in ti.de locato.§ nūc
aliqua.uer.153.dicat,emphyteuſim receptā ꝓ ſe & filiis
tranſire ad monaſteriū: tn̄ Doc. hic reprobant ipsū di-
centes, ꝙ iſtud, ꝙ eccl'a ſit loco filii non eſt extenden-
dum.Itē ↄ̄ eos arguit fortiter,quia filius naturalis legi-
timatus non ſuccedit in feudo,* c.j.§.
nāles.ſi ꝑ feu.fu.ↄtr.inter do.& agn.Et
tn̄ filius taliter legitimat⁹ excludit ſub
* ſtitutū,* vt ꝑ Bal.& alios in l.Gallus.§.
ēt.ff.đ lib. & poſth. Ita ergo in eccl'a,
vt quāuis habeat loco filii ad excluſio
nē ſubſtituti,ut hic,nō tn̄ ad ſucceſſio*
nē feudi.Poſtea ſubdit,ꝙ tenēdo opi.
Cy.in d.auth.ſi qua mulier. & Bal. ī d.
l.liberti.C. de ope. libe. ꝙ feudū habēs
p̄ſtationē realē n̄ dicatur ꝓprie feudū,
ꝓcedere poſſet opi.Doc.& eā admittit
qn̄ una cū p̄ſtatione ſeruitii non reqre
retur iur̄m fidelitatis,ſec⁹ ſi requireret
ut hic ꝑ ipsū Sed ↄſidera, qa re uera ꝙ
monacho mortuo monaſteriū nullo
mō ſuccedit in feudo, fortiſſime facit
illa rō,qa nō hr̄ loco filij,vel hr̄dis, ni-
ſi ī caſib⁹ à iure expreſſis,ut s̄.tenui. Et
hoc puto uerius,qn̄ inueſtitura loquit
de filio,uel hr̄de, qa vr̄ dn̄s cōtēplatus
eſſe uerum filiū,uel uerum hr̄dē. Et ita
vr̄ ſentire Spec.in tit.de locato. §. nūc
aliqua.uerſ 154 Et idem crederem,ſi eſ
ſet feudū ſimpliciter alicui ↄceſſū ētſi
ſeruitiū eſſet pſtabile per monaſteriū,
per id, ꝙ dixi paulo s̄. ver. ſecūdo no.
niſi eſſet feudum francum, quia tunc
nō conſideratur ius dn̄i,ut dixi in 1. fal
len.Quid autē de feudo, qđ defert mo
nacho, poſtquā eſt mortuus, puta per
mortē patris? Dic idē,ꝙ in caſu p̄cedē-
ti,ſm gl.& Bal.in d.c. 1. de feu. fęmi.in
quo cōſidera, ꝙ ipſe latius diſputat in
d.l. quiſquis, ut hic accuratè ꝑ domi.
meū,quē referre nō curo. Et ita intel-
ligas iſtū notabilē & quotidianū paſ-
ſum non ordinatum alibi adeo clare.
Sextò † q̄ro, qd de emphyteuſi, nūqd
trāſeat in monaſteriū? Ioan. And. dicit
hic,de hoc nō eſſe faciēdā quęſtionem *
qa eſt caſus in Auth.de ali.& emphy.§
1.ubi dicitur,ꝙ trāſit in eccleſiam, niſi
domin⁹ reuocet,ſed ſi dn̄s uult, poteſt
reuocare intra bienniū. Et idem dicit
Spe.& ibi Ioa. And.in d.§.nūc aliqua.
uer.120. & ſequitur do. Ab hic Sed ad-
uerte,quia text.quē allegant, loqtur ī
[illegible]

* Non ſuccedit in feudo. *Adde iſtud eſſe verum in legitimato per reſcriptū principis. & eſt cōis opi.ſecūdum Soc.con.11 i col. 3.ver.poſtremo.p.1.ſecus ī ltīimato ꝑ ſubſequēs matrimoniū, nam ſuccedit ratio, qa legitimatio per reſcriptum eſt odioſa,ſed legitimatio perſequens matrimonium eſt fauorabilis. eſt cōis * opinio ſecundum Socin. ubi ſupra col.5.verſ. præterea. Aduerte tamen, quod licet legitimatus per reſcriptū non ſuccedat ad feuda, tamen quādo datur poteſtas legitimādi ad ipſa, pōt ad feuda legitimare, quia poteſtas legitimandi eſt beneficiū, & ſic late interpretāda. eſt cū Bar opi.cōis * ſecundum Soc. vbi ſupra,col.5.*

* Excludit ſubſtitutum. *Adde ꝙ iſta ē cōis opi.* ſecundum Alex. conſi.2. Viſis codicillis.col.4.vol.1. facit dupliciter. 1. quando teſtator feciſſet mentionem de ex legitimo matrimonio procreatis, quia tunc legitimatus non excluderet ſubſtitutum. eſt cōis * opi ſecūdū Al.conſ.172 Viſis duob.col.fi.uerſ.circa ſecūdū.uol.7. Secundo fallit, quando teſtator eſſet nobilis genere, quia loquendo de filijs legitimis, nō cenſentur intelligere de legitimatis, quia tales potius ſunt dedecori nobili ꝓſapiæ, q̄ ignobili. Alex. in d. cōſ. 172. in fi. Doct. in l.generaliter.C.de inſti.& ſubſti. Bar. in l. cū acutiſſimi.C.de fideic. Limita tamen ut per Anc. conſ. 428. circa primum quæſitum. Alex.conſ.67.inci.conſideratis.& conſ.94 in 2.par.*

emphyteuſi ꝯceſſa ab eccl̃a. Sed dubiũ eſt, & graue, q̃d in emphyteuſi ꝯceſſa priuato? Et ꝙ iſta ẽt tranſeat ad monaſteriũ, in quo inueſtitus inuenit̃, expreſſe & latè ꝯſuluit Pe. de Anc. conſ. 42. inci. Ser Ant. vbi oĩno vide. Idẽ expreſſe voluit gl. in l. ſi ita q̃s, § ea lege, ff. de ver. oblig. Sed ꝯ̃riam partẽ tenẽt hic expreſſe do. Ant. & Imo. & tacitè Pet. de Anc. & do. Ab & do. meus hic, q̃bus ad do Bal. idem tenentem in d. auth. niſi rogati. ver. q̃ro, nũ q̃d in ꝯ̃ctu, & in d. auth. ingreſſi, in 7. q. q̃a monaſteriũ nõ eſt verus filius, nec ver⁹ hæres, nec verus nepos, & uerba in ꝯ̃ctibus ſtrictè intelligunt̃, adeo ꝙ in hac mã maſculinũ nõ ꝯcipit fęmininũ, vt ſin. p̱ Imo. ĩ c. potuit, ad fi. ĩ. de loca. poſt Arch. in c. ſi q̃s ſuadente, 17. q. 4 itẽ, q̃a, vt p̃dictũ eſt, fictio, de qua hic, nõ eſt extẽdẽda, maximè, q̃a eccl̃a vr̃ loqui de p̱ſona prohibita, ſ. q̃a durior cenſetur perſona eccl̃aſtica, quo ad laicum, l. 2. C. de iure emphy. l. 2. ff. q̃ ſat. cog. gl. in d. c. potuit. Et nõ dicas, ꝙ limitet̃, niſi eſſet ꝓhibita alienatio in eccl̃am, prout dixit gl. in d. §. ea lege, & Pet. de Anc in d. ꝯſ. de quo tacite meminit do. Ant. q̃a dicit ipſe, & audacius Imo. ꝙ iſtud nõ eſt verũ, q̃a iſta alienatio ſurgit à facto hominis volũtarie, ſecus eſt q̃n ſine facto hominis ſurgeret alienatio, q̃a ita loquit̃ l. cum pr̃, §. cũ inter, ff. de leg. 2. q̃ facit hic ſin. Imo eſt verũ, ꝙ quãdiu monachus inueſtit⁹ naturaliter viuet, nõ priuabit̃ emphyteuſi, ſ̃m ipſos, & ſic non intimidabitur ab ingreſſo, & eo mortuo reuertet̃ ad dñm. Et hãc ꝯcluſionẽ limitat hic do Ant. dũmõ poſtq̃ emphyteuſis eſt in manu eccl̃æ dñs declaret intra bienniũ, vtrũ velit, ꝙ ibi remaneat, vel nõ, q̃a ſi hoc nõ declarat remanebit, p̱ d. § pe. Sed cogitabis tu de vno, vtrum dñs teneat̃ hoc declarare intra biẽniũ à die, quo emphyteuta ꝓfitetur, an vero à die, quo natural̃r moritur? Et ur̃, ꝙ poſt ꝓfeſſionẽ, p̱ tex. in d. §. j. in verbo, mox cum peruenerit. In ꝯ̃riũ facit, quia non vr̃ neq; dr̃ peruenire, quod non erat durabile, vt in iuribus allegatis per gl. in c. nã & ego, ĩ. de ver. ſig q̃a ſciebat dñs ſe habere tempus vſq; ad mortẽ ingredientis, à quo prius auferre nõ põt, ideo non eſt in mora. Et iſtũ paſſum bene no. q̃a ſup̱ ipſo ha-

50 beo nunc cũ alio iudicare. Septimo † quæro. Vidimus ſ. & plenius hic per Doc. de ingrediẽte monaſterium, capax bonorũ in cõi, ſed multũ dubitat̃, q̃d de Mẽdicantibus. Et in hoc multa ſcribunt hic oẽs Doct. Sed pone duas ꝯcluſiones cões, ſ̃m Imo. & do. Abb. clarius cæteris. Prima ꝯcluſio. Bona ingredientis religionẽ Minorũ ſunt veniẽtiũ ab inteſtato, q̃a ipſi nõ poſsũt capere bona, p̱ cle. exiui. de ver. ſig & alleg Bar. in ſuo lib. Minoricarum, & Fed. conſ. 26. vt hic per eos, quib. adde multo elegãtius Bal. in auth. ingreſſi, verſ. extra gl. quæritur, C. de ſacro ſan. ecc. Et quia cæteros excelluit in mã, ſatis ẽ ad ipſum ſolũ remittere. Et dicit idem Bal. in l. eã, q̃. C. de fideic. ꝙ frater Minor eſt incapax emolumenti, & tituli, & ſi inſtituitur, perinde eſt, ac ſi hõ mortuus inſtitutus fuiſſet. Et ibi ponit đ multiplici capacitate. Et dicit Bal. in l. cum acutiſſimi. C. de fideic. ꝙ fratres minores nõ excludũt ſubſtitutũ.* Ex ſic in eis nõ ꝓcedit iſte tex. Et adde ꝙ ſi frater Minor, q̃ eſt incapax, efficit̃ eps̃ uel alias capax, per hoc non recuperat bona ab ipſis, qui ſucceſſerũt patri ipſius, ſecundũ Bar. in tractatu Minoricarũ, ĩ q. 51. in antepe. q. Et ibi ẽt ponit, q̃d ſi talis exeat, & intret monaſteriũ capax. Et adde Bal. & Imo. in ex facto, § fin. ff. de vul. & pup. Vbi vr̃ dicere, ꝙ ſi inſtitut⁹ tempore inſtitutionis reperitur capax & añ euentum ꝯditionis appoſitæ in ĩſtitutione efficit̃ frater Minor, & t p̱e ꝯditionis reperitur promotus ad maiora & capax, poterit ſuccedere ex teſtõ. Ex iſtis infert̃ ad id quod dicit Bal. hic ꝙ vbi monaſterium nõ vult bona, nũquã excluditur ſubſtitutus. Et ad iſtã concluſionẽ adde omnino Fed. conſi. 12. q̃đ incipit, Fratres Prædicatores, in 1. col. vbi dicit, ꝙ fratres Minores poſſunt ab ingrediẽte recip̱e, & ingrediẽs p̃t eis aliquid dare, ſicut & cæteris pauperib. Allegat d. cle. exiui. §. cæterũ. Se-

51 cũda ꝯcl̃o. Alij † Mẽdicãtes, q̃ nõ ſũt ſtricti tanta mẽdicitate, poſſunt cap̱e, nõ vt bona immobilia, vel p̱petuò ſibi retinẽda, ſed vt vẽdant & ſe alãt, & in alios ſuos vſus ꝯuertãt, ſ̃m Doc. hic allegãtes gl. in c. j. in verbo, domũ. de reli. do. in 6. Et reuera illa eſt gl. ord. & ſolẽnis, ſ̃m q̃ in facto ꝯſuluit do. Car. ꝯſ. 68. in c. Statuto ciuitatis, & Angel. cõſ. 222. quod incipit, In Dei noĩe & ſuæ matris, ex themate prædicto ꝯſidera duo, & approbãt ipſam Bal. in d. auth. ingreſſi. & Domi. quem oĩno vide in l. Antiſtius, §. fi. ff. de acq. hære. & ſing. 398. q̃đ incipit, Prohibet̃,* & Bal. in l. cũ qõ. C. de leg. & Imo. in l. apud Iulianũ, §. fi. per il-

52 lum tex. ff. de leg. 1. Sed † ut intelligas p̱fectè d. gl. de qua eris milies interrogatus, accumula breuiter quædã dicta pars ſe multũ notanda. Et primo uide Pe. de Anc. conſ. 51. quod incipit, Ioã. And. in cle. dudũ. vbi in iſto dubio, vtrũ Prædicatores debeãt vẽdere poſſeſſiones eis delatas, & p̃tiũ retinere, relatis quorũdã opinionib. dicit aduertẽdũ ꝙ licet frẽs Prędicatores in multis caſib. æq̃parent̃ fratrib. Minorib. in cl. dudũ, de ſepul. tñ in hoc differũt, q̃a Prædicatores ſunt incapaces immobiliũ ex ſuis ꝯſtitutionib. nõ ex regula originali. Nã ſũt originaliter Canonici regulares de regula B. Auguſtini, & ſic poſſunt habere propriũ in cõi. Et p̱ Io. And. in c. ſanè, ĩ. de regu. q̃ dicit, ꝙ ab iſtis ꝯſtitutis ẽt a Papa ꝯfirmatis p̃t de facili recedi: q̃a veniũt ex accidẽti, l3 ſecus ĩ his, q̃ ſũt ab origine. Et iõ ꝯſuetudo p̃dicta hẽt, quòd Prædicatores teneãt bona eis obuenientia, & p̱ talẽ ꝯſuetudinẽ detrahit̃ de eorũ ꝯſtitutionibus. Nã ſicut expreſſo ꝯſenſu firmãtur, ita p̱ cõſuetudinẽ firmant̃, l. de quibus, ff. de legi. Et iõ ꝯcludit, ꝙ reſpũ ac-a quiſitionis & retẽtionis bonorũ, vel venditionis, quo ad eos, ſtãdũ eſt eorũ cõſuetudini, q̃a p̱ eã res de facili reuertit̃ ad nãm ſuã. Iõ ei cauet̃, c. ab exordio, 35. diſt. Et ita reſidet. Tene mẽti, q̃a eſt mirãda deciſio. Scđo vide do. Car. ꝯſ. 104. q̃đ inci. Super facto teſtamẽti quõdã peregrini, vbi circa quoddã teſtam̃ ĩ quo fratres Prædicatores erãt hr̃des, dicit eos capaces, ſaltẽ ad hoc vt vendãt a & ꝯuertãt in ſuos vſus, & alleg. gl. in d. ver. domũ, & Bar. ĩ d. l. apud Iulianũ, & ſubdit, ꝙ illud, q̃đ ſignãter dicit Bar. ibi de fratrib. Minorbus vt poſſint ẽt cap̱e, vt vẽdãt, nõ ꝓcedit, quia ſũt incapaces vniuerſitatis ſucceſſionis, ẽt quo ad hoc, vt debeat̃ eis æſtimatio, p̱ d. cle. exiui. § cupientes, q̃ nõ procedit ĩ alijs Mẽdicãtib. ſ̃m eum, & ſubdit aſſertũ fuiſſe đ quodam priuilegio Nicolai Papæ, p̱ ꝙ Prædicatores ſunt effecti capaces. Tertio ſcias, ꝙ in tali venditione ñ req̃ritur ſolẽnitas c. ſine exceptione, 12. q. 2. ſ̃m Bal. in d. auth. ſi qua mulier poſt Gul. de Cu. in authẽ. hoc ius porrectum, eo. tit. bene facit, q̃đ no. Lap. allegatione 96. vbi dicit, ꝙ eccl̃a coacta alienare feudũ, puta p̱ fideic. alienabit ſine ſolennitate.

* Subſtitutum. *Adde ꝙ in regno Franciæ de generali conſuetudine ipſius regni, monachi & religioſi cuiuſcunq; ordinis fuerint, non ſuccedunt ab inteſtato ſuis parentibus, ut refert Manſuer. in ſua praxi. titu. de ſucceſ. & vlt. uolũt, fol. 83 col. 3. ver. item per conſuetudinem regni iſtius, & ideo diſputatio de bonis ĩgredientis in d. regno eſt ſuperflua etiam quoad intrantes religionem minorum & aliorum mendicãtium. Bar. Bal. & Doc. in l. cũ pater, § hæreditatem, de leg. 2. Alex. conſ. 13 incip. circa primum dubium, uol. 3. Capra conſ. 83. in prin. uide ſupra in additio. ſuper ver. Loco filij.*

* Prohibetur. *Adde ꝙ eſt ſingu. 294. ſed aduerte, ꝙ loquitur in forẽſe, nõ in fratribus Mendicãtib. ui. tñ eũ in ſing. 439. inci. heri conſului; vbi tamen non ponit hoc, quod dicit Auctor hic, imo. format. q. & dicit communem opini. * eſſe, quòd bona ingredientis ordinem Mendicantiũ ſint ueniẽtium ab inteſtato, & idem ipſe reſpõdit in cõſil. 296. inci. circa declarationem. in terminis aũt pro Aucto. vi. Corſeti in ſing. in uer. mẽdicãtes inci. Licet fratres Prædicatores, vbi dicit idem quod Auctor hic.*

a Ad hoc ut vẽdant. *Tu uide de hoc Bar. in l. j. nu. 2. verſ. itẽ ſi fratribus Minoribus, et ibi in apoſtill. Cel. poſt Landr. in uer. fratrib. ff. de leg. 1. No. idẽ Cel. in apoſtill. ad præall. Bar. conſ. 5. inci. Viſa. Idẽ Cel. in additio. ad Bal. ĩ authẽ. ſi qua mulier. nu. 5. in ver. fratrib. Prædicatoribus. C. de ſacroſã. eccl. poſt Iac. Reb. in l. profeſſio. nu. 6. in ver. ꝙ religioſus mẽdicãs. C. de mune. patri. li. 10. Et ĩ li. ſtyli Parla. par. 4. cha. 151.*

re. Quarto vide Arc. in c. viduis. 27. q. 1. vbi dicit, ꝙ quicquid dicatur, hodie monasteria capacia bonorum volũt hr̃e bona ingredientium, non vt retineant, sed vt vendant. sed dicit, ꝙ debent aduertere, quo iure id faciant, quia gñaliter pretium succedit loco rei, l. quia precio. ff. de vsur. l. ꝓcuratoris. §. non aũt. ff. de tributo. Et ita residet. Quinto vide Bal. in c. cum cã, infra de re iu. ubi dicit, ꝙ in tali uenditione non requiritur solemnitas: postea refert Arch. vbi s̃. & reprehendit ipsum, dicens, ꝙ personæ ꝯdõ & momentaneum dñium non infringit regulam Mendicantium. arg. l. fi. in fi. C. de bon. quæ li. Et quia Apostoli ita faciebant, non tñ de ista pecunia facere capitale sup banchis campsorum, quia esset computanda inter immobilia. statim ergo deponant, postea describãt, ſm ipsum. Et addit, ꝙ possessio rerum mobiliũ, q̃ vsu ꝯsumuntur, est vilis & abiecta, l. rem, q̃ nobis ff. de acq. pos. Item pecunia deseruit cuilibet humanæ necessitati, alia res non, l. si ita fideiussorem accipere. ff. de fideius. Et hoc dicit esse verissimum, quia pecunia labilis est, & qđ apud ipsum stare non põt. Sexto uide Cal. in ti. de test. ꝯs. pe. qđ inc. An bona ingressi ordinem Prędicatorum, & c. ubi late ꝯsuluit, monasterium Prædicatorũ esse capax bonorum ingredientis, & inter alia alle. tex. in cle. dudum. § hmõi. de sepul. ubi debent dare quartã de oĩb. relictis. Ergo si pñt recipere legatum, fortius bona ꝓfitentis, cum plures sint testõres, q̃ ingredientes. Nõ ob. c. 1. de relig. do. in 6. ubi Mendicantib. vr̃ prohibita possessionum retentio, q̃a r̃ndet, ꝙ in fundatione monasterij non mendicantium assignari dẽt eis pro sustentatione, c. j. cum ibi allegatis, j̃. de inst. Et hoc non ꝯtigit ĩ. Mendicantib. Et iõ nõ dr̃ sublata mendicitas, si ex post recipiunt aliquas possessiones, quæ non sufficiunt ad victum, nec auferunt mendicantem, uel mendicitatem, ut ibi ꝑ eũ. Septimo uide elegans ꝯs. Pe. de Anc. ꝯs. 109. qđ incipit, Contra fratres, uel ordines Mendicãtiũ, & c. vbi ꝯsuluit, ꝙ si oĩbus ecclesiis habentibus bona immobilia est impositum à Papa certum subsidium, religiosi Mendicãtes, uel ꝯuentuales ordinis Minorũ, q̃ haberẽt ꝓpria immobilia, aut reditus annuos, tenent̃ ꝯtribuere quia si dicunt, licite se tenere, ꝯclu. sint, si aũt dicunt religionẽ incapacẽ, & Papã intellixisse de capacibus, non audiunt̃ quasi allegantes turpitudinem suã Et post multa gñalia dicit, de hoc esse casum expressum, & bñ in c. recolentes j̃. de sta. mona. ubi possidẽtes bona, ecclesias uel capellas ꝯ̃ sui ordinis instituta amittunt priuilegiũ suum & ordinis sui, & tenent̃ subire ordinẽ suũ, & similem cũ aliis in legi. disciplinam. Octauo uide do. Anto. cons. 38. quod inc. Vt supra solenniter. ubi subscripsit se præfato cons. do. Pe. quem appellat dominum & patrẽ suũ. Et ꝑꝑ hoc, ꝙ dispositio aliqua propter insolitum cursum materiæ nõ proportionet iuri & cõi intentioni scribentis, per hoc non sequitur, quod si dispõ & uerba sunt apta comprehendere illum casum, non cõprehendat. Vnde dicit, ꝙ esto quod Papa non cogitauerit de Mendicantib. in d. casu, tanquam de iure non ualentib. habere bona, nihilominus ex quo verba adaptantur, includuntur. Alle. gl. 1. in cle. 1. de deci. Ego allego glos. in c. præsenti. in ver. proprium. de censib. quæ dicit, ꝙ licet religiosus non posset in particulari hr̃e propriũ, tñ priuilegium datum clericis in bonis propriis extẽditur ad id, quod habet religiosus ad suum usum, quia uerba ad illud adaptantur, licet superior de hoc non cogitauerit, & post multa dicit do. Ant. se non uidere, qũo Mendicantes possint retinere ꝓpria, sed dicit, ꝙ non vult eos iudicare, & ꝙ sapientes nesciunt eos defendere, & ꝙ libenter audiret, qũo se saluant, sed dicit se imaginari, aliquam bonam cãm subesse, ꝑ quam id iuste arguit, ne ꝓ̃sumamus, quòd quotidie celebrando, iudicium sibi mãducent. Quod non est cogitandum Nono uide do. Car. in cle. exiui. §. proinde. in pe & ult. col. de uer. signifi. ubi relictis disputationib. Bal. & Bar. qui fuerunt ꝯ̃rij in d. auth. ingressi. concludit primo, quantum ad Minores, ꝙ sunt omnium incapaces cuiuscunque hereditatis, & ꝙ ad eos non transferuntur bona ingredientium, nec ẽt iure legati possunt accipere tantam quantitatem, ꝙ videatur fieri fraus, vt in eadem cle. §. porro & §. cũ aũt, vt ibi per eum. Sed in fratribus Prædicatorib. dicit ista non procedere: quia, ſm eum, dicuntur habere priuilegium Apostolicum, * ꝙ sint capaces successionum. Et dicit se opinari, ꝙ oportebit, ut tãdem idem ꝯcedatur fratrib. Minorib. qui iã de facto in multis locis æquiparãt se Prædicatorib. & habent possessiones & latos reditus, licet faciant eorum instrã noĩe monasteriorum monialium eis subditorum Et dicit, ꝙ arctissima paupertas regulæ Minorum intellecta, ꝓut vult d. cle. non bñ seruat̃ ꝑꝑ infrigescentem charitatem facientium elemosinas. vñ ad euitanda peiora faueri põt illi opinioni, q̃ vult ꝙ capient ꝑ̃tiũ successionũ: nã ut ex ꝯiecturis ꝑ̃t ꝑcipi, tandẽ fient possessionati, & utinam in aliis saltem bñ seruent rl̃am, ſm ipsum. Et subdit, ꝙ stante iure cõi non pñt immobilia capere ẽt ut uẽdãt. Et ita residet do. Car. Sed salua reuerentia paternitatis suæ nimiũ impudice locutus est, non habito respectu ad fratres Minores seruãtes sanctissimã obseruãtiã Istishoc mõ rememoratis mihi uĩ elicienda una ꝯclõ, ꝙ attendenda sint priuilegia Apostolica, & ſm tenorẽ ipsorũ dẽat de talib. r̃nderi. ꝙ aũt ꝯsuetudo in hoc operet̃, non ꝯsonat, q̃a ex quo eorũ ꝯstõnes sunt ꝑ Papã ꝯfirmatæ, non uñr ꝑꝑ particulares ꝯsuetudines posse tolli, nisi esset ꝯsuetudo totius ordinis, ꝑ ea q̃ hñt ꝑ Doc. in c. cũ accessissent, s̃. de ꝯsti. & in c. dilecto. j̃. de præbẽ. licet do. Pe. de Anc. d. ꝯs. 51. aliter teneat, & nõ nego, ꝙ eius authoritas plurimum ualeret, sed mouent me notata ẽt ꝑ Fede. in d. ꝯs. 12. inc. fratres Prædicatores cũ ꝓ̃scriptionib. sequentib. Et istud dico, quantũ ad hoc, ut bona possint retineri. Si aũt uelint ea uẽdere, transeo cũ gl. in d. c. 1. in uerbo, domũ, loquendo de aliis, q̃ de minorib. Sed de ipsis dicit do. Ab. hic, adhuc idẽ esse lĩtãdo, nisi modus, ꝑ quem relinquit, sit ꝯ̃rius eorum regulæ. Et remittit se ad no. in d. cle. exiui. Dicas tu, ꝙ ubi æstimatio rei uendendæ ascenderet magnam q̃titatem, nõ sunt capaces ſm Bar. in d. li. Minoricarum, & Pet. de Anch. in d. cle. exiui. Et de capacitate minorũ uide ẽt Ang. & Imo. & Ro. in l. Stichum §. stipẽo. ff. de uer obl. Pe. de Anc. & Im. in c. 2. j̃. de test. Ang. in Auth. de ecclesiasticis titulis. §. si quis autem, in fi. Bal. perfectissime ultra omnes in d. authẽ. ingressi & aliquid per eũdem pulchre in c. decernimus. s̃. de iudic. Et ibi ponit, qñ relinquitur laico, qui est custos altaris fratrum Minorum. Et p̃dictis adde Lapum allegatione 4 quæ inc. An dispõ. ubi dixit ꝙ si aliqui Mendicantes habent ex gr̃a Papæ, ut possint retinere bona immobilia in cõi, uel possessiones, uel alias retinent de facto per hoc non perdunt nomen Mẽdicantium, nec sunt liberati ab aliis legibus, in quib de Mendicantib. fit mentio. Adde ẽt prædictis Do. in d. c. 1. §. confirmatores. in pe. col. de relig. do. in 6. ubi post lo. And. allegat Spec. in ti. de statu mona. §. 1. dicentem, ꝙ bona ingredientium Mendicantes transeunt in eos. Fallit in Minorib. ſm ipsum. Adde etiam do. Abb. in ca. recolentes in fi. infra de sta. mona. ubi dicit, ꝙ si Mendicãtes uolentes uendere bona, quorum sunt incapaces, nõ inueniunt

Priuilegium apostolicũ Ad de Alb. de Ros. in aut. ingressi. C. de sacros. ecc. col. 3. n. 5. in fi ubi dicit se audiuisse à fratrib ꝓ̃dicatoribus, ꝙ hñt rescriptũ apostolicũ, referẽs Arc. dixisse, uidisse formam illius rescripti cl. 4. ubi erat talis cõcl nositaq; uestris supplicationib. benignius aĩnuẽtes, authoritate aposto lica declaramus, ꝙ uos in tẽporalibus bonis in qb. succederetis ĩ seculo existẽtes, licite possitis succedere & bonorũ ipsorũ possesionẽ apprehẽdere, ac libere uẽdere bona ipsa, & pretiũ eorũ in utilitatẽ uestram conuertere. & ad hoc facit Alẽ. cõ si. 88. inc. Eximie domine. co. 2. uer. nã prædicatores. uol. 2. Sed in fratribus S. Frãcisci cõuẽtualibus, idẽ Alber. ubi supra dicit se uidisse & legisse eorũ priuilegiũ, mare magnũ uocatũ, à Papa Sixto eis cõcessũ, ꝙ cõuentus eorum habeatur loco filij ad excludẽdum substitutum, ut ibi ꝑ eum. quẽ uide pro fratrib. seruorum, Carmelitarũ, & aliis de quibus per Auctorem infra.

inueniunt emptorem,debent dare pro eleemoſinis.Sed
dubitari poſſet, vtrum fratres ſeruorum ſint Mendican
tes.& rñdeas,ꝙ non ſ͛m Cal.eleganter.in ti. de regulari
bus,conſ.22.quia non ſunt prohibiti ex regula,vel ex ꝯ-
ſtõnibus hr̄e proprium in cõi, ſed profitent̄ rl̄am beati
Auguſtini,q̄ habet proprium in cõi.c.nolo.& c.non di-
catis.12.q.j.Non obſtat, ꝙ aliq̄ ꝯuentus uadant mendi-
cando oſtiatim,qđ eſt ſignum cognoſcendi Mendican
tes,ſ͛m theoricam Archidiaconi in c.quorundã,de ele.
in 6.quia rñdet ipſe,ꝙ tex.in c.j.de religio.do.in 6.notã
ter ponderauit illos dici Mendicantes, q̄b. ex inſtõnib.
vel rl̄a prohibet̄ hr̄e proprium in cõi. Vñ ponderauit,
non ſolum ꝙ quærant ſibi uictum per ſolũ q̄ſtũ, ſed ēt,
ꝙ ſit prohibitum hr̄e ꝓprium.Et Arc.ĩtellexit,ꝙ homo
dicatur medicans,non religioſus.& ſubdit Cal. patrem
ſuum ita ꝯſuluiſſe,& ita declaraſſe Papam de ipſo ordi
ne Seruorum,ut ibi,ꝑ eum. Quid † aũt đ fratrib.Carme
53 litanis?Lapus multũ inſiſtit ĩ allegatiõe 45.inc.An fra-
tres de Carmelio.Et finaliter dicit,ꝙ non audet firma-
re pedes,quia ēt ſi rl̄a non facit eos Mendicantes, tñ ex
quo diu ita habiti & reputati ſunt,vñr mutaſſe nomen,
iuxta c.cum de bñficio.de p̄b. in 6.niſi fecerit ꝯ̃ ſtatum
Mendicantium, puta retinēdo bona & poſſeſſiones.ſed
dicit Do.in d.c.j de relig.do.in 6.ſe credere,ꝙ ſint Men-
dicantes,ꝑ illum tex.& ita tenet Io.And.in c.quorũdã.
de ele.eo.lib.ſ͛m eum,& mouet̄ ꝑ tex.in illo c.1. & in d.
c.quorundam.inducendo plenius,vt ibi ꝑ eum.Et ex p̄-
dictis inferri põt ad Eremitanos,quia ſi Prædicatores &
alij Seruorum cenſent̄ capaces,quaſi deriuent̄ à rl̄a bea-
54 ti Auguſtini,idem erit ēt de ipſis. Quid † aũt de bonis ĩ
gredientis aliquam religionem particularem alicuius
ordinis habentem patrem Abbatem , vt ſunt iſti mon-
tis Oliueti,q̄ transferunt monachos de loco ad locum?
Conclude,ſ͛m do.Ant.& do.Ab.hic, ꝙ bona acquirũt
toti ordini.Alle.Spe.de ſta.mona.uer.19.& gloſ.quam
dicunt ſingularem in c.de uiduis.el 1.in gl.2.27.q.1.quę
dicit,bona eſſe in ptãte & in diſpoſitione illius,qui eſt ſu
perior in ordine.Et ex iſtis oĩb.habes plene,an & quãdo
bona ingredientis monaſterium capax,uel non capax,
ad ipſum applicentur,quæ oĩa intellige, qñ ingrediens
non facit teſtm̃.ſi autem feciſſet teſtamentum,videtur,
quod illud debet conſeruari, per id quod hr̄ in §. illud.ĩ
Auth.de monachis.Et ex quo monaſterium non eſt ca
pax,hoc non eſt inconueniens, q̄a ex tunc vr̄ ualidum,
quia mors ciuilis vr̄ hr̄e eundem effectum,quem natu-
ralis:ſi aũt ingreditur religionem omnino capacē non
facto teſtõ,ſeruatur d. auth. ſi qua mulier. quam ēt ha-
bes.19.q.vlt.c.ſi qua mulier.Si autem fecit teſtamentũ,
conclude ſ͛m Imo.licet opiniones fuerint uariæ,ꝙ ſi a-
liquid relinquit monaſterio iure inſtitutionis,nõ rum-
pitur teſtamentum: ſi aũt nihil relinquit monaſterio,
tunc,ſ͛m aliquos,rumpitur teſtamentum,ſicut etiã con
ſueuit rumpi natiuitate poſthmi p̄teriti nati poſt teſtm̃,
ut in §.2.Inſtitu.de exhære.lib.Sed tene ꝯ̃rium, ſ͛m Im.
quia non reperitur, quòd ad hoc monaſterium habeat̄
loco filij,& quia tex.ĩ d.§. illud,permitit teſtari,quomo
do vult,ante ingreſſum:& licet uideatur capite minui,
quia tranſit in ptãtem monaſterij, tamen quia diminu-
tio non contingit per actum uitioſum,non uitiatur te-
ſtamentũ.Allegat quod hr̄ in ſimili,in l.Cornelia.ff.de
teſt.Et hoc latius proſequere,ut hic per dom.An. Imo.
& do.Abb.qui etiam tangunt,utrum ēt poſſit libere te-
ſtari,prout miles.De quib.remitto ad ipſos cauſa breui-
55 tatis.Octauo † quæro,utrum ſucceſſuri aliquo mõ poſt
mortem alicuius, videant̄ ad ſucceſſionem uocati ipſo
iure facta ꝓfeſſione? an uero debeant expectare mortē
nãlem?Et in hoc clarius cęteris ꝯſidera duos caſus.Pri-
mus eſt,qñ ingreditur monaſterium capax: Secundus,
qñ ingredit̄ non capax.Ad primum dicas,ꝙ oportet ex
pectare mortē nãlē,q̄a ciuilis non hēt eundem effectũ,
quem nãlis.Põt.n. monaſteriũ ex ꝑſona ingreſſi tenere
bona,& poſſet prius mori ille expectans, q̄ monachus.
Igitur data dr̄ia,non arguitur à naturali ad ciuilē,l.Sta-
tius.§.Cornelio.ff.de iure fiſci.& ibi Bar.& l.cũ pr̄.§.hr̄-
ditatem.el j.ibi Bar.in propoſito,ff.de le.2.& ſentit Bar.
in l.intercidit.in fi.ff.de ꝯd.& dem.& ita no.do.Ant.do.
Ab.hic poſt Bar.in d.auth. ſi qua mulier. Fallit in ltĩma
debita filiis,q̄a illa põt peti incontinenti,poſtq̄ pr̄ eſt ꝓ
feſſus,ꝑ tex.in c.cum ſimus.ĵ.de rl̄a.de quo facit feſtum
Bal.in d.aut.ſi qua mulier.ꝓpe fi.ver.quinto no.& in l.
ſi qua pęna.ff.qui ſunt ſui uel ali.iu.& Ro.in l.ſi cum do
tem.in prin.ff.ſolu.ma.Pe.de Anc.& do.Car.in d.c.cũ
56 ſimus.& do.Ab.hic.Sed ꝯ̃rium, ꝙ † imo ēt quo ad ltĩ-
mam debeat filius remanens in ſeculo expectare mor-
tem naturalē,tenent Bar.Sal.& Pa.de Ca. in d. authen.
ſi qua mulier,& Io.de Ana.poſt Pe.de Anc.in ca.2.ĵ.de
delic.pue.& do.Ab.in d.c.cum ſimus, q̄a iſtud eſt rl̄are,
ꝙ legitima non debetur patre uiuente, l. lex Cornelia,
ad fi.ff.de vulg.& pu.l.1.§.ſi impuberi.ff.de colla.bo.no.
Bar.& Bal.in l.3.C.de iu.& fac.igno.& Spe.de exec.ſen.
§.ſequitur.uer.q̄d ſi filius,& Bar.in l.poſt emancipatio-
nem.§.illud,ff.de li.le.& plene Imo.in c.Raynutius.ĵ.
de teſt.& in c.cum ꝯtingat.ĵ.de iureiu.& tex.cum gl.fi.
in c.j.18.q.j.niſi eſſet filius Iudæi effectus Chriſtianus,ut
ſing.ꝑ Ana.in c.Iudæi.el 2.ĵ.de Iudæ.Ad tex.in ca.cum
ſimus.dic,ꝙ non probat illud ad qđ allegat̄,ut ibi ꝑ do.
Ab.& ꝑ Sal.in d.auth.ſi qua.q̄a uerbum,Succeſſione,qđ
eſt ibi poſitum,denotat patrem fuiſſe tunc mortuũ,q̄a
non dr̄ filius petere debitũ ex ſucceſſione, niſi qñ pr̄ eſt
mortuus,ut no.gl.fi.in d.c.1.in 18.q.1. Et hoc ēt ꝑ plura
demõſtrat Io.de Ana.in c.2.ubi uide.Et iſtud ſequor,q̄a
ut patet ex integra d.c.cũ ſimus,q̄ alias uidi,pr̄ ille mor
tuus erat.Dicit tñ Pau.de Ca.in d.auth.ſi qua mulier,ꝙ
monaſterium tenebit̄ alimentare filios monachi eo ui-
uente,q̄a bona tranſiuerũt cũ illo onere,l.ſi q̄s à liberis.
§.reſcriptũ.ff.de lib.agn.Et poſſet filiꝰ petere,ut aſſignē
tur ſibi certa bona,de q̄b.poſſit ſe alere,& ſi ꝯtingat ip-
ſum ſuꝑuiuere patri,remaneant penes ipſum ꝓ ſua legi
tima,& quatenus tranſeunt ipſam ltĩmã, reſtituat mo-
naſterio:ſi vero p̄moriat̄ patri,reſtituantur oĩa monaſte
rio,q̄a tunc apparet,ꝙ ltĩma nõ fuit ſibi aſſignata,& ſic
erit aſſignatio facti,non iuris,nec tranſibit in filiũ dñiũ
ſ͛m ipſum.Et iſtam practicã bñ no.Et circa p̄dicta no.ꝙ
filius ingrediens religionē,nõ põt petere legitimã in bo
nis pr̄is pr̄e uiuente.Ita ꝯcludunt Pe.de Anch.& Io.de
Ana.in d.c.2.ꝓ quib.do uobis textum unicum & pere-
grinum in iure,ꝯiuncta gl.in d.c.1.18.q.1.ubi monachus
factus eṗs, debet uendicare hæreditatem patris,& erit
* eṗatus.*ſi enim legitima fuiſſet debita
* Epiſcopatus. *Adde Soc. in cõſ. 222. inci. preſens conſultatio. Verſ. aut illiciti. circa prin. in 2. par.*
uiuente patre, tranſmiſiſſet illam in
monaſteriũ,à quo fuit translatus:qui,
n.oĩa dat,ēt dat ſpem futuræ actionis,
l.2.C.de dona.Præterea dicit illa gl.ꝙ
ius ſuccedēdi ñ ꝯpetit,niſi poſt mortē
& ꝙ ſpes monaſterij euaneſcit,ex quo
monachus deſinit eſſe filius monaſte-
rij.Et ꝑ illam gl.in iſtis uerbis ꝯſuluit Bal.in quodã ſuo
ꝯſilio,qđ incipit,Pater dotauit filiam, ꝙ monachus nõ
põt cedere monaſterio ius adeundi hr̄ditatē,adeo ꝙ eo
mortuo monaſteriũ poſſit adir̄.Allegat l.ſi mulier.§.ex
aſſe.ff.de iu.do.Et de hoc uide ēt do.Car.in cle.fi.in 16.
q.de electio.& ibi dicit poſt Paulum,ꝙ ſi religioſo ſit ali
quid relictum ſub ꝯdõne, & ante conditionis euentũ
efficitur eṗs, illud acquiritur epiſcopatui, & facit men-
tionem de quodam eleganti conſ.Fede.in 26.qđ incip.
Caſus talis eſt,quidam eſt ingreſſus.Et iſta ſunt,quo ad
primum caſum huius quæſtionis,qñ eſt ingreſſus mona
ſterium capax.Ad ſ͛m multi tenent,ꝙ expectantes mor
tem naturalem, videantur ſtatim uocati, ex quo mors
ciuilis habet eundē effectum,quem nãlis. Et ita no.Bar.
in d.§.hr̄ditatē.el 1.& in 4.parte Minoricarũ,& Pau.de
Leaz.in diſputatione q̄ incipit,Subſtitutus,& Ang.in l.
ex facto.§.ex facto.ff.ad Treb.& do.An.& do.Abb.hic.
Sed ꝯ̃rium puto uerius,ſ.ꝙ imo ēt poſt ingreſſum ordi-
nis Minorũ dēat expectari mors nãlis, q̄a iſta ciuilis nõ
hēt eundē effectum, quem nãlis, propter conditionem
meliorem,quæ eſt in expectationes mortis nãlis,q̄a tar-
dius poterit ꝯueniri reus pro fideicõmiſſo. Ergo nõ de-
bemus

bemus iudicare de morte ciuili,prout de nãli,l.ea. §.in-
ſulã.ff.de uer.obli.& ibi Dyn.& alii & ita pũgit Imo.ĩd.
§.hr̃ditatem,el 1.& Sali.in l.1.C.de hære.inſtit.quamuis
Imo.in d,§.ex facto.& in §.ſeq. ſimpl̃r tranſeat cũ Ang.
ibi.Et clarius cõfirmo iſtã opi.demõſtrãdo, ꝙ mors ci-
uilis,non ſit eiuſdẽ effectus:qa ſi cõfiſcarent̃ bona illius,
qui expectabat mortem nãlem,& dubitetur,an ueniant
bona iſtius ingreſſi,certè tenendo opinio primã, illa ẽt
erũt cõfiſcata:ſed tenẽdo opi.ſcdã, nõ eſſent confiſcata
qa ꝯfiſcatis bonis nõ veniũt bona debita ſub conditio-
ne,* ñ exiſtẽte adhuc ꝯditiõe, ut eſt gl.
aurea, q̃ incipit, Sed qd ꝓdeſt l. nã ad
ea.ff.de ꝯdit.& demõ.q̃ ualde no. Bal.
in l.1.ĩ pe.col.C.de hr̃.inſt.& Ro. ſing.
170.qđ incipit gl.ord.ĩ l. nã ad ea. Per
qđ apparet mortẽ ciuilẽ ñ eſſe aptam
operari tm̃,quãtũ naturalis.Et iõ cõſu
luit ſignãter Pet.de Anch.ꝯſ.417.inci.
In his dubiis,qđ cum q̃dã domus eſſet
debita Sẽpronio poſt mortẽ filiarũ, &
filiæ eſſent profeſſæ in monaſterio, tñ
oportet ut ille expecter mortẽ nãlem.
qa lȝ monaſteriũ nec vendere poſſit,
nec habitare,põt tñ locare.Ex qbus re
manet expeditus ſecũdus caſus huius
ſubtilis articuli, de quo etiã vide Bar.
Bal.Imo. & Pau. de Caſt.in l.j.ff.đ teſt.
57 Nono quero Si monachus † inſtitutus
hr̃s,dato ſibi ꝙ ſi ipſe nõ vult, alius ſuc
cedat ſubſtituto uulgari,nõ uult adire
hr̃ditatẽ: utrum monaſteriũ ſine mo-
nacho adire poterit,ut excludat ſub-
ſtitutum,ad ſil̃itudinẽ patris,q filio in
ſtituto recuſante adire p̃t,l.1.§.ſin aũt.
C.de bo.q̃ lib.Et in hoc rñdet Bart. ꝙ
ſic,in l.1.de uul.& pup. & ſequunt̃ cõi-
ter * Scribentes hic, qa monachus nõ
hẽt uelle,nec nolle,c.ſi religioſus, đ e-
lec.in 6.Idẽ Bal.in l.j. C.q admitti. & ĩ
d.l. Deo nobis,& in l. cùm proponas.
C.de hære.inſtit. Cõtrariũ tenet Bal. ĩ
l.ex repudiatione,C.de fideic.& in l.fi.
in prin.C.de bo. q̃ lib. & Ang. & Imo.
in l.ſi paterfamilias.ff.đ lib.& poſth. I-
mo.plene,in repe. c. Raynutius. in 27.
char.uer.iuxta p̃dicta põt dubitari.j̃. đ
teſta. qa quo ad actũ acqſitionis mo-
nachus potius æquiparatur ſeruo,q̃ fi-
lio.Not.gl.in l.cohr̃des.§.fi.in uer. pu-
to.ff.de acq.poſ.Inn.in c.olim j̃.de pri
uil.& Bar. in l. 1. in prin. & in §. ſi fru-
ctuarius.ff.de ſtip.ſer.cũ ꝯcor. Et pro-
batur,qa monachus oĩa q̃rit monaſte
rio.ſicut ſeruus dño,filius nõ,l. cùm o-
portet.C.de bo.q̃ li.Sed ſi ita eſt,ꝙ ſine
uolũtate ſerui inſtituti dñs adire non
põt,d.l.cũ ꝓponas. ergo,&c.Nõ ob. ꝙ
monachus nõ habeat uelle uel nolle,
qa rñdet Imo.in d.c.Raynutius, ꝙ eſt
uerũ,quo ad hoc,ut ſi nõ interuenit ꝯ
ſenſus abbatis, nihil operetur ſuũ uel-
le,uel nolle.Et idẽ in ſeruo,quia nolle,
uel uelle ñ p̃t hr̃ditatẽ ſine uoluntate
dñi:nã lȝ vellet repudiare,ñ p̃t,l.is,qui
hr̃s.§.filius.& l.qui in aliquã.in prin.iũ
cta l.is p̃t,ff.de acq her.Et in monacho
patet,ꝙ ſolus abbas ſine cõſenſu mo-
nachi electi ad p̃laturã non p̃t electio-
ni ꝯſentire.Probatur in d.l. ſi religio-
ſus.Et ſic volũtas abbatis nõ eſt uolun
tas monachi.Decimo q̃ro, utrũ ſolus
abbas ſine monacho inſtituto poſſit
hr̃ditatem repudiare.Et cõmunis opi.
eſt ꝙ ſic,* ꝑ l.j.§.ꝑ ſeruum. ff. de acq r.

*Sub cõditione. Adde Ro. in cõſi. 247. incip. primo dici põt nu. 2. & lȝ Bal. in l. 1. col. 2. uerſi. ſed quæro an ĩ publicatione C. de oper. lib. videatur ſentire cõtrarium quod ſcilicet in publicatione bonorũ ueniãt bona cõditionalia per tex. in l. inter ſocerum §. fi. ff. de pact. tamẽ iſta eſt communis * opinio, quam tenet idem Bal. in l. ẽt. an. fi. uer. & nota, quod ſi omnia bona. C. ad le. fal. Ang. de malef. in ver. & eius bona publicamus. uerſ. et nota quod facta dicta publicatione. pro quo facit illa communis doctrina, quod in publicatione bonorũ non ueniunt bona futura, de qua per Bal. in loco citato ab Auctore. Ab. In c. ad liberandã. in fi. de iudæ. Ale. cõſ. 15. Viſo proceſſu, in fi. cõſ. 75. viſis. nu. 12. lib. 1. Ro. tamen in d. ſing. 170. diſtinguit aut iura ſũt cõditionalia conditione caſuali aut conditione mixta vel poteſtatiua. ut primo caſu nõ ueniant, ſecundo ſic, ut ibi. An aũt ĩ publicatiõe bonorũ veniãt res ĩ qb. qs hẽt ius ad rẽ, uide eũd. Rom. ſing. 430. inci. nũ quid confiſcatis bonis.*

Quod ſic. Adde Feder. conſ. 9. inc. caſus talis eſt, Res aliqua immobilis & hanc opi. tenẽt Imo. & Gem. in c.

poſ.vt ꝑ Bal.in l.1.in 10.q.& in l.bono-
rũ.in 5.q.C.qui admit.& in d.l.ex repu
diatione.& Bart.in l.tutor.in fi.ff.đ bo
poſſ.Et hoc dicit Pau.de Caſ in l. lega
to ſeruo. ff. de leg. 2.& Lapus allegat.
26.in fi.& Bal.in l.ſi pupillorũ.C.de re
pu.hære. ex quo inferũt hic Doc. utrũ
mortuo monacho hæreditate ſibi de-
lata nondũ adita monaſteriũ poſſit a-
dire.Et cõcludunt ꝙ ſic, vt hic per do.
Ab.& Bal.diffusè in d.l.1.C.q admit.&
Bar.in l.inde Neratius. in prin. ff. ad l.
Aquil.& Bal.in l.Titio.ff.đ cond.& de
mõſt. Poſtremo ſuꝑ hac decreta. quã
to magis reuoluo & reuello tanto plu
ra & pulchriora inuenio, ſed ne ſequẽ
tibus decretatib. iniuria fiat, in reliqs
ad hoc me remitto,p̃terqñã in uno,qđ
recitatione dignũ reſtat, qm̃ dicit hic
Imo.ꝙ ubi aliqs timet, ne alius ſuam
poſſeſſionẽ inuadat, p̃t implorare offi
ciũ iudicis, ꝑ qđ petat ſe defendi ĩ ſua
poſſeſſione; & ad cõſequendũ iudicis
interdictum ſufficit facere fidẽ de poſ-
ſeſſione ſine libello & ſine ordine iudi
ciario,ſm ipsũ,de quo exclamat Bal. ĩ
l.fi.C.de edi.diui Adri.tol. ubi oĩno vi
deas,qa ex dictis Inn. colligit 5. vel 6.
ſingularia,qñ liceat propria authorita
te poſſeſſionẽ app̃hẽdere, q̃ breuitatis
cã omitto.Sed ad iſtud,quod retuli de
officio iudicis, adde Bal.idẽ tenentẽ ĩ
l.ſi ſeruus,ꝑ illũ tex.C. quod cũ eo.& ĩ
l.ſi ſuꝑ poſſ.C.de tranſac.& in l.1.C.de
ꝓhi.ſeq.& in l.fi.in prin.ꝑ illum tex.ff.
qđ met.cã.no. Bart. in l. æquiſſimũ. §.
ſed ſi inter duos. ff. de uſufru. Cæterũ
ad illud de capiente poſſeſſionem pro
pria authoritate, uide dom. Ant. hic,
cui adde bonas remiſſiones, & uiđ Ro
tã deci.16.inci.Itẽ ſi ꝯ agente in nouiſ
ſimis,Arch.18.q.3.ĩ Summa,Inn. in c.
in noſtris.j̃.de cõceſſ.p̃ben. dom. Ab.
ſolẽniter poſt Inn.in c.1. de immu. ec-
cl.Imo.ĩ cle.ad noſtram.ſuper gloſ.in
uer.frangatur.de hæret.Pet. de Anch ĩ *
c.1.in 1.col.de iureiu.in 6.Bal.in rub.C.
q admit.& in c. cęterũ. s̃ de iudi. & in
diſpu.inci.accuſatus.in pen.col.& in l.
ea.l.C.de ꝯdi.ob cauſam.gloſ. ſing. in
Auth.ut de cætero commuta. fiant. §.
de cętero.circa prin.do.Ant.in c.2.cir
ca fi.ſupra de ꝯſue.Ang.in l. rerũ amo
tarũ.ff.rerum amo. Ro. in l.q abſenti.
§.ſi qs poſſe.in fi.ff. de acq. poſſe. Ang.
in l.lege Iulia.C.q bo. ced. poſ. Arch.
16.q.2.in Summa,tex.no. & ibi Doc. ĩ
c.paſtoral.s.j̃.de priui.& in c.eum,qui.
de p̃bẽ.ĩ 6. & Domi.in c.ſi tibi abſenti.
de p̃ben.in 6.& Pau.de Caſ. in l. ſi poſt
diuortium. ff. ſol. matr. & Lap. alleg.
119.in ulti.col.& Pet.de Anch.ꝯſ. 305.
inci.Tres dñi magnifici.in ulti. col. Et
iſta loca no.qa ſũt in iure ſolitaria. re-
liqua dic,ut per Scribẽtes, quos in ſub
ſtantialibus dictis ſufficiẽter oneram⁹.

*1. de reb. eccleſ. nõ alien. in 6. Car. & Abb. in c. tua nuper. de iis que fiũt à præl. ſine cõſen. cap. licet ibi Ab. dicat, quod hic eſt caſus valde dubi⁹ tamen ubique tã tenuit ut alibi ĩ c. 1. in pe. col. de dolo & cõt. in hoc c. & in conſ 32. ad claram deciſionẽ. But. hic col. 28. et in c quoniam, ꝑ illũ text. de decim. & Bald. in auth. ſi qua mulier. col. vlt. C. de ſacroſ eccleſ. & in l. ex repudiatione. C. de fideic. Rom. conſ. 193. Viſis quæ narrantur in facto. Alber. de Roſ in in l legatũ de leg. 1. Contrariam opinionẽ negatiuã tenuit Bal. ſibi contrarius, in l. cõtra iuris. § 1. ff de pac. in le. magis puto §. fundũ. de rebus cor. per illũ te. quẽ fortẽ dicunt Caſt. Aret. & Alex. in d. l. legatũ. & hãc tenẽt Rom. et Ar. in l. is qui hæres. § fi. ff. de acq. hær. Anch. & Im. in c. ut ſuper, de reb. eccl. non alien. & Imo. in d. c. tua nuꝑ * & hanc magis cõem dicit & tenet Ale. in d. l. legatum, col. 2. uerſ. ſed quid in Abbate, ubi allegat tenẽtes eã per d. §. fundum. Sed aduertẽdũ, quod ut dicit Are. in d. l. is qui heres. § fi. opinio Feder. ſeruaretur in practica, quia eſt cõmunis apud canoniſt. adde tu, quod eſt indubitabilis etiã apud legiſtas. nam opinio contraria militat in prælato, ut per eos uideri poteſt ſed in Ab. omnes conueniunt cũ prima. quam Alex. dicit magis communẽ in d. uerſ. ſed quid in abbate. in prin. & alibi in l. 1. ff. de uulg. col. 7. uerſ. utrũ autem ſolus Abbas. ubi reprehendit Bar. contrariũ tenẽtem in l. is qui hæres. §. neque filius. ff. de acquir. hær contra quẽ dicit oẽs tenete ibi & alibi. Alex. in l. 1. §. ꝑ ſeruũ q. col. fi. uerſ. in illo tamẽ articulo. de acq. hær. & opinionẽ Canoniſt. eẽ cõem & ſẽper ipſe tenuit affirmatiuã cũ canõ. in c. religioſus. de ele. in 6. et 12. q. 1. c. nõ dicatis.*

SVMMARIVM.

1 *Actor & reus in interdicto retinendæ possessionis si probāt, obtinet is, qui antiquiorem possessionem probat.*

2 *Territorium quid importet.*

3 *Cōpetēs iure speciali nō de iure cōi, satis dicitur cōpetere de iure.*

4 *Exceptio falsitatis potest opponi etiam post sententiam.*

5 *Iudex non potest repellere partem propter suspicionem calumnię. Iudex si committat receptionem testium, an videatur commisisse eorum examinationem. Post nu. 5. versi. nota quintò.*

6 *Dictiones, Extunc & Exnunc, quid importent, seu significent.*

7 *Infamia facti non repellit totaliter testem, nisi iudex arbitretur eum totaliter repellendum.*

8 *Causæ quot sunt, quę faciunt obtinere in interdicto retinendę possessionis. Extrema sufficiunt, si probata sint, ad obtinendū in possessorio. Post nu. 8. ver. idem tene menti glo.*

9 *Prioritas, siue antiquitas possessionis quid operetur.*

10 *Probatio quæ fit per priuilegium, dicitur euidentissima.*

11 *Spoliatio dicitur multiplex*

12 *Dominus an possit agere pro subditis. Colligētes pedagia debent tenere itinera tuta. Post nu. 12. ver. & non omitto.*

13 *Probatio facta sine termino assignato, vtrùm valeat, & nu. 14.*

15 *Probationes factę post lapsum terminum, an valeant. Ponit ad hanc regulam quinque limitationes. & nu. 16. cum 17.*

18 *Probatio facta post terminū perēptoriū, an valeat. Probare q nō pōt per testes, potest probare per confessionē aduersarij. Post numerū 18. ver. limita octauò. Probatio an possit declarari post terminum datum ad probandum. Post nu. 18. ver. limita decimò.*

19 *Testis si iurat in termino, licèt deponat post terminum, valet eius testimonium.*

20 *Hęc tamen regula fallit in quinque casibus, quos vide nu. hoc 20. 21. 22. & 23. Iudex non præsumitur negligens, nisi pars protestetur. Post nu. 23. ver. item non sufficeret dicere.*

24 *Falsitas testium quomodo & quando possit opponi, & dicit ꝙ si nunquam fuit mota, potest moueri in causa appellationis.*

25 *Quæ regula fallit quatuor modis, vt hoc nu. 25. & 26. cum 27.*

28 *falsitatem sufficit probare directè, vel indirectè, nisi probetur, iudicem dicta falsorum testium fuisse secutum.*

29 *Testis licèt ꝓbetur corruptus, si tn̄ aliter de falsitate nō appareat sn̄ia nō retractatur. Certi tn̄ sunt casus, in quibus sufficit ꝓbare solam corruptionem. Primus est nu. 30. & alij duo consequēter.*

31 *Sententia lata prætextu falsorum testium uel instrumentorum, valet mero iure.*

32 *Sententia lata ex falsis probationibus factis contra absentem dolo producentis, non valet.*

33 *Sententia lata contra minorem prętextu falsorum testium, est ipso iure nulla.*

34 *Decretum interpositum ex falsa probatione, est ipso iure nullum.*

35 *Sn̄ia lata ꝑtextu falsorū testiū, uel ex falsis probationibus, licet teneat mero iure, sunt tamen quatuor remedia, quorū primū datur ad eā irritandā, reliqua ad eam euitandam. Primum remediū est per viā restitutionis in integrum, & expirat lapso quadriennio.*

36 *Secundum remedium est actionis in factum, quod competit ad spatium 30. annorum, & tollitur totidem annorum spatio.*

37 *Tertium remedium est accusationis criminalis, durans vsque ad 20. annos. & nu. 38.*

39 *Quartum remedium est per uiam exceptionis, competens perpetuo aduersus fundantem se in sententia taliter lata.*

40 *Probare quando quis teneatur omnia narrata, quando se astrinxit omnia probare. & nu. 41. & 42.*

41 *Qualitas substantialis an astringat probantem.*

43 *Astringens se ad plura probanda, quorum quodlibet per se sufficit, iudex non potest propter vnum plene probatum pronunciare secundum petita.*

44 *Iudicium sortis quando habeat locum.*

CAPITVLVM IX.

1 Licèt causam. Si † actor & reus in interdicto retinendę possessionis probant, obtinet is, q antiquiorem possessionem probat, maxime si titulū iustificatū, vel meliores probationes respectu possessionis adduxit. H. D. Diuide, vt ꝑ Doc. & nām istius interdicti & aliorū habes. Insti. de interdi. §. retinendæ, & ꝑ totū. Et hēt hoc c. mām subtilē & famosam: sed sequendo do. Ab. referā solum vtiliora & indigentia declaratione, qa multis ꝓlixior videor. No. primo tria, q̄ pn̄t ꝯpetere ecclæ rōne tꝑalitatis, s. iurisdō, honor, & districtus. Primum expone ſm Bal. hic, de qualicunque iure, ex quo ingenere ponit. Facit glo. in l. 1. ff. de iuri. om. iu. & in cle. 1. in uerbo, oīmodam. de so. cōpe. Et sic importat cognitionem & executionem criminalem, q̄ qualr̄ exerceat ab ecclesia, vide in ca. fi. ne cle. vel mona. in 6. Scd̄m de honore non reperitur alibi, ſm Bal. hic, qđ pro honore competat iudiciū possessoriū, sed dicit, ꝙ non intelligit de honore q debet virtuti: qa non ꝯsistit in iure, sed in morib. sed de honorantiis habētib. in se aliquam vtilitatem uel exhibitionem operarum, vel signum obedientiæ, ꝑ l. si non sortem. §. libertꝰ ff. de ꝯd. ī deb. & ī l. honori. ff. de obsequiis, & l. ciuitatib. ff. de le. j. exemplificat in proposito, ꝙ subditi vadāt obuiam p̄lato honorifice & ꝓcessionalr̄ cū palmis oliuarū vel similib. reuerentiis. Tertiū est a districtus, qđ n̄ exponas ꝓ executiōe pęnarū, vt hic ꝑ Io. And. & alios, sed ſm Bal. hic est vocabulū p̄cisum īportans originarios & incolas, q distringunt seu arctant. Alle. gl. in §. rursum. Insti. de ac. & in l. j. C. vbi de cri. agi opor. Et districtus est ēt in mari, sed territoriū ī terra, vt verbū sonat, vt ē gl. notab. ī c. ubi ꝑiculū. in ver. cū sua curia. de ele. in 6. q̄ dicit, ꝙ mare attribuit terræ viciniori, & alle. ipsam Bal. hic, & Pe. de Anc. in c. 2. de ꝯst. in 6. & Bal. in c. 13. supra de fer. & l. fi. C. de test. & in rub. ff. de rerum diui. & in c. accedens. el 2 vt lite non ꝯtest. & in c. in literis. ī. eo. & in l. 2. C. quemad. tes. ape. & in l. 1. C. ubi de cri. agi opor. & in l. pe. C. de insti. & subst. Et iō dicit Bar. in l. insulæ. ff. de iu. se allegasse ꝯ pyratas reducentes se ad quandam insulam prope Pisas, & ꝓ ipso dicit ibi Ang. esse tex. sing. ī l. 1. C. de classi. li. 11. no. Bar. in l. unica. C. de uena. ferarum. eo. li. & Io. de Ana. in cap. unico. de cle. uena. Et dicit Dom. in d. capitu. vbi periculum, ꝙ bannitus de territorio alicuius ciuitatis censetur bannitus à mari, qđ ꝑ illam ciuitatem distringit. Postea subdit Bal. hic, ꝙ ambitus territorij ꝯprehendit q̄dā loca, q̄ n̄ sunt de districtu, ut monasteria & ecclas, & dicit, ꝙ est dięcesis clericorum districtus vtrorūq;. Alle. c. Rodulphus. s̄. de resc. & in his dicit standum ꝯsuetudini vulgi. Vide Io. And. in c. fi. de of. dele. in 6. ubi dicit, ꝙ appellatione districtualium non veniunt clerici, & sequit Ro. in sing. 453. * idem do. An. in c. dilecti. de fo. ꝯp. & Do. in c. si à sede. * de p̄b. in 6. & Pe. de Anc. in. rła, ea, quę in 20. q. de regu. iu. in 6. Et adde Bal. in c. 1. §. fi. quib. mo. feu. amit. ubi dicit, ꝙ omne territorium & oīs districtus pōt appellari ꝓuincia. Vn̄ aut. qua in prouincia. C. ubi de cri. agi opor. pōt exponi, in quo districtu & territorio. Alle. Host. in c. non est. infra de spōs. & in l. ꝓuinciales. ff. de ver. sign. & ibi dicit, ꝙ noīe castri ꝯtinent corporalia & īcorporalia, res, iura & iurisdōnes. Allegat Bar. ī l. si qn̄. C. de bo. uac. li. 11. De hac

2 mā, & † qd importet territoriū, uide Bar. in l. pupillus. §. territoriū, ꝑ illū tex. ff. đ ver. sig. do. Ab. post Io. An. alios in c. cum ꝯtingat, in 19. col. s̄. de fo. ꝯp. ꝑ Bal. in rub. quæ sint regalia, & in l. 2. ff. de of. p̄si. & in l. 1. C. de sen. ex breuic. recit. & Bar. in l j. ī vlt, col. ff. de iurisd. oīum. iu. & ī l. cūctos. C. de sum. trini. Et qd sit comitatꝰ, & qd ciuitas, vide oīno do. Car. post Pau. & Pe. de Anc. in cle. ne Romani. §. sane. in 6. q. de elec. Et ibi ꝯcludit, ꝙ vtrum ille, q est de districtu, dicat de comitatu, attēdit cōis usus loquendi in statutis, & ī mā vide gl. ī c. prouinciæ. 98. dis. & Ange.

a Tertium est. *Adde tu, & dic clarius, quòd ubi aliquis populus, vel princeps hēt potestatem terrendi, ut sunt domini Veneti, qui habent potestatem terrendi Patauinos, Taruisinos, et alios subditos, tūc ille locus qui potest terreri, appellatur de fortia & de districtu. Ita Bart. in l. cunctos populos, C. de summa trinitate & fide Catholica.*

453. Adde quòd est singul. 446. ic. habeo casum in facto. & dic quod imo, Ro. ibi tenet contrarium, quod imo ueniāt clerici appellatione districtualium, & allegat Ioan. And. & rationem, vt ibi per eum.

Ang.in l.fi.ff.de iurisd.omniū iudic.Quid aūt sit ciuitas castrū,& uilla,uide plene Bar.ī extrauagāti,q sint rebelles. in uer. Lōbardiæ. & Io.And.plene in c. si ciuitas,de sentē.excōmu.ī 6.cū ꝯcor.quas omitto. Et uide Ang. & Imo in rub.ff.solu.matri.& oīno Pet.de Anch.in c. statutū.§.1.in 4.col.de rescr.in 6.No. scdo ibi, de iure.iuncto si.tex.in uerbo,maximè,ꝙ illud,ꝙ competit de iure speciali,nō de iure cōmuni,satis dr̄ cōpetere. Ad idem uide tex.& ibi dom. Ab. in c. cùm ꝯtingat ĵ de deci. Et ex hoc infert hic do. Ab. ad qstonē de iudice a, vel arbitro, q habet pronūciare de iure,qa poterit ēt iudicare ƒm statuta, & remittit se ad dicta ī rub.s̄ de cōsue.allegādo bonū tex.cū gl. in c. 1. in uerbo,de iure s̄ ut li.pen. Adde tex. cū gl.ī uerbo iuris,in l.p̄scriptione.C.si ꝯ iᵒ,uel uti.pub.quā ad idē no.ibi Pau. de Cast.facit elegās dictū Bal.in l.constitutionis.de bo.q lib.&in l.unica.C.đ cōfes.Et de hoc,ꝙ tāgit dom.Abb. vide Ro.dicētē se pluries idē consuluisse,in l.post.dotē.ff.solu. m̄rimo. & per eundē in rubr.ff.de arbit. & istū tex allegat dom. Ab.in c.Cumana.super gl. in uerbo,de iure s̄ de electio. Vide semper Bal.in l.p̄scriptione.C. si ꝯ ius, uel utili.publ.& q̄ dixi in c.j.in 1.notabili, ĵ.de sponsalibus. Ex eisdē uerbis no. ꝙ ille,q narrat in libello, se esse dn̄m, si concludit in possessorio duntaxat, vr̄ incidenter deduxisse adminiculatiuè dn̄iū.Ex quo no. ꝙ narratio restringit̄ p ꝯclusionem. Ad idem allegat dom. meus tex.& ibi Bar.in l. Aurelius.§. Sticho.ff.de lib.leg.& Inn.in ca.super literis s̄ de rescrip. & dom. Ant. plenè in c.examinata s̄ de iud c.Adde Bal.in l. l.fi.C.de cōpeten.ubi dicit, attendendum esse effectum libelli,& ꝙ sustinetur grosso mō loquendo,& uide Bal. ī l.edita.in 11.&17.col.C.de eden.& in l.2.in fi.C.de peri hęre.& in l.domū.in 1.col.C. de rei uen. & in l. vbi adhuc. C. de iu. do. in qbus locis repetit istud de ꝯclone,& ē text.& ibi pulchre Bal. in l.nō dēt.in fi.ff.de dolo. Et ñ tantū in actione, sed etiā in exceptione, ƒm Bal.ī l. cū ultra.C.de nō nu.pec. Et ista declara,ut p Bal,in l. ꝯsentaneū. ī pri. C.qūo & qn̄ iud.& uide Cal.in ti.de accus.cōs.3.& 5.& Ang.ꝯs.200 & Bal.in l.q stipendia. C.de procur. cum cōcor. No.3. † ibi, utraque pars inducere potuit,ꝙ l3 iudex exceptiones,q̄ opponūtur ꝯ testes,possit seruare post testes receptos & publicatos,c.p̄sentiū.ĵ ti.px. si tñ uult,pōt admittere partē excipiētē ad ꝓbandū incōtinēti dictas exceptiones,dūmō nō retardet̄ examinatio testiū in cā principali, qa hoc esset ꝯ tex.in auth.si dicat̄.C.de test. uult. tex. cū gl.j.in c.cum cām ĵ ti.21.& dicetur ibi,ut ī ca.ex parte.eo. ti. Et ex hoc notāt ualde dom.Ab.& do. meus hic, ꝙ super pluribus articulis cōpasibilibus pōt assignari unus & idē terminus, cō cor.tex.ī l.gn̄aliter.§.pen.C.de reb.credi.& est gl.in cle. sæpe.in uer. dationē de uerb.sign.de quo dic, ut per omnes in c.præterea,s̄ de dilat.cū cōcor. allegatis ibi,& p Ro.ī l. q añ Calendas, ff. de uer obl. Et no. ꝙ lapsus talis termini ipso iure excludit uolentē ꝓducere testes.& nō ualebit ꝓductio ēt parte ñ

a Ad quæstionē de iudice. *Adde tu, ꝙ Felin. hic tāgens q.quotidianā vtilem, tū nimiū succinctè & breuiter loqtur, quare pro clariori intelligentia ad utilitatē legētiū annectā aliqua utilia. Pone, fuit cōpromissū in quosdā arbitros,hoc addito ut pronūcient secundum iura, nūquid poterūt procedere secūdum consuetudinem, uel statuta loci? Primo dicendū est, quod non, quia appellatione iuris intelligitur đ digniori,& sic de iure communi, ut est tex. Inst. de iu. nat.gent.& ciuili §.quoties. Itē uerba ī dubio dēnt intelligi in proprio significato,l.1.§.ī. perpetuū.ff.si ager uecti. uel empby. pet. Secūdo ad idē facit,quod signanter dicit Bal. in l. quacūque.ī 4. col. C.de ser.fugi. vbi qūerit stante statuto in ciuitate, ꝙ existentib. masculis filiis feminæ non succedātpatri ab intestato, sed dotentur, pone pater habet filios masculos & filias fœminas,in testamēto dixit,instituo filias ī eo, quod eas tangit de iure, an ītelligatur de iure communi? Determinat,quod debet intelligi de iure cōmuni, tāquam de digniori. Item qa statutū loquitur ab intestato, ergo nō hēt locū isto casu, quo pater testatus ē.& sic filiæ succedant æqualiter cū fratrib. Tertio fa*

opponente p̄ uerbū, Nullatenus, de quo in tex.iuncta gl.ī auth.si qua mulier.C.ad Velleia.& de hoc plenius ĵ. sup gl.1.Item pōdera,ꝙ † exceptio falsitatis p̄t opponi ēt post sn̄iam,de quo ēt in gl. Et ex hoc collige, ꝙ qcqd l3 opponere post sn̄iam, multo fortius
17 añ,l3 testes sint publicati. Qđ facit ad no.in c.iurauit s̄.eo.Et ex p̄dictis colligit hic do.Ab.iūcto c.cām.ĵ ti. proxi. ꝙ oīs dilatio data ad probandū censetur peremptoria, etiamsi nō dicatur. Et est tex.in l.fi.ff. de dila. & in c. 2. supra de dila. ubi bona glos. secundum eum. Secus dicas in dilatione exceptoria,ut habet̄ in ca.ꝯsuluit.s̄ de offi. dele.& in l.ad peremptoriū.ff. de iud. & adde gl.in cle.1.in uer. peremptoria de excep.& ibi do.Car.ī 6.q.tex & Bar. in l.Titia.§.usuras.ff.de leg.2.& Spe.in ti.de dila.§. 1.uer.& no.& do. Ab. in c. pastoralis.in 3.no.ĵ de excep.& Bar. in l.mancipiorū.ff.de optio. leg. & in l. si finita.§.Iulianus.ff.de dam. infec. Ad de gl.2.in c.1. de do.& cōt.in 6.q̄ sentit quod si in iure uel alia dispositione fit mentio de termino,non est necesse,ꝙ statuatur peremptoriū.Et qn̄ iudex debeat citare ꝑemptorie,uide Bart. & Imo.in l.si finita.§ Iulianus. ff. de dam. infec.& q̄ alias dixi post Ana.in ca. ad petitionē.ĵ de accus.Et dicit Bald.hic, ꝙ terminus assignatus in medio cāæ, semper censetur peremptorius. Et dicit Bal.ī l.si qn̄.C.de testi.ꝙ in fine termini dati ad ꝓbādū, pn̄t testes ꝓduci sine citatiōe, ex quo illa dilatio est cū perēptorio.Et adde, ꝙ notarius nō tenetur scribere in actis perēptori, qn̄ est dilatio ad ꝓbandū, ƒm Bar.in d.§.Iulianus.Et dicit Bal.d.l.fi.ff.de dila.ꝙ dicit̄ perēptoria,qa perimit ꝓbationē, non ius,& ideo dicit,ꝙ in noua instātia poterit fieri probatio omissa in prima, p l.per hāc C.de tēp.ap. Idē dicit, si pars fuisset impedita,quia non censebit̄ peremptoria dicta dilatio.arg.l.Cæsar.ff. de publ. Idē dic, si pòst paucos dies mora purgaret̄,ƒm gl.in d.cle.sæpe.in uer. non obstāte.& Bar.ī d.l.fi.Idem dixi,si fuisset data dilatio absenti, quia non censeret̄ peremptoria,gl.no.in l.fi.Idē dic,si fuisset data sine cāæ cognitione per l.à procedente. C. de dila. de quo tñ uide Bal. in l. petendæ, 1. no. C. de tēp.in integ.re.pe.&c.No.quarto ibi,p
18 excogitatam malitiam,quòd † si pars excipiens non est in manifesta calumnia,sed ꝯ ipsum est quædam suspicio, non pōt iudex ipsam repellere. Quod intellige,ut hic p do.Ab.& do. meum post alios.Sed in quātū do. meus dicit ꝙ istud p̄iudicium non erat reparabile,quia succumbens in possessorio efficiebatur actor in petitorio, istud non intelligo, quia imo ēt post sn̄iam potuisset opponi exceptio falsitatis, & retractari sn̄ia ei probata, l. qrela. C. de falsis.cū aliis hic allegatis in glo.2.merito dixit Inn.in c.post electionē,quasi in fi.infra de cōces.præb.ꝙ ubi non ꝓceditur cū solēni ordine,si iudex uehementer suspicatur exceptionē peremptoriā opponi cā morādæ litis,nō ma-

cit,quod dicit Ioa An. post Gul. de Suza. ī addi Spe in titu. de arbi. §. excipitur. ver. itē quod est.quod si feci compromissum in aliquem, ut pronunciet secundum iura, intelligitur secundū iura communia.Vnde arbiter non poterit ꝓnunciare secundū statuta iuri cōmuni contraria. Idem tenet Ange. in q. per eū disputata, quæ incipit. Duo adinuicem litigantes.ei domin. Cardinal. in capit. fina. de consue. Albericus de Rosa.in prima parte statutorum,q. 134. inci. si compromissū factum est. Tamen istis non obstantib. tene contrariū, ꝙ imo appellatione iuris intelligit̄ potius statutarÿ, cū illud deroget iuri communi. Pro ista opin. facit tex. notab.in c.1.in fi. cū gl.ubi etiam do. Ab. ut li. penden. vbi dicit, quòd si princeps in rescripto se refert ad ius simpliciter, intelligitur de iure speciali & statutario Ad idem facit, ꝙ dixit in proœ. Cle. in uer. iurisdi. per quem not. ibi do. Ab. quod appellatione iuris,non solum uenit ius commune,sed ēt municipale & pro hoc infert, quando cā mādatur decidi secundū ius,intelligitur nō solum de iure cōi,sed municipali & cōsuetudinario. Ad idē facit,quod not.Bal.ī. rub. de reg. iu.ī 6. quod compromittens in aliquē, vt iudicet de iure,videtur cogitasse de omni specie iuris. Ad idem facit, ꝙ in terminis latè decidit Bal.in l. illa institutio. in vlt. col.ff.de hære.inst. ubi quærit pone, quod

quòd factum eſt cō promiſſum in aliquem, prout tota die fit de iure & de facto in procedendo, ſed in pronunciando de iure cōmuni tantum. an iſte arbiter debeat pronunciare de iure communi, an ſecundum ſtatuta illius loci? Concludit per ſtatuta ex quo ſtatuta ſunt cō firmata à iure communi ī llo loco, et derogāt ipſi iuri, & ibi uide plenius per eum. Sequitur Ant. de But. in c. Quintauallis. de iureiu. ad fi. Late dom. Abb. in rub. de cōſue. & in d.c. 1. ut li. pen. & in ca. cum ueniſſent. in 1. colū. de eo, qui mit. in poſ. & ī ca. Cumana. in ante pe. col. & in ca. cū nobis. de ele. Pau. de Caſt. ī l. ius plurib. & in l. ꝑſcriptione. C. ſi contra ius, vel util. publi. Roma in l. poſt dotem. in 18. colū. ff. ſoluto matrimo. et in conſ. 25. incip. Clariſsime uidetur. quamuis aliter diſtinguat idē Roma. in repe. rub. ff. de arb. Ita etiam tenet domi. Alex. in d. l. poſt dotem, remiſſiue. Ad idē facit quod dicit Bal. in l. maximum vitium. C. de lib. præte. in uer. vlterius quæritur. cui⁹ deciſio contradicit his, quæ tenuit in d. l. quocunque. Et illud ī ſpecie reprobat Pet. de Anch. in cōmento ca. canonum ſtatuta. de conſtitut.

le faciet, ſi ex hoc exceptione non admiſſa ſnīam ferat, ēt ſi à repulſione appelleṫ, nec caſſabiṫ ſnīa ꝑꝑ hoc, quod non admiſit, niſi demum probetur veritas exceptionis. Ad quam probandā, dicit eum admittendum, ēt ſi procedatur ſine ordine. Hoc limitat Inno. niſi vellet excipiens incontinenti probare. Et iſta ſunt verba ſua, de quibus faciunt feſtum omnes Scribentes ibi, & dom. Abb. in c. paſtoralis. §. quia vero. ſupra de offi. dele. & in c. ex parte, el. 2. eo. ti. & expreſſe conſuluit Pe. de Anch. conſ. 153. inci. Ex narratis in facto. in pe. col. ubi uide, & Inn. ſequuntur ēt do. Ant. & Imo. in ca. cum contingat. ſupra de offi. dele. do. Abb. in cap. nullus. in fi. infra de ꝑſum. & in ca. ſuſcitata. ubi đ hoc dicit eſſe caſum & bn̄, ſupra de reſt. in integ. Et iō dicit do. Ab. poſt gl. pe. in c. ſuper eo. ſ. de of. dele. ꝙ ſi iudex ꝑſumit malitiam ꝯ tertium volentem impedire executionē ſnīæ, nō dēt eū audire, nec de appellatione curare. Et extendunt hoc dom. Car. & Imo. ibi ēt ad iudicia ſummaria. Et ad de oīno Io. An. in Spe. ti. de deleg. §. reſtat. ver. quid ſi in ſtatuto, & incipit, ad ditio. Oldr. in ſua diſputatione, vbi extendit ꝑdicta ēt ad ꝑiudicium nō reparabile, puta in executione cāæ capitalis. Cuius ꝯrium ſenſit Bal. in l. j. in pe. col. C. ꝗ ac. & forte melius, niſi magnitudo calumniæ & periculum impunitatis delicti aliud ſuaderent. Et iō ꝯſiliū eſt, vt offeraṫ incōtinēti ꝓbatio, ꝗa in iſto caſu Io. And. non ſe firmat, pro ut in alio, & ſcias, ꝙ ipſe ad ꝑdicta no. ibi d. c. ſuſcitata. & iſtis adde tex. optimū in l. ſatis aperte. C. de falſis. & Inn. in c. fi. in fi. ſupra de libel. oblat. & Bal. in l. j. uer. poſſet tn̄. C. qūo & qn̄ iudex. Et ibi dicit, ꝙ iudex ex officio pōt ſupplere ꝓ reo, qn̄ eſt euidēs calūnia. Allegat Inn. & bene, ī c. 1. ſupra de off. uica. & vult ibi Inn. ſufficere, ꝙ iſtnd appareat aliter, quā ex forma petitionis. Itē vide gl. fi. in l. ꝗ cum maior. §. ſi patris. ff. de ope. lib. q̄ dicit, ꝙ iudex ex officio pōt lacerare actionē calumnioſā, de qua exclamat Imo. in l. pe. § ad crimē: ver. ſexto fallit. ff. de public. iu. Et adde Pet. de Anc. quem ſequitur Ana. in c. ſuper eo. infra de crim. falſi. ubi dicit ꝙ ſi iudex uidet ex certis indiciis, ꝙ ꝯ inſtrm̄ regiſtratum opponiṫ exceptio falſi cā differendæ ſolutionis, pōt mittere ſnīam executioni pendente accuſatione, ꝑ d. l. ſatis aperte, & allegat Inno. ubi ſupra. Et in hac mā uide Imo. in c. ſuper hoc. de renun. & Bal. in l. in ꝯtractibus. in prin. C. de non nume. pecu.

Et non mireris, ſi in hoc non fuit ꝯſiderata malitia, ꝗa non ꝑſumebaṫ à iudice, ſed à nonnullis, ut hic in tex. Et ſit catus iudex non admittēs exceptionē, ut faciat cām repulſionis deſcribi in actis, alias turbaretur ī ſyndicatu. Ita docet Bar. in ſimili loquens de iudice, ꝗ n̄ credit teſti ēt bene deponenti, in l. Lucius. ff. de infa. & Bal. in l. cùm magiſtratus. C. qn̄ ꝓuo. non eſt ne. & Inn. & domi. Abb. in ſimili in c. ſicut. infra de re iu. & Inn. in c. ſignificauerunt. in ti. ꝓx. & habeṫ j̃. e. c. qm̄. No. quinto ibi, recipere & examinare curarent, ꝗa aliud eſt receptio teſtiū aliud examinatio, & iō cum iudex ꝯmittit receptionē teſtiū, nō vr̄ ꝯmittere examinationem, maxime, ꝗa pl⁹ eſt & maioris effectus, ar. eorū q̄ tradit Bar. in l. 2. ff. de iuriſd. om. iu. vn̄ refert hic do. meus, ꝙ cum alias qō hic eſſet dē facto, & ipſe uellet iſtud ſubtinere, alius aduocatus ꝓbauit ſtylū & ꝯſuetudinem eſſe, ꝙ ꝯmiſſa receptione teſtiū uideaṫ ꝯmiſſa examinatio, ſed de iure forte eſt ſecus, ſm̄ eū ꝑ iſtū tex. qđ dicit ſe non affirmare. Dicas ēt tu, ꝙ ille, cui eſt ꝯmiſſum ut recipiat teſtes ſuꝑ principali, nō pōt recipere teſtes ſuꝑ reprobatione, ꝗa nō eſt ſibi ꝯmiſſum, ſed ꝓteſtationē ſuꝑ reprobatiōe teſtiū recipere pōt, ꝗa ſine illa nō pōt fieri bn̄ receptio teſtiū. Ita ad literā dicit Inn. hic in prin. & ſequuntur alij. No. ſexto ibi, indultæ ex tūc, ꝙ † dictio,

6 Ex tūc,* ſuſpēdit actū & interlocutoriā iudicis uſque ad extremum tꝑs iudicis, ſm̄ do. meū. Adde gl. in uerbo, ex tūc. in cle. 1. de iure patro. & in tex. in c. paſtoralis. j̃. de app. & ibi do. Ab. Quid aūt, ſi dicat, Ex nunc prout ex tunc, vide q̄ habentur in c. ꝑtetea j̃. de appe. & Ange. & Imo. in l. hm̄ōi. ff. de ver. obl. & tex. & glo. in cle. 1. in uer. ex tunc. de ꝯceſ. ꝑben. & Bal. recte loquentem in c. 1. đ mili. vaſa. ꝗ ꝯtumax eſt, ubi dicit, ꝙ dictio, Ex nūc, ſignificat actū uerbi ꝓlati, & illud uerbū, Prout ex tunc effectū actus ſſe collatū in tꝑs futurū. Vn̄ ſi dr̄, ſi hoc non feceris excōico te exnunc, prout ex tunc, eſt, ac ſi diceret, declaro ꝙ ſi n̄ ſatisfeceris ī termino, ſis excōicatus tunc, ſm̄ Bal. ibi, ſed qn̄ dr̄ eꝯ, extunc, ꝓut exnunc, vr̄ collatus effectus in tꝑs ꝑſens, ſm̄ Bal. in auth. ꝯ rogatus. in prin. C. ad Treb. Ex iſtis verbis nota, ꝙ qn̄ articuli ſunt ſimul incompaſſibiles, iudex non pt̄ aſſignare terminum ſimul ſuꝑ utroque, ſed bn̄ uno & eodem actu pōt aſſignare terminos ſucceſſiuos ſuꝑ vtroque ſm̄ do. meū, & remittit ad Bar. in l. 2. ff. de re iu. Sed reuera, ut retuli ſ. in 3. no. ꝓductiones & ꝓbationes teſtiū vidētur poſſe claudi unico termino, ꝑ iſtū tex. ī pri. & tales ēt erāt actus probandi in iſtis duobus menſibus. Vn̄ dici pōt & utilius, ꝙ iō Papa dedit ſm̄ menſem poſt primū, & de ambobus nō fecit unū terminū, ꝗa forte ꝓcurator archiepī noluiſſet inſtare ī reprobatione, & ex longo termino iſti reportaſſent ꝯmodum. Et iō habes ſolennē practicā aſſignadi terminos, qn̄ nō eſt oīno neceſſarium, ꝙ uterq; terminus debeat operari, & nocere poſſet aliter parti accumulatio termini facta eius fauore. Et dicas, ꝙ lꝫ iſtud ſit prudenter factū, nō tn̄ prohiberet ſecus facere, maxime, qn̄ de reprobatione multum crederetur, ꝑ iſtum tex. in prin. No. ſeptimo ibi, ſingulares, ꝙ teſtes ſingulares non ꝓbāt actū gn̄alē, puta iuriſd. ꝙ dicit hic Bal. eſſe no. dignū, & melius non reperiri alibi. Sed intellige, ut dicit hic do. meus, & bn̄, ꝙ iſti, deponebāt de actib. inferētib. diuerſam ſpeciem iuriſdōnis, puta, ꝗa unus deponebat de actu meri imperij, alter de actu ſimplicis iuriſdōnis, alter de honore & reuerentia in extraiudicialibus. Et ideo ex hoc n̄ ꝓbatur gn̄alis iuriſdō, nec mirum, ꝗa ſm̄ doctrinam Inn. & do. An. in c. dilectus, infra de ca. mo. & do. An. in c. 1. infra de rel. do. & Bal. in l. 2. C. de ſeru. & aqua. & Bar. in l. 3. §. ſi quis hoc interdicto. ff. de iti. actuq; priua. cum ꝯcor. ꝑ acquiſitionem quaſi poſſeſſionis iuriſdictionis in una ſpē nō ꝓbatur acquiſitio quaſi poſſeſſionis in altera, & iō non eſt mirū, ſi iſti non ꝓbant iuriſdōnem. Sed no. ꝙ ſi ſuꝑ una ſpē iuriſdōnis depoſuiſſent ēt ſingulr̄ de plurib. ac. ēt ſeparatis denotantib. tm̄ exercitium iuriſdōnis, aliud fuiſſet ꝑ ea, q̄ no. Inn. poſt alios in c. cum oporteat. j̃. de ac. & Inn. in c. aliter. el 2. de acc. Bal. in c. fi. ſupra de cōſue. & ꝓbatur ex no. in ſimili ꝑ gl. in c. nihilominus. 3. q. 9. & Io. And. in c. 1. de arbi. in 6. & Bal. in c. 1. de notis feu. Gn̄aliter aūt, qn̄ teſtes ſingulares pn̄t ſaluari, & qn̄ non, uide omnino Pau. de Leaza. in diſputatione, q̄ incipit, quæſtio contra inſtrumentum, & Ang. & Imo. in l. ex teſtamento. §. item quæro. ff. de vulg. & pup. & late Bald. in l. teſtium, cū ſeq. C. de teſt. & gl. & Doc. in c. bonæ memoriæ. ſupra de elec. & Inn. in c. licet ex quadā. infra ti. ꝓx. & do. Ant. ibi, & in c. ueniens. eo. ti. & ibi forte dicetur, quia

* *Ex tunc. Adde pro hac dictione, Rom. in l. lecta. ſi cer. pet. & Bar in l. ſi is qui ꝓ emptore. in 4. opp. de vſu cap. & Bald. in auth. contra rogatus. in princ. ad Trebel.*

a Infamia: *Adde tu, & dic, ꝙ in 6 cã criminali nullo modo potest esse testis, quia in ea probationes debent esse luce meridiana clariores. Ita eleganter Bar. in l. Cassius. ff. de senato. in uers. si uero quæris.*

a qa est mã lõgissima & pulchra. No. 8. †ibi, malę famæ, &c. quòd infamia facti nõ repellit totaliter testẽ, nisi iudex arbitretẽ totaliter repellendũ, & sic erit in arbitrio iudicis. Et in hoc faciũt singularẽ istũ tex. do. Ab. & Bal. hic, qui dñt, ꝙ nõ reperiẽ alibi melior tex. ꝓ qđ dictũ dñt esse sopitam qõnẽ, de qua in l. Cassius. ff. de senat. & in l. j C. de sum. tri. Sunt aliqui casus, in qb. oĩno admittiẽ: puta ꝯ aliũ ĩfamẽ, ſm gl. ĩ l. 3 §. l. Iulia. ff. de testi. de quo per Bar. ibi, & Bal. q aĩr sentit ĩ l. cũ mulier ff. so. ma. Idẽ dic. in crimine lęsæ maiestatis, ſm gl. ĩ §. lege. & est tex ibi. Bar in l. in qõnib. ff. ad legẽ Iul. maiestat. Sunt ẽt casus, in qb. nullo mõ admittiẽ, puta, ĩ testib. synodalibus, qa oportet, ꝙ qñ ferunt testimonia, nõ sint infames infamia facti, nõ tñ referret, si tpe assumptionis ad officiũ non tales fuissent. Ita dicit Bal. inc j. §. inter pares. in fi. de l Cõradi. Idem dicas, qñ lex reqreret testes integræ opinionis, ſm Bal. ĩ c. j. ꝑ illũ tex. quot testes sint necessarij. Idẽ si reqriẽ testis integer. Ita sentit gl. in l. 3. §. duæ cãę. ĩ verbo eãdẽ fidẽ. ff. de Car. edic. & ibi Bar. & Io. de Ana in c. j. ĵ. de accus. Idẽ dicas, quo ad semiplenã ꝓbõnẽ, qa talis testis nõ est adeo idoneus, ꝙ possit ex hoc deferri iurm̃ ĩ supplemẽtũ probõnis, ſm Bal. ualde no. ĩ c. j. §. sacrm̃. de ꝯsue. recti feu. Idẽ vbi reqrunt testes oĩ exceptione maiores, put ĩ casu c. j. ĵ de ꝯsang. & affi. Ita dicit Bal. in l. optimã. C de ꝯh. & ꝯ. stip. Idẽ ĩ casu l. Cassius. ff. de senat. ĩtelligẽdo, ut ꝑ Bal. ĩ l. j. ĩ lectura. in 5. opp. C. de sum. tri. Quæ oĩa bñ no. No. nonò ibi, & si de corruptione tex. ualde no. ꝙ licèt eo ipso, ꝙ probatẽ testẽ fuisse corruptũ, licèt aliter falsum nõ dixerit, annihiletur dictũ suũ, ſm text. sing. iuncta gl. in l. j. * & ibi Bar. ff. de falsis. tñ. ex quo de hoc debuit ꝓbari in termino, & ꝑ sententiã fuit ꝓhibitũ, si de hoc postea ꝯstat, tñ testes probant ex tacito ꝯsensu partiũ, ut sentit hic gl. facit tex. & gl. in l. si qs testib. C. de test. & ibi uide Bal. ꝓ intellectu huius exceptiõis. Et si diceẽ subtilr, ꝙ imo ex hoc est ꝓbata falsitas: quia constito de corruptione dr̃ cõuictus de periurio, quia iurauit se non corruptũ, c. quoties. ĵ. tit. ꝓxi. ergo tanquam falsus in vuo c. reprobatur in aliis, per no. in l. si ex falsis. C. de transac. & per Inn. & alios in c. fraternitatis. ĵ. de hære. & ibi dixi. Responde. illud procedere, vbi est falsitas in pertinentibus ad negotium deductũ in iudicio. quod non est hic, ſm do. meum. Pro quo vide Io. And. i dẽ tenentẽ in tit. de instr. edi. §. restat ver. qd si is, qui est notarius, & Ang. cons. 192. & dixi in d. c. fraternitatis. Quando autem sola corruptio opereẽ plenè ꝯ dictũ testis, dicetur ĵ. super glo. Et hic adde, ꝙ testi, qui accipit pecuniam, ne testimonium dicat, creditur, si est productus ab eo, contra quẽ fuerat corruptus. Ita dicit Bal. reputans hoc notabile, in c. j. si de inuesti. inter do. & uasal. lis ori. & cõsidera: quia clarè nõ fuit hic probata corruptio. Patet, ibi, videatur aliquid ut sentit dom. Ab. in discursu No. † decimò in verbo, Ex premissis, quatuor causas quarum quelibet facit obtinere in interdicto, uti possidetis: & fortius, si ꝯcurrant hic insimul, prout hic. Prima est pluralitas testium. Facit c. in nostra, infra. ti. proxi. Secunda est qualitas depositionis testium, quia dicunt aptiora, & verisiĩora negotio. Et ponderat hic Bal. ea dicta dici uerisimiliora, quæ cõsonant priuilegiis. Quod dicit sing. notãdũ. Sed intellige tu nisi dicta aliorũ ꝯsonarent iuri cõi. quia diceret illi verisimiliora, ſm Inno. eleganter in c. auditis. in glo. hinc colligunt, infra de ꝑscrip. & re uera Inno. allegat istum tex Vnde sentit aliter, quàm Bal. hic, & minus bene, quo ad istum tex. sed intelligẽdo, ut dixi, utrũque dictũ ꝓcedit, & ill ãtheoricã Inn. sequitur Ro. in rub. de arbitr. & Pe. de Anch. in c. 1. de rescrip. in 6. cons. 277. & do. ni. Abb. in c. cum oporteat. in fi. infra de accus. & hic, in c. quia uerisiĩe. infra de ꝑsump. & Spe. in titu. de teste. §. postquã. uers. quid si plures, do. Ant in c. quid ꝑ nouale. infra de uer. sig. & Ro. in l. 1. §. fi. de uer. oblig. & pulchre scribit Bal. in l. quicunq;. C. de seruis fugitiuis, ꝙ id qđ est ualde longe à verisimili, est qdam falsitatis imago. Facit c. super hoc. de renun. & qđ no. gl. fi. in c. 1. de rescri. in 6. Et dicit Imo. in d. c. auditis. ꝙ si testes aliqui dñt, me possidere boues, vt meos & pro meis alii testes dicunt, ꝙ ego teneo illos vt ꝯductos, & ꝙ fuerunt pñtes ꝯductioni, ꝙ isti ꝑferuntur. Simile dicit Inn. in c. 1. ĵ. de frigi. ꝙ testes deponentes de potentia ad copulã, ꝑferuntur testib. dicentib. de impotentia Tertia cã uictorię in hoc interdicto est prioritas possessiõis per istũ tex. valde sing. & anteq̃ istud ꝯfirmetur, pondera bene tex. dum dicit, a 40. annis, & citra, qa illa copula Et, denotat tps ꝯtinuũ: & sic ubi ponitur inter principiũ, & finẽ, hẽt includere medium ſm Host. qđ reputat Bal. hic notatu dignũ. Vnde dicit hic Imo. no. practicã probandi ꝯtinuam possessionẽ, vt articules, ꝙ à 40. annis & citra, qa sine illa copula verificareẽ possessio, ẽt si ꝑ unum diẽ tm̃ in illo tpe possedisset. l. 1 §. qđ aũt. ff. de aqua quoti. & æsti. ſm ipsum. Vel dicas, à tot annis, citra ꝑ ipsum tps, qa illud Per, denotat ꝯtinuationẽ, l. si urbana. § pnõctare. ff. de verbo. sig. Et istud de dictione Et citra, ponit ẽt Bal. in l. iudicia. in fi. C. đ rei vẽ. & in l. trãsigere. in pri. C. de trãs. & Bal. in l. si post acceptũ. ff. de rei vẽ. & Bal. in l. falsus. C. de fur. & Imo. in cle. 1. sup gl. in ver. antea de seq. pos. & fruct. Et ꝑ istũ tex. dicit do. Anto. in c. 1. s̃. de resti. spo. ꝙ verbũ Et citra, denotat ꝯtinuationẽ. Idẽ Rota in nouis ꝯclus. 250. inc. Item si rector. & uide Bal. in l. ob carmen. in pen. col. ff. de testi. ĩ apostillis. vbi dicit, ꝙ dictio A, & dictio Citra, nõ denotant ꝯtinuationẽ tpis, nisi inseraẽ copula, ut qa dicaẽ à 10. annis, & citra. Allegat Inn. in c. inter dilectos. ĵ. de fi. inst. Secus dicit de dictione Per. Sis ẽt cautus, ſm Imo. & latius dom. Anto. hic post Barto. in l. Celsus. * ad fi. ff. de vsucap. vt taliter deducas capitulum de tpe ꝑscriptionis, ꝙ ꝯcludas præscriptionem cõpletam ante litem motã, alias, si ĩcludereẽ tps litis motę, probaretur interruptio ꝑscriptiõis, iuxta gl. in c. illud. cũ ibi allegatis, ĵ. de præscr. Et fortius procedit hoc, etiam si testis postea diceret de 40. annis & plus. quia illa dictio. Et plus, non posset operari etiam illud modicũ, qđ est a principio litis vsq; ad diem testificat⁹ ſm do. An. hic ꝯ Io. An. qa illa indeterminata dictio nihil ꝓbat in teste, vt ipse dicit se dixisse ĩ c. literę. s̃. de dila. & alleg. Bar. in d. l. Celsus, de quo ẽt ꝑ Bal. in l. si qs in suo. C. de inoffi. test. Et iõ dicit Bal. sing. in l. 2. in pe. col. C. de rescin. ven. ꝙ si testis rẽ, q̃ vendita fuit ꝑ quatuor, dicat, quod valebat octo, & plus, nõ dr̃ probare venditionem factã fuisse minus dimidia, adeo vt sit locus remedio illius legis. Et idẽ Imo. in c. pe. in vlt. char. ĵ. de emp. & vẽ. & Bal. idẽ dicens de dictione, Et ultrã, in c. cũ cãm. el 2. ĵ. ti. ꝓxi. dicens hoc esse expressum ibi melius, quam alibi in ꝓpriis terminis. Idẽ de teste, q dicit, Prope 10. annos, vel circã, Vide do. Ant. in c. ꝯtinebaẽ. in 1. col. de despon. impub. & do. Ab. in c. fi. e. tit. Ang. ꝯsi. 122. Visis petitione, & responsione. & do. Ant. in c. dudũ. el 1. de elec. & Ang. ĩ Auth. quomodo oportet episcopos. §. igiẽ. Et dr̃, ꝙ non probat præcisum tps. Idem de teste, qui dicit, Possedit iam sunt 10. anni. Vide Bar. & omnino Ro. in d. l. Celsus. & Bal. in l. si super longi. ad fi. C. de ꝑscrip. longi. tempo. Et dicit Bal. in hoc, in 1. ꝯstitutione florũ, circa prin. ꝙ quando dicit, Titius possedit iã sunt 10. anni, ꝑ verbum pñtis tpis probaẽ tps ꝯtinuum, & perfectum, secus, si ꝑ uerbum futuri temporis, puta, ideo erunt 10. anni. Et no. ꝙ vbi testis deponit de professione certi tpis simpliciter, intelligitur in dubio de professione ꝯtinua, secundum Bar. in d. l. Celsus. & Bal. in d. l. iudicia. Idem tene menti gl. no. c. nolumus. in uerbo, inconcussam. 16. q. 4. quæ

* In l. j. *Adde Alex. ibi & Pet. de Suz. in l. venales C. quã. ꝓuoc. nõ est neces. & Bar. in l. Diuus de re iudi.*

* In l. Celsus. *Adde ibi Alex. in pẽ. col. in fi. vers. sed circa huiusmodi. et Bal. in l fi. vers. oppono. C. de edic. diui Adri. tol. & in margar. vers. Testis. et ver. clausula. vers. pen. & Lanfr. in cap. quoniam contra. ver. Testes. infra eo.*

ꝗ dicit, ꝙ ad probandam possessionem ꝯtinuam, sufficit
probare extrema. Et sequitur do. Ant. in c. accedentib.
in pe.col.ĩ.de priu.& in c.cum ad sedem.s̃.de rest.spo.&
in proę.Decre. & ibi Imo.& do.Abb.in c.cum ab eccle
sia.s̃.de cã possessio.& prop.cum ꝯcor.Et rõ est qa ꝑ ex-
trema infert̃ p̃sumptio medij,ut no.gl.3.in c.qa sunt.28.
dist.& gl.in c.in die resurrectionis.de ꝯsec.dist.5.gl.2.in
c.accedens.ĩ.de ꝯuer.ꝯiug.& ibi do.Ant.de Bu.in fi.Itẽ
de teste,qui dicit,ꝙ Titius possedit post Caium.dicas, ꝙ
non vr̃ ꝯcludere, ꝙ immediate post illum possederit,
ſm Do.in c.1.circa prin.de ꝯst.in 6.Alle.glo.in ver.sed
tertię,in c.cum Vintoniensis.s̃.de elec.Et idem,si dicat,
ꝙ Titius possedit ante Caium,qa non infertur,ꝙ imme
diate ante,ſm Do.in c.si qs eorum.in fi.34.dist.de quo
per eundẽ in c.ab exordio,in 36.dist.& in c.fi.post prin.
24.dist.& in c.qui semel,in 2.no.50.dist.& in ca.1.circa
prin.26.dist.& in c.si post ordinationem.in 1.no.50.dis.
& in c.1.§.licet.in 2.no.de ꝓc.in 6.& in c.ad decimas.de
9 rest.spo.eodem lib.Et † ad istam tertiã causam, s.de an-
tiquiori possessione,q̃ sola sufficiebat ad victoriam,ſm
oẽs hic,Bar.in l.si duo.vti possi.adde Bal.in l.arborib.
§.si agrum.ff.de vsufr.ubi dicit,ꝙ si duo testes probant,
ꝙ ego araui fundum,& alij duo probant,ꝙtu asportasti
fructus,ego debeo obtinere, tanquam antiquior posses
sor.Sed quo ad istud exemplum,Bal.dicit hic ꝯ̃rium,q̃a
in perceptione fructuum consistit efficacia & utilitas
possessionis. Vnde vr̃ iste melius probasse, & licet q se-
minauit præuenerit in honore,tñ iustum est actum à fi-
ne denominari, & sæpe ꝯtingit, ꝙ unus seminat, alter
metit,ſm eum,qui tñ dicit se putare, ꝙ furtiua asporta
tio fructuum significet possessionem clandestinam, qa
suspicabatur se posse repelli, l.clam possidere.ff.de acq.
pos.nisi fieret hoc ex iusta cã,puta cã vitandi tumultus,
vel maioris mali,vt no.in l.j.§ hoc interdicto.ff.uti pos.
Adde ẽt Bal.in l.p̃tio.§.si duob.ff.de Publiciana.vbi di-
cit,ꝙ si duo probant titulum ab eodem, p̃fert̃ ille q pri-
mo fuit in possessione.Sed si à diuersis,p̃fertur ille, q nõ
reperit̃ possidere.Et dicit esse casum ibi.Adde ẽt Bal.in
le.ordinarij.C.de rei ven.ubi dicit,ꝙ si in interdicto,vti
possidetis.utraq; pars probat de possessione,si unus pro-
bat ꝑ plures testes, sed non ꝑ plures & digniores, vel si
non ꝑ digniores, & alius probat de antiquiori possessio
ne,iste debet vincere,qa potior est in possessione. Et al-
legat istum tex.subdens, ꝙ in dubio secunda possessio
p̃sumit̃ clandestina & iniusta,cũ non potuerit possessio-
nem q̃rere,nisi clã,vel nisi deiecerit eum,q primo pos-
sidebat.l.si finita.§.vbi aũt.ff.de dã.infec. Et subdit, qd
iuuat ꝓbare dñium,referã ĩ l.4.cũ sequẽti. Adde ẽt Bal.
in l.si sup longi.in vlt.col. C. de p̃sc. lon. temp. ubi di-
cit,ꝙ si non apparet de iustitia,vel iniustitia meæ posses
sionis,si tertius prius possidebat,mea possessio p̃sumit̃ in
iusta & clandestina, & non vsucapio,& alleg.istum tex.
Adde ẽt Bal.in l.non ignorabit,post mediũ.C. ad exhi-
ben.ubi dicit,ꝙ eo ipso, ꝙ apparet me prius possedisse,
tua scd̃a possessio censet̃ clandestina,nisi probet̃,ꝙde ip
sa sciuerim:& allegat istum tex.Adde ẽt Pe.de Anc.ꝯl.
259.inc. ad declerationem.vbi ꝯsuluit plene per istum
tex.antiquiorem possessorem præferri ĩ hoc interdicto.
Adde ẽt Pe.de Anc.ꝯs.405.inc.Tres magnifici.vbi facit
festum de isto tex. in auxiliũ antiquioris possessoris. Et
ibi ẽt subdit,ꝙ fauorabilior est possessio habens concur
sum iuris cõis,quàm habens concursum iuris spãlis, pu
ta priuilegij Adde ẽt Bal.in l.si de proprietate.ad fi.C.si
à non compe.iu.ubi dicit,ꝙ eo ipso, ꝙ quis probauit se
habuisse antiquiorem possessionem,& nunc non habet
eam,sed eius aduersarius tenet,dr̃ probasse de spoliatio
ne.Allegat no.per Dy.in regula,sine possessione.de reg.
iu.in 6. Ex istis dictis collige no. ꝙ semper secunda pos-
sessio in dubio,præsumitur ĩiusta,nisi aliquid appareat.
Quod est sing.ſm do.Abb.ſm quem prædicta procedũt
non in corporalibus solum,prout uoluit hic Io.An.sed
etiam in incorporalibus,per istũ tex. Ex quo dicto col-
ligit hic do.meus,ꝙ secundus possessor in iuribus incor
poralibus etiam concurrat cum primo, & non spoliet
primum,quia dr̃ possessor iniustus,sicut ille, qui clan-
destine occupat naturalem possessionem uacantem.Li
mita tñ prædicta,nisi probaretur,ꝙ primus possessor sci
uisset de secundo possessore & tolerasset,qa scd̃a posses-
sio non dr̃ clandestina,sed prima dr̃ interrupta: d.l.clã
possidere. ver. nequaq̃, ſm Bal.in d.l.non ignorabat.Et
hoc est,qđ uoluit Bar.in l.si de eo.§.1.ff.de acq.pos.di-
cens, ꝙ qñ possessionem meam nãlem vacantẽ scio ab
alio occupatam, & negligo ꝑ modicũ tp̃s eam recupe-
rare,ꝑdo ẽt ciuilẽ.Alle.l qđ nemo.§.fi.eo.ti.Qđ decla-
ra,vt ꝑ Ang.& Im.ibi,& Bal.in l.2.C.de seru.& in l.j.in
ult.col.C.de ser.fugi.vꝫ dummõ modicum tp̃s intelli
gat̃,intra qđ dñs potuit se præparare,& dũmõ dñs sciat
possessionẽ esse occupatam ab alio, à quo verisil̃r suspi-
cet̃ se posse de iure repelli.Aduerte ẽt circa hanc priori
tatem possessionis,qa si agens,uti possidetis, probat de
dñio,& reus ꝓbat de sua antiquiori possessione,obtine-
bit reus,dũ tñ ipse alleget,ꝙ dñs possidet clam respectu
possessionis ipsius ꝯuenti:alias dicendo simpl̃r,ꝙ possi-
det clã,intelligeret̃ respectu ꝓprietatis:arg.l.si aliquam.
& quod ibi Bar.ff.de acq.pos.& iõ obtineret. Ita tradit
Bar.in d.l.si de eo.§.fi.& sequunt̃ ibi alij. Etiam est nota
bile de intellectu istius materiæ,ad qđ ẽt vide Bal.in di-
spu.accusatus.in 1.col. Quarta causa victorię in hoc in-
terdicto,est ꝓbatio tituli, ut in isto tex.ex quo no.dom.
Abb. quòd licet in tali interdicto non sit opus probare
dñium,§.retinendę.Inst.de interd.tñ est multũ utile,qa
data paritate probõnũ præfert̃ ꝓbans de ri. Et ita tenet
Bar.ꝑ istũ tex.in d.l.duo.in prin.& in l.si de eo.§.fi.ff.de
acq.pos.Adde Bal.in d.l.ordinarij.ubi dicit,ꝙ in hoc in
terdicto nihil releuat ꝓbõ dñij,nisi qñ uterq; ꝓbaret de
possessione,& ibi allegat Iac.Butrig.in l.incerti.C.de in
terd.dicentem,ꝙubi ꝯtenditur de possessione,admittit̃
articulus ꝓprietatis,si põt ꝓdesse articulanti.Adde etiã
Bal.in l.momentaneæ.ad fi.C.qui le.ꝑsonam.ubi dispu-
tans an testis productus in possessorio,sit interrogandus
in ꝓprietate? distinguit, an ꝓprietas foueat possessoriũ,
nec ne,puta,ubi pares sunt ꝓbõnes in possessorio retinẽ
dæ, qa ibi probõ proprietatis facit præualere ꝓbantem
in possessorio, qa possessio magis iustificata potior est,
alle. istũ tex. Et idem ĩ effectu uoluit Bal.allegando istũ
tex.in l.post sñiam,uer.uenio ad ſm. C.de sen. Adde &
Bal.in l.qui accusare.in fi.C.de eden.ubi dicit, ꝙ ille dr̃
melius probare,cuius intentio magis ꝯsonat rõni, ut si
unus probat possessionem cum titulo, alter sine titulo,
nam potior est possessio titulata, qa magis iustificatur
ꝑ uiam rõnis. Alle.istum tex. quem dicit menti tenẽdũ
Adde etiam Bal. in dispu. accusatus de ui turbatiua. in
vlt.char.ubi dicit,ꝙ ꝓbata pariter possessione, si doce-
tur đ titulo antiquiori,præsumitur ẽt possessio antiq̃or,
& ibi uide alias causas facientes obtinere in hoc interdi
cto. Et no. ꝙ sicut proprietas adminiculatur possessiõi,
ita eꝯ̃rio,ut dixi in c.3.in pe.no.s̃.eo.Et qñ probationes
sunt per omnia pares,uide,quod dicam super glos.No.
10 † undecimo euidentissimè,ſm do.An.& do.Ab.ꝙpro-
batio,quæ fit per priuilegia,dr̃ euidentissima, quod di-
cunt esse utile ad statuta exigentia qñq; probationem
euidentissimam. Et idem dicunt de probatione per in-
strã. Ad idem tex. & ibi do. Ant.in c.cum inter nos.ĩ.
de re iu.& c.auditis.s̃.de rest.in integ. & c. cum contin-
gat.s̃.de resc.c.cum olim.ĩ.de cens.& in c.cum dilec.ĩ.
de dona. Et ubique dicit do.An.est ualde notandum ad
intellectum legis,si ꝯstante.in prin.in uerbo, euidentis-
sime.ff.sol.ma.cum si.& est utile ad materiam c.ad deci
mas.de rest. spo. in 6. quia dicetur constare notorie de
dñio spoliantis, si producit liquidum instr̃m dominij.
Et dixit pulchre do. An.in c.sup literis.s̃.de resc.ꝙ sicut
ante litem contest. potest opponi notoria exceptio pe-
remptoria,ut in Spe. de excep.§.dicto.uer. Marti.de Fa-
no,& per Io.And.& alios in c.1. de li.contes.in 6.cum si
milib.ita ẽt exceptio peremptoria probanda per instr̃m
poterit opponi ante litem contestatem.Et idem no.do.
Ant.in c.fi.in pe.col.s̃.de libel.obla.& in ca.exce.in an-
11 tep.col.ĩ.de excep.No. † duodecimo, ibi, petierat à ui
turba-

turbatiua formā libellādi in hoc interdicto, vti possidetis. & debuisset ēt peti interesse ex turbatione resultans, vt ī l. duos. §. fi. ff. vti possi. Et de hoc libello vide hic do. Ab. & plene Bar. in l. i. ff. uti possi. & dic, ut p eos. Sed de ista turbatione no. ſm Bal. hic post Inn. ꝙ eo ipso ꝙ re⁹ negat aduersariū possidere, dr̄ eū turbare, qa p negationem efficit dubiū, an possideat, ēt si ipse non dicat se possidere, ēt si bona fide reus neget. Allegat c. ad sedē. s̄. de resti. spo. & l. 3. C. quib. ad lib. ꝓclamare non licet. Facit ergo reū sola negatio, ſm eū. ꝑ quo vide oīno eundem Bal. in l. mancipia. in fi. vers. extraneo. C. de ser. fugi. ubi dicit, ꝙ si p statutū turbans aliquē in possessione dēt restituere possessionē, & soluere centū, certè turbās & nō expellens tenebit ad centū, p rōnes suas, & adduco elegans ꝯsiliū Pe. de Anc. 143. incipiens, Ad ṗdicta. ubi late ꝯsuluit, ꝙ ēt cessante oī uiolentia pōt quis ꝑtendere se turbari & spoliari possessione, puta p sequestrū. Quin imo dicit Inn. in c. querelā. sup verbo, subtractas. s̄. de elec. ꝙ eo ipso, ꝙ quis denegat pensionē, vr̄ spoliare illū, cui est debita. Et sequit̄ Bal. in l. si qs ꝯductionis. C. locati. & p eundē in l. 2 in 4. cha. C. đ serui. & aqua. & Bal. & Ang. in l. male agit. C. de ṗscri. 30. anno. Et idem est đ colono, q de fructib. incipit alij r̄ndere, tāquā dn̄o & possessori, qa per hoc turbat dn̄i possessionē, ſm Bal. in l. cū nemo, post prin. C. de acq. pos. Et idem dic de colono, q nō uult restituere possessionem, ut p Ang. in d. l. malè agit. & Bal. in l. si qs in tantā. C. vn̄ vi. Et dicas, ꝙ malè asportans fructus possessionis meę, dr̄ me turbare, n̄ spoliare, ſm Bar. in l. post sn̄iam. C. de sent. Et no. ꝙ non sufficit ꝓbare p testes turbationē, nisi ꝓbetur modus turbationis, ſm Bal. no. in dispu. Accusatus, in an̄p. col. Dicas tn̄, ꝙ si in libello specificat̄ modus turbationis, iudiciū nō est nullū, ſm Bal. hic plene, qa certa est diffinitio turbationis. Vn̄ est uerbo, vel facto in dubiū reuocare, vel inquietare possessionē aduersarij, ſm ipsum. Qđ no. & limita ſm Inn. hic, & ēt Bal. nisi aduersarius peteret specificari turbationē an̄ lit. ꝯtest. qa si hoc petit, nō ꝓcedet libellus an̄ declarationem, ut hic latius p Bal. Et sis caut⁹, qa in formādo libellū in talib interdictis, si deducit̄ dolus & violētia ciuiliter, oportet exprimere locū & tp̄s, iuxta l. libellorū. ff. de accus. ut elegāter p Lu. Ro. ꝯs. 191. qđ īcipit, Spectabilis dn̄e mi. Et istud bn̄ no.* No † ultimo ibi, habitatores ṗdictorū locorū, ꝙ dn̄s ꝑ hoīb. suis, q̄uis liberis, ṗt agere ṗsupposito ꝙ ista sn̄ia ꝯformauerit se libello, iuxta c. l3 Heli. ĵ. de si. quia in molestatione hoīum dr̄ dn̄s molestari, ſm Io. And. hic. Quod intellige sanè ſm do. Ab. ubi molestia illata subditis ꝯcernit iurisdōnē dn̄i qa secūdario agitur de eius īteresse, sed secus est, vbi mere ꝯcernit ipsos subditos. Alle. Inn. ī c. dilecti. ĵ. đ app. & gl. fi. ī c. authoritate. de priuil. in 6. Adde oīno Rotā latè idē tenentem ꝯc. 371. inc. Idē, ꝙ ꝓpositus. in nouissimis. & allegat ēt Arch. & Io. An. ī c. ad Apostolicā. de re iud ī 6. & Spec. ī ti. đ app. §. 1. & §. q possint. in fi. Adde etiam oīno do. Car. post Laudinū in cle. 1. in prin. in 2. q. de reli. & uene. san. cle. 1. in prin. in 4. oppos. de excel. pla. & Pe. de Anc. ī c. authoritate. & Inn. ī c. ṗsbyteri. ĵ. de poe. & tex. & gl. in c. cū illorū, & c. parochianos. ĵ. de sent. excō. & gl. in c. nō dicatis. 22. q. 1. Et n̄ omitto, qđ signanter voluit Bal. in c. 1. §. ꝯuenticula. de pace iura. firmā. vbi dicit, ꝙ dn̄i colligentes pedagia debent tenere itinera tuta. Vn̄, ſm eū, si fiunt aliq̄ robariæ in eorū districtu, ī quo exigūt pedagia, tenenī restituere, vel malefactorē exhibere. Et ita al's ꝯsului. Circa ꝙ vide omnino Bald. in c. 1. in prin. versi.

* *Bene nota. Ad de Bart. in l. 1. §. siue aūt. ff. de ui et vi arma. & in l. 1. §. interdictum ff. vti pos. & Bal. in l. 1. in fi. C. vbi de pos. ag. op. ubi volūt, ꝙ nō ex naturra actionis seu alterius uel remedij possessorij in libello violentiæ ciuiliter deductæ exp̄ssorum, requiratur expressio temporis & loci, sed eo, quod vbi de criminis uiolentiæ ciuiliter agitur, illa solemnitas expressionis requiratur, quæ ēt requiritur quando agitur criminaliter, utno. ī l. item exigit. ff. de dolo. in l. pretor edixit. de iniur. in l. an eadem. §. actiones. de excep. rei iudic. in c. tuæ. de procur. Rot. decis. 36. fu't dubitatū. & deci. 39. in actione, in nou. & est cōis* opinioio, quidquid dixerit Soc. consil. 109. clarum est. par. 3. An autem talis libellus tempus & locum non continens sit nullus ipso iure, an vero parte opponente, vi. Soc. ubi supra.*

extra q̄ro, nūquid isti comites, q feudare ṗnt. & do. Ab. ī c. 1. s̄. đ resti. spol. & Bal. in l. q. accusare. C. de eden. & in l. fi. C. de pœn. iud. & in l. fi. C. de captiuis & Bar. in l. ne qd. ff. de incēdio, rui. & naufra. & Ro. ꝯs. 8. in c. Visis necessariis. & Bal. ī c. 1. de pace tenenda. Et istis adde, q̄ dixi in c. 1. s̄. eo in 1. nota. vers. 2. declara. qb. adde Bal. hic dicentem, ꝙ † hoīes mei sine ꝯsensu meo nō ṗnt se facere censuales alterius. Alleg. Hosti. hic, & dicit, hoc mēti tenendū, sed dic, vt p Bar. & alios in l. si qs à filio. §. patri. ff. de leg. 1. & Bal. in c. 1. de iud. cū ꝯcor. Gl. 1. ibi, ex officio. no. sing. ſm do. Ab. post Bal. & do. Ant. ꝙ iudex ex officio pōt assignare terminū nō petēti, qđ intelligūt, ꝯcurrente cā rōnabili, puta, negligētia partis, ut plenè declarat Bar ī l. 1. C. de dila. per l. ꝓpandū §. 1. C. de iud. idem Bar. in l. 4. §. hoc aūt iudiciū. ff. de dā. infec. & Bar. & Bal. ī l. 1. C. vt q̄ desunt aduo. & Pa. de Ca. in l. 1. §. ait ṗtor. ff. đ iure delib. & Cy. Bar. & Sal. latè in l. nouerint. p illū tex. C. ut intra certū tp̄s causæ criminales. & Ang. plene l. 2. ī 1. co. C. de temp app. & ī l. debitorib. circa pri. ff. de re iud. do. Flo ī d. l. 1. Et dicit Bal. in c. ṗterea. in pe. col. s̄. de dila. ꝙ dilatio nō dat̄ inuito, nisi in eius odiū. Allegat d. l. nouerint. & l. diffamari. C. de ingenu. & manu. Et per hāc gl. dicit Bal. hic, ꝙ si apparet de termini assignatione, l3 non appareat, ad cuius instātiā, valet. qđ dicit esse no. dignū. Et an iudex possit motu ꝓprio assignare scđā & tertiā dilationē parte nō petēte, vide Bal. q nō decidit, ī l. fi ī lectura antiqua, ff. de fer. Et si pars recusat dilationē oblatā a iudice, nō ṗt amplius eā petere ex illa cā ex qua offerebat̄, sed ex noua sic, ſm Bal. post Cy. in d. l. nouerint, in fi. Et ꝑ ṗdictis facit elegās dictū Bart. in l. Seius ff. ad l. Fal. vbi dicit, ꝙ iudex vidēs instantiā ꝑire, pōt ex officio ad sn̄iam ꝓcedere. Quæ oīa ītellige iudici necessaria, si uoluerit, nā ad ea nō tenet̄, l nō q cq d. ff. de iudi. glo. in ver. ṗt, in cle. auditis de rescr. ut plene no. do. Ab. hic, & in c. auditis. in fi. s̄. de ꝑcu. & in c. cū sit. s̄ de fo. cōp. & in c. fi. in ul. col. s̄. đ rescr. Et ibi est bona gl. in uer. dānis. post prin. p q̄ dicit do. Abb. ibi, & in c. cū uenerabilis. ad fi. s̄. de iud. & hic. Ang. ꝯs. 183. ꝙ iudex sub pœna iussus expedire cām certo tp̄e, euitat pœnā, si pars nō instetit. Et idē dicas de syndicatu, ſm do. Ab. hic, & Cal. in ti. de pœnis ꝯs. 3. Ex istis īferūt hic do. Ant. & do. Ab. ꝙ †, valet ꝓbō dilatione nō data, allegādo tex. & ibi Bar. in l. ī crimine ff. de adul. & Bar. in l. fi. ff. de fer. dūmō n̄ fiat post termi nos iuris, puta, testiū ꝓductio post publicationē, p c. fraternitatis. ĵ ti. ꝓx. uel instr̄m post ꝯclōne in cā, p c. cū dilectus de fi. instr. & hic p dn̄m Ab. latius, q eadem ponit in d. c. cū dilectus. Et dicit Bal. in l. 2. in fi. ff. de testi. in apostillis, ꝙ datio dilationis ꝓbatoriæ nō est de ordine formali iudicij. Et iō dicit Bar. in l. vnius. §. cogniturū. p illū tex. ff. de q̄sti. ꝙ valet defensio sine termino. Et cū istis ēt ꝯcor. Bar. in extrauag. ad reprimēdū. in vers. figura. in pen. col. & Imo. in cle. sæpe. vers. 7. q̄ritur. de uerb. sig. & Bal. in l. pridie. in apostillis, ff. de fer. & Bal. & Ang. in l. fi. ff. eo. & Bal. do. Car. & Imo. in c. prudentiā. §. 6. s̄. de offi. deleg. & Pau. de Ca. in l. orōne ff. de fer. & Bal. & Sali. in l. si qn̄. & l. cum à nobis. C. de dila. & do. Ant. in c. ultra tertiam. in antepe. col. in ti. ꝓx. & Bal in l. 2. in 13. q. C. de epis. audi. Et propter hoc dicit Pau. de Ca. in l. fi. C. qui admit. ꝙ si ad ꝓbandū iudex assignat terminū decem dierum inchoandorum certo die, valebunt probationes factæ ante illum diem, quia dilatio non est de essentia, l3 Bal. ibi aliter sentiat. Et de hoc, quando terminus possit anticipari, vide gl. in cle. 1. de appell. & Bal. in l. eos. §. apostolos. circa med. C. de app. Tangunt etiam † hic do. Ant. Imo. & per istum tex. utrū post lapsum terminū datum ad ꝓbandum, possint amplius produci testes, vel instr̄a, qn̄ res est adhuc integra? In quo articulo propter uarietatem Doc. hic, deducetur primò pars affirmatiua cū limitationib. Et quod valeat ꝓbatio

tio,ſi eſt res integra,ꝓut erat tꝑe aſſignati termini, quia
aduerſario nihil periit,eſt gl.ordina.in cle.ſæpe.in verb.
nõ ob.de uer.ſig.& ita determinat Iac.de Are.& Cy. in
l.ſi ea.C.q accuſ.non poſ.& ſeqtur ibi Bal. ad fi. & Bar.
in l.fi.ff.de fer.& Ang. loquens de iudice, q̃ cõminatur
ſe poſtea non auditurũ,in l.ſi qs hr̃s inſtituat.ff.de hr̃. in
ſti.idẽ Ang.in l.j.§.edenda.ff.de eden.& in repe. l. ſi poſt
tres.ff.ſi qs cautio.Idẽ Inn.in c.cũ in tua. prope fi. j̃. qui
matr.accuſ.poſ.& Bal.in auth. ad hoc,in pen.col. C. de
vſur.& Bal. Ang.& Imo.dicentes, hãc morã eſſe purga-
bilem re integra.in l.ſi inſula.ff.de uerb.obli.& Hoſt.&
Io.An.in c.corã.s̃. de reſti. in integ. Sal. latè dicẽs,iſtud
eſſe de æqtate,in d.l.ſi ea.& Bal.in d.l. ſi poſt tres. & in l.
diffamari.in prin.C.de inge.& manu.& Ange.in l.ꝑem
ptorias.C.ſen.reſcin.non poſ.& Imo. plene poſt Bal. &
Ang.in l.quãdiu.la 3.in vlt.col.ff.de acq. hæ.& do Car.
in cle.ſæpe.§.quia,in 15. qõ. de uerb. ſig. & ſentit in cle.
ɔſtõ nẽ.§.cęterũ.in 7.quæſt.de elec.& ita conſuluit ipſe
ɔſ.25.inci cã Amareti.& no.Rot.in nouis, ɔcluſi. 167.
inci. Aliqs dat articulos.& deciſi.160.inc. Itẽ latis trib.
loquẽdo de æquitate,& expreſſe Do.poſt Imo in c.ordi
narij.§. quòd ſi forte. uerſi.fi.de offi.ordi.in 6. ꝑꝑ gl. ibi.
Et ꝓ hac parte adducitur ĩter alia tex.in l.mancipiorũ.
ff.de opti.leg. vbi ſi datur mihi terminus ad eligendum
ſetuũ mihi legatũ, & poſt terminum electio trãsfert in
te,tñ lapſo termino põt mora purgari, ſi ius aduerſarij
nõ eſt deterius. Ad idẽ c.ſi tibi abſenti.de p̃b.in 6.vbi la-
pſus termini ad acceptandũ bñficium nõ nocet re inte
gra,quin poſſet acceptari. Ad idẽ gl.3.in c.ex publico.j̃.
de ɔuer.ɔiug.& tex.in c.l3.de ꝓcur.in 6.& in l.is, qui. ff.
de ceſ.bono.cũ ſi.adductis in alio ꝓpoſito ꝑ Pe.de Anc.
ɔſ.210.inc.Franc.uer.veniamus ad Prædicatores. Et ſi
velles tenere hanc partẽ, lĩta eã primo procedere, quo
ad producenda inſtr̃a. Sed non admittunt articuli dati
poſt terminũ,nec probõ ꝑ teſtes q̃ reqrit cauſęcognitio
nẽ & longũ tractatũ,qđ nõ eſt in inſtr̃is,ſm do.Car. in
cle.ſæpe.§.& qa,p̃allegata. Allegat Rotã,& bñ,ɔclo.31.
incip. Itẽ fuit dubitatũ:in nouiſſimis,ſed hoc nõ placet
Imo.hic,& fortè melius, qa rõnes inualidantes produ-
ctionẽ teſtiũ,de q̃b.j̃. procedunt etiã in inſtr̃is; tũ ẽt, qa
poſſent teſtes eſſe ita parati,ſicut inſtr̃a,maximè ẽt cum
16 iſtæ æqparentur,ut hic in gl.2. Lĩta † ſcđo,niſi eſſet datus
terminus ad proponendas exceptiones dilatorias, quia
ſunt modici præiudicii: iõ poſt terminũ non pñt oppo-
ni, niſi denuo ſuperuenerint ꝑ c. paſtoralis. j̃. de exce.
quem tex.ita intelligunt Doc.ubi s̃.& pulchre do.Car.
17 in d.ɔſ.25. Lĩta tertio,† niſi terminus eſſet ſtatutus, nõ
ab hoĩe,ſed à lege,vel ſtatuto ad probandũ,uel excipiẽ-
dũ:quia poſt terminum nõ audit ɔparẽs, quaſi termin⁹
legis ſit ſtatutus in modũ p̃ſcriptionis. Ita voluit Inn.
in c.cũ in tua.q matr.accuſ.poſ.ꝑ l. ob cõmiſſa & ibi gl.
C.de adult.& ſequit Bal. in auth.ad hæc,in pe.co. C. de
vſur.& in d.l.ſi eã.& no.Bal.in c.1.in prin.in tit.quo tꝑe
miles.& in d.l.diffamari.vbi hoc lĩtat,niſi probetur im-
pedimentũ.Et bñ probat in d.l.ob ɔmiſſa. Et hic adde
gl.in c.licet cãm.de elec.in 6. Lĩta 4.niſi elapſo termino
ſtatuto a iudice,iudex pronunciaret non eſſe audiendũ.
qa tũc non hẽt locũ purgatio moræ,cũ ſnĩa ſit lata p̃ce
dẽte cã,ſm Bar.in dic. auth.ad hæc.in pe.col.ꝑ.d.l. diffa
mari. Lĩta 5. & ultimo niſi teſtes, vel inſtr̃a fuiſſent an-
tea nota producenti,qa tũc nedũ de rigore,ſed ẽt de æq
tate debet repelli ẽt re integra, ſm Sal.in d.l.ſi ea. quia
negligẽdo æquitas nõ ſuffragat. Allegat l.ſi pupillus. in
fi.ff.de priuil.cred.& hoc dicit ſinglr̃ probari in l.admo
nẽdi ff. de iureiu. vbi admittitur probõ ꝑ inſtr̃a dunta-
18 xat,in quib.ceſſauit negligentia. Sed † aduerte, qa ɔ̃riã
partem,videlicet, ꝙ ẽt re integra probõ facta poſt ter-
minũ peremptoriũ nõ teneat,expreſſe firmat Archi.in
c.iudicantem.30.q.5.& Spe.in tit. de dila.§. uidendum.
ver.quid ſi datus.& Bar.in l.mãcipiorum.ff.de opti.leg.
& in l.dãni.§.Sabini.ff.de dam.infec.& in l. admonẽdi.
ff.de iureiu.& in l.ii.ad fi.ver.tertio q̃ro.ff.de ap.recip.&
do.Ant.Bal.Imo.& do.Ab.in c.cum dilectus.de fi.inſtr.
& Imo.do.Bñdic.& do.meus hic,& gl.in d.l.ſi ea. & ibi
Gui.de Suzaria dicit ſe ſæpe ita obtinuiſſe,ut refert Sal.
Idẽ tenet do.de Rota ɔcluſ.31.q̃ inci. Itẽ fuit dubitatũ,
vbi ſemꝑ vide. Idẽ Old.cõſ.167.incip. Ante omnia ɔſi-
derandũ.& Bal.in l.ii.ad fi.verſ.13.q̃rit.C. de epi. audiẽ.
Old.pulchre idẽ dicens de edicto gñali peremptorio in
ɔſiliis ſuis.q.3.inci.Cã electionis.& do.Car.in cle.ɔſt.§.
cæterũ,in 6.q.de elec. Et pro hac parte adducit, ſm Ro.
vbi s̃.quia rõ,quare terminus excludit volentẽ ꝓbare,
eſt,ne lites trahãtur in longũ ſine cã,l.j.in fi.C.đ dilatio
l.2.in fi.C.vt intra certũ tp̃s actio criminalis.& l.ij. ĩ pri.
C.de tẽp.ap. Quamuis ergo res ſit ĩtegra, ſi tñ terminus
non operat effectũ ſuum,iudicium ꝓrogatur ɔ̃ nãm di
lationis. Ad idẽ dicit hic do.meus eſſe caſum, in l. ſcire
oportet.§.j.in fi.ff.de exc.tut. Nec dicas,ſm eũ, ꝙ loqua
tur in termino legali.qa terminus aſſignatus à iudice,q
eſt miniſter legis,dẽt operari idẽ,qđ terminus legis,l.4.
§.ſi quis ɔdemnatũ.ff. de re iud. ſm ipſum ꝙ nõ admit
to ꝑ ea,q̃ dixi s̃ in 3.limitatione. Nec mirũ,quia, vt di-
cit Bal.in ſiĺi, in rub. C. ſi ex falſis inſtr. quem referam,
ver.primus caſus.lex non ſupplet ꝑ iudicẽ, ſed iudex be
ne ſupplet factũ ſuum. Item pro hac parte allegat dom.
meus tex.in c.corã.iuncta gl.in ver.munimẽta.s̃.de re-
ſti.in inte.vbi poſt terminũ ꝑemptorium ad probãdum
ẽt eccleſia nõ audit,niſi bñficio reſtõnis in integrum. Et
illum tex.põderat Ro.l3 ipſe nõ dicat,d. ɔclone 31. Ad
idem allegat ipſe tex.in c.cupientes.§.j.iũcto.§. electos.
de elec.in 6. vbi poſt terminũ nõ pñt iura ꝓduci, niſi ex
cã lĩima aſſignet noua dilatio. Ad idem allegãt Do. de
Ro.in d.deci.& Sal.in d.l.ſi ea.& Imo.hic,& do.Car. d.
§.cęterũ.qa iſta aſſignatio termini eſt q̃dã interlocuto-
ria,ꝑ q̃ iudex vr̃ tacitè ꝓnunciare, ꝙ poſt terminum nõ
audiatur.l.ſi ea.C.qui accuſ.& in l. cũ Titia. ff. de accuſ.
Et trãſit in rẽ iudicatã,quo ad partes,c.ſignificauerunt.
j̃.ti.prox. Ius ergo q̃ſitũ parti, ꝙ probõnib.nõ vexet,nec
amplius differat cãæ expeditio,excludit eũ, q nõ proba
uit alias,ſm Oldr.in d.ɔſ.inci. Añ oĩa peremptoriũ eẽt
ridiculoſũ. Et fortius dixit Bal.in d.l.2.C.de epi.audi. ꝙ
talis probõ nõ facit iudiciũ,ɔtra Bar. in d.l.2 de ap.reci.
Et pro hac parte facit optime iſte tex.ut induxi in nota
bi. Nõ ob.l.mãcipiorũ:qa rñdet do. Ab.in d. c. cũ dile-
ctus. Et primò Im.hic,& do.Car.in cle.j. §. ſecus.in 8.q.
verſ.oppono.de ɔceſ.p̃b.& do. meus hic iſtos non alle-
gãs, ꝙ loqtur,qñ re exiſtente integra poſt terminũ ceſ-
ſat oĩno cã, ꝑꝑ quã fuit ille terminus ſtatutus, vt clare
innuit ille tex. & ſic ceſſante cã termini ꝑꝑ integritatẽ
rei,ceſſat eius effectus. Nã ſtatuit ibi terminus,ne hr̃s ſẽ-
ꝑ impediat diſponere de familia & reb. ſuis, qđ ceſſabit
illo eligẽte ẽt poſt terminũ, ꝙ hæres adhuc non diſpo-
ſuit. Et ꝙ ceſſante cã termini poſsit adhuc mora purga
ri,ĩduco gl.ĩ c.ordinarii.§.Quod ſi forte.uer.libere.đ off.
ord.ĩ 6.& pulchre no.Do.in c.ſi forte.in ult. col. de ele.
in 6. Sed in qõne nr̃a poſt lapſum termini ẽt iure aduer
ſarii illæſo exiſtẽte nõ ceſſat oĩno cã, ꝑꝑ q̃ fuit ſtatutus
terminus,ſ. ad breuiorẽ litis exitum. Imo ſentit tex.in
d.l.mancipiorũ.ꝙ qñ cã termini non ceſſat, non admit
titur qs poſt terminum. Sic ẽt rñdet ad c.ſi tibi abſenti.
p̃allegatum,qa cã termini fuit, ne eccleſia ex vacatio-
ne pateret detrimentum. Si ergo elapſo termino adhuc
nõ eſt prouiſum ecclę, ceſſat & cã termini, & ɔñr eius
effectus,c.cum ceſſante.de app. Et ꝑ iſtum tex.& p̃dicta
hãc partẽ ſequor,q̃ dicit hic Imo.eſſe veriorẽ, l3 fateat
ɔ̃riã eſſe æquiorẽ, & ꝙ fortè ſeruaret in practica,ſed ex
lĩtationib.ſequentib.remanebit eius rigoroſitas ſufficiẽ
ter temperata. Limita ergo primo hanc ſcđam opi.niſi
de nouo ꝑueniſſet probõ ad notitiam volẽtis probare.
Ita no.ſolus Imo.hic per d.c.paſtoralis,& fuit de mente
Bar.in d.l.mancipiorum. Sed aduerte, quia iſtud non
procederet de iure. Et ɔ̃rium ſentiunt Doc.in dictis lo-
cis,& c.paſtoralis.loquit in dilatoriis. Merito ergo ſta-
tur iur̃o,l.theſaurus.ff.ad exhib. Sed in perẽptoriis ſecus
ne detur via piuriis, & iõ Old. conſi.3. in c. Cum cauſa
plene cõſuluit poſt terminum ꝑemptorium exceptio-
nes peremptorias nõ admitti,quãuis offeratur iur̃m de
noua notitia ipſarum. Et illud ɔſiliũ tene menti,maxi
mè

mè ꝯuolentem opponere crimina post terminū. Est verū, ꝙ de æquitate ꝓcedere posset ista limitatio, dūmō ꝑsumptio, q̄ est, ꝙ de nouo probatio sit nota, non tollatur per aduersarium. Ita latè & eleganter no. dom. Car. post Pau. in cle. ꝯstōnē, §. cæterū, in 7. q. vbi oīno vide, de elec. Idē Io. Fab. in §. qui aūt, Instit. de exc. tut. ubi hoc restringit, nisi esset cā tutelæ. Nam post terminū nō pōt admitti excusatio, etsi de nouo ꝓueniat, ꝑ d. §. q aūt. Et de mā ponit ēt Imo. in cle. 1. in pen. col. de exce. Limita secūdo nisi esset cōmissa de æquitate, vel esset forus, in quo de æquitate ꝓcederet, puta, in causis mercatorū, iuxta no. ꝑ Bar. in l. fideiussor, §. quædā, ff. man. qa tūc re integra nō obstabit lapsus termini. Moueor, qa tenētes hanc partē dūt ea procedere de rigore, immo dicunt do. de Rota. 160. in nouis. expressius ꝯclu. 98. inci. itē oēs dñi, ꝙ scd̄m æquitatē Ro. etiam in cā prophana nō obstāte lapsu termini præfixi ad producendum oīa, tñ ante ꝯclōnem in cā, possunt produci literæ & instrā de stylo curiæ, nisi in cā criminali, vt ꝑ eosdē ꝯcl. 31. Limita tertio, nisi pars actualiter producat instrm̄ post lapsum termini corā iudice, ꝑ qđ notoriè ꝓbet intentū, qa valet probatio, ex quo cessat cā termini, s. protelationis iudicij, & res est integra secundum do. Ant. & do. meum hic, allegant Ro. & bñ conclusi. 31. vbi expresse dr̄, ꝙ lapsus termini non excludit ꝓbationes notorias, q̄ fiunt ꝑ instrā & literas, ex quibus statim sine dispendio litis veritas liquere pōt. Et istud diligenter no. Est verum, ꝙ Imo. hic aliter sentit, dicens, ꝙ idē sequeretur in testibus, quos quis haberet paratos, sed certè ēt tunc idē fatebor, quia cessat dicta cā ꝓrogationis litis, arg. d. c. literas, añ fi. s̄. de rest. spo. Et addo, ꝙ si offert se probaturū incontinenti, pōt probare intra tres dies, f̄m Bal. in l. vlt. ꝑ illū tex. C. de iudi. Et ista ꝯfirmari possunt ex dictis in l. 1. §. parui, ff. quod vi aut clā. & Doc. in c. ex parte, el 2. s̄. de off. deleg. cū ꝯcor. Et iō ī proposito dicit do. Abb. in d. c. cū dilectus. ꝙ duobus ꝯcurrentibus pōt ille admitti de æquitate, vc; si ius aduersarii non sit læsum, & parū post terminū hic petat, arg. d. l. mancipiorū. Limita quarto, nisi loquamur ī causis summariis, puta, beneficialibus, matrimonialib. & similibus, f̄m Rotā d. deci. 31. Sed ꝯriū tenet hic do. meus, & fortè melius, qa ꝙ cā sit summaria, debet potius operari dilationem esse magis perēptoriā q̄ minus, scd̄m Bar. sing ī extrauag. ad reprimendum, in ver. ꝑ citatio. & facit cle. sæpe, de uer. si gn. vbi in talib. abbreuiantur dilationes, per Bar. ī l. filius familias, in prin ff. de dona. Limita quinto, nisi intra terminum fuisset productum, saltem exemplū instri, quia si post terminū ꝓducitur originale, ꝯfirmat ꝓductio exēpli, & hr̄ ꝓbatio pro facto, f̄m Bal. in c. 1. in prin. s̄. de fide instr. ubi hoc dicit esse no. dignū. Allegat text. optimū in l. si donare, §. si sponsus, ff. de don. inter uir. & ux. ubi spōsus, q añ nuptias donauit alienū sponsæ, pt post nuptias donare ꝓprium loco illius, nec dr̄ donare vxori, sed confirmare donationē factā spōsæ. Limita sexto, nisi esset datus terminus ad ponendū, uel articulādū cū ꝓtestatione saluo iure declarandi & interpretandi, f̄m Bal. in l. tres denunciationes, in fi. C. qūo & qñ iud. Allegat Io. Mo. in c. in gñali, de reg iur. in 6. Sed certe istud fieri pōt ēt sine hac protestatione, vt dicetur in 3. limitatione. Limita septimo, nisi iudex parte præsente, uel citata admitteret ꝓbationes post terminū, quia ualet, scd̄m Bal. singulariter in l. peremptorias, in 1. col. C. sen. rescin. nō pos. quia vr̄ tacite iudex dicere, se grauasse & reuocare interlocutoriam ipso facto. quod tñ dicit fieri nō posse absente parte nō citata, quia hæc reuocatio requirit cāæ cognitionē ut ib. ꝑ eū. Et idē tenet in l. fi. in lectura antiqua, ff. de ser. Et non dices, ꝙ ista interlocutoria facto, vel ñ facto partis sit executioni mandata, iō reuocari non possit, iuxta gl. & Bar. in l. 1. ff. de præto. stip. quia non dr̄ executa, considerato, ꝙ in manu iudicis est expectare partē post terminū, c. ꝯsuluit, s̄. de off. deleg. & qa talis interlocutoria limitat a cā ꝑꝑ q̄ assignatur, d. l. mancipiorū. Cū ergo fauore partis assignet, pt eadē non ꝯdicente prorogari. Est uerū, ꝙ si ñ subest cā noua, pt talis terminus tacitè prorogari, secundum Bal. in d. l. perēptorias, circa pri. dicēte ꝙ terminus ꝓbatorius nō pt prorogari de consensu partiū, nisi ex cā noua. Allegat Spe. & bñ, in ti. de sent. §. videndum, ver. illud. Qđ bñ no. Limita octauo, nisi post lapsū termini vellet qs vti cōfessione aduersarii faciēdo positiones, q a ñ dr̄ tendere ad ꝓbōnē, sed ad probationis releuationē, scd̄m Bal. in auth. sed nouo iure, versus fi. C. si cer. pet. cū cōcor. quas in ꝓposito allegaui, s̄. in ru. Est verum, lʒ ibi ñ dixerim, ꝙ Spe. tenet ꝯrium in ti. đ dilatio. § videndū, uer. itē qđ si datus, & in tit. de deposi. §. 4. uer. sed si añ, quasi succedat hoc loco ꝓbōnis, hr̄ tñ, ꝙ iudex poterit ex offō interrogare, & sequitur do. Ant. hic, qui tñ dr̄ uarius ī uer. quinq; casus, cū seq. sed, qđ ꝑdixi, sustētabilius puto, ꝑ ea q̄ dixi post do. Ant. met. nec ī dicta ru. nec Spe. bñ firmat in tit. de dila. Limita nono, nisi cum cāæ cognitione fuisset terminus nimium arctatus, quia tunc ualebit ꝓductio, tā testium, q̄ instrorum, scd̄m Bal. in c. cū dilectus, s̄. de fide instr. Allegat c. indultū, đ re iu. in 6. & ita dicit intelligendā gl. in d. cle. sæpe, cum seq. Limita decimo, nisi post terminū vellet quis declarare ꝓbōnē, vel articulum ī termino factum, scd̄m Io. An. late in tit. de teste, §. nunc videndum, ver. hic etiā no. & adde Spe. qa declarās dr̄ de nouo facere. l. hæredes palam, §. 1. ff. de tes. Et illa declarō facta de illo articulo trahitur ad diē articuli, scd̄m eum, quē ualde seqtur do. An. hic. Ad de in terminis Do. idē tenentē ī proœ. Sexti, in fi. pri. ꝑ illū tex. ī ver. antiquorum declaratione, & idē tenet ipse ī c. si qs vid. iā, ī 34. dis. & Bal. ī l. j. ff. de iust. & iu. & Arch. 13. q. 2. in summa, & do. Ant. in c. pastoralis, s̄. de except. & Bal. in l. tres denunciationes, in fi. & Ro. in nouissimis ꝯclone 7. inci. itē ꝙ cōmissio. Fortius & elegātius dixit Bal. in addi. Spe. in rub. de sen. vers. pone, ꝙ post snīam. Quòd si dato termino excipienti ad probandū, non fuerunt dati articuli ī termino, ꝑꝑ quod testes producti nō deposuerūt, satis tñ est, ꝙ testes iurauerunt in termino, qa articuli sunt declaratio exceptionis, & iō postea produci pñt, ꝑ d. l. hæredes. Qđ est singulare, si est verum, sed pendet ex dicendis in ult. limitatione. Et ꝑ ꝯfirmatione huius limitationis uide, q̄ accumulaui in repetitione c. quar̄, el 1. ultra mediū, ver. fallit primò, s̄. de accus. Sed hanc limitationē intellige, nisi articuli fuissent adeo generales & incerti, ꝙ nullo mō ꝯcluderent, qa hñt ꝑ nō factis, & iō non poterunt post terminū declarari. Ita late & subtiliter ꝯsuluit Old. ꝯs. 167. incip. Añ oīa, ꝑ quo ēt uide, q̄ dixi in d. c. quar̄, maxime qđ no. Bal. ī l. edita, C. de edē. ubi dicit, ꝙ post litē ꝯtest. ñ licet aliter interpretari libellū nullum, ꝙ transeat in aliquē, & ibi dat exēpla ī finita. Limita undecimo, nisi iudex ex offō post terminū reciperet probōnes, f̄m do. Ant. & Bñd. hic, qa cū iudex possit suā interlocutoriā reuocare, iuxta no. in c. cum cessante, de app. poterit ipsam productionē admittere. Adde Bal. idē tenentē in l. 2. 13. q. C. de epi. audi. & ibi dicit, ꝙ ex qua cā pt dare nouā dilationē, ex eadē pt sine dilatione recipere testes, qa dilatio ñ est de substantia, ut dixi, s̄. Idem tenet Bal. in l. 2. §. sed quia vere no. C. de iura. cal. facit, quod no. do. Ant. in c. auditis, in 4. col. s̄. de procur. vbi ꝯcludit iudicē ex officio posse admittere testes post ꝯclōnē in cā, & no. Spe. in tit. de renū. & ꝯcl. §. 1. pē. col. uers. & scias, & Bal. in l. 1. circa fi. C. sen. resc. non pos. & Ro. in repe. l. admonendi, in 6. col. ff. de iureiur. & in repe. l. 1. ff. de arb. cum concor. Credo tñ hanc limitationē debere intelligi scd̄m ea, q̄. s̄. dixi in 7. limitatione. Limita duodecimo, dummō iudex ante lapsum termini bis monuerit hñtem excipere, uel probare, vt uoluit Ange. mirabiliter in Auth. de hær. & fal. §. si quis autem nō implens, ꝑ illū tex. dicens, ꝙ est quæstio sua noua, sed certe iure non probatur. Et ille tex. loquitur ī casu suo. de quo per eundē Ang. in §. si quis pro redemptione, in Authen. de eccles. titu. Contra quem etiam facit, quia frustra requiritur monitio nominis, qñ dies interpellat, c. potuit. s̄. de loca. Limita decimotertio, nisi uolens probare ī termino, fuisset repulsus iniuste, quia post terminū & etiā post conclusionem in causa audiretur, secundum dom. Ant. in ca. tam literis, in 3. no. per illum tex. s̄. titu. proxi. Allegat etiam gl. in c. ex conquestione, s̄. de restitu. spol.

Et idē dicas, si facto partis aduersæ fuisset impedit⁹. Sed do. Ant. hic allegat Inn. in d. c. tā literis. Limita decimo quarto, seu declara, nisi pendēte termino fuisset disputatum, an exceptio esset admittenda, vel non, vel an testes essent idonei, vel nō, quia lapsus termini nō nocet, ſm Bal. in l. j. in pen. col. C. de iura. cal. Pro quo allego glo. in ver. videbitur, & ibi Do. in c. cupientes, §. ꝙ si, de elect. in 6. & bonū tex. in d. c. tā lr̃is. Sed intellige, nisi duo obstarēt, videlicet, ꝙ in illa disputatione succubuisset, & ſm, ꝙ appareret eū nō ꝓbabili rōne motū, puta, quia ēt condēnatus fuisset in expensis, ſm Bar. no. in l. 2. §. non solū, ff. ad Tertu. & Bald. quem omnino vide in l. ꝯ maiores, C. de inoffi. test. & vide, qđ ipse no. in l. solēnibus, in fi. C. de rei vē. & in l. eos, vers. pone, C. de vsur. & in l. q testm̄, ff. de excu. tu. & in auth. hi, qui. C. de tempo. appel. Bar. in l. j. C. qn̄ ꝓuo. nō est neces. & Bal. in l. 1. §. q̄ cui, ff. de acq. hær. Bar. in l. si cū ipse, ff. de excu. tu. & Sal. ī l. si docueris, C. de falsis. Limita decimoquinto, nisi ille, quē lapsus termini excludit semel appellādo, vellet probare in cā appellationis, qa pōt, ſm Arc. notabiliter in c. cū illicita, 34. q. 3. & do. Ant. hic, & Io. And. in c. fraternitatis, versi. quinto quæro, ǰ. ti. prox. ꝑ l. ꝑ hanc, C. de tēp. appel. Facit gl. dicens idē de cōclōne in cā, in c. fi. ver. emendari, de appel. in 6. Sed hanc limitationem intellige in termino hominis, secus in termino iuris, qa illo elapso orit̃ interlocutoria iuris, à qua non appellatur, l. si qua pęna, ff. de uer. sig. ſm Io. Mo. d. §. ꝙ si ꝑ 20. & do. An. hic, nisi fuerit impeditus, vel ꝓtestatus fuerit, vt hic per seipsum. Facit, qđ dixi. ǰ. ver. primus casus, ꝑ quod tollitur, qđ no. dom. meus hic, non admittens hanc dr̃iam in termino legis, & hominis. Limita decimosexto, & ultimo, nisi † testes,
19 qui examinantur post terminū datū, iurassent in termino, qa dies depositionis trahit ad diē iuri, ēt si pars nullā diligentiā fecerit, vt testes examinenẗ, ſm Ro. in nouissimis, ꝯclu. 70. inci. Itē licèt in remissione, & Bal. plene in l. si qn̄, versi. 6. dubitatur, C. de testi. & ibi Sal. & Imo. post Pe. de Anc. in cle. 1. de offi. deleg. & Rota in nouis, ꝯclu. 242. inci. Vtrum duo menses, & do. Ant. hic, & Ro. in l. dāni, §. Sabini, ff. de dā. infec. & Ang. & Imo. in l. Antisti⁹ ff. de acq hær. & fuit opi. Iac. Bu. disputando, ꝓut refert Io. And. in Spe. ti. de teste, §. qualiter, ver. his quoq;. in fi. Adde idē tenētē Bal. in rub. C. si ex fal. instr. in pen. col. & in c. in noīe Do. ver. ecce aliud dubiū, ǰ. tit. proxi. & in addi. Spe. in tit. uers. pone, ꝙ post sn̄iam. Et ibi fortius dixit, ꝙ si pars habens producere, fecit qnicquid potuit faciēdo grauari & pignorari testes hic, & sufficit, etiam si nō iurassent intra terminum, sed pn̄t iurare postea, & fingūtur recepti in termino, arg. l. eum, qui & l. contra maiores, C. de inoff. test. & ualet absq; alia dilatione. Allegant Frāc. Accur. in quodā suo libello, qui allegat l. si quādo, in fi. C. de testa. Dicit tñ Bal. tutius esse, si noua dilatio petatur. Et ꝓ hac limitatione plura adducunt Bald. & Ro. in dictis locis, maximè, qa non est, quid imputetur parti cū examinatio testis resideat in offō iudicis, & sic tp̃s nō currit parti, iuxta l. si cū ipse, ff. de excus. tut. no. Inn. in c. tā lr̃is, ǰ. de testi. Itē, quia inspicitur iurm̄, tanq̄ principiū l. potior. & l. qui balneū, ff. qui po. in pig. ha. & ideo virt⁹ testimonij cōsistit in iuro, & ad ipsum trahitur, iuxta c. aqua, ǰ. de ꝯse. eccl. vel alta. Facit gl. 1. in cle. 1. de offi. leg. volēs, ꝙ testis pōt deponere die feriata, dūmō, iurauerit die iuridica. Notat Bar. in l. 1. § nunciatio, ff. de no. ope. nū. & Bal. in c. ꝯquestus, ſ. de fer. cū si. Facit elegās dictū Bal. in rub. ſ. de iud. in quibusdā lecturis, ubi dicit, ꝙ statutū duplicās pęnā dicenti falsum in eccl̃a, nō hēt locū, si testis iurauit extra eccl̃am, postea deponit ī eccl̃a. Ad idē, qđ no. Bal. in l. 1. in 1. col. ff. de te. in apostillis, ubi dicit, ꝙ qn̄ testis iurauit vno tp̄e, & deponit alio tp̄e, satis est, si notarius scribat diem iuri. Facit optimè, quod scribit Bal. in l. 2. prope fi. C. de sacro. eccl. & in l. presbyteri, in ult. col. C. de epis. & cler. ubi dicit, ꝙ si testis accusatur de falso, & in libello ponitur locus iuramenti, ualebit libellus, licèt in alio loco deposuerit, & ꝙ attendatur tempus iuramenti, uide Ang. cons. 296. inci. In Dei nomine. In proposita quæstione, & Spec. in titu. de teste, § 1. uersi. ꝙ si testis errat, & Arch. in c. cōstituimus, 3. q. 5. & Bal. & Flo. in l. 3. in prin. ff. de testi. & Bal. in l. si iure, ff. de milit. testa. Est verum, ꝙ quantū ad ꝯsiderandū habilitatē testis, est maius dubiū, ꝙ tēpus attēdatur, sʒ remitto ad Pa. de Leaz. in cōmēto c. testimoniū, ǰ. ti. prox. & Io. And. in regula, factū legitimè, in Mercurialibus & Bal. in c. 1. quot testes sint necess. ad ꝓb. īgrat. & in l. leges, C. de legib. & l. seruos, in fi. C. de testi. & in l. gesta. C. de re. ven. Et dicebat Bal. in proposito in d. c. in noīe Dn̄i, ꝙ ī examinatione post terminū nō expedit iterū partē citari, & allegat sex rōnes, ex quib. solue unū, qđ dicit esse subtile, in d. l. si qn̄. ver. sexto dubitatur. Et si ista limitatio est vera, ꝓut cōiter teneẗ, ꝙ sufficiat testes produxisse in termino, etsi pars nō instetit, vt examinenẗ, dicas tñ, ꝙ fallit in casib. in qbus oportet nō solum produxisse, sed ēt instetisse cū
20 effectu, vt examinentur. Primus casus est, qn̄ † terminus est statutus à lege ad probandū, qa verba legis debēt intelligi de probatione integra, ſm Bal. sing. in ru. C. si ex falsis instr. vbi dicit, ꝙ tex. nō supplet ꝑ iudicē. Alleg. no. in c. pia, de excep. in 6. Idē Bal. in c. in nomine Domini, dicēs, ꝙ illud, qđ uulgo dr̄, testes post dilationē examinari posse, ē verū in dilatione arbitraria data à iudice, secꝰ in dilatione determinata à iure. Ita dicit uideri expressū in c. 1. de resti. spol. in 6. & in d. c. pia, & dicit, ꝙ sūma ope nitendum est, ut intra terminum legis oīa expediantur, l. 2. §. fi. C. de tēp. appel. idē Bal. ī addi. Spe. d. tit. de sent. & ibi dicit, ꝙ terminus legalis ꝓrogari non pōt, per tex. ī §. suscepto, in Authē. de exhibē reis, & alibi dicit Bal. in l. si ea, C. qui accus. ꝙ terminus legis fortius excludit, quā
21 terminus hoīs. Secūdus casus est, qn̄ † iudex assignat terminum ꝑ verba p̄teriti tēporis, puta, debebas probauisse intra tot dies, nam illa verba significāt actum ꝑfectum, l. 1. ad fi. ff. quod quisq; iu. Iō opʒ esse probatū ꝑfecte, ſm Bal. & Ang. in l. Antistius, in prin. ff. de acq. hær. Et idē, si est datus terminus ad producendū & examinādū testes, vt ī isto tex. ſm Bal. in d. l. si qn̄, & in l obseruare, §. fi. ff. de
22 off. procōs. & leg. Tertius casus est, qn̄ † est datus terminus ad probādum & probatum hn̄dum, qa tunc nō sufficit, ꝙ testes iurauerint in termino. ſm Bal. in l. ij. ut li. pē. & Spe. & Io. And. in ti. de teste, §. qualr. ver. his quoq;. & do. Imo. & do Ab. hic, & Io. And. & Do. in d. c. pia, & Ia. Bu. in authē. si dicat, C. de testi. & Ang. & Imo. in l. Pātonius, ff. de acq. hær. & Imo. in d. cle. j. & Ang. in d. §. Sabini & Bal. in d. l. si qn̄, dū format qōnē. Quartus casus est qn̄
23 † datus est termin⁹ ad probādum & ꝓbatum hn̄dum ꝑ oē genus probōnis, ut multi practicāt, qa vr̄ exclusa ois ꝓbō eo elapso, ſm Do. Ant. hic, q subdit signanter, se putare, ꝙ iste terminus hēt uim ꝯclōnis in cā quo ad ꝓbōnem facti, ñ quo ad allegationes iuris. Et sequit̃ Do. i. d. c. pia. inferens, ꝙ nec ēt poterit hoc casu deferri iurm̄ in supplementū ꝓbōnis, qđ ñ placet Do. meo, quia iure nō probat̃, istum terminū hr̃e uim ꝯclōnis in cā, nisi forte assignaret̃ de cōi partium ꝯsensu. Et idē sētit hic do. Ab. Quid āt possit ꝓduci post cōclōnē ī cā, dicet̃ ī c. cū dilectus, ǰ. de fide īstr. Quintus casus est, qn̄ dat̃ terminus ad ꝓbādū aptissimis documētis, scdm Spe. ī ti. de dilatio. §. 1 uer. sed qd si. & Imo. & Pau. de Ca. ī l. ad testiū, §. cōdōnē ff. de tel. & do. Ant. hic ꝑ d. c. pia, & hoc casu dicit sufficere examinationē fuisse factā, lʒ ñ fuerit publicata. Et idem Pet. de Anch & Do. in d. c. pia, & allegat Do. c. innotuit, de pęni. dis. 4. ubi dr̄ factum, lʒ nondum sit publicatum. Facit gl. in c. fi. de hæret. in 6. de qua dicet̃ sup gl. seq. quæ dixit, publicationē omissam nō uitiare processum. Mō adnerte, qm̄ ista ꝓcederēt de plano, tenēdo ꝙ ista ultima limitatio esset uera, sed teneas ꝯtrium, uidelicet ꝙ dato simpliciter termino ad ꝓbandum oportet ꝑ partē adhiberi oēm diligentiā, vt testes examinentur & ꝓbato de diligētia, bn̄ excusatur pars, si nō fuit secuta examinatio, aliàs ñ. Et cum ista determinatione modifica istos quinq; casus, quia ēt in ipsis sufficeret docere de dicta diligentia. Et hanc partē tenet expressè Io. And. in tit. de teste, § qualiter, ver. his quoq;. in fi. addi. & do. Ab. Imo. & Do. meus hic, & Bar. in l. dāni. §. Sabini ff. de dā. īfec. & Arc. Io. And. & Do. quē uide in d. c. pia. Et quod ista

ista pars sit verior, probat potissimè ſm pdictos: qa non sequitur, aliquid hēt expediri, vel non expediri per iudicē sine parte: ergo excusat pars, si iudex non expediuit, qa finire appellationē non est solius partis, sed iudicis, & tñ parti daī terminus ad prosequendā appellationē, quo elapso ex negligētia sua app. est deserta, cle. si appellationē, de appel. Et intelligitur datus terminus, q̄tū in se. Nō sufficit ergo testē pduxisse, nisi solicitet eius examinatio, & fiat productio tali tpe, φ ꝯmode possit examinari. Itē nō est verū dicere, eū probasse ī termino, cū p iurm nihil sit probatū, attenta diffinitione pbōnis ex quo uides, non esse bonā drīam inter simplicē terminū ad pbandū, uel terminū magis plenū, ut in dictis casib. Item non sufficeret dicere iudicē fuisse negligentē: qa hoc non psumit, nisi pbet, vt p Bar. in d. §. Sabini. Vnde debebit pars protestari in iudicio, p se nō deficere quo minus, &c. ſm Bar. ibi. Pro quo dicit hic dñs meus esse casum in l. si qñ. C. de testi. ibi, p eū steterit. vbi ēt culpa partis ꝯtingere pōt testem nō examinari. Et in hoc elegāter dicit Bal. in l. pperandū. §. fin aūt vtraq;. C. de iudi. φ in depentib. a iudice nunq̄ ꝯuincitur de negligētia nisi appareat de protestatione partis, p l. qb. dieb. in prī. ff. de ꝯdi. & dem. & sequitur hic dñs meus, pro quo allego optimā gl. in c. cupientes. §. φ si in verbo, ppe. de el. in 6. per q̄ dicit ibi Imo. se semel obtinuisse in vna cāappellationis, in qua appellās non poterat hr̄e copiā iudicis, & pmisit labi tps sine protestatione, qa per illā negligentiā in non protestando succubuit, qđ sequit ibi Do. Præterea posito φ ad certū finem dictū testis denominetur à tpe, vel loco iuri, p hoc ñ sequitur, φ eo ipso, φ iurauit, satisfactū sit termino, qa ex separatis nō fit illatio l. si cū si. ff. de calū. Sed receptio & examinatio sunt diuersa, ut hic, & c. pñtiū. §. testes. de testi. in 6. Vnde dicit Bal. in c. j. circa prin. p illū tex. si de inuesti. interdo. & va sal. lis ori. φ dictū testis non ꝯtinet in iuro, imo est simplex robur depositionis. Præterea, ut dixi ī ver. lita decimo. declaratio probationis nihil ꝯcludentis nō potest fieri post terminū, sed tale est testimoniū testis iurati, qa ex iuro nihil probabit. Ergo, &c. Præterea, & fortius, actus, qui fingit fuisse retro, dēt hr̄e vtrunque extremum habile, adeo φ potuisset fieri tūc & nunc, l. bonorum. & ibi Bar. ff. rē ra. hab. Sed nunc nō posset fieri pbō pp lapsum termini. Ergo fictio transitiua actus pñtis ad præteritū non pōt hic fieri, ſm do. meū, p quo uide Bal. in l. 2. uer. itē facit ad aliud. C. ut li. pēd. Et dicit Bal. in l. 2. in 13. q. C. đ epi. audi. φ testis, q sine causa nō fuit in termino examinatus, si postea examinat, nō facit indiciū, ꝯ Bar. in l. 2. ad fin. ff. de appe. reci. Præterea φ iurm nō sit pars potētior in testificatu, p3, qa remitti pt ꝯsensu partis. c. tuis. ĵ. ti. px. sed ꝯsistit virtus testimonii in ipsa depositione, in qua cognoscuntur motus testis, l. 3. ff. de testi. Et p hęc ista pars est multum sustentabilis, l3 ꝯria sit æqnior, & pcedit ista pars, qñ stetit per habentem pbare, quo minus pbō fuerit plena, sed si per partē aduersam, uel p iudicē, uel pp infirmitatem stetisset, probatis istis, vel sīlib. impedimentis, nō curret terminus, uel saltē prorogabit, ſm Arc. in c. testes. 2. q. 7. & Spe. in ti. de dila. §. j. ver. illud quoq;. & Do. ī d. c. pia. & do. Ab. & Imo. hic, dūmō fuerit protestatus, ut dixi Qualiter aūt pbet impedimentū, dicet post Inn. in c. ex trāsmissa. ĵ. de psc. Item procederet opi. ꝯria, qñ esset statutus terminus ad testes pducendos. qa sufficiet sola productio ar. l. pe. C. de testi. & facit c. pñtiū. 2. & 3. r̄nso. de testi. in 6. & no. do Ab. hic, & Do. in d. c. pia. & Spec. in tit. de teste. §. qualr. versi. is quoque. Demū in hac mā dicit hic do. Ant. quē multū no. Imo. φ si facta citatione gñali semel ꝯparuit citatus, non dēt ulterius procedi ad aliquem actum sine noua citatione, etiamsi fuerit citatus ad oēs & singulos actus usque ad sniam. Allegant Fed. ꝯsi. 161. inc. Casus talis est, qđā fuit citatus. idē Fed. ꝯsi. 189. inci. Ad petitionem actoris. & do. Ant. & Imo. in c. ꝯsuluit. š. de offi. de leg. & Io. An. ī Spe. de citatione. §. viso. uers. item l3 in die maxime c. 2. de do. & ꝯtu. in 6. de quo per Do. ibi. & Bar. in extrauag. ad reprimēdū. in uerbo, p edictū. & Pe. de Anch. in cle. 1. de foro ꝯpe. & in cle. sæpe. de uerb. sig Gl. in uerbo opponi. Quinque tanguntur in gl. p quorū

24 intellectu pone 5. ꝯclōnes. Prima ꝯclō. Si † qō falsi nunquā fuit mota, moueri pōt in cā appellationis, & ēt circa appellationē, ut in gl. dummō falsitas pbetur indirecte, qa si probaret directe, esset producere testes super capitulis directo ꝯriis, qđ no. l3 publicatis testib. ēt in cā appellationis, cle. 2. de testi. & hoc ī proposito no. ibi gl. in uerbo, directo. q̄ sequunt do. Ant. do. Ab. & Imo. hic, qb. adde Bar. idem tenentem late in auth. q semel. in vi col. C. de proba. & Bal. in l. si qs testib. C. de testib. & do Ant. in c. fraternitatis. ĵ. de testi. & do. Car. in d. cle. 2. in 5. oppo. & glo. hic in verbo, astrinxit. & Imo. & Pau. de Ca. in l. diuus. ff. de re iud. & Spe. & Io. And. in tit. de teste. §. qualiter. in pe. co. ver. sed opponitur ad hoc. & ver. seq & eo. ti. §. sæpe. uer. porro. & do. Ant. in c. series, ꝯ gl. fi. in ti. px. & in c. ex tenore. e. ti. Et ſm hāc declarationē intellige Spe. loquentē simplr in tit. de teste. §. satis subtiliter. ver. 13. & Arc. in §. si qs testib. 4. q. 3. Fallit aūt prīo

25 istud, φ † falsitas directè pbari nequeat, nisi articulus super quo testes deposuerūt, fuisset adeo obscurus & incertus, φ pars instrui nō potuisset ad pbandū directo ꝯriū añ publicationē, qa poterit post publicationē falsitas directo pbari ſm Io. And. late & solenniter in Spe. ti. de teste. §. sæpe. in prīa addi. Dat exēplū, si articulans simplr instrm esse falsum, pbat notariū fuisse mortuū tpe ꝯfecti īstri, qa potero admitti ad probandū ꝯriū, φ tunc uiuebat & sic probat directa falsitas, ad q̄ impugnandā ex solo articulo prius instrui nō potui. Dat ēt exemplū in articulante. P. homicidā, & probante eū occidisse Seiū, qa admittetur ad probandū Seiū viuere, ut ibi per eum & sequtur do. Ant. in c. ex tenore. ad fi. ĵ. de testi. ubi bo-

26 nº tex. & ibi Inn. Fallit scđo, nisi † testes non fuissent publicati ī prīa cā, ſm Imo. in d. l. diuus. Nec redditur snīa nulla, l3 testes non fuerint publicati, ſm gl. reputatā singularē in c. fi. in verbo, & iudiciis. de hęre. in 6. Et si fuerit petitum, t3, φ ex hoc det iusta cā appellādi, ſm Inn. in c. cū I. & A. ĵ. de re iudi. φ dicit imo se uidisse sæpissime in practica, in d. l. diuus. & ꝯsuluit Pet. de Anc. ꝯs. 48. inc. Omissio publicationis. no. Bal. in c. j. si de inuesti. inter do. & ua sal. lis ori. & dicetur forte ĵ. e. c. qm̄. Et isto casu falsitas directe probari poterit. Fallit tertio, nisi † qs vellet probare, nedū testes falsū deposuisse, sed ēt φ fuerunt corrupti, qa propter mixturā corruptelę cum falsitate censetur esse nouū capitulum, non directo ꝯrium primis probōnib. & iō cum super nouis capitulis ñ obstet publicatio, c. fraternitatis. & c. intimauit. ĵ. ti. prox. super istis poterunt directę probōnes admitti, ſm Inn. Io. And. do. Ant. & do. Ab. hic, & sentit gl. in dicta cle. 2. & adde Bar. idem tenentē in pe. co. C. de proba. & Bal. in Spe. in ti. de exec. sent. & do Ant. in d. c fraternitatis, in pen. char. uer. uenio ad 3. & Do. in c. filij. in fi. de hær. in 6. Fallit 4 in causis priuilegiatis, in qb. non obstat publicatio testium, puta mr̄imonialib. vel aliis, ī quib. imminet peccatum, & dixi in c. iurauit. š. e. quia in istis poterit falsitas directo probari, ſm do. Ab. hic, ex quo timor peccati imminentis superat timorem subornationis. Est verū, φ circa istam ꝯclōnē do. Ant. hic super gl. in ver. astrinxit. mutat snīa. n, q̄ t3 super istā gl. ꝯcludens φ l3 exceptio falsorum instrorum posset opponi post snīam, qa cessat timor subornationis, tñ falsitas testium sola absque corruptione non pōt ēt indirecte probari, quia si potuit pars instrui añ publicationem circa falsitatem mediantib. capitulis, certe publicatis testib. non audit ēt nec indirecte, per no. in c. ex tenore, ĵ. ti. prox. & c. iurauit. š. e. Ergo multo minus in cā appellationis. Et sequitur do. meus hic, latissime ꝯcludens, opi. ꝯriā posse procedere, qñ post snīam criminaliter opponeretur sola falsitas testium, quo casu dicit loq l. fi. C. si ex fal. instr. Et sic, si prius est actū ciuilr, non impeditur actio criminalis, l. j. C. qñ ciuilis actīn p̄iudicet criminali & mediante criminali impedietur executio snīæ, per d. l. j. C. si ex fal. instr. vt hic latius per eū. Sed ut puto, pp authoritatē do. An. non recederet à cōi. Sed bene forte posset

 limitari,

limitari,niſi appareret,ꝙ tpe examinationis, teſtiū fal-
ſitas potuit ſciri & impugnari: ga etiā indirecte nūc nō
ꝓbabit̄.Et facit,qđ no.do.Car.in cle.3.in 4.oppoſ. Et eſt
magna & elegās lītatio in iſto paſſu.Si aūt nō potuit ſci
ri & impugnari,ga ēt indirecte nunc nō ꝓbabitur.Et fa
cit,qđ no.do.Car.in cle.2.ī 4 oppoſ. Et eſt magna & ele
gās lītatio in iſto paſſu.Si aūt nō potuit ſciri & īpugna-
ri,ga ēt indirecte,facit,vt dixi ī j.fallētia,& ꝑ hoc facit,
ga publicatio eſt terminus legis,ut dicit hic do. Ab. Ex
quo ſeqtur,ꝙ excludit negligentē uolentē ꝓbare in cā
appellationis,ſm Arch.in d.c.de illicita.allegatū ſ.ī 15,
lītatione. Quod aūt ſola falſitas nō poſſit indirecte ꝓba
ri,niſi agatur criminaliter,ꝓut dixit do.me.non reputo
ſuſtētabile,tū ꝑꝑ authoritates Doc.quos ſ.allegaui, tū
ga hoc iure nō ꝓbat̄,lꝫ Bal.hic idē ſentiat. Scđa ꝯclo.
28 Nō†ſufficit probare directè,vel indirecte falſitatem in
caſib.p̄miſſis, niſi probet̄ iudicē dicta falſorū teſtiū fuiſ
ſe ſecutū,ſm gl.hic ꝗ ſequunt̄ do. Ant. Imo. & do. Ab.
ꝑ c.cū I.& A. j.de re iud.& l.falsā.C.ſi ex falſis inſtr.no-
tat Bal.in l.ſi qs teſtib.C.de teſtib.Sed hoc ꝓbato bn̄ ſuf
ficiet ſola falſitas abſq;corruptione,vt hic in gl.ꝗ cōiter
*approbatur,niſi aſtrinxiſſet ſe ad vtrunq: ꝓbandū, per
tex.hic,& in d.l.diu⁹,Quod intellige & declara,vt dicā
ſup gl.in uer.aſtrinxit. Cognoſcetur aūt dupl'r falſos te
ſtes ſecutū eſſe, prīo qdē, ſi in ſnīa dicat, Viſis teſtib.ſm
Spe.in tit.de ſnīæ ꝓlatione.§.ſi.ver.& no.& do.An.hic,
dūmō in ſnīa non ſint alia verba, ex qb. videatur iudi-
cē aliunde motū fuiſſe, ga tūc cū ꝓ ſnīa p̄ſumatur,c.in
pn̄tia.ſ.de renun.& ad diuerſas ſpēs ꝓbōnū iudex ſe in-
clinet,c.ad ſedem.ſ.de reſt.ſpo.nō dicet̄ iudex eſſe mo-
tus oīno ex teſtib.Ita puto ſenſiſſe do.Ab.hic,lꝫ obſcu-
re loquatur,ꝓ quo facit optime d.c.cū I.& A.in verbo,
tm̄.& qđ in ꝓpoſito ſcribit Bal.in l. falſam.C. de falſis
inſtr.dicens,valere ſnīam,ſi iudex vſus eſt ꝑmixtim ve-
ris & falſis teſtib ꝑꝑ authoritatē veritatis,ut ibi ꝑ eum.
Pro quo facit,qđ no.Inn,ī c.pn̄tia.ſ.de renū & do.An.
c.ꝑ tuas.j.q fil.ſint legi.cū ꝯcor.Scđo mō cognoſces, ſi
ex actis ꝯſtat,ꝙ n̄ erat probatū per alios teſtes, & ꝙ alia
cā,ꝗ dicta,non potuit iudicem mouere;ga tūc etiā ſi in
ſnīa nihil dixerit, apparebit eū motū fuiſſe ex falſis te-
ſtib.ſi nulla alia bona ꝓbatio eſt in ꝓceſſu,ſm Iac. val-
de ſing.allegat c.cū ad ſedē.ſ.de reſti.ſpol. Tertia ꝯclu-
29 ſio.Licet † ꝓbet̄ teſtē fuiſſe corruptū & aliud de falſita-
te non appareat,ꝑ hoc nō retractatur ſnīa, ſm Inn. Io.
An.do.Ant.do. Car. Imo. & do. meū
hic,ga ꝓbō dēt neceſſario ꝯcludere,
ſ.c.ꝓx.p̄ſertim in criminalib. ut ibi di
xi poſt Bar.ī l. nō ſolū. § ſed ut ꝓbari.
ff.de no.oper.nū.Et iſta ſtāt, ſm Imo.
hic,ꝙ aliqs fuerit corruptus,& ex hoc
ſolo poſſit vt falſarius puniri,vt dicā.
j.& tn̄ verū dixerit,iuxta §.ſi ergo.11.
q.3.facit l.Fulcinius.§.j.ff.ex qb.cau.in
poſ.ea.ubi nō ſeqtur,ꝯſtat aliquē lati-
taſſe,ergo cā fraudis latitauit, ſed opꝫ
fraudē ꝓbare.Facit l.nō hoc.C.unde
cog Nō obſt.d.l.diu⁹.in fi.ubi đ falſita
te nihil exprimitur,ſed ſolū de corru-
ptione:ga de falſitate tanꝗ neceſſario reqſita nō fuit ex-
p̄ſſū,ſed de corruptione, ne crederet̄, ꝙ in illo caſu ubi
ad utrūq;ſe aſtrīxit,vnū ſufficeret,ſm do.meū, ſm quē
ēt & bn̄ nō obſ.c.ſicut.j.ti.ꝓxi.inductū,ut hic ꝑ do.Ab.
ga finis illi⁹ lr̄æ n̄ eſt rō p̄cedētis dicti. Imo eſt nouū di-
ctū de per ſe.Dixerat.n. prius iuriſcōſultus, ꝙ ſi ꝑ alios
teſtes ꝓbat̄ corruptio,mutet̄ ſnīa:ſed ſi teſtes,qui primò
depoſuerūt,uelint nūc dicere, ſe fuiſſe corruptos, non
ſunt admittēdi.ga hoc ipſo pꝫ de turpitudine ſua,vel ꝑ
iurio. Et ita trāſeo cū gl.& do.Ab.hic.Sunt tn̄ aliq caſus
30 in qb.ſatis eſt,ſolā corruptionē probare. Prim⁹ † eſt ad
infringendum dictum teſtis an̄ ſnīam,ga ꝑ hoc apparet
teſtē eſſe ꝑiurū:& ꝑ ꝯn̄s repellēdum,c. teſtimonium. &
c.ſicut.j.de teſtib. Iurauerat.n.ꝙ n̄ p̄cio,nec prece depo
nebat.c.quoties j.ti.proxi.& gl.fi.in c.fraternitatis ſl. e,
t. Et ex hoc ꝑiurio infringit̄ eius dictum,ſm Io.And.in

* Concludere. *Adde Soci. conſ. 8.incip. Viſis & diligenter inſpectis. uerſi. 1. quia ex quo. circa fin. cum uerſ. ſequ. in 1. par. & conſil. 111 incip. in præſenti conſultatione. cir prin. 2. col. in d. par.*

Spe.de teſte.§.pen.ver.ſed qd ſi teſti.nec refert ſm eum
an iuſte depoſuerit, vel nō:ga ēt iudex dr̄ corruptus,ſi ꝑ
iuſto iudicio pecuniā accipit. Allegat c.nō lꝫ.11.q.3.&
idē Io.An.& do.Ant.Ab.hic, pro quib. optimè facit gl.
ſing.in c.vēdētes.in verbo,iuſtitiā.1.q 3.volēs,ſnīam la
tā à iudice corrupto.ꝗuis iuſtā,nō tenere, & ita, quo ad
repulſionē teſtis,ſufficiet probare corruptionē. Scđus
caſus eſt,qn̄ corruptus nō ſolis p̄cib.ſed pecunia.ga pro
bando talē corruptionē pōt ſnīa retractari, ſm Bart.I-
mo.& Pau.de Ca.in l.diu⁹.ꝑ illū tex.nā talis dr̄ ꝯmitte-
re falſum,dato ꝙ uerū dixiſſet, ut ē tex.cū gl.no.ī l. 1.§.
1.in verbo,aduocationē.ff.de falſis.no.Pet.đ Anc & Cy.
in l.ſi quis teſtib.in ii.q.C.de teſti.& Ioan.An.in Spe.d.
verſ.ſed qd ſi teſti.& ſentit gl.hic ī ver.aſtrinxit.ꝗ valde
no.do.Ab & procedit hoc ēt ſi ſe aſtrinxiſſet ad proban
dū vtrunq; ſm Imo.in d l.diu⁹.Sđ certe in caſu iſto nō
puto ſnīam retractari poſſe,ga ſm Imo.met hic nō ſuf
ficit iſtud ad ꝯcludendum eum falſum dixiſſe,poſito ꝙ
inciderit ī pœnā legis Corneliæ de falſis ga mētitus eſt
iurādo ſe nō p̄tio teſtificari. Ad d.l.diu⁹ rn̄de, vt ſ.Eſt ve
rū,ꝙ uno caſu iſtud procedere poſſet, vcꝫ cū nō ſolum
fuiſſet p̄tio corruptus,ſed ēt promiſiſſet falsū dicere.Ita
ſing.no.do.Ab.hic arg.c.ꝑ tuas.j.eo.& l.gn̄aliter.C.de
nō nu.pec.Sed iſtud intelligo duob. ꝯcurrentibus, pri-
mū, dūmō probet̄ iudicē ſecutū fuiſſe teſtimonia cor-
ruptorū,ſm Bal.hic poſt gl. Scđo intellige. dūmō ꝓbe
tur teſtes fuiſſe corruptos, vt ꝯ me deponerent, vt not.
Bar.in l.Fulcinius §. quid ſi in prin.ff.đ quib.cau.in poſ.
ea.De quo nūquā obliuiſcaris;quia n̄ poſſet eſſe utilius ī
practica.Et abſq; dubio credo procedere,qn̄ opponitur
falſitas cū corruptione publicatis teſtib.ad retractandā
ſnīam;ga ſi corruptio facta ꝯ aliū iungeretur cū falſita
te,đ qua agit̄,n̄ uidet̄ ſufficienter facta probō.ſed qn̄ op
poneret̄ corruptio ſimpl'r ad repellendū teſtē ut crimi-
noſum,crederē ſatis eſſe probare corruptionē, & nō ꝯ
me factā.quia apparet eum criminoſum,vt dixi in caſu
p̄cedenti,licet Bar.indiſtincte loquatur. Tertius caſus
eſt in cā mr̄imoniali,in qua pōt ſnīa retractari, ꝯſtito đ
ſola corruptione teſtiū.Ita tex.in c.ſicut j. ti ꝓxi. & no.
do.Ant.hic.nec mirū,ga cū illa ſnīa non tranſeat in rē
iudicatā,& agat̄ de peccato,talis ſuſpicio falſitatis reſul
tans ex ſola corruptione cāt faciliorē retractationē.Et
unū circa hanc ꝯclōnē ꝑpetuo no. ſm Bal.hic, ꝙ n̄ dr̄
ſubornatus,nec inſtructus ille,q ad verū a parte teſtificā
dū informatus eſt. Alle. Roffr.in ſuis libellis,in ti. de ſe
natuſcō.li vn̄ infert,ꝙ teſtis,q dicit ſe n̄ fuiſſe inſtructū,
nō dr̄ mētiri,ſi fuit informatus,ut loqueret̄ ꝑ verba con
grua ꝯſona iuri & veritati ex ſcīa ipſius teſtis, qđ no.eſt
dignū,ſm eū,q ad hoc dicit facere c.paſtoralis.ſ.de iudi.
Et hoc nō eſt peccatū.Ergo nō eſt ꝑiuriū,qđ ſine fraude
eſſe pōt,l.nec exemplū.C.de falſis. Tene menti. Quarta
31 ꝯclo.Snīa † lata p̄textu falſorum teſtiū,uel inſtrorū,ua
let mero iure,ſm gl.hic,& Are.in c.& ſi cognitio.25.q.
2.qcqd uelit gl.ibi,& in c.cum uenerabilis j.de exce.ſđ
male.ga ꝓ ꝯclone eſt caſus in d.l.diuus.ſm oēs hic. Sđ
eneruatur ſnīa ꝑ remedia,de qb.in ſequenti ꝯclone.Fal
32 lit † primo iſta ꝯclo in ſnīa lata ex falſis ꝓbationib.fa-
cti ꝯ abſentem dolo producentis,ſm do.Ant.do.Ab.&
Imo.hic,per tex no.in l.p̄tor.§.Marcellus.ff.de iud.pro
cedit ergo ꝯclo,qn̄ ꝯ pn̄te,& idē,ꝑ d.§.Marcell' no.do.
Ant.poſt Imo.in c.cū dilecta.ver.ꝓ hoc incidēret ſ de
reſcr.& in c. ex lr̄is.ver.vn̄ lꝫ ex ſnīa.ſ.đ reſt.in integ.&
in c.cum Bertoldus.ver.ſextus caſus.ubi oīno vide,j de
re iud.& in c.ſi duob.j de app.Et pro intellectu d.§.Mar
cellus.vide notata in dictis locis,& Ang.ponētem 5.in
tellectus in l.q Romæ.§.duo frēs.ff.de uer.obl.& ibi late
per Imo.& ꝑ eundē in l.ſi is,ad quem.in ul.co.ff.de acq.
hær.per Bar.in l.1.circa med.C.de aduo. diuer. iudi. per
Bar.in l.ſeruo inuito,§.cū p̄tor ff.ad Treb.per Bar.in l.1.
C.de ꝯd.ind.& in l.fi.C.ſi ex fal.inſtr.Et ſcias,ꝙ ille §.&
iſta fallentia nō ꝓcedunt in ſnīa excōicationis,ga lata
ꝑ falſitatem ꝯ abſentem nō eſt nulla, ſm gl. Inn. & Io.
An.in c.ex parte.ſ.đ offi.ord.Itē nō incedūt,ubi falſitas
allegationū nō eſt in facto,ſed in iure,puta, ex falſis per

ſua

snasionib. subtilissimi aduocati, ƒm Ang. & Imo. in d.
33 §. duo fratres. per l. cū ꝓlatis. ff. de re iud. Fallit† scđo in sententia lata ꝯ minorē, qa est ipo iure nulla,* ƒm dom. Ant. Imo. & do. Ab. hic p l. 2. C. si ex falsis alle. & idem tꝫ Bar & Imo. in d. l. diuus. post gl. ibi, & Imo. in c. j. in vlt. col. ĩ. depositi. & Ro. in l. si is, ad quē. ff. de acq. hær Cōtrariū tꝫ Ang. & aptius Imo. in d. §. duo frēs. & Dy. & Imo. in d. l. si is, ad quē. & Sali. in d. l. 2. quia d. l. 2. ponit casū spālē, vbi agitur de excusando tutore: quia in tali iudicio indefensi sunt minores, tāq̃ carētes ĩ illo iudicio administratore. Vel dñt ꝙ loqtur in decreto, nō in sñia: quo casu falsa cā ipo iure vitiat. l. cū verò. §. subuentū. ff. de fideic. lib. Sed primā opi. puto veriorē, pōt. n. occurrere cas⁹ multo magis importans, quam executio tutelę. vñ a maioritate rōnis fauore pupilli vr̃ d. l. 2 posse gñaliter intelligi. Et tenēdo hac opi. amplia notabiliter, ƒm Ro. in d. l. si is, ad quā, & do. Ab. hic, ꝙ ēt ex falsis ꝓbōnib. ꝯfringaт iure minoris. ar. c. 1. s̃. đ restit. in integ. & facit in sīli gl ĩ l. si ρ̃ses quasi desertā. C. quō. & qñ iudex. Et cū istis transirē, sed nō video rñsum ad illud, ꝙ d. l. 2. loquaт in decreto qa re vera ita loqtur, & iō facile sustineres se-
34 cundā opi. Fallit† tertio illa ꝯclō in decreto, quia, si interponitur ex falsa ꝓbōne, siue ꝯ pñtē, siue ꝯ absentē,* iōo iure nullū ƒm do. Ant. hic, & Imo. in l. cū verò. §. subuentū. ff. de fideic. lib. cū aliis allegatis hic per eos, qb. adde Bal. latè idem tenentem in l. ñ. C. si ex fal. istr. & Ang. q allegat multos text. in l. fideicōmissū, ĩ fi. ff. de ꝯfes. & Bar. & Im. in d. l. diuus. Rationem dñæ inter sententiam & decretum ponunt Imo. Ro. in l. iuste possidet. ff. de ac. pos. & melius do. Abb. in c. j. de reg. iur. est verum, ꝙ ista fallentia recipit notabiles declarationes. sed reseruo ad d. c. pe. ne in tm̃ grauet hoc capitulum. Sed ꝓ nūc uide do. Ant. ĩ c. diuersis falla. in pe. col ĩ. đ clerі. ꝯiung Ang. in l. fi ff. de iuit. & iu. Bal. in l. sed si hac. §. patro. ff. de in ius uoc. Bar. in l. is cui bonis. ff. de ver. ob. Bal. in l. sunt & aliæ. §. fi. ff. de public. & in l. 2. C. de fideiuss. mino. Ang. ĩ l. iusta. ff. de man. vin. Ro. in d. l. si is, ad quē Bal. in l. si eo tpe. ff. de pec. & in l. qui testō. ff. de excu. tu. & Rot. in nouis. 246. cū ꝯcor. Fallit quarto in sñia lata ex actis falso fabricatis ad instantiā partis, qa lꝫ aIs ꝓducēs falsos testes, & corruptos, nō cadat ipo iure à cā d. l. diuus tñ sec⁹ est in falsificāte acta, p tex ualde notabilē. ĩ l. ĩ fraudē. §. quoties. iūcta gl. ff. de iu. fis. & ibi Bart. & no. Bal. in l. fi. C. de pęna iud. p d. § quoties. Quē extēdit ēt ad corrūpētē notariū actorū. Et circa hoc adde tex. bonū, & ibi Imo. in c. olī. s̃. de rescri. & Ang. in l. j. ff. de his, q̃ in testa. delen. & gl. in c. cū uenerabilis. in uerbo, uitiū. ĩ. de exce. & ibi Bal. & alios Scribentes. Et qm̃ Bal. ĩ proposito aliud sentit in addi. Spe. in tit. de exec. sen. iō uide q̃ dicent in d. c. cū uenerabilis. Et ista procedūt, qñ fallitas ꝯsistit in probōnib. Gñaliter aūt, qñ falsa cā uitiet sñiam,* uide la-
35 tissimè Bar. Imo. & Ro. in d. l. si is, ad quē. Quinta ꝯcl. Quāuis† sentētia lata ex falsis probōnib. mero iure teneat, ut s̃. dictū ē, tñ sunt quatuor remedia, quorū primū daт ad eā irritandā, reliqua ad eā euitādā. Primū remediū est, p uiā restōnis ĩ itegrū, & d. l. diu⁹. & hic ĩ gl. Et istud remediū expirat lapso quadriennio, l. fi. C de tēp. ĩ inte. rest. pe. & in c. j. de rest. in integ. li. 6. Et opꝫ in hoc tpe, nedum restōnē fuisse petitā, sed cām super ipsa finita esse, ƒm Imo. h c per d l. fi. Et interim nō iuuabitur replicatione ille, cui tale remediū competit, ƒm Io. And in c. cū uenerabil. s. ĩ. de excep. & pulchre per dom Abb. hic, cuius dictū no. inquantū uult, ꝙ ētsi tertius replicaret ꝯ electū đ absolutoria lata falsis, ꝓbationib. nō audieт cū illa actio popularis sit ꝯsumpta uno agente, iuxta gl. pe. in c cum dilecti. s̃. de elec. ut hic p eū reꝓbantem in hoc lo. An. in d. c. cū venerabilis. Sed certe rō sua potius limitat Io. An. tollendo eius exemplum, q̃ impugnet, nā Io. An. dictū non ꝓcedet in actione populari, sed in alia sic, p p ei⁹ rōnem, ꝙ non pōt obiici, vel replicari de sñia falso lata,
36 cur nō petent restōnem in integrū, maxime cū ꝑ modū exceptionis idē fieri possit, vt ĩ dicā. Scđm† est remediū actionis in factu, i. agendo ciuiliter ad interesse surgens ex sñia ꝯ ipsum falsarium, uel ꝯ ipsos falsos testes, per l. q noīe & l. fi. ff. de falsis. Et cōpetit vsq; ad 30. annos absque alia restōne in integ. qa per hoc nō retractaт sñia, cū ad hoc nō agaт, per c. cū dilectus, ad fi. s̃. de ordi. cog. Tolliт aūt spatio ann. 30. sicut aliæ personales actiones
37 l. 2. cum ibi allegatis p gl. C. de ꝯsti. pe. Tertium† est remediū accusationis criminalis, durās vsq; ad 20. an. p l. querelā. & ibi bona gl. C. de falsis. Et ita ƒm oēs intelligitur c. cū uenerabilis. ĩ. de excep. ut loquatur solū isto casu, lꝫ indistincte loquatur, sed est allegatio tracta ex malo intellectu d. l. q̃rela ƒm do. An. & Imo. & do. Ab. hic. Et tendit ista accusatio criminalis ad pœnā, de qua in l. 1. ff. de falsis. Vnde dicit hic Imo. ꝙ nec per istā retractareт sñia p d. c. dilectus & idē Imo. lꝫ alij ꝯ. Sed eorū opi. procedere pōt, qñ rescissio petiт incidenter corā iudice principalis causæ, qđ fieri pōt. argu. l. interdū. §. q furem. ff de fur. no. Inn. ĩ c. cū oporteat, & ibi dixi, ĩ. de accusat. ƒm Imo. in d. l. diuus. Et istud satis sentit gl. hic, & Spe. ĩ tit. de sent. excu. §. fi ver. & no. Quod intellige, dūmō ñ sit elapsū quadriēniū datū ad petēdā restōnē in integrū ƒm Imo. hic, per id, ꝙ dixi ĩ primo remedio. Sed adhuc vr̃, ꝙ post quadriennīū possit instari per remediū pcedens, per id, quod posito, ꝙ sñia stet pinguius, tñ per eā-
38 dem subueniт. †Et aduerte, qa ꝙ dictū est de 20. annis, ꝓcedit indistincte de iure ciuili, sed de iure Canonico dicas secus in criminalib. impedientib. executionē ordinis post prædictam pœnitentiā, de qb. in c. inq̃sitionis. ĩ. de accusa. qa talium accusatio non clauditur præscriptione legali, ƒm do. Ab. hic, qui in hoc bñ loquiт, sed nō pertinenter. Et idem dicit, nisi sñia ꝯtineret peccatum non remissibile per partes, per c. tenor. & c. lator. ĩ. de re iud. in aliis vero tolliт directa accusatio dicto tpe, cū nō repiaт lex ciuilis a canone correcta, ƒm do. Ant. & expressius Imo. & do. Ab. hic, per c. j. ĩ. de ope. no. nū. q̃uis aliud dixerit gl. in uerbo, pęnitentia. in fi. in c. admonere. 33. q. 2. q̃ salua respectu pęnitentiæ ꝑagēdæ, ƒm ipsos. Quib. adde Spe. in d. ver. & no. & Bal. in l. j. C q accus. vbi dicit, ꝙ in pęnis spūalib. ñ currit ρ̃scriptio, imo si uictor fuit ꝯscius falsitatis, poterit semper per denunciationē Euāgelicā cōueniri, cū teneat rē cum pc̄tō, ƒm do. Ab. hic, p notata per Inn. in c. qa plerīq; ĩ. de immu. eccle. & per oēs in c. nouit s̃ de iudi. Item adde, ꝙ lꝫ actiones criminales tollantur spatio tpis legalis, tñ illud ꝓcedit, quo ad pœnā imponendā, sed ñ quo ad declarandā pęnā impositā, ƒm Pet. de Anc. in c. 2. per illum tex. de ρ̃scr. in 6. Vide Bal. in l. fi. C. de sacros. eccl. ubi dicit, ꝙ executio ꝯdēnationum Romanæ ecclesiæ durat 100. an. licet secus
39 in fisco Imperii. Quartum† remedium est, per uiam exceptionis, & istud perpetuo competit aduersus fundantem se in sñia taliter lata, ƒm gl. in d. l. q̃rela, & oēs in d. l. diuus, & hic, & in d. c. cū uenerabilis. Et idē in replicatione, ut hic per do. Ab. & facit l. q agnitis. ff. de exce. Et subdit hic Imo. sing ꝙ q̃uis aIs, exceptio non possit opponi casu, quo resto ĩ integ. nō pōt peti, nisi illa prius sit petita. l. nec nō. §. exēplo & ibi gl. ff. ex qb. cau. ma. l. exceptiones, q̃ ĩ fi. ff. de exce. l. nā & postea. §. si minor. ff đ iureiu. tñ cōpetit exceptio in casu isto nō petita restōne qa illa rīā ꝓcedit in eo, q p exceptionē vult ꝯseq eūdē effectū, quē operareт resto, qđ nō est hic, vbi solū agitur de repellendo vtentē tali sñia diffinitiua, quod est minoris effectus, cū p legitimos testes possit iterato se fundare repulsis p exceptionē, qđ ñ pr̃, si ꝯcū esset data restitutio in integrū, per quā reus repouitur in prim. statu, quasi

O + absolutus

Nulla. Adde Soc. cōs. 18 inc. ꝓ sequendo ordinē. vers. non tamē omitto. cum uers. seq. inj. parte.*

Nullum. Adde quòd ad hoc vt decretum ex falsa cā interpositū reddatur nullū, non requiritur ꝙ falsa cā expressa fuerit in ipso decreto est cōmunis opi. & secūdùm Alex in consil. 207. incip. Domine Alex. col fi. uers. circa prædicta vol. 7.*

Sententiā. Adde Paulum de Castro, in l fi ff. quod cum eo. Bar. in l. de monstratio. § 1. ff. de cond. & dem. & Bald. in auth. non licet C. de na. lib.

absolutus actore nõ ꝓbante. Vñ amplius non inquieta-
bit:qđ ñ ꝯsequiť,cũ solum excipiendo euitat illam sñiã
ſm ipsum. Cũ quo transeo,q̃uis ꝯriũ teneat ipsemet, &
Pau.de Ca.in d.l.diuus.& Bal.post alios in d.l. q̃rela. &
& Iac.But.in l.sub p̃textu.C.de re iudic.& gl. in d. l. qui
agnitis.Gl.ĩ uerbo astrinxit.Reassume gl. & dicta Doct.
in hac utili mã ꝑ duas ꝯclões.Prima ꝯclusio. Ita † de-
mũ teneť qs ꝓbare oĩa simul narrata, q̃ alias ꝑ se suffice
rent,qñ deducta sunt non distinctè,vel copulatiue, sed
qualificatiuè,puta,si dicať,manifeste deliqt, qa licet sit
unũ factũ, tñ rõne qualitatis additæ vř se astrinxisse ad
ꝓbandã qualitatem cũ facto.Ita ꝯcludunt do. Ant. do.
Ab.& Imo.hic,allegantes simpľr Bar.in l.diuus.ff.de re
iud.Idẽ dñs meus hic addens Bar.in l.Fulc.§.1. ff. ex qb.
cau.in pos.ea.& tex.& Bar.in l.1.§.q̃sitũ.uers.illud. ff.de
aqua quotid.& æsti.& tex.ĩ c.ab eo.de elec.in 6.ubi suc-
cũbẽs in qualitate ꝓbanda,succũbit in toto,qđ nõ esset
nisi ad utrunq; uidereť se astrinxisse,ſm eũ, Adde Arch.
& Do.in c.oẽs aũt.1.dif.& do.Ant.Imo. & do. Ab. in c.
2.ꝑꝑ gl.ibi,s̃.de rescr.& Bar.ꝯs.inc. Cõmune Lignani.ĩ
fi.& Bal.Imo.& Ro.in l.Titia.ff.so.ma.& Bal.in l. certi.
§.qm̃,in ult.col.ff.si cer.pet.& do.Ant.& Imo.in c.exhi-
bita.s̃ de iud.& hř ꝑ Bal.in l.fi.ff.so.ma.& in l.edita.ĩ pe.
& ult.col.C.đ ede.Et iõ solet dici,ꝙ stãte statuto,ꝙ ꝑcu
tiens cũ sanguinis effusione grauius puniať,si accusãs de
ꝑcussione cũ sanguinis effusione,nõ ꝓbat effusionẽ,seq̃
reť absolo,licet ꝓbauerit ꝑcussionem,ſm do.Ab.hic,&
in c.examinata.s̃.de iud.& in c.ꝯquestus, in pe.col. s̃. de
foro ꝯpe.post Cy.in l.2.C.de ꝓb.vbi uide Bal.latissimè,
& Io.An.in Spe.suꝑ rub.de accu.& Bal.in l.1.C.q accu.
& in l.si qs,nõ dicã.C.de epis.& cle.& in l.& si seuerior.
C.đ infam.cũ ꝯcor.Facit optimè,qđ no. Bar. in l. item
apud.§.sed qđ dř.ff.de iniur. dũ dixit, vnicam iniuriam
esse,qñ qualificatè plura uerba iniuriosa ꝓferunť, puta,
ꝓditorie occidisti.Ad idẽ,qđ scribit Bar.in l. Aureli⁹.§.
idem q̃siit.in fi.ff.de lib.leg.ubi dicit,ꝙ cognosciť capľũ
esse vnicũ & inseparabile,qñ est ꝑ sermonẽ qualificatũ.
Et ut habeatur clarior doctrina, no. 10.declarationes, ꝑ
quas ꝯclo restrĩgiť. Primò lĩta,vt dixi in ꝯclone,nisi ali
qua narrareṅť copulatiuè, qa sufficit ꝓbare necessaria:
vt no.in dictis locis,& no.Doct hic,qb.adde Pet. de An
ch.in c.pñtiũ.§.testes.de testib.in 6.& gl.pe. in c. is q. de
elec.ĩ 6.Et amplia,ẽt si iurasset se credere oĩa deducta es
se vera, ſm gl.in uer.ꝓbare.in c.ut circa, de elec.in 6.q̃
ibi no.Do,in §.1.in fi.Adde ẽt do.de Rota ꝯcl.87.in no-
uis.vbi dñt,ꝙ impetrans, q narrauit bñsicium uacare ꝑ
ꝯst.c.execrabilis.& ꝑ ꝯsti.c.de multa.& ꝑ nõ ꝓmotionẽ
ad sacerdotiũ non teneť istos modos ꝓbare, sed sufficit
vnum ꝓbare ꝑ c.cũ iãdudum.ĩ. de p̃b. qa nõ p̃sumiť se
grauare suꝑfluo onere ꝓbandi:& seqtur do Ant.in d.c.
exhibita in ult.col.Adde ẽt do.Ant.in c.literæ in 1.col.
s̃.de dil.ubi dicit,ꝙ si impetrans bñficium ſm narrat se
obtinere aliud bñficiũ à se dotatum & fundatum facta
mentione de corpore bñficij,nõ arctatur ad ꝓbandũ,ꝙ
fuerit à se dotatũ & fundatum,tanq̃ suꝑfluo exp̃ssũ fue-
rit.Adde etiã elegantẽ theoricã Inn.in c.ex parte.el.1.đ
priuil.& sequiť ibi do.Ant.& do.Ab.ubi dicit,ꝙ quoties
in rescripto exprimiť aliqua qualitas, q̃ ñ est fundamen
tum impetrantis,dato ꝙ illa qualitas nõ ꝓbetur, ꝑ hoc
nõ uitiať rescriptũ, qa ẽt sine illa cã princeps erat gr̃am
ꝯcessurus:& seqtur Arch.in §.actor.6.q.ult.& Bal.in l.si
mř tua.C.de ꝯh.emp.& facit, qđ hř in sequenti lĩtatio-
ne.Aduerte tñ,quo ad hãc lĩtatione,qa si deducta copu
latiue essent talia,ad q̃ pars nõ fuisset admissa distributi
uè,s.uolendo vnũ tm̃ ꝓbare,isto casu nõ.sufficeret alte-
rũ ꝓbare,ſm do.Ab.hic signanter dicentẽ, se putare, ꝙ
si ille,q publicatis testi. deducit corruptionẽ & falsitatẽ
copulatiue,& ꝓbat solã falsitatem,nõ sufficit,qa ĩ frau-
dẽ vř miscuisse corruptionẽ,ut directe ꝓbaret falsitatẽ,
qđ nõ est ꝑmittẽdũ,ꝑ regulã cũ qd una via.de reg. iur.ĩ
6.ut hic ꝑ eũ,& bñ,ex quo habes nouã ꝯsiderationem ĩ
41 hac prima lĩtatione.Scđo lita,† dummõ qualitas sit de
substantia actus vel defensionis;qa debet utrunq; ꝓba-
ri l.hẽbat.ff.de insti. act,l. p̃tor. la 2.§.docceret ff. vi bo.
rapt.Secus,si qualitas non sit de substantia actus, uel de-
fensionis, qa deficiens in ꝓbõne qualitatis obtinebit in
simplici facto eo probato,ſm Bal.in sing.in l.Titia.ff.so
lu.ma.ꝑ l.in delictis.§.detracta.ff.de noxa.ubi bon. text.
& per illũ tex.dicit Bar.in ꝓposito in l.denunciasse.§.q
tñ.ad fi.ff.de adul.ꝙ licet ñ ꝓbetur qualitas,q̃ nõ alterat
modũ agendi, sufficit ꝓbare id, qđ est principale absq;
ꝓbõne qualitatis,qđ bene no.Et aduerte subtiľr, qa per
hãc lĩtationẽ dixit mirabiľr Bal.disputãdo in l.j.in pen.
co.C.de ꝯdi.inde.& in l.fi.C.si ex falsis instr.ꝙ si allego,
ꝙ testes corrupti falsũ dixerũt,& sic deduco corruptelã
ꝑ modũ qualitatis,nõ uideor me astrinxisse ad utrunq;
ꝓbandum,sed sufficit ꝓbare falsitatẽ,ꝙ est ꝯ oẽs hic.Al
le.l.scio,in fi.& l.appellatum.§.1.ff.de appe.& d.§.si de-
tracta. qa qualitas corruptelæ non mutat crimen falsi,
neq;iudiciũ,ut dixi in gl.p̃cedenti 3.ꝯclu. Et iõ satis est
ꝓbare necessaria,licet ñ probenť superflua,ſm ipsum,q
tñ aliter locut⁹ est ꝑ istũ tex quẽ facit valde sing. Sed te
nẽdo dictum suum in d.l.1.ꝯ Bar.in l.diuus.& Doc.hic
rñde ad istum tex.multipľr,omissa rñsione Bal.in d.l.1.
lȝ Ro.opponat de isto tex.& nõ soluat in d.l.Titia. Pri-
mo rñde ſm Pau.de Ca.tenentem ꝯ Bal.in d.l.diuus.ꝙ
iõ non sufficit probare hic vnum tm̃,qa non ꝓbauit fal
sitatem,sed simpľr corruptelam, q̃ qdem corruptela so
la non est sufficiens ad retractandam sñiam, ut dixi in
gl.precedenti.Scđo rñde,quasi eodẽ mõ,ſm do. meum
hic, ꝙ hic fuisset satis probare solam falsitatem per in-
directũ,sed nõ solã corruptionem:& iõ excipiẽs hic suc
cubuit,qa probauit corruptionem, & non falsitatẽ, cũ.
n.fuerit primo assignatus terminus ad ꝓbãdũ personas
testiũ,non potuit eo elapso allegari corruptio:qa illa re
spicit personam. Tertio rñde, ꝙ hic non astrinxit se ui
verborũ qualificatorum,sed alias exp̃sse. Vltimo rñde,
ꝙ iõ vř se astrinxisse,posito ꝙ esset vi uerborũ,qa in ca-
su isto qualitas corruptionis bñ erat necessaria,qa vole-
bat ꝓbare falsitatem directe ꝙ non poterat, nisi admi-
xta corruptione,& eã probare. Et ita ꝓbat elegans do-
ctrina Bal in d.l.1.C. de ꝯd.inde.ubi dicit, capiendã esse
hãc rľam,ꝙ nunq̃ uř qs se astrĩgere, nisi qñ qualitas mu
tat speciem actionis,uel exceptionis,vel facit quem ad-
mitti ad id, ad qđ alias non admitteretur, prout in tex.
illo:q uerba bñ no.& hanc lĩtationem ꝯfirma ex sequẽ
42 ti. Tertio lĩta, † ut habeat locum, quando qualitas,q̃
adiungitur per adiectiuũ,immediate cohæret rei princi
paľr deductæ, adeo ꝙ sublatio principali auferet quali-
tas.Exemplum in d.c.ab eo. ĩ illa qualitate manifestum
crimen, nam sine crimine, qualitas manifestum, nihil
importat,sed secus est,si qualitas deducta ꝑ adiectiuum
non cohæret immediate rei principaliter deductæ, sed
ꝑ medium alterius rei, puta, lego fundum instructum,
nõ.n.fundus dř instructus,nisi ꝑ medium rei instruentis
& tunc adiectum copulat ęquè principľr, & uno defi-
ciente nõ deficit alterum.Hanc doctrinam posuit Bar.
in l.si cui fundum.ff.de fun.instr.ꝑ illum text. ita dicens
limitari hanc nostram mãm. Mõ aduerte, quia ſm do.
meum errauit Bar.ibi,dum dicit,qualitatem corruptio
nis immediatè cohærere falsitati, & ꝑ ꝯñs non uideri
deductam æque principaľr, qa imo corruptio est crimẽ
de per se punibile.l.1. ff. de falsis.& cohæret falsitati per
interuentum pecuniæ,ex quo sequitur,ꝙ doctrina Bar.
confundit opi.ruam in d.l.diuus. Et est ꝯfirmatum, qđ
dixi in pręcedenti limitatione de nouo c.quia dicendo,
corrupti falsa dixerunt, cum ista sint crimina diuersa ꝑ
se punibilia,vñr æque principaliter deducta,ꝑ d. l. si cui
cui fundum.Non ergo qualificatiue,& ꝑ ꝯñs, non dř se
astrinxisse ad utrunq;, qđ procedit,ẽt si diceretur Titiũ
dixisse falsum cum corruptione, qa dictio cum, posita
inter duo,quornm unum naturaľr non accedit ad aliud
vř deducere utrunq;principaľr, per tex. notabilẽ in l.si
ut certo.§.si me rogaueris.ff. ꝯmo. & bene facit text &
qđ ibi Bal.in l.Titiæ textores.§.nisi ff.de leg.1.& in l.si is
q dacenta.§.vtrum. ff. de re. dub. nisi in casu istius text.
quem intellige, ut dixi s̃. in ultima rñsione.Et ista no.
tanquam subtilia, & ab aliis non declarata,lȝ do.meus
hoc

hoc de ipsis porrigat, non bene se affirmans. Quarto limita, nisi ille, qui aliquid qualificatiuè deduxerint, sufficienter clausulã, & oẽs alias exceptiones mihi cõpetẽtes opponat, qa nõ vr̃ se astrinxisse ad ꝓbadũ oẽs deductas, ſm Bal. in l. Titiæ textores. §. i ff. de leg. j. quẽ sequit̃ ibi Ang. Imo. Pau. de Cast. & Ange in l. scire oportet. §. sufficiat. ff. de excus. tut. vbi idẽ tenuit Bal. mouet̃ arg. §. qui aũt. instit. de excus. tut. & l. ꝑ litẽ. § j. eo ti. Quintò limita nõ procedere in cã criminali, vbi nõ agit̃ de utilitate libellãtis, q astringit se ad ea, q̃ nõ sunt de nã punitionis, nihil operat̃, ſm Bal. in d. l. j. in vlt. col. C. de cõdi. inde. Allegat istã gl. in fi. quã dicit esse notabilẽ. sed certè, vt sentit hic dom. Abb. qñ ista qualitas alteraret naturã delicti, nõ vr̃ differẽtia inter criminalem cãm, & ciuilẽ, imo ꝯtriũ sentit Bal. met ĩ d. l. 2. C de ꝓbat. in q̃st. de percussione cũ effusione sanguinis. & in d. l. Titia dũ allegat l. prætor. §. edocere. ff. vi bo. rap. Idem Bart. in l. denũciasse. § qd tñ. Facit qđ ipse no. in l. is, qui reus. ff. de public. iud. dũ dicit, ꝙ apponẽs diẽ, & non ꝓbans, succũbit, ẽtsi non tenebat̃ apponere no. Imo. post. gl. in l. Pantonius. ff. de acq. hær. Sed saluari põt opi. Bal. ex mẽte gl. hic, ut iudex ex officio ꝓcedere possit, qñ libellans, q tacite uel expressè se astrinxit, & succubuit fuit repulsus, qa nõ potuit p̃iudicare rei publicæ, vt hic in gl. quã bñ no. Et p ipsam dñt do. Ant. Imo. & dom. Abb. in c. 2. supra de rescrip. ꝙ in beneficialibus, & aliis respicientibus publicam vtilitatẽ iudex poterit supplere, lꝫ libellans succubuerit. Pro qbus vide gl. in c. cupiẽtes. §. cæterũ. in uerbo, excludẽtes, & in uerbo, ꝯtumacia. de elec. in 6. & gl. fi. in c. ab eo. eod. ti. & lib. & gl. notabilẽ in cap. si forte, in verbo, euidentem. eo. ti. & lib. An aũt hoc possit iudex in ciuilibus, dicet̃ in sequenti ꝯclõne. Dicit tñ hic dñs meus, & bñ, ꝙ ista gl. loquit̃ in iudice, in quo agit̃ de clerico remouendo, in quo exuberat officiũ iudicis, vt in dictis locis, sed in causa criminali ad cõdemnationẽ rei nõ exuberat officiũ iudicis ꝑ no. ꝑ Bar. in di spu. quam ponit in l. 4. §. hoc aũt. ff. de dam. infec. Et hoc limita, & declara, ut ꝑ Bal. in l. 2. C. de ꝓbat. Et dñs meus hic ꝯcludit, ꝙ uno casu iudex possit cõdemnare in criminalibus, lꝫ qualitas nõ sit ꝓbata, vcꝫ qñ in inquisitione dr̃, sup qbus oĩbus, & singulis intendimus ex officio nr̃o inqrere, qa ꝑꝑ uerbũ, Singulis, vr̃ iudex ꝓtestari, ꝙ non vult se astringere ad qualitatem expressam. Quod etiam no. Bal. latè in l. j. C. q accusare. Sextò limita ista esse vera, qñ in libello qs se arctauit, secus si hoc in libello nõ fecit, sed in capitulis qa sibi nõ p̃iudicat, ſm Bal. in d. l. j. C. qui accus. Cõtrariũ tñ sentit expresse Do. in c. p̃sentiũ, §. testes. de testi. in 6. nisi dicas, esse distinguendũ, vtrũ clarè, & distributiuè, uel copulatiuè loquatur libellus. & tũc ordo capitulorũ non attendatur, aliàs sic. Septimo limita p̃dicta nõ procedere in appellatione à diffinitiua, qa si in illa expressiuã cãm, & aliã ꝓbaui obtineo, ſm Imo. in d. ca. 2. suprà de rescrip. ꝑ l. scio. §. fi. ff. de appel. & ibi no. Bar. & Ang. qa aliàs periret totũ ius partis, & nõ posset aliã causam ꝓseq, secus in alijs causis. Hinc est, ꝙ agens rei vendicatione ex certa causa exp̃ssa, vr̃ad illam se astringere, lꝫ si aliquam non exprimat, possit ex multis adiuuari, c. abbate, cũ mã, de re iudi. in 6. ſm Imo. in d. ca. 2. de quo vltimo aliqd inferius in limitatione. Et hanc limitationem tenet etiam Bal. in addi. Spe. in ti. de appel ver. qdã appellant, Octauò limita, nisi aliqua p̃ponant̃ negatiuè, qa tũc nũquã qs vr̃ se astringere ad onus ꝓbãdi, sed si iudex, uel lex ipsũ astringat, ꝓbare dẽt. Ita ad literam dicit Bal. in l. cũ te. in fi. C. de ꝓb. Nono limita hanc mãm ex eo, qđ no. Ang. in l. si in j. col. C. de anna excep. vbi dixit, ꝙ quamuis ille, q agit exprimendo causã, ꝑꝑ q̃ agit, videat̃ se arctare ad illa ꝓbãdã. l. habebat. ff. de isti. & declarat Bar. ĩ l. j. ĩ prin. ff. de edẽ, cũ similib. tñ hoc fallit ĩ possessorio, ſm eũ: Imo si ago ꝯ te ex eo, ꝙ dico, ꝙ spoliasti me possessiõe annui cẽsus mihi debiti, ex tali cã, si ꝑbo spoliationẽ, lꝫ nõ ꝑbẽ cãm, ꝑꝑ q̃ dixi censũ mihi debitũ, obtineo. Ita dicit notabl̃r sentire Inn. ĩ c. q̃relã. in fnalib. verbis, de electio. s̃. Decimò, & vltimo limita, nisi in fine libelli vel articulorum ponat̃ clausula, non astringens se ad probandum non necessaria * ſm oẽs Doc. hic, đ qua clausula ponit ẽt Bar. in l. ꝯ ff. de probat. & Sal. in l. Cassius. C. de appel. & do. An. in c. dilecta. in antepenul. col. đ iud. & Bal. & Ange. ĩ d. l. edita. C. de eden. & Ange in l. ꝑꝑ litem. §. 1. ff. de excus. tut. Vide tñ Bal. ĩ l. nõ iõ. C. de li. cau. vbi dicit, ꝙ ista clausula non releuat ab his, q̃ de iure probanda sunt, & reuera hoc ꝯsiderato, nõ vr̃ ista clausula esse alicuius momenti, qa ẽt sine ipsa nõ tenet̃ quis ꝓbare nõ necessaria, quibuscũque verbis locutus fuit, vt dixi in prima limitatione. cui adde Lapũ alleg. 161. inci. Quidã corã iudice. Secunda ꝯclusio circa istã gl. est talis, siue expresse siue tacite qs astrinxerit ad plura, quorũ quodlibet sufficiebat, non p̃t iudex ꝑꝑ vnũ plene probatũ pronũciare ſm petita, sed dẽt seq absolutoria, secundũ do. Ab. Imo. do. meum hic ꝯ do. Ant. quia iudex ꝯuentionem partium seq debet. l. si ꝯuenerit. ff. đ re iud. Astringens aũt se vr̃ fecisse ꝯuentionem, ꝙ nisi probet vtrunq; ferat̃ sñia pro aduersario, ſm Imo. Item probans aliud, q̃ id, quod deduxit in libello, vr̃ probare impertinenter, vel ad minus illud, super quo, nec fuit datus libellus, nec lis contestata nec testis iurauit. Ergo ex illis probationib. nihil põt ꝯstare iudici, ut etiam sentit Bart. in l. quid ergo. §. pœna grauior. ff. de infa. ſm do. Abb. Et procedit ista cõclusio, qñ qualitas adiecta rei principaliter deductæ, est talis, quòd ipsa remota cõpeteret diuersa actio, vel accusatio, vel eꝯ, remoto facto & remanente qualitate nulla remaneret accusatio, vel actio, ꝑ l. 2. §. docere. ff. vi. bo. rap. & l. illud. iuncta gl. ff. de lib. cau. qa seq debet absolutio qualitate nõ probata, vt per Ioa. An. in Spec. super rubrica de accus. Item procedit, si qualitas non probata nõ diuersificat ius agendi, vel accusandi, sed tñ diuersificat factũ in indiuiduo quod contingit rõne mutationis loci, tp̃is vel persone, ut probat̃ in l. cum quæritur. & in l. cum de hoc. ff. de excep. rei iud. l. & denunciasse. §. quid tãdem. ff. de adul. & in c. nihilominus. in tex. & gl. 3. q. 9. qa unum est deductum, & aliud est ꝓbatũ. Ergo reus est absoluendus d. l. habebat, & c. examinata. supra đ iud. Itẽ ꝓcedit nõ solũ in ciuilibus, sed etiam in criminalibus, iuxta id, quod dixit Bar. in l. is, qui reus. ff. de publi. iud. & in l. 2. ff. de eo, quod certo loco. lꝫ aliud dixerit Bal. in l. j. C. de ꝯdi. inde. ut dixi in precedenti ꝯclõne, ver. 5. & c. Item p̃dicta ampliat Io. And. in d. addi. dicens, ꝙ qñ qualitas mutata alterat ius accusandi vel factũ, nõ põt aduocatus uidens se nõ probasse detrahere qualitatem, qñ istud etiã mutaret actionem. Quod non licet hoc post reũ citatũ ꝓbat̃ ĩ authen. qui semel. C. qũo & qñ iud. secundũ ip̃m & idem sentit Bar. ĩ d. §. quid tandem. Fallit autem ista ꝯclusio, qñ aduersari⁹ ex hoc, ꝙ iudex eũ absolueret, locupletaret̃ cum aliena iactura, quia põt iudex pronunciare sup eo, quod est probatum, secundum Imo. hic, q hoc modo dicit intelligendum esse Inn. in c. cum olim infra de censi. dum dicit, quod licet pars nequeat se fundare in eo, quod impugnauit. regula, ex eo. de reg. iur. in 6. tñ iudex poterit illi probationi adhærere in fauorem impugnantis. Et sequuntur ibi omnes, & facit gl. ĩ l. ubi pactum. C. de transac. vbi si notorie ꝯstat iudici, parti ñ ꝯpetere ius agendi, põt alio nõ petente eũ repellere. No. Inno. in c. 1. s̃ de offi. uica. cum si. Et hoc mõ intelligo do. Abb. hic idem sentientem, qñ final̃r subdit differentiã, an se astrinxerit expresse, uel non, lꝫ prius eam non admiserit, mordendo do. Ant. sed ꝓcedit in casu isto, si enim expresse se astrinxisset, mos ei gerendus esset. l. circa. ff. de ꝓba. & nõ procederet ista fallentia quã etiam intelligo sane, dũmõ mutatio qualitatis nõ mutet ius agẽdi, alias eñ ꝓnunciaret iudex sup nõ petito, ꝯ c. lꝫ Heli. infra de symo. Et aduerte, quoniam quod dixi, nunq̃ qualitatem posse mutari, quando iudicium non alteratur, ei uidetur obstare c. ab eo. de elec. in 6. Nec est bona responsio Io. Mo. & aliorum ibi dum dñt, ꝙ in d. §. si de tra-

* Nõ necessaria *Adde Ale. in l. is qui reus, de publi. iudici. & Bart. in l. Diuus, in 1. q. in fi. & ibi Doc. de re iudi.*

tracta. vtilis erat dño illa detractio qualitatis, quia imo vtilius erat, eã ñ detrahere, qa fuisset ex toto absolutus, & iõ opus est rñdere prout rñdet Bart. in l. j. in prin. in 10. q̃st. ff. de no. ope. nũ. ꝙ ibi ponit casus spãlis in impediẽtibus promotiones p̃latorũ. Ex qua responsione inferri põt not. ꝙ licet crimine probato officium iudicis subueniat in fauorẽ ecclesiarum, qñ alias probans defecisset, vt hic in gl. tñ iste fauor non ꝯsiderat, qñ crimen adhuc nõ est probatũ, qa in eo ꝓbando strictius procedit, quã in alijs causis, qa pp dubiu euẽtũ litis, & prejudicialem sæpe ecclesijs vacantib. tales opationes restringunt neq; dr̃ opponens intentũ ꝯieq. dato ꝙ ꝑofficiũ iudicis crimen puniat, qa ꝯdemnabit in expensis & puniet iuxta c. j. in fi. de elec. in 6. nec acta facta eo litigante faciẽt alias fidẽ, qa testes deposuerũt extra articulum non iurati, vt in specie no. do Abb. hic in ver. & põt, vt credo. Gl. in verbo, vti possidetis ibi, forte dubitat. Et ista opin. cõiter * tenet; sed tamen qa ꝯ ipsam opponitur, ꝙ† iudicium sortis non approbatur* vbi est q̃stio facti, ꝑ l. duo sunt. ff. de testa. tut. sed vbi est quæstio iuris, vt l. sed cùm ambo. allegata in glos. & habet in ca. fi. infra de sortile iõ salua gl. ſm dom. Ab. & Imo. vt nõ ponat sors cui sit res adiudicanda, sed quis debeat sustinere partes rei, qđ a prĩcipio fieri potuisset, d. l. sed cum ambo. qđ dicit dominus meus multum sibi placere, quia istud, quod vtraq; partiũ fungat vice rei, nõ solum est ꝯsiderabile ad ordinẽ processus, sed ẽt ad victoriã causę, qa in paritate probationũ reus absoluet. c. 3. supra eod. quod est verũ ẽtsi ex vtraq; parte probationes essent æquales, & a principio vnus fuisset actor, & alius reus, qa absq; alia sorte iudicatur pro reo. Et ista opi. est probabilior, q̃ opi Bart. in l. si duo. ff. vti pos. & dom. Abb. hic qui dicunt, rẽ debere diuidi pro dimidia, quod impugna, vt hic ꝑ Imo. & ꝑ Bal. in l. præses. C. de sen. & de materia vide ẽt Spec. in ti. de peti. & pos. §. j. ver. & no. diligenter. & Bal. in cap. in nr̃a. ĩ vlt. col. infra ti. ꝓxi. Et in quãtum Ioã. An. & alij hic, vt p̃dixi, dicunt, ꝙ nunq̃ res sorte dirimit, nisi qñ dubiũ est in iure. adde ad idẽ gl. j in verbo, prohibebit, circa fi. C. vti pos. quã facit sing. Imo. in l. hmõi. § fi. ff. de lega. j & idẽ dicit Bar. in l. si duo. p̃al. & in l. duo sunt Titij ff. đ resta. tut. & Ange. in l. sed cũ ambo. Aliud ẽt dixit Bald. in l. meminimus. C. qñ & qbus quarta pars debet, lib. 10. ꝙ nũquã res dirimit sorte, nisi in casibus a iure expressis, qa in alijs casibus talis actus pactũ ꝯtinet. Sed ꝯ dixit gl. in c. fi. de sortil. volens sortes esse a iure ꝑmissas, nisi vbi ex cã reperiunt ꝓhibitę. Et de materia ꝑ Ioan. de Ana. ibi & per Arch. post gl. 16. q. 2. in summa, & gl. no. Insti. đ satisd. tut. §. pen. in verbo, suas. & Bar. in l. 2. § ex his. ff. đ verb. oblig. & ibi Ange. & uide dom. Car. ꝯs. 150. quod incipit, Quæsitu sæpe fuit a me, ubi ponit sex modos finiendi ꝯtrouersiã inter contendentes de Papatu. qñ pariter ꝓbãt, postea finito ꝯs. dicit, se audiuisse ꝯferri post publicationem ꝯsilij, an tunc esset locus sortib. & dicit qđ expressius firmat do. Pe. de Mõte in sua monarchia allegando do. Car. in repe. c. l3. supra de elec. Quod autem sortes dicantur prohibitæ, 26. q. 2. ꝑ text. ꝓcedit ſm eum, qñ vtimur sortibus ad p̃scientiam, & diuinationẽ futurorũ, de quo plene ꝑ beatũ Tho. 2. 2. q. 94. ar. ult. nõ aũt, qñ agit de tollenda controuersia iuris,* Facit gl. in uerbo, sors, in c. cleros 21. distin. & vide Bal. in proœmio. ff. §. itaq;. vbi dicit, ꝙ qñ nullo mõ sciri potest ex duobus gemellis, qs sit primogenitus, dabitur regnum sorte. Restãt q̃dam đ natura huius ĩterdicti, uti possidetis, de qb⁹ ꝑ Scribẽtes hic, quos non refero, qa nihil est mutandũ. Sed adde Bal. loquẽtẽ magistralius oĩbus ĩ hoc, ĩ l. j. C. uti possi. Et adde, ꝙ p̃latus carẽs titulo, si ẽ ĩ possessiõe, nõ repellit volens agere hoc interdicto, ſm Petr. de Anch. in regula j. in 1 notabili đ re. iu. in 6. dicẽtẽ se ita respõdisse in tctõ. Et hæc sufficiant sup hac famosa decretali, in qua l3 plura tradi potuissẽt, tñ sufficiat substãtialia non omisisse.

* Approbatur. *Adde quæ ipse tenet Auctor ĩ hac materia Sortium dicit ĩ c. capitulũ supra đ rescr. ver. sed an sortibus.*

* Iuris. *Adde ad hoc quod sors est triplex. Diuisoria Cõsultoria. Diuinatoria prima est. si eius iudicio quæratur quid cuique sit adhibendũ siue illud sit res possessa siue honor seu dignitas. 2. quando quęritur quid agere oporteat. 3. quãdo quęritur quid sit futurum. & nota quod euentus sortium potest expectari à triplici causa scilicet cœlo fortuna, uel spiritu dirigẽte. si a cęlo, quasi actus humani qui ad sortes requiruntur secũdum dispositionẽ stellarum sortiantur effectum, uana & falsa est opinio. si à fortuna, quod videtur habere locum solum in diuisoria, non videtur habere vitium, nisi forte vanitatis. si à spiritu siue causa spirituali si quidẽ sit demon. est sors illicita, & secũdũ canones probibita sicut facit Rex Babyl. Ezech. vi sive ro expectàtur a Deo qui temperat sortes, vt Prouer. 16. talis sors nõ est aliquid secũdũ se malum. vi. S. Tho. 2. 2. q. 9. art. 8. & ĩ decret. 26. q. 2. § his ita. 26. q. 5 sortes. 26. q. 4 c. hi q. & c. illud, & summis passim, et the. ĩ hac materia, qua ipsorum potius est quã canomistarũ.*

S V M M A R I V M.

1 *Natus in domo ex vxore, pręsumitur filius mariti, & quid, si de concubina nascatur.*

2 *Ad causandum impedimẽtũ matrimonij nõ requiritur, quòd filius natus sit legitimus.*

3 *Filiatio ex parte patris ꝓbatur p̃sumptiue.*

4 *Nepotis appellatione, vel neptis, an veniat filius, vel filia fratris; & quomõ? Cuius q̃ sit enodationis adde nu. 5.*

6 *Significatio in statutis qualiter attenditur.*

7 *Communis usus loquẽdi in statutis non attẽditur, si statutum sit in ciuitate quòd verba intelligantur, secundum ueram significationem. & nu. 8.*

9 *Nepotis appellatione non venit filius fratris, quando materia esset transmissibilis solum ad descendentes.*

Nepotis appellatione an ueniat pronepos. Post nu. 9. versi. vtrum autem.

10 *Filiatio qualiter probetur.*

11 *Nominatio filij facta enunciatiue, an probet filiationem, & concludit, quòd non.*

12 *Fallit nisi talia verba enunciatiua dicerẽtur filio præsente.*

13 *Tractatus, solus de aliquo an probet filiationem. & concludit, quod sic.*

14 *Et ampliat, etiam si parentes ex postfacto negarent filiationem. cui ampliationi addit alterã, videlicet, etiãsi aliquis prius fuit tractatus vt non filius, & postea vt filius.*

15 *Filiatio probatur per solam famam.*

16 *Filiatio probatur per cõfessionẽ factã principaliter, & per se sub filiatione, quãuis postea fiat confessio contraria etiam iurata.*

17 *Filiatio an probetur per solum actum proportionabilem filio.*

CAPITVLVM X.

PEr tuas. Si parentes nominant, & tractãt aliquẽ ut filium, ꝓbata est filiatio, nec creditur alteri eorum contrarium iuranti. H. D. Diuide, vt per Doc. No. primò ut per dom. Abb. ꝙ †sicut natus in domo ex uxore præsumitur filius mariti, le. si vicinis. C. de nupt. qñ tꝑe cõceptionis maritus fuit p̃sens, nec ad copulã inhabilis. l. filiũ. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iur. & ita esset, si natus esset in domo ex concubina quod expressius firmat gl. in capitu. Michael. supra de fil. presby. quã sequitur late Pet. de Anch. ꝯs. 221. & Bal. in d. l. si vicinis. & in d. l. filiũ. & Bal. & do. Abb. hic, qui ampliat istud, ẽtsi cõcubina nõ semꝑ cohabitasset viro sed aliqñ diuertisset, etiã si cũ illo diu fuisset sterilis. Et utrumq; dictũ colligit ex isto tex. quẽ reputat valde notabilẽ, & facit optimè tex. in l. miles. §. defuncto, ff. de adul. ubi nõ admittitur talis ꝯsequentia, tẽpore ꝯceptionis mulier adultera erat, ergo filius natus est illegitim⁹ nisi probetur absentia mariti, uel impedimentum ad copulã, quem tex. facit sing. Bal. hic, & ĩ rub. C. de ꝓb. in vlt. col. & in d. l. si uicinis, post mediũ, & do. Ab. hic, & in c. trãsmissæ. in ult. col. j̃. q filii sint leg. Bal. in l. si matre. C. de suis. & legi. ad qđ uide dom. Ab. in c. cãm, el j. in pri. j̃ q filii sint legi. Sed inquantũ do. Abb. dicit ista ꝓcedere in muliere diu sterili, ẽt q̃ se absentauit, vr̃ dicendũ, qđ in tali casu nõ sufficiat sola cohabitatio, sed requiritur tractatus, & nominatio filiationis, ſm dom. meũ ꝑ istũ tex. Sed nõ vr̃ uidisse dom. Abb. in sequenti notabili, qui expresse hoc fatetur, per istum text. Et

quo

quo collige ſing.limitationem ad d.§.defuncto.&ad gl.
in d.c. Michael. vt nõ procedant ĩ muliere diu ſterili,
& q̃ aliqñ diuertiſſet à marito,vel à concubinario,quia
ad hoc vt filius præſumatur natus ex tali, requiritur ꝙ
ſit tractatus vt filius, nec ſuficiet ſola parẽtum cohabi
2 tatio.Quod diligenter no.¶ No. ſecũdò,ꝙ†ad cauſan-
dum impedimentum matrimonij non requiritur, ꝙ
filius natus ſit legitimus.Facit l.adoptiuum. ff.de in ius
voc.Et ſic quo ad hoc illegitimus dr̃ de ↄſanguinitate,
quod dicit dom.Abb. eſſe bñ notandum, & idem per
hũc tex.no.gl.ſuper arbore ↄſanguinitatis,facit c.diſcre
tionem.cum ibi alleg.infra de eo,qui
cogno.&c. vbi ↄ̃hiẽ affinitas ex cõitu
* illicito,* pro hoc ẽt qa lex ciuilis ap-
pellat patres nãles ↄſanguineos, l. ni-
hil.ff.de ritu nup.Quid aũt in alia mã,
an tales dicanẽ de ↄſanguinitate? dic,
vt ꝑ Bal.de quo memini in ca. in p̃ſen
ſentia,ſup j.vl' 2.gl.s̃.&ibi vide.No.ter
3 tio,ꝙ†filiatio ꝓbaẽ p̃ſumptiue,*qa re-
* uera ex parte patris vere ꝓbari nõ p̃t,
l.Lucius.ff.de ↄd.& demon.lꝫ ſecus ex
a parte matris a,q̃ ſp eſt certa,l. qa.ff.de
in ius vocan.Probaẽ aũt de eo, qui nõ
eſt natus ex vxore, trib. ↄcurrentibus.
Primo,ſi à parentib.nominatur filius.
Scđo, ſi ab ipſis tractaẽ pro filio. Ter-
tio,ſi à vicinia ita reputaẽ,ẜm do.An.
in d.ca. Michael.& do.Ab.hic. Sed,ut
dicit hic dñs me⁹,iſtud tertiũ ñ reqriẽ ĩ
iſto tex.Patet ibi,ab ambob. de quo j̃.
latius. No.ultimo ibi, Sophiã neptẽ,ꝙ
appellatiõe neptis ueniat filia fatris.ad
idẽ tex.ĩ c.accedẽs.j̃.đ ac.ĩc.tua nos.&
ca.qđ ſup his.j̃ de ↄſangui.& affin.& ĩ
ca.2.s̃.de arb.& in c.duo pueri.j̃. de de
ſpon.imp.Et quia eſt paſſus dubius,col
lige dicta oĩum ꝑ duas ↄcluſiones.Pri
4 ma ↄcluſio. Appellatione† nepotis ex
* propria natura vocabuli non venit fi-
lius fratris,* ẜm do.Ab.hic,per l.iuriſ-
conſultus.§.ſecũdo gradu.ver. nepos.
ff.de gradib. vbi nepos proprie dupl'r
accipitur,uno mõ,filius filiæ,alio mõ,
filius filij.Sed ſi filius fratris uocaretur
nepos, acciperetur tripl'r, & idem do.
meus hic,dicens,ꝙ leges allegatæ in ↄ̃
riũ ꝑ Bal.& Bal.& Ang.qñ idẽ tenent
in l.ſi auiæ.C.de ſucc. edic.referunẽ ad
auum,qñ nominat nepotem,ñ ad pa-
truũ,& lꝫ ipſe non dicat, eſt rñſio Bar.
& Bal.q idẽ tenet in l.ſi inſtituta. §.j.ff.
de inof.teſt.& ꝓ hoc alle.ẽt ipſe tex.in
c.1.de gradib.ſucced.in feud. & rñdet
ad c.1.§.ſimil'r.quib. mod. feud. amit.
qđ loquitur ẜm uerba,q̃ cõiter à ↄſue
tudine uſitantur,vt hic ꝑ eũ,qẽt ſic re
ſpondet ad iura Canonica ↄ̃rium ꝓ-
bantia,qa in ipſis ut plurimũ dicit po-
ni verba ſupplicantiũ qb. in ſuis rñſis
ↄformat ſe Papa.Sic ẽt ad c.P.de ſchiſ
ma.in 6.& in c.felicis.§. cæterũ. de pę.
in 6.dicit, põtifices imitatos fuiſſe ſty-
lũ antiquarũ Decretaliũ, q̃ ſe ↄforma
bãt cõi uſui loquendi.Et hãc dicit eſſe
ipſam veritatẽ,ex quib.colligit unum
modũ probandi cõem uſum loquẽdi.
Adde,ꝙ tex.in d.§.ſimil'r.nõ vr̃ facere
in ↄ̃rium,quia dicit,nepotem,uel filiũ
fratris.Et adde,ꝙ iſtam ↄcluſionem tenet do.Abb.in c.
tua nos.infra de ↄſangui. & affinit.& Fed.conſ.39.inci.
Viſo puncto.ubi conſuluit,ꝙ ſtatutum excludens ſoro-
rem extante nepote, non intelligitur de nepote ex fra-
tre.Ad iura Canonica rñdet, ꝙ improprie loquuntur,

* Illicito. *Adde Ioan. de Fan. in c. non debet. de conſ. & affin. & dic ꝙ hoc eſt uerum ad impediendum matrimonium contrahendum, non uero quo ad aliud, quia matrimonium non infringitur ſecundum Ioan. And. in arb. affin. ad quod vide Lanfr. in ca. ſeq. ver. teſtis. uer. & primo quęro.*

* Præſumptiue. *Adde Bart. in l. ſi uicinis. C. de nup. & in l. 1. ibi etiam Bald. C. quor. bõ. & Pau. Caſt. conſ. 275. inci. ſup primo dubio uidetur.*

a Matris. *Adde tu, quòd hoc ſemꝑ non eſt uerũ, nam infantes, qui ſunt expoſiti ad hoſpitale, eorum pater & mater ignorantur. & etiam locus originis. Ita Barto. in l. 1. ff. ad municip. in uer. ueniamus ad ultimã. Et ibi quærit, an ſint municipes illius ciuitatis, ubi ſunt expoſiti, & ibi tenet, quòd ſic, Adde Barto. in l. quia. ff. de in ius vocan.*

* Filius fratris. *Adde ad hãc materiam Alex. in l. quæro. de inoffic. teſtam. Pau. Caſt. in l. fi. C. de ſucceſ. edic. Ant. Roſel. in trac. de ſucc. ab inteſt. colum. 46. Alex. conſ. 36. 4. par.*

& qđ ſunt verba narratiua Papæ,q̃ non ↄſtituunt ius, ꝑ
ca.ſi Papa.de priu.in 6.& ita cum Fed.tranſit Imo. in d.
c.2.s̃.de arb. Idem de ſtatuto dicit Bal. poſt Cy. in addi.
in d.l.ſi inſtituta. §. 1.& Pau.de Caſt.in l.ſi dotali. ff.ſol.
ma.& Bal.plene in d.l.ſi auiæ. Sed in hoc de ſtatuto dic,
5 vt in ſequenti ↄcluſione.Scđa ↄcluſio. Propter † com-
munem uſum loquendi,ẜm quem filius fratris appella
tur nepos in oĩ mã,ẽt ſtricta,ꝓut ſunt ſtatuta,ↄ̃ctus & ſi
milia,recediẽ à propria ſignificatione huius uerbi,& ẽt
ↄprehendiẽ filius fratris,ẜm do.Ab.hic. alle.Io.And in
c.fundamenta.de elec.in 6. & ſequitur dñs meus hic al-
legando do.Ab.in d.tua nos,quia cõis uſus loquendi p̃-
ualet propriæ ſignificationi,l.liberorũ. §.qđ tñ Caſſius.
ff.de le.3.& c.ex literis.el 1. infra de ſponſ. cum ſimilib.
Adde Bal.idem tenentem in l.vxor.C.q acc.non poſ.&
do.Ant.in c.tua nos.& Imo.in d.l.dotali.lꝫ dicant ꝙ ceſ
ſante cõi vſu loquendi ſecus eſſet. Idem Do.in d. c.fun-
6 damenta.§.ꝓinde.Sed ↄ̃ iſtam ↄcl'onem facit,qa†in ſta
tutis vr̃ attendenda ꝓpria & non abuſiua vulgi ſignifi-
catio,ut expreſſe no.Bal.in c.1.in prin.de ſucceſ. feu.& ĩ
l.j.uer.nec puto.C.de ſucceſ.edic.& Ro.in rub.ff.de ope.
no. nun. per tex. in l.ita vulneratus.ff.ad l. Aqui. & in l.
ſi dictum.ff.de euic.& in l.item prætor.ff. de ſuis & le. &
gl.in l.ꝙ ſi nepos.ff.de teſt.tut. Et ita ĩ propoſito nr̃o fir-
mat Bal.in d.l.ſi auiæ.dicens,ꝙ in ſtatutis pęnalibus ver
bum Nepos,capitur proprie.Idem dicit Bal. loquens de
ↄ̃ctu ſtipulationis,in c.j.§.ſimiliter.in fi. quibus mo.feu.
amit.& Feder.in d.ↄſ.Et tenendo hanc partem, eſſet li-
mitanda dupliciter.Primo,niſi fieret mentio de fratrib.
& nepotibus, quia intelligiẽ de nepotibus ex fratribus,
ẜm Bal.in d.l.ſi auiæ,qui ꝑ hoc infert, ꝙ ſtante ſtatuto,
ꝙ fratres & nepotes defuncti excludant fęminas, tũc fi-
lius fratris dr̃ nepos,ex natura copulę,quę copulat ea,q̃
ſunt ex eodem genere.Alle.l.fi.§.qui dulcia. ff. de vino
7 & oleo legato.Secundo limita,niſi† perſona,de qua lo-
quitur diſpoſitio ẽt ſtricta non haberet filios, nec nepo-
tes ex eis,quia ſi fit mentio de nepotibus venient filij fra
tris. ẜm Bal.ĩ d.§.ſimiliter.arg.l.hęredib.§.fi.ff. ad Treb.
Sed pro iſta non diſcedas ab hac ſecunda ↄcluſione,qa
probando,ꝙ in ſtatutis,quamuis ſtrictis & pęnalib.cõis
vſus loquendi prępualeat proprię naturæ uocabuli,con-
cluſio remanet uera,per prædicta.Quod autem iſtud ſit
verum,probaui aliàs plene in d.c.ex literis.el 1. & ꝓ nũc
vide do.Ab.in c.ſane.in fi.de fo.comp.& do.Car.in cle.
ne in agro.§.præfati,in 5.q.de ſta. mo.& Matteſ. notabi
li.95.& 102.& Bart. in conſ.inci.Quæritur, vtrum gra-
dus,& Pet.de Anch.late conſi.182.incip.Apud me iſta
quęſtio.& Bal.in l.non ſine.C.de bon.quæ libe.& Bar.in
rub.ff.de no.ope.nun.& in l.libellorum.§.ſed ſi aliud.in
fi.ff.de accuſ.& do.Ab.in c.nam & Rex. infra de uer.ſi-
gnifi.& in c.pen.infra de ſponſ.& Bal.in l.j.ad fi.C.unde
vir, & uxor.& Roma. conſ.23.inc.Neſcio,quid dubita-
tionis.do.Car.in cle.ne Romani.§.ſane.in 6. q.de ele.&
Bar.in l.ſciendum.§.illud.ff.de ædil.edi.& do.An.& do.
Ab.in proę.Decre.& adducit fortiter Rom. quia ſi uer-
ba iuriſconſultorum p̃ponunt cõem uſum loquendi ꝓ-
priæ ſignificationi,d.c.ex literis.& l.fideiuſſor.§.fideiuſ-
ſor.ff.de fideiuſ.& l.ſi qs tutor.in prin.ff.de ritu nupt.iun
cta l.3.§.ſi pater.ff.de admi.tu.cũ ſimil.fortius ſtatuẽtiũ.
Facit l.j.C.de noxa.Nec obſ.iura, q̃ reijciũt aliqñ cõem
uſum vulgi.d.l.ita vulneratus.& l.ſi ꝓcuratorem.§.ſi qs
mandauerit.ff.mãda.& l.uulgo.ff.de in li.iura.qa loquũ
tur de cõi vſu loquendi ĩperitorũ & idiotarũ. & ex to-
to incõgruo,qa talis non attẽditur.Et ita intelligit Bal.
in locis ꝑ alle.Et tenendò hanc ↄcluſionem pro uera,li-
8 mita eam primo,niſi†eſſet ſtatutũ in ciuitate, ꝙ verba
deberent intelligi proprie ẜm naturalem ſenſum uerbi,
quia non procedit tunc cõis uſus lo-
* quendi * ẜm Bar.in l.Labeo. ff. de ſup.
le.& in prooemio ffforum, & Bal.in l.
oẽs populi.in 14.q. ff. de iuſti. & iu. &
do.An.in d.ꝓęmio. & Roma. in ſing.
322. Limita ſecundo,niſi ille,in quem
hẽnt verificari uerba ſtatuti, vl' alteri⁹

* Vſus loquẽdi. *Adde quòd ratio eſt quia uſus communis loquendi ẽ quid extrinſecum, Iac. Bu. in l. j. ff. de*

de fide inſtrum.& dicit in tex. adde Ale. poſt Pau. de Caſtro in l. 1. col. 6.ſi cert. pet. Caſtren.conſil. 196. ĩcip.ſuper hoc pũcto.col.5.verſ.ſed his non obſtantib. Aret.conſ.109.in ci coegiſtis me in prĩ. & plenius cõſi,145. licèt ſtatuta. Zab.conſi.74. Titius nunc ſunt. Anch.conſi.413. Viſo puncto. colũ. 6.ſequntur Alex. & Iaſ. in rubr. de op. no. nunc. & Alex. coſil. 211. põderatis,poſt prĩ. lib.6.

diſpõſitiõis de nepote loquẽtia, haberet nepotes ex filio, & ex fratre ſimul, qa vident̃ vocati nepotes à ſe deſcẽdẽtes,ſm Bald.in d.§. ſimil̃r. p l.tale pactũ.§ fi.ff.de pact.qa vr̃ directè poſteritati prouidiſſe,iuxta no.p Bart.in l.vt iuriſiurãdi.§.ſi.liberi.ff.de opc.li. Limita tertio, niſi † mã eſſet tranſmiſſibilis ſolũ ad deſcendẽtes prout ſunt feuda, quia facta mentione de nepotibus nõ venit filius fratris, ſi à principio extẽt veri nepotes, ſm Pau.de Caſ.in d.l. ſi dotali. Et iſta faciũt ad q̃ſtionẽ, q̃ fuit ĩ facto de inneſtitura,in qua dicebat̃, Titius recepit pro ſe,& noĩe & vice fratris ſui ſuisq; filijs, & nepotib⁹ vtrorũque.an debeãt pariter vocari, nedũ filij Titij, ſed ẽt filij fratris. & l3 qbuſdã videret̃,ꝙ ſic,p id quod dixi ſuprà proximè ver ſecũdo limita, tñ interrogatus ꝯtrariũ rñdi,l3 tactũ nõ ĩuenerim qa cùm illa verba pp duplicẽ ſenſum quẽ pñt habere, videãt̃ ambigna, ĩterpretãtur in fauorẽ ecl̃æ, vt citius finiatur numerus inueſtitorũ:qa,vt ſentit Bald.in d.§. ſimiliter,non vident̃ nepotes ex fratre vocati ſucceſſiue poſt veros nepotes,l3 aliud dicat dñs meus hic nihil allegãs. Itẽ facit,qa in talibus inueſtituris verba capiunt̃ valde ſtricte,ut patet ex no. p Bart.in l.libellorũ.ff.de verbo.ſignifi.& dom.Ant.in c.in qbuſdã.infrà de pœnis.& Pet. de Anch.in cle.j. de bapt.dum dicit, ꝙ licet in contractibus appellatione filiorum aliquando veniant nepotes.* & idẽ in alijs materijs, * nõ tñ ĩ talibus ĩueſtituris. Facit elegãs dictũ Arch.ĩ c.ſi qs ſuadẽte 14.q.4.vbi dicit,qđ in tali inueſtitura maſculinũ nõ cõcipit fœmininũ;& ſequit̃ Imo.ĩ c.potuit. verſus fi.infra de locato,cũ cõcor. Itẽ, qa Suis, refertur ad perſonã loquentis probat̃ in l.ſi qs Titio. cũ gl.ff.de vſufruc. accreſ. Vtrum aũt appellatione nepotis veniant pnepotes,vide Arch. in c.eps,q filios.12.q.2.& Bart.in l.cui eorũ.§.affinitatis. ff.de poſt.& in d.l.libellorũ.in pen.col. & Bart. & Imo. in l.Gallus.§.inſtituens.ff.de lib.& poſth. & Bal.in l.j.ĩ fi.C.de ſuc.edi.& Ang.in l.fœminæ.ff.de reg.iur & in authẽ.matri.C.qñ mu.tu.offõ.& in d.l.cui eorũ. Gl.j.in ĩ fi. Cùm † q̃rit̃, qbus modis probetur filiatio,q̃ eſt propria materia huius decretalis, dic. ꝙ ſi filius eſt natus ex vxore in domo ſciẽtibus vicinis,& marito p̃ſente tpe ꝯceptionis, caſus ẽ clarus,vt dixi ĩ primo notabili. Et idẽ in certis caſibus,de qbus hic p domin. Abb.& p dom. Card. in cle. ſi ſumus. in 2.rñſo.in 2.oppoſitione,de ſentẽ.ex cõmu. Sed extra iſtos caſus đ pluribus dubitari poſſet, quos expedias p ꝯcluſiones. Prima.ꝯcl̃o. Nominatio † facta de filio enunciatiuè,id eſt,ob aliã cauſam,q̃ ad finẽ pbãdi filiationẽ,nõ probat filiationẽ,ut ĩ iuribus hic allegatis in gl.& notãt dõ. Ant.& do.Ab.in c.trãſmiſſæ ĩ q filij ſint legit. & Bal. in
12 l.neq;.C.de teſt. Fallit, niſi † talia verba enũciatiuè dicerent̃ filio p̃ſente,ſm Imo.ĩ l.ex hac.ff.de donatio.qua allegat & ſequit̃ dñs meus hic p tex.in l.qdã.ff. de pbatio. p quẽ iũcta petitiõe cũ rñone vr̃ princip̃r hoc decidi. Ad idẽ l.nõ epiſtolis,ibi,quaſi ad ſororẽ.C.đ pbat.q̃ uerba fuerũt enũciata pp aliud,& tñ pbãt p̃ſũptiuè, p hoc ẽt,qa ſi nominatio, vel ꝯfeſſio filiationis facta in epiſtola miſſa tertio probat ſemiplene filiationẽ,l.fi.in princ. & ibi glo.ff.de proba. Ergo vt p̃ſentia filij aliquid operetur,reſultabit ex ipſa plena probatio. Preterea ſi tacita ꝯfeſſio reſultans ex cõtumacia mariti, qui nõ miſit cuſtodes vxori dicenti ſe eſſe prægnantẽ,probat plene filiationẽ,l.2.& ibi Bal.ff.de li.agno.fortius ꝯfeſſio expreſſa, l3 emiſſa pp aliud,quæ eſt potẽtia tacita,l. 2.§.diuus. cũ gl.ff.de iure fiſci.no.Bart.in l.eius,q delatorem. eo.ti. & Bald.in l.ſi tutor. C.de interdi. matri. & hanc fallentiã ampliant p̃dicti,ẽtſi p epiſtolã filiæ directã de hoc ageretur,per regulã l.ꝯſenſu.ff.de act.& obli.& l.j.C.de ꝯ̃hen-emp.l3 ꝯ̃ iſtã fallentiam ſit cõis opin.Doc. q̃ procedere põt in caſibus ſequentibus. Hanc fallentiam reſtringe tribus modis. Primo,niſi ille,q negaret dicta uerba enũciatiua fuiſſe emiſſa aĩo oſtendendæ filiationis, haberet pro ſua negatione fortiorẽ p̃ſumptionem,qa illi ſtabit̃. Ita probat tex.quẽ valde no.ibi do.An.& do.Abb.in c. p tuas.ĩ q filij ſint legit.vbi ſi non fuiſſent dicta teſtium ſuper deſponſatione, ſola nominatio pr̃is ẽt in actu maxime pportionabili alio,ẽt iurata,& in uita, & in morte repetita,nõ probat filiationẽ, qa nõ ſup filiatiõe erat cõis opi.& tractatus. Bene facit tex.cũ gl. in l.ad probationem.C.de li.cã. vbi pp quaſi poſſeſſionem ſeruitutis tpe litis motæ exiſtentem per nominationẽ libertas nõ pbat̃. Scđò reſtringit̃ iſta fallentia,ut procedat, qñ filiatio allegat̃ ad validitatẽ actus,in quo de aliquo tanq̃ de filio fit mẽtio incidenter,ſecus,ſi filiatio deduceret̃ prĩcip̃r patri,ſi filius agens ꝯ̃ patrem peteret pronunciari ſe filiũ,vel peteret hr̃ditatẽ ab ĩteſtato,vt filius. & ſic cã petitionis eſſet filiatio,tunc enim probare ſolã nominationẽ in alio actu enunciatiue emiſſam nõ probat filiationẽ. Ita probat̃ ex theorica Hoſt. valde ſolenni ĩ ca.illud.ĩ.de præſumpt. vbi dixit, ꝙ licet uerba enunciatiua emiſſa pp aliud probent enunciatũ,qñ agit de ualetudine actus,pp quẽ fuerũt enunciata,ſecus tñ,qñ agit̃ pricip̃r de ipſo iure enũciato. Et ſic intelligit l.optimã.C.đ ꝯ̃hen.ſtip.de qua doctrina facit feſtũ do.Abb.ibi,& do. Anto.in c.cũ dilectus,ver.aduerte tñ.ĩ de ſucceſ.ab inteſt.& no. Bal. in l.ad probationẽ. ver.q̃ro,inſtrumẽtũ. C.locati.cũ ſi.& bñ facit d.c.illud. Et l3 ꝯ̃riũ teneat hic do.meus per d.l.qdã.ff.de pb. tñ à prędictis nõ recederẽ qa in caſu l.quidã.nõ erat nominatio facta a patre, ſed a fratribus patris,& in eorũ p̃iudiciũ,qđ nõ p̃ſumitur feciſſe ignoranter, cum ꝯiunctus maxime in talibus p̃ſumat̃ ſcire facta ꝯiuncti. Et iõ probat,& arguit quaſi poſſeſſionẽ filiationis,pp qđ eis ĩcũbit onus pbãdi ꝯ̃ p̃ſumptionem ex dictis ſuis inductã. Ex qua rñſiõe infero ſingul̃r, ꝙ uerba enunciatiua prolata ab his, q nõ p̃ſumũtur ignorare iura ſanguinis, pbãt ꝯ̃ eos filiationẽ princip̃r reductam, q̃uis ad aliud fuerint enunciata. Qđ ſingul.no. Tertio reſtringe,niſi nominans quem p̃ſentem, ut filium,nominaret blandiendo cum uerbis cõibus ẽt nõ fictis,puta,bñ ueniat filius meus,etiã ſi adderet, quẽ volo eẽ hæredem meum,ſm do.Abb.& do.meum hic, qa iſta ſolent dici ẽt ei, q nõ eſt filius, & iõ de neceſſitate nõ pbãt. Facit l.neq; natales.C.de pb. Et ita intelligit̃ Bart.in l.j.§. Iulianus.ff.de li.agno. & in l.qdam.ff.de pb. q̃ dicit do.meus & bene,nõ eſſe impugnandã,ex d.cle.ſi ſumus. put facit hic do.Ab.qa cùm illa cle.loquat̃ nedũ de nominatione,ſed etiam de tractatu, ſequeret̃,ꝙ tractando,ut filium,nõ probaretur filiatio, ꝯ̃ omnes Doc. Ideo reſpondet ipſe ad illam cle. ꝙ illud eſt pp præiudicium prælaturæ,ad q̃ rñdere nõ guſto,quia vr̃ ſentire,ꝙ nominatio noceat ſoli patri,non alijs,quod eſt inconueniens. Et ideo reſponde, ut per do. Card.in d.cle.in 20. oppoſ.qui in propoſito dicit poſt Laudinum, non eſſe arguendum ex illo tex.ad probationem filiationis, quæ eſt fauorabilis,ſicut etiam de libertate dr̃,quam ſola nominatio pbat,§.fi.Inſtit.de adopt. ſed tex. ille eſt factus propter intruſiões.nõ fouendas,ut ibi per eum poſt Pet. de Anch.qui uidetur ſequi Bar.in d.§. Iulianus, maxime,quando dicitur, Quem uolo heredem,& c.in quo uide, quod dicetur infra in 5. concluſione. Secunda concluſio. Solus † tractatus de aliquo tãquam de filio, pbat filiationem,ẽt ſi nõ nominet̃. Ita uoluit Iac.Butr.in d.l. quidam.ff. de proba.& gl.pen.dom.Anto.& do.Abb.in

** Nepotes. Adde Alexan. in l.ſed ſi hęc.§.liberos. ff.đ in ĩus vocan.& in conſ.4 pa.4. & in conſ.84 pa.ea. & conſi.1.& 9.p.1. & conſ.127.p.ea. Soci.conſ.14 ver. circa, quod queſiſitũ cum ver.ſeq. p.1.& conſi.30. verſi. quod non ſit idem p.ea.*

** Materijs. Adde quòd in ultimis uoluntatibus appellatione filiorum ueniunt nepotes, eſt communis * opinio ſecundũ Ale. conſil.9. viſis,col. pen.verſ. veriorẽ, vol.1.& Iaſ.in l. Gallus. §. inſtituens.col.4.verſi.& per illum text. de lib.& poſth.*

d.c.

d.c.transmissæ,& Bar.in l.2.ff.de lib.agnos. & in l.j,§.ad qõnem,p illum tex.ff.de qõnib.& do. Abb & do. meus hic,qui allegant Bal.in l.eam,q̃.C.de fideicõ.ubi de hoc nihil dicit. Adde Ang.idem tenentem late in l.vxorem ff.de manu.test.& eleganter Pau.de Cast.in l.fi. ff. de pba.l3 aliud senserit Bal.in l.non ignorat,in 2.char.C.qui
14 accus. Amplia primo istam conclusionem,etiamsi† parentes ex post negarēt filiationem, qa p̄fertur tractatus huic negationi,fm gl.pe.in d. c. transmissæ.q̃ valde no. do.Ab.ibi,& hic,dicens facere istum tex.& intellige, siue vnus tantum negaret,vt dicit do.Ant.ibi,sed ēt,si vterq;:quia sicut ad præiudiciũ filij nõ posset reuocari ꝯfessio semel facta,vt hic in gl.multo minus tractatus, q fortior est simplici nominatione. Et ita no.Bal.in d.l.nõ ignorat,& pro istis facit,qđ no. Lap.allegatione 94.inc. mulier in confessione. Sed istud restrinxit hic do. meus, nisi filius ꝯsentiret huic secundo tractatui ꝯrio primo, quia sibi nocebit;tum,qa statur ꝯfitenti ꝯ se,vt hic:tum qa vltima quasi possessio non turbata p̄iudicat p̄cedenti,quo ad cognitionem status, vt est casus ualde notabilis ĩ l.si iure.C.ne de statu defun.quē ēt no. ibi Bal.ad bñficiũ hodie simplex & olim curatũ,sicut secunda fama derogat primæ ꝯriæ,l.2.§.j.ff.qs ordo in bon. pos. serue, & plene Bar.iñ l.de minore.§.tormenta. ff. de quæst. & ista faciunt ad qõnem,q̃ Bal.hic non decidit,qa pendebat de patre, q reuocans testamentũ, in quo instituerat quē vt filiũ,nunc instituit eũ in modica re, non ut filiũ, & fm Iac.arguit non esse prius locũ querelæ inofficiosi testamenti,quam tractatus fuerit pro non filio, cum ēt filius possit ꝯtentari quolibet modico, iure institutionis,l.si qs prior.& ibi gl.2.& Bar.ff. ad Treb. vt hic p eũ. Amplia scđo istã ꝯclonem,ētsi aliquis prius fuit tractatus,vt nõ filius,postea ut filius,qa primus tractatus fuit qđã assertio,q̃ reuocat p assertionem postea factam ꝯ se ēti primo tractatui filius ꝯsensisset, qa ꝯsensit ductus p̄babili assertione parētũ,arg.l.j.§. vlt. & qđ ibi no. ff.qñ actio de pecu.anna.est,fm do.meũ hic,qđ bñ no. Tertia
15 ꝯclusio.Sola † fama sine probatione tractatus,vel assertione parentum, non probat filiationem ēt p̄sumptiue fm do.meum hic,p quo uide Do. Ab. idem tenētem in d.c.transmissę.vbi reputat duram op.do. Ant. hic ꝯriũ tenentis,qa fm do. Abb.fama est probatio imperfecta, vt per ipsum in c.ueniens,el j.infra ti.prox. cum ꝯcordãtiis,& non admittit ēt in difficile probabilibus,c.p̄terea infra ti.proxi. Et pro hoc facit, quia uerba enunciatiua emissa in priuilegiis Papæ æquipollēt famæ,fm Io.An. in regula,non l3,in Mercu.& Do.in c.si Papa,de priu.in 6.Sed illa non probarent,d.cle.si sumus.Ergo,&c.Quar
16 ta ꝯclusio.Per † ꝯfessionem factã principl'r,& p se, sup filiatione probat filiatio, q̃uis postea fiat ꝯfessio ꝯria ēt iurata,fm do.Ab.& do.meum hic per rõnem istius tex. qui non fundat se in tractatu p̄cedenti, sed simpl'r in cõfessione ibi,cum minus,& quia durum esset,ꝙ ĩ potestate parentũ esset auferre ius q̃sitũ filio,&ꝯ tex.in l.fi.ff.de probat.Ad hoc ēt l.2.§.1.ff.de libe.agn.ubi si maritus ꝯfessus est aliquem esse filiũ suũ,p̄sumit pro filio, l3 maritus postea neget in iudicio,ēt attento ꝙ in iudicio iuret de calumnia,p̄bat ibi, quod dixi de confessione secũda iurata. Amplia primo istam ꝯclusionem,ētsi prima cõfessio emanasset incidenter & pp aliud, fm do.meum hic,p rõnem istius literæ,& p ram l.si cum falsa. C. de iu.& fac.ign.& dicit uideri casum in terminis in d.l.nõ epistolis. Ad istum tex.in verbo,ꝯstanter,rñdet,ꝙponit illud verbũ ad p̄bandũ,ꝙꝯfessio esset fortior. Ad c.illud de p̄sump.rñdet dupliciter,sed scđo mõ rñdet,qđ ē speciale in p̄batione mrĩmonij pp periculũ animæ,&alle. gl.notabilem in l. j.§.si ea.ff.de ven.inspi. q̃ licet ipse nõ dicat,Bal. dicit hic,esse valde notabilem, ꝙ l3 p tractatum p̄betur filiatio, non tñ p tractatum probatur matrimoniũ,& idē Bal.in d.l.filiũ,in 2.lectura,ff.de his, qui sunt sui,vel alie.iu. Dicas tñ, ꝙ ubi ageret de filiatione principaliter,illa cõfessio non probaret, vt dixi ĩ prima ꝯclusione,ver.scđo restringitur. Amplia secũdo, ētsi ante confessionem præcessit negatio filiationis, quia adhuc stabitur ꝯfessioni, quia negatio p̄cedens respicit fauorem negantis & p̄iudiciũ filij,ꝯfessio vero sequēs respicit p̄iudiciũ ipsius confitentis. Est aũt regula, ꝙ in p̄iudicium tertij rl'r assertio alterius non valet, l. qui seruum.ff.de interro.ac.& l.inter chartulas.C.de conue.fisci debito.lib.10.Confessio aũt confitenti ꝯ se p̄iudicat, vt hic,& in c si cautio.infra de fide inst. Vltima conclu
17 sio. Actus† soli filio proportionabiles probant tractatum filiationis,fm Bar.in l.2.ff.de libe.agnos.& do.An. hic,& in c.Michael.de fi. presby. & in d.c.transmissæ & Per.de Anc.in d.cle si sumus.dant tria exempla. Primũ est,qñ pater exhæredat,vel emancipat filiũ, talia enim solis filiis conueniunt. Secundum est exemplum, qñ instituit filiũ hæredē,quod etiam tenet Bal.hic,& do.An. in c.per tuas,qui filij sint legi. Sed non placet dño meo, hic,& bene,cum sit actus conueniens ēt non filio. Ideo signũ æquiuocũ nõ probat. Facit,licet nõ dicat,c. illud. de p̄sumpt. Saluat tñ istud exemplum duobus casibus. Primo, si forte institueret in legitima dũtaxat,vel in parte hr̃ditatis pro sua legitima. Secundo, qñ institueret tã quã filiũ,quia tunc vr̃.appellando eum filium, tractare ut filiũ,qa si non esset filius,institutio esset nulla,l.si pater,allegata in gl. Nec tollit uirtutē tractatus,ꝙ actus ĩstitutionis sit æquiuocus,p id,qđ no. Bal.in l.non epistolis.in ult.q.C.de prob.dicens,ꝙ si in certa ecclesia perceptio distributionũ quotidianarũ conuenit capellano,sicut canonico,si tñ aliquis p̄cipit eas,ut canonicus,cõstituit in quasi possessione canonicatus, & dicit esse subtile dictũ Inn.in c.ex parte.de rest.spo.pro quo facit tex.l. p hr̃de.§.seruos.ĩ tex.& gl.ff.de acqui.hær.fm Do.meũ: de quo miror,qa nõ uideo rñsum ad tex.in terminis p̄bātē ꝯrium,in l.neq;.C.de test.ubi postquam dictũ fuit, ꝙ p̄fessio filiationis veritati nõ p̄iudicat,subdit tex.& q̃ vt filiis testamento relinquunt,nõ deberi,certi iuris est, nisi dicas qđ ibi ex aduerso p̄babatur de falsa opinione p̃ris,put in casu l.si pater.allegatæ in gl. Tertium est exēplũ de eo,q dixit,bene uenerit filius meus,&c.de quo dixi in prima ꝯclusione. Exemplificat ēt Bald. hic,puta si mittit ad scholas,si fiunt vestimenta differētia à uestib. famulorum,uel si scribit in natalib.filiorum. Expeditis istis doctrinis,no.qđã in mã. Primo,ꝙ si testis dicit, scio p certo,ꝙ talis est filius talis,saluat dictũ suũ,intelligendo,pro certo,eo mõ quo sciri põt,fm Bal.sing.in d. l.filiũ. Facit dictũ Bar.in l.j.C.de peric.nomi.li.11. dũ saluat testē dicentē,scio,qa tetigi cum manib.l3 materia non sit tãgibilis. Et facit notabilis doc. Bal.in d.l.nudis.C.de p̄b.vbi dicit,ꝙ faciens articulũ de substantia filiationis, qa dicit se filiũ,& testes p̄bant accidentia, puta famã & tractatũ p̄bat,nec est depositio extra iurm,qa illa ĩsunt iuro,quæ perueniunt ad ipsum directe, uel indirecte. Secundo no.ꝙ sicut est dare quasi possessionem filiatiõis, ita est dare quasi possessionem fraternitatis,fm glo. in l. non epistolis,quam Ang.facit sing.in l.j.C.quorum bo. dicens,se ita sæpenumero ꝯsuluisse. Tertio nota, ꝙ uerba enunciatiua posita in instrumento donationis nõ p̄bant ꝯsanguinitatē,fm Fulg.in l.non nudis.C.de prob. Quarto no.ꝙ ille,q non est natus ex uxore, nec ex concubina,sed ex aliqua,ad quam secrete pater accedebat nec audebat eã nominare,si p̄bat patrē ipsum educasse vt filium,uel fecisse legitimari,est p̄bata filiatio,fm Pe. de Anc.late ꝯs.221.quod incipit,Vr̃ prima facie.in pen. col.ad qđ uide Bal.in l.vulgo.ff.de statu homi. Quinto no.ꝙ omnib.casib.quib. dictum est p̄bari filiationem, semper audietur uolens p̄bare ꝯrium,fm Bal. in d.l.neque, qa ueritati sp debet esse locus in his, quæ non pñt induci,nisi ab ipsa naturali ueritate. Alle.tex.optimum in l.ñ.in fi.ff.de p̄b. Sexto no.ꝙ ubi agitur de consanguinitate,non pp consanguinitatem,sed propter aliud cõsequendum, sufficit probare quasi possessionem ꝯsanguinitatis,fm Ang.in l.non ignorat.C.q accus. nõ pos. Quod dicit esse menti tenendum. Septimo no. quòd natus ex masculo & fœmina simul cohabitantibus p̄sumit legitimus, licet talis cohabitatio non p̄sumat alias matrimonialis,nisi p̄bet. Ita no. do. Abb. reputans hoc

sing.

sing. in c. lator. pp gl. ibi infrà qui filii sint legi. Octauò no. ꝙ sæpe apellamus fratres, quos diligimus, sed re vera non sunt fratres, l. nemo. §. qui frater. ff. de hære. inst. Dicit tñ sing. gl. fi. ibi, ꝙ in dubio tractans aliquem vt fratrem, ꝑsumitur eũ credere vt fratrẽ, nisi aliud appareat. Nono no. ꝙ probatur filium esse in potestate patris, eo ipso ꝙ probatur patrẽ contraxisse matrimonium. & legitimas nuptias, ſm gl. in l. Titia. ff. sol. mat. Vltimò no. pp gl. hic tangunt Bal. & do. Abb. vtrum credatur testi, qui dicit unum extra iudicium, & aliud in iudicio. Sed quia præcedens & sequens decre. satis impediunt processum, ideo commodius reseruo ad cap. cùm in tua. infrà ti. proxi. vbi domi. Anto. ponit per illum tex.

SVMMARIVM.

1 *Acta iudiciorum debent reduci in scriptis in omnibus causis etiã summarijs, seu extraordinarijs, & debent scribi per alium, quam per iudicem.*

2 *Ptãs si datur iudici, vel arbitro, vt ꝓcedat sine scriptis, partes an videãtur voluisse, vt ipsius relationi credatur simplici dicto. n. 3.*

4 *Notarius, qui scribit acta, debet eligi à iudice, non à parte.*

5 *Notarius non potest hoc officium recusare, postquam semel est tabellio creatus.*

6 *Interrogatus non videtur confiteri de his, de quibus interrogat.*

7 *Sententia an sit de actis, vel de processu.*

8 *Captura an sit de processu.*

9 *Instrumenta an dicantur de actis.*

10 *Originalia semper retinentur ad maiorem fidẽ & veritatis conseruationem, & sic semper creditur scripturæ originali & matrici.*

11 *Constitutio continens aliquid non propter se principaliter, sed cã alicuius mali euitandi, non illaqueat transgressores ad pœnam, si finis, ad quem constitutio tendit, principaliter non violatur.*

12 *Acta iudicij faciunt fidem sine subscriptione testium.*

13 *Dolus & metus non præsumuntur adesse in iudicijs.*

14 *Citatio tertia requiritur, vel vna peremptoria, ad missionem in possessionem ex primo decreto, & non requiritur alia citatio in actu missionis.*

15 *Citatio prima & si non facit, vt possit procedi ad pœnam contumaciæ, potest tamen procedi ad condemnationem expensarum, quas fecit pars præsens.*

16 *Contumax licèt aliquis verè sit, si tamen iudex hoc ignorans condemnat eum vt contumacem, actus non valet. Hæc est doctrina Bar. laudata per omnes doctores.*

17 *Quæ tamen doctrina limitatur duobus modis, vt hic.*

18 *Productio instrumentorum si admittitur de facto post conclusionem in causa, an prosit, seu releuet producentem & nu. 19. & nu. 20. Præsumi an debeat pro processu, ꝙ fuerit rite ordinatus, quando sententia impugnatur ex ineptitudine processus. Vide post nu. 20. ver. gl fi. habet.*

21 *Præsumi non debet pro processu facto in causa principali pendente appellatione, sed oportet stari pro sententia, quòd probet rectitudinem processus & iustitiam sententiæ.*

22 *Præsumi debet pro sententia pendente tempore ad appellandum.*

23 *Sententia postquam transiuit in rem iudicatam, si nihil tangit de rectitudine processus, sed de iustitia sententiæ, præsumptio est pro ipsa sententia.*

24 *Fallit primò hæc conclusio, nisi in sententia sit expressus error cõtra ius scriptum.*

25 *Secundò fallit, nisi appareat notoriè de iniustitia sententię.*

26 *Sententia lata cõtra notorium, an sit ipso iure nulla, an verò sit irritanda.*

27 *Sententia est nulla, quando iudex retulit se ad acta, & inspectis actis apparet de errore iudicis.*

28 *Et no. hic sex casus pro concordia diuersarum opinionum.*

29 *Sententia non presumitur iusta, quando coram competenti iudice, parte aduersa non opponente, probaretur iniquitas sententię. Iunge nu. 30.*

Probatio admittitur contra præsumptionem iuris, & de iure, quæ est pro sententia per confessionem aduersarij. Post numerum 30. ver. fallit quinto.

31 *Sententia postquam transiuit in rem iudicatam, præsumitur pro rectitudine processus. Limitatur uno modo, ut nu. 33.*

32 *Sententia an præsumatur lecta in iudicio.*

34 *Verba enuntiatiua in ſnĩa an probent? & concludit, quòd non. Quæ cõclusio fallit quatuor modis, ut nu. 35. & 36. & cõsequenter vsque ibi, & no. tertio.*

37 *Præsumitur pro iustitia & rectitudine laudi, arbitri, vel arbitratoris, sicut pro sententia iudicis.*

Decretum authenticum interpositum per uiam uoluntariæ iurisdictionis, sicut in uenditionibus rerum ecclesiasticarum, uel minoris, presumitur ex iusta causa interpositum. Post nume. 37. ver. septima conclusio.

38 *Relatio nuncij, uel productio iurium, an sufficiat, quòd fiat notario causę, uel sit necesse, ꝙ fiat iudici & nu. 39. 40. 41. 42.*

41 *Notarius actorum an possit esse rogatus de commissione sibi facta, & an eredatur ei in hoc.*

42 *Notarij causę an teneantur iurare fideliter exercere officium suũ.*

43 *Notarij causę an possint substituere ad scribendum in cã, & postea ipsi subscribant.*

Subscribens alicui scripturæ, quam tamen ipse non scripsit, sibi ꝑiudicat. Post nume. 43. uer. habes ergo doctrinam.

44 *Hec regula limitatur septem modis, ut num. hoc & sequentibus vsque ad 49.*

49 *Iudex si uidet testẽ uacillare, an hoc debeat facere scribi in actis.*

50 *Instrumentum si sit productum in actis, an illa productio probet contenta in instrumento, adeo ꝙ non sit opus ulterius producere originale.*

51 *Hanc conclusionem limita, prout nu. hoc & 52.*

53 *Iudex si sibi opponatur, quòd non sit iudex, post litem contestatam, an teneatur docere de sua delegatione.*

54 *Iudex si est notarius, an possit scribere coram se acta.*

55 *Acta iudicij, quę non sunt scripta, an possint probari per testes.*

CAPITVLVM XI.

Quoniam cõtra. Famosa est decre. ista ſm Docto. & dilatabilis, sed reseruando multa ad alia loca, vbi æq̃ bñ cadunt. & tria solũ referendo, q̃b. aliquid est addẽdũ, nõ erit opꝰ multiloquio. Et hoc dicit, Iudex dẽt adhibere notariũ, vel duos uiros idoneos, q̃ scribãt acta iudicij: alias, si q̃d difficultatis emerserit, punieẽ ꝑ superiorẽ, nec ꝑsumet ꝑ eius ꝓcessu, nisi quatenus lĩmis ꝯstiterit documẽtis. Diuide, vt ꝑ Doc. & notabilia leuia, q̃b. nihil adderẽ, vel habentia mãm repetitã in gl. vide ꝑ te in lectaris. ¶ No. prĩo & tene menti ibi, extraordinario. ſm do. Ant. & Imo. ꝙ † ẽt in iudiciis extraordinariis, & sic ĩ summariis, vbi non procedit in figura iudicij, acta debent reduci in scriptis, & non pñt scribi ꝑ iudicẽ, sed ꝑ alium. ¶ Limita istud ſm do. Ab. in c. 2. §. eo. & hoc, nisi sit cã modica, quia non requiriẽ scriptura, sed staẽ simplici informationi iudicis. Allegat tex. & Bar. in auth. nisi breuiores. C. de sen. ex bre. rec. & tex. in Aut. vt iudices sine quoquo suffragio. §. necessitatẽ. sicut ẽt uel in istis modicis creditur simplici relationi nuncij. Alle. l. ea quidem. C. de ac. & no. in c. cum parati. ꝭ. de ap. & sic fortius crediẽ assertioni iudicis, & tex. optimum ad idẽ in c. si q̃s cũ clerico 11. q. 1. Ex hoc signanter dicit do. Ab. in d. c. 2. ꝙ in huiusmodi causis põt iudex fungi ẽt officio notarij, q̃d multũ notat pro prãtib. castrorũ, de quo ẽt ꝭ. in q̃nib. post gl. Et dñr causæ arduæ uel non arduæ, put superior arbitraẽ inspecta qualitate ꝑsonarum & cãæ, ſm gl. in verbo, illustriũ. in c. fi. de re iu. in 6. & Bar. in d. aut. nisi, & do. Ab. in c. 1. in pe. col. ꝭ. de libe. obl. Et hic pro istis faciunt no. per Bar. in l. diuus. ff. de cust. reo. & per Doc. in c. præterea. ꝭ. de test. cog. ubi etiam in criminalib. creditur officiali attestanti de maleficiis leuibus. Facit l. leuia. ff. de accusat. Reliquos casus, in quibus procedi potest, maxime sine libello in script. uide per omnes in cap. 1. ꝭ. de libel. obl. Subdit ẽt signanter do. Abb. hic, si † datur potestas iudici, vel arbitro, ut ꝓcedat sine scriptis, videnẽ partes voluisse, ut ipsius informationi & relatiõi credaẽ, si simplici dicto affirmet, sibi cõstare rem. & alle. Bar. in d. auth. nisi breuiores. vbi hoc singulariter voluit, & ipsum ẽt sequiẽ do. An. in c. cũ ad sedem. in pe. col. ꝭ. de resti. spol. & Imo. post do. Ant. in c. in præsentia. ꝭ. de renũ. & do. An. hic, & Ang. in repetione l. sciendum. ff. de ver. ob. & do. Ab. in c. 2. ꝭ. eo. & Pe. de Anch. in ca. fi. in pen. col. de re iu. in 6. & do. Ant. in ca. sicut. ꝭ. de re iudi. & Imo. in c. cum à nobis. in ti. proxi. & in ca. 1. ꝭ. de iudic.

Sed

3 Sed † dicas, ꝙ iſtud dictũ Bar. cōiter non teneṫ, & ꝯ̃ ipsũ ꝯſuluit latè do. Ant. ꝯſ. 29. inci. qō hæc dubia uulgaris, &c. & adducit inter multa, quia ꝑ hoc dareṫ arbitro libera facultas alteram partem lædendi, aſſerendo ſe habuiſſe & vidiſſe ꝓbōnes, quas non vidiſſet, & qa partes veriſimiliter hoc non ſenſerunt, ſed pñt eorũ verba importare, ꝙ acta & probōnes coram eo fiendæ, probenṫ ꝑ teſtes, qđ alias eſſe non poſſet, ut ĩ. in qōnib. Vnde ſatis eſt, ꝙ uerba aliquid operentur, & iō non trahuntur ad grauiorem effectum, iuxta ca. cũ dilectus ſ̃. de ꝯſue. & c. dudũ. ĩ. de deci. Et idem ꝑ has rōnes tꝫ Ro. de iſto ꝯſilio mentione non facta, in l. ſciendum. ff. de ver. obl. & do. meus hic, & idem do. An. in c. Quintauallis. ĩ. de iureiu. & ibi Im. in 16. char. & Ang. in d. aut. niſi. vno caſu ſaluaṫ op. Bar. ut đ actis ordinatoriis cāæ ſteṫ dicto arbitratoris, vel arbitri: ſecus in deciſoriis, ſm dom. Ant. in d. c. Quintauallis. & do. Ab. & do. meum hic. Facit qđ hṙ per gl. in c. qualiter 2. in uerbo, rōnem. ĩ. de ac. & per gl. in l. fi. C. de iure delib. & ꝑ Bal. in l. id, qđ pauperib. in fi. C. de epiſ. & cle. do. An. in c. Io. ĩ. de teſt. cum ꝯcor. ubi habens reddere rōnem in ſcriptis, excuſatur, ſi de oīb. minutis non facit ſcripturam. Sed nō uṙ & iſto caſu ſaluari poſſe op. Bar. qa militant rōnes, de qb. ſ̃. ſm Ro. in d. l. ſciendum. pro quo addnco, qa ſi acta præparatoria eſſent modici præiudicij, non ſcriberentur in actis, per d. aut. niſi. & tñ ſcribuntur, ut hic in tex. ad quem iſti nō aduertunt. Bene fateor, ꝙ ubi modicum eſſet præiudicium, nedum in iſtis, ſed ēt in deciſoriis, procederet op. Bar. per id, qđ dixi ſ̃. Item aduerte, in quantum dictum eſt ualere pactum, ut procedatur abſq; ſcriptura, qa dēt limitari neceſſario ex notatis ꝑ gl. & Doc. in c. fi. in uerbo, illuſtrium. de re iu. in 6. & per do. An. Im. & do. Ab. ĩ c. de cauſis. poſt gl. ibi, ſ̃. de of. dele. per Do. poſt gl. ubi. ſ̃. in c. ſtatutis. ad fi. 2. q. 1. per Bar. in l. j. circa medium. ff. de fer. & Rotam in antiquis, ꝯcluſione 175. & in nouis, ꝯcłone 21. & in nouiſ. ꝯcluſio. 249. per do. An. poſt Im. in c. ſignificauit. in 6. col. ĩ. tit. prox. & in c. j. de lib. obl. cum ꝯcor. de quib. habes, ꝙ de conſenſu partium fieri non pōt, ut acta ſubſtantialia nō ſcribanṫ, * ſiue procedaṫ ſummarie, ſiue plenarie, qñ eſt iudex habens iuriſdictionē à ſuperiore, ſed bñ pñt coram arbitratore & ēt coram arbitro ita paciſci, qa talib. ex partium ꝯſenſu daṫ notio, & recipiunt ptātem, q̄ partes limitare pt̄, ſm Bar. in l. prolatā, in 6. q. C. de ſent. Et hanc dr̄iam no. Im. in d. c. de cauſis & expreſſe Bar. in l. ſi ſocietatem. §. arbitrorum. uer. qd ſi eſt dictũ, ꝙ poſſit. ff. pro ſocio. Et per hanc rōnem differentiæ tollitur æquiparatio, q̄ de arbitro ad iudicē fieri ſolet, per l. j. ff. de arbit. Et per hæc patet do. Ab. erraſſe, dum dicit, hic eandem ptātem poſſe dari iudici, niſi eius opinionē intelligas in ſcriptura, q̄ nō eſſet de ſubſtātia ordinis iudiciarij. Quæ aũt illa ſint, uide in locis p̄allegatis, & adde Bal. in l. prolatam. in pe. col. C. de ſen. ubi dicit, ꝙ ſcriptura ĩ dictis teſtiũ eſt ſolemnitas ſubſtantialis. Ex prædictis reprehenditur do. Ab. hic, dũ dixit, ꝙ vbi proceditur ſuper notorio, ſtatur de actis aſſertiōi iudicis, ētſi dicat, ſe fuiſſe informatũ, factum eſſe notorium, per notata in c. bonæ, el j. ſ̃. de elec. nam certe hoc mō ſꝑ poſſet dicere factũ fore notoriũ, ut ſic valeret proceſſus omiſſa forma huius capituli, ſed qñ re uera eſt notorium ad hoc, ut teneant geſta omiſſo iſto ordine tanq̃ ſuper notorio, oportet ut de ipſo notorio añ oīa ꝯſtet. Si. n. ꝯcediṫ priuilegium in forma procedendi rōne certæ qualitatis, opꝫ prius plene de illa qualitate cōſtet, ſm do. meum per l. ſi qñ, & ibi Bar. C. unde ui. & per id, quod no. Bar. in l. diuus. ff. de teſt. mili. quod hṙ ĩ c. cum oporteat ĩ. de ac. De iudice ingrente, q dicit ſe prius ĩformatum de fama, qa ſibi nō creditur. ad idē adduci p̄t quod no. In. in c. cum ſit. ſ̃. de fo. ꝯp. & Ang. ꝯſ. 8. & ꝯſ. 28. & in l. ex quacunq;. ff. ſi qs in ius uocatus. & in l. 1. circa prin. C. ſi à nō ꝯp. iu.

* Scribantur. *Adde nūquid ſcriptura in cā leui de cōſenſu partiũ remittatur. & uide Spe. ĩ ti. de lib. cōc. §. nunc videndum. uer. 3. vbi tenet ꝙ ſic. ſed quid in cā magna, ui. ibi per eundem in uerſic. nono ſi partes.*

cum ꝯcor. ubi qualitas tribuens iuriſdōnem dēt añ oīa ꝯſtare. Et in propoſito vide gl. magnā poſt medium in ca. j. de of. dele. in 6. & ibi Dñic. in 6. col. No. ſcđo ibi, iu-
4 dex adhibeat. ꝙ † electio notarij, qui ſcribit acta, pertinet ad iudicem, non ad partem. Ad idem c. ſtatutum. §. notario. de reſc. in 6. Et ꝑ iſtum tex. dicit Bal. hic, ꝙ null⁹ notarius pōt deſcribere acta iudicis, niſi de eius mandato. Item dicit, ꝙ de actis iudicij, nō eſt neceſſe, ꝙſit rogatus à partib. ſed à iudice, qđ eſt eo ipſo, ꝙ à iudice gñaliter deputaṫ. Et idem dicit Bal. in l. q̄dam. circa prin. de eden. ĩ apoſtillis, dicēs, ꝙ facta tali deputatione hēt officium neceſſarium nō indigens partiũ rogitu. Et no. ultra Doc. ꝙ notariũ ſemel electũ nō p̄t iudex ſine cā mutare vſq; in finem cāæ, Bal. in l. 2. ad fi. ver. ſed nunqd. C. qũo & qñ iu. pro quo vide gl. in verbo, inuentarium. in §. ſi uero abſunt, in Aut. de hær. & Fal. Et idem dicit Bal. in d. l. 2. de nun. Et idem de notario & nuncio tꝫ Pau. de Ca. ĩ l. teſtamenta. C. de teſt. ꝑ tex. quem dicit ꝯſuetum allegari à Bal. in l. in fraudem. §. quoties. in verbo, manu ꝯmentarienſis. ff. de iure fiſci. Idem Bal. de notario actorum, in aut. ſed iudex. C. de epiſ. & cle. & in l. j. ꝑ illũ tex. C. de ſportul. & ibi alle. d. §. quoties. Et addit, ꝙ ſi alius ſcribit, nō faciens fidem, de quo ēt ꝑ Bar. & Ang. in l. cũ ſnīam. C. de ſen. Sed iſtud limita, niſi primo aſſumptus nouiter impedireṫ, qa p̄t alius ſubrogari, ſm Bal. & Iac. Bu. in d. l. j. de ſpor. Idem, ſi primus ſe abſentauit de mādato iudicis, qa poterit alius ſcripturam abſentis in formā publicā redigere, ſm Bal. in l. fi. ver. q̄ro, ſi notarius. C. de re iu. arg. l. ſi lōgius. ff. de iudiciis. Idem Bal. in l. nihil. §. q̄dā. ff. de edendo. & in l. geſta. C. de re iu. & in l. ſi lōgius. ꝑ illum tex. ubi idē dicit, ſi periculum eſt in mora ꝑꝑ alterius abſentiā. Et quis ordo tunc ſerueṫ in ſubſcriptionib. docet In. in c. cũ in iure. quaſi in fi. ſ̃. de of. dele. Et ſcias, ꝙ non debet notarius eſſe partib. ſuſpectus, vt eſt gl. in §. & qđ ſæpe. in uerbo, artificis. in Aut. de tri. & ſemiſ. q̃ facit ſing. Bal. hic. Imo dēt eligi de cōi partium ꝯſenſu & expenſis vtriuſq;, ſm Bal. in l. j. C. de relatio. Allegant gl. in dicto verbo, artificis. qđ no. qa multũ reſtringit iſtũ tex. & fortè ueri⁹ ēſt, ꝙ iudex habet eligere, qa ius recuſandi eſt ſaluũ parti. Et dũ diximus loco notarij ĩpediti nō poſſe aliũ ſubrogari, & nō aľr, vide Bal. hic idē tenentē, & addit, ꝙin ꝯmiſsione, q̄ fit ſecũdo notario, dēt fieri mētio, de impedimento primi. Item ad-
5 de, ꝙ † ñ p̄t notarius ſine cā iſtud officium recuſare, poſt q̃ ſemel creatus eſt tabellio, ſm Hoſt. in Sũma, de fide inſtr. §. ex qb. ver. & l. 3. vbi dixit, ꝙ ſi tabellio requiſitus nō ꝯfecerit ĩſtr̄m, eſt periurus, qa iurauit facere officiũ, cũ reqreret, & dēt priuari officio, quod reputat notādũ do. Car. in cle. 1. ver dudũ. in 13. no. de iureiur. Et idē in terminis nr̄is pulchre no. Bal. in rub. C. de fi. inſtr. ver. ſed dubitaṫ. Idē dicēs de iſtis duob. viris, ꝙ q̃tũ ad iſtum caſũ, poterũt cōpelli ꝓpter imperiũ magiſtratus. Quod bñ no. Poſſet tñ iſtud lĩtari, niſi multitudo agēdorũ circa officiũ excuſaret notariũ recuſantem, ꝑꝑ notabile dictũ Bar. ĩ l. j. §. j. ff. nau. caup. ſtab. cũ ſiľib. de qb. per Ro. in l. ſi verò. §. de viro. in 45. fall. ff. ſol. ma. Quæ oīa bene no. vltra alios hic. No. tertio ibi, aut duos, &c. ꝙ authoritas notarij ſola excedit dictũ duorũ teſtiũ, qa ſi p̄t haberi notarius, nō capiunṫ iſti duo, ſed aſſumunṫ in ſubſidiũ, & ſic nō ęqpollēt notario. intelligēdo, ꝙ ſteṫ ei⁹ ſcripturæ ſine teſtiũ ſubſcriptione. De quo in glo. 3. qđ tene ſemꝑ menti, ſm do. meũ. Adde, ꝙ no. gl. magna in prin. in Auth. de hær. & Fal. §. ſi verò abſunt, q̄ dicit, ꝙ teſtes tabelliones p̄ferunṫ totidē teſtib. nō tabellionib. de qua gl. exclamat Bal. in auth. ſed cũ teſtōr. in pen. col. C. ad leg. Fal. & Ro. in ru. ff. de arbi. Et iſtud bñ ꝯſonat loquēdo cæteris parib. Sed ꝙ gñaliter plus credaṫ vni notario, q̃ duob. bonis viris, nullo mō admitterem, niſi in caſu huius decre. ĩ qua agiṫ de ꝓprio officio notarij. Et cũ iſti duo gerāt uicē officii quodā iure extraordinario, æqpollet duorũ authoritas virtute officij, lꝫ nō ſint notarii, vt ĩ. in qōnib. Vñ merito colligit hic do. Ab. ꝙ ĩ pertinētib. ad officiũ alicui⁹ plus dēt ſibi credi, q̃ alteri q̃tũ cũq; idoneo, facit c. ad audientiā. de p̄ſcr. & ſubdit Bal. hic.

hic,ꝙ iſtud,qđ dr̃ in tex.de duob.ſcriptorib. non reperi
tur alibi: imo rl̃r non valeret ſcriptura etiam priuata à
duob.ſubſcripta,in l.ſcripturas.in verbo,trium virorũ.
C.q poti.in pig.ha.Sed tñ vide tex.ſimilem in c. vt offi-
6 cium §.verum.de hær.in 6.No.quarto ex eo,ꝙ † ɔfeſſio
& interrogatio ponunt̃ vt diuerſa, ꝙ interrogans non
vr̃ ɔfiteri,ſm do.An.Imo.& do.meum,qb.adde, ꝙ iſte
tex.hoc neceſſario non infert, ſed intelligit de ɔfeſſio-
ne facta ꝑ rñdentē.Et cum hoc ēt ſtat,ꝙ interrogans ɔ-
fiteat̃.Oportebat.n.adhuc,ꝙ interrogationē ſequeret̃ al
terius ɔfeſſio.ꝙ non ɔprehendebat̃ in ſolo verbo inter-
rogationis.Et ꝙ imo interrogans videat̃ ɔfiteri, tʒ gl.2.
in c.fi.31.q.& Arc.in c.ꝙ ait.22.q.2.& gl.in verbo, ɔfeſ-
ſus.in c.cũ venerabilis.j̃.de excep.& do.An.in c.fi.s̃.de
ɔfeſ.Sed tñ ɔ̃riũ eſt verius,vt plene ꝑ do.Ab.in d.c.fi.ꝑ
doctrinam Bar.in l.2.§.ꝙ obſeruari.C.
de iu.cal.& in l.j.ad fi.ff.de interro.ac.
a vbi dicit,īterrogationē a differre à po
ſitione,qa interrogãs,nihil ponit, ſed
faciens poſitionē,ɔfitet̃, vel negat, vt
ꝓbat̃ in c.fi.de iureiu.in 6.vbi Io. An.
idē ſentit.Et iſtud limita dupl̃r,primo
niſi interrogatio ſequeret̃ īterrogatio
nē alterius,puta,ſi interrogatus,an ve
lit adire hr̃ditatē,rñdeat,cur nõ,qa vr̃
fateri,ꝙ ſic,ꝑ l.j.§.ſi qs ita.ff.de ver.o-
bl.ſm Imo.hic.Sc̃do no. vel l̃ita,niſi
interrogatio p̃ſupponeret interroga-
tionē ꝓ uera,puta,ſi ponit̃ dictio,non
ne,ꝑ ca.ñ ne,j̃.de p̃ſump.& ibi no.do.
7 Ab.in lec. antiqua. No. † quinto ſm
oēs,attēto ꝙ hic nõ dr̃ đ ſnia, ꝙ ſnia ñ
dr̃ eſſe de actis, ſeu de ꝓceſſu iudicij.Fa
cit ca.prudentiam,in prĩ.de of.dele.&
c.fi.s̃.de fer.& l.2.C.vt li.pe & l.à ꝓcõ-
ſulib.C.de ap.& cle.appellanti eo,ti. q̃
iura ad hoc põderat Io.An.ĩ addi.Spe.
in ti.de ſnīæ ꝓbatione,ĩ prin.Sed tñ ɔ-
cludit ɔ̃rium,ꝙ imo ſnīa ſit de actis,
* ꝑ tex.in §. illud.Aut.vt fratrũ filij.&
in l.geſta.cũ ſuis gl.C.de re iu.& in l.2.
C.de eden.& in c.j.de re iu.in 6.& ſeq̃t
hic do.Abb.qa ſi interlocutoria dr̃ de
actis,vt hic,fortius diffinitiua. Et ſub-
dit,non eſſe opus rñdere ad iſtum tex.
ꝓut rñdet Io.And.vbi s̃.qa imo ꝓbat
idē in ver.& cętera.iũctis verbis ſequē
tib.ɔſiderando, ꝙ poſt ɔcluſionē ĩ cã
non ſperant̃ alia acta,niſi ſnīa & appel
latio. c. cũ dilectus.j̃.de fi.inſtr.qđ no.
ſm ipſum, cui addit hic do.meus idē
tenens,& ſunt verba Im.hic, lʒ nõ di-
cat ꝙ clauſula, & c.nõ ɔcernit ſolum
ſequentia ɔcl̃onē,ſed ēt p̃cedentia: a-
lias dicit do.meus,nõ includeret̃ ꝓdu-
ctio libelli,q̃ eſt de ꝓceſſu,quo ad iudi
cē, vt j̃.dicã. Vñ iſtud, & cętera, ɔpre-
hendit oĩa acta iudicij pręcedentia,vt
iur̃m de calumnia,& iur̃m.teſtis,& ſe-
quentia,vt citatio ad audiēdã ſnīam,
ap.& ſimilia,vt hic ꝑ eũ.Iſtis adde Cal.
idē tenentē in c.cũ dilect⁹.s̃.de cã poſ.
& ꝓpri.& Do.in d c.1.de re iu.in 6.Bal.
idem dicentem de decreto,in l.2.C.vt
li pendē.& Do.in c. pia. de excep.in 6.
& Bal.in l.1.C.ſi aduerſus rē iu.& Cal.ĩ
c.2.de or.cogn.& tex.gl.1.& Bar.in l in
fraudē.§.neq;.ff.de iure fiſ.& tex.melio
rem de iure in c.cũ I.& A.j̃.de re iu.ꝑ
quem dicit Bal.ꝙ irritato ꝓceſſu eſt ir
ritata ſnīa. Et ad iura in ɔ̃riũ adducta
rñde ex eo,qđ no.do.An.ĩ c.ab excõi-
cato.s̃.de reſc. vbi dicit, ꝙ ſtricte non eſt de ꝓceſſu ipſa
ſnīa.Vel dic,ꝙ ponunt̃, vt diuerſa, qa aliqñ q põt ꝓce-

a Interrogationem. *Adde aliã differentiã,videlicet quia interrogatiões fiunt ante litē cõteſtatã, et aliquando à iudice, & aliquãdo à parte,poſitiones vero proprie fiunt poſt litē conteſtatã & poſt iuramentũ à parte.Adde tãmē, ꝙ ēt poſſunt fieri ante,ſecũdũ gl.no. in c.1.de cõfeſ.in 6.in glo. mag. Et dicit Bart. in hoc propoſito in l.Offidius.ff.de le.3. & ver. alterius,quòd poſitiones,quę fiũt ante litis conteſtationē,fuerũt introductæ đ iure ꝓforũ, ſed quę fiũt poſt cõteſtationē litis,fuerũt inuentę de iure C. Adde, an poſt publicatas atteſtationes poſsint fieri poſitiones? Bal.in l.2.§. quod obſeruari. C. de iura. cal.in 8. colum.in ver.ſeptimo quæritur,tenet,quòd nõ: tamen dicit ibi, ꝙ iudex hoc põt facere ex officio ſuo,et idē tenet Inn.in c. cùm Ioãnes. de fide inſtr. in fine.*

* De actis. *Adde Bar.ĩ l.in fraudem.§.neque.ff.de iure fiſ. Baldum l.2.C.ut li.pend.& pro ipſis eſt caſus in l. acta. & in l. actorum.ff. de re iud. & vide Lanf. in repetit.huius c. in prin.ver. Nota hic videri caſum.*

dere,non p̃t iudicare,vt notat Do. in c.2. de of,vic.in 6.
& ꝑ do.Ab.in c.cum ſup.de cã poſ.& ꝓpri. & ita intelli
ge tex.in c.ne aliqd.in fi.de priu.in 6.Et iſta no.ad ſtatu-
ta annullantia ꝓceſſum,in quo nõ ſunt ſcripta oĩa acta.
Limita,dummõ verbũ,Proceſſus,ꝓferat̃ ĩ mã,q̃ adapte
tur diffinitiuæ,ſecus,ſi non adaptat̃,vt ꝓbat gl.in ver.ꝓ-
ceſſus.in d.cle.appellanti,cui ſic rñdet Do.ɔcordans cũ
† p̃cedenti poſt Io.An.in c.ſup.de ap.ĩ 6.Ex † qb.& ex tex.
habes,q̃ veniant appellatione actorum. Quid aũt de ca
ptura,an ſit de ꝓceſſu,vide tex.ꝙ ſic in cle.1.circa prin.
de hær.& Pe.de Anc.in cle.1.de exceſ.p̃la.& ibi do.Car.
ꝓpe fi.prin.ver.ſexto q̃ro.Et vtrum oblatio libelli ſit de
* proceſſu,* vide Bar.in rub. C. de in ius
voc.vbi dicit,qđ oblatio,q̃ fit iudici añ
citationem,non eſt de ꝓceſſu: ex quo
citatio eſt initium iudicij, vt ibi in gl.
Et qa libellus põt offerri die feriata,l.
miles.§.ſexaginta.ff.de adul.& in gl.c.
placita.15.q.4.cũ ɔcor.Secus dicit Bar.
in oblatione libelli,q̃ fit parti, qa illa
eſt de ꝓceſſu. Et ita intelligit̃ iſte tex.ĩ
verbo,petitiones,cũ gl.ad quē do.meus non aduertit,vt
dixi s̃.in alio propoſito,& idem cum Bar.vr̃ uelle Bal.in
l.j.qñ libellus principi datus.& in l.j.ff.de in ius uo.& ibi
dicit,ꝙ non dr̃ in cã appellationis ꝓcedere offerēs libel
lum parte non citata,& ita tenet̃,lʒ al̃r ipſe ſcripſerit in
d.ru.C.de in ius vo.Imo dixit ibi notãter Ang.ꝙ iudex
non dr̃ p̃occupaſſe iuriſdõnem ꝑ ſolam formationem
libelli inqſitionis,ſed ꝑ citationem.Alle.l.ſi qs poſtea.
ff.de iu.& dicit fuiſſe arduã qõnem de facto,ut no.Bal.ĩ
l.unica.C.de ɔfeſ.& Ang.in l.1.& in l.libertus aduerſus.
9 ff.de in ius uoc.& in rep.l.1.C.de iu.Quid † aũt de inſtr̃is,
an dicant̃ de actis.dic,ꝙ nõ,ſed bñ eorum ꝓductio, ſm
Inn.in c.cum in iure.in fi.s̃.de offi.dele.& pulchre dixit
Bal.in l.ēt.in fi.C.de ap.ꝙ non exceptio, ſed exceptio-
nis ꝓpoſitio,nec ĩ inſtr̃m,ſed inſtr̃i ꝓductio dñr de actis.
Alle.Inn.hic.Sic intellige Bal.in l.2.C.de eden.ver.iux-
ta hoc q̃ritur.Quid aũt de ɔſilio ſapiētis, an ſit de actis.
vide Iac.de Arc.ꝙ ſic in tractatu de ɔſilio ſapientis,cir-
ca fi.Quid aũt de publicatione proceſſus,uide Inn.in c.
cum I.& A.j̃.de re iu.& ibi late dicetur. Quid ãt de ſub
delegatione,an ſit de actis,uide Arc.& Io.An. ꝙ nõ,in
c.ſi à ſubdelegato.de of.dele.in 6. Qđ ualde no.ibi Do.
inferens, ꝙ ꝑ ſubdelegationem ſolam nõ ꝑpetuetur iu
riſdõ.Demum uide Bal.in l.interrogatũ.C.de li. cã.ubi
dicit ꝑ illum tex.noĩe actorum ɔtineri,q cqd factũ eſt ĩ
iudicis p̃ſentia,ēt ſi non in figura iudicij.Facit glo.1.in l.
acta.ff.de re iu.& de hoc ꝑ Pau.de Caſt.in l.actorũ.ff.eo.
ti.No. ſexto ibi,penes ſcriptores, qa originalia dēnt re-
manere apud ſcribentē.Et ꝑ hoc facit ſm Io.An.iur̃m
tabellionis,q in ſui creatione iurat inter cætera,ꝙ origi
nalia penes ſe cuſtodiet,ut no. Hoſt.in ca.ſicut.j̃.ne cle.
uel mo.Dicit tñ Io.An.& ſequitur do.Ab.ꝙ đ facto ui-
demus,ꝙ notarij ep̃orum,uel ɔmunitatum finito offi-
cio dimittunt librum actorum in offõ,pro qua ɔſuetu-
dine dñt facere c.ad audientiam.s̃.de reſc.& ſic in aliis
notariis actorum uident̃ reſidere,ꝙ apud ipſum debeãt
remanere,& ſint ſua.Et ita teneas,lʒ ipſe Io.And.aliud
ſentiat referendo Nico.de Ma.in addi.Spe.in rub.de fi.
inſtr.cum quo tranſit Pau.de Caſt.in l.2. de eden.dicēs,
ꝙ qñ notarij actorum dimittunt officium,habent ēt re-
linquere acta.Sed uerius eſt,qđ dñt Doc.hic,niſi in no-
tariis ꝑſonarum p̃dictarum,in qb.ēt dicit Io.An.meli⁹
eſſe,ſi faciunt duo originalia,ut unum ꝓ ſe retineãt.Fa-
tetur tñ Io.An.in d.addi.ꝙ librum inſtr̃orũ retinet ſp
notarius apud ſe,ꝑ l.p̃tor.in prin.in uerbo, meum.ff.de
eden.de quo ꝑ Bal.in rub.C.de fide inſtr.in j.col.Et ad-
de,ꝙ ſi iudex nõ confiſus de uno, accepiſſet duos nota-
rios,acta ſtabunt penes digniorē,& cæteris parib.penes
ſeniorem,ſm Bal.hic per id,quod no.Inno.in ca.1.s̃.de
ma.& obe.& facit l.fi.ff.de fi.inſtru. cum aliis allegatis
per Roma.in l.ſi uero.§.de uiro.in 3.fal.ff.ſol.ma.No.
10 † ſeptimo ibi,poſſit ueritas declarari,ꝙ originalia reti-
nentur ad maiorem fidem, & ueritatis conſeruationē

* De ꝓceſſu. *Adde Bald.in addit. ad Spec.de cõcep.libel & vi.Ang.ĩ Authe.de iud.& vt nul.§.appellationibus.in fi.*

Et

Et hinc est ꝙ semper statur originali & matrici scriptu-
tæ, vt ēt no.gl.in c.vt veterũ,in gl.magna,ad fi.9. dist. &
in c.ieiuniũ,in verbo,defunctæ.26.dist.& pulchrè Pe.de
Anch.conſ.234.incip.Prius de viribus.& do.Ab.in c.cũ
ex literis,in pen.no.ꝑ illũ tex.& istum s̃.de resti.in integ.
& Bart.in l.Sempronius Proculo, ff.de
leg.2.dicens sꝑ standum esse protocol-
lo * notarii,& idem Bald.in l.ea q̃,post
prin.C.cõmi.uel epistolas, & gl. & An
ge.in §.fi.in verbo,ꝓtocollũ, in Auth.
de tabell.& Ioã.And.in data 6.libri, ꝓ
pe fi.dicens,hinc esse, ꝙ notarius iurat
tenere copiã ꝓtocolli,vt ꝑ ipsũ in c. si-
cut j̃.ne cle.vel mo.Et dr̃ protocollũ,
liber in quo notarius reducit ea,de q̃b.
rogatur,vel ēt liber paruus, q̄ appellat̃
Bastardellus, in quo primò notat for-
mam ꝯctus,ſm Bal.in l.nr̃am,C.de te-
sta.Et ibi dicit,vtrunq; istorũ dici origi
nale.& ꝙ eis discrepantibus statur illi
primo,ēt si esset cancellatus,quia illud
fuit ꝑꝑ reportationem factã in libro.
Et qñ producuntur duo originalia in
eodẽ facto & eodẽ tꝑe facta, uide Bal.
& Imo.in l.cõprehendebat̃, ff.de leg.2.
dicentes,ꝙ si discordant,nemini stabi
tur.Et si plus cõtinet instr̃um,q̃ proto-
collũ, * an det̃ fides ĩstr̃o,vide do. An.
in c.dudũ,j̃.de cõuer.ꝯiug.Et de nota
rio,qui ꝑdidit protocolla, * uide Bal.ĩ
l.fi.C.de edẽ.Et ualet instr̃um, * l3 nul
lũ reperiatur protocollũ,ſm Bal. in ru
br.C.de fide instr.& Bart.in l. admonẽ
di, ff.de iureiu.& Bal.in l. contractus,
C.de fide instr.Vltimò no. ad fi.ibi, si
11 propter eius,ꝙ † cõstitutio continẽs ali
q̄d,nõ ꝑꝑ se principlr̃, sed ad finem ali
cuius mali euitãdi, non illaqueat trans
gressores ad pœnã, si finis ad quẽ prin-
ciplr̃ tẽdit ꝯstitutio,nõ violatur.Et idẽ
no.do.Ab.hic se putare respectu pecca
ti mortalis, dũmodò ꝯstitutio nõ ꝯtẽ-
natur.Et allgat Are. post beatũ Th. in
c.vtinã.77.dist.vbi dicit,ꝙ transgressio
ieiunij non inducit peccatum mortale
qñ nõ fieret ex cõtemptu, & nõ seque-
ret̃ aliquis effectus ex trãsgressione, ꝑꝑ
quẽ ieiuniũ est inuẽtũ. Qđ est bñ notã
dũ, ſm do.Ab.ad multa p̃cepta ecclæ,
q̃ nõ ordinant̃ ꝑꝑ se principalr̃, sed sũt
ad aliquid impediẽdũ, quia si cõtraue
nitur eis cessante eo, de quo dubitatur
cessat peccatũ,& sequitur domi. meus
hic allegans do.Abb.idem tenẽtẽ in ru
br.j̃.de obserua.ieiu.Adde do. Car.idẽ
tenẽtẽ de ieiunio,in cle.ad nostrã.uers.
2.in fi.de hęre.& Dom.optimè loquen
tẽ in c.gñali, de elect. in 6. Et adde do.
Car.in cle.1.in 36.q.de priui.ubi refert,
se cõsuluisse,ꝙ illa cle.puniens aliquẽ p̃sumẽtem, & sic
notans dolũ & temeritatẽ, nõ ligat hominẽ simplicem
ꝯuenientẽ sine dolo,uel p̃sumptione,q̄a cessat respectus
quẽ lex ꝯsiderauit.Et non legi alibi tã notabile uerbum
in mã.Et idẽ reperio prius ꝯsuluisse Cal.ĩ ti.de sen. excõ
mu.ꝯs.4.inci.Sacerdos parochialis.vbi cõsuluit latè, ꝙ
non faciens in contẽptũ non incurrit pœnã legis, q̃ vtit̃
verbis denotantibus dolum. Et ad istud de peccato no.
doctrinam gñalem,ꝙ quoties l.humana requirit ĩ actu
solẽnitatẽ ad certũ finẽ,si ille actus fit sine solẽnitate, &
non contraueniatur illi fini,est quis tutus in foro ꝯscien
tiæ.Et ad hoc,ne longior sim,uide Inn.in c.q̄a plerique,
& ibi do.Ant.j̃.de immu.eccles.& Pe.de Anc. plene ĩ re
gula,possessor.ĩ primis char.de reg.iu.in 6. & in regula 1.
in 7.q.co.tit.& li.& Inn.in c.quia ꝑꝑ s̃.de ele. & do. Ab.

Protocollo. *Adde an, & quando standum sit protocollo notarij vi. Socin.conſ. 277.inc. Viso publico ĩstrumento. uerſ.quarto necessario,in fi. ibi & ex quibus cũ ver.seq.ĩ 2.par. & ibi, an & quãdo sumptũ habeat ei p̃ualere, & adde Alex.cõſ.105. p.2.& cõſ 41.p.1. & Soc.consil.94. incip. præstantissimi,in princ.1.*

Protocollum. *Adde, quòd si in ĩstrumento sumpto ex protocollo plus vel minus contineatur quàm in ꝓtocollo.Soc. consi. 199.inci. in causa in prin.cum uersi. seq.in 2.par.et idẽ ibi dicit, si notarius instrumẽtum extẽdat ultra suũ solitum stylũ per dictionem &c.*

Protocolla. *Adde quod habetur per Bartol. in suo consilio, inci.satis dubie queritur, & in l.nec casu, ff.de discus.li.10.*

Valet instr̃um. *Vide Paul. Castr. conſ.231.inc.quãtum ad contenta, & Adde Petr.de Suz.& Bartol. in l. 2. ff.quemadm. testamen. aperi.*

in c.2.in fi.s̃.de resti.in integ.& Inu.in c.si celebrat, j̃. de
cle.excõ.& Dom.in c.1.de spon.in 6.& Io.de Ana in c.
in literis, j̃.de rapt.& do.Ab.post gl.1.in c.porrectũ, j̃.de
regul.& Cal.in disputatione incipiente, Bononiẽsi statu
to,maximè ad fi.& Imo.in c.nisi cum pridẽ,uersic. unde
q̃uis, s̃.de renũ.& oĩno Fed.cõs.131.incip.Casus talis est,
quidã testator.Gñalr̃ aũt, qñ cessante cã legis cesset eius
dispositio,uide plenius,q̃ alibi,ꝑ Imo.post gl.in cap post
translationem, s̃.de trans.& per gl.& Dom.in c.cupien-
tes,in prin.in verbo,malignantiũ,de elec.in 6.& do.Ab.
in c.cum cessante, j̃.de appel.cum simil.Glo.1.ĩ fi. d̃ mĩ
probandi negatiuã sufficienter remisi in c.tertio loco, s̃.
eo.& ibi Bal.optimè declarat verba istius text. Sed unũ
adde pridie in facto occurrẽs,nã q̃rebat̃,an prodesset cõ
munis practica, ſm q̃ deducens negatiuã, vt videatur af
firmatiua,dicit,ꝙ fuit,& est absque eo,ꝙ talis fuerit hæ-
res.Et breuiter dic,ꝙ non prodest, secundum Bal. plene
in c.licet,in pen.col.s̃ eo.& in c.ultra tertiã, post prin.j̃.
ti.prox.Allegat gl.in cle.fi. in uerbo,creatur. ibi nec di-
cas,de rescrip. Ad idẽ uide Bal.ĩ l.nec codicillos,C.de co
di.& in l.de ætate,in 3.q.principali, ff.de mino.& in l.in-
ter stipulãtẽ,in prin.de ver.obl.& Bald.in l.cum te, in fi.
C.de prob.in c.1.de contro.inter do.& uasal.de inuest.&
in l.2.§.qđ obseruari,C.de iu.cal.& gl.fi ff. de doli exce.
Glossa 2.in fi.Adde,ꝙ licet dixerim in notabilibus ꝙ in
causis modicis nõ requiritur solennitas huius cap.per d.
authent.ꝑnisi breuiores, tñ requiritur qualisqualis fides
actorum,vel actitatorum, ſm Bald.hic,sing.argu. clem.
sæpe,de ver. signi.Bene facit elegans conſ.Pet. de Anch.
163.quod incipit,Visis diligenter.vbi dicit, ꝙ sicut omis
sio ordinis iudiciarij in ordinarijs uitiat ꝓcessũ,ita omis
sio qualisqualis ordinis in extraordinariis.Ita dicit subti
liter sentire Inno.ĩ c.tua,ad fi.infra de cohab. cle.& mu.
& remittit ad notata ꝑ se ĩ c.1.de offi.deleg. in 6. Si tñ par-
tes sunt p̃sentes,p̃t oĩs scriptura omitti in modicis, scđm
12 Bald.hic.Gl.in uerbo,uiros.ibi,creditur ei.No.gl ꝙ † cre
ditur scripturæ actorum, l3 non hẽat testiũ subscriptio-
nẽ.Et idẽ Bal.do. Ant.Imo.& do. Ab.hic per tex.in l. in
donationibus,C.de dona.quicquid dicat Hostien.hic cu
ius op.quo ad sñias diffinitiuas seruat̃ in certis locis, ſm
Imo.hic,& ēt quãdo ĩ interlocutorijs,nec male, ſm do.
Ab.propter varietatẽ opinionum,& in hoc statuta pro-
uident, ſm eos,quibus addit do.meus Barto.concor. cũ
ista gl.in l.1.§.editiones, ff.de edẽ.& Bal.in rub.C de fide
instr.dicentẽ,ꝑ quatuor rationes,ꝙ etiam sñia diffiniti-
ua põt probari per solã scripturam notarij sine testibus.
Adde Spe.idẽ tenentem late in ti.de instru.edi.§. restat,
ver.sed cum literis,gl.2.in fi.in l.gesta,C.de re iud. & Sa
li.in l.si quis decurio,C.de falsis,& pulchre Bald. in d. l.
in donationibus.vbi post multa dicit, ꝙ cõsuetudo mũ
di obseruat,ꝙ in actis nõ requirunt̃ testes,nisi in diffini-
tiuis & interlocutoriis.Allegat Inno.hic, & in cap. post
cessionẽ, s̃.eo.Bene facit,qđ no.gl.in l.carent, ff de testi.
& late Bal.in l.iurisiurandi,ad fi.& in l.nullum,C.de te-
sti.& do.Abb.post Ioan.Andr.hic,dum dicũt, credi scri
pturę notarii de dictis testium, dato ꝙ solus examinas-
set,q̄a hoc p̃t,ut probatur ꝑ locũ à spãli in c.officium,§.
verũ de hære.in 6.nisi esset factũ ualde arduũ, q̄a dẽnt in
teresse examini duo fide digni cũ notario,qui iurent nõ
reuelare, ſm Bal. in d.l.nullũ,ubi uide. Vtrum aũt ꝓce-
dant ista in his solũ,q̃ sunt proprie de actis,an ēt in aliis,
de quibus notarius causæ immittit in processu, vt de ip-
sis dicatur constare absque alijs testibus, est quæstio du-
bia.Et Lapus no.tenet ꝙ non,allegatione 81.quæ incip.
Non ualuit,cõcludẽs,ꝙ non probatur quẽ fuisse procu-
ratorẽ ex hoc solo,ꝙ apud acta constitutus fuerit,nisi te
stes sint subscripti.Et idẽ in subdelegatione rñdet ad d.l.
donationibus.Qđ intelligitur,ꝙ testes ibi non se subscri
bant,tabellio autem eorũ nomina subscribat, ut ibi per
eum,quẽ sequitur do. An.& do.Abb.addẽs Inn. in c. cũ
in iure, s̃.de offic.deleg.ubi dicit, ꝑꝑ acta probari instru-
menti productionem,sed non instrumenti tenorem, ni
si aliter fuerit solenniter exẽplatũ.Facit,qđ no. Bar.in l.
3.C.de fi.instru.& iure hastæ fisc.li.10. ubi dixit, ꝙ si spe-

cialiter inducit̃ aliquo casu, ꝙ requirat̃ probatio ꝑ scri-
pturam, nõ excedit vltra casum expressũ. Et pro hac par
te allego Bal. in rub. C. de fide instru. vbi dicit, quòd scri-
ptura ꝑ notariũ, vel duos uiros, de quibus hic, probat ea,
quæ sunt proprie de actis, nõ autẽ alia, vt est procuratio,
& ↄctus, qui fit apud acta. Idem expressè sentit Bald. in l.
sancimus, vers. item no. C. de testa. Et hanc partẽ expres
se & latè tenet do. meus in c. post cessionem, ĩ. eo. & retu
li & ↄfirmaui ibi in alio proposito in j. char. vers. amplia
primò. Et ibi dicta faciant ꝓ ista parte, q̃ re uera est mul
tum sustẽtabilis. Contrariã partẽ tenet solus do. me⁹ hic
de ibi dictis mentione nõ facta. Mouetur ad probãdum
ꝙ scriptura facta apud acta probet isto casu absque testi
bus, ꝑ tex. in l. sancimus, & l. omnium, C. de testa. ubi te-
stm̃ factum apud acta nõ exigit solẽnitatẽ testiũ, lꝫ Bal.
dicat ibi requiri duos. Itẽ qa rõ l. ĩ donationib. ſ. pp mul
titudinẽ hominũ & p̃sentiã iudicis, hẽt ẽt locum in aliis,
q̃ in actis. Et hoc intellige, dummõ p̃sente iudice, uel mã
dãte, qa solus notarius actorũ nõ sufficeret, vt hic ꝑ eũ,
& dicetur ĩ. in quæst. vtrũ sufficiat fieri acta coram solo
notario. Et ꝓ hac parte dicit facere l. cum ostendimus, §.
fi. ff. de fideiuss. tu. & l. si cum maior. & ibi Bal. C. de repu.
hære. Et ita in effectu residet, & re uera dici posset ad d. l.
sancimus, & l. oĩum, ꝙ procedũt fauore ultimæ uolunta
tis, prout in alia mã respondet do. meus ad illas leges in
d. c. post cessionẽ. Sed nihilominus pro hac parte fortissi
mè facit iudicio meo, qa nec hic tenẽtes acta iudiciorũ
exigere testiũ subscriptionẽ, fundant se principr̃ in d. l.
in donationibus, & tñ illa lex loquit̃ in donatione, q̃ nõ
ẽ de actis iudicij, vt de se patet. Itẽ ꝓ hoc vide Ful. in ter
minis in d. l. omnium, vbi tenet, ꝙ valet testm̃ apud acta
sine testibus, contra Bald. & Sal. ibi requirentes duos. Al
legat d. l. in donationibus. Bene facit no. dictum Hostiẽ.
in Summa, de na. ex libero ven. in quibus circa princip.
ver. ascriptitij. dicit, ꝙ vbi aliàs de iure pro aliquo nego
tio debet fieri duplex instrumentum, sufficit simplex as
sertio apud acta. Et sequitur do. Ant. in c. iudicatum, ĩ. đ
immu. eccles. Ad idem tex. in l. 1. in fi. cũ l. seq. ff. de app.
vbi actus, qui dẽt expediri in scriptis, sufficit, si fiat apud
acta viua voce, & in actis scribatur. Et tenendo pro nũc
istam partem per prædicta, rñde ad ea, quæ dixi in simili
in d. c. post cessionem, probãdo, ꝙ dispositio priuilegiati
non extenditur, & sic priuilegiũ datum actis, nõ vr̃ ope-
rari in extrinsecis ab ipsis actis, quia istud est negãdũ, ꝙ
priuilegiũ datũ in his, q̃ reducũtur in actis iudicij, intelli
gat̃ de ꝓcessu cãæ tm̃, ꝑ d. l. in donationib. qa imo calor
iudicij supplet solennitatẽ ẽt in alijs, q̃ non sunt de actis,
tum pp authoritatẽ iudiciariã, tũ pp assistentiam ꝑsona
rũ primarũ, quæ vt plurimũ sunt in iudicio. Probat̃ opi.
ista in d. l. sancimus, & in l. cum ostendimus, §. fi. ꝑ quem
tex. dixit Bar. in d. l. 1. circa prin. ff. q̃ b. appel. non licet, ꝙ
tm̃ valet assertio apud acta quantum pactum, & dicit
ꝙ taciturnitas apud acta hẽt uim stipulationis. Et idem
no. Bar. in l. fi. ff. de p̃to. stipu. in l. cum quis decedens, in
prin. de leg. 3. & in l. 1. in prin. ff. de ver. obl. & Bald. in re-
pe. l. tale pactũ, §. q ꝓuocauit, ff. de pac. ĩ 7. col. vbi ꝑ mul-
ta ostẽdit effectũ caloris iudicialis. Pro
quo ẽt facit, qa ↄfessio facta sine cã in
iudicio, valet, * vbi aliàs non ualeret ex
tra iudiciũ, vt est gl. no. in l. 1. in gl. pen.
in fi. ff. de interro. act. & no. Cy. in l. gñа
liter, in 3. q. C. de non nu. pe. Ad idẽ, qđ
no. Bart. in l. j. C. de p̃dijs curialiũ, li. 10.
13 vbi ꝑ illũ tex. probantẽ, ꝙ † in iudicio
nõ præsumit̃ adesse dolus nec met⁹, de
cidit eleganter, ꝙ si in ↄ̃ctu interuenit
decretũ iudicis, non poterit ↄ̃hens illũ
rescindere allegando se deceptũ ultra
dimidiam iusti pretii. Et idem sequitur
Bal. ibi, & Ang. cõs. 229. ĩci. Tutor uxo
ri, qđ tñ nũc ñ affirmo, sed remitto ad
Imol. & Ro. in l. si quis cũ aliter, ff. de
uerb. obli. & do. Abb. in c. cum causam
ĩ. de em. & vend. cũ ↄcor. Adde ẽt tex.

* Valet. *Adde ꝙ immo confessio facta in iudicio, sine causa, non nocet, licèt probetur. gl. in c. testes, cir. fin. in gl. magna 3. q. 9. & est tex. & ibi Alex. in l. cum de indebito. § fin. ff. de probat. intellige tamen, quod non nocet quo ad plenam probationem sed facit semi plenã, et cã dẽt tũc saltẽ allegari ꝑ eũ*

ĩ l. pacta nouissima, C. đ pac. & ibi Bal.
dicentem, ꝙ testm̃ & donatio cã mor-
tis facta coram duobus testibus, valent
si coram iudice publicata fuerunt. Al-
legat d. l. omnium. Et pro hac parte fa
cit, qđ dicetur post Doc. ĩ. 1. q. vtrum iu
ra producta & exẽsa ĩ actis ꝓbẽt absq;
originali ? & dicit̃, ꝙ sic. Sed cõsidera,
qa Imo. ita tenens hic subdit q̃stionem
nr̃am, & trãsit cũ opinione ↄ̃ria, s. La-
pi. postea limitat, nisi instrũm procura
tionis produceretur coram iudice, &
notarius totũ, vel eius substantiam re-
gistraret parte non ↄ̃dicente, quia tũc
ꝓbabitur mãdatũ ꝑ acta absq; alio ori
ginali. Et idẽ dicit in subdelegatione.
Et ita sẽtit do. Abb. hic, ꝓ quib põdera
gl. hic ibi, ex quo. n. scriptura, & c. & te-
nẽdo s̃m qđ tenet Imo. facilius tollun
tur adducta ↄ̃ istam partem, quib. aliàs
rñderi malè põt. Gl. ĩ uerbo, citationes.
Adde solũmodò Bal. in l. 2. in 6. col. C.
de anna. exce. vbi ponit 12. dicta aurea,
& adde q̃ accumulaui ĩ c. ad petitionẽ.
ĩ. de accus. uer. extra gl. ubi de citatio-
ne multa extant, quibus pro nũc adde singulare dictum
do. Ang. ĩ l. fi. C. de canonis p̃statione, li. 10. vbi dicit, excu
sari à contumacia eũ, q nõ cõparuit, qa citatio non erat
s̃m cõsuetũ stylũ citandi, & exponit hic Bal. tex. in uersi.
citationes id est, cõmissiones, quia iudex est ille, q citat
cõmittendo, nuncius uerò intimat. Item dicit scribi dſe
ẽt citationes, inualidas, pp gl. sing. in l. si accusationibus,
C. de accus. dicẽtẽ nullũ esse ꝓcessum, ẽt sñiam, data nul
litate citationis. Itẽ in quantũ Imo hic dicit cõiter * ser
ri, ꝙ credat̃ relationi nũcij publici iura
ti, * allegãdo Bar. in extrauagãti, ad re-
primendũ, in verbo ꝑ nunciũ. Vide, q̃
latè dicẽtur ĩ c. cum parati, ĩ. de app. &
alliàs dedi amplas remissiones in d. ca.
ad petitionẽ. Itẽ in quãtũ do. An. tan-
git, vtrũ ↄstito de relatione nuncij p̃su
mat̃ in dubio p̃cessisse cõmissionẽ iu-
dicis, sine qua relatio nõ valet, l. nemi-
nẽ, C. de exhib. re. & ibi Bart. Adde ple
nè Ro. & alios in l. sciendũ, de ver. obl.
& plenissime do. meũ post alios in c. j.
ĩ. de iud. Cõiter * tenet̃, ꝙ nõ, nisi appa
reat de cõmissione, * Cætera in hac gl.
dic, ut hic ꝑ do. Ab. Gl. ĩ verbo dilatio
14 nes, in fi. No. j. ex gl. s̃m do. Abb ꝙ † ad
missionẽ ĩ possessionẽ ex primo decre-
to, requirit̃ trina citatio, vel vna perem
ptoria, & nõ requirit̃ alia citatio ĩ actu
admissionis. Et ad idẽ allegat gl. in l. si
finita, §. Iulianus, ff. de dam. infect. Et i-
dem de excõicatione dicit se dixisse in
c. j. ĩ. de iud. Et đ missione dixit se dixis
se in c. qm̃, §. in alijs, vt lit. nõ cõtest. Et
ultra ea, q̃ dixi ibi & hic, adde Inno. &
Imo. idẽ tenentes in c. ad petitionẽ, ĩ. đ
accus. & Bart. & Sal. in l. consentaneũ,
C. qũo & qñ iudi. & Bald. in l. cũ ꝓpo-
nas, C. de bo. author. iu. poss. & in l. cõtu
macia, §. 1. ff. de re iudi. & Spe. in titu. de
primo & sc̃do decreto, §. sequit̃ uidere
in prin. & Bal. in authẽ. ei, q. C. đ bo. au
tho. iu. pos. & Pet. de Anch. in cle. 1. de
dolo & ↄtu. & Cy. in repetitione l. 1. 9.
q. ff. si ex noxa. cã ag. & sẽtit gl. magna
in c. 1. de mili. uasal. qui contumax. Est
uerũ, ꝙ Iac. Butr. tenet ↄ̃rium in l. con
sentaneum, eo quia quando dẽt fieri in
terlocutoria, uidetur ꝙ sufficiat una ci
tatio, qñ non agitur de graui præiu-

*qui innititur confessioni, secundum Alex cons. 4. col. pen. uol. 1. Spec. in tit. de confe. §. nũc uidendũ, col. 3. uer sic. sed quæ est ratio, & uers. sequẽ. Imo. in c. si cautio. de fi. instrum ubi plene Auctor. itẽ intellige quando confessio fieret ad obligandum, secus si ad liberandum ut si dico, cõfiteor te mihi non teneri quia plene probat liberationem, tex. est, & ibi communiter * doct. maxime Ias. in l. tale pactum, in prin. ff. de pact.*

* Iurati. *Adde Bartol. in l. 1. §. fi. & ibi Alex. ff. de off. præf. vrb. & Car. in clem. 1. q. 9 de iudici. & Abb. in d. c cum parati. Vtrum si citatus esset persona fide digna & iuraret se nunquam citatum fuisse, crederetur sibi potius quam nũcio, ut dicit Ab. ĩ d. c. cũ parati, co. 4 in prin. & hanc q. tãgit plenè Spe. in tit. de citat. § sequitur, vers. sed nũquid, & ibi Ioann. And. in addit.*

* De cõmissione. *Adde, ꝙ de cõsuetudine toleratur in quam pluribus locis, ut quãdo sũt nuntij publici, & generales credatur eorũ relationib. ꝙ citauerũt de commissiõe iudicis, lꝫ aliter comissio ex actis nõ appareat, immo plus, possunt isti nuncij publici ad instãtiã partis citare in causis ciuilibus etiam sine cõmissione iudicis & hoc*

& hoc tolleratur ex generali cõsuetudine in ciuilibus vt testatur Bald. in l. neminem. C. de exhib. reis. Ias. post Fabr. ĩ. §. quadrupli. num 3. & 4. Instit. de act. Bald. in l. si quãdo. q. 12. C. de testam.

dicio, l. 4. §. toties. ff. de dam. ĩfecto. Sed tñ prima opinio est verior, * qa secundũ Bal. in d. l. consentaneũ. pro ipsa est tex. in l. psenti. §. nũc aũt. C. de his, qui ad eccles. ꝯfu. Nõ obst. d. §. toties, q a rñdet Imo. in d. §. Iulianus. ꝙ ꝓcedat specialiter in cã damni infecti, q̃ celeritatẽ requirit, iuxta l. j. eo. tit. Et prædictã cõmunẽ opi. limita singulariter, vt ꝑ Bart. in authẽ. q semel. ĩ vlt col. ver. q̃ro, q d si reus. C quõ & qñ iudex. nisi iudex mãdasset litigãtibus. vt litẽ ꝯtestarent corã se ante q̃ recederẽt, & reus spreto mãdato iudicis discessisset, nã poterit iudex absq; alia citatione ꝓcedere cõtra reũ ad primũ decretũ. ꝑ ibi notata ꝑ gloss.

¶Item nota ex ista gl. ſm do. Abb. &

a Licèt ex. *Adde, quòd istud habet locum tam in reo, quàm in actore. Ita do. Abb. in c. prout. de dolo et contu. in 2. col. in ver. reus tamen. Et hoc intellige, etiam diffinitiua non expectata, & etiam lite non cõtestata. do. Abb. in c. finem litibus. de dolo, et cõtuma. in vlt. col in vers. et dic clarius. Adde tu, an ista mora posit purgari, vt si venit post breue tempus, expensæ nõ posint peti? Vide dom. Abba. in ca. cum dilecti. de dolo & contumacia in versic diutius. Adde ad ista, pone, reus nõ comparet in termino et si comparuisset, iudices non processissent, quia impediti, an isto casu sit reus condemnandus in expensis, tã quam contumax. Ponit do. Abb. in c. fi. de do. & cõtu. in 1. colũ. in uersic. & vt latius.*

15 Imo. ꝙ†licèt ex a prima citatione nõ possit procedi ad puniendã contumaciã, põt tñ procedi ad condemnationẽ expensarũ, quas fecit pars psens, & remittit do. Abb. ad gl. in c. querelã. in verbo, expensarũ, ſ. de ꝓcur. & ad ea, q̃ dixit ibi. & in c. cùm dilecti. de do. & ꝯtu. vbi nihil tãgit in specie. Adde gl. idẽ tenentẽ ĩ c. oneratus. in verbo, tot scriptis. 74 dist & in c. de illicita. in verbo, perẽptoriũ, post mediũ, 24 q. 3. & ĩ gl. 2. in ca j. de do. & ꝯtu. in 6. & Barto. Bal. & Ange. in l. sancimus. C. de iudi. & Bart. in l. ꝯtumacia. ff. de re iudic. & Bart. & Imo. in l. q ante calendas. ff. de verb. oblig. & Spec. & Ioã. And. in tit. đ cita. §. viiõ. vers. sed q d si tres. & Angel ĩ l. 2. C. de anna. excep. & dom. Anto. post Inno. in c. finẽ. ſ. de dolo & cõtu. & Spe. in ti. de expẽsis. § j. ver. sed q̃rit, qñ pstandę. ¶Sed istã gl. & pdicta limita primò, nõ procedere in pceptis executorũ, qñ intra tres terminos pcipiũt aliquid fieri, in q bus, nisi aliud nõ exprimat, solum post vltimũ loc⁹ erit pœnę, ſm Ioã. And no. in d. versic. sed q d si tres. Secus in præceptis de veniẽdo datis per trina tẽpora, q a cõparendo in vltimo, nõ excusat ab expẽsis, q a interest partis, q̃ venit in primo termino, aduersariũ tũc nõ venisse, iõ illius interesse habetur ꝯsideratio, ſm ipsũ ibi, & Inno. in d. c. querelã. & in d. l. qui añ calẽdas, & in l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec. ¶Scđo limita, nisi cõparẽs in prima citatione cõfiteret petita, q a nõ ꝯdemnabit in expensis, ſm Bal. in authen. ꝯtra, qui propriam. ĩ fi. C. de nõ nu. pec. & Ange. in authen. q semel. C. quõ & qñ iud. ꝓ quibus facit, quod no. Bart. in l. si quis inficiatus. ff. depositi. & Bal. in l. gñalr. C. de episco. & cleri. ¶Hãc limitationẽ dupliciter restringe, primò, si añ citationem fuisset reus monitus ab actore, iuxta l. q dã Hiberus. ff. đ ser. rust. præd. q a ꝑmittẽdo se citari, ẽt si postea cõfiteat ꝯdẽnabitur in expẽsis. Ita sing. voluit Gul. de Cu. in l. edita. C. de edẽ & sequit dom. Ant. in c. j. ſ. de lib. obla. & Ange. in l. deb tores. C. de pign. & Bald. in l. oẽs. C. de episco. & cler & do. Abb. & do. Maria. in c. 2. ȷ̃ de accus. Et in dubio præsumitur istã monitionẽ pcessisse, arguẽdo à cõiter accidẽtibus, iuxta l. nã ad ea. ff. de legi. q a raro ꝯuenitur debitor nõ pręmissa ĩterpellatione, ĩ l. fidei cõmissi, in prin. de v sur. ¶Scđo restringe, nisi obligatio esset in diẽ, q a illo transacto expectãs citationẽ ꝯdemnabitur ĩ expẽsis, ẽtsi ꝯfiteatur, q a dies ipsũ monuerat, iuxta ca potuit. ȷ̃. de loca. Ita no. do. Abb. ĩ c. l 3. ȷ̃. de symonia. & do. Maria. in d. c. 2. vbi ẽt tetigi, sed nõ ita clarè.

16 ¶Itẽ no. ex ista gl. secundum do. Abba. ꝙ†iudex nõ dẽt ꝯtumacẽ cõdẽnare, nisi prius sibi ꝯstet de contumacia. * Ex qua ipse infert vltra alios ad no. dictũ Bart in l. multũ interest. ff. de* cõdi. & demõstr. & in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. vbi dicit, ꝙ ẽt pręsupposito, ꝙ aliquis verè sit cõtumax, si tñ iudex hoc ignorãs cõdẽnat eũ vt ꝯtumacẽ, nõ valet actus. Allegat Bar. Inn. in c. cum ꝯtingat. ſ. de offic. dele. & tex. in l. hæc aũt. §. j. in verbo, ꝯstare liquereque ptori. ff. ex q bus cau. in possessi. eatur. de quo exclamat hic do. Abbas, aliud nõ dicẽs. Adde, ꝙ doctrinã Bart. sequit latè dom. Ant. in c. cũ dilecti. ſ. de dolo & ꝯtu. ĩ c. cum dilecti. ſ. de elec. & Cald in tit. de dila. cõs. vlt. & do. Card. post Pet. de Anch. in cle. 2. vt li. pẽd. in fi. & do. Abb. in cle. præsenti de censi. & in ca. ad nostrã. el 3 ȷ̃. de iureiuran. & in c fi. ſ. de foro cõpe. & Pet. de Anch in c. 2. ſ. de offi. deleg. & Bal. in l. gñalr. §. is de præsentibus. C. de rebus credi. & in authen. matri. in fi C. qñ muli. tutelæ offic. & in l. eũ, q res. ad fi. in uersante quàm nũcius. C. de ꝓcur. & in l. 2. C. de spor. & Imo. in c. ex tenore. ſ. de foro cõpe. & Bart. in d. l. hoc aũt. §. j. & Bal. Imo & Ro. ĩ l. sed si đ sua, §. cum aũt. ff. de acquir. hæred. & Bal. & Imo. in c. sæpe. ȷ̃. de app. vbi de hoc est optima gl. in verbo, perẽptorio, in fi ſm ipsos ibi, & in d §. cum aũt. ¶Limita hãc doctri-

De ꝯtumacia. Adde qualiter ꝓbabitur hoc, et dic quòd ex actis: puta, si constet de citatione & non cõstet de cõparitione, glos. est sing. in ver. contumax. secundùm Bald. & Doc. in l. sãcimus C. ad Trebel. in §. cum autem. et ibi Bal. col. 2. ĩ fi. cui. adde Angel. in l. si vt proponis. lai. C quom. & quan. iud.

17 nã Bar. duobus modis. Primò, nisi†fortè periculũ eẽt in mora, puta, q a statutũ arctabat iudicẽ ad ꝓnũciãdũ, & fortè nũcius erat corruptus, & nõ reportabat ambasciata: tũc enim, si iudex credidit eũ citatũ ex alia psũptione, ex informatione valet sñia. Ita elegãtissimè limitat Bal. in l. falsus. ver. itẽ dubitat. C. de fur. ita saluans Ioan. And. quẽ dicit disputãdo tenuisse cõtra prædicta, sed nimiũ indistinctè ſm eum. ¶Scđo limita, nisi iudex añ relationẽ nũcij ꝓnũciaret vtraq; parte præsente, q a valebit sñia. Ita sing. no. Bal. hic, allegat l. de unoquoq;. ff. de re iudi. & ita limitat Bar. in d. l. multũ ¶Glo. ĩ ver. recusationes. verũ dicit, ꝙ recusatio est danda in scriptis, per l. apertissimi, & ibi gl C. de iudic. & ꝑ Spe. in ti. de recus. §. fi. sed nõ pbat hic in tex ſm Doc. Et no. hanc glo ſm Bal. & do. Abba. ꝙ nõ valet ꝓcessus gestus post appellationẽ ꝓposita recusatione, * & remittit se dom. Abb. & bñ, ad dicẽda in ca. cũ speciali. ȷ̃. de appel. Pro nũc vide ipsũ latissimè in sua disputatione, q̃ incipit, Duo clericali ordine insigniti. ¶Gl. in ver. ꝓductiões, not. gl. ſm do.

** Recusatione. Adde quòd si qs post oppositam recusatione litigat coram iudice recusato videtur per hoc renũciare recusatiõi. Abb. in ca. inter monasterium in 3. not. de re iud.*

18 Ab. ꝙ † si de facto admitti ꝓductio instrumẽtorũ post ꝯclõnẽ in cã illa non releuat. Sed ꝯtrariũ tenet hic do. Abb. quẽ sequitur do. meus, allegans Rotã, & bñ, ꝯclõne 5. ĩ nouissimis, q a iudex admittẽdo vĩ tacitè reuocare ꝯclusionẽ in causa, ꝑ notata ĩ c. ex parte ȷ̃ de app. vt hic ꝑ eos latè. Ex quibus facias duas breues ꝯclu-

19 siones. ¶Prima ꝯclusio. Valet†admissio ꝓductionis instrumẽtorũ facta ex iusta cã, ẽt parte contradicente, dũmodò citata, & causa cognita, licèt sit in causa conclusum, per tex. optimũ in c. pastoralis. in fi. ſ. de causa poss. & ꝓprie. Et si diceretur, interlocutoria ista sit executiõi mãdata lõ effecta irreuocabilis sine partiũ ꝯsensu. iuxta gl. & Bart. in l j. in fi. ff. de pto. stip. liẽ tale ius est q̃situ parti ex renũciatione alterius partis. Ergo per iudicem sibi auferri nõ põt, ꝑ gl. ord. in l. j. alias vnica, C. q̃ sit lõ. ꝯs. & tex. in l. toties. in fi. ff. de polli. no. Angel. in l. 3. § fi is, ꝓ quo. ff. quod quisque iur. Respõdet hic do. meus, ꝙ hoc ꝯtingit in actibus faciendis coram iudice, in q bus multũ põt æquitas iudicantis etiam contra ꝯuẽtionem partiũ, ꝑ d. c. pastoralis. & allegat etiam Spec. in titu. de ꝓba. §. fi. versi. sed pone. vbi dixit, ꝙ licèt partes faciant pactũ de non probando ꝑ testes, tamẽ iudex potest ad-

mittere teſtes vnius partis valde legales: & dictũ fuit ĩ c.
20 2. poſt do. An. s̃. eo. ¶ Secũda ɔclo. Admiſſio† ꝑductio-
nis inſtrumentorũ facta à iudice ſine cã, parte p̃ſente &
nõ ɔtradicente, valet, lʒ ſit ɔcluſum in cã, ſm do. Abb.
hic arg. c. cum cãm. j̃. ti. proxi. Et reſultat hoc ex tacito
ɔſenſu partis, ſicut dicet̃ in c. fraternitatis. j̃. ti. ꝓxi. ꝙ re-
ceptio teſtiũ facta publicatis teſtibus parte p̃ſente, & nõ
ɔtradicẽte, valet: lʒ enim taciturnitas ſimplex ñ operet̃
alias ɔſenſum pręiudicialẽ, vt ꝑ gl in reg. is, qui tacet. cũ
ſi. tñ authoritas iudicis & fauor iudiciorum hoc opera-
tur, vt probat̃ ex dicto Inn. in c. ex parte decani. s̃. de re-
ſcri. & facit l. cùm oſtẽdimus, §. fi. ff. de fideiuſ. tut. Secus,
ſi pars ɔtradicit, q̃a ẽt ſi nõ appellauit, cõtradictio eius
reddit talẽ actũ nullũ, ſm do. Abba. & expreſſius Do. ꝑ
id, quod no. Bart. in l. 2. ad fi. ff. de appell. recip. & Bald. ĩ
l. 2. in fi. C. de epiſ. audien. dũ dñt examinationẽ teſtium
factã poſt terminũ parte reclamãte nõ tenere. ſi enim
hoc operat̃ terminus hominis, vt c. licet, & ibi dixi, s̃. eo.
fortius legis, qualis eſt ɔcluſio in cã, vt hic ꝑ do. meũ po
nentẽ ẽt tres modos cõcludẽdi in cã, qui melius ſtabũt
in c. cum dilectus j̃. de fi. inſtru. ¶ Gl. in verſ. tẽpora. Di-
cit hic ſing. Bald ꝙ ſi teſtis deponit vna die, nõ eſt neceſ
ſe, ꝙ ſcribatur hora: ſed ſi iurat vno die, & deponit alio
die, ſcribi dẽt vtraque dies. Nec obſt. ꝙ depoſitio trahat̃
ad diẽ iuramẽti, vt ꝑ Bart. in l. dãni. §. Sabini. ff. de dam. ĩ
fec. quia fallit, niſi ɔditio teſtis medio tp̃e ſit mutata, vt
quia de amico factus eſt inimicus, vel ecõuerſò, & vlti-
ma qualitas p̃ualet, l. ſi mater. C. ne de ſtatu defunct. &
iõ dicit valde ſignanter, ꝙ ſi obijcit̃ teſti, ꝙ tp̃e iuramẽ-
ti erat inimicus, certè ſi nõ erat tp̃e depoſitionis, recon-
ualeſcit tp̃s iuramẽti, cũ inhabilitas nõ annullaſſet iura
mentum ipſo iure, ſed erat opus exceptione, & iõ valet
extremũ, ɔfirmãs. arg. l. ſi vnus §. pactus. in verbo, in pri
ſtinã nãm redijt. ff. de pac ſecus ſi erat ĩhabilitas inficiẽs
ipſo iure, vt excõicatio, ſm eũ, q̃ ſubdit, ꝙ ſi poſt iuramẽ
tũ perfectũ & teſtimoniũ ſuperueniret nouus caſus im-
pedimẽti, nõ reſcinderet̃, quod cõſummatũ eſt, & dicit
eſſe gl. norabilẽ in l. furti. §. j. ff. de infami. q̃ dicta bñ no.
q̃a nõ legi alibi, & faciũt ad ea, q̃ dixi in c. licèt. s̃. eo. ĩ q̃-
ſtione de teſte, qui deponit poſt terminũ. ¶ Gl. pe. in fi.
Ex hoc inferũt do. Abb. & Imo. ꝙ ſi iudex omiſit ali-
qua facere ſcribì, q̃ poſtea opportuit partẽ probare, &
ſuper hoc facere expẽſas, tenet̃ reſarcire parti. qđ dictũ
retuli & multiplr̃ ɔfirmaui ĩ c. tua nos. j̃. de hom. iõ nõ
inſiſto. De pœna iudicis negligẽtis iuſtitiã miniſtrare, vi
de Bart. in l. fi. ff. de var. & extraor. cogni. & latè Ioan. de
Ana. in c. excõicamus. §. moneant̃. j̃. de hære. & ibi ple
nius dixi. Et in quantũ dom. Abb. hic allegat Inno. in c.
ſicut dignũ. j̃. de homi. adde, q̃ ibi dixi. Et adde, ꝙ qñ da
tur libellus ꝓ intereſſe corã ſyndicatoribus, nõ dẽt eſſe
ad certũ & limitatũ intereſſe, ſed ita petere vt condem-
net̃, quantũ eorũ religioni videat̃ & placeat. Ita docet
Ange. in l. ſi filius. ff. de iudic. & in l. ex maleficijs. ff. de
act. & ob. & Bar. in l. fi. C. de pęna iud. q̃ male iudicauit.
¶ Glo. fi. in fi. Hẽt iſta gl. materiã ſolennẽ & propriã hu
ius decre. videlicet, vtrum p̃ſumat̃ pro proceſſu, ꝙ fue-
rit ritè ordinatus, qñ impugnat̃ ſententia ex ineptitudi
ne proceſſus. Itẽ, vtrum ſententia p̃ſumat̃ iuſta, ſi de ea
ſolum dubitat̃ ẽt data validitate proceſſus, & hoc ſecũ
dũ prius tanget̃, & iſta ſunt magni effectus, quia p̃ſum-
ptio releuat ab onere probandi. Et quãuis materia ſit
trita, tñ mutando iuxta mortẽ do. Abb. clariorẽ cęteris
eliciendæ ſunt ex dictis ſuis quædã ɔcluſiones indigen-
tes examine, reſtrictis multis, q̃ dilatari poſſent. ¶ Pri-
21 ma† cõcluſio. Pẽdente appellatione nõ præſumit̃ ꝓ ꝓ-
ceſſu facto in cã principali, ſed oportet vt is, ꝓ quo ſen-
tentia eſt lata, probet rectitudinẽ proceſſus & iuſtitiã ſẽ
tentiæ. Ita firmãt hic do. Ant. do. Abb. Imo. & do. meus
ꝑ tex. hic, & in ca. cum inter, a cõtrario ſenſu, j̃. de re iu-
dic. Adde glo. idẽ tenentẽ in l. Herennius. §. Caia. ff. de
euic. & Inno. Hoſ. & do. Ant. in c. in præſentia. s̃. de re-
nũ. & gl. magnã ad fi. in l. j. C. ſi aduerſus credi. do. Ant.
in c. cum ad ſedẽ. ad fi. s̃. de reſtitu. ſpol. & Spec. in tit. de
inſtru. edit. §. reſtat. ver. ĩ ſumma. & in ti. de ſen. §. vt au-
tẽ. verſ. & no. ſm quoſdã, & rõnẽ ponit hic do. Abb. q̃a
per appellationẽ eſt extincta, vel ſuſpẽſa virtus ſñiæ, ca.
venientes. j̃. de iureiu. l. j. & ibi Bart. ff.
ad Turpil. cũ ſi. & iõ ꝓ ſñia non præſu
mit̃. * Vñ dñt Imo. & dom. Abb. hic,
& Imo. in d. c. in præſentia. ꝙ qui habe
bat probare in prima inſtãtia, habet
probare nũc, & ꝓbabit ꝓducẽdo pri-
ma acta, vel producẽdo alia denuo, l.
ꝑ hãc. C. de tẽp. apel. ¶ Hãc ɔcluſionẽ limita, niſi iudex
ꝓnũciaſſet ſuꝑ his, quæ ſunt cõmiſſa arbitrio ſuo, vt sũt
dilationes, pœnæ arbitrariæ, & ſimilia, q̃a ſi reus appel-
lat ab arbitrio iudicis tanquã iniquo, dẽt ipſe in appella
tione probare iniquitatẽ arbitrij, ꝓ quo lex multũ præ-
ſumit. Ita dicit Inno. ĩ c. ad petitionẽ. j̃. de accuſ. qđ mul
tũ no. do. Abb. in c. quo ad ɔſultationẽ. j̃. de re iud. Sed
ſi velles diſputatiuè tenere cõtra iſtã concluſionẽ, pon-
dera tex. in d. c. in præſentia. vbi pendebat appellatio, vt
patet ex caſu poſito ibi ꝑ gl. j. & tñ text. ibi dicit ſemper
præſumi ꝓ iudice, & Ioã. de Imo. ibi impugnatis certis
ſolutionibus diuinatiuis. Do. Ant. ibi dicit, hãc opi. poſ
ſe ſuſtineri ɔ̃ cõmunem ꝑ illũ tex. cui dicit rñderi non
poſſe, ꝓ quo ẽt adducit tex. in l. 2. C. de offic. ciui. iud. &
hoc repetit ibi Imo. in tribus locis. Ad idẽ adduco tex.
optimũ in ca. in noſtra. s̃. de ꝓcur. vbi ſi nõ fuiſſent pro-
bationes factæ ꝑ appellantẽ, præſumebat̃ ꝓ iudicibꝰ pẽ-
dente appellatione. Et nõ dicat̃, ſpãle eſſe in iudicibus
literatis, ꝓut dicit do. Ant. q̃a tales dẽnt eſſe oẽs iudices,
vt tradit̃ in ca. ſciſcitatus. s̃. de reſcri. & Ro. dicit in ſum
ma. & in c. j. de cõſang. & affi. Nec dicatur, ꝙ ibi pende-
bat tp̃s ad appellandũ, ꝓut dicit do. Ab. hic, & in ſeq. cõ
cluſione, q̃a hoc eſt manifeſtè ɔtra illũ tex. Ad idẽ ad-
duci põt tex. in l. ſi inſtituta. §. de inofficioſo. ff. de inoff.
teſta. vbi ſi hæres inſtitutus reportauit ſñiam ɔ̃ ſe in cã
inofficioſi teſtamẽti aduerſus pupillũ, cogitur pẽdente
appellatione p̃ſtare ei alimẽta, & ſic vr̃ præſumi ꝓ ſñia
nõ tenẽdo, ꝙ ſit ſpãle fauore alimentorũ. & hoc non vr̃
mirũ, q̃a ſola ap. non tollit authoritatẽ iudicis. Vñ ille
probabit, q̃ ſñiam impugnat, vt ꝑ Imo. in d. c. in p̃ſẽtia.
22 Secũda ɔcluſio. Pendente† tp̃e ad appellãdũ pręſumit̃
ꝓ ſententia, ſecundũ do. Abb. hic plene, allegat d. ca. in
præſentia & d. ca. in noſtra, q̃ iura bñ probant hoc à for
tiori, q̃a ſi volũt, ꝙ præſumatur pendẽte appellatione,
fortius præſumetur pendente tp̃e ad appellãdũ. Sed cũ
reuerentia nõ loquuntur in caſu, ad quẽ allegantur per
do. Abb. Imo, vt dixi s̃. ꝓbãt contra concluſionem præ
cedentẽ Et quãuis Imo hic non faciat differentiã inter
iſta duo tẽpora, & dicat ĩ nullo ex eis præſumi ꝓ ſñia, tñ
in d. c. in præſentia. dicit cõtrarium in vtroque tẽpore,
& melius in primo q̃dem, per illũ tex. in 2. par. gl. in d.
l. Herennius. §. Caia. Per hoc etiã allegat hic do. meus
tex. quem dicit ſing. in l. propter ueneni. §. fi. & ibi Bart.
ff. ad Sylla. ¶ Hãc ɔcluſionẽ intelligit do. Ab. reſpectu
iuſtitiæ ſñiæ, ꝑ iura prædicta, ſed reſpectu rectitudinis ꝓ-
ceſſus nõ præſumitur, niſi appareat ſecundũ eũ: quia ꝓ-
ceſſus requirit ſcripturã, vt hic in tex. Sed ſñia licèt ſcri
batur, nõ tñ ſcribitur eius iuſtitia, c. ſicut. j̃. de re iudi. ꝓ-
pter diuerſos motus animi iudicis, d. c. cũ ad ſedẽ. s̃. de
reſtitu. ſpol. Eſt aũt regulare, ſm eum, ꝙ illud, ad quod
exigitur ſcriptura, debet ꝓbari, & nõ præſumitur. Alle-
gat Inn. & bene, in c. ſuper his. prope finem gl. magnæ,
j̃. de accuſ. & ĩ c. innotuit, prope finẽ. j̃. de eo, q̃ fur. ord.
ſuſc. eſt enim pręſũptio fraudis ſi ſcriptura ñ adhibetur,
vt hic ꝑ ipſum. Et illã doctrinã intellige, vbi lõgũ tẽpus
eſſet decurſum, vt per Inno. in d. c. ſuper his. cum ɔcor.
quæ tamen cõſideratio nõ cadit, vbi eſt tempus ad ap-
pellandũ breue. Et ſecundum iſtam declarationẽ puto
intelligendã eſſe opi. Imo. in d. c. in p̃ſentia, q̃ s̃. tenui, ui
delicet ꝙ pendente appellatione præſumat̃ pro iuſtitia
ſñiæ, ſed non ꝓ ꝓceſſu. Et hoc modo ſaluari poſſet cõis
opinio. Et pro dicta opinio. Imo. in c. in præſentia, uide
Bar. in l. is, qui ad ciuilia, C. de appell. Itẽ concluſionẽ
iſtam & præcedentem extende etiam ad ſñiam excõi-
cationis, ſecundum gl. & Inno. hic, & Imo. in c. bonæ j.
s̃. de

* Præſumitur. *Adde ad materiã plenè Alexã. in l. ſciẽdũ. ff. de verb. obligat.*

s.de elc. Ex quo habes, quod licèt app. non suspendat sententiam censuræ, c. pastoralis, in fi. ī. de appe. & in c. is, cui. de sen. excō. in 6. tñ suspendit psumptionē respectu iustitiæ & respectu processus, quod sing. no. do. Abb. Tertia con-
23 clusio, Postquam † snīa transiuit in rem iudicatā, si nihil tangit de rectitudine processus, sed de iustitia snīæ, præsumptio est pro ipsa snīa, fm oēs hic. imo, fm Imo. est psumptio iuris, & de iure, contra quam regulariter non admittitur probatio. Et allegant oēs c. cum inter, ī. de re iud. & dicit Imo. esse tex. valde bonū in l. Herrēnius, §. Caia, ff. de euict. Et istud, tanquam regulare, præsupponūt hic oēs, maximè Bal. & Imo. Sunt tñ aliqui casus in quib. cōclusio fallit, adeo quod non psumit pro iustitia talis snīæ, nisi p-
24 betur. Fallit † primo, nisi ī snīa sit expressus error contra ius scriptum, quia hoc probato non psumitur pro snīa, nec transitus in rē iudicatā purgat hoc vitiū nullitatis, fm do. Ab. hic p c. pen. ī. de re iudic. & c. cum inter, eo. ti. & in l. si expressim, ff. de appell. & l. 2. C. qn prouo. non est ne. Idem Bal. hic, dicens quod vbi est vitiū in pronunciatione, nō præsumitur pro iudice. Et de hoc dicit esse illam sing. l. qui testamento, ff. de excus. tut. Et vsq; ad quātū tps possit de tali nullitate dici, uide in Spe. de sen. prola. §. iuxta, ad finem. Et hanc fallētiam intellige, vt dixi qn snīa est contra ius scriptum, secus, si esset contra ius litigatorū, qa ētsi hoc ostendat, ñ tenet, ex quo nō fuit appellatū, fm Inn. in d. c. in psentia, quē allegat do. Ab. hic, & rōnē dñię vide p do. Cardi. in cle. si appellationem, in 1. q. de appel. & qd no. do. Abb. in d. cap. præterea, el 2. infra de app. Fallit secūdò,
25 nisi † appareat notoriè de iniustitia sententiæ, fm Imo. & do. Ab. hic, & Inno. in d. c. in præsentia. Allegant c. solicitudinem, ver. si verò, ī. de apppella. & in c. inter cæteras, ī. de re iud. & Inn. in c. fraternitatis, ī. de frig. vbi hoc uoluit in prin. super verbo, nouimus, dicens, sententiam posse retractari, quoties ostenditur de ipsius notoria iniustitia, & ipsum sequunt ēt ibi do. Ant. & do. Ab. qui dicit istud dictum nunquam tradendum esse obliuioni, & intelligit, ētsi notorietas iniustitiæ postea accederet, quia per talē notorietatē tollit præsumptio, q alias erat p iudice, pro quo ultimo est casus elegans in l. si q adulterii, & gl. 2. in c. inter, 16. q. 3. & illud do. Inno. plene refert, & sequitur Ro. in l. admonendi, ff. de iureiu. & Imo. in c. cū dilecta, in ult. col. s. de rescrip. & Bal. in l. unica, ad fi. C. de cōfes. & in l. si quis testib. & in l. libertorū, C. de testib. & do. Ab. in c. cū inter, ī. de re iud. & in c. cum Apostolus, in ult. col. ī. de censi. & in c. 2. uer. ultimus intellectus, ī. de purg. vul. p illū tex. meliorem de iure ad hoc, per quē motus fuit Inn. ubi s. & optimè facit cle. pastoralis, uersi. Pisana, de re iud. ubi citatio ad locum notorie suspectū est ipso iure nulla. Idē notāt Doc. in locis statim allegadis, & pulchre dixit do. Car. cōs. 56. incip. Dum reuerendus, quod manifesta iniquitas idē operatur, qd nullitas. Alleg. Inn. in c. cum Bertoldus, in verbo, cōcessimus, infra
26 de re iud. & dicit esse no. dignū. Sed † stat difficultas, utrū talis snīa lata contra notoriū sit ipso iure nulla, an verò dēat irritari. Et quod sit nulla, *tenet dom. Ab. in c. inter cæteras, per illū tex. infra de re iud. do. Ant. in c. cum Bertoldus, eo, tit. p d. c. inter cæteras, & d. c. solicitudinē, & d. cle. pastoralis, ibi dici ne ergo. Bñ facit d. c. 2. de purg. uul. & idem not. do. Ab. in c. cum ad quorundam, infra de exces. pla. & ī c. p tuas, ī vlt. col. infra de sen. exc. & do. Ant. in repetitione c. Cū. ver. no. hoc dictū, s. de cōst. & in c. j. infra de re iud. & in c. p tuas, infra de sent. exc. qa fm ipsum ibi notoriū æquiparat expresso in tenore libelli, ut not. Inn. in c. 1. s. de off. uic. Sed expressio euidens falsitatis uitiat ipso iure snīam, d. c. p tuas, & c. venerabilibus, ad fi. e. tit. in 6. Ergo, &c. Et p hoc dicit esse casū in l. 1. ff. q sen. sine appe. res. & in d. cle. pastoralis, & allegat Inn. in ca. cū nris, in addi. ī. de cces. pb. & hoc dicit pōderandū, & mēti tenēdū idē do. Car. plenè post Pa. ī d. cle. pastoralis, versi. rursus, in 3. q. & Do. post Io. An. ī c. Romana, §. ī uniuersitatē, de sent. exc. in 6. & do. Ab. ī c. si qn, ī 1. no s. de offi. deleg. Et rñdet ad illū tex. contra Bal. ibi, & vī ista cōis * opin. & seruaretur in practica. Nihilominus contra istam op. est decisio Bal. in l. j. C. ne filius pro patre, & in l. ciues, C. de appel. Mouet p tex. ibi, vbi excusatio erat manifesta, & contra ipsam iudex pnunciauit, & fuit opus appellare, & allegat tex. in l. palam, §. quæ in adulterio, ff. de ritu nup. ubi subtiliter intuenti pbatur, quod snīa lata contra deprehēsū in crimine nō est nulla, & p hac parte adducit hic do. meus l. nā & postea, §. si dānet. ff. de iureiu. ubi ualet snīa lata contra iuramentū, qd tñ inducit notorium, sicut confessio, ca. fi. de coha. cle. & mul. & alleg. tex. in l. is cuius noīe, ff. de inter. act. ubi valet snīa per cfessionē partis, ad idē allegat d. c. si qn, & ibi Bal. in c. dilecto, infra de ap. fm unū ītellectū, & rñdet ī c. inter cæteras, quod fm cōem lecturā pbat, quod sit retractāda nō quod sit nulla, & istud ēt tenet Bal. ibi, lz ipse nō dicat. Ad c. solicitudinē. dicit, quod mādatū ibi nō astringit, qa pt appellari. Ad c. 2. de purg. vulg. dicit, quod ibi erat expressus error contra ius scriptū, qa approbatur duellum contra c. monomachiam, 2. q. 5. Ad arg do. Ant. in d. c. p tuas. dici pōt, licèt ipse non referat, fm qd dixit Bal. in l. ex diuerso §. rei iud. ff. sol. mat. quod expressio erroris in snīa cōtinet uitiū māę, vñ primus defectus uitiat ipso iure secūdus ñ. Quod bene no. Et tenēdo hanc partem opus est, ut limitetur dupliciter. Primò, nisi snīa sit lata contra notorium, qd est impossibile aliter se hre, secundum Arch. Io. An. & Dom. in d. §. in uniuersitatē & per do. Ab. in d. c. inter cęteras, & do. Car. in d. cle. pastoralis & Bal. in l. 1. C. sen. rescin. non pos. Secundo limita, nisi sit interlocutoria, non requirens cāæ cognitionē Et ita loquatur d. cle. pastoralis, qa cōmissio citationis fieri pt parte absente, fm do. meū, Allegat Bar. ī l. sa. C. de pxx. sacro. scri. li. 10. Et licet ista multū psuadeāt p ista parte, tñ difficile obtineret, ut iuribus pro hac parte adductis rñderi posset, ut dixi in uoce maximè, qa ista vltima rñsio ad cle. pastoralis, nō consonat, qa dū tex. ibi dicit, quod illa ñ meruit dici snīa, nō csiderat, utrum esset leuis, vel magni piudicij, sed notoriū, contra qd erat lata. Fallit tertio ista cclusio fm unā op. ni
27 si † in snīa iudex retulisset se ad acta qui bus inspectis appareret de errore iudicis, qa snīa esset nulla, * & uolens eā ex hoc capite impugnare audiretur. lz trāsiuerit in rē iudicatā. Ita dñt Cy. Bar. & Fulg. in l. j. C. de errore cal. & do. Ant. in repe. c. ab excōicato, s. de resc. & Imo. ī l. q Romæ, §. duo fratres, ff. de uer. obli. & in l. ex diuerso, §. fi. ff. sol. mat. & Cal. do. An. & Imo. & do. meus hic, & Imo. l. is, ad quē, in pe. col. ff. de acq. hære. & in c. in præsentia, s. de ren. & ibi do. An. & Inn. in c. cum Bertoldus. sup uerbo, concessimus, ī. de re iudi. & ibi do. An. Mouentur isti qa paria sūt, quod aliquid sit expressum explicitè, vel per relationē ad aliud, l. ait ptor, §. 1. & l. ī sūma, in prin. ff. de re iudi in c. præterea, & ibi Do. in 3. notab. 14. dist. optimus tex. in l. pen. C. de sen. q sine certa quā. & gl. in c. illa ī. de accus. facit qd no. Alberic. in 2. parte statu. q. 152. ubi dicit quod si iudex dicat, cdēno te ad talem pęnam fm formā statuti, si ī statuto nulla pęna īponit, snīa est nulla. Similiter dicit Spec. in ti. de teste, §. qualiter, uers. cæterum, quod si dr, credo prout in tali instrumento, censet confiteri ipsum instrūm, no. Bal. in l. 2. §. quod obseruari, in fi. C. de iur. cal. Et si in instrumento nihil esset pertinens ad possessionem, non haberēt in aliquo p cōfesso, fm Bal. in l. 2. C. de erro. aduo. facit l. qui plures habebat liberos, ff. de usufru. leg. Similiter dicimus de teste, q dicit, dico prout alias dixi, ut p do. An. in c. nihil, infra de uer. sig. & Bar. in l. eos, ff. de fal. & do. Ant. in c. cum in tua, infra ti. prox. cū aliis similibus, q adduci possent. Contrariā tñ opi. vcz quod ualeat sententia etiam, q retulit se ad acta nihil probantia, si non fuit appellatū, tenet hic Inn. & Hostien. aperte dicentes, quod si in sententia iudex diceret, qa per A. & B. testes sic probatum est, ideo te cōdemno, etiamsi illi testes nihil pbāt, psumitur pro sententia, p c. sicut, & cap. causam, infra de re iud & hāc opi. tenuit Bal. in l. 2 in pri. C. de re iud. & in l. j. C. de rra. uin. & in l. platā. C. de sen &

* Nulla. *Adde Alex. in l. nā & postea, §. 2. de iurei. & in l. eum, qui, ff. quæ sent. si. appel. rescin. & in l. si decesserit, qui satisda. cogant.*

* Nulla. *Adde quod ista est magis communis * opinio secundum Alexan. consi. 123. inci. discussis, col. 3. uers. tamen quoad propositum, uol. 1.*

in l.j.C.de errore cal.& Pet.de Anch. in regula, ea q̃.ĩ 3. oppoſitione,de reg.iur.in 6.& do. Abba.in d.c.inter cæteras.& eſt de mente Bart. in d.l.ſi is, ad quē. Per hæc adducit Bal.in d.l.j.de erro.cal.ꝗa aliud eſt, ꝙ error exprimatͥ ſpecificè in ſnĩa,& tũc nõ valet ꝑꝑ defectũ formæ: aliud eſt,ꝙ exprimatͥ ĩplicitè,ꝗa tũc valet,nã ñ eſt đ defectu formæ.arg.l.ſi ꝗs legatũ.ĩ prĩc.ff. de falſ. & hac rõne vtiťͥ ẽt Bald.in d.l.ex diuerſo vt prædixi.& ꝓ hoc fortiter facit,ꝗa qñ datũ eſt à lege ꝓ forma,vt aliquid fiat expreſsè,tũc nõ ſufficit fieri ꝑ relationẽ ad aliud. Vñ dixit ſing. Angel.in l.vbi autẽ § qui illud.ff.đ verb. oblig. & in l.j.ff.de libe.& poſt.& in l.p̃tor. ĩ prin.ff.de ope.no.nun & cõſ.113.incip.Quædã domina.& Bald.in l.minoribus,C.de his,q.vt indig.quod in caſu cle. appellãti.de appell.non ſufficit exprimere grauamen per relationẽ ad acta: & iõ ex quo lex requirit errorẽ expreſſum in ſẽtentia,vr̃ hoc datũ pro forma,ſm Bal.in d.l.j.

28 Pro † cõcordia opinionũ in hoc dubio paſſu ɔſiderandi ſunt 6. caſus. Primus caſus eſt,qñ in ſnĩa nõ fit mentio de actis, tñ ex eorũ inſpectione vr̃ iudex erraſſe, & tũc ſnĩa nõ ẽ nulla,nec retractãda poſt tranſitũ in rẽ iudicatã, ſm gl. & Bart.in d.l.j.C.de erro.calc.Bar.Bal.Imo. & Rom.in d.l. ex diuerſo. & Ange. in l.imperator.ff. quæ ſen. ſine appell.reſcin.& Imo hic,& ĩ d.c.in p̃ſentia, ꝗa reꝗrĩt error expreſſus,ad hoc vt vitiet,l.ſi expreſſim.ff.de appel. l.j.§.itẽ cõtra.ff.quæ ſen.ſine appel.reſcin.cũ ſi.Et ꝗa iudex potuit moueri ex aliquibus,q̃ non ſunt expreſſa in actis,c.cum ad ſedẽ.j̃.de reſti.ſpol.& c.cãm.j̃.de re iudi. Et bñ facit,qđ no.Imo.hic ɔtra dom.Ant.dicẽs, ꝙ ſi reperiťͥ ſnĩa lata cõtra inſtrumẽtũ ꝓductũ in actis, nõ eſt nulla,ꝗa poſſibile eſt,ꝙ iudex illi fidẽ non adhibuit, & iſtud potius p̃ſumiťͥ ꝑꝑ authoritatẽ iudiciariã & tranſitũ in rẽ iudicatã,ꝙ iudex ſentẽtiando ɔtra inſtrm̃ vr̃ illud reprobare. Nũquid aũt ꝓbari poſſit iuſtitia ſententiæ ex tenore teſtiũ,ɔtra quorum dicta iudex iudicauit? Imo. dicit,ꝙ nõ,ꝗa forte vacillando depoſuerunt.Sed cõtrariũ ipſe tenet in d.c. in præſentia. ꝗa debuit iudex facere ſcribi vacillationẽ,vt j̃. dicã ĩ quæſtionibus poſt Inn.hic.Ideo pro eis in dubio p̃ſumiťͥ. Quæ cõſideratio põt procedere in cã appellationis,ſed vt dixi,poſt tranſitũ in rẽ iudicatã ſuper iſtis fortè nõ audireť. Iſtũ caſũ limita,niſi error iuris,vel calculi eſſet expreſſus in libello,ꝗa ſemper vr̃ eſſe expreſſus in ſnĩa, ẽtſi ad libellũ ſe nõ referat, quia oĩno ad illũ referť ipſo iure de neceſſitate.c.l3.j̃.de ſymo.l.fi.C.de fideicõ.lib.Ita no. Bart.& Bal.in l.j.C.de erro.cal.& elegãter Bal.in l.2.C.de re iudic.& ſequiťͥ hic do.meus,pro quo adduco elegãs dictũ Pet. de Anch.ĩ cle. cum a repulſione.ĩ j.col. de app. vbi refert ſe plerũque audiuiſſe Bal. dicẽtẽ viua voce, ꝙ de ineptitudine libelli ſemper opponi p̃t ẽt poſt ſnĩam, * ad eã annullandam,ꝑ tex.valde ſing ĩ c.cũ dilecti.j̃. đ empt. & ven.& idẽ dicit Pet. de Anch. & ſequiťͥ Imo.quibus adde Bald.in l.2.ĩ 14. q.C.de reſcin.ven.& in alijs locis,đ ꝗbus diceť in c.examinata.s̃.de iudi. Et iſtud intellige,qñ error expreſſus in libello nullo mõ p̃t ſaluari: ſed ſi poſſet ſaluari,videreť intẽtata illa actio, ſm quam error non eſſet notorius, & per Bald.in l.cum certa ratione.C.qñ prouo.nõ eſt ne.¶ Secũdus caſus eſt, quãdò iudex in ſnĩa dicit probatũ eſſe per probationes iure reprobatas,vt ꝗa dixit per duellũ ſibi cõſtare,per tex.in c. 2.j̃.de purg.vulg.per quem probatur, talẽ ſnĩam eſſe nullam, quod eſt notãdũ,ſecundum Bal.in l. libertorum.C. de teſti.¶ Tertius caſus eſt,quando iudex nõ refert ſe ad acta ꝑ modũ cauſę ſed ſimpl̃r enũciat acta,puta,vt oſtendat ſe cognouiſſe de cã,dicendo: Viſis teſtibus,inſtru.&c. & tũc ꝗa iudex nõ fundat ſe in actis, non videť ſententia nulla per relationẽ ad acta, ſm Bal.in d.l.2.in prin.C.de rei ven.& ſequiťͥ do. meus hic,de quo miror, ꝗa vt dixim⁹ ĩ c.licet.ſuper glo.in verbo, opponi.ĩ 2. cõcluſione,s̃.eod. per p̃dicta uerba cognoſciť, qñ iudex fundauerit ſe ĩ actis, iõ inter iſtũ caſum & ſequẽtes non facio differentiã.¶ Quartus caſus eſt,qñ error expreſſus uitiat ſm legis diſpoſitiones, ſed tñ ſm arbitriũ cõpetens iudici ex cauſa põt eẽ nõ error,& tũc adeo p̃ſumiťͥ ꝓ iudice, ꝙ ex cã p̃ſumiťͥ exceſſiſſe terminos legis, ut l.relegatorũ.& ibi Bar.ff. de pœ. vbi bonus tex.ĩ l.moris.§.iſte fere.e. tit. ex quo habes ampliatũ dictũ Inn. ĩ ca.ad petitionẽ. de quo s̃.¶ Quintus caſus eſt,qñ ĩ ſnĩa diceť,quia ꝑ A.& B. teſtes probatũ nõ eſt, Titiũ mutuaſſe Seio, iõ Seiũ abſoluo,& tñ illi teſtes depoſuerũt mutuũ eſſe factũ,& tũc ſnĩa valet,& ſi nõ appellať, efficiť irreuocabilis, ꝗa potuit eſſe,ꝙ iudex fidẽ teſtibus nõ adhibuit ex aliqua trepidatione illorũ, vel alia de cã,ꝗa eorũ fides ſtat in pectore iudicis,l.3.§.j.ff. de teſti. Ita no. do. Anch. hic,& Imo.ĩ d.l.ſi is, ad quẽ. & facit d. l.j.§.ita,cũ ɔcor.ver. ꝙ ſi đ iure ſuo ꝓbãte. Sed certè quãuis iſta differẽtia ĩter iſtũ caſum & ſequentẽ cõiter admittať,tñ mihi non vr̃ differre,primo,ꝗa ĩ caſu c.cũ Bertoldus, quod doctores alle.in caſu ſequẽti, fuerũt verba ſnĩæ negatiui effectus,ꝗa dicebatur illũ in ꝓbatione defeciſſe,quod ſonat ideſt nõ probaſſe,& tñ ex quo apparebat eũ probaſſe,ſẽtẽtia irritatur,& ſic nc̃ p̃ſumiť, iudicẽ ex cã ſibi cognita fidẽ nõ adhibuiſſe.¶ Scđo moueor ꝑ illã notabilẽ cõſiderationẽ Imo.in d.c.ĩ pręſentia.quã retuli in primo caſu,dũ dicit,ꝙ debebat vacillatio ſcribi, niſi fortè iſte caſus,procedat poſt trãſitũ in rẽ iudicatam,quaſi tunc maior p̃ſumptio ſit pro iudice.¶ Sextus caſus eſt, qñ ĩ ſnĩa dicitur,ꝗa ꝑ tales teſtes ꝓbatũ eſt, Titiũ mutuaſſe Seio iõ Seiũ cõdẽno, & teſtes interrogati de mutuo dixerãt ſe nihil ſcire. Et iſte ẽ caſus dubi⁹, ĩ quo anim⁹ iudicãtis ſolũ ab actis interpretatur,& in effectu credo ſnĩam nõ eſſe nullã, ſed bñ irritandã,ꝑ tex.in d.c.cum Bertoldus, in verbo,irritãdũ.quẽ ad hoc no. dom.meus hic,cui adde,qđ Inno.ibi no.ſuper verbo, cõceſſimus, quẽ oẽs tenẽtes primã opin.allegãt ꝓ ſe,nõ dicit talẽ ſentẽtiã eſſe nullã,ſed irritãdã,& adduco notabilem theoricã Inno. in c.P.& G.ante finẽ ibi,nec obſt.s̃.de offic. dele. vbi dixit,ꝙ qñ error nõ eſt expreſſus ĩ ſnĩa, ſed eliciť virtual̃r ex verbis ſententiæ,prout eſt proprie hic,nõ reddit ſententiam nullam,ſed irritandam,quod pro multum ſingulari ſequuntur ibi dom.Ant.& Inn.in c. translato.s̃. de ɔſti.& dom.Anto.in c.cum contingat.in j. col.s̃.de reſcri.& in c.cum ab excõicato.eo.tit.& in ca.j. de re iudic.& Dom.in c.humanũ genus,in vlt.col.j.diſ. & in c. in tantum 21.diſt.no.dom.Ant.in prooemio Decretal. & dom.Abb.in c.pen.j̃.de capel. mo. Ex quibus elicio ɔcl̃onẽ,ꝙ ſentẽtia, cuius error deprehenditur ex actis, nõ eſt nulla, nec irritanda poſt tranſitũ in rem iudicatã, niſi ĩ tribus caſibus,ſcilicet qñ eſt lata ſuper inepto libello, * vel quando ſuper probatione reprobata, vel quãdo expreſsè ſe retulit ad acta, adeo ꝙ appareat iudicẽ aliunde nõ fuiſſe motũ, & primo & vltimo caſu ẽ irritãda, ĩ ſecũdo eſt irrita. Procedit ergo cõcluſio principalis, qñ ſimpliciter allegatur ĩ iuſtitia,et petitur acta produci,quia in dubio obſtat exceptio rei iudicatæ.

29 ¶ Fallit † quartò p̃dicta ɔcl̃o,niſi corã iudice competenti, parte aduerſa nõ opponẽte, ꝓbareť iniquitas ſentẽtię,

* Poſt ſententiã. * *Adde Bald. in l. licet,col.antep. C. de procu. & in auth. ſi quis litigans.C. de epiſco. & cler. cum alijs de quibus per Iaſ. Inſtit. de act.§.omnium. colu.9. etiã quod à parte nõ eſſet oppoſitũ. Bar. in l.edita. colum. 3. in fi. & Bald. ibi in repet.Pad. col.15. Alexã.col. 5.& Iaſ.col 6.C. de eden. Anto. de But.in c.dilecti.de iudici. dummodo ineptitudo expreſſe reſultet ex libello, ſecus autem ſi tacite vel per ſub*

auditos intellectus ac ſubtilis iuris rationes deprehẽderetur, Bal.in l.certa ratione. verſic. præterea.C. quan. prouoc. et l.2.cir. fin. C. de re iudic. Marian. in c. fin. cart. 32. de libel. obla.et nota quod ſententia ex defectu ineptitudinis libelli nulla nõ põt per iudicem appellationis reformari ſed omnino declaranda eſt nulla. et actor in expenſis cõdẽnãdus, Alex. conſilio 79.perſpectis.colũ.1 verſic. eſt verum. vol.2. Abb. & poſt eum Auctor, ĩ c.in literis.colũ. pen.verſ. tertia declaratio. ſupra,de off. dele.

* Inepto libello. *Adde quando libellus dicatur ineptus,& quomodo ineptitudo cognoſcatur.Mari. in c. 2.art.23. de libe. oblat.et ponit not. Rota deci 35.ſi ꝗs in cã prophana.in vlt. addit. in nouiſſ. quam ui. omnino.*

ſecun-

ſm do. Ant. Imo. & do. Abb. hic, quia admittēdo talem
probationem, a qua ꝑ exceptionem rei iudi. poterat ui-
ctor ſe tueri, ſi poſtea de iniuſtitia docetur, pōt ſnīa retra
ctari. Allegat Inno. & bene, in c. cum dilecta, in gloſ. ma
iori, ſ. de reſcrip. & in d. c. cum Bertoldus, ſuper uerbo, ꝯ
ceſſimus. Imputatur. n. non opponenti. Et de qua re iu-
dex cognoſcit, de ea iudicare dēt, l. de qua re, ff. de iud. vt
hic plenius per eos, ꝗbus adde Imo. plene idem tenētē
in d. c. cum dilecta, in vlt. col. & in d. c. in ꝑſentia, & ple-
ne do. Maria. in c. qualr, el 2. ĵ. de accuſ. & do. Ab. in c. 1.
ĵ. de cōfir. vti. uel inuti. Nō obſt. ꝙ n̄ valet ſnīa ꝯ ſnīam,
q̄ tranſiuit in rē iu. ut no. in ca. inter monaſterium, ĵ. de
re iud. ꝗa illud eſt verū, niſi appareat de notoria īiuſtitia
ipſius ſnīæ, arg d. c. ſolicitudinem, de appellationib. ſecꝰ,
q̄n nō cōſtaret đ iniuſtitia, ſm do. An. & Imo. hic. Secū-
dū quos etiam non obſt. ꝙ ſnīa inducit notorium, c. fi. de
coha. cle. & mul. & ſic non deberet poſſe ferri ſententia
ꝯ notorium, quia uerum eſt, ꝙ ſententia inducit noto
riū, ſ. præſumptionis, ſed tale notorium debet ſuccumbe
re notorio ueræ probationis, ut in ſimili ꝑ gl. fi. in capit.
trāſmiſſæ, infra ꝗ filii ſint leg. & facit l. ſi qui adulterij, C.
de adul. Nō obſt. ꝙ partes n̄ poſſint venire ꝯ ſnīam, q̄ trā
ſiuit in rē iudicatā, ut ꝑ gl. in l. ſi diuerſa, C. de tranſact.
ꝗa verū eſt tranſigendo, cum tranſactio debeat fieri ſuꝑ
re dubia, l. 1. ff. de tranſact. ſed bn̄ pn̄t aliàs per pactū re-
nunciare ſnīæ, l. iuriſgentiū, §. ſi paciſcar, el 1. & ibi Bal. ff.
de pac. ꝑ Bal. in l. eleganter, in prin. ff. de cōdi. inde. & ī l.
poſt rem, ff. de tranſac. & in d. l. ſi diuerſa, Dicetur latius
de prædictis in d. c. inter monaſterium, & pro hac fallen-
tia facit optime vltra oēs, ꝗa valet ꝓbatio admiſſa ꝯ ꝑſū
ptionē iuris & de iure, ſi nō fuit oppoſitū, ut ſentit Bald.
in l. inter ſtipulātē, §. 1. in 1. col. ff. de ver. obl. qđ ſummè
no. ibi Imo. & idem no. Roma. in l. ſi duo, ff. de acqui. hæ
red. & do. Ant. in c. ꝗa plerique, in vlt. cha. ĵ. de immu. ec
cl. & in d. c. cum dilecta, colligēs hoc ex dicto Inn. ibi de,
30 quo ſ. No. tn̄ duo. Primò, ꝙ † ſi pars, in cuius fauorē ſnīa
tranſiuit in rē iudicatā, proteſtaret̄ & ꝯtradiceret docē-
do de tranſitu in rē iudicatā, & ſi eſſet aliter, nō appella-
ret iudice procedēte ad ulteriora, proceſſus non teneret,
ut in ſimili uoluit Bal. in l. certi cōdictio, §. quoniā, in fi.
ff. ſi cer. pet. vbi dixit, ꝙ ſi contra inſtrumentum regiſtra-
tū non dēt admitti probatio per teſtes ex forma ſtatu-
ti, ſi parte præſente & nō ꝯtradicēte admittit̄, valeret ſe
cꝰ ſi proteſtaret̄, qđ eſt valde notandū ſm do. meū hic, ꝓ
quo facit qđ not. Bar. in l. 2. in fi. ff. de app. reci. No. ſcđo,
quòd ſi coram iudice appellationis eo caſu, quo appel-
latio eſt deſerta, doceret̄ de tali iniquitate, nō valeret, ꝓ
ceſſus, tāquam factus corā iudice īcōpetēti, per cle. ſi ap
pellationē, de appel. ſaluo, niſi fuiſſet dubitatū, an appel
latio eſſet deſerta, vel nō, & pronūciatū, illā nō deſertā,
ꝗa tūc ſi nō fuiſſet ab illa appellatum, teneret proceſſus
factus corā iudice appellationis, ſm do. Anton. & dom.
Abb. hic. & Imo. in d. c. in ꝑſentia. de quo dic, vt plenè ꝑ
eos. Fallit quintò, niſi ꝑ confeſſionē partis, pro qua ſnīa
tranſiuit in rē iud, appareret de iniuſtitia ſnīę, quia pro-
pter hoc tollitur oīs præſumptio, quæ eſt pro ſētentia, &
pōt retractari, ſm do. Ant. Imo. & dom. Abb. hic Alle-
gant Inno. & bene, in cap. quia plerique, paulo poſt prin.
ĵ. de imm. ecc. bn̄ facit glo. reputata ſin. in Auth. đ æqua
litate dotiū, §. aliud, & in l. in cōtractib. in uerbo, nullo
mō. in princ. C. de nō nu. pec. & qđ no. Barto. & Bald. in
auth. ſed iam neceſſe. C. de do. an̄ nup. vbi habet̄, ꝙ ꝯ ꝑ-
ſumptionē iuris & de iure admittit̄ probatio ꝑ cōfeſſio-
nē eius, pro quo eſt ꝑſumptio, & iſtud dictū Inno. in ca.
ꝗa pleriq; multum no. do. An. in c. is, ꝗ fidem, ĵ. de ſpon.
& in c. quāto ſ. de præſum. & in d. c. cū dilecta, & Imo. in
d. cle. ſi appellationē. & Bal. & Im. in l. ſi quis inſtituatur
hæres, ff. de hære. inſtit. & Bal. in auth. ad hæc, C. de uſur.
& Imo. in l. nemo pōt, ff. de leg. j. & dom. Abb. ī c. nouit.
de iud. & in ca. 1. infrà, de cōceſ. præbē. & in d. c. is, ꝗ fidē.
& in c. cū inter. infra, de re iud. & Imo. in d. c. in præſen-
tia, & in d. cap. cum dilecta, in ult. col. & Bal. & Rom. in
l. ſi cōſtāte. §. quoties. ff. ſol. mat. & Ro. in l. ſtipulatio iſta.
§. 1. ff. de uerb. obligat. & Pet. de Ancha. in regula, poſſeſ-
ſor, de reg. iu. in 6. Bene facit ſing. dictū Bal. in l. filiū, quē
hētem. verſ. & ꝗa de inuentario feci mentionē. C. fam.
erciſ. vbi dicit, ꝙ ſi legatarij cōfitent̄, ꝙ tpe mortis teſta-
toris hęreditas non erat ſoluēdo, nō tenebit̄ tūc eis hęres
vltra vires hrđitatis, lʒ inuentariū nō ꝯfecerit, ꝗa ceſſat
tūc pręſumptio, quæ erat contra ipſum nō conficiētem
inuentarium. Idē Paul. de Caſt. in l. in rōne. §. qđ vulgo
ff. ad leg. Fal. & do. Flo. in l. cum putarē, in vlt. colum. ff.
fa. erci. Quod bene no. Amplia iſtam fallentiam, nedū
in cōfeſſione vera, ſed ēt ficta ſecundum do. meum hic
per id quod no. Bar. in l. abſentem, in fi. ff. de pęnis. ubi
dicit, ꝙ contra pręſumptionem iuris, et de iure admittit̄
probatio per confeſſionem fictam. Pro quo facit text.
& ibi Bal. in l. fi. C. de interd. ma. & qđ no. Bal. ī l. ſi igno-
rat. C. qui accuſ. & Bar in conſi. inci. A domino Cyno de
Bononia. Vnum etiam in propoſito no. ꝙ licet pars,
quę habuit ſententiam pro ſe, ad ſui ꝑiudiciū poſſit fate
ri ſententiam eſſe iniquam, tamen ad fauorem ſuū non
pōt allegare iniquitatē ſententię pro ſe latę, vt eſt text.
no. in l. ſi ſeruus pluriū, §. 1. de leg. 1. & nō eſt alibi, ſecun-
dū Bar. ibi Ad idē gl. in l. ſtipulatio iſta. §. j. in verbo, ſuc-
ceſſores, ibi ſed ubi rem alienam ff. de uerbo obligat. &
no. Ro. ibi, & Bar. in l. ea l. §. ſi ꝗs fortè. & Ro. in l. admonē
di, de iureiur. & Bal. in l. poſt mortem, ff. de adopti. Item
adde in mā do. Abb. in c. cum interea. ſ. de elec. vbi di-
xit, ꝙ non eſt pręſumendum pro ſententia etiam princi
pis, ſi procedit parte nō citata, & eius defenſione nō ad-
miſſa. Ita dixit ſing. notare glo. Bald. in l. fina. C. de legi.
Item no. ꝙ limitari pōt tertio iſta concluſio, etiā in ſen-
tentijs, quæ non tranſeunt in rem iudi. Item limita niſi
opponeret̄, quòd fuiſſet omiſſa cāę cognitio, quod eli-
citur ex breuitate temporis, ſm Bar. in l. prolatū, C. đ sē.
cum concord. de quibus dicetur in ſequenti concluſio-
ne, uerſ. eſt verum, quòd ſi appareat. Et per hæc eſt expe-
dita tertia concluſio, in qua habitum fuit, quando prę-
ſumatur pro iuſtitia ſententiæ. Sequitur uidere, quando
præſumat̄ ꝓ proceſſu, hoc eſt, poſitio ꝙ ſentētia ſit iuſta,
vtrum præſumatur ꝓceſſum fuiſſe rite formatum, quod
expediam concluſiue. Quarta concluſio. Poſtquàm
31 † ſententia tranſiuit in rē iudicatam, pręſumitur pro re
ctitudine proceſſus, ſiue lata ſit de recenti, ſiue non, ſiue
in pręſentem, ſiue in abſentē, cōtumacē verū vel fictū.
Ita concludūt vltimate dom. Abb. & Imo. hic, & Imo.
* dicēs, hanc eſſe communem * in c. cum in iure. ſupra, de
offic. dele. & Imo. poſt dom. Anto. in d. cap. in præſentia,
& Rom. diffusè in l. ſciendū. ff. de verbo. obliga. idē Spe.
in tit. de inſtru. edi. §. reſtat. uer. in ſumma, & in tit. de ſen
ten. §. vt aūt. ver. & no. vbi vide, idē Imo. in l. ex hac ſcri-
ptura, ff. de dona. & in l. 4. §. cōdemnatū, & in l. ſi cū nul-
la. ff. de re iud. & Angel. & Imo. in l. de unoquoque. & in
l. acta, eodem titu. & Bal. in l. rem nō nouā. C. de iudi. &
dom. Ant. in c. cū ad ſedē, in ult. char. de reſtitu. ſpo. Et di
cit Bal. in c. cām, infra, de re iudi. ꝙ ſi acta poſſunt inter-
pretari pro & contra ſententiam, dēnt interpretari pro
ſententia. Et omiſſis opinionibus gl. & aliorū, quos præ-
dicti referunt, tenetur ſimpliciter iſta cōcluſio ꝑ text. in
c. bonæ, el 1. uer. & pro his, ſ. de elec. dū fundat ſe non in
notorio, ſed in authoritate iudiciaria, pręſumēdo cita-
tionē, ut no ēt ibi do. Ab. Ad idē tex. in c. cum inter, ĵ. de
re iudic. dū dicit, ꝙ ritè uerbū cōcernit proceſſum, iuxta
gl. in l. 2. ff. de inoff. teſt & facit uerbū, Per oīa, quia om-
nia includit, c. ſi Romanorū, 19. diſ. & pulchre Bald. in l.
cīa, C. de epiſ. & cle. & Ang in l. 2. §. furioſus, ff. de iure co
di. & conſi. 6. inci. Lata eſt ſentētia. Et non ob. iſte tex. ꝗa
loquit̄ in cā appellationis, ſcđm iſtos, & rōnē differentis
dixi. Et ita intellige gl. pen. in c. cum ſpeciali, ĵ. de app. Et
nō facit differentiā inter cōtumacē uerū, & fictum, ꝓut
facit hic do. Ant. & Rota cōcluſione 289. quia ſecundū
Imo. hic, licet fuerit cōtumax, tamen ſciendo de ipſa &
nō appellādo hētur pro præſente, l. ab eo. C. quomodo
& q̄n iud. & tranſit in rem iudic. authē. hodie. C. de app.
Et per prudicta ſuperfluo quæritur, an
32 † ſententia præſumatur lecta. * de quo
* late ꝑ Flo. in l. ab ea parte. ff. de prob. &

* Lecta. *Adde an præſumatur ſcripta*

pta talis qualis est lecta, Bald. in l. fi. C. de re iud. col. 3. vers. quæro qualiter.

Angel.in l.fi.C.de ſen.ex breui. reci. &
Bal.& Ang.in l.quæcunque,§. fin.ff.de
public.& Bald.in l.fideic.§.1.ff. de leg.
tertio,cum ſimil.Et non expedit uide-
re,qđ dicat̃ eſſe longum tp̃s,de quo ĩ ꝓ
poſito dubitauit Bal. in cap. fi.de mili.
vaſal.q ꝯt.Eſt enim hoc arbitrarium,per id quod no. In
noc.in cap.2.ſupra de reſtitutio.in integ.& gl.in l.furtũ,
§.fundi,ff.de vſucapio.& Bal.& ẽt Imo.in l.ſi de eo,§.1.
ff.de acq.poſſ.& dom.Ant.in ca.cum inter, in fi.de re iu
di.& in c.veniens,el primo,in pen.col.in titu.prox.& ſu-
perfluũ remanet dictum Bal.in cap.1.in fi.quot teſt.ſint
neceſſ.ad prob.inueſt.dum dixit,ꝙ ſi ille,ꝯ̃ quem produ
citur ſn̄ia,negat doloſè ſn̄iam fuiſſe latam,in odium ne
gantis omnia præſumuntur ſolenniter acta,per illũ tex-
tum.Idem de eo,quod no.Bal.hic dicens, ꝙ ſi acta ſunt
combuſta,pro ipſis pręſumit̃,& exclamat de gl.hic,& vr̃
tenere, ꝙ alias non p̃ſumat̃ pro actis,niſi probent̃,ꝑ illũ
tex.p̃ter ꝗ in ſn̄ia valde antiqua, ſed iſta omitto retenta
prædicta cõcl'one,cui nõ obſt.iſte tex.vt dixi.Et de mã vi
de ẽt Bal.in l.fi.in vlt.col.C.de re iud.& Imo.in capit. 1.
ad fi.ĩ.de confirmat.vti.vel inuti. & Bart.in l.admonen
di,ver .quæro,quid ſi reperiunt̃,ff.de iureiu. & Bal.in l. 1.
C.qñ liceat ter.prouocare.Limita vno mõ iſtam cõcl'o
33 nẽ,niſi † pars, quæ dicit ſolẽnitates proceſſus non fuiſſe
ſeruatas,producat ipſa acta,in qbus appareat nõ eſſe de-
ſcriptas ipſas ſolẽnitates neceſſarias, ſꝫm do. Ant. & do.
Abba.hic,quia ꝓbãdo nullitatẽ tollit̃ ꝑ ꝯn̄s tranſitus in
rẽ iudicatam,ꝑ c.in noſtra,s̃. de procu-
rat.vbi exceptio defectus mãdati * ſꝑ
opponitur ꝯ̃ ſn̄iam,& alleg.dom.Ant.
Bart.in l.hi,qui ad ciuilia.C.de appe.&
in l.1. ff. ut cãæ poſt puber. adſit tutor.
Idẽ expreſsè voluit Ioan.And.in Spe.
tit.de ſententijs,§.vt aiũt,ver.& no. do
cẽs practicã, qual'r negãs ſe fuiſſe cita-
tũ,põt probare ꝑ inſpectionem actorũ
adhibitis viris literatis,vt ibi ꝑ eum, &
bñ facit c.vnicum, s̃.de litis conteſta.
& l.fi.C.de reb.cre.& credit do.Ab.iſtũ
fundantẽ ſe in aſpectione actorum eſſe
admittendũ,donec iuri agẽdi de nulli
tate ſit p̃ſcriptũ,vt diximus ĩ c. l3,ſupra
eod.Hinc eſt,ꝙ Imo.in d.c.in præſen-
tia dicit hãc p̃ſumptionẽ rectitudinis
nõ eſſe iuris,& de iure,qa ꝑ oſtenſionẽ actorũ elidit̃,ſi in
eis ꝯ̃riũ appareat,ꝑ d.c.unicũ. Sed hanc limitationẽ de-
clara dupl'r.Primò,niſi diceret̃ non interueniſſe ſolẽni-
tates,ꝗ non eſsẽt de ſubſtantialib.quia ẽtſi hoc eẽt verũ,
nõ tolleret̃ ſn̄ia, ſꝫm do..An.in c.cũ ad ſedem.verſus fi.s̃.
de reſt.ſpol.& ſentit ẽt hic.Quid autẽ ſi in actis deficiant
aliquæ ſolennitates neceſſariæ,tamen ſunt epilogatę in
ſn̄ia eo mõ,quo dicam in prima fallentia ſequẽtis ꝯclu
ſionis,an p̃ſumat̃ tũc pro proceſſu? Nõ reꝑio tactũ, ſed
crederẽ,ꝙ ex ſn̄ia nõ p̃ſumeret̃,qñ appareret̃ alia acta o-
riginalia ſine illa ſolẽnitate,qa nõ eſt ſeruata forma hu-
ius decre.In quo poteris cogitare. Scđo declara,niſi di-
ceret̃ omiſſum aliqd,qđ cõcerneret ẽt iuſtitiã ſn̄ię:puta,
cãæ cognitio,qa licèt ex actis de ipſa nõ appareret,vt qa
nõ eſſet datus terminus ad ꝓbandũ,tñ p̃ſumeretur,ſecũ
dũ Bar.in l.prolatam,C.de ſent.& do.An.hic.Eſt uerũ,
ꝙ ſi appareret clarè iudicẽ nullo mõ potuiſſe cognoſce
re de cauſa putà,quia de mane habuit proceſſum, & in
ſero iudicauit,vel idẽ de ſimili breuitate tꝑis, quæ neceſ
ſario argueret impoſſibilem cognitionem, p̃t talis ſn̄ia
retractari,vt ſingulariter voluit Bar.in d.l.prolatum, &
ſequitur Imo.in d.c.in p̃ſentia,& do.An.hic,& do. Ab.
in c.tum ex literis,vbi bonus tex.s̃.de reſti.ĩ integ.& Ro.
in rub.ff.de arbitr.& do.Card.in cl.diſpendioſã, de iudi.
& ibi Imo.& Pet.de Anc.de ſolennitate.conſ.250.inci.
In cã & quæſtione,& do.Anto.& Imo.late poſt glo. fin.
in c.eccl'a,s̃.de cõſt.& Old.conſi.251.& Imo.in capit.ad
audientiã,ĩ.de app. & do.Ant.& do.Ab.in c.2. ĩ.de reg.
iu.& Pet.de Anchar.in c.fi.in fi.ĩ.de re iudic.in 6.& in re-

** Defectus mandati. Adde l. l3. C. de procurat. c. licet, de app. in 6. l. licet ff. de iudici. & opponetur usque ad mille annos ut dixit Bal. ĩ l. 2. C. si ex fal. instru. quẽ sequitur Ale. consi. 191. perspecto, col. 2. uolu. 6. & consi. 1. col. 5. ĩ fi. li. 4. & cõ. 35. cõsideratis col. 1. li. 7.*

gula,ea quæ.in prima oppoſitione,de re.in eodem lib.&
Cald.in tit.de re iudi.conſilio ult.& Pet.de Anchar.con
ſilio 31.incip.Viſa quadam petitione,& conſilio 124.in
cip.Viſis conſiliis,& do. Anto.in c.in noſtra, ĩ.de coha.
cle.& in ca.poſt elec.infra de conceſ. pręben. & Imo.in
cle.paſtoralis, de re iudic.& Bart.in l.2.in princ. ff.de iu-
dic.& in l.quod iuſſit,ad fi.ff.de re iudica.& in l. 2. C. de
eden. & in l.properandum, §. ſi quidem, C. de iudic.&
in extrauag.ad reprimendum,in verſiculo,ſummarie,in
princip.& in fi.& Spe.in tit.de offi.iud.§.poſtremo, verſ.
2.videndũ,& Inn.in c.tua,ad fi.gl.magnæ,de cohab.cle.
& Bald.in l.fina.in 7.q.C.de edic.di. Adria. tollen.& in
l.captatorias,C.de teſt.mili.& Ang.in l.bonorum,C.qui
admitti.& in l.iudices,C.de iudi.& Bal.in l.Labeo, uerſ.
extrà quæro,C.qũo & quando iud. & in d.l.2.C.de edẽ.
& in l.nec cauſas, C. de app.& in l.petendæ,C. de temp.
in integ.reſt.pet.& in l.mancipia,C.de ſer.fugi. & in l.ex
ſtipulatione,C. de ſenten. & Angel.in authen. quomo-
do oporteat epiſcopos,§.oportet, niſi talis ſententia eſ-
ſet lata parte præſente,& non reclamante, ſecũdum La
pum allegatione 28.incipien.De legata cauſa,& Bald.in
d.l.prolatam.In quo paſſu non inſiſto pro nunc, qa ſtat
difficultas,an talis ſententia lata non uiſis actis ſit nulla,
uel annullanda,de quo in locis prædictis,cum quib. fieri
poſſet longa repetitio,ex quibus puto limitari poſſe ter-
tiam cõcluſionẽ præcedentem,vt ibi in fi.tetigi.Quinta
34 concluſio.Quamuis in ſententia dicatur, Viſo libello,
Viſa lit.conteſt.& ſic de aliis actis,propter hoc non ma-
gis p̃ſumit̃ pro proceſſu,alias præſumeretur naturaliter,
ſi de actis appareat.Ita uoluit Inno.hic,amplians ſingu.
ẽtſi notarius conficiens inſtrumentũ,in ipſa ſentẽtia ap
poneret dicta verba,qa nõ intelligitur loq,niſi de his, ꝗ
eodẽ loco & die fuerũt acta, & ſic reliqua narrata nõ ꝓ
bantur,cum ſint de præterito,ẽtſi diceret,actũ tali die &
loco, & ſe interfuiſſe, nõ exprimendo tempora cuiuſli-
bet actus,quia quo ad illa,vr̃ tm̃ ſermo teſtimonialis,nõ
habens fomentum officii tabellionatus, ſꝫm ipſum, de
quo faciũt feſtũ Bal.do.An.Imo.& do.Ab.hic,qui dicit
ꝙ quotidie allegant̃ iſta dicta Inn. ꝓ inſtrumentis mul-
ta recitantib.vt nõ faciãt plenã fidẽ,niſi reſpectu eorum
quæ tꝑe cõfecti inſtrumenti potuerũt interuenire,& ad-
didit notata per Bar.in auth.ſi quis in aliquo, C. de edẽ.
& per gl.in ver.fides,in c.abbate,ĩ.de verb.ſig.Adde do.
Car.conſ.74.inci.Titius,nunc ſunt,&c.in ult.char.ubi la
te ſequit̃ Inn.hic,& uide eundẽ ꝯſ.34.inci. Cum inter re
ligioſos,vbi ꝑꝑ iſtud dictũ Inn.ꝯſuluit,ꝙ licet in inſtru-
mento dicat̃,Vocandis,illa verba nõ faciunt fidẽ,qa in-
ſtrumentũ ſolũ probat ſuper his ſuper quibus conficit̃,
vt hic per Inn.& uide omnino Ioan.And.in Specul.de
ſen.§.ut autem, uer. & no. vbi refert Guidonem de Su-
za.diſputando tenuiſſe,ꝙ ſi in ſn̄ia dicitur, citato reo pe
rẽptorie,&c.ñ probat̃ citatio peremptoria.Ita dicit tenẽ
dum de iuris ſubtilitate,quia ſunt verba actus præteriti.
ſecus,ſi in ſn̄ia dicitur,in Titium præſentem iudice ſedẽ
te lecta,qa per iſta verba ita probatur illa interueniſſe,ſi
cut ipſa ſententia,& ſequitur Ro.in d.l. ſciendum, poſt
Ang.ibi,& cum iſtis concor.late Spe.in titu.de inſtrum.
edi.§.reſtat.uerſi.in ſumma,& in ti.de prob.§.fi.uerſ.ſed
pone,& do.Card.poſt gl.in uerbo,fundantur, in clem.1.
de proba.Et pulchre dixit Inn.in c.fin. in fi. infra de fide
inſtrum.ꝙ non ſtatur tabellioni,qui in ſuo inſtr̃o atteſta
tur,ſe uidiſſe aliquid contineri in alio inſtr̃o.Facit,quod
no.Bal.in l.geſta.ad fi.C.de re iud.& Spe.in ti.de procur.
§.illud,uer.illud,& in d.tit.de proba.§.fi.ubi dicit,ꝙ ſi iu
dex dicat,Condemno Titiũ tutorẽ Seii pupilli, ſi aliud
nõ apparet,iſte ꝑ hoc nõ p̃ſumitur tutor,quod multum
no.hic Imo.dicens ſe pridie habuiſſe in facto, & ponde-
rat doctrinã Inn.hic,vt ſing.ꝑ Bal. hic dũ dicit, notariũ
rogatũ de mutuo,& enũciãtem falſo enumerationem
prius factã,nõ puniri,quia de eo nõ cõficiebat inſtr̃um,
& idem repetit in l.ex his,C.de teſta.mili.vbi oĩno uide.
Sed de iſtis uerbis enũciatiuis nõ me extẽdo,ſed remitto
ad Bar.& Imo.in l.ex hac ſcriptura,ff.de dona.& do.An.
ĩ c.cũ dilectus.ĩ.de ſucceſ.ab inteſt.cũ cõcor.đ qb.alias.
Fallit

35 Fallit † primo ista conclusio, quo ad propositum, nisi dicta verba scriberentur per notarium ī instr̄o sn̄iæ nō simpliciter recitando, sed exprimendo per se cuilibet actui enunciatiue, vbi, qn̄, & à quibus, & quod in sui præsentia acta fuerunt: & postea se subscribens, exprimat omnib. interfuisse, tunc. n. ipsa enunciata non solum p̄sumerent̄ acta, sed imo probant̄ per tale instrumētum, ēt in causa appellationis. Ita expresse no. Host. hic, & sequit̄ do. Ant. & Imo. & do. Ab. qui dicit, istud dictum esse tutius, q̄ id, quod no. Inn. in c. cum in iure. supra de offic. dele. & idem no. Spe. in §. vt autem. ver. & no. & Bal. in l. iureiu. in fi. j. col. C. de test. & sentit Lapus alleg. 77. inc. tabellio. in pe. col. dum ita limitat dictum Innoc. in d. c. fi. de fide instr. Et hoc bene no. in practi. Fallit se-
36 cundo † nisi sententia continens talia verba etiam recitatoria, esset lata p̄sentib. partib. & tacentib. quia tunc per ipsam ꝓbatur illa p̄cessisse. Ita notant do. Abb. & Imo. hic, allegando Bar. in l. 1. per illum tex. C. de rela. Et non est opus seruare practicam Host. ƒm do. Ab. in casu isto. Adde Bar. idē tenentē in l. acta. in prin. ff. de re iu. & in l. fi. ff. qn̄ ap. sit, & ī auth. si quis ī aliquo. C. de eden. & Bal. & Sal. in l. emancipationem. C. de fide inst. & Bal. pulchre in d. l. ex his. in 2. col. & Ro. in l. q aliena. ff. de acqui. hær. & do. Ant. cons. 37. inc. Quæsito prædicto. & in c. 1. in vlt. col. j̄. de fide instru. & Lapum allegatione 64. inci. approbat. & do. An. & Imo. in c. conquerente. s̄. de offi. or. & do. Car. in d. cons. 84. & Ang. in l. hi, qui ad ciuilia. C. de ap. & in d. l. fi. ff. qn̄ app. sit. & ibi dixit, ꝙ petens executionem sententiæ non habet necesse ꝓducere ꝓcessum, sed solum instr̄m sententiæ, in quo processus enunciatur, dummodo p̄sente parte ꝯfectum fuerit. Et idem repetit Ang. in d. l. 1. C. de rela. Sed cōsidera, quia ꝑfecto ista fallentia non vr̄ aliquid noui afferre, posito enim, ꝙ pars tacuerit, tn̄ sciebat se posse appellare, & ius suum ꝯdicendi esse saluum, & ideo taciturnitas non nocet, l. sicut. §. non vr̄. ff. qui. mo. pig. vel hyp. sol. Ita mordet Raph. Cu. in d. l. fi. quando app. sit, & expressius Ro. in d. l. sciendum. rn̄dendo ad d. l. 1. C. de rela. & ad l. fi. vt per eos, quorū op. sequor. Et si diceretur, prout dicit hic do Abb. referendo Bar. in d. l. j. quod intelligitur, dummodo taceatur post 10. dies. responde, ꝙ tunc propter transitum in rē iu. pro processu præsumitur, vt dixi in p̄cedenti ꝯcl'one. Igitur de hac conclusione tunc nō erit opus. Et quod nihil operetur, vr̄ tenere An. in l. si pręses. circa prin. C. qūo & qn̄ iu. & Bar. in cons. incip. Apparet sn̄ia lata. Qđ intellige, qn̄ sunt uerba recitatoria. Fallit tertio, nisi illa verba, Vilis, &c. ēt recitatorie ponerentur in sententia legati Car. quia plene probant illa præcessisse. Ita singulariter uoluit Inn. in d. c. cum dilecti. super verbo, responsionē. j̄. de accu. & sequitur do. Ant. & do. meus hic, & Ro. in l. sciendum. de ver. obl. allegans bonum tex. in c. cum parati. & in c. constitutus. ver. intellec. j̄. de appel. & idem no. Bal. in l. si qua per calumniā. ver. deinde quæro, legatus. C. de epi. & cle. sed istud intellige de consuetudine curiæ Rom. quia secus de rigore iuris, per c. cum nobis. in uerbo, quantæcunque. j̄. ti. prox. ƒm Spe. in ti. de teste. §. j. ver. quid si aduocatus. de quo ꝑ do. Ant. in c. quod super his. j̄. de fi. instr. Et ibi dicetur de materia c. nobilissimus. 92. dist. Fallit quarto, in solemnitatib. enunciatis in decreto iudicis, quia illæ p̄sumuntur interuenisse, ƒm Ang. in l. imperatores. ff. de priu. cre. ꝑ id, quod no. gl. & Dy. ibi cum concor. quas referam in 7. conclu. sequenti, & hoc specifice colligit ibi Ang. ad limitationem notatorum per Inn. hic, & idem Bal. in d. l. ex his. Quod singulariter no. & declara, ut in d. ꝯclusione. Item de materia huius ꝯclusionis vide aliquid ꝑ Bal. in c. 1. quo tpe miles, ꝑ Im. in l. 4. §. cōdemnatū. ff. de re iu. per Pau. de Ca. ꝯs. 3. per do. Ant. in c. licet. in vlt. col. s̄. eo. ꝑ Bal. in d. auth. si quis in aliquo. & in l. j. in pen. col. C. ne liceat ter. prouocare, & Ang. & Ro. in l. hæres institutus. ff. de acquiren. hære. Et no. iij. Primo, ꝙ si breuitas tpis demōstrat iudicem non potuisse rimari ea, quæ dicit se uidisse, illa uerba nihil operantur, ƒm Ang. in d. l. ꝓlatam. Secundo no. ꝙ dicta verba qn̄cūq; ꝓlata non probant, nisi ꝑ notariū sint registrata, ꝑ istū tex. in prin. ƒm Io. An. late in d. §. vt aūt. Et no. tertio, ꝙ si in fine sn̄iæ ponātur ꝑ notariū hæc verba, lata fuit dicta sn̄ia vtraq; parte petente, non ꝓbat̄ ꝑpterea consensus, sed sola iudicis requisitio, ƒm Bal. in c. cām. in fi. ꝑ
37 gl. ibi, j̄. de re iu. Sexta conclusio. Pro † iustitia & rectitudine laudi arbitri, vel arbitratoris ita pręsumit̄, sicut pro sententia iudicis. Ita originaliter voluit Dy. cōs. 14. inc. Tholomeus, quem sequit̄ Io. And. in Spe. ti. de arb. §. sequit̄, in ver. item, quid si compromissum. in additione, inc. Dynus in regula. & Bal. do. Ant. & Imo. & dom. Abb. hic, & do. Ant. ꝯs. 28. inc. Hæc qō dubia habet vulgaria, & in c. Quintauallis. j̄. de iureiu. & ꝯs. 37. inc. In q̄sito p̄dicto, & Ro. in l. sciendū. allegant l. ab ea parte. ff. de probatio. Et dixit in proposito Ang. in d. l. sciendum, ꝙ si arbiter præsentibus & consentientib. partib. ferret sn̄iam, asserens se iudicare ex compromisso in eū facto, ex tali sententia inducit̄ p̄sumptio ptātis suæ, attento ꝙ partes tūc potuissent illā dare, licet ille, qui narrat se iudicē delegatū, uel ordinariū, ꝑ hoc non p̄sumat̄ iudex, vt plenius per Imo. post alios in c. cū in iure s̄. de offi. dele. quia non est in ptāte partium, expresse, neque tacite facere iudicem eū, q non est iudex, in l. priuatorum. ff. de iurisdic. om. iu. qđ no. q̄uis Ro. in d. l. sciendū, mordeat Ang. in eo, ꝙ sentit arbitriū posse ferri cā non cognita: nam male sentit: quia p̄supposita p̄ntia partiū, tale vitiū non nocet, ƒm Bal. in terminis in d. l. ꝓlatam. ver. fi. Sed aduerte bn̄ ad duo. Primo, quia non vr̄, ꝙ pro arbitratore vnquam præsumatur. Ita probabiliter atteātari p̄t, ƒm do. Ant. cons. 29. in antep. col. ubi eleganter loquitur, quia arbitramentum magis adaptatur naturæ ꝯ̄ctuum q̄ iudiciorum. Vnde dr̄ trāsactio, vt per glo. in Auth. vt different. iudices. circa prin. Et in ꝯ̄ctibus non præsumitur pro requisito extrinseco, l. quæcunque. §. fi. ff. de Publicia. Ergo nec isto casu p̄sumeretur pro laudo, i. ꝙ fuerit iuste latum p̄cedentib. ꝓbōnibus, pro eo qui obtinuit, & istud esset sustentabile, nisi arbitrator esset persona valde ꝓuida & honesta, ꝑ tex. in c. nisi essent. j̄. de p̄b. q tex. sic ponit, vel pōt intelligi. Sed tn̄ qa illū tex. intelligunt simpl'r in oī arbitratore, do. Car. & Imo. ibi, dicētes, non esse similē in iure, & qa ꝑ quolibet p̄sumit̄, ꝙ sit honesta ꝑsona, c. fi. de p̄sump. credo dictum do. An. non esse tutū. Et ita exp̄sse firmat Sal. ī l. si societatē. §. arbitrorū. ī 22. q. ff. ꝓ socio. de quo ēt vide latissime Ang. ꝯs. 197. inc. In Dei nomine, ꝑ decisione q̄sitorum p̄mitto, ꝙ qn̄ sn̄ia. & vide, qđ statim dicetur. Scd̄o aduerte, qa ista ꝯcl'o fallit, nisi poneret̄ reclamatio, vel reductio ad arbitriū boni viri, qa tunc tollit̄ p̄sumptio laudi, ƒm do. An. & do. Ab. ꝑ ea, q̄ dicta sunt de sn̄ia iudicis in prima conclu. Idē do. An. in d. c. in p̄sentia. in pe. co. & d. ꝯs. 9. & ibi adducit, qđ diximus s̄. de sen. excō. quæ licet nō suspendat̄ ꝑ appellationē, tn̄ appellatio tollit eius p̄sumptionē. Idem do. Ant. & Imo. in d. c. Quintauallis. Sed ꝯ̄riū tenet Imo. in d. c. in p̄ntia. dicens, ꝙ qui dicit laudū esse iniquū, habet onus probandi, in l. ei, qui. cū si. ff. de ꝓba. Et istud, ꝙ probatio incumbat petenti reductionem, tꝫ Bal. in Spe. in ti. de prob. dicēs, ita fuisse iudicatum, imo ita exp̄sse voluit Dy. in d. ꝯs. & Io. And. in d. addit. Idem Bal. in l. nec quicquā. §. vbi decretū. ff. de offi. ꝓcō. & le. allegādo Dy. in d. ꝯs. quem sequitur Bal. in l. si de meis. in fi. ff. de arb. Est uerum, ꝙ ista videntur posse simul stare, videlicet ꝙ pro arbitramento non præsumatur, & tamen onus probandi incumbit dicenti, eum esse iniquū, vt late deducit Imo. in d. c. Quintauallis. ver. quis aūt habeat probare. Sed quid sit probabilius, puto indistincte, ꝙ præsumatur pro arbitramento, & onus probandi incumbat impugnanti, ꝯ̄ Doc. hic, per ea, quæ in terminis eleganter scribit Cal. in ti. de arbi. cons. 5. incip. Cui incumbit, quod late do. Car. in cons. 244. incip. factum tale est, videtur Bartholo. in secūdo dubio prosequit̄. Vbi inter alia negat istam ęqparationem appellationis indicialis & petitionis reductionis, cum non sint similia, qa acta corā arbitratore non ꝓbant̄ ī scriptis, iō laudū non iustificans excusat̄, qa non pōt hr̄e locum iste tex. quia

arbitramentum fert à bono viro, & non appellatur intra 10. dies, nec ab illo, ad cuius arbitrium reducit, appellat: nec reperitur iure cautū, ꝙ petitio reductionis suspēdat vires arbitramenti, prout reperit in appellatione, & iō stat p̄sumptio, quia ēt si probatio incūberet victori, sufficeret ei ostendere laudū, pro quo sumit, quia nō apparent acta, vt ibi latissimè per eos, cū quib. transeo. Et optime facit, quod dicetur in fi. sequentis ꝯclōnis. Et ꝯsidera, qa ꝓfecto illa cōis * op. quā impugnaui in prima ꝯclusione, vꝫ ꝙ pendente app. nō p̄sumat pro iustitia, hēt pro se casum expressum in auth. de his, qui ingred. ad app. §. illud ergo determinare. ibi, nisi eas rectè latas ostenderint. & Doc. in locis proximè allegandis, & glo. hic fundat se in ipso, iō necessarium est respōdere ad c. in pręsentia. & ad d. c. in nostra prout vtrobiq; dicit do. Ant. alle. tex. in d. §. illud. exponat recte, id est ritè, prout in simili facit gl. in l. 2. de inoffi. test. Septima conclusio Decretum iudicis interpositū per viā voluntariæ iurisdictionis, puta in vendirione rei ecclesiasticę, vel minoris, pręsumitur ex iusta & vera cā interpositum, & quod oēs solēnitates requisitæ in ꝯtractu interuenerint, * ſm do. Ant. hic ꝑ tex. in l. ab ea parte. ff. de ꝓbat. vbi emancipatio p̄sumitur rectè facta, & ille textus de facili non reperit alibi, ſm do. An. idē tenētē in c. qd̄ sicut. in 15. col. s̄. de elec. & in c. sicut. ȷ̄. de re iud. & ibi etiā allegat tex. in l. manumissio. ff. de manu. vin. Idē dicit Spe. in ti. de empt. & vē. §. nūc dicēdū restat. ver. & breuiter scias. & Bal. in Spe. de ap. & in l. quicūque. C. de bo. q̄ lib. & in l. fi. C. de præ. mino. & in l. nō aliter. ff. de adop. & ibi alle. l. 2. ver. qd̄ nō arbitramur. C. de of. om. iu & c. accipimus. ver. nō credimus. s̄. de æta. & quali. idem Bal. in l. si præses. C. quō & qn̄ iu. & Imo. in l. si quis cum aliter. in fi. ff. de ver. obl. & Ang. in l. sciēdum. ī vlt. col. eo. ti. & Bal. in l. quæcunq; § fi. ff. de Pub. & in l. cum ij. §. si p̄tor. ff. de transac. & in l. 1. C. de manu. vind. Limita, seu declara istam ꝯclōnem, dummō ipsæ solēnitates sint enunciatæ in instr̄o decreti, qa alias ꝑ solū decretū non præsumitur de decreto, ſm Bal. eleganter in l. ex his, C. de test. mili. & in rep. l. 2. §. j. in vlt. q. ff. si ex noxa. cau. aga. & in l. j. ff. de reb. eo. & alle. gl. solennem, q̄ dicit ita intelligendam, & bene, in l. 1. prope fi. gl. maioris, C. de fi. instr. lib. 10. Et ita in proposito per illam gl. dicit Io. Fab. in §. fi. Instr. de fideiusso. & Lapus dicens eā esse bonā & optimā, allegatione 77 inc. tabellio, in pen. col. & Ang. eam dicens esse notabilissimā in l. pupillus. ff. qui. mo. pi. vel. hyp. sol. & idē Bal. in c. j. §. instr̄m. de notis feudorū, dicens, ꝙ si in instr̄o decreti non fit mentio de solennitate extrinseca, illa non p̄sumit, & idē Fed. ꝯs. 142. incip. Do. Io. dicens, ꝙ pro decreto non præsumit, qn̄ ex eius tenore nō apparet de causæ cognitione, & de illa gl. meminit do. Abb. in c. qd̄ aūt. de iure pa. & in c. Albericus, in ti. prox. & Bal. in l. fi. C. de pręmin. & Angel. in l. qui in aliena. ff. de acq. hær. & Bal in l. iureiu. C. de test. & in ca. post cessionem. s̄. eo. & Ang. in l. sicut. §. non vr̄. ff. quib. mo. pig. vel hyp. sol. Bal. & Ang. in d. 1. C. de iure hastæ fisc. & do. An. & do. Car. ī c. ea noscitur. ȷ̄. de his, quæ fiunt à p̄l. dicentes, ꝙ si in decreto alienationis rei ecclesiasticæ dr̄ capitulum ꝯsensisse, probatur ꝯsensus, nisi aliud ostendat, & illud d. c. verissimū, ꝑ prædicta, non disputando, qn̄ verba enunciatiua ꝓbent, vel nō, quia illa cessant, vbi est interpositū decretū. Et vide oīno Ang. in l. imperatores. ff. de priu. cred. vbi super gl. fi. q̄ idem sentit, quod gl. in d. l. 1. dicetur Dy. tenuisse, vt dictū est, solennitates decreti præsumi, dummō in ipso sint enunciatæ, & subdit ꝑ hoc limitari doctrinam In. de qua s̄. in 5. ꝯclōne, ꝙ enunciata in instr̄o, quæ tp̄e ꝯfecti instrumenti interuenire non potuerunt, non p̄sumūtur, quia fallit in decreto iudicis, quam fallentiam expresse ponderat ēt Bal. in d. l. ex his. & in d. §. si instru. Et intellige sane, quia non sufficeret, ꝙ tabellio scripsisset simpliciter solennitates interuenisse, sed opꝫ solennitates nominatim exprimere, ſm Io. Fab. in d. §. fi. & bn̄ facit, ꝙ dixi in prima fallentia 5. ꝯclōnis: quia, ſm ipsum, videret tabellio scripsisse vt iudex, non vt testis, q clare dēt loqui, & ita ēt est de mēte gl. in d. l. j. & aliorū, de q. bus s̄. Est uerum, ꝙ si quis vellet probare solennitates enunciatas in instr̄o decreti non interuenisse, uel nō esse ueras, audiret. Casus est in c. j. de reb. eccl. nō alie. in 6. & sentit ibi gl. in uerbo, tenues. & expressius Pe. de Anc. lꝫ aliud somniauerit ibi Do. Et dicit Bal. in c. j. in prin. q feu. dare pos. ꝙ si ꝯ̄ctus sit factus cum debitis solennitatib. s. interueniente ꝯsensu prælati & capituli, & decreto superioris, p̄sumit ille actus in vtilitatē ecclæ. Quòd aūt pro solo decreto non enunciante solennitates non p̄sumat, tꝫ Bal. in l. iurisgētiū. §. qd̄ fere. ff. de pac. & Ange. in l. 1. C. de iure hastæ fisc. li. 10. & in l. quæcunq;. §. fi. ff. de publici. & Ro. in d. l. sciendū, quē sequitur hic do. meus per tex. in l. minorū. C. de præ. min. Et lꝫ isti simpliciter loquantur, tn̄ eorum opinio limitari dēt ꝑ prædicta, ex quib. non remanet elusoria dispō. d. l. quæcunq;. §. fi. prout dicebat Ro. quia si non fuerit enunciatū ī decreto tutorē adhibitū fuisse, hoc nō p̄sumet, & hoc operabit d. §. fi. nec restringit rō Ang. in d. l. 1. dicentis, se nō potuisse obtinere in facto ſm opinionē Spec. de quo in prin. huius ꝯclusionis, quasi ita non p̄sumat, sicut nec ꝑ processu, ꝑ istum tex. qa iste tex. loquitur, qn̄ est appellatū, sed alias præsumit, ꝙ recte & rite actū fuerit ꝑ iudicē d. c. sicut, quæ præsumptio procedit ēt in actib. uoluntariæ iurisdictionis, d. l. ab ea parte. Quinimo est vnus casus, in quo p̄sumit ꝓ decreto, ēt qn̄ in eo non sunt enūciatæ solennitates, s. qn̄ est instr̄m decreti antiquū. Ita ꝯsuluit Pe. de Anc. loquens de alienatione rei ecclesiæ, ꝯs. 130. incip. Ex ꝯsiliis excellentiū Doctorū ꝑ l. si filius. cū si. C. de peti. hær. & idē no. do. An. & Im. in d. c. ea noscitur, facit qd̄ no. Inn. in c. illud. ȷ̄. de pręsum. cum concord. quas alias dedi ī c. lꝫ Heli. ad fi. ȷ̄. de simo. Vltimo in mā huius gl. no. ꝙ pendente cā nullitatis p̄sumitur ꝓ sententia, quia sola appellatio est illa, quæ tollit p̄sumptionem sententiæ, ſm Spec. no. in ti. de proba. §. 1. ver. quinto sequit videre, quem sequitur do. An. & Imo. hic, & in d. c. in p̄ntia. & do. Ant. in c. ꝑ venerabilem. in pe. char. in verbo, oppono primo ȷ̄. qui fi. sint le. & est de mente Bal. in auth. q̄ supplicatio. ad fi. C. de preci. impe. offe. Et idē dicunt isti de cā restōnis in integ. quod bene no. qa ꝑ hoc apparet non esse mirū, si pendēte reductione ad arbitriū boni viri, p̄sumat pro laudo, vt s̄. tenui, quia quod dicitur de appellatione, non extenditur. Ex-

38 pedita mā gl. quæro primo, utrum † sufficiat, ꝙ ꝓductio iuriū, de quib. in tex. uel relatio nuncij, fiat notario soli? an vero oporteat, ꝙ fiat iudici? Et vr̄ sufficere, ꝙ notario, ſm dom. Abb. hic super glo. in uerbo, dilationes. de relatione nuncij, alle. Bar. in l. si finita. §. Iulianus. * ff. de dā. infe. De instrumentis allegat l. eos. §. suꝑ his. C. de ap. Adde pro ista parte tex. quē ad hoc no. ibi Bar. in l. p̄cipimus. §. ī his C. de ap. Idē Bal. ibi, secus dicēs ī receptione testiū. Idē Sal. ibi loquēs de relatione nūcij. Idē Bar. Bal. & Sal. in d. §. suꝑ his. Bar. Sal. & Pau. de Castro, in d. aut. quæ supplicatio, ꝑ illum tex. in verbo, causas introducentib. Idem Bar. in l. j. ad fi. C. de iu. fis. li. 10. & Pet. de Anch. in c. concordi. de app. in 6. in 5. colum. Non obst. ꝙ ꝓbatio est facienda iudici, l. quinquaginta. ff. de prob. qa non negant isti, quin debeat fieri fides iudici. sed notarius habet postea præsentare acta iudici. Con-

39 trariā partē, ꝙ † non sufficiat acta fieri corā solo notario, tenet Host. do. An. & Imo. hic, & ēt do. Ab. ī pe. char. in hoc sibi ꝯ̄rius, qa officiū notarij est scribere, vt hic, n̄ aūt recipere instr̄a corā eo ꝓducenda, & iō fines mandati sunt obseruandi, l. diligenter. ff. man. Adde Bal. idē tenentē in l. 2. in prin. C. de edē. alle. Gul. de Cu. in l. edita. eo. ti. ubi dicit, ꝙ notarius nō p̄ōt recipere aliquā ꝓductionē, nisi iudex sit pręsens. Alleg. bonos tex. videlicet l. adop. C. de adop. & l. instar. C. de iure fis. & l. ī fraudē. §. quoties.

* Interuenerint. * *Adde Soc. consi. 158. ici. Visis. ver. confirmatur etiam quia, in 2. par. & idē dicit ibi forti⁹ esse in decreto qd̄ interponitur ī modū contentiosæ iurisdictionis, quia cū maiori solemnitate interponitur.*

* Iulianus. *Adde Alexand. ibi, qui dicit opinionem Barto. in practica seruari.*

quoties,el 1.ff.de iure fi.Idē Bal.in l.si qs se.C.de ac.p il lū tex.in verbo,stationariis,quē Bal.& ēt Bar.exponunt ꝑ tabellionib.vel officialib.Idem Bal.in l.si ea.in 2.no. C.q ac.p l.Sempronia libellos.cū glo.in verbo,Lucius. ff.de fur.nam aliud est scripturā ꝓuenire ad notarium,& aliud,ꝓuenire ad iudicem.Idem Ang.& Ro.in d.§.Iulia nus,qa in talib.ꝓductionib.reqrit̄ causæ cognitio.Alle. l.ꝓperādū.§.sin aūt reus.C.de iu.ibi,terribiles in medio ꝓponant̄ scripturæ.Et r̄ndet ad §.super his.allegatum ꝑ do.Ab.ꝙ ibi dr̄,ꝙ instrumenta,q̄ producuntur,debent relinqui,vel accopiari in scrio notarij:sed non dr̄,ꝙ pos sint soli notario ꝓduci,& alle.ibi Ro.& bene,& Bal.idē tenentem in d.auth.q̄ supplicatio.& alle.glo.in l.cum si-mus,in verbo,confessionib.iunctis ibi notatis per Bart. C.de agri.& cens.lib.11.Idem ēt tenent Bal.& Ang.Sal. & Ful.in l.hac ꝯsultissima.§.si quis aūt.C.de test.Idem Ang.in d.l.ꝑcipimus.& in d.l.eos.Idem Bal.in l.j.C.qui ac.dicens,ꝙ notarius non pōt aliquid de iudicialib.scri-bere sine mandato iudicis,per l.fi.C.de exhiben.reis.Idē sentit Bar.in l.videamus.§.deferre.in fi.ff.de in li.iuran. quem sequitur do.Ant.in c.tuis.in j.col.ī.ti.prox.vbi di cunt ꝙ notarius non pōt deferre iur̄m in litem,nisi iudi ce p̄sente & mandante.Facit,q̄d no.Bal.in l.instar.C.de iure fis.lib.10.& do.Ant.in ca.fi.ī.de fi.instr.Et pro ista

40 † parte,quæ uerior est,adducit ēt,quia in productione instrumentorum requirit̄ causæ cognitio,cum produci debeant parte præsente,vel citata,l.iudices.C.de fide ī-str.l.si qn̄.C.de test.Et idem de alijs actis non requiren tib.causæ cognitionem,ꝑ d.l.si qs se.ubi s̄m intellectū Doc.libellus non pōt produci corā notario,& tn̄ in ei⁹ productione causæ cognitio non requiritur,nec partis citatio,vnde ēt die feriata expeditur,l.miles.§.sexagin-ta.& ibi Bar.ff.de adul.quo die pars non pōt citari,l.j.ff. de feriis No.Bar.in ꝓposito in d.l.miles.§.quinquennij. Facit ēt gl.in l.iubemus.C.de liberali causa,q̄ dicit,con-fessionē non dici factā in iudicio,nisi fiat iudice sedente pro tribunali.No.oēs in c.fi.s̄.de ꝯfes.Et tenendo hanc partem limita eā primo,nisi productio esset facta parte aduersa p̄sente & ꝯsentiēte.Ita simpli citer dixit Imo.* in d.§.Iulianus,quia cessat rō cognitionis cāæ.ex quo īfert sub dubio forte ꝙ sufficeret ꝓducere acta primæ cāæ coram notario iudicis appellationis,ex quo primo illa prius sunt actitata īter partes.Ita dicit posse intelligi d.§.sup his.Et ista duo bn̄ no. maxime hoc vltimū ꝑꝑ authoritatē Imo.Scđo līta,nisi notarius esset de-putatus in sp̄ē ad recipiēdas scripturas q̄ ꝓducunt̄,vel iudex ꝯmisisset nota-rio,ꝙ reciperet instr̄a,s̄m Ful.ī d.l.hac ꝯsultissima.Alle.no.ꝑ gl.in l.si quis ex signatorib.ad fi.C.quēadmo.test.ape. & ita intelligit d.§.sup his.& idē Host. do.Ant.& alij hic dicetes,ita se hr̄e ge neralem ꝯsuetudinē,ꝙ iudex ꝯmittat notario receptionē actorū.Et hic inci denter adde,ꝙ si notarius ignoranter falsum scribat,motus ex relatione al-terius,puta nūcii,n̄ tenet̄ đ falso.Ita di cit Bar.in l.si mulier.§.si seruus.in fi.ff. re.amo.ita dicēs se ꝯsuluisse ī ciuitate

41 Tuderti.Scđo † q̄ro iuxta ꝑdicta,vtrū ipsemet notarius actorum possit esse rogatus de tali ꝯmissione sibi facta,& credatur ei in hoc?Bar.tenuit,ꝙ sic,in l.ex s̄nia.ff.de test.tut.& Ang.in l.sciē dū.ff.de ver.obl.qa videmus,ꝙ pōt ēt notarius scribere se esse rogatū a par-tib.Et hanc partē in notario electo ad acta,t3 Sal.in auth.apud eloquentissi-mū.C.de fi.instr.secus dicens in alio notario,cui iudex ꝯmitteret receptionē alicuius actus,qa de commissiōe n̄ erit ipsemet rogatus,sed alius.Contrarium,& melius,

Imo. Adde ꝙ idē Imo. ibi dixit. ita posse saluari dictum Bar. alias forte nō sufficeret productionē nota rio fieri, facit q̄d no. Spec. de instr. editi. §. restat. circa prin. Et adde quod similiter forte sufficeret ꝓducere acta primæ causæ coram nota rio iudicis appellationis, ex quo alias sunt inter par tes actitata, et q̄d nō facerēt fidem, nisi uocata fuisset pars in exhibitione actorum. iux. l.1. & 2.C. de rela. & sic potest intelligi tex. in §. super his. l.eos. C. de appel. facit quod no. Bart. in l. multum. de cond. & dem. & Alex. in l.2. C. de eden.

tenent Host.& do.An.do.Ab.& Imo.hic,qui dicit ī pra ctica hoc menti tenendū,qa qn̄q; errat̄,& iō dn̄t ꝑdicti, ꝯsiliū esse,ut alius sit rogatus,qa sibi nō credit̄,l.vnica. C.de man.prin.& l.oīb.C.de test.Adde Io.And.q̄ sequi tur Host.hic,in regula,cū quid una uia.de reg.iu.in 6.in Mercu.ipsum ēt sequitur Bal.in l.iureiu.C.de test.& in l.iudices,vbi uide,C.de fi.inst.idem do.Ab.in c̄ fraterni tatis.ī.de cle.non resi.& Ang.ꝯs.194 & Ang.& Imo.in l.2.§.si dubitet̄.ff.quēadmo.test.apc.& Bal.in l.ad egre-gias.ff.de iureiu & multū hoc no.do.Ab.hic,ꝙ articul⁹ examinationis testiū possit notario committi,& qa hoc eget examine,vide,q̄ post ipsum dicent̄ in c.cum cām. el 1.eo.ti.Et retenta hac op.pro uera,limita,nisi alius no tarius non reperiret̄,s̄m Bal.in d.l.ad egregias.arg.l.1.§. fi.de ver.obl.ꝑ quo faciunt illa pulchra dicta Ang.in re pet.l.si vacantia.C.de bo.vacan.li.10.dum multipliciter probat,ꝙ si deficit unus officialis ad actum necessarius, puta tp̄e pestis,pōt per alium expediri,quamuis alias es set inhabilis,ꝑ illam l.& ibi sp̄ recurras ad Bal.in l.1.C. despor.quem retuli s̄.in scđo notabili,bn̄ facit,q̄d scri-bit Io.de Imo.in c.P.& G.in 8.char.uer.iuxta ꝑdicta tā-git hic do.Ant.s̄.de of.dele.vbi dixit,ꝙ quamuis nota-rius unius tribunalis non possit ꝯficere acta alterius ēt ex partium ꝓrogatione,vt no.Gul.de Cu.& Bal.in l.re-petita.C.de epis.& cle.& do.Ant.in c.P & G & gl.in l.q̄ cūq;.C.de exec.vel exac.lib.12.& plene Bal.in l.testīn.C. de test.in l.1.ff.de iu.& in l.j.ff.de of.procō.in l.quos pro-hibet.ff.de postu.in l.1.ff.de offi ꝑfec.ur.Et quamuis ex duob.notariis deputatis ad acta unus sine alio confice-re nō posit,tn̄ fallit s̄m ipsum Imo.nisi alius notari⁹ es-set impeditus,quia utroq; istorū casuū alius poterit illi sub rogari.Quæ oīa no.Nō ob.ꝑdictæ ꝯclōni rō Bar.in d.l.ex s̄nia,ꝙ notarij pn̄t attestari se fuisse rogatos,qa rn̄ det Bal.in d.l.iudices,ꝙ rogant̄ de ꝯmisione officii iā ꝯmisi,nam ex quo est tabellio,scribere dēt,sed nō ro-gat̄ de origine ꝯmissionis officij.Vn̄ authoritatem ne-mo pōt sibi ascribere,sed ex quo ꝯstat de authoritate, pōt eā exequi.Cū ergo tabellio nō hēat ex nā officij ta-bellionatus authoritatē receptionis testiū,ascribendo sibi hāc authoritatē,ꝓpric ꝑtinentē ad iudicē,non ad se, nō credit̄ scripturæ,d.l.oīb.Et mō dicit Bal.ꝙ si tabellio propria manu scriberet ꝓcuratorē passiue,i.ꝙ constitu tus est procurator,non valet instr̄m,qa nō pōt sibi ascri bere authoritatem vel officium.Et vide eundem Bal.in l.fi.§.1.ver.item requiritur subscriptio.C.de iure del.vbi dicit,ꝙ hæres,qui nescit scribere,pōt notario commit-tere,ut pro ipso se subscribat inuentario,& credetur ta-bellioni,qui attestatur in scriptura,ita fuisse sibi com-missum,qa istud committere non est aliud q̄ rogare,qa per hoc nō ꝯfertur tabellioni authoritas alicuius officij & sic non testificat̄ in cā sua,arg.§.non aūt.in Auth.de tabel.& alle.Ioan.And.hic.Tertio † quæro,vtrum isti

42 duo viri teneantur iurare officium suum legaliter exer cere?Host.hic tenet,ꝙ non,dicens post Ab.antiquum, hoc nōn reperiri cautum in iure,& sequuntur Io.And. & do.Ant.hic,pro quibus facit gl.in l.1.ff.de uen.inspi. & quod diximus in c.proposuisti.in 3.ꝯcl.s̄.eo.Contra-rium tenet Bal.hic,nam si iurat tabellio in sui creatio-ne,& argentarius in sua matriculatione,& miles in sua ꝓmotione,& alias,tanq̄ priuati hn̄t,ut no.glo.sing.s̄m eum in l.eos.C.de of.mag.mili.& gl.quam dicit solem-nem in l.quædam.§.nummularios.ff.de eden.Ergo & isti duo uiri,q̄ succedunt loco tabellionis.Et istud iur̄m sufficit præstare ipsi iudici ēt ī absentia partium.Ex quo apparet s̄m eum,ꝙ non iurant tanquam testes,quia tūc deberet pars citari.Et istam partem tenet etiā do.Abb. hic de Bal.mentione non facta,cùm isti sint quasi testes arg.l.Domitius Labeo.ff.de testa.& optime facit secun-dum eum,c.pręterea.in ti.2.Et istā partem sequor.Sed caue,quia non puto tales falsum committentes posse puniri tanquam testes falsarios,per id quod no.Bald.in d.c.proposuisti.circa medium,dum dicit,ꝙ ubi non de fertur iur̄m formale,quod præstatur testibus,non dicū-tur proprie testes.Vnde non includuntur in statuto punien-

puniente falsos testes. Et ita est hic, quia, vt prædixi post Bal. istorũ iurm̃ defertur ĩ absentia partis, & sic caret forma iuramenti testis. Fateor tamen, ꝙ poterunt extraordinarie puniri, vt in simili dixit Bal. in d. l data opera. C. qui accus. quem retuli in d. c. proposuisti. Subdit eleganter Bal. hic, ꝙ isti duo viri per hoc non efficiuntur tabelliones causæ, & iõ si diceret statutũ, ꝙ tabellioni falsum ɔmittenti amputetr̃ manus, isti non ɔprehenderentur in verbis statuti, ſm eũ, quia nemo potest verum tabellionẽ creare, nisi solus princeps, vel ab eo potestatẽ habẽs,* ſm Inn. in c. cùm P. ꝫ. de fide instr. postea exclamat Bal. de isto tex. dũ probat scripturã istorum duorum facere fidem, vbicunq; producatur in toto mundo.

43 Quarto † quæro, vtrum vnus de istis duob. poterit substituere tertiũ ad scribẽdũ, & postea se subscribere? Host. Io. And. & do. Ant. tenet, ꝙ non, tum quia instrm̃, de quo vnus est rogatus, alius non conficit, vt no. in c. pe. & vlt. ꝫ. de fi. instr. tum quia ĩdustria ꝑsonæ in scribendo electa, alteri non committitur, per regulam quæ habet in c. fi. §. is aũt. s. de of. dele. Contrariũ tenet hic Inn. dicens, satis esse, si additr̃ subscriptio, & sequitur do. Ab. dicens hoc esse notabile, & menti commendandum ad multa, & facit ca. cùm ab vno. de re iu. in 6. & in c. significasti, & c. pastoralis. s. de of. dele. Ad idem multũ no. tex. in c. inter dilectos. ꝫ. de fi. inst. vbi põt quis ꝑ alium instrm̃ scribere, dummodo ipse subscribat, & satis habetr̃ fides & integritas boni viri ex subscriptione. vñ collige, ſm eum, ꝙ statuto requirente plures notarios ad vnũ actũ, sufficiet ꝙ vnus scribat, & alij subscribant, ꝙ dicit menti tenendũ, & põdera tu, q̃a Inn. loquitr̃ ẽt, qñ ambo isti duo vellẽt se exonerare à scribendo, quia sufficiet postea subscriptio,a qđ adhuc magis probat notabile do. Abb. Hẽs ergo doctrinã aureã Inno. ꝙ oĩs virtus attributa scripturæ alicuius, ita operatur, si ipse se subscibat alio scribente, ac si ipse oĩa scripsisset, qđ apud nos ñ legi in loco magis authentico. Idẽ no. Bal. in auth. ɔ̃ q̃ propriam. ver. itẽ q̃ro. C. de nõ nu. pe. ꝑ l. cũ antiquitas §. fi. C. de test. Idem gl. Bar. & Sal. in l. emptor §. Lucius, ꝑ illum tex. ff. de pac. & Bal. ĩ rub. C. de fi. instr. ver. sed dubitatur, nũquid tabellio, & Angc. in Auth. de tabel. in princ. & in l. plurib. in princ. ff. de uer. ob. & glo. 1. in c. quãto. ꝫ. de his, quæ fi. à præl. bonus tex. in c. si quis p̃sbyterorum. ꝫ. de reb. eccl. non alie. & in c. non liceat Papæ. 12. q. 2. Vñ dicit Ang. ĩ l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de ver. obl. ꝙ virtus data à statuto scripturæ manu ꝓpria ɔfectæ extendit̃ ad scripturã manu ꝓpria subscriptã.

* Habens. *Adde Alex. in l. 1. §. fin. de uerbo. oblig. & Oldr. consi. 75. ubi plene. facit no. dictum Soc. cõs. 33. incip. prosequendo ordinem. versi. 2. conclu. cir. princ. in 1. par. ubi dicit, quòd tabellionatus officium non confertur à natura, sed ab hominibus habẽtibus dignitatẽ, & non ab omnibus, sed à paucis.*

a Sufficiet subscriptio. *Adde, qd econtra? pone, aliqs scripsit schedulam manu sua, & non subscripsit, an illa faciat fidẽ cõtra eũ? Vid. Bar. in l. cũ tabernã. §. idẽ. ff. de pigno. & ibi Ang. Sali. Anto. de But. in c. 2. de fi. instru. Bald. in proem. fforum, in vltima col.*

44 Et ista procedunt rłr. Limita † primo, dummõ sit actus, qui non poterat me prohibente fieri, quia subscribendo videor consentire. Secus, si esset actus, q̃ oĩno poterat fieri me ꝓhibente, ſm gl. & Bar. ĩ l. Caius. ff. de pig. ac. & do. Ant. do. Ab. & Imo. in c. ex lrĩs. s. de transac. & do. Ant. & Imo. in d. c. q̃to. & Ro. post Bar. in l. q̃ dotis. ff. sol. ma. Et hoc hẽt locum, ẽtsi posset ɔ̃dicere, sed non sine rubore, ſm Bar. in d. l. q̃ dotis. circa fi. & Do. in ca. pen. ver. q̃ro, pone. 50. dist. & gl. in c. plerisque. in ver. tacent. 2. q. 7. q̃ alle. tex. optimum in l. pe. in uerbo, magna verecundia, & in pñtia pudor. ff. de fur. Facit qđ no. Inn. Bal. & do. Ant. in c. quod sup his. s. de ma. & obe. & Bar. in l. 1. §. q̃ onerandæ. ff. quarum re. ac. non datur, & Inn. in c. matri. cum ɔcor. s. de of. dele.

45 Limita † sc̃do, nisi qs subscriberet se nomine alieno, q̃a non nocet sibi, ſm Imo. post Cal. in d. c. si quis p̃sbyter. & Ro. in d. l. quæ dotis, ꝑ l. fi. ff. de inst. & l. Titius. ff. de rescin. uen. nisi esset actus ꝑtinens ẽt ad subscribentem, q̃a p̃iudĩcaret sibi non ɔ̃dicendo, si posset, ſm ipsos.

46 Limita † tertio, nisi quis subscribat se rõne officij, ſm p̃dictos ĩ d. c. si qs p̃sbyterorũ. Allegant c. inter dilectos. ver. porro. ꝫ. de fi. instr. Si vero non officialis se subscriberet voluntarie authoritatem p̃stãdo, sibi p̃iudicat, ſm eos, ꝑ l. 1. §. sed & si. ff. qđ iussu.

47 Limita † quarto, nisi qs subscribat se tanq̃ testis ad factũ sibi ñ attinẽs, ꝑ l. Caius. ff. de pig. ac. Secꝰ, si ad ipsum ꝑtinebat, & scienter se subscripsit, cum possit ɔ̃dicere, ſm p̃dictos ꝑ d. c. ex literis.

48 Limita † quinto, nisi subscribens non legisset, nec legi audiuisset illa, quib. se subscribebat, ſm Ang. in l. si ita stipulatus. §. Chrysogonus. de ver. obl. Vñ dicit, ꝙ princeps subscribens se schedulis vacuis, vel sigillum apponens, nõ ĩtelligit ea, q̃ postea scribunt, ɔfirmasse, nisi de ipsis fuerit p̃monitus. Et dicit esse casum in l. fi. C. plus valere, qđ agit, & alle. Inn. & bñ, in c. 2. ꝫ. de fi. instr. cuius dictũ referunt ibi late Scribentes. Et ponderat Bal. ibi, ad ciuitates mittentes chartã albã alicui dño, & sequitur ẽt Bal. in d. l. fi. & in aut. si qs in aliquo. C. de eden. Limita sexto, dummodo sit sp̃alis subscriptio faciens mẽtionẽ de his, q̃ superius in eadẽ charta scripta erant in p̃iudicium scribẽtis, ſm Bar. in l. diuꝰ §. idẽ senatus. ff. de falsis. quẽ simpl̃r refert Pau. de Ca. ɔ̃sil. 348. inc. In Christi nomine, de cã pñti. Sed ɔ̃rium, & melius, tenet Bal. in dicta aut. si quis in aliquo, quem sequitur Pe. de Anc. ɔ̃s. 227. inc. Prius de iurib. in pe. col. & Ang. & Imo. in d. §. Chrysogonus, quia hoc non vr̃ iure cautum, imo dr̃, ꝙ sufficit gñalis rñsio ad oĩa interrogata. §. præterea. Inst. de inuti. sti p. & quia idẽ operatur genus quo ad genus, quod species quo ad speciẽ, l. si duo. ĩ fi. ff. de admi. tu. l. oẽs. C. de p̃sc. 30. ann. Non obst. tex. in d. §. itẽ senatus, quia rñdent p̃dicti, ꝙ loquitur qñ præcedens scriptura erat prohibita à iure, ut qñ quis sibi ascribit libertatẽ. Vñ ad purgandũ uitiũ requirit̃ subscriptio specificata. Ex quo infert signanter Bar. in d. aut. si qs in aliquo, ꝙ si sunt in instr̃o aliquæ cancellationes in parte substãtiali, in qua parte sit ꝓhibitio de iure, opꝫ ꝙ notarius faciat sp̃alem mentionem, alias nõ valet. Item si vera esset op. Bar. sigillũ nunquam sufficeret, ɔ̃notata ꝑ oẽs in c. 2. ꝫ. de fi. instr. & ꝑ Bar. & alios in d. l. quæ dotis. uno casu procedit op. Bar. ſm Pau. de Ca. in d. consilio qñ probaret̃, ꝙ subscribendo ignorauit ɔtenta in scriptura. Sed dicit, ꝙ onus ꝓbandi incũbit scribẽti, ex quo apparet eũ fuisse pñtẽ, & potuisse legere, vel legi facere. Et p̃sumitur ɔ̃ ipsum, si forte in fine dicat, Visis, &c. vel si tenuisset apud se, & ex interuallo subscripsisset, & sic allegãdo ignorantiã cogit̃ eã ꝓbare, quia est fundamentũ suæ ĩtẽtionis, l. ei q̃, & l. in exceptionib. ff. de ꝓb. quia tales p̃sumptiones tollunt p̃sumptionem ignoratiæ, vt tradit in rła, p̃sumitur. de reg. iu. in 6. Septimo declara prædicta, ut habeant locum in subscribente, sed vbi qs mandaret, ꝙ alius scriberet, forte in statutis non haberet pro scribente, maxime, ubi statutum exorbitans loqueret̃ de scriptura manu ꝓpria ɔfecta, ꝑ tex. in l. diuꝰ. §. scribere. ff. de falsis. in uerbo, videri, qđ denotat fictionem, l. j. §. deiecisse. ff. de vi & vi ar. & istud facit ɔ̃ Do. in c. si pro te. in prin. de resc. in 6. ubi dixit, ꝙ statutum repellens quem opponentem propriæ scripturæ habet locum ẽt in opponente scripturæ factæ de mãdato suo, nihilominus istud pendet ab alio dubio maiori, vcꝫ, an rła, q̃ ꝑ alium, de reg. iu. in 6. hẽat locum in statutis? de quo vide do. Ab. in c. mulieres. ꝫ. de sen. excõ. cũ ɔcordantiis quas alias ibi dedi.

49 Quinto q̃ro, utrum † iudex videns testem uacillare, seu trepidare, ita ꝙ fides integra non sit ei adhibenda, debeat hoc facere scribi in actis? Et in hoc dic, ꝙ sic, ſm Inn. hic per c. eum causam. el 1. infra, ti. prox. & ca. constitutus, infra, de fideiuss. ubi bonus tex. in fi. & sequuntur Hostien. Bal. & dom. Anton. & Imo. hic, qui multum hoc notat, & idem Imo. in d. ca. in præsentia, vt retuli. s. ver. fallit tertio. Mouetur Inn. quia iudex app. de facili posset irritare sñiam primi inspecto simplici tenore depositionis testiũ, & iõ de hoc interesse partis tenet̃ primus iudex in ɔscientia, q̃ prædicta nõ seruauit, ſm ipsum, pro quo vltimo uide do. Anto. in c. tua

c.tua nos,ĩ.de hom.& ibi dixi. Est verum, ꝙ do.Ab. hic,
si bene percipio, vr̃ de hoc dubitare, q̃a p̃sumendũ est ꝓ
iudice, secundò, ꝙ aliqua iusta cã moueat primũ non se
cutũ testes, ꝑ c.cãm, ĩ.de re iud. Sed rñde ex notabili do-
ctrina Bal.in c.licet, ver.sed an ꝓbata, s̃.eo.dũ dicit, ꝙ si
cognosci non p̃t intentionẽ victoris nõ potuisse probari
nisi ꝑ testes, p̃sumitur iudex illos secutus, & iõ redditur
pulchra hæc doctrina Inn. ꝙ in dubio p̃sumit̃ ꝓ testib.
arg.l.meritò,ff.pro soc.& non pręsumit secundus iudex
vacillationẽ, q̃a sciebat ipsam exprimẽdã in actis, ꝑ tex.
meliorẽ de iure in d.c.ꝯstitutus. vbi, q̃n iudex examinat
testes ꝑ aliũ reuidẽdos, dẽt facere, ꝙ ille scd̃us possit co-
gnoscere, quanta sit fides testibus adhibẽda, qđ ꝑcipitur
potissime ex aspectu, & iõ cũ scd̃us nõ sit inspecturus te-
stes, in facie, transcribi debent signa vultus, an pallentes,
ridentes, vel lachrymãtes deposuerint, s̃m Bal.hic. Adde
Bald.in l.de minore, §.tormenta, ff.de q̃õni. ubi sequitur
Inn.hic, & subdit, ꝙ rõne uacillationis
potest iudex ponere reũ ad torturam,*
sed sit cautus iudex, vt faciat scribi in
actis vacillationẽ, ne in syndicatu dica
tur venisse ad torturã sine iudicijs, pro-
ut no.hic s̃m ipsum, & do.Imo hic, se-
quunt̃ Bar.& Bal.in l.4.ff.eod.tit.& do.
Ant.& Imo.in d.c.ꝯstitutus, & Bar.dicens, ꝙ aliàs tene-
bitur in syndicatu, in l.Lucius, in fi.ff.de infa.& Bal.ĩ l p̃-
sbyteri, la 1.in prin.C.de epis.& cle.& in l.nullũ, post prĩ.
C.de testi.& do.Ant.in c.cũ cãm, el 1.ver.videndũ est, &
seq in tit.prox.& Spe.plenissime in tit.de teste, §.nũc tra
ctandũ, in ver.ꝯsiderare ẽt dẽt, & sequenti. Et q̃uis dare
tur casus, in quo sñia nõ haberet reuideri à scd̃o iudice,
puta, nisi ꝓcederet̃ appellatione remota in casibus, de q
bus in Spe.ti.de app.§.in q̃bus. adhuc tñ puto necessariã
cautelam Inn. quia est.& alia rõ, videlicet timor syndi-
catus, & vbi ñ esset syndicatus, est honor iudicis, quẽ dẽt
iudex magnificare, ut in c.nolo, 12.q.2.cũ his, q̃ allegat
Cald in repe.c.nr̃a, ĩ.de cohab.cleri. Nunquid aũt uacil
latio dẽat scribi p̃nte teste? Concludunt hic Inn. & alij,
ꝙ sic, q̃n iudex facit ad finem puniendi testẽ, qđ p̃t, ꝑ ca.
suꝑ his, ĩ.de pę.& l.nullũ.C de te. Nec obs.c.cũ dilectus,
in fi.s̃.de or cog. q̃a fallit, hoc casu, vbi testis nõ conuin-
cit̃ ab aliis, sed ex ꝓprio defectu. Qđ reputat notandum
do.Ab. Et idẽ do.Ant.in d.c.cũ dilectus, §.fi. Secus, si nol
let testẽ punire, vt hic ꝑ Doc.& plenius per Spec. in d.§.
nunc tractandũ. Et ꝙ requiratur p̃ntia testis, dũ notatur
uacillatio in casu, de quo s̃ firmat Bal.in d. l.nullũ, post
prin. Et quamuis notarius de vacillatione nõ perpẽdat,
debet tamen obedire iudici dicenti, ꝙ uacillationẽ scri-
bat, s̃m Inno.Hosti.& alios, & scribit, iudicem ita iussis-
se, sed efficacior esset scriptura, si ipse adderet, & idẽ mi-
hi uidebatur, s̃m eos, q̃b. adde Bal.in d.l.nullum, ubi di-
cit, notarium nõ videntem uacillationẽ, non teneri scri
bere, ꝙ ita sit, sed solũ, ꝙ iudex ita dixit. Allegat Inno.&
Ioan.Andr.hic. Et adde, ꝙ si notarius
scribat uacillationem sine mãdato iu
dicis, ñ ꝓbat, * s̃m Bal.ĩ l.qui falsa, uel
varia, ff.de testi.in apostil.alleg. Innoc.
hic. Et adde, ꝙ iudex dẽt facere scribi
nomen uacillãtis s̃m Bal.in l.3.¦ in pri.
50 eod.tit. Sexto † quæro, utrum produ-
cto iustr̃o apud acta, illa productio pro
bet contenta in instrumento, adeò ꝙ
non sit opus ulterius producere originale? Et in hoc In
no.Hostien.& communiter * omnes hic post multa te-
nent, ꝙ sic. Adde Bar.idẽ tenentem in l.chirographis, in
prin.ff.de admi.tut.per tex.in l.fi. C.de fide instru. & ibi
ẽt Bar. & Bal.idẽ tenent, & idẽ Bal.in l.2.in fi.ff.de fi. in
str.& Rot.in antiquis, ꝯclõne 113.inci. Item not.quòd in
actib.& idem no.Bal.in l.nostram, C de test.alleg. l.eos,
§ super his, in verbo, exempla, C.de app.& idem Bald. in
l.fi.C.de edic. diui Adri. tollen.& in l.2.C.de fide inst.&
Bal.& Ang.in auth.si quis in aliquo.C.de eden. Specul.
in tit.de resc.præsent §.1.uer.sed obiicitur, & ĩ ti.de instr.
edi.§.nũc dicamus, uer.pen.& Bar.in d.l.eos, §.super his.

* Torturam *Adde ĩ terminis Al. cons.63. incip. breuiter omissis, uolu.3.*

* Nõ probat. *Adde Angel. sing. in Authen. vt spons. larg. §. hoc insuꝑ. col.penul. uers.eo. mõ si tabellio. & ita practicatur.*

dum mõ exẽplatio fuerit facta authoritate iudicis, s̃m eũ
& cũ prædictis ꝯcor. Bal. in l.gesta, in fi.C.de re iud. per
illũ tex. Et amplia, ẽt si post registrũ appareat originale
esse abolitum, uel cassum, s̃m Bal.eleganter in l.1.ff.si ta
bu.testa nul.extab ꝑ d.l.fi.& sequitur Bal.in l.si unus, in
fi.C.de testa. Imò plus dicit Pau.de Ca.in l.publicatis, u-
bi bonus tex.C.de testa ꝙ ẽt si originale non fuisset regi
stratũ in actis, sed data copia parti, si postea perdatur ori
ginale, coget̃ aduersa pars exhibere illam copiã, quę regi
strabitur, & hẽbit fidem absq; alio originali. Alle.Bar.in
d authẽ.si quis in aliquo. Hanc cõclõnem limita dupli-
51 ter. Primo, dũ † mõ registratio sit facta de toto tenore ĩ
strumenti, uel de principio & fine, cũ clausulis substantia
libus: secus esset, si simpl̃r in actis diceretur, productum
fuit tale instr̃um emptionis, qđ incipit & finit sic, q̃a in-
uentũ. tũc tenor nõ est de actis, sed productio, s̃m Inno.
quẽ sic intellige in c.cum in iure, in fi s̃. de off. deleg. &
do.Ab.& alios hic, & Bar.in d.l.chirographis. Et ita pro
cedũt, q̃ dixi suꝑ gl.in verbo, uiros. Secũdò limita, dum
52 † mõ registratio in actis fuerit facta p̃nte aduersario, vel
citato, s̃m do.Ab.hic, pro quo uide omnino Io.And. in
d.uer.sed obiicitur, sicut dicimus, ꝙ in exemplatione, q̃
fit authoritate iudicis, requirit̃ citatio partis, vt per Bar.ĩ
d.auth.si q̃s in aliquo, & Doct.in c.si ĩ.de fide instr. Imo
uolunt hic Host & alii, ꝙ necesse sit, ꝙ pars citata nihil
opposuerit ꝯ instr̃m. Et idem Imo.in c.cum in iure, s̃. đ
offi. deleg Facit d.l.fi.C.de fi.instr. Et quæ dicta sunt de
instrumentis, extendunt hic oẽs ad mandatũ procurato
ris & delegationem iudicis, ut hic latius per do.Ant. Se-
53 primo q̃ro s̃m omnes hic, utrum † post lit.cõtest.teneat̃
iudex docere de sua delegatione, si sibi opponat̃, uel pro
curator de suo mãdato, q̃a añ lit.ꝯtest. clarũ est, ꝙ tenea
tur, l 1.C.de man.prin.l.ita demũ, C.de ꝓcu.& ĩ hoc Bar.
in l.13.C de ꝓcu.dicit, ꝙ hæc negatiua, tu nõ habes man
datũ ñ dẽt probari ꝑ negantem, sed ꝑ ꝓcuratorem affir-
mantẽ se hr̃e mãdatũ, iuxta l.actor, C.de ꝓb.& idem In-
no.do.Ant.& do.Abb.hic late. Contrariũ, & melius, te-
net gl.in d.l.licet & gl.& Ang.in l.Pomponius, §.rati. ff.
de procur.& gl.& Inn.in c.1.in uerbo, absentia, de elect.
in 6.& Bal.& Sal.& Pau de Ca.in d.l.licet, & Ioan. And.
& Imo.hic & do.Ant.in c.cũ M.s̃.de ꝯsti.& Imo.in d. c.
cum in iure, q̃a admittendo procuratorem usque ad lit.
contest.vr̃ positus in quasi possessione officii ꝓcuratoris
& ista talis quasi possessio dẽt transferre onus probandi
in admittentẽ eum, l.siue possidetis, C.de proba. & pote
rit ꝓbare mandatũ esse falsum, vel à dño reuocatũ. Bene
facit, qđ no.Inn.in c.innotuit, ĩ.de eo, q fur.ordi.susce.u-
bi dicit, ꝙ si cõparui coram iudice, tanquã corã delega-
to, & post lit.cõte.oppono, ꝙ ipse nõ est delegatus, ꝙ ꝑꝑ
lit. ꝯtest.trãslatum est in me onus probandi, arg. d.§ ra-
ti.& sequitur. Bald.in l.gesta, in ult.col.C.de re iud. Octa
54 uo quæro, utrũ † iudex, qui est notarius, posit scribere a-
cta corã se facta? Et regul̃r dicas, ꝙ nõ, q̃a nemo fungit̃
duplici officio, vt dixi post gl.in c.3.s̃ eo.& ita no.Inno.
& alii in c.cum a nobis, infra tit prox. Fallit in casibus de
quibus pulchre ꝑ Bar.& Bal.in l.iubemus.§.sane, C.de sa
crosan. eccl. uidelicet, in actibus uolũ-
tariæ iurisdõnis, * Vnde iudex insinua
tionum, si est notarius, p̃t ex partium
consensu ꝯficere instr̃um insinuatio-
nis. Idem in causis modicis ꝑ auth.nisi
breuiores, C.de sen.ex breui.reci. idem
si facit aliquas literas testimoniales rõ
ne officii sui, non in forma iudicii. Idẽ
in p̃tãte castrorũ & uillarum non ha-
bẽtium magnas causas, quę sunt notan
da, s̃m eũ. Item fallit, nisi ꝯsuetudo, vel
statutũ loci uellet, ꝙ staret̃ tali scripturæ, s̃m Bar.elegan
ter in l.2.ff.de stipu ser. & ibi per Imo. & per eundem in
c.ex literis, prope fi s̃.de transact. per Bart.in l. lecta, ff.si
cer.pet. Et de materia per Bar.in l.ex sententia, ff. de test.
tu.& Bartol. in l.comperimus, C.de proxi. sa.scri. lib.10.
& do.Ant.in ca.1.s̃.de re iud. & Bald. in l.si consul.ff.de
adop. et do.Ab.in c.3.in 3.col.s̃.e. et Bal.in d.auth. nisi.

* Iurisdictionis. *Adde quod notarius dicitur iudex chartularius, & ideo exercet tales actus, ut per Spec. in tit. de feri. §. sequitur. uer. quid si in feriis.*

& Imo.

& Imo in c.cū à nobis,ſ.tit.1.& Bal.in l.cur ēt,ff.de teſti.
& l.cū ſnīam,C.de ſen.& ibi dicit Bald.ꝙ iudex pōt ſcri
bere ſnīam ſuam.Et dicit Pe.de Anc.in cap.fi. de re iud.
in 6.ꝙ his caſib.quibus p̄t ferri ſnīa ſine ſcriptis, eiſdem
ſtaret ſimplici relationi iudicis de actitatis ī cā. Allegāt
Bar.qui hoc no.dicit in l.non tm̄,ff.de app.Nonò quęro
55 vtrum † acta iudicii,q̄ nō ſunt ſcripta , poſſint probari
ꝑ teſtes? Inn.& Hoſt.do.Ant.& do.Ab.dn̄t,ꝙ ſic: vn̄ per
ɔfeſſionē partis ꝓbari p̄t,ꝑ c.fi.ſ.e.& quia tex.dicit,docu
mentis,quorū appellatione veniunt ēt teſtes,l.1.ff. de fi
de inſtr.ſm eos.Dicit tn̄ do. Ab. ꝙ ſi emerſerit difficul-
tas,qa acta nō ſūt ſcripta,tenebit iudex,ꝑ illū tex. Adde
pro hac parte optimum tex.in l.quoties,& ibi glo. ff.de
ꝓba.& tex.in l.qm̄,C.de hære.& ibi do.Flo.poſt gl.in ver
bo,iudicialibus,& tex.in c.Albericus,& c.cū tu.ſ.tit.ꝓx.
& in c.ſicut,ſ.de re iud.ubi ſnīa ꝓbatur per teſtes.Sed qc
quid ſit,dic melius ſm Bar.in l.ne in arbitris,C.de arbit.
ꝙ non ſufficit probare acta ꝑ teſtes,ſed oportet,ꝙ probē
tur acta fuiſſe ſcripta , qa ſi de hoc deponūt fortè , cū eſt
amiſſa ſcriptura,probāt,iuxta l.teſtiū,C.de teſti.Sec⁹ eſt,
ſi de ſcriptura nihil dicerent.Et ita dicit Bar. dr̄e intelli-
gi iſta ꝑ iſtū tex.& illum idē Bal.ibi intelligēs dictū Bar.
de actis requirentib.ſcripturā,ſecus de alijs, & allegat i-
ſtum tex.Vide ēt Bal.in l.ꝓlatā,C.de ſent.vbi dicit ꝑ illū
tex. ꝙ ſi iudex n̄ facit ſcribi dicta teſtiū,nō credet,nec ſi-
bi,nec notario,qualiter depoſuerunt.Item vide pleniſſi-
me Bal.in l.fi.in 2.col.ver.quæro nunquid.C.de re iud.u-
bi dicit,mandatū procuratoris & ſimilia facta in iudicio
poſſe probari teſtibus,dūmō n̄ ſint talia, q̄ requirant ſcri
pturā, vt eſt libellus,ſnīa,& ſiſia, q̄ nō probātur teſtibus,
niſi teſtes deponerēt ſe vidiſſe ea in ſcriptis,& ponit,qua
liter debeant interrogari,vbi la tè ꝑ eū. Adde etiam Bar.
in trac.de teſte,in 5.col.uer.teſtis dixit aliqua uera,ubi di
cit,ꝙ ſi perit ſcriptura,in qua erant dicta teſtium,ſi extāt
alij teſtes , dicentes,ſe audiuiſſe,teſtes fuiſſe examinatos
ſolenniter, & dicant quid dixerint,ꝓbabunt. Adde etiā
Ange.in Auth.ī medio litis ſacras iuſ.nō fieri,vbi dicit,
ꝙ ſi iudex nō potuit hr̄e copiā notarij,poterunt oīa acta
probari ꝑ teſtes.Adde ēt Bal.in l.litigatorib C.de app.v-
bi ēt dixit,ꝙ acta requirentia ſcripturā nō ꝓbāt teſtibus.
Et ita intellige Bar.in l.fi.ad fi.C.de edi.diui Adr. & An
ge.in l.p̄cipimus,§.is aūt,C.de app.Et iſta nō ꝓcedunt in
actis factis corā arbitratore,uel corā arbitro,cui eſſet da
ta ptās procedēdi in ſcriptis & ſine ſcriptis ſm Bar. in d.
auth. niſi. & dixi ſupra in primo notabili,ex quo adhuc
apparet,ꝙ ſi opi.Doct.hic eſſet uera ſimpliciter nihil eſ-
ſet ſpeciale in arbitratore ɔ̃ ipſoſmet,ut retuli,ubi ſ̃.Ad
iura allegata pro opin.eorum reſponde, ꝙ ibi non ꝓbat
ſnīa ꝑ teſtes,ſed ꝓbatur ꝙ fuit lata in ſcriptis. Ad c.Albe
ricus.rn̄de,vt ibi per d. Abb. ꝙ ſnīa bene fuerat lecta in
ſcriptis,ſed nō regiſtrata in publica forma,ꝓut deſidera
bat ille ad cautelā.Et aduerte,quia Bal.& p̄dicti volunt,
ꝙ ea, q̄ hic enumerantur,poſſint ꝓbari ꝑ teſtes,exceptis
his,in quib.ꝑ alia iura requirit ſcriptura, de quib. late ꝑ
gl. in c.j.de cēſi.in 6.Bal.in d.l. geſta.Et ita intelligo Bal.
hic in 11.col. Vltimo,dum tetigi ſ̃.de actis factis coram
ſolo notario,adde ēt Bal.in tit.de pace Conſtā. in uerbo,
cauſis,in fi.& Pe.de Anc.poſt Io.And.in c.p̄ntiū,§.teſtes
de teſti.in 6.Itē dū tetigi,ꝙ valet probatio admiſſa ɔ̃ ſē-
tentiam,q̄ tranſiuit in rem iudicatam,ſi non opponatur
adde ad idem Lud.Ro.plene conſi.251.incip.In caſu ꝓ-
poſitæ conſultationis,in pe.col.Et iſta ſufficiant.

SVMMARIVM.

1 *Conſuetudo diſponens, quòd teſtis non teneatur reddere cauſam dicti ſui,an ualeat.*

2 *Conſuetudo laicorum ſi ſit rationabilis, an debeat ſeruari in foro eccleſiaſtico.*

3 *Clerici an poſſint ſeruare,ſeu uti conſuetudine laicorum, ſi ſit rationabilis.*

4 *Lex irrationabilis,quæ nutrit peccatum,non meretur dici lex,ſed potius peſtis.*

5 *Probatio legitima ſi appareat facta ſuper affirmatiua,an æqualiter admittatur probatio negatiua per probationem imperfectam.*

6 *Obligato an aliqua cōpetat pro obligatione naturali ad antidora.*

CAPITVLVM XII.

AD noſtram. ¶Si ꝓbari p̄t reū deli-
qſſe nō valet cōſuetu-
do,vel ſtatutū,quo inducit vt admittat pro
batio innocentię,ꝑ iurm purgationis,H.D.
Et euacuata fuit mā huius c.ſ̃.eo.c.1. ubi ui
de.Et per iſtum tex.dicit Bal.ī l.fi.in ul.col. C.de prob.ꝙ
ſi ɔſtat de crimine ꝑ teſtes à iure approbatos dr̄ ꝓbō ple
niſſima,nec recipit negatiua ꝓbōnis in ɔ̃rium.Et ꝑ iſtū
1 tex.dicebat do.Pe.de Peruſ.ꝙ † non ualet cōſuetudo di-
ſponens,ꝙ teſtis non teneatur reddere cām dicti ſui.Sed
dicit do.Bn̄d.hic,iſtud non ꝓbari per iſtum tex.ſed bn̄ ꝓ
bari,ꝙ nō ualet cōſuetudo p̄ferens ſubſidiariā ꝓbōnem
plenæ ꝓbōni.Sed tn̄ dicas dictū do.Petri eſſe verū, quia
pro ipſo eſt deciſio Bal.in l.ſi nō ſpāli,in fi.C.de teſta.&
retuli in d.c.2.in ſecunda ɔclōne.Et ꝑ iſtū tex.dicit Bal.
hic,eſſe expreſſum,ꝙ licet reus ꝑſeueret ſꝑ negādo, tn̄ ſi
eſt probatum crimen per teſtes,dēt condemnari, dū tn̄
ſit plene ꝓbatū.Si n.hoc non eſſet,oporteret,ꝙ cōfiteret
ſaltem ꝑ tormenta ꝑſeuerando,& oporteret, ꝙ indicia
p̄cederent torturā,nec ſufficeret,ꝙ ſequerentur,ſm eū,
quia deſtructo principio ordinis,totus ordo deſtrueret.
Alleg.l.cū te,§.fi.ff.de pac.Quæ oīa uerba bene no.Et ad
primum de negatione,ſi diceret, ꝙ immo negatio facit
rem dubiam,l.3.C.quib.ad lib.procla.nō l3.& glo.mag.
poſt medium in c.1.de offi.deleg. in 6.rn̄de,ꝙ fallit,niſi
negans hr̄et p̄ſūptionem ɔ̃ ſe,ſm Inn.in c.ex parte,el 1.
de uer.ſig.quē ſequūtur Arc.& Do.in c.qn̄ 2.q.1.no.do.
Abb.in c.ſuꝑ eo ꝑ illū tex.ſ.de teſt.cog & do.Anto.in c.
venerabili,ſ.de cenſi.& Inn.& do Abb.in c.tua,ſ.de co
hab.cleri.& mulie.Pro quib.ſcias alleg. iſtū tex.ubi ē ca
ſus formalis.Item in quantum dicit Bal.ɔfeſſionem,q̄ n̄
præceſſerunt indicia,nō nocere ēt ſi ſequātur,adde text.
in l.fi.ff de qōni.& q̄ ad plenū dixi in c.qualiter el 2.§.li
cet,ver.decimo limita ſ.de accuſ.& ibi dictis adde Petr.
de Anch.in clem.1.de homi.& conſi.20.inci. viſa inqui
ſitione,& Ang.in tract. de quæſtioni.& Ro.conſi.148.&
Ang.in l qui in aliena,§.Celſus,ff.de acq.hær. Et per iſtū
tex.dicit Bal hic,ꝙ non valet ſtatutū, ꝙ homicidiū non
poſſit probari,niſi per 10.teſtes. Item ꝙ non ualet ſtatu-
tum,ꝙ homicidia non puniantur,niſi in 10.ſolidis, quia
parua pęna non timetur,imò acuit animum delinquen
di,qa illa ſunt ɔ̃ iſtum tex. ubi conſuetudo,quæ tollit le
gitimas probationes in criminalibus, dicitur omni iuri
ɔ̃ria.Et de iſto ſtatuto imponente pęnam paruā pro ho
micidio,vide late Io.de Ana.in rub.ſ.de hom. & quæ i-
bi alias addidi. Dicit tamen hic Bald.
a valere ſtatutū a ꝙ homicida poſſit oc
cidi ab hæredibus interfecti , quia me-
ruit,ut l.qui ſeruū,ff.de uer.obl.de quo
pro nūc remitto ad notata ꝑ do.An.&
Imo.in c.quæ in eccleſiarū,ſ̃. de conſt.
per Bar.in l.oēs populi, ff.de iuſti. & iu.
ꝑ Bal.in l.fi.C. ſi ɔ̃ ius, uel uti pub. per
Ioan.And.in Spec.ſuper rub. de conſti.
per Bal. in l. ut uim,ff.de iuſtit.& iu. &
in l.2.C.quando li. ſe ſine iud. vind. &
l.decuriones,C.de infa.per Alber.in 4.
parte ſtatutorum,q.17.per do. Ant. ī c.
ſi uerò,el 1.ſ.de ſent.exc.per Bald.in c.
fi.circa princ. ſ.de reſcri. per Do. in §.
is ita,circa med. 6. diſt. per Bald. in l.ſi
qs hr̄dem.C.de inſti.& ſubſti.ſub ɔdit.
factis,per do. An.in c.fi.in fi.infra de iu
reiur.& per Bal. in l.ij in 20.char.uerſi.
ſuper ff.de iureiur.in repetitione.Et nō
intelligas,ꝙ dubitetur,vtrum tale ſta-
tutū excuſet à peccato, uel nō, qa cla-
rum eſt,ꝙ non,propter glo. auream in
c.inter hoc 33.q.2.Sed fit difficultas,u-
trum ualeat , quo ad euitandam pęnā
capitalē? Et iuxta hoc addit Bal.hic, ꝙ
iſta ptās gladij ɔceſſa priuato ad uindi
ctam,non pōt alteri ſubdelegari. Et al

a Valere ſtatutū *Adde tu,ꝙ iſta ſtatuta uidentur illicita,& ratio eſt, quia illud , quod debet fieri per uiā iuſtitiæ, non debet exerceri cum odio & malo animo,qa præbent materiā peccandi, & ſcandali, & ad hoc facit text. in l. non in ſingulis,ff.de re iud. & ideo Ioan. And.in Spe.in ti. de conſt. dicit ſtatutum,qđ dat hāc facultatem cū rancore facere uindictam, non ualet, ſecus, ſi dat hanc facultatem, ut miniſter legis,ad hoc ut faciat iuſtitiam quia iſto caſu ſtatutum poteſt illos hære-*

hæredes, seu cõsanguineos, ministros iustitię facere. 23. q. 5. c. si est crudelis. Et istud idem tenet do. Abb. in c. fi. de cõsue. ĩ ver. no. primũ dictũ. Istam cõclusionem intellige verã de iure ciuili & in foro seculari, de iure autẽ Canonico tale statutũ non valet, Hostien. & omnes in d. c. fi. de cõsue. & Bal. in l. 1. C. si à non compe. iud. Adde & pone, ꝙ stante tali statuto, ꝙ bannitus possit impune occidi, pulchrum est uidere, an filius possit impune occidere patrem bannitum, vel ecõtra pater filium bannitum? Ang. in l. si adulterium cum incestu. §. liberto. ff. de adul. tenuit, quòd non, & idem tenuit in Authẽ. de incestis. nupt. in princ. Bartol. in dicta l. si adulteriũ. §. liberto. tenuit contrarium, ubi dicit, quòd ista quæst. fuit de facto Tuderti, & quòd per quoddam collegiũ fuit ita consultum. Et idẽ tenet Pet. de Anc. & Ioan. de Ana. in rubric. de his, qui fi. occi. Bar. in l. minime. ff. de rel. Sal. in l. 1. C. de his, qui patr. vel filiũ occid. Quid dicendũ ĩ hac difficul. ate? Respondeo, ꝙ nõ est fauendũ filijs, vt occidãt patrẽ bannitũ, nec econtra. Sed postquam parricidium est consumatũ, seu secutũ, tenerẽ opi. Bar. Adde ad ista pone, ꝙ non sit statutũ, an bannitus possit de iure communi impune occidi? Bartol. in l. vt uim. ff. de iust. & iu. i... 1. colum. in versic. nunquid de iure. concludit, quòd non, nisi sit transfuga, l. 3. §.

le. gl. in l. cum fundũ. ĩ ver. postea. ff. de
vi & ui arma. q̃ dicit singularem, & nõ
esse alibi. Adde Bal. idem tenentẽ in l.
accusationis. C. qđ met. cã, & in c. 1. §.
si quis vero, de pa. iu. fi. & ĩ l. ad officiũ,
in fi. C. commu. diui. & Pau. de Ca. in
l. si cum dotem. §. transgrediamur, ꝑꝑ
gl. 2. ibi. ff. sol. mat. & Bal. in d. l. ut uim.
& in repetitione l. 1. C. vñ ui. Et est de
mẽte Bar. in l. non solũ. §. si mandato. ĩ
2. q. ff. de iniur. Si tñ uindicta esset ꝯcessa
nõ ꝑ priu. statuti, sed à iure cõi, bene
posset ꝑ alium explicari, fm Bal. ĩ d. §.
si quis vero, ꝑ rłam, põt. de reg. iu. in 6.
Et ꝑ istum tex. colligit hic arg. Bart. ꝙ
iudex potest recusari tanquã indiscre
tus, sicut tanquã suspectus, licet suspi-
cio sit ex una parte, ĩdiscretio ex vtra-
que parte. Iõ licet possit vtranque par
tẽ ĩtercipere, nõ tñ tenet̃ quis se ꝯmit-
tere iudici indiscreto. Et nõ reperitur
melior tex. ĩ iure. Et ideo nota fm eũ,
quia fuit hic recursum ad Papam pro-
pter temeritatem, vel indiscretionem
iudicis. No. primo fm do. Ant. ibi, le-
2 gi regni, à ꝯ̃rio sensu, ꝙ † consuetu-
do laicorum uidetur esse seruanda in
foro ecclesiæ, dummodo alias sit ratio
nabilis, sed certe hoc est ꝯ̃ casum in c.
ecclesia. s̃. de consti. Ideo dicit hic Im.
ꝙ ista consuetudo erat promiscua in-
ter clericos & laicos. Vnde nimirum,
si ꝯprehẽdit clericos, ꝑ c. cũ uenisset. s̃.
de eo, qui mit. in pos. secũdum ipsum
ꝑ quo uide tex. in c. ꝯstit. s̃. de restit. in
ĩteg. quem dicit ibi do. Ab. esse melio-
rem de iure, & est tex. in c. cùm cã. j̃. de
re iu. quem notant ibi do. Car. & do.
Ab. & do. Bar. in l. j. C. de sum. tri. & est
tex. & ibi do. An. & do. Ab. in c. dilecti
s̃. de fo. comp. no. Inn. in c. ecclesia. s̃.
de consti. & do Ant. in c. grauem. in 2.
q j̃. de senten. excõ. & Cal. in dispu. in-
cip. statuto ciuitatis. & Do. in c. j. de iu-
reiu. lib. 6. & Imo. in c. fi. j̃. de vi. & ho-
ne. cle. Ex eodem tex. no. dom. Abb. ꝙ
3 † clerici possunt vti consuet. laicorũ
rõnabili, si est priuilegiata, & dicit mẽ
ti tenendum. Sed de ipso miratur do.
meus hic, qa nisi cleric⁹ accusasset cle
ricum in partib. de quib. in tex. talis ꝯ-
suetudo ꝑ hanc legem p̃iudicasset cle
rico accusanti. Vñ nõ põt dici priuile
giatiua, sed ꝓ certo do. Ab. nõ habuit
p̃cise respectum ad ꝯsuetudinem, de
qua hic, sed simpłr ꝯsiderauit, ꝙ Papa
reprobat ꝯsuetudinẽ laicorũ, non, qa
nõ ligaret clericos, cũ esset introducta
à clero, vel populo, sed quia erat irrõ-
nabilis. Per qđ dat̃ intelligi, ꝙ data rõ
nabilitate ꝯsuetudinis clerici ligaren
tur, posito ꝙ re vera ñ cẽt priuilegiati
ua. Ex eodem tex. ꝯsiderando, ꝙ ista ꝯ
suetudo ꝯcernebat ordinem ꝓceden-
di in iudicio, vĩ probari, ꝙ clericus li-
tigans in foro seculari ligat̃ statutis lai
corum rõnabilibus, qñ ꝯcernunt præ-
paratoria, & est tex. valde singul. fm
do. meum ad notata in c. quod cleri-
cus. s̃. de fo. compe. vide tu do. Abb. ibi
tenentem, & plene Alberi. in 2. parte
statutorum, q. 6. & plene Cal. in dispu.
statuto, & Dom. in ca. consuetudo. in
vlt. col. 1. distin. & Arch. in c. non ita. 2.
q. 6. & ita Pet. de Anc. in c. canonum. ĩ
28. cha. ver. accedat qõ. s̃. de ꝯstitut. &
Ab. in c. ecclesia. ver. sequentis casus.
s̃. de ꝯst. ibidem in rep. & Imo. post do.
An. in c. j. s̃. de ꝯst. Io. And. in Spe. de ꝯ-
stitut. §. 1. ver. aliæ. in fi. No. secũdo tex.
sing. ibi, quoquo modo, iuncta gl & li-
cet aliqñ ex dispõne legis, vel statuti,
admittantur dispensatiue testes crimi
nosi & infames, ut in c. tanta. j̃. de sy-
mo. & in l. qõnib. ff. ad legem Iul. ma-
iest. tñ nõ põt ꝑ statutum induci, ꝙ le-
gitima ꝓbõ respectu formæ ex aduer-
so facta ꝯfundat̃ ꝑ tales testes, quia hic
non ualet ꝯsuetudo, vel statutũ, ꝙ mi-
nus legitima ꝓbõ respectu formæ ex
aduerso facta, ꝯfundat̃ ꝑ tales testes, &
ẽt hic non valet consuetudo, ꝙ minus
legitima ꝓbõ respectu formæ suę prę-
feratur legitimæ ꝓbõni, quod tenemẽ
ti semper, fm do. meum, quia si accu-
sator potest probare legitime, uel pro
babit, non valet ꝯsuetudo, ꝙ purgatio
canonica primã probationem tollat.
Et põdera istũ tex. quia optime ꝓbat
id, qđ disputauimus post do. Abb. in c.
ꝓposuisti. s̃. codẽ, ꝙ statutum volens
stari iuro alicuius officialis, non tollit
plenam probationem in ꝯ̃rium, qa ñ
valet ꝯsuetudo pręferens ꝓbationem
4 fragilem plene. Vltimo no. quòd † lex
irrõnabilis, & nutritiua peccati perdit
nomen legis, & appellatur pestis, quia
non ꝯpetit sibi diffinitio legis, de qua
in c. erit aũt. 4. dist. Vñ dñt hic Inno. & Host. ꝙ princeps
non põt directe hanc l. ꝯfirmare, ꝑ c. illa 12. dist. & sequi
tur do. Ab. allegando Bar. in l. oẽs populi. ff. de iust. & iu.
Et ex hoc dicit Bal. hic, ꝙ rex & regnum non pñt ꝯsue-
tudinẽ inhonestã approbare, qđ dicit esse notandum ꝯ̃
ꝯfirmationes statutorum, quas faciunt officiales eccle-
siæ Romanæ, qa non ualent, si sunt ꝯ̃ bonos mores & iu
stitiam nãlem. Et dicit menti tenendũ. Nec põt dici, ꝙ
iura nãlia pñt distingui, vt ꝑ gl. & Cy. in l. fi. C. si ꝯ̃ ius, vł
utili. publ. quia hic nulla cadit rõ distinctiua, vñ non es
set distinguere, sed perimere, fm ipsum. Adde Bal. ĩ l. oẽs
populi. ff. de iusti. & iu. ubi dicit, ꝙ facta confirmatione
statutorũ, non remanẽt ꝯfirmata statuta ꝯ̃ libertatem
ecclesiæ, nisi specifice dicat̃. Alle. Inn. in c. j. s̃. de transac.
Et uide Bal. in l. cũ oportet. C. de bo. q̃ lib. ubi dicit post
Cy. ꝙ gñalis ꝯfirmatio priuilegiorũ nihil prodest priui
legio iniusto, & idẽ dicit Bal. in c. j. in prin. ꝑ quos fiat in
uest. & in l. nec dãnosa. C. de p̃ci. impe. offi. & in l. j. C. de
monopol. & in l. j. ff. de his, q sunt sui, uel ali. iu. facit c. si
gratiose, in fi. de resc. in 6. & qđ no. Pe. de Anch. ꝯs. 15. &
do. Ab. in c. dudũ j̃. de priu. & Ro. post gl. in uerbo, possi
des, in l. qđ iuste. ff. de acq. pos. cũ si. Glos. j. in fi. expedias
5 † mãm, ut hic ꝑ do. Ab. videlicet ꝙ si apparet legitima
ꝓbõ sup affirmatiua, non admittit̃ negatiua ꝑ ꝓbõnẽ in
ꝑfectã, ut est iurm, sed si uellet negatiuam probare indi
recte, non ꝑ testes de credulitate, sed de veritate, bñ pos
set, arg. c. ex tenore. j̃. ti. ꝓx. Et ꝓ hoc eleganter adducit
do. Ab. gl. in c. clerici. 81. dis. de qua dixi post ipsam in c.
3. in ultimo notabili, s̃. e. ꝑ q̃ op. declarat̃ iste tex. Si uero
ꝯ̃ ipsum non apparent legitimæ ꝓbõnes, sed ĩfamia gra
uis, põt illa đ purgationem tolli, ut ꝑ glo. in c. p̃sbyter. 2.
6 q. 5. & hic latius ꝑ do. Ab. Extra † gl. dicebat hic Vin. quẽ
sequuntur hic Io. An. do. An. & Imo. ꝙ isti p̃sbyteri pur-
gabãt se adinuicem, ut sentit gl. j. & ꝑꝑ hoc vnus ꝯpur
gator remanebat alteri obligatus ad antidora, q̃ obło
surgit ex illa æqtate nãli, vt bñ facienti bñ faciamus, l.
sed si lege. §. ꝯsuluit. ff. de peti. hær. & c. cũ in officiis, ĩfra
de test. Et dicit notabłr, ꝙ ista obło ñ est talis, qualis est
illa nãlis oriens ex pacto, & ꝙ ꝑꝑ istã nulla actio ꝯpetit
& ꝓ hoc alle. do. Ant. l. ẽt. ff. de compẽsa. ubi talis obło

transfuga. ff. de re mili. & ibi oẽs. Adde Bal. in l. 1. in 11. colum. C. de hær. instit. Alber. de Ros. in 4 parte statu. in q. 15. in cip. deinde quęro. Et subdit postea ibi Barto. in d. l. vt uim, quòd licet de iure communi non sit licitum offendere bannitum in personã, tamen põt impune dari damnum in reb. Glos. est sing. in c. 1. §. si quis. in verbo, deprędari, de milite vasal. q contu. est Bartol. in extrauag. qui sint rebelles. ĩ verbo rebellãdo. Bal. in l. omnes. C. si contra ius. Ang. in l. in suis ff. de lib. & posthu. & ibi Imo. Salic. & do. Alex. in l. qui sepulchra. C. de sepul. viol.

ad anti-

ad antidora nõ põt deduci in cõpensatione,* & alle.l.hoc iure.§.pe.ff.de dona.ubi non dr̃ donatio, & adde Arc.in c.Mennã.2.q.5.ubi sequitur istud dictũ Vin. Et an possit repeti solutũ *ex hac oblõne quasi indebitũ, vide gl.ĩ l.creditores.in verbo,nã.ff.de ver. sig. & in l.donari.ff.de reg.iu. & oĩno Bar. in l.q testõ.§.j. ff. de fideiuſ. Et vtrum deducens talẽ obligationẽ in pactum,committat vsurã, puta si mutuo tibi 10.cũ hoc,vt qñ oportuerit,totidẽ mihi mutues, vide do.Ant.do. Abb. & Ana.in c.ↄsuluit.pp gl.2.ibi.ĩ.de vsur.& Lauren. in trac. de vsur. in 5. char. ver.oppono scd̃o.& bea.Tho,2.2.q.78. art. 1. cũ si.Et ↄcl̃o est,ꝙ sic.Et vnũ mirabilẽ effectũ huius oblõnis ad antidora, vide p Inn. in c.eam te.s̃.đ æta.& quali. vbi dixit,ꝙ si remittit alicui ista obligatio,ut intercedat pro acquirendo bñficio ecclesiæ,illi,cui tenet,committitur symonia, & sequit ibi do. An. Vltimo p istum tex.in verbo,neminẽ audiatis.no.ꝙ iudex dẽt denegare audiẽtiã volẽti vti pbõnib. à iure reprobatis.Nec mirũ,qa sñia lata sup ipsis nõ teneret,ſm Bal.in l.libertorum.C.de test.per c.2.ĩ. de purga. vulga.

* Cõpẽsationẽ. *Adde Angel. in Aut. de non elig. sec.nub.1.col.ver. sed an talis obligatio. in §. 1.*

* Solum. *Adde Ias. in l.ex hoc.de iniu.col.37.cum sequen. ubi ponit regulã cum quatuor limitationibus.& ibidem uid. glos. & Pau. de Cast. in fi.*

SVMMARIVM.

1 *Fines diœcesum probari possunt per libros antiquos, per testes, famam & adminicula.& nu.2.3.*
4 *Instrumenta antiquissima inter tertios confecta, in quibus enunciatur aliquẽ locum esse de iurisdictione, diœcesi, uel districtu, an probent.& num.6.*
5 *Verba enunciatiua in priuilegijs probant in factis antiquis.*
7 *Scriptura ex archiuo publico probat tribus concurrentibus.*
8 *Scriptura in columna, uel marmore an probet.*
9 *Fama non plene probat fines diœcesis, sed adminiculatur.*
10 *Probationes imperfectæ simul iunguntur, & faciunt unam plenã probationem. Iunge nu. 11.*
12 *Confines quibus, seu qualibus probationibus probari possunt.*

CAPITVLVM XIII.

1 CVm causam. Fines † diœcesum pbari pñt p libros antiquos,p testes,famã & adminicula. H. D. Et est sing.tex.in sua mã,pbans tria notanda,ſm Doc q tandem reassũmũt sup gl.Iõ p maiori breuitate no.tex. vt p eos. oĩa infringas super gl..Gl. 1.ibi,antiquorum librorũ.no. iuncto tex. ꝙ libri antiqui faciunt fidẽ plenã. Idẽ tenet simplr Spe.in ti. de pb. §. videdũ.ver.cũ p libros.Sed hoc intelligunt Host, do.Ant.Imo.& do.Ab.pcedere solũ in duob.casib. Primus est, qñ ab antiquis nostris adhibita est fides talibus libris,vt apparet ex libris iurisconsultorum, poetarum & medicorũ,quib.dat fides,& idẽ de chronicis & simillib.vt p Bar.in l.1.ff.si cer.pe.& gl.in c.uenerabilẽ.in verbo, transtulit.s̃.de elec.& in c.inter dilectos. in verbo, magis,ĩ.de fi.instr.p gl.& Do.in c.placuit.16.dist.& glo. & Do.in c.in noĩe Dñi.23.dis.& in c.1.24.dist.& in c.ab sit.40.dis.p gl.in proœ.ffrorum.§. hæc aũt tria.in verbo, vrbib.& p gl.& Do.in c.quamuis.ante fi.21.dis.vbi in factis antiquis stat libris historiarũ.Ita tñ limitabat Bal.in l.1.ff.de of.qst. nisi antiquæ scripturæ attestarentur đ aliquo auditu,licet in testib.deponentib.de factis antiqssimis sit sec⁹,p c.l3 ex quadã.ĩ.ti.px.ꝙ nõ placet do.meo hic,& bñ,qa hoc mõ nihil importaret p̃dicta, attẽto ꝙ libri historiales, chronicæ & siĩa deponunt de auditu, hoc est de eo,qđ acceperunt ab aliis dicentib.vel scribẽtib.l3 aliqñ ẽt narrẽt p se visa,vt Dares Phrygius.Secũ-
2 dus casus est,qñ† libri ↄtinent talia,q̃ non sunt præiudicialia,& ita erat hic,qa oẽs Scribentes hic reputant hãc mãm affinitatum inter ecclesias non esse p̃iudicialem, p c.cum Apostolica.ĩ.de his,q̃ fi.à pla.vbi remittit solẽnitas, qñ res non exijt manus ecclarum, & hoc dictum Doc.non parũ notabis.Et bñ facit, quod no. Host in c. possessiones. s̃. de reb. eccl. non alie. ubi dixit, ꝙ si eps eget in spatu suo aliqua camera,vel domo,q̃ est capituli,põt de illa fieri alienatio absq; solẽnitate,qa nõ exijt ecclam.Alle.l.uolũtas.C.de fideic.ubi phibit⁹ alienare nõ phiberet alienare in familiã.vñ infert Bal.ibi,ꝙ emphyteutæ pñt inter se rẽ emphyteuticã alienare nõ requisito dño.Et no.Io.And.in Spe.ti.de loca.§.nunc aliqua. ver.72.& Bar.in l.q Romæ.§.duo fratres.ff.de uerb.obl. & in l.& iõ.ff.de ↄd.fur.& in l.cũ hi.§.si uni. ff. de transac.Et p p̃dictis uide Inn.in rub.ĩ.de ↄse.eccl. vel alta. vbi dicit, ↄsecrationẽ ecclæ pbari p tales libros, & idẽ gl.in verbo,scriptura.in c.solennitates.de ↄs.dist.1.& facit gl.in c.sane.el 2.in uerbo,post mortẽ.24.q.2.& idẽ,si est scriptũ,ĩfantes fuisse baptizatos,& similia,in quib.ẽt scripturæ lapidũ faciunt fidẽ,ſm Inn.in d.rub.qa cessat suspicio falsi,& non adest ↄmodũ bursale, nec est verisimile,ꝙ fuisset tanto tp̃e tolerata. Extra istos casus est
3 ↄcl̃o Host.hic,quem oẽs sequuntur ↄ̃ gl. ꝙ † tales libri non pbant.Nec obst.c.ad audiẽtiam, de quo in gl.quia reperiebat ille liber in illo loco, in quo solum stat scripturæ authẽticæ,sequeret.n.ꝙ si iã sunt 100.anni,potuisset platus scribere talẽ rẽ esse ecclesiæ suæ,qđ forte ñ esset verũ.vñ iure cautũ nõ est, tali libro fidem adhiberi. Confirmat hoc do.meus,qa alias sequeret,ꝙ plus pbarẽt tales libri,q̃ scriptura publica & authentica,qa si iĩ la qs asserat se dñm,vel hr̃e iurisdõ nẽ,nõ credit illi scripturæ ad alterius p̃iudiciũ, nisi fuerit facta eo ↄsentiente,p l.cẽsuales.C.de dona.& alle Io.And.in Spe.de inst. edi §.postq̃.ver.sed nũquid.dicentem, ꝙ in dependẽtib. à uolũtate duorũ scriptura publica facta ad assertionẽ vnius nõ pbat,& est gl.or.in Aut.de tabel.§.pe. & idem vide p Bal.in l.pe.in fi ff.de ↄd.inst.& in rub.C.de fi.instr.& Bar.& in d.l.censuales.& tex.& Bal.in l.si pr̃. C.de ac.emp.Ex quib.pridie fuit obtentum, ꝙ liber æstimorum,in quo res est descripta tanquam alicuius,non probat ꝙ sit illius,in p̃iudiciũ eius, qui nõ

* consensit. * Et sentit Bar. in l.rura. C. de oĩ agro deser. lib. 11. quicqd dixerit Pau. de Ca. in l.scriniarios. C. de test. mi.Vñ dicit Bar.in l.j.in prin.ff.de bo. pos.ſm tab.ꝙ literæ scriptæ in ære, vel lapide de uoluntate unius duntaxat,ñ nocent alteri.Iõ elegãter dixit Specu. in ti.de loca.§.nũc aliqua.vero.57.ꝙ in facto q̃uis antiquo ↄtinẽte enũciatiue simplice assertionẽ illius,q nũc agit,p illo nõ stat. ñ ti apparent plures inuestituræ de re emphyteutica,p hoc solũ non pbat ecclesiã esse dñam rei emphyteuticæ,ſm ipsum,qđ bñ no.Et ĩtellige,vt puto,nisi inuestitura esset in forma instr̃i,p id quod statim dicet,maxime qñ essent plura instr̃a.Pro hoc ẽt,quia ↄsuetudo dans fidem scripturæ mercatoris ĩdiscrete, nõ valet,ut p Bal.in l.1.C.de confes.late dom.Abb.in c.bonæ.in pe.col.s̃.de postu.præla. Vnde non plus debet operari uestutas,q̃ consuetudo.Et qđ dixi de instrumentis inuestituræ,declara ex dicendis statim.Est uerum,vt
4 bene intelligas, ꝙ † quãuis libri antiq in casib.p̃iudicialib.nõ pbẽt, vt dictũ
a est, tñ instr̃a antiquissima a ↄfecta ĩter tertios,ĩ q b.enũciatur aliquẽ locũ esse de iurisdõne, diœcesi, uel districtu alicuius,uel dñiũ particulare aliquarũ rerũ,plene probant,& dñr antiquissima
b b ſm oẽs, qñ attestant de his, q̃ excedunt memoriam hominum iuuentũ & uiuentium.Et ita no.Bal.in l.cũ aliqs.C. de iu.deli.p l. si arbiter.ff. de pb. & facit qđ no.do. Ant.& do.Abb.post gl.ibi in c.cũ olim.ĩ. de censi. Bñ facit theorica Inn.in c.ueniens: uerius fi. ĩ. de uer. sig. ubi dicit, ꝙ in excedentib. memoria hoĩum sufficit pbõ p famã, quod multum no.Bal.in authen.quas actiones.in fi.C.de sacros. eccl. & do. Ant.& alij in c.ueniens.el 1.ĩ.ti.proxi. Et ibi illud de fama pleni⁹ habebitur,

* Consensit. *Adde de Bal. Ang.& Imo. ir l. dic̃. de ver. obl.& Ale. consi. 10.cum duobus seq. par. 4.*

a Instr̃a antiqssima. *Adde Salic. in l. cũ aliquis.C. de iu. delib. qui notabiliter dicit, ꝙ si essent instrumenta antiqua confiniũ, etiamsi facta nõ sint iter eas dem personas, ꝙ probant. Et in simili dicit Cy. & Bartol. de famai quòd in antiquis plene pbat, quos vide in l. si quis de. C. sol. ma.*

b Dñr antiqssima. *Adde tu, & dic,*

dic, ꝙ tempus centum annorum cōiter tenetur, ꝙ dicatur longū tempus, & ista est finalis opin Inno. in c. ueniens, de ver. sign. & no. Spec. in tit. de prob §. 1. versi. valet etiam. Idem t3 Bar. in l. si quidem, C. solu. mat. in fi. Ioā. de Imo. in l. 2. §. idem, ff. de aqua plu. arcen. Et per ista est reprobata opin. Anto. de Bu. ī c. veniēs, đ testi. el 1. qui aliter sentit in hoc, & male.

Istud fallit, ſm do. meum hic multū sing. nisi plura instr̄a antiqua hn̄ent originē ab vna & eadem ꝑsona, puta si inueniuntur omnia ↄfecta ab vno notario, qui ſp scripsit actū in tali loco talis iurisdōnis, & idē dicit, si manu vni⁹ ꝑsonæ, vel pluriū in plurib⁹ instr̄is cōfectis ↄtineant verba vnius, vt si in multis instr̄is ↄfectis mediāte certo p̄lato dicat̄, ꝙ ſm eius assertionē talis res erat talis ecclæ, quia hoc non probabit̄ ex illo instr̄o, ſm ipsum Mouet̄ subtiliter, quasi instr̄a antiquissima iō probant, ſm Bal. vbi s̄. quia p ea patet cōis opi. Certe cōis opi. nō probat̄ per vnius assertionē, imò, ſm Bart. in l. ad monēdi, ff. de iureiu. p vnum testem n̄ probatur publica vox & fama. Itē p hoc dicit esse casum in c. licet ex quadam, j̄. tit. prox. vbi licet in probando gradus consanguinitatis ī mr̄imonio admittantur testes de auditu auditus, tamen non probant testes dicentes se audiuisse ab vno tm̄, quia sicut illi soli non creditur, ita nec fundantibus se in eo tanquam authoritate, vel authore, & ꝗa ratio ē gn̄alis, non pōt dicere, ꝙ ibi sit spāle in probanda ↄsanguinitate, sicut quædam alia spālia ibi statuuntur. Vn̄, quia testis de auditu auditus in factis antiquissimis probat, vt dicetur in c. veniens, el 1. vr̄, ꝙ sicut testib. hn̄tib. originē ab vno authore non creditur, ita nec plurib. instr̄is, ꝗ sunt loco testiū. Et p hoc infert̄ ad id, qđ no. Bal. ī l. optimā, C. de ↄh. stip. vbi dicit, ꝙ isto casu non sufficeret vnum instrumentum ad probandum cōem op. Credit tn̄ do. meus, ꝙ sufficerent duo. Nec ob. ꝙ al̄s ad pbādum cōem opi. nō sufficiāt duo, ſm Spe. in tit. de instr. edi. §. restat, ver. illud aūt, & Inn. & alios in c. 1. j̄. de fi. instr. ꝗa non loquunt̄ in factis antiquissimis. Et istis adde, ꝙ si instr̄a antiqua reperiant̄ inter se varia, staretur plurib. vel melioribus, vt probatur in l. 1. in ver. sed sicut, ff. de off. ꝗsto. ibi, & sane crebrior est opi. ꝗa dū facit mentionē de frequentiori opinione, vult ꝙ frequētior dēat p̄ualere minus frequenti, licet aliud senserit Bal. ī l. 2. §. postea cū Appius, ff. de ori. iu. Et amplia p̄dicta, vt procedāt, ēt si ille, ↄ quē agit̄, & ꝗ possidet, sit iustus possessor, nec hēat aliquā p̄sumptionem iuris ↄ se, ꝗuis Inn. & cōiter * Doc. hic sentiant oppositum, & ꝙ istis probationibus, de ꝗb. in tex. credit̄ ↄ possessorē p̄sumptiue iniustū, cū al̄s n̄ crederet, ſm eos, ꝗa actor plene dēt intentionē pbare, al̄s re⁹ absoluit̄, c. 3. cū si s̄. eo. ꝗa re vera, vt ēt fatet̄ hic do. me⁹, licet actore n̄ pbante re⁹ absoluatur, tn̄ hic n̄ dr̄, actorē n̄ pbare, imo vti pbationib. legitimis nec ī istis antiqssimis lex hēt istas probationes p l̄tis. Itē ꝗa p̄ īdicia & præsumptiones probat̄ dn̄iū, l. ad pbōnē, C. loca. l. indicia, C. de rei vē. Itē cū dr̄ in c. veniēs, j̄. tit. proxi ꝙ dn̄ia pbant̄ p famā, nullus dicit, ꝙ nō probet ↄ bonæfidei possessorē.

* Probatur dominium. *Adde in antiquis sufficere probationes faciliores & leuiores, & per indicia & coniecturas, l. census, cum ibi no. ff. de probat. l. qui ex literis, ff. de bo. pos. secun. tab. c. cū olim, de cēsi. Pau. Cast. cons. 164. incip. in p̄senti cā quę uertitur, colūna 1. uolumine 2. Anch. cons. 310. incip. tres domini, col. 2. ver. & istę probationes, et cōsil. ult. in fin. tertij dubij, ubi dicit, ꝙ*

5 Et extēde p̄dicta ēt ad † priuilegia Papæ, ꝗa probant enunciata in factis antiquis, vt plene per Do. in c. si Papa, in prin. de priui. in 6. Imo unum solū priuilegium sufficit, quia talia enunciatiua in priuilegio Papæ æquipollent famæ, vt sing. no. Io. An. in regula, nō licet ad fi. de reg. iu. in 6. & do. Ant. in c. fi. j̄. de succes. ab intes. & Do. in d. cap. si Papa. Et no. ſm Bal. hic, ꝙ ī factis antiquis nulla est melior probatio, quā instr̄orum: recurritur, n. ad memoriales antiquos tanq̄ ad stipites veritatis, ꝗ ī ęternū p̄manēt cū hac diffinitione ſm eū & dicit ꝙ mōtes, flumina, & valles, ꝗ distinguūt territoria, sūt fines æterni in ꝗb. semel verū, ſp est verum. Allegat l. ꝗ bona, §. si quis stipulatur⁹, ff. de dā. inf. Facit illud, dū mōtib⁹ vmbræ lustrabūt, & c. & vide, qđ dr̄ super gl. seq. Et de hac mā, qn̄ verba narratiua antiquorum instrumētorū p̄bēt, vide ēt Imo. ī cl. 1. circa med. & fi. de pb. & do. An. ī c qm̄, s̄. eo. & do. An. & Im. in c. post cessionē, s̄. eo. & qđ ibi dixi ī

6 8. fall. Quòd † aūt in factis nō antiquis assertio apposita in instr̄ō tertii, mihi n̄ p̄iudicet ēt in mā ↄ̄finiū, no. Inn. in c. cū in iure, paulo an̄ fi s̄. de off. deleg. * & gl. & Bar. ī l p̄dijs, §. Titio, ff. de leg. 3. & Bal. & alij in d. l. cū aliquis, & Bal. in d. l. optimā, p c. inter dilectos, j̄. de fi. inst. Est verū. ꝙ nocet ipsis ↄ̄hentib. vt videantur ibi ↄ̄xisse, vbi asserunt esse iurisdōnē, ſm Bal. in d. l. cum aliqs. Et ita intelligit d. l. optimā. Et iō dixit Bal. ī l. fi. C. si ā n̄ ↄpe. iud. ꝙ si ille, qui fecit se subscribi in instr̄o Titiū de Papia, vult declinare forū quasi n̄ sit Papiensis, cogitur istud pbare, ꝗa instr̄m̄ pbat ↄ ipsū. Itē opantur dicta verba bonā fidē sufficiētē ad p̄scribēdū. Vn̄ subdit signāter Bal. ī d. l. fi. ꝙ si emi fundū, tanq̄ de districtu certæ ciuitatis possum p̄scribere, vt soluā collectas illi terræ, adeo ꝙ si alia ciuitas dicat eā de suo districtu, & petat collectas, iuuabit me p̄scriptio cāta ex iusto errore dicti instr̄i, ſm ip̄m, & bn̄ facit gl. in l. Titio fundus, ff. de ↄdi. & dem. & qđ p ip̄am not. Bal. quasi ī terminis l. indicia, ad fi. ver. 5. principal̄r ꝗro, C. de rei vend. In ea.

7 gl. ibi, ex archiuo publico, no. ꝙ † statur scripturæ repertæ in archiuo publico. * Hoc intellige tribus ↄcurrētib. primò, ꝙ sit posita in loco publico, sc̄dō, ꝙ hēat custodē deputatū de publico, tertio, ꝙ sit posita iter scripturas publicas, ſm do. Ab. Et ꝗa est mā pulchra, melius cadēs in c. ad audientiā, de præsc. vbi ē casus, iō non sequendo dom. meū hic qui multū insistit, reseruo ad dictū locū, ne pp gl. hic tollatur, qđ ptinet ad tex, ibi. Sed p nūc vide de mā Io. An. ī Spe. latissime in ti. de instr. edi. §. nunc videndū, ver. 5. supplementū, in addi. mag. Bal. plene in l. exēplu, C. de pb. & in rub. C. de fi. inst. in vlt. col. Ang. in auth. si quis in aliquo, C. de eden. Bar. ī auth. & si ↄ̄ctus, post pri. C. đ fi. inst. do. Car. ↄs. 24. in 3. dub. Ro. ī l. sciendū, ff. đ ver. obl. Inn. & Imo. in c. 1. s̄. de proc. Bal. in l. si ↄparationes. ver. itē scri. C. de fi. inst. & ibi Sal. vers. 5. scriptura, cū si. Conclusio ē, ꝙ d. scriptura probat ↄcurrentibus duob. p̄dictis reqsitis, ēt sine tertio, qn̄ n̄ essent aliæ scripturæ magis authēticæ. Fallit extra territoriū, in quo est archiuū, ſm Io. An. in d. ad. nisi essent ciuitates ↄfęderatæ, sc̄dm Bal ī d. rub. in fi. In ea. gl. ibi, colūna, vel lapide. Dicas

8 ſm Hos. & do. Abb. ꝙ † vbi agit̄ de grādi p̄iudicio, ista n̄ probāt, sed adminiculant̄, ēt si sumus in facto antiqssimo, p ea, ꝗ dicta sūt s̄. de libris, & p tex. in l. monumētorū, C de relig. p quē ēt ita t3 Bar. ī l. 1. in prin. ff. de bon. pos. sec. tab. & sic intellige gl. in c. sane, el 2. 24. q. 2. & in c. postulatus, 3. q. 7. Fallit, nisi sint scripta de voluntate partiū, ſm Bar. in d. l. j. Sed hoc nihil importat, ꝗa est indubitatū, cū ēt scriptura priuata tūc probaret ī Auth. đ fi. inst. & cautela §. 2. & esset ualde difficile pbare, ptes ↄsensisse, ꝗa si ip̄a scriptura hoc diceret, n̄ pl⁹ sibi crederet̄ ꝗ p̄cipal̄r ī ea ↄtētis. Itē fallit nisi eēt scripta ab eo, ꝗ pt dare fidē & authoritatē scr̄pturæ, p tex. in l. 2. §. ex actis, ver. pro nr̄is, ff. đ ori. iur. quē tex. alle. ēt do. Bn̄dict. hic. Per istū tex. colligit̄ rō, quare scripturæ p̄toris factę ī albo credit̄, ꝗa ī actib. iudiciarijs p̄toris, vl̄ iudicis ē eligerı̄ illū, ꝗ scribat, sicut dr̄ ī d. §. ex actis, ꝙ ille, ꝗ hēbat authoritatē l. ↄdēdæ, vr̄ hr̄e authoritatē ↄmittēdi, vt lexilla scribat̄. Vbi āt n̄ ageret̄ đ magno p̄iudicio, posset procedere opi. Bar. & Bal. ī d. l. monumētorū, & Imo. hic. &

*in antiquis sufficit probatio p̄sumptiua & adminicularis, sequitur Ias. in cons 128. col. 1. in fi uol 1. ubi dicit, ꝙ in antiqs sufficit probatio cōiecturalis, licet necessario non cōcludat & est cōis * opi. secundū Anch. ī d. cons. 310. ubi s̄. et d. cons. ult. uer. p̄terea cū a t̄pe dictę secundę inuestitionis, In. in c. ueniēs de uer. sig. & not. Bal in l. cum aliqs C. de iure delib et in auth. quas actiones, C. de sac. sanc. ecc. in ult. q.*

* Publico. *Add quid de scriptura ī aliqua ecclesia n̄ tn̄ reseruata sub publica custodia īter alias publicas & authēticas, an p̄bet, & qn̄, vide Soc. cōs. 258. inci. in cā Vicariæ, ver. s3 hāc obiectionē, cū ver. seq ī 2. pa.*

iō ꝓbāt ɔfinia, ī qb. reqͥrit̄ minor ꝓbatio, vt dicā ĩ. ver. extra gl. Et qđ dicat̄ alođ ꝑtoris, vide gl. ī cle. 1. ī ver. ī albo, đ iudicijs. Gl. in ver. famam. ibi, tñ ſi alia adminicula
9 no. ꝙ †fama ñ plene ꝓbat fines diœceſiū, ſʒ adminiculat̄. Et idē Inn. Bal. & do. Ant. & do. Ab. hic, & referūt ſe oēs ad dicēda ī c. veniēs, el 1. in tit. prox. Et dicit hic Bal. ꝙ fama iuncta cū ɔſue. plene probat. Sed dicas ſecūdū Imo. hic, ꝙ qcquid ſit in alijs materiis cōiter tenet̄, a ꝙ in antiquis fama probet, vt dixi ſ. poſt Inn. in d. c. veniens, & maxime in hac mā confinium, in qua recipiuntur probationes faciliores, vt dicam, ĩ. ver. extra gl. Vnde dicit Imo. ꝙ ſi teſtes dicunt, ꝙ fama eſt & cōis opi. ꝙ talis limes ſꝑ fuit obſeruatus à tꝑe, cuius initij nō eſt memoria, ſufficit, & alle. Arc. in c. inter memoratos, 16. q. 2. Gl. fi. ibi, multa iuuāt. no. ꝙ probationes imperfectę coniungunt̄, vt faciāt plenā ꝓbationē, ī quo vide Bar. in l. 1. §. itē Cornelio, ff. de qōnibus, & Cal. in c. veniens, ĩ. tit. ꝓx. Ex qbus ɔſidera duos caſus, prim⁹ eſt, qñ probationes tēdūt ad diuerſum finē,
10 ſecundus, qñ ad vnū. Primo †caſu ñ ſunt ɔmiſſibiles ad integrandā vnam ꝓbationē, & ſic intelligit gl. in c. quorūdā, 23. diſ. & c. lʒ cām, ſ. eo. Vnde infert hic notanter do. Ab. ꝙ ſi aliq teſtes deponunt de mutuo, ſed non perfecte, & aliqui de confeſſione mutui, ēt nō ꝑfecte, nō cōiūgūtur vt ꝓbēt, * cū ſępe vnum ſit ſine alio. Sed quātū ad iſtud exēplum, aduerte, quia ɔ̃ tenuit do. Ab. in c. cū dilectus, in 1. col. ĩ. de ſucceſ. ab inteſta. Sed dicas, ꝙ iſti teſtes ꝓbant ſemiplene. Iō poterit deferri iurum ſm Bal. eleganter in rubr. de ɔtrouer. inueſt. poſt prī. & Bal. & Sal. ī auth. rogati, C. de teſt. allegant tex. optimum ī d. c. cū dilectus. Lʒ. n. ɔfeſſio de qua ponit alius teſtius, ſit qd diuerſum à ɔ̃ctu, ɔtinet tñ in ſe ɔ̃ctū, inquātū ipſa ɔfeſſio ꝑſupponit ɔ̃ctū eſſe factū. Et hoc tʒ do. meus hic indubitanter in alio ɔ̃ctu, q̃ in mutuo, ſed ī mutuo dicit, iſtos teſtes oīno ſingulares, qa deponēs de numeratione, deponit de mutuo nāli, & deponēs de ɔfeſſione, deponit đ mutuo ciuili, & ideo nihil ꝓbāt. Allegat Pe. & Cy. in l. 2. C. q̄ ſit lon. ɔſue. & ita intelligit do. Abb. hic. Sed in hoc potes cogitare, quia non vr̄ ſufficiens rō dñę, attenta rōne Bal. in d. rub. Et iſtis adde gl. in verbo, ꝓbata, in c. tam lr̄is, ĩ. de teſti. & Spec. in tit. de inquiſitione, §. nunc videndū ver. ſi autem ſemiplene, & Bal. in Spe. de prob. §. fi. Scđo caſu, qñ ꝓbōnes imperfectæ tēdūt ad eundem finē, & eodem mō, bñ ꝑt reſultare vna plena ꝓbō, ſiue ſit eiuſdem gñis, vt in duobus teſtib. ſiue diuerſi, vt vnus teſtis cū fama, lʒ Bal. in c. 1. §. cū āt, de contro. inueſt dicat, talem ꝓbōnem appellari poſtea ꝑſūptiuā, qa ɔ̃riū tʒ Bar. & melius, in l. admonendi, in pe. col. ff. de iureiur. & facit tex. iu l. Arriani. in uerbo, ad unam, C. de hær. & in c. pen. in verbo, caudas ad inuicem colligatas, ĩ. de hæret. & in l. 1. ad fi. ibi, nec diuerſitatē factorū, ff. quemad. teſt. aperi. & in l. q ſnīam. C. de pęnis, ibi, in vnū ɔſpirātes ɔcordāteſque rei finē, quē alleg. Bal. hic dicēs inter alia multa, ꝙ

a Cōiter tenet̄. a *Adde tu, ꝙ quando à cōiter accidētibus probatio ſolet eſſe difficilis, tūc fama facit plenā ꝓbationem, q̄ alias vix nō facit ſemiplenā, vt not. in c. præterea, đ teſtibus An. de Butin ca. veniens, el 1. eo. tit. Hinc eſt, ꝙ in antiquis, vbi eſt difficilis probatio fama ſola facit plenam probationem. Ita Inn. in c. veniens, de ver. ſignifi. Bal. in l. cum ſuper, C. de rei vē. & in auth. quas actiones, in vlt. col. C. de ſac. ſan. eccle. Et dicit Bal. notabiliter in l. at qui natura, §. cum me abſentem, ff. đ neg. geſt. ꝙ fama cum antiquiſſima poſſeſſione, de qua in contrarium memoria non exiſtat, habetur pro plena probatione, & idē tenet in l. bonæfidei, C. de reb. cre. in vlt. col. Adde quòd idem ſentit Fel. in c. veniens, el 1. de teſti. & uer. 1. concluſio, & ad de Flor. in l. 2. §. iudicio, in fi. ff. fin. regund. Ro. deciſ. 13. & 26. & 122. Alex. conſ. 68. 4. parte, & plenius conſil. 50 in ead. & in l. de minore, §. tormenta, col. pen. ff. de qō. & Flor. in l. itē Mela, §. legis, ff. ad legem Aqu.*

* Vt probent. *Adde Alexan. in l. ita ſtipulatus, §. Griſogonus, colum. 4. de verb. oblig. & in l. admonendi, colu. 17. de iureiu. Caſ. conſil. 212. Socin. conſi. 121. inc. circa præſentem conſultationem, verſ. 5. probatur in fi. p. 1. Caſtr. conſilio*

in ꝓbōnib. ſurgit opi. ex diuerſis ɔiecturis tendentib. ad eandē cōcluſionē & habentibus cās, ſimilitudines, & cōſonantias ɔteſtes inuicē colligatas, & refert Old. dediſſe vnam theoricam, ꝑ d. l. q ſententiam, ꝙ ſicut teſtes ſingulares nō probant, quia in diuerſum tendunt, ita diuerſæ ſpēs probōnum variantes in effectu non probant, ſed ſi vna inſufflat in alteram aliquid fidei, & altera in alteram, itaꝙ animus iudicis plene informat̄, tales probationes nō dñr ſingulares, nec diſcrepantes. Limita iſta,
11 ſecundum Bald. in l. ſi quis ex argentariis, §. 1. ff. de edi. niſi † tales probationes coniūgendæ, eſſent in ſua ſpeciei perfectæ, puta, ſi fama probatur per unum teſtem & unum aliud indicium, puta fuga probatur per alium teſtem, nunc non cōiunguntur, quia quodlibet indicium requirit duos teſtes, ut per Inn. in c. ſicut. infra de ſym. & gl. & Bar. in l. fi. C. fa. erc. & adđ Bal. in c. lʒ. ſ. e. & in l. 1. C. ſi vnus expluri. * vbi facit feſtum de d. l. qui ſnīam, & dicit do. Ab. ī c. trāſmiſſæ, ĩ. q fi. ſint legi. ꝑꝑ gl. ibi, ꝓpōnes ñ ɔiūgnnt̄, qñ repugnāt ī mō, lʒ ɔcordēt ī fi. ꝑ l. vbi repugnātia, ff. de re. iu. Qūo āt ſaluent̄ teſtes ſingulares, ꝓbātes diuerſas ſpēs vni⁹ gñris, erit dicēdū ī c. lʒ ex quadā, ĩ. tit. ꝓx. Et adđ Ro. ɔſ. 7. ic. Viſis neceſſariis, * maxime ꝙ in difficile ꝓbabilib⁹ fit ꝑdicta ɔmixtio ꝓbōnū, & uide, qđ ipſe alle. ibi ī ɔſilio ſequēti, & Bal. in l. ſpadonē, §. q multa, ff. de exc. tu. & Bar. & Bal. ī l. excipiūt, ꝑ illū tex. ff. ad Syl. Et ꝙ vna ꝓbō ſuppleat aliā, uide tex. quē valde no. ibi Imo. in c. ad audientiā, ĩ. đ ꝑſc. vbi teſtes dicētes cēſū fuiſſe ſolutū, ñ reddebāt cām ſołonis,
12 vt ſuppleat̄ ꝑ priuilegia. Extra †gl. pro pleniori doctrina ſcias prīo, ꝙ do. Car. poſt Matthæū in cle. 1. in 3. op. đ prob. dicit, ꝙ in ꝓbādis ɔfinib. ñ reqrant̄ arctę ꝓbōnes, ſʒ ſufficit ꝓbō ſemiplena. * Allegat iſtū tex. & poſtea exēplificat, q̄ ſint ꝓbōnes ſemiplenæ. Sed re uera iſtud dictū eſt periculoſum, & non ꝓbat̄ iure, qa iſte tex. loquit̄ đ factis antiqs. Itē loqt̄ đ ɔfinib. diœceſiū, quo caſu Doc. ñ reputāt iſtud ꝑiudiciale multū, vt ſ. retuli ꝑ d. c. cū Apoſtolica. Et iō extendere ad tꝑalia, vt ɔfines poſſint ſemiplene ꝓbari, nō eſt rōnabile. Imo ɔ̃ ſētit gl. ī d. l. ꝑdiis, §. Titio, & Inno. in c. cū ī iure, ſ. de oſt. dele. cū his, q̄ dixi, ſ. ver. qđ āt ī factis. Fateor bñ, ꝙ ad ꝓbādū ɔfines antiquiſſimos ſufficit ꝓbare ꝑ plura īſtr̄a enūciatiua ēt īter * laicos, & vltra ꝑdicta tenēt Ang. & Imo. ī l. ſciēdū, ff. đ ver. ob. & ibi Ro. all. gl. ī d. c. cū olim, ĩ. de cēſi. idē Do. ī d. c. ſi Papa, & Bal. pulchre in l. ɔuenticulā ver. ex his īfe. C. de epi. & cle. & dom. An. & do. Ab. ī d. c. cū olim, & do. Ab. ī d. c. ſuꝑ eo ī prī. ĩ. de parochiis. Et in hoc eſt dr̄ia īter fines ecclarū & alios, qa ī talib. fama ſufficit, vt ſæpe dixi, ſ. Sed ꝙ libri antiqui ꝓbēt, hoc eſt ſpāle īter ecclas, ꝑ iſtū tex. nō inter laicos, qa nō ē iure cautū, & ita teneas. Secūdo ſcias, ꝙ ſi territoria mutantur permutationes principū, vel diuiſiones iuriſdōnū, iſta nec nocēt, nec ꝓſūt antiqs finib. ecclarū Ita ē gl. ī verbo, diuiſis, ī c. j. x. diſ. & ī cle. ne Romani, ī ver. diœceſis, đ ele. no. do. An. poſt Hoſ. in c. q̄rimoniā, ī fi. ĩ. de iure pat. qđ ē vtile ꝓ đſcriptionib. terrarū, q̄ fiūt in ęſti

303. *Rom. conſi. 8. inci. Viſis ac procuratis actis, col. 4. pe. & Alex. conſi. 20. 4 par. cum ſi.*

* Neceſſarijs. *Adde eum. Rom. cōſi. 568. inci. præſens conſultatio. in fi. & in conſi. 54. incip. Viſis circa id, & Bal. ſup. in rub. & in c. accedens, il 2. in fi. vt li. non conte. Imo. con. 92. Viſis, conſi. 138. in qſtione, nume. 5. Cū conſi 68. in præſenti, nume. 3. Barba. conſi. 6 col. 1. conſ. 23. conſi. 41. col. 3 cōſ. 43. col. 2. conſ. 45. col. pe. con. 51. col. 6. conſi. 60 co. pen. conſi. 62. col. 8. conſi. 64. col. 4. lib. 1 conſi. 3. col. pen. conſi. 7. col. 1. conſi. 59. colum. 7. lib. 2. conſ. 40. col. 8. conſil. 77. colū. pen. lib. 3 conſi. 8. col. antep conſ. 57 col. 1. conſi. 75. colum. 3 lib. 4. & Alexand. conſi. 68. & viſo, nume. 14. & ſeq. lib. 2. conſi. 99. uiſis proceſſib. nume. 15. & ſeq. lib. 5.*

* Semiplena. *Adde ad hanc materiam Socin. conſil. 79. incip. in cauſa agitata, uerſiculo præterea iſta concluſio, cir. princip. conſi. 96. incip. Viſo proceſſu, uerſic. prȩterea ex alio. cum uerſ ſeq. in 1. par. & conſi. 166. incip. in cauſa cōmunitatis, uerſic. confirmatur prędicta, in fi. in 2. parte & conſi. 266. incip. in cauſa qua uertitur, uerſic. 3. videndum eſt, cir. fi p. ea.*

quia

qa nō probāt īter clericos ꝯfines parochianum. Tertiò scias, ꝙ in dubio non ꝑsumit̄ mutatio ꝯfiniū. Casus est, & ibi Bal. in l.fi.ff.fi.regun.qđ est vtile: qa dicens ꝯfines esse mutatos, hēt hoc ꝓbare. Et formā libellādi, qn̄ sunt mutati ꝯfines, vide oīno ꝑ Bar. in l.demonstratio falsa. in fi ff.de ꝯdi.& dem. quia debet dici in libello, ꝙ fundus olim positus intra tales ꝯfines, est fundus, q est hodie intra tales, & qđ est idē fundus, aliàs posset de facili periclitari totus ꝓcessus, f̄m eū. Quarto scias, ꝙ vbi fit mētio de fundo, quāuis erret̄ in ꝯfinibus demonstrandis, tn̄ nō vitiatur dispō, si ꝯstat de fundo, vt est gl.ī l. formā.in prin.in verbo, vicinis ff.de cēsi. & sequit̄ Bal.in l. j.in prin.ff.de edē. Et iō dicit Bal.in l.pē.C. de execu. rei iudi. ꝙ error ꝯfiniū nō hēt vitiare s̄niam. Allegant oēs tex.optimū in l. patronus.§.2.de leg.3. Quinto scias, ꝙ sufficit volenti demōstrare certū fundum, dare duas demōstrationes, & eas ꝓbare, postea nō nocet, si poneret quosdā ꝯfines, quos nō ꝓbaret. Ita late & eleganter no. Bar.in d.l.demonstratio.in vlt.col. Sexto scias f̄m Bal. hic, ꝙ q̄dā sunt instr̄a finiū directiua, & inducunt notoriū actu permanens, q̄dā enūciatiua, & faciunt adminiculū, sed nō plenā fidē. Allegat gl.in d.l. optimā. & in l. cū aliquis.& intelligit in nō antiquis. Item dicit, ꝙ per exercitiū iurisdictionum, & per reditus antiquos, & nauigia, & pedagia, probantur ꝯfines antiqui, & possessio. Allegat c.dilectos.s̄.de offi.archi. & c. licet.s̄. eo. Vltimo scias f̄m Inn. & clarius ꝑ Bal. hic, ꝙ fines ciuitatū & castrorū præsumuntur esse illius, qui primò occupauit, qđ est valde notandū, f̄m Bal.& addit l. rē, quæ nobis.ff.de acq.pos. Non sic est in istis spiritualibus, in quibus non dat̄ libertas occupādi rem vacantē, nisi authoritate Papæ, f̄m Inn.hic, quē valde no.do. Abb. Et rationem differentiæ vide per ipsum, & scias, ꝙ Bal. hic docet practicam iudicandi in materia confinium.

SVMMARIVM.

1 *Agens contra monachum an debeat concipere libellum contra ipsum monachum.*

2 *Testibus receptis super peritia artis, possunt alij testes recipi peritiores, vt de eadem re deponant.*

3 *Mulier non cognita à viro, an sit restituenda viro intentanti iudicium possessorium.*

4 *Virginitas qualia habet priuilegia.*

5 *Mulieres, quę non sunt honestę, quamuis sunt peritę, non admittuntur ad testificandum de virginitate.*

CAPITVLVM XIIII.

Causam. Possunt reprobari matronæ, per quas virginitas ꝓbatur.

* H D. No. primo f̄m do. Ab. ibi, cōtra puellam.

1 ꝙ † cū agit̄ ꝯ̄ monacham, vel monachū, & reuocat̄ in dubium ipsius ingressus ꝯcipitur libellus ī ꝑsonam monachi, & nō monasterij. Idē dic, vbi s̄nia condēnatoria nō p̄t mādari executioni, nisi ꝯ̄ ꝑsonā monachi, vt probatur in c. dudū.j̄.de ꝯuer.ꝯiug. & de hoc ꝑ Inn. & alios ī c.cū l.& A.j̄.de re iud. & per glo.fi.in c.cū dilecta.s̄.de rescr.& Bal. plene in auth. tanq̄. C. de epis. & cler. No. sc̄do, ꝙ siue cā sit in præiudiciū asserti m̄rimonij, siue in fauorē, p̄nt sup eisdē capitulis, publicatis testib. alij ꝓduci. Et ita ē casus ꝓ his, q̄ no. do. Ab. in c iurauit.ī vlt.col s̄.e. dū impugnat Io. An.in c.series.in ti. ꝓx dicentē, ꝙ s̄nia lata ꝓ matrimonio transit in rē iudicatā, quia vtroq; casu est par rō peccati euitādi. Vn̄ per hoc ēt colligūt do. Ant. & Imo. ꝙ s̄nia lata ꝯ̄ religionis ingressum nō trāsit in rē iud. Et l3 alij non referant, tn̄ de hoc dubito: tū qa non est iure cautū, tū qa qđ hic dr̄, procedit fauore matrimonij, siue iuuādi, siue impediendi, cū vtrobiq; sit salus aīæ subsistē

2 te impedimento. No. † tertio, non ponendo aliqđ spāle ī cā matrimoniali, ꝙ vbi cā decidit̄ iudicio peritorū, ita

* Probatur. *Adde nunquid virginitas corrupta ꝓbetur per inspectionem linteaminis sanguinolenti. & vi. gl. nō. & sing. 33.q 5. hæc imago. & Alexā. in l. itē apud. §. si quis virginē. de iniur.*

ꝙ testes deponunt de credulitate, f̄m practicā artis, possunt testes peritiores recipi publicatione non obstante, qa iudiciū fuit fallibile, & hoc ꝓcedere pōt, f̄m do. Ab. qn̄ recipiunt̄ iudicis officio, vel ad instātiā partis, cui nihil pōt imputari, cur peritiores nō produxit, arg.l.fi.qui matri.accus.p̄nt. Idē colligit Bal.hic, dicens ꝙ publicata relatione medicorū, q recepti fuerūt sup cicatrice, tn̄ adhuc alij recipi p̄nt, tā ad petitionem partis, q̄ ex mero iudicis officio. Qđ est notabile f̄m eū. Et de istis facias oīno mentionē in c ꝓposuisti.s̄. co. vbi ī 4. ꝯclone latè deduxi istud Sed nō est tex. melior in iure, pro ibi dictis maxime si eēt verus intellectus do. Ant.& aliorū hic, ꝙ hic lata esset s̄nia. Sed ꝑfecto hoc nō ꝑcipio vllo mō ex tex. ꝙ prouisio istius decre. emanauit cā pendente. P3 ex prin.ibi, nosci: agitari. Et iō sine ministerio Bald. hic notauit publicationē, nō s̄niam Dictū tn̄ est verū in se, vt diximus, vbi.s̄. No. quarto ibi, signa virginitatis. ꝙ virginitas ꝓbat̄ ꝑ signa. Idē f̄m Bal. signū ostendit signatū, sicut stigmata in facie ostēdūt militantē, l. stigmata. C.de fabricē.li.10 & habitus clericū, c. si iudex. de sent. exc.in 6.& clauus militē, purpura regē, stola sacerdotē, cucullа monachū, f̄m Bal. alleg. no.ī l.1.C. nulli licere in frenis equestrib.li.11. Et ꝑ istū tex.colligit Bal. ꝙ accusatus de adulterio, dēt absolui, si signa virginitatis apparēt in puella. No. quinto ibi, manus. ꝙ habentes referre iudiciū suū in mā ꝑceptibili tactu, debent tāgere, vn̄ nō sufficeret, si diceret̄ vidisse. Non ob.l.j.ff. de vē. inspi. qa dēt intelligi, qn̄ posset hr̄i ꝓbō absq; tactu, aliàs secus, c.ex literis. & c. fraternitatis j̄. de frigi. & l. surreptione.§.fi.ibi, si res ita exigit.ff. finiū regun. & vide Bar.in l. 2.ff.de ferijs. No. sexto, ibi, matronas ꝙ non creditur vni soli. Quod limitat Bal.hic, nisi in ciuitate alius nō reperiretur, per tex.in auth.de non alie.§.sed neque. Et in ꝓposito dicit Bal.esse bo.tex.in l.j.§.fi.ff.de ver.obl. vbi vr̄, ꝙ vnus interpres sufficiat. Dic, vt dictum fuit in d.c.pro posuisti in 2.conclusione, & ad illam l.r̄ndi ibi in 2.fallentia. No. septimo ibi, deputare curetis. ꝙ in cā, in qua exuberat officium iudicis, pōt iudex & debet parte non exclusa testes ex officio suo producere, qđ est bonum dictum, f̄m do. Abb. & sentit hic Io. An. f̄m eum, & idem Bal.hic, & facit ad doctrinā Bar. & Ang. in l.semel.C.de re mili.li.12. ꝙ ad iudicem, non ad partem pertineat electio, & allegaui in d.c. proposuisti, in 1.conclu. Glo.1.ibi, ne ab eo corrumpat̄. No. ex mente gl. ꝙ † cessante causa

3 monachatus mulier est restituenda viro, licèt adhuc nō fuerit cognita. Et idē no.hic do. Abb. dūmodo, f̄m eū, posset tute morari cū sponso, aliàs datur cautio, iuxta c.ex transmissa. allegatū in gl. Sed contrariū & melius tenēt hic Io. An. do. Ant.& exp̄ssius Bal. q dicit, ꝙ inter spōsos p̄ntia, ꝯuersatio & reliqua sunt extrinseca etiam bages. nec ꝑ hoc vxor spoliat maritū, sed seipsam, & an̄ q̄ vir cognouerit ipsam, nō est spoliatus possessione finalis cāæ m̄rimonij, postea sic, vt l.j.§.pē. ff. de iusti. & iu. Vn̄ spoliatus possessione finalis cāæ, dr̄ spoliatus re, sec°, si est spoliatus q busdā p̄ludiis. Et ideo si vir petit se restitui ad oscula, nō ꝓcedit petitio, f̄m eū. Et collige practicam ex tex. secundūm ipsum, vt in casu isto pē. lit ante copulā, ne vir prorumpat secundū appetitū, nec mulier habeat liberā voluntatem, ponatur mulier in monasterio, tanquā apud tutum sequestrū. Quid aūt, si adolescēs litigans cū sponsa, quā non vult, timet mitti in possessionē mulieris luxuriosæ? Dic idē, f̄m Bal. hic, l3 hoc raro contingat. Alleg. gl. quæ incipit, idē e ꝯ̄. in l. vnica. C. de rap. vir.& n̄ ē alibi, f̄m eū, & dicit Ang.ī d. l.1.se uidisse đ facto ꝯburi Florētię vnā mulierē q̄ rapuerat vnū adolescentulū ꝑ vi. Credo, ꝙ Bal. sentiat idē esse, hoc est, ꝙ mulier dēt stare in monasterio, n̄ spōsus, timēs vt magis ꝓuideat̄ castitati mulieris. Et ista bn̄ no Gl. † fi.ibi, sola

4 virginitas replet paradisū. intellige i. ꝑ se t̄n, nō ꝙ aliæ idē nō operent̄, nā ēt ꝯiuncti recte viuētes idē obtinent c.1.ad fi.s̄.de sum.tri.& in.§.illud, ad fi.22.q.3. Et intellige, ꝙ sola castitas in h̄nte aliqđ vitiū nō sufficeret, ꝑ c. defleat. j̄. de reg.iur. Sed aliæ accessoriæ virtutes faciūt illā reginā, nā impossibile est vnam virtutē habere sine

alijs, vt ꝑ gl. in c. nisi cũ olim. in ver. flore. s̃. de renũc. & in c. cũ renũciat. 32. q. 2. Ita declarat do. Ab. s̃. ĩ ꝓœ. Gregoriano, vers. rex pacificus. in 3. col & hic, & no. istã glo. de priui. virg. Et dicit Bald. hic, ꝙ rõne huius priuilegij magis credit̃ testimonio virginis, q̃ viduę, qđ ẽ notãdũ. Et dicit, ꝙ ĩ mẽsa, & in itinere sẽper virgines debẽt ꝑcedere viduas. Dicit tñ, ꝙ viduæ caste viuẽtes ñ sunt ꝓcul à virginitate, alleg. c. optimũ, in auth. de nõ eligendo secũdo nubentes. Et plura in ꝓposito dici posset, s3 remitto ad gl. fi. circa fi. in c. cũ ad monasteriũ. j̃. de sta. mo. & gl. fin. in c. 1. j̃. de voto. & B. Tho. 2. 2. q. 28. ar. j. & qõ. 151. in oĩbus art. & 152. ꝑ totũ, ĩ 4. Sñiarum, dist. 33. Et de laureola vide in 4. dist. 8. q. j. art. 2. Et adde, ꝙ status religiosorũ excedit virginitatẽ, ſm Tho. 2. 2. q. 186. ar. 8. facit c. ex parte. el. 2. j̃. de ꝯuers. ꝯiug. Extra gl. dicit Bal. hic, ꝙ dos istius puellæ nõ põt interim repeti à viro], qa est accessoriũ. Vñ ĩterim stat ĩ suspẽso. Alle. l. fundũ Titianũ. & l. fundi. ff. de excep. Et iõ dos sequestrat̃ cũ puella. Alleg. c. ꝑ nr̃as. j̃. đ do. inter vi. & vxo. Itẽ dicit Bal hic sing. ꝙ vxor cognita, ẽt ꝑ vim, nõ põt maritũ suũ spoliare ꝯtraria vi, nec põt ingredi monasteriũ, qa gloria virginitatis nõ est ĩ ipsa, ſm eũ, cui adde Io. And. solẽniter hoc disputantẽ in regula, q̃ ꝯius. đ reg. iur. in 6. & do. Ant. & do. Abb. in c. j. j̃. de ꝯuer. cõiu. & Bal. in l. j. §. casum. ff. de post. & Dom. plenẽ post glo. & Arch. in c. si euangelica, in vlt. col. 55. dist. facit, ꝙ no. Arch. 33. q. 5. in Summa & do. Ant. in c. is, qui. in vlt. col. j̃. de spõ. & Bar. in l. j. C. vbi qs de curiali. & Io. de An. post alios in c. cũ cãm. j̃. de rapto. & reputat̃ passus multũ dubius. Sed ñ discedo à Io. And. ĩ d. regula, q̃ ꝯtra ius. vbi ꝯcludit, ꝙ cognita ꝑ vim non dr̃ matrimonialiter cognita, nec impedit̃ ingredi monasteriũ, nisi in casu de quo ibi ꝑ ipsum, vc3 qñ pendẽte mino. de quo in c. ex publico. j̃. de ꝯuer. cõiug. fuisset per vim cognita, qa tũc impediret̃ ingredi. Item no.

5 Bal. hic post Inn. ꝙ † mulieres, q̃ nõ sũt discretæ, vel honestæ, quãuis peritæ, nõ admittunt̃ ad testificãdũ de virginitate. Et ãpliat Bar. ẽtsi eẽnt nobiles nãli origine, qa meliores sunt boni mores, q̃ nobilitas, ſm ipsum. Tangũt ẽt hic plene do. Ab. & do. meus, qđ fiendũ de bonis exeuntis monasteriũ. Sed vide, q̃ allegaui in c. in pñtia. in 2. q. s̃. e. Itẽ ꝯsidera, ꝙ dictũ do. Ant. & aliorũ hic de sñia lata sup ꝓfessione põt procedere, qñ est iudicatum ꝯtra ꝓfessionẽ, & æquiparabit̃ causæ matrimoniali: qa subest peccatum continuum, secus, si pro professione.

SVMMARIVM.

1 *Instantia an pereat triennio secundùm ius Canonicum.*

2 *Non præsumuntur interuenisse præparatoria, vel decisoria, si non reperiuntur acta.*

3 *Collocutio comprehenditur appellatione tractatus.*

CAPITVLVM XV.

CVm bonæ. Acta facta corã iudicib. primis, faciunt fidemcorã successorib. ex eadẽ instantia, & produci pñt noui testes primis attestatiõib. perditis, nõ obstãte publicatione. H. D. No. primo ibi, apud priores iudices. iũcta gl. ꝙ originalia actorum vñr dẽre remanere penes iudicẽ apud quẽ sunt cõfecta, sed istud euenit de facto, qa imo debent remanere penes notariũ, ſm Io. And. in c. qm̃. s̃. e. & sequunt̃ Imo. & do. Ab. hic, q ex hoc colligit aliud, ꝙ si originalia instrorũ inueniant penes aliũ, q̃ penes illũ, apud quẽ stare debẽt, nõ ꝑdunt autoritatẽ, & est menti tenẽdũ, ſm eum, ꝓ quo do. meus alleg. tex. ĩ l. qđã. §. is aũt. & §. nihil. ff. de edẽ. & in l. q tabulas, & qđ ibi no. ff. de fur. No. scđo iun-

1 cta gl. decisa ſm Host. & alios, ꝙ † de iure Canonico instantia non perit triennio, inducendo vt hic ꝑ eos considerantes, ꝙ cã fuit coram diuersis iudicib. q̃ in iudicio nõ ꝯcludit, qa ſm do. meũ, hoc ius instantiæ non incipit, nisi à litis ꝯtestatione, l. properandũ. in prin. C. de iudi. Vñ potuit differri lit. ꝯte. tm̃, ꝙ tꝑe nouæ commissionis nõ erat elapsum trienniũ. Dictũ tñ est verũ in se, per c. venerabilis. & qđ ibi no. s̃. de iudi. No. tertio, ꝙ perditio instrĩ, siue alicuius scripturæ ꝓbat̃, qñ facta diligẽtia ex authoritate superioris scriptura nõ inuenit̃, & est vnus modus ꝓbandi negatiuã, vel ꝑditionẽ rei, ſm Bar. sing. ĩ l. is põt. ff. de acqu. hær. Allegat tex. in l. 3. §. Neruafilius, ff. de acq. pos. Et hoc est verũ sine dubio, quãtũ ad succurrẽdũ parti, penes quã scriptura non erat, vt testes ꝓducat, sed si ille, penes quẽ olim res fuit, velit ꝓbare rẽ eẽ amissam, puta, notarius instrm̃, vel mercator librũ, op3, vt probet̃ cã verisimilis, ꝑ quã ꝓbetur ꝑditio, & ista diligens inquisitio nõ sufficeret, qa ꝑ̇potuisset rẽ occultare, ſm Bar. notabiliter in l. si quis ex argentarijs, §. fi. ff. đ eden. & Bal. post Cy. in l si creditor, C. de pig. act. Et istũ tex. ad hoc ꝑpetuo no. vltra oẽs Doc. ſm do. meũ. No.

2 quarto, ꝙ † si non reperiuntur acta, non p̃sumunt̃ interuenisse præparatoria, vl̃ decisoria. Ad idem c. qm̃, s̃. eo. Fallit nisi partes cõfiteantur acta interuenisse. Et ꝑ istũ tex. dicit Bal. hic, ꝙ l3, vbi acta non loquuntur nec nos loquamur, d. c. qm̃, ĩ fi. tñ si reꝰ ñ negat, ñ p̃t ꝑ aliũ, cuiꝰ nõ ĩterest, iudiciũ reuocari, & l3 ꝑ negationẽ fiat res dubia, l. 3. C. quibus ad libe. tñ ꝑ silentiũ nõ fit res dubia, vt est casus mirabilis multũ hic, ſm ipsũ. Pro quo facit, qđ no. Inn. in c. pe. in verbo, nõ negauit, s̃. de postu. p̃la. vbi qui nõ negauit, vr̃ ꝯfiteri. Facit l. de ætate, §. q tacuit, ff. de interrog. act. Et si diceretur hoc mõ ĩ his, q̃ ñ dependent à volũtate partiũ, nõ statur eorũ ꝯfessioni, c. super eo. đ eo q cog. ꝯsang. vx. suę. Itẽ ꝯfessio partiũ sup his, q̃ ab eis remitti nõ pñt, non probat, vt no. Bar. in l. sciendũ, in 1. col. ff. de ver. ob. & est casus in sĩlĩ in l. & si forte & bi Bar. ff. de castren. pecu. No. Io. An. in c. qm̃, sup gl. fi s̃. e. cũ ꝯcor. Modo sic est, ꝙ partes non pñt renunciare solennitatibus., maxime lit. ꝯtest. iuxta gl. & doc. in c. de causis, s̃. de offi. deleg. cum si. Ergo non vr̃, ꝙ sola ꝯfessio istud ꝓbet, cuius contrarium hic expresse dicitur. Rñdet do. Ab. & do. meus, ꝙ hic tractabat̃ de modico, vel nullo p̃iudicio, nec imminebat peccatum, prout in casu c. sup eo. Pȯterant. ñ partes, si lis nõ erat cõtest. de vno ipsam ꝯtestari. Quinimo totus processus p̃t repeti, ſm notabilem cautelã Bar. in l. mutari, ff. de proc. & plenius, l. conquerebat̃, ff. iudi. sol. & Imo. in d. c. de causis, s̃. de offi. dele. & dicit no. Ab. se dixisse alias, hoc est in c. pe. s̃. de iudic. Vel ſm do. meũ, põt dicere, ꝙ hic vna cũ assertione partiũ ꝯcurrebat ẽt assertio priorũ iudicum. Et si tu diceres, ſm hoc possent partes in princ. causæ dicere, habeatur lis pro contestata dimissa forma, c. 1. s̃. de lit. cõtest. qa earũ cõfessio vr̃ posse eius virtutẽ operari, rñdeo, ꝙ hoc fieri non posset, qa est data forma à lege, Vnde dicit Bal. in l. iubemus, C. de iudi. ꝙ ꝯ formã legis nec iudex, nec partes disponere pñt. No. Bar. in l. 1. ff. de lib. & posth. & oẽs in c. cũ dilecta, de resc. Vnde dicit notãter Ang. in l. sed & si qs, §. q̃sitũ, ff. si qs cau. per illũ tex. in verbo, speciar̃, ꝙ nõ pñt partes hr̃e pro expressis ea, q̃ vigore legis dẽnt exprimi. Et est bonus tex. in c. qui ad agẽdũ, de ꝑcu. in 6. Idẽ Ang. in l. oẽs, in prin. C. de p̃s. 30. an. secus dicẽs in principe, per illũ tex. quẽ dicit meliorẽ de corpore iuris. No. Io. An. in c. cũ aliquib. de resc. in 6. & in c. 1. de exces. p̃la. eo. li. & Ang. in l. diuus, §. l3, ff. de iure codi. cũ concor. Possunt ergo partes confiteri litẽ fuisse ꝯtestatã, & vñr ipsã cõtestari, quia hoc nõ est dicere, ipsam ex eo induci, sed præsumi inductã. Et satis dñr confiteri, ex quo de ipsa non sit dubium, per istum

3 tex. No. vltimo, ꝙ † appellatione tractatus comprehenditur collocutio de aliqua re, quia non scribit Papa, vt referat̃ sibi, quid fuerit cõclusum, sed quid dixerint partes, ita ꝙ non est necesse, vt dicatur aliquam conclusionẽ esse factam. Facit quod no. per Bar. in l. multum. C. si qs alteri, vel sibi, & per Scribentes in l. pacta nouissima. C. de pac. Sed pone, ꝙ ecclesia potuit componere, & nõ cõposuit, nunqd aduersus emissam cõpositionẽ possit in integ. restitui? Bal. tenet hic, ꝙ sic, dicens de hoc videri tex. cũ gl. in l. si ex cã. §. nunc vidẽdũ. in verbo, pro fuere ff. de mino. dũmõ tractatus cõpositionis deuenerit ad cõclusionẽ, ſm eum, aliàs non, per l. eleganter, in prin. ff. de condic. inde. Extra gl. dicit hic Inn. ꝙ si Papa mandat alicui, ꝙ faciat sibi exhiberi omnes processus alicuius

alicuius causæ, si nõ est facta mẽtio ab impetrante, ꝙ lis coram alio pendebat, possunt per exceptionẽ edi, nisi partes eẽnt absolutę ab obseruatione iudicij, & sequunt̃ hoc oẽs, maximè Bal. colligens ex hoc vltimo verbo, ꝙ per talem absolutoriam ab obseruatione iudicij nõ cõsumuntur acta respicientia causam, cũ edi debeant, nisi talis absolutoria esset lata per ineptitudinẽ iudicii. Al leg. l fiscus & ibi Bartol ff. de iu. fisci. Vltimò, dum dixi. s̃. post do meum in 3. notab. ꝙ perditio probatur facta diligenti inquisitione, ꝯsidera, quia non est differentia inter casum d. l. si quis ex argentariis, & casũ istius literæ, quia ita tenebantur isti edere acta. Vnde intelligo, ꝙ hic allegabatur verisimilis causa perditionis.

De testibus & attestationibus.

TITVLVS XX.

SVMMARIVM.

1 *Testimonium latum ab eo, qui accepit pecuniam, non valet etiãsi verum dicat.*

2 *Expensæ debentur testi. quas fecit, dum testificatur.*

3 *Testis propter amicitiam non repellitur, nisi esset immoderata.*

CAPITVLVM I.

PLacuit. Scipsum summat, tria ꝯtinens. No. tex. ibi, p̃tio. ꝙ
1 † corruptio ² p p̃tium inhabilitat testẽ, & ꝓcedit, ẽtsi fiat, vt verũ dicat, c. non sanè. 14. q. 5. Vnde ẽt verum dicẽdo nõ euitat pęnã falsi, l. j. & ibi Bar. ff. de falsis. dixi in c. licet super gl. in verbo, opponi. supra titu. 1. Et eandem pęnã incurrit, si noluit testificari, qa pp hoc fuit corruptus, ſm Bart. vbi. s̃. Sed iste secundus differt à primo: qa testificando efficaciter deponit, & ꝓbat, ſm Bal. in c. 1. circa medium per illũ tex. si de inuesti. inter do. & vasal. lis ori. qđ intelligit do. meus hic, & bñ, siue deponat pro illo, ꝯ quẽ, vt non deponeret rogabatur, siue pro ipso rogante. quia delictum cõmissum in fraudem testimonij ferendi non tollit effectum testificatus, vt per Bar. in l. 1. §. cũ qs. ff. de q̃st. ẽtsi illud delictũ sit culpa, vel dolo testis, c. inquisitionis. & ibi do. Ab. & alij, j̃. de accus. cũ ẽt nã testimonij sit, vt extendatur ad vtranq; partẽ, vt per gl. in c. fraternitatis j̃. eod. tum etiam, quia eius dictum vr̃ approbatũ ex toto à parte, quæ voluit eum non obstante corruptione cogi, & ponderat hic do. Ab. tex. in verbo, pretio. quia non dicit, Prece. Ex quo infert, ꝙ testis rogatus vt testificet̃, nõ dr̃ corruptus Et ita intelligit c. quoties. j̃. eo. Bñ facit, qđ no. Bal. in c. licet. s̃. tit. proxi. dum dicit testem, nõ dici subornatũ, si fuit rogatus, vel monitus, vt p verba congrua loqueretur. Et ibi dictis circa hoc adde Bal. idẽ tenentẽ in l. fi. ĩ vlt. col. C. si ex falsis instr. Ex his ẽt infert do. Ab ꝙ testis nõ citatus, sed ꝓductus à parte, ñ dr̃ suspectus. De quo latius dicet̃ in c. seq. vers. extra gl. Et
2 limita istũ tex. quo ad p̃riũ, nisi † testis reciperet expensas, quas facit in eundo & redeundo cã testificandi, ſm oẽs hic per c. statutũ in fine, de rescrip. in 6. & l. qm̃ liberi. C. de testib. Idẽ signanter dicit Bal. hic, si aliquid daretur testi in recompensatione operarum, quas perdit. Et subdit Bal. hic ꝙ in cã inquisitionis, in qua nõ est pars, satisfaciet res publica de mãdato iudicis, p leg. cũ nauarchorũ. C. de nanicula. li. 11. Vnde hoc mandabitur massario cõi, ſm ipsum. Etsi testis itinerans ad testificandũ, spoliatur à latronibus, non recuperat damnum à producente de rigore iustitiæ, sed de curialitate bene posset producens emendare damnum, nec infringitur testimoniũ, ſm Bal. hic, allegat l. inter cãs, §. nõ oĩa, ff. mãdati, & l. si seruus, §. qđ vero, ff. de fur. Quę oĩa intellige dummodo in istis reformationibus expensarũ, vel dãnorum ꝯcurrat scĩa iudicis, ne fieret fraus huic decreto ſm Host. & do. Ant. hic. Subdit etiam
3 Bal. hic, ꝙ † testis propter amicitiam nõ repellitur, nisi sit immoderata, * p l. sciendũ, ff. de vsur. qđ erit ĩ arbitrio iudicis, ſm ipsum, & facit quod no. Cy. & Sal. in l. exigendi, C. de proc. & do. An. & Imo. in c. fi. supra, de postu. & Bal. in l. si iure, C. de manu. tes. & do mi. Ant. in c. corã, supra de off. deleg. & Imo. in l. ex falso, §. si quis rogatus, ff. ad Treb. cum concor. & in amicitia immoderata inter ꝯiuges, scđm Bal. hic per l. præsenti, C. de his, qui ad ecclesi. confug. Idem dicit de cõcubina. Vltimo, qđ dr̃ hic de ieiunio, est cõsilii, nõ præcepti, ſm oẽs hic post gl. Dicit tñ Bal. hic, ꝙ testimoniũ ebrii nõ tȝ per l. respiciendum, § delinquunt, ff. de pęnis. Itẽ non potest facere testm̃, secũdũ ipsum, inspecta tamẽ qualitate ebrietatis. Et alia, quæ sunt facienda ieiuno stomacho, ponit gl. 1. in c. sacramenta, de consecra. dist. j. Et dr̃ ieiunus facta digestione, etiamsi non dormierit, ut ibi. Et valet consuetudo, ꝙ tales actus fiant à non ieiuno, vt sentit gl. in c. decreuit, 27. q. 5.

2 Corruptio. *Adde, quòd idẽ tenet hic Io. de Imo. in prin. et in l. diuus. ff. de re iud in princip. & ibi Bartol. in 2. col. in versic. quæro, quid. et dic, ꝙ hoc verum est, etiamsi pars sponte offert. Iaco. de Bel. ĩ Auth. vt iudi. sine quoquo suffra. §. 1.*

* Immoderata. *Adde Ange. in l. sciendum, alleg in tex. & Alex. in l. si quis ex argentarijs, §. 2. ff. de edẽ. & plene in consi. 78. p. 1. & consi. 42. p. 4.*

SVMMARIVM.

1 *Gesta contra legem, an & qualiter sint nulla.*

2 *Omissio solemnitatis, quæ debet sequi post actum, non vitiat ipso iure.*

3 *Testis examinatus parte non citata nullum facit indicium. Deinde ponit quinque declarationes ad tex. huius c. quas uide hic, & num. 4. 5. 6.*

7 *Iudex volens informari super notorio, uel super fama, potest recipere testes parte non citata.*

8 *Item, quando testes reciperentur ad informationem superioris super habilitate, vel inhabilitate electi.*

9 *Item, quando proceditur per viam inquisitionis. Quibus casibus iudex potest recipere testes parte non citata.*

10 *Reliquos casus adde, prout habentur numero hoc & sequentibus, 11. 12. 13. 14 15. 16. & 17. In quibus omnibus non est opus citatione partium ad testium receptionem, quos casus omnes huic summario inserere magis est laboriosum, quam vtile. Pars debet testes audire iurare, non autem debet interesse eorum examini. Post nu. 17. uer. in gl in uerbo, audire.*

18 *Iudex examinans testes, si sciuit de ineuitabili impedimento citati, examinatio est ipso iure nulla.*

19 *Quid si impedimentum citati non comparentis non fuit iudici notum, & nu. 20.*

21 *Citatio ad videndum iurare testes, an debeat esse peremptoria.*

22 *Citatio peremptoria an requiratur ad ferendam interlocutoriam.*

23 *Testis reputatur suspectus, quando se offert nõ vocatus, nisi iudex eum admittat ex officio, tunc enim depositio eius ualebit, nume. 24.*

25 *Testis si producitur non citatus, an probet.*

26 *Iudex quando examinat testem non productum, an ualeat eius depositio.*

27 *Testis præsumitur rogatus à parte in dubio.*

28 *Citatio an sit necessaria, quando sciente parte est datus terminus alteri parti ad producendum testes. & concludit, quòd sic.*

29 *Fallit in trib. casibus, vt nu. hoc & ver. allit secundo, & nu. 30.*

31 *Citanda an sit pars in productione instrumentorum.*

32 *Citanda an sit pars in productione articulorum? & concludit, ꝙ sic reprobatis opinionibus contrarijs.*

33 *Citari an debeat procurator, an vero dominus, ad uidendum productionem testiũ. De hoc ponit tres casus. Vide num. 34. & 35.*

36 *Procuratores duo dati insolidum cum clausula, ꝙ non melior sit conditio occupantis, & unus est contestatus litem, & alter producit testes, an talis productio ualeat.*

37 *Testes si citati sunt ad diem non iuridicum, parte eadem die citata ad videndos eos iurare, & non illa, sed sequenti iurant in absentia partis, non ualet receptio talis iuramenti.*

CAPITVLVM II.

IN nomine. Nulla est receptio testiũ facta ꝯ nõ citatos. H.D. ex notabilib. Doc. nihil est opportunè addendum, iõ omitto, exceptis duobus.
1 Collige † primo inter alia ex tex. in fi. ꝙ actus gestus ꝯ legẽ, est nullus. Ad idẽ c. vides. cum glo. 10. dist. & reg. q̃ ꝯ ius. de reg. iur. in 6. Et ꝓcedit, ẽt si lex non dicat, ꝙ factũ in ꝯriũ sit nullũ, l. nõ dubiũ. C. de legi. Et quõ ista intelligantur, qa indigent multiloquio, remitto ad gl. & ibi latissime Pe. de Anc. in d. reg. q̃ ꝯ ius. & Bar. & Bal. plene in d. l. nõ dubiũ. & glo. & do. Ant. in c. tua nos. ĩ. de spõ. duorũ. & gl. fi. & ibi Arch. in c. imperialis 25. q. 2. & Do. in d. c. vides. & do. Car. ĩ cle. nolẽtes. ĩ fi. prin. de hær. & Do. in c. j. in prĩ. de relig. dom. ĩ 6. & oĩno do. Ab. post alios in c. ad Apostolicã ĩ. de reg. & aliqd ꝑ ipsũ in c. qđ ad ꝯsultationẽ in 2. notabili. ĩ. de re iud. & gl. no. & ibi Scribẽtes in cle. j. in verbo, inhibentes post med. de iure patro. & Imo. in c. cũ cõtingat. 96. col. ĩ. de iureiur. & do. Ab. in disputatione, Augerio. & Imo. & do. Ab. in c. ex parte. s̃. de ꝯsti. & do. Ab. in c. cũ in veteri. s̃. de elec. ĩ. c. cũ olim. in 3. col. s̃. de arbi. & Bar. plene ĩ l. cũ lex. ff. de fideiuss. & ĩ l. si ita qs §. ea lege. ff. đ ver. obl. cũ multis siĩb. Sed inter aĩs fallẽtias, q̃ dantur ad l. non dubiũ. vna ẽ, quã latius, q̃ oporteret, ꝓsequit̃ hic. do. Ab. videlicet, qñ ꝯstitutio aliqd disponit, & vltra hoc apponit pęnã ꝯfacienti, qa tũc illa pęna spãlis tollit gñalem, ꝑ q̃ actus annullabat̃, l. sanctio legũ. ff. de pę. & vr̃ actus valere, ſm Iac. de Are. & Bal. in d. l. nõ dubiũ. in pe. col. adde do. Car. idẽ tenentẽ in c. fi. s̃. de postu. pl. & ibi aliqd ꝑ Imo. & idẽ do. Car. in cle. j. in 3. opposi. de rescrip. plene Bar. Ro. & Pau. de Ca. in l. p̃tor. in prin. ff. de ope. no. nun. & Bal. in l. nemo martyres. C. de sacrosf. eccl. & Pe. de Anc. in c. j. circa 34. cha. s̃. de ꝯst. & gl. in l. etsi his. C. de p̃d mino. & Imo. in d. l. cũ lex. Dat exẽplũ Bal. ĩ d. l. ñ dubiũ, qñ statutũ dicit, ꝙ nullus ꝯhat quin soluat gabellã de ꝯctu, & si soluit gabellã, soluat cẽtũ noĩe pœnę, nã isto casu ꝯctus valet, qa lex vltra ꝓcedit imponẽdo diuersam pęnam à pęna nullitatis actus Ideo poena spãlis impedit gñalẽ, ſm eũ, ꝑꝑ qđ dubito de eo, qđ scribit ipse Bal. in rub. C. de reb. cred. in fi. Sed aduerte subtiliter, qa ista fallentia restringitur. Primò, nisi annullatio actus ꝓprie loquẽdo nõ eẽt pęna, puta, qa annullaret̃ ius q̃rendũ, vel tolleret̃ administratio, ſm Bal. in d. l. nõ dubiũ. & do. Ab. hic, qa iã cessat p̃dicta rõ, ꝙ pœna spãlis tollat gñalẽ, & annullatio & pęna sunt compassibilia. Et dicit Bal. in d. l. nemo martyres. ꝙ annullatio actus ꝓprie est nõ pęna, nisi qñ aliquid abest, vt qñ ꝯstõ priuat aliquẽ iure q̃sito, vel inchoato q̃ri. Allegat Io. An. in c. vlti. de elec. in 6. Et de hoc, qñ annullatio actus sit pęna, qđ est valde vtile ad statuta, vide pro nunc Io. And. in rẽa, odia, in solutio. de reg. iur. in 6. ĩ Mercu. Do. & Pe. de Anc. in d. c. fi. Cal. in tit. de rescr. cõs. 10. in verbo processus. & ibi Do. in c. decet. de immuni. eccl. in 6. gl. in verbo, damnis, in c. 2. s̃. de ꝯstit. & ibi oĩno do. Ab. in 2. col. Bal. in c. 1. in 3. col. s̃. de rescr. Pet. de Anc. in repet. c. 1. in 11. char. s̃. de ꝯstit. do. Ab. in proœ. Decreta. in 12. col. do. Car. post Lapũ in cle. 1. in 2. q. de reg. Imo. in
* c. fi. s̃. de rescr. Et cõiter * tenet̃, ꝙ vbi annullatio actus non est diminutio patrimonij, vel iuris quæsiti, non dr̃ pęna, loquendo proprie & naturaliter, sed large, est poena. Et est theorica Inn. diuulgata in c. si vere, circa med. infra, de sent. excõ. Et hoc modo intellige tex. qui videtur probare, ꝙ sit pęna, videlicet l. senatus. ibi, pęna. in eũ vero, qui vendidisset, vt irrita sit venditio. ff. de contrah. emp. c. si religiosus, ibi, in pęnam electio euacuet̃. đ elect. in 6. l. turpia. ff. de leg. 1. & quod ibi Bal. & Imo. & c. cum ſm de pb. & c. sanctorũ. 70. dist. & gl. antep. iuncto tex. in c. 1. de postu. p̃la. in 6. & tex. in c. dispendia. iũcto prin. cũ si. de rescrip. in 6. & c. petistis. ĩ. de priuil. & c. sup literis. supra, de rescr. & c. si qs p̃sbyterorũ. ĩ. de reb. eccl. nõ alie. Secundo restringe hanc fallentiam, nisi lex pęnalis esset separata à lege simpliciter prohibente: qa tũc inducit̃ nullitas actus respectũ legis simpliciter phibentis, & cõmittit̃ pęna respectũ legis pœnalis, ſm la. Bu. ĩ d. l. nõ dubiũ. & sequit̃ Bal. ibi. & do. Ab. hic dicẽs, ꝑ hoc facere iura, q̃ vltra pœnã annullant actũ, vt est, l. ipse nõ dicat, c. dispẽdia. de rescr. in 6. & cle. j. e. ti. cũ his, q̃ allegat ẽt Bar. in d. l. peto. in prin. vbi lex vltra pęnã intrinsecã ẽt annullat actũ, & sic, qñ lex punit actũ aliàs phibitũ de iure cõi, pęna nõ firmat actũ ꝯ nullitatem: & alleg. Bal. ĩ l. fi. C. de litig. Tertio notabiliter restringe ꝯplectẽdo totã mãm, in quantũ possibile est, nisi lex exigeret aliquã solẽnitatẽ adhiberi post ꝯctũ, vel actũ ꝑfectũ: qa si illa non interuenit, non inducit̃ nullitas actus ipso iure, sed bñ põt annullari, nisi aliud exprimatur in l. vel statuto. Ita ꝓbat̃ ex gl. in l. vniuersa. C. de p̃ci. imp. off. Et ibi reassumit magistraliter Bar. inferens, ꝙ si per statutũ de quolibet ꝯctu dẽt solui gabella 10. solido. ꝑ libra, certe si nõ soluit̃, ꝯctus remanet validus, lʒ possit annullari. Qđ ampliat, etsi lex diceret, aĩs nõ valeat ꝯctus, qa intellĩt. s. ĩ effectu, qa p̃t irritati, secus, si diceret, nõ valeat ipso iure, vel ipso facto, iuxta gl. in rẽa, in pœnis. de reg. iu. in 6. Et illud intellige, vt dixi, qñ solẽnitas hẽt interuenire post actũ, secus, si dẽt adhiberi tpe ꝯtractus, qa actus factus, ea omissa, est ipso iure nullus, c. sine exceptione. 11. q. 2. & c. hoc ius. 10. q. 2. cũ alijs alleg. ꝑ do. Ab. hic, q dicit, hæc bñ notãda. Et pro hoc vltimo dicit do. meus, alia omittens, esse casũ notabilẽ hic, & remittit ad Inn. & ad alios in c. cũ ꝯsuetudinis. s̃. de ꝯsue. Et ꝑ istũ tex. dicit ꝓbari vnã notabilẽ doctrinam Bar. in l. cũ lex. ff. de fideiuss. vbi dicit, ꝙ si ex forma statuti mulier nõ p̃t ꝯhere sine cõsensu ꝓpinquorũ, istud statutũ dr̃ prohibitiuũ, nõ solũ si apponatur verbũ negatiuum, Non possit, sed ẽt si in ꝯctu mandetur aliqua solennitas obseruari. Vr̃. n. phibitus actus, illa solẽnitate nõ seruata. Ex quo apparet, ꝙ defectus formæ requisitæ, quo ad effectum, est effectus ꝓhibitionis. i. actus est nullus, qa nõ seruata forma actus vr̃ phibitus fieri, ſm ipsũ. Circa doctrinã Bar. p̃allegatam,
2 ꝙ † omissio a solennitatis habẽtis seq
a post actũ, nõ vitiet ipso iure, qđ est valde vtile, adde Bar. idẽ tenẽtẽ latè in l. si ita qs. §. ea. l. vers. q̃ro, vtrũ phibitio. ff. de ver. obl. & in l. his. cum seq. §. j. ff. fam. her. & in l. filio p̃terito. in fi. ff. de iniust. irri. testa. & ĩ l. 2. C. de cano. fru. vrb. Romæ. li. 11. & Bal. pulchre in rub. C. de rescin. vẽ. post mediũ, & do. Ab. in c. qm̃ frequẽter. in prin. ĩ. vt li. non cõtest. & Bal. in l. hi, q ad ciuilia. ĩ vlti. col. C. de app. & Bar. in l. post mortẽ. §. fi. ĩ fi. ff. de adop. & do. de Ro. pulchre ĩ nouissimis, ꝯc. 295. inc. itẽ ꝑmutatio. & Pet. de Anch. consi. 19. incip. ex narratis. in fi. & est gl. in c. 1. ĩ verbo, tertia. 75. dist. ꝑꝑ quam dicit Do. ind. c. vt circa. §. 1. de elect. in 6. ꝙ vbi qualitas possit interuenire post actũ, illa nõ dr̃ de substantia. In quo vide oẽs, maxime Imo. in d. c. cũ ꝯsuetudinis. & Imo. in c. cũ vos. ĩ. de his, quæ fiunt a prælat. & Bar. ĩ l. si qs mihi bona. §. iussum. ff. de acq. hær. cũ ꝯcor. & ꝑ d. doctrina vide gl. meliorẽ de iure, vltra oẽs in c. vxoratꝰ. in gl. 1. in fi. ĩ. ue ꝯuer. ꝯiug. Et istis ẽt adde pulchre Do. in c. 1. in fi. de rerũ
3 ꝑmu. in 6. Collige † scđo ex isto tex. id, quod dixi in summario. cõcord. l. si qñ. in fi. C. de testi. Et istud declara primo, vt procedat, adeo ꝙ testis examinatus ꝑte nõ citata, nedũ nõ ꝓbat plene, * sed nec ẽt facit indiciũ, ſm Bart. in l. maritus post. ff. de q̃oni. Pro quo dicit hic do. Abb. esse tex. hic ĩ verbo,

a Omissio solẽnitatis. *Adde tu, ꝙ ẽt iuxta ius prætorium, qđ phibet actũ fieri, tũc actus nõ est nullus ipso iure, vt est gl. no. et ibi tex. in l. 2. §. sed vtrũ. ff. de minor. Bar. ĩ l. Iulianus verũ đ bitorẽ. ff. de cõdict. indebi. & ratio est, quia ius prætoriũ non est adeo potens ad annullandum, sicut ius ciuile. Ita Pau. de Cas. in l. non dubium. de leg. in 9 colum. Et per ista infero, quia ex quo statutum episcoporum, comitũ ducum, et baronũ sit ius prætorium, vt tenuit Bar. in l. stipulationum. ff. de ver. obl. in ver. si vero, ꝙ tunc, si tale statutum prohiberet, non est ipso iure nullus actus, sed annullaretur, et hoc, quãdo statutum haberet clausulam annullatiuam.*

* Non ꝓbat plene. *Adde Pau. de Cas. in l. item ille. de const.*

de cõs pecu. & ibi Alex. col 2. & in cõsi. 179. 2. p. Soc. consi. 253. inci. in cã. D. Ioã. ver. præterea ille testis, 4 circa med. in 2. par.

nullius momenti, qcqd dixerit Bar. in
l. hr̄ditarias, ff. ď cri. expil. hæred. ꝫ rl̄r
testis nō examinandus examinatus fa
ciat indiciū, vt p Bar. in d. l. marit', &
Inn. ĩ c. cū dilectus, ĩ. de accus. & ibi a-
lias latissime dixi. Scđo † declara istū
tex. vt ꝓcedat, ēt si cā esset expedienda
iuris solēnitate omissa, ſm Bar. sing ĩ
l. filiusfamilias, post prin. ff. de dona. p
rōnē, de qua ibi p ipsum, p q̃ ñ procedit qđ ipse no. in l.
2. C. de naufra. li. 11. dū dixit, ꝙ vbi procedit inspecta nã
5 li eq̃tate, ñ procedit. Tertio † declara, vt procedat, ēt si
iudex procedat ex offō, qa necesse ē vocare partē, ꝯ quã
procedit. Ita simpl̄r dicit Io. An. ĩ Spe. tit. de teste, §. nūc
tractandum, in prin. ita dicens dixisse Gui. de Suza. in l.
iurisiurandi, C. de testi. Quarto declara, vt procedat, ēt si
esset quis deputatus solū ad examinationem testiū, qa
poterit ēt citare partē aduersam, ſm do. An. in c. consti
tutus, in 1. col. p illū tex. ĩ. de ap. quasi sit præambulū ĩse
parabile. Facit c. 1 & c. pterea, s̃. de off. ď leg. cum si. Quin
6 to † & vltimo declara, vt qđ hic dr̄ de testiū productio
ne, hēat locū ēt in testium publicatione, ſm Bar. ĩ auth.
q semel, in 5. col. ver. quæro, qd si publicatio, C. de ꝓba.
& do. Ant. in c. fraternitatis, in 16. col. ver. idē dicit, ĩ. eo.
7 Mō † aduerte, qa ex dictis Doc. hic, & alibi, iste tex. est
multipl̄r limitãdus, & absq; multiloquio. Et prīo lĩta,
nisi iudex vellet se informare sup notorio, vel sup fa-
ma, qa p̄t recipere testes parte nō vocata, ſm do. Anto.
hic alle. Inn. in c. 1. s̃. de postu. p̄la. idem Inn. in c. bonæ,
el j. in verbo, testes, s̃. de elec. & Arch. in c. eorū, 11. q. 3.
& do. Ant. in rep c. fi. in pe. char. s̃. de ꝯsue. & in d. ca. bo-
næ, el 1 in 10. col. idē do. Ab. & do. me⁹ hic, dicētes, istud
pēdere ab alio dubio, vtrū in notorio possit ꝓcedi par-
te ñ citata? ď quo p Inn in c. tua, de coha. cle. & mul. &
gl. & oēs in c. ad nr̄am, el 3. ĩ. de iureiu. & Bal. in c. cum
frem, C. de his, qui. vt indig. & ĩ c. j. §. homicidiū, ď pace
iur. fir. vbi in notorio facti trãseuntis vr̄ al̄r tenere. Et p
eo, qđ dictū ē ď fama, facit c. qual̄r, §. dēt, ĩ. de acc. Per
qđ pꝫ istud ꝓcedere qñ agit̄, vt deueniat̄ ad inq̃sitionē,
ĩ quo casu ñ loquit̄ Inn. ĩ d. c. 1. ꝫ vbi agit̄ de vita electi,
vt ibi ꝯsiderat do. Ab. in fi. & adde ēt Bal ĩ l. q testō, §. q
ꝯriū, ff. de testa. vbi dicit, ꝙ sine ordine iudiciario, & te-
ste ĩ forma iudicij recepto p̄t iudex informari de fama.
8 Allegat Inn. & bñ, in c. cum ĩ tua, ĩ. ď spō. Scđo † lĩta, ni
si testes acciperent̄ ad informationē supioris sup habili
tate, vel ĩhabilitate electi, ſm do. An & do. Ab. hic alle
gãtes In. ĩ d. c. j. & ĩ c. fi. ĩ fi. ď transla. p̄la. Et ibi dicit Inn.
ꝙ hñs cognoscere, si talis ē idone⁹, vel ñ, hēt necesse ali
quē vocare ad sciendū, si velit opponere, vel ñ, ꝫ testes
electos p̄t recipere ad sui informationē ēt ñ iuratos. Ita
dicit in d. c. fi. Et nō credas, ꝙ isti intelligãt, prout eos in
terpretant̄, vt dicit hic do. me⁹, s. ꝙ ñ uocato electo pos
sint testes recipi, pp qđ multū eos rephendit, qa nullo
mō hoc senserūt. Et fateor secū, ꝙ imo elect⁹ dēt voca-
ri, qa agit̄ de ei⁹ magno p̄iudicio, p no. in c. sup his, cum
si. ĩ. de accu & facit qđ dixi ĩ 2. declarōne, & de hoc etiã
p Do. in c. si forte, in fi. de elec. in 6. do. ď Rot. ꝯcl. 260. in
noui. Et vide do. Car. ꝯs. 144. in 1. char. ubi dicit, ꝙ in ex
traiudicialib. ñ est necesse partē vocari. Allegat Inn. in
d. c. fi. Caueas tñ qa vbi cã electi discuteret̄ in ꝯdictorio
iudicio, opus esset partē citare in casu nr̄o, vt p Do. ĩ d.
c. si forte, & Ro. vbi s̃. ēt do. Ab. in c. postquã, s̃. de ele. &
Inn. & do. Ab. & Im. ĩ c. vlt. ĩ. ď presū. & oēs in cle. j. ff. de
off. deleg. & do. An. ĩ d. c. j. ĩ 3. col. s̃. ď postu. p̄l. Tertio lĩta
9 nisi † ꝓcedat̄ p viã inq̃sitionis, qa tūc ſm do. An. hic, pñt
recipi testes parte ñ citata, p c. qual̄r, el 2. §. dēt, ĩ. de acc.
ꝯtrū, & melius, tꝫ Bar. ĩ l. fi. in fi ff. de qōni. ēt si pri⁹ testes
recepti fuissent in inq̃sitione gñali, cū ignorabat̄ psona
q̃ ꝯmiserit maleficiū, iuxta no. p Inn. in c. bonæ, el j. in
verbo, testes, s̃. ď ele. qa postea in inq̃sitione spāli sūt te-
stes iterato ꝓducēdi, ſm Bar. ibi, & Bal. in l. iubemus, in
3. col. C. de ꝓb. & p eūdē in Spe. tit. de sen. ad si. & Sal. in
l. fi. C. de qō. & Bal. in l. obseruare, §. proficisci, in 6. ff. de
off. ꝓcu. & Inn. in c. p inquisitionē, s̃. de ele. & Ang. in l.
si uacãtia, ĩ 15. col. C. de bo. uac. li. 10. & Bal. ĩ l. 2. C. ď ed.
Et do. Ab. hic, q dicit sibi ñ posse psuaderi hãc drĩam
inter ciuilia, & criminalia in ꝓposito, cū in criminalib.
agat̄ de maiori p̄iudicio, l. ĩ seruorū, ff. de pę. Et ad §. dēt.
rñde, ꝙ exigit utrūque, s. ꝓductionē & postea copiam
noĩum. Idē Ro. in sing. 374. Idem do. meus hic, dicēs, do
mi. An. ñ reprehendi iuste, qa eius intētio fuit loqui in
casu d. §. dēt, qui ſm ipsum, loquitur in testib. q recipiū
tur sup fama, qa isti bñ pñt recipi parte nō uocata ante
formatã inquisitionem. Pꝫ ex illo tex. ibi, ne infamãdi.
Ex quo denotatur, super quo deponebant testes. Et idē
sentiunt do. Car. Imo. & Io. de Ana. ibi. Et pro hoc etiã
facit, qđ no. Bar. in l. de submersis. C. de naufra. lib. 11. ubi
dicit, ꝙ testes ꝓducti inter alias psonas ad aliū finē, tri-
buūt iustã cãm inquirendi ꝯ tertiū, q nō fuit citatus, p
illū tex. & facit l. diuus, §. cū ãt, ff. de off. p̄si. ubi ur̄ casus,
ꝙ in cã inq̃sitionis nō possint recipi testes parte nō cita
ta. Quòd ãt sit secus sup fama, uide Bal. in l. ꝯtingit, in
fi. ff. de off. p̄si. & in c. 1. §. homicidiū, de pa. iura. fir. & in
10 Spe. ti. de inq̃si. ad fi. in addit. Quarto lĩta, nisi † sit ꝓban-
dus casus ꝯtingēs ĩ loco multū remoto. & vbi de facili
pars nō posset citari: tūc enim possunt recipi testes ad
ꝓbōnē casus parte nō citata, ſm Bar. in l. 2. per illū tex.
de naufr. li. 11. cuius dictū plene ꝯfirmari posset ex adu-
natis p Lud. Ro. q ipsū allegat in l. si uero, §. de uiro, in
41. & 104. fal. ff. sol. mat. Facit c. 1. in fi. ne sede uac. li. 6. &
qđ no. Bal. in l. ius ciuile, in 2. co. uer. & no. qđ de facto ꝯ
sului, ff. de ius. & iu. De testō facto p mercatorē ĩ barba-
11 ria corã duob. testib. Quinto † lĩta, nisi esset casus, in quo
lex, uel statutū ñ exigeret plenã ꝓbationē, ꝫ ꝯtētaret̄
solis argĩs, qa pñt tūc testes recipi sine citatione partis.
Ita no. Hos. & Lap. ĩ c. j. de hom. in 6. & sequitur ibi Do.
12 ĩ §. fi. 14 col. dicēs, per hoc multū lĩtari istū tex. Sed † ad
uerte, qa tenēdo, qđ dixi, s̃. ĩ j. ampliatione, ista lĩtatio ñ ē
vera, ſm do. meū hic. p quo facit, qa vr̄ ēt, ꝙ p̄sumptio
dēt ꝓbari p scđos testes, & ltĩme, vt tradit̄ p Bar. ĩ l. fi. C.
fa. erc. & dixi in c. cū cãm, ver. 2. casu, s̃. tit. ꝓx. Et qa hic
ꝯcurrit duplex spālitas circa idē, ꝯ. l. 1. C. de dotis ꝓmis.
13 Sexto lĩta, † vbicūq; actor timet ď morte, vel absētia te
stiū, & ei⁹ aduersari⁹ ē psona potēs & terribilis, cui actor
timet denūciare, qa omittet̄ citatio partis ĩ examinatio
ne testiū. Ita singularissime no. Hos. & Io. An. in c. qm̄. ĩ
prin. s̃. vt lit. ñ ꝯte. Et sequitur do. Ab. hic, & ibi, ĩ 14. col.
dicēs, ꝙ tūc iudex, q̃to diligēti⁹ poterit, sustinebit vices
rei in examinatione, reseruãdo sibi exceptiones in per
sonas, & ĩ dicta, vt ibi p eū. Pro quo adde tu Bal. in l. cō
sentaneū, in 6. col. ver. q̃ro vna cū Butrigario, C. qūo &
qñ iudex, vbi dicit, ꝙ añ q̃ debitor suspectus de fuga ca-
piat̄, ñ p̄missa citatione, dēt suspicio ꝓbari p indicia, &
poterūt sup suspicione recipi testes ď
* bitore ñ citato. Et dicit do. Ab. in ca.
accepimus, in 1. co. ĩ. de fi. instr. ꝙ pp
potētiã aduersarij pñt examinari pri-
uilegia, q̃ arguunt ď falso, eo nō cita-
to. Et dicit Ho. quē oēs sequunt̄, in ca.
fi. ĩ. de fi. instr. ꝙ p̄t in casu illius capit.
omitti citatio imminēte periculo, si
ē aduersarius potēs. Vñ ꝯsuluit Pe. de
Anc. ꝯs. 430. qđ est illud idē, ꝙ pp peri
culū in mora, vel pp potentiã vasalli
p̄t ꝯ eū ꝓcedi eo ñ citato, & feudum
violēter occupari. Dicas tñ in hac lĩta
tione, ſm do. meū hic, ꝙ vbi nō eēt ti
mor mortis, vel diuturnæ absentiæ, ꝫ
aduersarius eēt psona terribilis, ñ pñt
recipi testes ipso ñ citato, ita dicit ꝓba
ri p locū à spāli, in c. fi. de hę. ĩ 6. & ita
tenet do. An. ĩ c. pterea, el 2. ĩ. ď spō. ni
si forte ageret ď piculo aĩę, & in foro
quasi pęnitētiali p tex. sin. ĩ d. c. pterea,
& ibi tenēt hoc alij Doc. ſm ipsū, quē
sequor. Et idē expsse sētit Do. ĩ d. c. fi. §. j. post prin. Et ita
credo ĩtelligēdū eē, qđ no. Do. post Hos. ĩ c. j. ď ho. ĩ 6. dū
dꝫ, ꝙ pp piculū valēt testes recepti parte absēte, qa ĩtel

* Nō citato. *Adde Ale. in l. si fideiussor, §. satisdãdū et ibi Bal. q satisd. cog. gl. & Ang. ĩ l. si finita, in prin. ff. de dã. infec. & ibi Ro. & Imo. & Bal. in l. 2. ĩ prĩ. C. ď ser. fu. & ĩ l. creditor, la 2 ff si cer. pe. et ĩ auth. ei q, C. de bo. auct. iud. pos. et Pau ď Cas. consi. 37. inci. ĩ cã capturæ, et in cōs. 38. vbi ēt an si debitor suspectus nō sit rite captus, sit relaxandus, qui tenet quòd non.*

Jigeť, dūmodo vltra periculū timereť ēt amiſſio facul-
tatis ꝓbandi: quāuis illud dictū Hoſt. ſimpliciter alleg.
do. Abb. in c. cū nō ab hoīe. in 12. col. ſ̃. de iud. vbi vide.
Fraude ꝙ vbi citať talis pſona potēs, ſufficit vnica cita
tio, lȝ alias regreretur perēptoria, ſ̃m Io. And. ſingulari
ter in c. nō minus. ĩ. de immu. eccl. & ſequiť Bal. in c. j. ī
princ. in 2. col. de mili. vaſal. qui ↄtumax eſt. Quòd aūt
illud ſit verū, ꝙ ↄcurrentib. p̄dictis poſſit omitti citatio
ↄfirmari pōt ex eo, qđ no. Bar. in l. ait p̄tor. §. ſi debito-
re. per illū tex. ff. de his, q̄ in fraudē cre. & qđ no Inn. in
c. ex literis. in gl. Vide ꝑ eundē. ĩ. de excef. p̄la. vbi alle-
gat bona iura. & ſequitur Arch. ī c. caueāt. cir. prin. 3. q.
9 & Bal. in l. cūctos. in lectura, in vlt. col. C. de ſum. trin.
Facit qđ no. Sal. in l abſentē. in 3. col. C. de accu. & Bal.
in l. apertiſſimi. C. de iudi. & Ang. latè in l. nemo carce-
rē. C. de exact. tribu. lib. 10. Et dicit do. Ant. in c. ꝙ ſint.
§. j. ſ̃. de elect. per illū tex. ꝙ timor periculi inducit iuſtā
cauſam nō reuocandi abſentes. Septimò limita, vbi-
cūq; iudex procedit ad informandū ſe de abſentia rei,
vt poſſit ſibi ſtatuere terminū ↄuenientē. tunc. n. debet
ſe informare de abſentia, ꝓut pōt, vt in Auth. de exhib.
& intro. reis. §. ſancimus. quod Bar. exponit ſingulari-
ter, id eſt, ēt parte nō citata. Notat ipſe in extrauag. ad
reprimendum. in verbo, per edictū. Octauò limita, niſi
pars dediſſet iudici licentiā recipiēdi teſtes in eius abſē-
tia, ſ̃m Bal. in l. ſi qn̄. in 3. col. C. de teſtibus. Et ꝙ valeat
talis licentia, alleg. l. Herennius. in prin. ff. de euict. No-
14 nò limita, niſi † examinaretur teſtis, cuius dicto neceſſa
rio deberet ſtari, ſ̃m Bar. in l. Theopōpus, poſt med. ver-
tic. itē q̄ro, qn̄ aliquis. ff. de do. p̄l. & ibi habes exēplum.
Cōtrariū tenet hic do. Abb qa cū talis habeat iurare, vt
no. Bar. ibidē, intereſt partis videre, an iuret. Itē qa poſ-
ſet ipsū nō eē illū, cui debet ſtari, arg. l. duo ſunt Titii. ff.
đ teſta. tut. ſ̃m ipsū. Pro quo vlt. verbo facit, qđ no. Bar.
in l. j. §. & parui. ff. qđ vi, aut clàm. & do. Abb. in c. ex par
te. 2. an̄ fi. ſ̃. đ offi. dele. cū ſi. Sed tn̄ opi. Bar. ſequitur do.
Ant. in c. veniēs. el j. ĩ. eo. dicēs ꝑ hoc ꝙ quoties certū ē,
nihil poſſe opponi teſti, nō ꝓcedit hæc decre. & tenen-
do hoc, poſſet rn̄deri adductis in ↄtra. ꝙ cū in actis ſcri-
bať, teſtē fuiſſe iuratū, c. qm̄. ſ̃. tit. j. in dubio p̄ſumiť iuraſ
ſe, & crediť notario, ſ̃m Bar. in l. Theopōpus. & do. Ab.
in c. tuis. & ibi diceť. ĩ. eo. Quòd aūt iſte nō ſit ille teſtis,
cui debeat ſtari, poterat ſemper opponi: nec retardatio
hmōi exceptionis in aliquo p̄iudicat. Poteris ēt in hac
15 parte cogitare. Decimo limita, niſi † teſtis iterato ꝓdu
ceretur ad declarādū dictū ſuū, qa in tali declaratione
nō eſt pars citāda, ſ̃m Bal. in auth. hodie. in prin. C. de iu
ra. cal. ꝑ illū tex. ꝑ quē ꝓbať, ꝙ nec tūc requiriť, ꝙ teſtis
denuo iuret. Vnde ↄſequēter nō reqriť citatio partis, q̄
fit, vt videat teſtē iurare, ſ̃m ipsū, cuius dictū habeo ꝓ-
dubitabili, qa ſunt ēt aliæ cauſæ. ꝑꝑ quas fuit factus iſte
tex. vltra illā, qa videať teſtis iurare. Dať. n. occaſio for-
mandi interrogatoria, vt ĩ. dicam. Vn̄ negari nō poteſt
ꝙ examinatio facta de iſto, vt declaret, poſſet alterari
ex aliis interrogatoriis ꝑꝑ habitā notitiā depoſitionis
ſuæ. Iō ꝑꝑ ceſſationem vnius cauſæ ex duabus non ceſ
ſat lex, §. affinitatis, cū ſi. Inſt. de nupt.
16 Vndecimo limita, niſi † eſſet mulier
examinanda, a quia nō debet pars ci
tari ad vidēdum ipſam iurare, ſi eſt ta
lis, q̄ examinatur in domo, iuxta ca. 2.
de iud. lib. 6. Ita dicūt Gul. de Cu. Bar.
& Pa. de Caſt. in l. ad egregias, ff. de iu
reiu. ſecus dicentes in alijs pſonis pri-
uilegiatis de illa lege. Sed hoc ex toto
impugnat Ro. in d. ſing. 374. quia ſi-
cut vadit notarius, ita p̄t ire pars. Et ↄ̃
ipſos dicit eſſe caſū, & bn̄ ī l. 2. §. ſin āt,
C. de iur. cal. Duodecimo limita, niſi
de ꝓbāda cōſuetudine introducta à populo eiuſdē ciui
tatis, qa pn̄t recipi teſtes parte non citata, ſ̃m do. An. ple
ne in c. fi. in pe. char. ver. ad primum ſi redacta, ſ̃. de con
ſue. Tertiodecimo l̄ita, niſi p̄r̄es eſſent pn̄tes, quia nō eſt
neceſſaria citatio, ſed monitio, ſ̃m Bal. hic, per l. đ uno

a Mulier examinanda. *Adde, ꝙ contra Guil. et Bar. tenet etiā do. Ab. in c. ſi qui teſtium infra eo. in 1. col. in uer. ſed quæro.* * *Tamen cōis * opi. eſt iſtud, qđ Guli. de Cun. & Bar. l. tenent.*

quoq;. ff. de re iud. qđ pēdet ab alio dubio, vtrū pn̄s ī iu-
dicio caſualr̄ ſit citādus, de quo ꝑ Bar. in l. 1. C. de in ius
voc. & Bal. in l. ↄſentaneū, in pe. col. C. qūo & qn̄ iudex
& Do. in §. hinc ēt. in pe. col. 18. diſ. & do. Ant. in c. 1. ſ̃. đ
* iudi. in addi. cū concor. Et cōiter * dr̄, ꝙ nō. Quartodeci
17 mo & vltimo l̄ita, niſi † eſſemus in cā hr̄ſis, qa ꝑꝑ ma-
gnū piculū pc̄tī data potētia aduerſarij ceſſat diſpō hui⁹
decret. vt eſt caſus notabilis in c. vlt. §. 1. de her. in 6. Et
an idē ſit ubicūq; ē potētia aduerſarii, dixi, ſ̃. ī 6. l̄itatio
ne. In gl. in ver. audire ibi, audire iurātes. Hunc intelr̄m
tenēt oēs hic, & gl. in l. curēt, ff. de teſti. & gl. pe. in auth.
ſed & ſi qs. C. de teſti. & in l. minime. ff. de legi. & gl. fi. ī
§. & hoc vero. in Auth de teſti. & in l. ſi qn̄, C. đ teſ. Spe.
in tit. de teſte. §. nūc tractandū. in prin. vc3, quòd ſufficit
partē videre teſtes iurantes. Nec obſtat rō quorundā,
ꝙ melius ꝑ pn̄tiā patris diſcutiunť teſtes, qa ad hoc ꝑī
terrogatoria ꝓuideť, ſ̃m gl. in verbo, ſi ex pn̄te, in ca. in
primis. 2. q. 1. q̄ notabiliter ſubdit, ꝙ ſi forte pars audiret
teſtes, dū examinanť, tm̄ operabit talis ſcīa, quātū ſi di-
cta teſtiū publicata fuiſſent. Vn̄ excludeť a ꝓductione
aliorū ſuꝑ eiſdē capitulis, qđ multū no. Do. ibi, & dom.
Ant. & do. Ab. hic. Idē Inn. & Bal. hic, q̄ dicit hoc eē no
tandū ↄtra illos, q ſtāt ad cortinā, vt audiāt, & de hoc ꝑ
Bal. ī c. vltra tertiā. ĩ. e. & gl. in uer. nouerint, in l. ſi qn̄,
C. de teſti. & in d. l. minime. & Do. ī ca. ſciēdū, ꝑ illū tex.
29. diſt. & do. Ant. ī c. ſeries, in vlt. col. ĩ. e. & Spe. in ti. de
teſte. §. ſatis vtiliter, uer. quid ſi reo audiente, & do. Ant.
in c. fraternitatis. in 23. col. ĩ. eo. Et iuxta p̄dicta late po
nit Bal. hic, ꝙ ſi pars vidit teſtē iurare, pōt poſtea teſtis
qn̄cūq; examinari, eo nō citato, ēt poſt terminū, & retu
li ī c. lȝ. ſ̃. ti. 1. Itē dicit, ꝙ ſi in termino, in quo fuerūt pro
ducti teſtes, iudex nō uult eis deferre iur̄m, n̄ p̄t amplius
deferre ſine noua citatione partis. Gl. in uerbo, ineuita-
bili. ibi, nō valēt. Plus dn̄t Bal. do. An. do. Ab. & Imo. ꝙ
18 ſi † iudex examinās teſtes ſciuit de ineuitabili īpedimē
to citati, examinatio ē ipſo iure nulla, ꝑ tex. cū ibi no. ꝑ
Bar. in l. q̄ſitū, ff. de re iud. q tex. nō ē alibi, ſ̃m Imo. ibi,
quòd īpedimētū īfirmitatis nō leuis notū iudici, reddit
ſn̄īam ipſo iure nullā, & idē đ aliis īpe
b dimētis b vt ꝑ Bar. ī l. 2. §. fi. ī 1. q. ff. de
cuſ. reo. & in extrau. ad reprimēdū, in
uerbo, neglexerit & ī l. 1. C. qūo, & qn̄
iudex. & in l. 2. ff. đ ī ius uoc. & do. An.
& Imo. ī c. q̄rela, ſ̃. de ꝓc. Et ex hoc di
cto Doc. collige, ꝙ ſcīa iudicis đ impe
dimēto l̄timo n̄ ſolum annullat diffi
nitiuā, vt in dictis locis, ſȝ ēt interlocu
toriā, qualis ē iſta, ſ. receptio teſtiū. Fa
cit optime d. c. q̄relā. & c. ſi duob. ĩ. de
ap. & ſatis fuit de mēte Bal. ī c. 1. ī an̄p.
col. de mili. vaſ. q ↄtumax eſt, dū dicit
ꝙ regulr̄ ſcīa īpedimēti ligat man⁹ iu
dicis. Eſt verū, ꝙ Bar in l. fi. in fi. ī 1. col.
ff. de reſt. ī īte. exp̄ſſe ſentit ↄtrariū, dū
loquiť đ īterlocutoria miſſionis ī poſ
ſionē ex prio đcreto. Vn̄ dicit do. me⁹
hic cogitandū. Sed dictū Bar. nō puto
ꝓcedere, ꝑ p̄dicta, maxime ꝑ tex. ī d. c.
ſi duob. quē allegat hic do. Abb. iū ctis
notatis ꝑ Pe. de Anc. ī rub. de ſen. exc.
diſ. 5. & do. Ab. ĩ. eadē rub. & ibi aliàs dixi on̄dēdo ſn̄īā
excōicationis n̄ eē diffinitiuā, vel intelligēdo, ꝙ ibi cita
tio ſit nulla, iuxta gl. in l. ſi accuſatorib. C. de acc. Quid
19 † aūt ſi impedimētū citati nō cōparētis nō fuit notū iu
dici? Vide Io. And. latiſſime diſputātē in rl̄a, p̄ſumitur. ī
merc. & do. Ab. & do. meū hic, ↄcludētes ī effectu ↄtra
Io. An. ꝙ receptio teſtiū nō eſt nulla ipſo iure, ſed bn̄ p̄t
ꝑ ī integ. reſti. retractari. Fundant ſe in iſto tex. a ↄtrario
ſenſu, dū ꝓbat, ſolū euitabile impedimētū non excuſa-
re. Ergo ſtat eius regula in impedimento ineuitabili. Et
licèt non cōſiderēt, hoc arg. cōcludit, ꝙ ēt ipſo iure eſt
nulla examinatio tenēdo rl̄am tex. in ver. nullius mo-
mēti. Sed habuerūt reſpectū, & bn̄, ad no. in d. l. q̄ſitū.
Mouētur ēt, quia ſi ſolū reſtitueretur ad opponēdas ex
ceptio-

b Et idē de aliis impedimentis: *Adde tu, pone, ꝙ quis ſit citatus pro duabus cauſis, vtrū ad ambas teneatur reſpondere, & ſi ꝓcedatur, an proceſſus ſit nullus. Addē etiam, quid ſi accuſatur coram diuerſis iudicibus de eodem crimine corā quo teneatur comparere? Vide Bal. in l. ſenatus, C. qui accuſa. non poſ. & Guliel. de Cu. & Bal. in l. 3. §. 1. ff. ſi quis cau.*

ceptiones,quas in principio potuisset opponere, lȝ non seruauerit formā c.p̄ntium.ꝭ.eo. vt̄ voluit Io. An in d. rr̄a,p̄sumit.nō esset eius læsioni plene succursum, tū q̄a illa examinatio faceret saltē indiciū,ex quo p̄cessit citatio,vt p̄ Bar.in l.maritus.ff.de q̄oni.tū ēt,q̄a potuisset dare interrogatoria, tanquam melius pars sit informata, q̄ iudex. Vn̄ totale interesse meret̄ totalem restitutionē, cle.1.de rest.in integ. s̄m eos,cum quib.transeo,& tetigit
20 Bal.in auth.sed & si quis.C.de test.vno casu † saluat hic dom.Abb.op.Io.And.vcȝ in eo,q̄ fuisset ficte ꝯtumax, puta in citatio.ad domum,q̄a citatio est legitime facta, cum talis habeatur pro præsente,cle.1.& ibi gl. de dolo & cōtu. Iō non retractatur rr̄a,factum legitime,de reg. iu.in 6.Et ꝙ isto casu valeat citatio ad domum,vide Io. An.in d.rr̄a,& Bar.in l.3.§.p̄tor ait ff.de dam.īfec.& Bal. in d.auth.sed & si q̄s,& in l.ab eo.C.q̄uo & q̄n iudex,notant oēs in c.cām.s̄.de do.& cōtu.& gl.in d. cle.si ante. Quod non est in uero contumace, l.ex cōsensu.§.eum, q̄.ff.de ap.Iō in hoc beneficio restitutionis ēt sibi succurrit,vt p̄ Io.And.in d.rr̄a, maxime q̄n allegaret ignorantiam citationis p̄babilem, puta,q̄a erat extra p̄uinciā ī loco remoto,quia succurrit sibi ex clausula generali,vt p̄ Bar.in l.cum filium §.in hanc.ff.de ver. obl. Quæ oīa
21 bene no.Extra gl.q̄ritur primo,vtrum † citatio,q̄ fit ad videndum iurare testes,dēat esse peremptoria,i. triplex, vel vna pro oīb.iuxta l.ad peremptorium, cum sequentib.ff.de iu.an vero sufficiat unica. Et in hoc Bal.in l. si q̄n,in 2.col.C.de tes.dicit,ꝙ requiritur peremptoria,q̄a victoria & decisio cāæ stat in p̄bationib. & lȝ simus in medio cāæ,idem modus citandi est in principio & in fine. Alle.gl.in l.& post edictum.ff.de iu.Secus dicit in publicatione,q̄a est de appenditiis receptionis testium. Et p̄ hac parte facit q̄d no. Inn.ī c. ad petitionē.cir.mediū ver.itē no.ꝙ iudex ꝭ.de ac.quem sequit̄ Bal.in c.1.de milite vasal.q̄ ꝯtu.& dum enumerat q̄dā,q̄ fiunt in medio cāæ reqrentia peremptoriū.Contrariū,s.ꝙ sufficiat vnica,tenent Io.An.do. An.& do.Ab. in c.consuluit. s̄. de of.dele.& intelligunt illum tex. in prin. exigere peremptorium solum,quo ad sn̄iam.Et idem tȝ Bar.in l.ꝯsentaneum,in ver.aduerte tn̄.C. q̄uo & q̄n iudex. & in l. si finita.§.Iulianus.ff.de dam.infec.& do.An.in c.q̄m frequenter.§.in aliis s̄.vt li.non contest.& in c. pastoralis, ꝭ de excep.& Bal.& dom.meus hic,qui dicit esse tex.optimum hic ibi,à iudice,aut defensore, q̄a si requireret̄ trina,vel peremptoria,n̄ esset eiusdē effectus citatio iudicis,vel alterius, q̄a unica monitio iudicis hēt vim perēptorij, vt est casus sing.in l.2. C. q̄uo & q̄n iudex, s̄m ītellectū cōem,quē multū no.Bal. ibi & hic, & est gl.in ver.peremptoriū,in d.c.ꝯsuluit,& ibi p̄dicti Doc.Et idē si à nūcio,p̄sente iudice,s̄m Bal.in d.l.2.& do. Ant.in c.
22 1.s̄.de lib.obl.Puto † hanc q̄onem pendere ab alio dubio,an ad ferendam interlocutoriam reqratur perēptoriū,de quo p̄ Bar.in l.ꝯsentaneum,& Bal.ī l. tres.p̄pe fi. eo.ti.& do.An.Imo.& Ana.in d.c.ad petitionē,& Ang. in l.fi.ff.de feriis,& Imo.in d.§.Iulianus.& Ang. in l.1.§. hæc stipulatio,in repe.ff.si cui plus q̄ p̄ l.Fal.& in l.ad peremptorium.ff.de iu.& in auth.ei,qui.in fi. C. de temp. ap.& Spe.in ti.de citatione.§.viso ver. Dn̄r ēt,in ti.de dila.§.videndum.ver.termini.& ver.q̄d si data. Et sequor doctrinam Bal.in Spe.in ti.de sen.vbi dicit,ꝙ si p̄p īterlocutoriā infert̄ p̄iudiciū,q̄d nō pōt tolli p̄ diffinitiuam nec p̄ appellationē à diffinitiua, reqritur peremptoriū
* alias nō. Et iō in p̄posito cōis opinio *vr̄ verior,p̄sertim quia rr̄ non requiritur peremptorium, nisi ad primam citationem.l.ꝯtumacia.ff.de re iu.gl.in c.de illicita. 24. q.3.& ad sn̄iam audiendam diffinitiuam,l.fi.ff.de fer.d. l.ad peremptoriū,cum sim.Et q̄uis hoc non extendatur ad quasdā interlocutorias in locis p̄alle.illud est, q̄a sūt valde p̄iudiciales,sed receptio testium nō est de illis,q̄a lȝ in ipsis ꝯsistat ius cāæ,tn̄ actus ipse recipiendi testes,nō est ille,qui determinat cām,sed depositio,& forte tn̄ testis productus nihil deponet,aut n̄ bn̄,s̄m do. meum.Et pro hac parte ꝯsidera tex.p̄ locum a sp̄ali,ī c.q̄m.§. porro.in ver.perēptoria.ut li.non ꝯtesta.Et no.ꝙ ista unica

dilatio appellari pōt peremptoria,n̄ q̄a habeat solennitatem peremptorij,sed q̄a tm̄ operat̄,quantum perēptorium,attento ꝙ oīs dilatio à li. ꝯtest. vsq; ad diffinitiuā dr̄ peremptoria,s̄m Bal.hic,& Bar.in l.fi.ff.de fer.& Bar. in l.si q̄s instituat.ff.de hær.inst.& facit tex.cum gl.in cl. 1.de excep.& dixi in c.lȝ.s̄.ti.prox. Per q̄d respōderi posset ad d.§.porro.Posset ēt r̄nderi ad istum tex.ꝙ non æquparat monitionem iudicis citationi nuncij,quasi illa citatio non possit esse vnica. Sed q̄a mentio iudicis ęquipollet illi,tūc p̄p q̄d reddit̄ utraq; pars sustentabilis, tn̄ rr̄a seruatur in practica.Scd̄o q̄ritur,utrum oporteat testem esse citatum ad deponendum, ad hoc ut ualeat dictum suum. Et quia q̄ō est multum notabilis & sparsa, ꝯsidera quatuor casus.Primus,q̄n testis p̄prio motu ultro se offert nō uocatus.Scd̄us est,q̄n pars ipsum p̄ducit non citatū.Tertius est,q̄n iudex ipsū citat ex offō parte non petente.Quartus est casus,q̄n non apparet, quis ex istis casib. īteruenit, sed simp̄r apparet eum deposuisse.
23 Primo casu,q̄n † se offert,censetur su* spectus.* id est, nimium affectatus,p̄ l. q̄ oīa.ff.d̄ p̄c.& ideo debet repelli,s̄m Bar.in l.post legatum.§. his uero.ff. de his,quib.ut indig.& Iac. de Bel. in §. si uero ignoti, p̄ illum tex. in Auth. de test. & Bar.in l.uxori, p̄ illū tex.de falsis,& in d.l. q̄ oīa, & Bal.in aut.sed nouo iure.in 1.col.C.si cer.pe. & in l. q̄m liberi in prin.C.de test.& Io. An.in ti. de test.§. qualiter uer. uolens ergo. & Ro.cons.45.inc.q̄ō p̄posita vr̄ decisa. & do.Fl.in l.quoties.§.fi. circa fi. ff. de p̄b.Bn̄ facit,quod no.Bar.in auth.qui semel.in pen.col. ver.ex p̄dictis apparet.C.de prob.ubi dicit,ꝙ si testis deponit extra ꝯtēta in articulis,poterunt hoc non obstāte super illis intrinsecis alij testes induci, tanquā n̄ productus ad illa deposuerit,& q̄uis pars, pro qua ultro se offerens deposuit,uideatur tacendo eum quasi producere,p̄ hoc nō tollit̄ suspicio orta in teste,qui se ingessit.Et ista sunt adeo uera,ꝙ testis,qui in cā criminali se offert, pōt ex hoc repelli in alia cā,tanquam inimicus,s̄m do.Ab. sing.in c.cum P.ad fi.infra de acc.p̄ illum tex. s̄m intellectum suum,& sentit Inn.ibi. Istum casum limita primo,nisi essemus in mā, in qua ageretur de peccato euitando,q̄a testi se offerēti creditur, s̄m Im.in ca.iurauit. in prin.p̄ illū tex.s̄.ti.1.Et ita pōt intelligi tex. in ca cū in tua.infra de spon.in uerbo,sponte oblata.Facit c.præ
24 terea,el 2.eo.ti.Secundo limita, nisi † testi se offerenti iudex detulerit iuramētū,& eum exa* minauerit,q̄a ualebit eius dictū, * s̄m Bal.ualde solenniter in c.1.§.porro.in 3. col. quæ fuerit prima cā beneficij amit.ubi dicit,ꝙ si talis testis iuret,p̄sentibus partibus,uel altera absente,et solenniter requisita,ut hic,ualebit dictū suum,q̄a nullo iure cauetur, ꝙ citare testē sit de substātia.& eo ipso.ꝙ iudex defert ei iuramentum,vr̄ eū monere super ueritate dicenda,s̄m eundem,idem per eandem rōnem dicit Bal.formaliter in l.presbyteri. la 1.in 2.col.C.de epis.& cle.idem do.Flo.in l. lege Iulia. ff. de test.Sed ista rō posset tolli, quia ex quo præcessit olatio testis,actus factus à iudice non tollit eius suspicionem. Sed dicas, ꝙ hoc sustentabitur ex tacito cōsensu partis, q̄ in illa delatione iurī nō opposuit, siue pars sit præsens siue habeatur pro p̄sente rōne ꝯtumaciæ, nec est mirū, ꝙ ista taciturnitas noceat parti, quia talis inhabilitas non est talis,cui pars tacite renunciare non possit, & iō succedit elegans doctrina Bal.in l.si q̄s testib.in ult.col. C.de test.Sit ergo cautus ille, ꝯ quem talis testis à iudice examinatur,ut protestetur, s̄m formam aut.si dicat̄. C.de test.& c.p̄sentium.ꝭ.eo.quia q̄d dictum est, huius testimonium non ualere,est uerum parte opponente,p̄ p̄dicta,quibus adde Bal.in l.alia.quasi in fi.C.de his qui. ut indig.ubi dicit,ꝙ quicquid dicat glo. in d.l.post legatum.§.is uero.ueritas est,ꝙ præsentibus partibus & non con-

* Suspectus. *Ad de Ang.in l.2.§. diē.ff. quemadm. test.aperi. Alex. post Barto. in l.3. ff. de fals. & in l. 3.ī prin ff. de test. & Lanfran. in c. quoniam contra. col. 2.supra de p̄bat.*

* Dictum. *Adde Saly. in l.si quando. de testi. q.ult. vbi plene & Ale. cons. 69. 2. par.*

ꝯdicentib. non requirit͂ testis citatio, vel monitio, vt ibi ꝑ eum. Et s͂m prædicta puto intelligendum, qđ no. Bal. in l. sed si interpellat͂. ff. de arb. attenta r͂ła l. 1. ff. eo. ti. Se-
25 cundo casu, qñ † pars producit testem non citatum, dicunt hic do. An. Imo. & do. Ab. ꝙ testis plene ꝓbat. Allegant decisionē Ro. q̃ mihi est 356. in nouis. & icipit, itē fuit dubitatū. Et dic, vt ibi ꝑ eos, quos isti ad literā referūt, ꝯcludentes, citationē ñ esse necessariā. Adde Bal. in c. tertio loco, in vlt. col. s̃. ti. ꝓx. vbi dicit, qñ teste requirit ꝓductio, lꝫ ferre non requirat͂ citatio. Alle. gl. in d. §. is uero, & adde Bal. in aut. sed nouo iure. in 1. colum. C. si cer. pe. vbi dicit, testes esse producendos à parte, & eis creditur: secus, si non sunt ꝓducti. Alle. gl. in d. §. is uero, & adde Bal. in c. j. in 5. col. s̃. de iu. vbi dicit, ꝙ testes, qui casu peruenerunt ad tribunal iudicis, non compellunt͂ iurare, sed debent citari & moneri, quia sit eis agendū, & hoc, si petant inducias, nam sponte & sine ullo tpe, vł termino pñt testificari. Alle. gl. in d. §. is uero, & dicit, ꝙ Doc. sui faciebant de ipso magnum festum, & adde do. Ab. in c. cum in tua, in prin. j̃. de spon. vbi dicit, per illū tex. ꝙ testis non est aliquo mō suspectus, si deposuit rogatus à parte, q̃uis iudex eum non citauerit. Idem Bar. ĩ d. §. is vero & Bal. in d. §. porro, & in d. l. presbyteri. & do. Ab. post Hostien. in c. j. primo notabili, s̃. eo. & Bal. in l. 2. C. de bon. aut. iu. pos. & sentit Spe. in ti. de test. §. qualiter. ver. iudex ergo, & Bal. in l. 3. circa prin. ff. de testa. in apost. quamuis aliter senserit Bal. in l. parentes. ver. sed ñ certe testis. C. de test. & Gul. in cle. 1. super uerbo accersitis, de iureiu. & Spe. in d. §. qualiter. ver. volens. dicens, ꝙ vř se ingerere ex quo non citat͂, qa imo sufficit cū à parte produci, à qua p̃sumit͂ stimulatus, & non ex se motus
26 s͂m p̃dictos. Tertio casu, qñ † iudex examinat testem nō productum, nec se offerētē, dicit Bal. in d. l. presbyteri. ꝙ pōt opponi, examinationem nō valere ĩ cā ciuili, qa in ea nō pōt iudex inquirere de facto ex mero offō, vt per In. in c. ad nostram, el 2 infra de iureiu. Sed in cā criminali est dubiū, nam aliqñ procedit ex offō inquirendo, & tūc pōt recipere testes ēr publicato processu. Alle. In. in c. cum clamor. j̃. eo. Aliqñ est ꝓcessus accusationis, & tunc, si sunt aperti testes, non pōt, sed ante est dubiū, de quo per Bar. in l. 4. §. hoc aūt. ff. de dam. infec. & in disputatione inc. iudex maleficiorum, & ꝯcludit, ꝙ pōt & sequitur Bal. in d. l. presbyteri. Idem ĩ hoc vltimo Io. de Ana. plene post Pe. de Anc. in c. crimina. vbi bonus tex. infra de collus. & Sal. in l. 2. circa me. ver. ex his sume. C. de aboli. Est uerū, ꝙ ēt in cā ciuili Bar. adē 13 in d. §. is vero. sed crederem, ꝙ eius op. nō ꝓcederet, nisi essemus in casibus, in quibus ēt in ciuili pōt iudex ex officio supplere, de quib. ꝑ Bal. in c. cum nobis olim. s̃. de ele. & in l. 1. C. vt q̃ desunt aduoc. & Ro. in d. §. hoc autem iu-
27 dicium, cum similib. Quarto & vltimo casu, qñ † ñ appareret, an testis vltro, an uocatus deposuerit. dñr do. de Ro. dicta deci. 361. ꝙ in dubio presumitur fuisse rogatus à parte, & ꝑp hoc sustentatur eius dictū. Allegāt in simili quoddā dictū Pet. de Suza. in ca. bonæ, el 1. s̃. de ele. de quo meminit Arc. in c. proposuisti. 82. dist. vbi dixit, ꝙ eo ipso, ꝙ quis tpe debito comparuit in iudicio, p̃sumit͂ fuisse citatus, & cogitur r̃ndere. Istud limitat Lud. Ro. in l. sciendum, in 19. colum ver. sexto q̃ritur, de ver. obl. ut habeat locum, dummō testis uenerit de longinquo, & non aliter. Alle. do. Ant. in c. 1. in 3. char. supra de iud. Sed puto indistincte esse uerā op. Rotæ, q̃ sequuntur do. Ant. do. Abb. & Imo. hic, pro quibus facit optime, quod no. Bar. in l. cum seruus. ff. de ver. obl. per illum tex. & in l. 1. C. de alim pupil. p̃stan. & Bal. in l. id, quod. in fi. C. de epis. & cle. & in l. fi. §. in computatione. C. de iure delib. & in l. 1. in fi. C. de fruc. & li. expen. & in rub. C. de fi. instr. in 18. col. uer. sequitur uidere de scriptura, cum similib. ubi dñt, ꝙ opus, quod inuenitur factū, & nescitur à quo, vel cuius expensa sit factum, in dubio præsumitur factū ab eo, ad quem pertinet, & credo, ꝙ testi, q uenit de longinquo ad testificandū, augmentatur dicta præsumptio etsi coram iudice ultro se obtulisset. Bene facit, qđ no. Bal. in l. si qua per calumniam, in 3. col. uer. ultimo inducitur. C. de epis. & cle. quem seq̃tur do. Ab. in c. corā ĩ 4. col. ver. & unū no s̃. de of. dele. De eo, qui ex remotis partib comparet cum mandato, qa non cogitur probare se esse illum, de quo loq̃tur mandatum qa p̃sumitur, q̃ oīa procedunt in teste deponente in iudicio. Quid aūt in teste de facto, scripto in instr̃o, an in dubio præsumat͂
* fuisse rogatus *de eo quod est gestum.

Est qō de per se nimis longa, de qua re * mitto ad Bar. in l. sciendum. ff. de uer. obl. & Bar. Imo. & Pau. de Cast. in l. Domitius. ff. de testam. & Spe. & Io. An. in ti. de teste. §. 1. in ult. col. uer. quid ergo, in fi. & Bald. in l. hac consultissima. in prin. C. de test. & Imo. in l. 1. in prin. ff. de hære. inst. & Bal. in ru. C. de fi. instr. in 10. col. & in auth. rogati. C. de testi.
* cum concor. Et cōiter *dr̃, ꝙ non, si se
28 subscripsisset. Tertio q̃ritur, vtrum † citatio, de qua in isto tex. sit necessaria, qñ sciente parte est datus termin᷒ alteri parti ad producendum testes. & ur̃, ꝙ non, qa ex quo scit pars, ꝙ testes in illo termino hēnt ꝓduci, nō ur̃ aliter uocanda, ꝑ r̃łam, eum qui de reg. iu. in 6. Contrariū decidit Bar. in l. q añ calēdas, ĩ fi. ff. de uer. oblig. qa pt pars quolibet die termini facere actū, ut ꝑ glo in uerbo, j̃. dictum, in cle 2. de ap. Vñ non tenetur aduersarius diunare, qua die id fiat. Facit l. si putator. ff. ad l. Aquil. & ꝓ hoc ur̃ casus, & ibi hoc no. late Bal. in l. si qñ, in 3. col. C. de test. ubi uide. Idē Bal. in l. j. ff. si qs cau. & in l. si ita re-
29 dictum. §. Pegasus. ff. de le. 2. Fallit primo, nisi † esset p̃fixus certus dies ad producendos testes, quia ille interpellat, l. optimam. C. de ꝯh. stip. Ita sentiūt p̃dicti, lꝫ non dicāt expresse. Bene facit gl. in d. cle. 2. quæ dicit, ꝙ si alicui est p̃fixa certa dies ad aliquid faciendū, nō pōt illā puenire. Fallit scđo nisi datis plurib. dieb. pars expediat actū ultra diem, qa ille interpellabat pro hoīe, s͂m Bar. singulariter in l. item illa. ff. de ꝯst. pec. dicēs, ꝙ ultima die termini semper intelligitur pars monita, ꝑ illum tex. quē ualde no. sequit͂ expresse Bal. in l. fi. in 2. col. uer. q̃ro, dat᷒ est. C. q admitti. & in l. eos. §. populos. in 3. col. uer. scđo casu. C. de ap. allegando l. 1. §. biduum. ĩ uerbo, extrema hora. ff. q ap. sit Idem Bar. in l. 2 ꝑ illum tex. C. de tem. ap. & Pe. de Anc. in d. cle. 2. & Ro. in d. l. q ante calendas.
30 Fallit tertio, nisi † esset pars citata, ut assistat singulis diebus & horis. Ita ut puto, uoluit Bal. in d. l. si qñ. uer. & ió aduocati, & Ro. in rub. ff. de arb. in 4. col uer. decimo pone. & Bal. ĩ l. fi. in ti. quo tempore miles. Ita practicatur.
31 Quarto quæritur, utrum † solennitas huius decretalis habeat locum in productione instr̃orum. Et Bar. dicit, ꝙ sic, in d. l. item illa. ff. de const. pecu. Facit l. in exercendis. C. de fide instr. & pro hoc uide tex. in l. properandū. §. sin aūt reus, in uer. terribiles, iuncto tex. in uerbo, præsentia. C. de iu. quem ad hoc dicit ibi Ang. esse singu. & tex. quē Bal. reputat notabilem, ĩ l. iudices. C. de fi. instr. & tex. cū gl. in c. chartæ. 3. q. 9. quē ad hoc no. Bal. in l. fi. in 2. col. qui admit. & in in l. si qñ, in fi. C. de test. Et ibi infert, ꝙ termino dato ad ꝓbandū ꝑ istr̃a, nō est satisfactū ꝑ talē ꝓductionē, sed bñ esset satisfactū termino dato ad ꝓducenda instr̃a. Et ista limita ꝓcedere, quo ad effectum, id est, præiudicium ꝓbationis, sed quo ad simplicem productionem ualet, secundum Bal. in d. l. si qñ ꝑ l. miles. §. sexaginta. ff. de adul. & nō p̃iudicat absenti & ignoranti, s͂m eum, qui eleganter subdit se confiteri, ꝙ ex quo talis ꝓductio reperitur in actis, & scriptura producta sp̃ loquitur, ꝙ perseuerantia in ipsa productione parte p̃sente, uel citata sufficit, arg. eius, quod no Bar. in simili, ĩ l. nuda rō. ff. de dona. Et sunt aurea uerba. Quin-
32 to † quæritur, utrum habeat locum in productione articulorum? Et in hoc do. Ant. & Imo. hic concludūt, ꝙ sic, quia huiusmodi admissio est q̃dam interlocutoria, quæ pōt esse p̃iudicialis, si admittit non admittenda. Ió pars debet citari, c. inter quatuor. supra de ma. & obed. l. nam ita diuus, cum simi. ff. de adop. & allegant decisionem Ro. mihi nonagesimā, in nouis. inc. item iudex. & sequitur dom. meus hic, qa interlocutoria non leuis præiu-

* Rogatus. Adde ad hanc materiā plene & no. Soci. cons. 139 inc. primo aspectu. vers. præterea in dicto. par. 2. & uer. ad hoc respōdeo. cir. prin.

p̄iudicij exigit citationem partis, ut no. Bar. & Imo. in l. de unoquoq;.ff. de re iu. & Bar. & Bal. in l. nec quicquā. §. vbi decretū.ff. de of. ꝓcons. & Bar. Imo. & Ro. in l. si opus.ff. de oper. no. nuncia. & do. An. in c. sæpe. in 3. col. ī. de ap. & do. Ab. & Im. in c. auditis, ꝯ Inn. ibi, s̄. de proc. & Bal. in l. eos. in 2. col. C. de app. & Ang. & Imo. in l. recusare. §. fi. ff. ad Treb. & Ang. ī l. ille, à quo, ī prin. eo. ti. cum simi. Limitant tñ hoc do. Ant. & Imo. hic, nisi pręcessisset citatio gñalis ad totam cām, quia tunc non requiritur alia citatio in ista interlocutoria. Et ita saluant Inn. in d. c. auditis. Sed aduerte, quia ꝯrium in vtroque dicto tenet hic do. Abb. dicens, bñ oportere, ꝙ qñ articuli discutiuntur, an sint admittendi, vel non, pars vocet, qa iste est actus p̄iudicialis, & non sufficit gñalis citatio in prin. qa illa euanescit ꝑ solā ꝯparitionem, vt dixit se dixisse in ca. fi. s̄. de dila. tetigi in ca. l3. ante glos. in verbo, opponi s̄. ti. j. Sed in admissione articulorum iā examinatorum parte citata, dicit se non videre necessariam citationem, qa eo ipso, ꝙ iudex ꝓcedit ad vlteriora, vr̄ eos admittere, iō opus est appellare, alias t3 actus l3 citatio ñ ꝓcesserit. Et dicit esse tex. ī c. ex parte, el 2. j. de appe. vbi hoc gñalr̄ probatur ī oī exceptione. Et idē Bar. in l. à ꝓcedente. C. de dila. Et ista fuit distinctio Bal. in l. 1. in 2. colum. C. de sen. ex breuic. recit. s. in cognitione interlocutoriæ requiri citationē, sed secus in pronūciatione. Sed ꝑp hoc non est recedendum à prima opinione s̄m do. meum dicentem, ꝙ imo in casu cognitionis & ꝓnunciationis dēt pars citari, ꝑ p̄dicta. Nec obst. rō do. Ab. qa p̄supponit in dictis iuribus, ꝙ ad illū actū sequentē, ꝑ quē tacite ꝓnūciat, reqratur citatio partis, si hoc nō requirat nā actus, vel ēt si alias ñ debebat citari ad talē actū, debebit nūc citari, ex quo per illum tex. vr̄ nunc ferri interlocutoria, & saltē vr̄ citatus ad interlocutoriā, cū sit citatus ad actū ꝑ quem tacite ꝓnūciat, & difficile īueniret̄ actus, s̄m eū, ꝑ quē videret̄ tacite ꝓnūciari sup art. q nō esset actus p̄iudicialis, & reqreret citationem, vt hic ꝑ ipsum, & bñ. Sexto q̄ritur, vtrū † sufficiat in casu huius decretalis, ꝙ citet̄ dñs, & nō ꝓcurator q fuit litē ꝯte. & hoc ēt utile ad alios actus. Et ex dictis Doc. hic & alibi facias tres casus. Primus est, qñ dñs non citatus non ꝯparuit, & tunc actus inde sequens est nullus, tanq̄ factus ꝯ non citatū. Ita notant Io. An. Bal. do. Ant. Imo. & do. Ab. hic, & Bar. Imo. & Ro. in l. furioso. ff. de re iu. & Bal. in l. imitari. ad fi. ff. de ꝓcu. & in l. j. C. si aduersus rem iu. & in l. ꝓc. ꝑ illum tex. C. de proc. & Bar. & Bal. in l. 1. C. de sen. & Bal. in l. si qñ. in 8. q. C. de test. & in l. statutis, ꝑpe fi. C. de sen. ex breu. reci. ꝑ rōnem l. 1. C. de sen. qa dñs cogit̄ inuitus ꝯparere, nisi ex cā, l. 1. C. de ꝓc. c. j. de iu. in 6. & facto procuratore exonerauit se de ꝯtiio legis, l. 1. §. vsus. ff. de ꝓc. Et istud limitat Bal. hic, nisi procurator non vellet ꝯparere, allegans §. si vero aliquis. Inst. de satisd. & c. 1. s̄. vt li. nō ꝯtest. & ibi dixit se di-

33 (at "tionem, vt hic ꝑ ipsum")

34 xisse. Secundus casus † est, qñ dñs taliter citatus sponte ꝯparuit, & dicit sñiam vel receptionem testium tenere, s̄m Bar. & alios in dictis locis, & Bar. in l. si ꝓcuratori p̄senti, de ver. obl. Et dicit hic do. Ab. se allegare optimū tex. in c. si quem, cum gl. in ver. siue pōt, de ꝓc. in 6. & ipsum alle. Bar. in d. l. imitari. Et sic diceretur, ꝙ dñs in uito procuratore non pōt eum priuare facultate ꝓsequēdi cām, c. q̄uis, de ꝓc. in 6. d. l. 1. C. de ꝓc. in quo multum instat hic do. meus, & est obiectum Imo. l3 non dicat, in d. l. furioso. Dic, ꝙ Doc. hic, & Bar. in dictis locis hoc idē volunt, dum dñt, ꝙ sufficit ꝓcuratorem nō ꝯdicere. Alle. l. q̄ oīa, ī prin. ff. de ꝓc. & expresse habetur ī d. c. si quē.

35 cum gl. Tertius † casus est, qñ apparet testes fuisse receptos, uel sñiam latam in casu prędicto p̄sente dño, non tñ apparet, ꝙ fuerit p̄sens ad hoc, an valeat? In quo dic, vt ꝑ Bar. in d. l. furioso. & in d. l. si proc. & Bal. in l. statutis, in fi. C. de senten. & Imo. hic concludentem, quo ad sententiam, ꝙ si dominus fuit citatus, præsumitur ī dubio fuisse præsens, ad hoc ut valeat sententia, alias non valeat, si feratur ꝯ dominum, arg. l. filius familias. §. inuito. ff. de proc. & no. in c. in Genesi. de elec. per Inn. vbi in præiudicialib. taciturnitas nō nocet,* secus, si in eius fauorem sit lata, qa tunc p̄sumitur ꝯsentire, si fuit pręsens, l. q patitur. ff. mā da. Ex quo dicit hic Imo. bñ no. ꝙ pręsens in actu iudiciali, si taceat, non ſp habetur pro ꝯsentiente, qđ vr̄ ꝯ notata in l. 1. C. de rel. Sed potes dicere, s̄m eum ꝙ illud hēt locum, qñ q̄s poterat cogi, esse in iudicio, secus qñ non poterat cogi, ꝑut hic, ꝙ no. s̄m eū. Cui adde, ꝙ si notarius scripsit eum fuisse præsentem, valet sñia & receptio testium. Ita dicit Bal. in l. statutis. in fi. & dicit hoc esse ꝑ illā notabilē l. cū ostēdimus. § fi. ff. đ fid. tu. Quod vr̄ ꝯ prædicta, nisi sustinendo istam sing. illationem Im. dicas ad illum § fi. prout respondet Ro. in l. j. in prin. ff. de ver. obl. & ibi alij Scribentes. Septimo quæritur iuxta prædi-

36 cta, si † essent duo ꝓcuratores dati in solidū cū clausula, ꝙ nō sit melior ꝯditio occupantis, & vnus est ꝯtestatus litem, & alter ꝓducit testes, an ꝓductio valeat? Dubiū facit tex. ī c. si duo. đ procu. in 6. ubi stāte ista clausula, ñ impedit se alius, qñ vnus est litē ꝯte. nisi ille īpediat̄. Tñ dicas, ꝙ ēt cessante impedimēto primi actus, factus scđo, parte ñ opponente, valet, s̄m Io. An. & do. Ab. hic rō est, qa si altero p̄occupāte aliuſ esset statim reuocatus, ñ posset primo īpedito substituere vigore mandati, & tñ p̄t, d. c. si duo. Ergo remanet habitus mandati. Est uerū, ꝙ si pars opponat, nō admittet̄ actus, q ñt ab isto s̄m p̄dictos. Ex quo ultimo dicit Bald. in l. si qñ, in 8. q. C. de test. ꝙ l3 alius non desinat esse funditus proc. ꝑ occupationem alterius, tñ apud ipsum non est interim exercitium ꝯdicente aduersario. Quod dicit esse valde notabilissimū. Et subdit hic Im. ꝙ dñs ratificādo p̄t talia gesta ualidare, sicut dr̄ de gestis ēt à carente penitus mādato, in l. l3 C. de proc. ēt ꝯdicente aduersario, ut hic ꝑ eū, q uī mirari de aliorū loquacitate, & bñ.

37 Vltimo scias, ꝙ † si testes citati ad diē non iuridicū, ꝑte citata eadē die ad uidēdos eos iurare, nō illa die, sed sequenti iurāt in absentia partis, ñ ualet receptio hmōi iuramēti. ita notāt dñi de Ro. deci. 167. inci. Item si testis, ī nouissimis, nisi prorogatio illius diei fuisset facta p̄ntibus partibus, s̄m eos. Quod no. Item scias, ꝙ si pars fecit examinari testes, non seruata forma huius capituli, poterit iterato eosdem producere sup eisdem capitulis, ēt si depositiones fuissent publicatæ. Ita eleganter dñt do. de Ro. deci. 374. q̄ incipit, Item si ad instātiā. in nouissimis. Nō obstat timor subornationis, qa aut dicūt id, qđ prius, & apparet de subornatione, aut dñt ꝯrium, & nō probant tanquam ꝯrij sibijpsis, c. licet. s̄. ti. prox. secus si extra articulos, secundum ipsos. Quod bene nota.

* *Taciturnitas ñ nocet. Adde ad hoc Roman. sing. 489. inci. inferior Inn. in d. c. in Genesi. An. Cor. in suis singu. in lit. T. in ver. Taciturnitas. n. l. & Ro. consil. 493. in casu cōsultationis. nu. 3. Adde tamē, quòd fauore pię causæ et ecclesiæ, taciturnitas cōsensū præiudicatiuū tacenti inducit. Auth. si seruus sciente. C. de episc. & cle. & c. si seruus sciente. 45. dist. Rom. no. cons. 311. ī casu ꝑpositæ. col. 2. ver. cæterū qđ fauore & idē in l. quæ dotis. colū. ult. uersi. prima, quod illud ēt fallit. ff. sol. matrimon. & Soc. cōsi. 291. inc. Visis literis. nu. 10. li. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Mulier potest de iure canonico esse testis in causa ciuili & criminali ciuiliter mota.*
2 *Quod tamen fallit in casu c. fi. quot test. sunt neces. in vsib. feud.*
3 *Item fallit in testamentis.*
4 *Item fallit in testimonio, quod requirit scripturam priuatam.*
5 *Mulier licet certis casib. possit testificari, minus tamen probat, q̄ masculus. Vnde data paritate testium, præualet testimonium masculorum.*

CAPITVLVM III.

QVoniam. Mulier testificatur ꝯ clericum, qñ de crimine ciuilr̄ agit̄. H. D. Et uide oīno Fede. ita intelligentem tex. cons. 23. inc. Titius electus in prælatum, & Arc. in c. ipsi Apostoli. circa princ. 2. q. 7. & in summa ea. q. & causa, & dicetur in c. ex parte Adæ. j. eo. Et qñ particeps, uel socius criminis admittatur,

taſ,vide Bar.& alios in l.fi.C de accu.& dr̃ ĩ.e.c.veniẽs, el j. Et qñ ex vno loco ad alium poſſunt teſtes trahi,dicetur in c.cũ cãm,el j.ĩ.eo.Et iſtũ tex.dicit hic Bal.valđ ſingularem in verbo, aliquid,ꝙ modicũ cõferentia ad cãm dñr pertinentia. Ad idem allegat l.3.§.additis itaque,in ver.modica data occaſione,ff.de fideic. li. ꝑ quã dicit probari,ꝙ illud,quod modicã occaſionem ꝓſtat, aliquid eſt,& ꝑ illã l.dicit Bal.in c.ꝑ tuas,ſ̃.titu.1.ꝙ qñq; leuis occaſio eſt magni põderis. Et ꝑ iſtum tex. colligit hic do.meᵘ in eo,ꝙ nõ ſolũ vocant̃,q plene ſciunt,ſʒ ẽt qui aliquid ſciunt,adeò ꝙ ad ꝓbandum indiciũ vocantur ẽt de prouincia ad prouinciam,qđ eſt bñ notandũ, & intelligendum,puta, qñ nõ eſt ſufficiens copia integrorum teſtiũ,qa multa ſimul iuncta inducũt ꝓbationẽ,vt dixi in c.cum cãm,ſ̃ ti.1.Gl.j.in fi. Et ita teneas, ꝙ

1 † de iure Canonico põt eſſe mulier teſtis in cã ciuili, ẽt in criminali ciuil̃r mota, * vt hic, & c.tã literis,ĩ.eod. ſecus in cã criminali criminal̃r mota. c.mulierẽ & ibi glo. 34.q 5.& c.forus,ad fi.& ibi glo. & do. Ab.ĩ.de ver.ſign.& glo. & oẽs * hic,& Spe.in tit.de teſte,in § 1.in 16.col. ver. item quod eſt mulier,& plene Hoſ. in ſumma huius ti §.quis poſſit eſſe teſtis niſi in caſu c.tãta, ĩ. de ſymo. De iure ãt ciuili non eſt prohibita mulier nec in cã ciuili,nec in criminali, ſ̃m Spec. vbi ſ̃. & gl.præall.& de cã criminali ꝓbatur in l.3.§.l.Iulia. ff.đ teſti.vbi in accuſatione legis Iuliæ de vi publica repellitur à teſtificando mulier ſui corporis quæſtum faciẽs. Ex quo apparet, ꝙ ñ infamis nõ repellit̃,qa ſi repelleret̃,nõ oporteret,ꝙ hẽret illa qualitatem infamię. Non obſt.l.in quæſtionibus in verbo,ẽt,ff.ad l.Iul.maieſt.qa loquit̃ de muliere infami,vt oſtẽdit exemplum ibi poſitũ, & ſentit Barto. ibi. Et tũc illud ẽt implicat, ꝙ nedum maſculi infames admittuntur,vt l.famoſi,eo.tit.ſed ẽt fęminæ infames. Refert tñ Io. And.in d.ver.itẽ ꝙ eſt mulier. Iac.de Are. tenuiſſe,mulierẽ in cã criminali non admitti de iure ciuili,inducendo à fortiori id,quod de teſtamento, ĩ.dicetur & rõnem c.forus ĩ.de ver.ſig. Sed ipſum non ſeqt̃ Io.And.dicens cõem ſeruari in practica,& eſſe æquam, vbi aliter veritas hẽri non poteſt,& probatur in l.ex eo. ff.de teſt.canonizata 15.q.3.c.ex eo. & iſtud ſequit̃ dom. Ab.hic,& Io.de Imo.in l.qui teſtamẽto, § mulier, ff.de teſta.& ſic intellige gl.vltra ipſos in cap.2.in ver.prohibente,de iudic.in 6. vt loquatur de iure ciuili, in quãtũ ſentit mulierẽ poſſe teſtificari in cã criminali criminaliter mota,& ita ipſam ſaluant Io.And.& Dom.ibi. Et vnum ↄſidera,ꝙ oẽs ꝓdicti faciẽtes dr̃iam ĩter canones & leges,alleg. d.l.ex eo,& tñ illa lex eſt canonizata, vt dixi. Vnde nõ viderentur leges & canones differre. Sed rñde ex eo, ꝙ no. glo.in ver.tractatus, poſt medium,de re.eccl.non alie.in 6.& ibi Do. in 4. colu.ver. bene no. Quòd autem dr̃ mulierem in cauſis ciuilibus poſſe te-

2 ſtificari, fallit † primo in caſu cap.pen.in fi.quot teſtes ſint neceſſarii ad prob.inueſti. in vſibus feu. & ita no. ibi Bal. ꝑ illum tex. in ver. præter fœminas. Fallit ſecũdo in teſtamẽtis,* l. qui in teſtamento,§.mulier,ff.de teſta. & §.teſtes.Inſti.eo. ti. Sed iſtud non ꝓcedit in codicillis, * ſ̃m Spec.& Ioan. And.in d.§.1.ver. quid de codicillis, quia nõ eſt in eis tm̃ periculũ, prout ĩ teſtamẽtis,qa non eſt ibi hr̃dis inſtitu

3 tio. Itẽ † ñ a ꝓcedit in teſtõ inter liberos,ſ̃m gl.in authen.quod ſine, C. de teſtam.& no.Bal.ibi,& Bar.in l.hac ↄſultiſſima,§.ex imperfecto,in fi. C de teſta.& Imo.in d.§. mulier & Bald. & Ro.in locis ſtatim allegandis. Quid ãt in teſtamento ad pias cãs. Dic, ꝙ põt eſſe teſtis,ſ̃m Ang.conſi.23. & Bal. in

* Ciuiliter mota. *Adde ad hãc materiã Iaſ. ĩ l. 1. C.de ſum. trin. in fi. & Caſt. conſil. 195. et antea.117. & Alexand.conſil.170.par.7. & conſi. 11. pars 1. vbi etiam quid in crimine læſæ maieſtatis,& in conſil. 19. & 99. in ea.1.par.*

* In teſtamentis. *Adde Ale.conſi. 176.par.2. & cõſil. 86.par.4.*

In codicillis. *Adde Soci.conſi. 335. incip. Viſa contingentia facti. ver,non ob.ſi tertio loco.ibi, itẽ poſſunt eſſe fœminæ.in 2.par.& intellige, ſi ſit literata, vt ſe ſubſcri*

repe.l.1.in 6.char.ver.ſ̃m eſt dubium, C.de ſacroſanc.eccleſ. Et lʒ dicat iſtã q̃ſtionem multũ ſubtilẽ, tñ dicit indubitatũ de iure Cano.ꝙ valeat teſtm̃,ꝑ c.cum eſſes,& c.relatum, infra de teſt. Vide tñ Ro.in repe.auth.ſi mulier, in 16.priuilegio vltimarũ voluntatũ C. ad l.Falc.ubi tʒ ↄ̃rium, allegãdo Fed. in conſiliis,& quaſdam rõnes ſatis fragiles,quib.rñderi p̃t ex dictis Bal.ubi ſupra,quẽ nõ uſ̃ uidiſſe,maxime tenẽdo, qđ ipſe dicit de iure Canonico. *

4 Fallit † tertio in teſtimonio, qđ requirit ſcripturã priuatã ꝑ ſubſcriptionẽ, qa illi ſubſcripti dẽnt eẽ maſculi, ſ̃m Bal.in l.ſcripturas,C.qui potio.in pig. ha.ꝑ illũ tex.in uer.triũ uirorũ. Facit, quod no.Bar.in ſimili,in l.1.ꝑ illũ tex. in ver.virorũ,ff.de legi. Poſſet tamẽ đ hac fallentia dubitari, qa nõ hẽt in ſe ſpãlem rõnẽ,& quãuis l.ſcripturas,dicat virorum,illud eſt rõne maioris frequentiæ,quia ut plurimũ fęminę neſciunt ſcribere,nec interſunt ↄ̃ctibus, & iõ uſ̃ poſſe extẽdi ad mulieres, ꝓut extendunt̃ iura loquentia de uno caſu rõne maioris frequentiæ ad alium caſum nõ ita frequentatũ,hñtẽ tñ eãdẽ rõnẽ,iuxta gl.ĩ uer.ꝓſidentes, in fi. cl.1.de relc.& ibi Imo.poſt do. An. Facit qđ no.gl.in l.1.C.de rap.uirg.& Io an. An.in Spe.ti.de locato,§.1.poſt pri. cũ ſimilibus. Nec obſt.d.l.1. quia cum condere legem ſit iuriſdictionis, merito prohibetur fęminis, l.fęminę,ff.de reg.iu. Poteris tñ cogitare. Et adde, q̃ dixi in c.lʒ,primo,in 2.no infra de te-

5 ſti. Et no.ꝙ † lʒ his caſibus mulier põt teſtificari,ñ minus probat,q̃ maſculᵘ. Vnde ſi ex una parte ſunt duo maſculi,ex alia duę fęminę,pręualet teſtimoniũ maſculorũ ſ̃m do.Ab.in d.c.forus ad fi.per illum tex.,& Bal.in l.fin.ꝑ illũ tex.ff.de fi.inſtr.& Spe.in ti.de teſte, §. poſtquam,uer.porro. Bñ facit d.l.ĩ qõ * nib.oſtẽdens maioris eſſe fidei maſculos q̃ fęminas. Et iõ dicit Bal.in l.1.per illũ tex.ff.de ſenato.ꝙ ſi diſcordãt maſculus & fęmina p̃roni in præſentãdo ꝓfert̃ pñtatus à maſculo, qđ intelligẽdũ,dũmõ hẽant ius æquale in pñtãdo, ſecus,ſi inæquale,prout hẽt maritus in patronatu ſibi iure fructus pertinente ob dotẽ uxoris, & do.de Rot.concluſi.404.in prin.in nouiſſimis,ꝑ id, qđ de tutore & pupillo no.Io.An.in c.ex eo.de ele. in 6. Qđ aũt dixit do. Abb.in d.c.forus limitarẽ, niſi fęminæ ſtarẽt pro reo,ꝑ gl.in c.clerici,81.diſt.cũ his,q̃ dixi in c.ex literis,ſ̃.titu.1.

bat in eius ſententiam.Bal.in l.fi.C. de codicil. vi. tamen Bar. contra ĩ l.in multis, ff.de ſta. homi.

a Item non. *Adde tu an hoc hẽat locum in filijs naturalibus aut ſpurijs. Vide per Bal. & Ang. in l. hac conſultiſſima, §. ex imperfecto, C. de teſta.& ibi do. Ale. in 2 col. Adde etiam, an hoc habeat locum in teſtamẽto matris & quid in naturalibus filijs. Vide ꝑ do. Alexa. in d.§. ex imperfecto. Adde etiã an d. §.ex imperfecto, habeat locum inter filios & filias; quæ dotatæ erant & ex forma ſtatuti excluſæ? do. Ale.in d.§.ex imperfecto.*

* Iure canonico. *Adde quid in cauſa matrimoniali, & dic quòd ĩ hac cauſa mulier admittitur in teſtimonium ſaltẽ quãdo agitur de matrimonio probando cap. ſuper eo: il 2. infra eodem titu.& eſt communis * opinio, quæ ſeruat̃ in practica, ut per Ab.in d.c. ſuper eo.in 3.not. et habetur in c.videtur,35.q.6.*

S V M M A R I V M.

1 *Numerus quando creſcit ex vnitatibus, vel non.*

2 *Diſpoſitio legis generalis in materia prohibitionis reſtringitur, ut non ſequatur abſurditas, vel legum correctio.*

3 *Peccare an dicatur, quem lex humana excuſat.*

4 *Deinde ſubiungit, qualiter textus huius c. debeat intelligi, & n.5.*

6 *Iurans in ſupplementum probationis, iurat tanquam teſtis, & ideo debet eſſe cautus.*

CAPITVLVM IIII.

In omni. Vbi agitur de correctione, uel impediendo peccato p̃t cõputari in numero teſtium, H. D. Idẽ ubi defertur iurum in ſupplemẽtum probationis ſ̃m deciſi.do. Ab. In tex. ibi, efficiuntur tres. No. ſecundum Bal.hic,ꝙ numerus ex unitatib. creſcit,quod dicit uerũ,ſi uniantur in unam concluſionẽ, ſecus,

secus, si stet diuisæ, & dicit esse gl. solenē in l. vbi fideius
1 sor. ff. de solu. Vñ † non dr a cōdēnatus in 20. ille, q in vna cā est ɔdēnatus in 10. & in alia in alijs 10. Quod est vtile ad statuta terrarū, si forte bānit' in 20. posset impune offendi, fm ipsum. Ad de Bar. dicentem se ita rñdisse in facto in d. l. vbi fideiussor. Idem Bar. in l. 2. § j. ff. de cond. inst. & Bal. in l. sancim', §. si quis āt, el j. C. de dona & Ang. in l. si qs separatim, §. 1. ff. ꝺ app. & ī l. quoties in stipulationib. & in l. scire debemus, ff. de ver. obl. & Bal. in l. nam & si fur. §. fi. ff. si cer. pet. & Imo. in l. si quis in testamento, in princ. ff. de lega. 1. & Pe. de Anch. & Imo. in cap. pen. ꝟ. de dona. Et ibi dnt, ꝙ vbi adunatio summarū induceret odiū, vt in q. nostra, nō fit talis adunatio: secus, vbi induceret fauorē, d. l. si quis separatim, & melius facit l. si plures, § pen. ff. de pact. & ꝓbatur in d. c. pe. de dona. & est doctrina Io. An. in c. 2. e. ti. & Bar. in l. si idē. ff. de iuris. om. iud. & ibi vide Ro. & alios, & qđ in pulchra qōne no. do. Ab. in c. ad Apostolicā, in 2. col ꝟ. de reg. In tex. ibi, in omni. iuncta gl. collige,
2 ꝙ † dispositio legis gñalis in mā prohibitionis restringitur, vt sequatur absurditas, vel correctio legū. Facit c. solitæ. post prin. ꝟ. de maior. & obedi. & l. scire oportet, §. alius, ff. de excus. tut. Et iō dicit Bal. in l. 2. §. qa ait, ff. q satisd. cog. & in l. 1. ad fi. pp gl. ibi, C. de fi. instr. ꝙ si statutū dicit, ꝙ in aliqua cā sufficiat qualiscunq; probatio, intelligitur, s. idonea. No. Bar. in l 3. post gl. C. de conuen. fisci deb. li. 10. Et de hoc vide p Bar. & alios in l. 1. §. nunciatio, ff. de op. no. nun. & Bar. Bal. & Sal. in l. j. C. ꝺ sacrosan. eccl. & Bal. in l. j. ff. ꝺ test. mili. & in l. fi. & in l. ita nobis, C. de adult. & in rubr. C. qui accusare, in vlt. col. & late Ang. in l. nō est nouū, ff. de legib. In quibus hēs, qñ verba gñalia recipiant restrictionē de habilitate. Facit gl. in ver. oēs, in c. si vero el j. ꝟ. de sent. excōm. & tex. in c. 1. in fi. de iureiu. in 6. & gl. in l. 1. in ver. vtilē, & ibi Bar. ff. de eo, ꝙ certo loco, & qđ no. Bar. in l. diuus Traianus, ff. de testam. mili. & in l. j. §. & parui, ff. qđ vi, aut clàm. & gl. 1. in verbo, eorū in c. ut circa, de elec. in 6. & gl. 1. in ver. nemo ꝟ. ꝺ sim. & gl. in §. opponitur, de pœn. dist. 1. & in c. dilecto, de sentē. excōm. in 6. & in c. 1. 70. dist. in c. ecce 95. dist. & in c. aliqua, ꝟ. de ɔsec. eccle. vel alta. & in c. si Romanorum, in ver. diuersis, 19. dist. & ibi p Do. & plene Imo. post dom. Ant. in c. 1. in 7. col. pp gl. in ver. ab oīb. ꝟ. de constit. & Oldr. cons. 278. ad fi. ver. & vlterius sæpe cōparatū ē, cū simil. ex quibus fieri posset lōga repetitio. & est mā, in qua sufficienter se ampliauit Ro. in repeti. l. si uero, §. de viro, ff. sol. matrim. faciendo illas fallentias, in quibus lex gñalis loquēs ēt cū verbis vniuersalibus recipit restrictionē ꝓ alia iura, & est mā sine fine. Dicas tñ, ꝙ vbi non esset ɔrietas aliorū iuriū, ista verba ꝑgnātia augmentant dispositionē. Patet ex eo, qđ scribit eleganter Ang. in l. ꝙ si nolit, §. si qd ita, ff. de ædi. edic. dū dicit, ꝙ si quis dicat, promitto Titiū pręsentare toties, quoties & qñcunq; mandatū fuerit, opabunt ista verba ēt post sētentiā. Et ita limitatur l. Græce, §. post litē, ff. ꝺ fideiu. Facit gl. in cle. 1. in ver. quamuis, de re iud. & in cle. 2. in eo. ver. de rebus ecclesˆ. non alien. & in l. 1. in ver. quacūque cā. C. de ser. fugit. Vñ dnt dom. Cardin. & Imo. in c. quia diligentia, ꝟ. de elec. ꝙ bannitus restitutus, per verbum, Plenissime, recuperat bona per fiscum alienata. Et dicit Dom. in c. decer. in 3. col. de immu. eccle. in 6. ꝙ priuilegia, vel statuta, in quib. datur potestas agno

a Non dicitur. a *Adde ad ista, pone, quòd iudex in sententia dixit, cōdemnamus Titiū in 20. libris, & postea dicit 10. ꝓ percussione in facie, & 10 pro percussione ī brachio an dicatur cōdemnatus in 20. ad hoc, vt posit offendi impune? Bartol. in l. ubi fideiussor. ff. de sol. t3, ꝙ non potest offendi quia non dicitur una condemnatio. Adde, iudex dicit condemnamus Titium ī 10. li. quas si non soluerit intra decem dies, cō demnamus ipsum in 20. Dic, ꝙ isto casu, si non soluerit, intelligitur cō demnatus in 20. libris, & sic poterit impune offendi de quo uide ꝑ Scribentes in l. 2. §. 1. ff. de excu. tut. & Bart. in l. 2. ff. de publi. iudi. in 1. colum. in ver. circa hoc.*

scendi de omnibus causis, comprehendunt quascunq;. Ita dicit probari ex dicto Io. And. ibi. Similiter dixit Sa li. in l. si serui nostri. C. de noxa. Et ꝙ si statutū punit occidentem aliquem quouis modo, vel qualitercunque comprehendet homicidā ex lata culpa, licet alias intelligatur solum de doloso, ut no. dom. Cardin & Ana. in d. lator, ꝟ. de hom. & ibi dixi. Et ista no. pro nunc, de qui
3 bus alias latius. In † tex. ibi, si peccauerit, nota, quia loqtur conditionaliter, & iō dicit hic Bal. ꝙ ille, quē lex humana excusat, non peccat, facit c. qui peccat, 2. q. 4. & l. Gracchus, C. de adult. nisi forte sit lex ɔria legi diuinæ, ut si lex humana dat cām delinquendi, qa nō excusat a peccato. Allegat Bal. in c. si de præscr. Alias aūt legum sanctissimarū subtilitates excusant a peccato, fm ipsū late & eleganter hic. Adde do. Abb. in ca. cū esses, infra de test. ubi dicit, ꝙ illud c. qui peccat, intelligitur authoritate legis Canonicæ, non ciuilis. Sed intellige, ut prædixi, & adde gl. in c. inter hæc 33. q 2. quam etiā in proposito notat do. Abb in d. c. fi. in 4. col. ꝟ. de præscr. & in c. ueniens, el 2. ꝟ. de spons. Quòd autem leges dicantur promulgatæ diuinitus, in c. fi. 16. q 3. intelligitur de iustis. Et quare dicatur Diuinitus, cùm sint humanæ, uide Do post alios in ca. 2. in. 1. oppositione, de præscript. in 6. & ista prosequere & diffusè ꝑ Pet. de Anch. in regula, possessor. in 1. char de reg. iu. in 6. & in disputatione, Bononiensi statuto. cum similibus. In tex. ibi, inter te. Colligit hic Bal. ꝙ in personam facienda est denunciatio, & allegat l. cum à te, ff. de ui & ui ar. & iō non pōt fieri ad domū, ubi nullus habitat. Idem si habitet infans, uel surdus, quia requiritur in omni denunciatione aliquis, qui intelligat. Allegat textum, quem dicit aureum, in l. cuilibet, in uerbo, intelligenti, ff. de noui oper. nunc. In tex. ibi, ecclę. No. fm Bal. hic, ꝙ iudex secularis in ista superna denunciatione non hēt se intromittere. In tex. ibi, si te non audiuerit. Sume auditum pro satisfactione, fm Bal. hic, qui ex hoc infert a contrario, ꝙ ubi prima citatio est executa, non oportet quem ad idem citari ulterius, alias sic, quod dicit menti tenendum. Nā qđ factū est, fiendum non est, fm ipsum. Quod dictū est, utile ad quæstionem de citato, qui dixit, Nolo uenire, de qua ꝑ Inn. in c. ad petitionem, ꝟ. de accusa. & ibi alias di
4 xi. Gl. ibi, restringitur † in causa denunciationis. Non ē de mente literæ ista restrictio, ideo pro solutione contrarii formati in gl. ibi, alias in causa sua, uide hic latissime dominum Abb. ex quò in effectu habes, ꝙ iste textus potest intelligi duobus modis. Primo, ut procedat in omni negotio, in quo principalis persona non est reportatura commodum, uel incommodum, damnum, laudem uel uituperium, nel aliqua affectione notatur: tunc enim non apparet ratio, quare nō debeat computari in numero testium, dummodò fm omnes hic, nō agatur de præiudicio alterius graui, quia in grauib. nō est recedēdum a communi forma iudiciorum, secūdū quam idem non dēt esse actor & testis, c. forus, §. omni, infra de uer. sign Et ad hunc intellectum uide domin. Ant. in cap. dilecta, in 5. colum. supra de iudi. & Bald. in
5 authen. ad hoc, in pen. colum. C. de usu. Secūdo † modo potest intelligi iste tex. secundum domi. Abb. & etiā Imo. hic, ut procedat in omni negotio, in quo causa deciditur per iuramentum delatum actori in supplementū semiplenæ probationis, puta habenti pro se unum idoneum testem, quia ipse iurando habetur pro alio teste, ut in c. fi. & ibi per gl. si. & omnes, infra de iureiurādo & l. in bonæfidei, & ibi ꝑ omnes, C. de re
b bus credi. Qñ b aūt non deferatur tale iuramētum, traditur in dictis locis, & in illis casibus non procedet iste tex. Et hanc lecturam dicit hic dñs meus se tenere ꝓ uera, ex qua notat, ꝙ quando actor æqualiter ꝓsumitur scire ueritatem de eo, qđ petit, sicut reus, tunc deferendum est sibi iuramentum, & non reo, ut patet in principio tex. in uer. principalr personæ. ¶ Et hanc le-

b Quando. *Adde tu, ꝙ est utile scire, quādo deferatur iuramētum in supplementū ꝓbationis. Quæstio prima est, qđ ī iuramento necessario? Pone, ꝙ accusator semiplene ꝓ bauit*

*bauit per vnum testem, nunquid iudex debet sibi deferre iuramentum necessarium in supplementũ probationis? & ita condemnare reũ accusatũ? & in hac cõis * cõclusio gl. & Bar. & Doct. in l. 3. ff. de testi. est, ꝙ non. Item gl. in l. maritus, ff. de quæstio. & Bart. in l. admonendi, in 14. col. ff. de iureiu. gl. in c. cum sit, in gl. fi. de reg. iu. in 6. dom. Abb. in c. fi. de iureiur. in 8. colum. in uersi. si vero queritur. q̃uis solus Bal. aliter tenuerit, & malè, in l qui accusare, circa 4. not. C. de eden. Istam cõiorem conclusionem ego confirmo tribus modis. Nã primo considero, ꝙ tex. in l. sciant cuncti, C. de prob. canoniz. 2. q. 8. requirit in criminalibus causis, quòd probationes sint apertissimę, & quòd sint luce clariores Sed ego habeo, ꝙ in omnibus causis, etiam si essent ciuiles in quibus requiritur apertissima probatio in illis non p̃t deferri iuramentum necessarium ĩ supplementum ꝓbationis. Ita ẽ glo. no. in l. fi. in princ. ff. quod me. cau. eo modo, vbicunque requiritur probatio luce meridiana clarior, vt ibi secundum Bald. in l. fi. in 1. no. C. si minor. se maio. dixe. Item vbicũque requiritur plena probatio vel liq̃da, secũdũ Bal. ĩ l. fi. C. de secun. nupt. Facit gl. in c. cupientes, in ver. plenam, de elec. in 6. Item vbicunque requiritur manifesta probatio, secundũ Bar. in l. 1. in fi. C. de fi. inst. Secundo confirmo, quia in causis magnis & arduis non habet locũ istud iuramentum necessarium in supplementum probationis secundum gl. in l. admonendi, ff. de iureiu. & Bal. in l. in bonæfidei, C. de reb. cred. dom. Abb. in 9. col. in ver. quid enim, in d. cap. fi. de iureiu. Sed causæ criminales sunt hmõi, l. in seruorũ, ff. de pęn. Tertio facit quod vult Sal. in d. l. sciant cuncti. ꝙ licet testis nõ teneatur assignare rationem dicti sui, si nõ est interrogatus, gl. in l. solã, C. de testi. et in c. cum cãm, quæ inter. de testi fallit in causis criminalibus in quibus non valet dictũ testis, nisi assignet rationem dicti ẽt non interrogatus. Sequitur do. Alex. in cons. 15. inci. Viso processu informationis per potestatem Parm. 9. col. Istam communem cõclusionẽ limitat Lud. Roma. in d. l. ait prætor, ff. de testi. vt procedat in causis criminalibus, in quibus venit imponenda pœna corporalis, secus, si esset causa criminalis, pro qua imponeretur pœna pecuniaria. Ad hoc dicit ibi, ꝙ solus ponderauit illum tex. in ver. pęnali. Sed ante eũ ponderat An. de But. in d. c. fi. Sed Io. de Imo. in d. l. ait prætor & do. Alex. ẽt in d. l. ait prætor. reprobant per generalitatẽ d. l. sciant cũcti. Et ille tex. in d. l. ait prætor, in ver. pęnali, nihil facit, quia loquitur, quando ciuiliter agebatur, vt patet, ver. actione, nam si criminaliter accusatur, actio nõ cõpeteret, Inst. de publ. iud. in prin. Itẽ tex. in d. c. fi. de iureiu. loquitur in iuramento volũtario, vel iudiciali, non autem in necessario. Et idem tenet Car. in c. cognoscentes, in 6. op. de constit. Sed tu adde, ꝙ limitationem Lud, Ro. expresse sequitur do. Ale. sibi contrarius in consi. suo 96. incip. Viso processu vertente inter Eliseũ, vbi fortius subdit, quòd ista est magis cõis opi. & ꝙ ab ea in iudicando non est recedẽdũ, & refert idẽ tenere Hostie. & Ant. de But in d. c. fi. & Bald. in d. l. ait prętor. Sed dic, ꝙ Bal ibi non firmat pedes. Tu adde, ꝙ idem tenet Ang in d. l. admonendi, circa fi. Sed magis placet alia sentẽtia negatiua pp generalitatem d. l. sciant cũcti, ex fundamẽtis pręallegatis. Et sic amplia conclusionem vt procedat ĩ causis criminalibus, non solum in quibus imponitur pœna corporalis, sed ẽt, si solum imponitur pęna pecuniaria. Sed limitat pdictã cõclusionẽ Lu, Ro in d. l. admonẽdi, in glo. in uer. ex acto, ad fi. nisi accusator ultra semiplenam probationem aliquid plus haberet, et esset ꝑsona honesta, nã arbitrio iudicis posset deferri iuramẽtũ necessarium in supplementũ ꝓbationis, & reũ condemnare, per tex. in d. c. fin. de iureiuran vbi in cã famosa Papa ibi sic decidit. & dicit Lud. Roma se admirari, ꝙ Legistę aut Canonistę non aduertant ad illum tex. in d. c. fi. Sed ante eũ idẽ expresse tenuit Salic. in d. l admonendi in 1. col. per d. c. fi. de iureiu. & sequitur dom. Ale. in d. l. ait prętor, circa fi. Ego si essem iudex, admitterem iuramentum in supplementum probationis in causa criminali, vbi imponeretur pęna pecuniaria, sed vbi veniret imponenda pœna corporalis, nunquam admitterẽ tale iuramentum in supplementũ probationis. Ex ista limitatio. no. pulchrã limitationem ad regulam, q̃ statim dedi, ꝙ in causis arduis & magnis nõ defertur iuramentum in supplemẽtum probationis. Limita signãter ex prædictis, & est quotidianũ, nisi plus aliq̃d haberet vltra semiplenã probationẽ, vel indicium bonũ ibi. Ita do. Ale. in d. l. ait prętor, & in d. l. admonendi, & in cons. suo 264. inci. Viso processu vtriusque causæ, & vide gl. in simili in c. vidua, de regula. in gl fi. & pro opi. ista facit gl. in l. si duo patroni, ff. de iureiur. in verbo, authoritas, quæ vult, ꝙ quando probationes sunt vtriusque partis pares, præualent illæ, per quas plus, quàm semiplenè est probatum, vel in quibus est aliquod bonum indicium, & illam gl. ad hoc summè commendat ibi Bar. & alij.*

ctură, licèt isti nõ dicãt, ponit ẽt Bal. hic, & dicit notabiliter ad istũ textũ ĩferri, ꝙ actor, cui defertur iurum ĩ defectum probationis, dr̃ suus testis. Ergo dẽt esse testis idoneus, & scire factũ de quo possit reddere rõnem, q̃ reddit testis, seu reddere debet, scilicet ꝑ sensum corporeum. Simil'r colligit Bal. hic ex lectura gl. & sequaciũ, ꝙ denunciator fungit̃ vice testis. Vñ dẽt factũ plene scire, id est, ꝙ denunciatio sua sit vera. Et putat, ꝙ dẽt iurare de calũ. & ꝙ in ista denunciatione dẽt exprimere cãm, iuxta notata ĩ l. 1. circa pri. ff. de op. no. nũ. Quę dicta nota. Et ã dđ Bar. in l. diuus, ff. de custo reo. dum tractat de massario villæ, vel ͻ̃træ, q hẽt denunciare maleficium, & alias dixi in capitulo, sicut olim, ĩ. de accusa. Et subdit ille, q denũciat, si dicit se ͻ̃ cõscientiam non facere debet sibi credi si allegat aliquã cãm probabilẽ, alias nõ. Et de multiplici denũciatione vide ꝑ Scribẽtes in cap. nouit, s̃. de iudi. vbi declarat̃ gl. pen. & vltima hic, & vide Arch. in c. oĩpotens 2. q. 1. vbi dicit, ꝙ ibi testes adhibiti ad pęnitentiã
6 sũt idonei, qualescunq; sint. Allegat Host. hic. Vltimo † ꝓ intellectu illius authoritatis, in ore duorũ &c. dic, vt ꝑ do. Ant. & do. Ab. & beatum Tho. secunda secundæ, quæstione 70. art. 2. ꝓ eo, qđ dicit do. Abb. in fi. vide Inn. ĩ c. fi. in gl. posita, s̃. de consue. Et considera q̃a dictũ Bal. hic, de quo supra vꝫ, ꝙ iurans in supplementum dẽt iurare tanq̃ testis, est magnæ importãtię quia oportebit, vt sit cautus, non solũ iurãdo se iuste peter̃, sꝫ ẽt quar̃ petat.

S V M M A R I V M.

1 *Testes duo faciunt fidem etiam in actionibus grauissimi pręiudicij.*

2 *Testis consanguineus in quo casu nõ solùm nõ est suspectus, sed etiam melior alijs testib. veluti ad probandam consanguinitatem.*

3 *Recurrendũ est ad seniores in defectũ aliorũ.*

4 *Testis redditur inhabilis ratione odij. nu. 6.*

5 *Iudex arbitraturus qualitatem inimicitię, debet procedere ex coniecturis, & qualiter hoc fiat.*

7 *Testis deponens de credulitate, an probet, & nu. 8. 9. 10. 11.*

12 *Testis deponens per verbũ videtur, an ꝓbet.*

CAPITVLVM V.

QVoties. ¶ Dr̃, quales dẽnt esse testes sup ͻsanguinitate d̃ponẽtes, & ponit formã iur̃i. No primo ibi, duo-
1 bus † ꝙ etiã in actionibus a grauissimi
a præiudicij duo testes faciunt plenam fidẽ. nã separatio, de qua hic, pp cõsãguinitatẽ ẽ res grauissima, c. lꝫ ex quadã, ĩ. eo. Bene facit gl. quam do. Abb. facit singularẽ hic in c. p̃sul. 2. q. 4. quæ dicit duos testes sufficere ad ꝓbandũ crimẽ ͻ̃ Papã, & illã ẽt sequit̃ do. Ab. ĩ c. per tuas, s̃. de maio. & obe. & in ca. super eo. ĩ. e. & in c. 1. in 3. col. s̃. de procur. & in c. at si clerici, in 1. not. supra de iudi. & do. An. in c. lꝫ, in pen. col. s̃. de elec. Et in c. lꝫ vniuersis, ĩ. eodẽ & Imo. in c. 1. in 4. col. s̃. de const. Et procedit istud notabile, vbi nõ p̃t hẽri ꝓbatio necessario ͻcludens ex nã rei, vt sufficiãt duo testes ad ꝓbationẽ rei, eo mõ, quo ꝓbari põt, & de hoc dicet̃ ĩ d.
2 c. lꝫ ex quadã. No. scđo casũ, in quo ͻsanguineus non solum non est suspectus in testimonio, sed ẽt est melior cæteris testibus, s. vbi agitur de probãda ͻsanguinitate, q̃a genealogia censet̃ melius nota ͻsanguineis, c. vr̃. infra q̃ ma. accus. pos. & facit c. cũ in tua, ĩ. de

a In actionibus. *Adde tu, ꝙ Ang. in authen. quomodo oportet episcopos, §. quanta, in ver. no. cum lex, dicit quòd duo testes non sufficiunt ad probandum ꝙ quis sit bonę famæ & opinionis, & hoc quando a lege, vel statuto requiritur, & econuerso etiam duo testes non sufficiũt ad probandum, quod quis sit malæ famæ & opinionis, quod notabis pro limitatione istius tex.*

spon.

ſpon ſm do. Abb. Adde tex. vulgatũ in l.octaui.ff.vnde cog.vbi ẽt in ptinentib.ad ſanguinẽ, cõiunctus p̃ſumit ſcire facta ꝯiuncti,quod intellige, niſi in factis à ꝯiuncto exiſtẽte in lõginquo,ſeu in remotis partibus,ſm Bal.& Angel in l.Lucius teſtamẽto §.j.ff.de lib.& poſthu.Et iſtis adde Bart.ĩ l.quoties.p illu tex.C. de naufra. li.11.vbi dicit, ꝙ de ijs, q̃ fiũt in domo,vel in naui,non admittunt ad probãdũ alij teſtes,niſi in ſubſidiũ, qñ nõ ſunt domeſtici.Et ad hoc facit mirabiliter iſta decreta. & d.c.vr̃,ſm do.meũ hic.Nõ ſolũ ergo,ſi ꝯcurrãt teſtes domeſtici cum extraneis, vr̃ magis credẽdum domeſticis,* q̃ tali caſu admittunt ad teſtimoniũ,l.ꝯſenſu.C.đ repu.l.lex,q̃ tutores. C.de admi.tut.no.Bar.in l.ſi qñ.C.vnde vi.ſed,qđ fortius eſt,alij non vidẽtur admitti iſtis extantib.Et de hoc vide,q̃ dicent in c.in literis,& c.veniens
3 el 2.infrà eo.No. tertio, ꝙ † ĩ defectũ recurrit ad ſeniores.Facit l.ſi chorus.ĩ verbo,ruſticũ ſenẽ dicẽtẽ.ff. de leg.3. Et hoc, vbi agit đ antiquitate pbãda, alias ẽ arbitrariũ,ſm do. Abb.Cui magis credat iuueni,an ſeni, adde Spe.in ti.de teſte.§.nũc tractãdũ.prope fi.vbi dicit,ꝙ in teſtimonio viſus magis credit iuueni q̃ ſeni,& adde gl.in ver. nouũ,in l.cũ qđ.ff.ſi cer.pet.Et iducit do. Abb.iſtũ tex.ad q̃ſtionẽ Bar.ĩ l.Stichũ q̃ meus erit.ff.đ leg.1.vbi dicit, ꝙ ſi ſtatutũ requirit in ꝯ̃tractu mulieris cõſenſũ duorũ ppinquorũ ex parte patris & ſi illi deficiãt,adhibent duo ex parte matris, ſi aũt non ſupereſt ex linea paterna,niſi vnꝰ,ille dẽt ꝯiũgi cũ vno altero ex latere matris, non aũt dẽnt aſſumi ambo ex parte matris,q̃a illi vocant ſolum in ſubſidiũ.Ad idẽ allegans Bal.in l.in copulandis.vult dicere in l. in cõiunctione.C.de nup.Adde Bal.idẽ tenẽtẽ in l.1.C.vnde vir. & vxor.& Pet.de Anch.in repe.c.1.circa mediũ,uerſic. tranſeo ad ſtatuta,q̃ qñdoque prohibẽt ſupra de conſti. & Bal.& Ang.in d.l.Stichũ. Et vide Pau. de Caſt. in l.ſi cũ dotẽ.§.ſi patri.ff.ſolu.mat.vbi dicit,ꝙ ſi haberet ſolũ vnũ propinquum,ille ſufficiet. Dixi in c. propoſuiſti,in
4 2.ꝯcluſ. ſupra ti.j.No.quarto † ibi,priuato odio,ꝙ rõne odii teſtis reddit inhabilis.Et de hoc vide ẽt tex. Bald.& Flor.in l.3.in princ.ff.de teſti.& in authen.ſi dicat, & ibi Bal.& Sali.C.de teſti.& gl.in.§.ſi q̃s.in ver.in criminalibus.in authẽ.de teſti.Procedit ẽt, ſi de recẽti recipit corpus Chriſti,ſm Bal.in ti.de pace Cõſtãt.in verbo, vaſalli.el j.Idẽ,ſi eẽt de recẽti recõciliatus, ſm Inn.& alios in c.cum oporteat. infra de accuſ. Idẽ, ſi non eſt apparens inimicus,ſed hẽt cãm inimicandi, ſm Inn.in ca.cum I. & A.in fi infra de re iudi.& ſequit Bal.in l.p̃ſcriptiõe.C. ſi cõtra ius,vel vtil.publ. & Pet.de Anch. in c.ſtatutũ.§. ſi verò.in 5.notab.de reſcrip.in 6. Idẽ, ſi eſſet magnus amicus ipſius inimici,p l.ſciendũ.§. ſi accuſatio.ff. de accuſ.& l.liberi.C.de inoff.teſt.& c.repellant. infra de accuſ.Idẽ,ſi eſt de ſanguine inimicorũ ẽt in quarto gradu ſm Bal.in c.ſi vaſallus,el 1.ſi de feu.fue.cõtro. Quæ omnia intellige,dũmodo inimicitia ſit capitalis,q̃a alias ñ repellit ab accuſando,vel teſtificando, ſm Bald.in l.athletæ.§. dat remiſſionẽ , per illũ tex.ff. de excuſ. tut. & Domi.in c.quãuis,de pcur.in 6.pp glo. in ver.inimicus. & Bal.in ppoſito.in d.authẽ.ſi dicat. ver. ſed qũo.Et ibi dicit, hoc cõmitti iudicis arbitrio.Leuis aũt inimicia ñ oĩno repellit teſtẽ,ſed tñ eius fidẽ debilitat, ſm Arch in c.2.3.q.5.& Inno.in c.cum P.ſ̃.de accuſ.Et lȝ ſentiãt iſti duo,ꝙ ẽt nulla fides adhibeat,tñ hoc nõ tenetur,q̃a ſm Bal. in d. authen. ſi dicatur,pp leuẽ inimicitiã ñ p̃ſumit q̃s deierare. Et adde,ꝙ ſi inimicus capitalis de facto reperiatur, ñ cõualeſcit teſtimoniũ p recõciliationẽ ſecutã,ſm Ioã. And.in Spe.in ti.de teſte.in prin. Alleg.gl.4.ĩ §.ſi verò q̃s dicat.in Auth.de teſti.Et dicit Bal. in d.authen.ſi dicat,ꝙ ſemel inimicus ſemp p̃ſumitur inimicus

* Domeſticis. *Adde an & quando teſtis domeſticus ſit idoneus,et q̃bus caſibus admittatur, vi. no.Socin. in conſil.7.incipi. ſupradicta cauſæ poſitio.ver. Vtrũ prædictis non obſtantibus.& verſ. nec ob. cum verſ. ſeq.par.1. & ad iſtam materiam adde etiam quæ habẽtur per Fed. de Senis conſ.119. inci. nulli dubium et per Alex. conſ. 6.par. 4. et in cõſ. 175.p.2.*

niſi pbet cã recõciliationis. Alleg.l.in ipſius.C.fa. erciſ & in l.3.ff.de adimẽ.leg.Sed ex ꝯuerſatione ſequẽti p̃ſumitur recõciliatio,ſm eũ Alleg.glo.in.§.vlt.Inſt.đ ĩiur.
5 Et ꝯſidera,q̃a † iudex arbitraturus qualitatẽ inimicitię pcedere dẽt ex ꝯiecturis,quarũ ẽt aliquæ dãtur à iur,puta ſi q̃s conat facere iniuriã, & libẽter feciſſet , ſi poſſet, q̃a ſufficit,ẽtſi ñ fecerit,ſm Bal.in l.1.C.ſi quacũque p̃ditus pote.& dicit eſſe caſũ in d.§. dat remiſſionẽ Idem, ſi pbatur aliquẽ retinere magnã partẽ bonorũ alicuius đ facto,vel eius vxorẽ,ſm do An. & do. Abb.ĩ c.accedẽs. el 2.ſupra vt lite ñ ꝯteſt. Idẽ, ſi ſolitus eſt ſalutare,& amplius nõ ſalutat,ſm gl.in c.cum Adrianus.63.diſt.Idẽ,ſi ſe obtulerit in teſtem in cã criminali ꝯ̃ me, ſm do.Ab. poſt Inn.in c.cum P.infrà de accuſ.Et idẽ de alijs fortiorib.ꝯiecturis,puta iniuria maxima,vel homicidio ꝯſanguinei,vel minas atroces maximè in viro terribili, vt p Bald.& Imo.in l.fi.ff.de hær. inſti. & Bartol. in l.3.ff.de adi.leg.Et ſup iſtis plurima nõ impertinẽtia dici poſsẽt: ſed q̃a ad plenũ aliàs dixi in c.cum oporteat.infra de ac
6 cu iõ omitto.No.quinto,ibi,amicitia. ꝙ † pp amicitiã teſtis inhabilitat.Ad idẽ tex.in.§.itẽ teſtiũ,ĩ verbo,amicus.4.q.3.& gl.3.q 5.in ſumma,quaſi in medio, & Spec. in ti.de teſte.in prin. Dicit tñ Cy.in l.eos.C.de teſti.ꝙ amicitia ñ repellet ex toto teſtẽ, ſed tãta fides ei nõ adhibetur,& ſequit Io. An.ĩ Spe.vbi ſupra.& do.An.Imo & do.Abb.hic.Et dicit Bal.in d.l.eos, ꝙ hoc nomẽ amicitiæ,nõ eſt nomẽ expulſiuũ a teſtimonio, & dicit eẽ caſũ expreſſũ in l.ſciendũ.ff.de vſur.Et dicit do.Flo. in l.3.in prin.ff.de teſti.ſe putare,ꝙ nulla amicitia repellat teſtẽ, ſed detrahit bene de fide ſm quantitatẽ * amicitiæ.Sed tñ credo, pp ĩmoderatã amicitiã poſſe ex toto teſtẽ repelli,& ita tenet Spe.vbi ſupra. & Bal.ĩ c. 1.ſupra eo.& ibi retuli, & ita credo ſentire gl.in c inſinuãte. in ver. familiarẽ. ſupra de offi. deleg.nec video rõnẽ differentiæ,quare familiaritas,affectio ad cãm,& ſimilia,de q̃b.in c.inſuper. & c.in literis.infra eo.repellãt teſtẽ, & iõ ẽt immenſa amicitia.Quæ aũt dicat ppria amicitia, vide tex. cũ gl.in
7 l.latæ.§.amicos.ff.de ver.ſign.Gl. † fi.ibi, de credulitate Examinat hic do.An.Imo.& do Abb.gñaliter,quando valeat teſtimoniũ de credulitate . & breuiter reſtringę dicta ipſorũ hic,& alibi,ſm limitata.Eſt enim regulariter verũ,ꝙ nõ valeat teſtimoniũ teſtis de credulitate deponẽtis,q̃a deponere dẽt de ijs,q̃ certitudinaliter nouit p c.relatũ.ibi acta.5.q.2.& c.teſtes.ibi, & nouerunt.3.q. 8.& l.teſtiũ.& ibi gl.incipiẽs,ſic ergo.C.de teſti.no Spe.ĩ ti.de teſte.§.opponit.ĩ 60.col. ver.itẽ depoſuit de credulitate. & do.Ant. in c. cum ad ſedẽ.in 4.col. ſupra de reſt. ſpolia. Vñ ſi teſtis pductus ad probandũ mutuũ,dicat ſe credere mutuũ fuiſſe factũ,nõ pbat,ſm Imo. poſt alios hic. Et iõ dicit Ang. in Auth.de hære. & Falci.§. hinc nobis.in 3.col. verſ.ſecundo no.ꝙ teſtes dẽnt teſtificari, ſic eſſe,vel nõ eſſe, nõ autẽ, ſe credere vel nõ credere,* p illum tex.Quam regulã amplia primo ex eo, qđ no. Bal. in l.conuenticulã,in 8.col.verſ.ex prædictis ĩfero.C.de epiſ. & cler. vbi dicit
2 ꝙ ſi a teſtis dicat,ſcio,q̃a credo,nihil pbat,quia credulitas ſtat ſimul cũ oppoſita veritate,& poſſibile eſt,ꝙ teſtis credit,tñ nõ eſt verũ,no.in d.l.tutela.C.đ in integ.reſti.mino.ſm ipſum.Secundo amplia ex eo,quod notat Bal.ĩ l.ſi ue poſſidetis.ver.ſed quęro.C.de pba. vbi dicit , ꝙ ſi teſtis dicit ſe pro certo credere,nõ probat, etiam præſumptiue, niſi adijciat originem credulitatis. Allegat.c.tertio loco.& c.literis.infra de p̃ſump.& quod no.ĩ l. diẽ proferre.
8 §.ſi plures.ff. de arbi. Tertio † amplia ex eo,qđ no.do.An.ĩ c.1.infra de app. a vbi dicit,nõ valere cõſuetudinẽ, ꝙ teſtibus deponẽtibus de credulitate ple-

* Quantitatem. *Adde no.p Ang. in Auth. de nu §. ſi.arg. illius tex.*

* Non credere. *Adde ad hanc materiam & quæ habentur per Alex. in rub.ff. de iureiur.in conſ.79. & 105.3.par. & in conſ.109.& 132. 1.p. & in conſi.3. 4.p. Lanfr.in cap. quoniam contra. ſupra de probat.in ver. Teſtium depoſitiones, nu. 24. verſ.præterea eſt ſciendum.*

Si. *Adde, quòd idem eſt,ſi teſtis dicat, videre meo, quia nihil probat. Ita*

Ita Bald. in repet. l. de quibus. in 25. colū. C. de legi. Idē est si dicat, iudicio meo, quia nihil ꝓbat, secū dū Ange. et Moder. ī repet. l. sciendum. in 3. col. ff. de ver. obl. do. Alex. in cōsilio suo 73. incip. Viso testamento. Idem est, etiam si testis deponat ita esse, secundùm conscientiam suam. Bald. in c. nisi cùm pridem. in 4. colum. de renun.

nè credatꝛ eo casu, quo alias non crederetur, & facit quod dictū fuit ī c. 2. s̄. de proba. Modo istam secundā regulā limita primo, dummodo testis pro sola cā dicti sui adduxerit credulitatē, sed assignasset bonā cām, & postea dixerit se ita credere, nō procedit regula ꝯm Bal. in l. 2. §. qđ obseruari, in 3. colum. versi. 3. oppono. C. de iur. calū. colligētē ex gl. ibi in ver. cred. ꝙ si testis dixit credere id, quod prius ꝑ veritatē affirmauerat, nō euanescit testimoniū, qđ dicit mēti tenendū. Et hinc est, ꝙ si faciēs interrogatoria, dicat interrogandos esse testes ī fine, an q̄ dixerint, credāt vera, dēt tale interrogatoriū resciđi, & fortius ꝯm Ioā. And. ibi cancellādū est interrogatoriū an ex auditu, an ex credulitate dicatꝛ, in quo fortior est captio, & dicit do. Car. quē r̄fert Ana. in c. inquisitionis. §. fi. de accus. ꝙ vidit de facto obtineri, ꝑ talē r̄nsionē testiū factā gn̄aľr post depositiones nō infringi r̄nsiones ꝑcedentes. Alleg. Spec. in d. loco, quē ēt sequitꝛ do. An. & do. Abb. ī d. § fi. Et quāuis Spe. vbi supra requirēs rescissionē talis interrogatorij, videatur sētire, ꝙ r̄nsio noceret, tn̄ dn̄t hic dom. An. & Imo & post multa do. Abb. ꝙ si prius reddit bonā cām, ista r̄nsio nō nocet capitur enim illud, credere, ꝑ scire, ꝯm eos. Quib. adde Bal. in l. j. in prin. ꝑ illū tex. ff. de iust. & iu. vbi dicit ꝙ quāuis testis dicat, vidi hoc, ni fallor, ꝑ hoc nō debilitatur eius dictū, & idē clare sentit Bal. in d l. sola, in 5. q. C. de testi. ī vltimis verbis. Secus dn̄t hic do. An. Imo. & do. Abb. si prius nullā cām assignasset, vel si assignasset ꝑmiscuā ad Scire & Credere, q̄a sequēs verbū Credo, vitiat eius dictū. Et hāc limitationē bn̄ no. Et in quantum do. Abb. hic dicit, ꝙ lʒ de subtilitate iuris ista morderi possent ꝑꝑ propriā differentiā inter Scire & Credere, tn̄ de æquitate sustinētur, q̄a testes nō capiūt istas subtilitates. Et alleg gl. & Bart. in l. stipulatio ista. §. hoc quoq;. ff. de ver. obl. & hoc dicit diligenter notandū. Adde optimè, ꝙ no. Bal. in c. quāto. in fi. supra de iudic. vbi dicit, ꝙ verba testiū dēnt intelligi crasso & vulgari mō. Alle. Cyn. in l. si cùm ante. C. de dona. añ nupt. & dicit, ꝙ si testis dicit, ꝙ vidit talē possidere ius p̄ronatus, exponitur, i. quasi possidere. Alle. tex. quē dicit eē notabilē, in l. sed & si possessori. §. sed & si rerū ff. de iureiu. & ꝑ hoc vide qđ no. gl. & Bal. in l. si q̄s filiabus. ī fi. ff. de test. tut. & Bar. in l. si q̄d eorū, in prin ff. de le 3. & in l. liberorū, in vlt. colum. ff. de ver. signifi. Et intellige, vt est dictū, qn̄ testis assignauit idoneā cām. Vn̄ dicit magistraliter Bal. in l. j. si cert. pet. ꝙ si testis dicit, Titiū possedisse, q̄a vidit eū colligere fructus & similia, lʒ interrogatus dicat se nescire q̄d sit possessio, sustinetur eius dictū, secus, si nō assignasset cām dicti, sed simpľr dixisset, Titiū possidere ꝯm eū, ꝙ no. Et ita intellige gl. in d. §. hoc quoq; & qđ no. Bar. ī l. de ætate. in fi. 2. q. principalis, ff. de mino. & Bart. in l j. ī 3. col. ff. si cert. pet. & Bal. in l. j. in prin. ff. de his, q̄ sunt sui, vel alie. iur. Limita † secundo istā regulā, nisi testis de-
9 ponēs per verbū Credo, subiungat rōnē, q̄ taliter cōcludat, ꝙ operetur certitudinē sensus testis, q̄a tunc dixisse đ credulitate nō nocet, ꝯm Bald. in d. l. ꝯnenticulā. in 8. colū. versi. modo venio ad testes. C. de episc. & cleri. Vn̄ dicit, ꝙ si testis dicat, Credo, q̄a vidi & p̄sens fui, probat plenè, q̄a rō ē, q̄ dat eē dicto suo, scđm eū ibi: & idē Bal. in d. l. data opera. in 14. col. C. qui accusa. non possunt. Vn̄ dicit idē Bal. in l. solā. in 5. q. C. de testi. ꝙ verbū Credo, cui adijcitur aliqua congrua rō, nō destruit dictū testis. Et iō no. in practica cautelā, vt sit prudens examinator, & semper petat de ratione. Potest etiam esse cautus, faciens interrogatoria, vt ponat, ꝙ si testis dixerit se nescire, vel ita credere, vt est in capitulis, non interrogetur vlterius, quia ratio sequens est, quæ potest validare
10 & inualidare testimoniū. Limita † tertio, nisi testis dicēs se credere, loqueretur in mā de sui natura certitudinaliter nō cognoscibili, ꝯm Cy. & Bal. in l. testium, C. đ testi. & Ioan. And in Spe. d. ver. item quod deposuit de credulitate, & d. Ant. in c. quosdā, in fi. ꝟ. de p̄sump. & Bar. in l. summa, §. item Labeo, in uer dr̄ hic, ff. de aqua plu. arcen. & do. Ant. do. Abb. & Imo. hic. Et est casus, ꝑ quē ēt hēs exēplū in c. literis, & ibi gl. 2. de præsump. & in c. tertio loco, ꝟ de præsump. & ita ēt ꝑ illos tex. no. ibi do. Ant. do. Abb. & Bal. in d. l. solā, in 5. q. Et iō dicit do. Ant. in c. vnico, ꝑ illū tex. s̄. de seruit. ꝙ valet dictū testis, qui in tali mā dicit, Scio, quantū possum, vel quātum humana fragilitas scire permittit. Imo dicit elegāter Bal. post Cy. in l. filium, ff de his, q̄ sūt sui, uel alie. iu. ꝙ si testis dicat se scire pro certo, ꝙ talis est filius talis, substentatur eius dictū exponendo scientiā pro credulitate, attēta materia quæ sciri non pōt pro certo, ut uidimus in c. per tuas, s̄. titu. 1. Et pro isto dicto adducit hic do. meus alia, non allegans bonum tex. in c. præterea, ī uerbo cum socios, ꝟ. eo. & alleg. l. 3. §. 1. iuncto §. sequenti, ff. de testi. Dr̄, enim in fi. §. ꝙ iudex, q̄ examinat testes, solus pōt scire, quāta fides sit eis danda, postea dicitur ī §. sequenti, ꝙ iudex hēt examinare, quid credat, aut q̄d sibi probatum opinetur. Istis etiam adde Bar. in consil. inci. Vannutius Petri ubi dicit, ꝙ testes dicentes, quem occidisse Titium ad sui defensionē, probant, licet depo* nāt ꝑ uerbū Credo, * quia cognoscitꝛ præsumptiue. Et ad hoc facit tex. in c. firmiter, in primis uerbis, supra de sūma trin. & quod ibi no. do. Ab. in prīci. Sed declaratur tripliciter ista limitatio. Primo, ut hēat locū, qn̄ credulitas est proxima sensui, ꝑ quē percipitꝛ ueritas, puta qn̄ filius dr̄ fuisse natus ī domo, & c. uel qn̄ dicit testis, se uidisse solum cum sola, & c. ut d. c. literis. Et ex similib. dicit se credere, q̄a probat, secus, si esset remota a sensu, puta, q̄a dicēs se credeꝛ adulteriū, mouetꝛ ex eo, q̄a uidit aliquos ꝯfabulantes, uel deponens de homicidio, dicit se prius uidisse aliquem fuisse armatū, q̄a hoc solū n̄ ꝑficit credulitatē ex sensu, & nō causatur credulitas ex ꝯctone necessaria p̄sumptione probabili. Ita no. Cy. in d. l. testiū, & do. Abb hic. Ergo meritò dicit Bal. in d. l. testiū, ꝙ oportet, ut credulitas sit iuncta sensui, & munita rōne. Scđo declaratꝛ, dummodo testis deponēs in similib. causis non solum dicat ea, q̄ inducūt credulitatē, sed ēt dicat, se ita credere, ꝯm do. Ab. hic, quia ex quo non deponit directò super ipso facto, sed super certis cōiecturis dēt adiicere đ credulitate, ꝑ tex. hic & in c. lʒ ex quadā, ꝟ. eo. & no. Spe. in d. uer. itē, quod deposuit. ¶ Tertio
11 † declaratur, ut habeat ēt locū in eo, q̄ iudicat de peritia artis, q̄a p̄t deponere de credulitate, ꝯm Pau. de Lea. in rub. huius ti. añ cōmentū c. cū nuncius 1. eo. Bene facit tex. & Bar. in l. 1. in prin. ff. de uen. inspi. ubi talis pōt deponere per uerbum Credo. Imò cogitur iurare đ certitudine dicti sui, ut dixi in cap. propos uisti, in 3. conclusione, s̄. ti. 1. Et hoc limita, ut dixi in prima fallentia illius conclusionis, nisi mā esset ꝑceptibilis sensu corporeo. Vtrum āt talis dēat assignare cās credulitatis, an vero sufficiat dicere, se credere, uide do. An. in c. cū cām, in 8. col. ꝟ. eo. & ibi dicetur post do. meum ibi & hic, q̄ multū instat & cōcludit, ꝙ sic. Et ista sufficiant in hoc quotidiano articulo, de quo ēt aliquid per do. An. in c. seriem, in 3. col. s̄. de iura. cal. & in c. cum cām, in 2. col. e. ti. per Petrū de Anc. in c. 2. de iu. calū. in 6. per Bar. ī tractatu de teste, in 5. col. uer. testis dixit aliqua uera esse, q̄a credit, per gl. in l. diem proferre, §. si plures, in uerbo ꝯsenserūt, ff. de arbit. ꝑ Bal. in l. hæredes palam, in fi. pri. ff. de testa. per Ro. in l. 1. §. si. in 4. col. ff. de uer. ob. ꝑ Bal. in l. ob hæc uerba, ff. de his, q̄ no. infa. & in l. 1. ff. de excu. tu. ꝑ Pau. de Cas. post gl. in ru. ff. de iureiu. in fi. per Bal. ī l. si seruus legatus, ff. de le. 1. & in l. 3. circa prin. & in l. 1.
12 in fi. ff. de testi. in apostil. Quid aūt de teste deponente per verbum Vr̄, uide Io. An. in Spe. in ti. de teste, §. nunc tractandū, ver. quid ergo. ubi dicit, ꝙ si dicit, Ita iudico, uel

* *Verbū credo. Adde Ale. consil. 76. incip. Visa inquisitione, col. vlt. in fi. & cons. 109. in 9. & 11. col. in 1. ꝑ & Bald. in d. l. solam, col. ult. & ibi Sal. post eū in 3. col.*

* Testimonium. *Adde Ange. in l. 2. de iureiurā. & Alex. in cons. 74. & 109. 1. p.*

* vel, Ita mihi vr̄, n̄ valet testimonium * in iis, q̄ solo sensu corporis ꝑcipiunt, secus ī iis q̄ ꝑ discursum intellectus, puta in peritia artis. Idē Im. in cle. grā, in 2. no. de resc. & Bal. in l. data opera. C. q acc. & in l. de quib. in pe. char. ff. de legib. q̄a ſm ipsum ibi talis vr̄ deponere nō de snīa, sed de opinione, q̄a ita exponit̄ ī vulgari, & talis expositio attendit̄, vt ibi ꝑ ipsum, & ꝓ hoc facit, q̄a istud verbum adaptat̄ ad id qđ scit̄, & id qđ credit̄, vel opinat̄, & sic tā-q̄ ambiguum interpretatur ꝯ ꝓducentē, iuxta gl. in ver. dubium, in c. in p̄sentia. s̄. ti. j. Et ꝓ eo, qđ dr̄ istud nō procedere in perito, vide Bar. quē sic intellige in d. l. 1. ff. de ven. inspi. Est verū, ꝙ Bar. in l. q̄d tn̄. §. si arbiter. ff. de arb. & in rep. l. de ætate. in 2 q. ff. de mino. vr̄ velle, ꝙ si testis dicat se vidisse Titium possidere, & interrogatus de t̄pe dicit 10. annis, vt sibi vr̄, ꝓbat, q̄a vr̄ verbum referri ad iudicium rōnis, ꝙ est ꝯiunctū cū sensu, s. visus. Sed hoc dictū late impugnat hic do. meus, ꝯcludēs, ꝙ talis testis ꝓbat de possessione, sed nō de t̄pe, q̄a vbi loquit̄ de t̄pe, nō alleg. sensum, sed vtitur verbo dubio, quasi expresse dicēs, ꝙ ſm nō scit ita bn̄, vt primū, ut hic ꝑ ipsum, cui adde, q̄ remissiue dixi in c. de cætero. j̄. de ho. post Ana. ibi, plene loquentē, & adde Ang. in rep. l. sciēdum. ff. de ver. ob. vbi ponit de teste deponēte iudicio suo, vel visu suo. Item de teste, q dicit se scire, & die sequenti in ꝓsecutione examinis sup eodē dixit se creder̄, viđ Ro. ī l. q bona. §. si q̄s stipulatur⁹. ff. đ dam. īfe. & dicet̄ late ī c. p̄terea, in ti. ꝓx. Vltimo iis, q̄ dixi s̄. đ amico, ađđ, qđ dicet̄ ī c. seq. ī q. đ socio, & ibi ēt Bal. tenet, ꝙ amicitia magna repellat.

SVMMARIVM.

1 *Singuli de vniuersitate testificari possunt pro vniuersitate.*
2 *Singuli đ vniuersitate seculari nō sūt testes ītegri ꝓ vniuersitate. Vide rationem differentiæ de vniuersitate clericorū & de vniuersitate laicorum.*
3 *Singuli de uniuersitate minus probant pro vniuersitate, q̄ alij testes, data paritate testium.*
4 *Singuli de uniuersitate non sunt idonei testes pro vniuersitate in causa criminali.*
5 *Singuli de vniuersitate non sunt sufficientes testes, quando per accidens præsumeretur magna affectio propter commoditatem.*
6 *Singuli de vniuersitate non sunt boni testes, quando utilitas proueniens ex vniuersitate obueniret singulis de collegio.*
7 *Itē nisi uniuersitas posset habere alios testes, quàm đ vniuersitate.*
8 *Duas alias fallentias, quæ sequuntur, vide per te nu. hoc, & seq.*
10 *Administrator an posit testificari in ijs, quę administrauit.*
11 *Legatarius an posit testificari in causa testamenti.*
12 *Venditor potest esse testis in causa emptoris.*
13 *Cedens an posit testificari pro cesionario.*
14 *Socius an posit esse testis pro socio.*
15 *Fideiussor an pusit testificari pro principali.*
16 *Vasallus an posit esse testis in causa domini.*
17 *Commodum testis qualiter consideratur in testificando.*

CAPITVLVM VI.

INsuper. * Prælatus & religiosi testificari pn̄t ꝓ eccła sua, si ꝑ ipsa non procurant. H.D. Et est spālis dispositio legis, in qua domesticus nō repellit̄, l3 alias sec⁹, c. ī literis. j̄. eo. ſm Do. ī c. 2. in fi. 29. dist. No. primo ſm do. Ab. ibi, uobis, iūcto s̄. scripto, ꝙ non solum ꝑsonæ eccłæ, sed ēt p̄latus p̄t testificari in cā eccłæ suæ, dummō se non ꝓmoueat ꝑ cām illam. Nec est mirum, ſm do. Abb. q̄a facilius repellit̄ iudex, q̄ testis, vt ꝑ gl. ī ver. familiarē, in c. insinuāte, & habet̄ ī c. cām. 2. s̄. de of. dele. Ergo si p̄latus in cā eccłæ suæ nō repellit̄ a iudicando, c. si q̄s erga. 2. q. 7. c. cū ꝑsonæ, de priu. in 6. notāt oēs in ca. cum uenissent. s̄. de iu. & do. An. in c. 1. j̄. de male. & In. in c. ex parte. el 1. j̄. de ver. sig. cum si. ita ēt nō repellitur à testimonio. Et loquitur iste tex. ut vides in p̄lato regulari collegiato. Quid aūt in seculari nō collegiato, vel collegiato, & q solus ꝯstituit ꝓcuratorē, dicet̄ j̄. Et pondera, q̄a do. Ab. sentit, ꝙ appellatione p̄latorum veniant isti claustrales. Et ita est, vt habes glo. notabilem in cle. dudū. in ver. nō habent̄. de sepul. & ibi do. Car. in §. statuimus. in 1. q. dicens ꝓ hoc se ꝯsuluisse, ꝙ prior ꝯuentualis est p̄latus, adeo ꝙ pōt esse ꝓc. ꝑꝑ gl. 1. in cle. religiosus, de ꝓc. Facit c. quorundam, in verbo, solum p̄laturæ, de ele. in 6. & ita ēt refert se ꝯsuluisse do. Car. in d. cle. religiosus. in 13 q. & in cle. 1. in 10. q. de ele. vbi similis gl. in verbō, p̄latū, & est vera ꝑ gl. in c. nullus. de ele. in 6. ꝑ q̄ dicit ibi Do. ꝙ tales dn̄r habere dignitatem, & ꝙ eis poterunt delegari cāæ à se. Apos. iuxta ca.
1 statutum, de resc. in 6. Gl. † 1. in fi. in istis iurib. ponit̄ mā huius decre. separatim, sed sequendo stylum do. Ab. reducas oīa insimul, faciendo ex dictis suis & aliorum regulam cū fallentiis. Est enim regula, ꝙ in cā uniuersitatis, vel collegij, singuli de uniuersitate, uel collegio testificari pn̄t, ſm Io. An. in c. cum nuncius. j̄. eo. ꝑ tex. ibi & hic & in c. de prudentia 14. q. 2. no. gl. in §. cogitandū. in verbo, testes, in Aut. de monachis, & alij, de q̄b. j̄. in prima fallentia. Et q̄a nemo ipsorum de collegio, uel vniuersitate pōt dici ī propria cā, cum aliud sit uniuersitas, & aliud singuli de uniuersitate, c. q manumittuntur. 12. q. 2. l. sed si hac. §. q manumittuntur. ff. de ī ius uo. & pulchre no. dn̄s Ab. in c. cum nō liceat. in 3. no. de p̄sc. Cal. in ti. de p̄b. ꝯs. 21. & Pet. de Anc. ꝯs. 243. aliam subtilem rōnem assignat Bal. in d. c. cum nuncius, q̄a eorum interest, nam illius dr̄ interesse, qui suo noīe pōt agere, uel excipere, l. 1. §. sed alius. ff. q̄n app. sit. l. sed si unius. § ꝑcu. ff. de iniu. Sed isti suo noīe non pn̄t agere, nec excipere, vt traditur, licet non dicat, in ca. causam. el 1. supra. de de iud. in c. edoceri supra, de rescrip. & in cle. religiosus. de proc. Ergo ipsorum non dr̄ interesse. Et si dicatur, ꝙ interest rōne affectionis, responde ꝙ ista est leuis suspicio, quæ purgatur per iuramentum testis, qui iurat, ꝙ n̄ deponit, nisi veritatis obtentu, iuxta c. quoties, supra eo.
a Fallit a † primo ista regula in uniuer-
2 sitate seculari, in qua licet admittātur illi de vniuersitate, tn̄ non sunt testes integri habentes plenam fidem, secūdum do. Ant. in d. c. cum nuncius, & ita intelligit op. Arc. 14. q. 2. in summa. Rō dr̄iæ potest esse, quia ipsi sicut seculares disponunt de rebus secularibus ad libitum, vt no. per Inno. in c. dilecta. j̄. de exces. p̄l. Bar. ī l. fi. ff. đ col. illici. ex quo arguitur maior affectio, non sic pn̄t facere clerici de bonis ecclesiæ, ca. sine exceptione. cū si. 12 q. 2. Sed ꝯrium, & melius tenet Imo. in d. ca. cū nūcius, & do. Ab. hic, q̄a ista dr̄ia tollitur ex rōnib. p̄allegatis, & c. super prudentia. non facit istā dr̄iam, & non est verisimile, ꝙ quis deieret ꝑꝑ iura vniuersitatis conseruanda, cum soleat negligi, quod cōmuniter possidetur, l. 2. C. quando & quib. quarta pars debetur, li. 10. ſm ipsos, quibus adde gl. & Bar. in l. in tm̄. §. uniuersitatis. ff. de re. diuis. & Bar. & Ang in d. §. qui manumittitur, & Spe. & Io. And. in ti. de teste. §. 1. in 4. col. uer. nūquid in cā uniuersitatis, & gl. in l. idonei. ff. de test. In quibus locis idem dr̄ de uniuersitate seculari. Idem Bal. in c. tertio loco. s̄. de prob. & ibi dicit, ꝙ si est q̄ō de nemore, cuius fructus uenduntur pro ipsa uniuersitate, & non est quid deputatum ad usum hominum, uel iumentorū, un̄ possint ipsi hoīes testificari, nā q̄d est cōe in uniuersitate, nemo p̄t dicere signāter, meū ē, q̄nimo ista sūt īter se ꝯria, s. esse singulorū, & eē uniuersorū, q̄a n̄ p̄t eē pluriū ī solidū. l. sicut. §. vni-

* Insuper. *Adde ad materiam huius tex. Spec. in ti. de test. §. 1. versic. sed pone quod administrator. & ibi Io. And. in addit. Pau. de Leaz. in c. cum nuncius. infra eo. Alc. in l. ob carmē. de testi.*

a Fallit. *Adde tu, quòd istam op. tenuit Bal. & Albe. de Rosa. ī l. ī tātum. §. vniuersitatis ff. de rer. diui. do. Alex. in consi. suo 43. in 3. volu. inci. Visis & ponderatis his, quæ cōtinentur in instrumento. Et idem tenet Io. An. in addi. Specu. in ti. de teste. in ver. sed nunquid. vbi dicit, quòd Vbertinus de Bobio dixit, ꝙ nō creditur plene testibus de vniuersitate sine alijs adiunctis. Et ita teneas, quamuis do. Ab. hic in 2. colū. in ver. hoc dictum, teneat cōtrarium, & male, & eum sequitur hic Feli. in ver. sed contrarium. Etsic reprobata opi. do. Abb. & Fel. hic, teneo, qđ s̄. dixi.*

§. vniuersitatis. ff. qđ cuiusq; vni. no. & ita dicit de facto se pluries ꝯsuluisse, & ē qō vulgata, ẜm eū, q hoc limitat vt referā. j. 14. & 5. fallētia. idē Bal. hic, dicēs, ꝙ si reliquit aliqd ciuitati, ciues pñt esse testes, qa titulus relicti non acquirit singulis, sed soli vniuersitati, vt l. fi. C. de sacrosc. eccl. nec cōpetit alicuius agēdi, nisi habeat mandatum, vt hic, & l. nulli. ff. qđ cuiusq; vni. no. hoc tñ mandatum pōt dare ex ꝯsuetudine, & erit mādatarius ꝓprie ꝓcurator cū mādato. d. l. nulli & l. ꝓhibere. §. fi. ff. qđ vi, aut clā. Nō obst. l. 3. §. sed si fortè. ff. iudicatū sol. qa ibi lex nō vult mādare, sed sine mādato permittit, & est ille tex. elegās, ẜm eū, & ita hæc prima fallentia nō ꝓcedit, sed
3 imo p̄dicta ampliāt istū tex. Fallit † scđo ista rła, nisi mā in qua uniuersitas testificat, esset probata vno mō per ipsos de uniuersitate, & alio mō per testes ꝓductos ꝯ ipsam, quia cæteris paribus minus probabunt illi de vniuersitate, pp illā aliqualem affectionem, q̄ reddit eos impares, ẜm do. Ab. hic notabiliter, q l3 hoc dicat loquēdo de vniuersitate seculari, tñ est æquum ēt in ecclesiastica. Sed ītellige sane, dummō sit mā, q̄ ita bñ possit esse nota extraneis, sicut illis de collegio, qm̄ in materia, ī qua collegiati p̄sumunt melius scire, rōne istius p̄sumptionis magis credet eis, tū qa c. de prudētia, circa med. dicit, in talibus eos esse meliores oīb. tum, qa in tali casu domesticus, vel familiaris nō repellit, ut no. Bar. in l. quoties, ꝑ illum tex. C. de naufra. li. 11. adeo ꝙ alij non admittunt, nisi in subsidiū, ut ibi, & c. quoties. s̄. e. & ibi di-
4 xi. Ergo isti nō pñt dici nō integri. Fallit † tertio, nisi cā mota ꝯ vniuersitatem esset criminalis, quia ipsi de vniuersitate non sunt idonei testes, ꝑ tex. apertū in d. ca. de prudentia, & rō ibi habet, qa in criminalib. tanq̄ arduis, non dēnt domestici ad ꝓbationem admitti, secus in ciuilib. ẜm do. Ab. q pro hoc alle. gl. in simili, in c. 1. 3. q. 5. dicentem, ꝙ ꝯsanguineus non repellitur in cā ciuili, sed in criminali sic, & maxime hoc ꝓcedit, qñ est tale crimen, pp qđ uniuersitas punit, quod qñ sit dixi in c. dilectus. j. de sym. no. Bar. in l. aut facta. ff. de pœn. & Imo. in c. grauē. j. de sen. excō. Et circa hāc fallentiā no. tria. Primo, ꝙ hēt locū, ētsi vnus de vniuersitate accusat aliū de vniuersitate extraneū, qa nō pōt in testē adducere aliū de vniuersitate, nisi in defectū aliorū. Ita no. Spec. in d. ver. sed nunqd in cā vniuersitatis. Alle. Hos. in summa huius ti. §. 2. sub §. & cum cā. Scđo no. ꝙ nō procedit ista fallentia, qñ unus de uniuersitate produceret ab uno de vniuersitate, non ꝯ extraneum, sed ꝯ alium de vniuersitate, ẜm do. Ab. hic post Io. An. in d. c. cū nūcius, qa par cā affectionis tollit suspicionē, l. nō solū. ff. de ritu nup. no. gl. in c. cū olim. s̄. de of. dele. & ī c. postremo, j. de ap. Adde, qđ no. Bal. in l. q testō. in prin. ff. de test. ubi dicit, ꝙ coniunctus pōt testificari ꝑ cōiuncto ꝯ alium ꝯiunctum, & refert do. Maria. dicens, se ita cōsuluisse in c. cū oporteat. j. de acc. Tertio no. ꝙ procedit ista fallētia, qñ est adeo parua uniuersitas, uel collegium, ꝙ illi de ipsius corpore cadunt in nomen domesticorum, seu cohabitantiū, qa repellunt ꝑ rōnē c. repellantur, de ac. Sed si esset talis vniuersitas, q̄ non induceret cohabitationē vel familiaritatem, non ꝓhiberet unus testificari ꝑ alio ēt in criminali, ẜm Io. An. in d. c. cū nūcius, & do. Ab. hic, & est bñ notādū. Et ꝯsidera, qa credo, ꝙ in fallētiis sit dā-
5 dū tēperamentū ẜm ista duo notabilia. Fallit † quarto, & notabiliter, nisi ꝑ accidens p̄sumeretur magna affectio pp annexam ꝯmoditatem, qa l3 res esset uniuersitatis & non singulorū, tñ repellerent à testificando, ẜm Bal. ualde solēniter in d. c. cū nuncius. Dat exēplū, si esset qō de p̄dio, uel uinea, vñ ille de collegio hēt uictū, uel đ nemore ubi habēt pascua, cum alibi nō possent esse commode. Idē dicit, si esset qō de statu uniuersitatis, uel đ aliquo magno honore, uel de aliqua magna iurisdōne, nā pp maximā affectionē bñ repellent isti, cū repellant ēt pp amicitiā, l. 3. ff. eodē. Et dicit, ꝙ ꝯmoda non ꝯmittunt iudicis arbitro, sed simplex affectio sic. Idē Bal. in rub. ff. de rerū diuis. uer. nūc de 5. ubi dicit, ꝙ si cā ciuilis est multū ardua, illi de uniuersitate non sunt oīno integri testes. & rō est, qa magna cā ciuilis æqparatur criminali, l. pp litem. §. 1. ff. de excus. tu. Facit ca. 1. de restitutio. spol. in 6. & tunc succedit, ꝙ dictū est in p̄cedenti fal-
6 lentia. Fallit quinto † nisi utilitas resultas ex cā, q̄ hēt vniuersitas, obueniret singulariter singulis de collegio, ñ aūt uniuerso collegio, ẜm Io. An. Pau. de Leaza. do. An. & Imo. in d. c. cum nuncius, quia tunc, qua rōne quisq̄ pōt testificari in re propria, 4. q. 3. c. oīb. & in l. oīb. C. eo. eadem non testificabitur in ista. Et per hoc dñt, ꝙ si est qō, de pascuis, vel nemoribus, in quibus singulorum bestiæ pascunt, & singuli ligna succidunt, testimonium ipsorum in tali cā non admittit. Adde Bart. idem tenentē in l. in tm̄. §. vniuersitatis. ff. de rer. diuis. & ibi infert, ꝙ si donatur aliqd ecclæ fratrū Minorum, & de donatione fiat qō, pōt q libet frater esse testis: secus, si esset facta donatio, ex qua singuli de ꝯuentu p̄ciperent ꝯmodū, tunc em̄ illi de ꝯuentu nō essent idonei testes, & hoc dicit bñ not ādū. Idē Bal. ī l. parētes, in fi. C. de tes. dicens, ꝙ si unū castrum ꝯtendit cū alio de pascuis, non pñt hoīes castri testificari ꝑ vniuersitate, qñ utilitas affert cōmodū bursale singulis utentib. sicut est in pascuis, in qb. pascūtur bestiæ hoīum uillæ gratis & sine aliquo pretio, qđ debet cōitati ipsius uillæ, nam l3 tunc nomen sit uniuersorū, effectus est singulorū, ut no. ī l. sicut. §. vniuersitatis. ff. qđ cuiusq; uniuersit. noīe. in d. l. in tm̄. Secus, si effectus utilitatis non distribuitur in sigulos, sed ꝑtinet ad bursam, vel capsam uniuersalē, qa bona sunt diuersa, s. vniuersitatis à bonis singulorū, ẜm ipsum. Et seqtur Sal. ibi. Idē Bal. in d. c. tertio loco, dicēs, ꝙ qñ fructus nemoris vēdūt ꝑ vniuersitate, & nō est deputatū ad hoīum usum particulariū, vł si est cā, in qua oporteat, ꝙ singuli mittāt manū ad marsupiū, puta qa vniuersitas ꝯuenit ad soluēdū aliquod debitum, pp qđ op3 de necessitate ꝙ fiat collecta, qa ista faciūt eos suspectos, ẜm ipsum. Idē Bald. hic, dicēs, ꝙ iste tex. nō hēt locū, qñ singuli sperant ꝯmodū vt in nemore ꝑ bestias hoīum uillæ. Idē dicit, qñ singuli metuunt immediatum damnū, puta, impositionē collectæ ꝑ solutiōe debitorū cōis. Alle. l. 1. §. qb. ff. qđ cuiusq; vni. noīe. Secus, dicit ipse, si hoc nō timent, qa uilla hēt aliunde, vñ soluat debitū, & iō pñt tunc testificari. Alle. Odof. in d. l. q manumittuntur, & Cy. in d. l. parentes. Et sunt istæ decisiones aureæ. Et ꝑ hac parte, q̄ teneo multum facit qđ dixi in p̄cedenti fallētia. uc3 ꝙ mā ꝯcernēs grauiter totū collegiū reddit suspectū testimoniū singulorum rōne p̄sumptæ affectionis, & idē hic pp diuisam ꝯmoditatē. Itē facit, qa cessat illa rō, ꝙ soleant cōia negligi, qa hoc tulit spālis us⁹ singulorū. Ad idē qđ no. do. Ab. hic post alios, qñ dicit ī alia qōne, ꝙ l3 canonici possint testificari ī cā capituli, ñ tñ canonicus testificabitur in cā p̄bēdæ suæ, qa l3 in gñre p̄bendę sint capituli, tñ in spē singułr deputantur, & iō qa particula cuiuslibet canonici īducit apparētē affectionē, merito repellūtur, & ita est ꝓprie in qōne nr̄a. Ad idē pōdero, qđ no. do. Ab. ī alio ꝓposito, dū reprobādo Io. An. ī d. c. cū nūcius, dicit, ꝙ qñ capitulū uult testificari de gestis in capitulo, ñ pōt si dānū uł lucrū est applicandū singulis canonicis, qa nō uł ꝯueniēs, ut pp inopiā ꝓbationū qs testificetur ī facto ꝓprio, pp rłam l. in oīb. C. de test. & imputent sibi quare nō uocauerūt testes, & de hoc dicto dicetur in c. ueniēs, el 2. j. e. Tñ satis ē, qđ do. Ab. expſſe uult, ꝙ utilitas sing. ꝯcernēs illos đ capitulo, repellat, eos à testificatu. Et ita ꝑ istas quinq; fallentias habes, ꝙ iste tex. cū si. ꝓcedit in cā ꝯcernente principałr uniuersitatem circa bona cōia, quorum ususfructus non est diuisus ꝑ singulares, alias secus. Est uerum, ꝙ do. Ab. hic non aduertens qđ p̄dixit, conat recedere à p̄dictis, l3 ea ita ꝯfirmauerit, sed male, & rñdetur rōnib. suis. Nō obs. primo, ꝙ ꝯmodū & incommodū ēt secūdario in isto tex. applicetur testib. & tñ repellūtur, qa clericus p̄cipit reditus pp seruitium, c. cum ẜm, de p̄b. Vnde est quodammodo locatio operis pro pecunia, & iō non percipit reditus immediate ex re, sed ex sua opera, quod non est in casu nr̄o. Præterea qñ cā non est notabilis importātiæ, parum interest eorum de quorum motu simpliciter agitur. sed qñ aliter esset, ꝓcederet 4. fallentia, de qua s̄. similiter quando de fundo deputato

deputato canonico, vel manſionario moueret̃ qõ, eſſet
bona & vera rõ do. Ab. vt iã dictũ eſt. Nõ obſ qđ poſtea
dicit, ſecundariam vtilitatem nõ attendi, ꝑ id, qđ de le-
gatario dicit hic Io. And. & qđ de tutore dicit l. 1. ff. de
auth. tu. quia de legatario ñ eſt expeditũ, vt ĩ. videbitis.
Et poſito, ꝙ iſta eſſet ꝯmoditas legatarij, non eſt ita ꝯſi-
derabilis, q̃a ñ cauſat̃ ita ĩmediate ius ex ſñia lata ꝓ hæ-
redẽ in fauorem legatarij, ſicut hic, ubi ſentẽtia lata ĩm
mediate prodeſt teſtificanti, ſed illa non prodeſt legata
rio, ſicut nec nocuerat, vt plene per Imo. & alios in l. ſę-
pe. ff. de re iu. Ad d. l. 1. dic. ꝙ ius tutoris ſuper debito oĩ-
no erat falſum, ẽtſi pupillus non adijſſet hr̃ditatem qđ
non eſt hic. Et illa vtilitas facilioris exactionis nõ eſt ꝯ-
paranda vtilitati, q̃ iſti ꝯſequerent̃ ex teſtimonio. Et ita
tollunt̃ rõnes do. Abb. ꝯ quem ẽt tenet do. meus in d. c.
cum nuncius, ꝑ alias rñſiones, ſed de p̃dictis deciſionib.
7 mentionem facit. Fallit † ſexto p̃dicta rľa, niſi vniuerſi-
tas poſſet habere alios teſtes, * quàm ex
ipſis de vniuerſitate, q̃a ipſi non ſunt
idonei, niſi in ſubſidiũ, ſm Spe. ĩ d. ver.
ſed nunq̃d in cã vniuerſitatis, dicentẽ,
ita debere intelligi iura allegata, ſ. in
rľa, & alle. c. & ſi Chriſtus, in fi. in ver-
bo, deficientib. alijs teſtib. ĩ. de iureiu.
Sed ꝯrium tenet hic do. Ab & bñ, q̃a
illa iura loquunt̃ indiſtincte, & rõ c. ſu
ꝑ prudentia, ſ. ꝙ melius ſciant illi de
vniuerſitate, eſt gñalis, & alij plerun-
que nõ reddũt bonã cãm. Vñ p̃ferri dẽnt uerıſimilius in
formati. Et ad c. & ſi Chriſtus, dicit, ꝙ ibi religioſi habue
rũt ꝯſcientiã iurãdi, vñ vt ſaluarẽt ꝯſcientiã, quãtũ poſ-
ſent, remittit eis Papa onꝰ teſtificãdi, ſi alij teſtes adſint.
8 Fallit † ſeptimo rľa & tex. iſte in p̃lato non habente col
legiũ, ſed ſolum adminiſtrationem eccľæ, ſm Io. An. in
Spe. ti. de teſt. §. j. uer. ſed pone, ꝙ adminiſtrator. Alle. c.
relatũ, el 2. ĩ. de teſt. quem tex. inducas hic, ut ꝑ do. Ab. q̃
primo ꝯfirmat hanc op. poſtea limitat, niſi eccľa habe-
ret ęconomum gñalẽ ꝯſtitutũ authoritate ep̃i, uel age-
ret ipſe ep̃s, tanquã gñalis adminiſtrator, iuxta c. fi. ĩ. de
ſucceſ. ab inteſta. q̃a tũc ceſſat rõ affectionis, quã hẽt ip
ſe ꝯſtituẽs ꝓcuratorẽ, q̃ ex hoc uı̃ declaraſſe motum aĩ
ſui, iuxta l. p̃tor. ff. de iuriſ. om. iu. Sed illa ſola, ꝙ bona ñ
diuidant̃ inter alios, ſed ſint ſibi ſoli ꝯmiſſa, nõ eſt ſuffi-
ciens, attento ꝙ in cã ecc. iudicare põt, ut dixi ſ. in nota
bilib. & hoc maxime, qñ qualitas rei litigioſæ non indu
ceret veriſimilr̃ immoderatã affectionem, ut hic ꝑ ip-
9 ſũ, & bñ. Fallit † octauo ĩ ep̃o, uel alio p̃lato collegiato,
q̃ litigat ꝓ eccleſia ſua, quo ad bona menſalia, de quib.
gl. in uerbo, ad menſam, in cle. 1. de excep. p̃l. quia nõ põt
eſſe teſtis in tali cã, ſm Io. An. & do. Ant. & do. Ab. hic,
& Imo. in c. præſentiũ, de teſta. in 6. & ibi Do. in prin. in
4. col. & Pet. de Anc. ibidem in ult. col. & Do. in c. iudex
ab Apoſtolica. in 1. col. de of. dele. in 6. & Pau. de Leaza.
in d. c. cum nuncius. Et ex hoc pulchre & ſing. infert do.
Abb. ꝙ canonicus non põt eſſe teſtis in cã p̃bendæ ſuæ,
cum illa ſit deputata ꝓ menſa ſua. Et pro hoc optime
facit, q̃a lꝫ p̃latus in cã eccleſiæ poſſit eſſe iudex, ut ſ. di-
xi, non tñ, ſi eſt qõ de bonis menſæ, ſm Hoſt. in c. procu-
rationes. ĩ. de cenſ. & Cal. in ti. de iudiciis, ꝯſilio 6. & do.
Ab. poſt collectarium in c. cũ ueniſſent, in 6. col. ſ. de iu.
Et ibi ẽt ĩfert, qđ hic dr̃ đ teſte. Bñ facit qđ no. gl. & Bar.
in l. impuberem. §. 1. ff. de falſis, ubi patet, ꝙ notarius, qui
tanquam publica perſona adhibet̃ ad ſcribẽdum teſtm̃
ſicut nõ põt legatũ ſibi adſcribere ut priuato, cũ princi-
palr̃ uertit̃ ꝯmodũ eius, ita nõ põt adſcribere legatũ al-
teri, cuius uſuſfructus ꝑtinet ad ſcribentem. Facit, quod
no. Bar. in l. 1. ff. de aut. tut. & Bal. in l. bonorum C. q̃ ad-
mit. Cum ergo p̃latꝰ dicat̃ uſufructua-
rius, * ut ꝑ gl. & Doc. in c. p̃nti, de of. or.
in 6. Ergo lꝫ tãquam alius teſtificetur,
tñ non admittit ad teſtimonium. Fa-
cit ẽt, qđ ſcribit Do. in c. à collatione.
in fi. de ap. in 6. allegando Rotam cõ-
clu. 102, ubi dñt, ꝙ ſi ep̃s eſt legatus in

* Teſtes. *Adde Alex. in l. in tantum, de rer. diuiſ. & Spec. in ti. de teſt. §. 1. ver. ſed nunquid in cauſa & Ioan. And. in addit. & Alex. cõſil. 18. 2. p.*

* Vſufructuarius. *Adde Socin. conſi. 32. inci. ex his quæ ſuperius. ver. circa ſecundã q. p. 1.*

ꝓuincia, non põt appellari à ſñia ſua ad ipſummet, q̃a ꝑ
hoc, ꝙ aliquis ſuſtineat uicem duorum, nõ p̃ſumitur va
riari eius animus. Vñ ſicut eſt ſuſpectus in propoſito, ut
p̃latus, ita ut teſtis, ꝑ tex. optimũ in c. ſi q̃s iuſto §. 2. de e-
le. in 6. Et iõ dicit, ꝙ id, qđ aliq̃s facit ꝓ plurib. p̃t ſolus re
tractare, ut alia ꝑſona, & nõ eſt ſuſpectus, ut d. c. à colla-
tione, & l. 2. § item ſolent, & ibi Bar. ff. qñ ap. ſit. Sed qđ
aliquis facit, ut una ꝑſona, ſolus, non eſt in eo idoneus te
ſtis ut iudex ex alia ꝑſona. Et ita eſt caſus noſter. Et ꝑ hãc
vltimã rõnẽ vr̃, ꝙ ẽtſi in cã cõi inter p̃latum & ꝯuentũ
ſolus p̃latus ꝯſtituiſſet ꝓcuratorem, repelleretur à teſti-
ficando. Et ita tenet Inn. in d. c. p̃ntium. & Arc. in c. j. 14.
q. 2. Spe. in ti. de teſt. §. 1. ver. ſed nũquid rector. & do. Ab.
hic, & Bar. expreſſe in l. q̃ teſtõ. ĩ prin. ff. de teſt. Nõ enim
põt negari, quin ſolus ꝯſtituendo procuratorem videat̃
delarare eccleſiam fouere iuſtitiam, & ſic vr̃ repellen-
dus. Et iſtud credo uerum ꝑ hanc rõnem, lꝫ ꝯriũ teneat
Hoſt. hic, & Spe. in ti. de procuratore. §. rõne quoq. ꝯſti-
tuentis. ver. itẽ ꝙ eſt ꝯſtitutus ab abbate, & Bal. & Ang.
in d. l. q̃ teſtõ. & Do. in d. c. iudex. & Io. An. & do. An. hic,
Sed iſtorum op. procedere põt in prælato regulari, ſm
do. meum hic, q̃a nõ põt dici uſufructuarius, cum nihil
habeat proprium, nec aliquid ſibi applicat̃, & iõ æquipa
rat̃ tutori, q̃ ꝑꝑ ſimplicem adminiſtrationem nõ repel-
lit̃ à teſtificando in cã pupilli, ſi ipſe nõ agat, vel nõ ꝯſti-
tuat ꝓcuratorẽ periculo ꝓprio, ut d. l. q̃ teſtõ, & ibi Bar.
& ita tollitur illa ſuſpicio ĩducta ex ꝯſtitutione proc. q̃a
non eſt tanta, quanta in p̃lato ſeculari, in quo procedit
prima op. Et iſta ꝯſequenter probãt, ꝙ ubi in cauſa cõi
p̃latus cũ ꝯuentu ꝯſtituiſſet procuratorem, non repelle
ret̃. Et ita tꝫ Arc. in d. c. ſuper prudentia, & Io. An. & do.
Ab. hic, & Pe. de Anc. in d. c. p̃ſentium, & Do. in d. ca. iu-
dex, quia cum ꝯſtituit ꝓcuratorẽ cũ capitulo, non facit
hoc vt prælatus, ſed tanq̃ pars ca. Vñ teſtificat̃ ut alius, ſ.
vt ꝑſona priuata ſm eos, cum quib. tranſeo, lꝫ do. meus
hic ẽt hoc caſu faciat dr̃iam inter prælatum regularem
& ſecularem, & fuit de mente Bal. in c. tertio loco, ſ. de
prob. q̃a hæc dr̃ia, lꝫ poſſit tranſire in caſu præcedenti,
vbi ſolus prælatꝰ ꝯſtituens procuratorem magis demõ
ſtrat animũ ſuũ, tñ ſecus in iſto caſu, niſi ꝯſtituerit cũ ca
pitulo, vel ꝯuentu, q̃a qualiſcunq; ſit prælatus, poterit te
ſtificari ceſſante rõne p̃dicta, p̃ſertim cum poſſibile ſit,
ꝙ aliq̃s vnum ſentiat in quãtũ de collegio, & aliud in q̃
tũ ſolus, iuxta dictũ Doc. poſt dominos de Ro. ĩ d. c. à col
latione, in fi. Reliqua in iſta mã ꝓſequere, ut in locis p̃al
le. & ꝑ Ang. in l. oĩb. C. de teſt. ꝑ Bal. in c. cũ acceſſiſſent.
ſ. de conſt. per Pau. de Leaza in c. cum nuncius. ĩ. eo. per
Imo. in l. 2. in prin. in 1. col. ff. quemad. teſt. aper. per Bal.
in ꝯcluſionib. Spe. in ti. de teſt. & in §. vniuerſorum. Inſt.
de re. diuiſ. Nec obſ. eis, quod proxime dixi, ꝙ prælatꝰ te-
ſtificans in cã, in qua cum capitulo cõſtituit procurato
rẽ, vid eat̃ tãquã ſocius teſtificari, & iõ repellẽdus, per id
qđ ĩ. dicet̃ in 5. q. vt dicebat hic do. meus, q̃a ſm hoc illi
de vniuerſitate poſſent teſtificari, & ꝯmoditas ſociorũ
10 in oĩb. bonis cauſat maiorem affectionem. Sed † vlte-
rius ꝑ p̃dicta q̃rit̃ primo, q̃d de eo, q̃ fuit adminiſtrator ĩ
aliqua cã, de qua mõ agit̃, & deſijt eſſe adminiſtrator, an
poſſit eſſe teſtis, & de hoc ꝑ Io. An. in ti. de teſt. §. 1. ver. ſꝫ
pone, ꝙ adminiſtrator, vbi ꝯcludit, attendendos termi-
nos litis, nam ſi ex factis, vel omiſſis ꝑ ipſum nihil ſibi
aſcribi põt ad dãnum, uel opprobriũ, q̃cũq; pars illum
producat, admitteret̃, ſed ecõuerſo non, q̃a lꝫ alius p̃la-
tus rľr non repellatur, tñ qñ ꝯctum geſſit, accumulatur
ſuſpicio, & ideo, ubi imminet laus, uel uituperiũ, repel-
litur, ſm ipſum. Quæ uerba dicit do. Ant. optima ad ea,
q̃ de iudice, aduocato, & ſimilib. dicentur in c. cum à no
bis. ĩ. eo. Dicit tñ ſe putare, ꝙ tales in ſubſidium admit-
tentur. Alle. gl. in uerbo, tres, in c. cum dilecti. ſ. de ele. &
tex. in ca. tertio loco. ſ. de prob. Et trãſire uı̃ hic do. Ab.
inferens late, quid de procuratore, & reaſſumit Bar. in l.
differre. §. idem decreuerunt. ff. de iure fiſci. Quod latius
11 ponam in d. c. cum à nobis. Secundo † q̃ritur, nunquid
legatarius poſſet eſſe teſtis in cã teſtamenti. Et de hoc ui
de per Inn. & Bal. in c. 3. ſ. e. per Io. An. do. An. Im. hic, &

Pau. de Cast. in l. q testō. ff. de test. & Spe. i ti. de instr. edi. § postremo, ver. qd de legatario, & Spe. & Io. And. in ti. de test. §. j. ver. item quod est talis, & gl. Cy. & Bal. in l. oībus. C. de test. & Bar. Bal. Ang. & Sal. in l. dictantib. C. de test. & gl. in l. nullus. ff. de test. & gl. & Io. Fab. in §. legatarij. Inst. de test. & Ang. in l. ab executore. §. alio. ff. de ap. & Imo. in l. à sñia. §. si hæres. eo. ti. & Albe. Mode. in tractatu de test. in 16. char. ver. videndum est, quid de legatario. Et est passus difficilis, sed transeo cum do. Ab. hic ꝯcludente, ipsum posse testificari, quia non agitur principaliter de iure. Et pp multitudinem testium p̄sumitur pro testō habente scripturam publ. & pro hoc multū facit, qa si attenderet hoc casu scdaria commoditas, sequeretur, ꝙ aliqñ isti testes testamentarij non possent testificari de solennitate testamenti, vel veritate, cum singulis eorum aliquid relinqui possit, d. l. dictantibus, & l. si qs ita scripserit. ff. de re. dub. Et ꝓcedit ista op. non solum, qñ in oēm euentū legatarius erat habiturus legatū, vt i casu aut. ex cā. C. de li. p̄t. vel qñ est apposita clausula codicillaris, qui sunt casus indubitati, sed ēt qñ ꝯtineret secundario p̄iudicium legatorum, ꝑ p̄dicta, q̄ fm Imo. hic sunt introducta fauore testamēti, ꝑ quem istud secundariū nō attēdit. Et adduco notabile dictum Bal. in l. 1. §. huius studij. ff. de iusti. & iu. vbi dicit, ꝙ si legatarius ꝓductus in testem, interrogatus, an sentiat cōmodum ex testificatu, dicat, ꝙ nō, puniēdus nō est de falso, qa intelligit, s. principl'r. Limita tñ p̄dicta dupl'r, nisi ageret de ꝓbanda ꝑ legatarios vltima volūtate, q̄ aliter nō esset scripta, nec hēt authoritatem notarij, sed oēm essentiam traheret ab eorū testimonio, qa nō erunt idonei testes, fm do. Ab. hic, & Imo. in d. l. q testō, sicut notarius est suspectus, cum ascribit sibi legatum in testō, l. 2. ff. de his, q sibi ascribunt in testa. Secundo limita, nisi esset qō inter ipsum hr̄dem & legatarium, ut plene per Imo. in d. l. qui testō, & gl. & Io. Fab. in d. l. legatariis. Et ista ēt pendēt non parum ab alia qō, vtrum sñia lata in cā querelæ noceat legatariis, de qua dic, vt ꝑ gl. & alios in l. sæpe. ff. de re iu. cum fi. Tertio quæritur, utrum ven-
12 ditor † possit esse testis in cā emptoris, & de hoc ꝑ do. Ant. & Imo. & do. Ab. hic, & gl. & Arc. in §. si testes, ver. nullus idoneus. 4. q. 3. & Cy. Iac. de Are. & Sal. in l. oīb. C. de test. & Spe. & Io. An. in ti. de test. § 1. ver. quid de vēditore. & Bal. in c. 1. §. si duo, de pace tenen. & Bart. in l. ab executore. §. alio. ff. de app. Et uerius puto, iuxta do. Abb. hic, ꝙ possit testificari, qñ non teneatur de euictione. Qđ qñ sit, vide per gl. & Bar. in l. Aristo, in fi. ff. de dona. & Io. An. in Spec. ti. de teste. §. 1. ver. sed pone, mutuaui. Nec obst. affectio, quam verisimiliter habent in sustētatione venditionis, ꝑ q̄ proxeneta repellitur, ca. 1. & ibi glo. pe. & Do. de test. in 6. quia illud est, quia cóiter sunt viles ꝑsonæ, & aliqua lucra sectant ex validitate ꝯtus. Videmus enim, ꝙ in multis casibus sola p̄sumptio affectionis non repellit, fm do. Ab. ꝑ istum tex. Sed oportet, ꝙ sit magna affectio, arg. c. fi. de test. in 6. Et q̄ dicūtur de venditore, extende ad donatorem, fm do. Abb. hic, cui adde Io. An. in d. ver. sed pone, mutuaui, & ꝑ Sal. in l. &
13 si ad te. in fi. C. de fal. Quarto † q̄ritur, qd de cedēte iura sua alicui, an possit testificari ꝓ cessionario in qōne rei cessæ, & de hoc ꝑ Spe. in ti. de proc. § fi. in fi. & Io. And. & do. Ant. & do. Ab. hic, & Bal. in l. oībus, post princ. C. de testi. & in l. inuiti, in fi. ff. de testi. Et conclude, ꝙ pōt esse testis, ubi nō tenet de euictione, & cessio nō est facta in fraudē tertij pp hoc solū, ut possit testificari, vñ reddit inutilis cautela Spe. de qua de p̄scrip. in d. §. fi. Et idē cōcludas in qōne, an q non pōt testificari pro cedēte, possit testificari ꝓ cessionario, vt ꝑ Spe. in ti. de test. §. 1. ver.
14 sed pone, mutuaui. Quinto † q̄ritur, qd de socio, & de hoc ꝑ Inn. in c. 3. s̄. e. & do. An. & do. Ab. hic, & gl. & Bal. in l. qñ liberi, in verbo, participes. C. de testi. & Spec. & An. in ti. de teste. §. 1. in ver. sed nunqd socius, & Ang. in l. si duo rei. in prin. ff. si quis cautio, ꝑ do. Fio. in l. nullus, ff de test. & Io. An. in summula de test. circa prin. Et dic, ꝙ pōt, nisi sit socius oīum bonorū, vel nisi rōne societatis ēt non oīum bonorum cāta esset magna familiaritas, quia tunc poterit repelli, fm qualitatē amicitiæ, vel p̄sumptæ affectionis, fm do. Ab. hic, ꝑ quo facit, qa assidua ꝯuersatio æqparat habitatiōi i domo. No. gl. i ver. assidue, fm intellectum Io. An. in ca. ad hæc. j̄. de Iudeis. Et stans in domo repellitur, ca. in literis. j̄. eo. Ergo, &c. De socio aūt socij, dic idem, qđ in isto, ꝑ l. socij. ff. de reg.
15 iu. & in c. repellant, de acc. Sexto † q̄ritur, qd de fideiussore in cā debitoris principalis, & de hoc ꝑ Spec. & Io. An. in ti. de teste. §. 1. ver. qd si fideiussor, & Ange. in l. ab executore. §. 1. ff. de ap. & Bar. Bal. Ang. & Imo. in l. si cui legetur, §. 1. ff. de le. 1. & Imo. in l. à sñia, in prin. ff. de app. & Bar. in l. si qs ita. ff. de reb. dub. & Floria. in l. dictantibus. C. de test. Et dr̄, ꝙ non p̄t testificari, qa iterest ipsius, liberatum esse debitorem, ne litibus ipse vexet, l. qa poterat, ff. ad Treb. c. 2. s̄. de ar. Hoc intellige verum, si cum principalis debitor soluendo non esset, tñ fideiussor renunciauerat bñficio aut. p̄sente. C. de fideiuss. Sed istis ñ ꝯcurrentibus, vel altero eorum, poterit esse testis, & ēt iudex, qa nullo mō pōt uexari in lite, ꝑ d. aut. p̄sente. Ita declarat Bar. in d. §. fi. Et facit, qđ ipse no. in d. l. dictantibus, & in l. fi. §. fi. C. de vsuf. rei iud. & Iac. Bu. & Ang in l. non solum, § q̄rit. ff. de proc. Nec obstat responsio Im. in d. §. fi. dicentis, lʒ debitor sit soluendo, tñ p̄t desinere esse soluendo, qa rñdetur, ꝙ lex hanc suspicionē uani timoris ꝯsiderari non ꝑmittit stante iure affectionis in oppositum, l. si qs ab alio, in prin. ff. de re iud. & Vltimo
16 † posset de pluribus non ita dubitabilib. q̄ri, puta de uasallo in cā dñi, de quo ꝑ gl. sing. in c. de forma. 22. q. 5. & Spe. in ti. de test. §. 1. uer. sed nunquid uasal. & do. Ab. in c. accedens, el 2. s̄. ut lite nō ꝯtesta. & hic, & Bal. in c. ego N. in ulti. col j̄. de iureiu. Et dr̄, ꝙ nec pro, nec ꝯ dominum testificari pōt, nisi aliud suadeat qualitas personarum, ut hic ꝑ dom. Ab. q ēt ponit de solicitatore. Sed de hoc & de aliis in iudicio interuenientib. puta iudice, aduocato & similib. dicetur in c. cū à nobis. De aliis aūt dic, ut late ꝑ Spe. in ti. de test. §. 1. & Alber. Mod. in dicto tractatu de teste, in primis char. ubi multa potius magistraliter, q̄ copiose ponit. Et qa in primo notabili tetigi de priore ꝯuētuali, an possit esse delegatus, intellige fm nota. in cle. & si principalis, de rescri. Vlterius uide Bal.
17 † in rub. ff. de re. diuis. uer. nunc de quinto, ubi tradit doctrinam optimam in hac tota mā, & dicit, ꝙ aliqñ ex testificatu & sñia ferenda in hoc iudicio immediate acqritur testificanti ius, & tunc repellitur à testimonio, qa æque principal'r sua iterest, sicut illius, q ꝑ illo iure agit in iudicio, secus, si ñ acq̄ritur ius immediate, sed mediate. Itē uide Io. An. in regula, sine possessione, in pe. col. de reg. iu. in 6. in Merc. ubi ipse dicit, ꝙ si eps petat ꝯ unam ecclesiam, seu eius rectorem quartam decimarum, & rector illius ecclæ alle. gñalem ꝯsuetudinem loci, vcʒ ꝙ oēs ecclæ & rectores illarum de ꝯsuetudine non soluut decimam, poterit ꝑ rectores aliarū ecclarū dictā ꝯsuetudinem ꝓbare, q̄uis in ꝯñtia illi videantur deponere circa id, qđ ꝯcernit ꝓprium ꝯmodum, ꝑ q̄ decisionem uidi alias ꝯsultū idoneos esse quosdam homines unius artis ꝓductos ab uno eiusdem artis accusato de fraudatione gabellæ ad probādū ꝯsuetudinē quādā illius artis ipsum excusantē, & bñ facit, quod no. Ang. in disputatione, Astensis miles, in 7. charta, uer. de primo dubio.

SVMMARIVM.

1 *Libellus i possessorio sicut nō alteratur ꝑ narrationē proprietatis ita libellus super reuocatione attent atorum appe. pendente.*

2 *Possessio antiqua sola sine titulo, an, & quando proficiat.*

3 *Clericus potest priuari beneficio duabus ex causis.*

4 *Periurus in una causa, nō debet i alia cā admitti in testimonium.*

5 *Exceptio huiusmodi, Tua non interest, est dilatoria, & dēt opponi ante litem contestatam.*

6 *Laicus quando admittatur ad accusandum clericum de crimine ciuiliter, & nu. 7.*

8 *Laicus si sit parochianus, uel patronus, quia ipsius interest, potest clericum ciuiliter denunciare.*

9 *Laicus potest denunciare clericum, quando denunciatio reddet instit utionem clerici ipso iure nullam.*

10 *Laicus*

10 *Laicus admittitur ad denunciandum clericum, quando agitur de crimine dilapidationis.*
11 *Laicus potest denunciare clericum, quando agitur de crimine famoso, vel scandaloso.*
12 *Exceptiones contra testes an statim debeant admitti, ut probentur de hoc vsque ibi glo. in uerbo.13.14.15.*

CAPITVLVM VII.

EX parte. Si probatio exceptionis oppositæ ꝯ testem non admitti
tur ante q̃ testis recipiat̃, licite appellat̃ H.
D.No.primo,ſm do. Abb.ibi, canonice,ꝙ
1 † sicut libellus in posseſſorio non alteratur
ꝑ narrationem ꝓprietatis,ut in c.ex parte.s̃.de fo.ꝯp.ita
libellus ſuꝑ reuocatione attentatorũ ap.pe.nam de iſta
canonica inſt.non cogit̃ iſte in ꝯmiſſione facta ꝑ hanc
decretalem aliqd ꝓbare. Et dicit hic Bal. ꝙ ex tꝑis diuturnitate non p̃ſumitur canonica institutio, & iõ fictio
legis,cum de in rem ver.ff.de vſur.non hẽt locũ in ſpũa
lib.ſm eum , ſed ĩtellige quo ad hoc,ut ipſa diuturnitas
cauſet titulum,quaſi ꝑ viam p̃ſcriptionis,alias ãt bñ cãt
p̃ſumptionem tituli,ſm Inn.& alios in d c.illud.j̃.de p̃
ſump.& Bal.in l.ſiue poſſidetis,in prin. C. de ꝓb.& Im.
in c.ex frequentib.j̃.de inſt.& Bal.in l.ſi filium. C.de pe
ti.hær.& Do.in c.ordinarij,de of.or.in 6. & Pe. de Anc.
in rep.rłæ primæ,de reg.iu.in 6.Bal. & An. in l.q aliena.
§.ſi quod non adierit.ff.de acqui.hær.& Ro. in l. ſciẽdũ.
ff.de ver.obl.& Io.de Ana.in c.licet Heli.j̃.de ſymonia.
Et limita,vt ibi alias dixi. Et ſubdit hic Hoſt. ſuper ver-
2 bo.30.annis,ꝙ † ſola antiqua poſſeſſio non proficit ſine
ti.ꝑ d.regulam primam,& c.pe.j̃.de inſti. Bene faciunt
no.ꝑ Io.An.in regula,qui ꝯ,in Merc.vbi tractat,ꝙ unio
p̃ſcribi non põt, ſi ex diuturnitate tꝑis cuius initij non
ſit memoria,probatur vnio,nõ quia hoc inducat vnionem,ſed inducit p̃ſumptionem vnionis. Et ita alias ꝯſulendo obtinui. Dicit tñ hic, Bal. ꝙ feuda p̃ſcribuntur
ſpatio legitimi tꝑis. Alle.c.pe.§.ſi qs ꝑ 30. ſi de feu. fue.
ꝯtro. & dicit, ꝙ ciuitas & caſtrum ecclæ p̃ſcribi p̃t,vt ꝑ
Inn.in c.bonæ.el 1.s̃.de poſt.p̃l.ſed non eccleſia. In tex.
ibi,& amplius,nihil operat̃ hæc aggregatio, qa incerta,
ſm Bal.hic,niſi ad hoc,tm̃,ut nõ videatur qs ſe adſtringere ad certam formam tꝑis. Itẽ ut ꝓbari poſſit de quo
libet tꝑe latiori,alle.c.ſancimus,de feudo ſine culpa nõ
amit.& incidenter dicit,ibi eſſe unum caſum mirabilẽ
in quo nulla mũdi p̃ſcriptio currit,vcꝫ qñ vaſallus ꝑ lõgiſſima tꝑa non ſeruiuit dño,qa dñs non habuit neceſſitatẽ talis ſeruitij. Per hoc.n.nõ p̃ſcribitur ſuper libertate,qđ bñ no Et ꝙ iſta dictio,& plus, nihil operetur in teſte,ſatis diximus in c.lꝫ.in 10 notabili.s̃.ti.1.No.ſcđo ibi,
tacito,ꝙ eſſet laicus, ꝙ literæ impetratæ ꝑ laicum ꝯ clericum,ut priuetur bñficio rõne defectus,vel delicti , nõ
ſunt ipſo iure nullæ,& valebit iudicium ſuꝑ eis agitatũ.
An aũt à principio potuiſſent elidi,dicetur cum glo. 1.
3 No.† tertio ibi,ſi dictus,duas cãs ſufficientes ẽt diſtributiue,ut clericus priuetur bñficio. Prima, ſi pater clerici,
q̃uis legitime,adminiſtrat in illo bñficio, ne videat̃ ſucceſſio notari in eccleſia Dei ꝯ c.pe.j̃.de p̃ben.ſecus ſi alia ꝑſona fuiſſet intermedta,de quo ẽt in c.ex tranſmiſſa.s̃.de filiis presby.& colligit do.An. practicã capitulãdi,ꝙ talis ꝓxime ante in eadem ecclã miniſtrauit,ſecus
em̃,ſi ſimpłr diceret,qñ,qa añ dr̃ fieri,qđ fit ẽt dato medio. Alle.ca.capellanus.s̃.de feriis. Scđa cã eſt, cũ publice detinet ꝯcubinam. Facit optime c.nullus,&c.p̃terea.
33.diſ.& c.nr̃a,de coha.cle.& mul. Quid aũt,ſi occulte
detinet,vel commiſit ſimplicem fornicationem. Vide
gl.in c. Maximianus 81.diſ.& do.Car.in cle.1.in 2. q.de
of.or.& plene do.Ab.in c.at ſi clerici.in prin. in 19.col.
s̃.de iu.No quarto ibi, latrones, ꝙ laici teſtificantur ꝯ
clericum , cũ agitur ciuiliter de crimine, ẽtſi agatur ad
priuationem bñficij. Ad idem c.tã literis.j̃.eo.& qđ fuit
dictum in c.qm̃.s̃.eo. Hic.n.non repelluntur iſti,qa laici,ſed quia infames & notabiles. Ex quo ultimo verbo
no.ſm Bal.do.An.& do.Ab.hic,ꝙ infames, ẽt infamia
facti,repelluntur à teſtimonio,de quo dictum fuit in c.
lꝫ.s̃. ti.1.& dicetur j̃.eo.c.teſtimonium. No.quinto ibi,
4 cũ in alia cã,ꝙ † ꝯuictus de periurio in una cã,probatur
periurus in qualibet alia,nec admitti dẽt amplius ad teſtimoniũ. Ad idem bonus tex.in c.paruuli.20.q.5.& c.teſtimoniũ.j̃.eo.& ꝑ d.c.paruuli. Dixit Ro.in repetitione
rubricæ & l.admonẽdi.in prin.ff.de iure.ꝙ ille, q ſemel
fuit periurus,ꝑdit bñficium ꝓbandi aliqd ꝑ iur̃m. Et dicit Bal.in aut.ei,q in prin.C.de bo.auth.iud. poſ.ꝙ ille,
q releuatus fuit à ſatiſdatione ꝑ iuratoriam cautionẽ,
ꝑdit illud priuilegium, ſi ſemel p̃ſtitit iuratoriã cautionẽ & fuit ꝑiurus. Et ꝙ ẽt in alia cã iſta operẽnt̃, alle. do.
Ab.Fed.ꝯſ.73.vbi ꝯſuluit,ꝙ ſi clericus ꝯuentus in iudicio actione depoſiti,negat depoſitum iurando , ſi ꝓbatum fuit depoſitum , ꝯuincit̃ de periurio, & repellet̃ in
alia cã. Alle.Inn.in c.qualiter.el 2. de acc.& iſtud ꝯſiliũ.
ſeqtur ẽt do.Ab.in c.at ſi clerici,in prin.16.col.s̃.de iud.
& Io.de Ana.poſt Car.in c.cum oporteat, in pe. col.infra,de accu & idem dixit Fed.ꝯſ.255.No. vltimo ibi,caſſata ſnĩa,ꝙ verbum,Caſſare. refert̃ qñq; ad actum nullum,& uerificatur tunc in caſſatione ſolius facti,qa data veritate appellationis,habeat ius iſta ꝓ caſſatis, ꝑ ca.
non ſolum,de ap in 6.& alle do.Ab.gl.in c.accedens.el
1.in uerbo,caſſauimus,vt li.nõ ꝯteſt. Facit gl.in l.ſi minor.ff.de euic.q̃ dicit,ꝙ factum à iudice de facto, dẽt de
facto reuocari. No.Inn.in c.querelam.s̃.de ele.& Bal.in
l.ſi pacto,quo pęnam.C.de pac.& in l.2.C. de ſerui.& aqua.in l.fi.C.de edic.diui Adri.tol.& in l.tale pactũ.§. q
ꝓuocauit.ff.de pac. Et pondera, ꝙ ſubſtitutus loco alterius nõ legitime depoſiti, remouetur. Ad idẽ c.ad petitionem.j̃.de ac.cũ ibi alle.in gl.Gl. 1.ibi,lꝫ laico vitare.
Nõ admittũt do.An.& do.Ab.iſtã ꝯſequentiã gl.ꝙ qui
p̃t euitare aliũ,poſſit eũ accuſare,dãt notabilẽ inſtantiã
ĩ excõicato,quẽ dñt teneri aliũ excõicatũ, euitare, tñ ñ
p̃t ipsũ accuſare,c.intelliximus,de iu.& c. à nobis.infra.
de exce. Scias tñ,ꝙ dñt ꝯ gl.fi in c.de filia.27.q.1.q̃ dicit,
ꝙ excõicatus p̃t excõicato cõicare,ſed male dicit, qa ſi
priuilegiũ ab hoc nõ excuſat.c.nulli.j̃.de ſen. excõ.minus delictum facit,c.eũ q.de p̃b.in 6.idem do. An. in c.illud.j̃.de cle.excom.mini. In ea.ibi,dilatoriã omiſit, no.
5 ſm do.Ab.ꝙ † iſta exceptio,Tua non
intereſt, eſt dilatoria, & ſic opponẽda *
* añ li.ꝯteſt.* Idem dicit In.in c.ſuꝑ his.
j̃.de ac.cuius dictum ꝑ notabili ſeqtur
do.Car.ꝯſ.7.inc. In cã fratrum. & do.
Ab.in c.j.ĩ prin.j̃.de ac.& Bal.ĩ rep.l.2.
ff.de iureiu. & Pe. de Anc. & Ananias
in c.ſuꝑ his,& Im.& Ro.ĩ l.ille, à quo.
§.ſi de teſtõ.ff.ad Treb.& Bar.in l. poſthumus.§.ſi quis ex his,de inof.teſt.&

* Ante litem conteſtatã. *Ad de Ang.in l.ſi pater filium. C. de inof. teſtam. & Doc. in l. ſin autẽ §.ſi homo.ff.de rei vendic.*

in l.mater.ff.eo.ti.& Pe.de Anc.in cle.ꝯſtitutionem,de
ele.& do.Ab.hic. Sed ꝯ̃rium tenent do.An.do.Car.& Imo.in d.c.ſuꝑ his,& Bal.& Ang.in d.§. ſi qs ex his,quia
ſm eos,& bñ,quoties ꝓbatur tua non intereſſe,deficit ĩ
defectu actio. Et iõ iſta exceptio,Tua ñ ĩtereſt, tanq̃ perimens actionem,æqparabit̃ perẽptoriæ. Ergo ſꝑ poterit opponi.l.peremptorias.C.ſen.reſcin. nõ poſ. Et iſtud
teneo. Et alia oppoſ.poſſet ꝓcedere,qñ qs ꝯpareret ꝓ intereſſe publico,qa ꝑ litẽ ꝯteſt.ꝑſona habilitat̃. Ita ſoluũt
do.An.& Imo.in d.c.ſuꝑ his, & ꝓ ipſis dicit ibi Ana.eſſe
gl.hic Facit l.3.ff.de popu.ac. vbi ĩ actionib. popularib.
ñ ꝯſiderat̃,cuius ĩterſit,niſi ad ñnẽ , vt ille p̃ferat̃ cæteris
Itẽ alia op. p̃t intelligi,ꝙ iſta exceptio ſit de ĩpedientib.
ingreſſum litis. Et ita no.expreſſe Bal.in d.l.3.in 8. char.
& Bar.in l.ſi pupilli.§.videamus,ꝑ illũ tex.ff.de neg.geſ.
& in l.ſi vnus.§.añ oĩa.ꝑ illũ tex.ff.de pac.& in l. Papinianus.§.ſi qs ĩpubes.ff.de ĩof.teſt.& in d.l.mater.& Ang.in
5 d.§.ſi qs ĩpubes.† In ea gl.fi. De mã huius glo. ordinariæ
vcꝫ qñ laicus admittat̃ ad accuſãdũ clericũ ciuiłr đ crimine,dic,ut hic late ꝑ Scribẽtes, ſꝫ habeas regulã cũ fallẽtiis,ꝑ quas ſubſtãtia dictorũ ſuorũ qbuſdã additis ĩcludet̃. Eſt ergo rełare,ꝙ laicus ñ admittit̃ ad accuſãdũ,vel
denũciãdũ clericũ ciuiliter de crimine,ꝑ tex.hic,qa ille
dẽt agere ciuiłr,cuius ĩtereſt.c ñ ſolẽt.2.q.6.Inſt. đ ac.in
pri.Sꝫ laicorũ ñ ĩtereſt ĩtromitter̃ ſe de clericis.c.Oĩs.s̃.
de ele.c.bñ qdẽ.96. diſ.& ẽ tex.ultra Doc.melior đ iur̃,ĩ

c.fi.in fi 29.diſt.qa non pſumunt bono zelo moueri, c.
laicos.2.q.7.Nõ obſ.c de cætero.à ɔ̃rio ſenſu,ĩ.e.qa qua
tenus hic agitur de priuatione bñficij, hẽt denunciatio
q̃dam ſpeciem accuſationis,cũ ex hoc nullũ ɔmodũ ap
plicet accuſanti.Nec obſt. ꝙ iura hoc caſu admittãt lai
cos ad teſtimoniũ,c.qm̃.s̃.eo.& c.tã literis.ĩ.eo.qa ĩ teſt.
ceſſant rões pdictæ,cum veniant accerſiti,nec ꝓ in re-
teſſe ꝓprio.Et hanc rłam ponunt hic Doc.poſt glo.Sed
añ q̃ limitentur,ſcire debes, ꝙ rões iſtius rłæ cõis poſ-
ſent diſputatiue tolli,& teneri,ꝙ ſicut laici pñt hoc ca-
ſu teſtificari,ita denunciare,vel accuſare,qa iſti actus ꝓ-
cedunt à pari,& q p̃t vnum,p̃t & reliquum,ca.ipſi Apo
ſtoli,& ibi gl.2.q.7.Non obſ.dr̃ia do.Ab.quia prima re-
cipit inſtantiam,ſi teſtis ſpõte teſtificetur ꝓductus à par
te,quo caſu non eſſet habilis,quaſi nõ ſit aſtrictus,& ma
xime,ſi hẽt priuilegiũ,ne cogatur teſtificari. Ita ſeque-
retur ex dicto do.Ab.qđ eſt ɔ̃ dictum c. de cætero.Scđa
7 † dr̃ia, ꝙ non p̃tendat intereſſe, tollit cum prima röne
rłæ, in qua ponderatur, ꝙ laicorum nõ intereſt, qa cũ
hic agat ad priuationem bñficij, & ſic ad vindictã pu-
blicã,actio eſt popularis,vñ nõ ɔſiderat in ea intereſſe,
vt s̃.dixi. Nõ obſ. ꝙ iſtud non eſt iudiciũ mere ciuile,ex
quo nõ agit ad pęnã applicandã parti,ſed ad priuationẽ
à bñficio,lʒ appellet iudiciũ ciuile,c.p tuas,de ſymo.qa
poſito,ꝙ eſſet iudicium ciuile,in ca.per tuas, prohibitio
tñ, quæ fit de laico in cã criminali, non extẽderet ad iu-
diciũ mixtũ.Iſtud patet in c.ſup his,in fi.ĩ.de ac.& c.tuę
s̃.de ꝓc.& ẽt põt dici, ꝙ lʒ pęna non applicetur parti, p
hoc nõ inducitur,ꝙ iudiciũ ñ ſit ciuile:reperitur enim,
ꝙ aliqñ in iudicio mere ciuili pęna applicatur fiſco, lʒ
non ſit rłaris nã illius iudicij,vt plene p Bar.in l.agraria.
ff.de termino mo.Bñ facit d.c.tuæ,& qđ ibi no.Imo.ubi
pęna ſeparationis thori,q̃ ñ applicatur fiſco, nec parti,
facit iudicium de crimine ciuili. Et ita hic,ex quo đ nul
lo participat,interpretatur ciuile potius,q̃ criminale,tũ
pp rłam.in pęnis,de reg.iu. in 6. tum pp fauorem iudi-
ciorum,qa ꝓcurator interuenit,d.c.ſup his,& d. c. tuæ.
Et teſtes admittentur & accuſator ĩ caſu nr̃o, ſimilr̃ rõ
c.laicos.2.q.7.de odio,p̃t tolli,maxime,qñ laicus vellet
vti denunciatione canonica,qa tũc nõ pſumitur,ꝙ ma
lo zelo moueatur,& ita indiſtincte ɔ̃ cõem tenuit Feđ.
ɔſ.23.inc. Titius electus. Sed nihilominus ſequenda eſt
rła,q̃ pmiſi,tanq̃ cõis, & non ſumitur arg.à ɔ̃rio in d. c.
de cætero,qa reſultat abſonus intellectus ad multa iura
de quib.2.q.7.c.laicos.cum ſimilib. Non eſt bona æqui-
paratio teſtis & accuſatoris in ꝓpoſito, ut hic p do. Ab.
Et ſi dr̃,poſſibile eſt,ꝙ ẽt teſtis non vocetur, ſed ſponte
deponat,& tñ nõ repellatur,rñde,ꝙ ex quo ſcit ſe poſſe
cogi,p c.1.cũ ſim.ĩ.ti.ſeq.nõ dr̃ oĩno ſpontaneus, vt eſt
notabilis theorica Io.An.in c.p̃terea.el 2.ĩ.de iure pat.
no.Pe.de Anc.in c.2.ĩ 14.col.de delic.pu.& Bal.in l.no
uiſſime,p illũ tex.ff.qđ fal.tut.aut.& Io. de Ana.in c.ſi-
cut tuis.ĩ.de ſymo. & ibi alias dixi. Et motiua pdicta ɔ̃
cõem pñt iudicari in certis fallentiis quas ad iſtã rłam
8 colligo ex dictis Doctorũ.Fallit † enim primo, niſi lai-
cus ſit pr̃onus, vel parochianus,quia ipſius intereſt,& p̃t
* ciuilr̃ clerici crimen denunciare ſm gl.& oẽs *hic,& in
c.Maximianus.61.diſt.& in c.ɔſtitutũ.16.q.1.& in ca.fi-
liis.17.q.4.& in c.qualr̃.el 2.q.1.de ac.& in c.venerabili.
s̃.de of.dele.& Hoſt.& do.Ab.in c.qđ Dei timorem, in
4.notabili,p illũ tex.ĩ.de ſtatu mona.Et ꝙ eorum inter
ſit,ꝓbatur in c.audacter,& in c.qualis,& in c.2.cum gl.
60.diſ.& in c.nullus.61.diſ.Si.n. ꝓ iniuria ſimplici poſ-
ſunt accuſare,& criminalr̃,c.de cætero.ĩ.eo. fortius pp
iudicium animarũ ciuilr̃.Imo,ẽtſi ſint pſonæ viles, ad-
mittentur iſto caſu,ſm Lapũ notabiliter alle.11.p ca.oĩ
bus.4.qõ.5.lʒ alias ſecus,c.pe.ĩ.de accu. Et hinc eſt,ꝙ ɔ̃
platum electum poſſunt laici,quorum intereſt, excipe-
re de crimine,vel defectu,ſm gl.in c. vt circa,in verbo,
aliqui.elec.in 6.& ibi late Do.in princ. in 2.col. & Inn.
in c.ſuper his.s̃.de accu.& Do.late poſt Arch. in ca. qui
epiſcopus,in vlt.col.23.diſt. & in c.illud, in fi.ea.diſt.&
do.An.poſt Inn.in c.cum Bertoldus, de re iud. & dom.
Ab.in c.ɔquerente.vltimo notabili, de cle. non reſi. &
gl.in c.cupientes.§.ſi vero,in verbo,unicus, de ele.in 6.
9 & Io.de Ana.in c.illa ĩ.de ac.Fallit † ſcđo, niſi crimen,
de quo clericus denunciatur, redderet ſuam inſtitutio-
nem ipſo iure nullã,qa tũc q libet laicus põt denũciare
ſm do.An.hic,cũ anima fratris recipientis à tali ſacra-
mento,fraudetur.Et ex hoc dicto poſſet dici ad idẽ, qñ
crimen tale ſupueniſſet poſt inſtitutionẽ.Idem in cleri-
co ſuſpẽſo ipſo iure ab exercitio of.Sed ɔ̃rium do.Abb.
hic,& bene, qa ɔ̃ iſtud inconueniens aliter ſuccurritur.
Quandiu enim taliter ꝓmotus toleratur,ſunt excuſati
ſubditi,quo ad deũ,ſm gl.in c.dudũ.el 2.in uerbo, dece
ptæ.s̃.de ele.& in cle.dudũ,in verbo, iudicare, de ſepul.
Notãt Scribentes vtrobiq;.& do.An. in c. cũ iãdudum,
in vlt.col.ĩ.de p̃b.& Spe.in ti.de legato.§. ſupereſt. ver.
q d ergo,& Pe.de Anc.in cle.abuſionib.de pęn.& remiſ.
10 cum ſi.Fallit † tertio,niſi agatur de crimine dilapidatio
nis rerum ecclæ, qa in ſubſidium clericorum admittit
q libet laicus ad denunciãdum ciuiliter,ſicut q libet lai-
cus aditur ſup re eccleſiæ male alienata,c.ſi qs presbyte
rorum.ĩ.de re,ecc.non alie.& c.non liceat.12. q.2.Ita li
mitat gl.1.in d.c.venerabili,& do.Ab.hic,q̃uis aliquæ ex
gl.allegatis in prima fallentia intelligãt hoc ſolũ in ſub
dito,vel parochiano,ſed male, ſm eũ, & adde eundem
poſt Hoſ.in c.dilecti.s̃.de ma.& obe.& Arc. in d.c. non
liceat,& Imo.poſt Pau.in cle.1.de reſc.& do. Ant.in ca.
11 edoceri.ĩ fi.s̃.e.ti.Fallit quarto,niſi † agat de crimine fa-
moſo,vel ſcandaloſo,qa p̃t tunc q libet laicus clericũ đ
nunciare.Ita no.ſolus do.meus hic ad euitandas qualdã
ex rõnib.Fed.in d.ɔſ.Mouet p tex.in c. Paulus, in fi.2.q.
7.ubi patet, ꝙ qñ ex malo exẽplo timet ſcãdalũ, ĩferior
põt arguere ſuperiorem.Ad idem alle.c pſumunt.in fi.
eadẽ cã & q̃ſt.q iura non vrgent. Et ꝓ hoc ɔſiderat, ꝙ
ceſſant in iſto caſu rões c.laicos.2. q. 7. Nam prima eſt
odij pſumptio,q̃ ceſſat in denunciatione canonica ten-
dente ad priuationẽ bñficij, qa eã dẽt pceder charitati-
ua monitio,c.cũ dilectus,cũ ſi.ĩ.de ac.ſcđa rõ eſt,qa nõ
dẽt laicus arguere clericũ,cum non velit grauitatem &
eius ɔtinentiã imitari,& illa ẽt ceſſat in caſu iſto, qa pp
ſcãdalũ & malũ exẽplũ tolerat, ꝙ inferior arguat ſupe-
riorem. Tertia rõ eſt,quia ſicut clericus non admittitur
ad accuſandum laicum,ita nec laicus ad accuſandũ cle
ricũ.Et iſta ceſſat,ubi eſt accuſatio ciuilis,c. platus đ ho
mi.in 6.Poſſes ẽt dicere,ꝙ c. laicus,loq tur in ep̃is.Sed ẽt
ĩ eis ꝓcedet fallentia p pdicta,pro quib.facit c.ep̃s in ſy-
nodo.25 q.6.& qđ habetur in c.p̃terea, in ti. ꝓx. ubi lai-
cus põt eſſe denunciator clerici, qñ eſt electus à iudice
ecclaſtico ad hoc officium,qm̃ tunc non eſt ſuſpicio de
eius pſona.Eadem röne vr̃ dicẽdũ,ubi ceſſant rões pal
legatæ,ſm ipſum,cui adde,ꝙ Bal.hic expreſſe vult ɔ̃riũ
ꝙ licet fornicatio in clerico eſſet crimen publicum,gli
bet de populo non põt accuſare, niſi patronus & paro-
chianus, nam iudex ex officio dẽt repellere eos quorũ
non intereſt,ẽtſi lege non cauetur,& dicit eſſe tex.in l.q
bona.§.q damni.ff.de dam.infe.& optime facit glo.hic.
Sed tñ iſta fallentia ſuſtineri põt in iudicio denũciatio-
nis,ubi præceſſit monitio fraterna,ut requiritur:ubi aũt
fieret denunciatio iudici de crimine,nõ vt eſſet iudiciũ
denunciationis, ſed ad excitandũ iudicis officiũ ad inq-
rendũ,ubi p̃t inqri,tunc qa talis denunciatio non reqrit
monitionem fraternam,ſed eſt potius q̃dam inſinuatio
facta iudici ad excitandum eius officium, ꝓcedere poſ-
ſet op.Bal.Fallit quinto & ultimo in caſibus, in qbus lai
cus p̃t accuſare clericũ de crimine criminaliter, de qb.
dicetur in d.c.de cætero,puta,ſi ſuã, vel ſuorũ iniuriã ꝓ-
ſeq tur,uel in criminib.excep.vt ſymo.& hære. ut hic ẽt
aliqualiter p dom.An.& do.Ab.Gl.in verbo,notabiles,
12 in fi.Eſt † videndum, nunquid ſi opponitur exceptio ɔ̃
teſtes tpe,quo producuntur,debeat excipiẽs admitti ad
probãdum exceptiones incontinenti. Et omiſſis oĩbus
alijs dic, ſecundum Io. And. hic, quem alij communi-
* ter * ſequuntur, ꝙ iudex exceptiones ɔ̃ teſtes oppoſitas
debet oĩno admittere ſtatim,alias grauat partem.Et ita
p̃t intelligi iſte tex. videlicet, ꝙ iudex hic grauauit par-
tem, nõ qa nõ ſeruauit ꝓbationes exceptionũ, ſed imo
exceptiones

exceptiones repellit. Et hæc lectura vr̃ verissima, q̃a ex
quo iudex processit ad vlteriora, i. ad actũ incõpassibilẽ
ipsi exceptioni, q̃ est receptio testiũ, vr̃ ipsam exceptio-
nẽ reijcere, ſm gl. & Doc. in c. cum sup, in uerbo, inter
posita. s̃. de of. le. & in c. cũ cã. eo. ti. Et sentit Bar. ĩ l. à p-
cedente. C. de dila. ubi dicit aperte, ꝙ qñ iudex procedit
ad vlteriora, non cognito super exceptione, vr̃ repelle-
re exceptionem, quasi nõ sit admittenda, qñ uero prius
de exceptione, & postea ꝑcedit ad vlteriora, tunc vr̃ eã
repellere, quasi non sit vera. Vtroq; ergo casu repellit.
Nec obst. ꝙ exceptio, q̃ opponit̃ ꝯ̃ testes. dicatur esse qua
si peremptoria, ſm gl. hic, de qua j̃. q̃a quantum ad effe
ctum suspendẽdi receptionem testium, cui est p̃iudicia-
lis, sapit naturam declinatoriæ. Vñ non põt simul & se-
mel in ista exceptione procedi, sicut in simpl'r perẽpto-
riis. Et lʒ de iure spãli inductũ sit, ꝙ iudex probationem
huius exceptionis possit reseruare, de natura tñ sua est,
ꝙ prius debeat discuti, & iõ, nisi iudex eã reseruet proce
dendo ad actũ incõpassibilem, vr̃ eã repellere. Est aũt ĩ
arbitrio iudicis, admittere statim, vel reseruare proba-
tiones exceptionum oppositarum ꝯ̃ testes, nisi in certis
casib. de quib. in auth. si dicat̃. C. de test. & per gl. & Doc.
Et si opponerent̃ exceptiones similes illis casibus, essent
admittendæ, ſm Io. An. hic. Ex quo colligit do. Abb. ꝙ
exceptio extenditur qñque ad similia. Facit glo. in l. ob
æs. C. de præd. mino. ꝑ Bar. in l. si ꝯstante, in prin. ff. sol.
ma. & est bonus tex. in c. cum dilecta, j̃. de ꝯfir. uti. vel
inuti. & no. do. Ab. hic & ibi, & gl. in l. 1. C. de ꝯdi. inde.
Si aũt nõ essent casus expressi à iure, nec illis similes, po
terit reseruare. Et in dubio hoc facere dẽt, vt euitet̃ lon-
gitudo litis, q̃a forte taliter deponẽt testes, ꝙ apparebit
reseruationẽ nõ nocuisse. Nec poterit aliqua partiũ cõ-
queri, siue admittat, siue reseruet, extra casus in iure ex-
pressos, ſm Io. An. hic, q̃ hoc late probat, quãuis do. Ab.
dicat, quod imo põt appellari, ꝑ notata ꝑ gl. in ca. super
his. j̃. de ac. & Bar. in l. si qua pęna. cũ si. ff. de ver. ob. Tñ
hoc indistincte non ꝑcedit, ſm do. meũ, q̃a ẽtsi his ca-
sib. iuste potuisset admittere, forte testis nihil probauit.
Nec obst. ꝙ examinatus facit indicium, ut per Bart. in l.
maritus. ff. de q̃st. & Inn. in c. cum dilecti. de ac. q̃a illud
13 † fallit, ſm ipsum, qñ ꝯ̃ testem est opposita exceptio &
reseruata probatio, q̃a reseruatio operat̃ effectum ꝯser-
uatiuũ actus, perinde ac si suo tp̃e factus esset, alle. tex.
cum gl. ĩ l. item Labeo. §. 1. ff. fam. erci. de quo meminit
Bal. in l. terminato. C. de fruc. & li. expen. & quod notãt
gl. & Doctores in c. cum ꝯtingat. s̃. de of. dele. Et ꝙ in ta
li casu testis nullũ faciat indicium, dicit esse casũ notabi
lem, in Aut. de testib. §. si uero dicat̃, & ꝑbaui ex doctri
na Bar. in l. ille, à quo, §. si de test. ff. ad Treb. Et maxime
hoc est uerum, qñ opponit̃ exceptio ꝯ̃ testes, q̃ si esset ꝑ-
bata, non semper oĩno repelleret testem, sed esset in ar-
bitrio iudicis, iuxta no. in c. in literis. j̃. eo. ꝑ d. §. si dicat,
in 2 rñso. Si uero opponeretur exceptio oĩno repellens
testẽ à testificando, & non p̃sumptio ꝯ̃ testem, p̃t reser-
uari, d. §. si vero dicat̃. Fallit duobus modis, primo nisi
14 † excipiens dicat defectum esse publicum, q̃a nõ dẽt fie
ri reseruatio, ſm Inn. & Io. And. hic, nec requirit̃, ꝙ offe
rat se incontinenti ꝑbaturũ, q̃a ſm do. meũ, satis est al-
legare crimen publicũ, q̃a huic qualitati hæc p̃sumptio
inest ex nã ipsius, vt facile & breui tractatu possit proba-
ri. l fi. & qđ ibi notat̃, C. de ꝯpẽs. Hoc ꝑbat iste tex. q̃a di
xit se crimen ꝑbaturũ, sed ñ incõtinẽti. Et ita Bal. ĩ aut.
15 si dicat̃. C. de test. Fallit † scđo, nisi excipiens offerat se-
paratũ ꝑbare incõtinenti, q̃a iudex dẽt statim exceptio-
nes recipere, ꝑ tex. in §. si uero quis dicat, in Aut. de test.
vbi si obijcit̃ testi inimicitia capitalis, volẽs statim pro-
bare est audiẽdus, qđ lʒ loquat̃ in uno casu, tñ hẽt rõnẽ
gñalem ad oẽs similes casus. Facit, qđ no. Ab. in ca. sup
eo. s̃. de of. dele. in fi. vbi uoluit, ꝙ si ex forma statuti ex-
ceptiões dẽnt statim reseruari post li. ꝯtest. talis reserua
tio non debet fieri, ubi excipiens dicit se paratum ꝑba
re incontinenti, & istis duobus casibus, & similibus, an
appellans iuste appellaret, erit, vt puto, in arbitrio secũ-
di iudicis, vt uideat p̃iudiciũ illatũ parti ex reseruatiõe
exceptionũ. Et ita intellige hãc mãm, de qua ẽt ꝑ Bal. &
Sal. in d. aut. si dicat̃, ꝑ Arc. & Do. 3 q. 5. ĩ summa, & do.
An. in c. in noĩe. in vlt. col. & Car. in c. cũ cãm. in 1. col.
& in c. ueniens, el 2. in 7. col. & in ca. p̃ñtium. eo. ti. Glos.
in verbo, idoneos, ibi, hæc exceptio peremptoria. Est si-
milis glo. in c. 1. j̃. de except. & in ca. de testib. j̃. eo. Sed
dic, ꝙ est anomala, non est. n. ꝑpria dilatoria, q̃a nõ ꝑ-
ponit̃ añ li. ꝯte. ut in c. p̃sentium. j̃. eo. & tñ q̃libet perẽ-
ptoria põt opponi qñcunq;, c. fi. & ibi ꝑ Doc. s̃. de do. &
ꝯt. Vñ dicit Dñs Abb. ꝙ lʒ in disputatione restringibili
nõ uenit exceptio appellatiõe perẽptoriæ, magis tñ tra-
hitur ad nãm peremptoriæ, ut hic plenius ꝑ do. Abb. &
do. meum, q̃b. nihil addo. In ea. gl. in fi. Pro solutione d.
c. interposita. dicas primo melius, q̃ in gl. ꝙ fallit in casu
nr̃o, ubi sumus in arbitrariis, prout erat mã ista, ꝑ ea, q̃
dixi p̃cedenti gl. Scđo fallit in exceptione, q̃ fuit opposi-
ta eo tp̃e, quo iudex non tenebatur admittere, sed pote-
rat reseruare, ꝑ istum tex. Tertio fallit, nisi appellãs vel-
let ꝯsequi finalem effectũ exceptionis, q̃ est actionis ex-
clusio, q̃a tunc nõ sufficit docere se obtulisse ꝑbationẽ
sed oportet iustificare, & ita erat hic, ſm do. An. & Imo.
in d. c. interposita, & do. An. in c. exhibita. s̃. de iu. & Io.
An. in Spe. de ap. §. qualiter. ver. sunt quoque. Procedit
ergo ꝯ̃rium, qñ ille vult ꝯsequi deuolutionem & reuo-
cationem attentatorum li. pend. Et est ista cõior lec. ad
istum tex. Dantur ẽt aliæ & bonæ, per quas solenniter li
mitatur d. c. interposita. sed non refero, quia Imo. suffi-
cienter rñdet, transeo igitur cũ ipso, reliqua omittens.

SVMMARIVM.

1 *Iudex mittere debet ad testes, qui ad eum uenire non possunt, ut examinentur. Fallit, ubi personę in hoc tex. enumeratæ possunt commode uenire.*
2 *Item fallit in causa criminali, in qua non debet iudex mittere.*
3 *Iudex an debeat necessario uenire ad personas egregias ꝑ testimonio ab eis recipiendo. Vide nu. 4. 5. 6. 7.*
3 *Testis pauper, honesta tamen persona, testificari potest.*
9 *Pars litigans si est ita pauper, quod non potest testem producere, iudex tenetur subuenire.*
10 *Licere aliqua debent propter paupertatẽ, quę alias nõ licent. n. 11.*
12 *Pauper quis dicatur.*

CAPITVLVM VIII.

1 SI qui testi. Iudex † mittere dẽt ad te-
stes, q̃ ad eũ uenire ñ pñt,
vt examinent̃. H. D. Et utrũ alias possit cõ-
mitti alteri examinatio ĩ ciuili & in crimi-
nali, uide do. Abb. in c. cum cãm. el 1. in pe.
col. j̃. eo. & ibi dicet̃. Fallit primo, qđ dr̃ in isto tex. ubi ꝑ
sonæ hic enumeratæ possent ꝯmode accedere ad iudi-
cem, ut ꝑbat̃ in l. q̃situm. ff. de re iu. & notant do. de Ro.
ꝯclu 218. inc. Itẽ, ꝙ senex. in nouissimis. Et intellige ꝯ-
mode ẽt absq; dedecore, ꝑ id, qđ j̃. de paupere dicet̃, ñ. n.
dicet̃ tũc ꝯmode posse fieri, l. eadẽ cã. ibi, sine dedecore
in publico apparere ñ pñt. ff. ex q. cau. maio. & l. 3. in fi.
ibi, ñ sine rubore. ff. đ usur. & l. uestis. §. uestimẽta. ibi, nõ
2 facile sine uituperio. ff. de au. & arg. le. Fallit † scđo in cã
criminali, in qua non dẽt iudex mittere, sed ꝑsonal'r ac
cedere, c. 2. đ iu. ĩ 6. & ibi gl. & Do. & ita tenẽt Bal. & Ab.
hic, & alle. Bal. ĩ l. 3. §. diuus, ibi, nã ipsos ĩterrogare soleo.
ff. de test. Hoc ãt limita dupl'r. Primo nisi aliud suadeat
dignitas iudicãtis, q̃a substituet alium, d. c. 2. Scđo, nisi
testes sint extra locum sui territorij, q̃a scribet iudici, ut
eos recipiat, ſm Bal. hic al. l. siq̃s ex signatorib. ff. quẽad.
test. ape. & aut. apud eloquentissimum. C. de fide instru.
Sed de ueritate huius dicti dicet̃ in d. c. cũ cãm. Gl. pri-
3 ma ibi, ad egregias, utrum † de necessitate ad tales ꝑso-
nas debeat mitti? gl. ista sentit, ꝙ sic, ꝯ̃ tenet Gof. in c. si-
gnificauit. s̃. de of. or. & seq̃t ibi do. An. & do. Abb. in pe.
col. dicens, hoc esse bñ notandum, ꝙ l. ad egregias, ꝑce-
dit de honestate. Facit l. 2. §. si p̃ses. ff. q̃s ordo in bonorũ
pos. seruet̃. idẽ tenet do. meus hic ꝑ tex. quem dicit for-
tissimũ, in c. q̃quã, in uerbo, corã se. 14. q. 2. iuncto eo, qđ
no. Spe. in ti. de test. §. sequit̃, ver. q̃d de p̃sbytero. ubi p̃s-
byter dr̃ egregia persona, & hoc limitat, nisi examina-

a Verbo, Oportet. *Adde tu ad ista tacta hic per Fel. qui nimis succincte tetigit istū passum difficilem & variū, & sic p cōplemēto' totius materiæ dic, quòd verbū Oportet, nō semper importat necessitatem, quia aliquando exponitur, id est decet. Ita gl. in l. 1. ff. de iusti. & iu. Et sic rōne subiectæ materiæ resoluitur, vt sit uoluntatis, vt est glos. in l. 1. in glos. fi. ff. solu. mat. Fortius verbum Debet, necessarium, etiamsi adijciatur, præcise vel omnino, debet, tamen non īportat necessitatē, sed honestatem. Tex. sin in c. 1. in ver. debet oīno, et ibi gl. & do. Ab. de despon. impub. & glo. in l. obseruare. § fi. in uersi. debet. ff. de of pro cons. vbi exponit, dēt, p potest. Adde etiā, ꝙ verbum Pōt, de per se non īportat necessitatem, sed voluntatē, l. sæpe audiui Cæsarem. ff. de off. ps. nisi eēnt verba geminata, quia diceretur, Posit et debeat, c. 1. ī uerbo possumus & c. debemus. vt ecclesi. benefi. do. Alexā. in cons. suo 364. incip. Visis verbis testamenti. Adde tamen, ꝙ aliquando uerbum Potest ratiōe subiectę materiæ necessitatem importat, vt in l. 1. ff. de iu. omn. iu. et ī l. si t ibi mā dauero. §. fi. vbi sing. glo ff. māda. Et hæc no. quia quotidiana.*

* Bannū loquitur. *Adde sic. Quidam cōmittit homicidiū, et se absentat, quo casu iuxta formam statutorum est bannitus, post aliquod tempus capitur et iudici præsentatur, quæritur an iudex poterit illū sententiare simpliciter sine alio, & dicit auctor, quod non, & bene, nam debet formare processum declaratorium, viso et reperto quod ille vere sit ille bānitus, alias teneretur in syndicatu, secūdū Bal. in c. 1. per illum tex. de feu. sine cul. non amitt. cum gl. ibi & plene Aret. in trac. malef. ī ver. Caiū Sēpronij. in prin. qui ponit practicam formandi processū sup huiusmodi recognitione, et Nel. in trac. ban. 2. par. 2. temp. q. 34.*

tio p iudicē alteri ɔmittat, qa coram illo nō tenet egregia psona ɔparere, p d. c. q̄q̄, ī fi. ibi, aut aliter honorifice. Sed ɔrium, ꝙ dicta lex īponat necessitatem, tenet do. Ab. hic per illum tex. in verbo oportet, a quod denotat necessitatem, ut no. gl. lʒ ipse non dicat, in ca. 1. in verbo, oportet, de psc. in 6. nisi aliud suadeat subiecta mā, ut p gl. in c. 1. in ver. oportere. 25. q. j. & in c. pe. in verbo, oportet, de re iu. in 6. & in l. cū oportet. C. de bo. q̄ lib. & per do. Ab. in c. fi. in vlt. col. s̄. quod metus cā, & in c. j. in 3. notabili, s̄. de lib. ob. & Imo. in c. nā ɔcupiscentiā, in fi. s̄. de ɔst. Et p hac parte facit, qa in l. ad egregias, idē exponit de egregia psona, & de impedimēto pp valetudinē. Ergo pariformiter dēt intelligi, ꝙ nō differat egregia psona à valetudinario, l. nā hoc iure, ff. de vulg. & pu. Et ꝙ illa lex sit de necessitate seruāda, facit optime, qđ no. Cy. in l. nec honore. C. de episc. & cle. vbi dicit, ꝙ egregia persona nō pōt bñficio illius legis renūciare, & sequitur Ro. sing. 176. dicēs, esse casū in c. 2. §. cęterum, de iu. in 6. cui lʒ rñderi posset ꝙ hēt spālē rōnem in monialib. tñ sustineri pt dictum Cy. ex notatis p Bal. & Ang. in l. alia. §. eleganter. ff. sol. ma. ubi iuri reuerētiali p pactū renūciari ñ pt. Et tenendo hāc partē rñderi posset ad d. c. quamq̄, ꝙ illud ītroduxit, ne essent duo spālia in eodē subiecto, ɔ l. 1. C. đ do. pmis. vcʒ ꝙ clericus non testificaret corā laico: itē, ꝙ dēret ad domū suam mitti. Dicas tñ s̄m Do. post Arch. in c. præsentium, in prin. in 8. col. đ
4 test. in 6. & do. Ab. hic, ꝙ † vbi esset talis cā, in qua testis debet deponere in psentia iudicis, puta criminalis, vl' ciuilis ardua, q̄ alteri non ɔmittit, deberet persona egregia ire ad psentiam iudicis, nisi iudex de gr̄a vellet ire ad ipsā, vel nisi psona examināda eēt mulier, & dignitas iudicātis nō repugnaret, p d. c. 2. de iu. in 6. & d. §. si pses. Scias ēt ꝙ qñ mittitur ad psonas, de qb. hic ī tex.
5 & gl. dēt † citari pars, ut vadat ad videndum ipsas iurare, s̄m Bar. in d. l. ad egregias, p l. gñalr. C. de reb. cre. Et lʒ Bar. post Guil. de Cu. ibi limitet, nisi mittat ad mulierē, quasi ñ deceat partē ire, tñ ɔrium tʒ do. Ab. hic, qa sicut mittitur notarius, ita & pars. Et idem Bal. in d. l. gñalr. §. is de psentib. ver. & pdicta faciunt. C. de reb. cre. & dixi in c. 2. in 11. limitatione, s̄. eo. vbi hoc ad de. Et dicit Bal. hic, ꝙ in ɔmissione, p q̄ iudex imponit hanc examinationē, dēt pars citari, postea subdit Bal. se dixisse in facto, ꝙ ēt arbiter pt hmōi ɔmissionem facere, qa sicut committit ei tota cā, ita q̄libet incidentia, arg. l. si qñ, in rōne sui. C. de test. vbi cui ɔmittunt maiora, & minora videntur cōmitti. Et dr̄ doctor egregia psona s̄m gl. in d. l. ad egregias, & aduocatus, s̄m Bar. in l. 1. C. de aduo. diuer. iu. & audi
6 tor † sacri palatij, s̄m Ro. conclu. 88. in nouis. & aliæ personæ illustres & il- *
lustrissimæ, de qbus p gl. & Ang. in l. 1. ff. de of. eius, cui mand. est iuris. & Bal. *
in c. cum accessissent, in 2. col. s̄. de ɔst.

Et de hac mā uide ēt aliquid per Pet. de Anc. ɔs. 81. inc. Pro faciliori ī 2. col. & Imo. in l. ab initio, cum l. seq. ff. quēmad. test. ape. & Sal. in aut. si iudex. p illum tex. C. de episc. & cl. In ea. gl. ibi, litis non ɔtest. sequitur Bal. hic adducēs in simili bonum tex. in l. in le. Aqlia. §. si deletū. ff. ad l. Aquil. vbi testes pñt recipi añ ɔditionē debiti existētē. Subdit tñ Bal. se putare optimā cautelā eē, vt iudex primo interloquat eos valetudinarios, senes, vel debiles, & iō recipiēdos lite nō ɔtes. Alleg l. de submersis. C. de naufra. li. 11. & l. ne qd. ff. de incēd. rui. naufr. Facit, qđ no. Bar. in l. demōstratio falsa. in pe. col. ff. de ɔd. & demō. & ī l. inter stipulantē. §. si Stichū. ff. de ver. obl. & in l. 1. §. diuus, de custo. reo. & in l. j ff. si un' ex plu. ap. Ang. & Imo. in l. nominatim. ff. de hære. insti. Vbi dñt, cautelā eē, ꝙ iudex capiēs bānitū, facit añ oīa ɔstare ipsū eē illū,
* de quo bannū loqtur.* In † ea. ibi, dic,
7 ꝙ ɔpellunt. no. ex hoc, s̄m Imo. vnam dr̄iam inter leges & canones. Et facit rō peccati, de qua in gl. & optime tex. in §. corporis, ī ea allegatus, vbi immunitas concessa senibus excusat à muneribus grauantibus corpus. Facit ca. pe. s̄. de renuncia. Et ibi dicit Bal. ꝙ plus valet vmbra senis, q̄ eloquentia iuuenis. Facit ēt c. quoties. s̄. eo. vbi dictum senis qñq; pfert. Et cū ista gl. ɔcor. gl. ī §. itē inuitis. 4. q. 3. addens, ꝙ senes dñr hic maiores 70. annis, & sequitur do. Ab. hic dicens, nō sufficere, ꝙ sint 20. p l. maiores. ff. de va. mu. & vide eūdem late post alios in c. qm̄, in prin. s̄. vt li. ñ ɔtest. Et plurima priuilegia data à iure senectuti, vide p Lud. Ro. ī l. si vero, §. de uiro, in 53. fallentia, ff. soluto matr.
8 Gl. † fi. ibi, alias honesta. No. iūcto tex. ꝙ pauper honesta psona testificari pt.
b Idem gl. in §. item testiū, ī uerbo, locuples. 4. q. 3. & Spe. in ti. de test. § j. ver. item ꝙ est pauper. & gl. in l. 3. in prin. ī uerbo, admittant, & ibi do. Fl. ff. de tes. & Cy. in l. 3. in 7. q. C. de reb. cre. & Io. An. in summula de teste, in prin. Non
* n. est paupertas đ gñre malorū,* c. illa. 15. q. 1. Et siue in criminali, siue in ciuili, hoc erit in iudicis arbitrio videre, qñ paupertas reddat testem suspectū, s̄m Albe. in l. 3. in prin. ff. de test. & do. Ab. hic. Et dicit gl. in Ant. de hære. & Falci. ī verbo, substātiā, ꝙ ille dicetur pau p, q nō hēt tm̄ ī bonis, quanti est cā, in
* qua testificat.* Sed intellige s̄m pdicta, qbus ēt adde gl. fi. in §. sancimus. ī uerbo, ex utroq;, in Aut. de test. & omnino Bar. in l. ex libero. ff. de qōni. ubi ponit, ꝙ ēt in criminali paup nō repellit, si est psona honesta, sed alias pt torqueri, maxime si uacillat, ut ibi p eū, q subdit, ꝙ talib. ñ tm̄ credit ī criminalibus, sicut aliis, & addit, ꝙ si sponte se

b Pauper honesta psona testificari pt. *Contrariā gl. habes ī Auth. de hær. & Fal. in verbo, substātiā quę dicit ad hoc vt testis dicatur idoneus, requiritur, quòd tantum habeat in bonis, quātum est ualor causę, in qua deponit. Et illam gl. sequitur Ro. in d. l. fideius. in prin. ff. qui sa. cog. do. Alexan. in cons. suo 380. inci. Viso processu. Ego semper dubitaui de illa gl. cum sit hic glos. in contrarium, et oēs Canonistę, q scribunt hic, & ideo Feli. alleg. hic illam glos. in uerbo, substantia, pro contraria, quam non tenet, vt uides ratione, nec sequitur glos. istam. Pro cōcordia vide hic dom. Fran. de Are. & idem dom. Fran. in consilio suo 12. incip. viso diligēter themate. in 10. colum. & Bar. in l. illicitas. § fi. in uer. item no. ff. de of. præsi. & gl. & tex. in §. sancimus. in Auth. de test. hic allegatum per Felin.*

Malorum. *Adde Inn. in c. sedes. s̄. de rescr. & Spe. in ti. de teste. §. 1. ver. item quod pauper.*

Testificatur. *Adde ad materiam Vincen. Pal. in cons. inc. in hac hæsitatione, quod est post cons. 105. Alex. in 4. par.*

offert

offert, nihil ei creditur ꝑ tex. in §. si uero ignoti, ĩ uerbo, festinātes, in Aut. de test. & dixi in c.2. s̄. eo. & uide Ro. in sing 172. ubi facit istam glo. sing. in eo ꝙ extendit d.l. ad egregias, ad ꝑsonā notabilem, cui est uerecūdia domū
9 exire. Et † inquantū do. An. & do. Ab. sequuntur Vinc. hic dicētem, ꝙ si ꝑsona litigans est adeo pauper, ꝙ non p̄t testem ꝑducere, iudex tenetur subuenire. Adde Spe. idē tenentē in ti. de test. §. qualiter. uer. p̄t ēt iudex. Sed dicas istud iure nō ꝓbari, qa imo, si est ĩpotens ad producendos testes, si imputatur, ſm Bal. in l. ĩperatores, ꝑ illū tex. ff. đ tute. & rō. distra. Bn̄ facit l. si ꝓcuratorē. §. si ignorantes, ff. mād. ubi fideiussor pp paupertatem excusatur, si non ꝓsequitur appellationem, qđ non esset uerum, si posset petere sumptus litis à iudice, uel à parte, tūc.n. ad minus fuisset in culpa hoc non petendo. Duob. tn̄ casib. ꝓcedere posset, ꝙ dn̄t hic Doc. Primo, ubi priuatus intentaret iudicium ad utilitatem publicā, ſm Bal. in l.j. in prin. iuxta fi. ꝯmenti. ff. de iust. & iu. & in c.1. s̄. eo. & ibi retuli. Et idem ĩ clerico paupere ꝓmouente cām ad utilitatem ecclæ, ſm do. Ant. Imo. & Ana. in c. ex parte, ꝑ illum tex. j̄. de ac. Secundus casus esset, qn̄ ꝑ litigantem super bonis. q̄ p̄tendit propria, uel cōia, esset aliqua præsumptio, puta si esset lata una sn̄ia, qa si est paup, debet interim ex illis bonis sustentari, secundum Spe. in ti. de inquisitione. §. fi. uer. porro circa med. & Bal. in l. fi. C. de ord. cog. per tex. ibi, & per l. si instituta. §. de inofficioso. ff. de inoffi. test. & sequitur do. meus hic. Extra gl. colligit hic Bal. quædam licere pp paupertatem, q̄ alias non
10 licent. Simile dicit esse ꝙ † fideiussor pp paupertatem habet uendere bona debitoris, & satisfacere creditori, licet non habeat aliquod mandatum ad uendendum. Alle. l. si ꝓcuratorem. §. si ignorantes. ff. manda. quā dicit singularem, & non esse alibi. Prodest ēt appellanti, q pp paupertatem nō prosequitur appellationem, ut nō currant ei fatalia. Alle. Inn. in c. ex rōne. j̄. de app. & hoc
* dicit Inn. alleg. etiam Bal. in l.2. * §. si quis in iudicio, ff. si quis cautio, & in l. acceptam. C. de usur. Alios casus sp̄ales, in quib. paupertas aliquid introducit ꝯ regulas, collige ex eo, quod scribit Bal. post gl. ĩ l. tam dementis. C. de episc. audi. ubi dicit, notarium teneri edere gratis copiam ꝓtocolli pauperi. Ad idem uide Bal. in c.3. s̄. de resc. ubi dicit, ꝙ paupertas excusat à protestatione. Et dicit Bal. in c. sedes, s̄. de rescr. ꝙ ꝑ clausulam, & qdam alij, non uenit pauper. Et dicit Ang. in l. non facile, ꝑ illum tex. ff. si cui plus, q̄ ꝑ l. Fal. ꝙ statutum obligans actorem ad cauendum de expensis recouentionis, n̄ ligat pauperem. Et dicit do. Ant. in ca. olim, 2. supra de resti. spol. ꝙ pauper non cogitur subire iudicium, per illum test. Et dicit Bal. in l. acceptam. C. de usur. ꝙ paupertas excusat nō soluentem collectas. Et iō dicit glos. in l. omnes, & in l. fi. C. de anno. & trib. lib. 10. & Io. An. & do. Ant. in c. licet, infra de cens. ꝙ pauperi remittitur collecta. Et dicit gl. in c. sicut 47. dist. ꝙ pōt pauꝑ implorato iudicis officio cogere diuitem ad eleemosinam. Idem gl. in c. dn̄o sancto, uer. necesse, in fi. 50. dist. & gl. 1. in fi. in c. exigunt 1. q. 8. & domin⁹ Ab. in c.3. infra de furtis, & Ana. ibi, & in c. ad Apostolicam. de simo. & dom. Antonium in capitulo 1. de emptio. & uend. & dicit Spec. in ti. de instr. edi. §. nūc aliqua, in 17. col. uer. sed an pauperes. Et dicunt Bart. & Bald. in d. §. si ignorantes, ꝙ paupertas excusat non
* appellantem. * Et † ista non procedūt
11 in eo, qui culpa sua icidit in paupertatem, ſm Bal. in c. quæ in ecclesiarū, sup. de const. & in d. c. sedes, & tn̄ ꝯriū de æquitate tenet Imo. post Io. An. in d. c. quæ in ecclesiarum, in 7. col. ꝑ tex. optimum in c. quiescamus. 42. dist. & ꝑ hoc facit, qa culpa non sit ordinata ad illud, non hr̄ in consideratione, ſm Bar. in l.2. §. fi. ff si quis cautio. & ꝓbat * gl. & ibi Do. ĩ c. statutum. §. cum uero. in uerbo, non audens, ibi relegatus, de
12 resc. in 6. Quis † aūt dicatur paup, est arbitrarium, ut alias plene remisi in c. 1. infra de ac. Et de istis fauorib. uide ēt Arc. ĩ c. pauper. 11. q.3. & Lud. in l. alia. §. eleganter, & in l. si uero. §. de uiro 25. fal. ff. solu. ma. & Do. in c.1. de dolo & contu. in 6. & Bal. in §. item propter litem. Inst. de excus. tuto.

* *In l.2. Adde eū ibi, in ult. q. alleg. Inn. ĩ c. dilationē. de appe. & refert Guliel. de Cu. euasisse quendā pauperē à furcis, qui cū appellasset, ꝑpter paupertatem non potuit prosequi appellationē, & adde Alexand. in §. si quis, alle. in tex. & in l. si procuratorem. §. si ignorātes. ff. mand. Abb. in c. ex ratione alle. in tex. col.2. in prin. Roma. in l. si vero. §. đ viro. sol. matri. in fal. propter paupertatem Sed quid in foro cōscientiæ, an paupertas excuset, & dic quòd sic. Vnde potest pœna remitti in foro conscientiæ, ut non teneatur pauper liberatus, vt est gl. in c. sicut dignū, de homici. & in reg. peccatum. in 6. no. in c. cum tu de vsur. item excuset etiā vt excommunicatus absoluatur nō facta satisfactione cū paupertatē ut in cle. j. §. utrū & ibi Car. & ĩ cl.2. § 1. ubi ēt glos. de hær. & tex. in c. à nobis, de sen. excō.*

* *Appellātem. Adde Sal. in l. inuitus C. de procu. col.4. ibi sed iuxta hoc quero, cum quo transit Alex. ibi. Bar. tamen ibi reprobat gl. idem tenētem prout hic in tex. nam dicit ibi Bar. cū appellatio fiat uiua uoce certe non posset eē tāta paupertas quę possit excusare ab appellādo in uoce. Imo dicit ipse, nec pōtesse tāta paupertas quæ debeat excusare ab appellādo in scriptis, cū illa sit minima impensa, tamē dic, & tene cum prędictis.*

SVMMARIVM.

1 *Testis si primo dicat aliqd in iudicio, postea aliud extra iudiciū, prima depositio an eneruetur propter secundum dictum.*
2 *Testis falsus qualiter punitur.*
3 *Delictū quoties quis committit, toties est ei imponenda pœnitentia.*
4 *Statutū si dicat, ꝙ pro tribus furtis quis debet puniri, vtrum furta, pro quibus fuit punitus, computentur in ultimo furto.*
5 *Sententia in causa matrimonij, an ex sola corruptione retractetur.*

CAPITVLVM IX.

1 SIcut. Si testis deposuit ꝯ mr̄imoniū, & ē lata sn̄ia, non auditur dicens se fuisse corruptum, sed si alij ꝓbent corruptionē retractabit sn̄ia. H.D. secūdum intellectū, quem puto veriorem. No. † primo ibi, asserētes, ꝙ si testis primum unum dicit in iudicio, & aliud postea dicat extra iudicium, scđa assertio non eneruat effectū primi dicti. Facit c. ꝑ tuas, supra ti.1. & ita per tex. istum no. Bar. in l. eos. ff. de falsis, & ꝓcedit ēt, si testis hoc dicat in articulo mortis, ſm Bar. in l. si quis in graui. §.1. ff. ad Syl. & Bal. in auth. si dicatur. C. de test. Et per istum tex. in uer. non enim. uidetur, quòd etiamsi in iudicio dicat ꝯrium eius, quod primo dixerat in iudicio, non auditur, * quia ex hoc nō arguitur de periurio. Nec dicas, ꝙ per hoc debet irritari primum dictū quia si corruptio aliter non ꝓbat, conuincitur de falso, quo ad se, non quo ad ꝑiudicium partis. Et de hoc articulo plenius dicetur in c. tua, post do. Ant. j̄. eo. No. secūdo ibi, exhibeant iura, ꝙ depositio & dictum testis ꝯprehendit sub appellatione iuri, quasi velit, ꝙ quicquid dicitur per testem explicite & uirtualiter videatur dictum in iuro. Et hoc est, qđ dicit notāter Bal. in l. Antistius. in prī. ff. de acq. hær. Ex quo patet, ꝙ depositio testis sumit nomen à die. De quo dic, vt dixi in c.13. supra ti.1. No. tertio
2 ibi quib. cām dederunt, ꝙ † si ad dictū falsi testis est secutum adulterium, punitur de utroq;, & de falso, & de adulterio. Et dicit Bal. hic, qđ hic vr̄ esse casus, ꝙ si ad dictū falsi testis aliqs est decapitatus, pōt puniri de homicidio. Facit l.j. in prin. ff. ad l. Corn. de sicar. ubi dicit esse expsū, ꝙ punit pęna le. Corneliæ de sicar. & idē no. Bal. in c.1. §. homicidiū. de pa. iu. fir. & est bonus tex. ĩ c. hæc imago. ver. ĩ aliis 33. q.5. ubi hoc ꝓbatur, ēt si reus, qui accusabat, sit ab

* Nō auditur. *Adde, quòd si testis aliquid deposuerit in forma iudicij & solenniter, & postea minus solemniter, nec in forma iudicij contrarium dixerit, statur eius dicto primo, tanquam solemni & valido, reprobato scđo, quasi subornatus deposuerit, est cōis * opinio cōtra Bar. secundum Bal. cons. 486. incipi. licet assessores, uolu. 3. & consi. 171. punctus quæritur. volu. 5. Magis communē dicit Alex. consi. 74. colū. 3. ver. potest etiam responderi. uol. 1. & cons.*

& conſ. 222. col. 4. ver. & dicti te ſtes. uol. 3. & eſt cōmunis tā apud canoniſtas quam apud iuriſtas. Socin. conſ. 153. col. 1. u ol. 2.

ſolutus. non attēta gl. ibi, q̄ violat tex. Et vide Bal. in ti. de pace Conſtan. vbi dicit, ꝙ falſus teſtis punit̄ ď iure cōi ea dē pęna qua puniret̄ reus de crimine intētato, ī l. data opa. C. q ac. non poſ. & in l. presbyteri. C. de epi. & cl. de quo ēt ꝑ Arc. in §. q falſa. 4. q. 3. & B. Th. 2. 2. q. 19. ar. 1. & Io. And. in rl̃a, nō eſt ſine culpa. de reg. iu. in 6. in Merc. & gl. ī c. nihilominus. 3. q. 9. & in c. nemo peritorū. 11. q. 3. ē optimus tex. in §. reuerēdiſſimus, in Aut. de ſanc. epi. & ꝑ gl. & Arc. in c. ꝑsbyteri. 5. q. 6. & Ana. in c. j. in 3. col. ꝟ. de cri.

3 fal. No. quarto ibi, vno, pluribusue, ꝙ † ille, q ſæpius fornicatur cū vna, toties ꝯmittat adulteriū, vł delictū, quoties actū reiterat. Et ꝑ hoc ēt alle. do. Ab. gl. ī c. imitare. 6. q. 1. q̄ ꝯcludit imponēdā eſſe pęnitentiā ꝓ quolibet actu. Ad idē c. ad Apoſtolicæ. ver. deierauit ſæpiꝰ. de re iu. in 6. vbi toties qs ꝯmittit ꝑiuriū, quoties venit ꝯ iurm̄. Facit c. venerabilem. ver. ſicut. n. de ele. & c. quoties. 22. q. 5. & no. do. Ab. in c. cū in eccl̃iis. in fi. s̄. de ma. & obe. Et iſta ꝓcedunt abſq; dubio, in foro ꝯſciētiæ, ī foro aūt ꝯtentioſo eſt magis dubium. Et vide Bal. in l. quicunq;. ī 3. col. C. de ſer. fug. ubi vr̄ dicere, ꝙ ſi vna vice multiplicat̄ fornicatio, habet̄ ꝑ uno delicto, ſecus ſi ex interuallo a, & de hoc ēt ꝑ do. Car. in cle. j. ver. ſi qui. ī prima oppoſitione, de priu. poſt Pe. de Anc. ibi. Et gn̄aliter, qn̄ actus reiteratꝰ cauſet pluralitatem delictorum, vide ſꝑ Bar. in l. inficiādo. §. infans ff. de furtis, & oīno Io. An. in rl̃a, delictum, de reg. iu. in 6. in Merc. & Pau. de Lea. in diſputatiōe, q̄ incipit, Eṗs monuit. vbi alle. pro & ꝯ iura infinita. Et vide do. Car. in cle. 1. in 10. q. de ꝯſang. & aff. & Pe. de Anc. conſ. 5. & Albe. in ſcd̄a parte ſtatutorum, q. 12. & ſequēti. Io. An. in Spe. in rub. de ho. & Bart. & Ang. in l. nunquā plura. ff. de priu. delic. & eundem in aliis locis, ad q̄ ſe remittit ibi, & Io. de Ana. plenius cæteris in cap. in tm̄, in 6. col. cum multis ſequentib. ꝟ. de colluſio. & Bar. in l. eum qui. ff. de popu. ac. & Bal. in c. 1. §. Obizoni. in ti. de pace Conſtan. No. vltimo ibi, aliquatenus, ꝙ qn̄ teſtis repellitur à teſtificando, ut periurus, nullum facit indicium. Ex quo limita dicta Bar. in l. maritus. ff. de quæſtio. & q̄ dixi poſt In. in ca. cum dilecti, ꝟ. de ac. & quod ponit Bal. in l. ſeruus. C. de teſtib. dum dicit, ꝙ qn̄ teſtis repellitur ratione infamiæ, examinatus facit indicium, per l. qui vltimo. ff. de pęnis. Sed dic, ꝙ non facit indicium, quo ad effectum ꝓbationis, ſed ſatis vr̄ ſufficere, quo ad hoc vt tribuat iuſtam cām inquirendi ſuꝑ corruptione, vel excuſandi partem à pręſumpta calumnia, vt dicetur ſuper gl.

4 pe. Glo. in † verbo, adulterio. ibi primum nō aggrauatur ꝑ ꝯn̄s, facit optime, in arg. ſm̄ do. meum de eo qui ex forma ſtatuti debet puniri ꝓ trib. furtis, utrum furta, de quibus prius fuit punitus, computentur in numero vltimi furti? De quo remittit ad Bal. in auth. qui ſemel. in pe. col. C. q̄uo & qn̄ iu. & Pe. de Anc. in regula, peccati. in tertia oppoſitione, de regu. iu. in 6. Sed non video, qd̄ faciat iſta gl. Et Bal. ubi s̄. l3 ꝙ grauet. Vnde dicit, ꝙ ſi ſolum pro duplici homicidio ſtatutū imponit mortē, primū, cui ꝑ pecuniā eſt ſatisfactū, accumulatur ſcd̄o. Et Pet. de Anch. in dicta regula, nihil tangit. Tn̄ de hoc paſſu, dic, vt ꝑ

a *Si una vice multiplicatur a fornicatio habet̄ ꝑ vno delicto: ſecus, ſi ex interuallo. Pro iſta op. Bal. facit gl. in l. mariti. §. ſex mēſiū. ff. de adult. ubi glo. dicit, ꝙ pro quolibet adulterio pōt accuſari. Adde qđ cōtrariū uidet ur ſentire gl. in l. vulgaris. ff. de fur. ubi dicit, ꝙ ſi pluries acceſsi ad alterius vxorē, vna tātum pœna imponitur. Quare ꝑ ſolutione dubij dic, ꝙ fatendū ē, quod ex quolibet coitu naſcitur accuſatio, l. Iulia. ff. de adul. ſed quia pęna non eſt reiterabilis, quoniā pœna capitis ponitur pro adulterio, vti l. quãuis in fi. C. de adul. iō gl. in d. l. vulgaris dicit, quòd vna tātum pœna imponitur. Et in hoc vide Bar. in d. l. vulgaris. 1. col. ver. ſecūdo dicit gloſ. & ſic videtur dicendū, quòd in foro cōtentioſo ex multiplicatione actus debet multiplicari pœna, de quo vide Bar. in locis hic alleg atis per Fel.*

Bar. in l. ſi cui. §. fi. ff. de ac. Bar. in auth. ſed nouo iure. C. de ſer. fug. & in l. Gracchus. C. de adul. & vide glo. primā in c. 1. ꝟ. de cler. percuſſo. per q̄ do. Abb. ibi ſequitur opi. Bal. in d. l. ſi cui, ꝙ delictū pluries iteratum aggrauat vltimum, l3 ꝑtimum fuerit punitum. Idem do. Ab. ī c. j. ꝟ. de pęnis. Facit gl. fi. in c. tres ſunt actiones, de pę. diſt. 1. de quo ēt per Bal. in l. decuriones, ad fi. C. de infa. & Sali. in l. ſeruo. C. ad le. Iul. de vi. & aliqd in l. 3. C. de epi. audi. & Pe. de Anch. in cle. 1. de pęnis, & Bal. in l. 1. in 3. col. C. de ædi. ac. & Ro. in l. ſi idem cum eodem. ff. de iuriſ. om. iu. & Iō. And. in Spe. ſuꝑ rubrica, de furtis, circa medium, vbi diſcrepat à cōi op. Glo. pe. ibi, hoc eſt falſiſſimum, & ſic no. ꝙ procedit tex. ſiue iſti ſeparati tranſiuerint ad ſecunda uota, ſiue non, & iſtum intellectum ſequūtur hic Inn. Hoſt. Bal. & do. Ab. Nec obſt. ꝙponantur iſti caſus, vt diuerſi, qa per hoc non differunt, niſi quo ad modū imponendæ pęnitentiæ, & qa in primo ꝓceditur cū maiori diſcuſſione ꝑꝑ ꝑiudicium ſcd̄i mr̄imonij, & forte prolis inde ſecutæ. Et iſtum intellectum ſequit̄ gl. 35. q. 9. in ſumma, & in §. qa ergo, in verbo, reprobāda, eadē q. & cā. Et dicit Bal. hic, ꝙ non expedit ꝓbare falſitatē, qa ex quo annullantur teſtes & teſtimonia ex ſola corruptione, annullat̄ ſn̄ia. Allegant l. qa teſtō ff. de excuſ. tu. Nec eſt opus reſtitutione ī integrum, ſm̄ eum, qa illud hēt locū ī aliis cauſis, nō in cā mr̄imoniali. Et ꝑ hoc adducit do. Ab. qđ no. Bar. in l. diuus. ff. de re iu. vbi ſufficit ꝓbare ſolam corruptionem ēt ad effectum irritādi ſententiam. Et facit iſte tex. ubi clare uno caſu mādat̄ reuocari ſn̄ia docto de corruptione, ꝑ qđ apparet, ex ea præſumi falſitatem, maxim e, qa rō gn̄alis, de qua in fine literæ non recipit diſtinctionem, q̄ primo aſpectu ſonat tex. Imo ex ea infertur gn̄aliter, ꝙomnis ſn̄ia poterit retractari ꝓbata corruptiōe teſtium, quaſi lata ex ꝓbatione reprobata, id eſt, teſtibus periuris, iuxta c. 2. ꝟ. de purg. vulg. & hoc vltimum repetit ēt do. Ab. in c. licet cām. s̄. ti. 1. Sed † ꝯrium intellectum tenent hic Io. And. & do.

5 Ant. Imo & do. meus fatētes, ꝙ ſn̄ia lata ī cā matrimoniali omni caſu pōt retractari, docto de falſitate per iura, de quibus in gl. Sed ſi probatur ſola corruptio, tūc diſtinguit̄, vt in tex. qui hoc probat in uer. ſi uero, q̄ dictio aduerſatur p̄cedentib. l. hoc amplius. § fi. ff. de dam. infecto. l. qui uſumfructum. ff. de ver. obl. Non obſt. ꝙproba ta ſola corruptione ꝓbetur falſitas, qa hoc negatur per ea, q̄ dixi in d. c. licet, ſuper gl. in uer. opponi. in 3. ꝯcluſione: maxime, quo ad effectū irritādi ſn̄iam. Nec obſt. ꝙ uno caſu hic poſito ſufficiat, quia ex quo ſn̄ia nō trāſit in rem iudicatā, habetur perinde, ac ſi ꝯ teſtes opponeretur periurium ante ſn̄iam, quo caſu ſufficit ſola corruptio, ut dixi in d. c. licet. in 1. fallen. d. concl. Nec obſt. ꝙ lapſum ſit tempus opponendi teſtib. iuxta c. p̄ſentiū, ꝟ. eo. qa probabilis ꝯiectura ſurgens hic ex aſſertione teſtis, p̄ſtabit occaſionē inquirēdi de ueritate, ſm̄ Inn. verbum aūt, Aliquatenus, de quo in tex. ſumit̄, quo ad probandā ipſam corruptionem, ut dixi in ultimo notabili, maxime cum iſta ſit inhabilitas introducta odio teſtis, cui taciturnitas partis nō ꝓdeſt, ſm̄ Bal. in l. ſi q teſtib. in ult. col. C. eo. Facit c. 1. in uerbo, anteq̄. ꝟ. de except. Nec obſt. ꝙ puniantur de adulterio, quaſi aſſerta corruptio inducat p̄ſumptionem falſitatis, qa iſta rō ꝓcederet, ſi teſtes dixiſſent ſimpliciter ſe corruptos, ſed addebāt ēt, ſe mentitos. Nec pōt tex. intelligi de corruptione maiori, ſ. vt ſi dicant, q̄ ꝯſiderat Bar. in d. l. diuus, qa repugnant literæ hic. q̄ in uer. ſi uero ꝯtentatur de ſola corruptiōe. Itē gn̄alis illatio, q̄ ꝑ tex. iſtum facit hic do. Ab. non ꝓcedit, & pōderatio ſua fuit ſublata in d. c. l3. in 3. ꝯcluſione, ubi uide. Nec dr̄ lata ſn̄ia ex ꝓbatione reprobata, qa probatio ꝑ teſtes in ſuo genere non eſt probata, alias ſequeret̄, ꝙ oīs exceptio penitus repellēs teſtem, poſſit allegari poſt ſn̄iam, quaſi eſſet lata ex probatione reprobata, qđ eſt ꝯ plene notata in c. 1. ꝟ. de excep. & ſequeretur, ꝙ de falſitate ſimplici teſtium ſꝑ poſſet dici poſt ſn̄iam, quia probata falſitate appareret periurium, & tn̄ hoc eſt falſum, ut dixi poſt alios, in d. c. l3. in 2. ꝯclu. Sed aduerte, qa intellectum gl. & ſequaciū puto veriorem, licet

licet fateor istud vltimum, qđ dictū est ꝯ do. Ab. nimis extendentem istū tex. Sed ꝙ in tex. nr̄o ēt re nō existente integra sola corruptio inducat retractionem, lꝫ tunc difficilius, ostēdit primo ex eo, qđ do. meus s̄. dixit, ꝙ iō vno casu hic sufficit corruptio, qa vr̄ testis redargui đ ꝑiurio quasi añ sniam. Nō. n. video, qa ista rō ñ ꝓcedat ēt re nō itegra. Scđo moueor, qa si sufficit sola corruptio ƒm oēs, re integra, tñ agit̄ de periculo incestus in reuocanda snia: quo non obstante ꝑmittit̄ reuocatio. Ergo si talis ꝓbatio habet̄ ꝓ plena, merito nō reijcit̄ qñ res ñ est integra. Tertio facit, qa si imponit̄ pęnitētia in ipso casu de adulterio secuto, ergo cū mrimonium ƒm non tenuit tanꝗ adulterium, merito dēt utroq; casu snia reuocari. Et si diceres, ꝙ illa pęnitētia imponit̄, nō qa sub sit adulteriū, sꝫ qa seipsos dn̄t dedisse cām adulterio, rñdeo, ꝙ imo p̄supponit̄ esse adulteriū, docto đ corruptione, qa si ꝯsideratur numerus reiterati adulterij, ē signū ꝙ non dēt ꝯtinuare, qa si sic esset de uno, de pluribus adulteriis sciri nō posset, maxime, quia stante assertione istorū adhuc deberent de aliis adulteriis futuris puniri

SVMMARIVM.

1 *Parochiani audiuntur contra prælatum suum, quando denunciatur ciuiliter.*
2 *Symonia committitur, nedum dando, sed etiam remittendo.*
3 *Consuetudo præstationis alicuius rei an in futurum obliget.*
4 *Iuramentum non defertur actori in causa criminali ciuiliter mota, quamuis habeat probationem plus quàm semiplenam.*
5 *Criminosus quando possit accusare clericum de crimine symoniæ.*
6 *Fama non facit plenam probationem, & hoc est regulare num. 7. Quæ regula fallit multis modis, vt hic, & nu. 8. & 9.*
10 *Fama in causis ciuilibus an faciat semiplenam probationem. Vide etiam nu. 11.*
12 *Fama in criminalibus an faciat semiplenam probationem? Et cōcludit, quòd non.*
13 *Fama quando perficit probationem, si crimen est probatum per vnum testem.*
14 *Quando agitur diffinitiue causa criminalis, sufficit sola fama, ut inquiratur, secus, si de principio.*
15 *Fama qualis sufficit, vt possit perueniri ad torturam.*
16 *Fama probat in factis antiquissimis, quæ excedunt memoriam hominum.*
17 *Famę quando fit mentio, de qua intelligatur.*
18 *Testimonium socij in crimine an audiatur.*
19 *Pactum partium, ut stetur testimonio unius testis, an ualeat.*
20 *Iudex si eligat æstimatores, uel declaratores, quòd habeant sibi referre, debet eos eligere præsentibus partibus, relatio tamen eorū potest fieri absentibus partibus.*
21 *Duæ probationes quādo coniūgantur, ut faciant vnā probationē.*

CAPITVLVM X.

VEniens. Socius criminis & muneris ñ testificatur, * ēt in crimine symoniæ. H. D. No. primo arg. ƒm do. Abb. ꝙ
1 † parochiani audiuntur ꝯ p̄latum suum, qñ denunciant ciuiliter. De quo dictum fuit in ca. ex parte, supra eo. Et dicunt hic Inno. & Bal. ꝙ infames admittuntur ad denunciandum, sed non ad testificandum ꝯ infamen. Ex quo infert Bal. ꝙ syndici communitatis Perusij possunt & tenentur denunciare maleficia commissa in suis uillis, licet sint infames, vel periuri, quia iuramentū eorum non est iurm̄ probationis, sed calumnię. Quod tene menti, secundū eum. Et facit ad no. per Bar. in l. diuus. ff. de custod. reo. cum concor. quas alias dedi, in cap. sicut olim. infra de ac. No. secundo ibi, canonicum, ꝙ dr̄ symoniace acquiri beneficium, non solū si dēt t̄palitas pro iure mere sp̄uali sed ēt si detur pro iure annexo sp̄ualitati, id est, pro fauore habentis ius p̄ronatus: quia, ƒm do. Ant. & do. Ab. hic, non potuit aliter symonia hic committi. Facit ca. p̄terea, el j. s̄. de transac. Et no. ꝙ si sacerdos fecisset hāc remissionem post adeptam ecclesiam, non fuisset symonia, ƒm Io. An. & alios hic. Ex quo no. do. Ab. ꝙ sacerdos potest aliquid debitum sibi rōne ecclesiæ remittere in uita sua, qa vltra non durabit, ꝑ c. de cętero. s̄. de transa. & c. 2. j̄. de dona. Et intellige, dummodo remissio sit de ꝯcernentibus uictum clerici, secus si vtilitatem ecclæ, ꝑ c. 1. s̄. de rest. in integ. & c. cum venissent, j̄. de inst. Item dummō añ institutionem nulla pactio de hoc p̄cesserit, ꝑ c. Artaldus. 8. q. 3. No. tertio ibi,
2 † remittere, ꝙ symonia nedum ꝯmittitur dando, sed ēt remittendo, & rō ponitur in gl. 1. qa remittere est dare, ut in iu. suis, & l. si fundū. §. Titio fundū. ff. de le. 1. & in l. in ædibus, & ibi gl. ff. de dona. Vñ dicit Io. An. in c. si quorundam. j̄. de sol. & ibi do. An. in 1. col. ꝙ eandem pęnā īcurrit p̄latus, qui remittit debita ecclæ, sicut q alienat. Dixit tñ, ꝙ pęna posita obliganti ecclām in debitis, de qua ibi, non ꝓcedit in remittente. Et vide gl. in l. si quis obligatione. ff. de reg. iu. quæ dicit, ꝙ sicut in donatione vltra quingentos aureos requirit̄ insinuatio, ita in remissione. Hoc aūt intellige, dūmodo ex eo, qđ remittitur, applicetur ꝯmodū parti, alias non, ut hic pulchre ꝑ do. Ab. cui adde Bar. idē tenentem in l. si mulier, alleg. in gl. Et addit ibi Bal. ꝙ remittens debitū pęnale, qđ sibi debet̄ ex maleficio, nō dr̄ proprie dare, qa tales actiones ñ ꝯputant̄ cōiter in p̄rimonio. l. cum emācipati. §. pen. ff. de col. bonorum. Dixi in c. in p̄sentia. s̄. ti. 1. in qōne, cui applicent̄ bona occidētis monachū habentē filiū in seculo. Scđo intellige, ꝙ dicta regula procedat large loquēdo, sed ꝓprie remittere ñ est dare, ut ē casus aureus in l. Iulianus. la piccola. ff. de ꝯd. & demon. Vñ fit longa dubitatio, utrum q iurauit dare, vel soluere, liberet̄ remittēdo? de quo ꝑ Bar. ibi, & in l. amplius non peti. ff. rē ra. ha. & pendet ab his, q̄ habent̄ ꝑ do. An. & alios in c. fi. j̄. ne p̄la. uices suas. & ibi alias dixi ꝙ iurm̄ dēt seruari in forma specifica, ꝑ c. ad nr̄am. el 1. j̄. de iureiu. & tenendo hoc, non liberabitur remittendo, ꝑ d. l. Iulianus, vbi ꝯditio de dādo ñ īpletur remittendo, lꝫ habeatur ꝓ impleta, cum ꝑ hr̄dem deficiat, ne īpleatur acceptando remissionem. Et ꝑ istum tex. in verbo ꝓmisisse. vr̄ destrui doctrina Io. And. in c. 1. de test. in 6. ubi dicit, ꝙ aliud est ꝓmittere dare, & aliud dare. l. 1. C. de pac. inter empt. & vend. ꝑ Bar. ī l. vxorē. §. hæres. ff. de le. 3. Vñ ꝓxeneta, cui est solum ꝓmissa pecunia & non data, ñ repellitur à testificando * ƒm ipsum, quod vr̄ ꝯ hunc tex. Sed rn̄det Do. ibi, in 2. col. ꝙ hic secuta fuit promissio. Et hāc rñsionem sequor, qa gl. & oēs appellant istum socium muneris, qđ esse non posset ex sola ꝓmissione. Est verum, ꝙ do. meus facit istum tex. ualde sing. p̄supposita sola promissione, ꝙ per ꝓmissionem factam de liberando acqritur exceptio debitori ipso iure, & tñ poterit agere, vt plenius liberetur, sicut dr̄, ꝙ qñ testator mandat hr̄di, ꝙ liberet debitorem, lꝫ non liberet de p̄senti, acquiritur exceptio debitori. l. 3. §. nūc de effectu. ff. de libe. le. no. Bar. in l. si peculium, in prin ff. de pec. le. Vñ idem in ꝯctu, arg. l. eum, qui chirographum. ff. de le. 1. Et dicit esse dictum suum nouum, sed non uideo, quo modo adaptetur hic, quia non ꝯpetebat actio, nec exceptio, ēt si solum ꝓmisisset, qa obstat turpitudo. Item in casu d. l. 3. non erat simplex ꝓmissio. No. quarto ibi, cō-
3 sueuerant, ꝙ † sola ꝯsuetudo p̄standi aliquid vr̄ esse cā sufficiens, vt ita in posterum quis obligetur ecclesiæ ad p̄standum. Ad idem tex. optimus in c. ad Apostolicā. j̄. de sym. & ibi alias dixi. Et est aurea limitatio ad notata ꝑ Bar. in l. cum de in rem verso. ff. de vsur. & ꝑ Ang. in l. si certis annis. C. de pac. & do. An. & do. Ab. in c. peruenit, de censi. Ex hoc etiam colligunt Doc. ꝙ licite cōferunt sacerdoti t̄palia ad eius sustentationem. Imo dicit do. Abb. quòd p̄nt parochiani compelli, & alle. sing. gl. in c.

* Non testificat. *Adde Ias. in l. j. C. de sum. tri. in fi. Saly. in l. fi. C. de accusa. Ang. in l. ea quidem col. 8. de accus. Alex. in l. repeti. §. 1. de q. Petr. de Suz. in l. quoniā. C. de test. Petr. de Perus. in trac. de societ. p. 1. q. 14. Tau. Cas. cons. 120. inci. notandum est, quòd adulterium, in fi. Alex. consi. 106. par. 4.*

* Testificando. *Adde Alex. ī l. 4. §. hoc autem. ff. de dam. infec. & in l. deferre. ff. de iure fisci. & in cons. 18. p. 4. cons. 13. p. 1. & cons. 128. p. 2.*

in c.omnis Christianus.de ꝯsecra.dist.j. dummodo ſm
ipsum, non posset aliter ex industria
sua uiuere, * per id, qd habet in tex.
& gl.in c.clericus uictum.91.dist.Qua
liter aũt ꝯpellantur parochiani, uide
beatũ Tho.secũda secundæ, q.86.arti.
2 in fi.ubi dicit, ꝙ superior poterit eos
cõpellere ẽt per subtractionẽ sacramẽ
torũ.Imò dicit gl.in d.c.omnis,ꝙ ipse
presbyter posset authoritate propria
hęc facere. Sed ꝯ hoc, & melius,tenẽt
Ioan.And.do.Ant.do.Abb.in rub.de
parochia. & B. Tho. 2. 2. q.100.arti.3.
añ mediũ.Imò dixit Lap.in hoc, alle-
gatione 67.in pe.col. ꝙ clerico agenti
ad oblationes, obst.exceptio spoliatio
nis sacramẽtorũ:& sequit̃ dom.Anto.
in ca.cùm dilectus.§ nos igit̃,in 2 col.
s̃.de or.cog. & in c. cùm inter,in ante-
pe.col.j̃. de exce. & Dom. in capi.fre-
quens.§.fi.ĩ ult.col.de rest.spo.in 6.Vl-
4 timò no tex.optimũ,ꝙ † ĩ cã crimina
li ciuiliter mota, nõ defert̃ iuramentũ
actori ĩ defectũ ꝓbationis, ẽt si habeat
plus q̃ semiplenã probationem.* Erat
enim hic unus testis ĩteger, & alter fa-
ciebat aliquod indiciũ, ſm Inn.hic:&
tñ reus non ꝯdemnatur, qd est ualde
notabile. Quare aũt iste presbyter ex
uno teste nõ ponit̃ ad torturã, rñdet
Bal.hic,quia cã est ciuilis. Alleg.l.ma-
ritus.ff.de qõ.Sed dic melius,ꝙ de hoc
non erit infamatus,ut dicit gl.2.lõ tor
queri non põt per illud sing. dictum
Abb.antiqui in cap.grauis.j̃.de deposi
to, ꝙ ꝯ clericum non potest procedi
ad torturam existentibus qbuscunq;
indicijs, nisi sit infamatus, & sequitur
Pau.de Lea.ibi,& dom.Abb.in cap.cũ
in contemplatione.j̃.de reg.iu.& Ioã.
de Ana.in c.1.in 8.colum.j̃.de cle.per
5 cusso.In † glos.1.ibi, malæ famæ.

*Viuere. Adde no. quod parochiani omni iure tenentur ad exhibẽdas oblationes presbyteris ministrantibus spiritualia indigentibus, & nõ habentibus sibi aliunde necessaria monstrare secundùm Abb.in c.cã. de uer. sign. idem post alios in rubr. de paroch. secus si non indigent, nisi sit etiam adhoc cõsuetudo. est cõmunis * opinio in c. ad Apostolicã de sim. de qua Bar.in l.priuilegia. C. de sacros. eccle.*

Probationem. Adde Soci. consi. 155.incip.præstãtissime Doct. uer. secundo principaliter.& uers unde præd. non obstan. p.2.ubi etiam habetur qualiter ĩtelligũtur opinio modernorum contrarium tenẽtium,& vi.Alex. in l. maritus.ff.de quæs.in addit. ad Bar. & in cons.66 p.1.

Qñ criminosus possit accusare clericum de crimine sy-
moniæ.Dic,ut per do.Abb.in c.cùm P.in pe. & ult.col.
j̃.de accu.Ex cuius dictis colligit̃,ꝙ si clericus non est ĩ-
famatus,nõ admittit̃ psona uilis,ut in gl.hic,& ibi,& in
c.si quis Papa.79.dist.Et hoc tene in laico,ne concurrãt
duo spãlia,primũ, ꝙ laicus accuset, ꝯ c.de cętero.infrà
eo.Scd̃m,qd non legitimus ꝯ c.j.j̃.de accu.Sed data in
famia hoc toleratur pp magnitudinẽ criminis,d.c.tãta
Et in hoc de laico est casus in d.c.cum P.secundũ cõem
lecturã.In clericis aũt dicit do. Abb. in d. c.cùm P.uer.
tertiũ membrũ,qd admittuntur uiles ꝯ clericum symo
niacum ẽt non infamatum. Et sequitur do.meus hic,
latissimè põderando c.licet Heli.uersus fi.j̃.de symo.&
c.sane.15.q.3.Qñ aũt criminosi possint testificari in cri-
mine isto ꝯ clericum,dic,ut per dom. Abb. in c.p tuas.
el j.in pe.col.uer.2.lectura.ubi optimus text.j̃.de symo.
cũ quo ẽt ultimate trãsit hic do.meus, & aliàs in dictis
6 locis plene insteti post Ana.& do.Maria.In † ea.glo.ibi
sed nõ est uerũ.Per istã gl.q̃ ordinaria est, extendunt se
Scribentes hic,maxime do.Ant. & do. Abb.tractando,
quantũ probet fama. Et trãscribũt ad literã uerba Bar.
in l.de minore.§.tormẽta.ff.de qõ.Sed tu plurib. missis
no.certas ꝯclõnes, & reliqua dic, ut p eos.Prima con-
7 clusio Fama nõ facit † plenã fidem re-
gulariter,*l.3.§.eiusdem.& ibi gloss.ff.
đ test.& §.itẽ sæpe.& ibi gl.4.q.3.& gl.
in c.illud.ĩ uerbo,in hoc.infra,de cle.
excõ.mini. Fallit in casib⁹ à iure expss-
sis, puta, ubi cõis hoĩum opinio;ali-
qd põt inducere,ut ĩ cõi usu loquẽdi.
c.ex literis.1.j̃. de spons.l.librorum.§.
quod tñ Cassius. ff. de leg. 3. etiam ꝯ

Regulariter. Adde an & quando probet plenè & semiplene, Alex. in l. 3.§. eiusdem. ff. de testi & in l. 1.§. idem Cornelio. de quæst.& in

propriam verborum naturam,vt ibi:
Idẽ,vbi versatur fauor publicus præse
rens opinionem veritati, vt in casu.
l.Barbarius ff.de off.prætor.& l.si arbi
tris.C.de sentent.& §.tria.3.q.7. Plene
Innoc.in capitu.nihil est.super verbo administrant.su-
pra,de elec. Idem in his, quæ de sui natura clare proba-
8 ri nequeunt,vt in filiatione.Limita secundò † in c. per
tuas.s̃.ti.1.Et in probatione mortis,
*ſm Cyn.in l.si qdem.C.sol.mat.& d.
Anto.& alios in c.in p̃sentia, infrà de
spons.& Bar in l.2.§.si dubitet̃.ff.quẽ-
ad.testa.ape.Bonus tex.in l.non oĩs.§.
à Bar. ff.de re mili.Idem in casu.c.sup
eo,infrà de consan.& affini.cuius ratio
ex regula c.iuuenis.infrà de spons.Idẽ
9 vbi † agitur de paruulo p̃iudicio, pu-
ta in restitutione dotis marito vergen
te ad inopiam ex fama,ſm gl. in l.vbi
adhuc.C.de iure dot. & pulchre Bald.
ibi in 10.col.ver.q̃rit hic glo.& Bar.&
alios in l.si cõstãte,in prin.ff.solu.ma.
Idem in probandis confinibus antiqs.
c.cùm cãm.suprà.ti.1.Idem,qñ agitur
de sufficientia ordinandi,ſm Do.post
gl.in c.nullus.in fi.23.dist.Idem, qñ a-
gitur de informatione ꝯscientiæ ali-
cuius,ſm do.An.in repe.c. peruenit.j̃.
de cens.Alle.Compost.in c.2.de ele.in
6.Idem.qñ agitur de probanda nobili
tate & virtute,ſm Bal.in l.ꝓuidendum,p illum tex.C.
de postulando.Idem, qñ agitur de ꝓbanda sæuitia iudi
cis ad excusandũ nõ appellantẽ,ſm Bar.in l.de pupillo.
§.si qs ipsi.ff.de op.no.nun.Istis casib.fama plene ꝓb De
aliqb.modo dubitatur,an saltem semiplene ꝓbet,& de
hoc in sequentib.ꝯclusionib.Scd̃a ꝯclusio. In causis ci-
10 uilibus † importantib. fama probat semiplene,ſm gl.
hic,& in l.3.§. eiusdẽ ff.de test.& in §.item sępe.4.q.3.&
in c.j.infra de app.& in l.admonendi.ff.de iureiu.& in l.
in bonæ fidei.C.de reb.cred.& ĩ § p̃scriptionum,in ver.
possessiones.16.q.3.& Cy.in l.fi.C.de quæst.& Imo.in l.
fi.in vlti. colum. ff. de hæred. insti.& Arch. in c. si duo.
25.q.6.& in c.sciant cuncti.7.q.8.& Spe.in ti.de ꝓb.§.ui-
dendum,uer.6.& in fi.uer.6.& Bal.do.Ant. Imo.& dñs
meus hic.Bene facit c.super eo.infra,de consang.& affi.
iuncto c.præterea,el 2. infra de spons. Per quæ apparet,
ꝙ plus probat fama,q̃ unus testis de ueritate,qui recipi-
tur de iure speciali. Ergo est consequens, ꝙ ęquiualeat
uni testi legitimo, * qui etiam dis-
solueret sponsalia iurata.c.super eo.2.
j̃ eo.Ad idem tex.in d.c.sup eo.el 2.in
rõne sui, dum ad dissoluenda spõsalia
requirit p̃sumptionem nõ modicam,
& tñ fama talia sponsalia dissoluit, d.
c.sup eo.đ ꝯsan.& af.Ergo facit p̃sum
ptionem,& non modicam, & sic ascẽ
dit ad dimidiam probationem. Facit
cap.illud,& qd ibi no.infra de p̃sump.
Et pro hac parte multum conatur do
minus meus hic inducere tex. in d. §.
eiusdem, considerando, ꝙ ibi supple-
tio famæ æquiparatur suppletioni numeri & authorita
tis.Et istæ duæ ultimæ qualitates pñt supplere ꝓbationẽ
ĩperfectã,ut ibi,q̃ non trãscenderet semiplenã, & ita ẽt
ista tertia suppletio famæ, ut pariformiter æquiparen-
11 tur,ut hic latius p eum.Sed † ꝯtra istam ꝯclusionem,ꝙ
imo fama semiplene nõ ꝓbat,tenuit Dy.in l.2.ff.de ex-
cu.tu.& Io.And.referens quendã Tho.in addi.Spe.in ti.
de notorio crimine.§.& uer.p̃allega.additione, q̃ inci-
pit,Allegato.& do.de Ro.ꝯclus.230. inc.Item habenti
gr̃am,in fi.& do.Ab.in c.sup eo.j̃.de consang.& affi.&
in c.2.infra de clandest.despon.& hic,dicẽs post Io.An.
in addi. ꝙ ubi agitur ex contractu, vel rei vendicatio-
ne,vel simili actione ex quacunq; causa,vel tãtum peti-
tur

consi.19. 96.& 94.p.4.& Ang. in tracta. malef. ver. fama.col.1.

*Mortis. Adde quòd licet in probãda morte alicuius sufficiat probatio p famã illius loci in quo dicitur mortuus,ut hic,tamẽ hoc uerũ quãdo talis mors esset ita de longinquo, vt facile memoria haberi nõ posit,secus si de ꝓpinquo, nã tũc ꝓbatio p testes reqritur, nec sufficit fama,ẽ cõmunior * opinio secundum Alex. cons. 25.in causa. col.pen. uol.4.*

Legitimo. Adde Soci.cons. 270.inc. cõsideratis his,uer.ista cõclusio.cir.me.p.2. vbi dicit, quòd lz probatio semiplena fiat per famã, tamen fortior est illa vnius testis & magis certa.

tur ex aliquo ɔ̃ctu, fama nõ facit gradum ꝓbationis, s3 coadiuuat, d. §. eiusdem, & d. §. sæpe. Et qa ꝓbatio dēt ne cessario ɔcludere. c. in p̃sentia. s̃. ti. j. fama aũt est fallax, ergo, & c. Et idem putat do. Ab. hic, ubi nõ agit̃ ex ɔ̃ctu, sed de p̃iudicio, ꝑ tex. in c. tam literis. j̃. eo. vbi aliq̃ testes singulares non sufficiunt cũ fama ad causandũ electionem. Quapp non puto securum affirmare aliquam de istis opinionib. sed crederem ĩ arbitrio iudicis plurimũ versari, attēta qualitate famæ, & eius ꝓbatione, & arduitate negotij, & reliqs circunstantiis, & ꝓfecto de hoc est casus nõ extorquendo in d. §. eiusdē. & ita ꝓprie firmat Bar. in d. § tormenta quē ɔmendat Bal. ĩ c. veritatis, ĩ 3. col. ver. q̃rit Bar. an fama. s̃. de dolo & ɔtu. & nõ sine cã dicit Bal. in l. ꝓprietatis, post prin. C. de pb. ꝙ fama verisimilis iuncta cũ vno teste, facit plenã ꝓbationẽ, vel saltē vehemẽtē adminiculationem. Alle. notata, quasi dicēs, nõ posse dari doctrinã certã. Et iõ dicit Bal. in c ꝑterea. j̃. eo. post gl. ibi, ꝙ fama ꝑ se ñ inducit p̃sumptionẽ, sed p̃t habere ɔiuncta adminicula, q̃ eam ɔualidant. vñ dicit Bal. hic, ꝙ si cã est ciuilis non magni p̃iudicij, & talis, in qua ɔsueuit deferri iurm in defectum probatiõis, fama ꝓbabit semiplene. Et dicit Bal. in c. 1. j̃. de app. ꝙ eo casu, quo dēt deferri sacramētum agenti, fama ꝓbat, alias nequaq̃, qa fama non est maioris vigoris, q̃ iurm in defectum ꝓbationis, cum veniat ad ꝓbationem coadiuuandam, nõ ad eã fundandã. Et dicit Bal. in c. suborta. in 2. col j̃. de re iu. ꝙ si vna pars probat ꝑ duos testes de veritate, & alia ꝑ vnum cũ fama, prima obtinebit. Et idem no. do. Ab. in d. c. 2. de clãdest. despon. & dicit Bal. in d. ca. suborta. & in d. l. proprietatis, ꝙ si utraque pars probat ꝑ duos testes de veritate, & vna hẽt ꝑ se famam alia non, illa p̃ualet, dũmõ fama sit vestita rõnib. & nõ sit nuda. Et nota, ꝙ ad iura vtriusque partis rñderi p̃t, nã ad ca. sup eo. de ɔsang. & af. rñde, ut ibi ꝑ do. Ab. q ad c. sup eo. infra eo. dicit, verum esse, ꝙ probat p̃sumptiue, sed non semiplene. Ad tex. in §. eiusdem. dic, ꝙ nõ p̃supponit̃, ꝙ numerus, authoritas, vel fama habeant vim dimidiæ ꝓbationis, sed ꝙ ɔpleant plus q̃ dimidiam. Similiter rñderi posset iurib. secundæ partis, nam ad c. tam literis. dicas primo, ꝙ illi testes de ꝑ se non probant semiplene, qa enim deponebant de auditu, merito non fit ɔiunctio famæ. Vel scd̃o, erat cã criminalis mota ciuiliter, vt recte notat Bal. ibi. Reliqua, quo ad istam ɔclusionem, uide in locis p̃allegatis, & ꝑ do. An. in c. cum cãm. in fi s̃. ti. 1. & in c. 1. j̃. de ap. & in c. 1 in 3. col. j̃. de fi. inst. & in c. cum cãm, in 3. col. ver. q̃ro quid si testis. infra eo. & Bal. in d. §. eiusdem. Et per hoc apparet, utrum in summariis, in quib. alias sufficit semiplena ꝓbatio sufficiet ꝓbatio ꝑ famam, in quo uide Bar. in extrau. ad reprimēdum. in verbo, Summarie, & in l. si ɔstante, in prin. in 1. q. ff. sol. ma. & in l. fi. §. fi. ff. de p̃to. stip. & ĩ l. iudices. C. de iu. & l. 1. ff. quorum bonorum, & in l. à diuo Pio. §. si sup. ff. de iu. & Spe. in ti. de scd̃o decreto. §. restat. ver. sed qualiter, & Bal. in rub. s̃. de iu. in 3. col. & in l. 3. §. sciendum. ff. ad exhib. & in l. 1. in prin. C. de seru. & aqua. Tertia ɔ-

12 clusio. Fama † in criminalibus non facit semiplenã probationem, & iõ non ɔiungitur cum uno teste ad integrandã ꝓbationem, ꝟm gl. hic, & Cyn. Dy. & alios, quos refert Bar. in d. §. tormēta. & Bal. do. Ant. Imo. & do. Ab. hic, & Spe. in ti. de notorio crimine. §. fama. ver. quid si agenti, & Pe. de Anc. in c. 1. in pe. col. de test. in 6. & Old. ɔsilio 192. ultra medium, & Sal. in l. ea quidem, ĩ vlt. col. C. de acc. Mouentur ꝑ rõnes gl. hic. Et amplia istam ɔclusionem, ẽtsi agat̃ de ꝓbãda excõicatione, vt qs repellatur à iudicio, ꝟm Spe. in ver. qd̃ si agēti, & do. An. hic, qd̃ plene ꝓsequere, vt ꝑ Do. post oẽs in c. pia, ꝑ illũ tex. in uerbo, peritissimis, de exce. in 6. & do. An. Imo. & do. Abb. in ca. prudentiam. § 6. s̃. de offic. dele. Item amplia ẽt, ub i crimen intentatur excipiendo, ꝟm Bal. in c. tã literis, post prin. & post medium, j̃. eo. ꝑ illum tex. quem summe extolut. Item procedit etiam, si de hoc esset statutum episcopi, secundum Fed. consi. 17. inci. Nunquid constitutio, dicentem non valere statutum epi, ꝙ fama probet quem vsurarium, & Pet. de Anch. in rep. c. 1. ver. accedat, quo. s̃. de const. Item procedit ẽt, vt non faciat indicium, ꝟm Bal. in l. 3. ff. de test. in apostillis, & Cy. in l. fi. C de qõ de quo tñ infra, & vide Bal. in ti. de contro-

13 uer. inuest. §. cum aũt. ad fi Sed † limita primo istam ɔclusionem, ut procedat, qñ crimen est solum probatũ ꝑ vnum testem, uel aliter semiplene, & non ultra, q̃a sola fama non ꝑficit ꝓbationem, secus si crimen est ꝓbatum plus q̃ semiplene, puta ꝑ vnũ testem de veritate, & aliud indiciũ, qa tũc fama ꝑficit ꝓbationem, ꝟm Bal. in l. si qs ex argentariis. § fi. ff. de eden. & Io. An. in Spe. de ꝓb. §. fi. ver. 13. ad fi. addi. Pro quib. alle. dñs meus hic tex. quem dicit singularem, ꝟm vltimum intellectum gl. in c. ꝑterea. j̃. eo. vbi si testes deponunt sup adulterio de auditu, qa testes audiuerunt adulteros ɔmisceri, tunc vna probatio iuncta cum fama & aliis legitimis adminiculis, ꝓbat crimen. Ex quo colligitur ɔ̃clusio una & limitatio. Bñ facit tex. & ibi Bar. in l. 1. §. idem Cornelio. in fi. ff. de quæst. vbi ex vno teste de veritate coniunctis argumentis fit plena ꝓbatio. Et adde gl. solitariã in c. 1. in verbo, manifestos, de usuris, in 6. ꝑ q̃ dicit ibi Do. in §. 1. in ulti. col. ꝙ gl. nr̃a, dum loquitur de cã criminali, non procedit qñ plura argumenta iungũtur cum fama, & q̃uis ipse restringat, ut ꝓcedat in casu illo, ubi non imponitur propria pęna delicti, sed excõicatio, q̃ est medicina, tñ idem est extra illum casum ꝑ p̃dicta. Et facit prima am

14 pliatio, quam s̃. dedi. Limita † scd̃o, ut procedat qñ agitur diffinitiue cã criminalis, id est, de pęna, sec⁹ si de pri. ipsius causæ: unde sufficit ẽt sola fama, ut inquiratur, ca. qualiter. el 2. infra de acc. & ut indicatur purgatio, c. p̃sbyter si a plebe. 2. q. 5. & ut suspendatur ante purgationem, c. cum inter, de purga. cano no. Io. And. in ca. 2. de

15 ac. in 6. ut hic per do. Abb. Limita tertio, ut † non procedat quo ad ueniendum ad torturam, qa ẽt sola fama ad hoc sufficit, dummõ sit uehemens, ꝟm Bal. ĩ c. 1. §. homicidium, de pa. iu. fir. Alle. Io. And. in ca. si quis, infra de purga. uulg. Et est de mente Bar. in l. fi.

* ff. de quæst. ubi dicit, ꝙ unum indiciũ uehemens sufficit ad torturam. Et in hoc dicit Bar. in §. tormenta, attendēdã esse qualitatem famæ, quia si fundaretur ex ɔiecturis leuib. uel saltem nõ grauib. nõ posset reus torqueri, secus, si ex grauib. Et sequitur Imo. in l. fi. in ult. char. ff. de hær. inst. & do. Ab. & do. meus, dicens se non credere, ꝙ indiciũ semp facit semiplenam probationem hoc casu, qa ɔ̃rium sentit Bar. ĩ quibusdam exemplis in d. l. fi. & Bal. expresse in l. fi. ad fi. C. de prob. Et de hac limitatione uide ẽt Io. And. in d. uer. quid si agēti, & Bal. in l. milites. C. de quæst. & Cy. in l. j. C. e. ti. & do. Ab. in c. 1. in fi. infra de purga. cano. & in c. 1. infra de deposito, & ꝙ ibi no. Pau. in 14. col. & Ro. in l. lex Cornelia. ff. ad Sylla. & do. Ant. in c. 3. loco, ĩ 6. col. s̃. ti. ꝓx. & Pe. de Anch. ɔs. 248. inc. in qõne presbyteri Caroli. Et ibi ẽt sequitur istam gl. dum loquitur de cã criminali. Quarta cõ-

16 clusio. In † factis antiquissimis, hoc est, excedentib. memoriam hominum, sufficit ꝓbatio ꝑ famam, * ꝟm In. in c. quid ꝑ nouale. & in c. ueniens, infra de uer. signifi. & sequitur do. An. utrobique, & Bal. in l. cũ sup. C. de rei uend. & in l. proprietatis. C. de prob. ĩ l. ɔuenticulam, in pe. col. C. de epis. & cle. l. non ignorat, in 6. colum. C. q ac. & in l. bonæ fidei, in 7. col. C. de reb. cred. & in l. exēplo. C. de proba. & in aut. quas actiones, ad fi. ubi pulchre. C. de sacrosan. ecc. & Ang. dicēs, se obtinuisse de facto, in l. Titius. ff. q. mo. pign. uel hyp. sol. & in l. at q nã. §. cũ me absente, ubi bona gl. ff. de neg. gest. & Arc. in c. inter memorantes. 16. q. 3 & Spe. in ti. de proba. §. j. uer. hoc ẽt no. & Pe. de Anch. ɔs. 209. qd̃ inci. Pro ista parte. & pulchre consi. 305. qd̃ in-

* In l. fi. *Adde ibidem Alex. & Sal. in l. ea quidē. col. vlt. C. de accusat. Barto. in cons. inc. Domino Paci. per tex. in l. 2. §. Labeo. de aqua plu. arcen.*

* Per famam. *Adde Soci. consi. 205. inc. difficultas præsentis consultationis. ver. 4. optime ad proposi tum. p. 2. & adde quæ ad hæc habentur per authorem in c. cum causam. supra de probat. col. 3. & etiã quot annis dicatur, & esse debet antiquũ tēpus, vt probatio per famam vel cõmunem opinionē*

locum

locum habeat. vi. Socin. consi. 89. incip. in causa agitata. ver. pterea ista conclusio. cir. prin. p. 1.

cipit, Tres dñi magnifici & illustres, in 3. col. & Lud. Rom. ꝯs. 26. quod incipit In cā nobilis viri, in 3. col. & ꝯs. 109. qđ incipit, In ꝯsultatione, & in l. si vero. §. de viro, in 3. fal. ff. sol. mat. & do. An. & dom. meus hic. Et adducitur pro hoc l. si arbiter. ff. de prob. ubi ad probandum, memoriam extare, vel non extare, adduci pōt fama. Ad idem tex. cum gl. in l. in summa. §. idē Labeo. ff. de aqua plu. arcen. Et adducitur rō, q̄a si in excedentibus memoriam hoīum valet testimonium de auditu, qđ est minus, in c. licet ex quadam, & c. tua nos. ĩ. eo. ergo fortius testimonium de fama, qđ est fortius in se. Ad idem, qđ no. Bal. in l. cum aliquis. C. de iure delib. dū dicit, ꝙ iō in antiquissimis p instrā antiqua probatur ius, quia p illa ꝓbatur cōis op. q̄ in talibus habetur pro veritate, s̄m habita in c. cum cām. s̄. ti. 1. Sed ꝯ istam ꝯclusionem tenent do. Ab. & Imo. hic, & dom. Abb. post Io. And. in c. inter dilectos. ĩ. de fi. instr. quia non reperitur iure cautum, maxime cum habeamus rām, ꝙ fama plene non probat, ut p̄dictum est. Et iō, ut dicit do. Ab. cū probatio debeat necessario ꝯcludere, ut est dictum, & fama sit fallax, c. cum in iuuentute ĩ. de p̄sum. non vr̄ istud procedere. Est enim parti imputādū, quare à prin. sibi non ꝓuidit. Vñ non esset iustum, ꝙ si p famam probo, ꝙ iam sunt mille anni, ꝙ domus tua fuit ecclesia ꝯsecrata, hoc sufficiat ad eam tibi auferendam Pōt aūt saluari alia op. q̄n sumus in casib. in q̄b. dēt ꝓbari præscriptio, cuius initij memoria non sit in ꝯ̃rium, de quib. in ca. 1. de p̄sc. in 6. & in ca. super quibusdam ĩ. de ver. sign. Et pro hac parte facit optime c. si duo, 35. q. 6. ubi in probandis gradibus affinitatis non sufficit sola fama, nisi et ꝯcurrat ꝯfessio ꝯiugum, & tñ sunt q̄dam gradus excedentes memoriam hoīum & in quib. admittitur tūc ꝓbatio de auditu, d. ca. licet. Præterea notandum, ꝙ in d. l. ꝯuenticulam, nō firmat simpliciter, sed loquit̃ de fama multū gñali, puta in una ꝓuincia, & refert quendā Cardinalē dixisse, ꝙ licet ecclesia Romana non haberet instrā de ciuitatib. suis, sufficit ꝙ hēt gñalem op. Similiter Bal. in d. auth. quas actiones, dicit, maxime in his, quæ reputantur notoria. Alle. Inn. in c. cum cām s̄. de iura. cal. Similiter Bal. in d. l. proprietatis, dicit, maxime in dominiis uniuersalibus, puta regum, & bonorum, & territoriis ciuitatum. Alle. no. in d. §. cum me absente. Et iō ista restringunt habenas. Nihilominus prima opinio, tanq̄ * cōis, * forte seruabitur istis non obstantibus, quia ratio c. licet ex quadam, est uniuersalis, s. ꝙ admittitur testimonium de auditu pp excessum tpis. Nec est semper verum ꝙ possit imputari de negligentia agenti, uel actoribus suis. Quid enim si actores non egerunt, quia ignorabant rem esse suam, uel rem esse occupatam ab altero? Et posset esse, ꝙ ille, q̄ nūc agit, vel actor suus, de recenti cecidit à possessione, in quo nō p̄t impugnari negligentia, & forte facilius poterit ꝓbare dñiū p famam, q̃ possessionem ꝯtinuatam, q̄ requirit̃ in p̄scriptione. Ita rñdet hic do. meus, dicens, dicta do. Abb. hic esse fantasias. Nec obst. c. si duo, q̄a dicit se subtiliter rñdere, ꝙ ibi fama erat de sanguine in ꝯfuso, ꝙ illi erāt ꝯsanguinei. vñ non est mirum. Sed non valet testimoniū de auditu, in quo dēt fieri diligens distinctio graduum, d. ca. tua nos. Et est ibi casus sing. s̄m eum, ꝙ eadem forma requiritur in ꝓbatione famæ, quo ad m̄rimoniū dissoluendū, q̄ requiritur in testimonio auditus, s. vt gradus ꝓbent̃ distincte p famam eo mō, quo per auditum. Et quia ista inducuntur spāliter in illa mā pp fauorem sacramenti, d. c. tua nos. trahent̃ ad alios casus, adeo ꝙ in probando dominio oporteat deducere qualitatē tituli, q̄ ex fama p̄sumitur, s̄m dom. meum, cui adde, ꝙ ēt dici possit, ꝙ iō non pōt imputari negligentia fundanti se in fama, quia forte perierunt iura & testes, quibus de ueritate olim apparebat. Item ad c. si duo. dici potest, ꝙ loquitur de fama non probabili, sed incerta, quæ in opposito non ꝯsideratur, ut in sequēti ꝯclusione, alias esset de directo ꝯ̃ dic. c. licet. Et intellige in proposito tempus antiquum, * * qđ excedat hoīum memoriam, alias ꝓbare famam in minori tpe, non sufficeret, s̄m Ro. ꝯcl. 332. inc. Item venditio, in nouissimis, & sequit̃ do. An. in c. cum ad sedē, in 3. col. s̄. de rest. in inte. Alias aūt, qđ dicatur antiquum factū, vide per do. Ant. in c. q̄m ꝯ̃, in 17. col. de proba. & in c. illud, in antepe. col. ĩ. de præsum. & in c. in præsentia, in vlt. char. s̄. de renun. & Dom. in c. cum q̄s, in prin. de sepul. in 6. & Rom. in l. sciēdum, in 26. col. C. de verbo. obl. & in l. an in totum. C. de ædifi. priu. & Ana. in c. licet Heli. in 14. col. ĩ. de symo. Scias ēt, ꝙ ad intentandum remedium canonis, reintegranda. 4. q. 3. sufficit docere p famam se possedisse, s̄m Pe. de Anc. consi. 37. inci. Circa dictam rem. Et adde Bar. in l. Celsus, in princ. ff. de vsucap. ubi dicit, ꝙ ad iustificandum p̄scriptionē sufficit probare titulū ex fama. Et idem no. pulchre Bal. ī l. indicia. C. de rei uen. & in l. ꝓprietatis. ī fi. C. de prob. & Pe. de Anc. d. ꝯsi. 335. Itē, ꝙ fama cum uno teste plene probet in ciuilibus, adde Ro. consi. 127. inc. Posito, ꝙ dominium. Quinta conclusio.

** Tempus antiquum. Adde ꝙ ad hoc ut aliquid dicatur esse de antiquo requiritur spatium cētum annorum, est communis * opinio secūdum Ias. cons. 81. col. pe. in fi. vol. 1. quam opinionem antea tenuerunt Imo. in l. 2. §. idē Labeo. il 1. ff. d aq. plu. ar. Inn. in c. veniens, de ver. sign. Alex. in l. cū aliquis. C. de iure de lib. & in cons. 45. Viso themate. col. 3. in fi. vol. 4. & ista fuit opinio Arch. post Odof. 16. q. 7. c. si plures. Arch. Ioan. And. & aliorum post eos in c. 1. de iure patrona. lib. 6. & Alex. alibi consi. 207. Viso summario. col. p. p. 2. cōs. 6. in fi. lib. 1. cons. 89. ver. itē posito col. 2. vol. 5. consi. 24. col. pe. in fi. & cons. 140. col. pen. post med. volu. 7. Ias. in repet. l. admonendi. col. 88. nu. 209. ff. de iure iu. & in cons. 114. col. pen. post med. ver. ego tamen nō pono. vol. 1. consi. 24. col. penul. cir. med. vol. 3. et cōs. 148. col. fi. vol. 4. Pau. de Cast. cons. 139. incip. pro declaratione ante fi. ver. p̄terea antiquitas instrumēti. p. 1.*

17 Vulgi † dr̃ fama in proposito, sed ea sola, quæ traxit originem ex pluribus causis, quæ inducunt populum ad sic dicendum, uel credendum, alias non est fama, sed vana vox populi nō curāda, l. decurionum. C. de pœnis, ita dicit Bar. in d. §. tormēta, ita intelligēs statuta loquentia de fama. Et sequitur do. Ab. hic, & Bal. in l. diffamari post prin. C. de ingenu. & manu. & in d. c. veritatis, & ibi dicit, ꝙ fama nō est fama, nisi sit legitima. Idē Bal. ī d. l. proprietatis. dicēs, ꝙ opus esset redditione causæ iustificare eā p aliquas ꝯiecturas, alias ñ esset hoc ꝯcludēdū ex abrupto. Idem Bal. in d. c. suborta. dicēs, ꝙ nuda fama nō ponitur inter genera ꝓbationis, sed duntaxat uestita rōnib. Idem Bal. hic, & in d. l. ubi adhuc, dicens, ꝙ discretus iudex non solum dēt interrogare de fama, sed ēt de rōne famæ. Et pro ista ꝯclusione adduci possent plura, maxime, quod no. Bal. in l. si prædiū, in pe. col. C. de ædi. actio. ubi dicit, ꝙ statutū faciens mentionē de procuratore, uel mandato, intelligit̃ de solenni. Et dicit Bal. in l. j. §. qđ aūt, p illū tex. ff. de of. p̄fec. urb. ꝙ si officialis ex forma statuti tenet̃ recipere oēs accusationes, intelligit̃ de rite institutis. Et dicit Bar. in l. nō putauit. §. non q̄uis, p illū tex. ff. de ꝯ̃tab. ꝙ in statuto loquente de bannito ip̄ subintelligitur, s. rite. Facit qđ no. do. Car. in cle. 1. in ult. q. de sepul. & qđ no. Bal. in l. 2. in 2. col. C. de epis. aud. & in l. 1. uer. & per p̄dicta. C. si à non comp. iud. & in proposito Bal. & Sal. in l. decurionum. C. de pœnis, cum similibus. Et aduerte in hac ꝯclusione, quia q̄n ꝯstaret famam habere ortum à personis inhonestis, bene oportet, ꝙ suppleatur per causas & uerisimilitudines, secus, ubi constaret famam habere originem ab honestis personis a, q̄a sufficit ad hoc ut dicat̃ fama, ētsi nulla cōiectura, uel indicium adducatur, s̄m Bar. in d. §. tormēta, in 3. & 4. q. & Bal. in l. ea quidem, in pe. col. & ibi Sali. in 5. q. C. de accu. & Bal. in c. 1. §. rursus. de ꝯtrouers. inuest. & sentit Bal. ī l. testiū. circa med. C. de testi. & probatur in ca. qualiter. §. debet. & in c. inquisitio

a Ab honestis personis. Adde ad ista, ꝙ fama q̄ habet ortū ab honestis p̄sonis, plene ꝓbat sine alijs adminiculis. Et sic no. quòd illud, quod dicitur d p̄sonis si

sonis fide dignis. est iusta causa credulitatis. Ita Barto. in l. de pupillo. §. si qs ipsi. ff. de no. ope. nun. in 3. col. in ver. octauo quæro. do. Alexã. in l. 3. C. de ser. Et cõmunis opin. vilissimorum est nullus effectus. Spe. in ti. de ror. §. sequitur, in fi.

* Socij in crimine. *Adde Fulg. cõs. 106. incip. sup eo. col. 3. Ange in tracta. malef. in ver. hæc est quædã inquisitio. nu. 22. Rom. in l. & si certus, ad Syl. Ange. in addi. ad Ange. in ver. fama. nu. 31. & nu. 106,*

nis, in fi. ĩ. de ac. vbi in probatione famæ nõ requirit̃, nisi, ꝙ habeat originẽ ab honestis ꝑsonis. No. Bar. in l. miles. §. miles, ꝑ illũ tex. de adul. Facit illa gl. in l. Titio fundus. ff. de ↄd. & demons ꝑ ꝗ dicit Bal. hic, ꝙ excusat̃ credens vni viri solenni, & infert ad habentem ↄsilium famosi Doctoris. Idem Bal. in l. indicio. C. de rei ven. & Ang. in l. 1. ff. de
18 eo, ꝑ quem factum erit. Gl. † in verbo, ↄfessio. in prin. No. ꝙ testimoniũ socij
* in crimine *non auditur, & infert Bal. hic, ꝙ testis põt infringere seipsum, ↄfitendo, ꝙ est particeps criminis, & vide eundem Bal. in l. dictãtibus. ver. itẽ facit. C. de tes. ubi ponit, an in cã mota ꝯ vsurarium possit testificari ille, cui mutuauit ad vsuram. & ↄcludit, ꝙ nõ, nisi protestetur, ꝙ non intendit ex hoc testimonio aliqđ ius quærere, ꝗa alias de necessitate & certitudinaliter ad eũ spectat cõmodum, ergo repellitur tãquam in propria re, l. nullus. ff. de test. vt ibi ꝑ eum, & Fede. cons. 61. & Laur. de Rodul. in tracta. de vsur. q. 117. & Ro. in sing. 366 incip. volo probare. Et ꝗd probet ↄfessio socij ꝯ socium, vide Cy. & alios in l. fi. C. de quæst. & do. An. & do. Ab. in c. 1. s̃. de ↄfes. ubi ꝑ illum tex. latissime ponunt mãm huius gl. Ideo transeo ad sequentem. In gl. fi. ad fi. Enumerat hic do. Ant. latissime multos casus, in quibus credit̃ uni testi, referendo simpliciter Spe. qui ponit 30. casus in ti. de teste. § restat. ver. hoc tñ fallit. Dic ut ꝑ eũ. Et primo, in quantum declarat casum l. Theopompus, allegatæ in gl. qñ testator uoluit fidem adhiberi, & dicit, ꝙ tunc talis hẽt iurare, tanquam testis. Adde Ro. cons. 20. & Ang. in l. si uacantia. in 2. char. C. de bo. vac. lib. 10. & Pau. de Cast. in l. si pupillo. §. si quis ipsi. ff. de ope. no. nun. & tex. & Bar. in l. fi. C. de fideicõ. & q̃ dixi in c. significasti. el 1. in fi. ĩ. de hom. Et dũ tangit, an tũc pars sit citãda, vide, q̃ dixi in c. 2. in 8. fallẽtia, s̃. eo. Scđo, in quantum dicit Spe. ꝙ ubi non agit̃ de p̃iudicio alicuius, statur dicto unius. ad de gl. in c. nuper. & c. 13. vniuersis ĩ. eo. & in c. placuit, de instantib. de ↄse. dist. 4. & 2. q. 4. in summa. & in c. tanta. 86. dist. & in c. quãto, & ibi Do. 2. q. 5. & in c. ij, qui. q. 6. & in c. solennitates. in verbo, testes, de ↄse. dist. 1. & in c. cum ab uno. de re iu. in 6. & in cle. 1. in uerbo, assertionibus. de so. comp. & in c. 1. ĩ. de excep. & in c. venio, in uerbo, celet. ĩ. de sym. & in regula, pluralis, de reg. iu. in 6. & Arc. in §. si testes. ver. item unius. 4. q. 2. & Io. And. in summula de test. ver. item ꝙ unius testimonium, & Inn. in rub. de ↄs. ecc. vel alt & do. Ab in c. proposuisti eo. ti. & Do. in c. de Syracusanæ in 1. col. 28. dist. Et in multis ex istis locis ponitur, qñ agitur de probanda ↄfessione pęnitentiali, in quo ualde solenniter ↄsuluit Cal. in isto ti. ↄs. 2. probans, ꝙ imperator Apostolicus, cui obijcitur excõicatio, põt probare absolutionem ꝑ unum pęnitentiariũ in foro iudiciali, qđ dicit esse notabile, & mirabile, & verum per p̃dicta, & idem Lapus in simili allegatione 94. q̃ incipit, Mulier in ↄfessione. & do. An. post Io. An. ĩ c. testimonium, in vlt. col. ĩ. eo. dũmodo iuret, ẜm ipsum ibi, & Arch. in c. ipsi Apostoli. cir. medium, 2. q. 7. & dicit Raymun. in summa de sepul. ꝓpe prin ꝙ ad probandum signa ↄtritionis, de ꝗb. in c. à nobis, el 3. ĩ. de sent. excõ. sufficit vnus testis, & ita dicit tenere, quasi omnes
19 Doc. Tertio in quantum dicit do. An. post Spe. ꝙ de ↄsensu partis põt fieri, vt stetur dicto unius, ꝑ tex. & ibi ẽt Bar. in l. Theopompus, allegata in gl. adde Ro. in l. 1. §. fi. ff. de ver. obl. ꝑ illum tex. quem ad hoc ꝓ singulari alle. Bar. in l. decretas. C. de test. manu. dicens, ipsum esse incognitũ illis, ꝗb. puluis iacet sup libro, & illũ tex. alle. ẽt Bal. ꝓ mirabili in l. iudices. C. de sen. Bñ faciunt notata ꝑ Bar. in l. fi. ff. de p̃t. stip. & q̃ de perito in arte vidimus ĩ c. ꝓposuisti. s̃. ti. 1. Adde ẽt gl. in Aut. de test. §. & 13. ĩ verbo simplicis, q̃ vult, ꝙ ubi partes rogarũt simul testẽ, nõ p̃nt postea opponere ei inhabilitatẽ, & eã sequit̃ Bal. in l. parentes. C. de test. & in c. in noĩe Dñi. in 1. col. s̃. eo. & Bar. in l. ad testiũ. §. 1. ff. de test. qđ intellige, nisi esset inhabilitas ꝑ partes non remissibilis, ẜm theoricam Bal. in l. si qs test. in vlt. col. C. de test. Et ista limita, dummõ partes ↄsentiant in ꝑsona & in dicto, secus si in ꝑsona tm̃, ꝗa p̃nt opponere dicto. Ita mirabiliter uoluit Bal. in l. in bonæ fidei, in 7. col. ver. sed dubitatur de vno. C. de reb. cre. Limita ẽt ex dicto Inn. in c. 2. & ibi dicetur, ĩ. de fi. instr. ubi dicit, non ualere partiũ ↄuentionem, ꝙ scriptu
20 ra priuata plene ꝓbet. Quarto, in † quantum dicit do. An. ꝙ si iudex eligat æstimatores, vel declaratores qui habeant referre, dẽt eos eligere p̃sentib. partib. & relatio eorum põt fieri absentib. partib. adde, q̃ no. Bal. in l. minorum, ver. sed hic est dubitandum. C. in qui. cau. in integ. rest. non est neces. & in l. fi. circa med. C. de fer. ubi dicit, ꝙ in relatione nuncij non est necessaria p̃sentia partis. Adde ẽt in simili Bar. in l. iubemus. C. de ap. ubi dicit, ꝙ qñ ↄsultor examinat acta causæ, ñ est necessaria partis citatio. Adde ẽt Bar. in l. qui bona. §. fi. in 1. col. ff. de dam. infec. ubi dicit, ꝙ qñ iudex eligit magistros, uel peritos, dẽt statuere terminum partib. vt sint cũ magistris tali die & hora Quinto ultra istos casus enumeratos hic ꝑ do. Ant. adde alium, vꝫ in teste synodali, quia cum alio teste iuncta depositione sua ꝓbabit ẜm do. Ant. in c. in oĩ s̃. eo. Sed ꝯrium tenet ibi do. Ab. in c. p̃terea, in ti. 1. Idem dicas, qñ agitur de probanda morte, ẜm Bal. in l. ubi numerus, in apostil. ff. de test. Et ibi dicit ꝙ si massarius vult ꝓbare, ꝙ quis fuit mortuus occulte, poterit ꝓbare ꝑ unum testem, de quo in c. in p̃sentia. ĩ. de spons. Idem qñ iudex informaretur de ↄscientia alicuius ẜm do. An. in c. ꝑuenit, in 16. col. ĩ. de cens. Alle. Cõpost. in c. 1. de ele. in 6. Et adde, ꝙ interdum statur dicto solius serui cum aliquib. ĩdiciis. Tex. est cum gl. in l. q̃cunq;, in fi. C. de ser. fug. & ĩ l. quæro. § fi. ff. de ædil. edic. Et adde Bar. in l. ædiles, ꝑ illum tex. ff. de uia publ. ubi dicit, ꝙ qñ officialis deponit sup leui crimine, creditur ei soli. de quo tñ per eundem in l. diuus, circa med. ff. de cust. reo. Item in hac materia ↄsidera, ꝙ per illam authoritatẽ, In ore duorum, &c non vr̃ probari, quod vulgo dr̃, ꝙ de iure diuino requiruntur duo testes. Patet ex d. c. in omni, ꝗa nõ ponit casum specialem, in quo limitetur regula, sed ponit unum casum, quem probat per ipsam authoritatem, ꝙ aliquando pars est loco unius testis. Ex quo inferre potes, ꝙ Papa potest facere, ꝙ credatur uni testi, quia hoc non esset ꝯ ius diuinum. Bene fateor, ꝙ non posset facere ꝙ crederetur uni parti in præiudiciũ alterius partis. Et ita intelligo c. indicas Hermanum. 3. q. 9. ibi, nos vni parti. quem Ro. facit sing. notabi. 715. Vltimo, in
21 † quantum do. An. post Cal. hic, tangit, qñ duæ probationes ↄiungunt̃ insimul ad integrandam unã ꝓbationẽ, adde, q̃ dixi post do. Ab. in ca. cãm. s̃. ti. 1. & ibi dictis adde oĩno Pe. de Anc. ↄs. 171. qđ inci. Visa diligẽter. do. Ant. in c. fi. in 10. col. ĩ. de iureiu. Bal. in auth. rogati, vltra medium. C. de test. & in l. obseruare. C quorum app. non recip. & in c. pe. §. cum autem. circa fi. de ↄtro. inuesti. & in l. 3. ff. de test. in apost. & do. An. in c. licet ex quadam. ĩ. eo. & Imo. in c. cum dilectus. infra de succes. ab intest. & Sal. late in l. ea quidem, in antepe. col. C. de ac. & Imo. in l. Gallus. §. ille casus. ff. de lib. & posthu. & do. Maria. in repe. c. qualiter. el 2. ĩ. de accu. q. 11. art. 83.

SVMMARIVM.

1 *Acta in vno iudicio quando faciant fidem in alio.*
Acta, siue ordinatoria, siue instructoria faciunt fidem coram surrogato, vel iudice appellationum.
2 *Non habet locum in duobus casibus hoc nu. 2. contentis.*
3 *Acta inter easdem personas in vno iudicio, in quo non perijt instantia, faciunt fidem in alio iudicio, & nu. 4.*
5 *Acta facta in iudicio summario, non nocent in plenario etiam inter easdẽ ꝑsonas, nisi ꝓbatiões in iudicio summario fuissent plenaria, nam tunc operantur, sicut ꝓbationes factæ in plenario. nu. 6.*
7 *Probatio facta in iudicio summario ex cõfessione aduersarij, indistincte,*

ſtincte probat in alia cauſa inter eaſdem perſonas.
8 *Hoc autem non procedit in confeſsione procuratoria.*
9 *Nec in confeſsione ficta.*
10 *Acta facta in iudicio ſummario, faciunt fidem in plenario iudicio in materia, cuius finis eſt purgare peccatum. & nu. 11.*
12 *Acta facta in vna cauſa, non proſunt in alia in his, quæ curſu temporis immutantur.*
13 *Item, niſi atteſtationes non fuiſſent publicatę, quia tunc in alio iudicio non probant etiam inter eaſdem perſonas, vt nume. hoc, & nu. 14. 15. 16. 17.*
18 *Acta facta inter duos litigātes non habent effectum quo ad alios.*
19 *Fallit primo, quo ad aliqualem præſumptionē, quia illa inducunt acta etiam inter alios.*
20 *Secundā fallentiā vide hic, quā dicit eſſe ſingularem, item nu. 21.*
22 *Confeſsio facta in ciuili, an præiudicet in criminali.*
23 *Confeſsio facta coram iudice inquirente, vel in iudicio criminali per accuſationem, an faciat fidem cōtra confitentem in fauorem perſonę, quę non ſit pars illius iudicij.*
24 *Adde aliam fallentiam, ſcilicet tertiam, contra regulam tertiam.*
25 *Acta in uno iudicio faciunt fidem in alio, ubi agitur, an acta ſint facta, & non de effectu actorum.*
26 *Acta in uno iudicio faciunt fidem in alio in illis caſibus, in quibus ſententia lata inter duos facit ius etiam quo ad alios.*
27 *Inſtantia perempta pereunt acta litis ordinatoria, ſicut citatio, libelli oblatio, ſatiſdatio. Fallit hęc regula duobus modis, vt num. 28. & 29.*

CAPITVLVM XI.

CAuſam, quæ. Acta probatoria faciūt fidē corā iudice ſubrogato loco primi iudicis in eadem cā & inſtantia. Hoc dicit, & non hēt notabilia. Gl. 2. in fi. Ponunt hic extenſe oēs Scribentes, qualiter & qn̄ acta facta in uno iudicio faciant fidem in alio. * Et eſt mā pfecto intricata, ſed expedias
1 p quatuor regulas cum fallentiis. Prima regula: Oīa † facta, ſiue ordinatoria, ſiue inſtructoria cauſæ faciunt fidē coram ſubrogato, vel iudice ap. in eadē inſtātia, vt p Bal. & do. Abb. hic, qa dr̄ idem iudicium, lʒ iudex, q eſt organū, ſit mutatus. l. pponebat̄, ff. de iud. & pbat̄ hic iūcto c. fi. s̄. ti. px. Facit l. verum. §. ex facto. ff. de mino. ubi ad ꝯſultationem p̄ceſſoris reſcribit̄ ſucceſſori. Et exēplificat hic Bal. qn̄ cā eſt traſlata p viā app. vel reſtitutionis in integ. vel ſupplicationis, vł nullitatis ꝯcernentis ſnīam, nō acta, vt l. ſi ut pponis. C. qūo & qn̄
2 iu. Fallit † primo iſta rła, niſi acta coram primo iudice eſſent ipſo iure nulla ſm Bal. hic, pp gl. ī l. ſi pr̄. C. ne de ſtatu deſu. q̄ dicit̄, ꝙ litis ꝯteſt. non iure facta habetur p non facta. Et p ipſam dicit Imo. in c. ꝯſtitutus. in col. 12. s̄. de reſc. ꝙ proceſſus nullus non facit deſinere rem eſſe integram. Facit l. accuſaturus. ff. de adul. ubi libellus ineptus non interrū- a pit p̄ſcriptionē, đ quo ibi plene p Bar. & Bal. in l. edita. in 12. col. C. de eden. cum ꝯcor. Fallit ſcđo, niſi eſſet iudex alterius tribunalis, in quo differunt acta inſtructoria ab ordinatoriis, qa prima coram eo facient fidem, non ſcđa, ſm do. Ab. hic, & ad primū alle. l. cum antea. C. de arb. & in c. inter dilectos. j̃. de fi. inſt. ad ſm, l. 3. in prin. ff. iu. ſol. Acta. n. ordinatoria reſtringūt ad ipſum iudicem, uel ſubrogatum, ſit hic p ipſum. Sed ꝯſidera, ꝙ ſi ipſe p̄ſupponit iudicem alterius tribunalis ſubrogari primo, nō ceſſant rōnes, de qb. in rła, non vr̄ obſtare. d. l. 3. qa intelligit̄ in iudice non ſubrogato loco primi, qđ patet, qa ſi fideiuſſor de iudicato ſoluēdo diceret̄ ibi liberatus ex eo ſolo, qa ali⁹ eſt iudex, non pcederet iſta rła. Scđa rła. Inter eaſdem perſonas acta facta in uno iudicio, in quo non perijt inſtātia, faciunt fidē in alio iudicio. Probat̄ hic, & ī l. cum antea. in fi C. de arb. & ī
3 l. iubemus. C. de lib. cau. Declara † primo, ut habeat locū ēt in actis factis corā arbitro, ſm Bal in d. l. 3. in pe. col. C. de eden. p l. rē nō nouā. C. de iu. ſeruata tn̄ diſtinctione l. fi. C. de teſti. Declara
4 † ſcđo, ētſi ſint probationes factæ coram iudice laico, qa facient fidem coram ec.* & eꝯ. Patet ex tex. in c. 2. cum mā, de exc. in 6. Per quem dicit Bal. in l. 1. in ult. col ff. de fer. in apoſt. ꝙ pbationes ſup ætate factæ corā iudice laico in cā reſtitutionis, faciunt fidē corā eccłaſtico in cā mr̄imoniali. In quo vide ēt, q̄ habent̄ p do. An. in c. at ſi clerici. in prin. in 3. col s̄. de iu. Declara tertio, vt pcedat rła, ētſi ſcđa cā tenderet ad alium finem, ſm Bar. in l. 2. ff. vi bo. rap. & rn̄det ad c. ueniens. el 2. infra eo. vt p do. Ab. ipſum referentem, & dicit plus ipſe, nō ſolū hoc eſt uerū, qn̄ agit̄ de eodē facto, ſed alio mō, puta prius criminaliter, nūc ciuiliter, vt loquitur Bar. ſed ēt, ſi ageret̄ ad aliū finē prorſus diuerſum, qa acta faciūt notoriū, c. cū olim, eū ſi. j̃. de ver. ſign. & p alias rōnes, de qb. p eum. Sed non vidit Bar. in l. 2. C. de eden. ubi dicit, ꝙ ſi ſcđa cā tēdit ad aliū effectū, q̄ prima, acta primæ cauſæ non pbant in ſcđa. Et idem dicit Ang. ibi p d. c ueniēs, & ſequit̄ do. An. hic. Vn̄ melior eſt doctrina Bal. in d. l. 2. dicentis, ꝙ acta in una cā faciunt fidē in alia inter eaſdē pſonas, qn̄ p̄cedens cā ſic ſe hēt ad ſcđam, ꝙ ſnīa lata in prima, parit exceptionem rei iudicatæ in ſcđa. Alle. l. ī duob. §. colonus. ff de iureiu. & l. fundum. ff. de excep. alias ſecus, vt l. ſed ſi ante, iuncta l. p̄ce-
5 denti. ff. de excep. Modo † aduerte, qa iſta regula fallit primo, niſi acta in iudicio ſummario, quia nō nocet in plenario ēt inter eaſdem pſonas, ſm Bar. in l. 2. in 5. col. ff. ui bo. rap. & do. Anto. Imo. & do. Ab. hic, per c. veniens. el 2. j̃. eo. ſicut dicimus, ꝙ ſententia lata in ſummario non nocet ī plenario. l. pe. in tex. & gl. ff. de ijs, q ſunt ſui, uel alie. iu. & in l. ſi quis à liberis. ff. de li. agno. p Bar. in l. qui Romæ. §. fi. in 5. oppoſitione. ff. de ver. obl. & in l. 1. C. de ord. cog. & in l. à diuo Pio. §. ſi ſuper rebus, per illum tex. ff. de re iu. Et p hanc fallentiam q̄ri poſſet, an teſtes examinati in inquiſitione gn̄ali, pbet poſtea in ſpāli? Et q̄uis do. Ab. dixerit, ꝙ ſic, ī c. graue, in 2. col. infra de pb. tn̄ ꝯ̃rium eſt uerum, vt ipſe notat poſt Inn. in c. bonæ fidei. el 1. in 6. col. ſupra de elec. & ſentit ī c. ad petitionem, in 1. col. infra de ac. & dixi poſt ipſum, in c. 2. in 3. limitatione. s̄. eo. An aūt pbationes factæ in tela exceptionis, pſunt in tela officij iudicis? Vide do. An. ꝙ non, in c. cum dilectus. §. fi. in 3. col. s̄. de or. cog. Et dicit Bal. ibi ī 6. col. ꝙ lʒ pbationes receptæ ſup excep. non valeāt ad agendum, vt p gl. q̄ dicit ſing. in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. pe. ff. de iureiu. tn̄ faciunt tm̄ indiciū, ꝙ pōt deferri iur̄m in ſupplementum probationis, ſi iudex vult deferre. Alleg. in arg. l. ſi duo patroni. in prin. ff. de iureiuran. Sed reſtrin-
6 gitur † iſta fallentia quatuor modis. Primo, niſi probationes in iudicio ſummario fuiſſent plenariæ, quia tunc operantur, ſicut pbationes factæ in plenario. Ita originaliter voluit Iac. Bu. in l. ab hoſtib. §. ſed ꝙ ſimpliciter. ff. ex q. cau. maio. Cuius dictum ſequitur do. An. in c. cum dilect⁹, ī 7o. col. s̄. de or. cog. & in c. fraternitatis. in antepen. col.

* In alio. *Adde Iaſo. in l. is apud quem. C. de eden. colum. 13. verſi. ſecundus caſus.*

a Libellus ineptus non interrūpit p̄ſcriptionem. *Adde tu, ꝙ cōtrarium tenuit Bar. in l. fi. C. đ anna exc. in ver. ſecūdo no. et ēt in ſummario illius legis, ubi expreſſe dicit, ꝙ libellus incertus interrūpit præſcriptionē, & ibi idē dicit de libello generali, et idē tenet Bar. in l. accuſaturus ff. de adul. in ver ſed cōtra. vbi dicit libellus male cōceptus interrumpit præſcriptionē. Et adde, ꝙ hoc hēt locū ēt coram arbitro, Old. cōſ. ſuo. 176. Adde ꝙ cōtrariū tenet Bart. in d. l. accuſaturus. ff. de adul. in ver. circa hunc paſſum. vbi dicit ad interrumpendā pręſcriptionē inſpicitur, utrū libellus ſit bene cōceptus, an non? Quid ergo dicendū in hac difficultate? Reſpondeo p clariori intelligentia, & iſta eſt veritas, quando libellus requiritur ad interrumpendū pſcriptionem, tunc inſpicitur, vtrum libellus ſit bene cōceptus, vel nō. Et hoc modo intelligas Bar. in d. l. accuſaturus, in ver. circa hūc paſſum. Sed quando pręſcriptio aliter poteſt interrūpi, puta per citationem, tunc libellus etiā ineptus interrumpit pręſcriptionē. Et hoc modo loquitur Bar. in d. l. fi. C. de anna. exce. & in d. l. accuſaturus. in verſic. ſed contra. Adde do. Alex. in l. iuſte. ff. de acquir. poſ. in fi.*

* Corā eccłaſtico. *Adde Ang. in Aut. de ſan. epiſ. §. ſi uero examen. col. 9. & glo. in l. nemo. de reg. iu.*

pen.col.ĵ.eo.& hic,& Imo.in c.tũ ex literis.in 15.col.s̃.
de rest.in integ.Idẽ sentit Bar.in extraua.ad reprimẽdũ.
in verbo,summarie,dũ q̃rit,an illa s̃nia faciat fidẽ ĩ alio
iudicio?Bñ facit gl.in l.2.ĩ verbo,absens.C. de ꝯ̃rio iud.
tute.dicens, ꝙ licet alias ɔdẽnatus in absentia,p̃sumat̃
ɔdẽnatus ob ɔtumaciã,nõ ob cãm iniustã, tñ fallit,nisi
liquide de eius iniustitia appareret.De quo per Ana.ĩ c.
fraternitatis.in 10.col.ĵ.de hæreti.& ibi dixi.Et istud di-
ctũ do.Iac.Bu.intelligit verũ do.Ant.hic,qñ ꝓbationes
sunt receptæ plenarie,quo ad substantiã probationis,&
quo ad modũ ꝓcedẽdi,ꝑ c.veniens.el 2.ĵ.eo.& sic vult,
ꝙ nõ solũ ꝓbationes debeãt esse plenariç,sed ẽt requirit̃
ꝙ fuerint receptæ post litẽ cõte.& seruato ordine iudi-
ciario requisito in ordinarijs.Item dicit do.Ant.in d.c.
cũ dilectus.allegãdo Fede.cõsi.6.quod incipit, Casus ta
lis est,q̃dam minus.vbi voluit productionem instr̃i fa-
ctã in summario iudicio ante lit.cõte. nõ ꝓdesse in ple-
nario,postq̃ non fuit seruatus ordo ꝓcedẽdi, & addit ꝙ
ẽtsi in iudicio ordinario ante lit.ɔte.ꝓductũ sit instr̃m,
talis ꝓductio nihil releuat,cũ r̃r ꝓduci debeant post li.
cõte.auth.si qs.C.de testi.Et istud cõsilium Fed. allegat
ẽt do.Ant.in c.1.s̃.tit.1.& ibi dixi in fi. secũdæ cõclu.Nõ
obs.huic restrictioni,ꝙ ꝓbationes plenariæ videant̃ im
pertinẽter factæ,igit̃ nullæ,iuxta gl.in l.si quis libertatẽ.
ff.de peti.hære.& in l.si duo patroni.§. idẽ Iulianus ff.de
iureiu.& in l.fi.C.q legiti per.quã rõnem ꝯ̃ p̃dicta tenet
Ang.in d.l.pe.& Bal.& do.Flo.in d.l.2.C. de edẽ. & Cy.
in l.quo tempore.in 1.q.& ibi Bal.in pe.q.C. de resti.mi
li.qa r̃ndet Iac.But.vbi s̃.ꝙ ista loquuntur,qñ probatio
nes erãt impertinenter factæ, prout ẽt declarat Bart.in
d.§ Iulianus.Sed in ꝓposito ꝓbationes erant factæ suꝑ
eo,quod erat ꝑtinens.Vñ si pinguiores sunt,q̃ oporteat
hoc potius ꝓdesse debet,arg.l.diligẽter.in fi.ff.mand.Et
ita intelligi debet,quod no.Bar.in l.2.§.1.ff.vi bon.rapt.
7 Scd̃o restringe hãc fallentiã,nisi † in iudicio summario
facta esset ꝓbatio ex ɔfessione aduersarij,quia illa indi-
stincte ꝓbabit in alia cã inter easdem ꝑsonas, s̃m Inn.
sing.in c.2.s̃.de or.cog.& sequitur Imo.in c.ɔstitutionẽ.
in 7.col.de elect.& do.Ant.in c.dilectus.& ibi do. Abb.
infra de capel.mo.& idẽ do.Ant.post Inn. in c.per inq-
sitionẽ.in vlt.col.s̃.de elect.& in c.veniens.el 2.in pe.co
lum.infra eod.& in repe.c.nr̃a.infra de coha. cle.& mu.
& Ro.in l.nãliter.§. nihil cõe.ff.de acqui.pos. & Petr.de
Anch.in c.2.de ɔfes.in 6.Mouent̃ per rõnem.l.gñaliter.
C.de nu.pec.& ꝑ c.tuas.s̃.ti.j.& facit,qđ dicet̃ in sequẽti
regula,ver.fallit scd̃o. Et qđ dictũ est de confessione,ha
bet locũ ẽt in negatione,ꝑ id,qđ no.Inn.in c.G.ꝑpetu⁹.
8 infra de fide instr.† Hæc autem intellige non procede-
re in confessione procuratoria, s̃m do.Ant. in d.c.ꝑ in-
quisitionem,in vlti.col.& Spe.in ti.de
cõfes.§.videndũ. ver. sed nunquid.qa
9 cessat ratio d.l.generaliter. Item nõ
a procedit in confessione ficta, s̃m Bal.
in d.c.2.per tex. quem dicit sing.in l.2.
§.1.ff. de iure fis.Idẽ dicit Bar. ĩ l.eius,
qui delatorẽ.in fi. prin.ff. de iure fis.&
Pet.de Anch.in c.2.de ɔfes.in 6.nisi es
set cõfessio ficta resultãs ex morte,pu
ta qa ductus cõscientia criminis se in
terfecisset,qa æquipollet ɔfessioni ve-
ræ, s̃m Cy.in l.2.C.q testa.fa.pos.Item
nõ ꝓcedit restrictio in cõfessione taci
ta, s̃m Imo.ĩ d.cle.ɔstitutionem.Alle.
Bar.in l.si ɔfes.ff.de custod.reo.Nec in
confessione implicita, s̃m Do.in d.c.j.
in 1.col.de ɔfes.ĩ 6.Nec in ɔfessiõe re-
probata, s̃m Inn.& alios ĩ c. mulieri.ꝑ
illũ tex.ĩfra de iureiu.cũ ɔcor. Nec in
ɔfessione facta incidẽter ĩ iudicio nul
lo ex defectu ꝓcessus,vt ꝑ Bar.in d.l.si
ɔfessus.Super quibus vide, q̃ alias dixi
in ca.qualiter.el 2.infra de accu. circa
doctrinã Inn.ibi dicẽtis, cõfessionẽ ñ
10 exigere telam iudicij.Tertio†restrin

a Item non. *Adde, ꝙ idẽ est, quo ad hæredes, qa cõfessio ficta nõ trãsit in hæredes, nisi resultaret ex morte, vt ĩ casu hic posito ꝑ Felinũ, cui adde Bald. in l.1. §.2.C.qui test.fa. pos.Lud.Ro.in notabi. 305. Bal. in l.1.§. 2.ff. de cal. Bal.in c. vasallus. si de feu.fue.contro.fmo.in l.qui a latronibus.§.1.ff. de testi. Limita p̃dicta in tribus casibus? Primo,ĩ casu criminis læsæ maiestatis,l. quisquis. C. ad l. Iuliã maiest. Secundo casu, in latronib. glo.in l.1.ff de bo. eorum.Tertio casu,ĩ crimine hæresis, vt in c.secũdũ leges.de hær.in 6. In quibus casibus ficta confessio facit transire pœnã ad hæredes. Adde Barto.in l.1.ff.de bo.eorum. in fi.*

ge hanc fallentiam, nisi simus in mã,
cuius finis est purgare peccatũ,qa acta
in summario faciunt fidẽ in plenario
iudicio.Ita sing.ɔsuluit do.Ant.ɔs.41.
inci.qdã petiit,dicẽs, ꝙ acta facta co-
rã iudice eccl'ast.sũmarie ad ɔuincen
dũ instr̃m vsurariũ, faciũt fidẽ in iudi
cio seculari plenario. Et inter multa
alleg.quod scribit Host.in c.2. de ord.
cog.vbi dicit, s̃m eũ, ꝙ in mã tangẽte
periculũ aĩarum ꝓbatio semel liqda
valet,lȝ varietur modus agẽdi,qa agi
liores ꝓbationes sufficiũt in mã pecca
ti,vnde sufficit, probationem fore integram s̃m metas
iuris naturalis.Alleg.bonum text.in cap.in omni.supra
11 eodem.Et hoc non tradas obliuioni. Quarto † restrin
gitur, dummodo iudicium sit summarium ex natura
sui,vel etiam ex commissione superioris: secus enim,si
esset summarium ex culpa partis, puta, si proceditur ꝯ̃
contumacem absentem in iudicio plenario Oĩs.n pro
cessus factus ꝯ̃ absentem, dr̃ esse summarius, s̃m glo.&
Bar.in l.1.C.quorũ app.nõ recip.Et tñ acta facta in vno
iudicio ꝯ̃ ɔtumacem,facient fidẽ in alio ꝯ̃ eũdem, s̃m
Bar.in l.2.in fi.ff.iudi.sol.Et hoc quo ad primã fallentiã.
12 Fallit † scd̃o p̃dicta regula in his, q̃ cursu tp̃is immutã
tũr,qa acta facta in vna cã non ꝓsunt in alia, s̃m Bar.in
l.1.§.qui excusatione.ff.de vac.mu.& in l.2. versus fi.ff.
iudi.sol.& do.An.hic per tex.& ibi habes exemplũ in l.
spadonẽ.§.qui absolutus.ff.de excusa.tut.ex quo late tra
ctat hic do.meus,vtrũ sufficiat ꝓbare quẽ olim vixisse,
vt p̃sumat̃ hodie viuere,de quo dic,vt ꝑ ipsũ,& plenius
per Imo.& Raph.in l.ex facto.§ si qs aũt.ff.ad Treb.Fal
13 lit tertio†p̃dicta regula,nisi attestatio
nes nõ fuissent publicatæ,qa tũc in a-
lio iudicio ẽt inter easdẽ personas nõ
b probãt,b s̃m gl.Iac.de Are.& Bar.in l.
gesta.C.de re iud.& Cy.in l.properan
dũ.§.fi.C.de iud.& Bar.in l.1. cũ duab⁹
sequẽtibus,ff.de his, quæ in frau. cred.
gl.& Bar.in l.solã.C.de testibus.& Bal.
in l.2.in pe.col.C.de edẽ.Et ibi subdit
ꝙ iudex alterius instãtiæ dictas attesta
tiones nõ poterit publicare. Et idem
dicit Bart.in d.l.gesta.Et hanc fallẽtiã
tenet ẽt Bal.in l.fi.circa princ.C.de te-
sti.& in c.1.§ in causis. de pace Constã
tiæ.& in l.prolatã.C.de senten.& inter
locut.omniũ iud.d.l.gesta.& ibi Sali.
& do.Ant.in c.fraternitatis,in antepe.
col.ĵ.e.Et adducitur rõ,quia publica-
tio ꝓcessus durãte ĩstantia fit officio iu
dicis mercenario. Sed officiũ iudicis
mercenariũ perit finita ĩstãtia.l.quar-
ta.C.depositi. Ergo impossibile vr̃, ꝙ
alius iudex in alia instantia possit sup
plere defectum publicationis, sicut ẽt
videmus,quod qñ petitur executio sẽ
tentiæ ꝑ officiũ iudicis, iõ iudex alte-
rius territorii non potest exequi, quia
est officiũ iudicis mercenarium,quod
non egreditur ꝑsonam iudicis,q iudi-
cauit,vt late per Bal.in l.si cãm iudica
ti.C.de execu. rei iudic. Posset tamen
respõderi huic rationi, ꝙ publicatio,
quæ fit in alia instantia,fit etiam ꝑ offi
cium iudicis mercenarium, quod de
fuit huic instantiæ,in quantum proba
tiones facientes ad causam & ad hanc
instantiã, reddit authenticas & perfe-
ctas. Adducitur etiam pro hac parte,
quia nõ vr̃, quod alius,qui cognoscit
de causa, possit iuste cognoscere, an
publicet,vel non,qa cum primus rece
perit dicta in secreto cum notario, c.

b Inter easdẽ personas nõ ꝓbãt. *Ego teneo istam opi. quam videtur etiã tenere hic Feli.& eam fortifico isto medio; l.fi.C. de testi.vult, quod quãdo testes sunt examinati coram arbitro, si viuunt quod sit in electione eius, cõtra quẽ producuntur, eis stare, vel petere, vt iterũ examinentur. Vnde dico, quod idem est dicendum de iudice coram quo attestationes nõ publicatæ producuntur, quia erit ĩ electione eius cõtra quẽ producuntur, facere vt iterum testes examinentur in isto secundo iudicio, neque est dicendum, quod iudex secũdæ instantiæ possit testes publicare. Et istud videtur sẽtire Bartol.in l.admonendi.ff. de iureiur.in ver.q̃ro, quid si dicta testiũ.Et istam opi.tenet Bal.in addi. Spe.in tit.de instru. edi. in ver-* [illegible]

*bo, acta. Anto. de But in c. Albericus. ꝭ. eo. & idem tenet Bal. & Sal. in l. geſta. C. de re iudic. moti ꝑ d. l. fi. C. de teſti. dom. Alexã. in conſilio ſuo. 82. in 3. volu. incip. Viſo proceſſu cauſæ vertentis. in vlti. col. & iſta eſt verior & * cõmunior * opin.*

venerabili. ꝭ. eo. ſola ſcriptura notarij
non facit fidẽ, ſed authoritas iudicis,
cuius ſecretum eſt alteri incognitũ, ſi
cut dicimus, ꝙ inſtrumẽtũ de quo v-
nus notarius eſt rogatus, alius ɔficere
nõ põt, c. iter dilectos. de fide inſtr. Di-
cit in ſimili Ang. in l. ex facto. in prin.
ff. de vul. & pupil. ꝙ ſucceſſores Antia
norũ nõ pñt interpretari ſtatuta p̃deceſ-
ſorũ, ꝗa intẽtio illorũ, tanquã ſecreta,
ñ trãſit ad eos. De quo late ꝑ Imo. poſt
Bart. in l. ab executore. ff. de appel. Sed
põt dici, ꝙ illa rõ ꝓcedit, qñ iudex ex
ſola relatione notarij vellet publicare
vel forte ex ſimplici dicto iudicis p̃ce-
dẽtis, ſed ſecus, qñ ex dicto vtriuſq; ſe informaret ad pu
blicationẽ, qđ fieri põt, vt per Bart. l. ne in arbitris. & di-
cet. ꝭ. eo. c. cũ a nobis. Et iõ ɔ̃ iſtam fallẽtiam & p̃dictos
tenet hic do. Ant. & expreſſius Imo. & do. Abb. dicẽtes,
ꝙ in alia inſtãtia poſſet fieri publicatio per aliũ iudicẽ,
ꝗa facultas ꝓbationũ nõ eſt anguſtãda, l. qm̃. C. de hære
ti. Bñ facit c. ɔſtitutus. ꝭ. eo. Ad idẽ c. qm̃. ſ̃. ti. 1. inducẽdo
vt hic ꝑ do. Abb. maxime, ꝗa publicatio nõ fit ad p̃ſtan
dã fidẽ ipſis depoſitionibus, ſed vt ſuper ipſis diſputetur,
c. qualiter. §. dẽt. ꝭ. de accu. tñ ẽt quo ad validitatẽ ſnĩæ
ñ reqrit̃ publicatio teſtiũ, vt dixi ĩ c. cũ I. & A. ꝭ. de re iu-
di. Et hãc partẽ tenet ẽt Inn. hic, & Bart. in l. cũ lite. ff. iu-
di. ſolui. & cũ eo trãſit Raph. ibi allegãtes Inn. in c. Alb.
ꝭ. eo. Adducit̃ ẽt, qđ no. Bar. in l. admonẽdi. ver. q̃ro, qđ
ſi dicta teſtiũ. ff. đ iureiu. Et eſt opinio valde ſuſtẽtabilis.
14 † Sed tñ iſtis nõ obſtãtibus in hoc dubio paſſu, p̃ualeret
in practica iſta fallẽtia, tũ ꝓpter cõem opinionẽ, tũ quia
ꝓpter ipſam eſt tex. optimus in c. cũ cãm, ꝭ. eo. Nec vr̃
poſſe dici, ꝙ ibi atteſtationes fuerunt nullæ, ꝗa ſm hoc
male põderaret ibi Papa, ꝙ atteſtationes erãt clauſæ, ad
hoc vt teſtes prius recepti nõ reciperent̃, ꝗa ẽtſi eẽnt ap
tæ, idẽ eſſet, c. de teſtibus. c. licet. & c. p̃ſentiũ. ꝭ. eo. Et pro
hoc rñdetur ad dictũ c. ɔſtitutus. vbi vr̃, ꝙ ſi acta eẽnt in
ter eaſdẽ ꝑſonas, poſſet fieri publicatio ꝑ alios iudices,
ꝗa iſtud argumentũ a ɔtrario repugnat d. c. cũ cãm. Cõ
tra, &c. Eſt verũ, ꝙ quatuor caſibus abſq; dubio ꝓcede-
re poſſet opinio ɔtraria. Primus eſt, qñ de ɔ̃ſenſu partis,
de cuius p̃iudicio agitur, iudex vellet publicare atteſta-
tiones, ꝗa poteſt, dicto c. cum cauſam. in fine. Secundus
15 † eſt, qñ teſtes ſunt mortui, vł adeo in lõgiꝗs partib⁹,
ꝙ iterato ꝓduci nõ pñt, ꝗa tũc, ſm do. Ant. & Imo. hic
vr̃ ſine dubio ꝓcedere opinio Barto. in l. 2. ff. iud. ſol. per
16 c. p̃ſentium. ꝭ. eo. Tertius † caſus eſt, qñ atteſtationes nõ
publicatæ in inſtantia cauſæ principalis producũtur in
alia inſtantia ſuccedanea primæ, ſcilicet appellationis,
vel alterius, ſm do. Abb. hic per ea, q̃ dixi ĩ 1. regula. Idẽ
Bar. in l. ꝓlatã. C. de ſen. & Bal. de pace Cõſtãtiæ. ĩ verbo
in cauſis. & in d. l. geſta. & facit gloſ. 1. in fi. ibi. Quartus
17 † caſus ẽ, qñ teſtes examinant̃ ad ꝑpetuã rei memoriã,
ꝗa ẽt nõ publicati faciũt fidẽ ſm Bar. in auth. ſi ꝗs in ali
quo. poſt gl. ibi. C. de eden. & idẽ Spe. in ti. de teſte. §. nũc
tractemus, ver. alias. quẽ ſequit̃ do. Abb. ĩ ca. ſignificauit.
ꝭ. eo. Vtrũ aũt publicatio atteſtationũ inter aliquas per
ſonas facta, p̃iudicet tertio, cũ poſſit ꝓducere ſuꝑ eiſdẽ-
met capitulis, dicet̃ ꝭ. eo. c. fraternitatis. ĩ limitationib⁹.
Et hæc quo ad ſecundã regulã, quã ẽt limita ex his, q̃ di-
centur in quarta rła, videlicet qñ ẽ perẽpta inſtãtia. Ter
18 tia regula. In † mã acta facta inter duos litigantes nõ ha
bẽt effectũ, quo ad alios, ſm oẽs hic. & glo. & alios in l. 2.
C. de eden. ꝑ id, quod habetur in rubri. C. res inter alios
acta. & per totũ, & l. 2. C. quibus res iud. non nocet. & c.
inter dilectos. verſi. nec atteſtationes. ꝭ. de fide inſtrum.
19 Fallit † primo, quoad aliqualem præ
ſumptionẽ, ꝗa illã inducũt acta inter
alios quãuis extraneos, ſm do. Ant. &
do. Abb. hic. Allegãt Bar. in l. a ſnĩa. ff.
de app. recip. & gl. in l. ſi duo p̃roni. ff.
de iureiu. & Cy. in l. 2. C. de edẽ. Adde
Bar. in l. admonendi. ff. de iureiurã. vbi

a *Fallit primo, a quo. No. ex iſtis, ꝙ Feli. eſt ſecutus opi. Bar. vz, ꝙ teſtes recepti ĩter alias ꝑſonas, ſi ſunt*

dicit, ꝙ ſi dicta teſtiũ ſunt recepta ĩter
alias perſonas, faciunt quo ad alias ſe-
miplenã probationẽ, ſicut dicimus in
ſnĩa. Et intelligit Bar. qñ illi teſtes exa
minari non pñt: alias imputaret̃ parti,
cur de nouo non faceret examinari. l.
fi. C. de teſti. Et hoc dictũ Bar. ſequunt̃
do. Ant. & do. Abb. in c. fi. ꝭ. de iureiu.
& do. Ant. ĩ c. pe. in 4. col. ꝭ. de re iudi.
& in c. fraternitatis. ĩ pe. col. ꝭ. eo. Et ex
iſto dicto Bar. infert do. Ant. valde ſo-
lenniter, ꝙ illud qualequale p̃iudiciũ
eꝗpollet ſemiplenæ ꝓbatiõi habili ad
deferendũ ſacramẽtũ in defectũ ſemi
plenæ ꝓbationis. Et idẽ voluit Bal. ĩ d.
l. ſi duo p̃roni. in prin. Sed ɔ̃ iſtã fallen
tiã fortiter facit, ſm do. meũ, ꝗa reſpe
ctu tertij, q nõ fuit in iudicio, teſtis fuit
receptus parte non citata. Ergo nullũ
facit indiciũ, vt voluit Bar. ĩ l. maritus.
ff. de qõ. & dixi ĩ c. 2. ſ̃. eo. Sed ad iſtud
dici poſſet, ꝙ omiſſio citatiõis bñ ope
rat̃ illũ effectũ, qñ nõ citat̃ ille, cui⁹ prĩ
cipaliter intereſt, ſecus, ſi nõ citat̃ ille,
cuius ſecũdario intereſt, ꝗa hoc nõ eſt
neceſſariũ, vt not. Do. in c. quãuis, ſuꝑ
gl. fi. de pac. in 6. ꝓ quo eſt text. optim⁹
in l. 1. §. denũciari. ff. de ven. ĩſpi. quẽ fa
cit ſing. Bald. in rub. C. de ſucceſ. edic.
& in c. inter quatuor. ſ̃. de ma. & obed.
& in l. ſi curatoris. C. de iure deli. cũ ſi.
Præterea allegat tex. vbi ɔ̃ p̃dictã di-
cit eẽ caſum clarũ, ĩ c. inter dilectos. §.
porro. in verbo, nocumentũ aliqđ. ꝭ. đ
fide inſtr. Sed ad iſtud dici p̃t, ꝙ ibi po
nit̃ allegatio partis, ſuꝑ qua nõ fundat
ſe Papa, lz ꝓ ipſa iudicet, ſed ex eo, ꝗa
actor deficit in ꝓbatione eorũ q̃ ꝓpo-
ſuerat. Præterea rñdetur ad d. l. a ſnĩa,
ꝑ quã ſe fundãt Doc. ꝙ nõ ꝓbat, ꝙ af-
ferat̃ p̃iudiciũ, quo ad ſemiplenã ꝓba-
tionẽ, ſed ſolũ ꝙ rõne p̃iudicij põt ap
pellari. Certũ eſt ãt, ꝙ ꝑmittit̃ appella
ri ẽt rõne leuis p̃iudicij, uł ĩtereſſe, l. ñ
tm̃, ff. đ app. Tñ iſtis ñ obſtãtib⁹ p̃uale-
ret iſta fallẽtia ꝑꝑ authoritatẽ Bar. &
ſequaciũ, & eã liita, vt multũ notãter
ꝑ Bal. & Ang ĩ l. 2. C. de edẽ. Vñ ualet,
ꝙ acta inter alias ꝑſonas faciũt quale-
quale p̃iudiciũ tertio, ita demũ, ſi ter-
ti⁹ hẽbat ius ɔnexũ cũ iure illi⁹ q fuit ĩ
lite. Exẽplũ patet in d. l. ſi duo. & in d.
l. a ſnĩa, alias ſecus, ſm ipſos, ꝓ quibus
allegat̃ tex. in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. fi. ĩ
20 uerbo, nihil, de iureiu. Fallit † ſecundo
multum ſingułr iſta regula, niſi rõne
publicæ vtilitatis iudex vellet moueri
ex officio ſuo rõne ɔfeſſionis habitæ
inter priuatos ĩ alio iudicio, puta, ſi a-
ctore agẽte ɔ̃ poſſidẽtẽ bñficiũ, actor
nihil ꝓbet, reus aũt ſpõte ɔfiteat̃ defe
ctũ iuris ſui, q̃uis. n. nõ ꝓſit iſta ɔfeſſio
actori, vt ꝓ eo ferat̃ ſnĩa, ca. olim. ĩ fi. ſ̃.
de reſcr. tñ iudex ĩ alia inſtãtia poterit
ex offõ illũ priuar̃ ex illa ɔfeſſione. ita
elegãter voluit Spe. ĩ ti. đ act. & peti. §.
ſuꝑ actionib. ver. ſed qđ ſi re⁹. & Cõp.
& Io. An. ĩ c. mãdatũ. ſ̃. đ r̃ſc. & ſequũt̃
do. Ant. & do. Ab. hic. & do. Ab. ĩ c. cũ
dilect⁹. ſ̃. đ or. cog. & d. An. ĩ c. vr̃a. ſ̃. đ
cohab. cle. Idẽ dixit Arc. ĩ c. fi. đ iureiu.
ĩ 6. & ĩ c. multi. ĩ 1. col. 2. q. 1. & optĩe fa-
cit tex. in c. ꝑ inquiſitionẽ. ſ̃. de ele. Ad
idẽ qđ no. do. Abb. in diſputatione, Ti

mortui, faciũt ſemiplenã ꝓbationem, quo ad alias ꝑſonas tertias, & ꝗa ẽ paſſus ſatis difficilis, iõ reaſſumam materiam. Adde, nunqđ teſtes recepti ĩter alias ꝑſonas ſi ſũt mortui ã faciant ſemiplenã ꝓbationẽ, quo ad alias? Bart. in l. admonendi, in ver. q̃ro, quid ſi dicta teſtiũ ff. de iureiu. tenet, ꝙ ſic, vz ꝙ teſtes recepti inter alias ꝑſonas, quando ſunt mortui, ita quod examinari non poſſunt, faciunt ſemiplenam probationem, quo ad alias perſonas tertias. Et eſt noua limitatio ad regulã, quod res inter alios acta. to. ti. C. res ĩter alios acta. & l. ſæpe. in prin. ff. de re iu. Adde, quod idem tenet Ang. in l. 2. C. de edẽ. do. Alex. ĩ d. l. ſæpe. in repe. & ibi exclamat ad iſtud dictũ Barto. & dicit, ꝙ eſt dictũ de pane quærẽdo, tamẽ putat, ꝙ ſit ſine dubio. circa tex. & l. a ſnĩa. ff. de app. per quã mouetur Bart. nihil probat de ſemiplena probatione. Adde, quòd iſtud dictum Bar. reprobat Fran. de Are. in conſ. ſuo 164. incipi. ſicut Ioannes ſcripſit in euangelio, ĩ Apoc. & plenius ĩ iſto c. & ibi allegat aliqua, q̃ vt lz videre in eo ñ faciũt cõtra Bar. cũ ñ loquatur ĩter minis, in qb. Bart. facit fundamenta. ſ. qñ teſtes ſũt mortui, vt ĩter cætera põdera tex. q contra eũ multũ ſtringit in c. inter dilectos. de fi. inſtru. in §. porro. vbi dicit̃. ꝙ atteſtatiões ĩter alios receptæ alijs p̃iudiciũ non generãt, et tñ, ſcđm eũ cũ ꝓceſſus eſſet de longinquo, veriſimiliter

militer teſtes erãt mortui. Sed certè ille tex. hoc non probat neceſſariò, quia quamuis proceſſus eſſet de longinquo, non per hoc præſumitur, quòd teſtes eſſent mortui, imo præſumuntur viuere uſque ad centum annos, vt in l. fi. C. de ſac. ſan. eccleſ. & in l. ſi vſufruct. ff. de uſu & uſufru. le. Declarat Bar. & Doc. in l. ſi quidem. C. ſol. ma. & in l. 2. §. ſi dubitatur. ff. quemadmo. teſt. aper. Vnde dico, quod propter authoritatẽ Bar. & ſequacium in conſulendo & ſententiando non diſcederem ab ipſius opinio. Adde, ꝙ Ant. de Bu. tenet iſtam opi. Bar. in c. quãuis. de re iudi. Sed do. Abb. ibi in 1. col. putat hoc committi iudicis arbitrio. Tamẽ tenet opinio. Bar.

a An confeſsio. *Adde, quòd Imo. in c. per inquiſitionem. de elec. tenet quòd ſic, quia contra confeſsionẽ ꝓpriam non poteſt venire confitens. Adde, quod contrarium tenet gl. in ca. ex pœnitentibus. 50. diſt. Vide Bar. in l. ſi confeſſus. ff. de cuſto. a reo. Bar. in l. magiſtratibus. ff. de iuriſd. omn. iudi. Bal. in l. quoties. C. de iud. Ego teneo, quòd ſola confeſſio nõ ſufficiat ad condemnationem, ſed bene poteſt cõpelli reus, ut perſeueret in confeſsione ſua, aut ut ipſã declaret. Vid. do. Ab. ĩ c. qualiter. el 2. đ acc. ĩ fi.*

b De alijs. *Adde, quid de actis, vtrum acta facta in iudicio ciuili faciant fidem in iudicio criminali? Inn. fuit varius in q. iſta, nam in c.*

tius clericus. ver. ſed nũquid iudex. & Arch. in c. ꝯ morẽ in fi. 110. diſt. & vide Dom. poſt Lapũ, in c. 2. verſic. qd ſi reus. de ꝯfeſ. in 6. vbi vr̃ ꝑdicta extendere ẽt ad ꝯfeſſionẽ fictã. ſed hoc non admitterẽ, per ea q̃ dixi ſ̃. in 2. regula, ver. hæc aũt ꝯfeſſio. ſed ꝓcedeŕ poſſet opinio ipſorum, quo ad alios effectus, quos in ſimili ꝯſiderãt Doct. ĩ ca. at ſi clerici. in prin. ſ̃. de iudic. maximè do. Abb. ibi, verſic. Vincentius hic: Sed

21 † ꝯ iſtã fallentiam fortiter facit c. 1. ĩ ver. ꝯfeſ. ĩ. de exce. ſed rñde ex eo, qđ no. do. Ant. poſt Inn. in ca. per inquiſitionẽ. ver. ſecundus intellectus eſt. de elect. vbi limitat, ſeu declarat d. c. 1. nõ ꝓcedere in ꝯfeſſo, quo ad aliã ĩſtantiã quia in ea poterit puniri, lʒ nõ in illa, in qua emanauit ꝯfeſſio, & lʒ hoc ſit ĩ ꝯfeſſo, nõ tñ in ꝯuicto, & rõ ſpãlitatis in ꝯfeſſione orit́ ex rõne c. ꝑ tuas. ſ̃. ti. j. Sed adhuc ꝯ iſtã fallẽtiã vr̃ gl. magna in fi. in c. ex pœnitẽtibus. 5. diſ. Sed rñdet ibi Domi. ꝓpe finẽ, ꝙ loquit́ in cõfeſſione emanãte in foro pœnitẽtiali, q̃ non ꝑiudicat ĩ cõtentioſo, ſ̃m Hoſt. & do. Ant. ĩ c. quæris. ſ̃. de æta. & qua. Sed vlterius videreť, ꝙ imo ĩ eadem inſtantia poſſet puniri ex illa ꝯfeſſione, qa dummodo cõfeſſio emanat corã iudice ꝯpetenti, non ꝯſiderat telã iudicij, c. 1. de accu. in 6. cle. ꝯſtitutionẽ. in fi. de elec. no. Inn. in c. qualŕ. el. 2. ĩ. de accu. Sed rñde ex notatis per Bal. poſt Spe. ĩ l. mercalẽ. C. đ ꝯd. ob turp. cãm. & do. Ant. in c. nr̃a. in pe. char. ver. ad diſcurrendũ. vbi dicit, ꝙ ſi iudiciũ nõ eſt inſtitutũ ad finẽ puniẽdi crimẽ, ſed ad aliũ finẽ, ꝑp ꝯfeſſionẽ non põt quis puniri, tũ per d. c. 1. de excep. & in c. 2. ĩ fi. ſ̃. de ordi. cog. tũ ꝑp l. vt fundus. ff. cõmu. diui. & c. licèt Hely. ĩ fi. ĩ. de ſymonia. & qa iudex ad hoc nõ ſedet, ut per gl. in c. vlti. ſ̃. de ꝯfeſ. & q̃uis huic rñſioni videať obſtare c. fi. de iureiu. lib. 6. tñ dicit ibi Petr. de Ancha. ꝙ ſatis dr̃ de crimine in iudicio congruo ille puniri, lʒ emergat pendẽte cã, qa eius finis eſt repellere electum, ut ibi ꝑ gl. in ver

22 bo, debebit. Et † iſta faciũt ꝓciſè ad q̃ſtionẽ, an cõfeſſio a facta in ciuili ꝑiudicet in criminali: de qua ꝑ Bar. in l. ſi duo ꝓꝛoni. §. idẽ Iulianus. ff. de iureiu. & Bal. in l. ſi quis in hoc genus. C. de epiſ. & cle. & Spe. in ti. de inq̃ſitione. §. nũc videndũ. ver. qd ſi actor. & Bal. in d. l. mercalẽ. cũ quo transeo. Et de alijs b actis in ciuili, an noceant in criminali, vide ꝑ Bal. poſt glo. in ver. deſtinatus. ĩ l. ſi quis ad ſe fundũ. C. ad l. Iul. de vi. & ibi Sali. ĩ pe. col. & do. Ant. ĩ d. c. ꝑ inquiſitionẽ. in vlt. col. & do. Abb. ĩ c. qualŕ. lo 2. ĩ vlt. col. de accu. & Bar. ĩ l. pe. ĩ fi. ff. de cal. & ĩ l. 2. §. ſi qs dolo. ff. de tab. exhib. & Bal. ĩ l. j. circa prin. C. ſi qs aliquẽ teſtari ꝓhib. & in l. ex morte. C. ad l. Aquil. & do. Ant. ĩ c. cũ dilectus. ĩ. de purg. Cano. & gloſ. & Bal. in l. ictus fuſtiũ. & ĩ l. athletas. §. calũniator. ff. đ infamib. & Bar. in l. quoties. C. de nau. lib. 10. & Bal. ĩ l. qđ euitãdi. C. de ꝯd. ob turp. cãm. & cũ ipſo trãſeo. Dicit eñ, ꝙ operať, non ꝙ ex illo paſſu poſſit iudex criminaliter puniri, ſed qa ſucce-

dũt loco denũciatoris, vel famæ, vt ibi ꝑ ipſũ, & in l. ſi qs homicidij. C. de acc. & bñ facit d. c. P. de excep. ꝑ primo dicto. Et dicit Bar. in d. §. ſi qs doſo. ꝙ operanť indiciũ ad torturã. An aũt probationes factæ in iudicio inquiſitionis faciãt fidẽ ĩ iudicio accuſationis, vide latè do. Maria. in repe. d. c. qualiter. q.

23 13. arti. 2. Vtrũ † aũt cõfeſsio facta corã iudice inquirẽte, vel in iudicio criminalŕ moto ꝑ accu. faciat fidẽ ꝯ cõfitentẽ in fauorẽ ꝑſonæ, q̃ nõ fuit pars illius iudicij, vide Io. And. in Spe. de accu. §. 1. ver. qd ſi latro. quẽ ſequit́ Bal. lʒ ipſũ nõ alleget, in l. 2. in fi. C. de eden. & in l. j. in vlt. colum. C. de iudicijs. Et dñt, ꝙ acta iudice inquirente proſunt abſenti, nõ aũt acta mediãte accuſatore, vt latius ꝑ eos, & Ang. & Imo. in l. defuncto. ff. de pub. iud. & Ang. ĩ l. 1. ff. de priua. deli. Et an cõfeſsio facta corã arbitratore, faciat fidẽ cora ordinario vide do. Ant. in c. Quintauallis. ĩ. de iureiu. Et de cõfeſsione in uno iudicio, qñ opereť in alio, vide ẽt Ang. in l. cũ fideicommiſſum ff. de ꝯfeſſis. & in auth. itẽ ſi poſſeſſor. C. qui pot. in pig. ha.

24 Fallit † tertio ꝑdicta regula in caſu, quẽ ponit Bart. ĩ l. eor. in prin. ff. de falſis. vbi dixit, ꝙ nõ ob ſ. dicta regula, dictũ unius teſtis in vna cã facit fidem ꝯ eundẽ teſtẽ deponentẽ ꝯriũ in alia cã inter alias ꝑſonas, ꝑ illũ tex. ĩ verbo de imprudẽtia. & ita dicit tenere Inn. in c. veniẽs. ĩ. eo. & ſequit́ dom. Ant. ĩ c. cũ in tua. ĩ. eo. vbi declarat, ꝙ dictũ talis teſtis, tanq̃ falſarij, in neutrã cãm facit fidẽ. Et ſimile notat Fede. cõſ. 23. inci. Titius electus, & cõſ. 56. inci. Do.

25 Alex. Fallit † quartò, ubi agit́ de ꝓbãdo, an acta ſint facta, & non de effectu actorũ, qa quo ad hoc, faciũt fidẽ ĩ alio iudicio, ſ̃m Bar. & alios, d. l. 2. C. de eden. & Barto. ĩ l. 2. ff. iudi. ſolui. & do. Ant. hic, pro quo facit, qa acta inter alias ꝑſonas faciũt fidẽ, quo ad ꝓparationẽ alterius iudicij, lʒ nõ quo ad deciſionẽ, vt ꝑ Bar. ĩ l. 1. in fi. C. de aduo. diuer. iud. & in l. 1. ꝑ illũ tex. C. ubi cãæ fiſcales & ĩ d. l. ſi qs homicidij. & ĩ l. 2. in 3. notabili, C. de fi. inſtr. & in l. 1. in pe. col. C. ne filius pro p̃re, & ĩ l. ĩgenuũ. ff. đ ſta. ho. đ quo ꝑ Bar. & alios

26 in l. cũ fili⁹. ĩ prin. ff. de verb. obl. Fallit † quintò & ultimò gñalŕ ĩ illis trib. caſib. in qbus ſñia lata inter duos facit ius ẽt quo ad alios, de qb. ĩ c. pe. ĩ. de re iud. & in l. ſæpe. ff. eo. ti. qa quod iudicat́ đ ſñia, iudicať ẽt đ alijs actis, ſ̃m magiſtralẽ theoricã Inn. hic, quẽ ſequunť Bal. dom. Ant. Imo. & do. Abb. hic, & Bar. ĩ l. ſi ſuperatus. ĩ fi. ff. de pig. & ĩ l. 2. ff. iud. ſolu. & in l. 2. ff. vi bono. rapt. & do. Ant. & do. Abb ĩ d. c. at ſi clerici, circa prin. & Bar. Ange. & Imo. ĩ d. l. ſæpe. & Bar. ĩ l. ſi mr̃. §. fi. ff. de exce. rei iudi. & in .. ſi perluſorio. §. fi. ff. de app. & Bal. in d. l. ſi qs ad ſe fundũ. in fi. & in l. 2. C. qbus res iudicata nõ nocet. & Io. And. in Spe. de teſte. §. nũc tractem⁹. in addi. magna, & allegať tex. in d. c. inter dilectos, ver. nec atteſtatiões. in d. c. at ſi clerici. in prin. & in l. ſed & ſi poſſeſſori. §. fi. ff. de iureiu. Et ꝑ iſtam fallentiã nõ remanẽt ꝓcedentes vanæ, ſed procedũt ẽt ĩ caſibus, ĩ qbus ſñia inter alios non operať, quo ad alios. Et pro ĩtellectu hui⁹ fallẽtiæ ponderа, qđ ſcribit do. An. in c. fraternitatis. in pe. char. ĩ. eo. &

27 Imo. d. l. ſæpe. Quarta & ultima regula. Inſtãtia † peremc pta c pereũt acta litis ordinatoria, citatio, libelli oblatio, ſatiſdatio, & ſimilia, ñ aũt tẽdẽtia ad veritatis ĩdaginẽ, vt đpoſitio teſtiũ, ꝯfeſsio partiũ, & ſimilia, ſ̃m Inn. hic, & Bar. in d. l. cũ lite. & ĩ d. l. 2. C. de edẽ. & ſequunť do. Ant.

qualiter. el 2. de accuſ. tenuit, quòd acta facta in ciuili probant in criminali, ut puta lata eſt ſententia in ciuili, quæ probabit in criminali, hoc modo, videlicet iudex formabit inquiſitionem de nouo, & poſtea aſſumet illam ſententiam ad probãdum, quia ſententia inducit notorium. Et cum iſta opi. Inno. tranſeũt Doc. ibi Sed in cõtrarium tenuit ipſemet Inno. in ca. per inquiſitionẽ. de electio vbi clare dicit, ꝙ acta facta ĩ ciuili, nõ proſunt in criminali, quia fortè multa fuiſſent oppoſita cõtra priora acta, ſi fuiſſet actũ criminaliter, quæ fuerunt omiſſa propter leue præiudicium, & etiam ad aliũ effectũm agebatur, de quo uide do. Ab. in d. c. qualiter. el 2. ĩ vlti. colum. in ver. faciunt hęc ad q.

c Perẽpta. *Adde tu, quid ſi iuriſdictio iudicis delegati ſit finita, puta qa reuocatus, an acta*

acta pereāt, adeò quòd neceſſe ſit, quod ordinarius de nouo cognoſcat? an uerò ex eiſdem actis. Vide Bal. in l. edita. C. de eden. in 8. & 9. quæſt. & Bal. in l. 2. C. de fruc. & lit. expen. & ī l geſta. C. de re iudic. in 1. columna & Bal. in titu. de pa. Conſtant. in ver. in cauſis.

Bal. Imo. & do. Abb. hic, & do. Ant. in cap. cum dilectus. ī 11. col. ĵ. de appell. Imo. & Bal. in l. cum antea in fi. C. de arbi. in auth. hodie. poſt prin. C. đ iura. cal. & pulchrè, in l. ꝓperandū. in ſfi. prī. C. de iud. & in c. ꝯſuluit. ad fi. ſ̃. de offi. dele. & ī c. fi. in fi. ti. 1. Probat̄ ex d. l. cū lite. iūcta l. cum antea. C. de arbi. & ī l. iubemus. C. de lib. cā. & l. fi. C. de teſti. Et dr̄iam inter iſta acta ponit in ſimili gl. in cle. ſæpe. in uerbo, defenſiones. de ver. ſig. Et rōnē dr̄iæ in ꝓpoſito videte hic ꝑ do. Abb. qui ampliat hāc regulā, vbi ſnīa lata ex actis ordinatorijs in caſu iſto ſit nulla, ēt ſi partes ꝯſentirent. Allegat gl. in d. l. ꝓperandū. §. 1. in ver. triēnij. & qđ habet in l. nemo pōt. ff de leg. 1. & per gl. in d. c. de cauſis. ſ̃. de off. deleg. Et ꝙ acta ꝓbatoria nō pereāt, eſt optimus tex. in c. p̄ſentata. ĵ. eo. Ex quo infert̄, ꝙ nō poterūt alij teſtes ſuꝑ eiſdē capitulis ꝓduci, ſi eſt facta publicatio, vt ꝑ Bar. in l. ꝑ hāc. ī pe. q. C. de tēp. app. & ī auth. q ſemel. C. de proba. de quo tū dicet̄. ĵ. e. c. fraternitatis. Et ex eo, qđ dr̄ de actis p̄paratorijs, infert̄, ꝙ exceptiones, q̄ tolluntur ꝑ litē ꝯte. poterūt iterato opponi, ſm Barto. in d. l. 2. ff. iudi. ſolui. Pro quo eſt tex. in l. hos accuſare. §. hoc bn̄ficio. ff. de accuſ.
28 ſm Imo. hic. Fallit † primo hæc regula, dū dicit, acta perire ordinatoria, vt nō procedat, quo ad effectus, quos iā litis ꝯteſtatio ꝯpleuerat, vt eſt interruptio poſſeſſiōis ad ꝯſtituendū p̄ſcribentē in mala fide, iuxta l. certum. C. de rei ven. Et quo ad ꝑpetuandā actionē ꝑ l. fi. C. de p̄ſcrip. 30. vel 40. anno. ita no. Doc. in locis p̄dictis, & plene Bar. & Ang. in l. 2. C. de fruc. & lit. expen. & Bal. in l. ſi pro te. in lectura antiqua, ff. de in rē ver. & facit qđ not. Bar. in l. fiſcus. la 2. ff. de iure fiſci. & Ang in l. ſi quis poſtea. ff. de iud. & tex. in l. ſi qs repetere. ff. ad Turp. & gl. in l. fi. C. ſi tutor, vel curator. Aduerte tn̄, qa iſta fallentia nō procedit, qn̄ inſtātia nō perijſſet tpe, ſed ex eo, qa partes renūciaſſent in totū cāæ ꝑ trāſactionē, vt ē tex. notabilis, & ibi gl. & Bar. in l. cū mota. C. de trāſa. & illū tex. facit ſingularē Angel. in l. 1. ff. de priua. deli. facit, qđ ipſe no. in l. nā & ſi parentib. § 1. ff. de inoffi. teſt. & idē no. gl. in l. j. in verbo, omiſſa. & ibi Bar. C. de p̄ſcr. lon. temp. & gl. fi. in c. ſignificauerūt. ĵ. eo. & eā no. do. Abb. ibi & hic. Itē ꝓcedit, qn̄ inſtātia non eſt perēpta ꝑꝑ aliquod impedimētū, ſed ex culpa, vel negligētia litē inchoātis, vt no. gl. peregrina in §. p̄ſcriptionē. in ver. interrupta. 16. q. 3. & facit, qđ no. Bar. in l. cū mota. & Angel. in l. ex
29 duob. ff. de duo. reis. Itē † nō procedit, quo ad diuerſam perſonā, ſm Imo. hic, per l. 1. C. de p̄ſcr. lon. tēp. Nec ēt, ſi ad aliā rē agit̄, per l. cū notiſſimi. C. de p̄ſcri. 30. anno. ſm ipſum. Itē nō procedit, vbi pronunciatū eēt, libellū eſſe ineptū, & reus ſit abſolutus ab obſeruatiōe iudicij, & ſic pereat illud iudiciū, qa tūc peribūt acta ordinatoria iudicij, quo ad effectus ꝓximè dictos, ſm Bal. eleganter in l. 2. C. de fruc. & lit. expē. Allegat Hoſt. & Io. And. in c. cū cām. ĵ. eo. Et qa iudiciū male fundatū p̄ſcriptionē nō interrūpit, in gl. in l. ꝑr̄. C. ne de ſtatu defunctorū. Vtrū aūt acta probatoria per talē ſnīam latā ſuꝑ ineptitudine pereant? Hoſt. hic dixit, ꝙ nō, ſed ꝯ̃rium voluit Bal. in l. ſi p̄ronus libertā. ff. de iureiuran. Sed poteſt intelligi eius opi. ſecundum quoſdam, ꝙ probationes ſuper inepto libello non valent, ſ. quo ad hoc, vt poſſit ferri ſnīa in illa inſtātia, per cap. examinata. cum mā, ſ̃. de iudi. & no. Bal. in l. edita. in repetitione Paduana, C. de eden. Sed quo ad aliā inſtantiam, in qua produceretur libellus aptus, valerent probationes, per opi. Hoſt. Item declaratur hæc fallentia in eo, quod dicitur, dicta acta inducere ſaltem vitium litigioſi, nā hoc eſt verum, quo ad ea, quæ reſpiciunt perſonā ipſius litigātis, quia ille cōtra quē lis ꝯteſtata eſt, impediretur ꝯ̃ litem conteſtantē præſcribere illam rem minori ſpatio 40. annorum, ſed quo ad effectus reſpicientes rē, vt ſ. poſt peremptionem īſtātiæ alienet̄, certè ꝯ̃ctus n̄ erit nullus, ſi alienatio fuiſſet facta inſtantia non perēpta, iuxta l. fi. C. de litig. Tex. ē, vbi hæc oīa ꝓbant̄, ſm vnā lecturā, in l. 1. C. de p̄ſcr. lō. tēp. Et eſt caſus notabilis & ſing. ſm Imo. hic, & idē Bar. in l. 1. §. 1. in fi. ff. de litigio. Fallit ſecundo iſta regula ſecūda, dū dictū eſt, acta ordinaroria perire, vt nō ꝓcedat, ſi ſunt approbata à Papa, ꝑ tex. no. in c. p̄ſentata. ver. hmōi acta. ĵ. eo Et hęc, quo ad quartā regulā, de qua ēt aliqd ꝑ do. Ant. in c. per tuas. in antepe. col. ĵ. eo. Et qn̄ nō perijt inſtātia, ſed fuit ꝓnunciatū nulliter, an poſſit de nouo ex eiſdem actis iudicari, vide Io. An. in Spec. de ſnīæ ꝓlatione. §. iuxta. ver. ſed ſi cā. & gl. fi in c. ad ꝓbandū. ĵ. de re iud. & do. Ant. Imo. & alios in c. in literis. ſ̃. de offi. dele. Et qn̄ iudex circūducit edictū, q̄ acta pereant, vide do. Ant. in c. ꝯſuluit. in 2. col. ſ̃. de offi. dele. Et ad ſecundam fallētiā primæ regulæ, adde, ꝙ ad illā l. 3. pōt ēt dici, ſm Imo. hic, ꝙ loqtur ī actibus reſpicientibꝰ propriā ꝑſonā primi iudicis, vt qa p̄ſtita fuiſſet ſatiſdatio de ſoluēdo illud, qđ talis iudex iudicauit expreſſo noīe ꝓprio, nā tūc nō ꝯprehendit ſucceſſorē, ꝑ illū tex. Adde ēt ibi dictis, ſm Imo. ibi, ꝙ licèt corā ſucceſſore in eadē inſtantia nō fuerint actualr̄ ꝓducta acta, tn̄ poterit ſucceſſor ex eiſdē actis iudicare, lʒ de cautela ſit, ꝙ ꝓducant̄, vt voluit ſentire Barto. in l. 2. C. de eden. Et Bal. ibi expreſſius hoc dicit, ꝙ de neceſſitate nō ſit faciēda dicta productio. Et ita dicit hic Imo. ſe alias obtinuiſſe de facto ꝯ̃ multos.

S V M M A R I V M.

1 *Clerici pro ſua eccleſia poſſunt teſtimonium ferre, niſi alia rationabilis cauſa impediat.*

2 *Clerici pro ſuis eccleſiis poſſunt teſtificari, ſi tria concurrant, de quibus glo. 1. in fi.*

3 *Clericus quando eſt examinandus inter laicos in ſubſidium veritatis, epiſcopus debet eum examinare & mittere depoſitionem eius iudici ſeculari.*

4 *Epiſcopi an poſsint compelli teſtificari in caſu neceſsitatis.*

C A P I T V L V M XII.

1 CVm nuncius. Clerici † pro eccleſia ſua teſtificari pn̄t, niſi alia rōnabilis cā impediat. H. D. Et eſt expeditum in ſui materia, in c. inſuper. ſ̃. eo. Et intellige cām rationabilem, quicqd teſtem inhabilitat, vt periuriū, excōicatio, infamia & ſimilia, ſm Doct. hic. Ex hoc dicit Bal. hic eſſe notādū, ꝙ ſicut tales nō proſunt ſingularibꝰ perſonis, ita nec ciuitatibus, uel alijs vniuerſitatibus. No primò ibi, niſi alia. ſm do. Ant. Imo. & do. Abb. ꝙ habilitatus reſpectu uniꝰ impedimēti pōt repelli, ſi aliud impedimētū ſubſit. Ad idē gl. ī c. ſtatutū. in prin. in verbo, canonicis. de reſcr. in 6. & tex. in c. ſi gratioſe. in fi. eo. ti. & lib. & in c. non pōt. de p̄b. in 6. & in l. ſi domus. ff. de ſer. vrb. p̄d. ſicut ceſſante vna cā ex pluribus impedimētis, non ceſſat diſpoſitio. §. affinitatis. Inſti. de nupijs. qđ ītelligit dom. Abb. qn̄ ſunt plures cāæ diſtributiuæ, quarū quælibet ſufficit, ſecus, ſi oēs ſimul ꝯſiderant̄, qa ceſſatio vnius inducit ceſſationē totius effectus. Et dicit eſſe text. ſuo iudicio ſing. in c. qm̄ frequenter. §. porro. iūcto. §. ſin aūt. ſ̃. vt li. n̄ ꝯteſ. ꝑ illū tex. Ad hoc ēt no. do. Abb. ī c. cū ceſſante. in prin. de app. & in d. §. porro. De qua mā vide diffuſius, q̃ alibi, per Imolā, in c. poſt translationē. ſ̃. de renun. poſt gl. Io. An. & do. Ant. ibi & ꝑ gl. Bar. & Imo. in l. 2. §. fi. ff. de dona. & gl. in §. his oībus. 61. diſt. & in c. duæ. 19. q. 3. & Spe. in ti. de diſpu. & alle. §. poſt hoc. ver. illud. & Cy. Iac. Bu. Bal. & Sali. in l. gn̄aliter. la 2. C. de epiſ. & cler. & gl. in c. & ſi Chriſtus. ĵ. de iureiu. & Dy. in regula, decet. de reg. iur. in 6. & Bar. ī l. demōſtratio. §. 1. in 8. q. ff. de ꝯdi. & demōſt. & in extrauagāti, ad reprimēdū. in verbo, nec ex eorū. & in l. adigere. §. quāuis. ff. de iurepa. In quibus locis habes ēt ꝙ ceſſante cā legis finalis, ceſſat & lex, ſecus, ſi cā impulſiua ceſſat, de quo ēt vide gl. in ca. cupientes. in principi. in verbo periculoſis. de elec. in 6. & in l. ſi ventri. §. in bonis. ff. de priu. credi. & in le. 1. §. ſexū. in uerbo, cām. ff. de poſtul. & Lapum allegatione 101. quæ incipit, in ciuitate. & do. Abb. in proœmio Gregoriano. In quibus

locis

a. Lex repellens. *Adde tu, ꝙ Gul. Bal. Ang. Paul. de Cast. Ro. & do. Alex. in l. generaliter. ff. de in ius vocan. tenent, ꝙ qui aliquem ex sacro fonte baptismatis leuauit, non potest vocari in ius sine venia. Ex quo ibi Bal. īfert, ꝙ pater spiritualis non potest esse testis, & sic compater. in causa filiatij, neque etiam filiatius in causa patris spiritualis, quod est menti tenendũ. secundũ eũ. Et de hoc solet sæpe dubitari ī practica. Adde, quod idem tenet Sali. in l. testis. ff. de testi. Idē tenet Fulg. in l. 4. §. prætor. ff. de in ius vocan. Facit tex. in c. ita diligere. 30. quęs. 3. & glos. in cap. qui dormierit. 27. q. 2. Facit etiam, quod vult Bal. in l. 1. in antepenult. char. C. vnde vi. quod sicut mulier non repellitur ab accusando pro iniuria illata personis sibi cōiunctis. ita pro iniuria illata compatri. Breuiter tene contrarium, quod tenet hic Felin. videlicet, quod cum pater non repellitur a testimonio in causa filiatij, neque econtra filiatius in causa patris spiritualis, eo quia edictum de testi. est prohibitorium certarum personarum. Vnde omnis persona quæ expresse non est prohibita, potest testificari, l. 1. ff. de testi. Et dic, quod iura præallegata loquuntur quo ad impediendũ matrimonium. Ita tenet Bart. in consilio suo incip. In quęstione vertente. Ro. & dom. Alexan. in d. l. generaliter. & idem*

locis habes, & quæ sit cā finalis, & q̄
impulsiua, de quo ēt ꝑ Dom. ī c. qm̄.
in 1. q. de immu. eccl. li. 6. vbi post Io.
An. colligit vnũ modũ cognoscēdi
cām īpulsiuā, vcꝫ qñ lex lati⁹ postea
loquit ī parte dispositiua, q̄ fuerit cā,
in l. posita, de quo ēt ꝑ Bal. ī l. eā quā.
in 2. col. C. de fideicō. & in l. 1. C. de
falsa cā adiecta legato. & Imo. post
do. Car. in ca. pe. j̃. de cler. coniug. &
Bal. in l. si post tres. ff. si quis cau. & in
d. l. generaliter. vbi semper vide. Gl.
2 j. † in fi. ibi, quod verius vr̄. Idē Inn.
Hos. Bal. & alij hic, requirētes tñ tria
ex mēte gl. Primo, ꝙ alij testes nō re
perianť, per ca. quanquā. 14. q. 2 Scđo
ꝙ nō sint liberti ecclæ propter æq̄ta
tē, c. 1. s̃. ti. 1. & per id, qđ de filio carna
li dr̄ in gl. ētsi veritas aliter sciri non
pōt. Quod nota ad dicēda in c. 1. j̃. ti.
ꝑxi. Tertio, ꝙ non sint procuratores
pro eccl̃a. ne, sicut pro ipsa testificari
ꝓhibenť, cap. insup. s̃. eo. ita nec ꝯtra
eā testificenť. Et istis modis intellige
ēt gl. fi. in c. veniens. §. eodē. Et in quā
tum Doct. respondēt ad argumē. de
filio, qđ loquiť de filio carnali, nō de
a spirituali, nota ꝙ lex repellēs a filiũ
a testimonio in causa patris, nō intel
ligitur de spirituali. Sed in contrariũ
facit, qđ no. gl. in c. Pictaciũ. 30. q. 3. q̄
dicit, ꝙ magis diligēdus est pater spi
ritualis, q̄ carnalis. Et dicit Guliel. de
Cuneo. in l. adoptiuum. §. patronũ. ff.
de in ius vocā. ꝙ pater spiritualis nō
* pōt vocari in ius sine venia, * sicut
nec carnalis. Et dicit gl. in ca. 1. de co
gna. spiri. ī 6. quod dignior est cogna
* tio spiritualis, q̄ carnalis. * Et ī termi
nis, ꝙ nō possit testificari, tenēt Gul.
de Cu. & Bal. in l. generaliter. ff. de in
ius vocā. Nihilo minus verius est, qđ
dñt hic Doct. & ita exp̄sse tenet Bal.
in l. parētes ante fi. C. de test. tũ, q̄a ꝓ
bationes nō sunt angustandæ. l. quo
niā. C. de hæret. tũ, quia edictũ de te
stibus est ꝓhibitoriũ. c. 1. s̃. eo. & istud
sequitur do. meus hic, dicēs authori
tatem Io. An. esse semper menti tē
nēdā. In hoc adde do. Flo. idē tenētē
* in l. testis idoneus. * ff. de testibus. &
Sal. ī d. l. parētes. & nō alleges tu hic
Io. An. q̄a nō loquitur in filio spũali
de quo in dictis locis, s. ꝑ leuationē
de sacro fonte, sed ī monacho, vł cle
rico ecclæ collegiatæ, q̄ large dr̄ eius
filius. c. cui portio. 12. q. 1. Extra gl. te
ne mēti plura, q̄ ponit hic do. Ab. ad
intellectũ c. sup prudentiā. 14. q. 2. &
c. quanquam. ea. causa, & q. qui dicit.
3 † qñ inter laicos est examinādus cle
ricus in subsidium veritatis, dēt ep̄s,
aut ꝑ se, aut per alium examinare &
trāsmittere depositionē seculari. Est
enim prohibitũ clericum deponere
corā laico, ca. testimoniũ. 11. q. 1. & c.
nullus. 22. q. 5. Si tñ testificareť etiā si
ne licētia ep̄i, valeret eius depositio,
ꝫm do. Abb. valde solenniter, cũ nō
reperiatur expresse ꝓhibitũ, qñ spon
te deponit, & per alias rōnes, de qui
bus per eũ dicentem, Idē in effectu
de religiosis, cũ simpł̃r ꝑmittanť te
stificari, vt in Spe. de teste. §. 1. ver. itē

ꝙ ē monachus, & in c. & si Christus.
in fi. j̃. de iureiu. & in §. cogitādũ. in
Auth. đ monach. & ibi gl. & Bal. ī au
thē. ingressi. in 1. col. C. de epis. & cle.
vt hic per do. Abb. Contra quē forti
ter facit, ſm do. meũ hic, d. c. sup pru
dētia, ponēs in ꝓuidētia ep̄i testimo
niũ clerici, ñ distinguēdo, an sponte,
an coact⁹ testificeť. Vñ omissio istius
licētiæ vr̄ vitiare actũ, cũ debeat p̄ce
dere, ſm Bar. ī l. 1. ff. de aqua plu. arc.
& in l. si q̄s mihi bona. §. iussum. ff. de
acq. hære. & oēs in c. cũ ꝯsuetudinis.
s̃. de ꝯsuet. & p̄sertim in religioso, q̄
ñ hēt velle, nec nolle, ēt quo ad vali
ditatē actus, c. si religiosus. de ele. ī 6.
Et ꝙ debeat requirere licētiā p̄lati fir
mat Bal. lꝫ ipse ñ dicat, ī l. qm̄ liberi, ī
prī. C. de testib. Et iō ī religioso diffi
cile seruareť opi. do. Abb. Sed in cle
rico seculari forte transiret, ꝫm do.
meũ, q̄a ꝓhibitio c. q̄q̄. est inducta ad
ꝯseruādũ honorē clericorũ, ne laic⁹
videať eos authorizare. Sed qñ spon
te testificať, vr̄ tũc omissio licētiæ es
se omissio leuis solennitatis: iō nō vi
tiat, l. 1. ff. de vē. inspi. Facit gl. ī simili
60. dis. in sũma, & quod no. Bar. in l.
fi. ī prī. C. de iure deli. de signo crucis
omisso in inuētario. Quia nō vitiat
Et cũ hoc trāseo, & addo gl. fi. in c. 1.
s̃. de iur. cal. q̄ in terminis voluit o
missionē similis licētiæ nō vitiare a
ctũ, & ibi do. Abb. in 10. & 14. col. re
assumit ista oīa, de quibus ēt per Bal.
in l. 3. ī 5. col. ff. de testib. in apostillis,
& Spe. in tit. de teste. §. sequiť. ver. q̄d
de presbytero do. Ant. in c. si qui te
sti. s̃. eo. & gl. in auth. si dicať. C. de te
sti. & Bal. in d. l. liberi. & do. Car. pul
chre cōsi. 100. qđ incipit, Testator ha
bet. vbi ꝯsuluit valere testm̄, in quo
* fratres Minores sunt testes, * q̄a hoc
non reperiť eis ꝓhibitum. Et allegat
multa, nō aduertēs ad d. c. sup prudē
tia. qđ ꝓhibet eccłasticos eē rogatos
in testes in instr̄is, q̄ fiũt inter laicos.
Vñ ex hoc puto illud c. ꝓcedere de
honestate, per id, qđ etiam no. gl. in
d. §. cogitandũ. cum concor. de q̄bus
4 s̃. An † autē episcopi pñt compelli te
* stificari in casu necessitatis? * Dic, vt
hic ꝑ do. Abb. ꝯcludentē, ꝙ sic serua
ta solēnitate l. nec honorē. C. de epis.
& cle. Et an ista ꝓcedant in cā crimi
nali, vt clericus possit testificari ꝯ̃ lai
cũ, vel ꝓ laico, diceť post do. Ab. j̃. e.
ca. de cætero. Et adde ꝙ si ep̄s defert
iur̄m clerico, vł religioso, vt testificeť, vr̄ ei dare licen
tiā testificādi. Ita ꝓbať ex eo, qđ signāter notat Io. An.
in rła, q̄ tacet. ad fi. de reg. iu. ī 6. vbi dicit, ꝙ si ꝯstō ep̄i
ꝓhibet alienationē fieri sine ꝯsensu ep̄i, & cleric⁹ alie
net in ipsũ ep̄m, nō incurrit pęnā statuti, q̄a ex illo a
ctu vr̄ ei dare licētiā, & sequiť do. Abb. ī c. nōne. ī vlti.
col. j̃. de p̄sum. & ī c. cũ dilect⁹. ī prin. ꝑ illũ tex. s̃. de cō
sue. & ad idē, qđ no. Bar. ī l. frater a fratre. ff. đ ꝯd. īde. &
Bar. ī l. bonorũ. C. q̄ admitti. & do. Ab. ī c. ꝑ vr̄as. j̃. đ iu
re pat. & Bal. ī l. fi. C. ad Mac. & Ang. ī l. 1. §. fuit q̄sitũ. ff.
ad Tre. cũ si. vbi dñt, ꝙ si statutũ req̄rit ꝯsensũ p̄ris ī ꝯ̃
ctu filij, & pr̄ ꝯ̃hat cũ filio, vr̄ absq; alio actu separato
ꝯsensũ adhibere. Et ita ī mā nr̄a, quo ad religiosũ, ha
bui ī facto, ī quo, q̄tũ ad hāc licentiā, nō differt ep̄s ab
abbate, per id, quod no. gl. in c. cũ pastoris. 2. q. 7. & do.
Abb. in c. cũ ꝯtingat. in 10. col. s̃. de fo. ꝯpe. cũ similib.

dom. Alex. in consilio suo 470. inci. In causa, & lite. & in consilio 680. incipien. Viso themate.

* Venia. *Adde Phil. in ca. postremo. de appell. col. pen. Ludo. Ange. Paul. & Alex. in l. generaliter. col. 1. versi. item adde quod etiam ff. de in ius vocan.*

* Carnalis. *Adde gl. 27. q. 2. c. qui dormierit. Alex. consi. 143. & Spe. in titu. de rescrip. præsen. §. ratione autem. vers. sed an pro canonico.*

* Idoneus. *Adde ibi Saly. tenentem contra. & Alex. in l. generaliter. de in ius vocan. colũ. 2. ver. ex ista æquiparatione. cum alijs cō cor. ibi per eum signatis. & in consil. 143. p. 2. Fulgo. in l. 4. §. prætor. de in ius vocan. Nel. in tract. de test. versi. cum pater, tenet quod potest testificari, tamen minuetur eius fides, vt per Bald. & docto. in l. parentes. alle. in tex. col. 2. ver. q̄ro igitur. C. de testi.*

* Testes. *Adde Lanfr. in tract. de arbitr. p. 2. col. 3. in prin. & Signo. consi. incip. Quis fecit testamētum.*

* Necessitatis. *Adde text. 11. q. 1. c. quicunque. & Abb. in ca. sicut. de præben.*

SVMMARIVM.

1 *Criminoſus quamuis toleratur, quia forte habeatur pro idoneo, poteſt nunc repelli, ſi probetur crimen.*

2 *Sentētia lata ſuper ſtatu alicuius, ſicut facit fidē in quocūque iudicio, ita etiā & probationes inhabilitātes perſonā alicuius.*

3 *Lex canonizata, contraria canonibus, non eſt ſeruanda in foro Canonico.*

4 *Infamia poteſt eſſe ita occulta, quod nō vitiaret actum ſolēnem.*

5 *Infamis ſi teſtificatur, & poſt teſtimonium reſtituitur ad famā, non reconualeſcit eius teſtimonium.*

6 *Banniti pro maleficio an poſsint teſtificari.*

CAPITVLVM XIII.

SVper eo. Crimē nūc ꝓbatū repel
lit teſtē, ētſi de illo alias
nō ſit dānatus. H.D. Et expedieẗ plenius
1 in c.teſtimoniū. ĩ.eo. No.primo,ꝙ † de iu
re Canonico criminoſus, quamuis tole-
ratur, q forte habebaẗ ꝑ idoneo, pōt repelli, ſi nūc ꝓbe
tur crimen: ſi tñ fuiſſet teſtis inſtrumētarius occulte in
habilis, dato ꝙ poſtea appareret ĩhabilis, ſecus eēt, ſm
do. Abb. hic per l.j.C.de teſt. Et idē dicit de ſnĩa lata ad
dicta teſtiū inhabiliū, q a nō reprobaẗ, licet poſtea offe
rātur ꝓbationes ſup inhabilitate, per c.pſ̃ntiū.ĩ.e.niſi
fuerit appellatū, quia in cā appellationis poterit obij-
ci. Allegat gl. in verbo, ꝑ ſnĩam.in c.1.ĩ.de exce. Vel ni
ſi opponeretur falſitas, ſm notata in c.licet.s̃.ti.1. No.
2 ſecūdo, ꝙ † ſicut ſnĩa lata ſup ſtatu alicuius facit fidē
in quocūq; iudicio, vt in l.ingenuū.ff.de ſtatu hom.&
notat gl. in c.pe.ĩ.de re iud. ita ēt ſnĩa & ꝓbationes ĩha
bilitātes perſonā alicuius. Facit l.ex ea.ff.de poſtu.& j.
3 q.2.c.cito turpē. Gl. prima † ibi, idē l.Iulia. Illud eſt, ſm
leges, apud quas ita demū repelliẗ criminoſus, ſi fuit dā
natus, vt in ꝯ̃rijs, ſecus ſm canones, in qbus ſatis eſt, ꝙ
nūc pōt ꝯuinci, ſm Doc. hic. Ex qbus verbis notat do.
Abb. ꝙ lex canonizata ꝯtraria canonibus, nō eſt in fo
ro canonico ſeruāda, & hoc iō, q a Gratianus incorpo
rās illā canonibus, nō potuit legi canonicæ p̃iudicare,
ꝑ notata in c.2.ꝑ Io. An. & alios s̃. de reſcr. ſm eū, cui
adde gl. notabilē idē ꝓbātē in c.j.in verbo, tractamus.
poſt mediū, de re.eccl.nō alie.ĩ 6.& ibi Do.ĩ 4.col.ver.
no.bñ, dicit eā ad hoc eē ordinariā, & idē tenet Imo.la
te poſt alios in d.c.2. Vbi aūt canō facit mētionē de le
ge illa, dr̃ tūc facta lex Papæ, ſm gl. in c.in primis.ĩ ver
bo, lex Cornelia. 2.q.1.quā allegat do.Abb.in c.nouit.
ĩ 15.col.s̃.de iud.& in c.1.in 2.notabili, ĩ.de præſum.&
Imo in c.1.in 2.col.s̃.de ꝯſti. Et an ſit verū, ꝙ oporteat
de iure ciuili teſtē fuiſſe de crimine nedū ꝯuictū, ſed ēt
ꝯdēnatū, diceẗ ĩ.eo.c.teſtimoniū.& re vera licet Doc.
hic, p̃ſertim Bal. ſimpl̃r dicāt, ꝙ ſic, tñ in ꝯ̃riū eſt gl. ex
preſſa ĩ d.§.itē lege Iulia. in verbo, in vinculis. ꝑ illum
tex. ĩ verbo, vt ꝯuictus.& ſic ēt loquiẗ l.3.ff.de teſti. Idē
expreſſe no. gl. fi.& ibi Bart. ĩ l.q iudicio.ff.de acc.& vr̃-
tex. in l.qm̃ liberi.C.de teſti.& in l.2.ff.de ſenato. Et fa-
cit rō, q a teſtis remoueẗ ob infamiā, d.l.3. ver.nā qdā.
Et infamia ꝯtrahiẗ aliqñ ipō iure nulla præcedēte ſen
tentia, l.de cætero.C.de infamibus.l.palam.§.q̃ adulte
rio.ff.de ritu nupt.& per Cyn. in rubrica.C.de infami
4 bus. Et in mā dicit Bald. hic, ꝙ † infa
mia pōt eſſe ita occulta apud homi-
nes, ꝙ nō hr̃et vitiare actū ſolēnem
puta, teſtamētum. Allegat gl. quā di-
cit ſing. in l. cū lege.ff. de teſta.& in
Auth. de tabel.§.pe. de qua dixi in c.
fraternitatis.ĩ.de hære. Item dicit, ꝙ
5 † ſi poſt teſtimonium reſtituiẗ ad fa
mā, nō recōualeſcit teſtimoniū. Al-
legat l.3.§.duæ cāæ.ff.de Carbo.edic.
Itē dicit, ꝙ ſi teſtis ꝯdēnatus appella-
uit & interī tulit teſtimoniū, poſtea
deſeruit appellationē, valet teſtimo-
niū q a lʒ appellatio fuit deſerta, non
fuit tñ deſertū teſtimoniū. Ita dicit
ſing. notari ĩ l.furti.§.j.ff.de ĩfa. vbi vi
6 de gl.pe. Itē † dicit, ꝙ bāniti ꝑ male-
ficio pñt teſtificari de iure ciuili, q a
bānū nō irrogat infamiā iuris, & po-
tius fingeẗ ꝯtumax, q̃ ꝯuictus, & ꝯtu
a macia añ infamat, q a ꝓprie loquēdo
nō ē delictū, cū nō ꝯſtat in male agē
do, ſed ĩ omittēdo, & dicit, ꝙ eſt cōis
* * opinio, niſi ſtatutū aggrauaret ꝯtu
maciā, vt q a haberet ꝑ ꝯfeſſione, q a
tūc eſt infamis infamia iuris munici
palis: Alle. Bar. in l.ĩfamē.ff. de publ.
iud. Et ſic nullibi poterit teſtificari, ꝑ
l.ex ea.ff.de poſtu. ſm ipsū, cui adde ĩ
eo, ꝙ dicit ꝯtumaciā non eē malefi-
ciū, ꝙ de hoc ēt ponit ĩ l.& ĩ multis.
C.de app.& Bar. in l.oē delictū.ff.de
re mili.& Bal. ĩ l.fi.C.de crimine ſtel-
lionat⁹. Et eſt varietas ĩter Do. ꝑꝑ gl.
4.q.j.in ſūma, & ĩ c.ex literis.s̃.de cō
ſti.cū ꝯcor. Tñ qđ dicit Bal. hic, cōi-
ter teneẗ, q a ꝯtumacia ñ cōnumeraẗ
ĩter tractatus publicorū, aut priuato
rū maleficiorū, ſed ĩter ciuiles, ĩ tit. ſi
qs iuſdi. nō obtēp. Et ĩ q̃tū dicit Bal.
ꝙ nedū ĩ loco, à quo ē bānit⁹, ſed nec
ĩ alio pōt teſtificari, ꝑ d.l.ex ea. vide,
qđ no. do. Abb. ĩ c.paſtoralis §.verū.
ĩ pe. col.đ app.& ĩ c.poſtulaſti. ĩ 5.col.
de foro cōpe. Et aliter nō examino.

a Contumacia. *Adde tu, an cōtumacia ſit delictū, glo. in l ſi filius. la 1 ff. de ĩterro. act. Bar. in l.1. in fi. ff. ſi quis ius dicē. tenet, quod ſic. Adde, quod contrariū tenuit Bal. in l. mora. ff. ſol. matr. vbi dicit, quod contumacia ſine mora non eſt proprie delictum in committendo, & ſic nō eſt verum maleficiū, ſed ĩterpretatiue. Ideo cum ſtatuta debeant ſtricte intelligi, ſtatutum loquens de maleficio non habebit locum in contumacia, & ſic patet, quod ſi bānitus ꝑ maleficio impune poſſet occidi, non poſſet occidi bānitus pro contumacib. Cum Bal. tranſit Imo. in d.l. mora. & vide Bal. in l fin. C. de crimi. ſtellio. & adde Bart. in d.l.1. in fi. ff. ſi quis ius dicē. vbi ponit iſtam quæſt. de bannito. Adde, quod licet Nel. in tract. Ban. in 1. p. 2. temp. q. 2. concludat ſtatutū indiſtincte valere, contra Ray. de Forl. qui dicebat, quod tale ſtatutum valet quando bannitus eſſet pro tali delicto, pro quo a miniſtro legis occidi potuiſſet, alias non valeret, quia nō dēt plus priuato cōcedi circa vindictā, q̃ miniſtro legis, quia dicit ipſe Nel. hoc non ſolū ſtatuitur pro delicto ꝑ quo bānitus eſt, ſed ēt propter eius contumaciā quæ eſt digna morte, c. 2. de maio & obe. cui accedit Bal. in c.1.§. iniuria. col. 4. ver. quæro vtrū valeat ſtatutū. de pa. iur. fir. vbi dicit, valere ſtatutum, vt cōtumax ēt ad mortē puniatur, & alle. Spe. in ti. de fideiuſ. §. 1. & Ioan. And. in c. veritatis. de dolo & contu. Tñ cōis * opinio eſt in contrarium, quia nō eſt verū abſolute, quod ex cōtumacia quis ita grauiter puniri poſsit, nā pro contumacia non pōt quis puniri in amiſsione totius cauſæ, gl. in l. 1. §. hoc iudiciū. ff. ſi qs ius dic. non obtemp. quam poſt alios ibi ſequitur Alex. qui poſt Bal. ēt cōcludit, quod audiētia propter cōtumaciam non poteſt perpetuo denegari. & ratio eſt, quia pœna impoſita propter cōtumaciā eſt tēporalis. Obiectum Nel. procedit quando quis fuiſſet contumax in crimine, pro quo grauis pœna imponi debuiſſet. & hæc nota.*

SVMMARIVM.

1 *Laicus non teſtificatur contra clericum in cauſa criminali, neque clericus contra laicum.*

2 *Clericus an poſsit accuſare coram iudice eccleſiaſtico.*

3 *Clericus an poſsit teſtificari pro laico in cauſa criminali? Et concludit, quod nō. Quæ regula fallit, ſiue limitatur ſeptē modis.*

4 *Laici poſſunt teſtificari contra clericum, quando delictū eſt commiſſum in loco, vbi nulli ſunt clerici. nu. 5.*

6 *Laici poſſunt teſtificari contra clericum, quando delictum clerici dicitur notorium.*

7 *Laici licet non admittantur ad teſtificādum cōtra clericos, quo ad plenam probationem, ſed ad indicium ſic, vt ſaltem clericus ſubijciatur torturæ. Adde nu. 8.*

9 *Laici poſſunt teſtificari contra clericum, quando agitur de crimine ciuiliter.*

10 *Laici poſſunt accuſare clericos, ſi ſuam, vel ſuorum iniuriam proſequantur.*

11 *Sui, qui dicantur.*

CAPITVLVM XIIII.

DE cætero. In criminali laicus nō teſtificaẗ ꝯ̃ clericum: accuſat tñ pro ſua & ſuorū ĩiuria. Hoc dicit Et ꝓcedit ēt ĩ clerico hñte ſolū primā tōſurā, ſm Dom. ĩ c.ſicut ſacerdotes. 2.q.7. & probaẗ hic in verbo, clericū. iūcto c. clericos. & ibi gl. in verbo, pſalmiſta. 21. diſt. Procedit ēt ecōuerſo, vt clericus nō admittaẗ cōtra laicū criminaliter. Et ita ꝑ iſtum

istũ tex.no.gl.in c.testimonium.11.q.1. & ibi bonus tex.
1 Fallit dupl'r. Primò,nisi † laicus accusaretur de crimine eccl'astico corã eccl'astico,ſm Hugutio.& Archi.ibi,& do.Abb.hic. Fallit sc'do, nisi in iudicio seculari veritas criminis aliter haberi nõ posset,ſm do.Abb.hic p c.quã quã.14.q.2.& sequitur dom.meus hic,dicens:tunc clericũ posse cogi,allegat dom. Ant.& bñ, in c.dilectorũ.in vlt.col.ĩ.tit.prox. Sed cõsidera bene, quia si loquuntur vbi nõ agitur criminaliter,hoc est clarũ,& ita tenet Archi.in d.ca.testimoniũ.dicens, ꝙ vbi agitur de crimine ciuiliter,posset esse testis, nec ei noceret, si postea iudex sanguinis puniret. Sed si isti intelligunt de causa criminali criminaliter mota,non bene loquunt̃, per id,quod no.Spe.in tit.de lega.§.iuxta.ver.itẽ litigiosus. & glo. in cap.j.51.dist.Nec valeret in hoc ꝑtestatio, de qua in c.2. de homi.in 6.quia est oĩno contraria facto,in quo ciuili
2 ter nihil agitur. Item † in quantũ dñt,ꝙ clericus põt accusare criminaliter coram ecclesiastico, adde Archid. idẽ tenentẽ in d.cap.sicut.& allegat ẽt gl. in cap.1.51.distinct.sed dicit Dom.in d.c.sicut.ꝙ ille tex.facit ꝯtrariũ quia ꝓhibet accusationẽ,nõ distinguẽdo,corã quo iudice fiat,& rõ tex. posita ibi in fi. ꝯcludit in vtroq; iudice, dũ dicit oportere clericos esse mites. Sed posses dicere, ꝙ in testimonio secus,vbi alij nõ essent, per rõnem d.c.
3 quanquã. Vtrũ † aũt clericus possit testificari pro laico in cã criminali, vr̃,ꝙ sic,per id,quod dicã infra in ver.limita quarto. Sed tamen vbi seruarentur leges loquentes de pœna talionis,secus esset,per ea,quæ elegãter notat Imo.post dom.Ant.in cap.1.in 3.col.s̃.de postula.ꝯcludens,clericũ nõ posse aduocare pro reo sanguinis,ne accusator puniatur pęna talionis, cõtra Hostien.& Ioã. And.ibi,& gl.in cap.1.51.dist.non distinguendo,an reus iustè ꝯdemnetur,vel nõ,vt ibi per eũ,qui etiã dicit,non ꝓdesse protestationẽ,d.cap.2. per id, quod suprà dixi, & sic per hoc de aduocato fortius infertur ad testẽ,qui magis vrget in iudicio. Et istis adde beatum Thomã.2.2.q. 70.articulo 1.in fine,vbi dicit, ꝙ ministri altaris nõ possint compelli testificari in causa sanguinis.Modò istam
4 declarationem limita. Primo, nisi † delictum, de quo cleric⁹ accusat̃ esset ꝯmissum in loco, in quo non essent clerici, * secundum do. Abb.hic, ne delictum remaneret impunitũ, nã in tali defectu probationis inhabiles alias admittuntur, c.veniens.in fi. & ibi dicetur,ĩ.eod. & mouetur ex alijs, de qbus per eũ, pro quo duffusè inducit hic do. meus.l.1.C.de q̃st.vbi ꝓhibitus testificari ꝯtra aliũ ꝓpter reuerentiã,põt testificari in subsidiũ in cã criminali.Ad idem,c.fi.ĩ.tit. prox.inducẽdo subtilius, q̃ domi.Ab. vbi laicus admittitur, nõ, qa crimẽ sit exceptum, sed quia veritas aliter sciri non potest,nã si esset crimen exceptũ, tunc si laicus esset particeps criminis, admitteretur ad testimoniũ, nõ ĩ subsidiũ,c.j.de testi.in 6.& c.si qs Papa.79.
5 dist. Sed credo, ꝙ † difficilius ista limitatio obtineretur, qa nõ valet simpliciter cõsequentia, Veritas aliter haberi nõ põt, ergo testis inhabilis efficitur habilis.Sed istud est solùm in his, q̃ de sui nã ab alijs sciri nequeũt,& notant singulariter do.Ant.& Inn.in c. tertio loco.s̃.ti.1.& ibi dixi in 4.notabili.& est text⁹ melior de iure in c.in literis.ĩ.eo. Et hoc mõ nõ obst. d.l.1. qa loquit̃ in cã adulterij,in qua domestici admittũtur,l. ꝯsensu.C.de repud.& ĩ casu c.fi.ĩ.tit.2.nõ apparet,ꝙ ageretur criminal'r. Vñ lʒ in quibusdã causis ciuilibus videatur admitti testis inhabilis in subsidiũ, vt hic per do. Abb.tñ in criminali lex Canonica adeo resistit,ne laici testificẽtur ꝯtra clericos, ꝙ non videtur iste casus posse de nouo induci ex sola authoritate do. Abb.Cõtra quẽ ẽt facit,quod dicit Bart.in l.fi.ff.de in litem iurando.vbi dicit,ꝙ lʒ ꝯtra dolosum, cùm agitur ciuiliter,data difficultate probationis,fiat probatio per iuramentũ,nõ tamen cũ agitur criminal'r, & cùm dubitatur, ne crimen remaneat impunitũ Rñde ex tex.in l.absenem, in prin. ff.de pę.Rñde aliter,ꝙ ipsi laici poterunt eũ accusare ciuiliter,ut remoueatur à bñficio,quia posset. Sed plene limita in cap ex parte, s̃.eo.Et diceretur agi ciuiliter,c. per tuã,de symo.& sic non remanebit crimen impuni-
6 tum. Limita † secundo istum tex.ut non procedat,quã do delictum clerici dicitur notoriũ *, ſm dom Abb.hic per text.optimũ in c.cum dilectus,el 2.ad fi.infra de purga.cano.ibi,cuius uniuersæ viciniȩ populus testis erat,& illum tex.notat ẽt do.Abb.ibi,& plenius in c cum nõ ab hoĩe,in 8.col. s̃.de iudic.ubi omnino uide.Bene facit,quod notat do Ant.in c.ex parte,in quinta col.s̃.eod.vbi etiã sic limitat istũ tex. quo ad accusationem, & pro hoc, quia in notorio non requiritur ordo iuris,c.ad nostram, el 3.infra de iureiu. Ad idem, quod no. dom.Ant.post Ioan.And in c. tam literis, in vlt.col.infra eod.vbi dicit, ꝙ laici sunt idonei testes ad probandum famam contra
7 clericum. Limita † tertio, vt regulariter laici hoc casu non admittantur,quantum ad effectũ plenæ probationis,sed ad indiciũ sic,vt saltẽ clericus subijciatur torturæ ſm dom.Abb.hic.allegat notata per glos.in l.capite quinto,ff.de adul.& tex.in l.quæro,in fi.ff. de ædil. edi. & qđ no.Inn.in c.1.s̃.de proba.& in c.quoniam,s̃.eodẽ. vbi hoc optime sentit.Et bene facit, qđ no Bar.in l.fi.ĩ fi ff.de in litem iurando,ubi dicit, ꝙ qñ priuilegiata probatio plene probat in ciuilibus facit indicium sufficiẽs ad torturã.Sed clarũ est,ꝙ in ciuilibus testimoniũ laici plene probat ꝯ clericũ.Ergo,&c. Et quãuis do. me⁹ hic teneat ꝯrium,quia laici prohibentur testificari hoc casu ꝑꝑ reuerentiam,in c.laico & c.laici,2.q.7.Vñ nõ facit talis testis indicium,ſm Bar.ĩ l.1.§.diuus,& gl. in l.j. C.eo.& Bar.in l.maritus,ff.de qõ tñ transeo cũ do.Abb. ꝑꝑ doctrinã Inn.in c.cum dilecti,ĩ.de accus.cum concor.quas alias ibi dedi,quia non est simpliciter verũ, ꝙ reuerentia impediat,quo ad indiciũ,vt ꝑ Bal.in l.ad seruos,C.de qõ.maxime per d.l.q̃ro,in fi.Et posito, ꝙ ita esset,non ꝑnto reuerentiam debendam clerico per laicũ,esse similẽ reuerentiæ serui in dñum,per c.qualis,in
8 fi.8.q.1.Limita quarto, nisi † laicus testificatus in casu huius capituli produceretur pro clerico, quia pro ipso testificari posset.Ita probat gl.in c.clerici,80.dist.đ qua dixi in c.3.s̃.tit.1.Bene facit contra catholicũ.Põt tñ dici produci a catholico in fauorem ipsius.Facit,qđ not. gl.& Bar.in l.lege Iulia.& in l.inuiti,ff.de testi.Ad idem gl.2 ĩ c.1.28.quæstio.2.q incipit, dicit ꝑ illum tex.ꝙ clericus ꝑt se probare innocentem ẽt per mulieres. Et pro hac limitatione est casus in terminis, in cap. peruenit, 2 infra ti.j.secundum communem lecturam,ꝙ ibi age-
9 retur criminaliter. Limita † quinto,nisi ageretur de crimine ciuiliter,ſm Hos.& do.Abb.hic,per cap. 3.supra eodem,& c.tam literis,infra eo. etiamsi agatur ad priuationẽ beneficij,quia non est causa criminalis, c. per tuas,el primo,ĩ.de symonia,& idẽ,si per uiam inquisitionis,vel denunciationis,arg.d.cap.tam literis,secundũ ipsos,& Fede.consi.23.incip.Titius elect⁹, ubi sẽper vide,quãuis aliud senserit Arch.in cap.quia iusta 5.q.6.
¶ Limita sexto, nisi accusatio criminalis, seu testimonium eẽnt sup criminibus exceptis,ſm gl.& oẽs hic. Et istud, quo ad accusationẽ, declaratur plene per glo.& Doct.in c.cũ P ĩ.de accu.& glo.2.quæst.7.in summa,& respectu testimonij,ut in c.per tuas,el j.in tex. & glo.in-
10 fra de symonia. Limita † septimo & vltimo, quo ad accusationẽ, vt in tex.nisi suam, uel suorũ iniuriam ꝓsequantur.Ex quo no.do.Ant.Imo.& dom.Abb.quod de iure Canonico licitum est iniuriam vindicare, & idem c.olim,cum si.ĩ.de iniu. Quod intelligit Imo.dũ modo dimittatur rancor. Allegat gl.in c.si quis ꝯtristat⁹,90.dis.Sed de hoc,qa nõ est hic loc⁹ accõmodat⁹ re-

* Non essent clerici. *Adde Ias. in l fi.col.fi.C. de his quib.vt indig. Alex.consi. 64.inc. Viso.col.1. vol.1. puta quando agitur de probando actu facto ruri, in quo solet adesse vnus solus sacerdos nam tunc laici ad mittũtur ad testificandum contra clericos, vt ꝑ Alexan.consi.64.Viso.col.1.p.1.*

* Notorium. *Ad de quod laicus potest clericum delinquẽtem capere & ligare si aliter eũ a maleficio submouere non posset, est communis * opin. secundũ Abb.post Inn.in c 3.de sent. exc.Lap all. 126. incip.factum super quo.*

mitto ad notata per Host. in Sũma de maledicis, §. j. in j. col. ver. vel dic. & do. Abb. in c. j. in fi. eo. ti. & oĩno bea. Tho. 2. 2. q. 108. arti. j. & glo. fi. & Bal. in §. fi. inst. de iniur. & do. Abb. in c. 1. circa fi. ꝫ. de iureiu. & gl. in verbo, emẽdet. & ibi elegãter Do. post Io. An. in c. 2. de homi. in 6. & gl. ĩ c. si qui. & ĩ c. si illo. 23. q. 4. & gl. fi. ĩ c. q̃a pͥsulatus. 1. q. 4. & gl. & Dom. in c. & q̃ emẽdat. 45. dis. & Bar. in l. nõ solũ. §. iniuriarũ. ff. đ iniur. & Bal. & latè Ro. ĩ l. diu⁹. ff. ad Sylla. & Bar. ĩ l. si tibi 10. §. quædã. ff. de pac. & Bal. ĩ c. j. §. iniuria. de pa. iur. fir. & do. Anto. & Imo. ĩ c. de his. ꝫ. de accu. cũ si. In q̃bus locis habes ĩ effectu, ꝙ q̃s tenetur remittere rancorem, sed non iniuriã, & ꝙ vltio iniuriæ per viã iuris nõ est in ꝯscientia ꝓhibita, imò remittens a in pœnitẽtia iniuriã simpl'r, põt adhuc agere actione in iuriarũ. Et circa hanc limitationẽ nota, ꝙ clericus nõ põt simpl'r accusare laicũ, si suã, vel suorũ iniuriã ꝓsequit, ſm gl. sing. in c. laicos. 2. q. 7. nisi ꝓtestetur, se nõ intẽdere de sanguinis vindicta, ſm Io. An. ĩ c. p̃latis. sup ver. querelã. de homi. in 6. Sed † est magnũ du- 11 biũ, q̃ dicant sui, * ĩ casu huius decr. in quo Io. An. do. Ant. & do. Abb. multũ instantes videntur ꝯcludere cũ eo, q̃đ no. Io. An. in Spe de accu. §. 3. in prin. ꝙ illi dicãtur sui, de q̃bus ĩ l. 1. cũ sequ. ff. de postul. vcꝫ pro q̃bus remoti à postulãdo in tertio ordine, đ quo ibi, possẽt postulare. Et eos enumerat hic do. Abb. idẽ dñt Bal. & Imo. hic đ ꝑsonis, ꝓ quibus quis põt agere sine mãdato, de quibus in l. sed & hę. ff. de ꝓc. ꝑ Spe. in ti. de ꝯiuncta ꝑsona. in prin. ꝑ Bart. in l. 2. ĩ prin. ff. de accu. & ĩ l. cui eorũ. §. affinitatis. ff. de postu. & Bal. & Ang. in l. j. ĩ fi. ff. de ꝓc. & Bar. in l. cũ alienã. C. de lega. & Bal. in l. 1. C. q̃ accu. & ĩ l. cũ acutissimi. C. de fideic. & Sali. ĩ l. exigẽdi. C. de ꝓc. & do. Ant. & Imo. in c. nõ nulli. §. 1. ꝫ. de rescr. & Imo. ĩ c. fin. ꝫ. de postul. Idẽ in ꝓposito dñt Doc. hic de ꝑsonis, ꝯ quas q̃s nõ cogitur testificari, de q̃bus in l. lege Iulia. ff. de testibus. & in §. itẽ lex Iulia. 4. q 3. & hanc opi. ponit gl. ord. ĩ l. si fęmina. C. ad Turpil. & Spe. in ti. de accu. §. 3. in princ. & do. meus hic, ꝓ quo facit tex. in c. de crimine. iuncto c. certis. 15. q. 3. & idem no. late Bal. in d. l. 1. ver. sup. 3. pũcto. C. q̃ accus. & sequtur ipsum Pe. de Anch. ĩ repe. c. 1. ver. solet dubitari. de ꝯsti. Et q̃libet ex istis opinionib. ẽ tolerabilis, lꝫ ĩ ipsis habeã vnũ scrupulũ, đ quo dicã ĩ voce. Gñal'r aũt in aliis materijs, q̃ veniãt appellatiõe suorũ, viđ Bal. & Sal. ĩ d. l. si fœmina. C. ad Turpil. & Bald. ĩ l. negãda. in fi. C. qui accu. & do. Floria. in d. l. leg. Iulia. & Domi. in c. studeat. circa fi. 10. distinct. Dyn. & Bartol. in dic. l. j. C. qui accus.

a Remittẽs. *Adde, quòd Bal. in l. non solum §. iniuriarum. ff. de iniur. limitat hoc, videlicet quòd quando est facta plena remissio iniuriarum in foro pœnitentia cum iuramento, quòd prodest in foro iudiciali, quia potuit presbyter pro alio acquirere, vt no. Bar. in l. 1. §. publicum ius. ff. de iusti. & iu. in 4. colum. in ver. vltimo inducit. Et dicit ibi Bal. quòd hoc maximè habet locum in liberatione, iuxta no. in l. non solum. §. liberationis. ff. de lib. le. q̃đ no. diligenter.*

* Sui. *Adde Alex. in l. 1. in fi. ff. de publi. iud. & in l. 2. ff. đ acc. et Pau. Cast. consi. 351.*

SVMMARIVM.

1 *Causæ ciuiles & ecclesiasticæ quæ dicantur.*
2 *Tertia productio testium an debeat fieri sub vna dilatione.*
3 *Quarta productio testium non admittitur, quando est renunciatum testibus, etiam in prima & secunda dilatione.*
4 *Quarta productio si fiat, parte non contradicente, citra solennitatem, valet talis productio.*
5 *Productio testium facta post conclusum in causa, an valeat parte non contradicente.*

CAPITVLVM XV.

IN causis. Non põt fieri quarta productio testiũ, nisi seruata solẽnitate c. vltra tertiã. ꝫ. eo. & publicatis dictis testiũ, publice sup ipsis disputari põt. Hoc dicit. Nota † primò duplex genus cã-
1 rũ eccl'asticarũ & ciuiliũ. Et ciuiles intelligũt Doctores, de rebus tp̃alibus, eccl'asticas, de eccl'asticis. Et remittit do. Abb. ad gl. ord. 11. q. 1. ĩ summa. Vide tu. Io. An. in c. literis. ꝫ. de iura. cal. & in Spe. ti. de actore. §. 1. ver. porro. & plenè Lapũ alleg. 70. q̃ incipit, Sæpe vidi. & Do. in c. frequẽs. §. 1. ver. q̃ro, an cã. de resti. spo. in 6. & ĩ simili gl. in c. 1. ĩ verbo, oĩmodã. de fo. ꝯpe. & q̃đ no. gl. ĩ c. 1. in verbo, quãuis, de re iud. Et q̃ dicantur cãæ maiores, magnæ, * & minores, vide Host. ĩ c. fi. ꝫ. de cri. fal. & ibi Ana. in 4. col. & do. Car. ĩ cle. nõ põt. 11. q. de ꝓc. & Spe. đ iuris. om. iud. ad fi. ver. & breuiter no. & do. Abb. post gl. in c. de appel. ꝫ. de app. & gl. & Doc. in auth. nisi breuiores. C. de sentẽ. ex breui. reci. & Bar. ĩ l. leuia. ĩ fi. ff. de accu. & do. Ant. ĩ c. si ꝓ debilitate, in 2. col. ꝫ. đ offi. dele. & eũdẽ in simili in c. querelã. ꝫ. de ꝓc. & ibi Imo. & do. Ant. in c. edoceri. ĩ 3. col. ꝫ. de rescr. No. scđo, ꝙ non solũ circa đcisoria, sed ẽt circa ordinatoria ꝓcessus ius ciuile seruat ĩ foro canonico, vbi nõ ꝯtradicit canoni: q̃đ est mẽti tenendũ, ſm dom. meũ hic, q̃ remittit ad no. in c. 1. ꝫ. de ope. no. nun. & Bar. in l. priuilegia. C. đ sacrosan. eccl. Vide ẽt de mã latè Pet. de Anc. in repe. c. 1. ĩ 6. char. versi. his itaq; p̃missis. ꝫ. de ꝯsti. & Bal. in c. fi. ꝫ. de p̃scri. & ibi Imo. in 1. char. & do. Abb. post Ioã. An. & do. Ant. in c. eccle. el 1. in vlt. col. ꝫ. vt li. pen. & latè Domi. ĩ c. 1. 10. dist. Alb. in 1. parte statutorũ, q. 9. & do. Abb. plene ĩ c. eccle. in illis septẽ casibus, ꝫ. de ꝯsti. & in repet. c. cũ esses. ĩ primis char. ꝫ. de testa. & Imo. ĩ c. 1. 2. col. ꝫ. de ꝯsti. Et dñt sing. do. Ant. & Imo. in c. clerici. ꝫ. de iud. ꝙ si in casu miserabiliũ personarũ, vel pauperũ, canones ꝯtrariant legibus, debẽt seruari canones ẽt in foro ciui. Et dicit do. Abb. in c. 2. ꝫ. de testamẽ. ꝙ lꝫ ius ciuile nõ repugnãs statutis ecclæ debeat seruari ĩ foro canonico, tñ vbi lex ciuilis foueret lucrũ odiosum ꝓximo, vel rigorẽ quendã, tũc nõ est seruandũ in foro canonico, lꝫ expresse nõ reprobetũ. Facit c. dilecti. ꝫ. de iud. & c. j. ꝫ. de do. & ꝯtu. ſm eũ. Et vide Arch. ĩ c. q̃đ à p̃ribus. 75. dist. vbi singulariter dixit, ꝙ ĩ spectãtib⁹ ad forũ eccl'asticũ, si ius canonicum statuit rigorẽ, & ius ciuile æquitatẽ, stabimus iuri ciuili. Vñ si clericus iurat dare 10. vsq; ad 10. dies, ẽt quo ad euitãdũ piuriũ respicimus diẽ à media nocte, ſm ius ciuile, de quo in l. more Romano. ff. de ferijs. de quo facit festũ Bal. ĩ c. ego. N. ĩ 2. col. ꝫ. de iureiur. & est gl. solitaria ĩ c. ꝓnunciãdũ. in gl. 2. de ꝯse. dist. 3. & vide Bal. in l. imperialẽ. §. fi. in 3. col. de prohi. feu. alie. ꝑ Fed. vbi sing. dixit, ꝙ lꝫ casus nõ decisus in lib. feudorũ, in mã feudi, sit decidẽdus, ſm ius cõe, c. 1. §. Obert⁹. de feu. cog. tñ si discordant ius ciuile, & canonicũ, p̃ualet canonicũ, ĩ foro ciuili, rõne iuramẽti, q̃đ p̃stãt vasalli, ꝑ notata ĩ c. nouit. ꝫ. đ iud. & facit c. vltimũ, de foro ꝯpe. in 6. Et scias doctrinã, ꝙ ĩ terris ecclæ, canõ ꝯtrariãs legi seruatũ ẽt ĩ foro ciuili, sed secus ĩ terris imperij, nisi sit mã ꝯcernẽs peccatũ, ſm gl. magistralẽ in regula, possessor. de reg. iur. in 6. circa quã vide Do. ĩ c. Abbate. §. p̃fatus. ĩ 3. col. de re iu. in 6. & Bal. ĩ l. 1. ĩ 2. col. C. q̃ bo. ced. pos. & Ana. post Car. ĩ c. 2. in 2. col. ꝫ. de adul. & Spe. ĩ ti. de dispu. & alle. §. porro. ver. sed nunq̃d. & Imo. ĩ c. Quintauallis. in 11. fal. ꝫ. de iureiu. & in c. 1. ĩ 9. col. ꝫ. de ꝯsti. & Do. in c. 2. in 3. col. ꝑ gl. ibi in verbo, ciuilis. de arbi. ĩ 6. & Pe. de Anch. ĩ repe. d. c. pe. ĩ 39. char. vers. sed pone, exẽplũ. & do. Abb. in c. lꝫ. in 7. col. ꝫ. đ fo. ꝯpe. Ex q̃bus fieri posset longa repetitio. Glos. 1. ad finẽ
2 ibi, vel dic, ꝙ † tertia ꝓductio, &c. Hãc teneas ſm Imo. & do. Abb. hic de mẽte do. Ant. lꝫ Bal. nõ firmet, & est opi. Bart. in auth. q̃ semel. C. de ꝓba. quã expresse sequĩt Bal. ibi in pe. col. & in l. 1. ĩ 2. col. C. de dila. & Dom. post gl. & Arch. in §. spatiũ. ver. iudicãtes. 3. q. 3. & do. Ant. in c. vlt. in 3. col. vcꝫ ꝙ tex. hic & in d. c. vltra tertiã, intelligant, vt sonant, ꝙ triplex productio impediat quartã sine solẽnitate, nõ attẽto, an ĩ vna, vel plurib⁹ dilationib⁹ facta fuerit, q̃a rõ solẽnitatis adhibẽdæ est timor subornatiõis, cũ sit suspicio đ sñia attestationũ ex reiteratiõe tot ꝓductionũ, vt hic ꝑ do. Ab. elegãti⁹ cæteris, q̃ postea subdit valđ notãter, ꝙ ista solẽnitas ñ eẽt necessaria, q̃ñ q̃s fecisset plures ꝓductiões testiũ, q̃ adhuc examinati ñ fuissent.

* Magnæ. *Adde Ias. in repet. l. admonendi. colũ. 196. vers. quæ autem dicantur causæ, de iureiu. cum multis concor. ibi per eum signatis.*

suissent. Et idem, vbi fecisset ꝓductiones ī actu ꝯtinuo ita ꝙ non potuit scire dicta illorū añ ꝓductionē, q̃ nūc vult facere. Vñ intelligit tex. de tribus productionibus cū effectu factis, vt hic ꝑ ipsum, cui adde, qđ late & eleganter scribit Lapus idē tenens allegatione 82. inci. In cā mr̄imoniali, vbi multipl̄r ꝓbat, ꝙ licet iura exigant hanc solēnitatē, qñ testes fuerūt examinati, ꝑ hoc nō sequit̄, ꝙ vbi nō essent examinati, dēat denegari quarta ꝓductio, quia iste casus est minus fortis cessante dicta suspicione, & iō ꝯcedit̄ quarta productio sine solēnitate, ex quo verba legis, quo ad solēnitatem, non adaptātur ad istū casum, & ibi postea plene probat, ꝙ in causis summariis hēt locū quarta productio. Et si diceret̄ s̄m hoc, nihil abbreuiabit dilationes in summariis, ꝯ cle. sępe, de ver. sign. rñdet, ꝙ dabit pauciores dies, sed nō pauciores dilationes, quia ex hoc, ꝙ causa sit summaria, nō perditur indultum beneficium iuris, cum eadem æquitas debeat concedere istam productionem in summaria, sicut in ordinaria, vt latius per ipsū. subdit hic dom. Abb. ꝙ erit necessaria ista solennitas, ēt si q̄s à prin. nominauit multos testes, non tñ produxit oēs simul, sed fecit tres ꝓbationes, q̄a est eadē rō, & idem timor subornationis vel paulò minor. Et idē voluit Bar. in d. Auth. q̄ semel, & est vera opi. quam probat tex. in §. vero, in auth. de testibus, s̄m vnam expositionem gl. in verbo, denunciatis testimoniis, l3 aliud dicant Bal. & Sal. in d. authen. q̄ semel.
8 In † ea gl. ibi, & hoc intellige. nota, ꝙ ista quarta ꝓductio ñ admittit̄, vbi est renūciatū testib. ēt ī prima vel secūda dilatione, qđ est diligenter notandū, s̄m Imo. ꝯ Inn. hic. Et cū ista gl. ꝯcor. Bar. in d. authē. q̄ semel, & do. Ant. & do. Abb. hic. Et hoc intellige de testibus, q̄ poterāt produci t̄pe renunciationis, secus, si illos ꝓducere nō poterat, nō ex eo, q̄a essent impediti, s3 quia ignorabat de eis, tunc .n. nō obstat ult. ꝯclō, quin possint denuò produci nō solēniter, s̄m Bar. in d. authē. q̄ semel, q̄a renūciatio ñ extēdit̄ ad ea, q̃ q̄s nesciebat sibi ꝯpetere, l. mater, ff. de inoff. test. & in l. lege Aquilia. cū l. seq. ff. de transact. & sequitur Imo. hic, & facit quod notāt do. Ant. Imo. & do. Abb. in c. cum dilectus, j̃. de fi. instr. & Bar. in l. admonēdi, ī 2. col. ff. de iureiu. & Bal. in l. 1. in 3. col. C. de cōdi. inde. dū dicit, post ꝯclōnē in cā posse produci instra de nouo reperta. Et in quantū do. An. & do. Abb. hic dñt, idem esse, si sunt publicati testes vt amplius non sit locus productioni quartæ ēt solenni super eisdem capitulis, per no. j̃. e. c. fraternitatis, adde elegans ꝯsiliū Pet. de Anch. 219 quod incipit, Ad euidētiā ꝑmitto. vbi late idē ꝯsuluit, reputans istum casū nō fuisse prius tactū, & dicit, ꝙ ista iura dēnt intelligi sano intellectu, nā l3 ꝯ toties producentem ita præsumāt & suspicent̄ de fraude, tñ hęc præsumptio iure permittēte tollitur ꝑ dictā solennitatem, vt cū publicatio facta est, nec reperit̄ iure cautū, ꝙ post productionem testiū aliq̄s admittatur, sicut nec post renunciationem, maxime q̄a c. fraternitatis, j̃. eo. & cle. 2 eo. ti. simpl̄r loquuntur. Vñ dicit, ꝙ qui allegat hanc limitationem ad alia iura, dēt dare tex. vel Doc. hoc dicentes. Et hanc dicit esse veritatem recte intelligenti, & postea subdit, & fortius, ꝙ ēt si pars iuraret se nō didicisse attestationes publicatas, & produxisset testes, nō audietur, si ipse solicitauit publicationem, vt ibi eleganter ꝑ ipsū.
4 Item † in quan- * tū Inn. do. Abb. & cōiter * alii hic, & Bar. in d. authen. q̄ semel, & in l. fi. ff. de ferijs, & do. An. in c. vltra tertiam, in 5. col. ver. fallit quarto j̃. eo. & gl. in cle. 2. in verbo, ꝓducere, eod. tit. concludunt, ꝙ si parte non ꝯdicente fit quarta productio, omissa solēnitate valet, adde, s̄m do. meū hic, tex. notabilem, per quem ista decisio sustinet̄, in cl. constitutionem, §. fi. de electione, iuncto c. vt circa eod. ti. li. 6. Dr̄ enim in c. vt circa, ꝙ ille, q̄ appellat ab electione facta, dēt añ oīa exprimere cās, cur impugnet electionē, dēt ēt iurare, ꝙ credit illas esse veras, & altero istorū omisso nō p̄t in appellatione prosequi cām ñ expressā, postea dr̄ in d. §. fi. ꝙ si parte nō ꝯdicente omittitur altera de his solēnitatib. ualet probatio facta sup exceptione, vt sic requiratur ꝯdictio partis ad irritādū. Et dr̄ tacite actui ꝯsentire, q̄ non ꝯdicit, uel ꝯdicens nō appellat, s̄m do. meum, qui de hoc multum exclamat. Sed certe circa istam suam inductionem multum instari posset ex notatis per do. Car. post alios in d. §. fi. in 1. & 2. opposi. Sed posito, ꝙ procedat, nō urgent illa iura ad hoc, q̄a forma c. ut circa, non est substantifica. Patet, q̄a procedit illud c. ꝑcipiēdo, ut seruetur illa forma, & nō seruāti imponit pęnam. ergo ꝯ factū t3, ne inducatur duplex pęna, l. sanctio legum, ff. de pęnis. Ita dicit ibi do. Car. ad fi. secundæ oppositionis, & dixi late in ca. 2. s̃. eod. Sed opponitur ꝯ istā cōem opinionē, q̄a pars uīr esse exclusa ab hac quarta productione, non seruata solēnitate, i. ꝑstito iuramēto. * Sed ī tali casu productio facta uīr nulliter * fieri, per tex. in c. pastoralis, in uer. nullatenus, j̃. de excep. ubi uolēs opponere post lapsū termini nō p̄t hoc facere nisi prius iuret, đ nouo peruenisse, &c. & sic prohibetur ibi nō simpl̄r, s3 s̄m q̄d, ut in casu nr̄o, & tñ admissio exceptionis aliter facta est ipso iure nulla. Patet ex illo uerbo, Nullaten⁹, qđ importat ipso iure, s̄m glo. in auth. si qua mulier, C. ad Velleia. cū simili. Sed p̄t dici s̄m do. meū hic, ꝙ dictio, Nullatenus ñ s̄p importat actus nullitatem ipso iure, sed aliqñ prohibet actū ualere s̄m subiectā mām. Allegat gl. in c. pueri, in uerbo, nullatenus, 1. q. 1. & qđ de dictione, penitus, no. gl. in c. Romana, §. caueant, de sent. exc. in 6. Posses etiā aptius rñdere, ꝙ posito, ꝙ c. pastoralis, importet ipso iure, illud nō est mirū, q̄a est maior præsumptio malitiæ ꝯ illum, quam sit præsumptio subornationis ꝯ istū.

* Iuramēto. *Adde Ang. in l. fi. ff. de feri. Petr. de Suz. in l. interdū, ff. de iudici. Fede de Sen. in suo cōs. inci Vtrum secunda dilatio, & qđ dicit de probatione per iuramētū, intellige et dic vt per Saly. & Bald. in l. j. C. de dilat. Bal. l. ratione, ff. đ fer. & ibi Ang. et Paul. Bar. in cons. inc. super petitione cuiusdam, & Rom. in rubr. ff. de arb. col. 22.*

Et pro doctrina Inn. hic facit, s̄m do. Abb. quod notat Ro. con
5 clusione 5. ubi fortiori casu dñt, ualere † receptionem testium, si pars non opponat, post conclusum in causa. Si tñ fuit ꝯdictū & appellatū, nō tenebūt attestationes, q̄a sicut est legitima cā appellandi, si denegatur quarta productio cū solēnitate, c. signauerunt, j̃. eo. ita fortius uīr legitima cā appellandi, si ꝯcedatur sine solēnitate. Et cū istis transeo pro nūc. Sed uolenti plenius indagare, oporteret passū istum trahere ad multa, maxime ad mām l. nō dubium, C. de legib. q̃ dixi remissiue in c. 2 s̃. eo & ꝯsiderare, qñ aliquid dictum est ꝓ forma, an possit ab eo recedi, de quo per Bal. in l. quoties, C. de iud. & in l. fi. §. & quidem, C. de iure delib. Et an ista dictio nisi, quasi conditionalis importet formā, de quo per Bal. in authē. matri. in 2. col. C. qñ mulier tutelæ officio, & essent uidenda notata ꝑ Bar. in l. cum lex, in ult. col. ff. de fideiuss. Bar. & Imo. in l. 1. §. sublata, ff. ad Treb. & Io. An. in Spe. de sen. prola. §. iusta. super verbo, itē nulla rōne litigatoris. Qñ statutum dicit, ꝙ bannitus nō audiatur in iudicio, an processus erit ualidus, si non opponatur de quo ēt per Pet. de Anch. ꝯs. 166 quod īcipit, Principal̄r, late Bal. in dispu. statuto cauetur, & in l. scire oportet, §. ꝯsequēs, ꝑ illū tex. ff. de excusa. tut. & in tit. de pace Constan. super uerbo, si quis āt ibi nō admittemus. Reliqua ī materia huius decret. dicentur in c. ultra tertiam, j̃. eo.

SVMMARIVM.

1 *Testis vnus quando contradicit sibiipsi, qualiter reducatur ad concordiam. Iunge nu. 2. & 3.*
4 *Testis vnus qñ contradicit alteri, qualiter reducatur ad concordiā.*
5 *Testes plures qñ contradicunt pluribus, qualiter concordantur.*
6 *Testes si sint inæquales & discordant, possunt reduci ad concordiā.*
7 *Et an concordentur vt probent, & nu. 8.*
9 *Concordia an fiat inter dicta testium & confessionem producētis. & concludit, quòd non.*
10 *Hanc conclusionem declarat, ut nu. hoc, & 11. cum 12.*
13 *Discordantia testium modica, non est curanda.*
14 *Testes si concordant in dicto, sufficit, licet discordent in causa.*

15 *Vjus*

15 *Usus communis loquendi interpretans dicta testium, preualet.*
16 *Concordia testium an fieri debeat in causa criminali, vt probēt.*
17 *Excommunicatus an quis potius præsumatur, quam non excommunicatus.*

CAPITVLVM XVI.

CVm tu. Præsumitur multiplicatio actuū, vt testes euitēt crimē falsi, ēt ad fidē probandi id, qđ est deductum. Hoc dicit. Et omissis notabilibus Doct. & aliis, qb. nō est addendum, accumula breuiter famosā & difficilē māim huius decre. per ꝯclones in qb. hētur, an & qñ possint testes reduci ad ꝯcordiā,
1 vt euitent falsū, vel vt probent. Prima ꝯclo, qñ † vnus testis ꝯ̃dicit sibiipsi, tunc est in dicto suo varius, & pt ad concordiā reduci, ſm do. An. & do. Ab. hic per rōnem istius tex. Idem Iac. But. in l. optimam, C. de ꝯ̃h. & ꝯmi. stipul. & in l. sed & si possessori, §. item si iurauero, ff. de iureiu. & in l. cum de ętate, ff. de proba. & Bar. ī l. Labeo. ff. de supellectili legata, & in l. 1. in princ. ff. de ope. nou. nunc. & ꝓcedit, ſm istos, qñ varietas expressam contra-
2 rietatē non sapit. Sed † est dubium, an concordet, vt euitet ꝑiuriū, an ēt vt probet. in quo dñt do. Ant. & do. Ab. hic ꝙ solū, vt euitet ꝑiuriū. Et idē Bar. in d. l. 1. & in d. l. Labeo, in 3. col. ver. crederem ꝯ̃rium, & in l. 1. in fi. C. de vsufr. & Spe. de noto. cri. §. fama. ī fi. q̃a testi varianti ñ credit, * l. q̃ falsa, ff. de testib. Idē sentit aperte gl. ī c. ī nr̃a, ĵ. eo. Et eā notat ibi do. Ant. quia dum loquit de pluribus testib. contra dicentibus, dicit, fiendam esse concordiā & aľr dicit, de vno teste sibi ꝯ̃dicē te. * Quinimo dixit Bar. in l. eos, in fi. ff. de falsis, ꝙ vnus testis ī dicto suo nūq̃ reducit ad ꝯcordiā, vt pęnā, vel ꝑiuriū euitet, ꝑ tex. ibi, & in d. l. qui falsa. Vr̃. n. maior ꝯ̃rietas, qñ est in ipsomet, quā qñ inter plures, arg. l. 1. cum si. C. de furt. Nec isto casu loquitur iste tex. & ita videret ꝯclo ista esse falsa. Nihi-
3 lominus † verius puto ꝯclonē procedere, & ꝯcordari testē variantē, & nō vere ꝯ̃riū, ēt vt probet, q̃a sicut eadē scriptura reducit ad ꝯcordiā vt faciat fidē, c. inter dilectos, §. cæterum, ĵ. de fi. instr. & Bar. pulchre in l. fi. §. Lucius, ff. de condic. inde. Idem in teste, argu. l. in exercendis, C. de fi. inst. Et in proposito de teste vr̃ tenere Bar. in l. de ętate, in penul. col. ff. de mino. vbi dicit ꝙ si testis, q̃ prius dixit Titium maiorem esse ex aspectu, interrogatus qđ sit aspectus, dixit se nescire, non est ꝯ̃rius, quia subauditur, ſ. aliter quam dixerit. Ita ꝙ talis testis reducatur, vt probet, expresse firmat Bal. in pulchra quæstione in l. data opera, C. qui ac cu. nō pos. ver. sed hic quæro, actor fecit duos articulos. Nec aliter sensit Spe. bñ intuenti in d. §. fama. Et ita ꝑ hęc firmat dñs meus hic, subdēs tñ ī ꝓdictis, multū versari offm̃ iudicis, ut bñ ꝯsideret qualitatē ꝑsonæ, & dictorum & difficultatem concordiæ. Adde Bal. in l. si de fensor, ff. de interrog. act. vbi cōcordat cū ꝓdictis, ꝑ qb. facit, qđ no Imo. in l. qui bona, §. si quis stipulaturus, ff. de dāno infec. vbi dicit, ꝙ licet testis nō possit se emēdare ex interuallo, c. præterea ĵ. ti. proxi. tñ pt interpretari dictū suū, qñ interpretatio nō repugnat, sed est ꝯpassibilis cū dicto. Etsi forte diceret, ꝙ verbū ambiguū testis interpretatur ꝯ̃ producentē, ſm gl. in verbo, dubiū, ī c. ī pñtia, s̃. tit. j. rñde, ꝙ illud nō procedit, qñ dictum testis ex dictis suis ꝓmissis pōt declarari. Et hoc apparet, quia si dicta ipsius partis obscura recipiunt habilem saluationē, vt dicā in quinta ꝯclone, nō vr̃, ꝙ dicta testium ita absolute dēant ꝯ̃ ipsū interpretari. Et per hoc tollitur, ꝙ dicebat videri maiorē ꝯ̃rietatem in ipso teste, quàm inter plures. Et de dicta gl. ī c. ī pñtia, dicet in ver. scđo

* Creditur. *Adde quid si testes variant in circūstantijs & non in substantia facti, an talis varietas noceat. Dic quòd non vt per Soc. consilio 229. inci. primo aspectu versi. primū est, & cons. 244. incip. considerata facti contingentia circa med. par. secūda.*

* Contradicente *Adde Ale. in l. 1. ff. de op. no. nun. et in l. inter stipulantem, §. 1. de ver. oblig. & plenius in consi. 132. p. 1. & con. 42. p. 4.*

4 aduerte. Scđa ꝯclo, si † vnus testis ꝯ̃dicit alteri, reducuntur ad ꝯcordiā, vt periuriū euitēt, per rōnē huius tex. nō āt, vt probēt, ſm Io. And. in Spe. ti. de teste, §. iam de interrogatoriis, additione incipiēte, hic aūt, & do. Ant. & do. Abb. hic. Sed ꝙ imo cōcordentur vt probent, tenet Bar. in l. Gallus, §. ille casus, ff. de lib. & posthu. & in l. si in sulā, §. 1. ff. sol. matr. & Im. in l. inter stipulantē, §. 1. * ff. de uer. obl. Sed concor * da opiniones ex mente do. Ab. hic distinguēdo, vtrum ꝑ reductionē ad cōcordiā testes remaneāt singulares, vel non: hoc est, an fiat interpretatio de diuersis actibus, vel nō. Tertia conclo,
5 si † plures ꝯ̃dicunt pluribus, & sunt in æquales, fit cōcordia vt euitēt ꝑiuriū, nō vt ꝓbēt, q̃a stat pluribus & dignioribus, ſm gl. in c. cum cōtingat, in verbo, vtriusq; partis, s̃. de off. dele. & seq̄t multū Imo. ibi in 3. col. & idem tenet Bar. in l. 2. §. pe. ff. si cer. pet. & ī §. ille casus, & Bal. in prima cōstit. C. §. quibus. & in d. l. si insulā, & do. Flo. ī l. cū de ętate, ff. de prob. & Pau. de Cas. in d. l. 2. si cer. pet. Sed ꝙ imo cōcordentur vt ꝓbēt, sentit gl. 4. q. 3. § si testes, & in c. in nostra, ĵ. eo. & ibi hoc notant do. Ant. & do. Abb. hic, & Imo. in l. inter stipulantē, §. j. dicēs, ꝙ forte in practica seruaret opinio ꝯ̃ria, ꝓp authoritatē glo. & Inno. & idē Imo. hic & pēdet ex notatis in d. c. in nostra. Quarta cōclo, si
6 † testes sunt hincinde inæquales, & discordāt, pñt reduci ad cōcordiā ut probent, ſm Bar. in d. §. ille casus, & in d. l. si insulam, §. 1. & in d. l. Labeo, & in d. l. 2. §. pen. & Ang. ī l. ambigua, ff. de legib. & Bal. in rub. C. si ex falsis instr. in vlt. col. & sentit gl. in d. c. in nr̃a, & do. An. in c. ex lr̃is, in ult. col. ĵ. de spons. ꝑ tex. hic, ubi nisi testes nō probassent, nō potuisset rescīdi snïa. Et ipsū faciūt valde sing. Bal. & Imo. hic & idem tʒ do. Abb. hic, allegans ad idem cap. cū Ioannes, ĵ. de fi. instru. vbi patet, ꝙ lʒ probatio testium in eodem casu esset fortior probatione instrumenti, nihilominus fieret reductio ad concordiā ꝑ multiplicationē factorū, qñ ñ ꝯstaret de immunitate actus. Et hoc tenet expresse Bal. in l. in exercendis, in prima conbinatione, C. de fi. instrum.
7 Sed ꝙ † nō concordentur vt probent, tʒ Bar. in l. 1. in fi. C. de vsufr. & Bal. in auth. at qui semel, in 4. col. de prob. & Bar. d. l. inter stipulantem, & Iac. But. in d. l. cū de ætate. & ibi do. Flo. secus dicens de iure Canonico, & Ro. in l. si finita, §. si āt plures, ff. de dam. infe. & Iac. Butr. ī l. sed & si possessori, §. item si iurauero, ff. de iureiu. q̃a dicta testiū ambigua, vel æquiuoca interpretantur ꝯ̃ producentē, c. in pñtia, s̃. de prob. Sed ad hoc rñdetur, ꝙ illud est verū, ubi uerba de suo proprio sign̄atu sunt dubia, ut in casu c. in pñtia, de minore annis. Sed ubi testes deponunt ꝑ uerba, q̃ alio nō ꝓbato ꝑ aduersariū, sunt certa ſm propriū sign̄atum, tūc reducūtur ad ꝯcordiā, ut ꝓbēt, vt qñ testes dñt fuisse latā excōicationem post appellationē, q̃ uerba nō sunt ambigua. Et quāuis sit ꝯcertatio inter Scribētes, utrum Canonici hic essēt actores uel rei, tñ dicit do. Ab. in hoc ñ esse uim, quia non fundat se Papa super fauore rei, ut hic in gl. sed ne testes reatu periurij notentur. Canonici obtinent hic, non q̃a essent rei, uel actores, sed quia patuit excōicationē fuisse latā post, & posito ꝙ ipsi habuerint onus probandi, hoc non arguit eos fuisse actores, vel reos, quia dicenti se excōicatū post appellationē, siue dicat agendo, siue excipiendo, incūbit onus probādi, ut sing. no. gl. pe. in c. venerabilib. de sen. excō. in 6. de qua meminit do. Ant. hic

* §. 1. *Adde Alex. ibi, col. 4. ver. extra glo. tetigit hic Bar. cum concor. ꝑ eum ibi, & in l. 2. §. creditum, ff. si cer. pet. colum. 2. versi. an testes, & aliquid in l. si insulam, §. fructus. sol. matr. in ver. extra glo. & ibi Imo. in 1. opp. ver. & hoc inducit Iac. Ang. in l. qui sententiā, C. de pęn. Bald in d. §. fructus, & in sua marg. ver. testis. Ale. con. 143. p. 2. consil. 19. & 199. p. 4. Soc. consil. 295. inci. causa contra filios, ver. circa primū, cir. fi. ibi, item qui probationem, in 2. parte & adde quòd vt concordia admittatur circa dicta testium, non sufficit quòd sit possibilis, sed debet esse verisimilis, & idem circa instrumenta, vt per Soc. consilio 277. inci. Visis publico instrumento. versic. quia, cum ver. seq. p. 2.*

hic & solẽniter Ro.in l.ĩ illa.ff.de ver.ob.& no.Rotã,de ci. 383.incipiẽte,Itẽ quis petit,ĩ nouissimis, & Io. And. in regula,cùm sint partiũ.de reg.iur.in 6.in Mercu.¶Et
8 †pcedit ista ↄclusio, siue testes pducant̃ ab eadẽ parte, siue ab vtraque:& varient testes unius partis cũ testibus alterius.Ita indistinctè vult gl. ĩ d.c.in nostra.& ibi hoc sequit̃ do.Abb.& gl.in d.§.si testes.4.q.3.& Imo.hic,& ĩ d.§.j.Et bñ facit,quod dr̃ de scripturis ab eadẽ parte pro ductis,quarũ verba apparẽt discrepantia,& ↄcor.c.iter dilectos.§.cęterũ.infrà de fide instr.& Bal.in l.scripturę. C.eo.ti.cũ similibus. Et tñ in ipsis est minor rõ faciendi concordiã,p notata in c.scripturæ.infra de fi.instru. Et ita tenendũ est,quãuis dñs meus hic cõtrariũ tenuerit ĩ testibus pductis ab eadẽ parte,& nõ bñ,cùm vtrobique sit eadẽ rõ. Et facit quod de vno teste sibi ↄrio dictum fuit in prima ↄclusione, & qđ notat Inn.in c.l3 sup ver
9 bo,inuicẽ supra ti.j.¶Quinta ↄclusio, l3 †fiat ↄcordia ĩ ter testes vnius partis,nõ tñ fit inter dicta testiũ, & cõfes sionẽ pducentis.Vñ si depositio testiũ discordat ab ĩtẽ tione producẽtis,nõ cõcordabit̃ cũ confessiõe partis,qa pars non potuit in suũ fauorẽ ↄfiteri, 13. q.2.in prin.Ita no.Inn.ĩ c.cũ cõtingat.paulò post prin s̃.de offi. dele.& sequit̃ Bar.Pa.de Ca.& Roma.in l.2. §.creditũ.ff.si cer. pet.& Bal.in proẽmio C.§ quib.in j.col.& do.Flo.ĩ l.cũ de ętate,circa mediũ.ff.de proba.& do.Abb.in c.cũ Ioannes.in vlt.notabili, infra de fide instru.& Imo.& do. Abb.hic,dicẽs, se pro hoc allegare tex. notabilẽ ĩ c.in p̃ sentia suprà ti.j.Dicit tñ, ꝙ cũ cõfessione partis aduersæ in his, in qb. potuit sibi p̃iudicare, bñ fiet cõcordatio p
10 d. c.cũ Ioannes.¶ Sed † istã cõclusionẽ declara primo hoc mõ,qa licèt dicta partis nõ cõcordent̃ cũ testib.tñ ipsa dicta partis inuicẽ apparentis ↄtrariari pñt cõcordari.Ita sing.notat Bart.in l.j.ff.ne qs eũ,q ĩ ius voc.ĩ qbusdã lecturis,vt refert & seq̃t Pau.de Cas.ibi.Vnde dñt p̃ illũ tex.ꝙ si qs producit articulos,vel positiones,quarũ vna dr̃ alteri cõtrariari, ꝙ ad tollendã contrarietatẽ dẽnt intelligi taliter, ꝙ producens nõ incidat in cõtrarietatẽ.Et iõ dñt, ꝙ si in prima positione deduxi, ꝙ tibi nõ promisi fundũ,postea in sequẽti positione dico , me p̃scripsisse ↄ te fundum,&c.& sic videor dicere ↄrium, scilicet ꝙ promisi, alias non possem p̃scribere, nã scđo posita dẽt intelligi, quod sit posita sine præiudicio veritatis ꝙ promiserim, dico ꝙ præscripsi. Quòd est bene notandũ. Et idẽ vr̃ tenere Bal.post Cy.in l.cum falsa.ad fi.C.de iur.& fac.igno.& Sali.in l.cum precũ. C. de lib. cã.Facit,qđ notat Bal.in l.scripturę. C.de fide instru.& in l.fi.in 3.notabili, p illũ tex. C. de rebus credi.Secũdò
11 † aduerte circa istã ↄclusionẽ,dũ dr̃,ꝙ dicta testium nõ concordant̃ cũ intentione partis,illud est clarũ, quãdo sunt ad inuicẽ ↄria,ẽt si intentio agentis est clara,& dictum testis hẽt in se aliquid,non dico,ↄrietatis,sed ambiguitatis, tunc multum dubito, an possit interpretari pro intentione agẽtis?& vr̃ ꝙ nõ,p id,qđ notat gl.in d.c. in p̃sentia.in verbo, dubiũ.i.ꝙ dictũ testis ambiguũ ĩter pretat̃ ↄ producentẽ No.Bart.in d.l. inter stipulantem. §.j.& Rota ↄclusione 299.incipiẽte, Itẽ nota: in antiqs. & Bal.& do. Ant.& Imo. in c.cãm, quę.supra de rescri: Sed tñ vr̃ posse dici ↄrium, qa illa gl.cum similibus,debet intelligi, vt dixi supra in 4.conclusione,alias aũt dictũ testis vr̃ interpretandũ ƒm articulũ, sup quo deposuit tũ per multa,de quibus infra,tum ẽt,qa ita expresse not. Bald.ĩ l.si defensor. §.q interrogatus.ff.de interrog. act.dicens,ꝙ dicta testiũ debent intelligi ƒm interrogata.Idem Bal.in l.Lucius.ff.de insa.dicens, ꝙ p clarũ articulũ declaret̃ ambiguum dictũ testis,& pro certo nõ vr̃ absolute uerũ,ꝙ dicta testiũ obscura semper interpretẽtur ↄ producentem, qa ƒm hoc,tanquã alia, nõ probasset,& iõ non posset iudex ex officio repetere testes,ut se declarent, qa ad utilitatẽ priuati non impertit̃ suũ officiũ,ƒm Inn.in c.ad nostrã.ĩfra de iureiura. cũ similibus. Et tñ istud consequens est falsũ , p tex.in c. cũ clamor. cum mã,infra eo. Ergo & antecedens. Et istis adde,ꝙ sicut p positionẽ clarã declarat̃ testis,vt dixi,ita ẽt uerbũ ambiguũ agentis deductũ clarè p testem effici põt cla-

rum,p notata per Bartol. solenniter in l.si quis intentione ambigua. ff. de iud. Modò istis discursis opportunè dubitatur de modis & exemplis in iure sparsis, ex quibus iudex instrui possit ad faciendas concordias consonas & accõmodatas de dictis testiũ . In quo ex isto tex. primò hẽtur unus modus, scilicet p̃sumẽdo multiplicationem actus,quo casu demũ testes si concordati sunt, probãt, qñ probatio remanet ĩtegra sup quolibet actu, ut erat hic,qa p̃sumebat̃ bis appellatũ,& sic utraque appellatio plenè probat̃.Sed ista dicta concordata nõ probarent, qñ nõ esset integra probatio sup quolibet actu, vt p Ioã.An.in §. iã de interrogatorijs, qa si unus testis dicit mr̃imoniũ ↄctum in uno loco ,alius in alio loco, l3 p geminationẽ actus saluaret̃ a periurio,nõ tamẽ probãt mr̃imoniũ, qa quodlibet tp̃s hẽt testem singularẽ. Et ad hũc primũ modũ vide tex. cum gl.in uerbo,hora 6.in c.periculose. de pęnit.dis.1.& omnino Spe.in ti.de teste. §. iam de interrogatorijs. uersi. quid si unus testis. ubi ↄ istũ modũ docet cautelã vc3 , ꝙ pars faciat,ꝙ iudex interroget, an actus, de quo q̃rit̃ fuerit tantũ semel gestus,& si confiteatur de unitate actus,cessabit ista concordia,p tex.notabilem in c.cum Ioannes. ante fi.infra de ñde instru.Itẽ procedit iste modus ↄcordãdi, dũmodò multiplicatio sit non solum possibilis, sed ẽt uerisimilis,p id quod in simili no.Bal.in l. scripturæ.in 2.col. C. de fi. instru. de duobus instrumentis factis eodẽ die ĩ diuersis locis, ut ibi p ipsum exemplificantem in instrumentis,quorũ unum eodem die est factũ Mutinæ,aliud Bononiæ,quod est possibile,sed ut cõiter non contingibile,& per cõsequens alienum a uerisimili. Et ẽt in hoc aduertendum est, ꝙ nõ procedit, qñ actus est instantaneus, non irritabilis,ƒm gl.in l.1.C.qui accu.Idem si deponerent de morte,l.quod pariter.ff. de rebus dub.quia colligit̃ in uno puncto,ut no.in l.si post mortem,de leg. 1.& qđ in euãgelio, Io.quarto,ĩcipiebat enim mori.idẽ videret̃ fortè in sñia, cũ ultimo uerbo claudat̃,iuxta gl. in uerbo, p̃dicator.16.q.1.Si tamen testes dicunt aliquẽ expilasse hæreditatem post mortem, alij, dum moriebatur, pñt concordari,arg.l.qui duos.§.1.ff.de reb.dub. Datur alius modus concordiæ multum quotidianus, uidelicet ĩtelligẽdo uerbũ unius testis propriè, & alterius impropriè, ƒm do.Ant.Imo. & do.Abb.hic,exemplificantes in testibus,quorũ unus deponit de possessione,alius de detentione,qa exponit̃ primus p uerbũ secundi, attento ꝙ possessio est nomẽ iuris,ut per glo. & Doc.in l.stipulatio.§. hoc quoque. de uerb.obli.& nõ hẽt testis deponere per uerba iuris, ut dicet̃ infrà e.c.cãm.q̃uis ex detentione p̃sumat̃ possessio, ƒm Inno. in c.cum olim. el 3.ultra mediũ,infrà de priui.& Arch.in c.pontifices. 7.q.1.cum similib.& ĩ proposito no.Bal.in d.l.data opera.C.qui accusare.Dat̃ ẽt alius modus, ƒm dom.An.& do.Abb.& Imo. vc3 quo ad repetitionẽ sermonis. Vñ signãter dñt,ꝙ si testis dicit,Titiũ promisisse Seio centũ & interrogatus,qũo scit,rñdet,qa uidit Titium promittere primò Seio 50.& postea uidit ipsum promittere cidẽ 100.intelligit̃.n.secũda pmissio,ↄputatis.s.dictis quĩquaginta in quãtitate centũ, & allegant notata in l.2.§. ex actis. ff. de origine iur.ut hic p eos. Quibus adde alia exempla,& uide gl.in c.Artaldus. in uerbo,me sciente. 8.q.1.q̃ dicit posse saluari negatiuã testis, nõ uidi.intelligendo,ꝙ sciat.Facit gl.in c.ne qs arbitret̃.in uerbo,iocositatis.in fi.22.q.2. Adde ẽt Bald.post Cy. in l.testium.in 3.col.uer. modo hic insurgit. C. de testib. ubi dicit ꝙ si unus testis dicat aliquem fuisse præsentem , alius dicat eum fuisse absentem, concordant̃, ut unus intelligatur de præsentia corporali, alius de p̃sentia intellectuali,& idẽ dicunt Ang.Bar.& Imo.in l.hæredes palam.in prin. ff. de testa.& Inn.in ca. cum oporteat. infra de accus.& adde Bar.in l.quoties.C.de naufra.li.10.Vbi dñt ꝙ si ad pbandam præsentiam producuntur testes, quorũ unus dicit, adfuit per d.alius, absuit per b.concordabunt̃ capiendo in secundo b.pro d. & per Bar.in l.Lucius.§.q̃situm.ff.de lega.3.ubi dicit,ꝙ si unus testis dicat,ꝙ Titius erat frater Sempronij,alius dicit,ꝙ erat filius fratris,lar

ge pōt dici frater, ut ibi, & facit c. quæriť. 22. q. 2. & adde Imo. in c. inter corporalia, suprà de transla. pla. ubi propter gl. ibi in uerbo, 6. mēses, dicit, posse ꝯcordari testes, quorū unus dicit aliquid fuisse post 5. menses, alius post sex, ut primus intelligať de cōpletis, secūdus de inchoatis. Et adde Bal. Imol. & Roma. in l. diuortio facto. ī prī. ff. sol. matri. ubi dn̄t, quòd saluať testis, dicens, aliquid factū tpe guerræ, licèt fuerit parū an̄ guerrā, & bene, probať ī l. Pedius. in prin. ff de incendio, ruina, naufra. & sequitur Ang. ī l. si is q ꝓ emptore, ī 1. col. ff. đ vsuc. ꝓ emptore, ꝑ illū tex. Cæterū † qa infinitū foret multa, q̄ reperiū-
12 tur, extendere, collige per te alios elegātes modos concordādi testes ex his, q̄ no. Bal. in 1. ꝯstitutione. C. §. qb. & in l. itē uidendū. ff. de peti. hęre. & gl. in c. nihil obstat. infra de ver. sig. & tex. in c. quotidie. de ꝯse. dis. 2. & glo. no. in c. 2. infra de ꝯsec. eccl. uel alt. & oīno Bal. in tit. de pa. Constā. in uer. die Lunæ exeūte Ianuario. & uerbo, obiectioni. in fi. Bar. in l. si finita. §. si plures. ff. de dam. infec. & do. Ant. in c. translato, ver. no. ut salues, supra de ꝯstit. & in c. plerunq;, in pen. col. versi. no. ꝯcordiā, supra de rescrip. & in c. cām, q̄. vers. expediā. eo. ti. & Bar. in l. si statuas. uers. facit ad ꝯcordiā testiū. ff. de iniur. & Dom. in c. oēs leges. in vlt. col. 1. dis. & 20. dis. in summa, in fi. & in c. quāuis. 21. dist. & in c. lator. 23. dist. & in c. fidelior. 50. dist. & Ang. & do. Flo. in l. cùm de ætate. ff. de proba. & latè Lud. Rom. in d. l. 1. §. creditū. ff. si cert. pet. & in d. l. 1. ff. de ope. no. nū. post Bart. & Imo. ibi, & Ang. in l. qui sn̄iam. C. de pœnis. & Imo. in l. inter pares. ff. de re iud. & Bar. Ang. & oēs in l. q an̄ calendas. ff. de uer. obl. & Barr. in l. 2. C. si ex publicis rōcinijs. ī l. Iulianus quoque. ff. de hære. instit. & Bald. in l. 1. §. 1. ff. de iust. & iu. & in l. filium. ff. de ijs, q sunt sui, uel ali. iu. & in rub. C. si ex fal. instr. & in l. conuēticulā. C. de episc. & cle. & in l. 2. in fi. C. quibus res iudi. nō nocet. & do. Ant. in c. dilecti. in vlt. col. ĵ. de excep. & ī c. cum Vintoniēsis, in pē. col. supra đ ele. & in c. ex ore. infra de priuil. Vlterius aduertendum ad q̄dā valde notāda in materia. Primò no. ꝙ si testis in dicto expressit certū tp̄s, & locum, si in rōne dicti postea simplr loquiť, intelligiť se referre ad tp̄s & locū expressū in dicto, ꝟm Bar. in d. l. Labeo, q̄d est diligenter notan-
13 dū, ꝟm Imo. hic. Scđo no. ꝙ † modica ꝯrietas ēt non cōcordabilis nō vitiat dicta testiū, ꝟm dom. Ant. in c. 2. in fi. infra de regu. Et idē, si unus diceret plus, q̄ alius, * ꝟm dom. Anto. in ca. 1. supra de offi. dele. in qbusdā lecturis. Tertiò no. ꝙ diligens interpretatio testimonij, uel reductio ad concordiam debet esse probabilis & cōsona verbis & veritati, aliàs non pōt fieri concordia extorquendo sermones. Ita consuluit Pet. de Anch. consi. 291. incip. Visis articulis. Vnde uoluit, ꝙ si testes dixerūt se vidisse Titiū possidere sex annis, & interrogati, q̄uo intelligāt aliquē possidere, dicant, qn̄ uadit, stat & reuertiť & colit agrū, si postea ꝓbet, illis sex annis Titiū nō fuisse ī loco, nō poterūt testes saluari, quasi intellexerint de possessione ciuili, qa rō ꝑ eos reddita n̄ patiť istā expositionē & iō dicit eos ꝯdēnandos de falso. Et ad hoc propositū videas semꝑ sōlēne cōsiliū Lud. Rom. 301. incipiens, In consultatione ꝓposita. ubi ad impugnādā quandā ꝯcordiā datam certis testibus conuincendis de falso, rememorat ꝑ & ꝯ infinita iura ad mām nostrā concludentia, interpretationes, nimium subtiles, aut verborū latitudinē extorquentes in testibus non admitti. Tene mēti, qa seruiet ꝓ & ꝯ in contingentijs facti. Et pro hoc ultra ipsū adduci pōt, q̄d plene no. Old. ꝯsilio 167. inci. Ante oīa considerandū, & Bal. in l. edita. C. de edē. vbi ponūt late, ꝙ interpretatio licite, quā eius uerba nō patiunt, nō posset fieri post lit. ꝯtest. Vn̄ dicit Ioā. An. ī regula, cùm sint. de regu. iur. in 6. in Mercu ꝙ interpretatio q̄libet dēt esse uerisimilis, & nō dissona. Ad q̄d plurima allegaui in c. quaľr, el 1. infra de accus. in prima fallentia reuocationis diffinitiuæ. Quarto no. ꝙ ubi dubitať de mō ꝯcordiæ, dēt an̄ oīa fieri reductio ad concordiā, ꝟm illā interpretationē, q̄ est magis verisimilis, attētā cōmuni accidētia facti. Ita est casus notabilis hic ꝟm intellectū Io. An. quē sequunť do. Ant. do. Abb. & Imo. dū q̄rūt, quare hic nō fuit Papa interpretatus, bis sn̄iatū & semel appellatū. & sic verū fuisse, appellationē ꝓcessisse & secutā fuisse; & rn̄dent, ꝙ frequentius accidit bis appellari, q̄ bis iudicari. Quinto no. ꝙ quibuscunq; modis leges discordāte ꝯcordanť, eisdē modis pn̄t testes ꝯcordari & interpretari. Ita no. Iac. But. in d. l. cùm de ętate. & sequiť Imo. ī d. l. cum īter stipulātē, §. 1. & do. Ant. hic, nihil tangentes, q̄uo leges ꝯcordantur, de quo uide Spe. ponētē vlt. 50. modos, in ti. de dispu. & alleg. §. post hoc aūt. Et scias, ꝙ interpretatio dēt fieri in mitiorem partē, ꝟm Inno. in c. cùm clamor. infra eo. & Bald. in l. j. C. de vsur. & in l. Lucius. ff. de infami. & in c. dn̄o guerrā. hic finiť lex. & Ang. in l. ambigua. ff. de legib. Et dēt fieri interpretatio, ut nulli, uel quā minus fieri pt, sint captiosa * dicta testiū, ꝟm Ang. in l. ex militari. ī prin. ff. de testa. mili. ꝑ tex. hic, ī quo uide oīno, q̄ dicentur de teste obscure loquēte in d. ca. cū clamor. Sexto no.
14 quod † sufficit, ꝙ testes cōcordent in dicto, licèt discordēt in cā dicti, ꝟm Spe. in ti. de teste. §. iā de interrogatorijs. vers. Hinc est, ꝙ si quis vult. & Bal. in l. 1. C. de testa. & in l. de quibus. ff. de leg. & do. Ant. in ca. qm̄ in plerisque. supra de offi. ordi. & in c. licèt ex quadā. ĵ. eo. & in c. cum dilectus. infra de succes. ab intest. & ī c. fi. in pen. col. supra de consue. Facit l. q sn̄iam. C. de pœnis. ibi, in unū ꝯspirantes ꝯcordātesque rei finē. Et de testiū singularitate diceť in c. lꝫ ex quadā. & uide gl. in uer. ueritatis. in c. dudū. infra de ꝯuer. coniug q̄ saluat testes narrātes diuerso mō factū, dūmodo ī substātia nō discordēt. Et dixit Inno. in c. quaľr. el 1. in uerbo, famā. infra de accusat. ꝙ sufficit, ꝙ ꝯcordēt, quo ad sensum. Septimo &
15 ultimo no. ꝙ † ubi cōis usus loquendi * interpretať dicta testiū uno mō, ille ꝓualet, siue ꝑ ipsum testes ꝯcordētur, siue nō, ꝟm Bal. notabiliter in ti. đ pa. Constan. c. 1. §. fi. & in eo. c. §. obiectioni. Facit, quod habetur in c. ex literis, el 1. infra de spōsa. & plene ꝑ Bar. in proposito ī l. Labeo. ff. de supellec. le. Hoc tn̄ limita solenniter ꝟm do. meū hic, nisi aliqua ꝯiectura iuuaret interpretationē, quæ fieret contra cōmunē usum loquēdi, puta, si testis esset forensis & parū conuersatus in loco, arg. l. fi. & q̄d ibi tradiť, ff. de decre. ab ord. faciē. Et idem dicit si esset cōmunis usus loquēdi diuersus īter peritos. & impe-
16 ritos, ut hic ꝑ ipsū, & bn̄. Sed † pulchre dubitať ultra alios, utrum ista habeāt locū in cā criminali, ut fiat ꝯcordia testiū, ut ꝓbēt. Et vr̄, ꝙ nō, qa ꝓbationes ī talib' debēt eē clarissimę. * n̄ ꝑ subauditiōes, uel expositiones, l. 2. cū si. C. đ proba. Ad idem, q̄d no. Bar. ī l. nō solū. §. sed ut ꝓbari. ff. de ope. no. nūcia. ubi in exēplo de nobili, q prohibetur ītrare palatiū, facit differentiā inter ciuilia & criminalia ī ꝓposito. Ad idē, ꝙ no. Fede. ꝯs. 162. q̄d incipit, Dom. Grisole, rogo uos. ubi dicit ꝙ si aliq testes dicunt, quem fuisse percussum cū pūcta, aliq cū taglio (ut verbis suis utar) nō ꝓbant, & tn̄ mihi vr̄, ꝙ potuissent non absurde concordari, ut fuisset facta utraque percussio, dato q̄d una sola

* Plusquā alius. *Adde Soci. consi. 171. incip. fuit profecto anceps. uers. confirmatur, nam licèt. p. 2. ubi dicit quòd licèt testis unus plus uel minus in facto deponat quàm alius, nō tamen dicuntur uarij & minus probare, quod dicit esse sing. & hoc etiā tenet in cons. 26. incip. ex his quę in facto uer. uerū præd. non obstan. cir. fi. in 1. par. & cons. 94. incip. præstantissime uers. præterea. cir. me. par. ea.*

* Captiosa. *Adde Alex. in l. īter stipulantem. §. 1 de uerb. obligat.*

* Vsus loquēdi. *Adde Rom. cons. 301. in proposita. nu. 15. cons. 4. sententiam, in princ. consil. 23. nescio. uers. contrarium tamen est uerius. cons. 32. Visa. nu. 3. Alex. cons. 2. Visis codicillis. colu. 8. uers. unde in proposito. cons. 9. Visis. nu. 2. cons. 82. in cā. nu. 2. lib. 1. cons. 5. circa primum. nu. 11. p. 3. cons. 85. animaduersis. col. fin. lib. 2. cons. 37. Viso. nu. 18. lib. 6. & in addit. ad Bart. l. 1. C. de ijs q ex pub. rat. lib. 11.*

* Clarissimæ. *Ad de Socin. cons. 8. incip. Visis & diligenter inspectis. uer. nec obstr. ubi idem poterat. cum uer. seq. p. 1. & consil. 111. incipien. in præsenti consulta-*

tione.civ. princ.2. col.in ea par.

la appareret,qa nō semp omnis ictus imprimit signum. Vnde vr̄,ꝙ propter criminalē accusatione omittatr̄ interpretatio fauore rei. Ad idē,quod no. Bar. in l.si vxor.§.si qs vxori.in fi.ff.de adult.& in l. sed & si ita.ff. de manu. testamē.& in l.2.ff de duo.re.vbi dicit, ꝙ si in cā adulterij testes dicūt, ꝙ Titius cognouit Bertam p violentiā, nō probāt,* quia pōt esse violētia acti ua & passiua,& tn̄ reuera posset salua ri ex eo,qđ dixi supra ī4. notabili. Ad idē,quod notant Imo.& Bal.in l.quo ties §.si qs ita.ff.de hæred. insti. vbi dicūt,ꝙ si testes dnt,Seius insultauit Caiū,postea vulnerauit,cōfunditur insultus cū vulnere,& ītelligitur, id ē,incō tinenti vulnerauit,l3 de vtroq; fuerit accusatus, & tn̄ potuissent saluari,qa verbū Postea,denotat interuallū, fm glo.in c.accusatus.§.l3. in ver. postea. de hæreti.in 6.& Bart.in l. ab hostibus. §.sed quod simpliciter. in 1.col.ff.ex q bus cau. maio. & Imo.in c 2. de offic. deleg.cum si.Ad idē, quod no.Io.An. in c.quāquā super verbo,receperint. de vsur. in 6.& ibi Dom.in 1.col.& Pet. de Anch. pulchre ɔsi.216. inci.in titulis terminū.& Io. An.in c.p humani. per illū tex.in ver. Christianus.de homi.in 6.quorū dicta alias extense posui in c.super his.ad fi.infra de accus. In cōtrarium facit,quod no.Bar.in l.1.§.1.ff.de bon.pos.fm tab.vbi dicit,ꝙ si duo testes dicūt,Titiū occidisse Sēproniū, si nō diuersificāt in tpe,probabūt, ꝙ Titius & Seius simul & semel ipsum occiderint. Ad idē,quod no.Inn.valde singul.ī c.dudū.el 2.supra de elec.vbi dicit, ꝙ qn̄ pceditur per viā accusationis,dēnt ēt dicta testiū talr̄ capi, si hoc patiūtur,ꝙ cōcludāt intētū accusantis, nō aūt benigne interpretari pro accusato:posito enim, ꝙ agatur de ipsius fauore,tn̄ ageretur de odio accusatoris pp talionē. Et ita p hāc rōnē videntur nō differre in hoc criminalia a ciuilibus,iuxta l.absentē.ff.de poe. Sed tn̄ ɔsideratis his,q̄ scribūt do.Ant.& do.Abb.in d.c.dudū. facilius sustineretur prima pars p pdicta.vc3 quod vbi dicta testiū sunt gnālia in cā criminali, dēnt nō solum nō adaptari vt pbent,sed ēt,si sunt vertibilia ad delictū & non delictū,īterpretantur in nō delictū,ut etiam alias late pbaui in c.cū dilecti. ubi bonus tex.ȷ̄. de accus. Et exempla patent ex dictis Inn.in d.c.dudū.Et ad dictū Bart.in d.l. 1.posset dici,ꝙ illi tex.nō sunt ɔ̄rij,ut ēt per teipsum poteris meditari,quia questio non est declarata per Doct. In gl.1.ibi,sed hoc dictū fuit propter testes.Ista rō cōmuniter impugnatur per Doc. quia ad tollendū periuriū potuisset succurri alia uia,uc3 p̄sumēdo bis fuisse latam sn̄iam,& semel appellatū. Quare aūt hoc p̄sumptū nō fuerit,rn̄de,ut dixi supra,uer.4.no. Subdūt ēt do. Anto. Inn.& do.Abb. ꝙ iō in casu isto declarat̄ excōicationē fuisse latā post appellationem,qa canonici,qui,fm eos, ɔ̄ gl.erant actores,probauerant specifice,quod excommunicatio fuerat lata post appellationem. Vn̄ ex hac pbatione intentio actoris erat clare fundata.l3 igitur postea reus probet,ꝙ excōmunicatio fuerat lata an̄ appellationē,& per hoc reddat̄ dubia pbatio actoris, reddit̄ & dubia pbatio ipsius rei ecōtra p probationem actoris. Ergo actor dēt vincere,qa probatio clara actoris nō confundit̄ per probationem dubiā rei,fm Bar.q ita no. in l.nō solū.§ sed vt pbari.ff.de no.ope. nū. & gl.in cle. fi.de rescrip.fm eos,& bene,quamuis in eo, quod dicūt Canonicos actores,hoc nō firmauerint supra do. Abb. & Imo. Sed istud est verisimilius in tex.nostro,quia ipsis incumbit probatio,propter gl.in d.c. venerabilibus. Est verum ꝙ do. meus hic multum laboriose contra istos insurgit, dicens in effectu imò pro reo ꝙ erit iudicandū propter paritatem pbationū, quia ita est casus in c.3.s̄.tit.1.& in c.l3 & ibi in gl.pen. & Doc.eo.titu.& no.Bal.in l in exercendis.C.de fide instr.& ī.c.1 §.promptiores.in ti.hic finit lex.Et iō oportet aliter dicere, fm

* Probant. *Adde quod tale dictum dēt intelligi in vi passiua,ad hoc vt excludatur dolus. Bar.in l 2.de duo b9 reis cir fi.ex eo quia,quādo potest capi duplex ītellectus,semp ille debet capi per quē quis non cadat in delictum. l. merito.pro soc.*

eum, videlicet ꝙ ista paritas probationū erat ī arbitrio iudicis,p quo iudicaret, fm Bal.in l.magistratus. C.qn̄ prouo.nō est neces & sentit in l.fi. C. cōminationes,vel epistolas.Et hoc operabat̄ fauor præsumendi nō excōicationem,fm eū dicentem,rationes aliorum esse erroneas.Sed re vera in hoc ab ipso dissentio.quia vt dicunt Doct.probato ꝙ appellatio præcesserit excommunicationem,negatiua alterius partis,ꝙ imo secuta fuit,fundabat se in tēpore, ideo oportebat ipsum in indiuiduo probare tanquam causam intentionis suę,vt per Bar.& omnes in d.§.sed vt probari.& credo dixisse in c. in præsentia.supra tit 1.in notabilibus. Nec est verum cū supportatione,ꝙ Bal.ī dictis locis ita simpliciter loquatur, sed loquitur quando testes sunt pares per omnia, quo casu datur iudici illa electio.Et ꝙ etiam in casu fauorabili data disparitate testium non pronuncietur pro ipsa,est casus,vt mihi videtur,multū apertus in l. lege Iulia.ff.de manu.& non apparet hic, ꝙ testes essent pares, ideo securius tamen sit solutio Doc. in qua nihilominus poteris cogitare. Vltimo no.hic Inn.ꝙ † interpretatio benigna,de qua hic, videlicet præsumere potius nō excommunicatum, quam excommunicatum, procedit in foro contentioso, non autem in foro animæ, in quo securior pars est tenēda,& ipsum sequitur do.Abb. in c.1.supra de iudi.& in c.conquestus. in vlt. col. supra de foro compe. Eandem doctrinam in materia irregularitatis tradit Inno.in c.ad audientiam.infra de homi. & ibi Ana.in vlt.col.& Spec.in tit.de elec.§. iusta.versi. generaliter autem.Et idem respectu fori pœnitentialis no.in simili Pet.de Anch.consilio.175.inc.Prima facie. & retuli in d.ca. in præsentia. super ver. non elidit. Sed aduerte, quia vt prædixi ista non fuit ratio istius interpretationis, quinimo etiam in foro contentioso in dubio præsumitur quis excommunicatus, vt est tex.in c.illud.infra de cle.excom.qui ad hoc non habet parem,secundum dom.Ant.ibi,& est tex. valde notabilis & quotidianus,secundum do.Ant.ibi,& illum tex.ipse etiam allegat hic,& est gl.fi.vltra ipsum in c.consulti.infra de regula.quam allegat do.Card.in c.1.supra de scrutinio. & ibi gl.bona,quam allegat dom. Card.idem tenens in cle.1.in 15.q.de sepul.idem Pau.de Leaza.in commento c.si celebrat.infra de cleri. excom.& sentit Inn. in c. dilectus,in vlt.col.infra de appellatio.& gl.hic, dum dicit,ꝙ est medicinalis, & facit secundum do. Abb.quia nullum periculum est in hac parte, cum possit peti absolutio sine difficultate, & aliter tenendo īminet periculum.Subdit ibi do.Abb & valde solenniter, ꝙ do.Inno.hic posset procedere quando interpretando quē excommunicatum incurreret pœnam,puta,si irritaretur collatio beneficij medio tpe facta sibi, vel ageretur de imponenda pœna,quia nō seruauit, quia tunc in pęnis fit mitior interpretatio,vt regula,in pęnis. de reg.iur.in 6.& alleg.c.dilectus,infra de appell. & idem ipse notat in c.1.infra de sagit.Et est aureum verbum satis de mente Hostien.& aliorum hic, qui inter alias solutiones ad contrarium,de quo dixi in prin.huius gl.dant vnam,videlicet quia isti post excommunicationem celebrauerant.Vnde interpretando,quod appellatio non præcessisset,fuissent irregulares,c.1. de re iu.in 6.& in cap.1.de senten.excom.eo.titu.

SVMMARIVM.

1 *Causa appellationis & causa principalis sunt diuersæ instantiæ.*
2 *Testis si primo iurat,& postea deponit,an sufficiat.*
3 *Testium publicatio an impediat productionem in causa appellationis. Vide nu.4.*
5 *Et vide casus,in quibus non obstat publicatio testium.*
6 *Testes an possint iterum produci de consensu partium.*
7 *Testes noui quando produci posint in causa appellationis.*
8 *Testium publicatio non obstat,quando testes fuerunt producti super peritia artis.Et adde alios casus,num.9 & 10.*
11 *Testium sola publicatio an sufficiat ad impediendum aliam productionem,an vero requiratur, quod partes discernāt testificata.*
12 *Testis super quot & quibus capitulis præstat iuramentum.*

CAP.

CAPITVLVM XVII.

Fraternitatis. In cã appellationis super nouis capitulis tñ noui, & ueteres testes admittuntur etsi sit renũciatũ testibus in prĩcipali. H.D.

1 Nota † primo, omissis alijs notabilib. Doc. ꝙ cã appell. & principalis vident̃ cãæ diuersæ, ꝙ est respectu instantiæ. l. ita demũ. C. de ꝓcu. & sic exponitur hic uerbum, Causa. id est, instantia, ſm Inn. hic, nam capiendo cãm pro eo, quod deducit̃ in iudicio, clarũ est, ꝙ causa appellationis est eadẽ cũ principali, c. tua nobis. infra de appell. l. 1. & in rub. C. ne lic. in una eadẽque cã tertio prouoc. sed quo ad alia, non dr̃ oĩno eadem cã. Patet in l. inuitus. C. de ꝓc. ubi procurator ꝯstitutus ad cãm agẽdã, nõ u͛r constitutus ad cãm appellationis. Ad idem authen. ei, q. C. de tẽp. appell. iũcta l. properãdũ. C. de iudi. ubi instãtia appellationis differt ab instantia cãæ principalis. Facit c. 2. de iuramẽ. calũ. in 6. Nec aliter probat d. l. ita demũ, ſm Sali. ibi, sed solũ probat, ꝙ persona ꝓcuratoris, quæ nõ fuit repulsa in cã principali, nõ posset repelli in cã appellationis, q̃ succedit loco ꝑsonæ quo ad proponendas dilatorias. Et de hoc, an cã appellationis sit eadẽ cũ principali, qđ est utile ad multa, uide gl. in c. Lotharius. 31 q. 2. & gl. 2. in c. si quis in quacunque. 2. q. 6. & gl. fi. & Dom. in c. habeo librũ, 10. dist. & gl. 1. in c. 2. de iuram. cal. in 6. & oĩno Roma. in l. si insulã, in 5. col. ver. secunda ꝯclusio. ff. de verb. oblig. Sali. & Inn. & do. Ant. in rub. de ꝯsue. Sali. in l. fi. in vlti. col. C. si pend. appell. mors inter. & Spec. & Io. And. in ti. de iura. cal. §. sequitur. ver. quid de cã. & Cy. & Sali. in d. l. inuitus. & gl. in l. vnica. C. de suffragi. & l. fi. ff. de postu. & in l. 1. C. vt cãæ post pub. adsit tutor. & gl. 1. in fi. l. q proprio. §. itẽ q̃ rit. ff. de ꝓcu. & gl. 2. in c. Romana. de appell. in 6. & Spe. in ti. de salarijs. §. sequit̃. ver. sed nunqd aduocatus. In q bus locis ẽt inuenies, an aduocatus pro eodẽ salario teneat̃ iuuare in causa appellationis. Et cõis * opi. est, ꝙ ñ, per d. l. inuitus.

2 No. † secundo ibi, receptis prius duobus. Primo, ꝙ iuramentũ dẽt præcedere depositionẽ testis. Quid aũt, si testis prius deponat, postea iuret. Vide Bal. in l. iurisiurandi. in prin. C. eodẽ, & dicet̃ infra eod. ca. de testib. Secũdũ est, ꝙ si testis, qui fuit testificatus ĩ vna cã, producatur iterũ in eadẽ, dẽt de nouo sup eodẽ articulo iterũ iurare. * & est rõ, ſm Doct. quia in primo testificatu nõ v͛r iuratus, nisi sup interrogandis, secus dicit do. Abb. si a principio iuraſset super tota cã, arg. c. de testi. infra e. & c. cum dilecti. infra de accus. Et hoc dictũ esset verũ, ſm do. meum, qñ iterũ testis repeteret̃ in cã principali, secus, si repetat̃ in cã appellationis, vt in tex. nostrõ, quia tũc simpliciter posset intelligi tex. vt ẽtsi testis iurasset super tota cã, iterũ dẽat iurare in cã appellationis, vt dicũt hic do. Ant. & Imo. sicut videmus in iuramento calumniȩ, d. c. 2. de iura. cal. in 6. Placet tamẽ do. meo opi. do. Abb. qa iõ reperitur iuramentũ calumniæ, quia ille, qui habuit sententiam contra se ante probationes factas & iura partium discussa, credebat se fouere iustitiam, postea vero intellexit contrariũ, iuxta l. destitisse ff. de iudi. & quod no. Bart. in l. si q s inficiatus. ff. depositi. quæ ratio nõ hẽt locũ ĩ iuramẽto testis. Nec est mirũ, ꝙ ẽt appellato deferat̃ iuramentũ calumniæ, quia respondet illud esse propter æqualitatẽ seruandã, iuxta l. si. C. de fructi. & liti. expen. & regulam, non licet. de reg. iu. in 6. Põt etiã cõtingere, ꝙ licet appellatus habeat ſniam pro se, post discussam tñ cãm credat se fouere iniustitiam, ꝙ prius in initio litis nõ credebat, & sic non cessat omnino rõ. Et de iuramento testis uide Bal. in c. 1. circa princ. de ꝯtrouer. inuestit. & dicetur sup gl. fi. In glo. in ver. nouis.

* Iurare. *Adde quid si deponit in declaratione dicti sui, an erit opus iurare? dic quod non vt per Saly. in l. hoc sacramentũ. in fi. C. de test. vbi etiam quod nec pars erit citanda, & Soc. cons. 214. incip. in causa Honofrij. versic. sed huic obiectio. in fi. par. 2.*

3 Nota † iuncto textu, ꝙ sicut publicatio testiũ impedit productionẽ super eisdem capitulis, vel directo contrarijs in causa principali, l. per hanc. C. de temp. appell. & §. quia vero. in Auth. de testib. ita impedit in causa appellationis. Et est casus clarus in cle. 2. de testibus. per quem, secundum do. Ab. & Imo. hic redditur superfluus discursus multarum opinionum, in quib. se inuoluunt do. Ant. & do. meus hic, & debet seruari decisio illius clem. etiam in foro ciuili secundum do. Ant. & Imo. hic, & Pet. de Anch. in repetitione c. 1. ver. vltimo nõ omitto, supra de ꝯstit. qa licet quodlibet ius seruet̃ in suo foro extra mãm peccati, vt dixit, illud est uerũ, nisi de aliquo dubio sint opiniones ĩter Iuristas, qa ꝑ decisionẽ Papæ cẽset̃ eorũ varietas sopita ẽt inter eos. Allegãt notata in c. licet ex suscepto. §. de foro cõp. & in ca. cum per uenerabilem. ꝟ. q filij sint legit. & in c. Raynu. infra de testa. Et istud ẽt uoluit do. Ant. in c. sup literis. ꝑ illũ tex. supra de rescri. & ibi Imo. in 2. no. & do. Abb. in c. cum tp̃e. in ult. col. supra de arbi. & do. Ant. in d. c. ꝑ venerabilẽ. §. rõnibus. & in c. 1. ꝑ illũ tex. supra de iuram. cal. & in c. & si necesse. ꝟ. de don. inter vir. & vx. & Ioã. de Ana. in c. fi. in vlti. col. infra de deli. pue. & facit qđ no. do. Ant. in c. super spec. infra de priuil.

4 Sed † ꝯrium, ꝙ imo in foro ciuili d. cle. 2. non seruetur, firmat late Bal. in l. eos. §. si qd aũt. C. de appella. qa quãtũ præstat restitutio minoribus, tãtũ p̃stat appellatio maioribus, l. pfecti. ff. de mino. Sed minor restituť ad ꝓbãdũ põt apertis testibus idẽ ꝓbare ꝑ testes meliores, uel digniores, uel melius scientes, ut ꝑ Dy. & alios ĩ l. 1. §. aduersus. ff. de ope. noui nũcia. Ergo idẽ poterit appellans, dũmodo appellet a diffinitiua, secus, si ab interlocutoria, qa nihil noui in ea adducit̃, cle. appellãti, de appella. ut ibi late ꝑ eũ, cũ quo in hoc ultimo ꝯcordat ẽt Ang. in l. ꝑ hãc. C. de tẽp. ap. Itẽ ꝓ dicta differẽtia ĩter ius ciuile, & nostrũ, uide Bal. idẽ tenẽtẽ in d. l. per hãc. ꝑ illum tex. ꝑ quem dicit, ꝙ ubi tex. est ꝯ tex. stat̃ legi ĩ foro Cæsaris, & canoni ĩ foro Petri. Nec obstat timor subornationis, qa est ꝑsumptio imaginaria nõ necessaria, qa docet experiẽtia, ꝙ testes solennes nõ p̃nt subornari ut ibi per eũ. Idẽ tenet Bal. hic dicens, quod timor subornationis est q̃dã fictio, & uendicat sibi locũ in foro cõscientiæ. Idẽ Bal. in l. ampliorẽ. circa fin. C. de appell. & in l. officiũ. in apostil. ff. de rei uẽd. & Pet. de Anch. ĩ cle. 2. de testi. & Ange. ꝯsilio 153. Et ista opi. ꝓcedere posset, si pro ipsa eẽt casus in d. l. ꝑ hãc. Sed qa Bal. ibi & hic rñdet ad illũ tex. sequit̃, ꝙ sunt opiniones, & iõ decisio Papæ eis p̃ualet, ꝑ p̃dicta ẽt inter eos. Et idẽ Imo. ꝑ hãc rõnẽ in d. cle. 2. Et ad rõnẽ Bal. ĩ d. §. si qd. dic, isto casu differre restitutiõnẽ ab appellatione ꝑꝑ diuersitatẽ rõnis, q̃ colligit̃ ex dicendis in uer. tertio in quantũ. Quod aũt subornatio debeat attendi ꝯ Bald. uide do. An. hic, uer. quarto dicere. & ipsũmet Bald. in d. l. ꝑ hãc, in pen. col. Et in hac mã, qñ in cã appellationis liceat ꝓducere testes, publicatis testibus in prima, uideas semp Bal. ĩ Spec. in ti. de appellat. ultra mediũ. uersi. casus talis est. & late in l. eos. §. si qd aũt. C. de app. & Imo. post do. Ant. in ca. ad audiẽtiã. el 2. supra de rescri. late Ang. in d. l. ꝑ hãc. & Bal. in c. 3. in prĩ. si de inuesti. inter do. & uasal. lis ori. & Archi. in c. Osius. 6. q. 4. & nõ est disputatio necessaria ꝑ p̃dicta magis quærere de causa appellationis, q̃ de principali, in quo insistũt Legistȩ, apud quos fit hȩc differẽtia. sed dr̃ eadẽ cã, quo ad nos ut est dictũ, & ideo breuiter uidendum est gñal̃r qñ publicatio impediat. Est autem istud regulare, ꝙ publicatio attestationũ impedit ꝓductionem sup eisdem articulis, uel directo ꝯrijs, tam ĩ cã appellationis, quam in causa principali. Fallit in multis casibus, quorũ 17. ponũt hic Io. And. Dom. & do. Abb. post Spec. qui ponit 21. in ti. de teste. §. satis subtiliter. in prin. quos non refero, exceptis quibusdam, quibus est addendum, postea notabimus alios, quos ipsi nõ ponũt.

5 Primo † igit̃, in quantum limitant, nisi dicta testium sint nulliter publicata, allegãdo gl. fi. in fi. in c. cum causam. infra eodem, et in dicta cle. 2. in uer. rite. et do. de Rota decisione mihi 374. Incipiẽte, Itẽ si ad ĩstãtiã. adde Bar. idẽ tenentem in auth. at qui semel. C. de ꝓba. et in l. q ꝑ salutem. in fi. ff. de iureiu. et Ang. in l. per hanc. post Bal. pen. col. et plene do. Card. post alios in clem. 2. in 1. oppositione

positione, & optimè adduci posset, qđ scribit Bar. ĩ l. nõ putauit. §. non quis. p illũ tex. ff. de ꝯ tab. & in l. lecta. ff. si cer. pet. & Ang. in l. j. in prin. ff. de ædil. edic. & in l. 2 ff. de inoffi. test. & Bal. ĩ l. 3. in prin. ff. de li. & posthu. & Bar. in l. iuste. in prin. ff. de acqui. posses. & in l. fi. §. sed q̃a. C. cõmu. de lega. & Bal. in l. fi. in pen. col. ver. sed ista differentia. C. de spons. cũ similibus. In q̃bus habes p diuersa exempla, ꝙ quoties fit mentio de aliquo actu puniẽdo, vel priuando, vel sustentando, intelligit̃ semp si est ritè factus. Adde ẽt Bal. in dicta authẽ. q semel. in j. col. versi. sed illa regula. vbi dicit, ꝙ indiscreta & ꝓcipitata iudicis publicatio non ĩpedit testes iterato ꝑduci. Et adde Gui. de Cu. in l. veluti. ff. de eden. vbi dicit p illũ tex. ꝙ testis minus ꝑfecte examinatus põt post publicationẽ attestationũ examinari, & allegat ẽt, qđ no. gl. in dicta Authe. de testibus. §. q̃a vero, ĩ verbo, nõ habebit. Et istud est verũ, s̃m Bal. & Ang. in d. l. veluti. q̃n culpa iudicis examinantis nõ fuit pfectè examinatus, secus, si culpa partis, vt q̃a minus diligenter & pfectè capitulauit, p c. p tuas, & quod ibi no. infra eodẽ, & idẽ voluit Bal. in c. 1. qd sit inuest. qđ bene no. Sed aduerte, q̃a q̃n publicatio fieret non ritè, volũt ꝑdicti, maximè do. de Rota, ꝙ ẽtsi q̃s petijsset testes publicari, & didicisset eorũ dicta, p hoc non repelleret à ꝑducẽdo iterũ. Sed ꝯrium, & melius, tenet Zenzeli. in dicta cle 2 & sequit̃ ibi do. Car. & collector Rotæ in antiq̃s, ꝯclone 57. inci. Itẽ no. ꝙ vbi testes, q̃a ẽt si nõ fuisset facta publicatio, nõ audiret post didicita testificata, pp timorẽ subornationis, §. q̃a vero. in Auth. de testibus. & c. vltra tertiã. cũ simi. ĩfrà eo. Et q̃uis do. de Rota decisione primò allegata nitant̃ rñder̃ huic rõni, ꝙ aut in secũdo examine testes dicent ꝯrium, & nõ probabũt, tanq̃ ꝯrij. Aut dicẽt idẽ, quod primo, & cessabit timor subornationis, tñ p hoc nõ est satisfactum ꝑdictæ rõni, q̃a possibile est, ꝙ non dicẽt omnino idẽ, nec ꝯriũ, sed dicẽt plenius & magis concludẽter, q̃ prius dixerint, & in tali additione imminet timor, vt mihi vr̃. Itẽ ad hanc limitationẽ vide Spe. in ti. de teste. §. iã de interrogatorijs. in vlt. colu. ver. itẽ caute faciet, vbi docet, cautũ esse aduocatũ in ꝯsiderando, an culpa iudicis testis imperfectè deposuerit, q̃a non obstabit tũc sibi dicta regula. Idẽ do. Ant. in c. cũm cãm. el j. in 7. col. ver. sed si iudex, infra eodẽ, & Ang. in d. l. p hãc. in vlt. col. Et idem, q̃n añ publicationẽ volẽs ꝑducere fuit iniustè impedit⁹ p iudicẽ, s̃m do. An. in c. tã literis. in tertio notabili, ĩfrà eodẽ. Pro quo facit gl. in ver. recepta. in c. cũ I. & A. ĩ. đ re iudi. q̃ ampliat ibi do. An. ẽtsi sit ꝯclusum in cã. Secũ-
6 do, in quantum Doc. dñt, ꝙ† consensu partiũ pñt testes iteratò produci ꝯ dictam regulam, q̃a in eorũ fauorem hoc est inductũ, & sic succedit c. ad Apostolicã. ĩ. de reg. nisi cã esset super mã tãgente bonũ publicũ, p c. si diligẽti. supra de foro cõpet. s̃m do. An. hic, adde Bal. & Sali. idẽ tenentes in dicta authen. at q semel. Sed est fortius dubiũ, qđ si alia pars, ꝯ quam productio facta fuit, non consensit expresse, sed sciuit, & non opposuit? & vr̃, ꝙ productio ualeat, q̃a ita tenet Bal. in c. 1. §. itẽ si vasallus, de ꝯtro inuest. p l. argẽtarius. §. cnm aũt. ff. de eden. Ad idem facit, quod no. Inno. in c. cum dilecta. supra, de rescrip. & in c. cum Bertoldus. infra de re iudic. & dixi in ca. q̃m. supra, titulo primo, sup gl. fi. ĩ 4. fallẽtia, ubi ꝓbatio admissa ꝯ sñiam, q̃ trãsiuit in rẽ iudicatã parte non opponẽte valet, adeo ꝙ põt sñia retractari. Ergo fortius ualet probatio ante sñiam, q̃a terminus sñiæ fortius excludit. q̃ terminus ipsam ꝓcedens. Ad idem, qđ no. Innoc. in c. p tuas. infrà eodẽ, & Bart. ĩ l. si duo p̃roni. §. idẽ Iulianus. ff. de iureiu. cũ similib. vbi dñt, ꝙ q̃uis in iudicio recuperandæ possessionis nõ debeat pars admitti ad probandnm de dñio, ut tradit̃ in c. 1. suprà de rest. spol. si tñ admittit̃ parte nõ opponẽte, ualet probatio. Sed istis nõ obstãtibus ꝯrium tenet hic do. meus, & ꝙ receptio testiũ isto casu sit nulla, probat principl̃r per tex in Authen. de testibus. §. si uero. in ver. oĩno, quod importat, ipso iure, nõ ualet actus, ubi in illo actu cõpetit officiũ iudicis, & hoc dicit ꝓbari in l. 1. § accusationẽ. ff. ad Turpil. Ad idẽ allegat, quod habet̃ p Bart. in l. 2. ff. de app. re

cip. & Bal. in l. 2. C. de episc. audi. & in l. si ea. C. q accus. vbi testis receptus post terminũ, nulliter recipit̃. Ergo fortius in casu isto. q̃a lapsus termini nõ ita ꝓcisè excludit, sicut publicatio. Ad idẽ in terminis allegat Bal. in l peremptorias. in 11. col. C. sñiam rescindi nõ posse. & in l. eos. §. si quid aũt. C. de appella. Ad idem allegat, quod no. Bal. in l. nõ dubiũ. in fi. C. de legi. & in disputatione sua, Statuto cauet̃, ꝙ senator. & Pet. de Anch. in regula, ea q̃. in 3. char. de reg. iur. in 6. ubi dicunt s̃m ipsum, ꝙ q̃n pars non opponit, & tñ notorie constat iudici de defensione partis, processus est nullus ẽt parte non opponente. Ad cõtraria respondet, ꝙ præsentia partis in hoc nihil operatur, q̃n actus est ipso iure nullus. Præterea sicut ille, qui non appellat à sñia, non uidetur uere consentire, sed fictè, s̃m Bald. ĩ l. Labeo C. quom. & q̃n iud. & est casus in c quo ad ꝯsultationem. infra de re iud. ita & ille, qui non ꝯdicit receptioni testium. Nec põt dici, ꝙ saltem ualeat receptio pp fictum consensum, quia non procedit in actu illo ipso iure, in quo nihil est, quod imputetur parti, quæ sciebat ius suum saluum durare. Non obstat, quod pp probationem admissã in parte nõ reclamante sñia retractatur, quia cessat causa, pp quam alias non debet fieri probatio, scilicet presumptio sententiæ, quæ tollitur ex illis probationibus. Sed rõ subornationis non cessat hic ad dictum Bar. in d. l. si duo p̃roni. vbi dicit, ꝙ facultas agendi de dominio non est adẽpta ipso iure, prout hic, & ita residet dom. meus extendens ista per quatuor folia, & pro ipso est decisio Ang, quam non allegat in d. authen. at qui semel. C. de proba. quia hoc est fauoris publici, ne falsitas committat̃, iõ renunciari non põt, l. ius publicum. ff. de pact. Sed re uera pro prima opi. plurima adduci possent, sed vna rõ sufficiat, quæ me multũ inclinat, vnã ponunt oẽs pro indubitato, ꝙ vt de expresso partium ꝯsensu ualeret talis productio, & sic nõ obstaret tũc verbũ, Omnino, positũ in d. §. si verò. modo sic in iudicialibus ita vr̃ q̃s ꝑiudicare sibi per tacitũ consensum, sicut per expressum. Sed expressus hic sufficit. Ergo, &c. Minor & cõsequentia patent, maiorẽ probo p tex. ubi ẽt ad incurrendũ delictũ æquiparat̃ actus tacitus & expressus in iudicio. Ad idem tex. in l. cum ostendimus. §. fi. ff. de fideius. tu ibi, patientia ĩ iudicio hẽt vim stipu. & illũ tex. ad hoc facit sing. Bar. in l. 1. in prin. ff. de verb. ob. & in l. fi. ff. de p̃t. stip. & ĩ l. fi. §. 1. ff. q. ap. nõ licet. & in l. cum quis decedens. ĩ prin. ff. de leg. 3. & Bald. in repetitione l. tale pactũ. §. qui ꝓuo cauit. in 7. & 11. col. ff. de pac. Ad idem, quod no. Inn. in c. ex parte decani. post mediũ gl. 2. s̃. de rescr. ubi dicit, ꝙ si dñs videt cãm suam agi p falsum procuratorẽ, & non ꝯdicit, tenent gesta ab illo ꝓcuratore, ẽt ad sui ꝑiudiciũ, & sequit̃ Old. ꝯs. 209. incipiẽte, Pro fundamento. ad fi. & Ang. in l. mutus. §. is, q ꝓcuratorẽ. p illũ tex. ff. de procu. & do. Car. & Imo. ĩ c. cũ olim. s̃. de offi. dele. & do. An. Imo. & do. Ab. in c. quamuis. ĩ. de re iud. & Arch. Ioan. And. & Do. in ca. q ad agendum. de ꝓcu. in 6. & Ro. ĩ l. q̃ dotis ff. sol. matri. cũ multis simi Et posito, ꝙ de hoc dicto Inn. fiat dubiũ, tñ saluat̃ in uno casu, p quẽ procedit ĩ ꝓposito, vcꝫ vbi nõ solũ sciẽte & patiẽte, sed ẽt ꝑsente dño aliquo cõpareret. Ita dicit Bal. ĩ l. j. ff. de neg. gest. & Guido de Suz. in l. l3. C. de procu. Ad idẽ viđ do. Ab. in c. cum ꝯtingat. in 5. col. s̃. de ofi. deleg. vbi ex dictis gl. in uer. nihilo minus. & aliorũ, ibi notat theoricã, de qua exclamat, ꝙ si ꝯ ꝑ sumptionẽ iuris & de iure de facto admittit̃ probatio patiẽte eo, cui⁹ interest, ualet probatio. Ex quo infert in terminis nostris, ꝙ ualebit probatio admissa post publicatas attestationes sup eisdẽ, vl̃ directo ꝯrijs. Et pro illa theorica dedi ꝯcordantes in d. c. q̃m ꝯ. super gl. fin. uers. fallit quarto. Et hãc opinionem in terminis no. ẽt Ange. in l. p hanc. in 8. colum. C. de temp. ap. & Bald. in authen. at qui semel. in 1. col. C. de proba. & Imo. in cle. 2. de testi. satis de mente gl. ibi in uerbo, producere. & do. An. in c. ultra tertiam. in 5. colu. infra eo. Et facit, qđ notaui post Inn. ĩ c. ĩ causis. ad fin. supra eo. Nõ obstat, ꝙ dolus futurus remitti non potest, l. si vnus. §. illud. ff. de pac. Et sic dolus ex subornatione non

videtur

vr̄ remissibilis, qa illud est verũ in dolo vero, non in do
lo p̄sumpto, ſm do. Ant. hic. Quã rñsionē nota ad mul-
ta. Nō obſ. no. p Cyn. in d. l. si ea. qa rñde ex ijs, q̄ dixi in
c. 13. supra tit. j. vbi de hoc fuit longũ examē. Nō obst. qđ
no. Bal. in d. l. non dubiũ. qa ibi p̄sona erat oĩno inhabi-
lis, vt plenius habet̄ in locis, q̄ allegaui in d. c. in causis, in
fi. Nihilominus p p authoritatē do. mei poteris ꝯsulere
peritiores. Tertio, in quãtũ Doc. limitãt hanc materiã,
nisi ecclesiæ, vel minori p viã restitutionis ĩ integ. sub-
ueniret̄, & allegant Inno. in c. auditis. supra de resti. in in
teg. & Bar. in l. 1. § nũciatio. ff. de ope. no. nun. Adde Bal.
& Sali. idē tenentes in d. authen. at q semel. & Ang. in l.
vbi exigit̄. ff. de eden. & Spe. plenissime in ti. de resti. in in
teg. §. videndum. ver. qd si in cã minoris. & do. Ant. do.
Abb. & plenius Imo. in d. c. auditis. & Bal. post Inno. in c.
pastoralis. in prin. suprà de cã poss. & propri. & ibi dom.
Ant. in 20. col. & eundē in ca. cum venissent, infra eo. &
Rotã decisione 154. incipiēte, itē nota, quaŕ. in antiqs,
& Bal. in l. eos. §. si qd aũt. C. de ap. & Ro. in rub. ff. de ar-
bi. in 3. col. & ibi dat exēplũ, si produco ignorãter testes
inhabiles, qa restitui debeo ad eosdē reproducēdos ces-
sante inhabilitate, puta excõicatione, vel alia. Fallit ta-
men primo, nisi p̄dicti fuissent sufficiēter diligētes ĩ per
quirendis testibus, qa nō restituunt̄, ex quo nō pñt dice
re sui facilitate, vel alterius dolo lædi, ſm Spe. vbi supra
& in l. fi. C. de in integ. restit. min. Fallit scđo, nisi petere
tur restitutio super aliqua exceptione dilatoria, vel de
clinatoria, quæ non ꝯcerneret merita cãę, qa illa dr̄ mo
dici p̄iudicij, dato ꝙ ñ ꝓbaret̄, arg. l. fideiussor. §. q̄dã. ff.
mandati. Et ꝓ modica lęsione ñ ꝯcedit̄ restitutio, l. scio
ff. de in inte. resti. Ita sentit Inno. ĩ c. coram. post prin. gl.
q̄ incipit, iustũ fuit, suprà de resti. in integ. Bal. in d. l. scio
& in l. perēptorias. in 4. colũ. vers. quæro, vtrum sicut mi
nor. C. sen. rescin. nō pos. Fallit tertiò, nisi peteretur resti
tutio ad finem opponendi crimina ꝯ̃ aduersarium. quia
ecclesia & minor ad hoc nō restituunt̄, vt dicit Cõpost.
in cap. ꝙ sicut. supra de elec. & est gl. pen. in cle. non pōt.
de ꝓcur. & no. dom. Ant. post gl. 1. in c. licet. infra de ac
cus. & Bald. in l. fin. C. in qui. caus. in integ. rest. non est
necess. Spec. in tit. de resti. in integ. § 2. vers. sed pone, ec-
clesia. & dom. Anton. in cap. auditis, in 7. col. & ibi dom.
Abb. supra de restit. in integ. & Bald. in l. auxilium. & ibi
bonus tex. ff. de mino. Super hoc ēt no. duo. primo ꝙ re
stitutio ꝯcessa in casu isto, nō prodest aduersario, ut ēt
possit ꝯ̃ ecclesiam producere, ſm Bar. in d. § nunciatio
& Imo. q ipsum refert in d. c. auditis. in vlt. colu. p id qđ
habet̄ in l. ēt. § ex cã. ff. de mino. Nō obstat l. petendæ. C.
de tempo. in integ. rest. pet. qa hic non dat̄ noua dilatio,
sed audit̄ perinde, ac si eēt intra primã dilationem ante
publicationē. Istud aũt intellige, secundum p̄dictos, ni-
si omissio ꝓbationis ipsius p̄sonę priui
legiatæ fuisset in cã, quare aduersarius
nō priuilegiatus omisisset ēt testes pro
ducer̄, vt p ipsos, quorũ dictũ procedit
nisi omissio fuisset ex dolo ipsius ad-
uersarij, p id qđ no. Angel. in l. q res, ĩ
prin. ff. de sol. ubi dicit, ꝙ nunquã pro-
dest restitutio aduersario, qñ læsio mi
noris fuit eius dolo, p tex. ibi, quē repu
tat sing. in ver. huic applicat̄, cũ sua gl.
& ibi Bar. Fallit ēt istud notandũ, vt p
Io. An. in Spe. de dila. §. videndũ. vers. ĩ
summa. cui adde Bal. in d. l. p hãc. ꝓpe
fi. & ĩ l. 3. §. sed vtrum. ff. de mino. Item
scđo circa hoc nota, ꝙ mulieri & rusti
co non succurritur p p iuris ignoran-
tiã * in casu isto, ſm Bar. in d. §. nũcia-
tio. p l. fin. C. de iur. & fac. ign. Et qm̃ ĩ
talib⁹ nō succurrit̄ in ijs, quæ sunt ĩdu-
cta ad rigorē iuris ꝯseruandũ, vt in iu
dicialibus & similibus, vt no. 38. dist. ĩ
summa, & 1 q. 3. §. vlt. & Bal. in l. fi. in
3. q. C. de iu. deli. & Bal. Pau. & Rom. in
l. iuris. C. q admit. & Sal. in l. pen. eo. ti.
cum si. Vnde si per errorem iuris rusti
cus fecit testm̃ non seruata debita so-
lennitate, erit nullũ, l. fi. C. de testa. Et
idem, si ductus errore aduocati nō ꝓ-
duxit instrumētũ, vel testes ĩ instrumē
to, in termino, vt in dictis locis nota.
Et hoc intellige, nisi ꝓbaretur rusticũ
nō potuisse consulere peritiores, ſm
Bal. & expressius Sali. in l. j. C. de iur. &
fac. igno. Et ista extende ēt ad restitu-
tionē, quæ datur maioribus ex clausu-
la generali, ſm Inno. & Hosti. in c. pro
xi. & ibi dicetur. Reliquas limitatio-
nes Doc. non refero. & vnã ex suis ui-
debimus in c. ꝯstitutus. infra e. & vnã
in c. veniens. infra eo. & unam in c. cũ
clamor. & unam in c. de testib. & vnã
7 in c. causa. infra e. Sed † vltra ipsos li-
mita ēt, quod dictum est in regula, &
quod erit sufficere. si sunt didicita, hoc
est, didicita testificata, quia limitatur,
nisi testes examinati in causa princi-
pali, dixissent, super articulis se nihil
scire, quia tunc possunt noui testes ꝓ
duci in cã appellationis super eisdem,
ſm Bal. sing. in c. 1. §. si enim, quid sit ĩ-
uest. super quo instat hic dom. meus ñ
bene exprimens quid uelit, sed vr̄ con
cludere, quod istud sit verum, dũmo-
do non potuerit in principali alios ꝓ-
ducere cognita publicatione. Et dicit
eleganter Ioan And. in Spe. eod. tit. §.
nunc uidendum, ad finem, in additio
ne, quæ incipit, disputauit. ꝙ si de deli
cto & de fama fuerunt facta capitula,
& testes solũ interrogati de delicto, di
xerunt in fi. se nihil plus scire, poterũt
postea de nouo ꝓduci super fama. qa
intelligit̄, nihil plus, scilicet super ĩter
a rogato. Item limita, nisi † fuissent pro
8 ducti testes de peritia artis, ſm Bald.
Imol. do. Abb. in c. cãm s̃. ti. ꝓxi. & ibi
retuli, qa sicut non obstat ſnĩa, multo
minus publicatio. Facit quod habetur
in c. ꝓposuisti. eo. ti. & in spē no. ēt Io.
de Ana. in c. significasti. el 2. infra de
homi. & Bal. in d. ca. proposuisti, in fi.
qa nō sunt ꝓprie testes, vt per ipsum.
Idē est, qñ probatio hēt fieri per inspe
ctionē alicuius rei, ſm Bald. in l. si qs
testibus. in vlt. col. C. de test. Quod in
tellige, vbi illa inspectio est super peri
tia artis, alias secus, puta si super dãno
dato. Ite limita gñaliter in testibus de
ponētibus, nō in figura iudicij, nec de
veritate, sed de ꝯscientia, vt ꝓbant ꝓ-
ximè dicta. Et ita signãter notat Bal. ĩ
athē. sed cum testator, in pe. col. C. ad
l. Fal. & do. Ant. in c. cum olim. el 1 in
1. col. per illum tex. infra de priui. Itē
limita ĩ casu ca. series. infra eo. qñ pro
ducunt̄ testes & instrumēta, simul, ſm
do. Ant. & Imo. ibi. Item limita, nisi
mã antiqui capituli repetatur ĩ nouo,
non tñ ad finē probandi aliquid super
antiquo, ſm Imo. in c. cum cãm. el 2.
in vltimo notab. infra eo. Item limita
nisi à iudice fuisset qs iniustè repulsus,
a probãdo ante publicationē, ſm Bal.
in c. ex parte Adæ. uer. no. s̃. eo. per il-
lũ tex. Et est notabilis limitatio totius
materiæ ſm eum, & do. Ant. in c. tam
9 literis. in prin. infra eo. Item † limita
nisi in diuersa instãtia, ſm Ang. in l. si

* Iuris ignorantiam. *Adde quibus iura ignorare permittatur, & qbus non, Alexan. consi. 92. par. 1. & an quando & ex qbus mulieres excusentur ob iuris ignorantiam, ui. Socin consi. 39. inci. Visis. ver. secundo posset excusari. p. 1. & adde quòd iura quilibet scire debet uel per se, uel peritiores consulendo vt per Socin. cons. 45. inci ĩ primo pręsētis cõsultationis, in pri. col. 5. p. ea.*

a I.ē. *Adde quòd quæritur, nunquid indistinctè publicatio attestationum ĩpediat testiũ ꝓductionē sup eisdē capitulis. vnde dubitatur, utrum perēpta instantia p lapsum tēporis limitata de iure cõmuni, iuxta l. ꝓperandum. C. de iudi. uel limitata ex forma statuti, quo casu est eadē instãtia iuris cõis restricta p statutũ loci, vt no. Bal. in l. ĩ cõtractibus. §. illò C. de nõ nu pec. et quod no. Pau. de Cas. l. cum pōt. ff. quando actio de pec. est an. na Sal et Doc. in d. l. ꝓperãdũ. in prin. si instãtia remouetur, an posint produci alij testes, nõ obstãte. ꝙ ĩ prima ĩstãtia eēt publicat⁹ ꝓcess⁹, et didicita eēnt testificata, et certè sic. Ita dicit Pe. đ Anc. ĩ cl. 2. đ test. ĩ 3. fallentia. Io. An. in isto tex. in fi. Idē tenet do. Ab. hic ĩ 3. co. ĩ uer. 4. ubi perit ĩstãtia. Idem tenet do. Car. in d. cl. 2. ĩ 4. q. Et ista ē cõis opi. à qua in iudicando nõ est recedẽdũ. Adde tamē qđ do. Alex. ĩ cõs. suo 61. ĩ 4. vol. videtur tenere cõtrariũ. tamē nõ multũ clare, neq; allegat p̄dictos Doctores Iõ tene primã opi. qa cõis. Et in quãtũ dico, ꝙ do. Car. in d. cle. 2. tenet, ꝙ in secunda instantia admittũtur testes, hoc nõ est uerũ, sed bñ dicit, ꝙ cõiter Scribentes ita tenet ĩ c. fraternitatis. de testi. & sic ꝓbat, quod sit cõis opi. tñ ipse tenet cõtrariũ. Vnde in practica credo, ꝙ vix poteris obtinere, ꝙ in scđa instãtia admittãtur testes post publicationē testiũ Tamē ꝓbabis qa si consuetudo erit, obtinebis.*

ff. de

quis in seruitute.ff.de fur.de quo infra eo. c. cum venissent. Itē, nisi repetantur vt declarent, non ad instantiā partis, sed officio iudicis, ꝯm Angel.ibidem dicentem esse gl.sing.in §.quia vero.in Authen.de testi.de quo dicetur in c.cum clamor.ĵ. eod.post Bart.in l.repeti.ff.de quæst.Item limita, nisi testes partis aduersę deposuissent super eo, quod non continetur in capitulis, nec de quo potuissent cogitare, ꝯm do.Anto.dom.Abb.& Imol.in ca. iurauit.s̄.titu. 1.& Ioan. And.in Spec.eo.ti.§.iam de interrogatorijs. circa fi.ver.illud autem.& do.Abb.post Inno.in ca.ex tenore.in 3.lectura.ĵ.eod.Facit, quod no. do.Card.post glo.in d.cle.2. vbi dicit, quod si testes deposuerunt super articulo non incluso in articulis poss. sunt super eo reproduci, quia nihil potest imputari parti, cur super eosdem eos vel alios non produxit. Item limita, nisi super capitulis nō productis aliquid dixerint, ꝯm Bal.hic post Inn.Quod est notabile, ꝯm eum, & vr̄ esse idem, quod ī p̄cedenti limitatione. Item limita nō procedere in cā m̄rimoniali, ꝯm Bal.in authen nunc si hæres.in 1.col.C.de litig.& do. Ab. in c. sicut ex literis.p illum tex. de spon. Facit cap.ex tenore.& c.series.per illum tex. ĵ. eo. Itē nec in causa monachatus, vt probat gl.relata ad tex.in ca.p̄sens.in verbo, patrem.20.q.3.Itē limita, vt p Bal.in l.ampliorem.quasi in fi.C.de appella. vbi dicit, ꝙ pro absente pōt iudex post didicita testificata nouos testes recipere, p illam l.iuncto c.cū Ioannes. ĵ.de fide instru.qa in iudice cessat timor subornationis. Allegat Inn.in c.cum clamor.ĵ.eodē, inferēs vnā cautelā mirabilē, sed ipsam reprobat Ro. in l.4.§.hoc aūt iudiciū.in 2.col.ff.de damno infec. qa iudex dēt supplere intra tp̄s, qđ potuisset pars ꝯm gl.in l.filiusfa.§.veterani. ff.de procurato.Item limita in casu mirabili, de quo per Inno.in c.cum clamor.ĵ.eo.& sequitur do. Abb. hic, &
10 Bal.ibi, & ibi dicet.Item † limita, nisi esset tertius volēs p̄ducere testes super eisdemmet capitulis, quia pōt, ꝯm Spe.in tit.de teste.§.satis vtir̄.in j.col.versi.qđ si à sn̄ia. vbi tn̄ ꝯcludit, hoc esse verū, si ignorauit cām ad se spectantē agi, secus dicit, si p̄sens fuit in iudicio, & tacuit, nec sibi fuit negata licētia docēdi de iure suo, vt ibi per ipsū, cū quo ꝯcordat Bar.in l. si perlusorio.§.1.ver.scđo est videndū.ff.de appel. Et sic intellige, q̄ super hoc latè habentur p do.Ant.in c.quis, in 24.col.versi.quæro sexto.ĵ.de re iudi.Itē limita, nisi ille, q dr̄ an̄ publicationē didicisse attestationes, probaret se nō p̄fectè legisse, ꝯm Dom.in c.cum p̄sonæ.in fi.princ. ff. de priuile.in 6.vbi dicit pp gl.in verbo, integralr̄.ꝙ ex visione attestationū n̄ p̄sumitur qs plene p̄cunctasse, quod expressè tenēt Inno.Hosti.do. Ant. & Bal.latè in c. vltra tertiā.ĵ.eo.& ibi dicetur ee hoc, & ēt de illo, q auscultauit post parietē, qn̄ fiebat examinatio, & de illo q nō legit attestationes, vsque in fi.vel nō legit originale.Itē limita 5.modis vt p Rom.in rub.ff. de arb.in 13.col.Itē limita mām ex dictis Imo.in l.admonēdi.in 33.col.vers.tu aūt aduerte ff.de iureiu. vbi ponit, ꝙ post publicatos testes licitè pōt deferri iur̄m, de quo ibi, & in c.fi.ĵ.de iureiu.qa cessat timor subornationis. Item limita ex ijs, quæ dixi ī c. 13 cām.super gl.in ver. opponi. in prima conclusione. supra tit.1.& ibi dicit dom.Ant.in 14.colum.ꝙ p̄nt produci testes sup articulo partim antiquo, partim nouo, qđ nota pp istū tex. in verbo, duntaxat.Itē limita, vt p Bal.in l.si qs testibus.in fi.C. de testi. vbi dicit, ꝙ post didicita testificata pōt p rei euidentiā p̄bari ꝯrium. Allegat Spec. in tit.de p̄ba.§.videdum.versi.hoc quoque.& exēplificat, qn̄ testes dixerūt quē gladio interfectum, & ostenditur corpus nō esse alicubi vulneratū, vt ibi p eū. Pro quo vide, qđ notat Bart.in l.j.§.fi.ff.quēad.test.ape. & Cy.in l.2.C.quę sit lōga ꝯsue.& Bal.in l.1.C.de testa. & latè in l.de qbus. in pen. charta.ff. de legi.& facit, qđ no.do.Ant.in c.cām.in fi.s̄.tit. 1.vbi dicit, ꝙ publicatis attestationib. admittitur p̄batio p inspectiouē ꝯfiniū, vel īstrumētorū.Itē limita, vt p Ang.ī l.fi. C.de testi.nisi testes inducantur ad solā p̄sumptionem. Allegat Inn.q hoc dicit elegāter in c. cum dilecti.in fi.gl.q̄ incipit hodie.ĵ.de accus.Idē tenet Bar.dicens, ꝙ faciūt indicium, in l.2.§.fi.ad fi.ff. de appell.recipi.Et hoc nota.Itē limita, nisi in ꝯrium eēt ꝯsuetudo, ꝯm Io.And.in addi.Spe. in ti.de excep.§.dicto.versi.sed nunqd publicatis.quem seqtur dom.Ant.in c.series.in j.col.ĵ.eo.Tn̄ ꝯrium sensit gl.fi.in fi.in c.p tuas.ĵ.eodē, & fortè melius, quia consuetudo caret rōne. Itē limita ex eo, qđ no.do.Flo. in l. cum de indebito, p̄pe fi.ff. de p̄ba.vbi dixit, ꝙ ille, qui p̄duxit testes ad p̄bandā p̄scriptionē, pōt post publicatas attestationes eos reproducere, vt interrogentur de titulo, vel de ꝯtinuata bona fide, qa spectabat ad iudicē interrogare eos prius de hoc. Allegat Inn. in c. p tuas.ĵ.e. Sed hoc n̄ credo simplr̄ verū, p id qđ dicet̄ paulo ĵ.vers. item necessariū.Itē limita, vt p Bal.in c.1.§.si vasallus.ī 1.col.vers.extra ordinē.de ꝯtrouer. inuesti.Cuius tn̄ dictū nō vr̄ limitatio, sed p̄batio sup capitulis indirectis. Itē limita ī cā hæresis, ꝯm Ang.in d.l.p hāc.in 8.colum. Allegat c.fi. de hære.in 6.Idē Do.in c.vt officiū.§.vero. eodē tit. & lib. & Bal. in l. eos.§.si qd.in fine, C.de app. Item limita, vt p do.An.in c.attestationes.in 3.col.ver. quintò obuiat.ĵ. de despon.impub. vbi dicit post Host. p illū tex.ꝙ vbi nō variatur articulus in substātia, variat tn̄ modus facti. Ad idē ꝯcludendū p̄nt p̄duci testes sup eisdē articulis. Et dicit, nota, qa nō audiuisti tale verbū in ti.de testibus. vbi tm̄ clamatur de ista publicatione, tn̄ postea reuocat, qa ē idē timor. Itē limita, nisi agatur de periculo aīarū, qa ista rigorosa subtilitas, tūc nō attēdit, ꝯm dom.Ant.expressè, vbi supra, p̄ximè, ver.quīto
11 obuiat.Item † limita trib.modis, vt p do.Ant.in ca.at si clerici, ī prin.18. col.s̄.de iudic.Modò
2 quæritur, 2 vtrum sola publicatio sufficiat ad effectū, de quo ī regula p̄dicta ētsi pars nō didicit p ipsum testificata. & in hoc vr̄.ꝙ nō, qa ita tenet gl.3.ī c. ꝯstitutis.lo vltimo.ĵ.eo.& do.An.hic & Spe.ī d.§.satis vtir̄, ver.qd si publicatæ, eodē ti.§.fi.vers.qđ si renūcians. Bal.in c.iurauit.in 3. col. s̄.tit.p̄ximo, dicēs, Bar.ita ꝯsuluisse. Mouentur isti, qa cessat timor subornatiōis. Contrariū tenet Hos.ī summa huius tituli, §. vtrū.versi. dicas igitur. & Io.An & do. Ant.in d.c. ꝯstitutis. & Bald.in d.l.per hanc.in antepenul.col.ver. sed statim quæro & Imo.& dom.Ab.hic, & do. Car.in cle.2.in 5. q. eodē ti. & Petr.de Anch.plene ꝯsilio 219.inci. Visis & diligēter ruminatis. Bart. in d. authen.q semel.Inno.in c.vltra tertiā. in gl. 2.ĵ. eodē.Mouent̄ principaliter, quia pars acquiescendo publicationi vr̄ renunciare testiū productioni. Et hanc rōnē extendit hic do.Abb.& do. Card.vbi s̄.Et retenta hac secūda parte, declara eā primo, nisi superuenisset cā vniuersalr̄ non cogitata tp̄e consensus p̄stiti, vt hic p do. Ab. pro quo facit, qđ dixi post Imo. in ca. in causis s̄. eo.Et hoc iō ꝯceditur, quia non sunt nota testificata, alias non, vt per Petr.de Anch.in d.ꝯs.Et istos ita ītellige, alias essent decisiones ꝯriæ. Scđo declara nisi ēt præsente parte esset publicatio facta in ciuilr̄, vel dolo iudicis, & non sunt didicita testificata, ꝯm Bald.in d.l.p hanc. Tertio, nisi parte ꝯdicente fuisset facta publicatio, ꝯm Io.An.& do.An.in d.c.ꝯstitutis. Et sufficit sīplex ꝯdictio, ēt sine appellatione, per id, quod no. Hosti.& alij in ca. quod ad consultationē.ĵ. de re iud. Et dicit Imo.hic, se vidisse sæpius seruari Bononiæ, ꝙ pars ꝯdicendo publicationi protestatur, ꝙ non vult discere testificata, & esse sibi ius saluum producendi. Quare autem

Modo q̄ritur. Adde tu, an sola publicatio testiū facta de communi consensu partium impediat nouam productionē, quando ipsa dicta testium non sunt visa, vel didicita.ī hoc licèt prima consideratione videatur dicēdum, quòd sic, eo qa publicatio attestationum uidetur esse terminus exclusiuus p̄ductionis testium, c.cùm uenissent.ĵ. eod.clem. 2.eo.ti. Imo. in isto tex. & hic etiam do. Abb.in 5.colu.in versicu. sed circa p̄dicta, ubi dicit, quòd per solā publicationem testium intelligitur p̄eclusa uia producēdi testes alios dato etiam, quòd per talem publicationem non subsit timor subornationis, ut quia dicta testium nondum sunt didicita, quoniam ex quo pars acquieuit publicationi testium, uidetur tacitè renunciasse productioni aliorum testium, arg. eorum quę in simili no. in c.j.de elect.

elec. in 6. & in c. cum causã de ap. Ad hoc ẽt põdera illud, qđ hic ĩ iſto tex. uult Io. And. ꝙ publicatio nõ p̃cludit viam productioni teſtiũ ex ſolo timore ſubornationis, ſed ut aliqs finis ſit producendi. Iſtam eandem opin. tenet in iſto tex. Fel. Adde tu ꝙ ueritas tamẽ eſt in cõtrariũ, uc3 ꝙ ſola publicatio teſtiũ facta de uoluntate partium non præcludit uiã producendi alios teſtes, niſi quãdo occaſione illius publicationis ſunt di dicita teſtificata. Ita uoluit gl. in c. conſtitutus. ult. ĩ. eodẽ ꝑ id qđ habetur in §. qa uero. in Auth. de teſti. Spec. in tit. de teſte. §. ſatis. in uer. quod aũt dixi. & in uerſi. quid ſi publicata. Ita ẽt conſuluit Bart. conſi. ſuo inci. quæſitum eſt Idẽ tenet Gul. de mõte Lau. Zenzelinus, Stephan⁹ in d. cle. 2. eo. titu. Idẽ tenet Ant. de But. in iſto tex. & Ang. in d. §. quia uero. in Auth. de teſti. Idẽ uult Bal. in authẽ. at qui ſemel. C. de proba. in antepel. colũ. et ibi Sal. Vbi uolũt, quod per publicationẽ non pręcludatur uia producẽdi teſtes, quãdo per ea dicta teſtiũ nõ deuenerunt ad notitiam producẽtis. Et certe ſola publicatio nõ ſufficit ad excludendũ productionẽ, quando nõ oſtẽditur uere, uel præſumpte didiciſſe teſtificata. Et ita ſecundũ iſtam partem conſuluit immortalis Doctor, do. Ale. de Imo. in conſil. ſuo 567. inci. conſideratis his. Iſtã partẽ tenuit princeps iuriſconſultorum ætatis noſtrę

nõ timeaẗ iſta ſubornatio añ publicationẽ, dic, qa nõ erat tantus timor ſuccũbẽtis, vt hic ꝑ do. Ab. nec ſufficeret docere, ꝙ teſtes reuelaſſent parti examen, qa ſæpe mẽtiunẗ teſtes, vt ꝯgratulenẗ partibus, ẜm Io. And. ĩ. eo. c. vltra tertiã. Et idẽ ſi teſtis ante quàm deponeret, p̃dixit parti teſtimoniũ ſuum futurum, qa ſæpe aliter poſtea dñt, ẜm Bal. in d. authen. q ſemel, in pe. col. Itẽ neceſſariũ eſt ſcire, q̃ dicanẗ capitula antiqua, & quæ oĩno noua, * & noua dependentia à veteribus, & ꝯ̃ria primis directè, vel ĩdirectè, de quo vide ꝑ Bal. poſt alios in d. l. ꝑ hanc. in 4. col. & in d. l. eos. §. ſi qd aũt. & Spec. in d. §. ſatis vtiſr. ad fi. & do. An. Bal. & Imo. & do. Abb. hic, & eos non refero, qa nihil eſt addendũ. Illud aũt nota, ꝙ non dr̃ nouũ capitulũ, dependens ab antiquo illud, qđ tacitè ĩcluditur ſub prioribus, quo ad neceſſitatẽ facti & probationis. Vñ q primo articulauit đ p̃ſcriptione habẽte ꝯ̃ ſe ius cõmune, & de titulo nõ dicit, ꝑut debebat, ꝑ c. 1. de p̃ſcrip. in 6. ſi poſtea velit deducere titulũ, dr̃ antiquum capitulũ, & non põt. Secus, qñ includebaẗ neceſſitate facti, ſed non probationis. Vñ q articulauit primo de mutuo, & nõ dixit tp̃s, l3 in neceſſitate facti tp̃s includeẗ, nõ tñ de neceſſitate ꝓbationis, iõ tp̃s deducere põt, ẜm p̃dictos. Et in eo, ꝙ dr̃ de præſcriptione, limita, vt hic ꝑ Imo. niſi q primo articulaſſet nõ de præſcriptione, ſed de poſſeſſione 20. annorum, qa poſtea poterit ꝓducere teſtes ſuper articulo poſſeſſionis, cùm q̃dã ſit poſſeſſio cũ titulo, & q̃dam ſine titulo, tñ nõ eſt oĩno nouus articulus, qa eſt ad adiuuandã intentionẽ partis, ẜm ipſũ. Et ſcias, ꝙ ſuper articulis oĩno nouis ꝓcedit iſte tex. Et intellige oĩno nouũ, qñ ꝑ ipſũ nihil coadiuuatur, vel ꝯcludit ĩtentio primorũ articulorũ, & ſñia lata ſuper libello nõ pareret exceptionẽ rei iudicatæ ſuper illo capitulo. Et cognoſcitur articulus nou⁹ oĩno ex mutatione rei, vt ſi primo petebat agrũ, modo domũ: vel ex mutatione cãę, vt vt ſi pri⁹ ex vẽditiõe, modo ex ꝑmutatiõe: vł ex mutatione ꝑſonę, vt ſi prius à Titio, modo à Sẽpronio debitũ dicatur, & ſuꝑ talibus nõ admittitur ꝓbatio, qa iudex, vel primus, vel ſecũdus, nõ hẽt iudicare, niſi ſuꝑ petitis ĩ libello. Vñ probationes ſimiles ſunt impertinentes. Iõ nõ audiẗ volẽs probare, qđ ꝓbatũ nõ releuat, c. cum ꝯtingat ſ̃. de de offi. dele. Modũ aũt cognoſcẽdi articulũ indirecte ꝯ̃rium, collige ex ijs, quæ dixi in d. l3. ſuper gl. j. in ver. opponi. Et no. incidenter, ꝙ in hac mã dicũt hic oẽs poſt Io. And. ꝙ ille, q ſuccumbit ex eo, qa oppoſita excõicatione ꝯ̃ executorem non dixit, ꝙ eẽt publica iuxta no. in d. c. ad ꝓbãdũ. ĩ. de re iudi. põt in cã appellationis deducere iſtã qualitatẽ publicæ excõicationis. Dñt tñ oẽs, ꝙ iudex nõ debeat admittere hãc exceptionẽ in principali, ex quo quælibet eius ſpecies nõ ꝯcludebat, ꝑ c. pia. de excep. in 6. & in c. in p̃ſentia,
12 ſ̃. art. j. In† gl. ñ. in fi. no. 5. capitula, ſu

ꝑ quibus p̃ſtat iurm̃ teſtis, & addit hic 6. Io. An. quem oẽs ſequuntur, ſ. ꝙ ſecretum teneat dictũ ſuum vſq; ad publicationem, ꝑ tex. 4. q. 4. §. q falſo. vbi aliter faciens puniẗ. Etiam de iſto iuro teſtis vide late Spe. e. ti. §. ſequiẗ. & gl. in l. iuriſiurandi. C. de teſt. & Io. An. in ſummula huius ti. ver. q teſtes debeãt iurare. & Bal. ĩ l. presbyteri. circa prin. ver. quarto no. C. de epiſ. & cle. Et debet teſtis iurare tactis euangelijs, per * tex. in c. hortamur, 3. q. 9. Et idem de alijs iuriſ à iure reqſitis, vt ꝑ gl. in cle. 1. in ver. tacta. de hær. ẜm q̃ valet ꝯſuetudo de tangendo quamlibet ſcripturam, & eam in hoc ſequiẗ do. Ab. hic, & in c. & ſi Chriſtus. de iureiu. & in c. fi. ſ̃. de iura. cal. & Pe. de Anch. in c. vt circa. in 4. col. de elec. in 6. & idem tenet Bal. late in c. 1. §. ſacramenta. in 5. col. C. ſi aduerſ. vẽ. Et ibi dicit cautũ eſſe, vt ſuper magnis factis deferãt euangelia. Dicas tñ, ꝙ ꝑ dictã ꝯſuetudinẽ ñ derogaẗ legib. dicentib. ſpecifice, ꝙ tãganẗ euangelia, ẜm do. Car. in d. cle. j. §. porro. in fi. qa non receditur à iure, niſi quatenus ei appareat derogatum. c. fi. ſ̃. de ꝯſue. Et ſic intellige gl. & Bal. in l. rẽ nõ nouã. §. p̃roni. in ver. tactis. C. de iu. ꝙ ceſſante ꝯſuetudine nõ valet actus, vbi ius ꝑ ſolennitate exigit tacturã euãgeliorũ, ſi omittiẗ, ẜm glo. in d. c. vt circa. ĩ ver. corporali. q̃ ſequitur do. Ab. hic in c. laudabilẽ. ĩ. de frigi. Et oportet ſcripturã tãgere manu, nõ pede, vel cubito, ẜm glo. ibidem, & Bal. ĩ l. 1. C. ſi aduerſ. ven. Et ꝑ ſeipſũ, nõ ꝑ aliũ, ẜm do. Ant. in c. licet ex quadã. ꝑ illum tex. in ver. ꝓprio. & ibi dicit. Iurm̃ tñ de ſe eſt validũ, ẽt ſine tactura, ẜm do. Ab. hic per c. & ſi Chriſtus. ĩ. de iureiu. & gl. 22. q. 1. in fi. Sed certis caſibus exigitur tactura ad maiorem firmitatem, qa maior eſt trãſgreſſio, c. mouet. 22. q. 2. & no. Io. And. in d. c. & ſi Chriſtus. & do. Ab. hic, qui ẽt iſta repetit in c. tuis. ĩ. e. & ibi reprobat do. An. dicentem poſſe dari alia iuramenta q̃ euangelia in caſu iſto. Et ſi teſtis iurat non tãgendo corporalia ſcripta ſed nuda & ſimplici voce, eius dictũ ẽ poſtea nullum, vt eſt ſolitaria deciſio Bal. in rep. l. 2. in 11. char. ver. ſed nunqd ſi teſtis. ff. de iurei. ꝑ d. c. hortamur. in rubro & in nigro, & ꝑ gl. in d. cle. 1. & qa tale iurm̃ capit formam à lege, qua mutata eſt aliud iurm̃, l. Iulianus. §. ſed & ſi qs. cũ ſi. ff. ad exhib. Et quælibet forma à iure introducta intelligiẗ eſſe p̃ciſa, l. ꝯſtitutionib. ff. ad muni. Et lex, q̃ dat formã, ſꝑ intelligiẗ tacite ꝓcedeẗ ad nullitatẽ actus forma nõ ſeruata, vt ibi ꝑ ipſũ, cui⁹ verba bñ no. Et putarẽ attẽtari poſſe, ꝙ ſicut valet ꝯſuetudo de qualibet ſcriptura, ita

do. Frãc de Aret. in iſto tex. Et in iſtis locis do. Ale. & do. Fr. reſpondẽt do. Abb. Vide per te, & miror, ꝙ Felin. hic & in d. c. cõſtitutus. nullam faciat mentionem iſtorum iuriſcõſultorũ. Adde, ꝙ pro iſta parte multũ facit, qa in dubijs iudex dẽt potius admittere articulos, & ꝓbatiões, quàm reſpuere, ſecũdũ Hoſt. & Inn. in c. per tuas. ĩ. eo. ti. Sic etiam in dubio iudex debet deferre appellationi, & non reſpuere, ſecũdũ Spe. in titu. de appe. §. nũc dicamus. uer. j. Arc. in c. cordi. de app. in 6. Ant. de But. in c. vt debitus. de app. Bal. in l. de ſtatu. ff. de teſt. & in l. properandũ. §. ſi autem reus. C. de iudi. et in c. paſtoralis. in prin. de off. deleg. Præterea dato ſine p̃iudicio veritatis, quòd pars iſto caſu non poſſet teſtes producere, tamen dico, quod eſt fortius, quod etiã poſt didicita teſtificata põt iudex, ĩ quo non timetur ſubornatio, recipere dictos teſtes, et ualebit eorũ teſtimonium, ideo cautela eſt, quòd ille, q non põt producere teſtes ſuper di dicitis teſtificatis det nomina teſtiũ ipſi iudici, & tũc iudex poterit recipere. Ita egregiè dicit Bal. in l. ampliorẽ. C. de app. Et idem tenet Ro. in conſ. 479. inci. In eo, quod quæritur. Et idem tenet Bar. Cæpol. ĩ cautela 216. Facit ad hoc illud, quod uult Spe. in ti. de proba. §. videntur. uer. ſed quid ſi debitor. ubi tenet, ꝙ ſi debitor iurauit non probare ſolutionem, niſi per inſtrumentum, quo caſu iuramentum ſeruandum eſt, c. ſi uerò. de iureiur. debet tamen procurare, ut teſtes recipiantur officio iudicis. Et hæc no. quia quotidiana.

* Noua. *Adde Bal. in addit. ad Spec. in titu. de appel. ver. nouũ & uerſ. egi contra colonum. & in Marg. uer. articulus.*

* Euangelijs. *Adde Ale. poſt Pau. de Caſt. in l. 3. § iurari. de iureiu*

vale-

valeret de verbali iuro ſine ſcriptura, dummodò iuret
per euãgelia,ꝑ p̄dicta,& ꝑ ea q̄ no.Bal.in d.authē.ſacra-
menta.Et ſi diceret in actis,ꝙ teſtis iurauit p̄ſente iudi-
ce & parte, eſt præſumptio,ꝙ tetigerit
ſcripturam * ſcḋm Io. An. ſolenniter in
addi.Spe.eo. tit.§.ſequitur.ver.& no-
ta ꝑ ea, q̄ ipſe dixit eo.tit.§.j.ad fi.ver.
ſed quid in punctis,& ver.ſequenti,&
ꝑꝑ perſonam iudicis, notarij & partis
ꝑꝑ quæ in ipſam partē ſcilicet negan-
tem transferē onus probãdi, vt ibi pul
chrè per eũ,quē ſequunē hic do. Ant.& do.Abb.addens
in fi.qđ no.Inn.in c.j.s̄.de cle.peregri. & in c.j.ȷ̃.de eo,q
fur.or.ſuſcep.& Bald.in l. Theopōpus. ff. de do p̄lega.
Et iſta eſt deciſio notab.iuxta q̄ expediret videre,ſi non
apparet teſtē iuraſſe, an p̄ſumaē iuraſſe,& ſi apparet,an
p̄ſumaē p̄ſentē fuiſſe partem. Et q̄a hæc decreta.eſt ſatis
omiſſa,dicã iſta requirētia examē,in c.tuis.ȷ̃.e.poſt do-
mi.Ant.& do. Abb. Et in quantũ gl.dicit,ꝙ teſtis iurat
deponere pro vtraque parte, adde vnũ casũ,in quo va-
let teſtimoniũ ꝓ vna parte tm̃,quem ponit gl.in ca.qm̃
frequēter.in prin.in ver.valeant.s̄.vt li.non conteſta.&
aliũ,quē iuris fictione ponit gl. ī c. cùm cãm el j.in ver.
cōpellas.ȷ̃.eo,& aliũ in c.ſi hęreticus.2.q.7.Et adde,ꝙ te
ſtis qui depoſuit pro vna parte, ſi interrogatus pro alia
dicit ſe nolle rn̄dere,tolliē fides teſtimonio ſuo,ſcḋm Bal.
in l.is,apud quē.in j.col.C. de eden. Item dũ s̄.verſi.3.in
quantũ tractãdo de reſti.in integ.allegaui Inno.in c.co
rã.de reſti.in integ.vide ibi oīno Imo.in vlt. col.vbi di-
cit poſt Hoſt.ꝙ dicta Inno.ſunt intelligēda de exceptio
nibus dilatorijs,omiſſis q̄ nō afferũt magnã vtilitatē,vt
excōicatio aduerſarij, & ſimiles, tēdētes potius in odiũ
aduerſarij, q̄ ad merita cãæ, ſecus ſi eſſent neceſſariæ &
criminaľr p̄iudiciales, ſcḋm ipſos dicentes, hoc ꝯſiſtere ī
arbitrio iudicis, ꝑꝑ qđ ēt imperatoris legibus denegari
poſſet reſtitutio. Et ſic intellige gl. fi. in c. fi. s̄. de offic.
iud. Reliquaq́ tangunt hic dom. Ant.& Io. An.repeten
tes,dicentur in locis ſuis, & hanc decret.audiui repetitã
ſolenniter à do. Maria. & repetitionis copiam prope
diem habiturus,volentibus dabo.

Scripturam. *Adde Alex. in l. nam & poſtea §. 1. de iureiur. & l. idem Iulianus. eo.tit.*

S V M M A R I V M.

1 *Teſtis ſi promittat parti non teſtificari,& iurauerit,an nihilominus poſſit cogi ad teſtificandum.& nu. 7.*

2 *Teſtium dicta ſi ſunt publicata,nō poſſunt amplius teſtes produci.*

3 *Reſtituitur pars, vt producat teſtes etiam publicatis atteſtationibus,quando dolo partis aduerſæ eſt actũ, vt teſtes reciperentur.*

4 *Dicta laico,vel clerico in figura confeſſionis pęnitentialis,& præſtito iuramento de nunquam reuelando, an poſſint reuelari.nu. 5.6.& 8.*

9 *Iudex ex officio poteſt repellere teſtes inhabiles,licèt pars non excipiat.nu. 10.*

CAPITVLVM XVIII.

INtimauit. Qui iurauit teſtimoniũ
non dicere,cogitur teſti
ficari non obſtante iuramento. H. D.No.
1 primò, ꝙ † promiſſio de non teſtificando
ēt iurata non facit vt teſtis non cogatur te
ſtificari. Et ſentit hic do. Ant. poſt quoſdam antiquos,
ꝙ tunc ſolùm iſtud ſit verum, qn̄ veritas per alios pro-
bari non pōt:tunc enim occultare veritatem,eſt pecca
tum mortale, vt in glo. aliàs non,& notant ad hoc iſtũ
tex.in ver.& ſi neceſſe.Sed ꝯ̃rium ſentit hic dom.Abb.
in notabilibus, & in gl.& expreſſius do.meus hic,quia
iura ſimpľr annullant tale iuramentum. c.conſtitutis.
el j.ȷ̃.eodē.c.olim.ȷ̃.de accuſ.& c.quia plerique.de offi.
ord. in 6. & quia cum teſtificari ſit publicum officium,
l.ſi qn̄.cum materia, C.de teſti.non valuit iuramentũ,
per notata in ca.ſi diligenti.s̄.de foro compe.Item quia
tendit in p̄iudicium tertij, ergo non
eſt ſeruandũ,* c. q̄uis.in fi. de pac.in 6.
pulchrè Bart.in l. Titiæ. §. imperator.
ff.de leg.2.& Bal. in l.j.C. de inoffi.do.
Et ad tex.in ver. & ſi neceſſe.rn̄det do
mi.meus, ꝙ non minus refert ad alios

Seruandum. *Adde Bal.et doc. in l. fin. §. filijs. C. de bon. quæ liber.*

teſtes, q̄ ad illos,qui iurauerunt. Vnus ergo & idem ſen
ſus dēt eſſe reſpectu vtriuſque, l.iã hoc iure.ff.đ vulg.&
pup.Sicut ergo reſpectu illorũ teſtiũ illud verbũ,neceſ-
ſe,hoc ſignificat, id eſt,ſi plures crediderint ſibi expedi-
re,ita ēt importabit reſpectu iſtorũ: non.n.capiē,neceſ-
ſe,ſemꝑ proprie,ſed & large, c.& ſi Chriſtus.ȷ̃.đ iureiu.
ſcḋm ipſum.Vel rn̄de clarius,ꝙ verbũ,neceſſe,non referē
ad teſtes,q̄b.erat delatum iurm̄,ſed ad alios.Vnde vult
dicere tex.ꝙ antea ſunt examinandi illi,quib.delatum
fuit iurm̄, quia præſumitur pars illis detuliſſe iurm̄, q̄
melius ſciebant veritatem.Vn̄ illi præponuntur.Quib.
examinatis ſi poſtea viſum fuerit neceſſe, alij p̄nt exa-
2 minari.Et eſt rn̄ſio multum conſonans literæ. In † gl.i.
in fi. & per tex apparet, ꝙ ſi dicta aliorum teſtium fuiſ-
ſent publicata nec ēt iſti poſſent amplius ꝓduci,ꝙ limi
tant hic Inn.Hoſt.Io.And. Bal.& do.An.niſi per viam
reſtitu.in integ.ex clauſula,de qua in l. 1.ff. de reſtitu.in
integ.quia per ipſam ſuccurretur publicationi,ēt renun
ciationi,maximè p̄ſtito iuro, ꝙ hoc malitioſe non pe-
tatur,vt hic per eos valde vtiliter, cum quibus ēt ꝯcor-
dat do.Ant.s̄. c.prox. & Bal.in c.1.§.ſi enim.quid ſit in-
ueſtit.& bn̄ facit, quod no.Spec. in ti. de p̄ſcri. §.1.uerſ.
item pone. Ad idem tex.in l. 1. in fi.ff.quando actio de
pec.eſt anna.Per quem dicit Bart.in l. non fatetur.& in
l.fi.ff.de ꝯfeſ.ꝙ ille,qui per dolum & perſuaſionem par
tis aduerſæ eſt aliq̄d ꝯfeſſus ad p̄iudicium ſui,pōt pete-
re illum errorē retractari ꝑ reſt.in integ.ex clauſula ge-
nerali. Nō obſtat in propoſito timor ſubornationis,q̄a
vbi in aduerſario eſt dolus, cōpēſatur dolus cum dolo,
ſcḋm Inno.& Bal.hic.Et ſunt iſta dicta aurea.Sed vt bene
intelligas, aduerte primo, quia in caſu huius decr.ꝯce-
ditur beneficiũ reſtitutionis poſt publicationē, dũmo-
do ille, cui parabaē talis dolus, ex ipſo deceptus non ꝓ-
duxerit teſtes, vt q̄a cũ eis ꝯferens de materia,dixerant
ſe nihil ſcire,ſecus eſſet,ſcḋm do. Abb.qn̄ ſciebat teſtes eē
informatos de cã, vel ꝗiurauerant non teſtificari,quia
ſi non obſtante iuro ſciebat ſe poſſe producere illos te-
ſtes,vr̄ ipſis voluntariè renũciaſſe,vel ſaltem fuit in lata
culpa.Si verò credebat obſtante iuro iſtos nō poſſe pro
duci,tunc errabat in iure,& erat in lata culpa,& talibus
non concediē reſtitutio ex clauſula gn̄ali, ētſi ſunt læſi
ex dolo partis aduerſæ,vel iudicis,ſcḋm Bar.in l.ſeruo in-
uito.§.cum p̄tor,in vlt.q.ff.ad Treb.quia non allegatur
ignorãtia iuris in ijs, q̄ ſunt inducta ad rigorē iuris con-
ſeruandũ,qualia ſunt hæc,vt ꝑ Bar.in l. 1.§.nũciatio,ff.
de no.ope.nun.Scđo aduerte,quia † qđ dictum eſt ꝯce- 3
di reſtitutionem ex iuſta cã, inducitur ad q̄ſtionem,q̄d
ſi renunciatum eſt teſtibus,& allegaretur iuſta cã,per q̄
excuſaret ſe,q̄ prius non produxit, volens nũc produce
re. Et in hoc ex dictis do. mei ꝯclude, ꝙ aut eſt in caſu
huius decre.ꝙ erit opus reſtitu.ī integ. ſcḋm Docto. hic.
Non obſt. l. tres fratres, ff. de pac.per q̄ vr̄ reſtituendus
iure cōi,q̄a rn̄det do.meus in fi.ꝙ magis delinquit,qui
ſubtrahit immediatè rem alterius per dolum,q̄ qui me
diatè ſubtrahit probationem. Aut non eſt in caſu hu-
ius decre.ſed hēt iuſtam ignorantiam,cur teſtes non ꝓ
duxit,& tunc iure cōmuni non ꝑ viam reſtitutionis ite
rum admittiē,ſcḋm Bar.in authe. qui ſemel. C.de proba.
& dixi poſt Imo.s̄.e.c.in cauſis. Et q̄uis dom.meus hic
in vno loco expreſſe impugnet hoc,dicens opus eſſe re
ſtitutione, & ꝙ non valeat rō,dicēdo,ꝙ renunciatio n̄
tendit ad incognita, quia ſatis poterat cogitare in gn̄e,
tn̄ poſtea ſatis ȷ̃.hoc reuocat,q̄a videmus,ꝙ poſt cōclu
ſionem in cã licitè producunē inſtrumenta de nouo re
perta,ſcḋm Bar.in l.admonendi.circa prin.ff.de iureiu.&
approbat Bal.in l.j.C.de ꝯdi.inde. Tertio aduerte,quia
ꝑ hæc infertur ad impeditum producere teſtes,qui mo
do didicit teſtificata,& dic,ꝙ audiē n̄ ipſo iure,ſed ope
reſtitutionis,quia ſi ſpeciale eſt, ꝙ poſt tertiam produ-
ctionem ante didicita teſtificata ꝑꝑ impedimentum ꝓ
batum iuramento audiē ipſo iure,ergo eſt in ꝯ̃rium ius
cōmune.Quod aũt competat reſtitutio,probatur ex di
ctis Docto.hic,& rōne,quia ſi legitimè impedito ꝯcedi
tur reſtitutio contra ſn̄iam,vt patet in ca. cum Bertol

dus.ĩ.de re iud.fortius ante sñiam, vt cap.licet.s̃. titu. prox. Imo plus dicit Inn in c.vltra tertiã.ĩ.eo.& dom. Abb.ĩ c.suborta.ĩ. de re iudi. ꝙ si aliquis fuit impeditus añ sñiam ꝓducere testes, restituitur aduersus sñiam, vt possit eos ꝓducere. Et idẽ dicit signãter Imo.hic,dicens ꝙ si pars ꝯsentit publicationi,dẽt sibi imputare,qñ cessante dolo aduersarij non ꝯdixit,nisi fortè terminus instantiæ ꝑsonæ laberet, & ꝑꝑ ĩpedimentum nõ potuisset intra terminũ instantiæ producere, nã tũc in cã appellationis poterit producere, saltẽ petita restitutione ex dicta clausula gñali, ẜm ipsũ,quod bñ no.Quarto aduerte,qa est dubium,vtrum ignorantia probabilis sit iustũ impedimentũ,vt ꝯcedat̃ restitutio,vbi non processit ex dolo aduersarij. Exẽplũ,hæres succedẽs creditori nesciebat se habere quosdam testes ad ꝓbãdũ debitũ,est ĩ probabili ignorãtia,l.q ĩ alterius.ff. de reg.iur. Quærit̃,qd si postq̃ didicit testificata,velit restitui ad illos testes prius incognitos ꝓducendos,an audiat̃?In quo dicit do. meꝰ, se multũ dubitare,qa nullus doctor tãgit. Et si quis petit restitutionem aduersus sñiam ꝑꝑ probõnem de nouo

* repertã,cõis * est opin.ꝙ nõ daret̃ restitutio,vt plenè traditur in l.j.C.de cõdi.inde.& in c.suborta.ĩ.de re iudic. lꝫ aliqui ꝯ,& qa ẽt publicatio & didicisse testificata,sũt inducta ad rigorẽ iuris, &c. vñ videret̃ non esse locum restitutioni. Sed tñ dicit ipse, ꝙ ꝑꝑ authoritatẽ rei iudicatæ multa specialr̃ inducunt̃, vt sit finis litiũ,iõ posset fortè dici, ꝙ ista ignorãtia eẽt cã sufficiẽs aduersus didicita testificata,sicut ꝑ eã ꝯceditur in alijs casib.qđ patet ex notatis in l.cum filius.§.in hac.ff.de ver.obliga.& per Bart.in l.j.§.si qs aũt.ff.de iti.actuque priu.& in c.vigilãti.ĩ.de ꝑscri.Dicit tñ se nõ determinare ꝓ nũc,sed istud satis vr̃ determinatũ ꝑ ꝑdicta, & ꝑ tex.& ibi Bart.in l.diui fratres. ff.de exce.dũ limitat l imperatores.ff.de re iu-

4 di.Gl.† fi.in fi Et ꝙ ista lectura sit verior, apparet ẜm oẽs hic, qa frustra põderasset Papa publicationẽ aliorũ testiũ,qa tunc hæc fraus eẽt nouus casus,ẜm primam lecturã gl.cui non obstat publicatio, vt s̃.ca.proxi.& ĩ.e.c.cũ venissent.vt hic ꝑ Doct qb.in hac mã adde añ oĩa elegans ꝯsilium do.Car. 38. quod incipit, Quidã habẽs vnũ filiũ.vbi ꝯsuluit ꝓ quodã hærede, cuius pater cum certa cautela reliquerat alteri filio spurio faciendo amplũ legatũ tertio, & rogãs eũ in ꝑsentia duorũ testiũ,vt spurio restitueret, recepto ab ipso & à testibus iuro de nunq̃ id reuelando,vñ q̃rebatur,an iuramentum valeret? & videbatur, ꝙ sic,ꝑ id,qđ no.Inn.in c.oĩs.ĩ.de pœ. & remis.vbi tenet,ꝙ ẽt laicus põt astringi sub sigillo cõfessionis,& tenet̃ occultare,sicut sacerdos,qa in hoc est minister Dei. Postea firmat ꝯrium,dicẽs apud oẽs clarũ esse,ꝙ iuramentũ tale temerariũ est,ñ tñ ẜm largã denominationem, quatenus oẽ iuramentũ ꝑstitũ sine cã est temerariũ,c.& si Christus. ver. Iacobus ĩ.de iureiu.& ꝑ illum tex.no gl.sing.ẜm eũ,q̃ incipit, Vr̃.in ca.Florentinum 85.dis.sed ẽt est temerariũ strictè,qa seruari nequit sine interitu salutis æternæ,quia inducit mortale,s.taciturnitatẽ veritatis, vt hic in gl. & dicit hoc probari specificè hic,& ĩ c.ꝯstitutis.& c. testimoniũ.ĩ.e.& vtrobiqꝫ ꝑ gl.& ꝑ Inn.Et denũciandi sũt tales non teneri iuro,d. c.ꝯstitutis.& c.olim.ĩ.de accus.Et ipso iure non tenetur tali iuro,c. quia pleriqꝫ.de off.or. in 6. Qđ capitulum lꝫ ponat casũ specialẽ, qñ ꝑlatus astrinxit subditũ ad non pandendũ superiori inquirenti statũ ecclesiæ,tñ ex eadẽ æquitate idẽ est & in alio casu,qñ deuenit̃ ad taciturnitatẽ veritatis in alterius ꝑiudiciũ. Dẽnt ergo & possunt taliter iurantes authoritate propria ꝯuenire,22.q 4.c.j. 2.& 3.& c.si aliquid. & ĩ. de iureiur.c.si verò.el j.vbi est tex.expressus. Et tenet Spec. in ti.de teste.§.1.ver.quid si iuro.ẜm ipsum subdentem,ꝙ imo ẽtsi solum induceret veniale, qđ dr̃ dispendiũ esse salutis,& non interitus,vt no.gl.in ꝑallegato c. si aliquid. & Arch.ibi,& in c.q̃uis. de pact.in 6. idem dicendum ꝑ illũ tex.c.q̃uis.iunctum cũ d.c.si verò. Et hoc ẽt de veniali no.dom. Ant.in c.cũ dilectus.s̃.quod metus cau.& Imo.in c.fi. ĩ.de ꝑscri.& ĩ c.cum ꝯtingat.de iureiu.& Bal.in c.fi. s̃. de pac.Et subdit dom.Car.ibi,scilicet ꝙ tale iurm̃ temerariũ non repellit a testimonio, maximè ĩ cã spũali, quãuis iurauit tenere occultum, vt hic cum concord.& per hoc dicit Inn.in c.testimonium.ĩ. eodem.ꝙ non est periurus violando. Imo ex quo non seruat,ꝑsumitur pœnituisse de peccato,quod cõmisit iurando. Ex quo ꝯcluditur,ꝙ valet testimonium,ẽt non docto ꝙ pœnituerit.Et hoc expressè tenet Arch.in c. quicunqꝫ. 7.q j.dicens, hanc esse

* cõem * opi.omnium Docto.Et pro hoc vltimo inducit do.Car.vbi s̃. gl.Inn. in d.ca. oĩs vtriusque.soluendo id, quod s̃.ad ꝯrium fuerat allegatum Dicit enim ibi Inn.

5 ꝙ † qñ quis reuelat amico in secreto aliquid cã consilij, vel auxilij,ẽtsi dicat ei,ꝙ hoc dicit in pœnitentia,tñ ex quo non facit in forma confessionis vt pęniteat, sed vt consiliũ, vel auxiliũ recipiat,non facit vt Dei ministro & ĩ forma ꝯfessionis.Et sic intelligit̃,qđ supra dictũ est.Et ita residet do.Car.in d.ꝯsilio,ꝯcludens,absolutionẽ nõ esse necessariam.Est istud † dictũ Inno.in d.c.om-

6 nis.sequitur ẽt dom. Abb.ĩ c.quar.el j.in fi.ĩ.de accus. & hic, & in d.c.oĩs,quasi in fi.Et ibi declarat,ꝙ dr̃ laicus assumi loco sacerdotis,qñ in necessitate fit ei vera confessio,sicut sacerdoti,iuxta c.sanctum,de ꝯsec.dis.4.Sed non declarat,an idem esset,si non in tali necessitate,sed alias in forma confessionis, quærendo salutem aĩæ In quo cogita,quia tunc satis videretur astrictus ad occultandum,sed nõ forte taliter, ꝙ productus in testẽ posset iurare se nihil scire, sicut põt ille, cui in necessitate fuit factus actus in figura ꝯfessionis. Et adde, ꝙ si quis dicat aliquid sacerdoti non in forma confessionis, q̃uis dicat se dicere in pœnitentia,ꝑ hoc non prohibetur ille sacerdos super eo testificari. Ita ex ꝑdictis infert do. Abb.in c. si sacerdos.in j.col.s̃ de offi.ordi.dicens, eẽ notabile,qa multi decipiuntur.Et vide beatum Tho.in 4.dist 21 q.3. art.3.in fi.vbi dicit,ꝙ laicus, cui in casu necessitatis aliquis ꝯfitet̃, tenetur occultare tm̃, quantũ sacerdos Idẽ dic de interprete,q adhibetur ĩ ꝯfessione,nisi forte peccator velit,ꝙ ipse sciat absolutè & libere, ẜm Tho. vbi s̃.art.2.in fi.Et ista procedunt,ẽtsi episcopus excõicaret oẽs scientes, & non reuelantes, ẜm gl.ord.in c.sacerdotes.đ pœni. dist.6.Et vide beatũ Tho. 2.2.q.20.art.i.vbi super isto, qui promisit tenere in secreto, distinguit,an ꝑtineat ad corruptionem multitudinis spiritualem,vel corporalẽ,vel graue damnũ proximi,& tenet̃ reuelare, alias nõ. Et vide Bald. in l.nullũ. versi.sed hic incidenter.C.de testi.vbi dicit,ꝙ si in palatio Priorũ est aliquid factũ & iuratũ tenere secretũ,nõ põt probari ab aliquo nisi ab ipsis,qa talis, qui vult ꝓbare,aut est falsus,qa mẽtit̃,aut periurus,quia reuelat. Allegat Io.An.in c.literis. ĩ.de ꝑsump. Et hẽnt aliqui vnã glo. in c.meruit.13.dis q̃ dicit,ꝙ ille, qui iurauit tenere aliquid in credentiã amico suo,si ex hoc resultat malum,non tenetur seruare iuramentum.Bene facit gl.in ca. ego N. in uerbo,pandã. ĩ.de iureiur.Et vide dom.Abb.in c. dilectus.ĩ.de exces. ꝑla.ubi dicit ꝑ illum tex. ꝙ sacerdos productus in testẽ de ijs,q̃ scit in pęnitentia, põt iurare se nihil scire,secus si sciret, nedũ in pęnitentia, sed extra.Et idem no.bea. Tho.in vtroqꝫ dicto,dis.& articulo ꝑallegatis.vltra mediũ.Et subdit dom.Abb.in d. c. dilectus.ꝙ qui iurauit ñ reuelare secretũ si postea ꝓducet̃ in testẽ,non põt iurare se nihil scire.Et allegat Innoc.in ca.qualiter.el j.ĩ.de accus.dicentem,ꝙ aut iurãdo cogitabat iurm̃ extendere ad hunc casũ,& fuit temerarium, ꝑ istum tex.Aut đ hoc non cogitauit,& iurm̃ ad hunc casũ non extenditur,c. 2.cũ simili.s̃. de renun. Et in materia facit tex.in ca.ex parte.ĩ.de accus.ibi, qui accusat illũ,qui nouit & iurauit obediẽtiã. Bonus tex. & ibi Ang.in l.si qs seruo. C.de fur.& facit gl.in c. sicut.s̃.eo.Et aduerte,qa de licẽtia ꝯfitentis põt sacerdos, uel alius testificari de auditis in ꝯfessione,& ei crederetur,licèt soli,ꝑꝑ naturam ꝯfessionis,quæ fit secretè, vt est glo.fi.in ca.testimonium.ĩ.

7 eodem.& ibi dicet̃ post dom. Abb.Modo † q̃ritur,vtrũ testis, qui ꝑstitit temerarium iurm̃, admittitur simplr̃ ad testificandum? In quo dic, secundum domi.Abb. hic,& in c. constitutis.ĩ. e. ꝙ aut producitur contra eũ, q seduxit eum iuramẽto, ne testificaretur.aut ꝯ alium.

Primo

Primo casu in odiũ participantis fraudẽ admittetr̃ testis ẽt pseuerãs ĩ crimine, & ſm Inn. hic, aduersus exceptionem criminis, q̃ faciet pars, cõpetit producẽti testem replicatio de paritate criminis, iuxta c. pe. & fi. j̃. de adult. Et ista est notabilis limitatio ad c. testimoniũ. j̃. eo. quã tñ intellige, qñ qs fuit particeps criminis ĩ committendo, secus, si ĩ omittẽdo, vt qa ñ corripit criminosũ, cũ ad eũ spectaret, sed tolerauit, vt eleganter notãt Io. An. & alij in c. cum I. & A. j̃. de re iudi. reprobãtes gl. ibi positã, q̃ sentit ɔ̃rium. Quinimo in casu nr̃o, ẽtsi solus testis fuisset in hoc crimine in alio simili commisso vt euitaret testificatũ, adhuc nõ obstãte crimine cogeret̃ testificari, nec posset repelli, p c. inqsitionis. ver. aut si. j̃. de accus. & facit, ꝙ no. Bar. in l. j. §. cum qs. ff. de qstio. cum si.

8 Scdo † casu, qñ dictus testis producit̃ ɔ̃ alium, distinguit do. Abb. ꝙ aut non erat emendatus de crimine, & tunc repellitur. Sic intellige Inno. in d. c. constitutis. Aut erat emendatus, & tũc ñ repellit̃ post peractam pęnitentiã, vt periurus stricte, ſm Host & Io. An. in c. testimoniũ. j̃. eo. Facit gl. in d. c. Florentinũ, q̃ vult iurantem temere posse promoueri peracta pęnitentia, & est casus in c. sicut. j̃. de iureiu. Et pro isto dicto Doctorũ in proposito, vide gl. fi. in c. j. de iureiu. in 6. & ibi Dom. in fi. dicentẽ, ꝙ iur̃m non repellit quẽ a testificatione, vel promotione, qñ egit pñiam. Allegat ẽt gl. fi. in diffinitione, 22. q. 4 & facit qđ no. Bal. in l. obseruare. §. proficisci. in 23. q. ff. de offi. procõ. & leg. vbi dicit, ꝙ periuriũ nunq̃ ĩcurrit̃ sine dolo, & iõ iudex, q per imperitiã fert iniq̃ sñiam, non est periurus, ſm eũ: pſtãs aũt temerarium iur̃m, lʒ sit in dolo in eo, ꝙ vult ostendere patrẽ, & non testificari, nõ tñ est in dolo veniendo ɔ̃ iur̃m. fuit aũt in culpa iurando, ꝙ nõ debebat iurare, & iõ non dẽt dici stricte periuriũ, lʒ aliud largo mõ, d. c. sicut. Et de hoc iur̃o vide ẽt per Imo. in c. 2. in fi. s̃. de renun. & glo. pe. & Do. in §. crimi-

9 nis. 25. dist. & oẽs in d. c. sicut. Vlterius † dicit hic Inn. ꝙ iudex ex offõ nullo excipiente põt repellere testes inhabiles, per l. quos prohibet. ff. pe postu. & sequuntur ipsũ do. An. & do. Ab. hic, & seqtur Rom. in rub. ff. de arbi. & idem Bal. in d. l. quos prohibet. & allegat gl. in l. j. §. si p̃ses. in verbo, nominibus. ff. de magist. con. q̃ dicit iudicẽ ex offõ posse inquirere de ɔdõne testis, & idẽ Inno. in c. inqsitionis. in gl. ex hoc loco. j̃. đ accus. Facit gl. magna in fine, in c. alicui. 2. q. 7. & gl. in c. nulli. j̃. de accus. & ibi do. Abb. & alij volentes idẽ de accusatore inhabili, & ibi plura adduxi seruientia in proposito, & facit tex. cũ

10 gl. in §. itẽ testiũ. 4. q. 3. Sed † aduerte bñ, qa istud primo est declarandũ ex ijs, q̃ in terminis notat dom. An. in ca. bonæ. el j. s̃. de elec. & in c. cũ dilectus. s̃. de ɔsue. & ibi Imo. qa istud procedit, vbi testis est oĩno inhabilis. puta, infamis, Iudęus, hæreticus, & similes, & sic p̃cedit d. l. quos prohibet. secus, si ñ eẽt oĩno inhabilis, q racito vel expresso ɔsensu partis poterat habilitari, vt proxeneta, in Authe. de testi. §. qm̃. Et idẽ, si ẽ domesticus, vel ɔsanguineus aduersarij. Et idẽ in similibus, q repellunt non odio ipsorũ testiũ, vt primi, sed fauore partis, qa iudex ñ opponit istis parte non opponẽte, p c. p̃sentium. j̃. eo. Et ista sunt antea dicta Io. An. in Spe. eo. ti. §. 1. ver. sed qd si vidit. & §. sæpe. in prin. Et istud de cõsanguineo firmat Imo. expressius, q̃ dom. An. in d. c. cum dilectus. pro quo vide oĩno Bal. in l. si qs testib. in vlt. co. C. eo. ti. Et subdit do. Ant. in d. c. cum dilectus. se ɔsuluisse, ꝙ lʒ ex actis ɔstaret iudici testem p̃ductũ fuisse p̃xenetã, vł talem, qui lʒ posset repelli, tñ tacito vel expresso ɔsensu partis poterit habilitari, nõ poterit iudex eũ repellere, p p̃dicta, nisi pars opponat, qa lʒ notorie ɔstet ex actis, attamen illud notoriũ nõ releuat ab onere proponẽdi, ſm glo. in cle. appellãti. ĩ ver. aliãs. de appel. & no. Io. An. in c. 2. s̃. vt li. nõ ɔtes. & hoc seqtur Imo ĩ d. c. cũ dilectus. & est valde signandũ. Scđo aduerte, ꝙ iudex testẽ oĩno inhabilẽ repellere possit ex offõ, est verũ, qñ ẽt parte nõ opponente. sed qd, si ẽt parte ɔ̃dicente repelli non posset? Vñ ĩ casu huius decreta. vt dixi s̃. q. p̃cedenti, si testis temere iurauit, producit̃ ɔ̃ ipsũ seductorẽ, pro quo iurauit, & non põt nec a parte, nec a iudice repelli, & hoc ẽ verũ, & rõnabile in casu isto, qa ẽtsi pars, q̃ nũc repellit testẽ, non fuisset particeps doli & criminis, & adhuc isto casu nõ posset testẽ repellere, p d. c. inquisitionis. Itẽ qa pars aduersa læderet, si testis posset repelli ex offõ iudicis, p dolũ partis ad eius cõmodũ repelleret̃, qđ est absurdũ & ĩ ɔueniens. sed stat fortè dubiũ, qñ sumus in crimine nõ cõmisso a teste, vel a parte cã occultandi testimoniũ, & ĩ effectu in hoc ẽt nõ vr̃, ꝙ iudex ex offõ possit repellere illũ, quem ob participationẽ criminis pars repellere nõ posset, ɔ̃ gl. in d. c. nulli. de accus. qa est exceptio odiosa, in qua admittit̃ ɔpensatio doli effectualr̃, ne criminosus ɔsequatur p indirectũ, qđ cõsequi non põt directe. Ita post multa concludit do. meus hic, p ea q̃ habentur p Bar. in l. fi. §. si stipuler. ff. de eo, p quem factum erit. & per Bal. in l. cùm mulier, ff. sol. ma. & Pet. de Anch. in regula, accessoriũ. de reg. iur. in 6. & Bar. in l. non solum. §. q̃q̃. ff. de iniur. & Bal. in l. 1. in 2. lec. ff. de statu homi. & latè in l. j. in 3. col. C. si a non cõpe. iudi. vbi iudex ñ supplet pro illo, cui ex statuto denegatur facultas agendi. Vltimo dicit hic mirabilr̃ Imo. ꝙ qui subtrahere voluit copiã probõnis aduersario, dẽt p̃dere cãm, & allegat 3. q. 7. §. tria. & c. p̃uenit. el j. j̃. ti. j. & hoc seqtur Ang. in l. 1. §. si reus. ff. de eo, p quem factũ erit. Sed ɔ̃rium est verũ, ſm Bal. hic, qa si p̃deret cãm, nõ esset opus examinare testes sup ea, qđ est ɔ̃ istum tex. Allegat ẽt notata ĩ l. prouidendũ. C. de postulã. Est tñ verũ, ꝙ ɔ̃ talẽ oritur p̃sũptio, qa conat̃ occultare veritatẽ, ſm Bal. hic. Et ita ĩtellige c. p̃uenit. & optimè facit, qđ no. Bal. in l. prouidẽdũ. vbi exponẽdo illũ tex. ĩ ver. ostendit se litẽ iniq̃ fouere, dicit semiplena probõne, nõ aũt efficaci p̃sumptiõe.

SVMMARIVM.

1 *Iudex, siue delegatus potest concordia controuersiam terminare.*
2 *Princeps concedendo priuilegium motu proprio, non uidetur tertio præiudicare.*
3 *Motus proprius an inducat dispensationem inhabilitatis.*
4 *Motus proprius an extendat gratiam vltra præsumptam intentionem scribentis.*
5 *Priuilegium concessum motu proprio lite pendente, an noceat aduersario.*
6 *Valor beneficij licèt debeat exprimi in gratijs, hoc tamen fallit, si gratia sit concessa motu proprio.*
7 *Papa præsumitur uti plenitudine potestatis, vbi est clausula, Motu proprio.*
8 *Literæ secundæ concessæ motu proprio, ualent, licèt non faciãt mẽtionem de primis.*
9 *Literæ reuocantes primas, licèt non irritent processum factũ uigore primarum ante earum notitiam, fallit tamen, si secundæ sint concessæ motu proprio.*
10 *Lis quando dicatur pendere, quantum ad nullitatem priuilegij.*
11 *Priuilegium contrarium rationi, & contra stylum solitum priuilegiorum, est suspectum de falsitate.*

CAPITVLVM XIX.

Causam, quæ. Renunciatio, vł publicatio facta in quibusdam capitulis, non obstat volenti producer̃ testes in qbusdam alijs capitulis. H. D. Collige inter cætera ex tex. ibi, concor-

1 dia, vł iustitia decidant. ꝙ † iudex p̃t decidere cãm concordia, id est, transactione, vł iustitia, id est, sñia, ſm Scribentes hic, quibus adde similem tex. in ca. querelam. j̃. de symo. & in l. quidam existimauerunt. ff. si cer. pet. in c. j. j̃. de mu. pet. & hoc est vtile, quia delegatus, q non p̃t egredi fines mandati, c. cũ dilecta. s̃. de rescr. si hẽt determinare cãm, satisfacit mandato, inducẽdo ad concordiã, & facit c. fi. s̃. de transac. Et de verbo, ɔcordia. vide Bal. in l. de fideicommisso. C. de transa. vbi dicit, ꝙ est sedatio discordiæ & dicit, ꝙ sæpe retinet̃ concordia, dum discordia & cãæ discordiæ amouent̃, & de hoc ẽt p Bal. in l. filia. C. de inoff. testa. & Bal. & Ang. in l. j. ĩ prin. post gl. đ pac. Et ibi notãter volunt, ꝙ aliud sit pax, & aliud ɔcordia, nã pax denotat p̃petuam remissionẽ, sed ɔcordia p̃t esse ad tp̃s, p no. ibi p gl. iuncta l. ɔuentionũ. cum gl. fi. e. ti. Ex quo dñt, ꝙ si ex forma statuti offendenti remittit̃ pars pęnæ, si habeat pacẽ ab offenso, ñ erit idẽ in

producente instrm̃ ꝯcordiæ. Sed ꝯ̃rium sentit hic Ful. dicens sibi videri, ꝙ ꝯcordia sit genus, & pax sit spẽs, & pro hoc facit, qđ no. Bal. in cons. schismatis. qđ ponit in rub. C. si qs aliquẽ testari ꝓhi. vbi dicit, ꝙ ꝯcordia cõtinet oẽm cõiunctiõnẽ amicorũ & animorũ. Allegat no. ꝑ Arch. in c. indẽnitatib. de ele. in 6. Attamẽ pro dicta differẽtia inter pacẽ & ꝯcordiã facit, qđ no. Spe. in ti. de treug. & pa. §. j. ver. 2. & sequẽ. vbi dicit, ꝙ si nõ fiat pax, sed sola cõcordia, tũc ñ fit mẽtio de osculo, vel đ pace. Itẽ de clausula, iustitiã facias, uide Ang. ĩ Auth. de hære. & fal. §. exhæredatos. vbi dicit, ꝙ quãdo Papa delegat cãm alicui, vt audiat & iustitiã faciat, vr̃ duo mãdare, s. ꝙ seruet ordinẽ iudiciariũ, & ꝙ ꝯperta ueritate iudicet, qđ iuris est. De hoc ẽt ꝑ Bal. ĩ c. cũ venissent. ȷ̃. eo. & in l. iustitia. & ĩ l. pe. ff. de iusti. & iu. & in l. nemo. C. de sẽ. & in c. 2. de noua for. fide. Et adde, ꝙ ista clausula inducit potestatẽ decidẽdi, fm. Do. in c. qm̃. ꝑ illũ tex. de immu. ecc. in 6. de quo ꝑ Imo. in cle. auditor. de rescr. & Pe. de Anch. in c. in ꝓsentia, in vlti. no. s̃. ti. 1. Et de clausula libelli, Peto mihi iustitiã ministrari. vide multũ vtiliter do. Ab. post Cal. in c. cũ dilectus. s̃ đ ord. cogni. Alia notabilia expedientur cũ gl. vc3 qñ priuilegiũ obtẽtũ li. pẽ. valeat, & qđ, si est ꝯ̃ cõem stylum, ad q̃ semper allegat̃ iste tex. 2 In †gl. pe. ibi, nõ valeat. a Istud ampliat Host. hic & valde solẽniter, ẽtsi priuilegiũ sit cõcessum motu proprio superioris & sequũtur hic do. Ant. Imo. & do. Ab. qui ex hoc dicit bñ notãdũ, ꝙ princeps ꝯcedẽdo priuilegiũ motu ꝓprio, nõ vr̃ tertio ꝑiudicare. Facit c. sup eo. ver. nõ tñ. s̃. de off. dele. & l. 2 §. merito. & §. si qs a principe. ff. ne qd in loco publ. Ad idẽ bona gl. in cle. si Romanus. in ver. validã. de ꝑben. q̃ dicit, ꝙ motus ꝓpri⁹ excludit solã surreptiõnẽ, nec aliud operat̃ vltra intentionẽ scribẽtis, qa verisimile est, ꝙ si ꝯcedens gratiã motu ꝓprio ista sciuisset, nõ fuisset grãm cõcessurus. Et iõ dñt Io. An. & Dom. in c. si motu ꝓprio. de ꝑbẽ. in 6. ꝙ cautus đbet eẽ aduocatus ĩ mõ opponẽdi, vt ñ dicat, grãm eẽ surreptitiã, qa hoc eẽt falsũ, qñ nemo surripuit principi ꝯcedenti gratiã motu ꝓprio, sed dẽt dicere, ꝙ intẽtio ꝯcedẽtis grãm ñ extenditur ad talem casũ. Et ista ꝯclo, ꝙ motus proprius ñ operat̃ ultra ꝑsumptam intentionem concedentis, confirmari ꝑt ex elegãti cõs. do. Card. 38. quod ĩcipit, Papa vniuit quãdã abbatiã. ubi consuluit, non tenere literas Papæ, in qb. expressis certis causis mandabat ꝑprio motu abbatiam vniri ep̃atui, ex quo illæ cãæ erãt falsæ, qa 3 †l3 motus ꝓprius excludat surreptiõnẽ, d. c. si motu. ꝑꝑ ipsũ tñ ñ tollit alia inhabilitas, q̃ obitabat, qa ꝑ ipsũ non inducit̃ dispensatio. Allegat gl. 2. & pleni⁹ Io. An. in illo c. si motu. & gl. antep. in d. cle. si Romanus. Et quo ad hoc, sufficit ꝙ nõ reperit ꝯ̃riũ in iure expressũ, fm cũ, q postea subdit, ꝙ vbi ẽt est talis clausula, tñ subintelligitur alia, vc3 si preces veritate nitant̃, de qua ĩ c. 2. s̃. đ rescr. maximẽ, qñ sunt insertæ aliquæ cãæ, sup qbus vr̃ fundari intentio scribẽtis, adeo ꝙ illis cessantib. ñ fuisset dispositurus, alias frustra fuissent expressę, ĩ& dicit, ꝙ ne cauillet̃ hæc rõ, saltẽ hoc ꝓcedit, qñ cãæ sunt tales, qb. cessantib. đ iure cõi dispositio nõ teneret. Nec obs. ꝙ đ illis causis ñ vr̃ posse disputari, ex quo princeps motu proprio eas inseruit ꝑ

a *Nõ valeat. Adde tu, an ualeat priuilegiũ lite pendẽte impetratũ? Ego ĩuenio Pau. de Ca. & Ang. & expressè dom. Alex. in l. q autẽ. ff. si qs cau. tenere cõtra Felin. hic et alios, uidelicet quòd si lite pendente princeps cocedit priuilegium motu proprio, pars põt uti tali priuilegio quãuis emanauerit lite pendente. Et ita limita tex. in c. fi. ut lit. pend. & l. 2. C. eo. & l. tutor petitus. ff. de excus. Tu tñ tene contrarium. quia priuilegium concessũ pẽdẽte lite ẽt motu ꝓprio, nõ nocet cãæ pẽdẽti, neque parti aduersæ. Ita tenet late Ioan. And. ĩ addi. Spe. ĩ ti. đ dolo et cõt. §. fi. uer. porro. in addi. magna. q̃ incipit, de hoc interesse. Idẽ tenent hic oẽs Scribentes. Et* * *ista est cõis * opin. à qua nõ recedas. Pro ista opi. facio tria fundamenta primò, quia regula est, ꝙ princeps non uidetur præiudicare iuri tertij, nisi expressè diceret, ètsi aliquid faciat, uel scribat cũ clausula, Motu ꝓprio. Ita tenet Bald. in capi. ad*

cle. j đ ꝓba. qa rñdet ꝙ illud ẽ verũ, qñ sunt cãæ de facto Papæ: secus, si de facto tertij, vt ĩ d. cle. 2. & ibi glo. ĩcipiẽs, qd si. & latius in d. ꝯs. de quo nunq̃ sis oblitus. Ad idẽ vide Pe. de Anc. consi. 185. ĩci. Visis consilijs famosorũ Doc. ĩ pen. co. vbi consuluit, ñ tenere literas, qb. Papa motu ꝓprio mãdabat remoueri gñalẽ cuiusdã ordinis ꝑꝑ dementiã, si notorie ꝯstabat de ei⁹ sano ĩtellectu. Ad idẽ vide do. Ab. ĩ c. qa circa. añ fi. infra de cõsan. & affi. vbi dicit, se sẽper tenuisse, ꝙ ĩ dispensatiõe, vr̃ grã cõcessa motu proprio, si exprimitur falsa cã, ñ tenet, qa motus ꝓprius ñ ampliat grã vltra ĩtentiõnẽ ꝯcedẽtis. Allegat Io. An. ĩ d. c. si motu. Adde ẽt do. An ĩ c. ꝑuenerabilem. ȷ̃. q fil. sint leg. vbi seqtur d. Hos. hic, ꝙ motus proprius nõ nocet tertio, qñ nõ noceret ĩpetratio parte petente, & idẽ no. d. Ab. ĩ c. 1. ver. 3. prĩcipalis. s̃. de iudi. & alleg. Ioã. Cal. ĩ c. mandatũ. de rescri. idem do. Car. in cle. 1. §. cæterũ. in 7. q. de cõces. ꝑben. & Dom. post Ioã. de Lig. in c. si ꝑꝑ. de rescrip. in 6. Adde ẽt Imo ĩ c. cõstitutus. supra de rescri. vbi dicit, ꝙ Papa nunq̃ vr̃ tollere statuta inferiorũ ẽtsi scribat motu proprio, nisi id exprimat, ꝯ̃ do. An. ibi. Imo plus reperio ꝙ ẽt si Papa motu proprio scribat derogando oĩb. statutis, tñ literæ non operantur circa vnũ statutũ particulare factũ in fundatione alicui⁹ bñficij. Ita plenè cõsuluit Pe. de Anc. cons. 16. ĩci. Dñs noster Papa. & ꝯs. 358. inci. Viso ꝓdicto puncto. & Rota cõclõne 3. in nouissimis. Adde ẽt Imo. ĩ c. mandatũ. ĩ pe. col. supra de rescrip. vbi dicit, ꝙ ista clausula nõ extinguit illud, qđ alias nõ ꝑsumit̃ eẽ de ĩtentiõe Papæ. Vñ ñ facit ĩ'm ĩpetrãtem ꝑferri primo, nisi đ illo faciat mẽtionẽ. Modo aduerte ꝑ clariori doctrina, qa ĩ quantũ ꝓdicta probãt, ꝙ motus proprius nõ ampliat grãm, sed solũ tollit surreptionẽ, adduci ꝑt in ꝯ̃riũ primo tex. notabilis ĩ cap. pluribus. de ꝑben. in 6. vbi si Papa ꝯferat bñficium vacans ĩ certa eccl'a, & tũc ĩ eadẽ plura bñficia vacãt, ĩtelligitur scriptũ de minori ꝑꝑ odiositatẽ hm̃õi literarũ, nisi Papa motu ꝓprio scriberet, qa intelligit̃ de maiori, ut ibi, & sic motus proprius ampliat. Sed rñde, ut ibi per Do. ꝙ ampliat grãm ĩ his, q̃ sũt expressa, sed tollit surreptionẽ, vt ibi ꝑ ipsũ. Pro quo uide pulchrè do. Ab. ĩ c. ad aures. ver. hæc ꝓcedũt. supra de rescri. ubi dicit, ꝙ motus proprius nõ operat̃ circa extrinsecas qualitates bñficij. Vnde collatio Papæ motu proprio de beneficio curato, ñ facta mẽtione de cura. ñ ualet, nõ ex defectu surreptiõis, sed qa nõ appareat de volũtate principis. Et idẽ dicit, si đ iure patro. laicorũ nõ faceret mentionem. * Qđ no. Scđo ꝯ̃ ꝓdicta adduci põt elegans decisio do. Ab. in ca. dudũ. ȷ̃. de priui. nam dñt ibi Inno. & Ioã. An. ꝙ si Papa dicat ĩ priuilegio, expẽtũ facimus monasteriũ cũ uestris capellis, eas exprimendo nominatim, per hoc nõ ꝓbat, ꝙ capellæ sint monasterii. Hoc limitat do. Abb. nisi priuilegium esset concessũ motu pro-

aures. de rescri. d. Ant. de But. in c. ꝑ uenerabilẽ. qui fi. sint leg in 34. co. do. Abb. in c. j. de iudi. in 13 col. Gem. in c. si propter. de rescr. in 6. in 9. col. Hinc est, ꝙ ĩ bñficialib. motus ꝓprius principis nõ facit secũdũ impetrantẽ ꝑferri primo, nisi de eius literis mentio fiat. Ita do. An. de Bu. & Cal in c. mandatũ. de rescri. Et ibi Imo. in pe. col. Hinc ẽt est, ꝙ motus ꝓprius superioris non præiudicat unioni factæ ꝑ ordinariũ, ẽt nondũ sortitæ effectũ. Gemi. in repe. c. postulasti. đ rescr. ĩ 26. col. eo, quia motus proprius nõ tollit ius quæsitũ alteri in rẽ, uel ad rem. Allegat gl. 3 in c. si motu proprio. et ibi Imo. de præbẽ. in 6. Secundò moueor, quia motus ꝓprius superioris, licèt tollat uitium obreptionis, nõ tamen tollit alia impedimenta, glo. in cle. si Roman⁹. de præbẽ. in uerb. ualidam. & hic eam allegat Feli. Tertiò moueor ui ratiõne. nã leges gñales fiunt motu proprio prĩcipis, l. humanum. C. de legi. Bar. in auth. quas actiones. C. de sacrosan. eccl. & tamẽ non trahũtur ad lites pendẽtes, l. leges et constitutiones. C. de leg. §. 1. in Auth. ut cũ de ap. cogno. et in §. j. ĩ Auth. in medio litis ne fiãt sac. ius. Et hoc mõ poteris sustinere opi. Fel. hic, & communem.

* Mentionẽ. *Adde ad dicta per Aucto. hic, Host. ĩ c. dilectus. de off. lega. ubi dicit, se alias uidisse unam bullã Apostolicã ad prelatos Angliç dicentẽ, quod non*

nõ erat intẽtionis Rom. Põt. uelle in eorũ rescriptis includere beneficia in qbus laicus habet ius patronatus & rõ quã ibi dat fuit prius gl. mag. in fi. ne laici retrahãtur à fundatione ecclesiarum. ita Lap. alleg. 85. inci. beneficia uacãtia. Gemin. in c. q̃uis. il 1. num 5. & ibi Apostil. in uer. motus proprius. d̄ p̄be. in 6. Card. & Abb. in cap. ex insinuatione in 2. no. de iure patr. in c. cum Bertoldus. col. 3. uers. ex hoc notabiliter colligitur. et ibi Aut. co. 5. uersi. item dum Abbas, ubi multas authoritates & cõcor. adducit. de re iudic. idem Auth. in suo tract. quan. li. ap. noc. pat. ec. circa prin. de quo est casus in c. decernimus. ibi, irritã eẽ nouerit. 16. q. 7. Qd̄ est uerum qñ patronus contradicit, secus si expresse uel tacite cõsentit, ita in terminis tradit Auth. in d. tract. in ii. limit. dicens, ita tenere Car. in cle. 1. col. 15. uers. sed post lõgã cogitationem defendẽdo partẽ plebani. de supplẽ. neglig. prælat. et Abb. in sua disput. incip. Augerio. in fi. 2. dub. uersi. aut patronus neque consensit. subdẽs idem Author, tanti se fecisse authoritates istorũ duorum ut secundũ illas cõsulendo semper obtinuerit, & candẽ opinionem tenet ipse in d. c. cũ Bertoldus. col. 4. uers. 3. aduerte. & col. 5. uers. quarto limita. & in c. cum ex officij. colu. antep. et fi s̃. de resc. Rot. decis. 423. inci. nota. j̃. tẽpus patroni. in antiq. & Thom. Ferra.

prio, quia tũc, ex quo Papa fundat suã
intentionem super illa assertione, ꝙ ca
pellę, sint monasterij, nisi ostẽdat oppo
sitũ, qd̄ ñ est, qñ ad instantiã supplican
tium indulget, qa illa videntur verba
narratiua de facto alterius, s̃m ipsum.
Cuius dictum tene menti ꝯtinuo. Sed
ad istud põt dici, ꝙ motus ꝓprius non
ampliat ibi magis grãm, q̃ si esset par-
te petẽte, sed inducit maiorẽ probatio
nẽ ꝑ rõnem prædictam Secũdò aduer
4 te, † qa dum dr̃, ꝙ motus proprius nõ
extendit gratiam vltra p̃sumptam in-
tentionem scribẽtis, ꝯ̃ hoc subtil̃r ad-
duci põt cle. si Romanus. de p̄ben. dũ
dicit, ꝙ cũ gratia ꝯcedit motu ꝓprio
tollit surreptio respectu bñficij nõ ex-
pressi, qualiacũq; & q̃cunque bñficia
qs haberet, modo occurrere posset, ꝙ
habẽs pinguia bñficia ꝯsequeret motu
proprio vnũ pinguius cõpensabile ex
dispẽsatione, vel aliter cũ illis, & de iu-
re, & nõ est verisimile, ꝙ bñficiatũ ma
ximè opulẽtũ Papa velit iterũ bñficia
re, c. cũ adeo. & c. si proponẽte. s̃. de re-
scri. & c. super ordinata. s̃. de p̄bẽ. cũ si-
milibus. Ergo motus proprius operat
vltra p̃sumptã intẽtionẽ scribentis. Et
hoc ꝯ̃rium format hic dom. meus, di-
cẽs ꝑꝑ hoc se semper dubitasse, & non
vr̃ soluere. Sed rñderi põt ex eo, quod
scribit elegãter Bal. in l. fi. in vlt. col. C.
sen. rescin. nõ pos. vbi dicit, ꝙ est lõga
differẽtia, vtrũ dicat in iure, ꝙ ĩ aliquo
casu sit ꝓhibita ĩpetratio, an vero di-
cat, ꝙ nõ valeat ꝯcessio. Primo casu ñ
valet rescriptũ, nisi princeps dicat, ꝙ
facit motu ꝓprio, vel assignat aliquod
motiuũ rescripti. Scd̄o casu sufficit di-
cere, nõ obstante, & c. q̃uis ergo ĩpetra-
tio vnius beneficij tacito de illo sit nul
la, non tñ dr̃ in iure, ꝙ concessio Papæ
motu proprio nõ valet. Et cum dr̃ ꝙ
nõ p̃sumit bñficiare bñficiatum, ẽ ve-
rũ, qñ petit. Sed illa p̃sumptio nõ ꝯside
rat ĩ suo ꝓprio motu, ꝑ d. cle. si Roma-
nus. cũ habeat bñficia in plena reuolu
tione, cle. 2. vt li. pen. & c. 2. de p̄bẽ, in
6. Et p̃sumit moueri ex meritis ꝑsona-
rum, quas decet accumulate bñficiari.
c. de multa. ĩ fi. s̃. de p̄ben. dũ tñ oĩa sũt
cõpassibilia, alias non, ꝑ c. nõ põt. in fi.
de p̄bẽ ĩ 6. & c. si gratiosè. de rescri. eo.
5 li. Tertio † aduerte, qa dũ dñt hic oẽs
ꝙ priuilegiũ ꝯcessum motu ꝓprio lite
pẽdente ñ nocet aduersario, vr̃ in con-
trariũ tex. cũ gl. ĩ ver. nouo. ibi, rñdeo.
in l. q aũt. si qs cautio. nisi priuilegium
ꝯcessum lite pendente motu proprio
trahat ad litis pẽdẽtiã, & ita ꝑ illũ tex.
simpl̃r no. Bal. ibi, & Bar. ĩ l. j. circa me
diũ, ver. sed qd si eẽt lata. ff. de pœn. &
sentit Bal. allegãdo illã l. in l. 2. in fi. C.
vt lit. pẽdẽ. Sed ad istud, omissa quadã
rñsione dom. mei hic diuinatiua, & cõ
tra regulã, decet. cũ similibus, de reg.
iur. in 6. rñde quatuor modis, vt ꝑ Ioã.
An. quẽ nõ allegat in addi. quæ ĩcipit,
de hoc interesse, & illã sequor, ꝙ priui
legiũ erat ibi ꝯcessum ꝑꝑ publicã vtili
tatem, vt ibi ꝑ eũ. Quarto gñal̃r aduer
te, vt melius intelligat nota huius clau
* sulæ, Motu ꝓprio.* & primo nota, ꝙ ẽ
fauorabilis & latè amplianda. Ita ple-
nè scribit Pet. de Anch. ꝯsilio 290. qd̄
incipit, Pro clariori euidẽtia. & dom.
An. post Host. in c. cũ in cũctis. de elec.
& no. Bar. in l. vniuersis, ꝑ illũ tex. C d̄
lega. li. 11. & ibi dicit, ꝙ dignitas ꝯces-
sa motu ꝓprio hẽt, ꝙ priuilegiũ ꝯces-
sũ tali dignitati durat ẽt finita admini
stratione, secus, si ad instãtiam partis.
6 Scd̄o no. ꝙ † l3 de stylo curiæ Romanę
oporteat exprimer valorẽ bñficij in ĩ-
petratione, vt ꝑ do. Car. in cle. j. de p̄bẽ.
& do. Ab. ĩ c. fi. j̃. d̄ p̃sump. & dom. Car.
ꝯs. 34 cũ ꝯcord. tñ fallit in gratijs con
cessis motu ꝓprio, s̃m Pet. de Anc. la-
tè ꝯs. 132. qd̄ incip. De nã & efficacia
clausulæ, Motu ꝓprio. vbi vide. Et est
hodie regula cãcellariæ sub rubrica d̄
bñficijs vacantib[9], q̃uis olim eẽt regu-
la in ꝯ̃rium, ꝑ Pe. de Anc. in addi. cõs.
290. vbi singul̃r ipsã limitabat nõ pro
cedere in cõcessionibus factis do. Car.
7 Tertio no. ꝙ † l3 Papa in dubio non p̃
sumat vti plenitudine ptãtis s̃m Inn. ĩ
c. innotuit. ad fi. s̃. de elec. quẽ seqtur
Ang. in l. bñ a Zenone. ĩ 1. col. C. d̄ qua
dri. p̃scri. & Bal. in l. testamẽtũ. C. de te
sta. & in ꝓœmio feudorũ, & do. Ab in
c. ad hæc. s̃. de resc. cũ cõcor. tñ fallit, v
bi ẽ clausula, Motu ꝓprio, s̃m do. An.
ĩ c. ꝯstitutus. s̃. de rescri. Quartò nota,
ꝙ proprius motus principis non solũ
tollit vitiũ obreptionis, sed ẽt firmat
gratiã, & hoc verum in his, in qb. prin-
ceps hẽt plenã notitiã, vt l. idem Vlpia
nus. ff. de excu. tuto. Sed in his, quorũ
princeps nõ hẽt plenã notitiã, proprius
motus tollit obreptionem, non tñ ñr-
mat gratiam ꝯ̃ obstãtia incognita prĩ-
cipi Ita scribit Bal. in l. fi. C. de crimi. sa
crilegij. Quinto no. s̃m Ang. in l. impe
rialis. §. si miles. C. de nup. & per clausu
lam, motu ꝓprio. censetur dispensatũ
sup oĩ macula & defectu, & seqt Ana.
ĩ c. fraternitatis. j̃. de schisma. Sed hoc
nõ procedit, qa non tollit, nisi vitium
surreptiõis, vt s̃. dictũ est, & §. si miles. ĩ
telligit, qñ intercessit certa sciẽtia prin
cipis, vt ẽt intellexit ibi Bal. Et sic appa
ret plus operari clausulã, ex certa sciẽ-
* tia,* quã clausulã, moto ꝓprio, l3 am-
bas æqparet Bal. s̃. in rub. de offi. dele.
Sexto nota, ꝙ l3 alias qs debeat recipe
re pro se, qd̄ accipit ꝯ̃ se, c. si Romano-
rũ. 19. dis. cũ similibus, tñ fallit in cõces
sis motu ꝓprio, l. 3. in princ. & ibi oẽs,
ff. qd̄ q sq; iuris. & est gl. ordina. in c. 2 s̃.
de mu. pe. quã do. Abb. facit singularẽ
in c. 1. s̃. de rest. in integ. de quo tñ ꝑ eũ-
8 dem in d. c. 2. Septimo nota, ꝙ † secun-
dæ literæ ꝯcessæ motu proprio, ñ facta
mẽtione de primis, valẽt, s̃m do. Ant.
in c. exposuit. s̃. de dila. qa tollit surre-
ptio, d. clem. si Rom. l3 alias secus, per
c. cæterum. s̃. de rescri. Octauo nota, ꝙ
9 l3 scd̄æ literæ reuocantes primas non
irritẽt processum factũ vigore prima-
rũ ante earũ notitiam, vt in c. audita.
s̃. de resti. spo. tñ fallit, si secundæ sint
concessæ motu proprio, s̃m Imol. ple-
nè in c. cæterũ. s̃. de rescrip. Allegat In
noc. in c. 1. s̃. de concess. p̄ben. in 6. & in
c. cũ contingat. s̃. de rescr. & est ualde
notandũ. Nono nota quod prohibitus
sub pœna exercere, vel impetrare cer-

in tract. caute. 45 inci. sciendum est quod mens & intẽtio. de quo ẽt uide in aposti. ad Phil. Fran in c. 2. nu. . in uersi. specialis mentio, de pręben. in 6.

* Motu ꝓprio. *Adde ad materiã huius clausulę, no. ꝑ doct. in c. si motu proprio. s̃. de rescr. Gem. in c. q̃uis. il 1. n. 5. iunc. add. ibi in uer. motus ꝓprius. de pben. in 6. Fran. in c. ipso iure. nu. 21. iunc. addi. ibi, ĩ uer clausula ꝓprij motus. de res eo. li. Car in cle. 1. col. 4. d̄ p̄bẽ. Auth. in c. constitutus, col. 4. uersi. quarto limita. de rescr. & Auth. consilio 122. inc. De natura & efficacia.*

* Cardinalibus. *Adde Belenz. in tract. de charit. subs. q. 66. colu. 6. ubi dicit Rotã eo presente iudicasse extrauagantẽ Bonifa. 8. inci. iniunctę, sub ti. de elec. nõ comprehẽdere Cardinales. quem sequitur Auth. in cap. in eos. in fi. de hęre. Sicul. consil. 23. scripsit ꝓpheta, col. 5. uol. 1. & in c. in nostra. col. 2. de rescrip.*

* Ex certa scientia. *Adde quid operetur ista clausula in rescriptis. Bal. in l. fi. col. j. in fi. uers. 2 casu clausula. C. sen. rescin. non pos. & in ca. j. col. x. uers. Et accidit de facto. per quos fi inues. Lanfrã. in ca. quoniam cõtra. §. interlocutorię. nu. 13. uers. item solum. de ꝓbat. Bald. in l. nec damnosa. C. de prec. imp. of. Petr. de Suz. in auth. si ue a me. in fin. C. ad Velleian. Rom. in le. 2. ff. quod quisq. iur. Specul. de instit.m.*

de instrum. edi. §. nunc autem uersi. & scias quòd sic.

tũ officiũ, non incurrit pœnã, si illud ꝯ sequit motu proprio principis. Ita decidit Ioã. de Ana. in c. cũ sit. ꝯ iudi. Qđ intellige, dũmodo superior sciat de eius ꝯditione, vt ꝑ eundem in cap. quàm perniciosum. ĩ. de vsur. Decimo no. ꝙ illud, quod dr̃ in d. cap. si motu ꝓprio in fi. ꝙ non dr̃ factum motu proprio, nisi qñ exprimitur in literis. Fallit, vbi notoriè constaret de motu proprio, qa forte persona, cui prouidet, est in loco adeo distanti, ꝙ nullo modo potuisset petere gratiam, vel ꝑ alios modos hoc constaret. Ita no. latè Rota decisione 226. q̃ incipit, itẽ l3 ꝙ Romana curia. vbi vide. Sed ꝯ̃riũ tenet do Domi. in d. cap. si motu proprio. in penul. col. dicens se fateri, ꝙ per istas ꝯiecturas probat, Papam à se motũ fuisse, vt conferret, sed ꝙ talis ꝯcessio dicatur habere effectũ, quẽ habet gr̃a exprimens motũ proprium, hoc negat per illũ tex. qui sic limitauit illũ effectũ. Posset ẽt assignari alia rõ, ſm cũ, quare expressio requiritur, quia possibile est, ꝙ Papa moueat ad gratiã ꝯcedendã, ẽtsi sit petita ex motu proprio, ñ habito respectu ad instantiã petitoris. Vñ cùm istud dependeat ab animo Papæ, an hoc faciat instinctu alterius, an suo, iõ voluit hoc in literis caueri, ſm Dom. ibi, & sunt verba bñ notanda, ex quibus dubito de eo, qđ scribit Bal. sing. in l. nec dam nosa. in princ. C. de preci. impe. offe. & exclamat Ro. dicens esse nouũ, & se nõ legisse alibi, in l. si vero. §. de viro, in 31. fallentia, ff. solu. matr. vc3 ꝙ geminatæ literæ principis in eodẽ facto habẽt vim clausulæ, motu proprio. Et facit, ꝙ no. Ioã. And. in c. porrecta. ĩ. de confir. vti. vel inuti. vbi dicit, ꝙ talis geminatio hẽt vim clausulæ, ex certa sciẽtia. qđ ſm admitti põt, sed de motu ꝓprio nõ ẽ tutũ, nisi dicat, vel ꝙ ista sit magna limitatio ad ca. si motu, vt ꝙ loquat solùm in bñficialibus, vt ĩ sequenti notabili. Vndecimo no. & ꝯsidera, quia multi sunt casus, in qbus fit differentia, an ꝯcessio fiat parte petẽte, an proprio motu. Et iõ, ꝙ semꝑ p̃sumat parte petẽte, nisi literæ dicãt de motu proprio, nõ vr̃ bñ expeditũ, nisi forte in casu d. ca. si motu. Istud probat, qa priuilegiũ clausum in corpore iuris cõis, vel statutorũ, nõ p̃sumitur ꝯcessum ad postulationẽ, iõ in talibus non hẽt locũ retorquutio, de qua in l. 3. in prin. ff. qđ q̃sque iuris. Ita voluit gl. notabilis in authẽ. quas actiones. & ibi clarius Bart. C. de sacrosan. eccle. & Bart. in l. 1. in fi. C. de bo. vac. lib. 10. de quo in d. ca. 2. de mut peri. & in d. l. 3. Ad idẽ, qđ notat Bal. in d. authẽ. quas actiones. in j. colu. vbi dicit, ꝙ si omnibus ecclesijs ꝯceditur priuilegiũ, censet ꝯcessum motu proprio, quia impossibile, vel difficile esset, ꝙ supplicassẽt oẽs ecclesię mũdi. Ad idẽ, qđ no. Gul. de Cug ĩ d. l. 3. §. j. ff. qđ q̃sque iuris. vbi dicit, ꝙ qñ ꝓcedũt merita illius, cui facta ẽ ꝯcessio, p̃sumit in dubio ꝯcedentẽ ꝯcessisse occasione meritorũ, & non ad postulationem eius, cui ꝯcessit, arg. l. si vero nõ remunerandi. §. idẽ Papinianus. ff. mandati. Duodecimo no. ꝙ concessio facta ꝑ principẽ de nouo pedagio in loco grauato pedagijs, nõ valet, si hoc taceretur ꝑ impetrãtẽ. Si tñ princeps hoc ꝯcederet motu proprio, non posset ĩpingi surreptio, & esset parẽdũ. Ita dicit Ioã. And. in Specu. de cã pos. & proprie. §. qa vero. ver. qd de colligentibus. in uer. adde. Vide tñ eundẽ in cap. 2. ĩ. de im mu. eccl. & ibi dom. Abb. in pen. col. ubi dicit, ꝙ qñ motu proprio prĩceps ꝯcedit talia, si ex hoc subditi grauant, pñt à principe implorare remediũ, & idẽ no. dom. Abb. in ca. accedentes. ĩ. de p̃scri. prope. fi. Sed reuera istud dictũ Ioan. And. de pedagijs vr̃ destrui per doctrinã Docto. hic, attento ꝙ princeps per motũ propriũ non indulget vltra p̃sumptam intentionem. Decimotertio no. ꝙ l3 rescripta ꝯ̃ ius in dubio p̃sumantur ꝯcessa per importunitatem, vt per gl. in c. j. in ver. noscatur. de ꝯsti. in 6. tñ secus in ꝯcessis motu proprio. Ita no. Bal. ĩ l. qđ fauor. C. de legi. & do Ab. in d. c. accedentes. Vltimo ꝯsidera põderãdo bñ illud, qđ sæpe dictũ est, ꝙ gr̃a nõ operat ultra intentionẽ scribẽtis ẽt motu ꝓprio, qa ex hoc apparet, ꝙ quoties in ea est expressum aliquid, quo existẽte uero uel falso princeps nõ ꝯcessisset gratiã, gratia non tenet. Et est mirabile, qa l3 in beneficialib᷒ satis possit operari d. c. si motu proprio. tñ in alijs vr̃ solum operari duo, primo, & sustẽtabitur gratia, ubi aliquid * est tacitũ, * ꝙ si fuisset cognitũ, obtentũ fuisset, s3 difficilius: q̃ qualitas alias annullaret, c. postulasti. s̃. de rescri. sed nunc non. Scđo operabitur, ꝙ gr̃a, q̃ alias esset odiosa & restringenda, efficitur fauorabilis. Quod amplia, vt dixi in j. notabili. Et ꝑ hac vice sufficiant ista de hac notabili clausula. In ea. gl. in prin. ibi, comissa. no. iuncto tex. ꝙ

10 † quãtũ ad nullitatẽ priuilegij dr̃ lis pẽdere a tpe cõmissionis, qa intelligit cã delegata ſm terminos iuris cõpetẽtis tpe commissionis, c. fin. s̃. de rescri. Sed quo ad alios effect᷒, nõ diceret ex hoc lis pẽdere. Vñ quo ad ꝑpetuandã iurisdõnẽ, nõ reqritur citatio, c. gratũ. & c. l3 vndiq;. s̃. de off. dele. & quo ad reuocãda attẽtata lite pendẽte reqritur, ꝙ emanauerit citatio in forma cle. 2. ut li. penden. Ita declarat Imo. hic, & dom. Card. latè ĩ d. cle. 2. in 4. oppositione. Videtur tñ, ꝙ isto casu reqratur citatio, qa d. cle. 2. emanauit ad declarationẽ tituli, s̃. ut li. penden. Ergo fit mẽtio in ca. fi. de priui. obtento li. pendẽ. Ergo d. cle. dẽt ĩtelligi đ illo, ad hoc vt ꝯstitutio declarãs intelligat ſm declarata, iuxta gl. in cle. statutũ. in verbo, ꝯsuetudine. de elec. & ita tenẽt hic Hos. domi. Ant. dom. Abb. & dom meus ĩ d. c. fi. ad fi. & Ange. ꝯs. 190. qđ incipit, In Dei noĩe, & c. ordinamentũ factũ. & gl. 2. in d. cle. 2. Sed forte uerior est prima opinio, qa ex quo ꝑ istũ tex. cũ gl. est declaratũ, qñ lis dicatur pendere quo ad hũc casũ, nõ vr̃ lex noua istam corrigere alio nõ apparente, potissimẽ, qa hic ponderatur surreptio, cum Papa nõ ꝯcessisset priuilegiũ, si sciuisset de cõmissione aliarũ. Et hoc sufficit ꝑ ca. super literis. s̃. de rescri. Bñ facit d. ca. ñ. eod. tit. Sed istam gl. cũ tex. intellige, qñ non apparet, ꝙ Papa velit ꝑ suũ priuilegiũ non faciens mentionem de cõmisione, tollere ius illius, cum quo lis est mota, qa si hoc appareret, teneret priuilegiũ. si ẽm tollit totũ ius suũ, fortius aufertur ius ꝯcessum ad illius iuris executionem, seu declarationem, vt hic latè & pulchrè ꝑ dom. Abb. An aũt in alia instantia ualeret hoc priuilegiũ, vide dom. Abb. in d. c. fi. vt li. pen. & est ordinaria mã ibi, ꝑꝑ qđ istud omitto, prout faciũt alij, licẽt solus do. me᷒ hic latè reassumat, vt vidře potes. Et scias, ꝙ ille, q impugnauit pendentiã litis, nõ põt opponere đ surreptione rescripti, quasi de illa pendentia non fecerit mentionem. Ita ꝯsuluit Petr. de Anch. ꝯsi. 13. inc. Viso processu. Quod limita, vt per eum. Et de materia per dom. Card. ꝯsi. 67. ad fi. & ꝯsil. 94. & Bal. in l. ex placito.

11 C. de rer. permu. In glo. fi. ibi, rõnabili cursui. nota † iuncto tex. ꝙ priuilegium obuium, seu ꝯ̃rium rõni, & ꝯ̃ solitum cursum priuilegiorum, est suspectum de falsitate. Et istam glos. facit singularem dom. Abb. in ca. ex parte. el j. in fi. s̃. de offic. deleg. & vr̃ tex. melior de iure ĩ ca. ex parte. infra, de capellis mona. & bonus tex. in ca. porrecta. infra de confir. utili, uel inutili, vbi utens literis carentibus stylo cancellariæ punitur de falso. Et ꝯ̃ ista deuiantia a communi stylo, vide cap. ex literis. & ca. cum M. s̃. de consti. & ca. 2. de rescr. & c. 2. de tẽp. or. & ca in causis. de re iudi. & ca. ad nostram. de ꝯfir. utili, uel inutili. & ca. quàm graue. de cri. falsi. & ca. ꝯ̃ morem. & Cal. in titu. de rescrip. ꝯsi. 8. & Lap. allegatione 33. quæ incipit, An frater minor. Idem dic in sententia lata contra communem stylum, quia est nulla, secundum gl. in l. de quibus. ff. de legi. quam facit sing. Ang. in l. j. ff. de offi. asses. Idem dic in instrumentis. Vnde non solum non fit comparatio literarum, ubi dubitatur de falsitate, sed ẽt styli secundum Bal. in rub. C. de emenda. Iustini. Cod. in fi. Idem dic, in citatione. Vnde si de stylo palatij est, ꝙ iudex citet aliquem, quod compareat coram eo, sub pœna 10. li. & emanat citatio sub pœna corporali, excusatur

Tacitum. Ad de an per taciturnitatẽ gratia redatur surreptitia Socin. consilio. 13. inci. præsens consultatio. vers. secũdo principaliter, cum uers. seq in 1. par. & in eo. in uers. ad ultimum argumentum. ibi, nũc uero superest, ubi etiam quando gratia strictissimam, aut latissimam recipiat interpretationem.

cusatur non cōparens propter alteratū stylū. Ita sing. dixit Ang. in l. si q̃ iæ incipit, præcipimus. C. de cano. larg. trib. lib. 10. Idem dic de clausula insolita, quia inducit p̄sumptionem fraudis, vt est gl. in l. 2. ff. de condi. instit. quā ita allegat Bal. in c. tertio loco. in vlti. col. supra de proba. & in l. cum de consuetudine. ff. de legibus.

SVMMARIVM.

1 *Testis laborans simili morbo, repellitur a testimonio.*

2 *Testes deponētes sibi extortas esse vsuras, non probant quem esse vsurarium.*

CAPITVLVM XX.

1 PErsonas. A † testimonio repellitur cōsimili morbo laborans. H D. Et per istum text. in ver. aut legitime inferūt Io. An. do. Ant. & alij, ꝙ non omne ꝓbabile est certū, cū hæc ponunt̃ vt diuersa, & exponit Io. An. Certū, id est notoriū, qđ non indigeat ꝓbatiōe, p c. qm̄. de fil. presb. ꝓbabile vero, qđ ꝓbari pōt difficulter. Qđ dicit do. Ab. eē notādū ꝑ statutis, subdēs omne ꝓbabile esse certū: nā, licet nobis sit incertū, per l. si pr̄. ff. sol. ma. In glo. vnica. in fi. Potest intelligi iste tex. in habēte ꝯsimilē cām, i. habēte vitiū, de quo ꝯ tra alium producitur, quia censetur crimen aut negaturus, aut leuiaturus. Hinc est, ꝙ socius * et criminis* repellit, l. qm̄ liberi. C. de testi. & ca. veniens, supra eo. Pōt etiam intelligi de habēte ꝯsimilē cām, id ē, litē, & sentit hic gl. allegādo c. cām. supra de iud. & hoc plene ponit Spec. in ti. de teste. §. 1. ad fi. ver. itē ꝙ hēt consimilē. Vñ si decisio causæ pro ipso alibi pendentis repellitur, vt suspectus, ſm Io. An. & do. Abb. & Imo. hic. Et licet Host. & do. Ant. hic ꝯtrarium teneāt, quia, secundū eos, dicta testiū non habēt vim decisionis iuridicæ, sed simplicis narrationis facti, qđ non est in iudice iudicaturo de iure, tñ p̄dicti eos reprehendunt, & bñ, quia nec ēt ad dictū iudicis alius iudicabit, cū non exēplis, sed legibus iudicetur, l. nemo. C. de sent. & per gl. in c. de quibus. 20. di. Vñ si habens causam super probatione certæ ꝯsuetudinis habeat de ipsa testificari, pro alio efficitur suspectus, ne ex sñia lata super illo posset postea se fundare in facto suo, tanq̃ cōsuetudo fuerit obtēta in ꝯtradictorio iudicio ſm Imo. hic. Ex quo infert do. Abb. quod si agens vt probet quē vsurariū publicū, producatur in testē in alio iudicio, vbi de eodē ille vexetur, nō est idoneus testis, & allegat Fed. cōsil. 62. Vñ intelligit̃ similitudo causæ omnis illa, q̃ arguit affectionē, ſm ipsos. Quibus adde Bal. in l. dictantibus. C. de te-
2 sta. vbi dicit, quod † ad ꝓbandum vsurarium non sunt idonei testes illi, q̃ dicūt ab ipso fuisse sibi extortas vsuras, quia sentiunt cōmodū, cum verisimile sit eos repetituros vsuras in alio iudicio, & quia habent cōsimilem cām cū illo, pro quo producūtur, secundū ipsum, quē sequitur Rom. dicēs, eē casum hic, in sing. 364. inci. Volo probare. & ita dicit se ꝯsulturum. Est verū, quod Cald. in isto tit. consi. vlt. tenuit in hoc ꝯ̃rium habens respectum ad aliud, quod obstabat, vc ꝙ tales testes allegarēt turpitudinē suam, s. dedisse cām fœnori. Sed istud cessat, ſm eū, in recipiēte ab alias fœneraturo. Tamen per dictā rationē Bal. eius decisio non ꝓcederet, nisi testes forte iurassent se nō prætendere cōmodum cōsequi ex testificatu, quo sunt idonei, secūdum Bal. vbi supra. Et sic ꝓcederet opinio Cal. Cætera dic, vt per do. Abb & seruiunt, quæ diximus, in c. insuper. supra eo. in vltimis quæstionibus.

* Socius etiā criminis. *Adde ꝙ socius criminis nō admittitur cōtra socium eiusdē criminis. l. quoniā liberi C. de testi. 4. quæs. 3. ver. item liberi. cap. 1. de cōfes. capit. veniens il 1. & cap. sicut. hoc eodē tit. 15. q. 3. c. nemini. Spec. in tit. de test. §. 1. ver. item quod est socius. quod nedū procedit quo ad plenam vel semiplenā ꝓbationē, sed etiam quo ad indiciū faciendū. Alex. consil. 475. quoniam abunde. Sal. in l. fin. in fi. C. de accus. Jmo. in d. c. 1. de confes. not. in l. si filium. C. de liber. cau. Ang. in li. malef. in ver. fama. ver. q̃ro an particeps. Adde eun. vbi supra, ver. quæro an bānitus. vbi no. dicit, quod stāte statuto, quod quicunque ī dicauerit malefactorē habeat tot, nō comprehēdetur socius criminis. allegat Bar. in l. 4. §. si tibi. ff. de cond. ob tur. cau. & hoc regulariter. At ī qbus casibus socius criminis possit interrogari de consocijs, vide Hos. in sum. de testi. §. hi vero omne, §. item in causa communis. & quod socij criminis sola testificatio nō noceat cō socio, vi. Sal. vbi supra Alexan. & Inno. in d. locis. nisi fuerit tortus. Fulgo. cons. 173. in causa inquisitionis, columna prima. Quid autem sit in crimine læsæ maiestatis. vide Spe. in ti. de accus. versicul item repellitur. An autem admittatur pro socio, dic quod non, vt per Salicet. & alios in præd. locis. Pau de Leaz. in cap grauis. de depos. Quid autem casu quo crimen aliter probari non potest, vi. Ias. in l. 4. § si tibi iudicium. col. 2. ff. de cond. ob tur. caus. vbi concludit, quod quando crimen per alios probari non potest, probatur tunc per socium criminis. alleg. c. fi. de testi. cog. vt latius per eum ibi. An autem in crimine enormi & excepto admittatur cōtra sociū, & faciat indiciū, vi. Sali. & alios vbi supra, Gui. de Suz. in trac. de tormen. col. 8. vers. sed de quæstione occurrēti. Ias. in §. itē si quis. col. 5. in vers. duo etiā. Insti. de act.*

SVMMARIVM.

1 *Iudæus contra Christianum testificari non potest, sed bene econuerso. Fallit quibusdam casibus, vt num. 2. 3. 4. 5. 6.*

7 *Iudæus an possit opponere Christiano aliquod crimen, si producatur contra eum in testem.*

Præsumere, verbum hoc quid significet.

CAPITVLVM XXI.

IVdæi. Christianus ꝯ̃* Iudæū admittitur in testimonium, nec debet sibi in testificando infidelis præferri. H. D. Et non p̄nt Iudæi in ꝯ̃rium priuilegiari, * cle. 1. eo. ti. Et non p̄nt ipsi testificari ꝯ̃ Christianos, licet hic aliud de facto fuerit, ſm glo. & omnes hic. Nec obstat, ꝙ in iudicijs debet seruari parilitas omissa acceptione personarū, c. 1. & 2. supra de mu. peti. qa illud ē ī actore, & reo, nō in testibus, ſm gl sing. in d. clem. 1. in ver. iuri. & sequitur Imo. hic, cui adde tex. in cap. pri. supra eo. & in cap. licet. el pri. infra eod. & in capitul. placuit. 4. quæst. 3. & Spec. in tit de teste. §. 1. versi. item quod est Iudæus,
1 vbi hoc dicitur, s. Iudæum † repelli a
* testificando.* quod uidetur habere locū etiam in Iudæo nouiter conuerso, per id, quod dr̃ in simili, §. 1. 48. distin. & satis probatur in ca. non potest, ibi, annūciet. 2. q. 7 Itē uidetur habere lo-
* cū in Iudæo ꝯuerso, * q̃ neglexit filios iudæos ad fidē trahere, vt probatur in c. qui crimen, iuncta glo. fi. 6. q. 1. Hoc
2 autem, quod † iudæus non possit esse testis, fallit primo, nisi ageretur de cōuincendo Christiano olim Iudęo, qui diceretur reuersus ad Iudaismū, quia poterit conuinci etiam per Iudæos testes, vt est casus, quem ad hoc ibi not. Dom. in c. cōtra Christianos. de hęre. in 6. Fallit secundo, quando Iudæus producitur in testem contra Iudęum, per c. si hæreticus, 2. q. 7. & notat Spec. in d. uer. item, quod est Iudæus. & glo. in l. 1. C. de sum. trin. & in c. multiplex. ver. sed si. in ver. fidelium. de pœnit. distin. 1. & sic Christianus potest eum producere contra Iudæum, & etiā in-

* Christianus. *Adde text. cum ibi not. in clem. 1. de testi. et in l. quoniam. C. de hæret.*

* Testificando. *Adde Im. & Car. in cle. 1. in 3. q. & no. in c. cum sit. de iud. et in c. pagani sicut. 4. q. 1. Spec. in titu. de accusat. vers. itē oppono ꝙ est hæreticus. & c. si hęretic⁹. 2. q. 7. & Bar. in l. cūctos populos col. 4. ver. nunc oppono. C. de sum. trin. Ioan. de An. in c. 1. col. 1. in 4. not. de hæretic. Alex. consi. 35. in fi. & cons. 70. col. pen. vol. 1. & cōsi. 179. colū. fin. in fi. vol. 2. Ias. in rub. ff. de iusti. & iu. colum 2.*

* Iudæo ꝯuerso. *Addē Auctorē ī c. cū sit. col. 1. đ iudę. & quo ad id quod ante dixit Auctor đ iudęo nouiter cōuerso, adde ꝙ hoc dictū nō est sine dubio, cū ad fidē conuersus incipiat eē nouus hō. c. 2. 26. dist. gl. in c. ferrū. in ver. qđ nō fuit. 50. dist. vnde pōt testificari, vt in addi. ad Ab. in hoc c. in ver. Adde ꝙ id quod iudæus, ꝑ tex. ī c. fidelior. & c.*

ter se testificari, l. qm̄. C. de hære. Fallit
3 tertio † in testamento: quia in eo pōt Iudæus esse testis, d. l. qm̄. & ibi Bar. C. de hæreti. & idem in alijs ꝯctibus inter viuos, * vt dicitur ibi, & per Bal. in l. cū ctos populos. in §. oppositionem C. de
4 sum. tri. Fallit † quarto in probanda interruptione præscriptionis, ſm Roma. in l. pactū qđ dotali. C. de colla. Et de hoc dicit eē casum singu. in d. l. qm̄. circa quā ꝯsidera, q̄a dū ēt loquitur de hæretico, non vr̄ habere locū de iure Canonico, sed ꝙ sunt excōicati oēs, c. excommunicamus. j̃. de hæreti. & sic est prohibita cū eis cōmunio. Vñ ꝙ dicit d. l. eos posse adhiberi testes in testamento, non vr̄ procedere, quia oportet eos esse rogatos, l. hæredes palā. ff. de testa. Et sic rōne peccati non procedit illa l. iuxta notata per gl. in regula, possessor. de reg. iur. in 6. dixi s̃. ī c. ī cau
5 sis. Fallit † quinto, qn̄ Christianus renunciaret huic fauori, ſm gl pe. in d. l. quando. & Specu. in d. ver. itē ꝙ est Iudæus per l. si quis testib⁹. C. de testi. Idē tenet do. meus nullū allegās in c. præsentium. in 2. char. j̃. eod. Mouetur per tex. ī c. si hæretici. 2. q. 7. vbi hr̄ticus, vel infidelis, licet nō possit ꝓduci ꝯ Christianū, pōt tn̄ produci à Christiano cōtra infidelē. Ex quo datur intelligi, ꝙ ista ꝓhibitio est facta in fauorē eius, cōtra quē producunt̄ testes. Ergo huic fauori poterit renunciari, c. ad Apostolicā. infra de reg. Sed ꝯrium sentit dom. An. in Spe. in ti. de teste. in r. addi & d. Ant. in c. bonæ. el 1. supra de elect. & in c. cū dilectus supra de ꝯsue. dū ponunt istā inhabilitatē inter alias, q̄ tacito, vl̄ expresso ꝯsensu partiū nō remittūtur. Et expresse firmat Io. An. ꝯtra Spe. in d. ver. Itē ꝙ est Iudæus, q̄a eēt dare fauorē Iudæo, vel hæretico, cōtra d. c. excōicamus. & in c. si aduersus, eo. titu. Idē tenet Ioā. de Ana. c. cū sit. infra de iudæ. q̄a siue dicamus, ꝯstitutionem factā in odium Iudæorū, vt hic, & in cle. 1. eo. ti. tūc tali priuilegio Christianus renūciare nō pōt, per id, qđ ī simili dicit in Macedoniano in l. tamet si. ff. ad Macedoni. siue dicam⁹ hoc inductū fauore Christianę fidei, & adhuc idē per c. si diligēti, cū mā, supra de
6 fo. ꝯpe. Et hoc verius puto. Fallit † sexto in criminibus exceptis, vt probatur in d. c. si hæreticus. & in c. in fidei fauorē. de hr̄ti. in 6. Nec obst. ꝙ illa iura loquant̄ de hr̄tico, q̄a maior ꝓhibitio est ī hæretico, q̄ in iudæo, ſm gl. 1. ī c. pagani. 2. q. 7. Et lꝫ ꝓ his faciat c. 1. de testi. in 6. tñ cōtrariū tenet do. Ant. ī d. c. 1. supra eo. ꝓ quo facit gl. in d. c. pagani. æquiparādo accusationē & testimonium. Septimo fallit, nisi iudæus examinaret̄ cū ꝯiūctis, ſm Bal.
7 sing. hic. Penultimo † scias, ꝙ iudæus cōuentus a Christiano pōt opponere ꝯ Christianum in testē productū, ꝙ est criminosus, si tale sit crimen, qđ sit inductum ſm legē veteris & noui Testamenti, vel ēt noui tm̄, cū hæc faciat se defendēdo. c. cū inter. in fi. de excep. secus, si eēt crimen solū ſm legē veteris Testamēti, & non noui, vt
8 hic plenius per Host. Io. An. & do. Abb. Vltimo † no. istū tex. ꝙ verbū Præsumere, denotat aliquid fieri de facto, & nō de iure, vt in gl. Ad idē c. p̄cariæ. 10. q. 2. & c. 2. supra de iudi. & c. cū laici. infra de iure patro. & c. 1. 9. q. 2. & c. cū singula. de p̄bend. in 6. & c. sane. infra de priui. & c. licet. j̃. de reg. & c. 2. iuncto c. 1. 19. qōne 2. no. do. Abb. in cap. cum venissent. s̃. de resti. in integ. do. Car. in cle. 1. in 39. q. de priuile. In quibus loci probatur, quod vbi quis facit ex se, quod debet facere requisito superiore, dicitur præsumere. Quod no. ad statuta dicentia, Nullus præsumat.

& c. quia sāctitas tua 50. dist. & gl. mag. in fi. in ca obeuntibus 63. di. vnde posset intelligi author hic ī Iudæo nouiter cōuerso qui fuerit ī fide p̄uaricatus, & Iudaizet. c. plerique de cōsecra. dist. 4. & tūc hæreticus reputatur, iō & c. & c. contra Christianos. de hære. in 6. & ibi Do. in not. et hoc est quod ēt Author videtur sentire hic in ver. Hoc autem quod Iudæus, &c.

* Inter viuos. *Adde Ale. in prima cōsi. ff. vet. in addi. ad Barto. in ver. in iuramento. sed nūquid possit interpretari, et legere scripturā alterius iudæi cōtra Christianum. vi. Card. in cle. 1. 3. op. de testi. Alex. in l. 1. cir. fi. de ver. obli. & cons. 177. p. 2. sed an iudęus medicus possit eē testis super cicatrice, vi. Bal. cōsi. in c. stāte statuto.*

S V M M A R I V M.

1 *Vxor fulget radijs mariti. Vxoris dignitas durat ēt mortuo marito.*
2 *Filia nupta an dicatur de familia patris. Quibus casibus filiæ nuptæ retinent domicilium patris.*
3 *Donatio facta sponsę vel sponso, spe futuri matrimonij, vel collata in tempus matrimonij, an & quando valeat.*
4 *Maior altero dicitur quis propter quatuor qualitates, & q̄ nā istę qualitates sint Diuitias bonas, & iustas appetere possumus. Post num. 4.*
5 *Nobilitas quibus laudibus effertur.*
6 *Canonici maiores non intelliguntur antiquiores, vel potentiores, sed prius recepti, vel de Doctoribus.*
7 *Officium iudicis plurimum versari in casu huius decret. & quare.*
8 *Filius an possit conficere instrumentum in fauorem patris.*
9 *Pater pro filio an idem possit.*

CAPITVLVM XXII.

Super eo. Testimonium matris est suspectū, vbi filia petit in virū aliquē maiorē se. H. D. ad dictū soli⁹ matris de impedimēto deponentis impeditur matrimoniū ꝯhendum, sed non dissoluit̄ cōtractū. Et mā primæ partis est quotidiana, & sępe practicatur, ſm Imo. hic. No. primo inter cætera ibi, incre
1 mentum & honorē, ꝙ † per dignitatē mariti vxor illustrat̄. Facit lex. si Augustę, & ꝙ ibi Bar. ff. de leg. 2. vbi Augusta coruscat ex radijs imperatoris. & l. bñ à Zenone in fi. C. de quadri. p̄scr. Fortior tñ est dignitas mulieris, si quam habet ab originē, quam ista, ſm gl. & Bal. l. fœminæ ff. de sena. & nō reflectitur coruscatio vxoris mediāte marito ī ipsum maritū. Vñ doctor, vel miles nō tenet̄ vxorē appellare dñam, ſm Bar. in l. pe. C. de dona. inter vir. & vxo. & per eūdē in l. si post. ff. de contra tab. & do. Abb. in c. ex parte. in fi. supra de fo. ꝯpe. per text. vbi ēt de hoc per Bar. ī l. si iudex circumuēto. ī fi. ff. de mino. vbi priuilegio, quo q̄s gaudet ꝓpter aliū, nō pōt vti contra illū. Et durat dignitas q̄sita vxori ēt defuncto marito, per c. is, q. in fi. de sepul. ī 6. ſm do. Abb. hic, ētsi sit priuilegiū exorbitās, ſm Bar. ī l. quoties. C. de priui. scho. li. 12. & Bal. in l. cū te. C. de nupt. Et retinet domiciliū viri defuncti, l. filij. §. vidua. ff. de manu. dūmodo inferiori n̄ nubat, vt per Bal. in d. l. cum te. per illū tex. optimū. C. đ reuo. do. & Ang. ī l. cū q̄dā. ff. de iuris. om. iu. & glo. in authē. sacramētū. in ver. mulier. C. qn̄ mulier tute. of. fungi possit. Itē dūmodo retētio hmōi priuilegij n̄ sit ei dannosa. Vñ statutū loquēs de affinib⁹, vt debeāt cōpromittere, nō extendit̄ ad talē, ſm Bal. in l. affinitas. ꝓpe fi. C. cōmunia de succes. & l. fi. in prin. C. de verb. signi. Vñ in mā pœnali appellatione vxoris nō venit vidua, ſm Barto. ī l. Titia. §. vsuras. de leg. 2. & Bal. in l. cū acutissimi. C. de fideicō. an aūt filia nupta dr̄ de domo p̄ris? Vr̄, ꝙ nō, per id ꝙ no. Bar. in l. quoties. C. de priui. scho. lib. 12. vbi
2 dicit per illū tex. quē multum notat, ꝙ † priuilegiū cōcessum patri pro se & filijs masculis & fœminis, nō extēditur ad filias nuptas, & sequit̄ ibi Ange. & Io. de Pla. & Ro. in d. l. cū q̄dā, & in l. 1. ff. ad Syl. & est mirabile dictū si est uerū, ad inuestituras feudorū & similia: Tñ nō ur̄ illa decisio uera, q̄a ille tex. nō probat, ꝙ nō cōprehēdat filiā nuptā, nec de tali loquitur illa lex. Imò si in casu illo tex. hoc dixisset: nō dēret extēdi ꝯtra regulas iuris uolentes ꝙ appellatione descendentiū, uel filiorū ueniāt sine dubio ita nuptę, sicut nō nuptæ. Et dñr esse de agnatione p̄ris, * lꝫ nō illi, q̄ nascunt̄ ex eis, ut inquit tex. in l. 1. ff. de iure immu. & ī l. 1. in fi. ff. de iniu. Et ibi dr̄, ꝙ ꝓ iniuria illata filiæ nuptę, q̄ adhuc dr̄ eē in p̄tāte p̄ris, ita ꝯpetit actio iniuriarū p̄ri, sicut si non eēt nupta. Et pro hoc bñ facit, q̄a filia nupta retinet domiciliū p̄ris, seu originis in his, q̄ nō subtrahit̄, ꝑ seruitio uiri, ut ꝑ Bar. ī l. fi. §. pe. ff. ad munici. Et ē ī p̄tāte p̄ris, nisi emācipet̄, ſm gl. & Doc. in l. si uxorē. C. de ꝯdi. in ser. Et est habilis ad succedendū p̄ri ad exclusionem remotiorū, ut latè per do. Car. ꝯs. 63. qđ incipit, A. usurarius. Vñ statutū prohibēs foren-

* Patris. *Adde Alexā. in l. pe. de iurisd. om. iud. & adde quę habētur ad materiam hāc per Abb. in c. in literis. infra eo.*

forenſem acquirere bona in loco,nō ↄprehēdit mulie-
rē nuptā extra locū originis,q̲a non deſinit eē ciuis,ſm
Bar.ī d.l.fi.§.idē reſcripſerūt.ff.ad municip.& Bar.in ru-
bri.ff.ſol.ma.& Pau.de Caſt.in l.rei iudicatæ.§.fi.ff.de re
iud.& do.Ant.ↄſ 40.incipiēte, Viſa forma.ad fi.niſi ſta-
tutū loquereť de ciue nō ſimpl̄r, ſed vtendo verbis de-
notātibus actualitatē facti,puta de ciue,q̲ faciat factio-
nes,&c,q̲a tūc nō procedit dictū Bar.ſm do.Car.ſingu-
lariſſime conſi.135 inci.Titius ciuis Feltrenſis. Et de his
ſatis ꝓ nunc.Et per iſtum tex.in p̄dictis verbis infert hic
3 elegāter dom.Abb.ꝙ † valet donatio facta ſponſæ, vel
ſponſo ſpe futuri mr̄imonij, vel collata in tēpus matri-
monij,qn̄ ille,q̲ donat,eēt inferior alio ↄiuge,q̲a nō vr̄
donaſſe intuitu libidinis,ſeu ↄiugalis affectus,ſed vt ac-
quireret illū honorē & parentelā alterius,puta,ſi plebe
ius diues accepiſſet nobiliſſimā nō diuitē,vel ſenex ado
leſcētulā,quia tunc nō eſt ſimplex donatio,q̄ eſt ꝓhibi-
ta inter ↄiuges,ſed ēt remuneratoria,& iō valet,& alle
gat Bar.in l.ſi ita ſtipulatus.§.ſi tibi nupſero. & in l.ſi di-
uortio.ff.de verb.ob.& in l.1.C.de dona. ante nup.Et ad
idem vide oīno no.do.Abb.in c.de illis ꝉ. de ↄdi.ꝓppo.
& in c.gēma ꝉ de ſponſ.& ī c.cum in eccl̄a.vbi pulchre
loquitur,ꝉ.de ſymo.& Bal.ī c.accedēs.ſ.de ꝓc.& Ang.
cōſ.5.& in l.1.ff.ſol.mat.& in d.§.ſi tibi. & Imo.in rubr,
ff.ſol.ma.& dicit eſſe gl.ſing.in l.ſi volūtate. C. de dotis
promiſ.& ibi ēt no.Bar.& dic,vt in dictis locis. Sed ad-
uerte ſolū ad vnū,q̲a iſtud eſt clarū , qn̄ alter ex ↄiugib⁹
facit ↄfeſſionē de tanta dote aīo donādi,& ad id expreſ
ſe ſe obligat,ſed vtrū ī dubio ex tali ſimplici ↄfeſſiōe vi
deať ſolū īferre,ꝙ nō curat đ dote,ſed de honore,an ui-
deatur ēt ↄſtituere dotē de ſuo,& ſe obligare donando?
Bar.in d.§.ſi diuortio.& ī d.l.ſi volūtate, & Bal.in l.j.C.
de dona.ante nup.dn̄t,ꝙ videť ↄſtituere de ſuo motu,ꝑ
glo.in d.l.ſi volūtate. Sed ↄ̄riū tenet Sal.in l.2.C. de do
te cauta nō nume.& Cy.& Bal.in l.ſi volūtate,& Rom.
in d.l.ſi diuortio,& dom.meus hic,& melius,quia nun-
quā p̄ſumitur donatio,vbi pōt eē aliqua ↄiectura,l.ſi ꝙ
aurū.ff.de ſol.Hic aūt eſt alia ↄiectura , q̄ donationis,id
eſt,ne videať ſibi ducere vxorē indotatā. Poſſet itaq; di-
ci,ꝙ illud ceſſat,vbi eſt ipſe ignobilis,vl̄ vbi vxor puel-
la eēt , maritus aūt ſenex. Sed ſūt aliæ rōnes,quare p̄ſu-
miť hoc facere,q̲a ſi maritus nō ↄfitereť ſe habuiſſe do-
tē,& eēt ignobilis,nō inueniret alias nobilē,ſm Sali.Itē
q̲a vbi aliq̲d fit ad euitādū verecundiā,eſt iniuſta cā ex-
cuſandi ab eo,ꝙ apparenter cōprehendiť,ſicut ſi fuiſſet
error,ſm Bart.in l.pecuniæ, in fi.per illū tex.ff. de ali.&
cib.le.& idē l.ſi vt certo.§.interdū,& qđ ibi Bar.ff.com-
moda.& qđ no.Bar.in l.in his.§ 1.ff.ſol.mat.Eſt aūt alia
rō,q̄ do.meus hic dicit eſſe nālem & fortiſſimā, q̲a ſi ex
ↄfeſſione mariti induceret donatio,id eſt,ꝙ vellet con
ſtituere dotē vxori,tunc reſultaret ex vno actu duplex
donatio. Primo illa,de qua per gl.ī d.l.ſi volūtate.ꝙ ma
ritus obligaret ſe ad alēdā vxorē ſine dote.Scđo ꝙ obli
garet ſe ad reſtituendā dotem non habitā. Sed hoc non
eſt veriſimile,ꝙ duplici p̄ſtatione voluerit ſe grauare,l.
Titia.§.qui inuita.& ibi no.ff.de leg.2. Et iſta bn̄ no.q̲a
4 plerunque occurrent. No. † ſcđo ibi , ſuperior diuitijs,
& cęteras.quatuor qualitates,quibus aliq̲s dr̄ maior al-
tero,vcꝫ diuitias,nobilitatē,potentiā,& honorē,& pon
dera bene ſm do.Ant. & Imo.ibi, vel honore,q̲a illa al
ternatiua intelligiť repetita in aliis,arg.c.ſecūdo requi-
ris.ꝉ.de app.Vn̄ ſufficit, ꝙ in altero vir p̄pōderet uxori.
Ita expreſſe notat Spe.ꝑ iſtū tex.in ti.de teſte.§.1. ī prin.
uerſi.ſed nunq̲d ſufficit.Et quātum ad primā qualitatē
diuitiarū,no.ſm do. Abb.ꝙ diuitiæ exaltant hoīem,&
ſic nō ſunt reprobatæ,& allegat bonū tex.in c.hæc ſcri-
bimus,in fi.30.diſt.& gl.in cap.habebat dn̄s loculos.& ī
cap.clericus.12.q.1.Adde Bal.in cap.nam concupiſcen
tiam.uer.q̄ro,nunq̲d.ſ.de cōſti.ubi dicit,ꝙ licitū eſt ap-
petere diuitias bono ordine,& bona cōſcientia, ceſſan-
te omni fallacia, ſicut faciūt boni Doctores ſalariati,&
boni,& laudabiles mercatores.Fallit, niſi quis ſit prohi
bitus hāc negotiationē exercere,ꝑ l.ſed ſi adijciť.ff.ꝓ ſo
cio.ſm ipſum,pro quo uide tex.& Bar.in l. ſi q̲s ſtipula-
tus fuerit.§.fi.ff.đ uer.ob.ubi diuitiæ ſine morib⁹ faciūt
uideri aliq̄uē n̄ eē idoneū ad ſaluādū.Et ſm iſta ītellige
illud,Facilius ē camelū,&c.& illud,Diuites dimiſit ina
nes,cū ſimilib⁹,& dr̄ Eccl̄aſtici 41. Melius eē hr̄e nomē
5 bonū,q̄ mille theſauros.Scđa † qualitas eſt nobilitas,ex
quo colligit do. Ab. ꝙ ēt a canonibus fit diſtinctio in-
ter nobiles,& ignobiles,& cæteris paribus nobiles p̄ho-
noranť.Allegat c.de multa.in fi.& c.pe.đ p̄b.& gl.ī c.q̲
ↄtra pacē.24.q.1 ubi ꝓpter nobilitatē
alleuiatur pœna.* Et de mā nobilita-
tis tractat ſolēniter Bar.in repet.l.1.C.
de dignita.lib.12.Dicit tn̄ tex.in c.nū-
quā 56.diſt. ꝙ ex natalibus nemo un-
quā fit nobilior,uel deterior. Facit hi-
ſtoria, de qua per gloſſam in uerbo,in
uidia,in c.qm̄ uetus.24.q.1.& ultra ea,
q̄ ponit Bar.in d.l.1.Et adde, ꝙ nullus
pōt dici nobilis,q̲ facit artes mechani
cas. Tex eſt , & ibi Bal.in l.nobiliores.
C.de cōmer.& merca.Et adde, ꝙ filii
nati ex nobili nupta plebeio nō ſunt
nobiles,ſm Bal.in l.fi.in fi.C. de ſeruis
fugi.& in l.2.C. de iure emphyt. & eſt
caſus in l.exēplo.C.de decurionib.per
quē dicit ibi Bart.ꝓbari ſingul̄r, ꝙ no
bilitas nō trahiť a genere materno,ēt
ſi ſtatutū,uel ↄſuetudo id diſponat.Et
adde,ꝙ illegitimus natus ex nobilib⁹,
nō pōt dici nobilis,ſm Bal.in l.cū le-
gitime.ff.de ſtatu hoīum, & Imo.in l.
ex facto.§.ſi q̲s rogatus.ff.ad Treb.&

* Alleuiatur pœna. *Adde quod in pari delicto regulariter honeſtiores p̄ſonæ quā vtiliores mitius puniuntur,& in hoc humana iuſtitia à diuina differt.apud quam non eſt acceptio perſonarum.l.1.de furt. Bald.in l.1.§.fi.de ſic. l. ſacrilegij.§.cæterum.ad le.Iul. pecul.l.ſi quis aliquid.§.abortiōis. & l.capitaliū.§.non omnes.de pœ. & l.fin.de incen.rui.nauf.*

Bar.in d.l.1.Et dicit Bald.hic ꝑ illum textū,ꝙ nobilitas
ↄpenſatur cū pecunia,& ſatis eſt nobilis, q̲ eſt diues,ſm
ipſum,pro quo facit illud Hier.ad Cromatiū . In patria
mea ille ſanctior eſt, qui ditior eſt.Et ſubdit Bar.hic, ꝙ
multo fortius eſt nobilis ille,q̲ hēt famā illuſtrē.Allegat
l.fi.C.de cōdi.in publi.hor.lib.10. Et ſcias , ꝙ nobilis dr̄
tribus modis.Primo ꝓpter ſtirpē,& ita uulgaris accipit.
Scđo ꝓpter uirtutē,& ita philoſophus. Tertio ꝓpter u-
trunq;,& illa ē ꝑfecta nobilitas,ſ.generoſa,quaſi magni
tudine decorata.Ita ſcribit Bal.ī d.l.nobiliores.Et ꝙ bo
ni mores,& uirtutes ſint ſpēs nobilitatis,notat Bar.in d.
l.fi.C.de cōdi.& cætera Et no. ꝙ nobilis uirtuoſus p̄fer-
tur uirtuoſo ignobili,ſed nobilis nō uirtuoſus nō p̄ferť
ignobili excellenti uirtutibus,ſm oēs,maxime do.Ab.ī
c.uenerabilis.ꝉ.de p̄b.Et ꝑ illū tex.dicit ibi do.Abb.non
ualere ſtatuta,q̄ uolūt canonicos debere eē nobiles,q̲a
non nocent uirtuoſis ignobilibus. Quod no. Rom.ſin-
gu.501.* q̲ dicit ep̄m nō poſſe diſpen-
ſare ↄ̄ tale ſtatutū , allegando Inn qui
hoc n̄ poſſe dr̄ in c.fi.ꝉ.de cler.nō reſi.
Imo dicit idem Ro.in ſingu.657.* ꝙ
nobilitas ſcīæ præfertur nobilitati ge-
neris.Et dicit Hiero.ad Calantiā,Vera
eſt nobilitas,clarū eē uirtutib⁹.& Caſ-
ſiodorus ī epiſtolis , Hæc eſt indubita-
ta nobilitas , quæ moribus probať or
nata.& Iuuenalis. *Nobilitas ſola eſt atque vnica virtus*, &
Ariſt.4.Politicorum. Ingenuitas eſt uirtus , atq; diuitiæ
antiquę,& Seneca ad Lucillū,Anim⁹ nobilem facit,cui
ex quacūque cā lꝫ ſupra fortunā ſurgere.& in libro de
Morib⁹,Nobilitas ē generoſus aīus.& Claudianus,*Exal-
tat virtus nobilitate pares*,& Tullius ↄ̄ Saluſtiū, Ego maio-
ribus meis uirtute mea p̄luxi,ut ſi prius noti nō fuerant
a me nomē accipiāt.Tn̄ dicas,ꝙ ubi fit mētio de nobili
bus in ſtatutis,intelligitur de illis,quos cōis uſus loquē-
di appellat nobiles,ut ꝑ Bar.ī d.l.1.C.de digni.lib.12.Et
ſic puto ītelligēdas regulas cācellariæ p̄ferētes nobiles
ignobilibus.Et adde,ꝙ ſi duo ſunt æquales in ſcīa, tn̄ il-
le eſt magis honoradus q̲ ē de meliori sāguine, ſm Bal.
in l.nemini,ī fi.C.de aduo.diuer.iud. Et adde, ꝙ ſcīa nō
facit nobilē ſuperbū,ſed ruſticū bn̄ inflat. Ita ſentit Bal.
in l.mercalē. C.de cōdi.ob turp.cau. Alias maioritates
de q̲b⁹ ī litera,declara,ut hic ꝑ Scribētes.Et potentiam.

* 501. *Adde quod ē ſing.491. & inci. Heri fui interrogatus.*

* 657. *Adde quod ē ſing.650. & inci. nobilitas inducit.*

nota

expo-

exponit do. Abb. s. amicorū. Allegat tex. cū gl. fi. in c. cō stitutis. el 2. j. de app. Et honorē exēplificant in ɔsiliariis princ:pū, vel magnis viris, vel doctoribus, q̃a doctorat⁹ est dignitas vt per Bart. in l. fi. C. de Iudæis, & in l. j. C. de nouo Codi. cōp. & alias dixi in c. quāto j̄. de magistris. Et aduerte bñ, q̃a ƒm subiectas materias ɔsideratur iste terminus, Maioritas. Vñ dicit Pet. de Anch. in repe. c. 1. ī 47. char. ver. ego habui in facto s̄. de ɔsti. se ɔsuluisse. ꝙ si testator iussit post mortē quorundā hæredū bona de uolui ad maiorē de domo, nō intelligit de maiori mo- dis p̄dictis, sed de maiore rōne ætatis, q̃a verba tunc de- bēt intelligi nāliter, & non ciuiliter, l. fi. C. de ijs, q̃ veni.
6 æta. impe. & ita dicit Bald. consuluisse in simili. Item † si fit mentio de maioribus Canonicis, non intelligitur de antiquioribus, vel potētioribus, sed de prius receptis, vl̄ doctoribus, ƒm do. Abb. in c. q̃siuit, in prin. infra de his, q̃ fi. à p̄la. Et de diuersis generibus maioritatū, vide om- nino per do. Abb. in c. statuimus. in princ. s̄. de maio. & obe. & Arch. in c. quanquā. 2. q. 7. & Ana. in c. ad liberan dū. infra de iudæis. & gl. in c. si pluribus. in vers. maioris. de p̄b. in 6. & glo. & Dom. in c. lex est. 21. dist. Et modos cognoscendi q̃s dicat̃ maior in vna eccl̄a, vide semꝑ ꝑ Rotā in nouis. ɔclu. 261. inci. Fuit dubitatū, & repetitū ī nouis. decis. 422. & eleganter per Dom. in c. fi. de off. de leg. Et cognoscit̃ maioritas ex dignitate superiorū, ƒm do. Abb. in c. solitæ. in 7. notabili, per illū tex. s̄. de ma. & obe. Et qñ dr̄ quē sepeliēdum in sepulchro maiorū, iux ta c. is, q. de sepul. in 6. si pr̄, & auus essent in vno loco, & proauus, & tritauus in alio, de q̃bus intelligetur, dispu- tat plene Old. ɔsi. 25. qd̄ incipit, Tale est thema. & Do. ī d. c. is, qui. Itē cui non apparent signa p̄dicta, est arbitrio iudicis, q̃s dicatur maior, ƒm gl. in c. sedes, in ver. dignio res. supra de rescr. & istis adde Arch. in c. corripiantur. 24. dist. infra de symo. & in ca. nam & rex. infra de ver. sign. In gl. 1. ibi, sed ꝙ hic dr̄. No gl. quam sequuntur hic Doct. ꝙ siue agatur de ꝓbanda ɔsanguinitate, siue de ꝓ bando fœdere m̄rimonij, procedit distinctio istius tex. Sed ɔ̄rium latissime tenet hic do. meus, motus in effe- ctu duplici rōne. Primo, q̃a in ꝓbanda ɔsanguinitate ɔ- sideratur, ꝙ melius est notabilibus personis, c. vr̄. allega to in gl. Et iste respectus facit, ꝙ alias suspectus nō repel litur vt suspectus, c. veniens. in fi. infra eo. l. ɔsensu. C. de repudijs. Vñ frustra ponderat̄ disparitas. Secūdo, q̃a ca. vr̄. dicit illud inductum fauore matrimonij, & sic deno tat specialitatē. Sed si fieret distinctio ista, nulla eēt spe- cialitas, q̃a ꝑ istam distinctionē tollit̃ suspicio, & postea nos habemus, ꝙ ēt in aliis causis ɔsanguinei, & parētes admittunt̃, vbi cessat suspicio, vt per gl. 3. q. 5. c. consan- guinei, & l. eos. ff. fini. reg. Ergo nihil esset sp̄ale in ꝓban da ɔsanguinitate, ƒm ipsum, cui addo Inn. idē formali- ter tenentem in rub. infra qui ma. acc. pos. in fi. & sentit Spe. eo. ti. §. 1. ver. itē ꝙ est pr̄. ibi, quarto fallit & glo. 35. q. 6 in sum. Sed cum prima opinione ɔcordāt ēt Hos. & do. Ant. & do. Abb. in cap. vr̄. & est op. tutior. quia si ita est, ꝙ disparitas causat suspicionē, nō dabitur dr̄ia inter vtrunq; casum: nā vt ibi dn̄t, etiā in genealogia possent falsum dicere ponēdo primū gradū ꝓ secūdo. Nō obst̄ ꝙ ibi ꝑꝑ meliorē notitiā nō attēdatur suspicio, q̃a illud est verū de illa suspicione, ꝑ quā semꝑ ɔsanguineus est suspectus pro ɔsanguineo, de qua in §. testis idoneus. 4. q. 3. & in l. parentes. C. de testi. & late in Spec. eo. ti. §. 1. in prin. ver. itē ꝙ est pater. q̃a illa tollitur, vt veritas cogno scatur Sed vbi vltra gn̄alem suspicionē rōne sanguinis adhuc ɔcurrit alia suspicio ꝓpter affectionē honoris, & incrementi, ista geminata qualitas p̄ponderat ꝓbationi ɔsanguinitatis, sicut dicimus, ꝙ duo vincula fortius str̄ī gūt, c. 1. cū si. s̄. de treu. & pa. Et sic tollitur prima rō do. mei. Sic ēt tollitur scd̄a, ꝙ nihil esset sp̄ale fauore matri monii, q̃a re vera est certa ista sp̄ā litas, eo ipso ꝙ mater, vel ɔsanguineus admittitur ꝓ filio, vel cōsanguineo ɔ̄ dictas rl̄as, qd̄ totum est fauore matrimonii. Si autē di- sparitas eos vtroq; casu inhabilitat, nō restat dicta sp̄ali tas fauore matrimonii, q̃ postea rationabil̄r cessat con- currente disparitate, vt euitetur duplex sp̄alitas, iuxta l.

1. C. de dot. promis. Et ista est plena ac pura ueritas, quā bene no. In ea. gl. in fi. Dic, ƒm Hos. quem oēs sequūtur,
7 ꝙ † ī casu huius decre plurimū uersatur officiū iudicis, q̃a possibile est, ꝙ sit disparitas, de qua hic, & adhuc ex ɔ iecturis testimoniū matris careat suspicione, puta si ap- pareret nobilē ualde duxisse puellā plebeiā, quā aliter ñ petiturus despōsasset, qd̄ exēplū bñ no. sic ēt data parita te, pōt elici suspicio, si apparet de maxima affectiōe ma tris, ƒm do. Abb. ī d. c. ur̄. in fi. qd̄ est accurate signādū, ut sis cautus ī practica, dicēdo ꝙ mr̄ ostēdat magna signa affectionis ad cām, quā ipse repelles ēt cessante dispari- tate ɔfirmādo arbitriū iudicis ex p̄dictis. Si tñ iudex si- ne cā moueretur ad repellendū pote- rit appellari ƒm do. Abb. hic. ꝓ quo fa cit gl. in c. sup his. in uerbo, arbitrio. j̄. de accu. & qd̄ ibi scripsi. Et de aliis cō- sanguineis p̄ter matrē nō eēt tanta su spicio, sed arbitrabitur prudētia iudi- cis affectionē, ƒm do. Ab. hic, q̃ ēt post alios subdit, ꝙ si spōsus, & spōsa habe- rēt se ut excedētia & excessa, q̃a respe- ctu diuersæ maioritatis uterq; excedit & excedit̃, erit locus arbitrio iudicis, & idē Spe. ubi s̄. Vltimo, in † quantum
8
a do. Abb. q̃rit utrū filius a ɔficere possit instr̄m in facto patris. & remittit ad Spe. de instru. edi. §. instr̄m. in ulti. col. uer. item quid si filius. addit do. meus Bar. ī l. si pater. ff. ad l. Corn. de fals. & in l. qui testō. §. 1. ff. de testa. & ubiq; dicit, ꝙ pōt, ꝑ notata in l. impuberem. §. fi. ff. de falsis. Adde ēt Flor. in l. testis ido- neus. ff. de testi. & Dy. & Bar. in l. qd̄ di- cimus, ī fi ff. de autho. tu. & ꝙ no. Bal.
9 in l. instra in fi. C. de ꝓba. Et † an econ
b trā pater ꝓ filio b, uide Bar. ī d. ɔs. inci. Filiusfamilias. d. l. si pater. Et de utroq; Io. de Ana plene in c. accedēs j̄. de cri- mi. fal. & Bar. in ɔs. inci. filiusfamilias notarius. Et de mā per Imo. in l. scien- dū. in prī. ff. de uer. ob. Et qñ pater pos sit esse testis pro filio, dixi in c. ur̄. infra q̃ mat. accu. pos. Itē dū glo. hic dicit, ꝙ pater & filius dn̄r eadem caro, uide q̃ pulchre dixi in c. 1. infra de magistris. Itē dixit hic Pet. de Anch. ꝙ iō mater testificari pōt ꝓ filia in casu paritatis, q̃a mixtū est inseparabil̄r cōmodum cū incōmodo. ex quo infert ad unū, de quo dicetur in c. in literis. infra eo.

a Vtrū fili⁹. *Adde tu, ꝙ uerū est, qd̄ dicit hic Feli. sed intellige sano modo, dūmodo filius sit emancipatus, ut per Dy. & Bar. in locis p̄alle. gatis. Adde, an filius possit cōficere instrumentū ꝓ matre? & uidetur ꝙ nō, q̃a ꝑ ea testificari nō potest, l. parētes. C. de test.*

b Pater ꝓ filio. *Adde & dic, ꝙ pater pro filio potest scribere īstrumentū, si filius est emācipatus. Item pater pōt cōficere instrumētum pro filio in potestate existente in aduētitijs, & castrensibus, Bar. in l. si pater. ff. de falsis. Limita tamen istud, dummodo in istis aduētitijs vsusfructus patri nō quaratur. Ita glos. in l. impuberē. §. 1. ff. de fals. & ibi Bar. in ver. quaro, vtrum hodie.*

SVMMARIVM.

1 *Testes debent esse fidelis conuersationis, & probatę vitę.*

CAPITVLVM XXIII.

Licet vniuersis. Sicut Christianus nō fundat probationes ad decisionē cāæ in uno teste, ita nec Iudæus, q̃a licet aliqñ in iure requirātur plu res duobus, nunquā tñ sufficit unus. H. D. In tex. ibi, & multo minus. No. arg. a maiori prohibito, q̃a si non licet maiori, multo minus minori. Facit illud, *Quid domini facient, audent cum talia fures*. in Bucolicis. In
1 tex. ibi, ꝓbatæ uitæ. No. ꝙ † testes debent esse ꝓbatæ ui- tæ, & fidelis ɔuersationis. Facit c. sequēs, & ibi do. Abb. ī ult. no. uñ sumit Bal. hic, ꝙ uasallus ɔdēnatus de infide- litate nō pōt eē testis, & idē dicit d̄ ꝓditore, & subdit, ꝙ istud, Minusq̄ duorū ul̄ triū uirorū. de quo in tex. nō ex cludit mulieres, licet uideatur uocabulū præcise mascu linæ significationis, l. qui testamēto. §. mulier. ff. de testa. Sed hoc non haberet locum in statutis, ubi fit stricta in- terpretatio, ut per Dy. & Bar. in l. 1. ff. de uer. sig. ƒm ipsū. Cui adde ꝙ ista sua dicta de directo destruunt, quod ip- se no. in l. scripturas. C. qui po. in pig. ha. per illum tex. in uer. trium uirorum, ut etiam teruli ipsum mordendo in cap. qñ. in 3. fallentia, s̄. eod. ubi hoc etiam adde. Ex

eisdem

eisdē verbis collige ſm d.meū,ꝙ qñ testes nō sunt om-
ni exceptione maiores,ētsi sint tres nō faciūt plenā pro
bationē. Dicit.n.tex.ꝙ debēt esse duo,vel tres ꝓbatæ vi-
tæ Et sic patet,ꝙ ētsi sint tres,dummō nō sint ꝓbatæ vi
tæ oī exceptione maiores,nō pficiet ꝓbatio, qđ multū
facit ad notata in c fi.ĩ.de iureiur. Hoc tñ est arbitrariū
inspecta qualitate,& q̃titate defectus, ſm ipsum. Quis
aūt dicat testis omni exceptione maior, vide gl.in ver.
maiores.c.j.ĩ de ꝯsang.& affi.& Bal.& Ang.ĩ l.optimā,
per illū tex.C.de ꝯh.& ꝯmit.stip. & gl. in §.item verbo
rū,in ver.idoneos.Insti.de inuti.stip.& vbi requiritur te
stis integræ opinionis,repellit infamis infamia facti,ſm
Bal.in c.1.quot testes sint necessarij.Et idē, vbi requirun
tur testes oī exceptione maiores,ſm Bal.in d.l.optimā.
lʒ alias īfamia facti ñ semp repellat,vt p Bar.ī l.cūctos.
ver.habes ergo.C.de sum tri.& Bal. in l.pe.C. de sent.q̃
sine cer.quan.& Imo.ī l.cum lege.ff.de testa.& Bal.in l.
sed & milites.§.ignominiæ.ff.de excus.tu.& alias dicet.
In tex.ibi,q̃dā sint cāæ,iuncta gl.No.ſm Bal.hic, ꝙ cen
sent approbatæ a cano.leges, in q̄bus disponit, ꝙ aliqñ
requirat maior numerus testiū,q̃ duo
rū, vel triū. Ex quo ēt infert Imo.hic,
nō esse correctas leges loquentes de 7.
testibus in testamēto adhibendis,p c.
cum esses.& c.relatū.ĩ.đ testa.lʒ aliud
dixerit do.Ant.in d c.cū esses. & male
ſm Imo.hic,& in c.2.s̃.de ꝓba. vbi ēt
tetigi.Et p hoc dicit do. meus istos nō
referēs,ꝙ contra p̄cepta moralia affir
matiua,vel saltē iudicialia prīcipes ꝯ-
dēdo legē statuere pñt ex aliqua ma-
gna cā:de quo p oēs in c.fi.ĩ.de cōsue.
& ī c.q̃ in ecclarum s̃.de cōsti. & oēs ī
l.fi.C.si contra ius,vel vti. publ. Vltīo
dū tex.dicit,nulla est cā,limita in casi
bus,quos posui in c.veniēs.s̃.eo.in qui
bus credit vni soli.* Et ibi dictis adde
Bal.in l.directas.C.de test. manu.& ꝙ
no.gl.in l.Titio fundus.ff.de cōd.& de
mon.cū ꝯcor.Et adde Bal. hic dicētē,
quod clericatus p̄t ꝓbari p vnū testē.
quia talis actus de se, & sui nā,inspe-
cta qualitate,præiudicat.arg huius gl.
hic, cui dedi concordantes in d.c.ve-
niens.ad fi.ver.item,in quantum dñt.

Vni soli. *Adde quod testis vnius dictum quo ad plenam fidem admittendum est secundum.Spe. in ti.de test.§ restat.24. fall. Rom. Alexā. & alij in l 1.§.vl. de ver.ob. vbi Iason,nu.8.dicit hāc opinionem esse cōmunem * quando cōsensus prestatur certæ personæ, & noīatī quo ad certū negociū,ne alioquin detur occasio fraudibus, secundum Ias. in l. admonendi. num. 100. & 200. de iureiuran.*

SVMMARIVM.

1 *Domesticus quis dicatur.*
2 *Domestici familiares, & personę hic enumeratæ repelluntur à testimonio regulariter.*
3 *Subditi principis, vel regis, possunt pro ipso testificari ratione iurisdictionis.*
4 *Familiares si sunt honestæ personæ, sicut familiares episcoporum, possunt pro dominis suis testificari.*
5 *Integritas, vel sanctimonia personæ tollit oēm suspicionem, quando ex coniecturis dubitatur de mendacio, vel iudicio corrupto.*
6 *Familiares possunt testificari pro domino super his, quæ melius sciuntur per seipsos, quam per alios.*
7 *Vxor an testificetur pro marito.*
8 *Famulus quem dominus emisit, an testificetur pro domino, & nume.9.10.*
11 *Frater regulariter testificatur pro fratre. Fallit in certis casibus.*
12 *Dominus qualiter possit testificari pro subdito.*

CAPITVLVM XXIIII.

IN literis. Non sunt idonei testes,
quos actor de sua familia
ꝓducit. H.D. Et per istū tex. limitatur lex,
ꝯsensu.§.fin aūt. C. de repudijs,vbi adulte-
riū,& similia,q̃ domi agunt,pñt ī defectum
ꝓbationis ꝓbari p seruos,& ancillas, q̄a illud est spāle,
cū agit īter maritū,& vxorē,& de his q̃ domi acta dñr,
& est notabilis casus,ſm do.Abb.hic.sec⁹, vbi agit de di
rimēdo,vel ꝓbādo mr̄imonio.Sic ēt p istū tex.cui non
est similis,quo ad hoc,ꝓbatur,ꝙ no.do. Ant.& Imo.in
c.tertio loco.s̃.ti.1 & dixi ibi in 3.notabili, & in c.de cæ
tero.ī 1.limitatione,s̃.eo.ad limitationē.c.veniēs,in fi.ĩ.
eo.cū glo.& ibi extensius dicet. Vlterius cōprehēdendo
gl.& oīa dicta Scribentiū collige in hac mā breues con
1 clusiones. Prima † ꝯclo. Ille dr̄ domesticus ꝓprie, q̄ nō
solum subest rōne patriæ,vel dñicæ ptātis,sed ēt q̄ coha
bitat,& aliquo modo est inferior,vel subiectus capiti fa
miliæ,vt libertus,mercenarius,& similes. Ita habet per
Bal.in l.2.C.eo.& Spe.in ti.de teste.§.1. ver. itē ꝙ est do-
mesticus.& Dom.post Ioan.An.in c fi.de ver.sig.in 6.&
Arch.& Do.in c.regulæ.29.dist. & probatur in l.p̄senti.
§.sane.allegata in gl.& in l.respiciēdū.§. delinquūt.ff.đ
poe.& iō dicit Bal.hic,ꝙ loquēdo grosso mō dñr dome
stici oēs,qui viuūt ad vnū panē,& ad vnū vinū. Allegat
§ cogitādū.in Auth.de monachis. Pōt ēt cōsanguineus
dici domesticus, quamuis non cohabitet, & ſm Spec.
vbi supra in pluribus ver.allegat multa iura,sed est bo-
nus tex.in l.1.C.de emen.ser.& in l.sed & si quis.§.fi.ff.si
quis cau.& facit,q̄a,vt dicit Dom.in d.c.sicut,nomē fa-
miliæ ꝯsiderat multiplr,l.ꝓnūciatio.§.familiæ.ff.đ ver.
sig. nā vel significat gentē, vel cognationē, vel seruos,
vel filios,vel plures,q̄ degūt sub vno ꝯuictu & vna do-
mo,vt l.iustissime. §.familię.ff.de ædil.edic. Vñ cū fami
liares dicātur à familia,quilibet,cui aliqua istarū quali
tatū cōpetere pōt,dicet familiaris. Sed quicunq. est fa-
miliaris,dr̄ domesticus. Patet in l.2.ff.de in ius vocan.iū
cta d.l.sed & si q̄s.§ p̄terea. Ergo nō mirū,si isti dici pos-
sint domestici. Et per hoc patet,ſm do.meum hic,ꝙ fa-
miliaris,& domesticus vident synonyma. Et hoc sentit
do.Ant.hic,& patet ex legibus,q̃ dñt, ꝙ cōsanguineus
est domesticus,qđ nō pōt esse alia ratione, nisi q̄a dr̄ de
familia,licet glo.& dom.Abb.hic aliud sentiant,ſm ip-
sum. Super istis tñ nota tria. Primo,ꝙ si plures cohabita
rent in eadem domo æqualiter, nō dicerent in hac mā
adeo domestici,ꝙ repellerētur. Ita sentiūt p̄dicti,dū pō-
derant subiectionē. Pro q̄bus allegat solēniter do.meus
tex.in c.1.circa princ.qual.iurare deb.vasalli fidel.& ibi
gl.& Bal. Vbi tex.vult, ꝙ domesticus dēt iurare fidelita
tē dño,sicut subditus. Et sic datur intelligi,ꝙ domestici
tas simplr sumpta,importat quādā subiectionem largo
mō. Ad idem allegat c.pe.3.q.5.vbi ista ponuntur,vt di-
uersa,familiares, vel de domo ꝓdeuntes. Ex quo datur
intelligi,ꝙ non oēs cohabitātes in eadē domo, dñr do-
mestici. Secūdo nota, ꝙ ētsi aliquis cohabitat in domo
alicuius expēsis dñi domus, dato ꝙ sit liber homo,& in
aliquo non obligatus,dr̄ eius domesticus, ſm Io.And.
in Spe.vbi s̃.per tex.optimum in d.c.fi.de ver.sig.in sex-
to. Vñ infertur contra Spe.ibi dicentem, ꝙ famulus ser
uiens gratis,non dr̄ proprie domesticus, ꝯ quod etiā fa-
cit lex,si libertus.ff.de furt.cū clientē appellat domesti-
cum. Tertio nota, ſm Bal.hic, ꝙ large dñr familiares
omnes existentes sub alicuius imperio de iure,vel de fa-
cto. Allegat leg pri.C.si rector prouinciæ.& leg.pri.C.si
quacunq; prædi.potes. Dicit tñ, ꝙ stricti⁹ accipitur in d.
l.pronūciatio.§.familiæ.& adhuc magis stricte in l.si fa
milia.ff.de iurisd.om.iud.in l.1.§.familiæ. ff. de publica.
vt hic per ipsum. In quo tñ p̄dicti differāt in testificādo,
2 dicetur in sequentibus. Scđa ꝯclo. Personæ † p̄dictæ re-
pelluntur a testificando rlr,vt hic, & 4.q.3.§.item ido-
nei.& l.ēt.C.de testib.& 3.q.5.quasi per totū,& plene in
Spe.d.ver.item ꝙ est domesticus.quia ſm Bal.hic,fami
liares ꝯsueuerunt seruire dño p fas & nefas. Allegat ca.
cū ad seden.s̃.de resti.spo.& l.1.C. de raptu virginū. Fa-
cit optime ratio ca.visis.ibi, humani moris. & c.16.q.2.
3 Fallit † primo ista conclusio in subditis principis,vel re-
gis ratione iurisdōnis, quia pñt pro ipso testificari, ſm
Io.An.& Imo.hic, q̄a in istis nō hēt superior ius patriæ
vel dñicæ ptātis,vel saltē aliq̄d simile, ut ēt dixit Spe.lʒ
ipsi nō allegēt,in ti.de sta.mona.§.1.ver.12. Alias seque-
retur,ſm eos,ꝙ princeps,vel prælatus, maxime habens
magnū regimen,non inueniret testes in propriis causis.
Et idē sentit Bal.in l.idonei.ff.de testi. Sed ꝯ istam fallē
tiā est gl.in d.l idonei. pro qua facit l.libertus ff. de furt.
vbi nō solū ille dr̄ domesticus, cui pōt imperari modis

prædi-

prædictis, sed etiam ille, qui frequẽter conversat in domo alicuius sub prætextu alicuius protectionis, & vocat cliens. Vñ si ro solius protectionis facit quẽ domesticũ, fortius ratio principatus, & iurisdõnis. Ad idẽ ca. 1. qualiter iurare deb. vasal. fidel. vbi subditus dñi, & domesticus cognoscunt vel cogũtur præstare idem iurm. Ergo sunt similis qualitatis respectu dñi. Sed pro concordãtia distingui põt, secundũ do. meũ hic, quod aut persona principis est talis, quę psumit inferre violentiã testi, nisi suo mõ testificaretur, & tunc non admittatur subditus pro dño, arg. c. fi. j. de app. & l. de pupillo. §. si qs ipsis. ff. de ope. no. nũ. Si vero nõ sit talis, & tũc, quãuis subditus in cã dñi sui possit vt suspectus recusari a iudicãdo, c. accedens. el 1. vt li. non con te. nõ tñ repellet, vt testis. Et colligit hæc distinctio ex his, q̃ de vasallo, quo ad dñm, scribit Bal. in l. eos. C. de testib. & do. Abb. in c. insuper. in fi. s. eo. Et pro hac dña inter dñm terribilẽ, & nõ terribilẽ, vide Inn. in c. insinuante j. qui cle. vel vouen. & Bal. & Imo. in l. fi. ff. de hęre. insti. & do. Abb. in c. 1. in prin. s. de of. dele. & c. Abb. cũ si. s. qđ metus cã. Nõ obs. d. c. qualitas, qa licet æquiparent domesticus, & subditus, quo ad illud iurm, non tñ quo ad omnia neque quo ad hoc, quia est eadem ratio. Fal-
4 lit † scdo d. cõclusio, nisi psona familiaris, vel domestica sit persona valde honesta, vt sunt familiares epõrũ, vel principũ, qa admittunt in testes pro dñis, fm Inno. hic valde solenniter, quẽ sequũtur Bal. & Sali. in l. 2. C. eo. & do. Ant. & Imo. hic. Sed contrium tenet hic solus do. meus, primo per l. 1. circa medium. C. si rector prouinciæ. vbi sicut rector est suspectus, si pcurat nuptias pro se, ita si pro domestico. & tñ ratio dignitatis deberet facere, quod sola qualitas domesticitatis nõ faceret psumi in eo aliqd illicitũ. Ita dicit ipse, cuius inductio nullũ, vt vr, hẽt saporẽ, vt vides. Præterea dicit ipse, quod honestas personæ nõ facit cessare psumptionẽ reuerentiæ, quã psumit habere ad dñm. Et allegat iura faciẽtia mẽtionẽ de metu reuerẽtiali, de qbus per oẽs in c. cãm mrimonij. s. de offi. dele Itẽ, qa tex. 4. q. 3 §. idonei. & in l. ẽt. C. de testi. loquunt absolute. Vñ dicit se credere pdictos fuisse in
5 errore. Sed puto eos bñ dixisse, qa † reperio in iure plerunq;, quod vbi ex coniecturis dubitat de mẽdacio, vel de iudicio corrupto, integritas, vel sanctimonia personæ tollit oẽm suspicionẽ. Et ad hoc vide Spe. in ti. de leg. §. superest. & do. Abb. in c. nisi essent. in prin. per illũ tex. j. de pb. & gl. in c. ad hæc. in verbo, Archidiaconi s. de offic. archi. & Spe. in tit. de teste. §. 1. ver. no. & Bar. in l. quicunque. C. de fundis patrimonial. lib. 10. & Bal. in l. sciẽdũ. C. quorũ app. non reci. & gl. in l. 1. §. is aũt, ff. de ripa muniẽda. & do. Abb. in c. 1. in vlt. col. supra de iudi. & Bal. in c. decernimus. eo. tit. & tex. in §. his oĩbus. 61. dist. & do. Ant. in c. postremo, j. de app. & Inn. in c. fi. s. de dolo, & contu. & gl. 1. in c. psentiũ. 15. q. 1. & Spe. ti. de requisitione consilii. uer. itẽ fac eos iurare. & do. Car. in cle. 1. in 39. q. de priui. & Inn. & do. Ant. in c. 1. de cleri. peregri. & Inno. do. Ant. & Ana. in c. sup his, j. de accu. & ibi extẽse posui dicta istorũ in vlt. col. Ex qbus infero quod dato, quod honestas nõ faciat cessare rõnem reuerẽtiæ, tñ facit cessare rõnes, de quibus in tex. notabili in c. accusatores. el 3. 3. q. 5. & quas dixi in ista cõclusione, & ad hoc est tex. hic in fine fm Imo. hic, licet re vera posset cauillari. Sed optime facit pro intellectu suo, qđ dicet in fi. sequentis
6 fallentiæ. Fallit † tertio in his, q̃ verisimilr melius sciũtur p domesticos, & familiares, q̃ per alios, qa admittũtur, fm Io. An. in d. ver. itẽ quod est domesticus. & Bar. in l. si qñ, in vlt. col. C. uñ ui. Est casus in l. consensu. C. de re pud. & in c. ueniens. in fi. j. eo. & tex. optimus in l. quoties C. de naufr. lib. 10. Plus dicit ibi Bar. quod nõ solũ admittũtur, sed ẽt pferunt aliis. Et est tex. optimus in c. sup prudẽtia. 13. q. 2. Imo ẽt serui, & ancillæ cum tormentis hoc casu admittunt, d. l. consensu. Et nõ intelligitur tex. ibi in uerbo, si alia documẽta defecerint, quod ad illos, s. domesticos, non recurratur, nisi in subsidium, quod esset contra Bart. ubi supra, qa illud dr respectu aliorũ domesticorũ, qui non sunt serui, q pferuntur ipsis, puta, liberi homines, mercenarii, clientes, & similes. Et ista fallentia confirmabitur vberius in d. c. ueniẽs. Et q̃uis plus credatur domesticis, nõ tñ phibetur pars alios producere, per c. super prudentia. in uerbo, potissime. nisi ageretur de pbanda consanguinitate, in qua nõ admittuntur extranei, nisi in subsidiũ, p tex. solennẽ in c. quoties. s. eo. & ibi dixi in primo notabili. Sed hic aduerte diligenter ad duo. Primo, quia iste tex. ur repugnare huic fallẽtiæ, cũ habeat conformitatẽ cũ casu d. l. consensu. & rñdet do. Ab. ut retuli supra post summariũ, sed illa rñsio nimis restringit d. l. cõsensu, qa ut dicit subtilr hic dñs meus, fm eũ sequeretur, quod p plonas pdictas pbari nõ posset aliqs actus ad piudiciũ penitus extranei, qđ est contra dicta iura, & iõ dicit ipse, in effectu oportere dici, quod iste tex. loquatur in casu spãli, vcz reuocationis, vel retractationis mrimonij, in quo propter leges Canonicas dr agi de re importãtissima, p c. licet. in fi j. e. Vñ sicut ista fallẽtia nõ pcedit in criminali, vt j. dicet, ita nec in ista mã ciuili, iuxta illud dictũ Bal. in rubri. ff. de re. diuis. quod retuli in c. insuper. quasi in fi. supra eo. qđ sicut in criminali qs de vniuersitate * nõ testificatur, ita nec in ciuili maximi piudicij. & si diceres, quod imo in separatione ista admittũtur consanguinei, ca. vr. j. qui matr. acc. pos. istud est, qa in pbãda consanguinitate nõ agitur de impedimẽto causato ex culpa, vel facto petẽtis dissolutionẽ matrimonij, sicut in casu nro. Vñ attenta magnitudine piudicij, in quo se fundat, ñ admittẽtur domestici isto casu fm ipsum. Et nota bñ, qa sicut respectus superioritatis causat suspicionẽ in talibus in pbãdo adulterio, ita in probãda consanguinitate, in qua intuitu pducẽtis mentiri põt, vt notant do. Anto. & do. Abb. in c. videtur j. qui mat. accu. pos. & dixi in ca. super eo. supra eo. Et iõ dico primo ad illud de consanguinitate, quod aliud est loq in consanguineis ipsam pbãtibus, q ẽt in alia materia nõ semp repelluntur, vt j. in vl. fallentia, & aliud est loqui de famulis, in quibus est longe maior suspicio, & iõ dicas, quod nõ admittebãtur hic, quia nõ erant honesti, eo quod dicebant se interuenisse facto inhoneste perpetrato p dñm, fm Bal. hic per l. hæc verba. ff. de adul. & sic, vt participes repellebãtur fm eum. Vnde merito dicit Innocen. hic, quod si fuissent honestæ partes, nõ pcessisset hæc decret. Et ita intellige d. l. consensu. Et pro hoc cosidera fortiter, quia mater, & similes testificantur in talibus ẽt in præiudiciũ matrimonij consummati, d. c. videtur. & c. sup eo.

* De vniuersitate. *Adde quod licet testes de vniuersitate seculari nõ probẽt pro ea, etiam in causis onerũ, vt per Ab. consi. 46. inci. primo an dictus p. 1. Auctor. in c. insup. col. 3. hoc ti. Ias. in l. sed si hac lege. §. patronum. col. 2. ver. tertio limita. ff. de in ius vocan. Tamẽ quando tractatur de pbando actũ factũ in cõsilio vel congregatione in quo vel qua communiter non admittuntur nisi illi de vniuersitate, tunc p ipsa vniuersitate admittuntur testes vniuersitatis in ciuilibus, & in criminalibus, c. veniẽs. il 2. vbi tex. in fi. & ibi gl. Ab. Bu. Auct. & alij hoc ti. et in c. tertio loco. s. de probat.*

Vñ non est diuersa rõ in familiaribus honestis. Et hunc intellectum sensit gl. 14. q. 2. in summa, in fi. Scdo aduerte, qa ista fallẽtia nõ pcedit in cã criminali, fm do. meũ hic, q conatur pro hoc inducere tex. in c super prudentia. 14. q. 2. & adduci põt, q̃ dixi in c. insuper. in 3. fallentia, supra eodẽ, vt hic latius per eũ contra Spe. in ti. de teste. §. 1. ver. sed nunqd in cã. Sed pro Spe. multum facit tex. in c. cum pastoris. 2. q. 7. per quem dicit Spe. in ti. de inquisitione. §. 1. ver. sed nunqd eos. & exclamat Floria. in l. testis idoneus. ff. de testi. quod innocẽtia accusati põt pbari p testes cubicularios, quia extraneis non sunt noti secreti mores, vt dicitur ibi, & bñ. Facit gl. 2. in c. in decima. 19. q. 2. quam allegaui. s. eo. c. de cætero. Et dicit Ang. in l. 4. ff. de confes. quod ad excusandũ quẽ, vt nõ cõmiserit homicidiũ, admittũtur parẽtes, & consanguinei forte pbãtes illũ viuũ. Nec obstaret inductio d. c. super prudẽtia. qa illud argumentum a contrario repugnat d. ca. cum pastoris. Tertio rñde. neque negat ille tex. quod ẽt in criminali melius noti possint examinari. Et q̃ dixi in d. c. literis, procedũt, ex eo, qa pœna extenderetur ad testes, & iõ, qd verius

rius putē, dicā alias, q̄a tactum nō reperio aliquo loco.
7 Fallit † quarto in vxore pro marito, ſm Spe. in ti. de teste. §. 1. ver. ſed nunqd de vxore. quia aliqua lege non ꝓhibet, ſm ipſum, & do. Abb. hic, q̄a nō eſt ſimpl̄r verū, ꝙ ſit ī ptāte mariti, vt no. in l. ſi vxorē. C. de cōdi. īſer. & q̄a eſt quodāmodo dn̄a rerū viri in m̄rimonio. Allegat l. 1. ff. rerū amotarū, & l. aduerſus. C. de crimi. expil. hęr. Hoc intelligūt iſti, dumō ſit vxor, q̄ nō timeat maritū, & bonæ famæ, alias ſecus. Sed non declarant q̄d in dubio, & vr̄ ſentire, ꝙ ēt ꝓcedat fallentia. Sed ꝯ̄rium volunt Bal. & Sali. in l. 2. C. eo. & do. meus hic, q̄a negare nō pn̄t, q̄a cū cohabitet viro, & nutritur expēſis ſuis, & vir hēt potentiā caſtigādi eā moderate, * vt per gl. in c. ſicut alterius, 6. q. 1. cū ſi. deꝰ aliqualis ſuperioritas inficiās dictū mulieris. Facit ca. hæc mago. in verbo, pene famulā 35. q. vlt. ſm p̄dictos, q̄bus adde gl. in l. 1. §. vir aūt. ff. ad Syl. & in l. ſed & ſi quis. §. p̄terea. ī verbo, domeſtica. ff. ſi q̄s cau. & in l. p̄ſenti. § ſane. C. de his, qui ad eccl. ꝯfug & Imo. in l. ſi cū dotē. §. ſi maritus. ff. ſol. mat. Et quod dictum eſt de vxore, adapta ad maritū ꝓ vxore, ſm prædictos.

* Moderate. *Ade quod licet marito leuiter corrigere, et verberare vxorem delinquētem. l. conſenſu. et in auth. ibi poſita. & ibi docto. C. de repu. Canoniſtæ ī ca. quemadmodū. de iureiur. & ibi Abb. col. vlt. Auctor in c. cū cōtingat in vlt. ver. ſ. de fo. compet. & Rom. ſing. 4 inci. Licet vxorem.*

8 Fallit † quinto in famulo, qui tempore teſtificatus non eſt amplius famulꝰ, ſm Spec. ti. de teſte §. 1. ver. q̄d ſi olim. & do. Ab. hic, & Bar. in l. 1. §. ſi ſeruos. per illū tex. ff. de quæſt. & Cy. & Bal. in l. 2. C. de teſti. & Bar. in l. qui teſtamento. ff. de teſta. & Io. de Fantuc. in c. conſanguinei. 4. q. 5. Et dicit Bal. hic, ꝙ poſtquā famulus eſt expulſus, nō ſeruat amorē, ſicut de affinitate ſopita ſol. mat. dicit gl. ſing. ſm eū in l. ſed hoc ita. ff. de re iudic. & q̄a ꝯditio teſtis inſpicit tp̄e teſtificatus, l. 3. §. lege Iuli. ff.
9 de teſti. & l. 3. § duæ cāæ. ff. de Carb. edic. Illud † autem intellige primo verū, niſi expulſus fuiſſet famulus poſt litē motā, vel p̄paratā, ſm Spe. vbi ſupra. ꝓ quo bn̄ facit tex. in l. 1. §. ſi ſeruus. in verbo, ſuſceptæ cognitionis. ff. de quæſt. & q̄d ibi Bar. vbi ſi poſt accuſationē inchoatā aliquis emit ſeruū alienū, ne torqueretur ꝯ̄ ſe, iſta fraus ſibi non prodeſt. Sed in hoc ꝯ̄rium teneas ſm Cy. ī d. l. 2. & Io. An. in addi. Spe. ſupra vcꝫ ꝙ dummō famulus nō ſit dimiſſus ſimulate, id eſt, ad tp̄s, ētſi appareret eum dimiſſum vt teſtificeꝰ, iſta nō dicit fraus, quia non dr̄ eſſe in dolo, q̄ parat ſibi ꝓbationē per aliq̄d factū, ſine qua alias ſuccūberet, l. at qui nā § cū aūt. in tex. & gl. ff. de nego. geſt. Nō obſt. §. ſi ſeruus. q̄a ſubtrahere ꝓbationē aduerſario bn̄ eſt dolus, qui prodeſſe nō dēt hoc ꝓcurāti, vt dicetur poſt Ioā. An. ī c. fi. ſ̄. eo. Sed parare ſibi ꝓbatio
10 nē, hoc nō eſt illicitū. ¶ Scd̄o † intellige, vt dixi, dūmodo licētia fuerit realis, & non ſimulata, ſm p̄dictos dicētes, cognoſci ſimilitudinē, ſi incontinēti rediret ad dominū, ſecus, ſi ex interuallo, per l. ſi vētri. §. fi. ff. de priui. cred. Et hinc eſt, q̄d dicit Bar. in l. fi. ff. de dona. inter vir. & vxo. ꝙ duo faciūt iſto caſu ceſſare ſuſpicionē ſimulatiōis, vcꝫ interuallū lōgū, vel ꝙ ante q̄ famulus redeat ad dn̄m, poſuerit ſe cū alio, vel q̄ſierit ſe ponere. Oportet tn̄, vt iudex in hoc arbitreꝰ, q̄a de facili fieret fraus. Et oportet intelligere longū interuallū, ſ. poſt teſtificatū: ſi enim ante decurriſſet interuallū, & facto teſtificatu reuertereꝰ ad dn̄m nō ſufficeret, q̄a actus ſequens declarat aīum p̄teriti tp̄is. l. ſed & Iulianus. §. mutui. ff. ad Maced. Et dicit Bar. in d. §. ſi ſeruus. ꝙ qui nūc eſt famulus, nō eſt idoneus teſtis de his, q̄ pro dn̄o vidit ante famulatū. Facit l. ad teſtiū. §. j. cum mā. ff. de teſta. & d. §. lege Iulia. Et ſubdit eleganter Bal. hic, interrogandū eſſe diligēter famulū, quare fuit expulſus, & an ſit reuerſurus, nec ne, & ſi nō eſt uilis pſona & ſubiecta, pōt teſtificari, arg. l. quicunq;. in fi. & l. mācipia. C. de ſer. fugit. Prędicta extende ad quēlibet domeſticū, q̄ deſijt eē domeſticus, & diffuſe per Sali. in l. ſeruus. C. de quæſt. Et de famulo, quē ep̄s expulit ꝓpter ſcelera, an poſſit teſtificari contra ep̄m, vide Ioan. And. dicētē, ꝙ nō, ꝓbatis ſcele

ribus in addi. Spe. ſuper rub. de teſte. ver. quartò q̄rebaꝰ. Et ad p̄dicta vide in ſimili Rotā in nouiſ. ꝯcluſione. 65. incipiente, Papa reſeruauit. vbi habeꝰ de bn̄ficijs familiaris. Et vide dicta in ſimili in ca. 1. in 8. fallentia, ſuprà
11 tit. proxi. Fallit † ſexto in fratre, qui pōt regul̄r teſtificari pro fratre, ſm Bar. in l. qui teſtō. in princ. ff. de teſta. & gl. 3. q. 5. in ſumma, & gl. j. & ibi Imo. & alios in c. inſinuante, ſuprà de off. deleg. & do. Anto. Ioā. de Ana. & do. Maria. in c. cū oporteat ſ̄. de accu. Non obſt. iſte tex. q̄a ſumitur domeſticus ꝓ ſubiecto alteri, vt dixi in prima ꝯcluſione. Et frater nō eſt talis erga fratrē. Ergo, &c. Et iſtud ꝓ regulari ponūt Bar. & Sali. in l. parētes. C. de teſti. vbi vide. Fallit, niſi ſint ī eiuſdem ptāte, ſm gl. ibi, & Bal. ī l. 1. ver. quinto operaꝰ. C. de epiſ. & cle. Idē ſi ſimul habitent, ſm gl. in c. ꝯſanguinei. 3. q. 5. & Do. 3. q. 1. ī ſumma. Idē in cā iniuriarū, ſm Ang. & Sali. in l. 1. C. de rap. virg. & Bar. in l. lex Cornelia, in prin. ff. de iniur. Idē ī cā criminali, ſm Bal. in l. fi. C. de proba. & dom. Abb. in c. literas. vbi vide ſ̄. de p̄ſum. Idē ſi agaꝰ ciuiliter in cā graui, & valde tertio p̄iudiciali, ſm Bal. in d. l. parētes, poſt prin. Et ſup hoc alia dici poſſunt, ſed trāſeo, q̄a ſufficienter dixi ī d. c. cū oporteat. & eſt mā. d. c. literas. Et no. ꝙ ī iſtis locis idem dr̄ de ꝯſanguineis, cū eis imperari non poſſit, vt ꝓ tex. in d. c. ꝯſanguinei. iuncta gl. & in d. c. literas. & Inſti. de teſta. §. teſtes. vt hic ꝓ do. Abb. & late Do. poſt Arch. 4 q. 5 in ſumma. Ex quibus multū ſuſtētatur opi. illorū, q̄ dn̄t, ſolā amicitiā n̄ repellere teſtē, quos re-
12 tuli in c. q̄m. in vlt. no. ſupra eo. Vltimo † ꝓ ꝯplemento nota primo, ꝙ dn̄s pōt teſtificari ꝓ ſubdito, vel familiari, ſm Sali. in d. l. 2. C. eo. Pro quo eſt gl. 1. recte intuēti in c. inſinuāte. ſupra de offi. dele. niſi eēt adeo vilis ꝯdōnis, ꝙ forte timeret ſubditū, ſicut de marito ꝓ vxore dicit Spe. quē allegaui in 4. fallētia, tn̄ non dr̄ eſſe teſtis omni exceptione maior, vt ſentit Bar. in l. idonei. ff. de teſti. allegando c. cām, q̄. ſupra de off. dele. Se
a cūdo notaꝰ, ꝙ teſtis a, q̄ repelliꝰ a teſtimonio, q̄a domeſticus, ſi examinetur, nō facit indicium, ſm Bal. in l. in teſtimoniū. in apoſtillis. ff. de teſti. Allegat Spe. in d. ver. q̄d ſi teſtis domeſticꝰ, & ꝓbaꝰ in §. teſtes. 4. q. 3. ibi, īterrogari n̄ placuit ꝓ quē ita tenet do. Abb. hic, ꝙ puto ꝓcedere, q̄n pars ꝯ̄dixit, ſed ſi tacite ꝯſenſit, vr̄ nedū facere indicium, ſed ꝓbare, ſm Bal. in l. ſi q̄s teſtibus. in vlt. col. C. de teſti. & Ang. ꝯſ. 192. in cipiēte, porrecta fuit petitio. Tertio nota, ꝙ ſi eſt mixtum commodum cum incommodo ipſius domeſtici, ꝓ quo debet ferri teſtimonium, poteſt teſtificari domeſticus pro domeſtico, ſecundum Pet. de Anc. in c. ſuper eo. ſ. eo. Et ibi dicit hanc eſſe rationem, quare ibi mater teſtificatur pro filia in caſu paritatis. Quarto vltra prædicta de hac mā, ī qua q̄ri poſſet de ꝯpatre, & de ſocero, & nuru, & de multis alijs, vide late ī Spe. loco ſepe allegato, & Ang ꝯſ. 1. & late do. Flo. ī l. teſtis idoneꝰ. ff. de teſti. & Io. And. in ſummula huius tituli, in prin. ver. item domeſtici prohibentur, & Archi. in c. regulæ. 29. diſt. & Bal. de famulo, Inſti. de teſta. § penul. & do. Ant. & Imo. in d. c. inſinuante. ſuper gloſ. 1. ſupra de offi. deleg. & Bal. in l. 1. C. de epiſc. & cler.

a Teſtis. *Adde tu, & dic, ꝙ hoc eſt verum in teſte, qui non debet examinari ꝓpter reuerentiam perſonarum: Caſus eſt in l. maritus. ff. de quæſ. & ibi Bart. in 1. col. in ver. vlterius opp. Et hoc mō intelligas Bal. in l. in teſtimoniū. ff. de teſti. & do. Ab. in c. in literis. de teſti. ſecus eſt in alijs caſibus, quia ſi teſtis non debet examinari, & examinaretur facit indiciū. Bar. in d. l. maritus. in ver. vlterius opp.*

SVMMARIVM.

1 *Iudex debet in iudicando credere dictis teſtium, niſi alia cauſa extrinſeca appareat.*
2 *Actus confirmatus an & quando denominetur à confirmante.*
3 *Renunciat quis appellationi per actum contrarium, quod fallit certis caſibus, vt hic. Renunciatio teſtium non valet facta per accuſatorem. Poſt nu. 3. ver. prima concluſio.*
4 *Accuſatus non poteſt renunciare teſtibus, qui ad ſuam defenſionem produci poſſunt.*
5 *Renunciatio facta teſtibus in cauſa principali, non extenditur ad*

cauſam

causam appellationis, quo minus possint alij testes produci.

6 *Nisi obstaret timor subornationis.*

CAPITVLVM XXV.

CVm venisset. Publicatis testibus, vel facta renunciatione ꝓductioni testium, sup eisdẽ articulis nõ pñt noui testes ꝓduci. sup alijs vero pñt. H. D. In tex. ibi, canonice ꝓmulgatã. Nota ſm vnũ intellectum, ꝙ qñ petitur ꝯfirmatio sententiæ q̃ transiuit in rẽ iudicatã, petens ꝯfirmationẽ nõ hẽt docere de iustitia sñiæ, nec in isto iudicio de iustitia q̃ritur, sed solum vtrum sñia fuerit rite lata. Hoc enim ĩportat verbũ Canonice, idẽ significans, qđ legitime, c. lator. iuncto principio cũ fine, ĩ. de re iud. verbũ aũt, Legitime, respicit ordinẽ, & solennitatẽ. c. ꝯsanguinei. in tex. & gl. eo. ti. Et ita de confirmatione dixit Inn. in c. 1. de ꝯfir. vtili, vel inutili. subdẽs singu. ꝙ q̃uis p̃sumatᷓ ꝓ solennitate sñiæ, quæ transiuit in rẽ iudicatam, hoc tñ fallit, qñ petitur ꝯfirmatio ipsius sñiæ corã superiore. Et ad hæc vide oĩno do. Abb. in c. ea quæ. in vlt. col. ĩ. de re iud. vbi ẽt dicit, ꝙ iõ petens ꝯfirmationẽ nõ hẽt docere de iustitia sñiæ, quia si fuisset iniusta, id est, ꝯ ius litigatoris, ex quo non fuit appellatum, fecit ius inter partes, c. cum inter. eo. ti. Et de istis pulchre per Inno. in d. c. 1. & do. Car. ꝯs. 73. incipiente, Oĩs à me, &c. & dixi quædam vtilia in c. quaſr. el 1. ver. fallit quinto. ĩ. de accu. In tex-
1 tu ibi, ſm tenorẽ, No. ꝙ † iudex in dubio dẽt credere dictis testiũ, nisi alia cã extrinseca appareat, cur eis nõ credat, & iõ si ferat sñiam ꝯ dicta testiũ, alio non apparente, cassabitur eius sñia in cã appellationis, & postea condẽnabitur in syndicatu, ſm Bar. in l. Lucius. ff. de his, q no. infa. Et si diceretᷓ, ꝙ p̃sumitur pro iudice, ca. in p̃sentia. de renun. cũ similibus, qa nõ semper applicat aĩum ad vnã spẽm ꝓbationis, c. cãm. ĩ. de re iud. rñde, vt elegãter per dom. Abb. in d. c. cãm. in pen. col. ꝙ non creditur tm̃ sibi, vt testes dicantᷓ defecisse in vacillãdo, vel aliter, adeo ꝙ illud, qđ est scriptũ, careat fide. Vñ dixit Inn. in c. qm̃ s̃. ti. 1. & ibi habuimus in ver. quinto q̃ro, ꝙ si iudex videt testẽ vacillantẽ, dẽt hoc facere scribi in actis. Et iõ dicit Bar. in d. l. Lucius, & Bal. in l. cũ magistratus. in fi. C. qñ ꝓuo. non est necesse. ꝙ per istã practicã excusabitᷓ iudex in syndicatu, alias aũt attenditur tenor scripturæ, & nõ aliud, ꝑ tex. hic, & ĩ c. 1. de duo. fratri. de no: bñfi. inuest. Vbi Bal. dicit, eẽ tex. egregiũ, ꝙ tenor ĩuestituræ derogat oĩum feudorũ naturæ * & idẽ dicit Bal. ĩ l. 1. in fi. C. de Lati. lib. tol. Vñ dicit Bal. in l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iure. ꝙ quale sit regnũ Apuliæ, ostenditᷓ ex tenore Papalis inuestituræ. Allegat l. ad ꝓbationẽ. C. de proba. ibi, quem tenor scripturæ designat. & faciũt oĩa iura vtentia hoc verbo, Tenore, vt c. recipimus. ĩ. de priui. cum si. Vltimo ꝑ illũ tex. dicit Bal. hic, ꝙ vbi sũt diuersæ ꝯtrouersiæ, q̃ hic vocantur capitula, puta, vna super ꝓprietate dom⁹, alia sup feudo, alia sup emphyteusi aliarũ rerum, põt iudex diuidere ꝓcessum ꝑ singula capitula, & in vno ꝓnunciare, & in alio testes publicare, & in alio differre. Ad idẽ dicit eẽ tex. in l. si qs homicidij. C. de accu. vbi dicit ꝓbari, ꝙ iudex, corã quo intentantᷓ diuersa maleficia, põt vno suspẽso ꝓnunciare sup alio. Ex q-bus limitantᷓ notata per Bar. in l. fi. ff. đ feriis. & in l. 1. ff. de re iudi. vc3, ꝙ l3 iudex possit assignare vnũ terminũ ad ꝓbandũ, qñ plures articuli sunt simul ꝯpassibiles, hoc tñ nõ teneᷓ facere de necessitate, sed põt examinare prius vnũ, postea alium, per istũ notabilẽ tex. quẽ valde no. do. meus, l3 Bal. non tolerat. Sed aduerte, qa subdit postea Bal. ꝙ ista diuisio ꝓcessus causæ hẽt locũ in capitulis oĩno diuersis, alias ñ ꝑ l. in hoc iudicio. C. fa. erc. nisi de certis capitulis esset facta ꝯfessio, vel oblatio, qa de illis iudicari poterit, ſm ipsum, per l. quidã extimauerunt. ff. si cer. pet. & in l. qui solidũ. in prin. ff. de leg. 2. & l. si quidem. C. de transac. &
2 l. post decisionẽ. C. de furtis. In gl. 1. in fi. No. bñ, ꝙ † actus ꝯfirmatus à Papa ex certa scĩa, dr̃ actus sedis Apostolicæ, qđ ẽt melius ꝓbatur in c. si eum. & c. si Apostolicæ, de p̃b. ĩ 6. & allegat do. meus, qđ no. do. Ant. in c. nouit. s̃. de iudi. vbi dicit, ꝙ si delegatus datus ab inferiore cõfirmatᷓ à sede Apostolica, nõ põt reuocari per eũ, à quo fuit datus, iuxta l. iudiciũ soluitᷓ. ff. de iudi. & de mã per Bal. in l. ex placito. ver. & hæc faciunt. C. de re. permu. vbi dicit, nisi Papa ꝯfirmaret in genere oĩa statuta Spoletana, nõ dicerentᷓ Papalia, secus, si particulariter vnum ꝯfirmaret, qa diceᷓ Papale, adeo ꝙ populus ipsum reuocare nequibit. Qđ bñ no. Sed ista pendẽt à qõne largiori, an ꝯfirmare sit denuo dare? de quo ꝑ gl. & Doct. in l. ex his verbis. in verbo, cui. C. de dona. inter vir. & vxo. & Bar. & Imo. in l. si ꝯstat. ff. de app. & Bal. ĩ l. si donatio. ꝑ illũ tex. C. de dona. & in l. 1. C. de testa. manu. & in l. cõstitutiones. in vlt. col. C. de legi. & in l. si aduersus. in fi. C. si aduersus rẽ iud. & in l. legitima. ff. de pac. & tex. singu. in l. si donante. §. 1. ff. de dona. inter vir. & vxo. & Bal. in l. nominationes. C. de app. & in c. ex parte. s̃. de ꝯstit. & Ang. ĩ l. à diuo Pio. 2. ff. de app. & Alb. in prima parte statutorũ, q. 20. inci. itẽ q̃ro. & per oẽs in capi. examinata. ĩ. de ꝯfir. vti. vel inuti. & do. Abb. pulchre in c. inter dilectos. de fi. instr. & oĩno Inno. in ca. dudum. in fi. ĩ. de deci. Et ex ibi notatis ꝑ eum probatᷓ, ꝙ qñ non apparet principẽ ꝯfirmantẽ voluisse de nouo inducere, p̃sumitᷓ in dubio potius voluisse ꝯfirmare actũ ĩ casu, in quo actus posset valere, q̃ de nouo dare. Et dicit ibi do. Anto. ꝙ illud dictũ de facili nõ inuenitur alibi, & de illo dicto meminit Bal. in l. bonorũ. in 1. col. C. qui admit. & in c. 1. in 1. col. ꝑ quos fiat inuest. & vide eundẽ in c. 1. §. itẽ sacramẽta in pe. col. de pa. iur. fir. & Pau. de Cas. ꝯs. 280. in
3 ci. In facto p̃senti nõ intendo. In gl. 2. in prin. De † hoc, qñ ꝑ actũ ꝯ̃rium appellationis vr̃ quis appellationi renũciare, vide do. Ant. do. Abb. & Imo. in c. gratũ s̃. đ of. dele. Et ꝓ nunc scias certe sex casus, qbus istud fallit, puta, si ille actus fuisset a parte aduersa impugnat⁹, ſm gl. sing. in c. cũ venissent. in verbo, corã eo. supra de eo, qui mit. in pos. quã sæpe allegant Doct. Idẽ, si actus tẽderet ad exclusionẽ iurisdõnis iudicis, puta producẽdo testes sup grauamine, vt per gl. ĩ simili in c. si à iudice. de app. in 6. Idẽ, si obediret indici, vbi appellatio nõ suspẽdit, l3 deuoluat, puta in excõicatione, ſm Inn. in c. olim, el 3. supra de resti. spol. Idẽ, si appellatio adhuc non esset interposita, sed interponẽda. Vñ litigans pendente termino ad appellandũ, nõ renũciat appellationi futuræ, ſm Inn. in c. significauerũt. ĩ. eo. & per Inno. in c. ad ꝯsultationẽ. ĩ. de re iud. & Bal. quẽ omnino vide in l. ad solutionem. C. de re iud. Et de his alias. In ea. gl. ibi, contradico personã. Vr̃ tenere Inn. hic, & in c. licet. supra de offi. dele. in 6. sed cũ ista gl. ꝯcor. Host. Io. And. Bal. dom. Anto. Imo. & do. Abb. hic, & Imo. in c. cæterum. & in c. literis. in si. supra de rescr. & Io. And. Pau Ioã. de Lig. & Domi. in c. à subdelegato. vc3, ꝙ per mortem delegantis ipso iure absq; exceptione expirat ius delegati re existente integra, per c. gratum. supra de offi. deleg. & in c. fi. §. officium. de off. deleg. in 6. & per c. cui nulla. in fi. de præben. eo. lib. in verbo, omnino. qđ importat ipso iure, * secundum gl. in l. si pecuniã. ff. de cõdi. inde. Et ad ꝯtraria rñde, vt sufficienter ꝑ do. Abba. & do. meũ hic, qui tñ sunt ꝯtrarij in responsione ad istum tex. Sed tandẽ sol. glo. videtur magis placere do. meo, quod hic valuit processus, qñ præcesserat citatio. Et si diceretᷓ, ergo appellatio interposita erat frustratoria ex falsa cã non iustificabili, & sic ẽt, si nõ videretur ipsi renunciatũ, pendẽtia appellationis nõ redderet processum nullũ. Quare ergo ponderat,

* Feudorum naturæ. *Adde ꝙ semper tenor, & forma inuestituræ inspici debet, per quam derogatur omnibus iurib. seu cõsuetudinibus, et ꝓpriæ naturæ feudorũ. Bal. & alij in ca. 1. §. p̃terea. quid sit inuesti. in vsib feud. & idem Bal. in prælu. feu. in 4. dist. vbi etiã Ias. col. 31. ver. Quarta diuisio feudorũ. in fi. & hæc est vna maxima in materia feudorum, vt dicit Ias. consilio 136. præsupponitur in facto. colum. 3. ver. itẽ ista est. vol. 4.*

* Ipso iure. *Adde quæ habẽtur ꝑ Auct. in c. Rodulphus. in 7. col. ver. Vltimo, de resc. s̃. & ĩ c. fraternitatis. s̃. eo. ti. col. 3.*

tat, q̄ fuit renunciatum, si ēt ipsa pendente idem esset. Ad hoc rñdet ipse, q̄ quamuis appellatio esset interposita ex cā falsa, ita q̄ processus iudicis & snīa interim lata vere valeret, tñ ꝯfirmatio snīæ sup appellatione, si appellationi ñ erat renūciatū, saltē ñ poterat fieri tūc quo usq; nō erit pronūciatū sup appellatiōe, ne fieret p̄iudiciū appellationi. Et isto respectu pōderat renūciatio. In gl. fi. Circa mām renūciationis testiū, q̄ est ꝑpria huius capituli, no. pulchras ꝯclones. Prima ꝯclo. Renunciatio facta testibus p accusatorem non valet, ſm Bar. sub dubio forte in aut. at qui semel. C. de ꝑb. per l. iurisgentium. §. si paciscar. ff. de pac. vbi accusatio pacto nō tollitur *, qa derogaretur iuri publico, vt ibi, & l. si maritus. §. si negauerit. ff. de adul. Facit, qđ no. Bar. in l. si maritus. ff. de qō. & in l. 3. §. j. ff. de iureiu. vbi accusator non pōt deferendo iurm̄ p̄iudicare fisco a, cui ex cā criminali p̄iudicaretur, p no. i l. agraria. ff. de termino moto. Ergo minus p̄iudicabit renūciādo testib. Istud intellige sane in renūciatione facta añ aliquos testes ꝑductos, qa arguit manifeste calūniā, vel collusionē, secus, si post testes ꝑductos elapsū tp̄s futuris renunciat, qa valēt, ſm illā op. q̄ hēt, q̄ in criminalib possit ꝯcludi in cā l. quis indubitati, ſm vnum intellectum. C. de adul. Quæ ꝯclo nō est aliud, q̄ renunciatio obligationū facti, vel iuris, ſm gl. in c. cum dilectus. j. de fide instru. Posset ēt isto casu iudex officio recipere testes in criminali, * ſm Bar. in l. 1. §. fi. in 2. no. ff. de quæst. & plene Ioan. de Ana. in ca. crimina. j. de col. post Bar. in disputatione inc. Iudex maleficiorum. Quod aūt dr̄ de ꝯclusione in cā forte ꝑcedere posset respectu accusatoris, sed secus respectu rei, vt statim

4 dicet. Scđa ꝯclusio. Renunciatio † facta testibus p accusatum, nō valet, ſm Bal. hic ꝑp gl. magnam, in fi. in l. pactū inter hær. ff. de pac. q̄ vult, q̄ reus in criminalibus non pōt renunciare defensioni, & ibi Bar. in vlt. col. Et ideo dicit Bar in l. custodias. ff. de publ. iu. q̄ male videntur facere aduocatores qui faciūt q̄ reus renunciat termino & defensionibus suis, ꝯ l. non tm̄. ff. de appel. reci. & l addictos. C. de epis. aud. & ratio potissima est, quia nemo est dn̄s mēbrorum suorum. l. lib. homo. ff. ad l. Aquil. Vnde nemo pōt fideiubere pro alio, vbi agitur de pęna corporali, ſm gl. sing. in ca. cum homo. 23. quæst. 5. quam sequitur Bal. in l. neque. C. ne filius pro patre, & in c. breui. s̄. de iureiu. in l. 2. C de const. pec. & Pe de Anch. & Imo. in rub. de fideius. & Roma. consilio. 15. & in l. si filiofamilias. la 2. ff so lu. ma. & Sal. in l. ad commentariensem. ff. de cust. reo. & adduci posset, qđ no. Io. And. in reg. semel malus. de regu. iu. in 6. quem alle. do. Abb. in c. cum ecclesiis. s̄. de maio. & obe. & gl 2 q 6 in summa, & Io. And. in c. cum laicus. de foro comp. in sexto, & Bald. & Sal. in l. fi. C. de neg. gest. & gl sing. ſm Dy. in summa, & glo. in c. ipsa pietas. 23. q 4. & Ang. in l. quicunque. C. de ser. fugi. & glos. si. in Auth imo. C. de ac. & obl. Quorum dicta alias retuli in ca. contingit. el 1. j. de sen. excom. Fallit ista conclusio, nisi reus sit ꝯfessus maleficium sponte, quia renūciādo termino postea dato p̄iudicat sibi, ſm Bal. in l. accusatoribus. in 1. col. C. de acc. Idem si renunciaret defensionibus, quæ sunt de apicibus iuris statutorum, & non de iure gentium, secundum Bal. in l. 1. ver. super 5. C. qui accu. Et hoc idem, si renunciaret tacite, puta, permittendo labi terminum, secundum Bal. ibidem. Et q̄ possit omittendo defensiones, sibi p̄iudicare, est gl. quam sic intellige, in l. 1. ff. de furibus balneariis. Idem, si est latro famosus, ſm Ro. in rub. ff. de arb. Alle. Bal. in l. prouinciarum. C. de feriis. Idem, si notorium est, nullam defensionem ꝯpetere, ſm Ang. plene in d. l pactum. Idē, si est captus inflagranti crimine, secūdum Bal. in l. vt vim. ff. de iust. & iu. in prin. Idem si renunciaret exceptionib. declinatoriis fori, secundum Bal. in l. pen. ad fi. C. de pac. & in capitu. 1. in 1. colum. supra de iu. Idem, si renunciaret p conclusionem in causa, secundum Ang. in dic. l. pactū. quem tamen reprobat hic dom. meus, tum quia est eadem ratio, tum, quia non concluditur in criminali, secundum Bal. in l. 1. ver. quarto quæritur. C. de cond. inde. nisi statutum imponat conclusionem, ſm Bal. quem vide in d. l. si accusatore. quasi in fi. Idem, vbi pęna non esset corporalis, ſm do. meum, qa cessat rō dictæ conclusionis, nisi forte, ſm eū, ageret de infamia, qa dr̄ esse mutatio status, per no. in l. de minore. §. tormenta, ff de quæstio. Extra istos nouem casus stat firma ꝯclusio, q̄ procedit, ēt si reus in renunciatione iuraret, ſm Bar. in l. 1. C. de ꝯfes. Et ꝑcedit ēt si renunciaret exceptionib. dilatoriis, puta, q̄ procedat t pe feriato, ſm Bar. in d. l custodias, p illum tex. qđ forte nō est īdubitatum, p id qđ dixit Bal.

5 in d. l. pe. C. de pac. Tertia ꝯclusio. Renunciatio † facta testibus in cā principali, nō extendit ad cām appellationis, quo minus possint alij testes produci, siue sit renunciatum in specie qbusdam articulis, siue in gñre. ſm do. Ab. & do meum hic, ꝯ Inn. Bal. do. An. & Imo. hic, faciētes dr̄iam inter renūciationem spālem, vel gñalem. Et cum op. do. Ab. ꝯcordat Spe. in ti. de renun. & conclus. §. 1. ver. hoc ēt scias, & Bar. in authen. at qui semel. ver. quæro, vtrum renunciatio. C. de proba. & dom. Ant. in c. pastoralis, de cā posses. & proprie. & in ca. cum dilect⁹. in fi. j de fide instr. & Bal. in l. per hāc. in 1. col. C. de tēp. ap. & in c. fraternitatis, in vlt. col. s̄. eodem & dom Ant. in ca. cum olim, infra, de cens. & per Ang. in § quia vero. in Authen. de testib. Et in quantū do. Abb. reprobat prædictos, dicentes, secus esse in renunciatione facta certis capitulis, quia in cā appellationis, tanquam diuersæ instantiæ, rescinduntur acta in prima. l. ita demum. C. de proba. maxime, qa ꝯclusio in cā non tollit ꝑbationes in cā appellationis. ca. cū Io. j. de fide instru. Et ita hic, cum ista renunciatio sit similis cōclusioni. Addit do. meus, q̄ ista rō non est generalis, qa sicut publicatio ꝑcessus portat effectum in cā appellationis, cle. 2. eodem ti. ita hic, ſm eum, cui responde, q̄ in publicatiōe durat rō subornationis, quod non est in renunciatione, sicut nec in ꝯclusione. Pro hoc ēt facit, ſm ipsum, quia sicut fideiussio præstita coram iudice primæ instantiæ ēt nō * expresso noīe proprio, finitur in cā appellationis, l. 2. C. de ꝑc. late Bart. in l. cum apud. ff. iu. solu. & tñ ille est actus particularis, qui fit sup vno articulo iudicij, ita hic. Præterea lʒ renunciatio gñalis min⁹ possit, q̄ spālis, tñ spālis tm̄ ꝑt, quantum gñalis indiuidua, l. 1. cum má. ff. si qs i ius voc. Facit l. si duo. ff. ad municip. Et renūciatio facta simplr testib. non est oīno gñalis, sed sup indiuiduo spāli, & tñ illa nō extēdit ad cām appellationis, ſm Inn. & sequaces. Ergo nec ista ad c. ꝯstitutus, el 2 j. eo. Rñde, q̄ ibi nō est illud verbū, In pricipali. Vñ sumit arg. à ꝯrio, q̄ vbi est renūciatum testib. non pñt testes produci. Sed nō negat de alia instantia. Et hæc applaudet illi literæ, qa in cā principali non pōt pars ad iudicem accedere.

* Tollitur. *Adde an si accusans pendente accusatione remittat, iudex ex officio possit ꝑsequi. & dic quòd sic. Lucas de Pen. i l. si quis. col. 25. q 5. C. de desertor. lib. 12.*

a Præiudicare fisco. *Adde, quòd si accusator defert iuramentum reo, & iudex approbauerit, prodest ipsi reo, arg. l. si cui. §. eisdē. ff. de accus.*

* In criminali. *Adde Bal in l. diui fratres. ff de pe. & in l. 1. § fi. ff. de quæst. An autem conclusio in causa sit de substātia iudicij ita quòd omitti nō possit. vi Ab. & Fely in c. cum l & A. de re iudic. Card. in clem. Specu. § & quia. q 19 de ver. sign. Ioan. And in addi. Spec. titu de renunc. & concl. in prin.*

* Fideiussio. *Adde quòd fideiussor de iudicio sisti, liberatur lata sententia, vt est casus sing. secūdū Bart. in l. grege. §. & post litem. ff. de fideius. quem tex. dicit etiam singu. Ang in l. fideiussor. §. in fideiussorem. qui satisda. cogan. concor. l. 1. iunc. glo. parua in ver. iudicio. ff. si ex nox. cau. agat. Fallit quādo fideiussor promisisset reū p̄sētare toties quoties curiæ vidbitur. l. si qs. ff. de custod. reor. no in l. 2. §. fi. & ibi late Ale. & Ias. nu. 7. ff. q satis. cogā. Auctor in c. in nomine Domini. colū. 2. hoc ti. Bart. in l. fi. C. de fideius. Quid aūt in fideiussore de defendendo, dic q̄ non tenetur post sentētiam. l. cū quærebatur, & ibi Bar. in fi. prin. ff. iudi. sol. & vi. Pau. de Castro in d. l. grege. §. & post.*

6 Et ita intellige sane ſm dom. Ab. nisi † obstaret timor subornationis, puta, quia super illis capitulis alios testes produxisset in prima cã, quia tunc procedere posset cõsideratio Inn. & aliorum hic, cum quibus cõcordat do. Car. in cle. 2. in 7. q. eo. ti. & Bal. in l. 2. in apostil. ff. de test. & Bal. & Ang. in auth. iubemus. C. de iud. & ibi allegãt c. fraternitatis. supra, eo. qui tex. vt considero, multum videtur obstare pdictis, dum probat, ꝙ in causa appellationis nocet renunciatio facta in principali vt sup eisdem capitulis testes produci non possint, nisi dicat, vt dixi, ꝙ loquitur, qñ testes aliqui producti fuerint super illis capitulis, in quibus durat timor subornationis. Et ista sunt de mente gl. in c. cãm. el 2 in verbo, capitulis s. eo. Et vnum casum, in quo renũciatio nõ obstat ẽt in principali, posui post Imo. in c. i causis. circa medium s. eo. Vltimo, an valeat renunciatio testiũ facta extra iudicium? vide omnes in c. 2. supra, ti. 1. & ibi dixi in vltima intelligentia 3. conclusionis, & scias, ꝙ qui renunciat allegationibus simpliciter, non vr̃ renunciare allegationibus facti, & ideo nõ impeditur producere testes, nisi cõsuetudo aliter interpretetur, ſm Io. And sing. in Spe. ti. de renunciat. & conclus. § 1. circa princ. & sequitur do. meus hic Sed intellige, quando vna pars tantum renunciat, secus si ambæ, vt per Spec. ibi, & Bar. in l. consentaneum. in vlt. col. per illum tex. C quõ & quando iudex.

SVMMARIVM.

1 *Libellus ex verbis improprijs non vitiatur.*
2 *Instrumentum an possit confici super consanguinitate.*
3 *Notarius an debeat esse rogatus de contingentibus à natura.*
4 *Instrumentnm quando enunciatiue probet consanguinitatem.*
5 *Publicatio testium quare non obstat in causa matrimoniali.*

CAPITVLVM XXVI.

SEries. In cã matrimoniali, vbi agitur de pbando impedimentum nõ subesse, pñt recipi testes publicatis test: b. H. D Vel hic, & quo minus publicatis test bus pñt testes produci sup eisdem articulis, vbi pars aduersa añ publicationem instrui nõ potuit. H. D.
1 No. ibi, matrimonium accusabat, ſm do. Abb. ꝙ † non vitiat libellus, l3 ponantur verba impropria. Hic. n. agebat ad dissolutionẽ coniugij pp ꝯsanguinitatẽ, vbi non cadit ꝑprie accusatio, q̃ fit, cũ agit criminaliter, c. qualiter. el 2. infra, de ac. & c. p tuas. el j infra, de symo. & l. 1. in fi. cum l. seq. in tex. & gl. ff. ad Turp Ad idem c. ꝯstitutus. j. de relig. do. Et appositum fuit verbum, Accusatio, qa versatur crimen incestus stante ꝯsanguinitate, & ita accusatio criminalis vel ciuilis non discernit ex verbis, sed ex conclusione libelli, in quo põt videri Bar. in l. 1. C. de vsufruc. & in l. scire debemus. in fi. prin. ff. de ver. obligat. & in l. sed & si possessori. § item si iurauero. ff. de iureiu. & in l. si merces. § uis maior. ff. locati. & in l. 1. ff. de ac. & obl. & in l. si mater. § eodem. ff. de excep. rei iu. & in l. insulam. ff. de præscr. verbis & Imo. in l. pro hærede. § q tñ ff de acq. hære. & dom. Ant. in d. c. ꝯstitutus. & in ca. examinata. supra de iu & Io. And. in Spec. super rub. de officio omnium iu & Bal. in Spec. in ti. de appe. & Pau. de Cast. in l. monumenta C. de legat. & dom. Ant. post Inn. in c. cum venerabilis. j. de relig. do. & dom. Ant. & dom. Ab. in c. ad dissoluendum. s. de despon. impub. In quibus locis inuenies, ꝙ quando ex narratis in libello elicitur ꝯclusio & intentio libellantis, licet aliqua verba repugnent, tamen saluatur libellus etiam illis impropriatis. Quod intellige, nisi verba libelli essent valde disproportionata ab intentione agentis, vt quia in libello petitur ex locato, & probatur de commodato, vt per Bar. in d. § eandem. & do. An. in c. examinata. & Pe. de Anch. ꝯs. 28. inc. Statutum. In glo. 2. ibi, non põt instrm̃
2 fieri. no. ex gl. ꝙ † super ꝯsanguinitate non põt ꝯfici instrm̃, & ipsam sequunt oẽs hic, & assignat hic Bal. rõnẽ quia notarius hoc non põt scire pro vero. Alle. l. 1. ff. de ven. inspi. Sed dicit hic no. Host. ꝙ super natalibus põt ꝯfici instrm̃, qđ est verum, quo ad matrem, quia de patre sciri non põt pro certo, nisi forte describendo p̄sumptiones, quas habuimus in c. per tuas. s. ti. j ſm dom. Ab. hic. In confectione illus instri non expedit notarium rogatum esse de visu pp honestatem, sed de coniecturis vsitatis, ſm do. Ant. & Imo. hic, p hoc sentiẽtes, ꝙ sicut in difficile probabilibus admittitur probatio ꝯiecturalis facta per testes, vt j. c. 1. ita p eadem signa põt notarius esse rogatus, qđ dicit do. meus sp notandum, & si legisse alibi. Sed tñ ꝯ ista ipse prolixe instat per elegantẽ theoricam Io. And. in Spe. de instr. edi. § postquam, ver. item, nunquid. quem sequunt Bal. & Sal. in l. neq; natales. C. de prob. & plene p do Ant. & do. Ab. in c. 1. j. de fi. instr. & Bal. in rub. C de fi. instr. vbi tractando, de quib.
3 † notarius possit esset rogatus, dicunt inter alia, ꝙ de actibus contingentibus à natura, vel casu, vt natiuitate, morte, aut ruina, non põt à partibus notarius rogari, qa partium est vti notario in dependentibus à suo velle, & ab ipsis effectum sumentib. in Aut de tabel. § 1. & ideo authoritas notarij, q̃ est extraordinaria, ſm Inn. in c. cũ P. j. de fide instr. non dẽt extendi. sunt enim talia æstimãda p iudicem, l. septimo mense. cum ibi notatis ff. de statu hom. Et æstimanda p iudicem non ꝯpetunt notario, l. 3. C. de iure fisci. lib. 10 Et p istam doctrinam veram impugnat pdicta, & bene. Sed tñ dicas, ꝙ ſm notata in d. locis ẽt de istis dependentibus à natura pñt partes notarium rogare, tñ hoc fit non in his, quæ earũ ꝯsensu nõ pñt induci, vel tolli p suam rogationem, ꝑut successio ex vltima voluntate, vel qd simile, sed in aliis, puta quo ad effectum alẽdi liberos, pp quem valeret instrm̃ natiuitatis, & in casu mortis, puta de morte animalis, ut agatur ad æstimationem, qa tales effectus sunt in ptãte partium sine iudicis ministerio. Item instrm̃ valeret ẽt extra istos casus, quo ad faciendum indicium, pp qđ qñq; defertur iurm̃ in supplementum, ſm Bald in rub. C. de fide instr. Dat exemplum, qñ stipendarij pdunt equum in bello, vel oratores in itinere, & reportant instrm̃ de morte equi, sicut quotidie fit, arg. l. hac le. ff. de pac. ꝯuẽ. & l. non oẽs. § à barbaris ff. de re mil. Bene facit, qđ no. gl. ista paulo infra, dicens, instrm̃ ẽt de consanguinitate facere præsumptionem. Per quam dicit Bald. hic, ꝙ per instrumentum ob aliud confectum, in quo dr̃ tales tanquam consanguineos, &c. probatur enunciatiue cõsanguinitas, non ad plenum, per l. ex his. C. de test. mili. sed per viam adminiculi, per l. non ignorat. C. qui accus. & l. vxorem. ff. de manu. testa. maxime, quando illa verba conferuntur ad principale contentum in instrumento, p tex. quem dicit sing. in l. epistolam. in princ. ff. de pac. Et operatur satis illud adminiculum, ſm dom. Ant. & Imo. hic, quia tollit suspicionem resultantem alias ex iterata productione testium, per istum tex. Et subdit signanter do. Ant. ꝙ instrm̃ super facto excedẽte memoriam hominum enunciatiue continens consanguinitatem, ipsam plene probat, quod est valde pulchrũ ad ma-
4 teriam c. cum cãm. s. ti. 1. vt † talia instra antiqua probent etiam id, super quo directe instrumentum confici non põt Qũo aũt constabit, ꝙ habens instrm̃ de natiuitate sua, sit ille, de quo instrumentum loquitur, late instat Bal. & Sal. in d. l. neque natales, & do. meus hic, sed dic in effectu, ꝙ trib. modis. Primo, si post natiuitatem decursum esset exiguum tempus, quia per testes descriptos in instrumento probabit identitatem, cum modico tpe non præsumatur mutata indoles, ſm Nicol. de Mata. in d. l. neque. Secundo, si factus maior probat filiationem his modis, quos diximus in c. per tuas. Tertio, si ẽt cessantib. illis modis probaret identitatem suam pp singularitatem nominis, pp quam tolleretur dubium æquiuocationis, altero ex istis modis non concurrente, non obtinebit, secundum prædictos. Quibus in simili accedere posset qõ Bal. in l. si qua per calumniam. C. de episco. & cl. quam alleg. dom. Abb. in c. coram. in pen.
5 col. supra, de offic. deleg. In † glo. fi. in fi. inter 10. lecturas quæ ex glos. & Doc. dantur ad illum tex. illa vltra glo. est de magis approbatis, quòd speciale sit in causa matrimoniali, vt testes produci possunt etiam testificatis

Didicitis. Adde Ang. in Auth. de testi. §. quia vero. ver. vlterius oppono. collat. 3. & Lanfr. in cap. quoniam contra. s. de probatio. §. testes. versi. viso.

* stificatis didicitis * ꝓbatur in ca. sicut & c. ex tenore. j. eo. siue pars stet ꝑ m̄ri monio, vt hic, siue ꝯ, per rōnem c. licet in fi. j. eo. & late fuit dictum post Abb. in c. iurauit. s. ti. 1. Et si diceretur, quare non attenditur timor subornatiōis, & sic falsitas hic, vbi agit̃ de maximo p̄iudicio, put tenebat Gof. in c. sicut. j. de spons. Et ī summa huius tituli ad fi. r̄ndet Bal. & clarius dom. Ab. hic, ꝙ in aliis causis non solum attenditur p̄dictus timor, sed ēt tacita ꝯclusio resultans ex publicatione, & vt sit litium finis, qui respectus cessat in cā m̄rimoniali, ꝑ cap. lator. & c. ꝯsanguinei. allegata in gl. j. eodē. Per quæ apparet, ꝙ plus pōderatur rō peccati, q̃ timor subornationis cui iudex caute prouidere pōt, & idem Bal. in c. iurauit. s. ti. 1. de prob. dummodo prius præstetur iur̄m purgationis à dicta suspicione. Et quamuis do. Ab. dicat, ꝙ ista lectu ra vera in se non probatur hic, vbi nō fit mentio de publicatione, tñ ꝯriū est verum, per istum tex. in verbo, falsum esse dicebat, quod dici non poterat, nisi didicitis testificatis. Et istud sufficit, sicut publicatio, vt dicetur infra, eo. ca. vltra tertiam. Vbi etiam fiet mentio de vna lectura Vincentij hic, per quam voluit, ꝙ qui audiuit testium examen, non dicatur didicisse. Et alia lectura do. An. & Imo. hic, ꝙ hoc fuit, q̃a non producebātur testes, & ēt instrumentum, quo ad adiuuandam assertionem testiū, ex quo verisimil'r cessabat timor subornationis. Et de hac lectura facit festum Ro. in rub. ff. de arbitris. Et si opponeretur d. ca. iurauit. s. eodem. vbi quamuis p̄sumatur pro testib. quos aduersarius nixus est subtrahere, tñ publicatio impedit eos produci, responde, ꝙ præsumptio resultās ex instrumento est fortior, quia immediate respicit negotium, de quo agitur, quod non est in alia p̄sumptione. Patet ex notatis per Bar. in l. fi. ff. de qō. s̄m do. meum, qui per hanc lecturam intrat longam qō. vtrum prohibitus probare ꝑ testes ex forma statuti possit probare ꝑ testes cum ītro, de quo solum remitto ad Bar. Bal. & Pau. de Cast. & Ro. in l. certi. ꝯdictio. §. qm̄. ff. si cer. pe. & ad alios, quos allegaui in ca. 2. in 7. intelligētia tertiæ ꝯclusionis, s. ti. 1. Et alia lectura Io. And. cōiter approbata, ꝙ pars non potuit ante publicationem instrui super directa, vel indirecta probatione ꝯria, q̃a proposita fuit in capitulis consanguinitatis, non distinctis gradibus. Et sic succedit doctrina Inno. in c. ex tenore. j. eo. De aliis lec. dic, vt per Doc.

SVMMARIVM.

1 *Testimonium quando valeat de auditu, & quādo qs dicatur scire.*
2 *Copula carnalis qualiter probatur.*
3 *Copula carnalis per auditum an probari possit.*
4 *Testis qui audiuit tenui pariete intermedio, an probet, vel non?*
5 *Cæcus an & quando possit testificari.*

CAPITVLVM XXVII.

PRæterea. Carnalis copula probatur ꝑ ꝯueniens testimonium de visu, vel ꝑ testimonium auditus, quod ꝑ famā & adminicula coadiuuat. In tex. ibi ꝯsocios, no. s̄m dom. Ant. & Imo. & tene
1 menti, ꝙ † non vitiatur dictum testis, si dicat, se scire id quod deponit, non per certam scientiam, sed per auditum & famam. Ad id vide Bal. ī l. filium. ff. de his, q̄ sunt sui, vel alie. iu. de eo, qui dicit, Scio ꝑ certo talem esse filiū Titij, quē retuli in c. ꝑ tuas. s. ti. 1. & vide Do. in ca. de capitulis. 10. dist. vbi dicit, ꝙ quis dr̄ pro certo scire, quādo est certificatus ab vno fide digno, & de hoc etiam ꝑ dom. Ant. in c. vnico. circa prin. s. de rescr. & in c. quoties. in vlt. col. s. eo. & in c. per inquisitionem. s. de ele. & late in c. fi. s. de iura cal. Et dr̄ quis scire, id quod vehemēter p̄sumit, s̄m gl. & Imo. in l. repudianda. ff. de acq. hær. & no. Pau. de Cast. in l. si posthumus. §. fi. ff. de li. & posth. per tex. ibi, in ver. quem scio. & in l. si quis ita. §. pe. ibi, & si quasi certus. ff. de test. tu. Et dr̄ quis scire, quod ab aliis audiuit, s̄m gl. in c. vr̄ 22. q. 5. & in c. tua nos. in verbo, ꝯstiterit. j. de spons. Et dicit Arc. in c. beati. circa prin. 2. q. 7. ꝙ dr̄ sciri, & indubitatum esse, quod cōi auditu percipitur de antiquis, & dicit, ꝙ de hoc pōt assertiue r̄nderi per iur̄m. Alle. Inn. & Host. in ca. cum causam. s. de iur. cal. Et dicit Inno. in ca. ex literis. j. de iureiu. ꝙ quis pōt iurare de veritate ēt in his, quæ nō vidit, sed indubitanter nouit, puta Christum crucifixū, & sequit̃ ibi do. An. & Arc. & Io. de Fantu. in ca. testes. 3. q. 9. & mirabiliter ꝯsuluit Pe. de Anc. cons. 285. inc. Visis diligenter, ꝙ substitutus in testamento cum ꝯditione, si ex vidua p̄gnante non nascatur masculus, pōt adire hæreditatem ante verificatā ꝯditionem, si ex p̄gnantis & aliarū mulierū assertione verisimiliter opinari poterat fœminam nasci turam, & alle. multa, maxime Inn. in d. ca. fi. de iu. cal. Et de his satis pro nunc. In gl. magna. ī fi. Io. An. & oēs alij
2 intelligunt gn̄aliter istum tex. ꝙ † probatio, de qua in tex. sit sufficiens ad dissoluendum matrimonium, & in quocunque alio casu, in quo agit̃ de probanda copula q̃a litera loquit̃ indiffinite, alias, s̄m ipsos, essent superflua iura loquentia de affinitate, q̃a de facili probari nō pōt copula, nisi modis p̄dictis. Vñ sufficit probatio possibilis, sicut de filiatione dr̄ in d. ca. per tuas. Et hinc est, ꝙ tex hic, quo ad visum, requirit testimonium ꝯueniēs, q̃a nō est verū dicere, ꝙ viderint p̄cise copulam, ēt vidē do vnum supra alium in actibus Veneris. Forte. n. erat vir impotens, vel mulier arcta. Iō successiue per vnum foramē vidisset aliquos fornicari, q̃a cū sit actus successiuus, nō vident̃ deponere super diuersis fornicationib. sed sup vna tm̄, * s̄m gl. ī c. nihilominus. 3. q. 9. quam sequit̃ do. Ab. hic in c. cum non ab homine. s. de iu. & Io. de Ana. in ca. cum oporteat. j. de acc. & Bal. in l. testium. circa fi. de test. & Io. And. in Spe. ti. de teste. §. iam de interrogatoriis, in antep. col. ver. q̄d si vnus. in addi. inc. Idē in quouis actu. Et dicit do. Abb. hic se adhuc plus dicere, ꝙ sufficit, si testes vidissent solum virum & mulierem in latebris se osculantes & amplexātes, q̃a isti sūt actus ꝓpinqui ad coitū, & alle. q̄d no. Car. in l. 2. ff. de fur. vbi dixit, ꝙ si aliqs inuenitur occultatus in domo, in qua est pulchra mulier, ex hoc ēst ꝓbatum adulteriū p̄sumptiue. Et pro isto dicto do. Ab. vide tex. optimum in c. literis. j. de p̄sum. ꝑ quem ꝓbat̃, ꝙ ētsi testes ñ viderint vnum s. aliū, tñ sufficit attestari de actib. Veneris, puta vidisse solū cū sola, * vel nudū cū nuda in locis secretis. Et nihil dr̄ de fama. Ad idem gl. in l. Caij Cassij. ff. de fideicō. lib. vbi sufficit, ꝙ mulier fuerit visa iaces. Bonus tex. in l. quod ait lex. ff. de adul. sentit Spe. de præsum. §. species. non longe post. prin. Sec^o, si testes ista nō vidissent, sed ea audiuissent fieri, q̃a tunc alia requirunt̃, de quib. in ver. seq. Sed ī quantum do. Ab. sequit̃ Bar. in d. l. 2. d̄ reperto in domo, pōt intelligi, ꝙ illud sit verū de adulterio, id ē, de aīo adulterandi, sed ꝙ ꝓbet̃ delictū ꝯsummatum, vel consumptum ex parte mulieris, est absurdū, q̃a posset esse, ꝙ se ingessisset non vocatus. Et ita per hoc ꝯ Bar. tenet dom. Ab. in ca. tertio loco. j. de præsum. & in c. tertio loco. in pen. col. s. ti. 1. allegando Bar. melius loquentem in l. capite quinto. ff. de
3 adul. Et dicas, ꝙ † vbi agitur de dissoluendo matrimonio, nisi habeātur testes de visu conuenienti modis prædictis, oportet ꝙ ꝓbetur per testes de auditu, s. copulæ, vel mixtionis, non de auditu auditus & famam & alia adminicula, quæ sunt s̄m Host. per amorem, risum,

Sup vna tm̄. Adde Soci. consi. 63. incip. in præsenti cōsultatione. versi. sed si diuersis. circ. fi. par. 1. vbi dicit, ꝙ quando delictum reperitur præparatoriū ad alterum secundū naturam actus vt amplexus ad libidinem, tunc attenditur solū actus principalis & finalis, secus quando reperitur p̄paratoriū alterius non secundum naturā actus, sed contingenter.

Cū sola. Adde Ale. post Bar. to. ī l. j. ff. si cer. pe. & in l. 2. §. fi. ff. d̄ adult. vi. omnino Abb. hic col. 1. in ca. ex literis, in fi. et in c tertio loco col. 2. in prin. j. de præsum & in ca. tertio loco. col. pe. vers. sed ego addo vnum. s. de ꝓba.

locū, nunciū & similia, & altero istorū deficiēte ñ esset pbata copula Et pōdera istum tex. vt dixi in c. veniens. in 2. ɔclusione, s̄. eo. vbi aūt non agereť de tanto piudicio, puta in calib. positis hic in gl. vel similib. indicia latiora sufficerent, & iō corā epō peti pōt separatio thori pbando solū, ꝙ vxor pmisit ab aliquo teneri manus ad suum pectus, fm Bal. in c. tuæ. s̄. de pc. p tex. optimum cū gl. in c. 1. quib. mo. feud. amit. vbi gl. exponit illū tex. punientem vasallum, q turpiter ludit cū vxore dñi, id est, qui posuit manus ad pectus. Et idē si probaret vxorē fuisse in balneo cū alio, fm gl. in c. non oportet. 81. dist. & est tex. in l. fi. ibi, cōe lauacrū, ibi, libidinis. C. de repu. Et idem, si pnoctaret extra domū sine cā, fm Ang. in §. minores. in Aut. de nuptiis, p d. l. fi. Et idem, si maritus īfirmus diu, & impotēs, vel absens diu, reuersus inueniat se habere ex vxore natū, & nō à se genitū. Et iste est vnꝰ casus in quo vltra Doc. copula pbatur sine testib. p tex. ī l. filiū. ff. de his, qui sunt sui, vel alie. iu. Et istis adde tex. optimum in c. dixit. 32. q. 1. vbi quantum ad dimittendā mulierem à thoro, nō solum sufficit fornicatio, sed violenta suspicio fornicationis. Et ꝙ colloquium & oscula sint pludia Veneris, vide gl. 3. q̄ Ang. facit sing. in l. 1. ff. de va. & extraor. cri. & gl. ī d. l. qđ ait. & ī c. nec aliqua. 27. q. 1. Et dicit Bal. in l. neq; natales. C. de pba. ꝙ ɔiecturæ pbant aliq̄ esse meretricem, puta, si passim intrant & exeunt scholares de die & de nocte, & dicit, ꝙ scholaris loquēs cū puella nō psumiť dicere, Pater nr̄. & sequitur Pe. de Anc. in regula, semel malus, de reg. iu. ī 6. Vñ imprudēter locuta fuit gl. ī c. absit. 11. q. 3. * de clerico amplexante mulierē, *& ī3 eam sequať Spe. in d. §. species. in prin. tñ eā do. Ab. reprobat in c. 1. de cleri. nō resi. Et iō reprehēdi debēt isti spūales, q sub specie boni sæpe visitant mulieres, fm Ang. in Auth. qūo oportet epos. in prin. & bñ facit c. 3. 28. q. 2. Et magis crediť test. b. dicentib. puellam esse corruptā, qa viderūt eā in lecto cū iuuene, q̄ hoc negantib. fm Bal. in l. testium. in vlt. col. C. de test. Facit illud, A iuuene & cupido credať, & c. Oportet tñ, vt testes deponentes sup adulterio, reddant cām dicti sui, fm Bal. in l. solā. C. de test. Et q vult probare adulterum, dēt prius probare mr̄imonium alias nihil agit, fm Bal. in l. ita demū.
4 in fi. C. de proc. Vltimo † pōdera, fm Imo. hic istam gl. in prin. in verbo, tenui pariete, qa de facili non reperitur alibi, fm ipsum, ꝙ ubi agitur de mr̄imonio separando testimonium de auditu mediante tenui pariete, vel cortina, nō valet p se solū. Idem esset de testib. descriptis in testō, * quia oportet, ꝙ viderint testatorem, fm Cy. in l. si ñ spāli, p illum tex. in verbo conspectu. C. de test. ētsi testes consueuerint habere notam vocem testatoris. Et no. Bar. in l. in summa. §. idem Labeo. ff. de aqua plu. arc. idē ī cā criminali, fm Imo. ibi. Extra istos casus cōiter teneť, * ꝙ valet testimonium dicentis se audiuisse p medium parietem, vel cortinā, * fm gl. in d. §. idem Labeo, quam ita saluat Imo. hic dicens, esse vnicā apud Legistas. Ita ēt declarat Imo. post do. Ant. in c. 2. s̄. de ɔsue. Et per hoc datur practica, fm ipsum hic, in agendo caute, qñ quis vult inducere ad ɔfitendū aliquem id, quod nūquam vult dicere coram testibus, vt conducat testes post aliquam cortinam, & illi habeāt notam vocem ɔfitētis. Sed Ang. ī d. l. si nō spāli. dicit, ꝙ licet testis possit deponere, quāuis non viderit ɔhētes, sed habeat notas voces ɔhentium, non tñ facit plenam probationem, quia de facili potuisset decipi in mutatione vocis. Et hoc ēt sequiť do. Abb. in c. cum cām. j. eo. qa fm ipsum, qua rōne in testō lex voluit testes esse in ɔspectu testatoris, s. ob dubium mutatæ vocis, ea dem erit idem in aliis ɔctibus. Hoc limitat, nisi prius vidisset ɔhentes, & audisset, & modico facto interuallo ɔxissent, quia produci poterunt. Gl. in d. l. in summa, cum sequacibus. Et idem
5 puto dicendum in† cæco, vt extra istū * casum ēt testificari non possit, * licet gl. simplr dixerit, ꝙ sic, c. testes. 3. q. 9. quam tñ ipse secutus fuit hic, & procedere posset in his, q̄ vidit ante cæcitatem, vt per Spe. in ti. de test. §. 1. 11. col. ver. sed nunquid cæcus, & Ang. in §. si vero absunt. in auth. de hær. & Fal. & Bar. in peculio. Inn. in verbo, testes. in 48. col. & Ro. in rub. de arb. in 7. col. & Bar. in l. ad testium. §. conditionem. ff. de test. & Cy. & Bal. in l. testium. C. de test. Et de cortina vide Bal. in l. si qua per calumniam, in pen. col. C. de epi sc. & cle. & Ful. in l. si vnus. C. de testa.

* Mulierem. *Adde Alex. tenentē cum glo. in d. cap. absit. in l. 1. ff. uar. & extraor. crim. & Ang. in trac. malefic. in uer. Adultera col. 2. & Bal. in l. quid ergo. §. si hęres. de lega 1.*

* In testamento. *Adde Alex. ī d. l. si non speciali. Mathes. no. 124. inci no quòd licèt regulariter. nam testes debent uidere testatorem et esse in eius cōspectu iō testamentū de nocte factū nō valet, per no in l. nō minorem. C. de transac. nam nox impedit cognoscere personas. gl. ī l. si cū exceptiōe. §. in hac. ff. quod me. cau.*

* Vel cortinam. *Adde glos. in c. testes. 3 q. 6. uer. quæ viderit. Arc. ī c. videtur. 22. q. c. qui ab hac regula excipit octo casus ut ibi per eum. Adde tamē, quod in criminalib. nūquam valet testimoniū de auditu per cortinā intermediā vel tenuem parietem Imo. in d. §. item Labeo. facit in simili textus in auth. de instru. caut. & fi. §. sed si quis. And. de But. in c. tam literis. hoc ti. & cap. caut. 230. incip. quando quis non potest.*

* Nō possit. *Ad de Hostiē. in c. ex literis. de consuet. Bart. in l. 1. ff. de ver. oblig. & Bal. in Marg. ad. Inno. in lit. T. ver. testis cæcus. vbi quid in surdo in rebus perceptibilibus per visum.*

SVMMARIVM.

1 *Dicto Papę vtrum credatur, sicut illius literis fieri solet. & nume. 2. 3. 4.*
5 *Iudex & arbiter non possunt deponere de ijs, quæ gesta sunt corā ipsis. Fallit, vt nu. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.*
13 *Aduocatus non potest esse testis in causa sui clientis.*
14 *Procurator an posit esse testis in causa, in qua fuit procurator.*
15 *Solicitator an posit esse testis in causa à se solicitata.*
16 *Proxeneta an posit esse testis in actu, pro quo fuit proxeneta.*

CAPITVLVM XXVIII.

CVm à nobis. Vnius iudicis verbo ñ creditur, scripturæ vero eius per testes reprobari pñt, fallit in Papa. H. D. Et est mā valde solennis, pro cuius expeditione, omissis notabilib. q̄ clara sunt ex ordine glo. assūmo totam mām p ɔclusiones. Prima
1 ɔclusio. Ita † stať verbo Papæ, sicut literis suis. Ita p istū tex. dicit hic Host. & sequunť Io. And. Bal. & do. An. hic. Et hoc pcedit nō solū sup agitatis corā eo in causis spūalibus, in quib. habet amplam ptātem, c. 2. de pb. in 6. cle. 1. vt li. pen. sed ēt in causis prophanis laicorum, vt hic in verbo, testīs & aliis ɔctib. nam talia sunt de iure gentium, & p hæc facit, qa clausula in fine posita non refertur ad primum dictum testiū, si solū ītelligereť de spiritualib. Ad idem rō, qa si princeps habens supremam ptātem pōt ɔcedere alteri, vt credať sibi soli ī quocūq; negocio, patet in c. quicūq; 11. q. 3. ergo fortius hoc priuilegiū habet in se, qa fm philosophum, pp qđ vnumquodq; tale, & illud magis, facit c. Daibertum. 1. q. 7. Ad idem gl. q̄ loquitur de ɔctu in ca. ad Apostolicæ in ver. permisissent. de re iu. lib. 6. de qua paulo j. ver. 2. no. Est verum, ꝙ do. Abb. hic dicit se credere, ꝙ iste tex. procedat in his, in quib. Papa hēt plenam ptātem, ut in spūalibus, sed in aliis dubitat, ꝙ non crederetur nudo uerbo suo in piudicium aliorum, & adducit q̄dam, quib. non obstantib. procedit dicta ɔclusio. Et in quantum alleg. quod habetur. 2. q. 5. §. 1. & in c. oī. s̄. eo. ubi Christus voluit vti iure cōi, allegando testimonium aliorum, ergo & Papa deberet ipsum imitari, arg c. significasti. s̄. de elec. rñde fm do. meum, ꝙ iudæi non recipiebant eū pro summo pontifice, vñ erat iudicandum secundum regulas aliorum. Non obst. etiam ca. Deus omnipotens. 2. q. 1. vbi Deus iudicando vsus fuit iure cōi, ergo idem deberet facere Papa in testificando, qa rñdetur, ꝙ ille tex. magis

magis probat ꝙ s̄nia debet ferri ante s̄niam, & hoc nō negat ēt in Papa, p c. in causis. de re iu. sed non ꝓbat, ꝙ non stetur l. næ Dei. Non obstat, ꝙ ista sit lex diuina, q̄ nō reperitur limitata in Papa: quia pp excellentiam ꝑsonæ inducitur iusta cā credendi sibi soli, sicut est ī casu cle. 1. de probatio. & sicut in casu. c. quicunque 11. q. 1. qui tamen tex. f̄m Imo. hic, intelligitur de epo summo, id est Papa, & hoc modo probat optime istam ɔclusionem. Sed intelligendo de epo, est correctus p istum tex. in verbo, quatæcunque, f̄m oēs hic. Et vt intelligas, omissis his, quæ dn̄t Doc. in d. cle. 1. no. primo, ꝙ ista ɔclu-
2 sio † procedit absque dubio, vbi Papa attestatur de gestis à se, vel coram se. Si aūt attestatur de aliis alibi gestis, & tunc si mā non est multum præiudicialis, idem erit, puta, si p verba assertiua dicat, cum ɔstet nobis talē diffamatū, &c. qa hæc verba probant famā p̄cessisse, f̄m Io. An. ī Spe. ī ti. de inquisitione. §. nunc tractemus. ver. hoc aūt tractandū. & in ca. cum oporteat. ĵ. de acc. & ibi dom. Ab. Si vero esset mā præiudicialis, & adhuc videretur idem pp gl. in verbo, fecisse. in dic. cle. 1. dum exēplificat de Papa afferente aliquem esse mortuum. Nec est credibile, ꝙ intelligatur de mortuo coram Papa. Et hoc vr̄ tenere do. Ant. in ca. cum dilectus. ad fi. de succes. ab ītesta. Sed ɔ̄rium tenet Cal. & do. An. in ca. post cessionem. s̄. ti. 1. & dom. meus hic per rōnem, quam dicit valde subtilem, qa si staret assertioni Papæ de nō gestis corā se, nō posset esse, nisi qa Papa de actu nō gesto corā se recipit fidē ab alio, & ista fides non vr̄ esse sufficiens ad ꝓbandū aliquid gestū in p̄iudicium partis, quia probatio ad p̄iudicium partis nō pōt recipi ɔ̄ partem, nec Papa tollere pōt hanc exceptionem. Alle. cle. Pastoralis, de re iu. & facit vltra ipsum, cap. indicas. 3. q. 9. Nec obstat tex. in ca. ad audiētiam. infra de præsc. quia rn̄de, ut ibi p do. Ab. uer. ex prædictis. in 3. responsione. Sed aduerte, quia ista ratio dom. mei operabitur, ꝙ nō credatur talibus narratis tantum, quantum, si essent gesta coram Papa, nam ɔ̄ illa non admittetur probatio in contrarium *, si melius fundat intentionem suam, d. clem. 1. iuncta glo. antepen. sed hic, licet non sit iste effectus, resultat tamen probatio præsumptiua, per quam onus probādi ɔ̄rium transfertur in aduersarium, ut eleganter per Lap. allegatione 7. quę incipit, disputat, an literæ. vbi ɔsuluit, an per literas Papæ, quibus commendat iudici plebanum talis plebis pp occupationem bonorum ecclesiæ, &c. probat ipsum esse plebanum, quo ad illū effectū nisi ɔ̄rium ꝓbetur, idem sentit Cal. in ti. de rescr. cons. 6. Quòd autem Papę credatur plene de gestis coram se, vide ēt Fed. cons. 116. inc. Casus talis est, Ioannes īpetrauit. vbi dicit, ꝙ si Papa narrat ī rescripto, ꝙ Titius aliquid sibi significauit, & dat sibi iudicem, & negatur Titium fuisse in curia, non admittitur volens hoc probare, quia licet sit factum alienum, tamen est factum coram Papa, & in eo fundant se literæ, vt d. cle. 1. Secundo no. ꝙ creditur Papæ de his, quæ gessit, & concernunt factum suum, etiamsi fuit factum ante Papatum, * & de illo attestetur factus Papa, vt est glo. in cap. ad Apostolicæ, in verbo, permisissent. de re iu. in 6. Quod est valde notandum, f̄m Do. ibi, ad extensionem d. cle. 1. Et ita dicit se cum Imo. pridie ɔsuluisse, & est gl. similis in c. 1. in ver. statuit. de renun. in 6. & istas allegat Ro. dicens ex eis ampliari istum tex. in sing. 127. inc. Sanctissimus. facit c. cum olim. el 2. ĵ. de priuileg. & cle. 1. ad fi. ver. intel leximus, de reliq. & vene. sanc. & cle. 1. in prin. de sent. exc. & c. querelam. in prin. supra, de elec. & c. cum ex literis. supra de testa. in integ. Tertio no. ꝙ di-
3 spositio † huius tex. & d. cl. 1. nō habet locū in inferiore à Papa, vt no. gl. 2. ibi & latius do. Car. suo eleganti cōs. 114. quod incipit, redemptoris, &c. ī qōne, quæ vertitur inter Andream. vbi ɔsuluit, ꝙ literæ comitis virtutum, quāuis potentissimi, non probabant vllo mō, quem cōmisisse crimen læsæ maiestatis. Postea subdit, ꝙ arg. d. cl. 1. posset dici idem in imperatore, qđ ibi dr̄ in Papa. Et idem in alio habente iura imperialia, & nō recognoscente superiorem, arg. ca. p uenerabilem. ĵ. qui fi. sint le. & eius, qđ no. Inn. in c. cum P. infra de fi. instru. Quod dictum reputo inauditum in hac mā, & facit p excelso Duce nr̄o, qui Dei Apostolicæ sedis & imperij grā non recognoscit amplius superiorem in terris. Et p hoc facit, qa imperator hoc pōt alteri ɔcedere, d. c. quicunque. 11. q. 1. Per quem tex. dicit Ro. in sing. 265. ꝙ ɔmunitas non recognoscens superiorem, vt Florentia, pōt statuere, vt testimonio vnius episcopi, vel marchionis q̄libet cā decidi possit, & q̄uis ille tex. intelligatur de Papa, alias est correctus p istum tex. f̄m Inn. hic, & Spe. in ti. de test. §. restat de numero. ver. 22 per ca. si tm̄, & c. placuit. 6. quæst. 1. tn̄ nō apparet, ꝙ sit correctum ex eo, quia imperator non potuerit concedere, & sic istud fortius est iñ eo, vel in habente iura imperij. Sed nihilominus poteris cogitare, quia affirmare istud dictum dom. Car. non reputo securum, quia d. cle. 1. & iste tex. habēt in se aliquid sp̄ale ɔ̄ ius diuinum, quod non vr̄ extendēdum. Et licet ad hoc dici posset, ꝙ ēt imperator disponit in hoc iure diuino alterando numerum testium, ca. licet. s̄. eo. tamen non reperitur disponere diminuēdo. Et multum facit iste tex. ɔ̄ prædicta in verbo, quātumcunq; postea, in fi. excipiendo pp quod extra cām exceptionis adhuc magis firmatur rr̄a. l. nam qđ liquide. §. fi. ff. de pe. le. Et ꝙ in talibus Papa legem ponat imperio satis ꝓbatur in cle. pastoralis. ad fi. de re iu. Et ista nota, tanquam ab aliis non declarata. Quarto no. ꝙ si Papa dicat sibi ɔstitisse de certo crimine alicuius, vnde mādat eius bn̄ficium, tanquam ipso facto vacans Titio conferri, & ille, ɔ̄ quē scribitur, velit probare, & bene, ꝙ illud crimen non inducit ipso facto vacationem, cū non sit in iure expeditum, non audit, qa Papa vr̄ fundare intentionē suā in facto suo, id est, in iure, & ita declaratur, ꝙ illud vitiū inducat priuationē. Ita bellissime ɔsuluit Pe. de Anc. cons. 238. inci. Vltra alia solenniter. &c. per multa, sed maxime, quia non p̄t argui error in Papa isto casu, qa cum habeat notitiam iuriū, c. 1. de ɔst. in 6. scribēdo taliter in casu iuris dubio, vr̄ velle ipsum decidere, vt in casu illius ɔsilij. Sed nō aperit Pe. de Anch. qđ si casus nō esset in iure dubius, sed decisus in ɔ̄rium, & tūc putarem secus, p id qđ scribit Bal. in l. iurisiurandi. C. de test. & do. Ab. hic, dicentes, ꝙ ubi Papa errat in iure tanquā hō, pōt ei dici, vos fallit obliuio, p c. p̄terea. cum glo. 23. dist. Vn̄ cū in dubio nō præsumatur iura corrigere, c. ecclesia vestra. s̄. de ele. tale rescriptum p̄sumet̄ obtentum per importunitates, iuxta gl. in verbo, noscat. in d. ca. 1. sed in casu iuris dubio ꝓcederet dictū do. Petri, qđ dili-
4 genter no. Cætera † dic, ut per Doc. in d. cle. 1. & ibi do. Ab. repetentem eadē, q̄ dicit hic, & p Bal. in l. iurisiurandi. C. de test. & Rotā in antiquis, decisione 202. inc. item no. ꝙ ubi, & in nouissimis, ɔclusione 404. & Do. in c. si Papa. de priui. in 6. & Ro. in l. sciendum. ff. de ver. obli. & omnino cons. suo. 351. incipiente In casu propositæ ɔsultationis. in antepe. col. Et illud semper scias, ꝙ ɔ̄ assertionem Papæ nunquam censetur exclusa probatio, p q̄ stante narratione Papæ ostenditur indirecte oppositum, vt exemplificat gl. solennis in d. cle. 1. in ver. fecisse. Vnde Pe. de Anc. cons. 256. inc. In primo dubio. dicit, ꝙ stante statuto Florentiæ, ꝙ bona adiudicata creditorib. mercatorum qui deficiunt, sint pleno iure sua, nec audiant ipsa repetētes post certum tempus, tamē audietur

In ɔtrarium. Adde an et quādo stādū sit verbis narratiuis Papæ, et an admittatur probatio in cōtrariū vi. Soci. consi. 266. inc. in causa quæ vertitur ver. absolutis iam. cir. med. cū versi. seq. par. 1. et Imo. inc. quod autem. infrà qui fi. sint legit.

Ante Papatū. Adde tex. ī c. q̄ relam. de elec. & ibi Abb. & ti. 1. de reliq. & ven. Sanc. in uer. nos dū in minoribus & in c. cū olim. j. ver. quorundam fratrum. de priui. Aduerte tamē ꝙ in puncto iuris uerio, posset eē opinio quod Papæ ut testi, quo ad litis decisionē inter litigātes nō sit credendum. Ias. in l. ad monēdi, col. 70. nume. 190. ff. de iureiuran. ꝓ quo vi. Ro. consi. 350. incipiē. in casu, in 3. dubio. & Frāc. de Aret. in consi. 23. inc. in præsen. in 2. dubio.

ille,q dicit, ꝙ bona adiudicata non erant ipſius deficiē tis,& vide Do.in c.filij.de hær.in 6.& illā gl.no.do. An. do. Ab.in c.his,qui fidē.j̃.de ſponſ.do. An.in c. vidua,in fi.j̃.de reg.& in c.fi.in pe.col. 11 fra de ɔfeſ. & Do.in ca. fratrum.circa fi.50.diſtinc.& do. Ant.& Imo. in c.cum Io.infra de fi inſtr.& facit quod no. Bal.& Ang.in l.opti mam.C.de cout.& commit.ſtip. Et iſta ſunt, quantum ad Papam. De Cardinalibus,* quando eis credatur,dicetur in ca. quod ſuper his j̃.de fi.inſtr.ubi dom.Abb.poſt do Ant. late inſtruit. De epīs dictum fuit in c. poſt ceſſionem . s̃. ti.1. Sequit videre de iudicibus,vel arbitris, qn̄ eis credatur de geſtis à ſe,vel coram ſe,in quo reſecatis multis altercationibus facias concluſionem,& erit regula Pri

5 ma ɔcluſio. Nec † iudici , nec arbitro in forma teſtis producto creditur de p̱ tinentib. ad cām , in qua iudicauerūt. Iſtud tanq̃ clare ponunt hic In. Hoſt. & alij,& Cy la Bu.& Bar.in l.ne in arbitris.C.de arb.& do. Ab.in c.1.j̃.ut eccl.benefi.& Bal.in l.iubemus.la 2.§ ſanc.C.de ſacroſan.eccl.in fi.& do. Ant. valde clare & copioſe ɔſ.29.inc.Quæſtio hæc dubia hēt vulgaria in pe. col. & probatur in c.ſtatuendi . 2.q.6. & in §.q̃ritur.ea.q.& cā. & alle. But.in l.ob carmē.§.j. ff de teſtib. & multos alios antiquos,q̱a p̄ſumptio ē,ꝙ tales velint factū ſuum ɔprobare,ſicut de procuratore,aduocato & p̱xeneta dr̄,q̱a pp̱ affectionem ad id qđ fecerunt repelluntur,in Auth.de teſt.§. ſi vero. & §. qm̄. & Bar.in l.deferre.§.idem decreuerūt. ff. de iure fiſ. Et eſt vna doctrina Io. And.quam do.An.in d.ɔſ.appellat optimam & clarem in ti.de teſte. §.opponitur.ver.qd ſi adminiſtrator. vc3, nunq̃ adhibendā fidem teſti deponenti de facto ſuo,qn̄ ex eo laus, aut vituperiū pōt atteſtanti aſcribi. Et iō ɔſuluit Pe.de Anc.ɔſ.174.quod incipit, Viſis & diligēter,& c.ꝙ vbi iudex hēt authorizare vt iudex,non p̄t facere ſe deſcribi in teſtem,vt teſtificetur. Et procedit ɔcluſio non ſolū,qn̄ p̱duceretur ſuper negotio principali,ī quo iudicauit,vt d.ca.ſtatuendum,ſed ēt,vbi ageretur ad iuſtificationem ſnīæ ſuæ ſm do. Ant hic,quia eſt eadem rō,nam data iniquitate ſnīæ tenetur ad intereſſe parti,l.ſi filius,cum mā.ff.de iu. & late Bar.in diſp quæ incipit, Iudex,q p̱ imperitiam,& Bal.in ca.1.§.iudex.de pa.iu.fir.& in l.obſeruare.§.p̱ficiſci. ī 28. q ff.de of.proconſ.& le.Item procedit ɔcluſio, ētſi ſnīa dicatur nulla ex aliqua ſolennitate proceſſus omiſſa . puta li. ɔteſt. q̱a arguitur in iudice dolꝰ, vel lata culpa,& q̱a tenetur parti,vt l. ſi iudex.cum mā.ff. de va. & extra.cri. & ita tenet hic do. Ant.licet aliud dixerit Spe.in ti.de ſen.§.iuxta.ver.ſed pone.& Bal.in d.l. ne in arbitris. circa prin. de quo latius p̱ do. meum hic tenentem id,qđ do. An. Item p̱cedit indubitanter , quā

6 do † in eadē cā,in qua iudex , vellet teſtificari lite pēdente duplici officio fungatur,ſm oēs hic,& late Bal.in d.l.ne in arbitris,q in hoc dicit,ꝙ ētſi eſſent tres arbitri,vnus ī eadē cā nō poſſet teſtificari coram duob.q̱a ex ea teſtificatione nō poſſet pronunciari cū collegis, & ſic eſſet p̄cluſa via ꝯ formam compromiſſi. In quo tn̄ dicit cogitandum. Item procedit concluſio,etiamſi ſint duo iudices,per rationes prædictas,ſm Bal.in c. quoniam ꝯ.ver.

* De Cardinalibus. *Adde Bar. in trac. de preſtā. Car. verſ. circa ſecundū membrum nu.1.cū ſeq. Ang. conſ.182.incipiē. mādatū principis Iaſ. in repeti.l. ad monendi. de iureiu.nu. 189. verſi. ita in ſpecie tenet dominus Angelꝰ. Ro conſ. 59. inci. Ad diſcutiendū. nu.6. Et an credatur legato de te ꝙ dicit ſibi cōmiſſū viuæ uocis oraculo vi Spec. in ti. de lega. §. ſupereſt verſ. Quid ſi Io. And in c.1.de of. lega.in 6 Lap. alle.15 & 34.Spe. ti.de teſte. §. ſupereſt . verſi. 19. Bar.in l vn C de ſuperind.li.10 & in l.vn. C.de man. prin. Bal.in l. iuriſiurandi . col. 2. C.de teſti. Abb. conſ.18. videtur primo,nu.2.& 4. li. 2.Ro in l ſciendū,num 58 ff. de ver.ob. Alex cōſil.106 perſpectis . nu.19.lib.2. Bar. in trac. de Card. le. à latere . in q. 1 per totam. Lud. Bolog. inter conſilia Ab. conſ. vlt. Et viſo puncto,colū.1.li.1. Auth.in c.cum in iure. nu. 12. ſupra de of.de le.in c.quod ſuper his. ſub n.8. infra de fi. inſtru.in c. ad eminentiā . de ſen. exc. in princi.*

7 reſtant aliqua . s̃. ti. 1. Fallit † tn̄ primo iſta ɔcluſio niſi aſſumptus iudex in prima cā non deueniſſet ad ſnīam, q̱a forte recuſatus fuit, vel perijt inſtantia,vel compromiſſū expirauit,q̱a pōt teſtificari,ſicut alius,ſm do.Ab. & Imo.hic,& Bal.in d.l.ne in arbitris,per c.dilecto. j̃.e. non tn̄ creditur ſibi plus q̃ vni teſti , c. licet ex quadā. j̃. eodē. Et ſic intellige l. ob carmen.§.1.ff. de teſtib. Fallit

8 † ſcđo,niſi tales examinarentur, non vt probarent plene,ſed vt alium iudicem inſtruerēt,ſm gl.fi. & ibi Arc. & Do.in ca.de ɔſilijs.18.diſt.& Ro.in l.1.§.fi. de ver.obl. & pulchre no.Inn.in c.cum dilecti,in verbo,rn̄ſionem. j̃.de acc.& ſeq̱tur ibi Ana. poſt Car.p̱ illum tex.in verbo,intimare.idē Imo.poſt do. Ant.in c.non ſine.in ante pe.col.s̃.de arb.& do. Ant.& Imo.in cap.olim.s̃.de reſc. Et p̱ illū tex.dn̄t,ꝙ ex tali īſtructione fit qualis qualis p̄ſumptio, non aūt p̱batio, ētſi eſſent plures numero,per illum tex.licet in hoc vltimo aliter teneat do. Ant.hic, & non bene. Fallit tertio,niſi producantur p̄dicti , non vt teſtificent viua voce,ſed ad ſolennizandū inſtr̄m de geſtis corā eis,ſm Imo.poſt do. Ant.in d.ca non ſine.in antepe.col p̱ ea,q̃ ipſi eleganter notant poſt Inn.in c.literis.s̃.de tranſac.vbi ponunt, ꝙ lʒ aduocatus nō poſſit eſſe teſtis,vt teſtificetur ad ɔmodū cliētuli,tn̄ ēt tp̱e aduocationis pōt deſcribi teſtis in his, q̃ geruntur in cā,& poſtea de his teſtificari in futurum tēpore quo non erat aduocatus,per illum tex. cum gl. ut ibi etiam latius per Imo. Et hanc fallentiam intellige,niſi ad illud,ī quo iudex fuit deſcriptus vt teſtis,ſtatutum req̱reret certū numerū teſtium vltra authoritates iudicis,quia in illo numero non poſſit iudex ɔputari ſm Pe.de Anc. plene d.

9 ɔſ.162.Fallit † quarto,niſi ambæ partes cunſentirent,ꝙ tales teſtificarentur,ſm do. An.& Imo.in d.c.non ſine, per tex.in c.dilectorum.infra ti.1.& facit,quod habetur in l. Theopompus.ff.de dote p̄leg.& in l.1.§.fi ff. de ver. obli. vbi etiam de conſenſu partium pōt credi dicto v-

10 nius. Fallit † quinto, niſi producantur ad declarandum id,quod obſcure dixerunt in ſnīa, vel laudo, dando ſanum & ɔueniētem intellectum verbis ſuis. Ita dicit notanter Bar.hic,& in d.l.ne in arbitris. Idem dom. Ant. hic allegando Inn.in d.c.non ſine,& ſubdit,ꝙ in declarando dictum ſuum debent interrogati aſſignare bonā cām ſuæ declarationis,& pro hoc facit , quia talem declarationem non pōt alius facere , cum ſit qd ɔſiſtēs in animo,vt in ſimili p̱ Ang.ī l.ex facto. in prin.ff.de vulg. & pup. Dixi in ſimili in c.cām.el 1.ver.fallit tertio.s̃.eo. Sed iſtam fallentiam intelligo veram,vel quando à iudice ex officio iſti repetuntur,vel ambæ partes eos producunt.ſed ſi vna pars tantum produceret, nō videtur, ſecundum dom.meum hic,ꝙ iſtud procedat,per ca.per tuas,& per no in c.cum clamor.infra eo. vbi teſtis, qui ſemel depoſuit, & locutus eſt aliquid obſcure quod tn̄ ex iuris p̄ſumptione accipitur in vno ſenſu, non poteſt repeti poſt publicatos teſtes ad petitionem partis, vt illud declaret pp̱ dubium ſubornationis,pp̱ quod vr̄ hic qn̄ ſententia tranſiuit in notitiam partis. Facit qđ habetur in l.ſi quis decurio. C.de falſis. Et hoc modo procedere poſſet op.Spe.in ti.de arb.in fi.ver.ſed nunquid verbū dicentis ſimpliciter arbitrū nō poſſe declarare verbum ambiguum laudi. Et iſta procedunt,qn̄ iſti,qui tulerunt ſnīam, producuntur ad declarandum dictū ſuū, tanquam teſtes. Quando autem tanquam iudices , vel arbitri,non ut teſtes, poſſunt interpretari ſuam ſnīam, non eſt mā noſtra,ſed plene ponunt Bar.& Imo.in l. ab executione.ff.de appel.reci.& Bal.in l.ea, quæ. C. commi.vel epiſtolas.& Inn.& alij in c.1.s̃. de poſtu.præla.cū ſi. Fallit ſexto, niſi per eorum teſtimonium nemini fieret præiudicium,ſecundum Arch.& Do. in c.de concilijs. 18.diſt. Ita procedere poteſt, quod notat Rota deci-

11 ſione 86. in antiquis. Fallit ſeptimo , niſi † deponerent ꝯ ſe,ſm Cal.do. Ant.Imo.& dom.Abb.hic, & do.An. Imo.& do.Abb.in d.c.non ſine.p̱ illum tex.p̱ quem inferunt, ꝙ aduocato,p̱curatori , & ſimilibus creditur in tali caſu. Facit gl.2.in c.atteſtationes.j̃.de deſpon.ipub. & ibi Ab. Iſtud aūt intellige verum,ſecundum do.Ab. hic,&

hic,& in d.c.non sine.vbi deponunt ꝯ sniam,allegando ꝓbabilē errorē,sed vbi allegarent turpitudinē suā, & q̄ redderet eos criminosos tali crimine, ꝙ alias testificari nō possent,istud nō ꝓcederet,ꝑ c.nemini.15.q.3 & cap. pe.s̄.de ꝯfes.& c.veniens.s̄.eo.Et dicit d.An.in d.c.nō si ne,ad fi.ꝙ si detegit turpitudo,q̄ prima facie sonat in đ lictū,sed aliquo casu pōt esse licitū,tūc nō dicet allegare turpitudinē.Dat exēplū in d.c. non sine, vbi erat data pecunia pro iure spūali,qđ prima facie ꝑsumit illicitū,c.cum pridē.s̄.de pac.& c.fi.s̄.de trans.Sed tn̄ aliquo casu hoc ꝑmittit,vt in c.nisi essent.j̄.de ꝑben f̄m ipsum Ex quo dicto habet vna ꝯclusio noua,f̄m do. meū hic, ꝙ qn̄ testis ꝯfitetur crimen, qđ prima facie præsumitur esse crimē,aliquo tn̄ casu pōt fieri licite, tūc tale crimē nō repellit penitus testē de iure Canonico,sed diminuit eius fidē,qđ multū no.ad mām.c. testimoniū.j̄.eo. Sed aduerte ad id,quod dictū est,f̄m do.Abb.de eo, qui fatet crimē,ꝙ alias repelleret testem, qa ꝯ ipsum t3 hic do.meus, qa socius & particeps criminis admittit ad testimonium,quo ad plenam ꝓbationē in crimine,ꝙ verisimiliter ex nã sui nō pōt ꝑ alium probari, ꝑ tex. quē no.ibi do.Ab.in c.fi.j̄.ti.prox. Vnde dicit tex.in c.peruenit.eo.ti ꝙ testis,qui iurauit ad instantiā partis nō testificari,pōt probare se ita iurasse in ꝑiudiciū partis, licet sit particeps delicti,quia pro alio, s. sciri non possent talia iura,quæ cōiter præstantur in secreto, & maxime istud est,qn̄ quis producitur ꝯ autorem criminis, per ca.intimauit.s̄.eo.vt hic latius ꝑ ipsum,cuius motiuū non bene capio,qa non ꝓbant ista iura de crimine, quod alias repelleret testem,sed detegit iur̄m temerariū, quod an repellat,dixi in d.c.intimauit.Et si dicta sua essent vera, admitteret semper socius criminis in testem,qm in criminibus, maxime occulte tractatis, vix alij testes inueniunt.Et hoc esset ꝯ notata in c.veniens. s̄. eo. & plene ꝑ Sal.in l.fi.C.de quæs.& facit,qđ dictū fuit in c.sicut.s̄.eo.iō cogita.

12 Fallit † octauo,ubi ex eo,super quo prædicti attestant,non imminet laus,vel vituperiū ex aliquo gesto,vel omisso,f̄m do. An. hic ꝑ doctrinam Io. And. in d.ver.itē ꝙ est administrator. relatū supra in ꝯclone, & per ipsam ēt sequit do. Ant.ī c.Quintauallis.ver.sextus casus.j̄.de iureiu.& in c.cum dilecti.s̄.de ele. Sed in proposito non dat exemplum,& re vera male pōt dari, qa vbi iudex attestat aliqd gestū corā se ꝑiudiciale,non est dare casū, in quo omissio actus nō arguat ī ipso dolū,vel latā culpā,cū oīa acta debeāt ꝓbari ꝑ scripturam vt dicit Bar.in d.l.ne in arbitris. alias tenet parti ipse iudex,c.qm̄,in fi.supra ti.1.Et licet do.meus hic r̄ndeat, ꝙ acta p̄nt ꝓbari per testes,allegādo Bal.in l.gesta.C.de re iu.tn̄ ꝑ hoc nō soluit ꝯrium,qa,vt dixi in d.c.qm̄,in vlt. q.cōis opi.est ꝯ Bal.Fallit nono, nisi admittant in subsidium,i.sup his, q̄ alijs non p̄nt esse nota, f̄m do.Ant.& alios hic,& est tex.cū gl.ī verbo, tres.ī fi.in c. cum dilecti.supra de elec.& ibi pulchre d.Ant.Nō tn̄ erūt isto casu testes integri, sed eorū fides erit ī arbitrio iudicis, f̄m istos.Et ista fallētia hēt pulchrū ī se, qa negari non pōt quin parti imputet,cur acta, quæ cōiter solēt fieri,multis astantib. nō ꝓbent ꝑ testes:vn̄, vt vides,talis culpa n̄ attēdit,aut dr̄,ꝙ ī c.cùm dilecti.loqtur ꝓprie de actibus q̄ sui nā ꝓbari nō p̄nt,nisi per eos,q producunt.Et iō extensio istorū,quo ad hunc casum,est bn̄ notāda,f̄m do. meū hic.Reliqua dic,vt hic per Scribentes, q̄bus ēt adde latè do. Car. ꝯs.144. qđ īcipit, In Christi,&c.factum tale est,magister Bartholomeus. 2. char.vbi consuluit, quod in causa reductionis arbitrator potest esse testis, * & ponit q̄dam ꝯ do. Ant.in d.ꝯs.28. q in eodem facto fuit ab alio requisitus. Sed inter cætera dicit do. Car.ꝙ licèt arbiter alias arbitrator his casibus q̄bus pōt testificari, non ꝓbet plus q̄ vnus, testis,tn̄ pars,pro qua latū est laudū poterit iurare in supplementū probationis,iuxta l.admonendi.ff.de iure iurā. & dicit, ꝙ l3 hoc videat dictū nouū,tn̄ tutū est ipsum tenere,sicut ī simili dicit Inn.in c.veniēs.j̄. de ꝑscr. Sufficit ēm̄ qđ iure ꝓbat,qa arbitrator deponit testimoniū corā alio,& sic pt deferri parti dictū sacramentū,qa l3 in cā reductionis n̄ ꝓcedat in forma iudicij vt tradit in d.c.Quintauallis.tn̄ respectu ꝓbōnis non vr̄ facienda dr̄ia, imo fortius succurrendū arbitramēto, cū ei stari debeat,nisi sit iniquū vt ibi per eū. Et in mā vide ēt per Bart. in l. si societatē. §.arbitrorum.ff. pro socio. Ex prædictis infert hic dom Anto ad plura, & primo, in quantū tractat de aduocato,

13 dic † breuiter ex dictis suis, & Imo.hic,& eorundē ī c.ex literis supra,de transac.& Bal.in l.oībus.C.de testi. & Do.& Pet.de Anch.in c.Romana.de testi.ī 6. ꝙ non pōt * eē testis propter affectionē,l.fin. ff. de testi.& d.c. Romana.Fallit in casu, quē dixi supra vers.fallit tertio.Idē tenet Ioa. And.in regula,cùm q̄d vna via.de reg.iur ī 6.ī Mercu.Idē,si fuisset electus in aduocatū, tn̄ nō p̄stitisset patrociniū,qa istud pōd erat in d.l.fi.Idē, si de ꝯsensu partiū,f̄m do. An.& Imo. hic.Sic de ꝓxeneta * tradit in c j eo.ti. in 6.Idem,si produceretur ꝯ eum,pro quo fuit aduocatus,f̄m gl pe.ī d.c Romana.Idē in subsidiū,& forte alij non fuissent in debito numero in actu gesto corā aduocato, f̄m do.An hic per c.veniēs.in fi.j̄.eo.& l.ꝯsensu.C.de repud.Quæ iura nō faciūt, qa nō sumus in casu,q de sui nā nō possit esse notus alijs,iuxta id,qđ dixi in c.in literis.in notabili supra, & iō imputādū est partibus,cur nō adhibuerint idoneos,f̄m Imo.hic,pro qua facit,quod no.dom. Abb.in c.insup.in fi 1.col. supra eo.& istud re vera multū facit,ꝯtra quod dixi supra ver.fallit.cū possit tn̄ produci tūc ad ꝑsumptionē,f̄m Imo.hic, arg. gl.in c.de ꝯsilijs.18.dist.Idē,ētsi aduocat' f̄m p̄dictos hic,per id qđ no. Inn. s̄.eo.c.insup.

14 De † ꝓcuratore autem vide gl.pe.& Dom.in d.c.Romana.& do.Ant. & Imo. hic,& dom Ant.in c.insuper.s̄.eo.& ibi late do.meū in vlt.q & do.Ant in c ex literis & ibi Imo. & late do.Flo. in l.fi.ff.de testi & Bal.ī c.inter pares ī pe.col.ī ti. de lege Corra.& Bar.in l.deferre.§.idē decreuerūt.ff. de iure fis. & Io.And pulchre in regula,cū q̄d vna via.& Bal.ī authē.sed nouo iure.C.si cer.pet.& do.Abb.ī c.fraternitatis.ī fi.de cleri.nō resi. Et in effectu de ipso vr̄ dicēdū, ꝓut dictū est de aduocatis.Imo fortius repelluntur,cum sit pars * in iudicio,& hēt illud locum ēt in ꝓcuratore reuocato lite pen. qa ꝑsumitur in fraudē,f̄m Rotā decisione 122.incip. Itē si procurator,in nouissimis.Et dicit hic do.An.ꝙ procurator ī cā possessionis pōt esse testis in causa proprietatis, qđ tene menti, secundū Imo.hic,pro quo facit,qđ no.glo.do. Ant.& Imo.in c.prox.dicētes,quod si testis iuratus super possessione producatur sup proprietate, nō ꝓbat. Et in quantū Imo.hic post Bar.in d.c.idem decreuerūt. ponit de ꝓcuratore dato ad soluendū pecuniā,adde ī simili Rotā decisione.225. q̄ incipit,Quidā agebat.in nouis.

15 De † solicitatore aūt vide Rotā decis.149.q̄ incipit,Itē ꝙ solicitator,ī nouissi. vbi dn̄t,eū repellendū a testimonio,& sequunt do.An. & Imo.hic,q̄bus adde Ang.idē tenētē ꝯs.231. Istud aūt intellige primo in ꝯstituto ab ipso principali ad solicitādū,secus,si eēt familiaris ꝓcurator, q ēt imposuit solicitationē f̄m Rotā,vbi supra,qa socij mei socius, meus socius nō est,l.socius.ff.de reg.iur. Ex quo puto idem de ꝯsanguineo ꝓcuratoris.Secūdo intellige, nisi talis solicitator nō haberet salarium à principali,f̄m Ro.plene, consi.

* Testis. *Adde Iaso.in repe l.admonendi.col.159 ff. de iureiu.cum cōcor. ibi per eū. & Alex. in l.secūdū. co.11.& ibi Ro. col. pen. de verb. obligat.*

* Non pōt. *Adde Alexā. in l.ex libero ff de quæst. et in l differre de iu. fis. & Rot. decis. 381. quæ est 52. de appell. in nou.et incipit fuit dubitatum utrum adhærētes.cui adde Io. And. Sicu. Are.et alios in c. olim. de accusat.*

* Proxeneta. *Adde nisi vtraq; parte cōsentiente, & est cōis * opinio secundū Alex. consi.28.inc.ponderatis.nu.1.vol. 2. cum ampliationibus, vt ꝑ eū ibi cum ijs quæ allegat.& vi. Aucto. hic in fi. & in ca. veniens. s̄. eo.ti.*

* Sit pars. *Adde quid de adhærentibus causæ an possint testificari, & dic quod non. Rot.52. de appel. in nou. nam idem ius ē de adhærēte quod de principali, Ant. c. insup. in fi. de test. Milis in Repe. in ver.testis esse nō potest qui est adhærens.*

Conſ. *Adde quod eſt cōſ. 420. incip in propoſita qōne. vbi allegat Rotā deciſ 567. cui adde Ro. deciſ. 154. inc. ſolicitator in cauſa in non. Gemi. in c. ſi. col. 2. ver. quid de ſolicitatore cauſæ. de procurat. in 6. alias de teſt. Ale. conſ. 153. uiſis. nu. 5. lib. 5. conſi. 253. quæritur, nu. 2. lib. 6. conſ. 152. in cā, nu. 7. lib. 7. Lanfrā. in tracta. de depoſ. teſt. poſt nu. 117. ver. ſed quero nunquid ſolicitator. Alex in in l. deferre. de iure fiſci, q dicit qđ idem eſt dicendū quod in proxeneta, nec eſſe diſtinguendum an habeat ſalarium vel nō, ſed repeliendum eſſe ob maximā affectionem.*

* ꝯſ. *Et ita videntur loqui do. de Ro. Si aūt aduerſarius dicat eum ſalariū, incūbit eis onus ꝓbandi, vt per Ro. in d. ꝯſ. cuius rōnes facile tollerent, & ꝯ ipſum facit, qa non habens ſalarium vr̄ magis affici cauſæ, cū ſola affectio ipſum moueat, ſalarium vero merces.

16 De † proxeneta aūt vide do. An. in c. dilectorum. j̃. ti. 1. & in c. inſup. s̃. eo. & ibi do. meum, & Spe. & Io. And. in ti. de teſte. §. 1. ver. quid ſi de proxeneta. & domi. Ant. in ca. cum dilecti ſupra, de elec. & glo. & omnes in ca. 1. de teſtib. in 6. & dom. Abb. in d. c. fraternitatis, in fi. & c. ex literis, ī prin. ſupra, de trāſla. de quo in effectu, dicitur, ꝙ non eſt idoneus, maxime, ubi percipit ſalariū, niſi in crimine ſymoniæ, d. c. 1. vel niſi de conſenſu partium, ſecundum glo. ibi, & in c. Romana. eo. ti. vel niſi producatur ab extraneo, ſecundum gl. in d. c. Romana. Reliqua ad intellectum gl. ſeq. dic, vt hic per Scribentes, quib. non eſt addendum.

S V M M A R I V M.

1 *Teſtis quando producitur ſuper dilatoria ante litem conteſtatam, non poteſt cogi iurare & deponere ſuper principali, ſecus, ſi ſuper peremptoria. Rationem differentię ſubnectit.*

2 *Teſtis depoſitio ultra articulata non ualet. nu. 3. 4.*

5 *Teſtis debet iurare ſe ueritatem dicturum, prius quàm deponat, alias depoſitio non ualet. nu. 6.*

7 *Teſtis an poſsit deponere per ſcripturam ſuam? & concludit, ꝙ non. Quę regula fallit quinque modis, ut nu. 8. 9. 10. 11. & 12.*

13 *Teſtis ſimpliciter iurans, intelligitur iuraſſe ſuper tota cauſa.*

14 *Teſtis rei poſt excluſionem non debet interrogari ſuper intentione actoris.*

CAPITVLVM XXIX.

DE teſtibus. Teſti ſuper dilatoria inducto non creditur ſup principali, nec cogit̄ deponere, ſecus, ſi ſup perēptoria. tunc. n. pōt cogi, vt iuret ſup toto. H. D. No. primo, ibi, nec cogi, ꝙ † qn̄ te-

1 ſtis producitur ſuper dilatoria ante litem ꝯteſt. nō pōt cogi iurare, & deponere ſup principali, ſecus, ſi ſuper peremptoria. Et rō differentiæ pōt eſſe duplex, ſm̄ do. Ab. Primo, quia ante litem ꝯteſt. ſuper principali non examinantur teſtes, vt tangit hic gl 2. quia recipere teſtes ſimul & ſemel ſuper negotio principali & ſup dilatoria implicat ꝯdictionem, nam dilatoria dicit nō eſſe procedēdū in principali negotio, & recipere teſtes ſup prīcipali, eſt in ipſo ꝓcedere, ergo hoc nō eſt admittendū, c. exhibita, s̃. de iu. No. ēt ex fi. & tene mēti, ſm̄ do. meū, ꝙ ſicut ille, qui renunciauit teſtibus, vel fecit productionem, vel fecit publicari proceſſum, non pōt altero ex his caſibus teſtes producere: ita nō poteſt uti probatione facta ab aduerſario ſuper alio articulo, q̃ ſuper quo aduerſarius teſtem produxit. Facit ad notata per Bal. in l. petendæ C. de temp. in integ reſt. pe. & Spe. in ti. de dila. §. videndum. ver. in ſumma. ubi dicit, ꝙ quando eſt excluſus aliquis à facultate probandi, non pōt vti dilatione rei, tanquam cōi, de quo tamen per Bart. in l. 1. §. nunciatio, in ult. q. ff. de ope. no. nun. & Bal. in ca. præterea, ſupra de dila. & in auth. iubemus. C. de iud. ubi dixit per illum tex. ꝙ licet dilatio ſtatuta uni ex litigatorib. intelligatur eſſe cōis vtrique, tamen fallit, niſi ille, qui allegare vellet dilationem eſſe communem, renunciaſſet prius oībus probationibus & allegationibus. Gl. 1. ibi, non iurauerunt. Super hoc no. bene iuncto tex. ꝙ teſtis

2 † deponēs extra articulum, ſuper quo producitur, nul- * liter deponit, *quia non iuratus. Et ſequuntur Scribentes hic, & Bar. poſt gl. in l. ſi quis libertatem. ff. de pe. hær. Facit optime ad id, qđ no. Bar. in auth. at qui ſemel. ī pe. col. ver. ex prædictis apparet. C. de prob. & do. An. in c. fraternitatis, ſupra eo. ubi dn̄t, q̄ ſi teſtis productꝰ ſup vno articulo depoſuit ēt in alio, quod nō continebatur in primo ad neceſſitatem probationis, non impeditur pars publicatis teſtibus producere teſtes ſuper illo, ſuper quo non iuratus depoſuit. Ad quod ēt vide Bald. in l. qm̄ liberi. in prin. C. de teſt. Adde etiam, quod no. do. Maria. in repe. ca. qualiter. el 2. q. 9. ar. 1. infra de acc. ubi ponit, ꝙ ad dictum teſtis producti ſup fama, qui depoſuit ſuper veritate criminis, nō pōt ſequi ꝯdemnatio. Alle. tex. cum gl. ſecundum vnum intellectū in c. inquiſitionis. §. tertiæ. in ver. ſuper illis, eo. ti. Et ideo ſubdit eleganter gl. hic, ꝙ teſtis inductus ſup poſſeſſione, ſi deponat ſup proprietate, non ꝓbat, & ſequūtur Scribentes hic, qb. adde oīno Bal. in l. momētaneæ, poſt gl fi. C. qui le. perſo. vbi dicit, ꝙ ēt ubi proprietas adminiculatur poſſeſſioni ꝓut in caſu c. 13. ſupra ti. 1. teſtis, q iurauit ſup mero articulo poſſeſſorij, nō pōt iterrogari de proprietate, quia deponeret non iuratus, niſi iuraſſet ſuper tota cā, ut ibi per ipſum. Adde Inn. in c. 1. in gl. ar. ꝙ licet. ſupra de poſt. præl. ubi dicit, ꝙ teſtes nō ſunt examinandi ſup alijs capitulis, q̃ ſuper oſtenſis inquiſito, vł

8 accuſato. Sed † p̄dicta declara primo ex his, quæ eleganter ſcribit Inn. in c. cum ſuper. in n̄. gl. magnæ, ſupra, de ꝯfeſ. & in c. inquiſitionis, in gl. ex hoc loco. in fi. j̃. de ac. ubi dicit; ꝙ licet teſtis non teneat̄ de rigore rn̄dere, an ſit criminoſus, vel non, ut dicet̄ in c. cum cām. j̃. eo. tn̄ ſi rn̄det, valet teſtimonium, tanq̃ de acceſſoriis, ad teſtificandū, uel ſi non valet dictū eius in hoc tanq̃ nō iurati, valet tn̄, qa in hoc magis ei credendum eſt, qui de ſe nouit melius veritatē, & ſequit̄ do. An. ī c. cum cā. ver. tertio eſt dubium. j̃. eo dicens. ꝙ ēt valere pōt vt ꝯfeſſio, q̄ non exigit formam iuramenti. Secūdo declara ex his, q̄ ſcribit Imo. in c. ſuper hoc. ver. ex hac ēt lectura, ſupra de renun. & ibi do. Ant. ubi dn̄t, ꝙ licet teſtis non dēat deponere extra articulum, vt hic, & l. ſi duo p̄roni. §. idē Iulianus. ff. de iureiu. tn̄ iſtud videtur fallere, ſi interrogetur de cā facti deducti in articulo qn̄ ipſum factum non eſt veriſimile, licet cā ipſius facti non ſit expreſſa in articulo. Patet ex illo tex. cū gl. vbi teſtes producti ſuper articulo renunciationis ſpōtaneæ habent deponere de cā ipſius, quia non ueriſimilis, & ratio eſſe pōt, quia in effectu non dr̄ deponere extra articulum deponēdo ſuper dicta cā, cum illa tendat ad certificandum deductū in articulo. Et illud, quod hic dr̄, procedit qn̄ id, qđ deponit, non concernit id, quod in articulo ꝯtinetur. Tertio declara ex his, quæ ſcribit leganter Ang in l. 2. ff. de iuriſ. om. iud. vbi dicit, ꝙ aut dictum teſtis non ualeret ſuper principali, ſuper quo deponit ſine acceſſorio ſup quo deponit, & tunc ualide in eo deponit, aut id quod eſt probatum ſuper articulo principali, pōt habere effectum de ſe ēt ſine acceſſorio ſuper quo teſtis deponeret licet forte eſſet magis iuſtificatum, uel magis ueriſimile, & tunc ur̄, ꝙ tale dictū non ualeat. Alle. nota. ibi. Et poſſunt dici dependentia & connexa neceſſaria, ſine qbus iur̄m non operaretur, ut ſunt circunſtantiæ, de quibus in c. cum cām, & ibi in gl. magna, infra eo. ſcilicet, qn̄ teſtis interrogatur de cauſa ſcientiæ, uel an ſit inimicus eius, ꝯ quem teſtificatur. Et hoc modo intellige notabile dictum do. Iac. But. in l. Lucius, in princ. ff. de inta. ubi dicit, ꝙ licet teſtis interrogetur de his, q̄ non ꝯgruūt ad effectum, ſuper quo deponit, puta, an attineat producenti? & dixi, ꝙ non ualet eius dictum. Et dicit Bal. in l. teſtium. C. de teſt. ꝙ illud, quod eſt de appenditiis, dr̄ ad pro-

* *Nulliter deponit. Ad in ro. ad hoc, qđ teſtis ꝓductus ſup certis articulis ſi iurat ſimpliciter dicere veritatem, non intelligitur iuraſſe ſup tota cā, ſed ſolū ſup capitulis ei nominatis ſecūdū Inn. in c. ꝗ teſtib. col. 2. de teſti. in hoc loco, quem refert & ſequitur Fel. in c. ſuper literis, nu. 23. ver. ſimiliter dixit Im. ſupra de reſcri. & vi. Autho. infra in ver. Vltimo declara.*

propositum & ptinēs ad articulum. & idem Ang. in l. iā dubitari. ff. de hær. inst. & uide notabile dictum do. Inn. in c. pastoralis. ante medium ibi, oēs ante fatentur. j. de excep. vbi dicit, φ si actor producit testes ad probādum debitum, & illi ēt deponunt, φ debitum est iudicatum, hoc prodest reo, qa lʒ ad hoc nō fuerint testes inducti, tñ ɔtingit negotiū principale, & hoc dictū rememorat pulchre Bal. ī l. pereptorias, circa fi. ver. quæro actor. C. sen. rescin. non pos. qa productus sup p̄sente obligatione deponit de eo, de quo est interrogat⁹, saltē tacite. Bene facit, quod no. do. An. in c. cùm olim, in 6. & 16. col. j. de censibus. Ad idē, qđ no. Inn. in c. ex parte. post prin. s. de arb. vbi dicit, φ lʒ arbiter non possit pronunciare super non deductis, ut ibi, tñ pōt super continguis ad deducta, & pulchre no. do. An. in c. Quintauallis, in 23. dñia, infra de iureiu. sic ēt dispensatio extenditur ad cōtigua, s̄m gl. in c. qa in tm̄. de præben. & mādatum procur. s̄m gl. in c. licet 8. q. 1. & s̄nia, l. si cum tibi. C. de iudi. & ibi Bar. & iur̄m, l. si duo p̄roni. §. si qs iurauit. ff. de iure iu. & ptās delegati, s̄m Inn. & Bal. in c. cām quæ. j. de re iu. Et quamuis Ang. in d. l. 2. sentiat, φ qñ id, quod principaliter inducitur in articulo, pōt habere effectum de se, non ualet dictum testis in accessorio, lʒ aliquo mō ꝑtineat ad iustificationē, vel impugnationem eius, qđ ɔtinet ī articulo, tñ dicit hic do. meus, sibi placere, φ qualitercunq; id, sup quo testis deponit, dependeat ab articulo, ꝓbat̄ ꝑ dictum testis, qa probationum facultas nō est angustanda, c. 2. s. ti. 1. Vñ sicut in mā fauorabili ɔcesso vno venit oē antecedens, vel accessoriū, sine quo principale esse posset, sed non æque ɔmode, ut late per Bal. in d. l. 2. ita in proposito, p̄sertim qa in dispositione hominis ɔmisso uno censet̄ ɔmissum aliud, sine quo licet actus expediri posset, tñ melius expedit cum ipso, l. cuicunq;. §. sed & si pecuniā. ff. de inst. & no. gl. in l. 1. §. q̄ depos. ff. depositi. Quarto declara, nisi testis diceret aliqua ɔferentia ad declarationem eorum, q̄ super art. deponit, qa dñr esse ex articulo, non extra articulum. Ita dicit Bar. in d. l. si duo p̄roni. §. idē Iulianus *. ff. de iurei. & dicit se dixisse in l. 1. ff. si cer. pe. ubi ēt vide Pau. de Cast. facit l. hæredes palam. §. 1. ff. de tes. & qđ dixi in c. lʒ cām. ver. limita decimo s. ti. 1. Vltimo † declara, nisi testis iurasset dicere ueritatē sup tota cā, quia si illud, qđ dicit esse extra articulum, facit ad cām, valet ei⁹ dictū, qa deponit sup eo, sup quo iurauit, s̄m Spe. plene in ti. de teste. §. 1. ver. item φ deponit, & Bar. in d. §. idem Iulianus, & Bal. in d. l. momētaneæ. Dēt aūt iurare super tota cā, qñ nō ꝓducit ad certū articulū, vt hic, & do. Abb. Et rō huius declarationis est, qa pars ꝓducendo certos articulos, ñ vr̄ propterea renunciasse ꝓductioni factæ sup tota causa, vt hic plene ꝑ do. Ant. Et s̄m p̄dicta intellige, qđ no. ēt Bal. in l. testium. ver. circa tertias. C. de test. & do. An. in c. cum cām. infra eo. ubi dicit post Io. And. φ licet testis non possit deponere efficaciter super non ɔtentis in libello, pōt tñ deponere super circunstantiis petitorum in libello. Et uide Bar. in l. si qs legatum, in fi. ff. de falsis. vbi dicit, φ licet testis deponat extra articulū, tñ ñ peccat testimoniū sup articulo. Et uide Bal. in l. non nudis. in fi. C. de ꝓb. uqi dicit, φ iur̄m testis includit in se ea, ꝑ q̄ ꝓuenitur ad ipsum directe vel indirecte, & iō dicit, φ si testis ꝓductus sup articulo de substantia filiationis, puta φ sum filius, non dicat hoc, sed q̄dam accidentia, puta famā & tractatū parentū, ꝓbat, nec est verū, φ sup eo ñ sit iuratus. Et ibi ēt ponit id, ad qđ allegaui do. Maria. s. ante istas declarationes. Et in quātū Inn. & alij hic tāgunt, an † ualeat dictum testis, q iurat postquā tulit testimoniū? & cōiter * ɔcludit, φ nō, qa iur̄m dēt p̄cedere, ꝑ tex. hic, & in c. in primis. 2. q. 1. & in c. hortamur. 3. q. 9. vt hic ꝑ do. Ab. Adde Bal. idem tenentem in c. fraternitatis. supra, eo. & in l. iurisiurandi. in prin. C. de testi. Sed ibi limita, prout ēt limitat Gaspar Cal. hic, nisi ī ɔtinenti post depositionem iurasset, quia tunc est p̄sumptio, φ qñ deposuit, cogitauit de iuramento p̄stando, & ideo presumitur uerum dixisse propter reuerētiam iuri, quod sciebat se præstaturum, sicut si prius præstitisset. Vñ succedit doctrina, quæ colligitur ex dictis gl. & Bar. in l. iurisiurui. in prin. ff. de op. li. ubi Bar. refert se rñdisse, φ si pater prius donat filio, postea. incontinenti eum emancipat, valet donatio, qa pp ɔtiguitatē tpis res reducit ad ordinem iuris, & sic p̄posteratio solennitatis substantialis nō uitiat, qñ ex ipsa p̄posterōne non cessat cā, pp quā inducitur dispositio, secus, si cessaret. Vnde dicit Bal. in l. non aliter, in primo commento, iuxta fi. ff. de adop. φ si iudex, q dēt īterponere decretum in fine post cāæ cognitionem, interponit illud à principio, ista p̄posterō uitiat, qa apparet, φ illud fecit sine causæ cognitione, & faciunt no. pulchre ꝑ Dom. in c. ut circa. §. 1. in ul. col. de ele. in 6. Est uerum, φ do. Abb. hic ēt isto casu tenet idem, qđ in aliis, sed do. meus eleganter ɔcordat opiniones, ut prima procedat, qñ testis iurauit sponte incontinenti nullo interrogante, uel ipsum petente ut iuret, sed si iurasset ēt incontinenti ex eo, quia de hoc fuit requisitus, procederet secunda opinio, qa non est p̄sumptio, qđ in dicto cogitauerit de iur̄o præstando à se, cū nesciret, utrum esset ad hoc cogendus, imo verisimiliter debuerit cogitare, φ non uidendo omitti in principio iur̄m consuetum præcedere. Ratio autem pp quā

6 regulariter non sufficit † φ iuramētum sequatur, est secundum Sal. in d. l. iurisiurandi, & dom. Abb. hic, quia si testis primo iurat, postea deponit, præsumitur φ timore iuri non dicet falsum, nec est aliqua cā impellendi ipsū ad falsum dicendum, sed qñ testis prius deposuit & postea dr̄ sibi, φ iuret, suspectum est eius testimonium, qa præsumitur, φ timore infamiæ & erubescentiæ nūc nō diceret ɔ̄rium eius, quod primo dixit: si autem recusaret iurare, puniretur pęna falsi de eo, quod dixit non iuratus, si conuinceretur de mendacio, ut solenniter ꝑ Io. And. in regula, non est sine culpa. de reg. iu. in 6. in Mercur. & Bar. in l. si quis legatum, in uer. iuxta hoc. ff. de falsis. & Pau. de Leaza. in commēto c. testimonium, in pe. col. īfra, eo. & Bar. in l. admonēdi. uer. quæro, si reperiuntur. ff. de iureiu. & Bal. in d. l. iurisiurandi. in fi. & in l. fi. in fi. C. si ex falsis instru. & in l. ex his. C. de testa. mil. Item in quantum do. Ab. & Imo. hic concludunt, φ si testis

7 † scripsit testimonium suum, & tradit illud iudici ī scriptis, uel eidem legit, non ualet eius testimonium, * per c. relatū. 5. q. 2. & c. testes. 3. q. 9. quia non posset cognosci vultus testis, iuxta l. de minore. §. tormenta. ff. de quæstio. quicquid dixerit Bar. in l. Theopompus. ff. de do. præle. & do. Ant. ut hic ꝑ eos. Adde dom. Abb. eadem dicētem in c. à nobis, per illum textum, infra q mr̄imo. acc. pos. & idem tenet Pe. de Anc. in ca. fi. de re iu. in 6. & do. An. in c. 1. in fi. infra ti. prox. & Bal. rub. supra eo. plura adducens, & Goffred. in summa huius titu li, §. super quibus. ad fi. ver. quid si testis scribat, & Spe. in ti. de teste. §. nunc tractandum, ver. quid de muto. & ibi Io. An. Facit c. quem pœnitet. de pœn. dis. 1. Fallit primo

8 † quo ad p̄sumptionē faciendam, qa illam operat̄ tale testimoniū, vt ꝑ dom. An. Imo. post Host in c. cum in ecclesiis. s. de maio. & obed. Facit d. c. à nobis, & c. ueritatis. ibi, cum multi p̄lati, supra, de do. & ɔt. & qđ notanter dicit do. An. ī c. cū olim. el 1. in fi. 1. col. j. de priu. Vbi ꝑ illū textū dicit idē de teste ñ iurato.

9 Fallit † scđo in nō valētibus loqui *, s̄m do. Abb. hic, & Spe. d. ver. quid de muto. & dom. Ant. in ca. cum apud.

10 infra, de spons. Fallit † tertio, nisi ageret̄ de ꝓbanda fama alicuius extraiudicia lr̄, qa poterit ꝓbari ꝑ testes depo nētes ꝑ scripturā, s̄m gl. ī d. c. relatum. in versicu. testimonium, per c. extraneo. 21. dis. & facit, qđ in simili notant Inn. & Doc. in c. 1. supra de postu. p̄la. & in c. cū in tua. infra de spō. & dixi ī

---

* Iulianus. *Adde Ias. ibi. cū concord. per eum adductis. & Alex. ibi. col. 2. & 6. in fi. vbi multa ad materiam.*

* Testimoniū. *Adde ad hāc materiam omnino Ale. in l. 3. §. idē Diuus. ff. de testa.*

* Loqui. *Adde Ale. in l. j. in prin. de ver. oblig. & in l. qui iurasse. in prin. ff. de iureiu. cōtra Io. Fab. inst. de inut. stip. §. mutuum. & §. testes. inst. de test. & Ro. in sing. 752. inci. An mutus possit*

ca. 2.

1 c.2.s̃.eo. Fallit † quarto, nisi essent testes, q haberent de
ponere de peritia artis, quia pñt deponere p̱ scripturã,
vt probat tex. sing. in l. pe. §. fi. cum l. seq. ff. si mens. fal-
sum mo. dixe. lʒ dici posset, ꝙ loquit̃ de agrimensorib.
electis à partib. nõ à iudice, q̱a tales sunt potius iudices,
q̃ testes, vñ iurare nõ tenent̃, vt dicit do. An. in c. veniẽs.
s̃. eo. & ĩ c. Quintauallis. ver. quinta dr̃ia. ĩ. de iureiu. Fal
12 lit quinto & vltimo, nisi † testes vellent deponere p̱ scri
pturam legendo ipsam in p̃sentia iudicis, q̱a tunc cessa-
ret rõ d. §. tormenta, f̃m Bal. in d. l. iurisiurãdi. in fi. & sen
tit do. An. in d. c. cum apud, qñ dicit, ꝙ d. c. testes. loquit̃
in absente, qui vult testificari p̱ literas, & p̃t adduci glo.
in verbo, scripturam. ĩ c. qualis. 36. q. 5. Sed ꝯ̃rium tenet
Sal. in d. l. iurisiurandi. quem sequitur do. meus hic, non
per suas rõnes, quas dicit esse fragiles, & bñ, vt ĩ voce di-
cam, sed q̱a vr̃ tunc testis dicere sermonem præmedi-
tatum, ꝯ̃ no. in c. cum cãm. ĩ. eo. Item q̱a negari non p̃t,
quin melius discerneret̃ color vultus, & ꝯstantia testis,
si testificaret̃ non legendo scripturã, q̃ duæ non parũ fa-
ciũt ad detrahẽdã, vel augẽdã testiũ fidẽ, l. 3. ver. tu ma-
gis. ff. eo. Iõ talẽ iudex põt repellere. Et iõ puto gl. nõ bñ
locutã ĩ d. c. qualis, q̱a si peccator legeret peccata, cessat
pars erubescẽtiæ, ꝯ̃ d. c. quem pęnitet. Subdit tñ do. me⁹
hic, ꝙ posset esse casus, in quo esset iusta cã admittendi
talem testem, puta si factum esset valde implicitum & ĩ
uolutũ, quo casu ex inaduertentia magis q̃ ex dolo du-
bitari posset de variatione sermonis, sicut ĩ tali facto ꝓ-
babilis error excusat, l. fi. & ibi Bar. ff. de ꝯfes. Et de mã
vide ẽt p̱ Bar. in l. q bona. §. si alieno. ff. de dam. infec. &
Bal. in rub. ff. de iureiu. & in l. bonæ fidei. ver. sequitur vi
dere. C. de reb. cred. ibi, tñ communem. Vltimo p ꝯple-
mento materiæ facias q̃dã notabilia ex dictis Doc. hic.
Et primo no. ꝙ non solum, qñ testis examinat in casu,
quo actor est exclusus à ꝓductione testiũ, põt ipse actor
instare, vt super illomet articulo interroget̃ pro se, q̱a
natura testimonij est cõis, vt habuimus post gl. in c. fra-
ternitatis. s̃. eo sed ẽt, si ex interuallo hoc peteret. Ita per
multa ꝯcludit hic do. meus, dicens se hoc habuisse in fa
cto, & non inuenisse decisionẽ in terminis, sed istud ꝓ-
bat ex eo, quod no. Inn. & do. An. in c. p̃sentiũ, infra eo.
ubi dñt, ꝙ si ad reprobandum testes partis aduersæ sunt
producti & iurati testes in iudicio, & postea pars produ-
cens velit renunciare illis testib. & eorum ꝓductioni, vt
non examinent̃, non p̃t altera inuita, q̱a p̱ ꝓductionem
illi testes sunt effecti cões. Ex quo patet ꝙ ẽt si pars ꝓdu
cẽs testes non velit eos facere examinari, tñ altera pars
poterit eos facere examinari pro se. Multo ergo fortius
dicent̃ effecti cões, qñ pars vltra ꝓductionẽ fecit eos exa
minari. Et nõ est mirũ in casu nr̃o, si ex p̱sona rei actor
ꝯsequit̃, ꝙ ex se ꝯsequi non posset, p̱ tex. notabilẽ in l. pe
tendæ. C. de temp. in inte. rest. pe. & in l. fi. C. de fru. & li.
expen. Ad idem adducit, qđ no. Inn. do. Ant. & do. Ab.
ĩ c. ex ꝯq̃one. s̃. de rest. spo. ubi dñt, ꝙ qñ rescriptum de-
legati est p̃sentandum iudici, & pars citata, ipso iure est
effectum cõe reo, adeo ꝙ actor reo inuito illi renuncia-
re non põt, nec in casu nr̃o imputat̃ parti, q̃ tp̱e exami-
nis nõ institit, ex quo sciebat testẽ in veritate esse cõem,
& ius suum saluum durare, l. sicut. §. ñ vr̃. ff. q̱b. mo. pig.
vel hypo. sol. Alias sequeret̃, ꝙ in casu, de quo in d. c. ex
ꝯquestione. nõ posset ex interuallo post p̃sentationem
rescripti reus vti illo, qđ esset ꝯ̃ Doc. ibi. Et istud est bñ
13 notandũ, f̃m ipsum. Scđo no. ꝙ † testis simpl̃r iuratus,
ĩtelligitur sup̱ tota causa iurare, f̃m do. An. & Imo. hic:
& hoc, quia indefinita æq̱pollet vni-
uersali,* qñ est eadem rõ oĩum in de-
finite ꝯ̃prehensorum, vt late p̱ Bart. in
l. si pluribus. ff. de le. 2. Et hæc est inter-
pretatio ꝯueniẽs iuri, qñ testis dẽt iura
re deponere verũ sup̱ tota cã, f̃m Bar.
in l. si duo p̃roni. §. idẽ Iulianus.* ff. de
iureiu. & dixi in d. ca. fraternitatis. Et
hoc est verum, f̃m Imo. ẽtsi pars ꝓdu-
xerit post testes certos articulos, q̱a p̱
hoc non vr̃ restringere ꝓductionẽ te-
stiũ indefinitam, vt dixi post Spe. s̃. in
5. declaratiõe, q̱a p̱ ꝓductionẽ vni⁹ iu-
ris nõ vr̃ alteri renũciatũ, nisi qñ sunt
incõpassibilia, vel electione tollũtur,
l. Lutius. ff. de peti. hær. Et de hoc ẽt p̱
do. An. in c. p̱ tuas. ver. q̃ro, an testes. in
fra eo. Et istud est ualde notandũ ꝓ su
stentãdo dicto testis deponentis extra
articulos, vt dixi in 5. declaratiõe. Ter
tio no. f̃m do. meum vltra alios, ꝙ si
14 † actor est exclusus à facultate ꝓducẽ-
di testes, ut hic in fi. & uelit, ꝙ testis sim
pliciter ꝓductus ab altera parte inter-
rogetur sup̱ intentione ipsius exclusi,
non audiet̃, q̱a lʒ iurauerint simpl̃r in
tota cã, tñ indefinita productio dẽt re
stingi ad intẽtionẽ ꝓducentis, in quo
nõ est verisimile, ꝙ voluerit ꝓducere
testẽ, p̱ quẽ det̃ facultas actori ꝓbandi
intentionẽ suã, cùm hoc sit ad eius p̃-
iudiciũ, & inducta ad vnũ finẽ, nõ de-
bẽt operari finẽ ꝯ̃riũ, l. q hominem.
§. fi. ff. de sol. & regula, qđ ob gr̃am. de
reg. iu. in 6. Vñ nõ vr̃ esse ꝓductus, nisi
sup̱ exceptionib. & defensionib. rei, &
non æquipollet indefinita vniuersa-
li, qñ nõ est eadẽ rõ oĩum in indefini-
ta ꝯprehensorũ. Et p̱ Bar. in d. l. si pluri
bus. Et hoc credit uerissimũ, qñ actor, q fuit exclusus à
facultate ꝓbãdi, nõ plene ꝓbauit ĩtẽtionẽ suã, vel saltẽ
taliter, vt reus ꝓbabiliter possit suspicari deferẽdũ esse
iur̃m in cã, nisi autem alter istorum non interueniret,
tunc q̱a forte intentio rei potuit esse velle ꝓducere te-
stes, q de directo reprobarent intẽtionẽ actoris, dicem⁹,
ꝙ cessat rõ p̃missa, vt testis videat̃ iuratus super tota cã,
& consequenter poterit ad instantiam actoris interro-
gari etiam ex interuallo. Ita dicit ipse ad literam.

Aequipollet uniuersali. Adde ꝙ oratio indefinita ex propria significatione omnino distinguitur ab uniuersali, nec ei æquipollet, tamet si quandoque ex subiecta materia, uel ex [illegible] lecturis adhibita benigniori interpretatione, in vniuersum accipiẽda sit, secundum Bar. in l. omnes populi. nu. 57. ff. de iust. et iure. & est communis * opinio doc. in c. vt circa. de ele. in 6. et teneas pro constanti, quòd quando sumus in onerosis indefinita non æquipollet vniuersali l. 2. vbi Doc. ff. de lib. & posth. Bar. in l. 1. §. sed et si. ff. de ven. in pos. mit.

* *Idẽ Iulianus.* Adde ibi Alex. plene, & Bald. in marga. ver. testis col. 9. & Alex. in l. 2. ff. de iu. omn. iudic.

S V M M A R I V M.

1 *Agens possessorio potest allegare titulum coloratum.*
2 *Tertius non potest petere publicationem testium examinatorum pro partibus principalibus.*
3 *Acta facta cum collatore non nocent electo.*
4 *Attestationes apertas habens penes se præsumitur eas didicisse.*

C A P I T V L V M X X X.

COnstitutus. Testes examinati ĩter
alias personas, non pñt
peti publicari à tertio, & si testes examina
ti reperiuntur penes partem, p̃sumitur didi
cisse testificata,* vnde ex-
cluditur ab aliis ꝓducendis. H. D. In
tex. ibi, Canonice ꝯtulisset. No. f̃m Io.
1 An. do. An. & Imo. ꝙ agens † possesso-
rio non facit inepte, si dicit se Canoni
ce ĩstitutum, q̱a lʒ sufficeret dicere de
possessione, ca. in literis. s̃. de res. spo. tñ
per hoc ostendit, ꝙ incumbit possessio
ni, non vt p̃do. Simile in c. ex parte B.
supra de foro ꝯp. & facit ad notata in
Spec. co. ti. §. nunc videndũ, ver. sed pone, ago. Et sic dẽt
ꝓbare titulũ saltẽ coloratũ, in tm̃ ꝙ pars aduersa admit
tat̃ ad ꝓbandum p̱ testes sup̱ titulo incolorato eius, qui
petit se restitui. Patet in ver. alioquin. In tex. ibi, aperire
nolumus. No. singul̃r & tene menti, f̃m do. Abb. & do.
2 meũ, ꝙ † si testes sunt examinati inter partes principa-
les in iudicio, tertius ẽt pro suo interesse adhærens cãæ
non p̃t illos petere aut facere publicari, quasi examina-
tos inter alias personas, quia f̃m glossam hic, in verbo,
Eboracensem. testes hic isti examinati inter alias perso
nas nõ faciũt fidẽ ꝓ isto tertio. Ex qua rõne infertur, ꝙ
3 † iudiciũ, vel acta facta cũ collatore, nõ nocẽt electo,
vel ei, cui est facta collatio. Et rõnẽ vide hic p̱ do. Ab. &
tradit̃ p̱ glo. in c. hæc quippe. 3. q. 7. & in c. tantis. 81. dist.
& in c.

* Testifica. *Ad. de Pau. de Cast. in l. minime. ff. de legi. & cons. 10 inc. clarum est in iure. col. 2. Alex. cons. 65. par. 4. & cõs. 111. par. 1.*

& in c.ad petitionē.j̃.de ac. & in c. cupientes.§. cæterū. in verbo,nullum p̄iudicium.de ele.in 6 & Imo.in c.dudum el 2.in gl.in verbo,partibus.s̃. de ele.& in c.statuimus,in vlt.gl.eo.ti.& gl.in c.pe.j̃.de re iud.& ibi extense per oēs.Sed pondera diligenter istam rōnem glo.s.ꝙ non faciunt fidem,q̃a multum facit ꝯ ea, quæ diximus in c.cām.el 2.in prima fallentia tertiæ regulæ, s̃. eo.s.ꝙ attestationes non prosint aliis habentib.ius ꝯnexum, ēt quo ad semiplenam fidem , & in hoc vr̄ subsistere Bal. hic in fi.nisi dicas,ꝙ posito ꝙ fidem facerent, tñ nō operant̄ tm̄ , ꝙ ad p̄iudicium illius , q nondū ꝯpleuit ꝑductionē suā,debeat̄ fieri publicatio petente isto tertio.In
4 tex.ibi,apud eū depositis.No.iuncta gl.s̄m oēs,ꝙ † nedū publicatio impedit ꝑductionem, sed sola notitia attestationū,nō solum certa,sed ēt opinata,qualis est ista resultās ex hoc,ꝙ partes penes se habuerint attestationes, ꝑꝑ ꝙ præsumitur eas percunctatus,& optime facit s̄m Bal.hic,l.ñ est ferendus. ff. de transac. nisi recepisset eas clausas,& ita reddidisset,s̄m Host & alios hic, ꝑ q̃b. facit l.1.§.sic ista.ff.depositi.& q̃d no Bar.ibi,& Inn.& alij in c.fi.supra quod metus cā. Et ex his dicit Bal. hic ꝙ lȝ pendentis litis acta possint committi custodienda parti,tñ cauere debet pars,quid agat, per istum tex.& dicit Bal.non esse curandum de his, q̄ circa seriem facti tradunt hic Doc.quia in istis non consistit vis, q̄ sapiat ius.

SVMMARIVM.

1 *Publicatis attestationib. nihil pōt opponi cōtra personas testiū. Que regula fallit aliquot casibus,nu.2.3.4 5.*
6 *Testes si deponant in fauorem eius, qui protestatus est de testibus reprobandis,non credetur eorum depositionibus.*
7 *Producens testem an possit eum reprobare.Fallit nu.8.9.10.*
11 *Testes falsos producēs,licet alias excusaretur dicēdo se eis vti nolle,non tamen excusabitur,si produxit articulum falsum.*
12 *Pars si interrogatur,an velit uti testibus,vel instrumentis,& respondeat,volo,in quantum vera sunt, alias non.pars aduersa pōt petere,vt sibi prefigatur terminus ad deliberandum & respondendum precise.*
13 *Falsitas testium si patet ex dictis ipsorum, tunc pars vtendo testibus incidit in falsum.*
14 *Testibus deponentibus pro illo, q protestatus est se velle obijcere in eorum persona,non creditur.Fallit numero 15.16.17.*

CAPITVLVM XXXI.

PRæsentium. Publicatis testib. nō p̄nt testes reprobari, nisi in tribus casibus hic positis, & testibus, ꝯ quos fit ꝑtestatio , non facile creditur in fauorem ꝑtestantis.Hoc dicit,& est vna ex
1 clauibus huius ti.No.inter cætera,ꝙ † quamuis r̄r publicatis testibus non possit opponi in ꝑsonas eorum , q testificati fuerunt,q̃a p̄sumit q̃s prouocatus malitiose moueri,tñ fallit in tribus casibus.Primo,q̄n purgat hanc p̄sumptionem proprio iur̄o , quia cum sit consistens in animo,aliter tolli non pōt.Facit c.nulli. in fi.de elec.in 6.An aūt istud sit sp verum,vide ꝑ Doc.in c. significasti.el 1.infra de hom.& ibi tractaui.Scđo fallit,nisi præcesserit protestatio de ipsis reprobandis, q̃a excludit dolum p̄sumptum . Et formam huius ꝑtestationis ponit Spe.eo.ti.§ sæpe in prin. Nec requirit ꝯsensus partis aduersæ ī ipsa ꝑtestatione, cum sit simplex declaratio animi,de eo q̃d dependet ex sola voluntate ꝑtestātis,l.Nesennius.in prin.ff.de neg.gest.late Bar.in l.non solum.§. morte.in primo art.ff.de no.ope.nuncia.& no.do. Ant. & do.Ab.hic,q̃a in isto tex.non fit mentio de ꝯsensu iudicis,vel partis,lȝ Inn. hic aliud dixerit, cuius dictū saluat do. Ab.uno casu,vcȝ q̄n pars nō ꝑtestaret̄ reprobare testes,sed ꝙ eēt sibi salua facultas reprobādi testes. Et rō d̄riæ,q̃a primo casu ꝑtestatio fit s̄m ius ex iis,quæ pēdēt ex animo , & hoc ꝑmittitur ꝑ istum tex.sed in scđo casu protestatio fit ꝯ ius. Patet ex isto tex. vbi facultas reprobandi testes non durat publicatis testibus, & sic ñ releuat,nisi pars ꝯsentiat,c.inter dilectos. circa mediū , infra de fide instru. Et lȝ protestatio,de qua in tex. sufficiat sine iur̄o malitiæ,de quo hic d̄r,tñ hoc est verū,s̄m

Inn.& do. Abb. hic in protestante ꝯ testes productos in negotio principali. Secus,si ꝯ testes productos ad reprobationem testium cāæ principalis.Est enim tunc maior p̄sumptio malitiæ, & iō vltra ꝑtestationem opus est iurare,ꝙ non malitiose opponit. Et ita intellige tex. in c. p̄sentium.in fi.de testibus in 6.Et subdit do.Ab. esse aduertendum ,q̃a in hac ꝑtestatione non oportet specificare crimina,vel defectus, sed postea ante quàm producat testes reprobatorios,bñ opus est specificare, ꝑ d.c.2. & in hoc vide plenius ibi d.§.testes.in vlt.q.& dom.Car. in cle.ꝯstitutionem.§ 1.in 3.q.de ele.vbi idem tenent dicentes, ꝙ ēt lapso termino ad opponendū crimina p̄nt opposita specificari,q̃a declarans nō addit . Et ꝑ his est tex.ī d.c.2. vbi crimina fuerūt obiecta sine specificatione,sed postea Papa mandat,ut coram deputato ad receptionē testium fiat specificatio. Et s̄m p̄dicta intelligas Bal.in aut.si,dicatur,in fi.C.e.Tertio fallit principaliter
2 nisi † ꝑbet̄,ꝙ de nouo didicit ea,q̄ opponit nūc post publicationem,& in hoc stabitur iur̄o, ut hic gl. & bonus tex.in simili,in c.nulli.in fi.& in c.ut circa.de ele.in 6.& in c.inotuit.s̃.de elec.Quarto fallit vltra tex.& Doc.ni-
3 si † volens opponere ꝑbaret se ꝑ iudicem fuisse impeditum opponere,vt est tex.s̄m intellectū gl.in verbo,recepta.in c.cum I.& A.de re iu.nec est mirū,q̃a ēt exceptio dilatoria eo casu admittit̄ post li.ꝯtest.s̄m gl.in c. ex ꝯqōne.s̃.de rest.spo.Facit q̃d no.do.An.in c.tam literis.j̃. eo.ꝑ illum tex. Sed forte isto casu requireret ꝑtestationem ꝯ iudicem p̄cessisse,arg.c.si iustus metus.ifra de ap, & eorum,q̄ no.Bar.in l.de pupillo.§.si q̃s ipsi p̄tori.ff.de ope.no. nun.& gl.in c cupientes.in prin.in verbo, ꝑposita.de ele.in 6.& dixi ī c.licet cām.ante gl.in verbo,op-
4 poni.s̃.ti.1.Quinto fallit,nisi † ageretur de exceptionib. inhabilitantibus testes,quæ non p̄nt ex partium voluntate tolli,ut ꝙ testis sit Iudæus,hæreticus,excōicatus,& similes,qm̄ tales exceptiones ēt publicatis testib. poterunt opponi absq; solennitate iur̄i, de qua hic , sed iste tex.loquit̄ de exceptionib.q̃b. tacite pars renunciare p̄t puta.ꝯsanguinitatis,domesticitatis,& similium.Ita declarat Io.And.in add.Spe.in isto ti.§.sæpe.in prin.& Bal. in l.si q̃s testib.in vltima.col.C. de testib. q̃a in scđo casu vr̄ pars tacite remittere exceptionē,q̃d pōt , secus in primo casu,q̃a ñ ē in volūtate partis ēt expresse habilitare,quem lex inhabilitat,multo minus tacite.Idem dicit ibi Io.An.si eēt inhabilitas iuris nālis, puta de īpubere, vł furioso,q̃a ius nāle est immutabile,5.dis.c.ad eius.& §.sed naturalia.Inst.de iure natur.Sed istā fallētiā impugnat Sal.in d.l.si q̃s testib.& plenius do.meus hic, dicēs in effectu,ꝙ rō excludendi partem à facultate opponēdi ꝯ testes,non est tacita remissio,sed p̄sumpta malitia, ꝑꝑ q̄ exigit̄ iur̄m ipsam purgans.Si enim esset tacita re-
* missio,sequeretur,ꝙ iudex non posset repellere testem, q fateret̄ ipsi iudici se esse inimicū partis, ex quo pars ñ opposuit,& hoc est falsum,ꝑ tex.in c. inquisitionis.ver. aut ēt aduersus.& ibi notant omnes, infra de ac. & Bal. in auth.si dicatur.C. de test. & tñ ista est exceptio inducta fauore partis,vt exemplificat̄ in locis prædictis. Sed tñ aduerte,q̃a lȝ ipse non dicat,istud est ꝯ ea, quæ diximus.in c.intimauit.in fi.s̃.eo.post do.An.in c.cum dilectus.s̃.de ꝯlue.vcȝ,ꝙ testem inhabilem simili inhabilitate non pōt iudex repellere parte nō petente. Et nō video aliud r̄nsum,nisi dicamus,ꝙ ista non ꝑcedūt,vbi soli iudici interroganti testē est cognita inhabilitas maximæ inimicitiæ,quo casu nō est, q̃d imputet̄ parti nō istāti ꝑ repulsione.Vñ pōt rōnabilr̄ iudex testem repellere, ꝑꝑ q̃d habes notabilē limitationē ad ibi dicta.Mouetur ēt do.meus,q̃a pars non ꝯdicens, tacite videret̄ renunciare,tūc nō deberet admitti publicatis testib.cum iuramento malitiæ dificiētis, q̃a ex quo ꝑ renūciationē ē q̄situ ius parti,nō p̄t variare in p̄iudiciū partis,c.ab eo.de ele.in 6.l.si post mortē.in fi.ff.de ꝯ tabu.cū similib. Et iō concludit,ꝙ ēt in casu huius fallentiæ opus est iur̄o, ꝑut
5 hic in tex.huius c.Sexto fallit, nisi † testes fuissent recepti ad iuramenta parte absente,quia non habet locum ista decre. in quantum excludit volentem reprobare testes

testes post ipsorũ publicationẽ, ſm Bal. & Sal. in d. l. ſi qs teſtib. q̃a pars abſens nõ põt dici ꝯſentire ad ſui p̄iudiciũ in l. 2. §. voluntate. ff. ſolu. mat. Sed ꝯtrium tenet hic do. meus p̄ p̄dicta, vcʒ ꝙ non attenditur renunciatio, ſed præſumpta malitia, q̃ hẽt locum ẽt in abſente, non ſolum ſi ſunt edita ſibi nomina teſtiũ, ſed ẽt, ſi ſimpl'r ci tatus neſciret, q teſtes eẽnt ꝓducendi, nec melioris ſit cõditionis ꝯtumax, q̃ p̄ſens, q̃a ꝯtumax ad ſui p̄iudiciũ ꝓ p̄ſente * habet, c. 1. de eo, q mit. in poſ. li. 6. Stetit enim p̄ eũ, quo min⁹ poſſet cognoſcere teſtes. Vñ nõ eſt ſine ſuſpicione, quaſi videat̃ ſe abſentaſſe, vt eſſet ſibi largior facultas reprobandi teſtes, ſi dicerent ꝯ eum. Et ita tranſeo.

Pro præſente. Adde tex in auth. qua in prouincia. in fi. & ibi Bal. C. vbi de crim. agi opor. glo. in l. de vnoquoque. ff. de re iudic. & Bal. in l. cũ fratrem. col. fi. C. de his quib. vt indig.

6 No. vltimo, ꝙ † in fauorem eius, q ꝓteſtatus eſt de teſtibus reprobandis, non credit̃ dicto taliũ teſtiũ. Et rõ põt eſſe quia p̄ talem ꝓteſtationem vr̃ aſſerere ñ eſſe credendũ dictis eorũ, tanquã falſis. Vñ ſi teſtis dicit in eius fauorem, vr̃ aſſerere illud falſum. Et certũ eſt, ꝙ in p̄iudicium partis magis ſtat̃ aſſertioni partis, quã dictis teſtium. Vnde dicit notanter Inn. in c. cùm cõtigat. ꝯ. de of. dele. & ſequit̃ Bar. in l. 2. ff. ſi cer. pet. & dixi ſupra eo. c. cum tu, ꝙ dicta teſtium nunquam reducantur ad ꝯcordiam cum dicto partis, q̃a aſſertioni partis ſtat̃, q̃cquid dicant teſtes. In gl. 1. in ſi. Pro declaratione gl. & eorum, q̃ ſup ipſa ſcribunt, facies ꝯcluſiones. Prima ꝯcluſio. Producens † teſtem nõ põt eũ amplius reprobare, vt

7 in gl. ẽt in alia cã, q̃a eſt approbatio p̄ſonalis, quæ attenditur, quocumque de perſona diſputetur, l. ſi qs teſtib. alle. in gl. ſicut vr̃ eꝯ, de qualitate inficiente, c. cito turpem. 1. q. 1. & ꝓ hoc allegant do. Ant. & do. Ab. qđ notat Inn. ſolenniter in c. cum venerabilis. in gl. inc. Quaſi dicat, añ fi. infra de excep. vbi dicit, ꝙ ſi admitto aliquem ad vnum officiũ, nõ poſſum eũ repellere ab alio offõ, vbi ꝯſimiles p̄ſonæ requiruntur, ſecus aũt, ſi diſſimiles, & facit tex. melior de iure in c. accepimus. ver. p̄tertim. ꝯ. de æta. & quali. Ad idẽ, qđ no. Bar. in l. Caſſius in vlt. q. ff. de ſenat. & Bal. notabil'r in c. 1. §. ſi duo. iuxta finẽ. de pace tenenda, vbi dñt, ꝙ reprobatus in vno offõ nõ põt deputari ad aliud ſimile. Bene facit l. 3. §. q̃ri aũt. ff. de ſuſpec. tut. & cum dicto Inn. ꝯcor. late do. Ant. & do. Ab. ĩ c. dilecto. ꝯ. eo. & latius in d. c. cum venerabilis. Et ex eo, qđ dicit, ſecus, ſi diſſimiles, infertur, ꝙ approbatus in rectorem, non dr̃ approbatus in Doctorem, vt p̄ do. Ab. ibi, ꝓ quo vide elegans ꝯſilium Old. 19. qđ incipit, Circa primũ articulũ cui⁹ dicta vſurpat ſibi Io. An. in addit. Spe. in rub. de iure patro. ubi ꝯcludit, ꝙ eps põt repellere à beneficio curato illum, quem ordinauit ad ſacerdotiũ, q̃a nõ oĩs ſacerdos eſt aptus ad curã, nec d. c. accepimus. aptat ad curã, vt ibi p̄ eum late, cũ quo ſatis ꝯcordat Do. in c. ordinarij. § 1. in vlt. col. de offi. ord. li. 6. Et facit ad quæſtionem de diſp̄ẽſato ad ſacerdotiũ non obſtante certo defectu, an cẽſeat̃ diſpenſatus ad curatũ. De quo p̄ Io. An. in c. 2. ꝯ. de. fi. p̄sby. & do. Ant. in c. 1. eo. ti. & Ol. ꝯſ. 215. inc. Puncta breuia. Iſtis ẽt adde Bar. in l. mulier. ff. ſol. mr̃imo. & in l. fi. C. de edi. diui Adria. tol. ubi dicit, ꝙ ſi facio te citari vt ꝯpareas, ſemper diceris legitimus ꝯdictor, q̃a citando p̄ſonam tuã approbaui, niſi dictum fuiſſet, ſi tua putaueris intereſſe. Et habet

8 † locum iſta ꝯcluſio, ẽt ſi producens non ſit vſus teſtib. vel q̃a non potuit, vel q̃a teſtis pro eo nõ dixit, ſm Spe. & Io. And. in ti. de teſt. §. ſæpe. ver. qđ ſi eum, q̃a approbatio cauſatur ex ſola ꝓductione ad iudicium. Et ſequunt̃

9 Scribentes hic. Fallit, vbi † non potuiſſet vti, q̃a pars aduerſa eos impugnauit, & repulit: tunc enim in alio iudicio põt teſtes à producente impugnari, ex quo approbatio ſua fuit improbata p̄ iudicẽ ex facto partis aduerſæ, ſm Bal. ſignãter in d. l. ſi qs teſtib. p̄p doctrinam Inno. & aliorum ĩ c. mulier. infra, de iureiu. cum ꝯcor. Quid aũt ſi ſemel reprobauit teſtẽ in iudicio, & fuit pronunciatus inhabilis, an poſſim eius p̄ſonam approbare in alio iudicio? Dic, ꝙ no, ſm do. An. in c. cum olim. in 8. col. intra de cen. ſ. Alle. Inn. in c. cum venerabilis. Sed limita, niſi eſſet inhabilitas pendẽs à p̄tãte partis, p̄ p̄dicta. ꝙ ſentit

10 Dom. poſt Arch. in c ſi quid veri. 27 di. Fallit † aũt iſta ꝯcluſio, niſi teſtis fuiſſet approbatus in iudicio ſummario, quia poſſet opponi exceptio ĩ p̄ſonam in plenario, ſm do. Ant. in c. veniens. in 7. col. ver. oppono, ꝙ bona fuerit allegatio. infra, eo p̄ illum tex. vel niſi opponeretur inhabilitas noua, vel ẽt antiqua, occulta, ſm do. Ab. hic, p̄ c. nulli. ꝯ. de elec. in 6. vel niſi alia cã accidentalis teſtem inhabilitaret, vt in exemplo, q olim mihi fuit teſtis, nam ſi litigo ꝯ eius filium, potero eũ repellere ab eius teſtimonio, ſm Inn. in d. c. cum venerabilis. & dom. An. & do. Ab. hic. Et iſta ꝓcedũt ex parte ꝓducentis, ſed ceſſant ex parte eius, ꝯ quem ꝓducit, q̃a ẽtſi non reprobaſſet nũc teſtes, p̄ hoc non ĩpediret̃ in alia cã eos reprobare, ſm Spe. & Io An. in d. §. ſæpe. ver. pe. & do. Ant. & do. Ab. hic, p̄ tex. in l. voluntariæ. C. de exc. tut. facit, qđ no. in c. dilectus. el 1. ꝯ. de reſcri. Secunda ꝯcluſio, Produ

11 cens † teſtes falſos, dato ꝙ alias excuſaretur dicendo ſe nolle eis vti, l. ſi falſos. C. de fal. non tñ excuſabitur, ſi ꝓduxit articulum falſum, q̃a vr̃ induxiſſe teſtes ad ꝓbandũ falſum. Vñ non eſt locus pœnitentiæ ꝯſummato delicto ex ꝓpoſito. l. q ea mente. ff. de fur. Ita dicit Bar. ĩ d. l. falſos. & ſeq̃tur do. Ab. hic. Et iſtud ꝓcedit abſq; dubio in ꝓducente ſcienter falſum articulũ, q̃a ꝯmittit falſum ꝓducendo teſtẽ ſup eo. Et ita ꝓprie loquit̃ Bar. ibi, & ſic vr̃ ſe reſtringere in l. 3. ĩ vlt. verbis, C. de fi. inſtr. Si ãt certum eſt, vel p̄ſumptio iuris clara, ꝙ q fecit falſum articulũ, formauit illũ ignoranter, vl' q̃a erat de facto alieno, vel de facto ꝓprio, in caſu quo in eo p̄ſumit̃ ignorantia vt late p̄ Doc. in c. ab excõicato. de reſc. & tunc vr̃ ꝯcluſio non ꝓcedere, ſm do. meũ hic. Si aũt eſt dubium an ſciuerit, & tũc dicit ipſe, ꝙ ſi vſ⁹ eſt teſtib. vſq; ad ſn̄iam dr̃ ꝯmiſiſſe falſum, q̃a nõ p̄ſumit̃ errare ĩ facto proprio, ſi aũt aduerſario proteſtante de falſo ſtatim renunciet vſui teſtium, non ꝓcedit ꝯclo, q̃a orit̃ p̄ſumptio pro renunciante, quæ ſicut facit præſumi errorem iuris, q alias ñ p̄ſumit̃ ad euadẽdã pœnã, vt eſt caſus notabilis, & ibi Bar. in l. ſi adulteriũ. §. 1. de adul. ita p̄ſumit̃ in facto proprio eadẽ rõne, dũmõ ille, q renunciat vſui teſtium, alleget errorem, & dicat ſe erraſſe in artic. Et hoc mõ intelligi poterit, qđ ſcribit Bal. in l. 1. in vlt. col. C ſi ex falſis inſtr. vbi expreſſe vr̃ tenere, ꝙ ꝓducẽs teſtẽ ſup falſo articulo, põt euitare falſum renũciãdo vſui teſtiũ, ſm do. meũ hic. Et adde, qđ no. Gandinus ĩ tractatu maleficiorum, in ti. de falſis, vbi dicit, ꝙ ſi vteris ꝯ me inſtr̃o cum proteſtatione, ꝙ non intendis eo uti, ſi eſt falſum, & ego aſſignarem tibi cauſas falſitatis, & non deſiſtis ab ei⁹ vſu, ſed uis deſiſtere in fine cãæ, non ſufficit ad euitationem pœnæ, quia certioratus ſtatim non deſiſtens nõ caruit dolo, l. 3. ff. de lib. & poſth. Secus dicit, ſi inſtr̃m probetur ſuſpectum, non tñ falſum, p̄ l. eius. ff. de prob. Ter

12 tia concluſio. Si † pars interrogat, vtrum velit vti teſtibus, vel inſtr̃is, dicat, intendo vti in quantum appareat vera, alias non, põt aduerſarius facere ſibi ſtatuti terminum ad deliberandũ, & reſpondendum p̄ciſe, an uelit vti, vel nõ, ſm Bar. in l. diuus. la 2. ff. de falſis, & plene inſtat do. meus hic, cui adde plenius Lapũ allegatione 119. incipiente. Quæro, pone. vbi diſputando idẽ ꝯcludit maxime q̃a ꝓbatio reddit̃ ſuſpecta, ex quo producens dubitat, q̃a non audet aſſerere verum. Et ad incurrẽdum falſum nõ eſt neceſſariũ, ꝙ aliquis ſciat ꝓ certo probationem eſſe falſam, ſed ſufficit, ꝙ credat veriſimiliter talẽ eſſe, ſi cum ſua opinione ꝯcordat veritas, quia uerũ eſt aliquem fuiſſe vſum falſo inſtr. & doloſe, ex quo credebat illud eſſe falſum, vñ debuit abſtinere, l. 3. C. de fi. inſtr. & d. l. falſos. Vñ non põt dici, ꝙ hic cogatur reſpõdere de veritate in facto alieno, ꝯ l. Marcellus. §. 1. ff. rerũ amota. & Bar. in l. 2. §. qđ obſeruari. C. de iura. calũ. ſed ſtatuitur ſibi terminus ad informãdum de credulitate. Et no. ꝙ ad hoc, vt ille, q vtit̃ falſo inſtr̃o, vel falſo teſte, poſſit ꝯdemnari de falſo, non ſufficeret, ꝙ pars aduerſa interrogaret, vtrum vellet uti inſtrumento, ſicut ſentit Bar. in d. l. ſi falſos, ſed erit neceſſe, ꝙ adiungat cãm interro-

terrogationis. Ex hoc orit̃ p̃sumptio ꝯ producentem I-
13 ta dicit Bar. in l. diuus. Item no. ꝙ † si falsitas testium ꝑ-
ductorũ patet ex dictis ipsorũ testiũ, tũc pars vtẽdo testi
bus incideret in falsum, ẽt si pars aduersa non ꝓtestaret̃
aliquid, q̃a falsitas est notoria, q̃ ꝯstat ex actis. Vnde nõ
põt allegari p̃sumptio ignorantiæ, vel error iuris, c. 1. §.
de postu. p̃l. cum similib. Vñ tunc est necessaria cautela
s̃m doctrinam Bar. in locis p̃alle. ꝙ quam primum pars
legit testes, si videt aliquem falsum dixisse, ꝓtestet̃ nolle
stare eius dicto. Vbi aũt falsitas esset ꝓbãda extrinsecus,
tũc esset distinguendũ, vt in p̃cedẽti ꝯclusione. Cætera
dic, vt p̃l Bal. in l. 3. C. de fi. instr. & in l. fi. in vlt. col. C. si ex
14 falsis instr. In gl. fi. in fi. Materiam † huius gl. quotidianã
& à Doctorib. intricatam, expedias clare, faciẽdo r̃lam
cum casibus exceptis. Est enim regulare, quod dicit tex.
in fi. ꝙ non credit̃ de facili, id est, nullo mõ, testib. in fa-
uorem eius, q̃ ꝯ eorum p̃sonas protestat⁹ est. Et assignat̃
rõ duplex, nec req̃ritur ꝯcursus vtriusque, sed altera suf
ficit. Prima est, q̃a dicta testium rõne habilitatis p̃sonæ
videntur asseri non vera à ꝓtestante. Scd̃a, ne testes ipsi
forte timore impugnationis mentiant̃, ꝑꝑ q̃ pro ipso ñ
15 ꝓbant. Fallit primo ista regula, nisi † ꝓtestans nõ ꝓces-
sisset ad actũ reprobationis, sed ꝓtestationi renunciaſ-
set añ test. ũ depositionẽ, q̃a tũc ẽt pro ipso ꝓbabũt, s̃m
Io. An. do. An. & Imo. hic. & quamuis do. Ab ex mente
huius gl. dicat, ꝙ ẽt tũc, quantũ probet, eẽt in arbitrio iu
dicis, q̃a quantũ in se fuit, protestans reprobasset, tñ pri-
mos sequit̃ hic do. meus, q̃a ex quo in habentib. cãm suc
cessiuam admittit̃ pęnitẽtia absolute, vt ꝓbant leges al-
legatæ post prin. gl. hic, & cessat cã, ꝑꝑ q̃ testis deponens
ꝓ protestante est suspectus, vr̃, ꝙ sit integrum eius testi-
moniũ. Et hoc de instr̃o impugnato clare sentit Bar. in
d. l. post legatum. in prin. ff. de his, q̃ vt indig. Sed lʒ do.
Ab. & do. meus non dicant, ista fallentia restringitur so
lenniter s̃m do. Io. An. do. An. & Im. hic, dum p̃suppo-
nunt posse renunciari ꝓtestationi, vt habeat locum re
integra ex parte ꝓtestantis, nam si aduersarij interesset,
puta q̃a fecisset expensas rõne protestationis alterius, ñ
p̃t eo inuito ab illa recedere, nisi refusis expensis, s̃m eos
dicentes notabiliter idem, si iam ꝓduxisset testes repro-
bantes, q̃a si forte pars, ꝯ quam fuit ꝓtestatus, intẽderet
iuuari aliquo mõ ex illis testib. non esset locus pęniten-
tiæ ipsa inuita, & bñ facit c. ab eo. de elec. in 6. cum simi.
Et idem, si p̃ instr̃m ꝓductũ vellet eos reprobare. Et ta-
le instr̃m faceret pro vtroq; vt hic eleganter p̃ eos. Fal-
16 lit † scd̃o, nisi ꝓtestatio non esset in forma, de qua dixi
post do. Ab. in 1. notabili, sed simp̃r fuisset dictum saluis
exceptionib. in dictis & in personis, prout seruat practi-
ca, q̃a talia verba nõ declarant velle impugnare testes,
sed reseruant p̃tãtem impugnandi añ publicationem,
sed nõ affirmat ꝓtestãtẽ impugnaturũ. Vñ qm̃ ꝓbatio-
nes non sunt angustãdæ, l. qm̃. C. de hær. dicit hic solus
dñs meus, se nõ credere, ꝙ deroget̃ fidei testiũ in fauorẽ
ꝓtestãtis, nisi pars vltra ꝓcederet, dicẽdo, ꝙ itẽdit repro
bare, s̃m ipsũ, ꝓ quo adduci põt, qđ no. Bar. in l. nõ puta
uit. §. non quis. ff. de ꝯ tab. cum similib. Fallit tertio, nisi
ẽt non reuocata ꝓtestatione vellet postea ꝓtestãs uti di-
ctis testiũ, non q̃dem in capitulis separatis, sed sup eodẽ
capitulo, vel ꝯnexo, q̃a posset, nõ obstante impugnatio
ne, vr̃ ꝓtestatione simplici nõ reuocata, q̃ sola alias im-
pediret. Ita solẽniter voluit hic do. Ab. p̃ id, qđ no. In. in
c. cum olim. j. de cens. vbi idem dixit de impugnante
instr̃m. Pñt enim talia diuidi, quo ad effectum probatio
nis. l. Publia in fi. ff. depositi. plene Bart. in l. Aurelius.
§. idem q̃ijt. ff. de lib. leg. & in l. q̃dã. §. nummularios: ff.
de eden. & Bal. in l. vnica, C de ꝯfes. bonus tex. in ca. tua
nos. j. de spons. Sed ꝯrium tenet do. meus hic, & pro cer
to bñ, q̃a cum p̃dicta r̃la sit inducta in odium impugnã
tis, vt patiatur pœnam iniustæ impugnationis, non vr̃
iustum, ꝙ expugnatio iuuetur, per r̃lam, ex eo. cum ibi
allegatis, de re iu. in 6. Item, quia hic concurrit ratio hu-
ius gl. in fi. quod timore protestationis sint mentiti, ꝑꝑ
quod oritur præsumptio ꝯ istum, & iõ succedit magi-
stralis theorica Bar. in d. § idem quæsiit. & Bal. ĩ d. l. vni-
ca. ubi dñt, ꝙ probatio super vno & eodem capitulo nõ
põt diuidi quando est præsumptio ꝯ volentem diuide-
re, ut in eo, qui fatetur se occidisse ad sui defensionem,
quia confessio ipsum damnat non probata defensione,
* ut plenius etiam per Imo. & do. Ab.
in c. cum venissent. infra de institu. vbi
est glo. sing. in verbo, probatam. quasi
in medio, & per dom. Abb. in c. auditis
infra de rescr. cum si. Non obst. quod
no. Inn. ĩ d. ca. cum olim. q̃a rñdet do.
meus hic, ꝙ illud est ꝯ illũ tex. vt hic
per ipsum, cui potes addere, ꝙ ẽt stan-
te dicto Inn. ꝙ communiter est appro
batum, apparet rõ differentiæ, quia eo
ipso, ꝙ impugnans acceptat in capitu-
lis inseparabilibus, vr̃ desistere ab im-
pugnatione, quia desistentia non ha-
bet tp̃s præfixum, prout est hic deposi-
tio. Item, quia subest timor, de quo ĩ
gl. Fallit quarto, nisi iudex ex offõ in
connexis, vel separatis capitulis, velit
credere testibus, quia potest, quãdo to
tum fundamentum partis aduersæ pẽ
det istis testib. Ita colligitur ex doctri-
na Inno. qui loquitur de instrumento
impugnato, in d. c. cum olim, & sequi-
tur Bar. in d. l. post legatum. in prin. &
Bal. in l. 1. C. vt q̃ desunt aduoc. & Ro-
ta decisio. 175. inci. Item licet quis pro-
ducat, in nouis & Pau. de Cast. in l. Pu-
blia. in fi. ff. deposi & Bal. in l. nimis gra
ue. C. de testi Sed quamuis dictum sit
verũ in se, tñ diuersa rõ vr̃ esse in casu
nr̃o, quo timor, de quo in fi. gl. nõ sub
est in instr̃o, sed in testibus sic. Vnde
ad ipsos forte hoc non extenderetur.
17 Fallit † vltimo, s̃m Ab. antiquum hic,
nisi post depositionem pars ĩpugnaſ-
set personas testiũ. E hoc habet ꝓ cau
tela, quia cessat rõ proxime dicta. Sed
istud ꝯmuniter impugnatur, quia cõ-
currit prima ratio regulę. s. quòd hanc
speciem probationis reputat inhabilẽ
eo ipso quòd nititur impugnare.

Defensiõe. Ad- de Bal. in additi: Specul. tit. de con- fes. col. 2. ver. con- fiteor me occidisse. & in l. si filius. §. ĩ exceptionib. ff. de interr. ac. & in l. codicillum C. de co dic. & in l. j. C. de confes. Bal. & Im. in l. 2. ff. de ver. obl. Abb. post. gl. in ca. cũ venissent de insti. Bal consi. 245. inci. Dauãti de uoi. uol. Doc. in c. j. de confes. in 6. Abb in c. bonę de post. prel Bald. in lege, si quidem. C. de exception. in l. 2. C. de do- nat. an. nup. & in l. ea quæ. C. de cõd. ind. Ab. in c. 1. de iuram. cal. Ang. ĩ l. 1. §. si qs simpli- citer. ff. de verbo. obli. Ant. in c. cũ dilecti. de of. dele. Ange. de male. in ver. comparent in quisiti, & partem negant. in prin. & ibi in addit. & in eo. trac. in ver. de anno p̃senti. ver. qd si accusator & ibi ĩ additio. Ale. ĩ l. nõ solũ §. sciẽdum ff. de noui ope. nũt. Auctor in c. pastoralis, col. 6. de excep Ias. in §. item si quis. columna. 4. & 5. Institu. de ac. & in l. ut uim, columna 3. & 4. ff. de iust. & iure. Iacob. de Bel. in sua prac. iudi. caus. crim. sub. rubr. de quæs. col. 22. Aduerte tamẽ, ꝙ si de homicidio non constat aliter quam ex hac confesione, licet suã defensionem non probet, tamen per hanc confesionem nõ punietur pena mortis, ita Abb. in c. auditis. circa 8. colum. de præsc. quẽ se- quitur ibi Auctor, dicẽs hoc esse dictũ singulare et alibi nõ reperiri & quod apud practicos aduocatos est in solenni cultu. i dẽ etiã ipse dixit in c. significasti. il 2. colum. pen. de homic. & Ale. in d § sciẽn- dum & Bal. in cons. 272. incip. pone quidam accusatus, in 6. uolu. & Ang. in cons. 27. incip. Quidam Victor. uers. de tertio.

SVMMARIVM.

1 *Testes honestiores et verisimiliora deponẽtes præferũtur cæteris.*
2 *Testes deponentes in fauorẽ causæ, pro qua iudicibus discordãtib' in prolatione sententiæ præualeret sententia. præferũtur cæteris.*
3 *Testes deponentes verisimiliora præferuntur alijs.*
4 *Testes affirmantes preferuntur negantibus & nu. 5. 6.*
7 *Negatiua loco & tempore coarctata probari potest.*
8 *Testes asserentes affirmatiuam, in dubio præferuntur, etiam data paritate in cæteris.*
9 *Testes tabelliones præferuntur non tabellionibus in testificando.*
10 *Testes causam reddentes præferuntur testibus causam non redden tibus, etiam vbi causæ redditio non requirit ur.*
11 *Testes pauci nobiles preferuntur multis rusticis.*
12 *Et vicini, non vicinis.*
13 *Testis vnus si contradicat alteri, & testis actoris sit melior teste* rei

rei sibi concedente, actor an poterit petere deferri sibi iuramentum in supplementum probationis.

CAPITVLVM XXXII.

IN nostra Si actoris & rei testes ɔ̃ria deponunt, fidem sibi non derogant, sed p̃ualent digniores, & verisimiliora deponẽtes, & si in cæteris est paritas, p̃fert̃ numer⁹. H. D. notabiliter. Cõsistit aũt tota mã in videndo solũ, q̃ qualitates faciant p̃ferri testes testib. qñ inuicem discordãt adeo euidenter, ꝙ nõ est locus ɔcordiis, de qb. in c. cum tu. s̃. eo. & omitto, qđ tangit gl. 1. & do. meus late hic qñ testis, q dixit falsum ĩ vno capitulo, amittat fidem in alio, * qa cæteri remittunt ad Inn. & alios in c. fraternitatis, infra de hære. & ibi

1 alias posui. Præfertur † ergo per istum tex. authoritas & honestas p̃sonarum, & ex hoc dicit Hostien. hic, ꝙ ex vna parte possent esse duo tales, & tantæ honestatis, qđ poti⁹ eis staretur, q̃ multitudini, qđ est notandum, ꝑm do. Ab. pro quo vide Sal. in l. ob carmen. in prin. ff. de test. & tex. no. in Auth. de test. §. sancimus. ibi, non quosdam ignobiles artifices, nec vilissimos. Et hinc dixit gl. notabilis in ca. monachus, in ver. compendia. 77. dis. ꝙ tm̃ valet testimonium quatuor clericorum, quantũ sex laicorũ, & iõ gl. in c clerici. 81. dis. de qua fuit dictũ in c. 3. s̃. ti. 1. ñ haberet locum, vbi esset maior numerus clericorum ꝑ actore, quia absque dubio p̃ponderat, ꝑm dom. Ab. hic, pro quo facit glo. in d. ca. monachus, & ẽt qñ essent duo clerici, non dñr probationes pares in casu illius glo. qa ipsa persona clerici facit illos secundos laicos, quos producit, digniores, ꝑm do. meum in d. c. 3. & hic, pro quo facit doctrina Host. hic dicentis, ꝙ rõne producentis testes dicuntur digniores, & non haberet locum illa gl. qñ testes rei essent ꝑducti post publicationem ad probãdũ indirecte ɔ̃rium, iuxta notata in c. ex tenore, ĩfra eo. ꝑm do. Ab. hic per id qđ no. gl. hic mag. in fi. videlicet ꝙ qñ testes ɔ̃rij non fuerunt inducti sup eodẽ art. sed ex post ad probãdum indirecte, cæteris parib. credat potius primis, q̃ secundis, de quorum subornatione timet̃, qđ est

2 valde notandũ, ꝑm do. Ab. hic. Præferunt̃ † ẽt in oĩ cã illi testes, q deponunt in fauorem cãæ, pro qua iudicib. discordantib. in ꝑlatione snĩæ p̃ualeret snĩa, vt est tex. valde notabilis in l. lege Iulia Petronia. ff. de manu. quem alle. Bal. in c. 1. §. ꝑmotiones. in ti. hic finit lex. & in l. cũ magistratus, & in l. fi. C. qñ p̃uo. ñ est neces. & tenet hic ĩ effectu gl. nostra, qñ alle. c. vlt. ĩ. de re iud. & subdit eleganter Bal. in d. l. cùm magistratus, & in l. fi. C. commi. vel epistolas, ꝙ qñ probationes sunt * oĩno pares *, in p̃tãte iudicis est, quib. adhæreat, dummodo cãm adhæsionis faciat in actis exprimere, alias retractaretur sententia, quia in dubio dẽt sententiari pro reo, ut hic, in gl. & in c. ex literis, supra ti. 1. Et idem si cã adhæsionis expressa non est sufficiens. Sed quãtum ad istud de expressione causæ, dicit do. meus in c. cum tu. in fi. supra eo. ꝙ si vult ferre sententiam pro actore est utilis, secus, si pro reo, quia absque alia expressione id debuit facere ꝑ p̃dicta. Vbi aũt discerni non põt, quis esset actor, vel reus, vt ĩ casu c. licet cãm s̃. ti. 1. ne videat̃ grauasse partem, sequẽda esset cautela Bal. in qua etiam vide Bar. & oĩno Ang. in l. Lucius. ff. de insa.

3 Præferuntur † ẽt dicentes verisimiliora *, ꝑm oẽs hic, facit ca. licet cãm, supra ti. 1. & c. præterea. in fi. supra eo. Illi aũt dñt verisimiliora, q deponunt ɔsonantia iuri cõi, vt eleganter voluit Inno. in c. auditis. in gl. q̃ incipit, hinc colligũt. ĩ. de p̃sc. & ibi dicit, ꝙ in casu illius c. si testes ep̃i dñt, eum exercuisse ep̃alia, & testes abbatis idem dñt de abbate, cæteris paribus, magis credit̃ testibus ep̃i, qa eorũ dicta ɔsonãt iuri cõi. & de hac doctrina facit festum Pet. de Anc. in c. 1. de p̃sc. in 6. & ɔs. 278. qđ incipit, iure statutorum, & Ro. ĩ rub. ff. de arb. dicẽs ipsam approbari à Bal. in c. 1. de ɔtro. inuest. idem dixit Spe. ĩ ti. de teste. §. postquã. ver. qd si plures. & do. An. in c. qd ꝑ nouale. ĩ. de ver. sign. & facit qđ no. Bal. in c. 1. post prin. quib. modis feu. amit. quem alle. Ro. in l. 1. §. fi. ff. de ver. ob. ꝙ si medici dñt ɔ̃ria, stat̃ verisimiliora deponentibus. Et pondera, qa in casu Inn. dicentes verisimiora erant ɔ̃ reum, ex quo inferri põt, ꝙ in criminali data paritate testium p̃ualerent testes actoris dicentes verisimiliora, ꝙ reputo

4 bñ notandum. Præferuntur † ẽt testes affirmãtes negãtibus, ꝑm do. Ab. hic, & gl. q̃ incipit, in maiori, in l. diẽ proferre. §. si plures. ff. de arb. & Imo. in c. super hoc. ad fi. s̃. đ renun. quẽ sequit̃ Bal. in rub. C. si qs aliquem test. ꝓhib. ĩ ɔsilio schismatis. & Ro ĩ rub. de arb. idẽ Inn. in c. veniẽs circa mediũ gl. magnæ, ĩ. de ver. sig. & in c. qd ꝑ nouale. ꝑpe fi. gl. maioris, ĩ. de ver. sig. & ibi do. An. & Ro. in l. in illa. in fi. ff. de ver. ob. & Io. And. in rła, sine possessione.

5 in 4. q. de reg. iu. & Doc. in locis. ĩ. allegãdis. Fallit † istud primo, nisi plures, vel meliores testes negarẽt, remouendo actũ à sensu, id est, nõ solũ dicentes se nescire, sed se scire, ꝙ hoc nõ est, qa æque bñ vr̃ ꝓbari negatiua, sicut affirmatiua, vel saltẽ. Ita dicit Bar. ĩ d. §. si plures. & dicit Bal. in c. cũ eccła Sutrina. s̃. de cau. posses. & do. Ab. hic ꝙ gl. in d. §. si plures. ĩ telligit̃, vbi nõ ẽ æque ꝓbabilis ne-

6 gatiua. Fallit † scđo, nisi ẽt data paritate testiũ, dicentes negatiuã ꝓbarent de aliqua qualitate ĩngsibili ꝑmediũ alicuius sensati, & signi affirmatiui, qa si ꝑ eadẽ media hẽt ꝓbari affirmatiua, nõ erit dr̃ia ĩter affirmatiuam & ñegatiuam, puta, ꝙ res sit vitiosa, vel nõ vitiosa, ꝙ aliqs sit furiosus, & nõ sit, vel mortuus, & ñ sit, vel ęgrotus, & nõ sit. Ita ꝓbat tex. ĩ l. 1. C. de canõ. frumẽ. vrbis Romæ li. 10. de quo exclamat hic do. meus. Et iõ dicit Bal. ĩ l. 1. in pe. char. C. de test. ꝙ si testes ex una parte ꝓbãt ꝑ famã affirmatiuã, maleficiũ esse ɔmissum, & ex aduerso ꝓbetur negatiua, ꝙ non sit ɔmissum, ꝓbatio negatiua non succũbit affirmatiuæ, qa ꝓbatio vtriusq; famæ hẽt originẽ à sensatis, id ẽ, ɔiecturis verisimilib. Vñ, qa mediũ ꝓbãdi ẽ par, erit effectus similis. Secus, si dicas, si mediũ ꝓbãdi esset dissimile, puta, qa testes affirmãtes ꝓbarẽt aliqd, qđ đ directo subijceret sensui, ñ ãt signo, puta, si volentes ꝓbare metũ, dixerũt ibi astuisse & vidisse arma, alij dixerunt ꝙ sponte à signis, quia primis creditur, qa spontanea voluntas non potest, nisi signis apprehendi. Ita subtiliter declarat Bal. in l. obseruare. §. proficisci. in 13. q. ff. de of. procons. & le. Alle. In in d. c. sup hoc. nu. 2. Cõsidera tñ in hoc, ꝙ ẽt metus ñ p̃t apprehendi ꝑ sensũ videntis, cũ sit passio aĩæ, qa ẽt aliqñ arma ñ timent̃, sed isti iõ p̃ualent, qa cã ext rĩseca quã allegãt, ẽ magis apta ꝓbare metũ, nisi signa ɔ̃ria essent adeo euidentia de nõ

7 metu, ꝙ iudex posset alr̃ arbitrari. Fallit † tertio, nisi ẽt data paritate negantes deponãt remouendo actũ à sensu & utendo medio sensati & signi affirmatiui, ꝑm Bal. in l. cũ hi. §. si ĩtegra. ff. de trãsac. & in d. §. si plures. & do. An. in c. bonę el j. s̃. de ele. Et intelligũt, qñ negatiua est bñ coarctata, id est, ad certũ diem & locũ, vel cũ limitatione subiecti, vt si testis dicat vidisse tali tp̃e Titiũ ñ haber̃ pileũ in capite, vt ꝑ Bal. ĩ l. actor. C. de ꝓb. Et sic affirmantes isto casu ñ p̃ferent̃ negãtib. nisi aliud subsit. Est

8 † tñ verũ, ꝙ Bal. in l. 2. ad fi. C. de rescin. vend. clare t3, ꝙ ẽt data paritate in cæteris ĩ dubio p̃ferãt asserentes affirmatiuã, qa ens melius imprimit̃ & ĩtelligit̃, q̃ nõ ens, q̃tũq; circuscriptũ, & idem sentit Bal. in l. testium. in vlt. col. C. de test. & Imo. sub dubio forte in l. inter pares. in 1. char. ff. de re iu. Sed p̃t dici, ꝑm do. meum hic, ꝙ prima op. ꝓcedit, qñ testis deponit negatiuam ꝑ mediũ affirmatiuæ, qa deponit affirmationẽ ĩcõpassibilẽ cũ eo, qđ negat testis, iuxta id qđ no. Bal. in c. si qs ꝑ 30. si de feudo fuerit

* In alio. *Adde Soci. idem tenentem in cons. 155. incip. præstantissime doctor. vers. Quibus præsuppositis. par. 2.*

* Pares. *Adde quòd quãdo testes sunt hĩc ĩde pares statur depositioni illorum ꝑ quibus est aliqualis præsumptio, secũdum glo. in l. si duo patroni. de iureiu. quam omnes no. et sequitur Cepol. in cons. 60. col. 4 & Bal. in l. non hoc. col. fi. C. un. legitimi.*

* Verisimiliora. *Adde Alex. in l. inter stipulantem. §. 1. de verbo. obl. & in consi. 179. ĩ fi. par. 2. Ang ĩ l. 1. ff. de excep rei indic. & in l. sciendum, in repet. col. 13. de verbo. obl. Alex. in l. ob carmen. §. 1. ff. de test.*

fuerit ɔtrouer. vbi dicit, ꝙ l3 testis deponens negatiuam
valde coarctatā, puta, ꝙ aliquis nō possedit ꝑ vnum an-
nū, sit suspectus de falsitate, d. c. cum ecc. tñ hoc est verū
nisi deponat negatiuam & affirmatiuam simul, ꝑ q̃ ne-
gatio ꝓbať, puta, si dicat, ꝙ Titius non possedit ꝑ annū,
sed Seius possedit, qa ex ista affirmatione ɔcludiť de ne
cessitate negatiua, qa duo nō pñt in solidū possidere. Et
hoc mō procedit prima op. Aliqñ aũt
ꝓbatio negatiuæ * fit ꝑ simplicem re-
motionē act⁹ à sēsu, puta, dicit testis ta
li die ñ fuisse dicta alia, nec potuissent
dici, quin audisset, & tunc vera sit opi-
nio Bal. & Imo. qa negari ñ pōt, ꝙ me
lius imprimiť à teste ens, q̃ nō ens, ſm
ipsum Subdit tñ do. meus in additio-
ne, q̃ in voce dedit, ꝙ gl. sing. in Auth.
de hær. & Fal. §. si vero absunt. vř senti
re ɔ̃rium, qñ testis deponit mō ꝓxime
dicto, vc3 ꝙ nō potuisset fieri, quin vi-
disset, qa talis æquipollet affirmatiuæ.
Et hoc vř sentire Bal. in ca. 1. iuxta fi. đ
ɔtrouer. inuest. inter me & dñm. istud
forte obtineret ī practica, ſm eum, qa
cōis * Et ita reperio tenere do. Car. ɔs.
27 Et istis adde, ꝙ si testes ɔ̃dicentes
non reddunt cām sui dicti negatiue,
semper p̄ferunť affirmantes, qa nō cre
diť testi deponenti negatiuā sine red-
ditione cāæ, ſm Bal. in d. §. si integra.
nisi ꝑꝑ indubitatam & facilem appre
hensionē negationis, ita bñ p̄sumeret
ꝓ negatiua, sicut affirmatiua, ſm do.
meum. Et adde, ꝙ in deponētib. de pe
ritia artis tm̃ crediť negantib. quantū
affirmantib. ſm verisimiliorem rōnē.
Ita dicit Nico. de Neapoli in l. 1. ꝑ illū
tex. ff. de ven. inspi. & Bar. in d. §. si plu-
res. Itē vř limitari gl. in d. § si plures. ni
si testes negātes starēt ꝓ reo, ꝑꝑ gl. in d.
c. clerici. ꝑ q̃ dñt do. Ab. & do. Maria ī
ca. cum P. j̃. de accus. limitari singula
riter istam decre. vt nō credať dignio-
rib. si stant ɔ̃ reum. Sed ɔ̃ tenet hic do.
meus in fi ꝑ id qđ dixi s̃. tangendo de
9 ipsa, & melius. Præferunť † ēt tabellio-
nes aliis non tabellionib. in testificatu.
ſm gl. in verbo, tabulariis. in §. si vero
absūnt. in Aut. de hære. & Falci. & Bal.
in auth. sed cum testator. C ad l. Fal. Et
10. p̄feruntur † cām reddentes non red-
dentib. ēt vbi cāæ redditio non requi-
riť, ſm Bal. in l. presbyteri. C. de epis. &
cle. & ꝑ Inn. c. cum ɔtingat. s̃. de offi.
dele. p̄feruntur corrigentes non corri
gentibus, ſm Inn. ī c. p̄terea. j̃. ti. ꝓx. Et
p̄feruntur melius īformati p̄sumptio-
ne legis, vt in casu c. quoties. s̃. e. Et p̄-
11 feruntur pauci nobiles multis rusticis, l. 3. in princ. ff. de
test. Et p̄feruntur dicentes cognita, dicentibus non co-
gnita, ſm Bal. in l. testium. C. de test. Et p̄feruntur mascu
li feminis, ſm Bal. in l. 1. ff. de sena. Et p̄feruntur virgines
viduis, ſm Bal. in c. pe. s̃. ti. 1. Et p̄feruNť dicentes homici
dium non ɔmissum scienter & uoluntarie, dicentib. ɔ̃-
rium, ſm Bal. hic, qa rerum ná est cum ipsis, & ad hoc di
cit esse gl. ordina. & menti tenendam in l. 1. C. de sica. Et
12 † p̄feruNť testes vicini nō vicinis in ꝓbāda possessiōe, ſm
Bal. in c. 1. §. si res. de pace tenenda. Et p̄feruNť senes iuue-
nib. ſm gl. 1. in l. cum qd. ff. si cer pe. & plene Ro. in l. si ve
ro. §. de viro. in 23 fallentia, ff. sol. ma-
tri. Et p̄feruNť dicentes aptiora * ēt fa-
ctis, ſm gl. pe. in ca. ego solis. 9. dist. Et
p̄fertur vnus testis integer duob. quo-
rum vnus deponit de auditu, & alius
ñ iurat, ſm do. Ab. in c. 1. ī 1. notabili, ꝑ
illū tex s̃ de ɔsangui. & affini. Et no ꝙ
ex forma statuti ꝑmittitur ꝓbatio pri
uilegiata actori ɔ̃ reum, puta, ꝑ publi-
cam vocē & famā, reus ꝓbando ɔ̃riā
vocem & famam ꝑ testes æquales te-
stibus actoris, dēt vincere, vt seruetur
æqualitas in iudiciis, ꝑ rřam, non l3. cū
ibi allegatis, de reg. iu in 6. ſm Bald. si-
gnanter in l. fi. ff. de feriis, & vide Bal. ī
auth. oēs peregrini. in fi. C. ɔmunia de
succes. vbi dicit, ꝙ dubiū facti dēt deci
di ſm i⁹ cōe. Vñ si statutū dicit, ꝙ equ⁹
nō redhibeať, nisi sit bulsus, & duo te-
stes dñt eū esse bulsum, alij duo ɔ̃riū, i
aũt cōe dicit de oī vitio occulto redhi
bendū, in dubio p̄sumiť pro dicentib.
eum bulsum in casu redhibitionis, qa
dubiū facti dēt decidi ſm nālem æqta-
tem. Et adde Arc. in c. oīb. in 2. col. 2.
q. 5. vbi dicit, ꝙ si in ꝓbatione famæ te
stes sunt hincinde pares, iudex attēdet
eorum qualitatem, & an vox cōis exte
rior ɔcordet cū fama, vel infamia Si aũt eēnt plures te-
stes deponētes sup bona fama, & pauciores sup infamia
crederet primis, dūmō æque ꝓbent bonā famā, sicut illi
malā, & alle. Spe. in ti. de inquisitione. §. oīno tractem⁹.
ver. qd si testes, & de hoc ēt ꝑ Bar. in l. de minore. §. tor-
menta. ff. de qō. & do. Ab in c. cum oporteat. infra de ac
cu. & Sal. in l. ea qdem. in pe. char. C. de ac. vbi dicit, ꝙ si
tali casu testes sunt hincinde pares, p̄fertur verisimilitu-
do. Et no. perpetuo, ꝙ defectum fidei testium numerus
supplet, ſm glo. in l. 3. § eisdem. ff. de testib. q̃ sequiť Bal.
in l. si qs ex argentariis. §. 1. ff. de eden & in c. si q testium.
in pe. col. s̃. eo. Et ibi dicit ꝑ illam gl. ꝙ l3 testes non sint
multū boni, tñ quod deficit in fide, suppleť in numero.
Et hoc dicit menti tenendum. Item ad cognoscendū, q
p̄feranť, vide in simili gl. fi. in c. eccřa. el 2. s̃. de ele. & gl. ī
§. nunc ergo q̃riť. 62. dis. & in terminis gl & Do. in c. ego
solis. 9. dis. & in §. si testes. circa prin. in verbo, veritatis
4. q. 3. Et ꝓ numero p̄ferendo, vide tex. in l. maiorē. ff. de
pac. & in l. fi. C. q bo. ced. pos. & vide gl. in l. nec Ti. §. fi.
ff. de adoptio q̃ dicit, ꝙ ad fidē exhibēdā plus valet gra
uitas & benignitas morum, q̃ facultas. Vltimo dicit hic
13 Vincentius, quē sequunť do. An. do. Ab. & Im. ꝙ si † v-
nus testis ɔ̃dicat vni, & testis actoris est melior teste rei
sibi ɔ̃dicente, poterit actor petere sibi deferri iurm in
supplementum ꝓbationis, qa sicut plures testes præfe-
runt pluribus, quo ad plenam probationē, ita vnus vni,
quo ad semiplenā probationem, ꝙ reputat valde notā-
dum. Sed ɔ̃riū tenet hic do. meus, qa fatēdū est, ꝙ resul-
tat semiplena ꝓbatio, quo ad effectus, q resultāt ex semi
plena ꝓbatione de iure cōi, & ſm regulas iuris, sed quo
ad dictum iurm in defectum ꝓbationis, q̃ est probatio
irregularis, ꝙ vnus testificeť ꝓ seipso, non vř posse pro-
cedere, quia ꝑꝑ testem rei induciť aliqualis p̄sumptio ɔ̃
actorem, ētsi esset infamis infamia iuris, vt ꝑ Bar. in l. q
vltimo, ꝑ illum tex. ff. de pęnis. & q̃libet p̄sumptio, quæ
est ɔ̃ testem semiplene probantem, facit vt non deferať
dictum iurm, ſm Bar. in l. 1. C. q & aduersus quos. & late
Bal. in c. sacramentum. de ɔsue. recti feu. Ergo nō vř de-
ferendum iurm. Forte tñ in practica ꝑꝑ authoritatem
Doctorum seruaretur eorum opinio, ſm ipsum, cui ad-
de, quod cōmunem sequitur Ioannes And. in addi. Spe.
in ti. de test. §. postquam. ver. quid si aliter. & vide ꝙ no.
An. in c. fi. in 11. col. infra de iureiu.

* Negatiuæ. *Adde quòd negatiua est triplex. facti, iuris, & qualitatis: negatiua iuris ab eo probari dēt qui eam proponit, cum omnia præsumātur licere, l. ab ea parte. de ꝓbat. l. nec non §. quòd eis. ex quib. cau. maior. Negatiua qualitatis dēt ꝓbari à ꝓponēte. l. cūq dā 2. resp. de lega. 2. negatiua facti si non habet adiunctam determinationem loci vel tēporis, vel alterius rei, nunquam probatur directe vel ī directe vt si dicat aliquis se non fuisse citatū ca. Bonę memoriæ. il 2. de elec. l. actor. C. de proba. si autem habet annexā determinationē, tunc in directā probationē admittit ca. ex tenore. de test. l. optimā. C. de cōtrah. stipu. Adde tamē quod negatiua est īpossibilis probationis modo cōcludenti, ideo sufficit eā probare prout possibile ē, Corne. cons. 136. ad fi. & in cons. 140. col. fi. vol. 1. cōs. 268. col 3. cir. med. & colum. 7. cir. med. vol. 4.*

* Aptiora. *Adde quòd veritas à quocunq; dicatur, omnibus est præferenda. Vnde non est considerandū quis dicat, sed qd dicatur c. secundū disti. 19. 2. q. 7. c. quæritur. et c. neq; 9 dis & l. Labeo. de supel. le. Vnde vt dicit Auctor, eis magis creditur qui rei aptiora dicūt. 4. q. 3. § itē in criminali. ver. si testes. nec sanctitas personæ prodest vt citius credatur. 50. dis. c. si quis præpostera. arg ad idē. 1. q. 1. c. teneamus. 6. q 2. placuit. 3. quæs. 9. cap. vlt.*

S V M M A R I V M.

1 *Testes an possint produci post relationem factā ad superiorem Et qualiter intelligitur id. Post nu. 1. ver. istud aũt. Delegatus potest excōicare tertium impedientem iurisdictionem suam. Post nu. 1. ver. nota secundo. Concedens literas capituli ignorante capitulo, qualiter puniri debeat. Post nu. 1. ver. nota quarto.*
2 *Testimonium de auditu, an & quando valeat. 3. & 4.*

CAPI-

CAPITVLVM XXXIII.

Tam literis. Teſtes laici, & mulieres pñt teſtificari ꝯ clericũ, qñ agitur ciuiliter de crimine, * & teſtimonium de auditu, & famæ, non eſt ſufficiens. H.D. No. primo ibi, pp appellationis obſta-
1 culum, ſm do. Ant. & Imo. ꝙ † nõ ſolum poſt publicationẽ, ſed ẽt poſt relationẽ ſuperiori factã, vr̃ ꝯcluſionẽ in cã, pr̃t pduci teſtes, qñ nõ ſtetit p illum, qui noluit pducere, vt qa fuit repulſus iniuſte, ſicut dicimus, ꝙ coactus li. ꝯteſ. põt opponere exceptionẽ dilatoriã poſt li. ꝯteſ. vt no. gl. 3. in fi. in c. ex ꝯqõne. s̃. de reſt. ſpo. Et ſentit hic do. Ant. in duobus locis, ꝙ tranſmiſſio actorum & relatio facta ſuperiori hẽt vim ꝯcluſionis in cã, qđ eſt ſemper menti tenendũ, ſm do. meũ hic, & vr̃ pbari in l. cùm nobis, & ibi Bal. C. de relatio. Iſtud aũt notabile vr̃ intelligere do. An. niſi partes ſponte renunciaſſent iuribus & probationibus, quia vr̃ eis imputandũ, & ꝙ nõ poſſent redire finita ap. ad pducendum teſtes. Itẽ intellige, ſm do. meũ, ꝙ pars fuerit impedita impedimẽto iuris, qđ ſaltẽ prima facie crederetur eſſe iuſtũ, ſicut hic erat impedita pp appellationẽ aduerſarij, & idẽ, ſi fuiſſet impedita, qa iudex detulit appel. fruſtratoriæ, adhuc enim reſultaret impedimentum iuris qualr̃ ſunt ligatæ manus iudicis poſt delationem: ſec9, ſi pars nõ potuit pbare, qa iudex ſimplr̃ retulit eã: tunc enim, cum potuit ap. & nõ ap. eſt qd imputet̃ ſibi, ca. cũ dilecti. s̃. de ele. & l. ab eo. C. qũo & qñ iudex. No. ſcđo ibi, excõicantes, ꝙ delegatus põt exercere iuriſdõnem, non ſolum in impedientes iuriſdõnem ſuã, ſed ẽt in tertiũ, excõicando ipſum, de quo plene in c. j. s̃. de of. dele. Ex quo arguit hic do. An. ꝙ deputatus ad recipiendos teſtes dumtaxat, põt excõicare impediẽtes, ne recipiant̃. Alle. ẽt c. ex literis s̃. de of. dele. Et iſte eſt vnus caſus, in quo talis iudex exerceret iuriſdõnẽ ẽt ꝯ laicos, lʒ econuerſo iudex ſecularis non poſſit eam exercere in clericos, vt tradit̃ 14. q. 2. c. q̃q̃ & 11. q. 1. c. teſtimonium, vbi ſecularis non p̃t cogere clericum teſtificari coram ſe, & ita non põt punire clericum impedientem teſtem pduci. Faciunt notata p oẽs in c. verũ. s̃. de foro ꝯp. vbi ſecularis non põt punire clericũ falsũ teſtificantem * coram eo. No. tertio ibi ĩdicatis, ſm do. Ab. ꝙ purgatio ĩdici põt infamato ſup irregularitate pueniente non ſolum ex delicto, ſed ẽt ex defectu ſine delicto. Ad idẽ c. accedẽs. j̃. de purg. cano. nec requirit̃ in tali purgatione, ꝙ purget ſe p hoĩes ſimilis dignitatis, ſed ſufficit, ꝙ ſe purget p clericos bonæ famæ, vt pbat̃ hic & in c. cùm in iuuentute. & c. ꝯſtitutus. j̃. de purg. cano. No. quarto ibi, denuncietis eſſe ſuſpenſos, ꝙ ſi principales de capitulo ſcribant literas ſub noĩe totius capituli inſcio capitulo, puniunt̃ tanquam falſarij. An aũt ſint ſuſpenſi ipſo iure, vel ſuſpẽdẽdi? Dñt Doc. cõiter, * ꝙ ſunt prius ſuſpendendi, poſtea denunciandi. Sed ꝯ hoc multum facit tex. ibi, denũcietis eſſe ſuſpenſum p quẽ mandat̃ fieri denũciatio, quaſi ſuſpenſio ſit iã facta, nõ quaſi ſit facienda, & ſupplere ad tex. denũcietis eos eſſe ſuſpenſos, poſtq̃ ſuſpenderitis, eſt diuinare. Vñ vr̃ ſm Imo. hic ꝙ infligat̃ pęna ipſo iure. Sed põt ſubtilius dici, ſm dom. meũ, ꝙ hic imponit̃ pęna extraordinaria p delicto, ſicut imponitur teſti dicẽti falsũ corã iudice, vt traditur in l. nullũ. C. de teſtib. mãdãdo, ꝙ ſuſpẽſio denunciet̃, & ſic, quẽadmodũ ꝯmittendo executionẽ ſnĩæ ſuſpenſionis, tacite vr̃ ſuſpendere p illa ver. Cùm enim pcedatur imponẽdo hanc pęnã ſine pceſſu & figura iudicij, p̃t iudex incipere ab executione, & ꝯmittendo executionem vr̃ pnunciare, nec hẽt locũ tunc l. 1. C. de execu. rei iu. q̃ dicit, ꝙ iudex non p̃t incipere ab executione. Ita tradit ſinguli Bar. in extraua. ad reprimendũ. in verbo, figura iudicij. Et ſubdit do. Ab. hic, ꝙ inficiãtib. falſas literas noĩe capituli erat pęna arbitraria inſpectis perſonis, pro qb. falſo ſcribitur, & mã de qua ſcribitur, ſed in literis Papę ſeruabuntur notata in c. ad audientiã. s̃. de cri. falſi. Vltimo nota ibi, donec, ꝙ qñ ſuſpenſio fertur ĩ aliquẽ ab homine, nõ p̃t inferior à ſuſpendente abſoluere. Idem de excõicato eſt caſus in c. paſtoralis. §. 1. s̃. de of. or. & notant Io. An. do. An. & alij in ca. ex frequentib. j̃. de immu. ecc. Arc. 17. diſ. in ſumma, & do. Ab. Vtrũ aũt, ſicut excõicatus à canone põt abſolui ab inferiore, niſi abſolutio ſit ſpãliter phibita, vt in c. nuper. j̃. de ſen. excõmuni. ita ẽt ſuſpenſus à canone? Dicit gl. in cle. 1. in verbo, excõicamus, de hær. ꝙ aut aliquis ſuſpenditur ad certũ tp̃s, & tunc non põt inferior abſoluere ante illud tp̃s. aut ſimplr̃ ſuſpenditur, & põt p d. c. nuper, niſi reperiatur reſeruatum ſuperiori, vt hic. Sed illam glo. impugnat do. Ab. hic p rõnes gl. in c. cupientes. §. cęterũ, in verbo, ſuſpenſos. de ele. in 6. pp q̃ ipſe diſtinguit, ꝙ aut à canone imponitur ſuſpenſio p pęna delicti, aut p pęna ꝯtumaciæ. Si p pęna delicti, non põt inferior relaxare, per tex. in c. notandum. 2. q. 3. & habetur in c. at ſi clerici. §. de adul. s̃. de iud. Et ꝙ poſſit pęna ſuſpenſionis imponi non ſolum à canone, ſed ẽt ab hoĩe, habes tex. in c. q̃ ſit. j̃. de exceſ. p̃l. & notat do. Ab. in c. reprehenſibilis. j̃. de app. Nec obſt. iſtis c. nuper. qa rñde, vt p gl. ĩ d. §. cæterum. Si aũt ſuſpẽſio fit à canone pp ꝯtumaciã, & tunc inferior poſſit abſoluere, vt eſt caſus in c. ex literis. s̃. de ꝯſt. Et cũ iſta diſtinctione tranſit ẽt do. meus. Sed non capio, qũo deferãtur ab hoĩe, gl. in d. cl. 1. qa ſi imponitur ſimplr̃ ſuſpenſio, nõ reperiretur caſus, in quo ñ ſit p ꝯtumacia, vł ſi erit p delicto, erit ad tp̃s, & ſic vtroq; caſu gl. erit bñ locuta. Poteris tñ cogitare, & videre ẽt do. Car. in hac mã in cle. v. ver. ſꝗs, in 4. q. de reb. ec. nõ alie. & Do. in c. nõ ſolum. in 5. col. de reg. in 6. & in d. §. cæterũ. in vlt. col. & do. Ab. in c. q̃ ſit. j̃. de exceſ. p̃l. & in c. 1. in 1. col. s̃. de iu. & gl. in cle. j. in verbo, donec, de deci. & Inn. & do. An. in c. cum bonæ. s̃. de æta. & qual. & gl. & do. Ab. in c. 2. de matri. ꝯ. ꝯ interdic. ecc. & Io. de Ana. in c. de ſymoniace. in fi. j̃. de ſymo. & in c. excõicamus. §. credentes. in fi. j̃. de hær. & q̃ alias dixi in d. c. nuper. Et dum s̃. dubitaui de diſtinctione do. Ab. hic, in iſto paſſu dic melius, ꝙ in vno ipſe ꝯriatur, gl. in d. cle. 1. videlicet qñ ſuſpenſio eſſet lata ſimpliciter à lege pro crimine, quia ſm glo. ibi, & do. Ab. in d. c. q̃ ſit. in fi. poterit relaxari ab inferiore, ſi non eſt reſeruata. Cuius ꝯrium vult do. Abb. hic. & melius, qa cenſebitur ppetua, ex quo tp̃e non diffinitur. Facit l. ſeruus, & qđ ibi no. C. de pęnis, & in terminis notãt In. do. An. Imo. & do. Ab. in c. ex literis. s̃. de conſt. ubi vide. Et iõ ep̃s illam non relaxabit, niſi forte eſſet ſuper crimine, in quo non eſſet ſibi prohibita diſpenſatio, vt per do. Car. in d. cle. 1. §. ſi quis. In gl. 1. in fi. Ponunt hic ele-
2 ganter do. An. & Imo. an † & qñ valeat teſtimonium de auditu? De quo dic, vt p eos, & p Spe. in ti. de teſt. §. 1. ver. item ꝙ non prohibent, & in §. nunc tractandum ver. de auditu quoq; & Bal. in l. ꝯuenticulã. in pe. col. C. de epiſ. & cle. & Ang. in §. hinc nobis. in Auth. de hær. & Fal. & Bar. in tractatu de teſte, in 4. col. & Imo. in c. ſignificauit infra eo. & do. An. in c. cum cãm. el. 1. in 14. col. j̃. e. & ibi do. Ab. in 6. col. & gl. Dy. & Bar. in l. ſi arbiter. ff. de prob. & do. An. & do. Ab. in c. lʒ. j̃. eo. & gl. & ibi Arch. ſolenniter in c. hoc vr̃. 22. q. 5. & Imo. & do. Abb. in c. 2. ſupra de ꝯſue. & in c. p̃terea, & quod ibi dixi in fi. ſupra eo. & gl. pe. in c. ſolennitates, el 1. de conſec. diſt. 1. & in c. teſtes in verbo, viderint. 3. q. 9. & in c. non ſatis. in verbo, puniri. 34. q. 2. & in ca. in primis. 2. q. 1. Et breuiter dicas ex p̃dictis, ꝙ aut teſtis deponit de auditu auditus, & non ualet eius teſtimonium. c. lʒ. in verbo, p̃ter cõem. j̃. eo. & c. tua. & ibi dom. Ab. j̃. de ꝯſan. & affi. & c. ſuper prudentia. in uerbo, auditu & viſu, 14. q. 2. & gl. in l. teſtium. verbo, p̃ſto fuerint. C. de teſt. Aut de auditu proprio, & tũc aut eſt qd pceptibile ſenſu auditus tantum, vt platio verborum, & valet, ſm gl. in l. in ſumma. §. idem Labeo ff. de aqua plu. arcen. Fallit, ut dixi in d. c. p̃terea. Aut eſt res perceptibilis duplici ſenſu, & deponit ſolum de auditu, &

* Crimine. *Adde Alex. in l. Neratius. ff. de queſt.*

* Falſum teſtificantem. *Adde hoc eſſe verũ tam principaliter quã incidenter. auth. ſtatuimus. C. de epiſc. & cler. et* * *eſt communis opinio Canoniſt. in c. dilectus filius. de pęnis.*

ditu,& non probat,vt in tex.isto,& in c. cum cām.s̃.eo.
Vñ dicit do.An.in ca.quoties.in fi.supra eo. ꝙ testis de
auditu non est verus testis. Aliqñ tñ
á testimonium aēt de auditu auditus va
let:puta, in probanda parētela,d.c.li-
cet. Item in probādo hæredē fraudas-
se hr̄ditatē,vt ī §.si vero absunt.in Au
thē.de hære. & Fal. Itē in factis multū
antiquis,ſm Bar.in d.l.si arbiter.& la-
tissime do.meū hic,de quo fiet mētio
in ca.licet.j̃.eo.vbi de hoc latius post
3 Doc.Item † iuxta istos casus operatur
ēt præsumptionem, adeo ꝙ transfert
onus probandi in aduersarium, ſm
Arch.in d.c.hoc vr̄. de quo exclamat
Ro.singu.350.inci. testimoniū de au-
* ditu.*& pōdera tex.in §. de his.3.q.9.
quia vr̄ probare, ꝙ si testis dicit se au-
diuisse id,sup quo a partibus fuit roga
4 tus,de auditu ꝓbat.Item † no.ꝙ si te-
stis dicit se audiuisse,nō sequit̄,ꝙ intel
lexerit, & iō oportet dicere, audiui &
intellexi,ſm dom.Anto. & Imo.in c.
auditis,& ītellectis,ꝑ illū textū, supra
de proc.& in c.auditis.per illū textū,
supra de ele. & faciunt iura similia il-
lis,& l.si compromissum.ff.de arbi.Pē
det tñ ab alio dubio, an præsens præsu
mat̄ intellexisse.per Bar.in le.1.§.fi.ff.
de auth.tut.in tractatu de teste. & Fl.
in l.ob carmē.§.fi.ff. de testi. & Bar.in
leg.coram.ff.de ver. sign. & Domi.in
c.in primis.2.q.2.cum concord. Item
vide dñm Antonium post Innocen-
tiū in c.significauit,ī pen. col. ver.no.
hoc dictū.j̃.eo.& ibi dominus Abbas,
vbi habes,ꝙ si in examinatione testis,
q̄ fit ad perpetuā memoriā,īterfuerūt
alij testes,ꝙ eis creditur sup examina
tiōe,& etiam sup dicto, licet deponāt
de auditu.Et dicit ibi Imo.illū esse ca
sum singu.& mirabilē,ī quo admittit̄
testimoniū de auditu, iudicis authori
tate interueniente,& illud dictū intel
ligitur,qñ testes deponūt sup re nō ꝑ-
ceptibili sensu auditus,puta, ꝙ res eēt
alba,alias nihil importaret.Item vide
Rot.deci.113.in nouissimis,vbi dñt,ꝙ
in possessorio sufficit testimoniū d̄ au
ditu a parte, ꝙ possidet rē spoliatā,pu
ta,q̄a fuit audita dicere de spolio,arg.
notatorum,in c.licet.j̃.eo.& facit ca.
quam sit.j̃.de exce.præla. & quod no.
Inn.in ca.per inquisitionem.supra de
electio.& in c.at si clerici.supra de iu-
di.secundum ipsos.& quando testis dicit se vidisse,& ni
hil dicit de auditu,in casu,quem videre non sufficit,an
probet,dicetur in ca.cum causam.infra eo. Et pro nunc
habes in hac quæst.regulam cum 7.fallentijs, in quibus
testimonium de auditu aliquid operatur. Vltimo no.
practicam glo.fi.communiter approbatam ad proban
dam ignorantiā capituli in actibus attributis eius scien
tiæ,& plenius habetur in c.tertio loco. in ea allegato.

á Testimonium.a *Adde ad ista,ꝙ q̄do agitur de probando aliquid,q̄d hominis vita capere non potest, admittitur testimoniū de auditu auditus.Ita do.Ab. in c. cum causam. de probatio.in secundo no. & in c. licet ex quadam. infra eo.in 4.not. Et sic no. quod in antiquis non solū fama probat, sed etiam testis de auditu auditus,et ratio est,quia est difficilis ꝓbationis, et ideo facit plenā probationem. Ita Inn. in c. veniens. de ver.sig. Bal.in l.cum super. C.de rei ven. & in authen.quas actiōes in vlt.col.C.de sa.san.eccle. Hinc est quod liberi possūt esse testes ꝓ patre & econtra,& plene probāt Bar.ī l. quoties.C.d̄ nauf. et ibi est casus.*

* Testimonium de auditu. *Adde Arch.22.q.5. c.hoc videtur.Ro. cōs.424.īc.in proposito.cir.fi.Ale. cons.77.in causa. col.2.lib.1.Ias.in repe.l.admonēdi. col.4.de iureiu.et Rom.singul.753. inc.omni casu.vbi ponit quem effectum faciat testis de auditu.*

S V M M A R I V M.

1 *Testes recipiuntur lite non contestata contra contumacem in causa status ecclesiæ.*
2 *Agere quando quisque potest pro ecclesia absque mandato, & quo nomine agat.*
3 *Agere non potest unus regularis solus pro ecclesia sine mādato.*
4 *Episcopus, & capitulum quando dicantur esse in negligentia.*
5 *Capitulum,& decanus,an possint agere pro singulis beneficiatis.*
6 *Sententia diffinitiua potest proferri in causa libertatis absque litis contestatione.*

CAPITVLVM XXXIIII.

1 CVm olim. In † liberali cā,siue ī cau
sa status ecclesiæ ꝯ cōtu-
macem recipiuntur testes lite non contes.
& fertur diffinitiua.H.D.& singulr̄.No.pri
mo ibi,vel procuratoribus earum.ꝙ suffi-
cit locum iudicij esse tutum procuratori, licet non sit
tutus dño,vt ipse principalr̄ citatus arctetur ad compa-
rendum per procuratorem,quod non est expressum ali
bi.Et per alternatiuam positam in tex.dicas,ꝙ ante oīa
debet eligi locus tutus parti, si fieri potest,alias procura
tori.Et de materia loci tuti vide in c.accedens.el 1.s̃.vt
li.non contes.& in c ex parte.infra de appel. & in c.sta
tuimus.de offi.dele.in 6. & in cle. pastoralis. de re iudi.
cum similibus.No.secundo ibi,& lite.ꝙ cum agitur de
statu ecclæ,est lis cōtestanda, data præsentia vtriusque
partis,secus si altera parte absente,vt patet in tex. Et pō
dera in verbo,verum.ꝙ ista ponuntur tanq̄ paria,nolle
cōparere,& sic non esse p̄sentem,aut nolle litē cōtesta-
ri ēt si sit p̄sens. Ex quo colligit do.meus duo, quæ dicit
esse singularia & pulchra.Primū,ꝙ qñ reus est præsens,
& non vult litē contestari,pōt procedi ꝯ ipsum,tanquā
* ꝯ contumacem,* sicut si esset citatus,
& non cōparuisset, & sic ꝓbatur ꝯclu
sio Bar.in l.consentaneum. C.qūo &
qñ iudex.Secūdū est, ꝙ iudex nō pōt
cogere partē lite cōtestata,vel saltem
hic ꝓbat̄,ꝙ non pōt habere litem cō
tes.cum æquiparet ista duo nolle litē
ꝯtestari, de quo remittit ad notata in
c.qm̄.§.porro s̃.vt li.non contesta. Sed adde,ꝙ si potest
actori esse ꝯsultū per missionē in possessionem ꝯ contu
macē,nō pōt contumax cogi inuitus litē ꝯtestari,vt est
gl.reputata sing.in authē.qui semel. C.qūo & qñ iu.&
facit gl.l.nō satis.ff.de in ius voc.& no.gl.in l.1. C.vt ne
mo inuitus agere.Si vero non posset esse consultū acto
ri ꝑ missionē, pōt reus p̄cise cogi litē ꝯtestari,ſm Ang.
& Imo.in l.inter stipulantē.§.1.ff.de ver.obli.& Imo.in
l.si finita.§.si plures.in 10.col.ff.de dā.infec.per l.quo-
ties.in princ.& §.p̄tor.ff.de noxali.& de mā per do.An.
in c.1.in pe.col.s̃.de li.contest. cum si. Procedet aūt iste
tex.in casu suo,de quo per gl.fi.No.tertio ibi, statuētes.
ſm do.An.ꝙ iudex,cui cōmittit̄ instructio, & ꝓcessus,
& nō diffinitio, pōt cum remittit ꝓcessum ad superio-
rē,citare partes ad audiendā sñīam corā superiore,& li-
cet hoc nō probet̄ in isto tex.q̄a ſm do.Abb.fuit expres
se commissum iudicibus,tñ pro hoc vr̄ tex.cum sua gl.
in c.cum Bertoldus.in verbo,remisisset.infra de re iud.
No.vltimo,ꝙ licet pars fuerit citata ad ꝓcedēdū,& fue
rit ꝯtumax, tñ dēt de nouo citari ad sñīam diffinitiuā,
quod procedit sine dubio, qñ pars fuisset citata ad vnū
actū,puta,ad respondendū in cā libello, vt lite contest.
Sed si fuisset citata simplr̄ ad procedendū in causa, vel
ad oēs & singulos actus processus, & maxime si diceret̄
vsque ad sñīam inclusiue,tūc eēt maior dubitatio, vtrū
sñīa valeret,de quo vide per Doc.in c. consuluit. supra
de offi.dele.& Spe.in ti.de citatione.§.viso.ver.licet sen
tentiç.ſm do.meum, Adde Raynerium post Bar.in l.sta
tu libero.§.Stichus annua.ff.de statulibe.vbi dicit per il
lum tex.ꝙ contumax in processu est iterato citādus ad
sñīam audiendam,& allegat ad hoc Spe.in ti.de positio
nibus.§.8.in fi.& Arch.& Io.Mona.in c.2.de dolo & cō
tu.in 6.Et ꝙ valeat sententia eo non citato,qui fuit cita
tus ad omnes actus vsque ad sententiam inclusiue.vide
Ange.in l.si p̄tor.ff.de iudi.& Bar.in extrauag.ad repri-
mēdū.in verbo,sup dicto crimine.& Ang.in d.l.de vno
quoq;.ff.de re iud.& Pet.de Anc.in cle.1.in 10.no.de fo.
cōpe.in 6.Intellige,qñ talis citatus nō cōparuit ī prima
citatione.Si enim cōparuisset, & stetisset in iudicio vsq;
ad fidē causæ licet tp̄e sententiæ non adsit, debet citari
specialiter ad sententiam, ſm Pet.de Anch. in d.cle.1.
& Bar.in d.exrauaganti.Et adde, ꝙ citatus ad processū
non est citandus ad interlocutoriam ſm Bal.in l.sanci-
mus.C.de iudi.Et adde Do.ī c.si capitulo.§.1.In vlt.no.ī

* Cōtumacem. *Adde Ale. in l.si eum.§.iniuriarū ff.si quis caut.& in l 1.post Bar.ff. de priuat. delic.*

fi.de ɔcess.p̄b.in 6.vbi dicit p illū tex.ꝙ cōtumax in vno
actu nō citaț ad aliū actū fiē tū,q hēt cōnexitatē neces-
sariā cū actu p̄cedēti,nā ibi erāt cōtumaces in cōferen-
do canonicatu,& nō vocanț postea in collatione præ-
bēdæ,q̄ hēt necessariā cōnexitatē cū canonicatu, c.rela
tū.j̃.de p̄b.Ex quo dicit haberi notabilē limitationē ad
notata in c.2.de dolo,& cōt.in 6. In † gl.2.ibi, qlibet a-
2 litis,ēt minor. Licet Doc.multa dicāt inuestigādo, quo
iure iste Archidiacon⁹ agebat, tñ approbaț ab oībus op
positio Inn.hic dicētis valde solēniter, ꝙ licet alias rĺr
quilibet de ecclesia volens agere ꝓ ea, nō audiatur sine
mandato, vt in c.qm̄.s̃.de offi. dele.& in c.cām,q̄.s̃.de
iudi.& in l.sicut.in fi.per locum a spāli,ff.quod cuiusque
vni.nomi. quamuis secus in defendendo,vt per glos.&
Do.in c.ex parte Asten.j̃ de conces.præb. & in c.1.supra
de proc. nihilominus data negligentia epi, & capituli
quilibet de ecclesia pōt agere sine mādato pro ecclesia,
& fuit ita hic,& idē probatur in c.dilecti.s̃. de maior.&
obe. Et ibi dicit Inn. ꝙ si ep̄s est negligens in aliquo,pōt
corrigere capitulū appellādo. Et licet ille tex.nō loquaț
de singulis de capitulo,tñ in ipsis idē est, p notata in ca.
bonæ.& in c.qa pp.supra de ele. vbi ius vniuersitatis p̄t
remanere in vno nō negligēte. Et ꝓ p̄dictis allegat do.
meus tex.quē dicit melius facere in §. sui autē.in Auth.
de eccle.titulis.vbi ꝓbaț,ꝙ si ep̄s est negligens petere re
licta pauperibus,qlibet de populo pōt agere ĩ fauorem
piæ cāæ. Et ita illū tex.intelligit notāter Bal. in l.nec qc
quā § fi.ff.de offi.ꝓcōs. & leg. & Ro. facit eū sing. in l.si
cum dotē.§ sin aūt.in 6.col.ff.sol.mat.& in auth simili-
ter.in 4.char.ver.tertio, ꝙ qlibet.C ad l.Fal. & Spec.in
ti.de instr.edi.§.nūc aliqua.ver. sed nonne qlibet. Bene
facit tex.in l.ciuitatibus.in prin ff. de leg.1. vbi ꝓbatur,
ꝙ relicta ad eleemosynā pauperū vĺr relicta ad ornatū
ciuitatis,& fauorem publicū. Vñ infert Bal.ibi,ꝙ syndi
cus reipublicæ pōt illa petere ĩ fauorē publicū. Adde ēt
Rot.ĩ antiqs,d̄cisiōe 173.vbi sequunț dicta Inn.p q̄ dñt,
fuisse determinatū, ꝙ vbi sūt aliqui officiales in aliqua
ecclesia,nō pōt vnus agere,nisi alijs negligētibus,& ista
dicta Inn.sequiț ēt Dom.in c.ad decimas. in 4 col.de re
sti.spol.in 6.& ibi post Io. And. Lapus. Limita non pro-
cedere in regularibus,qa † vnus solus nō posset agere ꝓ
3 ecclesia sine mādato,& licentia abbatis per c. ex parte.
cū similib s̃.de postu qđ intellige,nisi ꝓ abbate carcera
to,vt hic p do.An.& do.Abb. Et ex istis extendiț c.si qs
presbyterorū.j̃.de reb.eccl. nō alie. & c. nō liceat 12.q.
2.vbi idē dr̃ de re ecclesiæ male alienata, qa ꝓ eius reuo
catione cuilibet de clero cōpetit actio. Vr̃ tñ,ꝙ ille ca-
sus differat a p̄dictis,qa ēt nō data neglgētia p̄la p̄t qui
libet agere,cū illa iura adhoc se nō astringāt, f̄m dom.
Abb.hic,q tñ subdit,ꝙ si simul ɔcurrerēt ad agēdū.præ
ferț p̄latus arg.l.si plures.ff.de accus. & ca.edoceri.supra
de rescri.Differt ēt in alio qa parochiani ēt laici admit
tunț in defectū clericorū,f̄m gl.in verbo,dilapidatiōe.ĩ
fi.in c.venerabili.supra de offi.dele.& ibi expressius do.
Ab.in 4.col.qđ nō dr̃ in casu isto. Et de mā plenius per
oēs in d.c si qs.vbi inter alia limitatur, dūmodo aliena
tio dicaț facta in dānū ecclesiæ,secus si solū esset omissa
solennitas alias necessaria. Et ad vnū aduerte,inquantū
dñt do.Ant.Imo.& do.Abb.hic,ꝙ dispositio.d.ca.si qs.
hēt locū ēt in re eccle.ab aliquo ablata, qa res inuasa p
aliū satis dr̃ alienata,& allegāt Lapū alleg.52. Spe.j̃.in
ti.de rescri p̄sentatione.§. ratione aūt formæ, ver. item
quod in rescripto.qa pro isto dicto facit, f̄m do. ℨ eum
tex.no.f̄m lecturā cōiter approbatā in l.1.C.si p vim,vĺ
alio mō.vbi singulr̃, ꝓbaț, ꝙ qñ absens fuit spoliatus,q
libet pōt agere ꝓ sua spoliatione sine mādato. Ergo idē
in eccl.qa cum ęquiparet minori ac pupillo,c.1.& c.ac
cedēs.s̃.de restit.in integ. nō vr̃ deberi minor fauor pu-
pillo,& ecclesiæ,q̄ absenti,cum possessio auferț. Vñ di-
cit gl. reputata singula.in l. necnō.§.1. ff. ex qbus causis
maiores, ꝙ ista regula negatiua est vera, in qb.casibus
denegatur restitutio minori,multo fortius absēti, & sic
fauorabilior est p̄sona minoris, q̄ absentis regulr̃. Sed
tñ ista æquiparatio minoris, & ecclesiæ ad absentē pro
cederet,qñ ecclesia nō haberet rectorē, sicut absens ib
carebat legitimo defensore. Et hoc casu posset esse vera
cōis opi.Sed non vr̃ eadem rō,qñ eccle.& pupillus ha-
bent rectorē. Adducit ēt ꝓ cōi singulare dictū do.Inno.
in c.nec epi.j̃.de reb eccl.nō alie.vbi dixit,ꝙ si cōmittiț
alicui a Papa,ꝙ debeat reuocare male alienata in p̄iudi
cium ecclesiæ,pōt talis apponere manū ad alienata per
ecclesiā,in quibus ecclesia nō habebat nisi ius possesso-
ris,& ēt ad ea,q̄ fuerūt violēter ablata ab ecclesia, quia
largo mo dici p̄nt alienata,& seqtur Bar. in l.iubem⁹.la
2.in fi.prin.C.de sac.san.eccl.& in l.1.circa fi.ff.de cōsti.
prin. & Arch.in c.re vera.3.q.9. cum concor. Dicit do.
meus hic,ꝙ istud pōt sustineri in cōmissione, & delega-
tione,in qua agitur de modico p̄iudicio,sed in q̄ōne no
stra putat cōem opinionem de subtilitate iuris esse fal-
sam,qñ ecclesia nō caret rectore, quia qñ res eccle.fuit
occupata,de facto cessat in ea rō, propter q̄ permittitur
cuicunque agere ꝓ re male alienata,vcȝ quia nō est ve
risimile,ꝙ ille,qui alienauit,velit ipse cōtra factū suum
venire,vt colligitur in tex.& gl.in c.si sacerdotes. 16.q.
3.Sed r̃ ō est eadem ratio,quando sine voluntate recto-
ris res esset inuasa. Vñ extenditur d.c.si qs.vbi nō ē eadē
ratio,non consonat iuri, f̄m ipsum. Sed certe ad istam
rationem responderi potest,ꝙ operabitur,vt pro re oc-
cupata quilibet agere non potest, nisi data negligentia
p̄lati,quod non est in re alienata.Sed vbi daretur negli-
gentia in recuperatione rei occupatæ, nō cōcludit ista
rō differentiā inter vtrunque casum, quia ponderatur
ēt ipsa negligentia,& sic sustinebitur cōmunis opi.si.n.
ipse fatetur eā ꝓcedere,si ecclesia caret defensore,idem
erit,si hēt,sed negligētē,cum paria sint, vĺ ĩutilē,vĺ nul
lū habere,ca.2 supra de transla præla. Et ista non tradas
4 obliuioni. Qñ † aūt dicatur episcopus, siue capitulū esse
in negligentia,respondent Inno.do.Ant. Imo.& dom.
Ab ꝙ eo ipso,ꝙ nō prosequūtur ius ecclesiæ, quampri-
mu p̄nt,appareat de negligentia,nec p̄nt allegare igno
rantiā,cum non præsumatur in talibus, vel si est ignorā
tia,est culpabilis,ca.innotuit.s̃. de ele. & traditur in re-
gula,ignorantia,de reg.iur.in 6.& non vr̃ requiri moni-
tio,vt ipsi sentiūt,contra quos insurgit hic do. meus,di-
cēs,in effectu hoc posse ꝓcedere,qñ ius ecclæ eēt noto-
riū,p c.Romana.§.notoria.de cēlib.in 6.& per id quod
habetur in c.1.s̃.de of.ord.sed vbi nō erat notoriū (& sic
nō datur tanta negligentia) requiritur monitio, secun-
dū ipsum pp notabilē doctrinā Inno.in ca.extirpandæ.
j̃.de p̄b.de qua per Bal.in authen. hoc amplius. C.de fi-
deic.& Bal.& Imo.in l.si mora.ff.sol.mat.cū ɔcor.quas
extense posui in c.2.j̃.de magistr.post Io. An.ibi,in qb.
dr̃,quod delictū negligētiæ regulariter nō incurritur,ni
si monitione p̄missa.Nec est valida cōsequentia, ꝙ p̄la
tus,& capitulum præsumitur scire iura ecclesiæ, ex hoc
solo,ꝙ tenetur illa scire, & sunt in negligētia, quia f̄m
hoc sequeretur,quod prælatus,qui successit p̄lato habē
ti malam fidē,vel illi de capitulo. qui successerunt alijs,
nūquā haberent bonā fidē,quia præsumerētur scire iu-
ra,q̄ hēt eccl.& q̄ non.aut saltē deberent scire, & esse in
lata culpa,& sic non rehaberent bonam fidem ad p̄scri
bendū,& tñ ista sunt falsa,vt traditur in c.cura.per gl.&
Inno.j̃.de iurepat.& per Bal. in l.pōt quis.ff. de vsucap.
Præterea f̄m hoc non excusaretur iudex,qui tenetur in
quirere super certo genere maleficiorum,contra tex.in
l.1.§.magistratibus.ff.de magist.conue. per quē dicit ibi
Bal.qđ licet iudex ex officio teneatur inquirere,l.iubē-
te & sub pęna,nihilominus ĩtelligitur, si sibi delictū fue
rit denūciatū,alias posset ignorare. Nec obs.c.innotuit.
s̃.de elec.qa verū est,quod ille, qui gerit actū cū aliquo
p̄sumitur scire conditionem,& qualitatē eius,l.si patro
nus.& ibi Bal.ff.de confir.tu.vel tenetur scire, ita qđ eēt
in culpa,si se nō informat,l.qui cū alio.ff.de reg iur.Sed
non est ita in eo,qui nullum gerit actum,sed ex hoc so-
lo obligatur,quia sibi cōmittitur officiū inquirēdi sup
certo genere reū,hic enim excusatur ignorātia, si ꝓce
dit ex facto alieno,& licet sit aliqualis culpa,non tñ tā-
ta,q̄ consideretur in proposito, & licet ista confirment

opinionem

opinionẽ dñi meĩ,& Hoſt.hic,q dixit,ꝙ requirit̃ moni-
tio trina,per ca.pen.de ſup. neglig.p̃lat.tñ po'let dici ꝙ
doctrina Inn.in c.extirpandæ loquit̃ de impoſitione pę
næ,qđ nõ eſt hic.Et cõſidera, quia ſm Bal. hic ep̃s iſtius
archidiaconi nedũ erat in mora,ſed in culpa,exhibẽdo
ſeruitia archiep̃o exiſtẽti in poſſeſſione primatiæ, vñ eſt
quodammõ vilis p̃latus vel ſuſpectus nõ audens auden
da,ſm ipſum.pro quo facit c.1.39. diſt. Et quãuis Doct.
intelligãt iſtã decre.ꝙ Arch.hoc fecit data negligẽtia p̃
lati,tñ põt pcedere lectura gl.ꝙ ẽt non data negligẽtia
admittat̃ ad agẽdũ de ſtatu eccleſiæ,ſicut admittitur pa
tronus ad agẽdũ de ſtatu eius,q eſt in ſeruitute,qa ſua in
tereſt,l.3.& ſeq.ff.de li.cã.Hic aũt intererat Archidiaco
ni pp putationẽ ſuperioris,qđ eſt intereſſe cõſiderabile
ſm Inn.in c.auditis.de p̃ſcri.quẽ ſequitur do.Ab.in c.di
lecti.s̃ de maiori.& obedi.ĩ c cum deputati.s̃. de iud.&
in c.fi.s̃.de dila.& in ca.cum dilectus.j̃. de relig.dom.Et
ſm hanc lecturã,ſnĩa lata ꝯ ipsũ nõ nocet ecclę, p c.cũ
ſup.cũ mã.j̃.de re iudi. Vbi aũt ageret tãquã data negli
gẽtia ep̃i,ſecus eẽt,ſm Hoſt.& alios hic,ſicut dr̃ in actio
nib.popularibus,l.eũ, q.§.in popularib. ff. de iureiur.&
no.gl.notabilis,& ibi do. An. & do. Ab ĩ c.cum dilecti.
in verbo,iudicatum.s̃.de elec.ſm ipſos,qb. adde gl.in ſi
mili in c.cupiẽtes.§.cæterum,in verbo, nullũ p̃iudiciũ.
de elec.in 6.& Inn.in c.ſuper his.in gl.1.& ẽt in gl.ĩ ver-
bo,à pmotione.j̃.de accuſ.& in c.cãm. el 2.ad fi.j̃.q fil.
ſint legi.ad fi.gl.magnæ,& Imo.in c. ad audiẽtiã. el 2.in
pe.col.s̃.de reſcri.& Arch.in c.illud.23.diſ.qa qlibet de
populo cẽſet̃ pcurator reipub.& iõ ſicut ſi vnus hẽt plu
res procuratores cũ mãdato,& ſnĩa lata ꝯ vnũ, alius a-
gere non põt,l.plurib.ff.de pcu.& c.ſi duo.eo.ti. in 6.ita
hic,niſi oſtẽderet̃ agẽtẽ fuiſſe p̃uaricatũ,p notata in c.đ
his.j̃.de accuſ.vel ſecũdus volẽs agere ignoraſſet de pri
mo agẽte,ſm gl.in d.c.cum dilecti.Et ita notant p̃dicti
Doct.hic.Quo aũt noĩe debeat talis agere,an ſuo,an ec
cłæ?dic breuiter,ſm Inn.& alios hic, & Lapum allega-
tione 52.& Spe.in ti.de pcu.§.rõne quoque ꝯſtituentis,
ver.qd ſi aliqs.& Arch.in c.non liceat.12.q.2.& Imo.in
cle.1.de reſcri.ꝙ ſiue agat p re male alienata,ſiue in vti
litatẽ totius ecclæ,agere dẽt noĩe ecclæ, qa ſubrogatur
loco p̃lati,& ita agit ipſe p̃latus,vt tradit̃ in c.fi s̃.de di-
la.Ergo,& c.qa ſubrogatũ ſapit nãm, & c.c.eccle.el 1.s̃.
vt li.pẽ.cũ ſimi.Et iſtis adde, qđ no.Bar. in l.1.C.de bo.
mater.vbi dicit,ꝙ ſi pater agit pro reb.aduentitijs filij,q
eſt adminiſtrator legitimus, & hẽt mandatũ a lege,dẽt
agere adminiſtratorio noĩe, ſic ẽt cõiũcta pſona habet
mãdatũ a lege,vt tradit̃ in c.nõnulli.s̃ de reſcri.& tñ de
bet agere noĩe eius,ad cuius vtilitatẽ aget.pbat̃ in l.Põ-
ponius.§.fi.ff.de pcur.vbi dr̃, ꝙ ꝯiũcta pſona nõ dẽt ad
mitti ꝯ voluntatem eorum,pro quibus agit:tñ enim ſi
gnificat agere p aliquo q̃tũ agere noĩe ipſius, l. fideicõ-
miſſa.§.interdũ ff.de leg.3 & Bar.ibi.& in l.1.§.nũciatio
ff.de ope.no.nũ.maxĩe,qa ſubrogat loco alterius,ad qđ
bñ facit cle.1.de ſup.neg p̃la. Non obſt.ꝙ in actione po
pulari qs agit noĩe ſuo,vt hic p Inn.qa in illa actiõe pœ
na,& vtilitas pecuniaria applicat̃ parti,l.ſi cui.in fi.ff.de
accuſ.& p Bar.in l.agraria.ff. de termino moto. ſed hic
non.Vñ dicit Bal.hic,ꝙ iſta erat cã mixta, ſ.propria,&
publica ipſius eccleſiæ. Vbi aũt vnus de eccła ageret p
ĩtereſſe pprio,pcederet opinio illorũ.quorũ opiniones
ꝯ p̃dicta refert hic Inn dũ tñ agant noĩe proprię digni-
tatis,vt latius diximus in c.3.s̃.ti.1.Et in quantũ dñt oĩs
poſt Inn.ꝙ talis nõ tenet̃ ſatiſdare, nec põt recõueniri,
adde Arch.in d.c.nõ liceat.vbi idẽ tenet, ſubdens fuiſſe
obtẽtũ in curia,ꝙ agẽs hoc mõ poterit ꝯſtituere procu
ratorẽ añ li.conteſ.Et iſta ẽt ponit do. An.in c.edoceri.
in 2.col.& in cle.1.de reſcri.dicẽs, ꝙ iſtud eẽt mirabile,
& loquit̃ in agẽte pro male alienatis,vt poſſit qs ꝯſtitue
re procuratorẽ añ li.ꝯteſt.qa rł̃r ſecus,l.neq; C.de proc.
5 & late per gl.in c.qa ep̃i.5.q.3.An†aũt decanus,& capi
tulum poſſit agere pro ſingulis bñficiatis in eccleſia,vi
de p do.An.Imo.& Abb. hic concludẽtes poſt Rotã,ꝙ
ſic,ſi eſt qõ de bonis p̃bẽdæ,vel capellæ,ſecus, ſi de titu-
lo ipſius bñficiati,vel obuentionib.ſuis. In gl.fi.ibi,nã ſi

Papa vellet.No.ꝙ ap.ſnĩæ intelligitur de diffinitiua,nõ
de interlocutoria, pro quo ẽt Bal. hic allegat gl.q̃ dicit
ſing.in l.1.§.biduũ.ff.quã.app.ſit.qđ facit ſm ipsũ,ad ſta
tuta de executionib.ſnĩarũ, & de hoc ẽt ponit ĩ rubrica
C.de ſentẽtijs,& interlo.omn.iud.& additionib.Spe.in
rubrica,de ſnĩæ pla. & do.Abb.in cle.1.de re iud.cũ ꝯc.
de qbus alias. An aũt dictũ ſtatutũ de executionib.ſnĩa
rũ habeat locũ in executionib.p̃ceptorũ,vide gl in l.fi.
§.neceſſitatẽ.C.de bon.q̃ lib.quã Bal. hic appellat ordi-
6 nariã,& notabilẽ valde.In † ea gl in fi. Firmant hic oẽs
opinionẽ.in qua gl.titubãt,vz an abſq; li.ꝯteſt. potue-
rit hic deueniri ad diffinitiuã recipiẽdo oẽs teſtes, & ad
ꝯria rñdetur,ꝙ illud eſt fauore libertatis, & eſt notabi-
lis lectura,ſm do.Ab.adde Bal.in l.1.ad fi.C.de teſti.vbi
q̃rit,an in cã liberali poſſit pcedi ad diffinitiuã lite non
cõteſt.& rñdet,ꝙ ſic, ſiue agat̃ de libertate hoĩs,l.3.§.fi.
ff.de lib.ho.exhi.& l.diffamari.C.de ingenu.ma.ſiue de
libertate ecclæ,vt hic,& dicit iſtũ tex. eſſe notabilẽ.ſub
dẽs,dici poſſe gñalr̃,ꝙ vbicunq; tractat̃ de ſtatu, & non
de re ęſtimabili,vbi nõ cadit miſſio in poſſeſſionẽ, p̃t p
cedi lite nõ ꝯteſtata ad diffinitiuã, & allegat Iac.But.in
Auth.q ſemel.C.quomo.& qñ iudex. & ẽ notabilis am
pliatio ad c.qm̃.§.1.s̃.vt lite nõ ꝯteſ. circa quã vide Bar.
Imo.& Ro.ĩ l.ſi finita.§.Iulianus ff.de dã infec. & Bal.in
auth.q ſemel.C. quom. & qñ iudex.& gl.2.in ca.fi.s̃.de
of.iudi.& Bar.q ipsã allegat,ĩ l.ſi prius.ff. de ope no.nũ.
& do.An.in c.1.s̃.de eo.q mit.in poſ.& Do.in c.1.e.ti.in
6.& Bal. & Sal.in auth.ſi oẽs.C.ſi vt ſe ab hær. abſtin.&
Bal.ĩ l.ait p̃tor.§.deinde adijcit.ff.ex qb.cau.ma.& ĩ au-
thẽ.ei,q.C.de bo.autho.iud.poſ.& in l.2. in 6.col.ff.ſi ex
nox.cau.aga.& in l.ſi qs ſup.C finiũ reg. & do. An.in c.
cãm s̃.de do.& ꝯtu.& do.An.do.Ab.& Imo.in c.tuæ.s̃.
vt li.non ꝯte.& dic vt ibi dr̃. Vltimo de mã, quã tetigi
s̃.ĩ vltimo notabili,vide ẽt Fed.ꝯſi.171.qđ incipit, Caſus
talis eſt,qdã fuit citatus.& ꝯſi.98 qđ incipit, Ad petitio
nẽ actoris.& Ang. & Imo.in l.qui añ calẽdas. ff. de ver.
ob.& Ro.in l.1.in 4 char.ff.de arbi.in l.4.§.hoc aũt iudi-
ciũ.in addi.ff.de dam infec.& Inn. in c.cum olim.in fi.
j̃.de accuſ.& in c.ad petitionẽ.e.ti.& hic & Bal.in l.ſi ac
cuſationib. C. de accuſ.& in l.ſi qñ. ver. iuxta hoc q̃ro.
C.de teſti.& ĩ auth.q ſemel.C.quom. & qñ iudex. & gl.
in c.2 ĩ verbo,nõ teneris.de do.& ꝯtu.in 6.& in auth.iu
bemus.in ver.expectãtes.C.de iudi.& in l.fi.ff. de reſt.in
integ.& Bar.ĩ l.2.ff.de appe.reci.& in l.nõ ignorat. C.de
fruc.& li.expẽ.& Bal.ĩ l cũ ñ eo.C. qñ puo. nõ ẽ neceſſe
& ĩ c.eccle.el 2.s̃.đ ele.& Pe.đ Anc.in c.ſi poſt priſtinũ,
ver.ſexto q̃ro.de ꝯfeſ.in 6.& Dom.in c.2.de arbi.eo.lib.

S V M M A R I V M.

1 *Reus qualiter debet caute excipere, ne videatur confiteri intentionem actoris.*
2 *Teſtes qualiter poſſunt reprobari per indirectum.*
3 *Teſtes qualiter debent deponere de loco,& tempore.*
4 *Teſtium publicatio an impediat partem, quæ pendente examinatione cogitare non potuit ſuper eo, quod teſtes deponerent.*

C A P I T V L V M XXXV.

EX tenore. Si pars aduerſa añ teſtes
publicatos nõ potuit eẽ ĩ
ſtructa ĩ reprobatione dictorũ teſtiũ,pñt te
ſtes recipi nõ obſtante publicatione. H.D.
1 No.†primo cautam formã excipiẽdi,quia
nõ dẽt reus ſimpl̃r excipere,ne ſic videat̃ fateri intẽtio-
nẽ aduerſarij,ſed dẽt prius negare,& in quãtũ ꝯſtet, ex-
ceptionẽ proponer̃, tñ iſta practica ñ ẽ amplectẽda, qñ
ꝯtineret peccatũ rõne mẽdacij,ſm gl.ĩ rła,exceptionẽ.
de reg.iur.ĩ 6.& ĩ.c.1.de ꝯfeſ.in 6.ſm Imo.hic, cui adde,
ꝙ ſi ꝯuẽto cõpeteret exceptio,q̃ pp inopiã probationũ
probare nõ poſſet,puta quia in ſecreto ſoluerat mutuã
pecuniam, videtur ꝙ licita cõſcientia poſſit negari mu
tuum etiam cum iuramento,vt late per Pet.de Anc.in
regula,poſſeſſor.in 6.cha.de reg.iur.in 6.de quo p Dom.
in c.cupientes in pri.de elec.in 6.& do. Ab.in c. olim.s̃.
2 de reſti.ſpo.No.† etiam tex. notabilem ad reprobãdos
teſtes de falſo per indirectum, oſtendendo negatiuam
coarctatam loco,& tempore. Cõcordat tex. cum gl.in

l.Pantonius.§.rei.ff.de acq.hære,& dicit Bal. hic,ꝙ ista
decretalis est ĩterpres.l.optimã.C.de ꝯh.& cõmit. stip,
nam illa nõ decidit, vtrũ post publicationẽ possint no-
ui testes produci, qđ hic decidit. Item ibi theorica, hic
practica,nã tũc leges sapiunt, qñ hẽnt practicã, & tunc
fructus ex arbore colligit,fm ipsum.Et ꝑ istũ tex. infert
Io.An.ad q̃stionem de accusato de homicidio cõmis-
so tali die,nã si testes deponũt,quod semper illa die fue
rũt cũ eo,nec viderũt cõmitti homicidiũ,vr̃,ꝙ debeat
absolui accusatus.Dicit tñ Io.An.ꝙ testes debent depo
nere semꝑ fuisse cũ accusato,vt extra illud tp̃s impossi-
bile sit ipsũ maleficiũ cõmisisse,aliter nõ ꝓbarẽt, arg.c.
in nostra.& qđ ibi notãt,s̃.e.Et aduerte,qa do.An.refe-
rens Io.An.vr̃ velle,ꝙ ibi testes deponentes negatiuam
dẽnt deponere,ꝙ nõ potuisset ꝯmitti homicidiũ, quin
ipsi vidissent.Alleg.gl in c.clerici.81. dis. & in §. si vero
adsunt,in Auth.de hære.& Fal.& sequuntur do.Abb.&
Imo.qb.adde oĩno do.Car. cõs.27. Et ꝑꝑ hmõi repro-
bationes faciẽdas dixit notãter Bar.in l.is,qui reus.ff.de
pub.iudi.ꝙ in accusatione non dẽt apponi dies cõmissi
criminis.Si tñ reus vult reprobare testes actoris,vel pro
bare de sua innocẽtia,põt petere, vt specificet dies com
missi criminis,ne auferat sibi defensio, de quo ꝑ eundẽ
in l.3.ff.de eo,qđ certo loco.& Bal.in l.1.C.q accus.non
3 pñt.No.tertio ibi,determinantes tp̃s & locum,ꝙ†testis
dẽt deponere de loco, & tꝑe,* maxi-
me si ĩterrogat,c.cãm.ĩ.e.& hoc ẽ ve-
rũ,ꝙ de tꝑe dẽt deponere necessario
ẽt nõ interrogatus,qñ tp̃s est de substã
tia ꝓbationis, vt erat hic, qa maritus
ꝓducebat hic testes,vt ꝓbaret se prius
ꝯxisse cũ alia, ꝙ non poterat probari,
nisi sui testes dicerẽt de tꝑe,locus autẽ
nõ erat necessarius, sed ex quo fuit de
ductus,factus est de substantia ex tꝑe
mulieris.Et dixit hic Host. vnũ singu.
verbũ, ꝙ si oẽs testes ĩterrogati de tꝑe
dñt se nõ recordari, testimoniũ eorũ
redditur totũ suspectũ, qa vñr dicere
vnũ & eundẽ p̃meditatũ sermonẽ,cõ
tra l.3.§. tu magis. ff. de testib. Postea
mutat sñĩam,& hoc dicit esse arbitra-
riũ,& hoc est verius, fm dom.Ant.&
Imo.ꝑꝑ tex.notabilẽ in c.cũ Ioãnes.ĩ.de fi.instr.vbi cre
dit testibus ẽt nõ recordãtib.de anno. De qua mã dicet
post alios ĩ.e.c.cum cãm.& in d.c.cũ Ioãnes. vbi oẽs po
nunt,& eleganter Io.An. in Spe.in isto ti.§. iã de inter-
rogatorijs.ver.& no.& Bal.post Cyn.in l.si p̃sidi.in fi.C.
de dona.ante nup.& in l.3.C.de sent. q̃ sine certa quan-
titate.In gl.fi.in prin.Cõis intellectus ad istũ tex.est,fm
4 Inn.& alios,ꝙ†nõ imputet parti volẽti post publicatio
nẽ testẽ ꝓducere,qñ nõ potuit cogitare mediãtibus ca-
pitulis aduersarij illud,suꝑ quo testes deposuerũt, si ca-
pitula potuerunt eũ instruere, qa tũc ꝓcedãt ꝯria. Nec
est verũ simpl̃r,ꝙ indirecte possit probari testiũ falsitas,
qa esset ꝯ cle.2.de testib. saltẽ in rõne,nisi cum falsitate
deduceretur corruptio,vt dixi in c.lꝫ.super gl.in verbo,
opponi.s̃.ti.1.vel,nisi in casu isto,in quo aduerte ꝙ lꝫ ti
mor subornatiõis nõ ꝯsideretur, tñ vno respectu aliqd
operat, qa si testes in isto casu ꝓducti essent ex toto pa-
res ꝓductis ab aduersario,illi p̃ferunt ꝑꝑ istã scintillam
dubitatæ subornationis,fm gl. valde sing. in c.in nr̃a.s̃.
eo.Et ad p̃dicta vide semper Io. And.in Spe.in ti. de te-
ste.§.sæpe in prima additione,vbi late demõstrat, ꝙ v-
bi articuli fuerũt ĩperfecte specificati, ñ solũ publicatis
testibus,lꝫ eorũ dicta reprobare indirecte,vt hic, sed ẽt
directe. Vñ si testes,quos ꝓduxisti ad improbandũ ĩstru
mentũ meũ falsũ, dixerũt notariũ in eo subscriptũ tꝑe
cõfectionis non fuisse viuum,quod in capitulis nõ dixe
ras,possum eis publicatis ꝓducere testes ad ꝓbandũ eũ
vixisse. Idẽ,si homicidiũ opponẽs ipsũ nõ specificet,sed
testes dicãt de Titio occiso,nã ipsis publicatis admittar
ad ꝓbãdũ Titiũ viuere,fm ipsũ,ꝓ quo bñ facit l.ide Ne
ratius,ff.ad l.Aquil.& qđ no.Inn.in c.2.ĩ.de purg.vulg.

† Tempore. *Adde Alex.in l.si cui §.idem Labeo.ff. de aq.plu.arcẽ.& eundem in apost. ad Bartol.ibi,& Paul.de Cast.cõs. 369. incip. testes prædicti,& quę ꝑ eũ habentur cons. 94 inci.nõ sequendo.item adde quæ habentur ꝑ Alex. in consil.3.par.4. & Bal. ĩ margar. ver.testis.col.6.*

Et ista dicta Io.An.approbat do.Ant.in c.fraternitatis.
s̃.eo.& in ca.series.in vlt.col.s̃.eo.& do.An,Imo.& do.
Abb.hic.In ea gl.prope fi.No.sing.gl. approbatam,ꝙ si
pars,q̃ non potuit instrui,obtinuit facultatem producẽ
di testes, potest alia pars producere reprobatorios isto-
rum reprobatorum,& est rõ, qa vltima probatio venit
ad cõfirmationem prioris, & sic nõ p̃sumitur suborna-
tio,qa satis potuit cõfidere in priori subornatione, sed
quia non deprehendit ꝯrium,debet admitti ad confir-
mationem personæ probationis, fm auream doctrinã
Inn.in c.cum clamor.añ fi.ĩ.eo.Dicit tñ Host.quẽ om-
nes sequuntur, ꝙ ipsi primo reprobanti non daretur fa-
cultas producendi tertia vice reprobatorios. Et aduer-
te,qa licet testes mulieris dicerẽt se semper vidisse, &c.
nõ tñ incongrue deponunt, licet singulis horis non vi-
derint, fm doctrinã do. Ab.in c. cum cãm.s̃. de elec.&
Bar.& Ro.in l.1.ff.sol.mat.propter gl.in c.de qbusdam,
37.dis.& in c.hi,qui 21.q.1.& in c.nunquam. de consec.
dis.5.cum fi.Et si diceretur,ꝙ ista probatio mulieris ne-
cessario non concludebat, quia possibile erat, ꝙ miles
non exisset prouinciam & tñ per procuratorem ꝯxisset
mr̃imonium,iuxta c.fi.de procur.in 6.dic necessario de
bere intelligi,ꝙ ipse dixerat personal̃r contraxisse mr̃i-
monium.Et per istum tex.in verbo, tunc viuente, no.
Bal.hic,ꝙ licet probasset,ꝙ tũc viuebat, qñ secundã de
cepit.sed in ꝯrium facit,quia p̃sumitur quilibet viuere,
nisi probetur mortuus,*c.in p̃sentia.ĩ.
de sponsa.l.2.§.si dubitetur.ff. quẽad.
testa.ape.l.si quidem.C.solu. mr̃imo.
Et ideo dicit Bal.ꝙ vitam non opor-
tet probare,sed intentare,quia nõ in-
tentatum ab hoĩe,non p̃sumitur a iu-
re,l.si adulterium.§.idem Pollioni.ff.
de adulter. fm ipsum. Pro quo facit
optime gl.in cle.appellanti,in verbo,
alias,de appel.Ex quo habes singulari
ter notare,quod nõ sequitur, aliquid
præsumitur,nec expedit probare, er-
go non est opus allegare, alias libel-
lus dicitur ineptus. Et optime facit d.
§.idem Pollioni. circa quod vide om
nino do. Abb. in c. auferre,per illum
tex.infra de appe.

* Probetur mortuus. *Adde quod aliquem esse viuũ vel mortuum incũbit probare agẽti vel excipienti respectiue,quoties ꝓbatio vitæ vl̃ mortis est fundamẽtũ actionis vel exceptionis.& de hoc cũ Bar. est magis cõis * opinio in l. 2.col.3.iud sol.etĩ l.si qdẽ. C.sol.matr.& qua ꝑ Ale.cõsi.27.col.vl.vol.7*

SVMMARIVM.

1 *Appellatio quando est dubium an debeat admitti, vel nõ,iudex in dubio debet eam admittere,& ei deferre.*
2 *Appellationi licet quis renunciare videatur per actum factum coram iudice a quo,fallit tamen,vt hic.*
3 *Iudex an potest esse instructus de causa ante conclusionem factam in ipsa causa.*
4 *Probatio facta in iudicio summario non facit notorium.*
5 *Agere volens possessorio, an debeat renunciare petitorio prius intentato.*
6 *Fructus debentur ei,qui obtinuit in possessorio a die spoliationis, licet is postea succumbat in petitorio.*
7 *Litis contestatio an faciat eum malæ fidei possessorem, qui est litẽ contestatus si ipse actor cœperit postea reus esse.*
8 *Fructus præteriti debent restitui vincenti in possessorio.*
9 *Appellari an possit a futuro grauamine.nu.10.& 11. Appellatio an valeat facta hoc modo. Appello, nisi hoc, aut hoc feceris. Vers.vlterius,in quantum,post nu.11.*
12 *Voluntas hoc verbum, intelligitur de rationabili voluntate.*

CAPITVLVM XXXVI.

Significauerunt. Si quarta ꝓdu-
ctio petita cũ
solennitate legali denegat,licite põt appel
lari H.D.Et est gl.c.pastoralis.supra de cau.
posses.& propri.fm Bal.hic,& facit ad am-
pliationẽ cle.1.de cau. posses.& proprie.vt habeat locũ,
nedũ in ordinario,sed ẽt in delegato,cuius iurisdõ licet
sit stricta,c.P.& G.s̃.de offi.dele. & habeat in mandatis
procedere suꝑ petitorio,& possessorio: tñ potest restrin
gi,vt procedat super possessorio suspenso petitorio, qa
rescripta interpretantur fm ius commune, ca.causam.
supra de

ſupra de reſcri. Itē facit ille tex. ad notata in c. qa. ſupra
de iudi. vt ſicut ibi dr̄ ſucceſſorē in titulo bn̄ficij dici v-
niuerſalē, quo ad effectū illius decre. ſ. ꝙ reſcriptū tran-
ſeat ꝯ eum, ita ēt eſt de ſucceſſore in proprietate, & iu-
re reali. Moniales. n. hic non habebant hūc prioratum
in titulū, ſed in ꝓprietatē, iuxta notata in ca. de mona-
chis, infra de ꝑben. Et hoc reputat do. meus eſſe dictum
ſolenne. Item facit ſingulr̄, ſm̄ eū, ad mām c. ſicut. ĩ. de
re iud. & l. ſciendum. ff. de ver. ob. ꝙ pro ſolennitate ex-
trinſeca actus geſti in iudicio nō ꝑſumant̄, niſi ꝓbet̄. qa
monachi dēnt probare, ꝙ quarta productio fuit petita,
& cū ſolēnitate. ad qđ vide in ſimili gl. ĩ c. vt circa. de e-
lec. in 6. & Bal. ĩ l. geſta. C. de re iud. in illa quæſt. epi, dr̄ ĩ
actis teſtē iuraſſe, an ꝑſumat̄ tetigiſſe ſcripturā? de quo
dicet̄ ĩ. eo. ti. Itē facit ad notata ꝑ Bal. in auth. hodie. in
prin. C. de appe. & Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nūc dicamus.
ver. ſed pone. vbi dn̄t, ꝙ lʒ qs dicat & ꝓbet ſe appellaſſe
tn̄ nō ꝑſumit̄ appellaſſe intra decē dies, niſi ꝓbet. Et in
hoc bn̄ nota iſtū tex. in c. Romana. §. ſi vero. de ap. in 6.
Adde tn̄, ſi oriet̄ dubiū iuris ex facto, an appellatio eſſet
interpoſita intra tp̄s, an nō? forte, qa de ſciētia ſn̄iæ refri
cat̄ qō, & inde dubiū iuris. dēt iudex in dubio ꝑſumere
appellationē intra tp̄s fuiſſe interpoſitā, vt ꝓbat̄ ex eo
qđ no. Io. An. in c. vt debitus. infra de ap. & Spe. in tit. de
ap. §. nūc dicamus, qd ſit. ver. 1. & ver. circa hæc. & Arc. ĩ
c. 1. in verbo. delatū. & in c. ſi a iudice. de app. in 6. & do.
1 Car. in cle. 1. de dolo, & ↄtu. vbi dn̄t, ꝙ † qn̄ eſt dubiū, an
appellatio debuerit admitti, vl̄ non, dēt in dubio iudex
cāæ admittere, & ei deferre. Facit tex. in l. 1. ff. ſi qs cau.
vbi iudex in dubijs dēt eligere illā viā, ꝑ quā vtriq; parti
ↄſulit̄. Et ꝑ illū tex. dicit ibi Pau. de Caſ. ſe dixiſſe ĩ facto
cū eēt dubiū, an ap. eēt deſerta, an n̄? & eſſent rōnes ꝓ &
ꝯ, ꝙ iudex ꝓnunciare dēt, ꝙ non ſit deſerta, qa per hāc
viam ius alicuius non perit, qđ no. & bn̄ facit, quod no.
Bar. in l. 1. ver. q̄ro, qd in ap. ff. nil nouari appel. pē. & qđ
no. Hoſ. in c. ꝑ tuas. ĩ. eo. Vltimo facit iſte tex. ad limita
tionē c. interpoſitā. ĩ. de app. vbi dr̄, ꝙ appellās ab inter
locutoria tenetur ꝓbare cām appellatiōis eſſe verā, qa
fallit, niſi cā illa ſit approbata à iure, & nō ↄſiſtat ĩ facto
intrinſece, puta, cū aliqd ē petitū, qđ de iure dēt ↄcedi,
qa tūc nō ē opus alia ꝓbatione, ſed ſufficit ꝓbare illud
eſſe petitū. Ius. n. tūc ſine facto hoīs ꝓbat iuſtitiā cāæ. In
2 † gl. in ver. 10. dies ibi, alias trāſit. intellige, quo ad partē
qa, quo ad iudicē nō tranſit in rē iudicatā, c. cum ceſſan
te ĩ. de ap. l. qđ iuſſit. ff. de re iu. & dn̄t
hic Hoſ. & Io. An. ꝙ licet ꝑ actū a factū
corā iudice a quo, videatur qs appella
tiōi renūciare, c. cū veniſſet. cū ibi alle
gatis. ſ̄. e. tn̄ fallit, niſi pē. tp̄e ad appel-
lādū ab ĩterlocutoria pars faciat actū
nō tēdentē ĩ executionē interlocuto-
riæ. Vn̄ lʒ dicto tp̄e aſſignet mihi dila
tionē ad aliquē articulū expediēdū ꝑ
acceptationē, n̄ videor acqeſcere ĩter-
locutoriæ, cū inuitus videar facere ex
quo ſū adhuc ſub eiꝰ iuriſdōne an̄ ap.
& ſic habeo illi parere, l. inter ſtipulan
tem. §. 1. ff. de ver. ob. qđ dicit hic Imo.
diligēter notādū ꝓ limitatione d. c. cū
veniſſet. Adde Inno. idē tenentē in c. ſolicitudinē. in gl.
q̄ incipit, ꝯ epm̄. infra de app. & oīno Do. in c. fi. de app.
in 6. & Inn. in c. qđ ad cōſultationem. in gl. quaſi ꝑ hoc
infra de re iud. & ibi eleganter do. Ab. & Ro. in rub. ff. de
arb. ver. ſubſequenter q̄ro. & do. An. in ca. gratum. ſ̄. de
offi. dele. & do. Flo. in l. ad ſolutionem. C. de re iudi. &
Imo. in l. 4 §. ſi qs ↄdemnatū. ff. de re iud. & Rota in an-
tiqs, deci. 35. & eſt aurea limitatio ad d. l. ad ſolutionē.
Eēt tn̄ bona cautela, ſm̄ Imo. hic, vt pars dicat, recipio
terminū ſaluo iure ap. ab interlocutoria. ſuper quo an
mihi expediat, volo deliberare, & valebit talis proteſta
3 tio, arg. c. ꝑſentium. ſ̄. eo. ſm̄ ipſum. In † gl. ſuper ver. liq̄
re. ibi, & ↄcluſū no. gl. q̄ Bal. & omnes hic approbant tā
q̄ ſingularem, ꝙ non dr̄ iudici liquere de cā an̄ conclu
ſionem in cā, * & ita probationes inductæ in iudicio fa-

a Per actum. *Adde, quod fallit hoc quando pars cōparet corā iudice, a quo appellauit, vt recipiat terminū ad probandū grauamē, quia non dicitur renunciaſſe appellationi, gloſ. in c. ſi a iudice. de app. in 6. in verbo teneris.*

ciūt notoriū ſolum poſt ↄcluſionē in
cā, & ita etiā ꝑ iſtā gl. & authoritatem
Inn. hic firmat Ro. in l. is, cui bonis. ff.
de ver. obl. & in l. admonendi. in fi. ff.
de iureiu. & Ang. & Imo. in l. Pompo-
nius. alias incipit, ſi vni. ff. de re iudi. & Rota cōcluſione.
36. & 388. & Ang. in auth. q ſemel. in fi C quo. & qn̄ iu-
dex, & do. An. & do. Ab. in ca. laudabile. ſ̄. vt li. pe. & do.
An. in c. ꝓut. in vlt. col. ſ̄. de dolo & cōtu. Mouentur te-
nentes cū iſta gl. quia an̄ cōcluſionem in cā pn̄t adhuc
produci inſtr̄a. Item noui articuli & teſtes ſuꝑ eis, c. fra-
ternitatis. ſ̄. eo. & c. cum dilectus. ĩ. de fide inſtr. Vn̄ da-
to, ꝙ ceſſauerit diſputatio ſuper teſtibus vel reprobatio
nibus, tn̄ ex quo adhuc pendet tp̄s diſputādi, nō dr̄ iudi
ci liquere de cā. Sed in ꝯrium, ꝙ an̄ cōcluſionem poſſit
liquere de cā, vide do. Ant. in ca. fi. in prin. ꝑ illū tex. ſ̄. de
temp. ordi. & Imo. in c. ex tenore. ĩ fi. ſ̄. de reſcri. & Inn.
in c. ex rōne. ĩ. de appel. & in c. paſtoralis. in vno loco, ſ̄.
de cā. poſ. & Ang. in l. fi. C. de tem. ap. & Bar. in l. fi. ff. de
publi. iud. & do. An. in c. ab excōicato. ſ̄. de reſcr. & in re
petitione c. veſtra. ĩ. de cohabi. cler. in ver. nemo ad exē
pla. vbi multa allegat in d. c. paſtoralis. & Imo. in c. in ꝑ
ſentia. ſ̄. de renun. & Io. de Anan. in c. ſi conſtiterit. ĩ. de
accuſat. & do. Ant. in c. in literis. ſ̄. de reſt. ſpo. & adduci
tur tex. in c. cum olim. ĩ. de ver. ſig. vbi æquiparantur cō
feſſio, rei euidentia, & probatio facta per teſtes. Ergo ſi-
cut aliqd dr̄ notorium ex ſola cōfeſſione ēt an̄ ↄcluſio
nem in cā, & omnes fatentur, & tn̄ ↄfeſſio pōt aliqn̄ re-
uocari an̄ ſn̄iam, & impugnari, c. fi. ſ̄. de cōfeſ. ita etiā in
ꝓbatione teſtiū vel inſtr̄orum. Pro hoc etiā tex. hic, vbi
fuit ſuſpenſum petitoriū, vt dr̄ in prin. literæ nec appa-
ret, ꝙ in eo poſtea fuerit ꝓceſſum. Vn̄ dicere, ꝙ hic fuit
cōcluſum in cā, eſt diuinare. Et tn̄ tex. ꝑſupponit, ꝙ po-
tuit liquere. Ergo, &c. Ad idem, qđ no. Io. An. in Spe. de
excep. §. dico. ver. ſed an reus vbi dicit, ꝙ ſi reus an̄ li. ↄt.
producit inſtr̄m, ꝯ qđ pars nihil ſaltem colorate oppo
nit, exceptio peremptoria, q̄ ꝓbatur ꝑ tale inſtr̄m, repel
lit actorem a limine iudicij, & dr̄ eſſe in euidenti calū-
nia, & ſic vult, ꝙ ſola ꝓductio inſtr̄i facit notorium, &
ſequitur do. An. in c. fi. ſ̄. de libel. obl. & in ca. ſuꝑ literis.
ſ̄. de reſcri. & in c. paſtoralis. de exce. facit c. licet cām. ti.
ꝓx. in verbo, euidentiſſime. cum his, q̄ ibi dixi, vbi illud,
qđ cōſtat per inſtr̄m, dr̄ cōſtare euidentiſſime. Facit qđ
no. Cy. & alij ꝯ gl. ĩ l. 2. C. qn̄ fiſcus vel priuatus, vbi dn̄t,
paria eſſe debitorem cōfiteri debitū, vel eſſe cōuictū, ꝑ
publicum inſtr̄m. Et iō Bar. in l. 1. in princ. ff. de ope. no.
nun. ęquiparat aliquid eſſe euidens ꝑ inſtr̄m vel ſn̄iam,
& ideo do. meus hic dicit ſe tener̄ ſim
plr̄, ꝙ illa dr̄ probatio liquida, * q̄ con
ſtat ex actis, & nulla ſuſpicione poteſt
impugnari. Et dicit eſſe tex. notabilē
in l. diuus. ff. de offi. ꝑſi. Vnde ſi iudex
inſpecto ſtatu ꝑſenti vel inſtr̄orū, vel
teſtium productorum in iudicio nihil
ſuſpicetur contra teſtes, vel inſtrumē-
ta, vt pars nihil colorate opponat, vr̄ liquere de cā, Nec
eſt bona rō tenentiū primā opi. ſ. ꝙ pn̄t produci alia de
nouo, qa nō reſtat, quin ꝓbatio ſit liquida, alias cōfeſſio
non induceret notoriū, qa p̄t reuocari & impugnari, ꝙ
eſſet ꝯ eos. Præterea illa qualitas dr̄ notoria, q̄ prima fa
cie de iure cōi eſt talis, licet poſſit ſubeſſe cā, ꝑꝑ quā red
deretur falſa, l. quoties. & ibi ꝑ Bar. ff. ſi qs cautio. l. 2. &
qđ ibi no. ff. ſi qs in ius voc. nō ie. & ꝓbat̄ ĩ c. ad decimas
de reſt. ſpo. in 6. ſm̄ ipſum, ꝓ quo etiā uide, qđ no. Bal. in
l. ꝓperādū. § & ſi qdem, in 4. op. C. de iudi. vbi dicit, ꝙ eo
ipſo, ꝙ actor n̄ ꝓbauit poſt terminū dēt reus abſolui, vt
ibi, & l. q accuſare. C. đ ede. qa tūc ius rei dr̄ liquidū. Ad
de etiā gl. fi. in l. ſi rē. §. fi. ff. đ euic. q̄ ponit tanq̄ paria, eſſe
renūciatū allegatis, vl̄ teſtes eſſe apertos, q̄tū ad hoc, vt
dicat̄ lapsū tp̄s denūciandi venditori iudiciū, & ſic intel
ligit iſtū tex. ĩ ver. ꝓprie ipsā ↄdēnationē. Sed ꝓ meliori
ↄcordia ꝑdictorū vide do. Ab. in d. c. cū olī. vbi vr̄ tene-
re idem ꝑ illud, qđ eſt adductū de ↄfeſſiōe. Sed dicit, ꝙ
iſta gl. dēt intelligi hoc mō, ꝙ eo ipſo, ꝙ probatio eſt fa-

* In cauſa. *Adde Alexand. in l. 1 ff. de ope. no. nunc. in additio.*

* Liquida. *Adde quæ ad hoc habentur per Paul. de Caſt. conſi. 84. inci. Viſis ijs quæ ſuperius. col. vlt.*

ƈta,reddit rē notoriā p̄ſumptione iuris.Sed iſta notorietas ē ↄmutabilis vſque ad ↄcluſionē in cā, qđ nō ē poſt ↄcluſionē in cā, & iō dr̄ tūc verius liquere de cā. Et ita trāſeo omiſſa alia doctrina do Ab.ibi,q̄ nihil importat.
4 Et iſtis adde,ꝙ† ꝓbatio in iudicio ſummario non inducit notoriū,vt ꝑ do.An.ī d.c.veſtra. Et no.ꝙ ſi iudici nō liquet de cā,& eū oportet ferre ſnīam ex forma ſtatuti, & ſic circa finē īſtātiæ,poterit iurare de cā ſibi nō liquere & abſoluere ab obſeruatione iudicij. Ita docet Ang. ꝑꝑ gl.ibi ī l.ſi vni.ff.de re iudi.& ſequiť ibi Pau.de Caſt. ſubdēs,ꝙ ēt iſto caſu ꝑ talē ꝓnūciationē euitabit dictus iudex pœnā impoſitā a ſtatuto iudici nō ꝓnūciāti intra tp̄s.Et ita dicit ſētire Ang.ibi, & idē voluit Bal.in c.1.§. ſancimus.in 2.col.quo tp̄e miles.& in l.ſi de meis.§.fi.ff.
5 de arbit.In gl.† fi.in fi.No.primo ex dictis gl.ꝙ licet de iure ciuili intentato petitorio non debeat agi poſſeſſorio,*vt in l. cum fundus.§.fi ff.de vi,& vi arma.tn̄ dēt illud intelligi,quo ad hoc, vt renūcieť iudicio,i.inſtantiæ ꝓprietatis,ſed bn̄ poterit in alia inſtātia noua finito poſſeſſorio agi.Qđ eſt menti tenēdū, ſm Inn. hic,ꝗa ſolēt multi dicere, ꝙ rōne contrarietatis eſt neceſſe,ꝙ ex toto renunciet nō ſolū inſtantiæ,ſed ēt iudicio & iuri ꝓprietatis,ꝑ gl.& Bar.in l.nāliter. §.nihil cōe.ff.de acq.poſſ.Sed in hoc habes ēt ex iſta gl. ꝙ de iure Canonico nō renūciať ēt inſtātiæ.Et iō ad illā pōt rediri.Verūtn̄ obtinens in poſſeſſorio, in quo prius erat actor,cēſebiť in iudicio ꝓprietatis ſuſpēſo,& renūciato eſſe reus,de quo in c.paſtoralis,s̄. de cau. poſ. No. ſcđo ex ea gl ibi,ſed forte inſpiciť,ꝗa ſentiť clare,ꝙ ſi expirat inſtātia ꝑꝑ expreſſam renūciationē partis ex perēptione inſtātiæ perimiť effectus inductus ex inſtantia in p̄teritū,ꝗa nō reſpicit inſtātiā,ſed ipſā cām, ꝗa tolliť effectus malæ fidei,ꝗ fuit inductus ꝑ lit.ↄt. Et p̄t eē rō,ꝗa actor renūciādo inſtantiæ vr̄ quodāmodo pœnituiſſe interpellationis iā factæ, & forte dubitaret de iure ſuo. Et iō nō eſt mirū, ſi purgať mala fides rei ↄuēti. Ex quo limitantur notata ꝑ Bar.in l.2.ff iudi.ſol. cū ↄcor.quas dixi in c cām.el.1.in 1.fallentia quartæ regulæ , s̄.eo dū dn̄t,ꝙ acta ordinatoria,q̄ iā operata ſunt effectū, prout eſt cauſare malā fidē nō pereūt perēpta inſtantia. Fallit. n.niſi inſtantia pereat ob renūciationē,vt in iſta gl.quā
6 ibi ēt ↄfirmaui.No tertio ex ea gl.ꝙ† quamuis ſnīa lata in petitorio abſorbeat ius poſſeſſoris,& illi dēatur poſſeſſio,cui ē adiudicata ꝓprietas.c.cū dilectus.cū ibi allegatis,s̄.de cā poſ.tn̄ ſi prius ꝓ actore fuit iudicatū in poſſeſſorio, dēt illa ſnīa habere executionem reſpectu fructuū ꝑceptorū ꝑ ſpoliantē à die deiectionis citra.Et idē no.gl.2.in c.cū ſuꝑ de cā poſ.& gl.pen.in c.paſtoralis.e. ti.quas approbat do.Ab.vtrobiq;,& in c.cū eccl.e.ti.Et ibi ex hoc ꝓbat n̄ eē inanē ſnīam, ꝑ q̄ iudex iudicat pro actore ī poſſeſſorio , & in eadem ſnīa ↄdēnat eū in petitorio,ꝗa operatur ꝓ eo,quo ad dictos fructus,& hoc eſt ꝑꝑ dolū & violētiā ſpoliātis, ꝗ n̄ dēt impune fraudaſſe poſſeſſorem fructibus ex vitio ſuo . No. † quarto ex ea
7 gl.& tene mēti ibi , imputēt ſibi. ꝙ ſi aliqs ↄteſteť litem ſuā ſuꝑ dn̄io,tanq̄ actor,& poſtea pēdēte illa lite poſſeſſio ꝑueniat ad eū,& efficiať de actore reus, durat virtus lit.ↄt.quo ad faciendū eū malæfidei poſſeſſorē ſi ꝓcediť ex eadē īſtātia,qđ ē dictū nouū,& ſequunť Bal. do. An. & do.Ab.Et ita,ſicut li.cō eſt.ↄſtituit ī mala fide poſſeſſorē reſpectu petētis, ita ēt operatur ↄ̄ petentē reſpectu poſſeſſoris. Cōtrariū tn̄ tenet hic Imo.ꝑ l.nō ſolet.ff.de reg.iur.vbi dr̄,ꝙ li.ↄteſt.nō ſolet facere deteriorē cōditionē litē ↄteſtantis, & iō ab illa rła non vr̄ recedendū ſm ipſū.Sed tn̄ ꝓ ↄfirmatiōe huius gl.vide oīno Do.de Rota deciſiōe 388.q̄ īci.Itē ſi qs ī cā,ī nouiſſimis,vbi dicūt,ꝙ ꝗ egit petitorio,& poſſeſſorio,& petitorio ſuſpēſo obtinuit bis ī poſſeſſorio cū reſtitutiōe fructuū, & poſtea ſuccūbit ī petitorio,teneť ad fructus ꝑceptos ab eo tp̄e,quo fuit ſibi adiudicata poſſeſſio , ꝑꝑ iſtā gl.quia ex quo nullū titulū habuit in bn̄ficio mala fide ꝑcipit eos,

Poſſeſſorio. *Adde Paul. de Caſt. conſil.265.incip. in cauſa quæ vertitur.et de hac materia vide plene ꝑ Alex.in con.110. par.1.& conſ.76. par.2.*

& ſalua ↄſciētia retinere nō pōt,ētſi ī eis n̄ fuit ↄdēnat⁹, ꝗa malæ fidei poſſeſſor nō facit fructus ſuos, ſm Inn.in c.ī literis.de reſti.ſpo.& in c.ↄſuluit.đ iure patro. Et iſtā deciſionē allegāt hic do.An.& do.Ab.& Imo.ꝗ ex ipſa colligit plus,ꝙ ēt fructus ꝑcepti a tp̄e deiectiōis extātes debebūt ī caſu hui⁹ gl.ſpectare ad monachos,ꝗa l3,quo ad ↄſumptos,fiat dr̄ia inter malæ, & bonæ fidei poſſeſſorē.c.grauis.đ reſti.ſpo.& an fuerint ꝑcepti an̄ lit.ↄteſ. vł poſt,ꝗa ꝗlibet cēleť malę fidei poſt litis ↄteſ.*tn̄ quo ad fructus ſtātes oēs poſſeſſores ſūt pares,ꝗa illi dēnt reſtitui vincēti ī ꝓprietate ēt in cā bn̄ficiali ſm ipſū . Itē pro iſta gl.facit,ſm do.meū , ꝗa cui nocet ſnīa,nocēt acta,ſm Inn.ī c.cām, & ibi dixi s̄.e.Sed ſnīa lata ↄtra actorem,in qua reus fuiſſet declaratus dn̄s,nocuiſſet ipſi actori, ſi poſſeſſio rei ꝑueniſſet ad ipſū,vt tradiť in l.exceptio. ff.de except.rei iud.& ꝑ Bar.in l.Pōpōius.§.ſi iuſſu.ff.đ acq. poſ. Ergo ēt litis ↄteſtatio nocebit.Et iſtū modū arguendi ſentit Bar.ī l.2.verſus fi.C.đ fruct.& lit. expendū dicit,ꝙ iō lit.ↄte.in vna cā,vł ↄ̄ vnā ꝑſonā,nō inducit malā fidē ī alia,vel quo ad aliā ꝑſonā,ꝗa ſnīa ī dictis caſibus non p̄iudicat,& ſic ſentit,ꝙ effectus litis ↄteſtationis,quo ad hoc,rłatur à ſnīa . Et ꝑ hæc inferri p̄t ſm ipſū in caſu nr̄o ampliando hāc gl.ꝙ ſi inſtantia in petitorio fuiſſet perēpta,ita ꝙ monachi haberēt ageř denuo ſuꝑ petitorio,adhuc eēt verū,qđ dicit gl.noſtra,ve3, ꝙ moniales reſtituerēt fructus a die litis ↄteſ. in prīa inſtātia.Pro hoc ēt allegat notabile dictū Io.An.in Spec. de emp.& vēd.§.nūc dicēdū,circa prin. vbi refert Franciſ.Accurſij diſputādo tenuiſſe, ꝙ ſi emptor ↄuētus ad p̄tiū a venditore opponit exceptionē,ꝙ res ſibi vēdita ē vitioſa,vn̄ eſt locus redhibitorię,& ī hoc fuit lis ↄteſ.ꝙ q̄uis ius ſuū deduxerit ꝑ viā exceptionis, nihilominus hoc tałr deductū ꝑpetuatur ꝑ li.ↄt.adeo ꝙ ſi poſtea deducať ꝑ viā actiōis, ī iudicio n̄ poterit opponi exceptio p̄ſcriptiōis,cū ſit interrupta,& ita apparet, ꝙ effectus litis cōteſtatiōis ortus fauore rei nō perijt finito iudicio qđ dictū ꝓbatur optīe ꝑ iſtā gl. q̄ ex hoc dicto ampliať. Nō ob ꝙ hoc videatur īductū in fauorē actoris, ꝗa minus vr̄ inductū ī fauorē rei reſpectu iuris ipſius rei, vt eↄ̄ actor videatur ↄſtitut⁹ ī mala fide ad effectū,ꝗ ſeꝗ p̄t, q̄ in fauore ipſius actoris,cū ęqualitas ſit ſeruanda in iudicijs,vt ē dictū ſm do.meū , ꝗ n̄ vidit motiuū Imo.hic ꝑ d.l.n̄ ſolet.cui rn̄deri p̄t , ꝙ illa rła limitatur ꝑ p̄dicta, & hoc ꝑꝑ ↄnexitatē iuris rei, qđ īcōtinēti reſultat ex facto actoris,& ſic đ recōuētiōe dr̄ ī c.1. cū ſi. s̄. de mu.pe.
8 Et† iſtis adde Do.de Rota deciſio.307.īci.Licet iſta ſpoliatio,ī nouiſſimis,vbi dn̄t elegāter , ꝙ q̄uis vincenti in poſſeſſorio dēant adiudicari fructus p̄teriti , & ſatisfieri dēat de expēſis,alias n̄ auditur aduerſari⁹ ī petitorio,vt hic gl.n̄ tn̄ ita erit eↄ̄,ꝗa ſnīa abſolutoria fertur in poſſeſſorio ꝓ poſſidēte , & aſſerto ſpoliatore ↄ̄ ſpoliatū in expēſis ↄdēnatū,ꝗa ſi vult reaſſumere petitoriū,n̄ teneť an̄ hāc reaſſumptionē ſatisfacere đ expēſis poſſidenti,ꝗ vigore executoriæ petat illas,ꝗa hoc ē priuilegiū ſpoliati,ꝙ an̄ īgreſſū petitorij dēt plene, & integrałr reſtitui ī odiū ſpoliatoris.S3 hoc ī alio caſu n̄ reperitur iure cautū,& ceſſat odiū,& hoc ſequūtur hic do. An. Abb.& Imo.& ē deciſio ſolēnis, ſi ē vera. Sed ī ↄ̄riū facit elegās dictū Bal.ī l.gn̄ałr.§.his đ p̄ſentib.C.đ reb.cre.vbi dicit, qđ ꝗ vīcit ī vno articulo,p̄t ſtatim peteř expenſas factas n̄ expectata diffinitiua.Ad idē,qđ no.Spe.ī ti.de libel.ↄcep.§.nūc oſtēdamus.ver.ſed & ſi. & ī ti. de expenſis.§.ſi an̄.ver.30.vbi dicit,ꝙ ſi oppoſui gn̄alitati libelli,ꝑꝑ qđ ī caſu ꝑmiſſo declaraſti partī,poſſū poſt đclarationē an̄ oīa peteř expēſas prius factas.Ad idē,qđ no.Bar.ī l.rura. C.đ oī agro đſerto,li.11.vbi dicit, ꝙ volēs reuocař ↄceſſionē tanq̄ erroneā , dēt pri⁹ reficere expenſas factas ꝑꝑ hoc.Ad idē,qđ ſingułr tractat Bal.ī l. edita.ver. poſtremo đ refectiōe expēſarū. C.đ edē.ī rep c.Paduana. Ex ꝗbus vr̄ in ꝓpoſito,quod dato ; ꝙ ceſſet ex parte ſpoliātis odium,

* Litis conteſt. *Adde quod habetur per Paul. de Caſt. conſi.47.vbi dicit, quod ſolum lis mota non conſtituit quē in mala fide, & eſt tex.in l.illud, & in l ſed ſi lege.§ ſcire.ff.đ pet.hæredit.*

odiũ, ꝑꝑ quod alias ſpoliator ſibi ɔdemnaẽ ad fructus,
tñ nõ ceſſat temeritas ſpoliantis, q̃ apparet eo ipſo, ꝙ ẽ
9 condemnatus in expenſis. Extra † gl. dicit hic Inno. ꝙ ſi
pars petit quartã dilationẽ cũ ſolennitate legali à iudi
ce, & ſubiungit, ꝙ ſi iudex denegauerit illã, ex nunc ap-
pellat, nõ valet ap. tanq̃ facta a futuro grauamine, & iõ
dẽt expectare, an iudex ɔcedat illam, an deneget, ſm ip
ſum ꝑ c. dilecto. & c. cum ceſſante. j̃. de app. & ſequũtur
* hic do. Ant. Imo. & alij cõiter, * quibus adde gl. in cle.
ſicut. in ver. a futuro, de appel. & dom. Abb. in d. c. cum
ceſſante. in 1. col. & gl. 3. in c. concertationi. de ap. in 6. &
Imo. in c. capitulum. s̃. de reſcr. & Inn. in c. ſacro. ad fi. j̃.
de ſenten. excõ. Fallit tñ, niſi præcedat aliquis actus, per
quẽ deſigneẽ futurũ grauamen, qͣ valebit ap. vt elegan
ter no. do. Ant. & do. Abb. in c. 1. ꝑ illũ tex. ff. de dila. &
Spec. in ti. de appel. §. in q̄bus. ver. 37. & §. quaľr. ver. &
ſunt primo. & do. Ant. & do. Abb. in d. ca. cum ceſſan-
te. & Imo. in d. cle. ſicut. Facit, qđ no. in c. interpoſita. j̃.
de app. quẽ ſequiẽ do. An. in c. dilecto. e. ti. vbi dicit, ꝙ ſi
iudex oppoſita exceptione eã ñ reijciat, neque ꝓcedat
ad vlteriora, ſed ter monitus, & cõgruo tꝑe expectatus
taceat, põt appellari, qͣ arguiẽ malitia futura, & facit c.
ab eo. ĩ fi. de ap. in 6. & tali caſu dẽt exprimi illa cã de p̄-
ſenti arguens grauamẽ futurũ, ſm do. Abb. in d. c. 1. ſm
quẽ nõ eſt neceſſe, ꝙ petat reuocari grauamen, ſed ſuffi
cit, ꝙ appellet. Nec obſtãt p̄dictis c. ɔſuluit. el 2. j̃. de ap.
10 vbi vr̃ appellari a grauamine futuro. qͣ † rñdet, vt ibi ꝑ
do. An. Et nõ ꝓcedũt iſta in extraiudi
cialibus, ĩ q̄bus valet ap. a futuro gra-
uamine, * cle. ſicut. de ap. & c. cum no-
bis olim. cũ ſi. s̃. de elec. qͣ lex in iudi-
cialibus multũ p̄ſumit ꝓ iudice, iõ nõ
ita de facili admittit ap. ab eo, ſicut in
extraiudicialibus, & facit l. ab ea parte. ff. de ꝓb. Dñt tñ
Inno. Hoſ. & alij hic, ꝙ ſi poſt denegatã dilatiõnẽ pars
appellaret hoc mõ, Peto reuocari grauamẽ, & ſi ipſum
nõ reuocaueritis, appello. ꝙ valet appellatio, tanquã fa
cta a grauamine p̄terito, nõ futuro. Et hoc dictũ ſolet al
legari ab oĩbus ꝓ notabili, ſm do. Ab. quẽ vide. Sol⁹ do.
Ab. tenet ɔ̃ Inn. Aduerte tñ, quia ſm Abbatem, & alios
in primo dicto, ꝙ iõ valeat dicta appellatio, ſi non reuo
caueritis, appello, quia nõ eſt ſimpľr a futuro grauami-
ne, ſed potius a p̄terito, qͣ vr̃ referre appellationẽ ad tẽ
pus ɔditionis impletæ. Vñ ſi denegaueritis, arg. c. ſi ꝓ te.
iuncta gl. de reſcrip. in 6. Vñ vr̃ magis appellare tunc, q̃
nũc, ẽtſi diceret, ex nũc appello, neq; trahiẽ iſta cõditio
in ſñia iudicis, ꝑ no. ĩ c. p̄terea req̄ſiti. j̃. de app. & in cle.
1. de ɔceſ. p̄b. Ergo nec ĩ actu app. ſm ipſũ. Pro quo facit
qͣ ille, q̄ nõ põt facere actũ ipſo iure de p̄ſenti, facit illũ
actũ valide, ſi ɔfert in tp̄s ꝑmiſſum. Probaẽ ĩ l. ſi eũ. §. fi.
cũ l. ſeq. ff. de dona. ĩter virũ, & vxo. & in l. qđ ſpõſæ. C. đ
dona. añ nup. & in l. in tp̄s. ff. de hære. inſti. & in c. de vxo
re. j̃. de ſepul. & dom. Ab. ibi, & in c. bonæ. s̃. de elec. Sed
11 † ɔ̃ iſta dicta do. Abb. tenet hic do. meus per tex. vbi di-
cit, eſſe quaſi caſũ in c. Romana. §. 1. de offi. ord. in 6. vbi
archiep̄s in diœceſi ſui ſuffraganei nõ põt committere
cãm appel. vel aliquẽ actũ ipſius ſub ɔditiõe, ſi ɔtigerit
ad eũ appellari. Sicut ergo ne aliquo mõ lædaẽ iuriſdõ
ſuffraganei, nõ põt cõmitti cã appel. ſub cõditione, ita
eadẽ rõne, ne lædaẽ honor iudicis, de cuius ꝑſona appel-
lãs vr̃ diffidere, nõ admitteẽ app. ɔditionalis. & in iuri-
bus allegatis ꝑ do. Ab. fit ꝓhibitio ab habente ptãtẽ fa-
ciẽdi actũ. Vñ nõ eſt mirũ, ſi nõ annullat ipſo iure. Sed
hic appellãs ipſo iure nõ hẽt ptãtẽ appellãdi a grauami
ne futuro. Et ꝑ ſimili dr̃ia vide gl. in cle. 1. in verbo, inhi
bentes. de iure pat. Nõ obſt. d. l. ſi eũ. cũ ɔc. qͣ diſpoſitio
facta tꝑe ꝓhibito collata in tp̄s ꝑmiſſum, tũc valet, qñ
ex hac collatione purgatur cã prohibitionis, ſed ſi non
purgaẽ, nõ valet, l. ſi minor. in fi. ff. de ſer. export. & talis
eſt caſus noſter, qͣ ſi ego appellẽ, ſi grauaueris, & ſic cõ-
feraẽ app. in caſu ꝑmiſſo, tñ nõ ceſſat cã prohibitionis. ſ.
honor debitus iudicibus. Et adhuc ſubeſt alia rõ, qͣ poſ
ſet eſſe, ꝙ iudex añquam ĩterloqueret, adeo iuſtificaret
interſolutoriã, ꝙ retraheret partẽ ab appellãdo, puta, ſi

* Grauamine. *Add. Pau. de Caſ. conſil. 22. & conſilio. 25.*

probeẽ id qđ pars ignorat, vel nõ credit poſſe ꝓbari, qͣ
tũc mutaret ꝓpoſitũ. Vñ, ne pars vtaẽ fruſtratoria app.
ſatis ſubeſt cã, cur ñ poſſit hoc mõ appellari. Et hæc rõ
multũ placet do. meo, cũ quo trãſeo. Vlterius, in quan-
tũ dicit hic Inn. quẽ retuli s̃. ver. extra gl. in fi. ꝙ ſi diciẽ,
& niſi reuocaueris, appello, nõ ẽ appellare a futuro gra
uamine. qͣ hoc verbũ poniẽ ſuperfluo ad cautelã, licet
alias verbũ ſubiunctiui modi, quale iſtud ſit, nõ reuoca
ueritis, extẽdatur, & importet tp̄s futurũ, l. filij mater. ff.
ad Tertulia. Adde do. Card. hic, q̄ ꝓ hoc, qđ dicit Inno.
de ſubiũctiuo, decidit notabiľr, ſi ſtatutũ dicit, ꝙ marit⁹
habẽs filios ex prima vxore nõ poſſit ɔſtituere dotẽ ſe-
cũdæ, niſi de his, q̃ euidẽter receperit, ꝙ ſi ɔſtituit, & po-
ſtea recepit ex interuallo, iuſtificatur inſtr̃m, non obſt.
ſtatuto ꝑꝑ futurũ ſubiunctiui, quod eſt extẽſiuũ ad futu
rũ tp̄s, & allegat ad idẽ illã doctrinam gl. & Bar. in l. vni
uerſas. C. de preci. imp. offe. quã retuli ĩ c. 2. ver. tertio re
ſtringe. s̃. eo. & qđ no. Io. And. in c. quanquã. de vſu. in 6.
& Bar. in l. filio. ff. de iniuſ. irritoq; teſta. vbi dñt, ꝙ non
annullatur teſtm̃ vſurarij, ſi ex poſt præſtat cautionem.
Vñ dicit do. Car. pridie fuiſſe determinatũ in ciuitate,
ꝙ ſi vſurarius condito teſtõ deceſſit nõ præſtita cautio-
ne, ſed dimiſſo ꝓcuratore ad p̄ſtandũ poſt mortẽ, ꝙ ſi p̄
ſtabitur, teſtm̃ iuſtificabitur, qđ eſt dictũ do. An. & ſuſti
neẽ ex p̄cedẽtibus, ſm ipſum, cuius lecturã prius non ha
bui originaľr. Et hoc vltimum adde ad plenius no. in d.
c. quanquam. Vltimo circa tex. in verbo, ꝓ eo, ꝙ volue-
rint. Dicit hic Hoſt. ꝙ ſi iudex denegat quartã ꝓductio-
nẽ ꝑꝑ refrænandam multitudinem teſtium, & coram
iudice appellationis poſtea liqueat, ꝙ multitudo teſtiũ
12 nõ erat refrænata, põt ĩterlocutoriã reuocaẽ, qͣ † iſtud
verbũ, Voluerint. ĩtelligitur de volũtate rõnabili & iu-
ſta. Vñ ſi male arbitretur, poterit corrigi ꝑ iudicẽ appel
lationis, iuxta no. ꝑ gl. ĩ c. ſuꝑ his. j̃. de accuſ. Sed in hoc
dicit Imo. hic eſſe diligenter attendendum, quia expreſ
ſe infert, ꝙ ſi aliq̄d cõmittitur voluntati alicuius, intelli
gitur nõ de mera, ſed đ volũtate ratificabili, qđ ipſe pu
tat intelligendũ in caſu, in quo loquitur Hoſt. videlicet
qñ fit commiſſio habenti iuſtitiã miniſtrare, alias tale
verbũ importat voluntatẽ rõne iuris
* poſitiui * nõ regulatã, dũ modo ceſſet
dolus, l. creditor. §. Lucius. ff. mandati.
Ita dicit tenere Bar. ĩ l. ſi ſic. ff. de leg. 1.
& ĩ extrauag. ad reprimendã. in verbo
videbitur. & idẽ dicit do. meus hic, de
Imo. mẽtiõe ñ facta, & allegat ad idẽ
Fal. in l. cũ ea. C. de do. ꝓmiſ. & in l. & ſi poſt tres. ff. ſi q̄s
caut. & gl. quã dicit ſingularẽ, in l. pen. ff. de arbit. & do.
Ant. late ĩ c. 1. s̃. de ɔſt. Nec in caſu decre. noſtræ vr̃ hoc
committi voluntati iudicis ſm ipſum ſed fit mẽtio de
voluntate iudicis, ſm ipſum, ad reſpondendũ, ꝙ iudex
voluerit, ex qua cã ſit motus ad ferendam ſententiam.
Vñ ad alium finem ponuntur hic iſta verba, q̃ ad ponẽ
dum hoc in voluntate iudicis. Nec eſt cõueniens, ꝙ ar-
bitriũ appelletur volũtas, vt ꝑ Bar. ĩ d. verbo, videbitur
ſm ipſum. Et pro opin. Imo. & ſua adde do. Ant. in c. 2.
s̃. de corpore viti. & Imo. in cle. ſæpe. in vlt. col. de ver.
ſign. & Ang. & Imo. in d. l. ſi ſic. & Imo. & Ro. in l. ſi filius
familias. ff. de dona. & do. Abb. ĩ cle. 1. de exceſ. p̄la. & in
c. abbate. j̃. de ver. ſign. & in c. 2. circa prin. s̃. de ſeq. poſ.
& fru. & do. An. ĩ c. ex parte. ĩ pẽ. notabili, s̃. de ɔſue. in c.
nimis. el 2. ꝑ illũ tex. j̃. de exceſ. p̄la. & ĩ l. cũ antea, C. de
arbit. & Bar. in l. centeſimis. §. fi. ff. de ver obl. & Bal. in l.
fi. circa prin. C. de ɔ̃h. empt. & in l. 1. ff. de leg. 2. & in l. 2.
§. voluntati. ff. ſol. mat. & ſæpe notat Dom. ſuꝑ diſ. maxi
me in c. qđ interrogaſti. 27. diſ. & ĩ c. vicinia. in vlt. nota
bili, 31. diſ. & ibi dicit idẽ eſſe, ſi dr̃, Facias, vt vis, & facit
illud, *Sit pro ratione voluntas*, iuxta gl. in l. 1. in verbo, p̄tor
ratus. ff. de poſtula. Et iſta ꝓcedere pñt, quo ad partes, cũ
quibus aliquis habet procedere ſecun
* dũ volũtatem ſuam, * ſed quo ad ter-
tiũ nõ procederet ſuo ſenſu, ſed volũ
tate regulata iure, ſm Imo. in d. cap. 1.
s̃. de ɔſtit. cui adde Lapũ allegatiõe 6.

* Poſitiui. *Adde Socin. cõſilio. 92. incip circa primũ huius. ver. Sed tertio loco. in 1. par.*

* Voluntatẽ. *Adde quid ſi dicatur alicui, cõmittim⁹ volũtati libere, et dic,*

dic, quod semꝑ intelligitur, dummodo absit dol⁹. l. creditor. §. Lucius. ff. mand. Guil. de Cun. in l. pe. de arbit. Bal. in l. ſi qs maior. circa prin.

Itē nō ꝓcedūt iſta, vbi ſubiecta mā aliud ſuadet. Patet in c.1. in verbo, multis. prima diſt. & in c. cū nemo, in verbo, volūtas ē mihi. 23. q. 8. & ī paſſione & orōne Dñica, Fiat volūtas tua. cum ſim. qbus p̄dicta darēt extraneū ītellectū, ſi ſimpl̄r caperent̄, prout à multis.

C. de tranſa Bar. l. in alio. col. 4. in fi. ver. item dicit teſtator. ff. de alim. & ciba. lega. & Bal. in ca. 1. §. fi. per illum tex. de pace iura. firman. Ale. in l. ſi ſic. col. 1. ver. quid de verbo liberam. ff. de lega. 1. Abb. in c. 1. per illum tex. de ijs quæ fiunt à maiori parte capituli Bal. in rub. C. de pœna iud. qui male iudic. col. 2. Auctor. in c. 1. col. 30. ver. & ſi dicatur, committimus voluntati tuę. de conſtit.

SVMMARIVM.

CAPITVLVM XXXVII.

Cum cauſam. Diligenter ſunt examinādi teſtes de ſingulis circūſtātijs, & q eos impediūt, puniendi sūt, & multitudo teſtiū ꝑ iudicē refrenāda eſt. H. D., Et notabilia patebūt ex dicendis in gl. Sed prius ſuꝑ tex. ī verbo, fama. tene menti, ſm do. meum do. Ant. & Abb. hic elegans dictum Spec. in
1 ti. de noto, crimine. §. fama. in fi. vbi dixit, ꝙ ſi † teſtis deponēs ſuper certis articulis, dixit ſe nihil ſcire, exceptis paucis, & interrogatus ſuꝑ articulo gnāli de fama, ꝙ cōmuniter ſolet fieri in fine articulorū, rñdet verū eſſe, ꝙ eſt fama, iſta rñſio nō eſt referenda ſolum ad ea, ſuꝑ quibus rñdit, ſed ad oīa in articulis ꝯtēta, vt rñſio ꝯformotur interrogationi, §. p̄terea. Inſti. de inut. ſtip. Nec per illud vr̄ ſibi eſſe ꝯ̃rius, qa pōt eſſe, ꝙ aliquid neſcit in veritate, & tñ de illo ſit vox, & fama. Et ita dixit Spe. fuiſſe obtētū corā ſe, & ſequunt̄ p̄dicti, quibus adde Bar. idem tenētē in l. de minore. §. tormēta. in pen. col. ver. q̄ro, qd ſi teſtis. ff. de q̄ſtion. & Sali, in l. ea qdē. in pen. col, ver. q̄ro. C. de accuſ. Sed vide do. Mar. in rep. c. qual̄r. el 2. q. 9. art. 44. ī. de accuſ. vbi dicit, ꝙ cōiter notarii ſcribūt, ꝙ d̄ teſtificatis eſt publica vox, & fama, de nō teſtificatis nō eſt, ſed dicit ipſe, ſe ſemꝑ practicaſſe, qd̄ poſt quēlibet articulū, maxime de quo timet̄, ꝙ teſtis nihil ſciat, niſi per famā, fiat immediate articulus ꝙ de ꝯtēris in d. arti. eſt publica vox, & fama, qd̄ ſic poſt ſing. articulos multiplicet̄ articulus famæ, vel fiat interrogatoriū, ꝙ ſi dicat ſe neſcire de ꝯtētis in tali articulo interroget̄ ſuper ſingulis ſeparate, & practicat̄, an ſaltē aliqd ſciat ꝑ famam, & ita dicit ſe ꝯſuluiſſe plerūque, ex quo poteris nō paruū honorē reportare, ſm ipsū. Et ſi diceret̄, ꝙ dictū Spe. nō pōt procedere ex eo, qa vnus teſtis non reducit̄ ad concordiā de ſeipſo, vt probet, ſm Bar. in l. eos. ff. de falſis. & iſte vr̄ ſibi ꝯ̃rius, nam, ſm Bar. ſubtil̄r in l. admonendi. ff. de iureiu. ille. q dicit aliquid ſe neſcire, ꝑ illam neſciētiā excludit nō ſolum ſcientiā, ſed fidē, & opinionē, ergo eadem rōne videret̄ excludere famā, q̄ eſt incerta, & quā hoīes opinant̄. Rñdet hic do. meus, ꝙ iō ad fi. ꝓbādi teſtis de ſeipſo ad ſeipſum pōt reduci ad ꝯcordiā, vt ꝑ Bar. in repetitione l. de ætate. ff. de mino. & dixi s̃. eo. & c. dicit, ꝙ doctrina Bar. in d. l. admonēdi. nō vr̄ vera, qa verbū, Neſcio, vel Nihil ſcio, de ſua ꝓprietate nō excludūt, niſi ſciētiā, & ſic non ſequit̄, ꝙ excludit̄ opinio, vel fides, q̄ aliud ē à ſciētia, c. quoties. s̃. eo. Et iſtis addit do. An. hic, qd̄ no. Ioā. And. in Spec. de teſte. §. nunc videndū. in vlt. addi. vbi dicit, ꝙ ſi ſimul, & ſemel fuit articulatum de facto principali, & poſtea in vltimo articulo de fama, ſed ſolum depoſuit ſuꝑ articulo principali, poterit ipſe idē, vel alius teſtis recipi ſuꝑ articulo famæ, quia modus ꝓbandi ꝑ famā nō vr̄ deductus ſuꝑ articulo facti principalis, & de hoc dicto meminit ēt do. Ant. in c. fraternitatis. s̃. eo. ꝓ quo vide Cy. & Sali. in l. fi. C. de q̄ōnib. vbi dñt, ꝙ ſi teſtis eſt examinatus ſuper vno indicio ipſius maleficii, puta, de fuga, qa de illo indicio capitulatum fuit dū taxat, & nō de alio, tūc ñ obſtāte publicatiōe poterit idē teſtis, vel alius ſuꝑ nouo indicio recipi. In gl. in verbo, de cauſis. in prin. No. iſtā gl. ſemper, an & qñ valeat dictū teſtis, q ñ reddit cām dicti ſui, ī quo multū ſolēniter īſiſtūt hic oēs Scribētes, ſed p̄cipue Bal. ſubtiliſſime, & ponūt iſti, qual̄r & qñ debeat aſſignare cauſā dicti ſui, & ē mā vtilis, lʒ vulgata, de qua ēt tangit plene Bal. in l. ſolam. & in l. teſtium. C. de teſti. & Spe. magiſtral̄r in ti. de teſte. §. nūc tractandum. ver. debet quoque iudex. vſque in fi. vbi extendit practicam huius decretalis. In primo reſponſo habetur etiam de materia per dom. Ant. in cap. ſuper his. & ibi late per Innoc. & Paul. de Caſt. in l. qui teſtamento. § fi. ff. de teſta. per gl. in l. cum hi. §. cauſa. in verbo, audiat. ff. de tranſa. & per glo. 1. in l. 1. in princ. ff. de no. ope. nunc. & Bal. qui refert Innocen. hic in l. 3. in princip. ff. de teſtibus. in apoſtil. & Ro. in l. mortis cauſa. §. qui hominem. ff. de dona. cauſa mortis. & dom. Flo. in l. ſi ſeruum meum. ff. ad l. Aquil. & Bal. in l. is qui. ff. de tu. & cu. da. ab his. & in l. penul.

ad

ad fi.ff.de ꝓba.& in l.1.circa mediū.ff.si cer. pe. & in l.1. in pen.col.ff.de testib.in apostillis,& glo.& Arch.in c.si habes.in verbo,idonea.34.q 2.& in alijs locis,đ qbus.j̃. Et ꝓ clariori doctrina dic magis ordinate q̃ ꝑ Doct.faciēdo ex oībus certas ↄclusiones. Prima ↄclusio. Testes a regulariter † non 2 tenētur reddere cām dicti sui, ſm gl. hic,& in l.solā.C.eo. & gl.2.in c.sicur. vbi boni tex.j̃.đ re iud.& gl.ī §.itē solā.4.q 3. & Inno. & oēs * hic, quia testis nō debet esse verbosus, i.non dēt rñdere ad ea, de quibus non reqritur ſm ipsos. Operatur tñ non parum, si ipse eā reddit,qm̃ cæteris paribus ꝑpōderabit eius dictū,ſm Bal.in l.presbyteri.ante fi.C.de episc. & cle. & ita di-
3 cit tenuisse hoc dictum alibi. Fallit primò ista conclusio, nisi testis fuisset a iudice interrogatus de cā, vt hic in gl.Et ita intellige gl. in c.si qñ s̃.de rescr.in ver.rationabilem, ſm Imo. ibi & hic. Et adde,ſm Bald.hic, ꝙ iudex interrogans hoc mō dicendo, quid scis? vr̃ interrogare etiam de causa,qa indefinita æquipollet vniuersali, acsi iudex diceret, dic oīa.quæ scis,& tunc non valeret dictum eius,si non redderet cām, quia implicite interrogatur de ipsa, & ita dicit signanter Bal.se putare, si testis iurauit dicere veritatem, siue fuerit interrogatus de cā, siue nō, & ita dicit probari eleganter in c. fraternitatis.in vlti.col.s̃. eo. Et talis testis interrogatus de cā non respondēs, non facit præsumptionem,ſm Spe.in ti.de teste. §.1. ver. item ꝙ interrogatus &.Bal.in l.testimonium. ff.de test. in apost.ꝙ tamen vr̃ esse arbitrarium, ſm do.Abb.hic,quibus adde,ꝙ si pars dedisset interrogatoria, & omitteretur repetitio sup eis, non valerent attestationes, & hoc, si interrogatoria non fuerint reiecta à iudice.Præterea vtile est,ſm do.Car.& dom.Abb.hic, vt scribantur in actis,vt post publicationem possis opponere attestationibus,si sint interrogatoria omissa, & allegant Spe.in ti.de teste,§.iam de interrogatorijs. ver.item caute. Et istis adde Io.And.in d.ver.item,ꝙ interrogatus.vbi dixit,ꝙ si per dolum, vel negligētiam iudex non q̃rit de cā, tenet̃ tñ in foro pœnitentiali parti, ↄ̃ quam deposuit testis non expressa cā,qua expressa dictū eius ñ nocuisset sibi.Dicit tñ,ꝙ in foro iudiciali petitio ad interesse non haberet locū, nisi forte ipse reus ↄfiteret̃, & seqtur do.Ant.hic, & ēt in effectu do. Abb.dummodo ſm ipsum ↄstet,ꝙ iudex ꝑ malitiā non interrogauit,qa sciebat testē nō redditurū sufficiētē cā,vel testis hoc ↄfitet̃, qbus casibus credit eū teneri, nedū in foro pœnitētiali rōne culpæ,vt ꝓbat̃ ex dicto Inn. ī c.sicut dignū. cū ↄcor.j̃.de hom.sed ēt in foro iudiciali, per l.si qñ.C.de testi.& in l.si filiusfamilias. ff. de iud. vt hic ꝑ ipsum, ꝓ quo vide, q̃ late dixi post do.Ant. & Ana ī c.tua nos.j̃.đ homi.& ꝙ no.Rayn.in summa,de teste.prope fi.vbi dicit, ꝙ si testis per suū falsum testimoniū intulit dānū parti tenet̃ in foro ↄscientiæ. Quod aūt dictū est de iudice,intellige sane, dūmodo iudex fuerit requisitus, vt interroget, alias nō,quia lex, vel statutū astringēs iudicē,sub pęna,vt aliqd faciat, ꝙ ē ad vtilitatē priuatā,ītelligitur,si ē petit⁹, vt notāt do.Ant.Imo.& do. Abb.in c. venerabilis.s̃.de iud.& Bal.in l.1. §. magistratibus.ff.de magist. ↄuen. & do.Abb. in c. auditis.in fi.s̃.de ꝓcur.cū ↄcor.quas credo dixisse in c.excōicamus.in prin.j̃.đ hę re.Sed hanc fallentiā intellige ſm Inn. Bal. dom. Ant. & Imo.hic, nisi dictū testis probaret cām annexā,puta, quia dixit se vidisse Titiū mutuare Seio 10. nam de cā sciæ ñ est aliter interrogādus, & si interrogatus eā non reddat nō vitiat̃ dictū suū qa ī dicto est expressa rō, sed rursus pōt interrogari, qñ vidit, qs erat secū, ſm Inn & est no.dignū,ſm Bal.hic, qui addit,ꝙ si diceret, Titium fuisse secū,& Titius dicat, se nō interfuisse,remanet dictū testis suspectū & inualidū. Allegat l.1.in fi ff.quemad.testa.aper.& addit,ꝙ si interrogatus, qs erat secū? dicat,nō recordor, est vt suspectus & ñ creditur ei, qa istæ īterrogationes nō fiūt frustra, sed cā intercipiendi testē. Ista tñ suspicio ꝑtinet ad actū, & in dubio ñ ꝑ̄sumit̃,secundū ipsū, & addit, ꝙ si fuit interrogatus de cā bis, & semel reddit bonā rōnē,puta,de uisu,& postea malā,puta de credulitate, vr̃ ꝙ talis testis itricauerit seipsū, & nō probet.Allegat l. q falsa, vel varia.ff.de testib.Fallit scđo dicta ↄclusio,qñ testis non deponit in his,q̃ sunt ꝑceptibilia sensu corporeo,in qb.ꝓcedūt ꝑ̄dicta,sed in ꝑceptibilibus solū iudicio intellectus,qa in talibus necesse est, ꝙ reddat cām,ētsi nō fuit interrogatus,ſm Inn.& oēs * hic, quia deponere đ his ñ spectat proprie ad offm̄ testis,exēplū ſm Inn.hic,si dicit talē esse dñm vnius rei, nā dñium solū nō ꝑcipit̃ sensu corporeo,iō op3,ꝙ reddat cām ꝑ q̃ infertur ad verba iuris ꝑ eum ꝓlata, vt qa adiūgat,ꝙ emit talē rē,siue lanā,& fecit illud vestimentū, vel quid simile,nā ſm Bal.hic,de dñ o nō pōt reddi directa & īmediata rō ꝑ sensū corporis,quia apprehēditur dictamine alterius rōnis,tanq̃ quoddā abstractū nō ↄcretū sensibus, & dicit,ꝙ oīs intellectus Doctorū ē cū isto dicto Inn.quia cā dñij ↄsistit in facto, id est, in ↄ̃ctu & traditione facta à dño, Insti. de rer. diuis. §. si quis à non dño,& facta nō ꝑ̄sumitur ad supplēda dicta testiū, vt no.ī l.j.C.đ vsur.Quare merito, ꝙ à teste nō deponit̃, ñ ꝓbat, quia iur̃m & depositio testis sunt stricti iuris,& iō si interrogatus sup capitulo, ꝙ res ꝑtinet ad Titium, dicit verum eē,& interrogatus de cā sciæ,dicit,quia Titius est dñs,ista rō non probat, nisi adijciatur rō rōnis,q̃ ↄsistit in causis facti ordinati ad ius,quia dictū testis dēt esse ita clarū, ꝙ ñ oporteat sup eo disputari,& iō ignotū non probat̃ ꝑ ignotius,vt no.in l.Publia.in fi.ff. depositi. vt hic latius ꝑ Bal.q subdit, ꝙ sufficit testē reddere bonā rōnē,& ꝙ bona rō ē, q̃ exigit̃ à perito, vel iurista, ꝑ l.si qs vēditor.in prin.ff. de ædi.edic.qui tex.est not.ad multa ſm ipsū,& bñ.Et ꝑ hāc fallentiā habetur vna potissima doctrina ī hac ma,q̃ ↄfirma ex his,q̃ pulchre no. Bar.in tractatu de teste,ver.testis dixit fundū,& do.Cardi.& do.Abb.in c.cū cām.j̃.eo.ibi dicetur,vbi dñt,ꝙ testis deponēs sup valore ñ probat, nisi assignet cām ēt ñ interrogatus,quia ↄsistit in intellectu.Ad idē,quod no. Bal.in l.pe.quasi in fi.C.de sent.q̃ sine cer. quan.ubi dicit, ꝙ valet snīa lata ꝑꝑ testes, ēt qui non reddiderunt cām sui dicti, nisi redditio cāæ eēt de substātia, ut si testes deponerēt đ dñio,territorio,districtu iuris decimandi,vel iurisdōnalis,q̃ potius rōne ītellectus, q̃ sensu corporis ꝑcipiūtur.Ita dicit notare Inn. hic, ꝙ esset dictū notabile, tñ multū vulgare.Ad idē,quod no.Bal.in l.solā.ī j.col.C.eo.ubi multū egregie deducit dicta Inn.hic, ↄcludēs,ꝙ in ↄsistentibus in intellectu testis excedit notissimos terminos officij testis,& efficit̃ altioris inquisitionis,id est,transcendentis rōnem intellectus, q̃ rō potius dr̃ iudiciū,q̃ testimoniū,& ideo opus est,ꝙ in obiectis,in qb.non ē aliqd visibile, nec sensibile,nec tangibile,sed solū intelligibile,assignentur cāæ facti,ex quib,ↄstet testē scire. Et postea subdit Bal.ibidē,ꝙ si testis dicit se uidisse ꝑ̄scribi nō expresso đ possessione,nihil probat, qa deponit de iure,nō de facto, iuxta gl.in l.stipulatio. §.hic quoq;.ff.de uer.oblig. Vñ oportet, ꝙ dicat se uidisse talem longo tp̄e possidere. Et alia pulchra ponit ibi Bal.in l.ↄuenticulam.in vlt.col.C. de episc. & cler.vbi inter alia dicit, ꝙ rō testis vult per ordinem fundare dictū,vt qñ đponit de dñio,vel ꝑ̄scriptione,ꝓbat,si ex his, q̃ reqruntur ad eē ꝑ̄scriptionis, vł dñij format suū argumentū,inferēdo ex causis facti in suo sensu cadētib. conclusio

a Testis. *Adde a tu, & dic,ꝙ licèt testis non teneatur assignare rationem dicti sui,si non est interrogatus,vt hic per Fel. Fallit tamen hoc in causis criminalibus, in quib.non ualet dictū testis si non assignat rationem dicti sui ēt non interrogatus, Salic. in l. sciant cuncti.C.de prob. do.Alex.in consi. suo 15.inci.Viso ꝓcessu in forma per potestatē Parmę. Est verum, quòd Lud.Ro.in l.ait ꝑ̄tor.ff.de iureiu limitat istam cōem opin. vt procedat in causis criminalibus,in quibus uenit imponēda pœna corporalis: secus, si esset causa criminalis, ꝓ qua imponeretur pœna pecuniaria. Et idem tenuit ante eū Ant. de Bu.in c.fin.de iureiuran. Sed contra Lud. Rom. & Ant. de Bu. tenuit Imo. in d.c.fi.& do. Alexan. in l. ait prætor.per generalitatem d.l.sciant cuncti. Et ideo teneas primam opi. indistincte, quia communis.*

cluſionẽ iuris, qa tũc intellectus adminiculatur ſenſui, & ſupplet, qđ deficit in ſenſu, & allegat Inn. hic. Ad idẽ vide do. Car. ɔſ. 77. Inci. In Dei, &c. in cã & qõne excellẽtiſſimi legũ doctoris. vbi dicit, ꝙ teſtis dicẽs ſimpl̃r, ꝙ Titius porrexit ſupplicationẽ ĩ tenore & forma, de qua ĩ capitulo ſit mẽtio, nec dicit ſe legiſſe, nec aliq̃ cãm dicti ſui reddit, nihil probat, qa regula eſt, ꝙ qñ teſtes deponũt ſup his, q̃ nõ percipiuntur ſine intellectu, tenenẽ reddere cãm ſui dicti, alias nõ ꝓbant, & allegat Inn. hic. Et p hanc doctrinã Inno. determinat ẽt vnã qõnẽ Romanus in l. ſciendũ. ff. de ver. ob. & vnã Bal. in l. vnica. ver. ſeptimò, qualiter. C. de ſen. q̃ pro eo, qđ intereſt. & aliã in l. ſi arbiter. C. de ꝓba. & multas decidit Bald. hic valde vtiliter, & p̃ſertim, dũ infert, ꝙ ſi teſtis dicat, vidi, ꝙ talis erat clericus, nõ ꝓbat clericatũ, ſed oportet reddere rõnẽ. & ſi dicit, qa vidit eũ ordinari, ꝓbat plenè: ſi aũt dicit, ꝙ vidit eũ incedere publicè cũ tonſura & habitu, probat p̃ſumptiuè. Allegat Iac. But. in l. ſi qua per calumniã. C. de epiſco. & cler. ſecus, ſi nõ adijcit publicè, qa portare habitũ in domo nõ facit aliquẽ p̃ſumi clericũ, niſi ꝓbet, ꝙ ſuperior ei impoſuit habitũ, per ca. ſi iudex. de ſen. exc. in 6. ſm ipsũ. Et allegat̃ quotidie iſta doctrina Inn. ꝙ teſtis non hẽt deponere p verba iuris, ſed de ipſo facto, ex quo reſultat p̃ſumptio iuris. & ad idẽ vide Spe. in tit. de ſyndico. §. 1. ver. ſed huic obſtat. & Ioa. And. in Spec. de teſte. §. nunc videndũ. in prima additione. ver. in quantũ tñ de articulo iuris. & do. Ant. in c. cũ ad ſedẽ, in 5. char. s̃. de reſti. ſpol. & ĩ c. l3 cãm ĩ pe. char. s̃. ti. 1. & ĩ c. ſicut. ĩ. de re iud. & Bar. in l. 1. ff. ſi cer. pe. & ĩ l. mutuũ. ff. de acq. hær. & Bal. in c. quãto. ĩ fi. s̃. de iud. & in l. j. in vlt. char. C. de ɔſeſ. Et iſtã fallẽtiam ampliat hic elegãter Inn. ẽtſi teſtis inducit̃ ad ꝓbandũ, in quo plurimũ laborat intellectus, quantuncunq; ɔſiſtat in facto, puta, ſi volo ꝓbare aliquem ebriũ, vel furioſum, nam ad iſta ſciẽda reqritur pſpicax ĩquiſitio*, & nõ offerũt ſe aĩo, niſi p multa & diuerſa media. Vñ teſtis põt de facili errare, & iõ ñ credit̃ ſibi, niſi aſſignaſſet cãm, & ſequuntur hic do. Ant. Bal. & do. Car. & do. Abb. & Spec. in d. §. nũc tractandũ. ver. idẽ ſentias, & ver. idẽ quoq; eſt. Et idẽ circa illud de furore tenet Bald. in l. furioſum. circa mediũ. C. q teſt. face. poſ. Et idẽ de vtroq; dicit Bar. in trac. de teſte. Et idẽ Bal. in l. ſolã. inferens gñaliter, ꝙ vbi reqritur p̃dominiũ intellectus s̃. ſenſum, ñ credit̃ teſti, niſi applicet rõnẽ ɔcludẽtẽ ex ſenſu, ꝙ eſt ĩ oĩb. q̃ ſunt difficilis ꝓbationis, puta, qa directè videri, vel ſentiri nequeũt, vñ putat idẽ eẽ, ſi teſtis ꝓduceret̃ ad probandũ adulteriũ, nã & hoc ñ põt videri plenè, & ɔcludenter ſciri p rõnes intrinſecas, ſed p extrinſecas, q̃ ñ p̃ſumunt̃, niſi exprimantur. vt in c. p̃tera. s̃. eo. Et idẽ dicit quoties producit̃ teſtis ad ꝓbandã inuiſibilem qualitatẽ animi, puta, dementiã, fatuitatem, vl̃ profundã amicitiã, vl̃ inimicitiã, qa oportet aſſignare rõnes illatiuas, vl̃ motiuas, animi ſapientũ, cùm hæc ſint inuiſibilia & intangibilia. Et idem p alia verba extẽdit Bal. probãs, ꝙ accidentia animi ñ pcipiuntur momento tpis, ſed ex quodã diſcurſu & multitudine actuũ, & dicit, ꝙ furor & dementia ſunt paſſiones cerebri, quas vix cognoſcit viſus. Modò hãc fallentiã temperat trib. modis, primo, niſi talia ɔſiſtentia ĩ intellectu eẽnt talia q̃ poſſent pcipi facili diſcurſu intellectus, qa deponens de ipſis ſine redditione cãæ nõ petita, nõ deponit nulliter. Ita elegãter dicit Bart. ĩ tractatu de teſte, circa 3. col. ver. q̃dã. n. Dat exẽplũ in deponente đ numeratione pecuniæ, nã teſtis nõ uidit, niſi colorẽ, ſed mente, corde &

* Inquiſitio. *Ad de Soci. conſ. 45. incip. in cauſa reſtitutionis in integrum uerſ. ſecundum eſt & uerſi. teſtis aũt, cir. med. cum uerſ. ſeq. par. 1. ubi etiam, quòd ſi teſtis dicat aliquem ebrioſum, quia ex actibus hoc colligit, bñ ꝓbat, ex quo cauſã aſsignat per iudicium rationis, cũ debeat cauſam facti aſsignare, puta quia vidit eum intollerabiliter bibere, & poſtea eũ uidit in itinere uacillare, & ibidem uide etiam de ꝓprobando quem furioſum, cui Adde Ang. in Auth. ut cum de appell. cognoſ. §. ſi quis. & Socin. conſi. 171. par. 3.*

rõne pcipit an fuerit argẽtea, vel aurea de facili, & iõ valet teſtimoniũ cã ñ reddita, ſm ipſum, quem ſequuntur hic do. Car. & do. Abb. ex quo infert do. Ab. ꝙ teſtis inductus ad probandũ famã, vl̃ notoriũ, ſi ñ reddit cãm dicti ſui, ñ minus probat, & ita dicit ſe nunc tenere, q̃uis longo tpe tenuerit ɔ̃rium, quaſi iſta eſſent pceptibilia ſolo intellectu, ſed tñ, qa modico diſcurſu pcipiunt̃, valet dictũ teſtis, ſm ipſum, cũ quo ɔcordat do. Ant. hic, & in c. ſup hoc, in 7. col. s̃. de renun. Sed ɔ̃rium tenet hic do. Abb. & in effectu do. meus, qa cognoſcere qualitatẽ famæ, vel notorij, non eſt tale, qđ capiatur ex cõi hoĩum intelligentia abſq; diſcurſu modico, cùm & apud peritos difficile cognoſcatur in debitis terminis, iuxta gl. in §. qñque. 2. q. 1. & allegant Bar. in l. de minore. §. tormẽta, * uer. q̃ro, ſtatutum. & uer. vlt. ff. de qõnib. Adde quo ad famam, do. Flor.* idem tenẽtem in l. ob carmen. in prin. ff. de teſt. & Bart. in l. quid ergo. § ex cõpromiſſo. ff. de his, qui notantur infamia. & Imol. poſt do. Ant. in d. c. ſuper hoc. in 15. col. & Sal. in l. ea qdem. in 2. col. cum duabus ſequẽtib. ver. q̃ro, an teſtis. C. de accu. & do Flor. in l. ſi arbiter. ff. de probat. Do. poſt Arch. in c. 2. vlt. col. de accu. in 6. & do. Maria. in repeti. c. qualiter. el 2. q. 9. art. 29. cũ duob. ſequentib. ĩ. de accuſ. & ibi inuenies ad ſaturitatem, vbi etiam extẽdit qualiter debeat teſtis deponens de fama aſſignare cauſam. Item quantum ad notorium, dic idem, vt ẽt p do. Abb. in c. cum dilectus, in 2. col. ĩ. de purga. Canon. & plenè do. Ant. in repe. c. vr̃a. in pe. char. ver. ſm qual̃r. ĩ. de cohab. cle. & Bal. in c. fi. s̃. de iur. cal. Per hoc etiã dicit hic do. Car. quem do. Abb. non refert, ꝙ ſi teſtis deponit ſuper amicitia,* vel inimicitia, & non interrogatus non aſſignat cãm, valet eius teſtimonium,* quia percipitur modico diſcurſu per actus extrinſecos, licèt Bal. dicat ɔ̃riũ tenere in l. data opera. C. qui accuſ. ſed eſſet difficile ad ſubſtinendum pp dictam regulam, ſm ipſum, cui adde, ꝙ ẽt ɔ̃rium tenuit Bal. in d. l. ſolam. in 2. col. vt dixi in p̃cedenti uer. ampliando fallentiam, & forte melius per illas rõnes. Opi. tñ do. Car. vr̃ poſſe procedere, qñ teſtes deponerent de inimicitia propria in aliũ, per tex. notabilem in c. inquiſitionis, ver. & an fides. ibi, nullas inimicitiarum cãs. ĩ. de accu. Secundo tempera hanc fallentiã ex alia ſubtili theorica Inn. hic: dicit em̃, ꝙ ubi teſtis deponit ſup his, q̃ pñt trahi ad iudiciũ rõnis, & ad teſtimoniũ ſenſu corporis, debemus intelligere dictũ teſtis, quatenus in ſenſu corporis, & ſi non reddit cãm, ſuſtentabit̃. exẽplũ, ſi teſtis deponit, ꝙ Titius poſſidebat, dẽt enim exponi, id eſt de facto tenebat, nã poſſeſſio põt eſſe iuris, q̃ non cadit in ſenſum corporis, ſe percipitur iudicio intellectus & põt eſſe qd facti, & idem ſentit gl. & Bar. in l. ſtipulatio iſta. §. hoc quoq;. ff. de ver. ob. quem allegant hic Doc. qb. adde Bar. idem tenentem in trac. de teſte, verſ. teſtis deponit aliquẽ poſſediſſe. & do. Abb. in c. licet cãm. ĩ3. char. s̃. ti. 1. & dom. Ant. in proœ. Decre. & Bal. in l. de qbus. in antepe. col. ff. de legi. & Bal. in l. 1. in prin. C. communia de uſucap. & dom. Abb. in c. quoties. ante fin. s̃. eo. & plene Ro. in d. §. hoc quoque. Et ꝙ in mã æquiuoca ad ſenſum corporis, & ad intellectum ſuſtenteturdictũ teſtis, vide ẽt do. Ant. in d. cap. ueſtra, in pen. char. Sed nihilominus p talem teſtem dr̃ probari ſufficiẽter poſſeſſio, ẽt intelligẽdo verbũ poſſeſſio, ab eo prolatum de poſſeſſione facti, qa ex tali detentatione ſeu poſſeſſione, prout eſt facti, probatũ eſt de poſſeſſione, ꝓut eſt iuris, & ſic de poſſeſſione naturali & ciuili, qm̃ probata đ tentatione p̃ſumit̃ poſſeſſio iuris, ſm gl. fi. & Arch. in c. põtifices. 7. q. 1. & Inn. in c. cũ olim. el 2. in fi. gl. q̃ incipit & male ĩ. de priu. & Old. ɔſ. 199. incipiẽte, pro fundamẽto. & Imo. in c. cũ tu. quaſi in fi. s̃. eo. & ibi retuli ĩ uerbo

Tormẽta. *Ad de Alex. ibi et ĩ l. 3. §. 2. ff. đ teſt. & Ang. in Auth. ut iud. ſine quoq. ſuf. §. ſi qs aũt prætextu. et §. neceſsitatis. & ĩ Auth. ut nul. iud. §. et hoc inter. & Flor. in l. ſcientiã. §. qui cũ aliter. ad le. Aqu. & Alex. conſi. 19. p. 4.*

Amicitia. *Adde Angel. in Auth. de monac. §. cogitandum. ad fin.*

dant

dant alium modū,& not.Pau.de Leaza.ī c.in literis.supra de testi.spol.& Bal. hic, & in l.1. in ult.col.C.de ser. fugiti.& in l.pe.C.de exec.rei iudi. & in ca.1.in verbo,recuperauerit.de pa.Const.& in l.vnica,in vlti.char.C de ꝯfes. cum ꝯcor. Tertio tempera hãc fallentiã, nisi testis deponeret in dependentib.à peritia artis, iuxta ca. cãm. s̄. tit. 1. qa si principalis depositio est de re sensu apprehensibili, lʒ in quãtitate apprehensionis adhibeatur iudiciū ītellectus, valet dictum sine rõne expressa, ſm do. Ant.hic Vn̄ infert,ꝙ si obstetrix interrogatur, vtrū talis mulier sit arcta, vel p̄gnans, vł peritus in arte cantandi interrogatur, an aliqs sit bonus, vel malus cantator, vterq; istorū bn̄ rn̄der, dicēdo, q̄a audiui,& qa vidi, nec ē necesse,ꝙ aliter p mediū peritiæ declaret, q̄ sint signa p̄gnantis, vel bn̄ cãtãtis, vt hic p ipsum. Pro quo facit, qđ no.Bar.in l.de ætate.in 2. char.ff.de mino.q vr̄ sentire, ꝙ qn̄ testis, q deponit, est peritus, sufficiat deponere sine cã, vn̄ sufficit, si dicat, se vidisse vulnus absq; eo,ꝙ dicat, quare credat ipsum mortale, vł non. Sed ꝯ̄ ista dicta vr̄ facere decisio Io.An.in Spe.tit.de teste.§.nunc tractandū.in pe.additione, q̄ incipit, hoc ergo intendit.vbi dicit,ꝙ in testimonio credulitatis dēt addi id, qđ est causa credulitatis,& idem sentit Bal.in l.solam.in 5.q.C.de testi.& facit c.quoties.s̄. eo.& c.lʒ.in fi.ī. eo. vbi ad perfectionē testimonij sup parentela non sufficit deponere de credulitate, nisi assignetur cã credulitatis. Et p hoc multū facit dictū Inn.hic, qa cùm ista cadant in notitiã testis primo ex sensu, postea ex difficili discursu intellectus, vr̄ testis potius velle iudicare, q̄ testificari, iō exigi vr̄ rō. Sed tn̄ ex dictis do.mei hic,& in d.c.quoties, p̄t ꝯcludi,ꝙ testimonium periti valet eo ipso, ꝙ ꝯstat eū peritū, & assignat cãm sensus, qa vidit, q̄uis non assignet cãm intellectus, quare ex visu ita credat, secus, si nō eēt peritus, vt no.Bar.in d.l.de ætate. Nec obst.ꝙ ētsi sit peritus, reqrat̄ diligens examinatio, ſm Bar.in l.semel.C. de re mil.li.12.qa istud nō alterat depositionem testis. Et ista, quo ad secūdam fallentiã primæ ꝯclusionis. Fallit tertiò dicta ꝯclusio, nisi † agat̄ de reprobãdo tabellione, qa testes ꝯ̄ ipsum deponentes sine redditione cãæ nō probant, ſm Bal.ī d.l.presbyteri. in vl.col.ver.iuxta p̄dicta.C.de epis.& cler.& allegat Iac.Bu.in disputatione, q̄ incipit, qō talis est, qdam petijt & fatetur,ꝙ alias n̄ tenetur testis nō interrogatus reddere cãm dicti in pceptibilib.sensu, sed dicit ēt valde signanter,ꝙ testis, q non reddit cãm non interrogatus, non ita pfecte pbat, sicut qui reddit, & iō tabellio p̄ponderatur talib. Qđ bn̄ no. & vr̄ sequi Ro.in rub.ff.de arb. Fallit quarto, nisi ꝯsideret̄ dictum testis, quo ad hoc, vt p ipsum deferri possit iur̄m in casu c.fi.ī.de iureiu.& l.admonendi.ff.eo.ti.qa si non reddit cãm, ēt non interrogatur, vbi reddere non tenebat̄, non probat sufficiēter, quantū ad hoc, ſm Bal.valde solenniter in c. j.§.sacr̄m.ver.vnū scias.de ꝯsue.recti feu. Vn̄ dicit idē Bal.in l.de qb.ff.de leg. ꝙ testis nō reddēs rōnē dicti sui nō debilitat dictū testis reddētis rōnē, quin ei, q pduxit illū vnicū testē reddētē rōnē possit deferri iur̄m in supplementū pbōnis, qđ no.accurate ad limitationem eorū, q̄ diximus in c.in nr̄a.in fi.s̄.eo.vt nō procedant in casu isto. Vltimo nota ī hac prima ꝯclone,ꝙ his casibus, qb.testis dēt reddere cãm, intelligitur de cã sciæ, qūo scit, non aūt de cã illius actus, quare fuit, lʒ de illa possit interrogari. Ita dixit Io. An.in paucis, ī addit Spe.in ti.de teste.§.1.ver.itē ꝙ īterrogatus.& idē pulchre Bal.in d.l.solã.in pe.col. dicēs, ꝙ testis deponēs de venditione, interrogatus, ad quē finē fuerit facta,& qd erat uendēs de pretio facturus, n̄ tenetur rn̄dere. Idē ī deponēte aliquē pcussum lapide, qa interrogatus, qd est lapis, vt p eum ibi,& in l.data opera.C.q accu.non pn̄t. Et p hoc infert eleganter do.Maria.in repe.d.c.qualiter.q.9. ꝙ testis deponens đ fama,& dicens,ꝙ populus ita dicit, interrogatus, quare populus hoc dicat, non tenetur rn̄dere. Et ita tenēdū, quicqd in hoc đ fama dixerit Sal.ī d.l.ea qdem.ſm ipsum. Et ista intelligit do.Anto.hic, nisi ꝯ̄ factū, sup quo qs testificatur, sit p̄sumptio, si nō iustificet̄ ex aliqua cã, nã tunc si interroget̄ de cã ipsius facti, sup quo deponit, ex quo tale factū non ē verisimile & suspectū, tenet̄ allegare cãm aliq̄ ipsius facti, per tex.in c.sup hoc s̄.de renun. vbi à teste vr̄ inquirēda rō, quare qs spōte renūciauit bn̄ficio, cū hoc n̄ sit uerisimile. Sed de isto dicto dicas, vt ibi p Imo.vbi in isto exemplo vr̄ aīr tenere,& ꝙ sufficiat testē dicere, uidi renunciare non interueniēte aliquo signo violētiæ, & ad illū tex.ꝙ lʒ bonū sit inqrere cãm, qa fortè testis cãm scit, n̄ tn̄ dicit, ꝙ si eã non reddat, n̄ pbat. Itē intellige, vt per Bal.ī c.cum sup.s̄.de ꝯfes.vbi dicit,ꝙ interrogatoriū testis dēt eē de causis cãę, qn̄ ꝯ̄ctus hēt genus & dr̄ias, vt stipulatio tanq̄ genus recipit sub se multas dr̄iales sp̄es, lʒ pro cã sit qn̄q; ipsa volūtas, l.si diuortio.ff.de ver.obl.l. Cãpanus.ff.de ope.lib. Si aūt ꝯ̄ctus sit dr̄ia, & nō genus, vt emptio & similes, q sunt ipsa specificatio, non est q̄rendū de causis cãæ, sed solū de forma ꝯ̄ctus. In maleficijs aūt non interrogatur testis, cur fur fecerit furtū, vel homicidiū, sed bn̄ īterrogatur qualitas, an dolo, vł culpa, si iudici videbit̄, ut ibi p eū. Et ista sunt notata ad primã ꝯclusionē, vcʒ qn̄ testis teneat̄ reddere cãm. Modo p aliam ꝯclusionē est videndū, qualiter eã debeat reddere.

5 Scđa ꝯclus. Testis † habēs reddere cãm dicti sui, dēt eam reddere ex illo sensu corporis, ex quo pcipit ipsum dictum,& hoc ē altero ex quinq; sensib.corporis adaptato mãę, de qua agitur,& si pceptibile vno sensu tm̄, diceret se pcepisse alio, non pbaret tanq̄ non assignans ꝯgruam cãm Ita dixit hic ordinatè Inn. quē plene referunt Bal.do.Ant.do.Car.do.Ab.Imo.& Pau.de Cast.in l.qui testō.§.fi.ff.de testa. Bal. & Sal.ī l.solã. C. đ testi.& Bal.solenniter, in rep.l. de qb.ff.de legib.& Bal.in l.data opera.C.qui accusare.& in repe.l.2.in pe. char.ver.qualiter aūt testes.C.de rescin.ven. & Spe.in d.§.nūc tractãdū.uer. de auditu quoq;.& ver.de odoratu.& ver.de tactu. Et q̄ sint obiecta quīque sensuū, ponit Bal. seriatim in l.n̄ ignorat.C.qui accusare.& de hoc ēt p Bald.in l.đ minore.§. tormēta.ff. de q̄st.& in l.Labeo.ff.de sup.leg. & in tractatu de alluuio. in verbo, quoquo mō.& Bal.ī l.p̄tia rerū.ff.ad l.Falc.& gl.& Rom.in l. qđ meo.§.fi.ff. de acq.pos. Et gl.Inst.de grad.§. fi. & Io. An.ī c.quorundã.de elec.ī 6.& de istis ponebat̄ latè Bar.in d.tractatu,đ teste, quem morte pūentus n̄ ꝯpleuit, vt refert Bal.ī d.l. đ qb.& ī l.2. C.de testi. & hic, vbi plenissimè discutit, p quem sensū debeat testis deponere,& ēt posuit stupēdè ī rub.C.si ex fal.instr. Et pp istã ꝯclusionem refert Bal.ī l.Arethusa.ff.de statu hoīum. fuisse rōne nãli reprobatū quendã testē, q dixit se vidisse stando ad partē,ꝙ Titius de nocte occidit Sēproniū, nã interrogatus, si ibi erat lumē accensum, pp qđ videret̄, dixit,ꝙ n̄,& qa probatum fuit,ꝙ illa nocte luna n̄ lucebat, fuit reprobatus. Ad qđ ēt vide Ang.ꝯs.192.& istis adde Dom.in c.hinc etenī.ī 1. col.49.dist.vbi dicit,ꝙ testis, q dicit aliquem n̄ uidere, reddit sufficientē cãm, si dicit illū habere pupillã oculi albã,& uiđ Bal.in d.tractatu de teste, ubi dicit,ꝙ si testis deponēs de sapore uini, dicat fuit dulce, qa bibi, pbat, licèt dicat, n̄ gustaui,& uide Do.in d.c. hinc etenim.in 5. notabili, ubi dicit,ꝙ testis deponens sup odore n̄ reddit sufficiētē cãm, nisi reddat ipsã p sensum nariū,& allegat Inn.hic. Sed istã ꝯclonem declara primo, ut n̄ pcedat ita strictè in sensu uisus, qa ille seruit gn̄aliter oīb.sensibus. Vn̄ quod capitur solo auditu, uł alio sensu, pōt dici videri,& iō saluabit̄ testis assignãs cãm ex visu, ubi fuit auditus, vel alterius sensus, vt est gl. ordinaria ī c.testes.ī c.q̄ uiderint.3.q.9.de qua faciūt testū do.Ant. Car.& d. Abb.hic,& Ro.in l.sciendū.ff.de uer.ob.& in l.admonēdi.ff.de iureiu.& do. Flo. in l. ob carmen.§.si testes.ff.de testi.& Pau.de Cas.in d.l.q testō.§.fi.& do.Ant.in c.tam literis. & Ro.& Ang. in Auth.de hær.& Fal.§.hinc nobis.& ī l.j.circa prin.ff.de his, q̄ in testa.delen.& ad idē est gl. in c.uenisti ad fontē.ī uerbo, quod uideris.de ꝯsec.distin.4. Idē Arch.& Io.de Fãtuc.in d.c.testes.& Bar.ī l.2. §.Labeo.ultra mediū, ff. de aqua plu.arc.& Spec.in ti.đ teste.§.j.uer.itē quod non probet. & ī ti.de teste.§.nunc tractandū.uers.de auditu quoq;.& Bal.ī l.pe.ff.de pb.& Cy.in l.testiū.C.de testi.& Bal.ibidē, uer.secūdò q̄ro.& ī l.3.ff.

l.3.de testib.ī apostillis, & Bar. ī d.tractatu de teste.ver. testis dicit,ꝙ vidit. Ang.in l.2.ff.de bono.pos.infanti,vł furioso delata. Et ꝓ hoc facit,ꝙ lȝ sensus visus nō sit ꝯgruus sup his,q̃ non ꝑcipiuntur ꝑ auditū,tñ qa saluat̃ dictū testis,vt ꝓbet,vt habuimus in c. cū tu.§. eo.exponit̃ de oculo,vł visu mētis,nō aūt corporis,cū oculus sit triplex,vt ꝑ gl.2.in c.quorūdā.de elec.in 6.sicut aliqñ iurisꝯsultus vtit̃ uisu mētali,ñ corporali,l.videmus.cū si.ff. de in li.iurādo.& l.si Titio.la 2.ff.de le.2.& ibi no.Bart. in proposito. Ad idē, ꝙ elegāter no.Bar.in l.fi.C.de periculo noīator.li.11. vbi dicit,ꝙ si testis deponens circa rē ꝑceptibilem uisu,gustu,vel auditu,dicat,Scio,qa tetigi manibus lȝ non ꝯueniat tactus,ꝓbat,qa resoluuntur illa uerba in sensum ꝯgruentē rei,in qua deponit,& seq̃t Bal.in l.nō oīum. ff. de leg. Sed ꝙ ista declarō ñ sit uera vide Bal ī terminis in c.ꝑterea.in fi.§.eo.vbi dicit,ꝙ si testis dicat, Vidi eos cōmisceri carnałr, cū eēt cortina in medio,nō sustinet̃ dictū suū,vt ponat̃ visus ꝓ auditu,qa falsus sensus ñ pōt poni ꝓ vero sensu, & hic ē falsus sensus ꝑꝑ impedimētū cortinæ.Idē tenet Bal.in rub.C.si ex falsis instr.in 1.col. dicēs, ꝙ si testis dicit verū eē, ꝙ vidit illū ꝓmittere,ñ ꝓbat stipulationē,qa ꝓmittere ē qd īuisibile,& visus nescit,qd faciāt aures,ergo dictū testis incongruū,& allegat Io.An.in c. fi.ī.de succes.ab intesta. Idē tenuit Bal.in l.vnica.ī 1.col. C. de ꝯfes.& Ang.ī repe.l.sciēdū.ff.de verb.ob.Et iō dicit Bar.in l.j.C.de nauibus Tyberinis.li.11.ꝙ testis dicēs, talis est dñs,qa vidi,ñ probat,tanq̃ non vtēs sensu ꝯgruo.Preterea ñ vr̃ ꝯsonū ꝙ vbi reqritur odoratus,vł gustus,sufficiat assignare visum,& tñ Doc.hic simpłr loquūtur. Et iō ex dictis Bal. in l.solā.in 7.q.& in l.testiū.in 2.q.C.de testib.& ī d.rub. si ex falsis instr.debes ꝯsiderare,ꝙ aliqñ testis deponit ꝺ visu in mā ꝑceptili visu & auditu, puta,sup prolatione verborū in stipulatione, in quo actu Titiū & Sēproniū fuisse illos,qui ꝯxerunt,ꝓbat uisu,& verba adaptata ad ꝯtum probant auditu,& iō deponēs ꝺ visu,includit auditū,qa ñ potuit videre illos ꝯhentes, quin interfuerit ꝯctui,ꝑsentia aūt arguit intelligentiā,vt dicet̃ in sequēti declaratione,& iō subtiłr intuēdo,hæc depositio ꝑ visum includit auditū, ꝑsertim qa sufficit testē deponere ꝑ sensum virtuałr & implicitē, iuxta elegās dictū Bal.ī l.2.circa mediū,de tēp.app.dū dicit,ꝙ si testis dicit se recordari,qñ Titius natus est ad ꝓbandū,cui⁹ ætatis nunc sit,& hoc assignet, ꝙ cā sciæ ꝓbat,qa implicitē assignat cām ꝯcludētē.Et facit ēt rō dicta §.ꝺ visu intellectuali, ꝑꝑ q̃ do.meus hic tenet primā partē,lȝ fuerit rōnis,q̃ ipse non allegat,in d.l.sciendū. Aliqñ vero testis deponit de visu in mā, q̃ ꝑcipitur aliter, q̃ auditu,& tunc tutius est tenere,ꝙ nō probat,nā dicit Bal.in d.l.testiū,ꝙ ꝑ uerbū, Visus,ñ reddit̃ rō gustus,qa sunt oīno dr̃ia adinuicē se ñ ꝯplectētia, & iō dicit Bald.in d.l.solā.ꝙ opȝ,ꝙ sensus, in quo dr̃ de visu, sit multum affinis cū sensu ipsius visus. Scđo declara istā ꝯclōnem ex eo,ꝙ notat hic do. Car.vltra alios, nisi testis diceret se scire,qa fuit ꝑsēs,qa quantūcunq; notitia eius,de quo attestatur,exigit sensū corporis,tñ si ī terrogatus dicit se scire,qa fuit ꝑsēns,saluat̃ eius dictū,intelligēdo ꝙ ꝑcepit ꝑ modū debitū mediāte ꝑsentia,vt habet̃ in l.testiū.C.eo.ſm ipsū.Pro quo in terminis uide Do.ī c.vt circa.§.1.in pe.col.de elec.in 6.ubi dicit, ꝙ si testis in reddēda cā dicat, Scio,qa corā me actus fuit fact⁹,reddit sufficientē cām,qa verbū,Corā,includit sciam & intelligentiā, vt ibi in gl. Ad idē uide Rom in l.1.ī prin.ff.de ver.obl.ubi dicit,ꝙ Bar.ibi sup̃fluo supplet ad tex. ꝑsente & ītelligēte,qa illud subintelligit̃,qa ñ dr̃ ꝑsens,q non intelligit. Allegat l.corā ff. * de uer.sig.& in l. diē ꝓferre.§.coram.* ff.de arb. Sic ēt declarat gl. in l.j.ī uerbo,ꝑsentib. C.de erro.aduo.& ī c.ꝑsentiū.in eo.uerbo, de testi.in 6. Ad idē vide Do.in c.in primis.in prin.3. q. 1.ubi sup gl.in uerbo, ꝑsente.q̃ incipit,ēt intelligente.notat, ꝙ ñ dr̃ actus factus in ꝑsentia alicuius,nisi ille ītellexerit. Ad idē uide Pa. de Ca. ꝯs.113.inc.Ad primū q̃situ vr̃ dicēdū.ubi dicit,ꝙ qñ notarius scribit actū ꝑsentibus testib. intelligit̃ de intelligentib. ob nām illius uerbi,ēt si ñ dicatur. Allegat tex.in d.l. corā.& gl.reputatā sing. in l. seruus. ff. de bo.poss.ti.gñali, q̃ ad hoc allegat do. Car.idē tenens in c. fi.§. ꝺ ma. & obe. Adde Bal.in l.testiū.C.eo.vbi dicit idem,qđ do.Car.hic. Et si diceret̃,ꝙ fuit ꝑsens,& non audiuit,rñdet Bal.ꝙ hoc ñ pōt esse, qa testis ꝯriū asseuerat eo ipso,ꝙ dicit se fuisse ꝑsentem,qa ꝑsentia arguit intelligentiā, d.l.corā.& cū istis ꝯcordāt pulchre Bal.ī l.j. ff.ꝺ author.tu.& in d.l.corā.& Bal.in l.hęredes palā.ff.ꝺ testa.& Bar.Bal.& Sali.in d.l.1.C.de erro.aduo.& Bal.in l.si ñ spāli.post prin.C.ꝺ testa. Ista tñ limitantur primo, nisi qs deponeret ñ de ꝑsentia propria,sed de ꝑsentia alterius,qa tūc dicere, Talis fuit ꝑsens,ñ arguit,ꝙ hoc dicens sciuerit eū intelligere, ſm Bal. pulchrè in d.l.1 de author.tu.ꝑ illū tex. & in d. tractatu de teste.quem seq̃tur do. Flor.in l.ob carmē.§.fi.ff.de testi.& Bal.in l.j.quasi in fi.C. de bo.pos.ſm ta.nisi in instrō diceretur aliquē fuisse ꝑsentem vt ī dictis locis,& ꝑ Pa.de Ca. in d. ꝯs.vł nisi in casu,de quo ꝑ Bal.in c.vnico, in fi.de ꝯtrou.inter do.& vasal & in rub.C.si ex fal.instr. ver.ergo vidi,ꝙ Titius uidit. Scđo limitatur, nisi quis uellet ꝓbare aliquē ꝯsensisse,quia ñ sufficit dicere, ꝙ ꝑsens fuit,ſm Bal.in l. 2.§.voluntate.ff.sol.ma.& in l.si fue.in 2. q. C.ad Velle. & in l.fi.§.necessitatem. de bo. q̃ libe Tertio limita, ista ñ procedere in statutis, ſm Do.ī c. in primis,ꝑallegato. ubi dicit,ꝙ si statutū vult,ꝙ actus fiat in ꝑsentia alicui⁹, ñ sufficit probare, ꝙ fuit factus eo ꝑsente,nisi probet̃ intellexisse,ꝙ ñ credo verū,tū ꝑꝑ ꝑdicta,tū qa uerba statutorū interpretantur ſm iūs cōe, l.si serui uestri.C.de noxal.& c.cū dilectus §. de consue. Quarto limita, dūmodo testis dicat uera, qa interfui, & ñ dicat uera esse,ſm Bal.hic eleganter, qa ñ sequitur,interfuit,ergo audiuit. Allegat notata ī l.j.C.de erro.aduo. & est dictū bñ notādū,& dicit Bal.in l.j.quasi in fi. C.de bo.pos.ſm Iac.Bu. ꝙ ex ꝑdictis ñ infertur,ꝙ sufficiat dicere, Scio, qa sensi, ñ specificādo sensum, quasi nomen sensus aliqñ ponat̃ pro intellectu,& iō talis ñ est incerta, vt ꝑ ipsum hic,& in l.testiū. uers.3. q̃ritur. C. de testi. Et ista sunt utilia ad iura puniētia ꝑsentiā in actu, qa intelliguntur ꝺ ꝑsentia & ītelligentia ex proposito, ut gl.& Doc.in cle.1.in uerbo,ꝑsentiā.ꝺ bap. q̃ est notabilis gl.ad iura ī ea allegata, & ad dictū Inn.in c.ꝯtinētia ꝺ clerico ꝑcus.de eo,q assistit maleficio armatus,vt tetigi ī c.sicut.ꝺ homici. Tertio declara istā ꝯclōnē,nisi testis ī mā ꝑceptibili ꝑ sensū adduceret rōnē, q̃ argueret ꝑsumptiue sensum,vt ꝓbat̃ ex dictis,& ex eo,ꝙ solet dici de teste,q pro rōne dicti dicit,Scio,qa sum vicinus, vł ꝯsanguineus,quia probat, & tñ ñ allegat aliquē sensū corporis, & solēniter declarat Bar.limitādo ꝓprie Inn.in l.j. * ff.si cer.pe.vbi oīno vide.& dicit ꝙ q̃uis in* tali rōne nō exprimatur sensus corpore⁹,tñ exprimit̃ id,ꝑꝑ qđ ad sensū corporeū in ꝑsūptione deuenitur,vt ꝑ eū & oēs alios ibi, & Bal.ī l.ꝯuēticulā.C. de epis.& cler. & do.Flor.in l.3.ff.ꝺ testi.& do.Ab.in c.literis.de ꝑsum.ꝑ illū tex.& Ang.in authē de testi.in fi.principij.& Spe.in ti.ꝺ emp.& uen.§.antepe.in fi.& Bal. in l.j. C.de seruis fug.& Imo.in c.postq̃.§.de elec.& Bal.in l.data opera.& in l.1. C.de collusio. deteg. & Bar. in l. de ætate. ff. de mino. & Bal.in l.testiū.C.de testib.& in l.ꝺ tutela.C.de in integ. restitu.mino. Vltimo in hac mā pro aggregatione quorūdā utiliū,q̃ restāt, no.primo ex dictis Bal.hic, ꝙ mors pōt probari per uisum,dato ꝙ mors nihil sit, & ꝙ nihil est,ꝙ uideri ñ ꝑt,& separatio aīæ uideri nō possit,qa pōt uideri separata esse,eo quia corpus nō sentit,nec mouetur,vt hic ꝑ ipsum,& in d.l.ꝯuenticulā.quasi in fi. Idem dicit Bal. si testis uidit eū sepeliri,postea dicit secus,si vidit eū semimortuū,qa ñ probat mortē. Idem dicas,sec⁹, si diceret,ñ poterat,ſm Bal.ī l.qđ certatū.ꝑ illū tex.C.ꝺ posthu.

* Coram. *Adde Alex.ibi et pleni⁹ in cōs. 179. 1.par. Ang.in Auth.de instr.cau.et fi.§.1. col.1 ꝑ illum tex. in uer. præsentibus, et Auth. de tabell.ī prin.col.1 in fi.per illum tex. in ver. nota istum tex.pro testibus.*

* In l.1. *Adde ibi Alexan.et ad hãc materiam de teste uicino, adde Ang.in Auth.de hęre. & Falci.§. hinc nobis. & in Authē.de testi.in princip.*

posthu.hær. Idem dicit Bal.hic, ꝙ si testis dicat, Vidi talem ꝑcuti cū signo & cicatrice, ꝓbat ꝑcussionē solā, qa cicatrix ñ ꝯsistit in cognitione momenti, sed ĩ ꝯsideratione tpis futuri, q̄ ꝑtinet ad medicū. Itē dicit, ꝙ si testis dicit, Vidi talē ꝑcuti inter duo ꝯfinia, ñ designat locum certū sed cōem, & in hoc fundat iurisdōnē vtriusq; iudicis, secus, si illa verba ñ supponerēt ꝓ loco, sed pro intermedio, & allegat gl. in c l3 in regulis. 16. q. 3. Idē dicit, ꝙ si testis dicat, Dico oīa eē vera, qa oēs sic dñt, ñ ꝓbat, qa cā est valde diuersa à dicto, nec hēt ꝯsequentiā vnū ab
6 altero. Scđo † no. ex eo, qđ dixi paulo ante, ꝙ sufficit, ꝙ dictū testis ꝯcludat ꝑsumptiuē ꝑsumptione iuris tali, q̄ sufficiat, quis dicatur, ꝙ aliter dēt ꝯcludere, c. i ꝑsentia. s̄. ti. j. Ita formalr decidit Bar. in d. l. j. ff. si cer. pe. pro quo vide elegās dictū Bal. in c. 3. loco. s̄. tit. 1. ubi dicit, ꝙ si testes producti ad probandā emologationem laudi dixerunt uerū esse, & interrogati đ cā sciæ, dixerunt partes dixisse, ꝙ erāt ꝯtentæ, probant, qa dato, ꝙ ñ reddunt rōnē ꝑ sensum corporis, s. per visum & auditum, tñ benigna interpretatione inspecta satis vr̄ hoc assertū, nec est mirum ꝙ ꝑꝑ celeritatē locutionis interdū media ꝓpositio taceat, ꝭm ipsum, cui adde Cy. ibi, & qđ ipse not. in l. 2. circa mediū, C. de temp. app. & ĩ auth. quas actiones.
7 in fi. C. de sac. san. eccl. Tertiò no. ꝙ si † testis dicit se tm̄ scire, ꝙ Titius occidit Seiū, nisi declaret se ꝑ rōnem uisus, ñ probat, q a loquit̄ æquiuocè & obscurè, cum sciamus ēt, q̄ ñ uidimus, ꝭm Inn. in cap. fi. s̄. de iur. cal. Sed si dicit, verū eē, ꝙ Titius occidit Seium, probat, si ñ est ĩterrogatus đ cā sciæ, qa ueritas ñ est aliud, nisi res uisu ꝑcepta & ĩ memoria retēta, vt sin. no. in l. 2 ĩ. prĩ. ff. đ aqua plu arc. Ista sunt uerba Bal. in d. c. fi. in fi. de iur. calu. & dicit, no. hoc meū dictū nouū. Quarto no. ꝙ si statutum diceret, ꝙ testes deponentes ꝯ bānitos, probent, l3 ñ reddant cām dicti sui, ñ ualet, ꝭm Bal. in l. si ñ spāli. ad ñ. C. de testa. qa est ꝯ ius nāle, nisi exponat̄, Malā, id ē, ñ ꝯcludentem de necessitate, verisimilē tñ, ut ibi ꝑ eū. pro quo faciunt, q̄ habuimus in c. 2. s̄. ti. j. & hic adde Bal. in l. 2. C. qñ fiscus, vr̄ priuatus, vbi dicit, ꝙ ñ est tutū in teste, ꝙ ironice deponat. Quinto no. ꝙ si testis dicit se recordari de quodam antiquissimo facto, eo ꝙ ita reperit in suo memoriali, qđ tunc scripsit, sicut faciūt proxenetæ, talis redditio cāæ est bona, quia ꝑ scripturam memoria ꝑpetuatur, & maxime eius, qui interfuit. Ita dicit Bal. ĩ l. iu-
8 bem⁹. in ult. col. ꝑ illū tex. C. de testa. Sexto † no. ꝙ testis qui ñ fuit interrogatus de cā sciæ, pōt repeti ad partis instantiā sup cā sciæ, & alijs interrogatorijs, dummō pars prius dedisset interrogatoria. Ita no. Imo. in c. ꝑ tuas. in 1. col. ꝭ. eod. Septimo vide Bal. in l. edita. in 33. col. vers. sępe accidit C. de eden. vbi dicit, ꝙ tunc hō deponit, vt hō, qñ deponit, ut ipsius rō, q̄ est hoīs forma intellectiua, qui uero ñ deponit ꝑ rōnem, interrogatus de ipsa, deponit ut pecus, & qñ depositio est idem, qđ q̄dam rō intellectus, vt de dñio, de litera tura, de habitib. aīæ, ipsius positio interrogat tacite testem de ipsa rōne, & iō, nisi reddat̄ rō, ubi positio est de inuisibilibus & insensibilibus, testis nō ꝓbat, quia talia nesciunt̄ per unam uiā, sed per plures, & iudici est incertū de rōne motiua testis, qa qđ ꝑt multipliciter ꝯiecturari, ē incertū, & rō incerta ñ ꝓbat, c. in ꝑsentia. s̄. tit. 1. secus, si positio eēt de re visibili, vel sensibili, quia cessat dicta incertitudo, ex quo est vnica uia sciæ, ꝭm ipsum, cuius uerba bñ no. pro doctrina. Et adde, ꝙ si est eadē rō cū dicto testis, ñ probat ꝭm
9 Bar. in l. fi. ff. de of. proc. Cæs. Octauo, in † quantū tāgit * hic do. Abb. de teste cæco, * vr̄ deponente de auditis medio pariete, adde q̄ dixi in c. ꝑterea. in fi. s̄. eo. Et dicit hic do. Car. ꝙ in ꝑceptibilib. auditu testis habēs notas uoces ꝯhentium, probat. allegat gl. 3. q. 9. c. testes. Et si opponeret, ꝙ pōt decipi, rñde, & bñ, ꝙ ēt uisus ꝑt decipi, c. nec aliqua. 28. q. 1. sed ñ est ꝑsumptio, sic̄ rñsione vtitur Bal. in d. l. ꝯnenticulam. in pe. col. Et scias, ꝙ ĩ hoc latius insistit hic do. meus, sed

* *Cæco. Adde Alexā. in l. si non speciali. C. đ test. & Ant. de Rosel. in trac. de succes. ab intest. columna 1. & vi. quæ dixi in addit. capitul. præterea. alleg. hic.*

teneo, q̄ dixi, vbi s̄. Ipse ēt ponit, qūo deponitur sup negatiua, de quo tetigi in d. c. 3. loco. & in c ex tenore. s̄. eo. & ñ extendo, qa multa dicta sunt, & dicentur hic pertinentiora. Postremo circa ista tangunt hic do. Ab. de quibus sensibus possit notarius esse rogatus, de quo uide sēper Io. An à quo ipsi non recedunt, in addi. Spe. in ti. de inst. edi. §. restat. in pe. co. ver. q̄ro, in additione, q̄ incipit no. ꝙ non sufficit. de quo ēt ꝑ Bal. in rub. C. de fid. inst. sed nunq̄d notarius. & Fed. ꝯs. 163. inci. lex dicit. & dic, ꝙ notario credit̄ de gestis coram eo, non ab eo, & iō nō solum de visu & auditu pōt esse rogatus, sed de gustu, odoratu, & tactu proprio ñ pōt ꝯficere instrm̄, & est gl. in uerbo, absunt. in Authen. de fi. instr. & caut. §. si uero moriat̄. & l3 habeat uim testis, l. Domitius. ff. de testa. tñ esset solus in dicto suo. Vñ ꝑt dicere in instr̄o, ꝙ tales dixerūt vinū amarum: De suo aūt gustu ñ hēt facere in strm̄, l3 maior eēt ꝑsumptio, si adderet se gustasse, & sic inuenisse, đ quo ēt ꝑ Pe. đ Anc. in cle. j. đ magist. & Bar. ĩ l. j. §. fi. circa prin. ff. de uer. ob. & Bal. Inst. de uer. obl. circa prin. Et poterit facere instrm̄ sup ꝯstitutionib. in iure. An uero circa ꝯtinētia factū tm̄, uide Spe. in ti. de syndico. §. fi. uer. sed hinc obstat. & Do. ĩ c. si qs iusto. in prin.
10 de elec. in 6. In ea. gl. ibi, nō tenet̄ rñdere. De † hoc, an testis teneat̄ dicere se eē criminosum, dic ut hic ꝑ oēs Scribētes, maxime ꝑ Imo. & Abb. ꝑ gl. & Arch. & Do. ĩ c. q̄rendū. 2. q. 7. ꝑ Inn. ĩ c. dudū. s̄. đ elec. & ĩ c. inquisitionis. de accu. ꝑ Spe. & Io. An. ĩ ti. de teste. §. iā de interrogatorijs. uersus. fi. uer. porro ꝑ gl. ĩ uerbo, ꝯfes. in c. j. de exce. ꝑ Bar. in l. 1. ff. de of. asses. ꝑ gl. in c. iudicātē. 30. q. 5. & Arc. ĩ. c. in primis. 2. q. 1. ꝑ illū tex. ĩ vers. de ꝑsonis. ꝑ Bal. post Inn. ĩ c. cū sup. s̄. de ꝯfess. ꝑ do. Flo. in l. 3. circa prin. ff. de testib. ꝑ Do. plenè in c. ex pęnitentib. 50. dist. ꝑ Bar. in l. si duo ꝑroni. §. idē Iulian⁹. in fi. ff. de iurei. & in l. si qs libertatē. ff. de peti. hær. & in l. 4. §. hoc aūt. in fi. 3. q. ff. de dam. infec. & Bal. in l. 2. §. qđ obseruari. C. de iur. cal. & in l. ꝯparationes. in 7. notabili. C. de fi. inst. In q̄b. locis cōiter
* tenetur, ꝙ testis ñ tenet̄ rñdere ad aliq̄d, ꝑ qđ sua turpitudo detegat̄, vt est crimē, infamia, excōicatio, & silia, ad alia uero ipsū inhabilitantia à testimonio rñdere tenetur, vt ē pauꝑtas, ꝯsanguinitas, seruilis ꝯdō, & silia, de quib. ꝑ Bal. in auth. si dicatur. C. de testi. Et ꝓcedit ista ꝯclo, ētsi interrogetur de crimine, qđ dicat̄ eē publicū, seu manifestū, ꝭm In. in c. 2. s̄. de ꝯfes. Cui nō obstat, qđ scribit Bar. in l. Marcellus. § j. ff. rerum amota. ubi facit dr̄iam, an crimē testis sit manifestū, uel nō. Et si turpitudo ē detecta, ñ dr̄ se ꝑdere, qa rñdet hic eleganter Imo. ꝙ Bar. loq̄tur de interrogatione, q̄ fit à parte ꝓducente testē, qa cogitur rñdere de crimine testis, ut firmat Spe. in d. §. iā de interrogatorijs. uer. antepe. ꝑꝑ iurm̄ cal. in quo inter cætera iurat̄, ꝙ nō grauabit aduersariū onere probādi, sed verū ꝯfitebit̄, q̄ respect⁹ nō ꝓcedit in teste. Nec ad hoc ꝑt cogi rñdere testis, cū hoc sit ex̄ articulū, quo iurauit, & de hoc ñ agat̄ inter partes, si tñ ꝯfiteretur crimē, crederet̄ sibi, ꝭm Inn. in d. c. ĩquisitioni. & dixi in c. de testib. ĩ prima declarōne, s̄. eo. ubi adde Pa. de Lea. idē tenētē ĩ repe. c. testimoniū. ꝭ. eo. & Bar. ĩ d. §. idē Iulia
11 nus. in fi. & Do. in d. c. ex pęnitentib. In † ea. gl. ibi, ꝑsonas litigātiū. No. qñ testis debeat cognoscere illos, pro q̄b. testificat̄, de quo plenius hic ꝑ do. Ant. Imo. & do. Abb. & Bar. in l. fi. ad fi. prin. C. de iure delib. & ibi ꝑ Bar. uer. vlterius no. de tabelliōe. & ĩ l. solā. & ꝑ Arch. in §. testiū. 4. q. 3. & Bar. in l. nō minorē. ĩ fi. C. de trāsac. & elegāter ꝑ Io. An. quē oēs sequunt̄ in addi. Spe. in ti. de teste. §. 1. ĩ 10. col. ver. itē qđ prohibet. Et ĩ effectu dr̄, ꝙ testis dēt cognoscere partes, qñ deponit de facto ambarū, puta, ille de emptione & uen. Si aūt de facto uni⁹, puta ꝙ possedit, sufficit, ꝙ illū cognoscat. Si aūt de facto neutrius, puta quantū ualuit frumentū, nec expedit, ꝙ aliquē cognoscat. Idē de testib. descriptis ĩ instr̄o, nisi esset inuētariū, ꝑꝑ tex. ĩ d. l. fi. vr̄ nisi statutū alr̄ prouideret, ut Bononię ꝭm Io. An. ubi s̄. a quo do. Ab. recedit ĩ uno, qa dū dicit ꝙ in instr̄o ñ req̄ritur, ꝙ cognoscat partes, ĩtelligit hoc quo ad notitiā ꝑcedētē, sed tpe ꝯtus dicit se ñ videre, qūo possit rogat⁹, nisi capiat notitiā ꝯhētiū, cū ita sit, ꝙ

oporteat teſtē eſſe rogatū,l.hrdes. §.in teſtis. ff.de teſta.
Et adde ſm Bal.hic, ꝙ ſi teſtis deponit de furto aſini,vł
bouis,vel interrogatus dicit , ꝙ ipſu.n aſinū cognoſce-
rēt,ſi videret,dēt ſibi oſtendi forma nō mutata . & q nō
vult oſtendere,haberet̄ ꝓ ꝯfeſſo, ſm ipsū . Et idē.de alia
re,puta libro,vel ſiłi,qđ bn̄ no.Et adde,ꝙ non ē neceſſe,
ꝙ teſtes quos maſſarius ꝯ̃ te ꝓducit ad ꝓbandū malefi-
ciū,cognoſcant interficientē, vel interfectorē , ſm Bal.
in d.l.ſolā & Flo.in l.ob carmē.§.fi.ff.đ teſti..Allegat gl.
ſing.ſm eos in c.libellorū.2.q.8.Et vtrū iſta habeant lo-
cū in notario. vide Bal. in rub,C.de fi.inſtr.Et iſtis adde
Arch.in c.canonica.3.q.5.vbi dicit , ꝙ teſtis incognitus
non admittit̄ in criminalib. niſi approbetur, ſecus dicit
in ciuilib.& allegat Inn.in d.c.inquiſitiōe.In ea.gl.in fi.
ibi,& in eadē forma.Facit tex. & ibi Bar. in l.ſi cū exhi-
buiſſet.ff.de publica.Et dicit idē,ſi dubitatur de vaſe,ſm
Bar.in l.q vas.in prin.ff.de fur. Et adde gl.4.§.teſtibus.in
verbo,ex tpe,q̄ dicit,ꝙ ſi teſtis eſt ſuſpectus,pōt interro-
gari đ qualitate veſtiū. Idē Spe.in d.§.iā de interrogato
rijs.ver.itē qđ de tpe,vbi ēt dicit,ꝙ tūc pōt petere iudex
de formis hoīum & alijs circunſtātijs,& vide gl.in l.1.ff.
ſi ex nox.cā agat̄, q̄ dicit,ꝙ pars pōt petere,vt res de qua
litigat̄,exhibeat̄ in iudicio, vt teſtes eā cognoſcāt & iſtis
adde tex.& Bal.in l. ad recognoſcendos. C.de ingenuis
12 & manumiſſis.In†gl.in verbo,tpe.in fi.tenēda ē prima
expoſitio gl. ſ.de tpe actus,vel ꝯ̃ctus.ſm do.Car.& alios
hic ꝑ c.nihilominus.3.q.9. vbi ēt eſt optima gl.Vera eſt
tn̄ ſcđa expoſitio gl. itē & tertia, exponēdo de tpe , vel
mora,qđ dic,vt no.5.q.5.§. vlt. vbi dixit gl.notabilis,ꝙ
teſtis repētinè loquēs vr̄ medax,& ēt,ſi multū ꝯſiſtat in
mora,* videbit̄ dubius. Et de illa gl.tā
q̄ ſingulari facit mentionē do. Ab. in
ꝓœmio Greg in j.col. & Ro.in ſin.450.
do.Ant.do.Car.& do.Abb.hic.Vn̄ ſer
uare dēt mediū.c.ponderet,50.diſt.Et
no.bn̄ ex iſta gl.ꝙ ubi actus n̄ eſt itera-
bilis , ſi teſtes diuerſificāt in tpe,ēt ubi
n̄ tenentur dicere de tpe, nō probant.
Exemplū habes,ꝑ gl.q̄ idem tenet,ī d.
c.nihilominus.Secus,ſi actus eſt itera-
bilis, qa ꝯcordantur ꝑ tex. cū mā in c.
13 cū tu.s̄.eo. Vtrū†aūt teſtis teneatur de
ponere de tpe,quo geſta fuerunt ea, de qb. deponit,dic,
vt hic per Doc.& ꝑ do.Flo.in l.3.§.idē.ff.de teſti.per Bal.
in l.j.in vlt.col.ff.eo.in apoſt.per Bar. in l.non exigitur.
§.diui fratres.ff.de iure fiſci.per Bal. in l. data opera.C.q
accu.& in c.2 in fi.s̄.de ꝯfeſ.per Bar.& Ang.in l.in ſum-
ma.§ idē Labeo.ff.de aqua plu. arc.per Bar.in l.n̄ eſt ne-
ceſſe.ff.de proba.ꝑ do.Ant.& do.Abb.in c.cū Ioan.j̃.de
fi.inſtr.ꝑ gl.in l.ob carmen.§.fi.ff.de teſti.& do.Ant.in c.
fi.in antepe.col.s̄. de ꝯſue. Et conclo oīum eſt,ꝙ non,
per d.c.cū Ioan.ubi ēt probabitur,ꝙ valet dictū teſtis,ēt
ſi diceret ſe nō recordari de menſe,vel de anno. Qđ eſt
menti tenendū,ſm Bal.ibi,qa annus facilius menti cō-
mendatur,q̄ dies.Et ꝙ ualeat teſtimoniū abſq;tpe actus
geſti,tenet Arch.in d.c.nihilominus.in fi.& Bar.in l.ſi li
brarius.ante mediū.ff.de reg.iur.allegando gl.in l.teſtiū.
C.de teſti.Imò dicit Bar.in d.§.idē Labeo.ꝙ ſi teſtis non
eſt ſuſpectus,non eſt interrogādus de tpe. Et cū iſtis con
cor.Bal.in l.1.C.q accu n̄ poſ.dicens, ꝙ de die facilis eſt
obliuio niſi ſit inſignis.Et dicit B.Tho.2.2.q.70.art.2.ul
tra mediū.ꝙ ꝓbatio n̄ uitiatur,ſi unus teſtis aſſeuerat de
determinatis đ loco & tpe,alius dicit ſe n̄ recordari.Ad
qđ ēt vide Bal. in c.ab excōicatio. in pe.col.s̄.de reſc.Et
dicit ēt,ꝙ ſi vnus teſtis diceret de menſe , alter de ſepti-
mana,uel unus de domo,alter de camera,non minus ꝓ
bant,ſm Arch.in d.c.nihilominus. Allegat Inn.in d.c.
14 quałr.el 2.Iſta † limitantur,niſi tp̄s eſſet de ſubſtantia ꝓ
bōnis,prout in caſu c.ex tenore.s̄.eo.vbi ita dn̄t ēt Doc.
vel in caſu cle. fi.de reſcr.cū ſi. vel in caſu,de quo ꝑ gl.ī
c.duobus.de reſcr.in 6.& in c.ſi à ſede.de p̄b.eo.li.& in l.
Titius.§. Lucius.in ver.hora.6. albeſcente cęlo.ff.de li-
be.& poſth.qm̄ tunc teſtis n̄ exprimens tp̄s, non proba-
ret,ſm oēs hic,& facit tex.in l.ſi qs libertatem.ff.de pet.

* In mora . *Adde Auctorē in proœ. decretal. in glo.1. tit. princip.& in c. eccleſia S. Mariæ.col.12.cir.me. verſ.ult.no.de conſti. Bar. in l. ea.ff. de cōtrahen. emp. Alex. ī l.j. de falſ.*

hær.& in c.abbate.§.pe.& ibi ꝑ Do.de re iud. lib.6.ita ēt
no.Bar.in l.n̄ ſolū.§.ſed ut ꝓbari.ff.de ope.no.nū.& Bal.
ī l.matrē. circa mediū.C.de proba.& in l.teſtiū.ī ult.col.
C.de teſti.& Inn ī d.c.quałr.in fi.1.col.& Spe.in d.§.iam
de interrogatorijs.ver.itē de tpe.poſt prin.& Arch.in d.
c.nihilominus.& Angel. ꝯſ.153.Et ibi ꝯſuluit,ꝙ ſi petēs
mutuū,deducit mutuū fuiſſe factū certo menſe,ſi n̄ pro
bat de illo menſe ſuccūbit.Et vide Rotā in nouiſ.deciſ.
246.inc.itē procurator. vbi dicit, ꝙ habens probare tp̄s
n̄ tenetur probare horā. qđ tn̄ fallit in caſu,de quo in d.
c.duob.Et uide Bal.ī l.2.circa fi. ver. moueo tale dubiū.
C. qb. res iudi.non nocet.ubi dicit,ꝙ ſi vnus teſtis dicit
factū de nocte,alius dicit intra diē & noctē,n̄ probāt,qa
ſunt ſingulares. Et idē dicit, qn̄ locus eſt de ſubſtātia,&
vnus dicit ſe non recordari,& alius ſic,ſm Bal in d l.te-
ſtiū.in vlt.col.Scđo limita, niſi teſtes interrogati de tpe
dicerent oēs non recordari , qa redduntur ſuſpecti, ſm
Hoſ.in c.ex tenore.s̄.eo.quem ſeqtur do. An.ibi.& hic,
& Io.in d.§.iam de interrogatorijs.ver.& non vr̄ haber̄
p̄meditatū ſermonem, propter qđ teſtes carent fide,l.3.
§.fi.ff.de teſti. & 4.q.3.§.ſi teſtes.uer. itē in teſtib.no.Bal.
in l.j.in prin.C.de emenda.Iuſtinia.Codi.& Spe.in ti.de
teſte.§.1. ver.item quod dn̄t idē in oīb. & in §.nunc tra-
ctādū.ver.ſed pone,qđ produxi.& B.Tho.2.2.q.& art.p̄
al.ubi dicit,ꝙ diſcordia in aliqb.minimis non ſubſtan-
tialibus facit teſtimoniū credibilius, qa ꝯcordia oīmo-
da in oīb.reddit dubium de p̄meditatione. Et hęc intel
lige,niſi de vnitate actus ꝯſtaret,puta ꝑ ꝯfeſſionem par
tis,qa ſi teſtes dicerēt,ſe nō recordari,tn̄ producens non
ſuccūberet, vt probatur in d.c.cū Ioann.ver.anni uero
15 iuncto uerſi.rn̄ſionē iſtā proponebas . Et † iſtis adde,qđ
ſi teſtis depoſuit dictum deponendo de loco & tpe,& ī
terrogatus de rōne reddat eā ſine loco & tpe, n̄ uitiatur
dictū,qa vr̄ tacitè ſubiungere de eodem loco & tpe ſm
Bar.in l.Labeo.in vlt. col.ff.de ſup. leg.Et adde,ꝙ teſtes
magis tenentur dicere de loco , q̄ de tpe,qa vnum me-
lius retinent menti altero, ſm Inn.in d.c.quałr.quē ſeq
tur Bal.in l.preſbyteri.la 1.in fi.C.de epiſ. & cleri.Et ſup
uno cogitabis,vcʒ qd ſi teſtis interrogatus de tpe,vel lo
co,non dicat ſe n̄ recordari , ſed dicat ſe neſcire, qa vr̄,
qđ non probat,niſi forte diceret ſe neſcire tūc, qa ēt tra
dita obliuioni ignoramus.In gl.in ver.ꝯpellas.ibi habe
16 re pro producto.Tene menti perpetuo,ꝙ † teſtis haber̄
pro producto ꝯ̃ eum,q dolo p̄ſtat cām,ne producat̄,&
idem ſentit gl.fi.& ibi clarius do.Ant.in c.peruenit.el 1.
j̃.ti.1.Bn̄ facit,qđ no.Bal.in l.1. C.de fide inſtr.ubi dicit,
ꝙ ſtatur iur̄o partis de ꝯtentis in ipſius inſtr̄o per aduer
ſarium lacerato,& idē no.Bal.in l.ſi de poſſeſſione,per il
lum tex.C.de proba.& do.Abb.poſt Hoſ.in ca.accepi-
mus.j̃.de fi.inſtr.& Spec. in ti.de teſte. §. ſatis utiliter.in
ſi.Bn̄ facit c.ſi qs de cle.12.q. 2.& c.cū olim.s̄.de of.dele.
& c.fi.j̃. de iniur. Et talis impediens punitur ex̄ordina-
riè,ſm do.Abb.hic,& Io. An. & do.Abb.in d.c.accepi-
mus.ſiue impediat per ſe,ſiue per aliū, cui mādauit,vel
cuius factū poſſet īpedire,per c.ſicut nobis.j̃.de ſymo.&
per c.ꝯſtitutus.j̃.eo.ſecus,ſi ab inimico,vel ab amico ip
ſo ſine fraude reſiſtentis,per c.qa p̄ſulatus,allegatum in
17 gl. Ita p̄dicta intelligunt Doc. hic. Eſt † tn̄ una dr̄ia,qn̄
impedimentū p̄ſtatur per alium apparēte ꝯſenſu princi
palis,& qn̄ nō appareret. Sed p̄ſumitur, quantū ad cām
criminalem & ciuilē.qa primo ꝑꝑ hoc ſolum n̄ habent
teſtes pro productis per l.ſciāt cūcti.C.de proba.& ſic lo
18 quat̄ c.ꝯſtitutus.j̃.eo.Scđo † caſu procedūt p̄dicta.Qn̄
aūt factū ab amico,vel propinquo p̄ſumat̄ factū de ꝯſē
ſu principalis,dic ut hic per do.Abb. diſtinguentē actū
momētaneum à ſucceſſiuo , & ip̄m retuli,qbuſdam ad
ditis,in c. Petrus.uer. 2. fallit.j̃ de homi.& forte dicetur
ī d.c.ꝯſtitutus.Et iſta dicit do. Abb.hic eſſe quotidiana,
& non diſcuſſa ab alijs,& no.ꝙ talis ſubtrahens copiam
teſtium nō ꝑdit cām,vt dixi poſt Bal.ꝯ̃ Inn.in c.intima
uit.in fi.ſuprà eo.Imò ſortius dixit Io.An.in c.peruenit
el j.j̃.ti.1,ꝙ talis teſtis ex toto non dēt haberi pro produ
cto.Vn̄ ſi unus de ſuis teſtibus impeditur,& alius produ
citur,non ſufficit ille ſolus ad obtinendū , ſed forte de-

fertur

fert sibi iurm.iuxta c.vlt ĩ. de iureiur.& seqtur do.Abb. hic.Sed forte non ꝓsumeretur hoc dictum, qa si ꝑdicta sunt vera indistinctè.ꝑut indistinctè dr̃, ñ apparet viua vox,vel rõ,quare non dẽat obtinere, ex quo ille impedi
19 tus habetur pro ꝓducto.In † gl.fi.ibi,sed illud non credo Vltra solutiões gl.ꝗ diuinãt, dic ꝯm d. Ant.& Imo.hic, ꝗ ubi attestationes sunt publicatę, bñ ꝓbant in alia instãtia, secus, vbi ñ sunt publicatæ. qa tũc ñ probant,nisi partes ꝯsentiãt,& ita hic, vt no.in c.cãm.el 1.ĩ 3.fallẽtia scdã rłæ,supra eo.Sed tenendo,ꝗ attestationes eẽnt nulle ex aliquo facto,vt vr̃ tenere do.Car.& do.Ab.hic supplẽdo ad ver.publicatæ,maximè colligit Inn.vnũ,ꝗ at-
2 testationes nullæ a pñt haberi ratæ per ꝯsensum partiũ, & non solũ expresũ sed,ẽt tacitũ.Et hãc decisionẽ Inn.pro solenni approbãt Bal.do.Ant.do.Car. do. Abb. & Imo.hic,& Rota in antiqs,deci.162.incip.item no.& in nouis, decis.149.inci. Itẽ si auditor. & Bar.& Bal.in l.1.ff. de ferijs. & Bal.in l.fi.ĩ pri. C.de testi.& Bal. pulchrè in l.nõ ignorat,in fi.C.q accu.& sentit Bal. in l. ad testiũ.§.ꝯdõnem.ff.de testi.& Bar.ĩ authẽ.at q semel.in vlt.col.C.de ꝓba.Et istud est tenendũ,qa bñ ꝓbat,ĩ.c.prox. & in c.ꝯstitutus.el 2.& in c. tuis.ĩ.eod. ꝗuis Imo.aliud dicat in c.significauit. ĩ. eo. quẽ seqtur do. Ant.ibi.& Bal.in auth.si qs in aliquo.in 1.col.C.de eden. Sed Host.& Imo.in d.c.significauit.dicũt Inn.meli⁹ locutũ hic.Fallit primò istud gñale dictũ Inn. de approbatiõe actus nullius,nisi partes vellent approbare ꝯcernẽtia ordinẽ iudicij,puta defectũ litis ꝯtestationis, & siliũ, quod ñ pñt,qa talia nõ sunt in earum ꝑtate,sicut attestationes,ꝯm In. & oẽs ꝑdictos hic,& Bar.in d.l.1.de ferijs.ꝑ ea, ꝗ habẽtur ꝑ gl.& Doc.in c. de causis. s̃.de of. dele. & ĩ c.fi. in ver. illustriũ. de re iud. in 6.& in c.statutis.2. q.1.cũ ꝯcor. Dicas tñ,lʒ partes nequeãt ratificare acta nulla,ꝗ sunt de substantia iudicij, si tñ dubitaẽ,an talia acta ĩteruenerint,staẽ assertioni partis,ꝑ tex.sing.in c.fi.& ibi dixi.s̃.ti.1.Ita no.do.Abb. hic, & est dictum dñi Car.hic,lʒ ipse non dicat.Et idem dicit do. Car. de ꝯfessione ipsius rei,ꝗ põt sibi ꝑiudicare ĩ hoc,nam staẽ ꝯfessioni, ẽtsi processus non teneat,c. Pisanis. de testi. spo. ꝯm ipsum . Fallit
20 † scdõ dictum Inn.hic, nisi sit defectus in recipiente testes,vt quia sit iudex incõpetens, qa ꝯsensus partiũ non ualidat gesta ab eo . Sed dictum Innocẽtij procedit post receptionẽ factã a uero iudice.Ita determinãt do.de Ro.in nouis.ꝯclu 249.ꝑallegata.qa vbi deficit fundamẽtũ,&c.1.q.1.cũ Paulũ.cũ si.Et iõ dñt, ꝗ si auditor datus ĩ Romana curia ꝯmiserit alteri receptionẽ testium,& ille subdelegauit,non ualet receptio, lʒ partes approbent.Et dicit ibi Collector, ꝗ pp dictum Inn.hic libenter substituisset illã examinationẽ pp expensas in ea factas,sed nõ potuit,qa in illo casu dictũ fuit nõ ꝓcedere dictũ Inn.hic,& lʒ do.Car.& Imo.hic ñ facta mentione de ista decis. Rote teneãt de directo ꝯ̃riũ volẽtes ẽt tacitũ ꝯsensum sufficere,lʒ Bal.tangens hic regrat expressum,tñ fortè in practica ꝑualeret opi. Rotæ,& facit, qđ no.do. Car. ꝯs.73.qđ incipit,Oĩs à me.quẽ retuli in c.quałr.el 1.ver.fallit quinto.ĩ.de accu.Extra gl.pp istũ tex. in prin. tangit hic solus do. Abb. vtilr̃ & eleganter, an & qñ possit iudex ꝯmittere alteri examinationẽ testiũ ĩ alio loco,vel debeat ad se eos aduocare.Sed ex dictis suis,& aliorũ alibi, no.duas ꝯclões magis gñales,ĩ ꝗb.expedietur hoc, & ẽt qñ ĩ eodẽ loco possit examina
21 tio alteri ꝯmitti.Prima cõclusio.Nõ † põt iudex ĩ cã criminali examinationẽ testiũ alteri ꝯmittere.Ita no Bal. Cy.& Sal.in auth.apud eloquentissimũ.ꝑ illũ tex.C.de fi.instru.& gl.in ver.ciuili.in cle. 1. ubi bonus tex.de of. dele.& est tex.cũ gl.in c. 2.in uerb. ꝓhibente. de iudi.in 6.& in l.3.§.diuus.ibi,nã ipsos interrogare soleo.ff.de testi.ꝗ l.ad hoc no Bal.ĩ c.si q testiũ,in prin.s̃.eo.Idẽ tenet gl.fi.in c.1.ĩ.tit prox.& gl.pe.in c. ꝯstitutus ĩ. de fideius. & gl.2.in c. at si clerici. s̃.de iudi.& Inn.in d. c. si qui. Et vr̃ ampliari , ẽtsi ꝯsuetudo eẽt in ꝯ̃rium , qa non ualet,
22 ut sentit gl.2.in c.testes.3.q.9.Fallit † ista ꝯclõ primo,nisi persona examinanda ñ posset uenire ad iudicem , & iudex sit ꝑsona multũ honorata, ut probat tex.singu.ĩ d.c.2.uer.si aũt talis.& ibi gl.Pet.de Anch. & Do in §.j.
23 ad fi.Faciũt no.in d.c.si q.s̃. eo. Fallit † scdõ,nisi ageret de crimine ꝑ uiam exceptionis,ꝯm Pet.de Anc. in c. 2. §.testes.in prin.de testi.in 6.& bñ facit rõ c. cũ d lectus, in fi.s̃.de ord.cog.Fallit tertio in cã hæresis,per tex.in c. ut officium.§. uerũ.đ hær.in 6 Fallit quarto in Papa,ꝯm Spe.in ti.de teste.§.nũc tractãdum.in prin.& hoc est clarum per c.proposuit.cum sim.ĩ.de conces. ꝑben. Fallit
24 † quinto,nisi testes eẽnt ex̃ prouinciam, qa pt eorũ examinatio ꝯmitti,ꝯm Ia. Bu.& Bal. Imo.in d.auth.apud. & Io.de Ana.in c.in tm̃.ĩ.de collus.& Io.An.post Ioan. Mo.in c.Romana.§.ꝯ̃hentes,de fo. ꝯpe.in prin.in 6 & Bal.in c.si qui testiũ. in prin.supra,eo.ne pereat facultas ꝓbãdi,& vt parcaẽ expensis, iuxta l.sed & si qs ex signatoribus.uer. sæpe. cũ mã, ff. quemad.test.ap.ꝑsertim qa vultus qualitas & testiũ uacillatio possunt trãscribi ab examinatore,vt dixi post Inn.in c.qm̃ ꝯ̃.uer.5. q̃ro.s̃.ti.
25 1.Est uerum,† ꝗ ꝯ̃rium tenet do.Abb.hic,& in c.cõstitutus.ĩ.de fideius.& Sal.& Cyn.in d auth.apud.& vr̃ gl. relata ad tex.in d.c.ꝯstitutus, ꝯm do Ab.& facit l.de minore.§. tormenta.in ver. pallore. ff. de qõ.& l.3.uer.tu magis.ff.de testi.& qa iura allegata ĩ ꝯclusiõ.ñ reperiuntur limitata ad hunc casum, multi facile tenerent hoc, sed mihi placet ꝑcedens opi.ꝑ rões suas, ex qb.istę tolluntur, ꝑsertim practicando, prout docet Bal.in d. c.si qui. vcʒ ꝗ scribaẽ iudici illius loci , vt ex sua iurisdõne eos recipiat,nec tũc dr̃ officiũ cõmitti,sed exigi,iuxta l. cum unus.§.his,qui.ff.de bo.author.iud.pos. Scđa ꝯclu
26 sio.Etiã in cã ciuili dẽnt testes recipi ꝑ iudicem,& non per alium.Ita pro rłæ tradit Bal.in d.ca. si qui.dicens de hoc esse gl.unã in l.hac ꝯsultissima.§.fi.in uer.depositiones.C. qui test. fa.pos. aliam in l.iubemus,la 1.C.de lib. cã.& est tex.in l.solam, ꝯm vnã expositionẽ gl.C.de testi.& gl.in l.curent.ff.de testi.& optimè faciunt,ꝗ habuimus in c qm̃ ꝯ̃.uer.1.q̃ro.s̃.ti.1 ꝗ productio instrumentorum facta notario non teneat,qa probatio dẽt fieri iudici,l.50.cum si.ibi allegatis,ff.de prob.Et plus dicit gl.ĩ d.l.iubemus.ꝗ Bal.dicit multum notabilem in d. c. si q. ꝗ tabellio absente iudice non põt recipere confessionẽ
27 partis in cã criminali,uel status. Fallit † primo,nisi occurrisset casus,ꝗ testis non potuisset examinari ꝑ iudicem , vt quia erat testis in partibus ualde longinquis à iudicio,uel erat in periculo mortis,adeo ꝗ si pars ꝗ uolebat testem examinari facere , iuisset ad iudicem, testis statim perisset eius testimonio nõ habito , nã tũc si fuit examinatus ꝑ notariũ , ualebit dictũ eius ad ꝑsumptionem aliqualẽ inducendã,ꝯm Bar.elegãter in l.admonẽdi,ver.qđ si dictũ testis.ff.de iureiu.& sequiẽ do.Ant.ĩ c. fi.ĩ.de iureiur.& Rom.in l.si uero.§ de uiro.in 55.fallen
28 tia,ff.sol.ma.Fallit † scdõ,nisi iudex ꝯmitteret hãc examinationem ipsi notario,qa hoc fieri põt, ꝯm Bal.in d. l.hac ꝯsultissima.§ fi.& Sal.in d.auth.apud.& ibi dicit,ꝗ quicqd fit de iure, hodie hoc est deductũ in ꝯsuetudinẽ regularem pp multitudinem agendorum . Idẽ Imo.in d.l.sed & si quis ex signatoribus, dũmodo,ꝯm ipsũ,hoc fiat ex cã.Idem Bal.& Ang.in l.iudices.C. de fi. instru.ꝑ tex.optimũ in cle.1.de off.dele. Vbi est casus, per quem dicit ipse Ang. ꝗ ẽt sine ꝯsensu partiũ põt talis cõmis-
29 sio fieri. Est † tñ uerũ, quod ꝯ̃rium tenet gl. & Bal.in d. auth.apud. Cul. de Cu.& Bal.in authen. sed iudex.C.de epis.& cle.per tex.à speciali,in auth.nec honore.ibi polita.

2 Attestationes. nullæ. *Adde tu, & dic quod quãdo in testibus adest talis defectus, qui nõ potest cõsensu partium conualidari, vt quando testes sunt recepti ante lit.contest. vt per Innoc.in c.significauit. de testi. quẽ sequitur Bald. in authent.si quis in aliquo, in vlti.col. C.de eden. tunc ẽt si partes cõsentiũt, vt attestationes istę sic receptæ ualeant, tñ nõ cõualidantur. Ita domi. Alex. in l. j. ff. de fer. licèt Hos.in d. c.significauit, tenet contrarium & male Adde etiam quod si testes sunt corrupti pecunia, nullitas dicti taliũ testium nõ põt coi cõsensu vtriusq; partis cõprobari. Ita Bar.ĩ authẽ. qui semel. C.đ ꝓb. ĩ pe.co.in fi.et do. Alex.in l.1 .ff. de fer.Tamen contra Bar.tenuit do. Iason, ꝑceptor meus in d.l. 1. in versi. ego dubito.*

posita. Idē Bal. in c j. §. sacramenta. de pace iura. fir. & in ti. de pa. Constan. in uer. secundum mores, & leges illius ciuitatis. vbi ēt vr̄ in discursu dicere, ꝙ tabellio ēt đ ꝯsensu partiū nō pōt recipere iuramentū testis, sed cōtra
30 hoc multū facit c. tuis. j̃. eo. ibi, fortiori. † Nihilominus ista fallentia est uera, qa pro ipsa vr̄ casus in d. cle. 1. & in c. 2. de iud. in 6. ubi in cā ciuili iudex ordinarius ꝯmittit examinationē testiū cū delatiōe iuramēti, & hoc vr̄ ꝓcedere, ēt si non ꝯcurreret ꝯsensus partiū, ꝑut exigit Bar. in d. aut. apud. ver. tūc de iure ciuili, ꝑpter tex. in §. illud in d. auth. vt defuncti funera. ꝑ quē se mouet gl. in d. auth. apud. Videt̄ dicendū, ꝙ talis examinatio non sit ꝯmittenda, nisi ex cā, & hic dic, ꝙ in dubio p̄sumitur ca, vcȝ, ꝑpter multitudinē negotiorū, ſm Sal. in d aut. apud. Est uerū, ꝙ si uni soli ꝯmitteret̄ testiū examinatio, nō tanq̄ iudici, sed tanq̄ delegato ad hoc deputato, ista nō ꝓcederent ꝑpter ꝯsideratā industriā ꝑsonæ, ut recte declarat gl. 1. ī cle. 1. Et vnū circa hoc dixit do. Ab. multū elegāter tenēdo istā fallentiā in c. qm̄ ȷ̃. s̄. ti. 1. ꝙ commissio dēt fieri notario, ut nudo ministro, vt qa examinatis articulis an sint admittendi, & examinatis interrogatorijs, an sint suꝑflua, & approbatis à iudice ꝑsonis testiū, fiat ꝑ ipsū iudicē ꝯmissio notario suꝑ receptione testiū, nō aūt posset ipsi notario ꝯmitti, ꝙ examinaret articulos & interrogatoria, & cōpelleret testes testificari & similia, qa si ipse hēt tanq̄ notarius actorū sua manu scribere acta, nō posset eē notarius & iudex in eodē actu, ſm no. per Bar. in l. iubemus. §. sanè. el 1. C. de sac. san. eccl. & dixi in ca. 2. s̄. ti. 1. Et istud diligentissimè no. Quod aūt hoc soli notario possit ꝯmitti, & nō requirat̄, ꝙ alijs ꝑsonis, dicit hic do. Abb. probari in d. c. 2. de iud. in 6. in quo quantū ad notariū nihil dr̄ spāle Hos. & In.
31 hic aliter dixerūt. Fallit † tertiò, nisi testes multū distarent à loco iudicij. qa pōt & dēt iudex, ut hic ꝑ do. Ab. & expressius ꝑ Spec. in ti. de teste. §. quar. uer. scribit. & uers. pōt ēt. §. nūc tractandum. in prin. & Archi. in c. testes. circa prin. 2. q. 7. & do. Ant. in c. lȝ cām. s̄. ti. 1. & do. Car. in cle. j. in 6. q. de offi. dele. Et quāuis Io. An. in c. p̄sentiū suꝑ gl. j. de testib. in 6. dixerit talē remissionē esse in arbitrio iudicis, per no. in. §. & qm̄, in auth. de testi. tn̄ Spe. ī ti. de lega. §. iā nūc. uers. sed ſm p̄missa, dicit, ꝙ fieri dēt, & ꝙ ordinarius ille recipiet testes nō authoritate remittentis, sed ꝑpria & iuris cōis, & istud est uerum ſm Io. An. ibi, qn̄ committens erat ordinarius. Secus, si đlegatus, qa authoritate delegati recipient̄ per ordinariū. Allegat c. tertio. j̃. de fideiu. & c. significauit, de rescr. & c. statutū. §. pe. de rescr. in 6. & dicit do. Car. in d. cle. j. se habere consiliū Lapi, ꝙ ordinarius teneat̄ indistincte ad hāc remissionē faciendā, & ipsum sequitur rn̄dendo ad c. 1. de ꝯsan. & aff. ubi testes ꝑducunt̄ corā ordinario, qa procedit, qn̄ cōmodè fieri pōt, ut qa sunt ī loco. Et ista dicta dom. Car. sequit̄ Iac. Bu. in d. c. 1. de ꝯsan. & affi. Et oīa uerba ipsorū sunt Lapi allegatione 46. inc. an in cā mr̄imoniali. ubi vide. Et ista procedunt, siue testes sint ī eadē ꝓuincia, siue nō, cū hodie ciuitates habeāt sua regimina, sicut olim prouinciæ. Vn̄ satis est ſm do. Ab. hic, ꝙ sint diuersæ ciuitates, ut non possint trahi ad aliā ciuitatē, ut in simili no. gl. sing. ſm eū in l. fi. ī uerbo, ī ꝓuincia. C. de p̄scr. 30. anno. de qua uide Bar. multum eā notantē in l. j. C. de metropoli, Beryto. lib. 11. & Imo. ī l. hæres. §. uitijs. ff. de leg. j. & plenius. Sal. ī d. l. fi. & Ro. ī l. j. §. siue aūt. ff. de ope. no. nun. & do. Abb. in c. corā. s̄. de elec.
32 Si † aūt testis examinatus à solo notario dicat se dixisse aliter, q̄ scripsit notarius, cui sit magis credendū, vide Spe. eo. ti. §. j. ver. sed pone, ubi dicit, ꝙ creditur notario * nisi testis accusaretur de falso *, quia requirerent̄ ꝓbationes clariores, ꝙ est notabile ſm Ab. hic, sed de hoc articulo, ne lōgior sim, remitto ad notata ꝑ Ang. & Sali. in l. si qs decurio C. de falsis. ꝑ Inn. & Imo. ī c. cū Ioānes. de fi. instr. per Ro. plene in l. 1. § fi. ff. de uerbo. obl. ꝑ do. Ab. post alios. in c. ad audientiā j̃. de p̄sc. ꝑ Bar, Ang. & Imo. ī l. j. § si qs neget. ff. quemad. test. ape. ꝑ Bal. in c. literas j̃. de p̄sum. & Imo. in cle. j. in fi. de hæreti. & ibi ꝑ do. Car. in §. fi. uersi. tertio q̄ro. per Pe. de Anc. in c. ab uno. de re iud. in 6. per dom. Flo. in l. cū de ætate. ff. de ꝓba ꝑ Bal. ī l. ob carmē. ff. đ testamen. in apost. per do. Abb. in c. sicut. supra eodem. Vltimò, in quantum gl. fi. in fi. ponit de teste, quia primo dixit vnum, deinde iterato examine dicit contrarium, uide quæ dicentur in c. cum in tua. infra eo. ubi fiet mentio de dictis Imo. hic, qui solus tetigit.

*De falso. Adde quòd ita se habet opinio * cōmunis. quòd in causa fasi nō magis creditur scripturæ notarij contra testē, quā dicto testis contra notarium. Alex. cōs. 74. Viso testamento, col. pen. in fin. uol. 1. & cōs. 65. col. 2. uol. 2.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia pro parte potest mandari executioni.*
2 *Sententia interlocutoria an mandanda sit executioni appellatione pendente.*
3 *Partes possunt approbare attestationes productas ī alia cā, & ad alium effectum, quæ aliàs non probarent ut in alio iudicio.*
4 *Excommunicatus testificari non potest licèt dicat excommunicationem nullam.*
5 *Tertius an & quando possit impedire executionem sententiæ pro suo interesse.*
Tertius potest appellare à sententia lata contra tertium pro suo interesse. Post nu. 5 ver. prima conclusio.
6 *Tertius potest prosequi appellationem interpositam à tertio pro suo interesse. Et adde nu. 7.*
8 *Et declaratur hęc conclusio, dummodo tertius ille, qui opponit se executioni prius egerit, ita ꝙ iudiciū inter ipsum et reū pendet.*
9 *Adde aliam declarationem huius conclusionis.*
10 *Tertius non potest impedire executionem in rem vacantem, quando habet contra se præsumptionem calumniæ.*
11 *Tertius prætendens interesse, impedit non solum executionem rei si est actum petitorio, sed etiam, si est actum possessorio.*
12 *Et limitatur hæc conclusio, vt nu hoc.*
13 *Tertius probaturus suum interesse, ut admittatur ad impediendam executionem, qualiter probare sufficiat.*
14 *Probationes quales sufficiant in iudicio summario, quādo iudiciū est reparabile in plenario.*
15 *Probare quando quis dicatur incontinenti, consistit in arbitrio iudicis, non tamen auditur volens probare vltra montes.*
16 *Tertius potest ius suum proponere coram delegato, licet non sit aliter iudex suus.*
17 *Tertius si cōpareat ad impediendum executionem sententiæ ratione sui interesse, si allegat nullitatem sententiæ, an possit replicari contra eum de tribus sententijs conformibus latis.*
18 *Item ille tertius poterit producere testes super eisdem articulis etiam attestationibus publicatis.*
19 *Testium publicatio in summario non impedit productionem eorūdem, uel aliorum in plenario, & rationem annectit.*
20 *Testes examinati in summario, quamuis non faciant fidem in ordinario pro producente, faciunt tamen fidem ad probandum dictum suum si contrarium dicant in iudicio plenario.*
21 *Testes inhabiles an admittantur in materia ipsis solis cognita.*
22 *Absolutio ad cautelam, in quibus casibus concedatur.*
23 *Absolutio data non pęnitenti ut testificetur, quando ꝓcedere pōt Et adde nu. 24. 25. quæ cōcurrunt ad declarationē dicti prioris.*
26 *Testis nunquam est absoluendus ut testificetur, si aliàs veritas haberi potest.*
27 *Item completo testificatu reincidunt in excommunicationem.*
28 *Delegatus an possit absoluere testem causæ ferendi testimonij.*
29 *Excommunicatus licèt testificari non possit, tamen si describitur vt testis in instrumento, testimonium ferre poterit.*
30 *Excōicatus excommunicatione minori nō repellitur à testimonio.*

CAPITVLVM XXXVIII.

VEniens. Receptio & publicatio testiū facta in iudicio summario n̄ impedit productionem eorūdem, uel aliorum testium in ordinario. H. D. In tex. ibi,
1 in parte, no. secundū do. Abb. ꝙ † sn̄ia pōt pro parte executioni mādari, ita ꝙ non est actus, qui vno ꝯtextu debeat expediri đ necessitate, sicut electio testa. & similia c. quia pp. de elec. l. cum antiquitas. C. de testa. & sic probat, secundū do. meum, ꝙ licèt iudex delegatus pro parte miserit suā sententiā executioni, nō impe-

impeditur petitio executionis corã superiore delegãte. Et hoc ꝓbat ista litera, intelligẽdo ꝙ isti eẽnt iudices delegati & ex parte fuissẽt sñiam executi. In tex. ibi post appellation. No. ſm dom Abb. ꝙ † sñia diffinitiua lata post appellationẽ ab interlocutoria nõ est executioni mandãda ea pẽdente, & est ratio, qa si postea pronũciabitur bñ appellatũ, retractanda eẽt sñia, tanq̃ lata à iudice, cuius iurisdõ esset suspensa, ca. non solum. & c. si à iudice, de app. in 6. Sed dicit hic do. meus, ꝙ contra hoc facit tex. in d. c. nõ solũ, qa ibi dr̃, ꝙ iudex, à quo fuit appellatũ, põt ꝓcedere ad vlteriora, quousq; ꝯstet de ueritate appellationis, & sic vr̃ posse exequi pẽdente appellatione, nec retractat̃ executio, nisi ꝓbata veritate cãæ, ut est casus clarus ĩ c. ex parte Adæ in fi. s̃. e. Sed saluãdo dictã decre. põt dici, ſm eum, ꝙ aut petitur executio corã iudice à quo, & tũc nõ obstãte appellatione põt fieri executio, aut petit̃ corã superiore, corã quo pendet appellatio ab interlocutoria, & tũc fieri ñ possit, quia qua rõne tenet̃ inhibere iudici à quo, ne ꝓcedat ad executionẽ parte hoc petẽte. c. Romana. §. si uero de ap. in 6. ita dẽt deferre appellationi nec aliqd attentare ipsa pẽdete, & posset dici, ꝙ si ꝯ̃rium faciet, actus non erit nullus ipso iure, qa iurisdõ nõ est suspẽsa, sicut nec iurisdõ iudicis à quo cuius loco succedit in hoc actu, sed tñ poterit appellari, qđ est nouũ & singulare dictũ in hac mã, ſm ipsum. Ex hoc ẽt colligit, ꝙ exceptio nullitatis * vel falsitatis, q̃ põt probari ex actis, semper põt opponi ĩ executione sñiæ, de quo in c. de cætero. j̃. de re iud. & plene ꝑ Bar. Imo. & alios in l. 3. §. ꝯdemnatũ. ff. de dam. infe. & ĩ l. iudicati. C. si ex fals. instr. & Bal. in l. j. de iur. & fac. igno. & ĩ l. fi. C. de ord.
3 cog. In tex. ibi, q̃sitũ. no. ꝙ † partes cõi ꝯsensu pñt approbare attestationes ꝓductas ĩ alia cã, & ad aliũ effectum, quę alias nõ ꝓbarent in illo iudicio, & istũ tex. notaui. s̃. c. ꝓxi. sup gl. c. fi. ubi vid̃ ꝯcor. Quibus adde, qđ singulariter dicit hic do. Ant. ꝑ illũ tex. vcȝ ꝙ requiritur ꝯsensus vtriusq; partis. Vñ si vna partiũ ꝓduceret testes istos in iudicio ẽt ad finẽ faciẽdi plenã ꝓbationẽ, seu ut ꝓbaret in cã principali, nõ p̃iudicaret sibi, qa esset quædã obligatio, seu ꝓmissio facta parte absente q̃ non valet, l. certũ. §. si quis absente. ff. de ꝯfes. pro qua ꝯclusione vide tex. in simili ĩ Auth. de testib. §. qa vero. ubi ꝓbatur, ſm do. meum hic, ꝙ renunciatio facta testib. parte absente nõ impedit ꝓductionẽ, nisi alia ꝯcurrant. Et hoc tene semꝑ menti ad no. s̃. c. prox. secundũ ipsum, cui adde, ꝙ iste text. in hoc versi. nõ exprimit, ꝙ subdiaconus produceret testes, sed fecit simpl̃r interrogari, an aduersarius vellet eis vti. In
4 tex. ibi volumus No. ꝙ † excõicati nõ admittunt̃ ad testimoniũ, licet dicãt excõicationem eẽ nullã, & in hoc reputat do. meus istum tex. sing. qa tex. in cap. decernimus. de sen. excom. ĩ 6. simpliciter dicit, ꝙ excommunicatus non admittitur ad testimonium, sed non loquitur in eo qui dicit excõmunicationem nullam, in quo tex. in ca. solet. in fi. eo. tit. & lib. dicit, ꝙ talis ñ debet vitari extra iudiciũ, sed in iudicio debet vitari tanquam actor, & sic quod de vno negatur, videtur de alio concedi, scilicet ut, posset esse iudex, vel testis. Et contrarium determinat̃ hic singulariter, & si repellitur à testimonio, multo fortius à iudicando, qa facilius repellitur iudex, q̃ testis, ſm gl. in cap. insinuante de off. deleg. & hoc bñ no. Et habes ex eodẽ tex. ꝙ sicut ille, qui dicit excommunicationẽ nullã absoluitur ad cautelam, capit. venerabilibus ad fin. de sen. excom. in 6. vt forte possit agere in iudicio. Ita absoluitur, ut possit testificari, dum tamen alias factum verisimiliter non possit ꝓbari per alios, ut in isto tex. quẽ bene no. Vltimo ĩ isto tex. sunt alia pulchra sed de ipsis dicetur in glo. vcȝ, ꝙ auditur tertius pro suo interesse ad impediẽdã executionẽ sñiæ ẽt inchoatam. Item ꝙ ante oĩa debet docere de suo interesse. Item ꝙ debet docere incõtinenti. Item ꝙ probationes factæ ut qs admittatur pro suo interesse, non valent in principio, nisi pars aduersa approbet, quia minus exactæ probatiões sufficiunt in articulo de interesse, quã in principali. Item ꝙ incidens aliqñ dicit̃ p̃paratoriũ ut hic articulus de interesse. Et in istis oĩbus iste text. est aure⁹, vt j̃. patebit. Itẽ per istũ tex. no. hic do. Ant. ꝙ acta facta ĩ iudicio summario nõ ꝓsunt in plenario, qđ ſm ipsũ, est ꝯ̃ Iac. Bu. in l. ab hostibus, §. sed qđ simpl̃r. ff. ex quib. cau. maio. Sed dicit hic Inn. ꝙ hic nõ fuit plena ꝓbatio ex toto, lȝ fuerit ꝑ testes & ĩstrumẽta, qa nõ videbit̃ pars fuisse admissa ad reꝓbationẽ ꝓbationũ in summario, & idõ tũc non mirũ, si nõ facit fidẽ in plenario: sec⁹, ubi fuisset plene discussum de exceptionibus ꝯ̃ testes. vel instrumenta, qa tunc procederet dictũ Iac. Bu. de quo feci pleniorẽ mentionẽ in cap. cãm el 1. in tota 1. fallentia, s̃. eo. Et ibi dictis adde Ro. approbantẽ dictũ Iac pro vnico in l. nãliter. §. nihil cõe. ff. de acqui pos. & Imo. in cle. ꝯstitutionẽ. de elec. & do. Ant. in cap. per inquisitionẽ, in vlti.
5 col. s̃. de elec. In † gl. in ver. audiẽdus. Tractat hic solẽniter Inn. quẽ oẽs referũt, & sequunt̃ hic, an & quando tertius ꝯparens pro interesse suo audiat̃ ad impediendã executionẽ. de quo dic, vt diffuse per eos, & ꝑ Bart. qui refert Inn. hic in l. à diuo Pio. §. si sup rebus. ff. de re iud. per Bartol. & Bald. in l. penul. ff. de petitio. hæredi. & in l. ita tamen §. quoties. ff. ad Trebel. per Bal. in l. consentaneum, versic. quæro, nunquid ad impediẽdam. C. quomodo & quando iudex & in l. 2. in 1. quæst. ff. si ex noxa. cau. aga. per Inn. in c. cũ super j̃. de re iud. per Imol. in l. a sñia. ff. de app. per Bar. & Imol. in l. si perlusorio. ff. de appel. per dom. Card. in cle. 1. uers. quarto quęro de re iud. per Pet. de Anc. ꝯsi. 207. incip. de iure cõi. per Cald. in ti. de re iud. ꝯsi. 11. inci. An. in cã. ꝑ do. Ant. in c. vt debitus. in prin. j̃. de app. & in c. fraternitatis. in pen. col. s̃. eo. & per do. Ant. & Imo. in c. super eo. s̃. de off. dele. Et istos referre per oĩa nõ expedit, sed ex his no. aliquas ꝯclusiones. Prima ꝯclusio. Põt tertius pro suo interesse appellare a sñia lata ꝯ̃ tertiũ. d c. cum sup & d. l. a sententia. Quæ vltra Doc. pulchre ampliat̃, ẽtsi eẽt datus iudex, ut ꝓcederet appellatione remota, qa ista clausula nõ extẽdit vires suas ad p̃iudiciũ tertij, ut est casus multũ sing. de quo exclamãt ibi oẽs Doct. in ca. sup eo. versic. non tñ. s̃. de offi dele. quia nulla plenitudo uerborũ, q̃ ponat̃ in rescriptis tollit ius tertij, nisi aliud appareat, ut patet ex his dictis, q̃ scribit Imo. post do. Ant. & Cõpost. ĩ c. cãm, q̃. s̃. de rescri. in vlt. col. & Ro. ĩ l. stipulatio ista. §. ĩ stipulationib. ĩ 2. col. ff. de uer. obl. & do. Abb. ĩ c. ex tenore ad fi. s̃. de fo. cõp. & ĩ c. audita. ꝑ illũ textũ s̃. de rest. spol. & dñs Car. cõs. 67. ad fi. Qđ đclara, ut ꝑ Im. in cap. quæ in ecclesiarum, supra de constit. & Calde. in disputa. quæ incipit, dominus Papa concessit & Oldra. consil. 268. cum concord. Secunda conclusio. Potest

*Exceptio nullitatis. Adde no. Quod aut nullitas proponitur in iudicio seorsum & separatim principaliter. Aut incidenter, puta per modũ exceptiõis: si prĩo modo, nõ impedit exceptionem. Inn. in c. cum in iure de offi. deleg. quẽ sequitur & declarat ibi Bal. & in l. 1. in princ. C. ne lic. tert. prouo. & in l. fi. in fi. de ord. cogni. & in l. appellatione, ĩ fi. C. đ appel Franc. in c. dilecto. q. 10. uer. circa tertium. de appel. Ro. decis. 3. ti. de excep. incip. licet per uiam exceptionis, in nou. Alex. consil. 83 incipi. interrogat. in fi. uolum. & Franc. in c. non solum. in fi. de appe. in 6. hoc tamen intellige quando executio est retractabilis, nam si eẽt irretractabilis, ĩpediret. Bal. in l. executione. C. quor. appel. non reci. & in l. 1. col. fi. C. qui accu. & in l. eum qui duas. ubi Sal. C. de adul. Franc. ĩ d. c. dilecto. q. 10. uers. secundo limita non executio. Paul. de Leaz. in cle. 1. de re iud. c. Quãdo autẽ incidenter, ut uidetur Auctor hic sẽtire tunc consueuit impedire executionẽ Rot. decisio. 107. inc nota quod ubi aliquis. & 115. nota quod causa nullitatis, ĩ antiq. & decis. 280. lȝ. in nou. Doct. post Bar. in l. à Diuo Pio. de re iudic. et in l. 1. ff. nil nouã. ap. pend. & in l. 3. §. ibidem ff. ad exhiben. Bal. in l. ab executore nu. 7. C. quor. ap. non recip. Lanf. in cap. quoniam contra. ĩ ver. exceptiones. num. 8. de proba. Fran. in d. c. dilecto q̃st. 10. & est * opinio cõis*. Docto. secundũ Alexan. consi. 33 Viso. in fi. lib. 1. cõsilio. 95. nu. 8. lib. 2. & consil. 181. causa. colum. 2. lib. 6.*

6 †tertius,ꝓſequi appellationē ab alio interpoſitā ꝓ ſuo
intereſſe. Caſus eſt hic notabilis,ſm cōem lecturā,& ꝓ-
batur in d.l.à ſnīa.& no. Bar.in d.l. ſi perluſorio. & In.
in cap.cū ſuper.& oēs hic,qđ vr̄ eſſe verū,ſi tertius inci-
piat illā appellationē proſequi intra tēpus, intra qđ ip-
ſe potuiſſet appellare,ſecus,ſi vellet adhærere appella-
tioni poſt lapſum tēpus ad appellandū, qa tūc vr̄, ꝙ nō
poſſit,ut no.gl.in ver.adhærentes.in cap.vt circa.de ele.
in 6.quā ſequūtur Doc.hic,& Rota deciſ.220.in nouiſ.
& Bal.in authē.hodie.prope fi.C.de ap.Sed aduertē, qa
iſtud pōt habere locū in caſu,in quo, ſi appellans obti-
nuiſſet in appellatione victoriā,nō ꝓfuiſſet tertio,qa de
beret adhærere intra tēpus appellandi. Sed ſi eſſet caſus,
in quo victoria in cā appellationis plenè prodeſſet ter-
tio,dicit do.meus ſe nō videre,quare non admittat̄ quā
docūq; p̄tendens intereſſe ad ꝓſequēdā appellationem,
attento ꝙ appellatio & ꝓſecutio facta per principalē ꝓ
deſſet tertio,cuius intereſt nō ꝓſequi,iuxta no.ī l.ſi quis
ſe paratū.ff.de appel.Et ꝓ hoc dicit facere optimū tex.
ī l.1.C.qui admit.per quē dicit ibi Bar. ꝙ qn̄ actus, qui
dēt fieri intra certū tēpus,valet in perſona eius,qui agit
nomine ꝓprio,tunc alius pōt ratificare extra tēpus,nec
7 hēt locū l.bonorū.ff.rē rat.hab.Si † aūt victoria appellā
tis prodeſſet tertio,quo ad qualem qualē p̄ſumptionē,
non tn̄,quo ad plenā victoriā,non admitteret̄, ſi vellet
illā proſequi,quo ad plenā victoriā,ſed bn̄ ad eū finem,
vt victoria ſibi ꝓſit & poſſit aſſiſtere in iudicio,ſm ipsū.
Pro quo vide ſemper notabile ꝯſilium Oldr.255. quod
incipit,Cōtra prouiſionē, vbi latiſſime ꝯſuluit in tali
caſu cōtra ꝓuiſionē factā de bn̄ficio,đ qua fuerat appel
latū,lata ſnīa contra appellantē, iterū appellauit, mō,
quia quidā parochiani nec appellauerūt,nec adhæſerūt
in tpe,volentes admitti tanquā proſequentes intereſſe,
an debeant.& ꝯſuluit,quod ſic,& inter cætera adducit,
quia oēs fatent̄,ꝙ oēs quorū intereſt,durante cā venire
pn̄t ad cām,& admittūtur in ſtatu,in quo eā inueniunt
arg.ca.2.vt li.pen.in 6.& expreſſe dicit notari ꝑ Cōpoſt.
in cap.ſtatuimus,in uerbo,appellanti.de elect.in 6.quia
ad hoc,ut cā dicatur pendere,non refert, an adhuc nul-
la ſnīa ſit lata,vel lata & appellatione ſuſpenſa,ut ſignā
ter dicit notari per gl.q̄ incipit,per ſnīam in l.2.C.ut li.
pen.ut ibi plenius per eum. Tertia concluſio. Quando
tertius opponit ſe executioni ſnīæ, ſi ille pro quo eſt fiē
da executio,præſtat ſeccumbenti cautionē de reſtituen
do rē illi tertio in caſu,in quo vincat,
* nō impedit̄ executio.* Caſus eſt in l.
is,à quo.& in l.ſequenti,ff.de rei.vē.Et
hoc ſeruatur ēt in bn̄ficialibus, ſm In
no.in c. 1.paulo poſt prin. de conceſſ.
præb.in 6.& ibi Dom.poſt Ioan.And.
ver.quid ſi peto.& Inn.in c.cū ſuper.ſ̄.de cau.poſ. & ꝓ-
prie.& do.Abb.hic,& In.in rub.ȷ̄. de ſpon.duorum.ubi
ēt dicit ſecus ī cā matrimoniali. Et hoc vltimū pulchre
reaſſumit dom.Abb.ibi Declara primo hanc cōcluſio-
8 nem, † dummodo ille tertius,qui ſe opponit executiōi,
prius egerit,ita ꝙ pendet iudiciū inter ipſum & reū, ſe-
cus,ſi nō egiſſet,ſm Inn.& alios in c.cum ſuper. ȷ̄. de re
iud.Et ratio eſt,ſm do.meum hic,quia quando ille,qui
nunc ſe opponit executioni,prius egit ꝯtra reum,ſi trāſ
feratur poſſeſſio in alterū ſine cautione,oportebit eum
inchoare nouū iudiciū & nouam inſtantiam contra ui
ctorē,& ideo intereſt eius, qui pro ſe opponit præſtare
hāc cautionē,quæ tn̄ præſtat̄ fauore rei,ut colligit̄ in d.
l.is,à quo.Et iſta rō ceſſat qn̄ opponens ſe executioni n̄
dū egerat ꝯtra reum,oīno enim ꝯtra poſſeſſorem ha-
beret inſtituere nouū iudicium.Et hāc rationem pōde-
rauit Bar.in l.pen.ff.de peti.hære.ubi optimus caſus in
mā.Ceſſat ēt alia rō, quia ſi reus non faceret interponi
hāc cautionē, poſſet ꝯueniri à ſecundo agēte,quaſi do-
lo deſijſſet poſſidere,ſm Bar.in d.l.is,à quo. & l.ſeq.q̄ ra
tio ceſſat,qn̄ lis nondū eſt mota per eū, qui ſe opponit
executioni. Patet ex notatis in l.ſin aūt.§.poſſidere.ff. đ
re iu.& pōdera,quia Bar.in d.l.pe.vult,ꝙ virtute cautio
nis p̄ſtitæ poſſeſſori cogatur vincens ſubire iudicium ꝯ-

* Executio. *Adde. Bald. in. Margar. in ver. ſententia, col. 4.*

tra ſecundum agentem in eadem inſtantia, quæ fuerat
9 inchoata ꝯ primum poſſeſſorē. Declara † ſecundo, dū
modo res,quæ petita eſt,non ſit vacans, ſed poſſideatur
ab illo,qui ſuccubuit,quia nō poteſt tertius ꝯ̄dicere exe
cutioni,præſtita per victorē dicta cautione in fauorem
tertii,d.l.is à quo. Sed ſi poſſeſſio eſſet
* vacans, *& non penes partes, audiet̄
tertius contradicens ꝓ ſuo intereſſe
ad impediendū executionē. Ita ſolēni
ter determinat Innoc.hic, & aſſignat
hic rationē dr̄iæ inter vacantē,& non
vacantē,nā qn̄ nō vacat,nō fit præiu-
diciū. Tertio declara,ſi poſſeſſio tran-
ſeat in aliū,quia ita poterit conſequi ab vno,ſicut ab a-
lio,ſed qn̄ res vacat,ſecus eſt,quia facilius poterit ſuum
ꝯſequi poſſeſſione vacante,q̄ qn̄ eſt capta,ut l.fi. C de e
dic.diui Adria.tol. Et iſta dicta Innoc. ſequuntur om-
nes Doct.hic,& ſunt ſubtilia & aurea,ſm do.Car.hic,&
de ipſis facit feſtū Bar.in l.à diuo Pio.§.ſi ſuꝑ rebus.ff. de
re iud.& in l.ita tn̄.§.quoties.ff.ad Treb.& iſte tex.loq-
tur in re vacāte,ꝑꝑ qđ multum limitat d.l. is, à quo. &
ſequit̄ Bar.in l.pe.ff.de pe.hære.Sed aduerte,qa iſtud,qđ
in re poſſeſſa nō impediat tertius executionem,fallit in
duobus caſibus. Primus eſt, qn̄ petens executionem rō
ne victoriæ,poſſit p̄tendere p̄iudicium in habendo du-
riorē aduer.arg.cap.Piſanis.de reſti.ſpol.Ita no.ſolus do.
Abb.hic.Sed tn̄ ut iſte poſtea dicit,poterit huic præiu-
dicio ſuccurri per cautionē d.l.is à quo.Secundus caſus
eſt,qn̄ executio fit in rebus adiudicatis p̄cedente actio-
ne ꝑſonali,qa bona nō fuerāt petita, qa in hoc auditur
tertius volens docere de intereſſe.Ita eſt caſus ī d.§.ſi ſu-
per re.quē ita intelligit Inn.hic.& rō eſt,qa nō fuerat a-
ctū de illis reb. Vn̄ nō eſt ſibi imputandū,ſi non ꝯ̄dixit,
ſed nūc capiunt̄ ī cauſa iudicati.Nō ſatis ē dicere Nūc
& ſequit̄ Bar.in d.§.ſi ſuꝑ rebus. Pro quo vide,qđ no.In
no.in c.cū ſuꝑ.in gl.pe.ȷ̄.de re iud.ubi dicit, ꝙ in execu-
tione ſuꝑ bonis,ſuꝑ quibus eſt ſpecifice iudicatū, non
exigit̄ cauſæ cognitio,ſecus in aliis,& ſequit̄ Fed.ꝯſ.139
& do.Ab.in ca.fi.ſ̄.de iud.& Ioā.And.in Spe.de lib.con-
cep.§.nūc dicendū verſ.35.& eleganter Domin.cap.ſi
10 cur.2 q.1.Qđ † aūt dictū eſt, impediri poſſe executio-
nē in rem vacantem,fallit primo,niſi hoc intentās ha-
beret ꝯ̄ ſe p̄ſumptionē calūniꝫ,qa ſufficiet tunc cautio
de qua ſ̄.nō retardata executione,ſm do.Car.poſt Lau
di.in cle.1.in 4.q.de re iud.ꝑ tex.optimū in cap.ſuſcita-
ta.ſ̄.de reſti.in integ.Hoc ſatis ſentit do.Abb.in illo ca.
ſuſcitata.& dom.Car.hic in 2.oppo.pro quo adduco in
terminis gl.pe.idē tenentem in c.ſuꝑ eo.ſ̄. de off.dele.
per quā idē tenet ibi do.Abb.in fi.& refert Bal.idem di-
centem ꝑꝑ illam gl.ꝙ à ſummaria cognitiōe pōt quis
repelli propter præſumptam calumniam.qđ dicit men
ti tenendū.Sed putat ibi do.Abb.dictū gl.& Bal.debere
limitari,niſi opponens offerat ſe ꝓbaturū incontinēti,
qa purgabit p̄ſumptionē malitiæ.& allegat glo. in uer.
ſnīæ.in d.c.ſuſcitata.& ibi do.Abb. valde notat eā,& eſt
pulchre dictū,ſi eſt verū.Sed ꝯſidera bene,ꝙ illa gl.ī ꝓ-
poſito nr̄o dicit expreſſe totū ꝯ̄rium, ꝙ oblatio proba-
tionis incōtinenti nō tollit p̄ſumptionē malitiæ in exe
cutione ſnīæ.Itē ꝯſidera,ꝙ in caſu nr̄o ſemꝑ fieri dēt ꝓ
batio incōtinenti,ut eſt caſus hic,& ȷ̄.dicet,nec eſt mi-
rū,ꝙ hic nō ꝓſit incontinenti offerre,qn̄ ꝯcurrit dicta p̄
ſumptio,qa cū probatio ſit ſemiplena,nō purgat p̄ſum
ptā calumniā, ſi autem offeret̄ plene,forte ꝓcederet di-
ctū do.Abb.ꝑꝑ authoritatē ſuā,cū his quæ ipſe alle. qb.
adde,qđ no.Bal.in l.ex prædiis.C.de euic.& glo.in l.j.§.
hoc interdictū.ff.de tab.exhi.& Bart.in l.eū,qui ita.ff.đ
uerb.obl.& in l.1.in 6.oppo.ff.de ope. noui nun. Secun-
do fallit,niſi tertius ſciuiſſet de cā,& de ſnīa,& nunquā
pro ſuo intereſſe cōparuiſſet,qa ſi ipſe opponit in execu
tione ſentētiæ,non audiet̄ data cautione, de qua in d.l.
is,à quo.Ita late conſuluit Cald. loquens in bn̄ficialib.
in ti.de re iud.ꝯſ.9.per c.quāuis.cum materia.ȷ̄. de re iu
di.& l.ſæpe.eo.ti.idem do.Car.in cle.1.in 4.q.& Bar.in d.
l.ſi perluſorio. & do.Ant.do. Abb. hic dicens,qđ Doc.
intel-

* Vacans. *Add. Paul. de Caſt. in conſi.3. & Rotā antiq. deciſ 475. incip. Item ſuppoſito, quod P.*

intelligunt hic, ꝙ iste ignorabat, & est necesse sic intelligere, si iste nō ꝓsequatur appellationē interpositā à capitulo, sed si præsumitur, vel pr͞esupponitur appellatū à capitulo, & ipsum illam appellationē prosequi, nō est necesse præsupponere ignorantiā, quia per appellationē rei suspēsa erat executio, & tertius hāc appellationē prosequitur, ut dictū est. Quarta ↄclusio. Tertius † prætendens interesse non solum impedit executionē rei, si est actum petitorio, ut hic, & in iuribus s̄. alleg. Sed ēt, si eēt actū possessorio. Ita elegāter dñt do. de Ro. ↄclus. 419. quæ inci. Itē fuit dubitatū. vbi dicunt, ꝙ si A. spoliatus per B. egit ↄ B. interdicto, Vñ ui, & obtinuit, & añ restitutionē venit quidā C. asserens ad se dictū bñficium pertinere intentando petitoriū ↄ d. A. dēt audiri, & suspendi executio, qa licet ipse spoliās non posset opponere de ꝓprietate, c. in literis, cum si. s̄. de resti. spol. tñ pōt iste tertius. Et ita dñt fuisse decisum & obtentū, maximè per c. 1. in fi. de restit. spo. in 6. ubi nisi in criminalibus causis, ñ pōt opponi spoliatio facta ab alio, q̄ ab actore, & in casu p̄dicto. C. non spoliauit, nec spoliari mandauit, nec ratā habuit spoliationem, iō delicta debent tenere suos authores. c. q̄siuit, ī. de his, quę fi. à ma. par. ca. cum si. & hoc sequitur do. Ab. in d. c. in literis. in vlt. col. & Lap. plene

11 [line marker above at "vt dictū est"]

12 allegatione 26. & est decisio ualde no. Istud † limitatur, vt habeat locum, qñ ius tertij est separatū à iure spoliātis, secus, si est ita ↄnexū, ꝙ non pōt opponi, quin inferat commodū spolianti. Ita ꝓbaī ex eo, quod no. Inn. in c. veniens. ī. de spōs. ubi dicit, ꝙ ↄ mulierem possessorio agentem ↄ maritū nō pōt tertia mulier se opponere agēndo de ꝓprietate ad effectū impediendi restitutionē ēt si vellet incōtinenti ꝓbare, & sequiī do. Ant. in d. c. veniēs. & c. in literis. de rest. spo. Sed vtrobiq; ↄriū tenet Ab. hic, & in c. itē cum qs s̄. de resti. spol. & Mod. s. dom. Iac. Zochus in d. c. veniens, qa odium spoliantis nō dēt obesse tertio, qui non fuit ī culpa. Et ita obtinui ī facto.

13 Quinta cōclusio. Tertius † ꝓbaturus * sum interesse * ad finem ut admittatur ad impediendā executionem, nō tenetur ipsum ꝓbare plene, sed sufficit probatio per iuramentū, qđ exigitur, ubi nullū, vel modicū est p̄iudicium, l. thesaurus. ff. ad exhiben. sed alia probatio puta testiū, vel instrumentorū, ut hic, sed ñ requiriī, ꝙ sic multū stricta & necessario ↄcludens, sed apparens tantū, ꝭm Inn. quē oēs sequunī hic, & Spe. in ti. de off. iud. §. postremo, & Bar. in d. §. si sup rebus. & do. Car. in cle. j. Imo dixerunt hic Pe. & Abb. quos sequiī Io. An. do. An. & do. Abb. ꝙ in ista sūmaria cognitione ñ admittiī reprobatio stiū, nec respectu ꝑsonarum, nec respectu doctorū, & vr̄ casus hic, ꝭm dom. Ant. ꝙ intellige sane ꝭm do. meū hic, vbi p̄iudiciū est reparabile, sed si ñ eēt reparabile, non ꝓcederet hoc, qa in cā đ sui nā sūmaria ñ tollunī defensiōes. cle. sæpe in ver. defensiones. de uerb. sig. & expresse no. Bar. in extrau. ad reprimendū. in verbo, figura. ver. sed an publicatio. Et circa hāc ↄclōnē dixit fortius Inno. hic, & valde solēniter, ꝙ isto casu sufficiebat isti ꝓbare se electum ēt si nō doceat, ꝙ canonicè sit electus, lȝ secus postea in cā principali. Et hoc dictū dicit hic do. Car. eē notādū perpetuo cū centū manibus, nā per hoc dicit se obtinuisse in cā arduissima. petebant enim quidā ecclesiā quandam consecrari in parochia Sanctæ Luciæ de Florentia, fratres oīum Sanctorum de Florentia opponebāt, ꝙ ecclesia parochialis, quā dicebāt, erat sibi subdita de cuius p̄iudicio ag ebāt, negabaī eorū interesse, ꝓduxerunt vnionē eccl'æ parochialis factā ꝑ suo interesse monasterio, opponebanī multa, ꝙ nō valuerat vnio, & ipse rñdit exceptiones īpertinētes, & ꝙ sufficiebat, ꝙ doceret de sua vnione, et ñ docto, ꝙ canonicè fuit facta Propter hoc dictū Inn. cum quo dicit se clausisse os allegantium. Vñ colligit doctrinā, quā dicit facere ad multa, ꝙ petens se admitti pro suo interesse, doceat ante omnia de iure suo apparenter, nec ↄtra ipsum admittiur replicatio, seu exceptio de nullitate tituli, qa agiī đ modico p̄iudicio

14 ꝭm ipsum. Adde † plenius eundē do. Car. in suis ↄsilijs, ↄsil. 7. incip. In cā fratrū omnium Sanctorum. ubi super isto casu ē notabile consiliū suum, pro quo faciūt notata per Bar. in l. 1. § ꝙ si sit aliqua ff. de p̄to. stipu. & in l. si quis a liberis. §. si quis ex his. ff. de lib. agn. vbi tradit regulā, ꝙ ubicunq; iudiciū sūmariū parat p̄iudiciū reparabile in alio iudicio, ibi ñ reqriī plena ꝓbatio, ꝑ l. ī lege Aquilia si deletū. ff. ad leg. Aquil. & in l. 3. §. causa. ff. de Car. edi. Et ita in casu nostro, vbi ī summario iudicio iste ñ p̄iudicat irreparabiliter, ꝑ istum tex. & licet Bal. in d l.. in lege. Aquilia. videatur dubitare de doctrina Bar. ꝑpter istum text. ubi probauit per testes & instrumenta: tñ potest rñ. qđ quamuis iste plene probauerit, per hoc non tñ sequiī, ꝙ alia ꝓbatio minus ꝑfecta non fuisset sufficiēs. Nec hoc negat iste tex. & de hoc ēt ꝑ Bar. in extraua. ad reprimendū. in verbo, summarie. & in l. nā & postea. §. si minor. ff. de iureiu. Et ꝙ in istis summariis sufficiat ꝓbatio semiplena, vide ēt Bar. in l. si ↄstante. in princ. in 1. q. ff. solu. mat. & Bar. & Bal. in l. iudices. C. de iudi. & Bal. in l. 3. §. ibidē. ff. ad exhiben. & oīno do. Card. ↄs. 9. inci. In facto dñæ Gaietæ. & Spe. in ti. de offi. iudi. §. postremo, ꝑ totū, & ī tit. de primo, & secūdo decreto. §. restat. ver. sed qualiter. Et hoc limitat notabilr̄ procedere, p̄ter q̄ quo ad legitimationē ꝑsonæ, qa illa est probanda plenariè ī sūmario iudicio. Ita elegāter decidit Bar. & sequiī ibi Sal. in l. 2. ī fi. C. de edic. diui Adria. tol. ꝑ id, qđ no. gl. 1. in fi. & per id, qđ no. Bar. in l. 3. §. ibidē. ff. ad exhibē. Qđ puto restringendū, ꝭm p̄dicta, vcȝ nisi qs ↄpareat pro īteresse. Et in quantū Inn. dicit, ut p̄dixi, ꝙ sufficit isto casu ꝓbaī electionē, lȝ non ꝓbetur canonice, assignat Bar. hic rōnē, quia probatio p̄ambula est summaria, qa p̄paratoria & nō decisoria. Intellige tñ ꝭm ipsum, ꝙ licet electio ñ probeī, quo ad eē iuris, tñ dēt hr̄e figurā eē, ꝑ l. si qs lega tū ff. de fal. Et cū dicto do. Car. p̄allegato de vnione trāsit hic do. Ab. ipsum referens in lect. anti. Sexta ↄclusio.

15 Qñ † quis dicatur ꝓbare interesse incōtinēti, ↄsistit ī arbitrio iudicis, ñ tñ audiet uolēs aliqđ probare ultra mōtes, ꝑ c. literis. de rest. spol. ꝭm Inn do. Car. Imo & dom. Ab. hic, & Bal. in l. si ex falsis. C. de transac & in l. 2. C. de edi. diui Adri. tol. & ī l. 1. C. vt in pos. leg. & in l. fi. C. de ordi. cog. & ī l. 3. §. ibidē. ff. ad exhib. & gl. in l. is à quo, in uer. hodie. ff. ut in pos. leg. sed do Ant. hic fateī hoc arbitrariū, sed tñ dicit, ꝙ iudex dēt arbitrari illū posse incōtinēti probare intra rm̄ tempus, intra quantū posset expediri illud iudicium, in quo ista exceptio opponitur, si ista exceptio nō eēt opposita, & alle. Bar. in d. l. is à quo. ꝑ illū tex. Idē vltra cū tenet ēt Bar. in l. 4. §. condemnatū. ff. de re iud. & in extrauagā. ad reprimendū. in uer. sūmarie. & sequiī do. Car. & Imo. in c. cum in iure. s̄. đ off. dele. & Ang. in l. ille, à quo. §. j. ff. ad Treb. & Imo. in cle. 1. in antepe. col. de re iud. Sed tamen Imo. & dom. Ab. hic, dñt Inn. melius dixisse, qa non reperitur iure cautū intra quantum tempus debeat fieri executio, si ista exceptio nō eēt opposita, ut no. in c. quærēti. s̄. de of. dele.

* Interesse. Adde ꝙ tertius comparens in iudicio, vt admittatur, debet prius dicere đ suo interesse, quādo nō vocatus, nec ab alio nominatꝰ, ad causam uenit uoluntarie. l. 1. de ap. recip. in prin. c. non solet. 2. q. 6 c. cū inter. de ele. ca. de ijs. de accu. Aegid. concl. 29. in fi. sufficit tamē probatio eo modo quo ponit Auctor hic, quia talis probatio dicitur præambula & præparatoria, nō autem concludens, seu decisoria. l. à Diuo Pio. §. si super rebus. de re iud. l. 3. §. causa ff. de Carbon. edic. Bart. in l. 1. § qđ si sit aliqua. ff. de p̄tor. stipul. & l. si quis à liberis. §. si quis. ff. de lib. agnosc. Bal. in l. eam quā. col. 1. uers. dic pro solutione. C. de fideicom. Rot. deci. 11. de iud. incip.

nota ꝙ ubi sunt. ī anti. & Auctor in c. cum super. colū. 6. de re iudic.

* Defensiones. Adde Bar. contrariū tenentē in l. ꝓlatā C. de sen. & idē tenēt glo. Iac. But. & Bal. ibi, ꝑ dicto autē Auct. hic, uide l. 3. § si ad diē. ff. de re mi. l. pē C. de tēp. ap. c. cū inter. đ exce. Barto. plene in l. filius. ff. de donat. & in l. 1. ff. de testam. mili. hoc tamē intellige uerū, si defensio negotiū principale respiciat, secus si apices iuris. Bal. in l. 2. §. officius. ff. de requir. reis. Alex. in l. custodias. ff. de publi. iudici. Lanfran. in d. clemen. sæpe. in uer. Libellus. nu. 16.

Item cùm hic fiat executio sñiæ super re petita, si ñ opponeret aliqua exceptio, fieret executio in continẽti. In sti. de offi. iud. §. fi. Ergo ſm hoc nullũ esset dandũ tẽpus. Et lȝ do. meus hic nitat tollere istas rñsiones, tñ subdit opi. Inno. & cõem * esse seruandã in practica, & ad materiã dicit esse bonũ tex. in c. prudẽtia. § sexta. s. de off. deleg. in ver. statim, vel infra terminũ ꝯpetentẽ. ubi uidetur ꝓbari, ꝙ illa ꝓbatio dicat proprie fieri incontinẽti, quæ fit sine termino, qđ tñ dicit videri cõtra tex. ĩ d. c. literas. Vñ dicit, ꝙ illa alternatiua non signat, ꝙ ꝓbatio fiat sine termino, sed ꝙ dabitur minor terminus illi, qui offert se paratũ ꝓbare incõtinenti, quãuis hoc nõ expediat, ꝙ quis ꝓbet incõtinẽti in casu illo, & hoc signat illa alternatiua, ut hic ꝑ ipsum, cui in hac mã adde Bal. in l. vlt. C. de iud. ubi dixit, ꝙ offerens se ꝓbaturũ incõtinẽti, põt probare intra tres dies, ꝑ illũ tex. & aliud, ꝙ uerbũ, Incõtinenti, importat diuersa tempora, ſm subiectã * mãm, ut per Bar. in l. j. §. cũ igit. * ff. de vi. & vi arma. & in l. si de eo. §. j. de acq. pos. & in l. j. ff. solu. mat. & Bal. in l. ius eius. C. de ꝓba. & Sal. in l. cũ antiqtas.

16 C. de testa. cum concordã. Vltimo. † ĩ hac mã no. primo, ꝙ iste tertius põt ius suũ proponere corã delegato, ſm Inn. in c. veniens. ĩ. de spons. licet alr non sit eius iudex, & hoc ratione connexitatis iuris sibi commissi, arg. ff. de quibus reb. ad eundẽ iudi. ea. per totũ qđ est valde notandũ pro extensione c. P. & G s. de of. dele. ſm do. Abb. hic, cui adde Rotã in noui. decis. 207. inci. Item si causa. ubi sequitur hanc no. In no. dicens eã pulcherrimam. Secundo no. ꝙ statutũ Paduæ, quo cauet, ꝙ potestas exequat sententiã latam per curiã Venetorum remota omni exceptione, nõ operat, ꝙ sñia debeat mandari executioni ꝯ tertium possessorem. Ita dicit do. Car. in suis notis causarum, no. 183. per l. à diuo Pio. §. si sup rebus. ff. de re iudi. & qđ tenet Pe. de Anc. consil. 207. quod incip. đ iure

17 communi. Tertio no. ꝙ si † tertius compareat ad impediendum executionem sententiæ ratione sui interesse, allegat nullitatẽ sententiæ, non poterit ꝯ eum replicari * ꝙ sint latæ tres sñiæ conformes *, iuxta cle. j. de re iud. Ita no. dicit do. Card. post gl. Io. de Lign. & alios in 4. q. qa dispositio illius cle. est exorbitans. & ñ loquitur in tertio. Iõ non extendenda, iuxta regulã, ea quæ. & regulã, in argumentũ, de regu. iur. in 6. Quarto no. ꝙ

18 † iste tertius põt ꝓducere testes super eisdẽ articulis ẽt publicatis attestationibus. Ita no. Bar. in d. l. si plusorio, qa sicut huic ignorãti nõ ꝑiudicant acta, ita nec publicatio, & sequitur do. Ab. hic dicẽs sibi placere, ꝙ possit ꝓducere testes de nouo, duntaxat ad sui fauorẽ, & facit, ꝙ no. gl. in l. si suspecta. ff. de inof. test. & de hoc ẽt ꝑ do. Ant. post Inn. in c. cũ super. de re iud. & in c. fraterni tatis, ĩ antep. col. j. eo. In gl. in verbo, vellet. No. bñ ſm Imo. ꝙ attestationes minus validæ pñt validãri ꝯsensu partiũ, de quo fuit dictũ. s. c. proxi. & est notabile ad limitationẽ l. fi. & qđ no. ibi Bal. in princ. C. si cer. pe. & aduerte, qa iste P. licet fuisset vsus ĩ plenario, tñ qa fuit vsus ad ꝑsumptionẽ inducendã, nõ ad plenã ꝓbationẽ, qa nõ ꝓbauit, iõ nõ cogit illis insistere, sed põt eosdẽ testes, uel alios producere, ſm Inn. quẽ alij sequũtur hic. Ex quibus verbis no. ſm do. Ab. ꝙ attestationes receptę ad vnũ finẽ faciunt præsumptionẽ ad aliũ finẽ. Iõ aũt attestationes receptæ in vno summario nõ faciũt fidẽ in plenario, qa ibi fuit defect⁹ litis ꝯtest. q̃ nõ ꝑcessit has attestationes, & qa nõ fuerũt plene examinatæ, cũ ageret đ modico ꝑiudicio. Et hoc est notabile, ſm do. Ab. qui ex mẽte Inn. & aliorũ colligit, ꝙ ubi fuissent recepti testes, quo ad modũ ꝓcedẽdi & substãtiã ꝓbationis plenariæ facerẽt fidẽ in plenario.

* §. Cum igitur. *Adde ad hoc Alexã. ibidẽ. et ĩ l. 1 §. si qs ita. & §. q ꝑ sens. ubi etiam per Doct. ff. de uer. oblig. Saly. in authe. & consequenter. C. de sen. et interl. om. iu. Soci. consil. 67. inci. circa primam q̃onem. uersic. circa aliam q. ĩ. in prima par.*

* Conformes. *Adde Rot. decis. 13. de sen. et re iudi. ĩ antiq. & decis. 9. eo. ti. Alex. consi. 63. incip. Viso. col. fi. uol. 3. & consi. 84. incip. in causa. colum. 3. in prin. eod. lib.*

Et hoc est, ꝙ voluit Iac. Bu. ĩ l. ab hostibus. §. si q̃ simplr. vt dixi s. in vlt. no. Vbi ẽt adde, ꝙ no. hic do. Abb. in lectura antiqua, ubi dicit, ꝙ iste tex. nõ tollit dictũ Ia. Bu. qa loquit, qñ ꝓbatio fuit plena, nõ solum quo ad substãtiã ꝓbationis, sed ẽt quo ad modũ ꝓcedẽdi, ut qa fuit facta lit. ꝯtest. alias aũt ꝓbatio facta ĩ summario, quamuis plenaria operaret in plenario, & ñ dicat, ꝙ ubi ꝓbatio, & modus ꝓcedendi est plenarius, iudiciũ nõ sit summariũ, qa potuisset seruari pleni⁹ ordo iudiciarius à principali, donec receptæ fuerint plenæ ꝓbationes, & in reliquo ꝓcessu nõ fuit seruatus ordo iudiciarius, qđ est licitũ in istis summariis. cle. sæpe. in fi. de verb. sign. no. Inno. in c. Quintauallis. ĩ. de iureiur. & Bal. in l. qđ fauore C de leg. & in l. 3. per illũ tex. ff. de mili. test. & Ro. ĩ rub. de arb. Et ita salua rñsionem do. Abb. quæ fuit do. Ant. in c. cũ cã. el. 1. in pe. col. s. eo. Et sic ꝓbat plenaria. In isto tex. nõ fuit plenaria, quoad modũ ꝓcedendi, qa defuit lit. ꝯtest. Merito itaq; nõ sumus in casu, in quo loquitur Iac. Bu. vt ẽt tetigi in d. c. cãm. Et ꝙ approbatio attestationũ facta à partibus valideτ, vide Ro. in l. nãliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. In glo. in uer. pars ibi, ꝑiudicium sibi fecit. No. ex gl. ꝙ sñia lata cũ electoribus præiudicat electo scienti & non ꝯdicenti. Facit c. pe. ĩ. de re iudic. quasi electus habeat cãm ab electoribus, & ius eorũ sit ꝯiunctum & ꝯnexum. Et ĩ hoc habes videre gl. ĩ c. hæc quippe 3. q. 6. & in c. pen. & c. cum sup ĩ. de re iud. & ĩ c. cupientes. §. cæterũ. in ver. nullũ præiudiciũ. de ele. in 6. & Inn. in c. dudũ. glo. in uer. partibus. de elec. & Barto. ĩ l. 2. C. qbus res iudi. non nocet. & gl. & do. Abb. in c. constitutus. s. eodem. & gl. in ver. ꝓfitetur, in c. interrogatũ. 2. q. 5. & gl. in § quandoq; 2. q. 6. & gl. 1. & 2. in c. pe. ĩ. de app. & gl. fi. in c. dilecto ĩ. de præb. & gl. fi. in cap. tantis. 81. dist. & glo. in uer. per ꝯsequentiã, in cap. ad petitionẽ. de accu. & gl. 1. ĩ c. ordinationes. 59. dist. & gl. ĩ uer. opponitur. ad fi. in c. 1. de elec. in 6. & glo. in uerbo, contra possessorẽ. in cle. 1. de sequest. poss. & fru. & Inn. in c. auditis, post prin. ĩ. de ꝑscr. & Io. de Ana. post do. Car. in c. dilectus. el 2. versi. hinc sumpta occasione. ĩ. de symo. Et valde mirat do. meus hic, ꝙ gl. hic fecerit tantã difficultatẽ, qa posito, ꝙ sñia ista non ꝑiudicasset isti scienti, tñ non est incõueniens, nec ꝯ ius, ut iste subdiaconus ꝓduceret testes ꝯ sñiam. siue dicamus, ꝙ hic esset appellatum à sñia, ut aliqui tenent, qa tertius, cui sñia non plene ꝑiudicat, põt appellationẽ prosequi, & testes producere, d. cap. cũ sup. & d. l. à sñia. Hoc aũt permittit sibi, ut euitet illud qualequale ꝑiudiciũ. quod sibi ĩferri põt à sñia. Idẽ dicendum, si tenetur alius intellectus, ꝙ tertius opponebat se executioni sñiæ à qua nõ erat appellatũ, qa intererat sua, ut possessio nõ remaneret vacans, licet

19 sentẽtia sibi nõ præiudicaret. In † ea. gl. ibi, propter diuersum modũ agendi. No. rationẽ, quia publicatio testiũ in summario nõ impedit productionẽ eorundẽ, vł aliorũ testiũ in plenario, qa cũ attestationes receptæ super incidenti fidẽ nõ faciant sup principali, durũ eẽt dicere, ꝙ testes iidẽ, vel alii non possent induci, cũ non sit cã sine probationibus relinquenda, l. qm. C. đ hæreti. Et de hoc ꝯsiderat Bald. hic magistraliter, quo ad subornationẽ, qđ interdum testes recepti nullo modo valent, & timor subornationis non impedit, qa nulla fingitur facta testiũ productio interdũ ad aliquid, sed nõ ad id qđ nũc discutit. Et idẽ est, si inducerent præsumptionẽ, ut est hic tex. no. ſm eum. Interdum ad omnia valẽt, & tũc si attestationes sunt publicatæ, non pñt de nouo produci testes, ut s. c. proxi. §. si ſm ipsum, & de his etiam per Bar. in l. iulianus. ff. de ꝯdi. ind. Et propter istum tex. determinãt late do. de Ro. decis. 418. incip. Item fuit dubitatũ ĩ nouis, ꝙ publicatio attestationũ facta ĩ possessorio ñ obstat uolenti producere testes ẽt directe super articulis contrariis in petitorio, quia possessio nihil habet cõmune cum proprietate, l. naturaliter. §. nihil cõmune. ff. de acquir. possess. & quia testes nunc producuntur ad aliud, q̃ primo: recipiebantur enim in possessorio ad alium effectum, scilicet ad colorandum possessionem duntaxat, & sic semiplene probandum titulum, nunc uero

vero recipiuntur ad plenè ꝓbandum titulū & victoriā obtinendā in petitorio, qđ trahit ad se possessoriū. c. cū in ecclesia. & cap. cū sup. de cā poſ. & proprie. & ita dñt
20 fuisse obtentum per istum tex. Et hoc bene no. In † ea gl. ibi, non credo valere. No. gl. sing. ꝙ quamuis testes examinati in summario, nō faciāt fidē in ordinario ad fauorē producentis, faciunt tñ fidem ad probandum dictum suū si ꝯriū dicant in iudicio plenario. Et etiam ē ratio, ſm Innoc. quia ex primo dicto notoriū est in isto secundo iudicio ipsos esse periuros, & dixisse falsum, iō repelluntur à testimonio, & hoc dictū Inno. semꝑ allegat, ꝙ attestationes, quæ alias fidē nō faciūt in ipso principali, valent, quoad reprobandū personas ipsorum testiū in principali. Circa hoc tñ instat do. Ant. hic, qa nō vr̄, ꝙ probatio facta in summario inducat notorium in principali. Iō saluando dictū Inn. dicit, ꝙ dictū testis ꝯ ipsū recipit, ut ꝯfessio, qa ꝯfessio ex summarietate iudicij nō lædit, imo facit fidē in quocūq; iudicio, ut est elegās decis. Inn. in c. 2. š. de ord. cog. & sequit etiā Imo. in cle. ꝯstitutionē, de ele. & do. Ant. in c. cū dilectus, & ibi dom. Ab. j̄. de cap. mo. & dixi in c. cām, el 1 š. eod. Sed ꝯsidera ſm do. Abb. hic, & plenius in lect. antiqua, ꝙ si testis in vtroque iudicio, tā in summario, q̄ plenario, deposuit de facto inter partes. nō aūt de facto ꝓprio, nihil enim confessus est cōtra seipsum, ideo non videtur, qđ dictū suum debeat recipi, tanquā ꝯfessio, sed tñ ipse tenet dictū Inn. qa licet attestationes in summario, nō ꝓbent in plenario, quo ad effectū ꝯsequēdi rem, quia fuerūt ꝓductæ ad aliū finem, tñ respectu, eorū, quæ acta sūt in ipso summario, faciūt fidem, qa acta perpetuo valēt, l. fi. C de re iud. cap. qm̄ cōtra. š. tit. 1. & ca. cām el j. š. eodē. quoad faciendā fidē, ꝙ testis sic, & sic deposuit, semꝑ ꝓbant, & ex eis elicitur notoriū iuris, ca. olim. j̄. de uerbign. dixi. š. eo. c. significauerunt, super gl. in uerbo, liquet. Vnde si in plenario iudicio testes etiam deponant ꝯtrarium, illa dicta inducunt notoriū, & ideo ex diuersitate dictorum elicitur manifesta cōtrarietas testium, & notoriè constat illos eē periuros. Ad hoc est bon⁹ tex. ī cap. cū in positionibus. de iureiur. in 6. & facit qđ no. In no. ī c. qualiter. el 2. prope fi. j̄. de accu. ubi dicit, ꝙ ꝑpter sententiā infamantē latam sup crimine contra aliquē, repellit à testimonio in alio iudicio, per c. testimo. j̄. eod. Ex quo ꝯsuluit Fede. consi. 23. inci. Titius electus, ꝙ si ꝯuentus actione depositi negat depositū cū iuramēto, vigore actorū ꝓbabit periurus in alio iudicio. Sic in proposito, secūdum do. Ab. hic. Et ꝑ solenni limitatione huius glo. uide notabile dictum Inn. in c. præterea, j̄. tit. proxi. ubi dicit, ꝙ si testis secundo inductus dicat ꝯtrarium eius, quod primo dixit nō solum non creditur sibi, sed etiam primum dictum debilitatur ex secundo, unde non faciet tantam fidē, quantum fecisset, si non dixisset oppositum. Ex quo infert dom. Car. & sequitur do. Abb. in lectura antiqua, eo nō nominato, ꝙ ad dictū illius testis ñ posset deferri iuramentū, quia non est omni exceptione maior, ut requiritur in c. si uero. j̄. de iureiu. & in l. bonæ fidei. C. de iureiu. Et si diceret, ꝙ ſm prædicta frustra inducunt illi met testes in hoc secundo iudicio, si non pñt dicere ꝯtrarium eius, qđ primo dixerūt, rñdet Inn. ꝙ non inducuntur, ut dicant idem, nec contra, sed dicant veritatē, & quia ex suo primo testimonio non iuuat pars in hoc iudicio, ut latius referunt hic Scribētes. Gñaliter aūt đ teste * qui vnū dixit extra iudiciū, & aliud in iudicio, dicet post do. Ant. in c.
21 cū in tua. j̄. eo. In † gl. fi. in prin. ibi, cū alij ñ vocent. Ad hoc allegāt semper ista decretalis, ꝙ ubi veritas aľr sciri ñ pt admittunt testes alias inhabiles, * in mā, quæ est nota đ sui nā solū ipsis. Ad idē c. tertio loco. š. de ꝓbat. & iura hic allegata in gl. & tex. cū glo. in ver. tres in c. cū dilecti. š. de elec. ubi ꝯmissarius in cā electionis testificat de vocibus eligentiū, licet ex eo ꝑtendere possint laudē, uel vituperiū, qđ alias ꝯsiderat, ut habuimus in c. cū a nobis. š. eo. Et ꝑ illū tex. dicit Bar. in l. quidā relegatus. in fi. prin. ff. de reb. dub. ꝙ si est electus in Ptātem Titius, & plures sunt Titii, pñt electores testificari, de quo senserint, qa hoc nesciunt alij. Et hoc ꝓbat ꝑ Fed. ꝯs. 119. quod incip. nulli dubiū. vbi dicit, ꝙ iura ſm diuersas qualitates negociorū diuersos modos ꝓbādi induxerunt, nec voluerunt angustare facultates probationū. * Alleg. istū tex. & c. 13 ex quadā. j̄. eod. & l. si qñ. C. vñ vi. cum multis alijs. Ex quibus consuluit, ꝙ in ꝓbādo pecuniā acceptā mutuo à plato fuisse ꝯuersam in vtilitatē ecclesiæ, nō est opus ad oēs expēsas habere testes. Et adde Lap. allegatiōe 94. q̄ incipit, Mulier ī ꝯfessione. ubi ponit motiua Fed. ī d. c. eo ñ nominato. Ex qbus late ꝯsuluit, qđ creditur sacerdoti fide digno, si dicit morientē dedisse sibi licentiā de reuelanda ꝯfessione, ex quo aliter hoc ꝓbari nō pōt facit, qđ no. Cal. ꝯs. 25. inci. testator habēs filios. Et iō dicit solet, ꝙ ubi mā est de sui nā difficilis ꝓbationis, lex est ꝯtenta ea ꝓbatione, q̄ fieri pōt Ita dicit Bar. quē sequtur Imo. in l. in illa. in fi. ff. de uer. obl. ꝑ tex. in l. non oēs. § à barbaris. ff. de re mili. & no. Bar. in l. si qs ex argētarijs. §. pen. ff. de eden. & Bal. in authē. quas actiones. in vlt. col. C. de sac. san. eccl & in l. fi. § licētia, in 2. notab. ubi alle. istū tex. C. de iure delib. & in l. obseruare. §. ꝓficisci. in 8. col. š. de offi. ꝓconſ. Faciūt, q̄ dixi de ꝓbatione filiationis, ī c. ꝑ tuas š. ti. j. & qđ ēt no. Bar. & Ang. in l. quoties. C. de nauf. lib. 11. & Bar. in l. đ pupillo. §. si quis ipsi, in 5 q. ff. de ope. no. nun. & Do. in c. j. sup glo. in uer. authoris. de testi. in 6. Ista limita oīno ut dixi in c. tertio loco. uer. in tex. ibi fratres. š. ti. j. & in c. de cætero, in 1. limitatione, š. eo. Scđo limita ut per do. Ab. in c. ī super. š. e. ubi dixit, ꝙ quando dānum, vel lucrum venit applicandū ipsis de capitulo, non vr̄ rationabile, ꝙ propter inopiā ꝓbationum admittantur ad testificandū, vel damnū euitandū, & imputetur eis, quare à principio nō vocauerūt testes. Nec obſ. iura pallegata, ꝙ ī defectū ꝓbationis admittūtur testes nō oīno integri, ut in illis iurib⁹, qa non ꝓbat, ꝙ debeāt admitti illi, de quorū cōmodo, uel dāno tractatur ſm ipsum, & re vera hoc dictū reputatur nouū & multū notabile, & ꝓcederet absque dubio, ubi mā eēt talis quæ de iure posset expediri secrete, & non secrete, quia imputaret eis, ut dictū est. Sed ubi mā expedienda esset secrete, ut electio, vel aliud simile, & ex ipsa reportarēt ꝯmodū, vł incōmodū, credo, ꝙ admitterent, tū qa ī talib. lex eos simpľr habilitat,

* Teste *Adde quod si testis aliquid deposuerit in forma iudicij & solēniter, et postea minus solenniter nec ī forma iudicij cōtrariū dixerit, statur eius dicto primo tāquā solēni, & ualido, reꝓbato secūdo, quasi subornatus deposuerit, est cōis * opinio cōtra Bart. secundū Bal. in cō sil. 486. inci licet Assessores. uol. 3. & consi. 171. Pūctus quæritur, uolu. 5. magis cōmunē dicit Alex. con sil 74. col. 3. uers. potest etiam respōderi. uol. 1. & con sil. 222. col. 4 uer fi. & dicti testes, uol. 2. quę nedum communis ē apud iuristas, sed etiam apud canonistas Socin. consi. 153. col. 1. uol. 2.*

* Inhabiles. *Adde Iaſ. ī l. fi. col. fi. num. 8. & 9. C. de ijs quibus ut indign. Alex. consil. 64 Viso. colū. 1 cum sequen. uolu. 1. Cyn. in l si quando. C. un. ui. in fine ibi, admittā hoc casu testes domesticos, & ibi Iaſ. col. 8. nu. 43. intellige tñ dictū Aucto quādo non potuerūt interuenire alij testes ido nei in potentia et habitu. Iaſ. in l. 1. col. fi in fi. nu 72. C. de sum. trin. et in d. l. fi. col. fi. C. de his quib. ut in dig. Alex d. consi. 64 & consil 151. Repetitus col. 2. uer. nec ad hoc obstat. & conſ. 152. Viso col 4. nu. 15. uers. non obstat ēt uol. 5. Ant. đ Bu. cōſ 24. inc. Quæstio. col. fi. uer. et ī isto casu Lanfr. in c. quoniam cōtra uers. testiū depositiones. de probat.*

* Probationum. *Adde ad hoc, ꝙ socij, amici, & domestici actoris ad mittuntur ad probandū furtum pro quantitate rerum subtractarū l. consensu. § super plagijs. C. de repud. Abb. & doc. c. cū in tua. de sponsal. item testes domestici admittuntur ad probādū gesta ī domo. Are. cōſ. 13 uiso. col. 7. nu. 17. uer. uenio nunc item testes nauis admittūtur ad probādū gesta in naui. l. đ submersis. C. de nauf lib. 11. itē lenones, meretrices, cōcubinarij et infames admittūtur ad ꝓbandū facta in postribulo. Sal. in l. ea qui dē col. 1. uersi. ad quintā qōnē. C. de accuſ. cum īfinitis traditis passim a doctorib. quos cū breuitatis omitto.*

litat, ut hic, tũ q̃a ĩcasu dicti §. à barbaris, & q̃busdã alijs ꝑallegatis, lex cõtentat̃ de talibus testibus, ex quo per alios mã sciri nõ põt, & ad ꝑdicta uide ẽt multa, quæ allegat Io. And. in regula, cũ quid vna via. vers. sic enim.
22 de reg. iur. in Merc. In † gl. fi. ibi, alias nullus Dicas verũ esse, ꝙ absolutio ad cautelã ꝯceditur solum duob. casibus, de quibus in c. venerabilibus. §. ult. de sen. exc. ĩ 6. & plene de hac mã per Ioã. And. & Dom. in c. solet. ĩ prin. eo. tit. & lib. Tñ dicit Inn. hic, & expressius Host. & do. Ant. do. Car. & Imo. ꝙ de ꝯsuetudine curiæ absoluũtur illi, qui petunt̃ in testes, donec tulerint testimonium, sicut ẽt absoluũtur ambasciatores, donec sunt in curia. Nec est mirũ, fm do. Ant. & Imo. ꝙ absoluantur ẽt nõ petentes ꝯ̃ c. legatur. 24. q. 2. q̃a põt absolui à uinculo excõicationis, c. ab excõicato. s̃. de rescr. sed nõ a uinculo peccati, à quo non absoluit̃, nisi pœniteat, regula peccati, de reg. iur. in 6. fm ipsos, quibus adde beatũ Tho. ĩ 4. dist. 17. q. vlt. art. ult. & do. Abb. post Cald. in c. significauit. de eo, q̃ duxit in ma. quã pol. per adult. & ibi alias examinaui, & no. do. Abb. in d. c. ab excõicato. in vlti.
23 col. Sed † aduerte, quia q̃n quis absoluitur non pœnitens, vt testificet̃ ꝓcedere põt, fm dom. Abb. hic, q̃n excõmunicatio d̃r nulla, & de hoc pendet q. q̃a non ꝯstat de vinculo peccati, vel excõicationis. q̃n aũt allegat̃ iniustitia excõicationis, de qua põt ꝓbabiliter dubitari, & tũc licet fm ꝑdicta possit absolui, donec tulerit testimoniũ, tñ hoc non videtur faciendũ, nisi in defectum aliorũ testiũ, ut in casu, de quo hic per rões, quæ statim dicentur. Si aũt nõ allegat̃ iniustitia, uel de ea ꝯstet, putat do. Abb ꝯ̃ alios, ꝙ non dẽt fieri absolutio, quicquid habeat ꝯsuetudo, & si fieret, nõ põt testificari, q̃a dato ꝙ tollatur vinculũ excõicationis in non pœnitente, tñ remanet peccatũ non modicũ, tũ propter perseuerantiã in excõicatione, quæ multum no. vt in c. fi. ĩ. de pœnis. tũ propter ꝯtumaciã & inobedientiam, 8. q. 1. c. sciendũ. quæ in teste arguũt peccatũ mortale apparens, iõ repellẽdus, ĩ. eo. c. testimoniũ. Et ad hoc non uidẽtur alij ad
24 uertisse, fm ipsum. Sed † tu ĩ effectu ꝯsidera duos casus Primus est, q̃n pars volens ꝓducere excõicatũ in testẽ, petit eum absolui ad cautelam. Secundus est, q̃n ipse testis petit absolui. Primo casu videtur, ꝙ tũc demum debeant absolui testes, q̃n de nullitate excommunicationis pẽdet qõ, alias non, quia de hoc est gl. singularis hic, & in c. decernimus. in gl. pe. de sent. excom. in 6. quæ expressè uolunt, ꝙ non absoluitur testis ad cautelã, ut testificetur, nisi q̃n dicit excõmunicationem nullam. & si diceres, ꝙ actus testificandi nihil speciale induceret isto casu, q̃a etiã non testificaturus debet absolui ad cautelã, si dicit excommunicationem nullam, r̃ndetur ꝙ illud est verũ, si petierit, d. c. solet. in verbo, petierit. & c. ꝑ
25 tuas. ĩ. de sen. excom. Sed † tamen pars petit eum absolui, licet non petentẽ absoluit, dummodo ꝓducatur in subsidium, q̃a alii testes non inueniuntur, & ita est casus hic, quẽ rectè intelligũt glo. prædictæ. Scdo casu, q̃n volens testificari petit se absolui, si non exprimit ad quẽ finẽ, si petit, absolueret̃ per iura ꝑdicta, sed si dicit, vl̃ apparet, eũ velle testificari, & in illa mã sint etiam alii testes, est suspectus, & nõ videtur absoluendus, fm dominũ hic per tex. in c. ex literis. de restit. in integ. per quẽ dicit ibi do. Ant. ꝙ offerens se ad testificatũ repellit̃ totaliter à teste. & plenius dixi in c. 2. in 2. q. s̃. eo. dicit tñ, ꝙ si non eẽnt alii testes, posset esse, ꝙ se offerat bono zelo, ne periret veritas, & eẽt absoluẽdus in casibus, quos di-
26 cit do. Ab. ut retuli s̃. Et ista no. tanquã subtilia. Et † ꝓ complemẽto huius materię no. primo, ꝙ nunquam est ab soluendus testis, ut testificetur, nisi quando alias veritas haberi non põt. Hic casus est notabilis cum gl. quẽ valde not. Bal. & domin. meus hic. Secundo no. quod
27 † completo testificatu reincidit in excõicationem. Ita dicit hic Hos. & sequunt̃ omnes, sicut dicit̃ ĩ c. cũ Apostolicæ. ĩ. de except. quod canonicus excommunicatus absoluit̃, ut possit eligere, quo facto reuiuiscit excõicatio, & non est sic in excõicatione lata ad tempus, quia illo elapso nõ expirat saltẽ quo ad ecclesiam, sed requiritur formalis absolutio, secundum Inno. & do. Ant. ĩ c. cũ bonæ me. §. 1. de æta. & quali. & facit in simili gl. ĩ cle. 1. in uerbo, donec. de deci. & c. fi. de immu. eccle. in 6. Et ꝑ hoc dicit do. meus hic, ꝙ absolutus ad tempus nõ reincidit statim in excõicationem, nisi ĩ eam reducatur, licet sit lapsum tẽpus. quod nullo modo credo verũ, per tex. in c. eos. in verbo, ipso iure, de sent. excõ. in 6. Tertio
28 † no. quod delegatus nõ põt absoluere testẽ in casu isto fm Io. An. in addi. Spe. super rub. de testã. & Io. An. & Do. plene in d. c. solet. in uerbo, deinde ꝯ̃ Arch. & Ioan. Mo. ubi dicit signãter Io. And. ꝙ licet in ꝯmissione de legati veniãt illa, sine q̃b. cã expediri nõ põt, c. ꝓterea s̃. de offi. dele. non tñ venit id, propter quod potest cõmodius expediri. Et adde Old. ꝯsi. 142. quod incipit, Quæritur, si testes. ubi tenet q̃d dictum est de delegato, prout hic fecit, & hoc mõ r̃ndetur ad istum tex. Quarto no. ꝙ
29 † quamuis excommunicatus non possit testificari, ut hic, & d. c. decernimus. ẽt cõtra excommunicatũ, secundũ Io. An. ibi, & Spe. in ti. de teste. § 1. uers. itẽ ꝙ excommunicatus, tñ fallit primo, nisi describeretur ut testis in instrõ fm Inn. in c. pia. paulo ante fi. de excep. in 6. & do. mi. Car. in repe. in c. perpẽdimus. ad fi. ĩ. de sen. excõ. & do. Ant. & Imo. in c. ex literis. s̃. de transac. nõ tñ posset ipsum instrm viua voce coadiuuare, secundũ Dom. in d. c. decernimus. in fi. Scdo fallit, nisi fuisset adhibitus ut testis, cũ reputaretur non excõmunicatus. fm Bar. in l.
30 1. uers. quæro, quid de infame. C. de testa. Tertio † fallit in excõicato excommunicatione minori tm̃, quia illa non repellit, nisi à perceptione sacramentorum, c. si celebrat ĩ. de cle. excom. cele. Et dato, ꝙ excõicatus excõmunicatione minori dicatur esse in peccato mortali. c. sacris s̃. quod me. cau. tñ peccatum mortale non semp repellit testẽ, ut est tex. melior de iure fm do. Abb. ĩ ca. inquisitionis. §. tertiæ. ĩ. de accu. Et hoc in terminis sentit gl. magna in prin. d. c. decernimus. Et nõ dicitur hic habilitari ad sacramentum ratione iuramenti, quia c. si sicut celebrat. loquitur de sacramentis, de quibus ꝑ gl. in c. veniens. s̃. de transact. nõ de iuramẽto, q̃d erat in vsu ẽt ante Nouum testamentũ, quia legumlatores d̃ ipso tractauerunt, ut. ff. de iureiur. per totũ. Et in hoc, tanquã non tacto, poteris per te meditari. Opus eẽt videre, an mortale semper repellat à testimonio, q̃a d. c. inquisitionis. loquitur in mortali cõmisso ad euitãdũ onus testificandi, & ideo vide quod dicetur in c. testimoniũ. ĩ. eo. Vbi ẽt Inn. ponit circa prædicta utrum excommunicatur possit indistinctè testificari post absolutionem.

SVMMARIVM.

1 *Testis sine iuramento nullam facit fidem.*
2 *Testis qui non iurauit, facit fidem in certo casu.*
3 *Testis potest testificari sine iuramento de consensu partium.*
4 *Et in quo casu possunt partes remittere iuramentum testi.*
5 *Testis potest iurare non solum super scripturis sanctis, sed etiam super cruce, reliquijs sanctorum, & similibus.*
6 *Testis an præsumatur iuratus in dubio.*
7 *Item an præsumatur tetigisse scripturas.*
8 *Notarius causæ, an potest deferre iuramentum testi sine iudice.*

CAPITVLVM XXXIX.

QVis quęstionibus. Religiosus ad testificandũ nõ admittitur sine iuramẽto, nisi à partibus remittatur. H. D. In tex. ibi, non pñt. No. testẽ nõ iuratũ recipi nõ posse. Et hĩc est, ꝙ dictũ suũ nõ ꝓbat, etsi iuratus esset super quibusdã, q̃a super illis tm̃ ꝓbat. c. d̃ testib. & ibi dictũ fuit s̃. eo. Et hinc est, ꝙ testis, qui nõ vult iurare, tenetur resarcire parti dãnũ & interesse, fm Spe. in tit. de teste. §. sequitur, ver. quid ergo si testis. Et hinc est etiam, quod multis testibus sine iuramẽto non creditur, secundum Dom. in cap. multis, per illum tex 44. dist. Et hinc est, ꝙ habens potestatem procedendi omissa solennitate iuris non potest pronunciare ad dicta testium nõ iuratorũ, secundum Bald. in l. milites. C. de testa. mili. & in l.

presbyter.la 2.in vlti.col.C.de episc.& cler.& Imo.in l.
filiusfamilias.ff.de dona.lꝫ aliud dixerit Bal.ibi,& in l.1.
ff.de mil.testa.& Pe.de Anch.in cle.sæpe.de ver.signi.Et
1 hīc est,ꝙ † testis deponens sine iuramento, non depo-
nit in forma testis,nec facit aliquam fidem plenā,secun
dū Bal.in d.l.milites.Et hīc est, ꝙ ētsi
testis iurat,sed de credulitate, * nō est
proprie testis,ſm Bal.in c.proposuisti.
s̃.ti.1.Et hinc est,ꝙ in causis,quamuis
summarijs, testes debent iurare, ſm
Imo.in cle. sæpe. de ver.sign. Et hinc
est,ꝙ ēt Cardinales ꝓducti in testes de
bent iurare, alias non probant, * ſm
gl.in ver.quorundam.in c.cū olim.j̃.
de priui.& ibi multum no.do. Ab. In
tex.ibi,remittatur.Supple,non solum
ab aduersa parte, sed ēt à producente
ſm Ioā.And.do.Car.& do.Abb.hic,
pro quibus facit,quia cū istud sit indu
ctū fauore producētis, pōt producens
huic fauori renunciare ex cā,per regu
lam,qđ ob grām. de re.iu.in 6.cū alijs
allegatis per Ro.cōs.32.inci.Visa mu
nicipali.vbi cōsuluit, ꝙ statutū annul
lans ꝯ̃ctum pupilli factū sine certa so
lennitate,non hēt locū,si illa annulla
tio noceret pupillo.Vn̄ dixit gl.in l.2.
ff.de testi. ꝙ si aduersarius dicit testes
quosdam non esse idoneos ꝯ̃ me,quia
sūt sui domestici, possum huic fauori
renūciare.Et iō ꝯsuluit Pe.de Ancha.
ꝯsi.135. ꝙ si ex pacto partium ꝯ̃ctus ē
nullus altero ꝯtrauenięte, pōt tn̄ ille,
ꝯ̃ quem est ꝯ̃uentum, renunciare fa-
uori huius pacti. Et dicit do.Abb.in c.
queādmodū.j̃.de iureiur.ꝙ licet mari
tus possit repellere vxorē notorie a-
dulteram,tn̄ si ipse nō vult,non tenet.
Et dicit gl.mag.in fi.in c.fi.j̃.de ꝯiug.
seruo.ꝙ dato, ꝙ matrimoniū ꝯ̃ctum
cū serua nō teneat, si liber nō vult,qn̄
ignorauit,tamen si vult,non potest a-
lius instare ad dissolutionē.Et dicit gl.
in c.si quis acceperit.33.q.1.ꝙ dato,ꝙ
frigiditas sit iusta causa diuortij, tn̄ si
frigidus nō vult,nō fiet diuortiū.Et di
cit gl.ī l.elegāter.ff.de dolo.ꝙ dato,ꝙ
ꝯ̃ctus, ad quem fui dolo inductus, sit
nullus,tamen potest me volente vale
re.Ita in ꝓposito, lꝫ possit aduersarius
testes meos exonerare à iuramēto, tn̄
huic bn̄ficio possum renūciare, forte
dubitans,ne testis,qui hēt deponere ꝓ
vtraq; parte,minus iuste deponat. Ex
a eodē tex.habes,ꝙ iurm̄ testis non est
de substantia, quia si esset de substan-
tia,nō posset à partibus remitti, iuxta
gl.in c.de causis.j̃.de offi. deleg.cū cō
cor.Dicit tn̄ do.Abb.hic,posse dici ꝯ̃-
rium,quia si testimoniū sine iuramen
to nō valet,c.de testibus.s̃.eo.ergo est
de eēntia.Vn̄ putat,ꝙ sit solēnitas for
malis,& substātialis.Sed qa ꝯcernit fa
uorē partiū principalr̄,iō pōt à partib.
remitti,sec',si ꝯcerneret fauorē publi
cū,ꝑ notata in c.si diligēti.s̃.đ fo.ꝯpe.
ſm ipsum.Sed dici pōt,vt dicit Bal in
c.ꝯsanguinei. in fi.j̃.de re iu. ꝙ iurm̄
testis est de ordine,non de substantia,
qa si eēt de substātia, n̄ posset remitti.
Nec obst.c.de testibus,qa nō sequitur
actus nō valet sine solēnitate, ergo so
lennitas est de substātia,vt tradit in c.
1 de reb.eccl.nō alie.in 6 & in l.obliga

* Credulitate. *Adde Spe.in ti.de teste.§.1.ver.item deponit de credulitate. Ale.cōs.70.col.3.vol.1.Doct. in c.literis.de præsump. in c.relatū. 5.q.2.& 4.q.2.§. testes Bal.in l.conuenticulam.col.8. de episc.& cler.l. de tutela. C. de in integ.resti.min.et ī l.siue possidetis. C.de proba.col.4. versicu.sed quęro. no. in l. diem proferre. §. si plures. ff.de arbi. Alexā. consi.109.inci.Visis.col.2.vol.1.cōsi.133.Viso ꝓcessu causę. col.5.& consi.56.Viso processu.col.4.vol.2. Aduerte tamen, quod istud fallit in teste deponente quod aliquis occiderit, vel vulnerauerit aliquem ad suam necessariam defensionē suo credere.quia tūc probat. Bar. in consi. inc. Raynutius Petri.sequitur Ale. consi.76. Visa inquisitione.col vlt. in fi.& consi.109. col.9.& 11.pri. vol. Bal. in l.solā. col.vlt.C.de testi. & ibi Salyc. post eum,col.3. Anto. in c.vnico. de seruitin.vers. quantum humana fragilitas. & Bal. post Cyn. in l.filium.ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. no. in ca. prӕterea,in ver.cum scias.hoc titu.*

* Non probant. *Adde quæ ad hoc habentur per Ias. in l. admonēdi. de iureiur. col.54 cū alijs signatis per eū ibi. & ꝑ Ang. in l. quicunque.§. fi. ff. de publ. iud. & in consil. 132. incip. mandatum principis.*

ri.§.fi.ff.de autho.tu.& per Bar.in l.v-
niuersa.C.de preci.impe. offer. Quod
aūt iurm̄ testis possit à parte remitti,
habent Iuristæ gl. in l.iureiur. ff.de te-
sti.& in l.2.§.sed qa veremur. C.de iu-
ra.cal.& in l.1.* ff.de fer. Not. Bar.in l.
si qs legatū.in prin.ff.de fal.& in d.l.fi-
2 liusfamilias.in prin. Ex † eodem tex.
habes vnū casum, in quo valet dictū
testis nō iurati. Alius est,qn̄ agit̄ de ꝓ-
banda ꝯsuetudine inducta à populo,
ſm do.Ant.in repe.c.fi.in pe.char.s̃.đ
ꝯsue. Alius est,si agit̄ de ꝓbanda fama
vel notorio,ſm Inn.do.Ant.& dom.
Abb.in c.cū in tua.j̃.de spōs.facit tex.
cū gl.in c.tua nos.j̃.de coha.Alius est,
qn̄ agit̄ de informatione famæ ꝓmo-
uendi,ſm Inn.in c.1.s̃.de postu.p̄la.&
ibi ꝑ do.Ant.& est gl. in c.1.§.si duo.in
ti.de pace tenen.ꝑ quā dicit ibi gn̄ali-
ter Bal.ꝙ iudex recipere pōt informa
tiones à testibus nō iuratis. Alius ē,qn̄
sacerdos deponit sup̄ pœnitētia alicu
ius,de quo ꝑ do.Ant.in c. testimoniū.
in pe.col.j̃.eo.Alius est in arbitro ha-
bēte ptātem ꝓcedendi de facto,& sen
tētiādi de iure tm̄,ſm Bal.in d.c.ꝯsan
guinei.De quo tn̄ posset dubitari, per
id qđ dixi in prin.post Bar.in d.l.mili
tes.Alius casus est,qn̄ statutū vellet,ꝙ
dictū testis nō iurati probaret,ſm Ro
ma.ꝯs.110.qđ incip. Viso puncto,qa si
hoc pōt pactū,vt hic, ergo & statutū,
iuxta gl.in rub.C.de decre.decu.li.10.
& in l.nō impossibile.ff.de pact.& in l.
nec ex p̄torio.ff. de re. iu. cū si.Sed de
hoc dubito,qa qn̄ partes faciūt pactū,
mouet eos integritas testiū,vt cū cāæ
cognitione renūcient iuramento.Sed
ꝙ statutū simplr̄ disponat,ꝙ testi non
iurato credatur, videtur ꝯ̃ ius natura
le,vt in simili dicit Imo.in d.l. filiusfa
milias.Faciūt no.in c.2.s̃.de ꝓba.& ꝙ
ibi dixi in 2.limitatione 2.ꝯclusionis.
Et ex hoc apparet manifesta dissimi-
litudo inter pactū,& statutū, quo ca-
su nō æquiparant̄, ſm doctrinā Do.in
c.2.de ꝯsue.in 6.Sed vltra Doc. quæri
tur,an sufficiat tacita remissio iuri? In
* quo Host.& cōiter * alij dicunt,ꝙ nō,
in c.nuper.j̃.eo.& Io.An.allegando istum tex. in ti. de
teste.§.sequitur,ver.& no.Non obs. ꝙ in actibus iudicia
libus,qui ꝯ̃huntur consensu,tm̄ valeat tacitus consen-
sus,quantum expressus,c.gratum.s̃.de of.dele.& c.cum
venissent.s̃.eo.Dixi.s̃.eo.c.fraternitatis. vers. sed re ve-
ra.quia illa ꝓcedūt,qn̄ actus valet ipso iure,si nō appel
letur,qa tūc patiētia inducit ꝯsensum fictū post tp̄s ad
appellandum,c. quod ad ꝯsultationē.j̃. de re iudic.no.
Bar.ī l.Labeo.C.qn̄o & qn̄ iudex. Sed qa ab actu nullo
nō est necesse appellare,l.1.C. qn̄ prouo. non est neces.
& examinatio testis nō iurati ē nulla,vt hic, ergo nihil
est,ꝙ imputet̄,parti,si nō appellat.Et ita cessat cā fingē-
di consensum,& ita rn̄det hic dn̄s meus,dicens,tenēdū
3 menti,quia sæpius iste casus occurrit in practica. In † gl.
2.vbi iudicis authoritate.Not.glo. ꝙ iuramētum testis
non potest remitti, nisi cum authoritate iudi. facit l.a-
cta.ff.de re iud.vbi acta destrui non possunt,nisi cū con-
sensu partis,& iudicis. Item quia agitur de ītéresse iudi-
cis,quia deponens cum iuramento non ita facile mēti
tur,& non offendit aures iudicis, quod ꝯsideratur in l.
nullum.C.de testi.& ita etiam tenet Spe.in ti.de teste.§.
sequitur.ver.& no.& Bal.in l.1.in princ. ff. de feriis. Sed
contrarium tenet in hoc gl. & Barto. in d.l.1.& domi.
Ab.hic,& allegat l.si conuenerit.ff.de re iudic.& in l.1.

a Quod iuramentum testis. *Quod iuramētum testis possit a parte remitti,hēnt Iuristę glos. Ex ista conclusione glo.in d.l.iurisiurandi.C. de testi. & in l.2. C. de iura. cal. & in l.1. ff. de ferijs. tu impugna illud quod tenet Bal.in titu. de pace Constan. in versic. secundum. vbi dicit Bal. quod tabellio sine cōmissione iudicis non potest recipere iuramenta testium de cōi consensu vtriusq; partis Istud non est verū, quia si partes possunt remittere iuramentum testibus, vt hic in isto tex. & in dictis gl. quanto magis possunt consentire, vt nō noceat præstatio iuramēti testium minus solenniter facta à notario,per regulam l.vnicæ, C.de rei vxo act.*

* In l.1. *Adde ibi dē gl. in ver. valebit.in ver.item nota secūdū.vbi Barto.& Ale. col.6. ad fi sed nunquid iudex poterit cogere testes ad iuramentum, à parte remissum, dic ꝙ sic, vt ꝑ Ale.post Bal.in d.l.1.*

§.vn̄ quærit.ff de oper.noui nunc. In q̄bus locis dr̄, q si partes ꝯueniunt, vt iudex ferat sn̄iam certo mō, vel cōposuerūt inter se litē, dēt iudex parere ꝯuētioni partiū. Item, quia iur̄a non debent præstari, nisi vrgente necessitate, c.& si Christus ĩ.de iureiu. Vn̄ frustra iurat̄, si pars nō curat. Ad hoc l. Theopōpus.ff.de dote p̄le.& in l.1 §. fi.ff.de ver.ob. vbi partes pn̄t velle, q stetur dicto vnius, & sic renūciant ꝓbationi plenæ. Facit auth. iubemus. cū mā. C.de iud.& c.de testib s̄.eo. Ad idē l.fi.C. de iudi.& c.de testi.per quā dicit ibi Bal.in prin. q dictū testis inualidū ex pacto partiū efficit̄ validū. Ad idē c cum cām s̄.eo. In eadem gl.ibi, ne colluderent. Nota, q per istā gl. quæ s̄m Doc.in hoc bene loquitur, infert hic signanter do.Car.& sequit̄ do.Abb.eo nō allegato, q gn̄aliter in nulla cā pōt remitti iur̄m, in qua iudex potest supplere ex officio, vel qn̄ agitur de p̄iudicio publico, vel animarū, adeo q cā non dependet a libera volūtate partium quia non renunciat quis fauori pro se introducto, vt ꝓ-
4 bant istæ rationes gl. Sed † inquantum gl.dicit, q cū agitur de matrimonio ꝯ̃hendo, potest a partibus remitti iuramentū, hoc restringit do. Abb. hic in lectura antiqua vbi simpl̄r quæritur, nūquid sponsalia sint ꝯ̃cta, vel nō? secus aūt, si ageretur de validitate ipsorū spōsaliorum, vt q̄a opponitur ꝯsanguinitas vel affinitas, tūc enim nō putat, q partes possint hoc iur̄m remittere testibus, q̄a hoc casu ꝯ̃here vinculo ꝯsanguinitatis, vel affinitatis existente, non dependet à partium consensu, ideo cum immineat peccatum, poterit iudex ex officio iur̄m deferre, per ea quæ dicta fuerunt in c.iurauit.s̄.ti.1. Et hoc diligēter nota. In ea gl.ibi, sed tacite bene potest. & ista opinio hodie est approbata in c 1.de iura.cal.in 6. videlicet, q tacite pōt iuramētum calumniæ omitti, sed nō expresse, & vnam rōnem dr̄iæ inter iuramentum testis, & iuramentū calumniæ, ponunt hic Host.& do.Car.& aliā ponit do.Abb.eos impugnans, & aliā ponit Bal.hic q̄a pars de facili cōmittit calumniā, testis nō, & assignari pōt ratio clarior cæteris, q̄a remisso iuramento calūniæ inuitatur pars ad calumniādū in facto proprio, cui p̄sumitur affici, sed qn̄ iur̄m remittitur testi, licet dicat̄ ad dicendū falsum inuitari, non tn̄ ita p̄sumit̄ de fraude cū deponat in facto alieno, cui nō afficit̄, nec ex quo vtilitatē ꝯsequit̄, imo qn̄ ista ꝯcurrūt, non est idoneus, l.3.
5 cū similib.ff.de testi. Extra † gl.in quantum do. Anto.& Imo.hic probant per multa, q si deferatur a iur̄m testis, non tactis euangelijs, sed reliquijs, cruce, vel similibus, vel super aīam suā, valet tale iur̄m, per iura allegata per Inn. in c.si Christus.infra de iureiu. & Spe.in ti.de iureiur.§.1.ver.summa.& p c.ꝯstitutus.el 2.cum gl.2.ĩ.de ap.& c.fraternitatis.ĩ.d̄ frigi.&c.episcopus in synodo.35.q.6. Adde tex.in c presbyter si a plebe. in ver.euāgelio corā posito.2.q.5.iūcto c.quę de cā.in verbo, ante corpus sancti Apollinaris.eadē causa & q.vbi probatur, q satisfit legi requirenti tactū euangelij, si tangūtur sanctorū reliquiæ. Ad idē tex.in l.gn̄aliter.§.pen.C.de reb.cred. in verbo sacrosanctis scripturis. vel in oratorio, & ibi glos.1.super altari. Per quē tex.dicit Bal.ibi, & in ca.1.§.sacramenta.de pace tenen.& plenius in c.1.circa princ.de noua forma fidelitatis, q sufficit iurare super qualibet sacra scriptura, vel reliquijs. Facit c.de parētela, cū se.35.q 6. Et licet in ca.seq.qđ loquitur de iur̄o testis, non repetatur, qđ dicitur in c.pręcedenti de reliquijs martyrū, sed videatur requiri iuramētū verbale, tn̄ est supplendus ille tex.p c p̄cedens, ne strictius iuret accusator quam testis. Dicas tamē, q si testes nō tangerent scripturam aliquā, non valeret, s̄m Bal.in d.§.sacramēta.& in re pe l.2.in 11.char.ff.de iureiur.quē retuli in c.fraternitatis.ad fi.s̄.e. Et hoc vr̄ verius per c.hortamur.in ver.tactis.in q.9 l3 aliud dixerint do. Ant.& Imo. hic, & maxime hoc est verū, q̄a forti⁹ est iuramentū tactis scripturis l fi.C.si minor se maio.dixe. Et pro hoc gl.no. in c.vt circa in verbo, corporali, de elec.in 6 quæ dicit, q vbi ius pro solēnitate iuramēti requirit tactū scripturarū, nō valet iur̄m ipso omisso. Non obst.d.c.fraternitatis.ĩ.de frigi.vbi matronæ habentes testificari retulerunt in fide sua, quia deponentes de peritia artis, quales erāt illæ, nō sunt ꝓprie testes, cū deponāt de credulitate, vt dixi post Bal.in c.ꝓposuisti.s̄.ti.1. Est verum q do.Abb.hic multū reprehendit do. Ant.in istis, nō solū in eo, q nō requirit tactū scripturarū, sed ēt, dū dicit sufficere tactū alterius scripturæ, q̄ euangeliorū, ꝓpter tex.in d c.hortamur.in verbo, tactis euangelijs, nō cessante ꝯsuetudine, dicit se non videre, qūo valeat iur̄m aliter p̄stitum. Fatetur tn̄, q si iura exigentia iur̄m non exprimunt euangelia, sufficiet tangere quamlibet scripturā, s̄m gl.in ver.tact.in cle.1.de hære.de qua dixi ĩ c.fraternitatis.ĩ.eo.vbi ēt retuli, qđ no.do.Car.ĩ d.cle.1.cuius dictū facit pro hac opinione. Sed tn̄ ista vr̄ tolli per iura p̄allegata, dum probant satisfieri legi exigēti tactū euāgeli, si aliqua scriptura tāgat̄, nisi diceret, vt dicit do.Car.in d.cle.1. q iura loquētia de euāgelijs non dn̄r correcta à lege, vel à ꝯsuetudine nisi in q̄tū appareāt correcta, & hoc mō remaneret verior ista opi do.Abb q̄a c.hortamur.non reperit̄ correctū lege, ꝯsuetudine vero sic, de cuius validitate dictū fuit in
6 c.fraternitatis. Itē † in quantū do.Ant.& do.Ab.dn̄t, q testis in dubio nō p̄sumitur iuratus, nisi appareat, per l.quæcūq;.§ fi.ff.d̄ Publicia. ētsi notari⁹ scripsisset, talis testis iuratus, & examinatus deposuit, * vt no.Bar.ĩ d.l.Theopōpus. q̄a l3 illa verba bn̄ ꝓbant p̄sentiā partis, q̄ requirit̄, c.2.s̄.eo. vt hic p eos, adde Bar.in l.p hāc.C d̄ erog.mil.anno.lib.10.vbi in terminis dicit, q ꝓbatur iur̄m fuisse p̄stitum, si notarius hoc attestetur, q̄a est de his, quæ potuerunt interuenire tpe ꝯ̃ctus. Adde etiā Barto.in l.2.C.de statu.& imag.vbi dicit, per illū tex. q præsentia iudicis nō p̄sumitur in loco, nisi ꝓbetur. Et sil̄r non præsumitur præsentia partis, nisi qn̄ est de solennitate intrinseca, vt declarat Bar.in l.Titia.§.rn̄dit.ff.de ver.ob. Et iō remanet cōclusio, q attestatio sola iur̄i non est sufficiens. Item in quantū ipsi dn̄t, q si notarius scripsisset de iuramento, & de p̄sentia partis & iudicis, inducitur validitas testimonii, & allegant Bar.in d.l.Theopōpus. adde Bal.in l.gesta.ad fi.C de re iud.& plenius in l.iurisiurādi.in 1.col.C d̄ testi.vbi dicit, q istud ē verū, qn̄ illa verba fuerunt scripta mō prædicto in loco, vel tpe iuridico, q̄a attestat̄ tūc notarius de actu gesto tpe ꝯfectæ scripturæ. Si vero ꝯstat scripturā fuisse factā, & examē die feriata in honorē Dei, ĩ qua ēt de ꝯsensu partiū procedi nō p̄t, vel in camera, & loco nō iuridico, & tūc secus, qn̄ notarius attestat̄ de actu de p̄terito, non de actu facto tunc, & sic deficit partis præsentia, vn̄ nō probat, ex quo ad illud nō limitat tp̄s, & succedit aurea doctrina Inn. in c. qm̄

a Si defert̄, &c. a valet tale iuramētū. *Adde tu, & dic clarius, q̄a Feli. hic loquitur ĩ materia ista multum intricate, & confuse. tamē idē sentit, quod hic etiā ego sum dicturus, sed istam apostillam posui pro clariori intelligētia studentiū, quare fac regulam, et dic, quod vbi solēniter iuratur, puta ex forma iuris, vel statutorum, tunc testis debet præstare iuramentum super sacrosanctis euangelijs ipsis tactis, neque sufficeret tangere aliam scripturam, si autem non sunt iuramenta solennia, id est non præstantur ex forma statuti, vel iuris, consuetudo introducit, vt sufficiat tangere aliam scripturam, de quo vide ad plenum per do. Alex. in l.ait prætor. §.fina.ff. de iureiuran. & est glos. de hoc in c.vt circa, de elec. in 6.in ver. corporali. Et idem sentit hic Feli. & in c.fraternitatis.s̄.eo in ver. in glos. fi. quamuis intricate loquatur.*

* Deposuit *Adde q imo ex Bar. in l.citata ab Aucto post gl.ibi ii. col. testis præsumitur iuratus, si notarius scribat talē testem iuratum respondisse, & eā gl. dicit sing. Bal. in c. cum in iure. col 2 de offi dele. & hoc quia ista est solennitas intrinseca.l.iurisiurādi.C. de testi. secus quādo tractetur, an testes fuerint rogati, nā rogati nō p̄sumūtur nisi apparet.l.Diuus.vbi Bar.ff.de re mili l. hæredes palā. §. intestatū. ff.de testa. Ange. in tract. de tabel. in prin. Inn. in c.1. de fide instru. glo. mag. in §. nos autē. in Auth.de tabel.in ver. iungatur. quam declarat Bar. in l.sciendū ff. de ver. obligat. vide tamen bonam dist. Lanfran.*

fran. in c. quoniã contra, supra de probat. in princ. num 49.

contra, supra co.ti.j.cũ cõcor. & in ad di.quas ibi dedi in 5 ꝯclone super gl. fi. Est verum, ꝙ Rom.in l.sciendum.ff. de verb. obli.ẽt in hoc secundo membro sequit̃ indistinctè Bar.in d l. Theopõpus,qa solennitas enũciata in instrumẽto,ẽt si nõ potuit interuenire tpe actus gesti p̃sumit̃ *in p̃iudiciũ partis p̃sentis,qñ est solẽnitas,cui renunciari põt,l.optimã C. de cõtrah. stipul. no. Bar.in d.l. sciendũ. sed ista est talis, ut hic. Ergo, &c. Sed ad hoc rñdet hic dom.meus,ꝙ in instrumẽto, in quo enũciat̃ ꝯ̃ctus factus à partibus,id ponitur de uoluntate partiũ,vñ stat̃ instrumẽto,d.l. optimã. & no.Bal.in l.errore.in prin.C.de testa. Et iõ nõ ẽ mirũ si ꝯfessio partiũ ipsis p̃iudicat in dependẽtib. ab eorum velle,sed,nõ est sic in casu nr̃o,qa lз notarius dicat testes iuratos,ista nõ vident̃ uerba partiũ,qa iuramentũ & alia redigit notarius ex se rõne officij, d. c. qm̃ ꝯ̃,& iõ est potius assertio sua, q̃ partiũ, vñ remanet uera ꝯside-

** Præsumit. Ad. de Socin. consil. 158. incip. Visis processu,& Sentẽtijs,uers. confirmatur etiam. post medium statim. in 2. par.*

7 ratio Bal. Itẽ in quãtũ do. An. dicit hic,ꝙ † si pfectè scriptũ est de p̃dictis oĩbus,p̃sumit̃ tactura scripturarũ,allegãdo solẽnẽ deci. Io. And.in ti.de teste.§.sequit̃,uersi. & no.ubi requirit p̃sentiã iudicis notarij & partis. Et sic limitat gl.sua in c. vt circa in ver.corporali.de elec.in 6. adde,ꝙ istã decisio.sequunt̃ ẽt do. An. & do. Abb. in c. fraternitatis.ad fi.supra eo.& Bal.in c.1.§.si enim. qd sit inuestitu.p l.cum ostendimus.§. fi. ff. de fideiuss.tu. Et si diceret̃ fortiter,ꝙ ista est solẽnitas extrinseca, q̃ nõ præsumit̃,l.q̃cunque.§.fi. ff.de Publicia. rñderi põt, ꝙ alijs attẽtis descriptis,cũ iste sit actus in iudicio factus,præsumit̃ solẽnitas,s̃m no.p Bar.ĩ d.l.sciendũ,& dixi ĩ d.c.qm̃. maximè per l.ab ea parte.ff.đ ꝓb.Nec obstat.ꝙ s̃m hoc ẽt in casibus p̃dictis semp deberet p̃sumi pro solennitate,cum sint iudiciales,qa d.l.ab ea parte.cũ similibus, ĩtelligit̃ de actu iudiciali gesto à iudice,& ita hic pp p̃sẽtiã iudicis,de qua notarius attestat̃.Nihilominus de ista deci.probabil̃r dubitari posset,& nõ est dictũ ꝓut dicit dom. Ant.in d.c.fraternitatis.ꝙ ista tactura sit solennitas intrinseca,qa si hoc eẽt uerũ,tũc iurãs nõ tactis scripturis nõ obligaret̃ ex iuramẽto,qa deficiẽte solennitate intrinseca deficit actus oĩno.l.j.in prin.ff.de uerb.obl. & sequeret̃,ꝙ si testis deponeret nõ tactis scripturis, nõ posset puniri de periurio, & ꝙ his solum concurrentib. p̃sumeretur tactura,p tex.in d.l.sciendum.ff.de uer.obl. Et de p̃dictis vide ẽt aliquid per Bal. in authen. si quis ĩ aliquo.C.de eden.p Bar.in l.admonẽdi.ff. de iureiu. per do.Abb.in c.quid aũt.in 3.col.ĩ.de iure patr. per Bal.in proœmio.ff.uersi.item no.& in l.3.in prin.ff de iureiu. & in l.1.in prin.ff.de ferijs.item in quantum do. An. & do. Ab.in lectura antiqua dñt,ꝙ si testis obtulit se iurare,& pars petijt deferri iuramẽtũ testi, & iudex non detulit, non valet dictum testis,& allegant Iac.But. & Bar. in l. uideamus.§.deferre.ff de ĩ li.iur. adde,ꝙ lз Bal.loquat̃ ĩ iuramento in litẽ, tñ dictũ Doctorum ꝓbari põt rõne, qa sicut qñ iudex repellit oĩno volentẽ ꝓbare, ꝓbatio pp hoc nõ habet̃ p pfecta,sed tenet̃ ad interesse parti,l. si qñ.in fi.C.de testi.& in l.argentarius §.cũ aũt.ff.đ edẽ. ita est dicendũ,si nõ admittit probantẽ debito mõ, qa paria sunt nõ facere actũ,vel nõ solẽniter,c. abbate. de re iud.in 6.l.4.§.ꝯdemnatũ.ff.de re iud. Si enim ꝓbatio haberet̃ pro perfecta, qñ fuit oblata, ergo nihil interesset partis,& sic nõ posset agere ꝯ̃ iudicem. Cuius ꝯ̃riũ

8 dr̃ in dictis iuribus. Item in quantum p̃dicti dñt, ꝙ † no

* tarius sine iudice non põt testi iuramẽtũ deferre, *allegã do Bar.in d.§.deferre.adde, q̃ dixi post do.Abb.in c.cum cãm,ad fi. s̃.eo.& in c.qm̃ ꝯtra.in j.q.s̃.ti.1. Sed in quantũ do. Ant.hic.expresse sentit, sufficere iudicẽ esse p̃sentẽ, ꝯsidera,s̃m do. meũ hic, ꝙ Bar.reqrit copulatiuè p̃sentiã & madatũ,& nõ vr̃,ꝙ p̃sentia sola sufficiat,quia talis interuenit, ut aut horitas.p̃stat̃ enim à superiore, ad quẽ nihil interest rõne ꝓprij interesse,c.cum ꝯsuetudinis.s̃. de ꝯsuetu. Sed ille, qui dẽt authorizare nõ dẽt hoc facere p̃sens & tacẽs,l.3.& ibi Bar.ff.de autho. tut. Vñ dixit gñal̃r Bar.ĩ l.q̃ dotis.ĩ ult. col.ff.sol.ma.ꝙ sciẽtia & patiẽtia illius ad quẽ actus ptinet cura & solicitudine,p̃iudiciũ tñ ptinet ad tertiũ. ñ inducit ꝯsensum,p d.l.3. Sed in quãtũ Bar. loquẽdo copulatiuè vr̃ sentire ꝙ nõ sufficiat mãdatũ sine p̃sentia, adde,ꝙ illud est limitãdũ nõ ꝓcedere in casibus,ĩ qbus cõmitti põt testiũ receptio,quos dixi in d.ca. cũ cãm.s̃. eo. Vltimo dicit do. Abb.in lectura antiqua, ꝙ si cõtra testem p̃sentẽ in iudicio vt deponat, opponat̃,ꝙ ñ fuit citatus,nec stimulatus à parte,valet eius dictũ, etiãsi nõ fuit citatus,& allegat Spe.in ti de teste.§. sequit̃.ubi hoc non reperio. Nõ obstat, ꝙ videat̃ se mouere, & sic esse suspectus,p l.q̃ oĩa.ff.đ ꝓcu.qa ex quo terminus fuit statutus parti ad ꝓducẽdos testes,p̃sumitur necessitat⁹, vl̃ saltẽ stimulatus a parte,& pp hoc ad iudiciũ uenisse. Et hoc est ꝯ̃ rudes quotidie ꝯ̃riũ asserentes, s̃m ipsum pro quo vide semp Rotã deci.356.in c.itẽ fuit dubitatũ ĩ nouissimis,cũ ijs,q̃ dixi in c.2.ĩ 2.q. uer. quarto casu .s̃.eod.

** Deferre. Ad. de Bald. in tit. de pace Constan. in uer.secundum mores etiam cum cõsensu partium ut ibi.et in addi. Specul.ti de teste.col. vlti. uers. nunquã reperitur. gl. in l. hac consultissima § fi. C. de testam.*

S V M M A R I V M.

1 *Collatio beneficiorum an posit competere laico ex priuilegio.*

2 *Appellationis cã si exprimatur alternatiuè sufficit unã uerã esse.*

C A P I T V L V M XL.

Dilecto. Delegatus necessiarius in testem remouet̃ à iudicando.& alius ei subrogat̃.H.D.Et p istum tex.in uerbo, donatione,exponendo à collatione, sicut ĩ c.

1 fi.de offi.vica.in 6.habes, ꝙ † ius ꝯferendi præbendas potest laico,etiam fœminę, competere:sed qa hoc est ꝯ̃ c.si quis deinceps.cum multis ibi positis 16. q.7.& c.cum terra.& c.Messana s̃.de ele.ideo dicunt hic Host. Ioan. And & alij,ꝙ habebat hoc ista Comitissa ex priuilegio Papæ, quod esse potest, secundum eos, qbus adde glo.1.in fi.in c.imperium,x.distinct.& 15. q.7.in sũma,quæ dicit,quod rex Apuliæ habet ex priuilegio Papæ inuestituras beneficiorum,quas gl. approbat Ioann. And.in Spec.in ti.de delegato §. nunc tractemus. uers. sed nunquid legatus. Idem tenet Inno.in ca. quod sicut in gl.quæ incipit,episcoporum.supra de ele. & ibi Ioã. An.do.An.& do.Abb.& Io.And.Pet. de Anch. & Do. in c.2.de præben.in 6.& Ioan.And.& do.An.in c.nobis in pen.col.infra de iure patro.& Io.An. in Spe. in rubr. de p̃ben.§.pen.& gl.in c. laicis.16.q.7. & Arch. latè in c. hortamur. 71.distin.& Bal.loquens de rege Anglorum in l.rescripta.in pen.col.C.de preci.impe.offe. & Pet. de Anch.in cle.p literas.de p̃bẽ. & do.Ant.in c. Messana. & in ca.in nostra.supra de rescri.& do.Abb. in c. dilect⁹ supra de offi.lega.& do.An.in c.quanto.supra de iudic. & in c.p̃terea.el 1.infra de iure patro.& Imo.in c. qđ in dubiis.in 1.notabili.& in ult.col.supra de renũcia. in c. ad supplicationẽ,ĩ 4 notabili,e.ti.& do.An. Imo.& do. Abb.in c.dilectus,el 3.infra de p̃bẽ.& do.Abb.in rub. supra de iudi.in 3.col.& est tex.in c.Adrianus.el 2. & ĩ c. ĩ synodo ꝯgregatis Romæ.63.dis. Et isto casu nõ hẽt locũ ille modus arguẽdi, Tãtũ operat̃ ꝯsuetudo, cuius initii memoria nõ extat,quãtũ priuilegiũ,l.hoc iure.§ ductus aquæ.ff.de aqua quoti.& æsti.c.sup qbusdã, infrà đ verb.signif. Ergo ꝯsuetudo talis posset idem inducere,si hoc põt priuilegiũ Papæ,qa illud hẽt locũ data capacitate. Sed ubi nõ ẽ capacitas, nõ ꝓcedit hmõi æquiparatio,ut magistral̃r determinat Io. An.in ꝓpriis terminis in d.c.2.de p̃ben.in 6.& secundũ eius dicta consuluit do. Car.requisitus à comite Segniæ,consi.58.inci. Proposita q̃stio.& seqtur etiam Dom.in c.catholica.circa fi.11. dis.& do.An.in repet.c peruenit,in 6.col.infra de censi. & do.Ab.in c.nouit.supra de iudi.& in c. quãto, ĩ 1.no.

supra d' ꝯsue.& c.ad aures.in 1.no.& ī c. cām infra d' p̄s. Alij exponūt istū tex. donatione. id est præsentatiōe, ꝑut loquitur c.fi.infra de ꝯces.p̄bē. ubi est tex. de eodem facto cū isto. Et tūc ex hoc colligit dom. meus hic vltra Doc.casum singularē,ꝙ procurator vniuersal'r ēt cum libera,nō vr̃ habere mandatū ad p̄sentādū clericū ī bñficio,qa ad donandū requirit̃ sp̃ale mandatū, d.c.fi. de offi.vica.in 6.l.si ꝯ iuris.§.si filius.ff.de pac.quod est multum notandum,s̃m ipsum. Et per istum tex. in fi. habes casū mirabilē,in quo remittit̃ cā ad priores iudices,à q̄bus fuerat appellatū ēt ꝓbata iustitia appellationis, qđ est ꝯ regulam traditā in c.vt debitus. & in c. cum sp̃ali. §. porro.& in c.interposita.§.j.infra de appel. Sed soluit hic Abb.antiquus,quē sequit̃ do. An.do. Abb. & Inno. facientes de hoc dicto festum,ꝙ iō cā hic remittitur ad priores iudices,qa dato,ꝙ ipsi errauerit, fuit añ decisionē huius decret.iste error ꝓbabilis.vñ nō p̄nt dici primi iudices suspecti,quasi dolosè,vel per ignorātiā grauauerint partē añ,cum cesset cā, ꝑp quam cognitio deuoluitur ad iudicē ad quē,s.suspicio priorū iudicū, cessabit ēt iuris dispositio. Et hoc pulchrè limitat iura p̄dicta, quicq̄d dixerit hic do.Card. Sufficit enim, ꝙ dicta rō timoris cessat, ex quo casus erat dubitabilis, maximè qa Bar.in l.eius.ff.de app.recip.declarans d.c. ut debitus.expresse vult,ꝙ dispositio illius c. surgat ab iniuria, quam infert iudex parti grauando ipsā,allegat l.fine ꝓcuratione.C.de app. Et ex istis habes unā solenē limitationem ad iura dicentia,ꝙ si iudex ad quē, ꝓnūciat bñ appellatū ab interlocutoria,deuoluit̃ ad eū cognitio sup̄ toto p̄ricipali,ut per gl.in uerbo,alioquin in d.c. ut debitus. & habet̃ ī c.accepta.e.ti.qa illud fallit, nisi iudex à quo male ꝓnūciasset in casu valde dubio ꝑ Papā nō deciso, qa l3 ꝓnūciet̃ bñ appellatū,nō tñ deuoluit̃ cognitio totius cāæ ad iudicē ad quē,ꝑ istū tex.s̃m hūc ītellectū. Et hoc bñ no. Alio mō soluit ēt do. Ant.hic dictū ꝯrium, vc3 ꝙ hic nouus iudex adit̃,vñ ꝑp mixturā ad primū fit remissio. Per q̄ verba dat̃ alia singularis limitatio ad dicta iura, vc3 ꝙ si iudici appellationū addat̃ alius iudex, nō deuoluit̃ tota causa ad iudicē ad quē,sed quāuis pronūciet male iudicatū, reuertit̃ ad illos duos, & sic rōne adiuncti cessat dicta rō,ꝑp quā alias cognitio nō reuertit̃ ad male interlocutū.Facit gl.in simili in clc. 2. ī verbo, directo. ibi,nisi falsitas de testi.& tex. in c. Series, s̃m vnū intellectū,supra eo.& qđ no.Bar.in l.2. in prin. ff.d' verb.obl.& Doc.in c.fi.infra de symonia. Sed istud non placet do.meo hic,& bñ,qa nō cessat dicta rō in illo, q̄ iudicauit,l3 alius ei adiungat̃,etsi plures adderent̃, quia posset cæteros in suā s̃niam trahere,l. si in tres. ff.de arb. s̃m ipsum. Sed tu diligenter ꝯsidera,ꝙ ex dicto do.Ant. aliud resultat,vc3 ꝙ si loco iudicis alius subrogaret̃ de nouo,dū pēdet appellatio ab interlocutoria & ꝓnūciatur male iudicatū, tñ reuertet̃ cā ad istū nouū ,postquā in eo cessat dicta rō,qđ reputo nouū & valde pulchrū. Et eodem mō,ubi inuenires casū in quo cessaret rō iniq̄tatis p̄sumptæ in primo iudice,cessarent iura p̄dicta, qa ita gñal'r ꝓbant oēs solutiones Doc.hic. Et istud nō tradas obliuioni. Vltimo ꝑ istū tex. in verbo, uel supsedere-
2 tur,no.hic do. An. & Inn.qđ † ubi cā appellandi exprimitur alternatiue,& in vna parte est iusta,in alia nō, valet appellatio ꝑp partē iustam, quia si iudices erant hic dati sine clausula,Qđ si non oēs,iniusta erat pars appellationis,qđ ꝓcederet iudice excluso,per ca.cām.s̃.de of. dele. In gl.in verbo,recusasti ad fi.ibi,satis honestū. Dic, ꝙ si delegatus,ꝓcessit ad aliquē actum,adeo ut p̄sumat̃ affectus ad cām,nō poterit esse testis ubi fuit iudex,d. c. statuendū. Si aūt delegatus commisit alteri in p̄ricipio, secus,qa amplius nō pōt cām reassumere,nec ad ipsum appellat̃,c.si delegatus.de offi.dele.ī 6. Si vero subdelegauit ñ ī totū,vl' erat ordinarius q̄ d'legauit,tūc vr̃,ꝙ isti nō p̄nt testificari,qa cā dēt ad eos reuerti,& ñ est credēdū,ꝙ ꝯ suū testimoniū sint iudicaturi. Tñ ꝯriū determinat hic do. Abb ꝑ multa,qa cā reuertet̃ ad ipsos,non ut iudicēt,sed ut alteri cōmittāt,ut in simili per gl. in c. querelā.supra de elec. ut hic plenius per ipsum, s̃m quē expedias alias gl. quia dictis suis non est addendum.

SVMMARIVM.

1 *Iudex laicus cognoscit de iure patronatus inter beneficiatum & fundatorem ecclesiæ.*
2 *Ius patronatus qualiter acquiritur ex sola fundatione.* *Confessio ad liberandum etiam factæ uerbis enunciatiuis, ualet sed non ad obligandum, Post nu. 2. uersi. nota tertio.*
3 *Testes quando producuntur etiam quadam uia extraordinaria debent citari, quorum interest,& nu.4.*
5 *Reus pōt uti remedio,ut testes examinētur ad æternā rei memoriā.*
6 *Actor non potest regulariter testes producere ante litem cōtestatam,& nu.7.*
8 *Reus potest agere contra actorem,ut faciat sibi instrumentum super iure suo, puta,super pacto de non petendo,&c.*
9 *Debitor,q̄ soluit,pōt agere cōtra creditorē,ut reddat hypothecā.*

CAPITVLVM XLI.

Significauit. Ne ꝓbationū copia depereat, citato aduersario,testes recipiūtur ad æternā rei memoriam.H.D.& hēt mām ualde solennē, quā vltra nostros reassumit Bal. in authen. sed si quis,C.de testi.& vltra alios do. Gar. hic. No. primo
1 iuncta suprascriptione,s̃m do.Car.ꝙ † iudex laicus pōt cognoscere de cā,q̄ est inter bñficiatū & fundatorē bñficij sup̄ liberatione à iure p̄ronatus,non enim dr̃ in suprascriptiōe,qđ fuerit clericus,nec esse p̄sumit̃ nisi ꝓbetur,c.ex literis.cū ibi notatis,supra de trāsac.& tradit̃ in c.cū adeo.s̃.de rescrip.nec apparet,ꝙ Papa ex sp̃ali cōmissiōe sibi cām delegat,sed tm̃ ei scribit,tāquā ordinario excitādo eius iurisdōnē,iuxta c.l3.s̃.de offi.ordi.Ex quo no.singul'r,s̃m ipsū,ꝙ l3 cā iuris p̄ronatus sit annexa sp̃ualibus,c.quāto.s̃.de iudi.nō tñ est sic annexa cā p̄dicta,qñ agit̃ de excludēdo p̄rono à iure p̄ronatus.Et ē rō,qa de p̄ronatu nō hēt cognosci, s̃m ipsū. Pro quo optime adduci p̄nt notata ꝑ Bar.ī l. Titia. ff.solu. mat. & clarius ī l.oī. C.de sacro san.eccl.& in l.quoties.C.d' iu. & in l.2.ff.de iur.om.iud.& ꝑ Fed.cons.192. incipiente, Facta est lex.& ꝯs.247.incipiente,Dño Andreæ.& Ioā. And.& dom.Ant.ī c.tua.de ord.cog.& in c.cum sit, supra de fo.cōpet.ubi dñt,ꝙ de q̄stione sp̃uali ꝯsistente in iure,puta an m̃rimoniū fuerit legitimū,vel non, laicus cognoscere nō p̄t,sed de sp̃uali ꝯsistēte ī facto pōt, puta an talis fuerit desp̄osata, vl' nō. Et ex eo tex. notat do. Car.hic,ꝙ ille iudex dēt examinar̃ testes ad æternā rei
* memoriā,ad quem ꝑtinet cāæ cognitio * ordinaria. Et hoc est,qđ dixit no.Bar.ī l.cū ij.§.eam trāsactionē.ff.de trāsa.& dom. Ant.in simili in c.fi.infra de fide instr. No.ibi fundationis t̄pe,s̃m do.Car.& do.Ab.
2 ꝙ † ex sola fundatione ecclæ requiritur ius p̄ronatus, l3 fundator hoc ius expresse nō reseruauerit:sufficit.n.ꝙ tēpore fundationis istud ius nō remise-
* rit,& trāsit ēt ad h'rdes,* l3 fundator ñ dixerit,qa non citarent̃ hic h'rdes, nisi eorū interesset, & facit c. filiis 16.q. 6. Et dicit Bal.ibi,ꝙ si eccl'a t̄pe ædificationis nascat̃ libera, nunq̄ recipit seruitutē,sed serua bñ p̄t liberari. Et ex hoc dicit Bal.ī istis terminis ī l.vnica,ī fi. C. de rei vxo.act. ꝙ qui non apponit pactū ī initio,ñ p̄t postea apponere ī traditione. Et de istis est gl.in uerbo, constitutū.ad fi.in c.cū dilectus.s̃. de consuet.quā dicit ibi Imo. esse meliorē de corpore iuris,ꝙ post ecclesiā ædificatā non p̄nt patroni nouū onus adijcere,etiam consentiente episcopo. Et de materia dic, ut ibi ꝑ oēs, & per domi. Ant.ī c.præterea,el j.ꝟ.de iure patro.&

* Causæ cognitio. *Add. ad hāc materiā Soc. cōs. 244. inci. considerata facti cōtingētia uers. secūdo respōdetur, et uer. cōtra eū testē, pa.2.*

* Ad hæredes. *Add. quod ius patronatus ecclesiasticū ex ꝓpria natura ad hęredes ēt extraneos transit, et hæreditariū est, gl. ī c. cōsiderādū 16.q.2. Ias. ī l.1.n. 71. de lega. 1. et ē cōis * opinio. secūdum Abb. in c. 1. de iure patr. Car. cons. 122. et Fed. cons. 3. col. 5. et ad uerte, quod nō trāsit in*

sit in filiũ patroni qui eius hæres nõ sit, vel qui repudiauit hęreditatẽ. Abb. ĩ d.c.1.Car. in cle.2. de iurep. q.7.& est commu * *nis* * *opinio, vt p. Abb. consil. 54. vol.1.& Cęs.Lamber.de iure patro. lib.1.q.1. artic.1. & artic.17. ita ꝙ instituto vniuersali hęrede, ad eum non ad filium etiã in re certa institutum, pertinet, vt p Franc.in c.1.de testa. in 6.sup gl. instituit.& est cõ* * *munis opinio* * *secũdũ Guiel.Bene. ĩ c. Raynutius. de testa. in ver. in eodem testamẽto relinquens.nu.261.*

Inn.in c.Lateranẽsi. in fi.ĩ. de pben.p do.Car.cõs.11 incipi.q̃dã societas.per Do.in c.cum eccl'a.de præbẽ. in 6.per Fed.cõs.247.cũ simil.No.tertio ibi,nihil iuris.s̃m do.Car. ꝙ ꝯfessio ad liberandum,& per verba mere enunciatiua,ẽt sine cã,sufficit.Ad id allegat gl.ĩ l.tale pactũ.in prin.ff de pac. Secus ad obligãdũ,p c.si cautio.infra de fide instru.Hic tñ oĩno nõ fuit p verba enunciatiua,vt pbant illa verba,liberã esse volẽtes.sed tñ dictũ est verũ, s̃m ipsũ. Pro quo vide Imo.& alios in c.si cautio.Postea subdit do.Car.ꝙ p ista verba.nihil iuris, intelligunt pdidisse omnia iura fundi, & commoda iuris patronatus,s.alimẽtandi,p̃sentãdi,& honoris,sed quo ad incõmoda,non sunt absoluti,quia nõ potuerũt se in hoc liberare.Vñ tenent instare,vt reuocentur male alienata, iuxta c.si qs presbyterorũ.ĩ.de reb.eccle. non alien. No. quarto ibi,timẽs, ꝙ futuris dispendijs est p̃occurrẽdum, & dicit Host. quem alij sequunt,ꝙ lз p eosdẽ testes,p quos pbaf fundatio,p eosdẽ possit pbari liberatio.& sic stante ordinario, nõ videretur vtẽdũ extraordinario remedio l.in cãæ.ff.de mino.tñ põt esse,ꝙ p alios testes probat,ꝙ fundauit,q̃ p eos,q interfuerũt liberationi, vel forte de fundatione aliter,q̃ a testibus,docebatur.Et si diceretur ꝙ suberat aliud remediũ ordinariũ,p l.sicut datã. C.de li.cã. vcз ꝯdictio ex illa l.ad faciẽdã chartã liberatiõis, rñdet hic do.Car.ꝙ hoc remediũ est pinguius, cũ sufficiat ecclæ posse pbare liberationẽ,& expediat se exonerare litib⁹,sed ex ꝯdõne illius l.oporteret litigare vsque ad sñiam inclusiue,qa hic sufficit sola exceptio.Ex quo no.bñ, quod ad extraordinariũ remediũ recurri põt,si ex eo magis puidetur.Et si diceretur, ꝙ ẽt hic erat piculum in instr̃o,ne antiquitate deleretur,vel in posterum abnegaretur,tanq̃ factũ à nõ notario, rñdet Hos.& do. Car.ꝙ non sic facil'r deletur instr̃m, & põt innouari,c. cum dilecta.ĩ.de cõfi.vti.vel inuti.Ad aliud de notario dicit,ꝙ poterit probari eum fuisse notariũ * per alia sua instrumẽta,& con parationẽ literarũ, vel p matriculã,in qua ĩuen itur descriptus. De qua p In. & alios.ĩ c.1.ĩ.de fide instr.Ex quo no. singul'r,s̃m do. Abb.modũ pbandi,& * impugnãdi instrumenta antiqua.*& vide Inn.in c.veniens.ĩ.de ver.signifi. vbi ponit,qual'r probetur, qđ scriptor instrumẽti fuit notarius,vel non. No. vltimo ibi,denũciãdo, ꝙ † etiam, qñ testes pducuntur indirecte quadã via extraordinaria,dẽnt citari, quorũ ĩterest. Ad idẽ tex.in authẽ.sed & si quis. C.eo.ꝙ amplificat c.2.s̃ eo. Qualis ãt debeat eẽ ista citatio,& an sufficiat ad domũ,vide Bar.in l.4.§ p̃tor ff.de dã. infe.& ibi Imo.& Ro.& Ioan.And.in rl'a,p̃sumitur.in solutione, de reg.iur. in 6.& Bar.& Bal.in d.authen.sed & si qs & Inn.& alios hic,& Imo.in c.fi.de eo, qui mit. in pos. Et cõiter * dicitur ꝙ si est receptio testium suspensiua,vt qñ receptis testibus sigillãtur pp cãm futurã,iuxta c.qm̃. in prin. supra vt li. nõ ꝯtest.non requiritur tanta citatio, sed cõis ad domũ.Sed si recipiũtur,vt publicẽtur,vt in casu isto,tunc requiritur vera cõtumacia precedente citatiõe,de qua ĩ c.ex tuæ.ĩ. de cle.nõ resi. & in d.c.fi.rõne p̃iudicij,qa talis rece-

* Notarium. *Ad de Lanfr.in c.quoniã contra. supra de pba.super ver. instrumẽtorũ productiones.nu.13. Soci.in consi.266. in cã cõitatis.ver. confirmantur prædicta. ibi, ex quibus.p.2.& consi. 137.inc.in controuersia. vers.secunda ratio est.p.ea. Sed an subscriptio in fine instrumẽti posita probet quẽ esse notariũ, vide Soci.cons.33.prosequẽdo ordinem. ver.secunda cõcl. p.1.Alex.cõ.138. p.1.An autẽ ille qui non est notarius, sed habetur pro notario,possit facere instrumẽta vt valeãt, vi. Alexan.d. cons.138. Ang.in § hinc vo*

ptio fundat probationes p̃cise.In gl.2. ibi,hic statim publicantur. Contrariũ tenet Spe.ĩ ti. de teste.§. nũc tractem⁹. ver.alias aũt.s.ꝙ nõ publicãtur, sed ꝯsignãtur,seu sigillãtur, sicut ĩ d.c.qm̃. qa si publicarẽtur,tolleretur partib.facultas pducẽdi alios testes,& sic retor * q̃retur ĩ læsionẽ, qđ ẽ inductũ ad fauorẽ,ꝯ l.qđ fauore.C. de legi. & exponit istũ tex.ibi,publica monumẽta, id est publicã scripturã manu publica factã, non aũt publicatã Sed Ioan. And.ibi, & Bar.in d.authẽ.sed & si qs,& do. An. & do.Abb.& Imo. hic tenent ꝯrium, p istũ tex.nõ violando. Nec obstat rõ Spe.qa imputet sibi pars, q̃ nõ pducit testes vltra illos, q producuntur, siue sit ipse producens,siue aduersarius, ex quo est ei denũciandũ, vt hic p eos.In
4 † eadẽ gl.ibi, sed hoc non est verũ. Et
* hoc cõiter * tenent Doc.s̃m Imo.hic, ꝙ ẽt in casu isto põt obiici in p̃sonas, cum nõ reperiatur in iure oppositũ,& satis est, ꝙ pmittatur receptio testiũ, iõ pœna non debet imponi parti nisi a lege exprimatur,facit gl.in c.si.ĩ.de iurepa.& quod gl.in c.2.de dolo,& ꝯtu.in 6.dicẽs,ꝙ ꝯtumax in vno articulo nõ cẽsetur ꝯtumax in alio.Et dicit do.Abb. ꝙ est casus. quasi in terminis in c accedẽs,el 1.s̃.vt.lite nõ ꝯte.& ẽtsi fuisset p̃sens,& ñ opposuit, nõ amisit facultatẽ opponendi, quã sciebat sibi cõpetere.Dñt tamẽ do.Abb.& Imo. hic,ꝙ opinio contraria, de qua in gl. posset pcedere post publicationẽ, vt tunc non possit opponere ꝯ testes, nisi in casibus,de qbus in ca.p̃sentiũ.s̃.e. In ea.gl.in fi. De materia, qñ & a quo peti possit receptio testiũ, de qua hic, vide magistral'r p Bar.ĩ authẽ.sed & si qs.C.eo.& ibi p Bal.ĩ pe.col.& p Bar.ĩ l. in lege Aquilia si deletum.ff.ad l. Aquil.& do. An.& do. Card.& Imo. hic,& p Imo.& Ro.in l.si finita.§.elegãter.ff.de dam.infe.p do.An.in c.cãm.el 2.in 2.col.infra q filii sint legi.& latissime per Bal.in Margarita ad Innoc. in ver.silentiũ & p Bar.in l.si societatẽ.§.arbitrorũ.in 5.col.ff.p socio. Et substãtial'r pone duas conclusiõnes.Prima cõclusio.
5 Reus† põt hoc remedio vti, vt testes examinẽtur ad æternã rei memoriã,l.pupillus.C. de vsuris pupillar.quia nõ põt ipse cogere actorẽ vt agat,l.1.C.vt nemo ĩuitus. Iõ p̃parat sibi exceptionẽ,s̃m oẽs in locis prædictis.Etsi diceretur,imo põt alio remedio vti, vcз petẽdo officiũ iudicis,vt imponatur silentiũ actori, vt elegãter per gl. Bar.Ang.Pau.de Cas.in l.si ꝯtẽdat.ff.de fideius.& Bar. & Sali.in l.si pater.C.q bonis ce.poss. Bal.in l.2.C.ne filius p patre.& Ang.in l.sicut.in 3.col.C.de p̃scri.30.an. & Bar.in l. Aurelius.§.cẽtũ.ff.de li.leg.& Bar.in l.1.ff.de ꝯdictione ex lege.& Bal.in rub.C.eo. rñdet do. Ant.& Imo.& do.Abb.hic,& Imo.in l.2.in prin. ff. sol. mat. ꝙ dictũ remediũ daf ex quadã ęquitate potius, quam ex
* rigore, & iõ non excluditur istud remediũ,quod simil'r daf ex æquitate. Et ista est una limitatio ad l.ĩ cãæ. ff.de min.qa ubi concurrit extraordinariũ remediũ cũ alio extraordinario, unũ nõ cedit alteri, s̃m ipsos allegãtes glo.in d.l.p̃toribus.C.ad l. Aquiliã.& Dy.& Bart.in l.in puinciali.ff.de oper.noui nũ.& Inn in c.intermissa.ĩ. đ p̃scrip.Alias limitationes ad regulã d.l.in causæ.uide p do. Abb.in c. ex parte,in ult.col.s̃.de rescrip.& Ro.in d. l.in prouinciali.& unã dixi supra in quarto notabili, p quã apparet,quia non præualet remedium faciẽdi fieri in sñia,iuxta ea, quę dicentur in glo. sequenti. Et habet locum ista conclusio,etãsi reus posset eẽ actor,si uellet secũdũ Bart.in locis præalleg.& Hostien. & do. Ant.&

bis.in Auth.de hęred & falc. iun. gl.ibi in ver quãtum ad hoc.Ias.in l.Barbari⁹.col.10. de offi. p̃sbyteri.
* Antiqua. *Adde quod in antiqs instrumentis non est opus pbare, ꝙ qui scripsit fuerit notarius.Inn.in c. veniẽs.de ver.sig. aut secũdũ Anto. in c.1.de fide inst. sola fama isto casu sufficit. Azo ĩ sũ. C. de fi. instr. ver. porro. Spe.de fi instru. §.restat. ver. sic Sed quid si habet,quod est sub titu. de instru.edit. facit.c.oĩ causa.de offi.dele.quo vero ad comparationẽ literarũ,et ad matriculã,adde Ale. in l. Herennius.ff. de decur. cui autẽ incumbat onus probãdi, dic quod opponenti. Alex. in d.l. Herennius. Pau. de Cast.contra ĩ l. scriniarios, C.de testam. mil. & ibi vide eũdem quatenus spectat ad matriculam.*

alios hic,& Bal.& Ang.in d.authen.sed & si qs, & Ant.ĩ
c. Albericus.j̃.co. p istu tex.quẽ dicit Imo.hic,nõ reperi
ri alibi,& esse meliorẽ de corpore iuris. Poterit enĩ hic
vterque agere, & vterque cõueniri, nã p̄roni poterant
agere confessoria, & petere pronũciari sibi cõpetere ius
p̄ronatus,& presbyter poterat agere negatoria, negan-
do ecclesiã seruitutẽ aliq̃ habere, & petendo sic pronun
ciari,ſm no.in c.examinata.s̃. de iudi. & in c. abbate.j̃.
de ver.signi.& sic vtrique competebat actio.Secunda ꝯ
6 clusio. Actor† regul'r hoc remedio vti nõ põt, tã pp re-
gulã,q̃ hẽt,ꝙ lite nõ ꝯtes.testes nõ recipiantur.s̃. vt lite
non ꝯtes.p totũ.tum,qa ipse põt mouere actionẽ super
eo,quod sibi debitũ putat.& nõ solum, si cõpetit sibi a-
ctio,sed ẽt si cõpetere põt in tp̃s futurũ eueniẽte condi-
tione,iuxta d.l.ĩ l.Aquilia.Ita pro r'la traditur in locis p̄
dictis. Fallit in casu c.qm̃.in prin. s̃. vt lite non contest.
vz qñ actor timet de morte,vel absentia testium,vt ĩ
casibus,de qbus ĩ l.2.cum seq.ff.de dona.cã mor. Et isto
casu non seruatur forma,de qua hic, sed illa, de qua in
d.c.qm̃ Qui tex.hẽt ẽt locũ, qñ in tp̃s põt actori super
uenire facultas agendi,qa si testibus est cariturus, põt a-
ctor petere eos recipi.d.l.in l. Aquilia. vbi casus sing.de
quo facit festũ Bar.ibi, & Bal.in l.si q testiũ. s̃. eo. Item
7 †fallit hęc ꝯclusio,si haberet ptãtẽ negãdi de iure,sed ñ
de facto,puta si p cauillationes ꝓtraheret libellus acto-
ris,& litis ꝯtestatio impediret. qa pp dubiũ recessus vel
mortis testiũ,recipient testes lite nõ cõtes.sicut si nũquã
fuisset oblatus libellus,ſm Bal.in d. authe. sed & siquis.
Allegat Inn.in d.c.qm̃. Idẽ,si p tyrannidẽ nõ põt lis cõ
tes.de facto,lz subsit actio,ſm Bal.ibidẽ. Allegat Host.
in d.c.qm̃.Idẽ, si nõ põt superuenire facultas agẽdi,nisi
examinatis,& publicatis testibus,qa dẽnt examinari &
publicari in forma hmõi decre.ẽt non decessuri, vel ve
risimil'r perituri,ſm Bar. solẽniter in locis pręallegatis.
Dat exẽplũ ĩ hr̃de,q petit testes recipi, & publicari,ma-
xime in testõ in scriptis, qa nisi hoc habeat prius, non
p̄t agere,cum non sit de testõ certus,nisi publicatis testi
bus testamenti.l.publicati.C.de testa.& in l.1. & 2.C de
secun.tab.& l.illud.ff.si pars hęred.pet. Et de hoc exem-
8 plo latius per Bal.in d.auth.sed & si quis.In† gl.pe.in fi.
No.bñ gl.q̃ quotidie allegat,ſm Imo.
hic,ꝙ põt reus a agere ꝯ̃ actorem, vt
faciat sibi instr̃m super iure suo, puta,
super pacto de non petendo,vel super
libertate rei quam tenet,vel sup pecu
nia quam sibi soluit,& facit tex.in l.si
qs fundũ.§ si cũ l.seq. & qđ ibi Bar.ff.
locati.& tex.in l.à colono.ff.de vsufr.
lega.De quo ẽt vide Bart. in l.si finita.
§.elegãter.ff.de dã.infe.vbi idẽ dicit es
se in actore,qñ de p̄senti agere nõ põt
ad idẽ,qđ erat principal'r in obligatio
ne deductũ. Ad quod vide tex. in l.ea
parte.ſm vnã lecturã,quã ibi extra gl.
ponit Bar.ff.de verb. obl.& tex.Sal.&
Bal.in l.si data opera.ff. de lib.cã.Et p
hoc,qa illud qđ tibi nõ nocet,mihi ãt
prodest,facere debes.l.2.in prin.ff.sol.
mat.cũ mã. Et si ille, q denegat mihi
facere instr̃m dicit se nolle, quia faci-
lius ꝯ̃ ipsum probarẽ ius meum, non
audit,cum dicat turpitudinẽ sua.l.trã
sactione finita.C.de trãsac.& ita ẽt te-
net Bal.in l.instrumẽta. C. de fideicõ.
de quo ẽt p Bar.ĩ l.si qs accepto. ff.đ ꝯ
di.cau. da. & ĩ l.đdi tibi pecuniã.ĩ fi.pr.
e.ti.& ĩ l.q tabulas.ĩ prĩ.ff. đ fur. & do.
An.ĩ c.fin.aũt,circa fi.s̃.đ resc.& Bal.ĩ
l.1.ad fi. C.đ pact.ꝯuẽ & ĩ auth.si quas
ruinas.C.de sac.san.eccl.Et ibi ẽt notã
ter dicit, ꝙ si variati sũt cõfines rei in
emphyteusim ꝯcessæ post factã ꝯces-
sionẽ,p̄r ꝯcedẽs petere ab emphyteu-
ta,vt eandem obligationẽ per instr̃m
renouet adaptatis ꝯfinib⁹, ne ꝯtingat
de idẽtitate rei dubitari in præiudiciũ
ꝯcedẽtis. Et adde Ang.in l.si pupillus.
in princ.ff.de noua.vbi, dicit ꝙ in istis
casib.non tenet debitor facere instru-
mẽtũ creditori cũ clausula guarẽtigię
per quam potest incipi ab executione,qa grauaretur in
eo,in quo non esset obligatus,sed faciet instrumentum
simplex. Et istam gl. allegant Bar.Imo. & Ro. in l.2.in
prin.ff.sol.mat.& est bonus tex.in c.longinquitate.& c.
sępe.12.q.2.& vide Pau de Cas.in l ĩ oĩbus.ff.de iudi.vbi
ponit,an possit cogere debitorẽ,vt faciat instrumẽtũ de
debito ꝯditionali, & allegat gl.in l. chirographis.ff.de
admi.tu.Et dicit Imo.in l.huiusmo.§. si ita legatum.de
leg. 1.ꝙ tenetur creditor facere instrumẽtũ solutionis,
sed nõ acceptilationis. Pro quo facit,
qđ no.Bart.in l. cum Aquiliana.ff.de
b trãs.vbi dicit, ꝙ nunq̃ b pñt cõpellere
aliquẽ,vt faciat mihi quitationẽ gñá-
9 lẽ.Et† adde,ꝙ debitor, q satisfecit põt
agere ꝯ̃ creditorem actione pignora-
titia,vt reddat hypothecã, ſm gl. quã
no.ibi Pau.de Cas.in l.si pecuniã.ff.de
pig.act.facit l.dissolutę.& ibi Bal.C.de
ꝯdi.ex lege.Et adde, ꝙ si creditor, cui
est satisfactũ, nõ vult facere instrumẽ
tũ quitationis, possum eũ cõpellere.l.
epistola.§.Lucius.ff.de pact.& expres-
sius in l.nihil.ff.de adi.legat. vbi dicit,
ꝙ qñ requirit aliquid cancellari, non
est opus abrasione expressa, sed suffi-
cit cãcellatio p signũ, vel ẽt ex facto.
Et sic in ꝓposito infert, ꝙ sufficit can
cellatio debiti signo. Istud tñ gñale di
ctũ limita,nisi requireretur cancella-
tio in pœnã delicti, & in odiũ facti,vt
oĩs memoria aboleat, quia oportebit
cassare p abrasionẽ totalẽ, ſm Bal.in
authẽ.cassa.C.de sac.san. eccle. & do.
Abb.in ca.nouerint.j̃. de sen.excom.
Qualiter autem fiat cãcellatio signo
vide gl.1.in l.si quis libertatem. in prĩ.
in verbo, adductã.ff. de petitione hæ-
reditatis, & in l.inductum.C.de solu.

a Reus. *Adde tu, a quid econtra, an debitor, & sic reus, potest cogi instrumentum facere creditori, & sic Actori, Vide Bar. in l.si finita.§.eleganter.ff. de dam. infe. & in l.2.ff. sol.mat. & in l.dedi.in 1.col.ff.de cõdi. ob causã. Bal. in l.nostram. in 4. colum.C. de testa. Et tu adde, & dic quod regulariter non tenetur quis cauere, si de cautione nihil fuit actum, vt per Bar. in d.l.dedi.in 1.colum.in ver. dic ergo. Et etiam non tenetur cauere, quando ille, qui petit cautionem, hẽt aliud remedium, vt ibi per Bar. Et ista veniunt ad limitationem l. in omnibus.ff. de iudic. de qua limitatione vide Bar. in l. quibus diebus. in versi. item quæro.ff.de condi. & demonstra.*

b Nunquam. *Adde tu, quare hoc est, quòd nõ possũ compellere aliquẽ vt faciat mihi quitationem generalem. Dic, quod liberatio generalis dicitur captiosa, tex.est in l.cum Aquiliana ff.de trãsactio. & ideo creditor non tenetur inuitus facere debitori quitationẽ generalem, sed solum de datis, & receptis.l.plures. C.de fi.instrumen. Ita Bar.in d.l.cũ Aquiliana.ĩ ver. ex quo potes. vbi Angel. Fulg. & Paul. de Cast. Et pro opi. Barto. & aliorum adde tex. mirabilem in l.3. §. contrarium. ff. de contrario iud. tut. & ibi gl. & idem tenet Dy. Old. Alber. & Bal.ibi, & Bal.in l.pactum.in 16.q.C.de colla Sal in l.sicut.C. de lib. cau. Ludou Ro. in consi.suo 155.inc.præmissum laudum.(Adde Barba.hoc dictum referentem in consi.16.inci. præclare scripsit, col.4. versi.secundo præmitto.vol.2.Corne.consi.140.in hac consultatione.nume.2.lib.3 Ias.in l.cũ Aquiliana.in 3.no.& in l.si de certa.nu.5.C. de transact.Bal.cõsi.417.in facto proponitur.in pri.vol.2.Ale.consil.11. Viso.nu.9.lib.2.Lanfran.in tract.de arbitr.par.5.q.9. Rom.consil. 403.incip.Pro decisione propositę consultationis.num.7.post Bar. quem allegat in d.l. cum Aquiliana. & tex.in l.3.§. contrarium. de contr.iudi.tute.)*

SVMMARIVM.

1 *Precium rei qualiter probatur.*
2 *Deceptio per dolum nullo pacto est licita.*

CAPITVLVM XLII.

CVm causam. Si mã alicuius anti
q capituli repetitur
aliquo addito,qđ subijcit necessitati ꝓban
di, pñt testes ẽt antiqui publicatis attesta-
tionibus ꝓduci. H.D. Et ñ est mirũ, qa cũ
hic ꝓbato excessu pretij oporteret probare quantitatẽ
excessus,q̃ ꝓbatio non fuerat prius necessaria, determi-
nat nũc quantitas,in qua cessat timor subornationis.Et
quãuis antiquum capitulum repetatur,tñ istud nouum
sustẽtat illud,sicut đ testib⁹ falsis,& corruptis dictũ fuit,
c.licet.s̃.ti.1.Et dicit hic eleganter Bal.ꝙ hic dicebatur,
rem

rē fuisse vēditā pro 50.& testes dicebāt,ꝙ res valebat cētū,& vltra, nā ista dictio vltra, nihil operat̄ in teste ꝑꝑ suā incertitudinē,vt dixit in d.c.l3.in 10. nota. Vn̄ nō ē saluū emptori ius supplēdi pretiū,qa nō apparet,quātū sit excessus,nec ē fundata cōdictio ex l.2.C.đ rescin.vē. q̄ requirit excessum saltē ī vno nummo,& ꝑꝑ illud modicū suppleri totū residuū pretij verū,& visum. Et quia dictio Vltra,nihil signat,iō cessat remediū d.l.nisi aliud ꝓbet̄, & hoc reperit̄ expressū in hoc capitulo melius,q̄ alibi,f̄m ipsū.Et idē voluit ipse Bal.in d.l.2.in pe.col.& expressius Imo.in c.pe.ī vlt.char.j̄.de emp.& vē.dicens, nō esse locū remedio d.l.qn̄ nō ꝓbat̄ excessus dimidię, sed solum dr̄,Et plus.Et hoc est mirabile, si est verum. Sed Sal.in d.l.2.in 15.col.tenet ꝯ̄rium, attēto ꝙ sufficit vnus denarius minus dimidia,ad hoc vt sit locus remedio d.l.vt dicit Bal.hic,& ꝑ plura ꝓbat idē Bal.in d.l.2. Ergo de necessitate in casu p̄dicto ꝓbabit. Et istud multū consonat,qa vr̄,ꝙ dictū testis de necessitate ꝯcludat intētū actoris,qa alias dictio Vltra,vel Plus,non operat̄ in teste,qn̄ mā nō ꝯtentat̄ de minimo pluri, sed ex quo hic sufficit vnus denarius,vr̄ ꝙ illud,Et plus,saltem hoc importet. Præterea ꝯsidero,ꝙ do.Ab. & do. Ant.hic in positione casus expresse dn̄t, ꝙ per ista verba, Vltra dimidiam iusti pretij, prolata à testib.erat probata deceptio,nec erat necesse aliud probare,si emptores voluissent rescindi ꝯ̄ctum, restituendo rem recuperato pretio,sed qa iuxta electionem emptoribus datā ad l.2.dicebant se velle iustum pretiū supplere, retenta re,iō necessaria fuit ꝓbatio veri p̄tij,de qua hic,& istud,vt puto, facilius obtineret̄,l3 dictū Bal.sit satis vulgatū,ꝯ̄ quē vr̄ casus hic ꝑ p̄dicta.

1 In gl.2.in fi. No.optimā † gl.de modis ꝓbandi valorē rei,qđ dicit hic do Car.esse difficillimū, sed vide plenius ꝑ gl.ord.in d.l.2.C.de rescin.ven. & ibi per Bal.in vlt.char.& in repe.d.l.in vlt.char.post Bar.& per Bar.in l.pretia.§.j.§.ad l.Fal.& in l.fi.ꝑ illū tex. C.de Magi.ꝯuē.ꝑ Bar.& Bal.in l.fi.vbi optimus tex.C.de admi.tu.ꝑ Bar.in l.domus.ff.de leg.1.ꝑ Flo.in l.si seruū.ad l.Aquil.ꝑ gl.10.q.2.c.hoc ius.ꝑ Ana. post gl.in c.in ciuitate.j̄.de vsu.ꝑ Pet. de Anc.in repet.cle.1.in 2. notab.de ꝯces.p̄ben.ꝑ Albe.in prima parte statu.q.117.per Bar.in l.filius familias.§. si qd alicui.de le.1. ꝑ Sal.in l. hac edictali.§.ijs illud.C.de secū. nup.ꝑ Bal.in l.data opera.C.q accus.ꝑ Bar.in l.si quos.C.de rescin. ven. & in l. Cassius ait.ff.de solu.per Pau.de Cast.in l.in lege Falcidia.§.corpora.* ff.ad l.Fal.& in locis.j̄.allegandis,& ꝑ do.Ab. hic vltra alios ꝯcludētē cū Bar.in dictis locis,Iudicē ex multis coniecturis,quas ipse ponit,debere informare,& ꝙ testes debēt assignare cām cōcludentē cōem ęstimationē,q̄ cū variet̄ ex tp̄e & loco, d.l.pretia.debēt se restringere ad locū & tp̄s venditionis. Vn̄ dēnt dicere de re fructū faciēte,ꝙ res sita in tali loco tāti reditus solebat vēdi tali tp̄e cōiter tanto pretio,& ꝓdest,si dicāt,Et nos tātū dedissemus,si fuissemus emptores. Et idem de re mobili, ꝙ res tali tp̄e & loco solebat cōiter vēdi ꝓ tāto,vel cōiter reputat̄ valere tm̄,& ꝓ tāto vendita fuisset,vt hic per do.Abb.Cuius dictis adde primo,in quantū dicit,quod testis deponens suꝑ valore,nō probat,nisi reddat cām dicti sui, allegādo Bar. in tractatu de teste, ver. testis dicit fundū valere. Adde Pau.de Cast.idē tenētem in d.l. pretia rerū. & Bal.in l.fi. in fi.C.de iure dn̄ii impet.& in d.l.2.circa fi.in pe. char. repetitionis,& Bar.in repet.l.1.ad fi.C.de sen. q̄ ꝓ eo,qđ interest.& hoc est verū in re, ad cuius ęstimationē reqrit magna,vel diligēs inquisitio,puta domus,vel fundi, secus,si modica cadēs de facili in caput cuiuslibet grossi.Vn̄ si suꝑ valore frumēti,vel victualiū testis dicit,qđ cōiter tm̄ valuit,ꝓbat,qa sensu ꝑcipiebat, f̄m Bal.in l. solā.C.eo.Itē in q̄tum do.Abb.post Cal hic dicit,ꝙ si testes dn̄t,ꝙ ipsi tm̄ darent, ꝓbāt valorē, dūmō nō cēsentur affectiōe duci,vel rōne vicinitatis,vel quia fuit maiorū suorū.Et qđ in dubio,an afficiant̄,vel nō, cessante ꝯiectura,non p̄sumunt̄ affici,& ꝓbāt,adde, qđ do.Car. hic dicit,se indistincte putare ꝯ̄rium,siue afficiant̄, siue nō,qa ista rō de necessitate nō ꝯcludit, testis daret tm̄, ergo tm̄ valet.Dēt.n.probari,q̄tum cōiter vēderetur.Et istud credo verius,licet ꝯ̄riū sentiat Bal. in d.l.2.ī repe. Itē in q̄tum do.Abb.dicit, ꝙ res tm̄ valet, quātum fuit vendita,vel potuit vendi, vt per iura allegata, & gl.in d.c.in ciuitate.intellige,si venditio fuisset facta homini sciēti ꝯditionē rei,f̄m gl.pen.ī l.mortis cā capimus.ff.đ dona.cā mor.quā faciunt sing.Ang.& Imo.& Rom ibi & Bal.in l.illud.in fi.C.de colla.& Bar. in l.1.§. si hæres. ff.ad Treb.in d.l.pretia.& in d.l.si seruus. in prin.ff.de cōdi.furt.& ī l.nō ītelligitur.§.diui fratres.ff. de iure fis.Itē ītellige,nisi ꝓ illo pretio uēdita fuisset ab hoīe debitis īplicito,& non bn̄ securo,f̄m Bar.in d.§. si hæres. de quo ꝑ Albe.in prima parte statu,q.120.incipiēte, statutū est Bergomi.Itē si esset res litigiosa,de qua fuit factū compromissū,f̄m Bar.ī l.si qs cum aliter.ff.de uer.obl.& ī l. si societatē.§.arbitrorū.ff.ꝓ socio.& do.Ant.in ca.cum cām infra de emp.& uēd.& in c. Quītauallis.infra,de iu rei.& in c.veniens.s̄.de trāsac.& do. Ab.in c.2.s̄.de alie. iud.mu.ca.facta.Item intellige,si potuisset ita vendi,vel fuisset uēdita sæpe,nō semel tm̄,f̄m Bar.in d.l.si seruus.ī pri.& d.l.ꝑtia.& in l.unica,ī pen.col.C. de sentē. q̄ ꝓ eo, qđ interest.Itē adde,ꝙ ubi ꝯcurrūt diuersæ æstimationes,eligenda est uia media,ꝑ l.ita ut oēs,ubi bonus tex. ff.mādati.Et illū tex.no.ibi Sali.& Bal.dicēs, eū nō esse alibi in l.unica,in pe.col.uer.qro sexto.C.si seruus extero.de quo Bar.in l.diē proferre.§.si plures.ff.de arbi.& Imo.ī l.inter pares.ff.de re iud. & Sali.ī d.l.2.C.de rescin. vēd.Itē adde,qn̄ venit p̄stāda æstimatio partis rei a consocio,res dēt æstimari,q̄tum ualet tota simul, nō q̄tum valet pars dimidia eius tm̄,qa frequēter pretiū dimidię rei erit min⁹,si tota res simul fuerit ęstimata, quā si pars illa de ꝑ se ęstimaret̄.Ita probat tex.ī l.Mæuius.§.fi.ff.fa.er.& no.gl.Bal.& Bar.in l.1.C.cōi diuidundo.& Sali.in l.fi. C.de iure dotiū.& Bal.ī l.filiū,quē habētē.16. col.C. fa.er. & facit,qđ no.Bar.in l.vxorem.§. agri plagā.ff.de leg.3. Vltimo adde,ꝙ si testis,q dixit, ꝙ tm̄ cōiter daretur, interrogatus de cā dixit, sic mihi vr̄,nō probat,* f̄m do.Card.hic,qui dicit,ꝙ in casu isto dēt se referre ad aliquam causam,vnde sciat,scilicet quomodo sibi videat̄ sic. Non obstat lex, ordinata.ff.de liberali causa,& ibi singu.per Bar.quia,f̄m eum, loquitur super re perceptibili ꝑ sensū, in qua sufficit dicere,sic mihi videtur,& de hoc ēt per Bar.in l.fi.C. de p̄diis, & oīb.rebus nauic.li.11.& pēdet ab his,q̄ habuimus in c.quoties.s̄.eo.de teste,qui vtitur hoc verbo,Videtur. In glo.fi.Qūo intelligatur istud, ꝙ liceat ꝯ̄hentibus inuicem se decipere.dic, vt hic elegāter per do. Abb. Cuius dictis adde do. Ant.in c.quia plerique.in pen.col.infra de immu. eccl. & Pet.de Anch.in rl̄a,peccatum.in 5.q.an̄ fi. illius qōnis de reg.iu.in 6.& oīno Ioan.de Ana.in ca.in ciuitate infra de vsur. & gl. ord. in l.semper in cōuentionibus.ff.de regu.iur.& Bal.hic,& in c.ꝓponente.supra de rescri.& in c.quanto.j̄.de iureiu.& in auth.ad hæc.C.de vsur.& Cal. in repe.c.fi.j̄.de usur. & do. Ab.in d.c. in ciuitate.& Io.de Fā.in c.hoc ius.10. q.2.

2 Et in effectu inuenies, quod † ubi interuenit deceptio ꝑ dolū, nullo mō est licita ēt citra dimidiā, secus,si ē dolus re ipsa.* Et ita ītellige c. cū cā.& c. cum dilecti.de empt.& uēd. Et hæc distinctio procedit etiā inter Iuristas,ut

* Corpora. *Adde Ale.& Ang.ibi. et Cęp.de simul.cōtract.c.35.col.2. Soc. consi.8.inci. Visis ver & stant ista simul.p.1.& consi.42. incip.in causa restitutiōis in integrum. ver. sed ad hoc vt quis. cir.me.p.ea.& cōsil.156.incip.pro fundamento. ver. secūdo loco.par.2.*

* Non probat. *Adde Bart. in l. quid tamen. §. si arbiter. ff. de arbitr. Alex. consi. 74.col.3. in prin. vol.1.& consi.10. col.fi. vol.2. nam hoc casu non videtur deponere vt testis.l.testium.C.de test.l.qui testamētum.§ fi.ff. de testa. in Auth. de hære. & Falc.§.si vero absint. Joan. Andr. in addit. Specul.in ti.de teste.§.nunc tractādum. prope fin. Bal. in l. de quibus.col. 20.de le. Angel,in repet.l. sciēdum colum.2. de ver.obli. Alex. consi. 142. vol.2. Barto. in tract.de teste. col. 4. Bar. Socin.consil.163. incip. Reuerende pater. ver.sed tamen his. Anto de Rosel-*

Rosel. in tract. de succes. ab intest. colum. 1. qui totam materiam aggregat.

subtilr per Ananiam, vbi supra. Et in quantū supra tenui contra Bal. hic de teste deponente ꝑ dictionē Plus, adde quod opinionē Saliceti aperte firmat dn̄s Ant. in d.c. cū causa, in 3. notabili.

* Re ipsa. *Adde quod læsio etiam in foro exteriori est tollenda, vbi dolo lædentis aut decipientis ex proposito, etiam intra dimidiam contigerit. l. 1. §. persuadere. de seruo corrup. l. & eleganter. ff. de dolo. l. Iulianus. §. si venditor. de act. emp. Abb. & Anan. in c. in ciuitate. alle. in tex. & est cōis * opinio cū gl. in c. cum dilecti. de empt. & vend. Et nota, quod vbicunque re ipsa apparet læsio, & iniquitas, licet ꝑ contrahentes sit iuratū non contrauenire, tamen tale iuramentū debet relaxari, & potest contractus rescindi, Abb. in c. cum cōtingat. de iureiur. cha. vlt. versi. nonus casus est, quia in tali enormi læsione p̄sumitur dolus. l. omnes. §. Lucius. ff. de ijs quę in frau. credit. & iurans nō præsumitur de tali casu cogitasse. arg. no. in c. veniens. & in c. Quintauallis. de iureiu. & nota quod paria sunt quod interueniat dolus re ipsa vel ex proposito, Abb. consi. 8. Laurentia, col. fi. lib. 2. Anch. in c. 1. de cōstit. Ant. in c. cum contingat. de iureiu. Abb. cō. 107. Quatuor sunt, in 2. dubio. Pau. de Cast. cōsi. 177. cōtra superius consulta. Aret. consi. 39 Viso legato. col. 2. Barb. consi. 22. & quidem col. 5. li. 1. & consi. 53 præclare. scripsit. col. 3. lib. 2. vbi testātur istam esse communem * opinionem.*

SVMMARIVM.

1 *Partes an sint citandæ, quando fieri debet publicatio testium.*

2 *Notarius, qui fecit instrumentum, si ipsemet fuit rogatus ad exēplandum dictum instrumentum, non requiritur alia solennitas, quia vnum videtur esse, licet sint multa exempla.*

3 *Solennitas extrinseca an præsumatur ratione antiquitatis.*

4 *Locus aliquis si diu fuit in forma ecclesiæ, & ibi per sacerdotes publice celebratur, præsumitur ædificatus authoritate episcopi, licet de hoc non appareat.*

5 *Longum tempus quid sit in materia huius capituli.*

CAPITVLVM XLIII.

Albericus. Recipiunt, & publicātur testes, vbi per scripturā d̄ snīa non apparet. H.D. Et aduerte, quia in cā m̄rimoniali snīa dēt ferri in scriptis, sicut in alijs summarijs. Patet ex cle. dispendiosam. de iudiciis. iuncta cle. sæpe. de ver. signi. Nec aliter sonat iste tex. vt hic per dom. Abb. quem retuli in c. qm̄ ꝯ, quasi in fi. supra ti. 1. Sed circa istam publicationē attingenda sunt q̄dā, q̄ vtilr ponūt hic Doct. post In-
1 no. addendo, & primo, in quantum gl. & Inno. hic † dn̄t in tali publicatione partē esse citandā, per tex. in ca. significauit, supra eo. & in §. de q̄bus. in authen. de instru. cau. adde Spe. idē tenentē in ti. de instru. edit. §. ostenso. ver. qualr aūt fiet. & vers. q̄uo aūt fiet, & Bar. & Bal. in authen. si q̄s in aliquo, C. de eden. & Bal. in l. sancimus. circa princ. C. de diuersis rescrip. & in rubrica. C. de fide instru. & Bar. in l. nā ita diuus. ff. de adopt. & do. Ant. & Imo. in c. fi. infra de fide instru. & Bar. in l. 2. C. de testa. & in l. chirographis. ff. de admi. tut. & in l. fi. in vlt. col. ff. de tabulis exhi. & Ang. in §. & hoc insuper. in 1. col. in authē. vt spōsali. largitas. & Bal. in l. 1. in prin. C. de li. cō test. & Rota in nouis, ꝯclu. 10. Et rō est ꝑꝑ magnū p̄iudiciū partis, q̄a hæc publicatio, s̄m Inno. hic, facit, ꝙ non expedit exhiberi originalia, q̄ forte poterant argui de falsitate. iō ad euitādas fraudes requirit̄ citatio. Item est fortior rō hic, q̄ in casu cap. 2. supra eo. quia ibi posset pars non citata excipere t̄pe publicationis ꝯ dicta, sed in istis, qui recipiuntur ad ꝑpetuā rei memoriam, posset perire copia testiū reprobatoriorū. Et ita teneas per has rōnes, licet Guli. de Cu. tenuerit ꝯrium in d. authē. si q̄s in aliquo. & Archi. in c. ꝯ morem, centesima dist. Et li-
* mita cōem * opinionē, nisi subesset periculum in expectādo aduersarij, q̄a tūc seruabit̄ c. qm̄. in prin. supra vt lite nō conte. s̄m Inn. in c. significauit supra eo. & sequitur do. Abb. hic, pro quo vide, q̄ dixi in c. 2. ver. sexto limita supra eo. Si aūt nō apparet de aliquo aduersario, citabūtur oēs, quorū intereit, ꝑ publicū īterdictum, s̄m Inno. hic argumento c. fi. infra de clande depons. & c. fi. infra q̄ m̄rimoniū accu. pos. Idē Bal. ī d. l. 2. C. de test. & do. Ab. in c. abbate. infra de ver. sig. & facit c. fi. de elec. ī 6. Et ꝑ hæc reprobātur insinuationes instrorum, quæ multoties fiunt parte
* non citata, * in quo dicit do. Card. se vidisse multos errare. Et vt intelligas. ista procedūt, q̄n publicātur gesta ī iudicio, q̄ fuerūt facta sine scriptura, sed fuerūt ꝑdita, supsunt testes, vel q̄n extra iudiciū act⁹ nō sit scriptus, iuxta c. significauit. s̄. e. vel q̄n interuenit scriptura, & petitur exēplari, vel petitur vt originale authēticet, s̄m Inn. & alios
2 hic. Itē † in q̄tum dicit Inn. in hoc vlti-
a mo, ꝙ si illemet a notarius, qui fuit rogatus de instr̄o, vult ipsum exēplare, non requiritur alia solēnitas, q̄a vnū vr̄, licet multa sint exēpla, l. vnū testamentū ff. de testi. licet secus, si ab alio exēplent. Adde Bal. idē tenētem post Barto. in d. authen. si quis in aliquo. & Ro. deci. 10. & do. An. & Imo. in cap fi. ī. de fi. instru. vbi idē tenent, & ponunt ipsi quosdā alios casus, in quibus sine citatione pōt fieri dicta exēplatio, de q̄bus dic, vt ibi. Solēnitas aūt est talis, s̄m do. Car. hic, q̄a post citationē transcribitur ꝑ deputatū, & iudex prçcipit sumpto ex originali dādā fidē. An aūt istud acceptatū possit iterū insinuari, dicit do. Car. ꝙ sic, licet quotidie ꝓcuratores dicāt ꝯriū. Et allegat Bar. in d. authē. si q̄s in aliquo, quia cū fiat exēplatio parte citata, si fuit p̄sens, vel absens ꝑ ꝯtumaciā, valeat actus, q̄a pars pōt cōsentire, vt det̄ fides, ēt si erat nullū, & idē do. Ant. in c. P. in vlt. cha. infra, de fi. instr. & allegat gl. in c. pe. infra de ꝯfir. vti. vel inuti. Et ꝙ isto casu, q̄n primū exēplū gl. fuit sumptū solēniter, valeat exēplū exēpli, est tex. sing. s̄m Bar. & Bal. in l. sancimus. C. de diuer. rescrip. Et fortius dicit hic do. Car. ꝑꝑ hāc rōnē cōsensus partis, ꝙ si notarius accipiat de ꝯsensu partiū, ēt nō reseruata hac solēnitate, datur ꝑpetua fides inter partes. Vn̄ dicit se in pluribus cōtractibus fecisse extēdi ꝓcuratoria, & delegationes de cōsensu partiū approbātiū, & subscribit se notarius, ꝙ partes rogauerūt, de hoc volētes ꝑpetuo fidē adhiberi, & tunc
3 valet sine solennitate ista, q̄d est vtile, s̄m ipsum. Itē † in q̄tum dicit hic solēniter Hos. & sequitur Io. An. Bal. do. Ant. & Imo. hic, ꝙ si dubitatur, vtrū in publicatione, de
b qua hic, interuenerit solēnitas b debita, non p̄sumitur īteruenisse, nisi sit lapsū lōgū t̄ps, & tūc bn̄ p̄sumit̄ ꝑꝑ difficultatē ipsā ꝓbādi, adde Flo. in l. 1. ff. de fi. instr. vbi dicit, ꝙ si ꝓducatur instr̄m lōgo t̄pe sumptū ab originali, licet n̄ appareat de citatiōe partis, p̄sumitur partē fuisse citatā, & alleg. Io. An. hic. Adde etiā Ang. in l. sciendū. ff. de verbo. obl. vbi dicit, ꝙ licet solennitas extrinseca non præsumatur, l. q̄cunque. §. fi. ff. de Publicia. fallit, nisi sit factum valde antiquū, & dicit esse casum singu. in l. si filius. C. de petit. hær. vbi dicit de decennio. Idem dn̄t Bar. Ange. & Imo. & ēt Roma. in l. qui aliena. in prin. ꝑ illū tex. ff. de acquir. hære. & est tex. cu glo. communiter approbata in c. peruenit, in gl. fi. ante fi. ī fra de emp. & ven. & no. Innocen. in cap. illud. infra de præsumpt. dicēs, ex antiquitate temporis præsumi canonicam institutionē, etiamsi non appareat. Idem
4 † Bal. de clerico nō habente titulū, in l. si filius C. de pe. hæred.

* Non citata. *Adde Alex. in l. 1. §. fi. ff. de requi. reis. in l. Modestinus de donat. & Flor. in suo. consi. inci. in insinuatione instrumenti.*

a Si illemet. *Adde, & extende regulam istā, quod si aliquis tertius sumpsit exemplū ab originali, & notarius, qui fuit rogatus subscribit se in isto exemplo, tūc exemplum facit plenam fidem, sicut originale. De hoc habes gl. in §. in his vero in Authen. de instrum. cau. & fide. in gl. in verbo, sed per aliū. et vide Ang. in l. si quis ex argentarijs. ff. de eden.*

b Solennitas. *Adde, et limita istam communem opin. nisi sit in casu, in quo cadit possessio, vel quasi, quia nō præsumitur solennitas extrinseca etiam cursu longissimi temporis, capit. ea noscitur, de his, quæ fi. a prælatis sine cons. cap. Ioan. An. in isto tex. Et hoc modo intelligas Bar. & Ang. in l. qui aliena. §. 1. ff. de acqui. hær. & in l. filius. C. de petitio. hær.*

hæred.& in l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba.& Imo.ĩ c.ex frequētibus.infra de inſt.& Pet.de Anch.in rep.regulæ primæ,de reg.iu.in 6.& Dom.in c.ordinarij. de offi.ord.& Io.de Ana.in ca.licet Heli.ĵ.de ſymonia. Et hinc eſt, ꝙ ſi locus iã diu eſt in forma eccłæ, & ibi ꝑ ſacerdotes publice celebratur, ꝓſumitur ędificatus authoritate epĩ,licet nõ appareat,ſm Arch.ĩ c.nemo. de cõſecra.diſt.1.& ſequitur Roma.in l.ſciendũ.de ver.obl. Et hinc eſt, ꝙ ſi filius lõgo tpe vixerit ſeorsũ a patre habitãdo, & negotiãdo ꝑ ſe,& dicat ſe fuiſſe emãcipatũ, ꝓſumitur, licet ñ appareat,ſm Bal.ĩ l.poſt mortẽ.ff.de adopt. & in l.1.C.de pat.pot.Et hinc ẽ, ꝙ ſi apparet ſnĩa iã diu lata,& acta ſint deperdita,ꝓſumũtur oĩa ſolẽniter facta, ſm Bal.ĩ l.emancipatione.ff.de fi.inſtr. & do. Ant.in c. in ꝓſentia ſupra de renun.& alleg.Inn.hic.Et hinc eſt, ꝙ ſi reperitur inſtrm cõtinens alienationem rei eccłiæ, in qua reqrebatur decretũ ſuperioris,& lapsũ ſit lõgũ tps, ꝓſumitur illud decretũ interueniſſe, ſm Pe.de Anch.ↄſ.130. inci.Ex ↄſilijs excellẽtiũ virorũ.Hinc ẽ ẽt, ꝙ ſi emptor rei eccłę poſſedit diu rẽ alienatã,licet in inſtro ſuo ñ dicatur de ſolẽnitate adhibita, tñ ꝓſumitur ſm do. Ant. & Imo.in c.ea noſcitur.de his,q̃ fiũt a pla.Et idẽ in ſimili no.do.Ant.in c.cura.infra de iurepa.Et iſta diligenter no.Sed ↄ Hoſt.& ſequaces in hoc dubio tenet expreſſe do.Card.hic,dicens,ſe tenere indiſtincte, ꝙ dicta ſolennitas nõ ꝓſumitur,qa eſt intrinſeca,l.q̃cunque.§.fi.ff.de Publicia.& maxime, qa non põt interuenire in publicatione,cum debeat ꝓcedere,& allegat gl. de qua facit feſtũ in l.1.C.de fi.inſtru.& iure haſtę fiſca.li.10.Et ideo dicit, ꝙ aut in inſtro ſup hanc publicationem confecto nõ fit mẽtio de citatione,& nõ ꝓſumitur;aut fit mẽtio, ꝙ interuenit,& adhuc nõ ſtabitur,ꝑ d.gl.cum nõ poſſit ſimul interuenire, & inſtrm facit fidem ſolum de actis geſtis tpe inſtri confecti,vt per Inno.in c.qm ↄ ſupra ti.1.Et ſubdit do.Card. ꝙ qñ ſolennitas eſt intrinſeca, bñ * ꝓſumitur, * d.l.ſciendum.Et appellat intrinſecã illã, q̃ ſurgit ex ſignificatu vocabuli,vt ſi notarius dicit, publicã, vel authẽticã. Vel ſi dicit, ſe rogatũ ꝓſumitur,qa hæc non fiũt ꝑ nõ rogatũ. Secus,ſi dicit,ſcripſi, & nõ addit, Rogatus,vel ſi dicit,ſcripturã hãc,& non addit,Publicã, & hoc dicit ſe adduxiſſe in arduiſſima lite cuiuſdã capti Florẽtiæ ꝓ aſſaſſinamento, q defendebat ſe ꝓ clerico,& ꝓducebat inſtrm ordinũ ſibi collatorũ Bononiæ nõ ꝑ epm Bononiẽſem,ſed ꝑ aliũ, & dicebatur in inſtro, ꝙ ↄtulerat de mandato epi Bononiẽſis,& dicit ſe defendiſſe, ꝙ ꝑ iſtud eſſet ꝓbata illa licentia ordinandi, cum potuerit interuenire in actu ordinũ,ſecus ſi nõ potuiſſet interuenire,vt qa fuiſſet in alia ciuitate. Et hãc partẽ contra Hoſti.& alios hic, tenet hic do. Abb.dicens, ꝙ non bñ dñt,& mouentur rõnibus adductis per dom. Card. licet de ipſo mentionẽ non faciant.Idem tenet do.Ab.hic in lectura antiqua, & ibi refert do. Card.& in illo facto Florentiæ,addit,quod etiãſi illa licẽtia nõ potuiſſet ĩteruenire, tñ illo caſu ꝓſumi debuiſſet,qa agebatur de re modici ꝓiudicij,maxime ſi ordinãs erat bonæ famæ,vt ſingułr no. Inno.in c.1.ĩ gl.pen.s.de clericis peregri. quẽ etiam ipſe allegat in c.niſi eſſent. infra de pb.& in ca.fraternitatis. infra de cle.non reſi.& in ca.1.ſupra de iud. & in c.fraternitatis.in fi. ſupra eo.Et ꝑ illud dictum ꝓbatur, ſm eum hic, ꝙ ſolẽnitas extrĩſeca ꝓſumit, vbi agitur de actu modici ꝓiudicij facto à viro ꝓuido. Et ꝙ tale ꝓiudiciũ ſit modicum probatur per Bal.in c.13.ſupra eod. dũ dicit, ꝙ clericatus ꝓbatur ꝑ unũ teſtẽ. Itẽ ꝓ opinione dom.Car.in hac qõne facit, ꝙ no. Bal.in l.2.C.de leg. hr. ubi dr, ꝙ ſolẽnitas intrinſeca ñ ꝓſumitur ꝑꝑ lõgũ tps.Et ſeqtur Rom.ĩ d.l. ſciẽdũ.Et rñdetur ad d.l.ſi filius, ꝙ illud ẽ ibi ꝑꝑ ꝓmiſcuã poſſeſsionem pris & filii, q cẽsẽtur eſſe unũ corpꝰ,l.fi.cũ ſimilibꝰ. C.đ impub. & aliis ſubſtit. Sed quãtũ ad propoſitum in hac difficili qõne, ↄſiderãdũ puto, ꝙ ſi in inſtro publicationis nõ exprimitur ſolennitas,& factum ſit recens, illa nõ ꝓſumitur,d.l.q̃cũq;. Iſtud eſt clarũ,niſi fieret de ↄſenſu partiũ qa ualet ſaltẽ tãquã ↄfeſſio,ut ẽ dictum s.poſt d.Car.& notat do.Ab.hic.Si uerò exprimitur ſolẽnitas, dico, ꝙ ꝓſumitur interueniſſe ẽt in facto recenti, ꝑ ea, quæ no. Bal.ſolenniter in l.ex his.C.đ teſt.mili.& Ioa. Fab. Inſt. de inut.ſtip.§.fi.cũ ↄcor.in c.qm ↄ.in ult. ↄcluſ. uerſ. limita,ſeu declara. s.ti.j. In qbus locis dr, ꝙ ꝓſumitur ꝓ decreto iud.qñ in eo ſunt enunciatæ ſolennitates. Et allegat gl.in d.l.1.C.de iure haſtæ fiſcalis. Et ſi diceretur, potuit ñ interueniſſe eo tpe,rñdeo ſm Ang.ĩ l.impatores.ff.de priuil.cre. ꝙ doctrina Inn.in d.c.quoniã. đ qua ibi dixi in 5.ↄcl. nõ hẽt locũ in enunciatis in inſtro decreti, quæ tpe confectionis inſtrumenti potuerunt nõ interuenire.Et idẽ dicit Bal.in d.l.ex his,& in c.1.§.ſi inſtrumentum,de notis feud.Si aũt in inſtro nõ ſunt enũciatæ ſolennitates,& factum ſit antiquum, credo ↄ do. Car.& do.Abb.cõem * opi.eſſe uerã, ꝙ ꝓſumeretur ſolennitas interueniſſe per iura,& authoritates, de qbꝰ s. Nec eis obſt.d.l.q̃cumque,qa fallit ob lõgitudinẽ tpis, ut in dictis locis,& eſt uera opi.per d. c. peruenit. cũ gl. Vnde dicit Bal.in d.l. qui aliena. ꝙ ex diuturnitate tẽporis præſumitur conſenſum conſanguineorum neceſſarium in contractu mulieris interueniſſe.Et dicit Bal.
5 idem in decreto iudicis.Eſt aũt longũ tempus hoc caſu decennium * ſecundum prædictos, per d.l.ſi filius.Quod limita accurate, niſi ex iſta præſumptione ageretur de graui præiudicio alterius tertii, quia oporteret decurſos eſſe 30. annos, ut eleganter per Imo. in d.c. peruenit. per illũ tex.cum gl.Ad quod uide oĩno Sali.in d.l. ſi filius.& Imo.in d.l.qui in aliena. Et iſta non tradas obliuioni.Reliqua dic,ut hic per Scribentes, quia etiam tãgunt,qñ exemplatũ probet,& qñ nõ, * de quo pertinentius dicetur poſt oẽs alios in ca.fi. ĵ. de fi. inſtru. & omnes ponunt in authe. ſi quis in aliquo. C. de eden. Qũo aũt debeant deponere teſtes de ſentẽtiæ ꝓbatione, uide Bal. in l.fi.C.de re.iud.& Inn.& alios in c. ſicut. ubi optimus text.ĵ. de re iudi.& Rotam deciſione 392. in nouiſsimis.

uerſ.ad hanc obiectionẽ.in 2. part. & conſ.89.incip. in cauſa cognita. verſ.præterea poſito.circa med.in 1. par.

* Præſumitur. *Adde quæ ad hoc habentur per Aucto.ĩ c.1.ſupra de li. conteſt. in pri. verſ. quod autem dicit Inno.& pro hac materia vide Iaſ.in l. 1.C. qui adm. & quæ ſint præſũptiones quę ex temporis diuturnitate inducũtur,& in quibus, vide copioſe Soci. conſ.15.inci.viſis præd. inſtrumẽtis verſ. confirmatur prædicta cõcluſio. in 1.par. & ibi ꝑ eum habes circa med.d. verſ. an ꝓſumptio ſolẽnitatis intrinſecæ tempore cõtractus celebrati interueniſſe videatur ex diuturnitate tẽporis & vi. eum in cõſ. 29.inci.viſo quodam inſtrumento. ibi, tertio prĩcipaliter, verſ. primũ enim non obſtat. in d.par.& conſi. 153.inci.pulchra & ſubtilis eſt pręſens conſultatio,*

* Decenniũ. *Adde Alex.in l.ſi filio.§. fina.& ibi Ang.ſol.mat.*

* Quando non. *Adde Nicol. de matarel. & Bal. in l. exẽplo.C.de probat. & aduerte ſecundum ipſos hoc intelligi ut faciant fidem ſolum intra territoriũ illius ciuitatis.arg.l.fi.ff.de iuriſd.om.iu.& c.ut animarũ. de conſti. in 6.dato tamen quod haberent uires extra territorium, tamen ſecundum Bal.in d.l.exẽplo,nõ facerent fidem, niſi contra illum qui eſſet ſubditus ratione contractus uel aliqua occaſione,etiã dato ꝙ conſuetudo uel ſtatutum illius ciuitatis diſponeret expreſſe, quod talibus ſcripturis eſſet adhibenda fides,ſecundũ eũ.Idẽ uoluit Io. And.in addi.Spec.ti.de inſtru.edi.§.nunc dicendũ.in addi.magna. inci.quia de argentario.circa fi.illius addi.& An.de But.in c.2.de fi.inſtru.col.3.ver.octauo.cum uerſ.ſeq.& Alex.conſi.138.inci. oportune conſideratis.col.2.verſ.nec obſtat.vol.1.*

SVMMARIVM.

1 *Teſtis poteſt ſuper eodem articulo ad alium effectum produci.*
2 *Notarius cauſæ ſi dicat, talis teſtis deponit, prout primo depoſuit, an ea ſcriptura fidem faciat.*
3 *Teſtis qui in eadem depoſitione contraria deponit, non probat.*
4 *Teſtis ſi in uno iudicio dicit, vnum, & aliud in alio iudicio, ua- primum dictum, & non ſecundum.*

5 *Teſtis*

5 *Testis qui dicit vnum in iudicio, aliud extra iudicium, an & qualiter puniatur.*

6 *Testis si primo dixit vnum extra iudicium, postea dixit cōtrarium in iudicio, an probet, & an puniatur de falso. Adde nu. 7. & 8.*

CAPITVLVM XLIIII.

CVm in tua. Publicatis attestationib⁹ pōt sup eodē articulo, vel directe ɔ̄rio produci testes, q prius fuerūt ꝓducti in iudicio summario, seu extra iudiciū. H. D. vel ponat casum spālē in cā mr̄imoniali. Et de diuersis intellectib. hmōi c. dic, vt

1 hic, ꝑ Scribētes. Et † ꝑ istū tex. ibi, illa eadē. notat do. Ab. hic, ꝙ testis inductus secūdo super eodē c. ad alium effectū, pōt dicere, Ego dico illa eadē, q̄ dixi in prima depositione, & refert Bar. in l. eos. ff. de falsis. dicentē, ꝙ nō reperit istā quæstionē tactā, & quod iudice acqescente valebit tale testimoniū, sed iudex pōt nō admittere, & audiat testimoniū, & videat vultū testis, iuxta l. đ minore. §. tormēta. ff. de q̄stionibus. Si aūt dubitat testis non recordari ita perfecte, prout facit prima vice, dat ibi Bar. cautelam, quā sequit hic do. An. & do. Ab. ꝙ faciat sibi ostendi primā attestationē. ētsi n̄ fuisset publicata, quia oīno est sibi nota, & si ipsā nō pōt habere, ꝓtestet, ꝙ in quātū secūdo dicta discordarēt à primis, ītēdit dixisse vt primo, vt hic late per eos. qbus adde Bal. in l. gesta. C. de re iud. & Ang. post Bar. in l. legata inutilr, * ff. de leg. 1. & Pe. de Anch. in cle. 2. de testi. & do. Flo. in l. 1. ff. de testi. & Sali. in l. iurisiurādi. C. de testi. vbi firmāt istud, ꝙ valeat dictū testis dicentis, dico ꝓut alias dixi. Et dicit ipse Sali. ꝙ non dr̄ sermo incertus, ex quo hēt relationē certā, l. ait p̄tor, in prin. & in d. l. in summa. cum simili. ff. de re iud. & hoc ēt sequit Pet. de Ancha. in cle. 2. in fi. de testi. & Ioā. de Fāt. & Do. in c. testes. 3. q. 9. & Bal. in c. literis, infra de p̄sump. Et pro cautela, ꝙ testis referat se ad primū dictū, si dubitat variare, vide do. Car. in c. veniēs. el 2. in pen. colum. supra eo. & quod no. Bar. in l. iubemus. §. sed ne aliqua. ꝑ illū tex. C. de testa. Hoc aūt limitatur duobus modis. Primo nisi testis fuisset receptus coram arbitro, quia si repetitur coram ordinario, nō poterit seipsum referre ad priora dicta, ſm Salic. in l. fi. per illum tex. C. de testi. tum ne frustratoria sit illa lex, tum quia coram arbitro facilius testes mentiuntur, qa non pōt eos punire, nec torquere, secus in iudice, l. nullū. C. de testi. no. Innoc. in c. dilectus. infra de pœnis. cū similib. Et sic refert se ad imperfecta. Scd̄o limita, nisi primū dictū eēt nullum rōne falsitatis, qa dicēdo, dico ꝓut alias dixi, nō ꝓbat vitio pate facto, ſm Sali. in d. l. iurisiurādi. Secus, si nō valuit primū dictū ex defectu solēnitatis, qa ex quo in hac depositione ɔcurrit solēnitas requisita, ɔualidat, vt ex nūc, ſm ipsum elegāter, arg. l. 1. §. fi. ff. de leg. 3. & l. q̄rebat. ff. de testa. mili. & l. cū ex liberis. §. testibus. ff. de secun. tab. Sed aduerte bene, qa quātūcūq; nullo casu talis testis ꝓbet, firmat late Bal. in l. fi. in fi. C. de testi. & in l. iureiu. ī prin. C. eo. qa frustra repeterent̄ testes, si possent se referre ad primas attestationes. Imo dēnt iterato clare deponere. Fatet̄ tn̄, ꝙ si testis dubitat variare, seruabit̄ modus, de quo supra, nisi eēt testis suspectus, quia tūc iudex dēt conari ipsū capere in verbis, nō aūt dare dilationē, & directionē ad suā malitiā instruēdā, ſm ipsum. Et ꝑ ista opinione vltra oēs facit rō multū me inclinās, qa videmus, ꝙ nō valet testimoniū testis deponentis ꝑ scripturā * dicētis, Dico, ꝓut in hac scriptura ɔtinet, vt ꝑ do. Ab. & Imo. in d. c. de testibus. s̄. eo. cū ɔcor. quas ibi dedi. & tn̄ talis relatio est multo recētior & propinquior, q̄ si diceret, dico ꝓut alias dixi. Sed qa non p̄t discerni vultus testis iuxta d. §. tormēta, iō non ꝓbat. ꝑꝑ quæ vr̄ idē vtroque casu, nisi forte dicas, ꝙ cōsiderato, ꝙ examinās dēt scribere vacillationē & vultū, vt dixi in c. qm̄ ɔ̄. post Inn. & in prima depositione nō apparet eum vacillasse, illa relatio est ꝑfectior, q̄ q̄ fit ad scripturā, q̄ nō affert testimonium integri iudicij, sicut alia iudicialis examinatio. Et hoc mō sustinetur cōis opi. Sed

2 † iuxta hoc vltra alios q̄rit̄, Quid si notarius examinato vno teste & scripto eius dicto extensè dicat de alijs testib⁹ talis deposuit, ꝓut primus, aliter n̄ extendēdo dictū suū, & de hoc vide Spe. in ti. de teste. §. nunc tractandū. ver. tm̄ quoq; est. & Hos. Io. An. do. An. & do. Abb. in c. nihil est. ī. de ver. sig. & Bal. in extrauag. de pa. Constā. in verbo, & sūt duo noīa. in l. testiū. in fi. prin. ff. de test. in apostillis, & in l. fi. §. ī refutatorijs. C. de appel. in l. verbū, volo. in fi. C. de fideicōmis. & do. An. in c. 2. infra de re. iur. & Ang. ī l. si qs ex argentarijs. §. 1. ff. de edē. & Sali. in d. l. iureiu. Et in effectu vr̄ esse cōmunior * opinio, ꝙ tales depositiones nō ꝓbant, qa notarius sic scribēdo vr̄ velle, ꝙ testes dixerint p̄meditatū sermonem. ɔ̄ ea q̄ dixi supra e. c. ex tenore. Et qa extensio verborū testis multum ɔfert ad iudicis informationē, ēt si substātia verborū oīum testiū redūdet in idē, tn̄ opinio cōtraria est æquior, ſm do. Abb. in d. c. nihil. In

3 † gl. fi. ibi, non valet dictū eius. Propter istā gl. tractāt hic do. Ant. Imo. & do. Ab. an et qn̄ valeat dictū testis in eodē facto diuersimode deponētis? Et qa mā est quotidiana, facias clare ex dictis suis, & aliorū alibi, quatuor cōclusiones. Prima ɔclo, Testis, q in eadē depositione dicit ɔ̄ria, non probat, l. qui falsa, vel varia. ff. de testi. c. l3. s̄. ti. 1. Et punit de falso, l. eos. ff. de falsis. Fallit nisi dicat ſm dictū cū tormentis, l. si postulauerit. §. sed & si negauerit. & ibi Bar. ff. de adult. Item fallit, nisi primū dixisset calore iracūdiæ, ſm do. Ab. hic ꝑ l. qcqd calore. ff. de reg. iur. & gl. in verbo, admonita. in c. ex literis. infra de diuor. Itē fallit, nisi ſm dictum dixerit animo corrigēdi primū, c. p̄terea. ī. ti. ꝑx. post Bar. & Imo. in l. q bona. §. si qs stipulatus. ff. de dā. infec. Quod limita, vt dicet in illo

4 c. p̄terea. Secūda ɔclo. Si † testis in vno iudicio dixit vnum, in alio iudicio dixit ɔ̄rium, ſm dictū nō valet, sed primū sic. Ita no. hic do. Abb. & do. Car. in c. veniēs. el 2. in pen. col. supra eo. allegātes Inno. in c p̄terea. ī. ti. 1. Idē do. meus late in c. sicut nobis. s̄. e. ꝑ illū tex. ibi, nō enim. vbi patet, ꝙ testis, q vult ɔdicere primo dicto in aliquo nō est admittēdus vt faciat retractari sn̄īam latā, qa dicēdo secūdo ɔ̄rium eius, qđ primo dixerat, vel ꝙ tpe secūdi testificatus erat periurus, si in primo dicto falsū dixerat, vel ꝙ fuerat corruptus. Et si diceret̄, si nō statur secundo dicto suo, declaratur, qđ in primo falsū dixerat: rn̄detur, qđ conuincitur qs de falso, quo ad se, ꝑ d. l. eos in ɜ. rn̄so. ff. de fals. sed nō, quo ad p̄iudiciū partis. Et hoc ꝑ d. c. sicut. vbi corruptio pōt ꝓbari ꝑ alios testes, sed nō ꝑ eosdē. Et istud, qđ primū dictū valet, ē bn̄ notādū, qa Bar. in d. l. eos. & dom. Ant. hic, & Pet. de An. in cle. 2. & Bar. ī l. fi. C. de re iud. tenēt ɔ̄rium, sed nō bn̄, per p̄dicta. Fatet̄ tn̄ do. Abb. hic, ꝙ primum dictū debilitat̄, qa ita tenet Inn. in c. p̄terea. infra ti. 1. Et hoc est verū in tm̄, ꝙ non posset eius vigore deferri iur̄m, ſm do. Car. in d. c. veniens. Quod autem ſm dictū nō valeat, est gl. hic, & gl. pen. in n̄. d. c. veniens. quæ hoc probat, etiamsi primū iudiciū fuit summarium, & assignat rationē do. Ant & Imo. hic, quia quo ad testem, talis ɔfessio attendit̄, sicut cōfessio in summario facit fidem in pleńario, ſm Imo. in c. cum dilectus. supra de ord. cog. & dixi in c. causam. supra eo. el 1. Ex hac ratione habes, quod ēt si primum dictū fuit īter alias personas. Et hoc tenet expresse Bar. in d. l. eos, & do. An. quod est notandum, ſm Imo hic. Et quod

---

* Legata inutiliter. *Adde ibidem Alex col. 4. versi. item inducitur. cum concor. ibi per eum signatis. ff. de lega. 1. & Pau. de Cast. cons. 206.*

* Per scripturā. *Adde c. primates 11. q. 1. ca. đ nobis qui matrimon. accus. pos. c. relatum 5. q. 2. c. tua. de cohab. cler. et mul. c. testis. 2. q. 9. c. per scripta. 2 quæst. 8.*

Specul. & Io. And. tit. de teste. §. tractandū. ver. quid đ muto. An. Ab. & alij in d. c. a nobis. Ant. in c. fi. ī fi de testi. cog. Bal. in l. iurisiurandi. C. de test. Anc. c. fi. col. pen. versi 6. no. de re iud. in 6. Bal in Rubr. de testi. Inno in c. cū nōscitur, đ ijs que fiunt a prelat. si. consē ca. Sal. in d. l. iurisiurādi. Do. in c. licet in beato. de accusat. & est

* *cōmunis opinio quicquid dixerit Bar. in l. Theopōpus. de dote ꝑleg.*

& ꝙ dictũ testis habeatur ꝓ ꝯfessione, quatenus ponit ꝯ se vide Do. in c. accu. §. l3 ꝑ illum tex. de hær. in 6. Fallit
5 ista ꝯclo, nisi primum dictum fuisset in iudicio nullo, q̃a non vr̃ nocere ĩ scd̃o iudicio valido, ſm gl. fi. c. cum cãm. s̃. eo. q̃ sequuntur ibi oẽs, & Spe. ĩ ti. de teste. §. j. ver. sed si idem testis, q̃a depositio in iudicio nullo habetur ꝓ non facta, vt in regula, non p̃stat. de reg. iu. in 6. Et idẽ dicas, si in alio iudicio deposuit non iuratus, ſm Bald. in d. l. fi. de re iu. Aduerte tñ, q̃a, ſm do. Ab. hic, in casu isto dicendum est ꝑ oĩa, ac si primum dictum sit factum extra iudicium, ſm in iudicio, q̃a nõ minus dẽt operari assertio facta in iudicio nullo, q̃ facta extra iudicium, vt no. in c. at si clerici, in prin. s̃. de iu. Quid aũt tenendum de facta extra iudicium, dicetur in quarta ꝯclusione. Itẽ fallit ista ꝯclusio in cã hęresis, d. c. accusatus. §. licet. Ter-
6 tia ꝯclusio. Si † testis dixit vnum in iudicio, & aliud postea dicat extra iudicium, ſm dictum non eneruat effectũ primi. Tex. est in c. sicut nobis. s̃. eo. ꝑ quem ita t3 Bar. in d. l. eos. & do. An. & alij hic. Et facit c. ꝑ tuas. s̃. ti. j. Et hoc hẽt locũ, ẽtsi testis hoc dicat ĩ articulo mortis, * ſm Bal. in aut. si dicat. C. de test. & in l. gñaliter, in vlt. notab. post Bar. C. de non nu. pec. Et ꝓcedit ꝯclusio, qñ sñia est lata. Si aũt est ferenda, tũc in tm̃ detraheret dicto suo, ꝙ ñ esset ferenda, ſm do. An. hic. Alle. In. in d. c. p̃terea. Et satis posset tunc testis subijci torturæ, ſm do. Ab. hic, ꝑ notata in l. capite q̃nto. ff. de adu. Et ꝙ istud non noceat parti, ẽt quo ad sñiã ferendam, t3 hic Imo. sub dubio forte, q̃a ex quo primũ dictũ est iuratum, & corã iudice, p̃sumẽdũ est ꝓ illo, & ꝙ tũc magis dixerit veritatẽ, tũ ꝑꝑ reuerentiã sacramẽti, tũ ꝑꝑ iudicis authoritatem, & q̃a ẽt tũc liberius loquit̃, & q̃a pars nõ est p̃sens, quia ẽt extra iudiciũ quñque testis aliter dicit volens applaudere parti, vt dicit gl. j. c. præsentium. s̃. eo. Caueat tñ testis à talib. ſm ipsum

*Articulo mortis. Adde ꝙ testis nõ p̃t ĩfrĩgere, aut retractare qđ dixit in iudicio, ĩ alterius præiudiciũ & damnũ, etiamsi mortis tempore asserat falsũ testimoniũ dixisse, secũdũ Bar. in l. si quis in graui. §. si q̃s moriẽs. ad syllan. ꝑ illũ tex. Autor. in c. exhibita. col. 2. đ homici. & cõis opinio * est cũ Bar. secũdum Ale. in l. sciendum. col. 12. de ver. obli. Aduerte tamen quod posset dici huiusmodi dictũ ualere, ut faciat indicium contra eum in cuius fauorẽ est testificatũ, si testis hoc dicat cũ iuramẽto, ita Ang. & Ro. in d. §. si quis moriens. Bald. in auth. si dicatur. C. de test. in ca. literas. in fi. de præsump. & in c. quoniam frequenter. vt li. non contest. quam materiã vi. plene per Doc. in d. §. si q̃s moriens.*

7 & bene. Quarta ꝯclo. Si † testis dixit primo vnũ extra iudiciũ, postea dicit ꝯ̃rium in iudicio, nõ ꝓbat, & punit̃ de falso. Ita dixit Bart. in l. eos. ad fi. ff. de falsis, dicens, se dare cautelã ex hoc, vt q̃ dubitat de stabilitate testis, faciat interrogari prius extra iudiciũ, q̃d sentiat, & de dicto suo esse rogatos testes, q̃a si in iudicio dixerit ꝯ̃rium, nõ probabit, & punit̃ de falso. Et hoc dictum sequit̃ do. An. hic, & Pe. de An. ĩ cle. 2. in fi. de test. & do. Ab. in c. inq̃sitioni, §. 3. j̃. de accus. & do. Car. in c. ꝑ tuas. in prin. s̃. ti. j. dicẽs ibi esse casũ rotũdũ de hoc. Et adduci põt, qđ no. gl. in l. Fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex quib. causis ĩ pos. eat. q̃ vult animũ ꝓbari ex dictis extra iudiciũ. Ad idẽ tex. ĩ d. l. eos. ĩ scd̃o rñso. Per quem se mouet Bar. vbi dr̃, eum, q̃a ꝯ̃ signum suũ falsum testimoniũ tulit, pęna falsi puniri, q̃ verba innuunt, ꝙ testis in subscriptione vnius scripturæ tenuit vnum extra iudicium, cuius ꝯ̃rium dixit in iudicio. Ad idẽ, c. literas. j̃. de p̃sũp. vbi, q̃a prima assertio esset verisimilior scd̃a, stat̃ potius primæ, q̃ scd̃æ ẽt iuratæ. Quòd aũt ibi assertio prima non esset iurata, patet, dum dicit si primum dictũ est falsum, dixit meditatum, si ſm turpiter deierauit. Præterea adducitur ratio, quia talis conuincitur de mendacio, quod dixit extra iudicium, aut in iudicio, & sic rõne peccati mortalis repellitur, ſm dom. Anto. hic. Sed a ꝯ̃rium, ꝙ imo talis testis non puniatur de falso, vt fatetur dom. Ant. hic, sed ꝙ etiam probet, vr̃ tenere gl. ordinaria, si ponderetur, in c. cum cãm. in gl. fi. s̃. eo. ꝑ q̃ gl. ꝯ̃ Bar. tenet Imo. ibi, & hic, & Bal. & do. Ab. in c. ꝑ tuas. s̃. ti. j. & Ang. in d. l. eos & cons. 27. & ꝯsilio 189. & in l. q̃ tabulas, ꝑ illum tex. ff. de fur. & Roma. in l. q̃ bona. §. si quis stipulatus. ff. de dam. infec. & Bal. in quodam paruo ꝯsilio, quod incipit, In Christi nomine Amen. L3 assessores, post Bar. sicut cæci, &c. Et idem Bal. in l. nullum. in prin. C. de test. & in c. 1. §. si enim, dicẽs ibi esse casum ꝯ̃ Bar. q̃d sit inuestitura, & in c. 1. §. non dẽt, de notis feud. & in c. 1. §. cum aũt. in fi. de ꝯtro. inuesti. & Io. de Ana. in d. §

a *Sed. Adde, quòd contra Bar. tenuit gl. in l. 3. §. Sabino. ff. de test. Ang. in l. eos. ff. de fal. Io. An. in regula, non est. de reg. iu. in 6. Flo. in l. qui falsa ff. de test.*

8 tertiæ. Et pro † hac parte inter alia adducit̃ fortiter tex. in d. §. sed & si negauerit, vbi ſm dictũ ẽt in iudicio p̃ualet primo, si ĩ scd̃o p̃uenit * tortura. Et ita hic tm̃ operabit̃ iur̃m, quantum tortura. Item, q̃a sicut assertio extraiudicialis non p̃iudicat primo dicto iudiciali, si sequatur, vt in p̃cedenti conclusione, ita si p̃cedit, cũ non sit diuersa rõ. Item, q̃a assertiones extraiudiciales sæpe fiunt, vt ꝯplaceatur partib. vt dictum est s̃. Et ista pars est cõior, & verior, cui non obstat d. l. eos, q̃a ſm Im. in d. c. cum cãm. loquitur, qñ testis deponit ꝯ̃ scripturam suam suo sigillo sigillatã, q̃ valebat ꝯ̃ eum, põt tũc puniri de falso, secus hic, vbi venit ꝯ̃ dictũ extra iudiciũ. Non obst. d. ca. ꝑ tuas, q̃a rñdet, vt ibi ꝑ do. Ab. in fi. ꝙ loquitur in asserente de facto ꝓprio, secus hic, vbi de alieno. Et rõnem dr̃iæ vide ibi. Non obst. rõ mendacij inducentis mortale, q̃a vt dicet̃ in c. testimonium, intelligit̃ de mortali graui. Et nõ semper oẽ mortale repellit, d. c. inquisitioni. §. tertiæ. Si tñ primum dictũ extraiudiciale esset iuratũ, procederet opinio Bar. in d. l. eos. vt eleganter ꝑ do. Ab. ĩ d. c. ꝑ tuas, Ex quo sis cautus volẽs participare cautelã Bar. vt coneris facere, ꝙ testis iuret ita esse, q̃a si in iudicio ꝯ̃rium dixerit, non nocebit tibi. Idem dicas, ꝙ si de primo dicto esset magna p̃sumptio ex pluribus coniecturis, q̃a p̃ualebit primum sd̃o, quamuis iurato, ſm do. Abb. in d. c. literas. in j. col. per illum tex. quem ẽt in hoc facit ibi singularem Bal. in l. 2. C. eo. Cætera in hac materia reserue mus ad c. p̃terea. j̃. ti. 1. Vltimo in quantum semper allegatur iste tex. ꝙ in causa matrimoniali publicatio testiũ non impedit̃ productionem, limita multum solẽniter, vt per Doc. in c. constitutus. el 2. j̃. eo. vbi dicetur.

** In secũdo. Addẽ Ale. in l. si postulauerit. §. pen. & ibi Bart. de adult. & Soci. in consi. 253. incipiẽ. in cã domini Ioan. ver. capio primum. in fi. cum ver. seq. in 2. par.*

SVMMARIVM.

1 *Delictum commissum à consanguineo meo in fauorem meum, præsumitur commissum me consentiente.*

CAPITVLVM XLV.

COnstitutis Excõicari p̃nt, q̃ partẽ impediũt in testib. producẽdis, & denũciãdi sunt testes non teneri iur̃o de non dicenda veritate, & si ꝯsanguinei Rei impediũt testes actoris, punieẽ reus, de cuius voluntate hoc fieri p̃sumit̃. H. D. Et habuimus hanc mãm s̃. eo. c. intimauit. vbi ẽt dixi, qñ iur̃m temerarium repellit à testificando, de quo hic ꝑ Doc. maxime do. Ab. In tex. ibi, protestatus. Nota ſm Bal. & do. Car. hic cautelam accusatoris, vt ꝓtestet̃ de impedimẽtis ꝓbarionũ, & est vtile, vt non videat̃ in mora ꝓbandi & ad euitandã calũniã, si defecerit in ꝓbãdo. In tex. ibi, q̃a verisimile. No. tex. meliorem đ corpore iuris, ſm do.
1 Abb. & Imo. hic, ꝙ † delictum ꝯmissum à ꝯsanguineo meo in fauorẽ meũ, p̃sumitur me ꝯsentiente commissum. Et ita ẽt hũc tex. no. Bal. ĩ l. 1. prope fi. C. si quacũq; p̃ditus potestate, & intellige, vt ꝑ do. Ab. in c. cum cãm, in vlt. char. s̃. eo. & hic, s in delicto successiuo. Et in hoc multa dici possent, sed plene posui in c. Petrus. j̃. de ho. faciendo regulam, ꝙ delictum momentaneũ propinqui, vel famuli, in dubio non p̃sumit̃ de consensu meo, ꝑ tex. in c. q̃a p̃sulatus. j. q. 4. Et limita 7. modis, & tetigi, an delictũ cõmissum à familia officialis imputet̃ dñõ?

& posui regulam ꝙ sic, ꝑ l. j. §. familiæ. ff. de publica. & limitaui. 9. modis, iō nunc contentus sum hac breuitate.

SVMMARIVM.

1 *Productio aliorū testium impeditur ex testificatis didicitis, si non est qō de uinculo matrimoniali, sed de ꝓcessu cāæ matrimonialis.*

2 *Testium publicatio, cessante notitia testificatorū, sola non impedit productionem aliorum testium.*

3 *Testium renunciatio excludit probationem, etiā si testificata non sint didicita, quia habet uim conclusionis in causa.*

CAPITVLVM XLIV.

Constitutis. Qui testificata non didicit, nec renūciauit testib. ꝓducēdi, ēt sup antiqˀs capitulis, testes ēt alias ꝓductos ꝓducere pōt. H. D. Et p̄mitte ī facto, ꝙ ī cā appellationis ꝓducti erāt isti testes, vt hic plene ꝑ Doc. & dixi in cā. cum venisset, ad fi. ver. tertia conclō. s̄. eo. In glos. j. ibi, sup isto processu.

1 No. singulr, † ꝙ si nō est qō de vinculo mrīmoniali, sed de processu cāæ mrīmonialis, didicisse testificata impedit ꝓductionem aliorū testiū. Rōnē drīæ assignant hic do. An. do. Car. Imo. & do. Ab. qa disputatio sup processu nō ꝯcernit factū aīarū, qa possibile est iudicem recte pronunciasse, sed non recte ꝓcessisse, & ita cessante fauore mrīmonij surgit obstaculum rlæ c. fraternitatis. s̄. eo. cū ꝯcor. Ex quo p̄dicti dnt haberi singularem limitationē ad c. series, & ad c. cum ī tua. s̄. e. vbi ꝓcedūt, qñ agit de mrīmonio, & sic ꝓductio testiū fuit facta sup eo, qđ ꝯcernit veritatē facti, secus, si sup eo, ꝙ ꝯcernit subtilitatem iuris. In gl. fi. ibi, añ q̄ didicerit. No. singulr, ɓm Im.

2 qa aperte decidit solā † publicationē testiū cessāte notitia testificatorū, non īpedire ꝓductionē aliorū testiū, & illud ꝑ multum notabili approbant Doc. hic, & in aliis locis, de qb. memini late in d. c. fraternitatis, ante fi. ver. mō qrit, post do. Ab. ibi, s̄. eo. & limita, vt ibi dixi. Et no.

3 ex eadem gl. ꝙ † renunciatio testiū bñ excludit ꝓbationem, ēt si testificata non sint didicita, qa habet vim cōclusionis in causa. Et idem Spe. in ti. de teste. §. vlt. versi. antepe. de quo latius hic per Imo.

SVMMARIVM.

1 *Testimonium de auditu auditus admittitur, quando agitur de tēpore, quod excedit memoriam hominum, veluti centum annorū.*

Testis an possit iurare per nunciū, vel procuratorem. Vide post n. 1. ver. in tex. & ver. adde Bar.

2 *Testes singulares an & quando probent. Vide tractatum bonum, qui in longam disputationem extenditur.*

CAPITVLVM XLVII.

Licèt ex quadam. Ponit requisita, sine qb. ad ꝓbandū ꝯsanguinitatē nō sufficit testimoniū auditus de auditu. Nec aliter summat. No. ibi, ꝑꝑ breuem vitā hominū, ꝙ † vbi a-

1 git de probādo aliqd, qđ vita hominis capere nō p̄t, qa forte excedit tp̄s cētū annorū, iuxta l. fi. C. de sacrosan. ec. admittitur testimoniū đ auditu auditus, & ita tenēt hic Io. An. & do. An. qa lʒ iste tex. loquatur in casu suo, tñ eādē rōnē retinet in aliis factis antiqˀs, vbi testes haberi nō p̄sit, sicut ēt, vbi agit de probādo memoriā ñ extare, l. si arbiter. ff. de ꝓb. & l. 2. & ibi ꝑ Bar. ff. de aqua plu. arc. & in l. summa. §. idem Labeo, & l. hoc iure. §. ductus aquæ. ff. de aqua quot. & æsti. Nā lex nō fundat sup impossibili, l. fi. ff. q̄ sent. sine ap. rescin. Sed Io. And. & do. Abb. hic dnt signāter, hoc esse verū, dūmō in aliis casib. vltra testimonium de auditu auditus ꝯcurrat fama cū aliis adminiculis, & allegāt c. p̄terea. s̄. eo. & c. cum cām. s̄ eo. ti. j. qa, ɓm Imo. cū ista ꝓbatio sit ꝯ regulas iuris, non dēt extendi extra casus in iure expressos, rla, q̄ à iure. de req. iu. in 6. & adduci pōt gl. sing. in c. cum a nobis. j. de p̄sc. q̄ vult, ꝙ ad pro-

* Auditus de auditu. *Addē ad reg. cum restrictione hic posita. glos. in ver. præsto. in l. testium. C. de testi. Are. & Auctor. in c. tā literis, hoc ti. Spec. in titu. de teste. §. 1. ver. item quod nō prohibet & plene no. 32. q. 6. hoc videtur. & ibi Hostien. & Archi. & Rom. consilio. 424. inc. circa propositum thema. ver. Cæterum & testimoniū de auditu.*

bandam p̄scriptionem centenariam ꝯ ecclesiam Romanam, non sufficit probatio ꝑ auditum, & probat in c. si diligenti. eo ti. vbi Papa dicit, ꝙ nō credit cētenariā p̄scriptionem ꝯ ecclām Ro. posse probari ab illo archiepō. quasi videat sentire, ꝙ sit difficilis probationis. Qđ nō esset, si posset fieri ꝑ auditū, lʒ ad illū tex. dici posset, ꝙ ponebat difficultatē, qa nō credebat illud tp̄s esse elapsū. Facit ēt tex. optimus ī c. tua, j̄. de ꝯsang. & affin. vbi tex. dicit, ꝙ si testimoniū de auditu est minus validū, talis ꝓbatio ñ est relaxāda. Ad idē tex. & qđ ibi Bar. in l. 3. C. de iure hastæ fiscalis, li. 10. vbi probat, ꝙ dispositio l. q̄ vult aliquo casu probari aliqd ꝑ scripturā, nō extēdit ad aliū casū, in quo posset esse alia rō, ad qđ vide ēt Bal. in l. testiū. ī 2. col. C. de test. Et illud credo verū, lʒ do. meus aīr scribat ī c. tū literis, in vlt. char. s̄. eo. In tex. ibi, ꝓprio iuro. Per istum tex. dnt hic Pe. & Ab. quos oēs sequunt ꝙ testis non p̄t iurare ꝑ procuratorē,

* qđ est menti tenendū, ɓm Bal. hic. Et ex hoc īferr hic do. Ab. ꝙ lʒ alias quis possit iurare ꝑ ꝓcuratorē habētē sp̄ale mandatū, qa vr̄ ipse iurare, vt no. Io. An. in ca. fi. de iu. cal. in 6. & ibi bonus tex. & facit c. proc. de ele. in 6. tñ fallit, vbi reqritur pro forma iurm propriū, non sufficit. n. iurare ꝑ procuratorem ēt habētem sp̄ale mādatū, ꝑ istū tex. ꝑ quo facit, qđ no. gl. ī c. vt circa. de ele. ī 6. ɓm ipsum. Adde Bar. in l. q bona. §. q aliena. ff. de dā. inf. vbi tʒ, ꝙ testis non possit iurare ꝑ nunciū, vl̄ procuratorē sp̄aliter ꝯstitutū. Alle. l. 4. §. idem diuus cū gl. ī verbo, testimoniis. ff. de test. Idē tʒ Bal. in rub. ff. de iurei. prope prin. Facit, qđ no. idem Ro. allegando istum tex. in singulari 8. & cō. Idem Ro. in d. §. q aliena. vbi dicit, ꝙ iurm ꝑꝑ qđ qs probat suam ignorātiā, nō p̄t p̄stari ꝑ procuratorē, & dicit esse casū singularē in c. si vero aliqs, ī verbo, ꝓpria manu. j̄. de sen. exc. & bñ facit d. c. vt circa, in verbo, proprium iurm. Sed vt intelligas ista, vide oīno Do. ī d. c. vt circa. §. pe. vbi refert longam ꝯrietatem inter Archidiaconū, Io. An. & Pau. ibi, in hoc, vtrum sufficiat legi reqrenti proprium iurm, si iurat ꝑ procuratorem habentem sp̄ale mādatū, & in effectu ipse remanet in doctrina, q̄ ex eorum dictis notabilr̄ colligit, vcʒ, ꝙ aūt lex reqrit proprium iurm illius q facit actū, & tūc aut ipse facit actū ꝑ aliū, & tūc poterit ꝑ illū iurare, dū tñ habeat sp̄ale mādatū, & iō in proposito, cum testis nō possit testificari ꝑ aliū, c. testes. 3. q. 9. dixi s̄. eo. de testib. stat firma op. do. Ab. Si aūt lex reqrit iurm alicuius in propria ꝑsona ipsius manu, & tunc nō p̄t ꝑ aliū iurare aliquo casu, qa ita exigit ad maiorē terrorem. Et istam drīam, an lex exigat iurm propriū, vel à propria ꝑsona, aut manu, ponit ibi Io. An. qa ꝑsona tua & tua manus ñ est mea, sed iurm, qđ tu p̄stas ex sp̄ali mādato ī aīam meā, bñ ē meū, qđ patet, qa si sit falsū, cēseor ꝑiurus, c. 2. & fi. de iurei. in 6. facit c. fi. de iu. cal. e. li. & gl. q̄ incipit, quorū interest. in c. j. de ele. in 6. & dicit Io. An. in d. c. vt circa. se audiuisse ab epō Bononiensi auditore ꝯdictoriarū ita teneri ꝑ curiā. Et istis adde do. Car. ī cl. 1. ver. 11. no. de iurei. vbi dicit, ꝙ qñ exigit iurm ꝑ manus alicuius, ñ sufficit iurare ꝑ aliū, & dicit esse gl. sing. in cl. j. in verbo, publice & ꝑsonalr, de vita & ho. cl. & adde gl. 2. in c. fi. s̄. de iu. cal. ꝑ q̄ iuncto c. j. de iu. in 6. dicit do. Ab. ꝙ vbi lex reqrit p̄sētiā alicuius, ñ p̄t actus fieri ꝑ procuratorē, qa ille dr̄ p̄sens, q exhibet se ꝯspectui, & alle. gl. in cle. dudū, de sepult. Et addit, ꝙ si statutū punit facientem actū ꝑsonalr, ñ īcludit facientē ꝑ aliū. Hic alle. gl. in d. c. j. in verbo, publice, secus dicit, si ñ est appositū verbū Personalr, vt ī c. si qs suadēte. 17. q. 4. iūcto ca. mulieres. j̄. de sen. excō. Et si diceret, ꝙ c. si qs, vtit verbo Manus, dicit, ꝙ ñ dicit ꝓprias, vl̄ ꝙ ille casus est declaratus ꝑ alia iura, d. c. mulieres. & Ita ēt do. Car. in rep. c. ꝑpendimus, in prin. j̄. de sen. excō. & do. Abb. in d. c. mulieres, & Io. de Ana. in c. sicut dignū. j̄. de hom. & adde Bar.

* Procuratorē. *Adde Bal. ī l. 1. §. ne autem, C. de caduc. tol. & in c. 1. quo temp. mil. & adde quòd Rota idem seruat in iuramēto perhorrescentiæ, de quo in ca. statutum. §. cū vero. de rescript. in 6. vt ꝑ Cassad. deci. 1. de iureiu. pro quo vi. Dom. in d. §. cum uero. col. 3. vers. quæro. an isto casu.*

Bar.in l.infantes.ff.de fideicõmis.lib. vbi dicit, ꝙ si statutum punit principalem nõ rñdentẽ positionib.non hẽt locũ in ꝓcuratore ꝯtumace. Et ista lita, nisi esset actus non ꝑiudicialis, qa vbi dr̃ Manib.proprijs, põt fieri ꝑ alium, ſm do.Car.in d.cle.j.de iureiu.ꝑ illũ tex. vbi Papa ꝓnunciat manib.suis esse faciendũ, & tñ fecit ꝑ aliũ, qa nõ fuit qd ꝑiudiciale. Cõfirmant ẽt ꝑdicta, ſm tex. in l. ꝑ hãc, ĩ verbo, manu sua. C.de eroga. militaris annonæ. li.12.ꝑ quẽ dicit ibi Bar.ꝙ administratores reipub.deputati ad solutiones faciendas, non pñt soluere ꝑ substitutũ, nec stipẽdiarius pt recipere solutionẽ ꝑ ꝓcuratorem. Simil'r dixit Bal.in l.j.§.ne aũt, ꝑ illũ tex.in verbo, propriis manib.C.de cadu.tol.Et hoc dictum Bar. sequitur Roma.in l.1.§.si qs ita.ff.de ver.obl. Pro quo vide tex.& ibi Do.in c.quicũq; in verbo, propriis manib.de hær. in 6 & gl.in verbo, proprio sigillo l.singulos.ff. de test.q̃ dicit ꝑ illum tex. ꝙ qs non põt se illo casu subscribere ꝑ alium. Vide Bal.in c.j.§.iniuria.de pace iura.fi.& tex.elegantem in l.si duas, añ fi.ff.de excusa.tu.ibi, si modo ꝑ se pistrinum exerceat. Et istis adde Bal.in aut.habita. C.ne filius ꝓ patre.ubi dixit, ꝙ statutũ puniens ingredientẽ in loco, ñ ꝯprehendit mittentem nũciũ, & alle.tex.sing.in l.qđ sæpe.§.si qs amico.ff.de ꝯ̃h.emp.Facit optime l.j.§. ꝑtor.ff.de vi, & vi ar.& qđ no.do.Car.in c.1.in fi.de cõuer.infide.ꝑ illum tex.cum gl.vt refert Io. de Ana.in c. si cuius, in fi.j̃.de sym. Et scias, ꝙ verba denotantia propriã ꝑsonã aliqñ interpretantur de tertia ꝑsona, vt satis fiat aliis iurib. Ita est gl.in verbo, capere, in c.cum eps, đ of.or.in 6.q̃ ponderat ibi Do. Et rõ ꝑdictorum est, quia plerũq; ꝯsideratur industria ꝑsonæ ex talib.verbis, iõ nõ pt tunc qs ꝑ substitutum expedire, vt ꝑ Bart.in l. nemo est, q nesciat.ff.de duo.re.& in l.1.ff. de variis & extraor. cogn.& in l.diem functo.ff.de of.asses.& in l.i.C.de ꝑpositis agen. in reb.li. 12.& Spec.ti.de feu. §.j.ver. 12. ad fi. & in ti.de salariis.§.fi.ver. qđ si Doc. cũ sequen. & Bal.ĩ l.cum antiquitas.C.de vsufruc.& ꝑ do.An.Imo. & Bal. in c.fi.ꝑ illum tex s̃.de of.dele.& ꝑ Io.An. & alios in c.si is, cui.e.ti.in 6. cum multis similib. Et si diceret ꝯ̃ ꝑdicta, ꝯpaternitas * ꝯ̃hitur ꝑ ꝓcuratorem, ſm cõem * op. de qua in c.veniens.j̃.de cogna.spi.& Fed.ꝯs. 15.cum ꝯcor.& tñ iura, q̃ reqrũt actũ ꝑsonalẽ, dñt, ꝙ manib.leuatur, c. q̃uis de ꝯsecra.dis.4.cũ similib.rñde ex eo, qđ dixit do.Car in d.cle.j.ꝙ actus non est ꝑiudicialis, & ꝙ non est verum, ꝙ sit electa industria ꝑsonæ in leuando, sed bñ in erudiẽdo leuatum, qđ vltimũ nõ abdicat à se leuãs ꝑ aliũ. Quæ oĩa bñ no. In tex.ibi, tolerabilius, &c. No.ꝑpetuo, ꝙ quoties agit̃ de impedimento à canonib.indicto, iudicatur in dubio ꝓ m̃rimonio, qa fere oẽs gradus sunt introducti lege humana, & pauci lege diuina, de q̃b.ꝑ gl.& Doc. in d.c. literas, in verbo, dispẽsare.s̃.de res.spo. Et ex hoc infert hic do. Abb. multum elegãter, ꝙ si aliquo casu allegaret̃ impedimẽtũ iuris diuini, & ꝓbationes vtriusque partis essent æquales, ferenda est s̃nia absolutoria ꝓ reo, siue istet, ut separet̃ m̃rimoniũ, siue vt nõ separet̃, qa cessat fauor m̃rimonij, ex quo concurrit secũ impedimẽtũ iuris diuini, & ita cessat cã, ꝑꝑ q̃ in isto tex.ꝑponderat fauor m̃rimonij, qa secum ꝯcurrit ius positiuum debilius. Et ita limitat c.fi.j̃.de re iu. quod subtile est & valde singulare. Et ex eo.tex. no. ꝑpetuo ſm ipsum, ꝙ statuta Papæ & ꝯcilij dñr statuta hoĩum, & ñ diuina, lꝫ soleat dici, ꝙ descẽdũt à iure diuino, c.fi.16.q. 3.& c.quo iur.8.dis.facit c.nimis.j̃.de iurei. Et ex hoc infert ad id, qđ no. Ar.ĩ c. vtinã.76.dis.vbi dixit, ꝙ lꝫ veniẽs ꝯ̃ ius diuinũ s̃p peccet mortaliter, nõ tñ sic ligat̃ veniẽs ꝯ̃ ius humanũ, nã pt euitare mortale, si hẽt aliq̃ cãm rõnalem, vt hic ꝑ eũ, & remittit se ad notata in c.nã ꝯcupiscentiã.s̃.de ꝯst.tetigi in c.q̃m.in notabilib.s̃.ti.1. Vltimo est sciendũ, ꝙ † In.Hos.Io.An.& cõiter * oẽs hic ponunt notabilẽ doctrinã ad cognoscendũ, q̃n testes singulares ꝓbent. * & hoc ꝑꝑ ea, q̃ tãgit hic gl.ĩ verbo, ab vno, ꝑ ꝑe.fi.& gl.fi.hic, vt ꝑ eos habes, sed qa mã est quotidiana, ĩgredior ipsã breuiter restrictis multis ꝑ viã simplicis introductionis. Et est rl'r notandũ, ꝙ testes singulares nõ ꝓbãt, vt in c.lꝫ cãm. s̃.ti.1.& c.cum dilecti, ad fi.j̃. de ac. & c.cum dilecti, & c.bonæ.el 1.s̃.de elec. & l.ob carmen.ĩ fi. ff.de test.cum si. Et rõnem ponit Bal.ĩ l.iurei.ꝑ illum tex. C.de test qa ibi ñ est numerus ꝯtestiũ. Vñ tñ ꝓbãt mille singulares eorum, q̃tum vnus. Et alle. Spe.in ti. de inquisitione.§.nũc videndũ, ver. itẽ nota. Debẽt.n.testes esse ꝯcordes in facto & ĩ iure. Vñ si peto.x.& vnꝰ testis dicit, ꝙ ea mihi debes ex cã mutui, qa mutuaui, alius dicit, ꝙ ꝯfessus fuisti, lꝫ isti ꝯcordẽt iure, qa dñt obligationẽ esse, tñ discordãt in facto, & sũt singulares, ſm do. An.hic, & Pau.de Leaz. in disputatione inc.ꝯ̃ instr̃m debiti, in 6. col. & Spe.in ti.de teste.§.j.ver. sed ponẽ egi. & Imo.in cle.sæpe.ĩ 17.col. de ver.sig. & do.An.ĩ c.si cautio.ĩ fi.j̃.de fi.inst.& in repe.c.fi.in pe.col.vbi multa ponit, s̃.de ꝯsue.& Bal.ĩ aut.rogati.C. de tes. Et iõ dicit Bal.in l.si ex cautione.ad fi. ver.duodecimo q̃ritur. C. de non nu. pe.ꝙ si actor accumulauit in libello ꝯfessionẽ & numerationẽ, & ꝑ vnũ testẽ ꝓbat ꝯfessiõem, ꝑ aliũ numerationem, ñ ꝓbãt tanq̃ singulares, ꝑ c.cum dilectus, j̃.de suc.ab ĩtest.& hæc est manifesta singularitas, qa vnus deponit đ visu, alter de auditu, & sic differunt in sensu & ĩ sensato, & illud c.dilectus, latius ad hoc inducit Bal.in d.aut.rogati. Et adde Bal.in l.cum antiq̃tas, añ fi. C.de test.vbi dicit, ꝙ si vna pars testamẽti ꝓbat̃ ꝑ 7.testes, q dñt se plus nescire, & simpl'r alia pars ꝓbat̃ ꝑ alios 7. testes, nõ est probatum testm̃, qa illi q minus deponunt, nesciũt totũ, qđ dicit mirabil'r ꝓbari ĩ illo tex. & esse cogitãdũ, qa alias testes ꝯiũgunt̃ ad aliqđ ꝓbãdũ. Alle.gl.in c.de parentela.35.q. 6.vbi approbat̃ op.Io.de qua hic in gl. fi.q̃ saluant Doc.hic, q̃n testes deponẽtes de vno latere ꝯsanguinitatis exprimunt de visu, q̃n est capitulatũ in gñe de ꝯsanguinitate. Si.n.esset capitulatũ ꝙ a.& b.attinent in tali gradu, oporteret ꝙ testes deponerẽt de vtroq; latere vt inferrẽt veritatem capituli, ſm do. meũ, & Car.hic, ꝑꝑ q̃ sit expedita illa gl. Et istis ẽt adde Do.post Io.An.in c. j.de ar.in 6. vbi dicit, ꝙ si volo ꝓbare me possedisse ꝑ 10.annos trib.testib.& vnus dicit de 10.alter đ 20.alter de 30. nõ ꝓbant de 10.& est decisio Arc.in c. nihilominus. 3.q. 9. qđ intelligit Do. post Io.de Fã.ĩ d.c.j. ee verũ, q̃n ñ specificãt tp̃s, ita ꝙ ꝯcludãt de eo.tp̃e, secus, si ꝯcluderẽt, puta, quia primus testis diceret à decem annis & citra, alius à 20.annis & citra, & sic alius, quia omnes isti concordant in istis vltimis annis, & sic probant de 10.quia in maiori summa inest minor, vt ibi. Hoc etiam ponit

Cõpaternitas. * Adde ꝙ Bar. in l. Gallus.ff. de lib.et postħ.in §.forsitã, in fine, tenet contrarium, & ita dicit tenere canonistas, vi. per doc.in c.sup eo. de cogna. spiri.& Bar. sequitur Ro. sing. 54. ver. Quæro an filiatio.& Alex. in d. §.forsitan. col. 2. ver.in compaternitate vero. Alber.ĩ rub.C. de proc.& in dictionario, in versi.compaternitas, & in ver.impedimentum. 6. Dicas tamen quòd de consuetudine potest contrahi nõ de iure. Bal. in l.1. §.ne autem. C. de cad.tol.& vi.oĩno Alexan. ubi s̃. in ver. hũc vltimum articulum.

Probent. Adde in quibus casib. testes singulares ꝓbent. Socin. cons. 295.inci. in causa contra filios. vers. postremo.in 2.par. & de materia testium singulariũ, vi. Alex. cõs.174. par.2.et cons.111. par.4.& consilio. 116. par.1.

Non probant. Adde quòd licet testes singulares non probent, si tamen ex illis iudex ĩcredulitatem deducit, põt illis plenã fidẽ adhibere, licet iudices capito si credere nolint. Sed quid si testes singulares sint ꝑsonæ graues, & digne, an probẽt? dic ꝙ sic, secũdũ Pau. de Cast.ĩ l.admonẽdi.de iurei. col.pe. vbi dicit, ꝙ multi ꝑterui iudices habẽt hoc ꝓ duro, & ꝙ nõ ꝓbãt. Adde Ias in repe. d.l.ad monẽdi col. 181. cũ seq. ver. Itẽ, adde ĩ quãtũ Bar. et Alex. cons.3 par. 4. quando autem cõiũgãtur, vid' eũ ĩ cons.176.& plene in cons. 11 p. 4 Et adde, quod testis vnius dictum quo ad plenã fidẽ admittẽdũ est secũdũ Spe. ti. de test. §. restat. 24.fal.Ro. Ale. & alios in l. 1.§ vlt.de ver.obl. vbi Ias. nu.8 dicit hanc opinionẽ esse cõem * ĩtellige tñ quãdo cõsensus ꝑstatur certæ personæ, & nominatim quoad certũ negotiũ, ne alioq detur occasio fraudibus. Ias.vbi.s̃.n.100.et 200.et vide auctorẽ in cõs.2.nu.26.

Bal. ita declarando Arc. in l. j. in pe. col. C. de test. dicens, ꝙ dictum Arc. ꝓcedit solum, qñ testes sunt singulares ĩ initio possessionis, puta, si vnus dicit, ꝙ incępit possidere, iã sunt 20. anni, alius, iã sunt 30. anni, qa implicãt ꝯdictionem iuris & facti, secus, si simpl'r deponunt, non de initio possessionis, sed vnus dicit, vidi possidere 30. annis, alius viginti, alius decẽ, qa ĩ minori tpe suntꝯtestes. Et istud pẽdet ab alio dubio, vtrum r'la, q̃ hẽt, ꝙ in maiori summa inest minor, l. j. §. si stipulanti. ff. de ver. obli. l. cum quarta. ff. de le. 1. d. c. 1. de arb. in 6. habeat locum in testib. vt si peto 10 ex mutuo, & ꝑ vnum testem probo de 10. ꝑ aliũ ꝺ 5. an dicat̃ probasse de 5. & dr̃, ꝙ nõ, qa diuersitas summarũ inducit ꝑsumptionẽ diuersitatis actus, l. 1. ff. de ꝓb. l. cum centũ, fm intellectum Bar. ff. de adi. le. & ita tenet Arch. in d. c. nihilominus, & Pau. de Leaza in d. disputatione, & Arc. in d. c. j. & ibi Dom. & Imo. & Ro. in d. §. si stipulanti, & Bal. & Ang. in l. ex facto. §. item q̃ro. ff. de vul. & pup. & Imo. in l. inter pares. ff. de reg. iu. Quod intellige, nisi ꝯstaret, ꝙ testes deponerent de eadem numeratione, qa ꝓbarẽt de minori summa. Nam si duo sunt instr̃a eodem tpe ꝯfecta, & in vno ꝯtinetur summa maior, q̃ in alio, dñr ambo ꝯcordare ĩ minori summa, vt est tex. in l. Sẽpronius Proculo. ff. de le. 2. & declarat Bar. in l. imperator, in pe. col. ff. de statu ho. Et facit, ꝙ dictum est de probanda possessione certi tpis, qa si vnus testis diceret de possessione 5. annorum ĩcęptorũ certo tpe, & alius de possessione 10. annorum ĩcęptorũ eodẽ tpe, esset ꝓbata possessio 5. annorum, vt ꝑ Docto. in locis ꝑdictis. Et ex istis dicit Cal. in l. 2. circa fi. C. q̃b. res iudicata nõ nocet, ꝙ si vnus testis dicit factum de die, alius dicit factum inter diẽ & noctẽ, nõ ꝓbãt, qa sunt singulares. Et vnũ fortius dicit do. An. in c. nihil est ĩ. de ver. sign. ꝙ qñ testes habẽt probare de verbis testatoris, si vnus testis dicit testatorẽ dixisse, Sẽproniũ hæredem facio, alius dicit, ꝙ testator dixit, Sẽpronius hæres esto, nõ probãt, qa lꝫ sint ꝯcordes in substãtia, tñ sũt discordes ĩ forma deponẽdi. Et ita dicit se vidisse in facto, pp ꝙ apparet, ꝙ lꝫ ꝑ illũ tex. saluet̃ variatio testiũ, vel instrorum in verbis, qñ apparet de substantia, tñ fallit nisi recitẽtur formalia verba ab alio formata. Et hoc sequtur do. Ab. ibi, & idem tꝫ do. An. in c. cum eccl'a Sutrina. in 20. col. s̃. de cã pos. & proprie. Ad adduco elegans dictum Bal. in c. bonæ, el j. s̃. de ele. vbi dicit, ꝙ si testis deponit de 24. quatrinis, alius de 2. solidis, nõ dñr singulares, nisi fuissent interrogati de verbis formalib. ꝯctus, de quo agitur, qa tunc non probant. Et ista vltima ꝑpetuo no. Et adde ꝑdictis Ang. ꝯs. 259. vbi dicit, ꝙ testis dr̃ singularis, ẽt qñ allegat, vel ꝯducit testem, cuius dictum repellitur. Et ista r'la hẽt locũ, adeo ꝙ testes singulares nõ ꝯiũgũtur, vt probẽt, vt habuimus in c. cũ cãm. s̃. ti. j. Mõ aduerte, ꝙ ista limitantur primo ex ijs, q̃ scribit Bald. in rub. de ꝯtro. ĩuest. post prin. vbi dicit, ꝙ si testes non sunt adeo singulares, ꝙ ñ discordent in vnũ rei finẽ,* sed veniũt in eundem finẽ ꝑ diuersa media, seu ꝑ diuersas ꝯiecturas sibi inuicẽ patrocinãtes, puta, vnus testificatur de veritate, alter de ꝯfessione actus, tũc qa vnũ adminiculatur alteri, tũc bñ defertur iur'm ĩ supplemẽtũ probationis. Alle. c. cum dilectus ĩ. de succes. ab intestato. Est enim duplex singularitas, q̃dã obstatiua, & ista infringit testimoniũ, q̃dã adminiculatiua, vt vnus testis deponit de veritate, & duo de fama, & hæc coadiuuat testimoniũ. Et hæc ẽt elegãter deducit Bal. ĩ c. lꝫ cãm. s̃. ti. 1. dicens, ꝙ singularitas qñque est cũ ꝯrietate, vt qa vnus testis dicit ꝯ multos, qñq; cũ actuũ diuersitate, vt qa vnus dicit de vno ꝯctu, alius de alio, qñq; est singularitas, & tñ dictũ vnius coadiuuat dictũ alterius, sicut si vnus testis probet ꝯfessionẽ, & alter verã numerationẽ, sicut ẽt scriptura priuata ꝯfessionis, & adminiculũ vnius testis uerã numerationẽ probãtis, & hoc tertio casu unus testis facit uacillare fidem alterius, imo adminiculatur, qa utrunq; p̃t esse uerũ, & uerissimũ, sed ubi pp singularitatem testiũ uacillat depositio, ibi singularitas obuiat. Et ad hoc ẽt uide Bal. in c. j. §. si instr'm, in fi. de notis feud. ubi dicit, ꝙ unus testis suffragatur alteri, & alter alteri sup probãda qualitate adminiculatiua. Alle. no. in c. q̃rendũ. 2. q. 7. Scđo limita ꝑdicta, vt nõ habeãt locũ in testib. productis ad probãdũ aliq̃d, qđ hẽt ꝯtinuationẽ & tpis ꝑseuerõnem & actuũ diuersitatem, seu multiplicationem, siue sit totũ unũ, siue habeat actus & partes distãtes & separatas, qa singularitas testiũ nõ nocet. Vñ si respectu eiusdem finis testes ꝯcordent, lꝫ tpe & ĩ actib. discordent, sufficit, qa uarietas tpis & actuũ ñ diuersificãt id, de quo substãtial'r & probabil'r q̃ritur. Istã doctrinã ponit In. hic, dicens, ꝙ ĩ probãda iurisdõne,* uel seruitute, si unus testis dicat de uno actu, & alius ꝺ alio, probãt. Et hoc expressius firmat Bal. hic dicẽs ꝙ lꝫ in probãdis specificis actib. iurisdõnis testes sint singulares, tñ si sint ꝯtestes in uno ꝑambulo, s. in probando, ꝙ iudex sedit pro tribunali, est probata quasi possessio iurisdõnis, ꝙ illi act9 descẽdũt ex uno fonte. Et hoc sequunt̃ in effectu do. An. do. Abb. & Imo. hic, & allegãt ad idem In. in c. qualiter. el 2. in j. col. ĩ. de ac. ubi deducit istã limitationẽ ualde solenniter, & dat exemplũ in probanda iurisdõne ꝑ actus singulares ĩferentes iurisdõnẽ, sic ẽt, fm eũ, si inter testes ꝓductos ad probãdã possessionem decimãdi aliq̃s dicit uidisse eũ colligere granum, alius hordeum probãt, si tñ locus, uel tp̃s esset de substãtia, secus esset ut ibi ꝑ eũ, & dixi s̃. eo. c. ex tenore, & de hoc uide ẽt exempla ꝑ Pau. ꝺ Leaza. in disp. inc. qõ ꝯ instr'm, &c. ubi in mã alle. gl. q̃ incipit, ecce. in c. uoluimus. 15. q. 4. & Spe. in ti. de test. § iã de interrogatoriis. uer. item de tpe, & gl. in l. ob carmen. §. fi. ff. de test. Ad idem uide Bal. in l. 1. in 8. q. C. de test. ubi dicit, ꝙ testes nõ dñr singulares respectu actuũ, sed respectu finis. Et iõ si sunt ꝯtestes respectu finis,* ñ dñr singulares, nam sufficit ꝯcordari in singularib. q̃ faciũt ad finem. All. tex. optimum in l. q sñiam. C. de pęnis. dum dicit, in vnum ꝯspirãtes ꝯcordãtesq; rei finẽ. Ad idem uiđ Bal. ĩ l. 1. C. q nume ro tu. ubi dicit, ꝙ testes singulares non probãt, qñ adhibentur ad probatiõem certi actus, sed qñ adhibẽtur ad probatiõem faciendã in gñere, puta, ad ꝓbãdã h'rsim, bñ probãt, ut si unus testis dicat, eum h'ricum, qa audiuit eũ dicẽtem, Nõ credo in unum Deum: alius, qa dixit, Nõ credo in catholicã ecclesiã, ꝓbãt, qa sunt ꝯtestes in gñe, & alle. no. in d. §. ob carmen. §. fi. idem dicit Bal. repẽtens hoc exemplum de h'rsi in c. cum omnes. s̃. de ꝯst. & in l. actor. C. de ꝓb. & fuit antea dictũ Ia. de Are. in l. testiũ. C. de test. & Ia. Bu. in d. l. ob carmen. Cuius ꝯrium tꝫ Io. An. in c. vt officium. §. 1. sup uerbo, testium, de hær. in 6. & do. An. in c. qualiter. el 2. ĩ. de ac. Sed tñ primum dictum seq̃tur Im. in ca. cũ oporteat. e. ti. ꝑ ꝑdicta. Et pro ꝯcordia dici p̃t, fm quod notat Bal. in eo. exemplo in d. l. ob carmen. §. fi. ꝙ si inducuntur testes ad probandam h'rsim in gñe, procedit prima opinio, sed si in specie, ꝓcedit scđa. Adde etiam dictis Bal. in l. bonorum, in §. pe. uer. hic q̃ro. C. de bo. pos. fm tab. ubi dicit, ꝙ si 7. testes testificantur. & q libet dicit se fuisse præsentem, & rogatum, ubi talis fecit testm̃ tali mõ, & non facit mentionem de aliis testibus, erit probatum testm̃, qa singularitas testium attenditur penes effectum rei, nõ penes modum sciendi. Alle. l. cum reis. C. de pę. Et sunt uerba matura. Adde etiam satis in proposito utile uerbũ Bal. in l. 2. in fi. C. de dona. añ nup. ubi dicit

* In vnum rei finem. *Adde quòd singularitas testiũ attẽditur penes effectũ rei, nõ penes modũ sciẽdi. Bal. in l. bonorum, col. pe. ver. hic quæro. C. de bon. pos. secũ. tab. per tex. in l. cũ reis. C. de pœn. Ang. & Imo. in l. ex facto. §. itẽ q̃ro. ff de vulg. & pup. et vi Aucto. ĩ seq. col. ver. & pro cõcordia dici potest.*

* Iurisdictione. *Adde Saly in l. testium. C. de testi. & Alexã. in l. ob causam. §. testes. eo. ti. & plenius in cons. 3 par. 4. & Pau. de Cast. consilio. 30. et Bal. in Marg. ver. testis. & Soc. cons. 295. inci. in causa contra filios. ver. postremo. in 2. par.*

* Respectu finis. *Adde Soci. consi. 229. incip. primo aspectu. par. 2. & consi. 253. incip. in causa domini Ioannis, ver. capio primũ. circa prin. in d. p. & cons. 26. incip. ex ijs qua in facto. ver. verũ pręd. non obstan. cir. fi. par. 1.*

dicit, aliquis recepit aliqd, & nulla cā fuit expressa ī traditione, & pſumit liberalitas, saltē attēta qualitate tradētis. Et ad probādum istā negatiuā, ꝙ nulla cā fuit expressa, ꝓducunt testes, q dnt, nos de interuentu verborū tpe traditionis, nec qs ꝯtus fuerit celebratus, sumus inexperti, sed bn̄ recordamur & scimus, ꝙ nulla cā fuit expressa, & maxime illa, de qua dicit actor, nam isti ꝓbāt hāc negatiuam, dato ꝙ dicant, se non recordari de actu formaliter, qa satis est, ꝙ recordent de eo, qđ depēdet à substātia qōnis, qđ est notabile & mēti tenēdū. ſm ipsū. Vñ sufficit in testib. ꝙ probēt hoc, qđ est substātiale, lꝫ cætera nō ꝓbēt, qa nō recordant de illis, ſm ipsū post Cy. ibi. Adde ēt istis Ang. & Imo. in l. ex facto. §. itē qro. ff. de vul. & pup. vbi dnt, ꝙ testes inducti ad ꝓbādū hoc ītegrale, s. collectionē fructuū, ꝓbāt, lꝫ vnus testis dicat ꝙ collegit 10. corbes frumēti, alius dicit de 8. & idē dnt si ageret de ꝓbādo quem decessisse in pupillari ætate, & vnus dicit, ꝙ erat 10. anno. alius 8. Adde, ēt ꝓ hac doctrina, ꝙ ad ꝓbādū vnū integrale, sufficiat ꝓbare eius partes, ꝓ testes singulares. Est gl. in c. nihilominus. 3. q. 9. ponēs de ꝓductis ad ꝓbādā celebrationē missæ, vel copulā visam successiue ꝑ foramē. Idem do. Ab. in c. cū Io. ī no. ꝭ. de fi. instr. & Imo. post Ang. in l. j. §. si qs neget. ff. quēmad. test. ape. & Ang. ꝯſ. 231. & in disp. Astensis miles, & Bal. in l. de quib. vbi ſp vide. ff. de legib. & Io. An. in summula, de testib. ver. qro, q̄ diuersitates non nocent testi. & Imo. in l. ſi pater tuus. ff. de vul. & pu. & Bal. in c. fi. š. de ꝯsue. & do. Ab. in c. ꝑterea. š. eo. Sed pondera, qa ista secunda limitatio licet sit multum vsitata, tñ est restringenda duobus modis, primo, vt habeat locum, qñ agit̃ de ꝓbatione actus indiuidui, secus, si ageret de ꝓbando actū, q sui natura nō esset īdiuiduus, ꝑ id, qđ scribit Bal. in l. obseruare, in vi. col. C. quorum ap. non rec. vbi dicit ꝙ si ex forma statuti punit̃ trāsiens ex vno loco ad aliū, & duo testes ꝓbēt, ꝙ qdā transiuit dimidium, & alter, ꝙ transiuit reliquum dimidium, istæ probationes non sunt sufficiētes, qa ꝓbant imperfecta ex se, ex qb. pfectis hoc resultare nō pōt. Nō obst. ꝙ parentela pōt ꝓbari, si duo testes ꝓbēt vnū gradū, alij aliū, vt no. In. ī c. series. š. eo, qa qlibet gradus est qd pfectū, ſm eū. Et istā restrictionē approbat do. me. ī c. ꝑterea. š. eo. dicēs, ꝙ lꝫ istud exēplū Bal. nō placeat sibi ꝑꝑ. gl. in d. c. de parentela, & cōem * opinionē Doctorum hic ꝯ glo. fi. dū dr̄, ꝙ testes deponētes de vno latere ꝯsanguinitatis, & alij de alio, ꝯiūgunt, tñ ꝑ ipso dicto in rōne sui. alle. Bal. in d. l. j. C. de test. vbi dixit allegando Vincen. in c. illud. ꝭ. de pſum. ꝙ si ad ꝓbādā famā in tota ciuitate vnus testis deponit de vna parte ciuitatis, & alter de altera, non ꝓbat̃ de fama. Simile ī probāda ꝯsuetudine, vt tradit̃ ꝑ Cy. in l. 2. C. q̄ sit lōga ꝯsuetudo, vt ibi ꝑ do. me. latius, quo ad hoc. Pro quo ēt ꝯsidera, ꝙ Bal in d. l. obseruare, loquit̃, qñ illi actus ꝓbant ꝑ duos testes, ꝑꝑ qđ dictū suū est adhuc magis dubitabile. si. n. qlibet actus in exēplo suo haberet vnū testē, posset ꝓcedere, vt dr̄ in sequenti restrictione, q̄ non multū differt ab ista. Scđo restringenda est ꝑdicta vulgaris limitatio, vt diffuse & valde subtiliter scribit Pau. de Leaza. in d. disp. qō ꝯ instr̄m, in pe. col. cuius dicta quasi ad literam reassumit Bal. eo tacito, in d. l. 1. in 8. q. C. de test. Et idem ponit do. Ant. in aliis terminis in d. c. quaſr. el 2. quē latissime ꝓsequit̃ do. Maria. ibi, q. 8. art. 39. Dicit. n. Pau. in effectu, ꝙ qñ actus plures habent vnam originem & vnā cām, illa origo ꝓbat̃ ꝑ testes singulares respectu actus, sed vbi actus sunt separati, dñr tñ iterati ꝑꝑ expressam similitudinem, nō idētitatē, requirunt̃ tūc in quolibet actu ꝯtestes, alias nō ꝓbāt. Et istud deducit ex eo, vbi dicit, ꝙ si volo ꝓbare ꝯsanguinitatē in tertio gradu, qlibet gradus ad inueniēdū illū dēt probari ꝑ duos testes, qm̄ aliquis gradus ꝑ se non facit ꝯsanguineum, sicut actus iurisdōnis facit me iurisdōnem habere, sed oēs gradus ꝯiuncti faciunt me ꝯsanguineū, & probādo vnū gradū ꝑ vnum testē, nō pōt dici illū gradū eē ꝓbatū, qa ī ore duorū, &c. sicut ēt de ꝓbāda fama nō sufficit testē dicere de vna parte ciuitatis, & aliū de alia, qa de nulla ꝯstat perfecte. Et iō Pau. ibi dicēdo qōnem, q̄ disputauit, ꝯcludit, ꝙ si agit̃ de probando quem esse vsurariū, & producunt multi testes, quorū qlibet dicit de vno instr̄o vsurario ab illo ꝯfecto, non probatur eum esse vsurarium, qa nullū de illis instr̄is est probatū ex quo in quolibet est vnicus testis. sed quodlibet istr̄m vł aliqd dēr probari ꝑ duos testes, alias sequeret̃, ꝙ vnus actus repetitus, qui ꝯsistit in dicēdo, vel faciendo, posset probari ꝑ vnum solum, quod est falsum. Vnde dicit subtilr̄, ꝙ qñque est aliquid, quod per se & ꝑꝑ se est probandum, qñque nō ꝑꝑ se, sed ꝑꝑ id, quod ex eo elicitur. Primo casu procedūt ꝑdicta gñalia, qa diuersi actus iurisdōnis probant iurisdōnem ꝑ se, sed tñ nullus de ipsis actibus est probatus, sed in probando vsurarium, & sic scđo casu illi testes bñ probant īfamiā de vsura ex illis actib. sed illū esse vsurariū, nō, qa nullus actus est probatus, vt ibi extensius ꝑ ipsum, cum quo ꝯcordant Bal. & alij ī locis primo dictis. Ista ēt declarat do. An. idē tenēs ī d. c. qualiter. el 2. & ibi dicit, ꝙ ista dicta ꝯmunia ꝓcedūt, qñ causæ habent se indiuidue ad vnū totū, & vnus testis deponit de vno actu, seu de vna cā, alius de alia, vt in probādo celebrationē missæ, recollectionē fructuū, exercitiū iurisdōnis ꝑ diuersos actus, secus, si nō agatur de aliquo toto vniuersali. Sed alias dictæ cāæ potius inferunt multiplicitatem actus alicuius, qa tunc, ſm ipsū, tes singulares nō probāt, & iō si vnus testis dicit, ꝙ talis fecit miracula, quia vidit eum sanantem cęcum, alius dicit, ꝙ liberauit claudū, isti nō probāt, ētsi essent mille, quorū quilibet attestaretur de vno miraculo, & alle. Vicen. in c. venerabili. ꝭ. e. & tex. in c. nec mirū. 26. q. 5. quia isti actus multiplicati, de quorum quolibet ꝯstaret per duos testes, bene probarent quem fecisse miracula, sed ex quo nullus de illis actib. probat plene, sed quilibet hēt testem vnicū, & non agitur de vniuersali probādo, sed vt habeatur certitudo de aliquib. miraculis, non pñt dici ꝯtestes, secus in actu indiuiduo probādo, qa si de illo plura dicta singulariū testiū inferūt, actus resultat immediate. Dat ēt do. An. exemplū in vsurario, & ī homicida probādo, quia si vnus testis dicit eū dedisse ad vsurā vni, vnus alius alij, vel vnus dicit quē occidisse vnum, alius aliū, nō probāt vsurā, nec homicidiū, quia eorū dicta nō probāt vnū totū integrum ſm eum vsurarium, vel homicidam, qa non tendunt ad idem, sed probant multiplicationem eiusdē actus, in qua mutiplicatione sunt generales, vnde nō causant vnū integrale, sed beoēs isti probant infamiam, ſm eum. Cui adde, q̄ ibi habentur ꝑ do. Maria. q. & ar. prælle. vbi in eo, qđ do. An. dicit de miraculis, confirmat ipsum, dicens, ꝙ non obstat, si diceretur, ꝙ vnusquisque probat semiplene de miraculo, de quo deponit, ergo si deponunt de 12. miraculis, probant saltem de 6. quia hoc non seqtur, ex quo nullū dictorū miraculorū est bene probatū, cum ī nullo testis habeat ꝯtestem, nec semiplena probatio alteri⁹ pōt iungi cum semiplena probatione alterius, quia q̄libet semiplena probatio tendit ad singula miracula, nec probatiōes hēnt respectū ad ipsa miracula, vel numerū miraculorum. Dicit tñ in hoc ꝯsiderandū, ꝙ tales testes non probant quem fecisse miracula, sed tñ probant eū miraculosū, ita ꝙ ī eo sit qualitas ad miracula, & vult dicere, ꝙ probatur fama de miraculis, ꝑ q̄ infertur in genere semiplena probatio de miraculis, rōne famæ, sicut est dictum de probando infamiam de vsura. Et in hoc prosequere alia, de quibus per eum, q in hac mā magis se attenuat, q̄ oporteret & nititur īpugnare illud đ probatione missæ, quia possibile est, ꝙ vn⁹ dixerit principiū missæ & aliquas alias partes, ꝙ tñ nō dixerit totam missam, quæ ꝯsideratio non vrget, qa sufficit, ꝙ dictum testis ꝯcludat à communiter accidentibus, vt dictum fuit š. ti. j. ca. in præsentia. Et non est recedendum à prędictis propter authoritates præallegatas, quas ipse non vidit, sed insistit ī aere super dictis do. An. ibi. Et ista sufficiāt, quæ vltra solitum extensius posui, vt rectius intelligas. Cætera perquire in locis prædictis, quib. ēt adde, quæ habentur per do. An. & Imo. in c. qm̄ in plerisque. š. de offi. ord. per Sal. in l. ea quidem. C de accus. per glo. §. de

his.3.q.9.p do.An.in c.veniens.el j.s.e.& i c.cum cām. ver.qd si duo attestant.s.eo & p Bal.in proęmio.C.§.qbus,post prin.p Ro in l.j.§.pe.ff.de ver.obl. p Bal.late i c.bonæ.el 1.s.de ele.p Bar.in d.l.de minore. §. tormenta.i pe.q.ff.de qōnib.p do.Car.ↄſ.6.inc.In facto dñæ Gaieræ,p do.Ab.c.cum non ab hoie.s.de iud. p Fed.ↄſ.17.p do.An.in rep.c.fi.in vlt. char.s.de consue.& late p Bal. & subtiliter in l.de qb.cum sequentibus .ff. de legib.& Bal.subtiliter in l.testium,in pe.col.C.de test.& beatum Tho.2.2.q.60 art.2.quem allegaui, ēt in c. ex tenore. s. eo.Et dū s.dixi, ꝙ iurisdō probatur p testes singulares, caue pp tex.in c.l3 cām.s.ti.j.& vide , quod ibi dixi post Bal.in ver no.septimo.Et istis iunge Bal.in l.1.C.si vnus ex plurib.vbi dicit,scias,ꝙ do.Bar.alle.tex. huius legis,i l.1.in fi ff.quemad.test.ape.dum dicit, nec diuersitatem factorum.Quòd aut dicta testium diuersitate factorum separationē recipiūt,aut nō,primo casu intelligunt singulares,scdo casu intelligunt esse ↄtestes', & bñ dicit in vtroq; membro,fm Bal.q postea refert Old.dicentem , ꝙ testes dñr ↄtestes, qñ ↄcordant in eūdem & in eiusdē rei finem,p tex.aureum in l.qui sententiā,C. de pœnis.

SVMMARIVM.

1 *Testes possunt repeti attestationibus adhuc clausis, non solum vt i continenti corrigant , sed etiam vt addant.*
2 *Testes non repetuntur apertis attestationibus super eisdem capitulis . Fallit,vt hic.*
3 *Copia interrogatoriorum non est danda parti, vt euitetur occasio malignandi.*
4 *Nomina testium debent edi parti.*
5 *Iudex an & qualiter potest interrogare testes post publicationē.*
6 *Iudex si non facit,quòd potest facere ex officio,vtrum posit ab eo appellari .*
7 *Testes postquam deposuerūt , debet eisdem legi depositio ipsorum.*

CAPITVLVM XLVIII.

PEr tuas. Testes iterrogari pūt post publicationem ad petitionem partis,nisi dolo, vl negligētia examinatoris sup oīb.capitulis iterrogati nō fuissent. H.D. Et vt habeas breuiter totā mām clarius,q p alios,pone ↄclusiones. Prima ↄclusio . Quādiu
1 † attestationes sint clausæ,pūt ijdem testes repeti, non solum vt in ↄtinenti corrigant,c.pterea.j.ti.1.no.Bar.in l.repeti.ff.de qōnib. sed ēt, vt addant . * Ita no.gl.fi.in c.cum cām.s. e. ētsi ex interuallo post q potuissent cum partib.loqui,* fm Inn.do.Ant.do.Car.Imo.& do.Ab.in c. præterea,& do.Ab. hic,quia memoria ē labilis, c. pterea. cum simil. 23. dis. Dñt tñ pdicti,ꝙ qñ addunt ex interuallo, minor fides eis adhibetur, quàm si incontinenti, arg. § qa vero,in Aut.de testibus Facit,qđ no.Bar.in c.1.§. notandū, de notis feu. vbi dicit,ꝙ testis,q dixit heri, non credo,pōt dicere hodie, se credere . Facit gl.in l.de tutela.& ibi Bal. C. de in integ.rest.mi.& de hoc dicet in d. c.pterea.Est verum,ꝙ Imo.post do.An.hic tenet testem repeti non posse ad partis instātiā, vt addat , nisi pars aduersa ↄsentiat, & alle.Io.An.in ca.fraternitatis,in vlt.q.s.eo.Sed hoc dictum forte pcederet , vbi pars peteret,quasi euidentius subsit timor subornationis,secus, si ex iudicis offō,vel ad instantiā ipsius testis.Quod satis puto de mēte do.Abb. hic. Et adhuc eo casu est aliqualis timor pp quem eius fides diminuit,vt pdictū est.Et adde hic Spe. in ti.de teste.§. satis vtilr. ver. sed nunquid expresse. vbi dicit ꝙ añ publicationem non pt idē testis sæpe induci, ī ad repellit tanq suspectus,alle.4.q.3.ver.pduci,nisi forte primo nō fuit de oīb.recordatus, vt in § qm multi.in Aut.de test.vel si non fuit pfecte examinatus,vt hic,& i c.cum clamor.j.eo.fm ipsum,& forte his casib.in qbus post publicationem repeti posset , de qb. in sequenti ↄclus.Et adde Bal.in aut.at q semel.ver.sed dubitatur.C. de pb.vbi ponit,an possit testis repeti , vt addat rōnem dicti,de qua non fuit interrogatus,cum debuit interrogari,& refert gl.in §.qa vero.in ver.illud ēt,in Aut.de testi.dicentem,ꝙ sic,si iudici videbitur,non tñ ad petitionem partis,testis,sed ad petitionem partis, ↄ q est inductus bene posset interrogari de cā, quia illa sola pars est forte læsa pp omissionem cāæ, & forte non producens ↄtestes non teneret assignare cām,l.solam.C.de test.Postea subdit eleganter Bal.ꝙ si repetitus reddat cām,q destruit dicta,qa est imperfecta,ifringitur primū dictū. Et si diceres,ius erat parti qsitū,rñdet Bal.ꝙ imo erat i pēdēti,qa pēdebat à cā,de qua adhuc non erat tractatū.Si.n. primo dicto stādū esset,quasi assignatio cāæ,tanq fm dictum ↄriū nō tolleret primū, supuacuum esset legis ↄsiliū,& fatuus eēt aduersarius,q peteret repeti eū,q non posset repeti , cū repetitio tēdat ad ↄfirmationē sui primi dicti,iō dicēdū,ꝙ primū dictū tollit,fm ipsū.Et hoc no.in practica.Secunda ↄclo.Apertis

a a attestationib.† non repetit testis sup eisdem capitulis. Ita casus hic,& rōnē decidendi ponit glo.1.quia sicut pp timórē subornationis noui testes phibētur pduci,ita antiqui repeti. Fallit i casib.de quib.p gl.do.An.& Imo.hic,videlicet nisi iudex velit ex officio testē interrogare, & quia forte obscure deposuit, quia pōt fm Bart. in l.3.§. hoc autem iudicium,in 3.q. ff. de dam.infe.late per Inn. & alios in ca. cum clamor.j.eo.Item, nisi primæ attestationes essent nullæ,per id qđ no.gl.fi in c. cum cām,s.eo.& per regulam,non pstat,de reg.iu.in 6.Item,nisi essent attestationes pditæ, p c.fi.s.ti.1. Item, nisi primæ fuissent super iudicio summario,p c.veniens,el 2.& c.cum in tua.s. eo.Item , nisi inter alias personas fuissent receptæ,qa sicut non obstat snīa,ita nec publicatio p notata in c.cām.el 1.s.eo.iunctis notatis in c.iurauit. s.ti.1.Item fallit,nisi dolo,vel negligentia iudicis omissa fuisset examinatio sup capitulis datis à parte , vt hic in tex.& talis malitia, vel negligentia in dubio psumit, fm Spe.in ti.de test.§.nunc videdū,quasi in fi. & do.An. & Imo.hic,& hēt locū iste tex.ēt in interrogatoriis, fm Spe.vbi s & Doc.hic,ꝙ dicit do.Ab. esse notandum ad extensionē huius capituli,& pbat in c.ij.e.ti. in vj.fm ipsum.Itē hēt locū ista fallētia,nō solum si iudex omisit interrogare sup capitulis datis p partē , sed ēt si omisisset sup substātialib.ↄnexis ad ipsa capitula, qis simplr formata,fm Inn. valde solenniter hic,quē oēs alij sequūt, & dat exemplum, si in capitulis deducta esset talis pscriptio,in qua requireretur titulus,quia si omisit iudex interrogare de titulo,repeti poterūt testes post publicationem , nec est iputādū testib. quorū nō erat de oīb.pscriptis in iure ↄsistentib.cogitare. Et si diceretur,ꝙ i hoc iudex suppler de facto ad vtilitatem priuatā,ↄ l.3.§. hoc aūt. ff.de dam.inf.rñdet Inn.egregie , ꝙ hoc non est supplere in facto,sed in iure, cum illa ↄnexa includantur in c. pscriptionis,ad q probandam pars fuit admissa,q verba multum ponderant hic Scribentes,& sunt ppetuo notāda, fm do.Car.& p ipsis alle.Im.notata p gl.in l.vbi pactum.C.de transactio,& istud dictum Inn.alle.ēt Bal.in l.gesta.C.de re iu.dicens , ꝙ iudex interrogando pt supplere,& si non qrit de necessariis,est in culpa iudex, nō pars.Et ex eo,qđ dicit Inn.hic, testes pductos super præscriptione debere interrogari de bona fide, collige, fm Bal.hic,ꝙ non psumitur bonæ fidei,qui eam alle.ad fūdandā pscriptionē, qa tractat de lucro captādo cum alterius iniuria,l3 presumatur bonæ fidei,quo ad fructus, qui

* Vt addant. *Adde Alex. in l. qui bona.§.si quis stipulatus.ff.de dam. infe.in 1.col. in fi. versi. quid autem si testes. cum alijs cōcor. vbi per eū. et i l quid tamē.§. si arbiter. de ver. obl. & Rom. in d. l.si qs postulatus.*

* Loqui. *Adde Pau.de Cast.cons. 376 incip.de casu quo quæritur , & Alex. in l. eos.C. de falsis.*

a Apertis. *Adde quod hic loquitur de teste , qui proprio motu reuertitur , & dic , quòd isto casu apertis attestationibus nō possunt testes repeti.Ita gl.no.in Authen. de testi. §. quia vero . Adde etiam , quid dicendum,si testis repetitur post , an iterum iurabit, Vide Bal. in l. hærede palam . §.si quis.i fi.ff. de test.*

q acquirunt cũ labore & sumptu,& sic tractat de damno euitãdo,l.sed & si le.§.scire.ff.de pe.hær.§.aliæ.Inst.de actionibus.Secus aũt dicit Inn.hic,quem sequit do.An. & Imo.si sit omissa examinatio non substantialium ex certa sciã,puta,de circunstantiis positis in c. cum cãm. s.eo.qa non fiet repetitio,ẽtsi de talib. facta fuissent interrogatoria,nisi iudex ex officio repeteret,s̃m ipsos, à qb.discrepat do.Car.in c.cum cãm,s.eo.& hic allegando Spe.eo.ti.§.iam de interrogatoriis,ad fi.ver. itẽ caute.Vñ dicit,ꝙ non valerent attestationes,si omittat petitio interrogatoriorum,q̃ à iudice fuerãt admissa,& iõ vtile est,s̃m ipsum, vt scribat in actis pp meliorẽ facultatem opponendi examini,secus,si fuissent resecata,tãq̃ impertinentia,qđ tñ fieri non dẽt,s̃m ipsum, cũ quo in hoc alij ↄcordãt,p notata in simili in c.vt debitus.j.de ap. Vñ inoleuit ↄsuetudo, ꝙ iudex admittit saluo iure impertinentiũ & non admittendorũ, q̃ ↄsuetudo seruãda est in capitulis,nõ in interrogatoriis, de qb. ante oĩa discuti dẽt,s̃m ipsum Cui adde, ꝙ vbi circunstãtiæ positæ in interrogatorijs nõ sunt de substãtia,verius videb. dictũ Inn.qđ multum sequit Bal.hic subijciens eleganter,ꝙ eo ipso,ꝙ iudex recepit articulos,vel interrogatoria,vr̃ tacite admittere non admittenda, ẽtsi nõ dicat, vr̃ tacite admisisse captiosa,vel superflua,p no.in l.non vr̃.§.qui iussu.ff.de re iu.Facit gl.in l.quod seruus, & ibi Ro.ff.de acqui.pos.Item procedit ista fallentia,ẽtsi nulla capitula fuissent data,sed super petitione iudex impfecte examinasset testes,ne dolus, vel negligẽtia iudicis noceat parti,qa scire debes, ꝙ vsus capitulorum est introductus à ↄsuetudine,non ꝙ sit de necessitate,qa sup ipsa petitione testes induci pñt,arg.c.in nr̃a.s. de pc.lꝫ fiunt capitula à producente testes & interrogatoria ab aduersario,vt sup istis terminis late insistunt hic oẽs, pcipue Bal.post Inn.& habetur p alios in c.2.de test.in 6. & p Bal.in l.gñalem.§.1.C.de reb.cred.& Bar.in l.1.circa fi.ff.de interrog.ac.Et depositionib.per gl.in c.1.de ↄfes.in 6.Et ex pdictis no.vnum,s̃m Bal.hic,ꝙ lꝫ aliquid sit omissum,reliquꝰ tñ processus tenet, nisi quatenus dependet ab omisso.Considerant tñ do. Abb. & Imo.hic duos casus ex mente Inn.in qb. omisso examine certorum articulorum non põt pars imputando iudici intẽtare repetitionem.Primus est,qñ à principio iudex ruminatis capitulis & interrogatoriis iuxta practicã gl. in ver.interrogatoria,in c.2.de test.in 6.aliqua ex ipsis palam resecauit partibus intra decẽdiũ non ↄdicentib.qa pclusa est eis via petẽdi repetitionẽ sup resecatis rõne resecationis, q̃ velut interlocutoria dicto tpe transiuit in rem iudicatam,c.quo ad ↄsultationem.j.de re iud.& in c.cessante.j. de ap. lꝫ p illum tex.in iudicis facultate remaneat resecatio,si male fecerit,qñque emendare, s̃m eos.Scđus,qñ non facta resecatione expressa iudex p se qdam superflua,captiosa,vel impertinentia omisit, qa cessat negligentia & dolus,sed si iniuste omisit,procedit iste,s̃m ipsos.Quibus põt addi tertius casus,vcꝫ qñ esset ↄclusum in cã,qa non põt fieri dicta repetitio, lꝫ iudex omiserit diligenter examinare. Ita reperit dixisse Bald. in certis lecturis,in l.ꝙ si nolit.§.si venditori.ff.de ædil. edic. Vlterius, in quãtum dicit hic In. ꝙ iudex dẽt dare parti copiam capitulorum,sup qb.testes habent examinari,ut postea de facili non audiat ipsis opponens,& vt formet sua interrogatoria,& ꝙ si nõ fiat copia, valet tñ testium receptio,no.bñ hoc vltimum ad ea,q̃ dixi ĩ ca.j. ver.fallit nono s.ti.j. vbi allegãdo Bal.in l.2.C. vt li.pe. dixi, ꝙ necessario dãda erat parti copia positionũ ↄcernentium factum alenũ,vbi sup ipsis dẽt pars rñdere, qa nõ est sic in capitulis,super qb.omissis positionib.deuenit ad examen testium. Nam eorum copia nõ est necessaria,vt hic vides. Et hanc drĩam gustauit solũ Bal.hic, dicens,ꝙ datur copia ad deliberandũ sup positionibus, sed non super articulis, vt hic latius per ipsum. Item in
3 quãtũ dicit Inn.quem alij sequunt,ꝙ † copia interrogatoriorũ nõ est dãda parti, vt euitet occasio malignãdi, adde gl.idem tenentẽ in d.c.2.in ver. interrogatoria, & sentit gl.ĩ c.in primis,in ver.pſente.2.q.j. q̃ notauit Bal. in l.data opera.C.qui acc.Idem tenet Spe.in ti.de test.§. iam de interrogatoriis,in prin. & Ang. allegando Inn. hic in l.qcqd.ff.de iud.& Bal.in in l.2. C.vt li.pend.& vide Ro.sing. 272. qđ *incipit, Fui interrogatus, vbi ponderat istud dictum Inn.dum dicit, ꝙ interrogatoria dant ad instructionem iudicis,iõ non est opus dare copiam parti.Vñ infert,ꝙ iudex nõ dẽt dare parti copiã allegationũ,* cum sint ad eius ĩstructionem. Et ita dicit se istud dictũ reuelasse Io.de Imo.Dicit tñ Inn. hic, ꝙ nõ peccaret iudex,si daret dictã copiã,sed in hoc ipsum reprobat do.Car. hoc dicẽs signãter, ꝙ imo peccat,& ꝙ pp hoc põt appellari,qa ↄsuetudo cãrum repugnat,nisi alia pars ↄsentiret, sed ↄsentiens esset parum cautus, s̃m Imo.hic.Et adde,s̃m Bal.hic,ꝙ nomina testiũ bene debent edi.All. gl. in l. 1.§ editiones.ff.de eden. Item in quan-
4 tum dicit Inn.hic,ꝙ † iudex nõ teneat recipere testes, nisi iurent dicere veritatem super tota cã,hoc intelligit Bal. hic,si partes hoc petant, vel altera earum, & testes sciãt veritatẽ totius cãe. non.n.tenẽtur iurare de iis,q̃ nesciunt, neq; de qb.nemo eos pduxit, neq; super his, super quibus nõ sunt citati, vt hic per ipsum. Item dum dicit Inn.hic,ꝙ super impertinentib.non debent testes examinari,addit Bal.hic,ꝙ iudex nõ dẽt hoc pati,p tex.sing.in l.si duo p̃roni.§. idem Iulianus.ff.de iureiu.qđ verbũ alibi nõ reperitur,s̃m eũ. Et si aliter fiat,nõ valet examinatio, cum sup illis non sint iurati,& vide Bar.ibi,añ fi.vbi alle. Inn. hic. An aũt admittatur articulus dubius, vide do. An ꝙ sic, in c.dilecti.s.de iud.p c.accedens.s.de pc.& c.lꝫ cãm.s. ti.j. Et de articulo alternatiuo uide Spe.in ti.de test.§.nunc videndum. ver. itẽ articuli. Et de mã interrogatoriorum vide sp Spe.ibidem,eo.ti.§.iam de interrogatoriis,p totum.Item in quantum dicit hic glo.in fi.ꝙ iudex ex of-
5 ficio † põt interrogare,si sibi videbitur,post publicationem,sed ad partis instantiam non, ẽtsi hoc haberet cõsuetudo,adde gl.idem tenentem in §. qa vero, in Aut. de test.quam Legistę reputant singularem,s̃m Inn.hic. Vñ colligit do.Car.hic,vtile esse habere iudicẽ fauorabilẽ,sed dicit se putare, ꝙ si iudex non interrogaret, cũ dẽt fieri interrogatio,si appellet, iudex ad quẽ suppleat cum intersit iuris publici, ne veritas occultetur, & hoc respectu dubitationis surgentis ex actis,s̃m Inn.in ca.cũ Io.j.ti.2. Et ista verba reputo multum notanda, qa so-
6 let fieri vna difficultas,vtrum † possit appellari à iudice, q non vult facere illud, qđ ex officio posset, lꝫ pars instare non possit,de quo remitto ad Bar. in l.1. in antep. col.ff.de iu.iu.& do.An.post Io.An.in c. exceptionem. j.de exc. & Spe.in ti.de offõ iudicis.§ impedit. ver.quid si iudex non repellit,& Bar.in l. nec quicquam.§.vbi decretum.ff.de of.proconſ.& Pe.de Anc.in c. pia,ĩ antep. col.de exc.in 6.& do.Ab.in c.prudẽtiã.§. sexta.in fi.s.de of.dele.& do.An.in c.sup hoc.s.de renũ.& aliqd p gl.2. vel 3.de ↄfes.ĩ 6.Vltimo vltra alios adde primo,ꝙ sicut iterato editur instr̃m,qđ redarguitur de falso,l.si vteris. C.de fi.instr.ita iterato dẽnt iurare testes, q falsi dñr. Ita dicit Bal.ibi in vlt.col.post Nicolaũ.Scđo adde,ꝙ post-
7 quam † testes deposuerunt, dẽt iterato eis legi dictũ eorũ,vt p lectionẽ dictũ ↄpleatur,& error, si qs est in scribẽdo,remoueat,s̃m Bal.in l.fi.C.plus valere,qđ agitur, p illũ tex.quẽ ad hoc dicit esse multum notandũ.Tertio adde,ꝙ testis,q repetitur, vt declaret,non debet iterato iurare,s̃m Bar.in l.hæredes palam.§. si quis post.in fi.p illum tex.ff.de test.& Bal.in auth. sed hodie, p illũ tex.C.de iu.cal.in l.fi.versus fi.C. de test. Secus dicit ibi Bal.qñ iterum examinaretur ad aliud, quàm ad declarandũ dictũ ambiguum,dato ꝙ sit examinandus super

* 272 *Adde quod est sing.266.eiusdem initij & adde Ale. & Doc. in l.is apud quem C.de edẽ. & Bal. ĩ Margar. in ver. interrogatoria. ver. 1.*

* Allegationũ. *Adde Rom. in l. 1. §. edenda. ff.de eden. Alex. in l. iubemus.C.de iudici. Adde contrarium tenẽtem Prac. Papi. in ti. de forma petit cop. instr. in pri. & Ias.ĩ l is apud quem.C. de eden. col. 2. in fi. vers. nunquid debeat; ui. eum.*

go, sup quo iuratus deposuerat, puta in casu illius l. fi. Et i. hoc alle. tex. in l. q bona. §. si qs stipulaturus. ff. de dã. infec. p quo ẽt vide gl. fi. in l. p hanc. C. de temp. ap. & ibi Bal. & tex. optimum. s̃. eo. ĩ c. fraternitatis, & qđ ibi dixi in 2. nota. Vltimo adde, ꝙ vbi ex culpa partis ĩperfecte fuerũt examinati testes, non hẽt locũ ista decre. in fi. ẽm Bal. in l. veluti. ĩ lectura antiqua. ff. de edẽ. & ibi Ang. p il lũ tex. ĩ ver. minus plene, & idẽ Bal. ĩ c. j. q d sit ĩuestitura.

SVMMARIVM.

1 *Testes probatorios & reprobatorios probatoriorũ reprobare licet, reprobatorios reprobatoriorum non.*
2 *Fallit tex. huius decre. vt nu. hoc, & nu. 3.*
Probare prohibitus per testes, potest probare per instrumenta. Post nu. 3. ver. fallit tertio.
4 *Lex sepe abhorret infinitatem.*
5 *Emphyteusis informiter recepta non intelligitur vltra quartam generationem.*

CAPITVLVM XLIX.

LIcet. Testes ꝓbatorios & reprobatorios ꝓbatoriorũ reprobare lʒ, reprobatorios reprobatoriorũ nõ. H. D. Et nõ est alibi, ẽm Io. And. & ꝯputat̃ ista triplex ꝓductio, siue actor & reus fecerint primam ꝓbatoriam ꝓductionẽ simul, quo casu seruat̃ æqualitas, 1 siue ẽt solus actor primo ꝓbauerit, ꝙ si † reus reprobatorios ꝓducit, & actor illos reprobatorios reprobat, & sic triplicando, nõ quadruplicabit reus. Nec est ista inæqualitas ex eo, ꝙ ex illis trib. productionib. duæ ꝯpetãt actori, tum q̃a reus hẽt sibi imputare, cur nõ actor suos ꝓbatorios nõ ꝓduxit, tũ q̃a si ipse reus solus ĩ exceptione testes ꝓduxisset, idẽ fieret de actore impugnante testes illius exceptionis. Et ita clare intelligas glo. & Doc. 2 hic. Fallit primo ista decretalis, nisi † ageretur de reprobãdis dictis testiũ, q̃a loq̃tur iste tex. de reprobatione ꝑsonarũ, iõ nõ extẽdẽdus, ẽm Io. And. sub dubio tñ in c. 2. de test. in 6 & expressius Pau. de Leaza. ĩ c. testimoniũ, ver. sed nunquid lʒ j̃. eo. & do. An. & Imo. hic, q̃a falsitas nunq̃ remanere dẽt indiscussa, l. querela. C. de fal. c. lʒ. s̃. ti. 1. Criminositas vero non ita inficit, q̃a q̃nque criminosus admittit̃, c. lʒ Heli. cum si. j̃. de sym. mendax vero nunq̃, cum sit ꝯ Christum dicentem, Ego sum veritas, vt latius p ipsos, intelligẽtes hoc esse verum, q̃n opponitur mera falsitas, secus, si ad inducẽdã falsitatẽ opponit̃ periuriũ, q̃a tunc in effectu opponit̃ ꝯ ꝑsonam, & intelligit Imo. q̃n allegat̃ falsitas, ad q̃ probandã aliud ñ obstat, p ea, q̃ habentur in cle. 2. eo. ti. Sed ꝯtrium indistincte, ꝙ iste tex. ꝓcedat in opponente dictis testium, tenet Hos. in c. ex tenore. s̃. eo. & Pe. de Anc. & Do. in d. c. 2. §. fi. de test. in 6. & Cal. do. Car. & do. Ab. hic pp finem huius decretalis ꝯprehendẽtem vtrũq; casum. Sed iõ dicit de personis, q̃a sic fuit in facto. Item, q̃a ẽt reprobatio dicti notat ꝑsonam de periurio & mendacio, & sic est q̃dam reprobatio. Item ꝑsona criminosa iõ repellitur q̃a p̃sumit mentiri, c. testimoniũ. j̃. eo. & sic habet̃ respectus ad dictũ. Vñ sicut aliq̃n claudit̃ disputatio de ꝑsona, vt hic, ita de dicto, cum dictũ sit finis disputationis ꝑsonæ. Nec sustinet̃ p hoc dictũ falsum, q̃a iste tex. p̃sumit, ꝙ vltimi testes verũ dicãt, arg. c. fi. j̃. de p̃sum. ita in casu isto, alias sequeret̃, ꝙ ius hic approbaret ꝑsonas criminosas, ꝙ est falsum. Non obst. d. l. q̃rela, q̃a illud est verũ, q̃n plures probationes non processerũt, ẽm p̃dictos. Et tenendo hãc partẽ, limita eam, vt p Do. in d. ca. 1. nisi iste vellet reprobare dicta testium, non p alios testes, sed p instrũ, p tex. cum gl. mag. post medium in §. item si qs testib. 4. q. 3. vbi q non põt opponere ꝯ dicta p alios testes, põt opponere p instrã. Facit c. cum dilectus j̃. ti. 2. & quod dicetur j̃. ver. fallit tertio. Scdo limita, nisi vellet reprobare dicta testium ex ipsis dictis, ẽm Do. vbi s̃. Alle. gl. optimam iuncto tex. in d. §. si quis testib. Sed adduci posset, qđ no. Bal. & Ang in l. tale pactum. §. qui prouocauit. ff. de pac. vbi dñt, ꝙ statutũ prohibẽs opponi de nullitate, non intelligit̃ de nullitate, q̃ surgit ex ꝯrietate, & dñt, ꝙ nemo posset hanc exceptionẽ tollere. Procedit ergo cõis op. q̃n p alios testes vellet reprobare testes reprobatorios reprobatorium circa dicta testium, 3 Fallit scdo † ista decretalis, nisi ageretur de reprobatione instrĩ, quia numerus reprobationum non incipiet ꝯputari cum ipso instro, quasi sit prima probatio, lʒ incipiat à primis reprobatorijs ĩstrĩ. Vnde ꝯ illos poterit fieri prima & secunda reprobatio, ẽm Io. And. do. Ant. & do. Ab. & Imo hic, quia iste tex. loquitur de reprobatione testium. Vnde in reprobando instro considerabitur solum, q̃n incipient reprobationes testium ꝯ ipsum inductorum, quasi iste casus omissus remaneat in dispositione iuris cõis, & iõ si probasti p instrm talem domum fuisse tibi venditam tali die, & ego p testes probo, ꝙ eo die uenditor erat in alio loco, & istos testes reprobas, poteris reprobatorios reprobare, ẽm do. Ab. hic. Sed ista dicta limita, ẽm do. Car. hic, nisi instrm fuisset productum ad reprobandum testes, tunc enim ꝯ instrm admittetur solum vna probatio, vt sic intelligatur hæc litera gñalr, ꝙ facta productione in principali, licet fieri ex aduerso reprobationem, & postea p primum producentẽ reprobationem reprobationis, & non vltra. Fallit tertio, nisi tertia ꝓductio ad reprobandum eos, q̃a amplius p testes reprobari non pñt, fieret p instrm, nõ p testes, ẽm Io. An. & p̃dictos hic, q̃a litera ostendit, ꝙ verba gñalia p̃cedentia intelligunt̃ de tertia reprobatione facienda p testes. Et pro hoc facit, ẽm eos, q̃a lʒ publicatis testib. nõ ꝓducant̃ testes, tñ produci pñt instrã, c. cum dilectus. j̃. de fi. instr. & facit, qđ habet̃ s̃. eo. c. series. Ex quo no. ẽm do. Ab. ꝙ licet largo modo appellatione instrorum veniant testes, * c. ꝓuenit, j̃. ti. j. tñ in mã odiosa, ꝓhibita ꝓbatione p testes, non veniunt instrã, ut hic, & facit l. testiũ. C. eo. & 3. q 9. c. si debitum. Sed istam fallentiam reprobat hic do. Car. & forte melius, dicens, ꝙ ꝯ tertios testes non ꝑt fieri probatio p instrã, & dicit se ponderare istum tex. in ver. ꝯ illas ꝓbationes admittere, qui loquitur ĩdistincte de qualibet probatione. Item subest eadem rõ, s. infinitatis vitandæ, & est impugnatio colorata. Tñ ꝯsiderando dici posset, ꝙ procedat, maxime q̃n non probaret instrm de nouo peruenisse ad notitiã partis, alias forte procederet cõis op. tum p rõnes suas, tum pp gl. in d. §. si quis testibus. Et iste tex. restringetur ad probationes per testes. Vltimo scias allegare istum tex. cum iuribus adunatis in glos. ꝙ lex sæpe abhorret ĩfinitatem, * & hoc dictat rõ Philosophorum, qui habent pro inconuenienti processum in infinitum, vt in 3. Physicorum, tra. de infinito, ad idem. c. 2. de resc. in 6. Ex quo infert Spe. in ti. de pig. §. j. ver. sed cum pignus, ꝙ lʒ creditor possit pignorare pignus sibi datum, l. 1. C. si pignus pi- 4 gnori datũ sit, attamẽ † nõ poterit pignorare vltra bis * rõne infinitatis euitãdæ, de quo tñ Ang. in d. l. 1. Et hinc ẽ ꝙ si est ꝯpromissum, quod toties pœna ꝯmittatur, quoties ꝯuẽtum fuerit, non committitur, nisi bis, secundum Bal. in l. si duo patroni. §. qui semel. ff. de iureiu. Allegat l. fideicommissa. §. si quis 10. de le. 3. Et hinc est, quod si est data potestas arbitro prorogandi compromissum semel & iterum, nõ intelligitur vsq; ad infinitum, sed pro duabus vicibus, secundum Bal. in c. præsentata. j̃. eo. & in c. tua nobis. j̃. de appel. Et vtrobique dicit se consuluisse, ꝙ arbiter per potestatem nõ potest sibi prorogare tempus donec vixerit, vel ad longum tempus. De hoc etiam plene, per Bal. in rub. apud quem, vel quos contro. dici debeat, & Ro. in l. 2. in pen. char. ff. de re iud. & Bal. in c. fi. s̃. de consue. & Ang. Imo. & Ro. in l. si finita, in princ. ff. de dam. infec. & Bal. in l. 1. C. vt in possessio. le. Et hinc est, ꝙ non valet pactum, ꝙ in perpetuum à communione

* Testes. *Adde Ioan. de Imo. in Rub. de fi. instr.*

* Infinitatem. *Adde Alex. in l. Stichum. §. stipulat. de ver. ob. & consil. 16. incipi. Breuiter in causa nu. 9. vol. 4.*

* Vltra bis. *Ad de Alexan. in l. quod bona §. fi. de dam. infec.*

ne non discedat, l. in hoc iudicio. §. si ꝯueniat. ff. cõi diu. Et hinc est, ꝙ licentia de extrahendo bladum, vel aliqd de ciuitate, non durat vltra septem dies, ſm Bart. in l. 2. C. de tractatoriis. li. 12. Et hinc est, ꝙ dispensatus, vt possit duplici officio fungi, intelligit̃ ꝑ tribus annis tm̃, ſm Bar. in l. fi. C. de exacto. & exec. lib. 12. Et hinc est, ꝙ si bãnito est ꝯcessa securitas simpl'r, vt possit venire, intelligitur semel tm̃, ſm Bar. in l. dotis, la. 2. ff. de iure do. ꝑ tex. ibi, & in l. boues. §. hoc sermone. ff. de ver. sig. Et hinc est, ꝙ vendens vuas, vel rosas, vineæ, vel rosarij fructuficantis bis in anno, intelligit̃ de primis tm̃, ſm Bal. in l. diuortio. §. qđ in anno. ff. sol. mat. Et qđ simplex sermo intelligat̃ de prima vice, dicet̃ alias post do. An. pulchre ꝯs. 35. Et hĩc est ẽt ꝙ si fideiussor ꝓmittit p̃sentare toties, quoties, ꝑ binam p̃sentationem liberabitur,* ſm Ang. in l. orationem. ff. de feriis, & in l. si finita, in prin. ff. de dã. ĩfec.
5 de quo ibi latius ꝑ Ro. Et † hinc est, ꝙ emphyteusis informiter recepta, non intelligitur vltra quartã gñationẽ, vt in §. emphyteusi. in Aut. de non alienãdis. Et in hac mã vide alia q̃dam per Ro. in rub. ff. de arb. & Ang. in l. 2. §. qđ diximus. ff. si qs cautio. & Ang. ĩ l. fi. ff. de feriis, & gl. 2. in d. c. cum in multis, de resc. in 6. Et in aliquibus casib. toleratur infinitas, qñ verba ꝯhentium vl' subiecta materia hoc requirit, vt magistrat' ꝑ Bal. in l. 1. C. de sen. q̃ pro eo, qđ inter. post Bar. in l. qui bona. §. fi. de dam. infec. Et iõ dixit Bal. in l. veluti. §. hæc vox. ff. de eden. ꝙ stante statuto, ꝙ causæ inter ꝯiunctos ꝯpromittantur, & factum fuit semel ꝯpromissum & expirauit, debebit iterato fieri, & quoties op' erit, qa sp̃ subest rõ statuti. Et idẽ ipse no. in l. qui ꝑ salutem. ff. de iureiu. & in l. fideicommissa. §. si qs 10. ff. de le. 3. & Ro. in l. prætor. §. hoc aũt. ff. de ope. no. nun. & per Raph. in l. si cum dotem. §. j. ff. sol. ma. & Spe. in ti. de arbi. §. excipitur. ver. sed quid si fuit actum. Ista tamẽ sunt tracta pro quodam discursu.

Liberabitur. Adde Ang. l. 2. §. qui exhibẽ. ff. de cust. reor. & in l. si finita. in prin. ff. de dam. inf. alleg. in tex. per l. fideicõmissa. §. si quis. de le. 3. & Alex. consi. 145. incip. quoniam abunde. ĩ prin. nu. 3. vol. 2.

SUMMARIUM.

1 *Compromissum an expiret morte compromittẽtis, vel morte eius, in quem compromissum est.*
2 *Compromissum sicut expirat per mortem vnius arbitrorum, ita ꝑ absentiam longæuam & diuturnam expirat compromissum.*
3 *Electus in Episcopum non tenetur expedire causam, in qua fuerat electus arbiter.*
4 *Testes qui iterum examinantur coram iudice, an iterum debeant iurare.*
5 *Habens electionem an possit post primam electionem variare.*
6 *Testis secundo examinatus si dicat aliter, quàm dixit in prima depositione, an fidem faciat.*
7 *Acta ordinatoria iudicij facta coram arbitro, an faciant fidem coram iudice. Et concludit, quòd non.*
8 *Fallit vbi partes consentirent.*
9 *Acta instructoria causæ, concernentia factum gesta coram arbitro, probant vt in iudicio ordinario.*
10 *Limitatur, nu. hoc, & nu. 14.*
11 *Confessio facta coram arbitro non valet coram iudice, nisi tanquã extraiudicialis.*
12 *Testes recepti coram arbitratore, non faciunt fidem coram iudice.*
13 *Limita hoc, vt hic, secundum Bal.*

CAPITULUM L.

Præsentata. Attestationes receptæ ꝑ arbitrum fidẽ faciũt in iudicio, dummodo testes mortui sint, si vero viuunt, est ĩ optione illius, ꝯ quem testes producti sunt, an velit attestationes recipere, an testes de nouo recipi. H. D. In tex. ibi prędecessorem. No. secundum do. Car. & do. Abb. ꝙ † compro-
1 missum factum per prælatum super iuribus ꝑlaturæ transit in successorem * nisi aliud expresse caueat ĩ compromisso. Et ita limitat c. fi. de ar. Item dũ mõ sit factum authoritate superioris, alias nõ, qa eẽt ꝑsonale, c. veniẽs. & c. de cætero. s̃. de trãsac. Et simile no. Inno. in ca. significauit. s̃. de resc. Et ꝓcedunt ista in ꝯpromisso facto ab habente dignitatem actiue. Quid aũt, si passiue, hoc est, ꝙ in habente dignitatẽ sit ꝯpromissum nõ expresso noĩe, an trãseat in successorẽ? Videret, ꝙ sic, per c. qm̃. s̃. de of. dele. Sed ꝯrium tenet hic Imo. allegando Inn. in c. fi. s̃. de of. dele. & Bar. in l. qui liberis. §. hæc verba. ff. de vul. & pup. vbi limitãt d. c. qm̃ ab. qa lʒ expressa sit dignitas, vr̃ poti' ꝯtẽplata ꝑsona ex eo, ꝙ ꝯsueuit ꝯpromissum fieri in amicos cões, & nõ in alios vt docet experientia, ſm ipsum, pro quo vide oĩno Bal. late idem tenentẽ de ꝯpromisso facto in Regem Frãciæ, in c. 1. de inuest. ĩ mar. facta, ver. sed pone, duo magni dñi, & in l. fi. in 6. q. C. de hær. inst. & in l. fi. §. sed & si qs, circa prin. C. cõia de le. & in auth. si tñ. C. de temp. ap. & Imo. & Pau. de Cast. in d. §. hæc ver. & d. Ab. & Imo. in d. c. fi. lʒ do. An. ibi al'r dixerit. Hoc bñ no. In tex. ibi, ꝑ 12. die-
2 tas. No. ſm Host. & alios ꝙ † sicut ꝑ mortem vnius arbitrorum, ita ꝑ absentiam longæuam* & diuturnã expirat ꝯpromissum, vel saltẽ p̃t alio pars impune recurrere ad iudicẽ ordinariũ, ꝯpromisso nõ obstãte. Sicut enim pars hic potuit impetrare delegatũ, ita potuisset recurrere ad ordinariũ, arg. l. pe. C. de arb. Et per istum tex. colligit hic do. Car. talẽ doctrinã, ꝙ absens lõgo interuallo, & astrictus ĩ illo loco ad residendũ, habet̃ pro mortuo, quo ad actus expediendos in alio loco, q ñ p̃nt expediri extra locum. Et hoc ꝑ istũ tex. qui ꝯparat istos duos ca-
3 sus. An † aũt iste assumptus in archiepm̃ ꝑ hoc solum excusaretur, vt non cogeret ꝓnunciare? Gl. hic tenet, ꝙ sic ꝑ l. ñ distinguemus. §. sacerdotio, ff. de arb. Sed do. Car. hic refert in ꝯriũ, Pe. de Sansonia, quia in §. sacerdotio. mutatũ erat forum, qa laicus erat factus sacerdos, & sic ꝑ laicum iudicem non poterit amplius cogi, q̃ rõ cessat hic, cum iste primo erat clericus. Qđ dicit esse notãdum pro intellectu d. §. sacerdotio. Et idem tenet do. Ant. hic. Sed opinionẽ gl. tenẽt hic Bal. Imo. & do. Ab. firmantes, ꝙ dignitas superueniẽs in clerico, qa acceptauerat ꝯpromissum, liberat eũ, vt ñ possit cogi finire, ꝑ d. §. sacerdotio, qa nõ ponderat ille tex. mutationẽ fori, sed qa sacerdos nunc hẽt vacare sacris, & iõ fauore diuinæ maiestatis non ꝯpellit̃. Nec minor est rõ, ſm eos, in transeũte de vita laicali ad clericalẽ, q̃ de clericali simplici ad epalem. Et ꝑ hoc ẽt põderat Im. multitudinem occupationũ in ꝑlato. Vñ succedit, qđ habet̃ in l. lʒ allegata in gl. Et dicit Bal. hic, ꝙ taliter honoratus dr̃ nouus hõ, ꝑ l. cum falsa. §. 1. ff. de ꝯd. & de mõ. In tex. ibi respuentes. Nota ꝙ pars, ꝯ q̃ fuerunt corã arbitro testes producti, si non vult stare attestationib. viuorũ testium, ñ tenet eos reproducere, sed satis est dicere, ꝙ non vult illis stare. Ex quo vlt'r infert̃, ꝙ si is, q eos ꝑduxit corã arbitro, vult iterũ eos ꝑducer̃ corã iudice, hoc faciet suis expẽsis, ſm do. Car. hic, quem sequit̃ do. Ab. eo tacito, & reprobãt in hoc Cal. dicentes, eum nõ ꝯsiderasse istũ tex. in quo nõ dr̃, ꝙ testes reproducantur ad petitionem partis ꝯ quam producti fuerãt, imo in dicto verbo innuit ꝯrium, sufficit enim illos respuere & consentire, ꝙ iterum admittantur, alia autem pars po-

stulas

Successorem. Adde Bartol. &

Bal. in l. diem pro ferre. §. 1. ff. de arbit. post Inn. in c. ex parte, eo. titu. Abb. & Ant. de Bu. post gl. in c. fi. de arb. Spec. ti. de arb. §. finitur. ver. item morte. Bart. in l. qui liberis. §. hæc verba. col. 2. ff. de vul. Bu in c. Quintauallis, de iureiu. in 13. diff. & ibi Abb. in 9. dif. & Inn. in 12. dif. Bart. & alij post ipsũ in l. si qs arbitratu. ff. de ver. obli. Lanfr. in trac. de arbitr. 9. q. 4. q. prin.

*Absentiã lõgeuã. Adde qđ si vnus ex cõpromittentib. est mortuus ciuiliter, an expiret cõpromissum Barto in l. si quis arbitratu. in fi. de ver. obli. quẽ ibi sequũtur Alexã. Roma. Ias. & Soc. asserentes hãc esse cõem * opinionem, & loquũtur in bãnito. An autem idem sit ꝑ ingressum monasterij, & dicas idem esse. arg. tex. in l. Deo nobis. C. de epis. & cle. auth. ingressi, & auth. si qua mulier. C. de sacrosan. eccles.*

ſtulat iterũ examinationẽ,& iõ eius ſumptibus fiet,4.q.
3.§.venturis,in verbo,poſtulaſti,& in ca.ſtatutũ.§.pe.de
4 reſc.in 6. An † aũt debeant iterũ iurare, qñ examinanť
coram iudice? Dic, ꝙ ſic, ſm Io.An.Bal.do.Car.& dom.
Ab.hic,qa perempta ĩſtantia alterius tribunalis, pereũt
oĩa iſta ordinatoria,q̃ reſtringunť ad illa, l. cum apud.ff.
iu. ſol. Et ꝙ ſublata inſtantia iterari debeat inřm, dicit
do.Ab.eſſe bonum tex.in c.2.de iu.cal.in 6.Melius alle-
gaſſet tex.in c.fraternitatis,s̃.eo.vbi fuit dictum.ĩ 2. no.
& tex.in l.qui bona.§.ſi qs ſtipulaturus.ff.de dam.infec.
ꝑ quem in terminis idem tenet Bal.in l.fi.ante fi. C. de
teſt.vbi vide.Tetigi in c.ꝑ tuas,quaſi in fi.s̃.eo.Quid aũt
ſi iſte ꝯ quem recepti fuerant teſtes,eligeret ſtare atteſta
tionibus,vtrum poſſet variare & reſpuere? Dic, ꝙ non,
ſm do.Car.hic,ſi eſt perſona eccleſiaſtica,in qua varia-
tio eſt prohibita,c.qđ aũt.ĵ. de iurepa. Bñ facit vltra ip-
ſum,qđ no.Hoſt.& alij in c.ꝯtinebať.ĵ.de ijs, q̃ fiũt à p̄-
la.dum dixit,l.quoties.C.de rei ven.non habere locum
ĩ pſona eccľaſtica.Sed dicit do.Car.ꝙ idẽ erit ĩ laico,qa
ſtatim poſt electionẽ res deſinit eſſe integra, & acquiriť
ius ipſi aduerſario.Iõ nõ eſt locus variationi, c. ſi tibi,de
p̄b.in 6.Et facit vltra ipſum rľa,mutare,de reg.iu. in 6.
Et idem de laico firmat Bal.ĩ d.l.fi.ante fi. Gñaliter aũt,
5 an † habens electionẽ poſſit poſt primã variare, diſtin-
gue,vt hic ꝑ do.Car.cui adde,q̃ no.Bar.in d.l.de reb. cir
ca prin.ff.re.amo.& Pe.de Anc.ꝯſ.210.inci. Franciſcus,
& Rota in antiquis,concluſione 37.&
* Bal.in l.poſt legatum,in fi.ff.de iis,q.
vt ind. & Imo.poſt Dy.ĩ l.pr̃.§.fi. ff.de
ꝯd.& demõ. & Bal. in aut.habita.ver.
tertio quæro. C.ne filius pro patre,& ĩ
l.fi.§.cum in iis,C.de fur. & Bal.Ang.
& Im.in l.ſi cum dotem.§.eo aũt tꝑe.
ff.ſol.ma.& Io.And.in d.reg. mutare,
cum ſi. Quid † aũt,ſi iſti ſecundo exa
minati aliter dicerent? vide late dom.
Ab.hic ꝯcludentem, ꝙ ſi non põt di-
ctum concordari, non valebit ſm,
nec ẽt primum,ꝯ Cal.hic.De ſcđo cla
rum eſt,vt ꝑ gl.in c.cum cãm, & ĩ c.ve
niẽs.el 2.& in c.cũ in tua.s̃.eo. De pri-
mo videreť,ꝙ valeret,ꝑ c.ſicut nobis.s̃.eo.Dixi ĩ d.c. cũ
in tua,in 2.ꝯcluſione.Contrariũ eſt verius ĩ caſu iſto,qa
opinio,de qua in iſto tex.denotat,ꝙ volẽte ipſo,qui hẽt
optionẽ,atteſtatio ñ valet,alias iſta opinio nulla eẽt, vt
hic ꝑ ipſum. Et ꝑ hoc limitať diſtinctio ſcđæ ꝯcľonis.In
gl.in verbo,acta,in fi. An & qñ acta coram arbitro fidẽ
* faciant coram iudice, * collige ex
dictis Doc.hic,& in l.pe.C. de arb.& ĩ
l. fi. C. de teſt. & ordina duas conclu-
ſiones.Prima concluſio, Acta ordina-
7 toria iudicij facta coram arbitro non
faciunt fidem coram iudice, ſm Inn.
Io.An.& oẽs hic, qa non põt ſuꝑ ipſis
fundari ſnĩa, cũ non ſint iudicialia,ex
quo arbitri ſnĩæ non pareť, niſi metu
pꝑnæ,l.1.C. de arb. & ꝑꝑ mutationem
tribunalis,l.cũ apud.& ibi Bar.ff.iu.ſol. Ad iſtum tex.in
ver. iuxta hmõi acta, rñdent Doc. ꝙ vel hoc proceſſit
ex ſpãli mandato Papæ, vel intelligitur de actis cauſæ,
& non iudicij,q̃ differunt, vt patet in ſequenti ꝯcluſio-
ne.Et cũ iſtis ꝯcordat Bal.in d.l.pe. ad fi. & probãtur ex
ijs,q̃ dixi in c.cãm,el j.in quarta regula,s̃.eo. Et ꝑ ibi di-
cta ꝯfirmatur latius id,qđ ſubdũt Doc.hic,in quantũ li
mitãt iſtã ꝯcl.non ꝓcedere,quo ad actus præteritos,pu-
ta interruptionis,p̄ſcriptionis & litis ꝯteſtationis. Dic er
go,vt ibi,& eſt prima limitatio.Secũdo limita,niſi par-
8 tes ꝯſentirent, ꝙ iterato illa acta ordinatoria valerent
coram iudice abſque alia monitione, ſm Inno.& alios
hic, quorũ dicta limitat do.Ab. dũmõ nõ agať de acti-
bus ſubſtantialib.non dependentib à ptãte partium,de-
qb.ꝑ gl.in c.de cauſis.s̃.de of dele.cum ꝯcor. qa ſicut ñ
pñt illis renũciare,vt ibi,ita iſta, q̃ aſpirant ꝑ acceſſum
ad aliud tribunal, nõ poterũt haberi ꝓ reuocatis partiũ

* *37. Adde quod eſt. 22. alias ĵ.de præben. inc.no.qđ vni ordinarius, & adde deciſ. 31. in ant.de conceſ.præben.inci.no.quod vbi habet Epiſcopus.Ab.in c.quod autem. & in c. cũ autem, de iure patron.gl.in cle.plures. eo. titu.*

* Iudice. *Adde Spec. ti. de inſtr. edit.§.oſtenſo.ver ſi.& ſcias. & verſi.in quibus, & in ti. de proba.§.videndum. ver. hoc quoque. & ſeq.*

ꝯſenſu,vt hic per ipſum,cui pro & ꝯ adduci poſſent, q̃
alia difficultate habenť in ſimili ꝑ Bar.in l.cum q̃rebať.
ff.de iu.ꝑ Ang.in auth.ſi tñ,circa prin.C.de temp.app.ꝑ
Ab.in c.fi.in vlt.col.s̃.ti.1.per Bar.in l.mutari.ff.de ꝓc.ꝑ
Imo.in d.c.de cauſis,ꝑ do.An.& Imo.& do.Ab.in c.ve-
nerabilis.s̃. de iu.dum tractant,an perempta inſtantia,
& ſic actis ordinatoriis, poſſint partes ĩ alia inſtãtia hr̃e
illa acta cõi ꝯſenſu ꝓ renouatis,& qa cõiter dr̃,ꝙ iõ ſu-
ſtineret opinio do.Ab. hic, ſed tenẽdo opinionem ꝯriã
in illa qõne,ꝙ imo poſſint,ꝓut multi tenent, remane-
ret dubia op.do.Ab.hic,niſi ſaluet in caſu ſuo, ſ. in actis
factis coram arbitro,q non eſt ꝓprie iudex. Et intellige
iſta,ꝙ vtraque pars ꝯſentiat,ꝑ ea,q̃ de actis nullis habui
mus in ca.cum cãm.s̃.eo.Sumus.n.extra caſum huius c.
& ſic data nullitate requiriť ꝯſenſus vtriuſq; Scđa ꝯclu
9 ſio. Acta † inſtructoria cãæ ꝯcernentia factum geſta co
ram arbitro,ꝓbant in iudicio ordinario,vt eſt caſus hic
& in l.pe.C.eo.qa graue eſſet,ꝙ talia perirent, cum nõ
poſſint de facili iterari,ſicut in ſimili perẽpta inſtãtia ta
lia non pereunt,vt diximus in d.c.cãm, in 4.rľa Limita
10 † primo,niſi teſtes producti coram arbitro adhuc viue-
rent,& pars non vellet eis ſtare,vt hic in tex.& l.fi. C.e.
Quare aũt ſit inductum iſto caſu,& non eſt ſic in teſtib.
receptis coram alio iudice, qa faciunt fidẽ corã alio, c.
cãm,el 1.s̃.eo.l.geſta.C.de re iu.vide Bal.in d.l.fi.ĩj.col.
ver.ſ; tu q̃ris,vbi dicit,ꝙ teſtes corã arbitro facilius mẽ
tiunť,q̃ corã iudice,q põt ipſos torquere. Quia igiť ſolẽ
nius examinãtur in iudicio,ſunt credibiliores. Aliã rõ-
nẽ late ponit do.Ab.hic, qa de mero & ſtricto iure non
deberẽt valere vllo caſu illæ atteſtationes factæ corã ar
bitro,cũ ñ habeat iuriſdõnẽ,ſed quãdã notionẽ,l.1.C.đ
ar.Sed lex ꝯſiderat,q̃ graue eſſet, vt atteſtatiões perirẽt
mortuis teſtib.iõ eas ex æqtate ſuſtentat.Quæ rõ ceſſat ĩ
teſtibus viuentibus,vt hic ꝑ ipſum. Limita ſecundo in
11 ꝯfeſſione facta coram arbitro, qa ſm quoſdam illa nõ
valet coram iudice,niſi vt extraiudicialis, ſm Cy.in l.1.
C.de ꝯfeſ.& ſequiť Io.An.in Spe.de ꝯfeſ.§. nunc viden
dũ,ver.quantũ,de ꝯfeſ.Et l; referat poſt Cyn.aliquos di
ſtinguentes, an laudũ ſit emologatũ,
* & tũc valeat,vt iudicialis, * an non ſit
emologatũ,& tũc valeat,vt extraiudi
cialis, & alios diſtinguẽtes inter arbi-
trũ & arbitratorẽ,tñ ipſe poſt Cy.t; ĩ-
diſtincte valere vt extraiudicialem,&
ſequitur Io.An.& do.An.hic,& d.An.
in c.Quintauallis, ver. decimaquarta
dñia.ĵ.de iureiu. Contrariũ t; hic Im.
ꝙ oĩ caſu valeat,vt iudicialis,qa d.l.pe.
ſimplr̃ loquiť,dicens,acta reſpicientia
deciſionem cãæ valere coram alio iu-
dice,nec dẽt ĩtelligi, ꝙ ꝯfeſſio valeat,
vt extraiudicialis, qa de hoc non erat
dubium,ꝑ c.ꝑ tuas,cum ſi.s̃.de ꝓb.Itẽ
qa litis ꝯteſtatio valet vt iudicialis,qa
interrumpit præſcriptionem, & ſic a-
cta reſpicientia deciſionem cãæ vale-
bũt vt iudicialia,arg.l.iã hoc iure.ff.de
vulg.& pup.Imo.dicit, ꝙ niſi emanaſ
ſet hęc decretalis,& l.fi.C.de teſt.atte-
ſtationes eſſent receptæ ꝑ illam l.pe. Et cũ hoc ẽt ꝯcor-
dat do.Ab.hic,l; non velit dicere, ꝙ ſit iudicialis,ſed di
cit,ꝙ p̄t allegari tanq̃ iudicialis,qa ꝙ eẽt extraiudicialis
non erat dubiũ. Itẽ ſicut atteſtationes mortuorũ valẽt,
non tanq̃ receptæ in ſummario, ſed tãq̃ iudiciales ordi-
nariæ,vt hic,ita ꝯfeſſio,q̃ forte de facili non poterit ite-
rũ haberi. Dicit tñ,ꝙ dictũ Cy. ꝓcedit de ſtricto iure. Et
ꝓ hac parte faciũt,q̃ de ꝯfeſſione in ſummario dicit In.
in ca.cum dilectus.ĵ.de ord.cog.& diximus in d.c. cãm
ver.ſcđo reſtringe. Ex quo dicto elicitur in ꝓpoſito for
tiſſima rõ,qa in ſcđo iudicio facilius admittit ꝯfeſſio fa
cta in primo,quàm examinatio teſtium. Patet ex ca.ve
niens,el 2.s̃.eo.iuncto illo dicto Inn.& tñ hic atteſtatio
nes ꝓbant. Ergo fortius cõfeſſio. Et iſta intellige in con
feſſione facta corã arbitro in mã,de qua poterat cogno
ſcere,

* *Iudicialis. Adde Ioan. And.in add. Specul. ti.de confeſ.§.nunc videndum, in addi. incipi. quæro ſexto. Pau. de Lea. in cõm. c. ex parte circa pe. vel ante pe.col.de confeſ. & Alex. conſ.19. inci. in his quæ in themate, col.3.in princip.ver.& licet quandoq; volu. 4. & cõſ.13.in ci.ex his,quę ĩ themate col. 3. ver. ſic ergo. vol.1.*

ſcere,alias nō,ſm Bal.pulchre in l.vnica.ver. vlterius q̃ ro.C.de cōfeſ.Vñ dicit Bal.in l.pe.ī fi.C.đ ar. ꝙ cōfeſſio facta corā arbitro ñ ꝑ oīa hēt vim cōfeſſionis factæ ī iudicio,qa nō infamat,l.qd ergo § ex ꝯpromiſſo.ff.de infamib. Vñ ſi corā arbitro qs ꝯfiteatur ſe feciſſe furta ñ eſt infamis,ſm ipſum . Qđ dicit tenendum menti ꝑpe-
12 tuo. Limita † tertio,ſeu declara , nō habere locū iſtam decr.in teſtib.receptis coram arbitratore, qa nō probāt corā iudice,ſm do. Ab.hic multū late, qa proceſſus arbitratoris nō hēt aliq̃ figuram iudicij . Vñ iudex non dr̃ ſibi ſuccedere, cum ſecū nullā habeat ſimilitudinem,ꝑ notata in d.ca Quintauallis,vt hic per ipſum.Cui adde Bal.idē tenentem in l.fi.C.de teſt. & ibi alle. Inn.in d.c. Quintauallis.Idem tenet do.Ant.ibi, in 14.dr̃ia. Et facit qđ ipſe ſubdit in 16.dr̃ia,dum alle.Spe. in ti.de litis cōteſt.§.effectus,in prin.ꝙ litis ꝯteſt.facta coram arbitratore non interrumpit præſcriptionem. Adde ēt Bal.idem tenentem in Margarita ad Inn.in l.factū, & in l.pe.C.đ ar.Et iſtam limitationem extende ad teſtes receptos corā honeſtis ꝑſonis nō ſuffultis aliqua iuriſdōne,ſm Bar. poſt Nic.in d.l.fi. Vnde infert, ꝙ teſtes recepti per ſyndicos villarum ſuper inquiſitione maleficiorum, nullā fidem faciunt iudici , licet q̃nque excuſent ſyndicum
13 ꝑꝑ iuſtam ignorantiam. Vr̃ † tñ Bal.ibi limitare iſtud de arbitratore, niſi ex facto partium aliud induceretur,*quia pōt valere robore pacti, qđ non valet robore iudicij, per illum tex. & facit qđ dixi poſt Inn.in ſecunda limitatione ꝓcedentis ꝯcluſionis.Item limita, ſm Bald.hic, niſi quis haberet duplicem ꝑtātem, ſ. arbitri & arbitratoris , & fuiſſet ſecutus formam arbitri,qa fecit litem ꝯteſtari & teſtes iurare, quia tunc licet in pronunciando ſequeretur formam arbitratoris, tñ adhuc hēt locū hæc decr.& alle.Iac.Bu.in l.pe.C.de ar.Et iſtud ſuſtineretur,qđ ēt ſentit Bar.in d.l.pe.& do.Ant.hic,lȝ do.Ab.hic ꝯ̃,ſed eius rōnes non tangunt hunc caſum Item limitat Bal. hic non ꝓcedere,iſta in tali caſu , videlicet ſi arbitrator ꝯ̃ dicta teſtium ꝓnunciauit,quos examinauit, & petita ſit reductio ad arbitrium boni viri , nam ex dictis atteſtationib.poterit fieri reductio, & ſic facient fidem in alio iudicio,& hoc,ſi iurauerint de ꝯſenſu partium,quia iurm̃ eſt ꝯuentionale,& oīa dicit intelligenda ſaluis pactis ꝯpromiſſi. Et iſtis adde, ꝙ atteſtationes receptæ coram iudice valent coram non iudice,id eſt,coram arbitratore,lȝ coram eo ꝓprie nō fiat probatio,ſm Bal.hic.
14 Alle.Inn.in c.Quintauallis.Limita † quarto,ſeu declara iſtam decr.ex dictis Inn. quem oēs ibi ſequuntur in c. cum in tua,in prin.s̃.eo.vbi dicit,ꝙ lȝ primi teſtes mortui probent coram iudice,vt hic,tñ teſtes recepti ī ſummario iudicio,& mortui,non probāt in plenario,quia nulla eſt eorū vox. Ad iſtū tex.r̄ndet, ꝙ agebat̄ de eadē mā, nā ordinarius, ſeu delegatus ſuccedit loco arbitri, ſed in iudicio ſummario nō ſuccedit ordinarius primo iudici,nec ad idē agit,qđ dñt hic do. Ant.& do. Ab.eſſe bene notandum ad intellectum huius c.& tñ hic omittunt. Extra gl. ſcias q̃dam dicta Bal. hic non diſcutiendo ipſa.Dicit enim ꝑ illum tex.in ver.iuriſdōne, ꝙ pro mero & mixto imperio pōt ꝯpromitti in verum arbitrum, qđ dicit eſſe notatu dignum & memoria tenēdū. Item dicit,ꝙ ſi eſt dictum in ꝯpromiſſo,, ꝙ arbiter poſſit quocunqȝ loco ſnīam ferre, non pōt hodie citare partes ad vnam ciuitatem,cras ad aliā,nec ad partes remotas,niſi ibi eſſent partes. Itē dicit,qđ ſi eſt dictū, ꝙ poſſit ꝓnunciare ſemel & pluries, nō tñ faciet teſtes publicari pluries corā ſeipſo,qa in hoc non dictat pactū. Itē dicit,ꝙ ſi ſemel diffiniuit cām,nō pōt iterū diffinire, & ſe corrigere,nā ēt de ꝯſenſu partiū nō corrigit diffinitiua. Alle.gl.in l.diuerſa.C.de tranſac. Iſta ergo verba intelliguntur de interlocutoria,vel vt poſſit addere,vel interrogare,vel declarare , vel ꝓnunciare hodie de vna parte petitionis,cras de alia,qđ alias nō poſſet,l.qd tñ.ff.de arb.Item dicit, ꝙ iſtud verbū Pluries in ꝯpromiſſo importat tribus vicib.nō in infinitū arg.c.lȝ el 3.s̃.eodem. Item p̄r,q̄n eſt dictum,ꝙ arbitretur intra certū terminū hoc adiecto, ꝙ poſſit ipſum ad voluntatē ſuā ꝓrogare, quoties poterit,de quo ꝑ eum ī locis, q̄ allegaui ī d.c.lȝ. ante fi.Item dicit,ꝙ ſi in caſu iſto reus non vult optare, ꝙ vult pœnam ſoluere, hoc pōt ēt per no.in cle.quamdiu.de ap niſi ſit dictū, * rato manente pacto. * Ponit ēt quædam alia, de quibus hic,per eum.

Induceretur. *Adde Barto in l. fi.C. de teſt. alleg. in tex. in 2. no. qui tenet contrarium & in l. cum antea. in fi. C. de arbitr. Bald. in l. properādum. §.fi. in fi. C. de iudici.*

Rato manēte pacto. Adde ꝙ hæc clauſula operatur in fauorem ſeruantis pactum,non in eius odium gl.& Doc. in c. potuit.in ver. potuiſſet expelli.de loca in l.2.C.de iure emphyt in gl mag. ver. repellere.in ver.item ſi promiſit pœnam. in l. qui fidem , & ibi Alex. vbi etiam per Bar. col. 2.ver. quæro quid ſi hoc caſu.ff. de tranſac. Dyn.& Barto.in l.cum pater.§.libertis. in ver. gl. ſignat. ff.de le. 2.Bal.in l.cum proponas. nume. 8.C. de pac. Abb. in c.cum inter. R nume.12.de elec. Bal.in addi.Spec.ti.de loco.colum 5.ver.clauſula,Rato manēte pacto. & ibi Spe.§.nūc aliqua.ver.36.et ſequēti.

SVMMARIVM.

1 *Religioſus non admittitur ad teſtimonium ſine iuramento.*
2 *Nouitius p̄t exire de monaſterio ſine licētia,nō facta profeſſione.*
3 *Princeps an poſſit ſtatuere, vt vni ſoli teſti credatur.*

CAPITVLVM LI.

1 Nuper. Non † creditur teſti ēt religioſo ſine iuīo.H.D. Et facit ad no. in c.cum nuncius.s̃.eo. vbi tactum fuit,q̄n religioſus poſſit teſtificari,de quo in Spe.e.ti. §.j.ver.item excipitur, ꝙ eſt monachus Itē facit ad notata in c.inſuper.s̃. eo. dum profeſſio ꝓbatur ꝑ illos de ꝯuentu, quia non eſt cā ſingulorum , ſed monaſterij. Ex quo notat ēt do.Ab. ꝙ profeſſio pōt probari ꝑ teſtes abſque ſcriptura,& dicit ad idem eſſe bonū tex. cum gloſ.in c.vidua.20.q.1.& in c.porrectum.j̃.de regul.Item facit ad notata in c.edoceri.s̃.de reſc.dum ſolus cuſtos fratrum agit hic noīe ꝯuentus, de quo ꝑ Inn. in c.fi.s̃. de maio.& obe.& oēs in c.cauſam.el 1. & in c. cum deputati.s̃.de iu.Item no.ꝙ p̄latus pōt agere, vt repetat ſubditum. Ad idem c.abbates.18.q.2.ſicut p̄r vendicat filium,& dñs ſeruū,l.1.ff.de rei vend.facit ca.multos.54.diſt.& c.1.s̃.qđ metus cā , & c. præſens. 20.q.3.Et
2 pondera iſtum tex. ꝙ † egrediendo de monaſterio non tenet nouitius petere licentiā * de neceſſitate,ſed pōt exire ad libitū non facta ꝓfeſſione,nec tenet̄ redire,niſi probetur ꝯ̃ eum ꝓfeſſio,ꝑ iſtū tex.quē bñ no.ſm do.Ab. qui ex hoc dicit ſe credere,ꝙ monaſteriū ñ poſſideret,niſi ꝑ ꝓfeſſionē, qa liber hō non poſſidet̄ ſine cā,l.cū hæredes, in fi. de acq. poſ.& iō oportet, ꝙ probet̄ illa cā poſſidēdi ſicut dr̃ in marito petente reſtitutionē ꝯiugis,ī c.ex parte,& in c.ex trāſmiſſa. s̃.de reſt.ſpo.q̄ iura pn̄t obſeruari in caſu iſto,ſm ipſum. Et iſta no. qa adhuc nō legi alibi.Item ꝑ iſtum tex.no.Bal. hic, ꝙ profeſſio dēt fieri in p̄ſentia partiū. Et ſimile dicit in feudo, quia pares curiæ debent eſſe p̄ſentes, ꝑ c.1.de feudo guardiæ.Item ꝑ iſtum tex.cū dictis Doc.infert hic do. Ab. ꝙ in dubio nō cenſetur quis profeſſus,licet probetur ingreſſus,ſed oportet,ꝙ monaſterium probet,ex quo alter negat. Extra gl.di-
3 cit Inn. hic, ꝙ † ſolius epī teſtimonio creditur ī foro ſeculari ex priuilegio. c.quicūqȝ.11.q.j. qui tex. ſm ipſum nō loquitur in cauſis fori eccleſiaſtici , in quo Imperator non potuit ſtatuere,& ſequitur Hoſt.per ca.fi.de rebus eccle.

Petere licentiā. Adde Abb. in c. ſtatuimus. de regular. per illum tex. in ver.libere. vt no.in c. de multa, de præbend.& egrediendo ſine licentia non ſit inhabilis ad ordines , vel beneficia eccleſiaſtica vel ſeculoria.c.poſtulaſti.de regu.vide tñ ad hoc quatuor fallentias,quas ponit Ab.vbi ſupra. intellige , niſi ſit ꝓfeſſus tacite vel expreſſe de qua ꝓfeſſione tacita vid̄ in c.vidua. de reg. & ibi Abb. & vi.Clem eos. de regular. nota tamen quòd profeſſio tacita intra annū non ita

ita obligat, sicut expressa. c. cōstitutionē, de regular. in 6. sed obligat ī cōi, ita vt nō posit à religiōe expelli si nō vult. et p hoc vide oēs sūmistas in ver. Nouitius.

nō alie. & c. sicut te. ī. ne cl. vel mo. Et adde, ꝙ istud priuilegiū nō posset Imperator reuocare, qa ꝯcedēdo ipsum nō subdito, trāsiuit in ꝯctum, fm Inn. in c. nouit, sup ver. Theodosius. s. d iu. & Arc. in c. quicunq;. cū ꝯcor. quas de di. in c. 1. in 1. char. s. ti. 1. & fm pdicta aliqd operat, d. c. quicunq;. quis Spe. in ti. de test. §. restat. ver. 22. & gl. in c cum deuotissimam. 12. q 2. & in d. c. nouit, dixerint ipsum esse correctum p c. cum à nobis, ī fi. s. eo. Cuius ꝯrium expresse firmat Inn. hic, quem sequtur do. Ant. do. Car. & do. Abb. Et pp istud dictū Inn. decidit Ro. in singulari 365. * ꝙ cōitas n recognoscēs superiorē pōt statuere inter subditos suos, vt cā decidat testimonio unius digni viri Et idem tꝫ do. Ab. hic, colligens, principē ex cā posse recedere ab illo, In ore duorū, & cætera, lꝫ dicat, d. c. q cunq;. hodie nō seruari. Sed de isto dicto Ro. & do. Ab. sæpe dubitaui, vel & tetigi in d. c. cū à nobis, in 3. no j. ꝯclusionis, qa si soli imperatori nō credit, d. c. cū à nobis, in ver. quātæcunq;. Ergo nō pōt plus alteri ꝯcedere, q ipse habeat. l. nemo. ff. de regu. iu. Et lꝫ aliqn augeat numerū testiū, nō restringit, ꝙ vni credat in pjudicium partis. Secus, si pars ꝯsentiat, l. Theopōpus. cū simılib. ff. de dote plegata. Attamē decisio ista pēdet tota ex notatis p Inn. in c. q in ecclarū. s. de ꝯst. & Cy. Bald. & Sal. post gl. in l. fi. C. si ꝯ ius, vel vti. publ. in q. illa, vtrum imperator ex cā possit statuere ꝯ ius diuinum. Vltimo itellige, ꝙ ad hoc, vt valeat testimoniū non iuratum, non sufficit, ꝙ pars non ꝯdicat sed requiritur expressus consensus, fm Host. hic, p c. de test. s. eo. & sequunt alij. Et dum gl. hic dicit, ꝙ creditur vni, vbi alteri non pjudicat, vide Inn. & do. An. in rub ī. de consec. eccl. vel alta. cum plurib. concordantiis, quas dedi in c. veniens. el 1. in vlti. char. supra eo

*365. Adde qd est singul 361. et * inci. Tu scis quod dispositio, cui add Aucto. in c. cū à nobis, hoc eod. ti. Ias in l. admonendi. col. 71. n. 193. de iureiu. Spe. in titu. de teste. §. restat fall. 22. & vi. eundē Roma. ī consilio. 715. inc. an Papa. Aucto. in c. veniēs. il j. in fi. hoc ti. in c. constitutus, in versi. Limita quadrupliciter, et ver. 2. limita, de rescr. in c. sicut. cir prin. in versic. & hoc est adeo verū, de sen. excom.*

SVMMARIVM.

1 *Sanctus ante quàm canonizetur, quæ sint probanda.*
2 *Ecclesia potest errare in canonizatione sanctorum.*
3 *Testes sunt secrete examinandi, alias non valet, quod agitur.*

CAPITVLVM LII.

1 VEnerabili. Diligenter examinādi sunt testes, ēt cū īminet canonizatio alicuius sancti, & agit de pbāda eius vita & miraculis. H. D. Et † de ista canonizatione aliqua ponūt hic Scribētes maxime, ꝙ ad ipsam nō sufficit pbare miracula, sed debet ēt pbari sanctimonia vitæ, * p istū tex. in ver. vita & miraculis, qa multi non sancti faciunt miracula, aut vi verborum, vt ꝯsecratio eucharistiæ; aut vi parētelæ, vt Rex Fraciæ, vel illi de domo sctī Pauli arte magica, aut ex charitate sola, vt de cō sec. dist. 4. c. solet, vt hic p eos, & ē gl. optima in c. vnico, in ver. pcipimus, de reli. & vene. sanc. ī 6. Requirūt aūt miracula, nō qa sunt necessaria ad beatitudinē, sed qa ēt nō pōt alr sciri alicuius beatitudo, nisi p miracula. Est aūt miraculū, fm Bal. qn id, qd nō pōt fieri per hoiem virtute humana, fit hoīs ministerio. Et † solet dubitari, vtrum eccla possit errare in canonizatione sctōrū? * ī quo vide gl. ī ver. sedis Apostolicæ. ī d. c. vnico, q dicit, ꝙ hoc accidere pōt: sed non est credendū. sed B. Tho. pulchre in Quodlibetis, Quodlibeto. 1. art. vlt put refert Car. sancti Sixti in tractatu, de ptāte Papæ, q. 51. vbi dicit, ꝙ Papa nō pōt in hoc errare, qa nō ꝯsiderant psonæ eorū, fm quas dici posset errorem possibilem & impossibilem, sed diuina puidentia, q ecclesiā suā dirigit spū suo sancto, vt nō erret, fm qd pmisit Io. 14. Spūs docebit vos oēm veritatē, & cætera. Et si argueret in ꝯriū, nullus pōt esse certus ita de statu suo, sicut ipsemet, qa q sunt hoīs, nemo nouit, nisi spūs hoīs, ad Corinth. 1. Sed hō non pt certus esse de seipso, an sit in statu salutis, Ecclastici 9. Nescit hō, vtrum dignus sit odio, vel amore, Ergo minus Papa. Rndet, ꝙ ipse Papa informat testib. vt hic, ꝯcurrēte īspiratione Spiritussancti, q oīa scrutat, ēt pfunda. Simılr si diceret, q nitit medio fallibili, pōt errare, sed eccla vtit testimonio miraculorum, vt hic, & illud est fallibile, vt pdixi, ergo eccla pt errare. rndet, ꝙ Deus pseruat ecclesiam, ne in talib. erret, & ita residet. Sed facilius sustineret opinio gl. in d. c. vnico, ꝙ eccla in hoc errare pōt. Et si diceret, eccla errare non pōt, c. a recta. ibi, nunquam errasse pbat. 24. q. 1. rndeo, ꝙ illud dēt intelligi, ꝙ non pōt errare in fide, seu articulis fidei, nam p hoc tm orauit Christus ad patrem. Ego pro te oraui Petre, vt non deficiat fides tua. Sed in occultis eccla ēt vniuersalis errare pōt, vt elegāter declarat do. Ab. in c. à nobis, el 2. ī. de sen. excō. pillum tex. vbi eccla pt errare ligando non ligandū, & absoluendo nō absoluendū, qa non pt de occultis certitudinaliter iudicare, c. vnico, vt eccl. benefic. Sed in talib. sequit indicia & opinionem, & ista sunt fallibilia. Et si diceret, iudiciū ecclesię ꝯformat se iudicio Dei, d. c. vnico, sed Deus nō errat, ergo nec ecclesia. rndetur, ꝙ ꝯfirmat se, in quantum pt, sed aliqn non pt, vt in occultis. Et p hac parte facit illud, Multa corpora sanctorū venerantur in hoc mūdo, quorū aīæ cruciantur in inferno. Cætera īmā de solennitatib. canonizationis, & multis aliis, vide p gl. & Doc. in c. 1. ī. de reli. & venera. sanc. & plenissime vltra oēs p Archiepum Florentinū in 2. partes. partis suæ summæ, in rubrica, de statu summorum Pontificum, in 14. char. Et qualiter debeāt deponere testes de miraculis, dixi in c. lꝫ ex quadam, ante fi. s. eo. In gl. fi. in fi. No. testes separatim & secrete examinādos, &
3 adde, ꝙ † si simul examinant, non valet examinatio, vt no. gl. 2. in c. cum cām. s. eo. & ibi do. Ab. & Spe. in ti. de teste. §. nunc tranctandum, in prin. & ver. sed pone, pdu xi, & hoc pp rōnem gl. Dicas tñ, ꝙ non est improbatū, imo vtile, alias psonas esse psentes, maxime in arduis, fm Bal. in l. nullū, ver. quarto no. C. de test. & do. Ant. & do. Ab. in d. c. cum cām. Et hinc est, ꝙ de necessitate alij vocant in cā hæresis, c. vt officium, de hær. in 6. tñ i aliis causis sufficit iudex cum suo notario, vt p gl. in l. curet. ff de test. & in l solam. C. eo. & dom. Ant. post alios in c. qm ꝯ. s. ti. 1. Nec obstat huic gl. c. 2. in verbo, pariter & testes admittāt. s. de cau. pos. & proprie. qa ibi dictio, Pariter, non determinat numerum testium, vel pluralitatē cārū, qa testes simul dēnt deponere de possessione & proprietate, vt verbum, Pariter, referat ad verbū, Audiatur, & non ad verbū, admittant, vt ēt aliqd p do. An. ibi.

Sactimonia vitæ. Adde p requisitis in canonizatiōe Sāctorū, tex. in c. miramur. 66. dist. in c. ex studijs de præsump. in c. omnis. 7. q. 1. in c. vide quam bonū. 1 q. 1. & in c. cathecumenum et in c. Baptismi vicen. de consec. dist. 4. Sanctorū. Adde S. Tho. qd lib. 9. q. vlt. & Io. de Neap. post ipsum quod vi. vbi pul chre distingunt in hac materia.

SVMMARIVM.

1 *Testis, qui obscure deposuit, iterum examinatur officio iudicis, & nume. 2.*
3 *Iudex post publicationem potest repetere testes, vt declarent dictum suum.*
4 *Testes an possint repeti post publicationem ad instantiam prosequentis inquisitionem.*
5 *Testium subornatio nunquam timetur in iudice.*
6 *Testium dicta qualiter interpretantur.*
7 *Testium dicta non sunt interpretanda secundū iuris subtilitatem.*

CAPITVLVM LIII.

CVm clamor. Officio iudicis iterū examinat testis, q obscure deposuit. No. ꝙ † obscurum dictū testis habet pro non dicto. Ad idem glo. in §. itē in criminali. 4 q. 3. & Ang. in ver. simplicibus, in c. qui eps. 22. dist. no. Spec. in ti. de teste. §. 1. ver. item

irē ꝙ testis obscurus.& dicit Bal.in l.j.C.de emen.Iusti-
ni.Cod.q fides testis pp nimiā obscuritatē dr̄ vacillare.
Et hinc est,ꝙ verbū Testis ambiguū,interpretat̄ ꝯ pdu-
centem,c.in p̄sentia.s̄.ti.j.& vide Arc.post gl.ī c. graue.
2 35.q.9.vbi dicit,ꝙ †testes a,qui dubie,
vel ꝯfuse dixerunt,pn̄t iterato produ-
ci,vt dicta sua valeant declarare,quia
obscure dictū habet̄ p nō dicto. Et di-
cit Bar.ī l.repeti.ff.d q̄st.ꝙ iudex p̄t re-
petere testem, vt dictū suū declaret,vl
reddat rōnē dicti.Et vide do. An.in c.
fi.j̄.de iureiu. vbi dicit, ꝙ testes depo-
nētes sup mutuo,sed nō sup quātitate
mutui , non probāt,qa nimis obscure
deponunt, nisi p alios testes probaret̄
aduersariū antea ex modico interual
lo petijsse.io.mutuo.Et dicit Bart.in l.
ea,q̄ ꝯmendandi. ff. de ꝯh.emp. ꝙ te-
stis, qui loquit̄ malitiose & obscure,te
netur tanq̄ falsarius. In gl 2. ibi, si quis
intentione.Soluit Imo.hic,ꝙ ibi loq-
mur in verbis ambiguis prolatis à par
te in iudicio, in quib.fit interpretatio ꝯ producētem vt
in c.in p̄sentia.s̄.ti.1.& facit qd̄ no.Bar.in l.inter stipulā
tem,§.j.ff.de ver.obl.in ꝯctib.aūt verba ambigua inter-
pretātur ꝯ stipulantem,seu creditorem,l.veterib.& ibi
de mā,ff.de pac.& est bona gl.in regula,ꝯ eum,de regu.
iu.in 6.& facit qd̄ habet̄ per gl. & oēs in c.cum ad sedē,
in ver.ptinentiis.s̄.de rest.spo.& per Imo.in c.cām,q̄.in
pe.col.s̄.de rescr.& Ro.plene in l. stipulatio. §. in stipu-
lationib.ff.de ver.obl.Et dicit Bal. hic, ꝙ in casu c.in p̄-
sentia,obscuritas hēt duplicem intellectum.Iō sumit̄ ī-
tellectus ꝯ producētem,sed hæc litera loquit̄,qn̄ obscu-
ritas nullum ꝯgruū intellectum recipit.Vn̄ dicit, ꝙ hic
nihil fuit pbatū,qa testes nihil dixerunt,p l.si binæ tabu
læ.ff.de iniusto irritoq; testō.In ea.gl.in fi.No.bn̄ ex glo.
3 ꝙ † iudex ex officio suo pōt repetere testem ēt post pu-
blicationem,vt declaret dictū suū obscurum,lȝ hoc fa-
cere nō teneat̄ ad partis petitionē. Idē tȝ gl.& ibi Scri-
bentes in c.p tuas.s̄.eo.& gl.j.in §.qa vero,in aut.de test.
Et procedit hoc nedum in criminalib. sed ēt in ciuilib.
ſm gl.p̄dictas,p c.iudicantem,vbi bona gl.30.q.5.& c.
cum Io.j̄.ti.2.& in l.vbicunque.ff. de interro. ac. Et ita
ēt,vbi processum est inter partes,pōt iudex repetere,qd̄
valde no.Imo.& do.Abb.hic,dicentes,in hoc multum
pdesse habere iudicem fauorabilē, nā iste p̄t ex se illud,
ad qd̄ parte petente nō tenet̄,qa in parte timet̄ suborna
tio. Et considerant isti dum gl.hic loquit̄ in criminali,
vtit̄ verbo Præcipue,volens ēt p hoc in ciuili idem esse.
Dicit tn̄ singulariter Inn.hic, ꝙ ēt ad petitionem partis
post publicationem testes pn̄t de nouo recipi,nō ad de-
clarandū dicta primorū testiū obscura,sed ad ꝯfirman-
dū priorē probationem ipsius pducentis.Vn̄ dicit,ꝙ si p
duos testes pbaui me emisse tali die ī tali loco, & aduer
sarius pbat me alibi fuisse ea die,possum ēt post publica
tionem alios pducere ad ꝯfirmandū priora dicta, s. ꝙ
eadem die fui p̄sens & emi, qa n̄ est timor subornatiōis
pp probationem p̄cedentem,nec mihi imputari p̄t vel
dēt,qa prius eos n̄ produxi,qa poteram ꝯfidere de mea
priori probatione.Vn̄ cum iuro purgatorio malitiæ de
beo admitti. Et hoc dictum pro multum solenni refe-
runt & sequuntur do.An.Bal.& do.Ab.hic, & Bal. in c.
lȝ dilectus.s̄.eo.& do.An.& do.Ab.in c.cum in tua.s̄.e.
& do.Ab.in c.fraternitatis,& in c.ex tenore, & in ca.se-
ries.s̄.eo.& Ro.in l.admonendi.ff.de iureiu. Dicit tn̄ I-
mo. hic, istud esse intelligendum antequam publicent̄
testes aduersarij, quos ipse pduxit post publicationem
meorum,iuxta ca.ex tenore,s̄.eo. Alias n̄ esset licitum,
qa sup directe ꝯrus articulis n̄ est licitum post publica-
tionem testes pducere,nisi alleget̄ falsitas cū corruptio
ne,s̄.ti.1.c.lȝ & cle.2.cum ibi notatis,d̄ test. Et istā ꝯside
rōnem Im.credo veram,lȝ forte p̄dicti aliud senserint,
qa vīr propric Inn.loqui,qn̄ est facta publicatio de testi
bus meis, & aduersarius practicat, cap. ex tenore,supra

a *Testes. Adde tu, quòd istud habet locum nō solū ex officio iudicis, sed etiā parte petente, cōtra quam testes deposuerunt obscure. Ita glos. & Ang in Auth. de teste. § quoniā vero. in verbo, habebit. Et hoc modo intelligas do. Abb. hic in sūma rio, & Feli. hic in ver. in ea, glo. in fi.*

eo.Vbi aūt iudex non repetit, tunc stabit dictū vulgatū
ꝙ dubia probatio non releuat probantem,d.c. in p̄sen-
tia.Sed si iudex vult repetere.nō pcedit illud dictū, ſm
Im.hic.Ex cuius dictis & aliorū apparet,ꝙn̄ tenet̄ iudex
hoc facere,adeo ꝙ pars possit appellare.Quod no.ad ea,
q̄ dixi post do.Car.in c.p tuas.ver. vlterius, inquantum
gl.fi.s̄.eo.Nec aliter sentit ibi do. Car. quia loquitur eo
casu,quo iudex dēt interrogare,non eo casu, quo p̄t.Et
4 ista differunt.l.non qd.ff.de iudiciis. An † aūt ad instan
tiam prosequentis inquisitionem possint repeti testes
post publicationem, latissime instāt hic oēs post In. sed
tandem ꝯcludunt cum Hos.ꝙ si talis prosecutor est da-
tus à iudice ad ipsam inqsitionem prosequendā,& tunc
qa talis nō est proprie pars,sed minister iudicis, nec hēt
libellū offerre,nec litem ꝯtestari, & ad libitū iudicis p̄t
remoueri, & tunc ad ipsius instantiā poterunt testes re-
peti,qa potius iudicis officio repetunt̄.Faciunt,q̄ haben
tur in c.olim.j̄.de ac.Secus,si non est datus à iudice, sed
à sociis,vel ipse se obtulit ad inuestigandam inquisitio-
nem,qa fingit̄ vice partis, & dēt libellum offerre, & lis
cum eo ꝯtestat̄,c.cū dilectus.j̄.de pur.cano.& c.exhibi
ta.s̄.de iu.Et iō ad ipsius īstātiā nō repeterent̄ testes, ſm
omnes hic.Ex qb.verbis colligunt accurate Imo & do.
Ab.hic doctrinam,qn̄ in cā inquisitionis sit lis contestā
da,vt hic p eos dicentes,ita debere ītelligi no.in ca.qm̄.
§.sunt & alij.s̄. vt lite non contest. Ex istis lgit̄ habent̄
5 duæ cōclusiones. Prima est, ꝙ † in iudice nunquam ti-
met̄ de subornatione,qa publicatio non addit sibi nouā
notitiam,prout partib.Vn̄ & ante & post testem obscu-
rū repetere p̄t.Et istud dictum In.hic sequit̄ Bal in l.3.ff.
de test.in apost.& in l.eos.§.si quid aūt,circa fi. C.de ap.
& in l.ampliorem.ante fi.prin.C.eo.& in l.presbyteri.la
1.in 1.col.C.de epis.& cle.& in rep.l.fi.ff.de feriis, & in
l.data opera.C.qui acc.& Rota decis.
6.inc.Per eadem motiua,ī nouissimis, *
* Et idem Arch.& Do. in c.notum.2.
q.1.& in § item in criminali.4.q.3.&
in c.per hoc.§.1.de hær.ī 6.& Ang.in l.
si vacantia.C.de bonis vacan. li.10. &
do.Maria.in rep.c.qualiter,el 2.q.11.art.94.de ac.Et hēt
locum in criminali & in ciuili, vt dictum est, qa cessat
in eo cā,p quam aliis obstat publicatio, vt iam dixi. Et
p̄t repetere testes,ēt vt addant, ſm Lapū, in addi.ad cō-
silium Fed.262.& do.An.hic,qa pn̄t testes tunc recorda
ri de eo,de quo tunc non recordabant̄,vt dicit gl.vlt.in
c.cum cām,& gl.2.s̄.eo.Item pōt nouos testes recipere,
vt hic in tex.& sic ēt vide,qd̄ no.do.Ab.in c. fraternita-
tis.ver.14.s̄.eo.Et hoc procedit, siue in criminali repetā
tur testes ad defensam siue ad offensam,ſm Bart. in l.2.
§.si publico,vltra medium,ver.vlterius, vtrum testes.ff.
de adul.ad qd̄ ēt vide ipsum in l.1.§.fi.& in l.repeti.& ī
l.vnius.§.reus.ff.de qō.& in auth.at qui semel.C.de pro
ba.& in l.pe.§.ad crimen.ff.de pub.iu.& Bal. in l. edita.
C.de eden.& Bar.in l.fi.ff.de feriis,& in l. diui fratres. ff.
de pęnis,& Spe.in ti.de inquisitione,§. vtrum, versi sed
nunqd,& Bar.& Bal.in d.l.presbyteri.Et scias, ꝙ eo ca-
su,quo agit̄ de defensa,non solum officio iudicis, sed ēt
ad petitionem partis non obstante publicatione,pn̄t te
stes produci,ſm Bar.in d.l.vnius.§.si p tex.ibi in verbo,
quocunq; tpe,& in l.1.in fi.eo.ti.Et hoc est,quod voluit
Io.An.in c.de testib.s̄.eo.& do.Ab. ipsum allegans in d.
c.fraternitatis.Et ratio colligitur ex ijs, quæ dixi in c.cū
venissent,in 2.conclusione,s̄.eo. arguendo de publica-
tione ad renunciationem,iuxta ca.per tuas,in fi s̄.eo.Si
aūt agitur ad offensam,obstabit petitioni publicatio,p
id,qd̄ dicetur in sequenti cōclusione,lȝ Bar. in dictis lo
cis illud non aperiat.Et in p̄dictis subdit hic Host.quem
sequitur do.An.& Fed.in d.consilio, ꝙ si iudex ex puro
officio aliquos testes post publicationem examinat, &
reddit se suspectū,posset ab eo appellari.Qd̄ limita,nisi
primi probarent prima facie, sed pp inopinatas excc-
ptiones annullarent̄,qa iudex excusatur,ſm do.Maria.
in c.quaľr.suprad.Quid aūt, si iudex repetens ex officio
testes facit hoc parte,pro qua supplet, sciente,an altera

* In nouissimis. *Adde quòd est de cisio.2.sub titu.de testi.*

pars

pars possit appellare pp timorẽ subornationis? Cogita. Secunda ɔclusio. Siue agat per viã accusationis, vel inquisitionis, existẽte promotore dato à iudice, nõ procedit ista decre. Ita no. Inn. hic per Arch. & Dom. in d. ca.
* nedum, & Bal. in d. l. presbyteri. & cõiter * oẽs prædicti, latè Fede. consi. 262. qđ incipit, Visis & diligẽter recẽsitis. & Bal. in l. is aũt, qũo. in 1. col. C. de eden. Et quamuis Bar. in d. l. vnius. & do. Abb. in d. c. fraternitatis. videant̃ simpl̃r sentire, ꝙ in criminalibus nõ obstet publicatio, tñ istud nõ ꝓcedit, vbi petit̃ noua examinatio ad offensam, ſm Sal. in l. fi. in vlt. col. C. de q̃onib. & do. meum ĩ d. c. fraternitatis, in 8. char. Et in hac conclusione vide ẽt Rotam in nouis deci. 82. inc. Item qui obtinuit, vbi qdam volens probare renũciationem bñficij factã certo tpe, vt excluderet fundantem se in vacatione p ɔ̃ctum mr̃imonij, deduxit testes, qui dixerunt mr̃imoniũ fuisse ɔ̃ctum tpe, quo racemi vuarum incipiunt maturari, & nihil dixerũt de mense Augusti, deinde publicatis testib. actor vult probare de mense Augusti, in quo in partib. illis cõiter racemi incipiebant maturari, & dr̃ ibi, ꝙ nõ est audiendus, per no. per Inn. hic, & in c. fraternitatis. s̃. eo. & ẽt qa ista probatio non releuat, cum sit res incerta, quia in vno anno in certis territoriis citius incipiunt, q̃ in aliis. Vltimo scias, ꝙ tunc demũ antiqui testes sunt repetendi rõne obscuritatis, qñ obscuritas nullum hẽt intellectum, si vero p̃t habere aliquem intellectum, fiet interpretatio begnior, vel ɔ̃ producentem, nisi consuetudo dẽt aliquam interpretationem, qa illa p̃fertur. Ita dicit Inn. hic, & sequit̃ Fed. in dictis ɔsiliis, & satis Inno. hic. Sed Host. dom. An. & do. Ab. hic tenent indistincte oẽm obscuritatem declarandã, & all. do. Ab. Bar. in l. si qs mentionem. ff. de iu. ubi dicit, ꝙ si dictũ testis est ambiguũ, põt iudex, si sibi videbit̃, facere testẽ declarare, per
6 no. in § qa vero. in Auth. de testib. & hic. Si † tñ iudex nõ deliberat interrogare, p̃ualere dẽt intellectus, quẽ habẽt verba testiũ à ɔsuetudine, ſm Imo. & do. Ab. hic, & Bar. in l. Labeo. ff. de sup. le. vbi dr̃, ꝙ dictum testis capit̃, ſm cõem vsum loquendi ɔ̃ propriam significationem vocabuli. Et ita ẽt dicit Ro. in singula*ribus, * allegando Inn. hic. Item Inn. in d. c. cum causam. s̃. eo. & gl. in l. 1. C. de vsu. & in §. si scriptum. Inst. de inut. stip. & do. An. in repe. c. nr̃a, in vlt. col. ĩ. de coha. cle. & Bal. in c quãto. in fi. s̃. de iu. dicens, ꝙ verba laicorũ debent intelligi grosso & vulgari modo. Vñ si testis dicat se vidisse talẽ possidere ius patronatus, exponit̃, id est, quasi possidere, ſm ipsum. Idẽ Bal. ĩ l. qui se pr̃is. in 3. col. C. vnde libe. & in l. 1. in 6. col. C. de ser. fugi. dicẽs, ꝙ l3 duæ negationes faciant vnam affirmationẽ, ca. nõ nulli s̃. de resc. c. ꝙ ad nos. 47. dis. tñ fal
7 lit in macaronib. testib. Idem † Bart. ĩ l. si qs filiab. in fi. ff. de testa. tu. dicens, dicta testium non debere intelligi ſm subtilitates iuris. * idem Cy. in l. si cũ añ. C. de dona. ante nup. & Bal. in c. j. ĩ prin. de suc. feu. & Bar. ĩ l. si quid earũ, in princ. ff. de le. 3. & in l. liberorum, in vlt. col. ff. de ver. sig. & Pau. de Cas. in l. stipulatio ista. §. hoc quoq;. ff. de ver. obl. & Bal. in l. legem, ad fi. C. de le. hær. & do. Ab. ĩ c. quoties, ad fi. s̃. eo. & Bal. ĩ c. tertio loco, in 3. col. s̃. ti. 1. Si aũt hẽt đ cõi vsu loquẽdi, ñcaperet̃ benignior ĩterpretatio, ꝓut dicit Inn. sed fiet ĩterpretatio ɔ̃ ꝓducẽtẽ, cuius ꝓbatio dẽt esse dilucida, d. c. ĩ p̃sẽtia, ſm d. Ab. hic remittẽtẽ ad dicta p se ĩ c. cũ ad sedẽ. s̃. đ resi. spo. quo ad ĩtellectũ d. l. si qsĩtẽtione. Est aũt ĩ p̃dictis ɔsiliũ tutũ, vt iudex suspendat publicationẽ, donec p dicta testium sit clarius, ſm Host. & oẽs hic.

* Ro. in singu. *Adde quod non inueni istũ locũ Ro. sed bene Rom. in cons. 4. inci. sententiam in princ. in versi. primoratione, vbi dicit, quòd quando verba proferũtur ab idiotis & vulgaribus debent intelligi secũdum cõem consuetudinẽ vulgariũ, & consi. 23. inci. nescio, ver. contrariũ tamẽ est verius cons. 32. inci. visa municipali. nu. 3. & cons. 301. inc. in proposita cõsultatione. col. 3. ver. non enim testes. Alex cons. 2. inci. visis codicillis. col. 8. ver. unde in proposito. cons. 9. visis uerbis nu. 4. cons. 82. in causa nu. 2. uol. j. cons. 5. circa primũ nu. 11. vol. 3. consi. 85. animaduersis. col. fi. vol. 4. cõs. 37. uiso themate. num. 18. vol. 6. & in addi ad Bar. in l. 1. C. de his qui ex publ. ratio. li. 11.*

* Subtilitates iuris. *Adde Ro. in d. cons. 301. uer. nimia enim subtilitas Luc. de Pen. in l. un. col. 6 uer. cõtra illaudabiles. C. de profes. qui in ur. li. 11. Lap alleg. si dicebatur. post num 9.*

SVMMARIVM.

1 *Testis perseuerans in crimine, repellitur à testimonio. nu. 2.*
3 *Testimonium criminosi non ualidum est, nisi crimen opponatur ab eo, contra quem producitur.*
4 *Crimen licet repellat à testimonio, non tamen repellit indistinctè à iudicando.*
5 *Testis criminosi depositio confirmatur per aliorum proborum testium depositiones.*
6 *Testis an reddatur inhabilis per peccatum mortale.*
7 *Testis infidelis Deo propter peccatum mortale præsumitur infidelis hominibus.*
8 *Testis ut repellatur de iure ciuili, oportet, quòd de crimine sit cõdemnatus.*
9 *Perseuerantia in peccato quot modis potest accipi.*
10 *Infamia iuris an indubitanter repellat à testimonio.*
11 *Infamia quot modis accipitur, & quotuplex sit.*
12 *Infamia facti an repellat à testimonio. nu. 13.*
14 *Infamia facti quid sit, & qualiter differt ab infamia iuris.*
15 *Infamia iuris quot modis contrahitur. Qualiter tollatur infamia iuris.*
16 *Infamis, cuius infamia ignoratur, potest esse testis in testamento.*
17 *Condemnatus de infamia si appellat, & appellatio fiat deserta, an actus testimonij in medio tempore gestus ualeat.*
18 *Iudex si condemnat hoc modo, Condemno, si est probatum, & reperiatur probatum per duos testes infames, an sententia teneat?*
19 *Periurus repellitur à testimonio.*
20 *Periurus an sit infamis infamia iuris.*
21 *Debitor, qui iurauit soluere usuras, licet non soluendo incurrat periurium, tamen non soluendo non fit infamis.*
22 *Papa an posit dispensare, ut periurus admittatur ad testimoniũ.*
23 *Periurus an habeat aliquam excusationem de suo periurio.*
24 *Conuictus de crimine, præcedente accusatione, repellitur à testimonio in criminali, licet sit emendatus.*
25 *Absolutio an probet excommunicationem, uel crimen.*
26 *Excõicatio nõ fertur ab homine, nisi propter contumaciã, nu. 27.*
28 *Confessus crimen in alio iudicio, in quo contra ipsum fuit instituta accusatio, repellitur à testificando in criminali.*
29 *Accusatus de aliquo crimine, si soluat pœnam condemnationem, licet uideatur quodammodo confiteri crimen, non tamen efficitur infamis ex tali confessione.*
30 *Per solam confessionem an quis infametur.*
31 *Testis repellitur à testimonio per exceptionem criminis, licet de crimine non sit condemnatus.*
32 *Testis suspectus de crimine, quia grauata est eius fama, licet non sit condemnatus, uel conuictus, an repellatur à testimonio.*
33 *Et quid in excommunicato.*
34 *Testis emendatus de crimine, licet sufficiens sit testis in causa ciuili, secus tamen in criminali.*
35 *Confessio facta in pœnitentia, an faciat fidem in iudicio.*
36 *Confessio si sit prolata per sacerdotem cum impositione pœnitentiæ, an oporteat probare peractam fuisse pœnitentiam.*
37 *Infamis non admittitur in testem, etiam contra alium infamem.*
38 *Accusare quare quis posit post pœnitentiam, & sibi non potest obijci exceptio.*

CAPITVLVM LIIII.

TEstimoniũ. Perseuerans in crimine, ẽt in ciuili, repellit̃ à testimonio: emendatus vero, qui non est infamis admittitur in ciuili, & ẽt in criminali ciuiliter mota. Fallit in periurio, in criminali vero criminaliter mota, secus. H. D. Et hẽt materiam celebrem ampliatam ab omnibus Scribentib. & potissime per Pau. de Leaz. & nouissime in quibusdam Modernis, quibus non curabo addere, nec eos referam, nisi in articulis essentialib. vbi ex se aliqd dixerint, & sequendo stylum do. Abb. instabo in declaratione 7. casuum, quos ponit tex. omissis non necessariis. Et vt habeas effectum totius literæ, clarius dicas, quòd ex ipsa determinatur, quando possit testificari criminosus, & quando

qñ emendatus. Et primo in cã criminali, vel ciuiliter mota ponit 3. casus, quibus repellitur. Primus casus, qñ in crimine perseuerat. Secundus, qñ non perseuerat, sed remãsit infamis infamia iuris, secus, si facti tm. Tertius, qñ est periurus. Deinde in criminali criminaliter mota ponit 7. casus, si bñ consideras, in quibus repellitur. Primus, qñ perseuerat in crimine. Secundus, si est infamis infamia iuris, et post emendationem. Tertius, qñ est periurus. Quartus, si alia instituta accusatione de crimine fuit ꝯuentus. Quintus, si fuit ꝯfessus. Sextus si fuit ꝯuictus alias ꝯmisisse. Septimus, si pro eo crimine alias repulsus fuit & remansit infamis infamia facti. Et idem in hoc vltimo, quõcunq; sit infamis infamia facti Et qa tres primi casus repetunť à fortiori in istis 7. insistendũ est in ipsis per 7. ꝯclusiones, in quib. erit tota mã breuiter perstricta. Prima ꝯclusio. Perseuerans † in crimine
2 repellitur à testificando, tã in ciuili, q̃ in criminali. Tex. est hic, & probatur in iurib. accumulatis in glo. j. Dr̃ aũt perseuerare, ẜm Pau. hic, ille qui perseuerat solo reatu, licet nõ actu, qđ p̃sumitur, nisi egerit pęnitentiam, vel egerit, sed simulatam. Item si redijt ad peccatum, de pęnitentia, dist. 3. in prin. & c. sunt, qui dñt. Vñ negans perseuerantiam hẽt ꝓbare pęnitentiam p rł̃am, semel malus, de reg. iu. in 6. qđ dicit verũ in criminali, sed in ciuili distinguit, vtrum crimen sit publicum, vel occultum. Primo casu probari debet correctio, scđo ñ, vt fiat interpretatio in meliorem partem, nec p̃sumiť ĩmemor suæ salutis. Et ad hoc alle. gl. in c. ipsi Apostoli. 2. q. 6. & Spe. ĩ ti. de test. §. 1. ver. item ꝙ est criminosus. Et pro hoc vr̃,
2 ꝙ † opponens testi, ꝙ non seruauit, c. oĩs, de pęnitentiis & remis. habeat hoc probare, nisi crimen sit publicum, ẜm Pau. & do. An. hic. Sed ꝯ̃rium tenent hic In. & do. Ab. vc3 ꝙ omni casu, quo constat quem cõmisisse crimen, debet probare de emendatione, qa ex hoc fundata est intentio volentis eum repellere per id, qđ habeť ĩ c. sup eo. s̃. eo. Et iõ, cum volens se iuuare habeat necessario se fundare ex emendatione, illam probare debet, l. 2. de prob. & l. 1. & 2. ff. de excep. Et l3 crimen dicať occultũ, tñ nõ fuit ita occultũ, qn ꝓbeť p testes. Vñ debet doceri de emendatione, ẜm eos, & bñ. Qũo aũt hoc do-
3 ceať, dicetur in gl. fi. Debet † aũt de crĩne p partem opponi, vt hic in verbo, opponitur. Et ab aduersa parte, ñ aũt à producente, vt hic, & in l. si qs testib. C. eo. Et iõ nemine opponente, valet testimonium criminosi, ẜm Pe. de Anc. hic, l3 iudex possit ex officio repellere, ẜm ipsum, quem declara oĩno ex dictis Bal. in d. l. si quis testib. in vlt. col. quem retuli in c. præsentium. ver. quinto fallit s̃. eo. Et de officio iudicis dixi in c. intimauit, ad fi. s̃. eo. Formam autem excipiendi ꝯ̃ p̃sonam testis, ponit Bar. in l. 1. C. de test. & in l. 2. C. de sen. & in l. ad testium, ver. ꝯditionem, & in l. cum le. ff. de test. dicens, ꝙ nõ sufficit dicere, est ĩfamis, sed debet exprimi & specificari, ꝙ ita cõiter reputatur, Sed ꝯ̃rium tenet Bal. in d. l. 1. ꝙ sufficiat opponere specifice exceptionem, ꝙ est infamis ex tali cã absq; eo ꝙ pro tali reputatur, p c. p̃sentium. §. testes, de test. in 6. Et p̃sumitur, ꝙ ita erat & reputabatur, nisi ꝯ̃rium probetur. Et idem t3 Fulgo. ibi, ꝙ ita ponens & probans habet fundatã de iure cõi intentionem suã, ex quo ꝓbat testem criminosum. vñ si aduersarius vult iuuari, habet ipse probare, ꝙ ñ reputeť talis. Et idem tenent Pau. de Cast. & Ro. ibi, & ẽt Im. & Pau. de Cas. post quendã Frãciscum in d. l. ad testiũ. Et ad d. l. respõde, ut per eos. An aũt in exceptione criminis oppositi ꝯ̃ testẽ oporteat deducere locum & tp̃s, vide Bar. in l. 1. in 3. col. ff. de excep. & Sal. in l. atrocem. C. de iniu. & Ang. in l. libellorum. ff. de acc. & do. Car. in cle. constitutionem. §. 1. in 3. quæst. de elec. Tetigi in c. p̃sentium, in 2. nota. s̃. c.
4 Et † in hac conclusione no. tria. Primo, ꝙ licet crimen repellat à testificando, non tamen indistincte repellit à iudicando, ẜm Imo. Host. & alios hic. Quod declara, vt per Imo. post Inn. & alios in c. sciscitatus, in 7. col. s̃. de rescr. & Pau. de Leaza in commento. cap. fi. infra de cleri. excom. & gl. Arch. & alios, 3. quæstio. 7. in summa, & Imo. & dom. Abb. in c. cum super. s̃. de offi. deleg. Dicunt etiam Inn. Host. & Pau. hic, ꝙ licet criminosus repellatur à testimonio & ab ordinibus, non tñ repellitur ab eligendo, quia suum officium exequitur, & proseqtur ius suum, à quo criminosus non repelliť, 4. q. vlt. c. oĩbus, & c. cum ecclesia. s̃. de elec. Sed secus, si capitulum faceret illum electorem, vel scrutatorem, qa repelli pot set vt in dignus, p c. quia pp s̃. de ele. & dicit Pau. ꝙ eligẽdo nulli paratur p̄iudicium, & iõ talis actus non prohibetur criminoso, sed testificando & accusando sic, iõ ab eis repellitur, vt hic, & in c. 1. j̃. de accu. Et hanc dr̃iam multum no hic Imo. & do. Ab. Secundo no. ꝙ si simul
5 cum criminoso examinati sunt fide digni, confirmatur dictum suum, p id qđ no. Ang. cons. 1. dicens sustentari dictum vnius domestici habentis testes idoneos, per l. si qs ex argentariis. in prin. ff. de eden. Vñ dicit Bal. in l. p̃scriptione. in 18. col. C. si ꝯ̃ ius, vel vtil. publ. ver. quinto q̃ritur, ꝙ exceptio ꝯ̃ vnum testem, ĩ quo nõ pendet substantia probationis p alios deductæ, nõ impedit processum ordinarij, vel dele gati, & alle. Inn. in c. sup eo. el 1. s̃. de of. dele. Sed istud intellige, vt p Bal. & Pet. de Anc. in d. l. quisquam. vc3 si testis non est in toto inhabilis, nã alias suppleri non põt, ꝙ nihil probet, & alle. l. maritus. ff. de qõnib. & idem no. Sal. in l. bonæ fidei. in 10. col. C. de reb. cred. & Bal. in l. 1. C. de test. facit l. sed si manente. ff. de preca. vbi qđ nullum est, prorogari nõ põt, & dicit Fulg. in l. 1. ꝙ istud notabile procedit, qñ alii testes sufficiebãt absq; illo inhabili, aliter nõ, qa sequeretur alias ꝙ si sunt sex testes idonei testamentarij, & septimus nõ esset idoneus, sufficeret, qđ vr̃ ꝯ̃ l. hac ꝯsultissima in prĩ. C. de test. ibi, septem ciuib. Romanis & puberib. Et istis adde Imo. in l. q testõ. in 1. col. ff. de test. vbi dicit, ꝙl3 testes amici pp amicitiam non faciant integram fidem, l. 3. in prin. in verbo amicus. ff. de test. tñ si tres testes amici ꝓducti sunt, vbi duo integri sufficiebãt, supplebiť tũc defect⁹ resultãs ab amicitia ex ipso numero, * & est gl. notabilis in d. l. 3. §. 1. in verbo, numerus, & ibi no. Iac. But. Sed in ꝯ̃rium, ꝙ numerus non suppleat, facit c. in literis. s̃. e. vbi tres testes domestici non probant, vbi ꝓbarent duo testes integri. Et ita expresse sentit Ang. cons. 125. inc. In Dei nomine, in facto proponitur, ꝙ bella flore. Sed dici põt hoc esse in arbitrio inspecta qualitate amicitiæ, vt credo dixisse, s̃. eo. c. quoties. Tertio no. ꝙ
6 † iste tex non intelligitur de crimine, hoc est de quolibet mortali, sed de tali crimine, qđ repellat à promotione, & cum eo non fuerit dispensatũ. Ita dicit hic do. Ab. antiquus, quem seqť Pau. Io. An. & Imo. hic, & Im. in c. super eo. el 1. s̃. eo. & Ang. in l. athletas. §. calũniator. ff. de his, q no. infa. & allegant tex. optimũ in ca. inquisitionis. §. tertiæ. in fi. j̃. de ac. vbi valet testimonium eius, q mentiť, & tñ mendaciũ est mortale, 22. q. 2. §. itẽ ꝙ dr̃ cum capitulis seq. Item qa hic loqtur de crimine, sed aliud ẽ crimẽ, aliud peccatũ, aliud delictũ, c. si peccatũ, & ibi gl. de pę. dist. j. & gl. in reg. peccatũ, de reg. iu. in 6. Plus. n. est in crimine, q̃ in peccato, qa crimen est graue accusatione & dãnatione dignissimũ, c. 1. in fi. 81. dis. Cõtra t3 hic do. Car. dicens se repetendo hanc decr. Bononiæ tex. hunc tenuisse, & ꝓcedere in quolibet mortali, cum gñaliter loquať. Item † subest rõ, qa p mortale 7
excludiť qs à Deo. Cũ ergo sit infidelis Deo, p̃sumitur ꝙ nec hominib. sit fidelis. Et ad c. inquisitionis, rñdet, ꝙ ñ oẽ mendacium est mortale, vt t3 gl. in c. ne qs. 22. q 2 facit c. 1. ea. cã & q. Vel ibi non repellitur in odium se subtrahentis à testimonio. j̃. ti. 1. c. 1. Istam partem sequitur do. Abb. hic, l3 inepte referat do. Car. Et addit rõnem, qa mortale, non data pęnitentia, æternaliter punit, in §. criminis. 25. dist. Et se credere, ꝙ p̃seuerantia in quocũq; mortali excludiť à promotione, arg. c. fi. 15. dist. qa p̃seuerantia in mortali sapit hæresim pp inobedientiam arg. c. sciendũ. 8. q. 1. & 81. dis. si qs presbyter. Si. n. veniale pp p̃seuerantiã mortale efficitur, d. §. criminis. fortius mortale efficiť grauius. Ad idem alle. tex. de quo facit festũ in c. forus. in fi. j̃. de ver. sig. dum dicit, ꝙ si bona fides de...

* Numero. *Adde Authorem in consilio 36. inci. Magnifice prætor. nu. 11.*

defuerit in teste, nõ ꝓbabit. Ad hæc ca. nõ pōt. 2. q. 7. vbi non p̄t esse fidelis homini, q̄ Deo est īfidelis. Item q̄a de iure Canonico oē peccatum p̄t dici publicum, vt p gl. in c. 1. ꝟ. de col. & in §. ꝑuaricator. 2. q. 3. & rn̄det ad d. c. īquisitionis, prout rn̄dit do. Car. Et cum istis transeo declarando duob mod. s ſm do. Ab. Primo dūmō peccatum mortale sit ꝯtinuatum, secus, si transitorium, q̄a illud nō tm̄ aggrauat, alias pauci testes reperirent̄, q̄a septies in die cadit iustus, ca. septies, de pę. dis. 3. & facit illud, si dixerimus, q̄a peccatū nō habemus, &c. & illud, Nemo sine crimine viuit, & facit c. quia tua. 50. dist. ibi, sine quo pauci inueniuntur, & loq̄tur de crimine fornicationis. Et ita ēt sentit Inn. hic. Et p hoc tollitur q̄dam ratio do. An. in c. cum in tua. s̄. eo. vbi dixi in vlt. ꝯclus.

8 Secundo † declara, vt p̄dicta nō procedant de iure ciuili, ſm quod oportet testem de delicto esse ꝯdemnatum, vt p gl. fi. in c. sup eo. el 1 s̄. eo. Sed de iure canonico sufficit, ꝙ nūc ꝓbetur crimen, d. c. sup eo. & ita lex ciuilis seruabit̄ ī foro ciuili, ſm ipsum. Cui adde, ſm Mod hic, ꝙ de iure ciuili sufficit testem esse ꝯuictū, & allegāt gl. in l. q iudicio. ff. de acc. & q̄dam alia ex his, q̄ dixi in d. iu p eo. vbi tn̄ hoc non expediui. Sed tn̄ pro hoc alle. Imo. in l. stipulatio. §. habent āūt. ff de ope. no. nun. & Bal. in l. 1. C. de delic. defun. Sed tu declara, vt p Imo. in d. c. sup eo. quem ibi non retuli, vbi dicit, ꝙ iura ciuilia, q̄ vident requirere ꝯdemnationem, non ꝓcedunt in criminalib. q̄ inducūt infamiā iuris ēt an̄ sn̄iam, vt q̄a cū bestiis q̄s pugnasset, q̄a tūc repellit̄ ēt nō secuta sn̄ia ſm leges, vt in l. 3. §. lex Iulia. ī verbo, ꝯuictus. ff. de test. Vn̄ patet ſm ipsum, ꝙ leges simpl̄r nō repellunt testes rōne criminis sed rōne infamiæ iuris, secus ſm canones, vt ibi, & sic in foro ciuili seruabūtur leges, sicut in canonico canones, nisi essemus in terris eccl̄æ, q̄a in vtroq; foro seruabunt canones, iuxta gl. in regula, possessor. de reg. iu. in 6. ſm ipsum. Addunt ēt hic Moderni, ꝙ no. Bar. in l. 1. C. de dilat. vbi pōderat ꝯsuetudinē in delictis aggrauare. Et ita ꝯfirmāt opinionē p̄dictā de ꝑseuerantia, addendo multa in simili, quæ accumulauit Ro. in l. si vero. §. de viro, ī 31. fallentia, ff. sol. ma. q̄uis ipsum taceant. Et ꝙ iste tex. possit ītelligi de mortali ꝯtinuato, probat̄ ex eo, q̄d no. Arc. in c. infames. 6. q. 1. vbi refert Azonem dicentem ꝙ quodlibet peccatum mortale dr̄ capitale largo mō. Ad idē tex. in §. criminis. 25. dist. vbi large oē mortale appellat̄ crimen.

9 Et † p hoc habes ꝯsiderare, ꝙ ꝑseuerantia in crimine capi p̄t dupl̄r. Vno mō p reatu criminis semel ꝯmissi, non secuta pęnitētia, de qua ꝯstet, ꝙ ita vr̄ intelligere Pau. hic, vt retuli in prin. huius ꝯclus. Alio mō, ꝑseuerātia p ꝯtinuatione actuali. Et hoc mō vr̄ sumere do. Abb. Sed potes pro ꝯcordia dicere, ꝙ aut crimen simpl̄r ꝯmissum, est valde graue, & tūc ex solo reatu nō secuta pęnitentia satis habet̄ pro ꝑseueratōe respectum ad emēdationem. Et ita ꝓcedat prima opi. Si vero non est valde graue, ꝓcedit scd̄a. Et ex istis infert hic solus do. Ab. ꝙ clericus ꝯcubinarius non p̄t esse testis* in ciuili, cū in eo ꝯcubinatus sit graue crimen, c. vr̄a, & p totū. ꝟ. de coha. cle. Et idē dicit ī laico p verbū Forte, & alle. ca. nemo. 32. q. 4. Et hoc bn̄ no. Et circa p̄dicta tangunt hic Pau. & alij, vtrū ī teste attendat, si sit criminosus t̄pe iuramēti, & n̄ t̄pe depositionis, & eꝯ. Et in primo casu dn̄t, ꝙ non refert, q̄a ex quo in iurō non fuit oppositum, valebit depositio, & iurm̄ eum astrixit. In scd̄o casu secus, q̄a dēt esse idone' t̄pe depositionis, vt p eos hic, & Io. An. in regula, factum legitime, de reg. iu. in 6. & adde Spe. ī ti. de test §. oppon̄t. ver. q̄d si testis, cum aliis, q̄ allegaui in c. 13 cām. ver. limita, 6. s̄. ti. 1. Et p hęc, sit expeditus primus casus, & hæc prima ꝯclusio. Scd̄a ꝯclō. Infamis quantumcunq; emendatus, ex quo eū comitat̄ infamia, repellit à testimonio. Ita tex. hic ad cuius intellectū omissis multorū varietatib. dicas, ꝙ

10 † infamia iuris a indubitanter repellit non solum in criminali, sed ēt in ciuili, q̄a fundamētū testimonij est fides, d. ca. forus. Sed iste ētsi caret fide, cum eius status sit diminutus, & maculatus ex criminib. infamantib. q̄nque ipso iure, q̄nque p sn̄iam, vt p gl. & tex. in §. porro 3. q. 7. l. 1. & ī l. athletas. §. calūniator. ff. de infa. tn̄ admittet̄ ī subsidiū cū tormētis, ſm Bar. in l. j.* C. de sum. tri. p l. ob carmē. §. pe. ff. de test. & in l. qui vltimo. ff. de pęnis.

11 Est † alia infamia canonica, q̄ causatur ex quolibet mortali, vt ī c. infames. 7. q. 1. & ibi gl. in summa. Et illa sufficit data ꝑseuerantia in crimine vt s̄. dictum est, sed sublato peccato illa non remanet, vt in iurib. p̄dictis, & p Inno. hic, & gl. in ca. illi, qui. 6. q. 1.

12 Est † alia infamia b facti: in qua dubitatur an repellat? & in criminali est clarū, q̄d sic, per istum tex. in fi. Et ita Car. & oēs in d. l. 1. nisi in subsidium, ſm Bart. q̄d intelligunt ibi Bar. & Sal. & seq̄tur ibi do. Car. hic, quo ad hoc, vt veniatur ad torturam, non quo ad ferendā sn̄iam in principali. Sed in ciuili sunt opiniones, q̄a Bar. in d. l. 1. dicit, ꝙ infamia facti non repellit in ciuili, sed bn̄ facit vt minus credatur testi. Et ita intelligit gl. ibi, & in l. 3. §. duæ āūt. ī verbo, eandē fidē. ff. de Carbo. edi. Et hoc nisi testis sit multū vilis, q̄a ī tāta vilitate essent necessaria tormēta, vt ī auth. de test. §. si vero, ſm eū. Sed Bal. ibi ī 5. oppositione relatis multis subtilitatib. ꝯcludit in effectu, ꝙ si cā ciuilis est grauis, requiruntur testes oī exceptione maiores, & sic non infames īfamia* facti, in aliis admittentur, non vt p eos feratur sn̄ia, sed p viam adminiculi, vt ibi p ipsum. Sed do. Car. hic tenet indistincte, ꝙ infamia facti repellat in ciuili, q̄a litera ista loquitur ḡnaliter ī ver. si vero. Et appellatione infamiæ intelligitur tam infamis infamia facti, q̄ infamis infamia iuris, nec reperitur ius ꝯtrium ꝓbans, iuxta no. p Dy. ī regula, infamib. de reg. iu. in 6. Nec obstat iste tex. ꝟ. in ver. q̄uis, q̄a non loquitur de infamia facti, sed de aggrauatione opinionis, q̄ minus se hēt, q̄ fama. Itaque dicit se disputādo fecisse, & facere dn̄ā. Ad hoc enim, vt q̄s sit infamis de facto, requiritur, ꝙ apud tot, quot sufficiant ad probandum infamiā, & requiritur maior pars ꝑsonarum loci, vt plene no. in c. cum oporteat. ꝟ. de acc. Sed vt grauetur opinio, sufficit, ꝙ apud aliquos sit rumor ꝯ eum. Et pro hoc inducit tex. meliorem de corpore iuris ī c. super eo. ꝟ. de eo, qui cogno. consan. vxo. suæ. vnde dicit, ꝙ grauatio opinionis repellit in criminali, per istum tex. in fi. & ibi, grauata sit eius opinio. Et ꝙ non loquatur de infamia facti, no. verbum grauata opinio. Item eum inducens, vt quia fuit alias repulsus, vt dicitur in tex. quæ causa potest esse

* Testis. *Adde quid si non sit clericus sed laicus habens duas cōcubinas, vel unā concubinā, & uxorē an possit eē testis. dic quod non. Bal. in l. 2. C. de inces. nupt. quem sequitur Alex. in l. j ff. de infam. licet ibi Bart. contra sentiat. col. 11. in ver. Quid si habet duas concubinas.*

a Infamia iuris. *Adde tu, et fac regulā, ꝙ testis infamatus infamia iuris nō probat, imo non potest esse testis, gl. est in l. j. C. de sum. Tri. & fide Cath. ibi Bart. et alij in l. Cassius. ff de senatori. & est tex. in c. præterea. de test. cog. & hic in isto tex. Imo plus talis infamatus nō faceret indicium. Ita Bal. ī rub. de sum. tri. in 5 col. Adde ꝙ fallit hoc, quando testis īfamatus deponeret ī causis grauiorib. vt puta ī crimine hæresis, sacrilegij, læsæ maiestatis, symoniæ. Ita Io. And. An. de Bu. & Ab. c. fi. eo ti. Spe. in ti. de accu. §. 1. infi. Item fallit qñ infamis esset rogatus ab vtraque parte ex contrahentib. vt esset testis, quia isto casu censetur eius fides approbata, glo. fi. in §. & licet. in verbo, supplicijs. in Aut. de teste. quam tenet Bal. in l parentes. C. de testi. tamē in hoc vide Ant de Bu. & Imo. in c. ex literis. de trās. Itē fallit, quādo testis infamis deponit de actu suo proprio, vel de eo q̄d ipse facit. Ita Pau. de Cas. in l. 2. §. si absens ff. si ex noxa. causa ag. & ibi vide do. Alex.*

* *In l. 1. Adde Ias. ibi. cir. fi. & per Old. cons. 192. incip Viso diligenter. cir. med.*

b Alia infamia. *Adde tu, & dic, quod regulariter testis infamis infamia facti admittitur in causis ciuilib. sed verum est, ꝙ nō hēt tātā fidē, sicut si esset integer. Ita glo. in l. 3. §. duæ causa. ff. de Carb. edi. Bart. in l. 1. C. de sum. tri. & fide Catho. & in l. Cassius. ff. de senat. Bald. in rub. de sum. tri. & fi. Ca. in 5. col. d. Ab. in isto tex. in 6. col. in ver. tertio īfamia. Adde quòd hoc fallit, quādo quis vellet ꝓbare ingratitudinem, quia talis testis infamia facti non*

cti non admittetur c.1. & ibi Bal.in ti.quot testes sint necessa. ad proban. ign. Lud.Rom.in cons. suo.344.inc. Dubitatio est magna Itē fallit, qn̄ quis uellet probare cōtra Cardinalem.c. præsul.in fi.3.q.4. Adde, ꝙ lꝫ infamis īfamia facti nō admittatur in teste in cā criminali, ut hic ꝑ Fel. tamen facit indiciū. ita Bal. Sali. & Fulg. in l.1.C. d̄ sum.tri. et Bart. in l.1.ff.de quæst. Itē admittitur in criminalib. in subsidiū Bar.et alij in d.l.Cassius. & in d.l.1. sicut etiā & fœmina. d. Alex. in consil.suo 166. incip. animaduerte,in 4. colum.

nota minori parti.&tn̄ stabit grauata opinio.Sed in ciuili,vel ī criminali ciuiliter mota hæc aggrauatio nō repellit,ƒm ipsum.Sed do. Ant.& Imo. hic tenēt cū Bar.in d.l.1, dicētes idē tenendū,licet Io. An.hoc non firmauerit secundū eos.Sed do.Ab. hic dicit,ꝙ credit plus & min⁹ ƒm qualitatē infamiæ per c.lꝫ cām.in verbo,modica,vł nulla fides.ubi dicit eē casum,& ꝑ c.fin.ꝗ. eo inducēdo, ut ibi dicet,& per istum tex.in verbo,criminali,ubi ponit spāle in criminali. Ergo in ciuili indistin cte nō repellit.Nec obstat,ꝙ loquat̄ d̄ aggrauatione opinionis, qa nō differt ab infamia facti, ut no. Dy. in regula, infamibus p̄alleg.& Pet.d̄ Anc.& Hosti.& Io.An hic.Et sentit hic gl.ī ver. aggrauata.in fi.& est bonus tex.in c.tātis.81.dis.Nec obstat d.c.sup eo. qa nō loquitur in aggrauatione opinionis, sed rumoris.Rumor em̄ bn̄ in se min⁹ hēt,ꝗ infamia,seu fama,ut no gl. in d. c.super eo.Nō obstat,ꝙ iste tex. loquatur in principio īdistincte de infamia qn̄ loqtur in ciuili, & sic ꝯprehendit̄ vtraq; qa necessario opꝫ ītelligere de infamia iuris,nō facti.Nā īfamia facti tollit̄ saltē quo ad iuris effectū ꝑ emēdationē,cū tollat̄ per purgationē, qđ est minus,ut in c.determinat.15.q.5.& c.cū in iuuētute.ꝗ. de pur.cano.Cū ergo excipiat infa.ab eo,qđ dixerit de emēdatione,necessario seqtur,ꝙ nō loqtur de infamia facti,cum non debeat plus operari p̄sumptio infamiæ,quā veritas. Sed si vere cōmisisset delictū,& fuisset emēdatus non repelleret in ciuili.Ergo fortius,si fit infamatus.Loqtur ergo d̄ emendato respectu delicti,qui remāsit infamis ex sententia,vel ipso facto,qn̄ tale erat crimē,qđ infamabat, puta,qa palam exercebat vsurā,l.improbū.C.de infa.secūdū ipsum.Sed Moderni hic tenēt indistincte opinionē do.Car.ꝙ infamia facti repellat in ciuili,ꝑ tex.in l. Cassius.in verbo,testimoniū.iūcta gl.ff.de senator. & ī l. 3. §.Iulianus,in verbo,notam vitæ,& in verbo suspicione careat.ff.de testi.& in c.licet cām.s̄.ti.1.usq; adeo malæ famæ & leuis opinionis,ꝙ eorū nulla,vel modica fides adhibet̄ qa dū dixit malę famæ,intelligit̄ de infamia facti alias nō dixisset.s̄.ꝙ dicta eorū nō erāt reprobata ex presse, si erat infamia iuris Vn̄ illa verba,nulla fides, referēda sunt ad testē malæ famę,& sic infamia facti,& illa verba,modica fides,referunt̄ ad testē modicæ opinionis,qui quotidie mentit̄.Et ita intelligūt Scribentes ibi & ꝑ hac parte allegāt ipsi Bal.in d.l. improbū. & istum tex.post prin.ꝗ.ēdēdo ad fi.ut hic ꝑ do.Car. Sed quidam Albe.Mod.ī tractatu de testi.in 8.char.diffuse trāscribit Bar.& Bal.in d.l.1. &do.Ant.& Imo. hic,& cū ipsis fim pīr trāsit.Et si diceret,ꝙ testificari est dignitas,ut ī c.pceptū.32.q.5.no.gl 2.hic ī fi.ꝙ oīs infamis repellit̄ à dignitate,d.regula infamib⁹.& l.vnica.C.de infamib.li.12.tn̄ det ipse,ꝙ c.pceptū.loqtur de dignitate largo mō sumpta,nō ꝓprie,ut dicit,ꝙ ex eo,ꝙ ē dignitas, iō lꝫ admittat̄,tn̄ minus credit̄.Et ex istis ꝑ te ipsū inuestigare poteris,qs melius dixerit.Sed lꝫ vtraq;opinio sit sufficienter sustētabilis,tn̄ multū ꝯsonat æqtati opinio do. Ab. ꝗ ēt firmat Bal.in d.c.licet cām,in 3.col.in 8.notabili,dicēs, ꝙ mala fama de teste fecit sibi credi,vł nō credi iudicis arbitrio.Et dicit nō reperiri meliorē tex.eo,per quē dicit iopita eē,ꝗ habent̄ in d.l.Cassius.Et adde oīno, quæ dixi in d.l.lꝫ ubi posui succincte certos casus.in quibus oīno admittit̄,& in quibus nullo modo admittitur extra quos alij erant arbitrarij Sed ibi dictis adde Bal.in c. ad nostrā.cod.ti.ubi dicit,quod in causa ciuili ardua nisi probāt testes infames infamia facti. Et dicit oēs tex. singu.in d.c.licet.Et sic est alius casus,in quo nō ꝓbāt.s.

in ciuili ardua,nec mirū,qa æqparatur criminali,c.2.d̄ rest.spo.in 6.dixi.s̄.eo.c.insup.in 3.fallentia. Et ī criminali,nō ꝓbat.ut s̄.& est bonus tex.in c.p̄sul.ī uerbo, sine
13 aliqua infamia.2.q.4.Ergo,&c.Adde † aliū casum,vcꝫ qn̄ infamis infamia facti hēt secū ꝯteste bonæ famę, secundū Bal.in l.si qs ex argentarijs.in prin. ff de edē.& dixi s̄.in 1.ꝯclus.Adde post aliū casum,vcꝫ qn̄ infamia facti nō causat immediate ex crimine,puta,qa fuit carceratus,ex illa carceratione fuit infamis de facto, qa non repellit̄ à testimonio ꝑꝑ hoc in ciuili,ƒm do. Dominic. in c.ipsi Apostoli.2.q 7.Et ita dēt intelligi finis huius capituli.ƒm ipsum,ꝑ quo facit,qđ no. Bal.in l. in re mandata.C.māda.ubi dicit,ꝙ minor est infamia resultās ex ꝯtractu ꝗ resultans ex maleficio,& alle. Inn.in c.qualiter.
14 2.ꝗ.de accu.Qūo † aūt inducat̄ infamia facti, & in quo differat ab infamia iuris,dic,ut hic ꝑ Bal.& Imo.dicentes,ꝙ infamia facti est,cū qs est notatus apud bonos & graues.l.n̄ dēt.ff.de dolo.l.honori.ff.de obleqjs. ubi tex. dicit,ꝙ licet verbis edicti nō habeantur infames, re tn̄ ipsa & hoīum opinione nō effugiunt infamiæ notā. Vn̄
15 surgit ex ipso facto tm̄ nō secuta sñia.Contrahit̄ † aūt īfamia ciuilis tribus modis,ƒm Bal.hic,nā interdum ipso facto in quibusdā casib.à iure expressis, interdū per sñiam diffinitiuā,s.iudicis,nō arbitri.Et quia per īterlocutoriā non ꝯhitur infamia,iō sñia banni cū sit interlocutoria,nō infamat,l.qđ ergo.§ ex ꝯpromisso.ff. de infamibus.Item ꝯhitur tertio ex genere pęnæ,ut si qs ex mandato iudicis cā cognita fustigat⁹ fuerit, l.2.§. ignominiæ.ff.de infa.Tollitur aūt infamia iuris per viā iustitię,ut qn̄ maior in integrū restituitur per prætorē,aut ꝑ viā grǽ, ut qn̄ princeps in integrū restituit,l.3 §. de qua re.ff.de postu.l.imperialis.C.d̄ nup.Sed infamia facti tollitur solo facto ꝯrio,& eā prīceps abolere non pōt, qa sicut de facto hominum grauium irrepsit opinio, ita de facto tolli eam oportet.Qui autem sint , qui possint infamiam iuris tollere,vide Inn.& alios in c.cum te. ꝗ. de re iud.& Dom.in §. hinc colligitur.2.q.4.cū concor. Et no.ƒm Bal.hic,ꝙ infamia facti non pōt esse occulta, quia non est aliud,ꝗ uitę sordes & uilitas diuulgata, & ideo crimen occultum non infamat infamia facti, nisi postꝗ est publice detectum,qa infamia iuris de iure bene pōt esse occulta,ut no.in l.cum lege.ff.de testa. se-
16 cundū eū,& vide ibi gl.2.in fi.ꝗ dicit,ꝙ † infamis,de cuius infamia nescit,pot est esse testis in testamento.Et ita extenditur,quod de conditione seruili occulta dicit lex 1.C.de testa.& illā gl.multū seqtur Bal. in l.1.in 1. col. C.de sent.& in l.1.in 4.col.C.de test.in l.Cassius.ad fi. ff. de senato.Et ꝑ illā gl.dicit Imo.in proposito in d.l.cum lege.ꝙ ī actu , vel testimonio extraiudiciali testis nō repellit̄ ꝓpter infamiā,nisi de ea notorię ꝯstet,& dicit illā gl.esse notabilē,& forte singularē. Et istis adde, qđ si
17 † ꝯdemnatus de infamia appellat,& pendēte appellatione testificat̄,lꝫ postea ꝑ desertionē appellatiōis sñiæ sit ꝯfirmata,& sic infamia retrotracta,tn̄ nō vitiat̄ illud testimoniū.Ita elegāter decidit Bar.post Gul.d̄ Cu.in l.
18 furti.ī prin.ī 2.col.ff.d̄ infa.Item adde,ꝙ si † iudex dicat Cōdēno si est ꝓbatū,& sit ꝓbatū ꝑ duos testes infames, valet sñia,qa ꝓbatio ē certa, lꝫ ꝑ exceptionē potuisset elidi.Ita ad literā dicit Bal.ī l.pe.ī 2.col.C.d̄ sentē.ꝗ sine cer.quā.Allegat auth.si dicat,C.de testi.Et d̄ p̄missis uide ēt Bar.ī l.ex libero.ff.de qst.& d.Flo ī l 3.ī prī.ff.d̄ test. & Arch.ī c.ipsi Apostoli.2.q.7.& ī § cui⁹ ī agēdo.3.q.8. & vide Pau.hic late distinguētē ī q.p̄dicta,qn̄ īfamia facti repellat ī ciuili & vł̄ tenet̄ idē,qđ Bal.ī d l.1.distīguēs vlterius inter crimina excepta,vt latius ꝑ ipsum.Et hæc quo ad ƒm casū literæ.Seqtur tertius.Tertia ꝯclō. Per
19 iur⁹† quātūcūq; emedat⁹,n̄ admittit ī testē,neq;ī ciuili, neq;ī criminali,ut hic ī tex.& ī c.quicūq;.6.q.1.qa talis caret eo qđ est potissimū in teste,s.veritate,quæ in teste dēt eē pura & simplex,c.pura 3.q.9.Et iō violato semel iuramento,qđ est ꝯfirmatoriū veritatis,c.& si Christus. ꝗ.de iureiur.remanet semꝑ suspicio periurij,d.c.quicunque.& c.paruuli.22.q.1.& violato uno officio semꝑ p̄sumit̄ defectus ī eodē,l.si aliqđ.C. de susceptoribus & ar-

charijs,li.10 vt latius hic,per Doct. intelligẽtes istud in violante iuramentũ licitũ,siue sit de præsenti,siue de p̄terito,siue de futuro.Idē ñ est dubiũ,an sit licitũ,q̄a nõ erat violandũ authoritate propria,c.venerabilē.s̄.de elec.ẜm Host.& oẽs hic,excepto do.Car. qui dicit se repetendo in hoc tenuisse ꝯrium, quia in odiosis accipimus in dubio partem mitiorem.regula,ĩ pẽnis,de reg. iur.in 6.Sed nõ discedo ab alijs,per d.c.venerabilē. iunctis notatis p̄ gl.ĩ c.iuuenis.ʃ.de spõ.& ĩ c.illud.ʃ. d̄ cle. excõ.mi.Vbi aũt iuramentum est illicitũ,eius violatio nõ repellit à testimonio,nec infamat,ẜm Hostiẽ.& oẽs hic subdẽtes,ꝙ sicut temerariũ iuramentũ nõ repellit à dignitate,c.sicut nostris.de iureiur.ita nec à testificãdo de quo dic,ut p̄ do.Ab post alios in c.ꝯstitutus.el 1. ĩ fi. s̄.eo dixi s̄. eo.c.intimauit.vbi adde,qd̄ no.Bal. ĩ c. tua
20 nos.ʃ.de iureiu.Sed†est difficultas maxima pp̄ istũ tex. vtrum periurus sit infamis infamia ciuili.Et scias,ꝙ d̄ infamia Canonica nõ est dubiũ,quia illa ꝯhitur ĩ quolibet mortali,ut dicit Inn.hic,& pulchre Imo.& abole tur pẽnitentia, ut s̄.dixi.Et ꝙ non sit infamis infamia ciuili,alias infamia iuris,vr̄ probari hic,ubi tex.primo ponit de infame.postea de periuro,& sic piurus non vr̄ infamis,q̄a exceptio sit de regula,l.1.ff.de reg. iur & idem tenet hic do.Ant.limitans,nisi eẽt iuramentũ firmãs pactũ,quia eius violatio inducit infamiã iuris,q̄a iuratum erat Deo,& homini,& ita intelligit l.si q̄s maior. C. de transa.Idẽ Ioã.de Lig.hic distinguens,an periuriũ ostendat solũ Deũ,an Deũ & hoĩem.Primo casu nõ sit infamis,secundo sic.Idem Bal.in l.obseruare.§.proficisci.in 33.q.ff.de off procons.& leg.dicens, periuiũ non esse ĩfamẽ,nisi in casu d.l.si quis maior.Idem Arch.in c.quicunq;.circa mediũ,6.q.1 dicens,ꝙ nõ obseruans sacramentum,quod hẽt rei obseruationẽ,puta,quia est de futuro,ꝯsistens in dando,vel faciendo,est infamis,alias ñ. Idẽ beatus Tho.2.2 q.99.artic.3.circa mediũ, ꝯcludens ꝙ in iuramento assertiuo periurus non est infamis ipso iure,sed solũ per sententiã diffinitiuã latã ꝯ eum in cã accusationis.Sed dicit,ꝙ periurus in iuramento ꝓmissorio bñ est infamis:quia cum sit d̄ futuro,ĩ ei' p̄tate remanet postquã iurauit nõ deierare,qd̄ nõ ꝯtingit ĩ iuramento assertorio,qd̄ statim euolat.Item qd̄ periurus nõ sit regulariter infamis,tenet Bal.p̄ tex. nostrũ in l. si vteris.ante fi.C.de fi.instr. Idẽ glo.pe.& Bar.in l.Lucius ff.de infam.dicẽtes,ꝙ siue de re prẽterita,siue de futura deieret,nõ est infamis,nisi in casu d.l.si quis maior. Idẽ Bal.ad literã in d.l.si q̄s maior.in vlt.col.& gl.in verbo, interuenit.ad fi.l.quæ sub ꝯditione,in prin.ff. de condi. inst.& gl.in verbo,si qua oĩno.in Auth.scenicas non solum.§.1.& Cald.in ti.de iureiur.ẽt sentit gl in d.c.q̄cunque.Sed aduerte,quia ista opinio ꝓcedit absque dubio de iure ciuili,p̄ d.l.Lucius.iuncta d.l.si quis. sed stat dubiũ,an idẽ sit de iure Canonico. Et ĩ hoc p̄dicti sentiũt, ꝙ sic.Sed ꝯ tenet hic do.Car.dicens,se repetẽdo tenuisse,& nunc decidere,ꝙ violans iuramentum licitum ẽt non appositũ sup̄ ꝯctum semp̄ est infamis infamia ciuili,per c.infames.2.q.7.& qd̄ no. per c.si q̄s ꝯiunctus. 22. q.2.& c.statuimus.3.q.5.& alle.gl.in c.querelã.ʃ.de iure iur.Ad istũ tex.r̃ndet,ꝙ apposita fuit hic exceptio, præterq̄ ꝓ reatu periurij non ad inferendũ d̄ periurio, ẜm cõem opinionẽ,id est præsupposito,ẽt,ꝙ sit infamis. Et istã opi.do.Car.sequunt̃ hic Moderni nullo ex prædictis adducto,sed allegãt gl.quæ appellant periurũ infamẽ, in c.authoritatẽ.15.q.6.in c. venerabilẽ.s̄.de elect.ĩ c.fi. de iureiu.in 6 in c.quanto.ʃ.de iureiur. Ad qd̄ dic satis eẽ,ꝙ sunt tex p̄dicti.Ponderãt ẽt magnitudinẽ periurij. Vñ vr̄,ꝙ differt ab alio peccato mortali,p̄ qd̄ orit̃ infamia Canonica.Sed dici p̄t,ꝙ periuriũ est graue, qm̄ fallit Deũ & hoĩem,ut ĩ casu d.l si quis.Addũt ẽt q̄dam facile solubilia,ex quibus dñt oẽm iuris prudentiã euersã eẽ.Adde in terminis Arch.idẽ tenẽtem ĩ c. paruuli.2. q. 5.& do.Car.in cle.1.in prin.in 1.q.de iureiu.& do. Ab.ĩ c.q̄relã.in 3.col.ʃ.de iureiu.& Host.in summa.de vsu. §. pen.uer.qd de notarijs.quẽ refert Arch.in c.sicut ñ suo. 47.dist.de hoc ẽt p̄ Pau.de Cast.in l.iusiurãdũ, qd̄ ex cõ-

uentione.in fi.ff.de iureiu.& do.Car.cõẜ.37.inci. Quidã habens.in fi.& Arch.in c.inter cętera.22.q.4.& Bal.i d. c.querelã.Nihilominus prima opi. est cõior * & uerior ẜm Pau.Imo.& do.Ab.hic.& sentit hic gl.in verbo,periurij in fi.q̄a pęna infamiæ iuris nõ imponit̃,nisi in calibus à iure expressis,ut tradit̃ in d.l.1.ff.de arb.Et iõ cum reperiat̃ solum casus d.l.si q̄s maior.in quo incurrit infamia,ut fiat extensio,arg.c.pe. de pę. dist.1.& reprobat Imo.gl.in d.c.quicũque,& alios sentientes,ꝙ si iuramẽtũ est de futuro,incurratur infamia,q̄a intelligitur de futuro solũ in casu d.l.si q̄s maior. Et ita declarat gl. licet ipse ñ dicat,in l.Lucius,p̄ iura alle.p̄ do.Car.q̄ appellãt piurũ infamẽ, & intelligunt̃ de infamia Canonica, q̄ ꝯnumerãt alia minõra.de q̄bus absurdũ eẽt dicere,ꝙ inducerent infamiã iuris,ẜm do.Ab. & ita illa iura dici intellexisse gl.in d.c q̄cunque.& ad gl.ĩ d.c. querelã. & ad c.ꝯstitutus.de fideiussori.dicit,ꝙ loquunt̃ in ꝯueniente petitioni iuratæ,ut latius p̄ p̄dictos,cũ q̄bus transeo pp̄ authoritates,s̄.vltra eos allegatas. Et si diceret̃, testis iurat,ꝙ dicet uerũ,igitur,si nõ dicit uerũ,est falsus ĩ ꝓmittendo,ergo infamis,d.l.si q̄s maior.r̃ũdet hic Bal. tenẽs late cõem opi.ꝙ q̄ iurat,nihil ꝓmitti,q̄a exit ordinis necessitate hoc facit,nõ spõte,ẽtsi diceret ꝓmitto certũ dicturũ.Vñ testis iurãdo nõ ꝯhit debitũ ꝯuentionale,nec quasi ꝯhit. Aliud est.n.ꝯhere,aliud.ex ordine facere,ut dicit tex notabilis in l.cũ unus.in prin.ff.de bo.auth.iu.
21 pos.ẜm ipsum.Sed † in quantũ cõis opi. hẽt,ꝙ ĩ casu d.l.si q̄s maior incurratur infamia, limita nouissime ñ procedere in debitore,qui iurauit soluere vsuras, q̄a l3 nõ soluendo incurrat periuriũ,c.debitores.ʃ.de iureiu. tñ si non soluit,nõ est infamis,q̄a dolus creditoris excusat eũ ab infamia.Ita dixit elegãter Bal.in c.1.in 3.col.
22 ʃ.de iureiu. Vnũ ẽt nota,ꝙ † Papa dispensare p̄t, ut periurus à testimonio nõ repellatur.Ita dicit Vincẽtius hic * & seq̄tur Io.An.Pau.do.Ant.Imo.& cõiter * oẽs hic,& Spe.in ti.de teste.§.1.uers.sed q̄ritur,vtrũ Papa.arg.c.cũ l.& A ʃ.de re iu. & facit c.accusatus.de hæret.in 6. Hoc limitãt Moderni hic,primo, nisi ꝓduceretur periurus ĩ ꝯsistorio principis ad testificãdũ,p̄ id qd̄ no.Bal.in l.sed & milites.§.ignominę.ff.de excus.tu. ubi dicit, ꝙ sicut ĩfamis ñ p̄t ingredi urbẽ,ita nec põt ĩgredi ꝯsistoriũ principis.Sed certe p̄ hoc nõ ꝓbatur,ꝙ Papa nõ possit etiã hoc casu dispensare.Iõ limitatio est impertinens.l3 p̄ ipsam inferri posset,ꝙ dispensatus simpl'r, nõ intelligit dispensatus hoc casu.Scd̃o limitãt,nisi testis haberet inhabilitatẽ iuris nãlis,ut q̄a eẽt inimicus,arg.ca q̄a suspecti.3.q.5.Iõ ꝯstitutio habilitãs criminosum,nõ intelligitur de tali.Et allegãt c,p̄ tuas.el grãde.ʃ.de symo.& qd̄ no.Inn.in c.scisitatus.s̄.de rescr. d̄ quo facit festũ.Ang. ĩ l.cũ p̄tor.ff.de iud.ubi dixit,ꝙ processus factus corã iudice,habente defectũ nãlẽ, puta furioso,est ipso iure nullus Potuisset allegare aureũ dictũ Host.in c.1.s̄.de tran sac.ubi dixit,ꝙ clausula, Supplentes defectũ, & c. refert̃ duntaxat ad d̄fectũ iuris positiui.Et nõ dr̄ naturalis, ex quo exclamat dom.Ant.do.Abb.Imo.ibi,& do.Ant.ĩ c.illa quotidiana.s̄.de ele.&Imo.ĩ cle.pastoralis.ĩ 8.col. de re iud.& do.Abb.in c.inter dilectos.in 8.col.ʃ. ti.2.& Imo.in l.filius à patre.§. fi.ff.de liberis,& posthu.cũ concor.Et est casus rotũdus in d.cle.pastoralis,ad fi. ibi, nec p̄dicta suppletio.&c.Tertio limitant, dũmodo habilitet criminosum stantibus alijs adminiculis, ex quibus uerisimil'r p̄sumatur eũ nõ mentiturũ,iuxta c. in fidei, & c.l3,de hæreti.in 6.Alias dñt non esse uerũ dictũ cõe Doctorũ hic,& allegãt tex.quẽ magni faciũt,in ca.alieni.in uerbo,nõ possumus,nec debemus.2.q.7.ut hic uerbosius per eos.Quibus adde oĩno do.Abb.in cap.j.infra de fide instru.& quod ibi dicetur.Et vide Arch. in d.ca. alieni.ubi post Hugutionẽ dicit subintelligi, Quia, ante dictionẽ, Nec. Facit cap.requiritis.j.q.7.in uerbo,nõ possumus,& tñ exponitur,id est,nõ debemus. Vñ fine hãc restrictione transire põt communis opinio,quia hmõi probationes potest ex cã lex angustare. Patet in multis capitulis.de hęreti.in 6.Et in dubio præsumitur causa, secundum gloss.& Barto.in l.relegati, ff. de pœnis,& do.

do. Ab. in c. nisi s. de off. legati. cū ꝯcor. Sed vltra alios quærit optime Pau. de Lea. testi opponit periuriū & ꝓbatur, ꝙ nō soluit debitū in termino ut iurauit, replicat
23 ꝙ remisit pecuniā per nunciū, qui egit infideł, vel procuratori negotiū cōmisit, q non expediuit, an incurrerit periuriū. Et vř, ꝙ sic, per tex. in simili in c. si commissarius. in prin. de elec. in 6. & in c. venerabilibus §. idē. đ sen. excō. eo. lib. Tandē ꝯcludit, ꝙ si non seruauit iuramentū statim cū potuit, postquā sciuit nō eē satisfactū, est periurus, quia in iuramēto continebant̃ duo. s. soluere, & in termino soluere, & licet excuset ab uno, ab alio nō Facit tex. in c. dilecti. s. de dolo & ꝯtu. & c. perlatū. 88. dist. & in c. cupientes. in fi. princi. de elec. in 6. & in c. quāuis. ad fi. de offi. ord. eo. lib. & qđ no. Spe. in ti. de citatione. §. sequit̃. uer. quid si nō p̄fixeris. Si aūt seruauerit iuramentū statim, cū potuerit, postquā sciuit nō esse satisfactū. euitat periuriū, argumēto eius, qđ no. gl. ordin. in c. apud misericordē. 32. q. 1. & qđ no. Inn. ī c. significāte. j. de pig. & Host. in c. P. & G s. de of. dele. ubi dř, morā posse purgari, ut euitet̃ periuriū. & ꝑ Bal. in l. qui crimen. in 11. col. C. qui accu. Et pro hoc ēt facit, qđ solet dici, difficultatē non præuisam excusare à periurio, ut ī c. breui. j. de iureiur. & ibi ꝑ gl. Doc. & Bar. in l. ꝯtinuus. §. cū ita. ff. đ uer. obl. & l. qđ te. ff. si cer. pe. cū ꝯcor. Quar-
24 ta ꝯclusio Semel † ꝯuictus de crimine, p̄cedēte accusatione, repellit̃ in criminali, lʒ emēdatus. Ita tex. hic. Ex quo no. ꝙ attestationes factæ ī iudicio criminali, faciūt fidē in alio iudicio, & inter alias personas. Quod procedit, ſm do. Ab. in casu isto, ubi nō agit̃ de magno præiudicio, alias aūt secus, per notata in c. inquisitionē. s. de ele. & c. inter dilectos. j. ti. 2. Ex hoc no. ꝙ acta in vno iudicio faciunt aliquā fidē ēt in alio, interueniente alia ꝑsona. Et in hinc sumpta occasione tractat hic solēniter Innoc. quē oēs reassumunt, vtrum repellatur excōicat⁹ à testimonio post absolutionē, quasi ex hoc solo sit ꝓbatū crimen. Et quia Doc. oēs satis instant, dic ergo bre-
25 uiter, ꝙ † per hoc nō repellit̃, quia iura repellunt excōicatū solū à testificādo ī p̄senti ut in c. decerminus, đ sen. exc. in 6. Et nihil dř de excōicatione ī p̄teritū. Itē qa excōicatio posset ferri extraiudicialiter, & sine cāæ cognitione. Vñ graue est dicere, ꝙ ꝓbat crimen in ea expressum. Item posset esse. ꝙ in sñia excōicationis non fuisset expressa aliqua cā, vel eēt expressa talis, quæ ēt ꝑ se immediate probata non repelleret testē. puta p̄sumpta ꝯtumacia. Item petens absolutionē pōt petiisse ex bona ꝯscientia, non aīo fatendi se in culpa, iuxta c. ad eius 5. distin. & ī c. exhibita. j. de homi. Nec absolutio p̄supponit necessario vinculū. c. venerabilē. s. de elec. & ibi no. ī ꝓposito do. Abb. in antepe. col. & do. Car. in rep. c. ꝑpendimus, in vlt. col. j. de sen. excom. per Bar. ī l. decē. ff. de uer. obl. & Inn. in c. 2. s. de ord. cogn. & ibi do. Ab. in 24. col. ꝑ Inn. in c. cum ꝯtingat. s. de of. dele. & Ioā. And. in c. solet. de sen. excō. in 6. & Cy. & Imo. in l. cū tale. §. fi. ff. de ꝯdi. & demon. Et ita tenent hic Inno. Bar. & do. Car. & alij. Cōsiderat Bal. ex mēte Inn. ꝙ sñia excōicationis nō fertur ꝑꝑ crimen, sed propter ꝯtumaciā, & ideo per sñiam excōicationis non probatur crimē, ētsi excommunicator dicat, quia furtum fecisti, & monit⁹ vt compareres & satisfaceres, nō fecisti, excōicamus te. Et dicit Bal. ꝙ est duplex ratio, vna naturalis, quia sæpe excōicatur quis iniuste, & tamen infertur vinculum ab soluendū. c. 1. 11. q. 3. Alia ratio per punctum iuris, quia immediata cā excōicationis est ꝯtumacia, & nō crimē & contumacia non infamat, ſm Inn. hic. Et ꝙ ab hoīe non feratur excōicatio, nisi per ꝯtumaciam, vide vltra Doc. gl. ord. in c. de presbyterorū. 17. q. 4. & in c. episcopi. 11. q. 3. per do. Abb. in c. 1. in 4. col. s. de iud. & in c. officij. in 1. notab. j. de sen. excom. & in rub. eo. ti. cum cōcor. Et no. ualde hæc uerba Inn. secūdum Bal. hic, ꝙ exbanniti & condemnati propter contumaciā non dicū-
26 tur ꝯdemnati de crimine. nisi † statutum hoc declararet, ꝙ ꝯdemnarent̃ de crimine, & ꝙ puniret̃ur, acsi crimen esset ꝓbatum, ut hic per eum respondentem ad d. l. 1. ff. de in lite iuran. Et si diceret, ꝙ absolutus ab excōicatione adhuc remanet infamis, sicut ꝯdemnatus, qui soluit ꝯdemnationē suā. nā qui soluit, ꝯfiteri vř, ut dicit tex. notabilis, ſm eū in l. locū §. si qs dolo. ff. de tab. exhi. rñdet, ꝙ imo nō vř fateri ꝓprie, qa reddit̃ in inuitū. Alle. l. 1. §. si rē. ff. de leg. 3. Ista tñ declara primo, ut hic subtiliter per do. Ab. no. ꝯ mentē aliorū, vcʒ nisi in sententia excōicationis fuisset expressum tale crimen, qđ irrogat infamiā, & talis sñia transiuisset in rē iudicatā, nā in casibus, quibus nō sufficit emendatio, repelleł testis ī distincte ꝓbata excōicatione, qa nō appellādo vř acqeuisse sñiæ, & licet nō transeat in rē iudicatā, quo minus posset peti absolutio, trāsit tñ ad cæteros effect⁹. Et inter alios est vnus vt p̄sumatur iusta, ut notāter dixit Inn. in c. bonæ. s. de elec. & in c. qm̄ ꝯ. s. ti. 1. & Io. An. in c. venerabilibus. de sen. excom. in 6. & facit. c. 13. eo. ti. & lib. Et ꝯsidera, ꝙ in casu isto nō ꝓcederet exemplū Bal. de quo. s. & credo verius hoc maxime, qa iste casus vř īducere tantū p̄sumptionē delicti, quantū cū aliqs alias fuerit solū ꝯuictus, vel repulsus, qui casus operant̃ repulsionē testis, ut in tex. Qūo aūt vltra ꝯtumaciā posset excōicatio hominis descēdere ex crimine, uide gl. in d. c. epi. & in c. de presbyterorū & plene gl. & Doct. in c. ex parte in Christo. j. de uer. sig. & facit exēplū Bal. de quo. s. Esset aūt secus, ut dixi, in sñia excōicationis, si ēt descendens ex crimine infamāte nō trāsiuisset in rē iudicatā, sed intra 10. dies obtēta fuisset absolutio, qa nisi aliter ꝓbaretur uere crimē, sola excōicatio ipsum nō ꝓbat, qa ante decendiū nō p̄sumit̃ sñia excōicationis, ſm Imo. ī d. c. qm̄ Item secus, si talis sñia ēt, quæ transiuit in rē iudicatā, fuisset lata in absentē & ignorātē, qa nō vř acqescere, ſm do. Ab. arg. c. Apostolicę. j. de cle. excō. mi. & melius per Inn. in c. innotuit. de eo, q fur. ord. susc. ſm ip-
27 sum. Scđo declara, ut hic per Inn. vcʒ nisi † appareret quem excōicatum à iure, qa illud apparere nō pōt, nisi appareat crimen, qa a iure immediate infertur excommunicatio ꝑꝑ crimen, c. si quis suadēte. 17. q. 4. Et nō debet absolui, nisi satisfaciat, ut est gl. in d. c. ex parte. đ uerbo sig. Iō ꝓbata absolutione repellit̃, ſm eū, in casib⁹, in quibus emendatio nō prodest, alias nō repelleł. Vñ nec in ciuili, nisi eēt tale crimen, qđ induceret iuris īfamiā, ut hic in tex. ſm ipsum. Sed ꝯrium tenet hic do. Car. alij non referūt, & dicit sentire Inn. hic, ꝙ probādo sententiā iuris nō inducĩt ꝑꝑ hoc crimē. Qđ est ꝑpetuo notādū, qa valet ad infinita, ſm eū, & istud forte uerius, ꝑ l. Celsus. ff. de arbi. ubi mitius agit lex, q̄ homo. tū ēt, qa ꝯcurrunt aliquæ rationes exp̄dictis vcʒ ꝙ petendo absolutionē non vř fateri se ligatū, quia non p̄sumitur acquieuisse, cū nō appelleł à sñia legis, c. qa nos. j. de ap. l. si qua pœna. ff. de uer. sig. Sed duobus casibus forte ꝓcedet opi. Imo. Primus, qñ notorium esset incursam esse excōicationem legis, quia tūc apparet certitudinałr de delicto. Secundus, quando per iudicē fuisset declaratū incurrisse excommunicationem legis, & ab illa declaratoria non fuisset appellatum, prout fieri potest, secundum gl. in c. cupientes. §. ꝙ si. in uerbo, priuatos. de elec. in 6. quia tunc idē erit, quod in casu præcedenti, tamen super hoc ab alijs non declarato poteris cogitare. Quin-
28 ta conclusio Confessus † crimen in alio iudicio, ī quo contra ipsum fuit instituta accusatio, repellitur à testificando in criminali. Ita tex. hic in c. 1. j. de exce. Ex quo no. do. Ab. ꝙ confessio facta in vno iudicio ē t criminali. facit fidem in alio ꝯ confitentem, quo ad hæc, ut repellatur à testimonio, quasi suggillat opinionē ipsius, secus, dicit uideri in alijs, nā confessio cum vno nō nocet quo ad aliū. Alle. Inn. in c. 2 s. de ord. cogni. in quo insiste, ut sufficienter tetigi in c. cām. el 1. in 2. fallentia ter-
29 tię regulę, supra eod. Et † aduerte, quia si instituta accusatione aliquis solueret pęnam ante cōdemnationem licet uideatur quodammodo confiteri, tamen non efficitur infamis a, & ex tali confessione non habetur propriè pro confesso, ſm Bald. in l. ea quæ. C. de condic. ob cau. per l. 1. §. si reus paratus. ff. de procu. Vnde datur cautela, quod quoties

a Non efficit̃ infamis. *Adde aliam cautelā, per quam quis euitat infamiam*

infamiam, quãdo dubitat cõdemnari in actione famosa, cõsiliũ est vt litiget per ꝓcuratorem, et euitabit infamiã Ita Bart. in l. furti. § si qs. in fin. ff de infam.

ex ꝯdemnatione qs efficeret infamis, soluat añ ꝯdemnationẽ, & euitabit infamiã, ut per Bar & Ang. in l. si reᵒ. & do. Ant. & do. Ab. in c. dudũ. el. 2. s̃. de elec. & Ang. in l. fi. ff. si cert. pe. & Bart. & Ang. in l. infamẽ. ff. de pub. iudi. & l. ictus fustiũ. ff. de his, q no. infa. & Bal. ĩ l. eos. C. de execu. rei iud. & adde Spec. in tit. de ꝯfes. & Bar. in l. seruũ. §. nunc videmus. in fi. ff. de verb. ob. & do. Anto. & dom. Ab. & Ana. in c. per tuas. el. j. ῀. de symo. ubi dixi. Ex quo inferunt hic Moder. ꝙ talis nõ repellit̃ à testificãdo ex quo nõ habet̃ ꝓ ꝯfesso. Sed ꝯsidera, ꝙ istud operari põt, ꝙ nõ repellat̃ in ciuili, ac si expectasset condẽnationẽ infamãtẽ, qa euitat infamiã. Sed in criminali forte hoc nõ ꝓcederet, non, qa habeatur ꝓ ꝯfesso, sed qa vr̃ ꝯuictus, per d. c. per tuas. cũ ibi notatis. Et esse conuictũ, sufficit, ut in ꝯclu. ꝓcedenti. Et adduci põt iste tex.

30 ƒm do. Ab. ad qõnem, nunqd † per solã ꝯfessionẽ quis infamet̃, de quo per gl. & Bar. in d. l. ictus fustiũ. & Ang. & Imo. in d. l. infamẽ. & Bar. in l. nõ solum. § fi. ff. de procu. & Bald. & Sal. in d. l. si tutor. C. de interdicto mr̃imo. & Bar. in l. si iõ. ff. de euict. & Bal. in l. ẽt. C. de furt. & in l. 1. in vlt. col. C. de hæred. insti. & Io. An. in Spe. ð ꝯtumacia. §. seqtur, in prin. Sexta ꝯclusio. Qñ † nũquã qs fuit

31 de crimine accusatus, sed nũc per exceptionẽ põt ð crimine ꝯuinci, sufficit ad repellendũ eũ à testimonio. Ita tex. hic, & intellige, ẽtsi non esset de crimine emendatᵘ, vt ponat aliqd spãle, cũ agit̃ criminalr̃, nã si perseuerat, repellit̃ ẽt in ciuili, & sic essemus in primo casu. Et no. hoc, qa est valde durũ, ut semel delinquẽs, quãtũcunq; emendatus, remaneat suspectus, & nõ admittat̃ in testẽ in cã criminali, ƒm do. Ab. dicentẽ tñ, se putare, ꝙ si intrasset postmodũ religionem, sublata esset oĩs cã suspicionis, per tex. notabilẽ in c. pe. 21. q. vlt. ubi dr̃, nõ licere parẽtibus filios factos monachos, exhæredare, lʒ existẽtes in seculo in cãm ingratitudinis inciderint. Facit tex. in §. humana. ĩ auth. de monachis. Ad idẽ facit notabile dictũ Gul. de Cu. in l. 1. C. de sac. san. ecc. quẽ refert Bal. ibi, & Rom. in aut. simil̃r. in 7. priuilegio, C. ad l. Falci. ubi dicit, ꝙ per ingressum religionis filius spurius efficitur legitimus. Quid aũt, de ꝯuerso ad fidem, vide hic Pau. de Leaza. dicentẽ ꝙ peccatũ & oĩs sequela tollit̃ ꝑ baptismũ. vt ĩ c. deinde ubi gl. 26. dis̃. & 1. q. 7. c. si qs crimẽ. Sed de hoc latius ꝑ Imo. Arch. ĩ c. si qs gẽtilis. 28. q. 1. & Spe. in ti. delegato. §. iuxta. uers. pe. & Inn. Host. & alios ĩ c gaudemus. ῀. de diuor. Et ibi dr̃, ꝙ lʒ ꝑ baptismũ tollat̃ peccatũ, quo ad Deũ & legẽ ꝓmotionis, c. 1. 26. dist. tñ remanet ligatus. quo ad penas tp̃ales, *& ita repelle tur ĩ casu nr̃o. Et idẽ, si ꝯmisisset antea piuriũ, ƒm Pau. hic, dũ modo iurasset ꝑ verũ Deũ, secus si ꝑ Deos alienos. Et de istis uide oĩno Imo. in d. c. de his. in 9 col. ῀. de accus. Septima & vltima ꝯ

32 clusio. Qñ † non ꝓbatur crimen de ꝑ senti, nec alias fuit ꝯuictus, vel ꝯfessus sed grauata est testis opinio pro eo, & alias repulsus est ab actu testificãdi, repellitur testis in criminali, lʒ nõ in ciuili. Ita tex. hic. Et hanc aggrauationẽ opinionis declara ex dictis s̃. in 2. ꝯclusio. & vr̃ velle iste tex. ꝙ si nõ est grauata opinio sua, lʒ alias fuerit repulsus, ñ sufficit, ut nũc repellat̃, ƒm do. Abb. & idẽ clarius Im. dicens, ꝙ si nõ eẽt infamia exorta ex dicta repulsione, non repelleret̃, nisi iterato ꝓbaret. Nõ obstat qđ habet̃ hic in uer. in criminali ibi, ꝯuictus extitit, qa loqtur, qñ fuit ꝯuictus ĩstitutã accusatiõe ꝯ̃ ipsum, ut hic qñ fuit ꝯuictᵘ ꝑ uiã exceptiõis Vñ qa ñ directe tũc agit̃ ꝯ̃ testẽ, ut hic in gl. fi. añ fi. attendit, an exorta fuerit in-

* Temporales.
*Adde not. quod * baptismus nõ liberat baptizatum à pęna delicti in pręiudicium reipublicæ. est cõis * opinio omnium Doc. in c. gaudemus. al leg. in tex. hic, ut dicunt Im. ibi col. 2. uers. alij dicunt Host. Ioan. And. Ancha. col. 3. nu. 20 uers. Innoc. & Host. dicunt. Ani. de But. & Abb. ibi nu. 16 uer. ibi in gl. Beneficiũ alicui cõpetens, hanc opinionem tenent Ab. et Mar. Soc. in c de his. de accusat Car. in cle. j. § sane q. 14. de iur. et ipsum se-*

famia, vel nõ, secus qñ directe agit̃ cõtra ipsum instituta accusatione, nam tũc eo ipso, ꝙ ẽ ꝯuictus, vel ꝯfessus efficitur ĩhabilis ad testificãdũ ĩ criminali, ut patet hic, & iõ nocet sibi ẽt ĩ alio iudicio. Et rõ ꝑdictorũ est, qa ex illa repulsione orta fuit infamia facti sequẽs personã, quocũq; uadat, iuxta notata in l. ex ea. ff. de postulãdo. Et dicit ibi Ang. post Iac. Bu. ꝙ exul vnius ciuitatis ex famoso crimine, nullibi põt potestatẽ patriã in filios exercere. Et ibi ẽt dicit Bal. ꝙ infamia ubicũq; repellitur. & seqtur. Vñ licet bannitus ð ista ciuitate nõ sit bãnitus de ciuitate Florentiæ, tñ ꝑsumptio est, ꝙ sit infamis, & ꝙ ꝑ infame habebitur Florẽtiæ, qa infamia est macula ossib. inhærẽs, ƒm ipsum. Et idẽ dicit Bal. in c. sup eo. el j.

33 ante fi. s̃ eo Idem † in excõicatione, qa excõicatus hic, erit excõicatus ubique, ut dicit gl. d. l. ex ca. & gl. fi. in c. si quis presbyter. 7. q. 1. & ĩ c. quisquis. 4. q. 5. & gl. magna, in ca. pastoralis. §. uerũ ῀. de app. no. do. Abb. in c. 1. per illũ tex. s̃. de treu. & pace. & in c. postulasti in 5. col. ubi vide, s̃. de foro ꝯpe. & Inno. in c. quaľr. el 2. ꝓpe fi. ῀. de accu. & Fed. ꝯs. 23. nisi aliqñ qs priuaret̃ cõione cæterorũ hoĩum, iuxta c. sigs de alterius. 58. dist. & c. quorundã, cũ glo. fi. 34. dist. & in c. si quis aũt. 19. dist. & facit d. l. ex ea. Et istis adde Bal. ĩ l. 1. in vlti. col. C. de summa, tri. ubi dicit, ꝙ in pœnis q̃ sunt intrinsecus, quocunq; accedat ꝑsona, eo ipsam sequuntur. Et iõ infert ad quãdã mulierẽ dãnatã ad ignẽ, & raptã à familia potestatis imminẽte executiõe, qa quocũq; uadat, est serua pęnæ. Et sunt dicta Bar. ibi ĩ 13. col. uersi. pen. q̃ro. Et limita hæc, ut ꝑ Bal. in l. 2. §. deinde. ff. ð origi. iur. ꝑ illũ tex. in uers. postea. nisi qs cõmisisset alibi maleficiũ, qđ esset valde utile reipu. hic, qa non erit hic infamis, In

34 gl. in uerbo, emendatus, in prin. Facit ista gl. relata ad tex. ad qõnem, qñ emendatus ꝑdat nomen delicti, de qua diffuse ꝑ Moder. hic. Sed breuius & copiosius tetigi in c. 1. in 9. fall en. s̃. ti. 1, & dñt ibi, & dicit hic do. Ab. istũ tex. pulchrũ eẽ, & mẽti tenendũ ꝙ emendatᵘ de crimine nõ remanet oĩno ĩteger. Vñ nõ restituitur pristinæ ꝑsumptioni naturæ, qua quilibet ꝑsumitur bonus, ut in c. fi ῀. de ꝑsu. Et qa emendatᵘ lʒ sit idoneus in ciuili, nõ tñ ĩ criminali, in qua reqruntur testes ĩtegerrimi. Et ita limita allegata in prin. huius gl. & vltra Mode. uide oĩno Pe. de Anch. in regula, semel malus de reg. iur. in 6. ubi declarat illã regulã, circa quã uide ẽt Bar. in l. si cui. §. uidẽ. uersi. uenio ad secundã partẽ. ff. de accus. & iõ Bar. in l. si prius. in 5. oppositiõe tertiæ partis, ff. de ope. no. nun. & in l. Cassius. ff. de sena. ubi intelligit in codẽ genere mali. Et idẽ Bal. in l. si. ff. de hęre. ĩ sti. Vide ẽt Bal. in l. ex persona. C. de ꝓba. & Sal. in l. si minorẽ. C. de in inte. rest. mi. & Bal. in l. ñ ignorat. C. ad exhi. & Bar. ĩ l. 2. C. ð bo. po. ĩfanti. ðlata. & Pau. ð Cas. ĩ l. q iurasset. §. fi. in fi. ff. ð iurei. Aliæ gl. declaratæ sũt in tex. ulq;

quitur, cõmuniter tenet Ioãnes de Ana. ĩ d. c. de his eo. 2. Cõtra cõmunem faciũt et primo gl. ĩ c j. 49. dist. su ꝑ uers. si adhoc, ubi gl. ex illo tex arguit, ꝙ quis nõ potest accusari de crimine de quo pęnituit accedit. c. in quicunq. 26. q. 1. & 8. q 1. c. in scripturis. et 46 dist. c. clericus. il 3. & idẽ tenet gl. 32. q. j. c. qđ aũt in gl. fi. q̃ dicit, ꝙ per baptismũ fit plena remissio quo ad oẽm pęnã ẽt tẽporalem, et adducit in arg. 1. in c. sine pænitẽtia. de cõse. dis. 4. et ibi gl. fi. sup uer. in baptismate. dicit ꝙ tanta est uis huius sacramẽti, ꝙ nec et tẽporalis satisfactio ĩ baptismo remanet ꝑ peccatis iõ non est mirũ si infamia q̃libet sibi diuitiatur. Ad quod etiam facit c. j. in fi. 26. dis. et c. una tantum ibi cũ etiam delicta obesse non soleãt si lauacri remissa fuerint sacramẽta & gl. in uer. non soleant, dicit, ergo infamiæ ex delicto prouenieñs nõ nocet. accedit c. 2 in fi. de consecrat. dis. 4. dũ dicit qđ quid ab homine dictũ, factum, cogitatũ est, totũ abo leatur & glo. ibi, in uer. totũ dicit, argumẽtum quod ĩ baptismo omnia sequela & infamia aboletur, & sic contra coem. baptismus liberat baptizatum ab oĩ crimine. Cal. Anto. Ana. Imol. & Auct. ĩ d. c. ð his. uer. secundo fallit ista limitatio Pro cõ cordia distingue Qđ aut loquimur in foro poli, aut in foro fori, aut quo ad iudicia. primo casu, ꝓcedit ad ducta cotra coem nam

*nam ī illo foro ſta
tim quod quis eſt
baptizatus cōcedi
tur ei plenaria re
miſſio omnium de
lictorū. Scot. in 4.
ſent. d. 33. et habe
tur de conſecrat.
diſt. 4. c. ſine pœni
tentia ſecūdo caſu
procedit cōmunis.
nam iuriſdictiones
ſpiritualis, et tem-
poralis ſunt diſtin
ctæ, vnde actus q
à iudice ſpirituali
fit in remittendo
mediante baptiſ-
mo, nō pōt in præ
iudiciū iudicis tē-
poralis redūdare
arg. 96. diſt. c. cum
ad verū. c. nouit. đ
iudic. ca. ſolitæ. de
maior. & obed. c.
cauſam quæ, qui
fil ſint legit. Pau.
de Caſt. conſ. 216.
ĩc. pſuppoſito. co.
pen. baptiſmus er
go nō liberat à pę
na exteriori in p̄-
iudicium reipubli
cæ, cui ſtatim com
miſſo delicto ius q̄
ſitū fuit. l. fi. ff. de
priuat. delict. l. fin.
ff. de fur. baptiza-
tus ergo poterit
puniri pro delicto
cōmiſſo ante ba-
ptiſmū, qđ etiā eſt
de mēte S. Tho. d.
3. q. 69. arti. 1. &
4. ſent. d. 39. q. 1.
art. 4. ad quartū.
et Pet. đ Palu. dū
dicūt, ꝙ baptiſmꝰ
quātū eſt de ſe tol
lit oēm culpā ori-
ginalē, mortalem,
& venialē, et om
nem pœnam ſolui
debitā in purgato
rio, vel ī inferno,
non tamen tollit
pœnam quæ debe-
tur ī foro exterio
ri, vnde non tollit
ſuſpendium à fure,
etc. vt per eos ibi.*

a Cōfeſſio facta. *Adde tu, ꝙ lʒ ta-
lis confeſſio facta
ſacerdoti nō ꝓbet
ī foro iudiciali, vt
ꝑ Bal. ī d. l. Archi
gerontes. tamē fa-
cta in cā matrimo
niali ꝓbaret. Glo.
eſt in c. tua nos. de
ſpō. quā ad hæc re-
putat ſing. Ludo.
Ro. in l. ſi non ſpe-
ciali. C. de teſta.*

ad fi. gl. ibi, ꝑ ſacerdotem ſuū. Ad idē
vide glo. in c. nuper. in verbo, iuratus.
in fi. ſ̃. eo. & Spe. in ti. de teſte §. reſtat.
ver. 16. credit. & do. Ant. in c. veniens.
el 1. in 2. col. ſ̃. eo. & Spe. in ti. de teſte.
§. 1. in 8. col. ver. item ꝙ eſt criminoſus.
& Arch. & Do. in c. quāto. 2. q. 5. & do.
Ant. in c. lectæ. ſ̃. de renun. & Inn. in c.
quaſr. el 1. ĩ. de accu & gl. in c. nemo. ĩ.
de ſymonia. & in c. ſi peccauerit. 2. q.
1. & Do. in c. in capite. in 1. notabi 50. di
ſtin. & Io. An. in c. q̃quam. ſuꝑ gl. 2. de
vſuris. in 6. & gl. in c. 1. ĩ. de exce. & gl.
Arch. & Do. in c. in ipſi Apoſtoli. 2. q.
7. & Imo. & alios in c. oīs. ĩ. de pœn. &
35 remiſ. Et intellige, ꝙ † ſacerdos teſtifi
cetur de ꝯſenſu ꝯfeſſi, ſm Do. in d. ca.
ipſi Apoſtoli. alias incurreret pœnā d.
c. oīs. Alleg. Io. An. in d. c. lectæ. Et hoc
caſu ꝓcedet dictū Bal. in l. Archigerō
tes. C. de epiſ. audi. vbi dicit, ꝙ ꝯfeſſio
factaa in pœnitētia nō facit fidē in iu
dicio, qa ille ꝯfitetur tanquā Deo, c. ſi
ſacerdos. ſ̃. de of. ordi. Quod aūt volē-
te ꝯfeſſo hoc poſſit, vide tex. & Doct.
in c. ſignificaſti, ĩ. de adul. Sed dicit hic
ſubtiliter Hoſti. quod licet confeſſio
& pœnitentiæ impoſitio probetur ꝑ
ſacerdotem: tñ ſatisfactio, vel pœnitē
tia probatur ꝑ illos, q viderūt, & ſi cri
men ſit occultū, ſufficit, ꝙ ſit occulta,
ſi publicū, dēt eſſe publica, nō tñ ſolē-
nis, 2. q. 1. ca. ſi peccauerit. & ſeqtur hic
Pau. de Caſt. & alij. Vñ infert do. Car.
ꝙ dicere emendationem probari ꝑ ſa
36 cerdotē, eſt dictum ineptum. Sed † v-
trum probata ꝑ ſacerdotē ꝯfeſſiōe &
impoſitione pœnitētiæ oporteat pro-
bare pœnitentiā peractā, eſt pulchrū
& Doc. nō bene explicāt, ſed do. Ab.
hic in lectura antiqua colligit ex præ-
dictis, ꝙ ſic. poſtea refert do. Car. dice-
re hic ex mente gl. quòd ſufficiet pro-
bare confeſſionem, quia ex quo con-
feſſus eſt, infertur, quod ſit emendatus
de delicto, & ſic, quod in eo non perſe-
ueretur, & putat do Abb. hic, hoc eſſe
verum, per gl. ſing. ī ſimili in c. de his.
el 2. 50. diſt. qui notabiliter dixit, ꝙ ſa-
cerdos poſt cōfeſſionē pōt celebrare,
quia ex quo fuit cōtritus, & confeſſus,
remiſſum fuit ſibi peccatū, licet agere
debeat pęnitentiā de peccato ꝯmiſſo,
& deuotius faceret, ſi agat. Et in ꝓpo-
ſito, ex quo fuit ꝯtritus, & cōfeſſus, re-
miſſum fuit ſibi peccatū. Vnde nō dr̄
amplius in eo perſeuerare. Nō obſtat
finis huius ca. qđ vr̄ innuere, ꝙ debeat
egiſſe pęnitentiā, qa intelligit tex. quo
ad pęnitentiā interiorē, iuxta c. ſi is, q.
23. q. 4. Et iſtud mihi placet, qa gl. præ
dictæ ad probandā emendationē exi-
gunt tm̄ teſtimonium ſacerdotis, qui
teſtificabitur ſolū de emendatione, q̃
vidit ex actu corā ſe facto, non aūt de
actuali ſatisfactione, quæ ꝑ ſolū ſacer
dotē non probaret, cum per alios pro
bari poſſit vt eſt dictū. Erit aūt neceſ-
ſe, ꝙ ſacerdos iuret, ſm Hoſti. & alios
hic, quia in teſtificando nō gerit vicē
Dei, ꝓut in abſoluēdo, vt hic latius ꝑ
Doc. Pro quibus adduco, qa tenendo
aliter, cōcurreret hic duplex ſpālitas,
primo ꝙ vni crederet, ſcđo, ꝙ non iu-
37 rato, ꝯ̃ l. 1. C. de dotis promiſ. In † ea.
gl. ibi dico, ꝙ nō. No. diligēter ex gl. ſm Imo. ꝙ infamis
nō admittitur in teſtē, ēt ꝯ̃ infamem, ꝑ rōnem q̃ ponit
gl. & reprobat gl. aliter tenentem in l. 3. §. Iulianus. ff. de
teſti. & alleg. Bal. in l. cum mulier. circa ñ. ff. ſol. ma. vbi
tenet idē qđ gl. hic allegādo Inn. in c. intelleximus. ĩ. de
adul. & nō allegat hanc gl. quę in terminis hoc decidit,
iō tene ipſam ſingulariter menti, ſm Imo. Sed adde gl.
idē tenentē ī c. ſignificamus tibi. in gl. 1. ī fi. 35. q. 5. & gl.
2. in c. fidei. de hære. in 6. Idē tenet Spe in ti. de teſte. §. 1.
in 7. col. ver. ſed nunquid excōicatus. & Bal. pulchre ī re
pe. l. cūctos populos. in 2. col. C. de ſum. tri. & Bal. allegā
do iſtā gl. in c. dño guerrā. in ti. hic finitur lex. & Bal. &
Ang. & Imo. in d. l. cū mulier & ibi Ro. in vlt. col. allegā
do iſtā gl. q̃ etiam approbant hic oēs, & facit gl. in cle. 1.
in verbo, Chriſtianos, & ibi Imo de teſti. Nō obſtat d. l.
in arenā. C. de inof teſt. vbi æqualitas inhabilitatis com
penſat, qa loqtur de actionibus, q̄ fiunt inter ipſos infa-
mes, ſed hic teſtimoniū ꝓprie dirigitur iudici, cui dēt fie
ri fides, l. qnquaginta. ff. de ꝓba. Nō obſtat l. qm̄. §. itē ſe.
C. de hære. vbi hr̄ticus ꝯ̃ hr̄ticum non opponit de hære
ſi, qa ſm Bal. in d. l. 1. ibi eſt ſpāle, vt patet ex verbo, Cō-
cedimus, & ex verbo, Permittimus, vel ſm Bal. hic, il-
lud eſt, qa dānaret in alio, qđ approbat in ſeipſo, & ſic
eſſet ſubipſi ꝯ̃rius, vt d. l. in arenā. Rō aūt huius gl. eſt il-
la, de qua eleganter in ipſa, vcʒ qa dato, ꝙ exceptio ob-
ijciatur ꝯ̃ teſtē, nō opponens cām cū teſte, ſed cū parte
nō p̄t excipere de iure teſtis, & facit, qđ no. Inn. c. verū.
ad fi. ſ̃. de foro ꝯpe. vbi dixit, ꝙ ꝯ̃ clericū inductum ī te-
ſtē de crimine corā laico excipi pōt, qa ꝓprie excipitur
ꝯ̃ partem, nō ꝯ̃ teſtem, qđ eſt notabile, ſm Bal. in d. l. 1.
Et ex iſta rōne gl. inferunt hic Io. And. do. Abb. & Imo.
ꝙ ipſi teſti nō ſunt neceſſario dāda capitula ſuper exce
ptione, ſaluo, niſi fortaſſe teſtis vellet ſe defendere ꝑ id,
quod habetur ꝑ Inn. in c. peruenit. ĩ. de fideiuſſ. Item ex
iſta gl. infert hic do. Abb. dictū Inn. in d. c. verum. Itē in-
fert, ꝙ ꝓbare poſſum teſtes meos honeſtos, quos aduer-
ſarius dixit, ſeu ꝓbauit malæ famæ. Quod aūt ipſe teſtis
aſſumere poſſit defenſionē, & ꝓbare ſe innocentem, ad
ducitur, qa fama ipſius grauatur, lʒ directe ꝯ̃ ipſum ñ ex
cipiatur, vñ alias repelli poterit, vt hic ī tex. & facit tex.
§. ſi vero dicat. in Auth. de teſti. vbi teſtis pōt oſtēdere ſe
liberum ꝑ chartā manumiſſionis. Et ꝓ concordātia ad
iſtā gl. vide aliā valde ſolennē. in §. ſancimus. in verbo,
ciuitate. ī Auth. de teſti. q̄ ꝯcludit, ꝙ ſi hoīes vnius villę,
vl̄ loci, oēs ſunt infames, nō teſtificabuntur īter ſe. Imo
38 dicit, ꝙ ētſi ꝯſentiāt, iudex tñ nō patietur. Extra † glo. q̄
rit hic Pau. vtilr̄, q̄ eſt ratio, ꝙ poſt pœnitentiā quis pōt
accuſari, & ꝑ exceptionē ñ? Et ꝙ poſſit accuſari, eſt tex.
cū gl. 3. in c. admonere. 33. q. 2. & gl. in c. q crimen. 6. q. 1.
& in c. gaudemus. ĩ. de diuor. & in c. de his. ĩ. de accu. &
ibi dixi. Quod nō poſſit excipi, eſt tex. hic, & tñ rl̄a hēt,
ꝙ cui datur actio, fortius exceptio, l. inuitus. §. cui damꝰ.
ff. de re iud. c. q ad agendū, eo. ti. in 6. Rñdet ipſe Pa. ꝙ il-
la, q̄ reſpiciunt bonū ꝯſcientiæ reſtituuntur per pęnitē-
tiā, vt vitatio pęnæ ꝑpetuæ, ordinum ſuſceptio, vt c. fi. đ
temp. or. & teſtimoniū, vt hic, ſed ñ ea, q̄ reſpiciunt ius
alterius, vt dicit gl. in verbo, inter peccatū. in fi ī c. Deū.
26. diſ. Ad §. cū damus. dic, ꝙ ꝓcedit, qñ ad idē agit & ex
cipitur, vt no. Inn. in c. inter. in gl. 1. ī fi. ĩ. de excel. p̄la. Vl
timo, dū tetigi ſ̃. de excōicatione, an ꝓbet crimen, vide
ēt gl. & oīno Dñicum. 4. q. 1. in ſumma. Et in mā huius
decretalis vide ēt, qđ no. Arch. in c. paruuli. 22. q. 5. & Al
bericus in quarta parte ſtatutorū, q. 21. & gl. fi. & Arch.
ī c. q ſine peccato. 3. q. 7. Et ita ſunt tacta oīa neceſſaria.

S V M M A R I V M.

CAPITVLVM LV:

Vltra tertiã. Quarta ꝓductio testiũ
nõ est ꝯcedenda, nisi cũ
solennitate legali. H.D.& est ꝑ parte expe-
1 dita.s.eo.in causis. In † tex.ibi, ꝑcunctatus.
No.ꝙ nõ sufficit q̃libet inspectio momẽta
nea actorũ, vt qs excludat̃ à ꝓductiõe testiũ, sed req̃rit̃,
ꝙ fuerit ꝑcunctatus, qđ idẽ est, ſm Doc. qđ valde scruta
tus, nã dictio per, auget, l. vrbana. §. ꝑnoctare. ff. de ver.
sig. Et hinc ẽ, ꝙ is, q vidit testificata, tñ
* illa nõ plene examinauit, *nõ ꝓhibe-
tur à quarta ꝓductiõe, quasi didicerit,
ſm Io.& oẽs hic, qa cessat rõ finalis, ex
quo ñ vidit illa taľr, ꝙ possit suborna
re, & ꝯsuluit Host. ꝙ qñ vidit attesta-
tiões eẽ suas, desistat à lectiõe. Et hinc
a ẽ, ꝙ si ñ vidit attestatiões, sed audiuit
à testibus referẽtib. qd dixerãt, non dr̃
2 didicisse, qa † nõ est iure cautũ nec æq
tas suadet, cũ ꝑ viuã vocẽ nõ potuerit
instrui. Facit c. cũ ꝑsonę. đ priui. ĩ 6. ibi,
ad legẽdũ integraľr exhiberi. cũ gl. &
posset esse ſm Host. ꝙ testis falsum re-
ferret, c. inquisitionis. ĩ. de accu. vt cõ
placeret, ſm gl. ĩ c. ꝑsentiũ. s.eo. qđ no.
ſm do. Abb. ad ea, q̃ dixi ĩ c. cũ in tua.
in vlt. ꝯclu. s. eo. & cũ istis ẽt ꝯcordat
do. Ant. in c. fraternitatis. in 25. col. s.
eo. Et talis testis est periurus, ſm Arc.
in c. nullã. in fi. 2. q. 4. Et no. ꝙ si qs sub-
traxit testificata, & habuit penes se, ex
cludit̃ à quarta ꝓductione, ſm Inn. &
alios hic ꝑ istũ tex. in verbo, subtraxe-
rit. Vel ẽt idẽ, si pars interfuit examina
tioni testiũ, & audiuit eos deponẽtes,
ſm gl. in c. in primis. in verbo, ꝑsente.
2. q. 1. & eã sequit̃ do. Ab. hic, & in c. 2.
s.eo. & ibi dixi sup gl. in verbo, audire.
& istud approbat Imo. hic reprehen-
dens, qđ ipsemet dixit post Vincent. ꝯ
rium tenentem in ca. series. s.eo. quia
ex quo pars interfuit, & successiue au-
diuit testes deponẽtes, vr̃ sufficiẽter in
structa. Dicit tñ Do. in c. sciẽdum. ĩ fi.
21. dis. ꝙ lꝫ qs audierit legi dicta testiũ
trãseũdo, nõ ꝑsumit̃ bñ instruct⁹ de di
ctis testiũ. Allegat Inn. in c. sciẽdũ. Et
dicit Bal. in c. ꝯstitutis. el 2. in fi. s.eo. ꝙ
nõ dr̃ qs didicisse testificata, nisi actis
inspectis, & lectis, nõ casu fortuito, sed
lectis ad hoc sciendũ, arg. ff. de trãsa. l.
3 de his ꝯtrouersijs. Item † scias, ꝙ si pars
nõ vidit attestationes suas, sed alteri⁹
partis, excludetur à quarta ꝓductione
ſm Inn. hic, qa tex. ĩ §. qa vero, in Au-
th. de testi. nõ distinguit, an suas, an ad
uersarij, & idẽ gl. ibi, & Bar. ĩ l. si qñ. C.
de testi. & Bar. in auth. at q semel. in 6.
col. C. de ꝓba. & do. Ant. in c. fraterni-
tatis. in 27, col. s.eo. & Spe. ĩ ti. de teste
§. satis vtiliter. in vlt. col. ver. qđ aũt di
2 xi. Item † scias, ꝙ si iudex aperuit atte
stationes, sed pars nondũ vidit eas, im
pedit̃ ꝓducere, ſm Inno. hic, qđ intelli
git do. Car. qñ parte nõ ꝯdicente ap-
uit, alias admittitur, si nõ didicit testi-
ficata, ꝑ c. ꝯstitutis. el 2. s.eo. Itẽ scias,
ꝙ si didicit dicta testiũ ab aduersario,
ñ dẽt ei credere, nã posset mentiri, ſm
Inn. hic, & cũ ꝑdictis ꝯcordãt hic do.
Ant, do. Car. & Imo. & do. Ab. Quorũ
dictis adde Do. ĩ c. cũ ꝑsonæ: ad fi. prin.
super gl. in ver. integraľr. de priui. ĩ 6.
vbi dicit, ꝙ ex visione attestationũ nõ
ꝑsumit̃ qs plene ꝑcũctasse dicta testiũ,

* Examinauit. *Adde glo. in c. cũ personę. in versi. regulariter. de priuil. in 6. et ibi Domi. circa fi. princi. et ideo dicũt Bal. & Im. in l. 2. §. inspectio. quemad. testam. aperi. quod ad hoc ut dicãtur didicit a testificata oportet ut dicta testiũ sint intellectualiter, et matu re uisa, unde dixit Do. in c. sciendum in fi. 29. dist. quod discurrẽs testes nõ potest dici eorũ dicta percunctatus. quẽ et Auct. allegat infra corrupta tamen distin. et vi. Bar. in auth. qui semel. colũ. 5. versicu. venio ad quartã, & ibi Docto. & ibi Bal col. pen. vers. sed pone quod quis. & ibi Sal. col. vlt. q 7. et 8 C. quo. & quãdo iud. & Io. de Imo. in l. fi. ff. quemad. testamẽ. aperi. & Aucto. in proœ. decretal. col. pen. versicu. adde pri.*

a Non vidit. *Adde tu, nunquid si aliqs dicta testium didicerit ex relatione aduersæ partis, istud habeat impedire, quod noui testes non possunt ꝓduci super eisdem articulis? Hoc determinauit expresse Bal. in 2. col. post Imo. hic. Dicit enim formaliter Bal. quod cũ quis didicit dicta testium ab ipsis testibus, vel ab aduersario suo, quod per hoc nõ impeditur nouos testes ꝓ ducere, cum nõ dicatur didicisse testificata, sed nudas voces. Facit bene quod vult Bal. &*

vt sic debeat repelli in casu nr̃o. Et ad
de Bal. & Imo in l. 2. §. inspectio. per il-
lũ tex. ff. queãd. testa. aper. vbi dñt, ꝙ ñ
sufficit vidisse dicta testiũ, nisi qs illa le
gerit intellectuaľr, quo ad hoc, vt dica
tur percũctatus. Et adde Bal. ĩ auth. at
q semel. in pe. col. C. de ꝓba. vbi dicit,
ꝙ q legit attestationes ĩ aliqua parte,
sed nõ in totum, ñ dr̃ ꝑcunctasse. Alle
gat Io. And. hic, qa nisi tota attestatio
ne ꝑfecta non p̃t sciri effectus eius. l. in
ciuile, ff. de legib. Idem ẽt dicit Bal. ĩ d.
l. ĩ ciuile. ponẽs de parte q̃ inceperat le
gere, & notarius abstulit ei de manib.
vt ñ dicat̃ didicisse. Subdit tñ Bal. ĩ d.
auth. at q semel. ꝙ ille, q penes se spatio tp̃is habuit atte
stationes, ꝑsumitur eas didicisse. Alleg. l. nõ est ferẽdus,
ff. de trãsa. Qđ limita, nisi pars portasset attestationes si-
gillatas sigillo iudicis, vt dixi s. e. c. ꝯstitutus. el 1. Et istis
adđ, ꝙ scia testificationũ adeo sufficit, ꝙ ẽtsi sit facta pu
blicatio die feriata, excluderet, ſm Bar. ĩ d. auth. at q se-
mel. ĩ 5. col. sec⁹, si examinatio fuisset nulla, vt ꝑ gl. ĩ ver
bo, rite. ĩ cle. 2. eo. ti. dixi s. eo. c. fr̃nitatis. Et de eo, q legit
exẽplatũ, sed nõ vidit originale, vide Bal. Ang. & Imo ĩ
l. fi. ff. queãd. testa. ap. Et ista declarat eleganter Bal. hic
dicẽs, ꝙ satis est, ꝙ plene viderit, & ĩtellexerit substãtia
lia, ẽtsi totã scripturã ñ ꝑspexit, arg. c. cũ ꝯtingat. ĩ. ti. 2.
Sic intelligit̃ d. l. ĩ ciuile. Qđ. n. ibi dr̃ tota l. ꝑspecta, ĩtel
ligit̃ in substãtia visa, & intellecta, l. 1. §. 1. ff. de his, q̃ in te
sta. delentur. Opꝫ. n. ꝑcunctantẽ oculata fide vidisse, qa
oculus nõ mentit̃. Insti. de gradibus. §. sed cũ magis. Ad
de tñ Bal. ꝙ ẽt cæcus p̃ot didicisse testificata ꝑ ꝓcurato
rẽ suũ, vel ꝑsonã interpositã. Et hęc oĩa dicit Bal. multũ
quotidiana. Et incidẽter no. ꝙ notarius, q pãdit attesta-
tiones alteri ex partibus añ quã fiat pu
blicatio, tenet̃ crimine falsi, * ꝑ Bal. in
c. lꝫ. ĩ pe. col. s. de ele. Ad qđ ẽt vide ip-
sũ in l. fi. in 8. col. ver. extra q̃rit̃. C. de e-
den. ꝑ tex. l. si aliqd. §. instr̃a. ff. đ pęnis.
Facit l. q falsa. ff. de testi. & vide Bar. in
l. 1. § q rõnibus. ff. de fal. & do. Ab. in c.
cũ olim. el 2. s. de of. dele. Et talis nota
rius est ẽt ꝑiurus, qa iurat in creatiõe.
tenere secreta dicta testiũ, vt ꝑ Hos. &
do. Ant. in c. sicut. ĩ. ne cler. vel mona.
Et istis adde do. Ant. ĩ c. venerabili. ĩ fi.
s.eo. vbi post Io. An. firmat, qđ ꝑdixi,
sufficer̃ partẽ audiuisse testes deponẽtes. Et idẽ tenet d.
meus in d. c. series. in 5. char. s.eo. Vltimo scire debes, ꝙ
Inn. hic multipľr ponit ad mãm l. 1. C. đ dila. cuius dicta
abbreuiãt Bal. do. Car. & d. Ab. sed do. Ant. & Imo. latis
sime extẽdũt ĩtrãtes ẽt mãm l. fi. đ ferijs. Sꝫ qa Legistæ ĩ
dictis locis ordinarie tractãt, iõ ꝓ sĩplici ĩstructione nr̃a
facias q̃dã notabilia ad practicã ex amplissime dictis ꝑ
5 eos. No. primo, ꝙ † quarta ꝓductio, đ qua hic, nõ ꝯcedit
ĩdistincte ẽt seruata ista solẽnitate, sed opꝫ, ꝙ petat̃ ĩtra
terminũ, quẽ ꝓ meta dilationũ ponit, l. 1. C. đ dila. cano
nizata. 3. q. 3. §. spatiũ. Ita dicit hic Inn. & oẽs sequunt̃, nã
vbi dicit ꝓ ꝓducẽdis testib. q sũt ĩ eadẽ ꝓuincia, ñ dant̃
vltra tres mẽses, si sũt ĩ ꝯtinẽti ꝓuincia, ñ dant̃ vltra sex
si ĩ trãsmarina. ñ dant̃ vltra nouẽ. Et ista tp̃a abbreuiari
p̃nt, ñ elongari. Si ergo pars hẽt breuiorẽ dilõnẽ, audiet̃
sup quarta ꝓductione, alias ñ, nisi ex magna cã, puta rõ
ne ĩpedimẽti iustissime excusãtis, qa illã dilõnẽ triũ mẽ
siũ, vľ aliã iudex ꝓrogabit, saluo, nisi ĩpedimẽtũ eẽt veri
simiľr diu duraturũ, qa cãm iudex expediet reseruato
bñficio restõnis ĩ ĩtegrũ parti, q̃ ñ audit̃ petẽs suspẽsionẽ
cãę ne det̃ mã malignãdi, sꝫ satis ẽ i⁹ suũ saluũ for̃. Et ista
dicta Inn. reputãt solẽnia oẽs doc. hic. Si aũt diceret̃, ex
quo iudex scit ĩpedimentũ testiũ, sñia erit nulla, tũ qa ñ
liq̃t de cã, tũ qa tex. hoc vr̃ dicere in l. q̃situ. ff. de re iud.
r̃ñdet Bal. hic, ꝙ illa l. loq̃tur in parte absente, nõ ĩ teste,
qa nõ est sic de substãtia testis, sicut partis. Item lꝫ nõ sit
liqdum ꝑ hos testes absentes, p̃ot tñ esse liqdum ꝑ alios,
ſm ipsum. Et in q̃tum dicit hic Inn. ꝙ impedito currit
dilatio.

Imo. in l. 2. § inspectio. ff. quemad. testa. aper. quia oportet, quod dicta testium sint intellectualiter, & mature visa, alias non dicuntur didicita. Multo ergo fortius ex sola aduersariorum relatione impeditur productio, & ista est veritas.

* Crimine falsi. *Adde l. 1. §. si qs et l. si quis obrepserit. ff. de fals. Bar. in l. 1 ff. de praua. glo. in l. senatus. ff. de accusa. l. is qui. ff. de fur. l. 1. ff. de pœ. l. saccularij. §. sunt præterea. ff. đ extraor. crim.*

dilatio, lʒ detur in ĩteg reſti. dicit hic Bal. iſta verba eſſe multum vtilia ad ſtatutū, per qđ accuſatus nō ꝯparens intra 8. dies a die banni, hr̃ pro ꝯuicto, & proprio ore cōfeſſo, qa ſi ñ potuit ꝯparere ꝑꝑ diſcrimina viarū, currit ei dilatio, ſed datur in integ. reſti. Item ſi añ lapſum petatur ꝓrogatio, iudex pōt prorogare, ſm ipſum. Facilius aūt poterit iudex dilationē ſuſpendere de iure canonico, ſi diuturnitas impedimēti aliud nō ſuadet, q̃ de iure ciuili, ꝑꝑ inſtantiā, quæ vno iure nō perit, alio ſic. ca. venerabilis. ſ̃. de iud. iuncta. l. ꝓperandū. C. de iudi. Ita ſingulr̃ Imo. hic, qui poſtea præ cæteris eleganter ponit, quot modis capiat̃ ꝓuincia, & dicit, ꝙ capit̃ in ꝓpoſito ꝓut ꝯprehēdit ſub ſe alias prouincias, ſicut eſt Italia, q̃ ſub ſe hēt Lōbardiā, Romandiolā, Tuſciā, & Marchiā. Et idē Io. An. & alij hic, dicentes nō intelligi eo caſu de ꝓuincia archiepiſcopali, quia in multis locis nō diſtat vna ab alia tribus dietis Non ēt capit̃ ꝓuincia, ꝓut ꝑ gl. in l. fi. C. de præſcr. longi tp̃is, quam allegaui poſt dom. Abb. in c. cū cām. ſ̃. eo. Sed de ꝓuincia, vt Italia, Gallia, Hiſpania, & ſimiles, vt l. notionē. §. 1. ff. de ver. ſign. Poſtea ſubdit Imo. ꝙ ꝓuinciæ dñr cōtiguæ in caſu d. §. ſpatiū. & ſi diſtinguant medio mari, vt Sicilia, & Italia, ſecus, ſi magno, qa tūc dabuntur 9. menſes, ſm eū, de cuiꝰ dictis ſuper hoc verbo, Prouincia, ñ obliuiſcaris. No. ſecundo, ꝙ ſi aliquis petit pro teſtibus exiſtentibus in eadē prouincia mēſes tres, poſtea ꝓ exiſtētibus in ꝯtinenti ꝓuincia ſex, deinde ꝓ vltramarinis nouē, nō habebit octo mēſes, ſed ꝓ qualibet addētur tres, & ſic nouē ĩ totū. Ita dicit Inn. hic, lʒ Pet. & Cy. aliter dicār ĩ d. l. 1. Sed opinio illorū ſeruat̃, ſm Io. An. hic, niſi in prima dilatione, non potuiſſet producere teſtes de alijs locis, vt hic ꝑ do. Abb. dicentē hoc totū reſidere in iudicis arbitrio. Et non credas, ſm ipſum, ꝙ immediate credendū ſit parti aſſerēti ſe habere teſtes vltramarinos, qa hoc ſæpe proponeret̃ in fraudē ad litē differendā, ſed p̄mittitur ſumaria cognitio, vt hic ꝑ eū, pro quo adde, ſm Imo. tex. in c. ſtatutū. §. pe. de reſcr. in 6. ꝑ quē datur remediū ꝯ̃ allegātē cauilloſe ſe habere teſtes in remotis partibus. Et dicit hic, Inn. ꝙ ſi data eſt dilatio minor, q̃ ſint tp̃a iuris, faciliter prorogabitur, ꝑꝑea cautū eſt parti aduerſæ, vt cōſentiat, ꝙ habeat aliud integrum tp̃s, ſm do. Car. hic. Et poteſt iudex ſæpe ſupplere, dūmodo ñ excedatur dilatio, q̃ reqrit locus vñ trahit̃ ꝓbatio. No. tertio, ꝙ ſi ille, cui poterāt dari tres menſes, habuit vnū, quo finito tranſacto ēt certo tp̃e habuit aliū, nō ꝯputabitur tp̃s mediū à fine priæ dilationis vſq; ad principiū ſecūdæ, ſiue petēs fuerit impeditus, ſiue neglexerit, ſm Inno. imputet ſibi aduerſarius, quare ſibi nō ꝓuidit faciēdo citari aduerſariū, vt hic ꝑ Doc. dicētes vlterius, ꝙ tp̃s dilationis ē continuū iſto caſu, nō vtile, & ſic oēs dies currunt. Facit gl. in rub. ff. de diuerſis & tēp. p̄ſcr. dicens oē tp̃s eſſe continuū, niſi aliud ſpecifice dicat̃ ĩ iure. Et notāt Doc. ĩ cle. 1. de reſti. in integ. vbi optima gl. ĩ verbo, ꝯtinuū. Et iſta ſunt ad §. ſpatiū. 1. q. 3. ſequētia ſunt ad finē gl. fi. hic, & l.
6 fi. ff. de ferijs. No. quarto, ꝙ † in cauſis pecuniarijs nō debet dari, niſi vna dilatio ad probandū, * ſaluo, niſi cauſa cognita, quia tunc poterit dari ſecunda. Et idem de alijs. Ita glo. hic, quam dicit Imo. bene notandam, & eſt tex. in d. l. fina. ſecus dicens in criminali. Et ex hoc infert hic Imo. ꝙ dilatio data ad ꝓbandū, intelligitur perēptoria, ētſi hoc nō exprimatur. Facit l. 1. ibi, amplius q̃ ſemel. C. de dila. No. ibi Bar. in l. mācipiorū. ꝑ illū tex. ff. de optione leg. & in l. ſi finita. §. Iulianus. ĩ 4. col. ff. de dā. infec. & in l. ceſſāte. C. qūo, & qñ iudex, vbi tractat de alijs dilationibus, de quo ēt ꝑ Spe. in ti. de dilatio. §. videndū. ver. termini aūt, & gl. in cle. 1. in verbo, perēptorio. de exce. dicēs, terminū datū ad excipiendū intelligi perēptoriū. Et ita ipſā no. Bal. ĩ l. ꝯſētaneū. ĩ 3. col. C. qūo & qñ iudex. Et iſta declara, vt ꝑ Bal. ĩ Auth. ei, q. ĩ fi. C. de tēp. ap. & Ang. ĩ §. ſi qs aūt. ĩ Auth. de hęr. & Fal. & Bal. ĩ auth. iubemus. C. de iud. & Imo. hic in alio loco, vbi dicit, ſecus in dilatione ad cōparendū, q̄ nō cēſetur perēptoria, niſi exprimatur, vt ꝑ gl. ĩ c. de illicita. 24. q. 3. & ꝓbat̃ ĩ l. ad perēptoriū. ff. de iud. & ꝑ oēs poſt Inn. ĩ c. ad petitionē. ĵ. de ac. & Bar. in d. §. Iulianus. No. qnto, ꝙ in ꝯceſſiōe primæ dilatiōis ſufficit leuis cāæ cognitio, puta an calūnioſe petat̃ & moderamē ne excedat, d. l. 1. & in 2. dilatiōe reqrit̃ maior, vcʒ ꝙ ꝓbet̃ impedimētū ꝑſonæ, ſm Bar. in d. l. fi. & d. An. & Imo. hic ſubdētē poſt multa, ꝙ omiſſio cāæ cognitiōis ĩ ſcđa dilatiōe facit eā nullā, ꝑ d. l. fi. nō diſtĩguēdo ꝓut Bar. facit ĩ d. l. fi. de quo tñ ꝑ Bal. in l. pe. ĩ prin. C. de tēp. in integ. reſti. pet. & dicit Bar. ĩ d. l. fi. ꝙ ſi prima dilatio nō fuit ĩtegra forte minor triū menſium. hoc ſolū nō inducit iuſtā cām ꝯcedendi ſecūdā dilationē. Et idē tenet Bar. ĩ ꝗſ. inci. ex facto ꝓponit̃, ꝙ ex cā pecuniaria, lʒ aliud dicat Inn. hic, & Bar. ĩ l. 1. C. de dila. & ĩ l. 2. ĩ 3. col. ff. de re iudi. No. ſexto, ꝙ ĩpeditus in 1. dilatione, in duob. diebꝰ tm̃ dēt hr̃e ſecūdā dilationē ꝑ q̃ tm̃ ſibi ꝯcedātur duo dies, & ſimilr̃, ſi oēs teſtes iurarēt, vno excepto ꝓ illo ſolo dabit̃ alia dilatio. Ita dñt Iaco. Bu. & Bar. ĩ d. l. fi. & do. Ant. & Im. hic, & Bal. ĩ l. quo tp̃e. ĩ 1. col. C. de reſt. mil. ꝑ l. ſed & ſi ꝑ p̄torē. §. ſed cū fere. & §. quoties. ff. ex qb. cau. ma. & facit c. l. 1. ĩ fi. de reſt. in integ. Iſtud tñ nō ꝓcedit in 2. dilatiōe legis, q̄ ꝯſueuit eē integra, ſicut prima iuxta auth. ei q. C. de tēp. ap. Et ita ĩtellige qđ no. Sali. ĩ l. 1. C. đ dila. Et ꝓ hac dr̃ia facit gl. fi. ĩ c. ſi electio. de elec. ĩ 6. q̃ ita allegant Ang. & Ro. ĩ l. ſi ita ſtipulatus eſſē à te. ff. de ver. obl. Facit l. Celſus. ff. de arbi. Secundo limita, niſi illi duo dies abſorbuiſſent totā diligentiam habitā in ĵ dilatiōe, vt ſi acta & iura perierūt. Ita dicit Bar. ĩ d. l. ſi ita ſtipulatus. Sequit̃ ibi Ang. & Ro. ꝑ illū tex. & Bal. ĩ l. 2. C. de tēp. ap. & ĩ d. §. ſed cū fere. Nō tñ ĩ iſta noua dilatiōe poterit ꝓducere alia iura, q̃ ꝓduxerit ĩ prima, ſm Bar. ĩ l. admonēdi. ĩ 3. col. ff. de iureiu. niſi de ipſis iurib. nouiter ſciuiſſet, ſm Sali. in d. l. 1. C. de dila. No. ſepti
7 mo, ꝙ † quāuis ſuꝑ principali dētur p̄dictę dilatiōes, tñ ad ꝓbādū exceptiones dilatorias nō dabit̃ ſcđa dilatio, cū ſint odioſæ, ex quo nō perimūt ſed differūt. Ita voluit Io. An. ĩ addi. Spe. in ti. de teſte. § quālr̃. ver. ſed cū ſuꝑ. ſecꝰ dicēs in perēptorijs ꝑꝑ magnitudinē p̄iudicii ſui, & ſequūtur d. Ant. & Imo. hic, ꝑ c. prudētiā. §. ſexta. ſ̃. de off. dele. & c. 1. de reſt. ſpo. ĩ 6. & c. 1. de exce. eo. li. Idem Ang. ĩ d. l. fi. dicēs, ꝙ habēs terminū ad ꝓbādū excōicationē, ſi caſu ꝑdidit ꝓbatiōes, ñ hēbit ſm terminū. Et ita dicit mirabilr̃ velle Inno. in d. c. prudētiā. ſuꝑ ver. ꝓbari. Idē Ang. in l. ſi qs ex argētariis. § 1. ff. de edē. Et poſito, ꝙ hoc eēt verū, tñ ĩ hoc exēplo excōicationis non multū refert, cū excom-

* Vna dilatio ad probandū. *Adde Alex. in l. fi. per illum tex. in pri. no. ff. de feri. Abb. in capit. licet. in 4. not. de proba. Aucto. in capitu. paſtoralis. colum. pri. de excep. Iaſ. in dic. l. fi. colum. 6. verſi. 5. Adde tamen, ꝙ dilationes ſiue petitę fuerint, ſiue no, nō ſunt de ſubſtantia, ſed de iuſtitia. Vnde ſiue petitę fuerint ſiue non, ſentētia dilationibus nō cōceſſis lata valebit, cū ſint media cauſę, & ius partis, non aūt conſtitutiōes cōcernāt ac probationes abſq; termino, & dilatione fieri poſſint, iō ſi nō fuerint petitę nō ē iudici imputādū: ſi aūt fuerint petitę, et denegatę imputatur parti q̄ acquieuit, & nō appellauit. ita cōcludit Bar. in l. prolatā. C. de ſen. Licet glo. & Bal. ibi videntur ſentire contrariū, nā vt ſentētia dicatur lata cā cognita, ſufficit ꝙ feratur parte pręſente vel citata, l. ĩ cauſę. §. cā cognita. ff. de min. & de cā pōt iudici etiā per aſſertionē partiū liquere, l. fi. ſi ꝑ vim vel al. mo. Vlterius ſi dilationes non dentur, vel dentur minus breues nō ē proditū remediū nullitatis, ſed appellationis c. 1. de dila. & ita quod dilatio non ſit ordinis ſubſtātialis tenet Spec. in ti. de dila. in prin. Bar. in c. eccleſia Sanctę Marię. de cōſti. & ibi Imo. col. 7. per tex. in c. dilectus filius. de reſcr. c. ex parte de ap. c. conſtitutus. i l. 3. de teſti. & c. interpoſita. de ap. ubi probatur, ꝙ ſi iudex nō admittit exceptiōes, et defenſiones partis, et pars nō appellat à denegatione, ſententia valet. ita Frāc. in c. dilecto. de appe. col. 4. et Bal. in l. petēdę. in 3. no. ꝑ illum tex. C. de in integ. reſt. pet. & in l. cū à nobis per illum tex. C. de dilat. nam iudex non tenetur dilationem parti dare, niſi petat. l. 1. ibi, poſtulanti dare conuenit. C. de dilat. l. 2. & ibi Bal. C. ut intra cer. temp. Iaco. de Are.*

municatio habita ꝓbatione ſemꝑ opponi poſſit, d. c. 1. in fi. de exce. in 6. Sed tñ ꝯ prædicta tenet hic indiſtincte do. Abb. dicẽs, nullibi ꝓbari, ꝙ ĩ exceptionib. qualeſcũq; ſint, debeat dilatio anguſtari. Et durũ eẽt, ꝙ ius parti periret * qñ iniuſtè fuit impedita, vt hic per ipſum. Nec obſtãt iura p̃alleg. q̃a nõ negãt poſſe dari ſecundã. Nec Inn. in d. c. prudentiã. illud firmat, ſed ponit in iudicis arbitrio. Et cum hoc tranſeo. Poſtremo ſcias, ꝙ nõ eſt ꝯſulendũ parti, vt petat ꝓducẽtẽ teſtes dare articulos * ſm Inn. hic, ꝙ ꝓductus teſtis reddit̃ inſtructior. Ita Inn. hic, & alij ſequũtur. Sed dicit do. Car. ꝙ ẽt de iure petere ñ poſſet, lз em̃ pars poſſit dare articulos nõ tñ tenet̃, q̃a ſufficit libellus, vt dixi s̃. e. c. ꝑ tuas. Itẽ dicit Inn. hic, ꝙ poſt elapſas oẽs dilationes põt pars ꝓbare ꝑ ꝯfeſſionẽ aduerſarii. Et ſequit̃ Bal. hic dicẽs, ꝙ in quacũq; parte iudicii, & ẽt poſt ſñiam, pñt fieri ꝯfeſſiones, & alle. gl. 1. in l. Iulianus. ff. de ꝯdi. indeb. Et refert hic do. Car. ſe ꝯſuluiſſe in facto, ꝙ publicatis atteſtationibus pñt fieri poſitiones ẽt ſuꝑ articulis. ſuꝑ q̃bus non pñt ꝓduci teſtes ad ꝓbãdũ, ꝑ c. 1. de cõfeſ. in 6. Et ꝑ dictũ Inn. hic, & ꝓbatur tenendo, ꝙ ꝯfeſſio nõ ſit probatio. De quo dixi ĩ rub. s̃. ti. 1. ante fi. vbi ad hoc allegaui ꝯcordantes, q̃bus adde iſtas. Et ſcias, ꝙ ſolennitas huius literæ loquẽtis de quarta productione teſtium non extenditur ad quartam productionem inſtrumentorum, ſecundum Imo. hic. Mouetur optime ꝑ id, quod notat Io. And. in c. licet. el 3. ſupra, eo. & ibi dixi, verſicul. fallit tertio.

de Are. et Bal. in l. fi. ff. de feri. & Bal. in l. cum a nobis. C. de dila. Etiã ſi ſtatutum daret certã formam ſuꝑ dãdis dilationibus, quia debet intelligi parte petente gloſ. & ibi Doc in l ſi curatoris. ĩ ver. haberes. C. de iure delibe. l. 4. §. hoc autẽ & ibi Bar. ff. de dam. inf. An in c. venerabilis. de iud. & ꝓ omnibus prædictis. vi. Bar. in l in crimine. ff. de adu. et in l. vnius. §. cogniturum. ff. de q̄. & in conſt. ad reprimendũ. in verſ. figura. Bal. in l. ſi quãdo. C. de dila. Specu. eo. ti. §. Videndum. ver cæterum, & poſt pręd. hoc tenet Alexã. cõſ. 181 inc. in cã & lite. col. 2. ver. ꝑterea. vol. 6. & Aucto plura cumulãdo, in c. licet cãm. col. 9. ver. ex iſtis inferunt. vbi ponit quæſt. an valeat probatio dilatione non data, de proba. Vide tamen cle. ſępe in ver. litis cõteſtationem. de uer. ſigni. quæ voluit dilationes deliberatorias, ſi petantur, eẽ de ſubſtãtia iudicij. nota tamen, ꝙ ſi ſit data dilatio, iudex ea pendente non põt ſentẽtiare. l ſiue pars. & ibi Bal. & alij. C. de dila. Lap. alleg. 11. uerſi, ad hoc quia pẽdente, & c. ſi tamẽ ceſſaret cã ob quã fuit concessa dilatio, vel fuerit a iudice reuocata, valet ſentẽtia, Lap. alleg. 81. inci. in cã ver. ad id qđ dicebatur. Mil. ĩ ver. dilatio. Alex. cõſ. 34. Viſo col. 2 li. 2. ſeu in caſu de quo ꝑ Aeg. cõcl. 324. pẽdẽte termino, & c.

S V M M A R I V M.

1 *Accuſatus de crimine non admittitur ad teſtificandum pendente accuſatione, item pendente inquiſitione, vel denunciatione.*

2 *Teſtes quot ſun neceſarij ad probandam ingratitudinem.*

3 *Statutum ſi dicat, quòd deſcriptus in matricula notariorum non poſſit eſſe prior, & aliquis deſcriptus in matricula fecit ſe deleri ut pſſit eſſe prior, talis cautela non ei prodeſt.*

4 *Suſpectus recuſari poteſt, q ui procurat cauſam ſibi committi.*

5 *Affectans ignorantiam habetur pro ſciente.*

C A P I T V L V M L V I.

NOn debet. Accuſatus criminaliter nõ admittitur in teſtẽ ꝯ aliũ in cã criminali accuſatione pendente, niſi in criminibus exceptis. H. D. Et quid alias operetur pendentia, vide gl. q̃ allegatũ tex. in c. vlt. in verbo, pendente. de offi. deleg. ĩ 6. Et quæ ſint crimina excepta, vide plene in Spe. in tit. de accuſatore. in fi. Et talis admittitur, ſm Io. And. in exceptis indiſtincte, q̃a nõ ẽ criminoſus. Vñ ceſſant obiectiones gl. Dicit tñ hic Inn. quẽ ſeq̃tur Bal. hic, ꝙ ẽt in excepto crimine nõ admittetur talis ꝯ eũ, q eſt bonæ famæ. Et per iſtũ tex. in verbo, in criminibus, dr̃ ſecus eſſe in ciuili, ſm gl. & oẽs hic, nec attenditur emendatio, prout dicit gl. q̃a nõ q̃ritur de emendatione prius quam con-

1 ſtet de delicto. In † tex. ibi, accuſatione. Idem ſi penderet inquiſitio, vel denũciatio, q̃a cũ talis ꝓhibeatur pro moueri, c. oĩ potẽs. ĩ. de accu. non ẽt teſtificabit̃, ut hic latius per Doc. & dicit Bal. hic. ꝙ talis ellio pẽdẽte accuſatione ꝯficere põt inſt̃ra, de q̃bus eſt rogatus, argumẽto l. ꝙ ſi fortè. §. 1. ff. de ſolu. Et per iſtũ text. no. do. Ab. hic, ꝙ in omni actu, in quo requiritur integer teſtis, vel oĩ * exceptione maior, talis non admittit̃ * Adde tex. in c. 1. quot teſtes ſint neceſſarii ad proban. ingrat. in uerbo, integræ opinionis. ꝑ quẽ Bald. ibi dicit idẽ ꝑ illũ tex. Dicit Roma. in l. admonen

2 di. in 24. col. ff. đ iureiu. ꝙ † ad dictũ teſtis infamis infamia facti nõ defert̃ iu- * ramẽtũ, * de quo ibi facit tex. iuncta gl. in l. 3. ff. de pop. actio. ubi tex. requirit intẽtantẽ actionẽ popularem, eẽ integrũ, & gl. colligit repelli infamẽ. Et ad de Bal. in l. optumã. in 2. col. C. de ꝯhẽ. ſtip. ubi dixit infamẽ infamia facti nõ eſſe oĩ exceptione maiorẽ. Et hinc eſt, ꝙ ſtatutũ uolẽs, ꝙ credatur damnum paſſo, intelligitur, niſi ſit infamis infamia facti, ſm Ang. in l. q iudicio ff. de accuſ. Et iſta dãt intellectũ ad c. 1. cum gl. 1. de ꝯſang. & affi. Et ꝑ iſtũ tex. vr̃, ꝙ infamis infamia facti ñ poſſit accuſare. Cuius tñ ꝯriũ tenẽt gl. & Bar. in l. q accuſare. ff. de accu. niſi dicas, ut per Imo. in c. 1. ĩ. de accuſ. ſecus eẽ de iure Canon. Et ſi diceret̃, ꝙ per hãc doctrinã datur uia euitãdi teſtimoniũ in criminali, ut ꝓcuretur accuſatio teſtiũ, rñdet Io. An. hic, ꝙ uel p̃figet̃ termin⁹ accuſanti, ut expediat, iuxta c. 1. đ reſt. ſpo. ĩ 6. uel teſtis recipiet̃ reſeruata ei⁹ fide ab euẽtu ĩnocẽtiæ ſuæ, đ qua ſi apparuerit, ꝓbabit ſine alio examine ſm oẽs hic, & ualde ſignãter, hẽt tñ accuſator timer̃ talionẽ, iõ ſm Imo. hic raro iſtud occurreret. Et ſubdit Bal. hic, ꝙ ſi tñ detegeret̃ malignitas accuſati, q fecit accuſari teſtes, ñ habebit locũ iſta decretalis. Ex q̃bus ſcias allegare doctrinã gñale, ꝙ priuilegiũ, ſeu commoditas data à iure, nihil operat̃ ĩ eo, q ꝓcurauit, ſeu affectauit hr̃e illđ pri-

3 uilegiũ. Et † hinc ẽ, ꝙ ſi ſtatutũ dicit, ꝙ deſcriptus in matricula notariorũ nõ poſſit eẽ prior, & aliq̃s deſcript⁹ in matricula fecit ſe cãcellari, ut eſſet prior, iſta ꝓcuratio nõ ꝓdeſt ſibi, ſm Bart. ĩ l. 2. ꝑ illũ te. C. đ primicer. li. 12. Et hĩc ẽ, ꝙ ꝯmoditas data monacho capiẽti medicinã, ñ hẽt locũ ĩ eo, q ꝑ ſuꝑſtitionẽ ipſã affectauit, ſm do. Io. An. ĩ c. ad monaſteriũ. ſuꝑ uer. medicina. ĩ. đ ſtatu mo. Et hinc eſt, ꝙ tutela affectata ñ inducit aliquã ĩmunitatẽ, l. 1. & 2. C. đ his, q ſpõte munera ſub. & l. ex ſnĩa. ff. đ teſt. tut. & l. uxori. §. 1. ff. đ falſis. Et abſnetia affectata ñ excuſat, l. 2. ff. ſi q̃s cautionib. Et legata affectata ñ dãt priuilegiũ ꝯceſſũ legatis, l. q data. ff. ex q. cau. ma. l pe. C. qũo & qñ iudex. Et hĩc

a ẽ, ꝙ ambaſiator a derobatus ñ recuꝑat à populo dãna, ſi legationẽ affectauit, ſm Bar. ĩ l. ſi ſeru⁹ cõis. §. qđ dãno. ff. đ furtis. ubi ita dicit fuiſſe in ꝑſona Ioã. And. Similr̃, q affectauit tres tutelas. ñ excuſat̃, ꝓut alias habẽs eas, l. ſpadonẽ §. fi. ff. đ excu. tu. Et hĩc ẽ, ꝙ ſi deliq̃uẽs ꝓcurauit accuſari ĩ curia, ĩ qua ĩponi-

* Admittitur. *Adde Rom. ſing. 469. inci. Dubitatio eſt magna. Socin. in regu. 416. fal. 3 Iaſ. in l. cunctos populos in vtraque lect. C. de ſum. tri.*

* Iuramentum. *Adde Bal. in l fi. C. de reuocan. donat. Aucto. ĩ rub. de probat. colũ. 3. Bal. in l. per hanc. C. de temp. appel. & in l fi. C. de ſecun. nupt. & in l. vn. in 3. opp. C. de his quæ pœ. nom. Barb. in c. prudentiam. §. ſexta. col. 3. de offi. dele. & in c. nouit. de iudi. Arch. Ioã. Andr. Gemi. & omnes* cõiter. in ca pia. in ver. Apertiſſimis de exce. in 6. Soci. conſil. 136. incip. præſtantiſſime doctor. colũ. 3. lib 1. Gui. Papæ conſil. 32. incip. circa donationem. 3. dub. Bar. Imo. & Alexan. in l. ait prætor. §. ſi iudex. ff. de re iud. Iaſ. in l. admonẽdi, alleg. in tex. colũ. 96. Auctor ĩ d. rub. de ꝓb. Imo. cõſi. 35. col. 6. Car. cõſ 115. inci. ꝓ magiſtro. Qualiter autẽ probetur ingratitudo iuxta terminos Auctor. hic, vi. Spec. in ti. de notor. cri §. fama. verſ. Quid ſi agẽti. An aũt probationes factæ cõtra ingratũ in cã criminali ꝓbet ingratitudinẽ in cã ciuili. vi not. per gl. & Doct. in ca. venies. s̃. hoc tit. Bar. ĩ l. 2. ff. vi ho. rap & ĩ l. is apud quẽ. C. de edẽ. Aucto. in c. cãm quæ. hoc eodem ti. & Imo. dici. conſilio 35.*

a Ambaſiator. *Adde. quod in ſimili ponit Bal. in ca. 1. an agn. vel filius. in fi. vbi dicit ſi uaſallus vadit ad ſeruitia domini, & derobatur in*

tur in itinere, an dominus teneatur sibi ad emendam? & ibi dicit, quod non, quia in hoc contractu nō ueniunt casus fortuiti. Sed discretus de min⁹ bene faceret cōpatiendo sibi emēdādo dānū, iuxta gl. ī l. īter caussas. §. fi. ff. manda. Adde Imo. in c. sicut. de ureiur. Adde ad ista, ꝙ si aliquis expulit famulū de domo, ut postea posset pro eo testificari, talis cautela non ꝓdest ei. Ita Bar. in l. 1. §. si seruus. el 2. ff. de quæstio. Adde Fel. in c. in literis: supra, eo. in quinta fallentia.

Per Fulg. *Adde tu sustinendo Bar. & fac. regulam, quę seruiet ad multa, ꝙ cā affectata et malitiose ꝓcurata quæ alias prodesset, non prodest, ēt quo ad remedia de iure cōi cōpetentia. Et ad hoc ꝓbandū facit tex. in l. spadonem. §. fin. ff. de excus. tu. & §. tria onera. Insti. eo. Itē facit tex. in l. uniuersi. ubi Bar. C. de legatio. ubi officia publica, uel dignitates publicę, quæ alias p̄stāt immunitates ab onerib. tamen, si sunt procuratę, nullam immunitatem pręstant. Poteris tamē ad omnia ista respondere, & ēt ad l. data. ff. ex quibus caus. ma. quod loquantur, quando immunitas, uel exemptio cōceditur propter aliquod onus. Qui autem procurauit tale onus, non eximitur Et ratio est, quia non censetur onus, ex quo illud affectauit. Tamen ut regula procedat, adde bonum tex. in l. si seruus plurium. §. si quis ff. de leg. 1. ubi fa*

tur minor poena, talis p̄uētio ñ ꝓderit,
fm Bal. in l. si seruus pluriū. §. si qs tñ. ꝑ
illū tex. ff. de leg. j. & idē dicit ibi Ang.
si ꝓcurauit accusari, ut nō īquirat̃ ꝯtra
eum. Et hinc est, ꝙ si est facta remissio
oīum cōmissorū tpe guerræ, nō ꝓdest
illis, q sciebāt remissionē futuram, fm
Bal. pulchre in l. 1. § hæc actio. ff. si qs te
sta. liber. eē iussus fue. & subdit Bart. ꝙ
milites sperātes sibi remitti tpe pacis
si ꝓbet eos ꝑ hāc spē deliquisse, nondabit
venia. Et hinc est, ꝙ q ꝯtrahit mul
ta debita, ut postea liberet̃ cedēdo bo
nis, nō liberabit̃, si de hoc apparuit, se
cūdū Ang. in l. si qs. de ces. bo. Et hinc
ē, ꝙ si seru⁹ ꝑcutiat clericū, ut habeat
occasionē eūdi Romā, nō reportabit
eā comoditatē, c. relatū. ȷ̃. de sen. excō.
Et hinc est, ꝙ nō prodest habere titu-
lū ꝓcuratū ad finē expellendi alique
ꝯ se, fm Bar. in l. sine aūt. §. si duobus.
ff. de Publicia. Et hinc est, ꝙ citatus ad
curiā, q ꝓcurauit, ut caperet̃ a iudice
seculari, dēt poni ī ꝯtumacia, cle. 2. §.
illis, de pœnis. & ibi glo. in ver. ꝓcura-
uerint. Et hinc est, ꝙ lꝫ vocato delega
to à superiore negotiū suspēdat̃, tñ fal-
lit si pars hoc ꝓcurauit, c. pastoralis. §.
fi. de offi. dele. Et hinc est, ꝙ si ille cui
superior scripsit, ut eū expectaret, pro-
curauit vocari a gn̄ali ordinis, non ꝓ-
dest sibi, fm Fed. ꝯs. 3. & sequit̃ do. Ab.
in c. ꝓposuisti. in pe. col. s̃. de foro cō-
pe. Et hinc est, ꝙ electio religiosi pro-
curata est nulla, c. si religiosus. de ele.
in 6. Et hinc ē, ꝙ si ep̄s ꝓcurauit negli-
gētiā Canonicorū, ut suppleret iure d̄
uolutiuo, ñ deuoluet̃ ad eum ptās, fm
Inn. in c. irrefragabili, in medio gl. ma
ioris. s̃. de offi. or. & vr̃ tex. in c. postula
4 stis. ȷ̃. de ꝯces. p̄ben. Et hinc est, ꝙ † qui
ꝓcurat cām sibi cōmitti, recusari pōt
vt suspectus, fm Arc. in c. si ꝯtra vnū,
de offi. dele: in 6. Alle. Inn. vbi ꝓxime.
Et hinc est, ꝙ dās alapam testi, ut eius
testimoniū euitet tanquā inimici, nō
iuuat̃ ex hoc, fm Bar. in l. 1. §. cum qs.
ꝑ illū tex. ff. de qō. & Bal. ī authen. si di
cat̃. in pen. col. C. de testi. & in l. sed &
si qs. ff. si qs cau. & in l. 2. §. sed si agant.
vbi bonus tex. ff. de iud. & Ro. in l. fa-
cere. ī 3. col. ꝑ illū tex. ff. sol. ma. Et hīc
est, ꝙ priuilegia data officialibus non
habēt locū ī ꝓcurātib. officia, fm Bar.
in l. vniuersi. C. delegatio. li. 10. & Ro.
quē vide in l. si vero. §. de viro. ī 36. fal.
sol. ma. Et hinc est, ꝙ si qs fideiussit ꝓ
aliquo, q aufugit, & fideiussor fecit eū
bānire, ut excuset̃ ab eo p̄sentādo, nō
iuuat̃, fm Bar. in l. si vero, in prin. ff. q
a satis. cog. De quo tñ ibi ꝑ Fulg. a q sub-
tili rōne in hoc tenet ꝯtrium. Et hinc ē
5 ꝙ † q affectauit ignorantiam, habetur
pro sciente, fm gloss. in verbo, affecta-
ta. in c. 2. de tem. ord. in 6. & gl. 1. in c.
ad falsariorum. ȷ̃. de crimi. fal. Et hīc
est, ꝙ procurans nescire citationē, ha-
bet̃ ꝑ citato, cle. 1. de iud. Et hinc est, ꝙ
si aliqui habēt priuilegiū non soluēdi
quarta delegatis factis ꝓ emendis eqs.
& ꝓcurāt, vt relinquat ꝓ illa cā, tenea
tur soluere quartā, ꝑ c. in nostra. cū gl.
in verbo, dolo ȷ̃. de sepul. Et ista sunt
vtilia, & non vulgata, ꝯ multos, q am-
bitione & affectatione extolluntur, ut
carere debeāt cōmodis affectatis Et i-
deo non est mirum, si ea, quæ fiunt
motu proprio principis, late interpre-
tantur, ut habuimus in c. cām. el 2 s̃. e.
Et ita finē faciamus ꝓ hoc anno quar
to. Sequētes titulos (Deo fauente) cō-
plebim⁹ anno sequēti, ī quo breuior &
uobis minus onerosus esse intēdo. De
multis autem imperfecte & immatu
rè dictis veniam dabitis, & non ocio
aut inertiæ attribuat̃, sed ætati nostræ.
Si quid aūt nouū, aut bene ordinatū
habuistis, Deo in primis attribuat̃. de
inde accēso feruori & quotidianæ assi
duitati uestræ, qbus me omnes uobis
vniuersis & singulis perpetuo deditis-
simum, & vinculo indissolubili obno
xium constituistis.

ctum, quod alias prodesset de iure communi, & liberaret, si sit procuratum, nihil prodest. Et ideo Bald. Angel. & Mod. ibi dicunt, quod si delinquens procurauit se conueniri coram officiali minoris curię, ubi minor pęna imponitur pro delicto, ista procuratio nō patrocinatur sibi quia processus factus contra eum corā officiali maioris curiæ ualebit.

Item facit, ꝙ licet propter negligentiam capituli, actus deuoluatur ad episcopum, c. irrefragabili. § excessus. de offi. or. tamen si episcopus hoc procurat, ad eum non deuoluitur, secundum Inn. et alios ibi Et per ista defenditur opinio Bar.

De testibus cogendis, vel non.

TITVLVS XXI.

IN quantnm. Goffredus & alij antiqui ꝯtinuātes hāc rubricā, dñt, ꝙ officiū testis est quasi publicū, adde Inn. in c. nihil est. ꝓpe fi. s̃. de elec. vbi dicit, ꝙ lꝫ reddere testimoniū sit publicū officiū, l. 1. ff. de testi. notat singul̃r gl. in l. si filiū. C. de lib. cā. tñ testis illud officiū non reddit ratione publici officij, qd̄ hēat. Et hīc ē, ꝙ rōne criminis repellit̃, nec ꝓdest tolerātia, sicut in alijs officijs publicis, ut c. testimoniū. s̃. ti. j. Et ista verba sequunt̃ do. An. & Imo. in d. c. testimoniū. in prin. & do. An. in c. fraternitatis. in 30. col. eo. ti. & do. Ab. in d. c. nihil. ī vlt. col. & hic, & in c. scis scitatus. 3. col. s̃. de rescri. & in c. fi. ȷ̃ eo. & do. Car. in repe. c. ꝑpēdimus. in j. col. ȷ̃. de sent. excō. & Bal. in c. j. §. inter pares, in fi. de l. Conradi. & idē Bal. hic, adducens, qa si officiū testis eēt oīno publicū, id est, principal̃r & secūdario, mulier nō posset esse testis. l. fœminæ. ff. de reg. iu. & tñ pōt, l. q testes §. mulier. ff. de testa. ut hic latius per ipsū ponētē, ꝙ officiū testis pōt esse aliqñ autoritate publicū & vtilitate priuatū, & ēt autoritate & utilitate publicū, ut in causis criminalibus. Et qa de iure ciuili facilius cōpellit̃ testis in criminali, q̃ in ciuili, ut dicet̃ in c. dilectorū. ȷ̃. eo. iō dicit ipse ꝙ de iure Ciuili est magis publicū, q̃ de iure Canonico, fm quod dicit ipsū eē quasi publicū. Item in quantū in hac rubrica p̄supponūt do. Ant. & do. Ab. & alij, ꝙ ad officia publica potest qs cōpelli, declarat istud ex his q̄ scribit Cyn. in l. inuitus. C. d̄ ꝓcurat. quē assumit Pe. de Ancha. in c. lꝫ. ad fi. de ꝓcur. iu. 6. & aliquid per Bar. in l. filiusfamilias. §. inuitus. ff. de ꝓcur. & Inn. do. An. & Imo. in c. j. de his, q̄ fi. à ma. parte ca. & Ro. pulchre post Imo. in l. dotem. quā legit sub l. liberta. ff. sol. matri. in pe. & vlt. col. & Bal. post gl. in l. pręses. C. de suspe. tut. & gl. in l. 2. ff. quod quisq; iuris. Et ī effectu dr̃, ꝙ si est officiū authoritate & vtilitate publicū, vel authoritate tātū publicū, ut tutoris & testis, potest compelli, alias non, procurator autē nō compellit̃, * ut l. inuitus. C. de procur. pp utilitatē officij, ut ibi ꝑ Bal. Ad officia aūt ecclesiastica qñ qs possit inuitus assumi: dic, ut ꝑ do. An. do. Abb. & Imol. in c. fi. s̃. de postula. prœla. per

** Nō compellitur. Adde tex. in l. 1. in princ. ff. mand. Institu. eo ti. §. mandatum.*

l.in commodato.§ sicut .ff.cõmod. l. filiusfamilias. § ĩ uitus.ff de procu. cum simil.

gl.in c.ante oĩa.40.dis. & in c.si.1. q. 6. & in c.oĩs.7.q.1.& in c.scripturis. 8. q. 1.& in c.displicet.23.q.4.& Ioã. And.ĩ c.si electio.de ele.ĩ 6. Et ꝯcludit ꝑcisã coactionẽ pertinere ad solũ Papã,& peccare eũ q dign⁹ est, si nõ acceptat. Et gñal̃r,ꝙ testis cõpellat̃ testificari,dic,ut in Spec.ti.de teste.§.de testiũ cõpulsione.ꝑ totũ,& Bald.hic, Host. & alios Summistas in hoc ti.& dicet̃ in discursu. Et videt̃ Bal.hic ꝑ ꝯstãti final̃r ponere,ꝙ vbicũque esset magnũ dãnũ ꝓximi,& lucrũ aduersarij,vel vbicunque eẽt scãdali periculũ, debẽt testes cõpelli.Item vbicũque testes sunt rogati, qa iã acceptauerunt officium testificandi, vnde ipsum recusare non possunt, ut hic ꝑ ipsũ latius.

SVMMARIVM.

1 *Inducas & moneas,an per hæc uerba detur potestas compellendi.*
2 *Examinator testium qualiter uocetur.*
3 *Testis tacens ueritatem punitur ut dicẽs falsum,nisi deponat non iuratus,uel nisi promiserit tantum respondere ad interrogata, & nu.4 5.*
6 *Accusatus si negat ueritatem,an & quando peccet.*
7 *Et in eo,qui falsum deponit contra se.*
8 *Priuilegiati ut non cogantur testificari, non gaudent priuilegio, si ueritas aliter haberi non potest.*
9 *Testis si recusat testificari,eo ipso præsumitur contra eum.*
10 *Examinatio testium an possit committi indistinctè in causa ciuili.*

CAPITVLVM I.

CAusam. In cã ciuili monendi & ĩducẽdi sunt testes ad testificandũ,& si se subtrahunt grã & odio,& c.cõpellunt̃.H. D.
1 In † tex. ibi, moneas & inducas.* Nota iuncto fi. fm do. An.Imo.& Ab.ꝙ ꝑ hæc verba ñ dat̃ ptãs cõpellẽdi, ad qđ vide latissime Dom.post Ioã.And. in c. si pauper. de præb.in 6. & domi.Card.in cle.1.in 6.q. de offi.dele. ubi idem tenent ꝑ multa rñdendo ꝯ̃rijs,quãuis Spec.in ti.de rescr.præsent. §.rõne aũt formæ.ad fi.uersi.item si Papa rogat.& Fed.cons. 169. inc. primo quæritur.aliter dicant.Et de hoc lati⁹ dixi in quadam mea repe.c.2.ĩ.de spõ. ubi do. An.& do. Ab. idem tenent qđ hic.In tex.ibi,nuncio.No.iudicẽ posse cõmittere receptionẽ testiũ etiam in cã mrĩmoniali.de quo ĩ.in gl.Et ꝑt appellari nuncius,fm do.Abb.hic,qñ examinatis interrogatorijs & capitulis iudex mittit notariũ ad examinandos testes,qa nullã hẽt iurisdõnẽ, sed nudũ ministeriũ,iuxta no. in cle. 1. de offi.dele.& vr̃ tex.in ca.2. de iud. in 6. etiam per do.Abb.in ca. qm̃ ꝯ̃.s̃. ti.2.
2 Quandoq; † ẽt iudex simpl̃r cõmittit receptionẽ testiũ, & tũc ille proprie ñ appellat̃ nũcius.sed iudex, seu cognitor,vt d.cle.j.cum ibi no.ĩ verbo, Iudices.In gl.1.ibi,cõmittit mortale.Qũo tacere veritatẽ sit mortale , * declara, ut pulchre ꝑ do.An.Imo. & do. Abb. hic,dicentes ĩ effectu latissimis uerbis, ꝙ si veritas aliter haberi posset, non ẽ peccatũ eã occultare.Et idẽ, si tacet̃ solũ ad cõmodũ ꝓximi,puta in criminali,& hoc añ q̃ qs sumpserit officiũ testificãdi.Si enim assumpsisset, semꝑ dẽt dicere verũ,ut hic ꝑ ipsos, & per gl.j.in c.qsquis.11.q.3.& in c.ne qs in ver.iocositatis. 22. q.2.& late beatus Tho.2.2.q.70.art.2.Imo.& do.Ab.in c.1.ĩ.de crimi.falsi.& Bal.in l.presbyteri.la.1.in vl.col. C.de epis.& clericis.Et vide do.An.& Imo.in c.1.in notabilibus.s̃.de ꝓba.ubi dñt ꝑ illũ tex. ꝙ tacere veritatẽ nõ est peccatũ, vbi quis non arctat̃ ad illã exprimendã,

* *Moneas & inducas.Addẽ An. de But.et Abb. ĩ c.2.de sponsal.et ibi Aucto. col. 3. uers.tertio nota secundum Do. Anton.ad quem locũ etiam hic se remittit, et ui.tex. in c. præterea, & in c. cum tua .eo.tit.de sponsal in c.cum simus.de regular. in ca. excommunicamus. §. moueatur de here. & Ioan. And.in ca.si pauper.de ꝑben.in 6. Car. in clemen. 1. de offi.deleg. q.11. alle.ab Auth. hic.*

* *Mortale.Adde Spec. in ti.de test. §.Qualiter.uer.& nota & in §. de test. compuls.uers. quid si quis.*

& sic in ꝯtẽtioso foro nõ necessitat̃ qs ex toto sequi iudiciũ animæ,fm eos,sed intellige,nisi ex occultatione daret̃ lucrũ cũ aliena iactura,qa ẽt in mã d. c.j. prouideret,ut alias ibi dixi in 5.fallentia.
3 Vtrum † aũt testis tacẽs verũ,puniat̃ de falso,sicut si falsũ diceret,tex.vr̃ quod sic,in c.1.ĩ. de cri. fal.& firmat Bal.in ca. fraternitatis. in fi.s̃.ti 1.& Bar.in l.ꝑscriptione,per illũ tex.in fi.C.si cõtra ius, vel uti. pub.& Bal.& Ang.ĩ l.argẽtarius.* §.cum ãt.ff. de eden.Sed istud limitatur primo, dũ
4 † modo testis iurauerit dicere plenã & merã ueritatem, secus,si iurasset tm̃ ad interrogata rñdere. Ita dicit do. An.in c.super literis.s̃.de resc.ꝑ tex.quẽ dicit esse ualde notabilẽ,in c.cũ dilecti.ĩ.de accus.sed Imo.in d.c.super literis.& Ananias in d.c.1.tenent ꝯ̃rium dicẽtes, ꝙ tex. in d.c.cũ dilecti,loquit̃ in inquisito respondẽte, sed nos loquimur in teste,q dẽt dicere veritatẽ ꝓ vtraq; parte, ut dicit glo fi. in d.c.fraternitatis.Et pro hoc facit,quia forma iuramẽti nõ est illa,q̃ facit testẽ incidere in falsũ magis,q̃ si nõ iurasset,ut solẽniter ꝑ Io. An.ĩ regula,
5 nõ est sine culpa.de reg.iur.in 6.in Mercu.Scđo † limita,dũmodo testis, qui tacuit verũ,fuerit iuratus,alias ñ tenet̃ de falso tacendo verũ,fm Bal.in ca.si q testiũ.ĩ 2. col.s̃.ti.1.& c.1.si de inuest.inter do.& vasal.lis ori.& in l.data opera,in 10.col.C.q accus.in l. presbyteri. la.1.in vlt.col.ꝑalle.& alleg.gl.in d.c.ne qs arbitretur.Dicit tñ Bal.in d.l.data.& in d.l.presbyteri. ꝙ rõne doli puniet̃ pœna criminis stellionatus,ꝑ l.3.in pri.ff.de crimi.stellio.Sed ista limitatio impugnari põt,qa eo ipso ꝙ assũpsit officiũ testificandi, nõ attenditur, an iurauerit,uel nõ quo ad hoc,ut puniatur de falso,ut ꝑ Io.An. in d.regula,ñ est,& Bar.in l.si qs legatũ.ff.de falsis.cũ si.Tertio limita,nisi taceat veritatẽ,ex eo qa subtrahit se a testificando,qa l3 peccet,nõ tñ punietur,ut falsarius, ut clare ꝑ Bal.in dictis locis,maxime in d.l. presbyteri, qa nõdũ vr̃ eẽ testis,ut ꝑ gl.in d.c.ne qs,nisi pecuniã accepisset vt se subtraheret,l.1.§.sed & si qs.ff.de qõ.& ibi no.Bar. tradẽs practicã ꝓcedẽdi ꝯ̃ talem testẽ. Et ꝓ hac limitatione vide gl.plene in c.notificamus.35.q 6. quæ dicit, qđ testis nõ punitur đ falso añ q̃ dixerit testimoniũ,& eam no.Bal.in d.l.data.Et adde,ꝙ testis tacẽs uerũ dẽt puniri criminal̃r,& tenetur ciuil̃r ad interesse parti,fm Bal. ĩ l.nullũ,in 1.col.C.de testi.Cui aũt ĩcũbit onus ꝓbãdi veritatẽ non posse aliter haberi,dicetur ĩ.e.c.suꝑ eo. Et
6 in quãtũ do.Ab.dicit hic incidenter,ꝙ si † accusat⁹ negat veritatẽ,peccat,allegando in simili Bar.in l.relegati.ff.de pœn.& gl.in cle.pastoralis.in verbo,per uiolentiã.de re iud.ubi dr̃ iuste ꝯdẽnatũ peccare,si fugit.Confirma ex notatis ꝑ gl.in c. iusgentiam. verbo, seruitutes 1.dis.& Pe.de Anch.in repe.c.1.in 41.col.s̃.de ꝯsti.& Inno.in c.qa plerique,paulo post prin.ĩ.de immu.eccl.& Pe.de Anch.in cle.pastoralis.in 14 no.& beatus Tho.2. 2.q.69.art.1.& Ro.in l.stipulationes nõ diuiduntur. in 43.col.ff.de verb.obl.& Pe.de Anc.in regula,possessor.ĩ 7.char.uersi.tertio q̃ro.& in regula,peccatũ,ĩ 7.cha.uer.
7 ego credo.de reg.iur.ĩ 6.Item † in quantũ ipse dicit,ꝙ deponens falsũ ꝯ̃ seipsum peccat,ꝑ c.si nõ l3.22.q.5.uiđ eũdẽ in c.ex parte.el 2.in 1.no.ĩ.de sepul.ubi dicit,ꝙ si ꝯfitentes de seipsis falsa crimina, nõ renocãt ꝯfessionẽ saltẽ in extremis,nõ saluant̃. Allegat d.c.si nõ l3.per ꝙ sit cautus sacerdos audiens ꝯfessionem morituri,qui forte ꝓpter tormẽta de seipso mẽtitus ẽ & ꝑseuerauit.
8 Item † ĩ quãtũ dicit hic Host.quẽ omnes multum sequũtur,ꝙ priuilegiati ut non teneantur testificari, de qbus 4.q.3.itẽ l.Iulia.& per gl.pen.in c.super eo.ĩ.eo. nõ gaudent priuilegio,qñ veritas aliter haberi non põt. Adde Spe.idem tenentẽ in ti.de teste.§.de testium cõpulsione in prin & do.An.in c.cum à nobis.in ult.col.s̃.ti.1.& gl. in uerbo,occultetur.in c.quicquam.14.q. 2. & do. Ant. post Host.in c.cum nũcius.in ult.col.s̃.ti.1.& do. An.& Abb.in c.dilectorũ.ĩ.e.& Imo.in c.3.ĩ.eo.& Arch.in c. statuendũ.2.q.6.Et ita credo limitãdã l. nec honore. cũ mã.C.de episc.& cler.& sic erit differentia ĩter priuilegiaos

* *Argentarius. Adde ibidẽ Ale. in § fi et Bald. in Margar. in uers. testis.*

giatos solũ,qñ ueritas aliter haberi poterit,quia tũc nõ
cõpellunt priuilegiati,sed alij sic,& intellige,nisi aliqui
eximerent à testimonio,nõ quia essent priuilegiati, sed
aliter inhabiles,quia ẽt in auxiliũ veritatis nõ admittẽ-
tur,qñ mã est talis,q̃ de sui nã aliter sciri posset, ut p gl.
fi.quã sic ĩtelligo ĩ l.inuiti.la.1.ff.de testi.Et adde, ꝙ si ta
les psonæ citant & cõpellant venire ad testificandũ, &
postea nõ allegãtes priuilegiũ spõte testificant, valet te
stimonium,secus,si ĩ actu testificãdi cogant. Et ita dicit
Bal.in l.si qñ.in 2.col.C.de testi.& in l parẽtes.ĩ 2.col. s̃.
eo.dicẽs se illo mane ꝯsuluisse.Ex mẽte ipsius in dictis
locis colligit rõ,quare dictũ metu tormẽtorũ non obli
gat,l.marit⁹.cũ si.ff.de qõnib.& tñ va-
let dictũ testis coacti.* qa si testis dice-
ret,ꝙ dicto suo fuit illata violẽtia, ut
sic diceret,& pbaret,dictũ eẽt nullũ,
sed ex hoc,ꝙ pbet se inductũ ad testifi
cãdũ vi,nõ pt dicere dictũ fuisse meti
culosũ,qa diceret se periurũ, cũ iura-
uerit verũ dicere,nisi ẽt iuramẽto fuis
set illata vis,ut iuraret sic dicere, ille
ãt,q fuit tortus,nõ iurauit verũ dicer,
& iõ allegans metũ audit,& si p vim
iurasset aliqd dicere,ẽt in eo iuramẽ-
tũ nõ ligaret,c.quãuis.cũ si. de pac. in
6.Erit ẽt alia differentia inter istos, qa
territus à tormentis nõ liberat se, nisi
ꝯfitendo ꝯ̃ se,sed testis,quomodocun
que dicat liberatur,& iõ nõ excusatur
ex eo solo,ꝙ inuitus ad examẽ venerit,qa poterat rñd
re,ut volebat,sed tortus solum vno mõ exigebat metũ
9 iõ auditur.In † gl.1.ibi,p̃sumitur ꝯ̃ ipsũ.No.ꝙ p̃sumitur
ꝯ̃ testem eo ipso,ꝙ testificari recusat. Idẽ gl. in c. super
eo.& c.cæterũ.& c.dilectorũ.j̃.eo.Sed Inn.Host.& cõi-
ter * oẽs hic,& do.An.& Imo.in d.ca. super eo. dñt hoc
esse verum in cã ciuili, qa nisi appareat aliqua cã, qua
re se subtrahat,p̃sumitur ꝯ̃ ipsũ, secus in cã criminali,
qa tũc nõ p̃sumitur ꝯ̃ ipsum,nisi appareat,ꝙ timore se-
subtrahit,iuxta d.c.super eo cũ regulr in criminali ces-
set ꝯpulsio,ut dicetur j̃.e.c.dilectorum.In gl.fi.ibi, esse
ĩ psentia.No.ꝙ in causis criminalibus ñ ꝯmittitur exa-
minatio testiũ,de quo satis diximus ĩ c.cũ cãm. añ fi. s̃.
10 ti.1.Sed ibi dictis adde Bal.hic dicẽtẽ,ꝙ † in causa ciui-
li quãtũcũq;graui põt cõmitti examinatio testiũ sicut
hic est cã mrimonialis,vt etiam p do.Card.in cle. 1.de
offi.dele.Sed in criminali dicit Bal.ꝙ non pñt recipi te
stes ab alio,nisi habeat merũ & mixtũ imperiũ,puta,p
ptãtẽ illius fori cui subsunt testes ex cõmissione iudicis
cãæ,nã in aliena diœcesi,vel territorio,nõ pt citare eos,
vt veniãt corã se,nisi hoc habeat ꝯsuetudo,l3.in fi.ff.de
testi.& est ualde notabile ẽm eũ,ꝙ ꝯsuetudo põt indu-
cere,ꝙ qs possit ĩ alienos suã iurisdõnẽ exercere. Et idẽ
pbatur vltra ipsum in c.cũ ꝯtingat.supra,de foro cõpe.

Coacti. Adde an & quãdo assertio facta metu torturæ ad quam quis poni non potuit, probet, et quando nõ, licet in illa perseueret, uide Socin.consi.253. incip.in causa domini. Ioãnis. uer. præterea ille testis p.2.ubi d materia torturę testibus inferendę.

S V M M A R I V M.

1 *Excommunicatio non debet ferri,nisi hęc præcedãt, culpa,mora, & offensa.*
2 *Iudex an possit mulctam imponere in primo præcepto.*
3 *Citatus ad certum terminum non expressa hora diei tenetur comparere tali hora,ꝙ possit cõplere negotiũ ad quod citatus est.*
4 *Iussus comparere sub pęna excõmunicationis, si impeditus nõ cõparuit, est excommunicatus, tamen faciliter absoluitur.*
5 *Excommunicatio nõ dicitur nulla,nisi hoc sit iure expressum. Limitatur hoc tribus modis, ut nu.6.7.*

CAPITVLVM LI.

CVm super causa. Vbi testimo-
niũ est neces
sariũ, cõpellendi sunt testes ẽt p suspensio
nis, excõicationis & depositionis sñiam,
H.D.In tex ibi,necessariũ.No.testes ꝯpelli
vbi est eorũ testimonium necessarium, qa veritas aiter
sciri nõ põt.Sed idẽ dic,si eẽt utile,dato ꝙ alr sciri pos-
set, qa nõ priuilegiati cõpellunt,vt dixit Hs.s̃. c. pxi. &
facit gl.fi.ĩ cle.1.de pcu.exponẽs necessariũ, i.utile, ẽm
do.Ant.& Imo.hic.qbus adde Car.in ca.venerabilẽ.s̃.d
ele.& seqtur ibi do.Ab.in pe.col.ubi dixit.ꝙ ubi sicut ra
tione necesitatis,põt veniri ꝯtra iuramentum, ita rõne
magnæ vtilitatis,qñ nõ est superior.Et adde do. Abb.ĩ
c.& si Christus.in 2.no.j̃.de iureiur.ubi dicit ita esse om-
nino licitũ iurare p magna vtilitate,sicut p necessitate,
l3 ille tex.solũ dicat de necessitate.Adde ẽt Do.in ca.j.ĩ
fi.j̃.de iura.cal.in 6.ubi p p gl.in ver.utile.dicit, ꝙ vtile
non ĩportat necessariũ,& ista excusant gratias in qbus
plurũq;dr necessarium,qd est vtile, nihilominus in isto
tex.sumit necessariũ pprie,cũ loquaf de clericis,q non
coguntur nisi ĩ casu necessitatis, qñ veritas aliter, & c.
ut dicit gl.3.ĩ c.sup eo,el.1.j̃.e.In tex.ibi.si uero.No.bonã
practicã,ẽm do.An.& do.Ab.ut ꝯ̃ absentẽ, maxime in
lõginquo,si in eadẽ schedula citationis apponẽtur tres
termini cũ tribus pœnis.Et colligit Bal.hic,ꝙ l3 pẽden
te vna dilatione nõ possit dari alia,l.siue pars.C.de dila.
uerũ est diuerso tpe,sed semel pñt dari, qa una pendet
ex altera,& dicit eẽ tex.sin.ubi ĩ uno edicto pñt fieri plu
res citationes subiunctiuo modo pp difficultatem cita
tionis,& approbat gl.in ver.vna.in c.ꝯstitutionẽ.d sen.
excõ.in 6.de qua p do.Ab.in c.cũ ex literis. s̃. de rest. in
integ.& plenius Imo.& Ro.in l.ꝯtumacia.ff. de re iud.
ubi examinat,qñ possit fieri vna citatio p oĩbus.Vr tñ,
ꝙ in tex.isto fuerit ꝯminatio,quo ad pœnas, nõ prola-
tio pęna,ẽm Ab.hic,cui adde Bal.in rub.C.cõmina.uel
epi.uers.modo ego q̃ro,qũo cognoscã.& Sal.ĩ l.j.C. eo.
ti.& plenius Spe.ĩ ti. de cita.§.pe uers. qd si iudex. & oẽs
Doc.ĩ c.p̃terea reqsisti.j̃.d ap.ex quorũ dictis ur,ꝙ ĩ isto
tex.quo ad suspẽsionẽ,nõ eẽt simplex comminatio,sed
prolatio,qd firmãt hic do.An.& Imo.notãtes multum
ordinẽ huius literæ,dũ incipit à suspẽsione,qa p hoc ex
clamãt ꝯ̃ practicos moderni tpis,incipiẽtes p̃cepta sua
statim ab excõicatione, qd ẽt reprehẽdit Pe.de Anc.ꝯ-
si.56.dicẽs,nõ esse incipiẽdũ ab excõicatione, q̃ non dẽt
ferri,nisi p̃cedat culpa,mora,uel offensa,c. Romana. §.
caueant.de sen.exc.ĩ 6.& refert Io.de Ana.in c.1. in pe.
col.j̃.de sag.Et iõ dixit Ro.ĩ l.si qs accepto.ff.de ꝯd. ob
1 cau.Quod si † iudex absoluit à sñia excõicationis,vl bã
ni cũ adiectione,ꝙ si vnquã absolutus talia de nouo at-
tentauerit,in easdẽ pœnas reincidat,talis adiectio ñ ua-
let,p d.§.caueãt.ubi talia p̃cepta dẽt sequi culpã, nõ p̃-
cedere,& dicit se mirari,ꝙ Bal.tantus Canonista ibi, &
in l.pactũ.§.q procauit.ff.de pac.& Bar.ĩ l.si vn⁹.§.pactũ.
ff.de pac.& in l.nõ solũ.§.iniuriã.ff.de iniurijs.non alle-
gauerit d.§.caueãt. Et refert,ꝙ Bal.dũ habuisset in pun-
ctis.d.l.si qs fuit in examine interrogatus de hoc, & tu
dicas mirũ eẽ,ꝙ Ro.dixerit illã adiectionẽ esse nullam,
& idẽ Bal.quẽ non alle.in l.1.ĩ 2.col.C.qũo & qñ iudex.
qa oẽs Doc.in d.§.caueãt.ut ibi p Dom.ĩ prin.& gl.ĩ. §.
præcedenti in verbo, iniustas,dicunt illã sñiam esse in-
iustã,sed nõ nullam,per c.1.11.q.3.Est uerũ,ꝙ do. Abb.
hic reprehẽdit do.An.dum inuehit ꝯ̃ practicos hodier-
nos,qa põt iudex incipere ab illa pœna,q̃ magis timet
c.qm̃.in fi.s̃.nt lit.non contes. & facit c.1.s̃.de iud.& gl.
in c.duo sunt.96.dis.dicens,ꝙ tanto maior est contuma
cia quanto ex minori re surgit,ut hic p ipsum, sed eius
dicta nõ sunt simplr vera,ubi nõ p̃cedũt aliqua de ex-
pressis in d.§.caueãt.Vbi aũt illa p̃cedũt,bñ loquitur,&
eadem repetit in d.c.1.de iudi.in 1.col.Itẽ p istũ tex. in-
2 fert do.Abb.ꝙ † iudex potest in primo p̃cepto appone-
re mulctã non parenti,& sic etiam p̃cipere aliquid sub
certa pęna,quod intelligit, dũmodo euidens p̃cesserit
ꝯtumacia,ut tenet Spec.in tit. de sñiæ prolatione. §. 2.
uersi.sed nũquid iudex,ut hic p ipsũ,cuius dictis multa
addi possent,sed remitto ad gl.& Bar.in l.1.C. de usuris
fiscalib.li.10.& Ang.& Imo.ĩ l.2.ff.de pub.iudi. & Bart.
Ang.& Imo.late ĩ l.filius familias.§.diui.ff.de le.1. & Io.
And.in Spe.de sen.prolatione uersi.p̃allegato, & Bar.ĩ
l.pgramma.C.cõminationes,uel epistolas. & Bar. in l.
quid tñ.§.fi.ff.de arbi.& Inno.in c. cum in tua. q matri.
accu.

accuſ.poſ.& in c.2.& in c.ex literis.ſ.de reſt.ī inte. & ī c.
p illorū & c.dilecto.j.de p̄ben.& Bar.in l.j.in prin. ff.ſi
qs ius dicē.nō obtēp.& Imo. poſt Pe de Anch.ī c.ↄſtitu
tus, in 8.col.j.de fideiuſ.& Bar.ī addi Spe.de ſen.pla.in
3.col.& Ang.& Imo.in l.cū ſtipulatus ſim mihi a Pro-
culo.ff.de verb.obl.& Bal.poſt Cy.in l.quoties.C. de fi-
deic.& Bal in l.cum allegas.in vlt.col. C. de vſur. & in
authē.offerat.verſi.ſed iuxta hoc q̄ro.C.de lit.ↄteſt. & ī
l.2.in 11.col.ver.quarto q̄ro.C.de ſerui.& aqua. In qb.
locis inuenies, ꝙ ſi ferť p̄ceptū pęnale,& cū cāæ cogni-
tione,& in ſpectātibus ad officiū iudicis,valet,alias nō.
An aūt mereať ſtatim executionē.dr̄,ꝙ ſic,niſi habeat ī
ſe verba futuri tp̄is,qa erit neceſſarius nouus proceſſus,
& ſnīa,p q̄ non obedienti imponetur mulcta, & intelli
ge de iudice,q poſſit mulctare.Quis aūt ſit ille,vide An.
Bar.& alios poſt gl.in d.l.j.ſi qs ius dicenti. & Inno. in c.
cum acceſſiſſent & Imo.plene poſt do.Ant.in c. de cau
ſis.in ult.col.ſ.de offi.dele.& Hoſt. in ſumma de re iud.
in tractatu de mulcta.& Inno.in c.cum dilectus.j.đ pę.
Et dr̄ꝙ mulctare pn̄t ſoli habentes exercitiū iuriſdōnis.
De delegato aūt dic,vt p Imo.in d.c.de cauſis.In gl.i.i-
bi,expedire officiū ſuū.Et ſatis dr̄ faceř veniendo ea ho
ra,qua p̄ſtari ↄpoſſit iuramentū,l3 tūc n̄ deponēs dictum
ſuū ,ſm Imo hic,p id,qđ habeť in l.ſi qn̄.C.de teſti.& in
c in noīe Dn̄i.ſ eo & valet citatio ſine termino.& intel
ligiť,ꝙ cōpareat,q̄ citius pōt,ſm do.Ab.hic,remittentē
ad dicēda in c.cū parati.de app.& pbať in c.eos.ibi, q̄ ci
to,& c.de ſen.excō.in 6.quē tex.Ang. facit ſing. in l.1.§.
hęc ſtipulatio.ff.ſi cui plus q̄ p l.Fal.de quo latius p Ro.
in l.j.§.nūciatio.ff de op.no nūc.Et Bar.Ang & alios in
* l.liber.hō.§.10.*.ff. de verb.obl. facit c.
cū dilecti ſ.đ do.& ↄtu.& c.accedēs.
de pcur.& c.quāuis.de off.ord. in 6.&
c p̄latū 88.diſt.ut diceť in d.c.cum pa-
rati.Et † ex iſta gl.colligit do.Ab.hic,
ꝙ citatus ad certū terminū, hora diei
non expreſſa,teneť cōparere tali hora
ꝙ poſſet complere negotiū, ſeu offi-
ciū,ad qđ citať,& adducit dictum In.
in c cū nobis olim.in verbo,reuocař.
poſt prin.ſ.de elec.ubi dixit, ꝙ citatus

* *§.10.Adde Io-
an.de Imol. ibi. et
Franc.in c. cū pa-
rati. alleg. in tex. 3
col.10.in 11.q. A
lexan. in l.more.
ff. de feri. Firm. in
tract. de epiſ.lib.
1.p.3.q.17.*

vt cōpareat certa die ad electionē faciēdā dēt cōparere
de mane,qa tali hora fit electio pp miſſam ſpiritus ſan
cti,in alijs aūt actibus ſatis eſt in dubio cōparere an̄ no-
ctis tenebras,qa totus dies cedit citato,ut hic p do. Ab.
p quo vide oīno,qđ ipſe no.in c.ↄſuluit.in 1.col.ſ.de of.
fi.dele.ubi infert p illū tex.quē dicit ſe neſcire alibi,ꝙ ci
tatus p certo die nō determinata hora hēt cōparere ho
ra qua iudex poſſit ↄgrue expedire actū. Allegat etiam
dictū Inn.in d.c.cū nobis pp qđ dicit ſe putare, ꝙ ſi iu-
dex eſt ſolitus iudicare certa hora diei,citatus ſimpľr ad
diē dēt cōparere illa hora,qua iudex ſolet ſedere, ut ibi
p eū.p quo ēt vide Bal.in c.j.in 5.col.de mili.vaſal.q ↄ-
tumax eſt.ubi dicit,ꝙ l3 in citatione nō apponať hora,
tn̄ intelligiť de hora ↄſueta,& alleg.Inn. in c.cū nobis.
Facit,qđ ſcribit Bal.in l.libellorū.ff.đ his,q no.infa. ubi
dicit,ꝙ ſi cōmittiť maleficiū ī nocte Veneris ſancti, qđ
erat grauius pp ſignū cāpanæ ſolitū p̄cedere,quāuis tūc
ceſſauerit,tn̄ punieť,ſi p̄terierat hora ↄſueta pulſari. Iſta
tn̄ videnť limitāda,niſi eſſemus in caſu,ī quo cōputareť
tp̄s de momēto ad momētum,p id qđ notabiľr uoluit
4 Raph.in l.1.§.dies.ff.qn̄ ap.ſit.In † gl.fi.in fi.No.gl.opti
mā,ꝙ iuſſus cōparere ſub pœna excōicationis latę ſnīę
ſi detētus impedimēto nō cōparet,eſt excōicatus,ſed fa
cile abſoluēdus eſt & cū ipſa ↄcordat gl.in c. qſquis.in
verb.occurreret.4.q.5.& ibi Io.de Fan.& Dom. & Ioā.
An.do An.do.Car.& Imo.hic.& Inn.in c.P.& G.an̄ fi.
ſ.de offi.dele & ibi Imo.poſt do.An.in 11.col.& Dom.
poſt Io.An.& Lapū in c.venerabilib.§.porro.ī 2.col.de
ſen.excō.in 6.& oēs dn̄t eſſe caſū ibi,in verſ idē ē etiam
nō diuinādo.Pro hoc ēt adduciť, qa potentior eſt excōi
catio,q̄ ſnīa diffinitiua,un̄ excōicatio nō p̄miſſa moni-
tione tenet,c ſacro.j.de ſen.excō.ſed nō tenet diffiniti-
ua,nō p̄miſſa citatione,l.j.§.item cū edicto,ff.q ſen.ſine
ap.reſcin.Itē excōicatio iniuſte tenet.c.1.11.q.3.ētſi po
ſtea appelletur,c.paſtoralis.de app.ſecus, ſi appelletur à
diffinitiua.c.veniens.de iureiur.Modo uidimus,ꝙ diffi-
nitiua lata ↄ̄ non ↄparentem ī termino,q̄uis impeditū
tenet,ſi iudex neſcit īpedimentū,ut p gl.& Doc.ī l.q̄ſi-
tū.ff.de re iud. Ergo fortius tenebit excōicatio. Et ſicut
diffinitiua reuocatur p reſtitutionē in integrū , ut p gl.
ī l.q̄ſitū & in l.ſi p̄tor.§.Marcellus.ff.de iud.ita qs abſol-
uitur ſine difficultate.Nec obſtat, ꝙ ex mente iudex n̄
agit in oēm euentū,ſed ſolum in caſu ↄtumaciæ, ut in
ſimili dicit tex.ī l.ſi ſeruus 10.ī fi.ff.de ſol.qa agit excōi
care ↄtumacē verū,vel p̄ſumptū, ergo opus eſt deinde
abſolutione,d § idē.Et no ꝙ dr̄ error expreſſus ī ſnīa,l3
attento facto ſucceſſiue videatur fuiſſe uirtuaľr expreſ
ſus,qa hoc n̄ ſufficit,ut ſing p Inn.ī d.c. P & G.quem in
hoc ↄmendāt oēs ibi & do.An.& Im.in c.trāſlato.de ↄ-
ſti.Et do Ab in c.pe.j.de capel.mo.& Do.in c.1.1.diſ.&
do.An.in c.clericus.j.de iureiu.& dixi in c.qm̄.uerſ.fal
lit tertio.ſ.de pba.Ex quo dicto dicit Do.in c. quiſquis,
ꝙ ſi iudex intendit arctare citatū,etiāſi ſit impeditus tn̄
iſte error iuris incluſus in pectore iudicis,& n̄ expreſſus
uerbis nō reddit ſnīam nullā,l3 ſit iniuſta.Sed ↄ̄ p̄dicta,
ꝙ imo docto de impedimento nō ſit opus abſolutione
tenet Spe.in ti.de ↄtu.§.pen.ad fi.uerſi qd ſi nō ueniens
& Hoſt.Bal.& do.Ab.hic intelligentes de īpedimento
nō cauſatiuo,ſed p̄ciſo,qa ↄſtito de impedimento ec-
cleſia nō iudicat eū excommunicatū,qa non eſt in do-
lo,neque in culpa.Item qa n̄ vr̄ veriſimile,ꝙ iudex uo-
luerit eū ligare,arg.c.ut noſtrū.j.ut eccleſ.benef.facit l.
non oīs.ff.ſi cer.pet.Idem putat do. Abb.ī ſnīa Papæ,ↄ̄
Hoſt.hic,qa n̄ īfringitur hæc ſnīa ex defectu p̄tātis, ſed
voluntatis,q̄ ita p̄ſumuntur in Papa, ſicut in inferiore,
c.in cauſis.j de re iud.Et rn̄de ad §.idemque.ut hic p ip
ſū p quo ēt adduci poſſet,qa ſi talis excōmunicatio te-
neret,poſſet eſſe magni p̄iudicij cui n̄ pdeſſet abſolutio
quāuis de facili ↄceſſa,puta ſi fuiſſet interim electus,&
ſic electio eſſet nulla,p no.in c.cū dilectus.ſ.de cōſue.
& ī c.illas.ſ.de elec.Idem de collatione p c.poſtulaſti.đ
cler.excō.mini.q̄ īconuenientiā ↄſiderat do. Ab.ī alio
pposito in c.j.j de ſagit.& in c.poſt ceſſionem.ſ.đ pbat.
Et ſi diceres,ſm hoc excōicatio iniuſta nunq̄ dēt liga-
re,rn̄detur, ꝙ imputet ſibi,q non petit abſolutionem,
ſed hic imputari nō p̄t impedito p̄ciſe. Item adduci p̄t
c.Odoardus.in ver.relaxatis.j.de ſolu.Non enim dixit
Abſoluatis,nā relaxatio adaptatur ad excommunica-
tionem,q̄ nō ligat,ſed pp uulgi opi.relaxatur,ut elegā-
ter dixit Io.And.in c.veniens.el 2 ſ.de teſti.Et ad tex.in
§.idemq;.rn̄deri poſſet,ut hic pdo. Ab.uel dicit,ꝙ loq-
tur de abſolutione ad cautelā, qn̄ excommunicatio dr̄
nulla,ut in c.venerabilibus.quaſi in fi.Et ad id, ꝙ dictū
eſt de diffinitiua,dici poſſet,iſta non æqparari, ut Pe.de
Anc.in c.1.ꝙ met.cā.in 6.ut qa reſtitutio in integ.repa-
rat dānū incurſū, ꝙ non facit abſolutio, & hāc partem
5 pulice.ↄferendo ſuſtinui.Fateor† tn̄,ꝙ prima opi.eſt cō
* munis * p qua vltra p̄dicta facit,qa non dr̄ excommu-
nicatio nulla,niſi reperiatur iure expreſſum,ut p gl.in c.
p̄ſenti.đ ſen.excō.in 6.& plene p oēs in c.p ruas.j.de ſē.
excō.Et ꝙ debet facilè abſolui,facit l.1.§.hoc edictū.ibi,
quemadmodū facilis eſt p̄tor,& c.ff.ſi mulier uentris no
mine.q̄ facit ſing.Bal.ī l.ſi deſerta.C. ſi pp pub.penſ.& ī
rub.C.de ſucceſſ. edic. & in c.1. p quos fiat inueſtitura.
facit,ꝙ no.In.in c.querelā.ſ.de elec.& gl.in l.ſi minor.ff.
de euic.cū ↄcor.& ꝙ in terminis noſtris no.Bald.in l.ac
ceptam,in 23.q.C.de vſur.Et ſi uelles tenere hanc com-
munem opinionem,poſſes dicere,ꝙ in caſu ca. Odoar-
dus.verbū,relaxatis p̄ſupponat vinculū,iuxta gl.in c.ca
pitulum.ſ.de reſcrip.licet regulariter ſecus. Et illud de
prę̄iudicio poteris cogitare,qa forte inuenies,ꝙ ex quo
non eſt in mora petendi abſolutionem,ceſſare debebūt
illa inconuenientia.& quia maior pars Doc.tenent hāc
partem, nō ↄſulerem in facto ↄtra ipſam. Et tenendo
hanc gl.limita eā primo,niſi talis excōmunicatio eſſet
lata à delegato,qa docto de impedimento eius excom-
municatio dicetur nulla,ſm Dom.poſt Lap.in d.§.por
ro.alleg.

ro alle.c.fi.j̃.de p̄bē.vbi ſm quoſdā ꝓbaṫ, ꝙ excōicatio
a iniuſta lata à delegato a eſt nulla, qua
ſi ꝯ̃ formam mādati, ſed iſtud non re-
puto ſuſtētabile, p ea q̄ no.Inn.in c.il-
lud j̃.de cler.excō.mi.& in c.ꝑ illorū.
j̃.de p̄bē.& ī c.ad aures.ſ̃ de reſcri.& ī
c.prudentiā.ſ̃.de of.deleg.vel tenet ꝯ̃
rium, & ſequitur do.Ab.in d.c.fi.in 2.
col. Eſt verū, ꝙ excōicatio lata pp a-
ctū, quē delegatus geſſit vltra mādatū
eſt nulla ſicut ipſe actus, tanq̄ lata à n̄
iudice. Et ita loquiṫ d.c.fi.q̄ quo faciūt
feſtū oēs ibi, ſed hoc n̄ extendiṫ, vt ibi
6 ſolēniter p Imo.ī vl col. Scd̄o † limi-
b ta, niſi iudex ſciuiſſet b de impedimen
to p̄ciſo, & ita p̄cepiſſet, quaſi volens
oīno ligare, nō ꝯparentē, qa talis ſnīa
eſt nulla rōne erroris intolerabilis, p
d.c.p tuas.ſm do.Ab.hic, ꝑ quo addu-
co optime gl.in d l.q̄ſitū.vbi ſnīa lata
ꝯ̃ impedimētum eſt nulla, ſi apparet
iudicē ſciuiſſe de impedimēto. Vn̄ eſt
cautela, vt intimeṫ iudici impedimen
tū. Ad idē vide do. Ab ī d.c. Odoard⁹.
in 3.col.vbi in ver.valentē, dicit poſt
do. An. ꝙ ſi iudex excōicat nō ſoluen
tē in termino, & ſciat de notoria pau
pertate illius, ſnīa eſt nulla, qđ ꝯfirma
ex notatis p ipsū in ca.inter cæteras.in
7 vlt.col.ſupra.de re iud. Tertio † limi-
ta, niſi ex verbis ſnīæ cōprehendereṫ,
ꝙ iudex excō icat ſolum in caſu ꝯtem
ptus vel cōtumaciæ, vt q̄a dicat, ſi cō
tempſeris, vel ſi diſtuleris, qa tūc non
incurriṫ excōicatio, ſm do. Abb hic,
cum nō dicaṫ cōtemnere, vel differre
q non pōt, vt p gl.in ca. quā ſit. in ver.
diſtulerit.de ele in 6. p q̄ dicit ibi Do.
ꝙ executori teſtamēti nō currit tp̄s, in
quo nō potuit exeq. Sed tn̄ ēt in caſu
iſto poſſet ꝓcedeṙ iſta gl. qa ētſi iudex
hoc exprimat, intelligiṫ velle ligaṙ ſo
lum contumacē, arg d.l.ſi ſeruus x.lō
expreſſio eius, quod ī eſt, nihil operaṫ,
l.3.ff.de leg.1. Cū ergo rōne p̄ſumptæ
ꝯtumaciæ incurraṫ excōicatio egens
forma abſolutionis, non eſt opus iſta
expreſſione. Vltimo dicit hic Bal. quæ
dam ad materiam c.præterea requiſi-
ſti.infrà, de appel. quæ ibi referam.

a **A delegato.** *Adde tu, & dic, ꝙ delegatus principis pōt mulctare, gl.in c.paſtoralis.ī verbo, puniat de offi. deleg. vide conſi. Ang.nu.8. inci. regulatores introitus regni.*

b **Iudex ſciuiſſet.** *Adde tu ꝑ clara intelligētia iſtius dubij, vtrū ad imponendam mulctā requiratur noua citatio, & vtrū iudex in primo præcepto poſsit apponere mulctam. Inuenio, quòd Bar. in l.1. ff.ſi qs ius dic.non obtē.in 3. col.in verſicu.ſed quæro.tenet, quod ad imponendam mulctam requiritur noua citatio, & omnes ibi tranſeunt cum eo. Adde tamen, quod Bal.ī c.grauis.de reſtitu.ſpol.dicit, ꝙ cōtumax, poteſt mulctari abſque eo, ꝙ amplius ad hoc citetur, & rō eſt, quia hoc eſt cōnaxum contumaciæ, & alleg. Inn. in c. calumnia.de pœnis. Adde, ꝙ pro iſta opi. Bal. facit illud, qđ dicitur de contumace, qui non debet audiri, niſi reſarcitis expēſis, nam in talibus expēſis poteſt condemnari contumax abſque citatione. Gl.eſt in ca. conſtitutis.de procu.in glo pen. Doc.in l.ſancimus.C.de iudi. Eſt verum, quod Imo. in l.quidam conſulebant ff.de re iudi. reſpondet ad hoc, & dicit, quod aliud eſt in mulcta, quæ venit imponenda ratione contumaciæ, quia cum veniat extrinſecus, noua citatio requiritur, vt per Bar.in d.l.1. Secus eſt, dicit ipſe, in pœna condemnationis expenſarum litis, quia eſt pœna intrinſeca. Adde tu, quod poteſt addi alia ratio, quare aliud ſit in mulcta, aliud in condemnatione expenſarum, & dico, quod mulcta eſt mera pœna, & applicatur fiſco. Ideo cenſetur magis odioſa, & ideo in ea requiritur noua citatio.*

SVMMARIVM.

1 *Notarius ſi ſcribat, actum in palatio prætoris ciuitatis Bononiæ, illud ſufficit, licet non exprimat aliter confines, quia notorium eſt.*

2 *Negatio partis facit rem dubiam in facto notorio. Hæc regula fallit ſex modis, ut nu.3.4.5.6.7.& ver.fallit vltimo.*

8 *Teſtes ſi reddant cauſam dicti ſui per actum proximum ſcientiæ, an ſufficiat, licet non reddant per actum immediatum.*

9 *Teſtis ſi ſit priuilegiatus, vt non cogatur teſtificari, & occurrit caſus, cui incūbat probare, quod veritas aliter haberi non poſsit.*

CAPITVLVM III.

SVper eo. Teſtis, qui timore aduerſæ partis ſe ſubtrahit, teſtificari ꝯpelliṫur ēt in criminali. H.D. Et ſic habetur caſus, in quo in criminali teſtis compelliṫ, & hoc eſt in odiū partis, ne ex potentia, vel tyrānide reportet cōmodū, & hēt locū, ētſi metus eſſet iniuſtus, ſm Bal.hic, qa n̄ tractatur de alicuius p̄iudicio. Secus dn̄t Doc. ſi amore ſe ſubtraheret, volēs nocere reo, qa lr̄a nō facit mentionē de amore. Qđ in-
1 tellige, vt dicetur j̃.e.c.dilectorū. In † tex.ibi, nō eget declarari. Per hoc infert Imo.hic, ꝙ ſi notarius ſcribat, actū in palatio p̄toris ciuitatis Bononiæ, lꝫ aliter non apponat cōfines, illud ſufficit, qa ſunt notorij, & ad idē allegat tex. & ibi Bar. in l.1.in fi.ff.de do. p̄le. vbi Bar.hoc non dicit, ſed ſimile. Hoc aūt de p̄alle. dixit Bar.in l.demonſtratio.in prin.in pe.col.ff.de cōdi.& demon. & in l.libellorū, ver.q̄ro, dixi.ff.de accuſ.& Ang.in ſimili, in l.hac ꝯſultiſſima.in prin.C.q teſta.fa.poſ.& Bal.in l.certū.ff.ſi cer.pe.& Bal.& Imo.in l ſi qs ī fundi. ff. de leg.1. & Imo.in l.cū pater.§ fi.ff.de leg.2.& in c.ex trāſmiſſa. ſupra, de renū.& Bal.in l.cōparationes. C.de fide inſtrumē. Et iſtud limita, niſi ſtatutū requireret tales demonſtrationes ꝯfiniū ꝓ forma, qa tūc vr̄ requirere nō tm̄ ꝓ ꝓbatione, q̄tum ꝓ ſolēnitate, vt in ſimili no.gl.mag.in fi.in l.ad teſtiū.§.ꝯdōnem.ff.de teſta. Ita dn̄t Bal. & Im. in l.1.ff.de lib.& poſthu.& Ro in d.l.hac conſultiſſima. allegās ꝓ hoc gl.in cle.appellāti.in ver.alias, de app. Talia enim requiſita ꝓ forma non ſunt omittēda, l. cū hi. §.ſi p̄tor.ff.de trāſac.c.his, q.& c.ꝓcurator. de ele.in 6.& ſequitur hic, Pet.de Anc.in repe.c.1.in 42.char.ver.q̄ro, ētſi ſtatuto, de ꝯſti. Qūo aūt cognoſcatur aliq̄d requiri ꝓ forma, vide vnū modū p Bal.in l.1.C.ne liceat tertio ꝓuocare.& in l.ꝓlatā.C.de ſent.& aliū p glo.in cle.1.in verbo, inhibemus.cōcor. de iu. pat.& aliū p Bar. in l.fi. in fi.C.de ven.rerū ciui.li.10.& aliū p Bal.in auth.q̄ ſupplicatio.p illū tex.C.de preci.impe.offe.& alium p Bal. in c.1.q ſucceſ. teneātur.& aliū p Bal.& Bar.ī l.vniuerſa. C.de preci.impe.offe.& Bar.in l.ſi ita qs.§.ea l.ff.de ver. ob.& Io. And.in c.q̄quā.de vſur.in 6.& eſt vnus modus inter alios, qn̄ lex, vel ſtatutū annullat actū nō factū cū certa ſolēnitate, ſm Bal. ſignāter in d.l.1.de lib.& poſth. Nec obſtat, ꝙ ſine iſta clauſula geſtum ꝯ̃ legem, vel ſtatutū, eſt nullū, l.non dubiū. C.de leg quod in propoſito ꝯſiderant Ang & Imo.in l.quoties.§.ſi qs nomen.ff.de hæred.inſti.quia illud n̄ ꝓcedit, qn̄ requiſitū a l.non eſt magni præiudicij, nā omiſſum nō vitiat actū, l.1.in fi.& ibi Bar.ff.de vent.inſpi.no.Bar.in l.fi.C. de iure delib.cū ſi. Sed ſi actus annullatur, tūc illud, qđ eſt modici p̄iudicij, efficitur de forma.lō omiſſū vitiaṫ p p̄dicta. Quę bn̄ no. Et p iſtū tex.in eodem verbo, decidi p̄t, qđ no.Ang. in l.3.ī prin.ff.de dā.infec.& Bal.in l.1.in 1.col. C.vt q̄ de ſūt aduo.vbi dn̄t, ꝙ lꝫ ſtatutū ꝓhibeat fieri ꝯdēnationē ſuper cicatrice nō adhibitis medicis, tn̄ fallit, niſi notorie de cicatrice appareat. Ad idem vulgatū dictū Azonis in ſumma C.ad l.Aquil.in 5.col.ver.ī criminali aūt. vbi dicit, ꝙ ſi p aſpectū oculorū liquet iudici dānū eē datū, vel nō eſſe datū, p̄t recedere a ꝓbatione cōquerentis vel dicto alterius, non obſtāte ſtatuto, & ſeqtur Bal.in l. 1.an̄ fi.C.ſi aduer.libert.dicens, ꝙ ētſi ſtatutū vellet ſtari dicto officialis, pōt hoc caſu ab eo recedi. Sequitur etiā Bal.in l. ꝯ̃ negantem.in fi.C.ad l. Aquil. Et pro intellectu p̄dictorū dicit hic Bal. ꝙ licet p iſtum tex.ſing. non videatur dr̄ia inter delictum notorium, & ꝯ̃ctum, tn̄ eſt differentia, quia in delictis non requiritur ordo iudiciorum fauore reip.ſed in ꝯ̃ctibus, & ſimilibus etiā notorijs requiritur iudiciarius ordo, & libellus, & litis conteſtatio, vbi eſt aduerſarius negās, allegat l.fi.C. de edic. diui. & ita dicit ſentire Inno.in c. ueſtra. alias, tua.j̃.de coha.cle. Hinc eſt, ꝙ teſtm̄, quod fit coram principe eſt notorium, & ſimilr̄, quod fit apud acta alterius iudicis, tn̄ indiget ꝓbatione, vt l.omniū.& l.ſancimus.C.de teſta.in delictis aūt odio delinquentiū ſecus eſt, niſi quo

ad ca,

ad ea, de quibus hic in glo. & adde, qđ dicet̃ proxime in
2 5. fallentia. In † tex. ibi, factũ negauerit. Pro hoc colligit
do Abb. ꝙ in facto nõ notorio negatio partis facit rem
dubiã. Ad idẽ l. 3. cũ ibi alle. in gl. 2. C. qbus ad liber. pro
cla nõ l3. & c. veniẽs. & gl. 1. & Imo in 3. col. s̃. de renun.
& gl. mag. in c. 1. de offi. dele. in 6. & gl. 3. in l. plures. C. de
fi instru. Et nõ ſolum hoc eſt verũ, qñ qs vtit̃ verbo Ne-
go, ſed ẽt, ſi dicit Dubito, ſm Bal. in l. 3. dicentẽ, idẽ ſi dr̃
Nõ credo, & allegat gl. in c. cum ad ſedẽ. de reſtitu. ſpol.
3 Et iſtud cõe dictum fallit † primo in negatione extraiu-
diciali, ꝑ quam nõ efficit̃ res dubia, ſm Bal. ĩ d. l. 3. ad fi.
alleg. Doc. & bñ. ĩ d. c. venerabili. de cẽſi. & ibi vide do.
An. poſt Inn. in 7. col. & hoc intelligit Bal. vt aliqs non
teneat̃ dimittere vti iure ſuo, ſed ne noua poſſeſſio det̃,
bñ ſit res dubia ꝑ negationẽ extraiudicialẽ ſm ipſum.
4 Fallit † ſcđo, niſi iam eẽt aliqd ꝓbatũ legitime, qa nega
tio nõ facit tũc rẽ dubiã, ſm Bal. in c. ad noſtrã. añ fi. per
5 illũ tex. s̃. de proba. Fallit † tertio, niſi negatio ſit impro-
babilis habẽs ꝯ̃ ſe p̃ſumptionem iuris cõis, ſm Inno. in
c. ex parte. el 1. circa med. gl. 1. ĩ. de ver. ſig. vbi dicit, ꝙ ſi
ep̃s petit à ſubdito rẽ ſibi debitã de iure cõi, & ſubditus
negat ſibi deberi, negatio nõ facit rẽ dubiã de iure cõi,
qa hẽt p̃ſumptionẽ ꝯ̃ ſe, & ſequitur Arch. & ẽt Dom. in
c. qñ aũt. 2. q. 1. & idẽ pulchre Rota in nouis formis con
cluſio. 327. inci. & ſi ꝯ̃ petentem.* al-
legando Cy. in l. 1. C. de ꝓc. idẽ do. An.
in d. c. ex parte. el 1. ĩ 3. col. & idẽ Ang.
in repe. l. tale pactũ. §. q prouocauit. ff.
pact. allegãdo bonã gl. ĩ l. ſi vero. §. qui
6 rei. in ver. dubitetur. ff. q ſatiſ. cog. Fallit † quarto, niſi ne-
gatio faceret rẽ dubiã in p̃iudiciũ negantis, quia tũc ñ
facit eã dubiã ſm do. Abb. in c. 1. s̃. de ꝓcur. ꝑ illũ tex. v-
bi negatio nõ facit dubiũ de mãdato, qa hoc nõ noce-
ret negãti, & admitteret̃ ꝓcurator cũ cautione rati, iux-
ta l. 1. C. de ꝓcur. Et idẽ fuit de mẽte Bal. in d. l. 3. & in d.
l. 1. in 3. col. ver. ſcđo q̄ro, dũ refert Iac. de Are. & idẽ do.
7 Abb. in c. coram. in 3 col. s̃. de offi. dele. Fallit † quinto,
niſi qs negaret notoriũ, ſm Inn. in c. tua. ĩ. de coha. cle.
Pro quo eſt tex. hic nõ ſolitus allegari, ſm do. Abb. hic,
qa in prin. loquẽs in facto notorio nõ diſtinguit an pars
neget, vel ꝯfiteat̃, & iſtũ tex. no. ẽt do. Abb. ĩ d. c. tua. poſt
prin. & in c. ſi clericus laicũ, in tertio notabili, s̃. de fo.
cõpet. vbi vide. Ad idẽ, quod no. Bar. poſt gl. in l. poſt rẽ.
ff. de trã ſac. vbi dicit, ꝙ ſi negat̃ aliquid, de quo apparet
ſnĩa, vel alias notoriũ, nõ efficit̃ res dubia. Et hinc eſt ꝙ
licet ꝯ̃ negantẽ ꝓducat̃ inſtr̃m, ſi tñ non hẽt executio-
nẽ paratã, vt qa nõ eſt guarentigiatũ, vel ꝯfeſſionatum,
adhuc negatio facit rẽ dubiã, ſed ſecus, ſi iſta ꝯcurrant,
ſm Bal. in l. ẽt. in 1. col. C. de execu. rei iud. Et ꝑ hoc intel
lige, quod dixi poſt Bal. hic, ꝙ notoriũ in ꝯ̃ctibus eget
declaratione, & nõ in delictis, vt in iſto tex. qa ẽt in con
tractibus, ſi aliquid notoriũ negat̃, res non efficit̃ dubia.
Eſt tñ verũ, ꝙ requiritur aliqualis ordo, vt ꝑ Inn. in d. c.
tua. & Pet. de Anch. conſ. 163. inci. Viſis diligẽter oĩbus.
& de mã late ꝑ do. An. in repet. cap. veſtra. de coha. cle.
Fallit vltimo, niſi eſſet negotiũ ſimplex abſque proba-
bili rõne, per id quod no. Ang. & Imo. in l. 1. in prin. ff. ſi
cui plus, q̃ ꝑ l. Fal. vbi per illũ tex. in ver. iure. dñt, ꝙ non
ſufficit q̄libet dubitatio reſultãs ex aſſertione partis, ad
hoc vt dicat̃ res eſſe dubia, ſed oportet, ꝙ ex aliqua pro
babili rõne aducta appareat eſſe dubia. Facit, qđ no. Bal.
in l. 2. ad fi. C. de bo. poſ. ſm tab. vbi dicit, ꝙ ꝓbatio non
ꝯcludẽs, non facit rem dubiã. Ad idem, quod no. Bal. in
authen. ad hæc. in 3. col. ver. q̄ro, nunquid ille. C. de vſur.
vbi dicit, ꝙ negatio nõ facit re dubiã, ſi poſtea ꝯ̃rium ꝓ
batur, & quod negatio habẽs cãm ꝓbabilẽ, & veriſimi-
8 lem nõ facit rẽ dubiã. In † tex. ibi, q interfuerũt. No. ſm
do. An. & Imo. hic, ꝙ vr̃ ſufficere, ſi teſtes reddant cãm
dicti ſui ꝑ actum proximum ſcientiæ, licet nõ ꝑ actum
immediatũ, & ſic ſufficit dicere, Scio, qa interfui, licet
non dicat, Et vidi, vel intellexi. Idem repetunt do. Ant.
& Imo & do Abb. in c. peruenit. el 2. infra, eo. qa p̃ſente
aliquo dicitur factum, quando eſt factum eo præſente
& intelligente, alias non, l. coram. ff. de ver. ſignifi. & ibi

* Petentem. *Ad de quod eſt deciſ. 6. ti. de excep.*

allegant Bar. in l. 1. ff. de author. tut. & qđ no. Io. And. in
c. p̃ſentium. de teſti. in 6. Nec obſt. d. c. ꝑuenit. ibi, aſtan-
tibus, & vidẽtibus, qa nõ negat, qn ſatis fuiſſet docere đ
p̃ſentia. Et iſta adde ad ea, q̃ dixi poſt do. Car. in c. cum
cãm. ver. ſcđo declara. s̃. ti. ꝓxi. & dicit do. Car. hic eſſe
9 tex. expreſſum in hoc c. ꝓ dicto ſuo ibi. Vltimo † tangũt
hic oẽs, ſi occurrit caſus, ĩ quo teſtis cõpelli nõ põt teſti-
ficari, niſi in ſubſidiũ qs hẽt ꝓbare veritatẽ aliter habe-
ri poſſe, vel nõ. & ꝯcludũt maxime do. An. & Imo. qđ
onus ꝓbãdi incũbit dicenti, veritatẽ aliter haberi poſſe,
vel nõ, & ꝯcludũt, maxime, qa ipſi teſtes fundant ſuã in
tẽtionẽ in iure cõi, iõ excipiẽs ĩ certo caſu hẽt exceptio-
nẽ probare, vt in ſimili ꝑ gl. in ver. creatum. in cle. ſi. de
reſcri. & ꝓſequere, vt hic ꝑ Imo. reprehẽdẽtẽ alios, qui
in iſta q. ſentiũt, ẽt impriuilegiatos nõ poſſe cõpelli, niſi
qñ veritas, & c. qđ eſt ꝯtra dicta in c. 1. s̃. eo. per q̃ infert,
ꝙ nõ priuilegiatus volẽs ꝓbare veritatẽ aliter ſciri poſ-
ſe, nõ auditur, qa ſi hoc ẽt ꝓbat, ñ releuat ipſũ. Et aduer
te, qa ſic videret̃ mirũ, ꝙ priuilegiatus cõpellat̃, ex quo
ꝑ alios res ſciri põt, & non videat̃ qs cogendus iurare,
niſi in caſu neceſſitatis, c. & ſi Chriſtus. ĩ. de iureiu. rñde
ꝙ cũ officiũ teſtis ſit quaſi publicũ, vt dixi in rub. non ẽ
locus exceptioni. Et ſatis dr̃ neceſſariũ, vel vtile, ex quo
ꝑ hoc euitat̃ circuitus, iuxta cle. auditor. de reſc. qa alias
alij teſtes poſſent ſe remittere ad primos, & eſſet prote
latio iudicij ſine cã, & teſtis ꝯtradicẽs teſtificari contra
dicit bñ facere, merito ergo nõ audit̃, & abhorrẽs iur̃m
dicitur ſuperſtitioſus, per glo. fi. ĩ. eo. c. ceterum. Poſtre-
mo no. bene glo. 2. hic, ꝙ clerici ſunt de priuilegiatis in
mã teſtificandi, quod multum no. Imo. hic, & in c. dile-
ctorũ. in pe. col. ĩ. eo. & ſatis ꝓbatur in c. quãquã. allega
to in gl. & firmãt gl. Arch. & Do. in c. ſtatuẽdum. 2. q. 6.

SVMMARIVM.

1 *Inſtrumenta continentur appellatione monimentorum.*
2 *Dilationes ad probãdũ nõ ſunt arctãdæ, nec amare interpretãdæ.*
3 *Teſtes an veniant appellatione monimentorum.*

CAPITVLVM IIII.

PEruenit ad aud. Cõpelluntur teſtes etiã ĩ cã
criminali, quos accuſatus malitioſe accu-
ſatori ſubtraxit. H. D. ſm dom. Ab. In tex.
1 ibi, teſtes ꝯtinentur. No † appellatiõe ĩſtru
mẽtorũ ẽt teſtes* ꝯtineri. Ad idẽ l. 1. ff. de fi. inſtru. & l. in
exercẽdis. C. eo. qđ ꝓcedit ex lata ſignificatione, ſed vbi
mã eẽt ſtricta, ſecus. Et hinc eſt, ꝙ ſi dat̃ terminus ad pro
ducenda inſtr̃a, nõ pñt produci teſtes,
ſm Spe. in ti. de dila. §. videndum. ver.
itẽ no. ꝙ cũ datur. & ſequitur do. An.
& do. Ab. & Bal. in d. l. 1. & in l. ſi ex fal-
ſis. C. de trãſa. & in l. 1. in vlt. col. C. de
iur. cal. & Pau. de Leaza. in cõmẽto c.
cũ dilectus. ĩ. de fi. inſt. & facit ille tex.
vbi poſt publicationẽ produci pñt in
ſtrumenta ñ teſtes. Sed iſtud intellige
qñ talis terminus datur poſt publicationem, ſecus, ſi an
te, per iſtum tex. vbi iſta æquiparantur, ſm Imo. hic, &
Do. in c. eos. in prin. de temp. ord. in 6. Et licet hoc non
ſenſerint p̃dicti, tñ iſta declaratio videtur vera, pro qua
facit, qđ ſcribit Bar. ĩ l. cui eorũ. §. affinitatis. ff. de poſtu.
vbi dicit, ꝙ illud, quod continetur appellatione alicuiꝰ,
dr̃ eſſe de propria ſignificatione vocabuli, non autẽ ex
ĩterpretatione. Facit l. rei appellatio. & l. rei appellatio-
ne. ff. de ver. ſign. Vñ cũ tex. ſic dicat,
appellatione inſtrumẽtorũ ꝯtineri te
ſtes,* ñ vr̃ eſſe dr̃ia in verbis, ſi ſtatui-
2 tur terminus, p̃ſertim cum † dilatio-
nes ad ꝓbandũ nõ ſint amare ĩterpre-
tandæ, iuxta l. qm̃. C. de hæret. Bene fa
cit, quod no. Bar. in l. admonẽdi. in fi.
ff. de iurei. ubi dicit, ꝙ ille tex. loquens

* Teſtes. *Adde Auct. ſupra de teſti. c. licet. colũ. 2. verſ. 9. quod no. ſecũdum do Ab. et Imo. in rubr. de fi. inſtrum.*

* Teſtes. *Adde Bal. ĩ d. l. ſi ex falſis. col. 2. in ver ve nio ad quæſtiones. & eſt materia l. admonendi. ff. de iureiu. de qua per Iaſ.*

Iaſ.ibi.num.332. ver.item in quantum Bar.ex qua concl.nota, quod in dilationibus appellatione inſtrumentorũ continentur teſtes. Spec.ti. de dila.§. non dicamus. verſi.item nota quod quãdo datur, & ver.ſeq. Bal.in l.1. col.pẽ. C. de iuramen.calum.& in l.1.ff.de fi.inſtrum. An autem ſtatutum puniens certa pœna producentẽ inſtrumenta falſa, extendatur ad producẽtẽ falſos teſtes. Ia. Butrig. Alberi.et Sal.in d l.1. de fi. inſtrum. determinant quod non, et idẽ dicit Iac.But. in l.2. in fi. C. de eden. Et de ſtatuto imponẽte pœnam fabricanti falſum inſtrumentum, an comprehendat fabricantem falſos teſtes, vide Imo.in Rub.infra de fide inſtrum.et Anch. hic.

de inſtr̃is habet locũ in teſtibus, cum
appellatione inſtrumẽtorũ contineã
tur teſtes, dũ modo prius nõ fuerit eo
rũ dicta publicata, & ſequitur ibi late
Ro.in vlt. char rñdendo moriuis do.
An.q tenet publicationẽ eo caſu non
obſtare, in c.fi ĩ.de iureiu. Vbi aũt eſſe
mus in mã ſtatutorũ, appellatione in-
ſtrumẽtorũ nõ venirẽt teſtes in mã re
ſtringibili, attẽto maxime cõi vſu lo-
quẽdi, vt elegãter p Imo.in rub.ĩ.de fi
de inſtru.& ibi dicet. Et idẽ vbi mã ſu-
biecta aliud ſuaderet, exẽplũ in eo, qđ
colligit do.An.in c.ꝯtingit. ſuper gl.ĩ
ver.iudice.ĩ.ti.prox.dũ dr̃, ꝙ crimina-
lis examinatio falſi inſtr̃i poteſt aliter
committi, & tñ ſecus eſt in examina-
tione teſtis in cã criminali, vt in auth.
apud eloquentiſſimũ.C.de fi.inſtr.qa
ceſſat rõ cognoſcẽdi qualitatẽ ſermo
3 nis ex vultu. An † aũt appellatiõe mu
nimẽtorũ veniãt teſtes? Vide gl.ꝙ ſic,
in ca.corã in ver.munimenta s̃.de re-
ſti.in integ.& eã no. Do.in c.p̃ſentiũ §.
teſtes.in 2.col.de teſti.in 6. & eſt gl.ĩ c.
q̃uis.in verbo.munimentis. de ele eo.
li.& in c.cupientes.§.1.in eo ver.eo.ti.
& lib.& in c.cordi in eo. ver. de appe.
eo.lib. Quod limita primo, niſi fieret
mẽtio de munimẽtis publicis, qa non
veniũt teſtes, l.cenſus.ff. de pba.& l.3.
§.eiuſdẽ quoque. ff.de teſti. & 4.q.3.§.
ſi teſtis.in verbo, ſæpe. Scđo limita, ni
ſi qs citaret ad locum maxime remo-
tũ, & cõpareat cũ munimẽtis, qa ſi te
ſtes non ſunt examinati, nõ tenet eos
ſecũ ducere, ſm gl in d.c cupiẽtes.§ ſi
vero.in ver alibi.q̃ facit ſing. D.& ſeq
tur do.An.in c.dilectus in 1.col.s̃.de p
cu.& in c.in pertractãdis. in 2.col s̃. de iura. cal. Sed bñ
tenet portare atteſtationes, ſm Do in d.§. ſi vero.ad fi.
pp gl.in d.c.coram. In tex.ibi, iniquã oſtẽdit. Ex hoc di-
cebant fortius quidã antiqui, ꝙ ſi qs haberet aliũ teſtẽ p
ſe vltra ſubtractũ obtineret pp fictã depoſitionẽ ſubtra
cti, arg.l.ſi de poſſeſſione. C. de prob. Sed hoc reprobat
hic Io. An.quẽ alij ſequunt, qa nõ dr̃, ꝙ teſtis ſubtractus
fingatur depoſuiſſe ꝯ ſubtrahentem, ſed ꝙ cogitur dete
gere fraudem. Vñ tũc poterit ſibi deferri iur̃m, ſi habet
vnum teſtẽ pro ſe, iuxta c.fi.ĩ.de iureiu. ſm ipſos. Quib.
adde gl.in ver.cõpellas.in ca.cum cãm. s̃.ti.1. q̃ dicit, ꝙ
imo talis teſtis hr̃ p producto, quod eſt forte verius, per
ea, quæ dixi, & p d l.ſi de poſſeſſione. Dicunt etiam præ-
dicti, ꝙ talis non perdit cauſam, ſi de iuſtitia ſua aliter
doceat, licet ſit præſumptio ꝯ eum. Et eſt gl.in l.proui-
dendum. C.de poſtula. vt hic per ipſos. Quibus adde In-
no.ꝯrium tenentem in c.intimauit. in fi.s̃.ti.1. & ibi di-
xi ſequendo iſtos, & ibi dictis adde omnino do. Abb.in
c.cum cauſam.in antepe.col.eo.ti.& adde Bal. hic dicẽ
tem, ꝙ qui per vim occultat teſtem in domo, vt non te
ſtificetur, punitur pœna arbitraria, tanquam contem-
ptor prætoris, arg.huius tex.ibi, experiri debet, & c.nec
incidit in pœnam falſi, quia nõ reperitur lege cautum,
ſecundum ipſum. Adde etiam, quod no.do. Abb.in ca.
accepimus. infra ti.proxi. & quod ibi dicetur. In glo.fi.
ibi, ſuper principali debent compelli, iſtam lecturam ſe
quitur Inn.ſupra cap.proxi.& dom. Abb.clarius cæter.s
hic, maxime per cap.ſupra proximum, vbi compellun-
tur in criminali, quando timore partis aduerſæ ſe ſub
trahunt. Ergo fortius, ſi aduerſarij malitia.

S V M M A R I V M.

1 *Iniuria clerici appellatur res eccleſiaſtica.*
2 *Res eſt verbum generale, comprehendens ius agendi.*

CAPITVLVM V.

PEruenit ad nos. Si res aliter p
bari ñ poſſet,
ẽt in cã criminali cõpellẽdi ſunt teſtes. H.
D. ſm do. Abb.& bene, & p iſtũ tex. ĩ ver.
videntib. inferunt hic do An.& Imola, &
do. Abb.ad id, qđ dixi in ca.ſuper eo. ſuper ver. fuerint.
In gl.fi.in fi. Putat hic do. Ab.& bñ, ꝙ iſte tex. loquatur
qñ agit criminal̃r, & aliæ pbationes deſunt: tunc enim,
ne crimina remaneãt impunita, cõpellunt teſtes. Et pro
hoc ꝯſidero iſtũ tex.ibi, ſi al̃r, & c.qđ nõ cõſiderat in cã
ciuili, vt dixi in d.c.ſuper eo. Et in q̃tum Inno. & alij re-
1 ſpõdẽtes incõgruitati, de qua ĩ gl.dñt, ꝙ iniuria † clerici
appellat res eccleſiaſtica, qa ĩtelligitur facta ordini cleri
cali. Colligit hic Bal.& ſeqtur do. Car. eo nõ allegato,
ꝙ pſecutio iniuriæ clericorũ appellatur res eccl̃aſtica
& alleg Bar.in l.1.§ q̃ onerãdæ.ff.quarũ re.act.ñ datur &
2 ita do Car.verbũ Res, † eſt gñale ꝯprehendẽs ius agẽdi,
qa eccl̃æ cõpetit actio rõne pſonę lęſę, vt in § ex his.11.
q 1.& in c.ſup qbuſdã.ĩ.de ver.ſig. & per gl.in ca.2.ĩ.de
* pœn. Et de hoc ver Res, * videẽt p do.
Ab.in c.nulli.ĩ.de reb.eccl. non alie.
& ĩ c.2 ĩ notabilib ĩ.de religio. do.per
Bar.ĩ l.Quintus.la 2.§. argumẽto.ff de
au.& arg. leg. per Bar. & Bal.in l.1.ff.
de ſta.homi.p Doc.ĩ l.ſi legatus.§.ſi qs
bona.ff.ad Treb.p Bal & Ang.ĩ l.ſi cõ
ſtãte.§.fi.ff.ſolu.mat. per Bar.in l.ñ ff.
de vſufru. leg. & per Bal. in rub. C. de
ver.ſignif. Super ca. cæterum, nihil eſt
addendum, ideo ſequitur c. præterea.

* Res. *Adde Alexan. conſilio. 39 nume. 10. & conſi. 195.nume. 1.vol.6. Cap.in l. nominis, & rei, de ver. ſigni. & Alexan. in l. 1. ff. ſi cer.pet.*

S V M M A R I V M.

1 *Capitulum an poſsit cognoſcere de cauſa matrimoniali. & n.2.3.*
4 *Teſtis an poſsit corrigere errorem ſuum.*
5 *Officialis qui ſemel denunciauit, an compellatur coram alio iudice deponere, vel iurare.*
6 *Actus ſi fiat cũ inhabili per eum, qui potuit diſpenſare, an videatur cum ipſo diſpenſatum.nu.7.& 8.*
9 *Princeps quando promouet ſcienter inhabilem, quid requiritur.*
10 *Incontinenti, hoc verbum, quot modis ſumatur.11.*
12 *Teſtis quando corrigit incontinenti, non ſtatur correctioni ſimpliciter, ſed iudex debet attendere modum correctionis.*
13 *Teſtis ſi ante teſtificatum alloquatur partem, an ex hoc diminuatur eius fides.*

CAPITVLVM VI.

PRæterea Teſtis ſynodalis, q̃ coram
ordinario ſup mr̃imonio
depoſuit, nõ cõpellitur iurare ſup eo corã
delegato. Hoc primo. Et pp ſuperueniẽtẽ
infamiã à teſtimonio qs repellitur. Hoc ſe
cũdo. Põt teſtis, ſi errauit, incõtinẽti, nõ ex ĩteruallo, di-
1 ctũ ſuũ corrigere. H.D.& mã expedietur cũ gl. In † tex.
ibi, vel tuo capitulo. No. ꝙ capitulũ põt cognoſcere de
cã mr̃imoniali, ſed intelligũt hic Doc. ſi ſedes ep̃alis va
cat, vl̃ ea ñ vacãte, ſi ſorte hoc hẽt ꝯſuetudo, alias talis
cognitio ptinet ad ep̃m, vt eſt tex.in c. accedentibus.ĩ.
de exceſ.pla. & no. Spe.in ti.de reſcr.p̃ſent.§. rõne autẽ
formæ.ver. nũc ad inſtructionem. & Arch. & Io.An.&
Do.in c.ſtatutum.§ cum vero.de reſc.in 6.& do. Ant.&
do.Ab.& Imo.in c.cãm mr̃imonij.s̃.de offi.dele. Et ſm
hunc intellectum Doc. iſtud fallit primo, niſi vacaret
ſedes, & idẽ tenẽt do.An. & Imo.ĩ c.Albericus. p illum
2 tex.s̃.ti.px. Scđo fallit, niſi † hoc habeat inferior ab ep̃o
ꝯſuetudine p̃ſcripta, ſm iſtos, & do.Ab.ĩ d.c.cãm. & gl.
1.ĩ c.literis.s̃.de reſti.ſpo.& ibi p do.Ab.in 3.col.poſt do.
An.ꝯ Hoſt.ibi. Facit c.auditis.ĩ. de p̃ſ.& ibi no. & quod
late no.do.An.in c.cum ꝯtingat.in 8.col.s̃. de ſo.cõpe.
3 Tertio fallit, niſi Papa † alijs cõmittat, put facit in c.ve-
niẽs.de eo q duxit ĩ matri & ĩ c.pponſuiſti.s̃.de pb. & in
c.1.ĩ.de ꝯſan.& affi.& ĩ c.ex tenore.s̃.ti.1.& ĩ c.ex literis.
s̃.de reſti.ĩ integ.l3 hodie ſtylus curiæ al̃r ſe habeat, ſm
Arch.in d.§.cum vero. Quarto fallit, niſi ep̃s talem cau
ſam alteri delegaret, ſecundum do.Ab.in d.c.ex literis.
2.no.

* Deliberate. *Adde Angel. in Auth. de nupti. §. si vero ab initio. et ĩ Auth. de test. in prĩ. ver. no. hic de significato. Bal. in l. ex verbis. ad fi. C. de donat. int. vir. & vxor. Are. in tract. malef. in ver. dolose, & ap. pensate.*

* Interuallo. *Adde Soc. consi. 277. incip. viso publico instrumento. vers. quarto necessario cir. pri. p. 2. ibi, verum & licet non sit data copia.*

* 432. *Adde quod non extat hoc consilium inter consilia Romani, sed ad hoc vide Rom. consilio 59. inc. Ad discutiendum nu. 12. qui allegat tex. istum. et Lap. alleg. 94. inci. Quidã presbyter col. fi. versi. septimo.*

2. no. p illum tex. In tex. ibi, studiose. No. ꝙ illud dr̃ fieri studiose, quod fit ex certa scientia, & deliberate.* Et istud facit ad statuta, ſm Bal. hic dicẽtẽ ꝙ si statutũ punit studiose facientẽ falsam scripturã, intelligiť p certã scientiã, nõ p errorẽ facti, & dicit esse bonã gl. 1. in fi. ff. de abigeis & in l. illud. ff. de libe. cau. Et hoc verbo, ↄ̃vtitur ẽt tex. ĩ c. qualr̃. s̃. de pac.

4 In† tex. ibi, in ↄtinẽti correxerint. No. testẽ nõ posse corrigere dictũ suum ex interuallo.* Et de hoc faciũt festũ Bal. & do. Ab. hic. Põt aũt incõtinẽti, vt in eo. tex. p quẽ ĩfertur ꝙ vbi pars reuocat ↄfessionẽ suã ĩ ↄtinẽti, nõ cogiť docere de errore, attẽto ꝙ facilius pars reuocat cõfessionẽ, q̃ testis dictũ, p d. c. fi. s̃. de ↄfes. vbi ex interuallo ↄfessio reuocať, docto đ errore, secus in dicto testis, vt hic, & ita p istũ tex. tenet gl. ĩ verbo, iusta cã. in fi. in c. fi. de iureiu. ĩ 6. & ibi Do. post alios ĩ 5. col. & do. Ab. hic, & in c. cùm cãm. in 2. col. vbi hoc sentit gl. 5. j̃. de app. & do. Ab. in d. c. fi. in vlt. col. s̃. de ↄfes. & Host. Ioã. And. & do. An. in c. ex literis. j̃. de diuor. & Rõ. ↄ̃s. 432.* in ci. vt ↄsultatio. & ĩ l. si vero. §. de viro. ĩ 3 1. fallẽtia. ff. sol. ma. & ĩ l. 1. §. si q̃s simplr̃. in 5. col. ff. de ver. ob. & dom. Abb. in c. scriptũ. in 5. col. s̃. de ele. & Bal. in c. 1. s̃. de iudi. Et idẽ de ↄfessiõe ꝓcuratoris ꝓbat gl. 1 in d. c. scriptũ. quã facit ibi sing. do. Abb. Dẽt tñ iudex attẽdere modũ, p quẽ pars errorẽ corrigat, ſm Inn. hic, quem valde no. do. Ab.

5 In† gl. in ver. aliter. in fi. Declara istã gl. cũ duab. seq. vt hic elegantius cæteris p do. Ab. ↄcludẽtẽ, ꝙ officialis, q semel denũciauit, ñ cõpelliť corã alio iudice nec deponere, nec iurare, sed vbi aliæ ꝓbationes deficerent, nõ solũ ↄpelliť deponere vt dñt gl. Inn. & cõiter alij, sed ẽt iurare, qa l3 semel testis deposuerit iuratus, tñ iterũ super eodẽ examinatus ab alio dẽt iurare, vt dixi in c. fraternitatis. in 4. no. & in c. p tuas. in fi. in c. ꝑsentata. s̃. ti. 1. post alios Doc. neque sufficit in istis officialibus iurm̃ à principio officij præstitũ, p tex. in §. in his. in Auth. de fi. inst. vbi dr̃, ꝙ si dubitatur, an instrm̃ in iudicio productum fuerit ↄfectũ per tabellionem assertum, debet ille tabellio suo iurõ recognoscere suum instrm̃, & sic non sufficit primũ iurm̃. Et per illum tex. quem no. hic dom. Abb. dubito de eo, quod signãter dixit Bal. hic, q pp opinionẽ gl. hic, & sequaciũ dixit, ꝙ notarius, q iurat in principio sui officij scribere instrã vera, non falsa, si ꝓducatur in testẽ super suo instrõ verificando, non cogitur iterum iurare. Allegat l. si qs decurio. C. de fal. q̃ l. ꝓbat, p notariũ ꝓbari veritatem instri, sed nõ, ꝙ non teneatur iurare Subdit etiã Bal. hic, ꝙ oẽs, q̃bus cõmittunť scripturæ faciendę, dẽnt iurare suũ officiũ legalr̃ exercere. Et dicit esse gl. solennẽ ĩ l. q̃dã. §. nummularios. ff. de edẽ. & facit c. ad audientiã. j̃. de ꝑscri. Et si diceret, ꝙ depositio facta p talẽ synodalem testẽ corã epõ, deberet ꝓbare sup eo corã alio iudice, p c. cãm. el 1. cũ mã, s̃. ti. 1. vbi acta decisoria, ꝓut attestationes, faciũt fidẽ corã alio iudice, rñdet hic duplr̃ Imo. primo, ꝙ in prima depositione nõ deposuerũt vt testes, sed vt denũciatores, vt hic p Imo. Vñ non iurant parte ꝑsente, iuxta c. 2. s̃. ti. 1. Facit, quod no. Inn. in c. bonæ. el 1. de elec. & Bar. in l. fi. ff. de qõ. quos retuli in d. c. cãm. in prin. 1. fallentiæ. Secundo rñdet, ſm Goffr. hic, ꝙ si ex depositiõe facta corã ordinario sufficiẽter istruitur cã corã delegato, nõ dẽnt amplius isti cogi deponere, qa eẽt superfluitas ↄ̃ c. 2. & c. ad nostrã. s̃. ti. 2. & licet do. Car. hic, sequatur expresse hoc dictũ Goff. tñ Imo. dicit primã solutionem meliorẽ, & illã sequor, & idẽ tenet do. Abb. hic in notabilibus, dum dicit, ꝙ ad denunciationẽ istorũ nõ ferť snĩa, p istũ tex. Et scias, ꝙ Imo. & cõiter* alij tenẽt opi. gl. ꝙ nõ cogatur iterũ iurare, si semel iurasset in ſpẽ super denũciatione facta occasione officij. Et forte istud ꝓcedere posset, ne tertio iurent, ex quo vltra gñale iurm̃ adhuc iurauerunt coram ordinario. Et, vt late deducit hic Imo. licet tex. dicat eos depo suisse, nõ dicit, ꝙ tũc iurauerint, & iõ, si ẽt tũc iurassent, resultaret ex eo, qđ dixit notabilis limitatio ad illud, ꝙ testis scđo iuret ĩ alio iudicio, vt nõ ꝓcedat tertia vice, qñ. s. sup eodẽ bis iurasset, & esset valde pulchrũ. Tñ doctores hoc nõ tãgũt, iõ nõ firmo, qa vr̃ eadẽ rõ ĩ oĩ alio iudicio, p l. 2. ff. iudicatũ solui, cũ alijs, de q̃b. in d. c. ꝑsentata.

6 In† gl. in ver. à perhibendo, in fi. Quare aũt isti repellant pp infamiã sequẽtẽ, & nõ pp ꝑcedentẽ, rñdet hic in effectu Inno. qa superior eũ ꝓmouendo vr̃ super infamia tacite dispẽsasse, & sequunť hic do. An. Imo. & do. Ab. põderãtes ex hoc dicto, ꝙ superior assumendo aliquẽ inhabilẽ ad aliqđ officiũ, vr̃ secũ dispẽsare. Et idem sentit Inn. ĩ c. diuersis j̃. de cle. ↄiu. vt hic p ipsũ. Sed aduerte, qa sup infamia nõ dispẽsat inferior a principe, vt p Inno. & alios in c. cũ te. j̃. de re iud. Vñ op3 dicere, ſm do. Car. hic vltra alios, ꝙ in testib. synodalib. assumptio ĩ offõ facit eos nõ posse excludi pp infamiã ꝑcedẽtẽ, & tũc operať hoc authoritas istius iuris, qđ no. ſm eũ, sed ista sua cõsideratio põt habere locũ in infamia incursa pp crimẽ, in quo eps põt dispẽsare, alias nõ, qa q põt dispẽsare, ꝑt infamiã tollere, ſm gl. pe. ĩ c. hi q. 15. q. 8. & declarat pulchre Do. in §. hinc colligitur, in vlt. col. 2. q. 1. Quæ aũt sint illa crimina, dic ab adulterio, j̃. vt per do. Abb. diffuse in c. at si clerici. §. de adul. s̃. de iud. Et ideo ↄsiderãdo solutionẽ Inn. ĩfert ad id, qđ no. do. Abb. hic, Sed intellige, ſm Hos. procedere dictũ Imo. in infame notorio, vel saltẽ famoso, qa ꝓmotio facta de ipso hẽt vim dispẽsationis, secus in occulto, qa tũc vr̃ imputandũ testi, q hoc tacuit, arg. notatorũ in c. exposuisti. s̃. de corp. vitia. & in c. cũ nõ ignores. j̃. de ꝑbẽ. Et hoc multũ no. do. Abb. hic & reuera ẽ mã lõga, vtrum superior ꝓmouẽdo inhabilẽ simplr̃, videať secũ dispensare, sed in effectu transeo cũ his, q scribit do. Abb. in c. fraternitatis. j̃. de schismaticis. & hic, vc3 quod

7 † distinguaťa inter principẽ, & inferiorẽ, nã si princeps ꝓmouet notorie inhabilẽ, vr̃ tacite dispensare, p l. qdã cõsulebant. ff. de re iud. & in l. idẽ Vlpianus. ff. de excus. tut. Nec reqritur cãæ cognitio, cum ĩ eo sufficiat sola volũtas, vt no. In. in c. cum ad monasteriũ post med. j̃. de statu mo. Ignorãs ãt inhabilitatẽ nõ vr̃ dispẽsare. Hoc est dictũ post Hos. & no. gl. in ver. literarũ. in c. statutũ. in prin. de rescr. in 6. Et sic intellige c. si eo tpe. co. ti. & lib.

8 In † inferiorẽ aũt à principe oportet, ꝙ ꝑcedat cãæ cognitio, alias iste actus tacit⁹ non dẽt plus operari, quam expressus. Etiã in inferiore * dispẽsante reqritur cã, ſm Inn. in d. c. cum ad monasteriũ & gl. 1. in fi. in c. si q sine examinatiõe. 80. dist. & ita teneas. Et qđ dictũ est de principe, posset extense cõfirmari ex diuersis dictis Doc. sed p te videbis, ꝙ no. Bal. in l. bonorum. la 2. post princ. C. q admit. & ĩ l. eã, quã. vers. decimo q̃ro. C. de fideicõ. & in ca. 1. p quos fiat inuest. ĩ l. ĩperialis. §. si miles. post Bar. ibi, C. de nup. & ĩ l. rescripta. C. de ꝑci. impe. offe. & ĩ l. Barbari⁹. ff. de off. ꝑto. vbi rñdet ad illum tex. Et ſm ꝑdicta reducas insimul, q̃ habentur per gl. in verbo, ↄcubinas. in c. q ĩ aliquo. 50. di. p gl. in c. veniens. s̃. de fi. presbyt. & ibi late p do. An. post Inn. p Ang. & Imo. late ĩ d. l. qdam. p Do. post gl. in c. 1. in vlt. col. de ætã. & qual. in 6. & in sum.

* Distinguatur. *Adde ꝙ placet distinctio ista, vide licet ꝙ aut loquimur in Papa, vel Imperatore, & tunc eo ipso, ꝙ sciẽter inhabili conferunt dignitatem, intelligũtur eũ habilitare. Et istã distinctionem tenuit Bal. ĩ l. Barbarius. in sua repet. ff. de offic. præto. & Bar. in l. 2. C. si sernus. vel. li. lib. 10. An. in l. quidã consulebãt. ff. de re iu. Lud. Rõ. in cõs. suo 216. inci. Electio domini Capitanei Adde gl. in c. statutum. in ver. Canonicis. de rescri. in 6. & gl. in c. à nobis. de deci.*

* Inferiore. *Adde Roma. consilio 307. incipi. in casu proposito. colum. 1. versi. licet in inferiori. & Auct. illud consi. referentem*

referentem in ca. si quando, post nu. 6. uers. considera secundo, de rescri. Cepol. in tract. de imp. mil. deleg. c. pen. num. 26. Ias. in l. Barbarius nu. 14. ff. de offic. prę-tor. alleg. hic.

ma.45.dis.p gl.& Bar.ĩ l.vniuersis. C. de preci.ĩpe.ofter.p gl. fi.in ca. literas. j̃.de ꝯcel.p̃ben.Anan. late in c. frater nitati.pallegato p gl.in ca.si seruus. el 1.45.dis.& omnino per Cal.in li.đ re-scr.ꝯsi.8 qđ incipit, An existēs. & in ti. de regularib.ꝯs.22.qđ incipit, Papa re seruat.& Dom.in d.c.si eo tp̃e,ĩ 1.col. & Rotā in antiquis ꝯclusi. 35.* incip. Itē no.ꝙ ep̃s. Et non omitto tria ĩ proposito Primo ꝙ actus principalis,q est in pati,nō inducit dispēsationē, sed solū actus,q est in agēr.Ita dicit do An. in d.c.veniēs.ĩ 2.col.p id,qđ not. Inn. ibi,& ĩ c.olim.el 1 s̃.de resti.spo.ubi ita limitat ca.gratū.cū simul,supra.đ offi. dele.& hoc dicit ibi do. An. esse bene mēti tenēdū.Qđ tñ declarat fm no.per do.Abb.in c.cū iā dudum. ĩ fi. de p̃bē. & do.An.in c.qa circa,de ꝯsāg. & affi. cū ꝯcor.Scđo dic, ꝙ solus actus. promotionis iducit dispēsationē, alius āt nō ꝯsuetus fieri cū inhabili non inducit dispensationē,vel habilitationē,ut in l.sumus.& ibi gl.in uer.approbare.de sent.excō.Facit tex.ĩ l.libert[9] ad uersus.ff.de ĩ ius voc.p quē dicit ibi Ang.ꝙ princeps dando iudicem delegatū supplicanti nō facit eum habilem

9 ad agendū,si alias ē inhabilis.Tertio† scias, ꝙ ad hoc ut princeps dicat promouere sciēter inhabilem, op3 ꝙ de certa scientia appareat,alias non præsumit, l3 apparere pōt,ētsi hoc verbū Ex certa scientia,nō apponatur,vt p Rotam ꝯclusi.332.*inci. L3 Romana curia.de quo p Bal.in c.1.in 2.col. per quos fiat inuest.& in l.fi.ĩ 1.col. C.sen. rescin.nō posse.& in l.eos in prin.C.đ app.& gl.in ver.literarū.in ca. statutū in prin.de resc.in 6.& ibi per Dom. & p gl.in cle.2.de rescri.cum ꝯcor.de q-bus alias dicet. qa multi tenēt aliter, sed hoc cōius.Et p̃dicta habeas ĩ prōptu Et ex eo, qđ dicit Host.imputari testi.q inhabilitatē tacet, colligit hic do.Ab.ꝙ imputandū est ei.q assumit ad officiū publicū,si ñ detegit ĩhabilitatē suā,& dicit se reperisse Bar. idē tenentē in l.2.C.si seruus,vel liber,ad decur.aspi. lib. 10.Et ibi dicit,ꝙ ex hoc puniri pōt p illū tex. & hoc dictū Bar.sequitur ēt do.Ab.in c fi.j̃.de cōiug.seruo.& ĩ c. sciscitatus.in pen.col.de rescri.& in c.ꝯsulti,in pen col. de pcur.& adde tex.gl.& Bar.in l.gnali.C. de tabul. lib. 10.ubi habet,ꝙ si notarius patit se rogari de aliquo ĩstrumēto & ipse sciat se habere aliquā qualitatē, vel defectū,pp quē instrumenta ab eo,ꝯfecta nō valēt tenetpar ti ad interesse,qđ dicit Bar.esse valde notandū.Et adde Bal.in l.Cassius.ff.de sena.ubi dicit, ꝙ infamis repellit * ab oĩ offō publico, & ab oĩ dignitate eccłastica,& subdit ꝙ si indignus patit se eligi ꝯsentiendo electioni,punit, p tex.quē dicit nō eē alibi ĩ l.q cū vno.§.insulā.ff. de re mili.ubi dicit eē pœnā capitis bānito acceptāti officiū authoritate & vtilitate publicū.Vbi aūt superior scit de inhabilitate ipse electus nō ꝯpunit,ut hic p Host. cuius dictū adde notatis p Ana.q fm p̃dicta,ꝯsuluit ĩ c. quā perniciosū,in vlt.col.de usur. Et aduerte,ꝙ l3 Host. sentiat,ꝙ ubi infamia est occulta,isti nō p̃nt fungi offō, tanq̃ non dispēsati sup ea,tñ Imo.hic tenet contrariū p istū tex.simplr loquētē,l3 fateat,ꝙ ĩ eo remouēdo rōne p̃cedentis infamię erit differētia,an fuerit publice,an occulte infamis,p p̃dicta. Et ĩ p̃dictis ꝯsidera, ꝙ opi.do. Card. hic de qua.s̃.ēt valde tuta pp,no.in d.c.cum

* 35. *Adde quod non inueni hanc decis. sed potes allegare Tho. Fast. dub. Rot. 65. cau. 36. & incip. uacante quadam ecclesia, nu. 9. ubi dicit ꝙ dispensatio requirit causæ cognitionem.*

* 332. *Adde quod est decis. 331. & 27. tit. de rescrip. in nou. quam ad literā ponit Aegid. deci. 746.*

* Infamis repellitur. *Adde ꝙ infamia quęlibet nō solum excludit à dignitate cōsequēda l. 2. C. de dignita. lib. 12. & ibi Bart. Io. de Plat. & Luc. de Pen. sed etiam à dignitate habita Inno. & Doct. in cap. cum oporteat. de accusa. etiam ipso facto ante latam sententiam. Rom. sing. 510. inci fuit a me quęsitum an infamia. Imo. dic. ipso iure, pro quo facit quod no. Spe*

10 te.In † gl.in fi. Quot modis sumatur istud incōtinēti, & de plurimis similibus dictionibus,vc3 Mox, Statim, Illico, Quā primū, & c. vide copiosissime p Ro.in l.1.§.j.ff.de ver. obl. Sumitur aūt in p̃posito arbitrarie, fm Host. & cōiter alios hic,& Arch.ĩ §.qa vero. 35.q.8.& facit gl.in c.an sit.j̃. de appe.

11 Cōiter tñ seruatur,fm Im.hic, ꝙ † an quā testis alloquatur partē, dr̃ incontinēti.& gl.in §.qa vero,ĩ Auth.de testi. & Bar.in l.eos.ff.de fal.& idē Ro.in d. §.1.Si aūt testis corrigit se ex interuallo,ñ valet correctio pp timorē subornationis,& stabitur primo dicto, fm omnes hic, & Rotā deci.291.inci.Si testis * & Bal.in l.3.post prĩ.C. de adult. & tūc p istud fm dictū debilitat primū,fm Inno.& Ioā.And.hic, qđ vltimū multū no.Imo.hic,p quo vide ꝙ singulr̃ scribit do.Car. in c. veniēs. el 2 in pen.col.supra ti.1.ubi dicit, ꝙ ad dictū talis testis corrigētis se ex ĩteruallo nō posset deferri iuramentū parti, qa nō est oĩ exceptione maior.& alle

12 gat dictū Inn.Et hoc bñ no. ad c.fi. j̃. de iureiu.Et subdit Inn.hic, ꝙ ēt quādo testis corrigit incōtinēti, nō statur correctioni simplr̃,a sed dēt iudex attēdere modū correctionis p tex.in c.cū dilecti.in uer.ad ĩquisita,ubi dicit, ꝙ post q̃ testis allocutus est partes, nō p̃t dictū suū mutare,sed prius pōt, qa nō p̃sumitur subornatio, sed recordatio ueritatis,fm ipsū.Quē ad literā sequitur Bal.in l.p̃sbyteri.la 1.in 3.no. C. de epis.& cle.Et ꝙ ēt,si iudex vellet,non posset testis se corrigere, q̃n est allocutus partē,fm Bal.in c. publicato in 3. col.de ele.& ĩ auth.at q̃ semel.ĩ 3.col. uer.seq̃tur nūc uidere.C de p̃ba. ubi ĩ mā vide q̃dā alia, & aliq̃d ēt p Bal. ĩ l.

13 qcq̃d astringēdę.ff.de verb.obl.Si † āt testis an̄ testificatū allocutus sit partē, an ex hoc diminuatur ei[9] fides, vide p do. Ant.in c.cum cā.in 4.col. supra ti. 1.& gl.fi.in fi d.aut.at q̃ semel.& Spe. in ti.de teste.§.1.uer.itē opponitur testi,ꝙ à quocūq;recipiat.& dicit Roffr. in suis libellis,in ti.de sena.ꝯsulto Liboni.ꝙ si testis fuit instructus à parte, ut uerū dicat,nō dr̃ subornat[9] de quo dicto facit festū Bal.in l.3.in prin.ff.de testi.& in l.fi.s̃.e.ti.& in l.fi.ĩult.col.C. si ex falsis instr.& c.l3 cām.in 10.col. đ p̃ba.& in l.data opa.ĩ 19.col.uer. q̃d si p̃ba.C.q accusare.& dicit do.An.in c. uestra.j̃.de coha.cle.ꝙ testis dr̃ subornat[9],si pars primo docuit eū dicere, ꝙ sit notoriū.Qđ aūt dr̃ hic, testē ex interuallo posse se corrigere, intellige, q̃n tractat de correctione,& fm dictū suū se nō ꝯpatit cū primo,ut late p Imo. & Roma.ĩ l.qui bona.§.si quis stipulatus.ff.de dā.infec.p id quod no. ibi Ia. de Are.Bar.& Ang. dicētes, ꝙ si testis interrogatus de loco, & ipse dicit se non recordari,& iterum alio tempore interrogatus,dixerit id fuisse certo loco, ipse non ex hoc incurrit falsum,quia potest esse,ꝙ ipse tempore secundi dicti de hoc habuit memoriam, & non tempore primi,& sic non mutat,sed potius addit, & idem probatur in c.1. quid sit inuestit.& ibi Bald.facit illum tex. sing.ad hoc in uer.reminisci.& Ang.in l. q̃dā tabularū

cu in ti. de posi §. septimo. uersic. sed aduerte, quod licet infamia facti repellat aliquem a dignitatibus habēdis l. infamia. C. de dignit. li. 10. nō tamen repellit a dignitatibus quęsitis, nisi dicatur in sententia, & hoc uerius ita Bal. in l. 1. C. de hęr. insti. Guli. de Cun. in l. cūctos populos. n. 5. C. de sum. trin. nec etiam repellit à dignitatibus & honoribus beneficialibus Ab. in c. querelam. colū. 2. et ibi Auct. col. 2. de iureiur.

* Si testis. *Adde quod est deci. 19. sub tit. de testi. in nou. & incip si testis iuratus.*

a Correctiōi simpliciter. *Adde Bar. idē tenentem in l. eos. ff. de fal. in 1. col. in uer. itē oppo. ubi expresse dicit, quòd testis pōt corrigere dictum suum incontinenti, si iustam causam erroris & correctionis alleget, & hoc iudici uideatur, qđ no. quia sæpius in practica. (& dic hoc esse uerum si uult suum dictum incōtinenti corrigere sponte, secus si timore tormentorū, nam tunc pōt corrigere etiam ex longissimo interuallo l. si postulauerit. §. sed etsi negauerit. ff. de adult. & ibi Bart. Roma. consil. 505. inc. cū testis. Alex. post Ange. in d. §. si negauerit. Ab. in c. per tuas. colū fin. de probat. Auctor in c. cū in tua. col. 2. supra de testi.*

fi.de fur.per illũ tex.pro alijs.allegatis. p Roma.ĩ d.§.si qs facit quod dixi in c.cum in tua ĩ fi.s̃.e.de notis feud. vbi dicit,ꝙ testis,q dixit heri, Nõ credo,põt hodie dicere Credo.facit gl.in l.de tutela. C.de ĩ integ.resti.min.& quod ibi no.Bal.& Sal.Sed aduerte,qa si isti intelligũt, ante quã testis alloquat̃ partẽ,ista sunt clara, si ãt post q̃ est locutus parti,sunt magis dubia,qa Ioã. And.do. Ab. & Imo.hic dñt,ꝙ ille,qui addit post locutionẽ factam cũ partibus,audit,sed minus ꝓbat. Et est limitatio notabilis ad istũ tex. Et adde ẜm Bal.hic,ꝙ si testis est notę fidei,& authoritatis, põt se corrigere añquã testimonia sint publicata,nõ post.Iurabit tñ,ꝙ cũ nemine sit locutus,arg.c.vltra tertiã s̃.ti.ꝓxi. Ex quo crederẽ,ꝙ testi dicẽti se nõ fuisse cum parte locutũ, incũbat probatio. Nec ꝑdictis obst. ꝙ ex ĩteruallo ꝯfessio reuocet̃ ut erronea. * C.de iur.& fac.ign.l.error. & c. fi.s̃. de ꝯfess. quia loquunt̃ in parte, q̃ sæpe uariat,nõ ĩ teste,ut l.q familiæ.ff. famil. ercisc.& l.edita. C.de edẽ.Sed veritas de qua testis iurat,nõ recipit ꝯrietatẽ, neque diuersitatem,ẜm Bald.hic, pro quo ẽt facit,qa sicut pars postq̃ didicit attestationes ẽt circa publicationẽ impedit̃ ꝓducere,vt diximus ĩ d.c.vltra tertiã.ita si testis sit locutus ꝓhibetur sub eo testificari timore subornationis.Extra gl.reassumit hic Bal.plenissime dicta do.Ab.& ea quæ scribit Bar.in d.l.diuus.ff.de custo.reo.de mã. officialiũ, q sũt publici denũciatores maleficiorũ ad instar testiũ synodaliũ de qbus in hoc tex. et eorũ dictis plurima addi possent, sed qa opportune dixi alias ĩ c.sicut olĩ.ĩ. đ accus.iõ præreo. Sed pondera bñ, qđ dicit hic do. Ab.ꝙ denũciator solus nõ põt plene ꝓbare,ꝯ Bart.ubi s̃.qa pro Bar.pñt adduci ea,q̃ no.do. Ab. & alij in c.proposuisti.s̃ đ ꝓba. dũ dr̃,ꝙ ex forma statuti stari põt iuramẽto ẜm personarũ qualitatem,nec tollit̃ facultas ꝓbãdi ꝯrium,ut ibi, ubi de hoc nõ esset statutũ,adhuc transire posset opin. Bar. qa loquitur in leuibus, & facit l.leuia.ff.de accu.In reliquis dic,ut p dom. Abb. Et quia duo capitula sequentia expediunt̃ cum materia c.dilectorũ.iõ ad ipsum venio.

** Erronea. Adde docto.de errore, hoc uerum esse ẽt in confessione iurata.Rom.cõs.39. inci. ut præposita. colum.2. nu.4. si tamen factum sit graue,non reuocatur ut erronea ꝑtextu longinquitatis temporis. Ro. ubi s̃ .nume.7. & cõsilio 481. inci. præsentis. num.3. & in l. si uero .§. de uiro. fal. 31. uers.tertia conclusio.solu.mat. Ias. in l.error. nu. 30. C. de iur. & fac. ignoran.allega.in tex.hic.*

SVMMARIVM.

1 *Testes monere debet is,q petit eos compelli ad testimoniũ ferẽdũ.*
2 *Mediatores & proxenetę,an & quando compellantur ferre testimonium.*
3 *Testes an possint compelli deponere,in causa criminali.*
4 *Testis si inductus pretio se subtrahit a testificando, iudex potest contra eum procedere,tanquam falsarium.*
5 *Testis,qui non est examinatus,licet latitet,ut ueritas non inueniatur,non est falsarius,sed dolosus.*

CAPITVLVM X.

1 Dilectorum. In criminalibus testes ñ cõpellunt̃. H. D. ẜm cõmunẽ allegationẽ. In † tex.ibi,nominati.No.ẜm Bal.hic, ꝙ ille, q petit ꝯpelli testes,primo dẽt monere ipsos,& est rõ,qa ñ dẽt cõpelli,nisi monitiõe ꝑmissa,& si moniti non se excusãt,tũc est ꝑsumpta malitia, ẜm gl. hic ĩ c.ꝑuenit.el 1.s̃.e. qđ tñ ꝓcedit in ciuili,ut fuit dictũ in cap.1.s̃.eo. & dicit Bal.hic,ꝙ habẽs iustã excusationẽ, si ñ cõparet,cum eã possit allegare,cõtumax est. Alle.l.ciues.& l.hi, q ad ciuilia.C.de ap.In † gl. mag. ibi, ex mediatorib.& sic vult gl. ꝙ mediatores, seu proxenetæ * nõ cõpellant̃ ferre testimoniũ,nisi ambæ partes ꝯsentiẽnt, & sic de ꝯsensu vtriusq; partis pñt cõpelli,& multo fortius poterũt tunc testificari.Si aũt altera pars ꝯdicat,tunc clarũ est,ꝙ nõ ꝯpellitur ꝓxeneta testificari.Sed an tũc possit testificari glo. tenuit,ꝙ sic,in §. qm̃.in auth. de testi. Contrariũ uoluit gl.ĩ § his.uer.ꝙ si neque.in authẽ.de fi.instr.Et in ꝯriũ vr̃ esse tex.cũ gl.pen.in c.1.de testibus.in 6.ubi vr̃ spãle,ꝙ in casu illo admittat̃ ꝓxeneta inuita altera parte.Et ꝓ hoc facit,ut tetigit hic Io.And. rõ gl.in d. §.qm̃.in volẽte spõte testificari parte inuita,hẽt locũ hic,nã ẜm gl. ibi non cõpellit̃ altera parte inuita,qa ꝑsumit ꝙ habeat affectionẽ ad actũ,ut ille sortiat̃ effectũ,ut habeat salariũ,si qđ percipit,vel si alias impugnãt,imputet̃ ei qa minus caute se habuerit,q̃ rõ ẽt vr̃ militare,ut sicut ñ cõpellit̃ rõne dictę affectionis,ita nec volẽs testificari admittit̃ parte inuita,ẜm Imol. hic, cui adde,q̃ allegaui ĩ c.cum a nobis,ĩ fi. s̃.
3 ti.1.In † ea gl. in fi. Multa scribuntur hic vltra gl.in qõne ista,an ĩ cã criminali possit testis cõpelli.* de qbus dic, vt p oẽs hic,& ꝑsertim Imo.& dom. Abb.Et quãuis do.Abb.tenuit in effectu,ꝙ sic,qñ veritas al̃r sciri non põt, tñ doctrina Bal.hic vr̃ elegãtior,nam post multa dicit ꝓ vera ꝯclõne tenendũ,ꝙ sit arbitrariũ,an testes ĩ criminali cõpellant̃: an ñ, nã si testi imminet magnũ periculũ, nõ dẽt eũ cogere. Si enim nõ tenet̃ testificari in ꝑiudicium ꝯiũctorũ,ĩ l.Iulia.ff. de testibus.multo minus ĩ ꝑiudiciũ suiipsius.Fuit.n. motiuũ Papæ,ẜm eũ,ex quadã ęqtate Canonica,qa ex testimonio capitali cõtrahit̃ capitalis inimicitia,c.cum P.infra,de accus.quã inimicitiã vnusquisque sapiẽs euitat, nec dẽt se exponere periculo ꝓ cã aliena,l.si qñ.C.de testi. l.sed & si quis ex signatorib. ff. quẽad. test.aperi.qa ordinata charitas incipit a seipso.l.ꝑses.C.de seruit. Si aũt non imminet magnũ periculũ, tũc dẽt cõpelli ꝑp fauorẽ reip.ne delicta remaneãt ipunita,ꝑ rõnes quas ẽt adducit Do. post Ab. Et de mã uide Doc.post Arch in c.vt officiũ.§. verũ. de hære. ĩ 6.ubi dñt ꝙ in cã hæresis pñt testes ꝯpelli.Et ad istud,ꝙ dicit Bal.de periculo forte obuiari possit ex iis,q̃ no. Do. post Hos.in c.1.de hom.ĩ 6.vcꝫ quod tales testes nõ publicent̃,& ex hoc remedio tolleret̃ distinctio Bal.qa imo semꝑ eẽt locus ꝯpulsioni.De quo dixi ĩ c.2.ĩ 6.limitatione,s̃.ti. 1. Et de mã uide ẽt Dom.ĩ c.1.in prin.in 3.colũ.de sent.exc.ĩ 6.& Arc.& Dom.ĩ c. statuẽdũ.2.q.6. Inn.in c.sup his,s̃.e.ubi dicit, ꝙ qñ delictũ fuit cõmissum pẽdẽte lite,ne illudat̃ iurisdõni iudicũ, testes ꝯpellunt̃ in criminali, qđ dicit ibi do. Car.esse ualde notandũ ad limitationẽ opinionis,q̃ hẽt,testes in criminali nõ esse cõpellendos, & ex ijs q̃ dixi.s̃. in d.c.2.nõ affirmo illud remediũ,de quo dixi s̃.ꝑp tex.ĩ c.fi.đ hær.ĩ 6.ꝑ quẽ probat̃ a speciali,ꝙ in alijs causis criminalibus nõ dẽnt occultari dicta testiũ,vel nomina,qa nimium tolleret̃ defensio rei. & iõ sequor simpl̃r doctrinam Bal. Postremo in materia istius ti.no.quędã vltra Scribẽtes hic,& primo,ꝙ licet testis

** Proxenetæ. Adde tex. cum gl. in Auth. de instru. caut.& fi.§.ĩ his uer.ad numeratio nem c.1. de testa. 2 in 6.iunc.gl. pen. Bar.in l. omnibus C.de test. & in l. deferre.§. idem di*

*cam.ff.đ iure fisci. Anch.in d.cap.1. Imo.in c.si cui legetur.§ si Titio. ff.de lega.1. et ĩ c. ex literis.de transac.Ant. de Butr. in c. cum a nobis. de testi. Saly. in l. nullus.C.de testi. Alex. consi.128. incip. Ponderatis narratis.1.uolm. 2.Aduerte tamẽ quod si ab una tãtum parte producatur,& uelit testificari, probabit pro uno teste.et ẽ admittẽdus ut ponit etiã Auct.hic cui adde Cy.Bal. Sal.et alios in d.l. omnibus.Are.in §.pater,col.2. uers. qd de ꝓxeneta. instit. de testam. & ista opinio est uera,vt dicit Bal. in d.l.omnibus. et eam tenuit Alex. consilio.186.inci. Viso processu causa.col. 2. uersi. nõ obstat etiã.uol.7. & consi.127. inc. Viso processu causæ col.fi uersi. non obstat,etiam si aliquis,eodem uol.et Alberi.in trac.de testi.par.4 col.10. uer. uidendum est ergo quid de proxeneta.ubi asserit hanc opinionem * esse cõmunem.quẽ sequitur Bar. cõs. 40.col. 10.uersi. octauo licet ista uol.3.dicas igitur quod proxeneta,si testificetur de consensu utriusq;partis, probat :si aũt de una tantũ productus non ualet plus quam unus testis,& ita intelliges prædictos, & Auctorẽ. hic. 4*

** Compelli. Adde Lanfr.ĩ c. quoniã contra.de prob.super uer.testium depositiones nu.41. 42. & 45.ubi ẽt habes qualiter cõpellantur*

stis nō cōpellatꝰ testificari, tñ pōt inuitus cōpelli, ut in
tersit actui tanq̄ testis, vt probatꝰ in l. q testa. in fi ff. de te-
sta. no. gl. 2. ī c sacris. ꝙ met. cau. & dom. Ab. post alios in
c. 2. ver. octauus casus. e. ti. Adde ēt, ꝙ licet testis possit
compelli vt testificetur, tñ non pōt cōpelli, ut sic testifi-
cet. Vñ licitū est fieri nim personæ, sed ñ dicto. Ita dicit
Bal. in l. si qñ. in 2. col. C. de testi. Adde ēt, ꝙ qñ testificā
tur personæ priuilegiatæ, non est necessariū, ꝙ scribatꝰ ī
actis, ꝙ deposuerūt spōte, qa nō præsumitꝰ coactio, ubi
qs cogendus nō est, imo præsumitur sponte fieri secun-
dū Bal. in authen. p̄sbyteros. C. de epis. & cler. ꝯ Bar. ibi.
Et de istis personis priuilegiatis dicit hic Imo. aduertē-
ter, ꝙ nunq̄ compelluntꝰ, nisi in subsidiū, ut hic sæpe per
eum. Vñ tolli posset vna ex rōnibus Bal. de quibus su-
pra, cum ī subsidiū cesset priuilegiū, & subdit hic Imo.
ꝙ curia Romana indifferenter nō cogit testes, ubi agitꝰ
de crimine, qualitercūque de illo agatur, vñ nec in re-
scripto tūc apponit clausulā de testibus cōpellēdis. Et al
legat Goff. & Host. in summa huius ti. & addit Goff. se-
cundū eū, ꝙ lȝ nō apponatꝰ dicta clausula, iudex ꝓcede
re poterit s͂m dispositionem iuris ad cōpulsionē testiū,
4 quod dicit Imo. menti tenendū. Adde ēt, ꝙ † si testis p̄-
tio inductus retrahit se a testificando, pōt iudex ꝯ eum
procedere, tanq̄ falsarium, & sic timēs testificabitur. Ita
docet Bart. in l. j. in prin ff. de falsis. de qua doctrina vidꝫ
ēt p dom. Maria. in repe. c. qualr. q. 11. art. 105. j. d̄ accus.
& Flori. in l. 1. ff. de testi. Et ubi non esset corruptus, ces-
sat istud remediū, quia alr non punitꝰ de falso añ assum
ptū officiū testificandi, ut no. Inn. in c. 1. infra de crim.
fal. Sed erit tūc illud remediū, ut puniatꝰ crimine stellio
natus, vel ciuilr parti ad interesse actione de dolo, s͂m
Bar. in l. presbyteri. in vlt. col. uer. deinde hic vr̄. C. de
epis. & cler. Et hinc est. qd̄ no. Spe. in ti. de teste. §. seqtur
in fi. & do. An. in c. cum cām, in 6. col. supra eod. & Bal.
in d. l. presbyteri, in fi. ubi dñt, ꝙ testis, q non vult iurare
tenetur parti ad interesse. Imo dicit Bal. in d. l. presbyte
ri. ꝙ testis tenetꝰ parti nedū rōne falsitatis commisse, sed
ēt rōne erroris, q est lata culpa in teste, s͂m eū dicentē,
secus de obliuione, sed hæc tempera ex notatis per bea.
Thom. secūda secūdæ. q. 70. art. vlt. vbi dicit, ꝙ testis il-
lud, de quo dubius est sub dubio dēt ꝓferre, illud vero,
de quo certus est, dēt p certo asserere. Si aūt aliquis cū
debita solicitudine recogitās existimet se certū esse de
eo, qd̄ falsum est, non peccat mortalr, hoc asserens. lȝ
sit in se falsum, qa non dicit falsū testimoniū p se, & ex
ītentione, sed p accidens ꝯ id, quod intēdit, s͂m ipsum.
Dictū ergo Bal. pōt intelligi, qñ testis cū debita solicitu
dine nō recogitasset. Adde ēt in mā, ꝙ si de voluntate
partiū agitatꝰ processus diebus feriatis ob messes, vl vin
demias, nō p̄nt his diebus testes com-
pelli,* s͂m gl. in l. oēs dies. C de fer. & eā
5 no. Bal. ibi. Vltimo † uide Bald. in l. da
ta opera. in x. col. C. q accusa. vbi multa dicit, sed inter alia, quod testis, qui
non est examinatus licet latitet, ut ue-
ritas non inueniatꝰ, non est falsarius, sed dolosus, & sic ñ
tenetur l. Cornelia, sed crimine stellionatus. Testes .n.
nō puniuntur de falso ante quam dicant testimonium,
vt est gl. notab. secundum eum in c. notificamus. 25. q. 6
quam etiam alleg. Bal. in c. si qui. supra ti. 1.

* *Compelli. Ad. de Alex. in l. 1. in prin. & ibi Paul. de Cast. de pæn.*

SVMMARIVM.

1 *Quondam, hęc dictio, quid significet.*
2 *Coniuratio est prohibita, & quando capiatur in bonam partem*
3 *Particeps criminis an admittatur in testimonium.*
4 *Iuramentum ubi est illicitè præstitum principaliter fauore hominis, compellitur homo ut absoluat.*
5 *Testimonium non uitiatur, si testis prius dixit in præsentia partis, quod erat dicturus in iudicio.*
6 *Testis si deponit per quædam uerba, quæ si Latine scribantur, non habent eundem sensum, tunc debet iudex facere scribi, uel uulgarizari.*

CAPITVLVM XI.

VEnerabilis. Ad detegendā veritatē cōiurationis compellū
1 tur ēt socij iurati. H. D. In † tex. ibi, quōdā.
a No. de dictione a Quondā, q̄ remouet signi
ficatū verbi, cui adijcitꝰ, à p̄senti tp̄e ut hic
quōdā clericus, s. & nō hodie, ut quia
erāt depositi. Pro hoc facit l. eius, qui
in prouincia. ff. si cert. pet. & ī l. cui eo-
rū. §. affinitas. ff. de postu. ubi dicit Sali.
quēdā obtinuisse, q petebat tanquā nō
existens in patria p̄rāte, & hoc non p-
bauerat, qa inuenta fuit positio quædā
partis aduersæ, in qua dicebatur Quō
dā filius. & seqtur do. Card. hic, cui ad
de dom. Ant. & Imo. in c. cū ꝯ. de pig.
& do. Ant. & do. Ab. & Im. in c. ex par
te B. supra de fo. cōp. & Bar. & Imo. &
Ro. in l. 1. §. 1. ff. de ope. no. nun. Imo. ī
c. cum olī. el 1. supra de off. dele. & in
c. p̄terea. el 2. de trāsac. & Bal. in l. cum
acutissimi. C. de fideic. & Bar. in d. l.
eius, q ī ꝓuincia. & gl. ī l. diuortio. ī uer.
vxoris. ff. sol. mat. & do. Ab. in c. cū sci-
mus. de reg. & Bart. in l. insulam. ff. de
acq. rer. do. & Dom. ī c. de his. el 2. ī 6.
no. 1. dis. & in c. si qlibet. ī 1. no. 54. dis.
& gl. ī l. nec emptio. ff. de ꝯhe. emp. In
qb. locis inuenies, ꝙ dictiones Quōdā,
Olim, Dudū, & similes, īportāt rē nūc
nō eē, nisi subiecta mā aliud suadeat.
2 Et de hoc alias latius. In † tex. ibi præ-
sumpserunt cōiurationē facere. Not.
cōiurationē eē ꝓhibitā. Ad idē iura al
legata in gl. & no. Inn. ī c. cum I. & A.
infra de re iud. & in c. exhibita. supra
de iud. Et est idē, qd̄ ꝯspiratio. Aliqñ
tñ capitꝰ in bonā partē, ut in c. sane. 16.
q. 7. sed prima frōte censetꝰ illicita, s͂m
Doc. hic, qbus adde Inno. idē tenentē
ī c. 1. in 1. gl. infra de scismatic. & dom.
Ab. in d. c. exhibita. ī c. quāto. infra de
p̄sum. & Dom. ī c. ꝯstitutionē. de uer.
sig. ī 6. & Bal. in l. 1. C. de monopol. &
ī c. 1. §. ꝯuēticulas. de pa. iura. fir. & Ar-
ch. ī c. si qs sacerdotum. 11. q. 1. & facit
tex. ī c. cū dilecti. ifra de accus. & ꝙ ibi
no. Pe. de Anch. & Ana. & ita limitatꝰ
regula, estote, cū ꝯcor. īfra de iureiur.
Et est ꝯspiratio q̄dā ꝯfœderatio iura-
ta ī p̄iudiciū tertij, alias aūt uerbū, Cō
spirare, īportatꝰ p̄t vnanimē ꝯsēsū ī bo
no ope. l. magistros. ibi, optimorū con
spirāte ꝯsēsu. C. de ꝓfes. & medicis. li.
x. & vide Do. ī d. c. ꝯstitutio dēt. ubi late post Arch. con
cludit licitā eē cōiurationē clericorū, q̄ ē ad utilitatē ec
clæ, & multa allegāt. Et puniuntꝰ ꝯspiratores ī malū in
vna libra auri, ut ī d. §. ꝯuēticulas, & faciētes seditionē
vl tumultū popularē pœna capitis, l. j. C. de seditiosis. l.
aut facta. §. 1. ff. d̄ pęnis. & ī l. ꝯuēticulā. C. d̄ epis. & cle.
s͂m Io. An. do. Ant. & do. Ab. hic. qb. adde tex. ī l. si qs in
genuā. §. ī ciuilib. ff. de captiuis. vbi singulr dr̄ q seditio,
vel tumultꝰ eueniēs accidētalr ex ciuili dissēsiōe ñ pu-
nitꝰ p illū tex. Dixit Bal. ī l. 1. § fi. ff. d̄ iust. & iu. ꝙ si statutū
punit morte turbātē statū ciuitatis, ꝓcedit, si principalr
hoc agit, ñ āt si uenit ī ꝯsequētiā alterꝰ delicti. Et ē rō qa
attēditꝰ ꝙ p̄ncipalr agitꝰ. l. si qs nec cām vald̄ remotā ff si
cer. pe. Sȝ istud ītelligit, qñ occasionalr & p cām ualdē re
motā ꝯtīgit turbatio statꝰ secꝰ, si īmediate & ex actib. ꝓ
ximis est ductū ad concitationē & rumorē populi s͂m
Bal. cons. inci. In Christi nomine & c. ex insultu, & c. In
3 † tex. ibi ad testimonium. Nota participem criminis ad
mitti ad testimonium in defectū ꝓbationis uolēte illo,
cui actus criminosus nocebat, & ita testes corrupti p̄nt

a De dictione. *Adde tu, quod ꝓpter istud Bal. in l. cū acu. C. de fideicom. quærit de notabili quęst. pone, statutum ē in ciuitate, qd̄ filii rebellium nō possint stare in ciuitate, utrū tale statutum habeat locū in his qui sunt quondam rebelliū defunctorū filij. & concludit, quod nō. Adde etiam illud, quod no. Ia. But. & Sali. in l. generaliter C. de instit. & substi. in §. 1. ubi dicunt. si statutū punit pœna capitis, qui rapit filiū, ꝙ non habebit locū in rapiente filium qui patre carebat. Adde, quid econtra, pone, quod in instrumento dictū sit Titius quondā Sēpronij, & in ueritate pater uiuebat, an uitietur instrumentū. Dic, ut p Bar. in l. 1. §. 1. ī 1. col. ff. de ope. no nun. ubi etiam do. Ale. Adde ēt, ꝙ instrumentum sustinetur propter dictionem istam, Quondam, subauditam. Ita Bart. in l. eius, qui. ff. si cer. pet. in prin.*

produci ꝯ corrumpentem ēt ad plenā fidē, quod raro alibi inuenies, ſm Bal. hic, cui adde, quæ ipſe no. in cap. 1. circa med. ſi de inueſt. inter do. & vaſal. lis oria. & dixi in c. 1. ſupra ti. 1. Et rō eſt, quia cum iſtud nō poſſit per alios probari, admittunꝭ minus idonei, iuxta c. cū dilecti ſupra de elec. ſm do. Abb. hic. Ex quo vř, ꝙ ubi per alios potuiſſet ſciri de iſta ꝯſpiratione, iſti ñ fuiſſent habiles, per id quod no. dom. Ant. & Imo. in c. iurauit, ſupra de ꝓbat. & dixi in c. veniēs. el 2. ſupra, ti. ꝓxi. qđ credo falſum. Vñ melior pōt eſſe rō, quia ſm Inno. in d. ca. cum l. & A. & probatur in c. per tuas. el grāde, infra de ſimo. ibi repellunꝭ vt inimici. Sed ut ſæpius dixi, huic inhabilitati pars renūciare pōt, ſm Bal. ī d. l. ſi q̄s teſtibus, ad fi. C. de teſti. Iō. nimirū, ſi volēte parte iſti admittunꝭ,
4 In † tex. ibi abſoluant. No. ꝙ ubi iuramētū illicitū ē p̄ſtitū principꝛ̄ fauore hoīs, ꝯpelliꝭ homo, ut abſoluat, & talis abſolutio ſufficit, ꝑ c. 2. infra de ſponſ. & cum iſto tex. cōcordāt c. 1. & c. debitores. infra de iurei. ñ tñ erat hic neceſſaria abſolutio, ſed fit ad cautelā, ut euiteꝭ opinio vulgi, iuxta c. cōmiſſum. infra de ſpōſ. ut hic in gl. 2. quā ſequunꝭ Doctor. q̄a iuramentū de nō reuelando ñ extēditur ad p̄ſtationem teſtimonij, ētſi exprimaꝭ, ut habuimus in c. intimauit. & c. ꝯſtitutus. ſupra, ti. 1. & ſic certū erat iuramētū eſſe illicitū, q̄ñ aūt eſt dubiū, reqrit̄ abſolutio formalis, & ſic loqtur c. venerabilē. allegatū in
5 gl. ſm Im. & do. Ab. hic. Poſtremo † ante q̄ exeam⁹ materiā teſtiū, nota adhuc q̄dā, de quibus non fuit dictū, ut oportuiſſet. Et primo no. ꝙ nō vitiaꝭ teſtimoniū alicuius, ſi prius in p̄ſentia partis dixit, quod erat dictui⁹ ī iudicio, ut eſt tex. in c. dilectus. infra de capel. mo. quē ibi no. do. Ab. in 1. col. dicēs, eſſe cautelā, vt inducaꝭ pri⁹ ad dicendū, q̄d ſciat, vel credat, ne habeat mām variandi, ſm doctrinā Bar. in l. eos. ff. de falſis. de qua dixi in c. cū in tua. ſupra, ti. 1. No. ſm, ꝙ q̄ñ teſtis iurat dicere plenā & merā veritatē deponendo ꝑ famā, dictū ſuum nō ꝓbat. Ita dicit gl. no. in l. bonæ fidei. in gl. magna ibi, ſed quid ſi nō interfuit. C. de rebus cre. No. tertio, quod corrumpens teſtē dēt puniri eadē pœna, qua ipſe teſtis falſarius, ſm Spe. in ti. de teſte. §. 1. ver. & no. ꝙ corruptio-
6 nes. No. † quarto, ꝙ ſi teſtis deponit ꝑ talia verba, quę ſi ſcribantur Latine nō habēt eundē ſenſum, dēt iudex facere ſcribi, vel vulgarizari, ſm Bar. in l. ſi q̄s filiabus. ī fi. ff. de teſta. tut. ꝑ l. 1. ff. de uerb. obli. No. vltimo, ꝙ capitula, ſuper q̄bus examinanꝭ teſtes, debēt per examinatorē vulgarizari, ſi teſtis ignorat Gramaticā, ſm Dom. in c. ſeptuaginta. per illum tex. 16. diſt. Allegat ēt Pau. in cle. ne in agro. §. ſane. de ſtatu mona. Et dū ſupra tetigi, ſi ꝑ alios iſta ꝯſpiratio aperiri potuiſſet, an iſti eſſent idonei vnus ꝯ alium? dic verum eſſe, ꝙ non, q̄a renunciatio archiepī, ꝑ quā tales inhabiles admittebanꝭ, nō habilitat ſocium ꝯ ſociū, ſed admittiꝭ, ſi res aľr ſciri non poterat. & eſt notabile verbū ad mām c. veniēs. el 1. ſupra ti. proxi. & durius vrget in rebus egeſtas. Et hoc uide late īfra.

De fide inſtrumentorum.

TITVLVS XXII.

1 *Probatio quæ ſit dignior, an inſtrumentum, an uero teſtium.*
2 *Prohibitus aduocare, an poſsit conſulere in camera.*
3 *Teſtes quando veniat appellatione inſtrumentorū, et quando non*
4 *Alienatio, hoc verbum, an comprehendat emphyteuſim.*
5 *Argumentum ab alluſione habet locum, quando non eſt data aliqua diffinitio.*
6 *Scriptura priuata non uenit appellatione inſtrumentorum in ſtatutis propter communem uſum loquendi.*

Circa iſtam Rubricā primo q̄ri pōt cur nō p̄cedat titulū de teſtibus. Secundo, an in ſtatutis appellatione inſtrumētorū veniāt teſtes. Tertio q̄d ueniat appellatione inſtrumenti. de qui-
1 bus facio tres ꝯclōnes. Prima concluſio. Iō p̄miſit de teſtibus, q̄a dignior eſt ꝓbatio viuę vocis, q̄ mortuæ ſecūdū Bal. ī rub. ſupra đ teſtib. & ibi aſſignat nouē rōnes quare viua vxorē dignior, allegādo Hierony. ī ꝓlogo Biblię. & Caſſiodorū, quē ēt alle. in l. gñaľr. poſt prī. C. de ñ nume. pecu. & in l. tres denūciationes. C. q̄ūo & q̄ñ iu. Vnde dicit Inn. in c. cum P. ſ̄. eod. ꝙ eſt ꝯius & officiū tabellionis, ꝙ chartę animalis mortui credatur ſine aliquo adminiculo, & ea, quę ꝯſtāt atteſtationibus uoce prolatis facilius ponderantur, quam prolata ſcriptis, q̄a ſm Inn. in c. veniens. ſ̄. de uerb. ſignifi. ad fi. aīa organo vocis exprimit ſuā voluntatē, & cor eſt imperator linguæ, ſm Bal. in c. mandatū. ſ̄. de reſcri. iuxta illud, Ex abundantia cordis os loqtur, & vox eſt inſtrumētū uolūtatis & intellectus rōnabilis, ut in c. ex tranſmiſſa. ſ̄. de renū. & voces ſunt ſigna paſſionū animi, i. volūtatū & noluntatū, ſm Bal. in l. de quibus, prope. fi. ff. de legi. bonus tex. in l. Labeo. §. fi. ff. de ſupel. leg. ubi nemo exiſtimandus eſt dixiſſe, qđ mēte nō cogitauerit, & iō teſtis ñ deponit ꝑ ſcripturā, ut dixi in c. de teſtibus. ſ̄. ti. 2. Certiores enim efficimur vocibus, q̄ literis, ut elegāter ꝓbatur in c. de gradibus. 35. q. 8. ibi, donec ꝑmittente dño ore ad os alloquimur. Vñ quędā probantur per teſtes, q̄ nō probanꝭ ꝑ inſtrumenta. Patet ex allegatis ꝑ Rom. cōſi. 349. inci. dū queritur & Io. An. in regula, ſemel malus. de reg. iur. in 6. & ꝑ Fed. ꝯſ. 255. inci. Dñe Ale. & Old. cōſi. 199. inci. pro fundamento Bal. in l. ſi hāc. C. de ꝓba. cū ꝯcor. dū dn̄t crimina nō probari inſtrumētis, & tñ probanꝭ per teſtes, ꝑꝑ quod dici poteſt, ꝙ habent ſe ūt excedētia & exceſſa. Cum ēt quædā probentur inſtrumētis, & non teſtibus, de quibus per gl. in c. 1. cum concor. de cenſi. in 6 & quo ad pęnas impoſitas loquentibus non differt ſcribens à loquente, ut per gl. 3. in c. ꝯſtitutionē. de ſen. excō. in 6. & cle. ſi ſummus. in uer. literas. eo. ti. & no. Dom. poſt Arch. in c. ubi periculū. § nulli. de ele. in 6. & Bal. & Ro. in l. 1. in prin. ff. de uerb. obl. & ibi ponūt de ſcribēte bānito, ex q̄bus ſapiēter infert Io. de Ana. in
2 rub. ſ̄. de magi. ꝙ † prohibitus aduocare nō pōt ꝯſulere ī camera, & idē ſentit Ro. in d. l. 1. & ita expreſſe đcidit Ang. in l. 1. §. poſtulare. ff. de poſtu. maxime, ubi ꝓhibeꝭ aduocare, ut attendat lecturę, quia pariformiter diuertiꝭ à ſtudio lecturæ, ſiue cām publice tueatur, ſiue priuatī, q̄uis aliud dixerit Bar. in l. Paulus. §. Paulus. ff. de legatio. & ī l. 1. §. 1. ff. de poſtu & do. Ab. in rub. ſ̄. de poſtu. Secūda ꝯclō. Propter cōem uſum loquēdi, ſm quē differūt teſtes & inſtrumēta ſtatutū loquēs de inſtrumentis ñ cōprehendit teſtes Ita elegāter ꝯcludit Imo. hic, & allegat Bar. ita tenentē in l. notionē. §. inſtrumentorū. ff. đ uer. ſign. Quod aūt in ſtatutis attenditur cōis uſus loquē-
3 di, dixi late in c. ꝑ tuas. ſupra de proba. Nunquid † aūt circumſcripto communi uſu loquendi cōprehenderētur teſtes in ſtatutis ex propria ſignificatione inſtrumētorū? Bar. dicit, ꝙ ſic, in d. §. inſtrumentorū, & ſequitur Imo. hic, & facit c. ꝑuenit. ſ̄. ti. j. iūcto eo, qđ no. Bar. in l. cui eorū §. affinitatis. ff. de poſtu. ubi dicit, ꝙ illud quod ꝯtinetur appellatione alicuius, dř eſſe de ꝓpria ſignificatione, nō aūt ex interpretatione. Cōtrarium tenet do. Ab. in d. c. ꝑuenit. & hic, & Iac. Bu. in l. 2. ī fi. C. de edē. & Spe. de inſtr. edi. §. 1. in fi. ibi, & l3 appellatiōe, q̄a fruſtra fuiſſent facti diuerſi tituli. Facit l. ſi idē. C. de codicil. Et ſequeretur, ꝙ dato termino ad ꝓducendū inſtrumenta poſſent ꝓduci teſtes. Cuius ꝯrium dicit Spe. in ti. đ dila. §. videndum. ver. item no. ꝙ cum dato, & dixi in d. cap. peruenit. Et ſeqretur, ꝙ ſtatutū puniens falſantē inſtrumentū ꝓcederet in falſante teſtes. Cuius ꝯrium dixit Ia. Bu. & Sal. in l. 1. ff. de fide inſtru. & ꝙ q̄cq̄d poſſet probari ꝑ vnū, poſſet ꝓbari ꝑ aliū, ꝯ p̄dicta & ꝯ ea q̄ ſcribit Bald. in l. in exercendis. C. de fi. inſtru. Et pro hac parte, q̄ ſequor, multum facit, quia tex. in l. 1. ff de fi. inſtru. dicit, ꝙ teſtes loco inſtrumentorū habētur, ſed iſta uerba, Accipiatur pro tali, ſeu loco talis, denotant fictionem & improprietatem l. interdum. §. q̄ tutelā. ff. de fur. l. iure ciuili. ff. de condi. & demon. facit gloſ. in l. mercis. la. 2. ff. de uerb. ſigni. Et ita expreſſe dicit Bar. in l. ſi is, q̄ ꝑ emptore, circa fi. 3. quæſ. principalis, ff. de uſuca. Sed ita eſt, ꝙ ſtatutum loquens in caſu vero nō extenditur ad caſum

* Fictum. *Adde. Auct. in c. Rodulphus de rescr. col. mihi. 9. uer. præterea respondetur tūc Apostil. ibidē in uer. sicut ficto.*

* In intestabili. *Adde Car. de mē te Pet. de Bellaper. in l. 1. alleg. in tex. Bal. in c. 1. in prin. de conce. feu. et in l. 3. in fi. C. si pē. ap. mors interuen. et in l. itestato ff. de leg. tut. ubi refert ita tenere Pet. & Rayn. & idē dicit qđ tenuit Guil. de Cun. in l. j. C. quan. imp. int. pup. & iid. in l. j. C. qui testam. fac. po. Anc. in c. canonū statuta. de cōst. in repe. in uer. qd dices de patruo. ubi dicit quod ista ē cōis* opinio quā tenuit Im. in c. cū ti bi. de testa. & in l. cēturio. de vulg. & pupil. & Ale. cōs. 211. ī c. uiso themate. nu. 9. uol. 7.

a Appellatione filij. *Adde, quod uerū est, qđ ubi lex facit mētionē de filijs, ueniūt et filiæ, ut hic p Fel. Vtrū aūt ueniāt filij spurij? Bar. in l. generaliter. §. cum āt. C. de insti et subst. tenet φ sic. Cōtrariū tenuit Bal. in d. l. generaliter in §. cū aūt ubi dicit φ tacita cōditio liberorū nō includit bastardos, qa legis affectio nō est ad eos, & idē tenet ipse Bal. in l. cum acutissimi. C. de fideicō. in uerbo, q̄ rō, nūquid. Et rō est qa filij, qui ueniūt p subauditū intellectū legis, dēnt esse legitimi, et cū ista opinio. Bal. cōcor. gl. in cle. 1. de baptis. in uerbo liberi, & ibi Scribētes q̄ dicit bastardos non includi in dispō. legis, quantū ad cōmodū & honores. Et idē tenet Cy. in l. qsquis C. ad le. Iuliam.*

casum fictū *qñ illa fictio est inducta a iure cōi, & nō a statuto, l3 §. hæc uerba. cum glo. in uer. hęredis, & ibi hoc no. Barto. ff. de neg. gest. Bene facit l. fi. C. de his, qui veniā æta. īpe. & c. suscep tū, de rescri. i 6. & late Imo. l. 1. §. lex Falcidia. ff. ad leg. Fal. Ergo statutū loquēs de instrumentis nō extendit ad testes, qa in mā stricta dispositū de aliquo nō pcedit in eo, q habet p tali, l. fi. C. de interdic. matri. Vñ dicit Ang. in l. in testamēto. ff. de mil. testa. & ī l. 2. C. de hære. insti. & Imo. in l. cēturio ff. de uulga. & pupil. & in ca. cum tibi in fi. infra, de testa. φ statutū loquēs in itestato nō hēt locū ī itestabili, *puta furioso qa habet p intestato, l. 1. ī pri. ff. de suis & legi. Et sic nō pprie, sed p īterpretationē, nisi aliter se haberet cōis vsus loquēdi, ut p Ang. in d. l. 2. Nō obstat, φ in his, q̄ nō sunt facti, sed iuris, prout hic, pōt lex facere, φ q habet p tali, sit vere talis, ut p Bart. in d. l. si is, q p emptore. & do. An. ī c. nuper. supra de biga. cū ɔcor. qa illud est ex fictiōe iuris, q̄ nō hēt locū in statuto hoc nō fingēte, ut dictū est. Nec obst. φ illud qđ ɔtinet appellatione alicuius, sit de ppria significatione, ut p Bart. in d. §. affinitatis. qa de facili ostēderet, illud dictū nō eē inexpugnabile, qa dr in c.

4 nulli ∫. de reb. ecc. nō alie. † appellatione alienationis ɔtineri emphyteusim & tñ in mā stricta appellatione alienationis intelligit de ea sola, p quā oē dñium transfert, qa illa est propriè alienatio, ut p gl. in l. 1. C. de fun. dota. & in l. fin. C. de reb. alie. nō alie. & Bal. in le. uoluntas. C. đ fideicōmis. & Pau.

a de Cast. consi. 26. cū simi. Similiter dr φ appellatione filii a continetur filia, l. si quis ità. in prin. ff. de testa. tu. l. si ita sit scriptū. de le. 2. l. filij. ff. de verb. sig. & tamen in statutis secus est, quia non est ex proprio significatur, ut late p do. Car. ɔsil. 135. inci. Redemptoris, & c. puta filias. & c. & Pet. de Anch. in repe. c. 1. in 45. cha. supra de cōstitut. & Dom. post alios in c. gñali. de elec. ī 6. Sic ēt appellatione armorum cōtinē- tur fustes & lapides, tamen secus est in statutis, ut per do. Car. in cle. ne in agro. §. præfatę. ī 5. q. de statu mona. Et si diceretur, φ istud est ex allusiōe uocabuli, quia dicitur instrumentū quasi instruēs mētē, & hoc faciūt testes, d.

5 l. 1. responde, φ † arguitur ex allusione vbi nō est data diffinitio, alias nō, ut p Bart. in l. 1. post princ. ff. de acquiren. possess. & dñs Abbas in pœmio Gregoriano. § Gregorius, nā alias codicillus esset testamentū attenta allusione huius nominis Testamētū, quæ ē mētis testatio. Insti. de testa. in prī. & hoc ē falsū l. 1. C. de codic. qa testamentū diffinit in l. 1. ff. de testa. Sic ēt īstrumētū, ut in Spe. in isto tit. §. 1. Et posito φ esset vera doctrina Bar. in d. l. cui eorū. generaliter tamē, ubi est una notoria differētia inter æq parata, statutū đ vno nō pcedit in reliquo, & ita ē hic, qa differūt testes & instrumēta plurimū. Patet ex c. cum dilectus. ∫. e. & ex gl. 1. in §. si scriptū. Insti. de iuti. stipu. & gl. mag. ī fi. in l. 2. C. de fi. instr. Sed in c. puenit. el 1. s̄. ti. pxi. ęquiparantur large sumendo, fm Io. An. in Spe. in isto ti. in prin. sicut in c. nulli. de reb. ecc. ñ alie. dr alienatio multiplex, quo ad il lū effectū. Et licet tex. ibi dicat contineri, nō tñ semper, & hoc possēt aliis modis deduci, quos tāquā nō necessarios omitto. Tertia ɔclo. Appellatio-

6 ne † instrumēti in statutis ñ uenit scriptura priuata pp cōem usum loquendi, fm Bar. Bal. & Sal. in l. 1. C. de iura. cal. & Lu. Ro. pulchre ɔs. 23. *. inci. Nescio, qđ dubitationis, per qđ infertur ad statutum loquēs de gabella rōne ī strumenti. Ex ppria tñ significatione bñ comprehenderetur, secundum prędictos, & dom. Ab. hic allegantē Bar. q mihi hoc non dicit in l. si quis legatū. ff. de falsis. & facit cap. cū dilectus. 2. respōso. infra eo. & l. istrumenta. C. de proba. & tex. infra cap. prox. iuncta hac rubrica. & eo. quod no. gl. 3. in c. si super. de offi. deleg. in 6. & gl. 2. ī ca. volumus. 89. dist. cū similib⁹, nisi fieret mētio de instrumēto publico, ut per Ang. in §. si qs igit. in Auth. de fide instru. & per Spe. de instru. edi. §. nunc dicendū restat, in prin. Cōprehendit ēt ex communi usu loquēdi oīs scriptura publica, secundum Bart. in l. ī fraudem. §. neque. ff. de iure fisci. inferentē late, φ falsans acta causæ punit ex statuto loquēte de falsāte instrumēta. Et p hoc idē videt de scripturis archiui, ut hic p Inn. & do. Ant. in ca. 2. s̄. eod. Quid aūt sit īstrumētum, & quot modis nominet, ponit Spe. in isto ti. ī prī.

* Lapides. *Adde gl. in l. 3. § armis de ui et ui arm. gl. in c. si perfodiens de homic. glo. in c. ita quorūdā ī uer. ferrum. de iudici. Bar. in l. fi. ad le. Iul. de ui pub. Ro. in l. 1. §. occisorū. ad Sylleni. & hoc est utile ad hoc, nā animus occidendi uel non occidendi ex armorū genere seu īstrumētis qualitate colligitur. Vnde pcutiēs calce, claue, cucuma, uirga, baculo, et similibus, non p̄sumitur habuisse aīum occidēdi. l. 1. §. Diuus đ sicari. l. eum qui C. eo. c. significasti. il 2. de homi. Bar. in l. Diuus. de sicar. Bal. in l. 2. C. đ emend. seruo. Are. cōs. 8. ī c. sicut decet. et cōs. 146. inci. uisa. Ale. cōs. 104. uol. 2. Socin. cōsi. 149. inci. primo aspectu. Ang. in tract. malef. in uer. scienter. n. 18. Pau. de Cast. cōsi. 192. quos oīno uide, quia dicta eorum aurea sunt in materia intelligendi statuta punientia percutientes cum armis &c.*

* Consi. 23. *Adde eundem Rom. cōsi. 77. incip. Pater reuerende, ad fi. Im. in cle. 1. no. 1. de procurat. Are. cōsi. 51. inc. Videtur dicendū. nu. 2. Soci. consil. 41. inci. Antequam col. 5. uer. non obstat quintū argumentum. consi. 62. in cip. in præsenti cōsultatione. num. 20. lib. j. Auct. in proœm. decretal. gl. post nu. 9. Rota. Bisign. in antiquior. ti. de testi. 3. inci. Decreta. Dom. in c. præsentiū. §. testes. col. 1. uers. quid si Papa. de rescr. in 6. & ibi Fran. Azo. in sum. C. de fi. instru. Et ui. Ias. remissiue in repe. l. admonendi. nu. 325. ff. de iureiuran.*

S V M M A R I V M.

1 *Papa non potest contra ius disponere potestate ordinaria, secus potestate absoluta.*
2 *Instrumenta quot & quas solennitates requirant. Vide nume. 3 4. 8.*
5 *Annus pontificatus debet in instrumento scribi in terris Papæ.*
6 *Locus in quo conficitur instrumentum, an debet scribi in instrumento.*
7 *Instrumentum carens loco, uel tempore, facit saltem semiplenam probationem, si notarius esset mortuus.*
8 *Diem in instrumenti confectione requiri.*
9 *Instrumentum an possit confici de nocte.*
10 *Mensis an debeat apponi in instrumentis.*
11 *Dies in priuilegijs an apponatur.*
12 *Dies an apponatur in libris rationum.*
Hora an sit apponenda in instrumentis. Post nu. 12.
13 *Signum notarij an sit necessarium in instrumentis.*
14 *Testium descriptio requiritur in instrumento.*
15 *Fallit in quibusdam casibus, ut nu. præcedenti, hoc, & 16.*
17 *Instrumentum confectum debet legi partibus.*
18 *Instrumentum confectum ab eo, qui communiter reputabatur ut notarius, an valeat.*
19 *Creatio notarij an probetur ex eo, φ est descriptus in matricula.*

 20 *Instrumen-*

20 *Instrumentum ut ualeat, requiritur quod notarius sit rogatus de instrumento conficiendo*
21 *A quibus notarius debet esse rogatus, ut instrumentũ conficiat.*
22 *Notarius quando possit instrumentum facere de his, quæ aliqua liter spectant ad ipsum.*

CAPITVLVM I.

SI scripturam. Exẽpla non authẽtica fidẽ ñ faciũt H. D. ẽm do. Car. Operat̃ tñ ꝓductio exẽpli nõ solennis, ꝙ si post terminũ ꝓducat̃ originale, nõ dr̃ probatio facta extra terminũ, ẽm Bal. hic, argu. l. si donante. §. si spõsus. ff. de dona. ĩter uir. & vxo. quod no. ut dixi in c. 13. uers. limita, quinto. supra de proba. In † tex. ibi, non possimus. Hoc verũ in his, in qbus princeps non hẽt liberã ptãtẽ, ꝑ cle. pasto. de re iud. In alijs vero procedit istud de ptãte ordinaria secus de absoluta, de qua in c. ꝓposuit. infra de conces. ꝑben. ut hic ꝑ dom. Abb. & ꝑ eũdẽ in simili in c. cum à nobis. supra ti. 2. & in cle. 1. ad fi. de proba. & in c. inter quatuor. in 1. col. supra de maior. & obe. & Ro. in l. sciẽdũ. ff. de verbo. obli. Nec obst. ꝙ ꝯsuetudo hoc posset, ꝑ c. cum dilectus. ĩ. eo. qa ꝯsuetudo hẽt principiũ uoluntariũ, secus, ubi Papa hoc indulget ĩ ꝑiudiciũ tertij. Vñ dicit Inno. in c. inquisitioni. infra de sent. excõ. ꝙ si Papa p̃cepit aliquid laico, q nõ ẽ de tẽporali iurisdõne sua neque rõne ꝑsonæ, neque rõne cãæ, nõ tenet̃ sibi obedire. Et idẽ est in clerico, quo ad bona patrimonialia, ẽm dom. Ab. post dom. Ant. in c. ꝯstitutus. infra de reli. do. Et hinc est, ꝙ Papa nõ posset statuere, ꝙ inter laicos nõ seruaret̃ ordo iuris, ẽm gl. in ver. ecclesiasticus. in cle. dispendiosam de iud. ut per dom. Abb. in c. quod clericus. supra de fo. cõpe. & Pet. de Anch. ꝯs. 22. in 1. colum. & Cal. in dispu. incipiente, statutis. in pen. col. facit c. duo sunt. 96. dis. & c. si duobus, ĩ fi. infra. de appe. Sed tñ, ut dixi in d. c. cum à nobis. in prin. posset Papa, vel alius princeps de ptãte absoluta ex magna cã statuere, vel dispensare, ꝙ exemplũ, vel scriptura nõ authentica probaret. sicut habuimus in ca. 2. supra de ꝓbat. in simili, & facit d. c. cum à nobis. vbi Papa in testamẽtis & ꝯ̃ctibus uult stare sibi solitestimoniũ ferenti. Sic ẽt in c. quicunque. 11. q. j. dat̃ priuilegiũ, ut credat̃ soli epõ. Et ꝑ hoc adduco, qa nec de iure diuino, nec de iure nãli cauet̃, ꝙ exẽplũ non ꝓbet, sed solo iure positiuo, cui Papa nõ subiacet. d. c. ꝓposuit. In gl. 1. in fi. dr̃ publica scriptura, q̃ est facta à notario solenniter, authẽtica vero q̃ non est talis, sed tñ ꝑ se sine adminiculo fidẽ facit, ut plene ꝑ Bal. domi. Car. & Ab. hic, & Inno. dom. An. & Imo. in c. 2. ĩ. eo. Et ꝑꝑ hoc enumerat hic do. Ab. q̃ solennitates requirãtur ad substãtiã instrumẽti, de qbus ꝑ gl. ĩ l. gñali. C. de tab. li. 10. & Spe. in ti. de instr. edi. in prin. quarũ principaliores refero. Et † inter alia reqritur inuocatio diuini nominis, maximẽ ĩ arduis & ꝑpetuis, ẽm Spe. ubi supra & ibi Io An. & Ioã Fab. in prin. Institu. & Dom. post glo. 1. in c. in noĩe Dñi. 23. dis. & Dom. idẽ dicẽtẽ de sñia, in c. p̃ter hæc. 32. dis. & idẽ Ro. ĩ rub. ff. de ope. no. nun. & Ful. in ꝓœmio. C. & faciũt multa iura, in qbus inuocat̃ nomẽ Dñi, maxime tex. ubi hoc sentit gl. in authen. ut præponatur nomen Imperatoris. ibi, Deo autore. cũ alijs nõ necessarijs, de qbus ꝑ Ro. ubi supra. Sed ꝙ non sit de essentia inuocatio, tenet dom. Abb. hic, & Bart. in l. si qs ex argentarijs. §. si initiũ. in repe. ff. de eden. & Bal. in pro œmio. C. in prin. & Bal. & Pau. de Cast. in l. iurisgentiũ. * § qđ fere. ff. de pac. & Imo. ĩ rub. ff. de ope. no. nũ. qa omissio leuis solennitatis nõ uitiat, vt ꝑ Bart. ĩ l. 1. §. fi. ff. de uẽ. inspi. & in l. fi. in prin. C. de iure deli. cũ ꝯcor. Sed dic, ꝙ rõne consuetudinis, ista solẽnitas est effecta de substantia, ẽm gl. in authẽ. ut p̃po. nomẽ impera. ꝑ quã dicit do. Abb ĩ ꝓœmio Decretaliũ, in 12. col. qđ omissio solennitatis ex sola ꝯsuetudine introducta reddit actũ nullũ. Ita ẽt no. Ro. & In. in d. rub. Et si diceret̃, In noĩe, & nõ sequeret̃ aliud circa inuocationẽ, adhuc valeret ẽm Bar. in d. § si initiũ, ꝑ l. 1. §. si ex fundo. ff. de hẽre. inst. Et idẽ si dr̃ Dñi, ꝑ eũdẽ tex. ut ibi latius ꝑ ipsũ. Cui nõ obst. notata ĩ c. 1. ĩ. de bapti. qa uis illius act⁹ cõsistit in oĩ b. illis verbis, Ego te baptizo, &c. Et ista consuetudo dẽt seruari ẽt inter Iudæos * rogãtes Christianũ de ꝯfectione ĩstrumẽti, ẽm do. An. in c. inter dilectos, in 9. col. ĩ. e. & in d. ꝓœ. in 3. col. & Bar. in d. §. si initiũ. ĩ 6. col. qa sũt subiecti Romano ĩperio, l. Iudæi. C. de Iudæ. Ergo inter eos seruãdæ sunt debitæ solẽnitates, ꝑ d. authen. ut p̃ponat̃. in prin. p̃sertim cũ tales solẽnitates ꝯcernãt ipsũ notariũ, ut ꝑ Bal. in l. si post. ĩ 1. col. C. de iur. & fac. igno. Si ẽm esset iurãdũ à iudæis, secus, ut ꝑ Inn. in c. & si Christus. ĩ. de iureiu. & Ana. in c. fi. ĩ. de iudæis. & ibi dixi Si tñ ꝯsuetudo nõ eẽt, non teneret̃ notarius ad hoc. Et ita ꝓcedit opi. Bar. in ꝓœ. ff. & Bart. & Ang. in ꝓœ. C. & Bar. & Imo. in rub. ff. de ope. no. nun. & Bal. in rub. ff. de iusti. & iur. ubi utunt̃ verbo, Põt. Et de his ꝑ Ana. aliqd in rub. de iudæis. Item † requirunt̃ anni Dñi, ẽm gl. in c. inter dilectos. ĩ. eo. & in l. iurisgẽtiũ. §. ꝙ fere. ff. de pac. & Bal. in d. l. si post. & Imo. in l. 1. ff. đ his. q̃ in testa. del. & Spe. ĩ isto ti. §. instrumẽtũ. uers. itẽ ꝙ nõ est. & do. An. hic. Sed do. Ab. hic, & bñ, tenet, ꝙ istud nõ sit de necessitate, & ꝙ c. in noĩe Dñi, cũ simi. 23. dis. hoc ponit, ut ex ꝯsue. & ꝑ ipõ allego gl. idẽ dicẽtẽ ĩ §. si qua vero. ĩ uerbo, Deo author. ĩ Auth. ut p̃ponat̃ nomẽ Imperatoris. Et hinc est, ꝙ gl. in l. gñali. C. de tabu. nõ enumerat istã inter alias solẽnitates, qa ñ reperit̃ lex, q̃ hoc dicat, tñ hoc operat̃ ꝯsuetudo, sicut dictũ est in p̃cedẽti requisitõ. Et ꝯsidera bñ, ꝙ † ubi aĩr non appareret de tẽpe ꝯfecti ĩstrumẽti, pñt inꝯueniẽtia euenire, ut ĩ casu l. 2 C. de nõ nu. pecu. vł in casu l. bñ à Zenone. C. de quadr. p̃scri. cũ similib⁹, ubi lapsus certorũ annorũ firmat ĩstrumentũ prius irritabile Et scias, ꝙ † in instrumentis Papæ nõ apponit̃ annus Dñi, sed Põtificatus, ut ꝑ Ioan. And. ĩ data Sexti, uer. hic aduertẽdũ. ẽ & Bal. ĩ proœ. Decr. Et aliqñ ĩ ĩstrumẽtis cõputat̃ ann⁹ à natiuitate, aliqñ ab incarnatione, aliqñã circũcisione Dñi, & attenditur ꝯsuetudo loci, ẽm Io. And. in dicta data. ĩ pri. & Bat. in d. §. si initiũ. & Im. ĩ d. c. inter dilectos. Quid ãt sit potius de iure, sũt opiniones, ut apparet ex notatis ꝑ gl. magnã ĩ fi. ĩ l. j. ĩ uers. idictionis. C. de Iustiniano C. ꝯfirmã. & Rota ĩ nou. deci. 50. * & ĩ antiqs deci. 108. & Imo. ĩ l. đ diuisiõe. circa med. ff. so. ma. & gl. ĩ uer. ex tpe. ĩ cle. j. de sũ. tri. & Do. ĩ c. j. đ de reli. do. ĩ 6. & ĩ d. c. ĩ noĩe Dñi. & Ang. ĩ Auth. ut p̃ponat̃ nomẽ ĩperatoris. ĩ pri. Et adde, ꝙ vtile est apponere annos, qa ex ipsis colligit̃ ĩdictio, si ẽ omissa, vł si ĩ ea ẽ erratũ, ut đ ipsa dicet̃ ĩ c. iter dilectos sup gl. ĩ uer. idictiõis ĩ. e. Item reqrit̃ nomẽ Papæ ĩ terris ecclæ, & imperatoris ĩ terris ĩperij, * ẽm Io. An. ĩ. ĩ data 6. li. ver. hic aduertẽdũ. & do. An. & do. Ab. hic & gl. pe. ĩ c. quoties. 1. q. 7. & Do. ĩ d. c. ĩ noĩe. & gl. ĩ c. iter. infra codẽ. & do. An. post Io. An. supra in ꝓœ. Decreta. Valet tñ ꝯsuetudo ĩ ꝯ̃riũ, ẽm Bar. in d. §. si initiũ & Ange ꝯsi. 198. & facit tex. ĩ c. cũ dilectus. ĩ. eo. Et si teneremus nõ valer̃ corruerẽt multa ĩstrumẽta. Cessante vero consuetudine, utrum dispositio d. authẽ ut præponat̃ nomen imperatoris, necessitet in terris ecclẽ, quo ad Papã, vide late do. Ab. ĩ d. ꝓœ. Grego. ꝯcludẽtẽ, ꝙ sic, arg. c. 1. ĩ. đ ope. no. nũ. ut ibi ꝑ eũ subdẽte, valere ĩstrumẽtũ, ĩ quo nominat̃ Antipapa, si de eius electione ꝓbabilr̃ dubitat̃, ut ibi ꝑ eũ, & aliquid ꝑ Ro. in d. rub. đ ope. no. nun. Item

---

* In Rubr. *Adde ibidem Alex. & in l. iurisgentium. §. si paci scar. de pact. & in 1. consti. C.*

* Iudeos. *Adde Alex. in 1. const. ff. & C. & Ang. ĩ Auth. iusiurãdũ. §. 1. collat. 2.*

* Deci. 50. *Adde quod est deci. 3. ti. de iud. incip. a natiuitate. & ui. decis. seq. inc. secundum cursum, quæ est illa quam auctor hic referti antiq. sed est in nou. 6. consimiles in ant. decis. 822. alias 17. sub tit. de iud. inc. sciẽdũ, et 809 alias. 2. sub ti. de uer. sign. inc. sciẽdũ ẽ ꝙ curia.*

* Imperij. *Adde nunquid instrumẽtum currẽs nomine Papæ in terris ecclesiæ & nomine Imperatoris, in terris Imperij ualeat ui. Socin. consi. 86. incip. in causa cõmunitatis Castri. uer. primũ qadictũ. §. j. ubi et tenet quod tale instrumentum non dicatur publicum*

Item requiritur descriptio loci, in quo cõficit̃ ĩstrumẽtum, ſm do Ant.& do.Ab.hic per tex cũ gl.in uer.censetur in c.abbate.de re iud.in 6. Et p illũ tex. dicit Rot. in anti.ꝯclu.395. inci.vtrũ ualeat cõsuetudo.* ꝙ nõ valeat ꝯsuetudo ĩ contrariũ, quia est ꝯ substantialia actus, iõ nulla, ut per glo.ord.in c.non putamus, in gl.3.de ꝯsue.in 6.de quo dicto facit festũ Roma.in l.ĩ illa.ff.de uerb. oblig.dicẽs p hoc notabĩr limitari generalitatẽ capituli, cum dilectus.ẽ.eo. & idẽ Roma.in l.de pupillo.§. q nunciat.ff.đ ope.no.nunc. Sed attentis pręd ictis ubi ꝯsuetudo semp attẽdit̃ & in ꝓposito no.Dom.post Lap.in d. c. abbate,& do.An.in d. proœ. istud fortè nõ ꝓcederet. Nec obst.glo.in d.c.non putamus, qa istud nõ est de substantia sed de solẽnitate, q̃ differũt, ut p In. in c.qđ sicut.in gl.mag.ẽ.de elec.& Bal.in l.ẽt,in j.colũ. C. de execu.rei iud.& in repe.l.j.C.de sacrosan.eccl. Et qđ istę sint solẽnitates, vide Bar.in l.si qs legatũ. ff.de fal. & Bal.in l.1.§.1.circa mediũ.ff.de eden.& in l.si post diuisionẽ,in j.col.Vñ nõ posset ꝯsuetudo facere,ꝙ illud,qđ nõ instrueret,esset instrumẽtũ,l.1.ff.de fi.ĩstr.sed bñ põt facere,ꝙ instrumẽtũ nõ solenne habeat̃ ꝓ solẽni, sicut ẽt ex pacto põt omitti dies,l.cum tabernã.§.1.ff. de pigno.inferẽdo ad ꝯsuetudinem iuxta gl.in rubrica.C. de decre decu.cũ si.nec dat̃ mã delinquẽdi, qa actus nõ ordinat̃ ad hoc & scriptura priuata põt eẽ sine loco, ut dicet.ĩ.c.seq. Et ꝙ de iure circũscripta ꝯsuetudine requiratur locus.vr̃ tex.in §.quantũ.in Authen.q.mo.na.effi. legi.& ĩ c.qm̃ ꝯ,in ver.loca.ẽ.de ꝓba. Idẽ tenent Ange. in l.optimã,circa fi.p illũ tex.cũ gl.in uer.die.C.de ꝯtrahen.& cõmit.stip.& ibi Bal.& Arc.ĩ c.cũ redẽptor. 12. q.2.& Dom.idem dicens de loco loci, in d. ca. in noĩe Dñi.in j.col.& Imo.idẽ ẽt dicẽs de dolo loci,in c. inter dilectos.ĩ.eo.qđ intellige, ut statim dicã,& cũ ṗdictis ꝯcordat ẽt Spec.in isto ti.§.breuiter.uers. post nomen & Spe.& Io.And.eod.ti.§.instr̃m. vers.qd si locus. & Bal. ĩ l.ꝯctus.versi.modo quærit̃.C.de fi.instru.& do.Car. in ꝓœ.Cle.ꝑpe.fi.De mõ aũt expressionis loci no.primo. ꝙ si mã,de qua notarius rogat̃,nõ exigit,ꝙ ꝯficiat̃ specifice in certo loco, puta añ tribunal, sufficit exprimere ciuitatem,non aũt oportet dicere locũ ciuitatis. Ita ꝓbat̃ in gl.§.item uerborũ Insti.de inuti.stipu.& in l. optimã.pal.An aũt sufficeret, ꝙ notarius scriberet actũ esse in terris imperij,vel ecclesię,nõ expressa ciuitate, videretur,ꝙ sic,quasi cesset rõ gl.in ver.censetur.in fi.d.c abbate.Sed ꝯrium teneo.tũ qa hoc nõ reperit̃ iure cautũ tũ qa Do. post Io.And.ĩ d.c abbate.expressè firmat ꝯrium dicẽs non sufficere, ẽtsi exprimat diœcesim, & nõ eẽt sapiẽter dictũ dicere,ꝙ illa sola sit rõ expressionis loci,scilicet qa forte notarius nõ potuit,in eo loco conficere ĩstrumẽta,nec gl.ibi posuit hãc ꝓ vnica, sed tex.in d.l.optimã,& ĩ d.§.itẽ verborũ,assignãt aliã,vcꝫ ut sit salua facultas volentis se defendere ab istrumento simulato,ostendendo ꝙ eo tp̃e nõ fuit in eo loco,quę defensio tolleretur, vel saltẽ difficultaret̃ p hanc ĩcertitudinem ex defectu expressionis loci. No.scdõ,ꝙ in his,quorũ ꝯfectio hẽt determinatũ locũ,nõ sufficit exprimere ciuitatẽ,sed ponitur locus ciuitatis,vñ nõ sufficeret dicere, ꝙ Ferrariæ corã iudice actũ sit,nisi dicatur añ eius tribunal,ſm Bar.in d.§ q nũciat.& ꝓbatur in d.c.qm̃ contra. & in d.c.Abbate.Actus enim iudicialis fit iudice sedente,l.cum sñiam.C.de sen.l.4.in fi.ff.de interro.actio Facit,qđ de libello accusationis habet̃ ĩ l. libellorũ.ff.đ accusa.Et ex hoc reprehẽditur, qđ no. Bal. in l. comparationes. C. de fi.inst.ubi dicit, ꝙ si põt apparere de loco loci,ut qa ꝯsuetũ est aliũ actũ fieri in certo loco.& non alibi,nõ ẽ opus exprimere locũ,p l.1. C. de apochis public. Idẽ sentit dom.Ant.hic p illũ tex.& ñ bñ:qa ,ut dixi,actus iudiciales fiũt ad tribunal,& tñ opꝫ ipsum exprimere. Bñ verũ est,ꝙ in scriptura priuata nõ requirit̃ talis expressio,ut no.An.ĩ.c.ꝓxi.& de ipsa loquitur d.l. 1.Et idẽ in literis Apostolicis, cum locus, in quo Papa residet,sit notorius,nec Papa per loco discurrit,ut p Io. And.& Dom.in d.c.abbate.dicẽtes, hoc esse potius de stylo q̃ de iure,vt patet in data 6.l i.& ĩ d.c.cũ redẽptor.

Cõsuetudo. Ad de quod in decis. hic alleg. nihil de hoc Sed uide dec. 439. alias. 6. de consuet. inci. nota utrum ualeat consuetudo. & decis. 738. alias. 5. đ fi. instru. inci. nota quod tabellio. in antiq. & ui. Bart. in §. qui nunciat. alleg. ab Auctore.

7 Et istis adde, ꝙ † ĩstrumentũ carẽs loco, vl̃ tp̃e, facit sal tẽ semiplenã ꝓbationẽ, si notarius eẽt mortuus, secundũ Bar.singl̃r in l.admonẽdi.uersi.qd si ĩ instrumẽto. ff.
8 de iureiu.& dom.Ant.in c.fi.de iurei u. Itẽ † reqritur dies ſm gl.in d.authen.ut ꝑponatur.& in d.cap.inter dilectos.& in d.l.gñali.& in l.1.§.editiones.ff.de eden. Facit l.2.§.diẽ.ff.quemad.testa.aper.& tex.ĩ §. itẽ verbo rũ. cũ gl.in uerbo, tota, Inst. de inuti.stip.& in d.l. optimam. ĩ verbo, die. Et intellige de die, quo notarius rogatur, nõ ãt de eo, quo cõficit instrumẽtũ, ſm Spec. eodẽ tit.j. in ult.col.uer.dẽt ẽt instrumentũ.& Dom.in c. ut officiũ §.ad ꝯscribendas.de hære.in 6.& Bar.in d.§.si initiũ.ver. 4.dixi.Et notatur dies, in quo rogatio ꝯcluditur, si forte pluribus diebus durasset tractatus rei, de qua fiebat rogatio, ſm Bal.in l.ꝯtractus.uer q̃ro de die.C.de fide instru.& Bal.& Imo.in l. si qs eũ. §.1.ff.de vulga.& pu pi. Vñ dicit Bal.in l.si voluntate.p illũ tex.sing.C.đ rescin. uend.ꝙ ex multis uerbis ad ꝯctum sola ꝯclõ dr̃ contra
9 ctus.Et † adde qđ de nocte * non sunt fienda instr̃a, nisi ex cã vrgenti, secũdũ Host.Bal.& do.Ab. hic: quib. adde In. & do. Ant.in c.cõsuluit.vbi bo. tex.ẽ. de offi.dele.& Bart.in l.nõ minorem. circa princ.C.de transact & Ange. in l.more.ff.de ferijs.& Imo.in l.qua ętate.ff.de testa.Vbi etiã dñt, ꝙ instr̃m factũ añ mediã noctẽ denominat̃ à die
10 ꝓcedenti, postea verò a sequẽti. Et adde, ꝙ mensis ponitur, vt in locis pal. vt sciatur dies.tñ si esset dies notabilis, ñ requirit̃ mensis, ſm Bar.ĩ d.§. si initiũ.

De nocte. Ad de quòd quando fiunt instrumẽta de nocte, debent accẽdi tria luminaria, ne de facili ꝑsonæ subducantur. l.1. de vẽ.inspi alias notarius punire tur de falso l. iubemus C. de testam.

ver.q̃ro,qd de mense. Et qñ apponitur dies, nõ requirit̃ nomẽ diei, ſm ipsum, nisi statutum aliud disponat, ſm Alber.in 1.parte statu.q.155.post Dy. in consi.statuto ciuitatis, pro quo facit dictũ Bal. in l.j.ff.de lib. & posthu. cũ concor.quas dedi in cap.super eo.el.j.ẽ. tit.proxi. Et istis adde, ꝙ etiam in priuilegijs apponitur dies, vt in c. si qua.& ibi bona gl.25.q.2.& no.Spec.eo. ti. §. instr̃m. ver. ite quod nõ est. Et idem in libris rationum ſm Bal.
11 in rub.C.eod.versi. reuertor ad primum. Et † adde, ꝙ si dies reperitur in protocollo, sustentatur instr̃m carens die secundum Spe.in isto tit.§.instr̃m.ver.quid si in no. & gl.in §.fi.in verbo protocollum.in Authen.de tabel.
12 Et dicetur post do.Anto.in c.ex literis.ĩ. eo. Item † adde, ꝙ hora non est de substantia, ſm Ioan. Ant.in addi. Spe.eod.tit.§.1.versi.post indictionem. nisi in casu legis aut qui aliter.§.1.ff.quod vi,aut clam.
* Prodesset* tñ ponere ipsam horam ad ostendendam prioritatem, vbi oporteret, iuxta glos.in verbo, appareat.in cap.si à sede, de præben.in 6.& in ca.in duobus in verbo, à nobis.de rescri.eodem lib.& Bal.in l.fi.ver.qua ꝑꝑ interdum.C.de edic.diui Adria. tol.& in.l. pręscriptione.ver.& est simile ĩ instr̃is. C. si contra ius, vel vtili. publi.& in l. cùm ꝓponas.in fi.C.de interdi. matri.
13 Itẽ † requirit̃ signũ notarij ſm Bar.in 1 cõsti.ff.& Iac. de Are. & Imo.in l.ad testium.§.si quis.ff.de testa.& glo. in §. sed & si instr̃a.in verbo, oportet.in Auth.de fide instr.& gl. in § itẽ lex Cornelia.Insti.de publi.iud. & Arch. in d. c.cũ redẽptor. Bal. in l. nõ aliter.ff. de adop.& in l.1.§.editiones.ff. de eden. Bar.& Bal.in d. §. si initiũ.& Spe. eo.ti.§ instr̃m.ver.itẽ ꝙ nõ est signatum & do.Ab.hic,& ꝓbat̃ in l.fi.C. de assesso. Et idẽ in ꝓtocollo, ſm Bal.in l.Lucius.in prin. ff.de mili.test. & sentit in l. contractus. C. de fide instru.& in l. eo, quod à

Prodesset. Ad de Bal.in l. more. đ feri. et in l. ñ minorem C. de transac Card in c. consuluit. de of. dele. gl. in l. si ex pluribus § fi. ff. de solut. Bal. in c. licet causam. & in ca. quoniam contra. de prob. ĩ c pastoralis. et in c. capitulũ S. crucis. de rescr. et in l. imperat or. đ fla. hom.

multis.ĩ prin. C. ſi cert. pet. Etiãſi faceret ſcribi inſtrumē
tũ per aliũ, ſm Bal. in rub. C. eod. & in l. ſingulos. ff. de te
ſtamē. Et põt ſignũ poni in fine, vel ĩ principio. vt ſe ha-
bet cõſuetudo, ſm Bal. in d. l. nõ aliter, & ĩ d. §. ſi initiũ.
Et nõ mutat tabellio ſignũ ſolitũ, ſm Bald. in proœ. C.
niſi ex cã iuſſu' ſuperioris, ſm Bal. in diſput. acuſatus
Nec põt vti notarius ſigno alterius, ut p Bal. ibi, & Bar.
in ſimili in tracta. de inſignijs & armis. cũ alijs ibi alle-
gatis p Ana. in c. accedens, infra de cri. falſi. Dñt tamen
dom. An. & Imo. hic, ꝙ omiſſio ſigni
* non vitiat inſtrumentũ, tanquã leuis
ſolẽnitas. & allegãt Ioã. An. ĩ Spe. eo.
ti. §. 1. in fi. cuius authoritas notaretur
in practica, ſm dom. Ab. hic, licet p̃ce
* dens opi. ſit cõmunior. * Item † requi-
14 rit̃ deſcriptio teſtiũ, a ut p Spec. in iſto
a ti. §. 2. ad fi. & gl. in d. l. gñali. & dom.
Ant. & dom. Ab hic limitantes, niſi
ꝯſuetudo releuaret ab hac ſolẽnitate
ſm quod no. Inno. hic, arg. c. cum di-
15 lectus. infra eo. Item † niſi eſſent acta
iudicii, p no. in c. qm̃ ꝯ. ſupra de ꝓba.
16 Item † niſi fieret inſtrumentũ in pu-
blico parlamento, qa præſumit̃, ꝙ ibi
fuerint multi teſtes, ut ſingulr̃ p Spec.
eod. ti. §. reſtat. verſic. ſed cum literis.
Et idẽ eſt forte de iſtrumẽto facto co-
rã Papã, arg. l. oĩum. C. de teſta. iunctis
notatis p Pet. de Anch. in cle. paſtora-
lis. in 11. notabili, de re iud. & do. Ant.
poſt Inn. in c. vnico, ſupra de li. conte-
ſta. & in c. examinata, ſupra de iudi. Et
in iſtis caſibus non requirit̃ ẽt ſubſcri
ptio notarij, ſm p̃dictos. qui ẽt dicunt
ꝙ ſubſcriptio partium regulariter nõ
eſt neceſſaria, ut p Ioã. An. in iſto ti. §.
inſtrumentum. in addi. inci. Dicit Ac-
cur. & facit doctrina Inno. in c. 1. infra
de his, q̃ fiũt a prela. ubi dicit, ſubſcri-
ptionem proprijs manibus non eẽ ne-
ceſſariã, niſi in caſibus a iure expreſſis.
Teſtes aũt deſcripti ꝓbant, ẽtſi ꝯfectio
ni inſtrumenti affuerunt non rogati.
per l. ad fidẽ. ff. de teſti. niſi in caſib⁹ de
quibus ibi per gl. & in l. hæredes. §. fi. ff.
de teſt. & in authen. rogati. C. de teſti-
bus. & plene per Spec. in ti. de teſte. §.
1. in pen. colum. uer. item ꝙ non fuit.
Extra quos caſus non requiritur roga
tio, ſm gl. in §. de his. 3. quæſt. 9. & Bal.
in rub. C. eo. uerſi. quæro ergo, ꝙ de ĩ-
ſtrumentarijs. Et ubi requirit̃ ſubſcri-
ptio, quot debeant eſſe teſtes, vide gl.
in regula, pluralis de reg. iur. in 6. Item
17 † requiritur ex ſolennitate extrinſe-
ca, ꝙ inſtrumentũ legatur partib⁹ ſm
Bar in l. contract⁹. C. de fi. inſtru. per il
lum tex. Et hoc intelligit non ſolũ de
ꝯtractibus, q in ſcriptis celebrantur, ſed
ẽt de omni alio actu, in quo reqritur
ſcriptura, & ſeqtur hic dom. Abba. di-
cẽs ſecus in aliis, quę redigunt̃ in ſcri-
ptis, non vt ſcriptura ſit de ſubſtantia,
ſed ad ꝓbationẽ cõſeruandã, ut hic per
ipſum, quẽ limita in caſu c. appellatio
nis. de app. in 6. Et adde, ꝙ in dubio ñ
p̃ſumitur ſententiam fuiſſe lectã, per l.
quæcunque. §. fin. ff. de Publ. niſi eſſent
in ſnĩa illa uerba, Sententialiter, & c.
ut per Bal. & Ang. ibi, & p Bar. ĩ l. ſciẽ-
dum. in fi. ff. de verbo. oblig. & Bald. in
l. fideicõmiſſa. §. 1 ff. de lega. 3 & in l. ſi
is, q. ff. de teſta. & ĩ l. 1. C. de ſentent. ex
breui. c. reci. & ĩ l. 1. ĩ vlt. char. C. de fide

* Omiſſio' ſigni. *Adde quod ſignũ notarij eſt ideo de ſubſtantia inſtrumenti, ut notarius illud mutans puniatur de falſo Bald. in l. 1. C. de nouo Cod. comp. faciunt notata in l. ſtigmata C. de fabricens. li. 11. §. item aliena. Inſti. de teſtam ĩ l. Paulus in l. qui teſtamentum ĩ l. ſi falſum in uer. immutet. de falſ. in l. lege Cornelia. C. eo. ti. in l fi. C. de aſſeſ. in §. oportet. ĩ Auth. de fi. inſtrum. Bald. in l. bonæ fidei. C. de reb. cred. & in l. diſtrahentes. C. de reb. eccl. non alienan. Iac. de Are. in d. l. ad teſtem. §. ſi quis. ff. de teſt. et no. in l. 2. C. de conuen. fiſ. deb. lib. 10.*

a Item requirit̃ deſcriptio teſtiũ. *Adde tu, ꝙ ubi notarius eſt rogatus de actu, nõ requiritur, regulariter ſubſcriptio teſtiũ, ſed ſatis, eſt ꝙ nomina teſtium inſcribatur per notarium, l. in donationibus. & ibi gl. & Bald. C. de dona. & gl. ĩ Authen. de hæred. & Fal. § ſi uero. in uerſi. ad hoc. & probatur in c. 2. ĩfra eo niſi in caſibus, in quibus requiritur ſubſcriptio expreſſe à lege. Et ita intelligitur, ꝙ no. gl. in l. generaliter. C. de tabul. li. 10. et in c. quoniã cõtra de ꝓbatio. gl. in uer. duos. de quo omnino uide notata p Bal.*

18 inſtr. Item † requiritur, ꝙ ſic ꝯfectum
à notario legitime creato, ut hic per
Doct. intrãtes maximũ & periculoſũ
dubiũ, uidelicet ſi negatur illum, q cõ
fecit inſtrumentũ, fuiſſe notariũ, nec
poſſit ꝓbari de creatione, an ex eo ſu-
ſtentet̃ inſtrumentũ, quia communi-
ter putabat̃ notarius. & multi tenent,
ꝙ ſic per no. in l. Barbarius. ff. de offic.
p̃toris. Et ita tenent Inno. dom. Ant.
dom. Card hic, & Inno. ĩ c. veniens. ad
fi. gl. maioris, infra de uerbo. ſignifi. & Spe. in ti. de ꝓbat.
§. 1. uerſ. verum. & in ti. de inſtr. edi. §. reſtat. uer. qd ſi is.
& in aliis locis alleg. p Ioan. An. in eo. §. uer. & ſcias. ubi
vide, & idẽ tenet Bal. infra ca proxi. in 1. col. & Bar. in l.
Barbarius. ĩ vlti. col. ff. de offi. prẹto. & Bald. in l. j. C. ad
Maced. & in auth. quas actiones. in fi. C. de ſac. ſanct. ec-
cle. & dom. An. poſt Hoſt. in c. ſignificauit. in pen. col.
ſupra ti. 2. & Pau de Leaza. in c. cum dilectus. uerſ. circa
hoc q̃ro. infra eodẽ. & ſentit Bal. in l. data opera uerſic.
qd de bãnito. C. q accuſ. & in l. ſolẽnibus. C. de rei vẽd.
& in l. nõ ignorat. C. q accuſ. & dom. Card. conſi. 76. in
ci. Dñs abbas ſancti Benedicti de Mantua, & c. & addu
cit rõne quã dicit in propoſito nouã, quia ſcripturã eſſe
publicã & authenticã põt facere cõis reputatio loci &
ꝯſuetudo, capit. cum dilectus, infra eo. ẽt ſine inſcriptio
ne teſtiũ, ut ibi no. dicit Inno. alias inhæredo rigori alte
rius opinionis ruerent multa inſtrumenta, & iſta rõ ur-
get, ſecũdũ ipſum, qui de dicto cõſilio facit ẽt mẽtionẽ
hic, & iſtã rõnẽ ſentit Pau. lȝ ipſe nõ dicat, in d. c. cũ di-
lectus, dũ dicit illũ textũ habere locũ in ſcripturis priua
tis. Et ꝓ hac parte adducit̃ ẽt, qa diuturnitas tpis facit p̃-
ſumi de creatione, ut per Inn. in c. illud. infra ti. proxi.
cũ ꝯcor. quarũ aliquas dedi in ca. Albericus, ſupra ti. 2.
Et loquunt̃ iſti in eo, q multa fecit inſtrumẽta, & longo
tempore, puta 10. annis: ſecus enim, ſi breui tpe, puta tri-
bus annis, ut p Bal. in l. 1. uerſ. pone, qdã publice. C. de fi
deicõ. Item intelligit̃ in eo, q nõ ſolum putabatur, ſed
re uera potuiſſet eẽ tabellio, ſecus, ſi nõ potuiſſet, ut qa
ſeruus, uel alias inhabilis, ſm Angel. in l. gñali. per illũ
textũ. C. de tabula. li. 10. Et ad d. l. Barbarius. rñde, ut p
ipſũ, & p Bartolũ in d. l. actuarios. C. de numera. lib. xij.
Sed forte etiam in eo, qui non potuiſſet eſſe, ꝓcedũt p̃-
dicta per rationem domini Cardinal. & adde Cal. ĩ iſto
titu. conſilio ſecundo, ubi ponit de inſtrumento confe-
cto à ſpurio reputato legitimo. Et cum iſtis trãſeo, quã
b uis Bal. poſt multa aliter dicat in l. 1.
in 6. q. C. de teſta. cum quo concordat
Pet. de Anch. conſi. 209. & Bar. in d. l.
Barbarius. in repe. & in l. Herẽnius. ff.
de eui. & Bal. in l. 1. C. de manda. prin-
ci. & d. l. actuarios. de quo ẽt per Inn. in
cle. 1. de procura. Bald. in l. fin. ff. de fi.
inſtr. in apoſtillis, & in concluſionibus
Spe. in iſto ti. & Ange. in authẽ. de hæ
red. & Fal. §. hinc nobis. & in authẽ de
tabellionib. in prin. & in l. 3. ubi bonus
tex. ff. ad Macedo. & ꝯſi. 138. & Bal. &
Imo. ĩ l. ad teſtiũ. §. ꝯditionem. ff. de te
* ſta. Et ꝓ cõi * opi. facit glo. in §. pen. in
Authen. de tabellionibus. cũ concor.
quas dedi poſt Ananiã in c. fraternita
tis. infra de hære. quæ dicit, ꝙ ualẽt in-
ſtrumẽta ꝯfecta à tabelliõe priuato, ſi
eius priuatio eſt occulta. Et adde, ꝙ ſi
opponeret̃ inſtrumẽto delato de par-
tib. remotis, ꝙ ñ ſit cõfectũ à tabellio-
ne, oportebit probare, ꝙ ſit tabellio,
ſi res nõ eſt leuis p̃iudicij, ſecũdũ Ioã.
An. late in iſto ti. §. reſtat. uer. qd ſi ꝓ-
ducat̃. & do. An. hic & Bal. ĩ. c. ꝓxi. &
aliqd p eundẽ in Spe. eo. tit. & late per
do. Car. ĩ cle. 1. ĩ 3. q. de ꝓc. Vñ ſolẽt fieri
literę teſtimoniales p̃toris, ut hic per

in l. 1. C. ad Velleia. & per Ioannem An. in addi. Spec. in tit. de inſtrum. edi. §. breuiter in addi. incip. dicit Accur. et p Cano in cap. cum Ioannes, infra eadem.

b Et cum iſtis trãſeo. *Adde tu pro clariori intelligentia iſtius q. pone, aliquis in ueritate non eſt notarius, neq; habet priuilegiũ notariatus, tamen communi opin. reputabatur notarius, & eſt in quaſi poſſeſſione, quia multa inſtrumenta publica fecit, an inſtrumenta per eum facta ualeant? Multi Doctor. tenuerũt, ꝙ ſic, cum quorũ opin. hic tranſit Fel. Adde tu ꝙ communis * opi. eſt in contrariũ, & ſic reprobata eſt opin. Feli. hic, & aliorum Doctorum, quas ipſi*

ipse sequitur. Ideo cõem opi. intrepide teneas, vcʒ, ꝙ imo talia instrumẽta nihil valẽt, & cõmunis error nil operatur, & hoc, quando creatio notarij non habuit ortum ab habente potestatem creandi notarios. Istam opin. tenet Ant. de Pisis, Guil. Ray. Oldr. in l. Barbarius. ff. đ officio prætor. & idem tenet Azo in Sũma in auth. in ti. de fide instr. idem tenet Barto. in l. actuarios. C. de nu. et actua. li. 12. Bar. ĩ l. Heren. ff. de decu. Bal. in repe. d. l. Barbarius. Sali. & do. Alex. in l. 1. §. de testa. & Ang. in d. l. 1. & cõmuniter Docto. hic. Speculator in ti. de instr. ed. §. restat. versi. quid si is. vbi expresse dicit, quod ille, qui non est notarius, neq; priuilegium tabellionatus habet, dato ꝙ exercuerit officiũ, cõis error nihil ꝓdest, quia cõis error nõ potest eum facere notarium, c. 1. & 2. de cle. nõ ord. l. priuatorum. C. de iurisd. omniũ iudic Et teneo, ꝙ per ista Specu. velit dicere, ꝙ cõis error nõ facit ius in hoc, cum populus non possit dispensare cum notario, qui non est creatus ab habente potestatẽ, cum istud, creare notariũ, sit reseruatum supremo principi in signũ supremæ potestatis, c. cum P. tabellio. ĵ. eod. vbi Doc. Ideo error priuatorum, imo consensus expressus nihil operatur. Idem tenet Ioan. And. in addit. Spec. in illo. §. restat. in addit. in cip. ad intellectũ, vbi dicit, quod licet quis exercue-

Imo. & do. An. Pro qbꝰ faciũt nota. ĩ c. post cessionẽ. s̃. đ ꝓb. & ꝑ do. Ab in c. corã. in pe. col. s̃. de off. deleg. quẽ retuli in c series. s̃. de testi. & ꝑ do. Car. ĩ d.
19 cle. 1. An † aũt per matriculam probetur creatio notarij? Bal. in l. 2. C de senten. & interlo. omniũ iud. & in d. l. Barbariꝰ. & Sali. & Ro. ĩ l. scriniarios. C đ testa. mili. & Ro. in l. in illa. de ver. ob. dñt, ꝙ sic, per l. matriculã. C. de agentibus in rebus. lib. 12. Sed ꝯrium tenet Ioan. An. in Spe. in isto ti. §. restat. ver. scias. & do. Ant. hic, qa matricula nõ asserit tẽpore descriptionis illũ fieri notariũ, sed asserit eũ de ꝑterito factũ esse, ergo nõ ꝓbat illũ actũ præteritũ, per notata in auth. si quis in aliquo. C. de eden. & per Inn. in c. qm̃ contra s̃. de proba. vbi dixi in 5. cõclusione. Et istud verius per hanc rationẽ, & iura ĩ ꝯrium præsupponunt, ꝙ creatio præcesserit. Si tñ fieret matricula de creatione, q̃ tunc agebat, si est scriptura publica, ꝓbat, vel dato ꝙ non ꝓbet, tñ si probetur descriptionẽ esse factã ꝑsente notario, & eo, qui posset tabellionẽ creare, ille est in quasi possessiõe tabellionatus, ſm dñm Antoniũ hic, cuius dicta intelligo, dũmodo descriptus in matricula exerceat officium, alias nõ gaudet eius priuilegio, ſm Bar. in d. l. scriniarios. per l in honorib. §. 1. ff. đ vacatione muner. in quo tñ do. Anto. aliter dixit in c. maiores. in prin. ĵ. de baptis. Pro quo faciunt, quę dixi in c. 1. in 8. fallen. s̃. de proba. de desistente ab actu, qui non perdit nomen. Sed dictũ Bar. est verius, quia sine exercitio perditur nomen, l. 1. in prin. ff. de trib. maxime in istis, quæ quis assumit licite à seipso: si enim dantur ab alio, vel assumũtur à seipso, sed cũ delicto, sufficit semel exercuisse, vt in ꝯrijs, quibus ita r̃ndet Bar. in l. legatis. in fi. prin. de leg. 3. Itẽ oportet, vt sit solenniter scriptũ ſm Doc. dubitantes, an oporteat, vt sit scriptũ ĩ charta pecudina, vel hędina, & ꝯcludo, ꝙ non, vt per Bar. in l. in cõmodato. §. sicut.* ff. commo. & Spe. in isto ti. §. postremo, ver. item ꝙ est scriptũ. & Bar. in l. 1. in prin. ff. de bo. pos. secundũ tabu. & do. Ant. hic. & Bal. pulchre in l. donatio, per illũ tex. C. de dona. & Ang. & Sal. in l. qm̃ indignũ. vbi bonus tex. in fi. C. de testa. Et faciũt, q̃ habẽtur in c. cum cãm. s̃. de proba. de scriptis in marmore, & per gl. in c. postulatus. 3. q. 7. ẽtsi essent chartæ rasæ, ſm Bar. in l. chartæ. per illũ tex. cũ gl. ff. de bono. pos. ſm tab. & Archid. in c. cũ redẽptor. 12. q. 2. Tñ ex hoc detrahitur de fide, ſm do. Ant. hic signãter, & non seruatur de ꝯsuetudine, ſm Bar. ĩ d. l. chartæ. Pro qbus facitꝰ, qđ no. Bal. in l. ꝯtractus. C. eo. vbi dicit, ꝙ propter vilissimã, & immundã chartã scriptura est suspecta, vnde bullis perforatis non datur fides in curia Romana, ſm ipsum. Pro quo facit c. 2. in fi. ĵ. de custodia eucharistiæ. Et quãdo rasura vitiet, dicetur. ĵ. eo. c. ex literis. Itẽ oportet, vt non sit scriptum per notas, vel signa, ſm Spe. in isto ti. §. compendiose. ver. item ꝙ est scriptum, & do. An. hic allegantẽ gl. in ver. notarius. in c. monachus. 77. dist. & l. 1. ad fi. C. de emenda. Iustini. cũ concor. de quibus ꝑ eũ, & ꝑ Bar. ĩ l. quoties. §. 1. per illũ tex. ff. de hære. insti. Vbi hoc limitat, nisi essent notæ, vel zifaræ vsitatæ, vt c. pro centũ, vel x. ꝓ decẽ, & dũ modo ius expresse hoc ẽt nõ ꝓhibeat, vt in casu auth. qđ sine. C. de testa. & in d. l. 1. in fi. & idẽ dixit Bar. ĩ l. sed cũ p̃rono. § fi. ff. de bo. pos. ti. gñali. & ĩ d. auth. qđ sine. & habẽt per Ang. in l. Lucius. in prin. ff. de mili. testa. & Bal. in l. verbũ, Volo C. de fideic. & in d. authẽ. qđ sine, alias verba obscura vitiant instr̃m, vt in dictis locis, & per Bar. & Ang. in l. quicquid astringẽdæ. ff. de ver. ob. & quod not. Bar. in simili in l. si quis filiabus. in fi. ff. de test. tut. & abstinendum est à periculosis imbreuiaturis, vt in Spec. de rescr. ꝑsenta. §. 1. & de instr. edi. §. postremo, vers. itẽ opponitur, ꝙ instr̃m. & in §. ostenso. ver. quid si imbreuiatura. & late per Arch. 25. q 2. in summa, & aliquid per Ang. ĩ l. bñ à Zenone. C. de quad præsc. Et ĩ literis Apostolicis dictiones numerales, q̃ ꝑcedũt immediate calẽdas, nonas & idus, debẽt scribi ꝑ literas, & syllabas, alias ñ valeret
20 vt in regulis cancellariæ. Itẽ † requiritur, ꝙ notarius sit rogatus de ꝯfectiõe instrumẽti, vt in §. nos aũt, in Auth. de tabellio. & per Bar. in auth. si quis in aliquo. in pe. col. C. de eden. & gl. ĩ verbo, requisitus. in cle. 1. de iureiu. An autẽ in dubio notarius ꝑsumatur rogatꝰ si nõ appareat? dicit, ꝙ nõ, quia est solennitas extrinseca, quæ nõ præsumitur, l. quæcũq;. §. fi. ff. de Publicia. & dixi in c. Albericus. s̃. ti. 2. & ita tenent Inn. do. Ant. & do. Abb hic, & Bar. in d. §. si initium. in vlt. char. sicut dicimus, ꝙ testis in dubio nõ ꝑsumitur rogatus, vt per Cyn. in l. hac ꝯsultissima. C. de testa. & Bar. ĩ l. sciẽdũ. ff. đ ver. obli. & in l. Domitius ff. de testa. & Spe. in ti. de teste. §. 1. circa fi. ver. sed quid, si in ꝑdictis. & do. Ant. in ca. sicut. ĵ. de re iud. cũ concor. & reprobatur gl. q̃ de notario dixit ꝯrium in d. §. nos autem. in ver. iniungatur, quamuis cũ ipsa ꝯcordet Ang. ibi, & Bar. in d. l. Domitius. & Bal. in rubrica. C. de fide instr. & in l. 1. in prin. ff. de hæred. institu. & in l. ad fidem. in lectura antiqua. ff. de testibus, & in auth. rogati. circa medium. C. de testi. Est verum, ꝙ si notarius scribat se rogatũ, vel ẽt vtatur hoc verbo, Publicauit, tunc ꝑsumit rogatus, quia ista est solennitas intrinseca, surgens ex vi vocabuli, vt eleganter per Bar. in d. l. sciendũ. quẽ retuli post do. Card. in d. c. Albericus, & cũ Bar. trãsit Imo. & Rom. d. l. sciẽdũ. & Ang. in d. l. quæcunque. §. fi. & ꝯs. 26. incipiente, Reperit qdã imbreuiatura. & do. Ant. & do. Abb. hic & Bal. in l. 1. C. de fi. instr. lib. 12. & do. Ant. in d. c. sicut. & Imo. in l. 1. ff. de hær. insti. & in l. hæredes palam. §. in testamẽtis. post Bar. ibi. ff. de test. & do. Car. in d. cle. 1. §. dudũ. in 14. notab. de iureiur. Et quo ad hoc vide qđ tãgit Ro. & post eũ Scribentes in d. l. sciẽdũ. Et nõ sufficeret, ꝙ diceret Scripsi, omisso hoc verbo, Rogatus, ſm Card. in d. c. Albericus. qa ẽt per priuatũ scribit, licet Bar. in d. l. sciendũ, ẽt in hoc aliter dicat, qñ cõcurrit signũ notarij cũ alijs solẽnitatibꝰ,
21 & forte eius authoritas ꝑualeret. Et † debet notarius rogari ab his, à quorum consensu actus pendet, & si dependeret à volũtate vnius, sufficit, ꝙ sit rogatus ab illo, vt ĩ effectu ꝯcludũt hic do. Ant. & do. Abb. & Imo. ĵ. c. ꝓxi. post Io. And. in Spe. eo. ti. §. postquã. ver. sed nunq d ĩ ꝯficiẽdo. & idẽ Bal. in rub. C. eo. & Io. An. in regula, semel malus. in Mercurialibꝰ, & Bal. ĩ d. auth. rogati. circa prĩ. & Pau. de Cast. in d. §. in testamẽtis. & gl. in d. §. nos aũt. & per

rit officiũ tabellionatus longo tꝑe, non sufficit ad probandum, quod instrumẽta per eum facta valeant, nisi de potestate sibi cõcessa à superiore appareat. Idem tenet Imo. in l. ad testamentum. §. 1 ff. de testa. Idẽ tenet Specu. & Ioannes And. in ti. de proba. in §. probare. versic. illud Host. in Summa in ti. isto in 2. col. Cyn. in l. comparationes. C. de fide instrument. Anton. de Butr. in c. consultatio. de iure pat in 14. colum. in versi. venio ad secundum. Et ita tene, quia communis opinio est.

* §. sicut. *Adde Alexand. ibi, & Barto. in l. qui tabulas. ff. de furt. per tex. ibi, vbi tenet quod instrumẽtum in tabula lignea vel cerea scriptum valet.*

& per Imo.in cle.1.circa prin.& Ang.in l.fi.in fi.ff. ꝓ de relicto. De quibus aũt actis possit notarius rogari, vide solenniter Io.An.in d. ver. sed nunqd, quẽ sufficienter refert do. Ab.hic,& satis memini in c.series.š.ti.2. Et de quibus sensibus corporis possit esse rogatus,dixi in cap. cum cām.eo.ti. Et de pœna notarij recusantis sine cā ꝯficere instrm̄,vide do.Car.in d.c. dudum. cum concor. quas dedi in c.qm̄ ꝯ.in 2.no.š.de proba. Et dicit hic Inno.ꝙ est necesse,ꝙ notarius roger publice,qa publicũ ẽ eius officium,alias est suspicio ꝯ eius instrm̄, arg.c.1.j. vt eccle.bñfic. Et istud bñ no.& intellige,f'm Host.& alios,nisi aliud suadeat cā iusti metus,arg.c.fi.j.de app.& facit vltra eos.c.fi.de hære.in 6. Qñ aũt dicatur fieri nõ publice,nõ reperio tactũ,sed dixit do.Car.ĩ cle.1.ver.notarij.in 2.notabili,de hære.ꝙ secretũ dr̄ id,qđ ꝓbari nõ põt,& dicit esse tex.sing.ibi,& dicit B.Tho.2.2. q.67.artic.1.in fi.ꝙ nõ dr̄ oĩno secretũ, qđ per sufficiẽtes testes ꝓbari põt,de quo ẽt per Bal.in ti.de pace Cõstant,ĩ ver.

22 in nomine Christi. Tangunt † præterea do. Ant.& do. Abb. hic, qñ notarius possit rogari, vel instrumentum conficere de pertinentibus aliquo modo ad seipsum.Et inter alia dicunt, valere instrumentum, q̃tum ad hoc, vt ex ipso notarius obligetur, vt per Bar.in l. seruus cõmunis.ff.de stip.ser.cum quo concor.Bal.in auth.ꝯ,qui propriã C. de non nume.pecu.& Bar. & Bal.in l.si consul.ff.de adopt.& Bal.in l.iudices.C. de fide instr. & Bar. in l.pupillus.p illũ tex.ff.de autho.tuto.& in l.filiusfamilias.§.sequẽs qõ.ff.de falsis, & ĩ l.impuberẽ.§.fi.* eo.titu.& tetigi in l. quanquã.C.de his, qui sibi ascrib.in test.& in l.fistulas.§.1.ff.de ꝯtrah.emp.& Bal. j.c.ꝓxi.Sed nõ valet instrm̄ ad vtilitatem suam,secundum prędictos hic,& Ang.in repe.l.sciẽdũ.ff.de ver.obl. Vñ dicunt Bar.& Pau.de Cast.in l.seruus. ff.de testa. ꝙ licet possit conficere instrumentum mandati,qñ ꝯstituit pro se procuratorem, non tñ instrm̄ probabit,quo ad cautionẽ de rato. Facit c.per vestras.j.de iure pat.cum concor. An aũt de commissione sibi facta possit esse rogatus,vide Host.& alios in d.ca.qm̄ ꝯ.& ibi dixi in 1.q. Et de procuratore meo, qui produxit instrumentum à seipso me rogante confectum ante cām motam,vide late Ioã.An.in regula,eũ qui.de reg.iur.in 6.& do.Ant.& Imo.in c. ex literis.š.de transac. Et de notario conficiente instrumentũ pro patre suo, vide Bar.in l.si pr̄.ff.de falsis.cum ꝯcor.quas dedi in cap. super eo.in fi š.ti. 2. Et de patre pro filio vide Bar.ibidẽ,& Sali.in l.quæ de testam.in fi. C.de ijs, qui sibi ascrib.& Ang.in l.quod adhibitis.C.eo Et de marito pro vxore vide Bar. ꝙ potest in l.vxori.* per illum tex.ff.de falsis.& in simili Bal.in l.instrumentum.in fi.C.de ꝓba. & per Bar. in consi. filiusfamilias, notarius,& presbyter. Item tangit hic Inno.an instrumentũ noceat tertio in eius cõfectione non intromisso? de quo dic vt per eum & alios,& per Bal.in rub.C.de fide instru.in l.desideriũ. C.depositi.& in auth.si quis in aliquo.C.de eden. Et dr̄, ꝙ ꝓdest tertio,per d.l.desideriũ.quæ est singul. Sed non nocet,quantũ ad ꝓbationẽ facti non rogãtiũ, sed bene ad probationem facti rogantiũ. Et an scriptura priuata noceat tertio, dicetur j.cap. proxi. Cæterum si propter dictas solẽnitates dubitaretur,& merito, vtrũ si in vno volumine instrorum,seu protocollorũ, sint omnes solennitates appositæ in prin. videãtur repetitæ in alijs instrumentis eas non habentibus, vide Bar. solenniter in d.§.si initiũ.ꝯcludẽtẽ,ꝙ sic,per illũ tex.nisi aliquæ chartæ essent vacuæ in medio, vel in certis casibus de qbus per eũ,& aliquid per Bal.in rubrica.ff.sol.ma.vbi etiam dicit,ꝙ si sunt duo volumina rogituũ notarij,& sermo præcedentis voluminis cõtinuetur alteri, censer vnum volumen,& ꝑpositio indictionis,& anni eadẽ, vt ibi per eũ,de hoc ẽt ꝑ Bal.& Ang.in l.patris, & filij.ff. de vulg. & pup. vbi dicunt idẽ in testibus descriptis in ꝑcedenti testõ,qa intelliguntur repetiti in sequenti. Ex quo infertur,ꝙ testes,qui debent esse rogati in testamentis, sufficit ꝙ sint descripti,& rogati in ꝑcedẽti testõ,vt intelligãtur repetiti,& rogati in sequẽti, ĩ quo nõ erãt descripti. qđ est sing.f'm Imo.in d.l.patris. Et ista locum habẽt in subscriptione,& signo notarii, f'm Bal. & Salic. in l.eo, qđ a multis.C.si cer.pe.& Ang.in l.Lucius ff. đ testa.mili.& Bal.in rub.C.de fide instru. ver. hic incidit qõ. vbi plus sing.dixit,ꝙ solennitates appositæ in principio instri,vel libri, referuntur ad oĩa, quæ sunt scripta etiam in margine.Et hoc ẽt no.Bal.in l. Labeo.§.1.ff.de pac.& in ꝯsi.suo inci.In libro sententiarũ.Sed tñ in hoc cõtrariũ tenent Io.An.latissime in addi.Spe. eo.ti.§. ostenso. in additione, Dixit Rolandinus,& Bal.Ang. & Paul.de Cast.in l.si vnus.C.de testa.& Pau de Cast.ꝯsi.26. incip. In Christi,&c.dubiũ facit,cõcludentes, scripta in margine non valere,si notarius non declarauit diẽ, qua illa addita fuerũt. Et põt rñderi ad ꝑdicta,ꝙ loquunt in scripturis habentibus ordinatã ꝯsequentiã,& de hoc etiã ꝑ Bal.in l.nostrã.in 1.& 2.col.C.de testa. & in l.ea, quæ.C. cõmina. vel episto.& Ang cõl 224.inc. Titius vt hæres, & Bar.in l.in fraudẽ.§.sicut.ff.de testa.mili. & in l.imperator.in fi.ff.de sta.homi. Et ꝑdictis adde Bal. in l.circa. C.loca.vbi dicit per illũ tex.ꝙ prædicta ꝓcedũt, quo ad gnales formas,puta anni,& ꝯsulis,secus ĩ his, q̃ variant ad voluntatem ꝯhentiũ, vt sunt renũciationes, & aliæ clausulæ, quia nõ censent repetitæ in aliis instrumẽtis, f'm eũ,quẽ intellige, nisi in sequẽti instro esset apposita dictio, & c.qa tunc extendetur f'm clausulas positas in ꝑcedenti simili ꝯtu,f'm Bal.in l. Gallus.§. idem credẽdum.ff.de liber.& posth. In gl.fi.ibi,lege gesta. Qñ sit adhibenda fides exẽplo instrumẽti,dic vt hic per Scribentes,& per eosdẽ in c.fi.j.eo.vbi dicetur relatis quinque limitationibus,quas ad istũ tex.colligit hic Imo. Et tene menti singulariter istã gl.in fi.ꝙ commissio, per quã quis refertur ad literas, de quibus nõ apparet, est nulla. Simile in rñsione,quæ fit positionibus,f'm Bal.in l.2.C. de erro.aduo. Qđ idẽ in sñia, f'm Bal.in c.cum cã.circa mediũ,j.de re iud. Idem in priuilegio,vt per do.Abb.in c.ex parte.in vltimo no.j.de priui.& in c.inter dilectos. infra eo.vbi dicetur in ver.& iuxta hoc subdit.

* §. fina. *Adde ibidẽ ad hoc post Bar. Alex. in §. sequens. alleg. in tex. & in l. non putauit.§.si quis. de cõtratab.& in l. sciẽdum. in tex. alleg. post Ange. & Ludo.*

* Vxori. *Adde ibidem Alexan. & Ange. in l. si pater.eo.ti.in fi.*

SUMMARIUM.

1 *Instrumentum priuatum corruit,si testes in eo descripti sunt mortui,nisi habeat sigillum authenticum.*
2 *Scriptura priuata vt probet,quæ & quot requirantur.*
3 *Testes an sint scripti in instrumento manu propria, an manu alterius,non refert.*
4 *Testes subscripti in instrumento,an semper debeant esse masculi.*
5 *Scriptura facta à tertia persona partibus mandantibus, non tamen subscribentibus,an probet.*
6 *Comparatio literarum sola quando sufficiat. nu.7.*
8 *Scriptura liberatoria non solennizata quando probet. nu.9.*
10 *Scriptura vetus non solennizata an probet.*
11 *Scriptura mercatoris vel campsoris,an probet.*
12 *Confessio nullo modo nocet tertio in certo casu.*
13 *Scriptura non solennizata an valeat pacto solenni partium.*
14 *Scriptura priuata quando probet semiplene.*
15 *Scriptura nuda, & priuata,an aliqualem fidem faciat.nu.16.*
17 *Epistolæ seu literæ missiuę, quando,aut qualiter probent. Vide numero 18.19.*
20 *Acceptans literas debiti an videatur fateri debitum.*
21 *Liber rationum regulariter pro scribente an faciat fidem. Fallit nu.22.23.24.25.26.27.*
28 *Liber rationum,an & qualiter probet contra scribentem,& concludit,ꝙ contra scribentem probat. Quæ conclusio restringitur sex fallentijs,vt hic per ordinem videre licet, nu.29.30. & 31.*
32 *Liber rationum pro tertio contra tertium non probat, non enim iure cautũ reperitur. Hæc autem conclusio fallit, vt hic nu.33.*
34 *Sigillare quis potest sigillo alieno,si proprium non habet,& numero 35.& 36.*
37 *Consuetudo, quod prælati & principes concedant sigillum suum alijs,valet.*

CAPI-

CAPITVLVM II.

1 SCripta. Corruit † instrũm, si testes de scripti decesserint, nisi adsit sigillum autheticum. H.D. ibi publicũ. No. quod scriptura publica semper dicitur authentica, sed nõ econtra, quia scriptura priuata cũ testium subscriptione fidẽ non faciet mortuis testibus,* nisi notata sit per manum publicã, qa tũc non dr̃ authẽtica. Et versantur dicta doctorũ hic circa mãm scripturæ priuatæ, & epistolæ, & libri rõnũ, & sigilli, & q̃to breuius possibile sit, restringe substantiã doctorũ suorũ p ꝯclusionẽ. Prima
2 ꝯclusio. Ad † hoc, vt scriptura priuata ꝓbet,* requirit, ꝙ habeat subscriptionẽ partiũ, & triũ testiũ, quorũ voce, vł literatũ ꝯparatiõe coadiuuet, vt l. vna litera sit similis alij eo, ꝙ videat scripta ab eodẽ, l. scripturas. C. q po. ĩ pig. & tex. hic, vel ꝙ habeat subscriptionẽ triũ testiũ, & iuuet simul ex eorũ ƌpositione, & lr̃arũ cõparatione, p auth. & si ꝯtus, C. de fide instr. Et in hoc secũdo casu, si deficit dicta depositio & ꝯparatio, scriptura ñ ꝓbat ẽt semiplene, sed aliqualiter. Si verò ꝯcurrat alterũ ex ipsis, ꝓbat semiplene, vt in § si quis igit. in Auth de fide inst. & in dicta auth. & si ꝯtus. & est gl. in l. in bonæ fidei. C. de rebus credit. Ista breuis ꝯclusio colligit ex distinctione, q̃ ponit Bar. in l. nuda rõ, in 1. col. ff. de dona. & in le. admonendi.*. ff. de iureiur. & in dicta auth. & si ꝯtus. De cuius dictis faciunt multa verba do. Ant. do. Car. do. Ab & Imo hic & Imo. & Ro. in dicta l. nuda. & Roma. in dicta. l. ad monendi. Ex quorũ dictis & aliorum pro simplici informatione nota circa ista verba nouem declarationes, de-
3 mum undecim limitationes. ¶ Prima declaratio. Nõ † refert, an testes sint subscripti ꝓpria manu, vel ab alio inscripti, dũmõ viua voce coadiuuet, fm Bart. in dicta l. scripturas. & Bal. ĩ auth. si qs vult. ibi posita, & facit tex. hic in verbo, inscripti. & in § si qs igit. in auth. de fide inst. vbi ꝓbat idẽ esse, si nõ sunt inscripti, dũmõ coadiuuent uiua voce, lʒ aliud senserit Bal ĩ auth. & si ꝯtus. C. eo. ti. in antepe. col. vers. viso, &c. Secunda declaratio. Testes.
4 † subscripti debent esse masculi, alias nõ ꝓbãt eorũ subscriptiones, fm Bal. in d. l. scripturas. p illũ tex. in verbo, triũ virorũ. Facit, qđ in simili no. Bar. in l. 1. ff. de legibus. Sed ꝯtrium tenui in c. qm̃ in 3. fal. s̃. de testi. & vltra ibi dicta in ꝯtrũ facit, qđ no. Bal. in c. licet. el. 1. s̃. de test. vbi sup illo tex. in verbo, triũ virorũ. dicit, ꝙ masculinũ ꝯcipit fœmininũ, qa mulier poterit eẽ testis, pl. j. ff. de ver. sig. licèt secus dicat in statutis. Tertia declaratio. Vbi testes nõ deponunt de tenore ꝯtus, sed solũ, ꝙ viderũt scripturã cõfici, non debẽt eẽ tres, vt in ꝯclusione, sed si deponũt de tenore ꝯtus, vel scripturæ, duo sufficient, qa in ore duorũ, &c. & facit l. vbi numerus. ff. de testi. Ita declarat Bar. in d. auth. & si ꝯtus. & do. Car. & do. Ab. hic. Quarta declarõ. Etiam si vnus ex testibus subscriptis eẽt tabel-

* Testibus. *Adde Soc. consi. 33. inci. prosequendo ordinem. versicu. secunda conclusio cir. fi. par. 1. &* consilio 31. incip. antiquam ad quæstionem. vers. non obstat tertium argumentũ. & ver. non obstat quintũ argumẽtum. par. ea. Et an & quando scriptura prima ꝑualeat publico instrumẽto, vi. eun. Socin. consi. 274 inc. in causa dominæ Lysæ vers. circa tertium, cũ ver. seq. in 2. par. sed nunquid scripturæ inualidæ et* non probanti possit validitas et vis probatiõis tribui, vi. eund. Soc cõsi. 275. incipiẽ. Viso publico instrumẽto, versic secundo præmittendum in fi. par. ea. Et adde quod scriptura priuata quando probat, potest appellari publica scriptura, cũ generaliter oĩs scriptura dicatur publica, cui de iure vel spãli consuetudine creditur, vt p eũ. Soci. consi. 63 incip. in ꝑsenti consultatione versi. sed tunc succedit. cir. fi. cũ vers. seq. par. 1.*

* Probet. *Adde circa requisita in scriptura priuata vt probet Socin. consi. 25. ad fi. par. 2. & consi. 113. inci. prosequendo ordinem. vers. & an ex eadem scriptura par. 1.*

* l. admonendi. *Adde col. 7. et ibi vide Alex. et eũ. A ex consi. 25. incip. Viso instrumento cotractus.*

lio, nõ pp hoc plus operat, q̃ alius simplex testis, qa ñ scribit vt tabellio, fm Bal. hic, & in d. l. scripturas. vbi reprehendit notarios imperitos abutentes officio suo, vt ibi p ipsũ, ꝓ quo facit ꝙ notat Ro ꝯsilio. 105.* & dicet ĩ. 17. declaratione. Quinta declaratio. Concurrẽtibus ꝑdictis in scriptura priuata poterit p ipsam ꝓbari & ꝯuinci qs de vsuraria prauitate, fm Sali. in ꝯs. inci. In noĩe Saluatoris nr̃i. Sexta decla-
5 ratio. Scriptura † facta à tertia persona partibus sibi mãdãtibus, & nõ subscribẽtib⁹, nõ ꝓbat, lʒ testes sint scripti, vt late declarat solus Imo. hic ꝯtra gl. & pro ipso vide elegãter Rom. in d. l. ad monẽdi. vbi ꝓ hoc no. d. l. scripturas. requirentẽ ꝓ forma subscriptionẽ partiũ. Põt tñ saluari glo. hic, fm ipsũ ibi, & ꝯsi. 204. inci. Pro discutiẽda scriptura tertij, si sit scripta de partiũ volũtate, & hoc attestant testes in sua descriptione, qa dñt se subscripsisse de volũtate partiũ, & fuisse ꝑsentes, &c. vt latius p eos, & aliqd per Spe. de instru. edi. § nunc dicendũ. & Bal. in rub. C. eo. ti. & in l. in bonæ fidei. C. de reb. cre. & in l. instrumenta. C. de ꝓbat. & in l. inter chartulas. C. de conuen. fisci debitor. lib. 10. Et subdit Ro. in d. l. admonendi. ꝙ si scriptura nullam hẽt partiũ, nec testiũ subscriptionem, siue à mercatore, siue ab alio sit confecta, nullã probatio nem inducit,* qa fides data mercatori est in rõnibus l. brorũ suorum, vnde nõ extenditur ad alia negotia, in quibus nõ põt facere ipse, qđ agit vt mercator, & alle. Io. An. in d. §. nũc dicendũ. Et ita ẽt ꝯsuluit ipse solẽniter con si. 205. Septima declaratio, Quamuis
6 Bar. vbi s̃. & quasi oẽs hic, dicãt ꝙ vbi est subscriptio partiũ, & testiũ, sola cõ paratio literarum sufficit, tñ Imo. hic tenet ꝯtrium, qa paria sunt, scripturã esse scriptã manu partiũ, & subscriptã à testibus, vel scriptã esse manu tertij, & subscriptã à partibus, & à testibus, p l. scripturas. & no. Io. And. in ad dit. Spe. in d. § nũc dicendũ. in additione magna, in tertio supplemento Sed ꝯparatio * nõ facit plenã fidẽ quando est scripta manu partiũ, & subscripta à testibus, vt in §. sed & si qs. in Auth. eo. ti. Ergo nec qñ est scripta a partib⁹ & à testibus. Et istã impugnationẽ facit ẽt Imo. ĩ d. l. nuda. & vr̃ clara, cum de necessitate requirat semp testiũ coadiuuatio, vt ꝓbat hic, & in l. scripturas. Imo illa sola sufficiat, vt dicet ĩ 7. limitatione, & de hoc ẽt per Bal. in au thẽ. sed nouo iure. vers. & pro pleniori. C. si cer. pe. Octaua declaratio. Paria sunt, aliqu ẽ subscribere se scripturæ priuatæ, vel ꝙ scribat eã manu ꝓpria, & dicat eã esse de manu sua. Ita elegãter dicit Rom. in d. l. admonẽdi. in 19. col. p tex. ĩ l.
7 cũ antiqtas. §. fi. C. de testa. Et † ibi hoc ẽt notat Bal. & expressius Pau. de Cast. & idẽ tenet do. Ant. hic, & Bal. in prin. ff in vltima col. Et econtra scriptura scripta p alliũ, & subscripta p Titiũ, hr̃ ac si eẽt in totum scripta p Titiũ, vt p Bar. in l. emptor. §. Lucius, p illũ tex. cũ glo. in verbo, habebat. ff. de pact. & dixi in c. qm̃ ꝯ s̃. de proba. Caue tñ, qa licet instrũm sit scriptũ manu tabelliõis, tñ requirit subscriptio sua, fm Pau in d. §. fi. qa ita requirit p solennitate, vt dixi s̃. c. ꝓxi. Bñ facit l. 2. C. de cõuenĩe. fisci debitor. lib. 10. quã in ꝓposito allegat Bal. in l. 2. C. qñ fiscus, vel priuat. Nona declaratio. Qđ dictum est de partiũ subscriptione, intelligit in mã ꝯcernẽte ꝑiudiciũ vtriusque partis, sed si vnius partis tm̃, tũc sufficeret illi⁹ subscriptio, fm Imo. hic. Addunt, qđ in simili dictũ fuit

num. 3. vol. 2. vbi plene de fide scripturæ priuatæ, & Soci. consilio 63. incipi. in præsenti consultatione, ver. præterea clare. par. 1.

* 105. *Adde ꝙ in consi. isto nihil de hac materia, sed in consi. 104. incip. pro discutiẽda veritate, & cõsilio 205. inc. ĩ pũcto proposito in quibus ample tractat istam materiam priuatæ scripturæ.*

* Inducit. *Adde Rom. in cõsi. 204. s̃ in tex. allegato. et in l. nuda ratio. versic. septimo in quantum. ff de donat. & in l. admonendi. ff. de iureiu. nu. 55. cum seq.*

* Comparatio. *Adde Paul. de Cast. consi. 328. Alexã. consi. 58. num. 1. volu. 7. & consi. 210. nu. 2. eo. vol. consi. 87. nu. 7. & consi. 58. num. 1. eo. vol. & consi. 114 num. 3. & consi. 184 sub num. 6. eo. vol.*

supra c.

supra c.proxi.de rogatione. Modo sunt aliqui casus,in quibus oĩno ꝓcedunt oĩa,q̃ sunt dicta in ꝯclusione,sed
8 imo illis nõ ꝯcurrentibus scriptura ꝓbat, & † iõ limita Primo, nisi scriptura liberatoria creditoris reperiatur penes debitorẽ,qa quãuis nõ solennizata,vt s̃.ꝓbat,ẜm Sali.in d.l.admonẽdi.& dicit esse gl.sing. in l.inter chartulas.C.de ꝯuen.fisci debitor.lib. 10. vbi ẽt vide Bar.bñ facit tex.ĩ l.tale pactũ.ĩ prin.ff.de pac. Sed hoc nõ ẽ simpliciter verum,ẜm Ro.in d.l.admonẽdi, sed dẽt intelligi,qñ debitor ꝓbat,ꝙ creditor sibi tradidit illã scripturã liberatoriã,ꝑ ea q̃ no.Bar.in l.Labeo.ff.de pac.& facit qđ no.do.Ant.in c.eccl'a.el 2.s̃.vt lite pen.& Io. An.in Spe.de instr.edi.§ postquã.ver.instr̃m , vbi plene habes, qñ ꝓbeẽ cancellatio debiti ex eo,ꝙ pe nes debitorẽ reperiẽ restitutũ fuisse instrumentũ debiti. * Scđo limita , nisi
† sit scriptura deputata ad locũ publicũ,qa talis plene ꝓbat,ẜm dom.Ant. hic,quẽ declara, dũmodo ꝯcurrãt ea, de quibus per Inno.in c.1.s̃.de proc.& Io.An.in d.§.nũc dicendũ.in additione magna, & Bal. in l.exẽplo.in 1.col.C.de ꝓba.cũ alijs allegationib.quas dedi in c.cũ cãm.s̃.de proba.& dicẽ in c.ad audientiã.
10 j̃.de præscr.vbi est locus ꝓprius ad hoc. Tertio † limita in scriptura veteri,qa facit p̃sumptionẽ, vel semiplenã probationem,ẜm Spec.in tit.de instr.edi.§.nunc dicendum.ver.rl'r.Allegat l.instra,& l.rõnes.& l.exemplo.C. de proba & l.3.C.de reb.creditis, & c.sanè.el 1.24.q.1.& sequitur ibi Io.An.& do.An.hic , & facit l.si arbiter,cũ mã,ff.de proba.& qđ no.do.Ant.& do. Abb.ĩ c.cũ causam.s̃.de ꝓba.& qđ habuimus in c.veniens.el 1.s̃. de testi.vbi in factis antiquis ꝓbatio imperfecta,nõ est sempꝑ
11 imperfecta,vt fama,&c. Quarto † limita in scriptura mercatoris , * vel cãpsoris, quæ cõtinet data & accepta,tãꝑ se,q̃ ꝯtra se , qa cũ alijs adminiculis semiplene ꝓbabit , ẜm Bal.in l.rõnes. circa med.C.de ꝓba.& clarius ꝑ eũdẽ in l.ĩ bonẽfidei.ĩ 4.col. C. de reb. cred. de quo per eundem in l.instra.C. de ꝓba.& ꝑ Bar. in l.q̃dam.§. nũmularios. ff.de eden.& in locis primo allegatis, & dicẽ j̃.tangendo de libris rationũ. Quinto limita,nisi is,ꝯ quem producitur scriptura priuata nõ solẽnizata,ꝯfiteretur eã scriptã esse manu sua, quia tunc ꝓbat,ẜm Bar.& alios in locis allegatis in conclusione ꝑ l. Publia.ff.depositi. & l.cũ de indebito. ff.de ꝓba.Et sic intellige gl.hic,vt ꝑ Bal.in l.fi.C.si cer.pet.dũ declarat l.cum tabernã.§.idem quæsiit.ff.de pig. Et hoc intellige,nisi ꝯ dictam scripturã ꝓduceretur solẽne in-
12 strumentum,per d.l.scripturas.Itẽ intellige,ꝙ † dicta ꝯfessio nocet ꝯfitenti,nõ aũt tertio, vt no.gl. magna ĩ fi. in d.l.scripturas.& ibi Bar. Et idẽ Bar. in l.repetita.ff. de fide instr.per l.si superatus.ff. de pig. alias facile daretur modus fraudi fingẽdę scripturæ alteri p̃iudicialis,vt hic per do.Ab.Facit,qđ in simili no. Spe.in ti.de cõfessis.§. nunc videndũ.ver.sed nunq d.& do. Anto.in c.Quintauallis.j̃.de iureiur.de patre ꝯfitente tm̃ debitũ,ꝙ exhausta remanet oĩs spes filij, vt nõ teneat ꝯfessio nisi aliud suadeat ꝑsonæ qualitas.Itẽ intellige hãc fallentiã, dum modo ꝯfiteatur expresse,secus,si tacite tacẽdo,ẜm Bal. s̃.c.ꝓximo,in pe.col.quia silere est signũ mutũ, id est,sine voce,vt per ipsum,pro quo facit doctrina Bar.in l.q̃ dotis.ff.sol.mat.& Inn.in c.in Genesi s̃.de elec.cũ similibus,quãuis in ꝓposito aliud dixerit Inn.s̃.c. ꝓxi. cuius opinio posset esse vera,qñ quis non taceret simpliciter sed acceptaret scripturã,per id qđ habeẽ in cle. .de procur.& dicetur infra , de epistola , quæ acceptatur. Fallit
13 †Sexto,nisi partiũ conuentione solenni promissum esset stare scripturæ priuatæ carenti dictis solennitatibus, qa tale pactũ valet,ẜm do.Ant.hic:alleg.Bar.post Dyn. in l.fi.ff. de præto. stipul. & Bar.in l. Theopompus. ff.de dote p̃leg.& idẽ do. Ant.in c.finẽ.in vltima charta.s̃.de dolo & ꝯtuma.& ibi Pet.de Anch. in eo.ti. & in cle.1.in

* Instr̃m debiti . *Adde Roma. consilio 446.inci. 9 primus propositæ. num.13.*

* Mercatoris. *Adde Rom.consi. 290 inc.ĩ casu.ante nu.7.cõs. 292. inci.pro habenda substantia. nu. 3. & consilio 373. inci.in casu proposito.num.6.*

15.notabili,de foro ꝯpe.Simile dicemus de exẽplo , qđ probat ex pacto partiũ, ẜm Bar.in authẽ. si q̃s in aliquo circa prin.C.de edẽdo.& in l.in fraudẽ.§.neq;.ff.de iure fisci.cũ ꝯcor.Sic ẽt valet pactum,ꝙ stetur dicto alicuius testis ẽt nõ iurati,vt per Bar.in l.Lucius. in fi.ff. de fideiusso.& ꝑ Bal.in l.bonæfidei.in pe.col.C. de reb.cre. Sicut ẽt cõsuetudo validat probationẽ inualidã,j̃.eo.c.cũ dilectus.Vñ sic & pactũ,iuxta gl.in rub. C. de decre. decurio.cũ si. Et istud nõ est remittere dolũ futurũ , ꝯ l.si vnus.§.illud.ff.de pact.quia nõ ẽ dolus certus,sed p̃sumptus,quẽ remittere nõ est illicitũ,vt ꝑ do. Ant. in c.fraternitatis.in 7.charta , s̃.de testi.& Bal.in l. cũ antea.ĩ 2. col.C.de arbi. Et ꝑ hac dñia doli facit gl.in l.vbi exigiẽ.in ver.ꝓximã.ff.de eden. Cõtrariũ tñ * dixit Inn.in c. cum P.j̃.eo.quẽ sequiẽ Bal.ibi, & in l.Imperator.ff.de statu.homi.& in l.de q̃bus. ff.de legibus Ang & Pau. de Cast in l. pactũ inter hæredẽ.ff.de pactis. & Ro. in d.ꝯs.205.& in d.l.nuda. & in d.l.admonẽdi.& in rubrica.ff.de arbi. in 10. col.quasi ĩuitet hoc pactũ ad delĩquẽdũ,ergo nullũ,c.fi.cũ similib.s̃. de pactis.Cui rõni rñsum est s̃.Et pro Inno. facere vr̃,quia facultas paciscẽdi non extẽditur ad ea,q̃ sunt iuris publici,l.ius publicũ.ff.de pac.& c.si diligẽti.s̃.đ foro ꝯpe.Et solẽnitas scripturę est ad vtilitatẽ publicã,l.fi.circa princ.C.si cer. pe p̃sertim cũ sit data certa solennitas ꝑ forma,d.l.scripturas.Vñ illi non vr̃ posse renũciari, vt ꝑ Bar.in d.l.ius publicũ . Quibus nõ obstantibus facilius sustineret prima pars, per p̃dicta, qa ñ vr̃ esse minus ꝯsentire, vt stetur dicto vnius,q̃ nudæ scripturæ, & tñ illud p̃r pactũ.Ergo,&c. Quod aũt sit data forma,& ꝙ illi renũciari nõ posset, nõ videtur semꝑ verũ, quia etiã dicto testis datur forma,vt iuret,l. iusiurãdi.C.de testi.& tñ illi põt renũciari,c.Titius.s̃. de testi.no gl.in c.tertio loco.s̃.de proba.& in l.1.ff.de ferijs.Sic ẽt est data forma à lege,vt ille, cuius industria est electa,non subdelegetur,c.fi.s̃.de offi.dele.& tñ renunciari põt,vt ibi per do. Abb.in §.is autẽ. Sic ẽt in c.nõnulli.s̃.de resc.datur forma de dictis,& tamẽ illi põt renũciari,ẜm Bar.ibi, & p̃sertim istud suaderi põt in ꝓposito,cũ videamus cessante subscriptiõe ipsam scripturã ꝓbare,si pars eã fateẽ,vt in p̃cedenti fallẽtiã. Ergo tm̃ operabitur expressus ꝯsensus nõ curãs subscriptionẽ,q̃tum confessio. Ex quibus hr̃ vtilis practica in hac mã,vt volentes aliq̃d publice facere p̃mittãt dictũ pactũ, ꝑ qđ solẽniter dicãt se ratũ habituros , qcq̃d ĩ tali scriptura ꝯtinebitur ĩ eorũ manu, & tũc si negabitur sola ꝯparatio sufficiet, postq̃ subscriptiõi renũciatũ docebitur,& hoc mõ multa sustinebũtur,qa multi vellent publice pacisci, sed non publice negotium gerere.
14 Septimo † limita, vt est dictũ in ipsa ꝯclõne, quo ad semiplenã ꝓbationẽ,qa illã facit talis scriptura,qñ habet vel cõparationem solam,vel coadiuuationẽ testium* solam,vt per Bar.in dictis locis, cõtra quẽ instat hic Imo. late in duobus locis,& Imo. & Ro.in d.l.nuda.dicẽtes, ꝙ imo testes faciunt eã plene ꝓbare , qñ dñt se fuisse p̃sentes,qñ ille scripsit,& vidisse illũ scribere,considerato ꝙ reddunt causam dicti sui ꝑ sensum propriũ , & deputatũ actui,de quo quæritur,vt per Inn.in c. cum causam.supra de testi. Et videtur casus ĩ ꝓposito in §.sed & si quis.ĩ Authẽ.de instr.cau.ẜm eos . Et ista verba habent magnã vim,quia volunt comparationem semiplene probare , de quo

* Contrariũ tñ. *Adde pro ista opinione Rom.in cõsilio 204.inc.pro discutienda veritate.nu.4.in l.nuda ratio colu.3. post nume. 10. de donat. in l.admonendi.num.56.de iureiur. Ias. in l. iusiurãdum quod ex conuentione.in prin. num. 2.ff.de iureiu Bal.in l.de quibus. colum. 2. versi.item per pactum nõ põt dari authoritas. Alex. in consi.113. Viso post num.6.versi. preterea secundũ Bal. lib.4. Ias.in d.l. admonendi.in repe. numero 98. Auct. in c.si diligenti, nume.9.de foro compe.*

* Testiũ . *Adde Soc.in consi.273. incip. in presenti cõsultatione.versi. primo in exigẽda par. 1. vbi quod scriptura priuata subscripta manu trium testium.facta recognitione à dictis testib.plene ꝓbat, & late Ro. in consi.citatis.s̃. in pręced. apostil.*

quo in ſequenti fallētia. Item ꝙ vox teſtium coadiuuet
15 plene ſcripturam. Octauo † limita, quo ad aliqualē præſumptionē, quia illā operať nuda ſcriptura priuata, ſm Bar. in dictis locis. & Imo. & do. Abb. hic, ꝑꝑ p̄ſumptionē, quæ eſt, ꝙ qs nō faciat de facili vnā falſam ſcripturā. Similr̄ dicit Bal. in rub. C. eo. in antepe. col. ꝙ ſcribēs p̄t eſſe ita bonæ opinionis, ꝙ ſcriptura priuata facit aliqđ adminiculū, qđ tn̄ nō eſt ſpēs ꝓbationis, l. inſr̄a. C. de ꝓba. ſm ipſum. Et ſubdit hic do. Ab ꝙ licet iſte tex. dicat, Nullius firmitatis, tn̄ poteſt ſolenniter limitari, niſi iuuetur ſaltē cōparatione, * quia faciet ſemiplenā probationē, attento ꝙ Bar. in d. l. ſcripturas. locutus eſt fortius, q̃ in l. admonēdi. & do. Ant. hic, vbi voluerūt hoc, & male, ēt vbi nō eſt comparatio, & ſentit gl. in §. ſi tamen quiſquā. in auth. de inſtr. cau. Sed iſtorum opinio poſſet ꝓcedere, ſm ipſum, vbi eſt cōparatio, quo caſu ſequitur aliud ꝙ ſi vltra ꝯparationē haberetur vnus teſtis, qui viderit ſcribi ſcripturā, vł deferatur iuramentum parti, reſultabit vna plena probatio, qđ ipſe multū firmat, attēto ꝙ olim ſola comparatio ſufficiebat, dicta l. ꝯparationes. & etiā hodie ı̄. vnā librā auri, vt per gl. ī d. §. ſi quis igitur. Subdit ēt do. Ab. ꝙ Bar. & alij, qui dn̄t, ꝙ vbi eſt ſubſcriptio partiū, & teſtiū, ſufficit teſtium depoſitio, non bene loquuntur, quia ſi cum teſtibus requiriť cōparatio, vbi eſt ſola ſubſcriptio teſtium, ſm eos, pariformiter vbi eſt ſubſcriptio partis, qa ita poſſet eā cōtra facere pars ſubſcribens, ſicut ipſam ſcripturā, vnde non differunt iſti caſus, ſm eum. Sed dic, vt dixi in 7. fallentia, vtroque caſu videntur ſufficere teſtes coadiuuātes. Nono limita, niſi eſſet ſubſcripta manu duorum notariorū, dūmodo ſubſcriberent, in quātum notarij, ſecus ſi tanquā ſimplices amici, ſm Bal. in c. cum à nobis. ī fi.
16 s̄. de teſti. Qđ bene no. Decimo † limita, niſi tāta eſſet ſides teſtiū a deponentiū, vel vis cōparationis, ꝙ iudex alteri ſoli merito iudicaret eē credendū, qa tunc poſſet adhibere plenā fidē ſm Bar. in d. l. admonēdi, ꝑ tex. ī auth. de inſtr. cautela & fide. §. ſi vero. Sed, vt late oſtēdit hic Imo. ille tex. non ꝓbat, ſed dicit, ꝙ aliqn̄ comparatio tendit ad vnū, & teſtes dicunt ꝯrium, & ꝙ tūc magis eſt credendū viuæ voci, niſi ex circunſtantijs aliud iudici videretur. & ſic creditur teſtibus rłr, & illum tex. dicit hic do. Abb. ſing in hoc. Vltimo limita, niſi habeat ſigillū authenticū, per iſtū tex. qui ı̄. declarabiť. Reliqua dic, vt in locis p̄allegatis, quibus ēt adde Pet. de Anch. ꝯſ. 24. īcipi. Rationes inductæ ſuperius, vbi conſuluit, ꝙ d. l. ſcripturas. in eo, qđ vult non ꝓbari anteriorē hypothecā ꝑ ſcripturā priuatā aduerſus īſtr̄m publicū, habet locū, ētſi probetur per inſtrumentū publicū, ꝙ datus fuit prius procurator ad faciendā obligationē, & poſtea oſtēdatur ſcriptura priuata mādantis, quia quāuis videatur ceſſare fraudis p̄ſumptio, ex quo prius datus eſt ꝓcurator, quia tn̄ iſtud antecedēs p̄t eē ſine conſequēti, qđ eſt ꝯtingibile nō neceſſariū, nō ꝑꝑ hoc ꝓbatur ſcripturā prius ꝯfectā, vt per ipſum, cuius ꝯſilio ſubſcripſerūt Calderinus, & Frāciſcꝰ de Rāponibus. Adde ēt Bal. in l. fi. C. ſi cer. pe. vbi eſt bonꝰ tex. & ibi daclarat Bal. ꝙ ſcriptura priuata dēt continere cām, alias nunquā ꝓbat, ꝑ l. cū de indebito. ff. de ꝓba. & idē dicit Bal. in l. inſtrumēta. poſt prin. vbi vide q̄dā alia. C. de ꝓba. & vide Doc. ī locis p̄allegatis. Quibus nō obſtat, ſi diceret, ꝙ vbi nō eſt cā, p̄ſumiť donatio inter ſciētes l. Cāpanus. ff. de ope. liber. Per quā dicit Bal. in auth. ingreſſi. in 5. q. C. de ſa. ſan. eccl. ꝙ qui ſcit ꝓfeſſionē nō tenere, & dat bona, nō recuperat, qa vr̄ donare, qa rn̄det Bal. in d. l. fi. ꝙ tunc donatio p̄ſumitur, qn̄ interuenit ſtipulatio, & eſt ſpāle in ſtipulatione ꝑꝑ eius ſolennitatē, ſecus in pacto & ꝯfeſſiōe, l. iurisgentiū. §. ſed cū nulla. ff. đ pactis. & d. l. nuda. đ quo latiꝰ. ı̄. e. c. ſi cautio. Adde ēt Bal. in auth. ſed nouo iure. in pe. col. C. ſi cer. pe. vbi inter alia dicit, ꝙ ſcriptura priuata nō facit fidē ꝓ hærede mortuo ſcribēte, qa à principio nō valuit, ēt ſi ei ſuccedat fiſcus, vel eccleſia. Adde ēt Bal. ī rub. đ ꝯtro. inueſ. poſt prin. vbi dicit, ꝙ ſcripturæ priuatæ tēdētes ad idē, ētſi eēnt nullæ, nō faciūt plenā ꝓbationē. Et quibus caſibꝰ faciāt ſemiplenā, vide hic ꝑ do. Ant. egregie, & aliqd per eundē in c. fi. ı̄. de iureiu. Et de mā ponit ēt Bal. demonſtrās multiplex genus ſcripturarū, in l.
17 inſr̄a. C. de ꝓb. Tangunt † ēt hic Do-
b ctor. de epiſtolis b, ſeu literis miſſiuis, q̃tum ꝓbent, & ex dictis eorum hic & alibi, & Bar. Im. & Ro ī locis p̄allegatis vr̄ in effectu, ꝙ ſi ſcribens epiſtolā negat ſe ſcripſiſſe, & ſcriptura non habeat ſuū ſigillū eo mō, quo dr̄ ı̄. đ ſigillo, n̄ ꝓbat. Bn̄ verū eſt, ꝙ hic hēt locū cōparatio literarū, ſm Bar. ī dictis locis, qa diſpoſitio d. l. cōparationes. C. đ fi. inſtr. nō reperitur mutata, niſi ī apodiſſa, vt patet ex tex. ī §. ſi qs igiť. & §. ſed & ſi qs. in Auth. de inſt. cau. & fi. & ſeqtur Bal. ita dicens obſeruari de vniuerſali ꝯſuetudine, ī d. auth. ſed nouo iure. & dom. Ant. hic, & cōiter * Docto. in dictis locis, exceptis do. Car. & do. Abb. hic, ſm quos eadē ratio ꝯcurrit in epiſtola, ꝑꝑ quam eſt ſublatus vſus comparationis in apodiſſa, ſ. facilitas falſificādi, & eēt tolerabilis iſta opi. ſi verū eēt ex toto, ꝙ nō eſſet diuerſa rō. Sed Bar in d. l. nuda. & do. Anto. & Imo. hic dn̄t, ꝙ in alio differūt, qa ī ꝯfectiōe ſcripturæ, nimirū ſi ceſſat cōparatio, qa imputatur parti, quæ nō fecit eā fieri ſolēnē, cū adeſſet ꝯficiens. quæ ratio ceſſat in epiſtola miſſa abſēti. Et iſtud eſt diligēter mēti tenendū, ſm Imo. hic. Et ꝙ extra caſum apodiſſæ ſola cōparatio ēt hodie ſufficiat, vide Imo. in l. ſi ita ſcripſero. poſt Barto. ibi, ff. de cond. & demon. & eſt de mente gl. fi. ī c. cū venerabilis. ı̄. de religio. do. qa lex correctoria n̄ extēditur, niſi ex idētitate rōnis, qđ non eſt hic, cū n̄ poſſit imputari recipiēti epiſtolā, vt ē dictū: vbi āt poſſet imputari, forte, qa ſcribēs dat epiſtolā, n̄ differt à ſcriptura priuata, ſm Bar. & alios, & idē crederē, ſi ꝓbareť quē finxiſſe ſibi miſſā fuiſſe epiſtolā. Sed q de hac fraude diceret, haberet ꝓbare, l. dolū. C. đ dolo.

* Cōparatione. *Adde glo. in l. admonendi. alleg. in tex. Angel. in § ſi quis igitur. in Auth. de fide inſtru. Albe. in l. comparationes. allega. in tex. Bar. in l. ſi contractus. col. 2. C. đ fide inſtr. Alexā. conſi. 58. & 114. col. 1. lib. 7. Soc. cōſi. 4. col. 1. lib. 3.*

a Niſi tāta eēt fides teſtiū. *Credo, ꝙ opinio Bar. hic relata per Fe. ſit mala, & quod Barto. male dicat in hoc, dum dicit, quod eſt ī optione iudicis, vel dare fidem teſtibus, vel comparationi literarū, quando ipſa comparatio cōtra dicit dicto teſtiū, quia ſi ſoli comparationi non datur fides, quando ei teſtes non contradicūt, multo fortius qn̄ ei cōtradicūt. Tn̄ tu conſidera, qa Bar in loco p̄alleg. vult, quādo eſt tāta vis cōparationis, quod iſto caſu probet plenè quamuis comparatio de ſui natura nō ſolet plene probare, fallit, ſecundum Bar. vbi eſt magna p̄ſumptio. Adde quod verū eſt, quod tex. in §. ſi vero, allegatus ꝑ Bar. non probat intentionem Bar. ſed bene, ſi non videtur iudici credēdum eſſe teſtibus, poterit nō præſtare fidē eis, vt quia comparatio cōtra dicit teſtib. Et hæc nota pro ītellectu Barto. ſcias tamē, quod ipſemet Barto. in authen. contractus, in fi. đ fide inſtru. ſentit quod idē ſit in epiſtola, quod in apocha. Et ita tenet Ange. in d. l. comparationes. Et hoc etiā ſentit Iaco. de Bel. ī §. fi. ī Auth. de inſtru. cau. & fide. Et expreſſe do Abb. hic in 5. colum. in ver. nūc venio. Adde, ꝙ iſtis non obſtātib. uidetur uerior opi. Bar. in d. l. admonēdi, quam etiam tenet Ant. de Bu. & Ioan. de Imo. hic, & Io. de Imo. ī l. ſi ita ſubſcripſero. ff. de condi. ind. poſt Barto. ibi, & eſt ratio differētiæ inter epiſtolā & apochā, qa epiſtola mittitur abſenti, & non p̄t ille cui mittitur, ibi adhibere teſtes quādo ſcribitur, ꝑ quos poſſit probare. Præterea facilius ſtatur cōparationi. Et ita etiam tenet do. Alex. in d. l. admonendi. in 14. colum. Adde, quod Bal. in fi. C. de edic. diui Adr. tollen. in 13. col. et Sali. ibi in 5. col. videntur tenere contrarium.*

b De epiſtolis. *Adde tu, quid circa fidem epiſtolæ, ſeu literæ miſſiuæ, et dic, vt per Bar. in l. admonendi. ff. de iureiura. in 6. colū. in verſicu. de tertio genere, cuiꝰ dictis adde, in qtū dicit, ꝙ cōparatio plenam fidē facit ꝑ l. cōparationes. C. de fide inſtrum. quæ non eſt correcta, niſi in apochis. Adde, ꝙ idē tenent Moder. in d. l. admonendi. Et * Idem Bar. in l. nuda. ff. de don. Et iſta opinio Bar. videtur eſſe cōis.**

l robare

Et eo casu, quo dictum est epistolã ꝓ-
bare, * dic esse verũ ẽt in verbis enun-
tiatiuis, ſm Bar.in l. Publia.§.fi. ꝑ illũ
tex.ff.depoſ.& Bal.in rub.C. de conſt.
pec.licet aliud dicat in l.ñ epiſtolis.C.
18 de proba. Item † ꝓbabit ad vtilitatẽ
tertij eo modo, quo inſtr̃m, per l.deſi-
deriũ.C. depoſ. qđ tñ non eſt expedi-
tũ, tũ quia illa lex loquitur ĩ inſtr̃o, tũ
quia iſtud nõ audet affirmare Rota in
antiquis deciſione 373.incipi. Ego mi
ſi,*per l certũ.§.ſi quis abſente.ff.đ cõ-
feſ. quãuis pro prima opinione valde
facit gl.1.in ca.quoties.1.q.7. & qđ de
libro rationũ dicetur ĩ.ĩ 2. ꝯcluſione.
19 Itẽ † probatur per epiſtolã donatio,l.
ſi aliquid.C.de dona. Notat Io.An.in
Spe.de ceſſione actionis, § ꝯſequẽter.
in prin.licet alias donatio facta abſen
ti nemine recipiẽte non teneat, vt no.
gl.fi.& Bar.in l.illud.C.de ſac.ſan.ecc.
Itẽ operatur effectũ etiã poſt mortem
ſcribẽtis, ſm Cy.in l.gñaliter.C.de nõ
nu.pec.& refert do. Anto.in c.cũ dile
ctus.ĩ.de ſucceſ.ab ĩteſt. ſicut đ pacto
dr̃ in l.ſi pactũ.& l epiſtola,§.1.ff. ꝓba.
dũmodo ſit præſentata epiſtola ante
mortẽ, ſm Ro in d.l.nuda. & alleg. In
no.de quo exclamat in d. c. cũ dilect⁹.
ĩ.de ſuc.ab. inteſt. Et iſtud forte eſt ve
rũ per l.ſi ꝑ epiſtolã. ff.de acquir.hære.
lȝ do.Ant.in c.fi.ſ̃. de ꝯfeſ. alr̃ loquatᷣ
allegãdo Inn.inepte in d.c. cũ dilect⁹.
Et habẽt iſta locũ in literis credentiæ,
vt ſolẽniter declarat Bar. in l.Lucius.
ff.de fideiuſ.quẽ ſeqtur do.Ant.& do.
Ab.& Imo.in c.fraternitatis.ĩ. de cle.
nõ reſi.& tradit Bal.in l. fina.C. quod
cũ eo.& in rub.C.de ꝯſti.pec.ĩ 2.col.&
ĩ l.inſtitor.ff.đ ĩſtito. & ĩ l.ſi vero.§.cũ
qdã.ff.mãd. Et dr̃, ꝙ obligãt ſm effica
ciã verborũ intelligendo ſemꝑ diſcre
to modo Quæ oĩa intellige, dummodo epiſtola habeat
nomẽ mittẽtis, alias ẽtſi haberet ſigillũ, nõ ꝓbaret, niſi
eẽt errore omiſſum nomẽ, ſm Bal. poſt Cy. in ꝓœ.ff.in
9 col. Valeret tñ abſque ſubſcriptione, ſi in ea eſſet no-
men, ſm ipſum dicentẽ vidiſſe in facto per l.cũ antiqui
tas.C.de teſta. Itẽ intellige, ſm ipſum, dũmodo epiſto-
la habeat ſolita cognomina ſcribẽtis & ſolitũ nomen,
nõ tñ requiritᷣ dignitas illius, cui ſcribitᷣ, ſi ꝯtemplatur ꝑ
20 ſonã, arg.c.qm̃ abbas.ſ̃.de offi.dele. ſm ipſum. Et † ope-
rari põt epiſtola, nõ ſolum ex parte ſcribentis in eius dã
nũ, ſcđ ẽt aliqñ in eius vtilitatẽ rõne recipiẽtis, vñ acce-
ptans literas debiti vr̃ fateri debitũ, ſm Bar.in l.filiusfa-
milias ſi abſente, per illũ tex.ff. ad Maced. & in l. Titius
Seio.ff.de ꝯſti.pec.& in l.cum tabernã.§.item quæſijt.in
fi ff. de pigno. & in l.quo enim. & l.procurator. ff. rem
ra.hab.& Bal.in l.fi.circa med.C.ad Macedo.& in l.ſi li
teras.in fi.C.mand.& in rub.C.de fide inſtrumen.in vlt.
char.& do.Abb.in c. non iniuſte, ſupra de procur. dum-
modo ſcienter acceptet, ſm Pet.de Anch.in cle.1.pro-
pter gl.ibi, in verbo, ſciẽter.de procu. Et ideo debet pro
teſtari, ſm do. Abb.ibi, & Pe.de Anc.in cle.1.in ver.no-
tabili.de iureiur.& Bal.in ſimili in l.ſi abſentis, in 2.col.
C.ſi cer.pet. Et præſumitur ſcienter accepiſſe, qñ eas le-
ctas retinuit, ſm Guli.in d.cle.1.de procu.vel qñ pręſen
tans aliud dixiſſet, vt ibi per Imo. & latius per do.Car.
ibi,q.16. Tangunt etiam hic do. Ant.do.Car.& Imo.de
libris rationum, quantum probent, de quo etiã per Bar.
Imo & Ro in d.l.nuda.& Bar.& Ro.in d.l.admonendi.
& Barto. in d.authent.& ſi contractus,& in l. quædam.
§. nummularios. ff. de eden. Et omiſſo eorum ordine
dic clarius per tres concluſiones inſertis aliorum dictis.
21 Prima concluſio. Liber † rationum non probat pro-

* Probare. *Adde Specul.in titu. de proba §.fi.ver. 10. Alex. cõſ.78. incip.in cã & lite colum.1. verſicu. Accedant ea vol. 1. Matheſil. no. 22. inci.notã mirabilem modum. & ſing.78. incip. nota doctrinam mirabilem, et vtrobique habes iſtam materiam ampl. Bartol. Bald. & Pau. de Caſtro in l.Publia.§.fin ff. depoſ. Ab et Imo. in c. bonæ il 2 de poſtul præl. Ang. in l. ſcripturis. C. de adminiſt. tut.. Bal.& Sal.in l.1. C. de eden. Iaſ.in l. đ pupillo.§.ſi qs ipſi prætori. ff. de no.ope. nunc.in l. admonendi. in repet. nume. 88. de iureiur. Lanfr. in c. quoniam cõtra. de probatio.ſuper ver. inſtrumentorum ꝓductiones. num.75.& 76.*

* Ego miſi. *Adde ꝙ eſt deciſ. 429. alias.18.ſub ti.de proba.incip. Nota quod ego miſi.*

* ſcribente * per l. exemplo. cũ concor.
C.de proba. ſicut ꝯfeſſioni ſcribentis
nõ ſtatur ꝓ ſe, vt in c.fi.de ꝯfeſ.& ita ꝑ
oẽs in dictis locis,& hoc hẽt locũ etiã
in habẽte ꝯficere librũ iure publico,
ſm Bar.in d.§.nummularios. & Imo.
hic ꝯ̃ gl.ibi, qa nõ debet ſtari dicto ali
22 cuius ꝓ ſe, vt eſt dictũ. Fallit † primo,
niſi liber ꝯtineret aliqd dependẽs me
re à voluntate ſcribẽtis, vt ſi ſcripſit ſe
expẽdiſſe aĩo repetẽdi, nã ſi ꝯſtet đ ex
pẽſa, credetᷣ, ꝙ aĩo repetendi fecerint,
ex quo in libro ſic ꝯtinetᷣ, qa illud pen
debat a ſua voluntate, vt ꝓbatᷣ in l.Ne
ſennius, in fi.ff.de neg.geſ. ſm p̃dictos.
23 Fallit † ſcđo, niſi ex qualitate & quã
titate rei, de qua ĩ ſcriptura fit mẽtio,
veriſimiliter p̃ſumi poſſet ꝓ ipſa ſcri-
ptura, vt ſi ſcripſit ſe expẽdiſſe ĩ alimẽ
tis,& doctrina pueri, quẽ cõſtat ꝓfeciſ
ſe, nã talia nõ fiũt ſine expẽſa, l.fi.C.de
alimẽ.pupi.p̃ſtan. Vñ tã moderata po
terit eẽ quãtitas, ꝙ iudex ſtabit dictæ
ſcripturę, p̃ſertim cum iur̃o ſcribẽtis,
vt hic d.Ant.do.Ab.& Imo.& Io. An.
in Spe.de inſtr.edi.§. nunc dicendum.
in addi.magna,& ſolẽni,& Bal.in l. 1.
in vlt col.C.đ edẽ. vbi dicit, ꝙ data dif
ficultate ꝓbationũ ſtatur libro rõnũ
ſuꝑ veriſimilibus cum iur̃o ꝓducen-
tis, ꝑ l.ſi qs pro redẽptione.§. pe. C.de
dona. Allegat ẽt gl.ĩ c.quar̃.el 2.ĩ pri.
ĩ.de accuſ. Et hoc pulchre declarat ẽt
Bal.in rub.de fide inſtru. in 18. col.di-
cens de veriſimilitudine poſſe multi-
pliciter ꝯſtare, puta, ex ædificio, & a-
lijs, q̃ nõ fiũt ſine expẽſa, qa expẽſa pro
babitur per librũ, vt ibi per eum. Fallit
24 † tertio, ſm p̃dictos, niſi fuerit ſcriptu
* ra alicui⁹ defuncti,* q valde laudabili
ter vixiſſet, qa tũc facit aliqualẽ p̃ſum
ptionẽ cũ alijs adminiculis, imo ẽt ꝓ
viuete, qñ nõ eſſet immoderata quãti
tas, ſm do.Ant.& do.Abb.hic, quorũ
dicta ꝯfirmari poſſent ex his, q̃ dixi la-
te in c.ſuꝑ his.ad fi.ĩ.de accu.& in ter-
minis vide Bal.ĩ l.vnica, C.de ꝯfeſ.vbi
addit, ꝙ imo poterit tali libro ſtari,&
idẽ Imo hic dũmodo talis iuret, & ſic
ſentit, ꝙ ĩ defuncto nõ plene ꝓbaret.
Quod aũt ſit ſecus in magna quantita
te, probari põt ex dicto Bal. in c.iura-
uit.in 3.col.ſ̃.de ꝓba.vbi dicit, nihilo-
perari legalitatem ꝑſonę ꝯ̃ regulas iu
ris, qñ arduitas rei aliud ſuadet. Quæ
aũt ſit magna q̃titas eſt in arbitro iudi
cis, ſm Bal.in d.l.vnica, ſubdentẽ non
eſſe hic locũ coaceruationi minutarũ
25 q̃titatum. Fallit † quarto, niſi ſcriptu-
ra libri, q̃ eſt ꝓ ſe, ſit ꝯnexa ei, q̃ adduci
tur ꝯ̃ ſcribentem,& ab illa commode
ſeparari non poſſet, nã tũc ſi aduerſa-
rius vult ſtari libro ꝯ̃ ſcribentem, ſta-
bitur ẽt pro ſcribẽte, per l.ẽt.§.1. ff.de
mino. Ita no. Bar.in d.§. nũmularios.
& Inn.& do.Ab.hic, & Bal.in d.l.vni-
ca,& ĩ l.j.in vlti.col. C. de eden. & do.
Abb.in c.bonę, el 2.ĩ vlt.col.ſ̃.đ poſtu.
p̃la.& Pet.de Anch ĩ cle.1.§. cæterũ.in
4.col.de vſur.& Ro.ĩ d.l. nuda ĩ 3.col.
& Bal.in rub.C.eo.ti.ĩ antepe.col.& fa
cit, qđ no.gl.d.Ab.& Imo.ĩ c.cũ veniſ
ſent.ĩ.de inſt.& Bar.ĩ l. Aurelius.§.idẽ
q̃uijt.ff.de liberatione legata. Si aũt ſũt

* Proſcribente. *Adde ad hãc materiã plene Alex. & Iaſ.in l.admonẽdi. de iureiu.& Alex.cõſ.181.incip.in cauſa & lite.nu.34.5.vol.2. conſi.179.num.2. volum. 4. Pau.de Caſtro cõſilio 79. & 138.Soci.conſi. 240. inc. circa præſentem conſultationẽ, ver. quarto et vltimo.pa.2. & conſi. 295.inci.in cauſa contra filios uerſi c.tertio principaliter. cir. med. in d. par. ſed qd de libris rõnũ Hebręorũ mutuantiũ ſub uſuris, ui. Soc.cõſ.68. inc.in p̃ſenti conſultatione uerſi. præterea clare.p.1.ſed qd ſi ĩ libro rõnũ intermediæ ſint ſcriptę aliquę fatuitates uł cãtilenæ, ui Alex.d. conſi. 181. Quib aũt in libro rationum alicuius cõis ſeu ſocietatis, ui. Alex conſi. 186. nu.1. uol.2. et alia plura circa iſtos libros rationũ ui. apud Alex. conſ.77.nu.9.uol. 6.conſi. 245. nu. 2.eo. uol. & quid in libro rationum ſcripto per tertiũ, ui.eund. cõſ.145. nu.1.& qđ in libro rõnũ mercatoris, an ꝓbet in fauorẽ abſentis ui.eũ cõſ. 245.nu 5.uol.6.*

* Defuncti. *Adde Soci.conſ.197. inci.in controuerſia quę uertitur. uerſ.ad hęc reſpondeo p. 2. & ꝙ talis liber et ſcriptura faciat tale pręſumptionem cum alijs adminiculis quod ꝓbat, ui.eundem Socin. conſi. 162.inc. ꝓ deciſioni pręſentis conſultationis.verſi.nec obſtat ſi dicatur. & uerſi quinimo. in d p.et de hoc ui de ampliſsime per Iaſ.in repeti.l.admonendi.de iurei. nu. 120. cum ſeq.*

capi-

capitula separata,pñt ab aduersario acceptari ꝑ parte, & ꝑ parte refutari,vbi eēt quātitas magna, vt hic ꝑ do. Abb.Secus aũt,si parua,qa nũc licet alias valeat ꝓtestatio,accepto in parte & in partibus,&c.vt ꝑ Inn. & alios in c.cũ olim.ĵ.de cēlib.& Bal.& Pau.de Cast.in l.1.C.vt q̃ desunt aduocatis,tñ in talibus libris nō erit loc⁹ huic ꝓtestationi,ſm Bal.in l.vnica, qa vr̃ liber approbat⁹,& quasi mandante aduersario ꝯfectus,vt ibi ꝑ eũ, quē cōmendat do.Abb.in d.c. bonæ. Ex qua rōne postea subdit Bal.in sequēti col.ꝙ sicut ēt alias est licitũ producēti vti ꝑ se instrō,& non ꝯ se,vt in dictis locis, non tñ hoc casu licebit hoc ꝑducēti librũ, qa ex quo apꝓbat librũ ꝓpriũ edēdo ipsum simpl̃r,nō decet,vt eũ improbet,nisi diceret à principio,Produco talē codicē,in quantũ facit ꝑ me,& ita seruāt cauti litigātes,ſm eũ.

26 Fallit † quinto nisi ꝯsuetudo,vel statutũ disponeret,ꝙ plene credat libris mercatorũ, vel cāpsorũ, qa valet,* ſm Imo. & alios hic ꝑ c.cũ dilectus,ĵ.eo.Idē Bal.in l.cunctos.in lectura,in vlt.char.C.de sum tri. & in l.cōparationes.C.de fi.instr. & Fed. consi. 119.incipiēte,nulli dubiũ.in fi. & Bal. in d.l.1.in vlt.col.de eden.& Io.An.in d.§.nũc dicendũ.& Salic. in l. exēplo. C.de ꝓba.nisi eēt ꝯsuetudo indiscreta ꝙ crederet omni scripturæ mercatoris,vt ꝑ Bal.in d.l.vnica,& do.Abb.in d.c.bonę.rñdentē pulchre ad c.cũ dilectus.ĵ.eo.ꝙ ꝯsuetudo non operatur indistincte pro scribēte.Et ꝑ hanc fallētiã refert Sali.in d.l.exēplo,obtinuisse quendã de quadã scriptura,quã produxit de manu gabellarij super certa exactione,nō obstante,qđ careret subscriptione notarij,iuxta l.fisco.C.de ꝯuen.fisci debit.lib.10.qa probauit consuetudinē esse,ꝙ cautiones solutionis factæ ab officialib.ꝓbabant absq; alia subscriptione,qđ bñ no.& caue,qa talia statuta,vel ꝯsuetudines intelligũt, qñ scribunt in factis mercātiæ,vel cābi.,alias nō,vt late ꝑ Ro.ꝯs.204.*pro quo vide Bal.ĩ l.fi.ante fi.C.ad Macecũ ꝯcor.quas dedi in c. post cessionē. in prima ꝯclũsione,š.de ꝓba.Itē talia statuta nō operant̃ in mercatoribus ĩ famib.infamia publica,ſm Bal ĩ l.Cassius.in vlt.col.ff.de senatorib.Itē operant̃ solũ corã ꝯsulibus mercantię,vt per Bal.in c.fi.ad fi.š.de ꝯfes.Qđ intellige,vt per ipsum in l.receptitia. C.de ꝯsti.pec.vꝫ vt intelligat̃,quãtũ ad celerem modũ procedendi in eorũ causis,non q̃tum ad authoritatē, vel fidē

27 librorum.Fallit † sexto,in lib.executoris testamētarij,*qa probat pro ipso minutas distributiones cũ sacramento executoris, secus si eēt magna quãtitas,& eps aliter nō arbitret̃, ſm Bal. late in l.id,qđ pauperib.in pen.q.C.de epi & cle.& Spec.in ti. de instru.edi.§. aliqua.ver. sed nunqđ. Et similiter de certis alijs generib.librorũ vr̃,ꝙ in eis facilius aliqñ procedatur ēt pro eo ꝯficiēte attenta verisimilitudine eorũ, quæ cōtinent,& qualitate personarũ,vt colligitur ex dictis Bal.ĩ rub. C.eo.ti.vbi ponit de libris tutorũ,* de quo ēt in Spe.de instr.edi.§.dicto.ver.porro.& Nic.de Nea.in l.1.§.officio.circa prin.ff.de tutelis,& rō.distrah.Ponit ēt Bal.ĩ d.rubrica đ libro sociorũ mercãtiæ.Sic ēt de libris vectigaliũ, de qb.ꝑ Bal.in d.§ nũmularios. ĩ fi. & ĩ l.2.C.đ ꝯuen.fisci debi.li.10.Sic ēt đ libro massarii,*ꝑ Bal.in l.imperator. la 1.in vlt. col.ff.de statu ho.Scđa conclusio.

28 Liber † rõnũ probat ꝯ scribentem, ſm Bar.ĩ locis ꝑallegatis.& Doc.hic, & d. Ant.in c.si cautio.ĵ.eo.& ibi ꝑ Imo.in 6.fallētia,ꝑ tex. ĩ l.fi.C.arbitriũ tutelæ. & in cle.1.§.cæterũ.de vsuris.inducendo,vt hic ꝑ do.Abb.Nō obs.ꝙ non videat̃ ꝓbare,quasi sit ꝯfessio facta parte absente,iuxta l.certũ.§.si qs absente.ff.đ ꝯfes qa rñdet Bar.ĩ l. inter chartulas.C.de ꝯueni.fisci debitor.& Bal. & do.Ant.ĩ c.fi.š.de ꝯfes.& Bar.in d.l. nuda & Bal.in d.l.vnica,ꝙ scriptura illa fingit̃ scripta mãdãte eo,ꝑ quo fuit scripta,& hēt actũ ꝑmanentē. Et ꝓcedit ista ꝯclusio,ētsi in scriptura nulla adsit solēnitas diei, vel ꝯsulis,vt ꝑ Bal. ĩ rub.C.eo.post Io.An.ĩ d.§.nũc dicēdũ.

29 Fallit † primo in scriptura facta ñ in codice rationũ,sed ĩ memoriali,qa nō plus ꝓbat,q̃ confessio facta ad obligandũ corã testibus parte absente,ſm Bal.ĩ rubrica.C.de ꝯsti.pec. in pe.col. vers.modo hic q̃ritur de libris mercatorũ,nisi in casu dictæ clem.1. de vsu.

30 Fallit † secũdo in libro alterius priuate ꝑsonæ non cãpsoris, neq; mercatoris,sed ꝯficiētis penes se librũ rationũ, quia tunc hēt locũ dictus §.si qs absente,& censetur cōfessio nuda, ſm Imo. in d.c.si cautio.in 6.fallen.& in d.l.nuda,nisi talis eēt ꝯsuet⁹ scribere oĩa data & accepta,vt ibi latius per Rom.dicentē,ꝙ ēt contra non consuetũ facit aliqualē probationem.Fallit tertio,nisi liber ille cōtineret vnũ actũ tm̃,& ñ eēt facta scriptura in forma rationis, quia non prodest ad probandũ rationē,si cōfecta esset parte absente,secundũ Bal.in rubr.C.eo.ver.Itē dubitatur an ista scriptura.Pro quo facit,qđ ipse no.in l.rationes.circa med.C.de ꝓba.

31 Fallit † quarto,si scriptura non haberet insertã nullã cãm, * ſm Io.An.ĩ d.§.nũc dicendũ,& sup rubrica de deposito,in addi.Spe.& do.An.hic,nisi ex p̃cedentibus p̃sumatur cã, ſm Io.An. in d.rub.& do.An.in d.ca. si cautio.& Bal.ĩ rub.C.eo.vbi dicit, sufficere causam coiecturalem.Fallit quinto,si nō posset probari,ꝙ liber eēt de manu ꝯuenti,vt per Ro.in d.l.nuda.sufficit tñ probare librũ fuisse repertũ penes ipsum, & p̃sumũtur oĩa ꝯsensu scripta, ſm Bal.in d.rub.ver. sed hic quæro.& Io.An.in d.§.nunc dicendum,arg.l.fi. C.arbitriũ tutelæ.& facere pōt, quod no.Io. de Fan.in c.sane. el 2.24. q.2.& Ana.in c.si quis eps.ĵ. de hæret. nec ēt refert,si esset scriptus liber per aliũ, vt hic per do.An.& do.Abb. nisi statutũ aliud disponeret,vt ꝑ Ro.ita saluantē Ba.ibi ĩ d.l. nuda. Erit ēt hic locus cōparationi * ēt soli,ſm oēs,per id,quod supra dictum est de epistola.Fallit vltimo, si agens dixisset rationes illius libri nō esse authenticas,& nō probare, quia tunc nō ꝓbabunt pro ipso cōtra conficientē,puta si primo ꝑduco similē libellũ,vel bastardellũ in iudicio,& aduersarius dicat, Ego nolo stare tali libro,& postea ductus pœnitētia dicat,Sũ ꝯtentus stare libro

* Quia valet. *Adde Soc.cōs.87. inci. in p̃senti consultatione.colũ.8. cir. princip. p.3. Alex. in l. quidã. §. nũmularios. de eden. & in consi. 53.vol.1.& cōs. 85 vol.2.& cōsi. 3.inc.in causa inter Abrahã.colũ. 4.volu.2. & late Ias.in l.admonendi. de iureiur. sub nume. 120.in repetit.versic.Vltra Bar.tertio, etc.vbi ex mente Pau. de Cast. & aliorũ refert quid in hoc seruet consuetudo Venetijs, Florentiæ, & alibi.*

204. Adde ꝙ incipit pro discutiēda ueritate col. 2.vers. quod & si mercator, & cōsi. 205.inci.in pũcto ꝓposito.col.2.versi. nihilomin⁹ hoc nō procedit, & in l.nuda rō.colu.3. ff.de dona.Aret. cons.33.inc.cōsultatio. post princi. consi. 47.inci. in ꝓposita.ante med. Ias. in l.age cum Geminiano. nu.4. C. de transac. Ias. post Ro.& Alex. in l. admonēdi. in prima lect. post nu.71.ver.secũdo limita. et in repe. post nu.123.vers. tertio diligenter. ff de iureiur. Auđo.ĩ c. cũ ordinē. col.5. de rescri.

* Testamentarij. *Adde Pau.đ Cast. consi. 15.Cy. in l. id qđ pauperibus. 97.C.de episc.& cler. et ibi Bal.ad fi.& Salic.Barto. post Cy.in l.Diuus ad fi.ff. si cui plus quam per leg. fal. Iaso. post alios.in repe.l. admonēdi. nu.127. de iureiu.*

* Tutorum. *Adde Bar. in Rubric. C. de fi. instru. & in consi.inci.factũ sic se hēt.Are ĩ §. Actionũ,Insti.de act. in materia tutellarũ.q.12.Ias.late in repe.l.admonendi. num. 126. de iureiuran.*

* Massarii. *Adde Bal. in l. imperator.la 1.col. vlt.ff. de sta.hom.vbi tenet hoc quod pōit hic Aucto.nisi notari⁹ se subscribat per l. 2.C. de conuen.fis. debit. lib. 10.vel nisi lex municipalis aliud inducat. l. 1. C. de eman. lib. Ioann. And.in c.cum P. tabellio. hoc ti. in nouel.& late Ias. in repeti.l.admonendi de iureiur. num.132. Alex. consi.136.par.2. sed quid de libris Archiuij, dic quod eisdatur fides ĩter subditos,secus aũt cōtra nō subditos extra territoriũ. Soc.cōs.187.ver. iam ergo tempus. ibi quod autem dicti officiales, cum ver.seq.p.2.*

* Cãm. *Adde Ro. cons.373.inci. in casu ꝓposito. col. 2.ver. secũda dubitatio.Bal.ĩ rub.C. de fi.instr. col.12. versi.sed quæro si in libro mercatorum. et plene Ias. in d.l. admonendi. sub nu.115. versi. Limita istum primum casum.*

* Cōparationi. *Adde Lanfr. in c. quoniã cōtra.đ ꝓba sup.ver.instrumentorũ ꝓductiones.nu.70. Alex. cons.66.per tot p. 3.cons.33.et 122. par.ea.*

libro tuo,ſi ꝓducēs nō vult, ille liber nō probabit ꝯ̃ ſe, ex eo,ꝙ aduerſarius ſemel dixit,ſe nolle ſtare tali libro, ſm Ro.in d.l.nuda.allegantem Spe.in ti.de depoſito.§. 6.& Bar.in l.poſt legatū.in prin.ff.de his, quibus vt indi
32 gnis.Tertia cōcluſio.Liber † rōnum pro tertio,* & ꝯ̃ tertium non probat, quia non reperitur iure cautū,& æquipollet ſcripturæ priuatæ. Ita rl̃r videtur per notata per Bar. in locis p̄dictis
33 & doct.hic. Fallit † primo in libro rationum confecto ab habente authoritatē,& officiū de publico, vt erāt olim libri argentariorū,qui de publico deputabant̄ & iurabāt fideliter facere officiū,quia tūc faciebāt plenā fidē,d.§.nūmularios. cum mā.Et ideo cāpſores & mercatores hodierni,cum non deputentur de publico,nō ꝓbāt eorū libri in præiudicium tertii,vt hic per do.Ant.& Imo.& Bal.in rubrica.C.eo.ver.ſequitur videre de ſcriptura mercatorū.Libri autem exigentiū gabellas vł collectas* ꝓbabunt plene, ex quo ipſi deputātur de publico,ſm Bar.in d.§.nūmularios. niſi vltra officialē deputatꝰ eēt ēt notarius,q haberet ſcribere,vel ſubſcribere,vt ꝑ Sali.in l.exēplo,C.de ꝯueniēdis fiſci deb.& in l. imperator. ad fi.ff.de ſtatu ho.Fallit ſcd̃o, quo ad ſemiplenā probationē,qa illā ſaltē operantur libri rationū p̄dictarū perſonarū,ſm gl.& Bar.in d.§.nūmularios. de quo facit ibi feſtū Paul.de Caſt. & hoc approbat ꝯſuetudo, ſm do. Ant. & do.Ab.hic,& Bal.pulchre in c.fi.in vlt.col.s̃.de cōfeſ. & in d.rub. C.eo.& aliquid per do.Car.in c.fi. de iureiurā. Sed ceſſante cōſuetudine cōtra iſtam fallētiā tenet Imo hic,& in d.l. nuda. qa nō reperitur iure cautum,imo potius oppoſitū,cū iure caueatur,ꝙ ſcriptura priuata non facit probationē ēt ſemiplenā,lꝫ aliqualē,l.inſtrumenta.C.de proba.Et qa tenentes ꝯ̃rium fundant ſe in iur̃o, qđ præſtant tales de exercendo artē iuſte,item ꝙ crederetur viuæ voci,quo ad ſemiplenam ꝓbationē, ſicut vni teſtiū,ergo & mortuæ. r̄ndet Imo. hic,ꝙ etiam teſti datur ſemel iur̃m, & tn̄ ſi iterato deponit ſuꝑ eo.in alia inſtantia iterū iurat,vt dictū fuit in c.p̄terea.s̃.ti.prox.Itē ſi deponeret corā iudice, deponeret cum iur̃o & ſub forma teſtimonii, ſed ſcriptura priuata fit extra iudicium,ideo non facit ſemiplenā probationē,ſicut nec dictū teſtis depoſitū extra iudiciū, p̄ſertim qa tex.in §.ſi vero.in Auth.de inſtr.cau.& fide,videtur velle magis credendū eſſe viuæ voci, q̃ priuatæ ſcripturæ.Et iſtud etiā ſentit Bal.in c.fi.dicēs, ꝙ perſuaſiue per iſtos libros reſultat ſemiplena ꝓbatio đ ꝯſuetudine non de mero iure ſcripto. Et iſtud puto ſuſtētabilius,licet cōis opinio ſit in ꝯ̃rium,& ꝯſidera, ꝙ vbi cōficiens talē librū iuraret in iudicio in ſpecie de cōtentis in eo, forte ceſſarent rationes Imo. Cætera in mā librorū dic, vt per Io.And.in d.§.nunc dicendum. & per Bar.in rub. C.de eden.& per Imo.hic,& aliquid dixi in c.1.in 6.falſia,s̃.de proba.Tangunt etiam hic plene omnes doc.de ſigillo, in qua mareria omittendum eſt,qd ꝓbent literæ ſigillatæ * tā prælatorū,q̃ iudicum,qa oīa habuimus in c.poſt ceſſionē.s̃.de ꝓbat.Sed circa prīcipalia dicta Inn.hic collige certas ꝯcluſiones omiſſis aliis.Prima ꝯcluſio.
34 Pōt† qs ſigillare,alieno ſigillo, ſi propriū n̄ hēt ſm In.& oēs hic. Et ītellige primo,dūmō exprimat ſe alieno ſigillo ſigillare,ſm ipſos, & Do. poſt alios in c.ſi Canonici. in fi. prin. de of. ord. in 6.& Sali.ī l.ſi vnus.C.de teſta.& gl. magiſtralis in fi.in c. nobiliſſimus.97. diſ.& Pau.de Lea.in c.3.loco.s̃.de ꝓb.

* Tertio. *Adde Alex. conſ.145. incip. Viſis narratis.col.1.nume.1. vol 6.*

* Collectas. *Adde Alex. cōſi.53. vol.1. & conſilio 186.vol.4.ſed nūquid libri gabellarum probent venditionem inter priuatos factam. dic quod non,ſed ſolū quod fuerit ſoluta gabella, et ſimilia ſpectātia ad eorū officium,et non vltra ſecundū Soci. conſilio 208.inci. Viſis actis.verſic. tertio et libris.cū verſic.ſeq. par.2.*

* Sigillatæ. *Adde tamē an & qn̄ literæ ſigillatæ ꝓbent, & quando nō gl.& Bal.poſt antiquos, in l.ſi qua per calūniā. C.de epiſ.& cler. Barto. in l.1.§.ſi quis neget. ff.quē adm.teſtā.aper.et in l. quæ dotis.ad fi.ſol.mat.& tex.*

& in c.cū dilectꝰ.ī̃.eo.& addit Bal.hic eē cauendū,qa tabellio nō pōt alieno ſigno ſignare,*& dixi s̃.c.ꝓx.Secundo
35 † intellige cōcluſionē de ꝯ̃ctibus nō magnis,qa in priuilegiis, & aliis ꝯ̃ctibus magnarum rerū opus eſt ꝓprio ſigillo, ſm gl.in c.inter dilectos.in ver. fuerāt.ī̃.eo. quā ſumme no.Bal. ibi & hic,dicens, principes & epiſcopos in magnis negotiis debere vti proprio ſigillo.Nec obſt.ꝙ ī ceſſatione à diuinis aliud dicat̄ in d.c.ſi Canonici, qa n̄ cēſetur ille actꝰ magnarū rerū,maxime, ex quo eſt finiēdus ceſſante cā,q̄ dēt eſſe rōnabilis,vt ibi in gl. Nec ēt ꝯ̃rium ſentit Inn.in c.innotuit.ſuꝑ verbo,decreto.s̃.de elec.dū dicit,decretum electionis poſſe alieno ſigillo ſigillari, & tn̄ electio eſt res ardua, c.q̃uis.de elec. in 6 qa ipſemet poſtea ſubdit,ꝙ decretū illud nō eſt authētica ſcriptura,neque ſufficiēs ꝓbatio,vbi lis eſt ſuꝑ electione ecclæ. & ita remanet vera illa gl.cū authoritate Bal.q̄ non exeat mē
36 tē tuam.Tertio† intellige concluſionē, dūmodo vtatur alieno ſigillo * de volūtate illius,cuius eſt, & hoc exprimat,ſm do.Ant.poſt Hoſt.in c. vt noſtrū.circa fi.ī̃.de app. & Bal.hic, alias dr̄ falſarius,ſm gl.ī c.ī memoriā.19.diſtin.cū ꝯcor.quas dedi ī c.tertio loco, in prin.per illū tex s̃.de ꝓba. Secunda
37 concluſio.Valet † ꝯſuetudo,ꝙ prælati & principes cōcedāt ſigillū aliis, & ꝙ illi poſſint ſigillare literas ēt non viſas a dn̄is,ſm Inn.hic, quā ſequuntur oēs,* & Bal.in rub.C.eo.ver. qd de eo. & in l.2.C.de rebus alienis nō alie.& ī auth.ſi quis in aliquo.C.de eden.Et ex quo princeps cōmittit ſigillū ſuū cancellario,vr̄ oīa ei cōmittere, q̄ conſueuerunt cōmitti cancellario illius principis,ſm Bal.hic,quia dn̄s vr̄ ei cōmittere, quæ ipſe facere conſueuit, arg.l. Titianus.ff.quod cū eo.Et ideo ſub tali ſigillo poterit reuocare feuda,qa ſic ſe habet ꝯſuetudo, ſecundum ipſum. Secus eſt,qn̄ datur ſchedula vacua impreſſa ſigillo cū poteſtate ſcribendi, quidqd alteri placuerit, qa non tenet actus, niſi ſpecificentur articuli, ſm Inn.hic,quē ſequunt̄ alii,& ſeqtur Ange.in l.ſi ita ſtipulatus.§. Chryſogonꝰ. ff.de ver.obl.& Imo.in c.ſi quorundā. ī̃.de ſol.Vn̄ ſigillum dr̄ eſſe teſtis mutus,& ſine literis nō probat cōmiſſionem, maxime ſpecialem, ſm Bal.in extraua.de pace Cōſtan.in verbo,muniri,cū aliis allegatis per Ananiā in c. fi.ī̃.de acc qa ſigillū appoſitū ab ignorāte mām nō obligat.l.2.& ibi Bal.C. de rebus alienis nō alie.& gl.in verbo, abſentiū,in c.q̃to.ī̃.de his, q̄ fiūt à p̄la. ſecus,ſi à ſciēte,vt ꝑ gl.& Bal.in d.l.2. & gl.ī c.ex literis,in verbo,teſtamētis. s̃.de trāſac.& in l. Caius.ff. de pign.Et iō ſigillātes, vel ſubſcribētes debēt aduerter̄,qd ꝯtineat mā. Pro quo uiđ oīno,qđ dixi de ſubſcribēte, q̄ nō legit,ī c.qm̄ ꝯ̃.in 4.q.s̃. de prob. Et ſubdit ex iſtis Bal.hic,ꝙ ſi mittit̄ principi ꝑ cōitatē charta alba cū notario & ſigillo, pōt notarius ſcribere volūtatē dn̄i.Et de iſtis faciūt feſtū Bal.& do.Abb.hic,

in ti.de pa. Cōſtā ad fi.in ver.ſigillo muniri, & ibi Bal. no. Bal.in l. falſus. ad fi. C. de fur.Spe.in ti.de citatiōe.ver.literis. & nota, ꝙ ſi ſcriptura priuata haberet aliqđ ſigillū publicū & authēticū,faceret plenā fidē. Bal.ī rub.C. de fide inſt.col pe. verſ.ſecundū ſupplementū eſt dummodo officiū ſigillātis ſit ad hoc inſtitutū, alias non, vt ibi per eum Io. An. in addi. Spe. in d. verſi. literis, & vi. Iaſ. in l.admonēdi.de iureiu. in repetit.nu.91. cum ſeq.

* Signare. *Adde Bal.in l.1.C.de nouo Cod.cōp.no. in l. ſtigmata. C. de fabricēs li.11. §.Itē aliena.Inſti. de teſta.in l Paulus.in l.qui teſtamētum. in l.ſi falſum.in ver immutet.ff.de falſ.*

* Alieno ſigillo. *Adde no.vtrū quis ſibi poſſit aſſumere inſignia. & dic quod cōiter tenetur quod ſic. Ab. in c. dilecta. de exceſ. prelat. An autem poſſit ſibi aſſumere inſignia aliena. & Abb. vbi s̃.dicit quod ſic, niſi illi cuius ſunt, preten derēt aliquod dānum. An autem qs vti poſſit ſigno proprio in preiudicium alterius. dic quod non. ita Anto. in c.ad noſtram. cir. fin. de appel. Bal.in cap. quanto. col. 2. de iureiu. vbi ponit, an mercator poſſit ſub bullis ſuis apponere ſignū alterius mercatoris. An autē qs poſſit aſſumere inſignia dignitatis, quam non habet. & dic quod nō, alias eſt falſarius. l. eos.cū ibi no. ff. de falſ. quod facit contra dicen-*

dicentes se esse doctores cum nõ sint secundum Ab. in cap. 1. de cle. non ord. minist. & vi. glo. in c. ut aposto licę. de priui. li. 6. & adde, quod sigillo alterius authentico ad corroborandũ scripturam meã possum vti simpliciter sine aliqua declaratione vsus huius sigilli alieni. c. 2. de of. ordi. in 6. accedant no. in cap. significauit. de app. Alex. cõs. 87. nu. 9. vol. 7. Arch. Domi. et Fran. in d. c. 2. in fi. vbi tenent contrarium.

* 348. *Adde ꝙ est decis. 10. titu. de proba in nou. & adde decis. 1. eod. titu. & incipit, fuit dubitatum.*

* Mandatum. *Adde quod ostensio sigilli personæ principalis absq; probatione traditionis eiusdem facta per personam non domesticam, neq; habitantem cum domino sigilli probat ipsum ostendentẽ esse procuratorem, no plene, sed præsumptiuè, adeo quod admittetur cum cautione de rato. Io. And. & Hostien. in cap. 2. de solut. per istum tex. in nouell. & Roma. singul. 643. incip. nunquid per productionem, nume. 4. & ui. Bald. in l 1. colum. penul. versi. item quæro. C. de procurat. & in specie ui. Rom. consi. 446. incip. primus propositæ. colum. fina. versi. secũdo ex eo quod in simili.*

quos vide. Tertio gñaliter circa virtutẽ sigilli scire debes, ꝙ epistola vel scriptura sigillata non nocet tertio, nisi habeat sigillum authẽticum, vt hic ĩ tex. Et qđ dicatur authenticũ, late ꝓsequit̃ Spe. ĩ ti. de ꝓb. §. fi. ver. 10. Sed ꝯ ipsum scribentem priuatũ sigillum ipsius sigilli iuuabit scriptura, vel epistola, ſm Spe. ibidem p d. l. 2. C. de reb. alienis, de quo meminit Ro. in d. l. admonẽdi, & Imo. hic dicens esse diligẽter notãdũ. * Item scias, ꝙ appositio sigilli denotat ꝯclusionem ꝯctus, ſm Bal. in l. ꝯctus. C. de fi. instr. Item p sigillum delegantis ꝓbatur delegatio, ſm Do. post Arc. in c. si à subdelegato, in prin. de of. dele. in 6. & Rotam in formis decis. 345. * inc. voluerunt, & Ang. in l. consentaneum, in vlt. col. C. quõ & qñ iudex. Item scias, ꝙ sigillum non probat mãdatum * procuratorium, ſm do. An. & Imo. in c. si quorũdam ĩ. de sol. & Bal. in extrauaganti, de pace Constãtiæ, in fi. principij, & in l. 1. in ult. col. C. de ꝓcura. & in l. si ꝓcuratorẽ absentẽ. ff. de pc & Pau. in c. tertio loco, s̃. de ꝓb. & Imo. in cle. 1. de proc. Licet Goffredus aliter dixerit in d. c. si quorundam, cuius opinio ꝓcedere posset in tribus casib. Primo, qñ sigillum est destinatum ad talia, & p̃sentatur à fide digno, maxime p̃stante cautionem de rato, vt p do. An. & do. Ab. in d. ca. si quorundã. Secundo, qñ ꝯsuetudo aliter se haberet, vt per Do. in c. quis, de proc. in 6. & late do. An. in c. significauit ĩ. de appe. Tertio, quantum ad hoc, vt faciat dubium de mandato, adeo ꝙ admittatur cum cautione rati, probãdo se habuisse eum à dño, vt per Do. in d. c. quãuis. Sed lʒ duo ultimi casus possint procedere per rationes suas, tñ in primo vr̃ * stare cõis * opi. qa vt scriptura priuata ꝓbet, requiritur sigillum authẽticum, & ideo si mittens ꝓcuratorem non haberet sigillum authenticũ, & ex sigillo daretur oẽ robur mandato, istud non procederet p statim dicenda. Et adde ꝙ ẽt vbi sigillum esset authenticũ, nõ valeret mandatũ sine die, vt late p do. Car. in c. inter dilectos. ĩ. eo. Mouetur maxime, quia tollit defensionẽ aduersario, p q̃ forte probaret tpe mandati facti, procuratorem, vel constituẽtem fuisse excõicatum. Item non est necesse, ꝙ sigillans dicat in scriptura se sigillasse, ſm Inn. & alios hic, & Pau. in d. c. tertio loco, & plenius in c. cum dilectus. ĩ. eo. ubi tñ dicit aduertendum, ꝙ si sigillum est deputatum ad certum vsum, præsumitur propter ipsum apponi, ca. significante. ĩ. de ap. Si autem est sigillum generale, & apponitur scripturæ formatæ noĩe sigillantis, non requiritur expressio verbalis mentionẽ faciens de sigillo, alias aũt requiritur ſm ipsum, & facit l. si vnus. C. de testa. ſm Imo. hic, qui ẽt dicit, ꝙ testis subscribens testõ debet de sigillo facere mentionem per l. hac ꝯsultissima. C. de testa. Et oportet sigillum esse authenticum, qñ per ipsum principaliter datur robur scripturæ, & nõ refert, qualis sit scripturã faciens, vel rex, vel infimus homo: si aũt nõ principaliter, vt det robur scripturæ, tunc sufficit sigillũ ẽt non authenticum, vt cum testis suo sigillo signat, l. ad testiũ. §. pe. ff. de testa. & sic ꝯhens obligat se proprio sigillo, l. Publia ff deponsiti. nec sibi nocet, si ab alio apponat, c. tã literis, in fi. s̃. ti. 2. dic. l. 2. C. de rebus alienis. Ita dicit do. Car. hic post In. & Spe. in dicto ver. 10. & latius Pau. in d c tertio loco. Dñr ẽt p̃dicti, ꝙ non refert an sigillum aliqñ appellet̃ annulus. Item, qđ sigillum dẽt habere sculpturam, nec est necesse, ꝙ habeat literas, sed si habeat, debent posse taľr legi, ꝙ habeat̃ earũ significatio, p c. inter dilectos ĩ. eo. Quæ aũt hic desunt, quo ad sigillũ, dixi ĩ d. c. post cessionem. vbi vide. Tangit ẽt hic aliqd de comparatione, * de qua s̃. dictum est. Et adde, ꝙ pro comparatione fienda põt qs cogi scribere, ſm do. Car. & do. Ab. hic per tex in §. 1. in Auth de instru. cau. & fide. Idem Bal. in auth si quis vult. ad si. C. qui po. in pig. hab. & in l. comparationes. C. de fide instru. Et nedum fit comparatio literarum, sed etiam styli, secundum Bal. in l. 1. in fi C. de emenda. Iusti. C. facit c. licet, cum gl. in verbo, scripturæ, ĩ. de crimine falsi. Et examinatio comparationis non subdelegatur, secundum gl. in verbo, abscondere, in authen. de instru. cau. §. 2. Reliqua uide p Bal. in d. l. comparationes. Adde, ꝙ ad probandum sigillum esse alicuius, est locus comparationi, vt eleganter per Host. & alios in ca. quod super his, ĩ. eo. Et dum supra tetigi de libro rationum, adde omnino Pe. de Anch. cons. 38. inci. primo de viribus, vbi ponit, vtrum liber capituli, ĩ quo sunt descripti censuarij, & emphyteutæ, ꝓbet? & concludit, quod probat contra Canonicos, non ꝯ tertium, nisi aliud haberet consuetudo, vt ibi per eum. Dic tamen, ꝙ sigillum capituli dicitur authenticum, vt hic in gl. fi. quam sequitur Imo. hic & Spe. in d. ver. 10

* Comparatione. *Adde Iac. de Are. & Cy. in l. comparationes. al leg. in tex. Rom. in l. admonendi. de iureiuran. col. 20. et seq. et ibi Alex. col. 23. & seq. Aret. cons. 64. incip. diligenter & mature. Alex. consi. 322. incip. in causa & lite. volumi. 2. & Lanfran. in c. quoniam cõtra. de probatio. super ver. instrumentorũ productiones. in fi. versi. Attendite circa hanc cõparationem cum versi. sequen.*

SVMMARIVM.

1 *Error in omittendo spectantia ad notarium, per ipsum corrigi potest, veluti si est omissa dies.*
2 *Error notarij in pertinentibus ad partem & substantiam contractus, non potest ex interuallo corrigi per notarium.*
3 *Error notarij non præsumitur ex dolo, nisi probetur.*
4 *Error in solennitate testamenti, an inducat præsumptionem falsi contra notarium.*
5 *Notarius an teneatur de falso, probato dolo contra eum.*
6 *Notarius non potest errorẽ corrigere, nec defectum supplere, nisi authoritate iudicis, uel officialis ad hoc cõmissi. Et hæc cõclusio uera ẽ exceptis quatuor casib. hic enumeratis. n. 7. 8. 9. 10.*
11 *Clausula, Cum consilio sapientis, quid operetur.*
12 *Notarius non solum potest corrigere errorem suum, imò etiam potest addere clausulas consuetas, licèt de ipsis nihil sit dictum in rogatione.*
13 *Potestatem habens uendendi bona fiscalia potest dare fideiussorem euictionis, & apponere omnia pacta pœnalia secundum morem regionis.*
14 *Abrasio quando noceat posita in instrumento.*
15 *Rasura in loco suspecto quando noceat, si agatur possessorio, seu petitorio.*
16 *Rasura an noceat in dispositione fauorabili.*

CAPITVLVM III.

Ex literis. Rescriptum Apostolicum ꝑ rasuram in loco non suspecto non p̃sumit vitiosum. H. D. In tex. ibi priuilegia. Per hoc infert do. Ab. hic, ꝙ rescriptũ ad lites non dr̃ priuilegiũ, qa rescriptum est ſm ius cum mandet ius fieri impetrãti, priuilegiũ vero est ꝯ ius. Et ad hoc vide notata in c. olim ĩ. de ver. sig & per do. Ab. in rub. s̃. de rescript. & per Bal. in l. 1. in 1. col. ff. de consti. princ. & in c. 1. §. inuestitura, ad fi. de noua forma fidel. & in l. fi. C. de re iud. & glo.

gl in c.1.in verbo noſcatur.de ꝯſt.in 6. Tangit hic dom.
An plene,ſed parū in ꝓpoſito,& aliqd do.Ab. & Im.an
& qñ notarius poſſit errorem ſuum corrigere,& eſt ma
teria,quam ſolenniter ponit Bar. in l. ſi librarius. ff. de
*re. iu. & etiam plene Spe. de inſtru.
edi.§.inſtr̄m.ver.ſed nunquid ꝯfecto,
& late Io.And.ibi,& in data 6. libri in
vlt.col.& Bal.plene in c.publicato, in
1.col.ſ. de ele. & plenius poſt Bar. in l.
imperator.ff.de ſtatu ho.& ī extrauag.
de pace Cōſtan.in verbo,pacta,& Bal.
& Imo. in l. cum proponeretur. ff. de
le.2.& in l.1.§.ſi aūt.ff. de hære. inſt.&
Doc. in locis ĩ. allegandis. Sed vt rei
ſummam habeamus, tñ intrando ex-
tenſe no. quatuor conclusiones cum
ſeptem declarationib. Prima ꝯcluſio.
1 Error † in omittēdo ſpectātia ad nota
rium p̄t p ipſum corrigi. Vñ ſi eſt o
miſſa dies, & recordet̄ de die, creditur
ſibi& pōt emendare, quia creditur of-
ficiali in officio ſibi cōmiſſo, l.appari-
tores.C.de exactor.trib.cum alijs alle-
gatis p Bar.q hoc tenet in dicta l. ſi li-
brarius, & in d l. imperator, ne ſcribentis error noceat
partibus,l.ſi qs in noīe,& l.errore.C.de teſt. Et idem di-
cit de errore indictionis Eſt aūt dictum in omittendo,
qa ſecus,ſi in ponendo. Vñ ſi ponit vnū diē,vel mēſem,
cū deberet ponere aliū, nō pōt ſe corrigere niſi de erro-
re ꝯſtet per teſtes,vel modis,de quib.ĩ.tum p l quicquid
aſtringendæ.ff.de verbo. obli.tum qa functus eſt officio
ſuo,l.iudex.ff.de re iu.ſm Bar.in d.l.ſi librarius,& ſequit̄
do An.hic.Contra quod dictum, licet alij tranſeant,ad
duci pōt,qđ no.Inn.in c.in literis.ſ.de off.dele.vbi dicit,
ꝙ ille, cui incumbit aliqđ factum ſine iuriſdōne, nunq̄
fungit̄ officio ſuo,donec ſolenniter perfecerit. Sed offi-
ciū tabellionatus non eſt officiū iuriſdōnale. Ergo non
eſt functus officio,ſed dictū Inn.intelligitur in his,quib,
permittit̄ variare, non in teſte,vel tabellione,quibus eſt
variatio interdicta,ſm Bal.in propoſito,in l.fi.in pe.col.
C.de eden.Ex quo vr̄,ꝙ poſſit ſatis incontinenti talis er
ror corrigi,arg c.p̄terea.ſ.ti.1.qđ ſatis ſentit Bar.in dicta
l.ſi librarius Et in hoc ēt vide,q̄ no.Imo.in d.c.in literis,
dum alle.c.ſi compromiſſarius,poſt prin.ibi,ſuo functus
2 officio,de elec.in 6.Scđa concluſio. Error notarij in per
tinentibus ad partem & ſubſtantiam ꝯ̃ctus non pōt ex
interuallo corrigi p notarium,ſed incontinenti ſic,p ꝓ-
xime dicta æquiparando notarium teſti, iuxta l. Domi-
tius.ff.de teſt.Ita Bar.in locis p̄allegatis,& Bal. in l.gene
raliter,in vltimo notabili,C.de non nu.pen.niſi aliquo
legitimo mō probaret̄ coram iudice de errore,puta pro-
ducendo originale alterius,vñ ſumpſit exemplum dicta
l.ſi librarius,& dicta l.errore.Idē,ſi ex proprio ꝓtocollo,
nō erroneo,vt ēt no.do.Car.in c.inter dilectos, ad fi.ĩ.e.
qa ad illud recurritur, vt dixi plene in c.qm̄, in notabi-
libus,ſ.de prob.& no.gl.in §.pe.in auth. de tabellionib.
per quam dicit do.Car.in dicto ca.inter, ꝙ cum Floren
tiæ protocollum & inſtr̄m,q̃uis antiquum,diſcordarēt,
& vnum diceret legarum ecclæ ſanctę Mariæ,aliud ſo-
cietati ſanctæ Mariæ,fuit ꝯſultū ſtandū eſſe ꝓtollo,p d.
gl q̄ ſemp no.ſm ipſum.Et adde ad ea,q̄ dixi in d.c.qm̄.
Et remanens apud notariū, in dubio p̄ſumit̄ originale,
arguendo à ſolitis,l.certi ꝯdictio.§.ſi nūmos.ff.ſi cer.pe.
& per Bar.in d.l.ſi librarius. Item ſi appareret error p te
ſtes deſcriptos in inſtr̄o,de quo in c.cū Ioannes.ĩ.eo.Itē
p ipſos facientes inſtr̄m,vt in c.tertio loco,ſ.de prob.vł
p mediatores ꝯ̃ctus,vt p gl.in §.ſi vero, in auth. de inſtr.
cau.& fide.Et qđ dixi,Coram iudice,declarabit̄ in quar
3 ta concluſione. Tertia concluſio. Error † notarij non p̄-
ſumitur ex dolo,*niſi probetur, arg l.
quoties.§.q dolo ff.de prob Ita Bar.in
d.l.ſi librarius. Vñ ſi ꝓbat̄ aliter dictū,
q̄ ſit ſcriptum, p̄ſumitur ſcriptum p er
rorem,& non falſo,ſm Bart. & Bal.&

* Librarius. *Adde Alex ī l imperator. de ſta. hom. & in conſi. 105. incip. Reuerende dom. nu. 1. uol. 2. Socin. conſ. 94. inc. præſtātiſsimi. p. 1. ſed an notarius poſsit petere ſibi reddi illud ſūptum ad corrigendum errorem, dic quod ſic cū authoritate iudicis. Alex. in l. ſi quis. §. prætor. de eden. & ibi Pau.*

* Dolo *Adde Soc. conſ. 24. inci præſtantiſsime. uer. circa ſecundum. in fi.*

Imo.in l.quoties.§.1.ff.de hær inſt.& Bal.in l.1. ff. de le.
& Ang.in l.iuriſgentium.§.qđ fere ff.de pac.& Bar in l.
ſi qs obrepſerit. ff.de fal.& Bal in l.errore.C. de teſta.Vñ
dicit Bar.in l.pe.C.de his,q ſibi aſcrib.ꝙ r̄r, vbicūq; er-
ror ſit tolerabilis,p̄ſumit̄ magis error, q̄ malitia, p tex.
elegantem ibi, dum dicit, pœna legis Corneliæ tibi re-
mittit̄,in q̄ credo te magis errore,q̄ malitia incidiſſe. Et
iſta ꝯfirmatur ex notatis pulchre p Bal.in l. vnica, verſ.
modo ſequitur alia qō.C.de confeſ.& Bar.in l. .§.ſi qs
neget.ff.quemadmo.teſta.ape.&in ꝯſ.incipiente,Tuder
tinus qdam,& in l.nec exemplum. C.de falſis, & Bal.in
l.captatorias,ver.quinto oppono.C.de teſt. mili.& do.
An.& do.Ab.in c.ad audientiam.ĩ de p̄ſcr.& Bald.in l.
2.in prin.C. de erro. aduo.& Raph.in l.nō fatetur.ff.de
ꝯfeſ.& Bal.in l.1.ver.in gl.ibi,oīb.C. ꝯmunta de legatis.
Ex qb.colligit̄, ꝙ talis notarius errans non puniet̄ de fal
ſo,qa falſum nō ꝯmittit̄ ſine dolo,d. l. nec exemplum.
Et dolus uon p̄ſumit̄ in notario, vt eſt dictū. Et hoc bñ
4 no.Sed † limita aduertenter, niſi eſſet defectus ſolēnita
tis teſtī,qa error in tali ſolennitate inducit p̄ſumptionē
iuris,& de iure ꝯ̃ notarium de falſo,l.iubemus,in fi.C.de
teſt.licet,quo ad alios effectus, teſtm̄ non habeatur pro
falſo,vt eleganter p Bar.in l.ſi poſt.C.de iuris & fac.ign.
Et dicit Inn.in d.l.quoties,ꝙ in ſolēnitatib. aliorū actū,
q̄; teſtamentorum,talis error non attribuit̄ dolo,arg.d.l.
iubemus,à ꝯ̃rio,& p rłam,in pęnis,dę reg.iu.in 6.Et idē
videntur tenere Sal.& Fulgoſius in d.l.iubemus, dicen-
tes, ꝙ extra caſum illius legis pp defectum ſolennitatis
non vr̄ p̄ſumendum eſſe falſum, ſed imperitia potius,
vel error,arg.l.poſt legatū.§.1.ff.de his, qb. vt indig. Idē
Bal.in l.ſup chirographariis.C.ſi cer.pe.dicens,ꝙ pp in-
ſtr̄m non ſolenne notarius non punitur de falſo, niſi in
caſib.à iure expreſſis. Alle.tex.in §.qa vero Leonis,cū gl.
in verbo, ꝓferre.in Aut.de non alie.Dic tñ ꝙ quantum
ad vim ꝓbationis,paria ſunt inſtr̄m non eſſe ſolēne,vel
eſſe falſum,ſed nō,quo ad vim punitionis, Cū p̄dictis ēt
ꝯcordat Bar.in l.oēs.C.de pe.bonorum ſublat. lib.10.&
Pe.de Anc.ꝯſ.280.inc. Tria principaliter. Et ibi ēt dicit,
ꝙ ſi notarius omittat ſcribere inſtr̄m ſm ordinem cō-
ſuetū,nō p hoc eſt ſuſpectū de falſo,& iſta pars eſt ſuſtē-
tabilis,lȝ ſint alij dicentes,ꝙ omiſſio ſolēnitatis ſp indu
cat p̄ſumptionem doli,vt p Bar.in l.nulli.C.de nume.&
actua.li.12.& Bal.in l.quoties, & in d.l.iubemus, & per
5 Pau.de Caſ.ꝯſ.213.inc. Ad primum q̄ſitum. Vbi † aūt ꝓ-
bat̄ de dolo ex ꝯiecturis,non tenet̄ de falſo, niſi dolus ꝯ
miſſus fuerit in ſolennitatib.ſubſtantialib.ſm Pe.de An
ch.in d.ꝯſ.Si aūt in ſubſtantialib.punit̄, & tenet̄ parti læ
ſæ ex dicto errore ad intereſſe,ſm Bar.& Bal. in l.fi.p il-
lum tex.C.de magiſtr.ꝯue.& p Bar.in l.fi.vltra mediū,
ff.de tabulis exhiben.& Bal.poſt Bar.in d.l. imperator.ī
pe.col.& Bar.in l.gñali C.de decu.li.10.& Io.An.in Spe.
de inſtr.edi.oſtenſo.additione inc.ad mām, vbi ēt tāgit
an notarius,vel eius hæres teneatur,ꝙ nimis abbreuiate
& confuſe ſcripſit,& de his ēt p Bal.in l.presbyteri,la 1.
in fi C.de epiſ.& cler.Et ibi ſubdit idem eſſe in errore te-
ſtis,qa error notarij & teſtis dr̄ eſſe lata culpa,ſm eum,
ꝓ quo vide,qđ no.Bal.& Ang.l.ubi exigit̄.ff. de edē.vbi
dñt arg.illius tex.ꝙ notarius tenet̄ ſolum de dolo & la-
ta culpa,& ſic imputent ſibi partes, qa talem aſſumpſe-
rūt,ſicut in mēſore dr̄ in l.1.§.hæc actio.cū ſequenti.ff.ſi
mēſor fal.mod.dixerit. Et ſic intellige,qđ dictū eſt, no-
6 tariū teneri ad intereſſe. Quarta ꝯcluſio. Non † pōt nota
rius errorē corrigere,nec defectū ſupplere, niſi interue-
niat authoritas iudicis,vł officialis ad hoc deputati, ſm
Io.An.in data 6.li.in vlt.col.dicentē,ꝙ alias caueat, qa
poſſet ſibi impingi faſum, p l.eos.ff đ falſis. Eſt enim fun
ctus offō ſuo. Et ſic de facto ſeruat̄, ſm ipſum, & ſequit̄
Imo.hic,& in c.inter dilectos. ĩ. eo. pro quo vide oīno
Io.An.in Spe.in d.ver.ſed nunqd ꝯfecto,& Bal.in l.am-
biguitates,in fi.C.de teſt.& in l.ea,q̄.in prin.C.cōmina-
tioes,vł epiſtolas. Et ibi dicit,ꝙ ſi poſt publicatū inſtr̄m
adderet,in fi.Caſſaui in tali loco,qa p errorem, &c.iſta
verba vitiantur,& nō vitiant. Et de hoc ēt p Bal.in rub.
C.eo.vbi dicit,ꝙ non pōt cancellare protocollum, ni-
ſi dice-

si diceret cancellatū, qa restitutū parti. Et hoc ēt p Cal. in isto ti. ꝯſ. i. & oino Do. in c. abbate, in vlt. col. de re iu. in 6. & Car. in proœmio Cle. §. fi. Et vr̄ ista ꝯclusio cōiter * teneri, nisi in quatuor casibus, in quib. nō requiritur iu
7 ris authoritas. Primus casus est, qñ † esset error nō vitiās instrm, vt falsa Latinitas, ſm Bar. in d. l. si librarius, per d. l. imperator, & l. actorum verba. ff. de re iu. de quo in
8 sequenti casu. Scđus casus est, qñ † instrm nondum est pductum in iudicio, & sic non est deductum in ꝯtrouersia, neq; copia data est parti aduersæ, nam tunc bñ pt ēt sine iudice corrigi, ſm Io. And. in data 6. lib. & Do. vbi s. & Imo. hic, & Bal. in rub. C. eo. ver. sed pone tabellio. Et ex his dicit Bal. hic, ꝙ restituto instrō tabellio est adeo functus officio suo, ꝙ nec pūctū, nec syllabā intellectualiter mutare posset, nisi iudicis mandato. Alle. d. l. imperator. Ex quo dubito de pcedēti casu, ne sub ptextu La-
9 tinitatis fieret fraus. Tertius casus est, qñ † error est notorius, qa iudicis authoritas non requirit, vel si requiritur non est necessaria partis citatio, ſm Bal. in d. l. imperator. Alle. Cy. in l. i. C. de ll. Secus dicit in errore latenti, quia exigitur & iudex & pars Quartus casus est, qñ vult corrigere eo mō, quo corrigit lex, vt errorem indictionis, quia potest propria authoritate, cum habeat iuris pſumptionem pro se, qa non nocet alicui, * cum & sine hoc ius sic præsumeret, & ita esset, ſm Bal. late in l. vnica, in fi. C. de Iust. C. comp. licet in hoc de indictione referat alios ꝯrium tenere, cum quib. concor. Io. And. ind. data 6. & Imo. in d. c. inter dilectos. Sed eorū opinio posset forte saluari, qñ de tpe confecti instri appareret solum de indictione, alias aūt, vbi anni exprimuntur, teneo cum Bal. qa ipsis calculatis habet indictio, ſm do. Car. ī d. c. inter. Modo recipiunt ista 7. declarationes.
10 Prima declaratio. Non † pt notarius corrigere errorem ēt cum licentia iudicis, qñ ꝯctus est celebrat⁹ in scriptis, ſm Bar. in l. ꝯctus, in prin. per illū tex. C. de fi. inst. Vnde infert, ꝙ si notarius fuit rogatus de appellatiōe, vł de sñia, quæ debent emanare in scriptis, nō pt aliquid addere, vel detrahere, quia ante oīa dēt esse dictata, & postea lecta, & ꝯfaciētes errāt, vt ibi per ipsum, & Bar. & Bal. in d. l. imperator, & Bar. in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de libe. & posth. & Sal. in d. l. ꝯctus. Vnde dñt Ang. & Imo. in l. quicquid astrigēdæ. ff. de ver. obl. ꝙ illa verba, ꝙ instrm extēdatur ad consilium sapientis, nihil operantur in actib. de sui substantia requirentib. scripturam, & sentit Bal. in d. l. ꝯctus. Scđa declaratio. Licet possit notarius emendare errorem surgentem ex inaduertentia, nō tñ surgentē ex falsitate, qa ex hoc priuādus est authoritate scribēdi, l. si aliquid. C. de suscep. & arca. li. io. Ita Bal. in rub. C. de fi. instr. ver. tu scias vnum. Tertia declaratio. Ad hoc, vt dicat ꝯstare de errore, requirunt tot testes, quot exigit ꝯctus, in quo dr̄ commissus error. Vñ in errore testi exigunt 7. & codicilli 5. & sic de similib. Ita est gl. valde singularis in l. cum pponeret, ī gl. 2. ff. de le. 2. & eam summe no. Bal. in c. si qs feudum, ī prin. si de inuest. inter do. & vasal. lis ori. & in l. fi. pe. col. C. de eden. & in l. 2. C. de bon. pos. ſm tab. & in l. 1. §. pro scđo. C. de cad. tol. & ī l. 1. in vlt. col. C. de fideicōmissis, & ī d. l. iperator. Et ibi ēt concludit, ꝙ non poterit deferri hoc casu iurm in supplementum probationis. Sed tñ illam gl. declara, vt late & subtiliter p Bal. in l. errore. C. de testam. vbi in effectu dicit, ꝙ hēt locum, qñ pbatiões erroris ꝯcernūt errorem ipsius testi, vt qa dicat erratum in omittendo mutuam substitutionem in fideicōmisso, vt l. cum pponeret, palle. vel simili, secus, si sint probationes extrinsecæ nō venientes ex testō, vt ꝙ institutus sit incapax, vel spurius, vel inimicus, vel ꝙ tabellio in solēnitate instri errauit, quia talia pñt examinari seorsum à principali, vñ non sunt eiusdem naturæ, vt ibi latius p eū. Quarta declarō. Si error non corrigat, & ꝯcernat aliq̄ de solennitatib. necessariis omissam errore, vel imperitia, vt qa non fuisset adhibitus numerus debitus testium, talis imperitia nōcebit, & actus vitiabit, ſm Cy Bal. Ang. & Sal. in l. ambiguitates, pp gl. ibi. C. de test. Vñ dñt, ꝙ si ex forma statuti bāna dēnt exemplari p tabellionem in libro cōis, alias nō valeāt, & si ꝯtingat, ꝙ p errorem tabellionis bānū fuit omissum exēplari, vitiabit bānū, postq̄ exēplatio erat de substantia. Et idē dicit Bal. in l. fi. in fi. pri. C. de tēp, ap. & in d. l. imperator. in fi. & Ang. & Imo. in l. 1. §. fin aūt. ff. de hær. inst. Non obst. l. errore. C. de test. vbi error scribentis nō nocet veritati, qa pcedit, qñ ille, q disponebat, seu ꝯficiebat actū, puta testator coram testib. expressit voluntatē suā, & de ea rogauit notariū, vt scriberet, nā si omisit scribere p errorem, q̄uis scriptura esset de substātia, tñ valet testm, sed ī casu pdicto est act⁹ in quo non ꝯueniebat rogitus seu expressio deponentis, vt in exemplatione bāni. Et istud reputat dictū solenne p quo faciūt ēt no. p Bal. Sal. & Ro. in l. iuris. C. q admit. vbi dñt, ꝙ in his, q̄ ꝯcernunt formā actus, vel rigorē iudiciariū, nemo excusat pp ignorantiā iuris. Vñ inferunt ꝙ testm̄ rustici factū non seruata forma erit nullū, pl. fi. C. de test. vt ibi latius p eos, & aliqd p gl. in § 1. 38. dist. & credo dixisse in c. qm̄. ȷ̄. de symo. Sic in proposito ignorātia, vel error tabellionis ñ excusat in his, q̄ sunt de forma, & sic intelligit gl. fi. ī l. fi. C. de fideius. Et iō dixit Bal. hic, ꝙ ubi p errorem substantialia sunt omissa, vel neglecta, ēt cessante dolo non valet qđ scriptū est, qa impfectum, alle gl. Cy. & seipsum in d. l. ambiguitates, & tex. in l. ita stipulatus, la grande, ff. de ver. obl. Quinta declaratio. Vbi notarius facit aliq̄ iterlineaturā, vel abrasionem, si vult vt oīs cesset suspicio, attestetur in fine instri, ꝙ ipse illam interlineaturam, uel abrasionem fecit. Ita dicit Bar. in l. 1. p illum tex. ff. de his, q̄ in test delē. & Arch. in §. 1. 35. q. 9. & sequitur d. An. & do. Ab. hic, & lʒ ipsi non exprimant, istud est necessarium, vt late p Im. in d. l. i. p illū tex. quē dicit nō eē alibi, & hāc practicā cōmendat Bar. in l. si unus, in fi. C. de test. & in l. edicto, §. fin aūt. in j. col. C. de edicto diui Adri. tol. & in l. diuus. §. itē senatus. ff. de falsis, & in l. 1. § fi. ff. de bo. pos. ſm tab. & do. Ab. in c. cū venerabilis. ī fi. ȷ̄. de religio. do. nisi ex pcedentib. vel sequentib. posset elici veritas eorū, q̄ sunt cancellata ſm ipsum pp gl. ibi, & dicit Bar. ī d. §. fi. ꝙ creditur notario ita subscribenti. Vbi aūt attestaretur hoc ī margine, ñ aūt in subscriptione, vel corpore instri, non adhiberetur fides tali apostillæ, ēt si videretur eadē manu scripta, vt late p Io. An. in Spe. de instr̄. edi. § ostēso. addi. inci. dixit Rolādinus, maxime, qa apostilla non hēt reqsita, ex qb. mereatur fidē, vcʒ diē & alias solēnitates, & qa de facili daretur uia fraudib. dissimulatis literis, & idē tʒ elegāter Bal. in l. si un⁹. C. de test. & ibi Ang. & Pau. de Cas. q dicit ita de facto fuisse obtentū, & ita ꝯsuluit Pau. de Cas ꝯs. 36. inc. In Chri noīe, dubiū facit, & idem no. Bal. ī l. nr̄am, ī 1. & 2. col. C. de testa & in l. ea, q̄ in prin. C. cōmi. vel epistolas, & Bar. in d. l. imperator. ī fi. & do. Ab. si bñ legatur, in d. c. cum venerabilis, in fi. q̄q̄ ꝯriū dixerit Bal. ī rub. C. eo. & in l. Labeo. ff. de pac. & in consi. c. In libro sñiarū, motus p authoritatē Bar. q nō loqtur in his terminis, in l. i fraudē. § sicut. ff. de tes. mili. & p l. si qs ex argētarijs. §. si initiū. ff. de edē. Sʒ illa lex loqtur ī scripturis habētib. ordinatā ꝯtiā, ſm Bal. ibi. Vñ secus in filcis & alijs qnternis, vel scartafacijs non ligatis, in qb. scribitur ad placitū ñ seruato ordine tpis. Et ita pt esse ī his, q̄ scribūtur in margine, qa ꝯmode scribi pt qñcunq;, non seruato tpis ordine. Et iō decisio Io. An remanet uerior vt ēt dixi, sed non ita clare, in c j. in fi. s̄. eo. Et istis adde, ꝙ si dubitaretur, vtrū notarius emēdasset ex interuallo, vel incōtinēti, staretur iuro suo, arg. c. ad audientiam, cā mā. ȷ̄. de psc. & eorū, q̄ no. Spe. in ti de test § 1. ver. sed pone, cum ꝯcor. quas dedi in c. cum cām in fi s̄. de testi. in qōne, qñ testis dicit se nō dixisse, vt notarius scripsit, qa ñ pſumitur ī officio delinquere, & est iputādū parti, q̄ tpe publicationis instri non inspexit diligenter, an esset

Non nocet alicui. *Adde quòd falsitas, quæ nemini est nocibilis nō potest de iure communi puniri pœna falsi ordinaria, p quemcunque commissa, Bart. in l. si quis legatū. ff. ad le. cor. de fal. & est omnium doc. cōmunis opinio secundum Alex. consi. 145. incip. Visis, vol. 6. et Soc. consi. 103. inci. in facto. et cōs. 104. inc. post redditum vol. 1.*

abrasum, uel cācellatū, & si dicit factū ex interuallo, habet hoc ꝓbare, ꝑ no. gl. in cle. fi. de resc. & Bar. in l. non solū. § sed ut ꝓbari. ff. de ope. no. nun. & Rot. plene in l. ī illa. ff. de uerb. ob. vbi fundans se ex prioritate, uel posteriotitate temporis, hēt probare tps, ꝓsertim, qñ opponit delictū, ut in d. §. sed ut probari. Et istud bñ nota, & ī eo cogita, quia tactū non reperio. Sexta declaratio. Error ꝯmissus a notario pp ꝯsiliū sapientis, cui notarius submissus fuerat, non imputatur notario etsi falsum cōmiserit, fm Bal. in l. captatorias. C. de testa. mili. Vnde dēt ad cautelā subscribere, ꝙ sic fecit cōsilio sapientis, * fm ipsum ibi, cuius dictum intellige in ꝯsistentibus ī iure, sed scientia facti dēt esse plena penes notariū, fm eundem in l. ꝯtractus. C. de fi. instr. Quid aūt operet ista clausula, ꝙ instr̄m extēdat ad ꝯsilium sapiētis, * uide solenniter, & melius quam alibi, ꝑ Io. And. in d. ver qd si a ꝯhentib. & ꝑ do. Ant. & aliqd per Imo. hic, Io. And. in data 6. lib. & Bar. in l. illa institutio. ff. đ hr̄. inst. & Bal. in d. l. imperator. in ult. col. & Sali. in d. l. captatorias. & Bal. in l. humanitatis. in 4. oppos. C. de impub. & aliis subst. & do. An. in c. clericus. de jureiu. & Bal. in l. sancimus. C. de verb. sig. & in l. pe. C. de execu. rei iud. & in rub. de reuo. his, quæ in frau. cre. in ult. col. & Ang. cons. 209. Et † pro nunc dicas, ꝙ operatur in testamētis, ꝙ uoluntas testatoris & id qđ sentit describatur ordinatiori & clariori mō, & magis proprio, & in dubio opinionū tutiori, & hoc fortius in contractibus, qui magis ꝯferri pñt in alterius arbitrio quā ultimæ uoluntates, ut no. gl. 1. in fi. in l. 3. ff. de testa. In illis ergo sapiens supplere pōt de ꝯsuetis, lꝫ ñ dictis, ēt apponēdo pęnā extraneādo, vel accidētialia q̄ bonus uir ñ arbitraret, uel substātialia ꝯtus supplere nō pōt, neqꝫ aliqd in facto, sed solū in iure, ut in dictis locis, in qbus est lōga ꝯtentio, si testator simpl'r dixit, Relinquo, an notarius de ꝯsilio sapiētis possit addere iure īstitutiōis & ī effectu ꝯclo ē, ꝙ sic ut late ꝑ Imo. ī l. j. §. si ex fundo. ff. de hær. insti. & ꝑ Old. ꝯs. 276 & facit, qđ dicetur in sequēti declarōne. Septima & ult. declarō. Non

12 † solū pōt ex se notarius corrigere errorem modis prædictis, sed ēt pōt addere clausulas consuetas, * lꝫ de ipsis nō fuerit dictū ī rogatiōe, fm do. An. hic. Allegat Io. An. de instr. edi. § instr̄m. uer. qd si a ꝯhē. ubi dixit ualde solenniter, ꝙubi ꝯctui uenditionis, uel donationis notarius pōt addere precariū, qa illud consueuit fieri, efficacius ꝑuenit ad mētē ꝯhentiū, & alle. quædam, de qbus hic ꝑ do. Ant. Pro quo lꝫ plurima adduci possint, tñ potissime facit tex. elegās in l. fi. in fi. ff. de fideiuss. ꝑ quē dicit ibi Bal. ꝙ notarius simpl'r rogatus, intelligit rogatus cū clausulis ꝯsuetis. Et ꝑ illū text. dicit Bal. in l. 1. ad fi. ff. sol. mat. ꝙ notarius in instr̄o dotis dēt apponere obligationē hypothecariā, etsi sibi nō fuerit dictū, qa cōsueta est apponi. Et ꝑ illū tex. dicit Bald. in Rub. de fi. instr. ꝙ si partes dñt se rogasse notariū, ut amicū, & notarius dicat se rogatū, vt notarium, credit sibi, qa ita ꝯsueuit fieri. Et ꝑ illū tex. dicit Bal. in l. fideicōmissa, §. si seruo. ff. de leg. 3. ꝙ si clericus secularis impetrat bñficiū nō consuetū dari clerico seculari, nō valet impetratio, qa Papa ēt motu ꝓprio non ꝓsumit velle aliter, q̄ sit ꝯsuetū rescribere. Et ꝑ illū tex. dicit Bal. in l. ita demū, §. 1. ff. de ꝓcu. ꝙ notarij pñt apponere clausulas ꝯsuetudinarias, qñ sunt plene rogati, qđ vltimū no. & intelligit forte, vt ipse dicit in rub. C. de reuo. his, quę in frau. cre. vbi dicit, ꝙ tūc pōt hoc facere, qñ hēt facere cū consilio sapientis. Et hoc mō vr̄ loqui Io. And. in d. additione. Sed tñ istud nō vr̄ necessario sic intelligēdū, sed ꝙ imo simpl'r rogatus, intelligatur rogatus de cōsuetis, * ꝑ d. l. fi. attēta ēt vna magistrali doctrina Inn. in c. olim post prin. ī. de ver. sig. vbi dicit, ꝙ oīs dispositio, siue legalis, siue vltimarum voluntatū, siue ꝯctuū, recipit interpretationē a ꝯsuetudine. Facit c. cū dilectus. s̄. de consue. & sequit do. Ab. in c. certificari, in prin. ī. de sepul. Et hincē, ꝙ si tecū contraho, vel te ꝓcuratorem cōstituo, videor tibi expresse mādare, ꝙ facias ea, q̄ sunt de cōsuetudine, l. si pignore, §. fi. in verbo, vsu. & ibi no. Doctō. ff. de pign. act. facit c. cęterū, cum similibus. ī. de dona. & no. Bar. pulchre, in l. si ꝓcurator, in prin. ff. de iure fisci. & in l. fi. in prin. ff. de his, q̄ in frau. cre. & plene Ang. in l. bñ a Zenone, C. de quadri. ꝓscrip. & elegāter Rom. cōs. 114. inci. visis. s̄. cōsultis. Et ꝙ notarius rogatus, intelligat rogatus de cōsuetis, tenet Bar. in l. si prius. §. recte ff. de aqua plu. arc. ꝑ l. ꝙ si nolit, §. qa assidua, ff. de ędil.

13 edic. Et † hinc videmus, ꝙ habēs ptātem vēdendi bona fiscalia, pōt dare fideiussorē euictionis, & apponere oīa pacta pœnalia, fm morem regionis, fm Ang. in l. 2. ff. de iuris. om. iu. ꝑ d. l. bñ a Zenone. Et ꝓmissio ꝓlati de renouāda emphyteusi, intelligit fm qđ est cōsuetū, vt ꝑ Ang. in §. emphyteusim, in Auth. de non alie. Et ꝓceptum iudicis de cogendis debitoribus fisci ꝑ arbitrio exactoris intelligit de coactione inducta de cōsuetudine, fm Bal. in l. j. C. si pp publicas pensitationes. Et cōducens simpl'r domum, uel fundum, intelligitur pro pensione cōsueta, fm Sali. in l. excepto, C. locati, q̄ est lex in hoc singularis, fm eum. Et cōducens operarios tenetur eis ministrare victum & ferramēta, si sic est cōsuetum, ꝑ domo conficienda, fm Bal. in l. liberti, de ope. libe. Et si hñtes vendere bona alicuius cōitatis faciunt pacta ꝯ id qđ est cōsuetum, nō tenēt, fm Bar. in l. j. C. de pascuis publicis, vel priuatis. lib. 12. Et colonus vltra pēsionem tenetur soluere illud, qđ est consuetum vltra pēsionem solui, licet hoc nō fuerit dictum, fm Bar. in l. dñi ꝑdio. C. de agric. & censit. lib 10. Et si eps citat nō expresso loco, intelligit vt cōpareat in cōsueto, fm Pet. de Anch. in c. cū eps. de offi. or. in 6. Et multa dicta in simili extēdere potes videndo qđ no. Bar. in l. cū hæres, §. cū ita, ff. ad Treb. & ꝙ no. Bar. in l. vt iurisiu. §. si liberi, ff. de ope. libe. & qđ no. Bal. in addi. Spe. ti. de locato, & in l. 1. C. de fruc. & liti. expē. & in l. q cūqꝫ. C. de ser. fug. & in l. fi. C. de fideicō. & Imo. in c. potuit. in vlt. col. ī. đ loca. cum multis alijs. Sed ad hæc & similia adhibēda est duplex consideratio, prīest, ꝙ ea q̄ sunt ꝯsueta, aliqñ ꝯcernūt substātiā actus, aliqñ solēnitatē: si substātiā, & tūc si pars nō exprimit, licet sint cōsueta exprimi, nō pōt notarius ea exprimere, nā sine illis ꝯctus vitiat. Ita declarat Io. And. in d. ver. qd si a ꝯhentib. ꝑ l. testm̄, C. de testa. & c. tuę. cū seq. ī. de spon. Et ꝙ omissio substantialium consuetorum in rescriptis vitiet, bñ probatur in c. ad nr̄am, & in c. porrecta. ī. de ꝯfirma. vtili, vel inutili. Si aūt cōcernūt solēnitatem, & si nō exprimant, habetur ꝓ expressis, vt est tex. in c. cū M. Ferrariēsis ibi, sicut cōsueuit expressum, s̄. de cōsti. & illū solēniter no. ibi do. Ant. d. Ab. & Imo. & dicit ibi Bal. nō eē meliorē tex. in iure, ꝙ illud, qđ solet apponi in cōtractu, hētur ꝓ apposito, etsi nō fuerit scriptū. Ad idem tex. in c. 2. ibi, & si nō apponat. s̄. de resc. quē ibi not. do. Car. & Imo. Ad idē tex. in c. quo ad translationē ibi sæpe fuere, & ibi, iam licere. s̄. de of. leg. & ibi solēniter do. Abb. & ad hoc tēdūt multa ex ꝑdictis. Et ad hanc dr̄iam inter substātialia & solēnia vide Arc. in §. nūc aūt. 16. q. 7. & pendent multum ab alia qōne. An & qñ tacitū habeat ꝓ expsso, de quo distigue vt subtil'r ꝑ Bar. ī l. q cqd adstringēdę. * ff. de ver. ob. ¶ Et iō cogitabā, ꝙ attenta hac cōsideratione nō vr̄ multum

* Sapientis. *Adde Alex. in l si qs obrepserit de fals. & Bar. in l. illa institutio alleg. ī tex. de hæred. instit.*

* Cōsiliū sapientis. *Adde Alex. in l. 3 ff. qui satis. cogan. et in l. quid quid astringendæ. de verb. obl. Old. consil. 539. nunquid si uenditor ꝓmittat emptori facere chartā ad cōsilium sapientis, in limine contractus siue in ipso cōtractu, an antequam fiat charta secundum sensum sapientis, dicatur contractus perfectus, dic quod non secundum Socin. cons. 368. inci. circa primum. uersic. confirmatur. pa. 2.*

* Consuetas. *Adde Soci. consi. 94. incip. præstantissimi. uersic. pręterea. p. 1.*

* Consuetis. *Adde Pet. de Suz. in l. non omnibus. ff. de arbitr. Pau. de Cast. in l. 2. ff. de iur. om. iu. Alex. in l. si finita. in prin. de damno infec. & in l. prius. § 1. de aq. plu. ar. cen.*

* Astringendæ. *Adde Alex. ibidē. col. j. ī fi. ī ver. oppono de l. cum quid, & in l. j. de verb. oblig. & in l. 3. eod. titu.*

tũ importare, ꝙ notarius censeaẽ rogatus de ↄsuetis,&
pondero verba Io.And.in d.ver.q̃d si à ↄhẽtib.dum di-
cit, ꝙ exprimunẽ ↄsueta ad dubitationem tollendam,
p l.q mutua.ff.mãda.sentiens p hoc ↄsueta subintelligi,
facit cle.1.in fi.de penis Et cogitabam, an dici posset,ꝙ
ista ↄsideratio in eo,q̃d dixi de omissione substantialiũ,
intelligaẽ de substantialib. ipsius ↄ̃ctus, s.ꝙ exigant ex-
pressionem,sed substantialia instr̃i, licet omissa à nota-
rio vitient instr̃m,vt habuimus in c.j. s̃.eo. tñ omissa à
partibus non vitiãt,& censeẽ notarius rogatus, puta de
indictione & similib p p̃dicta. Et ista nota,qa non repe-
ri p alios opportune tacta.Scd̃a consideratio est, ꝙ vbi
in aliqua dispositione videnẽ mandata ea,q̃ ↄsueta erãt
fieri,intelligiẽ de ↄsuetis cõiter & vt plurimum,secus si
raro,vt singulariter probatur ĩ l.Seio.§.medico ff.de an
nuis legatis,& ibi no.Bar.ita limitans,& ↄsueuit dici,p-
curatorẽ posse ↄsueta,& alle.in simili,l.fistulas.§.frumẽ
ta.ff.de ↄ̃h emp.& bñ facit d.c.quo ad translationem,in
verbo,sæpe.Et in hac mã no.vltimo incidenter,ꝙ si no-
tarius ob multitudinem eorum,q̃ dicta fuerunt in ↄ̃ctu
vel alia iusta cã,oblitus est de aliquo substantiali, p̃t in-
stare coram iudice,vt examinẽtur testes, q interfuerũt,
ẜm Bar.signanter in l.fi.añ finẽ,ff.de tab.exhiben. Itẽ dũ
tetigi s̃.in fi.6.declarationis,qs habeat pbare,cũ dubita
baẽ quo tpe sit facta emendatio, adde, ꝙ si vera est opi-
nio Imo.ĩ d.l.1.de his,q̃ in testõ delenẽ, ꝙ in subscriptio
ne requiraẽ mentio abrasionis,illa dubitatio nõ poterit
occurrere.Sed tenendo,ꝙ non sit necessaria mentio,p
vt expresse oẽs sentiunt,& ipse Imo hic,dubiũ pcedit,&
ↄsidera,qa nõ sine cã Bart. in d.l.si qs obrepserit,noluit
affirmare,ꝙ talis mẽtio sit necessaria,ne forte multa in
str̃a corruerent. Et ad tex.in d.l.j. in quo se fundat Imo.
dici p̃t,ꝙ narratita fuisse,sed nõ disponit,vel spãliter lo
quitur in testõ, in quo in hac materia specialius proce-
ditur,arg.l.iubemus,in fi.C.de testa. In gl. 2. in fi. Quan-
14 do † abrasio * noceat,distingue, vt hic
per Imo. concludentem in effectu, ꝙ
rasura non vitiat, qñ literæ emanant
clausæ,vt est gl.hic,& in c.13 in verbo,
tenuem j̃.de crimine falsi. Et hoc bñ
no.& sequiẽ Im.in l. pxime.ff.de his,q̃
in testa.delen.& Bal.hic,dicens esse o-
ptimum tex in l.tribunus.§ fi.ff. de te-
stõ mili. Idem, si est rasura in non sub-
stantialibus, vt in isto tex. Idem, si in
subscriptione dr̃ de rasura,vt s̃.in 6.declaratione. Idem
si ex p̃cedentib.& sequentib.p̃ot colligi,ꝙ ita dẽt stare,
put in rasura,vt ẽt p do.Ab.in d.c.cum venerabilis. Idẽ
si p aliam scripturam publicã appareat rasuram fuisse
bñ factam. Idẽ, si ex ↄparatione literarũ apparet rasurã
de eadẽ manu,ẜm Gof.do.An.Car.Bald.& Imo. hic,l3
do.Ab.ↄ̃ pp gl.in d.c.cum venerabilis, dicentem locũ
esse cõparationi,solũ, qñ rasura est in loco nõ suspecto.
Sed certe vr̃,ꝙ vbi nõ est locus suspectus,nõ sit locus cõ
parationi, qa vt in alio loco dicit hic do. Abb. p̃ot pars
radere instr̃m cõtinens superfluitatẽ extra circũstãtias
negotij allegãdo In.in c.fraternitatis.j̃. de hær.& est de
mẽte istius tex. Propter q̃d si locus est hic cõparationi,
nõ vr̃ esse,nisi circa locum suspectum rasum. Vñ pẽdet
istud à qõne, vtrũ sit locus ↄparationi extra apodisã, d̃
quo s̃.ca. px. Et attẽto,ꝙ pauca verba facile fieri possẽt
dissimulatis literis abrasis,istud non trãsit sine dubio. Et
circa p̃dicta no.primo,ꝙ abrasio in loco nõ substãtiali,
neq; periculoso,nunq̃ nocet,vt ẽt p Bal.in l.edicto,in 4.
oppositione.C.de edicto diui Adr.& ibi clarius Bar ĩ §.
sin aũt.i.j col.sentit gl.ĩ d.l.13 Secus, si in loco suspecto
ẽt in vno verbo,vt ibi & facit c.inter.j̃.eo. No.scd̃o,ꝙ ra
sura dr̃ fuisse in cõtinẽti,si.n.notarius emẽdat ĩ senio,q̃d
scripsit in iuuẽtute,instr̃m est suspectũ, ẜm Bal.hic,arg.
c.p̃terea s̃.ti. px.nisi intellect⁹, quẽ sonat scriptura in lo
co abraso,surgeret necessario ex p̃missis, vbi ñ est vitiũ
ẜm ipsum,cuius dictũ declara, ẜm ea q̃
15 s̃. dicta sunt. No.tertio, ꝙ † si rasura
a est in loco suspecto,& agatur posses-

Abrasio. Adde ad materiam, Rom.consil 369. inci.circa primũ. col.12.ver.quoad octauum. & colũ. 13.ver. cum ergo ex ijs appareat.

a *Si rasura. Ad detu,& dic ꝙ Fe-*

sorio,reijciẽ scriptura abs q; alia inqui-
sitione veritatis l.edicto.C d̃ edicto di
ui Adria. Si vero agitur petitorio,scri-
ptura censeẽ suspecta,& pp hoc proce
ditur ad inq̃sitionẽ veritatis, ẜm Bal.ĩ
l.si vnus.C.de test.Cui adde Pe.de An
ch.cons.422 inc.Præmissa sine allega-
tionib.vbi declarat hoc procedere so-
lum in possessione adipiscendæ. No.
quarto,ꝙ si instr̃m meũ,q̃d nõ solebat
esse rasum,reperiẽ penes aduersarium,
& coactus ipsum reddidit,sed rasum ĩ
aliquo loco ẽt substantiali, istud non
nocet mihi,ẜm Bal.in l.j.ante fi. C.de
fi.instr. Alle.Io.And.j̃. ca. proximo,q
hoc dicit, & sequuntur ibi oẽs. No.qn
to,ꝙ illud,quod est rasum,p̃t p viuam
vocem corroborari,& vr̃ sufficere vn⁹
bonus testis. Ita vr̃ dicere Bal.licet ha-
beatur corruptus in hoc,in l.si veritas,
in 1.col.C. de fideicõ. Sed ꝙ per duos
possit probari tenor scripturæ vitupe-
ratæ,tenet Bal.quem vide,in l.fi. de fi-
deicom.ad q̃d vide eundem in l.iube-
mus,quasi in fi.C. de prob.& reincidit
in illã qõnem,qũo probetur tenor in
str̃i perditi,de qua per Bar.in l.sicut ini
quũ,C.de fide instr.& Bal. in c. 1.quot
testes sint neces. ad prob.nouã inuest.
per gl.fi.do An.& do.Ab.in c.cum o-
lim.el 1.j̃.de priu.& do Car.cons. 27.
& Bal.ĩ l.gesta.C.de re iu. cum cõcor.
No.sexto iuxta hoc, ꝙ vbi sufficit sũ-
maria cognitio,dẽt istr̃m esse sine ma
cula,& abrasione,& non sufficit,ꝙ iu-
uetur testib alias aũt procedit notabi-
le p̃cedens. Ita dixit Iac.But.in auth.si
qs ĩ aliquo.C.de edẽ quem alle.& seq-
tur Bar.in l.1.post prin.C. ut in pos.le.
& in d.l.fi.C.de fideicom. Et iõ vbicũ-
que statutum dicit,viso instr̃o fiat sic,
dẽt esse scriptura sine vitio visibili,ẜm
Bal.in d.l.fi.No.septimo, ꝙ rasura in vno loco suspecto
non vitiat totum instr̃m in capitulis separatis, ẜm Bal.
do.Car.& do.Ab.hic,dicentes, secus in dicto testis pro-
pter periurium amplectens totum testimonium, vt per
Bal.ĩ l.fi.ĩ 4.oppositione,C.de edicto diui Adria. de quo
satis dixi alias in c.fraternitatis. j̃. de hære. ubi posui de
utroque. Et de rescripto uide bonum tex. in c.si eo tpe.
de rescr.in 6.ut late do.An.& Imo.in c.constitutus.s̃.de
16 rescr.& ibi aliqñ dicetur. No.octauo, ꝙ † in dispositio-
ne fauorabili, ut in legato libertatis, nulla cancellatio
uitiat,l.proxime,in fi.ff.de his quæ in testa.del & hoc qñ
dubitatur,an testator uoluerit debere,an incõsulte hoc
processerit. Si aũt apparet de uoluntate, tunc in dubio
tollereẽ legatum,l.cancellauerat.eo.ti. Et quod dictum
est de legato libertatis,extendiẽ ad legatũ p aĩa,ẜm Bar.
eleganter,in d.l.si unus,& in d.l.proxime.in fi. & sequiẽ
do.Ab.hic,& Ro.in auth. similiter,in primo priuilegio
ultimarũ uoluntatũ,C.ad l.Fal. æquiparendo utrũq; le-
gatũ,ut p Bar.& Bal.in l.1.C.de sacrosan.ecc.& Bal &
Ang.ĩ l.captatorias.C.de test.mili. No nono,ꝙ si instr̃m
fuit productum sine macula, & postea reperitur macu-
latum,non perit fides instr̃i,ẜm Bal.in d. l. si unus,in fi.
p l.j.ff.si tabulæ testi extabunt. No. decimo & ultimo,ꝙ
in proposito dr̃ loc⁹ suspectus,qñ qs releuatur p scriptu
ram in loco abraso ab onere probandi. Et est locus
nõ suspectus,qñ quis habet docere de ueritate, ẜm Bal.
hic,qui ponit quædam alia non multum utilia.

lin. hic male dici nã vult,ꝙ ĩ posses-sorio indistĩcte p p cãcellationẽ semp reijciatur scriptura,et male dic. aut cãcellatio est ĩ parte substantiali,aut in cap.de quo erat quæstio, et tũc nõ proceditur ad inquisitiõem ueritatis,per d.l.fi.C. de edic. diui Adria. tollẽ.quæ loquitur in istis terminis. Aut cãcellatio nõ est in parte substã tiali,seu ĩ ca d̃ quo erat qõ, & tũc ẽt in possessorio iudicio nõ nocet cãcellatio, per glo.in d. l fin. in ver. vitiatum, quam omnes Docto.ibi sequuntur. hoc modo & debes intelligere Bart.in l.si unus. C.de testa.qui tenet opi. istam,quã tenuit hic Fel. sed omnes Scribentes reprehẽdunt Bar. in d. l. si vnus, & per consequẽs sublata est ista opin. Feli. quam habuit à Barto. quamuis de eo nullam faciat mentionem.

SVMMARIVM.

1 *Citatus de remotis partibus vt deferat munimenta, an teneatur deferre instrumenta.*

2 *Appellari an posit à præcepto periculoso, vel difficili.*

3 *Dif ficultas excuſans à præcepto inferioris an excuſet à præcepto Papæ.*
4 *Papa ſi præcepit aliquid religioſo, quod eſt contra regulam ſuam, an teneatur obedire.*
5 *Tantum iudicatur de eo, quod poteſt fieri abſque magna difficultate, quantum de impoſsibili.*
6 *Sententia diffinitiua poteſt ferri lite non conteſtata in caſu hic poſito. Et hoc amplius declarat infra nu. 7. 8. & 9.*
10 *Sententiæ ſi opponitur, quòd ſit lata per falſos teſtes, vel falſa inſtrumenta, ſtatur ei, quandiu cognitio pendet. nu. 11.*
12 *Lacerans inſtrumentum in præſentia iudicis, quod intendit arguere de falſo, qualiter puniatur.*
13 *Et quid de lacerante iura aduerſarij.*
14 *Et quid de ſubtrahente inſtrumentum aduerſarij, & proijciente in ignem proprium inſtrumentum.*
15 *Subtrahens aduerſario facultatem probandi, debet perdere cām.*

CAPITVLVM IIII.

ACcepimus. Redarguenti priuilegiū de falſo iudex facit
illud exhiberi coram iudice, & paucis pſo-
nis in loco congruo & ſecuro, & interim
1 ſtabit̄ ſnīæ latæ p̄ illud. H. D. In † tex. ibi,
difficile & periculoſum. Per hoc declarari dēt glo. in c.
cupientes. §. ſi vero, in ver. alibi. de ele. in 6. dum requirit
ꝙ citatus ex remotis partibus ut deferat munimēta, te-
neat̄ deferre inſtr̄a, & dixi in c. p̄uenit. el 1. s̄. ti. 1. vt nō p̄
cedat in originalib. Sed ſufficit portare exēpla facta ſo-
lēniter, ſm̄ formā c. fi. j̄. eo. vt hic per do. Ab. p̄ quo facit
lex, vnum teſtm̄ ff. de teſta. vbi nauigaturus pōt de teſtō
ſuo facere fieri exemplum, & facit, qđ dixi poſt alios in
c. Albericus. s̄. de teſtib. Et p̄ hoc infert Hoſtien. hic, poſ-
2 ſe † appellari à p̄cepto periculo, vel difficili, qđ cogno-
ſcet̄ ſuperioris arbitrio, ſm̄ ipſum, p̄ quo vide Bal. in l. ſi
đceſſerit, ī lectura antiqua, & ibi ēt Ang. ff. q̄ ſatiſd. cog.
vbi dn̄t, ꝙ p̄ceptum iudicis ꝯtinens q̄d impoſſibile non
tenet facta diſtinctione, an iudex ſciuerit an ignoraue-
rit, vt ibi. & l. pe. & fi. ff. q̄ ſnīæ ſine ap. reſcin. Si aūt p̄ce-
ptum ꝯtineret aliq̄d multum difficile, adeo ꝙ rōne diffi
cultatis excuſationē habebat ille, cui p̄cipiebat̄, tūc bn̄
diſtinguitur, aut p̄cepit ſcienter, & eſt nullū, aut ignorā
ter, & valet, ſed hēt locū reſtitutio in integrū, l. q̄ſitū, cū
gl. in verbo, iudicata, & ibi p̄ Bar. ff. de re iu. & de hoc p̄
Do. in c. nerui. 13. diſt. & glo. & Arc. 11. q. 3. in ſumma. Et
3 † addit hic do. Ab. ꝙ non oīs difficultas excuſans à p̄ce-
pto inferioris à Papa excuſaret à p̄cepto ipſius Papæ, nā
iugū ab eo impoſitū, ētſi eſſet durū, ferendum eſt, p̄ c. in
memoriā. 19. diſt. lʒ gl. 1. ibi aliud dicat, vt hic p̄ do. Ab.
p̄ quo lʒ multa adduci poſſent, tn̄ ſimpl̄r remitto ad Pe
trū de Mōte in ſua monarchia, vbi exclamat de tex. in
d. c. in memoriā, dicens p̄ ipſum multū temperari tritū
dictū Inn. in c. inquiſitioni. j̄. de ſen. exc. dū dicit laicū, q̄
nō eſt de tp̄ali iuriſ. eccleſiæ, nō teneri ad obediēdū Pa-
pæ in nō ꝯcernentib. aīam, lʒ ad illū tex. poſſet dici, ꝙ n̄
p̄bat indiſtincte quem teneri, dato ꝙ ille patientiā pro-
priā ꝯmendet, & illud dictū Inn. approbat do. Ab. in c.
2. j̄. de voto, & ī c. ꝯſtitutus j̄. de reli. do. & in c. ſi qn̄. s̄. de
reſc. & vide Hoſt. quem oēs ibi ſequuntur, in c. ſignifica
uit. s̄. de of. or. vbi dicit, non eſſe obediendum Papæ, vbi
imminet peccatum p̄ ipſum nō remiſſibile. Et idem di-
cas, ſi ſcribat p̄ notorie indigno, ſm̄ Io. An. ī c. cū adeo.
s̄. de reſc. de quo p̄ oēs ibi, & in c. ſi qn̄. eo. ti. & de iſtis vi-
de qđ no. Inn. in c. quāto, p̄pe fi. ibi. Et. n. in oīb. s̄. de cō-
ſue. & Imo. in c. q̄ in eccl̄arum s̄. de ꝯſt. & late p̄ Car. ſan
cti Sixti in tractatu de ptāte Papæ, q. 14. 25. & 49. poſt B.
Tho. in quarto. ꝯ gentiles, c. 76. & 2. 2. q. 2. art. 3. vbi inue
nies, an ſit hæreticus recuſans obedire Papæ, quaſi non
ſit verus ſucceſſor Petri, & vide Do. in § hinc ēt. 17. diſ.
vbi dicit, ꝙ Cardinales diſcedentes à volūtate Papæ an̄
depoſitionem ſunt ſchiſmatici, & infert ad Cardinales,
q̄ deceſſerunt à Gregorio vndecimo, & de Luca iuerūt
Piſas an̄ depoſitionem, ꝯ c. nonne. 8. q. 4. & vide Inno. in
4 c. nec Dei. ī gl. 2. j̄. de ſym. ubi dicit, ꝙ ſi † Papa p̄cipit ali
q̄d religioſo ꝯ regulam ſuam, non tenetur obedire, &
vide gl. Deutero. 18. in p̄verbis, Prophetam ſuſcitabo de
fratrib. veſtris, q̄cūq; illū nō audierit, illius ego vltor exi
ſtam. & gl. dicit, ꝙ reſiſtentes Pontifici ſunt graui pœna
puniendi. Et nota, ꝙ Papa non pōt facere, ꝙ illud, qđ eſt
peccatū veniale, ſit mortale, poſſet tn̄ p̄ p̄ceptū obliga-
re, ne illud fiat, & ꝯueniens peccabit mortal̄r, rōne q̄a
ꝯ p̄ceptū, non q̄a veniale ſit effectū mortale, vt ſubtili-
ter p̄ Franciſcum de Marone in 4. diſt. 19. q. art. 1. & adde
Pe. de Anc. ꝯſ. 245. inc. Per p̄dicta ſubtiliter, vbi elegan-
ter ꝯſuluit p̄ excōicationem latā p̄ executores vigore
reſcripti Apoſtolici ipſo facto excōicatū ſuſpendi p̄ ap
pellationem p̄cedentē appoſitis legitimis exceptionib.
ad qđ vide do. Car. Im. & do. Ab. in d. c. ſi qn̄. Et iſta no.
5 de quib. alias diffuſius. Et p̄ iſtum tex. vr̄, ꝙ † tm̄ iudicet̄
de eo, qđ p̄t fieri abſq; magna difficultate, quantum de
īpoſſibili, & ad hoc ēt adduci poſſet elegans deciſio Do.
in c. ab exordio. in fi. 35. diſt. & in ca. in Canonicis. circa
mediū, 19. diſt. vbi dicit, ꝙ ſicut inferior à Papa pōt ꝯuer
tere in aliū vſum illud, qđ ē relictū pro
pio vſu, ſi eſt impoſſibile, * c. nos q̄dē.
j̄. de teſt. ita ſi eſt multū difficile. Et eſt
deciſio Bar. lʒ nō dicat, in l. apud Iulia
nū. §. fi. in prin. ff. de le. 3. Et hinc eſt ēt
ꝙ ſicut đ iure ciuili p̄t appellari ab īter
locutoria habente grauamen irrepara
bile, alias ſecus, vt per Bart. in l. 2. ff. de
app. recip. ita ēt, ſi eſt reparabile, ſed cū
magna difficultate, ſm̄ Bar. in l. 1. §. q̄ſi
tū. ff. de ap. recip. Ad idē, qđ no. Bar. in
l. pe. ī prin. ff. ſi cer. pe. vbi dixit ꝙ ſicut
pōt omitti principalis, & grauari fide
iuſſor, qn̄ impoſſibile eſt, ꝙ principalis
ſoluat, vt p̄ Bar. in l. decē ff. de ver. obl.
ita ēt, ſi ſit valde difficile, forte p̄p̄ eius
impotētiā, tn̄ iſta recipiūt inſtantiā, ex
dicto Hoſ. hic, dū dicit à p̄cepto difficili poſſe appellari,
& tn̄ ſi eſſet impoſſibile, n̄ oporteret appellare, d. l. fi. ff. q̄
6 ſnīæ ſine ap. reſcin. In † tex. ibi, ſi vero nō venerit. Nota,
ꝙ impugnanti priuilegia pōt ſtatui terminus, quo elap
ſo ſilentium ſibi imponat̄, & ſic fertur diffinitiua lite nō
ꝯteſtata, cū videat̄ agi ꝯdictione ex l. diffamari. C. de i-
genuis manumiſſis, qđ ītelligit hic do. An. qn̄ in aſſigna
tione termini fit ꝯminatio de ſilētio imponendo. Et de
hmōi edictis q̄b. poſt tp̄s ſilentium inducit̄, vide Inn. do.
An. & alios in c. cum in tua. j̄. q̄ matri. ac. poſ. vbi bonus
tex. & Ang. & Sal. in l. ſi ea. C. q̄ ac. non poſ. & Bal. in au
th. ad hæc. in pe. col. C. de vſuris, & in d. l. diffamari, & in
l. 1. C. vt nemo inuitus, & oēs in c. fi. p̄ illum tex. de elec.
in 6. & Imo. plene poſt alios in l. quamdiu. ff. de acquir.
hær. & Bar. in l. Titia. ff. de ac. cum ꝯcor. Et q̄uis Ang. in
§. ſi q̄s aūt non implens, in Aut. de hær. & Falc. & in §. ſi
q̄s aūt p̄ redemptione, in Aut. de eccl̄aſticis ti. dicat, re-
q̄ri binā monitionē an̄ impoſitionē talis ſilentij, tn̄ hoc
n̄ vr̄ neceſſariū, vbi p̄ceſſit ꝯminatio, vt dixi poſt d. An.
& ſentit Bar. in l. mancipiorū, in fi. ff. de optione legata.
Et nō ſolum vr̄ imponi ſilentiū p̄lato, de quo hic, ſed ēt
ſucceſſoribus ſuis ſm̄ Hoſ. & alios hic, c. 1. de ſol. & ſic
nedū ſnīa deſcendēs ex diſcuſſis iurib.
eccl̄æ nocet eccl̄æ, ſed ēt deſcēdēs ex
negligētia extēdendi iura. Ex quo ex-
clamat hic do. Ab. & facit, qđ no. Inn.
in c. fraternitatē. j̄. de dona. & gl. 1. c. ſi
ep̄m. 16. q. 6. & in r̄la, delictum, de reg.
iu. ī 6. vbi delictū ī omittēdo, vl̄ in acti
bus iudicialib. nocet eccl̄æ, * vt latius
p̄ do. An. & do. Ab. in c. j. s̄. de dolo &
7 ꝯtu. Sed † iſtud declara primo, vt non
p̄cedat qn̄ ex impoſitione dicti ſilētij
eccleſia patereſ graue p̄iudiciū, q̄a đli
ctū p̄lati n̄ nocet eccleſiæ, vt p̄ do. Ab.
in c. j. de dolo & ꝯt. & facit, qđ ipſe no.
in c. fi. j̄. de dona. inter vir. & vx. & do.
Ab. in c. verū. j̄. de ꝯd. appo. dū dn̄t ne
gligentiā in omittendo nō nocere ec-
cl̄æ ī legato ſibi facto, niſi delinqueret̄

* Impoſſibile. *Adde cle. q̄a contingit. de reli. do. & ibi Card. q. 3. vbi habes, quòd ſolus Papa poteſt mutare legatum ad actū pium. fallit tamē ut hic ī tex. ad quam materiā vi. Pau. de Caſt. conſi. 16. & Pet. de Peruſ. in trac. quar. epiſcop. c. 9. colum. 5.*

* Nocet eccleſię. *Adde Cyn. Bart. Bal. & Saly. in l. meminerint, & in l. ſi quis in tātam C. un. vi. Cy. Bart. Bal. & Sal. in l. iubemus nullam. C. de ſacroſ. eccleſ. Inn. & Abb. in c. 1. vt li. non conteſtata. Bar. in l. aut facta. §. fi. ff. de pœn. Abb. in conſ. 40. col. 3. volu. 1. p̄latus enim ꝯpa-ratur tutori vel curatori*

ratori glo. fi. in c. ex præsentium, & ibi Ab. de pigno. Ab. in c. cũ deputati, in fi. de iudi. qui tutor vel cura tor nõ possunt nocere pupillo vel adulto. Rom. consi. 425. incip. quoad primum, & cons. 139. incipi. propo sitæ. Adde tamen Ange consi. 241. incip. omne datũ, & Auct. in ca. cum venerabilis, col. 5. uer. ad intellectum regulæ, de lictum, de excep. dicẽtes delictum prælati nõ nocere ecclesię in iudicialibus, & vi. Auc. in ca. cum accessis sent. col. 16. ver. et pro ĩtelligẽtia. & c. de consti. vbi ponit duos casus quibus prælatus tacite potest præiudicare ecclesiæ & ad præmissa vide Alex. cõs. 23. vol. 1. & Bald. in præ lud. feud. col. fi. & vi. hic Aucto. late seipsum declarantem.

* Cum cõuentu. *Adde Dy. ad regulam, Delictũ. in fi. ver. vbi ponit solere communiter dici quòd delictũ commissum à prælato et collegio cõmunicato consilio redundare posset in damnum ecclesię. l. iubemus nullam. C. de sacros. eccles. Delictum vero prælati tantum seu alicuius de collegio ecclesię nõ præiudicat per reg. ibi.*

* Eccła agere. *Adde hoc esse ex ratione quã supra posui, in addit. ad uer. nocet ecclesiæ uer. q tutor vł curator & ultra ibi dicta, adde hic Rom. cons. 26. inc. uisa faciti serie co. 1. vbi dicit quòd tutor negligens te netur ad interesse. & adde eum singu. 76. inci. iure hodierno. Bal. in l.*

* tur cũ ꝯuentu, * iuxta gl. in c. cũ dilectus, ĩ verbo, dolũ, s̃. de or. cog. Sed forte ista declarõ ꝓcedit in extraiudicialib. non aũt in iudicialib. sicut hic per notata in locis primo allegatis. Scđo declara, vt non ꝓcedat vllo mõ, qñ p̃latus cũ ꝯuẽtu dolose distulisset ꝯparere, ŝm Hos. & alios hic, ꝙ tunc ẽt post quadriennium eccła poterit petere restitutionem in integrũ, p c. 1. de rest. in integ. ĩ 6. Et idẽ cessãte dolo, qñ de bãno ꝯstaret euidẽtissime, ŝm gl. fi. ĩ d. c. 1. q̃ multũ no. d. Ab. ĩ c. j. ĩ 1. col. s̃. de rest. in integ. Et ita p hoc remediũ saluari pos

8 set p̃cedẽs declarõ. Et † idẽ, si esset grauamẽ successiuũ, arg. ei⁹ qđ no. d. An. ĩ c. ex parte. s̃. de rest. spo. vbi dicit, ꝙ super ꝯtinua læsione sp p̃t peti restitutio in integrũ, vt puta, in cã m̃rimoniali ĩ qua sp subest periculũ aĩæ, sicut ẽt dr̃, ꝙ à grauamine ꝯtinuo ꝯsistente ĩ facto, non in verbo, puta carceratione, sp p̃t appellari, ŝm Bal. in l. 1. circa, fi. C. in ĩtã rescin. non pos. & d. An. in c. cum cessante. j̃. de ap. & Imo. post Pau. in cle.

9 cãm. de ele. cum ꝯcor. Tertio † declara, qa ꝯ̃ p̃latũ negligentẽ in omittẽdo * p̃t eccła agere, * vt de suo soluat, ŝm gl. ĩ §. p̃t. ĩ ver. ꝑueniãt 16. q. 3. q̃ facit sin gu. do. Ab. in c. si de terra. j̃. de priu. no. Arc. ĩ c. qcũq; 12. q. 4. & p̃t agere ꝯ̃ oẽs h̃rdes p̃lati, vt p d. Ab. in c. 1. s̃. de rest. in integ. ẽtsi esset dãnũ lucri cessantis, vt p gl. in verbo, neglecta, ĩ d. c. qcũq;. & sentit gl. fi. ĩ c. placuit 7. q. j. Et de his p do. Ab. in d. c. j. ver. nota bñ. de do. & ꝯtu. & in c. ꝯstitutus. in pe. col. j̃. de religiosis domib. In tex. ibi, sñiam q̃ eo-

10 rũ obtentu. No. † bñ, & si opponitur sñiæ, ꝙ sit lata p falsos testes, vel falsa instra, stat ei donec pẽdet cognitio, qđ ĩducit d. Car. hic ad qõnẽ, q̃ habuit in facto, nã Iuristæ habebant sñiam latã sup iurib. p̃eminẽtiæ ĩ vniuersitatẽ Medicorũ & Artistarũ, & illi Artistæ, s. opponebãt nullitatem ex defectu ꝓc. qa dicebãt mãdatũ falsũ, ꝙ interĩ dẽt ser

11 uari sñia. Qđ bñ no. Si † aũt vigore istorũ priuilegiorũ nõ fuisset lata sñia, an lite pendente esset locus exẽptioni, vide In. ĩ c. ex parte dilectæ in Chr̃o. j̃. de ver. sig. & d. An. & d. Ab. ĩ c. venerabili. in vlt. col. j̃. de cẽs. post Inn. ibi, de quo meminit Do. ĩ c. cũ ꝑsonæ. §. fi. in vlt. col. de pri. ĩ 6. ꝯcludẽs, ꝙ sic, si prius abbas fuisset ĩ possessiõe exẽptionis, alias ñ, p illũ tex. Et si de possessione nõ apparet, p̃sumit̃ ꝓ epo, arg. d. c. cũ ꝑsonæ. ĩ fi. & c. cũ venerabilis. j̃. de excep. Et si de paritate possessionis ꝯtẽdit̃, recurrit ad notata in c. lȝ s̃. de ꝓb. & vide Bal. in l. fi. ver. vlt. scias. C. si ex falsis instr. vbi dicit, ꝙ instr̃m, lȝ pendeat qõ falsi, ñ efficit suspectũ p solã litis pẽdẽtiã, sed si aľr eẽt suspectũ, nõ daret ei fi

12 des. Alle. In. hic. Vltimo † omissis his, q̃ sup glo. clare scribũt, tene menti, qđ dicit Hos. hic, ꝙ si archieps iste p̃sente iudice lacerasset ista priuilegia, fuisset punitus acriter & extraordinarie, arg. c. ꝑuenit. el 1. s̃. ti. 1. Et p hoc refert hic d. Car. se dixisse in qõne facti, ꝙ reus, q lacerauit libellum actoris in p̃sentia iudicis, dẽt puniri ex offõ iudicis, q vr̃

fuisse elusus ex qua rõne refert ẽt se dixisse in alia q. ꝙ eps, q est p̃sens, qñ qs doctoratur, vel eius vicarius, si alius, q̃ q solet, vult exigere iur̃m à doctorando, põt & dẽt ex offõ ꝓhibere, nam vbiq; in sua diœcesi hẽt sedem, ca. cum eps. de of. or. in 6. & sic tenet̃ ex offõ impedire scãdala in actib. ecclasticis, qualis est ille, cũ vniuersitas scholariũ pp mixturam clericorũ dicat̃ ecclastica, vt p ipsum & alios, vt in c. ex literis. s̃. de ꝯst. Et de isto lacerante vide ẽt Bal. in l. 1. C. eo. ti. vbi allegando Host. hic, dicit, stãdũ

13 † esse iur̃o aduersarij de cõtentis in instr̃o lacerato, p l. si de possessione, & ibi ẽt hoc dicit Bal. C. de ꝓb. & vide eundem in l. q accusare. circa mediũ, C. de eden. & Spe. in ti de test. §. satis vtilr̃, in fi. vbi dñt, ꝙ stat̃ iur̃o partis q ꝑdidit ꝓbationem dolo aduersarij, & exemplificat Bal. in eo, q deleuit instr̃m. Et de ꝯburente publicas scripturas, vt pridie in creatione excelsi Ducis nr̃i D. D. Herculis Estensis factum fuit, q principatum obtinuit die 20. Aug. Anno Mcccclxxj. vide tex. cum gl. in l. Paulus. in ver. surripuerit. ff. de falsis, & in l. 1. §. q in rõnib. ff. de falsis, & Sal. in l. eum, q. C. de falsis, & Bal. in c. ꝑuenit. el 1. s̃. ti. 1. vbi dr̃, ꝙ si hoc fit, vt veritas nulli appareat, imminet pęna falsi, alias aũt extraordinaria, p l. 3 §. si qs dolo. ff. de tabulis exhiben. & ꝯueniri põt Aqlia, l. in lege Aqlia si deletum. ff. ad l. Aql. & in l. q tabulas. ĩ fi. ff. de fu. Et

14 † de subtrahente instr̃m aduersario, vide Bal. & Sal. in d. l. eum, q. p illum tex. cum gl. Et de occultante testem dixi post Bal. in d. c. ꝑuenit. el j. Et de proijciente in ignẽ ꝓpriũ instr̃m, qñ arguebatur de falso, vide pulchre Pet. de Anc. ꝯs. 169. inc. Circa primum, vbi ꝯsuluit valde elegãter eũ teneri de falso, qa nõ potuit pęnitere in p̃iudiciũ aduersarij, cui ex ꝓductione erat q̃sitũ ius redarguẽdi, & p ꝯñs obtinendi, ꝙ ille caderet à cã, & loquit̃ ĩ eo, q dicebat̃ fabricasse falsum: in eo aũt, q simpliciter vteret̃, vr̃ distinguere, an post ꝓtestationẽ aduersarij adhuc dixerit se velle vti, & tũc idẽ, qđ in p̃cedenti pp ius aduersario q̃sitũ, arg. c. ab eo. de ele. ĩ 6. Aut redargutus statim cõbussit, & excusat̃, qa re ĩtegra potuit pęnitere, forte ignarus vitij, p l. q falsos. ff. de falsis, vt ibi latius p eũ.

15 Et † subdit hic do. Ab. de istis instr̃is laceratis coram iu * dice * ita iudicatur, ac si plene probassent, p d. l. si de possessione. Et facit ad qõnem, an subtrahens aduersario facultatem ꝓbandi ꝑdat cãm, de quo dixi in d. c. ꝑuenit. el j. Et dicit hic d. Ab. ꝙ laceratio istius archiepi, lȝ in alio operat̃, ꝙ illa ꝓbõ destructa haberetur pro facta, tñ in ipso hoc non operabitur, qa sua temeritas noceret ecclesiæ. & lȝ in iudicialib. p̃latus p̃iudicet ecclesiæ, vt p gl. in d. regula, delictum, tñ talis actus non attinet ad ordinẽ iudicij, & dicit eẽ bonũ tex. in c. cũ venerabilis. j̃. de exce. sed puniet̃ ad interesse partis, p c. si qs đ clericis. 12. q. 2. Et istud intelligitur, qñ illud, qđ cõtinetur ĩ instr̃is laceratis, p̃t ẽt aliter ꝓbari. Sed si ex hoc perijsset eorũ virtus, putat do. Ab. vltra alios, ita posse procedi, ac si plene continerent, qđ pars allegabat, ex quo eorũ ꝓbatio est facta impossibilis ex facto archiepi, vt hic p ipsum, cuius dictũ non ꝓcedit sine dubio pp rõnem d. c. cum venerabilis, & qa delictũ cõsistit in omittendo, iõ stat rła, ꝙ non nocet ecclæ dicta regula, delictũ, & ñ sumus in iudicialib. vt dictũ

16 est. Et † ista p̃nt induci ad notarium, q negat se fuisse rogatũ, & ꝯuicit̃ đ mẽdacio, đ quo p Bar. ĩ l. eũ, q. C. de falsis, & ĩ l. fi. ver. sexto q̃rit̃. C. de edẽ. & in rub. C. de fi. ist. & Ang. & Im. ĩ l. j. ff. de publ. iu. & Io. An. solenniter in Spe. ĩ isto ti. §. instr̃m, ĩ prin. Et est ꝯclõ, ꝙ si ꝯuincit̃, & factũ ñ sit antiquũ, p̃sumitur negasse, & puni

1. ad fi. ver. de itinere uenio. C đ cõd. ind. Barb. consi. 10. inc. illud afferã in mediũ col. 9. li. 4.

* Laceratis corã iudice. *Adde ad dicta hic, & ad s̃ ꝓxime dicta, in versi. Et de isto lacerante, Bald. in l. si de possessione. C. de probat. Sal. in l. 1. §. qui ĩ rationibus. ff. de fals. & vi. tex. in l. 3. §. si quis dolo. de tab. exhiben. Alex. in l. respiciendũ. §. delinquunt. de pœn. Auct. in c. sicut. col. 5. ver. quarta conclusio de re iu. & in c. cũ causam. num. 16. de testi. Rom. singu. 381. inci. Dum contra aliquẽ, & Corset. ĩ suis sing. ĩ ver. falsũ, 1. inc. Quidã ꝓduxit & distĩguit secundũ eum ibi.*

tur đ falso. Si aũt factũ est antiquũ, secus, nisi esset factũ notabile, ut per do. An. in c. ab excõicato. s̃. de resc. ꝑ tex. in c. cũ illorum. ad fi. ibi, nisi graue. ĩ. de sen. excõ. & vide Fed. ꝯs. 113. inc. legitimus ꝯstituit, vbi dicit, ꝙ si notarius dicit se ꝯfecisse instr̃m, tñ dicit ꝙ amisit imbreuiaturam, non credit̃ iur̃o suo, sed dẽt casum amissionis ꝓbare, & dicit esse gl. no. in l. si qs ex argentarijs. §. fi. ff. de eden. qa est in culpa si non retinuit penes se cũ diligẽti custodia, & agitur de magno p̃iudicio. Facit gl. in cle. j. § cæterũ, de vsuris, & qđ no. Ang. ĩ l. 2. C. de test. Nõ obst. l. fi. C. de fi. instr. qa ibi pars, q̃ ꝓduxit instr̃m suũ, posteaq̃ fuit illi adhibita fides, non fuit in culpa, si diligenter vlterius non custodiuerit, cum instr̃m ad aliũ non ꝑtineret, nec ipse rõne alicuius officij tenebat̃ ad custodiendũ vt alteri exhiberet, merito stat̃ iur̃o suo. Tñ dicit Bal. ĩ l. fi. C. de eden. & in l. fi. in fi. C. de fi. instr. ꝙ si notarius perdidisset originale pp incendium, audiret̃ hoc iurans ꝯcurrente verisimilitudine. Et intellige, dũmõ casus fuerit p̃ter eius culpam, vt ꝑ Bal. in l. si creditor. circa fi. C. de pig. ac. & Sal. in l. quæ fortuitis. C. eo. & Imo. in c. j. ĩ. đ ꝯmodato, & Bar. in l. qđ Nerua. ff. depos. Vltimo reprehendi p̃t qđ dicit d. Ab. ꝙ stante periculo potuisset hic fieri exemplatio parte non vocata, quia istud non fuisset sufficiens, cum falsitas originalium consistere possit & in rasura, & in sigillo, vt s̃. c. prox. & ĩ. eo. c. inter dilectos. Et ita tenet Do. in c. vt veterum, in fi. 9. distin.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum originale si sit productum in iudicio, an debeat dimitti apud acta iudicij.*

2 *Statutum allegans, an teneatur producere totum statutum.*

3 *Solummodo, Tantummodo, Tantum, hę dictiones, quid significent.*

4 *Priuilegium & indulgentia qualiter differunt.*

CAPITVLVM V.

Contingit. Instr̃m, vel priuilegium quo qs vtitur, aduersario ab eorũ iudice legi debet, & in eo solo capitulo, de quo agit̃, edi. H. D. Et per istum tex. maxime iũcta gl. j. dicit do. Ab. esse bñ notã-
1 dum, ꝙ † vtens priuilegio, vel alio instr̃o in iudicio, nõ tenetur originale dimittere apud acta, sed satis est præsentare in iudicio p̃sente parte, & copiã capituli, in quo est qõ. edere*, & facit c. cum ꝑsonæ. ĩ prin. de priu. in 6. & vr̃ tex. iuncta gl. in l. fi. & ibi Bar. C. de fi. instru. Et q̃uis per istum tex. sufficiat legere audiente parte ꝯ̃ria, tñ hodie secus, per d. c. cum ꝑsonæ. vbi tradit̃ ad legendum, & integraliter aduersario. Et ita tenent Inn. do. Car. & do. Ant. hic, dicentes, istum tex. in hoc esse correctum, & idem gl. in d. c. cum ꝑsonæ. in ver. integraliter. pp qđ verum vr̃ ẽt ꝓęmiũ esse legẽdũ, cũ ex eo plurimũ arguat̃ intentio dispositionis, l. rĺa. §. 1. ff. de iuris & facti igno. & l. fi. ff. de hær. inst. & no. do. Ab. in c. ex multa. ĩ. de voto. & in c. examinata. s̃. de iu. & Lapus allegatione 101. & do. Car. in c. pe. ĩ. de clericis õiug. & Bal. in c. secũdo requiris. ĩ. de ap. & Ang. in l. item qa. §. idem Iulian⁹. ff. de pac. & Do. in c. qm̃. de immu. eccl. in 6. cum si. Et fit ista traditio expensis priuilegiati, vt ꝑ Do. in c. cum ꝑsonæ, post prin. Quid aũt de alijs instr̃is, dixi in c. 1. in 9. fallentia, s̃. de prob. Et p̃dicta limita, nisi in priuilegio, vel instrõ vltimoue capitulo, de quo esset qõ, esset aliquod aliud capitulum, sine quo non posset bene intelligi capitulũ, de quo est quæstio, quia tunc ẽt illud editur*, f̃m Do. Car. hic, alle. l. q filiabus, in princ. & ibi ẽt hoc tenent Bar. Bal. & Ang. ff. de le. 1. & sentit Bar. in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de libe. & posth. dum alle. l. si qs ex argentariis. §. initiũ. ff. de eden. quia vna oratio sæpe declaratur per aliam positam in eodem instr̃o, d. c. secũdo requiris. Et adde, ꝙ si iudici, vel istis deputatis videretur ista electio non necessaria, p̃t omitti, f̃m Host. & Bal. hic, tum qa non interest, tum vt euitentur iurgia. Item ꝑ istum tex. tractant hic do. An.
2 do. Ab. & aliqd Im. vtrum † allegans statutũ teneat̃ ꝓducere totũ volumẽ, an statutũ tm̃, an particulam statuti. & simpliciter referunt Bar. in rub.* ff. de ope. no. nũ. Sed quia ipsi ẽt posuerunt in c. 1. ꝓpe fi. s̃. de ꝓb. & ibi opportune scripsi ad finẽ, iõ non repeto. Sed adde vnũ, ꝙ vbi alle. statutum ꝯtinens idẽ, qđ ius cõe hẽt, nõ est opus statutũ edere. Ita signãter no. Do. Ab. ĩ c. pastoralis. ĩ. e. Itẽ ꝑ istũ tex. dicit Bal. ĩ l. eo, ꝙ à multis, in fi. C. si cer. pe. ꝙ aliud est ostẽdere instr̃m, aliud vti instr̃o, ex quo infert eleganter, ꝙ si statutum dicat, ꝙ vtẽs instr̃o, in quo filiusfamilias obligatus sit absq; ꝯsensu patris, incidat in pęnã, & in eodẽ instr̃o vnus habeat obligatũ filiũfamilias, & aliũ correum, certe si vtãt instr̃o ꝯ̃ correum, non incurrit pęnã. Nec obst. ꝙ vtat̃ instr̃o, in quo est obligatus filiusfamilias, qa nõ dr̃ vti ꝯ̃ eum, ꝯ̃ quem non ꝓducit̃. Aliud est. n. ostendere, aliud vti, vt hic f̃m ipsum. Item ꝑ istum tex. ꝓbantẽ, ꝙ ex sola lectione alicuius rei non p̃sumit̃ tanta instructio, sicut ex cõmodiori visione, infert do. Ab. ad eum, q vidit simpl̃r attestationes, an videat̃ eas ꝑcunctatus, & remittit ad dicta ꝑ se in c. vltra tertiã. s̃. de test. & ibi ẽt satis dixi. Item ꝑ istum tex. in verbo, Tantummodo, dicit hic do. Car. ꝙ dictio Tantũmodo, est dictio taxatiua &
3 sic ꝯcludit negationem in aliis. Et † idẽ dicit de dictione Solummodo, & alle. l. Lucius. §. q habebat. ff. ad Trebel. & c. cũ eccĺa. s̃. de cau pos. de qb. remittit ad Bart. & bñ, in l. 1. ff. si qs ius dicenti non obtem. Et de dictione Tm̃modo, idem dicit Do. in c. mos est, in 1. col. 1. dis. de quo, & ꝑ gl. fi. ĩ c. cũ ad verum. 96. dist. Et de dictione Tãtũ, vide ẽt Bart. in d. l. 1. & Bal. in repe. l. cũ mulier. in pe. char. ff. sol. ma. & Ang. ꝯs. 188. & do. An. in d. c. cũ eccĺa. §. 1. in 1. col. & Do. in c. q̃uis, circa prin. de ꝓc. ĩ 6. & Bar. ĩ l. mutus. § pęnam. ff. de ꝓc. & in l. seruum quoq; §. ait p̃tor. eo. ti. & Imo. in cle. non p̃t, de ꝓc. & Bar. in l. rõnes. C. de ꝓb. & in l. 3. §. cum Titio. ff. de adimen. le. & in l. cũ ita legatum. ff. de cõd. & demõ. & Bal. in l. si qs ex cõsensu. circa prin. C. de ep̃ali aud. & ĩ c. 1. §. similis. de l. Cõradi. & gl. in verbo, immobiliũ, ĩ c. is cui, de ele. ĩ 6. Et dic, ꝙ dictio taxatiua ñ ita excludit, quin includat cũcta ad se ꝑtinẽtia, vt ẽ tex. in cle. exiui. §. cũ aũt nã, de ver. sig. quẽ Ro. facit valde sing. in d. l. 1. ĩ prin. si qs ius dicẽti, & in l. stipulatio ista, ĩ prĩ. ff. de ver. obl. & ꝯs. 114. añ fi.* & facit, qđ no. Bart. in d. §. pęna. & Im. ĩ d. cle. nõ
4 p̃t, & Ro. in antiqs decis. 362.* † inci. an ꝓc. vbi dicit, ꝙ ꝓcurator datus ad audiẽdã sñĩam dũtaxat, p̃t ẽt appellar̃, lꝫ nõ possit appellationẽ ꝓsequi. Item facit iste tex. ad † dr̃iam inter priuilegiũ & indulgẽtiã, de quo ꝑ Arc. & Do. in §. fi. 2. q. 1. vbi maxime de verbo Indulgẽtia, de quo ẽt ꝑ Ba. & Sal. ĩ l. fi. C. de sñĩam passis, & Bal. in c. 1. s̃. de iu. & ĩ c. at si clerici, eo. ti. & gl. ĩ verbo indulgẽtia. ĩ c. ex ĩsinuatiõe. ĩ. de sym. & Ana. ĩ c. vergẽtis. ĩ 2. notabili, ĩ. de hær. & ibi tetigi. Vltimo istũ tex. alle. no. Bal. in l. fi. C. de p̃cib. impera. of. ꝙ lꝫ totum instr̃m edat̃ iudici, tñ sufficit edere parti, qđ ad eã spectat, & idẽ dicit Ang. ĩ l. fi. ff. de bo. auth. iu. pos. & Bar. in l. argẽtarius. § edi. ꝑ illũ tex. ff. đ edẽ. Et simil̃r nõ tenet̃ tutor edere totũ inuẽrariũ, vt ꝑ Bar. & Bal. in l. fi. C. de ali. pupillo p̃stan. & Bal. ĩ § nouissime, ĩ fi. Inst. de suspec.

* Edere. *Adde Sal. in l. 1. C. de eden. Alex. in l. argentarius. §. edi. ff. eo. & adde quæ habentur ad hanc materi. per Phi. in c. 1. s̃. de prob.*

* Illud editur. *Adde ad hoc propositum no. quòd si notarius facit copiã actuũ penes se productorũ parti aduersę sine licẽtia et volũtate partis producentis, tenetur pęna falsi l. pœna legis. §. 1. q ꝓuenit. ff. de fal. & nõ solũ requiritur licentia partis sed ẽt iudicis ad hoc vt notarius possit dare acta cãæ alteri parti. Bal. ĩ l. is apud quẽ in prin. C. de eden. et ibi Pau. de Cas. pro quo facit glo. in c. prudentiam. in ver. nuntium đ of. dele. quam dixit sing. Bal. ibi in 7. char. colum. 2.*

* In rub. *Adde ibidẽ ad hoc plene per Alex. & in l. in ciuile. post Bar. ff. de le. et ĩ l. si cõstãte so. ma. co. 13.*

* Ante finẽ. *Adde eundẽ Rom. cõsi. 456. inc. in proposito casu. nu. 2.*

* 362. *Adde ꝙ nõ reperitur decisio sub hoc numero et ĩitiõ, de quo in tex. sed vi. decisio in antiq. Bisign. decis. 2. incip. An cõstitutus vel substitutus ꝓcurator, vbi cõcluditur id qđ ponit Auctor hic, viđ tamẽ Ro. in anti. cõtrariũ tenẽtẽ deci. 5. ti. de ꝓc. inc. nota quòd vbi procurator. et vi. Auct. in c. cũ olim. eo. fi. uer si. adde deci. s̃. de offi. deleg.*

suspec. tu. nisi accusaret vt suspectus p p nō ꝯfectū inuētariū, vt p Bal. in d. l. fi. Et adde, ꝙ volēs redarguere instrm de falso, non cogit ante editionē dicere in qua parte velit opponere, ſm Bal. in l. fi. ver. tertio nota. p illū tex. C. de fi. instr. Quid aūt, si diceret eū simulatū, an teneat exprimere spēm simulationis? dic, ꝙ sic, ſm Bar. in ꝯs. Petrus Nico. & Pau. de Cas. in l. iurisgētiū. §. pactorū. ff. de pac. & Bal. in l. ab Anastasio, in fi. C. mandati. Et dēt redarguturus de falso se inscribere, ſm Bar. in d. l. fi. & Bar. & Ang. in l. 1. §. editiones. ff. de edē. ētsi exciperet vt p Bal. in l. fi. C. si ex falsis instr. Nec obst. c. sup his. j. d. acc. vbi excipiens non inscribit, qa fallit hoc casu, p d. l. fi. C. de fi. instr. simplr loquētē. Et ē rō, qa fit talis editio cū die & cōsule ꝯ edictū ptoris, de quo in l. 1. §. editiōes, ff. de eden. & dixi in c. j. ppe fi. s. de pb. Iō talis grauatur necessitate inscriptionis, ſm Bal. in d. l. fi. C. si ex falsis instr. qđ no. ad d. c. sup his. In gl. sup verbo, iudice. in prin. & tenēdo, ꝙ hic ageret criminalr, colligit hic do. An. ꝙ illud, qđ de testib. dr in aut. apud eloquentissimū. C. eo. non hēt locum in instris, lʒ alias æqparentur* vt in c. puenit, el 1. s. ti. pximo & ibi hoc dictū retuli, p quo facit, qa d. aut. apud, corrigit l. iudices, C. eo. ti. q ēt loquitur in instris, & tn̄ nihil dr ī ipsa auth. de instris. Et hoc admitterē saluo eo, qđ de examinatione cōparationis dixi in c. 2. in fi. s. eo. Et per hāc gl. relatam ad tex. pōt tangi, an sufficiat pducere iura notario, an vero oporteat producere iudici? de quo satis dixi in c. qm̄ contra in 1. q. s. de proba. Et p eandē gl. inferri pt, vtrū in pductione instrorū requirat citatio partis, sicut in productione testium, de quo dixi in c. 2. in 4. q. principali, s. de testib. Vltimo ponit hic Bal. qdā pulchra in mā editiōis, de qb. aliqd dixi in c. 1. ad fi. s. de prob. Plura non cadunt hic necessaria.

* Aequiparētur. *Adde Lanfran. in repe. c. quoniā contra, de prob. ī ver. instrumentorum productionis. n. 1. 3. 4. & 5.*

SVMMARIVM.

1 *Libellus, uel petitio si continet petitorium, siue rei uendicationē, an debeat peti restitutio, uel reum primo condemnari.*
2 *Restituere, verborum designat possessorium. Et ibi de verbis Pertinere & competere.*
3 *Miles, vel eques factus episcopus, an amittat primam dignitatē.*
4 *Episcopus, vel alius prælatus, an possit esse delegatus principis.*
5 *Instrumenti fides per quæ diminuatur.*
6 *Confirmatio non tenet, si confirmatum est nullum.*
7 *Priuilegium confirmatorium continens seriem priuilegij cōfirmati, vtrum probet, ita ut non sit necesse producere confirmatum.*
8 *Locatio an probet dominium.*
9 *Clausula, Saluo iure addendi, minuendi, & c. quæ solet poni in libellis, quare nihil operetur, rationem reddit.*
10 *Vasallus an possit legare feudum pro anima sua.*
11 *Indictio an sit necessaria in instrumentis.*
12 *Chronicæ, vel historiæ an faciant fidem in iudicio.*
13 *Confirmans quando videatur de nouo dare & concedere. Et ponit regulam, quod confirmare non est de nouo dare.*
14 *Fallit nisi actus confirmatus non tenuisset. Alias duas fallentias vide nu. 15. & 16.*
17 *Meum ex vna causa non potest fieri meum ex alia causa. Fallit tribus modis, vt nu. hoc 18. & 19. per ordinem.*
20 *Conductor non potest exceptionem dominij opponere locatori. Et qualiter hoc intelligatur, nu. 21. & 22.*
23 *Conductor an possit opponere locatori exceptionem præscriptionis. Et quid in emphyteuta.*
24 *Conductor an possit domum conductam locare atteri, & cui.*
25 *Notarius an possit instrumentum scribere per alium.*
26 *Ponit autem de hoc opiniones, vt nu. hoc & 27.*
28 *Notarius an possit protocollum per alium scribere, vel dictare.*

CAPITVLVM VI.

INter dilectos. Instrm manu publica non ꝯfectū, habens sigillū, cuius literæ non sunt legibiles, vł sculpturæ deletæ, vel enormē fractutā, n̄ pbat. H. D. Et vt dicam j. in ver. vlt. ad plura colligi possent multa notabilia in diuersis materiis, sed qa aliq̄ sunt alias tactæ, & aliq̄ ī suis locis tāgent iō noto textū solū in his, q̄ hic nāliter cadunt, quāto breuius possibile sit. In tex. ibi, restitui monasterio, p istum tex. dicit Arc. in c. redintegrāda. 3. q. j. & ī §. sunt quorū. ver. de possessione. 2. q. 6. ꝙ† vbi agit petitorio, vel rei vēdicatione, sufficiēter ꝯcludit libellus, si petit rē restitui, dato, ꝙ n̄ dicat prius reū ꝯdēnari, qa istud subin telligit. Et idem no. Bar. in l. ex diuerso. §. vbi aūt. ff. de rei vē. vbi dixit, ꝙ eo ipso, ꝙ agēs petitione hrditatis, vel rei vendicatione petit restitutionē rei, vr̄ petere, ꝙ iudex pnūciet ipsū hrdē uel dn̄um, qa petito ꝯsequēti, vr̄ peti antecedēs, l. illud. ff. de acq. hær. qđ multū no. do. Abb. in c. accedēs. el 1. s. vt li. non ꝯtes. Bn̄ facit gl. no. valde ī c ꝯstitutus, in ver. iuxta ratam j. de reli. do. q̄ pbat, ꝙ vbi qs petit rē sibi restitui, & ad restitutionē illius rei obtinendam erat necesse primo rescindi ꝯctū, cuius occasione reus rē tenebat, satis vr̄ actor petēdo restitutionē rei, petere primo ꝯctus rescissionem, q̄ erat pambula. Et infert ibi do. An. ꝙ si minor tanq̄ læsus, vel eccl'a in ꝯctu venditionis petat rem, q̄ vēdidit & tradidit, sibi restitui, satis vr̄ petere p restitutionem ī integrum rescindi ꝯctū. Ad idem, qđ no Bal. in addi. Spe. ti. de sen. & do. An. in c. examinata. s. de iu. & late do Ab. in c. vnico, s. de li. ꝯtes. vbi dn̄t, ꝙ si in ꝯclone libelli dico, quare peto Titiū cogi ad danda mihi dicta x. q̄uis in eodem libello non petierī, eū primo ꝯdēnari ad dandū x. q̄ cogi. tn̄, qa primo dēt ꝯdemnari, q̄ cogi, p l. 1. C. de exec. rei iu. l. si cum nulla. ff. de re iu. videor primo petiisse eum ꝯdemnari, postea cogi, arg. d. l. illud, lʒ alij dixerint alr, vt p do. Ab. in d. c. vnico. Et pro istis facit qa sufficit libellum psūmptiue ꝯcludere, l. oēs, §. Lucius. ff. de his, q in frau. cre. vn̄ dixit gl. no. in c. qa psulatus. 1. q. 4. ꝙ satis est spoliato in libello ꝯqueri se spoliatū, qa satis psūmit ꝯclusisse, ꝙ restituat, & aliqd dicet. j. e. c. si cautio. Et p istum tex. dicit Bal. hic, ꝙ in reali libello sufficit ꝯcludere rē ad se ex cā dn̄ij pertinere, qa idē est, ac si peteret se dn̄m declarari, qa verba enūciatiua cāæ pferunt principalr pp se, & iō ꝯclusionem inducunt, qđ est notandum, ſm ipsum. Et p istū tex. ī iisdem verbis colligit hic do. Car. ꝙ valet libellus, ētsi ꝯclō pponat narrationi, vt si dico, peto Titium ꝯdēnari ad 10. q̄ dēt ex cā mutui, sicut hic petijt abbas restitui ī monasterio hæc iura, q̄ dixit ptinere ad monasteriū, tn̄ r1rex ordine debito narratio dēt pceder, ſm ipsū. Et istis ēt adde Io. An. in Spec. de actione & petitione. §. 1. ver. sed quem vocat, vbi dicit, ꝙ †verbum Restituere, ptinet ad possessorium, & ēt ad petitorium, & refert do. An. in c. cum ad sedem. s. de res. spo. In tex. ibi, ad monasterium oīa ptinere. Per hoc verbum Pertinere, intentari pt petitoriū & possessorium, ſm Rota in formis* deci. 396. inc. si ꝯmittat, p l. verbum Pertinere. ff. de ver. sig. & ad hoc istum tex. alle. Rota, lʒ ista allegatio sit omissa ab impressorib. & idem tʒ do. Ab. post do. An. ī c. 1. de sequest. pos. & fru. qa istud verbum est valde plenū, d. l. verbū, & facit d. ca. cū ad sedem, & c. cū venerabilis. j. de exc. & c. cū venerabilis. j. de reli. domib. & c. cū dilectus. s. de or. cog. Et de hoc verbo Pertinere, vide ēt do. Ab. in c. cum ꝯtigat, in prin. j. de dec. vbi dicit p illum tex. ꝙ ꝯprehendit ēt, qđ ptinet p pscriptionem, qđ est vtile ad libellum, vt ibi p eum & de hoc etiam p dom. Ant. in ca. cum ecclesia, s. de cau. ꝯs. Et ꝙ istud verbum sufficiat ad petitorium & possessorium, alle. Bal. hic no. in l. si quis intentione. ff. de iud. Et limitat, nisi ordo agendi esset datus à iure, primo possessorio, deinde petitorio. Nam tunc actor ad instantiam rei tenet distinguere libellum, & non procedit libellus complexiuus, vbi requirit ordo, ſm ipsum. De verbo aūt Competere, vide Do. in c. oēs leges, in vlt. col. 1. dis. vbi colligit gl. in verbo, Fas, ꝙ illud dr de iure competere, p quo ius dat actionem, & non dr vere de iure competere, qđ est in

* In formis. *Adde & dic. in nouis decis. 9. sub ti. de cau pos. & pprie. n. 2. et vide Auc. in rub. ti. de rescr. col. 3. ver. sciasēt. et in c. sedes, eo. ti. nu. 20 & Cassad. ti. de rescri. decisi. 6. incip. palatium. nu. 7.*

est in mea facultate, si actionē ñ habeã, Per qđ dicit no. inferri, ꝙ si testator relinqueret oĩa, quæ sibi de iure ꝯpetebant in tali loco, non venirent nisi illa in qb. habebat actionem ad petendum. In tex. ibi, cum oĩb. fructib. No. ẜm do. Ab. ꝙ valet libellus incertus super accessoriis, dũ modo sit certus super ꝑncipali. Et de mõ libellandi in petitione fructuum, dic, vt solenniter ꝑ do. Ab. ĩ ca. grauis. in vlt. char. š. de rest. spo. post Bar. in l. ex diuerso. §. j. ff. de rei ven. cũ ꝯcor. de qb. ꝯgruentius in d. c. grauis. Et adde, ꝙ sufficit, si ĩ libello petant fructus ꝑcepti. Nec est necesse, ꝙ petant percipiendi, ẜm Host. do. An. & dom. Ab. hic, qa illi veniunt õffõ iudicis, l. ędiles. §. item sciendum. ff. de ædil. edic. illi aũt, q potuissent percipi añ litē ꝯtest. dẽnt peti, qa super accessoriis ñ impertit iudex officium suum, nisi sup occurren tib. post litem ꝯtes. vt ꝑ Bal. in l. ampliorem, in 2. col. C. de ap. & Io. An. in Spec. de disp. & alle. §. satis. ver. qd de fructib. & Ang. in l. Paulus. ff. de re iu & do. An. in d. c. grauis. in antep. col. & in c. cum M. š. de ꝯst. & in ca. 2. š. de procu. Et hodie est in practica vtilis clausula, vẓ Peto rem cum fructib. ꝑceptis & percipiendis ex oĩ cã, qđ verbum, Ex oĩ cã, importat restitutionem eius totius, qđ actor ꝯsecutus fuisset ex re, vel ꝑp rem, si tpe litis ꝯtestatæ res fuisset restituta, ẜm Ang. in l. ait ꝑtor. § ꝑ hanc. ff. de his, q in frau. cred. ꝑ l. p̄terea restituere. ff. de rei vend. facit tex. in l. cum fundus. in prin. ff. si cer. pe. vbi de isto verbo, ex oĩ cã, est tex. melior de iure, ẜm Ang. ibi, & in l. si de possessione. C. vñ vi. & vide tex. in l. sed & partus. ff. qđ me. cau. & ibi gl. 1. q̃ ẜm Ang. non reperit alibi, ꝙ sub istis verbis, Cum oĩ cã, venit partus partuum, & fructus fructuum q non venirēt sub appellatione fructũ, nisi essent adiecta illa verba, Et oĩ cã, vt patet ibi iuncto tex. Et dicit ibi Ang. ꝙ p̄gnantius declarat interpretatio horũ verborũ in d. l. cũ fundus, facit l. vti frui. §. Põponius. alias incipit, fructuario ff. si vsusfr. peta. & l. si nulla, & ibi ēt Ang. C. de acqr. pos. In tex. ibi, Luitardi comitis. Nota, quem † posse esse

3 comitem & epm. Et ita tenent hic oēs, & sentit Io. An. in c. fi. ꝑ illum tex. ne cle. vel mona. in 6. & gl. in c. eos. in verbo, seculares. 20. q. 3. qa vna dignitas non tollit ꝑ aliã ꝯpassibilem *, l. si longius, in fi. ff. de iu. & l. si & ibi Bar. C. de ꝑpo. agen. in rebus. li. 12. l. pe. ff. de sena. no. gl. ĩ verbo, Andegauensis, in c. ex parte B. š. de foro ꝯp. & gl. in verbo, iurisdõnē. in c. fi. ĵ. de paro. Vñ dñt Bal. & Imo. in l. falsa demõstratio. ff. de ꝯd. & demon. ꝙ tabellio creatus doctor ñ desinit esse tabellio. Et subdit Bal. hic, ꝙ ētsi haberet qs comitatũ in feudum ab imperatore, nõ ꝑdit ꝑ adeptionē epatus. Et ista limita, nisi qs efficeret ꝑfessus, qa ꝑdit comitatum & oēm nobilitatem, vt ꝑ gl. in c. scripsit, ꝑ illum tex. 27. q. 2. & in c. j. ĵ. de purg. Cano. & Spe. de stat. mona. §. 1. ver. 11. cũ ꝯcor. Et ita intelligit ca. p̄sens. 10. q. 3. lẓ gl. ibi colligat aliud gñalr. Sic ēt intelligit c. 1. de mil. vasal. q arma bel. depo. vbi miles Dei desinit esse miles seculi, vt intelligat de ꝑfesso, qa tales oĩa abdicãt, c. cũ ad monasteriũ, in fi. ĵ. de sta. mo. Sed factus eps bñ retinet p̃rimonialia, c. j. in fi. ĵ. de test. c. epi. 12. q. 1. In tex. ibi, ex delegatione Lud. impe

4 ratoris. No ẜm do. Ab. ꝙ † eps vel alius p̄latus p̄t esse delegatus principis. Et idem tẓ late Cal. in ti. de le. ꝯs. 6. & alle. istum tex. & multa alia. Et idem sentit Io. An. ĩ Speti. de asses. §. dēt, ver. sed nunquid dum dicit, non dicit in cã ciuili. est verum, ꝙ clerici debent à talib. abstinere, ꝑ c. te qdem. 11. q. 1. & c. de p̄sentium, 16. q. 1. & facit l. repetita, C. de epis. & cle. nisi mã ꝯcernat aĩam, vt ꝑ do. Ab. & Io. de Ana. in c. in archiepatu. ĵ. de rap. tñ iudicium ñ est nullum, cum iurisdõ sit habita penes ecclesiam, vt latius no. do. An. & do. Ab. in c. decernimus. š. de iud. & facit, qđ no. Inn. in c. 1. š. de obl. ad ratioci. vbi pro vna cã p̄t clericus esse procurator laici, lẓ non in plurib. No. do. Ab. in c. ꝑ venerabilem, ꝑ illum tex. ĵ. q fi. sint legit. &

* Compassibilē. *Adde Soci. consi. 288. incipi. circa primam quæ. ver. sed ad præmissa respondetur, circa med. par. 2. & cõsi. 129. incip. præstantissimi iuris. versic. primo quia. circa prin. par. 1. vbi habes, quòd dignitas addita dignitati auget dignitatem.*

in c. in nr̃a, in prin. š. de ꝑc. cum ꝯcor. quas alias dedi in c. cũ essent, in prin. ĵ. de sym. In tex. ibi, sed ꝯ priuilegiũ, iuncto ver. sed & ipsum Henr. in ver. instrm quoq; snię. no. plura detrahentia fidei instri, vel priuilegii, vẓ cadu catio, vel abrasio sup indictõe. Item recentia scripturæ in charta veteri, qđ tñ, ẜm Inn. & alios, inducit p̄sumptionem, sed non ꝯcludit. Item diuersitas literarum inter scripturam & subscriptionē, q̃ dicit oĩa esse de eadē

5 manu. Item † corruptio sigilli appositi in priuilegio, vel instro non confecto manu publica, q̃ corruptio p̄t esse multiplex, vt in tex. & multum versabit in hoc arbitriũ iudicis, ẜm do. Ab. Et ista inducũt tãtã p̄sumptionem ꝯ instrm, vel priuilegiũ, ꝙ nisi ille, q ipsum ꝑducit, probet de eius veritate, ꝑnunciat ꝯ ipsum, ẜm Inn. & alios hic, q non negant, ꝙ istæ p̄sumptiones suffician, sed sentiũt, ꝙ nõ sunt iuris & de iure, adeo ꝙ non admittat ꝑbatio in ꝯrium. Vbi aũt ꝑbatio ꝯria non tollit ipsas, poterit ex his seq cõdemnatio ēt in criminalib. vt dicet in c. qa verisimile. ĵ. ti. prox. Et aduerte, qa q̃uis corruptio sigilli sit magna p̄sũptio in priuilegiis & aliis, tñ secus in instro publico confecto manu notarij, qa illa solennitas non est in conessaria, iõ si in ea est defectus, non nocet, ẜm Inn. & alios hic, & est singulare dictum, ẜm do. Ab. pro quo vide semper multa in simili, q̃ alle. Io. An. in regula, accessorium, in primis argumentis, de reg. iu. in 6. ꝑbando, ꝙ q non tenet ad actum, si ipsum attentat minus solēniter, defectus solēnitatis ñ nocet, maxime ꝑ gl. 2. in c. cũ ñ deceat, & gl. 2. in c. si postq̃. 2. respon. de ele. in 6. Ad idem no. ꝑ Cal. in disp. Bononiensi statuto, dum tractat, ꝙ solennitas requisita in testis registrandis, si omittitur ꝑ institutum, q alias veniebat ab intestato, non nocet. Ad idem, quod habetur ꝑ do. Flo. in l. insulam. ff. de p̄sc. ver. vbi dicit, ꝙ ex quo qs non tenetur apponere diem cõmissi criminis * in libello, l. libellorum. ff. de ac. si apponit & non ꝑbat, sustinetur libellus, & refert Io. de Ana. in c. quãr. el 2. §. dēt, in vlt. col. ĵ. de ac. Ad idem, qđ no. Pe. de Anc. cõs. 220. inc. iste D. executor, in 1. col. vbi dicit, ꝙ ex quo merus executor nõ tenetur citare, vt ꝑ Doc. in cle. 1. de of. del. si citat, ñ efficitur mixtus, qa iste error in actu nõ necessario ñ vitiat, alle. bonũ tex. ĩ c. bonæ, el 1. š. de ele. quem ēt no. ibi do. Ab. & est tex. optimus in l. 1. C. đ rei vxo. ac. dicens, ꝙ in dote competit actio ex stipulatu, & fingitur stipulatio intercessisse, ētsi omittatur, si tñ interponitur inepte, ñ vitiat, multo minus inualide ĩterposita. Et multa alia adduci possent, sed qa istud examinaui ꝑ & ꝯ in c. quãr. el 1. in 1. char. ĵ. de accu. iõ dic, vt ibi. In tex. ibi, sed cum ꝑprium nomen, ꝑ istum tex. dñt hic do. An. & do. Ab. ꝙ ex qualitate & quãtitate extremorũ p̄sumit de mediis, qa si rõ, q̃ ē in aliquo verbo, non est tãta, ꝙ iter extrema ñ rasa, vel nõ ꝯsumpta, nõ possit cadere, nisi vna litera, ꝙ est p̄sumendum, ꝙ duæ adessent literæ. Et ꝙ extrema ꝑbēt mediũ *, ē gl. ĩ c. accedēs, ĩ verbo, tporis, ĵ. de ꝯuer. ꝯiug. & in capit. quia sunt culpæ 28. distinctio. & in capitulo

* Diem cõmissi criminis. *Adde ꝙ imo contrariũ est verum, namlẓ nõ sit de necessitate, tamē si apponatur, Libellans sibi imputet si nõ probat, l. habebat, de institor. nam variatio diei facit videri aliud delictũ in substãtia. c. abbate sane, de re iu. li. 6. Bar. in l. de nunciasse. §. quid tamen. de adulte. Bal. in l. 1. C. qui accu. non pos. Sal. in l. pe. C. e. ti. ver. quero quãdo dies. Pa. de Ca. cõs. 26. in 2. impres. Ang. in trac. male. in ver. de anno p̄senti. ver. secũdo quæro Aduerte tamē ꝙ Auctor hic posset intelligi quando in fine libelli adest clausula, non tamen se astringēs ad ꝑbandum non necessaria, nã tũc libellans non esset obligatus ad probãdum diem. Bar. in l. Diuus, de re iu. Io. An. in c. licet causam. de proba. An. de Bu. in c. literæ, de dila. & ĩ c. examinata, de iudic. Bal. in l. vinũ, si cer. pe. & faciũt no. per doc. in c. 2. de ord. cog. & vide Alex. cons. 6. incip. circa processum causæ, nu. 6. et 7. vol. 3. vbi ponit đ ista clausula, nõ se astringens.*

a Mediũ. *Adde Soc. cons. 187. inc. in controuersia q̃ uertitur, versic. ex qua cõclusione. circa fi. in 2. par. & cons. 195. ĩ c. circa primum consultationis. circa fi. 2. par.*

pit in die resurrectionis, in verbo, Romani. de ɔs.dist.5. & in c.legem.in gl.1.54.dis.& in c.ꝑ tuas.j̃.de ɔd.appo. & in c.ex parte decani. in verbo, mādato.s̃.de resc. Et ꝑ ipsum dicit ibi Imo. ꝙ si ꝓbet̃ aliquem dedisse mādatū ꝓcuratori ad impetrandū, & ꝓbet se recepisse ab eo literas, de q̃b. mandauerat, satis vr̃ ꝓbatū, ꝙ ꝑ ipsum ꝓcuratorē fuerūt ĩpetratæ, q̃a illa extrema ꝓbant hoc mediū. Facit tex.in l.talis scriptura.ff.de le.1.ver.si in annos.ibi, initiū, ɔiuncta gl.ex qua colligit Bal.ibi, ꝙ illud dr̃ esse tp̃s certū, cuius finis & principiū est declaratū, & dicit, ꝙ ĩ ꝓbatione tp̃is dēt ꝓbari initiū & finis, aliter nō ꝓbaret̃ processus tp̃is, & ita dicit tenere Iac. de Are. ĩ l.testiū.C.de test. Ex q̃b.inferri solet, ꝙ volens ꝓbare se possedisse tp̃e requisito ad p̄scriptionem ɔplēdā, dr̃ probas se ɔtinuā possessione totius tp̃is, si ꝓbat, ꝙ in initio & fine totius tp̃is possedit, lz de medio tp̃e nihil probauerit iuxta gl.or.in c.volumus, in verbo, inconcussam. 16. q. 4.q̄ licet forte aliter loquat̃, tñ ita allegat̃ ꝑ Pe. de Anc. ɔs.5.& do.An.& Imo.s̃.in ꝓemio Decretalium, & Ro. in l.sciendum, de ver.obl.& do.Ab.in c.cum ecclesia, de cā pos.& proprie.& Mathesi. notabili 115.* & do.An.& do.Ab.in c.accedētib.j̃.de priu.& Pe. de Anch.in c.1.de prescr. in 6. cum ɔcordan. de quib. ꝑ Ro.in l.Celsus.ff.de vsuca. Et declara, vt eleganter ꝑ Bar. in l.fi.in 5. opposi. C. de edic.diui Adr.tol.vbi dicit, ꝙ testes deponētes de tali tp̃e dēnt deponere de visu, nō de opinione. Item dēnt deponere de tp̃e eodē, & in spē, & non in gñe. Vñ si dicant possedisse decem annis, & nō dñt, de q̃b.non ꝓbāt, q̃a ita pñt esse singulares, sicut ɔtestes, q̃a nescimus, an voluerint deponere de eisdē 10. annis, an de aliis. Alle.c.nihilominus.3.q.9. Itē dēnt asserere tp̃s esse ɔpletū, & non adijcere aliq̃ diminutiuam dictionē, vt Quasi, Vix, Fere, &c. Et ꝓ p̄dictis ēt facit l. cuicūq; C. de apo.pu.li.10 ꝑ q̃ mouet gl.in d.c.volumus, vbi, q̃ soluit trib. annis proxime p̄teritis, p̄sumit̃ sp̃ in præteritū soluisse, & notant oēs in ca.literæ, cum ɔcor.s̃.de dila.

115. Adde ꝙ est no.116. et ĩc.nota mirabilem doctrinā.nu.19.& adde Corset. in suis singu.in lit. P. ĩ sing. inc.probatis extremis possessionis.

In tex.ibi, ex forma petitionis. No. pro intellectu priuilegij ɔcessi recurrendum esse sp̃ ad formam petitionis, s̄m Bal.hic. Vñ dicit do Ab.in c.2.s̃.de treu.& pace.ꝙ si bannitus impetrat saluum ɔductum ꝓ 10. dieb. & simplr̃ ɔcedat̃, intelligit̃ pro 10.dieb.noĩe petitionis. Et idē dicit in aliis materiis. Et istud de bānito ponit Bart.in l.1.ver.quarto q̄ro.ff.ad l.Iul.maie.allegando §.p̄terea, cū sim.Inst.de inuti. stip.vbi rñsio refert̃ ad interrogata, sic ēt snĩa refert̃ ad libellum, c.lz Heli.j̃.de symo.ēt impropriādo, vt ibi dixi allegādo gl.ĩ l.& puto.ff.fami.herc.cū ɔcor. Et ꝙ simplex ɔcessio referat̃ ad verba narratiōis, vel petitionis, ɔsuluit do.An.ɔs.23.inc.q̃a hic agit̃. Et ista limitat do.Ab.hic, & in d.c.2.nisi ex ɔfessione excederet̃ clare forma petitionis, ꝑ istum tex. Et isti adde oĩno do.Ab.in c.cum ꝓ cāæ.j̃.de sen.exc.vbi dicit, ꝙ lz excōicatus pluribus excōicationib.petendo gñaliter absolutionē, videat̃ eā ɔsequi ab oĩb. tñ si petit ab vna, & absoluit̃ gñalr̃, absolutio restringit̃ ad cām expressam tm̃, q̃a species p̄cedēs restringit genus sequēs, c.sedes.s̃.de rescr.& cle.nō pōt, de ꝓcu.sicut transactio gñalis sequens restringit̃ ad spālem petitionem p̄cedētē, l.age. & l.si de certa.C.de trans.s̄m ipsū. Et adde, ꝙ si de intellectu petitionis sit dubiū, attendit̃ ipsius ɔclō, nō narratio, s̄m Ludo.Ro.ɔs.suo 132.inc.ut retuli.s̃.& An.allegat Inno.in ca.super literis, de rescrip.& Bald.in l.1. C.de petit. hær.

6 In tex.ibi, cum igitur. Nota, ꝙ † confirmatio non valet, vbi confirmatum est nullum Ad* idem cap. quia diuersitatem. infra de conces.præb.& c. pe.j̃.de confirm. vti.vel inut.& ɔsuluit Pe. de Anc. ɔs. 382.inc. Visis diligenter. Nec obst.ca. quoties.s̃.de pac.& c.1.s̃.de translat. vbi ɔfirmatio operatur supplementum defectus existentis in ɔfirmato, q̃a intelligitur qñ superior intelligit supplere, & aliq̃d addere vltra ɔfirmatū, sed vbi simpliciter innitit̃ primæ ɔcessioni, & illa reperit̃ falsa, nihil ꝓdest ɔfirmatio, nisi vteret̃ verbis nouū ius ɔferentib.puta, talia & talia tibi ɔcedim⁹ & confirmamus, vel si tenuit, vel non tenuit, de nouo damus, vt elegāter declarāt hic Inn. Io. An. do. Car. & dom. An. q̃b addit do. Ab. multum solenniter, ꝙ vbi priuilegia reperirent̃ falsa, ɔfirmatio qualitercūq; clausulata ēt ex certa scĩa non prodest, & facit l. Lucius. ff. ad Turp. & quod ꝑ ipsam no. Bar.ibi, & Ang. in dispu. exorta guerra. & Pe.de Anch.in repe.c.j.in 39.char. ver. unde si statuto. s̃. de ɔst. vbi dñt in generali sermone remissionis delictorum nunquam cōprehendi crimen falsi, nec mirū, q̃a videmus, ꝙ sublata oĩ exceptione nō intelligitur de illa, per q̃ negatur esse ullo mō verum, vt ꝑ Bart.in l.prima, §.& paui.ff.quod ui, aut clam.& do.Ant.& do. Ab.in ca.ex parte.el 2 s̃.de offi. dele. cum concor. Nec obst. ꝙ confirmatio validet snĩam latā ab incompetenti, vt ꝑ Inn.in c.j.j̃.de confir.vti.cū concor. q̃a aliud est cōfirmare snĩam, nā ibi incompetentia nō est cā confirmationis, sed ipsa snĩa, iō non deficit veritas in confirmatione, q̄ innitit̃ processui, l.illicitas.§.veritas.ff.de of. præsid. Sed hoc priuilegium falsum est cā confirmationis Iō in eo non habente aliquod esse, non firmat̃ confirmatio. Est verū, ꝙ si superior diceret se cōfirmare nō obstante falsitate, secus esset, per tex.cum glos.in verbo, sopitū in l.si docueris.C.de fal.& in d.l. Lucius, licet nō specificaret̃ qualitas falsitatis, vt ꝓbāt illę gl.dū dñt siue generalis, siue specialis. Et in quātum do.Ab.hic subdit de clausula, Supplētes*, cōfirma, ut dixi in c. testimoniū, s̃.ti.2.& est dicendū inc.j.s̃.de transla. Et iuxta hæc subdit hic magistraliter

Nullum. Adde quid si aliquid sit datum vtiliter ex inutili confirmatione, an vitietur. & dic quòd non. & ideo vtilis electio non vitiatur licet pronūcietur confirmationē fuisse inualidam, nisi iudex adijceret causam ex vitio electionis, quod est no. secundum Bal. in l.pen.§.1.C.de neces. seru.hær. insti.

7 Inn.quem alij sequunt̃ late, ꝙ † vbi priuilegiū ɔfirmatoriū nō narrat simplr̃ primam concessionem, dicendo, habita & habenda confirmamus, sed cōtinet tenorem cōfirmati narrādo serio se primā cōcessionem, si negat̃ tenorē cōfirmati ita se habuisse, ñ tenet̃ priuilegiatus ipsum producere, & sequitur multū do.Car.cōs.119. ĩ c. monasteriū sancti Iuliani.ĩ 2.char.& alle.ēt gl.q̃ dicit sing.in c.si Romanorum.in verbo q̄ desinit.16.dis. de quo ēt ꝑ gl. in c.vt veterum.9.dis.& in c.pen.j̃.de confir. vtil.& in c.abbate.j̃.de ver. sign.& ĩ c. cū in iure, s̃.de of.dele.& in c.ɔ̄ morē. 100.dis.& Arch.in c.præsentium. 7.q.1.& in c.in synodo.63.dis.& do.An. in c.ex insinuatione.s̃.de rescr.& gl.& Ang in l.si donatio.C. de dona.& Dom.in c.1.in prin.de sen.exc.in 6. Spec. de instru. edi. §.nunc aūt.in 1.col. Pro hoc ēt facit, q̃a si statutum facit mentionem de alio statuto, dato ꝙ illud non appareat, si tñ cōstat ꝑ hanc mentionem de eius tenore, non est necessaria eius copia, vt per Bar.in l. admonendi.ff.d̄ iureiu.& Bal.in d.l.donatio, & in l.j.in fi.C.de epis. & cl. & in c.j.§.fi.qualr̃ olim feud.alie.po.& in l.inciuile.ff.de le.& in l.vnica, ver.in oĩb.C.de cadu.tol. Secus dicit hic Inn. si priuilegium primum non esset confirmatum eo mō, quo s̄m, sed diceret̃, ad instar talis, &c. q̃a oportet, ut exhibeat̃ illud ad quod fit relatio, vt hic per ipsum & alios, q̃b.ēt in p̄dictis adde tex.& ibi Bar. in l.in testō, la j.ff.de cond.& dem.& in l.si testm̄.C.de inst.& subst.sub cond.fac.& gl.vl.& quod ibi dixi in ca.j.s̃.eo. Et de istis priuilegiis ad instar, uide utiles quęstiones per dom. Ab. in c.super specula.j̃.ne cle.uel mo.post Bal.in l.oĩa. C. de epi.& cle. Et ad istud adde, ꝙ ubi exprimitur tenor rei confirmatæ alio non expresso, ur̃ princeps confirmare certa scientia, etiamsi in literis confirmationis sit apposita clausula, Si sine prauitate, &c. consueta apponi in

Supplēte. Adde quid operetur ista clausula. Car. in clem.2.§.cæterum, in no. de re iudic. Alex. cons. 79.par.1. Auct.in c.postulasti.col.18. ver. tertius casus. de rescri. Imo.in c.innotuit.post gl. ibi in versi. distulisti. de elec. glo.in clem. si Romanus. versi. validam. de præben. & Auct. in c.[ex parte, col. 24.versic. ex istis. de præben.

forma

forma communi. Ita probatur in c.pe.j̃.de confir. vti.& ibi no.do. Ab in 1.no. Et adde tex. in c. cum venissent.s̃. de rest.spol.in ver.dedisset,& p rescriptum ꝓprium ꝯfirmasset. Et ibi colligit do. Abb. ꝙ ab eodem pōt aliquid prius ꝯcedi,& ab eodem ꝯfirmari scripturā faciēdo, & dicit ꝙ iste tex.dēt intelligi,qñ qs vr̃ idem donare & ꝯfirmare. Et illum tex.alle.ēt do. Car.in d. ꝯs.exponēdo, Cōfirmauit, idest p rescriptū firmiorem reddit. In tex. ibi,non sufficiebat facta locatio. No. per † locationem ñ probari dñium.* Ad idē l. ad probationē.allegata in gl.ētsi ī locatione diceret Rē meā,vt p Bal. ibi ad fi. Nec ēt probat̃ possessio ad plenum, vt hic,cū locatio fieri possit & de re aliena & ab alio possessa,l.nemo. C.loca. Quæ ꝓcedunt,quo ad extraneos. Sed inter ipsos ꝯ̃hentes ex locatione probat̃ possessio,f̃m Rotā ī antiqs,dec.102.* inc. Itē no. ꝙ instr̃m,arg.l.p̄dia. ff. de acq. pos. Item secus,si vltra instr̃m locationis alia ꝯcurrant,puta,ꝙ nedum locaui fundum Titio, sed ꝙ tanq̃ colonus laborauit longo tp̱e,vt p Bar.in d.l.ad probationem. Et non solum locatio, sed ēt pceptio pensionis non ꝓbat possessionē,dūmodo alius sit in possessione,vt p Bar.ī l.q̃uis,la 1.§.si ꝯductor. p illum tex.ff.de acq.pos.& Spe.in ti.de loc.§. nunc aliqua.ver.53.& Bal.in l.j.ver.pone,aliqs soluit cēsū. C.de fideicō.& hic,& in l.īdicia,ver.f̃m exēplū. C. de rei vē.& Bar.ī l.litib.in 1.col.C.de agri.& cens.li.11.& Ang.in l.si qs ꝯductionis.C.loca,& Bal.in l.ad ꝓbationē.C.loca.& do.An.in c. cum venissent.s̃.de rest.spo.& gl.in c. cum Bertoldus,in verbo,ꝓ quodā iure. de re iu.& in c. bonæ,in verbo,procuratorem.j̃.de ap. Vltimo ad plura alia facit iste tex.in qb.nō insisto,qa facit ad materiam c.edoceri.s̃.de rescr.de qua tetigi in c.ex literis, sup gl.j.s̃.de prob.vcʒ an p̄latus possit agere sine capitulo, & an agat noīe suo,vel ecclesiæ,de quo ibi. Item facit ad illa verba,honor,districtus,& iurisdō, de qb. dixi in ca.lʒ in 1.notabili.s̃.de probatio. Item facit in verbo, quinquaginta annis,& j̃.ad ea,q̃ dixi in d.c.lʒ ī 10. no. Item facit ibi,fama publica,ad ea,q̃ dixi in c.veniens,el 1.s̃.de test. Item facit ibi,attestationes,ad ea, q̃ dixi in c. cām,el 1.s̃. de test.ꝙ cui non nocet snīa,nō nocent acta. Item facit in verbo,nulla est habita mentio,ꝙ omissio eius,quod ꝯsueuit memorari, inducit p̄sumptionē falsitatis,ex quo dicit Bal.hic,fuisse pridie allegatū hoc capitulū in cā cuiusdā testī, cum codicilli vltimi fuissent facti ad primū testm̃ & de scd̃o p̄tenso non faciebat mentionem,ꝙ f̃m dicebat̃ factum ī partib. extraneis & coram testib.ignotis,iō erat valde suspectum, f̃m eum. Item facit in fi. ꝙ ꝓ reo iudicat̃,de quo dixi in c.ex literis,in vlt.no.s̃.de ꝓba.& ista melius stant in dictis locis, q̃ hic, & facit ad alia,de qb.sup gl. In gl.in verbo,addendi,vel minuendi.

9 No.ꝙ † clausula, Saluo iure addendi,* &c.nihil operat̃,qa hoc non pendet à ptāte ꝓtestantis, l.edita. C. de eden. iō ꝓtestatio super hoc non iuuat,l.alimenta,cū ma, C.de neg. gest. Item qa f̃m do.Car.hic, induceret incertitudinē,qa est, ac si diceret plus, vel minus &c.ꝯ̃ c.1.& 2.s̃.de lib. obl. & cum ista gl.ꝯcordāt oēs hic,& Bar.in d.l.edita.& ī l.nō solum.§.morte ff.de ope. no. nū.& ī l.cum procurator.§. dño.circa mediū,e.ti.& ī l.Nesennius, & ibi Bal. ff.de neg.gest.do.An.& do.Ab. in c.2. in vlt.char.s̃.de li.obl.Ang. in §.oēm. in Auth.de litig.& Do. post alios in c. ab eo.de ele.in 6. lʒ aliud senserit Spe. de lib. concep.§. nunc ostendamus.in fi.quem īprobant Doc.in d.c.2. Et ꝓcedit hæc gl.ētsi aduersarius ꝯsentiret,f̃m Bal.ī d.l.edita.in pe.char. Itē ꝓcedit in exceptione,q̃ saperet actionē, vt illa q̃ fit electo,f̃m Do.in d c.ab eo lʒ secus ī exceptione exclusiua actionis, vt ibi p eū ponentem aliā rōnem p̄dictorū, qa mutatio libelli facit cēseri nouū libellū,& sic videret̃ ꝓcedi sup eo,ī quo ñ esset lis ꝯtestata, pp qđ forte motus Bal.ī d.l.edita.dixit, ꝯsensū aduersarij ñ operari,p no.p gl.in c.de causis,cū simi.s̃.đ of.del. operat̃ tñ ista clausula,ꝙ propositio eorū,q̃ debent̃ ī libello nō vr̃ facta ꝯiunctim,nec vr̃ ꝯnexe agere,nec se astringere,qa astringere se stat in eo,f̃m Bal.in d.l.Nesennius & in d.l.edita.in 3.col.& ibidem in repe.Perusina,in 33.col.ver.đ sexta.qđ est mirabile ad mām c.lʒ cām.cū gl. in verbo,astrinxit.s̃.de ꝓb. Sed hēt æquitatē & rōnē, qa ētsi proponeret qualificatiue.quo casu ad vtrunq; astrigit̃,vt ibi dixi,tñ hic nō astringet̃ p illud verbū,Minuendi,qa ab ipso dependet,ñ insistere sup expressis, & sic poterit tollere illā qualitatē,qa cessant rōnes prædictæ. Et hoc bñ no.qa est pulcher effectus istius clausulæ. In gl.ī

10 verbo,ꝯferebat.in prin. Per hāc gl.vr̃ decisum,ꝙ † ēt de iure Canonico vasallus nō possit legare, vel donare feudū ꝓ aīa sua,& vr̃ tex.in c.j.§.donare.ibi,aut ꝓ aīa,qualr̃ olim feud.alie.po.p quē ita tʒ Bal in c. clerici. in 2. col. s̃.de iu.& Ro.in auth.similiter,in 15.priuilegio,circa ꝯ̃.ctus. C. ad l. Fal.qđ procedit in dispositione facta in ecclesiā,qm̃ est nimis p̄iudiciale dño feudi,vt ꝯ̃ctus teneat post mortē vasalli, c.ij clientib.de feu.ali. Sed in vita tenere p̄t,vt declarat Bal.hic, & idem dn̄t do. Ab. & Imo. in c. q̃ in ecclesiarum s̃.de ꝯst. Et dicit ibi Imo. ꝙ alicui pauperi bñ posset legari feudū ꝓ aīa,sed ñ eccl̃æ,p rōnē p̄dictā. Sed in hoc de directo ꝯ̃rium tʒ Bal. in d.§. donare,qa ille tex.non potuit nocere eccl̃æ, sed bñ alteri pauperi,& alle. quēdā Theologum. Sed Hos.in Sum. de immu.ec. §.in quantum,ver.nec illa,p multa tʒ, ꝙ feudum p̄t legari, vel donari eccl̃æ pro aīa,qñ seruitiū est p̄stabile,p ecclesiā. Et hāc opinionem approbat Ro. in sing.540.* inc.tu scis, ꝙ vasallus, & reprehendit dicta sua in d. aut. simil̃r. & hoc sequit̃ ēt Ro.ꝯ̃s.119.inc.p̄sens statuti particula.ī fi. Et idem ꝯsuluit Cal. ī ti.de feu.180.cōl. inc. an feudatarius, & faciūt optime,q̃ dicta fuerūt in c.in p̄sentia.in 5.q̃.s̃.de ꝓb.in q. an monasteriū succedat in feudo? & illa qō depēdet ab ista,f̃m do. Abb.in c.fi.in fi.j̃. de īmu.eccl.& opinionem Host.* tʒ ēt Spe.in ti.de feu.§.j.ver.19.& do. An.in d.c.fi.aū fi.qa d.§.donare,cum sim.nō potuit disponere ꝯ̃ ecclesiam, ex qua rōne forte staret,qđ dixit Bald. in d.§. donare. ꝙ alteri pauperi non potuerit donari,p d.§.donare,lʒ de illo tex.pluribus modis videat̃ mirari Bal. ibi in 1. col.& ñ male. In gl.in verbo, indictionis.in fi. De hac indictione ponit ēt gl. magna in l.j.C.de Iustinia.C.confir.& oēs Doc.hic,& melius Spe.in isto ti.in

11 1.col.ver.post annos. Et † ꝙ sit de substātia instr̄i,tenent oēs hic, & Bar.in l.si librarius.ff.de reg.iu. Valet tñ consuetudo,ꝙ ommittat,f̃m Spec. vbi s̃.& Io. An.in data 6.libri,de qua ꝯsue.poterit constare visis multis instr̄is in loco cōfectis ea omissa, vt in simi p Bal.in l.1.aū fi.C.ad Velleia. & si errat̃ in ea cōputanda,nō vitiatur instr̃m, si ex aliis apparet de indictione, puta ex annis, f̃m Dy.in quodā cons. quē sequit̃ Bal.

* Dominiū. *Adde Ale.cōs.10.īc.Viso processu.col.2.nu.3.versic. quia per locationē solā, cū duob. consi. seq. vol. 4.*

* 102. *Adde quòd est deci. 87.alias 1.ti. de fi. instru. in anti. & inc.notat ꝙ instrumētum.*

* Saluo iur̃ addēdi. *Adde Auct.ī c ex parte.colū.4.versicu. copula.de rescri. Bart. in l. si sic. de leg.1.& in d.l.alio. colū.3. versi. ex prędictis nota.ff.de alim.& cibar. lega. Lanfr. in c.quoniam contra.§. petitiones. nu.18. versi finaliter est vidēdū,de ꝓba.et ad hoc vi Ange.ī § oīum,col.6. ver solet p aliquos i[...]ne libelli.Inst.đ ac. & de effectu istius clausulæ vilate Ias.in l. edita C. de eden. in fi. ver. Extra glossā quærit Barto. ubi ponit conclusionē cū declarationib.*

* 540. *Adde quòd est sing.533.quod incipit ut in tex. & adde Auct ī c. ecclesia. S. Maria col.25. de const.*

* Opinionē Hos. *Adde Old. consi. 279. inci. in quæstione.in prin.Bal. in l.voluntas.uer. sed an possit legare.C. de fideicom. in c. quæ in ecclesiarum,nu. 14.ubi etiā Auct. paulo ante nu. 70. uersi. cæterum, & uer. ista cōclusio.de cōstit. Aluar. ī ca.§. sed & res. ante fi. versicu. & suadet ratio,per quos fiat inuestit. Rom.con. 226. Visa. nu. 3. consilio.494 inci. in casu. nu.2. Soc. consi.19. inci.pro decisione, post nu. 15. versi. est enim aduertendum,p.1. Ias.in l. de quibus. post nu. 65. ff. de legi. Quid autem si pro anima relinquatur feudum,an saltē debeatur ei æstimatio, & Bal. tenet quòd sic, in c. 1.§.donare.qualiter olim feudum alie. pote. pro quo tamen uide eundē Bal ī l.j.ī j.lec.col. 4 ver.q̄ro vlterius C.de sacros. eccle.*

ꝙ do.

& do.Car.hic,& idē Bar.& Imo.in l.nominatim.ff.de
hær.inst.& Ang.in Auth.vt ꝑpo.nomē imper.& Bal.ī l.
imperator.la j.ī 4.col.ff.de sta.ho.& in l.cū ꝓponeret.ff.
de leg.2.& in d.l.j.vlt.col.C.de Iusti.C.ꝯfir. Et ibi dicit
post Dy.ꝙ data discordia instrī ī annis & in indictione,
potius ꝑsumit error indictionis, qa in ea facilius errat.
Et subdit Bal.hic,nō vitiari instrm, si notarius dimisit
spatiū ꝓ indictione.Vbi aūt non ꝯstat de annis,error in
dictionis vitiat,vt ꝑ Ioan.And.in d.data. & do.Ant.ī c.
cū venerabilis.j.de reli.do.& hic.Vn̄ dicit Imo.in l.j ff.
de his,quę in test.del.ꝙ si est erronea & consumpta ex
toto indictio,& de annis nō apparet,ī
strm nō ꝓbat, & sic intelligit Bal.ibi.
Et modū inueniēdi indictionē ponit
Spe.vbi s. & Imo. hic. & dic breuiter,
ꝙ anno dn̄i 1470. fuerunt anni diuisi
per 15.multiplicatos à tpe natiuitatis
Dn̄i,vn̄ istis duobus addunt tres,q ꝑte
rierāt an̄ ipsā natiuitatē, & sic isto an
no 1472. sumus in indictione quin-
ta,& sequēti erimus in 6. Et sic in po-
sterū finitis qndecim annis computā
do illos tres inuenies ꝑ te īdictionē ꝑ
hæc pauca verba. In gl.in verbo, ma-
gis.ibi,ꝑ chronicā. Per istā gl. dn̄t hic
12 Bal.& do.An.& alij,ꝙ † chronicis cre
dit ēt ī iudicio. Ad idē gl.in verbo,trā-
stulit.in c.venerabilē.s,de elec.& gl.1. circa mediū,& ī
c.cū ex literis.s.de rest.ī integ.no.Bar.ī l.j.ff.si cer.pet.&
gl.& Do.in c.placuit.16.dis.& gl.2.& Do.in ca.in noīe
Dn̄i 23.dis.& gl.3.& Do.in c.1. 27.dis. & gl. & Do. in c.
fi.50.dis.& gl. in prologo.ff.§.hæc autem tria.in verbo,
* vrbibus.Et idē de libris historiarum,*
quo ad facta antiqua,dicit Do.in c.q-
uis.an̄ fi.21.dis.& faciūt,q dixi in c.cū
cām.s.de ꝓbat.& ibi vide do.Ab.ītel-
ligentē ꝑdicta,qn̄ ab atiquo est adhibi
ta fides talibus,alias nō,vt ēt per Bar.
in d.l.j.& ibi latius ꝑ Roma. In gl. suꝑ
verbo,inrer alios.Quare aūt sn̄ia non
nocuit huic archiepiscopo,cū sciuerit
cām agi,mō esset iudex,ꝯ l.sępe.ff. de
iudi.Dic,ꝙ ignorabat ius ecclę, vel si
sciebat,nō potuit nocere ecclesię in q
sitis,vt ꝑ gl.in rła,delictum. de reg. iu.
in 6.vt hic latius ꝑ Doc. maxime do.
Ab.Et per hāc gl.iūcto tex.infert Ioā.And. vtile esse,ꝙ
in instro sn̄iæ epilogent acta,de quo dixi c.qm̄ ꝯ. in 5.
ꝯclusione,s.de ꝓba.In gl.in verbo, nocumentū.No. ꝙ
tertius pōt approbare attestationes inter alios factas,&
ꝯfirma,vt dixi in c.cū cām.s.de testi.vbi est glo.fi. ꝙ de
ꝯsensu partiū attestationes inualidæ efficiunt validæ,&
intellige istā gl.quo ad ꝑiudiciū approbantis,nō autem
aduersarij,nisi esset ille, q fecisset fieri attestationes. Et
de mā gl.qn̄ attestationes in vna cā noceāt in alia,dictū
fuit in c.cām,el 1.s.de testibus.In gl.in verbo nequiuis-
set.No.gl.qa est singularis,fm do.Car.hic,ꝙ talia sunt
subiecta,qualia ꝑdicata demonstrāt.qa a quo remouet
ꝑdicatū,remouet & subiectū,qa ꝑdicatū,id est,qđ dr̄ de
alio, qualificat illud, vt sic subiectū intelligat fm nām
ꝑdicati,& in ꝓposito facit ad tex. qa eadē res non pōt
donari & ꝯfirmari, qa respectu eiusdē donātis & ꝯfir-
mātis sunt qualitates ꝯriæ,mō donare & ꝯfirmare sunt
ꝑdicata,seu qualitates.In gl. verbo,ꝯfirmari in fi.Qn̄ ꝯ
13 firmās † videatur dare,distingue, vt plene ꝑ Bar.in l. &
qa ff.de iuris.om.iud.quē ad literā sequitur hic Imo. &
plenius distinguit Bal.in l.ex placito.in 3. col.C. de re-
rū ꝑmu.& aliqd ēt ꝑ ipsum in l.1.C.de manumis. test.&
in l.nominationes.in prin.C.de appel.& l.si donatio.C.
de dona.& in c.ex parte.s.de ꝯsti. & in l. aduersus. C. si
aduer.rē iudi.& ꝑ gl.& Doc.ī l.ex his verbis. C.de dona.
& Bal.ī l.leges & ꝯstitutiones.ī vlt.col. C. de leg. Ange.
in l.a diuo Pio.la 2.ff.de appe. & Albe.in 1. parte statu.
q.20.vers.itē quæro,si statuta ꝯfirment.Et dic, ꝙ regulr

Instrumentum nō ꝓbat. Adde ample Alex. cōs. 190. incipi. plura narrata sunt, qua si ꝑ tot. sed preser tim nu. 1.2.3.4.5 cū sequen. vbi etiā ni. An notarius q omisit indictionē possit illā appone re propria authori tate, & plura alia similia. vol. 6.

Libris historiarum. Adde ꝙ generaliter datur fides omnibus scripturis & libris in studijs approbatis. Bar. in l. 1. si cer. petat. vbi loquitur in libris Aristot. Hipocrat. per l. septimo mense. de statu. homin.

ꝯfirmare nō est de nouo dare, vt hic ī tex. cū ꝯc. Fallit
14 † primo,nisi actus ꝯfirmatus nō tenuisset,l. adoptio. ff.
de adop.& ꝯfirmatio fieret ex certa scientia,iuxta c.1.&
2.j.de ꝯfir.vti.& facit c.1.s.de trāsa. & lꝫ sit dar respe-
ctu iuris,qđ nō erat collatū,tn̄ pōt appellari ꝯfirmatio
respectu facti,qđ ꝑcessit, fm Imo.hic,ꝓ quo facit opti-
me l.si donante.§.1.ff.de donat.inter virū & vxo.& l.j.
C.de manumis.test.Per q dicit ibi Bal.ꝙ qn̄ tp̄s ꝯfirma
tionis est inualidū,& tp̄s rei ꝯfirmatæ est validū, trahit
vltimū ad primū.Facit ēt,qa ꝯfirmatio ꝑsupponit sem-
ꝑ aliqd esse,lꝫ minus ꝑfectū,fm Bal.in d.l. noīationes.
in prin.Et hic adde,ꝙ no.Inn.in c.dudū.ad fi.d.j.de de-
ci.& ex ibi nota.per eū iuncto tex.ꝓbatur,ꝙ qn̄ non ap-
paret principē ꝯfirmantē voluisse de nouo inducere,&
actus ꝯfirmatus erat ꝓ parte validus,& ꝓ parte nō,præ-
sumit voluisse potius ꝯfirmare actū in casu,quo valere
posset,q de nouo dare.& dicit ibi do.Ant.ꝙ illud dictū
de facili nō inuenit al bi,& đ ipso ēt meminit Bal.ī l.bo
norū.in 1.col.C.q admit.& in c. 1.per quos fiat inuesti.
15 vbi vide.Fallit † scđo,nisi actus tenuisset,sed esset imꝑ-
fectus,& tunc lꝫ ꝯfirmare non sit ꝓprie dare,est tn̄ per
ficere,sicut ꝯfirmatio electionis,fm Bar.vbi s.& Imol.
hic,qbus ēt adde Bal.in l.j.C.de test.manu.vbi dicit, ꝙ
qn̄ id,quod ꝯfirmat,est principiatū,sed non perfectum
nec ꝯsumatū respectu finis,ad quem ordinat,vt electio
quæ ꝯfirmationē desiderat,tūc ꝯfirmator dr̄ ꝯfirmare,
id est,cū alio firmare,nec ꝓ se disponere,alleg.d.l.& qa.
16 Fallit tertio,qn̄ † ꝯfirmans est talis,q posset actū perfe-
ctū reuocare,qa tūc ꝯfirmādo pōt dici ēt dare,fm Imo.
hic,q sic intelligit c.in synodo.allegatū in glo.vbi Pa-
pa ꝯfirmat & ꝯcedit priuilegia imperialia super electio
ne Pōtificis,& qa poterat,reuocare, dr̄ dare, fm eum,
q ita ēt rn̄det ad c.in noīe.allegatū in gl.& in hoc ma-
le,vt in sequenti fallentia.Sed adde,ꝙ Bar.in d.l. & qa.
dicit,ꝙ isto casu intelligitur dare,qn̄ hoc intendit,alias
intelligit ꝯfirmare.Et idem clare Bal.in l.j.C.de manu.
test.allegādo gl.j.in l.manumissiones.ff.de iusti. & iure.
per quā dicit,ꝙ in actu ꝑfecto ex toto ꝯfirmās nō indu
cit de nouo.Fallit quarto in eo,q pōt ꝯfirmando dare,
& dādo ꝯfirmare, qa simplr ꝓuidendo facit vtrunque,
vt no.gl.in c.1.& gl.2.ī c.vt circa.de ele. ī 6.& eleganter
do.Ab.in c.cām.de ele.& aliquid per Ana.in cap. acce-
dens.in 1.col.j.de accus.per gl.j.in c. in synodo. 63. dis.
& ꝑ do.An.in c.significasti.ad fi.de iure patr. & Do. in
c.vno.§.verū.de iure patr.in 6.& Inn.in c.cū olim. ī pri.
de cā pos.& ꝓprie.& elegāter do.Car.ꝯs.63. inc.in eccła
Bellunensi,in tertio dubio,dū mō dare & ꝯfirmare ꝯpe
tat eidē personę eo.iure: secus,si diuerso.puta, si tanquā
arbiter qs eligeret,& postea haberet, vt suꝑior,ꝯfirma
re,qa actus dēnt esse distincti,vt per gl.in verbo,ꝯfirma
uit.in c.cum inter.allegato in gl.& clare Do. post Pau.
d.c.vt circa,in j.col.In gl.in verbo, quod meum. Istud
17 † quod meū ex vna cā,&c.Fallit primo,nisi plures cāę
eo tꝑe ꝯcurrerent,vt l.in numerationibus.in prin.ff. de
solu.& no.do.Ab hic,& gl.magna in l.3.§. ex pluribus.
puta,si venderes mihi librū,qa tūc liber fit meus ex sti-
pulatione,quæ ꝑcedit,& ēt fit meus ex solutione tibi fa
18 cta,vbi semper vide Bar.ff.de acq.pos. Secundo † fallit
nisi pinguis subueniret ꝑ secundā cām,q ꝑ primā,vel se
cunda esset resolutiua primæ,puta,si testator dixerit,re
linquo vxori meæ talem domū,si post mortē meā filios
fecerit,& interim hæres testatoris moriens relinquit il
lā domū illi mulieri iure legati,& tunc adit mulier do
mū,tūc si hęres secūdi testatoris vult detraher Falcidiā
dicti legati,n̄ p̄t,qa ex secūda cā,si filios fecerit, dom⁹
efficit mulieris,fm Imo.hic,& Do.post Io.An in c. cū
ꝑsonæ.§.ꝙ si tales in vlt.col.de priui.in 6.vbi ēt dicit,ꝙ
illud,quod est meū,p̄t ꝯfirmari meū ex apꝓbatiōe supe
19 rioris,vt in toto ti.j.de ꝯfir.vti.Fallit † tertio, nisi esset
dubiū de prima cā,ꝑ c.post electionē.j.de ꝯces.ꝑb.facit
c.cum dilectus.s.de ꝯsue fm Do.in d.§.ꝙ si tales.Et hic
nota,ꝙ ille q petit possessionē beneficij. p̄t uti duplici
titulo.Ita latissime ꝯsuluit Cal.ī ti.de elec.ꝯs.7.ī c. An.
capitulū,vt qs duas.& ibi dat differentiā inter petērem

confir-

ꝯfirmationem electionib.q hoc nō pt, c.vt qs duas, de ele.in 6.& inter petētē possessionē.Et aliā rōne dn̄iæ ponit ēt Do.in d.ꝯs.in certis apostillis,& in d.c. vt qs duas, in vlt.col.Et idem ꝯsuluit Lapus allegatione vlt.motus p tex.in d.c.post electionem.Et lꝫ multa dicant, eorum decisio est mirabilis,qa collatio acceptata facit beneficiū dici meū,c.si tibi absenti.de pb.in 6.Vn̄ si est meum ex vna cā,nō pōt esse meū ex alia,maxime agēdo, vt in isto tex.Et ad c.post elec.dici posset,vt ibi p do. Ab.ꝙ loquit̄ in eo,q se defendebat,q pōt vti plurib.defensionib. dicendo, si istud non iuuat, adduco istud, vt in regula, nullus pluribus,de reg.iu.16. Et ad hoc dicit illum tex. non esse alibi,& hoc sentit gl.in dicta rl̄a,null⁹,dum dicit,ꝙ lꝫ ex titulo duplicato non agat̄,vt hic,tn̄ bn̄ excipit p d.c.post electionem. Vnde de dicto ꝯsilio posset dubitari,nisi dicat̄,ꝙ iste tex.nō loquit̄, qn̄ est dubiū de prima cā,qa pōt allegari ēt scd̄a,fm Io. An.in d.c. cum ꝑsonæ Sed tn̄ n̄ dicit ipse, ꝙ agendo vtraq; cā deduci possit,& iō cogitabis.Et dicit hic do.Car.& ēt do. Ab.in d. c.post electionē,ꝙ vtile est bn̄ficiato, vt qn̄ dubitat̄, ad quē ptineat collatio,obtineat collatiōem à plurib. p d. c.post electionē,lꝫ agēdo nō posset deducere plures titulos,d c.vt qs duas Qn̄ aūt possit qs vti exceptionib.ꝯrijs de quo aliqd in ista gl.dicetur in c.auditis.ī.de præsc.In gl.in verbo,locatio.Nota,ꝙ cōductor

20 † non pt excipere de dn̄io * ꝯ locatorem,& facit in simili c. illud ī. de excess. pla. Et hoc habet locum non solū in conductore, sed in alijs tenentib.alieno noīe, vt sentit hæc gl. in iurib. q̄ primo alle.& firmat Imo. hic, & Pau. de Cas.in l.q rem suam.ff.depo.& Bal. in l.si qs vel pecunias.C.deposi.& Bar. & Pau.de Cast.in l.commodare. ff.ꝯ-

21 mo.Item †habet locum in hærede ꝯductoris,vt p Pe.de Anc.consi.210.inc. in qōne vertente.ver.his itaque ꝑmissis.Et intellige de qōne dn̄ij,s.tertij,sꝫ

22 †qō dn̄ij conducentis, vel recipientis in pignus,vel commodatum, rē, q̄ dicit esse suam,q̄ forte ignorauit suā tpe ꝯctus,bn̄ pōt opponi, qa reddit ꝯctū retro nullum,cum in re propria nō cadat ꝯductio,vel pign⁹,vel aliud, *l. neque pignus.ff.de reg.iu.& l.ei, à quo.ff. de vsuca.fm Imo.hic.De dn̄io aūt tertij opponi non pōt,vt in iurib.alleg.in gl.nisi tertius assisteret.l.bona fides. ff. depos. vel nisi esset dubiū de locatione,l.litib. C.de agri.& cēs.li.10.Et hoc, vbi agitur actione locati. Vbi aūt locator ageret ꝯdictione ex l.si qs ꝯductionis.C.loca.non excipitur de dn̄io proprio,nec alieno,sed oportet, ꝙ res pri⁹ restituatur,&hoc in odium illorum,q p varias exceptiones volebant illudere locatorib.vt p Bar.in d.l. si qs cōductionis,cum quo transeunt do. An. & Ab hic.Quib.adde Bal.in l.plures apochis. C.de fide instr.vbi dicit, ꝙ condu

23 † ctor pōt obijcere exceptionem ꝑscriptionis locatori,non ex eo ꝙ cessauit à solutione,p illū textū, sed ex eo, qa interuersa possessione locatoris ꝓprio noīe posedit,iuxta l.sicut, & l. si qs emptionis.C.de psc.30.anno.& no. gio fi.in l. cum notissimi. eodem ti.de quo aliqd p Bal.in c.1.§.rursus, de controu.inue.& do.An. ī c. ad audientiā, infra de psc.Et an emphyteuta possit referre qōnem dn̄ij,vide oīno Spe. in ti. de loca.§.nunc aliqua.ver.52.Et adde, ꝙ conductor recusans restituere rem conductam,si expectat sn̄iam, nedum ꝯdēnatur in re, sed in eius æstimationem.l.ꝯductores.* C.loca. Et idem de hr̄de, vt ibi in verbo,seu eorum hr̄des. Si tn̄ successori ꝑlati locantis refricaret dubium dn̄ij ꝯductor, maxime nō finita locatione,nō incurreret dictam pęnā,fm Rotā ī formis,decisione 233. inc.ex ꝑmissis * q poterat habere iustā ꝯdictionis cām,lꝫ in summario dictæ decisionis p errorem, vt puto, ꝯrium dicat̄.Et istis adde,ꝙ no.In.& do. An. in rub.s̄.qđ me.cau.& do.An. & Imo. in c.ad audientiam.eo.ti.vbi dn̄t,ꝙ licet habens cām,id est ius ab aliquo,voluntarie non possit eidem refricare qōnem dn̄ij,vt est dictum,tn̄ secus,si non hēt ab eo cām voluntariam, puta qa p vim sibi abstulit,qa pt eidem,s.q dedit cām alteri p vim agenti,ꝙ metus cā, obijcere exceptionem dn̄ij,sed sup violentia alr̄ illi succurreret, ut ibi p eos. In eadem

24 gl.in fi.Intellige,ꝙ † ꝯductor pt locare alteri æque idoneo,& ad eundem vsum,vt l.nemo allegata in gl.Secus in socio recedēte, qa nō pt inuito altero socio ꝓ iure,ꝙ hēt,ī domo ꝯducta, alteri locare, qa vr̄ electa industria ꝑsonæ,iuxta l.q admittit̄, & l.de illo.ff.ꝓ soc.& ita gl.in §.fi.Inst.loca.& Spe.in ti.de iud.§.2.ver.circa hoc,& sequtur hic do.An.Imo.& do.Ab.latius,q̄ oporteret. Et declara,vt p Bal.in d.l.nemo, nisi poneret æque idoneum non ad ꝯuiuendū,sed ad habitandū.Et ꝙsocius nō possit locare alteri nō honesto,vide Bal.in l. 1.ī pe. col. ver. vltimo qro.C.q testa.fac.pos.Et ex istis infert, ꝙ socij simul habitantes in eadem domo, nō sunt proprie socij, vt hic p do.Ab.ita dicentem se rn̄disse in facto. Et de istis,tanq̄ parum vtilib.& claris,dic, vt hic p ipsum & alios extendentes dicta Spe.in d.ver.circa hoc.In glo.pe. dic,vt p Doc.in d.c.querelā,maxime p do.Ab.& glo.& do. Ab.in c.suscitata.s̄.de test.in integ.& p Bal. in l.j. C. de sen.vbi dicit inter alia,ꝙ sicut sn̄ia ꝯdēnatoria lata ꝯ dn̄m,q non fuit in iudicio,omisso ꝓcuratore, nō valet, vt ibi,ita absolutoria,& dicit esse gl.sing.in l.si remunerandi.§.si Maurus.ff.mand. Sed est tex.hic,quem Ro.facit sing.in suo singulari 458.dicens se mirari, ꝙ Bal.istū

25 tex.nesciuerit.Extra †gl.plene tangit̄ hic p oēs,vtrū notarius possit scribere instr̄m p alium,&reperit̄ triplex opinio.Prima est,ꝙ non,quasi sit electa industria ꝑsonæ p tex.cū gl.in §.nos aūt,in verbo, p se,in Aut. de tabel.& ibi hoc tꝫ Ang &Io.An.in Spe.de instr.ed.§.instr̄m.ver. item opponit̄,ꝙ non est ꝯfectum,& gl.fi.ē. cum P.ī.e.& Ang.in Aut.de instr.cau.§.is vero, & gl. in l.gn̄ali.C.de tab.li.x.& Imo.in c.fi.s̄.de of.dele.& do. An. post Holt. in c.qm̄ ꝯ.s̄.de prob.& do.An.& Imo.hic, nisi esset magister stationis & discipulus,& vnus scribat, & alius subscribat,vt hic p eos post Io An.d.additione. Vel nisi esset mortuus notarius rogatus an̄ leuatū instr̄m, vt dicet

26 in c.cum P.ī.e.Scd̄a est opinio,ꝙ si † notarius sit īpeditus legitimo īpedimēto,pt scribere p aliū,alias non. Et hāc tꝫ Bar.in d.l.gn̄ali,& in l.j.vltra mediū,ff.de of.ꝯsu. & in l.qđā.§ nihil.ff.de eden.&ī l.diuus.la j.§.itē senatus. ff.de fal.& do. An.post.Car.in c fi.in fi. s̄. de offi. dele.& Ang.in Aut.de tabel.in prin.in 2.col. & in d. §. nihil. & Bal.c.cū P.ī.e.&in rub.C.e.in 11.col.uer.& dubitat̄.& in l.1.§.ne aūt.C.de cad.tol.in 2 col.&in aut.si qs in aliquo in 4.col.C.de eden. Et ꝙ cessante impedimento nō possit,allegat̄ c.cum P.ī.eo.& qa ur̄ electa industria ꝑsonę. Et intelligunt isti, dummodo se subscribat & attestetur de impedimento, & ꝙ plegit totum illud instr̄m,qđ de tali mā loqtur, fm Bar.in d.§.idem senatus,& do.An.in

27 d.c.fi.& quasi oēs ꝑdictos.Tertia† est opinio,ꝙ ēt cessante impedimento possit p alium ꝯficere instr̄m se subscribendo,quia industria tabellionis nō intelligitur in scribendo, sed ut det fidem gestis, quam satis ꝑstat dictando & subscribendo. Et hanc tenet do. Car. dicens se ita consuluisse,in c.pe.ī.eo.& Bar.in l.argentarius, in prin. ff.de eden.& do.Ab post Inn.in d. c. qm̄ ꝯ & hic,dicens esse tex.sing. hic à ꝯtrario sensu, & facit c.cum redemptor.

a Dominio. *Ad de an & quando admittatur exceptio proprij dominij, Socin.consil. 277.incip. circa præsentem consultationem,in prin. par.2.vbi etiam, quod finita locatione cōductor tenetur restituere rē conductam locatori, & si hoc negat, dicitur ipsum locatorē spoliare et ante oīa ē restituēd⁹ ipē locator.*

* Vel aliud. *Adde & ītellige hoc quādo res pfecte, et irreuocabiliter acqsita sit, secus si reuocabiliter secūdū Ale.cons.100. nu.6.lib.7.qa tūc res ꝓpria iure pignoris retinerī pt, Bar. in l.ex sextā te. §. Latinus. de excep. rei iud.vbi allegat tex. in l. ī rebus.vbi Bal.col. pe. C. de iure dot. & vi.Ang.ī cōs. 112.inci.Viso dicto pūcto,ad fi.itē intellige quando quis hēt dominiū de iure cōi, secus si de iure speciali. Bar.in l.j C. cō.de lega. Ale. consi. 136.lōga ē.col.9.*

* Conductores. *Adde Bal.ibi q dicit eū eē similē furi. p l.hæreditatū. §.fi.ff.ad leg.Fal.*

ꝙ in eodem libello pōt conuenire ad vtrunq; & adde Bar. in l.nō ab re,col.2. C.vn.vi. ubi ponit formā libelli, & ui.tex.in l.si cui vocauerim 2.respō. ff. locati.

* Ex præmissis. *Adde quod est decis.2. sub ti.de loca.et cond.in nou.*

ptor.12.q 2.ibi,scribēdū dictauimus & manu ꝓpria subscripsimus, ꝓut alle.do.Car.sed ruditer, in d.c.pe.Et cū ista opinione trāseo,& est approbata à ꝯsuetudine, nec differt,siue alius,q scripserit,sit tabellio, siue nō,qa tota virtus ꝯsistit in ꝑsona subscribēte,vt ꝑ In.in d.c. qm̄ ꝯ, & ibi dixi.& no.Imo.referendo Car.in d.c.fi.in fi. neque puto opportere,ꝙ notarius dictauerit, qa non ꝓsumit subscripsisse,nisi viderit bñ dictatum, nec reqritur subscriptio adeo spālis,vt exigit Bar.in d.§.item senatus,qa ꝯ ipsum ꝯsuluit Pe.de Anc.ꝯs.237.inc.Prius de iurib.allegando Bald.& bñ,in d.auth. si qs in aliquo,& est satis spālis,ex quo se refert ad ꝑcedentia,l.ait ꝑtor.§.1.ff.de re iud.& de hoc ēt dixi in d.qm̄ ꝯ.in q.4.ver. lita sexto. Et ista non intelligas habere locum in protocollo,qa illud
28 † sꝑ dēt esse de manu notarij rogati,vt ꝑ Ang.in d.auth.de tabel.in prin.& ita proprie loquitur ille tex. & ita no.Bal.in d.rub.C.de fide instr. Cæterum vbi non esset subscriptio notarij in instrō,ꝑ qđ alius extendit rogationem notarij,ꝑdicta non procederent, nisi in tribus casibus.Primus, vbi ꝯsuetudo aliud disponeret, ꝑ ca. cum dilectus.j̄.eo. Secundus, nisi commissio fiat de licentia iudicis,vt ꝑ Host.in d.c qm̄ ꝯ,& facit d.c.cū P. Tertius, nisi partes ꝯsentiāt,ꝑ nota.in d.c fi.de of.dele. Vlterius dicit hic Inn.inter cætera,ꝙ ꝯfirmatio dñij circa donationes,quas facit vasallus, operatur solum respectu vtilis dñij, qđ trāsfert vasallus non respectu directi existētis penes dñm,& sequitur Bal.hic,& in c.1 §.ꝑterea.circa prin.qb.mod.feud.amit.Facit,qđ no.gl.1. in c. pastoralis,j̄.de dona.& Dñicus in c.1.in fi.prin.de iure patro. in 6.&do.An.post Cal.ī c.illud,j̄.de iure patro.vbi dñt, ꝙ ꝯfirmatio epi, q̄ de iure ꝑronatus facit laicus monasterio, non operatur circa ius instituendi ꝯpetens epō, qđ limitat do.Ab.in d.c.de monachis.j̄.de pb.nisi ꝑronus ꝑsente epō diceret,Donamus,referendo illud plurale ēt ad epm. Vltimo facit iste tex.ꝭm Hos. qñ possit prīceps donare iura principatus,de quo aliquid dixi in ca. 1.in 1.no.s̄. de prob.sed plenius dicetur in c. intellecto. j̄.ti.2.vbi oēs ponunt.Dicit ēt hic Bald. vnum ad mām c.fi.j̄.de re iu. de quo ibi dicetur. Et ista sufficiant dicta breuiter,ne sequentes decretales careant dote sua.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus an posit dispensare super voto peregrinationis.*
2 *Dispensatio an uitietur per falsam causam.*
3 *Legitimatio vtrum vitietur per falsam causam.*
4 *Falsa causa an vitiet unionem ecclesiarum, reseruationem Papæ & appellationem nu.5.6.*
7 *Sigillum ignotum an faciat aliquam fidem.*
8 *Cardinalis si dicat, se esse legatum, an credatur eidem solo verbo & nu.9.*
10 *Delegatus nemo esse creditur, nisi literis id doceat. nu. 11.*
12 *Cardinalis existens in curia, si dicit se esse legatum, an ei credi debeat, cum faciliter posit haberi recursus ad Papam.*
13 *Excommunicatio lata ex falsa causa, aut absolutio data ex causa falsa, an teneant.*
14 *Cardinalis an sit maior episcopo in officio.*

CAPITVLVM VII.

Qvod super his. Non valent literæ, quas sup absolutione voti cruce signatus obtinuit ꝑ falsitatem tacitā, vel veritatem non expressam.
1 No.† primo ibi, Cardinalium, supple., qui hoc faciūt de mādato Papę, ꝭm Car.hic, nā talis dispensatio spectat ad Papā, vt in c.ex multa.j̄.de vot.& ī Spe. de le.§.nunc ostēdēdū.ver.85.& in §.nūc de eporū.ver. 134.& ꝑ gl.in c.quo ad translationē.s̄.de of. le.dūmodo sit votū ꝓ succursu Terræ sanctę, qa si esset aīr, q̄ pro ipsius succursu, eps posset dispensare,* vt ꝑ gl.in verbo, incumbit, & ibi do. An. & do.Abb.in d.c.ex multa, & do.Ant. hic, dicentē idem de oī alio voto peregrinationis, dūmodo eps dispenset per viā ꝯmutationis, vt ꝑ Spe.in d.§. nunc ostendendū, ver.24.& ꝑ do.An. in c. q̄ to.in pe. col. j̄. de iureiu. nisi ex iusta cā in totū tolleret omissa ꝯmutatione, vt ibi ꝑ do. Abb.& de his ꝑ beatum Tho.in quarto snīarum, dis.38.q.1.art.3. & scda scdæ q. 88.art.vlt.In tex.ibi, falsitatis expressionem Per istū tex. infert hic Inn.& do. An. & alij, ꝙ falsa cā vitiat absolutionem à voto. Ad idem alle.l.1.ff.de nata.rest. Et idem de absolutione à iurō dicit Pe.de Anc. ꝯs. 197. inc. ꝑdictis subtilr. Idem† de dispensatione dicit Bal. hic, dicēs, 2
non tenere indulgentiam obtentam à religioso, q ficta infirmitate petijt posse transferri ad laxiorē vitā, & idē in hoc dicit do. An.in c.non est.j̄.de uoto, ꝑp gl.singularem ibi, & ꝙ falsa cā vitiet dispensationem, vide tex.cū gl.fi.in c.qa circa, & ibi oēs, j̄.de consan. & affini & Bar. in d.l.1.& do. An.in c.ex parte.s̄.de of.ord. & Io. And.in Spe.in rub.de clandesti.despon. circa medium, siue verū taceatur, siue falsum exprimatur, ꝭm ipsum, & Old. plene ꝯs.256.inc.Clemens eps, & ꝑ eundem ꝯs. 215.inc.
3 puncta breuia. An † aūt falsa cā vitiet legitimationem, vide Pe.de Anc.ꝯs.249.inc.ex tenore. vbi consuluit, ꝙ legitimatio facta īfanti ꝑp mores & qualitates, q̄ adhuc in ipso esse non poterant, non valet. Et de legitimatione vide ēt late Old.ꝯs 247.inc. factum tale est, quidam tex.Et an falsa cā vitiet priuilegium, vide Inn. in c. cum dilecta.s̄ de resc.Et an vitiet inuestiturā feudi, vide Bal. in c.1.post prin.de feudo guardiæ.Et an vitiet decretum, vide Bar.Imo.& Ro.in l.iuste possidet.ff.de acqui.pos & do.Ab.in c.1.j̄.de re iud.& ibi dicetur. Et an vitiet snīā, dixi in c.licet cām, super gl.in verbo, apponi.s̄. de prob.
4 Et † an vitiet vnionem ecclesiarum,
* vide Rotam in antiquis deci.182.* inci.Item no.ꝙ falsitas cāæ,& in eisdem dec.387.inc.vtrum vnio de quodā beneficio,& eleganter do.Car.ꝯs.98.inc. Papa vniuit quādam abbatiam. Et an vitiet professionem, vide do. Ab. in c. ex parte.el 2.post gl.j̄.de conuer.ꝯiug. Et an vitiet stipulationem, vide tex.& Doc.in l.si diuortium.ff.de ver.obl. Et
5 † an vitiet reseruationem Papæ, vide
* Rotam in antiqs deci. 206.* inc. Item no.ꝙ vbi Papa. Et an uitiet prouisionē Papæ in ꝑiudiciū expectantium, uide
* Rotam in antiqs deci.53.* inc.Itē no. ꝙ ubi Papa ꝓuidet. Et an uitiet laudū uide Pe.de Anc.ꝯs.1. Et an uitiet inuestituram feudi, uel emphyteusis, uide do.Car.ꝯs.94. inc. nobiles uiri, dñi de Vinciguerra, & ibi notanter uult, ꝙ si * exprimitur una cā falsa, & reuera suberat una, alia uera q̄ non fuit expressa, actus non sustetatur. Et an falsa cā, uel falsa demonstratio uitiet appellationem, uide Bal. in l. ēt. C. de falsa cā *
6 adiecta legato. Et † an uitiet grām Papæ ꝯcessam motu ꝓprio, uide Pet.de Anc.ꝯs.184.inc. Visis ꝯsiliis.& Car.d. ꝯs.98.& do.Ab.in c.qa circa.j̄.de ꝯsā. & affi. Et an uitiet laudum collationē beneficij, aditionem hr̄ditatis, hr̄dis institutiones, uide Pe.de Anc.ꝯs.204.inci.iudex, id est de iure iudicaturus. Et an uitiet excōicationem & absolutionem, dicet.j̄. sup gl.pe.Et ꝑ doctrina in hac mā uide, quod dicit Bal. in l. demonstratio falsa.ff.de ꝯd.& demon.ubi dicit, ꝙ falsa cā non uitiat, nisi requiratur ad substantiam. Alle. l.1.§. circa ff.de doli excep.& uide Bar.in d.l.demonstratio,& in l cum te.ff.de pac.& in l.damus.ff.de cond. & demō. & Bar.& Bal.in l.si sic.ff.de le.j.& do.Car.in d. ca.qa circa.Et ista no.qa sæpissime inseruiēt.In gl. in uer.ignota.
7 Dic in fi.ꝙ † aut sigilla, & illi, quorum nomine sigillat, sunt penitus ignota, & non credit ētsi essent mille, qa ea dē rō in mille penitus ignotis, q̄ in uno, ut dicit gl. notabilis in c.j.89.dis. Aut habet aliqualis cognitio sigillorū uel sigillātiū, & tūc si nō agit de alterius ꝑiudicio spāli, credatur,

* Dispensare. *Adde An.de Bu. in c. scripturæ. de uoto & de hoc ēt vide in c.magnæ. eo. titu.*

* 182. *Adde ꝙ est decis.168.alias.2. sub ti.de reb.eccl. non alienan. inci. nota quòd falsitas & ui. Cassad. decis.8.sub ti.de concess.præben. nu 6. & per eundem deci. 1.de unioni.*

* 378 *Adde quòd est deci 442 alias 13. sub ti. de reb. eccles. non ali.& inc. Nota verbum vnio. sed vi.decis. præced. quæ facit melius.*

* 205. *Addē ꝙ est decis. 101.alias 29. ti. de præben. inc. Nota, quod vbi Papa.*

* 54. *Adde quod est decis. 39. alias 12.sub ti de conc. præben. inci.nota quod vbi Papa, et vi.Rom con.335. inci. circa primū. col.2.& per totū.*

credatur, ſi ſunt q̃nq; & ſic intellige iura glo. & ſentit Inn. in c. 1. de ele. peregri. Aut tractat̃ de p̃iudicio alterius & nõ credit̃, & ſic intellige dicta Io. An. hic, q̃a vbi agitur de p̃iudicio alterius, dẽnt ꝓbationes neceſſario ↄcludere, c. in p̃ſentia. ſ̃. de ꝓbatio, & facit tex. ſ̃. c. ꝓx. in fi. & facit rĩa, cũ ſint, de reg. iu. in 6. Nec obſt. tex. iſte, vbi agitur d̃ p̃iudicio Terræ ſanctæ, & tñ ſi ſigilla fuiſſent nota, ꝓbaſſent, q̃a ꝓcedit, q̃ñ literæ impetrant̃ in forma iuſtitiæ, lʒ ↄtineant aliq̃ gr̃am, vt ꝓbat̃ in verbo, ad q̃d vt hic latius ꝑ do. Ab. Ex q̃b. tractant hic do. Ant. Imo. & do. Abb. an & q̃ñ credatur Cardinalib. de quo non fuit dictum in c. cum à nobis. ſ̃. de teſt. neq; in ca. poſt ceſſio-
8 nem, de prob. Sed ex dictis ſuis & aliorum alibi collige tres ↄcluſiones. Prima ↄcluſio. Solo † verbo Cardinalis dicentis ſe legatum Papæ credit̃ in his, q̃ veniũt gñal'r ĩ legatione. Ita ↄcludũt hic p̃dicti, & Spec. in ti. de lega. §. ſupereſt. ver. q̃d ſi legati, ꝑ c. nobiliſſimus. 97. diſ. & ibi ꝑ gl. in verbo, nihilominus. & ꝑ gl. in c. cùm olim. el 1. in verbo, fratrũ. de priui. & in c. ad Apoſtolicæ. ĩ verbo, ꝓponi. de re iudi. in 6. & q̃a raro exeũt Cardinales curiã abſque legatione, & ꝓ hac rõne facit optimè tex. in l. fi. ff. q̃d cũ eo. Per quẽ dicit no. Bart. in l. ſi mei cã. §. fi. ff. cõmodati. ꝙ ſi ego credidi alicui aſſerenti ſe eſſe nũcium q̃ cõiter ↄſueuerat mitti ꝓ nũcio à dño, p̃ſumit̃ mandatũ & iuſta cã credẽdi, & hãc ↄcluſionẽ tenet do. An. in c. cum literis, de reſti. in integ. & Lap. allegatione 15. ici. Idẽ eſt dicere, & allegatione 30. incip. an ſi frater minor. & Rota in antiqs deci. 190. inc. Itẽ nota, ꝙ legat°. & Cal. in ti. de offõ lega. ↄſi. 2. Bal. in l. iuriſiu. C. de teſti. Et idẽ dicit hic Abb. de alia perſona, q̃ de illuſtri, arg. d. c. nobiliſſimus. dicẽs, de ſtylo curiæ nulli credatur ſine literis, niſi ſit Cardinalis, ſ̃m ipsũ. Et ꝙ alibi credat̃ ꝑſonę valde notabili, uide gl. magnã in d. ca. cũ olim. el 1. & Spec. in ti. de legato. §. ſupereſt. uerſ. q̃d delegati iuriſdõne. & in §. excipi. uer. itẽ excipit̃, q̃d nõ oſtendit. & gl. pe. in c. ego. N. de iureiu. & Pau. de Caſt. ↄſilio. 307. in ci in decẽ, & c. prius q̃ iura fierent, & in ſimili Spec. ti. de cita. §. ſequitur. ver. vtrum aũt citatus, niſi ageret de magno p̃iudicio, ut ꝑ Bar. in l. Palatinos. C. de colla. fiſc. li. 10. ꝑ tex. in l. miſſi opinatores, de exactionib. tributorum li. 10. & in l. facultas. C. de iure fiſ. eo. li. Quòd aũt ignoto nõ credatur, facit, q̃d de nuncio ſcribit Bar. in l. 1. §. cura carnis. ff. de of. p̃fec. urb. & in l. neminem. ff. de exhiben. reis, & do. An. in c. cum parati. ĩ. de app. cum ſimilib. Et adde, ꝙ non ſolum creditur Cardinali, ſi dicat eſſe legatũ in prouincia, ſed ẽt ſuper his, quæ exponit alicui, ad quẽ dicit ſe miſſum, patet in tex. & gl. in d. c. ad Apoſto-
9 licæ, in verbo, ꝓponi. Et † hẽt locũ iſta ↄclo, ut in ea dictũ eſt, in his, quæ ueniunt in gñali ↄmiſſione, ſecus in alijs, ſ̃m Bal. Imo. & do. Ab. hic, & Do. poſt Hoſ. in c. 1. de of. le. in 6. & Bal. in l. ſi qua ꝑ calumniam, in vlt. col. C. de epiſ. & cle. & do. An. in c. cum in iure. & ibi do. Abb. de of. dele. & in c. cã. de of. uicar. & do. Ab. in ca. q̃d tranſlationem, de of. dele. & Io. An. & do. Ab. in c. ad audientiam. ĩ. de ſen. excõ. & Do. in c. eos. §. 1. circa fi. de ſent. excom. in 6. & Ro. in l. ſciendum. ff. de uer. obl. & Pet. de Anch. late in cle. 1. de prob. & ibi reprehendit Ang. qui ↄſuluit debere credi dicto Cardinalium ſup ꝑtãte diſpẽſandi, ubi non agit̃ de dãno alterius, q̃a, ſ̃m Pet. de Anc. dictum c. nobiliſſimus, non loq̃tur in reſeruatis, in q̃bus ſtat regula legis primæ, C. de mãdatis prin. Dicit tñ Bal. in l. exemplo, in fi. C. de prob. quem alle. hic dom. Ab. ꝙ ẽt creditur in talibus, q̃ñ pluries ea exercuiſſet, tum ꝑꝑ communem opinionem, tum ꝑꝑ aſſertionem tanti uiri. Et ex prædictis eſt cautela in his, quæ gerit ex ſp̃ali poteſtate, cum quo actus gerit̃, ut habeat copiam literarũ in quib. appareat de mandato, & faciat literas inſinuari, ſ̃m Spe. in d. uer. q̃d ſi delegati. Imo cõiter legati in talibus ponũt in gr̃a totam literam ↄmiſſionis eis factæ de illis, ſ̃m Io. And. ubi in additionib. Secunda concluſio.

190. Adde quòd non potui inuenire iſtã deci. ſed facit deciſ. 95. alias, 5. ſub ti. de probat. & incipit, Nota quòd reſeruationum & deci. 713. alias 33. incip. Nota quòd non creditur. eodem ti.

10 Sicut dicenti ſe delegatum non credit̃, niſi oſtenſis literis, ut in c. cum in iure. de of. dele. ita nec Cardinalib. & ſi literis atteſtat̃, tñ eis creditur, quantum de aliorũ literis dr̃ in c. poſt ceſſionẽ. ſ̃. de ꝓb. ſ̃m do. An. & Imo. hic, arg. eorum, q̃ habent̃ in c. ſicut ĩ. de ſen. excõ. & facit lex unica ibi, nec ullius dignitati terreri. C. de manda. princ. & lex, prohibitum, ibi, cum literis nr̃is, non ex arbitrio ſuo Ceſarianos, & c. C. de iure fiſ. li. 10. facit ẽt lex, prohibitorias. C. de diuer. of. li. 12. ibi, non paſſim, nec latenter ſolis eorum authoritatibus, nec ſacrarum literarum exẽplaribus, ſed authẽticis tñ modo nr̃a manu ſubſcriptis. Et idem rectè ſentit Inn. in c. cum olim. el 1. in gloſ. fi. de priuile. dum dicit, ꝙ legato creditur, ſi eſt ꝑſona nobilis, poſtea ſubdens de de legato, dicit, ꝙ opus eſt literis, & ñ limitat, ꝓut dixi delegato. Idem firmat do. Ab. in c pterea, de dila. dicens, ꝙ non eſt credendũ aſſerenti ſe delegatũ, quãtũcũq; ſit ꝑſona authorizabilis, niſi ↄſtet prius de mãdato plene, & iõ nec ordinarius dẽt exequi ſniam ſuam, vel mandatum alteri p̃iudicabile, nec pars cñdere dẽt corã eo, niſi prius fiat plena fides de mãdato, nec ſufficit ſimplex copia, & ita dicit intelligi tex. in d. c. cum in iure. & hoc, vbi agit̃ de grauiſſimo p̃iudicio. Si vero de graui, oportebit ſaltẽ exhiberi copiam reſcripti, ut ibi ꝑ eũ, & idẽ ipſe ſentit in d. c. cum oli. el 1. quaſi in fi. dũ alle. d. c. cum in iure. Sed do. Ab. hic dicit ſe credere, ꝙ ſi-
11 cut † Cardinali creduntur maiora. ſ. cum aſſerit ſe legatum, ita credi debeant minora. ſ. delegatum. Ad idẽ conat̃ inducere iſtũ tex. & ita dicit quotidie ſeruari in curia, q̃a Cardinalib. ↄmittuntur cãæ uiua uoce Papæ, nec de delegatione req̃rit̃ ꝓbatio ultra dictũ Cardinalis. Dicit tñ ſe nõ putare, ꝙ credat̃ ei dicẽti aliq̃d p̃iudiciale ultra gñalẽ ↄmiſſionem, ꝑꝑ gl. in c. ſicut. ĩ. de ſen. excõ. In inferiori aũt ꝓcedit opinio ↄ̃ria, ut hic ꝑ eum, ꝓ quo adduci põt quod no Io. Mona. in c. 1. de ſchiſma. in 6. ẽt refert ibi Io. And. & Do. ubi dixit, ꝙ ſub uerbis gñalibus legum, uel Canonum pęnaliũ non ↄprehenduntur Cardinales, niſi exprimantur, ꝓut fit in illo c. 1. Ex quo dicto late & eleganter ↄſuluit Pet. de Anc. conſilio. 290. inci. Pro clariori euidentia, ꝙ regulæ cãcellariæ pęnales nunq̃ ↄprehendũt Cardinales,* niſi exprimatur, ſicut non ↄprehendũt Papam, cũ quo ipſi faciũt unũ corpus ut ibi ꝑ eã, & idẽ Hoſt. & dom. An. in c. 2. j. de cleri. non reſi. dicentes, c. q̃a periculoſum. de ſen. exc. in 6. habere locũ in Cardinalib. & idem do. Ab. in cle. 1. circa prin. de exceſ. p̃l. & ſentit Io. An. in Spe. de legat. §. ſequitur. in fi. dum alle. d. ca. q̃a periculoſum. Sed q̃d
12 † dixi in concluſione, uerius puto limitando, ut hic ꝑ Imo. uidelicet ut non procedat, q̃ñ Cardinalis eſt in curia ita ꝙ de facili põt haberi recurſus ad Papam pro ueritate, aliàs nõ, & alle. Spe. in ti. de prob. §. uidendum, uer. quid de auditoribus, & ſeipſum in cle. j. de proba. & plus dicit Spe. ibi, ꝙ non ſolum Cardinalib. ſed auditorib. ſacri palatij & alijs creditur de delatione commiſſa ſibi aliq̃ñ ꝑ curſores, aliq̃ñ ꝑ oſtiarios Papę, aliq̃ñ ꝑ Cardinales, ẽtſi non appareat, quia de facili poteſt recurri ad Papã præſentem. Imo dicit, idem eſſe de quolibet auditore dato à quolibet ordinario p̃ſente. Et dicit, ꝙ lex prima C. de mand. prin. & d. c. cum in iure. loquũtur, q̃ñ delegans eſt abſens & remotus. Et iſtud bñ no. q̃a ſic ſaluatur opi. do. Ab. q̃ forte idem ſentit, dum dicit de ſtylo curiæ. Quòd aũt diſpoſitio d. c. cum in iure. gñaliter ceſſet ĩ Cardinali, nõ habeo pro indubitato, imo ↄ̃rium dr̃ in locis alleg. in concluſ. præſertim cum agitur de præiudicio partis. Vnde dicit dom. Abb. poſt alios ibi, ꝙ ideo non præſumitur quis bonus, & ſic non mentiens caſu illo, quia eſt mã præiudicialis, tum quia iudicum reddit̃ in inuitum, l. inter ſtipulantem. §. 1. ff. de uer. obl. tũ ꝑꝑ periculũ litigandi coram iudice incõpetenti, vñ ſuccedit regula c. cum à nobis. ſ̃. de teſti. ꝙ uni quãtæcunque

Cardinales. Ad de Auct. poſt Pe. de Anc. in ca. in eos. in fi. de hæret. etiam quòd eſſent uerba uniuerſalia c. j. de ſchiſm. in 6. Belenz. in trac. de chari. ſubſi. col. 6. et quo ad regulam de ualore, ui. Anc. conſ. 288. incip. pro clariori euidẽtia. Roma. conſilio 498. & Barb. in trac. Car. q. 7.

tæcunque authoritatis non creditur in preiudicialibus. Patet in c. licet ex quadã. in verbo, p̃ſidiali. e. ti. no. gl. in d. c. ſicut. & ibi do. An. & do. Ab. Et qñ dr̃, ꝙ in lege dẽt fieri mẽtio de Cardinalibus, vt cõprehẽdãtur, iſtud tollitur multiplr̃. Primo, qa Arch. Io. And. & dom. in c. ne mo deinceps. de elec. in 6. dñt, ꝙ ille tex. in ver. nemo, cõprehẽdat Cardinales, de qb. nõ oportet fieri mentionem, cùm indefinita* ęquipolleat vl̃i, vt ibi per eos, & dicit ibi Dom. ꝙ dictum Io. Mo. in d. c. 1. põt procedere in re, q̃ de ſui natura nõ eſt mala, ſed per legem efficit̃ mala, qa op3 exprimere Cardinalem, vt ibi factum fuit, vł dicit ipſe, & melius, Io. Mo. nõ credit̃ in hoc, cum eẽt Cardinalis, & idẽ dicit Do. in d. c. 1. Scđo, qa dicit Io. de Ana. & bñ, in rub. ĩ. de cleri. excõ. in vlt. co. qđ c. qa periculoſum. de ſen. excõ. in 6. nõ hẽt locum in Cardinali nõ ẽpo, qa in eo ceſſat rõ illius. c. ſcilicet impediẽdi officiũ ẽpale, & licet Dñicus alr̃ dicat in d. c. qa. tñ iſtud forte verius, qa vt patet ex gl. ibi in uerbo, ſuſpẽſione, illa decretalis nõ extẽdit̃ Tertio, qa ſequeret̃, ꝙ fere nulla lex Canonica ligaret Cardinales, qa rariſſime de ipſis fit mẽtio, & ita in caſu c. ſi qs ſuadẽte. 17. q. 4. cum ſim. nõ cõprehẽderetur, qđ nõ eſt dicẽdũ. Quarto, qa ſequeret̃, ꝙ ẽt in ẽpo nõ hẽret locum c. cùm in iure. ꝑ c. inquiſitores, de hæret. in 6. & d. ca. qa periculoſum. cum ſimi. qa de ipſis oporteret fieri mẽtionẽ. & hoc nõ eſt dicẽdum, qa legalitas ꝑſonæ, vł dignitas nihil operatur, vbi agit̃ de p̃iudicio alterius, vt dicit Bal. in c. iurauit. s̃. de ꝓba. Et ꝯ̃rium in ꝓpoſito tenet hic do. Ab. Nec eſt verũ, ꝙ cõſtitutio ſimplr̃ loquens nõ includat ẽpos, patet ex gl. in verbo ſuſpẽſione, in d. c. qa periculoſum, ſed hẽt locum in caſibus à iure expreſſis, vt in d. c. inquiſitores. & c. fi. de priui. e. li. & c. fi. de re iud. eod. lib. quæ probant regulam eſſe in contrarium ꝑ locum à ſpeciali. ſi enim talia eis de iure competerent, ſuꝑfluæ eſſent illę conſtitutiones. Item facit, quia credere alicui propter eius dignitatem, eſt ſtare præſumptioni, ſed tex. in c. cum in inre, dicit, certus ex titulis, & ſic requirit certitudinem, ergo non ſnfficit iuris præſumptio, vt no. Bar. in l. j. C. de fide inſtru. & iure haſtæ fiſc. lib. 10. Et qñ dr̃, ꝙ dum creditur Cardinali in legatione, reſpondet do. Car. in cle. ne Romani. § eo tñ. de elec. ꝙ illud eſt de ſtylo, non de iure, & maxime, qa legatio non eſt alteri p̃iudicialis in his, q̃ nõ indigẽt ſpãli cõmiſſione, in illis enim, q̃ indigẽt, nõ creditur, vt s̃. dictum eſt. Et iõ dicit elegãter Arch. vt refert ibi Do. ĩ d. c. nobiliſſimus. ꝙ licet legatus notus & honeſtus recipiendus ſit ſine literis & ei credi dẽat, vt ibi, nõ tñ audẽt tãquã tales iudicare. Dicit ibi tñ Domi. ꝙ ſi iudicaret, & poſtea diſputaret̃ de eius geſtis, ſufficit, ꝙ hẽatur tũc pro legato, & iſta oĩa ſint dicta pro ueritate, ſalua ſemper ꝯſuetudine & ſtylo inuiolabili curiæ Romanæ. Tertia ꝯcluſio. Teſtimoniũ ſolius Cardinalis ẽt iurati nõ ꝓbat plene ꝯ̃ aliquem, ſ̃m do. An. & do. Abb. hic per c. cum à nobis. in verbo quantæcunque dignitatis. s̃. de teſti. & eſt gl. not. in d. c. ſicut. quã ẽt multũ no. do. An. & do. Ab. ibi, & do. Ab. in c. cũ. in eccleſijs. de maio. & obe. & in d. c. cũ olim el 1. & ibi bona gl. in verbo, quorundã. facit l. iureiu. in fi. C. de teſti. cum ſim. Et iõ ꝯſuluit do. Car. ꝯſ. 154. inci. Redẽptoris, & c. in qõne, quæ vertitur, ꝙ diſpoſitio cle. 1. de appel. hẽt locum in inferiore à Papa. Sed lĩtat̃ iſta ꝯclõ, niſi atteſtet̃ de actis factis coram eo, ſ̃m Inn. in c. cum dilecti. ſuper verbo, rñſionẽ, de accuſ. & Bal. in d. l. ſi qua ꝑ calumniã. ĩ vlt. col. C. de epiſ. & cle. & Spe. in ti. de lega. §. ſequit̃. circa fi. ver. itẽ ꝙ eis creditur ſuꝑ actis. & do. An. in c. qm̃ ꝯ̃. s̃. de ꝓba. & ibi dixi in 5. ꝯclõne, ſed tñ iſtud nõ procedit de iuris rigore, ſ̃m Spe. in ti. de teſti. § 1. verſi. qd ſi aduocatus. vbi refert ita dixiſſe Clementem IIII. & ſequitur do. An. & do. Car. in c. ꝯſtitutus. el 2. ĩ. de app. Et hoc tenendo põt rñderi ad illũ tex. ꝙ ſit ſpãle in Cardinale atteſtãte de actis ẽt coram alio ſuper quib. adhibuit cognitionẽ, qñ vertitur cã electionis, cui in hoc fauetur ob celeriorẽ expeditionem, argu.
13 c. q̃ ſit. de elec. in 6. gl. pen. in fi. Et quare excõicatio lata ex falſa cã noceat, & abſolutio facta ex falſa cã nõ ꝓſit, remittit hic Imo. ad glo. ultimam in c. ex parte, de offi. ord. quia, ſ̃m eum, qñ fertur excõicatio, licet ex falſa cã, iudex agit excõicat̃, & reputatur excõicatio medicinalis potius, q̃ mortalis, c. 1. de ſen. excõ. in 6. iõ t3. Sed vbi fit abſolutio ex falſa cã, nõ ꝓdeſt, ex quo non eſt facta à vera cã, nã ẽtſi quis eſſet excõicatus ex duplici cã, ſi fieret abſolutio de una, nihilominus remaneret excõmunicatus in alia, c. cum ꝓ cã. ĩ. de ſen. excõ. Item, ſ̃m Bal. hic, validitas excõicationis eſt ꝑꝑ rigorem cẽſuræ, ſicut ꝑꝑ rigorem diffinitiuæ valet ſnĩa erronea, vt not. in l. ſi is, ad quẽ. ff. de acqui. hær. in l. ſeruo inuito, §. cum p̃tor. ff. ad Treb. Secus, ſi nõ eſt diffinitiua, vt l. tutor petitus. ff. de tuto. & cura. & l. q teſtm̃. ff. de excuſ. tutor. ſ̃m ipſum. Item in excõicatione defectus ſurgit à iudice, in abſolutione vero defectus ſurgit à parte, cuius ſubreptio vitiat, ſ̃m do. An. & Imo. in d. c. ex parte. Sed dom. Car. in repe. c. perpendimus. ver. q̃ro circa hoc. ĩ. de ſenten. excõ. dicit, ꝙ licet omnes teneant gl. in d. c. ex parte. tñ non procedit. ſ̃m eum, qa imo excõicatio lata ex falſa cã, quam ſi excõicans ſciuiſſet non eſſe uerã, non erat excõicaturus, non tenet, & dicit ſe dixiſſe in cap. ab excõicato, de reſcri. quia omnis diſpenſatio ex falſa cã vitiatur, qñ cã eſt adæquata effectui. Item, qñ diſponens ceſſante cã nõ erat diſpoſiturus. Ita dicit, eſſe caſum no. in l. j. C. de fal. cã adiec. leg. & idem probaui expreſſe in in d. c. quia circa, ſ̃m intellectum, quem dicit ſe poſuiſſe ibi, ſcilicet ꝙ cã intelligitur ibi appoſita ꝯditionaliter, quia clauſula, Si ita eſt, adiecta reſcripto, q̃ ẽt omiſſa ſubintelligitur, c. 2. de reſcri. facit reſcriptum conditionale: cum autem cã apponitur conditionaliter, hẽtur pro finali, adeo ꝙ ſi eſt falſa, vitiat, l. demõſtratio. §. fi. ff. de condi. & demonſt. Et ita ſaluatur intellectus illius c. quia circa, per quem concludit do. Car. ꝯ̃ gl. in d. c. ex parte, ſed non exprimit, an abſolutio ex falſa cã teneat, licet in ſequenti q. dicat ꝙ abſolutio etiam iniuſta teneat, per tex allegatum in ca. venerabilibus. §. vbi aũt. de ſent. excõ. in 6. Sed dicit do. Car. hic, ꝙ inter abſolutionem & excõicationem non eſt dr̃ia in propoſito, & ita dicit ſe dixiſſe in c. ab excõicato. de reſcri. & in d. c. ex parte. Et ꝙ excommunicatio & abſolutio ex falſa cauſa non teneat, ſentit Angel. in l. 2. §. ignominiæ. ff. de infa. iuncta gl. 2 q. 1. in ſumma, & no. per Dom. in ca. 2. de ſent. excõ. in 6. & idem ſentit Cal. in ti. de ſent. excommu. conſilio. 11. Sed dom. Abb. in d. c. ex parte. dicit ſe credere, quantum ad excommunicationem, ꝙ ſi excommunicator ignorauit cauſam eſſe falſam, non tenet excommunicatio, licet cautum ſit petere abſolutionem, iuxta no. in c. 1. s̃. tit. 1. Sed ſi excommunicator intenderet omnino excommunicare, tunc excommunicatio tenet, licet ſit iniuſta Idem dicit in abſolutione, qa ſi abſoluens intendebat omnino abſoluere, ẽtſi cauſa expreſſa oĩno eẽt falſa, vel iniuſta, tenebit abſolutio, per d. §. vbi aũt. Et nõ declarat, qd ſi abſoluens non abſoluiſſet, ſi ſciuiſſet cãm falſam, an abſolutio teneat? nã tex. indiſtinctè loquẽs in d. §. vbi aũt. probat, ꝙ teneat. Quapropter quando conſtat de falſitate cãæ, & nõ apparet de intentione ſuperioris, remanet dubium, an falſa cã vitiet abſolutionem? & in hoc do. Iac. in d. c. quia circa. dicit ſe repetendo c. ab excõicato, tenuiſſe, quòd abſolutio non teneat, qñ eſt falſa cã, & faciunt illæ rõnes, ꝑꝑ quas excommunicatio etiam non tenet. Item quia iſta duo æquiparantur, excõicatio & abſolutio, cũ vtrunque tendat ad ſalutem. Nec obſt. §. vbi autem, qa ſecundum eum, intelligitur de alia iniuſtitia, quàm de iuſtitia ex expreſſione falſę cãę, vt de iniuſtitia ordinis

* Indefinita. Adde quòd oratio indefinita ex ꝓpria ſignificatione omnino diſtinguitur ab vniuerſali, nec ei æquipollet, tametſi ex ſubiecta materia quandoque vel ex coniecturis, adhibita benigniori interpritatione in vniuerſum accipiẽda ſint Bar. in l. oẽs populi. nu. 57. de iuſt. & iure & eſt communis* opin. doc. in c. vt circa. de elec. in 6. & teneas pro conſtanti, quòd in oneroſis indefinita non æquipollet vniuerſali Bart. in l. 1. §. ſed & ſi. ff. de vent. in poſ. mit.

abſolutionis, vt ꝗa nō vocata parte,ad cuius inſtantiā lata fuit excōicatio, ca. Romana. §. ſi aūt.de app.in 6. ſm ipsū Sed dñi de Rota deci.399.inci piēte, ſi ꝓnunciēt.in formis,* tenēt ꝙ excōicatio ex falſa cā & ſine ordine iuris valet & tenet,ꝑ c.ſacro. ĵ. đ ſen. excō.& c.1.e.ti.in 6.& ita abſolutio, ꝗa pari paſſu ꝓcedūt,c.verbū.de pęn. diſ.j.& pulchre no.Inn.ſm eos in c.ab excōicato,ſuꝑ verbo,obtētis,de reſc. & gl.pen.in fi.in c.inferior.21.diſ. Et ex hoc decidunt, ꝙ licet male abſolutus à cēſura legis reincidat ſtatim,ſi ñ pareat,c.eos. de ſent.exc.in 6.tñ abſolutus male à ſnīa hoīs non reincidit, niſi ſolenniter reintroducat̄,ꝗa ita tenuit abſolutio, ſicut tenuit excōicatio.Et ꝓ hoc ēt vide Inn.in d.c.ſacro. in verbo, alioqn.vbi ſentit,ꝙ abſolutio ex falſa cā teneat,& iō dicit gl. in c.de manifeſta,in verbo,absēs.2.q.1.ꝙ ſicut valet excōmunicatio lata nō ſeruata debita forma,ita abſolutio, iō dicit,ꝙ licet abſens nō dēat abſolui,tñ ſi abſoluitur, erit abſolutus.Et idē Arch.in c.cū aliqs.11.q.3.& gl. in cle.1.in verbo,nullatenus.de ſequeſt.poſ.& fru.& no.d. Ab.in c.cū ꝓ cā.de ſen.excō.& eſt tex.in d.§.vbi aūt.maxime, cum ſuperior petitus dēat abſoluere,c.qua frōte, 2.reſpon.de appel.& c.cū ꝯtingat,ad fi.đ offic. dele.nec ꝓbat̄ in d.c.ex parte.ꝙ abſolutio ex falſa cā nō teneat, ſed ꝙ talr̄ abſolutꝰ remittēdus eſt ad dñm Papā.Ex qb. oīb.deuenit̄ ad hoc,ꝙ ſi excōicatio ex falſa cā tenet, tꝫ abſoło.Si aūt excōicatio,nō tenet,vt voluit do.Car.tūc iſta ꝓbāt,ꝙ nō tꝫ abſolutio.Sed cogitaban,an dici poſſet,ꝙ iſta qō nō differt ab illa, de qua ꝑ gl.in c.2.s̃.đ teſti.cogen.Et ſicut dicit ibi do.Abb. cui ſatis adhæſi, ꝙ ſubſiſtente impedimento excōicatio illa non tenet ꝑꝑ intentionem ꝓferentis,ita hic non teneat excōicatio, vt dicit do.Car.& ꝑ ꝯñs nec abſolutio,ētſi ꝯſtet de intētione ſuperioris, ꝗa videret̄ ſubeſſe error intolerabilis in excōicatione,vbi funderet̄ in cā falſa. qñ aūt excōicatio eſt iniuſta,tenet,c.1.11.q.3.& ſic ēt abſolutio,d.§. vbi aūt.Et adde, ꝙ vbi velles dare inſtantiā inter abſolutionē & excōicationē,potes videre,qđ no.glo.in verbo,vacuamus.in c.1.qđ met. cau.li.6. de qua facit feſtū do.Abb.in c.abbas.in pen.col.qđ met.cau.Itē facit, qđ no.Spe. in ti.de fer.§.ſequit̄.in 1.col.ver.& in his,q̄ dilationem,& d.Ant.& do.Abb.in c.fi.de ferijs. Vltimo di-

14 cit hic do.Ab. ꝙ † Cardinalis eſt maior epō in officio. Allegat Hoſt.in c.eccleſia.el 2.de ele.& qđ no.Ioā.Mo. in c.ſuꝑ eo.de hær.in 6.& tex.notab.in c.ꝑ venerabilē, §.rōnibus.ĵ.qui filij ſint legi. & tex.cum gl. in c. quanquam.2.q.7.& idem dicit d.Abb.in d.c.eccleſia el 2.& ſentit Dom in c.1.de offi.dele.in 6.poſt Ioan.And.& facit in ſimili no.gl.in c.1.de offic.archiepiſcopi.& qđ no. Bar.in l.1.§.ſi qs in appellatione,circa prin.ff.de app. Secus eſt rōne ordinis.Et ſic procedit c. quanquam. & qđ not.gl.ibi,& in cap.cleros.21.diſt.Et idem de canonicis reſpectu ſacerdotum, vt hic per dom. Abba. in lectura antiqua. Vn difficilius diſpenſatur cum illegitimo ad canonicatum,q̃ ad ſacerdotium,vt latiſſime per Dom. in c.1.de fil.presby.in 6.cum concord.

* In formis. *Adde in nouis.& eſt decis.7.sub tit.de ſen ten.excommu. cui adde deci.11. inci. ſi excommunicatus.eo. titu.in eiſdem & in antiq. deciſ 22.eo. titu. qua incipit, nota quod vbi excommunicatus.& vi. Autor.in c.ad noſtram. de iureiur. col. 1. ver. in tex. ibi reducatis.*

S V M M A R I V M.

1 *Extrauagans diſponens idem,quod ius commune, an dicatur ius commune.*

2 *Statutum diſponens idem,quod ius commune,an ius commune dicatur.*

3 *Superior eſt conſulendus ſuper dubio intellectu iuris.*

4 *Extrauagans ſi diſcrepat à iure communi,cadit ſuper ea probabilis dubitatio,5.*

6 *Sententia contra extrauagantem lata, non eſt nulla.Hoc dictum declarat quatuor modis,nu.7.8.9.10.*

11 *Et quid in regulis cancellariæ.*

CAPITVLVM VIII.

PAſtoralis. Si de extrauaganti dubitat̄, an ſit decretalis, ſi eſt iuri ꝯſona, iudicat̄ ſm illā:ſi vero eſt diſſona iuri, ꝯſulit̄ Papa.H.D.In tex.ibi, iuris

1 cōis.Nota,ꝙ †extrauagans diſponēs idē,

* qđ ius * cōe,nō cēſetur differre à iure cōi,ꝙ inducūt d. Ant.& Imo.hic ad notata ꝑ gl. maio-

2 rē in c.1.de ꝯſti.in 6. An† ſtatutum diſponēs idem, qđ ius cōe,cēſeatur ius cōe? & dicit Imo.ſe ꝯſuetū dicere plene in d.c.1.& in l.j.poſt Bart.ibi,ff.ad l.Falc.& ꝑ Ioā.de Lig.& do.Ant.in c.1.s̃.de reſcri.& ibi ēt vide Inno.in vlti. char.& plene Do.in d.c.1.de ꝯſti.in 6. Et per hoc infert hic d. Abb. ꝙ lꝫ ſtatuta,q̄ allegātur in alieno foro,dēant ꝓduci,vt per Bar.in rub.ff.de ope. noui nun.& tetigi s̃.eo.c.contingit. tñ ſi ꝯtinent id,qđ ius cōe,non eſt opus ꝓducere, & iſtud credo notabile & clarū,nec pēdet à veritate qōnis p̄cedentis,ꝗa dato,ꝙ eſſet dubium,an tale ſtatutum ſit mere ius cōe, an dēat interpretari,vt addat iuri cōi,vt ꝑ Bar.in l.j.ff.de leg.3.& in l.4.§.p̄tor.ff.de dam. infec.cū ꝯcor. vel an ſublato iure cōi ſit ſublatum tale ſtatutum, qđ forte hēt aliam rōnem vrgētem in loco, q̃ hēat ius cōe, de qb.dubijs alias dicet̄, tñ quantum ad euictionem,nō uideo, in quo poſſit eſſe neceſſaria,qñ dr̄, ꝙ nō ꝯtinet aliud,q̃ ius cōe.In tex.ibi ꝯ-

3 ſulat.Nota† ſuperiorem ꝯſulēdum ſuꝑ dubio intellectu iuris.Ad idē c.2.s̃. offi.dele.& c.cum veniſſent.s̃.de iudi. & l.fi.C.de leg. ꝗa eius eſt interpretari,& c.c.inter alia.ĵ.de ſent. excō.in §. ex his 11.q.1.& no.Inn.in ca.cum ſpāli in fi.gl.quæ inci.iſte recuſans.ĵ.de appe.dicens ſe tñ fateri,ꝙ in cauſis,quas coram ſe hēnt inferiores iudices, bñ pñt,quantum ad ius litigatoris pertinet ſuꝑ iurib. & interrogationibus & inter ius & æquitatem interp̄tari, vt dicit no.in ca.1.s̃.de poſtu.p̄la.q̄ verba tāquam multum notanda refert & ſeqtur do.Abb.in d.c.cum veniſſent.& in c.1.in 1.no.s̃.de iura.calum & in ca. cappellanus.in 1.col.s̃.de fer. & in ca. inter alia.ĵ.de imm.eccl.& Pet de Ancha.In c.1.in 5.char.s̃.de conſtit.& ibi Imo.& in c.veniens.ĵ.de renun.& vide omnino dom.Abb.poſt dom.Ant. in c.licet ex ſuſcepto.s̃. de foro compe.vbi dicit, ꝙ interpretatio dubiorū legalium ſpectat ad imperatorem, & Canonū ad Papam, iuxta.l.j. C.de legibus.Et ſic debent intelligi,quæ not. dom.Ant.in cap.per venerabilem, in pen.col.ĵ.qui filij ſint legi. & in capi. ſuper literis, in 5.no.s̃.de reſcrip.cum ſimi.vbi per illa iura dicit,ꝙ ſi aliquid eſt deciſum per Papam,debent legiſtę ſtare illi deciſioni, licet antea dubitauerint, & dixi in c.fraternitatis.s̃. de teſti. quia licet illi deciſioni factæ ſit ſtandum, tñ ſtante dubio interpretatio ſpectat in legibus ad imperatorē, vt eſt dictū.de interp̄tatione aūt ſtatutorū,ad quos ꝑtineat,dic, vt per Bart. in l.ambitioſa.ff.de decre. ab or.facie. & do.Abb. in c.ex parte.el 3.ĵ.de ver.

* Extrauagans. *Adde dom.in d.c.1.alleg.in tex.co.3.verſic. Quærit hic Io. Mona. & pro ijs quæ dicit Author hic & ĵ.in verſi.vltimo ꝑiſtū tex.adde no. ꝑ Autor.in c.1.co.5.verſicu. Limita quarto. de re iud. Car.conſ.49.inci. prædicta conſtitutionis. in princip. Dom. conſil 78. incip. formantur iſta,nu.12.in cap. intantum, col. pe. verſicu. aut error exprimitur extra id de quo agitur. 21. diſtinc. & in proœ.6.§.ſane.in 3.no. vbi dicit.ex Bar. in l. cum prolatis, de re iudic. ꝙ ſententia lata contra extrauagātē eius errore expreſſo nō eſt nulla, ꝑꝑ ꝓbabile dubiū licet ab ea tāquā iniuſta poſſet appellari,& ibi etiā Fran.no. 2. & in c.1.in 4.no. de cōſti.eo. li.Dom. tamē vbi ſupra diſtinguit inter extrauagantē nō cōtinentem id quod ius cōmune,& inter continentem. nā ſi cōtinet id qđ ius commune, dicitur notoria,& ſic ſententia cōtra ipſam lata eſt nulla, vt dicit Aut.in d. c.1.de re iud. col. 6.verſ.ſecūdus caſus quādo extrauagans eſt notoria. ratio eſt, quia nō eſt ꝓbabilis ignorantia quando extrauagantes ſunt notorię,Bald.in l. leges ſacratiſſimę q.2.C.de legi. Ex quo noto, quod quando extrauagās nō eſt notoria, debet in iudicio pro-*

produci ad hoc, vt iudex ſecundum illam iudicare teneatur.Cardi. conſ.71. incip.ſeriatim, in fi..Alexād.in auth. iubemus,num 6.C. de iudici.Caſſa deciſi. 8. incip. dicebant maiores. nu. 8. de conceſ.præben. Quando autem eſt notoria,nō eſt neceſſario in iudicio producenda, nam paria ſunt extrauagantem eſſe notoriam, vel eſſe in iudicio productam. Alex. in l. cum prolatis,num. 13.& 19. de re iudi.Roma.cōſ. 260. incip. in propoſito caſu. num.2. 3.4. vbi præmiſſam diſtinctionem clariſſimè habes. Aduerte tamen quod licet extrauagantes notoriæ vbique ligent, tamen ad effectum, vt illis derogetur per clauſulas generales, nō obſtātibus &c. ſortiuntur naturam conſtitutionū ſpecialium. cum ſint extraordinaria, & clauſula generalis ad extraordinaria non refertur,l.Seio,§.medico. de annu. legat. quem in not. caſu ad propoſitum huius dicti inducit Oldr. conſil. 129. Barb.conſil. 18.colum. 1. conſil. 21. col.6. conſilio.26. colum.9. volu. 2. Nic. Myl. in ver. priuilegium contra ius commune.*

ſignif.& in c.cū olim.ſ. de arbi.cū cō-
cord.de qbus alias. ¶ Vltimo p iſtum
4 tex.dū pbat, † ſuper extrauaganti di
ſcrepāte a iure cōi cadit pbabilis du-
bitatio,inferī ad id,qđ no.Bar. in l.cū-
prolatis,ff.de re iud.vbi dixit, ꝙ licet
ſnīa lata ꝯ ius expreſſo iuris errore in
ſnīa ſit nulla, c.1.ī.de re iudi.l.2 C qñ
prouo.non eſt neceſ.illud eſt verum,
qñ eſt lata cōtra ius cōe, ſecus,ſi ſit la-
ta ꝯtra extrauagantem, qa de illa pōt
probabiliter dubitari, & ſuperior nō
fuit cōſultus,& ſequiī hic do.Ant.do.
Car.& Imo.& Rom.in d.l.cum prola
tis.& do.Ant.in c.1.in vlti.col.ī.de re
iud.& in c.p tuas.ī.de ſent.excō. & in
c.ab excōicato, ſ.de reſcri.& dom. in
c.in tm̄,in pen.col. 21.diſt. & in proœ.
ſexti.§.ſane.& Bal.in l.1.circa prin. C.
qñ prouo.& Bar.& Bal.in l.2.C.eo.ti.
& Bald.in l.1. C.quot teſtes ſint neceſ.
ad prob.ingrat.& rō eſt,vt dixi, qa de
ipſa eſt pbabilis ignorātia, vt in iſto
tex. q optime facit, queadmodum ēt
dicit Imo.hic poſt Bar.in d.l.cum pla
tis,de ſnīa lata ꝯ legē obſcurā,vt non
ſit ſtatim nulla,vt p Do.in c.in tm̄,p̄-
alleg.cum ꝯcor. de qb.dicetur in c.1.
ī..de re iud. ¶ Et iſta eſt cōis * opin.li-
cet ꝯ ipſam dom. Abb hic opponat;
& nō ſoluat de notatis in c.2. de con-
ſtit. vbi cōſtitutio ligat poſt duos mē
ſes a die publicationis,ſed ad hoc ſuf-
ficienter rñdet do.Ant.& Imo.hic, ꝙ
illud eſt verū, qñ ꝯſtat de publicatio-
ne,ſecus eſt, ſi de illa non ꝯſtat, & ita
erat hic,& nō dicat,ꝙ ſm iſtā ſolutio
nē iſta Decretalis nihil operareī,cum
ſit indubitatum,ꝙ iudex non tenetur
ſeq l.allegatā p partem,niſi de ea ple-
ne doceat, qa, vt dicit do.Card. in 1.
5 oppoſi.pōt ēē, ꝙ † extrauagās pduce-
baī ī forma publica,vt ſub bulla,& tñ
dubitabaī,vt qa reperiī diuerſa litera
in diuerſis extrauagātib.in eadē diſpō
ne,iuxta gl.pe.in c.nemo deinceps.de
ele.in 6.Nō ergo eſt ſtādum incōtinē-
ti l.2.C.de legi.Et ꝙ ita oporteat dice
re,patet,ſm eum,qa aut extrauagans
pducebaī in forma publica,vt publi-
ca, vt ſub bulla, & non videbaī de ea
poſſe dubitari,aut nō eſt in forma pu-
blica,& nō eſt ſtandū, ſicut nec ſcrip-
turæ priuatę,c.2.ſ.eo.Iō rñde,vt eſt di
6 ctū.¶Retēta ergo opi. cōi, ꝙ † ſnīa ꝯ
tra extrauagantē nō ſit nulla,declara
eam primo,niſi pars petijſſet, vt iudex
dubitans de extrauaganti ꝯſuleret ſuperiorē,qa ſi peti-
hoc non fecit,ſnīa non tenet,ſm Bald.hic,alleg.l.uerū.
§.ex facto, ff.de mino.Sed in hoc ꝯrium ſentiunt hic
do.Ant.& Imo.dicentes, ꝙ ſi iudici non vr̄, pōt omit-
tere iſtam ꝯſultationē,iuxta l.cū de nouo,C.de legi.Et
iſtud admittit do.Abb.qñ de extrauaganti allegata nō
hr̄ aliqua notitia,alias ſi iudex omittit dictā ꝯſultatio-
nē,vr̄ puniēdus,per iſtum tex.in verbo, conſulat nō tñ
ſnīa eſt nulla, tanquam lata ſolum contra ius litigato-
ris,arg.c.venerabilem,de elec.& ita ſentit hic gl. fi. ſm
7 ipſum. ¶ Secundo declara,† vt non hēat locum inex-
trauaganti valde nota,vt extrauagans,execrabilis,& ſi-
miles,quia in ipſis non cadit probabilis ignorantia, ar-
gu.c.quod dicitis.16.diſt.& c.1.de poſt.p̄la.ſm do.Abb.
hic,& Bal.in l.leges ſacratiſſimę.in 2. qō. C. de legi. &
Pet.de Anch.in repet.c.canonum. in 30. char.de cōſti.
& do.Abb.in c.1.ī.de re iud.& do. Ant. & Imo.in pœ.
Decr.vbi idē dñt,ſi de extrauaganti eſt facta fides in iu
dicio,qa ſatis dr̄ notoria,ex quo p acta conſtat de ipſa,
arg.c.fi.ī.de coha.cle.& mul.& per no. in c.cum olim.
de ver.ſig.Et non dicas,ꝙ probatio non noceat ſnīę,&
ꝙ ipſi loquanī,qñ fides fit poſt ſnīam,quia nullo modo
iſtud ſenſerūt,immo aperte loquunī,qñ añ ſnīam ſit fi
des de extrauaganti,qa cātur notorietas ipſius,& hēt lo
cum iſta declaratio: ſi aūt fieret fides de extrauagāti in
cā appellationis,nō diceret ſnīam eſſe nullā,ſed retra-
ctareī,tanq̄ de eius iniuſtitia ex nouiter deductis con-
ſtaret,vt per Dom.in proœ.6.§.ſane. ¶ Tertio declara
8 p̄dicta extendendo,vt † hēant locū ēt in ſtatutis, qa li-
cet ſnīa lata ꝯ ſtatutum ſit nulla,ſicut qñ ꝯ legem,vt p
Ioan.An.in Spe.de execu.ſen.§. iuſta. verſi.itē nulla rō-
ne litigatoris,& Bal. in diſput.ſtatuto caueī. & in l. ſci-
re oportet,§.cum ſequens.ff.execu.tut.& in l.cum lege.
ff.de teſta.& in l.non dubium,ad fi.C.de legi & in l.1.in
vlt.col.C.de hę.inſti.cū ꝯcor.tñ ſi eſt lata ꝯ pviſionem,
vel reformationem nō inſertam in volumine ſtatuto-
rum,valebit ipſo iure,vt hic p do.Abb.& Bar. & Ange.
in d.l.cum prolatis.dummō non ſit notata p prædicta,
& dicit Bal.in auth.habita,in fi.C.ne fil.p pat.ꝙ ſtat. tū
extrauagans regiſtratum in vol.ſtatu.nō dr̄ amplius ex
trauagans,ex quo eſt incorporatum.Et drīam inter ex-
trauagantem,& ſtatutum,vide p Bal.in l 2 ante fi.C.de
prob.¶ Quarto declara extendendo, vt hēant locū ēt
in ſnīa principis,ſm Car.hic, quia licet hēamus, quod
9 † ſnīa principis facit ius,vt hētur,licet
nihil * alleget,in c.in cauſis. de re iud.*
tñ habetur pro lege extrauagans, vn
de ſnīa lata ꝯ illam,non eſt ipſo iure
10 nulla.¶ Et † idē eſt de deciſionib.Ro
tæ,ſm ipſum,cum quo in hoc vltimo
concordant Dom.dicens,Auditores,
non hēre authoritatem legis ꝯcēdē,
11 in c.duobus, de reſcri. in 6. ¶ Et † idē
credo de regulis cancellariæ Apoſto
licæ, quia non ſunt conſtōnes gene-
rales, vt dicit Petr. de Ancha. conſi.
292. incip. Efficacibus. Vnde non li-
gant gratias factas a ſucceſſore Pon-
tificis, qui eas condit, vt per eundem *
in cap. 1. de conſtitu. in 6. ¶ Et idem
credo de ep̄lis principis, & ſic limito*
quod dicit Ang.in l.1.in pen.col.ff.de
ferijs.& in l.item veniunt,§.cæterum,
ff.de peti.hæred.quia iſtæ videntur ex
trauagantes, vt infertur ex dictis do-
mi.Cardi.hic, qui non exprimit, an
ſententia valde no.liget,ſi enim ęqu
paratur extrauaganti, videtur, quodi
ſic per prædicta. ¶ Et idem forte ſe-
cus,cum nō ſint ll.gñales,vt eſt dictū,
& no.qa ſæpe interrogaberis, vtrum
extrauagantes Apoſtolicæ præſertim
aliqualiter notę, licet non vīr ligent
pp cenſuras in eis appoſitas. & vr̄, ꝙ
non, qñ non appareat, ꝙ nunquam
fuerit moribus vtentium approbata,
pp gl.in ca.1.ſ.de treu.& pa. cum his,
q eleganter tradidit hic domi. Abb.
& latius Dominic. in §. hęc & ſi legi-
bus. 4. diſtinc.& ſic ſnīa ꝯ tales lata ēt
nota teneret, ſicut in ſimili dicit Pet.
de Ancha.in cle.1.de reb.eccl.nō alie.
ꝙ valet ſnīa ꝯ ſtatutum antiquum nō
vſitatum.Et totam hanc declara. ac-
curate & bñ nota, quia continet no-
ua,& non parum importantia.¶ De-
mum in hac materia quęrit Bald. hic
quando ſit pbabile dubium de extra-
uaganti, de quo dixi aliquid ſ. verſic.
& iſta eſt communis, & refert hic In.
dicentem, quòd ſi aduocati allegēt

Facit ius. *Adde quod facit ius vniuerſale, & omnes ligat, ſicut & eius epiſtola alicui directa.l. 1. ver. per epiſtolam. ff. de conſtit. princ.cum concordan. vt per Ioan. de Plat.in l. neque, C.de decuri.lib.10.*

Generales. *Adde quod opinio magis cōmunis * eſt ꝙ ſint generales, & ligent omnes etiā extra curiam, vt tenet idem Auct. in cap.2. de reſcr. Myl. in reper. in ver.lex. §. 2.Barba.cōſ.57.co. 2.li. 1.Auct. cōſ. 295. pro clariori euidētia. vbi arguit de regulis cācellarię ſicut de leg. & alibi. Author in c.1. de re iud. & in ca. quod ſuper his,col. 3.verſ. ſecunda cō cl.ſupra eo.vbi ęquiparat regulas cancellariæ legib. vel canonibus pœnalibus,dum quęrit an ſub illis compræhēdātur Cardinales, & idē tenuit Ioā And.in Regula,nemo poteſt. de regul. iur. in nouel. cum multis ſimilib.*

quotidie eã, p̃ſumit̃ ꝑ ipſa, qđ dicit eſſe mẽti tenẽdũ. Et adde, ꝙ nõ dr̃ ꝯſtare de extrauagãti, licet in aliquibus libris ſit inſerta, ſed nõ in oĩbus, ſm̃ Hoſt. do. Ant. & do. Abb. hic, & Dom. 19. diſt. in ſumma. Itẽ ſcias, ꝙ ſi dubitatur, an extrauagans faciat ius, cũ iſta ſit qõ facti, non iuris, & factũ non præſumitur, allegans habebit probare, ꝙ faciat ius, ſm̃ Arch. 19. diſt. in ſumma, quod dicit Dom. ibi valde notandum, & ex hoc limitari gl. in c. 1. de confeſ. in 6. volentem, ꝙ poſitio continens id, quod ius cõe, non eſt admittenda, quia non eſt neceſſe, ꝙ probetur diſpõ iuris cõis. Sed ſi ſit poſitio de extrauaganti, debet admitti. Et idem in hoc vltimo tenet Bar. in l. ornamentorũ. ff. de au. & arg. leg. & do. Anto. & Imo. in proœ. Decreta. §. ſane. & do. Ant. in c. ſæpe. de appel. & Domi. in c. 2. in pe. col. de confe. in 6. Item dicit hic no. Bal. ꝙ aliud eſt iudicare ſm̃ aliqđ ſtatutũ, & aliud ꝑ aliquod ſtatutũ, quia qñ concordat iuri, dr̃ iudicari ſm̃ ipſum, & non per ipſum, ſm̃ iſtum tex. In gl. 1. ibi. §. diuus. ibi ius præualet conſuetudini contra c. fi. de conſue. ſed dicit hic do. Card. ꝙ in repe. ſua c. quæ in eccleſiarum. s̃. de conſt. reprobauit omnes ſolutiones, quæ dantur ad illum. §. & dedit intellectum, videlicet, ꝙ ibi tollitur conſuetudo per conſtitutionẽ iuris cõis non facientem mentionem de ea, quia ex rõne infertur conſuetudinem, vel ſtatutũ municipale non valuiſſe, ſic. n. fuit in illo. §. diſponebat conſtitutio municipij corpora tumulari in ciuitatibus. §. diuus. dicit ꝯ̃riũ, ratio eius eſt, ne deformet̃ ciuitas, l. mortuorũ. C. de reli. & ſumpt. fune. & hoc eſt de iuribus regalibus pertinentibus ad ſolũ principẽ. 10. coll. q̃ ſint rega. & ſic infert̃ ſtatutũ non valuiſſe, tanq̃ de non pertinentibus ad magiſtratũ, ſm̃ ipſum vltra alios. Extra gl. dicit hic Hoſt. vt refert Bal. hic, ꝙ tabellio laicus conficere poteſt inſtr̃a ſuper ſpiritualibus, de quo dicetur in c. ſeq. Item incidenter dicit Bal. hic, ꝙ caſſatis priuilegijs tanq̃ irrationabilibus, intelliguntur ẽt caſſata concedenda, alleg. cle. dudũ. §. verũ. de ſepul. & l. talis ſcriptura, de lega. 1. & c. quia ſæpe. de ele. ĩ 6. & c. vnicũ. de cleri. nõ reſi. eo. lib. & cle. vt hi, qui de æta. & quali. vbi eſt oĩno videndum, ſm̃ ipſum, & facit ad queſtionem, an damnata conſuetudine intelligatur ẽt de futura, de quo aliquid dixi in c. 2. de proba.

S V M M A R I V M.

1 *Concluſio in cauſa excludit omnes probationes, & producit alios effectus. nu. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.*
13 *Concluſio ſi facta ſit in cauſa, poſſunt fieri probationes, quando iudex procedit ex officio ſuo, ſi viderit expedire.*
14 *Item vbi vertitur periculum animę.*
15 *Item in cauſa criminali.*
16 *Item, quando inſtrumenta ſunt de nouo reperta. nu. 18.*
17 *Item, niſi inſtrumenta recipiantur poſt concluſionem de conſenſu partium.*
18 *Item quid in cauſa pupilli, vel eccleſiæ, ſi eſſent inſtrumenta de nouo reperta, an poſsint produci.*
19 *Item in cauſis ſummarijs.*
20 *Item, niſi ſubeſſet aliqua euidens ratio, propter quam inſtrumenta eſſent accipienda poſt concluſionem.*
21 *Item, niſi agatur de probanda excommunicatione, & tunc non obſtabit concluſio.*
22 *Item, niſi volens aliquid probare ante concluſionem, fuiſſet à iudice iniuſte repulſus.*
23 *Item, niſi per beneficium reſtitutionis in integrum ſubueniretur eccleſiæ, vel minori.*
24 *In renunciatione probationum ſi fiat mentio de cauſa appellationis, quid iuris.*
25 *Item fallit iſte tex. in productionibus iuris: quia tales poſſunt produci poſt concluſionem Et adde nu. 26.*
27 *Concluſio in cauſa quot modis fieri dicatur. 28. 29. 30. 31.*
32 *Concluſio quando fit in cauſa, an requiratur de neceſsitate conſenſus iudicis.*
33 *Concluſio in cauſa eſt de ſubſtantia iudicij.*
34 *Textus huius intellectus, ſi quando ante concluſionem fuit datus terminus ad producenda inſtrumenta, vel datus non fuit.*
35 *Cõſuetudo põt facere probationẽ validam, quæ alias eſt inualida.*
36 *Cõſuetudo vt faciat ſcripturã ſimplicem haberi pro valida, requiritur, ꝙ ſit introducta à tanto tꝑe, cuius initij non ſit memoria.*
37 *Et talis ſcriptura non haberetur pro authentica extra locum vbi talis conſuetudo viget.*
38 *Si Reus, de quo in tex. nõ fuiſſet tantæ honeſtatis, & authoritatis, ſed infamis, iſta conſuetudo non valeret.*
39 *Inſtrumenta confecta ab infame valent in certis caſibus, quos habes 40 41.*
42 *Conſuetudo, de qua hic, an nedum inter laicos, ſed etiam inter eccleſiaſticos poſsit operari.*
43 *Notarius laicus, an poſsit rogari de negotijs ſpiritualis.*

C A P I T V L V M IX.

CVm dilectus. Publicatis atteſtationibus vſq; ad ꝯclõnem in cã pñt inſtr̃a produci. H. D. primo. Cõſuetudo facit inſtr̃m authenticum. H. D. ſecundo. In tex. ibi concluſum. No.
1 † terminũ excluſiuũ oĩum probationum, videlicet concluſionẽ in cã, quæ qũo fiat dr̃ infrà, & rõ eſt, quia facta concluſione dr̃ oĩno liquere de cã, vt ꝑ gl. in c. ſignificarunt. in verbo, liquere. & ibi dixi. s̃. de teſti. & multoties eoſdem effectus producit concluſio in cã, quos producit ſnĩa, vt per Io. Mona. Ioan. And. & Domi. in ca. 2. de reſti. in integ. in 6. & Bal. in l. error. C. de iur. & fac. ign. & in l. incerti. C. de interdict. & eſt bonus tex. in c. auditis. de procu. & in c. auditis. de reſt. in integ. & c. paſtoralis. de cau. poſ. & proprie. Et hinc eſt, ꝙ poſt concluſionem in cã non eſt cognoſcendũ, ſed cognitũ eſſe, ſm̃ Bal. in auth. at qui ſemel. in fi. C. de prob. Sed poſt ꝯclõnem in cã nõ prodeſt emptori denunciare litem venditori, ſm̃
2 glo. in l. ſi rem. §. quolibet tempore. ff. de euict. Et † poſt concluſionem in cauſa poteſt quis comparere per procuratorem in caſa criminali, ſecũdum gl. in l. quamuis
3 indubitati. C. de adulte. Et † poſt concluſionem in cauſa non admittitur exceptio, ꝙ accuſator ſe non inſcripſerit, ſecundum Bar. in l. 1s, qui reus. ff. de pub. iudi. Et poſt concluſionem in cauſa non tenetur reus reſpondere poſitionibus, ſecũdum Do. in c. 1. in penul. colum. de
4 confeſ. in 6. Et † poſt concluſionem in cauſa non poteſt opponi exceptio excommunicationis, ſecundum do.
5 Car. in cle. 1. in 1. oppoſi. de exce. Et † poſt concluſionem in cauſa non poteſt peti deferri iuramentum Bal. in l. in bonæfidei. C. de* iureiuran. Et conſuetudo noua diſponens de deſcendentibus non extenditur ad ea, in quibus eſt concluſum in cã, ſecundũ Imo. in c. fi. s̃. de conſti. Et poſt concluſionem in cauſa non iuratur de calumnia, ſm̃ glo. in c. ex lite-
6 ris. de iureiu. Et † non dicitur iudex ſuſpectus, vt plene per oẽs poſt Lapum
7 in c. iudex. de offi. deleg. in 6. Sed † non emendat̃ libellus in repe. l. edita. C. de
8 eden. Et † non fit reconuẽtio, vt ꝑ glo. mag. in c. 1. de mut. peti. Et exceptio ſuperueniẽs poſt cõcluſionem in cã poteſt opponi, ſm̃ Ioan. And. do. Ant. & alios in c. cum dilectus. s̃. de ordi. cog. & in ca. paſtoralis. de excep. cum concord. Et non dicitur veniſſe, qui venit poſt concluſionem in cauſa, ſm̃ Bar. in l. ſi mater. §. eandem. in fi. ff. de exce. rei iudi. Et põt fideiuſſor petere liberari poſt concluſionem in cauſa, ſm̃ Bal. in l. ſi pro ea. in 6. q. C. man. Et poſt conclu. in cauſa non poteſt peti cõpromiſſum inter conſanguineos, ſm̃ Bal. in l. 1. ff. de tranſac. Et non poteſt attentari remedium attentatorũ lite pendente,
9 ſm̃ do. Ant. in c. 1. in vlt. col. vt li. pend. Et † non põt reuocari confeſſio, ſm̃ Domi. in c. 2. in vlti. colum. de reſtitu. in integ. in 6. & domi. Anton. in cap. fi. de confeſ. Et non poteſt opponi exceptio peremptoria, ſecũdum glo. & Innocen. in c. exceptione. de excep. Et non fit aliqua productio probationum, ſecundum do. Ant. in c. auditis.

* *Iuramentum. Adde ſi fuerit petitum poſt, ſed ſi fuerit petitum ante cõcluſionem poterit deferri poſt. ita Iaſ. in repe. l. admonendi, colũ. 254. de iureiu. & ita debet intelligi quod dicit Alexand. conſilio 53. colum. fi. volu. 1. Roma. conſi. 176. incip. iſtæ ſunt reſponſiones. col. pe. ſub nu. 12. verſic. præterea & quarto.*

auditis.ver.no.nono.de resti.in integ. & in c.frnitatis.s̃.
10 de testi. Et† si litigans sup bñficio probat canonicã in-
stitutionẽ,& post ꝯclusionẽ ĩ cã ꝓbat de literis ordinũ,
succũbit,qa nõ ꝓbauit, ꝙ probare oportebat tpe debi-
to,s.ordines,qui non præsumuntur,c.ex literis. de tran-
sac.ſm do.Car.in cle.constitutionem. in prin.in 6.q.de
cle.ita dicentem in facto obtinuisse Arch. ꝯ Iac.de Are.
11 Et† amplia primo istũ tex. ꝓhibentẽ ꝓductionẽ instro-
rum post cõclusionẽ in cã, vt habeat locũ ẽt coram ar-
bitro, vel arbitratore, ſm Ro.in l.1 ff.de arbi. Scđo am-
plia,ẽtsi producantur non ad probandũ, sed ad declarã
dum priores probationes, ſm Ro.in l.admonendi. ff.de
iureiu.dicentem esse tex.singularem in c.auditis. de re-
stitu.in integ.Sed ibi hoc nõ probatur. Iõ forte ꝯrũ est
verius,sicut videmus, ꝙ prohibitus ꝓbare,non prohibe
tur probationẽ factã declarare, ſm Do. in proœ.6.in fi.
prin.& in c.si qs viduã.34. dist.cũ cõcor. quas dedi in c.
l3 cãm.in 10.limitatione,s̃.de ꝓba.& intellige,vt ibi di
xi.Tertio amplia, ẽtsi statim post sñiam qs vellet pro-
ducere, ſm Bal.hic.mouet,qa cum est qõ momenti, ea
q̃ fiunt post,licet incontinẽti,nõ videntr inesse.l. Thais.
§.intra certa.ff.de fideicõ.liber.Secus dicit,si iudice inci
piente loqui antequam profert verbũ Absoluo,vel cõ-
dẽno,ꝓducta sint instrã.Sed aduerte,quia si intelligitur
hoc dictum Bal. de productione, q̃ fit in actu sñiæ post
conclusionem in cã,est ꝯ istum tex. Vñ potest intelligi
dupľr,vel de ꝓductione facta in sñia, q̃ conclusio nõ p̃-
cessit forte ex nã cãæ,vel de productione facta in inter-
locutoria, p quã iudex facit ꝯclusionẽ in cã eo modo,
quo aliqñ põt,vt dicetur in gl. Quarto notabiľr amplia
ẽtsi sit talis ꝓbatio facti,quæ põt opponi post sñiam,qa
non sequitur,ꝙ possit opponi post conclusionem in cã,
vt singuľr per do.Card.in c.licet cãm,in prin.in pe. quæ
stio.de prob.vbi dicit,se vidisse obtineri in facto,ꝙ post
conclusionem in cã non põt opponi exceptio falsitatis,
p istum tex. Nec obstat, ꝙ possit post sententiam, quia
12 †tunc est noua instantia, & nouus modus procedendi.
Sed ꝙ post conclusionẽ possint produci ꝯsistentia in fa
cto,repugnat iuri, ſm ipsum,& p hoc facit,qa, ſm ipsũ
hic,& dicetur in c.sequenti, cõclusio in principali non
nocet in appellatione,in qua ñ deductũ deducitur, &c.
Ex quibus verbis tolli põt vna rõ in ꝯrium, videlicet ꝙ
cui non nocet sñia,non nocent acta,c. inter dilectos.s̃.
eo.vt non procedat in conclusione in causa,alias seque
retur,ꝙ sicut oĩa non deducta in principali possent pro-
duci in appellatione nõ obstante sententia,ita post con
13 clusionẽ,qđ est incõueniẽs.Et istud bñ no. Modo † istũ
tex.limitat primo dom.Ab.hic, non procedere in casi-
bus,in quibus iudex procedit ex offõ, si viderit expedi-
re, p tex.in d.c.Pastoralis, de cã pos.&
proprie.ibi, nisi iudex, & notat Rota
decisio.5.in formis * inci. Si post ꝯclu
sionẽ,& do.Ant.in c.auditis,s̃.de pro-
cu.& do.Abb.in c.cum clamor, s̃.de
testi.& Spe.de renunc.& conclusio.§.
1.ver.& scias,& Bal.in l.j. circa fin.C.
sent rescin.non pos. & Rom.in l. j. ff.
de arbit.& in suo eleganti ꝯsilio, 175.
* inci. Istæ sunt responsiones, ad fin.&
in l.admonendi, ff.de iureiu.facit tex.
j̃.c.ꝓxi.& qđ ibi dicet.In qbus habes,
ꝙ conclusio in cã non ligat iudicem.
Et dicit do.Car.ꝯsilio 72. inci.Titius
14 nũc sunt decẽ & nouẽ anni,& c.ꝙ † in
causis, in quib.vertit periculũ animæ
põt iudex ex officio recipere ꝓbatio-
nes post ꝯcľonẽ in cã. Alle. Hostic.&
Ioã.And.in c.ad petitionẽ, j̃.de caus.
pos.ad qđ vide oĩno Rotã d. đcisio.4.
in add.nouis,vbi dr̃,ꝙ in cã bñficij cu
rati iudex ẽt inuita parte põt recipe ꝓ
bationes post ꝯcľonẽ ĩ cã. Et istis adđ
Do.An.ĩ c.1.circa fi. vt li. pẽdẽ.vbi di-
cit,ꝙ ĩ remedio attẽtatorũ lite pẽdẽte
iudex supplere põt post ꝯcľonẽ in cã. Et adde Bal. in l.
cum propria.in fi.C.si qs alt. vel sibi.vbi dicit,ꝙ fructus
pcepti post cõclusionem in cã debentur,sicut alij, cum
debeantur iudicis officio. Et adde Pet. de Anc. post Io.
And.in ca.1.de iu.cal.in 6.vbi dicit, ꝙ iudex ex officio
post cõclusionem in cã põt exigere iurm calumniæ. Et
15 ista confirma ex dicendis infra,c.proxi. Scđo † limitat
do.Abb. istum tex. non procedere in causa criminali.
Alleg.Bar.in l.diui fratres.ff.de pœnis.& in l.1.§. si quis
vltimo ff.de quæstio.& idem Bal.in l.1.ver. quarto quæ
rit.C.de cond.inde.& Ro.in d.l.1.ff.de arbi.& in locis al
legatis in limitatione præcedenti,dicens,ꝙ in causa cri-
minali non concluditur, quin semper vsque ad sñiam
possit deduci innocentia rei, p d.§.si qs vltimo.licet An
ge.aliud dicat,& non bene, ſm eum, in l. pactum inter
hæredem.ff.de pac.& reprobat gl. in d.l. quamuis indu
bitati.C.de adult.de quo etiam per Bal.in authen.iube-
mus. in vlt.col.C. de iudi. & in l. si accusatoribus. circa
fi.vbi vide,C.de accu.& ĩ c.pastoralis.
de cau. poss. & vide Ro.in formis * de-
ci.30.inci.fuit dubitatũ. vbi post prin.
videntur expresse tenere ꝯ istam limi
tationem, sed in additionibus nouis
approbatur dictũ Bar.in d.l.1. & dr̃ p-
petuo tenendũ mẽti, & pẽdet hoc ab
alio dubio,vtrum in criminalibus liceat renunciare de
fensionibus,q̃ renũciatio est ꝯclusio, vt j̃.dicetur, & in
hoc rľr dr̃,ꝙ non,per rationem l.ita vulneratus. ff.ad l.
Aquil.cũ concord.quas dedi in ca.cum venissent. in 2.
concl.de testibus s̃.vbi ẽt dixi circa nouem fallẽtias, &
16 ſm illas adaptanda est hæc limitatio. Tertio † limitat
do.Abb.non procedere hoc in instrumentis de nouo re
pertis post ꝯclusionem in causa,& idem dñt do.Ant.&
Imo.hic,allegant omnes Bar.in l.admonendi.ff.de iu-
reiu. & idem Bal. in l.1.C. de cond. in-
deb.Ro.in d.l.admonendi.& in d.cõ-
silio.175.* & do.Card.d.consi.72.facit,
quod no.Bal.in l.inuitus.in vlt.col.C.
de proc.vbi dicit, ꝙ statutũ ꝓhibẽs in
cã nullitatis nouas probationes reci-
pi, non intelligitur de emergentibus
de nouo,& ita dicit notabiľr ꝯsuluis-
se Dy.Sed ꝯ istam limitationem vide
tur tenere Pau.de Cast.in d.l.admonẽ
di.dicens, eã non probari in isto tex. Sed post multa ad-
ducunt opi.Bar.qñ causa esset talis, in qua post senten-
tiam non posset appellari.Et pro hac parte facit, quod
no.do.An.& do. Abb.in c. pastoralis.
de except. vbi allegãtes Rotã decisio. *
29.* dicũt,quod post ꝯclusionẽ in cã
non admittitur exceptio etiã nouiter
superueniens,per c.auditis.de restit.in
integ.& idẽ sentit Io.And.in d.c.cum
dilectus. de causa poss. & propri. ſm
eos.Sed potest saluari ista limitatio,vbi quis nullam ne
gligentiam commisit in perquisitione instrorum nunc
nouiter repertorũ post cõclusionem in cã, vt quia pro-
babiliter ea ignorauit,nã pñt produci post ꝯclusionem
mediãte restitutione in ĩteg.talis enim ꝓducere põt in-
strã nouiter reperta,nedum post conclusionem in cau-
sa,sed etiã post sñiam,ex clausula generali, Si qua mi-
hi,&c.vt no.Ioan.And.post Specu.in ti. de exec. sent.§.
fi.ver.illud.& Bar.in l.j.C.de sent.aduer.fis.latis,& facit
quod no.Imo.in l.imperatores.ff.de re iudic. Et hoc po
test procedere, etiamsi essemus in casu, in quo si fertur
sñia,põt appellari, qa pinguius subuenitur p resti. in in-
teg.q̃ per remediũ ordinarium appellationis.Vñ vnum
nõ tollit aliud,vt no.in l.fi.C.si aduer.rem iudic.& tan-
to magis,qa vtilius est intacta iura seruare, q̃ post cãm
vulneratam remedium exhibere, l.fi.C.in qbus cau.in
integ.resti.non est neces.Ergo vtilius est ꝓuidere, ne fe-
rat sententia, ꝯquam appellatur aduersus eã latam.
17 Quarto limitat do. Ab. nisi † instrumenta recipiantur
post cõclusionẽ in cã præsentibus partibus, & non con-

* In formis. *Adde & dic in nou.* & est concl. 1.ti. de test. & vi. dec. seq. in eisdem inc. per eadẽ motiua.*

* *175. Adde quod est consilium 176. col.pen.sub nu.14. versicu. & primo potest iudex,et ad de eundem Rom. consilio 20. incip. Viso puncto, sub num. 2. versi. post cõclusionem, & in l.4.§. hoc autem iudicium. col.pen. vers.11.aduerte.et ibi Alex. nu 18. de damno infec. Auct in c.1.col.2. ver. vtrum iudex. de iudici.*

* In formis *Adde et dic in nou.et est decisio.2.sub titu. de sequest. poss. & fruct.*

* *175. Adde quod est 176. in penul. colum.sub nu.12. versicu. quinimo possunt. & vide Auct. in c.pastoralis.nume. 9. de rescript.*

* *29. Adde quod est in nouis, decis. 5. titu. de appel. & incip.fuit dubitatum.*

* Receptio. *Adde Lanfran. in cap. quoniam contra. de probat. in ver. instrumentorũ pro ductiones. nu.42. 43. et super clem. sæpe. de ver signi. super glo.lib ellus. nu. 26. cum alijs sequen.*

* tradicentibus, ꝙ valeat receptio,*& vr̃ iudex reuocare tacite interlocutoriã. Idẽ Pau.de Cast.in d.l.admonẽdi. & dom. Abb.eleganter in capitu. qm̃ contra.de prob. & ibi dixi super gl.in verbo, productiones, & iudex sciens esse conclusum in causa, si admittit probationes, vr̃ reuocare cõclusionẽ & pro reuocata habere, cõcurrentib⁹ his, quæ necessaria sunt in reuocatione interlocutoriæ, secundum Rotam in d.cõclusione, arg.l.illud. ff. de acq. hær.& sequit̃ Io. de Imo.post do. Ant. in c. auditis.in fi de ꝓcu.& Bal.in l.perẽptorias.C. sent. rescin. nõ pos.& do. Card.in cle. 2.de testi.& do.Ab.in d.c.qm̃ ɔtra.licet aliud dixerit Pa.de Ca.in d.l.admonendi. Quinto limi-
18 tat Roma in d.l.admonẽdi.nisi†in cã pupilli, vel ecclę & essent instrumenta de nouo reperta, quia in talibus causis ẽr nõ obstaret sñia, quin possint ꝓduci instr̃a de nouo reperta.l.imperatores.cum gl.ff.de re iu.& no.gl. fi.in cap.inter monasterium.ĩ.de re iudic. Vnde multo minus conclusio, ſm ipsum: cuius dictum intelligi põt etiam data negligentia in perquirendis ipsis instrumen tis, ad hoc vt sit differẽtia inter tales personas, & alias, ꝑ id quod dictũ est in 3.limi. Quod aũt ẽt tales ꝑsonæ sint sub regula huius literæ in instr̃is non de nouo repertis, probatur in c.auditis.de resti.in integ.vbi est opus reme dio restitutionis in integ. Sexto limitat Roma.in d.l.ad monendi, nisi producantur instr̃a de nouo celebrata, ꝑp quæ non expectata sñia intendunt partes a lite recedere, qm̃ ẽt in illa poterũt produci post ɔclusionẽ ĩ cã, & iudex tenet̃ ea admittere, ſm ipsũ dicentem ita expresse ꝓbari in l.1.§.vñ q̃rit̃.ff.de ope.no nũc. & idem latius dixit in d.ɔsilio 175. Sed si hoc dictũ ĩtelligit̃, qñ vtraq; pars ꝓducitur, parũ ĩportat attenta quarta, de qua s̃. Si aũt loqtur, qñ vna pars producit, & alia opponit de ɔclusione facta in cã, tũc est dictũ valde pulchrum. Septimo limitat Rom.
19 vbi s̃.istũ † tex.non procedere in causis summarijs,* ꝑ id, qđ ĩ simili no.gl. in verbo, interrogauit. in cle.sæpe. de verb.sig. dicens, in talibus iudicẽ posse interrogare post ɔclusionẽ in cã, ẽt ad instãtiã partis, & idẽ ĩ ꝓposito dicit Roma.ꝑ illã gl.d.ɔsilio.175. & Rota ĩ antiq.decisio.10. * inci. Itẽ, ꝙ postquã. & in formis, decisio.30.ꝑal legata, licet secus dicãt in causis ꝓfanis, in q̃bus ẽt de æquitate seruat̃ iste tex. per multas rõnes quas ipsi adducunt, lʒ aliud dicãt incidẽter, decisione 195. inci.latis tribus.* in fi.& non bñ, q̃a nimium eneruaret̃ hæc decretalis. Octauo limitat Bal.ĩ l.j.in fi.C.sen.rescin.ñ pos.nisi
20 †subesset aliqua euidẽs ratio, ꝑp quã admittenda essent instrumenta, q̃a eorũ ꝓductioni nõ obstabit ɔclo͛ in cã. Alleg.Spe.de renũc.& ɔclu §.1. versi. & scias. Idẽ Rom.ĩ l. j.ff.de arb. ꝑ c.ad nostrã.el 3.ĩ.de iureiu.& sentit Bal.in l.j. C.ut q̃ desunt aduo. Simile no.dom. Ant.in c.dudũ. el 1.ĩ.4. no. de ele. dicẽs, exceptionẽ notoriam superuenientem post conclusionẽ in cã posse opponi. Sed ꝙ ista limitatio nihil importet, ostendit̃ hoc mõ, q̃a Spe.in d.versi. & scias.& Bald in d.l.j.loquunt̃ in iudice mouente se ex off̃õ. Et hoc dictũ est post do.Abb.in prima limitatione tex in d c ad nostrã. q̃ loqtur in ꝓbatione notoria, & ita Bar. in d.l.1. Sed attẽto, ꝙ probatio resultans ex instr̃o, est notoria.c.licet.in verbo, euidentissime & ibi dixi in 6. no. de ꝓbat si istud esset verũ, semper possent ꝓduci instrumenta ɔ istũ tex. Vbi aũt superuenirent de nouo, secus, vt s̃.dictum est. Et hic adde, quæ dixi in c. qm̃ ɔ ver fallit secundo, nisi appareat. Nono limitat Spe. in d.ver.&
21 scias.nisi†agat̃ de ꝓbãda excõicatione, q̃a non obstabit

* Summarijs. *Ad de Socin. in consi. 190. inci. memini. in fi vol. 2. Auct. in c. ad petitionẽ. 4 no. de accusat.*

* Decis. 10. *Ad de quod est decis. 9 alias 1. sub titu. de proba. & inci. Nota quod postquam.*

* Latis tribus. *Ad de quod est decis. 2. titu. de restitu. in integ. in nou. et ad eam vi. Cassad. decisio. 2. num. 2. eod. ti.*

cõclusio in cã, & sequit̃ do. Abb.in c.exceptionẽ.de excep.& facit tex.in c. pia.de excep.in 6.& ĩ cle. vnica, cũ gl.fi.de excep.& qđ no.Spe.in ti.de exce.§. nũc videdũ. versi.porro exceptio, q̃a semp imminet periculum aiæ ꝑp cõmunionẽ, vt dicit tex.in d.c.exceptionem. Sed ꝙ ista limitatio sit falsa, vide expresse Car.in d.cle. 1.i prima opposi.vbi ad literã dicit, ꝙ lʒ dicat, ꝙ excõicatio opponi põt vsque ad sñiam, vt in dictis iuribus, nõ tñ ꝑ hoc sequit̃, ꝙ post ɔclusionẽ ꝓponi possit, cum post eã statim debeat ferri sñia, & ita dicit sentire Inno.in c.pastoralis.ad fi.de exce.dum loquitur de termino dato ad perẽptorias ꝓponẽdas, quo lapso dicit ñ posse opponi excõicationẽ, q̃a ſm do.Card.ille terminus vr̃ habere vim cõclusionis, postquam nihil põt ꝓponi cõsistẽs in facto, ꝑ istũ tex.& nõ admittit ipse illã dr̃iam, quam in hoc sensit do.Ant.in d.c.pastoralis.in pen. col. an proponat̃ in vim dilatoriæ, vel perẽptoriæ, q̃a vtroque casu stat rr̃a huius decretalis, sed bñ dicit, vbi non est terminus ad peremptorias, sed terminus ad dilatorias illo elapso adhuc posset opponi, ñ ex eo, q̃a differãt ista eo mõ, quo dixit do.An.sed q̃a terminus ad dilatorias non hẽt vim ɔclusionis in cã, prout alius, & ad periculũ cõmunionis ꝓuidet̃, rũ q̃a expectãtes sñiam amplius in iudicio ñ cõicant de necessitate facta ɔclo͛ne, tũ q̃a iudex ex off̃õ prouidere põt, d.c.pia.in fi.& ista no.q̃a sic dẽnt intelligi, & sunt singularia, ſm do.Bar. in d.cle.1. Decimo vr̃ limitari, vt non procedat, vbicunque obstat sñia vt ibi ẽt non obstet ɔclusio, ꝑ regulã c. inter.s̃.eo.& dixi in c.cãm.el 1.s̃.de testi. Sed istud non credo verũ, quo ad cõclusionẽ in cã, ꝑ ea q̃ dicta sunt s̃.in 4. amplia. Vn
22 decimo†limitat do. An.in c.tã literis. in 1.col. de testibus, nisi volẽs aliud probare añ ɔclusionẽ in cã fuisset à iudice iniuste repulsus, ꝑ illũ tex.& ꝑ gl.ĩ verbo, & post in c.ex ɔquestione.de rest.spol. Idẽ, si ꝑp negligẽtiã iudicis, ſm Spe.de renun.& conclu.§.1.ver. & scias. ꝑ ca.pertuas.s̃.de testib. Sed aduerte, q̃a si ĩtelligit̃ ista limitatio de ɔclusione, q̃ fit ꝑ renũciationẽ probationũ factã spõte à partibus, nõ credo, ꝙ sit vera, q̃a imputat̃ parti, quæ spõte ɔclusit, sciẽs se ñ ꝓbasse, vñ vr̃ renũciasse bñficio probationis omissæ. Facit rr̃a, damnum, de reg.iu.in 6.& c.cum venissent.cum ibi alleg.in 1.gl s̃.de testi. Vbi aũt cogeretur cõcludere, vel à iudice, vel à statuto, procedere posset hæc limitatio, circa quam dubitat̃, vtrum ĩ eo tpe, in quo taliter exclusus ꝓbat post cõclusionẽ, possit ẽt alia pars probare?& vr̃, ꝙ sic, arg.l. petendæ.C.de tẽp. in integ.rest.petẽda. ẽtsi ipse, q̃ posset producere, nollet producere, ꝑ id, quod dicit Spe.in ti.de dila.§. videndũ. ver. quid si reus petita.dum dicit, partem non posse renũciare dilationi in ꝑiudiciũ alterius, cui est quæsitum ius bñficio d.l petẽdæ. Sed vtrũque dictũ indubitãter ẽ falsum. Primum, quia beneficiũ l.petendæ. nõ hẽt locũ in parte, quæ iam renunciasset probationibus, ſm Iaco. Butr.& Bal.in authen.iubemus. ꝑ illum tex.C. de iudi. & ita est hic, q̃a renũciatũ est mediãte conclusione. Secũdũ dictum non procedit ꝑ eandem rõnẽ, & etiam, q̃a Spe.loquitur, qñ est acceptata dilatio, sed hic non dr̃, ꝙ sit acceptata, sed quod non curat de ista facultate producendi, & ẽtsi curaret, stat dictum Bal.in d.authen.in
23 contrarium, &c. Duodecimo † limitat Spec. de instru. edit.§.nunc videndum, in princ. nisi ex beneficio restitutionis in integrũ subueniretur ecclesiæ, vel minori, & probat̃ in c.auditis. vbi oẽs ponũt, de resti.in integ. Et idẽ posset dici de maiore, cui cõpetere posset beneficiũ restitutionis ex clausula, Si qua mihi iusta causa, vt dixi supra, in 3.limitatione. Et no.pulchre do.Car.in propo sito ɔs.25.inci. In cã Amareti.& in simili hr̃ in c.intimauit.s̃.de testibus vbi vide, quæ dixi super gl.1. Idem etiã dicit Spe. vbi s̃. si capitula noua orirentur ex veteribus, quod intellige, vt dixi in secunda ampliatione. Tertiodecimo limitant hic Io.An.do. Ant.& alij.nisi essemus in causa appellationis, q̃a ea, q̃bus in principali obstabat conclusio, poterunt nunc produci, per l.per hanc.C.de temp.appel. Et idem tenet dom. Ant.& dom. Abb.in c. cum venissent.s̃.de testi.& alij, quos ibi allegaui ĩ tertia con-

ↄclusione, nisi † in a renūciatione ꝑba
24 tionū fieret mentio ēt de cā appella-
25 tionis, ẜm do. Card. hic. Vltimo † li-
mitat do. Car. d. cōsilio 74. nisi post cō
clusionē ꝑducāt probationes iuris, pu
ta allegationes, vel consilia Doctorū,
qa iste tex. cū similibus loquit̄ de ꝑba
tionibus cōsistētibus in facto, & idē ↄ-
suluit Rom. cōsilio 175. in 5. col. & ni-
hil allegāt, * sed addo Bal. idē tenētē ī
c. fi. in vlt. col. de ꝑbat. & ibi ꝑ hoc no
tāter decidit, ꝙ post ↄclusionē in cau
sa reus pōt dicere, ꝙ nō fuit lis ↄtesta-
ta, qa hęc allegatio ↄstat ex actis, nam
ꝙ in corpore actorū nō cōtinetur, nō
vr̄ factū, & talis allegatio est potius iu
ris, q̄ facti, qa probat̄ ꝑ rōnē disputan-
di, & acta loquunt̄, & vbi nō loquunt̄
acta, nec nos loquimur, vt ibi per ipsū,
cuius dictū est notabile in mā huiꝰ ca-
pituli. Sed ↄ̄ istā limitationem tenet
Spe. in ti. de renūc. & ↄclus. ver. & no.
26 & Inn. in d. c. pastoralis. ꝙ † post ↄclu
sionē in cā, nec in iure, nec in facto ali
qd ꝑponi pōt. Idē gl. in c. qm̄ ↄ̄. in ver
bo, renunciationes. ibi, vel allegatio.
de prob. & gl. hic ī verbo, cōclusū. ibi
allegationibus. Idē Baldus in d. ca. pa-
storalis dicēs, ꝙ si post cōclusionē pro
ducant̄ consilia sapientū & magnorū
Doctorū, iudex nō dēt ea facere poni
in actis. Itē dicit, ꝙ lꝫ possit ex forma
statuti peti ↄsiliū sapiētis, tñ postq̄ est
cōclusum in cā, nō pōt peti. Item nec
dēt dari aliqua dilatio ad allegādum,
qa ↄclusio ē vltimū verbū scriptū, vł
ꝑbatum, arg. l. fi. C. de fide instrorum.
Et illud ē vltimū, post qđ nihil sequit̄.
l. q duos. ff. de reb. dub. Et hāc partē te
net etiā Bal. in l. ne causis. C. de appell.
Sed posset distingui, vt per Bal. in d. c.
pastoralis, ꝙ aut partes renūciāt ꝑba-
tionibus, & intelligit̄ de ↄsistentibus ī
facto, nō in iure, sed si cōcludūt in cā, cōprehendit̄ vtrū
que, ẜm eum. vel posset dici, vt per Bal. in authen. iube-
mus. in vlt. col. de iudi. ꝙ nō pōt fieri allegatio in iure, q̄
amplius ꝑducāt inter acta, sed tñ nō pōt claudi os, quī
possint allegari leges. Vel ẜm do. Car. in d. ca. pastoralis
dictum Inn. ibi intelligitur super producendis, qa super
productis bene potest allegari etiam in ipsa prolatione
sententiæ, quia nihil repugnat, ẜm ipsum. vel melius di
ci potest, vt per do. Car. in d. consi. vtrum videlicet ad al
legationes iuris petatur dilatio, & procedant ↄ̄ria, quia
nulla dilatio amplius danda est, l. cum a nobis. C. de dil.
aut non petitur dilatio, & procedit ista limitatio. Et ista
27 bū no. In gl. in verbo, cōclusum, Concluditur † autem
in causa vno modo, scilicet cum partes renunciant al-
legationibus, ẜm Inno. Io. An. & alios in c. pastoralis, de
causa pos. & propr. & Io. An. & alios in c. 2. de restitu. in
integ. in 6. & Arch. in c. iudicantem. 30. q. 5. & Bal. in l. si
super delictis. C. de rela. & in authen. iubemus. in vlt.
col. de iudi. Et non oīs renunciatio hēt vim ↄclusionis,
quia si esset renunciatum testibus, possent produci in-
strā, vt hic ẜm do Car. in d. c. pastoralis. Vnde oportet, ꝙ
sit renunciatū oībus ꝑbationibus, ad hoc vt renūciatio
habeat vim conclusionis, ẜm ipsum, & Spec. in ti. de re-
28 nunc. & cōclu. in prin. Alio † modo fit ↄclusio in cā à
lege, vt l. properandū. in prin. in verbo, cōclusit. C. de iu-
di. vel à statuto, per quod datur terminus, conclusionis
in cā post certa tēpora, & vult eā haberi ꝑ facta. Et istū
modū ponit Bal. in l. si accusatoribus. in fi. C. de accu. Et
dicit Bal. in d. c. pastoralis, ꝙ quādo statutum dicit vsq;
ad talem terminum debet esse probatū, lapsus termini
habet pro cōclusione. Alleg l. si de meis. § fi. ff. de arbit.

Similiter dicit Inn. in c. super eo. el 2. super verbo, certū.
in princ. de appe ꝙ qn̄ pręfixus est certus terminus parti
bus ad probandū, pereptorius, ille habet̄ pro conclusio-
ne in cā, & idē do. Car. in cle. vnica, de exce. vt retuli s̄.
in 9. limitatione. Alio mō fit conclusio in cā, vt ꝑ gl. in
cle. sæpe. in verbo, ↄclusione. de ver. signifi. q̄ extenden-
29 do authen. iubemus. dicit, ꝙ † sicut quando vna partiū
renūciauit allegationibus, iudex quo ad alterā, q̄ n̄ vult
renunciare post certas dilationes, pōt pronunciare con
clusum esse ī cā, ita ꝙ si nulla partiū renūciauit post suf
ficientes dilationes, iudex possit pronunciare ↄclusum
esse in causa inuitis partibus. Alio mō cōcludit̄ ēt taci-
te, puta si de ↄsensu partiū cōmittit̄ cā ↄsilio sapiētis, qa
30 † corā eo pn̄t fieri allegationes solum sup ꝑductis, & ni
hil pōt de nouo ꝑduci, ẜm do. Car. in d. c. pastoralis. per
l. cum à nobis. C. de dila. & ibi ēt vide Bar. & Bal. in l. ne
b cās circa pri. C. de app. Et ꝙ cōsultor b
nō possit nouas probationes recipere, b
sed solum sup actis ↄsulere, tenet Bar.
in l. 1. §. 1. ff. de app. & in l. 1. C. de rela. &
in l. 1. in fi. ff. de fer. & late habet̄ ꝑ do.
Car. cōsi. 25. inci. In cā Amareti. Et in
hac mā scias primo, ꝙ licet iura vtan
tur verbo Renūciatū, vel Cōclusum,
d. c. pastoralis. & c. qm̄. de prob. tñ con
clusio importat renūciationē, sed po-
nit̄ Et, pro id est. ẜm do. Car. in d. c. pa-
storalis. Sed Ro. in d. cōsi. 176. itelligit
dictos tex. ꝙ innuāt cōclusionē posse
fieri ēt aliter, quā renunciatione, & in
hoc facit magnū fundamētū ad intel
lectū statuti volentis, ꝙ post certū tps
nulla fiat ꝑbatio, qa dicit ꝑ hoc indu-
ci tacite ↄclusionē absq; renūciatiōe,
& ꝑ hoc facit, ꝙ dixi s̄. de ↄsul. & ita ēt
no. do. Ab. in c. pastoralis. dicēs cōclu-
sionē fieri posse ēt absque renūciatiōe
inuitis partibus, vt ꝑ glo. in d. cle. sæpe.
31 quā facit sing. Scđo scias, ꝙ † in cōclu-
sione in cā nō reqritur de necessitate
ↄsensus iudicis, & hoc ē, qđ late ꝑbat
* Ro. cōsi. ꝑallegato, * maxime per regu
lam l. si cōuenerit. ff. de re iudi. & per
rōnem l. 1. §. vn̄ quæritur. ibi, qđ enim
aliud ꝑ̄tor, & c. ff. de ope. no. nunc. & di
cit videri casū ī l. duobus. §. fi. ff. de iure
iu. vbi valet consensus partiū absque
iudice, inducens probationem iur̄i li-
32 tis decisiuam. Tertio † scias, ꝙ si par-
tes volūt, pn̄t ↄcludere in cā sup vno
articulo, & nō sup alio, ẜm Bal. in l. si
accusatoribus. in vlt. col. C. de accu. &
dicit eē gl. ord. ī §. qa vero sæpe. in Au-
33 thē. de testi. Quarto scias, ꝙ † cōclusio
in cā est de substātia iudicij in foro ec-
clesiastico ī causis plenarijs, ẜm gl. do.
Car. & do. Ab. in d. cle. sæpe. in verbo,
* ↄclone. & Rotā ↄcl. 5. in formis. * vbi
maxime in additionib. dr̄, ꝙ eius omis
sio reddit sn̄iam nullā, & allegat ibi
Bal. ī suo Repertorio ad Inn. in verbo,
renūciatio. ī 7. q. Sed ī summarijs n̄ est *
necessaria, vt in d. cle. sæpe. nec in foro
ciuili, vt ibi ꝑ gl. & do. Ab. & ꝑ eū in d.
c. pastoralis. & Bal. in d. l. ne cās. Et ẜm
hæc intellige Bal. in c. 1. circa mediū, si
de īuesti. iter do. & vas. lis ori. dū dicit, *
partem posse cōpellere aliā partē, vt
ↄcludat in cā, qn̄ est plene probatū, &
iuxta hoc tāgit hic solus do. Abb. vtrū
publicatio attestationū sit đ substātia,
de quo erit dicēdū in c. cum I. & A. de
re iudi. vbi oēs ponūt ꝑ illū tex. cū gl.
34 ꝑbantē, ꝙ non. Vltimo † scias, ꝙ iste

a Nisi in. *Adde & dic, ꝙ idem est, quādo est facta generalis renūciatio in pricipali causa, vt puta cōclusum est in cā cū generali renūciatione ꝑbationū, quia tunc talis renūciatio in principali cā, nocet, ēt in cā appellationis. Vide Ange. in Authe. de testibus. §. qa. Bal. in authen. iubemus. ī 2. col. C. de iudi. et Ang. ī Authe. vt cū de appel. cogno. §. sed hoc.*

* Allegant. *Adde eum. Ro. consilio. 20. inci. Viso puncto. nu. 2. cōs. 110. incip. in præsenti. ante fi. consi. 346. inci. in hac causa. nu. 7. Barb. ī trac. de Car. leg. a lat. q. 5. nu. 6. Bal. in ca. fi. in tex. alleg. versicu. quaro hic vtrum post conclusionem in causa. Car. consilio 72. inci. Titius nunc sunt. in 4. dubio. vbi istud declarat dummodo ad eas producēdum dilatio nō petatur, vt ibi per eum.*

b Cōsultor. *Adde tu, quod istud est verum, quod cōsultor non potest nouas ꝑbationes admittere, & ratio est, secundum Bal. in l. fina. ff. de fer. in 7. col. quod committēdo consultari videntur partes renunciare probationibus. Et idem tenet Bartol. in l. in offerendis. C. de appella Bal. in l. 1 C. de dilatio. Adde, quòd nedū ipse cōsultor non potest nouas probationes admittere, imo nec ordinarius. Tex. est sing. in l. ex illo & ibi ad hoc no. Bar. C. de appella. Adde de Bald. in c. caterum, de rescri. vbi dicit quod consultor, cui commissus est vnus articulus ad consulendum, de partium voluntate, nullum alium articulū debet admittere. Item adde, quod talis consultor non potest cognoscere de errore, si aliqua partiū allegaret, & dicecet, se erasse. Ita Bal. in c. fi. in vlt. col. de confes.*

* Præallegato. *Adde tu. 176. col. 3. versi. Tertio est casus expressus.*

* In formis. *Adde & dic in nouis, & est decisio, 1. titu. de testi. inci. si post conclusionem n. 1. & 4. & vi. Rom. consilio 176. num. 11.*

tex.intelligit,qñ añ ꝯclusionē nō fuit datus termin⁹ ad producenda instra. Si aūt fuit & elapsus, an possint amplius produci?dic, vt hic per Bal.do. An. do. Car. & do. Ab.quib.nihil addo, cū satis scripserim alio anno post eos in c.licet cām.de prob. tenendo,ꝙ ēt re integra,i.da to ꝙ ius aduersarij sit integrum, non valebit probatio post terminum rīr,& limitaui pluribus modis. Et ꝑ hæc
35 sit expedita prima pars huius capituli. In † secundo rñ so ibi,si cōsuetudo illius patriæ.no. tex.meliorē de iure, & singularē,fm oēs,ꝙ ꝯsuetudo pōt facere ꝓbationē i ualidā validā,& istū tex.in hoc sufficienter declaraui in c.2.ī secūda ꝯclus.post do. Ab.ibi,de ꝓb. vbi vide,& inuenies ꝑ illum tex.examinatum,qd eꝰ, vtrum ꝓbationem validā possit facere inualidā? & de isto tex. fuit facta mētio sæpe in c.1.s̄.e. dicēdo, ꝙ ꝯsuetudo ṗt disponere sup solēnitatibus instrorum ibi enumeratis. Item memini in c.2.s̄.e.in prima ꝯclusione,ver.fallit quito. tāgēdo de ꝯsuetudine,q̄ dat fidē libris mercatorū. Et repetere habita in dictis locis, esset solum implere foliū. Sed circa istū tex.collige quatuor declarationes. Prima
36 †declaratio est,ad hoc vt ex ꝯsuetudine scriptura simplex habeatur pro instro,requiritur ꝙ sit ītroducta à tā to tpe,cuius initij memoria ñ existat. Ad istud moucor lꝫ alij nō tāgāt,qa do. Ab.no.istū tex.ꝙ ꝯsuetudo ṗt eē reseruata principi,nā pōt dare alicui ptātē tabellionat⁹ vt hic. Probat aūt ista declaratio ex tex.in c. super qbus dā.ꝭ.de ver.sig.vbi ꝓbat, ꝙ ꝯsuetudo nō disponit circa reseruata principi,nisi sit talis, qualem s̄.dixi, & ita per illū tex.no.do. Ab.ibi,& in c. quo ad trāslationē,i 1.col. de offi.leg.& in c.cum à nobis.in 1.col.de præsc.& Doc. in locis,de qbus alias reprobātes gl.in c.1. de cler. ægro. in 6.Et ꝑ hāc declarationē apparet, ꝙ ñ sufficeret id,qđ dicit Bal.ī simili,ī l.1.C ad Velle.ꝙ sufficiat pluries in lo co datā fuisse fidē talibus scripturis. Secūda declaratio.
37 Extra†locū,in quo viget talis ꝯsuetudo, nō haberet ꝓ authētica scriptura,de qua hic, fm Io.An.in Spe.in ti. de instru.edi.§.nūc dicēdū.in addi.mag.ver. sextū est,tē poris obseruatio.& Bal.hic, & Pe.in repe.c. canonū,in 27.char.ver. sequit alia qō. de ꝯsti.& Bal. in l.exēplo.in 1.col.de ꝓb.vbi hoc līitat, nisi extra territoriū verteret qō īter homines loci, vbi est ꝯsuetudo. Et idē fortè dici posset, vbi essent ciuitates ꝯfœderatæ,ꝑ id, qđ in simili no.Bal.in rub.C.eo.ī fi.ꝑ l.nō dubito.in fi.ff. de capti.Et ad hāc declarationē vide no.ꝑ Bar.in l.cūctos. C. de sū.
38 tri. Tertia declaratio. Si† rex, de quo in tex.non fuisset tātæ authoritatis & honestatis,sed infamis, ꝯsuetudo ista nō valuisset, fm Host.& do.An.& alios hic. ex quorū dictis infert,ꝙ tabellio infamis nō pōt cōficere instra sicut de teste dr in l.3.ff.de testi. Et ista de tabellione tenet gl in l.1.§.miles ff.de his,q no.infa. qđ procedit, maxime,si eēt tabellio pricipis,q hēt dignitatē.l 1.& ibi hoc no.Bar.C.de mād.prin.& idē de notario ad bāchū iuris fm Bar.ī l.eadē.ff.ad leg.Iul.repe.vbi vide, & Cal.ī isto ti.cons.2.& do.Ab.hic Sed tñ in certis casibus valerent instra facta ab infame. Primus,qñ eius infamia esset occulta,fm Bal.in l.cūctos.in lectu.ī 5.oppo.i. de sum.tri. & gl.in §.pen.in Auth.de tabell.cū ꝯcor. quas ad eas de di in c.fraternitatis infra de hære. Secundus casus est,qñ
39 †infamia nō descēdit ex delicto, sed ex aliqua actionū ciuiliū infamantiū,de qbus in §.porro.3.q̄stio 7. ꝑ gl.in §.ex qbusdā.Inst.de pœna teme.litig. & in l.furti §.pen. ff.de infa.Ita declarat Bal.in l.q depositū.C.depo.qa,secūdū Inn.in c.qualr.el 2.in vlt.col.de accu.minor est in famia surgens ex ꝯctibus,q̄ ex maleficio, & sequit Bal. in l.in re mandata.C.manda. Tertius casus est, quando
40 †test infamis infamia facti,non iuris,qa credit sibi, licet minus,q̄ si nō esset infamis, fm do. Abb. hic signāter ꝑ ea,q̄ ipse dixit in c.testimoniū,de testi.& in c.sciscitatus.
41 de rescri. Quartus casus,qñ†infamis ēt ex delicto & notorius rogatur a partibus,vt cōficiat instra,quia ex quo partes eum habilitant, valebit instrm qa pñt partes cōi ꝯsensu sibi p̄iudicare,sicut testis inhabilis de ꝯsensu partiū pōt effici habilis,iuxta gl.in §.& lꝫ.in verbo, supplicijs.ī Auth.de testi. Ita no.Bar.ī d.l.eadē, & Cal.ī d.cōs. & do.Car.hic. Et intellige,nisi esset priuatus ꝑꝑ delictū & sciret,vt ꝑ Bal.in d.l.q depositū.& l.Cassi⁹.ff. de sena. Itē intellige,ꝙ cōstet,ꝙ partes scienter rogauerūt eum inhabilē,vt hic ꝑ do.Ab.q nō intelligit simplr,ꝙꝯstare debeat de rogatione,qa ēt sine infamia,si de rogatione nō constat,instrm nō tenet, vt dixi in c.1.s̄.eo. sed dicit, ꝙ constet de rogatione facta de eo, tanquam inhabili.
42 Quarta declaratio. Nedum† inter seculares, sed ēt īter ecclesiasticos poterat operari ꝯsuetudo, de qua hic,fm Hos.do Car.do An.& do. Abb. hic ꝯtra quosdam anti
43 quos. Vñ†inferūt isti, notariū laicū posse rogari de negotijs sp̄ualib.ꝑ quo ēt facit c.1.de ꝓcura.in 6. Et qa tabellio dr testis,l. Domiti⁹.ff.de testa. Et ita ēt no Io. An. Bal.& do. Ant.in c.Massana.supra de ele.& Bal. in c.decernimus.in vlt.col.s̄.de iudi.& in c.pastoralis.in 1.col. supra eo.in procœmio Gregoriano, & do. Ab.in c.quia ꝑꝑ.s̄.de ele.& in c.sicut.in pe.col.ꝭ.ne cle. vel mona. Et ex eo,qđ dictum est,tabellionem esse testem, videri posset,ꝙ sicut laicus nō ṗt esse testis in criminali ꝯ clericū,* c.de cætero. supra de testibus, ita nec tabellio, quod tñ nō cōcedo,tum qa non reperit iure cautū, tū qa crimen ꝓbatur testibus. Ideo lex vult testē nō suspectum ꝯ clericum,sed per instrm vel acta, non probatur delictum, sed refert ꝓbatio facta. Vltimo,dum dixi supra in prima declaratione, quod in casu huius decretalis reqritur tps, cuius initij,&c.si diceretur, ꝙ non poterat esse decursum etiā tm tempus in uita huius regis,posset dici, ꝙ ista prærogatiua erat data,non tā ꝑsonæ,q̄ regiæ maiestati. Sed si instares, ꝙ tex.notat honestatē hominis tūc viuētis,oportet tollere dictā declarationē, & dicere,ꝙ notata in d.c. super qbusdā. nō ꝓcedāt ī casu isto. Et iō cogitabis.

* *In criminali. Adde no.in c.laicos. cū seq 2.q.7. & in c.veniens.il 1.de test. dicas tamen quod si clericus deliquit in loco vbi nō erat copia clericorum et sic a clericis veritas haberi nō posſit,poterit cōuinci per laicos,secūdū Abb. in c de cætero alleg.ī tex.col. 1.Alex. cons 64. ī c.viso.col.1.vol 1*

SVMMARIVM.

Venditor

CAPITVLVM X.

CVm Ioãnes. Falsitas instrumenti, vel id, qđ deest ĩ instru
mento, pōt probari per testes. H. D. & hẽt a-
liqua multũ vtilia, quorũ maior pars ẜm
stylũ do. Abb. & Imo. expedietᷓ cum glo. In
1 tex. ibi, ẜpensare. No. secundũ do. Abb. ꝙ † qñ debitum
est liquidũ ex parte actoris per ẜfessionẽ rei, admittitur
ẜpensatio opposita per ipsum reũ, licet debitũ suũ non
sit liquidũ. Hic enim debitũ ex mutuo ẜstabat per ẜfes
sionẽ rei, debitũ vero ipsi reo vigore venditionis trahe
batur in litigiũ, & tñ admittitur ẜpẽsatio Et quãuis ad
istũ tex. posset dici, ꝙ hic non est ẜtẽtio super pretio do
mus vẽditæ, sed solũ dilata traditione rei differebatur
traditio pretij, l. Iulianus. §. offerri. ff. đ
act. emp. tñ istud voluit Cy. in l. fi. *C.
de ẜpen. ẜm do. Ab. hic, qa subuenitur
reo, ex quo per ẜfessionẽ suã subleua-
uit actorẽ ab onere ꝑbandi. Vñ cōce-
ditur, ꝙ opponat cōpensationẽ de nō
liquido, sed liquidando. Et idem dicit
gl. in d. l. fi. in uerbo, ẜuicta est. & in l.
nemo ex his. ff. de reg. iur. & clare not.
do. Abb. in c. bona fides. ĩ. de depos. Et ibi ẽt ponit aliũ
casum, in quo de nō liquido fit cōpensatio, vcȝ qñ non
liquidũ liquidatur intra tm̃ tempus, quãtũ daretᷓ pro ip
sius executione, si suꝑ eo emanasset ẜdemnatio. Et idẽ
no. Bar. in l. auferetᷓ. §. qui ẜpensationẽ. ff. de cōpẽ. & Pe.
đ Anch. & Imo. in d. c. bona fides. Sed dicit Bal. in d. l. ff.
ꝙ siue creditũ actoris ẜstet per probationes, siue per cō-
fessionẽ rei, in arbitrio iudicis est, intra quantũ tẽpus sit
liquidandũ. Itẽ facit iste tex. ad dictũ Bar. in l. in rebus,
§. fi. ff. cōmo & gl. 2. in l. cũ Papinianus. C. đ sent. & inter
loc. om. iu. & Bal. in l. si tutores. C. de cōpens. ubi dr̃, ꝙ si
quãtitas, quã deducit reus in compensatione, est maior
quantitate, cũ qua vult cōpẽsare, licet iudex approbet
cōpensationẽ, non tñ condemnat actorẽ in illo pluri,
2 qđ excedit cōpensationem. In † tex. ibi, tali adiecta cō-
ditione, ut tu, & c. No. primo ex istis verbis, ẜm do. Abb.
hic, ꝙ modus large sumẽdo pōt appellari ẜditio, quia
hic nō interuenit vera ẜditio, quæ de sui nã hẽt suspen
dere effectũ actus, ut plene habetur in c. verũ. ĩ. de cōdi.
appo. & in l. 1. C. de cond. inser. sed proprie fuit modus,
qui non suspendit, sed qualificat actũ gestum, ꝑut erat
hic quia emptio habebat certum modũ quo nō obstã-
te pretiũ statim debebatur. Et iō dicit Bal. hic, ꝙ modus
non facit ẜctum ẜditionalem, quia conditio est præad
iacens rei determinatæ, ita ꝙ se habẽt ut extrema oppo-
sita tꝑe Item modus inducit obligationẽ, per quam po
test peti modi impletio, sed ẜditionis impletio peti nō
pōt. Et iō dicit gl. in l. si quis cum debitore. ff. de iureiur.
ꝙ modus est obligare valens, s. de se implendo, & de ob
ligando, sed ẜditio non est obligare valẽs de se implen
da, ut hic latius ꝑ Bal. Secundo no. ex eisdem verbis, qđ
etiãsi dictio Vt,* qd importet, seqtur
post ista verba, adiecta ẜditione tamẽ
importat modũ. Et idẽ no. Bal. in l. cũ
res, per illũ tex. C. de dona. & Ange. in
l. 2. per illũ tex. ff. de dona. & Bar. in l.
qbus diebus. la 2. ff. de cond. & đmons.
Et ibi late ponit de natura hui⁹ dictio
nis Vt, de qua etiã per Dominic. in c. sæpe. circa mediũ
50. dis. & gl. & Doct. in c. verũ. ĩ. de ẜdi. appo. cũ cōcor.
Tertio no. ex eisdẽ verbis, iuncto fine ibi, cōditionaliter
3 celebrata, ꝙ † verba snĩę ponentis abusiue conditionẽ
pro mō, ꝑñt saluari ẽt impropriando, qđ tenuit etiam
gl. in l. & puto. §. Iulianus. in verbo, cōicari. ff. fa. ercis. q̃
sequitur Bal. in c. ẜtingit. s̃. de dolo, & ẜtu. & in c. si. s̃. de
transla. præla. & idẽ dicit do. Ant. ĩ c. cum Bertold⁹, uer-
si. vltimo dicunt. infra de re iud. & in c. cum ad sedẽ. su-
pra de resti. spo. facit l. si vno. ff. loca & quod no. Bar. in
l. si olei. C. eod. & domin. Card. consil. 17. cum multis
4 aliis similibus. In † textu ibi, cuius conditionis intuitu.
& c. No. secundum domin. Abb. & Imo. ꝙ ratione one-
ris annexi res ualet minus iusto pre-
tio.* Et idem ꝑbatur in l. fundi partẽ.
ff. de ẜhen. emp. no. gl. & Bar. in l. mor
tis cã capimus, §. fi. ff. de dona. cã mor.
Et propter hoc dicit Bald. in d. l. fundi.
ꝙ si prohibitus vendere frumentum
pro maiori pretio, vendat cum pacto
ꝙ alia res ematur pro certo pretio, in
currit pœnam, qa illud onus est pars
pretii frumenti, ut hic. Vñ dr̃ ipsum vendere plus, q̃ sta
tutũ velit. Et idẽ dixit Bal. in l. non dubiũ. C. de legib. &
in l. ab Anastasio. C. mãd. & Pet. de Anch. ĩ repe. c. 1. s̃. de
ẜst. Facit regula, cũ qd vna uia. cũ ibi allegatis in gl. de
regul. iur. in 6. In tex. ibi, potuit habere, & cętera. No.
5 ẜm dom. Ant. & dom. Ab. & Imo. ꝙ † res tm̃ valet, quã
tum vendi pōt, qđ tñ non ꝑbatur hic, ẜm eos, qbus ad-
de, q̃ diximus in c. cũ cã. s̃. de testi. ubi hoc declaratum
fuit, de quo vltra ibi dicta vide etiã Bar. Pau. de Cast. &
Imo. in l. pretia rerum. ff. ad l. Fal. Bar. Ang. & Rom. late
in d. l. mortis cã capimus, & late Petr. de Anch. in repe.
cle. 1. in 2 nota. de ẜces. prę b. & Albe. in prima parte sta
tu. qō. 117. & Sal. in l. hac edictali. §. his illud. C. de secun.
nup. Bar. & Bal. in l. fi. C. de mag. conue. & Bald. in repe.
l. data opera. C. qui accu. & Sal. in l. 2. C. de rescin. vẽdi.
& Flor. late in l. si seruũ. ff. ad l. Aquil. & late Pau. đ Cas.
in l. ĩ lege Falcidia. §. corpore. ff. ad l. Fal. in tex. ibi anni
vero, vel mensis. Nota, quod non solũ valet dictum te-
stis dicentis se non recordari de die, sed etiã, si dicit se-
nō recordari de mẽse, vel anno, de quo facit festũ Bal.
hic, & in c. cũ causam. s̃. de testib. Et non insisto hic, qa
sufficienter dixi ibi post omnes Scribentes. In tex. ibi
vnica ñ venditio. Not. perpetuo cautelam optimã, qđ
6 † ad hoc, ut ẜstet de vnitate actus, fiat positio, ꝙ plura
deducta fuerunt facta eodem tꝑe. Vnde per istũ tex. do
cet Spe. in ti. de teste. §. iã de interrogatoriis, uersic. quid
si vnus testis, quod ad euitandum, ne testes discordãtes
ẜcordentur per multiplicationem actuum fiat interro
gatio de vnitate actus, & retuli in cap. cum tu. uers. mo
do istis decursis. s̃. de testi. Sic etiam per istum tex. dicit
Bar. in l. 1. §. si qs neget. circa fin. ff. quemad. testa. ape. qđ
qñ est discordia inter instr̃m & testes in eo non descri-
ptos, fieri debet articulus de vnitate actus. Sic etiã Bar.
& Bal. in l. 2. C. de bo. pos. secundum tab. late no. istum
tex. ꝙ ex confessione aduersarij pōt probari vnicũ fuis-
se testamentum, etiamsi probationes viderẽtur innue-
re de diuersis testamentis. Dicunt tamen hic Inno. do.
Ant. & Imo. ꝙ in casu huius decretalis interrogatio de
vnitate non fuit necessaria, quia licet in instrumẽto di-
ceretur domum venditam, nō negabatur. quin potuis-
set interuenire conditio, & ex quo instrumentum sim-
pliciter loquitur, & testes addunt illum contractũ fuis-
se conditionalem, licet non recordentur. de tempore,
debet præsumi, quod de eodem deponãt, quia potuit
esse contractus cōditionalis, & tamen notarius nō fuit

rogatus

* l. fin. *Adde ibi Paul. de Cast. & Pet. de Suz. tenẽtes contrarium et Cæpo. caute. 163. incipien. cautela, quod confessio.*

* Dictio Vt. *Adde de hac dictiõe, Vt, et ui. Ange. in l. cum alijs. C. de secun. nupt. & ibi glo. in uer. prout.*

* Pretio. *Adde Soci. cons. 15. inc. Visis prędictis publicis instrumentis. uersicu. præterea taciturnitas. cir. fin. p. 1.*

rogatus de ꝯditione, vel per obliuionem notarius omisit, & iō cum inter instr̄m & testes non sit contrarietas sed habeant se tanquā supplens & suppletū, admittēda erat probatio instr̄o non ꝯ̄ria, nec erat opus præsumere multiplicitatem ꝯ̄ctus, quę alias præsumitur, ubi est ꝯ̄rietas, ut statim dicet, s̄m eos, cū quibus transit hic do. Abb. addens, ꝙ si fuisset ꝯ̄rietas aperta, quia instr̄m dixisset ꝯ̄ctum purū, & testes ꝯditionalem, tunc debuisset præsumi actus multiplicatus, ex quo nō recordabantur de tpe, ne aut testis, aut instr̄m reprobent̄, arg. c. cum tu. s̄. de testi. Sed do. Card. hic, & forte melius, dicit se oīno tenere ꝯ̄ prędictos, qnia probatio instrumenti erat simplex & sufficiens ad inferendū intentionem Ioannis, & probatio Petri de directo non interrupisset hanc ꝓbationē sine interrogatione iudicis, de qua hic, & sic succubuisset per c. in præsentia. s̄. de ꝓba. Et s̄m hunc intellectū tex. probat expresse, ꝙ oportet probari identitatem ꝯ̄ctus, & sic licet non præsumatur pluralitas, l. idem Pōponius scribit, si frumentū, in fi. ff. de rei uend. nec ēt prę sumitur identitas, seu vnitas: nisi enim ꝯfessus fuisset aduersarius, ꝙ venditio erat vnita, testes excipientes non ꝯcludebāt, & in hoc dicit istū tex. eē singularē, & dicit se putare, ꝙ imo ad saluandū vtrāque ꝓbationē fuisset p̄sumendum de pluralitate ꝯ̄ctuum, per d. c. cū tu & postea signāter dicit per istū tex. ꝙ cū in difficillima lite ꝓductū esset instr̄m testamenti, & pars aduersa ad ipsū reprobandū ꝓduxisset aliquos testes nominatos, prout nominabantur aliqui inscripti in testō, qui dicebant se non interfuisse, ipse dixit, testm̄ non reprobari, q̄a non erat probatū, ꝙ essent illi ijdem descripti, cum multi reperirentur, qui vocabantur eodem nomine, & ꝑ istum tex. non p̄sumitur identitas. Itē dicit se dixisse, ꝙ fuisset opus probari, ꝙ inducti ad ꝓbandū vocarentur illis vocabulis, alias nō staretur assertioni partis nihil inducentis, sed simpl'r asserētis, ꝙ sic vocarent̄, cū potuissēt falso mutare sibi noīa, l. 1. C. de fal. nomi. muta. q̄d etsi non p̄sumat̄, nō tn̄, ꝙ sic vocentur, pōt p̄sumi in p̄iudicium aduersarij, & in casu tā arduo, in quo ad reprobationē ī strumenti tendit̄, & maxime testī, q̄d fit cum multa solennitate, s̄m ipsum, q̄ aliud non dicit. Et sunt dicta ualde signāda. & nō usitata. Sed primo, in quantū ipse di-

7 cit, ꝙ † nō p̄sumit̄ pluralitas actuū. ad * de Bald. late idē tenentē per plures leges in l. 2. C. de erro. aduo. post Iac. Bu. & gl. ordi. in l. eū, qui. §. in popularib. ff. de iureiur. & Bal. in l. 1. C. q̄n prouo. nō est nec. & ī l. neque natales. uers. circa hoc tn̄. C. de ꝓba. & do. Ant. in c. in p̄sentia. s̄. de proba. per illū tex. ī uers. uerū cum ꝯstet bis. & Bal. in l. conuenticulā. C. de epis. & cle. & Imo. & Ro. pulchre in l. scire debemus, in fi. prin. ff. de verb. obl. & Iac. Bu. ī l. optimā. C.

8 de cōtrah. stipu. Fallit † primo, nisi act⁹ appareat factus sub duplici forma, q̄a præsumitur fuisse iteratus, secundum Bal. hic per istū tex. in uer. ad hoc aūt. & iste tex. non hēt cōparem iure, s̄m ipsum, & ad hoc non aduertit domi. Car. qui licet sapienter notet istū tex. ꝙ non præsumitur vnitas contractus nisi probet̄, non tamen not. ꝙ præsumitur pluralitas, vbi apparet de duplici actu per istū tex. considerādo, quid si īterrogatio si fuisset facta. Et ꝑ hac fallentia facit, quod no. Bal. & Ange. in d. l. scire debemus. ubi dicunt ꝯtra Bar. quod si petij quinquaginta, tanq̄ mihi promissa, & probaui centum fuisse promissa, non obtinebo, q̄a de diuersitate & pluralitate stipulationum constat ex diuersitate summarum, vt ꝑ Bar. & Bal. in d. l. 2. C. de bo. pos. Vnde debet actor facere positionē ꝙ non interuenit duplex stipulatio, ut docet iste tex. Facit ēt ꝑ prædictis, q̄d no. Bar. in l. edita.

* *Actuum. Ad de Socin. cōsi. 24. inc. uisis diligēter uers. tertio principaliter par. 1. ubi quod licet nō fiat presumptio pluralitatis factorū, tamen ratione diuersitatis actuum, personarum, locorū, & temporum diuersitas factorum p̄sumitur ad quā materiā adde quę habentur ꝑ Bal. in consi. incip. cum appareat & Pau. de Cast. cons. 35. Alex. in l. Diuus. de cust. reor. & in l. si in rem. de re. uendica. & in l. is qui reus. de pub. iudic. & in consil. 19. par. 1.*

C. de eden. ubi dicit, egi ꝯ̄ te dicens, ꝙ tu promisisti mihi pure, & probo sub ꝯditione quæ extitit, vel sub die q̄ p̄teriit, an sit probatus libellus. & dicit, ꝙ non, q̄a non ꝯstat, ꝙ sit idē actus, & allegat istū tex. 13. in hoc aliud dixerit Ang. ꝯs. 20. inci. Viso libello. Et aduerte, q̄a cōtra hunc tex. pōt subtiliter opponi, ꝙ rō Papę non concludat, quia possibile est, ꝙ fuisset vnica venditio, & tamē ex īteruallo post, vł ante ipsam fuisset apposita ꝯditio. Sed r̄ndet hic Bal. ꝙ testes probauerūt, ꝙ interfuerunt eidē ꝯ̄ctui, & postea ꝯstat vnicum fuisse ꝯ̄ctum, ergo in

9 ꝯ̄ctu fuit apposita conditio. Fallit † secundo quod ē dictum non pręsumi in dubio pluralitatem actuum, nisi ageretur de concordandis dictis testium ꝯ̄riis, ꝑ. c. cū tu s̄. de testi. qui tex. s̄m do. Car. ibi in prin. & an̄ fi. ponit casum singularem, in quo p̄sumitur pluralitas actuū, & hoc q̄a ita suffragātur atque suadent cōiecturæ stātibus dictis ꝯ̄rius testiū, qui nō p̄sumunt̄ falsum dicere. Vnde vna p̄sumptio tollit aliā. Et illū modū saluādi testes declara s̄m ibi dicta, quibus adde Bal. in l. in exercēdis. uersi. adde in ista mā. C. de fide instr. vbi dicit ꝙ ꝑ distinctionē temporū, vel locorū in actu iterabili saluant̄ ꝓbationes nisi per ꝯfessionē partiū, vel testiū constet d̄ vnico actu, nā tūc interdū facit ꝓbationē ꝯcludentē trahē do dictū ad dictū, vt in isto tex. interdū facit eā ꝯtrariā tē, ut in testibus Susannæ, s̄m ipsum Scđo in quantum d. Car. hic dicit, quod oportet probare, quod testes, qui sic vocant̄ prout descripti in instr̄o, sunt illi, qui sunt descripti, adde optime, q̄d no. Bar. in l. 1. C. si vnus ex plu. vbi dixit, se docuisse alias vnā practicā, ꝙ si ꝓducitur instr̄m, sup̄ quo iā fuit facta ꝯdēnatio, ego possum tibi facere articulū, ꝙ instr̄m illud de quo fit mentio ī s̄nia, & id instr̄m, q̄d hodie ꝓducit, est vnū & idē, & idē de cōnibus, ut ibi ꝑ eū. Vn̄ docet ipse Bar. aliā cautelā ī l. d̄mōstratio. in pe. col. ff. de cond. & demon. & in l. inter stipulantē. §. si Stichū. de ver. obl. & in l. diuus. circa princ. ff. de custo. reo. & Ang. in l. fi. C. de sen. quę sine cer. quan. & Bal. in c. 1. de feu. sine cul. nō amit. & Bal. & Ang. in l. hac ꝯsultissima. C. q. test. fac. pos. & Ang. & Imo. ī l. noīatim. ff. d̄ lib. & posth. ꝙ q̄n captus est Titius bānitus, dēt an̄ oīa iudex facere, ꝙ ꝯfitea⁊ se eē illū Titiū, de quo loq̄tur bannū*. Sed dictū do. Car. hic & p̄dicta ꝓcedunt, q̄n cōstat plures eē eiusdē nominis, secus si non cōstat, s̄m Bal. in suo breui consilio inc. cum apparet de cōdemnatione Petri. ubi dicit, ꝙ si apparet de cōdemnatione Petri Gulielmi de tali loco, quāuis n̄ sit articulatū de corporis vnitate, si non cōstat plures eē eiusdē nominis, nō præsumit̄ pluralitas, alias semp̄ sequeretur, sententiam tāquam obscurā non valere, q̄d est ridiculum, & ubi est noīs conformitas, præsumitur corporis idētitas, s̄m ipsum, per l. q. habebat. ff. d̄ manu. test. & dicit, ꝙ Barto. in dictis locis loq̄tur de cautela, & si aliter intellexisset, male cōsiderasset s̄m eum, & ita in casu do. Car. hic, ubi non essent alii eorundē nominū, non requireret̄ alia ꝓbatio. Quod aūt non stet simplici dicto producētis, ꝙ testes illi nominibus uocentur, nisi aliter ꝯstet, credo esse verū, & bn̄ notandum.

10 In † tex. ibi, in iure cōfessa. No. secundum do. Abb. ꝙ probatio vnius partis dubia clarificat & certificat̄ ex ꝯfessione alterius partis, ex quo sumit ipse limitationē ad dictū Inn. in c. cū cōtingat. s̄. d̄ of. dele. ubi dicit, ꝙ dicta testiū obscura nō releuant̄ ꝑ cōfessionē, seu articulū ꝑ partē formatū: dēt. n. intelligi in cōfessione propria, quæ nō ꝓdest cōfitenti. 13. q. 1. in prin. & probatur clare dictū Inn. ī c. in præsentia. s̄. de prob. secus in ꝯfessione alterius partis. quæ

* *Bannum. Ad de, Quidā cōmittit homicidium, et se absentat: quo casu iuxta formam statutorū est bannitus, post aliquod tempus capitur, et iudici præsentatur. q̄ritur an iudex poterit exequi sententiam contra illum sine alio requisito. & dic quod non. Sed debet formare ꝓcessum declaratorium. Viso et reperto quod ille uere sit ille bannitus, alias tenetur in syndicatu. Are. in tract. maleficiorum. in uer. Caius Sempronij, in prin. ubi ponit practicā formandi processum super banniti recognitione, & Nel. in trac. ban. in secunda par. 2. temp. q. 34.*

que valet ꝯ eam, ut hic, per quā dicta testiū alterius partis pñt declarari. Etiā ponit do. Ab. in c. causa. s̃. de testi. & ibi late insteti in 5. ꝯclusio. Ideo trãseo. Et ex hoc, & ex tex. no. ꝙ vbi ad probandū vnū totū, vel quid certū, inducunt testes, non est necesse, ꝙ deponāt super toto, sed satis est, ꝙ ex dictis oīum testium & partiū ꝯfessiōe eliciatur id, qđ erat necessario ꝓbandū, vt hic no. ꝓbatꝰ ſm do. Abb. cui in hoc adde, q̃ dixi late in c. cum cām. s̃. de prob. In tex. ibi, quoties aliquid dubitationis occur
11 rit. Nota † accuratē, ſm oēs, tex. qui quotidie allegatur, ꝙ iudex potest vsque ad sñiam, & sic post cōclusionē in cā, partes interrogare ad clarificanda dubia circa merita causæ, etsi procedat ad vtilitatē priuatam, quod tñ limitat hic solenniter Inn. in quadā additione, dūmodo ĩterroget circa dubia eorū, q̃ acta sunt ante ꝯclusionē, de alijs vero q̃rere nō posset, licet alii contra, ſm eū. Et dicit hic do. Car. ꝙ hoc dictū est ignotū, & ꝙ sæpe vidit ēt inter eos, qui reputabant in iure peritissimi, hoc ignorari, & nō est alibi, & est signandū singulariter, ſm ipsū, & cū hoc dicto Inn. cōcordat Spe. in ti. de posit. §. 4. vers. sed si añ. & Bal. in l. ꝑ hāc. circa princ. C. de tēp. app. & Pe. de Anch. dicēs se ita cōsuluisse in c. 1. in 1. col. de cōfes. in 6. & Ro. in l 4. §. hoc aūt iudiciū. * in vlt. col. ff. de dam. infec. & sentit Do. in c. 1. in vlt. col. de resti. in integ. li. 6. & Spe. in ti. de teste. §. satis vtiliter. vers. qđ ergo si peto. Et ita ꝯsuluit do. Car. cōs. 73. inc. Titius, nūc sunt, ad idē allegās gl. mag. circa mediū, in § illud in Auth. đ testi. q̃ dicit iudicē posse interrogare, nō vt addat, sed vt rōnē dictorū hēat. Et ista intelligunt in iudicijs ordinarijs, qñ in summarijs iudex interrogat qñcunq; ēt ad partis instantiā, ſm gl. no. in cle. sæpe, in verbo, interrogabit, de ver. sig. & facit tex. ibi ꝑ locū a speciali, & no. Ro. in l. admonēdi, ff. de iureiur. Do. in c. 1. in pe. col. de cōfes. in 6. & in c. 2. in vlt. col. de resti in integ. eo. li. & Imo. in l. hactenus, §. fi. ff. de aqua plu. arc. & do. Ab. s̃. c. ꝓxi. & hic. Sed ēt in plenarijs dñt hic Io. An. do. Ab. & dom. Ant. in c. 1. s̃. de iud. & ibi Imo. & do. Ant. & Imo. in c. cum
12 cām. s̃. de iure cal. & Rom. in d. l. admonēdi, ꝙ † etiam ad fundandam nouā intentionē pōt iudex interrogare post ꝯclusionem ĩ cā, per d. l. vbicunque. cū si. & facit optime c. pastoralis. s̃. de cā pos. & propri. & dixi s̃. c. ꝓxi. in prima limitatione, s. ꝙ iudici non cōcluditur, sed partibus tm̃. Et ista pars est æquior, ſm Imo. hic, sed ꝓpter authoritatem Inn. hic, & gl. in d. §. illud. prima opinio esset in practica sustentabilior, q̃ confirma, ut per Ro. in d. §. hoc aūt iudiciū. Et in materia vide do. Card. in c. ad petitionē. s̃. de accu. ubi dicit, ſm ꝙ refert ibi Ana. ꝙ ipse obtinuit in quadā causa usuraria, ut staretur probationibus factis post ꝯclusionē in causa, quia cōclusio intelligitur facta, quo ad partes, nō quo ad iudicem, & dicit, ꝙ conclusio est quædam interlocutoria, quæ potest per iudicē reuocari tacite & expresse, & ideo dicit, ꝙ etiā in alia mā, in qua nō exuberat officiū iudicis, si post ꝯclusionē in causa recipiantur probationes, intelligit̃ recessum à conclusione, & valent probationes, nisi appellet ſm ipsum, qui hæc eadem posuit consi. 25. inci. in causa Amareti. ex quibus prædicta cōfirmantur. In tex. ibi pronunciauimus venditionem. No. secundum do. Ant.
13 & Abb. & Imo. ꝙ † iudex appellationis potest ꝓnunciare non solum simpliciter dicendo bene, vel male appellatum, ut l. eos. C. de ap. sed etiam potest primam sentētiam reformare declarando melius iura partiū, & hoc, qñ ex nouiter deductis in cā appellationis apparet primam sñiam mutandā, ſm Imo. hic, & Bald. in d. l. eos. Et istū tex. no. ēt Imo. in c. in p̃sentia, in 2. no. s̃. de renun. & do. Abb. in c. cū inter. in vlt. col. s̃. de consue. Idē Bal. in c. fraternitatis. s̃. de testib. allegando c. Raynaldus. ĩ. đ testa. ubi idē tenet do. Ant. Sed dic, ꝙ pōt ēt ꝯdemnare, vel absoluere ex primis actis, ut ꝯcludit gl. in l. ĩ summa ff. de re iud. & ꝓbatur ĩ l. cū apud. ff. iud. sol. & ĩ l. creditor. §. 1. ff. de sol. & in c. Raynutius. ĩ. đ testa. ꝑ quē tex. ita dicit ibi do. Abb. late, & allegat ēt ca. cū cām. ĩ. đ re iud. addens, ꝙ iudex appellatiōis pōt reformare sñiam vbi perpēdit eā de iure reformandā, etsi non allegaret per partē. Et idē sentit hic do. Abb. in fi. Et sunt hæc notanda ad intellectū d. l. eos. in verbo, tm̃, quod nō excludit ea, q̃ sunt de natura sñiæ, ut est condemnatio, vel absolutio, ut dixi ĩ c. ꝯtingit. sup verbo tantūmodo. s̃. co.
14 Quod † aūt dictū est sufficere regulariter ꝓnūciare appellationē esse iustā, vel iniustā, hēt locū etsi præcesserit absolutoria & iniusta, qa sufficeret dicere bñ appellatū per d. l. eos. in prin. in verbo, omni cā. & ibi gl. Cy. Bar. & Bal. & Imo. in d. l. in summa. & in l. ex ꝯsensu. §. 1. ff. đ app. quamuis gl. reputata singularis dicat ꝯtrariumin l. Offidius. in verbo, appellare. ff. de leg. 3. quā sequit̃ Bar. in l. cū apud. in prin. ff. iud sol. & in l. 1. §. libelli. ĩ vlt. col. ff. de app. & Io. And in Spe. de sen. §. 1. uers. in iudice. vbi ēt per Spe. in uers. sed pone, ecce. & idē tenet do. Ant. in c. cū cām. ĩ. de re iud. Sed do. Abb. ibi elegāter tenet primā opi. per d. l. eos. & ꝑ rationes ibi allegatas per Bart. Et ad d. l. cū apud. & d. c. cū cām. rñdetur, ꝙ licet dicant iudicē appellationis posse ꝯdemnare, non dñt, ꝙ nō sit ęq pollens ꝓnunciare iuste appellatū, rectius tñ facit iudex addendo verbo, Condēno, & maxime, ubi veniret pro parte ꝯdemnandus, & ꝓ parte absoluēdus, tunc. n. specificare dēt iudex, ut sua sñia sit iusta, ut ꝑ d. c. Ray-
15 nutius. Quid † autē, si iudex appellationis inueniat primā sñiam nullā. qualiter debeat ꝓnunciare, vide ꝑ gl. & Doc. in l. 1. C. qñ ꝓuo. & plenius Bar. in l. si expressim. ff. de app. & Io. An. in d. §. ut aūt. & Imo. in d. l. ex cōsensu. §. 1. Et istis adde, ꝙ si ille, ꝓ quo est lata sñia, appellat pōt iudex appellationis ꝓnunciare, si ei videbit̃ male appellatū & bñ iudicatū in præiudicium appellantis, ut est tex. in l. Titiæ amicæ. ff. de au. & argen. leg. de quo facit festū Bal. in l. p̃sens. C. de sent. & bene faciunt no. ꝑ Bal.
16 in l. 1. C. de erro. aduo. In † tex. ibi, cum huius exceptio. No. ſm do. Ant. ꝙ qñ in cā appellationis fert̃ sñia, in ea exprimēda est cā, & ita ꝑ istū tex. tenet gl. in c. sicut. ĩ. đ re iud. & ibi Bal. do. Ant. & alij, & Dom. in c. in tātum. 21. dist. & Imo. in cle. sæpe. de uerb. sign. & Spec. in ti. de sen. §. qualiter. uer. uerū. & eo. li. §. ut autem. uers. sed pone, ego opposui. & idē probat in ca. cū Bertoldus. circa fi. ĩ. de re iud. & in d. c. Raynaldus. Et hoc ꝑꝑ honorem primi iudicis ꝯseruandum, ut hic, & in ca. cum olim. el 2. in fi. ĩ. de priui. ſm prædictos. Istud tñ fit ad cautelam, ſm Imo. hic, & do. Abb. in c. sicut. ĩ. de re iud. quæ cautela non vr̃ necessaria, qñ uel prima sñia ꝯfirmatur, vł ex primis actis infirmatur, cum tunc cesset ratio de honore iudicis, ut expresse declarat do. Car. in d. c. sicut. in
17 1. col. uersi. ut ꝯcludas. In † tex. ibi, nec probata fuerit, nec obiecta. No. ꝙ corā iudice appellationis pōt deduci & probari, qđ non fuit deductum, neque probatū in causa principali. Et ad hanc regulā quotidie allegatur tex. hic, & in l. per hanc. C. de temp. app. & in l. Seio. ff. đ appel. & in c. fraternitatis. s̃. de testi. Et ideo dicit Bal. ibi quod si in prima causa recepti sunt testes & reprobati, qa infames, in cā appellationis poterit probari, ꝙ fuerūt famę restituti. Item, si in causa principali non fuit probata existētia cōditionis, poterit suppleri in cā appellationis, ut hic. Itē si in prima causa nō fuit probatū mādatū sufficiēs, poterit probari ĩ cā appellationis, ut dicit esse casum l. Titianus. ff. quod cū eo. Et dicit breuiter cōcludēdū, ꝙ omne faciēs ad cām omissum examinari, p̃t in cā appellationis suppleri, sup veterib. aūt actis testes nō ꝓducuntur, si p̃cesserit publicatio ĩ principali, ut ibi ꝑ eū ponentē de eo qui in prima cā dixit rē ad se pertinere iure dominii, qđ intelligit̃ de naturali, l. 1. ff. si ager vectig. uel emphy. pet. & in appellatione allegauit præscriptionē, per quā nō inducitur dominiū naturale, sed ciuile, & dicit, ꝙ pōt, allegādo glo. quam dicit ualde nota. in d. l. per hāc, qa præscriptio non minus operatur, q̃ veritas, ut sing. not. in l. 1. C. de serui. & aqua. secundum ipsum ponentem etiam quædam alia, de quibus ibi latius per eum. Amplia primo illā regulam, nō deductū,
18 & c. ut † ꝓcedat nedū in appellante, se etiā ĩ appellato, secus

* Iudiciū. *Adde Alex. ibi & gl. in l. vbicunque. ff. de inter. act. & Lan. fran. in cle. sepe ĩ ver. ĩterrogabit. de verb. signifi.*

365. Adde quod * e decisio 414. & ēt. 59. sub titu. de app. in nou.

ſm Rot. in formis deci. 365. * incip. ſi à diffinitiua. & ſequitur hic do. Anto. Imo. & do. Abb. & ēt do. Abb. in c. ſignificauerunt. ĵ. de except. quia cū ꝑ appellationem ſententia ſuſpendat̄, c. venientes. ĵ. de iureiu. ipſe, qui nō appellauit, conſequit̄ commodū ex facto partis, iuxta l. petendæ. C. de temp. in integ. reſt. pet. & facit d. l. per hāc, in uer. tā appellatori, quā parti aduerſæ, & in l. ampliorē. in princi. C. de appella. ubi eſt caſus. & idem no. Arc. lo. de Fantu. & Do. in §. biduum. ver. q̄nq;. 2. q. 6. & Ioan. An. & Spe. in ti. de appe. §. 1. verſ. ſed pone. dicentes, appellatum poſſe vti nouis probationibus, quod eſt clarum per dictas ll. Sed fortius dīt do. de Rot. ī deci. ꝙ pōt inſtare, ut reformet̄ ſnīa in aliquibus ſibi iniuſte nocentibus, vel omiſſis, à q̄bus dato, ꝙ non appellauerit, tñ ꝑ gñalem appellationem aduerſarij impeditus fuit tranſitus in rem iudicatā, ut ibi ꝑ eos multū ſingulariter loquentes, & adduci pōt gl. 1. in §. ſi vero neutrū, ī Auth. de his, qui ingred. ad appe. quæ dicit, ꝙ victor pōt petere aliqua alia plura ī cā appellationis, dummodo ſint acceſſoria principalis.

19 Quod no. Hanc † ampliationem reſtringe primo, niſi appellans renunciaſſet appellationi ante q̄ incipiat eā proſequi, cū ſibi liceat renūciare, c. ſi quis libellos. 2. q. 6. ita no. Io. An. d. uer. ſed po. e. & Do. i d. §. q̄nq;. ſentientes, ꝙ ſi cępit ꝓſequi appellationē, nequeat renunciare in p̄iudiciū appellati, qđ cōfirmari pōt ex dicto Spe. in ti. de dilat. §. videndum. ver. quid ſi reus petita. & Bal. in d. l. petendæ. in vlt. col. & in l. poſt q̄ liti. in vlt. col. de pac. & in l. amiciſſimos. §. Lucius. ff. de excuſ. tu. cū ſi. In quibus dr̄ acceptantē dilationē non poſſe ei renunciare in præiudiciū aduerſarij, cui eſt quæſitū ius bñficio d. l. pe-

20 tendæ. Secundo † reſtringe dictam ampliationē, niſi eſſet ſnīa continens duos articulos, vnū cōdemnatoriū, & aliū abſolutoriū, & condemnatus non appellet, niſi ab articulo condēnatorio, nā tunc appellatus non pōt petere reuocationē illius abſolutionis, quia ex quo nō appellauit, ſnīa reſpectu illius articuli tranſiuit in rē iudicatā. c. quo ad conſultationē, ĵ. de re iu. Et d. l. ampliorē. intellr̄, qñ ſimplr̄ appellauit à ſnīa. Ita dicit ad literā Do. in d. §. q̄nq;. pro quo facit optime ſequēs reſtrictio,

21 parū differens ab iſta. Tertio reſtringe, niſi † appellās reſtrinxiſſet ſe in appellādo ad ea, quæ faciunt cōtra ſe tm̄, ut hic pulchre per Imo. & do. Abb. & Bal. in cōclu. Spe. in ti. de app. Ex q̄bus dat̄ practica, ut dicat̄ Appello in parte & partibus cōtra me faciente, & facientib. ꝑ ꝑ qđ tollit̄ appellato remediū appellationis ceſſante ſuſpenſione ſnīę in facientibus ꝯ ipſum, ſm do. Abb. hic, & Imo. in c. ex parte. S. ſ̄. de reſcrip. & in c. Raynutius. ĵ. de teſta. licet ꝯ illam cautelā ſit alia, ut idem dicat appellatus, ut hic ꝑ do. Abb. Amplia ſecundo dictam re-

22 gulam, non deductū, & c. ut † habeat locum ēt corā iudice recurſus, qui habet reuidere arbitramentū, tanquā bonus uir ſm Fed. plene cōſ. 286. inci. Petrus rector eccleſiæ. in pe. & vlt. col. & do. Ant. in c. Quintauallis. uerſ. venio ad ſextū. & ibi Imo. in 33. char. in eo. ver. đ iure-

23 iu. Hanc ampliationem reſtringe primo, niſi † ageretur de probando dolo arbitratoris, q̄a nō ꝓbabit̄ ex nouis actis, ut ꝑ Bar. in l. ſi ſocietatē. §. arbitrorū. ff. ꝓ ſoc. & de Ant. & Imo. in d. c. Quintauallis, niſi fcō arbitratoris occurriſſet, ꝙ nō fierēt ꝓbationes, q̄a illæ poterūt mō fieri ad probandū eius dolū, ſm ipſos, pro q̄bus facit, ꝙ ſolēniter no. Arch. Io. And. & Do. in c. venerabilibus. §. ſecus. de ſen. excō. ī 6. limitantes. cle. app. de app. ut nō ꝓcedat in ꝓbōnibus prius non adductis ex facto iudicis, ſicut in ſimili dicit gl. ī. c. ex cōqueſtione. ſ̄. de reſ. ſpo. Exceptionē dilatoriā poſſe opponi poſt litē cōt. qñ facto iudicis, vel ptis fuit q̄s impeditus añ. Et ſilr̄ no. do. Ant. in c. tā lrīs. ꝑ illū tex. ſ̄. de teſti. ꝙ poſt terminū fieri pōt ꝓbō nō admiſſa iniuſte ꝑ iudicē ī termino. Et hęc no.

24 Scđo reſtringe, niſi † pars ſciēter, & doloſe omiſiſſet ꝓducere probōnem coram arbitratore, q̄a non deduceret corā iudice recurſus, ſm Bar. ī d. §. ſi ſocietatē & d. Anto. ī d. c. Quintauallis. Fed. in d. cōſ. Vbi ſecus dicunt, ſi ex quadā negligētia, vel ſimplicitate omiſiſſet. Et huic reſtrictioni adde, qđ ſtatim dicet̄ in 2 limi. ad regulam. Amplia tertio dictā regulā ex eo, qđ ſcribit Bar. in l. in

25 uitus, in vlt. col. C. de ꝓc. dū dicit, ꝙ † licet ſtatutū, vel ius cōe dictet, ꝙ ī cā nullitatis, vel appellationis non đbēt recipi nouæ ꝓbōnes, tñ debēt recipi ſi emergant de nouo, q̄a cū nō potuerint claudi in p̄cedēti iudicio, ne fruſtra orian̄t, pn̄t de nouo allegari, arg. l. ſi fullo. ff. đ cō di. ſine cau. Ita dicit conſuluiſſe Dy. & eē dictum valde notandum. Amplia quarto, ut procedat, ēt ſi ſit dictū đ nullitate ſnīæ, q̄a pōt nō deductū deduci, ſm Bal. in l. 1. antep. col. C. qñ prouo. nō eſt neceſ. Mō dictā regulam,

26 nō deductū, & c. limita primo, niſi † ſit appellatū ab interlocutoria, q̄a illa iuſtificatur ſolū ex actis primo factis, cle. appellanti. de appe. Et dicit Bal. in l. eos, §. ſi qđ aūt, ad fi. C. de app. ꝙ appellatio ab interlocutoria, etſi aliq̄n eſt tolerabilis, ſemp tñ eſt odioſa, q̄a derogat ordinariæ iuriſdōni, ſed appellatio à diffinitiua eſt magis fauorabilis, ideo magis adiuuāda ꝑ quaſcunque ꝓbationes. Et iſtā dicit eē rōnē d. cle. appellāti. Itē appellō ab īterlocutoria trahit oculos tertio deducens dedecus iudicis, ut tradit̄ ī c. vt debitus. ĵ. de app. Sed appellō à diffinitiua hēt oculos in ſupremū finē vt ibi ꝑ ipſum. Hanc limitationē intellige, niſi ipſe iudex impediuiſſet volentē probare, ut ꝑ Do. in d. §. ſecus. Itē itellige, vt ꝑ Bal. l. gñalr̄. §. 1. in pe. col. C. de reb. cre. niſi grauamen illatum ab interlocutoria diſcutiat̄ cū appellatione à diffinitiua, ꝑ illū tex. quē dicit procedere in terris imperij, ſed in terris eccleſiæ adhuc tenet illud, qđ eſt dictū ꝑ d. cle. appellāti. Secūdo limita dictā regulā, nō deductū, & c. niſi

27 † id, qđ deducit̄, fuiſſet ſciēter, & doloſe omiſſum in cā principali, q̄a nō deducit̄ in appellatione, ſm gl. maiorē circa med. & ibi do. Anto. in c. ad audientiā. el 2 ſ̄. de reſcri. & gl. & do. Ant. in c. īter monaſteriū. ĵ. de re iudi. & do. Ant. & do. Abb ī c. exceptionē. ĵ. de excep. & do. Abb in c. 1. eo. tit. & Ro. in l. admonendi. ff. de iureiu. & do. Ant. ī d. c. Quintauallis. & facit gl. fi. ī c. paſtoralis. ĵ. de exce. Sed contrarium tenet Imo. in d. c. ad audientiā.

28 & in d. c. Quintauallis. q̄a † regula huius tex. & aliorum ſimplr̄ loquit̄, & q̄tum ad hoc, nō reperit̄ ꝑ alia iura declarata, poterit tñ talis condēnari in expenſis iuxta c. exceptionem. ĵ. de exce. & iſtud eſt forte uerius. Sed poſito,

29 ꝙ † iſta limitatio eſſet vera, procedit, vbi de dolo conſtat, ſecus, ſi ex negligentia, uel ſimplicitate probōnes eſſent omiſſę, ſm Fed. in d. conſ. & do. Ant. & Imo. in d. c. Quintauallis. licet aliud ſentiat Ro. in d. l. admonendi. Itē nō procedit in ꝑlato omittēte probationes doloſe, ſm eoſdē ſentiētes ꝑ hoc nō eſſe ueram gl. in regula, de licitū, lib. 6. ꝙ in iudicialibus illa regula nō procedat. Et ꝯ illam glo. ſentit ēt gl. quā ad hoc ibi no. do. Abb. in c. cū uenerabilis. ĵ. de excep. dixi aliq̄d ſ̄. eo. c. accepimus. Tertio limita dictā regulam, vt non procedat in exceptionibus dilatorijs, ꝑ tex. in l. ita demū. C. de procu. ubi exceptio dilatoria, q̄ non fuit oppoſita in cā principali, pōt opponi in cā appellationis, & non eſt alibi, ſm Bal. ibi, & rationem ponit ibi Bal. quia appellatio non reſtituit ad eum caſum, in quo cauſa erat ante litem conteſ. ſed ad eum, in quo erat poſt litem conteſt. ut ibi. Hoc tamen limitabat do. Anto. in c. paſtoralis. ĵ. de except. non habere locum in termino præfixo ab homine, id eſt, à iudice ſtatuente terminum ad opponendas dilatorias. nam ſi non oppoſuit pars in cauſa principali, poterit proponere in cauſa appellationis, per d. l. per hanc. ſed in termino legali procedit d. l. ita demum. Sed do. Abb. ibi in vlt. col. tenet cōtrarium, & melius, quia terminus hoīs ſuccedit loco termini legalis, & allegata ꝑ dom. Ant. loquūtur in exceptionibus peremptorijs. Et per hoc facit, quia dato, ꝙ iſte non ſit excluſus vigore termini præfixi à iudice, ſaltem erit excluſus propter litis conteſtationem factam in cā principali, per d. l. ita demum. Item facit l. Celſus. ff. de arbit. Crederem tñ, ꝙ his caſibus, quibus dilatoria poſſet opponi poſt litē cōtē. de quibus in d. c. paſtoralis. eadem poſſet in cauſa

30 appellationis. In † tex. ibi, infirmantes No. ſecundum Imo.

Imo.& domi. Ab.ꝙ iudex potest sententiā primi iudi. ꝓ parte infirmare, & ꝓ parte cōfirmare. Idē probatur in c. Raynutius.& c. Raynaldus.ĩ.de testa.& in l. Carmelia Pia.ff.de iure pa.& in l. quædā mulier.ff.fami.erci. dum modo snīa habeat plura capitula separata, secus, si con nexa, iuxta, l. ordinariā in l. hoc iudicio. ff. fa.er. & in c. cũ tēpore.s̃ de arbit.& in c. placet.ĩ.de cōuers.cōiug.& Bar.in l.1.ff.de iur.om.iudi.facit in materia tex.& gl.in l.ēt §.ex cā.ff.de min.& in §.si qs ex plurib.2.q.6.& late ꝑ Bal.in l.3.C.de reiu.& do.An.post Inn.in c.dilecti. el 2.ĩ.de appel.& Bal.in c.breui.versic.qd si in snīa.ĩ.đ iu reiur. Et qūo cognoscat, ꝙ snīa, vel actus cōtineat vnũ vel plura capitula connexa, vel separata, declarat, Bart. in l. Aurelius.§.idē qsijt. ff.de lib.lega. & gl. in d.l. ēt. §. ex cā & Bal.in l.ampliorē.in prin.uersi.quæro quę dicā tur.C.de appel.& ĩ l.2.versi.sed hic dubitat̃.C. de re iud.

31 In † gl.2.ibi, quod fieri debuit. Et dicit hic Imo. quod possessio non diceretur vacua, si alius detineat. eam, da to ꝙ non possideat,* quia forte sit in possessione cā rei seruandæ, ꝑ l.2.§.1. alleg in gl.& idē do.An.& dom. Ab. hic, qbus adde Bar.in l. ratio.§.1.ff.de act.emp.vbi dicit, ꝙ si ꝓmittens restituere quoddam castrũ vult postea ibi erigere fortiliciũ, ēt tãquam simplex detentator nō pōt, & dicit esse expressum in c. Pisanis.s̃. de resti. spo.& idē late Ang.in l.in cōuētionalib. § si qs vacuã.ff.de ver.ob. Et per hoc de fortilicio intulit gñalr Bal.in l.fi.C.de pac.inter emp.& vend. ꝙ nō sufficit rē plene tradere sed tute. Vñ dicit, ꝙ q in venditione reseruat sibi certũ locũ, nō pōt in eo facere fortiliciũ prædo

32 minãs loco vendito. Subdit † ēt Imo.hic, ꝙ si tradatur res, q̃ alteri debet aliquã seruitutē realē, adhuc dicit̃ pos sessio vacua. Allegat Iac.Butr.& Bar.in l. Mæuius.§ fundũ de leg.3.& q̃ habent̃ ꝑ Bar.in d.l.2.§.1.alleg.in gl.iũcta l.quod ad seruitutes.ff.de euic. Sed nō dicetur libera possessio, & ideo practici notarij apponunt in instrumēto, ꝙ venditor promittit dare rē vacuã liberam & expeditã, alias nō cōmitteret̃ stipulatio de euictione, si alius euinceret seruitutē, secũdum ipsum.

33 Et † istis adde, ꝙ si uenditor a dixit rē nemini obligatã, cum esset obligata, tenetur crimine falsi, s̃m Bar. in l. qui duobus.& exp̃ssius in l.si à debitore.ff. de fal.& ibi limitat, nisi venditor luat i.satisfaciat, ante snīam, qa tunc fidē implet.& sequit̃ Bal.hic allegãdo l. 1, C. de dolo. Et adde, quod si qs ꝓmisit plenã possessionē tradere, ĩtelligit̃ cũ fructibus. Idē, si vacuã, secus, si simpliciter. Ita dicit Bald.in l.si plures.C. de cōdi.inser.ꝑ tex.in l.si stipulatus sis. ff. de vsur. Et adde, ꝙ si fit mentio de pos sessione pacifica, intelligitur, ubi cessat cōtrouersia iudicialis, vel extraiudicialis iuris, vel facti, s̃m Paul. in clemē.gr̃a.de rescript.& ibi ꝑ do.Cardinal.aliqd ĩ 13.quæst. Et adde, quod locus interdum dr̃ plenus, ut qñ fundus possidetur, interdum semiplenus, ut cum qs possidet causa legatorum, vel causa rei seruãdæ, interdum vacuus, vt propter absentiã, vel negligentiam dñi, vel quia decessit sine successore. Ita dicit gl.in uerbo, vacantis. in § qđ autem. Institut.de vsuc.de qua facit festũm Angel.in l.si me in vacuam.ff.đ acquir.posses. Et adde Salice. in l. si ꝓ fundo. C.de transac.ubi dicit ꝑ illum tex. ꝙ fundus dicit̃ dari liber, qñ non est alteri obligatus. nec est alienus in totũ, vel in partē.* Et adde. ꝙ ubi simpliciter promittit̃ dari fundus, tñ sub

* Possideat. *Adde Cępol.in tract. de serui.vrb.prǫd. c.12.ĩ c.circa istas seruitutes, & in trac. de serui.rust. præ.c.1.incip.iter est ius, nu.19.*

a Quòd si venditor. *Adde, ꝙ qui vendit rē duobus, punitur pęna falsi, l. qui duobus.ff. de fals. Adde, & intellige legē illã, nisi emptor cessasset ĩ p̃tij solutiōe, qa tunc si cessat, impune res pōt vēdi alteri emptori, Bal.ĩ l. quoties.C. de rei vēd. ĩ 1.col. in versi. aut respectu delicti. Item limita, si facta est prima venditio ꝓ executione sententiæ non præsenti pecunia, quia ex quo pretium non est solutum, potest iterum vendi. Ita Imo. in l. à diuo Pio.§.sed si emptor.ff. de re iudi. in 2. col. in versi. item no. & ibi ēt Angel. Adde d. l.qui duobus. vtrũ habeat locum in pignorante eandē*

intelligit̃ liber, l. ex p̃dijs & ibi ꝑ Bal. C.de euict.& l.1.§.1.ff de act. em.& l. quoties.la vltima, ff. de ędil. edic.& l. cum vēderes.cũ ibi no.ff. de contrah. emp. Et per p̃dicta tãgunt dom. Ant. Ab.& do. Imo. vtrum vēditor cogat̃ præcisè rē tradere, an vero liberetur p̃stãdo interesse, de quo ꝑ gl. ordi. in §. pretiũ.ĩ uerbo, tradat̃. Inst. de emp. & vēd.& Ioã. An.in Spec.de emp. & vē. §.in anteriorib.circa prin.& Archi. in c.q studet.1.quęst.1.& Bar. & alios in l.stipulationes nō diuidunt̃.ff. de ver. ob.& pulchre Bar.in l.1.in prin.in pe. col.ff.de actio.emp.& in l.certi condictio.in prin.ff.si cer.pet.& Bald.in l.ꝯ-ctus.C.de fide instru.& in l.traditio, in 1.col.C.de emp.& in l.vnica.C. đ sen. q̃ ꝓ eo, quod interest.& Inno.in c. olī. circa prin.infra de censi. Et magis cōmunis* opinio est, s̃m Imol. hic, ꝙ si

34 vēditor habet rē, p̃cise cōpellitur ad eã tradēdã,* ꝑ istũ tex.cũ gl.& si venditor ē dñs, nō sufficit simpliciter tradere, sed dare.i.dñm facere s̃m Bar.in d.l.certi cōdictio.& ĩ l.1.& in l.ex empto.ff.de act.empti. Si vero non habet eam, sed dolo, vel culpa desijt habere, tenetur ad interesse. Si aũt sine dolo, vel culpa desijt habere, ad nihilum tenet̃. Vtrum aũt debeat prius tradi res, an pretiũ, vide gl. in ver. prius.in c. in tm̃.ĩ.de sim.& quod ibi dixi. Subdunt etiã hic do.An.& Imo. ꝙ emptor condemnatus ad soluendũ venditori, pōt in executione sententię obiicere exceptionem rei sibi non tradite,* & hoc, qñ nihil fuit disceptatũ ĩ iudicio de hac exceptione, et illa nō ĩpugnat snīam, qa fatet̃ emptor se debere p̃tiũ sed dicit rē sibi tradi, iō tunc poterit opponi. Facit quod habet̃ in l. Nesennius.ff.de re iud.secus, si fuisset deducta ĩ iudicio dicta exceptio, ēt illa nō obstãte snīa lata, qa tũc videt̃ reiecta. Vnde nō oppone t in executione, sed salua remanet actio emptori, ut possit petere rē sibi tradi, ut ꝑ Spec.de execut.sen.§.fi.ver.itē pone. Cuius dictũ sic dēt intelligi, s̃m p̃dictos. Quib. adde no.altius ꝑ Bal.in l.ꝑemptorias. C. sen. rescin. ñ pos. et ĩ c.cum inter.in pen.col.ĩ.de excep.et in l.1. C.đ iu. & fac.igno.& in l.1.§.nō tm̃.ff.de tute. & rat. distrahen. & ĩ ꝯclu.Spe.de excep.circa fi.& in l.ꝑ hãc. C. de temp. appell.& ĩ l.si pater.in fi.C.de act. emp.& Pa. de Cast. post Bal.in l.eũ, q ita.de ver.ob.& ĩ l.si duo patroni.§.si qs iurauerit.el.1.ff.de iureiur.& ꝯsi.141. ubi de hac mã fiũt multa verba. Sed vr̃ indistincte dici, ꝙ imo talis exceptio dilatoria nō opposita tempore debito, nō impediat executionē snīæ, q̃ trãsiuit in rē iudicatã. Et ita etiã dr̃, si venditor condemnatus tradere, opponat in executione p̃tiũ nō solutũ. In gl. in verbo, ad audientiam. in fi. Et sic, vbi nō essemus in terris ecclesiæ, nō teneret appellatio ad Papã, ꝑ d.c. si duobus. quod limitant Host. & alij hic, nisi superior illius loci nō recognosceret superiorē, qa appellabit̃ ad Papã, ꝑ c.ꝑ venerabilem.§. rationibus.ĩ.q filii sint legi.cũ cōcor. quas dedi in c.1. in 1.no.s̃.de ꝓb. Alias limitationes ad d.c. si duobus, ponã ibi in glo.in uers.pendebat.in fi. Et si diceretur, ꝙ hoc c. erat directo contrarium capitulo antiquo, cum Ioannes asseruisset domum venditã pure, & sic erat pronunciatũ, & sup directo ꝯtrariis nō admittunt̃ testes in appellatione, cle.testibus, de testib. rñdet Inno. ꝙ non dēt pōderari, qd includat petitio, sicut hic petitio Ioannis ĩcludebat venditionē fuisse purã, sed debet ponderari,

quid

rem duobus? & Bart. in l. si quis. §. sed & si quis tenet, ꝙ non, quia iure non est cautũ, ꝙ in alijs contractibus committatur pęna falsi, nisi in vendente duobus. Itē adde An. in d. l.q duobus. an habeat locum in petente iterũ debitũ solutum? Et Bal. ĩ l. 1. C. de condic. indeb. in 2. col. in versi. secundo reuoco in dubium, tenet, ꝙ non, nisi ipse petens vsus fuisset falsis probationibus.

* In partē. *Adde Alexan. in l in conuētionali. §.1. de verb.obligat.*

* Tradendã. *Adde Socin.in consi. 253.incip.in causa domini Ioãnis, ver. circa tertiam in fi.in 2.par.*

* Nō traditę. *Adde qualiter et quo remedio succurratur vēditori si emptor obijcit rē nō libere traditã, vi, Soci.in cons.208, incip. Visis factis & actitatis, vers. secũda defensio esse potest. cum ver. seq.in 2.par.*

ꝗd capituleť. Ex quo dicto ualde no.do. Car. hic maxi-
mā dr̄iam, an aliqd ſurgat ex petitione, an ex capitulis,
unde dicit, ꝙ ſi in petitione narrauit Io. venditionem
fuiſſe purā, poſſe dici ar. huius literæ, ꝙ ſi produxiſſet te
ſtes ſuꝑ petitione, q ꝓbauerūt, ꝙ fuit pura, admitteť capi
tulās de ꝯditionalitate. Et d. cle. nō obſtat, qa ſolū ꝓhi-
bet ſuꝑ capitulis directo ꝯriis, & ſic ratio dr̄ię, ſm eū, qa
qñ ſpecifice aliquid capitulať, facilius pōt fieri ſuborna
tio, iō magis timeť, ſi admitterentur teſtes ſuꝑ capitulis
ꝯriis ꝗ ſi admitterentur ſuꝑ ꝯrio, ꝙ eſt in petitione. Et
ex hoc dicit iuſtificari intellectū c. ex tenore. s̄. de teſti.
Et iſtud dictū fuiſſet optimum alio anno in c. fraternita
tis. s̄. de teſti. ubi hoc adde. In glo. in verbo, inſtr̄m. in fi.
Tractant hic oēs difficilē mām huius capituli, qñ ꝑ te-
ſtes reprobētur inſtrumenta, & ut habeas potiora dicta
Doctorū hic, & alibi, omiſſo labyrinto opinionum, fa-
cias duas plenas ꝯcluſiones, quarū prima demōſtrabit,
qñ ꝓducūtur teſtes nō deſcripti in inſtrumēto, ſecunda
35 qñ ꝓducūtur deſcripti. Prima ꝯcluſio. Duo † teſtes nō
deſcripti in inſtr̄o pn̄t ipſum reꝓbare, * ſm Inn. Cald.
do. Ant. do. Car. Imol. & do. Abb. hic,
& Pau. de Leaz. do. An. & do. Ab. in c.
tertio loco. s̄ de ꝓb. & Spe. & Io. And.
de inſtru. edi. §. reſtat. uerſi. ſed quęro,
quot teſtes. & Cy. & Sal. in l. in exercē
dis. C. de fi. inſtr. & Imo. late in l. 1. §.
ſi quis neget. ff. quemad. teſt. ap. & do.
Ant. in c. cum a nobis, in 6. col. s̄. de te-
ſti. & Bart. in l. hæredes palam. in prin.
ff. de teſtam. non diſtinguendo, ut qdā
inter factū recēs, & antiquū, & inter ꝓ
bationē directā, uel indirectā, qa inſtru
mentū habet authoritatē ab authori-
tate tabellionis, cui authoritati æquū,
& iuſtū eſt p̄ferri dictū duorū teſtiū, ꝑ
quos inducitur ꝓbatio uera & natura
lis merito excedens ꝓbationē inſtru-
mēti, quam Inn. dicit miraculoſā in c.
cū P. ĩ. eo. & eius uirtus ſtat in p̄ſūptio
ne, ꝗ eſt ꝑ notario. c. ad audientiā. ĩ. de
p̄ſcri. ꝗ p̄ſumptionē tollit fortior p̄ſū-
ptio teſtiū, c. ꝓpoſuiſti. s̄. de ꝓba. ut hic
latius ꝑ p̄dictos rn̄dentes ad iſtū tex. &
hanc ꝯcluſionē ꝑualiue ꝯfirmantes,
licet alij ponāt hoc in arbitrio iudicis,
ut ꝑ Bar. Bal. & Ang. in d. §. ſi quis ne-
get. & Ang. ĩ §. ſi quis igitur. in Auth. đ
inſtr. ca. & fide. & Bal. in d. l. in exercē-
dis. & hic, de quo ēt per Arch. in §. ſi te
ſtes. 4. q. 3. & Bal. & Ang. ĩ l. optimam.
C. de ꝯh. ſtipu. & Bal. in l. ob carmē, in
apoſtil. ff. đ teſti. & Flo. in l. cū de ætate.
ff. de ꝓb. & Bal. in l. 2. C. de bo. pot. ſm
tab. & Bal. Sali. & Fl. in l. cēſus. ff. de ꝓb. Et habet locum
iſta ꝯcluſio, ētſi teſtes deponant ꝑ proba. diuerſi gene-
ris adductas ad cōcludēdū unū totū, ut late per Pet. de
Anch. cōſi. 73. inci. Viſa limitata cōmiſſione. Declara
36 primo iſtā cōcluſionē, ut † nō procedat, qñ eſſet caſus
in quo ex diſpoſitione legis inſtr̄m nō admittit ꝓbatio
nē in ꝯriū, ut in caſu legis, antiquæ. C. ad Velleia. & l. fi.
C. arbitrium tute. Vult. n. lex in dictis caſibus eſſe p̄ſum
ptionē iuris & de iure ꝯ ꝗ non admittitur probatio in
ꝯriū ſaltem ꝑ teſtes, ꝑ ea, ꝗ habentur in c. is, q fidem. de
ſponſa. & in clem. 1. de ꝓb. licet ꝑ ꝯfeſſionē partis poſſit
interdū admitti, ut ꝑ gl. in auth. iā neceſſe. & in corpo-
re unde ſumitur. C. de dona. inter uir & vx. & Inn. in c.
quia plerique. ĩ. de immu. eccl. cum concor. Et iſtud ex
tendit do. Ant. hic par ratione ad ſtatuta diſponentia,
ꝙ ꝯ inſtr̄m guarētigiatum non admittatur probatio in
37 ꝯriū. Sed enumerat † hic eleganter do. An. certos ca-
ſus, in qbus ꝯ inſtr̄m nō recipiens impugnationē pōt fie
ri ꝓbatio. Primus eſt de mēte Inn. hic, qñ qs nō uult pro
bare ꝯ cōtēta in ipſo inſtr̄o, fatēdo inſtr̄m verū eſſe, ſed
uult dicere inſtr̄m eſſe falſum & falſo fabricatum, quia
talis probatio per teſtes non reiicitur a dictis legibus,
ſm ipſum, quæ ſequitur hic Imo. & no. Bar. & Bal. in l.
diuus ff. de mili. teſta. & Bar. in l. 2. §. prætor, in fi ff. qui ſa
tiſda. cog. quia nulla uis uerborum tollit exceptionem,
quæ funditus negat eſſentiam actus, ut per Bart. in l. 1 §.
& parui. ff. quod ui, aut clā. & gl. in clem. 1. in uer. nul-
latenus. de ſequeſtra. poſ. & fruct. & do. Abb. & Imo. in
c. ex parte. el. 2. s̄. de off. dele. cum concor. Secundus ca-
38 ſus eſt, qñ † quis non uult reprobare factum directe, ſed
dicit ſolennitatem facti, uel aliud non interceſſiſſe, per
quod annihilatur factum in iuris effectu ſtāte facto. Ta
lis. n. auditur ꝯ inſtr̄m, non recipiens de iure, uel ſtatuto
probationem in ꝯrium, ſm do. Ant. & Imo. hic, ꝑ ea ꝗ
not. glo. ord. in cle. 1. in ver. feciſſe. ibi, quod intellige. đ
proba. Per quam gl. limitatur ēt regula c. is, qui fidem.
de ſpon. ut ibi per do. Ant. & do. Ab. & do. Ant. in ca. ui-
dua. ĩ. de reg. & in c. fi. in pe. col. s̄. de confeſſ. & Dom. in
c. ferrū circa fi. 50. diſt. Et hinc eſt, ꝙ qñ lex, uel ſtatutū
dicit, non admitti probationem in ꝯrium, intelligitur
de probatione directo ꝯria, non autem de illa, per quā
remanet eliſa intentio aduerſarij ſm Domi. in c. filii. đ
hære. in 6. dicentem hoc ſingulariter notandum, quia
quotidie occurrit. Sic etiam conſuluit Pet. de Anch. ꝯſ.
265. inc. in primo dubio. ꝙ ſtante ſtatuto, ꝙ bona adiu-
dicata creditoribus mercatorū deficientium ſint poſt
tempus pleno iure ſua, & non audiantur ipſa repetētes,
tñ audiretur ille, qui diceret, ꝙ bona adiudicata non e-
rant deficientis. Similiter dicit Domi. in c. cupientes. §.
ꝙ ſi ꝑ 20. de elect. in 6. ꝙ ſtāte ſtatuto, ꝙ q non ſeruat ta
lē ſolēnitatē certo tꝑe, nō audiatur, tñ ſi tꝑe elapſo vis
ꝓbare, ꝙ caſus tuus nō erat ille, cui ſtatutum dat legem,
audieris, ꝑꝑ gl. ibi in uerbo, comparere. ꝙ dicit eſſe pra-
cticabile. Similiter dixit Bart. in l. qcunque, ꝑ illum tex.
C. de apochis publi. & in l. ſciendum ff. de uerb. ob. & ib.
Ro. & gloſ. in uer. videbātur, & clarius ibi Ang. & Imo.
in l. reos §. cum in tabulis. ff. de duob. reis. & Bal. in l. ge-
neraliter. in 2. oppoſitione. C. de non num. pec. ꝙ qñ ꝯ
inſtr̄m nō pōt fieri ꝓbatio per teſtes, poterit tñ reproba-
ri præſumptio reſultans ex inſtr̄o. Vñ dicit Bar. in l. iu-
riſgentium. §. quod fere. ff. de pac. ꝙ ſtatutum volens, ꝙ
ꝯ inſtr̄m non admittatur probatio ꝑ teſtes, intelligitur
de probatione, quæ fieret ꝯ tenorem ipſius inſtr̄i, ſed ꝯ
ſolennitatem inſtrumenti bene poterit fieri probatio
39 per teſtes. Tertius caſus eſt, qñ † præcluſio facultatis ꝓ-
bandi eſſet nutritiua peccati, quia audiretur uolens ꝓ-
bare ꝯ inſtr̄m ſaltem per uiam denunciationis Euange
licæ, ſm do. Ant. hic valde ſingulariter per no. in c. no-
uit. s̄. de iudi. & hoc dictum retuli in c. 2. in 3. concluſi.
verſicu. quarto intellige. s̄. de prob. ubi etiam late habes
qñ ille, q non pōt ꝓbare, niſi per inſtr̄m, poſſit ſe iuua-
re alia probatione. Quartus caſus eſt, quando excluſus
à facultate probandi ꝯ inſtrumentum fatetur inſtr̄m
ꝓceſſiſſe in forma, prout eſt conditum, ſed uult proba-
re ꝑ teſtes ſimulationem, quia non detrahitur probatio
ni, ex quo non concluditur inſtr̄m ſine forma deſcri-
ptū. Ita dicit do. Ant. hic, & ēt Bal. decentes eſſe glo. ſin-
gularem in d. §. quod fere & ſentit gl. in l. illicitas. §. ue-
ritas. ff. de off. præſi. & no. Bal. in l. 1. ver. ſubſequenter. C.
plus ualere, qd agitur. & Iac. Bu. & Bal. late in l. genera-
liter. in 3. oppoſitione. C. de non nu. pec. idem dicentes,
ētſi ſtatutum dicat, quod contra tale inſtr̄m non poſſit
fieri probatio, niſi per aliam ſcripturam, quod ēt ſenſit
Bar. in d. l. 1. C. plus ualere. licet gl. & Bar. in hoc de ſimu
latione aliter ſentiant in d. l. generaliter. per illum text.
quorum opi. dicit hic Imo. in fi. eſſe veriorem, ſed iſtam
procedere de æquitate. Sed iſta procedunt, qñ ſtatutum
ſimpliciter diſponeret, ꝙ ꝯ tale inſtr̄m non admittatur
probatio, uel ſi dicat, non admittatur, niſi per aliam ſcri-
pturā, alias uero, ſi ſtatutum diſponeret, ut ꝯ inſtr̄m nō
admittatur aliqua exceptio, niſi falſitatis, uel ſolutio-
nis, tunc non poterit opponi exceptio ſimulationis, cū
& ipſa uideatur reiecta ſicut & aliæ, ex quo non eſt per-
miſſa. Ita in terminis no. Bar. in d. l. 1. ff. quod ui, aut clā.
& Bal. in l. ita pudor, C. de adul. in d. l. 1. C. plus ualere,
quod

* Reprobare. *Ad de Socin. in conſ. 171. incip. diu pro fecto anceps. uerſ. cōfirmatur p. 2. et in cōſ. 184. incip. ĩ cā uer. poſtremo. cir. prin. p. eud. & conſi. 94 inc. præſtantiſſimi & illuſtriſſimi, in prin. ſecūdo nam. cū uerſ. ſeq. in 1 p. & adde quod opinio cōmunis * et uera, cōtra gl. in d. c. tertio loco in tex. alleg. quæ dicit quatuor requiri, eſt, quod per teſtes inſtrumentum reprobatur, quod limita ut per Spec. in tit. de inſtr. edit. § reſtat. uerſic. ſed ſi alij. et ui Ant. de Prato. in conſil. incip. non puto hunc notarium. quod eſt conſi 74. in 1. uol. conſi. Alex.*

qđ est uerū, qñ allegat̄ simulatio ɔ̄ctus; alias si allegaret̄ simulatio rogitus, ut qa diceret̄, ꝙ partes simulauerunt rogare notariū, ut ɔficeret instr̄m, quē tñ nō rogarunt, talis exceptio bñ admitteret̄, cū in effectu ɔcludatur illud nō esse instr̄m, ex quo in ueritate non fuit rogatus, s̄m Bal. in d. l. 1. quē sequitur Imo. hic dicēs, esse bñ no-
40 tādū ad intellectū Bar. in d. §. & parui. Et † licet cū istis transiri posset, tñ Bal. in l. fi. §. in cōputatione. ad fi. C. de jure deli. apertissime sentit, ꝙ ubi pōt opponi exceptio falsitatis, ibi ēt possit opponi simulatio. & dicit, ꝙ talia statuta debēt intelligi de instr̄is efficacibus, nō de nullis Et ꝙ instr̄m simulatū nō est instr̄m, cū nō faciat fidē, simulatione ꝓbata, qnimo dicit, ꝙ si statutū exp̄sse remoueret exceptionē simulationis pp iniquitatē statuti recurreret̄ ad subsidiū eccl'æ. Ex qbus verbis non dubito eū sensisse ɔ̄ Bar. in d. §. & parui. Et hoc ultimo de subsidio ecclesię no. ɔ̄ Ang. in l. 1. §. pueritiā. ff. de postu. quē allegaui in d. c. 2. in 3. ɔclus. de ꝓba. Item ɔ̄ Bar. in d. §. & parui. expresse tenet Bal. in l. si non uerū. C. de do. inter vir. & vxo. dicēs, ꝙ ɔ̄ctus simulatus est nō verus, & ꝙ stante statuto, ꝙ nō possit opponi, nisi exceptio solutionis, vel falsi, poterit opponi simulatio, q̄ largo mō est falsitas. Et ista bñ no. tanquā alibi nō reducta. Et isti quatuor casus habēt locū, s̄m do. Ant. hic, ēt qñ ɔ̄ instr̄m ñ admittit̄ ꝓbatio, nisi ꝑ aliud instr̄m. Sed hoc casu adde, ꝙ ēt tunc ꝑ qnque testes poterit instr̄m reꝓbari, s̄m do Ab. in c. 2. s̄. de ꝓba. ꝑ l. testiū. C. de testi. Idē, si aduersario p̄sente & tacēte admitterentur testes, s̄m Bal. in l. certi ɔdictio. §. qm̄. ff. si cer. pe. Idē, si esset instr̄m assumens partē iuriū à depositionibus testiū, qa ad illud poterunt ꝓduci testes in ɔ̄riū, s̄m Bal. in l. generaliter. in pe. col. C. de nō nu. pec. Idē, si instr̄m impugnarē ꝑ scripturā priuatam coadiuuatā uiua uoce testiū, s̄m Bal. in l. certi ɔdictio. Idem, si fieret ꝓbatio ꝑ testes & instr̄a simul, s̄m Ang. in d. §. qm̄. pro quo facit ca. series. & qđ ibi dixi, s̄. de testi. Et istis adde, q̄ dixi in d. c. 2. de ꝓb. & qđ no. Bal. in l. 3. in apostil. ff. de usufr. & in l. quoties. §. fi. in lec. antiqua. C. de ꝓba. & glo. in cap. 1. de sen. excom. in 6. & gl. & Bal. in §. itē uerborū. Inst. de inut. stip. & gl. & Domi. in c. Romana. §. post q̄. de censi. in 6. & gl. in l. pactū, qđ bona fide. C. de pac. & Bal. in l. gesta. C. de re. iud. & Bar. in l. emancipatione. ī fi. & in l. sicut iniquū. C. de fide instr. & Host. in isto tit. §. qđ sit instr̄m. & §. sequenti. & hæc quo ad primā declarationem. Sc̄do declara dictā ɔclu-
41 sionē primam, ut † habeat locū, qñ ex parte actoris est instr̄m, ex parte uero rei ꝓducuntur duo testes illi ɔ̄dicentes, sed si eɔ̄ ex parte actoris ꝓducerent̄ testes, ex parte uero rei instr̄m, dixit Goffr. in c. cū à nobis. s̄. de testi. ꝙ stādū est instr̄o, nisi plures, q̄ duo, ɔ̄ ipsum producant, qa parē uim habent testes, & instr̄a, ut hic dr̄, & licet testes præponderent, ut est dictū in ɔclusione, tñ attēto fauore dato reis vr̄ instr̄m pręponderatum, per id, qđ in simili dixit gl uulgata in c. clerici. 81. dist. de qua dixi in ca. ex literis. s̄. de ꝓb. Et licet hoc dictū sit coloratū, tñ ipsū nō admittit domi. Abb. in c. 3. loco. s̄. de ꝓb neque Bal. in d. l. in exercēdis. qa virtus testiū p̄dominatur ultra fauorē datū reo, ꝑ rōnes dictas in ɔclusione. Tertio
42 declara dictam ɔclusionē, † dūmō testes deponentes ɔ̄ instr̄m, assignēt rōnē dicti sui ēt nō interrogati, alias .n. nō reprobarēt instr̄m, ēt si deponant super talibus, sup quibus alias nō teneret̄ reddere rōnē dicti, s̄m Bal. in l. p̄sbyteri. la 1. in ult. col. C. de epi. & cle. allegando Ia. Bu. in quadam disputatione, & idē sensit Imo. hic sæpe, & Bal. in c. ad audientiā el. 1. circa mediū, de rescr. Qđ līta non procedere, ubi reprobaretur scriptura auth. non tñ publica, per tex. in c. tertio loco. de prob. s̄m vnam ponderationem, quam facit ibi dominus meus in 2. char. nā illi testes non assignabant concludentem causam dicti sui, dicendo, ꝙ capitulum nunquam fuit congregatum,
43 quin ipsi non interfuerint. Quarto declara, ut † habeat locum, quādo pro instrumento non est probatio coadiuuans, alias si aliquis testis descriptus, uel non est descriptus coadiuuaret instrumentum, requirerentur plures ad probandum instrumentum, secundum qualitatem, & numerum adiuuantium. Ita declarat dom. Abb. & Imo. hic per istum text. & dicit Imo. secus, si solus tabellio deponeret uiua uoce pro instrumento à se confecto, quia omnis uirtus instrumenti dependet ab authoritate tabellionis, ideo eius testimonium non geminat eandem probationem, & sic duo testes contra-
44 rij sufficient. Quinto declara, † dummodo testes reprobantes instrumentum sint undique idonei, & omni exceptione maiores,* non enim sufficeret, quod essent alias simpliciter idonei, s̄m Cal. do. Abb. Innocē. & alios hic allegantes tex. in l. optimam. C. de contrahen. stip. facit text. cum glo. in uerbo, idoneos. in §. item verborum. de inut. stip. & sentit gl. magna in ca. tertio loco. s̄. de prob. & firmat Sali. in d. l. in exercendis. & Bal. hic, qui declarans istud uerbum, Omni exceptione maior, dicitur, quod exceptionum quædam omnino ꝑimunt testimonium, quædam debilitāt, & neutri istarū debet hic esse locus, unde modicus defectus uitiat tales testes, s̄m ipsum, cui pro intellectu huius uerbi adde gl. in c. 1. in uer. maiores. ĩ. de consan. & affi. & in d. §. item verborū. in ver. idoneos. & do. Abb. in c. at si clerici. §. de adulteriis. s̄. de iudi. Et dicit Bal. in d. l. optimā. quod ille est omni exceptione maior, qui superat omnē friuolam exceptionem, adeo ꝙ nulla exceptio uera uel legitima opponi potest. Et in hoc multum uersabitur arbitrium iudicis, s̄m do. Abb. hic signanter. An aūt oporteat articulare & ꝓbare, ꝙ testes ꝓducti in tali casu sint tales. Ang. dixit, ꝙ sic in d. §. si quis neget. dicēs esse optimā cautelam, sed in ɔ̄riū facit, quia qlibet p̄sumitur idoneus, & sine defectu. c. fi. ĩ. tit. proxi. Ergo frustra probat̄. & ita fert tenere Fran. de Rampo. in auth. sed cum testator. C. ad l. Fal. Sexto & vltimo declara ex eo, ꝙ no. Sal.
45 in d. l. in exercendis. ubi dicit, ꝙ † quāuis duo testes sufficiant ad reprobandum instr̄m, non tñ sufficient adeo ꝙ per hoc notarius possit condemnari de falso, quia in criminalibus exiguntur probationes ualde clarę. l. fi. C. de proba. sed sufficiet, ut fiat acerrima indagatio de falso, secundum ipsum sentientem per hoc, quod operabuntur torturam, & faciunt not. per Bart. in l. fin. ff. de quęst. & Sal. in l. fi. C. eo. Postea subdit Salic. in d. l. in exercendis, quod si essent tres, uel plures testes omni exceptione maiores deponentes contra instrumentum aliter non coadiuuatū, bene sufficient ad puniendū notarium de falso, * quod est notandum, si est uerum. Sed forte pendet à longiori dubio, uidelicet an acta, uel sententia super falsitate instrumēti noceant notario nō conuento, quod decidi potest ex notatis per Bart. in l. denunciasse. §. quæritur. ff. de adul. & Bar. & Bal. in l. si uteris. C. de fi. instru. & Bald. & Ange. in l. Lucius. ff. de infa. ubi tractat, an sñia lata contra aliquē, ꝙ produxit falsos testes, noceat testibus. & dicitur ꝙ non. similiter decit Spec. in isto tit. §. restat. uersi. qđ si unus. & in tit. de teste. §. 1. uer. sed pone, ecce. quem sequitur dom. Anton. in cap. ad audientiam ĩ. de præscript. & idem Sali. in l. si quis decurio, C. de fal. ꝙ his casibus, quibus stat̄ dicto testis dicentis se aliter deposuisse, quā scripserit notarius, uel ecōtra, hoc nō sufficit ad puniendum alterum de falso, * & etiam dicetur in d. c. ad audientiam. Ex quibus uidetur, quod de dicto Salic. in d. l. in exercendis. non sit multum clamandum. Secunda cōclu-
46 sio. Sicut † per testes non descriptos potest reprobari instrumentum ut est dictum, ita & fortius per ipsos testes descriptos, secundum Inn. & omnes alios hic ꝑ tex. in c. tam literis, in fi. supra de testi. & in d. ca. tertio loco. quia statim, ꝙ testes impugnāt instrumentū, remanet sine solennitate testiū. Ergo non probat, ut ꝑ Bar. & alios in d. §. si quis

Maiores. *Adde Ant. de Pra. d. consil. 73. inter cōsi. Ale. in j. col. vol. 1. & Al. cōsi. 43. inci. Visis, & ponderatis. nu. 20. in 4. uol.*

De falso. *Adde Soc. consi. 171. incip. diu profecto anceps. vers. cōfirmatur etiam. p. 2.*

De falso. *Adde Ale. alios referētē in cōs. 74. incip. Viso testamēto, colum. 4. sub nu. 10. uers. fortificantur prædicta. uol. 1.*

§.ſi qs neget.& Doct.hic in uerbo,abūdātes. Sed ſuperflua reſecando collige dicta eorū primo ampliando ɔclu.poſtea limitando. Amplia primo iſtā concluſionē,
47 ſiue † teſtes in inſtr̄o deſcripti reprobantes ipsū,ſint de teſtibus neceſſariis inſtr̄i,ſiue de nō neceſſariis, qa forte ultra cōpetentē numerū alij fuerunt deſcripti,lꝫ iſta diſtinctio alr̄ fiat,qn̄ unus ſolus ɔ̃dicit,ut ĩ dicetur. Ita ſētit Bal.in d.l.in exercēdis.in ult.col.ver.uenio ad ſm mē
48 br.Amplia ſcd̄o,ut † procedat non ſolū,ſi reprobēt alr̄ narrādo, q̄ ſit ſcriptū,ſed ēt,ſi ſimplr̄ dicāt ſe non interfuiſſe,qa inſtr̄m corruit,nō qa ɔ̃ctus nō probet̄ p teſtes, q remanēt, ex quo sūt tot, quot ſufficiūt ad inſtr̄m, ſed qa ſcriptū eſt in eo fuiſſe pn̄tes,q fuerūt abſentes, q̄ pars falſa totū ipſum vitiat,ca. quāto. de his q̄ fiunt à p̄la.& c.ſi ad ſacras.9.diſ.dixi poſt Inn.ĩ c.fraternitatis.ĩ. d̄ hr̄. Ita dn̄t Inn.& alij hic.Hāc ampliationē lĩta primo, niſi alij teſtes deſcripti,vel non deſcripti,iuuando inſtr̄m dicant, imo illos fuiſſe pn̄tes,qa ſtaret̄ inſtr̄o, ſm do. An. hic,niſi ex altera parte eēnt ꝓbōnes luce meridiana cla
49 riores,p d l.optimam. Scd̄o limita, † dummō teſtes dicentes ſe nō interfuiſſe,ꝓbēt hoc p alios teſtes.ſi. n. hoc ipſi ſoli dicerent,non probant tanquam ſingulares, ſm Inn.& do.An.hic, qa lꝫ alias teſtes dicant̄ ɔteſtes,qn̄ affirmāt ſe uidiſſe,vel audiuiſſe,qa reſpectu ſenſati, lꝫ nō reſpectu ſenſus,ſunt ɔcordes,& illa appropinquatio ſenſati attrahat ſenſus plurium in unum, tamē hæc abſtractio,ſ.non interfuiſſe,non poteſt abſtrahere, niſi ſingulariter,quia illud,de quo agit̄, non fuit appropinquatū ſenſui meo,nec tuo,nec ēt oībus inſimul,niſi ſm ipſos, dicerent ſe fuiſſe oēs in certo loco. Et iſtā opi.ſequit̄ do. Ab.hic,ubi teſtes non ſunt de neceſſariis. Si aūt ſunt de neceſſariis,tūc ꝓcedit opinio,de qua ſtatim dicetur, nā ɔ̃dictio etiā unius neceſſarii facit uacil* lare,* ut ĩ.dicet̄. Sed ꝙ iſti non dicant̄ ſingulares,& p ipſos indirecte reprobetur inſtr̄m,firmat Bar.in d.§.ſi quis neget.& Cal.& Imo.hic,& Imo. in l. cū ab initio.ff.quemad.teſta.aperi.quia teſtes deſcribuntur in inſtr̄o, ut p eos illi imponat̄ fides,& iō nō imponit̄, qa ſi negatur ſe interfuiſſe,remanet inſtr̄m ſine debita ſolennitate.Ad rōnē de ſingularitate rn̄det hic multiplr̄ Imo. ſꝫ maxime, ꝙ dicti teſtes n̄ cēſent̄ ſingulares,qa ɔcordāt in dicto,qa qlibet dicit inſtr̄m falsū,& iō n̄ curatur, lꝫ ſint ſingulares,p id qđ no.Inn. in c. qualr̄. el.2.ĩ.de accuſ.& dixi in c.lꝫ ex quadā s̄.de teſti.qa cōiungūtur eorū dicta ad vnū integrale,ut hic p ipsū, ꝓ quo facit,qđ no. Bald.in l.2.ver.hic q̄ro.C.de ſm tabulas.& in l.1.ad fi.C.ſi unus ex pluri.& idem tenet do. Car.hic dicēs ꝙ nō oīs ſingularitas uitiat, & ꝙ dicta iſtorū inferūt,ꝙ ſi interfuiſſent, ſeu uidiſſent, & ſic ſunt ɔteſtes de eadē intèreſſentia, ut hic per ipſum. Amplia
50 tertio ɔcluſionē, ētſi † eſſet unus ſolus teſtis de deſcriptis in inſtr̄o ɔ̃dicēs inſtr̄o, qa ſi ꝓbat p alios ſe nō interfuiſſe,ſiue ſit de neceſſariis,ſiue nō,uitiat inſtr̄m,ſm oēs hic,quia rōne partis falſæ,ſ. ꝙ falſo ſit deſcriptus, uitiatur totū inſtr̄m,ut s̄.dixi. Hanc ampliationem intellige primo,ut dixi,dūmodo per alios probet ſe nō interfuiſſe. Si aūt diceret ſolus hoc,vel ſolus impugnat, concludunt Cal.do.Ant.& dom.Ab.ꝙ ſi non eſt de deſcriptis, uel eſt ultra numerū neceſſariū, nō uitiat inſtr̄m, ſi aūt eſt de neceſſariis,eius ɔ̃dictio facit uacillare inſtr̄m, l.1. §.fi.ff.quemadmo.teſt. aper. Iō inſtr̄m non probabit niſi aliter adiuuetur,l.iubemns.C.de prob.Et idē Spe.in iſto ti.§.inſtr̄m.uer.itē ꝙ teſtis in ſcriptis.& Ang.in §. ſi quis igitur. Auth.de inſtru.cau.& Bar.in l.1.ff.quemad.teſta. aper.& do.Abb.& Imo.hic dicentes, hanc eſſe commu* nē,* q̄ procedit, ſm Imo.non ex ea rōne, ꝙ ſemiplena ꝓbatio ɔfundat plenā, ſed qa inſtrumentū remanet ſine debita ſolēnitate,& hoc,ſiue impugnet dicēdo non

* Vacillare. *Adde quod imo non probat,& ui.Soc. conſ.171.inc. diu profecto.uerſ. quibus præſuppoſitis. p.2.& conſ.213. inc. in præſenti cōſultatione.uer.circa aliud dubium. par.ea.& ad materiam adde quæ habētur per Pau. de Caſt. in conſil. 205.& Ale. cōſ. 43. inci. Viſis & pōderatis.nu. 13. 14.15.16.& 17. uol.4.& cōſ. 73. nu.2.par. 1.*

interfuiſſe, uel rē alr̄ ſe habuiſſe, ſed tūc dn̄t Cal.& do. Car.hic,ꝙ utile eſſet facere examinari alios teſtes,ſi uiuunt. Scd̄o intellige,ꝙ unus impugnare pōt, qn̄ eſt ſcriptura,q̄ nō innitit̄ ꝓpriis viribus, ſed eget coadiuuatione teſtiū,vt ſcriptura priuata, quia illa nō faciebat fidē ſine teſtibus, ergo data repugnātia unius neceſſarii ceſſat eius virtus,ſed ſi ſcriptura innititur uiribus ſuis ex authoritate ſcribentis,ut inſtr̄m publicū cum ſuis ſolennitatibus,& illud nō eneruatur p vnū teſtē ēt deſcriptū,& neceſſariū,qa remanet authoritas notarij,qui poſſet, vt teſtis,examinari ad ɔfirmationem inſtr̄i. Ita ad literam dicit Imo.in d.§.ſi quis neget.in 3.& pen.col.dicēs, hāc opinionē forte eſſe ueriorē & notabiliorē de iure. Sed ɔ̃riū,& melius,tenēt hic Cal.do.Ant.& do.Ab.& Sali. in d.l.in exercendis.& Bar.Bal.& Ang.in d §. ſi quis neget. Et ibi fatetur Imo.hanc eſſe cōem,* & hanc ipſe uī
51 tenere hic,qa † deficientibus teſtibus neceſſariis deficit ſolēnitas inſtr̄i, & fides,& nō eſt verū,ꝙ notarius poſſit examinari,ut ipſe dicit,qa ɔ̃riū ipſe tꝫ hic,ut retuli s̄.in 3. declaratione. Tertio intellige dictā ampliationem in mā p̄iudiciali,in qua vnus teſtis impediet uictoriā,ut ſi ageretur petitorio.ſecus in his,q̄ sūt leuis p̄iudicii, ut in poſſeſſorio,qa pp unum teſtē inſtr̄m nō uacillabit, ſm Bal.& Ang.ſingulariter in d.§.ſi qs neget. Pro qbus facit,ꝙ no. Bar.in l.admonēdi,in pe.col.ff.de iureiu.dicēs, iur̄m ſemp poſſe deferri in ſupplementū, qn̄ agitur poſſeſſorio.ſed ɔ̃ eos tꝫ Imo.ibi,dicēs, ꝙ p̄ſuppoſita cōi opinione nō uī uerum,ꝙ dicūt de poſſeſſorio,per tex.in §. cōmodum.Inſti.de interdi.& iſtud eſt verius.Secus ſentit,ubi eſſet oīno leue p̄iudicium. Ex p̄dictis ampliationibus limita primo dictam concluſionem, niſi teſtes deſcripti producti ad impugnandum non dicerent aliud, niſi,ꝙ non recordantur ſe interfuiſſe,vel de his,quę dicit in inſtrumento fuiſſe geſta,qa dubitatio,vel ſuſpicio extrinſeca non facit vacillare inſtrumentum, pro quo in dubio fit interpretatio,vt valeat,arg.c.abbate, de uerb. ſign. Ita no.Inno.dom. An.& Imo.hic,& Bal.& Imo.in d.§.ſi qs neget.& Sali.in d.l.in exercendis. C. de fi.inſt. Et dicit Bal.in l.1.in prin.C.de ſen.quæ ſine cer.quan.ꝙ ſi teſtes dicerent, notarius errauit,quia non audiuimus hæc uerba,ſed quædam alia,de quibus non recordamur, *probant negatiuā, ſed non affirmatiuam,dummodo ſint in numero ſufficienti. Sed hanc limitationem intellige,quando teſtes ſunt deſcripti in ſcriptura publica, quæ ex ſe facit fidem:ſi autem eſſet priuata ſecus eſſet,quia oportet,quod coadiuuetur teſtibus,ſm Bald.in d. §. ſi quis neget.de mente gl.ibi, & ſeqtur ibi Imo. dicens,hoc eſſe bn̄ notādum, & lꝫ nō aperiant,intelligo, quando iſti non recordantur de confectione ſcripturæ, ſecus, ſi non recordantur de tenore, ſed bn̄ ſic de ɔfectione,quia tunc non uidētur deficere in coadiuuatione ſufficienti,p no.in c.2.eo. Fruſtra enim exigeretur ſcriptura,ſi de tenore oporteret eos recordari.Poſſet ēt dici, ꝙ eo caſu,quo non recordantur de confectione, illa ſcriptura tm̄ probat, quantū alia mortuis teſtibus in ea deſcriptis,iuxta no.in d. c. 2.Sed hoc non admitterem, qa vbi ſunt mortui,eſt aliqualis pręſumptio,ex quo nō diſcrepant.ſed ex quo dn̄t non recordari,ſtatim ſcriptura ſpoliatur eorū auxilio.Limita ſecundo, niſi pro inſtr̄o eſſent duo teſtes, quia eis ſtabitur & probabitur ſaltem eius tenor,ut hic per Cald.do.An.& Bart. in d.l. ſi quis neget.etiāſi illi iuuantes nō ſint de deſcriptis, neque fuerint alias in ɔ̃ctu rogati, ſecundum Cy. Bald.& Salic. in d.l.in exercendis. quia non adhibentur ad originalē eſſentiam probationis teſtamenti, ſed ad illius coadiuuationem,quia facilius admittitur coadiuuatio, quam fundatio, l. fi. C. de eden. Sed hanc limitationem intellige primo ſecundum Angel. in d. §. ſi quis neget dummodo impugnantes non excedant numerū coadiuuan-

* Recordantur. *Adde quod teſtes inſtrumentarij ſi deponant rem nō fore geſtam prout inſtrumentum cātat, lꝫ nō recordētur ꝓut res fuerit geſta, ſatis eſt ad reprobādū inſtrumētū. Soci. conſi. 171.inci.diu ꝓfecto.uerſ.multū eſt mihi.cir fi.par. 2.*

iuu i ntiū, qa tūc reiecta authoritate notarij staret impugnantibus, sed si coadiuuante sunt plures, vel numerus hinc inde æqualis, stabit instrō pp authoritatē notarij, ſm ipsum, cum quo trāsit ibi Imo. intelligēs, nisi stantes pro instrō ēt pauciores essent maioris meriti, qa pferunt p c. in nr̄a. s̄. de testi. vt ibi p eum post Ange. Quib. adde, ꝙ dicta eorum procedunt, vbi impugnātes narrando seriem facti dicunt rem aliter fuisse, vel non interfuisse, sed ubi vterent verbis mere negatiuis, ēt si essent plurimi, non pualerent duob. affirmantib. & sustentantib. instr̄m, ſm Inn. & do. Ant. hic, qa plus creditur duob. affirmantib., q̄ plurib. negantibus, ſm gl. in l. diē proferre. §. si plures. ff. de arbitr. & Inn. in c. sup hoc. s̄. de renū. & in c qd p nouale. j̄. de uer. sig. Quod intellige & declara, vt dixi in d. c. in nr̄a. Scđo intellige hāc limitationē, dummodo testes coadiuuātes deponāt de directo ꝯ impugnantes, qa si illi dicant se non interfuisse, isti dicent interfuisse, & si dixerūt rē se aliter habuisse, isti dicent sic se habuisse tpe ꝯfecti instr̄i, ut est in eo descriptum: alias enim, si coadiuuantes simpliciter attestarētur rē ita fuisse, & nō dicerent tpe scripturę, nō probarent pro instrō, qa ista stāt simul, factū à principio sic se habuisse, & tn̄ tpe ꝯfecti instr̄i nō sic fuisse dictum à partibus, vel non sic à notario lectum, ſm Sali. in d. l. in exercendis. in pe. col. Qđ no. pro formādis capitulis. Tertio intellige, dummodo codiuuantes deponāt in numero sufficienti, nam si esset instr̄um, in quo requirerent quinq; testes, vt codicillus, nō sufficeret ad ipsū coadiuuādū producere duos, sed dēnt quinq; ſm Inn. & alios hic, quod vr̄ procedere, quo ad hoc, vt tenor instr̄i et eius ꝯtinētia pbet, adeo ꝙ ex illa probatione obtineat, sed quo ad hoc vt ipsum instr̄m adiuuetur in tm̄, ꝙ probet, satis vr̄ sufficere, ꝙ duo deponat sup p̄sētia ipsorum ꝯdicentium & negantium se interfuisse, ēt si sit talis actus in quo requirant plures, q̄ duo testes, qa talis solennitas, vcȝ ꝙ duo testes fuerunt p̄sentes, potest p duos testes probari. l. 2. C. de ſm tabu. Limita tertio dictā ꝯclusionem, nisi factū sic se hēndo, put dicunt testes impugnantes, posset stare cū instrō, & nō ꝯdiceret sibi, sed poti⁹ in scriptura probet omissio, qa tūc statur instrō & testibus, ſm Inn. & Doc. hic, & Sal. in d. l. ī exercendis. dicentē esse casum hic, dū instr̄m stat cū testibus supplentib. Limita quarto & vltimo, dummodo probet, ꝙ reprobatorij sint illi, q sunt descripti in instrumēto, & vocent eisdem nominibus, nec sufficit, ꝙ pars hoc dicat, nisi probet, ſm d. Car. hic, quē retuli sup tex. & sequit simpl̄r d. Ab. hic, ex qb. remanet ista materia restricta longe clarius, quam antea consuetum fuerit.

52 In † gl. ñ. ibi, qđ in diē. §. 1. No. istā gl. ſm Imo. hic, q̄ vr̄ velle, ꝙ qn̄ nō fuit opposita ꝯpensatio ante sn̄iā, poterit opponi etiam post sn̄iā, q̄ transiuit in rem iudicatā ad impediēdum executionem sn̄iæ, qa cui datur actio, multo fortius exceptio, l. inuitus. §. cui damus. ff. đ re. iu. Et est casus de hoc in l. 2. C. de ꝯpens. Et rōnem assignat Bal. qa ille, q compensat, vr̄ exequi, cum ꝯpensatio sit q̄dam solutio, l. si debitor. in fi. ibi, nihil interest, soluerit, an compensauerit. ff. q pot. in pig. hab. & idem dicit Bal. in l. peremptorias. C. senten. rescin. nō posse. Itē, qa talis exceptio nō est impugnatiua sn̄iæ, iō pōt opponi, vt p Ange. ꝯs. 19.* incip. Iudæi, & c. visis dictis dubijs. Et dicit Bald. in l. filiū. C. fam. ercis. qđ satis restituit, q ꝯpensat. Et dicit Bald. in l. fin. C. de eden. ꝙ obijciens ꝯpensationē, nō dr̄ ppriè excipere. Et ſm p̄dicta dicit hic Imo. se iudicasse in facto, & ēt dixisse partem astringi posse ad respondēdū positionib. factis sup ꝯpensatione, qa si pōt pbare, pōt etiā facere positiones, p no. in c. 1 de ꝯfes. in 6. dixi. s̄. in rub. de pba. Et si neget positio, dēt intra breue tp̄s probari, qa in executione sn̄iæ nō admittunt requirentia altiorem indaginē, vt p Bar. l. facta. §. ꝯdēnationes. alias in l. si is, à quo. ff. vt in posses. lega. & maxime ꝯpensatio, q̄ vult de facili posse liquidari. l. fi. C. de cōpen. Qđ autem actio competat, & remaneat salua, vt hic in gl. pbat in l. si cum dos. in princ. ff. rerum amo. & in l. quod dr̄. la prima, §. si dos data. ff. de impens. no. Pe. de Ancha. in capitulo primo, in vl. col. de restitutio. spoliatio. in sexto allegando Inn. in c. fin. supra de resti. spol. Idem Arch. in c. Olius. circa fi. 6. q. 4.

* consi. 19. *Adde quod in alleg. con. nihil de hoc, sed est consi. 132. incipi. Quidā Nicolaus & c. uisis dictis dubijs num. 1. ubi de materia hic tacta.*

Finita est die XXII Februarij hæc decretalis.

SVMMARIVM.

1 *Rescriptum non uitiatur propter defectum literæ, per quam sensus non mutatur.*

2 *Latinitas falsa an uitiet instrumentum.*

CAPITVLVM XI.

1 EX parte. Defectus † literæ, p quem sēsus non mutatur, non vitiat rescriptum. H D. Et sic secus si mutatur. Qđ not. summarium & declara gn̄al̄r in omni defectu, siue sillabæ, siue dictionis,* dummodo sensus scribentis non mutet, quia literæ sortiuntur effectum ex ipsa bulla, p cuius solennitatem, constito de consensu, tales defectus non sunt in consideratione. Vnde consuluit do. Car. consil. 95. incip. Nobilis & præstans amice, ꝙ nō vitiant literæ dicentes p̄sentib. & futuris tēporibus duraturis, cum dērent dicere, duraturæ, qa per alia verba constabat de sensu lr̄arum, & sic procedit iste tex. nedum si litera omittatur, sed etiam si vna ponitur pro alia. Vn̄ restringitur c. ad audientiam. el 1. s̄. de rescrip. vt procedat, qn̄ falsa Latinitas procedit ex alio defectu, q̄ vnius literæ, qa talis exiguus defectus potest contingere etiam si sæpe inspiciatur vnum rescriptum, nisi variatio vnius literæ induceret uariationem sensus, vt faciebat in c. inter dilectos. s̄. eodē, scilicet an esset Loitardus, & subdit d. Car. in eodem consi. ꝙ curia Romana hodie non admittit tales exceptiones, maxime Latinitatis, sed de rigore iuris, ꝙ plures in illo casu cosulerent ꝯrium, ad qđ euitandum suadet, vt reficiantur literæ, qđ vltimum verbum non refert do. Ab. hic, facta implicite mentione de dicto consilio. Sed tn̄ hanc declarationem expresse firmant hic d. Car. & do. Abb. dantes etiam exemplum de literis, in quibus dicebatur, ecclesiam Sancti Pancratij, & de illis, in qb. dicebat, inducas in corporalem, & deficiebat possessionē, vt hic p eos post Inn. reprobantes Hostien. hic, q distinxit inter literas gratiæ & iustitiæ, & cū eo transit hic Io. Ant. Bal. d. Ant. & Imo. sed opinionem Inn. sequit Archid. in c. Apostolicæ. 35. q. 9. & Dn̄i. in c. in memoriam. 19. dist. & pro ipso allegat d. Abb. notata in c. cum venerabilis. j̄. de relig. dom. & in l. 1. & 2. ff. de his, quæ in test. deleg. concludens, ꝙ dictum c. ad audientiam. loquit, qn̄ contingit falsa Latinitas apparenter, non autem ex transcursu pennæ, seu mutatione vnius literæ loco
2 alterius, quod facilius contingit. Et † ista habent locum etiā in instrumentis, imo falsa Latinitas non vitiat ipsa eo casu, quo vitiat etiam rescriptum, quia non trāseūt p tot manus, vt p Guil. de Cun. & Ang. in l. qui habebat in prin. per illum tex. ff. de manumis. testa. per Bald. in l. cum ante. C. de dona. ante nup. & hic p Spe. de rescrip. p̄sent. §. primo igitur. ver. item ꝙ litera, per Bal. in l. 1. C. de formulis. & in procem. C. in fi. principij, per Bar. in l. demonstratio. in fi. princip. ff. de condi. & demonstr. per Bal. in l. imperator. la 1. in 1. col. ff. de statu homi. & in l. contractus. vers. quæro circa istam regulam. C. de fide instrum. & glo. in ver. si cognouisses. in c. & hæc diximus. 16. q. 7. & gl. & Bald. in d. ca. ad audientiā. el 1. Sed contra id, quod dicit hic d. Car. se obtinuisse, defectum

* Dictionis. *Adde ad materiam huius decretal. Ro. in consi. 376. inci. quæst. est. num. 10. 11. ubi ponit stylum Ro. curię.*

illius verbi, Possessionē nō vitiare, adduci pōt, ꝙ scribit Bar.in l.ꝑsens.C.de senten.& Ro.in repe.l.j.ff. de re iud. & Bal.& Ang.in l.j.§ fi.ff.de hæred.insti.vbi ꝑ multa dicūt, ꝙ dispositio l.Verbū,volo.C.de fideic.& in d.§.fi.& l.Titia.§.q Marco.ff. đ annuis lega. cū si.vbi dr̄, defectū vnius verbi nō vitiare vltimā volūtatē, ꝓcedit fauore vltimæ volūtatis, ꝑsertim q̄a testatores affecti debilitate nō semꝑ ꝓferunt oīa verba. Sed in alijs materiis sec⁹ est, ſm eos, nā dispositiones, q̄ alias solenniter fiunt nō recipiunt subauditiones, sed trūcatus sermo uitiat eas, ꝑ l.2.C.de ꝯst.pecu. Vn̄ dicūt, ꝙ si in sentētia sunt omnia verba excepto verbo Cōdemnamus, erit nulla, nec sub in intelligit, ꝑp qđ nō vr̄ dictū do.Car.ꝓcedere, nisi qñ scriberet in mā mere fauorabili, sicut dr̄ de vltimis voluntatib. Nihilominus vbi ex aliis verbis clare ꝯstat de mēte scribētis, vr̄ in rescripto, quāuis, odioso posse subaudiri vnū verbū omissū, ꝑ rōnes d.Car.hic. Quibus nō obstant proxime adducta, q̄a non sunt vera vel saltē absq; dubio, qm̄ Bar.Raph.Cuma.Pau de Cast.in d.§.fi.& Nic.de Matarellis, Bal.& Pau.de Cas.in l.errore.C.de test.tenet ꝯtrarium, ꝙ valeat sententia carens verbo Cōdemnamus, si ꝑ alia verba ꝯprehēdit, ꝑ id qđ dr̄ de vltima voluntate, ꝙ est ex duplici rōne, tum fauore testamēti est ista cessat in sententia: tunc ꝑp reliqua verba testī denotātia mētē testōris, & ista rō non cessat in casu nr̄o, ergo nec lex, vt in §.affinitatis.Instit.de nupt.& ꝑ glos. in ver. malignātiū. alias in ver. periculosis.in c.cupiētes in prin.de elec.in 6. Et sicut pōt sententia ꝑ impropriationē saluari, vt dixi.s̄. c.ꝓxi.super tex. ita ꝑ subauditionē.đ falsa aūt Latinitate, ā indistincte uitiet, nō est locus hic, sꝫ ī d.c.ad audiētiā.el j. ubi uide.

SVMMARIVM.

1 *Vicarius perpetuus ordinari potest in ecclesia habente rectorē.*
2 *Vicarij perpetui sunt alij temporales.*
3 *Vicarius an possit dare uicarium.*
4 *Vicarius potest agere pro iuribus concernentibus suam uicariam. absque alio mandato. Hæc conclusio declaratur quatuor modis, vt nu.5.6.7.& uer.declara quarto.*
8 *Vsufructuarius an dēat facere expensas necessarias ī re, qua fruit.*
9 *Debita hæreditatis qs soluere teneatur, hæres an proprietarius.*
10 *Appellatus si iussus à iudice vt sententiam exhibeat, & ipse negat sententiam latam, qualiter pronunciare debeat.*
11 *Appellatio si est interiecta à sententia sufficit, quòd contineat tenorem sententię. num.12.13.14.*

CAPITVLVM XII.

C. Perpetuus. Licite appellat̄ à iudice, qui parti petenti nō facit cui communia instra, H.D. Et de mā editionis dicunt Doct. hic, se oportune dixisse i c.j.s̄ de prob.iō ex toto omittunt, & ibi etiam alio anno dictum fuit per regulam cum fallē tiis rememoratis dictis quibusdam. Bal.& Imo.hic. In
1 tex.ibi, perpetuus vicarius.no.† ꝙ in ecclesia, quæ hēat rectorem, pōt esse vicarius perpetuus, & de hoc loquit̄ c.primum, ſm, & fi.s̄.de off.vic.& c.extirpandæ. §. qui vero.j̄.de ꝑb.& vide gl.in cle.vnica, in ver.sacerdotiū, de.off.vicarij.q̄ dicit, ꝙ ius ꝑmittens dispensari cum obtinētib.ecclesias ſm formam c.cum ex eo.de elect.in 6. hēt locum in vicarijs ꝑpetuis, & eā facit sing.d.Car.hic, dicēs ꝑ hoc hēri, ꝙ vicarij ꝑpetui obtinēt ecclesias, & ꝑ consequens pn̄t pro ipsis agere. Et ꝙ isti æquipararentur vero rectori, facit c.constitutus.& c.Michael.s̄.de fil.ꝑsby.& c.postulasti.s̄.de rescr. Vn̄ pōt quis ordinari ad titulum vicariæ ꝑpetuæ, ſm do.Car.in d. cle. vnica, in 8. q.Et talibus debetur quarta Canonica ſm dom.Car.in cle.dudum.§.verum, in 22.q de sepul.& Pe.de Perusio,
2 in 4.c.Canonicæ parochialis.ad fi. Alij † sunt vicarij nō ꝑpetui sed tēporales, vt substituti loco rectorū legitime absentiū, de quibus in c.ꝑuenit.j̄.de appe.& in d.c.cum ex eo.& in c.nemo deinceps.de elect.in 6. Et isti nō sūt ꝓprie vicarij, ſm Vinc.d.Ant.& d.Abb.hic Vnde appellatione vicariorum non intelligitur de talibus, sed de his qui authoritate superioris ponūtur vt perpetui, iuxta d §.qui vero.& facit, c.ad hæc.s̄.de offic vic. Vn̄ vr̄, ꝙ appellatione vicarij nō veniat vicarius episcopi, cū nō sit ꝑpetuus. Sed pōt dici ꝯrium, q̄a tm̄ est, quod aliqd sit aptum esset perpetuum, quantum qđ dicatur perpetuum, l.iuris peritos.in prin.& ibi Bar.ff.de excu. tut.& gl.in verbo ꝑpetuas.in fi.in c.fi.de rescrip.ī 6.& ibi Do. & ꝑ d.Abb.in c.vnico, j̄.de cogna.lega.& d.Car in cle. 1 in 10.q.de elec.cū sim. Sed vbi poneret̄ expresse ad tps adhuc forte idem ex alia rōne, s.ꝑp cōem vsum loquēdi, q̄ ēt in statutis ꝑualet, vt ꝑ Barto.& alios in rub.ff.de oper.no.nun.& d.Ant.& d.Ab.in proœmio decretal.dixi in c.ꝑ tuas s̄.de proba. Et in quantum dicit hic d.An.
3 qđ † vicarius non pōt dare vicariū adde qđ no.Bald.in c.ñ.in 1.col.s̄.de off.deleg.in l.aliqñ.ff.de of.procon.& le.& gl.ī ver.ipsius & ibi Do. alios in c.Romana.de of.vic.in sexto, & late d.Car.in cle.1.in 11.14.& 19.q.de of.vicar.& in cle.& si principalis in 2.q.de rescrip.& d.An. in c.clericos.vbi est tex.s̄.de off.vic. Et dr̄, ꝙ absentaturus se ex magna cā nō sæpe, & ꝓ modico tꝑe, pōt alium vicariū dare, vt ꝑ gl.& doct.in cle.j.in ver.vel loco aliorū, de regula.& Do.post Io.An.in d.c.cum ex eo, §.porro. In gl.1.ibi, sicut vsufructuarius. Ista nō est mala solutio, ſm Imo. hic.imo talis vicarius ꝑpetuus hēt tm̄ ius, quantū emphyteuta, vel feudatarius, & isti oēs pn̄t conueniri, vt no.ī c.qm̄, allegato in gl. Et simił̄r potuit iste vicarius agere ꝑp vtile ius, qđ hēt ēt sine mandato, nā censet̄ hēre mandatum à principali rectore, quatenus est sibi expediens ꝓ iure suo ꝯsequendo, cum & fructuarius censeatur hēre mandatum à dño ēt deducendi ius proprietatis in iudicio, quatenus est sibi expediens ꝓ iure suo consequendo, l.1.in fi.cum ibi notatis, ff.vsufructu.queād.caueat. no.Bar. in l.quanuis.ff. de dā. infec. Nec snīa ꝯ ipsum lata nocet dño, nisi sciat cām agi, & nō ꝯtradicat, ꝑ no.in l.sæpe.ff.de re iud. Et qđ isti equiparentur emphyteutæ, vide do.Car.in cle.1.in prin.in 1.
4 oppo, de off.vicar. Ex † q̄b.nascitur ꝯclusio, quam firmant hic do.Car.d.Ant.& do. Abb.ꝙ vicarius pōt agere pro iuribus concernentibus vicariam suam absque alio mādato, q̄a hēt titulum, d.cle.vnica.& d.§.qꝫ vero. Sicut Canonicus agit noīe ꝑbendæ suæ, licet ꝑbenda sit capituli, vt in c.3.& ibi dixi.s̄.de proba.& iō ꝑ istū text. dicit Rota in antiquis, decisione 345.* inci item no.qđ cū vicarius, ꝙ talis vicarius hēt fundatā intentionē suā pro decimis sibi ad* sustentationem deputatis, & pro ipsis
5 agere pōt. Quā † ꝯclusionē declara primo nisi esset t vicarius tēporalis, & nō ꝑpetuus, q̄a sine mādato nō pōt agere, q̄a nō hēt titulū in ecclesia, vel administrationem, licet aliqd det̄ sibi ꝓ sua sustentatione. Facit ꝑ locū à spe-
6 ciali, d.cle.vnica.vt hic ꝑ d.Ab. Declara † s̄cđo, nisi velit agere, nō pro iuribus vicarię, sed ꝓ alijs iurib.ecclesiæ, q̄
7 remāserunt apud rectorē, q̄a in illis nullum titulū hēt, & ita procedit ista gl. Declara tertio, nisi † rector ecclesiæ uellet sibi assistere in lite rōne ꝑiudicij qđ sibi ex ꝯrio litis euentu irrogari posset, nā ꝑditis bonis vicario deputatis hēt de alijs prouidere iudex, c.de monachis. cum mā, j̄.de ꝑb.facit l.à snīa.ff.de appel. ſm do Ab.in c.2.ī fi.de ꝓcur.in 6.si tn̄ ignoraret cām agi, acta sibi nō obessēt vt.s̄.post Imo. Declara quarto āpliādo, vt ēt tales agēdo ꝓ iurib.suis ꝑferātur vero rectori, q̄a satis dicunt̄ dñi rōne vtilis iuris, qđ habēt, vt singulariter per Imo.in d. cle.vnica, sicut de procuratore in rem suam dicit tex.& ibi Bar.in l.procuratore.ff.de procur.& Bar.
8 in l.3.C.de noua. In † ea.gl.ibi ad refectionē Hoc est verū, ſm Imo.hic, qñ expensa est modica, sed si esset magna, non teneret̄ reficere suis expensis, vt l.hactenus.allegata in gl.no Bar.in l.cotē.§. q maximos.ff.de publicanis. Si aūt dom⁹ totaliter destrueret̄, extinctus esset vsusfructus, ut tradit̄ in l.quid tñ, ff.qui.mo.vsusfruct.amit. Et de materia per Barto.in l.quæro.per illum text.ff.de vsu-

345. Adde ꝙ non est bōa allegatio, Sed est decis.341. alias 5.sub tit.de of.Vicar.in antiq. & inci. Nota qđ cum vicarius.

9 vsufruc. leg. Et † quis soluere debeat debita hrditatis. an hæres, an vsufructuarius, vide Bar. in l. fi. circa fi. ff. de vsufru. le. & Pau. de Cas. in l. fi. §. fin aūt æs alienū, per illū tex. C. de iu. deli. & ꝯs. 385. Et an prædicta de refectione & impēsa ꝑcedāt in colono, vel inquilino, vide late Bar. in l. pe. ff. de impēs. & in l. ꝑdia. §. pe. ff. de fun. instr. & Bar. ponētē de purgatione viç publicæ, in l. ędiles. ff. de via pub. cū sim. Et vr̄ in effectu, ꝙ nō tenet̄ nisi ad impēsas momētaneas & modicas, nisi aliud hēat ꝯsuetudo.
10 Extra † gl. dicit hic Inn. ꝙ si appellatus iussus à iudice, vt exhibeat snīam, negat eā fuisse latam, iudex ꝓnūciabit, ꝙ si qua snīa vnquā apparuerit ꝓ ipso in ea re lata nullas vires hēat, argumē. l. nō alienum. ff. de interrog. actio. Et hoc dictū sequunt̄ late oēs Doc. hic, & seqtur Lap. alleg. 10. in fi. & Bal. in repe. l. 2. in 6. char. ff. de iureiu. & in Repertorio Inn. in verbo, appellatio. in 37. q. & Spe. de instr. edi. §. nunc dicamus. ver. sed pone, corā iudice. & Ioān. And. & Do. in c. Romana. §. si vero. de appel. in 6. & Ang. ꝯs. 192. circa fi. & Pe. de Anch. in c. 1. de appel. in 6. & Bar. in l. 1. §. edēda. ff. de edē. & in l. si appellationem, in fi. C. de app. & si diceret̄, ꝓut dicebat Fe. ꝯs. 202. inci. Audiui sæpe vos, ꝙ nō vr̄ iudex appellationis esse ꝯpetēs, nisi ꝯstet sibi de appellatione & ꝙ appellans dēt exprimere snīam & iustificare appellationē d. §. si uero, q̄ nō uident̄ fieri posse nō habita snīa, Rn̄de
11 ꝭm Bal. in l. 2. C. ut lite pen. ꝙ † sufficit in appellatione ponere substantiā snīæ licet nō ponat̄ tenor, alle. l. 2. & fi. C. de preci. impe. offe. Et istud uulgatum dictum Inn. amplia primo nō solum, si appellatus dicit snīam non fuisse latā, sed ēt si fateret̄ eā latā, sed dicit se nō hēre. Ita dicit Bar. in l. 2. C. de edē. & alleg. Inn. hic, q hoc non vr̄ dicere ꝭm Pau. de Cas. ibi. Sed mihi vr̄, ꝙ Inn. idē dicat in prin. Et ꝓ hac ampliatione facit tex. cum gl. in l. sed & si ꝑ ꝑtorē. §. sed si dum decreto. ff. ex qb. cau. maio. & qđ no. Lap. alle. 59. inci. in Dei, &c. ꝑlatus ecclesiæ, ubi dicit, ꝙ qn̄ actor ꝯfitet̄ de debito ꝯfectum instr̄m, & iudex iubet, vt ipsum exhibeat, si nō exhibet, p̄t iurisdōnē ei denegare & licētiare reum. Ad idē, ꝙ no. Bar. in l. Aristo. post prin. ff. de acq. hær. ubi dicit, ꝙ iudex p̄t ꝑcipere, ꝙ habēs instr̄m de certa mā, utatur eo, alias non ꝓsit sibi in posterum, & idē no. in c. cum in tua. ĵ. q mat. acc. pos. & ꝑ Cy. & alios in l. si ea. C. q acc. nō pos. & Bart. &
12 alios in l. si finita. §. si de vect. ff. de dā. infec. Ampliat † secundo, ēt qn̄ petēs reductionem ad arbitrium boni uiri peteret ꝑ aduersarium exhiberi laudum ꝯ se latum, cū ista sit spēs appellationis, l. non distinguemus. § cum q. dā. ff. de arbitr. Ita ampliat Bar. in d. l. 2. C. ut li. pēd. Amplia tertio, ēt qn̄ iudicium processit sine aduersario, ut qa iudex ex officio processit ꝑ uiā inquisitionis, qa tūc, si iudex appellationis sentit ꝓ appellante, ꝓnunciabit, ꝙ si qua snīa apparuerit in tali forma, sit nulla. Si autē sentit ꝯ appellātē, ꝓnunciabit, ꝙ ualeat. Ita docet Bal. in d. l. 2. C. ut li. pen. dicēs hoc pure colligi ex d. Inn. hic. Bn̄ facit, qđ no. idē Bal. in l. nr̄am. in ult. col. C. de testa. ubi dicit, ꝙ si bānum dēt cācellari, & nō reperit, practica est, ut ꝓnunciet, ꝙ si aliqđ bānū de tali hoīe reperiet̄,
13 nō hēt uires, & Alleg. Inn. hic. Amplia † quarto in oīb. casibus, in qb. nō dico, ꝙ negaret̄, sed esset qs ꝯtumax ī edēdo, ubi tenetur, qa poterit iudex ꝓnūciare, ꝙ editio hēatur pro facta, ac si probasset ꝑ oīa ꝯ ꝯtumacem. Ita ampliat Pe. de Anch. in cle. 1. §. cæterum. in fi. de usur. dicēs, uidēdum esse Bar. in l. si prius. ff. de no. ope. nun. & facit gl. in c. cum cām, in uerb. ꝯpellēs. ff. de testi. & qđ ibi dixi. Sed tn̄ istud dictū Inn. limitatur primo, nisi appellatus diceret snīam fuisse latam, sed ꝙ nō recordatur, quar̄, & iurat penes se eā n̄ hēre, nec dolo desijsse hēre, qa nō imponetur ei istud silētium, ꝭm Bald. in l. hi q ad ciuilia. in 3. col. C. de appel. ꝑ l. fi. C. de fi. instru. Scđo limita, nisi qs ꝓbabilr̄ deceptus, falsum r̄ndisset, qa succurritur sibi, satisfacto tn̄ aduersario de īteresse suo. Ita dicit ipsemet Inn. hic, cum quo alij trāseunt, ꝑ l. de æta-
14 te. §. ex cā. ff. de interro. act. Limita † tertio & fortiter, nisi appellans potuisset alias hēre copiā snīæ, & nō curasset, qa fuisset in culpa, & sibi imputabit̄, & stabit regula, actore nō probāte reus absoluitur. Ita dn̄t hic Io. An. d. Car. d. Ab. & Imo. qa dēt appellās ire cum instr̄is snīæ, iuxta d. §. si uero. Et ideo dicit hic d. Car. se putare, ꝙ in oīb. exēplis similib. tūc demū ꝯpetat remedium prædictum qn̄ non subest aliuś modus habendi instr̄m, cum sit remediū nō ordinariū. Ex qb. uerbis infero, ꝙ oportebit appellantē probare se usum fuisse oī remedio ad cogēdum notarium primi iudicis sup editione, & non potuisse eā ꝯseq, nec in hoc staretur soli assertioni suç, cū nō ꝑsumat̄ notarius denegasse, ꝑ c. qm̄. s̄. de proba. iūcto c. ad audiētiam. ĵ. de ꝑsc. nec pars tenet̄ edere acta à se redempta, quādiu originalia extant, ut hic per Imo.

SVMMARIVM.

1 *Contrarietas sicut uitiat, ita & incertitudo.*
2 *Contrarietas literarum & signi notarij, qui recepit duo instrumēta, facit vacillare fidem vtriusque.*
3 *Contrarietas si est inter scripturā publicā & priuatā, vitiatur.*
4 *Scripturæ contrarię ab eodem productæ fidem non faciunt in omnibus scripturis, quarum contrarietas præuideri potest.*
5 *Reus licet posit uti exceptionibus & allegationibus contrarijs, non tamen auditur volens probare contraria circa idem.*
6 *Scriptura una sibijpsi contraria non ualet. & nu. 7.*
8 *Scripturæ contrariæ quando producuntur à diuersis, in dubio fertur sententia absolutoria.*
9 *Cōtrarietas scripturarum tollenda est per aliquam interpretationē, aut commodam diuisionem sententiarum, locorum, & temporum, nu. 10.*
11 *Producere in iudicio saccum instrumentorum, licitum est, nec erit probatio incerta.*
12 *Comparitio procuratoris dicentis, Compareo pro omnibus meis causis coram vobis pendentibus, valet.*
13 *Protestatio talis, Produco in parte & partibus pro me facientibus, an valeat.*

CAPITVLVM XIII.

IMputari. Scripturæ ꝯrię ab eodem ꝓductę fidē non faciunt. * H. D. Et iō dicit Spec. in isto ti. §. uidendum restat. circa prin. ꝙ habens producere instr̄a, dēt ea accurate perlegere. Et hāc decretalem expedies ꝑ declarationes, quarū
1 prima sit hęc. Sicut † vitiat ꝯrietas, ita incertitudo. Vn̄ si dati sunt duo procuratores ab eadē ꝑsona ꝑ duo instrumenta diuisim, nec apparet, qđ sit cōfectū prius, nullū ex ipsis fidē facit secundū gl. in uer. notatus. in c. si qs iusto de elec. in 6. & Io. An. in Spe. de ꝓcu. §. rōne aūt formæ. ver. itē ꝙ 13 plures & Do. in c. si duo. ī prin. in 3. col. & Ro. in singu. 261. * inci. tu habes & facit qđ not. Bart. in l. j. circa medium ff. de proc. allegando, l. duo sunt Titii. ff. de test. tut. & hoc procedit, nisi in uno instrumento daretur minor ptās quam in alio, ꝭm Bal. in l. falsus, in 13. col. uer. scias ēt. C. de fur. ꝑ l. Sēpronius Proculo. de leg. 2. nam in minori ambo ꝯcordant. l. diem. §. si plures. ff. de arbi. vt ibi ꝑ eū. Itē procedit, nisi in aliquo illorum instr̄orum esset clausula de non per hoc reuocādo ꝑ aliquē aliū suū procuratorē ꝭm Ioan. And. in d. ver. itē ꝙ 13 plures. quem seqtur Do. in d. c. si
2 duo. Scđa declaratio. Sicut † ꝯrietas ꝯtētorū in instr̄is vitiat, ita ꝯrietas idētitatis instr̄orum, puta, si sub noīe eiusdē notarij producuntur duo instr̄a nullam conformitatē literarum habētia & in signo notarij diuersa, nā ista similitudo tollit fidē utriusq; ꝭm Bal. & Sal. in l. scripturæ. in vlt. colu. de fi. instr. Tertia declaratio. etiamsi
3 † esset ꝯrietas inter scripturas priuatas & unā publicam & aliā priuatā, hēt locū iste tex. ꝭm Io. An. & alios hic ꝯ gl. in l. scripturas. C. q po. in pig hab. q̄ dixit standum publicæ scripturæ, nā tex. hic, & in d. l. scripturę, vtuntur hoc verbo scripturæ, qđ verificatur in oībus ꝑdictis, &

* Faciunt. *Adde ad materiā huius decretal. Ale. in l. inter stipulantē. §. 1. de verbo. obli. & in consi. 19. inci. Admodum præclare. nu. 1. 2. 3. vol. 2.*

* 261. *Adde quòd uult dicere. 254. et incipit, tu habes quòd per constitutionem secundi. ubi vi.*

4 idē Sal.ī d.l.scripturæ. Quarta declaratio.† In omnib. scripturis,quarum ꝯrietas puideri pt,hēt locū iste tex. Ita dicit Bal.hic. Vn ēt in testibus ꝯtrarijs aliqñ pōt habere locum, puta,qñ actor fecit capitula libri plis ꝯria, ſm ipsum dicentem gl.hic procedere, qñ testes primo motu deponunt ꝯria. Ex qua declaratione sequitur, ꝙ iste tex.procedit in producēte attestationes alias publicatas cōtrarias,quia potuit puidere,ꝙ no.& facit præcedēs declaratio notando uerbū Scripturas. Quinta de-
5 claratio.Quamuis† reo liceat uti exceptionibus & allegationibus ꝯriis,regula,nullus pluribus.de reg.iur.in 6. tñ in eo procedit hæc decret. quia non auditur volens probare ꝯria circa idem ſm oēs hic ꝯ Goff.& Host.& idem Bal.& Sal.in d.l.scripturæ.ad fi.qđ limitat d.Car. nisi in eodem instāti vellet producere ꝯrias scripturas ꝯditionales,puta, vnam vt probet se non obligatū, & in quantum esset,producit aliam per quam dicit se fuisset absolutum per acceptilationem.Allegat no. p Dy. in d.regula,nullus.& Bal.in l.j. C de fur.& idem sentit
6 Imo.hic.Sexta declaratio. Etiā si† eēt una tm̄ scriptura sibiipsi ꝯria,hēt locū iste tex.ſm Bar.& Bal. in d.l. scripturæ.& Doc.hic, nā licet iste tex.loquat̄ de plurib. tñ eius rō,ꝙ potuit puidere,hēt locū ēt in vna.facit c.inter dilectos.s̄.e.vbi reprobat instr̄m, qđ dicebat̄ ꝯfirmatorium & noui iuris ꝯcessorium, qa respectu eiusdem rei
7 repugnabat.Septima & vltima declaratio. Etiam si† qs velle reuocare talem productionem,quasi erroneā, nō pōt,qa imputat̄ sibi cum potuerit puidere,& est acquisitū ius aduersario,cui piudicaret̄,vt late p Spe.& Ioan. And.de instru.edi.§.videdum.ver.qđ si aliq.d.& d.Ant. hic,& Imo.s̄.c.px.& Inno.in c.cum olim.ꝫ.de censi.& ibi d.Ant.in vlt.col.licet aliud sentiat Bal.in l.alia, in 1.col.C.de iis,q.vt indig.& in c.psentium,in 2.col.s̄.de testi.Est verum,ꝙ vbi qs produxit vnū instr̄m tm̄,& nō vult directe ipsum improbare,sed p aliud ostēdere primum male productum,pōt,vt p d.An.in d.ca. cū olim & Bal.in d.l.alia & d.Ant.in ca.fi.in pe.charta, s̄.de confes.vbi ēt dicit,ꝙ post productionem instr̄i pōt qs dare intellectū dubiæ ꝯfessioni resultanti ex productione, p c.cum dilecti. ꝫ.de accu.Directe aūt reprobare non posset,qa vr̄ ꝯfessus,q̄ sunt in instr̄o,ſm Inno.in c.cum venerabilis.ꝫ.de excep.& ꝯfessio scripta non reuocat̄, vt p d.Abb.post alios in c.fi.ad fi s̄.de ꝯfes.nisi pars aduersa impugnasset talem productionem,per id,qđ singlr no. Inno.in c.mulieri.ꝫ. de iureiu.cum concor. quas ibi dicam,& in specie hoc no.Bal.in d.c.fi.in 6. col. ver. q̄ro,
8 pduxi.Modo istam decretalem limita primo,nisi† scripturæ ꝯriæ producantur à diuersis psonis, qa tunc non procedit simplr̄ dispositio huius c.sed cæteris parib.fert̄ absolutoria,ꝙ habens probare non probauerit,cum inuicem se elidant probationes, vt late per Spec.in isto tit.§.postremo,ver.sed pone,produco,& Bar.& Bald.& Sal.in d.l.scripturæ,& d.Ant.& d.Abb.hic Est aūt dictū cæteris paribus, quib.si vna esset scriptura priuata, alia esset publica, pferret̄ publica,p d.l.scripturas,C.qui potio.& l.optimam.C.de ꝯh.stipu. ſm pdictos,nisi illa priuata pluribus testibus coadiuuaretur,ſm Sal.in d.l.scripturæ,in pe.col.Item vbi ex vna parte ꝯcurrerēt aliqui casus fauorabiles,de qb.in c.fi ꝫ.de re.iud.non dicerent̄ oīa paria,& pro illa parte iudicabit̄.Item si possent scripturę aliquo mō cōcordari,vt ēt ī sequēti limitatione, & de aliis ēt aliquid p Bar.in l.Sempronius Proculo.de leg.2.& Bal.in l.imperator.la 1.ff.de statu ho.& Bal. & Imo.in l.cū proponeret̄,de leg.2.& in l.à iudice,& in l. iudices.C.de iud.& in l.fi.C.comminationes, & episto-
9 las Limita scdo, nisi† ꝯrietas scripturarū posset tolli p aliquā diuisionē, vel sanā ꝯsideratio-nē,* puta, p distinctionē temporum & locorū,qa tunc vtriq; scripturæ credit in suo casu & tpe,ſm Bal.ī l.in exercendis. in 4. col. C.de fi.instru. Alleg. l.atem videndum & l.illud.ff. de peti. hære.& quædā alia.& sequit Sal. in d. l.scripturæ. in vlt.col. pro qb.est text. in c.inter dilectos,ad fi.ibi, eo mō, quo magis.s̄.eo.p quē notant ibi Docto. ꝙ instr̄m habens in se repugnantiam in verbis,sub diuisione ad ꝯcordantiā reducitur, * & no.Bar. in l.fin. §.idem quæsijt.ff.de ꝯd.inde. & d.An. in c.cum tu,in 6.col.s̄. de testi.p d.c.inter.facit c.periculose,de pęn.dist.1. & c.cū dilectus,cum gl in ver.iuri cōi,s̄. de ꝯsue.Et hoc siue ab vno, siue à diuersis producantur,vt p d. An.in d.c.
10 cum tu.& hæc no.Limita † tertio,nisi producens scripturas ꝯrias,eēt mu * lier vel rusticus, & non potuerit ꝯsulere peritiores,quia parcitur eorū simplicitati, ſm Bal.ī d.l.scripturæ,versus fi.arg.l.cū de indebito,circa medium. ff.de proba. Per quā.l. dicit Bal.idē de rustico nō reuocante ꝯfessionē aduocati,in c.fi.in 7.col.s̄.de ꝯfes.& similē dixit Bal.p illā l.ꝫ c.pxi.ī 2.col.Sed qa difficile esset probare, ꝙ nō potuit cōsuluere peritiores,pcipue in hoc casu in quo accessit ad iudiciū plenū peritis, iō forte melius dicit Sal.c.in d.l. scripturæ.tenēs ꝯ hāc limitationē. Et gnalr̄, qñ rusticitati parcat̄, vide ēt p gl.& Bar.in l.1.C.de interdi.mat.& gl. in l.athletæ.§.fi.ff.de excu.tu.& d.An. & Imo.in ca.2.de ꝯsti.cū multis aliis. Limita quarto & vltimo,nisi ꝯrietas notata in vltima scriptura eēt inter millesimum & indictionem,quia talis non nocet, sed psumitur error in indictione, tanquam minus nota,ſm Sal.in d.l.scripturæ,in vlt. col.Alleg. Dy & Io.And.in data Sexti, & facit, qđ no.Bar.in l.si librarius ff.de reg.iu. & ꝙ dixi s̄.eo inter dilectos,& in c.ex literis.s̄ eo. Ex quib.idē vr̄ gnalius dici posse in oī ꝯrietate procedente ab errore tolerabili. Vltimo dicit hic d. An.& sequitur hic do.Abb.in lectura
11 antiqua,& Imo s̄.c.proxi.ꝙ † licitum est producere in iudicio saccum instrumentorum, vt late notauit Ioā. And.post Spe.in isto ti.§.videndum,ver.item no.exhibens.Et non dr̄ probatio incerta,ex quo est restricta ad ꝯtenta in sacco,iuxta l.pe.C.de sen.q̄ sine cer.quan.facit qđ no.Bar.in l.accepimus.ff.de autho.tut.& in l.si fi-
12 nita.§.Iulianus.ff.de dā.infec.dicens, valere † ꝯparitionem procuratoris dicentis, Compareo gnalr̄ pro oīb. meis causis corā vobis pendentibus.Ad idē,qđ dicebat Bar.de reproductione oīum scripturarum corā nouo iudice,in l.2.C,de edē.Et subdūt pdicti, ꝙ si talis producēs dicat se producere solū faciētia ad cām, admittitur talis ptestatio,si cā excusat iusta cā,puta difficultas ī eis puidēdis ob termini angustiā, & loci distātiā,alias talis ptestatio nō valeret qn in aliquo ex illis instr̄is posset alius se fundare.Quæ dicta pēdēt ab alia qōne.Vtrū va-
13 leat † ptestatio, Produco in parte & partib.p me faciētib.Quā qa Doc. hic nō examināt, iō de ipsa dic,vt p Rotā in formis, * deci* sio.282.inc.Licet qs pducat.p d. Ant. in c.cū venerabilis.ꝫ. de exce.& ī c. cū olim.ꝫ.de cēsib.p Bal.in c. psētiū,in 2. col.s̄.de testi.p Bal.& Pa.de Cas.in l.j. C.vt q̄ desunt aduo.p Iac. Butr.in l.nimis graue.C.de testib.p Bal. ī c.cū dilectus in vlt.col.s̄. de ꝯsue.& in l. vnica,in 5.col.C. de ꝯfes.p Imo.in c.cū * venerabilis.ꝫ.de exc. Et cōis * opi.ē illa,quā ponit Imo. s̄.c.prox.ꝙ protestatio iuuet producentem instrumentum etiam proprium in certis capitulis oīno separatis. Et ita sentit Bar.in l. Publia.§. fi. ff.depositi,remittendo ad dicta sua in l. Aurelius. §. idem quæsijt.ff.de lib.leg. Dic

* Cōsiderationē.* *Adde Soc.cō.93. inci circa primū præsentis ver.præterea ī 1.part vbi habes, qđ scriptura sunt interpretā*

dæ,ne contineant repugnantiā. sed quid si scripturę, duę sint manu eiusdem,& una sit plenior altera,cui stari debeat.et dic quod plenior i secū dum Soc.con 94. incip præstantissimi uers. preterea in fi par.ea.

* Reducit. *Adde Soc. cons. 215. inci.in causa contra filios uersicu. Quint⁹ casus.cir. med.par.2.et qualiter instrumenta publica quę pducuntur à diuersis partib. si reperiātur contraria,probent et an debeāt in quan tū fieri potest reduci ad concordiā ui. Soc.cō. 277.inc.Visis publico instrumento ver. secundo quia quādo.par. 2. vbi etiam in uers. tertio principaliter habes, quod quando instrumenta sunt ęque originalia, et sunt contraria nec possunt ad inuicē concordari illud pfertur quod continet minus obligationis.*

* In formis. *Adde, & dic in non. & est decis. 3. sub titu.de fide instrumen.*

Die xxvij. Februarij, Mccccclxxij.

SVMMARIVM.

1 *Cautio sine causa est omnino inefficax. & nu. 2. 3.*
4 *Cautio sine causa est inefficax, nisi quis diceret, Promitto tibi donare decē, nā tunc liberalitas donatoris est causa promissionis.*
5 *Donatio quando colligitur ex coniecturis.*
6 *Cautio sine causa non vitiatur, quando quis promisit dare alicui pio loco, videtur enim se obligasse fauore pij loci.*
7 *Item fallit in confessione liberatoria.*
8 *Item in reali, nam si confiteor rem meam esse tuam, nō adiecta causa, præiudico mihi confitendo.*
9 *Confessio facta in vltima uoluntate etiam sine causa, valet.*
10 *Confessio facta in iudicio sine causa, an ualeat, & nu. 11. & 12.*
13 *De Confessione scripta habente causam coniecturalē, quid iuris? Confessionis non scriptæ probanda est veritas.*
14 *Confessio facta sine causa, & geminata, an valeat.*
15 *Confessio facta in instrumento guarentigiato, valet etiā sine causa.*
16 *Item in stipulatione conditionali, quia talis valet facta sine cā.*
17 *Confessio facta sine cā valet, si stipulationem præcessit aliqua causa ad quam possit stipulatio referri, & nu. 18. 19. 20. 21.*
22 *Confessio facta etiam cum causa absente parte non probat. nu. 23.*
24 *Confessio facta in vltima uoluntate, an & quando noceat.*
25 *Confessio facto absente parte extra iudicium, regulariter non valet. Fallit, nisi confessio talis sit iurata, & nu. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39.*
40 *Geminatio uerborum quid operetur, nu. 41. 42. 43. 44.*
45 *Confessus se pecuniam mutuam recepisse, potest nihilominus intra biennium opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, & num. 46. 47. 48. 49. 50. 51.*
52 *Exceptio non nu. pe. non habet locum, quando ex tenore instrumenti constaret de actuali numeratione, & recipiens non simpliciter confiteretur, sed notarius hoc assereret.*
53 *Exceptio non numeratę pecunię potest opponi, si ex priuata scriptura non constet de vera numeratione.*
54 *Exceptio non numeratę pecu. cessat in confessione facta in extremis.*
55 *Exceptio non nu. pec. non potest opponi, si in loco sit statutum, ꝙ non possit opponi exceptio non nu. pec. intra biennium.*
56 *Exceptio non nu. pec. an cesset in confessione geminata.*
Exceptio non nu. pec. cessat, quādo ex interuallo præteritę cōfessionis confitens soluit partem debiti. Post nu. 56. ver fallit sexto.
Exceptio non nu. pe. cessat in cōfessione debiti facta ex aliqua causa, puta uenditionis, uel similis Post nu. 56. ver. fallit septimo.
57 *Exceptio non nu pec. non potest opponi post biennium.*
58 *Ecclesia potest leges accipere pro se, & recusare contra se.*
59 *Exceptio nō nu. pe. an cōpetat clerico ī patrimonialib. post biēniū.*
60 *Exceptio non nu. pe. non competit post biennium, si debitor vult probare pecuniam non fuisset numeratam.*
61 *Fallit hęc regula de æquitate Canonica.*
62 *Item in foro conscientię.*
63 *Itē fallit in confessione mutui facta, de qua constat ꝑ testes, et nō ꝑ scripturā, quia potest opponi etiam post biennium. Ad num. 64.*
65 *Item fallit, quando debitor molestatus post biennium à creditore, implorat officium iudicis, nam succurreretur eidem.*
66 *Item fallit, si constat creditorem confessum fuisse non numerasse pecuniam, nam hoc dicto non obstat confitenti lapsus biennij.*
67 *Instrumētū qualiter probetur esse simulatum. Vide hic remissiue.*
68 *Venditio simulata qualiter probetur.*
69 *Notarius si hodie conficit instrumentum mutui, & asserit, ꝙ heri fuit numerata pecunia, an probet.*
70 *Dicens contractū à seipso celebratū, esse fictum, an sit audiendus.*
71 *Maritus si cōstāte matrimonio cōfiteatur se dotē recepisse, quā nō recepit, non presumitur confiteri animo donandi. nu. 72. & 73.*
74 *Maritus confitens dotem sibi numeratam, non sibi pręiudicat, quando eam non recepit. Fallit nisi coniuges inter quos fit talis confessio, sint inęquales genere, uel aliter.*
75 *Fallit etiam, nisi simplex confessio fieret in ultima uoluntate.*
76 *Maritus confitens in ultima uoluntate sibi dotem numeratam, si superuixerit, an possit confessionem, reuocare.*
77 *Maritus cōfitendo dotem sibi fuisse numeratam, sibi pręiudicat, quando euidenter constat, quod confessus est animo donandi.*
78 *Maritus confitens dotē sibi fuisse numeratam, quā non recepit, pōt intra decem annos opponere exceptionem non numeratæ dotis.*
79 *Fallit hæc conclusio aliquot casibus. Vt num. hoc, & aliquot sequentibus.*
80 *Exceptio non numeratę dotis non potest opponi, quando statutū loci disponit, quòd instrumenta confessionis dotis habeant vim rei iudicatę.*
81 *Exceptio non numeratę dotis non competit marito, si confessio eius sit per coniecturas confirmata.*
82 *Exceptio non numeratę dotis non competit marito, quando confessionem suam de accepta dote præcessit instrumentum dotale uel alia legitima probatio.*
83 *Exceptio non nu pe. non competit marito, quando post confessionem receptę dotis interuenit aliud, scilicet ꝙ tertius promisit istam dotem, & eius promissionem maritus acceptauit.*
84 *Item si interuenit iuramentum.*
85 *Agens ex causa mutui si non probat de numeratione, sed de confessione recepti mutui, an obtinere debeat.*
86 *Actio an oriatur contra dominum, qui constituit procuratorem ad accipiendum mutuum, si de mutuo constat per confessionem procuratoris. Adde ad hoc nu. 87.*
88 *Confessio procuratoris habentis speciale mandatum, pręiudicat domino.*
89 *Creditor si confiteatur fideiussori se recepisse pecuniam, pro qua fideiussit, an fideiussor possit agere contra debitorem principalem non aliter docto de numeratione.*

CAPITVLVM XIIII.

SI cautio. Si in instrō debiti exprimatr̄ cā, condemnabitur debitor, nisi probet indebitum: sed si nō exprimat, necesse est, vt creditor probet debitū. No.
1 regulam, ꝙ † cautio oīno nuda est inefficax de iure Canonico, & idem de iure ciuili, ꝑ l. cum de indebito, in fi. ff. de proba. ex quo no. limitationē ad c. 1. s̄. de pact. & c. iuri. 22. q. 5. vt pactum nudū obliget, scilicet qn̄ exprimitur cā, alias præsumitur ꝑ errorem
* promisisse, * & sit non pōt allegari ꝯsensus nālis, cum nihil sit tam ꝯ̄rium ꝯsensui, q̄ error, 29. q. 1. c. 1. l. si qs ꝑ errorem, ff. de iurisd. om. iud. ſm d. Abb. hic. Et ampliatur primo dicta regula, vt
2 † procedat nō solum, si sit ꝯfessio, vel promissio simplex redacta in publico instrō, sed ēt si esset ꝑ simplicē cōfessionē, vel scripturā priuatā, vt hic ꝑ d. Ant. Imo. & Abb. post glo. in d. l. cū de indeb. & rn̄det ad rōnes Hosti. tenētis hic ꝯ̄rium, vt hic ꝑ eos, tn̄ ad aliū finē, an obligatio sit scripta, vel nō, q̄a si est scripta, & hēat cām, non probatr̄ ꝯ̄ illam cām, nisi ꝑ aliud instrm̄. d. l. cū de indebito, in fi. Et hoc, qn̄ scriptura fuit de substātia ex pacto, vt in casu l. ꝯ̄ctus. C. de fide instrumen. alias ēt per testes ꝯ̄ instrumentum probari poterit, ꝑ istum tex. in fi. nō exigētem scripturā, vt est de mēte Bar. in l. gn̄alr. C. de nō nu. pe. ſm d. Ab. hic. Ampliatur scd̄o nō solum, qn̄ est nuda promissio, sed ēt si interuenisset stipulatio videlicet, promittis, promitto, q̄a si nō expressa est cā, nō orit̄ obligatio, vt solēniter ꝑ Ioā. An. in Spe. de ꝯfes. §. nunc videndū. ver. sed q̄ est rō & vltra oēs amplissime ꝑ Ro. in l. gn̄alr. ff. de verb. obl. cum pluribus concor. allegatis ꝑ eum. & idē d. Ant. d. Abb. & Imo. hic, neq; p̄sumitr̄ donatio, ſm prædictos hic, & Bal. in l. generaliter. in 6. q. C. de nō nu. pe. & gl. in l. nunquam nuda. ff. de acqui. rer. do. & in l. j. in fin. ff. de interro. act. & in l. j. ff. de polli
* ci. in l. 2. §. circa. ff. de doli excep. Et est opinio cōis, * de qua disputatr̄ per Ro. in d. l. gn̄alr. & Imo. in l. à Titio, ff. de ver. ob. & declara ex statim dicendis. Regula au-
3 tē istius decretalis fallit primo, nisi † qs diceret ꝑmitto

* Promisisse. *Adde ad hanc materiam plene Alex. in l. cum de indebito, allega. ī tex. & in l. à Titio. de ver. obl. & plenius in l. publici. §. 1. depos. & in cōs. 19. inci. in his quę in themate, vol. 4. quod consilium totum facit ad hoc quod dicit Auct. hic. sed quid quando causa à principio uerisimiliter ī cogitata uideatur an promissio extēdatur? dic quod nō secundum Soc. consi. 215 incip. Visa prędicta facti. uersi. facit ēt & quarto. in 2. par.*

tibi donare ro.nã tunc liberalitas donãdi est cã promissionis, c.1.j.de dona s'm d. Ab.hic,cui adde,ꝙ si ꝑ viam stipulationis aliquid promittit,& vtraq; pars scit nullã cãm subesse, valet actus, & præsumit donatio,s'm Imo. hic,& in d.l.à Titio,& gl.in l.qui cum alio, in gl.mag. ff.de re.iu.& in l.3.§.1.& in l.hactenus.§. fi.ff. de cõstit. pec.& probat in l.Cãpanus.ff.de ope.li.& in l.1.& in l.si is,qui perpetua.ff.de ꝯdic.indeb.& l.cuius per errorem, ff.de re.iu.iuncta l.fi.C.ad l.Fal.vbi solutio & promissio à pari procedunt. Si aũt stipulator putaret cãm subesse, & promissor sciret ñ subesse,ad hoc vt ex promissione scienter facta agi posset, tãquam facta ex cã donationis,necesse est,ꝙ stipulator postea certificatus, ꝙ nulla suberat cã,ratificet promissionem,ꝑ l.si ego,ff.si cer.pe.. Donatio.n.nõ põt cẽseri facta non ꝯsentienti,l.absẽti, ff.de dona.& in proposito no. Bar.in l.j. e.ti. & Bal.in l. falsus.ver.quarto q̃ritur,nũquid solutum,C.de furt.Co

5 gnosceret † ẽt donatio ex ꝯiecturis nõ expresso hoc verbo Dono,puta si diceret,Tolle hanc pecuniam,& recipiens esset paup.vel ꝯiuncta ꝑsona,vel est aliquid modicum,vel ꝑcesserunt merita recipientis,s'm Bar. late ĩ l.cum qd.ff.si cer.pe.& gl.in l.si ego,ff.ad Velleian.& in l.si filij, C.de don. iter vir.& vx. & ĩ l.vxori.§.fi.de le.3. & ꝑ d. Ab.& Ioã.de Ana.in c. & si q̃ones.j. de simo.& Bal.in l.2.ĩ 1.q.C.de iure dot.& in l.ẽt. C. de fideic.Et ꝑ ꝯiectura ꝯsanguinitatis vide Bal.in l.j.C.ad Velleia. Et idem si diceret,Cõcedo tibi hanc rẽ, qa ẽt nulla expressa cã ꝑsumitur donatio,s'm Bar.in d.l.vxori, §.fi.ꝑ illũ tex.cũ gl.& Bal.in l.cum virum.C. de fideicõ.& d. Ab. late in c cum venerabilis.j.de except.nisi alia ꝯiectura aliud suaderet, vt si petenti equum commodato dico, Concedo tibi ipsum,vt ibi ꝑ ipsum.Itẽ si pecunia daretur simplr̃ ad refectionem domus, quã qs alias nõ fuisset refecturus,ꝑsumit donatio,s'm Pau.de Ca.in d.l.cũ qd.ꝑ tex.no.in l.sed si mors.§.fin.ff. de don.inter vir. & vx.Cessantib.aũt talib.ꝯiecturis ꝑ illa verba,tolle,& c. nunquã ꝑsumit donatio, vt ꝑ Bar. & oẽs alios in d.l. cũ qd.& d.Ant.hic,ẽt si diceret Do tibi, qa licet Dare importet dñium tradere,* §.sic itaq; Insti. ð act.tñ ĩtelligit cã ꝯcurrẽte,s'm Imo. in l.si fundum certo die.ff.de ver. obl. Et de ꝑsumenda & nõ ꝑsumẽda donatione,vide ẽt no.ꝑ Bar. in l.1.§.nec castrẽse.ff.de colla.bono.ꝑ Bar.& Bald. in l.filiæ.C.fam.ercis.& Bal. in l.si donatiõi,in fi.C.de colla.& Pet.ð Anch.

* Tradere. *Adde Soc.consi. 58.incip. casus l.municipalis.vers.ĩ alienatione. cir. prin. in 1.par.*

ꝯs.19.cum sim.Si aũt nõ est donatio,qa dr̃ Tolle, & c. an sit mutuum vel depositum, variãt Legistæ in d. l. cũ qd,& unus non dicit,prout alius. Ponit ẽt Cyn. & Bal. in l.incendum.C.si cer pe.& Ioã.de Ana.ĩ d.c.& si q̃tiones,& d. Ant.hic,qui ẽt nõ ꝑtinenter reassumit alia dicta Bar.in d.l.cum qd.maxime dum dicit, ꝙ non sufficit libellum ꝑsumptiue concludere, nisi ꝑsumptio allegẽt,qñ surgit ex facto libellantis,in quo vide,qð no. d. Ab.in c.afferte.j.tit.1.& ibi aptius dicet.Fallit scđo re-

6 gula huius tex.ibi,† qs promisit dare alicui loco pio,nã vr̃ se obligasse fauore piæ cãæ, non enim ꝑsumit ibi error,s'm d.Ab.hic,ar.c.fi.j.de succes.ab intest.non distinguendo, an fiat hoc in vltima voluntate,vel non,ꝓut hic facit d.Ant.qa alias non esset aliquid speciale in pia cã ꝑ id,qð dicetur in 5.fallentia.Et ꝑ his faciunt notata,ꝑ Ro.in repe.auth.similiter,C.ad l Falci.in specialibus circa ꝯtus,vbi tñ istud nõ reperies,& facit c.sunt q opes,17.q.4.vbi obligatio ꝯcta cum pio loco non regulatur prout aliæ,qa nõ vitiat calore iracundiæ, sicut de alijs dr̃ in l. qcqd calore, ff.de re iu.Fallit tertio in ꝯfes-

a sione a liberatoria, qa † illa valet sine

7 cãę adiectione,l.tale pactũ,in princ.et ibi gl.& Bart.ff. de pact.et firmant hic Bal.d.An.Imo.& d.Ab. & Spe. in tit. de ꝯfes.§.nũc videdũ,vers.hoc aũt certũ est.Bal in ꝯsi.Spe.in ti.de ꝯfes.& in c.2 supra, eode.facit gl. in l.inter chartulas.C.de conuenien. fisci debi.li. 10.

a In cõfessione. *Adde,ꝙ hoc verum est, quando cõfessio fit ab eo, qui iure proprio suo facit, secus si nomine alieno, vt*

quam allegaui in c.2.ver fallit primo s̃.eo.& ita ẽt not. Feder.ꝯs.128. incip. creditor ꝑsente.dicens,ꝙ imo plus dicit gl.in l.non solum.ff.de liber. lega. ꝙ confessio emissa ad liberandum ꝓdest absenti, & parat ꝯ emittentem doli exceptionem,sed dicit,ꝙ audiret volens probare, ꝙ ꝑ iocum ita dixit, sed in dubio ꝑsumitur dispositiue dixisse s'm eum.Fallit quarto in reali,qa

8 † si rem meam ꝯfiteor tuam, nõ adiecta cã, ꝑiudicat mihi confessio, qa ex hoc surgit habitus pro derelicto, ff. ꝓ derelicto,ꝑ tot.& l.si qs vi.§.dñia.ff.de acquiren.posses.& de hoc ꝑ Cy.in d.l. gñalr̃.& in Spe. de ꝯfes.§.nunc vidẽdũ,ver.in summa.& vers.qd si ꝯfiteor rem meam.& ita transeunt d. Ant.& d.Ab.hic,sed Spe. in locis per eos allegatis,& Imo.hic,tenent ꝯ̃rium,io vide, qð repetam de hoc.j.sup gl.ĩ vna fal.ad illud,ꝙ cõfessio absente parte

9 nõ nocet.Fallit quinto in vltima voluntate.nã.j tunc cõfessio sine cã valet,qa inducit saltẽ legatum,l.Luci°. §.quis,qs. de leg.2 & l.1.& 2.C.de fal.cau.adiecta leg.Et hoc ampliãt d.Ant. & d.Ab.hic, qualitercunq; ꝓferatur ab existente:in extremis sufficit enim in talib.volũtas qualitercunq; patefacta,ar.c.cũ tibi,cum gl.j. de re ita. Et idẽ tenet d. Flor.in l.cũ de ætate. ff. de proba. Et gñalr̃ de cõfessione facta in extremis, vide oẽs in c fi.j. de succes.ab intest.& aliquid dicetur.j.sup glo.sed dicit hic Imo.ꝙ talis cõfessio nõ ꝓbat,nisi esset iurata,pl. cum qs decedẽs.§.codicillis.de leg.3.& l.rõnes.& auth. ibi posita,C.de ꝓba.& l.Aurelius §.pen.& fi.ff.de lib.le. vel nisi esset in ꝑsentia partis,vt l.1.C.de falsa cã ad.leg. Sed vbi fit ĩ absentia & nõ iurat, illa nõ ꝓbat debitum, sed hẽt vim legati,vt patet in dictis iuribus,& in d.cap. cum dilectus,s'm ipsum,neque aliud senserunt Docto.

10 hic.Fallit sexto † in cõfessione facta in iudicio,illa.n.ꝑsumitur deliberate facta,& in iudicio quasi ꝯhit, l.3.§. idẽ scribit.ff.de peculio.iõ nõ exigit cã ad sui ualiditatẽ,s'm d.An.d.Ab.& Imo.hic,ita dicẽtes sẽtire gl.in ca. 2.in fi.s̃.de cõfes.& in l.certũ,ff.eo.& Cyn. in d.l.gñalr̃. Ita ẽt firmat Bal.in l sicut,ꝑ illũ tex.C.de repud. hæred. & d Ant.& d.Ab.in d.c.fi.& Ro.in l.nuda.in 1.col.ff.de dona.& gl.in l.1.§.ñ.in verbo iudicẽ,in fi.ff.de interrog. act.& Dynus in r̃la,qð semel.& Bal.in Spe.tit.de cõfes. Et idẽ de cõfessione emanãte corã arbitro, dixit gl. in d.§.fi.in verbo,iudicẽ.Sed ꝯ istã fallẽtiã est decisio Ioã. And.in Spe.in d.§.nũc uidedũ,in additione incipiente, Rofredus,vbi s̃.vbi refert & sequitur Rofredum tenentẽ,ꝙ cõfessio sine cã nõ noceat in iudicio. Et ꝑ hoc facit,qa nõ reperitur iure cautũ.Nec obstat rõ,ꝙ ꝑsumat fieri deliberate in iudicio,qa nõ est verũ. Et ꝑ hoc adduco,q̃ habent ꝑ glo.in c.ex literis.in ver.admonita.in fi. j.de diuor.ꝑ Bal.in l.si qs.C.de excep.& in l.cũ ꝓcũ.C.ð libe.cau & in l.vnica,C.de cõfes.& ꝑ Arch.& Domi.in c.fi.de iureiu.in 6.cum sim.in qb in cõfessione iudiciali fit dñia inter cõfessionẽ factã deliberate, & non factam deliberate,ut prima nõ posset reuocari,secunda sic.Per quod apparet nõ esse uerũ, ꝙ ꝯfessio in iudicio dicat deliberata:puta,qa ita ĩcõsiderate rñdit.Itẽ sequeretur, ꝙ

11 † ꝯfessio sine cã scripta ualeret, qa illa cẽsetur deliberata,& si fit ĩ iudicio,nõ põt reuocari,ut ꝑ Doct. in c.fi. s̃. de confes. quod esset ꝯ istum textum. Non obst.ꝙ in iudicijs quasi ꝯhatur, quia non debet plus operari ille quasi contractus,q̃ uerus, sed uerus sine causa non operatur,ut hic, ergo nec fictus. Tñ non recedo à cõmuni* opinione ꝑp authoritatem Doctorum.Fallit septimo,

12 quo † ad semiplenã probationẽ,qa si aliqua causa allegatur ꝑ agente,probat semiplene,s'm Spec.in tit. de cõfessis §. nunc uidendũ. uers. sed nunquid semiplenam. & dom.Ant.Imo.& do.Abb hic,& glo.in l.cum de indebito §.fi.in uerbo, stari,ff. de probationibus.& Rom. in dicta l. nuda ratio, & in l. admonendi. ff. de iureiurand.

in procuratore et administratore, quia eorum cõfessio ad liberãdum sine causa non valet,l.nõ abstulit. C.de noua. Adde, ꙙ si principalis, et qui proprio suo iure facit, dicit, Cõfiteor te nõ dẽre, dicitur pactũ. Ita Bar.in l.idem in duobus.ff. de pactis Limita tamen,vt per Bart. & alios in l.tres fratres.ff. de pac.

* 14. *Adde quòd est* no. 13. & incipit, Nota ꝙ regula vigaris legistarũ. vbi vi. hanc materiam amplissimè.*

ran. & Mathesi. notabili 14.* dicẽtẽ esse gl. in d. l. inter chartulas. C. de ꝯue. si sci debit. lib. 10. & in l. 3. §. eiusdem, in verbo, species. ff. de testi. & tex. in l. instrumẽta, C. de ꝓba. Sed ꝯ̃rium, & forte melius tenet Floria. in l. in bonæ fidei. C. de reb. creditis, q̃a non dẽt plus operari vox mortua q̃ viua ꝯfessio sine cã, q̃ non probat, vt hic, tñ cõis opinio p̃ualeret. Fallit Octauo, nisi
13 † confessio scripta hr̃et causam coniecturalẽ, sed si nõ eẽt scripta, Oporteret, ꝙ ꝓbaret vera ſm Bal. solẽniter in rub. C. de fide instrumẽt. versi. sed q̃ro, si in libro q̃d dicit notandũ, & facit quod no. Ioan. And. in Spec. sup rubrica, de deposito. quẽ sequunt̃ do. An. & do. Ab. hic. vbi dixit, ꝙ si in libro nũmularij reperit̃ scriptũ, debeo Titio centũ, nec exprimit̃ cã, nõ intelligit̃ depositũ, vel alia cã, & ita dicit disputasse quendã antiquũ, quod limitat, nisi ex p̃cedentibus p̃sumat̃ cã, ar. l. si q̃s ex argentarijs. §. si initiũ ff. de edẽ. & l. Titia. §. itẽ rñdit. ff. de ver. ob. & facit quod dicẽ in 12. fallentia. Fallit nonò, nisi
14 † ꝯfessio sine cã sit geminata, q̃a p̃sumit̃ cã, ſm Rom. in d. l. nuda. ꝑ id, quod singulariter dicit Bar. ĩ l. cũ scimus. C. de agricolis & cẽsitis. li. 11. cũ ꝯcor. quas ponã infra,
15 in fallẽtijs dãdis sup alia materia. Fallit † decimo in ꝯfessione facta in instr̃o guarentigiato, q̃a non requirit̃ cã, ſm Bal. in l. sicut. post princip. C. de repud. hered. cũ sit ibi p̃ceptum iudicis chartularij factum in ꝯfessum, q̃d vr̃ factũ in iudicio. Allegat l. 1. C. de ꝯfes. & ibi Cyn. quæ fallen. pendet ex dictis in sexta fallentia. Fallit
16 † vndecimo ĩ stipulatione ꝯditionali, q̃a illa valet absque alia cã, quasi ꝯditio succedat loco cãe. Ita textus in d. l. à Titio, & in l. cum ad p̃sens. & ibi hoc no Bar. ff. si cer. pe. & ibi ꝓbatur hoc esse verum, ẽtsi ꝯditio esset impropria, puta de p̃senti, vel p̃terito. Et ꝑ hæc refert Pau. de Cas. ĩ d. l. à Titio. vidisse declarari Florẽtię valere cautionem, qua sæpe vtunt̃ Florentini, vcȝ ꝓmitto decem,
* si imperator hoc anno moriet̃*, & si nõ moriet̃, ꝓmittis mihi cẽtũ, nã si moriet̃, agi põt ad decem, si nõ moriet̃ ad cẽtuũ, faciebat dubium ſm eum, q̃a nulla iusta cã vr̃ subesse, sed potius turpitudo, sicut dicimus de ludo taxillorum, tñ fuit iudicatum ſm eum, ꝙ valeret, q̃a sufficit ꝯditio. & ad illud de taxillis respõdet, ꝙ est ꝓhibitum ꝑꝑ blasphemias q̃ sæpe fiunt in ludo, iuxta nota. in cap. pẽ. j. de vita & hon. clem. & adde tex. in l. in naue Saupheli. ff. locati. & ibi gl. in verbo, oneris. ꝑ quẽ tex. dicit ibi Paul. de Cast. valere talem ꝯuẽtionẽ, ꝓmitto decem, si nauis mea mercib. onerata ad talem locum salua appulerit, sin aũt ꝓmittis reddere merciũ valorem, nam talis ꝯ̃ctus valet rõne p̃dicta, ꝑ illum textum, de quo nõ ꝑpẽdũt gl. & Doctores, & nõ reperit̃ imꝓbatum de iure Canonico, ſm ipsũ, & idẽ tenet Lauren. in tract. vsurarũ, ĩ 3.
17 par. q. 3. Fallit † duodecimo, nisi stipulationem p̃cessisset aliqua cã, ad quã posset stipulatio referri, ꝑ tex. iũcta gl. in verbo, cogitauit, in l. triticum. ff. de ver. ob. ꝑ quẽ dicũt ibi Bar. & alij, ꝙ stipulatio sequẽs nõ exp̃ssa quãtitate, in dubio ĩtelligit̃ facta de quãtitate, ĩ qua p̃cesserat ꝯ̃ctus puta, mutuum à stipulante datum, & idem si in stipulatione sequenti fuit facta mentio de quãtitate, sed nõ de cã, nam intelligit̃ facta ex cã, q̃ p̃cessit, ꝑ illũ textum, & notat Bar. in d. l. cum q̃d. & dicit Ang. in l. petẽs. C. de pact. ꝙ licet stipulatio facta sine cã nõ valet, tñ si pactum nudũ p̃cesserit stipulationẽ sine cã, valebit stipulatio vigore illius p̃cedẽtis pacti. Fallit decimoter-
18 tio, nisi † ꝯcurrerẽt ꝯiũctio ꝑsonarũ, & paruitas rei sine cã ꝓmissæ, q̃a tũc p̃sumit̃ donatio, ſm Iac. But. & Bal. in d. l. gñaľr. arg. l. si seruus cõis. ff. de dona. inter vir. & vxo. & facit q̃d dixi ĩ prima fallẽtia post Bar. in d. l. cũ q̃d Fal
19 lit decimoquarto, nisi † aliqua liberalitas stipulãtis antea p̃cessisset, q̃a tũc ꝓmissio intelligit̃ facta cã remunerãdi, l. si vero nõ remunerãdi, §. idem Papinianus. ff. mãdati. ſm Bal. in rub. C. de ꝯfes. & Imol. in l. fundum certo die. ff. de uer. ob. & facit q̃d dixi in 12. fallẽ. Fallit deci
20 moquinto, nisi † notarius in instr̃o stipulationis diceret ꝙ ꝓmissor stipulãti ꝓmisit ex certa sciẽtia, q̃a tunc
* sumit̃ donatio,* ſm Pau. de Cast. in l. hoc iure. ff. de dona. Fallit ultimo, ni*
21 si † stipulatio hr̃et cãm satis ꝑsuasiuã, vel impulsiuam, licet non sit obligatoria, seu finalis, ſm Bal. in l. gñaľr. in 4. q. C. de nõ nu. pec. & in l. pactũ, q̃d dotali, in 17. q. C. de colla. ꝑ l. creditor. §. 1. ff. mãdati. & d. l. à Titio. Imò dicit Bald. l. 2. C. de com. q̃d sufficiẽs causa est obligatio naturalis, uel naturale motiuũ ad obligãdum, & iõ sufficit obligatio remuneratiua ẽt ad antidora. dicit ẽt Cal in d. l. gñaľr. in 5. & 7. quæstione, ꝙ agens ex stipulatione, licet nõ exprimat cãm, obtinebit, si postea in processu ꝓbet cãm. In gl. in verbo, cãm
22 in fi. Nota regulam, ꝙ † ꝯfessio ẽt cum cã facta absente
* parte nõ nocet ꝯfitenti,* ut est text. in l. certũ, §. si q̃s absẽte. ff. de ꝯfes. et gl.* in c. fi. de ꝯfes. et in l. vnica, C. de ꝯfes. Et istam regulam declara primo sic, ẽt si ꝯfessio cum cã fieret in iudicio absẽte parte, nõ nocet, ꝑ d. §. si q̃s absẽte. lõ dicit Bar. ibi, & d. Car. hic, facias semꝑ poni in actis p̃sente parte, & hoc ẽt no. gl. magna in d. c. fi. & ibi hæc ampliatio late declarat̃ ꝑ Pa. de Cas. d. Ant. & d. Ab. & ꝑ Io. An. in Spec. ti. de ꝯfes §. sequitur. ver. sup 7. & ꝑ Cy. Bal. & Sal. in d. l. gñaľr. & Sal. in l. vnica. in 15. oppo. C. de ꝯfes. & Bul. in auth. gñaľr. in penu. col. C. de epis. & cle. In q̃b. locis istud in effectu restituitur primo, nisi
23 † fiat ꝯfessio iudici ꝑ uiam voluntariæ iurisdictionis, puta si nulla mota cã q̃s dicit iudici se teneri Titio, ꝑ d. l. gñaľr. Scđo, nisi pars esset citata, & essemus ĩ casib. in q̃b. põt ꝓcedi ꝯ̃ absẽtẽ, ꝑ l. ꝓperãdũ. §. j. & 2. C. de iudic. Tertio, nisi q̃s ꝯfiteretur in libello, vel positionibus, vel exceptionib., ꝑ c. fin. de iureiu. in 6. Quarto, nisi cõfiteretur in criminali absẽte accusatore, q̃a iudex, ſm Bal. in l. ea, q̃ in vlt. col. C. q̃uo & q̃n iudex & in d. l. gñaľr. in pe. col. Vñ dicit Bal. in d. auth. gñaľr. de episc. & cle. ꝙ d. §. si q̃s absẽte, loq̃tur đ ꝯfessione, cuius receptio nõ ꝑtinet ad officiũ iudicis, sed partis. Secus aũt, si ageretur de crimine ciuiliter, ſm d. Ant. in c. olim. ad fi. s̃. de rescr. & ibi est casus ſm intellectũ, quẽ ibi põit Imo. Et isti quatuor casus ꝓbantur diuersis modis, vt in dictis locis videri põt. Sed no. ꝙ in istis & similib. casib. p̃sentia iudicis nunquam supplet defectũ partis absentis, nisi expresse appareat, iudicem velle supplere absentiã, & agrere absenti, ſm Bar. in le. postquã liti. ad fi. ibi, quæro, vtrũ ista renunciatio, C. de pact. & Cy. in auth. sacr̃a. 10. quæst. C. si aduersus uendit. Scđa declaratio. Si pars esset p̃sens in iudicio, ꝯfessio alterius partis tunc demum noceret cõfitenti, q̃n per partem nõ impugnatur, secus si impugnatur. Ita ꝓbatur in capitulo, mulieri, de iureiu. & ibi clarius Inno. & ibi dicetur & bene facit glo. in c. cum venissent. in verbo, corã eo ibi dicas, ex quo, de eo, qui mittitur in pos. Fortius dicit Sal. post Cyn. in l. vnica, in 15. oppositione, C. de confes. ꝙ non sufficit, ꝙ confessio non sit impugnata ꝑ partem p̃sentem, sed oportet, ꝙ fiat parte instante & petente, vel saltem acceptante, q̃a alias non posset dici confessio, quia non esset simul fassio, quia proprie confiteri idem est, q̃d simul fari & idem vult Salicet. in lege, iubemus, in fi. C. de liberali causa, & expressius

* Morietur. *Adde quòd ista materia vulgo appellatur Scomessę, et ꝙ valeant vi tex. in l. si quis ita stipulatus fuerit. ff. de verb. oblig. Ioã de Ana. in c. nauiganti. de usur. Maria. in c. inter dilectos. q. 6. de exces. prælat. S. Thom. 2. 2. q. 32. art. 7. quem sequuntur Imo. & oẽs canonistę communier * in capi. pe. de vi. & honesta. cleric. Barb. cõsi. 65. in 3. vol. & ista materia quotidie practicatur.*

* Donatio. *Adde Imo. in l. à Titio ff. de ver. obl. Pa. de Cast. in l. diuortio. sol. mat. Alex. in l. cum de indebito. de proba.*

* Consentit. *Adde An. in Auth. de hær. & falci. §. si verò expressi. colla. 1. in 4. col. vers. ex hoc patet ꝙ dicta confessio. et Abb. in ca. ex parte. col. 7. de cõfes. vers. sexto requiritur. cum concor. ibi ꝑ eũ signatis. Lanfran. in c. quoniã cõtra. suprà de prob. t. in ver. confessio. Pa. de Cast. consi. 81. & cons. 172. vbi tenet nõ solum si fiat extra iudicium, sed ẽt si in iudicio. et Ale in cons. 19. vol. 4.*

in d.l.gñalr in 6.q. C.de nõ nu.pec. referens ita tenuiſſe
patruũ ſuũ do. Ricar.de Salic. Vñ cõiter ſcribit,parte p̄
ſente & acceptãte. Fortius ẽt dixit Sali.in d.l.gñalr,17.
q ꝙ ẽtſi ꝯfeſſio fieret in vlt. volũtate parte p̄ſente, non
valeret, niſi eẽt acceptata à parte,vel ab eius nũcio,vel
à notario publico,vel alia pſona noĩe * abſentis. *Vide
tñ do. Ab.in c.fi.in notabilib. j̃.đ ſuc
ceſ.ab inteſt.vbi p illũ tex.in verb.ab-
batis p̄ſentia.dicit ꝙ in caſu iſto ſuffi-
cit p̄ſentia ptis ẽt accidẽtalis.i.fotuitę,
niſi dicas ꝙ vltra p̄sẽtiã reqrit dicta ac
ceptatio,ſicut in l.1.ff.de autho.tut.p̄sẽ
tia ſupplet intelligẽtia,ſicut ẽt d.Abb.
ibi p illum text.ad ampliationẽ huius
mãę,ꝙ ꝯfeſſio ẽt đclaratoria actus p̄te
riti reqrit p̄sẽtiã partis ad ſui validita-
24 tẽ. Tertia declaratio, Etiãſi † in vltima
volũtate qs ꝯfiteat ꝯfeſſio nõ probat
id ſup quo emanat, ſm d. Ant.& Imo.hic.& Bart.in le.
nõ ſolum §.ſi liberationis.ff.de lib.leg.& in l. Lucius. §.
qsqs el 2 p illũ tex.de lega. 2.& in l.cũ qs decedẽs.§. co-
dicillis de le.3 .& Bal.in l.rõnes.C.de pba.& d.Anto. &
Ab.in c.fi.p illũ tex.de ſucceſ.ab inteſt.& Bal.in l.gñalr
in 10.q.C.de nõ num.pec.& ibi Sal.in 13.q.& iõ,ſi talis
ſupueniret,nõ pbaret ꝯfeſſio ꝯ̃ eũ, ſm Bar.in d.§.qſqs.
niſi in qnque caſibus. Primus,qñ noĩe abſentis interue-
niſſet nuncius,vel epiſtola,vt p Bar.in d.§. qſqs.& nun-
cius,ſeu alius acceptaſſet nomine abſentis,vt p Salic in
ĩ l.gñalr. Secundus,qñ iuraſſet,qa pbatur illud,qđ ꝯfi
tet,d.§.codicillis:& ibi Bar.& dicet.j̃.in 1.fallẽtia. Ter-
tius caſus eſt,quẽ ponit Cal.in ti.de teſta.cõſ.25 inc. Te
ſtator.de eo, qui in teſtõ detexit hæredi ſe rogatum ab
illo teſtator̃ de reſtituẽdo bona filio ſpurio, nam talis
ꝯfeſſio prodeſt fiſcó, licet facta ſit in abſentia procura-
toris fiſci,de qua ẽt p Sal.in d.l.gñalr.in 6.q. Sed quia ni
tũtur rõnib. parũ vrgẽtibus. forte verius,ꝙ pbet ſemi
plene,p id qđ dicet in 3.fallẽtia. Quartus caſus eſt quã-
do teſtator ꝯfitet̃ in foro pęnitentiali * ẽt abſente parte,
ſm Sal.in d.q.13. p c.quãquã.de vſu-
ris.in 6. Quintus caſus eſt,vbi nõ atten
dit̃ rigor,ſed ęquitas,qa tunc dẽt ſtare
hæres confeſſioni teſtatoris fauore a-
nimæ,ſm Bal.ſapiẽter in d.l. gñalr.in
10 q.per l.ſi ego.§ 1.ff.de iure dot.& ꝙ
no.in c.quoties,1.q 7 & in c. parochia
no.de ſepul. vbi dẽt hæres exonerare
animam defuncti. Et hoc dictũ valde
mihi conſonat p rõnes ſuas. Eſt verũ,
ꝙ põt difficultari ex his,q̃ dicuntur in
2. fall. ſed ex alio capite exonerat̃ de-
functus,qa dato, ꝙ ꝯfeſſio nõ probet
debitum,tñ illud dẽtur non vt debitũ
ex ea eã, ſed vt debitum ex teſtõ iure
legati,vel fideicõ.d.§.quiſquis. Quar-
ta declaratio. Sicut confeſſio extraiu-
dicialis facta cum cauſa p̄ſente parte
pbat in ciuilibus,ita in criminalibus, ſi fiat ſpecialiter
& parte p̄ſente. Ita dicunt do. An. Imo. & clarius do.
Ab.in c.olim.de reſcrip.alleg.d. Abb.tex.in d.l.genera-
liter.& c.per tuas.de proba. Secus dicunt ipſi,ſi fiat par-
te abſente,quia tunc in criminalibus facit indicium ad
torturam. Allegãt Bar.in l.capite quĩ-
to *.ff.de adult.& iſtud ẽt latius firmat
do. Ab.in c.at ſi clerici.in prin. verſ.q̃-
ro, quem effectum.de iudic.& idẽ te-
nuit ibi do.An. Tñ Imo.ibi dicit,com
munem * opinionem eſſe,ꝙ in crimi-
nalibus confeſſio extraiudicialis nul-
lo caſu operet̃ aliud, q̃ indiciũ ad tor-
turã.& ita dicit ſimplr intelligi glo.&
Bar.in d.l.capite.& Bar.ĩ l.ictus fuſt.ũ.
ff.de infa.& hoc ẽt sẽtit Rot. maximè
in additionibus deciſi.180.inci.licet ꝯ
feſſio in formis *,p qua parte facit, qa

* Abſentis. *Adde qd de ea confeſſione q̃ fit in teſtamẽto nõ iurata nec p̄ſente parte & recipiente an pbet, vi Soci. cõſ. 294. inci viſo teſtõ. verſicu. ſecunda ratio eſt,in 2 par.*

* Pœnitentiali. *Adde quòd cõfeſſio extraiudicialis facta coram ſacerdote & teſtib. pluribus facit aliquẽ publicum reũ criminis ita confeſſati ſecundum Abb.conſ.2. col.1.lib.2. Author in c.auditis col.pen. de præſcr. & eſt opinio cõis * ſecundum Soc. cõſ.127, col.2.lib.3.*

* Capite quinto. *Adde Ale. ibi paul o poſt prin.et Iaſ.in l. magiſtratibus,colum. 2.& * ibi Alexand. de iuriſd.om.iud.*

* In formis. *Add et dic. in nou. & eſt deciſ.tit.de cõfeſ. quæ incip. qđ licet confeſſio.*

ĩ criminalib⁹ nõ hẽt ſemp eũdẽ effectũ ꝯfeſſio,quẽ hẽt
ĩ ciuilib⁹. Vñ ĩ ciuilib⁹ ĩ parte abſente pbat ſemiplenè,vt
j̃ dicet̃,at ĩ criminalib⁹ facit ſolũ ĩdiciũ ad torturã, vt ẽ
dictũ ſicut ẽt ĩ ciuilib⁹ ꝯfeſſ⁹ nõ apellat,c. quodcũq;. 6.
q. 1. ſʒ ĩ criminalib⁹ ſic,vt §.ſũt,quorũ.2.q.6.& c.cũ ſpe-
ciali.§.porro.de appe. Et ĩ ciuilib. ꝯfeſſus habet̃ p cõdẽ
nato,l.vnica.C.de ꝯfeſſ. ſecus in criminalib. vt p Bar.in
25 l.1.ff.de confeſſ. Modo † p̄dicta regula fallit primo,niſi
cõfeſſio facta abſente parte ſit iurata,qa pbat ſm Bart.
in d.§.codicillis. ad fi.& do.An.in c.cũ dilectus.in antę
pe.col. j̃.de ſucceſ.ab inteſt.& Bal.in l.rõnes.circa fi. C.
de proba.& in l.ſi creditores.C.de fideicõ.& ſentit Bar.
in l.ex hac ſcriptura,in vlt.col.ff.de don.& Bald.in au-
thẽ qđ obtinet.C de proba.p illũ tex.& no.Imo.in rep.
c. cũ cõtingat.31. char.de iurei.& ſentit gl.Bar.& Bal.
in auth.ſacramẽta.C.ſi aduerſus vẽdit ẽtſi in vẽditiõe
qs vſus fuiſſet verbo,in veritate,ſm Bal.in rub res inter
alios acta.in vlt.col.& facit c.& ſi Chriſtus.de iureiu.&
nõ ſolũ,ſi iuraret,ſʒ diceret ſe iuraſſe, p d.§.codicillis.
ibi patruo ſuo iuraui.& ſentit Sal.in d.l.gñalr. in 12.q.
Tñ.n.operat̃ ꝯfeſſio de p̄ſtito iur̃o quãtum ẽt iſta p̄ſta
tio, vt pbatur in l.ne in arbitris.& ibi multũ notat Bal.
C.de arbit.& no.Bar.in l.ex hac ſcriptura.in vlt.colu.de
pbat. Et rõ p̄dictorum eſt multiplex:ſed maxime,quia
obligatio acquiritur Deo,c.debitores,de iureiu. & De-
us ipſe vbique eſt p̄ſens,ẽtſi iuret quis,vt ꝯplaceat parti
qa Deus recipit vices partis,ſm qđ eleganter no.dom.
Ab.in c.ſicut.de iureiu. licet pars poſſit remittere,c.2.đ
ſponſalib. Item,quia iur̃m põt ſaluari ſine interitu ſalu
tis ęternę,& iſtud procedit,niſi ꝯfeſſio ẽt iurata emana
ret in fauorem incapacis *, ſm Bal. in
d.l.rõnes.& Sal.in l.gñilr.in 16.q.& in
l.hac edictali.in 6. q in fi.C. de ſecũd.
nup. Et eum p̄dictis ꝯcordat ẽt Bal. in
auth.ſacr̃a.ĩ vlt.co.C.ſi aduer.vẽdi. et
in l.pactum in 9. q. C.de colla.& Pet.
de Anc.in cle.1.de iureiu.in ca.licet,in
pe.col.de iureiu.in 6.in cle.1.in prin.de vſuris.vbi p hoc
allegat notata p Spec.in ti.de leg.§.nũc oſtẽdẽdũ.verſ.
hoc quoq;.et idẽ Ro.in l.ſtipulatio iſta.§.ſi ſtipuler.ĩ vlt.
col.ff.de ver.obl.nõ obſtat tex.in d.§. ſi qs abſente. ibi,
nec qiurat.qa ſm Imol.in d.c.cũ ꝯtingat.loquit̃ đ iure
ciuili,quo nõ orit̃ obligatio ex iur̃o,vt per Bar.in l.ſi qs
p eo. circa prin. ff.de fideiuſ. Secus de iure Canonico
vt notatur in illo c. cũ ꝯtingat.& dicit, ꝙ cum queſtio
iur̃i ſit ſpũalis, ẽt in foro ciuili ſeruabitur hęc opinio
Canonica,vt eſt gl.licet nõ dicat,in regula,poſſeſſor.de
26 re.iu.in 6. Nõ † obſtat l.3.§.1.ff.de iureiu.vbi iur̃m litis
deciſiuũ nõ tenet abſente parte, qa eſt ad cõmodũ iu-
rãtis,ſed hic ad incõmodũ. Nec obſtat c.ſicut.el 3. ibi;
aſſenſu vtriuſq; partis.j̃.ti.2.qa loquitur, vbi agitur de
iur̃o p̄ſtito,vt alius ad certũ ſint reci pce obligetur, qa
ſi alius nõ ꝯsẽtit,nõ obligat iur̃m,vt ibi p d.Abb. Et ita
ſuſtinetur hæc notabilis fallẽtia ꝯ̃ Ang.in Auth. de iu-
27 reiur.à moriẽte p̄ſt.circa fi. Fallit † ſcđo dicta regula de
æquitate Canonica,ſm quam poſſet dicit ꝙ valet ꝯfeſ
ſio ẽt abſẽte parte,qa ſm æquitatẽ Canonicã ſola mẽs
vr̃ ſufficere,& hoc vr̃ voluiſſe gl.ſingularis in ca. quo-
ties.in verbo, pmitto. in fi.1.q.7. Ita ad literã dicit do.
An.hic ſub dubio forte,de quo facit feſtũ hic Imo. di-
cẽs,eſſe dictũ multũ ſingulariter notãdũ,& vere ita eſt.
Et hãc partẽ expreſsè firmat d. Car.hic,dicẽs đ iure Ca
nonico valere cõfeſſionem parte abſente, & alleg.glo.
in d.c.quoties.& idẽ p illã gl.tenet Do. in §. de his.ad fi.
3.q.8.& facit,qđ no.Bal.in c.innotuit.in j.col.s̃. de elec.
vbi dicit,ꝙ in cauſis eccleſiaſticis & ſpũalib.valet ꝯfeſ
ſio abſente aduerſario. Ad idẽ,qđ no. Bal. in l.rõnes. C.
de pbat.vbi dicit,ꝙ confeſſio facta in foro pœnitentia-
li,vel ſpirituali,nõ requirit p̄ſentiam partis, & ideo nõ
põt reuòcari.allegat no.in c.quãquã. de vſur.in 6.& gl.
in d.c.quoties. Ad idem,quod no. Bal.in authen.ſimili-
ter.in 1.colum.C.ad l.Falcid.vbi dicit, quod cōfeſſio in
piam cauſam non requiritur p̄ſentiam partis. Ad idem
quod not.Bald.in l.illud.in 1.col.C. de ſacroſanct.eccl.
vbi

* Incapacis. *Adde Soc conſ. 294 inci.viſo teſtõ.verſi.primo qa ſer Iacobus.in 2 par.*

vbi dicit, ꝙ in piis causis valet stipſo facta ꝓ absente ẽt uerbis directis in ipsos absentes. Ad idẽ, qđ no. Bal. in l. gñalr. i 10. q C. de nõ nu. pe. ubi dicit, ꝙ ↄfessio in testõ absente parte valet de æquitate fauore aïæ. Ad idẽ, qđ no. Arc. in c. sunt nonnulli. 1. q. 1. vbi dicit, ꝙ licet incertitudo vitiet promissionẽ, qa liberat̃ dando muscã, l. senatus. §. legatus. de le. 1. tñ de æquitate Canonica nõ vitiat, sed taxatur aliquid arbitrio boni viri, de quo exclamat do. Ab. in c. 1. ꝟ. de decimis, & in c. ex parte. post do. Ant. ibi, ꝟ. de cẽs. & Bal. in l. q mutuam. §. salarium, in lectu antiqua. ff mandati, & Io. de Ana. in c. cum in iuro. ꝟ. de homi. Et limita, vt ibi dixi allegando. c. cum venissent. ꝟ. de inst. Ad idem qđ notat do. Car. in cle. 1. in 28. q de testa. cum si. Et est verum, ꝙ do. Ab hic, & in c. fi. s̃. de ↄfe. impugnat hãc dñã inter ius Canonicũ, & ciuile ꝑ rõnes satis euitabiles, & tãdẽ ↄcludit. ꝙ gl. in d. c. quoties. nõ ꝓcedit, qñ qs dicit corã tertio, se velle dare, vel debere alteri decem: q a nõ oritur obligatio ẽt nãlis, cũ non sit, cui q̃ratur ꝑ illa verba, & hoc ẽt latius ꝑ ipsum in proœ. Decre. §. Gregoria. in ult. col. Sed qñ diceret̃ Titio, ꝓmitto tibi, ꝙ dabo Sempronio decẽ, potero cogi ad soluẽdũ ꝑ uiã denunciationis, nõ aũt via directa, cũ nec absenti q̃ratur actio, nec p̃sens pro alio stipulari potuerit. §. alteri. Insti. de inut. stip. Et ꝙ nullo mõ ex isto actu q̃ratur actio ꝓbatur a spãli in c. quanq̃. de usuris. in 6 ibi, actio acqratur. & facit c. si tibi. ibi, ut tuũ dici valeat. de pb. in 6. ut hic ꝑ do. Ab. Et re vera negari non põt, ꝙ utraq; pars nõ sit substentabilis tñ sustentabiliorẽ ꝓ nũc puto opinionẽ cõem, ꝑꝑ authoritates primo allegatas, qa si nullo mõ esset verũ, ꝙ confitens absente parte intenderet se obligare, qñ assignat cãm, frustrarentur multæ limitationes sequentes, & dicta allegata in hac fallentia, quæ denotant legẽ Canonicã iudicare de intentione ex verbis cuiuscunq; ꝓlatis, & facit c. 1. s̃. de pac. Itẽ sicut iuramẽtum facit, ꝙ non procedit dicta regula, ut in ꝓcedenti fallentia, ita ẽt de ęqtate simplex & seriosus sermo, iuxta c. iuri. 22. q. 5. dummodo nõ ꝓlatus cã ↄplacẽtiæ. Itẽ qa ita posset quis ↄfiteri pñte parte ex abrupto, & ad se alteri excusandũ, sicut absente, iuxta c. cũ uenissent. ꝟ. de insti. Et indubitanter admitto hãc fallentiã saltẽ in ↄfessione facta in extremis, in qua statim ꝙ ↄfitetur quis debitũ, præsumit̃ nõ mẽtiri, & sicut dr̃ in c. parrochiano. ꝟ. de sepult. ꝙ nõ obstãte rigore iuris ciuilis hæres tenetur ex delicto defuncti ad exonerãdũ eius aïam, ita hic, ubi satis clare constat de debito ex testõ, sicut si in lib. rõnũ testõris esset scriptũ eũ esse debitorẽ, certe hęres teneret̃ de ęqtate, ut sẽtit Bal. in d. l. rõnes. Et ꝓ pleniori intellectu gl. in d. c. quoties. vide Ro. & Imo. in l. stipulatio ista. § alteri. ff. de verbo obliga. & dom. Ant. & do. Abb. in d. proœ. Decre. & Bal. in l. illud. in 1. col. C. de sacrosan. & Petr. de Anch. in clem. 1. ad fin. de usu. & in c. licet. in pe. col. de iureiu. in 6. & Ang. in l. 1. ff. de pac. & Bal. in auth. ad hoc. vers. sed hic dubitat̃. C. de vsur. & do. Ant. in c. nouit. s̃. de iud. & do. Abb. in c. cõstitutus. s̃. de ꝓcur. & Imo. in c. cum cõtingat. in 6. char. ꝟ. tit. 2. & do. Abb. in c. dilecti. in pe. col. s̃. de arb. & Bal. in l. cũ ꝓcurator. ff. de procu. & dicetur alias in alio loco minus onerato, soleo. n. tenere ↄ̃ Ro. in auth. similiter. i 5. priuilegio ↄ̃ctuũ, C. ad l. Fal. & in d. §. alteri. ubi dicit, se solũ reprobare gl. in d. c. quoties. ꝑ d. c. quanq̃. à spãli, nã cum fauor aïæ fuerit cã illius spãlitatis, idem dicã, ubicunq; est ꝓmissio alteri facta, qa agitur de peccato ex eius uiolatione, d. c. iuri. & ↄstõ ẽt exorbitans ex tali respectu semꝑ extẽdit, ut ꝑ Io. And. & alios in c. ex tenore. ꝟ. q filij sint leg. cũ ↄcor. Sed posito, ꝙ gl. in d. c. quoties. non esset vera, adhuc stant prædicta, qa non dr̃ ꝙ quæratur actio absenti, prout dixit gl. sed erit uia denunciationis, ut hic per do. Abb. & do. Ant. in d. proœ.

28 Fallit † tertio dicta regula, nisi ↄfessio fieret, non quidẽ recte ad obligandum ↄfitentem ei, cui fit confessio, vel cui prodest, sed fieret alias ad probandum aliquid, ex qua probatione absenti quæritur obligatio nam tunc illa præiudicat, ſm Ang. in Auth. de hære. & Falc. §. si vero expressim. per illum tex. quem facit Ang. sing. Vnde īsert, ꝙ si qs apꝓbat instr̃m, tanq̃ verũ, vigore huius approbationis oẽs, quorũ interest agere poterũt ↄ̃ approbantem, licet non fuerunt pñtes. Sed in hoc aliter sentit Bar. in l. admonendi. ff. de iureiu. & do. Ant. in c. fin. ꝟ. de iureiu. vbi dñt, ꝙ si fratres in instr̃o diuisionis apponũt, ꝙ vnus dẽat satisfacere de certo mutuo recepto à tali, & posito in domo, illud instr̃m nõ probat pro illo tali, nisi semiplene. Et ita videret̃ hic. Vñ pro Ang. multum facit l. desideriũ. C. depositi. vbi per instr̃m factũ inter te & Titiũ, in quo dicis mutuasse ei centũ, q̃ tibi deposuerã, probat̃ depositũ inter te, & me, & multũ no. ibi Bald.

29 Fallit † quarto in his, q̃ dependent ex voluntate vnius non duorũ, qa ualet ↄfessio, puta sup ratihabitione, vel hr̃ditatis aditione, & similib. nõ reqrit̃ pñtia partis, cui ex tali declaratione voluntatis q̃ritur ius aliquod, ſm Bar. in d. §. si qs absente. & do. Ant. & Imo. hic ꝑ no. in l. fi. ff. de interro. acti. & in l. Põponius scribit, si negotium. & in l. Nesennius. ff. de nego gest. & ita ẽt not. Bart. in d. §. codicillis. & do. Ant. in c. fi. in antepe. col. ꝟ. de suc. ab intesta. & in c. fi. s̃. de ↄfes. & ibi do. Abb. allegantes Bar. in d. l. nuda. & in l nõ solũ. § si liberationis. ff. de lib. leg. & no. Bald. in rub. C. res inter alios acta. & Sal. in l. vnica, in 15. oppo. C. de ↄfes. & in d. l. generaliter. 6. q. Fallit

30 † quinto, quo ad semiplenã ꝓbationẽ, vt no. voluit Bar. in d. l. admonẽdi, & sequitur Imo. & do. Abb. hic. & do. Abb. in c. fi. de succes. ab intest. & do. Ant. in d. c. fi. ꝟ. de iureiu. ꝑ no. in l. capite qnto. ff. de adult. Sed ↄ̃riũ, & forte melius, tenet Bal. in l. bonæ fidei. ver. modo quæro de viua voce. C. de reb. credi. & dicit, ꝙ in casu l. capite quĩto. illa ↄfessio erat adiuncta alii verisimilitudini ratione loci & tpis: & sic ẽt rñdet ad l. quero. in fi. de ædil.

31 edic. Fallit † sexto in ↄfessione facta in epła, per l. Publia. ff. deposi nã per epłam vr̃ qs alloqui absentẽ, arg. l. Arriani. C. de hæretic. dũmodo pñtet̃ absenti, ſm do. Ant. & Imo. hic, & Bar. in d. §. codicillis. & do. Ant. in c. fi. de ↄfes. & ibi do. Abb. & Bar. in l. cũ tabernã. §. idem q̃siit. ff. de pig nisi mittens reuocet epłam, ſm Bal. in l. vnica, in 2. col. C. de ↄfe. ubi hoc limitat nisi alteri resultaret iniuria, vel illusio iudicij. Alle. l. si ꝓhibuerit. ff. de Publicia. & bñ loqtur, qa siue epła, siue nũcius reuocet, postq̃ alteri resultaret iniuria. i. ↄ̃ctus esset ꝑfectus, actus nõ rescinditur, si prius fuit ignorata reuocatio, vt in dictis iuribus, nisi in casu c. fin. de ꝓcu. in 6. vt ibi ꝑ Do. in §. fi. & ꝑ gl. in cle. 1. de renun. & oẽs Doct. in l. eius, q in prouin-

32 cia. ff. si cer. pet. cũ ↄcor. Fallit † septimo, ſm aliquos in ↄfessione, quæ fit ad liberandũ: qa non requirit pñtiam partis: & ita no. gl. in l. non solum. §. si liberationis. el 2. de lib. leg. sed Bar. ibi solẽniter disputando ↄcludit ↄ̃riũ & fuit opi. gl. in l. idẽ in duobus. ff. de pact. & idem Imo. hic, & Bar. in d. § si quis absente. & in d. l. in duobus. §. fi. & Sal. in l. vnica. 15. oppo. C. đ ↄf. & Pau. de Cas. ↄs 83. in cip. In Chr̃i, & c. ad id qđ quæritur. de quo ẽt per Bal. in l. gñalr. in 12. q. C. de non num. pec. & in l. & hære. §. nos autem. de pact. & in l. rationes. in 2. col. C. de prob. & in rub. C. res inter alios acta. in ult. col. & Ro. in l. naturaliter. §. nihil cõe. ff. de acq. pos. & Ang. in d. l. in duobus, & Fed. ↄsi. 230. inci. in l. postquam liti. & Sal. in l actionẽ.

33 C. de pact. Fallit † octauo in reali, quia põt quis habere rem ꝓ derelicta in præsentia partis, l. 1. & per totum, ff. pro derelicto ſm Imo. hic. & Do. post. Io. de Fan. in §. de his. 3. q. 9. & facit, quod not. Inn. in c. veniens. s̃. de renũ. & Io. And. in c. cum pridem. s̃. de pact. & sentit Bar. in d. §. si liberationis. & no. do. Ant. & do. Abb. in c. fi. s̃. de ↄfe. ſm Imo. in d. c. veniens. in 31. col. ver. circa tertium. Et hic intelligit istud, qñ proprie quis renunciat iuri in reali, quia uidetur posse fieri in absentia partis, & uidetur haberi pro derelicta, vt etiam sentit gl. in l. postquã liti. C. de pact. Sed qñ quis confitetur rem esse alterius, secus est: quia per hoc non videtur habere rem pro derelicta, sed vr̃ potius velle in alium transferre ideo tũc non perdit dominium, si non trãsfertur. l. sciendũ. & l. conuentiones. ff. ex qui. cau. ma. & est de mente Bar. in l. cum testm̃. alias in l. cum falsa. C. de iur. & fac. ign. & absq; traditione nõ trãsfertur dominium. l. rationibus.

C. de

C.de pac.vt latius p Imo.in dictis locis,& in l. ſi rẽ aliq̃.
post Bar.ff.de acq.poſ.& in d.c.cũ pridẽ,post do. Ant. &
Arch.in c.q̃ piculoſum.7.q.1.& Bal.in c.accepta. s̃. de
reſti.ſpo.& in reper.Inn.in verbo,renunciatio,in 6.q. &
34 oẽs in d.l.poſtq̃ liti.cũ concord.ibi allegatis. Fallit † no
no in ꝯfeſſione facta in ſcriptura libelli,vel exceptionis
producta p partem l.cũ precum.C. de liberali cã. & no.
Barr.in d.§.ſi quis abſente.cum talis ſcriptura offeratur
iudici,vt detur parti,vt in auth.offeratur.C.de lit.ꝯteſt.
ut nic per Imo.& Bal.in l.vnica,in pen.colum.C. de ꝯ-
fe.& in d.l.poſtq̃ liti.in fi.C. de pac.&
Bar.in l.2.* in fi.ff.de iu. fiſ.& Imo. in
d.l.nuda.& Sali.in l.vnica, in 15. opp.
C.de ꝯf.& do.Ant.& do.Ab.in c.fi.s̃.
de ꝯfe.vbi idem dñt de poſitionib. Et
idem gnal'r dicas p oĩ alia ſcriptura, q̃
pducitur,vt parti aduerſæ tradat̃, ſm
Imo.hic. Illud aũt de libello intellige
primo,qñ in ipſo ꝯprehendit̃ tale qd,
qđ inducere pẽdet à ptãte libellantis,
qa alias omnino eſt ſtãdũ verbis narra
tiuis libelli,ut l.nõ epl'is. & ibi Bar. C.
de pba.Ita not.do.Ant.ĩ d.c.fi.& Bal.
in l.pdia.s̃.de pdiis mino. allegando l.
q familiæ.ff.fa.erci. & dicit Bald. in c.
cũ venerabilis, in pen.col.j̃.de exce.ꝙ
pducens inſtr̃m vr̃ confiteri illud eſſe
verũ in uerbis diſpoſitiuis, non in verbis enunciatiuis.

*In l. 2. *Adde Alex. in l. 2. co. 2. C. de institutio. & substitu. sub cond. fact. Abb. in c. ex parte. de conf. col. 6. versic. prædicta intellige in confessione. & Bald. in addit. ad Spec. tit. de confes. uersi. cõfessio in absentia, & Ale. consi. 94. inci. clarissime domine. p. 4.*

35 Intellige † ſecũdo,dũmõ libellus ſit ſcriptus manu ꝯfi-
tentis,ſec⁹ ſi manu alterius,ſm Bar.in l.nuda. C. de do.
quẽ tñ impugnat hic Imo.quia nimis eneruaret̃ d. l. cũ
precũ. cũ pauci hodie ſcribãt talia ppriis manib. & d.l.
cum precũ.loqtur indiſtincte,& attenditur productio, q̃
36 fit,vt deueniat ad aliũ,vt hic p eum,& bñ. Fallit † deci
mo in ꝯfeſſione facta in libro rõnũ,qa ſi peruenit ad par-
tẽ ſcriptura,vr̃ loq̃ vice ptis,& iõ p̃iudicat, ſm Bart. &
Pau.de Caſ.in d.l.nuda. & Bal.in l. vnica, C. de ꝯfeſ.de
quo ẽt p Bal.in rub. C.de ꝯſti.pec.ult.col.& Pau. de Ca.
in d.l.Publia.Sed intellige, vt hic p Imo. dũmodo talis
liber ſit ꝯfectus pte mandãte tacite,vel expreſſe,vt ſunt
cõiter libri mercatorũ,qbus ex cõſuetudine tacite mã-
datur, vt ſcribant: ſed ſi eſſet liber ꝯfectus à mercatore
p ſui memoria,ſecus, ut hic p eũ,de quo ſatis mem ini
declarãdo hoc idẽ in c.2 s̃.eo. in mã libri mercatorũ, ĩ
37 2. ꝯcl.Fallit † undecimo,qñ ꝯfiteor me debe e aliqd Ti
tio ex aliqua cã in pñtia alicuius recipiẽtis noĩe, & vice
ipſius Titij,nã ẽt ſi ille hẽat mandatũ,& ẽt ſi ñ ſit tabel-
lio,ſi tñ Titius poſtea ratũ hẽt,prodeſt talis confeſſio. I-
ta ad lr̃am dicit hic Imo.p id,qđ hr̃ in tex. & in gl. in l.
hmõi.in prin.ff.de leg.1.& in §.alteri.Inſt.de inut.ſtip.&
no.Bar.in d.§.ſi liberationis.& facit qd no.Ioan.And.in
Spe.de ꝯfeſ.§.nunc videndum.verſi.quid ſi cõfiteor.ſm
ipſum.Sed iſtud puto intelligendum ſolũ, qñ acceptat̃
confeſſio.vbi aũt qs vellet ſtipulari pro alio,ad hoc, vt
abſenti quærat actio, nõ ſufficit quilibet, ſed debet eſſe
pſona publica,vt expreſſe no.Bar.in l.1. C.vt in poſ.leg.
& do.Abb.in c.fi.s̃.de cõfeſ.& bñ probatur in d. c. quã-
quã.& p Bar.in l.3.ff.rẽ pupil.ſal fore. & Inn. in c. dudũ
j̃.de conuer.coniug.niſi eẽt pſona, cuius intereſt, quia
poteſt alteri ſtipulari, l. ſtipulatio iſta.§. ſi ſtipuler.ff.de
38 verb.obl.& ibi late per oẽs.Fallit † duodecimo, niſi ꝯ-
feſſio fieret pñte fideiuſſore,ſm Bal.conſi.inci.In Chri-
ſti &c.In primis videndum eſt,an confeſſio facta per fi-
deiuſſorem poſſit acquiri parti exceptione doli, vt l. i-
dem in duobus.§.fi.ff.de pac. Idem, ſi confeſſio fiat præ-
ſente negociorum geſtore, ſecundum Franciſcum Ti-
grini in conſi. incip. Titius confeſſus fuit. & Salic. in l.
vnica,in 15.oppo. C.de confe.dicentem,hoc verũ, ẽtſi
negociorum geſtor acceptans abſente parte ſit priuata
perſona per regulam legis,ſoluendo.ff.de neg. geſ. Fal-
39 lit † vltimo in ꝯfeſſione facta abſen-
te pte,ſi fuit geminata,* p id, qđ not.
Bar.in l.cũ ſcimus.per illum tex.C. de
agri.& cenſi.lib.11. vbi colligit ſingu-
larẽ theoricã,ꝙ vbi nõ præiudicat con
feſſio ex defectu p̃ſumptæ uoluntatis,
ſi fuerit geminata,valet.Et idem dicit
Bal.de verbis enunciatiuis,& ſeq̃t Pa.
de Ca.ĩ d.l.Publia.& Ro.in d.l. nuda.
ita ĩ ppoſito, cũ ñ ualeat talis ꝯfeſſio,
qa p̃ſumitur velle ſe obligare abſenti
iſte defectus voluntatis tollit̃ rõne ge-
minationis,& pro hoc facit, qa aliqñ
videmus tm̃ operari geminatũ conſẽ
ſum,q̃tũ iuratum.Patet ex c. cum cõ-
tingat & ibi late per do.Abb.j̃.tit.2.iũ
cta auth. ſiue à me.C. ad Velle. vbi in
alienatione fundi dotalis tm̃ opatur
geminatus conſenſus mulieris,q alias
ſolus nõ ſufficeret, q̃tum ſi eſſet iura-
tus.Item probatur ex gl.pe.in 3.reſolu
tio. j̃. tit.2.iuncta l.ſi mulier.C.ad Vel
lei.vbi ſicut ceſſat exceptio Vellei. v-
bi eſt iur̃m, ita vbi eſt ꝯſenſus gemina
tus.Modo ſupra, in 1. fallen. dictũ eſt,
talem confeſſionem iuratam valere.
Ergo, &c. Iſtud tñ de actu geminato & iurato nõ eſt ſp
verũ,p id,qđ dicetur ſuper glo.ſequẽti in prima amplia
tione primæ regulæ,iuncto dicto do. Abb. hic, ꝙ ſtatim
dicam pp diuersã rõnẽ.Et pp dictam doctr. Bart. infert
hic do.Abb.in fi. ꝙ qui bis ex interuallo cõfitetur pecu
niam,vel dotem,ſibi numeratã, nõ põt opponere exce-
ptionẽ non nu.pe.* niſi uelit in ſe aſſu
mere onus probandi. Et idẽ in dote di
xit Io.Andr.vltra ipsũ in addi.Spe. in
tit.de do.inter vir.& vxo.Vñ videmus
ꝙ uerba enunciatiua geminata pbãt
ſm Ang.in l.1.p illũ tex.C. de plus pe
ti.& do.Ab. in repe. c. p tuas.s̃.de arb.
alias nõ l.ex hac.ff.de don.qm̃ tales ge
minationes arguunt magnã firmitatẽ*
propoſiti.* Et hinc eſt,ꝙ licet hæretic⁹
paratus corrigi,nõ tradatur curiæ ſecu
lari,c.pe.§.ſi qui j̃.de hr̃t.tñ ſi gemina-
ta vice cecidit, non auditur de corru-
ptione, c. ſuper eo. & c. accuſatus. de
hr̃t.in 6.Et hinc eſt, ꝙ licet nullo iure
caueatur decretum bis interponendũ,
tñ eſt optima cautela,ꝙ bis interpona
tur,ſm Bal.in l. magis puto. §. ne paſ-
ſim.ff.de reb.eorum.Et hĩc eſt, ꝙ ſi in
venditione bis dicatur,& ſi plus valet,
donat,ceſſat remediũ.l.2.C de reſcin.
vend.ſm Bal.ibi,ſecus dicentem,ſi ſe-
mel dicatur. Et hinc eſt, ꝙ lz ſufficiat
obiicere crimina teſti.in gñe,vt habuimus in c. p̃ſentiũ
s̃.de teſti.tñ ſi lex dicit,Oĩa,& ſingula,pp hanc gemina
tionẽ requiritur ſpecificatio indiuidua,ſm gl.in c.vt cir
ca.in verbo,oĩa & ſingula.de elec.in 6. Et propterea di-
cit Bald.in tract. ſchiſmatis,in 18.col. quẽ ponit in rub.
C.ſi quis aliq.teſta.prohi.ꝙ qui bis aliqd facit,nõ põt ꝯ
id opponere:qa vbi interuenit geminatio, ibi p̃ſumitur
plena deliberatio.Alleg.tex.in Auth.ut nulli iudi.§.&
hoc uero iubemus. facit gl. elegans in ver. reiterato. in
c.ſi qs iratus.2.q 3.dicens,ꝙ reiteratio p̃ſupponit delibe
rationẽ.Alleg.d.l.ſi mulier.la 2.Et dicebat Bald.in pœ.
ff.in fi prin.ꝙ.licet iſta uerba,Quẽ hr̃i p ciue, importẽt
fictionẽ,vt per Bar.in l.ſi is,qui pro emptore. ff. de uſu-
cap. fallit, niſi dicat̃, Sit & habeatur, qa illa geminatio
importat veritatẽ,facit tex.in l.2.§.furioſũ ff. de iure co
dicil.in verbo,p oĩa & in oĩbus, quẽ Ang. facit ſingula-
40 rẽ in l.ĩ negotiis.ff.de reg.iur. Et † hinc eſt,ꝙ licet vidua
nubẽs nõ pdat legatũ, ẽtſi teſtator dicat,ſi caſte vixerit,
ut p Bar.in l.mulier.§.cũ proponeret̃. ff. ad Treb. per c.
Nicena 31.diſt.tñ fallit,niſi bis nubat,ſm Ang.in §.hoc
ideo.in Auth.quomodo opor.epiſcopos.Et hinc eſt, ꝙ
ſi Papa cõmittit cauſam uni dicendo,Tu,tu. illa gemi-
natio facit electam eſſe induſtriam perſonę,ſecundum
Bal.

*Geminata. *Adde Iaſ. in §. in perſonã, Inſtit. de act.*

col. 17. Flo. in l. 1. ff. de itine. actuq; pri. Alex. in l. Publia. §. 1. depoſ. & ĩ l. capite. de adulte. Roma. in l. ſed ſi poſſeſſori. §. ſi cũ de hæreditate. ff. de iureiu. vbi refert ita in facto obtinuiſſe. Paul. de Ca. conſ. 173. & conſ. 81. & cõſ. 186. inci. Viſo proceſſu. col. pe. et cõſ. 329. inc. uiſa petitione. & Ro. conſi. 290. inci. in caſu propoſitæ cõſultationis. & Auct. in cap. olim. de reſcrip.

*Pecuniæ. *Ad. de Ale. in l. pe. §. ſi uir. ſol. ma. Pet. Suz. Cy. & Bal. in l. in cõtractib⁹ ſæpius in tex. alleg. C. de non nu. pec.*

*Propoſiti. *Ad. de Soc. conſi. 44. incip. circa primũ conſultationis articulum. uerſi. confirmatur ex his. in 2. par. ubi habes, quod ſi ſtatutum per verba geminata diſponat, quod contractus à minore geſt⁹ valeat et teneat, non competet ei reſtõ.*

* Actione. *Adde Alex. in rub. ff. de verb. obl. & in l. iurisgentium. §. sed cũ nulla. de pact. & ibi etiam vide per eun. de pacto nudo geminato.*

* Certa scientia. *Adde Bal. in l. nec damnosa. C. de prec. imp. of.*

* Irreuocabilis. *Adde quid operetur geminata, in terlocutoria, & ui de Alex. in l. quod iussit. in fi. post Bar. ibi de re iudi. & in l. cum pręt. §. 1. ff. de no. ope. nunc.*

Bal. in c. fi. s̃. de of. dele. Et hinc est, ꝙ geminata oblō nālis parit actionem *ẽm Ang. in l. fi. C. ad l. Falc. Et idẽ de pacto nudo geminato ꝓbat in l. 1. §. de bitũ. ff. de ɔsti. pec. & ꝑ Bal. in d. l. fi. C. ad l. Fal. no Ang. & Sal. in l. petens. C.
41 de pac. Et † hinc est, ꝙ geminatio rescripti hẽt vim clæ, nõ obstãte l. & cla * Ex certa scia, *ẽm do. Anto. in c q̃ in
42 eccłarũ. in pe. col. s̃. de ɔstit. Et † hinc est, ꝙ verbũ futuri tẽporis geminatũ importat latã sñiam, vt si dr̃, Irritetur, irritetur, ẽm Bal. in ti de pace Cõstã. in
43 verbo, oĩa priuilegia. Et † hincẽ, ꝙ iter locutoria bis confirmata effecta est ir reuocabilis, * ẽm gl. in ver. sup ea. in fi. in cle. fi. de app. Et hinc est, ꝙ bis carceratus ꝓ eodẽ delicto amplius nõ relaxatur, ẽm Bar. & Bal. in l. 3. C. de epa.
44 audi. Et † hinc est, ꝙ impetratio legitimationis, in qua dictum est quẽ natũ ex adulterio, nõ ꝓdest, si fuisset natus ex adulterio geminato. i. ex duobus ɔiugatis, ẽm Oldra. ɔl. 8 & Io And. in Spe. in rub. qui filij sint legi. & Bal. in l. eã, quã. C. de fideic. Et licet multa ex istis sint uulgata, tñ sunt oĩa vtilia valde, & aliqua ponit Ro. in l. si vero. §. de uiro. in 31. fal. ff. sol. mat. Sed vnũ nouissime no. ꝙ virtutes geminationis ꝓcedũt, qñ actus est ex interuallo, sed si actus esset geminatus incõtinẽti, talis geminatio nihil operatur, imo dr̃ actus unicus, seu simultaneus vt no. gl. fi. in l. 3. ff. de pign. act. & in c. ab eo. in verbo, instantis. de app. in 6. & Bal. in l. cũ fidẽ. C. de nõ nu. pe qđ ꝓcedit in actibus factis viua uoce tm̃, sed vbi verba scribũtur geminata cũ videãtur seriose replicari, nõ ex trãscursu ligue, ꝓcedẽt dictæ virtutes geminationis. Quas ẽt declara ẽm notata in l. fi. ff. de q̃o. vbi ɔfessio quantũcũq; geminata nõ p̃cedentibus indiciis nõ nocet, qa vna non põt aliã iuuare, cũ in qualibet subsit timor iniustæ torturæ, & idẽ in similib. In gl. pe. ibi ɔtractibus. Propter istã gl. tractãt hic Host. do. Ant. do. Abb. & Imo. qñ opponi possit exceptio pecuniæ non numeratæ, & qñ non, de quo ẽt satis ꝑ eos in c. fi. j̃. de sol. Et iunctis in simul dictis principalibus suis, & aliorũ, no. duas regulas cũ opportunis declarationibus, & fallentiis. Prima regu
45 la est, ꝙ † qtuncunq; quis sit cõfessus se mutuo recepisse pecuniã, nihilominus potest intra biẽniũ opponere exceptionẽ non numeratæ pecu. d. l. in ɔ̃ctib. Et non est inducta ista p̃scriptio biennalis in odiũ debitoris, imo ĩ ducit priuilegiũ limitatũ in eius fauorẽ, vt liceat venire ɔ̃ propriã ɔfessionẽ, ɔ̃ c. ꝑ tuas. s̃. de prob. & grauare creditorem onere probandi numerationẽ pecuniæ, & rõ fuit, qa de facili qs ɔfitet̃ mutuũ ſpe futuræ numeratio-
46 nis, iõ huic facilitati succurritur. Amplia † primo dictã regulã, ẽtsi recipiens mutuũ iurasset se recepisse, per tex. no. in l. fi. C. de nõ nu. pe. & nõ est necessaria absolõ a tali iurõ, adhoc vt possit excipi, ẽm Bald. ibi, quia iuramentum habet conditionẽ tacitam, Si mihi fidem ser-

* Seruaueris. *Adde Inn. in c. quemadmodũ. de iureiur. & Bal. in margar. uer. conditio, & Phil. in c. peruenit. il 2. de iure iur.*

uaueris, * l. quæro. §. inter locatorem. ff. loca. & creditor non numerans non seruat fidem debitori, l. si voluntate. C. de do. promi. vt ibi per ipsum, & allegat̃ illa l. fi. ꝙ iuramentum intelligitur ẽm naturam materiæ, super qua præstatur, vt etiam dicetur in c. ad nostram. el 1. j̃. tit. 2. Sed hanc ampliationem intellige, nisi iurasset pecuniam vere numeratã, ẽm Sal. post Bal. in d. l. fi. circa pri. & do. Ant. in c. fi. j̃. de sol vbi tñ subdit hoc verũ, nisi peteretur absolutio à iurõ. Et ita dicit tenere Dy. in regula, locupletari. Et hic adde, quod dicetur j̃.
47 ante quintam ampliationem sequentem Amplia † secundo, ẽtsi confessio & receptio mutui fieret in iudicio apud acta, quia adhuc contra ipsam potest d. bitor venire, qa eadem est ratio, ac si extra iudicium fieret, ẽm Bal. Insti. de lite. obli. in ult. col & in d l. in ɔ̃ctibus. in fi. principij, ibi Sal. nisi ɔfessio in iudicio fieret per viam contentiosę iurisdictionis, quia in iudicio debitor facit quicquid põt, ne ɔfiteatur. Sed tandẽ iurõ astrictus confitet̃, qa tunc cessat p̃sumptio, ꝙ gratificet creditori, & iõ cessat dicta exceptio, ẽm p̃dictos Hanc fallentiã no. qa aliter ñ replicabit cũ aliis. Amplia tertio, ẽt si eẽt campsor, q ꝓmisisset soluere ꝓ ɔfitente, qa põt opponere exceptionẽ, ꝙ pecunia nõ fuit numerata illi, ꝓ quo ꝓmisit, ẽm Sal de mente gl in l. frustra. C. de nõ nu. pe. ꝑ tex. in l. tã mandatori. C eo. Secus, si campsor vellet opponere exceptionẽ ex ꝑsona sui, ꝙ sibi non fuisset numeratũ, per tex. in d. l. frustra. vbi q pro alio ɔstituit se debitorẽ, nõ põt opponere exceptionẽ pecuniæ sibi ɔstituẽ
48 ti nõ numeratę. Amplia † quarto, ẽt si renũciatũ ẽt eẽt * tali exceptioni, * qa qua facilitate qs inducitur ad confitendum, eadem inducitur ad renunciandũ. l dol. uer. diuersum. ff. de exceptione doli. ẽm Cy. Bar. Bal. & Sal. in l. si ex cautione. C. đ non nu. pe. & do. Abb. hic, & qa vr̃ remitti dolus futurus ɔ̃ l. si unus §. illud & ante oĩa. ff. de pac. Et ista opi. de rigore iuris est verior, * ẽm Imo. hic, licet aliter dixerit gl. in d. l. si ex cautione. &

* Exceptionis. *Adde quę ad hãc materiam late ponit Auct. in c. si diligenti, supra, de foro compe. per totum, & præsertim nu. 16. 17. 18.*

49 do. Car. c. fi. j̃. de sol. Hoc † intellige primo esse verum qñ renunciatio fit eodẽ tpe, secus, si ex interuallo, quia valet, ẽm Bar. in d. l. si ex cautione, arg. l. Titius. ff. de pig. act. & sequit̃ do. Ant. in c. fi. j̃. de sol. dicens facere, qđ ipse dixit de renunciatione Vellei. in c. si diligẽti. s̃. de fo. cõp. & seqtur do. Abb. hic. Effectus aũt huius renunciationis nõ est alius, nisi qa grauat debitorẽ onere ꝓbandi non numeratã pecuniã, ad qđ alias non tenebat, sed nõ tollit, quin possit intra biẽniũ opponere. Talis. n. renũciatio plus nõ dẽt operari, q̃ ipsum bienniũ, qđ operat solã omissionem oneris ꝓbandi, ẽm Imo. in c fi. in ult. char. j̃. de sol. & Sal. in d. l. si ex cautione. in 1. & 3. q. addẽ tẽ, ꝙ si renunciatio fieret post biẽniũ, bñ noceret ex toto nedũ in onere ꝓbandi, sed in opponendo ipsã exceptionẽ, ad hoc vt pactũ aliquid operetur, & de ista ɔsideratione seipsum extollit Sal. in d. l. si ex cautione. & idẽ dicit in l. cũ fidẽ C. de nõ nu. pe. Sed dic in hoc vltimo, ꝙ nõ obstãte renũciatione posset offm̃ iudicis post biẽniũ misericorditer ĩplorare, ẽm Bal. post Odof. in l. illicitas. ff. de of. p̃si. De eo aũt, qđ est dictũ, post biẽniũ quẽ audiri assumpto onere ꝓbandi, vide ꝙ dicetur in sequenti regula, in tertia ampliat. & in prima fallen. Secũ
50 do † intellige, nisi in renunciatione ẽt facta incõtinẽti interuenisset iurm̃, ẽm Bar. in l. fi. C. de non nu. pec. Sed si soluit, bñ poterit repetere ꝑ c. debitores. j̃. titu. 2. Non ob. illa l. fi. qa nõ loquitur, vbi qs iurat non excipere, sed vbi iurat nõ se habuisse mutuũ, qa põt excipere, vt ĩ prima ampliatione, & rõ põt esse, qa ubi iurat se recepisse, iurat de eo, cuius veritas nõ est in ptãte sua. sed ubi iurat nõ excipere, iurat de eo, qđ est in ptãte sua. Et, ut dixi in p̃cedẽti arti. in vlt. fallen. ꝑ hoc apparet, ꝙ nõ sẽp geminatio operat̃ tm̃, q̃tum iurm̃. Sed cogitabã, si attẽtari posset, ꝙ ẽt ɔfessio iurata de receptione ualeat, per d. c. debitores. sicut ɔfessio iurata absente parte ualet de iure Canonico, vt s̃. in 1. fallen nõ obstante l. ciui đ qua in d. §. si quis absente. in verbo, iurat. Et ita ẽt dicẽdũ hic, ꝙ iurm̃ validet cõfessionem de iure Canonico non obstãte d. l. fi quia eadẽ facilitate nõ vr̃ quis iurare, qua cõfitet̃, sed magis consulte, sicut ipsa geminatio validat ɔfessionem, & ideo iurm̃ operetur, ꝙ sibi incumbat onus ꝓbãdi. Item quia, ut dixi in prima ampliatione, Doctores fatentur, q si dicat, Vere recepi, non procedat d. l. fi. quæ dñia non videtur importare, quia etiamsi solum dicat Recepi, intelligitur cum effectu, c. relatum, cum vulgaribus, j̃ de cleri. non resi. & ista esset opi. noua, & ideo iuxta morem meum eam nõ affirmo. Sed si teneretur, posset peti absolutio a iurõ, sicut dictum est. s̃. de eo, qui dixit, Vere recepi, & uide, qđ dicet̃ j̃. in 5. fallen.

Et istis

Et iſtis adde Bal.& Sal.in d.l.fi. vbi dñt, ꝙ ſi minor iuraſſet ſpe futuræ numerationis,poſſet ēt poſt biennium opponere exceptionem,qa ei non currit * biēnium,l.fi.C.in qb. cau. in integ. reſt.nō eſt neceſſa.nec iuſ̃m facit eum hr̃i ꝑ maiori,quia in eo deeſt ꝯſenſus, ſ̃m eos. Pro quibus facit, qđ no. gl.& do.Ant.in c.cũ cãm.de emp.& uendi.

Currit. Adde Spec. in tit. de reſtit. in integ. §.2. verſ. hoc autē. & ſeq. & Bal. in authē. hoc ius porrectum. col. 5. C. de ſacroſ. eccle. vbi dicit, quod eccleſia ī perpetuum petit, & in Addit. ad Spec. in tit. proxi. ſub nume. 22. in uerſi. prelatus autem, ſuper uerſic. Papien.

51 Amplia † quinto & vltimo,nō ſolũ, ſi quis ſimpl̃r ꝯfiteat̃ habuiſſe, & recepiſſe,ſed ēt ſi addat, neq; confiteor ſpe futuræ numerationis, ſ̃m Bart. in d. l. ſi ex cautione.ꝯ̃ Iac.But.in l.gñal̃r. C. de nō nu.pe.ꝑ rōnē,de qua s̃.ſ. ꝙ eadē facilitate hoc diceret, & ſequitur hic

52 Imo. Modo † dicta regula fallit primo, niſi ex tenore inſtr̃i de actuali numeratione cōſtaret,& recipiēs nō ſimpl̃r ꝯfiteretur recepiſſe, ſed notarius hoc aſſumeret,ſ̃m Imo.& do.Ant.hic ita intelligētes l.fi.C.de do. cauta nō nu. Modũ aũt verborũ ponit plene Bal.in l.ſi ex cautione, dicens, ꝙ debēt taliter ꝯcludere, ꝙ probent numerationē tũc interueniſſe,puta,q̃ decē habuit in veritate in pñtia mei notarij & teſtiũ ĩ.ſcriptorũ,& nō ſufficeret dicere, quę habuit & recepit,& nō aliud, qa potuiſſent partes hoc dixiſſe,& eorũ ꝯfeſſionē ſcripſiſſet notarius,niſi diceret ꝯfeſſus fuit habuiſſe,& habuit & recepit, qa tunc ad ꝯfeſſionē referri nō põt.Diceret.n. & dixit ſe habuiſſe & recepiſſe.Itē illud Recepit,nō refert ad participiũ,Confeſſus,ſ̃m ipſum, quē ſeqtur Bal. ibi in 3. q. cũ duab.ſequ. & ibi Sal.in pen. col.& Bal.in l.ſi ex pretio. ſi cert. pet. & Inſti.de literar.obli.in prin.& Ro.in l. prædia. in ult. col.ff.de acq.poſ.& do.Ant.& Imo.hic q tñ in uno impugnat Bar.dũ dicit,ꝙ illa verba, Quæ habuit, & recepit,non probant numerationē,qa imo ꝓbant, ſ̃m eos, nã intelligendo,ꝙ ſint verba partis,reqritur vna ſubauditio.ſ.i.dixit ſe habuiſſe, vel,ut dixit: Vñ dñt ꝓbare numerationē ceſſante tali ſupplemento.

53 Sed † circa hanc fallentiã nota primo,ꝙ nō procedit in ſcriptura priuata,in qua diceretur,habui & recepi decē mutuo a Caio quia non probatur vera numeratio,ſed ſolũ confeſſio, cũ ſint verba partis,ſ̃m Imo.hic,& Ro.in d.l.prædia.vbi alleg.gl.in l.ex pluribus.in verbo,ꝓponeret.ff.de ſol. & in l.ſi non ſinguli.C.ſi cer.pet.Idem Bar.Inſt.de liter. obl.circa prin.& Sali.in d.l.ſi ex cautione.in antep. col. qa debitor atteſtat̃ ſolũ de facto ſuo antecedēte cōfeſſionē emiſſam. Vñ dicit ſe inferre, ꝙ ētſi dicat illa ſcriptura,habui & recepi in pñtia teſtiũ.ĩ.ſcriptorũ, non ſequitur neceſſario,ꝙ numeratio fuerit facta in pñtia teſtiũ,ſed ꝯfeſſio.Sic ēt,ſi teſtes atteſtentur in ſubſcriptionibus p̃dicta vera eſſe non facta ſpāli mētione de numeratione.Secus,ſi ipſe debitor dicat, habui & recepi,quę mihi numerata fuerunt in pñtia teſtiũ.ĩ.ſcriptorũ, qa ꝓbatur numeratio,ſ̃m ipſũ.Sed certe qñ dicit, recepi ĩ pñtia teſtiũ.ĩ.ſcriptorũ,non vñr illa verba ſalua rōne recti ſermonis,poſſe intelligi, ꝙ in actu ꝯfeſſionis non interuenerit traditio in pñtia teſtiũ,ꝑ id,ꝙ no.Bar.in l. ſingularia.ff.ſi cert.pet.de quo dicã.ĩ.ver.no.tertio.No. ſcđo,ꝙ ſi inſtr̃m dicat, Fuit ꝯfeſſus habuiſſe & recepiſſe à Titio dante & numerante decē, ꝑ hoc nō probat numeratio, qa iſti ablatiui poſiti in ꝯñtiam confeſſionis, nō ſunt niſi confeſſio, eo ꝙ notarius aſſerat numerationē,q̃ fieri nō vidit.Ita no.Bal.in l.vnica.C.de ꝯfeſ. allegãdo Iac.But.in quadã diſput.& idē tenet Bal. in l. ſi ex cautione.4.q.C.de non nu.pe.& ibi Sali.in pe.col. verſ. quæro,quid ſi notarius.Subdit tñ ibi Bal.in ver. quinto quæro, ſecus eſſe qñ notarius atteſtatur de numeratione,nō ꝑ participium,ſed ꝑ gerũdiũ,qa dicat,à Titio dãdo,& numerãdo, &c. qa gerũdia ſonãt in actu q oculo ſubiicitur,l.vim facit.ff.de vi & vi arma.& no.in rub.C. de edē.No.tertio,ꝙ ſi notarius ſcripſit, pecuniam fuiſſe mutuatam,& teſtes ꝓbant, ꝙ tempore ꝯ̃ctus nulla pecunia interuenit,& hoc inſtr̃m nō reprobatur,ſ̃m Bar. in l.ſingularia.in pe.col. ff.ſi cer.pet. Et ſeqtur Bal in l.ſi ex pretio.C.de nō nu.pe.& in rub.C.de fide inſtr.& Im. hic,& Ro.in d.l.prędia.ꝯ̃ Ang. ibi, qa qũocunque pñt verba tolerari,vt euitetur falſum,illud debet fieri, ut ē gl.quam ponderat Bal.in l.iuriſgentiũ.§ qđ fere. in uerbo,probet.ff.de pac.Sil̃r dicit Bart.& fortius,in d.l. ſingularia.ꝙ ſi inſtr̃m dicit,habuit & recepit ī mei notarij pñtia,& teſtiũ ĩ.ſcriptorũ,poſtea teſtes dñt,ꝙ non uiderũt Titiũ recipiētē,licet ibi eſſet pecunia, nō redditur inſtr̃m falſum,nam ſi pecunia fuit præſens,poteſt dici, habita & recepta, alle.l.ſi pecu.ff.de ſol.ētſi alteri pecunia fuit numerata in pñtia cōfitentis, arg.l.falſus.§. ſed ſi is. ff. de furt. & ſequuntur alii in d. l. ſingularia, de quo etiam per Bar.in conſi.inci.In q. propoſita ſolũ ad hoc allegare & cōſulere intendo,&c. Et adde, ꝙ ſi notarius diceret numeratã, & nō eſſet uerum, non excuſaretur a fal.ſ̃m Bar.in d.l.ſingularia Bald in rub.C.de fi. inſtr. Imo videtur, quod inſtr̃m utens verbo Recepit,nō poſſit iuuari ex eo, ꝙ interuenit ſola oſtēſio pecuniæ, quæ potuit eſſe ficta,ut per Per.de Anch.cōſ. 9. incip. plurimæ ꝯiecturę. & Bal. in d. l. ſi ex pretio.añ fi.Subdit etiã Bar.in d.l.ſingularia.ꝙ ſi teſtes dñt, ꝙ Titius habuit pecuniã,ſed incontinenti reddidit,ꝑ hoc inſtr̃m nō eſt falſum,neq; inefficax,niſi ꝓbet̃,ꝙ ita actũ fuit de reddēdo qa potuit alias reddere ex liberalitate, ut ibi per eũ ſolenniter,& per Ang.in l.ſi tibi pecuniã .eo. tit. & Bal.in l.per diuerſas.in ultima q.C.mandati. Vbi limitat hoc vltimũ dictũ non procedere in actu, in quo non ſufficit cōfeſſio de recepto,ſed requiritur vera traditio,quia nō erit neceſſe probare,ꝙ fuerit actũ de reddendo, pl. ab Anaſtaſio.eo.tit.ibi,nec occulte, nec ꝑ artes clãdeſtinas.Cōſulitur tñ notario,vt caute ſcribat, nec dicat interueniſſe pecuniã,licet uiderit ſacculũ,niſi ipſũ aperuerit,& uiderit pecuniã nec dicat numeratã, licet uiderit partem numerari, ut in dictis locis, & per Imo.hic, & Io.And.in Spe ſuper rub. de inſtr. edi. in fi. Sentit tamē Bal. in rubr. C. eo.& Ro.in d.l.prædia. valere conſuetudinē,ꝙ ſcribat̃, habuit & recepit, ēt qñ nihil numerat̃, dũmō interueniat pecunia, & facit c. cũ dilectus. s̃.eo.

54 Fallit † ſcđo p̃dicta regula in ꝯfeſſione mutui emanante in ultima volũtate, qa ꝯ̃ ipsã nō opponitur exceptio pe.nō nu.ēt intra biēniũ,ſ̃m gl.& Bal.in l. 1. C. de falſa cau.adiecta leg.& Bal.in ti.de pace Cōſt. in verbo, vaſalli.in fi.& in l.fi.in vlt.col.C.de nō nu.pe.& Inſti.de liter.obli.in prin.& Cy.& Sal.in l.in ꝯ̃ctibus,in princ.eo. tit.quia tunc in cōfitente nō p̃ſumitur fuiſſe ſpes futurę numerationis, cũ ſperet non indigere mutuo ꝑꝑ dubiũ vitæ,ſ̃m p̃dictos nō hñtes ꝯ̃dictorē. Sed ꝯſidera, ꝙ non oĩs infirmus,ēt grauiter,dubitat de morte, & ideo recte poſſibile eſſet,ꝙ ēt infirmus neceſſitate aſtrictus faceret cōfeſſionē de mutuo ſpe recipiendi, ēt iacendo, & ſatis faciēdi creditoribus, niſi ſaluetur iſta fallentia in ꝯfitente in vltima volũtate facta ꝑ exiſtentē in extremis. Fallit tertio in aliis ꝯ̃ctibus,quàm in ꝯ̃ctu mutui, nam in illis cōfeſſio ſtatim præiudicat,l.Publia.§.fi. ff. depoſ.& l.gñal̃r.C.de nō nu.pe. Et ita no.gl.in d.l.ſi ex cautione. & in l.in ꝯ̃ctibus,in prin.C.de non nu.pe. Specialitas autem in mutuo eſt, quia homines ſunt faciles ad cōfitendũ ꝑꝑ neceſſitates,vt ꝑ Bal.in dictis locis. Et ſubdit ipſe in d.l.in cōtractibus. ꝙ in aliis contractibus, uel rebus, confeſſio præiudicat,niſi probetur negatiua,puta,error uel ſimulatio. Dicit etiam, ꝙ ſimilis eſt ratio in dote, quæ in mutuo. Ideo etiam ibi habet locum exceptio intra ſua tempora,ut dicetur infra. Iſta etiam ponit Bald. in l.pecuniæ.in prin.C.de ſolu,vbi dicit, quod in nullo contractu habet locum exceptio iſta, niſi in mutuo & dote. Quod intelligit, quantum ad transferēdum onus probandi in creditorem, ſed ſi excipiens uult probare, bene auditur,vt ibi per ipſum,& eſt tex.hic. Et in tantum eſt vera iſta fallentia,quod etiamſi ſit depoſitum, quod egrediatur notiſſimos terminos depoſiti, licet in tali uideatur eadē ratio,quæ eſt in mutuo.arg.l.Lucius. & l.dies ſponſaliorum.ff.depoſi. tñ in tali depoſito non poterit opponi exceptio pecuniæ non nume.niſi probetur

tur factū in fraudē de ɔ̃ctu ad ɔ̃ctū, ſm Bal. in d. l. in ɔ̃-
55 ctibus §. 1. in 2. q. sequitur ibi Sal. Fallit † quarto, nisi in
loco esset statutū, ꝙ nō possit opponi dicta exceptio in-
tra bienniū, ꝗa valet inter laicos, ſm Bal. in d. l. si ex cau
tione. ī vlt. q. ꝑ l. 2. in fi. C. de ꝯsti. pecu. Nec obstat, ꝙ po-
tentia pacti & statuti ęquiparentur, vt per gl. in rub. C. đ
decretis decur. cū simil. ib. & pactū hoc non potest, ut in
quarta ampliatione, ꝗa rñdet Bald. ꝙ illud dr̄ ex simili-
tudine, nō proprietate. lꝫ .n. statutū sit ꝯsensus ciuiū, tñ
est ꝯsensus nō simplex, sed lege munitus, secus dicit in
foro ep̄ali, in quo non operabitur tale statutum, & mul
to minus in foro conscientiæ, ut ibi per ipsū. Fallit quin
56 to, nisi † confessio sit geminata *, ſm
do. Ab. hic sing. lꝫ in ɔ̃rium fortiter fa
ciat, quod ipse no. in c. cū cōtingat. ꝭ.
ti. 2. dū dicit, ꝙ tm̄ operat̄ iur̄m, quātū
geminatio, & tñ hic iur̄m nō operat̄,
vt s̃. ī prima ampliatione. ergo nec ge
minatio. Vñ saluā do ipsum oporteret
dicere, vt dixi in quarta ampliatione,
vel ꝙ iur̄m iō nō validat, ꝗa eadē faci
litate extorquetur, qua confessio, sed
ſa cōfessio vr̄ tollere illā prōptitudi-
nē, ꝑ quam p̄sumitur quis moueri so-
la spe numerationis. sed q cq d sit ꝑꝑ il
lā spem, eadē facilitate quis inducere
tur ad sæpe ꝯfitendū, sicut semel. Nec
obst. dictū Bar. in l. cū scimus. hic alle-
gata ꝑ dom. Ab. ꝗa loquitur in ꝯfessio
ne habente defectū ex ꝯsensu, qui sup
plet̄ ꝑ geminationē, sed defectus con-
fessionis hic causat̄ in dicta spe. Vñ de
hac fallentia nō curo, nisi quātū valet
authoritas do. Ab. q̄ adiuuari pōt ex dictis in vlt. fallen.
p̄cedentis mãæ. Fallit sexto, nisi ex interuallo p̄teritæ ꝯ-
fessionis ꝯfitēs soluat partē debiti cōfessati, ꝗa vr̄ agno-
scere fidē cautionis, & nō auditur opponens dictā exce
ptionē. Casus est in l. cū fidē, C. de nō nu. pe. nisi expres-
sisset se nō soluere aīo recognoscēdi, ſm Bal. ibi ꝑ l. 2. ff.
de ꝯdi. inde. & dicit, ꝙ in dubio præsumit̄ agnoscere bo
nā fidē, & p̄iudicat sibi, ꝑ tex. ibi, & l. 2. C. quod met. cau.
Postea subdit signanter Bal. ꝙ si ex pacto actū est in in-
strō de recognitione fiēda ex interuallo, ut sępe faciunt
fœneratores, nō prodest, quia appareat q̄dā collusio, seu
fraus, & iō soluēs coactus ex tali pacto sibi nō p̄iudicat,
& dicit facere, qđ no. Inn. in c. grauis ꝭ. depositi, qđ no.
Fallit septimo & vltimo in casu l. aduersus C. de nō nu.
pe. qñ debes mihi 10. ex vēditione, & ꝯfessus fuisti solen
niter illa 10. te debere ex cā mutui, nā si ago ɔ̃ te ex con
fessione nō oppones exceptionē nō nu. pe. ꝗa illa habet
locū, ubi origo petitionis fundat̄ in numeratione, sed v-
bi fundatur in cā pręcedentis debiti oportet ꝓbare, an
illa cā sit iusta, vel nō, ut ibi. Et aliæ fallentiæ forte colli
gerentur ex dictis Doctorū in illo ti. sed istæ sufficiant.
57 Scđa regula est, ꝙ † post bienniū non pōt opponi exce
ptio nō nu. pe. in l. ī ɔ̃ctibus. allegata in gl. ꝗa nō est veri
simile, ꝙ q indebite fuisset ꝯfessus, tāto tēpore tacuisset
Amplia primo istā regulam, vt habeat locū ēt in cleri-
cis noīe ecclæ ɔ̃hentibus, nā post biēniū nō possent op-
ponere exceptionē nō nu. pe. ſm do. Ant. do. Card. do.
Ab. & Imo. in c. fi. ꝭ. de solu. & idē tenet do. Ab hic, quia
lex, in ɔ̃ctibus, nō inducit p̄sumptionē biēnialem in o-
dium debitoris, imo inducit priuilegiū ī fauorem ipsi⁹.
cū. n. alias non audiatur ɔ̃ propriam cōfessionē, vt hic,
& in c. per tuas. s̃. de prob. illa lex induxit, vt debitor pos
sit intra bienniū inducere exceptionē prædictā, ita ꝙ
onus probandi pecuniā numeratā incūbat creditori. Si
ergo ecclesia vult uti bñficio illius legis, oportet, quod
vtatur cū p̄finitione tꝑis sibi præfixi. Est verū, ꝙ Host. in
d. c. fi. & Hos. do. An. & Imo. hic & Bal. in auth. hoc ius
porrectū. C. de sac. san. eccle. & Ro. in authen. simił'r. in
7. priuilegio iudiciali, C. ad l. Falc. & Bald. in l. 2. §. fi. ff. si
cer. pe. & Ang. ꝯs. 242. inci. ꝗa oē datū optimū, &c. te-
nent ɔ̃riū, primo, quia tunc demū eccła tenetur ad mu
tuum, qñ probatur, ꝙ sit versū in eius
vtilitate, * d. auth hoc ius porrectum.
Ergo illud onus probandi semper in-
58 cūbet creditori. Scđo, ꝗa † eccła pōt
leges accipere ꝓ se, & recusare ɔ̃ se, vt
dixit Host. ī c. nouit. de iudi. & ibi do.
Ab. & do. Ant. in c. ex parte decani. in
ult. col. s̃. đ rescriptis, & facit gl. in ver
bo, mō. in fi. in c. 2. de mutuis pet. & ibi
do. Ab. Ergo in quantū lex priuilegiat
debitorē in biennio, p̄t ꝓ se recipere,
& in quantū priuilegiat creditorē, nō
recipere. Tertio, quia olim tp̄s istius ex
ceptionis erat quinquēniū, d. l. in ɔ̃cti
bus, in prin. & mutatio tꝑis nō nocuit
ecclesiæ, * cui erat ius quæsitū, iuxta do
ctrinā Inn. in c. nouit, in verb. Theodo
sius. s̃ de iudi. Nihilominus ꝓcedit am
pliatio prædicta, ꝗa postquā prælatus
ꝯfessus est mutuū, nō reperitur decre-
talis indulgēs sibi, ꝙ si opponit exce-
ptionē nō nu. pe. ipse non habeat hoc
ꝓbare, imo reperitur, ꝙ ɔ̃ confessionē
suā venire nō pōt, nisi ꝓbet eam inde *
bitā, ut in isto tex. Item ꝙ allegans ali
quid debet illud probare. 6. q. vlt. c. a-
ctor. cū similib⁹, mō ꝙ utatur auxilio
legis in grauando creditorē onere ꝓ-
bandi, non est, nisi ꝑꝑ fauorem d. l. in
ɔ̃ctibus. q fauor solum durat biennio,
Cū aūt bienniū est elapsū, qū o dici p̄t
ꝙ ecclesia nō vult recipere ɔ̃ se illam
legem, ꝗa posito, ꝙ lex nō emanasset,
stat lex Canonica p̄dicta, simpłr dicēs
onus probandi incumbere impugnan
ti ꝓpriā ꝯfessionem, & in hac l. rema-
net statim prælatus lapso biennio, &
hæc est illa, quam cogitur recipere ɔ̃
se: opporteret. n. ad hoc, ut diceremus,
ꝙ non vult legē ɔ̃ se, ꝙ posita illa l. ad
partem remaneret in priuilegio ex l.
Canonica, vel alia, sed hoc non est, i-
mo statim reincidit ī regulis vtriusq;
iuris. Vñ flecti ñ possū, vt recedā a pri
ma opi. Et ista tollūt rōnes p̄dictas. Be
ne fateor, ꝙ aliqñ, sed nō semper, opor
teret ꝙ creditor ꝓbet mutuū fuisse ꝯ-
uersum in vtilitatem ecclesię, puta, ꝗa
nō mutuauit solēniter p̄lato, iuxta c.
qđ quibusdam. ꝭ. de fideiu. & diffusissi
me per dom. Maria. cons. 60. inci. Vi-
sis p̄dictis. & tūc si sit lapsum bienniū,
oportebit, ꝙ hoc probet, sed istud non
est, ꝙ bienniū illud non excludat ec-
clesiam, sed ex eo, quia mutuans gra-
uatur isto casu a lege beneficiante ec-
clesiā, ī aliis autem casibus, quibus nō
est opus hoc probare, stabit dicta am-
pliatio, ſm dom. Ab. hic. Et istis adde
Bal. in c. in præsentia. s̃. de prob. vbi di-
cit, quod qñ cōfessus spe futuræ nume
rationis transiuisset ad religionem, ex
illa cōfessione monasterium nō tene-
tur, & ēt post biēnium p̄t opponere di
ctā exceptionē, ꝗa tenet̄ solum ex mu
tuo vero, nō chirographario, ut ibi ꝑ
ipsū cuius dictū pēdet à veritate præ-
59 dictorū. Et † ꝑ hęc apparet, ꝙ multo
minus ēt clerico in p̄rimonialibus cō
peteret dicta exceptio post biennium,
qđ tenēt hic Hos. do. An. & do. Ab. &
do. Ant. Imo. & do. Ab. ī d. c. fi. & Spe. ī
ti. de resti. in integ. §. quis aūt. vers. sed
nunquid ꝓcurator, vbi dicit, ꝙ Papa

* Geminata. *Ad de ad hanc materiā. Lud. Ro. in l. si uero. §. de uiro. fal. 31. & in l. si constante in prin. solu. matrimon. Ale. in l. si duo. §. Marcellus de iure iur. Pet. de Suza. in l. in contractibus. §. sed quoniā. C. de non num. pe. & ibi glos. Bald. & Ang. & Ioan. Andr. in Addit. Spe. in tit. de donat. int. uir. & ux. in rub.*

* Vtilitatē. *Adde nunquid si mutuatū sit p̄lato uel Capitulo necessariū sit ꝓbare versū esse in vtilitatem ecclesiæ, & an si fuerit factum prę lato tantū & qđ si fuerit factū alijs habētibus mādatum, & de omnibus plene qualiter, quomodo, & cui incumbat onus probandi, ut Soc. consi. 15. inc. visis prædictis publicis instrumentis. vers. nec est verū cum vers. seq. & quasi per totum cons. in prima par.*

* Ecclesiæ. *Adde Soci. cons. 241. incip. circa primā difficultatē. versi. confirmo hoc ꝑ ea quæ in 2. par. vbi tenet idē quod ex quo semel cōpetijt ecclesiæ et personæ ecclesiasticæ potestas opponēdi exceptionem nō numeratæ pecuniæ intra qninquennium ex dispositione legis antiquæ, hodie ēt poterit opponere ītra qnquēniū, ꝗa nō potuit quinquennium ad bienniū reduci in præiudicium ecclesiæ, et personæ ecclesiasticæ, quod dicit esse singulare, item adde quod de iure canonico etiā pōt opponi post biēniū quandocunque de æquitate secundū Dyn. in reg. locupletari. in 6. Ioan. de Por. in rubr. ff. sol. matr. col. ult. & in l. si ex cautione. C. de non nume. pecun. & in l. cum quis, colu. 2. & 13. C de iur. & fac. ignor. & in l. in contractibus. C. de non nu. pec. in prin. ubi dicitur, quod tunc datur officiū iudicis nisi calumnia præsumatur, quo casu pōt opponēti per iudicē denegari sed si exce. opponit̄ ꝑꝑ ītra biēniū nō pręsumptam*

sumptam calumniam non excludi tur. Bald. ibi in l. not.

Clemēs tulit sñiam ꝯ Treuerensem electū, ꝙ post bieniū nō posset ꝯ mercatores opponere dictā exceptionē, & illos mercatores nō debere cogi ad rñdendū positionibus electi cām illā tāgentibus, de qua sñia Clementis meminit Bal. in l. cum qs. in vlt. char. C. de iuris & fac. igno. Amplia scđo, vt cursus biēnij nō solū noceat debitori taceti, sed ēt eius successori, ēt si eēt pupillus, & ēt ꝯ hrđitatē iacentē, ẜm Bal. in l. si intra. C. de nō nu. pe. restituitur tñ pupillus ad
60 uersus illā ꝓscriptionē, ẜm ipsum. Amplia † tertio, ētsi debitor vellet post bienniū assumere in se onus ꝓbandi pecuniā nō fuisse numeratā, qa nō audit. Ita firmat hic Imo. & in c. fi. in pen. char. ꝫ. de solu. & facit d. l. in ɔtractibus. in verbo, nullo mō. & l. si intra, in ver. oī mō. & l. asseueratio, in ver. penitus euanescat. C. de non nu. pec. Et idē dicit Bal. in l. si sub specie. circa med. C. de postu. & Bal. & Sal. in l. si nō singuli. C. si cer. pet. Imo dicit tex. in d. l. in ɔtractibus, §. de illo. ꝙ creditor post biēniū nō tenetur rñdere positionibus debitoris, an decessit, vel nō, & sic vr̄ sublata oīs facultas probandi, & ꝑ hoc facit, ꝙ si post bienniū audiretur volēs probare, frustra fuissetdatū priuilegiū minoribus, de quo in l. fi. C. in quib. causis in integ. resti. &c. Et si diceretur, ꝙ priuilegiū eorū operatur, ꝙ sꝑ possint opponere grauando creditorem onere probandi, hoc nō vr̄ de mente iuris. Est ergo priuilegiū in hoc, ꝙ ipsi opponēdo qñcunque & volendo probare audiuntur nō obstāte biennio. Ergo secus in aliis.
61 Modo † fallit primo d. regula de ęquitate saltē Canonica, ẜm quā auditur post bienniū volens ꝓbare pecuniā nō nu. vt fuit vulgatū dictū Dyni, in regula, locupletari. de reg. iur. in 6. de quo meminit Ro. i l. si diuortio. ff. de verb. oblig. & Ang. cōs. 154. inci. Iudæi. &c. vr̄ prima fronte. & no. do. Anto. & Imo. in c. fi. in pen. char. ꝫ. de sol. & Bal. in d. l. si ex cautione. in 9. q. & ibi amplissime Sal. in 2. q. & Bal. in d. l. in ɔtractibus. in prin. & in repe. in l. 2. in 23. char. versi. quinto q̃ritur. ff. de iureiu. dicens exceptionē nō nu. pe. sꝑ posse opponi de iure Canonico, sed dēt intelligi, quo ad hoc, ut onus probādi incumbat opponēti. Et hāc dicit Imo. esse cōem * opinio. in d. c. fi. & idē dicit Sal. in d. l. in ɔtractibus. in prin. quāquā Spe. in d. ti. de resti. in integ. & do. An. in ca. qa plerique. ꝫ. de immu. eccles. & Bal. in d. l. cū qs. in ult. char. simplr̄ velint, ꝙ lapsus biennii inducat totale silētiū ēt de iure Canonico. Sed ꝓ cōi opinio. facit, qa hoc mō resistitur peccato, ne creditor ditetur cum aliena iactura ꝯ dictā regulā, locupletari. qa tale lucrū est iniustū, vt in sequēti fallentia. Itē ꝓ cōi facit, qa ista nō est ꝓsumptio iuris, & de iure, sed iuris tātū, ꝯ quā admittitur ꝓbatio. Patet in l. siue possidetis. C. de ꝓb. ẜm Imo. hic. Sed hāc rōnē nō fit mo, ꝑ tex. in d. § de illo. dū ꝓhibet fieri positiones, & sic prohibet ꝓbationē, vñ vr̄ ꝓsumptio iuris & de iure, in
62 quo aliter non cogitaui. Fallit † scđo in foro ɔscientiæ, qa si forte in cōtentioso non potuit debitor probare pecuniam nō numeratā, est tñ tutus in ɔscientia, nec tenetur per hoc aliqđ soluere, imo pōt suū totū dare in eleemosynis, & nihil dare illi creditori ciuili, & si aliquid solueret, ille tenetur restituere, quantūcūque lex ciuilis videatur fingere & disponere super tali debito, tāquam vero, ex sola taciturnitate biennali debitoris. Ita dicit Inn. in c. qa plerique. prope princ. de immuni. eccle. & sequitur ibi do. Ant. & do. Abb. Idē dicit Bald. in l. si ex cautione. in vlt. q. C. de nō nu. pe. & in l. cū qs. in vlt. col. C. de iur. & fac. igno. & in dispu. statuto cauetur, in l. vnica, C. de ɔfes. Et est rō, qa lex ciuilis fundat se hic super ꝓsumptione, qa ꝓsumit datū mutuū, & lex fundans se super ꝓsumptione nō hēt locū in foro ɔscientię, ẜm vulgatā theoricā Bal. in d. l. cum qs. vers. post hoc sciatis, ꝙ Bononiæ in scholis Prædicatorū, &c. & in l. ea, q̃ C. de ɔdi. indeb. & sequitur Pe. de Anch. in regula, possessor. in 13. char. & Io. de Ana. in c. in literis. in 11. q. ꝫ. de rapt. & in c. i ciuitate. ꝫ. de vsur. Bene facit c. inquisitioni. ꝫ. đ sent. excō. Et idē soleo dicere de lege Canonica pp singulare dictū Io. An. in c. is, q fidē. ꝫ. de spōsa. Fallit † ter
63 tio in ɔfessione mutui nō facta ꝑ literas, sed de qua constat per testes, qa in ista nō nocet cōfitenti lapsus biennii q fundat in ꝓsumptione, q̄ est ꝓ scriptura, & sꝑ poterit opponi exceptio nō nu. pe. vt est gl. reputata sing. in l. si nō singuli, in uerbo, rei gestæ. C. si cer. pe. quā apꝓbant Iac. Bu. & Cyn. ibi, & Cy. i l. gñalr̄, in 15. q. C. de ñ nu. pe. & Bal. in l. si ex cautione. in 10. q. e. ti. & Imo. hic, & in l. 1. §. si quis ita. & in l. ita stipulatus. §. Chrysogonus. ff. de ver. obli. & Gul. đ Cu. & Bal. in l. q pecuniā. ff. si cer. pe. & Bal. Insti. de litera. obli. in vlt. q. & i repeti. l. 2. in 27. char. ff. de iureiu. & Imo. in c. fi. īfra, de solu. & Rom. in l. si mādato. ff. de fideiu. & idē voluit gl. in l. nō figura, ff đ actio & obli. ẜm Imol. hic. facit tex. Instit. de literar. obli. in rubro & nig. vbi aperte innuit, ꝙ sint literæ necessariæ ad hoc, vt biēniū pariat actionē, alias frustra ille titulus requireret scripturā, & appellaret obligationē literarū si sine literis cōfessio post bienniū noceret. Nec obstat ꝙ testes & instr̄m æquiparent, qa rñdetur per istos, ꝙ ɔ
64 tiū ꝓcedit, quo a đ ꝓbationē, nō quo ad obligationem. Contrariū † tenet Bart. in l. si ex cautione. de nō nu. pe. & ibi Bald. in 10. q. & sensit Spe. in ti. de teste. §. 4. versi. sed pone, egi. & alleg. Bar. gl. in auth. rogati. C. de testi. q̄ dicit esse ɔriā gl. in d. l. si nō singuli. Et hāc partē putat veriorē de iuris rigore dom. Abb. hic, qa ex quo ɔfessio emanauit cū debitis solēnitatibus, ei standū est, donec ɔrium probetur, vt hic, & in l. cum de indebito. in fi. de ꝓb. Exceptio vero nō nu. pe. indulgetur intra biēnium ex quadā ęquitate, quia debitores anxietate cōsequendi mutuū sunt faciles ad ɔfessionē ante habitā pecuniā. Vñ ɔfitens viua voce dēt aut stare ɔfessioni, aut probare ɔrium, aut capere indulgentiā legis cū sua limitatione, ẜm ipsum, cū quo transeo ꝑ rōnē istā. Sed quamuis do. Ab. dicat, onus probandi incūbere post bienniū ɔfitēti viua voce, nō bñ aperit, vtrū intra biēniū gaudeat bñficio dictę legis in ɔtractibus, ꝙ onus probandi incūbat creditori, sicut si fuisset facta scriptura. & videretur, ꝙ nō, qa illud bñficiū ꝯ regulā c. ꝑ tuas, cum simi. ꝫ. de ꝓbatio. est datum ɔfessioni scriptæ, vt in iuribus supra allegatis. Ergo extra casū illū non vr̄ fiēda extēsio. Sed ɔrium est verius, primo quia oīs rō, ꝓ quā indulgetur ista exceptio ꝯ ɔfessionem scriptam, hēt locū in nō scripta. Imo multo fortius, qa maiori facilitate qs ɔfitetur uoce, quam scriptis, & tñ venit ꝯ scripturam, ergo & ɔtra vocē. Scđo, qa ita apte firmat Bar. in d. l. si ex cautione. dicens, ꝙ quocūque modo qs ɔfiteatur, siue in scriptis, siue sine scriptis, habet locū ista exceptio. Tertio ꝑ tex. in l. cum vltra. in verbo, stipulatione interposita. C. de non nu. pec. vbi apparet idem esse in ɔfessione non scripta. Et illū textū no. Bar. in d. l. si ex cautione. dicens ita debere intelligi l. i ɔtractibus. in prin. eo. ti. Quarto, quia illud late firmat Sal. in d. l. si ex cautione. in x. opposi. dicens, ꝙ ēt qñ sola ɔfessio mutui interuenit coram testibus sine stipulatione & sine scriptura, & creditor agit non ex confessione, sed ad pecuniam tanq̄ creditam & mutuatam, & ad eius ꝓbationem inducit ꝓbationē factam coram testibus sine scriptura, obstabit intra biennū exceptio non nu. pe. ꝑ l. aduersus, in verb. quasi creditam. C. de nō nu. pe. Et cū istis transeo, lꝫ in locis prædictis plura sint inculcata. Fallit † quarto, nisi debitor
65 molestatus post bienniū à creditore imploraret officiū iudicis, qa succurreretur sibi, ẜm Bal. in l. illicitas, i prin. ff. de offi. ꝓsi. qa prohibitus agere, non prohibetur officiū iudicis implorare, vt dicit Bar. in l. j. §. & parui. ff. q̄đ vi, aut clam. & Bal. in l. 3. §. nouissime. ff. nau. cau. sta. & Bal. Inst. de act. in pri. & Pe. de Anch. in cle. 1. de sequest. pos. & fru. & do. Ab. in c. ex parte. el 2. in ult. col. supra, đ offi. dele. cum concor. Sed est aduertendum, quia si iste posset probare exceptionē, nō pōt implorare officium iudicis, ꝑ l. plane. & l. fi. ff. de peti. hære. Sed vbi non pōt probare, uideretur hoc dictum importare, ꝙ posset implorare officium iudicis, ut non permitteret eū molestari, nisi creditor ꝓbaret pecuniam numeratam, ad q̄đ non tenet ad instantiam partis. Et hoc sentit Sali. in dicta l. si ex cautione. in 2. col. & ꝓcedit de ęqtate per ea, quæ

66 quæ dixi in 2. fallen. Fallit † quinto, nisi doceret creditorē ꝯfessum fuisse nō numerasse pecuniā, qa hoc dicto lapsus biēnij nō nocet debitori, ſm Host. & do. Ab. hic, & gl. in d. l. In ꝯctibus, in prin. & seqtur ibi Bal. in 3. q. qa sicut debitor sibi p̄iudicat agnoscēdo bonam fidē, l. cū fidem. co. tit. ita & creditor. Itē qa pp ꝯfessionē partis receditur ab oī præsumptione iuris, vt per gl. in Auth. de æqualitate dotis. §. 1. & in auth. sed iā necesse. C. de don. ante nup. cum sim. quæ posui in c. qm̄. ver. fallit quinto, nisi p ꝯfessionē. s̄. de pb. Et hoc ēt in ꝓposito notat do. Ant. in c. qa plerisq;. in 8. col. ī. de imu. ecc. amplians, ētsi iurasset soluere. Et de his late ponit Sal. in auth. quod locū. C. de dote cauta non nu. vbi ēt ponit, nisi post terminū ad ꝓponendam exceptionem non nu. dotis uxor p publicū instr̄m ꝯfessa est se non dedisse, nec numerasse marito illam dotē ꝯfessam, ista ꝯfessio p̄iudicet mulieri, maxime si iurasset, & refert Bal. ꝯsuluisse. ꝙ non, quī saltem possit petere absolutionē à iuro, quod tn̄ non affirmat Sal. Fallit sexto & vltimo in casu, quē ponit hic Host. dicēs, ꝙ licet post biennium nō admittatur dicta exceptio, poterit tn̄ de dolo & fraude creditoris excipi, s. ꝙ repetit pecuniam non numeratam, & poterit hoc probari per confessionem creditoris, vt est dictū, vel saltē ꝓposita exceptione doli cū aliquibus ꝓbabilibus ꝯiecturis, adeo ꝙ onus probandi transferretur in creditorem, ſm eum. Et hoc dictum est valde notandum, &
67 menti commendandum, ſm do. Abb. hic. Vltimo † in hac materia opportune annecti posset de modo, & practica probandi instr̄m simulatū, qa multipliciter doceri pōt de simulatione ultra exceptionē non nu. pe. in aliis ꝯtibus, q̄ mutui. & conueniret, anteq̄ exeamus hūc titulum, sed qa cæteri nō tangunt, iō habeantur bonæ remissiones. Et signa simulationis collige p no. p Bar. in l. post ꝯctum. ff. de don. vbi ponit ꝯiecturas cognoscēdi venditionem fraudulentā. Ad idē vide Bar. plene in ꝯs. inci. Petrus Nicolæ, vbi inter alia signanter dicit, ꝙ nisi allegeṫ vł ꝓbetur species simulationis, nō sufficit, ꝙ probō ꝯcludat in gn̄e ꝯctum simulatū, & seqtur Pau. de Ca. in l. iurisgentiū. §. pactorū. ff. de pact. & idē not. Bal. in l. ab Anastasio. in ult. col. C. mā. Et de mā vide ēt Bar. in l. sicut. § supuacuū. ff. q. bꝰ mod. pig. vel hyp. solui. & ibi dicit, ꝙ ex quo emptor nunq̄ accepit possessionē, est ꝯiectura simulatiōis. De mā ēt p Bar. in l. si ex p̄tio. C. si cer. pet. & ī l. sub spē. C. de postul. & in l. emptor. ff de aqua plu. arc. & in l. Lucius. la 2. ff. depo. & in l. multū. in prin. & ibi late Bal. C. si quis alteri uel sibi. & Bal. in l. 1. in 10. qō. C. si seruus extero. & in l. si cū pr̄. C. ad Vell. & in l. si ex cautione. in 1. q. C. de nō nu pe. & p Im. late in c.
68 illo uos. ī. de pi. Et † modū cognoscēdi, ꝙ uēditio fuit potius pignus super mutuo, & sic in fraudē vsurarū, ne fructus computenṫ in sortem, vide p Bar. & alios in l. pacta nouissima. C. de pactis. vbi dn̄t, ꝙ si ꝓbetur statim ꝑcessisse pactū, ꝙ esset pignus, instr̄m vēditionis censetur simulatū, secus, si ex interuallo, de quo ēt p Bal. in d. l. multū. in 1. & 2. col. & Bal. Ang. & Imo. in l. si qs cū altr. ff. đ verb. obli. & Bar. & Ang. & Im. in l. itē qa. §. fi. ff. de pac. & Ang. & Imo. in l. quoties. §. sed si cū primū. ff. de hær. insti. & Bal. in l. cū allegas. C. đ vsur. & in l. illud. in pe. & ult. col. C. de sacr. ec. Et de uenditione facta cū pacto de retrouēdendo certo tp̄e, an cēseri debeat potius mutuū & traditio pignori, * uide gl. in c. ꝯquestus. ī. de usur. & do. Ant. & Imo. in c. ad nr̄am ī. * de emp. & vendi. & Bal. in c. 1. đ feudo dato in vic. leg. commis. & Pet đ Anc. in regula, possessor. de reg. iur. in 6. & ꝯs. 28. inci. Dubitari solet. & elegantissime Cal. in dis. inc. Vsurarius emit. & dr̄ attendi debere q̄titatē p̄tij, & p̄sonarū qualitatē. Vide ēt Bal. in c. qm̄. s̄. de prob. ubi tenet, qđ dixi. s̄. in 2. nota. de
69 ablatiuo dante & numerante. Et † vnū ꝑpetuo no. ad ea q̄ dixi in 3. nota. ꝙ si notarius hodie ꝯficit instr̄m mutui & asserit, ꝙ heri in sua p̄ntia fuit numerata pe. nihil probat de numeratione, qa tp̄e numerationis nō fuit rogatus, sed hodie, & non pōt attestari in istr̄o nisi de visis tp̄e rogationis, ut dixi post Inn. in d. c. qm̄. ver. quinta cōclusio, & iō licet falsum dicat, non punitur de falso, qa loqtur ut priuata p̄sona, non tanq̄ iurata. Ita ad lr̄am dicit Bal. in l. ex his. C. de testa. mili. ꝙ nunq̄ exeat mentē tuā ad ea, q̄ dixi in 1. fallen. primę regulæ, vt nō sp̄ verba notarij pro
70 bent numerationē. De † mā etiā vide Pet. de Anc. ꝯs. 223. inc. ad corroborationē p̄dictorū. ubi ponit, vtrū dicens ꝯctū a seipso celebratū fictū debeat audiri. & dicit, ꝙ non. Et utrū p testes singulares ꝓbetur simulatio, & utrū ad eorū testimoniū sit deferendū iur̄m in supplementum, & in utroq; dicit, ꝙ non, & uide eundem ꝯs. 252. inci. ex ordine ꝯctuum, quos Baptista. ubi ponit p̄res notabiles coniecturas ad cōuincēdū instr̄m usurariū, vel simulatū, de quo per eundem ꝯsi. 9. incip. Plurimæ ꝯiecturæ. & vide Lauren. in tract. de usuris, in 2. par. q. 60. vbi dicit, ꝙ hodie est difficillimū cognoscere ꝯctus simulatos. Vn̄ non sufficiūt cōiecturæ iuris, q̄ iam sunt notæ, & per callidos ꝯhentes fraudatæ, sed sufficiunt aliæ ꝯiecturę illis similes, & ita dicit se obtinuisse. Et de mā vide etiā Pau. de Cas. ꝯsi. 94. inci. Visis his, q̄ superius & ꝯs. 326. inci. In cā mota p dn̄am Dorotheā. & ꝯsi. 526. inci. Visa petitione. & ibi dixit, quidā egebat pecunia mutuata, & fuit probatum ꝙ requisierat illum cui postea vēdidit rem pro paruo p̄tio, & decidit, ꝙ est ꝯctus pignoris, nō uēditionis. Idem Pet. de Anc. in regula pactū in 11. char. concludens, ꝙ qui emit uili pretio ab indigente pecunia, non est tutus in ꝯscia, & idē Sal. ī auth. ad hæc in 21. q. C. de usur. Et istis adde Bal. in l. 3. C. plus valere, qđ agitur, vbi dicit, ꝙ si in instr̄o dr̄, vēdidit & tradidit non in fraudē usurarūm, præsumitur instr̄m simulatum. Idem dicas, si diceretur, nihil intendens simulate agere, quia per hoc probatur simulatio, & cōs. inci. Ex ordine ꝯctuum. Bene facit notab. dictum Bal. in l. 1. C. de collusi. deteg. vbi dicit, ꝙ si quis ꝯfitetur corā ep̄o instante creditore, ꝙ instr̄m, est de vero & mero capitali, p̄sumitur esse de vsuris receptis, & præsumptio iuris præualebit illi confessioni. Et propterea dixit Bal. in c. 1. de feu. dato in uic. legis cōmis. ꝙ pacta insolita & alteratio nāæ ꝯctus, & ꝙ qs sit solitus fœnerari, statim ꝯcludunt contractum vsurarium. Vnde dixit gl. ord. in l. 7. ff. de cōd. insti. ꝙ ex renunciationibus insolitis instrumentum est suspectum, & sequitur multum Bald. in c. tertio loco. in ult. col. s̄. de proba. Quinimo dicit eleganter Bart. in l. nemo potest. ff. de leg. 1. ꝙ etsi in instr̄o renūciatur exceptioni simulationis, tamen poterunt dici omnia simulata, & ipsam renunciationē. Quod amplia etiamsi esset iuratum non dicere, ſm gl. quā Ang. facit sing. in l. 3. C. plus valere, quod agitur. ualeret tamen d. renunciatio facta ex interuallo, secundum Bart. in d. l. nemo. De iuro autem dicetur in c. cum contingat ī. tit. 2. Et adde, quod si principalis actus est factus in fraudē, omnis clausula censetur etiam in fraudem, ſm gl. in l. si patronus. §. patronū ff. si quid in fraud. pat. no. Ab. in c. significantibus. in fi. de offi. delega. Ista sunt notanda,

* Per Bar. *Adde ad hanc materiam no. Ias. in l. cum ea quæ. C. de transact. nume. 1. & 2. ubi ponit multa vtilia & Soci. cōs. 264. incip. Visis, per totum in 2. par. vbi in versi. septimo et vltimo, circa fi. dicit quod cum simulatio occulte fiat, sufficit probatio per cōiecturas ex quo probationes requiruntur secundum subiectā materiam, & aliquid per Sal. in l. si filij. C. de donat. inter vir. & vxo. & Soci. etiam in consi. 162. inci. in causa Mag. Pet. vers. præterea, & sc̄do, circa princ. cū uers. seq. par. ea. vbi multa ad materiam & qualiter cōtractus sit simulatus, ui. Bar. Cæp. in tract. de simul. contract. & præsertim. c. 2. & Bal. in consi. 114. inci secundum ea. uol. 3. & in consi. 487. inc. apparet. uol. 1.*

* Pignoris. *Adde Soci. consi. 15. incip. Visis prędictis publicis īstrumētis. versi. Vnde dicendum. circ. fi. cum uers. seq. par. 1. & consil. 258. incip. nunquid ex duobus in prin. cū uersi. seq. vsq; ad fi. in 2. par. vbi nunquid ex duabus pręsumptionibus. 5. ex pacto de retrouendendo, & p̄tij paucitate simulatus & vsurarius iudicari debeat. & ibi etiam nota qualiter intelligatur c. ad nostram. de empt. & uend. & cap. illo uos. de pig. & ui. omnino Ale. cōs. 109. col. ult. vol. 4.*

da,

da, tanq̃ alibi non reſtricta, dabant facilimā viā conſu-
lēdi & lucrandi. In ead. gl. ibi, C. de do. cau. nō nu. Cir-
ca ꝯfeſſionem de dote recepta, quæ non fuit numerata,
conueniunt multa ex prædictis, ſed tn̄ pro ſpāli infor-
matione notarii pn̄t apponi duæ ꝯclones plenæ & quo
71 tidianæ. Prima ꝯclo, Si † maritus ꝯſtante mr̄imonio
ꝯfitetur ſe recepiſſe dotem, q̃ non habuit, nō præſumi-
tur ꝯfiteri animo donandi, ſed ſpe futuræ numeratio-
nis, ſ̄m Dy. in ꝯſi. incip. quæritur, vtrum inſtr̄m dotis, &
Bal. in ꝯſi. inci. Conſtante matrimonio vir confitetur.
& Ang. conſi. 5. inci. And. Io. & Pet. de Anc. ꝯſi. 302. in-
cip. nulli dubium, & Sal. in l. 2. C. de do. cauta non nu.
* & Imo. & Ro. in l. ſi diuortio.* ff. de verb. ob. & Ro. la-
* te conſi. 430.* incip. conſultatio præ-
ſens, & ſentit Bart. in l. aſſiduis. C. qui
po. in pig. ha. & rōnes ſtatim dicentur.
72 Alii dn̄t, ꝙ † in dubio p̄ſumatur aīo
donandi, & in fraudē donationis ꝓhi-
bitæ inter virū & uxorem,* & ita te-
net Io. And. in Spe. ſup rub. de donat.
inter vir. & uxo. & Bal. in l. 1. C. de do.
an. nup. & Ang. in l. ſi ita ſtipl̄s fuero. §.
ſi tibi nupſero. ff. de verb. obli. & late
Pau. de Caſ. ꝯſ. 120. inci. Viſis & ꝯſide
ratis oībus & Cal. in tit. de dona. inter
uir. & uxor. ꝯſi. 3. do. Maria ꝯſ. 125. in-
cip. Circa primā q. qua q̃ritur. ubi ad
hoc facit 30. motiua, & ſentit Bart. in
l. cū quis decedēs. §. Titia. de leg. 3. &
Bal. in l. 2. §. creditū. ff. ſi cer pet. & no.
Bar. in l. forte. ff. de caſtrēſi pec. & Bart.
& Bal. in auth. ſi qua mulier. C. ad Vel
lei. & Ang. in l. ſi quis ꝓ eo ff. de fideiu.
& Bar. in l. Papinianus. ff. de don. inter
vir. & uxo. & Imo. in l. ſi ꝯſtāte. ff. ſol.
mat. & Io. And. pulchre in addit. Spe.
in d. rub. de don. inter vir. & uxo. addi
tione incip. Scias, ꝙ Lambertus. & do.
Abb. in c. & ſi neceſſe. s̄. de don. inter
uir. & vxo. Et vtraq; opi. eſt diuerſi &
73 magni effectus. Si † enim præſumitur
ſpe futuræ numerationis nō ꝯfirmabi
tur morte mariti, ſed pōt opponi exce
ptio dotis nō numer. vſq; ad tp̄a præ-
fixa in l. fi. & auth. ibi poſita allega. in
gl. & onus probandi dotē datā incum
bit mulieri, l. 1. C. de dote cau. Poſt illa
tp̄a ceſſat exceptio dotis, non datæ, &
neceſſaria eſt reſtō in caſu reſtituendę
dotis, oī exceptione remota. Si autem
eſt donatio, pōt maritus eam qn̄cunq;
reuocare, ſed morte ipſius cōfirmat̄,*
iuxta c. fi. j̄. de do. inter vir. & vxo. Et
ꝓ hac 2. opi. ꝙ p̄ſumatur aīo donandi
adducitur potiſſime, l. qui teſtm̄. ff. de
ꝓb. & l. cū qs decedēs. §. Titia. ff. de le.
3. vbi īter pſonas, inter quas ē ꝓhibita
donō, ꝯfeſſio debit cēſet̄ in fraudem
donationis. Et quamuis dicta iura lo-
quantur in ꝯfeſſione, quę fit in vltima
uolūtate, pp quod gl. in d. l. qui teſtm̄.
dicit, ſecus, ſi inter viuos, tn̄ Ia. de Bel.
diſputādo tenuit ꝯ̃rium, videlicet ꝙ
nō min⁹ p̄ſumat̄ fraus in ꝯ̃ctibus inter
viuos, q̃ in vltima uolūtate, quam opi
nionē ſeqtur Bar. in d. l. q teſtm̄. & in
l. ſi is, q. in fi. ff. de iureiu. & Ang. in l. ſi
donatione. C. de coll. & Pau. de Caſt.
in d. ꝯſ. Nihilominus ſuſtineri p̄t con
cluſio, ꝙ præſumat̄ in dubio ſpe futu-
ræ numerationis, quia ſ̄m Pet. de An-
cha. in d. ꝯſi. tex. in d. l. fin. & auth. ibi
poſita allegatis in gl. dicit, ꝙ ſi decen-
niū trāſiret à die cōſtitutę dotis, oīno

* L. diuortio. *Adde Alex. ibi. & in l. ſi quis pro eo. poſt Bar. de fide iuſ. & conſ. 26. in* xi. Viſo & conſiderato, per tot. uolu. 2. & an & quando confeſsio dotis receptæ, uel augmēto p̄ſumatur facta animo donandi,* & an & quando ſub ſpe futuræ numerationis ſine traditione, & quā do præiudicet, & quando non. uide Socin. in conſi. 62. incipien. in præſenti conſultatione, & conſil. 68. inci. fruſtra plenitudini verſ. ſed præmiſſis. cū uerſ. ſequ. in prima parte.*

* 430. *Adde, ꝙ uult dicere conſil. 445. & ibi vide quaſi omnia, quæ Auctor ponit hic in hac materia.*

* Vxorem. *Adde & ideo non ualet, & eſt opin. magis communis * ſecundū Alexan. conſi. 45. inci. habita. col. 1. in fi. uerſic. ſed præmiſſis uolum. 1.*

* Confirmatur. *Adde quod donatio facta à uiro uxori, uel econtra, licet confirmetur ſequuta morte donantis. l. donationes quas parentes C. de donat. inter uir. & uxor. non tamē hęc cōfirmatio trahitur retro ad tempus factæ donationis reſpectu dominij, licet reſpectu fructuum perceptorū ex re donata trahatur retro, eſt cōmunis*

querela denegat̄, & gl. intelligit, ſiue*
id tp̄s effluxerit conſtante mr̄imonio,
ſiue ſoluto, ex quo patet, ꝙ iſta ꝯfeſſio
non hēt uim donationis inter virum,
& vxor. q̄a tunc oīno diceret tex. ꝙ nō
poſſit poſt decennium de hoc cōque
ri, cū talis donatio non firmetur curſu
tp̄is, ſed morte, ſi traditio uenit alias
nec ēt morte, l. Papinianus. ff. de don.
inter vir. & vxo. Oportet ergo inferre, ꝙ dicta confeſſio
non hēt vim donationis, q̄a fruſtra eēt limitatū dictum
tp̄s. Itē q̄a vt dicit Ro. in d. cōſ. ſequeret̄, ꝙ nūquā vel ra
ro eſſet locus exceptioni non nu. dotis, rn̄det ipſe ad d. l.
qui teſtm̄ & §. Titia. ꝙ loquuntur in cōfeſſione facta in
vltima uoluntate, in qua nō pōt cadere p̄ſumptio ſpei
futuræ numerationis, vt dixit gl. fin. in l. 1. C. de falſa
74 cau. adiec. lega. Vel † pōt dici, ꝙ nō ꝓcedit, vbi per alia
iura cōfeſſio ſimpl̄r facta habet aliā nām, q̃ donationis,
vt eſt in caſu iſto ꝑ prædicta, pro quibus etiam facit, q̄a
vbi eſt alia coniectura quam donationis, illa nūquam
p̄ſumitur, l. ſi cū aurum. ff. de ſol. in l. cū de indebito. ff.
de ꝓba. Et hanc partem in puncto iuris crederem verio
rē, licet tuum ſit tenere, quam vis. Fallit tn̄ primo dicta
ꝯclo, niſi coniuges, inter quos emanat dicta ꝯfeſſio, ſint
* inęquales gn̄e* vel aliter: quia, q̃uis ſit
ſimplex, p̄ſumitur facta aīo donādi, &*
ualet remuneratoria, ar. l. ſi vero non
remunerādi. §. idē Papinianus. ff. man-
da. vt per Bar. in l. ſi diuortio. ff. de ver.
ob. cū cōcor. quas dedi in c. ſup eo. el
j. s̄. de teſti. Vbi ēt tetigi, an tunc cōfeſ
ſio operetur ſolum, ꝙ maritus non curat de dote, ſed de
75 honore, an vero videat̄ cōſtituere dotē de ſuo. Fallit † ſe
cundo, niſi ſimplex cōfeſſio fieret in ultima uoluntate,
q̄a tūc nō p̄ſumitur facta ſpe futuræ numerationis, ſed
aīo donandi pp gl. in d. l. 1. C. de falſa cā. & dixi in 2. fall.
primę regulæ pcedētis, & ita no. Ro. in d. cōſ. & in d. l. ſi
diuortio. dicēs, ita eē caſū in d. l. q teſtm̄. in d. §. Titia. &
tunc mors mariti cōfirmat talē donationē, vt in ſequē
ti ꝯclone. Sed eſt aduertēdū in mō petēdi, q̄a ꝑ hāc con
feſſionē nō ꝓbatur, ꝙ receperit, ſed illud debet̄ ut lega-
tū, vel ut donatio morte ꝯfirmata, ꝑ l. Lucius. §. quiſqs.
el 2. ff. de legat. 2. & dixi in prin. huius c. ver. fallit quin-
to, & in ꝓpoſito no. Ro. d. ꝯſ. 430. niſi teſtōr iuraret rece
piſſe, q̄a tūc p̄ſumit̄ ꝓ veritate illius cāæ, ꝑ l. cū quis de-
cedēs. §. codicillis. de leg. 3. & dixi, vbi s̄. dūtn̄ nō iuret
de eo, ad qđ mulier eſt incapax, vt in caſu l. hac edictali.
C. de ſecun. nup. q̄a tūc cōfeſſio inter incapaces, quāuis
iurata, nihil operat̄, neq; ut cōfeſſio, neq; ut legatū, ꝑ l. q
teſtm̄. ff. de ꝓb. & d. §. Titia. & ibi in ꝓpoſito hoc elegan-
ter not. Bar. & idē Bar. in l. Aurelius. §. fi. ff. de lib. leg. &
Bal. in l. 1. C. de inof. dona. licet in hoc Imo. ſe inuoluat
in repe. c. cū contingat. in 39. char. j̄. tit. 2. Et adde, ꝙ ſi
76 † maritus confeſſus in ultima voluntate ſuperuiueret
poſt ꝯfeſſionē, & ſic donationē reuocaret, q̄a ſola mor-
te ꝯfirmabit̄, ſ̄m Bar. in d. §. Titia. Si aūt iuraſſet, vr̄ pen
dere ab alio dubio, an iur̄m ualidet donationē ꝯiugū,
de quo aliqd in fi. huius mǣ. Sed tn̄ Bar. in d. §. Titia. &
Bald. in d. l. 1. dicūt, ꝙ ēt illa poteſt reuocari, & eſt uerū,
licet Ang. in l. pe. §. mulier. ff. ſol. mat. dicat, non poſſe re
uocari ubi eſt iuratum, per no. per Bar. in l. ſi quis ꝓ eo.
in 10. membro, ff. de fideiuſ. Sed illa opinio Bart. cum
concord. procedit in iuramento aſſertorio, ideſt, inter-
poſito ſuper expreſſa donatione de ea non reuocanda,
ſed nos loquimur in iur̄o interpoſito ſuper confeſſio-
ne reſpiciente actum de præterito, vt fiat fraus legi. Fal-
77 lit † tertio, niſi appareat euidenter, ꝙ confeſſus eſt aīo
donandi, & tunc dic, ꝙ ſi vxor præmoritur, eius hæres
nihil poteſt petere, quia infirmata eſt donatio, nec ſpē
aliquā hēt cōfirmationis, ex quo mortua eſt donataria,
vt eſt caſus, ſ̄m unum intellectū, in l. 1. C. de dona. ante
nup. & de hoc late per do. Maria. d. cōſi. 125. Si aūt mo-
ritur maritus ante uxorē nō reuocata donatione, talis
donatio eſt ualida, q̄a ſicut cōfirmat̄ donatio morte do
nantis

opin. cum glo. in l. 2. §. 1. pro donato. & dicit cōmunem Alex. in l. talis ſcriptura. co. 3. ff. de leg. 1. licet ipſemet ibi dicat cōtrariā eē veriorē.*

* Genere. *Adde Roma. in d. conſi. 445. num. 7. ubi ad hoc ponit multa notabilia.*

nantis,qñ præcessit vera traditio,c.fi. de dona.inter vir. & vxo.sic et,si præcessit ficta traditio, vt no.gl.& Bar.in l.2.C.de dote cau.nõ num.& Bar.in d.l. Papinianus. Et eo ipso,ꝙ vir ꝯfitet se recepisse aiõ donãdi,qđ non recepit,fingit tpe ipsius ꝯfessionis tradidisse,l.3.§.sciendum. ver.sed si debitorem.ff.de dona. inter vir.& vxo.l.singularia.ff.si cer.pe.Ita no.Bald.in l.1. C. de do.ante nup.& Bar.in d.l. Papinianus,& Ro. in d.l.si diuortio.& in d.
78 ꝯs.Scđa ꝯclo. sicut † ꝯfessus se recepisse mutuo põt opponere exceptionem non nu.pe.ita & maritus ꝯfessus se recepisse dotem ab vxore põt excipere de ñ numerata dote,dũ modo excipiat intra tpa,de qb.in l.fi. & auth.ibi posita,C.de non num.pec. & si ponitur intra illa tpa, onus probandi eam numeratã incumbit mulieri, vel hr̃di,l.1.C.de do.cau.non nu.Et rõ,quare ista æquiparantur,est facilitas in confitendo,ꝑ q̃ ita facile confitetur maritus sup dote non habita,sicut recepturus mutuũ sup mutuo nõ recepto,vel vt habeat vxor,vel habitæ ꝯplaceatur, cum mulier erubescat dici indotata, &
79 talem ꝯfessionem magnificat. Fallit † primo dicta cõclusio in illis casib.in quib.nõ põt opponi exceptio non numeratæ pec.& ẽt fallit post lapsa tpa in illis, in quib. põt opponi,de quib.s̃.ꝑ tex.in d.l.in ꝯtrãctib.§. fi. in fi. vbi Sal.dicit esse casum notabilem, ꝙ oĩa, q̃ sunt statuta in exceptione non numeratæ pec.hñt locum in exceptione non numeratæ dotis, in his q̃ sunt vtrisque proportionabilia. Et pro hoc vltimo verbo facit tex. in simili in c.ea,q̃.ĩfi.de statu mona.& gl.in cle.1.de ele.& qđ no. Do.in c.non solum.de sta.mon.in 6.do.Ab.in c.postulasti.de foro comp.& tex.ĩ c.indemnitatibus, ad fi.ibi,eo, quod. de ele.in 6.cum aliis alle.per Ana.in ca.2.ɉ.male. Et ideo Sal.in l.quod de suo,in fi.C.de non nu.pe.dicit, ꝙ tm̃ operatur renunciatio exceptionis dotis non numeratæ, q̃tum renunciatio exceptionis non numeratæ pecuniæ,licet Bal.distinxerit in rub.C.de fun.do.& aliquid Bar.in l.1.C.de dote cau.non nu.& Spe.in ti.de ꝯ-
80 fes.§.sequitur.ver.15.Fallit † secundo, nisi statutum loci disponeret,ꝙ instr̃a confessionis dotium habeant vim rei iudicatæ,nam tunc sequitur, ꝙ ab initio hñr pro ueritate,l.res iudicata.ff.de re iu.& iõ tunc non poterit opponi exceptio dotis non numeratæ,ſm Bal.in d.rub.de priuilegio dotis,& Ang. cons.5. & Bal. in l.pecuniæ.C. de sol. vbi vult, ꝙ qñ statutum dat tali instr̃o robur rei iudicatæ,probat veram numerationem. Sed aduerte:qa ex dictis Bar.in l.si ex cautione. in vlt.q.C.de nõ nu.pe. relatis in 1.regula,s̃.ver.fallit quarto,posset tale statutũ ꝑ viam fori ecclĩ euitari,& hoc no.Imò reperio do.Maria. d. cons.125. consuluisse, ꝙ non obstante tali statuto,& in foro seculari, ex quo principalis ꝯtrãctus ꝑtẽditur simulatus,cl'a guarentigiæ,& oẽs aliæ ꝑsumuntur simulatæ.Alle.no.ꝑ Bart.& Sali.in l.si donationis.C. de ꝯh.emp.& sing ꝑ Bal.in rub.C.q admi.& in l.ab Anastasio. C.mand.Faciunt,q̃ dixi in c.cum Io.ver.quartus casus. s̃.eo.Dicit ẽt, ꝙ forte ista fallentia non est vera, ꝑ no. ꝑ Bar.l.Titia.ff.de ver.obl.& do.An.& do.Abb.in c.gemina.ɉ. de spõsalib. Sed tutius esset adhærere Bal.in d.l. si
81 ex cautione. Fallit † tertio, nisi confessio dotis sit indiciata ꝑ aliquas coniecturas, vt qa post cõfessionem de dote recepta maritus exhibuit vxori alimenta:nam tũc coniecturas, seu indicium ꝯcurrens cum ꝯfessione facit dotẽ censeri numeratã, imo tunc ꝯfessio taliter indiciata hẽt priuilegia dotis. Ita formaliter limitat Bal.in d.rub.de priu.do.& facit,qđ dixi s̃.in 6.fallen.primæ regulæ,de eo qui post ꝯfessionem mutui non recepti partem soluit. Sed ista fallentia posset ꝑcedere in ꝯfessione facta añ traductã vxorẽ ad domũ, sed si fieret post, accedentib.alimentis,putarẽ secus,qa non arguit ꝑsumptio habitæ dotis,ex eo ꝙ ẽt prius fiebat,arg.l.1.cũ mã,C.qđ met.cau.vbi dr̃, ꝙ actus sequens metũ, q̃uis spõraneus, nõ purgat metũ,qñ actus hẽt aliam ꝯiecturam,& qñ ẽt fieret ante traductionem,ista indicia operabunt solum, ꝙ onus probandi incũbet opponenti intra tpa,& audietur de æquitate,per dictum Dy.in reg.locupletari,quod ẽt in dote applicat Ro.in l.si diuortio. Fallit quarto,nisi

82 confessionem non receptæ dotis præcessissent dotalia instr̃a,vel aliæ ꝓbões, ex quibus efficaciter probaretur dotem fuisse commissam * qa tũc aduersus vxorẽ agentẽ pro restõne dotis non obstabit exceptio dotis nõ numeratæ. Ita latissime ꝯsuluit Ro.d.ꝯs.445. qđ ꝯsiliũ in hac pte reassumpsit in l.si ꝯstãte.ver itẽ in q̃tũ. ff. sol.ma. & ibi dicit, hoc mẽbrũ esse addendũ ad dicta ꝑ se in d.l. si diuortio.& hãc dicit fuisse op.Cy.in l.in ꝯtrãctib.C.de non nu.pec.ꝑ illum tex.dũ dicit, illis securitatib. q̃ post confessionem dotaliũ instr̃orum de soluta dote exponunt, nullã exceptionem non nu. pec. opponi posse, & assignat Ro. rõnẽ, qa iste talis nõ ꝑsumit ꝯfiteri,vt vxorem facilius reperiat,postq̃ eã hẽt, & hẽt ꝓmissionem de dote. Vñ verisimile est, ꝙ qñ ꝯfitet, sit sibi solutum, & iõ cessat bñficiũ excipiendi de dote non nu. Sed ꝯ istam rõnem instari põt,qa si esset verũ,ꝙ cessante desiderio reperiendæ vxoris cessaret cã dictæ exceptionis,destruerent dicta s̃.in j. ꝯcl.& ꝑ ipsum Ro.in d.ꝯs.ꝙ ẽt ꝯstante mr̃imonio ꝯfessio ꝑsumatur in dubio spe futuræ numerationis. Vñ dici põt, ꝙ vbi ꝑcedunt dotalia instr̃a,& postea confessio, videatur geminata ꝯfessio,prout dicit gl.in d.l.in ꝯtrãctinus,sic intelligens illum tex.& ita ẽt in dote no.hic do. Ab.in fi.vel ꝙ ista fallentia procedat ꝑ d. l. in ꝯtrãctib.potius,q̃ ꝑdictam rõnem Romani,quẽ tñ vide, quia multa in hoc dicit. Fallit quinto, nisi ultra confessionem re-
83 ceptæ dotis interuenisset alius, videlicet † ꝙ tertius ꝓmisit istam dotem,& eius promissionem maritus acceptauit,qa tũc vxori,vel eius hr̃dib. nõ obstabit amplius in repetitione dotis dicta exceptio. Ita late no.Bart.in l. pe.§.si vir.ff.sol.ma.& Bal.in l.legem.in 1.col.C.de pac. & ĩ l.1.in 1.col.C. ad Vellei.& in l.pollicitatione. C.de don.ante nu. Mouent, qa licet ex promissione sequenti appareat dotem non fuisse numeratam, tñ vr̃ ꝯfessus non spe numerationis, sed promissionis, & ideo secuta promissione,& ea acceptata,ita hr̃ dos pro soluta, ac si mulier aliunde promisisset aĩo delegandi, l. dotem, la 2.& l.vir ab eo.ff.de iu.do. Qui.n.delegat,soluit,l.q̃uis.§. interdũ.ff.ad Vell.& non opponitur de non nu.pec.vbi aliqđ acceptat loco.numerationis, l. ꝑtij.C. de rescind. vend.& lз qs non delegeẽt vt debitor, sufficit ꝙ tanq̃ ex promissor,l.inter casus.§.abesse.ff.mand. Et istud intelligitur in extraneo. promittente noĩe mulieris, secus in patre,qa cũ actio de dote sit cõis patri & filiæ,reputatur pater & filia vna & eadem persona. Et sic non põt petidos,ar.l.si extraneꝰ.ff.de iu.do. Et hac rõne Bal.ĩ d.l.pollicitatione. idẽ putat in eo,qui sit curator, vel negotiorum gestor mulieris,qa ille reputatur eadem ꝑsona rõne officij,l.fi.C. de dotis promissione.
84 Fallit † sexto,nisi interuenisset iur̃m, * quia tunc,si constat,ꝙ fuit spe futuræ numerationis,idem ꝑ oĩa reperio,ꝓut de exceptione non nu. pe. dictum est s̃.in 1.& 4.ampliatione primæ regulæ, & de hoc ẽt in spẽ ꝑ Pet.de Anc.d.cõs. 300.& Imo. in d.c.cum contingat. in 39.char. Si aũt aĩo donandi, & fiat ꝯfessio inter viuos,pẽdet ab alio dubio, vtrum iur̃m confirmet donationem inter virum & vxorem, de quo sunt opiniones,vt late ꝑ Imo. in d. c. cum contingat vbi tadem tenet, ꝙ sic, & fuit op.posita late ꝑ Fed.cons.140.inc. Punctus qõnis,& Bar. in l.si quis ꝑ eo. ad fi.ff.de fideius.& in l. Seius & Augerius.in fi.ff. ad l. Falc. quia põt seruari sine interitu salutis æternæ, nec est ꝯ bonos mores iuris naturalis,licet ꝯtra bonos mores iuris ciuilis, vt plenius

* Commissam. *Adde an & quãdo uera numeratio dotis ꝑ cõfessionem in publico instrumento factam probet. Soci.cons. 61.inci. in præsenti cõsultatiõe,uer. & in primis.in 1. par. et circa hanc materiam confessionis factę de dote, vi. aliquid per Specu. in tit. de confes.§.2.in fi.*

* Iuramentum. *Adde duas no.cõcl.ꝑ dictis ab Auctore hic, prima donatio inter virũ & uxo.præsumpta ex confesione dotis receptæ non valet, nec firmatur iuramẽto, Ro. cons.44. incip.ex supra narrato, co. 2.num.4.& cons. 293.inci. pręsupposito quod dictũ legatum. num. 3. Signoro.cõs. 106. Maria.Soc. consi. 65. colum. 8. & cons. 66. cons. 7. & est*

*& est cōmunis opinio * ut testatur idem Maria. cons.61. colum.3. par.1. Scda concl. Donatio facta inter virum & uxo. constante matrimonio firmatur iuramento, est communis * opinio secundum Ias. in l. pacta quæ contra. colu.penulti.C. de pac. Alex. consil. 8. vo. 2. Marian. Soc. cons. 125. incip Ioannes de Ciriguanis de Luc. & ui. Authorem in cons. 30. incip. Neminē tā exercitatum. nume. 5. quare autem ista valeat, & p.non, dic, quia ista vera, illa ficta, ut habes ex supra citatis doc.*

dicēt in d.c.cum ꝯtingat. Fallit septimo dicta conclusio in eo, qđ dictū est, exceptionem istā lapsis iuridicis temporib. expirasse, ut nō hēat locum, qñ post ꝯfessionē certæ q̄titatis apparet, ꝙ recipit quinquaginta tm̄ post ipsam ꝯfessionem, qa p̄cedens ꝯfessio simulata p̄sumitur, vñ repeti non pōt, nisi illud, qđ apparet solutum. Ita eleganter dicit Bar. in l. ab Anastasio. prope fi. C. mand. p illum tex limitans, nisi dictum fuisset pro residuo, qa tunc p̄sumitur totum solutū. Et idem Ang. de hoc verbo Residuū, in l. si ex plurib. ff. de sol. pp gl. ibi in uerbo, reliquum, de quo ēt Bar. in l. 2. per illum tex. C. de hæt. inst. & in l. fi. §. 1. in pe. col. C. de rei vxo. ac & Do. in c. quanquam. §. cæterum. in fi. de vsur. in 6. vbi de hoc verbo, Residuum. Fallit vltimo istud idē, quod est dictum, certa tp̄a obstare, ut non habeat locum qñ vxor, vel eius hr̄s ageret hypothecari ꝯ possidentē bona mariti ex bñficio legis, assiduis, C. q pot. in pig. hab. quia quāuis ꝯ maritum, vel eius hr̄dem decursa essent dicta tp̄a, tñ aduersus illum tertium ñ sunt decursa, imo ipsa vxor cogitur ꝓbare numerationem dotis, cuius vigore ad bona mariti regressum habet s̄m Ro. plene d. cons. 405. dicentem, se semper ita indubitāter tenuisse per tex. in l. si cui. C. de non nu. pec. & in l. si qs post hac. C. de bonis proscrip. & in l. assiduis. in ver. da tæ. q̄ iura bñ hæc probant. Et idem tenet Imo. in l. ita stipulatus. §. Grysogonus. ff. de ver. ob. reprehēdens Iac. Bu. & Bar. in d. l. assiduis, qui dixerunt beneficium illius le-

85 gis hr̄e locum in dote confessata. Extra † gl. quærūt hic Docto. primo utrum dēat obtinere ille, q agit ex cā, puta, mutui, & non probauit de numeratione, sed de ꝯfessione recepti mutui. in quo aliq tenent, ꝙ nō, & fuit op. Spe. in ti. de test. §. 1. ver. sed pone, egi. quem seqtur Imo. & do. Ab. hic, & Bal. in l. fi. in pe. col. C. cōia vtriusque iudicij. & Ang in l. ita stipulatus. §. Crysogonus.* ff. de ver. obl. & cons. 125. inci. in q. vertēte inter do. Micheletum, & in l. certi ꝯdō. §. 1. ff. si cer. pe & Pa. đ Ca. in l. 2. §. fi. & ibi sentit Bar. ff. si cer. pe. & Imo. in cl. sæpe. de ver. sig & Bal. in ꝯclusionibus Spec. in ti. de teste. & dñs Ant. & Imo. in c. si sacerdos. s̄. de offi. ord. quia non dr̄ probata intentio agentis, qa deponunt testes extra articulum, ergo non ꝓbant, c. de testibus, & ibi dixi. s̄. de test. Non enim deponunt super vera numeratione, nec dñt se vidisse numerari. Et iō si iudex ꝯdemnaret reum, non iudicaret s̄m probata, neq; ꝯformaret se libello ꝯ iura vulgaria. In hoc tñ vn̄r distinguere certos casus do. Ant. & Im. hic, & oīa quæ dicit hic Imo. posuit ēt in d. §. Crysogonus. Sed ꝙ talis debeat obtinere, vr̄ tenere Bart. in d. l. certi condictio. §. si nummos. in 2. colu. ff. si cer. pe. & Bal. in l. 2. §. fi. eo. ti. & Bal. & Imo. in l. 1. §. si quis ita. ff. de ver. obl. & Bal. in l. si ex cautione. in 10. q. C. de nō nu. pe. & ibi Sali. multum animose in vlt. col. & Bal. in l. 1. in prin. C. de rei vxo. actio. & in l. pecuniæ. C. de sol. & in l. Publia. §. fi. ff. deposi. & Ro. in l. prædia. in vlt. col. ff. de acq. pos. quia si est elapsum tp̄s opponendi exceptionem non nu. pe. vel est illi exceptioni solenniter renunciatum, ex tali ꝯfessione orta est obligatio, & actio tanquā ex mutuo ciuili, l. 2. § fi. & ibi no. ff. si cer. pe. Item per confessionem probatur numeratio. d. §. Chrysogonus, & ibi Bart. & d. l. pecuniæ. & ibi Bal. & intelli̇r libellus de numeratione facta, quæ resultat ex tali confessione, s̄m Bal. in d. l. 1. de rei vxo. ac. & impropriantur verba libelli, s̄m Bar. in l. si olei. C. locā. cum si. & verba ambigua interpretantur

** Crysogonus. Adde Alex. ibi in 4. char. Pau. de Cast. cons. 48. & Ant. de But. consi. 5. incip. Visis dicto puncto.*

s̄m intentionem libellantis, l. si quis intentione. ff. de iu. & dicit tex in § si debitum 3. q. 9. ꝙ si asserui solutionem factam, sufficit probare confessionem de solutione, & ip sum alleg Fed. cons. 53. inc. Titius fecit procuratorem. et si in libello dictum esset, numeraui: quia, s̄m Sal. in d. l. si ex cautione, verba, quæ sunt in cōfessione, habuisse & recepisse, probant præsumptiue numerationem etiā intra biennium, si non opponatur exceptio non nu. pec. d. l. si ex cautione, & sufficit libellum præsumptiue concludere, l. omnes. §. Lucius. ff. de his, q̄ in frau. cre. & multo fortius probabit post biennium, s̄m eos, qui dicunt, ꝙ tunc dicta exceptio non pōt opponi, & multo fortius s̄m eos q dicunt, ꝙ pōt opponi, sed reus tenetur probare pecuniam non numeratā. Ad quid enim tenetur probare pecuniam non numeratam, si oppositum eius non esset probatum vere, vel præsumptiue ꝑ confessionem cum lapsu biennij. postea subdit Sal. sileant, qui scripta tm̄ discurrunt, & pp frigiditatē stomachi in eis contenta non digerunt. Et cum istis transeo, licet in locis prædictis plura effundantur, quorum relatio nimiam scripturam exigeret. Et iuxta hoc tangit Io. And. in d. versi. sed pone, egi. & do. Ant. do. Abb. & Imo. hic, vtrum debeat obtinere ille, qui fundat se solum in confessione, & eam probat. & vr̄, ꝙ non, quia petitio debet continere cām talem, quæ pariat oblōnem, l. licet ea oblō. ff. de proc. & cā vicem actiōis repræsentat, s̄m gl. in l. 1. ff. de eden. & si cā non est talis, non sequitur ꝯdemnatio, l. siue apud acta. C. de transa. hic aūt petens non asserit, ꝙ reus recepit depositum, sed ꝙ confessus est se recepisse, ex tali aūt confessione extra iudicium facta ēt cum cā, nō nascitur obligatio, quia confessio non obligat, sed obligationem probat, l. Publia. ff. depo. & iō post multa concludit, tale nō obtinere. Fatetur tñ ꝙ snia absolutoria non nocebit postea sibi agenti melius ex ꝯctu, quem probat confessio. Et cum istis dictis transeunt hic ꝑdicti, sed limitant primo, nisi confessio esset nō quidem probatoria oblōnis tm̄, sed ēt inductiua oblōnis, vt in confessione facta in testō & probat, ꝑ l. 1. C. de falsa cā adiecta le. Secundo, nisi loqueremur in æqtate quadam, quia allegans ꝯfessionē alle. ꝓbationem oblōnis, & per ꝯns tacite allegat ipsam oblōnem, & libellus late interpretatur, vt in præcedenti qōne, vt hic per dom. Abb. Tertio, nisi esset in libello illa clausula, Omni meliori modo, * &c. qa ꝑ illa sustētabitur dictus libellus, s̄m Imo. hic. Quarto, nisi esset alia clausula, Petens * in prædictis & eorum quolibet sibi ius & iustitiam ministrari, s̄m Im. hic, per no. per Cal. in c. 2 s̄. de ordine cog. quas limitationes aliter non cōfirmo ne longior sim. Et adde, ꝙ ad hoc, vt probatio testium sit efficax in probādo mutuo non sufficeret unus testis de numeratione, & alter de confessione tanquam singulares, s̄m Bal. in d. l. si ex cautione. in 12. q. & ibi Sali. in vlt. q. qui idem dicit, si libellatum est de numeratione, & unus testis asserat numerationem de visu, alter solum đ confessione. Et cū istis concordat Bal. in aliis locis, de quibus memini in c. cū causam, s̄. de probat. & in c. lȝ ex quadam. versi. vltimo est sciendum. s̄. de testibus. tamen tales testes faciunt indicium, secundum Bald. in d. l. si ex cautione per ca. fi. infra de succes.

** Omni meliori mō. Adde ꝙ ista clausula posita in libello alternatiuo vel incerto facit valere libellū si postea sequatur electio unius. c. 1. s̄ de postul. prælat. & habet vim stipulationis & consensus. Bal. in l. 1. C. commoda. et Ale. in l. sciendum, de ver. obli. Quid autem ista clausula operetur, vi. no. in l. cum pater. §. filijs. de le. 2. Imo. in l. si cum nulla. de re iud. Bar. in Auten. ex cā. & ibi Alex. colu 50. C. de lib. preter.*

** Clausula, petēs & c. Adde Lanf. in c. quoniam contra. de probat. in §. exceptionē. nu. 8. in fi. Docto. in ca. examinata. de iudici. & ibi Auth. col. 6. versi. saluat tamen. Aret. consilio. 17. Bar. in extrauag. ad repri. ver. sine figura. colu. 3. Pau. de Cast. consilio 163. Ioan. Cald. & Butrig. in cap. 2. de ord. cognit. Alex. consilio 42. vol. 4. & cons. 121. vol. 1. in quibus locis habes effectus istius clausulæ.*

ab intest. & idem Bal. in c. fi. s. de consue. & in auth. rogati. C. de test. & pōt deferri iurm, fm Bal. in c. 1. circa prin. de contro. inuesti. Nec obst. q ad dicta testium singularium nō deferat iurm, vt per Bal. in l. de quibus. ff. de le. qa non procedit in singularitate, quæ tñ tendit ad eundem finem, licet p diuersa media, vt p eūdem Bal. in d.
86 c. 1. sed in illa q nō tendit ad eūdē rei finē. Scdo † qrūt do. An. Im. & Do. Ab. Titius fecit pcuratorē ad accipiē dū pecuniā mutuo, & pcurator forte accepit pecuniam mutuo, tñ in instrō nō dr, q acceperit, sed q pfessus fuit se recepisse, vtrum poterit agi ꝯ dñm ex tali instrō, si nō probetur de receptione pecuniæ. & tenent, q nō, vt hic per eos, cum quibus ꝯcordant Bart. Bal. & Pau. de Cast. in l. 2. §. fi. ff. si cer. pe. & Io. And. in Spec. d. ver. sed pone, egi. & Fede. d. cons. 53. & Bar. in l. à diuo Pio. §. sed si emptor. ff. de re iud. & in l. non abstulit, per illum tex. C. de nouatio. & Ang. in l. 2. § fi. C. de quadr. præscr. & Imo. in d. §. Chrysogonus. & Pau. de Cast. cons. vlt. & Pe. de Anch. & Do. in c qui generaliter. § fi. de proc. in 6. & dom. Abb. pulchre in c. cum olim. el 1. s. de offi dele. & Bar. in l. si debitorem. ff. de noua. & Ange. & Imo. in d. §. sed si emptor. & Ro. in l. pdia. ff. de acq. po. quia aliud est numeratio, & aliud ꝯfessio, l. 1. & fi. C. de dote cau. non nume. & d. l. si ex cautione, cum gl. & l. assiduis. cum glo. parua, C. qui potio. Et sic mandatum ad primum non comprehendit fm, l. diligenter. ff. manda. Item ꝯfessio procuratoris sponte facta non nocet dño, l. si defensor. in princ. cum glo. ff. de interrog. acc. l. certum. §. sed an & ipsos. ff. de confessis. Item per ista verba, Ad mutuum recipiendum, vr dñs cōsensisse de mutuo naturali, arg. l. fi. C. de his, qui veni. ætat. impe. confessio vero de recepto probat solum mutuum ciuile, cui nā non cooperatur, l. 2. §. fi. ff. si cer. pe. Ergo confessio est vltra mandatum. Et cū istis transeo, licet ꝯrium teneat Imo. hic, & in d. l. si debitorem, & in d. §. sed si emptor. & Sal. in d. l. 2. §. fi. quia ꝯfessio probat numeratione, vt dixi in 1. quæst. Sed istud tollitur, quia illa loquuntur in confessione dñi probante ꝯ ipsumet dñum, nos de confessione procuratoris, vt probet ꝯ dñm, à quo non habuit spāle mandatum confitendi. Et ista tollunt quasdam alias persuasiuas rationes ipsorum, quarum coflictus transcribere non expe-
87 dit. Et satis instat Ro. in d. l. prædia. Et † ista habent locum in procuratore constituto ad recipiendas solutiones à debitorib. & ad eos quitandum & liberandum, quia non præiudicat dño confitendo, nisi appareat de solutione, vt proprie loquitur Io. And. dicens sic fuisse iudicatum in d. ver. sed pone, egi. maxime qñ in mandato esset verbum De receptis, vt p dom. Abb. in d. c. cum olim. Vbi autem nō esset, fit dubitatio de hoc, vt p Ang. & Imo. in d. §. sed si emptor. Plus dixit Bar. in d. l. 2 §. fi. ff. si cer. pe. q si dixero, facio te procuratorem ad recipiē dum pecuniam mutuo, & ad confitendum te recepisse, adhuc non sufficeret dicta confessio, qa illa verba, Ad ꝯfitendum, debent intelligi de receptis vere, & hoc nō probat ꝯfessio, nisi attestet de numeratione, alias videretur procuratori data ptās donandi, & hoc non uenit in mandato, nisi exprimatur, & cum opi. Bar. transit do. Ant. hic, & Ang. in d. l. non abstulit. & in l. oēs. §. fi. C. de quad. præscr. Sed ꝯrium in hoc tenent quasi omnes, in d. l. 2. & Ang. Imo. & Pa. de Ca. in d. l. si debitorē, & Ang. & Imo. in d. §. si emptor. Pau. de Ca. in d. cons. vlt. & Ro. in d. l. prædia. & Sal. in d. l. non abstulit. & Ang. in l. si cōsensi. ff. quib. mod. pign. vel hypo. sol. quia alias illa verba posita in mandato, videlicet, Et ad confitendum, essent superflua intelligendo modo prædicto. Item con-
88 fessio † procuratoris habentis speciale mandatum ad confitendum, præiudicat dño, ac si ipse * confessus esset, l. proinde, la 2. §. 1. & ibi glos. in verbo, absentem. ff. ad l. Aqui. & d. §. sed an ipsos. Et non est verum, q esset donatio, prout dicit Bar. in d. l. 2. quia, fm prædictos, nō fit præiudicium domino, quin si intra biennium producat illa cōfessio pcuratoris ꝯ dñm, possit dñs opponere exceptionem non num pec. Sed post biennium habebit recursum ꝯ procuratorē, arg l. Lucius §. tutelæ. ff. de admini. tut. & l. vir ab eo. ff. de do. inter vir. & vxor. & ibi hoc in spē no. Bal. in lec. antiqua, dicens, q non poterit nunc procurator opponere ꝯ dictam exceptionē nō nu pec p l. gñaliter. C. de nō nu. pec. & in subsidium procuratore non existente soluendo putat Ro. in d. l. 2. & in d. l. prædia. q restitueretur actio domino ꝯ debitorem, à quo procurator confessus est recepisse debitum, arg. l. fi. in prin. ff. de eo, p quem factum erit, & l. fisco. C. de ꝯueni. fisci deb. li. 10 & facit gl. in d. l. in ꝯctib. in verbo, penitus. Dicit tñ Inn. hic, q ad opiniones euitandas alias vsus est cautela, q dicatur in instrō procurationis ad ꝯfitēdum se recepisse, ēt si aliter de receptione non constet, quia tunc indubitanter simplex confes-
89 sio nocebit dño. Et † ista faciunt ad qōnem, vtrum ex instrō confessionis facto p creditorem fideiussori de recepto possit fideiussor agere ꝯ debitorem, aliter nō docto de numeratione. in quo Bar. post gl. in l. duobus. §. à fideiussore. ff de ireiu. & Ro in d. l. prædia. tenent, q nō, per l. idemq;. §. fi. cum l. seq. ff. mandati. & idem Bar. in l. cum filius. in fi. in prin. de ver. obl. Sed ꝯrium tenet Pau. de Ca. in d. §. à fideiussore, & cons. 87. inci. Quod præfata sñia, & Bar. in cons. inci. Titius promisit Sempronio eum indēnem seruare, quia istud instrm prodesset debitori, ergo sir fideiussori, arg. l. desiderium C. depo. & alle. Pau. in d. cons. c. 2. s. de fideiusso. Et istud est verius, qñ est solenniter renunciatum exceptioni nō num. pe. vel sunt lapsa tpa, de quib. s. Alias staret prima opi. quia illa confessio non est irrefragabilis, vt in dictis locis.

* Domino. Ad. de Old. cons. 126. inci. natura cuiusque mādati, quasi per totū. & Ale. cons. 176. inci. in causa et lite. volu. 6. nu. 2. in quibus locis multa pulchra videbis ī hac materia.

Die xvj. Martij, M. ccccclxxij.

SVMMARIVM.

1 *Protocollum an per se probet.*
2 *Protocollo non existente, an instrumentum perdat vires suas.*
3 *Citari an debeant omnes, quorum interest, quando aliquod instrumentum reassumitur notario mortuo.*
4 *Notarius, cui relicta sunt in testō instrumenta leuāda, an poterit ipsa leuare sine licentia iudicis, & absque partium rogatione.*
5 *Notarius an debeat ponere signum suum in protocollo.*
6 *Imbreuiatura quando fuit facta super contractu celebrato in scriptis, id est, in quo requiritur instrumentum de necessitate, tunc nullo modo potest extendi per alium notarium, nec per ipsummet tabellionem. Certis tamen casibus potest extendi imbreuiatura, vt nu. 7. 8. 9. 10. & 11.*
12 *Notarius prohibitus conficere instrumenta, an possit proprias rogationes & imbreuiaturas non leuatas extendere.*
13 *Notarius commissus ad leuandum imbreuiaturas notarij mortui si eas leuauerit, cui debeatur salarium, an notario leuanti, an hæredi notarij mortui.*
14 *Tabelliones à quibus possunt creari.*
15 *Tabelliones creandi is, qui habet potestatem à principe, an possit eam alteri delegare.*
16 *Instrumenta facta in loco subiecto creanti tabellionem, an probēt vbique.*
17 *Tabellio imperialis an possit conficere instrumenta in terris Ecclesiæ, & econuerso.*
18 *Tabellio creatus à cōsuetudine, vel statuto vniuersitatis, vel rectoris, an possit conficere instrumenta inter subditos illius loci extra territorium.*

CAPITVLVM XV.

CVm P. tabellio. Authoritate ordinarij pōt notarius exemplare & in publicam formam redigere notas alterius notarij defuncti. H. D. Et omissis superfluis reassumo mām p 15. q. Primo qritur, vtrum ptocollū, seu imbreuiatura p se pbet. & vr, q sic, qa ex ptocollo extrahit ipm instrumentum

mentum,qđ probat,ergo fortius ꝓbabit ipsum ꝓtocol-
lū, iuxta illud, Propter qđ vnūquodq; tale,& illud ma-
1 gis tale. Item,qa † qn̄ dubitat̄ de fide instr̄i, sꝑ recurritur
ad protocollum, c. qm̄ ꝯ̃, & ibi late dixi s̄. de prob. Ad
idem tex.hic, vbi facit fidem, vt alius possit publicare. Et
ita tenet gl.in l.argentarius, in prin.ff.de eden.& Spe. in
ti.de instr.edi.§.videndum.ver.no.ꝙ tabellio. In ꝯ̃rium
facit, qa ꝓtocollum est principium instr̄i nondum cō-
pleti. Vn̄ nisi ꝯpleatur, ꝑ nihilo hr̄. Ad idem l. ꝯ̃ctus.C.
de fide instr. vbi an̄ ꝯpletam scripturam ꝯ̃ctus non pro-
bat. Ad idē tex.hic in ver. defunctus non ꝑfecit, ꝑ quem
apparet, ꝙ ante publicationē vr̄ scriptura imperfecta,
quo ad ꝑiudicandum tertio. Ad idem tex.hic in fi.in ver
bo, fidem ꝑpetuam, q̄ verba innuunt, ꝙ prius non facie-
bat fidem in iudicio. Et hanc partē tenēt Bal. & do.An.
hic,& Io.An.in d.ver.& no.ꝙ tabellio. Sed ex dictis do.
Ab.& Imo.hic,& Bal.in l.ꝯ̃ctus.C.eo.ti. & in rub.C.eo.
ti.ver.sed tertio q̄ritur,& Inst.de emp.& vend.§.1.in vlt.
col.& in l.Lucius, in fi.ff.de milita.test.& do.Ant in c.ex
literis.s̄.eo.& Bar.in l.si is, q testm̄, circa me.ff. de testa.
considerantur duo casus. Primus est, qn̄ protocollum
est adeo imperfectum, ꝙ non hēt ꝯsonantiam efficacē,
puta, si in eo dr̄, Titius vendidit his pactis, videlicet, &
non est aliud,& tunc nihil probat, ꝑ d. ꝯ̃ctus,& l.inciui-
le.ff.de legib.& d.l.si is, qui. Secundus casus est, qn̄ appa-
ret, ꝙ notarius nō intendebat ibi aliud scribere, tn̄ quæ-
dam erant trūcata ꝑ dictionem,&c.& tūc, vt ī.dicetur,
si ꝯ̃ctus erat ꝑ alia verba totaliter perfectus, probat, se-
cus, si non erat ꝑfectus. Et iuxta hoc tangit hic do. Abb.
an protocollum debeat legi partibus de necessitate. &
concludit, ꝙ non, nisi in casu l.ꝯ̃ctus.C.de fi.instr. qa iu-
ra exigunt solam rogationem, & qa in protocollo sunt
multa abbreuiata, adeo ꝙ male pōt partibus legi, vt hic
2 per ipsum,& tetigi in c.1.s̄.eo. Secundo † quæritur, si ꝓ-
tocollum non apparet, an instr̄m perderet vires. & dic,
ꝙ non, s̄m Bal.in rub.C eo. ver. secundo quæro, nisi in
casu § fi.in Aut.de tabellio. vel nisi ꝯ̃ctus sit celebratus
in scriptis, qa primo scriptura est de substantia,& nisi ꝓ-
baretur casu fortuito ꝑdita, non staretur sumpto per l.
ꝯ̃ctus.C.de fide instr.& ī l.publicati.C.de test. Imminet
tn̄ periculum notario non curanti de protocollo, ad cu
ius ꝯseruationem ex ꝯsuetudine tenetur, adeo ꝙ pōt pu
niri pœna arbitraria. Et si de instr̄o dubitatur, pōt ipse
torqueri, s̄m Bal.plene in rub.C.eo. Imo incurrit periu-
rium, qa ꝯ̃uenerit vni ex capitulis iuratis in creatione,
vt ꝑ Host.& alios in c.sicut.ī.ne cleri.vel mo. Sed tn̄ do
cto de amissione protocolli competit ei notario actio
ꝯ̃ habentem instr̄m, vt edatur. Et ex eo reassumere pōt
ipsum, s̄m Bal.in l.fi.C.de eden.& Ange. in l. veluti. in
prin.ff.de eden.& Pa.de Ca. in l.si quis ex argentariis. §.
prætor.eo.ti. vel possunt examinari testes, qui interfue-
runt ꝯ̃ctui, s̄m Bar.in l.fi. versus.fi.ff.de tab. exhiben. &
Ang.in l.edicto.C.de edic.diui. Et adde, ꝙ si imbreuiatu
ra reperitur cancellata, non nocet instr̄o, s̄m Bar.& Im.
in l.fi.ff.de his, quæ in testa.dele. Imo pōt cancellari im-
breuiatura, qn̄ ex ea non est amplius faciēdum instr̄m,
& ibi tunc est dicendum Cancellatum, quia restitutum
parti, s̄m Bal.in rub.C.eo.ver.iuxta hoc quæro, sed nul-
3 lo casu debet abradi, s̄m eum. Tertio † quæritur, vtrum
in hac publicatione debeant de necessitate citari oēs,
quorum interest?& vr̄, ꝙ sic, per istum tex. in verbo, ad
quos pertinet,& notata in c.significauit,& c. Albericus.
s̄.de testi. vbi fit mentio de citatione, vt dixi in d. c. Al-
bericus, in princ.& ita tenet Ro.in for
mis * deci 10.inci.fuit dubitatū, & An-
ge.in l.q̄dam.§.nihil.ff.de eden.& Spe.
de instr.edi.§. ostenso.ver. qualiter.* &
Bal.do.An.& Imo. hic. Contrarium,
& melius, tenent hic do.Car.& Ab.&
do.Car.ꝯs.74.inci. Titius, nunc sunt in
tertio dub. qa illa citatio est necessa-
ria, qn̄ vnum publicum instr̄m, quod
cōsumitur, exemplatur, vt in dictis iu-
ribus, & dr̄ ī.c. proximo. secus in hac
publicatione, sicut si ipse uiuens exē-
plaret, non requiret̄ dicta citatio, vt ꝑ
Bal.in l.fi ad fi.C. de edē. quē sequitur
do.Car.in d.cons. Ratio diuersitatis in
vtroq; casu est, qa in primo casu statur
exēplato, sicut originali, nec pōt am-
plius detegi falsitas, sed in casu nr̄o, cū
sꝑ possit recurri ad protocollum, d. c.
qm̄ ꝯ̃. non subest dicta rō, & maxime
ista op.procedit loquendo de oī exem
platione successiue fienda in casu hu-
ius capituli, sed vbi iudex gn̄aliter cō-
mittit, satis pōt fieri vna gn̄alis citatio
eorum, quorum interesset, s̄m do.Ab.
hic. Nec prædictis obst.iste tex.quia be
ne verum est, ꝙ imbreuiatura non p̄t
leuari, nisi petentibus, quorū interest,
sed ꝙ vltra hoc alij sint citandi, non dr̄ hic, & ita sentit
4 Ro.in addit.d.decis.10. Quarto † quæritur, vtrum hēat
locum iste tex.in notario, cui ex testō relictæ sunt roga
tiones defuncti.& in hoc Bar. & Ang.
in l.si quis ex argentariis.§.nihil.* ff.de
eden.& do.Ab.hic, dn̄t, ꝙ non, sed ꝙ
iste tex.loquitur in eo, ad cuius manus
alio mō ꝑuenerunt notæ. Mouent̄ per
d.§.nihil.cū ꝯcord. vbi hr̄s, vel legatarius ita tenet̄ ede-
re rōnes, sicut argētarius defunctus. Cōtrariū,& melius,
tenent Io.And.do.Ant. & Imo. hic,& Host. in summa
huius ti.§.vlt.ver.quid si tabellio, & Spe. Io.An.in ti.de
instr.edi.§. ostenso, ver. quid si aliquis tabellio legat.&
Bal.& Pau.de Cast.in d.§.nihil.& Pau.de Ca.in d.§.eius-
dem legis, qa iste tex.simpl̄r loquitur, iura aūt in ꝯ̃rium
adducta loquuntur in casu diuerso, videlicet in editio-
ne rōnum, q̄ pōt fieri per quemcunque, nō aūt in publi-
catione instr̄i, quæ nō pōt fieri, nisi ꝑ tabellionē, vt hic.
Et s̄m illa iura sequeretur, ꝙ hæres, qui non esset tabel-
lio, posset authenticare instrumētum. Dicit tamen Im.
hic, ꝙ practicatur, ꝙ notarius, cui legatæ sunt rogatio-
nes, vel cui hæres eas concedit, petit generaliter licen-
tiam à iudice redigendi eas, & habita licentia ad requi-
sitionem, quorum interest, leuat eas in formam publi-
cam.& dicit do. Ab. ꝙ cautum est, sed non necessariū,
in hac generali commissione citare, quorum interest.
5 Quinto † quæritur, nunquid in protocollo requiratur
signum notarij.& Ang.dixit, ꝙ sic, ꝯs.298.dicens, ꝙ ēt si
deficit indictio, vel locus generalis castri, vel villæ, non
pōt ex eo leuari publicum instr̄m. Sed dom. Car. hic di-
cit se consuluisse, ꝙ valet instrumentum releuatum, li-
cet in protocollo non sit signum notarij, quia etiam in
instrumento non est de necessitate, vt
* per Io.An.in Spec.de instru.edi.in fi.
& Bar.in l.ad testium.§. si quis.ff.de te
sta. Et hoc tenet indistincte, qn̄ man-
datum erat à iudice, vt protocollū le-
uaretur, alias aūt dicit standum cōsue
tudini, quæ ēt in protocollo pōt face-
re tale signum de substantia, sicut in
instr̄o, & pro hac appositione signi di-
cit esse vnum tex.in mundo, vz in l.
fi.C.de assesso.ibi, ꝯsiliarij, signumq; solitum est chartis
imponi. De aliis solennitatibus instr̄i, vt est indictio, lo-
cus,& similia, non aperit, sed in illis Ang.bn̄ loquitur, ꝑ
ea, q̄ allegaui in c.1.quasi in fi.s̄.eo.& ita expresse no.Io.
An.in Spe.de instr.edi.§.ostēso.ver.quid si imbreuiatu-
ra,& oēs Doc.hic, dicentes, ꝙ ꝑ istū notarium suppleri
non pōt defectus solennitatis, de quib. in aut.vt p̄ponat
nomē imper. Sexto q̄ritur, vtrum ista decretalis habeat
locum, qn̄ istæ notæ sunt ualde imbreuiatæ, maxime ꝑ
dictionem,&c.ut fit communiter. Et in hoc considera
6 tres casus. Primus † est, quando imbreuiatura fuit fa-
cta super contractu celebrato in scriptis.i.in quo exigi-
tur instr̄m de necessitate, uel ex natura contractus, uel
partium conuentione,& tunc nullo modo pōt extendi
per alium notarium, qa ēt per ipsummet tabellionem
non

elegāter absoluta est pręsens consultatio. ver. & ista duæ responsiones, cum ver. seq. p.2. vbi habes quòd instrumēti exemplatio debet peti ex iusta causa ab eo cuius interest, & ad eius instātiam fieri parte citata, iudicis authoritate, & ibi ēt, an & quando pręsumatur solenniter fcā.

* In formis. *Adde dic in nou. & est deci. 1. sub ti. de fide instr.*

* Qualiter. *Adde Bald. ibi in addit. in ver. publicatio. & Socin. in consi. incip. subtiliter et*

* §. Nihil. *Adde Fulg. ibi & Ale. in §.cogi. in ead.l.*

* Necessitate. *Adde Alex. post Bar. in rub. ff. in 1.col. & ī l.ita stipulatus. §.Chrysogonus. de ver.obl. & Phi. in c.1. suprà hoc eo.ti.*

non pôt extendi, nisi à principio fuisset pfecte scriptum, p tex. in l. ꝯtus. C. eo. ti. Ita ꝯcludunt Host. do Ant. Im. Ab. & Bal. in d. l. ꝯtus, & Io. And. in d. ver. quid si imbreuiatura, & Imo. in l. quicquid astringendæ. ff. ver. ob. licet Ang. aliter dixerit in l. Gallus. §. idem credendum. ff. de lib. & posthu. quem impugnat Im. ibi. Et propter hoc Bar. ibi, & in d. l. ꝯtus, reprehendit notarios, q scribunt appellationes, vel sniãs cum abbreuiaturis, qa tales sunt actus, q in prima forma debent esse integraliter scripti. Tñ isti possent saluari, vbi hoc facerent ex consuetudine, p c. cum dilecti. s. eo. fm Imo. hic. Nec obst licet non dicat, ꝗ talis ꝯsuetudo videat ꝯ substantialia actus. Ergo nulla, iuxta gl. in c. nõ putamus. de ꝯsue. in 6. qa ꝗ appellatio scribat primo integra, est potius de solennitate, q de substantia, vt p Bar. in l. si qs legatum. ff. de falsis. & Bal. in l. 1. §. 1. ff. de eden. circa prin. & in l. si post. C de iu. & fac. ign. Et aliud est solennitas, aliud substantia, vt no. Inn. in c. qd sicut. in gl. mag. s. de ele. & declarat Bald. in l. ẽt. in 1. col. C. de exec. rei iu. & in rep. l. 1. in 3. col. C. de sacrosf. ecc. Vnde ꝯsuetudo non pôt facere, ꝗ snia, q neque absoluit, neq; ꝯdẽnat, sit snia, qa illud ꝯ nãm & substantiam sniæ. nec pôt facere, ꝗ appellatio de pari ad perem valeat, sed ꝗ scriptura, q in istis hẽt interuenire, possit p notarium extendi, est ꝯ solennitatem, & hoc pôt ꝯsuetudo, d. c. cum dilectus. Secundus † casus est, qñ imbreuiatura fuit facta imperfecte, adeo ꝗ de mente scribentis dubitatur, vt qa dixit, renunciauit, &c. & est mã, in qua bñ pôt diuinari, attento iure cõi, vel ꝯsuetudine loci, vel notarij in similib. ꝯtib. & illo mõ pôt extendi, fm pdictos, & Bar. in l. 2. ad fi. prin. ff. sol. ma. & aliquid p Imo. in ca. fi. inf. eod. Et si extensio fit fm clas consuetas pôt fieri non habita scdo loco authoritate iudicis, qa de ipsis censetur tacite fuisse rogatus abbreuians, vt dixi in c. ex literis in 7. declaratione, s. eo. Si † aũt de diuersitate styli, vel clarum, erit necessaria secundo loco authoritas iudicis, fm Host. hic, & Bal. Ang. & Imo. in d. §. idẽ credendum, & Bal. in rub. C. eo. ver. quarto quæro. Et si notarius vno mõ solebat iterpretari abbreuiaturas suas & alio mõ interpretatur ꝯsuetudo, pponitur interpretatio notarij, fm Bal. in l. fi. in vlt. col. C. de eden. & dom. Ant. in rep. c. fi. s. de consuet. Et si notarius ipse non habebat firmum stylũ, attenditur stylus ꝯsuetus p ipsum in mã, de qua agit p alia instra leuata ab eo, fm Bal. Insti. de emp. & ven. §. 1. ad fi. per l. reos. §. cum in tabulis. ff. de duob. reis. Et si variabit in eadem mã, attendit vltimus stylus suus, fm Bal. & Ang in d. §. idem credendum p l. si mr. & ibi vide Bal. C ne de statu. defun. Et si de vlmo stylo nõ apparet, recurrit ad stylum cõem, fm Bal. in d. l. 2. in fi. principij, ff. sol. ma. Et in istis casib dubiis regritur ẽt authoritas iudicis, vt dcm est. Sed si de stylo est certitudo, sufficiet iudicem semel reqsitũ fuisse, fm do. An. & Imo. hic, & Bar. in l. argentarius. in prin. ff. de edẽ. Et vbi ꝯtus ẽ totaliter pfectus, licet aliæ clæ sint ĩ choatæ ẽt sine dictione, &c. pôt instrm leuari apponendo solita, fm do. Car. hic dicentem, se ꝯsuluisse, ꝗ valeret leuatio unius protocolli, in quo dicebatur, Petrus dedit tale pdium pcentũ, & pmisit, & nõ erat ibi aliud, nec dictio, &c. qa intelłr pmisisse ꝯsueta, secus si ꝯtus nõ fuisset totaliter scriptus, fm ipsum, q per hoc tentat Bart. in
9 l. si is, qui. ff. de testa. Tertius † casus est, qñ imbreuiatura, nullo mõ est interpretabilis, nisi absque mera diuinatione, & tunc dẽt transcribi ad literam, prout iacet, fm Io. And. & alios hic, & Bal. in rub. s. eo. ver. & hoc apparet ꝗ in protocollo, & Arch. in c. iudicet. 3. q 7. & Bar. in l. si is, q. ver. quæro qñ dicatur. ff. de test. & Arc. in c. iudicet. 3. q. 7. Et si notarius adderet de capite suo, vitiaret instrm in illo addito solum, fm Bal. in d. rub. per l. si ex falsis, C. de transactio. Si aũt de intepretatione iudicis extẽderetur, valeret actus, fm Bar. in d. §. idem credendum, nisi appellaretur, fm do. An. hic. Et vbi propter magnã obscuritatem nihil elici pôt ex imbreuiatura, habebit ille, cuius interest, regressum ꝯ hrdes notarij, vt late per Io. An. in d. ver. quid si imbreuiatura. Quibus non existẽtib. soluendo, compellet testes, q de ꝯtu sciunt, vt dicãt de ꝯtu, & fiat instrm fm formam c. significauit. s. de test. Item, si in imbreuiatura diceretur, Cassum & cancellatum de voluntate partium, hoc non nocet parti instanti ad publicationem, vt diffuse per Io. And. in d.
10 ver. quid si. Septimo † quæritur, quæ a possunt subintelligi p dictionem Et c. positam in ptocollo, & in hoc dicas ꝗ si alijs protocollis, & instris apparere posset, qd esset ꝯsuetus ponere ille abbreuiãs, vbi posuit, &c. tunc illa oĩa poterunt apponi, quo nõ apparẽte extendi pñt solum substantialia ꝯtus, ñ aũt accidentalia. Ita docuit Dy. in d. §. idem credendũ, * & sequit ibi Bar. & Imo. & io in contractu mutui, vel depositi sub dictione, &c. nõ comprehẽdetur receptũ guarẽtiæ habẽs à statuto executionem paratam, qa est accidentale, nõ essentiale, fm Imo. ibi, qui ẽt ĩfert, ꝗ si notarius scripsit testm, & dixit hanc suam ultimam volũtatẽ, &c. nõ poterũt extẽdi verba derogatoria præcedẽtis testĩ, quia nõ sunt de essentia, sed de derogatione dẽt clare constare, l. si quis in principio testĩ. ff. de le. 3. Bal tñ ibi dixit in hoc tacendũm, qa qõ erat in facto, & forte cõsiderauit, ꝗ imo clausula derogatoria erat de esse tia, quia sine ipsa testm non tenebat. Valeret ẽt consuetudo, ꝗ sub dictione &c. intelligantur aliqua accidentalia ꝯsueta apponi, vt eleganter p Io. An. de instr. ed. §. instrm. ver. quid si à ꝯhẽ tib. quem retuli in d. c. ex lris. 7. declaratione. Et ita no. Bal. in auth. si quis in aliquo. in fi. C. de edẽ. Et istis adde Bal. in l. hac consultissima. in prin. C. de testa. vbi dicit, ꝗ natura huius dictionis, & c. est ampliare, vel roborare. Vñ si diceretur in instro, psentibus talib. testib. & c. ex interpretatione huius breuiloquę locutionis psumerentur testes esse rogati. Et vide do. Ant. & Imo. in c. significante. in notabilib. s. de rescr. vbi dñt p illum tex. ꝗ sub ista dictione ꝯprehenduntur virtualiter, q sunt de nã subiectę mãæ, & idem dicit do. * An. ĩ c. ex multa. in 1. col. j. de uoto. Et vbi refert alia dispositio pp. & postea dr &c. comprehenduntur sequentia in illo relato, vt per glos. & do. Abb. in c. estote. j. de reg iu. & do. An. in c. 1. in
11 vlt. col. s. de prob. Si aũt † esset dictio, & c. extense, dic, ꝗ importat idem, qd dictio, Et alia, vel Reliqua, vt p gl 1. & Do. in c. deinde. 27. dis. & gl. 2. in c. si il
12 la. 1. q. 7. Octauo † quæritur, vtrum phibitus conficere instra possit proprias rogationes & imbreuiaturas non leuatas extendere, & in hoc dic, ꝗ sic, fm gl. in c. accusatus. §. ad conscribendas, in verbo, ad pmissa. de hær. in 6. & Spe. ti. de sta. mo. §. 1. ver. 27. & Bar. in l. 1. §. si penes. ff. de tab. exhiben. & Bald. in l. 2. in fi. C. de senten. & interl. om. iud. & in l. neque. C. de ope. lib. & Ange. in l. prætor. §. is etiam. ff. de edẽ. & Bal. in l. 1. C. de testa. & Floria. in l. 2. circa si. ff. de fi. instru. Bal. in l. ad testium. §. §. conditionem. ff. de testa. & Cal. in ti. de magistris. ꝯs. 2. & Sali. in l. si quis decurio. in 1. col. C. de falsis. Sed nõ dñt isti, an in casu huius decr. vbi reqritur notari⁹ ad leuãdas istas notas possit rogari

a *Quæ. Adde, ꝗ ista opi. Felini non est uera, quã ẽt antea tenuit Bar. in l. argentarius, in 1. col. in ver. itẽ no. ff. de edẽ. vbi dixit ꝗ si tabellio ponit ĩ abbreuiaturis dictionem, &c. ꝗ intelligitur, ꝗ ĩ charta debet, vel solet apponi. Adde ꝗ cõiter tenetur cõtra Bar. qa nullus tabellio pôt supplere, quãuis posita sit dictio, &c. quia psumitur, ꝗ alius notarius tãq nõ informatus non pôt talẽ abbreuiaturã extẽdere, sed spectat ad iudicẽ, vel ex cõmissione, vel mandato iudicis, qa nemo, ẽt hæres, pôt declarare mentẽ defuncti. gl. in l. Põponius scribit si frumentũ, in prin. ff. de rei ven. No. Bar. et alij in l. inter stipulãtem, ĩ prin. ff. de ver. ob. Ita tenent Barto. Bal. & Ange. & Mod. ĩ l. Gallus. §. idem credendũ. ff. d li. et post. do. An. & alij in isto tex.*

* Idẽ credẽdum. *Adde ibi Ale. latissime in 1. col. cũ 5. seq. & in l quicquid astringendæ. vbi etiã p Ang. de ver. obli. & in l. si duo. §. si quis iurauit. de iurei. & in l. argẽtarius. ĩ prĩ. & ĩ §. si initiũ. de edẽ. Soc cos. 94. in ci. pstãtissimi. ver. præterea. Sed nunquid notarius publicans protocollũ notarij mortui habens verbum, &c. possit addere clausulam, quòd venditor constituit se possidere nomine emptoris, vide Alexand. consil. 28. incip. Viso & præhabito. nunc vol. 2.*

gari notarius priuatus officio tabellionatus, sed loquũt de extẽdente ꝓpriam rogationem,& hoc nõ cogitaui,
13 sed forte est idẽ. Nono † q̃rit,cui debeãt salariũ , an hr̃di defuncti notarij,an isti leuanti. & rñdet Bal. hic, ꝙ pro prima scriptura habebit hr̃s,pro secunda vero notarius transcribens. Alle.l.argentarius,in prin.ff.de eden.& c. 1.& ibi Inn.ȷ̃.de sym.& q̃a labor & pecunia recipiunt diuisionem,l.Seio amico.ff.de ann.le. Et iuxta hoc dñt Bar.& Ang.in d.l.argentarius.in prin. ꝙ si idẽ tabellio, q̃ fuit rogatus,leuat instr̃m, debet ei duplex salarium, ꝑ l.fi.C.de ꝑp.agen.in reb.li. 12. Qua aũt actione agat notarius ꝓ salario,& qũo sibi taxet, vide Inn.& qđ ibi dixi in d.c.1.An aũt,qđ ꝑcipit ex ꝓtocollo,dicat̃ fructus,vide Bar.& oẽs in l diuortio.§.si vir.ff.solu.ma.& Bald.in l.1.C.de fruc.& litium expen.& dr̃,ꝙ nõ, q̃a non dr̃ fructus ille,q̃ non renascit̃.d.§.si vir.vbi latius ꝑ eos. Deci-
14 mo† q̃ritur intrãdo gl.Inn.q̃s possit creare tabelliones. & omissis varietatib.Doctorum dic,ꝙ de Papa,Imperatore,vel de habẽtibus ptãtem ab eis,& de aliis non recognoscentibus superiorẽ,clarũ est,ꝙ pñt,* ẜm In.& oẽs *hic. Itẽ dic de ꝯsuetudine,ꝑ c. cũ dilectus. s̃.eo.Sed de statuto an possit quẽ facere tabellionẽ,dicit hic Inno. ꝙ nõ, q̃a ꝙ credat̃ pelli mortuæ,est ꝓbatio miraculosa,& supra ius naturale.Vñ cõcedere hanc exorbitantẽ ptãtẽ nõ est ꝑmissum inferiori. Nec mirũ, si ꝯsuetudo põt, q̃a in ea interuenit ꝯsensus principis,ẜm eũ dicentem, neq; ex pacto partiũ dari posse hanc ptãtẽ, sicut restituere famæ,legitimare, & similia non ꝯpetunt inferiori , & istud de pacto partiũ tactum fuit in c.2.s̃.eo.Sed Host. Io.And. An. & Imo. hic tenẽt ꝯ̃rium in statuto,q̃a non est verum,ꝙ in ꝯsuetudine debeat interuenire consensus principis,vt no.gl. in ca.leges.4 dist.& ibi Do. dicens post alios, sufficere tacitum ꝯsensum,q̃ ꝯcurrit ex eo,ꝙ lex approbat ꝯsuetũdinem rõnabilem ꝯ̃ ius,qđ ẽt põt dici in statuto,ꝑ l. oẽs populi.ff.de iust.& iu. Et dicit Host. ꝙ hoc põt ꝯsuetudo, q̃a ꝯcurrit ꝯsensus plurium,q̃ non hẽt locum in statuto vniuersitatis,& iõ ita poterit tale statutum , sicut ꝯsuetudo. Secus dicit in statuto vnius ꝑsonæ.Negant ẽt prædicti ptãtem tabellionis esse ꝯ̃ ius, imo ẜm iura volentia instr̃o tabellionis fidẽ adhiberi . Et cũ istis dictis distinguẽdo inter statutũ ciuitatis & vnius ꝑsonæ trãsit Spe. in ti.de instr.ed.§.restat.ver.sed quis põt facere, & dom. An.dicens,hanc esse cõem *ĩ c.per venerabilem,in vlt. char.ȷ̃.q̃ filij sint le. Sed ꝙ statutum possit , tenet Bal.in c.cum dilectus.s̃.eo.& l.rescripta.C.de ꝑci.imper. offer. & in l.instr̃a,in vlt.col.C.de probat.& in tractatu suo de tabellionibus,in 1.& 2 q & in rub.s̃.de consue.&in l.cũctos,in lectu.ver.vlterius q̃ritur circa statuta.C.de sum. Tri.& Bar.in l.1 ff.de of.procon.& le.& tñ non exprimitur in istis locis de statuto singularis personæ,sed vniuersitatis.Sed do.Car.hic solenniter loquens, dicit nullam esse dr̃am in hoc inter statutum & consuetudinem,q̃a in secularibus vtrunque valet,d.l.omnes populi . Vnde dicit se putare,ꝙ rector vniuersitatis laicorum possit facere statutum de tabellionibus, pro se creandis.Sufficit enim,ꝙ non reperitur prohibitum, & negat rõnem In. ꝙ sit ꝯ̃ iura,quia non repugnat iuri naturali , sed solum iuri positiuo,cum probationes,quantum ad efficaciam & formam,sint de iure positiuo, vt in duob. titulis ꝑcedentibus,& in isto.Sed ꝯ̃ ius positiuum valẽt statuta inferioris magistratus ẜm ius ciuile,d.l.oẽs populi.Et si repugnarent ista iuri naturali,non essent ꝑmissa principi, ꝑ no.in c.q̃ in ecclesiarum.s̃.de const.& in l.fi.C.si ꝯ̃ius, vel vtil.pub.sed sũt ꝑter ius nãle , & qui nõ põt statuere ꝯ̃,põt statuere præter,ẜm do.Car. & Inn. in c. ex tuæ. ȷ̃.de cle.non resi.& facit gl.in verbo,tolli.in cle.ne Romani.de ele.& pro hoc c.cum dilectus.s̃ eo.vbi consuetudo operatur, ꝙ persona priuata faciat scripturam authenticam,& nulla subest rõ,quare non sit idem in statuto,ẜm eum,& dicit facere no.in c.Romana.§.ne clericos.de fo.ꝯp.in 6.Idem tз hic do.Abb. dicens hoc posse magistratus,seu dños iurisdõnẽ hñtes, imo refert Spe.in d.ver. sed quis põt sentire , ꝙ p̃lati in eorum iurisdõne, seu spũalib.ꝑtinentib.ad eos,pñt tabelliones creare, & facit ẜm ipsum,c.qm̃.s̃.de probõ.& ca. abbate,& qđ ibi no.de re iu.in 6.Et idem de statuto inferioris,ẽt non vniuersitatis,firmat Pe.de Anch.in cle.1.in 10. no.de excess.p̃l.allegando Host.in summa huius ti.§.q̃ sunt sub §. clericis.ver.cum igit̃.Idem tenet Bar.in l.nec ei.§.1.ff.de adop.q̃a eius est creatio,cuius est remotio. §.1.in Aut.de armis,& § pe.in Aut. de tab. Sed inferior magistratus põt priuare tabellionatu ex cã,l.iubemus.§. his tabellio. C. de sacros.ecc. Ergo,&c.Imo facilius ꝑmittitur creatio, q̃ exauthoratio. Patet ex c.Felix.&c. si aũt.15.q.7.Ex quo, princeps sibi non reseruat, tacite concessit inferiori, ar. c.nuper.ȷ̃.de sen. exc. Et multas alias rõnes adducit Io. An idem tenens in d. ver.sed q̃s possit,& istud verius.Et istis adde,ꝙ qui põt creare tabellionẽ,põt creare hoiem ẽt sibi non subditum,ẜm Bal.in l.cum q̃dam.in prin.ꝑ gl.ibi.ff.de iuris.om.iu.& latius do.An.in d.c.ꝑ venerabilem.in pe.char. Et sĩr sibi subiectos põt creare tabelliones extra suum territorium , ꝑ ea q̃ de actibus voluntariæ iurisdõnis late ponit Bal.in l.2.ff.de of.procon.& le. & in l.emãcipari.ff.de adop.vbi idem dicit de legitima-
15 tione.Vndecimo† q̃rit̃,vtrum hñtes à principe ptãtem creandi tabelliones possint eam alteri ꝯmittere.& dr̃,ꝙ non,q̃a ea,q̃ sunt voluntariæ iurisdõnis , non pñt alteri delegari,vt est gl.in l.ab ea parte.ff.de ꝓbat.ꝑ q̃ ita tenet Bal.in l.gesta.in 1.col.C.de re iu.& l.3. post medium.C. qñ ꝓuo.non est ne.& s̃.in rub.de of. dele.& facit,qđ ipse no:in c.fi.in fi.s̃.de of.dele.vbi dicit,ꝙ facultas non põt alteri delegari.facit ẽt quod no.Bar.in l.& q̃a.ff.de iurisdi.om.iu.& latius Pe.de Anc.in cle.1.in 3.oppo.de offi. dele.vbi dñt,ꝙ hñs nudum articulum non iurisdõnalẽ expedire,non põt hoc alteri delegare,& est tex. in d.ca.
16 vlt.§.fi.de of.dele.Duodecimo † q̃ritur, vtrum instr̃a facta in loco subiecto creãti tabellionem ꝓbent vbiq;.& dicendũ est,ꝙ sic,ẜm oẽs Doc.hic,& hoc à quocunque sit creatus tabellio . Idem Rota in formis,* deci.29. inci. instr̃a confecta, & Bar.in l.1.C.de emanci.lib.& Bal.in c. cum dilectus,circa princ. s̃. eo.& in d. l.cunctos,in pe. char. ver. nũc q̃ro circa hoc,& do.Ant.in c.ꝑ venerabilem. in pe.char.ȷ̃.qui fi.sint le.& Do.in c.Romana.§.fi.de fo. ꝯp.in 6.& Pe.de Anc.in rep.c.1.in 25.char.ver. venio ad tertium.ff.de cõst.& Bar.in l.nec ei.§.1.ff.de adop.Et nõ dr̃ in dictis locis,ꝙ probent solum inter homines loci, in quo sunt ꝯfecta,si alibi agant,sed loquuntur simpl̃r, & sentiunt,ꝙ probent ꝯ̃ quoscunque , ex quo eorũ origo est iuridica, & hẽt authoritatem & principium cum oĩ necessaria solennitate approbata à iure cõi. Vñ ius ꝓbationis ortum à principio, nõ tollitur mutatione loci, ẜm Bal.in d.l.cunctos,& ita credo.Bene verũ est, ꝙ vbi aliqua scriptura sortit̃ virtutem solũ à spãli ꝯsuetudine vnius loci , licet illa scriptura ꝓbet inter subditos illius loci, vbicunq; sint,nõ tñ inter alios nõ subditos, q̃a cõsuetudo non extẽdit̃ ad alios,vt ꝑ Bart. quẽ sic intelligo
17 in d.l.exẽplo.ĩ 2.col.Decimotertio † q̃ritur, vtrũ tabellio imperialis ꝯficere possit instr̃a in terris ecclesiæ,& cõ Apostolicus in terris Imperij,& in hoc do.An.do. Abb. & Host.& do.Ant.in l.sicut.ȷ̃.ne cle. vel mona.tenent,ꝙ non,ꝑ notata in c.ꝑ venerabilem.ȷ̃.q̃ fi.sint le. vbi sic dr̃ de legitimatione.Sed ꝯ̃rium tenet hic Imo.& do.An.in d.c.ꝑ venerabilem,& Bal. in tractatu suo de tabellionibus,in 6.q.& Bar.in l.apud procõsulem.ff. de manumiss. vind.& Dom.in d.§.fi.& Bal.in conclusionibus Spec.in isto ti.in 4.col.& do.Ab.late in d.c.sicut.Ita refert tenere ibi Gasparem Cal.Pe.de Anch.& dom. Car. Et idem satis vult do.Ab.hic,dum d̃t,ꝙ isti non pñt, nisi ꝯsentiẽtib ꝑtib. Et ita ẽt sentiunt ꝑdicti. Mouent, q̃a isti sunt actus voluntariæ iurisdõnis,& ptãs notarij est ꝓrogabilis, & agit̃ solũ de ꝑiudicio ipsorũ rogãtiũ,vt in §.1.in Aut. de

* Quod possunt. *Adde Alex. in l. nec ei. §. 1. ff. de adop. & in l.1. §. fi. de ver. oblig. Ioan. de Lign. in tracta. de senten. execu. char. 2. ver. secundo dicebam. & Old. cons. 75. incip. quis possit creare notarium.*

* In formis. *Adde quod est dec. 5. sub ti. de fi. instrumen. in nou.*

* De tabellio. Adde Ang. ibi et Bald. in Marga. in versi. notarius. versi. 15. infr.

de tabellio, * & ita se hēt ꝯsuetudo, q̄ in talib. multa sustētat, c cū dilectus. s̄. eo Secus est aūt in legit. matione, qa īterdū fit sine ꝯsensū eorū, quos tāgit, ut p Bar. in l. Gallus. §. & quid si tm̄, ff. de lib & posth. & uide, qđ dicet ı̄. q. ul

18 ti. Quartodecimo † q̄ritur, utrum tabellio creatus à ꝯsuetudine, uel statuto uniuersitatis, uł rectoris certi ter ritorij, possit ꝯficere instr̄a inter subditos illius loci extra territoriū. & dic, ꝙ sic, s̄m Bal. in c. cū dilectus, circa prin. s̄. eo. & in d. l. cunctos, & do. Ab. in c. sicut, & Pe. de Anc. in d. repe. c. 1. quia hoc est offm̄, cui non est annexa iurisdō, nec est eius ptās inter subditos limitata territorio, p l. quæro. ff. de sol. Et dicit Bar. in d. l. cūctos, hoc tenendum, salua substantia ueritatis, licet do. Ab. hic aliter dicat, qa s̄m ipsum alibi non est publica ꝑsona, sed p̄t, quo ad istos, censeri publica. Et idem, si stando in territorio ꝯficeret instr̄m inter nō subditos creanti, qa efficiunť subditi saltē rōne ꝯ̄tus, c. fi. s̄. de fo. ꝯpe. s̄in do. An. ı̄ d. c. p uenerabilem, & do. Ab. hic. Quintodecimo, & ultimo q̄ritur, utrum tabellio, de quo proxime dictū est, possit ꝯficere instr̄m inter nō subditos extra territorium. & uideretur, ꝙ sic, qa de ꝯsensu partium pōt prorogari ptās tabellionis, ut s̄. q. 13. & notat do. Ab. in d. c. sicut, ī antep. col. & Bal. in l. repetita. ad fi. C. de epi. & cl. & gl. in §. pe. in Aut. de tabellio. & Bal. in l. iubemus. §. sane. C. de sacros. ec. & ita ēr no. Spe. ī d. §. restat. uer. q d de his. Contrarium tenet Io. And. ibi, & Imo. hic, & Do. in d. c. Romana. & Bal. in Spe. in isto ti. in 4. col. & dn̄s An. in d. c. per uenerabilem, & Bar. in d. l. nec ei. §. 1. Et fuit opi. Gui. de Cug. in l. repetita. C. de epi. & cle. Et ꝙ ptās istorum iō sit prorogabilis, tenet Bal. in l. 1. in fi. ff. de iu. & dn̄s Ab. hic p d. c. Romana. §. pe. Et quia talis inititur authoritate creantis, & non pōt plus, q̄ ille, extra metas sibi concessas exercere officium non p̄t, & iura loquentia de prorogatione, loquunť de hn̄te iurisdōnem, q̄ ꝓrogari p̄t, istud vero est nudum offm̄, d. c. sicut. Imo dixit Bal. in l. 1. in 3. col. C. ne filius ꝓ p̄re, ꝙ si statutum dicit, ꝙ ꝯ̄ instr̄m nulla exceptio, q̄uis peremptoria, possit opponi, tn̄ pōt opponi, ꝙ notarius ꝯfecit extra territorium, ī quo fuit creatus. Et p hæc passus est dubius, sed ista 2. pars est verior. Prima aūt saluari pōt, vbi consuetudo aliud dictaret, d. c. cum dilectus. Item pōt saluari in notariis, qui sunt iudices chartularij, qui sunt maioris ꝓrogatiuæ q̄ alij, vt p do. An. in c. 1. in pe. char. s̄. eo. & glo. & Bar. in l. fi. C. vbi & apud quem, & do. Ab. in c. sicut, de prob. & ptās talium pōt prorogari, s̄m gl. & Bar. in l. 1. ff. de iu. & Ang. in l. Seius. C. de do. Non obst. dicta in 13. q. quia rō spālitatis est forte in notariis Papalibus, & Imperialibus ꝑꝑ maiorem dignitatem, & ita expresse sentit Rot. dec. inc. Instr̄a. & Do. in d. c. Romana. Vel dici pōt, ꝙ illa nō procedunt, nisi ex consuetudine, si teneremus, ꝙ offm̄ tabellionis non sit prorogabile, in quo sunt opiniones, vt est dictum. Vltimo no. duo. Primo, ꝙ pars pōt dictare instr̄m ꝯficiendum à notario, s̄m do. Car. & do. Abb. hic p c. cum redemptor. in verbo, dictauimus. 12. q. 2. Secundo no. ꝙ q̄n protocollum seu originale est suspectū, lȝ sumptum ex eo sit clarū & legibile, non pōt peti missio in possessionem ex beneficio legis, edicto. C. de ed. di ui. quæ requirit instr̄m purum & in nullo suspectum. Ita Bal. in cons. inc. In qōne Meneti, Laurentij. Crederem tn̄, ꝙ si probarēt, caducitatē, vel corruptionē originalis superuenisse post exemplationē, sustentaretur instr̄m.

SVMMARIVM.

1 *Scriptura quælibet faciens ad instructionem alicuius causæ potest peti exemplari.*

2 *Delegatus ad causam non potest interponere authoritatem instrumento exemplando, nisi specialiter ad hoc sit delegatus, licet tale instrumentum spectet ad causam.*

3 *Exēplatio instrumentorum coram qb. iudicib. fieri pōt Adde nu 4.*

4 *Exemplatio instrumentorum dēt fieri auctoritate iudicis, alias non valet. Fallit primo, nisi partes consentiant, quòd notarius publicet. Post nu. 4. ver. regula autem istius tex.*

5 *Exemplum sumptum per eundem notarium ab instrumento, quod ipse confecit, facit fidem sicut instrumentum originale.*

6 *Iudex, cuius auctoritate instrumentum exemplatur, dēt citare par tē cuius interest. Ista regula patitur fallētias, vt n. 7. 8. 9. 10. 11.*

12 *Exemplans instrumentum debet esse notarius.*

13 *Exemplum instrumenti solenniter sumptum eandem vim habet sicut originale. Hæc regula limitatur, vt hic, & habet fallentias. Et de hac regula tractat usque ad finem c.*

CAPITVLVM XVI.

SI instrumata. Instr̄m exemplatū per notariū authoritate ordinarij eandem vim hēt cum ori-

1 ginali. No. † primo ibi, instr̄a, s̄m Inn & do. Ab. iuncta l. 2. ff. de fide instr. vbi instr̄m dr̄ ꝙ instruit causam, ꝙ oīs scriptura faciens ad instructionem alicuius cāæ pōt peti exemplari, & idē est s̄m Host. de oī probōne porrigente sufficiens documentū, & vbi est timor amittendæ ꝓbōnis, & sic, ētsi sint dicta testiū, p c. Albericus. s̄. de tes. facit l. in l. Aqlia si deletū. ff. ad l. Aqliā. Et iuxta hoc tangūt ēt latissime Inn. do. Car. do. An. & alij hic, de publicatione testium, q̄n sit necessaria, & veritas est, ꝙ si est testm̄ nūcupatiuū. i. ꝓlatū à testōre in p̄ntia notarij, & testium, iuxta l. hac ꝯsultissima. C. q testa. face. poi. & istud nō indiget publicatione, si postea scribit p tabellionē cū solennitatib. debitis, alias indiget publicatione, adeo ꝙ si an̄ publicationē testes morerentur, non ꝓbaret, l. si vnus. C. de test. nisi de ipsa scriptura fuisset fcā mentio p testōrē notario faciēdo eū rogatū, ꝙ illa erat sua vlt. voluntas, vt hic p do. Ab. post alios, & p Bar. in l. 1. §. si qs neget. in 1. co. ff. quēad. test. aper. & latius in l. 2. in prin. eo. ti. & aliqd in l. ꝯficiunť, ad fi. prin. ff. de iu. cod. & in l. 2. p illum tex. C. quēad. test. aper. & in l. publicati, & ibi Bal. & Pa. de Ca. de test. & plene Bal. in auth. si qs in aliquo, in antep. col. C. de eden. & in rub. C. de fi. instr. in pe. col. & Host. in isto ti. §. fi. ver. & testm̄, & latissime, quo ad practicam ī Spe. de instr. ed. §. ostenso. ver. & no. ꝙ testm̄ vsque ad fi. §. No. scđo ibi, ordinario,

2 vel delegato ab eo spāliter, qa ex hoc verbo Spāliter, infertur, s̄m Io. An. & alios hic, ꝙ delegatus deputatus ad cām non p̄stat authoritatem huic exemplationi, ēt si instr̄m faciat ad cām illam, sed oportet, vt spāliter ad hoc deputeť, qđ dicit do. Ab. esse notandum. Sed dicit dom. Car. ꝙ istud cōiter nō seruať, & ꝙ imo delegati faciunt scribi delegationē & mandant adhiberi ꝑpetuā fidē, vt p gl. & Doc. in c. cum in iure. s̄. de of. dele. sed dicit, ꝙ illud valet ꝑꝑ authoritatē iudiciariā, itē, qa facta faciūt fidē, c. cū in iure. vbi gl. & c. q̄m. s̄. de prob. & c. cām. s̄. de test. & p Inn. in c. fi. s̄. de prob. Pōt † aūt exemplatio fieri

3 corā ecclāstico, nedū īter clericos, sed inter laicos, nō solū ꝓ reb. ecclsticis, sed ēt mere tp̄alib. si sumus in terris ecclesiæ, si aūt in terris imperij, mere tp̄alia exemplabūtur corā seculari, alia aūt pia corā ecclesiastico, ētsi esset testm̄ non in piā cām, qa interest ecclesiastici, ꝙ testā ad impleanť, s̄m Inn. Host. & expressius do. Ant. & Im. hic, ꝓ quib. in eo, ꝙ dn̄t de testō, facit qđ hr̄ p Host. & alios in c. Io. ı̄. de test. vbi dr̄, ecclesiasticum esse competentē pro executione quorumcunq; testōrum, & dicit Imo. ī c. relatum. el 1. in 2. col. eo. ti. se consuluisse, ꝙ ꝯ̄ laicum pōt agi coram ecclesiastico pro relicto ad pias cās. Et i-

* stud de testō cōiter tenetur, licet aliud dixerit do. Abb. hic, ꝙ gl. 2. Host do. An. & Imo. in c. si hr̄des. ı̄. de test. Et

4 † appellatione ordinarij ecclesiastici intelligi pōt ēt de vicario epi, cum habeat ordinariam, vt no gl. in c. 2. de of. or. in 6. & Inn. in c. Romana. de of. ord. eo. li. & glos. & Do. qui hoc limitat in c. perlectis. 25. di. cum concor. Secus in vicario foraneo, s̄m do. Ab. hic

* propter glo. in cle. 2. in verbo, foraneo, de rescr. Regula autem istius tex. ꝙ requiratur authoritas iudicis, * fallit primo, nisi ipsæ partes consentiant, ꝙ notarius publicet, s̄m Ioan. Andr. dom. Anto. & expressius Imo. hic, &

* Iudicis. *Adde, Quid si instrumentum publicū sit exemplatū per plures tabelliones asserentes se uidisse*

vidiſſe & auſcultaſſe inſtrumentũ non abolitum, non cancellatum, & ſe uidiſſe ac cognouiſſe literam talis notarij & hoc parte non citata & ſine judicis authoritate, an fidem faciat & ei credatur, dic quòd non, vt per Soci. in conſ. 221. incipien. cum in præſenti conſultatione, uer. ſed non obſtan cir. med cũ uer. ſeq. in 2. par. Sed quid de inſtrumentis ſumptis ex alijs inſtrumentis parte non citata, ubi etiam non conſtat de notariatu illorum qui dicta exempla ſumpſerũt, & ſcripſerũt, an in antiquiſsimis faciant probationem, & ſit eis fides adhibenda, ui de eund. Socin. in conſ. 187. incip. in cõtrouerſia quæ uertitur. in 2. par.

Bar.in auth.ſi quis in aliquo.in 2. col.
de edẽ.& do. An.& Im.ĩ c.1.in vlt.char.
ſ̃.eo.& Bal.in l.2.ff.de fide.inſtr. & do.
Ab.ĩ c. Albericus, in pe.col.ver.aduerte tñ.ſ̃.de teſt. vbi ita dicit limitari iſtũ
tex.qa vt dicit hic Imo. ex quo per notarium exemplat̃,& de hoc rogatur coram teſtib. tale ĩſtr̃m hñs ſolennitates
debitas, ẽt ſine authoritate iudicis debet valere. Et iſta decretalis intelligat̃,
qñ de voluntate vnius partis tm̃ ſcriptura exemplatur p tabellionem . Et
idem firmat do.Car.in d.c. Albericus.
in fi.dicens, ſe in plurib. ꝯctib.feciſſe
extendi ꝓcuratoria & delegationes de
ꝯſenſu partium ſcribendo, ꝙ partes rogauerunt de hoc volentes perpetuo
credi,& tunc valet ẽt ſine hac ſolennitate, qđ dicit eſſe vtile. Et ſi diceretur,
talis notarius non fuit rogatus de contentis in inſtr̃o, ergo de hoc non p̄t facere tale inſtr̃m, ꝙ valeat, p doctri.In.
in c. qm̃ ꝯ.ſ̃. de proba r̃ndet de mente
Imo.hic,& per Inn. ꝙ ſi partes ꝯfitentur vera eſſe, q̃ cõtinẽtur in illo inſtr̃o,
tunc illud exemplatum faciat fidem,
tanq̃ ꝯfeſſio & pactũ plene ꝓbans inter ipſas ptes, p l.optimã.C.de ꝯh. ſtip.
5 Fallit † ſcđo, niſi exemplum ſumatur
ab eo, q ſcripſit originale, quia probat
ſine authoritate iudicis, ſm Bar.Bal.&
Sal.in auth.ſi quis in aliquo.C. de edẽ.
qui adhoc inducunt l. ſi quis.§. prohibet.ff.de edendo, & eſt bonus tex. in l.
vnum teſtm̃,& ibi gl.& Bal.ff. de teſta.
& tex.in c.dudũ.j̃. de conuer. coniug.
& idem tenet Spe.de inſtr.edi.§. poſtq̃. ver.1. & Bal.in l.
2.in 9.q.C.de teſt.& in l.noſtram.eo.ti. ubi pro hoc alle.
no.per Bar.in l.Sempronius.ff.de le.2. Et idem no. Bart.
in l.fraudem § neq;.ff.de iure.fiſ.& in l.ſi quis. §. p̄tor,&
ibi ẽt Ang.ff.de eden.& do. Ant.in c.1.in vlt.char.ſ̃.eo.
& do.Car.& do.Ab.in d.c.Albericus,& Bal.in l.2.ff. de
fide inſtr.niſi ꝯctus requireret ſcripturam, qa tunc in prima ſcriptura ſtat ſubſtantia, & niſi probetur illam eſſe
deperditã, exẽplũ manu eiuſdẽ notarij nõ faciet fidem,
ſm Bal.in rub.C.eo.ti.& ſequit̃ Ro.in l.ſciẽdũ.ff.de ver.
obl.dicens ita poſſe intelligi tex.& Bar.in l.1.§ ſi quis in
duobus.ff.de bo.poſ.ſm tab.& pro hoc ẽt inducit tex.in
§.illud.in Aut. de tabellio. Fallit ẽt dicta regula in aliis
caſibus, in quib. exemplum abſq; illa ſolennitate ꝓbat',
6 de qbus.j̃.in vlt. nota. Debet † aũt iudex authoritatem
interpoſiturus huic exẽplationi facere ptem citari, ſm
* Inno.& oẽs * hic,& Bar.in d.auth. ſi quis in aliquo, cum
multis alijs, quos ptinenter allegaui in d.c.Albericus, &
dicit ibi do. Car. ꝙ per hoc reprobantur inſinuationes
inſtr̃orũ, q̃ quotidie fiũt pte nõ citata, & dicit ſe vidiſſe
multos in hoc errare, & dicit do. Car.hic, tu redargues
multa exemplaria dieb.tuis, qa gñal̃r ſiue inſtr̃m ſit exẽplandum, ſiue ſcriptura ſit ſumenda de archiuo,& quomodocunq; fiat exemplatio ſcripturæ, ſemp ſunt vocãdi, quorũ intereſt, alias nullam fidem facit, ſm ipſum. Et
adde, ꝙ ſi p ſecularẽ citãdus eſt clericus, iudex hortari eũ
faciet, vt ꝯpareat, & p hoc inducet ſnĩam exemplationis, ſm Bal.hic, vel fiet citatio monitoria, ſed non arctatoria, puta, ſi ſua putauerit intereſſe, ſm Bal.in l. teſtã.C.
de teſta.& Pe.de Anch.in regula, ea q̃, in 16.q. de reg.iu.
in 6.& Ang.in l.1.§.hæc ſtipulatio.ff. ſi cui plus q̃ p l. Fal.
& Sal.in l.conſulta diualia.C.de teſta. Et qñ perſona, q̃
exemplatio tangit, eſt certa, illa citatur, vt per Bal.in l.2.
C.de teſta.& do.Abb.in c.abbate.j̃.de ver.ſig. & ſufficit
citatio ad domum in propoſito, ſm Ang.in §.& hoc inſuper, in Auth.vt ſponſalitia largitas, de quo in ſimili p
do.An.in c.fi.in vlt.char.ſ̃.de eo, qui mit.in poſ.& Imo.
7 in cle.cãm, de cle. Illud † aũt de citatione fallit in certis
caſib.quos non dixi in d.c.Albericus, quia fallit primo,
niſi exemplatio fiat p illum tabellionem, qui confecit
* originale inſtr̃m ſm Ro.deci. 10. * inci.Fuit dubitatum, in formis,& do.Anto.& Imo.hic,& do.Ab. poſt Inn.in dicto.ca.Albericus & Bar.& Bal.ĩ d aut.
ſi quis in aliquo,& facit d.l.vnũ teſtm̃.
quod dictum eſt.ſ̃.in vna fal. Fallit ſecundo, niſi pars, q̃ tangit exemplatio
fuerit citata ad ꝯdicendum ipſi exemplato & non ꝯdicit, ſm Ro.in formis,
* deciſ.263.* inc. Licet ſm dom. Ant.&
8 Imo.hic. Fallit † tertio, qñ ageretur de
innouãdis priuilegijs, vl ĩdultis ĩ curia
Romana, cũ trãſeat per multas manꝰ,
ſm do Ant.poſt Hoſt.in c.venerabilis.
j̃.de confir.vtili, uel inuti.& do Ab. in
c.ex parte.el 1.circa prin. j̃.de priu.&
Arch.in c.ꝯ morem.100.diſtin.& Spe.

** Deciſ.10. Adde quod eſt deciſ. 1. ſub tit. de fide inſtru. in nou. nu. 3. & in Addit. ibi. Additio, ſcilicet quòd pars ſit citanda.*

** 263. Adde quòd in meis eſt deciſ. 264. & eſt 2. ſub ti. de fide inſtrumen. in nou. quæ incipit, Licet ſecundum concluſ.*

de inſtr.edi §.oſtenſo.ver.porro,& do. Ant. & Imo.hic,
ſecus, ſi extra curiam, vt p do.Ant.& do. Abb. in c.cum
dilecta j̃. de ꝯfirm. vti. vbi plenius vide. Fallit quarto,
9 niſi † exemplatio inſtr̃i fiat de mandato Papæ & authoritate ordinarij, qa non requirit̃ citatio ſm Hoſt.in c.ꝑuenit.j̃.de fideiuſ.quem ſeqtur ibi Imo.in vlt.col. Fallit
10 † quinto, qñ imminet periculum in expectãdo partẽ, qa
fiet exemplatio ſaluo iure abſentiũ, ſm Inn.& alios hic,
quos multũ ſequit̃ Ang.in d.aut.ſi qs in aliquo. & Bal.ſ̃.
in rub.de of.dele.& faciũt multa, q̃ ſcripſi in c.2.ver.ſexto limita.ſ̃.de teſtib. & aduenienteillo, cuius intereſt,
dẽt ſibi intimatio fieri.arg.c.qm̃.in prin.ſ̃. vt li. non cõte.& eo ꝯparente dẽt ſibi exhiberi originale, pp vitia ĩtrinſeca,& inuiſibilia, alias nõ eſſet ſibi ꝯſultũ, p p̄dicta
11 ſm do. Abb.hic. Fallit † ſexto, niſi aduerſarius ſit pñs &
ſciens, ſm Io. And.in ſimili in c.fi.de ele.in 6.& Bar.in l.
1.ff.de ĩ ius voc.& doc.ĩ c.1.j̃.de re iu. Secus, ſi eſſet ſciẽs,
licet non pñs, qa adhuc reqritur citatio, ſm Hoſt. dom.
Ant.& Imo.hic. Pro qb.facit doc.Dyni in regula, eum,
qui certus, de reg.iu.in 6.vbi fit citatio ad aliũ finẽ, q̃ ſim
pl̃r certificandi, non hẽt locum illa rl̃a, & idem Bart.in
l.denunciaſſe, in prin.ff.de adul. An.in c.fi.j̃.de emptio.
& vend.cum ꝯcor. No.tertio ibi, diligenter inſpecta, qa
p hunc tex.reprehenditur hodierna practica, p q̃ ipſi notarii dñt ſe inſpexiſſe,&c.nam hoc eis commiſſum non
eſt, ſed iudici, q̃uis vltra ĩſpectionẽ iudicis laudabile ſit,
vt ipſi ingrãt, iuxta ea, q̃ dixi ĩ c.qm̃ ꝯ, ĩ 5.q.ſ̃. de ꝓb.poſt
Inn.ibi quem ad hoc alle do. An.& Im.hic,& non ſufficit, ꝙ iudex mandet exemplũ fieri, ſed reqrit̃, vt prius de
rei iuſtitia cognoſcat, vt hic,& ex quo iudex, vel deputatus ab eo hẽt inſpicere, ñ poſſet hoc alteri ꝯmittere, ſm
Bal.in aut.ſed nouo iure.ver.dubitat̃ tñ.C.ſi cer. pet.qa
ſenſus viſus eſt inſeparabilis à ꝓprio ſubiecto Alle.gl.in
§.is aũt.in Aut.de inſtr.cau.& fide,& nõ eſt opus examinare teſtes deſcriptos in inſtr̃o, ſm Bal. hic, & vitia uiſibilia, vt abraſio in loco ſuſpecto, & ſimilia, ĩpediũt exẽplationẽ, ſecus, ſi inuiſibilia, vt ꝯfectũ ab excõicato, ſm
Hoſ.Io.An.& do.An.& Imo.hic, qa primo caſu tolleretur remediũ impugnandi, nõ in ſcđo, ſm do. Abb.ibi,&
ad hoc vide, q̃ hñr maxime p Bal.in l.fi.C.de ed.di.Adr.
12 tol. No. † quarto ibi publicam, ꝙ oportet, vt pſona exemplans ſit tabellio,& p hũc tex. in ſingulari loquẽtẽ
reprehendunt̃ dicẽtes, pl̃es reqri, vt p Io. An. in iſto ti.§.
oſtenſo.ver.ſed nunqd. Imo ſufficeret pſona non publica, ſed alias honeſta ſm gl.hic, q̃ ſing.ſigna, ſm do. Car.
hic, ſed tñ dicit ſe putare eam falſam, qa exemplatio, de
qua hic, non fit in forma actorũ, & ſolũ de actis loquit̃,
c.qm̃.in ea allegatũ. Tñ vbi nõ eẽt tabellio ĩ loco, ne ꝓbatio periret, forte ꝓcederet gl.attento ꝯcurſu authoritatis iudicis,& facit c.vt offm̃.§.verũ. de hær. in 6.tex.in
§.p̄t.16.q.3.& l.vt pfectius, in fi.C.de an exce. Nota qnto
13 rl̃am, ꝙ exemplum ſolenniter ſumptum eandem vim
habet cum originalib.& hoc ampliat hic Inn quem alij
ſequunt̃, ẽtſi mã, vel charta, in qua primum ſcriptũ fuit,
conſumetur, non tñ plus probat, q̃ originale probaret,

pet

p.c.cum dilecta.ĩ.ď ꝯfirma.vti. & facit,qđ dixi.ſ̃.c. ꝓx. iuſi Hanc rłam limita primo,niſi ſtatutum dicat,ꝙ inſtrm̃ ꝑ manũ principalis notarij de ꝯ̃ctu rogati faciat fidem,& executioni mandeť,qa tunc exemplatum ẽt authoritate iudicis non habebit hoc priuilegium executionis,qa nõ eſt ſcriptũ manu notarij rogati, ſm̃ Bar.in l.ꝓbatorias,ꝑ gl. ibi in ver.authenticis.C. de diuerſis of. li.12.ꝓ quo facit, qa vbi ſtatutum reqrit aliqđ pro forma,ñ ſufficit æqpollens,ſm̃ Bal.in l.1.ff. de lib. & poſth. dixi in c.ſup eo.ſ̃.de teſt. cogen. Secundo limita, dummodo totus tenor tranſcribať,alias aſſertio notarij dicẽtis ſe vidiſſe inſtrm̃, eſſet potius teſtimonium reddere,q̃ vetuſtũ exẽplare. Vñ ſi diceret ſnĩam latã, ſicut ꝑ publicũ inſtrm̃ manu talis continetur,ꝑ hanc mentionẽ non probatur illa ſententia ſm̃ Inn.hic,quem ſequũtur oẽs, ſed potiſſime do. Car. dicens ſe pridie habuiſſe in facto, qa procurator dedit ſubſtitutũ, & in inſtr̃o ſubſtitutionis dicebat notarius talis procurator talis, vt ꝯſtat tali iſtr̃o manu talis notarij à me viſo,&lecto,vñ dicit ſe dixiſſe,ꝙ ꝑ hoc non eſt probatum de mandato procuratoris, qa eſſet teſtimonium reddere, nõ aũt authenticare. Et hoc nota,qa ſæpe videbis in facto, ſm̃ ipſum. Et hoc dictũ Inn.ſeqtur ẽt Rota in antiquis,deciſio.113.* incip. Itẽ nota, ꝙ in actib. & idem Lap. alle. 77.inc.Tabellio,in pe.col.faciunt optime,q̃ dixi in c.qm̃ ꝯ̃,in 5.concluſione, ſ̃.de prob.&idem tȝ Ang.in repetitio. l.ſciendum.ff. de ver. ob. & in auth. ſi qs in aliquo.C.de eden. In ꝯ̃rium allegať dictum Spe.eo.ti.§.reſtat. ver. pen. vbi dicit,ꝙ ſi in inſtr̃o, ꝑ quod qs promittit ſoluere 10.vigore venditionis, fit mentio de inſtr̃o vẽditionis modo ꝑdicto, ꝓbat venditionẽ, ſed dicit Pa. de Caſ.in d.aut.ſi qs ĩ aliquo, ꝙ ſp̃ fuit miratus de hoc dicto Spe. qa eſt ꝯtra illã auth.gñaľr loquentẽ,& ꝯtra rationẽ ibi allegatã in gl.dũ gl. dicit, & põt eſſe,ꝙ in originali erant aliæ literę, vel cancellationes,& ſubdit, ꝙ ipſe nunq̃ credidit dictum Spe.eſſe verum,& ꝙ nõ reperit,ꝙ aliqs faciat mẽtionẽ de hoc, niſi Alber. de Roſ. q hoc reprehẽdit, referẽs ſe ita obtinuiſſe in practica, & lȝ vľs practica notariorũ ſeruet practicam Spe.tñ illa non ꝓcederet,ſi qs opponeret,ſed ſi non opponiť, ꝓcedit, ſm̃ dom. Pau. Sed dicit hic do.Car. ꝙ dictũ Spec.nunq̃ fuit bene intellectum ꝑ eos,quos vidit:loqtur.n.inter partes, ĩter quas ꝯficit ſm̃ inſtrm̃,qa dicit notarius,talis fuit ꝯfeſſus ſe debitorem Titij ꝑ̃ſentis, & recipientis rõne venditionis,de qua in tali inſtr̃o à me viſo,& lecto,mõ non expedit vnq̃ producere inſtrm̃ venditionis, qa ẽtſi illa cã eſſet falſa,tenet obligatio. Potuit.n. pars ſibi in hoc ꝑiudicare,l.optimam.C. de ꝯ̃henda, & ꝯmit. ſtipu.& dixi,ſ̃. ver.qđ aũt dictum eſt.Sed qõ noſtra formatur de inſtr̃o notarij facto in abſentia aduerſarij, ꝑꝑ quod ꝯcludit,ꝙ ſi in caſu,de quo.ſ̃.in ꝑ̃ſentia aduerſarij procurator ſubſtituit aduerſario ſciente,non expedit producere primũ originale,& ſic intelligit dictum Spe.& re vera ita ẽt tenet Ang.in locis ꝑ̃allegatis. Tertio limita ſm̃ do. Abb. hic,qa licet inſtrm̃ ſit exemplatum iudicis authoritate, nihilominus ille,q exemplationi non cõſentit, nec fuit ꝑ̃ſens,volẽs poſtea dicere ꝯ̃ originale, ꝑt petere vt illud exhibeatur, & teneť pars exhibere, niſi iuret ſe non habere facultatem exhibendi ſine ſua malitia,iuxta l.fi.C. eodem ti.Et idem putat dicendũ in eo, q fuit ꝑ̃ſens exẽplationi,dũmõ expreſſe originale ñ approbauit,ex quo iurat,ꝙ malitioſe non petit originale exhiberi, arg.d.l. fi.& ſentit in ſimili Bar.in l.2.in primo reſponſo, in fi.ff. quemadmodũ teſt.aper.ſm̃ ipſum,ꝓ quo vide Ang.idẽ tenentem in §.& hoc inſuper.in Auth. vt ſpoſa.largitas, & eſt de mente Inn.hic. Vltimo ex ꝑ̃dictis,& ex iſto tex. habetur prima fal.ad regulam, quæ dicit, ꝙ exemplum non probat,niſi appareat originale,c.1.ſ̃. eo. auth. ſi qs in aliquo.C de edendo, quia non procedit in exemplo facto authoritate iudicis. Duas alias fallentias poſui.ſ̃. in 2.no.vc3, niſi de ꝯſenſu partiũ fiat exẽplatio, itẽ niſi fiat ab illomet,q ꝯfecit inſtrm̃. Modo ſequũtur aliæ. Fallit quarto,quo ad aliqualem ꝑ̃ſumptionem,qa illa non facit exẽplũ,qa ſaltẽ facit exẽplũ nõ factũ cũ ſolennitate,de qua hic ait gl.ĩ l 2.ff.de fi.iſtr q̃ vř ſeq Bar.in d auth.ſi qs in aliquo.Sed illam reprehendit Bart.in l.in bonæ fidei.in antepe.col.C.de reb cred. qa ſicut teſtis probans de auditu alterius,nihil probat,l.teſtiũ, & ibi gl.C. de teſt.ita nec exẽplũ.Sed ſaluať d.gl. qñ ꝓbarẽ originale eſſe depditum, nã tũc exẽplũ faceret ſemiplenã ꝓbationẽ,ſm̃ Bar.in l.admonẽdi.ver.ſȝ q̃ro qđ de exẽplo.ff.de iureiu.& dicit eſſe gl no in l.ſicut iniquũ. C.de fide inſtr.& illam facit ſing Ang. in d.auth.ſi qs in aliquo. Et adde, ꝙ producẽs tale exẽplũ excuſať à dolo,ſm̃ Bal.in d.l.2. ĩ lectura antiqua, qa q̃libet iuſta cã,vt ſi putaui ꝑ errorẽ iuris exẽplũ ꝓbare, excuſať à dolo,l.igiť.§.1. ff. de liberali cau.no.gl.in l.plagij.la 2.C.ad l.Flauiã de plagiarijs. Fallit quinto, qñ qs habuit exemplũ inſtr̃i à parte, ꝯ̃ q̃ producit exemplum ſm̃ do. An. & Imo. in c 1.ſ̃.eo.ꝑ l.ĩ fraudem.§. neq; inſtr̃a.ff. de iure fiſ.& oẽs in d.auth. ſi qs in aliquo. Et dicit ibi Bart. ſis cautus, vt qñ producitur unum exemplum notarius det tibi de voluntate producentis & authoritate iudicis,quia probabit pro te,ſicut originale. Fallit ſexto & penultimo, vbi exemplũ reperiť in archiuo publico,qa ꝓbat,ſm̃ Inn. in c.1.ſ̃. de procurat.qui ad hoc alle.c.ad audientiam.ĩ. de præſcr.& ibi diceť de probatione archiui. Et idem vř velle Bal.in auth.& ſi ꝯ̃ctus,poſt prin.C.de fide inſtr.quod intellige,quantum ad locum,in quo eſt ipſe archiuus. Alibi.n.non faceret fidem,ſm̃ Io.And.de inſtr.ed.§. nũc dicendum,in additione magna,& Bal.in rub.C.eo.ti. Fallit ſeptimo & ultimo in exemplo facto ꝑ modum regiſtri in actis notarij,ſi totus tenor fuit regiſtratus, & aduerſario ꝑ̃ſente,vel citato,vt per Inn.& alios in d c.qm̃ ſ̃.de proba.& ibi late dixi in 6. q. Ibi dictis adde Pet. de Anch.conſ.46.inc.Prima facie. Et per iſta ſit expeditus totus iſte ti.quia nunc capio rubricam ſequentem.

*113. Adde quòd ĩ hac nihil.ſed vi. deciſ. 92. quę eſt ti. de fi. inſtru.& inci.no.quòd actis & vi. Auctor. in c.cum nulla, de reſc.& in c.cũ in iure.eo.&4.ver.cõtra de offic.deleg. Ab.in c.quoniam cõtra.col.5.de proba.Soc.conſ.120. in c.cũ in præſen. col.j.vol.1.

*Probationem. Adde Florian. in l ĩ le.ad le. Aquil. in 4.co.& Bal.in l.fi.C. de eden.col. 6. vbi dicit ꝓbare plene. Sed in l. in bonæ fidei, ĩ 4 co. infi. dicit, quòd exemplũ ſumptum per notariũ bonæ famæ auctoritate iudicis etiã ſemiplene non probat, ſecũdum Ray.contra gl. in d l.2. de fi.inſtrum.

De præſumptionibus,

TITVLVS XXIII.

CONTINVATVR, vt hic per Scribentes, & ponit hic Bal.de multiplici pręſumptione,de quo dicetur poſt do.Ab.in c.quanto.ĩ. eo. & ponit do. Car. in c.literas.ĩ.eo. & quædam hic applicabilia dixi.ſ̃. in rubrica de probatio. tractãdo, vtrum probatio per præſumptiones ſit proprie probatio. Et quamuis iſtud verbum Præſumere,capiatur hic pro coniecturari,& pro eo, ex quo elicitur indicium veritatis, tamen aliquando Præſumere,importat actum,qui fit pręſumptuoſe, & ex temeritate ſine authoritate ſuperioris, ut in c. decernimus, cũ gl.2.&ibi do.Abb.ſ̃.de iud.& dom.Ab.in c.cum veniſſent.ſ̃.de reſt.in inte.& facit c.Iudæi,& ibi dixi ſ̃.de teſt. & tex.in c.illud,in verbo,his ꝑ̃ſumptionibus.13. q.2. Et hinc eſt,ꝙ vbicunque lex utitur hoc verbo, Præſumpſerit,non habet locum in eo q non in ꝯtemptum,ſed per ignorantiam ꝯ̃uenit,ſed ſolum notat dolum, vel temeritatẽ. Ita ſing.notat do.Car.in cle.1.in prin. 39.q.de priui.ita dicens ſe ꝯſuluiſſe in caſu illius cle.1.q̃. vtitur hoc verbo,& idem vř velle expreſſe Cal.in ti.de ſen.exc.ꝯſ. 4.inc.Sacerdos parochialis, vbi eleganter ſcribit ad excuſationem cuiuſdam ſimplicis ſacerdotis, qui erat in caſu c.ep̃orum,de priu.in 6. De peccato præſumptionis vide late per beatum Thomam in ſecunda ſecundæ, quæſtione vigeſimaprima,art.1. & ſequentibus.

SVM-

SVMMARIVM.

1 *Salomon, an sit saluatus, vel damnatus, sunt opiniones diuersæ.*
2 *Habens animũ nocendi, si peruenit ad actum exteriorem tenetur.*
3 *Conatus quòd puniatur.*
4 *Hæc regula patitur fallentias multas, quas vide hoc num. 4. & 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. nec opus est eas summare, quia de hoc conatu do. Fel. fecit proprium tractatum.*
16 *Animus malus præsumitur prima fronte in maleficijs.*
17 *Et hoc etsi ĩ maleficio facinoroso secutus eẽt cãliter bon⁹ effectus.*
18 *Passus iniuriam si fateatur excusationem delinquentis esse verã, scilicet quòd iocose fecit, an iuuet delinquentem, & nu. 19.*

CAPITVLVM I.

SIcut noxius. Sicut manifeste nocẽs est pœnæ obnoxius, ita & occulte, licet dicat, se iocose fecisse. H. D. No. primo ex suprascriptione, fm do. Abb. hic, ꝙ dicta Salomonis inserta per Papam inter Canones habent vim Canonis. Facit etiam c. 1. ĩ. de hom. c. 2. ſ. de ma. & obe. & c. 1. ĩ. de fur. & c. ne innitaris ſ. de ꝯst. Ea. n. nostra facimus, quib. authoritatem impertimur, l. 1. C. de ue. iure enucle. & c. si apostolicæ, de præben. in 6. & quod no Bal. de statutis Spoletanis in l. ex placito, in 3. col. C. de re. perm. sicut etiam lex Canonizata mutat nomen, & dr̃ Canon, iuxta glo. in verbo, lex. in c. in primis 2 q. 1. q̃ sequitur dom. Abb hic, & in c. nouit. ſ. de iud. & Imo. in c. 1. ſ. de const. & in c. 2 ad fi. de iei c. An aũt alia dicta Salomonis sint approbata, sicut dicta aliorum, quos ecclesia approbat, vide gl. & no. in c. 1. in ver. & inter apocrypha. 16. dist. & idem Hiero. in procemio Prouerbiorum Salomonis. Et dicit hic do.
1 Ab. esse † notandum, ꝙ de saluatione, vel damnatione Salomonis sunt opiniones, quarum nulla ptinet ad fidem, nec causat peccatum. fm In. in c. ne innitaris. ſ. de ꝯst. Aliq dñt, ꝙ egit pœnitentiam, & fuit saluatus, vt refert gl. in c. Salomõ. 32 q. 4. Sed hoc ñ reperit in loco authentico, fm Arch. ibi, & Im. in d. c. ne innitaris, sed audio, ꝙ Hiero. in sua apologia appellet eũ a sanctum a ita dicens fuisse reuelatum
2 à Dño. No. † scđo ibi, mitti, iuncta gl. 1. fm do. Ab. hic, ꝙ habens animũ nocendi, si peruenit ad actum exteriorẽ, tenetur, licet effectus non fuerit secutus, b nec peum defecerit, & idẽ exp̃ sse dr̃ in l. is, q cum telo. C. de sica. & in l. si qs nõ dicã rapere. C. de epis. & cle. q̃ sunt, de pęnit. dist. 1. Et an ex hac inchoatione debeat puniri, ac si pfecisset, remittit do. Ab. hic ad dicta p se ĩ c. 1. ſ. de eo, q mit. in pos. Sed ibi ẽt se exonerat politis solũ duob. dictis. Vñ, qa iste tex. optime facit, & tangũt hic do. Ant. & Imo. potes mãm extẽdere prĩam cum certis fallẽtijs. Regula est,
3 ꝙ † cõatus punit, vt in dictis iurib. & ĩ c. illud, in verbo, molitus. 13 q. 2. & in c. qm̃ multi, ĩ verbo, conat⁹ fuerit. 14. q. 4 & p gl. ĩ c. sup eo. & in c. fi. ĩ. de eo, q duxit in mat. & in c. in his. ĩ. de ver. sig. p gl. 2. in c. 1. ĩ. de diuor. & gl. fi. in c. 1. ĩ. de ꝯuer. ĩfidel. & gl. fi. ĩ l. fi. ff. de rer. diuis. & gl in c. fi. ĩ. de despo. impub. & gl. 2. ĩ l. gñalr. §. 1. ff. de calũ. & gl. pe. in c. pe. ſ. de renũ. Nec obst. c. oĩs aũt lex. in uerbo, cædẽ fecerit. 3. dist. qa nõ pbat, nisi à ꝯrio sensu. Et licet ꝯ hanc regulam posset argui, tñ ꝯria adaptãtur
4 p sequentes fallentias. Fallit † primo, qñ conatus cum actu propinquo non deuenit ad ꝯsummationẽ, qa agẽs nõ impeditus impedimento facti destitit agere, qa pęnituit incepti, talis. n. non punit, l. q ea mẽte, & ibi gl. ff. de fur. & l. q falsum. ff. de falsis, & Do. ĩ c. gratia,

a Sanctum. *Adde ꝙ idẽ tenuit Dantes in comœdia sua Paradisi, 14. q. 3. inci de cẽtro. Et quis fuerit, & quo tempore, et de eius vita, vide Iosephum, qui refert fuisse regem & filium Dauid anno quarto regni, et cœpit templum construere, videlicet ab Adã annis tribus millibus centũ duobus, à diluuio verò anno millesimo quadringentesimo. Itẽ refert, ꝙ habuit octingẽtas vxores & trecentas cõcubinas. Itẽ vide. Host. in Summa de pœn. §. cui. vers. cui pueri. qui refert habuisse filiũ 11. anno. ætatis suæ. De eo vide ẽt plenè Regũ lib. 3.*
b Secutus. *Ad quã materiã adde Archid. 17. q. 2. c. si ego per Hostien. in Sum de pœnis. §. in quib. Ioã. And. in reg. in pœnis. in Mercurialibus. & in c. perpetuæ.*

1. q. 1. Itẽ, si esset impeditus facto extrinseco, quod põt esse iuris, vt in casu l. inter oẽs. §. pe. ff. de furtis. puta, qdã volebat tibi furari librũ, & tu donasti sibi, nõ punit. Habet ergo locum rĩa, qñ ẽ impedimentum facti, pp quod nõ pt conatus hẽre locũ, & facit optime, qđ no. in c. in audiẽtia. ĩ. de sen exc. Ita ad lram dicit do. Car. in c. 1. in vlt. col. ſ. de eo, q mit. in po. Et qđ dictũ est, Posse pęnitere, intellige ante ꝯsumatũ delictũ, alias nõ est locus pęnitẽtiæ, d. l. q ea mente, & ibi latissime p Bar. ĩ dẽtẽ pluri b. oppositionib vt loquãt in casib. spãlib. ut ẽt dicit Bar. & Ang. in l. 1.
5 ff. de in ius voc. Falit † scđo, vbi ꝯatus alicuius rei prohibitæ, ẽtsi habuisset effectum, nemini nocuisset. Probat ex eo, qđ no. gl pe. in c. quãto. ĩ. de iureiu. Ex qua colligũt Doc. ꝙ qñ falsitas cõmittit circa id, qđ de se nõ pbat, non nocet, qđ dicit ibi Imo. esse mẽti tenẽdũ. Et iõ Io. de Ana ĩ c. j. ĩ. de cri. fal. repbat gl. ibi simplr dicẽtem, ꝙ ĩ crimine falsi punit ꝯatus sine effectu, qa dicit ipse, ꝙ iõ solet dari doctrina, qua aduocati quotidie vtunt, ꝙ qs nunq̃ ĩcidit in pęnã falsi, nisi falsitas alicui p-
c iudicet c. Alle. tex. gl. Bal. & Sal. in l. dãnus. C. de fal. & in l. q veluti. C. eo. ti. & in ru. C. de fi. ĩstr. ver. sed q̃ro, si qs scripsit, & tex. & gl. ĩ l. fundũ. ĩ fi. ff. de euic.
6 Fallit † tertio, qñ ꝯatus ñ habuit actũ exteriorẽ, sed sterit ĩ sola voluntate ẽt deliberata, qa illa cogitatio nõ punit, l. cogitationis. ff. de pę. q̃ est ĩ c. cogitationis. de pę. dis. 1. & hoc eleganter ponit do. Car. post Mat. in cle. j. ĩ prin. ĩ 3. q. de vsur. dicẽs, ꝙ q errat ĩ corde in casu illius cl. ñ tñ pcedit ad exteriora, ñ est excõmunicatus, quo ad ecclam, s3 quo ad Deũ sic, & alle. multa. Et dicit do. Car. post Mat. in cle. 1. in 3. q. de pęnis, ꝙ si qs venit animo frãgendi ostia ecclesiæ, & non fregit, qa forte inuenit ab alio fracta, nõ incidit in canonem, nisi p se frãgat, p c. ꝯquesti. ĩ. de sen. excõ. Quinimo dicit elegãter Bal. ĩ l. nõ iõ minus. ver. q̃rit. C. de ac. ꝙ solus tractatus & sola ordinatio nõ punit de iure ẽt in atrocissimis, nisi sit processum ad aliquẽ actũ ordinatũ de p se, sed ad
7 ipsum factũ. Sunt † tñ quatuor casus, in qb. voluntas sola habet p facto. Primus, vt in mrĩmonio, vt si qs dicat, volo te in vxorẽ ducere, vt late p do. Car. ĩ cle. 1. in 20. q. de ꝯsangu. & af. vbi dicit, ꝙ ex hoc solo incurrit pęna, q̃ qua ibi no. ĩ c. ex lrĩs. ĩ. de spons. Scđus caũs est ĩ foro ꝯscientiæ, in quo si volũtas pgredit ad leuẽ ꝯsensũ, habet p veniali, si aũt ad ꝯsensũ plene deliberatũ, tenetđ mortali, sicut si pfecisset, vt in palea, sed pen sandũ. 5. dis. & c. nunqd, & c. pterea, & c. sup trib. de pęn. dist. 1. & pulchre Do. in d. c. grã. Tertius casus est, quo ad pęnam, q̃ imponit in genere, sicut est, qñ casus nõ suspendit p mortali, c. fi. ſ. de tem. ord. Quartus casus est, fm ẽt aliquos, in hæresi qa sola uoluntas, seu credulitas ꝯstituit quem hæreticum, p c. excõmunicamus. §. credentes, infra de hære. Sed licet sit hæreticus ex quo nõ ꝯstat, nõ habet p hæretico ab ecclesia militãte, fm do. Car. q ponit istos quatuor casus ĩ d. c. 1. de eo, q mit. in pos Pro quo in hoc vltimo de hæresi vide Bal. ĩ l. si qs nõ dicã ĩ 1. col. C. de epis. & cler. ubi idẽ dicit, & addit, ꝙ inqsitori poterit liquere de uoluntate ista p ꝯfessionem hæretici, qa aliter ñ posset pbari cogitatio mẽtis, & sequit Io. de Ana. in c. si qs eps. ĩ. de hære. & in c. consuluit. ĩ. de usuris. Et ꝙ hæreti-

de ele. in 6. in Nouel. & vide Bar. ĩ l. 1 ff. de extraord. crimi. et Bal. in d. l. si. qs, nõ dicã. alleg. in tex. et in l. si fugitiui, C. de ser. fugit. & in l. arbo rib. §. Iulianus. ff. de vsufr. et in l. data. in 3. col. C. qui accu nõ pos. & in l. q aũt operas. ff. de infami. & vide do. Ant. in c. 1. de eo, qui mit. ĩ pos. cau. rei seruan. & vide Spec. in ti. de accusat vers. quid si primò. & vide Bal. in c. 1. in §. in iuria. in ult. col de pac. iu. firman. Et adde, qđ pulchre habetur p Ang. ĩ suo cõs. 104 & an & quãdo affectus puniatur sine effectu, vide tex. ĩ l. 1. et ibi Doc qđ quisque iu. & Doc. in l. genero. ff. de infami. & Bal. in c. voluerit. vers. no. qđ motus animi. ĩ d. capita, qui. curi. vẽdi in vs. feud. & omnino Alberic. de Ros. ĩ tractatu statutor. q. 165. vbi ponit de eo, qui volẽs deliquere venit ad actũ proximũ, quomõ puniatur
c Præiudicet. *Ad quod vide ẽt, quę habẽtur p Phil in c. ex tenore. supra de rescrip. in vers. cęterũ, et quod ibi in apostil. dixi.*

cus occultus ſit excõmunicatus,quo ad Deũ,eſt gl. 2.in c.1.24.q.1.q̃ ſequitur do.Car.in cle.1.de vſur. Vtrum aũt voluntas,quo ad opera bona,habeatur ꝑ facto, quo ad Deum,eſt qõ ſeparata à mã nr̃a,iõ dic, vt ꝑ do. Card.in d.c.1.& ꝑ Arch.profundiſſime in §.ſi ergo.17.q.4.& glo.
8 mag.in c.pietas,de pẹn.diſt.1. Fallit † quarto dicta rľa, vbi à lege imponitur pẹna ipſo facto, ꝗa ad eam incurrẽdã nõ ſufficit conatus,qualiſcũq; fuerit,vt ꝑbat̃ ĩ c.cũ in cũctis.§.pe.de ele.iuncto c.ꝑpetuæ,de ele.in 6.ꝑ q̃ iura ita tenet Io.And.in d.c.ꝑpetuæ & in rľa, in pẹnis, de re.iu.in 6.& ſeqtur Do.in d.c.ꝑpetuæ,dicens,ꝙ eſt dictũ valde notabile, ſm Bal.& non curauit allegare Bal. ſed potuiſſet ipſum allegare in d.l.ſi ꝗs,nõ dicã, & idem Io. de Ana.in d.c.1.in 4.notabili.ĩ.de adul.& Do.dicẽs hoc eſſe notabiliſſimum,in c.2.§.1.de iu.in 6.& hoc ẽt multum no.do.Ab.in d.c.cum in cũctis.§.clerici.in j. col.& in c.1.in vlt.col.s̃.de eo,ꝗ mi.in poſ.& do.Car. ibi, & in cle.1.ver.ſi ꝗs.in 2.q.de reb.ecc.non alie.ꝑ hoc inferens, pẹnã illius cle.non hẽre locũ in p̃lato faciẽte oẽm conatũ,vt alienet ꝯ formam,de qua ibi, ꝗa imponitur pẹna ipſo facto.Et hoc mõ eſt clarũ id,qđ ponit do. Car.ĩ cl.1.in 6.notabili,de rľa.ſ. ꝙ illa cle.non hẽat locum in trãſeunte ſine effectu,ꝗa imponit pẹnam ipſo facto. Et ad idẽ do.Car.in cle.ne in agro.§.ꝗa vero.in pe. q. & ibi gl.
9 in verbo,ipſo facto,de ſta. mo. Fallit † quinto ĩ delictis nõ atrociorib ꝗa conatus tunc nõ eſt ꝑ effectu,ſm Bal. in d.l.ſi ꝗs non dicam,in prima ſolutione,q̃ dat ad l.1.in fi.ff.qđ quiſq; iu.dum dicit,ꝗd.n.conatus obfuit, ſi iniuria nullum habuit effectũ,ꝗa intelligit̃ de crimine nõ atroci. Idem tenet do. Car.in c.j.de eo,ꝗ mit.in poſ.dicens ꝙ puniẽtia conatũ loquũt̃ ĩ attrocib. Et idem Do.in d.c.gr̃a, & iſtud ſentit gl. peregrina in c.nullus ep̃s,el j. in gl.2.j. q.1.dicens, ꝙ in ſymonia punit̃ conatus in deteſtationẽ criminis.Simile dixit Bar.in l.j.ff.de parri.dicẽs, ꝙ monachi,ꝗ conati fuerũt dare venenũ abbati S.Petri,debebãt plene puniri, lꝫ conatus nõ habuerit effectũ,a ꝑ illũ tex. Et idẽ ĩ lẹſa maieſtate,& ſimilib.vt elegãter ꝑ Do.in c.ꝑ humani.§.fi.in pen. col.Hoſt.ibi, de ho. in 6. & aliꝗd ꝑ gl. ibi in verbo,mãdauerit,&ꝑ do.Car.in cle.paſtoralis,in prin.15 q.de re iu.Fal-
10 lit † ſexto in excõicatione & aliis pẹnis eccleſiæ, ꝗa ad eas incurrendas reꝗrit̃ factũ,ſm do.Car.in c.p̃terea. el 2. ĩ.de ap.in illa q.qñ excõicatur ꝗs,ſi appellauerit,& dicit an incurrat excõicationem, qñ ſe parat ad appellandum, ante q̃ appellauerit,& dicit, ꝙ ſi iudex dicit,ſi appellauerit,ꝗa iſtud eſt p̃teritum,denotat actum ꝯſumatum,l.Stichus.ff.de teſt.Et iõ excõicatio ex ſolo conatu non incurritur, vt ibi ꝑ eum, Et hinc eſt, ꝙ ſi ꝗs conaretur ꝑcutere clericũ,& tñ nõ poſſet, licet ꝑ ipſũ nõ deficeret,non eſſet excõicatus,vt ꝑ gl. 3.& Doc.in c.in audiẽtia.ĩ.de ſen.exc. & gl.1.in c.ſi vero.de ſen.exc.Et ita hãc fallentiam tꝫ do.Car.in cle.1.§.ſi ꝗs ĩ 6.q.ꝑ illum tex.in ver.fecerit.de re.ec.
11 non alie.Fallit † ſeptimo, niſi agatur ciuiliter,ꝗa in factis ciuilib.conatus ñ punit̃ ꝑ effectu,vt ꝑ Bar.& ibi ſẽtit gl. parua ĩ l.ſi ꝯſtiterit.C.fi.reg. & ibi no. Bal.ĩ l.ſi ꝗs,nõ dicã.ĩ 2.col. ita ẽt ĩtelligẽs d.l.j.qđ ꝗſq; iuris,& facit c.1.de ſpõ.
12 Fallit † octauo, & vltimo in ſtatutis puniẽtib.delicta,ꝗa ſꝑ intelligũtur de delictis ꝯſummatis,b ſm Bar. in l.1.ff. ad l.Cor.de ſic. & Imo.hic, ꝗa ſtatuta reꝗrũt caſum verũ,nõ fictũ,l.3.§. hæc verba,& ibi Bar.ff.de neg geſt.Et iõ cũ attẽtare nõ ſit vere facere, ſed ius habeat ꝑ facto,ex fictione nõ ſatisfit ſtatuto. Vñ dicit Bar.in d.l.j. ꝙ iſta eſt rõ, quare ꝑ Italiã nõ punit̃ conatꝰ,ꝗa quaſi oĩa delicta puniunt̃ ſm ſtatuta,& ita rep̃hẽdit generalia verba Spe. in ti.de ac.§.1.ver.ꝗd ſi.ĩ fi.ꝗ dixit leg.punientib. conatum hodie eſſe derogatum ꝑ ꝯ̃riam ꝯſuetudinem, q̃ verba multũ no.Ang & Pa. de Caſ. in l.j.ff.qđ ꝗſq; iuris,ſed debẽt intelligi, vt eſt dictũ,& idẽ dicit Imo.in l.j.ff. de pub. iu.& do. Ab.in c.mulieres ĩ.de ſen.exc.in c.inter ſolicitudines.ĩ de purg.can.& Bal. in §.itẽ lex Cor.Inſt.de pub.iu.Et iõ dicit Bal.in l.fugitiui. C. de ſeruis fug ꝙ ſtatutũ puniens eũ, ꝗ portauerit extra territoriũ,nõ hẽt locũ in eo, ꝗ fuit repertus ante q̃ exiret,niſi ꝯfiteat̃,ꝙ portabat extra,vel niſi capiat̃ in via, vel ĩ limite diſtrictus,vt ꝑ eũ ibi,& ĩ l.cũ ꝑponas,vbi ẽt ꝑ Sal.C. de nautico fænore,& ꝑ Ana.in c.ſignificauit.ĩ.de Iudẹ. & ibi dixi. Et iſta faciunt ad notata ꝑ Bar.in l.eũ,ꝗ.ff.de iure patro.& Bal.ĩ l. ſi ꝗs in ſuo.C.de in of.teſt. vbi dñt,ꝙ ſi ſtatuto cauet̃, ꝙ ſi inueniat̃ quẽ declinaſſe iuriſdõnem ꝑtãtis,poſſit impune offendi, & reperiat̃, ꝙ aliꝗs oppoſuit exceptionem declinatoriam iuriſdõnis,non poterit impune offendi,ſi nõdum fuit ſuꝑ declinatoria ꝑnunciatũ. Et iſtis adde Do.ĩ c.auaritiæ.in vlt.col. de elec.in 6.vbi dicit ꝑꝑ gl.ibi, ꝙ ſi ſtatutum punit portantẽ veſtem certi generis.Et ꝗs faciat eas fieri & teneat do. non portando,nõ incurrit pẹnã,ꝗa vere non ꝯ̃uenit ſtatuto.Et de mã vide ẽt Bal. in l. arborib.§. Iulianus.ff.de vſufr.& in l.ſi certus ſit ꝑcuſſor.§.fi.ad Sylla. & in l.data opera. C. ꝗ ac. Et iſtas fallentias no.ꝗa nõ inuenies ali-
13 bi reductas. No. † tertio ex p̃dictis,& ex tex.at.optimũ, & quaſi exp̃ſſum pro deciſione qõnis,q̃ ponit Io. An.in rľa,in obſcuris.de re.iu.in 6. ꝙ ſi exiſtens in vno territorio ꝑcuſſit ꝑ iactum exiſtentem in alio territorio,p̃t rõne huius delicti ꝯueniri in vtroq; loco,ꝗa ex hoc,ꝙ mittit,dr̃ nocens, vt hic, & ſic ẽt in loco, vbi ſtetit iacendo, p̃t puniri,& idem in loco,vbi delictum ꝯſummauit. Et de hoc non eſt dubiũ,ꝑ c.fi.s̃.de fo.ꝯp. Eſt ergo locus p̃occupationi,ſm do.Ab. hic remittentem plenius ad notata in d.rľa,& idem dicit do.Ab.in d.c.fi.ver.circa hoc q̃rit̃.s̃ de fo.ꝯp.Et de hoc vide ſubtiliter Bal. in l.ſi ꝗs,ñ dicã,vbi dicit,ꝙ ſi in vna villa vnus fuit ligatus, & in alia derobatus,dr̃ robaria facta in prima villa quantũ ad delictum,in ſcđa quãtũ ad executionẽ delicti,ꝗa incõtinẽti,ꝙ capio aliquẽ & ligo eũ, derobo, ꝗa priuo eum poſſeſſione,ſi eo aĩo eum capio & ligo,& dicit eſſe tex.& gl.or.in l.j.§.idem Iulianus.ff.de vi & vi ar.Itẽ dicit, ꝙ ſi puella fuit capta in vno territorio,& cognita in alio,vnuſꝗſq; iudex p̃t ꝑcedere, & non erit eadem burſa fiſcalis.Faciunt illa crudelia dicta Bar.ĩ l.ſi dñium.ff.de furt. de ꝗb.plene ꝑ Bal.in c.1.§.iniuria.de pa.iu.fir.& ꝑ oẽs in l.ſi abducta.C. de fur.cum multis alijs, de ꝗb. ꝑ Ana.in c.fi.in vlt.char.ĩ.de fur.de fure,ꝗ rem ꝯ̃ctauit.Et ad p̃dictam qõnem de iacente in alio territorio,vide Do.in c.1.§.fi.de ſtatu mo.in 6.& Ana.in c.1.ĩ.de rap.& do.Maria.in c.quaľr.q.10.ar.10.de ac.& Pe.de Anc. in c.poſtulaſti,in 2.q.de fo.comp.& Io.An.& alios in c.1.de priu. in 6.& Pau.in diſpu.monuit,& do.Ab.in c.fi. de immu. eccle.& Bar.in l.libellorum.ff.de accu. & Cy. & Bal.in l.2.C.ubi de crimine agi oportet. & Bal. in ſimili in l.2. C.de eunuch.& In.in c.paſtoralis.ĩ.de priu.in ꝗb.locis plura tanguntur in ſi-c
14 mili.Facit † ẽt iſte tex.ſm do.Ab.ad q̃-

a Effectũ. *Ad materiam adde dom. Alex. de Imo.in l. 1.ff. de parric. vbi ẽt vide Bar. ſing ĩ fi.& Bar.in l.eiuſdẽ §. adiecto.ff.de ſica.& Sal.in l.1. C. de malef. & Mat. qui ſequitur Bart. vbi ẽt vide Ang. ꝗ format q. ĩ dãte uenenũ cauſa occidendi, nunquid puniatur? Et adde Io. Fab. Inſt. de pub.iud.§. alia. Vide tamen Ang. aliter loquentẽ in l.1.§. fit iniuria.de va. cri. & tenet Ang. Are. ĩ trac. malefic.ver. mortuus.ĩ vlt.col.Bal. vero in ſuo conſ. incip.Stepha.&c. conſuluit cum puniri pœna extraordinaria, ſed nõ allegat dictam l. 1. nec ad eã reſpõdet niſi ad ſtatutũ loquens de occidẽte ferro,vel veneno, quia actus cõſummatus requiritur. Bar. ĩ l.1.§. diuus. de ſica. et ꝑ Fel.ĩ. in 8. fal. Sed quia hodie generalis cõſuetudo Italiæ eſt, ꝑ tex.in l. is, qui cũ telo. C. de ſica. locũ nõ hẽt ẽt nullo ſtante ſtatuto,et iõ nõ tenetur đ ſic.ꝑ attentatione veneni, vel homicidij, ſecundum Spec. in titu. de accuſ.§ 1. ver. ſed pone pri. et Sal. in l.1.C. de ſic. tenentem contra Bar.in d.l.1.& Sal.in l.ſi de patr. qui fi. diſtrax. & Ang.in l.1.§ hæc autẽ verba, quod quiſque iu. & do. Alexã. loco ſupra alleg. Vide ꝑ Fel. ĩ. in 8. fallen.*

b Conſumatis. *Adde Flo. in l. arboribus.§. idẽ tractat. ff. de vſufru. & in l. in lege Aquilia. ff. ad l. Aquil.& do. Alex. de Imo. in l. ea mẽte.de fur.& Ang. in l. et ſi certus.§. ſi vnus.ff.ad Silla. et Bal.in ſuo conſ. incip. Franciſcus confecit venenũ, &c. alias incipit, Scire oportet quis ſit titulus criminis.*

c De mãdante. *delictum. Ex iſtis ver.*

verbis, apparet, c *quòd ex manda-
ꝫo turpi non oria-
tur actio, et ſic ille
q mandat, nõ vide
tur ꝓprie facere:
qđ tenuit Bar. ex-
preſſe in l. 3. ff. qđ
quiſque iuris. et in
§. ſi ꝓcurator. ĩ prĩ.
et do. Ab. ĩ c. bonę
el 2. de poſtulat.
ꝑl. Adde tu, quod
opi. Bar. & aliorũ
ẽ reprobata, uide
do. Alex. in d. l. 3.
in § ſi ꝓcurator. fa
cit tex. cõtra Bar.
in c. mulieres. de
ſen. excom.*

a Ex mãdato ſo-
lo quis nõ puni
tur. *Adde tu, po-
ne, ꝙ aliqs manda
uit maleficiũ fieri,
quod nõ eſt tamẽ ſe
cutũ, an teneatur?
& dic, ꝙ nõ, l. itẽ
apud Labeonẽ. §. ſi
procurauerit ff. de
iniu. Bar. in l. non
ſolũ. §. ſi mãdato.
ff. de iniu. in 1. col.
in ver. quid ſi ali
quis. Adde, quòd
iſtud fallit in ali-
quib. caſibus, vbi
nõ prodeſt pęnitẽ-
tia, primo in caſu
hæreſis, de hære. c.
ad abolẽdã. Itẽ in
crimine læſæ maie
ſtatis, C. ad l. Iuli.
maieſt. l. quiſquis.
Itẽ ĩ cõſciſcẽte ſibi
mortẽ, ff. de bo. eo-
rũ, qui mor. ſibi cõ
ſci. l. 2. §. 1. Itẽ in
extrahẽte de eccle
ſia fugientẽ ad illã
C. de ijs, qui ad ec-
cleſ. confu. l. fi. § ſi
vbi Itẽ in caſu c. j.
de hom. ĩ 6. In iſtis
caſibus quis puni-
tur, etiã quãdo ma
leficiũ non ſit ſecu
tũ, & ſic non eſt lo
cus pœnitentię, de
quo vide Archi. ĩ
§. ſi ergo. 17. q. 1.
Hoſt. in d. c. 1. de
homi. in 6. & ibi
Do. dc ſancto Ge-
min. in vlt. col.*

ſtionẽ de mãdãte deliƈtũ fieri ĩ certo
loco, nũqd ſubſecuto deliƈto ꝑ mãda-
tariũ poſſit mãdator ꝯueniri in loco,
in quo erat mãdãdo. & ꝯcludit, ꝙ nõ,
allegãdo Bar. in l. ſiue ꝓponit, ff. de fi-
deiuſ. & in l. nõ ſolũ. §. ſi mãdato. ff. de
iniu. & ſequit ipſum in c. fi. s̃. de fo. ꝯp.
15 vbi vide, qa † effeƈtus deliƈti deſtinat
in loco, vbi eſt executũ, & rr̃ ex man-
a dato ſolo quis nõ punit, a & inter mã
dantem & mandatariũ nulla fuit ꝯ̃ƈta
obligatio rõne turpitudinis rei, & pro
hoc alle. do. Ab. vbiq; tex. in cle. paſto
ralis. §. nec non iunƈta gl. de re iud. de
de quo ẽt ꝑ Bal. in l. fi. in prin. C. ſi à nõ
ꝯp. iu. & Do. in c. 1. de hom. in 6. & Bar.
in l. & ſi amicis. ff. de adul. & Bald. in l.
nõ iõ minus. C. de ac. Et iſtis adde Bal.
in l. multum. C. ſi qs alteri, vel ſibi. vbi
dicit, ꝙ ſi exiſtẽs ĩ vna ciuitate vẽdit ꝑ
nunciũ, vel epiſtolã, Titio exiſtenti in
alia, dr̃ ꝯ̃ƈtus celebratus ĩ loco empto
ris, de quo ꝑ Io. And. in d. regula, in ob
ſcuris. Et de iſtis tanq̃ valde facilis di-
latiõis plenius dicetur alias. No. quar-
16 to, ꝙ ĩ maleficiis p̃ſumitur prima frõ
te malus animus & dolus, facit l. 1. C. đ
ſica. & gñaľr dicit hic Imo. ꝙ malum
& dãnum illatum ſꝑ p̃ſumitur malo
animo, niſi ꝯ̃rium ꝓbet, nam ex aliis p̃
ſumptionib. fortiorib. hæc p̃ſumptio
purgat, ſm oẽs hic ꝑ l. itẽ ſi obſtetrix.
§. fi. cũ l. ſeq. & l. itẽ Mela. §. 1. ff. ad l. A-
ql. & dñt hic do. An. & Imo. ꝙ q̃uis in
dependentib. ab animo ſtetur diƈto ali
cuius, vt ꝑ gl. in c. ſignificaſti. el 1. j̃. de
ho. & ibi dixi, tñ fallit, qñ hẽt p̃ſum-
ptionem ꝯ̃ ſe, ꝑ iſtũ tex. Et hinc eſt ꝙ
ſi fur dicit, ꝙ credebat dñm ꝯſenſurũ,
nõ credit ſibi, qa hoc non p̃ſumit, ſm
Bar. in l. inter oẽs. §. reƈte. ff. de fur. cum
ꝯcor. quas dixi in c. ſignificaſti. de ho.
Et iſta procedunt, vbi deliƈtum. ſonat
ꝓprie in deliƈtũ, vbi aũt aliqs aƈtus p̃t
indifferẽter eſſe ita bonus, ſicut malus
p̃ſumit bonus, vt magiſtraliter ꝑ Bar.
in l. non ſolum. §. ſed vt ꝓbari. ff. de no.
ope. nun. & dixi in c. cũ dileƈti. j̃. de ac.
vbi Pe. de Anc. & Io. de Ana. ita notãt
17 iſtum tex. & illum. Et iſtum † tex. am-
plia, ẽtſi ex aƈtu facinoroſo ſecutus eſ-
ſet caſualiter bonus effeƈt⁹, vt ꝑ Pe. de
Anc. in rep. c. j. in 39. char. ver. ponit Se
neca. de ꝯſt. vbi dicit, ꝙ ſi ingreſſus do-
mum alicuius de noƈte ſurripuit ſcri-
niũ, in quo erant lr̃æ ꝓditionis ciuita-
tis, hoc patefaƈto, nõ euitat pęnã furti
qa habuit animũ ſubtrahẽdi, ſiue frau
dandi, vñ fortuna, q̃ fuit felix ciuitati,
nõ dẽt attẽdi, ſed attẽdit animus, l. di-
uus. ff. de ſica. & l. ſi qs ſeruo. C. de fu q̃-
uis in ꝯ̃rium facit l. 2. § poſtea. ff. de o-
ri. iu. vbi ille, q ſubtraxit librum legũ,
& tradidit populo Romano, faƈtus eſt
tribunus plebis, ꝑꝑ quod dicit Pet. de
Anc. eſſe cogitandũ, ſed forte dici poſ
ſet, ꝙ intentio illius erat furari, vt ꝓdeſſet reipublicæ, &
ad hoc intẽdebat, ſed ĩ q̃õne p̃diƈta animus extat ex to-
to ad dãnum, qa non putabat ſe ea inuenturum. Quid
18 † aũt, ſi paſſus iniuriã in caſu huius c. fateatur verã eſſe
excuſationẽ delinquẽtis, ſ. ꝙ iocoſe gerit, an iſtud iuuet
ipſũ? Videret, ꝙ ſic, ꝑ id, qđ no. gl ĩ l. pe. C. fideiuſ. ꝙ ſi re
perti in fornicatiõe dicãt ſe ꝯiuges, eſt eis credẽdũ, et di-
cit Bal. eã eſſe ordinariã, & nõ eſſe alibi, ĩ l. qcũq;. in vlt.

col. de ſer. fug. & illã gl ſequunt ẽt Bal. & Sal. in d. l. pe. &
facit tex. in l. ſi q adulterij. C. de adul. Ad idẽ qđ no. In. in
c. ad audiẽtiã. j̃. de ho. vbi dicit, ꝙ ſi aliqs eſt ꝯuiƈtus, ꝙ ꝯ
ſuluit & mandauit homicidiũ fieri, & homicida iuret, ꝙ
* oĩno erat faƈturus, * excuſat alium, ni-
ſi mãdatũ vel ꝯſiliũ eſſet famoſum, vt
ibi ẽt ꝑ Ana. in 7. q. Ad idẽ, qđ no. Bal.
in l. 1. in vlt. col. C. ꝯmunia đ le. vbi di-
cit, ꝙ ſi teſtator exculpauit reum, q di
cebat ſibi dãnum dediſſe, non poterit
ex indiciis torqueri, qa hẽt indiciũ in-
nocentiæ ꝓ ſe, niſi liqdo ꝯſtaret de cri
19 mine, ſm eum. In ꝯ̃rium adduci põt
notabilis deciſio Bar. in l. inter oẽs. §.
reƈte. ff. de fur. vbi dicit, ꝙ ſi paſſus fur-
tũ excuſet furẽ, dicẽdo, nõ fecit me in-
uito, nõ ꝓdeſt reo, niſi ſit amicus vel ꝯ
ſanguineus, vt ibi ꝑ eum, & ꝑ Bal. in l.
falſus. C. de fur. & in l. ſi ſine. in 3. q. C.
ad Vellei. & in l. trãſigere. C. de trãſ. &
Sal. in l. ſi non ꝯuitij. C. de iniuriis. Sed
dic, inſpiciẽdãs eſſe ꝯieƈturas, & ſm illas ſuſtinebit, vel ñ
ſuſtinebit excuſatio, vt elegãter ꝑ Bal. in c. j. §. iniuria, de
pace in fi. vbi dicit de illo, q dicit, erã faƈturus, & in illis
q dñt, ſe ꝯiuges, attendendas eſſe ꝯieƈturas, & dicit, ꝙ p̃-
tẽſio fiƈti mr̃monij ñ excuſat, ar. l. donatione ĩ ꝯcubinã.
ff. de do. Et idẽ de aſſertione eius, q paſſus eſt furtũ, dicit
Bal. in d. l. ſi ſine. Imo dicit elegãter Bal. in d. l. falſas, ꝙ ali
qua cã ẽt frãgibilis & leuis amicitiæ põt aſſignari. Si aũt
nõ aſſignat cãm, dicit, ꝙ forte ſtaret ſuo ſacramento, ex
quo dependet ab animo, & ſubdit, ꝙ lʒ tunc credat ſibi
ꝯ̃ ſe, non tñ ꝯ̃ rempublicã. Et ꝑ hoc idem dico in ꝓpoſi
to nr̃o. Vltimo ponit hic Bal. vnum notabile diƈtũ, qđ
late retuli & refirmaui ĩ c. ſignificaſti. el 2. ver. no. ibi rõ-
ne iſtri. j̃ de ho. & dixi ĩ voce. Itẽ ad ea, q̃ dixi s̃. de cona-
tu, adde Pa. de Ca. ꝯſ. 192. ĩcipit, ĩ cã carceratorũ Mãtuę.

* Faƈturus. *Adde Auƈt in c. ſicut digni. in 3. no. de homici. Saly. in l. 1. ĩ 6. par. C. de rap. virg. & in l. j. C. de ser. fug. Ang. conſ. 22. inci. ꝓ deciſione qnã refert Au. in addit. ad Ang. in trac. malef. in ver. & Sempro- niũ. nu. 2. & Aug. tunc. Addit. in d. ver. num. 43.*

SVMMARIVM.

1 *Sententia fertur ex violenta preſumptione.*
2 *Vaſallus non tenetur iuuare dominum contra proprium filium.*
3 *Iudex põt ꝓcedere ex p̃ſumptione violẽta, ẽtſi ꝑ partẽ nõ ꝓbetur.*
4 *Preſumptio quando elicitur aliũde, quam ex facto ipſius, de cuius fauore agitur, non aũt ex facto partis, tunc ex illa preſumptione poteſt ſe iudex fundare, etiamſi per partem non allegetur.*
5 *Preſumptio quando oritur ex facto partis emanãte in iudicio, ſi per acta ſtatim oriatur præſumpito, poteſt iudex ſe fundare in ea etiam non allegata.*
6 *Sententia diffinitiua ſi fertur ex preſumptione, iudex debet ſententiam multum temperate.*
7 *Iudex ſi mouetur ex p̃ſumptione, quã lex exp̃ſſe approbat in criminibus, põt ex illa p̃ſumptione cõdẽnare in omni cã ẽt capitali.*
8. *Præſumptio vehemens ſufficit ad condemnationem, quando agitur de imponenda pœna pecuniaria, vel corporali vſque ad fuſtigationem. Ad de num. 9.*
10 *Præſumptio violentiſsima facit, ut quis condamnari poſsit.*
11 *Minæ an probent maleficium. Adde nu. 12. vbi arguit ad partem contrariam. Facit, quod dicit num. 13.*

CAPITVLVM II.

b AFferte. b Ex violen-
ta p̃ſumptio
ne fertur diffinitiua. H.
1 D. Et † qñ ſit exemplis iu
c dicãdũ, c vide glo. in c. fi.
20. diſ. & ibi lõgã diſtinƈtionẽ ꝑ Do. &
aliqd ꝑ Bal. in l. nemo. ff. de ſen. & Pe.
de Anc. in rep. c. 1. s̃. de ꝯſt. & hic ꝑ do.
Ab. Et de iſto exemplo pulchre memi
nit ĩ mã ſchiſmatis Pe. de Anc. ꝯſ. 282.
ĩc. In auxiliũ veritatis exhortãs Anti.
Papã, vt quanto magis ſe credit verũ
Papã, tãto libẽtius cedat, ne mater ec-
cľa diuiſionẽ patiatur, & dicit non eſſe
ſꝑ rigoroſo certamini inſiſtendum &
ꝑ iſtũ tex. dicit Bal. hic, ꝙ malã litẽ fe-
uere cẽſetur, q ñ cupit vincere, ſed rẽ,

b Afferte. *Ad materiam huius tex. adde, quę habẽtur ꝑ Matth. Mathe. in nota. ſuis, nota. 118. incip. nota qđ p̃ſumptio violẽta.*

c Iudicãdũ. *Vide Bal. in rubr. C. q̃ ſit lon. conſue. et omnino. Spe. de ſẽ. §. 5. ver. debet. & in titu. de diſputa. §. 4. ante ver. iuribus. et vide no. ĩ l. đ di. §. ſi liber. de cõ di. ob. cau.*

de

de qua q̄rit̄,diuidi,uel perire. Ad idem alle. l. in rõne.§. cũ qdã.ff.ad l. Fal. Victoriã. n.desiderat bona ꝯscientia ſm eũ,& idẽ dicit,ſi ꝯtẽderet de turri,uel alia re indiuiſibili,vel de ſtatu ciuitatis,qa intẽtãs diuiſionẽ nõ cẽſetur ciuis. No. primo ex prin. licitum eſſe iudici aliqd ſimulare * cã ueritatis indagãdæ: erat.n. iſta q̄dam tentatio,nõ ſnia, ut dñt hic oẽs , pro qb. uide in ſimili notabilem tex. in c.non.n. uolebat Deus.22. q.2. ubi dr̃:ꝙ Dñs erga Abraam uſus eſt ſimulatione, tentando qd eſſet factur⁹ de filio, & iſtũ tex. inducit hic do. Ab. ꝓ iudicib.fingẽtib.uelle torquere reũ, & potuiſſet allegare elegans dictum Arch.in c.utilem. 22. q.1. ubi dicit, ꝙ cum Alex.Papa III. haberet p̄ manib. epm ſymoniacum , ꝓmiſit ei in ſecreto,ꝙ ſi publice fateret̄ delictum ſuum diſpenſaret cũ eo,& ſtatim cũ ille ꝯfeſſus fuit corã Cardinalib.depoſuit eum. Ad idem,qđ no.Do. poſt Hug.& Arch.in c.nos in queq̄.ad fi.2.q.1.ubi dñt, ꝙ iudex promittẽs delinquenti remittere ſibi delictũ, ſi ꝯfitet̄,ex tali ꝯfeſſiõe p̄t eũ dãnare,& excuſat̄ iudex ex tali ſimulatione,p d.c.vtilẽ. vidi tñ aliquos iudices, q execrant̄ talem ſimulationẽ. No.ſcđo ibi,date illi.iuncto fi. ꝙ ſicut ꝯfeſſio, ſeu litis renunciatio facta metu tormẽtorũ non nocet,l.1.ff.de qõ.ita ꝯfeſſio facta ob metũ torquendi filium.& iõ dicit Bal.hic,ꝙ q cedit liti cã pietatis,nõ nocet ſibi,p iſtũ tex.& maxime,qñ aduerſarius ꝯ̄dicit,& ñ acceptat ceſſionem,vt hic. Et adde,ꝙ parentes qñq; magis terrent̄ in filiis,q̄ in ſeipſis,l.iſti qdẽ.in fi.ff.qđ metus cã.facit tex.in §.fi.ibi,qs.n.patiat̄ filium ſuũ.Inſt. de noxa.ac.& dicit Alberi.de Roſ.in l. eũ, q ꝓbabilem diſciplinam,p illum tex.C.de epiſc.& cle.qſi filius verberat patrẽ,& ſi pater ſtuprat filiã,nec ille filius, nec ille pater

> * Simulare. *Adde.3.Reg.c.3. unde ſumpta eſt iſta decretal. & vi. Iſern.ĩ c.1.§ publici latrones. de pa. ten.Iaſ.ĩ l.ſi is qui pro emptore.de vſucap.nu.172.& tex.in ca. vtilem. 22.q. 2.*

2 p̄ſumit.Et hĩc eſt,ꝙ† & vaſallus nõ tenet̄ iuuare dñm ꝯ̄ ꝓprium filiũ,ſm Bal.in c.1.de noua forma inueſt.&in l. 1.in 23.q.ff.de re.diuiſ.& in l.1.§.ne aũt.C. de caduc.tol. qa pater & filius cenſent̄ eadẽ caro , a vt in §. hac authoritate . 35. q. 3. & eſt tex.elegãs in l.cũ ſcimus.ad fi. C.de agri.& cenſ.lib.11.& p Old. ꝯſ. 224.inci. Iſtæ ſunt allegationes, ad ñ.& iõ ſæpe dicebat Bal.ꝙæſtimũ patris eſt æſtimũ filij,vt ipſe no.ĩ l.ꝓtor.§.ſi filius. in lec. anti.ff.de eden.& in l.2.in fi. C.de liberis,& eorum li.& in l.1.§. iſtud. C. communia de manu. & in c.filius.de ca q cu.vend.& in l.fi.C. de impuber. & aliis ſubſt.& l.non plures.in fi. C.de ſacroſ.ec.& in l.ſciẽdum.in prin.ff.q ſatiſd.cog.& in l.diximus. §. ſi pater. cũ l.ſeq.ff.de excuſ.tu.& in l.2.in fi.C.de le.hær. & in l. ẽt.C. de exec.rei iu.& in addit.Spec. in ti. de cenſ ad fi.& alle. ſemp gl.q̄ non habeo,in l.2.C.q ætate.lib. 10.facit,ꝙno. Bar.in d.l.cum ſcimus.ver.in tex.ibi,patres.Et iõ conſuluit do. Maria.conſ.54.inc.Magnifice capitanee,ꝙ non dr̃ qs liber relaxatus de carcere qñ cogitur filium relinquere in carcere pro obſide,& iõ dicit Ro.in l.1.ff. de in ius vo.vt eant,ꝙ ẽt,vbi eſt electa induſtria ꝑſonæ,ꝑ̄t qs ſeruire p filium,& dicit eſſe caſum notabilem in l.ſciendum §.legati ff.de le.quem tex.non credo ita extendendũ.Et dicit Bal.in l.ea le.C.de ꝯd.ob cãm,ꝙ ꝓhibitus alienare in potentiorẽ, põt alienare in filiũ q̄uis potentiorem.Alle.gl.ĩ l.ſi ita qs.§ ea le.ff.de ver. obl. Et dicit Bar. in l.inficiãdo.in fi.ff.de fur. ꝙ ſi ſtatutum prohibet inuitari ad nuptias vltra 12.fęminas, & pater & filius faciãt nuptias eodem die, non poterunt inuitari vltra 12. qa cenſent̄ vnicæ nuptiæ,de quo tñ ibi p Ange.Et aliq hñt gl.in c.3.de pę.diſ.4.ꝙ ieiuniũ filij liberat patrẽ obligatũ ad illud.Et iſtis adde Inn.in c.cũ locũ.in prin.ſ̄. de ſpõſ. vbi dicit,ꝙ ſi patri fit violẽtia corporalis, & filius aliqd fecit vt liberet p̄rem, actus dr̃ factus p metũ , ac ſi illata fuiſſet filio. Iſta tñ nõ ſunt gñal̄r vera, ſed p q̄dam fictionem,vt dicit do.Ab.ĩ c.ꝯſuluit.ſ̄.de iurepat. Et hinc eſt, ꝙ licet patronus ñ poſſit p̄ſentare ſeipſum, c.p lr̃as.ſ̄.eo.

> a Caro. *Adde de filio in c. ſuper eo. in fi. ſupra de teſt. et quod ibi dixi in apoſt.et in c. fi.ſupra de of. delega.*

ti.tñ põt p̄ſentare filiũ,vt p gl.ĩ d.c.ꝯſuluit,cũ ꝯcor. ver.
3 & ſic ẽt aliæ inſtantiæ.No † tertio,iudicem poſſe procedere ex p̄ſumptione violenta ẽtſi p partem nõ ꝓbet̄,nec allegat̄, qa p̄ſumptio filiationis ſurgẽs ex dicto matris, de quo hic,non fuit p eã allegata . Sed ꝯ̄ hoc facit,qa lʒ eſſet notoria,tñ debebat allegari, iuxta gl. vulgatã in c. appellanti.in verbo,alias.de ap.& no.Io. And.in c.accedens.el 1.ſ̄.vt lite non ꝯteſt.& Imo.c. ſup lr̃is, & in c. cũ ordinẽ,in vlt.col.ſ̄.de reſc.& do.Car.in d.cl.appellanti. in 6.op.& Bar.& Ang.in l j.ff. de excep. & allegatur tex. optimus in l.ſi adulterium cũ inceſtu.§.pe ver. idẽ Pollioni.ibi, vtique ſi error alleget̄.ff.de adul.Et p illum tex. dicit Bar.ibi,& Bar.in l.uenia.ad fi.C. de in ius voc.& in l.alia.C.de his,qb.vt ind.ꝙ nõ ſufficit,ꝙ appareat p̄ſumptionẽ ſufficiẽtẽ ad ꝓbationẽ erroris, niſi error alleget̄. Et p illũ tex.dicit Bal.in c.ex tenore.ſ̄.de teſt. ꝙ in caſu illius decre.non ſine miniſterio dr̃. Tũc viuentẽ,qa licet p̄ſumatur viuere,niſi aliud appareat, l. 2.§. ſi dubitetur. ff.quẽ ad teſt.ap.tñ vitã nõ oportet ꝓbare, ſed debet intentari,qa nõ intentatũ ab homine,nõ p̄ſumit̄ à iure.Et p illũ tex.dicit Bal.in l.ſi ſup longi.C.de p̄ſcr. lon.temp. illud aũt tene fixum menti,ꝙ vbicunq; diximus p̄ſumi bonã fidem,intelligit̄,ſi alleget̄,p d.§.idem Pollioni.Vñ ſit cautus aduocatus,vt de bona fide ſp articuletur , ſm eum.Et iõ dixit eleganter gl.reputata ſing.in l. certum. in prin.in verbo,ꝯfeſſus,& ibi p Bar.ff.de ꝯfeſ.ꝙ licet olim dñs p̄ſumat̄ tunc dñs,l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓb.tñ requirit ꝙille,q fuit olim dñs,alleget in libello ſe de p̄ſenti eſſe dñm,ẽt ſi reus hoc ꝯfiteretur,& ſeqt̃ Bal. in l.edita,in repe.Paduana,C.de eden.& Doc.in c.2.ſ̄. de lib. ob.& Bal.in l.1.C.de ꝯfeſ.licet ibi inſiſtat ꝯ̄ d.glo. tñ cõmuniter approbatur intelligendo eum, vt eſt dictum p § idẽ Pollioni.Et iõ p illũ tex. dicit magiſtraliter Bar.in l.cum qd.in vlt.col.ff.ſi cer.pe.ꝙ licet dicat̄, ꝙ ſufficit libellũ p̄ſumptiue ꝯcludere,l.oẽs.§. Lucius.ff.de his, q̄ in frau.cre.tñ illud eſt verũ,qñ factũ,ex quo aliqd ꝓponit̄, nõ eſt factũ actoris ꝓponẽtis libellũ,vt rei excipientis,ſʒ eſt factũ alterius. Nã qñ ex facto tu uis, ꝙ aliqd p̄ſumat̄, illud debes dicere & allegare,p d.§.idẽ Pollioni . Vñ licet ex dicto teſtis dicẽtis, Vidi talẽ dicẽtẽ, Tolle hãc pecuniã,p̄ſumat̄ fuiſſe mutuum,tñ hoc narrãdo in libello mutui nõ p̄ſumit̄ mutuũ,niſi allegetur, ſm eũ valde notanter p d.§.idẽ Pollioni.& aſſignat hic do. Ab rõnem, qa cùm p̄ſumptio oriatur ex facto partis, ſi eã nõ alle.p̄ſumitur ñ vera,nã p̄ſumptio iuris tollitur * p aliã p̄ſumptionẽ,ut p gl.in uerbo,p̄ſumitur, i c. reqſiti.ſ̄.đ teſt. Sed iſtis vr̃ obuiare iſte tex.vbi pars non ꝓbauit,nec allegauit p̄ſumptionem,ꝓ qua tñ fuit iudicatũ. Sed ꝓ ſolutione dici põt, ꝙ iſte tex.ꝯprehendatur in aliquo ex caſib. in qb. nõ ꝓcedit rl̃a d.§. idem Pollioni,cum ſuis ꝯcor.&ſunt duo caſus. Primus eſt,
4 †qñ p̄ſumptio elicitur aliunde,q̄ ex facto ipſius,de cuius fauore agitur , non aũt ex facto partis,qa tũc ex illa p̄ſumptione põt iudex ſe fundare ẽtſi p partem non allegetur. Ita intelligit hic iſtum tex.do. Ab. & ꝓ hoc dicit facere c.Raynutius.ſ̄. de teſt. ubi in eodẽ caſu iudex motus fuit ex iure nõ allegato p partẽ , melius allegaſſet Bar.in d. l.cum qd. Sed ꝯſidera, qa ſm iſtum intellectũ oportet,ꝙ p̄ſumptio orta fuerit hic nõ tã ex uerbis matris dicentis, Date, &c. q̄ ex uerbis alterius mulieris dicẽtis,Nec mihi,nec tibi , qa ſi intelligerem⁹, ꝙ eẽt ex uerbis matris, negari nõ poſſet, quin eſſet p̄ſumptio ex facto , uel dicto partis, & dato ꝙ eſſet p̄ſumptiõ non ſolum ꝯſiſtens in animo matris , ſed orta ex iure naturali, tñ ita oporteret eã allegare, ſicut oportet allegare ꝙ in dñio ex præterito p̄ſumat̄ in p̄ſens, q̄ p̄ſumptio ſurgit à iure.

> * Tollitur. *Adde gl.in l.Diuus.de ĩ integ. reſt. in ver. æſtimatur.l.nõ ſolũ.cir.prin.de ritu nup.c. accedẽs.de crimi.fal.c.tuam. & ibi gl de ſponſ. Bal.in l.Pacumenius.de hęred.inſtit.Io.de An. cõſ. 19.incip. viſis inſtrumenti . col.3. Alex. cõſ.103 in cip.videtur col.7. vol.1. Cyn. in l.ſi cũ dote. §.trãſgrediamur.ſ̄.ſol. ma. Spe.ĩ ti.de ex pẽ. §.4.uer.ĩ hoc,cir. med.Doc. in l.ſiue poſſidetis.C.đ pro ba.et Guiel. de Ludo,ſingul.42.inc. gloſſa eſt.*

iure. Et ex istis habet̃ vnus casus, ſm do. Abb. hic late, in quo valet ſnĩa ſine probationibus, qñ ſunt p̃ſumptiones violentæ, p q̃d dicit ipſe multum limitari notata in c. eccleſia ſ. de ɔſt. de qua mã tanq̃ ſeparata à noſtra, remitto ad ea q̃ tetigi ĩ c. qm̃ ɔ̃, in quarta ɔcluſione, ſ. de probat. Et dum do. Ab. dat cautelam, vt iudex pro ſecuritate ſua in ſyndicatu facit ſcribi ĩ actis, tales p̃ſumptiones, ɔfirma, vt dixi in c. qm̃. in 6. q. Sedus † caſus eſt, qñ
5 p̃ſumptio ſurgit ex facto partis emanante in iudicio, qa ſi p acta ſtatim oriať p̃ſumptio, pôt iudex ſe fundare in ea ẽt non allegata, vt eleganter decidit do. Ant. ita formaliter limitãs p̃dicta in c. veſtra. in vlt. char. ver. p hoc dicebã. ĩ. de coha. cle. & mul. in c. puenit. in vlt. col. ĩ. de emp. & vend. & in cle. appellanti, de ap. & ibi refert Im. Et ẽt ita illud, quod dr̃ notorium, deberet pponi. Fallit in notorio, q̃d ɔſtat ex actis: acta. n. inducunt notoriũ, a vt in c. cũ illud olĩ. ĩ. de ver. ſig. dixi in c. ſignificauerunt. ſup gl. in verbo liquere. ſ. de teſt. Et p iſtis bene facit gl. elegãs ĩ l. vbi pactũ. C. de trãſac. q̃ dicit, φ ſi ex dictis ɔſtaret agẽtẽ ipſo iure actione carere, iudex eum repellet ex officio, lȝ pars hoc non alle. Ita & in pposito no. do. An. in c bonæ. el 1. ſ. de elec. & Ang. in l. 1. in lec. antiqua, ff. de excep. Et ſub iſto caſu pôt ẽt intelligi iſte tex. qa ex ɔfeſſione, q̃ eſt de actis, oriebatur dicta p̃ſumptio. Prædicta aũt pcedũt, vbi ex actis non oriť p̃ſumptio. Et ɔſidera, qa libellus eſt de actis, d. c. qm̃ ɔ̃. & tñ dicit Bar. in d. l. cum qd, φ ẽt ſi p̃ſumptio oritur ex libello ex facto partis, debet allegari, quod facit, niſi reſtringas iſtũ caſũ, vt pcedat in actis pbatoriis, vt ſunt teſtes, inſtrã, & ſimilia, non aũt in libello, q ſimpliciter narrat, ſed non pbat ſaltem ɔ̃ aduerſarium. Et iſta non
6 tradas obliuioni. No. quarto † tex. notabilem, φ qñ diffinitiua ferť ex p̃ſumptione violenta, dẽt iudex multum tpare ſnĩã, & maxime vt nõ ɔdẽnet ad pęnã corporalẽ. Hãc doctrinã p iſtũ tex. poſuit ſolẽniter Inn. in c. qa veriſimile. ĩ. eo. qa lȝ Salomõ hic motus ex p̃ſumptionib. adiudicauerit vni mulieri filiũ, ñ tñ voluit ɔdẽnare ad mortẽ aliã, q̃ iuſtiſſime erat ɔdẽnãda, ſi legitime fuiſſet pbatũ ɔ̃ eam, φ filiũ alterius ſurripuiſſet, iuxta l. e. C. ad l. Flaui. de plag. ſm Inn. ibi, & ſeqtur multũ do. Car. hic, dicẽs, φ nõ poniť p aliquẽ aliũ doctorẽ, & φ eſt ſingulariter dictũ, & ſequũtur do. An. do. Ab. & Imo. hic, & do. Abb. in c. ɔſtitutus ſ. de teſt. & do. An. in c. quanto. ĩ. eo. & Old. ɔſ. 192. inc. Viſo diligenter, & Pe. de Anc. in rła, ſemel malus, de re. iu. in 6. & Spe. in iſto ti. §. ſpecies. ver. in ſumma. & do. Ab. in c. 2. ſ. de coha. cle. & mu. in c. at ſi clerici. §. de adult. ſ. de iu. & Bal. ſ. in rub. de of. deleg & in l. fi. C. de prob. & ſentit optime gl. fi. in c. inter ſolicitudines ĩ. de purg. cano. & facit l. abſentem. ff. de pę. Et dicit Bal. in l. pſbyteri. la 1. C. de epiſ. & cle. φ qñ iudici non plene liquet de falſitate teſtis, ſed ſuſpicatur de eo, tunc dẽt ſnĩam temperare, qa pcedit ex ſola ſuſpicione. Et φ ſola ſuſpicio nõ ſufficiat ad ɔdẽnationẽ, tenet Do. in c. habuiſſe. in primo notab. 33 diſ. & Bal. in d. l. fi. ad fi. C. de pb. Et ibi ẽt dicit, φ vbi pceditur ex p̃ſumptionib. iſta eſt iuſta cã minuendi pęnã, iuxta l. qd ergo. § pęna grauior. ff. de infami. Et de hoc eſt tex. notab. in d. c. inter ſolicitudines. Et p iſtis facit, qa ſnĩa lata ex p̃ſumptione nõ trãſit in rẽ iudicatã, vt l. ſi q adulterij. ſm cõmunẽ intellectũ, C. de adul. & dixi in c. pposuiſti. ſ. de p
7 batio. Sed iſta limita primo, niſi † iudex moueretur ex p̃ſumptione, q̃ lex expreſſe approbaret in criminib. qa ex illa pôt ɔdemnare in oĩ cã ẽt capitali, ſm do. Ab. pulchre, in c. accedens. ver. nec obſt. ĩ. de acc. p tex. in c. de hoc. ĩ. de ſymo. vbi ex p̃ſumptione iuris qs ɔdẽnatur d̃ crimine grauiſſimo, & dr̃ ille delinquens ɔdẽnari ex p̃ſumptione violenta, ſm gl. q̃ do. Abb. facit ſingularem in d. c. inſinuatũ. Idẽ ẽt tenet Bal. in d. l. fi. poſt prin. & in d. l. ſi q adulterij facit, l. 1. in prin. ff. ad Turpi. vbi accuſator, q nõ pbat, ex p̃ſumpta calũnia punitur, ſicut ſi eſſet in euidenti. Et hoc mõ pcedit ẽt tex. in c. rurſus, & in c. q̃cũq; 11. q. 3. & p illa iura notãt Doc. ĩ c. 1. ſ. de iu. maxime do. Ab. Sic ẽt intelligitur c. cũ ɔtumacia, de hære. in 6. & c. excõicamus. §. 1. ĩ. de hær. Sic ẽt l. ɔſ. C. de aſſeſ. q̃ allegabitur. ĩ. eo. c. nullus Sic ẽt l. fi. C de repud. ibi, commune lauacrum libidinis, & c. ɔſtitutus. el j. ibi veriſimi le non vr̃. ſ. de teſt. & c. Petrus. ĩ. de ho. cum ſimilib. Se-
8 cundo limita, niſi † agatur de imponenda pœna pecuniaria, vel corporali non graui, puta vſque ad fuſtigationem, qa tunc p̃ſumptio vehemens ſufficit ad ɔdẽnationẽ, maxime, ſi eſt approbata à iure gñałr, lȝ nõ in criminalib. Ita pbatur in l. 3. ver. & qa plerũq; ff. de of. pfe. vi. vbi ex culpa præſumpta, qa incẽdiũ præſumitur culpa inhabitãtiũ, pôt aliqs fuſtigari. Et ad idẽ facit, qa ɔdẽnatus de dolo eſt infamis, l. 1. §. 1. & l. athletas. ff. de iſa. Et infamia ſeqtur pſonã, quocũq; vadat, l. ex ea. ff. cũ gl. ff. de poſt. Et dolus dr̃ maleficiũ ẽt in ſtatutis, ſm Bal. in l j. §. nũc tractemus. in fi. ff. de tute. & rõni. diſtra. & tñ de dolo qs ɔuincitur ex ɔiecturis, c. 2. de renũ. in 6. Tertio † li-
9 mita, non pcedere in caſu c. p humani, de ho. in 6. p tex. ibi in fi. dũ dicit, pbabilibus conſtiterit argumẽtis, q tex. de facili poſſet adduci ɔ̃ prædictam doctrinã, ſed oportet dicere φ ſit ſpãle in odiũ illius criminis, ſicut ẽt eſt ſpãle in crimine falſi, vt ſuſpicio p falſitate habeatur, vt dicit Arch. in c. in memoriã. 19. diſ. & ſeqtur ibi Do. ad fi. & Bal. multũ notans in l. ſi veritas. C. de fideicõ. Allegãt l. iubemus. C. de pb. Poſſet ẽt dici, φ Inn. nõ dicit, φ nõ ſit ɔdẽnatus qs, ſed dicit, φ nõ de facili. Vel poſſet dici, φ verbũ Probabilib. intelligitur, i. ĩdubitatis, put ĩ ſequenti limitatione. Et iſtud melius. Quarto limita, niſi
10 † iudex moueret̃ ex præſumptione violentiſſima, vt ſolenniter p Io. And. in Spe. de pb. § fi. ver. 13. de quo meminit Imo. hic, & do. An. & do. Ab. in c. tertio loco. ſ. de pb. Et hoc mõ intelligitur l. ſciãt cũcti, in verbo, indubitatis indiciis C. de pb. & l. 2. in verbo, argumẽtis ɔuict⁹. C. quor. appellationes. & l. 3. ver. q̃ argumenta. ff. de teſt. & l. j. §. idẽ Cornelio. ff. de q̃ſt. & l. q̃ro. § fi. ff. de ædi. edi. & d. c. excõicamus. in fi ibi, certis indiciis. Imo dicit Bal. in l. excipiuntur. ff. ad Sylla. ibi eſſe tex. meliorem de iure. iuncta gl. in verbo, particeps, φ ex multis indiciis ſimul iunctis reſultat plena pbatio, ẽt ad quem criminaliter ɔdẽnandũ, ſed hoc intelligit ibi Ro. de indiciis indubitatis, p d. l. ſciãt cũcti, & in d. l. ſi q adulterij, vt ibi latius p eũ. Et p iſtis faciũt dicta Bar. in l. abſentẽ. ff. de pę. dum ponit de ſtatutis habentib. ɔtumacẽ p ɔfeſſo in criminalib. & plene p Bal. in c. 1. § furtum. de pa. iu. fi. Et dicit Bal. in d. l. ſi q. φ ſuſpicio ſtãs in ſuis finib. nunq̃ eſt cã ɔdemnationis, ſed p̃ſumptio ſic aliqñ, vt ibi. Et p intellectu huius limitationis dantur q̃dam exempla, & primũ eſt, qñ reperitur aliqs mortuus, & ab eo loco alius fugit cũ gladio euaginato, qa illa fuga arguit homicidiũ manifeſtũ & punibile abſque alia pbatione, ſm Bar. in l. furem. b in princ. ff. de fur. quẽ ſeqtur do. Ab. in d. c. tertio loco. Itẽ dicit Bar. ibi, in pbatione adulterij, qa ſufficit quẽ reperiri in domo pulchræ mulieris, q̃d ſm ſequitur do. Abb. in c. tertio loco, & bene p rõnes ſuas, de qb. dicetur ĩ. e. c. lr̃is. & do. Ab. in c. cũ nõ ab hoĩe, de iu. Sed in illo, q fugit cũ gladio, ſtrictius loqtur Io. An. in dicto ver. 13. & Bal. in l. neq; natales, & in l. fi. C. de pb. & in l. fi ff. de off. pconſ. & le. & Ang. in d. l. furẽ. Ex quorum dictis vr̃ in effectu, φ ad hoc ut pbetur homicidiũ, oportet φ appareat ipſum nõ potuiſſe ɔmitti ab alio, ut latius p eos, quorũ dicta morderi poſſent, qa pbatio de neceſſitate non cõcludit, eo qa poſſibile eſt, φ occiſus in ſultauerat fugiẽtẽ, q̃ rõ habet locum ẽt qñ ex una camera habente unicum exitũ ſolus fugeret pallidus gladio cruentato, relicto ibi mortuo, & iõ ſi talis captus diceret, feci defendendo, nõ uideo,

a Notarium. *Ad de Phil. in c. cauſam, que. ſupra de teſtib. & q̃d ibi ĩ apoſtil. dixi.*

b In l. furem. *Et ibidẽ vide ad hoc do. Alex. de Imo. & Ang. Are. in trac. maleſi. ver. quòd fama. in 6. char. in ver. Anfuga. & vi. Bar. in l. 1. ff. de bon. eor. qui an. ſibi mor. conſciuer. Bar. & Ang. in l. fi. de queſt. Rom. in l lege Cornelia. ad Syl. Matheſil. ſingul. 14. incip. nota aureũ dictũ. Iaſ. in l. ſi is qui. C. qui te ſtam. fac. poſ. & ĩ l. admonendi. col. 68. ver. Limita ſingulariter, de iureiu. et Are ĩ d. ver. fama ver. Quęrit Ludouicus, tunc. addit. Arimi.)*

video, quare nõ esset prius incipiendum à tortura, tñ co gitabis. Quòd aũt sit sufficiẽs indiciũ ad torturã, firmat Spe. in isto ti. §. fi. ver. sed pone. in fi. & facit, quod in fortiori casu voluit Bar. in l. 2. ff. de via publica. dũ dicit, ꝙ si ante domũ alicuius reperit̃ aliqs mortuus, p̃sumit̃ alio nõ apparente ꝯ ipsum, cum teneat̃ ad purgãdã viã, ꝑ illũ tex. de quo tñ ꝑ Ro. in l. 1. §. hoc rescriptũ. ff. ad Sylla. vbi hoc limitat nõ ꝓcedere in hoĩe non ꝯsueto talia facere, & ꝑ Bar. in l. 1. §. cognosci. ff. de of. p̃fe. vig. Et dõ dixi ꝓxime de eo, q dicit, feci defendendo, põt dicere, ꝙ ꝯfessio sua dãnat eum, nisi probet defensionem, vt dixi in c. significasti. el 2. ante fi. ĩ. de ho. allegando singulare dictum Bar. in l. Aurelius. §. idem q̃sijt, ff. de li. le. & respõderi põt ex eo, quod scribit do. Abb. singularissime in c. auditis. ĩ pe. col. ĩ. de p̃sc. vbi dixit, ꝙ si de homicidio nõ ꝯstat aliter, q̃ ꝑ confessionem rei dicentis, feci me defendendo, ẽtsi non ꝓbat defensionem, nõ punit̃ pęna mortis,* nisi dicas, ꝙ hoc ꝯstat aliter, q̃ ꝑ ꝯfessionem, s. ꝑ indicia indubitata, & ideo transire põt ꝯmunis opinio.

* Mortis. *Adde Ang. cõs. 27. inci. Quidã victor. ve. de tertio. sequitur Abb. in c. auditis. col. fi. de præscri. Auth. in c. signifi casti. col. pe. de homici. Bal. cõs. 272. incip. Quidam accusatus. volum. 6. Aug. in addit. ad Angel. in tract. de malef. in uersic. de anno præsenti. versi. Tu in materia pulchra et quotidiana.*

11 Datur † aliud exẽplũ, videlicet qñ aliqs est alteri minatus mortem, & nõ longo tpe post ille, cui minatus est, reperitur mortuus, qa vbi minans est homo potens & consuetus exeq minas, põt ex hoc solo ꝯdemnari de homicidio, vt ꝑ Io. And. in d. ver. 13. & Io. de Ana. in c. insinuatum. ĩ. de symo. & in c. Petrus. ĩ. de homici. & in c. consuluit. ĩ. de vsur. & in c. 1. ĩ. de maledi. Et similis distinctio fit inter consuetum exeq & non exeq minas, in qõne, qñ ex minis inducatur iustus metus, ꝑ Bar. & alios in l. de pupillo. §. si qs ipsi ptori. ff. de ope. no. nun. & do. Ab. in c. 1. in prin. & in c. cãm s̃. de off. dele. & in c. Abbas, in 1. col. & in c. cum dilectus. s̃. qđ metus cã, & Do. in c. fuerunt. 2. dist. cum multis aliis. Et intellige, quod dictum est, p̃sumi homicidium in consueto exequi minas,* s. homicidij, si. n. alias minas soleret exeq, & nunq̃ minas homicidij ꝯsueuerit exeq, secus esset, ẽm Bal. in l. fi. ff. de hære. init. qa regula, semel malus, intelligitur ĩ eodem genere mali, ẽm ipsum. Sed ꝙ istud exẽplũ nullo mõ ꝓcedat, vr̃ probari fortiter ex elegãti doctrina Bar. in l. 1. §. si quis tñ imbecillitate. ff. quod vi, aut clam. vbi dixit, ꝙ licet ad excusandũ illũ, q alle. metum, p̃sumatur vis, siue metus ex ꝯsuetudine inferendi iniuriã, tñ ad faciendum ꝯdemnari illum, q est sic ꝯsuetus facere, hoc nõ sufficit, ẽtsi agat̃ ciuiliter. Et de hoc est casus notabilis ibi. Ad idem, qđ no. Bal. in l. fi. ff. de off. ꝓconsf. & le. vbi dicit, ꝙ si aliqs interficit aliquem, nõ p̃sumit̃ in me ratificatio delicti ex hoc solo, ꝙ aliquis familiaris meus receperit occisorem in domo, & gauisus fuerit maleficium esse ꝯmissum, & sicut tot cõiecturæ simul nõ arguũt mandatũ, vel ratificationẽ, multo fortius minæ ꝓcedentes solæ & ꝯsuetudo exequẽdi minas non ꝓbant

* Minas. *Adde Spe. in tit. de præsumpt. §. species. vers. sed pone. Bal. in l. metum. C. qđ met. cau. & in l. 1. C. si quis imp. maledix. Imo. & Doct. in l. Pachumeuius. ff. de hær. institu. Barto. in l. famosi. §. 1. ad leg. iul. maiest. Anto. de But. in c. tertio loco. de probatio. Ange. in l. fi. C de quæst. & in l. 1. C. de his quib. ut indign. Abb. in cap. scribam. de presumpt. & vi. not. in l. 3. §. in bonis. de priuil. credi. & Bar. in l. 1. in fi. ff. si quis testam. lib. esse ius. fuer.*

12 maleficium. Et hanc partem, ꝙ † maleficiũ, nõ ꝓbet t3 Spec. in isto ti. §. species. ver. sed pone, ꝙ minatus est, & Im. in d. l. fi. ff. de hær. inst. & do. Abb. in c. scribã. in fi. ĩ. eo. & Bal. in l. lr̃as. ĩ. eo. & Do. ĩ c. ẽm. in notabilib. 18. dis. & sentit Bal. in l. j. ver. itẽ oppono delictũ. C. de ser. fug. & istud verius ꝑ ꝓdicta, opant̃ tñ minæ indicia ad torturam, vt ꝑ Spe. & Im. in locis ꝓxime allegatis, & ꝓbat sic, qa p̃sumitur de homicidio ꝯ illum, q erat inimicus occisi, ẽm Bar. in l. fi. ff. de q̃st. & ex minis inducit̃ inimicitia capitalis, ẽm gl. in l. 13. ff. de arb. facit ẽt tex. in l. 1. §. hoc rescriptũ. ff. ad Sylla. vbi ꝓbat̃, ẽm Ro. ꝙ suspectus de occisione põt torqueri, qđ dicit esse verum, qñ est inimicus capitalis, vt in maiori parte bonorũ, vt ibi ꝑ eũ, & põt torqueri ẽt nõ ꝯsuetus minas exeq, vt sentiũt ꝓdicti, & exp̃sse Spe. ĩ d. ver. sed pone. ꝑꝑ qđ apparet, ꝙ ista distinctio de ꝯsueto, vel non ꝯsueto exeq, q̃tũ ad hoc, nihil operatur, nisi qa auget indicium ad torturam, sed bene operatur in alia mã, quo ad excusandũ quem rõne metus, vt s̃. dictũ est, & alias de hoc vltimo plenius dicet̃. Datur ẽt

13 † exemplum in eo q dixit aliqd alicui in aure, & postea ille auscultãs ꝑpetrauit homicidiũ, qa põt loquẽs ꝯdẽnari de ꝯsilio, vel mãdato p̃stito, ẽm Bar. expresse in l. si vẽtri. §. fi. ff. de priu. cre. & vr̃ seq Bal. in c. veritatis. s̃. de dolo & ꝯtu. Sed istud est intelligẽdũ, dũmodo ꝓcesserit inimicitia capitalis, vel aliæ ꝯiecturæ vrgentes, ẽm Bal. in l. j. C. de ser. fu. Et istis adde Bar. in l. si qs mihi bona. §. pater. ff. de acqui. hær. vbi dixit ꝙ si qs dixit famulo, non redeas ad domum, qn audiam noua, & postea interficiatur vnus, à quo dñs sic dicens receperat iniuriam, p̃sumit̃ ex illis verbis occisus, a & ex hoc dicit fuisse decapitatũ quẽdã notabilẽ, sequit̃ Pe. de Anch. in c. ex lr̃is. ĩ. de exces. pl. ꝑ illum tex. vbi ꝑ ista verba, Male est ꝙ tale qd trãseat impunitum, vr̃ mandari vindicta, ẽm Ro. in sing. 223.* inc. Scias, ꝙ Bar. in addi. Vñ infert Bar. in l. multum. C. si qs alteri, vel sibi, ꝙ si inter Titiũ ꝙ Martinũ fuit tractatũ de occidẽdo Seiũ ꝑ ipsum Martinũ, & postea Martinus occidit, p̃sumit̃, ꝙ secutus fuerit illum tractatũ, & ꝙ ita fuerit ordinatũ inter ipsos, l3 testes de finali ordinatione dicãt se nescire. Et in istis exẽplis aľr me nõ extẽdo, s3 vide do. Inn. ĩ d. c. qa verisimile. Per hæc est declarata melius hic, q̃ alibi, & eam sequit̃ ẽt do. Ab. in d. c. auditis. Vltimo dicit hic signanter Bald. ꝙ id, qđ partus suppositus ꝯtulit monasterio, idẽ filius reuocat, alle. Arch. in c. antepe. 54. dis. Itẽ dũ dixit s̃. ꝙ oportet allegare p̃sumptionẽ, ꝑ d. §. idẽ Pollioni, adde oĩno Pa. de Ca. ꝯsi. 177. inc. Contra superius ꝯsulta. Sup c. ex studiis. non scribo, qa nihil habet.

a Occisus. Adde Lud. ponentẽ in d. l. si quis mihi bona §. si quis mãdauerit. ubi ẽt per Rof. & in sing. 21. uer. tu scis, ꝙ Bar. & c. & Pa. de Cas. in l. 1. ubi ꝑ do. Alex. de Imo. C. de ijs, q. vt indig. & do. Alex. in l. 1. ff. manda. et Ang. Ar. in trac. malefi. versi. mãdatorẽ 21. q. et Pau. de Cas. in cõs. 255. et do. Alex. ĩ cõs. 106. 4. par. inci. Quoniam abunde, &c. et Vincen. Pal. ĩ cõs. visa quadã, quod est ante cons. secũdũ Alex. de Imo. in 4. par.

** 223. Adde quòd Rom. corrupte allegatur tã ĩ tex. quã in addit. est enim sing. 719. inci. Tu scis quod Bar. in l. si quis mihi bona. cui adde Pau. de Cas. cons. 240. inc. videtur ꝑ ꝓdicta. & de hoc late per Mathes. sin. 187. inc. nota quòd ubi creditor. nu. 2. Alex. cons. 69. volu. 2. et cons. 53. 106. & 227. vol. 4.*

CAPITVLVM III.

Ex studijs. In dubio p̃sumit̃ bonus, q se tradit virtutũ exercitio. H. D. Vel aliter, ẽm Bal. da piccolo se cognose la spina se ĩ sua vecchieza debbe punzere. H. D.

SVMMARIVM.

1. *Fuga an ꝓbet maleficiũ, & concludit ꝙ non.*
2. *Fallit in officiali notato de baratarìa, & pẽdẽte cã fugiente, nam habetur pro confesso.*
3. *Item fallit in eo, qui aufugit effractis carceribus, quia habetur pro confesso. Item de hoc nu. 4. Reliquas fallentias vide per ordinem in sequentibus. 5. 6. 7. 8. & 9.*
10. *Iudex suspicans dilationem peti improbitate, potest à petente eã exigere iuramentum, quòd non petat malitiose.*

CAPITVLVM IIII.

1 Nullus. Præsumitur † ꝯ illum, q dilationibus iudiciũ subterfugit. H. D. Et ꝯueniũt verba Bal. ĩ c. 1. ĩ p̃sentia, in pe. col. s̃. de proba. vbi dicit, ꝙ qui de innocentia confidit, non vadit per medicata suffragia, sed festinata, vt veritas inquiratur. Allegat l. si fideiussor. §. quædam. ff. manda. quod est allegabile in consiliis.

ɔsiliis. In tex. ibi subterfugit. Inferunt
hic oēs, sed ꝑsertim Imo. vtrū fuga ꝓ-
bet delictū. & dicit hic do. Car. videri,
ꝙ sic, ꝑ istū tex. ī verbo, ɔfitet̄, & dicit,
ꝙ ad hoc iste tex. est sing. & forte vni-
cus in iure. Sed tn̄ dicit ɔ̃rium cōiter
* *teneri, & remittit ad dicta ꝑ se, in c. fi.
in 2. q. j̃. ti. 1. & do. Abb. remittit ad di-
cta ꝑ se, in c. veritatis. s̃. de do. & cont.
in qbus locis nihil boni dicunt, & do.
An. remittit ad Bar. in l. lege Corn. ff.
ad Sylla. & ipsum refert hic Im. cuius
dicta & aliorum reassumatis ꝑ regulā
cum fallentiis. Regula est, ꝙ fuga non
a ꝓbat delictum, a s̄m oēs in dictis locis
ꝑ tex. in d. l. lege Cornelia, & in l. 1. §.
sin aūt post commissum. C. de rap. vir.
& in § suscepto. in Aut. de exhib. reis.
& in l. raptores. C. de episc. & cle. facit
l. 1. & ꝑ totū. C. de requir. re. & l. diuus.
§. 1. ibi, non quasi ꝓ dānatis. ff. de custo.
reo. & §. necessitatē. in Auth. vt iu. sine
quoquo suffragio. ibi, fugiēs capiatur.
iuncto tex. ibi, reddat, qđ furatus osten
dit examinante, &c. idem ꝓbat̄ in §. se
2 quenti. Fallit † primo in officiali nota
to de barataria, & pendēte cā fugiēte,
qa habet̄ ꝓ ɔfesso. Casus est in l. ɔsilia-
rios. C. de asses. de quo facit festū Bar.
ibi, & do. Ab. hoc solū ponēs in mā in
d. c. veritatis, & Bal. in l. in bonæ fidei.
C. de reb. creditis. & Bar. in d. l. in le. &
Imo. & hic, & intelligit̄, nisi reductus
esset, q̃uis inuitus, ad locū, vn̄ aufugit,
qa tūc, vt ɔdēnet̄, dēt legitime ꝓbari,
d. §. necessitatē, & late ponit Sal. ī l. ad
monendi. ff. de iureiu. prout refert ibi
3 Ro. Fallit † in eo, q aufugit fractis car
* ceribus, * qa hr̄ ꝓ ɔfesso, s̄m gl. & Bar.
in l. eos. ꝑ illū tex. ff. de custo. reo. Sed
ɔ̃ hoc facit, qa intelligendo illā l. dum
dicit, puniēdi, s. pęna delicti, ꝓ quo de-
tinebat̄, sequit̄, ꝙ ētsi de innocentia ap
pareat, punietur, qa dicit ibi tex. Hoc
aūt est inconueniens, ꝙ ficta confessio
plus operet̄, q̃ vera, sed si vere esset ɔ-
fessus, ꝓbata innocentia non puniret̄,
vt l. inde Neratius. in fi. ff. ad l. Aql. c.
2. & ibi Inn. de pur. vul. no. Bal. in l. vni
ca, in vlt. col. C. de ɔfes. cum si. Ergo,
&c. Vn̄ nō cauillādo d. l. eos. vr̄ expri-
menda, ꝙ sunt puniendi, s. de carcere
fracto, seu de fuga, nō aūt pęna delicti.
Quia tn̄ nō reperio hoc motiuum ab
alio factū, transeo cū Bar. & oportet di
cere, ꝙ isto casu plus operet̄ ficta ɔfes-
sio, q̃ alias vera. vel dic, ꝙ si intelligit̄
de alia pęna, illa est oīno pœna mor-
tis, l. 1. ff. de effracto. & ideo punitur ip
sa effractio, nō aūt delictum, pro quo
est carceratus, sed vbi pęna delicti non
esset pœna mortis, & teneretur intelle
ctus glo. in d. l. eos. est maius dubium.
4 Sed † ista fallentia, posito ꝙ sit vera, n̄
hēt locū, vbi qs fugit de carcere aper-
to, s̄m Guliel. de Cun. & Bal. in le. suc.
currit. ff. ex qb. cau. ma. Et idem dn̄t, si
non fugeret de carcere, sed de palatio
ꝑtoris, & seqtur Ro. in d. l. admonēdi.
Et idē de ostio aperto dixit Ange. in l.
verū. la 2. ꝑ illū tex. ff. de fur. & in l. 1. ff.
de effracto. & facit tex. ibi, dum dicit,
ꝙ si ꝑ negligentiā custodū euaserint,
leuius puniendos, rtē nō habet locū ī
eo, q erat in carcere ꝓ generali inqui-
sitione, s̄m Bal. in cons. incipiente, In
Christi nomine, punctus qōnis est, an
fugiens, & ibi dicit, ꝙ vbi est ꝓ spāli in
quisitione, requirit̄, vt habeatur ꝓ cō-
fesso, vt aufugiat cum fractione, vel ɔ-
spiratione, vt d. l. eos. alias non habet̄ ꝓ
ɔfesso, alle. Guli. de Cu. in d. l. succurri
5 tur. Fallit † tertio, qn̄ famulus fugit, &
reperiuntur amissæ aliquæ res domi-
ni, ꝙ ex hoc vr̄ famulus illas res sub-
traxisse, s̄m gl. notabilem in §. si vero.
el 3. in verbo, factum, in Auth. de exhi
6 ben. re. Fallit † quarto, quantum ad fa
ciendum indicium ad torturam, quia
fuga sufficit, s̄m Doctor. in locis. s̃. alle
gatis, & sentit Bar. in l. fi. ff. de quæst. &
expresse firmat Imo. hic. Sed illud in-
telligitur de fugiente ante quam accu
setur, sed si postquam est accusatus, fu
git, vel steterit cautus non eundo ꝑ ter-
ram, tunc nulla est suspicio ɔ̃ eum, qa
iuste facit, si timet. Ita ad l̄ram dicit
Bar. in l. 1. ff. de bonis eorum, qui sibi
mor. cōsc. ꝑ illā legem, q̄ ꝑmittit cor-
rumpere aduersariū. Et casus est, quia
istud dictū vr̄ prima facie ɔ̃ dicta. s̃. de
frangēte carceres, in quo ꝑsupponitur
ꝙ accusatio potuerit ꝓcessisse, & ideo
intelligo de accusato nondum capto,
licet reperiantur, q forte dixerunt di-
ctum Bar. non esse verum, per d. l. eos.
7 Item † hanc fallentiam intellige, nisi
quis fugisset de manibus familiæ, & po
stea citatus comparuisset, qa tunc nō
vr̄ talis fuga, q̄ ɔ̃ eum præsumptionē
inducat. Ita dicit Bar. in l. quis sit fugi-
tiuus. §. 1. per illum tex. ff. de ædi. edi. &
sequitur Bal. in l. in bonæ fidei. ver. mo
do sequitur. C. de reb. cred. Item intel
lige, nisi qs fugeret ratione partialita-
tis, seu inimicitiæ, qa si inculpat̄ de ho
micidio, non ꝑsumitur ɔ̃ eū, quia non
est locus ei tutus. Ita dicit Bald. in d. l.
in bonæ fidei, post Pe. ibi. alle. no. in cl.
pastoralis, de re iud. & in c. statutum,
de rescri. in 6. & quia inter ꝑtamur in
partem benigniorem, l. nō oēs. §. à bar
8 baris. ff. de re. mil. Fallit † quinto, qn̄
lex punit ipsam fugam tāquam speci-
ficum delictum, nō aūt tanq̃ signū de
licti, puta, militē fugientē, vt l. deserto
res. C. de deser. & l. desertorem. ff. de re
mil. Et ita ēt pōt intelligi §. necessitatē
in Aut. vt iu. sine quoquo suf. s̄m Bar.
in d. l. lege Cor. & Bar. in d. l. in bonæ
fidei. & Imo. hic, & facit c. fi. j̃. de reg.
vbi punitur monachus fugitiuus non
pro alio delicto principaliter, q̃ pro ip
9 sa fuga. Fallit † sexto & vltimo, quan-
do agitur de probando crimine solius
suspicionis, videlicet an aliquis sit su-
spectus, vel non, & ex ista suspicione sola sequatur ali-
qs effectus, qa fuga ꝓbata, est statim ꝓbata suspicio, vt ī
l. 1. in prin. & l. impuberib. §. fi. ff. de suspe. tut. & ita notāt
Doc. in locis proxime allegatis, & est notabile. Vltimo
10 dicit hic Host. vnum notabile, ꝙ † quoties iudex dubi-
tat ꝙ dilatio petatur ex quadam improbitate, pōt à pe
tente exigere sacr̄m, ꝙ non petit malitiose, & facit c. 2.
de iu. cal. in 6. Sed addit hic do. Ab. ꝙ si iudex vehemen-
ter ꝑsumit, ne pars aliqd ꝓponat ꝑ calūniā, pōt propo-
nentem nō admittere, nec de ap. curare. Alle. Inn. in c.
post elec. j̃. de conces. præb. in ca. super eo. infra de ap.
& infra de hoc aliud non tango, qa multa accumulaui
in c.

a *Delictum. Adde Bar. in l. si quis in graui. §. vtrum. ad Sylla.*

* *Carcerib. Adde cōclu. ordinatam sic. Captus iniuste ꝓ crimine ex quo venit cōdēnandus pœna vltimi supplicij, si exeat è carceribus cū licētia iudicis, vel cōmentariensis, ꝑstito iuramēto in eorū manibus de redeūdo, nō tenetur redire, ētsi de morte certus nō sit, gl. in cle. pastoralis, de senten. & re iudic. quā tenet com*
* *muniter * Card. ibi in ver. Notoriū. in 4. no. & in ver. Caterū 2. no. Anch. in reg. peccatū, et in reg. possessor. q. 3. hāc q̄st. discutit ad partes Io. And. in addit. Spe. in rubri. de iureiu. col. mihi. 3. ver. formatur aūt de illo. et tandē ex Tācredo distīguit quod refert, an captus detineatur iniuste, vel iuste, vt primo casu non teneatur, secūdo sic, ita ēt tenet Ab. in c. inter alia. in fi. de immu. eccl. vbi ponit quæstionem de persona à carceribus sub iuramento dimissa ad ecclesiā ī die solenni ꝓ missa audienda, cum iuramento de redeūdo, an teneatur redire, vbi relata d. doctr. Ioan. And. nec nō gl. in d. clem. pastoralis. in ver. per violentiam. dicit, quòd quando imminet periculum mortis, & iniuste captus est, non tenetur redire: si autem non imminet periculū mortis, tenetur satisfacere iuramento, vel petenda est absolutio, c. si vero. cū ibi no. de iure iu. si autem erat iuste captus, tenetur redire, & peccat fugiendo carcerem, & ad hoc allegat Bar. in l. relegati. ff. de pœ. et fuit opinio et distīctio Bar. Brixien. in suis. q. dominical. q. 37. incip. Carceratus quidā. Et ista concl. est verissima in capto iniuste, vt ēt iuramento non obstāte, nō teneatur ad carceres redire, nec ob id qa nō redit incurrit periuriū aut mendaciū, vt in d. gl. per violētiā. ratio, qa iurans nō tenetur seruare iuramentū, vbi ex hoc sine causa iusta se opponit ꝑiculo mortis sed iniuste captus se opponit periculo mortis sine iusta causa, ergo nō tenetur seruare iuramētū, c. si nō liceat 23. q. 5. & est com*
* *munis * opi. Ab. & aliorū, cū gl. in c. si vero. de iureiu. et nedum hoc casu iuramentum seruare non tenetur, sed ēt si fugiat, est suiipsius homicida vt dicit S. Thom. 2. 2. q. 69. artic. 4. ad secundum. Et sicut ista vera est ī capto iniuste, ita & illa in capto iuste, vt scilicet teneatur ad carceres redire, si ex illis exeat cum licētia iudicis vel custodis ꝑstito iuramēto de redeūdo, vt oēs dicunt in supra d. locis iunctis ijs q̄ scribit Ias. in l. conuentionum ff. de pac. vbi tractat, An & quādo promissio alicui facta seruanda sit. vt ibi per eum, & hæc omnia nota.*

in capitulo,licet cām,in quarto notabili.ſ.de ꝓbationibus.Sed ibi dictis adde Bal.ī l.nō epiſtolis.C.de ꝓbationib.vbi dicit,ꝙ pſūpta calūnia rei nō remouet ordinē datū à iure in ꝓcedēdo,& dicit eſſe tex. notabilē in d.c. l3.Item exponit hic In.tex.ꝯfitet̄, ideſt pſūmitur, ꝯ eū, nō tñ ꝯdemnat̄,ſed punit̄ in expēſis,& aliqñ grauius.Ex quo noto,ſm Bal.hic,ꝙ ſtatuta,q̄ dicūt,ꝙ ꝯtumax ꝯdēnet̄ tanq̄ ꝯfeſſus,ſunt ꝯ ius,& iō ſtricte interpretanda,ꝙ tene mēti ppetuo , ſm eum . Et multa ad intellectum d.ſtatuti dicent̄ apertius in c.veritatis.de dolo, & cōtu.

SVMMARIVM.

1 *Negans unum ex illatis alterum affirmare præſumitur . Hæc eſt regula huius capituli,quę patitur ſeptem fallentias, ut hic per ordinem poteſt uideri.nu.2.3.4.& 5.*

5 *Taciturnitas non habetur proprie pro conſenſu.*

6 *Taciturnitas ubi non inuenit effectum dicti medij applicatur conſenſui,uel diſſenſui,ſecundum uarias coniecturas.*

7 *Hæc regula fallit fauore pupilli in fideiuſſore tutoris , qui patitur nomen ſuum deſcribi.Iunge aliam fallentiam nu.8.*

9 *Contumax in non reſpondendo habetur pro conſentiente, uel negāte,quatenus uertitur magis in ſuum præiudicium.*

10 *Tacens habetur pro conſentiente,quando ultra taciturnitatem interuenit aliquis actus poſitiuus.*

11 *Tacens nunquam præſumitur conſentire, ubi agitur de ſuo pręiudicio,licet præſens taceat.& nu.12.*

13 *Tacens in fraudem uidetur conſentire.*

14 *Tacens,qui præſens eſt,quando uideatur conſentire ratione ſanguinis.& nu.15.16.17.18.*

19 *Tacens præſumitur, conſentire, ubi agitur de commodo , & de re appetibili.*

20 *Hæc quarta regula fallit , niſi oſtenderet contradictionem nutu, uel geſtu.*

21 *Tacens non habetur pro conſentiente ,quando lex ex forma requirit loquelam.*

22 *Tacens ob reuerentiam alicuius,an uideatur conſentire.*

CAPITVLVM V.

1 NOnne. Qui † ex duobus illatis alterum negat,reliquū affirmare præſumitur.H.D.Nota, qđ eſt dictū in ſummario,ꝙ licet diſputetur,an tacens dēat haberi p ꝯfitēte,an p negāte,ut ĩ.dicet,tñ putat hic do.Abb.ꝙ vbi duo impugnant̄, ſeu ꝓponunt̄ alicui vno negato alterū affirmat,p iſtū tex. quē aliter non declarat,ſed adduci pōt ad elegātē qōnē Rotæ in antiqs, deciſi.50.ĩ ti.de reſcriptis.l3 ipreſſio habeat deſup ſigna tum numerū 651.incipiente, Cancellaria non ꝯſueuit. vbi dicūt,ꝙ ſtāte ſtyllo,ꝙ p ſimplex fiat, non veniat dignitas cū canonicatu.niſi exprimat̄ de dignitate,& aliqs petit canō. & dignitatē electiuā & Papa cancellauit illud Electiuā,poſtea poſuit Fiat,ꝙ tacite vr̄ ꝯcedere đ dignitate,qđ bñ no. Et huic regulæ non ob.ꝙ caſus tacitus,ſeu omiſſus remaneat in diſpoſitione inris cōis,ut l.ſi extraneus.ff.de ꝯdi.ob cām.& l.cōmodiſſime. ff.de lib.& poſt c.ſuſceptū.de reſcri.in 6.qa ꝓcedit, qñ caſus omiſſus non fuit nominatus,nec ꝓpoſitus. Et hic adde Bal.in l.2.circa mediū. C.de ſacroſan.eccl. vbi dicit, ꝙ vno probato reliqua ꝯfirmantur,& dicit eſſe tex.in l.tribunus.§.fi.ff.de teſta.mili.p quē infert,ꝙ hoc ipſo,ꝙ reformatores ſtatutorū caſsāt qđā, vident̄ tacite reliqua ꝯfirmare.Et de illo tex.meminit ēt Rota deciſ.pallegata,& p iſtū tex.dicit Bal.ĩ l.ſiue poſſidetis.C.de ꝓba. qđ q arguit̄ de pluribus peccatis, & ĩ examinatione aliqua ptermittit,qcquid tacet, ex pſūptione violentia pſumitur ꝯfiteri,qđ dicit eſſe notabile. Ad hoc aūt generale dictū,ꝙ negatio vnius īducat affirmationē alterius pro poſiti dant̄ p Domin.tres fallētiæ in c. qualis 25. diſtin.

2 Primo † enim fallit,qñ fieret expreſſio in altero ex cōnexis,qa ſi exprimit̄ affimatiue unū ex ꝯnexis, non ĩtelligit̄ dictū negatiue de alio ꝯnexo, ſed ēt affimatiue, ut eſt caſus ĩ c.trāſlato.ſ.de ꝯſti. ibi ēt hoc notant domin.

3 Anto.& Imo.Fallit † ſecundo,qñ vnū principaliter veniret in diſpoſitione,aliud ꝯſecutiue, uel additiue,quia tunc ſi ipsū principale negaret̄,intelligit̄ ēt negatum acceſſoriū, vel additiuū. Alle.gl.fi.in c.poſtulaſti.ſ. đ reſc. & idē dicit do.Ant.in c.1. in quarto notabi ſ.de pact.&

4 ibi do.Ab.ante fi.& do.Ant.in d.c. poſtulaſti. Fallit † tertio qñ interrogatio fieret p verba cōparatiua, ſed text. ꝓcedit,qñ p verba poſitiua. Vñ ſi dico, qs iſtorū eſt bonus,ſi reſpōdeat iſte,intelligitur ꝙ alius ſit malus: ſed ſi dico,qs iſtorū eſt melior,ſi reſpondetur,iſte, ñ ſeqtur,ergo alius eſt malus.Ita dicit ipſe eē tex.in c.niſi cū pridē.

5 §.nec putes.ſ.de renunc.Fallit † quarto vltra Dom.niſi eſſet eadē rō reſponſionis in vtroque,qa vtrunq; vr̄ affimatū,ſm Bar.& Bal.in l.1.C.de diuer.reſcr.& ibi Bal.dicit hāc doctrinā eſſe mēti tenēdā, & idē tenet Ro. iſtos nō allegans in l.q̄ dotis.ff.ſo.mat.& dicit eſſe gl.ordinariā in l.ſi res.C.fa.erci.& in l.ꝯſilio.§.q̄ſitū. in verbo,ſolui.ff.de cura.furio.& ibi bona gl.idē dicēs de reſpōdente poſitionibus,& dicit Ro.ſe ſolitū ad hoc notare tex. in l.eius,q in ꝓuincia.ff.ſi cer.pet. Fallit quinto, niſi diſponeretur ſpecialiter de vno rōne maioris frequentiæ, qa nō negatur tunc đ alio ſimili,ſm Im.in cle.1.de reſc. pp gl.ibi in verbo,pſidētes.in fi.Fallit ſexto ,niſi ſermo ꝓpoſitus eſſet affirmatiuus,qa ſi ex duob.ꝓpoſitis, quis vnū confitetur,nō vr̄ aliud negare,ſm do.Ab.in cle.nolentes.de hęr.pp gl.ibi in verbo,ipſorū.in fi. q̄ tñ hoc ñ neceſſario ꝓbat.Et in ꝯriū eſt gl.hic,& in d.c. qualis.& in l.cū lex.ff.de legi.Fallit ſeptimo,& vltimo,niſi ĩterrogatio fieret cū verbis qualificatis,qa reſponſio facta ſimpliciter,& non ad qualitatem,non negat qualitatē, ſm qđ not. Imo. Pau.de Caſt.in l.ſi cui.§.1.ff.de leg.primo.& Benedic.de Plumb.in l.ſi.ff.de fideicom. & Bart. in conſilio incipiente, Statuto ciuitatis Florentiæ cauetur,ꝙ forenſis:& ſentit Bal.ĩ l.pen.C.de ædil edic.vbi dicunt,ꝙ ſi Seius fuiſſet accuſatus, ꝙ Bertā vxorē Titij adulterauerit,& Seius accuſatus reſpondit, cognoui Bertam carnaliter,vr̄ ꝯfiteri Bertam vxorē Titij, qa verba reſpondentis debent referri ad oēs qualitates in interrogatione poſitas.§.pterea.Inſtit.de inut.ſtip l.ſi defenſor. §.qui interrogatus.& ibi ēt hoc tenet Fulg. ff. de interrog.act.& licet ꝯrium teneat Bar.& Bal.ĩ.d.§.2.& Spe. in tit.de poſitionib.§.ſeqtur.verſ.11.quē ſimpliciter ſeqtur do.Anto.in cap 1.ſ. de plus petitio. & ſentit Bal. in c.ſeries.ſ.de teſtib.tñ iſtud cōiter* tenetur, qđ tenendo inducitur limitatio ad iſtū tex. p neminē conſiderata. In gl.fi.in fi.De materia huius gl.videlicet qñ tacēs videatur vel pſumatur ꝯſentire,& qñ non,multa intricari poſsēt,& difficile poſſet dari ſolida & certa doctrina, qa vt fatetur hic do.Ab. eſt mā brocardica, tñ ipſe ponit certā doctrinā lōgā. & iō,ſeruato principaliter ordine ſuo,accumulaui breuiter hinc inde multa ſparſa p certas regu.cū aliquib. fallentijs. Prima regula. Tacens ꝓprie non conſentit, nec contradicit,

a ut regula,is q tacet. de reg. iur. in 6. a Vnde qncūq;hoc mediū pōt conſeq aliquem effectum, ab extremis ſeparatū,illum ꝯſequitur,nec accedit ad aliquē extremorū.Pōt poni exēplum ĩ l. 1.§.ſciētia.ff.de trib.vbi aliud diſponitur,cū expreſſe dñs ꝯſentit ꝯtibus ſerui ſui,& aliud cū ꝯdicit, aliud vero cū tacet,cuius diuerſitatem vide per gl.ĩ d.regula,is q tacet,in qua ponuntur ēt exēpla,in quibus taciturnitas aliqñ nihil operatur,& dicit hic Inn. ꝙ tacere ē pſūptio,nō probatio,& ſeqtur Bal.in l.2.§.ꝙ ſi actor.C.de iur.cal.Per iſtā reg.inferri pōt, ꝙ in ſtatuti requirentibus ꝯſēſū ĩ certo actu,ñ ſufficit taciturnitas,qđ vr̄ expſſe de mente Bal.& aliorū ĩ l.2.§. ſi voluntate b. ff.ſol.ma.dū dicunt,ꝙ ſtāte ſtatuto, ꝙ mulier ñ poſſit ſine ꝯſēſu duorū ꝓpinquorū alienare,ñ ſufficit illos eē pſētes & ñ ꝯdicētes,p illū tex.uerbo,videri. & ĩ verbo,quaſi.q̄ đnotāt fictione,ſm Bar.ĩ l.is,q ꝓ emptore.ĩ 6.q.ff.đ vſuc.& fictio non procedit in ſtatutis, ſecundum Bartolum in l. tertia.§.hæc uerba. ff.de neg.geſt& facit etiam ad hoc l.1.in fi.ff.de author.tut.& no.Bal.ĩl. ſi ſine

a Cōtradicit. *Ad deidem tenentem do.Soc.ĩ cōſ. 167. incip. Non inutilis,ſed neceſſaria. uer.ſecundo ꝓbatur hoc. in fi.in 2. par. char. 32.*

b § Si voluntate. *Et ibidē oīno uide do.Alex. de Imo. & q̄ habentur in l.apud.Iu.§.fi. ex qbus ca.ĩpoſ.ea.et Pe.đ Suz.ĩ l.ſi abſētis.C.ſi cer.pet.*

si tine. in 2. q. C. ad Velle & in l. fi. §. necessitatē. ver. q̄ro, an sufficiat, C. de bo. q̄ lib. Quod exēplū intellige, nisi in teruenisset sciētia & patientia diuturna ꝓpinquorū, qa æquipollet vero ꝯsensui, ſm Bal. in l. si filius. ꝑ illū tex. C. de per. hered. & Ang. in l. qui in aliena in princ. ff. de acq. hær. Item, secus ubi statutū requireret ꝯscientiā ꝓpinquorū, qa sufficit ꝯscientia sine ꝯdictione, secundū Ang. in §. emphyteusim. in Auth. de ali. & emph. Secūda
6 reg. Vbi † taciturnitas non īuenit effectū dicti medij, applicatur ꝯsensui, vel dissensui ſm varias coniecturas. Et hinc est, ꝙ si agit̄ de obligatione ꝑsonali, taciturnitas h̄r pro ꝯdictione l. filius. §. inuitus. ff. de ꝓcu. ubi si is, q ꝯstituit ꝓcuratorem, est ꝑsens & tacet, non v̄r ꝯsentire. Iuxta istam regulā infert ad nota ꝑ Io. An. in Spe. in ti. de arbi. §. sequitur. ver. sed nunquid arbitrator. ubi dicit reꝓhendendo Spe. ibi, ꝙ si ꝑsens & tacens eligit̄ ī arbitrū, nō v̄r ꝯsentire, & inter alia alle. ēt l. si de meis §. recepisse. ff. de arb. ibi in fi. ꝯtrouersiæ interpositurū pollicetur. Et ꝑ istā regulā decidit, q̄d no. Io. An. in c. Ioānes. ꝟ. de testa. vbi dicit, ꝙ si ꝑsens eligit̄ in executorē testi, & tacet, non v̄r ꝯsentire. Et ꝑ istā regulā dicit Bal. in l. inuitus. C. de ꝓcu. ꝙ si instr̄m dicit, Titius ꝯstituit talē procuratorem ꝑsentē, & non dicit, Acceptantē, talis nō est ꝓcu-
7 rator. ꝑ d. § inuitus. Fallit † primo ista regula fauore pupillorū in fideiusso. e tutoris q patit̄ nomē suū describi, ꝑ l. cū ostēdimus. § fi. ff. de fideiuss. tut. & vide Dyn. Bar. & Bal. ibi, vbi ita intelligunt illū tex. ꝙ sit specialē fauore pupilli. Sed tn̄ solus fauor pupilli v̄r sufficere ad hoc vt patientia inducat ꝯsensum, vt est tex. ſm verum intellectum, quē ibi approbat Bal. in l. filius. ff. de tute. sed intelligitur illa lex, cū ostēdimus, vt hoc operetur calor iudicij; & ita sæpius allegaretur ille tex. vt ꝑ Bar. in multis locis q̄ allegaui in c. q̄m ꝯ. super gl. in ver. viros. s̄. de
8 ꝓba. Fallit secundo in casu c. vnici. de despon. impub. li. 6. vbi filius tacens & præsens obligatur ex matrimonio contracto per parētes, & hoc inducit ibi fauor matrimonij & fauor parētū. Hoc. n. non ꝓcederet in alijs cōsanguineis, ſm Ioā. And. ibi in nouel. & dom. Abb. hic. & idem in hoc vltimo no. do. Abb. in c. ꝯ ī vlt. no. ꝟ. de matr. ꝯ ꝯ interdic. eccl. & Mod. in repe. c. tuæ. ꝟ. de spon. Sed ista fallentia limitatur, ſm do. Ab hic paulo. ꝟ. nisi cā cognita constaret filiū, vel filiam ob reuerentiam tacuisse, q̄d quo dicto nunq̄ sis oblitus, quia nō legi alibi, & est aptum infringere mille ꝑpō
9 salia. Fallit † tertio in contumace in respondendo, h̄r. n. talis pro ꝯsentiente, vel negante, quatenus vertitur magis ī suū ꝑiudiciū, ſm Bar. in l. q̄ dotis. ff. sol. mat. & do. Ant. & do. Ab hic ꝑ c. si post præfixum, de confess. in 6. & l. q̄ ætate. §. q tacuit. ff. de interro. act. & no. Bal. in l. 3. C. q̄n fiscus vel priua. Per istam fallentiā infero ad notata pro Hostiē. & alios in c. interposita. ꝟ de app. vbi dicunt, ꝙ si iudex ter requisitus vt admittat appellationē semꝑ tacet, h̄r ꝓ nō admittente; & sic v̄r hoc esse rōne contumaciæ in respondendo. no. do. Ant. in c. dilecto. e. tit. & Doc. in cle. 2. de app Bene facit gl. valde solēnis in cle. dudū. in verbo, recusaret de sepul. q̄ ꝓbat, ꝙ vbicunque in actu reqrit̄ur alicuius licentia, si post trinā requisitionē nō respondet, h̄r pro recusante, & optime facit, q̄d no. Inn. in c. licet. super verbo. postulare. ꝟ. de reg. & tex. in l. nulla dn̄a. ff. de auth. tut. Et ꝑ istam fallentiā infero ad id, q̄d eleganter scribit Inn. c. 1. ꝟ. de his, quæ fiunt a ma. par. c. vbi dicit, ꝙ licet minor pars capituli non possit appellare, q̄n aliquid fit à maiori parte in ꝑiudiciū tertij, qa eorū nō interest. 2. q. 6. c. nō solēt. tn̄ bene p̄nt ꝯdicere. Imo. ad hoc tenentur, alias tacēdo illaqueantur peccato, qa vident̄ ꝯsentire iniuste gestis. Qui. n. tenetur loq, & tacet, h̄r ꝓ ꝯsētiēte, vt ī hac fallētia, q̄d quo dicto Inn. exclamat do. Ab. ī d. c. 1. & ī c. ꝯtinebatur in vlt. col. ꝟ. de his, q̄ fiunt à p̄la. & in c. in causis s̄. de elec.

* Obligatur. *Adde Alex. de Imo. in d. l. quæ dotis, sepius in tex. alle. solu. mat. pen. char. cōtra Ant. de Bu. hic, et uide eū post Ioā. de Imo. Pau. q̄ Cast. & Ludo. in l. Lucius. sol. matri. vbi cōtra oēs dicit ꝙ verū ētsi filio inferretur aliqd̄ prę iudicium extrinsecum.*

Et ad istā fallentiā adde, q̄d dr̄ in vltima fallentia sequētis regulæ. Et ītellige, dūmodo ad respondēdū detur aliquātula deliberatio, qa taciturnitas post ītterrogationē nō statim h̄r ꝓ responsione. Ita pulchre dixit Inn. in c. cū
10 in cūctis. in prin. s̄ de ele. & sequtur Bal. ī l. 2 §. ꝙ si actor. C. de iur. cal. Fallit † quarto, q̄n vltra taciturnitatē īteruenit aliqs actus positiuus, ut puta recipit sciēter literas in qb. ꝯstituebatur ꝓcurator, vt ī cle. 1. de ꝓcu. vel exhibuit reuerentiā aduersario tanq̄ p̄lato, c. ex ore. ꝟ de his, q̄ fiunt à maio. parte. c. ſm do. Ab. hic, ꝓ quo vide omnino Imo. Idē tenentē in c. cū M s̄ de ꝯsti. ubi dixit, ꝙ quoties iūgitur patiētia, vel taciturnitas cū aliquo actu p̄ambulo, vel sequenti, v̄r inducere ꝯsēsū ēt ī actu principali. Alle. tex. notabilē in l. filiusfamilias, si absēte, iūcta. gl. ff. ad Mace. Per hanc fallentiā īfert̄ ad scribēte qa ille actus scribēdi īducit ꝯsensū in tacēte, ut ꝑ Inn. in c. q̄m ꝯ. s̄. de ꝓb. cum ꝯcor. quas ibi dedi. infertur ēt ad sigillārē, de quo dixi in c. 2. s̄. tit. ꝓx. & facit optime ca. cū dilecti. s̄. q̄ aibi. pōderādo, ut dicā. ī fi. huius articuli. Et ꝑ hāc fallentiā īfertur ad q̄cisionē Io. An. ī regula, q tacet. de reg. iu. ī 6. ubi ꝯcludit, ꝙ si ꝯstitutio episcopi ꝓhibet alienationē fieri ꝑ p̄latū inferiorē sine sua licētia, si fiat alienatio in epm̄, v̄r ꝯsentire & licētiā dare, & sequitur hic do. Ab. quē allegaui in c. cū nūcius, ī fi. s̄. de testi. ubi vide. Et ista, quo ad hāc regulā de obligatione, reliquæ fallentiæ cōueniūt ḡnaliter & sequēti regulæ. Tertia re-
11 gula. Vbi † agitur n̄ de obligatione ꝑsonali, sed de alio ꝑiudicio, & qs nō ē ꝯtumax, qa nō arctatur alio iure ad loquēdū, & tūc tacens h̄r ꝙ ꝯdicente, & maxime, ubi n̄ p̄t ꝯdicendo īpedire, q̄d agitur, Probat in l. q vas §. vera re. ff. de fur. & facit, q̄d no. in l. Caius. ff. de pig. act. & gl. i c. postulasti. in ver. electo circa medium. ꝟ. de iure pa. & hic, & hāc regulā ponit Inn q semꝑ allegatur in c. ingenesi. s̄. de elec. & gl. in c. sicut. in verbo, ꝑ vnū. de elec. in 6 & in regula, is q tacet de reg. iu. ī 6. & Bar. Imo. & Ro.
12 in l. q̄ dotis. ff. sol. ma & Bal. hic. Et † hēt locum ista regula, ēt vbi qs poterat ꝯdicere, qa dato, ꝙ taceat, nō ꝑsumitur ꝯsensus, cū in dubio non ꝑsumatur qs velle piudicare iuri suo & iactare suū, l. cū de indebito. ff. de ꝓb. & c. sup hoc. s̄. de renunc. & dictū fuit in c. si cautio. s̄. ti. ꝓx. ubi ad obligādū quē ēt ex verbis nō sufficit oīs simplex sermo, multo minus silētium. Ita no. hic do. Abb. sic intelligēs. l. sicut. § nō v̄r. ff. q. mo. pig. vel hypo. sol. licet alij teneāt ꝯriū, ut hic ꝑ ipsū, & ꝑ Bar. in l. q̄ dotis. & eorū opi. ꝓcedit, ut dr̄ in prima fallentia huius regulæ. Et ꝑ istā regulā infertur, ꝙ si post actū gestū me absēte superuenit ex post facto sciētia cū taciturnitate, istud nō est approbare, q̄n actus ē ꝑiudicialis, ſm Bar. in l. quo enim. ff. rē rat. hab & do. Ab. hic in fi. Et ꝑ istā regulā infertur ad id, q̄d no. Io. And. in addi. Spe. in rub. de deposito. & Bal. in auth. habita. uersus. fi. C. ne filius ꝓ patre. vbi dicunt, ꝙ q tolerat, ut alius ponat rē in domo sua v̄r se obligare ad rei custodiā, facit ꝑ locū à speciali, l. 1. §. recipit. ff. nau. cau. stab. Et ꝑ istā r̄lā infertur ad aliā q̄ōnē lōgissimā, vtrū si qs agit in iudicio me sciente & patiente, uideat sibi tacite dare mādatum. in qua Inn. dicit, ꝙ sic in ca. ex parte decani. s̄. de rescrip. & sequūtur multi, quos referā in c. q̄uis ꝟ. de re iu. Sed Dom. in c. q ad agendum, de ꝓc. in 6. limitat, nisi talis ageret aliquid in ꝑiudiciū meū, ꝑ istā* regulā. Et ꝑ istā regulā infert̄, ꝙ si uasallus alienat feudū domino sciēte & tacēte, nō v̄r ꝯsentire, ut est gl. & ibi clarius Bal. in c. 1. in verbo, absq; ipsorū permissu. de prohi. feu. alie. Lothar.
* quam glo. Rom. facit sing. * 724. Ad hoc vide omnino ꝯsiliū Pe. de Anch. 2. q̄d īcipit, Motiua iudicis. Et ꝑ istā regulā dicit gl. in ca. si ꝯ unum. in uerbo probari, de offi. deleg in 6. ꝙ tacens nō v̄r acceptare officium iudicandi, qa est onus, licet habeat etiam in se aliquid honoris, ut in ea, ꝓ qua vide, q̄d no. dom. Abb. in c. cæterū. s̄ de iud. Et

* Sing. *Adde singularem. 720. incipien. De solennitate requiritur, nam locus ab Authore citatus est corruptus, & Adde Ia. Ardiz. in sum. tit. ob. mo. fue. amit. in rub. si dō. consens. alien. Ias. in l. quæ dotis. casu. 43. solu. mat. & in l. si fundū. colum. 6. de leg. 1. alia*

alia īfinita īferri posset ɔsiderādo quatuor qōnes dispu
13 tatas p Ioā.And.in regula,is q tacet.Fallit † primo ista regula,nisi ille,q poterat ɔ̄dicere,simularet seu taceret in fraudem,qa facit sibi pīudiciū, ac si expresse consentiret,p l.2.C.si res alie. pig.da.fue.ubi dr̄, ꝙ si te fraudulenter tacente alius rē tuā tanq̄ suam pignorauit,fit tibi pīudiciū. An aūt p̄sumat̄ fraus in eo, q pōt ꝓhibere, & non ꝓhibet,& concludit hic do. Abb. ꝙ sic, ex quo qs est p̄sens & tacet,& sic intelligit gl. hic,& l.si sine.C. ad Vellei.ut hic p ipsum,cū quo côcor.Roma.in d.l.q̄ dotis.in pen.char. & resultat effectus maximus,qa si p̄sumit̄ fraus,sequit̄,ꝙ vbicunq; qs pōt ɔ̄dicere & non contradicit,hr̄ ꝓ consentiente, & hæc in reali obligatione, secus in ꝑsonali,p dicta.s̄.in 2.regula, & facit l.sæpe.ad fi.ff.de re iud.& qd̄ no.plene in l.Caius.ff. de pig. act. Et intellige,ut est dictū,ꝙ qs sit p̄sens & tacens,iuxta leg q patit̄.ff.mand. alias sola notitia & patientia eius, q pōt impedire,non nocet. Et istā differentiā ponit Io. And.ī c.1.p illū textū.de despon.impu.li.6. & Bar.in l.quo.n.ī princip.per iura ibi allegata.ff.rē ra.ha.& Bal.in l.1.ff.đ neg.ges.Sed adhuc non admitterē, ꝙ talis habeat̄ ꝓ cōsentiente,tū p ea,q̄ dixi in prima ampliatione huius regulę,tū qa Io.And.in dic. regu is q tacet.expresse dicit, ꝙ in pīudicialibus tacere non est consentire, etiam ubi qs pōt prohibere.Nec obst. dicta l.sæpe. qa respondendū est,ut late p Bal.in l.si sine.ad fi.ver.itē fallit,cū ego. q̄ taceo.C.ad Velle.Tn̄ cōis opin.gl.hic, & aliorū de q-
14 bus.s̄.seruaret̄.Fallit † secundo rōne coniunctionis sanguinis propter quā tacens hr̄ ꝓ consentiente ēt in præiudicialibus. per l.si seruus cōis.ff.de don. inter virum, & vxor.ubi dr̄, ꝙ tres erant fratres, qui habebant seruum cōem,quorū unus eundem seruum alijs p̄sentibus & tacentibus donauit uxori suæ,& concludit ualere donationē respectu tacentiū,qui ratione proximitatis videtur in eorum pīudicium consensisse, & est casus valde notabilis f̄m domi.Abb.hic per quem limitari possunt oēs casus,in quibus.s̄.dictum est tacentem non obligari,& facit quod no.Bar.in l.inter oēs.§.recte.ff.de fur.& Bal. in dic. l.si sine.in 3.q.ut retuli in c.1.quasi in fi s̄. eo. An autem ratione reuerentiæ, quam haberet aliqs ad personam coniunctam,possit talis consensus dici meti-
15 culosus,dicetur.j̄. versi.vltimo scias. Fallit † tertio,nisi ex contradictione expressa verisimiliter timeretur de aliquo damno saltem de facto contradicenti infligendo,quia tunc tacens non habetur pro consentiente,sed pro contradicente, etiamsi daret verba generalia f̄m dom.Abb.hic,dicentem esse bonum tex.in ca.cum venissent.uer.ipse vero timens.j̄. de insti.& quod dicetur j̄.de tacente,coram eo quem habet in reuerētia. Fallit quarto fauore diuini cultus, seu religionis, secundū do. Abb.hic,dicentem, sub hoc optime comprehendi casum c.si seruus sciente.54.dist.ubi dr̄,ꝙ si seruus ordinatur sciente domino & non ɔ̄dicente, dr̄ consentire,nā ī hoc casu subest illa ratio coniunctionis, de qua. s̄. cum ecclesia sit mater nostra.c. qui abstulerit. 12.q.2. Et idē dicit Rom.in d.l.q̄ dotis.in vlt.col. facit c. nō solum.in verbo ꝓfessus tacite.de reg. iur.in 6.& adde Bal. in terminis in auth.si seruus.C.de epis.& cler.ubi idē tenet p
16 illū tex.q est canonizatus in d.c.si seruus.Fallit † quinto fauore reip.f̄m Io.And.in regula, qui tacet. in prin. de reg.iur.ī 6.alleg.l.2.ff.ad munic.& l.honores.§.fi.ff.đ decu.& l.1.C. de filiofami.li.10.& c.2. de accus.ī 6. ibi o-
17 nus.Fallit † sexto ī ꝓtestatione, qa facto tacenti sēper sibi pīudicat,ut ē gl.notabilis in l.fideiussor.ī pri.verbo, recusare.ff.q satisd.cog.q̄ signanter voluit, ꝙ si tu apud me fideiubes ꝓ Sempronio desistendo ī iudicio corā talli iudice,& ꝓtestor tibi,ꝙ nō intēdo,ꝙ utaris priuilegio declinādi fori tibi cōpetēti,& tu taces,ꝙ videris cōsentire,& priuilegio renūciare.Et ꝓ hac fallētia uide ēt gl. iuncto tex.ī l.fi.§.itē si ꝑdixerit.ī uerbo,ɔsenserit.ff.nau. cau.sta.& tex.ī c.1.17.dist.& ī l.1.§.pœna.cū gl.in verbo denūciauerit.ff.de lib.agnos.& Bar.ī l.nō solū.§.morte. ī fi.ff.de ope.no.nū.& Imo.post do.Ant.in c.cū M. s̄.de ɔsti.Et adde, ꝙ ista fallētia nō ꝓcedit ī mr̄imonio, ut p do.Abb.post Innoc.in c.fi.de cōdi.app. vbi omnino vi-
18 de.Fallit † septimo & vltimo valde singl̄r, vbicunque aliquis vocat̄,ut ɔsentiat, vel ɔ̄dicat, qa si est postea in actu p̄sens,& tacet,hr̄ ꝓ ɔsentiente,f̄m Inn.in c.vestra. j̄.de loca.& eius dictū ita pōderat ibi do. Abb. in fi. quē vide.& illud dictū Inno.approbat Fed cōs.17. & Archi. ī c.ꝓnunciandū,in fi.de cōsecra.dist.3.& do.Ab. in c. fi. s̄.de ferijs.& Alb.in 2.parte statutorū .q.260.& do.Ant. in c.cū oēs.s̄.de cōsti.& in c.q̄ in ecclesiarū.in vlt.col.e. tit.quāuis Io.And.& do.Ant.in d.c.vestra.dicāt in ɔ̄riū, p doctrinā Inn.in d.c.in genesi.Sed intelligendo, ut facit ibi do.Abb.ꝓcedit fallētia & ē dictum aureū,ꝓ quo optime facit,qd̄ dixi.s̄.in 3.fallen.secundę regulæ allegando Inn.in c.j.de his,q̄ fiūt à maio.par.c. ex hoc sequtur effectus gn̄alis & magnus , ꝙ ubi collegiū,vel vniuersitas cōgregat̄,ut singuli ɔsentiant, vel dissentiant,si tacent,habent ꝓ consentientibus,qd̄ bn̄ nota,& limita nō ꝓcedere in alienatione rei ecclesiæ ꝑpetua,ī qua requiritur expressus ɔsensus capituli,f̄m Arch.in c.sacerdotes 16.q.3.& in c.sine exceptione.12.q.2.& Ioā. And. ī d.regula,is q tacet,secus,si esset alienatio tēporalis, qa sufficeret tacitus ɔsensus,f̄m gl.in c continebat̄.j̄.đ his, q̄ fiūt à p̄la.& in c.1.de rebus ec.non alie.in 6. Quarta re-
19 gula.Vbi † agit̄ de cōmodo & de re appetibili, tacens p̄sumitur ɔsentire,f̄m Inn.in d.in genesi.& gl. ī c. sicut. * de elec.in 6.& in d.regula,is q tacet.& Bar.& oēs * in d. l.q̄ dotis.& do.Car.& do.Ant. & do.Abb. & Imo. hic p l q patitur.ff.mand.Et p istā regulā infert̄,ꝙ tacens post q̄ scit rē ꝓ se utiliter gestā,p̄sumit̄ ratū hr̄e,ut p Bar.in l. quo.n.ff.rē ra.hab.& do.Abb.hic.Et p istam regulam dicit Bal.in l.si siue.in 1.q.C.ad Velle.ꝙ siue loquat̄ đ utilitate vera,siue de vtilitate p̄sumpta,tacens p̄sumit̄ consentire Hinc est, quod filia præsumitur consentire patri,quia præsumitur moueri ad eius vtilitatem propter affectum paternum,secundum ipsum per l.2. §.voluntas.ff.solu.matri. Et per istam regulam infertur, quod filius tacens,qn̄ legitimatur,præsumitur consentire, ut est gl.in l.in adoptionibus.in verbo, non contradicendo.ff.de adop.dum allegat.§ generaliter. in auth. quib. * mod.na.effician.leg.& eam no.Ro.in sing 601.* dicens quod ante ipsum nunquam fuit notata, & licet certo respectu legitimatio
a sit damnosa a filio,quia perdit libertatem,& non est amplius sui iuris,tamē attenta vtilitate,quæ resultat ex recuperatione iuris natalium, pręsumitur potius consentire,quam dissentire,f̄m Ro.qui hoc late tangit, in d.l. quæ do-
20 tis Fallit † primo d.regula, nisi tacens ostenderet contradictionem nutu,vel gestu,f̄m Ro.in d.l.quę dotis.alleg. gl. 70.dist. in c. 1. Et hanc allegationem credo esse corruptam, sed cōfirmatur rōne,qa ēt gestu datur voluntas intelligi,l.Pau.respondet. ff.rē ra. hab. & l. rephēdēda.C.de inst.& subst.& l.si tamen.§.ei,q ff de ædil.edi.facit gl.2. circa med.in c.cū tibi.j̄.đ testa.& tex.ī c. nec solo.32.q.5.& gl.ī l.itē qa.ff.đ pac. ī l.1.§ si qs.ff.de ver.obl. cum si. Fallit
21 † secūdo vbicūq; lex ꝓ forma reqreret loquelā,ut ꝓbat̄ in c. cū ꝓ paruulis. de ɔsec.dist.4.ubi ī actu ēt meritorio taciturnitas nō hr̄ ꝓ ɔsensu,& ita cōiter allegat̄ ille tex.et male,qa nō dicit, ꝙ ille nō cōsētiat,s.qn̄ actus nō valet ex đfectu formę,& ꝓ hoc facit qd̄ no. Do.post Io. And. in c.si Ab.de elec.in 6.in prin.ubi dicit,ꝙ qn̄ in actu reqrit̄ licētia ꝓ forma,n̄ sufficit tacit⁹ ɔsēsus,& idē Io. An. ī d. regu. is, q tacet. ante fi.Et hoc limita f̄m dicta s̄. in 3.fal.secūdæ regulę.Et idē,ubi reqrit̄ ɔsēsus p uiā authoritatis,qa oporteret,ꝙ īterponat̄ verbis,ut est gl.ord ī l.3. ff.de autho.tu.& ꝓbatur in l. 1.§.mutus.ff. de tutel. q̄ ad hoc alle.Bal.in l.si sine.in 2.q. & no. Imo.hic, nisi ille, qui habet authorizare,interponeret actui p̄sentiam, &

*601.*Adde ꝙ male allegatur nā est sing.594.īcip. Tu scis quod ego dixi. ubi ui.late,& concor.& ui. eundem Roma. sing. 230. incip Tu habes.§. generaliter.*

a Damnosa.*An plus incommodi, quam cōmodi spurius filius per legitimationem consequatur. uide not. per do.Soc..in consi. 295. incipi. In causa filiorū.uersi. postremo, cū uers. sequen.in 2.parte char.217.*

conſuleret actū fiendū,qa ho c modo eſt perinde, ac ſi
authoritatē interpoſuiſſet,ſm Ro. in d. l.quæ dotis, di-
cente de hoc eſſe tex. Legiſtis incognitū in c. dilecti. in
verbo,p̄ſentia.ſ̃.de arbi.ſm vnum intellectum. Et ꝙ ibi
eſſet neceſſaria authoritas epiſcopi in cōpromiſſo, pa-
tet ex capitulo,peruenit.& c.cū tempore.ſ̃.de arb.& ita
22 ēt tenet do.Ab.in d.c.dilecti.ubi vide. Vltimo ſcias † ī
materia, ꝙ his caſibus,q̄bus taciturnitas nocet, intelli-
gitur,niſi q̄s taceat ex quadā reuerentia,quam habet ad
ſuperiorē,q̄a tunc non præſumit̄ conſentire,ſecundum
a Bar.in d.l.q̃ dotis,per l. 1.§.q̃ oneran-
dæ ff.quarū rerū act.non dat.& ſequi-
tur do. Ant.hic, pro quo adduco glo.
pe.in c.vnuſquiſq;.22.q.4.& gl.ī c.ple-
rique.in verbo,tacet.2. q. 7. & qđ not.
Iac de Are.in l.pe.ff.de fur.ubi dicit, ꝙ
tacens vr̄ conſentire p̄p verecundiā,
p̄ illū tex.ī verbo. magna verecundia.
& l.1.§.ſi q̄s imbecillitate.ibi,te offenderet,vel eū , q̄ te
magni faciebat.ff.qđ ui,aut clā.idē dicit Iac.de Are.ſi p̄
timorē q̄s tacet,p̄ d.§.q̃ onerandæ ibi,metu ſolo, vel ni
mia patroni reuerentia. Bene facit doctrina Bar.in l.pe-
cuniæ ſortē,in fi.ff.đ ali.& cib.leg. ubi dicit, ꝙ qn̄ aliq̄d
fit,vel non fit p̄p verecundiā, eſt iuſta cauſa excuſandi
aliquē,ſicut error. Bene facit c.cū veniſſent.ȷ̃.de inſti.&
qđ no.gl.fi.in l.obſeruandū.ff.de offi.p̄ſ.& Ioā.de Ana.
in c.conſuluit.ſuper gl.4.ȷ̃.de vſu.& Inn.in c.conſulti.in
fi.ȷ̃.de reg.& qđ pulchre ſcribit Dom. poſt Hug. & Ar-
chidia.in c.de eo.verſi.q̄ro pone.50.diſt.dicens ꝙ ſi Ca-
nonicis tacentibus epiſcopus cōtulit p̄bendā in eorū p̄-
iudiciū,pn̄t eo mortuo agere ꝯ̃ inſtitutum, nec nocet
taciturnitas,q̄a de facili ep̄o viuente ꝯ̃dicere non pote
rant,& facit c.nihil cum ſcandalo.ȷ̃.de p̄ſcrip.& c.1.ſ̃.
* qđ met.cauſa. Et de dicto metu reuerētiali * plenius po-
nunt Inn.do. Ant. & Imo. in c. cauſā
mr̄imonij ſ̃.de offi.deleg. & Bald. &
Sal.& oēs,in l.interpoſitas.C. de tran-
ſa.& Ro.in l.ſi cū dotē.§ eo aūt t p̄e. ff.
ſol.mat. Ex q̄bus vr̄, ꝙ licet alias p̄ſens
& tacens facto à coniuncto ſuo uidea
tur illi conſentire, d.le. ſi ſeruus com-
munis,tn̄ fallit,niſi ille cōiunctus ſit p̄
ſona, cui reuerentia deberet̄ & idem
Bal.in l.1.C.de bonis ma.& gl. in ver-
bo,p̄bat̄.& ibi Bal.in l.filius.§.inuitus.
ff.de p̄c. Sed intellige aduertenter, dū
modo cā cognita conſtet, ꝙ reueren-
tia fecerit quē tacere,ut ſentit tex. ī d.
§.q̃ onerandæ.in verbo, cā cognita.a-
lias ſola p̄ſentia nō inducit ſufficientē
effectū reuerentiæ,ſm do.Abb. hic la
te & ſing.per tex.in c. vnico.§. porro.
de deſpō. īpu. li.6.& facit l.in adop.ff.
de adop.& l.fi.& ibi no.Bal.C.đ adop.
q̃ iura intellige mō ſm p̄dicta videli-
cet niſi pater eſſet talis p̄ſona de cuiꝰ
reuerentia meticuloſa cā cognita cō
ſtaret ſm do.Ab.hic dicentem de hoc
ſolēniter limitari d.§. porro. Et iſtam
credo veritatē,omiſſa diſtinctione,an
actus ſit euidens,p̄iudicialis,an nō, q̄a
ī caſu mr̄imonij de quo in d.§ porro.
requirit̄ ꝯſenſus omnino liber.ca. cū
locum.ȷ̃.de ſpon. & tn̄ illa reuerentia
nō tollit illā libertatē.d.§.porro. Et iō
apparet, ꝙ cōſenſus ex ſola reueren-
tia nihil intimidatur , niſi cā cognita. Et pro hoc facit,
q̄a ſicut metus reuerentialis non impedit expreſſum ꝯ-
ſenſum.l.ſi patre cogente.ff.de ritu nupt.no.Bar.in d.§.
quæ onerandæ.eadem ratione non impediet præſum-
ptum conſenſum,arg.l.cum quid.ff. ſi cert.peta. Et iſta
ſufficiant in hac materia in qua poteris indagare om-
nia loca,ut inuenias,ſi per alium eſt ita reducta. Sequi-
tur ca. mandata. Vide.

a L. quæ dotis. *Ubi uide ad hoc omnino dom. Alexand. & in l. ſi cū dotem.§.eo autem eo.tit. pen. col.*

* Metu reuerentiali. *Adde quod in patre reſpectu filie,in marito reſpectu vxoris, in p̄lato reſpectu clerici,& ſimil. non præſumitur metus reuerētialis,ut actū reſcindat, niſi minæ uel uerbera præcedant Inn. in c. cauſam matrimonij.de off. dele. et ibi Author poſt alios. col.1.cū ſeq. Bar.in l. 1. §. quę onerādæ. ff. quar. rer.act.det. Bal. in l.fi.de cōd. ob tur. cauſ. Ang. Imo. et Alex. in l.ſi cum dotem.§ eo autem tempore.ſol.matr. Abb.in c.cum cō tingat.in 1.not. de iureiur. Domi. in c.quamuis pactū. per illū tex.đ pac. in 6.*

S V M M A R I V M.

1 *Præſumptio eſt de præſentibus ad præterita.*
2 *Reſpectus quando uideatur haberi dignitatis,an perſonę.*
3 *Priuilegium quando tranſeat ad ſucceſſorem.*

CAPITVLVM VI.

MAndata. Ex p̄teritis p̄ſumitur circa fu-
tura.H.D.& concordat l. nō
oēs.§.à barbaris.ff. de re mili. Itē p̄ſumitur
ꝯ̃ ſeipſum l.cum de in rē uerſo. ff. de uſu.
Item ex p̄teritis dudum p̄ſumunt̄ recentia
l.q̄cunq;.C.de apoc.pu.lib.12.facit l.ſiue poſſidetis.C.đ
1 p̄ba.Item † ex p̄ſentibus p̄ſumit̄ de p̄teritis,b.l.Plotiana
b ff.đ iure cod. Et ex p̄ſēti p̄ſumit̄ de futuro,c.plurimos,in
fi.82.diſt.& ſic p̄ſūptiones trahunt̄ de
t p̄e ad tēpus. Ad idē c.uolumus.16. q.
4.& iſta ſunt dicta Bal.hic, p̄ quo uide
gl.ord.& qđ ibi dicet̄ in c.ſcribā.ȷ̃. eo.
In tex.ibi,dicens. No. ꝙ legatus Papæ
dr̄ gerere uices Papæ. Alle.do. Ab.gl.ī
c.q̃ de cā.2.q.5.q̃ dicit, ꝙ dēt honorari
ut Papa,& bn̄ facit c. fi.93. diſt. Sic ēt
delegatus honorat̄ ob reuerētiam de-
legātis.c.cū olim.ſ̃.de of.dele. & dicit
ibi do. Abb. ꝙ nō exhibēs reuerētiā ui
cerectori, vr̄ īferre iniuriā illi, cuius ui
ces gerit,& dicit Ro.in ſing.272.* inci.
Bar.in l.ſi filius. ꝙ oīs p̄rogatiua debi-
ta rectori,debet ēt uicerectori p̄ d.c.fi.
de quo facit feſtū. Iſtud de vicerecto-
re,intelligit̄ de facto ab vniuerſitate,
ſecus,ſi ab ipſo rectore ſm Bar.in l. de-
curio. ff.de decu.& ſequitur Bal. in l.
aliquādo.ff.de off. p̄conſ.& facit l. pē.
ī fi.C.de aquæductu.li. 11.& idē đ quo
libet vicegerente. Et diſtinguendū,an
deputet̄ à principali habente creare,
an ab ipſo creato, ut late p̄ do. Car. in
cle.1.ī 9.op.de offic.vic.& ibi dicit, ꝙ de facto ſeruatur,
ꝙ ēt vicerector factus à rectore,honorat̄ ut rector. Et p̄
p̄dictis facit tex.in l.oſſa.§.fi.de relig. ubi prohibēs habē
tē à me mādatū,dr̄ me p̄hibere. Et p̄ illū tex. dicit Bal.
in c.j.ſ̃.de off.dele. ꝙ interficiens ambaſciatorē dr̄ īcur
rere crimē læſæ maieſtatis. Et p̄ illū tex.dicit Bal.in c.ex
literis ī gl.4.ſ̃.de of.dele. ꝙ q̄ nō p̄mittit p̄ſentari literas
iudicis,dr̄ ei inferre iniuriā, & nō dr̄ fieri īiuriā ipſis lite
ris,ſed ipſi,q̄ clauſus eſt ī eis,p̄ d.l.oſſa. ſm ipsū. In † tex.
2 ibi,ſed p̄ſonæ, etiāſi nō fuiſſet iſta expreſſa cōmiſſio, de
qua hic n̄ erat realis,ſed p̄ſonalis,q̄a Papa ſcribebat ex-
p̄ſſo noīe p̄ſonæ ſm Ioā.And.do.Ant.Imo.& do. Abb.
hic.& remittūt ad Spec.de inſtr.ed.§. nunc autē. verſi.
q̄d ſi Papa.vbi idē tenet.licet do.Car.hic aliter dicat,&
p̄ cōmuni opin.adducit hic do.Abb.elegantem ratio-
nem,quia ad videndum, an ſit conſiderata dignitas an
perſona,ante omnia recurritur ad ꝯiecturas, non autē
ad expreſſionem nominis p̄prij,vel appellatiui ,& hoc
dicit probari in c.requiſiſti.ȷ̃.de teſt.& no.Ioan.And.in
regula,priuilegiū.de reg.iu.in 6. Vn̄ ſi ex coniecturis ui
detur contemplata perſona,p̄ſumitur diſpoſitio perſo-
nalis,etiāſi ſolū fuiſſet appellatiuum expreſſum, ut no.
in d.c.requiſiſti. Et idē ecōuerſo, ꝙ ex verbis huius com
miſſionis apparet perſonam & non dignitatē fuiſſe cō-
tēplatā,ut ibi,tranſacta in te uita. Ergo,&c. Ex quo in-
fert hic do.Ab. ꝙ ētſi ſolū nomē appellatiuū fuiſſet hic
expreſsū,nihilominus cōmiſſio fuiſſet p̄ſonalis. Et poſi
to, ꝙ oēs cōiecturę ceſſarent,conſiderat.ſ̃. ſcriptionem
iūcta.l.ſi cōis ſeruus.ff.de ſtip.ſer.& l.q̄ habebat.ff.đ tut.
ubi qn̄ prius ponit̄ nomē p̄priū q̃ appellatiuū,cēſetur ꝯ
tēplata p̄ſona,& nō dignitas. Sed p̄ intelligentia iſtius
materiæ vide omnino ī c.qm̄ Ab.ſ̃.de offi dele.ſed ma-
xime do. Ab.ibi.in ver. ſed aggrediēdo. ubi iſta deducit
multū copioſe. Et ille ē locus đputatus huic m̄āæ, vide
3 licet † qn̄ priuilegiū cōceſſum perſonæ,ī dubio cenſeat̄
trāſitoriū ad ſucceſſorē,an uero expiret mortuo priuile
giato.

b De præteritis. *Adde Flor. ī l. nō recte.per illū tex. ff. de probat. & Bald. in l.ex perſona.C.de probat. in 6.col.in princi. in verſic. ſequitur de præſumptione & uer. ſequitur enim unum. & in l.1.C.qui admitti. uerſi. ſi uis ſaluare.7.q.*

* 272. *Adde quod eſt allegatio corrupta: uult n. dicere ſing. 367. eiuſdem principij ut hic ubi de hoc uideas late cum concord.*

a Priuilegiato. a giato.à Vñ.ꝑ nũc remitto ad dicta ibi & ad Io.An.& Pe.de Anc. late ĩ d. regula,priuilegiũ,& solẽnissime Pau.de Leaz.in dispu. Papa scribit epõ.Et ĩ salutatione,& ĩ gl.in l. in sordidorũ. C. de excu.mu.li.x.& gl. & Doct.ĩ c.cum venissent.ĵ.de inst & gl.25.q.2. ĩ Sũ.& Bar.ĩ l.qa tale.ff.so.ma.& ibi celeberrime Ro.ꝑ 15.ꝯclõnes.& Bart.in l.pr̃.ff. de serui.lega.& in l.prima.ff. de cõsti. prin.& Bal.in l.fi.eo.ti.& in l. si nõ spã li.C. de testa. & in l. liberti libertæque ver.denuo q̃ro. C.đ oper. li. aliqđ per Bar.in l.si sub vna,in fi.ff.de ver. ob.& ꝯsi.ĩcipiẽte,quærit iurisdõ. & do.Ant. ĩ c.qa ubi.š.de iudicis.& solẽniter Pe. de Anc.ꝯs.328.inci. In Chisti.&c.discurrit mãm dubij ꝑBar.in l.Gallus.ff. de li.& post.in l.iurisgẽtiũ.§. pactorũ. ff.de pact.& in c.1.š de iud.cũ multis alijs ibi.In gl.3.ibi,reseruata Dic, ꝙ ẽt nõ reseruata,si sint ardua,nõ põt legatus attentare ſm Spe.late ĩ ti.de legato.§.nunc.ostendẽdũ.ver.legatus igitur.ubi vide.sequit̃ do.Ab.hic,lꝫ gl. in c. ꝙ trãslationẽ. š.de off.dele.& hic al̃r sẽtiat. Et hinc est, ꝙ nõ põt dare lr̃as ad bñficia vacatura,ut ĩ c.dilectus el 2.ĵ.đ pb.Nec põt supplere defectũ omissũ in ꝯctibus,vel iudicijs,ſm Spe.in d.§.ver.43.nec põt ꝯmittere cãm tractãdã simpl̃r & de plano sine strepitu,&c.ut no.gl.mag.ad fi in c. fi.de hær.in 6.q̃ sequit̃ do.Ab.hic,remittẽs ad seipsũ in c.fi.ĵ.de ꝯfir.vti.vł inuti.Et de his ẽt ꝑ Do. in c. q̃ de cã. 3.q.5.Verum,qa ista sunt deputata ad dictũ c.ꝙ trãslationẽ, iõ remitto nũc ad ibi notata, ubi ẽt ponit̃ de intellectu gl.in d.c.fi.circa q̃ uide ẽt Ro.in rub.de arbi. & Imo.in c.1.in prin.š.de rescr.& in d.c.fi.in 1. no.& in c. nisi spãlis.in prin.š.de off.leg.& do. Car. in cle.dispendiosam.in vlt.q.de iud.& do.Ab.in c. uenerabilis.š. de iud.& in c.cæterum.š.de iura.cal.& in c. super qõnũ. in prin.š.de ost.dele.& in c.dilecti.š.de iud.& Imo.in l.nemo potest.ff.de lega.1.& Sal.in l.fi.C.de sent.& interlo. omnium.iudi.& Do.in d.c.fi.de hære.in 6.& Ana. in c. cum diœcesi.ĵ.de usur.& gl.fi.in cle.& si principalis de resc.& ĩ Spe.in ti.de le.§.fi.ver.nunqd ergo monacho.

Priuilegiato. Ad quod uide no. per do.Soc.ĩ cõsi. 153.inci.pulchra & subtilis est præsens consultatio. versi. tertio ratio Sal. ibi, confirmo hanc rationem,in 2.par.cha.3 et in cõs.93.Inci. Circa primũ præsentis. uer.ad quintã rationem in 1. par. char. 158. et in consi.116. incipi. non potest negari. circa fin. 7.col.in d. parte, char. 185.

SVMMARIVM.

1 *Vicinus dicitur ille,qui alta uoce clamando potest audiri.*
2 *Vicinus an dicatur,cuius ostium non est in eadem contrata.*
3 *Iuxta,quod dicatur esse.*
4 *Terminus an debeat dari interrogato de credulitate.*
5 *Ignorantiam allegans quando audiatur,uel non.*
6 *Iura loquẽtia ignorãtiã ꝓbari ꝑ iuramẽtũ,qualiter debeãt ĩtelligi*
7 *Scire quando quis tenetur, non potest se excusare de ignorantia.*

CAPITVLVM VII.

Quosdam. Ex vicinitate p̃sumit̃ notitia facti loci vicini.H.D. & facit,ſm do.Ab. hic,pro dicto testis, qui interrogatus de cã sciæ,rñdet, qa sum vicinus.& remittit ad Bart.in l.1.ff.si cer.pe.sed plenius dicet̃ in c.literis.ĵ.eo.post gl.do.An.& Imo.ibi, & ꝑ istũ tex. limitat hic do.Ab.Barto.in l.si tertius.ff. de
1 aqua plu.arcen ubi dicit, ꝙ † ille dr̃ vicinus,q alta uoce clamando põt audiri, nã dẽt intelligi qñ tractat̃ de uicinis eiusdẽ loci.Et põt dici vicinus amico, qa sũt eiusdẽ loci,seu stratæ.Secus, ubi tractat̃ de ciuitate respectu locorũ,nã tũc pñt dici vicini,si corã loco adinuicem non multũ distãt,ut hic,& in c.sed cõtinuo. de pœn. dist. 1. ſm ipsum.Sed de hac materia vide ꝑ do.An. in c. super spe.ĵ.de priuile.ubi dicit,ꝙ quæ dicant̃ terrę vicinę stat̃ ꝯsuetudini,qua deficiente erit in arbitrio iudicis,idẽ dicit gl.in c.felicis.in verbo,vicinarũ, de pęnis, in 6. Inn.ĩ c.calũniã,circa mediũ ĵ.de pę.& Arch.in c.quicunque. 16.q.3.& Bal.ĩ l.si vicinis.C.de nup.& hoc dicit esse, quo ad loca.Sed quo ad personas, dicit, ꝙ vicini dñr illi qui ex loci ꝓpinquitate præsumunt̃ scire veritatem rei, de
2 qua agit,& vide semper Bar.in d.l.si tertius.ubi † ponit an ille dicat̃ vicinus,cuius ostiũ nõ est in eadẽ ꝯta,lꝫ domus sint ꝯtiguæ & dicit attendendã subiectã materiã, qa certo respectu põt dici vicinus,& certo non:qa quãtum ad ius domorum sunt vicini,non quãtũ ad ius personarũ,& oĩa dicta Bar.ibi sequit̃ Pe. de Anc. in repe. c. canonũ.in 47.char.š.de ꝯst.& de hoc ẽt ꝑ Bar.in l.4.§. si tã vicinũ.ff.de dam.infe.& Bal.in rub.ff de re. diuil.in 15.q.& Pa.de Cas.in l.fi.C.de his,qui. ut indi.& Bar. ĩ l. si qs in graui.§.surdus ff.ad Sylla.& Ro.late in d.l.si ter
3 tius.Et † qđ dicat̃ esse iuxta,dic,illud, qđ est ꝓximũ per 11.pedes ſm Bar.in l.decernim⁹.C. de aquę ductu.li.10.
b Et de verbo Prope,b vide Old.ꝯsi. 48. in fi.& de verbo,procul.vide Doc. in b c.sacris.ĵ.de sepul.vbi dñt,ꝙ importat locũ, ex quo voces audiri nequeunt. Et qđ dicat̃ Remotũ,stat̃ arbitrio superioris,ſm gl. in c. cũ nullus. in verbo, remota.de tẽ.ord.in 6.Host.in c. relatũ.ĵ.de sen.excõ.& Arch.in c. 2 de testi.in 6.& gl.in c.cũ inter vniuersas.§. de elec.& gl.2.c.nonnulli.š. de rescri. & pondera,ſm Do.ĩ d.c. cũ nullus.qa gl.ibi facit drĩã ĩter locũ remotũ simpl̃r,& remotũ valde.Item ꝑ istũ tex.ĩfert hic Bal.ꝯ syndicos,seu massarios,ut rõne vicinitatis p̃sumant̃ scire,cũ ad eos ꝑtineat inuestigare,l.si iõ.C. de his,qb.ut indi.nisi maleficiũ sit nocturnũ, vel cõfusa multitudine hominũ ꝑpetratũ, ut ꝑ gl.q̃ dicit singularem in l.si cũ exceptione. §. hęc aũt actio. ff. qđ metus
4 cã.In glo.2.in fi.not. ꝙ interrogato de credulitate non dat̃ terminus ad deliberandũ, & eã facit singularẽ Ro.
* notabili 700.* incipiente,Parti rñdere debẽt,& hoc intelligit Bal.sup facto* notorio,vel sup ꝓprio recẽti nõ ĩtricato:si e nim esse factũ alienũ, vł ꝓpriũ antiquũ,vł ĩtricatũ,dat̃,spatiũ,qa posset credere unũ nũc, & deliberatione habita credere ꝯtrium Alleg.l.2.§.fi.ff. qs ordo ĩ bo.pos.serue. iurãti tñ, ꝙ nõ petit dilationẽ aĩo differendi litẽ.ſm ipsũ alleg.l. iusiurandũ,ꝙ ad pecunias.ff.de iurei.& ĩ l.q interrogatus. ff. de ĩterro.act.de mã hui⁹ gl.plenius ponit̃ in c.cũ cãm.š.
5 de iur.cal.maxime ꝑ do.Car.In gl.1.in fi.qñ audiat̃ allegãs ignorãtiã,dic,ut hic ꝑ do. Ab.cuius dicta no.sed maxime,dũ dicit,ꝙ quis super facto noto in loco non audiat̃ qs rõne ignorãtiæ,vt in iuribus allegatis in gl. & c. q diuinis & humanis.11.q.2.tñ si nõ agit de magno p̃iudicio,ꝓbat̃ ignorãtia ꝑ iuramentũ.Et ad idẽ facit notabile ꝯsiliũ dñi Car.33.incipiẽs,lite ĩ Roma.curia,ubi ꝯsuluit clericũ ꝓbare posse ignorãtiã edicti facti ꝑ epũm sup gñali ostẽsiõe tituli bñficiorũ si tñ dilucide ꝓbat,& dicit esse sing.dictũ Inn.ĩ c.2 š. de ꝯst.& dicit se ad hoc põderare c.1.š.de post.p̃la.dum dicit,ñ facile. Et ꝙ igno
c rãtia ꝓbet̃ ꝑ iurm̃,c vide gl.q̃ in mã est ordinaria in regula,p̃sumit̃,de regu. c in.in 6.& tex.cũ ibi allegatis in c. cum in tua.verbo,iuro.ĵ q matri. accu. pñt. & gl.in c.innotuit.in verbo,iuro,supra de elec.& in §.ꝓposuisti.in uerbo ꝓbabit.82.distin.& in c.statutum.in verbo, proprium.de rescr.in 6.& in d.c.qui diuinis & humanis.& in c.2.ĩ verbo,sciẽter.de tẽp.ord.in 6.& Arch.in c.in primis. 2.q.1.& tex.in l.nõ oẽs.§.à Barbaris.ff.de re mili. & in d.c. ꝓposuisti: & in cap.si vero.de sent.excom.& in c.pastoralis. ĵ.de exce.& in c.ut circa.& in c. nulli.de elec.in 6.& in l. si tutor.C.de peric.tuto.& in l.sed & si pupillus.§. præscribere.ff.de insti to.Sed tamẽ in hoc est aduertendum 7 modis,& primo,quia licet ignorantia probetur per sacramentum,tamen secus,ubi tractatur de iustitia ignorantiæ,secundum Bal.sing.in l.j. uersi. item apparet. C. ad Macedo.Secundo est aduertendum,quia tunc demum statur iuramento super ignorantia, quando non potest

Prope. Vide etiam de hoc uerbo Prope, ꝑ Bal. in l.qui fortuitis. in 4.colũ.de pign. actio et per Nico. de Neapo. in l.nõ tantum in §. 1. in prin.ff.de excu. tutor. in lectu. Bartoli.

700. Adde quod est allegatio corrupta, est enim singu 696 incip.pro ut in tex. hic. ubi late uide.

Per iuramentum. Adde domi num Ale. de Im. in l.si cui. de accusa. quod limita ẽt, ut per eum in l. inter omnes. § recte.de furt. & in consil. suo 71. in 1.par.

alio mō pbari ſm dom.Car.in cle. 1.in 8.q. de conſan. & affi. Alle.c.pſentiā.ſ. de teſti.& ibi refert ēt Landinū dicentē ibi,ꝙ pſumit ignorantia non affectata, ex quo iurat,qa nō pſumitur velle declarare,c.literis.ī.eo.ꝙ p
6 cedit eo caſu,quo iurm̄ ſufficit,ſm ipſum.Tertio † ē ad uertendū,& diligenter:qa oēs tex. dicentes ignorantiā pbari p iurm̄,non loquunt,qn̄ ignorātia eſſet veriſimi a lis a;qđ eſt,qn̄ cauſat ex probabilib.argumentis,vel coniecturis,ut qa excuſat à dolo & lata culpa.l.fi.ff.de decre. ab ord.fa.& facit,qđ no. Arch.in c. ut animarū.de conſtit.in 6.& Cal.in tit. de ſen.excō.conſi. 40. ſed ubi aliquid b ē publice notum b in loco, in quo qs fuit tp̄e publicationis, ignorantia nō probat p iurm̄,ut no.in dicta regula, præſumitur. & regula, ignora ntia. & ita ſolenniter ꝯſuluit Bal.quē referūt & * ſequunt do.de Ro.in formis,deci. 442.* incip.extra Rotā petebat conſiliū,aſſignabat rationē,ut ibi dr̄: qa allegans talē ignorantiā, allegat turpitudinē ſuā,id eſt, dolū pſumptum, id eſt latā culpā: vnde non dēt audiri ad excuſationē delicti,cū debuerit ſcire, eſto ꝙ re vera fuiſſet ignorās, nec pōt allegare ignorantiā in facto tā publico,qđ non eſt ſingulorū auribus intimādū.d.c.1.de poſtu.pl.Itē qa iurm̄ non valet, niſi ſibi deferat à iudice.c.fi.ī.de iure. Sed iudex nō dēt deferre iurm̄ in defectū probationis ei, ꝯ quem eſt uehemens pſumptio,ut no.in l.1.C.q,& ad uer.quos. Iura aūt ſ.allegata loquunt,ut eſt dictū,qn̄ ignorantia eſt veriſimilis,ideo cōſuluit Bal.& ſequit Ro.ubi ſ.non audiri clericū excuſantē ſe rōne ignorantiæ ab excōicatione lata p epiſcopū ſuo edicto ſynodali eo exiſtente in loco. Et iſta deciſio eſt multū ſingularis,& eā puto intelligēdā ſm pallegatū conſiliū do.Car.videlicet niſi aliter, quā per iurm̄,probaretur.Et pro hac deciſione Bal. fortiter facit,qa in dependentibus ab animo nō ſtat iuro alicui⁹ qn̄ eſt pſumptio ꝯ eū,ut dicit Bar.in l.inter oēs. §. recte. ff.de fur.& Bar.in auth.cui relictū.C.de ind.vidui.& do. Ab.in c.1.in fi.ſ.e.cū concor.quas dedi in c. ſignificaſti. el 2. de homi.Sed ꝯ ipſum præſumitur p dicta iura,& pbat ignorantiā,q̄ eſt paſſio animi ſolo dicto, ergo non creditur ſibi.Et hanc opinionem tenet do.Car.in clem. conſtitutionē.§.cæterū,in 7.q.ſ.de elec.Tn̄ hæc opi.pendet ab alijs,q̄ ſcribunt oēs Docto.in c.2.ſ.de conſti.in q. vtrū ignorantia legis pbetur iuro,in qua eſt contrarietas magna, ſed cōiter * tenet eſſe in arbitrio ſuperioris, vtrū ſit admittendū iurm̄ vel non, diuerſis reſpectibus conſideratis. Quarto eſt aduertendū iuxta pdicta, quia ſi lex pſumit ignorantiā,& determinat ſuper tali ignorantia,non ſufficeret ſolū iurm̄,ſm Dom.poſt Paul. in c.eos.ſuper gl.in verbo,ſcienter,de temp.ord.in 6.Allegant.c.vidua.ī.de regula.Itē dicunt, ꝙ ēt ubi ignorātia eſt pſumpta,licet ſuper ea ius non determinet,tn̄ ſi ageret de pjudicio alterius,non probaret per iurm̄:alleg c. ex inſinuatione.ſ.de proc.qđ fallit primo,niſi pjudiciū eſſet modicū,ſm do. Abb.hic.ſecundo niſi iurm̄ iuuaret aliqua pſumptione,ſm Dom.poſt Pau.in d.c.eos.remittentes ad gl.mag.in cle.conſtitutionem. de elec. p qua ſecunda fallentia adduci pōt elegans * dec. Rotæ * 128.* incip.itē no. ꝙ ubi aliquis,ī antiquis.ubi dr̄ excuſari à pœna.c.licet ca nō.de elec.in 6.eū,qui ex cauſa permutationis habuit beneficiū nō curatū, ꝙ tn̄ conſtitutione fundatoris requirebat ſacerdotium, quia pſumit ignorantia.Quod bn̄ no.
7 Quinto † eſt aduertendū, quia licet non audiatur allegans ignorātiā eius, qđ inueſtigare tenetur, ut dicit hic dom. Abb.tn̄ platus ex probabilibus coniecturis poſſet probare ſe ignoraſſe, ꝙ in ſua diœceſi beneficiū uacaſſet quinque menſibus, ut latiſſime ponit Rota deciſi. * 263.* incip.ſi pp negligentiam,in formis Sexto eſt aduertēdū, qa eo caſu, quo pt probari ignorantia p iurm̄, nihilominus poterit aduerſarius probare ꝯriū p legitimas probationes, ſm Bar.ī l.ſi cui.§.iiſdē.ff.de accu.Et ibi ēt dicit Bar.ꝙ vicinitas facit ꝙ ignorantia n̄ pſumat & allegat iſtū tex. & hic addē,q̄ dixi ī c.propoſuiſti.ī pri.ſ.đ probat.Septimo & vltimo eſt aduertendū,qa iſta non procedunt, ubi ſtatutū phiberet ignorātiā allegari, qa valet, ſm Bar.in l.diuus.in prin.ff.de falſis.& Bal.in l.1 ff.de legi.niſi allegaret ignorantia iuſta,ſm Sal.in l.ſenatus. C. de his, qui ſibi abſcribunt. Vel niſi offerretur probatio icontinenti,ſm Io. de Ana.ī c.ad falſariorū,ī prin. p illū tex. cū gl.ī.de cri.falſi. Sed ꝙ tale ſtatutū n̄ valeat, vide Ro.ī d.l.de pupillo.§.nūciationē.ff.de ope.no.nun.& in l. 1. §. occiſorū.ff.ad Sylla. Et iſta omnia nota,qa nō diſplicebūt detractorib.meis.

a Veriſimilis. *Adde Ioan.de Imo. in l.qui bona.§. quidā.de dāno infec. & Io.de Peruſ.in l.ſi pcuratorē.§.ſi quis omiſerit. de nego.geſt.*

b Notam. *Adde Bar. in l.at qui.§. cum me abſente. de nego.geſt.*

* *462. Adde quod allegatio eſt corrupta: eſt enim deciſio. 444. incipi. prout hic,& ē 19. ſub tit.de dolo & cōtu.in nou.nu. 2.*

* *128. Adde ꝙ eſt deciſ.1.ſub titu. de rer.permu.*

* *261. Adde, ꝙ eſt deciſio.6.ſub tit.đ iurepat.in nou.cui adde, quod patronus clericus tenetur præſentare infra ſex menſes,laicus vero inter quatuor.ca.un.de iure patron.in 6. qui cōputātur a die notitiæ uera. uel præſumpta.gl. in uerſ. computandum §. uiſum.de collat. in prag.ma.Io.de Sel. in trac. de beneſ. par.3.q.59. uel à die quo de nouo eſt conſtructa eccleſia uel conſecrata. Fede.conſi. 129. incip. caſus talis eſt Teſtator &c.facit clem.fi. de reſ.ubi docto.*

S V M M A R I V M.

1 *Pōt,hoc uerbū,an ſemper īportet neceſſitatē.*
2 *Præſumptio ſæpe concordat cū ueritate: fictio uero nunquam.*
3 *Præſumptio iuris & de iure,fuit ſic appellata à magiſtris,& qualiter cognoſci poteſt.*
4 *Probatio indirecta admittitur,ubi directa non admittitur.*

CAPITVLVM VIII.

QVanto. Præſumitur factū tunc notum in vicino loco, qđ eſt notū in
1 remoto. No.†ex tex.iuncta gl.in verbo,potuit,ꝙ uerbū Pōt,non ſemper importat neceſſitatem, licet præcedat negatiua, cuius ꝯrium dicit gl.in regula.1.de reg.iu.in 6.& Bal. in l.i.ff. de iniuſ. teſta. do. Ab.in c.1.in quarto no. de cauſa poſ. & ppri. & ī c.1.ī 2.notabili.ſ.de fi inſt. Sed dic,illud procedere,niſi reſultaret abſonus intellectus.tunc.n.importat præſumptionē,ut hic,ꝙ dicit do.Ab.eſſe diligenter notandū,qa facit ad cōem uſum loquendi, & ad dictū teſtis.Et adde Ro.ī l.ſtipulatio iſta.§.alteri.ff. de uer.ob. vbi dicit,ꝙ dictū gl.in d.regula prima, non eſt ſemper uerum,q dr̄ in l.obligari.ff.de auth.tuto. ꝙ pupillus obligari non pōt ſine authoritate tutoris, & tn̄ proximus pubertati ſine ea obligatur naturaliter.l.1.ff.de noua.& l.ſi pupillus.ff.ad l.Fal.ſm ipſum. Et de hoc uerbo, Poteſt,remitto p nūc ad Bar. Bal.& Imo.ī l. Gallus.ī prin. ff.de lib.& poſthu.& gl.& Bar.in d.l.1.de iniuſt. teſta.et Bar.ſubtiliter in l.ſi ita.de auro.& argē.leg.& gl.Inn.& Imo.in c.ſciſcitatus.ſ.de reſcr.& gl. in l. ſi quis. apud.§. ſi reus.ff.iudi.ſol.& in l.qđ ſeruus.ff.de cond.ob cauſam & Bar.in l.e.ſtatu liberis.§. ſi quis.ff. de ſta. lib.& Barto. in l.creditores.in 1.col.C.de pign.& Dom. in c. ſtatutū. in prin.de reſcri.in 6.& c.quantum.40.diſtin.ubi plene ponit ī gl.1.ī fi.De multiplici prēſūptione dic,ut hic per do.An.& Im.ſed elegātius p do.Abb.ponētē ꝯcluſionē nouā,ꝙ nō eſt curandū,qualiter appelletur pſumptio, an.ſ.vehemēs,vel pbabilis,an violēta, vł neceſſaria, qa hæc ſunt potius uocabula magiſtralia,q̄ iuris Aſſumūt. n.ſibi nomen ſm ipſarū potentiā.Et facit,ꝙ no. Inn.in c.qa veriſimile.ī.e.ubi ī propoſito dicit, ꝙ iſta diſputatio de uocabulis ē ptinacib relinquēda. Quodcunq; n. nomē īponatur,attēditur qualitas,potētia & circūſtantia ꝯiecturarū,& ſm illas īducitur effect⁹,ut hic latius p eū Addē Bal.ī rub.ſ.e.ubi latiſſime ponit đ multiplici p
2 ſūptiōe,& īter alia dicit,ꝙ† pſūptio ſæpe cū ueritate cōcordat,fictio nunq̄.Itē dicit,ꝙ pſūptio legis facit ppriā pbōnē,ut p gl.ī l.ſi tut.C.de periculo tut.& illi ſtādū eſt niſi ꝯriū pbetur,ſed pſūptio iudicis n̄ facit,niſi ſemiplenā,cui n̄ ſtādū,niſi coadiuuet. Alle.l admonēdi.ff. de iurei.Itē dicit, ꝙ pſūptiones iuris ſūt ſcriptę ī legib. ſed pſūptiōes iudicū n̄ pn̄t đſcribi,qa depēdēt exdiuerſis animi mo.

mi motibus,ut ibi latius p eum. Adde ēt Do. in c.ferrū. ī 1.col.50.dist.ubi ponit đ p̄sūptione legis.& de fictione inter alia ꝯ gl. ubi dicit, ꝙ fictio ꝓprie est ꝯ veritatem. a Alleg.c.3.ꝟ.de reg.& gl.in uerbo, fictione.in c.accusatus.in prin.de hære. in 6. ficut lex fingit monachum mortuum,12.q.1.non dicatis.& tñ certum est,ꝙ non est mortuus. Item fingit arbitrū.absentē esse p̄sentē.c. 2 de arbi. in 6. Præsumptio aūt fundat super dubio.Et hāc differentiā inter fictionem b & p̄sumptionē ponit ēt Ioā. And.in c.in literis.de tempo.ord.& sequit ibi do.Ant.ī fi.Itē de fictione vide plene Bar.in l.si is,q ꝓ emptore.ff. de vsuca. & diffuse & magistraliter p do. Card. in cle.qđ circa.de elect.& aliquid tangit Imo.hic,adde ēt Bal.in c.qa uerisimile.ꝟ.eo.ubi enumerat loco exempli 15 p̄sumptiones iuris valde notabiles.Adde ēt Bal.ī rub.C.de proba. ubi diffinit p̄sumptionē iuris,& hominis, & qd sit indiciū, & qd fama, & qd suspicio.Adde ēt omnino Bal.in l.ea quidem.in 1.& 2.col.C.de accu.ubi diffinit suspicionē,p̄sumptionē, fictionē, indiciū,adminiculū,& coniecturā.De indicio ponit ēt Bal.in l.fi. in pe. col. ī fi.C.fa.erc.& pulchre in c. veniens, el 1.in fi.s̄.de testi.& in l.2.C. quorū ap. non reci. Et differentiā inter indiciū & p̄sumptionē ponit Bal.in l. excusatione.in prin.ff.de excus.tu. & in l. nō hoc.ad fi.C.vnde cognati. Et de suspicione ponit Dom.ī c.habuisse.ī prin. 33.dist.&gl.plene in c.dixit. in ver.suspicio.32.q.1.Et de multiplici p̄sumptione vide ēt gl.in c.oues.alle.in gl.& ibi Domi.ponentē late de uiolenta & violentissima, allegando c.cū cōtumacia.de hær.in 6.& vide ēt gl. fi. in c.inquisitioni.ꝟ.de sent.excō.in c.semper.2.q. 1.& elegāter p Bal.in l.siue possidetis.in pen.col.vsque ad fi.C. de ꝓba.& Bal.in l.nō ignorat.C.q accus. nō pos.& ī c. 1.§.similiter.de ꝯtro.inuest.& gl.in l. nō est verisimile. ff.qđ met.causa.& Pe.de Anc.in regula,semel malus.in 5.q.de reg.iu.in 6.& do.Ant.ī c.fi.ꝟ.de iureiu.& Bal. in l. neq; natales.C.de ꝓba.Et † ad cognoscendā p̄sumptionē iuris,& de iure,dic,ꝙ sic fuit appellata à magistris:& est,qñ ius in aliquo facto certū qd p̄sumit,& vltra illud p̄sumere firmat & statuit illud teneri,ut in casu c.is.qui fidē.ꝟ.de spon. Vbi aūt ius p̄sumit aliquid,sed super præsumptione non firmat pedes in tm̄,ꝙ aliquid statuat,& illa appellat̄ p̄sumptio iuris,ut hic p Do. Abb.& p Do. ī d.c.ferrum.ubi bona gl. & p glo.in c fraternitatem. 54. dist.& ibi aliquid p eū in fi.& Bal.in d.l. siue possidetis. & ibi dicit,ꝙ appellat̄ p̄sumptio iuris,qa est à iure inducta.Et dr̄ de iure,qa de ea factū est ius,& nō oportet, ꝙ lex dicat, ꝙ non admittat̄ ꝓbatio in ꝯrium,sed sufficit ꝙ statuat super p̄sumptione,s̄m do.Abb.hic,& Bal.in l. antiquæ.C.ad Velle.& in c.qm̄ frequenter. ī prin.s̄.ut lite non ꝯtest.licet aliqui ꝯ,ut Imo.hic. Si tñ ꝯ p̄sumptionem,super qua lex statuit, admitteret̄ ꝓbatio per alia iura,illa non diceret̄ iuris & de iure,ꝓbatur ex c. continebatur.ꝟ.de despō.impu.iuncto c.ꝓposuisti.s̄.de prob. Regulariter aūt dr̄, ꝙ ꝯ p̄sumptionem iuris & de iure non admittit̄ ꝓbatio in ꝯrium,d.c.is,q l.fi.C.arb. tut.l. antiquæ.C.ad Velle.clem.1.đ ꝓb.l.à diuo Pio.§.si piguora.ff.de re iud.iuncta gl.ibi in ver.contemptus & per gl. & Doc.in l.fi.in prin.ff.qđ metus causa,& in d.l.siue possidetis.& d.c.qm̄ frequenter.in princi.in ver. in fraudē. Sed fallit primo in probatione,q̄ fieret p confessionem c partis,c qa talis ꝓbatio admittit̄ cōtra p̄sumptionē iuris & de iure s̄m gl. reputatā singu. in auth. de æqualit. dot. § aliud. & not.Azo, in summa. C. de * dona.ante nup.& Cy.Bart.& oēs * in auth.sed iā necesse.C.đ do. ante nup. & ibi Sal.Alle.ad idē gl.in l. in ꝯctib⁹ in uerb.nullo mō,in prin.C.de nō nu. pec.& ibi ēt vide Bal.& no.Inno. in c. qa plerique.ꝟ.de immu.eccle. ī certo ꝓposito,ad qđ multos alios allegaui ī c.qm̄ ꝯ.s̄.de ꝓb.& no.do.Abb. in proposito nostro in c. nouit.s̄.de iudic. & Imo.in c.cum dilecta.s̄.de rescrip.& Imo.& dom.Abb.hic Rom.in l.stipulatio ista.§.si qs forte.ff.de verbo.obli. & Dom.in dic. c. ferrum.& do.Ant.& do. Abb. & alij ī d.c.is,q fidē.& Ro.pulchre.cons.350.incip.In casu ꝓpositæ ꝯsultationis.in antepe.col.& Bal.in l.non ignorat. C q accusare.Et hinc est, ꝙ licet lex præsumat hæredē non conficientem inuentariū surripuisse de bonis hæreditatis,& pp hoc statuat eū teneri creditoribus ēt vltra uires hæreditatis.§.sācimus.& §.si vero.ī Auth.de hęred.& Fal. tñ si legatarij cōfitent̄ vires hæreditatis non sufficere,euanescit dicta p̄sūptio, & non tenet,s̄m Bal. ī l.fi.in pen.col.uer.ego breuiter.C.fami. erc. & Pau. de Cast.ī l.ī rōne.§.qđ vulgo.ff.ad l.Fal.do.Flo. in l. cū putarem.ff.fam.erc. Et ꝓ his facit; qa ꝓhibitus ꝓbare nō ꝓhibet̄ uti confessione aduersarij,ut dixi in rub.s̄.de ꝓba.Et hēt locū ista fallentia ēt in confessione ficta, secūdū Bar.in pulchra q.ī l.absentē.in ver.4.qro. ff. de pœn. ad qđ ēt vide Bal.in l.nō ignorat.C.qui accus.& Pet.de Anch.in c.2.de cōfes.in 6.& Bar.in cons. incip. à domino Cyno đ Bono.tex.& ibi Bal.in l.pe.C.de interdi. matri.ubi tm̄ operat ista ficta confessio , quantū uera. Sed hāc fallentiā intellige in materia, in qua statur ꝯfessioni partiū,alias non.Vñ nihil operaretur in cā matrimoniali,p c.sup eo.ꝟ.de eo q cogno.consan.vxo. suæ.secūdū do.Ant.& do.Ab.in c.is,q. & Do.in d.c.ferrum.& p hoc declara tertiā fallentiā de qua.ꝟ. Fallit † secundo, 4 nisi probatio fieret p indirectū,ut est gl. no. & aurea in cle.1.in ver.fecisse narrauimus.de ꝓba.de qua multa dixi in c.cum Ioā.uer.secundus casus.s̄.tit.ꝓxi.& ideo in casu d.c.is,qui fidē.admitteretur probatio, qđ ante copulā sponsalia de futuro fuissent mutuo cōsensū dissoluta,iuxta c.2.e.tit.& talis indirecta ꝓbatio tolleret præsumptionē iuris orientis ex copula,s̄m oēs ibi.Fallit tertio,nisi ꝓbatio,q̄ non debuisset admitti, fuisset admissa parte nō opponēte s̄m Inno. in c. fraternitatis. in gl. non sententiā.ꝟ.de frigi.& in c.cū Bertoldus.in gl.no.ꝙ diffinitiua.ꝟ.de re iud.& in c.cū dilecta.s̄. de rescrip. & ibi do.Ant.& Imo.& do.Ant.& Imo.hic,& dom. Ant. in c.qa plerique,in vlt.char.ꝟ.de immu.eccles.& Ro.in l.si duo.ff.de acq hære.& ꝓbatur in c.cū inter monasterium.ibi,qa ostensa nobis nō fuit.de re iud. & idem vr̄ velle Bar.in l.inter stipulantē.§.1.in 1.col.ff.de ver. obli. qđ dictū ad hoc summe no.ibi Ioā.de Imo. & idem tenet dom. Abb.in c.cū contingat.s̄.de offic. dele. pp gl. ibi in ver.nihilominus.Et dicit hanc esse notabilē theoricam & semper menti tenendam. Fallit quarto qñ res est integra,id est,ante quam proferatur sñia ꝑtextu p̄sūptionis iuris & đ iure,qa tunc pt̄ probari ꝯriū, s̄m Do. ī c.ordinarij.§.1.ante fi.de offic.ordi. li.6.p illā gl. ī uer. libere,iūcto tex.nā lapso termino,de quo ibi,ex p̄sumptione iuris & de iure,de qua ibi, p̄sumitur bñficiatum non hr̄e ius in beneficio, & tñ re integra, hoc est, ante q̄ proferat̄ sñia,ꝑtextu illius p̄sumptionis, admitti t̄ probatio tituli,ut ibi in gl.&, dicit ibi Dom.istā magnā limitationē ad hāc materiā,& sup ipsa dicit esse cogitādū, Ex hoc infero,qđ no.Bal.in c.qm̄ frequenter,in prin.supra,ut lite non contesta.ubi dicit,quod quando ex tempore surgit dispositio legis, vel præsumptio iuris, & de iure, mora non potest purgari , tamen bene admittitur exculpatio moræ, quod alibi non reperitur melius, quam ibi, secundum ipsum, licet non uideam, quod hoc probetur ibi. Fallit quinto, & vltimo, nisi contra ipsam præsumptionem iuris & de iure sit notorium,secundum Roman. late in dicto consi. 350.

a Veritatē. *Adde do.Soc.cons.116. incip.nō pōt negari.uers. ad quartā & vltimā. circa medium ī 1.parte char.184.quod si ctio semper est cōtra veritatē,et ad casum, ad quē ueritas non extenditur, nec fictio unquam uendicat sibi locum.*

b Ponit. *Tu uide Pau. de Cast. in rep.auth. sacramēta.C.si aduer.uendi.et Ant. de Ros. in c.tua. de sponsa. & Io. Bapti. de S. Seueri.in cōs. Cor mundū crea. &c. Et Abb. Sicu. in cons. 72. incip. In hac causa, &c.& in sua disputa. stante statuto communiter.*

c Per confessionē partis. *Adde dom. Alex. de*

* *Imo.in l.nō est uerisimile.ff.qđ met. causa.& q̄ ad materiā hac habetur p eū limitādo dictā regulā in l. inter stip.§.1.de uerbo.obli. et p Pau. de Cast. in consi. 157. incipi. Visis & ponderatis.*

350.& ita dicit elegãter terminat Inn.in c.fraternitatis. in gl.no.sniam j.de frigi.& in d.c.cum dilectus. s.de rescrip.& in c.cum Bertol.s.de re iud. qa ex quo p noto rium liquet de falsitate ipsius psumptionis, tollit psũptio, sicut dr.s.qñ de facto est admissa pbatio, vel qñ ɔ ipsam est ɔfessio partis. Et idem dicit d.An.hic. Et iõ ɔsuluit Rom.in d.ɔs.ꝙ lz gratia Papæ, q fundat in quadã signatura pdecessoris sui, tñ si notorie ɔstat illã signaturã nõ loq eo mõ, quo refert volẽs hoc pbare audiet q̃-uis alias licet dẽret stari sibi fundãti se ĩ dicto pdecessoris sicut fundáti se in suo, vt in exuag. Clemẽtis, q incipit, Prouida, quam refert d.Car.in cle.1.ad fi.de pba. Et hãc fallẽtiã ɔfirma, vt dixi in c.qm ɔ.uer.fallit nisi appareat notorie.supra de proba. Vltimo dic, ꝙ vbi lex non psumit, sed fingit, nõ admittit probatio in ɔrium, qa lz veritas alr se hẽat, tñ lex vult fictionem hẽri pro ueritate, vt p Bal.in auth.sed iã necesse.et d.Car.ĩ cle.vnica, §. fi.ĩ j.q đ ɔce.pb.& Bal.in addi.Spe.in ti.de ɔfes.in 3.col.

SVMMARIVM.

1 *Superior non tenetur assidue admonere peruersum, ex quo uerisimiliter presumit se non profuturum.*
2 *Presumi quando debeat, uel possit ex tempore.*
3 *Quod olim fuit, an hodie presumatur.*
4 *Probans rem ad se pertinuisse, an dicatur probare rem nunc ad se pertinere.*

CAPITVLVM IX.

SCribam. Ex præteritis psumit circa futura. H. D. & no ẽm do.
1 Ab.ꝙ † nõ tenet superior assidue monere puersum & negligentẽ, ex quo verisimilr psumit se nõ profuturum, qa esset spargere margaritas inter porcos, vt dr in c.qñ.11.q.3. & in cap. Ephesijs.33.dis. vt hic p ipsũ. p quo facit, qa videmus, ꝙ eccla desistit à remedijs vel cẽsuris medicinalib. qñ videt se nullatenus pficere, & istud probat p tex.in c.prodest.circa fi.23.q.5.ibi, ꝙ si tãta est puersitas, &c. Ad idẽ, qđ no.d.Ab.post alios in c.1.j.de diuor.dicẽs, ꝙ si vxor vehemẽter insidiat vitæ mariti, nec vllo cautiõis remedio puideri põt, maritus põt eã repellere & mulieri repetẽti cohabitationẽ obstabit exceptio sæuitiæ. Ad idẽ c.allegãt.26.q.7.ibi, scãdalizatus amplius peccat. vbi ñ imponit grauis penitentia ei, q facturus est peius. Ad idẽ c.penitẽtes.50.dist.vbi nõ imponit iuueni penitẽtia publica, qa dubitat, ꝙ nõ seruabit, Ad idẽ c. clericos. j. a de coha.cle.& mulie.& l.2.a. C.de indicta vidui. tol.& in c.ille q.& c.q exigit.22.q.5. vbi non datur iurm suspecto de piurio. Et iõ dicit elegãter Bea. Tho.in 4.sent.dis.18.ꝙ sicut qs potest excõicari inuitus, ita põt absolui inuitus, qñ dubitat đ maiori periculo. Nec obstat, ꝙ nõ penitẽs nõ põt absolui, qa verũ est à culpa, pp quam est ligatus, sed bñ à pena, id est ab ipso vinculo. Et iõ dicit Io.And.in c.j.de sen.excõ.in 6.ꝙ si excõicatus ex diuturno tẽpore efficeret deterior, dẽt iudex illam sniam ex officio relaxare, & sequit d.Ab.in c.ad reprimẽdã.s.de offi.ordi.& c.nouit.s.de iud.& in c.ab excõicato.in pe.col.s.đ rescri. vbi ẽt plenius p alios, & aliqd p Ana. in c. j.j.de male.& facit c.inter hoc.in fi.ibi, quo nõ occidit.34. q. 2.Vñ dicũt d.Ant.& Imo.in c.1.s.de off.deleg.ꝙ si tantum timet crudelitas alicuius impediẽtis delegatum, ꝙ nulla cautione, vel censura põt prouideri, dẽt delegat⁹ supsedere & nõ excõicare, donec Deus vel eius vicarius puideãt Ad idẽ, qđ no.Host.in c.solet.de sen. excõ.in 6. vbi dicit, nõ esse pcipiẽdũ armatis vt sub pena excõicationis lata desistãt à rixa, qñ uerisimile est, ꝙ non curabunt. Et de hoc ẽt per d.An. & alios in c. significasti. j. de eo, q duxit in mat.& ibi ẽt credo dixisse. In glo. 2. in
2 fi.no.gl.ord.qñ psumit † ex tpe, & cã simplr sequunt Do

a Et.l.2.*Et ibidem ad hoc vide Bald. & adde Abb.& Phi. in capit.quæstioni.in fi. de ap. & do.Soc.in cons. 115. inci. præstantissime doc.§.4.et ult.in 2.par.charta 7.*

cto hic: imo ipsam ad literã, qđ peius est, transcribit hic d.Ab.sed vide solenniter Bal.in l.ex persona, in 2.colu. vsque ad fi C.de prob.vbi hanc materiam extendit post Nico.de Mata.per x.pdicamenta. Et in effectu ex dictis suis no.per uiam summarij, ꝙ id, qđ olim fuit in essentia, seu substantia, hodie psumitur esse, & allegãs peremptionẽ dẽt probare idem in quantitate, qa in quãtitate res, q fuit in aliqua obligatione, hodie psumitur inesse, l.diminutione, ff.de act.& obl.& oportet, ꝙ diminutio vl augmẽtum probetur.l.iurisgentiũ, §. adeo ff.de pact.
3 Idẽ † ĩ relatione, vt si ɔstat quẽ fuisse patrẽ relatione facta ad filium, hodie psumitur esse, & econuerso, & q dicit desijsse esse patrem, hẽt hoc probare, l.matrem.C. de prob. Item in situ, qa si ɔstat rem immobilem olim sitam intra certos terminos psumitur hodie ibi esse. Al leg.c.ex literis.s.de proba.nisi pbet desiisse ibi esse nõ q dẽ mutatione rei, q immobilis est, l.2.C.qñ & qb.deb. quar.pars.li.10.sed p mutationẽ terminorum, puta, qa fundus auget, vel minuit, l.si qs duas.ff.cõia præd.vel qa olim fuit iuxta uiam, nunc est iuxta flumen.l.si locus. ff.quẽad.serui.ami. Itẽ in passionib.intrinsecis & mẽtalibus, q psumuntur ɔtinuæ, vñ amicitia, vel inimicitia, q olim fuit, hodie psumit esse nisi aliud pbet, l.in ipsi⁹. C.fa.er. Secus in passionib.pcedentib.ab actu extrinseco. Vñ semel percussus nũc nõ psumit pati. Nec semel febricitãs hodie psumit febricitare, l.maritus.ff.loc. Idẽ in loco, qa in loco, quo qs fuit, nũc psumit, l.si qs ex argẽtarijs.§ pe.ff.de edẽ.& intellige largo mõ de ciuitate, vl villa, nõ de angulo. Itẽ nisi esset fugitiuus qa nõ psumit esse in eodẽ loco, l.Cæsar.ff.đ pub.
Idẽ in pdicamẽto, Habere.qa q semel* habuit semp psumit hre, & q dicit priuatũ, uel pditũ pbet, l.vtrũ.ff.de eden. de ætate aũt dicit, ꝙ est ætas ĩmobilis, & ætas mobilis. Immobilis est pterita qa q semel fuit pfectę ętatis, semp est. Mobilis q cursu tpis mutat, qa q fuit iuuenis, nõ psumitur nũc esse, qa tpe mutatur, l.spadonẽ.§.iã aũt.ff. de exc. tut. Et ista est breuis sũma multorũ, q ponit Bal.vbi.s.adde ẽt Pe.de Ancha. ɔs.5.inci. Pro parte nobilis viri, vbi dicit, ꝙ q alias fuit paup, non psumitur nũc paup qa vnusqsq; psumitur acqrere, l.si defunctus.C.arb.tut. Vñ fundãs se in inopia, dẽt eã litatę pbare Alle.Bar.in l.in illa.ff.de.ver.ob. Adde ẽt Pe.de Anc.ɔs.63.inci.motiua iudicis. ubi dicit, ꝙ q diu se gessit p castaldione alicuius, psumitur hodie esse castaldio. Et dicit, ꝙ in iis, q cursu solo non mutãtur, licite arguit de pterito ĩ pñs. Et dicit, ꝙ semel excõicat⁹, hodie psumitur excõicatus. Adđ ẽt Bal.in l. si q adulterij.C.de adul.vbi p illũ tex. tractat qñ ex psenti psumatur in pteritũ. Et dicit, ꝙ aliqua sũt, q đ pñti in pterito hẽnt necessariã ɔformitatẽ, vt talis est nat⁹, ergo fuit ɔcept⁹, & ĩ istis, si cõstat de psenti, ɔstat de pterito vere & necessario: secus in ijs, q nõ hẽnt ɔformitatẽ, vt ætas. In his aũt, q pñt hre vtrunq; distinguit p illã l. an resultet iusta cã psumẽdi in pteritũ, & psumitur, exẽplũ ibi: aut nõ resultat aliqua iusta cã psumẽdi ĩ pteritũ, & nõ psumitur.
* Vñ hodie dñs * psumit hacten⁹ fuisse dñs. Adde ẽt Bar.in l.in ɔfirmando.ff. de ɔfir.tut. vbi dicit, ꝙ semel probat⁹ diues, vel pauper, non psumitur hodie talis, qa mutatio talium qualitatum de facili occurit. Adde ẽt Bal.in l.2.ad fi.C.qñ prouo.nõ est nec. vbi tractat, an quod semel fuit tale, semp psumat

* Hodie dominus. *Adde quid si quis probet possessionẽ de præterito, an inducat psumptionẽ dominij de presenti. & dic quòd nõ, l.cum res.C.de pb. l.in rem.1.ff.de rei vendic. Anto.de But.& Abb.in c. cum ad Sedem, de resti.spol.l.& quę non dum sunt.§.1. ff.de pign.gl.in l.2, de proba. Paul.de Cas.cons.297.inc. certe si dictus magister Iaco.in nou. hoc tamen intellige, nisi possessio esset lõgissima quia tũc presumitur dominiũ in presenti, cum ex ea ius oriatur l.si qs emptionis.§.1. de prescr. 30. vel 40.ann. Bal. in l.non ignorat, col.6. in prin. vers.de iuribus rerum, C qui accus. non pos. Vel etiam intellige, nisi pretendens dñium ageret cõtra uiolentũ possessorẽ, vt de pmissis oĩb. late dicit Rom.cõs. 424. ĩc.circa ppositum them.col. 2. versi. Quo ad scđm vsqs in fi.*

tale

tale,& dicit,ꝙ id,qđ est uariabile necessitate nãæ, vt ætas,vel possibilitate ꝯtingentiæ,vt mors,non p̄sumit̄ ꝑ tale. In iurib. aũt p̄sumit̄ duratio, nisi superueniat interitus,uel translatio,vt ibi p eũ,q in eo, qđ dicit de mori bus,vr̃ discrepare ab aliis,q̃ statim dicent,& ñ bñ. Itẽ ꝙ ex p̄nti p̄sumat̄ in p̄teritũ,faciũt no. p Bar. in l. post ꝯtũ ff. de don. & in l. si vetri. ff. de priuil. cred. cũ si. ubi alienãs & fugiẽs p̄sumit̄ alienasse in fraude. Et ista inducunt ad intellectũ reg. semel malus. circa q̃ vide oĩno Bar. in l. si prius,in 5 oppo. tertiæ partis. ff. de ope. no. nu. & in l. sicui §. iisdem. ff. de accu. & in l. Cassius. ff. de sena. & Bal. in l. nõ ignorabit, ad fi. C ad exhiben. & ibi dicit,ꝙ semel bonus sp̄ p̄sumitur bonus,qa ista qualitas ꝓprie & nãr in est,l. nõ oẽs.§. à barbaris. ff. de re mil. Et dicit,ꝙ q est malus nũc,nõ p̄sumitur antea fuisse malus. Vñ nũc hr̃ticus nõ p̄sumitur antea fuisse hr̃ticus. Sed ex p̄terito bñ p̄sumitur in p̄ñs. Vñ semel hr̃ticus sp̄ p̄sumitur hr̃ticus. Et idẽ de eo,q semel fuit inimicus,nisi ꝯriũ ꝓbetur. Et vide Bal. in l. 1. ff. de hære. inst. vbi dicit,ꝙ dicta regula, Semel. intelligitur in eodem gñe mali,& vide ẽt ibi Pe. de

4 Anc. in repe. in 6. q. vbi plene. Itẽ † faciũt ista ad q. difficilẽ,& utilem,vtrũ dicẽs & ꝓbans rẽ ad se ptinuisse,dicatur p̄sumptiue ꝓbare,ꝙ nunc ptinet ad eũ. in quo vr̃, ꝙ nõ,ꝑ id,ꝙ no. gl. in l. certũ. §. 1. in verb. confessus sis. & ibi Bar. & Ang. ff. de ꝯfess. vbi dr̃, ꝙ probans dñium de p̄terito p ꝯfessionẽ aduersarii non dr̃ ꝓbare dominium de p̄senti. No. Bal. post Cy. in l. edita. ff. de edẽ. & Ang. ibi & in l. si rẽ. ꝑ illũ tex. ff. de rei uen. & do. Car. in c. p̄terea. el 2. s̃. de transa. & Pau. de Cast. in l. si minorẽ. C. de in integ. resti. mino. & Ang. in l. 1. in prin. in pe. char. ff. de edẽ. Nec obstat l. siue possidetis. C. de prob. ubi olim dñs hodie p̄sumitur dñs. & no. Bal. in c. 1. s̃. de cau. poss. & Ang. in l. 2. C. de acq. pos. & do. An. in c. cũ eccle. đ cau pos. & propri. gl. in l. si qs ex argentariis,§. fin. ff. de eden. Etiã in rebus mobilibus,& p Ang. & Pau. de Cast. in l. 2. C. de testa. qa oportet illud allegare, l. si adulteriũ cũ incestu. §. idẽ Pollioni. ff. de adul. & dixi in c. afferte. s̃. eo. vbi cum istis transiui. Sed ꝯrium tenet do. An. & Imo. in d. c. praeterea. el. 2. vt sentit ibi do. Abb. per illum text optimum ubi probato dñio de præterito ẽt ex confessione aduersarii,infertur dominiũ de p̄senti. Et hanc partem tenet ẽt do. An. in c. 2. s̃. de libel. obla. & ibi Imo. & dom. Car. in 8. q. & Spe. in ti. de actio. & peti. § sequitur. ver. quid si dico. & Bal. in l. vnica, C. de confes. & Fulg. in d. l. 1. ff. de eden. & eleganter Rota in formis, decisio. 325. * inc. si in libello. Et pro hoc facit,ꝙ no. Bar. in l. 1. in pri. ff. de eden. ubi dicit, ꝙ si peto centũ à monasterio,q̃ sibi mutuaui, nõ habeo necesse dicere, ꝙ fuit cõuersum in utilitatem ecclesiæ,quia dicẽdo mutuũ,intelligitur de ualido. Allegat no. per Inn. in c. fi. s̃. de iud. & sequuntur cõiter * Doc. in d. l. 1. & Imo. quem semper vide in ca. super hoc s̃. de renun. Ad prædicta etiã facit c. cũ uenerabilis,in prin. j̃. de exce. & ibi hoc no. Pe. de Anc. & hãc partem credo sustentabiliorẽ. Nec obstat d. §. idẽ Pollioni. cũ iis,q̃ dixi in d. c. afferte,qa illa loquuntur,ubi præsumptio surgit ex facto hominis,& maxime ex aĩo alicuius, vt dixit do. Ab. in d. c. afferte. in prin. Sed hic orit̃ p̄sumptio nõ ab aĩo,sed a iure. d. l. siue possidetis lõ non opꝫ allegare. Vnũ tñ fatetur Rota, vbi s̃. & do. Ant. & Imo. in d. c. 2. ꝙ si de dñio de p̄terito non constat,nisi p cõfessionem aduersarii,tũc nõ probatur dñium præsens. Sic intelligũt gl. in d. l. certũ. quia confessio non recipit uerborum extensionem,quia prẽiudicaret confitẽti. Quod ideo est verisimile procedere ex eius mente, secus in libello,ꝑ l. si quis intentione ambigua. ff. de iudi. quod est mirabile & sing. sed non affirmo propter d. capit. præterea. Et ista tene menti,quia sunt substantialia.

* 325. *Adde* quod est decisio 3. de libel. obla. in nou.

* *(margin)*

SVMMARIVM.

1 *Permutatio facta de beneficio tenui cum pingui, an præsumatur fraudulenta, & nu. 3.*

2 *Infirmitas facit permutationem censeri fraudulentam, de qua renunciatione extat regula cancellariæ, de qua hic dicitur, nu. 3.*

4 *Depositiones testium si repugnant verisimili, non probant.*

5 *Testis si reddit causam præsumptiuam, puta, scio, quia sum uicinus an probet, & nu. 6.*

CAPITVLVM X.

Quia verisimile. Efficaciter probatio exigit ab eo, q̃ probare vult,quod nõ est verisimile. H. D. Et dicit hic do. Car. istũ text. esse notabilẽ & singularẽ,ꝙ nõ admittit qs ad probandum ꝯtra

1 verisimile,nisi aliqua p̄sumptio sit ꝓ eo. Et † ꝑ istũ tex. ĩ ferũt hic Imo. & do. Abb. ꝯ ꝑmutantes beneficiũ tenue

* cũ pingui,* ut talis permutatio p̄sumẽda sit fraudulenta, vel simoniaca, cũ nõ sit uerisimile, ꝙ sine cã renũciet qs bñficiũ pingue ꝓ tenui, ut hic & in c. sup hoc. s̃. de renũ. & faciunt no. in c. 2. de renũ. ĩ 6. Putat tñ do. Abb. ꝙ hæc sola p̄sumptio nõ sufficit ad sñiam ꝓferendã,nisi adessent alia adminicula, puta,si qs ꝑmutaret cũ nepote, quia ultra tenuitatẽ bñficii cõcurrit suspicio sanguinis. Et istud tenet ipse hic ꝯ Io. de Ligna. in c. 1. j̃. de cle. non resi. nisi alias p̄sũptio excludat istã,ut, quia secure morari nõ poterat in bñficio pingui,ut hic ꝑ ipsũ. Adde Pet. de Anch. ꝯsi. 280. inci. qõ ꝓponit̃ ĩ themate. ubi ꝯsuluit,ꝙ si senex, & debilis vult ꝑmutar̃ bñficiũ suũ opulẽtũ, sed curatũ cũ bñficio tenui habẽre paruã curã,licite põt ep̄s in hac ꝑmutatione authorizare. Et subdit signanter, ꝙ cessante pacto posset ex officio ep̄s ordinare, ꝙ senex perciperet ex bñficio,qđ dimittit,totã summã. Adde ẽt notabile ꝯsi. Pe. de An. 389 qđ inci. In casu p̄misso eẽt añ oĩa. in quo habes multa ad cognoscẽdũ, qñ tales renũciationes fiãt ĩ fraudẽ, & qñ nõ,& maxime ĩ mã c. 2. de renũ. in 6. quẽ tex. inter cætera limitat solẽniter de mẽte gl. 2. ibi, ut nõ habeat locũ, qñ gr̃a expectantis ex dicta renunciatione totaliter nõ ꝑimit̃,puta,qa poterat acceptare aliã p̄bẽdã ꝑ clausulã,quã duxerit acceptandã,positã in literis,sed c. 2. ꝓcedit, qñ expectabat solum primã uacaturã,& idẽ dicebat Imo. in d. c. 2. dicens,se semel ita allegasse in facto,lꝫ Do. ibi aliter teneat. Ponit

2 † ẽt Pe. de Anc. in d. cõs. ꝙ nõ oĩs infirmitas inducit fraudulẽtã renũciationẽ,sed solum grauis,ꝑ d. c. 2. & opꝫ ꝙ fuerit grauis,& ꝙ sit allegatũ, ꝑ l. si adulteriũ cũ icestu. §. idẽ Pollioni. ff. de adul. nec sufficeret, ꝙ appareret, ut

3 ibi ꝑ eũ,ad quem in hoc sp̄ recurre. Et † de ista renunciatione facta ꝑ infirmũ,est regula cãcellariæ 18. ꝙ si renũcians,vel permutans in infirmitate nõ uiuit post renunciationẽ ꝑ 20. dies, dr̃* beneficiũ uacare ꝑ mortẽ eius non ꝑ renunciationẽ,& refert Io. de Ana. in c. audiuimus. j̃. de collus. Et ibi etiã tenet idẽ, quod do. Ab. hic,s. ꝙ permutatio in senem & nepotem,vel alium ꝯsanguineũ, præsumatur fraudulenta, & reprobat Io. de Lig. in d. c. 1. de cle. nõ resi. & uide do. Ab. in d. c. 1. ubi ponit eadẽ, que ponit hic de renunciatione facta nepoti. Et ꝙ p̄sumatur fraus, ualde notat illũ tex. Et re vera ꝑ illum tex. dubitari põt de eo,ꝙ scribit Ro. in

* antiqs, deci. 130. * inc. itẽ no. ꝙ nõ uitiatur. ubi dr̃ ꝑmutatio, nec præsumitur fraudolosa,licet unum beneficium sit minoris valoris, quam aliud, quia in spiritualibus attenditur solus ꝓfectus animarum,non lucri cupiditas, ut ibi latius, contra quod etiã facit iste tex.

* Cum pingui. *Ad materiam huius decreta. vi. no. per Bal. & Imol. in l. filię meę. ff. sol. matri. & Soc. cons. 83. inci. miror. lib. 3. Aucto. cons. 430. incip. fuisset expediens. Old. consil. 324. col. 2. Bellam. dec. 344. incip. præsumitur permutatio facta. & dec. 435. incip. si contra instrumentum. Soc. consil. 53. versic. præterea dicit. parte. 3.*

* 142. *Adde quod non potui inuenire hanc deci. sed vi. decis. 2. quę incipit, nota-præsumitur permutatio. titu. de præsumpt. in antiq. et in deci. Bisign. ti. de rer. permut. decis. 2. quę incipit, cum quędam pinguis ecclesia. nu. 1. & in eisd. eo. tit. decis. 5. quę incip. An sola disparitas. et per Thom. Fast. causa. 6. dub. 22. incipien. tertium dubium est in qui-*

in quibus locis ha bes intẽtionẽ Aucto. hic.

a *Veriſimili. Adde tex. in l. non eſt verisimile ff. quod met. cau. & in l. cum de ætate. de proba. & in l. ob carmen. §. fin. de teſti. & dom. Socin. in conſil. 86. incipie. in cauſa communitatis caſtri. uerſic. quinta concluſio. ſtatim poſt medium, in 1. parte, charta. 144.*

Et ꝑ iſtũ tex. infert̃, ꝙ lꝫ arguere à ueriſimili, a & faciũt no. ꝑ Bar. & alios ĩ l. cũ qd ff. ſi cer. pet. dũ dñt, ꝙ qui dicit, Tolle hãc pecuniã, ñ p̃ſumit̃ donare, qa nõ eſt veriſimile. Et hĩc eſt, ꝙ ſi † dicta teſtiũ repugnãt veriſimili, nõ probant, vt hic ꝑ do. Ab. niſi alia p̃ſũptio ɔcurrat, vt in tex. Et adde Bal. in l. j. C. de ſer. fug. vbi refert, caſſatã fuiſſe q̃dã inqſitjonẽ, in qua ɔtinebatur, ꝙ familiaris mãdauerat dño. & idẽ dicit, ſi diceretur, ꝙ filius mãdauerit p̄r̃i, qa iſta nõ ſunt ueriſimilia, & qđ eſt ualde lõge à veriſimili, ẽ q̃dã falſitatis imago ſɱ ipſũ. Et iſtis addꝫ, ꝙ ſi ſtatutũ vł lex diſponeret, ꝙ nõ admittant̃, niſi exceptiones veriſimiles, nihilominus admittent̃ illæ, q̃ ſũt veriſimiles de iure, lꝫ de facto habeãt p̃ſũptionẽ ɔ̃riã. Ita eſt gl. no. in c. cupiẽtes. §. 1. ĩ verſ. veriſimilia. de ele. in 6. q̃ multũ ibi Do. in fi. notat. Et ꝑ iſtũ tex. ĩ verbo, loci fama. vr̃ decidi, ꝙ fama excuſat quẽ à p̃ſũpta calũnia, qa facit veriſimile, qđ alias nõ eſt veriſimile, & de hoc dic, vt ꝑ Bar. ĩ l. athletas. §. calũniator. ff. de infa. & in l. 1. §. 1. ff. ad Turp. & in l. 2. C. ſi ſer. vel liber. ad dec aſpi. lib. 10. & Io. de Ana. in ca. 2. j̃. de calũ. cũ ɔcor. quas ibi dedi. Et ꝑ iſtũ tex. limitatur c. 2. s̃. de ꝓb. vbi qs nõ grauatur onere ꝓbandi vltra ꝓbationẽ plenã, vt nõ habeat locũ, qñ ɔ̃ excipiẽtẽ cẽt p̃ſumptio, ꝙ exceptio nõ cẽt veriſimilis, qa tũc grauat̃ maiori onere probãdi. Et ita ꝑ hũc tex. no. do. An. in c. ſuꝑ hoc. đ renũ. Et ꝑ iſtũ tex. limitari pñt notata ꝑ Inn. in c. poſt electionẽ in fi. j̃. de ɔce p̃b. & ꝑ do. Ab. in c. nullus s̃. e. & qđ dixi ĩ c. lꝫ. ĩ 4. no. s̃. ꝑ ꝓb. vbi p̃ſũpta calũnia repellit excipiẽtẽ vt intelligatur, niſi ꝓbationes, ſuꝑabũdantes aliud ſuaderẽt. Vñ dicit do. An. in d. c. ſuꝑ hoc, ꝙ eſt arbitrariũ, & ſentit do. An. hic, & expreſſius Imo. in d. c. ſuper hoc. dicẽs, ꝙ qñ ſubeſt vehemens p̃ſumptio ɔ̃ excipientẽ, põt purgare hanc p̃ſumptionem dupł r. Vno mõ euitando cauſam, ꝑ q̃ veriſimił r inducitur hæc p̃ſumptio, ut hic. Alio mõ offerẽdo ſe paratũ inɔtinẽti ꝓbare, ꝑ id, qđ ha
5 betur in c. interpoſita j̃. de ap. Et † ꝑ iſtũ tex. in ver. vel tales ꝑſonæ, habes diligẽter notare limitationem ad id qđ dixi s̃. de dicto teſtiũ nõ veriſimili, vt nõ ꝓcedat in teſtib. valde fide dignis, qa tm̃ ꝓbant, q̃tum teſtes alias idonei cũ fama, ut hic. ꝙ ſingułr no. Et ꝑ iſtũ tex. dicit Pe de Peru. in trac. ꝑmutationis, ꝙ bñficium tenue uel ſimplex. põt permutari cũ dignitate, vel pingui, & dicit hoc non eſſe alibi. Ex dictis ſuis declara, qđ dixi s̃. poſt Rotam in anti. deci. 143. * qa ſi ɔcurrũt alia ſolẽnia, & per ꝓbationẽ efficaciorẽ ꝓbetur ꝑmutatio, ꝓcederet opinio Rotæ. Et aduerte in eo, qđ dixi s̃. poſt Pet. de Anch. ɔſ. 389. limitando c. 2. de renũ. 6. qa pro opinio. Do. ibi ɔ̃riũ tenẽtis fortiter facit, qa ſatis ɔſtat de fraude, ubi ɔſtat đ infirmitate graui. Ergo ꝑmutatio nõ nocet expectanti, c. vnico. de re. ꝑmu. in 6. Vltimo per iſtũ tex. inferri põt, utrũ ſufficiat, ꝙ ꝓbatio p̃ſumptiue concludat, de quo ꝑ Bar. in l. 1. ff. ſi cer. pet. & in d. l. de minore. § tormẽta. ff. đ qõ. & in l. fur manifeſtus. ff. de fur. & in l. certũ. §. ſi fundũ. ff. de ɔfeſ. per Bal. in l. neq; natales. & in l. ſi. C. de ꝓb. & in l. fi. ff. de hære. inſti. & in l. metum. ff. qđ met. cau & in l. de tutela. C. de in ĩteg. reſti. mino. & in l. 1. C. de colluſ. de tegenda. & in l. data opera. C. qui aecu. & in c. 1. §. ſi tres, uel plures. de pace tenen. & in l. conuẽ
6 ticulam. C. de epiſc. & cler. in illo articulo, an † ſufficiat teſti reddere pręſumptiuam cauſam, puta, ſcio, quia vi
b cinus, b & in l. unica, C. de confeſ. in illo arti. an ad probandũ dñium ſufficiat probare dñiũb de p̃terito, de quo in c. ſcribã. s̃. eo. Et ex dictis iſtorũ colligit Ro. cõſ. 91. inc. Viſis ac ꝑcunctatis. ꝙ aliqñ ipſa probatio ɔcludit p̃ſumptionem iuris & de iure, & iſte caſus eſt clarus ꝙ ſufficit ipſã probationẽ ſɱ hanc p̃ſumptionẽ ɔcludere. Sũt. n. tales loco p̃ſũptionis liqdiſſimæ, ut per gl. in l. ſi tutor. C. de peri. tuto. & in l. lꝫ imperator. ff. đ le. 1. Aliqñ ɔcludit probatio ꝑ pręſumptiones iuris tm̃, ut quia teſtis dicens adulteriũ fore cõmiſſum, * reddit rõnẽ dicti, qa uidit ſolũ cũ ſola, & ponit ſimiles actus, ex quibus lex præſumit copulã, & tunc ſufficit probationem * ɔcludere per has legũ p̃ſumptiones & ſimiles, ut in c. literis. &c. tertio loco. j̃. eo. & l. 2. ad fin. ff. de adult. Aliqñ uero probatio ɔcludit ꝑ præſumptionẽ aliquã inductã ex actuũ frequentatione, & reiteratione, vt qa frequenter de facili ſic accidit, puta, ſi uolo ꝓbare ɔ̃ctũ uſurariũ, qa uidi ɔ̃hentẽ ſimiles ɔ̃ctus frequenter facere, uel probare rẽ penes te eſſe furto commiſſo, quia frequenter video penes te ex tali delicto res eſſe, & tunc ſufficit ſɱ hanc præſumptionẽ ꝓbationẽ cõcludere * ut ꝑ gl. ord. in l. neq; natales. C. de proba. & in l. cum allegas. C. de uſu. & in l. inciuilẽ. C. de fur. * aliqñ vero probatio cõcludit ſɱ aliquam pręſumptionem q̃ põt actui, de quo quęritur adeſſe & non adeſſe, neque de facili, neq; frequenter illi actui ineſt, & tunc non ſufficit, ꝙ ſɱ illam probationem cõcludat. Ita probatur in l. matrem C. de ꝓba. & in l. non hoc. C. unde cogna. Iõ tali caſu dubia prob. non releuat probantem, cap. in præſentia. s̃. de proba. Ita ad literam dicit Ro. in d. cõſ. quem retuli, quia pauci habent. Sed adde, quæ dixi late in d. c. in præſentia. uer. in tex. ibi, verbum dubium.

* *143. Adde quod nec iſtam inuenire potui, & tam in prima, quam in hac credo quod debeat allegari ſuprad. deciſ. Biſign. 2. titu. de rer. permu. Adde tamen, quod diſcurrendo librũ inueni dec. de qua s̃. fit mentio, ſub appoſtil. mea præced. eſt ergo deciſ. 129. alias. 2. ſub tit. de re. permu. in antiq. & incip. nota quod non uitiatur.*

b *Scio, quia uicinus. Bart. in l. 1. ff. ſi cert. pet. in 3. colum. in verſi. tertio quæro, dicit, quod pręſumptio probat, quia rõ concludit. Adde. quod do. Alexan. in d. l. 1. in 6. colum. valde dubitat de hoc, quia eſt ſatis dubitabilis paſſus, tu eum uide.*

* *Commiſſum. Adde Lap. alleg. 54. inci. Factum ſuper quo. num. 1. Iaco. de Beluiſ. in praxi iudici. ĩ uer. Lænonem. nu. 26. & ſeq. Rom. conſ. 167. incip. Antonius accuſatus. n. 7. in fin. Ange. in tract. de teſtam. glo. 46. in uer. donec caſte & honeſte uixerit. nu. 4.*

* *Concludere. Adde Auct. in c. cauſam. col. penu. poſt nume. 13. de preſc. Fran. Balb. in tract. pręſcr. in ult. par. poſt num. 14. uerſi. poſſet tamen. Alex. in l. nõ hoc. col. 1. uerſ. itẽ nota quod dictum teſtis C. un. cogn. conſi. 82. inci. Viſo proceſſu. col. 3. uer. hoc confirmo uol. 3. & in l. 1. ff. ſi cer. pet, ubi uide late Iaſ. qui multa dicit ĩ materia tractata ab Auctore hic. à num. 14. uſque ad 21. incluſiue.*

S V M M A R I V M.

1 *Maritus poteſt vendicare uxorẽ, et nu. 2.*
2 *Prælatus an habeat rei uendicationem pro rebus eccleſiæ.*
3 *Matrimonium an probetur per inſtrumentum dotis. nu. 4. & 5.*
6 *Titulus prçſumitur iuſtus peracto triennio.*
7 *Prælatus poteſt ſemper compellere eum, qui tenet beneficia incompatibilia, ut oſtendat diſpenſationem. nu. 8. & 9.*
20 *Matrimoniũ an ꝓbetur ꝑ tractatũ uiri & mulieris. & nu. 11. 12.*
13 *Legitimus qualiter quis eſſe probetur.*

CAPITVLVM IX.

ILlud. Per cohabitationẽ diutinam, famã de m̃rimonio, & tractatus m̃rimoniales, & adminicula probatur m̃rimonium H. D. ſecundum do. Abb. & licet multa ſcribantur, tñ utiliora reſtringam in notabilibus ſuper tex. No. primo ibi, uendicans uxorem, quod
1 † maritus põt uendicare uxorẽ, & ſic vr̃, ꝙ maritus habeat dñiũ in uxorem, cũ rei uendicatio non cõpetat, ni
c ſi rõne dñij, l. j. c & in l. rẽ. ff. de rei ven. In ɔ̃rium facit, qa mulier eſt in p̃tãte patris, & nõ mariti, niſi quo ad debitum, ut no. gl. in l. ſi uxorem. C. de cõdi. inſer. & Bar. in l. 1. §. fin. ff. de iureiur. & glo. Inſtit. ad Tertul. §. 1. & in l. quia

c L. j. *Et ibidem ad hoc uide omnino Pet. de Suz. & adde Cyn. in l. ſi inuita. C. de nupt.*

nupt. & tex. in c. ex literis. de spons. parentis. ff. sol. mat. & Bart. dicēs secus de iure Lōbardorū in c. i. prope fin. an maritus succedat uxori in būficio. Et plene do. Ab. in c. literas. s. de rest. spo. Præterea libera psona vēdicari non pōt, l. i. §. p hāc, ff. de rei ven. Et uxor est libera psona, c. platum. 19. q. 2. Ergo,

2 &c. Sed † ad ista rñde, vt elegāter & late p do. Ab. hic ɔcludētē q Inn. maritū posse vēdicare uxorem adiecta cā de iure diuino & canonico, sicut ciuitas rōne seruitiorū vendicat suum ciuē, adiecta cā de iure ciuili, l. de iure. ff. ad munici. nā p adiectionē alicuius cāæ restringitur vendicatio, nō vt denotet simplr dñiū, sed ptātē ɔpetētē iure expresso, & lʒ mulier de iure ciuili, uel canonico nō reperiat in potestate mariti, sicut filius in potestate pris, imo quo ad copulā, n iudicant ad imparia. c. gaudemus. de diuor. & pōt uxor petere maritū sibi adiudicari, c. i s. de ord. cog. & est inter coniuges possessio reciproca, c. literas. s. de resti. spol. tñ rōne seruitii vxor est in ptāte mariti iure diuino, & canonico, vt Genesis j. a Paries in dolore, & in ptāte viri eris. & in c. hæc imago. 33. q. 5. dr pene famula viri. Simılr ɔcludit do. Ab. vxorē posse vēdicare maritū, qa tenetur maritus assistere vxori, & eam alimentare, ut illud, Propter hoc homo relinquet, &c. & adhærebit vxori suæ b. Vñ dimittēdo eā nō adhæreret, iuxta pceptū Dni. vt hic latius p eū sic nouissime dclārātē Io. And. in Spē. sup rub. q filii sint le. Ex cuius dictis ēt colligit esse notādū, q de re spūali, vt est mrimoniū, potest agi iudicio possessorio corā iudice seculari, & remittit ad no. i c. cū sit gñale. s. de fo. cōpe. & in c. literas. s. de iur. cal. Et adde do. Ab. in c. nō est. j. de spons. & in c. attestationes. in i. no. de despon. impu. ubi tenet in mā idem, qd hic, & subdit hic Imo. p istū tex. sustineri posse libellū, in quo uir simplr vendicat vxorē, & p hoc dicit facere, qa æquitas, & simplicitas canonica nō curat de subtilitatibus, neque de noīe actionū, ut in c. dilecti. cū mā s. de iudi. & i c. cū venerabilis. j. de relig. do. ubi dnt, q lʒ Inno. ibi late insistat, an det rei vēdicatio plato agenti p ti t. eccles. cū r.ō sit dñs, tñ illud scire plus hēt in se subtilitatis, q necessitatis, qa lex Cano. nō curat de noīe actionis, sed sufficit libellū simplr pponere. Allegat d. c. dilecti. Et istis adde do. Car. post Inn. in c. ex parte. in 6. op. s. de rest. spo vbi ēt tenet, q uxor pōt uēdicari adiecta cā de iure Quiritū, l. i. ff. de rei ven. & p gl. ord. in c. 2. j. de ɔuer. infi. Et practicā pcedendi in hmōi uendicatione uide per Ray. in summa de matri. in ti. quō & qualr mulier possit petere quē in virū. Et istis adde Bal. in l. nō ignorat. C. qui accus. vbi dicit, q par nō vendicat parē. Vñ frater non pōt vēdicare fratrē petitorio, vel possessorio iudicio, qa inter fratres nulla est ptās. Et in mā pari nulla superioritas est, ut ibi p eū, & idē in pposito vr, cū sint pares. Nec posset dici, q mulier ptātē aliq hret in marito, si ipsa esset in eius ptāte, p l. sic euenier. ff. de adul. ubi qui est in ptāte alterius, nō pōt habere aliū in ptāte. subdit ēt hic do. Abb. q pp rei uēdicationē non cessant alia remedia ut interdictū de uxore exhibēda, qn ab alio detinet, ut hic p ipsū. Et adde ēt Bal. in l. neque natales. C. de prob. ubi dicit, q si puella nōdum 12. annorū est adducta ad domū sponsi, & p uim ei raperet, vel clā ab eo auferret, hēt officiū iudicis ad eam recupandam, sed i uxore post carnalē copulā hēt interdictū, Vñ ui. Allegat Inn. in c. ex parte. s. de rest. spol. No. scdo tex. ibi, publicū instrm,

3 iūcto si. p quē dicit hic do. Abb. apertissime pbari, q † instrm donationis pp nuptias, lʒ in eo enuncietur mrimoniū, nō tñ p hoc probat mrimonium sine aliis adminiculis. Et q instrm dotis, vel tale, non probet mrimoniū, tenet hic Host. Io. And. Bal. do. An. Imo. & do. Abb. per istū tex. q nō fundat se ex nominatis principaliter, sed ex fama loci cū tractatibus. Idē Bal. in d. l. neque. dicēs, q quasi possessio mrimonialis, nō pbatur per uerba narratiua vel assertiua mrimonij, si nō cōstat, q p interrogationē & rñsionē fuit ɔtū mrimonium per uerba de pnti. Alle. Inn. in c. ex parte. s. de resti. spol. Idem Bar. in dispu. sua, habēs filiū nalē. & Lu. Ro. in sing.* 457. alias 438. inc. nunquid p instrm dotis. Nō obst. tex. i l. optimā. C. de ɔh. & ɔmit. stip. ubi si i instro dr, talis seruus Titii stipulatus est ab eo. 10. pbari ur ex nominatione facta in dicto instro, q sit seruus Titii. respondet do. An. hic, q illud quod denunciatur in instro, pbat p instrm ad finē ualiditatis eius, q prīciplr disputat de isto enūciato, tūc nō pbabit, ut hic fm istū intellectū. Et dicit hāc esse solennē limitationē ad illam l. & sequtur hic do. Ab. dicēs, q p hoc est glo. ibi in ver. & seruū. q idem tʒ p l. cū aliqs. C. de iu. delib. Pro hoc ēt adducit hic Imo no. p Bar. in l. qdā in suo. ff. de ɔdi. inst. ubi possessio, seu quasi possessio pbat dñiū qn de illo incidenter q ritur. Facit, qd habetur in l. i. ff. fa. er. & in l. sicuti. §. si quæratur, ff. si seruitus ven. Secus, si dominiū principaliter i iudicium deducatur, qa tunc sola possessio non sufficit. Facit, qd habetur in l. rem. ff. de rei ven. & in l. circa. ff. de proba. Bart. tñ in l. sciendū. ff. de uerb. oblig. simplr dixit, q enūciata in instro probantur ēt ad piudiciū partiū p ipsū instrm & pcipue qn sunt talia, q pnt p partes induci, p dic. l. optimā. Et plus uoluit, q ēt probentur lʒ non possent induci, sed dictū eius eēt limitandū p supius dicta tenēdo intellectū gl. fm Imo. hic dicētē, hoc esse diligenter mēti tenendū, & ultra istos uide Bald. in l. ad probationem uers. q ro instrm. C. loca. ubi dicit, q si instrm dicat, Conduxi à te talem rem tuā, p hoc nō probat te dñm, quia sunt uerba narratiua, & nō inducentia probationem, nisi quatenus oportet ad ipsum principale. Alleg d. l. optimā. & ista no. cū quæritur de efficacia verborū enunciatiuorum, in quo de aliis effectib. remitto ad Bart. in l. ex hac scriptura. ff. de do. & Bal. in l. ex his. C. de testa. mil. & do. An. & Imo. in c. cum dilectus. j. de succes. ab intest. & Pe. de Anch. in cle. i. de prob. cū simi. & ad hoc nō est locus hic. Sed quantum ad propositum adducitur q prædicta tex. in §. illud quoque. in Auth. ut fratrū filii.

4 ubi † p instrm donationis pp nuptias insinuatum probatur mrimoniū, & ita p illum tex. firmat Bal. in l. 2. C. de nupt. & in auth. si quis in aliquo. ver. iuxta hoc quæro. C. de eden. & in c. ex transmissa. s. de resti. spo. Idem etiam tenet Bal. in c. series. s. de testi. dicens, q non solū per instrumentum dotis pbatur promissio dotis, sed etiā ipsa affinitas, seu matrimonium c, lʒ non fuerit ɔtum tunc, quia si per instrumentū probat consanguinitas, ut ibi in gl. ergo & affinitas. & sic non est necesse, q mrimoniū probetur aliter. Et posita ista opi. pro uera, intellige primo, quantum ad ipsas partes, inter quas cōficitur instrm, per d. l. optimā. secus, quo ad tertium, & sic forte in piudicium alterius mrimonii, fm Bal. in l. 2. ad fi. C. de execu. rei iud. & in d. auth. si qs in aliquo. Secundo intellige, dummodo † instrm dotis dicat de 5 mrimonio contracto, uel contrahendo, secus, si nihil diceretd mrimonio, fm Bal. in rubr. C. de priui. dotis. & in l. ab executione. C. quorum appel. nō recip. Sed nihilominus prima opi. est uerior, p istum tex. & per l. neque sine nuptiis. C. de prob. Et ad illud quoque rndet Ro. sing. 451. inc. nūquid instrumentum dotis, q pbatur mrimoniū, quo ad dotem, uel donationē propter

a Genesis. 1. *Vide ibi in capit. 3. & adde 2. Cor. 14.*

b Suæ. *Adde Genes. in c. 2. in fi. & 1. Cor. 11. & Marc. x. & Mat. 18. & Ephes. 5. & 1. Cor. 6.*

* In singul. *Adde, q in neutro isto rū singul. habetur materia hic ab Aucto. tacta, sed est singul. 451. et incipit, put refert Auctor hic. ubi ui. de intel. huius capit. & uide Mathes. not. 79. incip. Nota quod quotiescunque. ubi habes de hoc diffusissime in materia uerborum enūciatiuorum in instrumentis positorum quando, & qualiter probent.*

c Seu matrimonium. *Ad quam materiam tu vide do. Alex. de Imo. plene in l. si uxor §. sed si eā. ff. de adult. & in l. i. in prin. de oper. no. nunc. Flo. in l. horum. §. si quæratur. ff. si ser. uen. et Bar. in q. quidam habens filium naturalem. & Bald. in Marga. in verbo, matrimoniū, versic. i. & in addit. ad Spe. in tit. de restit. in integ. versic. per instrumentum, & Lud. ponit in singul. in ver.*

ver. matrimoniū. versic. quęro nunquid.

nuptias, & sic respectu ei', qđ pricipalr
ɔtinet ī istro. Et ꝙ ita loquat ille tex.
demōstrat hic multiplr do. Abb. quē
ꝑ te uideas. Et dicit Ro. ī d. singularia,
ꝙ instrm ꝓbat dotē plene, sed mrimonium semiplene.
No. primo ibi ꝑ 10 annos, & ultra, ꝙ ad probandū mrimoniū carnāle multū opatur diuturna cohabitatio cū fama. An aūt hoc solū suffic at, dicet ĵ. Sed ꝑ istū tex. infertur pulchre ad mrimoniū spūale, s. an sufficiat bnficiato ad ꝓbationē tituli, siue agat in possessorio, siue petitorio, ꝙ lōgo tpe tenuerit ecclesiā. & habitus fuerit in cōi ꝓ vero rectore, ī quo Inn. hic uariauit, sed Host. do.
6 Car. do. An. & Imo. & do. Ab. hic firmant, ꝙ sic. Nō obstat rō, ꝑ q̃ Inn. noluit hoc firmare, s. qa sequeretur, ꝙ ī fami sufficit se probare certo tpe possedisse cū fama, qđ est incōueniens ꝑ l. in rē. ff. de rei ven. qa respōdent prædicti, ꝙ in bnficialibus una rō tollit ɔ̃riū, sed qa supiores sæpe visitant ecclesias, inde p̄sumitur, ꝙ viderint titulū. Itē qa nō est uerisimile, ꝙ subditi
tolerassent intrusū *. Et nō intelligas,
ꝙ tp̄s inducat titulū ꝑꝑ regulā primā,
de reg. iur. in 6. sed inducit p̄sumptionē tituli, ut hic latius ꝑ Doct. qbus adde in ꝓpriis terminis do. Ant. & Imo.
idē tenētes in c. ex insinuatione. s̃. de ꝓc. & Do. in c. ordinarii. §. 1. de of. ord.
in 6 & Pe. de Anch. in regula 1. de reg.
iur. in 6. & Io. de Ana. post do. Ab. in c.
lȝ Heli. ĵ. de symo. & Imo. in c. ex frequentibus. ĵ. de insti. & Domi. post Io.
And. in c. si iudex laicus. § fi. de sen. ex cō. in 6. & Bal. in l. siue possidetis. in 1.
col. C. de pro. & Bal. & Ange. in l. qui in aliena. in prin. ff. de acq. hęre. ꝑ illū
tex. & Bal. ī l. si filius. vbi optimus tex.
7 C. de peti. hære. in l. ēt. C. de prob. Et ꝓ istis lare adduci possent plurima, q̄ dixi in c. Albericus. s̃. de testi. ubi habes,
ꝙ ex diuturnitate tpis p̄sumitur ꝓ solennitate a & ultra ibi dicta uide oīno
q̄ late ponit Bal. in l. pe. C. cōi diuidū.
ubi post gl. ꝙ si fratres possederunt bona ꝓ diuiso æqs portionibus per 10. annos, p̄sumitur, ꝙ inter eos fuerit facta secrete diuisio. Et declara, ut ꝑ eū ibi,
& in l. 3. C. de iu. deli. & in cōs. suo inci. q̄dā puella. & Bart. in dispu. mulier q̄dā habēs amplū p̄rimoniū, & Ang.
in l. fi. ff. pro dote. & Bal. in l. 1. C. de fideic. Adde ēt Arch. in c. nemo. de ɔse.
dis. 1. ubi dicit, ꝙ qn̄ dubiū est, an interuenerit authoritas epi in fundatione ecclesiæ, necne, & locus est in forma ecclesiæ, & diu pro ecclesia cultus est,
p̄sumit, ꝙ authoritas ep̄i interuenerit,
8 & seqtur Fed. ɔs. 130. inc. Factū tale ē,
q̄dā domus. & Ro. in l. sciēdū. ff. đ uer.
obl. & Pet. de Per. ī tract. de quar. ep̄ali,
c. 4. fo. 10. ver. scđo incidenter q̄rit. Adde etiā Inn. in c. sup his. ĵ. de accus. vbi
dicit, ꝙ q multo tpe seruiuit in ordine subdiaconatus, p̄sumitur subdiacon', nisi ɔ̃riū probetur, & seqtur do. Ant.
9 in c. inter quatuor. s̃. de cle. pere. & in c. 1. s̃. de eo, q furtiue ordi. suscep. & in ca. ꝑuenit. ĵ. de emp. & vend. & tangit Bal. in c. dubiū. el. 1. s̃. de elec. & Hos. &
do. Car. in c. 2. ĵ. de cle. ꝑcus. Adde etiā
10 Bald. in repe. l. cū de in rem verso. ff. de usur. & Bart. in l. litibus. C. de agri. &
b cēs. li. 11. & in l. 3. §. ex ɔ̃rio. ff. de acqui. pos. & Bal. ī l. 1. circa 4. col. de fideic. &
in l. 1. ff. de rerū diuisi. & Ang. in l. male agitur, C. de p̄scr. 30. anno & in l. p̄-

* Intrusum. *Adde ꝙ intrusus dicitur qui habet beneficium a superiore interdicto, uel priuato. cap. tanta de exces. prœla. Dicitur etiam intrusus qui beneficium obtinuit a non habēte ptātē illud conferendi. c. cum uenissent de integ. restit. uel qui beneficium sine authoritate illius ad quē spectat collatio tenet, adeo ut si qs ētsi collator suspēsus fuerit tēpore uacatiōis beneficij, & pręter authoritatē illius ad quē spectat collatio, adeptus fuerit beneficium ab alio, poterit compelli, appellatione remota, a Papa uel legato, monitione pręmissa ad illud beneficiū resignandum per excommunicationis sentētiam, & subtractionem aliorū beneficiorum non obstan. confirmatione a sede Apost. obtenta sub forma communi, quæ confirmat beneficia & pręben das sicut iuste et pacifice possidentur c. qa diuersitatē. de cōces. præb.*

a Pro solennitate. *Adde, quę per Phi. etiam habentur ī c. 1. ut li. nō contest. & remissiones nonnullas, quas ibi ad hoc posui.*

tor. §. 2. ff. de eden. & Spe. in tit. de locato. §. nunc aliqua.
ver. 14. & tex. in c. 1. de ɔsue. recti feudi. & in c. 1. qualr.
feudū olim alie. pot. In quib. locis dr̄, ꝙ q diu tenuit rē
vt vasallus, vel ut emphyteuta, p̄sumitur fuisse inuestitus legitimo tit. Est tn̄ circa p̄dicta aduertēdū, quinque
modis, & primo, ꝙ longū tp̄s in ꝓposito dr̄ decenniū,
fm do. An. & Imo hic ꝑ gl. in d. l. si filius. & idem tenet
Bal. in d. l. q aliena. & qđ no. Inn in c. 2. in gl. quæ incipit,
ꝑ monachos. s̃. de resti. in integ. Imo dicebat sing. Io. de
Ana. in d. c. lȝ Heli. ꝙ trienniū cōpletum dicebatur longū tp̄s, arg. cle. vnicæ. de seques. pos. & fruc. ubi minus
tp̄s dr̄ recens. & facit vulgata regula cancellarię Apost.
33. incipiēs, Itē statuit. vbi † ꝑ triēniū inducit p̄sumptio iusti tituli. * Facit tn̄
Io. de Ana. vbi s̃. vnā nouā differētiā,
dicēs, ꝙ vbi est triēniū, requiritur saltē
iurm de titulo, secus, vbi est decēniū:
sed tn̄ utroq; casu requiritur iurm, vt
ꝑ Pe. de Anch. in regula 1. vbi refert
Gaspar. Cal. dicentē, ꝙ nō vr̄ bn̄ dictū
ꝙ ubi tp̄s est antiquū, nō debeat fieri
fides de titulo saltē ꝑ iurm, arg. c. fi. s̃.
de ɔsue. & in ca. 2. de test. Scđo est aduertendū, qa ubi ageretur de magno præiudicio alterius, nō p̄sumitur solēnitas interuenisse, nisi decursi sint 30.
anni, fm Imo. singulr in c. ꝑuenit. ĵ. đ
emp. & ven. per gl. notabilē ibi, iuncto
tex. vbi spatium 30. annorū, & nō minus, in alienatione facta per maritum
iure dotali facit præsumi solēnitatem
auth. siue à me. C. ad Velle. Nec obst.
ꝙ in casu d. l. qui in alienā. & d. l. si filius, agebatur de p̄iudicio tpis, qa erat
modicū, fm Bar. ī disp. mulier habens
magnū p̄rimoniū. Tertio † est aduertēdū, ꝙ q̃uis p̄sumitur ꝓ illo, q diu ecclesiā possedit, si tn̄ ɔstaret de intrusione, vel alio vitioso īgessu, oīno poterit
remoueri, fm Hos. & do. Ab. hic ꝑ no.
in d. c. dilecto. ĵ. de p̄b. & idē Do. post
Cal. & Lap. in d. c. ordinarii. dicens, ꝙ
si agens vellet probare non canonicā institutionē, ēt in facto antiquo audiretur Alle. notata in d. c. dilecto. &
ibi est bonus tex. ꝑ quē colligit ibi do.
Ab. post alios, ꝙ lȝ prælatus, q diu tolerauit subditū in bn̄ficio suo, non possit eū ɔpellere ad ostēdēdū titulū bn̄ficii sui, vt in locis præalle. nō p̄t ī se assumere onus probādi defectū tituli, per illū tex. & ita puto intelligēdā d. regulā cācellarię, ucȝ ut triennium excuset nō docentē de titulo, sed nō impediat uolentē probare nullitatē tituli. Et idē, si forte probaretur collationē factā in tali loco, in quo sꝑ registrarētur collationes, & ostenderet illā, de qua asserit, nō esse registratā, ꝙ
bn̄ no. Quarto † est aduertendū, qa si eēt bn̄ficiū, ꝙ probaret lōgo tꝑe nunq̃ fuisse uisitatū a superiore forte ab infidelibus capto, uel aliter negligente, & esset sine cura dictum Hos. & aliorum hic nō procederet, qa cessaret rō per quā ipsi faciunt differentiā inter profana & bn̄ficialia, s. uisitatio superioris & tolerantia subditorum, & remanerent rōnes Inn. ɔ̃ eos tenentis. Ita sentit hic do.
Ab & puto verissimum, attento ꝙ hodie prælati negligenter uisitant. Quinto est aduertendum, ꝙ † prædicta
nō hn̄t locum in eo, q tenet plura beneficia incōpatibilia, qa sꝑ pōt superior ab eo petere, ut ostendat dispēsationem, fm do. Ab. & Io. de Ana in d. cap. licet Heli.
per d. c. ordinarii. quod indistincte loquitur nō limitando se ad tēpus recens, vel antiquum. No. † quarto tex.
ibi, in lecto & in mensa. qa probat duo signa ad præsumēdum mrimoniū b īter uirū & mu
lierem, & iō si maritus tenet uxorem b
extra lectū & mēsam, & nō tractat eā
ut uxorem, pōt uxor eū astringere, vt

* Iusti tituli. *Adde quare ī tuēdis possessoribus Papa in constitutione illius regulę magis attenderit triennium quā decennium uel aliud tp̄s ui. An. Barb. in cle. 1. in 4. col. no. 17. de elec. & diffusissime Gomes. in con. Reg. cācel. de trien. q. 1. ꝑ tot. & ui in comēto ad reg. 33. fo. mihi. 157. in paruis. uers. item dicitur hic. ubi habes qđ triennalis possessio beneficij defendit possidentē quo ad possessionē sed non quo ad ꝓprietatem. & fol. seq. uers. & facit quod dicit ibi Io. de Imo. ubi habes, an possessio beneficij triēnalis det titulum ī beneficio. & ibi habes iudiciū Rotę in hoc.*

b Matrimoniū. *Adde do. Alex. plene in l. si uxor. §. sed*

§. sed si ea. ff. de adulter. in his & aliis tractet eam ut uxorē, ſm do An. & Imo. hic, pro qb. alle. hic do Ab. tex. in c. ex parte. j. de spon. & qđ no. in c. 2. j. đ ꝯiug. leproſ. & gl. in c. manifestū. 33. q. 5. q̄ uult uxore ñ posse inuito marito uouere, ut iaceat cum camisia, qđ ñ esset, si uxor nō teneret secū iacere, & si teneret uxor, ergo & maritus, cū quo ad carnale debitum ñ iudicentur ad imparia, c. gaudeamus. j. de diuor. & facit descriptio mr̃imonii, q̄ sequitur in tex. ſm ipsū. Et ad istud de uoto uide eū latius in c. charissimus. j. de ꝯuer. ꝯiug. Adde † istis Bal. in c. ego. N. in 2. col. j. đ iureiu. ubi dicit, ꝙ ad probādū aliq̄ eē tractatam ut uxorē, ñ est necesse probare, ꝙ fuerit honorificè tractata, sđ qualitercūq; : puta, qa faciebat eā lactare, vel portare ligna, vel texere. Adde ēt Bal. ī c. ex transmissa. s̄. de rest. spo. ubi dicit, ꝙ ē piculum diuinare de mr̃imonio p signa, ēt si qs teneat mulierē in lecto, in mēsa, & eā tractet honorifice, qa isti actus ēt sine mr̃imonio ꝯsueuerūt exerceri, al le. l. itē in legato. §. parui. ff. de lega. 3. Adde ēt do. Ab. ī c. literas. s̄. p rest. spo. ubi refert Io. An. dicētē, ꝙ uxor tenetur marito lauare pedes, & caput, & parare comestionē. sed do. Ab. limitat, nisi esset nobilis, cui esset dedecori facere ista, arg. l. interdū, ff. de ope. li. & facit ultra ipsū notabile dictum Azo. in Summa C. de patri. pot. ubi dicit, q, l3 mr̃ teneatur ītra triennium lactare filiū, l. nec filiū C. de pat. pot. l. 2. C. de infa. tñ fallit in nobili a, & seqtur do. Ab. in c. 2. de ꝯuer. infid. & Ro. in l. si cum dotē. §. sin autem ff. solu. matri. An autem liceat uxorē ex cā uerberare b, vide do. Ab. & qđ ibi dicetur, in c. q̄madmodū. j. de iureiu. & do. Car. in cle. cum ex eo. ī 1. oppo. de sen. excō. Vltimo † quo ad pricipalē mām huius decret. vc3 qualr̄ probetur mr̃imonium, & de intellectu huius tex. dic, vt hic p do. Ab. q logtur clarius cæteris, & alr̄ ñ refero, quia videre potes. Sed adde ī mā, ꝙ no. Bal. in l. ñ ignorat. C. qui accus. ubi dicit, ꝙ plus opatur tractatus, q̄ uocabula in probōne mr̃imonij. Et adde, ꝙ cōis opi. p mr̃imonio trāsfert onus pbandi ī aduersariū, ſm Inn. ī c. ueniens. ī fi. 3. col. j. de ver. sign. & Bar. ī l. filium. ff. de iis, q sunt sui, vel alie. iur. & Bar. ī l. si uxor. §. sed si ea. ff. de adul. Et qūo pbeť dicta opi. dic, ut p Inn. in c. ueniens. Adde ēt Bal. ī l. 2. ī 19. col. C. đ serui. & aqua. ubi dicit, ꝙ nemo p̄sumať maritus. nisi pbetur. Et adde Inn. in c. ex parte. añ fi. s̄ de rest. spo. ubi dicit, ꝙ sola nominatio nihil opatur. Et adde Bal. in c. ex transmissa s̄. de resti. spo. vbi dicit, ꝙ de iure ciuili ex notabili p̄sumptione p̄sumitur mr̃imonium inter psonas honestas pares, & bonæ famæ, q̄ p̄sumptio sufficit filiis ad succedēdum. Alle tex. & Cy. in l. si uicinis. C. đ nup. Sed ista de iure canonico ñ sufficiunt ad fœdus mr̃imonij, ſm ipsum, q̄m uide, & adde Bal. in l. & si ꝯ. C. đ nup. ubi ponit late, vtrum ad pbandū, uel p̄sumendum mr̃imonium steť iuri ciuili, vel canonico, & adde do. Ab. in
13 c. lator j̄ q fil. sint leg. ubi dicit ꝙ † ad probandum, q̄m esse legitimum, est facilis modus, ut probeť, ꝙ sit natus ex masculo & fœmina simul cohabitantibus, qa fauore legitimationis p̄sumitur inter illos mr̃imoniū, arg. l. in liberæ. ff. de ritu nup. Sed respectu ipsorum viuentiū canō p̄sumit potius stuprum, ut in c. alit. 30. q. 5. & hoc, ut inducantur ad palam ꝯhendum. Ita colligit do. Ab. ibi ex gl. q̄ dicit ualde notabilem, & procedere saltem, qñ illi vocabant se ꝯiuges. Et in mā tangit hic solenniter do. Ab. de annulo, quid significet, & pfecte loquitur, de quo ēt uide eundem late in c. fi. j. de desponſ. impub. & p gl. in c. si quis uxore. 29. q. 2. p Arc. in c. æstimant. in fi. 1. q. 5. p gl. in ver. moriatur. in c. sit rector. 44. dis. per Host. in Summa de sponſ. in rubricella de mr̃imoniis. §. qualiter. p Bal. in l. cum te C. de do. añ nup. p Lap. alle. 57. per gl. in c. si quis desponsauerit. 37. q. 2. per Mod. in rub. de clandest. despon. per gl. in c. fœminæ. & in c. nostrates 30. quæſ. 5. & in cap. lator. j. de re iudi.

a In nobili. *Ad. de Azo. in Summa de patria potest. in fi. & Bal. in l. alimenta. C. de neg. gest. & Bar. in suo tract. alimentorū. versi. quæro, an mater. in suo consi. incip. Omnes filij minores, &c.*

b Verberare. *Vide Ray. in l. Caio. §. imperator. de adimen. leg. & p Phil. in ca. cum cōtingat. s̄. de fo. cōpet. circa fin. 3. col. & remissiones, quas ad hoc in apostil. posui.*

S V M M A R I V M.

1 *Delicta duo quando surgunt ex eodem facto, quæ habent se ut species diuersę, potest quis de utroque puniri.*

2 *Testis si deponit de actu propinquo per sensum appropriato, an & quando sufficiat. & adde nu. 3. 4.*

5 *Vicinus p̄sumitur scire secreta vicini, uel facta ipsius. n. 6. 7. et 8.*

CAPITVLVM XII.

Literis. Per uiolētā p̄sumptionē pbať carnis copula. H D. cū seq. Et pbatio, đ qua hic, nedū sufficit ad separationē thori, prout hic agebať, sed ēt, si ageret de adulterio & īcestu criminalr̄, ſm do. Ab. ultra alios hic, qđ bñ no. De istis aūt modis probandi copulā, nihil tāgo, qa plenius tāgūt Doc. & ibi dixi alio anno in
1 c. pterea. s̄. de testi. Et † per istū tex. notat hic Do. inter alia ex fi. ꝙ ubi ex eodē facto insurgunt duo delicta quæ hēnt se, vt spēs separatę, pōt qs de utroq; puniri, nam pp adulteriū separatur hic mr̃imoniū, quo ad thorū, & pp crimen incestus priuatur mulier facultate ꝯhendi mr̃imoniū. Ad hoc l. si adulteriū cū incestu. ff. de adul. & vide plene Bar. in l senatus. ff. de accus. & Ioa. An. in addi. Spe. in ti. de homi. post prin. Et sic limita gl. in c. uirginibus. 27. q. 1. ſm do. Ab. cui adde, q̄ dixi in c. sicut. in 4. nota. s̄. de testi. In glo. 2. in fi. No. diligenter ex hac glo ſm
2 Imo. hic, ꝙ † in iis, quę rr̄ non pñt plene cadere in sensum immediatum appropriatū illi actui, ex quo resultat iuris p̄sumptio ad actū, de quo principr̄ queritur, si cōtingit in actu copulæ, quæ plene non cadit in sensum immediatū testis, tunc sufficit deponere de actu propinquo per sensum appropriatū illi actui, sed in aliis, in qb. potest haberi plena scientia de eo, sup quo deponitur, ñ vr̄ sufficere testimonium de credulitate, sed đ uera sciētia, & p sensum corporeum appropriatū illi actui, ut uidimus plene post Inn. in c. cū cām. s̄. de testi. Ex quibus infert hic do. An. ad nota. p Bar. in l. 1. ff. si cer. pet. ubi tāgit, an si testis dicat aliquē esse sanū, uel diuitem, & interrogatus de cā scientiæ, dicat, Scio, quia sum uicinus, * & uicinus præsumitur scire facta uicini, c. quāto. & c. quosdam. s̄. e. & de ꝯsanguineo probatur in l. octaui. ff. uñ cog. & in l. de tutela. C. de in integ. rest. mino. Nec obst. c. in pñtia. s̄. de prob. ubi patet, ꝙ dictū testis dēt necessario ꝯcludere, qa rñdet do. An. ꝙ verū est uere uel præsumptiue, si sit talis p̄sumptio, q̄ surgat ex iuris dispositione, ut in casu proposito. Itē non obst. ꝙ testis debet deponere cām dicti sui, ut d. l. testiū, quia, ſm eū, l3 hoc casu nō exprimatur sensus corporis, tñ subintelligitur per id, quod c deposuit, nā vicini præsumuntur uidere & scire facta uicinorum c. Et istā opi. ꝙ sufficit in talibus ista rō, Scio, quia uicinus, uel ꝯsanguineus, tenet ēt Bart. in l. de ætate. in 2. q. principali. ff. de mino. & in trac. suo de teste, & in d. l. de tutela. & Bal. in l. testiū. C. de test. & in auth. quas actiones, in fi. C. de sacrosan. eccles. & in l. 1. C. de ser. fug. & in l. non omnium. ff. de leg. & in l. data opera. C. qui accus. Et ibi dicit, talē probationem esse per rationem quæ non est necessaria, sed presumptiua. Allegat gl. in c. paratus, 23. q. 1. Et istā opi. tenet etiam Bal. in l. conuenticulam. C. de epis. & cle. & Ang. in Auth. de hære. & Fal. §. hinc nobis. & Auth. de test. in fi. pricipii, & do. Ab. ī c. quosdam

* Vicinus. *Ad. de ad totam materiā hic ab Aucto, tract. circa scientiam vicinorum & consanguineorum, Barb. consil. 53. col. 1. lib. 2. & Ias. latissime in l. 2. ff. si cer. pet. col. 4. nu. 18. uers. concludit ergo Bart. & infra p multa.*

c Vicinorum. *Quod limita tamen, ut per domi. Soc. ī cōs. 187. inc. ī cōtrouersia, quę uertitur. uersic. secunda via est, circa med. in 2. parte, char. 59. quod licet uicini presumantur scire, quæ aguntur in vicinia, tamen non habitātes & parum conuersantes non arguunt in loco scientiam habuisse.*

dã.s̃.eo.post gl.in l.2.versi.denuo qrit. C. qñ fiscus, vel
3 priua. Cōtra † tenet Bal.in l.j ff.si cer. pe. qa testis dēt red
dere bonā rōnē dicti sui,i.p sensum corporeū,& imme-
diatū,qa ñ dr quis scire ea, q̃ indubitāter credit si p im
mediatū sensū corporis nesciat. Alle.l.qui testō.§.fi.ff.đ
testa.& l.testium.C.de testi.& ꝙ no.gl. in l. patronus.ff.
de acq.hær.Idē tenet Bal.in repe.l.2.in pri.ultimæ char.
C.de rescin.ven.& dicit,ꝙ ñ facit plenū testimoniū,sed
indiciū.arg.l.quoties.§.fi.ff.de ædil.edi qa ſm eū,ista vr̃
p̃sumptio hoīs,ut patet ex no.p gl.in l.fi.in pri.ff.qđ me.
cā.cū si.Idē tenet Imo.hic:qa ubi sumus ĩ mā, q̃ pōt ple
ne cadere in sensum testis, dēt deponere de illa p sensū
appropriatū actui,de quo q̃ritur,& sic dēt dictū necessa
rio ɔcludere,& ita ɔtingit in casu ꝓposito,nā pōt vide
re,quo mō talis,de quo deponit,est sanus,qa videt am-
bulantē & facientē talia,q̃ sani faciūt.simil'r pōt videre
an ille,de quo deponit,sit diues,qa videt domū eius ple
nā multis supellectlib.magni valoris, & iō vr̃, ꝙ nō suf
ficit dictū eius ɔcludere p̃sūptiue, & deponere dictum,
ñ assignando cām p sensū corporeū. Nec obst. ꝙ uicin9
p̃sumitur scire facta uicini,qa in mā testis, qui hēt depo
nere p sensū corporeū, & tal'r ꝙ dictū eius necessario ɔ
cludat,ñ ur̃ hoc habere locū,sed in illa mā, qñ quis per
ignorantiā se excusat ab aliquo.qđ sibi impingitur, nā
tūc ñ creditur sibi p p̃sūptionē iuris,q̃ hēt, ꝙ uicinus p̃-
sumitur scire facta uicini. Et simil'r ɔsanguineus. Dicit
tñ Imo.ꝙ forte in practica pp authoritatē Bar.seruaret
4 eius dictū. Sed † his ñ obstantibus tenet prima opi.tanq̃
* ɔmunior,* quia in dictis exēplis Bar.ñ vr̃, ꝙ veritas ple-
ne, & ɔcludenter cadere possit in immediatū sensū cor
poris, sed mediante aliquo actu, ex quo p̃sūptiue ɔclu-
dit illud,de quo ꝓbādo q̃ritur, qa diuitiæ ñ pñt euiden-
ter ꝓbari, ſm Bar.in l.paupras.ff.de excu.tut.& Ia.Bu.in
l.actor.in fi.C.de ꝓb.& iō probantur p coniecturas,ſm
Ang.in l.si vero.§.q ꝓ rei qualitate.ff.qui satis.cog.& fa
cit l.in fraudē.la 1.ff.qui,& a qbus. Vñ apparet plerūq.
in p̃rimonio alicuius multa esse bona,& tñ latet grāde
æs alienū,l.fi.C.de ali.pup.p̃st.& l.fi.in prin.C.de iure de
lib. Simil'r quē esse sanū, vel ñ, pēdet ut plurimū aperi-
tia artis.vñ ɔmittitur veritas pitis in arte, ſm Bar. in l.
q̃situ.ad fi.ff.đ re iud. Simil'r an quis sit bonæ ɔditionis:
nam istud solo visu,vel alio sensu corporis immediate
ñ pōt ɔcludenter dephendi,sed ex p̃sumptione,nam ex
bonis morib.præsumitur quē eē bonæ opinionis,ſm gl.
in uer.oppo.§.si vero absunt.in auth.de hr̃. & Fal. & fa-
cit c.ex studiis.s̃.eo. Et ñ vr̃ bona rñsio Imo. hic ad iura
dicētia,vicinū præsumi scire facta uicini, vt ñ ꝓcedat ĩ
testificando,pp tex.in l.j. in princ.in ver. existimatione
5 circūcolētiū. ff.de flu. Est † verū,ꝙ dicta opi. cōis lĩtatur
quinque modis, & primo, ut habeat locū in iis, q̃ hēnt
cām successiuam, & sic de facili transire pñt in notitiā
vicinorū,secus in iis,quæ hēnt cām momētaneam, ſm
Sal.& Fulg. in d.l.1. ff.si cer. pet. Quid .n.secundum eos,
scire potest uicinus, si ego in domo feci unū ɔ̃ctū, qui
momento expeditur? Vñ si uicinus uult testificari, ꝙ e-
go ñ feci talē ɔ̃ctū, op3, ꝙ ipse dicat, ꝙ ego ñ potuissē
facere quin ipse vidisset,ut no.gl.sing.in l.1.ĩ fi.gl.mag.
ff. de itine. actuque priua. Pro hac lĩtatione facere pōt
qđ no.do.Ab.in c.cū causam.& in c.constitutus.in ult.
no.s̃.de testi.ubi in q. an factū a ɔsanguineo mei uicini
intuitu imputetur mihi,distinguit, an sit factū momen
taneū,uel successiuum. Et similē distinctionē facit do.
Ab.in c.fi.s̃.de ɔsuet.in q.an unus actus inducat ɔsuetu
dinē,quia si est successiuus,inducit, secus, si momenta-
neus. Scđo lĩtatur ex eo,ꝙ scribit Bal.in l.de tutela.C.đ
in integ.rest.mino.ubi dicit,ꝙ si ɔiunctus deponit de æ-
tate ɔiuncti,ñ est sufficiens rō dicere, Scio, quia sum ɔ-
iunctus,qñ minor testificatur de ætate maioris, uel pa-
ris,quia ista testificatio nō est bona, quia nō pōt cadere
ueritas in eum per sensum corporeū. Cū ergo rō proba
tionis sit incerta,scīa probationis dr̃ dubia. Iō in substā
tia,vel rōne non est probatio,c.in præsentia s̃.de proba.
Nec obst.d.l.de tutela.quia ibi tutor erat longe maioris
ætatis,& qa ɔiunctus: iō erat uerisimile eū scire tam in
natū,q̃ processum ætatis. Et ita dēt intelligi ꝙ de isto te
stimonio ætatis reddito per ɔiunctū simp'r,dixit Bar.in
l.de ætate.in scđa q ff.de minor.& Bal.in l.testium.C.đ
testi.& Sal.in l.si minorem.C.de in integ.resti.mino. Et
hanc lĩtationem sequitur Sal.& Pa.de Ca.in d.l.de tute
6 la.& ēt Pa.de Ca.in d.l.1.ff.si cer.pet. Tertio † limitaẽ,ut
habeat locū in iis,q̃ publico aspectu seu ɔuersatione ɔ-
cernuntur,ñ aūt in secrete gestis in domo,ſm Bal.in c.
quāto s̃.eo. Vñ dicit idē Bal in l.j̃.in fi.C.đ collus.deteg.
ꝙ si testis deponens de stupro,dicit, Scio,quia sum uici-
nus,ñ ꝓbat, quia uicini talia secreta p ueritatē ignorāt
secus si deponeret aliq̃ esse meretricē publicā,ut ibi per
eum. Simil'r dñt Bal.& Ang.in l.Lucius testō.§.1.per il-
lum tex. ff. de li. & posth. ꝙ l3 ɔiunctus p̃sumatur scire
facta ɔiuncti,l.octaui.ff.uñ cogna.tñ nō hēt locū in fa-
ctis a ɔiuncto existēte in lōginquo. Iō dicit Bal. ĩ l. qñ.
C.de iure deli. ꝙ ɔiūctus p̃sumit scire
a facta ɔiūcti circa iura sāguinis a & ꝓ a
cessum nāæ,sed factū hoīs nō. Quarto

a Iura sanguinis. *Adde idem tenentem do.Soc. consi. 154.inci.Pulchræ & subtilis est præsen.ver.postremo circa med.ĩ 2.pa.*

7 † lĩtatur ex eo,ꝙ scribit Bal.in l. ɔuen
ticulam.C.de epi.& cle.& iu l.1. C. de
collus.deteg.& Rom.in d.l.1.si cer. pe.
ubi transeunt cū Bar.in exēplis suis, s.
ubi agitur de probando actum in gñe
puta, ꝙ quis sit pauper, uel malæ fa-
mæ,aut quid simile,ut faciat dicta rō,qa sū vicinus, qa
ɔcludit a cōiter accidentibus, & sufficit probationē ɔ-
cludere a cōiter accidentibus,ut est gl.no.& Bal.in l.ne
que natales.C.de prob. Et idē si deponit de actu in spē,q
ɔsueuit esse notus uicinis,seu ɔsanguineis, ut mores,&
ętas,d.l.octaui.& d.l.de tutela. Secus si ētalis actus, qui
a cōiter accidentib.nō consueuit esse notus uicino, uel
hēt pariter se ad notū & ignotū, ut homicidiū Pet. uel
furtū de re Martini,nā tūc nō probat, quia non conclu
dit,ut in dictis locis. Sed aduertendū est,quia ēt in illis,
quę pñt a cōiter accidentib. ɔcludenter percipi & pro-
bari,nō ur̃,ꝙ testis probet reddendo cām, s. Scio, quia
sum uicinus, quia l3 uicinus præsumatur scire facta ui-
cini,tñ scire dr̃ quis diuersimode,quandoque per uerita
tem,& ex proprio & immediato sensu corporeo, qñq;
per uehementem opinionem,l.cum falsum,& l. Panto
nius.§.rei ꝑduellionis.cum glo.no. in gl. in ver. quære-
re.ff.de acq.hęr.& probatur in l.si quis cum ignoraret.ĩ
uer.quasi certus.& ibi Bart. ff.de testa.tute. Vñ l3 uici-
nus p̃sumatur scire ex uehementi opinione, reg'r non
probat,ut dixi post do.An.in c.quoties.s̃. de test. Vnde
si testis dicit se scire de homicidio,nō probat, qa pōt in
telligi,s.per uehementem opi. ſm Bal.in c. fi.j̃.de iura.
cal. Item pro hoc facit, quia testis diuersimode & per
uarios sensus potest scire facta uicini,puta,si per uisum,
auditum,famam,& similia, sed testis, qui interrogatus
de causa scīæ rñdit, Scio, quia percepi per sensum cor-
poris,non probat tāq̃ rō sit nimis gñalis & obscura,ſm
Bal.in l.testium,in 3.q.C.de test.& sentit in l.1.in fi.C.de
* bo.pos.ſm tab. Nihilominus standum est cum cōi*,ꝙ in
iis,quæ a cōiter accidentibus sciuntur per uicinos, talis
testis non probat,quia qñ dr̃ quem scire,non intelligit,
nisi de uera scientia,quia ubi uehemens opinio,ibi non
est proprie scientia,ſm gl.in l.2.§.pen.in ver.sciant. ff.đ
aqua.plu.arc.& in l.si duo.§.pe.in ver.scire. ff. uti possi-
det.& sentit gl.in l.si liberi.ff.de peculio.& gl.in l. si pa-
terfamilias.in ver.scit.ff.de hær.insti.& illam notant ibi
Bal.& Imo.singulariter, & proprie scientia est tm̃ earū
rerum,quæ uere sunt. Vnde inferunt, ꝙ si testis dicat de
contentis in capitulo se scire quod scit,uidetur dicere,
quod uerum sic se habet, per quod expresse destruitur
dictum Bal.in d.c.fin.de iur.cal. Et hinc est,ꝙ scire est rē
per causam cognoscere, ut inquit Philosophus, & re-
fert Arc.in c.in domo.de poen.dist.4. Vnde dicit Bar. in
l.qui bona §.qui alieno.ff.de dam.infe.ꝙ in teste uerum
scire,nō intelligit per uehementē opinionem,sed p ue-
ritatē. Et qñ dicebatur,ꝙ possunt diuersimode scire. rñ
detur,ꝙ ex quo Scire in proposito intelligitur per ueri-
tatē ꝑceptibilem uisu & perceptibilem auditu,& sic de
similibus

a *Materiã. Adde id tenentem do. a Soc. in consi. 257. incip. Visis inuestituris. versicu. sed ulterius, circa med. in 2. pag. char. 156.*

similibus verbis intelliguntur s͠m subiectam mãm a, per l. si uno. ff. locati. queadmodũ dicimus de teste, q dicit Scio, qa p̃sens fui, qa p̃bat, ut dixi in c. cũ cãm. s̃. de testi. & tñ presentia põt in gñe se habere ad uisum tm̃, & auditũ tm̃. Et pro hac benigna interpretatione testiũ faciunt multa, q̃ dixi in c. cũ tu s̃. de testi. Quinto † limitantur, seu declarantur p̃dicta, qa p̃batio facta per testes deponentes modo, de quo s̃. dr̃ probatio p̃sumptiua, nõ aũt uera seu concludens necessario, vt p̃ Bar. & alios in locis s̃. allegatis, & maxime per Bal. in d. l. ꝯuenticulam. & in d. l. j. C. de ser. fugi. & Bal. in c. quanto. s̃. eod. & do. Abb. in c. quosdã. s̃. eo. Et ex hoc sequitur duplex effectus magn⁹. Primus est, qa minor pœna imponit̃ ei, q ꝯuincit̃ ex tali probatione, p̃ ea q̃ dixi in c. afferte. s̃. eo. Scd̃s est, quia sñia lata ea præsumptione, q̃ñcumq; ex ꝯ̃riis melioribus p̃sumptionibus põt retractari * p̃ l. si q̃ adulterij. C. de adult. s͠m intellectum Bar. & Ang. ibi, de quo tñ dic, ut dixi in c. proposuisti, supra de proba.

* *Retractari. Adde ad hęc Ias. late in l. 1 ff. si cer. pet. nu. 21. uersicu. effectus & utilitas est maxima.*

SVMMARIVM.

1 *Statutum dictans, quod uxore mortua uir lucretur mediam dotem, an habeat locum in sponsa. Adde nu. 2. ubi arguit ad partem contrariam.*

3 *Iura licet appellent plerunque matrimonium, ubi interuenit desponsatio de presenti tantum, intelliguntur tamen secundum principium matrimonij.*

4 *Sponsalia non ueniunt appellatione matrimonij, quando agitur de materia odiosa mariti & uxoris.*

5 *Fama uicinię potest pro bari per duos testes.*

6 *Allegans turpitudinem suam non est audiendus. Ista est regula, quę fallit sex modis, ut hic per ordinem, nu. 7. 8. 9. & 10.*

11 *Suspectus an quis possit allegari, quando actus non redundat ad utilitatem suam.*

12 *Dicta plura quãdo possunt simul iũgi, ut faciãt unam probationẽ.*

CAPITVLVM XIII.

1 TErtio loco. Primo p̃ istum tex. posuit hic do. Ab. extense vnã q. in qua quotidie recurrit in practica vc3 stãte † statuto q̃ uxore mortua sine filiis maritus lucret̃ partẽ dotis, utrũ mortua sponsa d̃ p̃senti nõ traducta ad domũ, nec aliter cognita b carnalr̃ lucret̃ maritus partẽ dotis b. In qua q. insisto, ñ sequẽdo simpl̃r do. Ab. & ĩ primis uideret, q̃ sic, qa si uerũ est, q̃ vbi cessat promissio de ꝯ̃h. nõ recte dicãtur spõsi, sed iõ ꝯiuges, ex quo mr̃imoniũ dr̃ habere p̃fectũ uinculũ, ergo dicetur mortua vxor, nõ aũt spõsa, ne resistat etymologia vocabuli. Facit, q̃ no. Bar. in l. cũ pr̃. ff. de parricid. vbi dicit, q̃ appellatione uxoris uenit spõsa de p̃nti, nõ ex interp̃tatione, sed ex p̃pria significatione uocabuli. Vide gl. ĩ uer. electorũ. ĩ c. 2. s̃. de transla. p̃l. & gl. 3. in c. Canonica. j̃. de sent. excõ. facit tex. in l. cui fuerit. ff. de cõd. & demõ. ubi si legatur aliquid Titio, si ꝯ̃xerit mr̃imoniũ cũ Berta, debetur illi co sibi legatũ, si ꝯ̃xerit p̃ verba d̃ p̃nti l3 mr̃imoniũ nõ ꝯsũmauerit. Ad idẽ gl. in c. discretionẽ. j̃. de eo, q cogn. cõsang. uxo. suæ. ubi adulteriũ committitur cũ sponsa de p̃nti, & no. glo. in ver. uxore. in c. si uero. j̃. de sen. excõ. & probatur in l. pp violatã. C. de adul. Facit gl. 1. in l. eum, qui duas. C. de adul. & gl. in §. patitur. in uer. p̃ uxorẽ. Inst. de iniur. facit tex. in l. Iulia. ff. de fun. dot. ubi sponsus prohibetur alienare, sicut maritus. Facit gl. in l. ca, quæ. la 2. ff. ad muni. q̃ dicit, q̃ spõsa de præsenti efficitur ciuis loci mariti, sicut de uxore dr̃ in l. fi. c. ti. Facit tex. in l. pe. ff. de do. int. ui. & uxo. ubi sicut p̃hibet̃ maritus donare uxori, ita sponsæ nõdũ traductę. Et hãc partẽ in terminis firmat Bart. in l nihil interest p̃ illũ tex. ff. rerũ amot. vbi quo ad illũ titulum, nõ refert, an mulier fuerit traducta uel nõ, & q̃ illa dicatur nupta, & ille maritus, tenet gl. & Bar. in d. l. si cui fuerit. Et multa iura nostra appellant mr̃imoniũ uinculũ, qd̃ est ĩter spõsos de p̃nti. Patet ĩ c. fi. j̃. de spõsa duorũ, & in c. sufficiat. & c. cum renũciatur cũ multis ibi seq. 27. q. 2. Et hãc partẽ ẽt t3 Bal. in l. Deo nobis. ver. sed iuxta hoc pone. C. de episco. & cleri. per illum tex. optime facientẽ, dũ p̃bat, q̃ id, q̃ maritus hẽt lucrari p̃ mortẽ uxoris, lucratur, ẽtsi ingrediatur monasteriũ, & sic carnalis copula non p̃cessit. Vñ dicit ibi esse casũ, q̃ ad lucrãdũ dotẽ ñ reqritur copula. Et p̃ ista parte facit, qd̃ no. Bar. in ꝯſ inc. q̃ritur, an si statuto cauetur & in l. iubemus. §. sanc. C. de sac. san. eccl. & Bal. in l. fi. C. de dot. p̃mi. & Ang. ꝯſ. 180. inc. p̃mitto ad euidẽtiam. & Pau. de Cas. in l. sed hoc ita. ff. de re iu. & in l. si donare. ff. de ꝯd. ob cãm. ubi dñt, q̃ statutũ de lucrãda dote hẽt locũ ĩ dote nõdũ tradita, l3 p̃missa c. Et p̃ ista parte adduci põt, qd̃ not. Bal. in l. 1. in 2. q. C. unde vir & uxor. ubi q̃ritur, an illa lex uolens, q̃ deficientib. ꝯiunctis vir & uxor ab intestato uocẽtur, habeat locũ in sponsa de p̃senti. & ꝯcludit, q̃ sic, p̃ d. l. Deo nobis. & d. l. nihil interest. Secus dicit in ea, quæ est mera sponsa de futuro. Et in hanc partẽ uĩ inclinare Bal. in c. capellanus. in fi s̃. de feriis. dũ dicit se rñdisse, q̃ statutũ ꝯferẽs lucrũ marito mortua uxore in mr̃imonio copulato nõ hẽt locum in nõdũ traducta, quia frustra, s͠m eũ põderaretur copula, & sic sentit secus esse, ubi statutũ nõ ponderat copulam. Adde, qd̃ no. do. Car. ꝯſ. 14. incip. statuto Trigesti. ubi ꝯsuluit, q̃ stante statuto, q̃ debita ꝯ̃cta per uirum sint ꝯmunia, adeo q̃ uxor teneatur pro medietate, hẽt locum in debitis ꝯ̃ctis post sponsalia de p̃senti nõdũ traducta uxore, maxime p̃ l. pen. ff. de dona. inter 2 uir. & uxor. Cõtrariã † partẽ tenet Bal. in l. non sine. in prin. C. de bon. q̃ lib. dicens, q̃ stãte statuto, q̃ p̃mortua uxore uir lucretur dotẽ, nõ erit idẽ mortua sponsa, quia ille ablatiuus Præmortua vxore, facit ꝯditionẽ, i. si vxor sit p̃mortua. Sed ista non est vxor. Ergo ꝯditio deficit. Alle. l. falsus. §. an in patrẽ. ff. qd̃ fal. tu. autho. Idẽ firmauit aperte Bal. in auth. dos data. C. de dona. ante nup. ubi dicit esse optimũ argumentũ, q̃ sicut mulier nihil lucratur, si nõ sustinet onus dotis datę, ita vir nihil lucrari dẽt, si onera mr̃imonii non sustinet, ut in l. ab hostib. §. si uir. ff. sol. mat. siue loquamur in lucro statutorũ, siue in lucro pacti, s͠m ipsum. Idem tenet Petr. de An. in repe. c. 1. in 47. char. ver. quæro de quæstione, quæ mihi occurrit de facto s̃. de consti. dicens q̃ statutũ, q̃ loquitur de nupta, non intelligitur de sponsata tm̃, & ibi dicit se una cum do. Ant. ꝯsuluisse, q̃ stante statuto, q̃ filia nupta siue maritata non ueniat ad successionem, filia desponsata de præsenti non excludetur, quia nõ dr̃ nupta. Allegat ẽt Bal. in d. l. non sine. Et hãc partẽ tenet ẽt do. Ab. hic, dicens se ita ꝯsuluisse Senis. Idem ipse tenet in c. ex publico. j̃. de cõuer. ꝯiug. Idẽ tenet Sal. multũ late & subtil̃r loquẽs in l. cũ te. cũ quatuor se. C. d̃ do. añ nu. Mouetur maxime, qa uerba sta d tuti sumi debẽt ĩ potiori significato, d l. 1. §. quæ in p̃petuũ. ff. si ager uecti. uel emphyt. pet. & c. si quem. de sen. ex. Et matrimonium p̃ verba de præsenti ñ dr̃ matrimoniũ, quo ad plenũ significatũ, ut est gl. licet ipse non dicat, in d. c. ex publico. & bonus tex. in c. cum initiatur. & ibi, §. ecce. & in §. iuxta. ver. unde

b *Dotis. Ad quã materiã uide plene & no. per do. Soc. in cons. 223. incip. circa presẽtem consultationẽ ver. sed ad omnia præmissa ibi, nam quid. in 2. p. char. 98. ubi ẽt quod si statutũ disponat, q̃ dos p̃ maritũ nõ lucretur, nisi uxore ducta in matrimonio cõsũmato qualiter p̃cedat, et an et quãdo matrimoniũ consummatũ itelligatur, ut illa per eum lucretur.*

c *Sed promissa Adde Bar. in cõs. incip. statuto ciuitatis Sartiani cauetur. & Bald. in consil. incip. In Christi nomine, amen. Viso dicto puncto. & Ang. in consi. incip. statutum loquens de dote data, &c. & Pau. de Cast. in consil. 224. incip. super primo quæsito. & do. Alex. de Imo. in consil. 52. in fi. 4. partis.*

d *Significato. Adde dom. Soc. in consil. 14 inci. Visa prædicta facti. uersic. nono moueor, in fi. in 1. parte, char. 141. ubi idem tenet.*

vñ Ambrosius.27.q.2.& in c.debitum.s̃ de big. Et dicit Theologos tenere, ꝙ in beata Virgine desponsata Ioseph fuit pfectũ mr̃imoniũ, quãtũ ad sãctificationẽ, sed nõ quãtũ ad significationẽ, ꝺ quo in §.ergo.27.q.2. Et subdit ꝑ hoc, qđ est in ꝓposito, qa cessat rõ statuti, q̃ fuit ad succurrẽdũ expẽsis factis ꝑ mariũ ĩ traductione ad domũ, q̃ rõnẽ dicit expssam eẽ in statuto Ferrariensi, & instat aliis rõnibus, de qbus ibi ꝑ eũ. Idẽ tȝ Sal. in ꝯs.inci. Iacobus promisit Stephano. Idẽ est de mẽte P. de Anc. ꝯs.20.inc.pro solutione dubiorũ. versi.3.põderandũ. ubi dicit, ꝙ statutũ puniẽs ꝯhentẽ mr̃imoniũ in certo casu intelligit de mr̃imonio ꝯsũmato, ꝯ ã ante dñr spõsalia, ſm cõem vsũ loquẽdi, & statutũ loquẽs ꝺ vxore, ñ hẽt locũ in spõsa, cũ tractamus ꝺ odio, secus, si ꝺ fauore. Al le. Cy. in d.l.ñ sine.& bñ facit vltra ipsũ gl in ver.ꝯhere in cle.1.de ꝯsan.& affi. Et hãc partẽ tȝ ẽt Pe. de Anc. in c.1 in ult.col.de spõ.in 6 ꝑ tex.ĩ d.c.si publico. Idẽ tȝ do. Ab.in c.si inter.ȷ̃.de spõ.maxime ꝑꝑ cõem vsũ loquẽdi ꝑ quẽ spõsa ẽt de pſenti ñ appellat vxor. Et ꝙ ĩ statutis ꝑualeat cõis vsus loquẽdi, tetigi in d.c.ꝑ tuas.s̃.ꝺ proba. & ista est sufficiẽs rõ. Dicit tñ Dom.in c. Valentino.34. dis.spõsa de pſenti, large dr̃ spõsa, ñ proprie. Itẽ hãc partẽ tȝ do. Ab.in c.2.ꝑ illũ tex.ȷ̃. de spõ. duo. Idẽ moderni in arbore affinitatis in pe.char.& ĩ rub.ȷ̃.de spõ. Mouentur solũ, qa tale statutũ duplici rõne venit restringẽdũ, tũ qa ꝯ ius cõe, tũ qa pœnale.c.statutũ.de elec. in 6. Vñ q̃uis dicat, ꝙ sponsa de pñti sit vera vxor, hoc intellige largo mõ, & in mã fauorabili, secus in mã stricta. Bñ facit, ſm eos, tex. Insti. de nup.§.si uxor.in fi. ubi spõsa pr̃is mei nõ cognita, ñ dr̃ mihi nouerca, & sponsa filii mei ñ cognita, ñ dr̃ mihi nurus. Et pro hac parte uide Dom. in d.c. Valentino. ubi ꝑ illum tex. probantem, ꝙ spõsa de pñti, nõ dr̃ nupta añ copulã, infert, ꝙ si testator relinquit puellæ centũ, cum fuerit nupta, nõ habebit legatũ, lȝ ꝯxerit mr̃imonium de pñti, donec fuerit secuta copula. Sed dubito, ꝙ Dom. uehemẽter errauerit ꝑꝑ tex. ĩ d.l.cum fuerit.ff.de ꝯd.& demõ. vbi in hoc suo dicto est casus in ꝯriũ. Ex quibus oĩbus apparet, utranq; partem facillime sustẽtabilẽ. Sed sustẽtabilior uĩ ista scd̃a pars, qa ubi uerba statuti nõ adaptanẽ ad casũ occurrentem, cessat ipsius dispositio, c.indẽnitatibus.ad fi.de elec.in 6. & in c.ea, q̃.§.fi.& ibi do. An.ȷ̃.de sta.mo.lȝ.§.prætor. & ibi Bar.ff.de dam.infec. eũ ꝯcor. Sed verba statutorũ in mã ista cõiter reqrunt, ꝙ uxor decesserit in mr̃imonio. Et ista nõ dr̃ decessisse in mr̃imonio ꝑꝑ dictionem, In, q̃ denotat intrinsicitatem a & pfectionẽ actus, l.1.§ ne qd in flumine publico.ff.ne qd in flumi. publi. ubi factũ ĩ ripa, nõ dr̃ factũ in flumine. Vñ dicit Bal.in rub.ff.so.mat.in 1.col. ꝙ dictio Iniuncta ablatiuo denotat intrĩsicitatẽ. Vñ insultãs in porticu, ñ punieẽ pœna statuti puniẽtis ĩsultãtẽ ĩ domo, ſm cum. Alle. Cy. in l.meminisse.ff.de offi proꝯ & lega.no. Bal. in l Galls.§ ille casus.ff.de libe.& posth.ẽ gl.unica ĩ §.hæc, q̃ de charitate. in ver. Ezechiele. de pœn. dist.2. Itẽ facit, qa qualitas adiecta uerbo intelligit ſm tps uerbi, cui adiicit, l.in delictis.§.si extraneus.ff.de noxa. Ergo si statutum diceret ꝺ uxore mortua in mr̃imonio, reqrit ꝙ tpe mortis sit in mr̃imonio, & tñ nõ est sic, qa nõ ẽ mortua in mr̃imonio ꝓprie sumẽdo.s.ꝯsũmato, d. c. ex publico.& d.c.debitum.& bonus tex.in l. si qua mihi vxor.ff. de ritu nup. Itẽ ẽt, qñ statutũ nõ vtereẽ hoc verbo In mr̃imonio, idẽ esset ꝑ pdicta, & ꝑ ea, q̃ statim dicẽ

3 tur. Et † ꝑ allegata in ꝯrium patet rñsio ex prædictis, qa lȝ multa iura appellẽt mr̃imoniũ, ubi interuenit siplex desponsatio de pñti tm̃, tñ intelliguntur ſm mr̃imonii principiũ. Facit optime gl.2.ꝯiuncto tex.in c.1.de cogn. spũali, in 6 Præterea quoties mã subiecta repugnat, nunquã illa iura loquẽtia de uxore ꝓcedũt in spõsa ꝺ pñti, ut ꝓbat gl approbata in d.cle.1.facit qđ no.Bar. ꝯ gl. in l.2 §.fi.ff.de priui.cre.uolẽs, ꝙ lex, assiduis. C.qui poti. in pig.ha.non habeat locũ in spõsa de pñti, ꝑ d. l. assiduis. ibi, qsn.nõ misereatur, &c. Ad idem facit, ꝙ habetur in

a Intrinsicitatẽ. *Adde Phil.in ca. ecclesia.s̃.de constitu in colum.22. in fi. & quod in apostil. dixi.*

tex.& gl.ibi ꝑ Ang.in l.solet.§.quæ virum.ff. de infa. ubi pœna apposita ſm leges ꝯhenti mr̃imonium tpe luctus, non extenditur ad ꝯhentem sponsalia de pñti. Facit optime gl.in cle. 1.in verbo, mr̃imoniis, de iudi. dũ ponderat verbum, Tangentibus. Ad illud autem ꝙ no. Bar.in d.l.cũ pr̃.posset dici, ꝙ imo ex propria significatione sponsa non dicatur uxor, sed ex interpretatione, & hoc satis probatur in c.ꝯsultationi.ȷ̃. de frigi. & malefi.& in d.c.debitũ.& in c.si quis despon.in uer.rite.27. q.2. Vñ in statuto dẽt attendi potior significatio & proprietas verborũ l.3.§.hæc uerba.& ibi Bar.ff.ꝺ neg. gest. Ad tex.in d.l.Deo nobis. rñdet Sali.in d.l.cum te, ꝙ ibi nihil statuitur suꝑ lucro de nouo ꝯferendo, sed determinatur, vtrum debitum ex pacto sub ꝯditione mortis extendatur ad mortẽ ciuilẽ?& dr̃, ꝙ sic. Vñ innuit, ꝙ in alio casu, si simpl̃r desponsata efficiẽ monacha, stante dicto statuto nihil lucrabiẽ, qa ĩ casu mortis nihil habuisset. Rñdet ẽt Ab.in d.c.ex publico, ꝙ q.nr̃a nõ loquitur ubi lucrum defertur marito ꝑꝑ affectũ ꝯiugalẽ, q extinguitur, sed rõne sumptus adhibiti, in ducendo mulierẽ, sed ubi lucrum esset par utrinq;, qa ꝑꝑ affectum ꝯiugalẽ, tunc ꝓcedit illa l. q̃ nimis late intelligit Bal. ſm do. Ab Ad illud, ꝙ statutum de dote habeat locum in dote promissa, dic ꝙ loqtur in dote non data ꝯstante mr̃imonio, sed nõ dñt, ꝙ si ñ est data añ ꝯsũmatum mr̃imonium, habeat locum statutum, qa hoc est falsum, ut in terminis no. Sal.in d.l.si ꝯstante.uer.sed ã ꝯrio.C. de donã.añ nup.dicẽs, ꝙ statutum, de quo s̃.intelligitur ꝺ dote data, nõ autẽ de dote promissa. Ad alia colligitur responsio ex pdictis. Et retenta hac parte, scias etiã circa eã primo, ꝙ si mulier ducta eẽt, ut uiro ꝯiungeretur, & ante ꝯiunctionẽ decesserit, tunc uir lucrabitur partẽ dotis debitã uigore statuti, qa pro cõiũcta & copulata habetur, q̃ de proximo copulãda est, arg.l.pe.ff.de testa mili.& l.item legatis.ff.de leg.3.& Insti.de don.§.fi. Ita uoluit Sal. multum singul̃r in d.l.cum te.in fi. Et est æquissimum attẽta impẽsa nuptiarum, cuius respectu talia statuta vigent. Vbi autem de plano, & sine impensa ducta eẽt, dubitarẽ Nec obst. ꝙ de proximo est copulãda, quia dici nõ pt̃ copulata vere, & pulchrũ esset cogitare, qđ si ducta eẽt & cognita absq; alia expẽsa, an cessaret statu-

4 tum. Scd̃o † scias ſm do. Ab. ꝙ vbi agitur de mã odiosa appellatione vxoris, vel mariti, seu mr̃imonii, non ueniunt spõsalia ꝯcta de pſenti, nec ipsi ꝯhentes. Si aũt agitur de mã fauorabili, veniunt sponsi, qui ꝯxerunt per verba de futuro, ut l.ñ sine.C.de bo.q̃ lib. ubi pulcher casus. Si uero mã est indifferens, veniunt, ẽtsi ꝯxerũt ꝑ verba de pñti, lȝ carnalis copula nondũ interuenit, & for-

5 tius si interuenit, ut hic ꝑ ipsũ. Tertio † princip̃r ꝑ istũ tex.in ver.testimoniũ uiciniæ.no.hic do.Ab. ꝙ si duo testes deponunt testimonium uiciniæ ẽt sumitur hic testimonium pro asseueratione extraiudiciali sine iuro, sicut in ca.tua.ȷ̃.de coha.cle.& mu. Ex quo colligit, ꝙ ꝑ duos testes potest probari fama totius uiciniæ, & sic nõ reqritur, ꝙ maior pars uiciniæ deponat, sicut existimãt quidam minus intelligentes, secundum eum multum notantem hunc tex. secundum quem dicit intelligendum c.inquisitionis.in fi.ȷ̃.de accu.& de hoc alle. gl. in §.fi.2.q.1.& in §.item sępe.4.q.3.& in l.3.§.quæ argumẽta.ff.de test.& per Doc.in c.inquisitionis.& Bar. in l. de minore.§.tormenta.ff.de questio. facit cap. tam literis. de testi.& in l.2. de bo. pos. secundum tab. vbi per duos testes probatur inscriptio septem testium, & cum istis concordat Sali.in l.ea quidem. versic. item per quot testes. C.de accus.& Bal.in l.data opera C.qui accu.& do. Abb.in d.cap.inquisitionis.§. fi. & Arch.& Domi. in §. fin.2.q.1. Et non sufficeret unus testis cum iuramento partis ad probandam famam, secundum Bald. in l. in bonæ fidei. C.de reb. cred. Et Adde, quod etiam notorium probatur per duos testes, ut per glo. Arch. & Domi.in d.§.fi.& gl.& Arch.§.item sæpe.4.q.3.& Bar. in l. hæredes palam. ff. de testamentis. &

b Spe. in tit.de notorio crimine. b.§.qua b liter, & Bald.in d.l.data. Et istis adde

b In tit. de no. crimi. *Et ibi in addi-*

addit. uide Bald. in uerſi. teſtis. ubi idem, ſed in Margar. uerbo.nu. oriū uerſi.tertio die per 10. & adde eum in l.de quib. de le. gi.22.col.

2 Turpitudinem ſuam. *Adde hic, quæ in Apoſtil.dixi in c. ſciſcitatus. ſupra de reſcript. in uerſicu. non ſe excuſat.*

tex.in c.cum in tua.de ſponſ. ꝑ quē dicūt ibi Mod.16.no. ꝯfuſum fuiſſe quēdā Doctorē repetentē Paduæ, q̄ dicebat,ꝙ infamia uel bona fama nō poterat ꝓbari,niſi ꝑ maiorē partem uiciniæ,q̄n ex aduerſo laborat infamia,vł bona fama,q̄a ſi vna fama tollit aliā ī eadē vicinia, impoſſibile eſt,ꝙ vtraq; ſit à maiori parte viciniæ.Et de iſtis dixi alias in c.cum oporteat. de accuſ.
6 In gl.2.ibi,ꝑꝑ periculū animæ audit. Ex iſtis habes vnā fallētiam ad regulā,ꝙ non auditur allegās turpitudinē ſuā a & cū iſta gl.ꝯcordat gl.fi. in c.cōſtitutus.de trāſac.& gl.ī ver. viuentē. in c.ex tenore.de teſti.in c.lator. de re iudi.& in c.inter dilectos.in ver. turpitudinem.de donat.Bene facit gl.mag.in fi.& c. ex pœnitētibus.50.diſt.dicēs,ꝙ ꝓmouendus ad ordines,& ille q̄ ꝓducit ī teſtē,pōt dicere,Sum inhabilis,& iſta fallentia cōprehendit ſub ſe multos caſus do. Abb.in c. inter dilectos.Scđo fallit,q̄n q̄s ꝯfitetur ꝯ̄ ſe, & ex ꝯfeſſiōe ſua eſt puniendus,q̄a non habet reſpectus, ꝙ allegat turpitudinē ſuā,l.inde Neratius.§ fi.cū l.ſeq.ff. ad l. Aqui. & l.ſi ꝯfeſſus.ff.de cuſto.reo.& in c.ex tenore.ſ̄. de cōceſ.ꝑben.
7 Tertio † fallit,q̄n quis allegat turpitudinē ſuā, nō q̄dē fundando intentionē ſuā principaliter, ſed coadiuuando fundatam ꝯ̄ eū,qui fuit particeps turpitudinis,l. de tutela.& ibi hoc no.Bar.C.de in integ.reſt. mino. Et hoc ītellige,q̄n ille particeps certat de lucro, & allegās turpitudinē certat de damno,alias ſecus,ſm Bar.ī l.iuſiurandū,ꝙ ex ꝯuentione.§.ꝓcura.in pen.col.ff. de iure iur.vbi late loq̄tur Alle.ad hoc l.viro atq; vxore. ff.ſolu.mat.& l. apud Celſum.§. Marcellus. ff. de do. exce. vbi allegāti turpitudinem ꝯ̄ participē ad fi.lucri pōt replicari de eodē crimine & ꝯpenſari,& tradit in c.fi.ſ̄.đ adult.Si aūt non ꝑ modū replicationis, ſed principalis petitionis fundaret ſe actor ex dolo ſuo, tūc indiſtinctē nō audit,ēt ſi aduerſari⁹ participaſſet,d.l.de tutela.Et de hac fallentia vide,q̄ late ponit Bal.in repe.l. cū mulier. ff.ſol.matri.& in l.ſi creditoribus.C.de ſer.pig.da.manumiſ.Et ꝑ hanc fallentiā dicit Bal.in d.l. iuſiurādū. ſe reſpondiſſe,ꝙ ſi mihi agenti rei vēdicatione ꝑ re mea opponis,ꝙ fuit tibi vēdita,poſſum replicare,ꝙ illa venditio fuit ſimulata & imaginaria, q̄a allego turpitudinē meā,coadiuuādo intētionē meā, ꝯ̄ te, q̄a participaſti de ea,& certo de dāno vitādo,tu de lucro captando, ad q̄đ vide Bal.in l.cū ꝓfitearis.C.de reuo.dona.& Bar. in l.filios.C.de ijs,q̄ in frau.cre.& Io.An.in Spe.đ dona. §.1.ver.itē pone,aliq̄s,additione īci.q̄a non vř, vbi inuenies non eſſe ꝓhibitū allegare ꝓpriā vēditionē fuiſſe ſimulatam,vel imaginariam,niſi de eius fraude ꝯſtat,q̄a
8 tūc ſolum lꝫ replicando,vt eſt dictū.Quarto † fallit, niſi turpitudo fuiſſet prius detecta,ſm Bar.plene in d.l.iuſiurādū,ꝑ illū tex.ſm ītellectū Pet. de Bellaperti.de quo Bar.facit feſtū,& ſeq̄tur Ro.in l.ſi Stichus. ff. de ver. ob. & do.Ab.in c.cū ſup.ſ̄.de ꝯceſ.ꝑben.Bene facit,ꝙ not. Bar.& Salic.in l.fi.C.de nō nu.pe.ubi dicunt,ꝙ licet, vbi iuratū eſt,oīa eſſe vera,nō poſſint partes venire ꝯ̄ iuramentum,allegando ſimulationē, ut late ꝑ Imo. poſt do.Ant.in c.cum ꝯtingat.in 6.mēbro.ſ̄.tit.ꝓxi.Imo. in c.ad noſtrā.ad fi.ſ̄.de emptio.& vendit.tū ſi ꝓbationes allegantis ſimulationē fuerint receptæ & admiſſæ, tūc poſt detecta turpitudine licitū eſt allegare eā.Similiter dicit Bal.in c.intelleximus. de iudi. ꝙ excōmunicato licitū eſt allegare excōmunicationē ſuā, q̄a eſt detecta ꝑ ipſam ſententiā excōmunicationis. Et ideo dicit Bal.ī d.l.ſi creditorib.in c.fi.C.de ſer. pig. da.manumiſ. ꝙ q̄s pōt allegare ſn̄iam,quę ꝯtinet turpitudinē ſuam, q̄n ē detecta.Et dicit Bar.in l.2.C.ſi ſer.vel liber. ad decurio. aſpi.li.10.ꝙ ſi q̄s eſt ꝯdemnatus de delicto, pōt hoc allegare,ut ſe excuſet à iudicādo.Ad idē l.pen. ff. de ſuſpec. tut.ubi ille,q̄ eſt remotus ut ſuſpectus, pōt allegare remotionē ad defendēdum ſe ab actione tutelæ. Quinto
9 fallit,vbi turpitudo eſſet talis, ꝙ eliderer ex toto ius actoris,ſm Io.An.ī d.c.īter dilectos,ꝙ reputabat ibi ſingulare dictū do.Ab.& adducit pro hoc,q̄a vbi exceptio elidit ius agēdi,nō dēt iudex audire actorem,ex quo notorie ſouet iniuſtitiā,ꝑ no.ꝑ Inno.in c.1.de off.vic.facit gl.ī l.vbi pactū.C.de trāſac.cū ꝯcor.Et ſi diceret, quomō pt iudex audire allegātē turpitudinē.rn̄det Ab.dici poſſe,ꝙ illud nō ꝓcedit in notorijs. Et hoc dicit notan
10 dū bene.Vltimo † fallit in caſu c. ſi q̄s Papa.& ibi glo. 89.diſt.& in caſu auth.ſed nouo iure.C.ī q.cau.ma. & ī caſu l.ſi q̄s.C.ad l.Iul.maie.& in quolibet,ī quo apparet rō ſpecialitatis,et de mā vide ēt aliq̄d per Bal. in l. poſt mortē.ff.de adopt.& in c.cū M.de ꝯſti.& Imo.in l.q ſuꝑſtitis.ff.de acq.hære.In gl.uer.ad ea.no.gl.iūcto tex. ꝙ
11 † q̄s nō pōt allegari ſuſpectus,q̄n dictū ſuū non redundet ad vtilitatē eius,& ꝑ hoc tex.valde no.ī c.Nicena. ibi,lꝫ eſſet nuptiarū inexpertus.21.diſt.Ad idē facit, q̄a mendax nunq̄ ꝑ̄ſumit eſſe in dolo,niſi mēdaciū redundet ad vtilitatē ſuā.Tex.eſt,de quo facit feſtū Bar.ibi in
12 l eleganter.§.fi.cū l.ſeq.ff.de dolo. In gl.in ver.q̄ dicta. in fi.Q̄n plura poſſint ſimul iungi, vt faciāt vnā integrā ꝓbationē,dixi late ī c.cū cām.de ꝓb.Sed ibi dictis potes addere alia ex ijs,q̄ ſcribit Pe.de Anc.ꝯſi.277.incip. Viſa diligenter.do.Ant.in c.veniens.el 1. quaſi in fi. de teſti.et do.Car.ꝯſ.118.inci.monaſteriū ſancti Iuliani.& ſeq̄tur do.Ab.in c.cū Ioānes.de fi.inſtru.& Bal.in auth.rogati.C.de teſti.& in l.obſeruare.C. quorū appell. & do. Ant.in c.fi.ſ̄.tit.1.& ibi inuenies.Et pōderat iſtā gl.ꝙ in caſu huius decre. oēs ꝯiecturę & ꝓbationes fuerunt neceſſariæ,& dicit ibi do.Car. ſe hoc allegaſſe pridie in q. facti,in qua nō erāt ꝓbatæ oēs iſtæ cōiecturæ, ſed ſolum aliq̄.q̄a ꝑ hoc dicit nō eſſe ꝓbatā copulā, ꝙ idē dicunt
* hic do.Ant.& do.Abb.& cōmuniter * oēs, quos vide, & addunt ꝙ vbi eſſent vrgētia ſigna copulæ, vt ſ̄.c.proximo,ſecus eſſet,& vide,q̄ dixi ī c.ꝑterea.de teſti. In gl.fi. Per iſtā gl.iuncto tex.colligi pōt,ꝙ ēt id,quod de iure n̄ tenet,pōt peti diſſolui,vel infirmari,quod no. ꝓ ſaluādo libello.Intelligitur enim irritari petitū, quatenus ē de facto ꝓceſſum, ad hoc gl. l.1.in ver. infirmabitur. ff. de ferijs.& gl.pe.in c.accedens.el 1.ſ̄.ut li.nō ꝯteſt.& gl. pe.in c.auditis.de elect.no. Bal.ſaluādo libellum in l. hi qui ad ciuilia.verſ.ex prædictis apparet.C. de appel.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus licet poſſit punire hęreticos,ut iudex ordinarius,fallit tamen,quando tractatur de proprio quæſtu bonorum.*
2 *Iudex an poteſt eſſe arbiter inter partes,ſi in eum compromittūt. Adde num.3.*
4 *Frater an poſſit teſtificari pro fratre? regulariter dicit,quod ſic, Quæ regula limitatur ſex modis,ut nu.5 6.7.8.9.10 Caſus autē in quibus prædictę limitationes non procedunt,ſunt quinque.Vide num.11.12.13.14.15.*
16 *Fater nolens,aut inuitus,an admittatur contra fratrem.*
17 *In quibus criminibus non admittitur frater contra fratrem.*
18 *Agens pœnitentiam præſumitur confiteri delictum.*
19 *Petens ueniam non ꝑ̄ſumitur deliquiſſe.ſed eſt ſignū humilitatis.*
20 *Aſſeſſor moriēs ſi dicat ſe tuliſſe ſententiam propter pecuniā,an noceat uictori in cauſa.*
21 *Præſumptio vehemens non ſufficit ad condemnandum, licet ſufficiat ad inducendam purgationem.*
22 *Hæreſis pōt oriri ex leuibus ſignis tamē illa ſigna debēt probari.*

CAPITVLVM XIIII.

Literas. Propter ꝑ̄ſumptionē ēt vehemētem non dēt quis graui crimine ꝯdemnari.H.D. Et ſic licet ſit dubium, an ex ſuſpicione ſit ferenda ſententia, de quo in c.afferte.ſ̄.eod.tamē vnū ꝓbatur hic, ꝙ q̄to crimen eſt grauius,tanto ꝑ̄ſumptiones debent eſſe vehemētiores. In tex.ibi,delegata fuiſſet.No.ꝙ licet ep̄s poſſit ex officio ꝓcedere ꝯ̄ hereticos.c. ad abolendam. in fi.ſ̄.de hære.& facit c.1.ſ̄.de off.ord.in cle.1.& 2. eo. ti.ubi hoc dr̄ in exemplis,ſecundum do.Abb.hic,tamē etiā aliquādo cōmittit delegatis.Et dicūt hic cōmuniter

ter Doct.ꝙ forte fuerūt impetrati ab iſtis notatis de hæ
1 reſi.Sed dicit Bal.hic ſignāter,ꝙ † licet epiſcopus poſſit
eos punire tanꝗ iudex ordinarius,tñ hoc eſt verum,niſi
tractet de ꝓprio q̄ſtu bonorū, ut dicit notari ī l. de iure.
ff.ad muni.ubi dicit eſſe optimā gl.Dr̄.n.ī ea,ꝙ ubi agit̄
de cōmodo iudicis, non pōt cognoſcere de cā , neq; an
ſua ſit iuriſdictio.Ad quod ꝓ nunc vide ēt gl.in c. ſtatu-
tū,in prin.ī ver.copia,& ibi omnino Domin. in fi. prin.
de reſcrip.in 6.& gl.in verbo cognitionē & ibi do.Ant.
& do.Ab.in c.ad audientiā.de appel. & Bal.in c.1. in ti.
an apud iudicē,vel curiā.& in c.imperialē.ī fi. de prohi.
feu.alien.ꝑ Fed.Bar.Bal.& Ang.in l.qdā ꝯſulebāt. ff.de
re iudic.& Ang.ī l.1.C.ne qs in ſua cā & Ab.in c.cū ve-
niſſent.de.iudic.Et licet aliter dixerit Imo.in d.l.qdam.
ꝑꝑ cōmodū ſportularū,tñ Bal.dicit hic, ꝙ ſolæ ſportu-
læ non faciunt iudicē ſuſpectū, qa dant̄ ꝓ labore, & eſt
modicū lucrum,ſm eum.Alle.§.ne aūt labor.in Auth.
de iudic.Si tñ ibi eſſent magnæ ſportulæ & qualitas iu-
dicis aliud ſuaderet,non poſſet cognoſcere,an ſua ſit iu
riſdictio,ut ꝑ Imo.poſt do.Ant.in c.ſuꝑ literis. in prin.ī
3.& vlt.col.de reſcrip.ubi latius de hac mā.Pōt ēt dici,
ſm Bal.ꝙ cā ſuſpicionis vitandæ Papa dedit delegatos,
ar.l.ſoleo.ff.de iuriſd.omn.iudi.In tex ibi , veriſimilius.
No.ꝙ vbi duæ p̄ſumptiones oriuntur ꝯ̄ aliquem, ſtan-
dum eſt validiori,& quotidie allegat̄, ꝙ vna p̄ſumptio
a vehementior tollit aliam,a qa pro primo dicto, in quo
inculpauit fratrem etiam non iuran-
do,erat præſumptione veritatis ratio-
ne nouæ conuerſionis,ꝓ ſecundo erat
p̄ſumptio iuramenti,qa purgando iu
rauerat de fratris innocētia,ī qua veri
tate Papa iudicat ꝓ primo dicto ratio
ne conuerſionis. Per quod no. infert̄,
* l3 communis * opin. ſit, ꝙ potius ſtat̄
dicto teſtis iurato, ꝗ dicto ſuo extra
iudiciali nō iurato, ut dixi ī c. cū tua.
vbi vide,de teſti.tñ fallit niſi ꝓ primo
dicto, ꝗuis non iurato, eſſent multæ
ꝯiecturæ,ꝑ ipſum tex. quē Bal. hic fa-
cit valde ſingul.& ipſum retuli,ubi ſu
pra.Et ꝑ iſtū tex.dicit Bal. in l. fi. poſt
princ.ff.de quæſtio.ꝙ ſi qs reperitur in
mēdacio.eſt maxima præſumptio ꝯ̄
ipſum ad torturā.Et no.bene hūc tex.
ſm Bal.hic,ꝙ non creditur ei,qui ne-
gat ſe dixiſſe illud,quod in actis publi
cis reperitur ſcriptū,cū teſtificabatur.
2 In gl.1.ibi,bene poſsūt.Hoc †eſt clarū
ſi volūt compromittere tanquam in
arbitratorē,ſm gl.in l. ſed & ſi in ſer-
uū. §.1. ff. de arbit. Si autē volunt cō-
promittere ī iudicē , tanquā ī arbitrū,
gl.hic ſentit idē Et idē gl.in c.cum tempore. de arbi. &
ibi late do.Ant.Imo.& do.Ab.& gl. & Do. in §. quod ī
arbit.3.q.7.& Ang.Imo.Ro.in l.1.§.poſt operis. ff. de o-
peris no. nunc.& gloſ.in §.tria.ver.ſi quis vero iudex. 3.
q.7.& Spec.in ti.de arbit.§.poſtquā.ver.ſed nunquid in
ordinarium.& Ang.in l.1.ff.de iudi. & do. Ant.& Imo.
in c.Quintauallis.in 10.differētia,ꝭ.tit.1.De iure aūt ci
uili ſecus eſt per d.l.ſed & ſi in ſeruū, ut latius in dictis
3 locis.idē do.Car.& Imo.hic contra Hoſt.Et † ēt, ſi po-
teſtas iſtorū delegatorum nō fuiſſet reſeruata non expi
raſſet delegatio,ſm Inn.Io.And.& alios hic.Pro quibus
allegat do.Abb.no. in cle. quandiu. de appel. & auth. ſi
tñ.C.de tēp.appe.& qđ no.gl.& Io.And.in c. ſignificāti
bus.de offi.dele.Secus eꝯ̄,qa ſi de arbitris itur ad delega
tū,vel ordinarium,expirat ꝯpromiſsū, ſed pœna ꝯmit
titur.Et idem ſi it̄ ad alios arbitros,d.l. ſed & ſi ī ſeruū.ī
fi.cū duabus ſeq.Et rationē ponit do.Ab. hic remittens
ad dicta ſua ī c.ad petitionē.ꝭ.de accu. vbi de hoc nihil
dicit, & ad Spe. ī ti.de arb.§.finit̄.ī fi. Poſſent ēt dicti ar-
bitri ꝓnūciare ꝯ̄riū eius qđ ꝓnūciauerunt, ſi finito cō-
ꝓmiſſo adhuc iſtaretur corā eis,tanꝗ delegatis, iuxta ꝓ
xime dicta,& hoc,qñ mouerentur ex nouis rōnib⁹, ſm

a Aliam. *Adde idem tenentem do mi.Soc.ī cōſi. 21. incip.Viſis & diligenter lectis.uerſ. p̄dictis non ibi,itē recedere.in prima parte,char.37.& in cōſi.128.incip. Iuſtisſime iudex. uer. quarta cōcluſio.circa prī. in d. parte, char. 198. Et adde Ang. & Sal.In l. mater. C. de cal.& Bal.in l. fi.ff. de hæred. in ſtit.& Cy.& Docto.in l. ſi cum dotem.§. tanſgrediamur.ſol. matr. & Bar.in l.diuus. de reſti.in integ.in 2. colum.*

* oēs cōiter * hic, qa ſicut ex nouis rōnibus retractari p̄t
ſnīa ab alio,c.cū Ioānes, de fi. inſtru. ita ēt ab ipſiſmet,
iuxta c.ab excōicato.de reſcr.ſicut aliqñ qs audit cām
appe.interpoſitæ à ſnīa ipſius,ut per gl.2.in c. multis.17.
diſt.& ī c.à collatione.in ver.potuiſti.de app.in 6.& in c.
cū inter Canonicos.in ver.ꝯfirmauit.de elect. facit l.1.
§.p̄ſens.ff.qñ appe.ſit gl.fi.in c.ſicut 2.ꝭ.ti.1. & quod no.
gl.in c.querelā.in ver.commiſit.de elect.& do. Abb.in
c.ſi qs ꝯ̄.de foro compe.& Rom.in l.2.ver.20.ff. de uer.
obl.facit quod no. Io. And.in addi.Spec.de ſenten. ꝓla.
§.qm̄ & Bal.in l.dos.C.de appel.ubi ponunt,qd ſi iudex
à quo inſtituatur hæres ab appellante, an poſſit ꝓſequi
appe.Et dicunt,quod ſic,niſi fuerit lata ab eo interlocu
toria,qa illa magnā detegit iniqtatē iudicātis, ut no. in
cle.appellanti.de appel.Et iſtis adde do.Ant. in c.ab ex
cōmunicato.de reſcrip.ubi dicit,ꝙ ſi ordinarius, q fuit
arbitrator videat peti reductionē ad arbitriū boni uiri,
pōt ipſe reuocare,dūmodo ex actis nouis, nō antiqs. Et
* ad p̄dicta facit lōga q̄ſtio Ro.deci.415.
īci.Si ſecundus,informis,de illo,q fuit *
ꝓcurator alicuius expectantis,& obti-
nuit ſnīam ꝓ ipſo ꝯ̄ certos obiectus,
an poſſit deīde agere uigore ſuæ ſnīę ꝯ̄
ipſum, & ꝓ quo fuit ꝓcurator.& vide
in ſimili do.Ant.in c.1.in fi.de re iud. & in c. irrefragabi
lis.in prin.ſ̄.de off.ord.& Do.in c. diſciplina. in pe. col.
45.diſt.& Spe.in tit.de aſſeſſore.§.fi.in fi. & tit. de appel.
§.nūc tractemus.ver.qd ſi ſit appellatū.In qb. locis ha-
bes,qñ eadē ꝑſona mutat ꝯditionē, an poſſit venire ꝯ̄
ea, ꝗ alias approbauit. In gl. in ver. de fratre ſuo. Cum
4 † q̄rit̄,an frater ſit idoneus teſtis ꝓ fratre, dicas regulari
b ter,ꝙ ſic,b qa,ſm Abb. hic nullo iure
in totū repellit̄. Ita tenet gl.1. in c.inſi
nuāte.de off.dele.& gl.fi.in fi. ibi, Arc.
& Do.in c.ꝯſanguinei.3.q.5.& gl.2. in
* c.cū R.de off.deleg.& cōiter * oēs poſt
gl.in l.parētes.C.de teſt.& do.Ant. in
c.cū oporteat.ꝭ.de accu.& alij ī locis
ꝭ.notādis.Nec obſt.qđ hr̄ in l.ēt. C.de
teſti.& ī c.ī lr̄is.đ teſti. ubi domeſticus
ñ eſt idoneus teſtis ꝓ domeſtico,qa ſu
mit̄ domeſticus ꝓ ſubiecto poteſtati
alicuius,ut dixi ī d.c.ī lr̄is.ī 1.ꝯclu. ubi
ēt de hac mā tetigi aliqd in uer. fallit
ſexto.& dixi latius ī d.c. cū oporteat.
ſed tñ repeto hic,qa clarius tāget̄. Præ
5 dicta † limita primo ex dicto Spe. ī ti.
de teſte.§.1.ver.ſ3 nūqd frater.& Bar.ī
l.q teſtamēto.ff.de teſta.ubi dicit, ꝙ li
cet frater ſit idoneus teſtis,tñ minor fi
des ei adhibetur,ꝗ alteri idoneo per l.
3.1.reſponſo.ff.de teſti.Et ꝑ hoc infero,ꝙ vbi reqruntur
teſtes oī exceptione maiores,talis ñ eēt idone⁹,ꝓ quo ex
preſſe vr̄ ponere Bal.in l.fi.C.de proba.Scđo limita,niſi
6 † frater haberet bona cōmunia cū fratre, qa viderētur
tunc teſtificari in eadē cauſa,ſm Spe.ubi ſ̄.& Do.in c.ꝯ-
ſanguinei.3.q.5.& do.Ant.& Ana.in d.c.cum oporteat.
Sed ex eorū ratione nō vr̄ hoc ꝓcedere, ubi quæſtio nō
7 ꝯcernit ipſa bona communia. Tertio limita, niſi † ſint
ambo in eiuſdem poteſtate, ſm proxime allegatos, &
dicit Bal.in l.1.ver.qnto operatur.C. de epiſc. & cle. ꝙ
licet frater nō repellatur à teſtimonio ratione fraterni
tatis,tñ ſi ſimul habitant,bene repellit̄ rōne ſoli⁹ frater
8 nitatis.Quarto limita,niſi † ageret̄ cā de īiuria facta fra
tri,qa iniuria facta uni de domo cēſet̄
c facta oīb.c ꝑ ea ꝗ hñr in l. lege Corne
lia.ff.de iniu. & ibi hoc not. Bart.poſt
prin.dicēs ꝯſanguineos in tali cā non
eſſe idoneos teſtes ꝓ ꝯſāguineo.Dicit
tñ,ꝙ ꝓ iniuria facta uni non ꝯpetit a-
lijs actio ciuilis iniuriarū , ut ibi ꝑ eū,
ad ꝙ uide Bal. ī l.vnica.C.de rap.uirg.
vbi dicit,ꝙ ſi fit iniuria uni de domo.ī
telligit̄ facta toti caſatæ, & iō nullus,

415. Adde quod eſt deciſio.34.ſub ti. de procurat.in nou.

b Quod ſic. *An & quando frater carnalis ſit idone⁹ teſtis, uide plene & not.per do.Soci.in conſi.235.incip.Viſa contingētia facti.uerſi.nec obſt.ſi quarto & ultimo loco.cum uer.ſeq.in 2. parte,char.114. & adde, quæ ad hoc habētur per Phi. in d.ca. in literis. de teſti. et quod etiam ibi dixi in apoſtil.*

c Omnibus. *Adde do.Alex. de Imo. in l.1 §.fi.de iniur. & omnino per eum in l.ſi finita.§.ſi de uectigal.4. char. de dam.infect.& Bal.in ca.1.§.ſimiliter. quibus*

bus mo. feu. amita. & plene per dom. Soc. in consi. 228. incip. in causa Gabrielis contra. uer. præterea inimicitię. in 2. par. char. 25.

de ea poterit testificari. Et idē tenent ibi Cy. Ange. & Sal. & ad hoc vide ēt Bal. ī l. vnica. C. si quacunque ꝑditus potestate, & Bal. ī l. cū scimus. C. de agri. & cēsi. li. 11. & in l. ita stipulatus. §. Chrysogonus. ī fi. ff. đ ver. ob. & ī l. 3. §.
9 si tutor. ff. đ sti. tut. Quīto limita, nisi † a agať de crimine, ᵃ qa tūc nō est frater idoneus testis ꝑ fratre accusante, fm Ab. hic, qa agit de maiori ꝑiudicio, in quo testes dn̄t omnino esse integri. Et idē vr̄ de alijs ꝯsanguineis & domesticis, & sic loqť c. 1. 13. q. 5. & facit c. sup prudētiā. 14. q. 2. fm ipsū. Ad quod vide Bald. in l. fi. C. de ꝓba. ubi idē tenet, allegādo gl. ī d. l. lege Cornelia. Putat tn̄ do. Ab. hic, ꝗ in defectū aliorū admittať saltē ad faciēdū indiciū ad torturā. ar. c. fi. de testi. cog. et c. cū dilecti. & quod ibi no. de elect. An aūt frater in criminali testificeť ꝑ fratre, diceť. ĵ. ver. qntus casus. Sexto limita, ubicun
10 que † ageret etiā ciuiliter in cā graui & valde tertio præiudiciali, quo casu nō est integer testis, nec facit semiplenā ꝓbationē, lꝫ faciat aliqn̄ indicium. Ita no. Bal. expresse in l. parētes. in prī. C. de testi. ꝑ quo facere pōt, qa maxima cā ciuilis, id est multorū bonorū, æqparať criminali, ᵇ vt ꝑ gl. & Bal. ī l. aduocati. C. de aduoca. diuer. iudi. & gl. auth. si dicať. C. de testi. & ꝑ do. Abb. in c. 1. in 1. notabili, quod metus cā. & Ana. in c. cū oporteat. de accus. facit ca. 1. de testi. spo. in 6. & quod per ipsū no. Ab. ī c. accedēs. 2. ī 3. col. vt lite nō ꝯtest. Itē Sal. in d. l. parētes. & late do. Mari. ꝯsi. 41. incip. qdā iuuenis Modo ꝑ intelligentia ꝑdictorum est aduertendū, qa sunt aliq casus, ī qbus dictæ limitatiōes nō semp ꝓcedunt, & indubitanter frater est testis ido-
11 neus ꝑ fratre. Primus est, qn̄ † testis est adeo deuotę & ꝓbatæ vitæ, puta religiosus de obseruātia, vel alias etiā laicus religiosæ vitę, vt de mēdacio nō sit suspectus, nā tūc ei creditur, sicut alij idoneo testi. Ita decidit Inn. in c. cū R. canonicus. in pe. col. de off. dele. Pro quo ēt gl. formalis in summa. 2. q. 5. in fi. Et pro hoc adduci pn̄t illa multa & noua dicta, q̄ accumulaui in c. sup his, ad n̄. de accusa. p q̄ apparet, ꝗ pp summā bonitatē viri recedit à dispositione iuris cōis, & vltra illa vide quod scribit Bal. in c. preterea. de testi. cog. & in c. fi. ī pe. col. s̄. de ꝯfes. & in rub. C. de fide instr. in antepe. col. & in l. vnica. ver si. itē esto. de ꝓba. ubi dicit, ꝗ qn̄ cā est maximæ importantiæ, sanctitas viri nihil operať in ꝑiudiciū alterius. Se-
12 cundus casus est, qn̄ † frater esset instrumentarius etiā ꝑ facto fratris, qa est idoneus indubitanter, fm Bal. in l. parentes. C. de testi. quem allegat Ioann. de Ana. in d. c. cū oporteat. licet in libro meo Bal. non dicat, sed idem dicit Im. in c. literis. de trāsact. dicens, quod si frater, vel alius ꝯsanguineus est descriptus, in instrumēto ad solēnizādū & adminiculādū instrumētū, ei us tacita vox facit fidē, de quo tn̄ dic, ut ibi latius ꝑ eū, & esset distinguēdū de inhabilitate, prout. ĵ. versi. quartus casus. Tertius
13 casus est, qn̄ † testis esset pariter ꝯiunctus vtrique parti,* puta, si frater testificaretur in causa vertēte iter duos fratres suos, qa par cā affectionis suspicionē tollit, l. non solū. ff. de ritu nupt. Ita Bar. in d. l. q testamēto. & sequiť Maria. in d. c. cū oporteat. dicēs, se ita ꝯsuluisse, sed gl. in terminis lꝫ ipse non dicat, in c. cōsanguinei. 3. q. 5. Quartus casus est, quan-
14 do † nō opponiť ꝑ partem ꝯ̃ fratrem ꝓductū in testē, qa tūc valebit testimoniū fratris & cuiuscunq;, q alias pp affectionē posset repelli, fm Bal. elegan-

a De crimine. *Ad quod adde, quę per Bart habentur in l. qui testamento. § per cōtrarium. de testa. mili per tex. in l. non solum. de ritu nupt. & Lanfran. in c. quoniam contra. uer. testes. de proba. & Floren. in l. idoneus. eodē titu. & quod per Bald. in l. instrumēta. C. de proba.*

b Criminali. *Adde Phi. in c. testimoniū. supra, de test. c. et qđ ibi in apostil. dixi.*

* Parti. *Adde qđ filius est idoneus testis inter patrē & matrem, quia paritas affectionis excludit omnē dolum & sinistrā opinionem, ca. cum R. Canonicus de offi. deleg. gl. in c. postremo. đ appel.*

ter in l. si qs testi. in vlt. col. C. de testi. vbi ita dicit de omnibus exceptionib. fauore partis introductis, secus dicit đ introductis odio testis, ut excommunicationis, vel bāni. Dicit tn̄, quod ad uocati potestanť in principio saluas fo re exceptiones ꝯ̃ ꝑsonas & dicta testiū qa ꝑ talē protestatione reseruatur ius opponendi, ne excludatur tacitus cōsensus, ar. l. si filius. ff. ad Mace. q̄ ꝓcedāt in testib. productis ꝯ̃ ꝑsentes, sed qn̄ ꝯ̃ absentes, non est necessaria pro testatio, qa absens non intelligitur ꝯsentire, vt ibi ꝑ eū.
15 Quintus casus est, qn̄ † frater ꝓducit ad defensionē fratris etiā in causa criminali, fm Bal. valde solenniter in d. l. parentes. ī prin. vbi dicit, quod si dictū fratris prodest fratri, & nemini nocet, vt cū purgat fratrē de hæresi, tenet eius testimoniū. Ita dicit esse tex. notabilē hic, ꝑ quē infert, ꝗ frater pōt inducere fratrē ꝯ̃ fiscū ad ꝓbandum quod fecit homicidiū ad sui defensā. Nec ꝑ hoc dr̄ nocere fisco, q tractat de pœnali & odioso lucro cum alterius iactura, ar. eius, quod no. in l. si qs vxori. § fi. ff. de fur. vbi dr̄, ꝗ in interesse nō habeť ratio lucri, quod ꝑcipe-retur cū alterius iiuria, vt ibi est gl. quæ nō est alibi, fm ipsum, cū quo etiā cōcordat Sal. in d. l. parentes. & est dictū aureū, sed forte nō ꝓcederet, ubi in causa criminali esset accusator, qa tunc nedū ageret ad ꝑiudiciū fisci, sed ēt partis, & est præiudicium maximum. Vltimo, an
16 c † frater inuitus, ᶜ uel volens admittať ꝯ̃ fratrem. dic ut hic per Abb. qui bene loqtur, & de hoc ēt per Bar. in l. lege Iulia. & in l. legib. ff. de testi. & late ꝑ quēdā Albericum Moder. in tractatu de teste, in 22. charta. ver. nunc vi-
17 dendū est principaliter. In † ea gl. ibi, in magnis criminib. puta, qn̄ veniret impōnēda pœna capitalis, aut mortis, vel deportationis. l. si magnū. allegata in gl. & sic secus videretur, si pęna relegationis tm̄, vel minor, esset imponenda, fm Imo. hic, & addit Ab. quod vbi frater insidiareť fratri non habet locum d. l. si magnū. Et adde, ꝗ id, quod dr̄ de fratre in d. l. si magnū. vr̄ habere locū in quocunque affine, ꝑ tex. sing. ī c. similiter. 3. q. 5 & ibi expresse Arch. & Dom. & vide Bart. in l. minime. ff. de relig. & sumpt. fun. Et quod in hac gl. dr̄ de fratre, ꝓcedit ēt in socio, fm Ang. in d. l. si magnū. ꝑ l. verum. in verbo, vim fraternitatis. ff. pro socio. de quo ꝑ Sal. in d. l. si magnū. In gl. parua. in verbo, ꝯfessus No.
18 bene, fm Bal. hic, ex gl. ꝗ † ille q agit pęnitentiam, præsumitur ꝯfiteri delictū, ꝯcor. l. locum. §. si qs dolo. ff. de tab. exhiben. fm ipsum, qui per hoc infert, ꝗ qui stat ad
19 ꝯfinia ꝑsumitur relegatus. Adde tn̄, ꝗ † petens veniā n̄ vr̄ ꝯfiteri se deliquisse, sed est signum humanitatis, fm gl. in verbo postulauit. ī c. ex hibita. de homi. Et ad hæc faciunt notata ꝑ Bar. in l. dotem. ff. de ver. ob. & Card. in c. perpendimus. ad fin. infra, de sententia exc. in q. an petens se absolui videatur fateri se excōicatum, & dicit; quod non, quia pōt esse ꝗ petat ad cautelā. Et đ hoc qn̄ priuatio præsupponat habitū, vide gl. 2. in c. significauit. de censi. quæ probat, ꝗ si quis iubetur relaxare præceptum, ex hoc probatur, illi fuisse paritum, & vid Pet. de Anch. ꝯsi. 51. incip. Pro clariori decisione. in vlt. col. ubi ponit, an liber bāni, vel ꝯdēnationis probet homicidium, & vide Bal. in l. fi. de sn̄iam passis, ubi ponit, an ꝑ instrm̄ emancipationis probetur patriam potestatē præcessisse, & vide Bal. in l. moueor. C. de seruis expor. ubi dicit, ꝗ probando. monachū petiisse licentiā trāseūdi ad arctiorem vitam, probatur ꝗ fuerit monachus, & uide Bal. in l. secū da, ꝑ illū tex. C. de iure aur. annul. ubi ponit, an ꝑ instrm̄ legitimationis probetur quem fuisse illegitimū. In gl. in verbo, graue. ibi, vltimo articulo De effectu confessionis factæ in vltima voluntate tangit hic aliquid Imo. sed satis dixi in c. si cautio. ver. tertia đ claratio. supra, de fide instrumento. Et no. hanc gl. Bal. quod non semper moriens præsumitur verū dicere. Ad quod uide Bartol. & Ro. in l. si qs moriens. ff. ad Sylla.

Saly. & alij in l. 1. C. ne liceat potent. Inn. in c. ex parte. đ feu. Barb. in c. cām quę. đ of. deleg. & Bal. in l. 1. ff. ubi pupi. edu. deb.

c Inuitus. *Vide late per Specul. in tit. de teste. §. 1. ante uer. sed nunquid frater.*

20 vbi ponunt, ꝙ † ſi aſſeſſor moriēs dixit, ſe tuliſſe ſnīam
ꝑ pecuniā, tale dictū nō nocet victori, ꝑ tex.in l.j.§.ſi qs.
filiū.ff.de Carb.edicto.& in c. ſicut.de teſti. Adde etiam
Bal.in auth.ſi dicat.C.de teſtibus.ubi dicit, ꝙ ſi teſtis di-
cit in articulo mortis, ſe falſum dixiſſe, hoc non nocet
parti. Alle.Bar.vbi.ſ. Adde ēt Pe.de Anc.in c.fi.j.de ſuc
ceſ.ab inteſt.vbi dicit, ꝙ ſi moriens dicat ſe mori culpa
medici, nō inuat percuſſorē, ſi aliter hoc non appareat.
Adde etiam gl.& Ang.in l.2.C. de calum. ubi non ſtatr
dicto morientis, * q dicit, talis me per
cuſſit, licet hæres illū accuſans ꝑꝑ hoc
excuſet à calumnia. Adde ēt Bal. in l.
1.in vlt.col. ver. ſed pone teſtator. C.
cōmunia de leg.ubi ponit de teſtato-
re, q dicit, remitto oēs iniurias inimi-
cis meis, qa cenſet ex hoc hēre pacē.
Adde etiam Bald.in tit.de pace.Con-
ſtā. in verbo, vaſalli. ubi dicit, ꝙ non
oīs moriēs eſt Ioānes euāgeliſta, alle-
gat l.verba.C.de teſta. In gl.in verbo,
fratrē, in fine. No.quod rōne ꝯſangui-
nitatis, vel affinitatis aliqd p̄ſumit &
ēt, ſm Bal.hic, ꝙ dicta rōne p̄ſumit do
natio. Alle.l.{Procula. cū ſi. ff. de ꝓba.
& refert} Dy. dicentē, quod ceſſio a-
ctionū inter ꝯiunctas pſonas valet ſi-
ne expreſſione tituli, ꝙ ineſt titul⁹ do
nationis. Alle. Dy.in l.patrē.ff.de iis, q̄
in frau. cre.& adde tex.in c. non æſti-
memus.14.q.2.ubi dr, ꝙ nemo vnquā
carnē ſuā odio habuit. a Ex quo infert
Ang.in l.1.ff. de in ius voc. ꝙ ſtatuta
ꝯ ꝯſanguineos clericorum indirecte
p̄cipientia aliqd clericis, non tenent.
qa ne ꝯſanguinei grauentur, clerici ef
ficiuntur timidiores Facit tex. elegās
in c.ſciāt cuncti.de electio.ī ſexto.ubi
ita punit offendens ꝯſangnineos cleri
ci ꝑꝑ ipsū clericū, ſicut offendēs cleri
cū. Notat Car.ī cle.1.in prin. in 13.no.
de exceſ.p̄la.& gl.in cle.2. in verbo, quomodolibet. de
ſen.excom.& Bar.in l.1.in fi.ff. de his, q̄ pęnæ nomine &
Ang.ꝯſi.98.incipiente, viſa narratione facti ꝯſilij. facit
tex.in l.2.ff.de receptato.ubi excuſat ꝯiunctus receptās
bannitū ꝯiunctū, & alleuiat pœna, notat Do. poſt gl. in
verbo, receptatoris, in c.fecilis.de pœnis, in 6.ī fi.princi-
pij. Facit, ꝙ notat Bal.in l.1.ff.de ī ius voc. vbi dicit, qđ
rōne ꝯiunctionis ſanguinis p̄ſumitur obedientia Facit
tex.in l.1.§.largius.in verbo, honore ſanguinis.ff.de ſuc
ceſ. edic. Facit, quod no.Bal.& Sal.in l.fi.C.de ſpōſa. &
quod notat Bal.ī l.1.C.de indic.vid.tol. facit c. Petrus.
de homi.& c.qa p̄ſulatus.1.q.4.& l. Aurelius.§. Titius te
21 ſta.ff.de liber.leg. In gl.ī verbo, vehemētē. ibi, ſed non
vt ꝯdēnet. Sufficit tn̄ ſuſpicio ad indicendā purgationē
ēt ſine īfamia, ſm Inno.in c.ex parte. in fi.de off. ord. &
gl.in c.quāto.ſ.eo.& do. Ant.in c. tuā.ꝑ illū tex. de co-
hab.cle.& Arch.in §.fi.7.q.2.& Inn.in c.pe. ſuꝑ verbo, ī
ceſſus.j.de purg. cano. & Inno.& Ana.in c.ſicut. de ſy-
monia.& Arch.late ī c.omnibus.3.q.5.ꝑ tex.in c.ſolici
tudines.in verbo, vehemētē ſuſpicionē, de pur. cano.
Et ēt Ana.poſt Car.in c.excōmunicamus.§. adijcimus.
de hæret.vbi dicūt ꝑ illū tex.ſing. ꝙ ex hoc, ꝙ quis diſce
dat à cōi ꝯuerſatione, ingritur ꝯ ipſum, tāquā ꝯ hæreti
22 cum, ēt non p̄cedente infamia. Et adde, ꝙ † ſuſpicio đ
hæreſi oriri pōt etiam ex leuibus ſignis, ſed illa ſigna đ
bent plene ꝓbari, ſm Innocen. in dic. c. ſicut. de ſimo-
nia.& Ioān. And.in c.vt officium.§.1. de hæret. in 6. Et
ꝙ ex ſola ſuſpicione nō poſſit ꝯdemnari, facit ca. excō-
municamus.1.§.fi.in verbo, certis indicijs, infra de hæ-
re. Et iſtis adde omnino ſolenne ꝯſilium Oldr. 210. qđ
incipit, regularis habet traditio, vbi ponit, q̄ dicatur vio
lenta p̄ſumptio, ad hoc vt qs poſſit ꝯdemnari de hære-
ſi, de quo ēt ꝑ Do.in c.vt officium.in prin.& in ca. vt fi-
lii de hære. in 6. ubi etiam dicit, ꝙ etiam ad ſuſpicionē
ꝓbandā ſufficit leuis ꝓbatio, ꝑ l.2.hic allegatam in glo.
ſecus ad ꝯdemnandū, ꝑ hanc gl. De iſtis ꝑ Hoſt.in Sum
mā de hære.§.qualiter deprehendat. verſi. ſed quos vo-
cas, cū ſeq.& adde tex.& Doct.in c.cū ꝯtumacia. đ hær.
in 6.vbi habet de vna violēta p̄ſumptione in ꝓpoſito.
In gl.fi.ibi, non dēt admitti. Et ſic vult gl. ꝙ hoc caſu n̄
p̄ſtetur iuratoria cautio, & quod dictio Præter, ſtet ex-
cluſiue, & illud ēt tenet Inn.Hoſt.& Gof.Sed ꝯrium te
nent do.Car.do.Ant.& Ab. Nec obſtat, ꝙ ꝑiurus non
dēt admitti ad iurm, qa verū eſt ad iurm honoris ſ3 ad
mittit ad iurm oneris & grauaminis, quale erat iſtud,
& idē gl.in c.paruuli.allegato in gl.& Abb. in c. intelle-
ximus.in pe.col.de iudi. & ꝓbat in c. cū in eccleſijs.de
maio. & obe.Sed Imo.& forte melius, tenet opin.gl.qa
dictio Præter, excludit, qn̄ id, quod ſeqtur poſt eā, pote-
rit īcludi ſub p̄cedēti oratione, vel dictione, ſecus qn̄ n̄
includebat, ut ꝑ Legiſtas, maxime Bar.in l.1.in fi.ff.đ pi
gno.actio.& ita erat. Itē facit c.clericos.allegatū in gl.
vbi ēt agit de iuramēto oneroſo, & tn̄ ꝑꝑ timorē periu
rij nō p̄ſtat. Et ita hic, ſm eū. Nec obſt. licet nō dicat, ꝙ
dr de iuramēto calumniæ, qa ꝓcedit in iurō inducto
legis neceſſitate, vt late ꝑ Gaſ.Cal. & Modernos in c.2.
j.q cler.vel vouētes.ubi ſemꝑ vide, & ꝑ Imo.& alios in
d.c.cū in eccle. Et vltra hęc de dictiōe
b Præter, b vide plene ꝑ Arch. ī c. Ebrō.
13.q.2.& Ang.in l.q bona.§.ſi qs.ff. de
dāno infecto.& Bal. in auth. hoc am-
plius.C.de fideicō.& Bal. hic, & alios
ī l.actione.C.de trāſact.& Pe. de Anc.
in rla.peccati.in 5.col. de re iu.in 6. &
late do. Car. ī cle.1.ī 1.col.de ſum.tri.
Et copioſe ꝑ Alb.đ Ro.ī ſuo Dictionario, ī ver. Præter.

* Morientis. *Ad de Ange.in l.ſi qs in graui.§. ſi quis moriēs.ad Syl. Ale.in conſ.14. inci. ponderatis.col. 1. uol.3. Ang.in additio. ad Ange.in trac.male in uer. qui iudex.uerſi. tu autem in hac materia.nu.12. Alexā.conſi.24.uolu. 2.& Bal.Iaſon,in l.2.col.fin.C.com. de lega. Auct. in cap.1.ad fin.ſupra eo. Cap.cōſi.2.nume.16.uer.præterea hæc etiam. & nu.17. ubi ponit, quid ſi moriens ex culpaſſet aliquem quem prius inculpauerat.*

a Habuit. *Adde Spec.in tit.de aduo.§.1.verſi. item quod poſtulat.*

b Præter. *De qua dictione uide etiā Bal.in c.1.§.ſed & res.per quos fi. inueſt. & Old. omnino in conſi. 49.*

CAPITVLVM XV.

CVm in iuuentute. Non præſumitur incōtinens in ſenectute, q in iuuentute ꝯtinuit. H.D.& nihil habet, ſed inſiſtunt Doct.in Moralibus, de qbus ꝑ eos. Vnū tenementi, ꝓpter quod omnes Doctores notant iſtū tex. videlicet ꝙ propter infamiā ortā maleuolis, licet nō debeat committi ſolēnis inquiſitio, c.qualiter, el 2. & c. inqſitionis. in fi.de accuſ. tn̄ occulta indagatio cōmitti pōt. Itē per iſtum tex.in verbo, detuliſſet. No. Bal.hic, ꝙ denunciatio criminū pōt fieri & proſequi ꝑ nunciū, nec eſt ſpeciale in rege, ſed cōmune, ſm ipſum, qui ex hoc infert, ꝙ ſyndici infirmi tenent denunciare maleficia per procuratorē, quod dicit menti tenendum. Item per iſtum tex.cum gl.fi.infert Bal.hic, ꝙ literis executoris aſſerentis ſe feciſſe aliquid creditur, ad quod etiam allegat Arch.in c.Cathanienſis.61.diſt.& ita etiam ibi Dom.

SVMMARIVM.

1 *Impetrator non tenetur probare omnia contenta in reſcripto, licet expreſſa videantur in forma conditionis.*

2 *Idoneitas eſt duplex, intrinſeca, & intrinſeca.*

3 *Impetrator narrans in impetratione beneficij, ꝙ reditus nō excedunt certam ſummam, ſi mentitur, an gratia ſit nulla.*

4 *Impetrator an teneatur exprimere uerū ualorē beneficij. Et ponit pro regula, ꝙ qs teneatur exprimere ualorē nō tantū beneficij impetrādi, ſed etiā obtentorum. Limita, ut nu.5.6.7.8.9.10.*

11 *Bonus quilibet præſumitur, niſi contrarium probetur. Hæc eſt regula, quæ fallit ut nu.12.13.14.15.*

16 *Executor datus ad beneficia, pōt aſſumere partes iudicis, ſi vult, citando quorum intereſt, uel iudicialiter inquirendo de idoneitate impetrantis & nu.17.18.19.20.21.*

22 *Executor datus ad bn̄ficia, nō tenetur aſſumere ꝑtes iudicis, ſi nō (vult.*

23 *Hęc concluſio fallit, niſi in literis eſſet clauſula, Vocatis uocādis, quia tunc tenetur citare & procedere iudicialiter.*

24 *Item niſi uellet dare poſſeſſionem, quam alius tenet.*

25 *Item, niſi executor ſit datus cum clauſula, quæ uenit purificando ex facto tertij, de cuius præiudicio agitur.*

26 *Quartam & quintam fallentiam, vide nu.26.et 27. Item aliam, eamque vltimam, num.28.*

Executor

29 *Executor ad beneficia,licet,non purificet conditionem ſonantem in monitionem, uel instructionem ut ſi eſt idoneus, tenet tamen collatio ab ipſo facta.*
30 *Collatio ſi fiat ſciēter ī digno,eſt ipſo iure nulla. Adhoc add. n.31.*
31 *Papa ſi cōmittit uices ſuas ſimpliciter alteri,an uideatur id facere ſupererogatiue & cum plenitudine poteſtatis.*
33 *Clauſula literarũ ubi non ſonat in monitionem,ſeu inſtructionem, ſed in conditionem,puta,ſi eſt doctor,uel natus de tali uico, nũquam tenet collatio , niſi prius purificetur dicta conditio.*
34 *Executor datus ad beneficia ī caſu,in quo aſſumit partes iudicis, dēt procedere iudicialiter ſecundũ formā cle.ſæpe. de uer. ſigni.*
35 *Executor quotuplex ſit.*
36 *Executor quando examinationem facit,an teneatur citare aliquē, qui uelit opponere,quod prouiſus non ſit idoneus.*
37 *Executor an poſsit exequi,ante quam literæ ſint ſibi preſentatæ, ut tenet executio.*
38 *Papa conceſsit beneficiũ et dedit executores,ꝓpter abſentiā executorũ iſte iuit ad ordinarium,ut exequeretur, utrum poſsit.*
39 *Executor ſi ꝓceſsit uigore literarũ ſurreptitiarũ ꝓceſſus ē nullus.*
40 *Executor ſi proceſsit nulliter, adeo quod geſta ab eo non tenent, utrum collatio redeat ad Papam,uel ad ordinarium.*

CAPITVLVM XVI.

DVdum. Is,pro quó beneficiando ſcribitur cum clauſula, Si idone⁹ *fuerit,non tenetur ꝓbare ſe idoneũ, cum idoneus p̄ſumat̄. H.D. In tex. ibi ſcholarē. Credit hic do.Abb. ꝙ vitiaret̄ reſcriptum, ſi impetrans,q dicit ſe eſſe ſcholarē,* nō eſſet,quia facilius obtinetur gratia hac qualitate expreſſa, vt p Inn. ī c.cum in cũctis in gl. incip. eſt autem ſcientia.de electio. Et omne id , quo nō exiſtente vero,nō ita faciliter gratia ꝯcedit̄,vitiat reſcriptũ, ſi nō eſt verũ,c.poſtulaſti.& ibi Hoſ.& oēs, de reſcri.& de hoc p Spe.& Io. And. ī titu. de reſcri.p̄ſenta. § rōne autē impetrātis.ver.ſȝ vbi ſcribit̄ ꝓ ſcholari. & ſubdit hic Car. ꝙ nō ſufficit, ꝙ dicat quē eſſe ſcholarē,niſi ſit clericus,p c. ex literis.,de trāſact. Vbi autē nondum eſt clericus,ponit̄ clauſula, Cũpiēs militiæ clericali aſcribi,& tũc bene valet, ſ̄m ipsũ,& per hoc credo non eſſe verũ qđ ſcribit do.Ant.in c.literæ. đ dilatio. vbi allegādo certam deciſionem Rotæ,quā non reperio,* dicit,ꝙ ſi impetrat, & nō ſit verum, non vitiatur gratia, quaſi ſit ſuperflue narratũ, qa ꝓfecto illud eſt tale, quo non exiſtēte vero, nō ita facile Papa cōceſſiſſet ar.
1 no.in c.dilectus, de iure patro. In tex. ibi, nulla neceſſitas. No. & tene menti hoc dictum,quaſi nouum, ſ̄m Abb. ꝙ impetrator nō tenetur ꝓbare & verificare oīa contenta in reſcripto, etiá ſi videantur expreſſa in forma conditionis,ſi ꝓ illis habet fundatam intentionē iuris p̄ſumptione, ſed onus probandi ꝯ̃rium incumbit negāti, ut hic ſing ꝓbat̄,& ſic limita no. p Io. And. in c.1.de litis cōteſt.in 6.In tex. ibi,præſumatur idoneus. No.ꝙ etiā ad beneficium qlibet p̄ſumitur idoneus. niſi ꝯtrariũ ꝓbetur,& ītellige, dũmō ſit clericus,p ea,q̄ dixi .s̄. qa clericatus & alia extrinſeca ñ p̄ſumũtur,ut ſtatim dicetur,ſed reſpectu bonitatis intrinſecæ ꝓ quolibet p̄ſumitur, ēt ꝙ ſit laic⁹.
2 Eſt † autē multiplex idoneitas,nedũ ītrinſeca,vt caſtitas ,ſobrietas,&c. ſed ēt extrinſeca,vt ſcientia literarũ, cantus,& ſimilia,& hoc non præſumitur, vt p gl.ord.in c.ſi forte.in verbo, ſcientiæ.de ele. in 6. Quapp reſtringitur decretalis iſta,vt intelligatur ſolũ de idoneitate intrinſeca, ſit aũt diſputatur đ extrinſeca, & ſit tertius q opponat, ipſe habebit ꝓbare, ut in c.1. & in ca. ut circa.de elect.ī 6.qa excipiendo efficitur actor,l.1.ff. de exce.Sed ſi nemo ſe opponit.ſuperior inqrit,vt hic elegāter p do. Ab.reſiſtentē do.Ant.quo ad īterp̄tationē huius idoneitates.Sed nō taceo,quod mihi occurrit,vcȝ ꝙ imo iſte tex.poſſit ēt ītelligi de idoneitate extrinſeca, nō dico de omni,ſȝ de ea, q̄ reqrit̄ ad bñficiũ, qa cum ſcribitur ꝓ clerico,iā p̄ſupponitur qualitas clericatus,q̄ eſt extrinſeca, & idoneus ad clericatũ,p̄ſumitur idoneus ad beneficiũ,niſi aliud ꝓbetur,c. accepimus. de æta. & qual.Bene fateor, ꝙ p ſolā impetrationē, in qua appellatur clericus nō ꝓbabit ī omni mā ſe clericũ, vt p Io.And.ī regula, cui lȝ. ī Mercurialib. ſed quantũ ad factũ,ſup quo impetratur,p̄ſumitur clericus, p ſingulare dictũ do.Ant.ī c.illud.s̄.eo.dũ rñdet ad l.optimā.C.de ꝯ̃h.ſtip.Et ī hoc poteris cogitare.Et de iſta p̄ſumptione bonitatis adhuc dicetur ſup gl.fi. Et p hoc examināt hic do.Car.& do. Abb.vtile dubiũ, vcȝ
3 † vtrũ narrans in impetratione beneficij, ꝙ reditus beneficij nō excedũt certā ſummā,ſi ī hoc mētitur,vtrum gratia ſit nulla. & vr̄ , qđ nō,qa falſa cā nō vitiat, cum đ corpore ꝯſtat,ut p Bar. in l. demōſtratio. §. 1.ff.ꝯdi.& demon.& Bal.,in l.1. C. de falſa cā adiecta legato. Nec obſt.c.cui de non.de p̄ben ī 6. qa loqtur in generali impetratione ad beneficiũ,qa tũc incertitudo ſummæ bene vitiat, ſecus in ſpeciali,qñ ſpecialiter ꝯſtat de corpore.Cōtrariũ tenent p̄dicti, qa cā habet vim ꝯditionis ī gratijs apoſtolicis, cũ ſubītelligatur clauſula,ſi eſt ita, vel ſi p̄ces,* c.2.de reſcrip. Sed cauſa adiecta in vim ꝯditionis,ſi eſt falſa,vitiat. d.l.demonſtratio,§ 1.& c.qa circa. ſ̄m intellectũ do.Car.de ꝯſan. & affin. & dixi in c.quod ſup his.a s̄. de fi inſtru. Et ſubdit Car.hic,ꝙ onus ꝓbandi incũbit dicēti,nō plus valere. Nec obſt. l.cũ de l.Falcidia.ff.de ꝓba. ubi ſi dico patrimoniũ nō valere niſi tantum,eo ipſo ꝓbo,qa ꝓbo,non probari ꝯ̃rium: qa,ſ̄m ipſum,eſt pp p̄ſumptionem iuris, nihil enim præſumitur ſoluendo, niſi ꝓbetur, ſed hæc præſumptio ceſſat in beneficiis,in quibus p̄ſumitur ī beneficio eſſe aliqd, p ſupius dicta, & expreſſe ꝓbatur in c. vt qlque. de vita & ho.cle.Sublata ergo p̄ſumptione remanet regula iuris,ꝙ impetrans probet,qđ aſſeruit, qa ē cā ſuæ aſſertiōis, & dicit do.Car. ſic ī vtroq; pũcto ꝯſuluiſſe Gaſpar. Cal.& Io.đ Fā.& allegat ēt notata p Io.An.ī c.1 de lit.ꝯteſt.in 6.& ī regula,īfamib.de re.iu.in 6.& ſeipsũ ī c.cũ nobis olim.de elec.& ita dicit tenere Rot.licet nō dicat ubi,& ita refert ſe ꝯſuluiſſe Florētiæ in cā multum ardua,& ſeqtur hic Abb.* Adde Ab.*Adde quod Ab.ſuper hoc.c.in nu.8 uerſ.ſed hoc nō obſtan...*

* Si idoneus. *Adde quod iſta clauſula importat potius modum quam conditionem, not. in clemen. 1. de offi.deleg. ubi no. an ſuper idoneitate ſit cognoſcēdũ, Bald. in l. neque. colum. vlti. verſicu. item dico ſi ſcribitur . C. de probat.nec requiritur citatio in tali cognitione, ut* ibi Bald. verſicu. ſed nunquid in iſta & Cardi. in dicta clement. 1. q.13.*

* Scholarem. *Adde not.ſtat ſtatutũ quod conſultori debeat dari tantum ſalarium ſi eſt doctor : ſecus ſi non eſt doctor, modo cauſa fuit commiſſa vni ſcholari, interim factus eſt doctor, Queritur an habebit tantum ſalarium quantum doctor.& Bart.in l. p̄cipimus. C. de appel. tenet qđ ſic in § fin. ratio, quia ſtatutum nō determinat tempus commiſſionis ſed tempus ſalarij dandi, ſecundum Felin. in c. quoniā Abbas. de offic. deleg. ſecus ſi ſtatutum diceret , quod cauſa committeretur conſultori doctori, nam ſcholaris nō habebit illud ſolarium. Imo. in clemen. 2. col.4. de reſcript.*

* Non reperio. *Adde quod Rot. hoc dicit in deciſ. 84. alias. 10. ſub titu. de reſcrip.in nou.& inci.ſi quis narrat . ui. illam.*

* Si preces. *Adde quod iſta clauſula de iure canonico ſubauditur, licet expreſſe non ſit poſita in reſcripto,c. ex parte.de reſcri. Io.An.in c.1.de lite cōteſta. in 6. in nouel.Flori.in l. ſi cui. de ſeruit. ubi dicit uerũ quo ad cognitionem , non quo ad deciſionem Bart. in l.præſcriptione.col.2. verſicu contra Azonem oppono fortiter, C. ſi contra ius . de iure autem ciuili non ſubauditur,l.fi.& ibi Bal. C. de diuerſ. reſcript. ubi dicitur, quod debet poni in reſcripto, alias nō ualet. Specul. tit. de reſcri. præſent. §.ratione quoque defectus. in uerſi. item quod non eſt ibi clauſula Idem quod ſupra dic de clauſula, ſi ita eſt, ſecundum Specul. ubi ſupra,et quod huiuſmodi clauſula ſubaudiatur in omni reſponſione principis , ui. Bal. in l.1. colum. vlt. ff. de conſtitu. princ Abb. in ca. ſuper literis.col.2. de reſcript.*

a c. quod ſuper his. *Et ibidem vide q̄ dixi ī apoſtil.*

* Sequitur h...

gl.quintam post prin. ibi, sicut nec ha
bet in cle.1.de pb.pq̃ dicit ibi Car. in
1.col. no.ꝙ qs nõ teneẽ facere mẽtio-
nẽ de valore beneficij, qđ ĩpetrat, sed
dicit,quod hodie de stilo curiæ opor-
tet exprimere verũ valorẽ,& addẽ Ro.
in antiqs decisi.276.* incip.,itẽ no. qđ
ubi Papa confert. ubi ẽt dr̃,ꝙ excessus
ualoris expressi vitiat gratiã. & adde
Rot.in eildẽ decis.336.* inci.item not.
ſm opi.vbi dr̃ ꝙ etiam si sit verũ de iu
re ꝙ non teneatur quis exprimere va-
lorem, tamen si exprimit falsum, gra
tia vitiatur. Et adde Rot.in formis, de
cis.292.* inci.sed impetrans. ubi dr̃, ꝙ
nedum valor certi beneficij impetran
di sed etiam obtinendi debet ꝑ impe
trantem exprimi ſm communẽ æsti
mationem,cum sit pars gratiæ,ꝑ regu-
lã Vrbani 6.sequitur hic do. Ab. Car.
cõsi.31.quod incipit, millesimo.382.
die 10. mensis Iulij. ubi ponit eadem,
quæ hic, & est ↄsiliũ factũ Florentiæ,
de quo supra, & ista repetunẽ in locis
5 statim allegandis. Sed † vltra oẽs alios
debetis primo limitare ista, nisi Papa
ↄferat beneficiũ motu ꝓprio,qa exp̃s
sio falsi valoris non nocet,ſm Rot. in
formis,decisi.291. p̃allegata, & est re-
gula cãcellariæ 61.q̃ inci. Itẽ voluit ꝙ
in gratijs.vbi etiam dr̃ illud,quod ẽ di
ctũ de beneficijs obtentis. Et hanc li-
mitationem plene ponit Pet.de Anc.
consi.137.* inci.natura & efficacia. Est
verum, ꝙ olim erat regula in ↄ̃rium
ẽt in gratijs factis motu ꝓprio, & illã
antiq̃ regulam late commentat Pet.
de Anchar. consi.396.* incip. Pro cla-
riori,sed non expedit hodie per prædi
6 cta. Secundo † limita, nisi đ valore fie
ret mentio ꝑ verbũ, Vt asserit,ᵃ qa tũc
sufficit ꝓbare,ꝙ sic asserat,nec noce-
ret,si ex aduerso ꝓbareẽ non sic esse,
dummodo appareat, ꝙ sic asserat, lʒ
aliis casibus,qñ dr̃, Vt asseris,oporteat
probare ita esse,ſm Rotam in antiqs,
late decis.396.* inci. Papa ↄfert, & idẽ
tenet do.Ab.hic nihil allegans. Est ve
rum,ꝙ Car.aliter sentit consi.69.inci.
vacante quadam eccl. in fi.& hic. Sed
eius opinio posset,procedere,qñ prio-
ra verba non essent concepta in per
sonam impetrantis,ut quia non dictũ
ꝑ parte talis fuerit narratum tale bñ
ficiũ vacasse,cuius valor, ut asseritur,
&c.Sed simpliciter verba rescripti lo
quunẽ vniformiter,& dr̃, Vt asserit,qa
intelligiẽ,s.ab impetrante,& ideo pro
bet ipse,q asseruit, sed in primo casu,
vbi verba ↄcipiunẽ ꝑ ipsum impetrã-
tẽ,sufficit alios ita asseruisse,qa non ↄ
prehendiẽ ꝑsona loquens, q̃ dixit, Vt
asseriẽ,ut hic ꝑ do. Abb. Et de verbo,
Vt asseris,vide ẽt Bal.in c.studuisti. de
7 off.leg. Tertio limita, nisi † ualor fal-
sus esset expressus à Cardinali impe-
trãte,qa non ligat dicta regula cãcel-
lariæ,ſm Pe.de Anc. latissime dicto ↄ
si.196. qa sicut ñ ligat Papam, ita nec
Cardinales, cũ sint pars corporis. Et
adducit multa gñalia ad ꝓbandũ, ꝙ
excellentia talium dominorũ, reqrat
spãlẽ mentionẽ. Sed aduerte, qa ipse
loqtur de regula Vrbani,quæ ĩhabili-
tat gratias ↄcessas motu ꝓprio, si fal-
sus valor exprimebaẽ. Ideo cũ in hoc
sit odiosa,& gratia,de qua loquiẽ do.
Pet.esset motu ꝓprio, trãsire põt illa
opin. Sed ꝙ alias non includerentur
Cardinales,* nõ affirmarem, per ea q̃
dixi in c.quod super his.ver. ꝙ autem
dispositio.de fide instru. Quarto limi-
8 ta,nisi † ex diuersis clausulis gratiæ ma
nifeste colligereẽ, ꝙ ẽtsi beneficium
fuisset multo maioris valoris, omni-
no Papa ↄtulisset,puta,si dicat se intẽ-
dere ad remunerandos magnos labo-
res toleratos ꝓ ecclesia ab impetrãte,
ꝓ qbus ad maiora dicat obligatam si-
bi sedẽ Apostolicã,& ꝙ ꝓ similibus o-
neribus sibi incumbentibus nitiẽ Pa-
pa ꝓuidere,quantum potest, &c. quia
tunc cognoscitur,ꝙ ẽt pinguius bñfi-
cium omnino daretur, Ita decidit Pe.
de An.dicto ↄsi.216.* inci.Pro clariori.
9 Et † hoc inducit me ad cogitandum
suꝑ vno non tacto,videlicet,qđ si bñ-
ficiũ minus valeret, quã sit expressũ,
oẽs enim p̃dicti loquũtur, quãdo plus
valet,& videẽ,ꝙ gratia teneat, ex quo
omnino,Papa erat ↄcessurus, & maxi
me,qa do.Ab.hic ponderat solũ hoc
ꝙ si Papa sciuisset de maiori valore, ñ
ita concessisset. Et ad c.cui de non.re-
sponsum est. s̃. Sed in ↄ̃rium fortiter
facit decisio Rotæ in antiqs.441.* ĩci.
Papæ supplicat.vbi dr̃, ꝙ si ad petitio
nẽ impetrantis ↄceditur beneficium
quod ipse dixit esse curatũ, & nõ erat,
nõ tenet gratia, ꝑ dictũ c. cui de non.
Ad idẽ vr̃ gl.in terminis in c.quãuis.ĩ
verbo, vsque. de p̃ben. in 6.quæ dicit,
ꝙ si mandatur ꝓuideri de beneficio
certi valoris,non põt prouideri demi-
nori. Et illam, quo ad hoc, sequuntur
Doct.ibi.& Car.late in cle.1.in 7.q.de
conces.p̃ben. Et si teneamus istam par
tẽ,ista limitatio non ꝓcedet. Et aliter
nũc nõ expedio,qa nõ habui satis de
10 tẽpore. Quinto limita, nisi † Papa ↄ-
ferret beneficiũ dicẽdo, cuius fructus
valorẽ nõ excedunt ſm taxatione de
cimę,qa tunc inspicitur taxa bñficii,
& ita veniret in gratia,posito ꝙ bñfi-
ciũ plus valeret ſm valorẽ cõmunem
Ita decidit Ro.in antiqs decisi. 277.* ĩ
ci.ubi Papa. Et de ista taxatione deci-
mæ vide gl.in cle. si beneficium,ĩ ver
bo,taxationem.de decimis. Et ista no
ta,qa difficile ĩuenies alibi reducta. In
gl.1.in fi.Conclude,secundũ Io.And.
dom.Ab.& Im.ꝙ si apparet status ec-
clesiæ p̃cedens, & sic quod soliti sint
in ecclesia tot sustentari, si impetrans
impetrat intra numerũ consuetũ, &
petit intra illũ se recipi,dẽt audiri, ni-
si opponatur facultates non sufficere
& ꝓbetur ꝑ opponentẽ. Si autẽ vltra
numerum consuetũ petit se recipi, di
cens facultates ecclesiæ sufficere, tũc
ipse debet ꝓbare,qa enim ꝓpter præ-
cedẽtẽ statũ surgit p̃sumptio ↄ̃ ipsum
ideo grauatur onere probandi. Facit
qđ habetur in c.ex parte.in fi.de ↄces.

allegat.Rot.decis. 272 & non dicit in quibus, sed dic ꝙ tã in nou. quam in antiq. nihil de hoc sub hoc num. sed tu dic. ꝙ sunt in antiq titul. de rescrip. decis. 37. incip. nota quod quis non tenetur. decisio.47.inc.no. secundum opinionem aliquorum. decis.75.inci.Dominus Vrbanus. & ui.Aegi.decis. 683.inci.si impetrans in forma pauperum.in fine. & uide Aucto. in c. ad aures col. 4. num. 19. uers. & contra ipsum de rescrip. & ibi nu. 24. uers.secundus casus.et in c.super literis,eo.ti.col.6. versicu. secunda regula.

* *376. Adde quod in lib.meo est decis. 277. alias 42. titu. de rescript. inci. Nota quod ubi.*

* *336. Adde quod est decis.47.ti.de rescr.incip.nota secundũ opinionem.*

* *292. Adde quod est decisio. 20. incip. licet impetrans.ti. de cõces. præben. in nou. in fi. versi.Dominus tamen Vrbanus.*

* *137. Adde quod est consi.138.inc. de natura.*

* *396. Adde quod in allegato, consi.nihil de hoc, sed debet allegari forte consil. 398. incip. Pręmitto pro clariori.*

a Vt asseritur. *Adde Aucto.in c. ad aures.colum.6. versi.7.conclu. de rescr. & in c. iurauit.in prin. de proba.cum ijs.quę ibi adnotaui.*

* *596. Adde quod in hac nihil. sed est decis.6.de præben.Bisign. & ad de 60. de rescri. in ant. incip. Nota quod ubi & 77. in eisdem incip. nota quod si ponatur,cum ibi no. & adde eund.in consi.395.incip. pro clariori, & nota,quod Auct. hic uoluit allegare hoc consilium tam in hoc loco, quam infra, dum dicit, secundum Pet.de Anch. cons.296. uult enim dicere, 295. ubi Ancha. dicit.num. 6.relata ab Auctore hic & hęc nota quid important.*

* Cardinalis. *Adde ad hoc Aucto. in c. causam.il 2. col.4. de testi & in c.in eos.in fi.de hæret.Barba.consil. 23. incip.scripsit propheta.colu.5. uol.1. & in c. in nostra.col. de rescrip.Oldra.consi. 221.293.& 321.*

* *216. Adde quod est consi.245.nume.3.& nu.7. de quo supra, et nescio quomodo impressores Basilienses ita allucinati sint, allegando unum consilium in uno loco sub diuersis numeris, sed nõ omnia possumus omnes.*

* *441. Adde quod allegatio est corrupta, nam uult esse.562.alias.73 incip. Papę supplicat.de rescript. in antiq. qui adde regul. cancel. 63.incip.item uoluit quod super beneficijs & Rot.in nou.de conces.præben. 20.incip.licet impetrans. cũ ibi per me nota. & in antiq. eod. titu. 49. incip. nota in diæcesi. col.1. & Aucto. in c. super literis de rescript. col.2. nu.4.*

* *277. Adde quod est allegatio corrupta, nam nihil de hoc in ipsa. sed ui. decis.10.incip. Vrbanus Papæ. in princ.sub titul. de conces. præben. in antiq. ubi habes ea,quæ Auctor ponit hic. & 6. Aucto.in c.eam te col.pen.nu.68.uersi.fallit quinto.de rescrip.*

præ-

præben.& in l.ex pſona.allegata in gl.Si aũt præcedens
ſtatus eccleſiæ nõ apparet,tũc intra numerũ duorũ pſu-
mendũ eſt ꝓ impetrãte, cum eccleſia nõ deãt fundari,
niſi cũ dote,q̃ ad minus ſufficit duobus, c. vt quiſq;. de
vita & honeſt.cleri.& c.nemo.de ꝯſecra.diſt.1. & c.ꝓpo
ſuit.de filijs pſbyt. Si vero impetret vltra dictũ nume-
rũ,dẽt ĩpetrãs ꝓbare facultates eccleſiæ ſufficere, quod
intelligit verũ do. Ant. ĩ eccleſia nõ collegiata,ſed ſi eſ
ſet collegiata, cum ſaltẽ debuerint eſſe ib i tres à prĩci-
pio,qa pauciores nõ ꝯſtituũt collegium,l. Neratius. de
ver.ſig.c.1.cũ mã,de elec. ſi impetret ĩtra numerũ trium
dicẽs,facultates nõ ſufficere,dẽt id ꝓbare. Sed vbi vltra
qs peteret ſe recipi,dẽt ꝓbare facultates ſufficere, arg. l.
ex pſona.allegata ĩ gl. Ex qbus colligit do. Ab. hic, ꝙ ñ
ſolum rector eccleſiæ debet habere clericũ,ſed põt cõ-
pelli,vt ipſum habeat intitulatũ ĩ eccleſia ſua,& ſic Pa-
pa hic cõpellit.Ita putat de epiſcopo,ar. c. extirpãdę. &
quod ipſe notat ibi,de pben. Si aũt ĩtelligit de eccleſia
collegiata,vt ſonat tex.ibi,in clericũ & in fratrẽ, tunc
colligit,ꝙ plãtus eccleſiæ nõ tenet aliquẽ recipere ĩ ca-
nonicũ,vel in fratrẽ,ſi facultates nõ ſufficiũt. Et iſtis ad
de,ꝙ vbi rector nõ hẽret facultates ꝓ ſe & ſocio,excuſa
bit nõ tenẽdo ſeruitorẽ,ſm gl.notabilẽ ĩ cle.ne in agro.
§.ad hæc.ĩ verbo,ſeruitutis.de ſtatu mo.quam ſic intelli
git do.Ab.hic,lʒ repugnet pdictis.Et iſta no. ad mãm d.
c.vt qſque.In gl.in verbo, idoneus. in prin. No. ex tex.
11 et gl.regulariter, ꝙ † quilibet pſumit
bonus, a & ꝯcordantiæ ſunt in glo. &
rõ ĩ.in 4.fall.& amplia,vt ꝓ Inn. in c.
dudũ.el 2 ĩ 2.& pe. col. de elect. vbi di
xit,ꝙ ſi ꝓbat electũ eſſe venatorẽ,ĩter
pretat,ꝙ cã licitæ recreationis hoc fa-
ciat. Et ſi ꝓbat iraſcibilis vel indigna-
bilis naturæ, interpretat, ꝙ ex iuſta cã
hoc faciat,ubi ꝑ eũ,& ꝑ do.Ab. ibidẽ
in antepe.col.Vñ dixit Pe. de Anc. ꝯ-
ſil.253.incip. In q̃ſtione pſbyteri Ca-
roli,ꝙ vbi eſt varietas inter teſtes cæ-
teris paribus,credit deponẽtib.de bo-
nitate alicuius,qa habẽt pſumptionẽ
iuris cõis ꝓ ſe, ꝑ iſtũ tex.Et pulchros modos interpretã
di ꝓbationes ſonãtes ĩ delictũ,poſui ĩ c.de his, ad fi. ver.
quarta,ꝯcluſio.de accuſa. vbi ſemꝑ vide. & declara ex
tex.cũ mã,& ĩ c.cum dilectæ.de accuſ. vcʒ niſi ex cõi in
12 terpretatione aliqd ſonaret in delictum . Fallit † pri-
mo.d.regula,ſm quoſdã,niſi agat de piudicio tertij ex
iſta præſumptiõe bonitatis & allegat do.Ab. poſt Hoſt.
in c.cum in iure.ĩ 1.nota.de of.dele.vbi dixit,ꝙ licet q-
libet pſumat bonus,& ſic nõ ſit credendũ,ꝙ mentiat ſe
delegatũ,tñ ſibi nõ creditur,niſi oſtẽdat lr̃as delegatio-
nis vt ibi.Sed iſta fallẽtia nõ ꝓbatur ibi,qa qualitas boni
tatis nõ erat ſola,q̃ allegaret,ſed poteſtas delegationis,
q̃ eſt qualitas extriſeca. Vñ ñ pſumit, vt dictũ eſt. Et iõ
vbi d̃ ſola bonitate fieret mẽtio ẽt ĩ piudiciũ tertij,ſi ipſe
cã negaret,hẽret onus ꝓbãdi, niſi aliqua ꝯiectura aliud
ſuaderet. Sic videmus iudicẽ recuſari poſſe ꝑꝑ affinita
tẽ,vel reſpectu alterius cauſæ, ꝑ q̃ dubitatur de iniuſti-
tia,nec habetur reſpectus ad pſumptã bonitatẽ.Facit gl.
in ver.ab aliquo.in c.ſtatutũ.§.qa vero.de reſcript.in 6.
& dicit beatus Thomas ſecũda ſecũdæ,q.70. ar.3.circa
fi.ꝙ nõ facile pſumitur ꝓ alicuius bonitate in dubio,qñ
talis pſumptio vergit in piudiciũ tertij,& faciũt notata
ꝑ Ab.in c.1.de cle nõ reſi.& dicit gl.fi.in c. ſi qs pposte.
50.diſt.ꝙ nõ ſemꝑ credendũ eſt bono.Fallit ſecũdo,ni-
13 ſi † pſumere iſtã qualitatẽ bonitatis eſſet in piudiciũ il
lius,ꝓ quo pſumitur,ſm gl.Bar.& Pau.de Caſt.in l.q iu
raſſe.§.ſi pater.ff.de iureiur. nã dicit ibi gl. ꝙ illa pſump-
ptio,ꝙ qs nõ pſumitur deliquere,l.merito.ff. ꝓ ſocio. ñ
põt allegare ꝯ aliquẽ,qñ ſua intereſt,vt ipſe pſumatur de
liquiſſe,ſicut occurrit in caſu illius legis. Nã ſi pſumere
tur nõ deieraſſe,eſſet fundata intẽtio aduerſarij, ꝙ illud
peculium fuiſſet poſtea augmentatũ poſt interpoſitum
iuramentũ,& qa inducta vt pſint, nõ debent taliter o-
perari vt habeant obeſſe,l.legata inutiliter.ff.de le.1.Iõ

a Bonus. *Adde & uide plene Iacob.d. l.amodo.de inoffi. teſt. et Spe.ĩ tit.de teſt.§.1.uer.ſed qd ſi dicatur.& in ti. de probat.§.1. uerſic.ſequitur. & ad de gl.in l.cum quidam.la 2.in verb. offenderit.in fine, ff.de leg.3.*

eſt,ꝙ pſumptio legis merito illo caſu non põt allegari,
& ad hoc quotidie allegat illã gl.quam ſoleo inducere
ꝯ Io.de Ana.in c.in ciuitate.de vſur.dũ dixit fiendã po-
ſitionẽ de bonitate,vt ſuccurratur decepto circa dimi-
diã.ꝑꝑ gl.in l.ſemper in ꝯuentionibus.ff.de regul.iu. qa
nõ tenetur pars reſpondere,vt ꝑ gl.in d.l.q iuraſſe. Fal-
14 lit tertio,niſi † agatur de vtilitate animæ, qa ẽt in caſu
dubio melius eſt pſumere delictũ, q̃ nõ delictũ , ſm Pe.
de Anc.late conſi.179.incip.Prima facie vr̃.ubi ꝯſuluit
aliqs in teſtamento ꝯfeſſus eſt ſe eſſe vel fuiſſe uſurariũ,
vtrum iſta cõfeſſio referatur ad totũ tempus præteritæ
vitæ,vel ad quantũ,adeo ꝙ agi poſſit ꝯ hæredem ut re-
ſtituat. & ꝯcludit,ꝙ refertur ad totũ tẽpus cum agatur
de ſalute aĩmarũ.Vñ ceſſat l.merito.ff.ꝓ ſocio. qa ibi ti
menda eſt culpa etiam,vbi culpa non eſt c.ꝯſiliũ.de ob
ſer.ieiun.facit,quod no.Inno.in c.ad audientiã.ĩ.de ho
mi.ubi dicit,ꝙ in foro animæ debet quis in dubio pſu-
mere ſe irregularẽ,facit c.illud.de cle.excõ.mi.& gl. in
c.ꝯſuluit.ĩ.de regula.cũ ſimil.Fallit quarto, & vltimo,
15 niſi † ex actibus pcedentibus oriatur ꝯiectura doli,qa il
la pponderat huic pſumptioni bonitatis, ſecundũ Bal.
in l.1.ante.fi.C.ſi qs omiſſa cau.teſta.ubi dicit,ꝙ non p-
ſumitur dolus,qa naturali pſumptione quilibet pſumi-
tur eſſe bonus,& ex bonis & naturalibus principijs, &
qualia ſunt principia,talia præſumuntur eſſe principia
ta,ſed natura eſt bona,ideo pſumitur homo bonus,niſi
offendiſſe ꝓbetur,l.quoties.§.q dolo.ff.de ꝓb.Tñ inter-
dũ pſumitur dolus ex pcedentib.ꝯiecturis, ut ex doloſo
tractatu,l apud Celſum.in prin.ff.de doli excep. Idẽ ex
actus qualitate, vt qa lucratur qs indebite mutata ſibi
cauſa poſſeſſionis,vt ibi ꝑ eũ,quẽ ad hoc ꝓpoſitum alle
gat Io.de Ana.in c. ad falſariorũ. de crimine falſi. De-
mũ ꝓintellectũ pdictorũ poſſet qs inſtare, ꝙ qlibet nõ
pſumatur bonus,* oẽs ſunt ꝓcliui ad
malũ,c.omnis ætas.12.q.1.& c.procli-
uis.20.q.3.ubi imitatrix eſt natura vi-
tiorum:ꝓ cuius ſolutione,licet hic nõ
tãgatur,vide Car.in ꝓœmio Cle.in 4.
oppoſitione,vbi dicit,ꝙ imo ſtat præ-
ſumptio,de qua hic,cum ab initio nõ
ſit homo malus, imo creatur bonus,
c.1.de ſum.trini.nec pſumitur ſuperĩ-
duci alia qualitas,niſi ꝓbetur,ſed poſt
q̃ eſt ſuperĩducta , ſꝑ pſumitur ineſſe,
niſi doceatur ſublata,& iõ lʒ nã ſit ꝓ-
cliuis ad malũ,põt tñ ſe retrahere ex li
bero arbitrio, ad ꝙ ſuadetur ꝑ iura p
miãtia bonos, & punientia malos ſm
ipſũ Et hoc,ꝙ vitia nõ inſint nobis à
natura,allegat beatũ Tho. ĩ prima 2.
q.62.& Richar.ĩ 4.diſ.33.ar.2.ĩ reſpon
ſiõe ad primũ ar. & latiſſime do.Car.
c.1.de ſcruti.vbi late ponit,vtrũ virtu
tes ĩſint nobis à natura. De quo ẽ t per
Theologos in locis ꝓxime allegatis,
& aliqd ꝑ Car.ĩ c.cum ĩ iure peritus. de
officio dele.& tenent Theologi opi.
Philoſophi ĩ 2.Ethicorũ,q dicit ꝙ vir
tutes ſm aptitudinem inſunt nobis à
natura,non ſm perfectionem, & hoc
mõ intelligitur, quod ſcribit Seneca
ad Lucillum, Nõ dat natura virtutẽ,
ars eſt bonum fieri.& ꝙ ſcribit Ariſto
tel.primo Ethicorum,c.4.boni,vl̃ ma
li natura non ſumus. Et pro hoc, quia
ex his,q̃ ĩſunt à natura,nec laudamur,
nec vituperamur,ut ibidem, ſed pro-
pter virtutes, laudamur, l.vt virtutũ.
C.de ſtatuis & imagi.& ꝓpter vitia reprehendimur. ca.
tantis.81.diſt.ca.ubi iſta 74. diſtinct. Ergo nec virtutes,
nec vitia inſunt natura, ſed intelligit vt eſt dictũ & ita
plene exponit quidã Gerardus de Odone ſuꝑ ſecundo
Ethicorum.Et iſtis adde omnino do.Car. in clem. vni-
ca,in ſecun do notabili,de conceſ.præbẽ.ubi arguit, qd

* Bonus. *Adde ad hanc materiam quãdo quis præſumatur malus vel bonus.Bart.in l.ſi cui.§.ijſdẽ.col.2. uerſic.uenio ad ſecundam partem. ff.de accu & in l. Caſſius.ff.de ſena. & in l.ſi prius.ĩ 3 & 5.opp.3.par.ff. de no.oper. nunc. Bald.in l.fin.ff. de hær.inſtit. Alexa. conſilio.5.incip.in caſu inquiſitionis. col.2.nu.2.uol. 1. Rom. conſil. 235. col 2. Ancb.in c. cum deputati. in princip.de iudici. Bald.conſilio.79. col.2.uerſi. præſumitur.uol.3.& ui de Auth.in c.cum in iure.colum.1.in prin. de off. deleg. ubi ponit quinque limitationes ad regul.quę vult,quod quilibet præſumatur bonus.*

de vita ꝓmouēdi non expediat ingrere, ex quo ꝗlibet p̄
ſumit̄ vitæ laudabilis, vt hic. ſed rn̄det poſt Lau. ꝙ ubi
agit̄ de aliquo ꝓmouēdo, hoc nō omnino præſumit̄, ſi
aūt ſit iā ꝓmotus, p̄ſumit de habilitate, ut hic ꝑ eū, & ali
ꝗd ꝑ Pet.de Ancha.ibi in tertia oppoſit. & in regula, ſe-
mel malus.in 3.oppoſit.de reg. iu.in ſexto, & Archid.c.
actor.6.q.1.In ea gl.ibi, vel regularitas. No. ſm Imo. ꝙ
ꝗ allegat aliquē eſſe illegitimū, vel criminoſum ad fi-
nē repellendi eū, debet hoc ꝓbare, ꝗa impetrans prima
facie habet fundatā intentionē ſuā virtute reſcripti, ſi-
cut in ſimili dr̄ in c.in p̄ſentia de ꝓba. Ideo ille, qui vult
eū repellere, tanq̄ criminoſum, vel illegitimum, vel ꝑꝑ
aliū defectū, cum fundet intētionē ſuam ex eo, quod al
legat, debet illud probare, iuxta gl.magnam in cle.lite-
ras de reſcrip.& quod no.Bar.in l.nō ſolum.§. ſed vt ꝓ-
bari.ff.de ope.no.nun.nā reus in exceptiōibus fit actor,
l.exceptionibus.ff.de ꝓbat. & iſta vr̄ vera ratio, ſm Im.
non aūt ſimpliciter illa, quā voluit ſentire gl. quod af-
firmanti & non neganti incumbat onus ꝓbandi, nā ēt
neganti incumberet onus ꝓbandi, ſi fundaret intentio-
nem ſuam ex negatiua, & ſi non poſſet illā ꝓbare, po-
tius debet tacere, ut voluit Inno.in c.ſuper his de accu-
ſat.& Io.And.in regula, ſine poſſeſſione.& Bar.in l.ſi il-
la.& in l, hoc iure.ff.de ver.obli. Poſſet tn̄ ꝓbari per cō-
feſſionē partis, c.1.de ꝯfeſſis.in 6.Fundans ergo ſe.in ne-
gatiua qualitatis extrinſecæ habet eā.probare. Si autem
nō ꝓbat, ꝯdēnat̄ in expenſis, c.1.& c.vt circa.& c.ſi for-
te.de elect.in 6.Tn̄ iudex adhuc poterit ex officio inqui
rere, ſi ſumus in beneficialibus & alijs, in ꝗbus pōt offi-
ciū ſuū interponere, c.cupientes.§.denique.de elect. ī 6.
Secus in alijs actibus, in quibus nō ſupplet. Vn̄ ſi petēti
mihi hæreditatē ex teſtamento Titij alius dicat Titium
nō potuiſſe teſtari, & nō ꝓbet obtinebo, ſm Im.hic, quē
latius vide, dū reprehēdit q̄dā dicta do. Ant.hic, ſed ali-
ter nō refero, ꝗa maiora imminēt ex gl. Inno.hic, ad quā
venio. Extra gl. Tractāt hic ſolēniter oēs Doctores poſt
Inno.de poteſtate & modo ꝓcedendi ꝑ executores ad
beneficia, & loquuntur oēs adeo plene, maxime Im. in
repetit. ꝙ forte tutius eſſet aliter non inſtare, ſed tamen
vt reportetur ſimpliciter veritas in qualibet q̄ſtione, fe
ci aliquas ꝯcluſiones ordinando in breuib. multa ſpar-
16 ſa abſque diſcuſſione. Prima ꝯcluſio. Pōt † executor ad
beneficia, ſi vult, aſſumere partes iudicis, citando eos,
quorū intereſt, vel iudicialiter ingrendo de idoneitate
īpetrātis, ſm Inno.hic, quē oēs ſequuntur, ꝗa cū funga-
tur vice cōmittentis, l.1.ff.de off.eius, cui man.& c. pōt,
17 q̄ ipſe pōt. Itē † pōt oīa, ſine ꝗbus & integre principale
expedire nō pōt, c.p̄terea. de officio deleg nec dr̄ me-
rus, ex quo negotiū ſibi cōmiſſum non eſt plene diſcuſ-
ſum, vt ꝑ Bar.in l.à diuo Pio. in princip.ff. de reg. iur. &
oēs in d.c.de cætero.ī. de re iu. Et ꝙ n̄
ſit diſcuſſum, patet ex clauſula, ſi eſt i-
doneus, q̄ ēt nō expreſſa ſubintelligi-
tur, vt ī gl. Nec ē veriſimile merā exe-
cutionem commiſſam, ꝗa poſſet alte
ri fieri p̄iudiciū, ſi indigno ꝓuideretur.

* Idoneus. *Adde quæ dixi in 1. apoſtilla ſuper hoc cap.*

Ex quib. rōnibus reprobant hic do. Ant. Ab. & Im. opi.
Inno. ꝯriū tenentis in d.c.ad diſſoluendū. ī. de deſpōſ.
impub.& in c.de cætero.de re iu. Et ꝙ iſte dicatur mix-
tus in dubio, tenet Card. in c.de cætero.in 1.q.de re iu.
& gl.in c.paſtoralis § ꝗa vero.ī gl.magna, de off. deleg.
& eā no.ibi Imo.& aſſignat aliquas ex rationibus prę-
miſſis, & poſtea plene ponit de alio executore non ad
beneficia, de quo dicendū, vt ibi, & in d.c. de cætero. &
ꝑ Archi.& Dom.c.ſicut.2.quæſt. 1. & oēs in d. l.à diuo
18 Pio. Et † ꝓcedit iſta ꝯcluſio, ſiue in reſcripto ſit apposi-
ta clauſula ſonās in monitionē, ut ſunt illæ q̄ tacite in
ſunt, ſi eſt idoneus, ſi eſt ita, & ſimiles, ſiue ſonent in ꝯdi
tionē, ut ſi eſt doctor, & c. ſm omnes hic, & primæ non
reddunt ꝓprie actū ꝯditionalē, l.ꝯditiones, q̄ extrinſe-
cus.ff.de ꝯdi.& demonſtr.& l.muto.§.1.ff.de tutelis. Sol
ue.ſic. Itē pōt ꝓcedere ꝯcluſio, ſiue iudicialiter, ſiue ex-
traiudicialiter, ꝗa cum actus ſit de ſui natura extraiudi-
cialis, pōt eligere quam viam velit, vt in ſimili no.in c.
Quintauallis.de iureiuran.& in c.ſi ꝗs duas. de elect. in 6.
ſm Ab.hic, q hoc ſignāter ampliat, ētſi ſit appoſita clau
ſula in ꝯditione ꝑ verbū, Tibi ꝯſtiterit, ꝗa cum hęc ver
ba poſſint referri ad extraiudicialem informationē ca.
cum ꝯtingat de reſcrip. nō debet ꝑ hæc verba alterari
natura negotij, niſi in caſibus de ꝗbus in ſeq. conclu. Fal
19 lit tn̄ primo iſta ꝯcluſio, niſi † ſcribens non haberet iu-
riſdictionē: nō. n. potuit cōmittere, quod nō habebat
ſm Innoc.hic. Ex quo infert do. Ab. ꝙ iſti inferiores ha
bentes de iure ſpeciali collationem ſine iuriſdictione,
nō poſſunt, nec ꝑ ſuos cōmiſſarios, partes iudicis aſſume
re, ſed poterunt vti informatione extraiudiciali, etiam
ſi diceretur, ſi tibi ꝯſtiterit,* ꝑ tex. quē
valde no.in d.ca.cum cōtingat. Fallit
20 ſecundo, niſi † ſcribēs prius cognouiſ
ſet plene de iuribus partiū ēt reſpectu
executiōis fiendę, & ſi ſimpliciter mā
det, ut ꝯferat & inducat in poſſeſſio-
nem, talis.n.eſt merus executor, & nul
lā executionē dēt admittere, vt l.ſi ut
ꝓponis.C.de exec. rei iud. no. in d.l. à
diuo Pio & in d. c.de cætero. & ita fir-
māt Hoſt.& Io And. in c. accepimus.
de æta.& qual.& do. Ant. & do. Ab. &
Imo.hic, ꝗbus adde Pe.de Anch. cōſi.
225.* inci. dn̄s executor. ubi cōſuluit, ꝙ
ſi legatus cōtulit beneficiū, & dat exe
cutorē collationis, ille non pōt cogno
ſcere de aliqua exceptione ad finem

* Si tibi ꝯſtiterit. *Adde quod iſta clauſula facit executorē mixtū, Felin. in c. ſi cōſtiterit. col. 2. uerſ. Io. de Ana. de accuſ. Anch. conſi. 297. Car. clem. 1. q. 13. de offi. deleg.*

* 225. *Addē quod eſt conſi. 254. īci. iſte dominus Executor. nu. 2. & 3.*

reſcindendi factum ſuꝑioris, & hoc maxime, qn̄ p̄ſens
eſt in loco ille ſuperior, ꝗ cōtulit, & dicit, ꝙ temere fa
ceret executor tūc ſi cōparēte tertio ſe īīromitteret, ſꝫ
dēt ipſum remittere, & ſentit ſecus, ſi ſuperior nō eſſet
21 p̄ſens. Fallit tertio, qn̄ † ſuperior nō ꝓuidit, ſed ꝓuide-
ri mandat alicui ex certa ſciētia remouendo aperte oēs
exceptiones & reſeruādo ſibi cognitionē. Ita dicit Hoſ.
in d.c. de cætero.& Hoſt. & Io. And.in d.c. accepimus.
& do. Ant.& Imo. hic. Et in hoc eſt dilegēter attēdēda
forma mādati, ſm do. Abb.hic. Dicūt tn̄ p̄dicti, ꝙ iſtud
nō de facili, imo rariſſime Papa concedit. Et hic addo
Bald.in c.1.ſi de inueſtit. inter dn̄m & vaſal. lis ori. ubi
dicit, ꝙ ſolus princeps habet poteſtatē mādādi, Facias
ſic. ſed alij īferiores à principe hoc nō poſſunt mādare.
Alleg. Inn.in c.ſigni.de off.dele. Secunda cōcluſio. Nō
22 † tenetur dictus executor aſſumere partes iudicis, ſi nō
vult, ꝑ l.nō ꝗcꝗd.ff.de iud. ꝗa mādās poterit ſtatim ꝓ-
uidere, vel cōpellere abſq; alio ꝓceſſu. Et hoc ꝓ regula
ri ſentiūt hic Doctor.in diſcurſu, maxime Inn. in uerſ.
Itē ſuꝑ huiuſmodi mādatis.& gl. mag.in cle. 1. de offi.
del. Et ideo dicit Rot. in formis deciſ.
358.* incipiēte, Si in forma cōi. ꝙ ille,
cui cōmittitur nudū miniſteriū, puta
ꝓuiſio, & inductio in poſſeſſionē cor-
poralē p̄t expedire ſine quacūq; cauſæ
cognitione, & ideo dr̄ ibi hoc ēt cō-
mitti poſſe notario. Et ita limitatur c.
ſtatutum.in prin. de reſcri.in 6. Et iſtā
cōcluſionem ponit ēt Car. allegando
Inno.hic cōſi.76.incip. Reuerende pa
ter & domine. Et amplia iſtam cōclu-
ſionem, ētſi executor ex abundāti ci-
tet, & q̄dā agat, q̄ ad iuſtificandū eius
executionē tēdāt, ꝗa ꝑ hoc non facit
ſe mixtū, ſm Pet.de Anch.in d. conſi.
224. ar.c. bonæ.de elect. Imo fortius
dixit Bal.in terminis in l. neque nata-
les.in vlt.col.C.de proba. ꝙ ſi citauit,

* 358. *Adde quod numerus in lib. meo eſt 369. & ē deciſ. 29. tit. de reſcrip. ſi in communi forma. poſt medi. in nou. & adde Lap. alleg. 127. incip Anaſtaſius canonicus. Aegid. late concl. 110. inci. præſumitur prout ſio facta. & Gemínian. in conſil. 75. inci. in cauſa. Magiſtri Ioannis.*

vbi nō tenebat̄, non tenet̄ expectare, ꝗa lꝫ aſſumpſerit
partes iudicis in citando, tn̄ poteſt ab hac via recedere
reaſſumendo partes executoris, ad quod tn̄ vde Inn. in
c.cum inter vniuerſas.in fi.de elect. cum concor. & do.
Ant in c cū contingat. in vlt. col. de reſcript. ubi ponit
de executore, ꝗ cœpit aſſumere partes iudicis, poſtea o-
miſit, & eſt executus. Item amplia iſtā concluſionem,
etiamſi

etſi Papa diceret, vł ſcriberet, dicẽdo, ſi ꝯſtiterit de collatione & reſeruatione, moneas, inhibeas, declares, ut petitur, & iuſtitiã facias, q̃a ꝑ hoc ñ tenetur iudicial'r ꝓcedere, ſ'm Pet. de Anc. valde ſolẽniter ꝯſ. 298. inci. Efficacibus, & quaſi inꝯuincibilib. q̃a dr̃ forma pt̃atis lĩtata & illud verbũ ꝯſtiterit, ñ includit citationẽ ptis, qñ ꝯmittitur executio de re vacante, ut ꝑ Inn. in c. veniẽs. de teſti. & Bar. in d. l. à diuo Pio. Secus, ſi nõ de re nõ vacante, vt l. fi. C. ſi ꝑ vim, vel alio mõ. & illud tñ de verbo Cõſtiterit, latius dicetur. ĩ. Fallit primo iſta ꝯcł'o, niſi † in lr̃is eſſet cł'a, Vocatis * vocandis, quia tenetur citare, & procedere iudicialiter ſ'm Doct. hic, ꝑ c. exhibita. de iudi. & idẽ ꝯſuluit in terminis do. Car. ꝯſ. 63. inci. Dñs nr̃ Papa & do. Ab. in c. exhibita. a in vltimo no. de iud. & Rot. deciſ. 368. p̃all. & hoc reputat ſin. do. Car. ꝯſ. 92. inci. Nobiles viri dñi Vinciguerra. in 1. char. dicens ꝙ iſta cł'a eſt tanti uigoris, ꝙ ẽtſi adiiciat executor, q̃ alias eſſet merus, facit ꝙ tenetur aſſumere ptes iudicis, & dicit ſing. ꝓbari in d. c. exhibita. iuncto eo, qđ ibi hr̃ ſup gl. 3. & pl⁹ uoluit Car. in d. ꝯſ. ꝙ ẽt ſi ꝑ partẽ dicatur, ꝙ reſcriptũ ñ fuerat impetratũ, ſi fuiſſet expreſſum aliqđ, ſed tñ ex quo hẽt iudicialiter procedere, & iſtud põt opponi, nõ poterit de ſurreptione cognoſcere, ꝙ eſt magnæ importantiæ. Fallit ſcđo, ni 24 ſi † uellet dare poſſeſſionẽ, q̃ alius tenet, debet. n. illũ vocare, q̃tũcunq; ſimpl'r ſcribatur, q̃a non eſt de intentione principis, ut quis remoueatur a poſſeſſione ſine cauſæ cognitione, l. fi. C. ſi ꝑ uim, vel alio mõ. Ita eleganter decidit Inn. in c. 1. in 2. gl. de conceſ. p̃b. in 6. & in c. cũ olim. el 1. in gl. iſte portarius. de pri. & Ang. in l. ordo. C. de exec. rei iud. & Bal. in l. 2. C. vbi in rẽ act. & Ro. in l. iuſte poſſidet. ff. de acq. poſ. eſt tex. multũ notabilis cũ gl. in ver. Vocato, in c. l3 eps. de p̃b. in vi. Per quẽ dicit Pet. de Anc. ꝯſ. 274. inc. Ad declarationẽ, ꝙ ẽt iniuſtus detentator bñficij ñ remouetur iuris ordine ñ ſeruato, & pulchre ſcribit Cal. ĩ ti. de dilatio. ꝯſi. 4. ꝙ ſi Papa ſcribit, ꝙ q̃s ſe informet, an aliq̃s iuſte teneat bñficiũ, & ſic conſtat, ꝙ iniuſte, ipſum amoueat ſummarie, & de plano, tñ ille eſt citãdus ꝑſonal'r, vł ſaltẽ ꝑ edictũ publicũ. Et ꝙ in intruſus añ q̃ amoueatur, primo ſit citãdus, alle. c. q̃a diuerſitatem. de ꝯceſ. p̃b. Poſtea limitat hoc valde eleganter, niſi hr̃et ſe informare, ñ vt amoueat, ſed ut referat Papæ, quia omitti pt̃ citatio, cũ ſit ueriſimile, ꝙ Papa in eo poſtea amouendo iubebit partẽ citari, qđ no. Et ꝙ iniuſtus detentator bñficij ſit citandus, vide Car. in ꝯſ. 54. inci. Lite in cãrũ Ap̃lico palatio. & in d. ꝯſil. 62. & ibi dicit, ꝙ ẽt priuatus ipſo iure eſt citandus ad cognoſcendum de cã. Idem t3 in d. ꝯſ. 86. inci. Reuerende pater ubi cõſuluit in terminis, ꝙ etiã merus executor nõ remouet poſſeſſorem eo non citato, & audito, & dicit, ꝙ ſi expulſus appellat, ſtatim obtinebit in curia reuocari traditionẽ poſſeſſionis. Idẽ do. Car. ꝯſ. 10. inc. Iaco. executor. Et iſta reddunt dubiũ vnũ dictũ Abb. in c. q̃a clerici. poſt pri. ĩ. de iu. patr. ubi ſingul'r dicit, ꝙ ſi q̃s notorie tenet ecclãm iniuſte, ñ eſt neceſſe, ꝙ eps eũ vocet in iudiciũ, ſed põt eũ ſpoliare de fcõ, ſicut de fcõ ſe intruſit. Et de prædictis utrum executor poſſit ꝯferre bñficiũ vacãs poſſeſſore nõ uocato, uide latiſſime Lapum alle. 103. q̃ incipit ſæpe mihi ardua fuit. poſt Cal. in ꝯmẽto. c. cũ nr̃is. in 13. q. de conceſ.
25 præb. Fallit tertio, niſi † executor ſit datus cũ cł'a, q̃ uenit purificanda ex facto tertii, de cuius p̃iudicio agitur, tũc. n. tacite vr̃ mãdata cognitio, q̃a cãrũ merita. &c. c. cũ lr̃is. de reſtit. in integ. iõ dicit eleganter Io. And. in addi. Spe. in ti. de pet. & poſ. in addi. magna, ꝙ ſi Papa mãdat executori, ꝙ ſi conſtaret A. tenuiſſe duo curata ꝯ extrauagantem, Execrabilis, ꝯferat B. impetranti, qđ ñ p̃t ꝯferre illo nõ vocato, cũ de ſuo præiudicio agatur, & ꝙ ſi ꝯ fieret, & ſpoliatus appellaret, añ oĩa reſtitueretur, & faciũt, q̃ dixi in p̃cedenti fallen. Quibus adde Bal. in l. ſi maritus. la 1. C. de don. inter vir. & uxo. vbi dicit, ꝙ licet aliquis clericus cõmittat aliquod delictũ, ꝑp qđ ſit depoſitus ipſo iure, tñ nõ debet ſpoliari bñficio, niſi cã cognita. Idem Ang. ibi dicens, ꝙ l3 alicui poſſit auferri bñficiũ, tanq̃ ab indigno, nõ tñ põt q̃s eũ ꝓpria authoritate amouere. Et ad hoc multa alleg. Bal. idẽ tenens in l. ſi deſerta. C. ſi ꝑp publicã penſitat. & Bal. in l. fi. C. de edi. diui Adri. tollen. & Doct. in c. inter quatuor. de maiorit. &
26 obed. Fallit quarto, qñ † executor datur ad cõpellendũ ordinariũ collatorem ut conferat, debet. n. eũ monere, & citare, ut cõferat, & ſi ille opponit exceptiones legitimas, audiendus eſt, vt eſt caſus cũ ibi notatis in c. accepimus. de ætate & qualitate. & in c. capitulũ, &c. conſtitutus. de reſcri. & not. Doct. hic. Fallit quinto generaliter,
27 ubi † comparet is, qui prætendit aliquod præiudiciũ, q̃a debet iudicialiter audiri, per dictum c. accepimus. in fi. & c. cum adeo. & c. ſi qñ. de reſcrip. cũ ſi. not. Inn. & Hoſ. in c. propoſuit. de conceſ. præb. & Hoſt. in c. de cætero. de re iud. & in d c. accepimus. & ibi Ioan. An. & Pet. de Anc. in cle. 1. d of. dele. & do. Ant. Ab. & Imo. hic reprobando Inn. in c. ad diſſoluendum. ĩ. de deſpon. impub. & in d. c. de cætero. quia ex quo ſuperior non cognouit de iure executionis, vr̃ hoc mandaſſe ſuo commiſſario, d. l. à diuo Pio. & probatur hic in fi. ubi põt p̃sbyter iſtẽ aſſumere in ſe onus probandi impetrantem nõ eſſe idoneum, & debet audiri, & habet locũ iſta fallen. etiamſi non pro priuato intereſſe, ſed pro publico quis cõparet, dicendo impetrantem non eſſe idoneum, quia ſ'm Ab. hic, ſicut in confirmatione admittitur excipiens pro intereſſe publico, ita in prouiſionis actu, cum illa habeat vim electionis, & cõfirmationis, ut notat Inn. in c. cum olim. de cã poſſeſ. & proprieta. An aũt ſit lis cõteſtanda, cõcludit hic do. Abb. ꝙ ſic, ubi executor proceſſit cum contradictoribus, q̃ talis contradictio habet uim cuiuſdã petitionis, ut no. in c. ſuper eo. de ele. & h. d. ſaluo eo qđ hodie hr̃ in cle. diſpendioſam. de iudiciis. ſecus, ubi
28 proceſſit ſine contradictore. Fallit † ſexto, & ultimo, quo ad aliqualem cognitionem, quia licet ubi non agitur de præiudicio tertii, non teneatur uocare partes, nec cognitionem iudiciariam adhibere, tñ ſi nulla cognitione præmiſſa etiã extraiudicialiter procedat executor ad ꝓuiſionẽ, prouiſio erit nulla ꝑp defectũ formę mandati, per quam ur̃ delegans voluiſſe aliq̃ cognitionẽ p̃cedere añ prouiſionẽ, & iõ ſi nulla p̃ceſſit, uitiatur ipſo iure qđ agitur, uel forma mãdati nõ ſeruata, ꝑ c. cũ dilecta de reſcri. & ita dixit Pa. de Leaz in cle. 1. de conceſ. p̃ben. qđ intelligit hic Im. & bñ, qñ eſt appoſita cł'a, Si tibi conſtiterit, vel, Si repertus fuerit idoneus, ut dicetur in ſeq. conclone, ver. tertio aduerte. Et ſubdit Im. ꝙ iſto caſu ſufficit teſtes eſſe receptos, licet non ſint publicati, & alle. Ro. deci. 212. Dixit tñ hic ſingulariter Inno ꝙ ubi conditio eſt notoria, non eſt ordo ſeruandus, & pro hoc alle. do. Ab. c. q̃m. de filiis presby. & c. ad noſtram. el 3. ĩ. tit. 1. & l. 1. cũ glo. C. qui & aduer. quos. Adde, qđ no. do. Car. poſt Zẽzelinũ in cle. 2. in 4. q. de magiſtris. do. Car. in cle. 1. verſic. 19 not. de iureiur. & Imo. in c. ab excommunicato. in 1. colum de reſcript. & do. Ab. in c. conſtitutus. ultimo, per illum tex. infra de appell. ubi dicit, quod notorie doctus poteſt promoueri ſine examine. Facit c. ad apoſtolicam. de reg. ibi, præſertim cum ab utroq; &c. exponendo pro tantum. Ro. in propoſito in l. ſi uero. §. de uiro. in 30. fallen. ff. ſol. matr. & ibi etiã allegat c. nullus. 24. diſt. ubi teſtimonium notorium populi eſt loco examinationis, ex quib. reprobat gl. in l. 1. ff. de lib. & poſth. dicentẽ, ꝙ notoriũ non tollit ſolennitates requiſitas a iure. Et ꝙ ordinandus nõ examinetur

* Vocatis uocandis. *Adde quid operetur iſta clauſula, Spe. tit. de diſput. & alleg. §. poſt hoc. uerſic. & nota. & ibi Bal. in addit. ver. de clauſula ĩ medio. Inn. ĩ c. Sedes de reſcr. Bal. ĩ Marg. uer. clauſula. verſi. 3. qđ non habet uim perẽptorij. et Spe. ubi ſupra. §. poſt hoc. uer. item clauſula. Bal. in addi. Spe. de reſcri. præſent. utr. ille cui. et vide Rotã in nou. tit. de of. dele. deci. 12. incip. ſi Papa mandet, quę tenet quod iſta clauſula requirit citationẽ Quod de ſtylo curiæ non ſeruari tenet Rot. deciſ. 14. in antiq. ti. de dolo & contu. incip. nota ſi ponatur. et vi. Auth. in c. ex parte. nu. 5. uerſi. et uide Rotam. de reſcrip.*

a In c. exhibita *Et ibidem uide et Phil. & quod ibi dixi in apoſtil.*

examineť ſi notorie eſt idone⁹, vide gl. ĩ c. de Petro. 47.
diſt. in gl ſup ver. ignota. & gl. in c. qui epſ, 23. diſt. & in-
tellige, dũmõ notorietas ſit plena, ſecus, ſi aliqualis, q̃a
tunc ſit examinatio lꝫ facilior, ſm Do. in d. c. nullus. pp
gl. in verbo, aliqualem. in d. cle. 1. Subdit ẽt Do. ibi, ꝙ fa
ma inducit plenã probationem, qñ agitur de idoneita-
te ordinandi, per illum text. quẽ dicit eſſe not. Cõſuluit
tñ Inn. hic, ꝙ executor hoc ipſum de notorio exprimat
vel in relatione, uel ĩ interlocutoria, ut quare examina
tionẽ non fecit, qđ non putat neceſſarium do. Ab. hic,
p ea, q̃ notat Inn. in c. tua. in fi. de coha. cleri. & muli. ubi
dicit, ꝙ ſi iudici non ſit factum notoriũ, licet iudex pec
cet, ſi profert ſnĩam, ante quã probet factum ſibi noto-
riũ, tñ ſnĩa irreuocabiliter tenet. Sed tñ conſilium Inn.
approbat Car. poſt Paul. in cle. 1. in 2. q. de conceſ. pben.
Bñ facit, qđ not. Bar. in l. Lucius. in fi ff. de infa. & Bal. in
l. cum magiſtratus. C. qñ prouoca. nõ eſt neceſ. cum cõ
cordant. quas dedi in c. cum veniſſent, in 2. nota. de te-
29 ſtib. Tertia cõclo. Etiãſi † ab executore non ſit uerifica
ta cõditio ſonans in monitionem, uel inſtructionem,
ut ſi eſt idoneus, tenet collatio ab eo facta, & ſi excõica-
ret, teneret excõicatio, q̃a iuriſdictionẽ habet, ſm Inn.
& oẽs * hic, & do. Car. poſt Pau. in d. cle. 1. in 2. q. de con-
ceſ. præb. & Arch. in c. dudum. 18. q. 2. & Bal. in l. 2. in ult.
col. C. qñ prouo. non eſt neceſ. quia cum illa clauſula
ſubintelligatur à iure, eius expreſſio non dat nouã for-
mam mandato, ut probatur ex c. ſignificaſti. de ele. &
in l. 3. ff. de leg. 1. vbi expſſio corũ, quæ à iure inerant, nõ
facit actum conditionalem, & ſic non poteſt dici, ꝙ nõ
ſit ſeruata forma iudicii mandati, quia nulla forma cen
ſetur data. Et ad hoc facit vna celebrata theorica Inn.
in c. prudentiam. de offi. de leg. ubi dicit, ꝙ ſi in commiſ
ſione, quæ fit delegato, apponitur conditio, quæ omni-
nó inerat, & pronunciet illa non uerificata, non dr̃ pro
nunciaſſe ꝯ formam mandati, nec ſnĩa eſt ipſo iure nul
la. Vnde ſi dicatur, Condemnes talem ſi Titius proba-
uerit eum debitorem ſuum, & poſtea Titio non probã-
te condemnet, ualet ſnĩa, quia iſtud omnino inerat de
iure cõi, & hoc dictum ſequuntur Doct. in plurimis lo
cis, tñ quia Bar. habuit aliam opinionẽ in l. diem profer
re. § ſtatim ff. de arb. ideo uide, quæ dicentur in c. Quin-
tauallis. ĩ. tit. 1. poſt do. Ant. Abb. & Imo. Item ꝙ per i-
ſtam clauſulam, ſi eſt idoneus, nõ ſit data forma, expreſ
ſe ſentit Inn. in c. inter dilectos. uer. ſed quid dices. de ex
ceſ. prælat. dum ponit, ut diuerſa, ꝙ aliquis prouideat in
digno, vel faciat ꝯ formam mandati. Cæterum pro in-
tellectu huius concluſionis eſt aduertendum primo ad
unum incidens, quia ſi uerũ eſt, quod conditio, quæ ſub
intelligitur, non faciat actum conditionalem, vr̃ deſtru
cta una ſubtilis ponderatio Pet. de Anch. conſ. 241. ꝙ in
cipit, Per prædicta. ad fi. vbi dicit, ꝙ ſi Papa mandat fie-
ri certum quid ſub pœna excommunicationis latæ ſen
tentiæ, & non fiat, non incurritur excõicatio nõ obediẽ
do, ſi narrata non ſunt vera, quia ſm ipſum, iſta condi-
tio, ſi preces ueritate nitantur, * q̃ ſub
intelligitur ſuſpẽdit excõicationẽ an
te eius uerificationẽ, iuxta no. in c. pte
rea. de appellatio. ut ibi p ipſum. Et ſi-
mile motiuũ facit hic Car. in q. de illo
qui exprimit falſum valorem, ut ſ. re
tuli in notabilibus, ſed ut dixi p prædi-

* Nitantur. *Adde quę dixi ſupra in hoc cap. ſub num. 3. in apoſtil. ſi preceſ.*

cta, iſte modus arguendi non vr̃ procedere, ex quo iſtæ
clauſulæ ſubintellectæ non faciunt reſcriptũ conditio-
30 nale. Secundo † aduerte, quia iſta ꝯcluſio non pcedit,
vbi collatio fieret ſcienter indigno, q̃a eſt ipſo iure nul
la, vt ſingulariter ſentit Inn hic, & clarius in c. inter di-
lectos. de exceſ. prælatorum, in loco preallegato, ubi ex
preſſe loquens in commiſſario Papæ dicit collationem
factam ſcienter notorie indigno eſſe nullam. Hic tñ nõ
facit mentionem de notorietate, prout ibi. Subdit etiã
Inn. ibi, ꝙ ſi prouidetur manifeſte ꝯ tenorem mandati
prouiſio eſt nulla, nec impedit aliam prouiſionem fien
dã, & poſt pauca nõ reſtringens ſe ad cãm manifeſtę in
iuſtitiæ ſubdit, ꝙ ſi Papa mandat prouideri alicui ſub
ꝯdõne puta, ſi eſt de tali vico executor nõ hẽt ptãtẽ, niſi
ſit ꝯditio vera. Idẽ dicit, ſi ptãs ñ eſt ꝯditionalis, ſed cer
tũ eſt, ꝙ Papa nunq̃ ſcripſiſſet plato, ſi ſciuiſſet veritatẽ
ut ſi ſcripſit pro aliquo permanẽte in crimine, qđ ẽ val-
de no. licet Ab. hoc non referat. In ꝯrium tñ, ꝙ imo col
latio facta ſcienter indigno nõ ſit nulla, allegat hic do.
Ab. Io. And. in c. capitulum. ſ. de reſcrip. vbi dicit poſt
Compoſtellanum, ꝙ collatio facta criminoſo non eſt
ipſo iure nulla, ſed annullanda. alle. bonum tex. in d. c. ĩ
ter dilectos. verſ. cum igitur, ad qđ ẽt vide Cal. in tit. de
præben. ꝯſ. 20. incip. Pendente inquiſitione, in tit. de ac-
cu. conſi. 4. incip. Fuit formata. cum alijs, q̃ dicentur ĩ c.
querelam. ĩ. ti. proxi. Sed ſm do. Abb. conſideranda eſt
duplex indignitas promoti. Vna, rõne capacitatis, ut lai
cus, fœmina, infans, & iſta reddit collationem nullam,
ut per Inn. in c. cum nr̃is, in prin. de conceſ. præben. etiã
in commiſſario Papæ, quia non præſumitur Papa vel-
le cum tali diſpenſare, ut no. in c. 2. de ſchiſma. Alia eſt
indignitas, quę de iure reddit collationem nullã: & tũc,
q̃uis collatio ordinariorum eſſet nulla, non tñ collatio
facta per commiſſarium Papæ, quia iura loquentia de
ordinariis irritando eorum collationes, non ſunt extẽ-
denda ad Papam, nec ad eius commiſſarium, cũ hoc iu
re non caueatur, & facit gl. in verbo, epi. in cle. ſi de be-
neficio. de pręben. Fatetur tamen talem collationẽ poſ-
ſe caſſari per d. c. inter dilectos. Nec obſt. ꝙ intelligatur
cla, ſi eſt idoneus, quia ſonat in monitionẽ, per pdicta,
& ita reſidet do. Ab. reputans iſta dicta noua. Probabili
31 ter † tñ impugnari pñt & teneri, ꝙ imo his caſib. quib.
collatio ordinarij facta non idoneo eſt nulla, eiſdem ſit
nulla collatio executoris Aplici, & hoc duplici rõne.
Primo, quia ſi non pſumitur Papa vti diſpenſatione cũ
incapace, cui executor prouidet, ut dicit hic do. Ab. eo
mõ cum alias indigno, præſertim, quia non oĩs promo
tio de inhabili facta ẽt ab ipſo Papa ñ
a obtinet vim a diſpenſationis & habi-
litationis, ſed inter cætero requiritur,
ꝙ ſciat inhabilitatẽ. No. gl. in ca. ſtatu
tũ in verbo, literarũ. de reſcri. in 6. Pro
bat in c. ſi eo tpe. de reſcrip. lib. 6. Dixi
in c. præterea. de teſti. cog. Sed qñ exe-
cutor confert, nõ dr̃, ꝙ Papa ſciat de
defectu promouendi. Ergo nulla ẽ di-
ſpenſatio. Imo dicit Ioã. An. in c. cum
adeo. de reſcri. ꝙ ſi Papa ſcribit nõ ex
certa ſcĩa pro notorie indigno, nõ eſt
ei obediendum. & iõ dicit Cal in ti. de
præben. conſi. 20. & ti. de accuſa. cõſi.
4. præallegatis, ꝙ licet collatio fcã cri-
minoſo teneat ipſo iure, non tamẽ te-
net impetratio literarum ſuper colla-
tione, non facta mentione de crimi-
ne, vel ẽt de infamia orta ex pendẽtia
inquiſitiõis, iuxta c. oĩpotens, de accu.
Imo etiamſi Papa ſcriberet ex certa
ſcĩa pro indigno tanta indignitate &
inhabilitate, ꝙ immineret peccatum,
non eſt ei obediendum, ſm omnes, in
d. c. cum adeo, & plenius in c. ſi qñ. de
reſcript. Ecce ergo, ꝙ ẽt collatio Papæ
fcã de indigno, ad hoc ut ualeat, requi
rit eius ſcĩam, & ſic executor Papę, cui
nihil dicitur in literis de indignitate
promouendi, non videtur poſſe plus,

a Non obtinet uim. *Adde & uide omnino Panor. hic in vlti. colum. in princ. in verſi. uenio nunc ad vltimum. & Bar. in l. eũ, qui. §. filius. ad fi. ff. de acquiren. hære. per tex. cle. 1. de off. deleg. & omnino per do. Iaſon. May. in l. Barbarius. in 6. nota. cum concor. ibidem per eum ſignatis, ubi etiam per Bart. in uerſi. ſed quid ſi Papa. ff. de offic. præt. & per domin. Alexand. de Imo. Angel. & Imol. in l. quidam conſulebat. ff. de re iudic. & Bal. in l. imperialis. § ſi miles. C. de nupt.*

quam alij, & facit optime dictum Inn. in d. c. inter dile
ctos. quod non refert hic Abb. dum dicit de eo, p quo
Papa nunquam ſcripſiſſet, ſi ſciuiſſet. Secunda ratio cõ
32 tra Abb. eſt, quia † ſi Papa committit ſimplr̃ vices ſuas
alteri, non vr̃ committere ſupererogatiue, & cum ple-
nitudine ptãtis, quã ipſe hẽt. licet ergo ipſe poſſit indi-
gno ſcienter prouidere, quia non dr̃ ei, cur ita facis, §. q
aũt. 17. q. 4. non tñ ſequiť, ꝙ ſimplex commiſſarius poſ-
ſit cũ eadẽ plenitudine. Iſta rõ probatur in tex. cum ibi
notatis, in c. ꝙ trãſlationẽ, de of. dele. & melius ex vna
ſolida

solida doctrina Inn. in c. dudū. el 2. in gl. hoc intellige. ad fi. de ele. vbi dicit, ꝙ si Papa mandet alicui, ꝙ dispenset cum aliquo, nō valet dispensatio, nisi sit sublimis & literata ꝑsona, qa mādatū Papæ & ptās data referri dēt ad hmōi personam, c. de multa. de præb. Secus, si Papa dispenset, qa de factis eius non lз iudicare. Ita ad literā dicit Inn. & idē dixit Inn. in c. cū ad monasteriū. in gl. in c. nisi ex cā. in fi. de statu mona. & in c. veniens, ad fi. 1. gl. de filiis presbyt. Ex quo dicto recte intuendo euertitur doctri. do. Ab. hic, qa Inn. loquitur ēt, qn̄ scribit, vt cum aliquo dispensetur, & tn̄ si nō cōcurrit cā dispensandi, il le non pōt dispensare, prout pōt ipse Papa, ergo executor in exequendo non repręsentat Papam in iis, quibus est sup. ius nisi literarū tenor illa importet, & lз aliæ rōnes fieri possent, tn̄ istis duabus sum ꝯtentus. Et postquā ista notaui, reperi do. Ab. in c. 1. de reg. iur. vbi vr̄ retractare dicta sua hic, licet nō per prædicta. & dicit, ꝙ si notorie constat conditionē requisitam à Papa non existere, vel illū pro quo scripsit, esse notorie indignū, ita ꝙ si Papa sciuisset, nūquā scripsisset, & tūc prouisio est nulla, qa cessat præsumptio quæ est pro facto executionis, puta, si inueneris oīa uitæ laudabilis. Quædam veniunt extrinsecus, puta, si nullū possidet bn̄ficiū, vel si capitulū ꝯsenserit. Primo casu tenet prouisio, si executor aliqualiter cognouit, qa ꝑsumitur ꝓ eo, ut ꝑ Bal. in l. 1. C. qn̄ prouoc. nō est necesse. quē ĵ. referā. Scđo casu nō tenet prouisio, qa nō ꝑsumitur pro eo, ex quo n̄ pēdebat à sua cognitione. Adducit in simili Bar. in l. is cui. ff. de verb. obli. qui idē in q. de iudice, q dedit tutorem adulto, vel prodigo, tenet, qa præsumitur pro iudice, in cui' arbitrio hoc ꝯsistebat. sed datio facta adulto, non tenet, qa maiorē, vel minorē nā declarat, sed ꝓdigū arbitriū iudicis, ſm ipsū. Cuius dicta bn̄ nota in hac mā. Tertio
33 aduerte in hac tertia ꝯclusione. qa † ubi cl'a literarū nō sonat in monitionē, vel instructionē, sed ꝯdōnē, puta, si est doctor, vel natus ex tali vico, nūquā tenet processus, nisi verificata prius ꝯdōne, quia tunc, cum detur noua forma mandato, nō licet egredi formam rescripti, qđ si fecerit, actus est ipso iure nullus, neq; tenet excōicatio ab eo lata, c. cum dilecta. de rescri. c. venerabilis. de offi. dele. Non. n. habet ptātē, ante quam verificetur ꝯdō, l. cedere diem. ff. de uerb. sig. Ita concludūt oēs post. Inn. hic, & gl. magna. in cle. 1. de offi. dele. & ibi Pet. de Anc. do. Car. & Imo. & istud hēt locū, ēt qn̄ esset cl'a, q̄ de iure subintellr̄, sed ad eius verificationē exprimitur limitatus modus scię, puta, qa nō dr̄, si est idoneus, sed dr̄, si per inquisitionem solertē ꝯstiterit eū esse idoneū, vt dr̄ in cle. 1. de of. deleg. Et de hoc vr̄ esse casus in cle. 1. de cōcesſ. præben. ubi oportet dictam ꝯdōnē extare, & an̄ quā existat nihil opatur decreti interpositio in literis executoriis. Et ita no. ibi Car. post Pau. in 2. q. & pro tanto cōsuluit Old. ꝯſ. 175. inci. Thema tale est, Titius. ꝙ si pēdēte inqsitione sup idoneitate impetrantis taliter exꝑssa vacet p̄bēda, pōt ordinarius alteri ꝯferre, qa non dr̄ adhuc verificata, qđ no. & vide oīno Old. cōſ. 41. inc. br̄ vr̄. vbi late declarat dr̄iam inter ista verba, Si repereris eū vitę laudabilis, vel, Si est vitæ laudabilis, qa prima importat ꝯdōnē, quæ verificari debet cū examine, secunda non, sed sufficit rem sic esse, vel putari ita esse, & ita præsumi tur esse, nisi ꝯ̄rium doceatur, vt hic, & idem plene declarat Lap. alle. 61. quæ incipit, Visis literis. & Bal. multum eleganter in l. neq; natales. a C. de ꝓb. Dicit tn̄ ibi vnū, ꝙ si scribit hoc mō, Prouideas talem, si idoneus, licet idoneitas itrinseca, & nālis, sicut ipsa nā, præsumat, tn̄ ꝑp adiūctā ꝯdōnem cognitio requiritur, & non sufficit cōstare ꝑfunctorie ex gn̄ali præsumptione nāæ, sed reqritur, ꝙ specifice sit cognitum, ut ibi ꝑ ipsum. Cuius verba in hoc repugnant prędictis. Sed credo, ꝙ in eo verbo, in quo dicit, Si est idoneus, liber meus debeat dicere, Si est repertus idoneus, & tunc concordabit cū prædictis. Postea subdit bellissime Bald. prædicta procedere in his, quæ ponunt ꝯditio naliter, secus si narratiue. Vn̄ si Papa dicat, prouideas, tali nato de nobili gn̄e, vel tali legum Doctori, ibi non reqritur alia inquisitio, qa hoc non est positū in forma mandati, sed est quędam qualitas nunciata narratiue, quę falsa non uitiat, nisi dedisset cām rescripto, per l. de monstratio falsa. ff. de ꝯd. & demon. Subdit ēt Bal. ꝙ si natales ponuntur instructiue, v. g. mandat Papa alicui prouideri de ep̄atu, si sit legitimæ ætatis, vel si sit legitime natus, ista non faciunt ꝯdōnē, qa tacite insunt, c. in notuit. de ele. Et hoc casu sufficit ita esse. Sed licet executori nō constiterit esse, nisi in rescripto requiratur non solum esse, sed probatio, ut l. eū, qui duobus. §. si filius. ff. de acquiren. hære. Et ista dicit Bal. esse Canonistis vtilia & subtilia. Et dum supra dixi, ꝙ ante verificatam conditionem, si repertus fuerit idoneus, valet collatio alteri facta, adde Ro. idem tenentē in antiquis, decisione 306. * alleg. Io. in c ꝑsenti. de offi. ord. in 6. Adde etiam prædictis Arch. in c. 4. 12. qō. 2. ubi dicit, ꝙ si Papa mandat executori dicendo hoc modo, Conferas, vel assignes bn̄ficiū tali clerico, si repereris eum idoneum, pōt ei ꝯferre nullo vocato, neq; aliqua informatione habita, secus dicit, si Papa mandasset ꝑ verba, Prouideas, vel prouideri facias. Et subdit, ꝙ eo casu, quo proceditur nullo vocato, si ille cuius ius tāgitur, postea cōpareat, audietur ēt ad cassationē processus, sed in eo, qđ dicit Arch. non esse habendam informationē, qn̄ dr̄, si repereris eū idoneū, nō vr̄ dictū eius procedere, ꝑ cle. 1. de cōcesſ. preben. & ideo dicit do. Car. in cle. 1. in pen. col. de offi. deleg. ꝙ non differunt ista uerba, Si ꝯstiterit, vel, Si repertus fuerit. Adde ēt istis Arch. in c. dudum. 17. q. 2. vbi dicit, ꝙ ista cl'a. Si uoluerit residere, sonat in monitionē & instructionem, & omitti pōt cognitio, sed si lædit ius litigatoris, appellandū est. Alleg. Vicen. in c. mandatum. de rescrip. Adde etiam Bal. in l. 2. C. quando prouoca. non est necesse. ubi quęrit, quid si ista conditio, Si inueneris sufficientem in lectura, ꝯstructione, & cantu, fuit examinata ꝑ executorē, qui cum putaret ipsum idoneum, & nō esset, assignauit sibi bn̄ficiū, an valeat assignatio, & dicit, ꝙ est purificata conditio per obseruātiā solius formæ. Et quamuis non sit sufficiens, tn̄ nō est rebellis actui, cum discere possit. Idē dicit, ꝙ si et dictum, si inueneris eum vitæ laudabilis, & conuersationis honestæ, sufficit inquisitio talis qualis, qa executor ad nullam formā certā arctatur, nisi ad formam mandati. Alle. Inn. in c. ex ratione. de appel. Et ista dicta Bal. reassumit, & declarat do. Ab. in d. c. j. ĵ. de re iud. Adde etiam Arch. in c. 1. 21. q. 1. vbi dicit, ꝙ si scribitur, Recipias talem in tali ecclesia, si est idoneus, & ille habeat sufficiēs beneficium, non dr̄ idoneus. Adde etiā Bal. in l. non dubium, ver. iuxta hoc quæro. C. de legi. vbi ponit de verbo, si tibi constiterit. Cōcordat cū Doc. hic. Et adde Ab. in c. sacro. de sen. excō. ubi dicit, quod importat parte citata, b & ponderat qđ dicit do. Abb. hic, ꝙ dr̄ constare etiā id, qđ extraiudicialiter ꝯstat, ꝑ c. cū contingat. de rescr. Et de ista cl'a dixi plenius in c. si constiterit. de acc. ubi Io. de Ana. refert Bal. in l. bonæ fidei in pe. col. C. de reb. cre. dicentem, ꝙ vbi ista clausula est, non pōt deferri iurm in supplemētū probationis. Adde etiam Bald. in l. præscriptione. vers. venio ad f̄m. C. si ꝯ̄ ius, uel utilit. publi. vbi dicit, ꝙ ꝯdōnes, quæ non insūt, faciūt actū ꝯdōnalē, secus, si oīno inerāt, & refert Inn. De mā posuit etiam Bar. & Imo. in l. eū q duobus. §. 1. ff. de acq. hr̄. & Bald. in Spe. Inn. in verbo, prouisor. & plene Oldr. cons. 223. ꝙ incipit, Factum tale est, declarans plene, qūo illa, q̄ insunt, non faciunt actū cōditionalem, de quo per Petr. de

a Neq; natales. *Vide pereum Bal. in ult. col. vers. & idem dico, si scribitur sub ista conditione.*

306. *Adde quod non potui inuenire istam decis. sed vi. Rot de resc. in nu. 29. inci. si in cōi eo. tit. in antiq. decis. 31. inc. nota quod si eo. tit. ĩ antiq. Bisi. deci. 7. incip. Verum. c statū tū. & Aegi. conclusi. 217. incipiē te, item quod simplex.*

b Citata. *Adde Rot. in deci. 684. & dic, quod si in aliqua in Auct. (Adde, ꝙ in lib. meo est deci. 772. & est. 25. sub tit. de dolo & contu in antiq. inci. Dic ꝙ si in aliqua cā.)*

de Anch.late in cle.1.in 4.oppo.principali,de ꝓceſ. ꝑb. Et no.diligenter,ꝙ eſt dr̄ia,an dicatur,ſi cõſtiterit, vel dicatur,ſi eſt de tali vico, ꝗa primo mõ loquendo non ſufficit illum eſſe de tali vico, niſi conſtiterit. Secundo modo ſufficit,ſm Inn.hic,& gl.in d.cle.1. & ſentit Lap. alleg.15.inci.idem eſt dicere. licet do. Ant. hic dicat, ſe non videre dr̄iam,ſed imo eſt,ſm Imo.hic in hoc inſudantem,quia ſm ipſum,verbum,Si conſtiterit,ſonat in iudicialem indaginē,& ſciam limitatam de cõditione, ſed alias,ſi eſt,ſonat in ſimplicem veritatem facti, & ſic ſufficit id eſſe verũ,etiam ſi executori non conſtet, & ſi diceretur, ꝙ non ſufficit conditionem eſſe veram, niſi executor ſciat,per c.prudentiam.in prin.de off.dele.vbi qui põt procedere tertio impedito, debet ſcire de eius impedimento,alias proceſſus non tenet,etiamſi re vera eſſet impeditus,quia reſpondet hic Imo. ex dictis Ioan. And.in regula,eum,qui certus eſt,de reg.iur.in 6. ꝙ põt quis ad executionem mandati procedere,ſi putet ɔdõnem verã,licet aliter neſciat. Nec ob.c.prudentiã.ꝗa nõ hẽt locũ,qñ impedimentum eſt neceſſarium, & ſic non ɔſiſtens in voluntate impediti,ſed in aliis impedimẽtis, vt eleganter ꝑ Io.An.in dicta regula,in ſolutione. & iõ cum illa ɔdõ,Si eſt de tali loco,non pendeat a ꝑtãte alicuius,ſed à mera facti veritate,vr̄,ꝙ ſufficiat illam in veritate ſubſiſtere,& hoc putet mandatarius, licet alr̄ neſciat veritatẽ, vt hic clarius ꝑ Imo. rñdentẽ certis aliis obiectis.Intellige ergo,ꝙ illa ɔdõ,Si eſt đ tali loco,operatur,ꝙ ſi nõ eſt,ꝓceſſus erit nullus,ſed ſi eſt, ualet dato ꝙ de hoc non ɔſtiterit. Quarto aduerte in hac ɔcl̄one, ꝗa põt appellari à grauamine inferendo ꝑ executorem, ẽt qñ nõ aſſumit partes iudicis, & excõicatio poſtea lata ꝑ eũ non tenet,ut hic per do. Ant. ſed caueat appellans,ſm Imo.vt non appellet,ex eo,ꝙ executor non verificat ɔditionem,quę ſubintelligitur,ꝗa appellatio nõ erit legitima,per prædicta,ſed bñ põt appellare,ex eo ꝙ procedit ꝯ intentionẽ ſcribentis prouidendo indigno ẽt non notorie,ꝗa docto de illius inſufficientia,licet qđ geſſit executor,nõ ſit nullũ,ceſſante notorietate, ſm p̄dicta,tñ põt irritari ẽt,ſm opi.Abb.de quo s̄. Et ſi nõ appellaretur,proceſſus executoris teneret,qñ nõ fit ꝯ formã mãdati,& ſic mandatum non erat ɔditionale. An autem ſit aliquod remedium,dic ex mente Io. And. & aliorum, ꝙ poteſt peti caſſatio prouiſionis implorãdo officium iud.ꝑ id qđ hr̄ in c.conſtitutus el 2.de appe. & in c.cũ olim.de cã poſ.& proprie.& dic,ut ibi ꝑ Abb cũ ɔcor.quas alleg.Si aũt proceſſit ꝯ formã mandati,non eſt opus appellare,ꝗa proceſſus eſt nullus, a ſed ſemꝑ põt dici de nullitate, qđ intelligit Im.ubi proceſſit extraiudicialiter,ſed ſi iudicialiter, dicit ſec⁹ ꝑꝑ authoritatẽ iudiciariã,nã ẽt ĩ bñficialib.tranſit ſñia in rẽ iud.c.cum dilecti in fi.de ele.& ita dicit tenendo do. Ant.in cle.1.de off.deleg.ꝑ no. per Io. And.in c.ad audientiam.el 2. de reſc. Et cũ hoc trãſeo,ſed ſiue ſcrupulo, ꝗa nõ capio iſtud, ꝙ ꝓceſſus ꝯ formã mãdati efficiatur validus ꝑꝑ taciturnitatẽ partis.Si n.eſt nullus,qũo fieret dr̄ia an ſit proceſſum iudicialiter,vel extraiudicialiter,& re vera Abb.ſentit ꝯ in d.c.ad audiẽtiam.in pe. col. ver. mihi tñ nõ placet.de reſcr. dũ tenet ꝯ alios ibi, ꝙ ſi executor ad bñficia proceſſit iudicialiter ꝑ lr̄as ſurreptitias,ꝓceſſus eſt nullus,dato ꝙ non ſit appellatũ, & ſicut ipſe ɔſiderat ſurreptionẽ, ita cõſidero exceſſum formæ mandati. Sed poſito,ꝙ opi.do. Ant.& Im.ſit vera,an ſit remediũ puta denunciationis, vel alius.dic,vt per Doct.in d.c.ad audientiam. Et iſtis adde Car.cõſ.104.qđ incipit,In Chr̄i,&c. factũ tale eſt, mag.Barth.vbi dicit,ꝙ executor bñficialis põt procedere tanquam iudex.Itẽ ẽt põt procedere extra iudiciũ,& parte non citata.Sed ſi procedit primo mõ,fit p̄iudiciũ ꝑti,niſi appellet intra 10.dies,ſecus, ſi proceſſit ſecundo mõ,ꝗa tũc auditur ẽt ſine app.ẽt poſt 10. dies. Alle. Inn. 34 hic.Quarta & vltima concl̄o. Eo † caſu, quo executor aſſumit ꝑtes iudicis, dẽt iudicialr̄ procedere ſm formã cle.ſępe,de verb.ſig. non tñ tenebitur pronũciare ſuper veritate exceptionũ,vel ɔditionis, ſed ſufficit tacita ꝓnũciatio procedẽdo ad prouiſionẽ, vel executionẽ mãdati.Ita no Io. An. in c.capitulũ, de reſcr.& ſequuntur do. Ant.& Imo.hic,& dr̄ pronũciare,q̃tũ ad effectũ, ne obſtet l.de qua re.ff.de iudi.& ita ſẽtit Inn. in c. propoſuit.circa fi.de ɔceſ.ꝑb. Si aũt nõ tenebar̄ aſſumere ꝑtes iudicis,& expreſſit ſe velle aſſumere, & iudicialiter procedere,dẽt ꝓcedere ſm formam dictę cle.ſæpe. Nec vr̄ poſſe uariare,cũ non deceat eccl̄os,c.cũ aũt.de iurep. Si aũt nihil dixit,ſed ꝓceſſit in aliquo actu iudiciali, nõ tenet in aliis ꝓcedere,ex quo iſti actus ſunt ſeparati, ꝑ id qđ no.gl.in d.cle.ſæpe.in verbo,ꝑtib.& Hoſ.d.c.Quintauallis. Ita cõcludit hic Inn. Adde in hoc vltimo Bal.in d.l.neq; natales.in vlt.co.& Pe.de Anc.ɔſ. 224. quos retuli s̄.in fi.1.concl.ver.fallit 2.in medio.Et ibi dicta declara ꝑ iſta,vt ñ ꝓcedãt,qñ expreſſit ſe velle ꝓcedere iudicialiter. Qđ diligenter no.ꝑꝑ authoritatẽ Imo.ꝗa rõ ſua poſſet tolli,vc; de narratione,cũ ẽt laicus poſſit eſſe executor mer⁹,vt Ro.dec. 369.* & ẽt, ꝗa ex cã l; variare, & hic eẽt cã p̄iudiciũ partis. Pro ipſo tñ facit illud vulgatũ dictũ Hoſ.in c.ɔtinebar̄.đ his,q̃ fi.à p̄latis,ꝙ lex,quoties.C.đ rei vẽd.nõ ꝓcedit in eccl̄icis Adde ẽt Bal.hic ꝗ t;, ꝙ vbi executor ĩcipit cognoſcere tãq̃ iudex,poſſit omiſſa via iudicii tranſire ad aliã viã,arg.c.paſtoralis.de cau.poſ. & pro. Potius.ñ.vr̄ citaſſe ad cautelã,q̃ vt p̄cludat ſibi viã ꝑtãtis,arg.l.3.de mili.teſt.Sed ñ aꝑit,qñ exp̄ſſe dixit ſic,uolo procedere iudicialiter. Adde ẽt iſtis Bal.in l.fi.ff.de ɔſtit.prin.vbi ponit, an corã executore reqrar̄ libellus,referendo Io. An.in d.c.accepimus. Adde etiã do. Ant.in c.cũ contingat.ĩ 18.col.ver. ex his p;.de reſc.vbi late ponit, an executor ad bñficia teneat̄ admittere exceptiones,de quo ꝑ Arc. ĩ §.offeratur. 3.q.4.& Imo.in cle.1. in 8. col.de reg. iur. Reliqua in hac mã dic, vt hic per doct.quorũ ſubſtantialia dicta ſunt relata,Sed adhuc vltra ipſos q̃ro,primo 35 quotuplex † eſt executor ad bñficia. Sol.Dic,vt per Fed.conſ.291.inci.quia in pñti,in 2.col.vbi ponit,ꝙ aliqui sũt ad prouidendũ,aliqui ad cõpellendũ. Et ibi qñ lr̄æ executoriæ incipiant ſortiri effectũ,ut ibi latius per eum.Scđo 36 q̃ro,vtrũ † in examinatione,q̃ executor facit ſuꝑ idoneitate alicuius,teneatur citare aliquẽ,ꝗ velit opponere illũ non eſſe idoneũ. Sol.Dicit Inn.ꝙ non in c.fi.in fi.de transla.pręla. Et per illud dictũ Inn.dicit Do.in c.ſi forte.in fi. de ele. in 6.ꝙ ſi examinatio obiectorum, quæ fit ꝯ perſonam electi, fit in ꝯdictorio iudicio, debet eſſe pñs electus,ſi aũt ſuperior ex officio examinat,an quis ſit dignus,põt recipere teſtes eo abñte.Alle.Inno.vbi s̄.& per illud dcm̃ Inn. dicit do.Flo.in diſpu.Baro quidam.in 11.char.ꝙ in legitimatione,cum ſit actus extraiudicialis,nõ requiritur citatio,* de quo per Mod.in c. per venerabilẽ.in 16.col.ĵ.qui fil.ſint legi. Et illud dictũ Inn. ſeqr̄ Car.in cle.1.ĩ 3.no. de of.dele.dicẽs in terminis nr̄is,ꝙ executor põt inqrere de vita ꝓmouendi eo nõ citato,& lĩtat, niſi diceret̄, Citatis citandis, per d.c.exhibita. Et adde Car.ɔſ.122.quod inci.T.archipresbyter.ubi dicit,ꝙ in actu, qui expeditur extraiudicialiter non expedit partem citari.Alleg.Inno.in d.ca.fi.& hoc dicit

a Nullus. *Et ſic no. ꝙ executores, qui poteſtatem habent exequendi,et etiam cognoſcẽdi, non habent mutare, nec impugnare in aliquo diſpoſitionem mandantis,ſiue ſuperioris, ſed potius,ſi nõ cognouerint expedire & remittere negotiũ ad ſuperiorẽ,vt ꝑ do.Soc.in cõſ.60.ĩc.Viſo elegãtiſſimo. verſ.4. ex defectu. in 1. parte. car.103.*

* 369. *Adde ꝙ in numero allegato nihil eſt,ſed ui. deciſ.31 ſub.ti.de reſcr.incip. not.ꝙ ſi in forma cõi.& in deciſ.ſeq.& deci.55.ti.de cõceſ. præben.inci.Vtrũ c.ſtatutum.in antiq.et credo quod Auct.voluerit allegare deciſi. quæ eſt 29 Sub tit.de reſc.in nou.inci.ſi in cõi.ĩ uerſ.tamẽ ille ſtylus,ꝗ tamen locus nõ loqtur in laicis,ſed in ſimplicib.clericis.ui. tamen Lap. alleg. 127.inci. Anaſtaſius canonic.Aegid.conſ.110.inci. præſumitur prouiſio.uer. et licet aliqui magni. Gemi.in cõſ.75.inci. in cauſa magiſtri Io.nu.1.*

* Citatio. *Adde Soci.in conſi.27. incip. in præſenti cõſultatione. col. antep.ver. ad ſecundum.p.4.*

dicit esse singulare in eo, qđ ꝓbaŕ ibi, ꝙ ēt si examinatio fiat p cōmissariū, non expedit partē requiri, & dicit esse sing. dictū Inn. vbi s̄. Nec ob. qđ no. Host. in c. ex rōne. j̄. de app. vbi dicit, ꝙ in extraiudicialibus dēt fieri citatio eorū, quorū interest, qa rn̄det, ꝙ hoc est verū ad effectū, vt actus teneat in eorū p̄iudiciū, qui alias nō teneret, l. p fundū. ff. de ser. rus. pd. quā rn̄sionē multiplr̄ no. Et adde * Rot. in formis, deci. 270. * inc. si mandetur. vbi dr̄, ꝙ si mandatur auditori, ꝙ p euentū litis ꝯstiterit neutri litigantiū ius cōpetere, ꝓuideat sufficiētiori, de hmōi sufficientia poterit se informare p testes, ēt absentibus quorū interest. & alle. Inn. in d. c. fi. Sed hoc intelligunt, vbi actus cōmittitur extra iudicialiter, secus, si iudiciaľr, vt in casu illo, vbi ꝓuisio faciēda in iudicio hēt vim iudicationis, nisi de literatura posset probari p testes, puta vnū graduatū, & aliū nō, qa ad hoc frustra intersunt, secus, si aliter de eorū litera

270. Adde quod est decis. 8. titu. de prob. in nou.

37 tura disputaretur, ut ibi. Quæro tertio, vtrū † executor, ante q̄ sint ei p̄ntatę literæ, possit exequi, vt executio teneat. Solut. Dic, vt amplissime p Rotā in formis deci. * 457. * inci. circa 3. ubi solenniter disputant ꝯcludētes, ꝙ quo ad translationē Iurisdictionis in iudicem, nō reqritur p̄ntatio literarum, seu scia iudicis, uel executoris, qa ex sola principis uoluntate in ipsum iuridō transfunditur ēt in inuitū & ignorantē, sed quo ad acquirendū exercitiū iurisdōnis necessaria est p̄ntatio literarū, maxime p c. super eo. in fi. de app. Quæro quarto, Pa-

457. Adde quod in libro meo numerus est. 459. & est deci. 21. sub tit. de concess. præben. in nou. & ui. Auth. in c. cæterum. nu. 26. versic. & vi. Rot. & in c. eā te. col. pen. nu. 67. de rescrip.

38 pa † concessit alicui b̄nficium, & dedit executores, pp absentiam executorū iste iuit ad ordinariū, vt exequereť, vtrū possit, vr̄, ꝙ non, quia Papa cōmittēdo executionē vni, vr̄ ad se negotiū aduocare, vt nullus alius possit se intromittere, & sic eps vr̄ incōpetens. In ꝯriū vr̄ l. si longius. ff. de iudi. Sol. Bal. format qōnē ī feudo, eo mō quo dixi đ b̄nficio in c. 1. §. si facta. si đ feu. fac. fue. ꝯtro. inter do. & agna. & dicit, ꝙ si executori est cōmissa mera collatio, & tunc sine dubio ordinarius se intromittere non pōt, qa literæ nō diriguntur sibi iuxta no. in c. eā. de resc. aut est cōmissa mera facti executio, & tunc si quæris, an possit ex vi mandati, & dicit, ꝙ non, aut ex vi ordinariæ iurisdōnis, & tūc pōt suaderi, ꝙ sic, qa cū gr̄a sit ꝑfecta, non debet impediri eius effectus pp absentiam executoris, cuius dilatio nō debet eē impetranti dānosa. Postea đt Bal. sibi indistīcte videri, qa ordinarius se intromittere n̄ dēat, qa nō pōt facere expirare offm̄ executoris, qđ certe expirat re executa, & iō impossibile est executorē p̄uenire, l. q ab n̄ti. ff. de acq. pos. qn̄ executor est datus loco formæ obseruandæ, l. q̄dā testō. §. scriptus. de leg. 1. Ita

39 residet Bal. ibi. Quæro † quinto, quid si executor processit uigore literarū, quæ erant surreptitiæ. dic, ꝙ processus est nullus, p tex. in c. cū n̄ris. de concess. p̄b. quæ dicit ibi do. Ab. esse semper mēti tenēda, nec distinguit, vtrū executor ꝓcesserit in figura iudicij, an n̄, sed simplr̄ iudicať processus irritus, & illū tex. not. ēt do. Ant. & Imo. ibi.

40 Quæro ultimo, executor † nulliter processit, adeo ꝙ gesta ab eo nō tenēt vtrū collatio redeat ad Papam an ad ordinariū, sol. Conclude. s̄m do. Ant. & Abb. in c. inter dilectos. de exces. p̄la. ꝙ si Papa mandat cōferri b̄nficiū sibi reseruatū, & tūc licet collatio non habeat effectū, nō pōt inferior se intromittere, c. si eo tpe. de ele. in 6. aut nō est usus verbo Reseruationis, & tūc aut Papa mādauit illud beneficiū conferri non expressa certa persona, & idem, quia vr̄ sibi reseruasse & uoluisse prouidere. aut mandauit cōferri certę ꝑsonæ, & tunc si collatio n̄ valuit, reuertitur ad ordinariū, qa Papa intendebat tm̄ illi ꝑsonæ prouidere. Ex quo ergo illa ꝑsona nō pōt hr̄e vel per surreptionē literarū, uel p indignitatē eius, ptās redit ad ordinariū, quia cessante cā cessat effectus, ut ibi p eos, quibus adde oīno Pet. de Anc. ꝯs. 58. inci. Circumscriptis regulis cācellariæ. vbi refert in hoc scripta Inn. & Io. And. in d. c. inter dilectos. & dicit esse regulam cācellariæ, ꝙ si de b̄nficio vacante, vel quocunq; modo vacaturo prouideri mandatur, & prouisio ex aliqua causa non potest effectum sortiri, ab eo die remanet b̄nficium reseruatum etiamsi postea non eo modo uacet, tn̄ regulam in hodiernis non reperio. Et ista omnia nota, quia de ipsis sæpe eris requisitus.

De iureiurando.

TITVLVS XXIIII.

POnit hic Bal. de multiplici gn̄e iur̄i, dicēs, ꝙ aliud est decisiuum, & huius tres sūt spēs, l. 1. ff. eo. aliud solidatiuū ꝯct⁹, vti auth. sacra puberū. C. si aduersus vēd. p q̄ đt vnū, qđ referā examinādo mām illius auth. in c. cū ꝯtingat. j̄. eo. aliud est enunciatiuū, qđ nō interponitur aīo obligandi, alle. l. sciēdum. §. dictū. ff. de ædil. edic. & dicit esse videndā unā gl. multū singularē ī l. Lucius, ī ver. dēant. ff. de his, q not. in fa. vbi gl. ponit đ iur̄o assertorio, uel promissorio, sed de istis vide plenissime Bal. in rep. l. 2. in 11. char. ver. de 2. q. ff. eo. & do. Car. & do. Abb. in c. fi. in 1. col. j̄. eo. post gl. ibi, & p gl. in l. 1. C. de reb. credi. & in l. 1. & ibi Bar. ff. de iureiu. Et de iur̄o assertorio, vel promissorio, vide ēt p Arc. in c. autho. 15. q. 6. & uide Arch. in c. oē. 22. q. 1. ubi ponit multos casus, in quibus licite iurať, vel non, de quo ēt p gl. ordinariā 22. q. 4. in sum. & Bal. in l. ad excludendam. C. de reb. cre. ubi ponit sex modos, vel sex regulas, in quibus cognoscitur iur̄m illicitū. Et de diuersis modis iurandi, vide Arc. in c. ꝯsidera. 22. q. 1. Item de multiplici diffinitione iur̄i dic, ut hic p do. Ab. & adde text. in c. q̄tumlibet. 47. dist. Do. dicit esse casum pro diffinitione gl. 22. qō. 1. in sum. q̄ dicit, ꝙ iurare est aliquid Deo teste affirmare, & iur̄m est vox ipsius iurātis, vel actus ipse, vel ipsum qđ iuratur. Adde ēt Bal. in rep. l. 2. in 11. char. vers. ego de primo q̄ri to. ff. de iureiu. vbi ponit tres diffinitiones iur̄i, & eas subtiliter impugnat, & ex impugnatione tertiæ diffinitionis pōt impugnari diffinitio, q̄ retuli. Nā dū aliq dn̄t, ꝙ est ꝯfirmatio veritatis, dicit Bal. ꝙ ista diffinitio non vr̄ ꝑfecta, qa nō oē iur̄m est de veritate, sed quoddā est de credulitate, l. 2. §. ꝙ obseruari. ibi, ꝙ q sq; credit, aut existimat. C. de iura. calu. Sic ēt posset impugnari dicta diffinitio, dū dicit, Affirmare. Sed vltimate diffinit Bal. ibi, ꝙ iur̄m est actus inuocationis, seu assumptionis diuini numinis ad ꝯfirmationē, seu testimoniū veritatis. Nec ob. ꝙ nedū p creatorē, sed p creaturā iurari, pōt, qa rn̄det, ꝙ qn̄ qs iurat per creaturā, respectu diuini numinis iurat, qa tanq̄ cā efficiens reputatur in qualibet re creata, & tūc valet tale iur̄m, quia præstatur respectu diuini numinis. Alleg. l. q p salutē. ff. de iureiu. Aliqn̄ iuratur p creaturā in contumeliā diuini nominis attribuēdo creaturæ, qđ est creatoris, & tūc non est iur̄m, quia ibi nō est religio. Vn̄ si quis iurat per diabolū, ibi non est iur̄m, vt ibi per ipsum. Et de mā huius rubr. hr̄ in 22. cā, per totū. reperitur in 6. & in cle. & late per B. Tho. 2. 2. q. 78. per totum, vbi tractat, quot comites debeat hr̄e iur̄m, & qn̄ liceat iurare, & an iur̄m sit petendum, vel frequentandum. De quibus etiam per gl. & Arch. 23. q. 1. in sūma. De materia etiam in Spe. tit. de iuramenti delat. & in titu. in de iureiu. & in aliis multis locis extendendis per hunc tit. in quo fiet mentio de multis consiliis, & decisionib. hinc inde sparsis, adeo, ꝙ certitudinaliter sperare possumus maiora, & utiliora in hoc celebri titulo, quam unquam habuerim.

SVMMARIVM.

1 *Actio oritur ex iuramento extraiudiciali promissorio.*
2 *Pars, cui iuratur, pōt remittere obligationē sup qua iuratum est.*
3 *Et intellige, nisi pars, quæ iurauit, iam incurrisset periuriū, quia remissio non prodesset.*
4 *Creditor dādo dilationē maiorem, quam prima iurata fuerat, an videatur*

videatur tollere iuramentum.
5 *Fideiuſſor an uideatur liberatus prorogato tempore reo.*
6 *Collegium non incurrit periurium, deliberans viuere contra ſtatutum iuratum, quod factum eſt in eorum utilitatem.*
7 *Debitor quot modis iurat vſurario. Et de remedijs, quibus debitor vti poteſt, nu 8. 9. 10. 11. 12.*
13 *Debitori, quando iurat ſoluere, & nullam quæſtionem mouere, quę & quot competant remedia. nu. 14.*
15 *Eps an poſſit abſoluere à iuramento. Adde nu. 16. 17. & 18.*
19 *Capitulum an poſſit abſoluere à iuramento ſede uacante. Arguit ad partem contrariam, nu. 20.*
21 *Iudex ſecularis an poſſit abſoluere à iuramento. Adde nu. 22.*
23 *Citatio partis an requiratur in abſolutione iuramenti. n. 24. 25. Epiſcopus quando poſſit relaxare iuramentum non uocata parte. Poſt nu. 25 verſi. adde elegans conſilium.*
26 *Contractus an reſcindatur data abſolutione à iuramento.*
27 *Abſolutus à iuramento pręſtito ſup cõtractu ſimulato, an poſſit agere de ſimulatione contractus in alia curia, uel an cogatur agere in curia epiſcopi, à quo fuit abſolutus à iuramento.*
28 *Abſolutio à iuramento an poſſit peti poſt periurium incurſum.*
29 *Abſolutio à iuramento ad hoc ut poſſit docere de uſura, uel alia qualitate per quã mereatur abſolui à iuramento, an ſi probat de illa qualitate, debeat ſecundo abſolui, an vero ſufficiat prima, ut poſſit uenire contra contractum.*
30 *Abſolutio iuramenti an poſſit peti per procuratorem.*
31 *Abſoluere à iuramento an poſſit epiſcopus Flor. ſi Floren. contrahens Bononiæ ibi iurauit ſuper contractu.*
32 *Abſolutio à iuramento an poſſit peti tempore feriarum.*

CAPITVLVM I.

EX adminiſtrationis. Agi pt ad relaxationẽ iurï, cuius implemẽtũ turpitudinẽ ↄtinet ex pte ſuſcipiẽtis. H. D. Supplet Bal. & ſi nõ remittit ipſe eps, põt remittere uel eius vicarius, & h. d patere in antiqua. Et q̃dã, q̃ alias dixi in c. 2. ĩ. de ſpon. repetã hic tanq̃ in loco ordinario & multo magis vſitato. Primo p iſtũ tex. dicit hic do. Car.
1 ſe dixiſſe repetendo c. teſtimoniũ. s̃. de teſti. ꝙ † ex iur̃o extraiudiciali promiſſorio de iure Canonico orit̃ actio arguẽdo ſic, iur̃m pſtitũ hoĩ põt ab homine relaxari, qa iurãs pti intendit illi pmittere, lʒ ad ↄfirmationẽ adducat religionẽ iurï, & directe inducit oblõnẽ hoĩ, alias ñ poſſet ab eo relaxari, & ſi inducit oblõnẽ, p ↄñſactionẽ. Tenet hæc rõ, qa par eſt ptãs tollẽdi, & inducendi, c. 1. ĩ. de reg. iu. & idẽ dicit hic do. Ab. nõ noĩato do. Card. de qua mã dic, vt late p oẽs in c. cũ veniſſent. ĩ. de inſti. per Bar. in l. ſi qs p eo. in 2. col. ff. de fideiuſ. p Bal. in l. j. C. de ope. li & in l. fi. in 3. col. C. de fideic. Secundo colligitur
2 ex hoc, qđ ẽ dcm̃, & ex tex. ꝙ † licet iur̃m principaliter obliget Deo,* c. debitores. ĩ. e. l. iuriſiurãdi. C. de reb. cre. tñ ſi ille, in cuius fauorẽ iurat̃, obligationẽ remittit, nõ indiget iurans alia abſolõne, quia Deus vr̃ ẽt remittere quaſi ad utilitatẽ alterius iur̃m receperit. Ad idẽ c. 2 s̃. de renũ. & c ſignificauit. ĩ đ cẽſi. c. 2. de ſpõ. & l. fi. ff. q & à qbus. ibi, niſi id patronus remittat. & illã l. no. Bal. in auth. qđ ei. C. de nup. Iſtud declarat elegãter Spe. in tit. de leg. §. nũc oſtendẽdũ. ver. hoc quoq; vbi tale iur̃m pertineret ad religionem, vel pietatẽ, puta ſi iurant duo ire in ſubſidium Terræ ſanctæ, vel religionẽ ingredi, vel eccleſiã leuare, qa ipſi ſibi hoc iur̃m remittere ñ põt. Põt tñ hñtes itinerare, remittere ꝙ ñ vadãt ſimul, ſed ñ ꝙ ñ vadãt. Itẽ ĩtelligit Spe. hoc ñ pcedere, qñ aliq ſibi iurãt p tpali ↄmõ pmittẽdo aliqd, qđ tenebant̃, puta ſi mercatores ſibi iurãt carius iuſto ñ vẽdere, qa vr̃ iuratũ ĩ aĩarũ ſalutẽ. Itẽ ĩtellige ñ pcedere, ubi aliq ſimplr̃ iurãt ſe facturos, vel ñ facturos aliqd, qđ ñ ↄcernit ↄmodũ uel incõmodũ iurãtiũ, qa nequeũt ſe mutuo abſoluere ſm ipſũ. Procedit ergo iſte tex. cũ ſi. ſolũ qñ iur̃m tẽdit ad cõmodũ, vł incõmodũ ptiũ ſup re, ad quã, quo ad Deũ nõ tenebant̃, nec ↄcernit cultũ diuinũ. & iſta dicta Spe. ſequitur ad lr̃am Guli. de mõte Lauduno ĩ cle. 1. eo. ti. nõ facta mentione Spe. de quo rephendit eũ do. Car. ibi ĩ 12. q. tãgit aliquid Imo. & hñt ẽt ibi dicta ĩ Sum. Piſana, in uerb. iur̃m. el 2. & p Io. An. & do. Ant. in c. 2. ĩ. de ſpõ. & idẽ tenet in effectu B. Tho. 2. 2. q. 89. arti. 6. reſponſione ad ſm argu. Itẽ
3 † intellige pdicta, niſi pars, q̃ iurauit, iã incurriſſet piuriũ qa amplius nõ pdeſt remiſſio ptis, p ea, q̃ ĩ. dicentur, & no. Bar. loquẽs de hac progatione in l pe. ĩ fi. ff. eo. & ĩ l. 1. §. ſed & poſt opis. ff. de op. no. nũ. & Bald in auth. qđ ei C. de nup. Adde tñ, ꝙ ſi lapsũ eẽt tm̃ de termino, ꝙ certũ eẽt ĩtra terminũ expediri ñ poſſe id qđ fuit iuratũ, tñ pdeſt remiſſio, uel progatio, ſm Bart. notãter, in l. cum ſtipls ſim mihi à Proculo. ff. de ue b. obl qa piurium eſt pœna legalis. ergo nõ ↄmittit̃ añ d. ẽ. c. cõmiſſa, in prin. de elec. lib. 6. Vtrũ
4 † aũt creditor dando maiorẽ dilationẽ, q̃ ſit prima iurata, videatur tollere iur̃m. Do. Car. dixit ſing. ꝙ ſic, ut in cle. 1. §. nos itaq;. in 5. q. de iureiur. allegãdo Matthęũ ibi, & Raymundũ in Sum. & Spe. eo. tit. ver. itẽ pone. & nõ dñt ſimplr̃, ꝙ ñ ſoluẽdo in primo termino progato nõ ſit piurus, ſed ꝙ eſt totaliter abſolutus, & ꝙ hæc facit. ſ. qa iur̃m extẽdi dẽt, q̃to minus fieri põt, pp piculũ piurii, c. cũ cleric. ĩ. de ver. ſig. Vñ non trahitur ad incogitata. c. 2. s̃ de renũ. c. veniens. ĩ. eo. &
5 l. fi. C. de non nu. pec. Scđo † facit, qđ dr̃ de fideiuſſore, ꝙ ſi interuenit in obligatione fcã ad tp̃s, prorogato illo tpe non cenſetur prorogata eius oblõ * vt late no. Io. An. in Spe. de fideiuſ. §. 1. ver. illud aũt. & do. Abb. in c. ↄſtitutus. de fideiu. & do. Car. in d. cle. 1. ver. 8. Bonus tex. in l. itẽ q̃ritur. §. impleto. ff. loca. & l. ſi merces. § 1. eo. tit. Ita hic iur̃m interueniẽs quaſi loco fideiuſſoris nõ extẽdit̃ ad hãc oblõ. progatam. Tertio facit c. clericus ĩ. e. vbi q iurat ſeruare ſtatuta, nõ tenet̃ ad futura, niſi ſup illis iterũ de nouo iuret. Ita hic iurans ſoluere in certo termino, nõ intelłr iuraſſe in alio termino, niſi reiteraret iur̃m. Sed ↄ̃trã ptẽ ꝙ ẽt in ſcđo termino duret vinculũ iurï, tʒ Bar. ĩ l. 1. §. & poſt opis. cir med. ff. de ope. no. nũ. & Bal. in c. venerabilẽ, in antep. col. s̃. de elec. ↄcludẽs poſt argumẽta, ꝙ prorogans terminũ, in quo quis iurauerat vr̃ prorogare cũ eiſdem qualitatibus, prout eſt nã progationis, ſm qđ ſinglr̃ no. gl. fi. in c. hi q. de præb lib. 6. dicens, tp̃s prorogatum cenſeri eiuſdẽ naturę cum prorogato, & vr̃ tex. in d. l. cũ ſtiplś ſim mihi à Proculo. & gl. 2. in fi. ĩ. de precario. & no. Bal. allegando ſem per pro ordinaria gl. in d. c. hi, qui. in c. fi. in 8. col. s̃. de conſue. & in c. de cauſis. in 5. col. s̃ de off. dele. & in c. 1. ult col. s̃. de indi. & in l. ſi cum dies. in princip. ff. de arbitr. & in cap. 1. §. fin. in titu. an ille, quia interf frat. domini ſui. & in l. ſi à te. C. de pac. inter empt. & ven. & l. Aemilius. ubi bona glo. ff. de min. & in l. ſi conſtante. C. de don. ant. nupt. & in l. Titii. ff. de excuſ. tut. & in l. obſeruare. §. proficiſci. in 18. q. ff. de of. pc. & in l. nõ dubiũ. in 3. opp. C. de leg. in l. quod dicitur. §. miles. ff. de mili. teſta. & in l. meminiſſe. ad fin. ff. de offic procon. & Bart. in l. Epiſcopale. C. de epiſcopali aud. & in l. 4. ff. de dam. infe. & Ang. in d. §. miles. cũ ſi. Ad idẽ fortiter facit notabilis deci. Inn. in c. præterea requiſiſti. ſuper uerbo, medio tẽpore ĩ. de app. ubi dicit, ꝙ ſi præceptum eſt Titio, ut ſub pœna excõicationis ſoluat Sẽpronio intra 10. dies, ſi Sempronius prorogat terminum, non incidit in excõicationem latam, quia non eſt contumax, & ſi aduenieente termino prorogato non ſoluit, incidit in excommunicationem, arg. l. ſed ſi manente. ff. de preca. quia terminus videtur prorogatus cũ ſuis acceſſoriis, & ſequitur ibi Hoſ. Io. And. &

* Deo. *Adde Abba conſi 12. inc. et ſi epiſcopus col. 2. num 6. par. 2 ubi ẽt habes materiã neceſſitatis uel nõ in materia citãdi partem in petitione relaxationis à iuramento.*

* Obligatio. *Ad de Bal. ĩ lec ĩ ant. et Ang. ĩ l. ſi unus in prin. ff. de pact. Bart. in l. Lucius. la 2. §. Paulus. ff. de adminiſtr. tut. Bal. in l. Sticũ Hermes. p illũ text. C. locati. Albe. in 2. p. ſtatu. q. 143. inc. Quæro etiam ſtatuto cauet. & ui. latiſſime Iaſ. in l. lecta. ff. ſi cer. pet. & in l. 1. C. de iudici. nu. 17. verſi. extra gl. Bal. in l. acceptã. C. de uſu. Ant. de But. in c. 1. col. pe. de offi. de leg. Alex. ĩ l. ſi mora. col. 7. de iudi. & ui. Rõ. ſin. 173. inci. Quæro an id quod accreſcit.*

& alii,& Bar.in d.§. & post operis.& facit l. Labeo.alias incipit si arbiter.§.1.ff.de arb.Ad idē,ꝙ no.Bal.in l.1.in 10.q.C.de his q̄ pœnę noīe.vbi dicit,ꝙ si testōr iussit construi capellā intra annū à die mortis sub certa pœna, & eps progauit istū terminū simpl'r, ꝙ lapso termino hr̄s incidit in pęnā,qa n̄ dr̄ aliqd improbari,lʒ dies ꝓroger, & iō pœna prorogatur,sed non absorbetur. Alle. Inn. in d.c.ꝑterea.Ad idē,qđ no.Bal.in l.acceptā.in 7.q.C.de vsu.vbi dicit,ꝙ si oblo pœnalis simpl'r prorogatur, eui tam pęna,sed si in nouo termino n̄ soluit reincidit in pęnā.Ad idē,qđ no.Lapus in cle.statutū.de ele.& refert ibi do.Car.in 4.col.vbi dicit,ꝙ si alicui statuto fit aliqua additio,& idē ius intell'r repetitū in addi.qđ erat in statuto,& iō ꝯtentū illa additione intell'r,& quo ad pęnā, & quo ad alia in statuto ꝯtēta,& h. d. ꝓbari ibi ex gl. in ver.ꝯsuetudine.& qđ dicit do.Car.ibi eē singl'r no.& assignat rōnē,qa id,qđ venit ꝑ modū addēdi,fit pars illi⁹, cui addit̄,p d.l.sed si manēte.ff.de p̄cario.Bonus tex.in l. cū ꝓponebatur.ff.de iud.Et tenendo hāc partem rn̄deri pōt ad ꝯria.Et ad illud,qđ dictū est de iuro stricte īterpretādo, rn̄det Hos.in d.c.ꝑterea,ꝙ in dubio tenēda est ista pars,tanq̄ tutior.Et n̄ dr̄ ampliari iurm, ex quo tacite includitur in eo,vt trahatur ad prorogationē.Nō ob. ꝙ dicebatur de fideiussore,qa rn̄det idē Hos.notanter, ꝙ ista ꝯclo, ꝙ terminus videatur prorogatus cū suis accessoriis, intell'r de accessoriis depēdētibus ex partium ꝑtāte,sicut est iurm,pignora,pęna ꝓmissa,& similia,secus in his,q̄ n̄ pēdēt ab eis, sed ab aliis, sicut fideiussores dati,& res alienæ obligatæ.Illa.n.nunq̄ obligantur,nisi iidē fideiussores,& dn̄i pignorū iterū de nouo ꝯsentiāt. Probatur,f̄m eū,in l.Labeo.§.pe.& fi.ff.de arb.& l.itē q̄ ritur.§.q impleto.& l.si merces.§.1.ff.loca.f̄m eū, & l. si mandato Titii.§.Paulus.ff.man.& in l.fi. C. de don. V-
6 nū † ēt relatione dignū putaui pro intellectu eius, qđ ꝑ istū tex.s̄.dictū est,iurm respiciens ꝯmodū partis principal'r posse ꝑ partē remitti,qm̄ illud hēt locū nedū in remissione expssa,sed ēt tacita. Qđ elegāter probat̄ ex verbis Bal.in l.fi.in 3.col.C.de pac.ubi dicit,ꝙ si pr̄ instituit hr̄dē filiā,q̄ dū tradebatur nuptui,iurauit n̄ hr̄e regressū ad bona patris,poterit petere,ꝙ sibi debetur ex testō,qđ firmat Ro.in l.stiplo hoc mō ꝯcepta.in 11.col.de verb. ob.qa pr̄ ex hoc vr̄ sibi tacite iurm remittere.Ex quo incidēter hēs vnā lītationē ad c.quis de pac.li.6.Reliquas multas & n̄ vsitatas dicā in c.cū ꝯtingat s̄.e. Et ꝙ istud de tacita remissione sit verū,ꝓbatur ex eo,qđ signanter scribit do.Ant.in c.1.in 19.col.ver.oīa p̄dicta vera.s̄.de his q̄ fi.à ma.par.cap.vbi dicit,ꝙ qn̄ statutū collegii cōcernit solū vtilitatē priuatā ipsorū de collegio, tunc oī distin.omissa eo ipso, ꝙ vniuersitas vel collegiū delibe rat venire ꝯ statutū, vr̄ remittere iurm, qđ p̄nt ꝑ istū tex.Vn̄ n̄ incurrūt ꝑiuriū nō ex ui sublati statuti,sed ex remissione & absolutione iuri.Vn̄ n̄ negabitur,f̄m eū, ꝙ si duo iurarūt ꝯhere mr̄imoniū,& de cōi ꝯcordia qlibet ꝯhit cum alio,in illo instanti vr̄ se absoluere.Facit,qa cū possint,verisimile est,ꝙ velit,ne alias incurrāt
7 delictū ꝑiurii.Et istud bn̄ no.In † gl.1.in fi.No.ex glo.ꝙ interdum debitor simpliciter iurat soluere usuras,inter dum iurat soluere & non repetere,& de utroq; casu videndum est de remediis cōpetentibus debitori ꝯiungē do dicta do.Ant.& do.Abb.& Imo. hic quibusdā additis.Aliqn̄ debitor iurat soluere usuras,& est primum re medium, vt soluat, deinde repetat, vt in c.debitores.s̄.eo. Nā sic seruabit iurm,& ēt finaliter habebit intētum : quia licet iurauerit soluere,non tn̄ iurauit non repetere,ideo repetere poterit,argu.eorum quæ hn̄r in c.2.s̄.de renun. & quod no.s̄.de usur.in c.p tuas. Qūo aūt istud procedat, dicetur in d.
8 c.debitores.Secundum † remediū est, anteq̄ soluat,petat à iudice, ut faciat sibi relaxari iurm, put dr̄ hic in tex. quia licet iurauit soluere, non iurauit tn̄ nō petere relaxationē, vel absolutionē iuri,& istud remediū & sequens intellige an̄ incursū periuriū,p ea,q̄ s̄.
9 dicentur.Tertiū † est remedium, vt si creditor nō uult relaxare,petatur absolutio ab epo,q pōt absoluere a iuro turpiter suscepto,c.si vero.s̄.eo.& dicetur s̄.in 1.q.& nō est istud remediū subsidiarū solū deficiēte p̄cedenti, vt dt In.in c. debitores.s̄.e.& Bal.hic,sentit Lau.de Rodul.in trac.de vsu.q. 123.imo & ordinarū,a quo īcipi. p̄t,f̄m do.Ant.& do. Abb.& Im.hic,& do.An.& do.Ab.in c.ad aures. qđ metus cā.& Im.ibi,& in c.debitores.in 5.col.s̄.eo.qa qn̄ reperiuntur duo remedia à iure prodita,vr̄ æque principaliter ꝓdita,nec vnū est subsidiariū ad reliquū, l. quoties.ff.de act.& obl.Et pro hoc adducit do.Abb.hic,qa eps absoluit principaliter à iuro metu p̄stito, nec est necesse recurrere ad Papā.c.si vero.s̄.eo.no.Inn.in d.c. ad aures, forti⁹ in casu isto.Nam in gestis ꝑ metū oblo primaria acqritur parti,f̄m no.in c.abbas.s̄.qđ met.cā.hic aūt ex ꝓmissione nihil acquiritur parti, & iurm principal'r dirigit̄ in Deū, c.debitores.s̄.e.f̄m eū, q̄ rō ꝯtinet ī se vnum falsum.Etiā in iuro isto de vsuris soluendis,acquiritur obligatio parti directe & princip'r,ut not. ipsemet do.Ab.hic in no.& in cōs.100.ꝑ istū tex. reprehendendo do.Ant.in d.c.debitores. Et istis adde,ꝙ tutius ē, & sic practicatur, ꝙ petatur primo creditorem cogi ad relaxādū, & ꝙ in ꝯtumaciā ipsū absoluat,f̄m Imo.hic & in d.c.debitores.in 5.col.pro quo ui* de Old.idē sentiēte ꝯs.18.* ꝙ inc.Ex ordine videatur.Quartū est remediū, ut
10 † debitor ꝯuentus rōne iuri excipiat ꝯ agentē, ut desistat ab exactione, ex eo,quia sibi ꝯpeteret repetitio si soluerret,& qa petere pōt, ut ipse creditor relaxet sibi iurm,& sic illud petit sibi relaxari,& ꝙ hoc fieri posset, firmat Fede.ꝯs.272.in pe.col.in fi.& in c.pastoralis.s̄.de cā pos. & ꝓpri. sicut ēt ꝑ uiam exceptionis pot peti restō in integrū,l. nā postea.§.si minor.ff.e.l.necnō.§.exēplo.ff.ex qb.ca.mai.& bn̄ facit qđ no.ī l.Papinianus.§. si filius.ff.de inof. test. vbi ēt interdūper viā exceptionis ꝓponitur qrela inof.tesī,& facit ēr gl.in l. Aurelius.§ centū.ff.de lib.le. & qđ no. Bar.in l.si finita.§.elegāter. ff. de dam. infe. Sed hoc remedium intelligit hic do.Ab.hr̄e locum,dūmō terminus,de quo est iuratū,nō sit lapsus,uel dummō cessante termino debitor nō sit cōstitutus in mora ex sola interpellatione,qa in istis casibus,qbus ē incursum ꝑiuriū,ne ī eo ꝑseueret,dēt solui,postea repeti,d.c.debitores ꝑ ea, q̄ s̄. dicuntur.Quintum † est remediū,ut iudex ex officio ꝯ-
11 pellat creditorē paratū ad exactionē, ut desistat, per c. tuas.s̄.de vsu.ut hic ꝑ do.Ant.& do.Ab.Sed ꝯriū tʒ hic Imo.quia pars hēt remedium, ꝙ pōt soluere, & postea repetere,& iō succedunt no.in l.3.§.hoc aūt.ff.de dam. infe.& in c.bonæ.cum si.s̄.de ele. vcʒ ꝙ q̄diu pōt aliter parti eē succursum, nō dēt iudex ad ipsius ꝑtē utilitatis offm̄ suum nō petitū interponere.Bn̄ fatetur Imo.ꝙ ubi pars nō haberet remedium, puta qa iurasset soluere, & non repetere,istud ꝓcederet,& sic loqtur d.c. tuas. & expresse no.Inn.in c.ad nostram.el 2.s̄.eo. Nec ob. ꝙ ēt tūc competit aliud remedium, s. ut petat creditorē cogi ad relaxandū,qa procedit hoc ex quadā ęqtate poti⁹, q̄ ex rigore,& iō non excludit offm̄ iudicis, qđ ēt supet ęquitate fundatur,iuxta not.per gl.in l.de pecorib.C.ad
12 l.Aql.& ꝑ Inn.in c.ex transmissa.s̄.de p̄scr.Adde † Lau. de Rodul.in d.trac.q.123. ubi ꝑonit, si creditor abn̄s, vel n̄ pōt induci ad relaxandū, an iudex ex officio possit relaxare.& distinguit,an sit abn̄s contumaciter,& an de ꝯctu usurario possit constare.Et adde,ꝙ opi.do. Ab. potest saluari ex eo, ꝙ alibi singulariter dr̄ iudicē posse supplere ex officio,ut obuiet peccato euidenter īminēti,

Marginal notes:

personalissimum, ut per Soci. cons. 115. incip. circa primam q. uersic. ꝑterea nota. cir. med.par. 1.

* Repetat. *Adde* quę ad hoc habentur in c.fi.de foro compet.Pa.de Castro,consi.65.& 68. & 307. ubi quod hæres seu alius tertius nō tenentur iuramento præstito per defunctum,quiaiuramentū est quid

* 81. *Adde* quod Old.in alle. consi. nihil dicit de materia ꝓposita ab Authore hic,nec etiam alibi inueni re potui,ubi hoc dicat,nisi in cōsil. 120.inc.Ad publicem.ubi dicit, quod in relaxatione iuramenti de non petendis usuris est pars uocanda quando agitur ut tollatur cōtractus usurarius, alias secus, rōnib. quas uide ibi.

ti,nō diſtinguēdo,an parti ↄpetat remediū,an nō,vt di-
cit gl. in c. cupientes.§.cētū.verſi.ↄtuma.de ele.lib.6.cū
ↄcor.quas dicā in c.ad nr̄am.el.3.j̃.eo.Item nihil alleg.
Inn.ꝑ eo,qđ dicit remediū huius c. procedere ex ęq̄ta-
te.Adde ēt aliud remediū, vcȝ ꝑ viā denūciationis euā
gelicæ,nā lȝ creditor nōdū receperit vſuras, tn̄ peccare
vr̄ retinēdo debitorē obligatū,iō pōt ꝑ dictā uiam peti,
ut deſiſtat a peccato,& ꝙ relaxet oblōnē,ſm̄ Imo. hic.
Cui adde incidenter vnū,vcȝ ꝙ ſi exceptio vſuraria de
ducit corā epo,poſtq̄ in curia ſeculari lata eſt ſnīa,q̄ trā-
ſiuit in rem iudicatā,n̄ dēt eps inhibere,ne executio fiat
ſed poſt exceptionem cognoſcat de exceptione vſura-
ria.Ita late conſuluit Anc. conſi. 229.
*inci.Caſus talis eſt, p̄ceptū.& ita per
13 plura pridie ↄſului. Aliq̄n † debitor
iurauit ſoluere,& nullā q̄ōnē mouere
uel abſolōnē aliq̄ nō petere, & q̄ritur
de remedio,ut ſoluat,poſtea petat, ut
eſt dictū.s̃.q̄a n̄ iuraui n̄ repetere.Secū
14 dū remediū eſt,ut †denūciet ecclæ,q̄a
nullū iur̄m impedit, ꝙ q̄s n̄ denūciet
criminoſū,vt traditur in c.quēadmodū.j̃.eo.& no. gl.
in c.ad nr̄am.el 2.j̃.eo.& in c.veniens.j̃.de regu.& in c.
authoritatē.15.q.6.& Inn.in c.ad aures.ꝓpe fi.s̃.qđmet.
cau.& Lau.in trac.q.126.Debet tn̄ denuncians fundare
ſe ſuꝑ ſalute proximi,& non principaliter ſuꝑ intereſſe
ſuo:q̄a tūc obſtaret ei iur̄m,ſm̄ Hoſ.in d.c.quēadmodū.
& do.Ant.Imo.& do.Ab. hic, ſubdentes, ꝙ pōt ēt ꝑ uiā
cuiuſdā intimationis reſiſti creditori, vt iudex certifica
tus inſtet circa correctionē peccati, & in hac nō req̄rit
alia monitio,ſm̄ ipſos,& alle.do.Ab.c.p̄terea.el 2.j̃. de
ipō.vbi eſt caſus de hac intimatione,q̄ fit iudici ad pec-
catū obuiandū ſine aliqua monitione,& facit c.3.loco.
s̃.tit.i.nec hr̄et locū hic denūciatio iudicialis,q̄a illa ten
dit ad propriū intereſſe vt hic,ꝑ do.Ab. ad qđ vide eun
dē in c.nouit.pe.col.s̃.de iud.& Cal.in tit.de accu.ↄſ. 5.
inc.denūciat eccleſiæ.Tertiū remediū ē, ut petat debi-
tor abſolutionē à iurō, abſq; eo ꝙ citari faciat credito-
rē.Et hoc remediū ſentit Io.And.in Spe.ſuper rub.de iu
reiu.in fi.dicēs,ꝙ ꝑ eam n̄ detrahitur multū iuri aduerſa
rij,ſicut ī liberto,q̄ petit veniā à iudice,vt poſſit agere ↄ̃
patronū,vt l.3.ff.de in ius voc. Sed hoc n̄ placet do. Ab.
ex duplici capite,primo,q̄a ſatis exponit q̄relam de ad-
uerſario, proponendo, ꝙ eum illicite aſtringit iur̄o, &
ſic venit ↄ̃ iuramentum. Secundo, quia non poteſt ne-
gari,quin ex relaxatione iuramenti fiat præiudiciū cre-
ditori,arg.c.fi.de fo.comp.lib.6.Ergo non debet fieri ab
ſolutio eo non vocato.Et vocari nō poteſt, q̄n aduerſa
rius incidat in ꝑiurium,exponendo q̄relam ↄ̃ illū, & ſic
do. Abb. impugnat hoc remediū. Idem repetit inferius
in alio loco,dicens,ꝙ ſi iurauit non denunciare,tn̄ pōt
q̄a nullum iur̄m aſtringit reſpectu denunciationis. Sed
quantum reprehendit Io.And.dicentem,ꝙ nō req̄ritur
citatio,ne ↄ̃ueniat iur̄o de non vocando in ius, dic ſm̄
Imo.hic,ꝙ tranſire pōt dictū Io.An.videlicet, ꝙ proce-
dat,q̄n petitur abſolutio ab iſto iur̄o, in quantum iura-
uit nō petere abſolutionem, nec in ius uocare credito-
rem,& hoc caſu non requiritur citatio,ſed poſtq̄ fuerit
abſolutus à tali iurō præſtito ſuper vſuris ſoluendis,vel
non repetendis,bn̄ dēt pars citari, ſeu ipſe creditor, per
ea,quæ.j̃.dicentur,& hoc modo ſaluatur hoc remediū
ad qđ tn̄ vide,qđ dicetur j̃.in 1.limi.4.q. & prædicta re-
media ēt competunt,q̄n vſuræ,ſunt ſolutæ, & iuratum
eſt nō repetere. Si autem eſt iuratum,nec repetere,nec
querelare,nec denunciare, adhuc poteſt denunciari, ꝑ
prædicta,& eſt locus officio iudicis,per c. tuas.j̃. de uſu.
& iſtis adde Ricar.4.diſtin.38.q. art.3.
*vbi concludit,non valere votum de n̄
petendo diſpēſationem à Papa ſuper
certo uoto, & rationes ſuæ faciunt in
propoſito, ut non ualeat iur̄m de non
petēdo abſolōnē à iur̄o,& ēt tangunt
do.Ant.& Imo. in c. Quintauallis.j̃.
15 eo.& ibi dicetur.Extra † gl.circa quo-
tidianā mām abſolutionis à iur̄o q̄ro
primo,vtrū epus poſſit abſoluere à iu-
ramento.* & dic,ꝙ ſic,q̄n iur̄m nō eſt
manifeſte licitū & utile,ſed eſt dubiū,
utrū ſit licitū,uel illicitū, proficuum,
uel nociuum ſimpliciter ab aliquo ca
ſu,q̄a pōt eps diſpenſare, uel abſolue-
re * à iuramento, ſm̄ oēs Doct. hic &*
Inn.in c.debitores.j̃. eod.& late Lau.
Rod.in tract.de vſu.q.122.& B.Tho.2.
2.q.88.art.8.& Inn do.Ant.do.Abb.&
Imo.in c.ad aures.s̃.quod metus cau.
& Doct.in locis.j̃.allegandis, & facit
c.conſtitutus.s̃.de teſti.& tex.hic,& in
c.ſi vero.el 1.& in c. ſignificauit. cum
ſi.j̃.de cenſi. Ad idem c.cum quidā.§.
fi.eo.vbi dicitur,ꝙ abſoluēdi ſunt ij, à
quibus illicita iur̄a extorta ſunt, & tn̄
nō dicit,per quem fiat abſolutio,ergo
innuit,ꝙ epo reſeruatur,arg. c. nuper.
j̃.de ſent.excō.& ita ēt no.Io.And. in
in d.cū quidam.Et iſtud habet locum
ēt,q̄n iur̄m adeſt,quia tunc non eſt ne
ceſſe, ut iudex adimpleat prius iur̄m,
vel faciat compelli recipientem ad re
laxationē,ſed pōt directe petere abſo-
lutionem,ſm̄ Inn.in d.c.ad aures, qua
ſi in fi. quem ſequitur do. Abb. ibi, &
16 hic,& Laur.in d.trac.q.125.Item † ꝓ-
cedunt iſta etiam in iur̄o, qđ ſeruari
pōt ſine interitu ſalutis æternæ, ſed eſt
ꝑnicioſum exemplo,quia pōt, & debet per ipſum rela-
xari,prout Anc.in c.venerabilem,ad fin.s̃.de ele. Item
procedunt.ſi epiſcopus vellet commutare iuramentū,
17 vt dicetur in c.peruenit.el 2.j̃.eo.Sed aduerte † diligen
ter,quia iſta non procedunt, vbi eſt probabile dubium,
an ſit concedenda abſolutio, vel non,quia tunc illam
concedere non pōt inferior à Papa ēt legatus, vt eſt de
mente Inn.in c.venerabilē.in gl.incip.tali mō,s̃.de ele.
& expreſſe no.Imo.j̃.eo.ca. cum contingat.in 28.char.
ver. no. diligenter. allegans ad idem Raym.in Sum.de
diſpenſatione,in nouis,& multum diligēter eſt hoc no
tandum,ſm̄ eum, & bene, quia cum pleriſq; caſibus ſit
expreſſa contrarietas inter Doctores an danda ſit abſo-
lutio,vel non, non poterit eam ordinarius concedere,
ſed ubi probabiliter certum eſt debere dari abſolutio-
nem,vt ſi eſt præſtitum per metum, vel in caſib. prædi-
18 ctis, poteſt abſoluere, vt in locis præallegatis. Attn̄ †
Spe.tenet contrarium in ti.de legato.§. nunc oſtenden
dum.verſi.24.videlicet,ꝙ eps pōt interpretari,an iur̄m
indigeat abſolutione, vel non, & ipſum valde ſequitur
do.Abb.in d.c.venerabilem.8.colum.& in c.cum venīſ
ſent.in 3.col.s̃.de inſti.& in diſputatione ſua inc.ſtante
ſtatuto.in 18.col.& do.Ant.in c.quāto. in pe. col. j̃. eo.
& ſentit expreſſe Do.in c.fi.in vlt.col.ver.ſi tamen uer
tatur. de fo.compe. lib.6.Reſpondet Spe. ad c. venera-
bilem. dupliciter, vel ꝙ procedit in negotio arduo &
inter magnas perſonas,vel q̄n agatur de danda licentia
ↄ̃ueniendo ſine permutatione, vel aliqua cōmutatio-
ne in melius.Et iſta opi.eſt apꝓbata de ↄſuetudine, q̄a
ēt ubi eſt magna diuerſitas inter ſcribētes, an danda ſit
abſolutio,vel non,eps cenſetur iudex competens,& ita
tranſeo,quicquid alias ſcripſerim in d.c.2.de ſpon. Se-
19 cundo quæro,utrū † capitulum ſede vacante poſſit ab
ſoluere à iur̄o,prout eps.& arguitur,quod nō, quia hæc
eſt quædam diſpenſatio.ſ. per eam fit iuris relaxatio.&
diſpenſatio nihil aliud eſt, quam iuris communis rela-
xatio,ut no.in c.vt conſtitueretur.50. diſt. & in §.niſi ri
gor.1.q.7.& per Inn.in c.dilectus s̃. de temp. ord.in ad-
di.Sed capitulū ſuccedit in iuriſdōne epali,c.unico, de
maio.& obe.in 6.vt ſ.procedat de iure,nō aūt ut ius re-
laxet.Pręterea vr̄ pro hoc expreſſa deciſ.Inno.in c.2.j̃.
de eo,qui fur.ord.ſuſ. vbi dicit, ꝙ prælati inferiores ab
epis nō diſpēſant,niſi in caſib.à iure expreſſis, & iſte nō
eſt

*229. *Adde quod** *nō eſt bona allega tio,Sed ē cōſ.234. & incip.Caſus talis eſt, poſt præceptū.& c.nu. 3. & per totum conſi.*

*Q 1. art. 3. *Ad-** *de & dic q.9.art. 3. & ui.Aſteſan. qui eum ſequitur in ſua ſumma lib. 1.q.20 artic. 11. & ad hæc ui.An.*

in c.conſtitutus.de reſcrip.nu.14.ſub verſi. Authorita. Papæ.ver. ſimiliter dixit Ricar.& in eo.in fi.Limi. 1.

A iuramento. *Adde Fed. de Sē. conſil.111.incipi. qō talis. Alex.in l.fi.qui ſatiſd cog. in l.ſi quis pro eo. de fideiuſ.et in cō. ſi.124.p.1.Socin. cōſ.169.ic.cir.primum.uerſi.ſecunda rō.par.2.& an & quando & ex quibus cauſis inferior à Papa poſſit cognoſcere,et quid ſi ſtatutum reprobaret Contrarium ui.Soci.conſi.115. incip. circa primam q. uſque ad uerſic.circa ſecundam dubitationē. par.1.*

est expressus,& dictū Inn.sequitur Arc. in c. eccl'a hēt senatū.18.q.1.& do.Ab.in c.1.in fi.col.1.de voto.& in ca. cū ad monasteriū.in pe.col.ī de sta.mo.& in ca.1.ī.de priu.& Do.in c.cū ex eo.in 2.col.de ele.in 6.& in c.cum nullus in vlt.col.de tēp.ord.eo.li. Et istud de dispensatione extendit ad absolutionem ab excōicatione, ut nō ɔpetat inferiorib.ab epo,nisi iure exprimat, ſm do. Ab. in c.2.ī.de sent.exc. p p qđ magis firmat ista pars de absolutione à iuro, vt competat inferiori. In ɔ̄rium facit,

2 † quia sede vacante succedit capitulum in spiritualibus cum tpalibus,c.pe.& fi.de sup.negli.prælа.lib.6.In capitulum ergo transeunt oīa, q̄ pertinent ad epm iure suo. Vnde ēt pōt iudicare de hæresi,c.ad abolendam.ī.de hę re.& dat coadiutorem epo dementi,qui non resipiscit, c.vnico.§.si vero.de ele.lib.6.& multa alia,q̄ colligunt Io.An.in c.vnico,de maio.& obed.in 6.& ibi Do. Item dispensat super septennio in casu dicti c. cum ex eo. vt ibi no.Io.And.super gl.quæ incipit,licet igit.& ibi Do. in 2.col.& late Fed.cons.30.inci.an capitulum sede vacante. Pro hoc allego gl.notabilē in d.c.ecclesia hēt senatum. quæ dicit, ꝙ capitulum eligendo indignum dispensat cū eo,sicut eps,nisi ei sit iure prohibitum. Itē negari nō pōt,qn hoc sit iurisdōnale,qđ tenet Io.And. in Spe.de legato §.nunc de eporum.ver.nunquid legatus. Ergo succedit capitulum,c.his,quæ.& c.cum olim.s̄.de maio.& obed.& cū non inueniat prohibitum.ergo &c. Item ista non est ꝓprie dispēsatio,sed potius absolutio, vel denunciatio,ꝙ tali iuro non teneat. Et ita p hæc ɔsuluit in terminis,do.Car.ɔs.38.inc. q̄dam habens vnū filium.in 2.dubio.Ad rōnem in ɔ̄rium respondet, & ad primam negat,ꝙ sit dispensatio,& si ēt est,ahuc permittit ca.p s̄.dicta. Ad ſm de dicto In.ī c.2.de eo,q fur. or. susc.rñdet,ꝙ capitulum,quatenus succedit epo,non est īferior epo,sed par,qa gerit vices eōi.Vnde q̄uis iure capituli dispensare non posset,vt p gl.in ver.elegerunt. in c.ex insinuatione.ī.de symo.tñ iure epi pōt, vel vt est dictū,nō est dispensatio,sed absolutio, q̄ ad iurisdictionem epi ptinet, & vtraque responsio fuit Fed. in d. cōs. 30.Posset ēt dici vltra do. Car. ꝙ ptās dispensandi ɔpetit inferiori ab epo habenti iurisdōnem,quasi epalem ī oīb.casibus in qb.eps pōt dispensare, vt eleganter decidit Fed.ɔs.14.inc.monachus Perusinus. in 4. col. quem sequit do.Ab.in c.at si clerici.§.de adulteriis. in 10. col. s̄.de iud.& bene facit,quod no.Inn.in c.2.in fi. de trans. & gl.in cle.si vna.in ver.ꝓprij.de reb.ecc. non alie. cum

21 ɔcor. Tertio † q̄ro, vtrum iudex secularis possit absoluere à iuro?& dic, ꝙ nō,ratione spiritualitatis,quam in se habet iurm.Patet ex notatis in d c.venerabilem, & p gl.fi.in c.cum sit gnale.s̄.de fo.comp.& p dom.Ab.in c. significante.in 1.nota.ī.de pigno.& Hos.in c.tuam.sup gl.de ord.cogni.& p oēs in c.fi.de fo.ɔp.li.6.Posset tñ iu

22 dex † secularis in casu huius decre.& simili compellere recipientem turpe iurm,vt ipsum relaxet,vt expresse sentit Fed.ɔs.272.inc.In nomine Dñi, amen. Statutum ciuitatis. prope fi. De ipso festum facit * Ro.sing.508.*inci. vbi iurm loquens ꝓprie in casu huius capituli.& dicit,ꝙ à q̄busdā varie in hoc ɔsultū fuit,tñ ita iudicauit,qa iudex secularis est cōpetens ad cogendum partem super obseruantia iuri,c.13.e.ti.in 6. Ergo eadē ratione pōt compellere ad relaxandū. Posset ēt iudex secularis declarare quē incurrisse piuriū, casu quo de hoc nō esset dubium,ſm Ro.in sing.430.inc. Ego coram magnis Doctoribus. quia lex secularis punit periurium,l.1.ff. ad Turpi.l.si quis maior.C.de transa.Ergo & iudex potest hoc declarare,& adducit,quod no.do.An.in c. cum sit generale.s̄. de foro compe. vbi dicit, ꝙ quando secularis potest punire, qđ est consequens, poterit etiam cognoscere,quod est antecedens.Sed intellige,qn̄ de hoc non est quæstio iuris, sed facti,per nota.in l.Titia.ff.sol.ma per Bar.& alios,& do.An.& dom.Abb.in c.tuam.s̄.de ord.cog. Posset etiam secularis cognoscere de nullitate absolutionis iuro factæ per ecclesiasticū, ſm Pet.de Anch. multum solenniter ɔs.382.inc.retento ordine dubiorū, in 4 col. Mouetur per plura,maxime per notata p Io.And.in ca. cum in iure.s̄. de offi.dele.& in c.1.de off.ord.vbi dicit,ꝙ iudex secularis non tenetur exequi præceptum ecclesiasticum, si scit, vel suspicatur de eius iniustitia & ꝓbatur per locum à spāli,in c. vt īquisitionis.§ prohibemus.de hær.li.6.& ex eo

a quod no.Bar.a ī l.diuus.ff.de cust.reo. paulo post prin. non in exemplo , sed rōne sui ipsius,& in specie no.d Ab.in c.1.in 5.col.s̄ de os.or.ubi vide. Rñdet do.Pe.ad c.fi.de excep.lib.6.vbi iudex secularis debet sequi sn̄iam iudicis ecclesiastici.Nam hoc verum, ſm eum, vbi euidenter non apparet nulla, vel iniqua, qđ bñ no. Et istis modis acceptari pñt animosa & insolentia verba Bal.in l.1.in 1.col.uer.mō solet dubitari.C de ope.libe.vbi dicit,ꝙ si est interpositum iurm ī ɔ̄ctu simulato, cognoscere de nullitate huius iuri, & relaxare,non est proprie relaxatio,sed declaratio,nō tenere, licet ad epm ptineat, ſm iura Canonica, & ſm ciuilia pertinet ad iudicem causæ, quia non hēt super iuro disponere,sed declarare,& dicit se nescire , quare Canonistę reuocent hoc ad suum imperium,in c.fi.de fo.compe.li. 6. psuadendo sibimet, ꝙ cā sit spūalis, sed hoc non est verum , ſm eū,qa iurm,qđ nō hēt ɔsensum, n̄ hēt spiritū,& iudex secularis pt cognoscere super cōsensu,ergo ex necessaria consequentia sup iuro,& dicit, ꝙ dñi sui Canonistæ dñt,ꝙ in dubiis spiritualibus ecclesia cognoscit, * & est pars mitior,ſm eum Ad idem vide Bal. ī l. nec prōnis,ad fi.C.de ope. li. ubi dicit, ꝙ qn̄ lex psūmit simulationem in ɔ̄ctu, nec ē necessaria ꝓbatio hominis, iurm nihil operat, nec est necesse adire epm ꝓ relaxatione eius p iura,de q bus ibi p eum,qđ verbum bene no qđ declara,vt Cal.in isto ti.cons. primo.

23 Quarto q̄ro,vtrum † in absolutione à * iuro requirat citatio partis.* cuius interest, & breuiter conclude,vt hic per dom. Abb.dicentem, ꝙ vbicunque iuramentum est obligatorium ex parte * iurantis, & aliquam vtilitatem continet ex parte recipientis,nunquam debet relaxari,nisi vocata parte,quia per absolutionem præiudicatur parti in eo,ꝙ sibi vtilitas adimitur. Vnde debet pars uocari, quia nihil debet fieri in præiudicium absentis, ut in capitulo primo,supra de causa possessio. cū similibus. & uidetur quasi semper interesse partis recipientis, secundum eum , quia utile est habere partem uinculatam iuramento & multum operatur iuramentum , & saltem accumulat ferrum ferro , capitulo finali . de foro competenti. libro sexto , & facit l. cum pater. §. filius matrem.

xationis à iuramēto. in prino. n. habes quod vbi iuramentum est licitum ex parte iurātis et illicitum ex parte recipientis, potest recipiēs cōpelli ad absoluendum iurantem, & an sup hac copulsione secularis sit iudex cōpetēs, idē fere & in sing.seq. in 3. habes quod iudex secularis potest declarare quē periurū , et id quo modo & quando habes in sing. seq. ample. Et similiter nota ꝙ dum Aut. inferius dicit Rom. in singu. 430. vult dicere. 425.

a Ex eo, quod no. Bar. *Adde tu, quòd illa opinio Barto. est reprobata. Vide Ange.in l.1. C. de exhib. reis. Innoc.in c.pastoralis,de offi.deleg. & in ca. cum in iure. eod. tit. & Anto. de But.in c. 2. de offic. ordn. & ibi Inno.*

Ecclesia cognoscit. *Adde quòd solus Papa concedit absolutionem à iuramento, quādo est dubium an cōcedi posit. Inn. in c. venerabilem. de ele. Alex.cons. 66. incip. Visa facti.col.3. num.16. vol 6. cum cōcor. per eum ibi.*

* Partis. *Adde Pau. de Cast. in cons. 214. tenentem ꝙ solet concedi etiam non citata parte. & ita ēt tenet in cōs. 219. incipien. præsupposito sine prǫiudicio & But. in ca. debitores. ī. eodē Alex. cons. 222. incip.visa. volu.2. Ias. in l. nec qcquā § ubi decretum.de of. procons.*

* 508. *Adde quod in loco alle. nihil, sed est sing. 498.incip.vbi iuramentum est licitū,& adde eūd. Ro.sing. 499.inc. Tuscis quod c. 1. de iureiu. & sin. 425.incip.Ego coram magnis dominis, & singu. 426.inci.canonistæ in capit. testimonium. in quibus locis habes fere omnia quę ponit Autor hic in hac materia rela-*

* *Causa cognita. Adde Auto. in c. ecclesia S. Mariæ de constit. Flor. in l ĩ lege Aquilia si deletum. ff. ad le. aqui. col. 6. Auto. in c. licet ratione. col. 13. de fo. cõpe. & Rom. late sing. 476. incip. Florentinus.*

matrem. ff. de lega. secundo. Item absolutio non dẽt fieri, nisi cã cognita, * vt no. Inn. in ca. ad aures. s̃. qđ met. cã. & Spe. in ti. de le. §. nunc ostendendum. ver. 34. & seq. Non enim fit absolutio, nisi cã subsistente, vt tradit in c. quãto ĩ. eo. Cãæ aũt cognitio adhiberi nõ põt, nisi parue vocata, l. in cãæ. §. cã cognita. ff. de mino. qa causarũ merita, &c. c. cum ex literis. s̃. de rest. in integ. Et idem tanq̃ ꝓ rl̃a tenent oẽs in locis ĩ. allegandis in hac qõne. Et ista sunt amodo vera, ꝙ absolutio facta ñ vocata parte est nulla, quia, ſm do. Abb. hæc absolutio non tenet, nisi subsit cã, ẽtsi fiat apud Papam, ſm Inno. in c. 2. in fi. s̃. de renuncia. Antequã ergo sibi ꝯstet cãm subesse, nõ hẽt ptãtem absoluendi, præsupposito ꝙ subsit, qa ignorat id, qđ est fundamentum intentionis suæ, vt in simili ꝑ Bar. in l. multum, ff. de ꝯd. & demon. & traditur in c. ex parte Astensis. ĩ. de ꝯcess. ꝑb. nec põt sibi ꝯstare de cã, nisi vocata parte, vt est dubium. Aliud est in absolutione ab excõicatione, qa illa semper pendent à voluntate excõicantium. valet enim semper, siue iusta, siue iniusta, c. venerabilis. §. vbi aũt. de sñia excõi. li. 6. Et ista dicit do. Ab. esse verissima, & sæpe accidere. Cæte-

24 rum † istud de citatione adhibenda, limita primo esse verum, qñ ꝑ absolutionem tollit̃ ex toto obligatio, puta, qa absoluitur à iur̃o sup vsuris, vel à iur̃o validante ꝯ̃ctum, qui sine iur̃o non esset validus, secus, qñ ꝑ absolutionem solum habilitat̃ ꝑsona, q̃ iurauit nullo modo ꝯuenire, vt possit dicere de prauitate vsuraria, vel de enormi læsione, vel simili, quod obstãte iur̃o nõ põt dicere, qa in tali habilitate nõ requirit̃ ordo citationis, vt eleganter ꝯsuluit Old ꝯs. 120. qđ inci. ad duplicem finẽ, qa nõ agit̃ de grãdi ꝓiudicio creditoris. remanet. n. oẽ ius sibi saluũ ad obligatiõnẽ principalẽ iuratã defendendã, vt ibi latius ꝑ eũ, de quo facit festũ Pe. de Anch. ꝯs. 18. quod inci. In qõne, q̃ vertit̃ inter Nicolaũ Benedicti. vbi ꝯsuluit de quodã, q̃ iurauerat cõicare in societate certa lucra, & non querelare, nec dicere de iniustitia ꝯ̃ctus, qa quantum ad hoc, ꝙ possit dicere, nõ dẽt fieri ꝑ epm difficultas in eo absoluendo. Idem eleganter ꝯsuluit Pau. de Cast. ꝯsilio 17. inci. Circa primũ q̃situm. dicens, ꝙ quantũ ad habilitandũ partẽ, vt possit docere de dolo arbitratoris, nõ obstãte iur̃o, non requirit̃ citatio partis, qa talis absolutio nõ facit, quo minus in ꝓbatione postea fiẽda ꝑ partẽ ñ sit necessaria partis citatio. Nec obstat, ꝙ interest partis, qa cessante absolutione, cessat sibi molestia, qa rñdet, ꝙ ꝯ̃dictio partis ẽt citatæ non potuisset impedire absolutiõnẽ, qa petebatur ex cã ex qua ius ꝑmittit, ꝙ fiat, alias esset in ptãte partis beneficium iuris alteri parti auferre ꝯ̃ regulam, indultum. đ reg. iu. li. 6. Ille aũt citandus est, q̃ ꝯparendo põt actum impedire, l. recusare. in prin. ff. ad Treb. vt ibi latius ꝑ eũ. Idem tenent Lau. in tracta. de vsu. q. 126. in fi. & Imo. in c. debitores. in 9. col. ĩ. eo. ꝙ hæc practica hodie multũ inoleuit in curia epali Bononiæ. Et hãc partẽ vr̃ firmare Imo. hic in eo, ꝙ dicit nõ citandã partem, qñ petitur absolutio ex eo capite, ex quo iuratum erat nõ petere.

25 Contrarium † latissime ꝯsuluit Anc. * conf. 119. * inci. Prædictis subtilr̃, & ad plenum adductis. Nec obstat, ꝙ agatur de modico ꝓiudicio, qa non perit ius creditoris ĩ cã principali, qa imo multiplr̃ damnum incurrit ꝑꝑ morã iudicij & dilatã solutionem. vñ tardius recipiẽdo minus recipere vr̃, c. 1. s̃. de plꝰ peti. Item nec in modico ꝑmissum est iudici offendere partem ꝑ suã sñiam, & ꝑꝑ minimam læsionem eius sñia retractatur, l. & maiorib. C. de app. c. 1. de app. lib. 6. & idẽ * consuluit Anch. conf. 383. * incip. Retento ordine dubiorum Per. easdem rõnes plenius deductas idẽ sentit Fed. consilio 300. inc. Factum tale, debitor promisit. in quantum dicit, ꝙ ad hoc, vt obtineatur absolutio à iur̃o, necesse est, ꝙ fiat fides, ꝙ instr̃m sit vsurariũ saltem semiplene, & ea absolutio admittitur ꝯ̃ istr̃m, & iterato habebit plene probare, ꝙ instr̃m sit vsurarium, & probationes primo factæ super incidenti non faciunt fidem super causa vsuraria, ꝑ c. veniens. el 2. in fi. s̃. de test. & per gl. q̃ inci. hic patet. ibi, sed pone. in ca. 2. de or. cog. Et sic sentit, ꝙ ẽt absolutio ꝑparatoria ꝑ viam habilitationis requirat cãæ cognitionem, & ꝑ ꝯñs partis citationẽ. Idẽ tз I. mo. in ca. 1. in 9. col. ĩ. eo. qa si pars citaretur, forte ostẽderet euidentẽ calumniã petẽtis talẽ absolutionẽ, & ꝙ id faceret grã dilatandi, quo casu non dẽt audiri, l. satis aperte. C. de fal. Et iõ vr̃ magis iuri ꝯsonũ, ꝙ pars debeat citari ẽt in tali absolutione, vt sic summatim cognoscatur, an calumniose petatur, ſm ipsum. Et in hac varietate ꝯsidera, ꝙ pro prima op. Old. & sequacium multum facit, qa talis absolutio hẽt in se tacitam ꝯditionem, si sic est, & si non docebitur de fraude. reincidit absolutus in iur̃m, vt no Bal. in l. hæc scriptura. ff. de cond. & demonst. & si ex mora creditor est damna passus, non deficiunt sibi remedia iuris in recuperatione damni. Sed rñderi põt ꝑ l. fi. in quib. cau. in integ. rest. non est necess. ꝙ melius est intacta iura seruare, q̃ post vulneratã cãm remedium quærere, & iõ ista scđa pars est tutior, q̃ ẽt tenuit Ab. 2. uol. ꝯs. 12. inci. & si copiosius. in ult. col. Limita ꝑdicta, nisi notorie ꝯstaret turpitudinem ex parte recipiẽtis, ita ꝙ certum sit parti absenti in hoc nullam defensionem ꝯpetere. Nam tunc putat do. Ab. hic ualere absolutionem parte non uocata, qa si hoc casu ualeret sñia sup prĩcipali, ubi agitur de maiori ꝓiudicio, fortius ualebit absolutio, ubi non agitur de tãto ꝓiudicio. Et ꝙ ualeret sñia, alle. c. bonæ. uer. ꝯ̃ legati. s̃. de ele. in c. quãto. & ibi Inn. s̃. de transla. pla. & c. cum olim. ĩ. de re iud. & Bar. in l 2. §. ꝙ frumentaria. ff. de admini. rerum ad ciui. perti. ubi Bar. posuit singulare dictum, ꝙ ẽt refert do. Ab. in c. ad nostram. el 3. ĩ. eo. & ibi dicetur. Alle. ẽt do. Ab. c. tuas. ĩ. de usu. & infert ad intellectum c. debitores. ĩ. eo. ut intelligatur, qñ non ꝯstat, ꝙ iurauit soluere usuras, ut quia ꝯ̃ctus erat sub certa forma licite conceptus. Quod bñ no. & dicetur ibi, ubi do. Car. gloriatur se añ alios ita intellexisse illum tex. lз hunc intellectum do. Ab. sibi usurpet, sed añ ambos fuit intellectus Bal. hic, ut referam paulo. ĩ. Adde elegãs ꝯsilium Cal. in isto ti. ꝯs. inc. An eps possit ꝓcedere, ubi ĩ ꝓposito ꝯsuluit, ꝙ quoties certum est absenti nullam defensionem ꝯpetere, pt eps relaxare iur̃m, uel declarare ad cautelam iur̃i eũ nõ teneri. non uocato illo, cui, est iuratum, qa frustra dẽt id fieri, cuius nullus est effectus, arg. c. cum ꝯtingat. s̃. de offi. dele. c. quanto. s̃. de ꝯsue. put est in casu, quo ꝑstitum est iur̃m expresse de soluendis usuris, ubi iudices ab illo absoluunt parte ad hoc non citata. Ad idẽ bñ facit doctrina do. Ab. post do. An. in c. uestra. ꝑpe fi. ĩ. de cohab. cle. ubi dicit, ꝙ qñ certũ est parti nullã defensionem ꝯpetere, ñ ẽ necessaria citatio. Et sic dñt lĩtãda iura loquẽtia de citatione, & sic declara no. ĩ c. 13. de ꝑb. li. 6. ut elegãter ꝑ d. Ab. in c. accepta. ĩ 2. col. s̃. đ rest. ſpo. & dicetur forte in d. c. ad nostrã. Ad idem do. An. in c. debitores, in pe. col. ĩ. eo. ubi dicit, ꝙ qñ iur̃m ꝯtinet illicitũ ex parte recipiẽtis, ut qa debitor iurauit soluere usuras, uel ñ repetere, ñ erit necessaria citatio in absolutiõe. Quinimo dicit Bal. hic, ꝙ si uitiũ est expressum in ꝯ̃ctu, ut qa iurauit tm̃ soluere noĩe usurarũ, ñ credit, ꝙ aliqua obligatio oriatur ꝑꝑ uitium formæ ꝑmissionis, nec ꝙ sit necessaria absolutio, qa notoriũ ñ ĩdiget absolutione, secus, si ñ sit uitiũ formæ, qa expressa nocẽt, ñ expressa ñ nocẽt, arg. l. ꝯuenire. cũ seq. de pactis dotalibus, & l. expressa. ff. de reg. iu. cuius regulæ nulla ratio est uitiũ formæ, ſm ipsum. Sed ꝯ̃ istam limitationem est decisio Io. An. in addi. Spe. super rub. de iurei. ubi expresse dicit, ꝙ in absolutione à iur̃o de usuris soluendis, uel de usuris non repetendis, requiritur citatio partis, & idem Imo. in d. cap. debitores.

* *119. Adde quòd in loco hic citato nihil de hoc habetur, sed est consiliũ 198. incip. Prædictis subtiliter. quod consilium est totum in hac materia, vide illud.*

* *383. Adde quòd debet allegari cõsiliũ 382. incipit. Retẽto. colum. 3. num. 4. versi. Ex quo ergo certum est.*

debitores,in 8.col.Mouet optime,qa interest creditoris, vt citet ēt in dicto casu,ex eo forte qa poterit opponere exceptionem,& pbare, q ipse petens absolutionem est vsurarius.Et sic nō dēt audiri.c.qa frustra.j.de vsu Et ēt qn iuratum est de non repetendis vsuris, forte posset op ponere exceptionem, q spōte illas remisit,& donauit,q pp hoc iurauit non repetere. Facit, quod habet in rła, peccatū,de reg.iu.li.6.Ista tn̄ cessaret,qn̄ à principio tpe ctæ obligationis sup vsuris iurasset soluere, & non repetere,sed tunc posset habere locum rn̄sio pcedens,p d. c.qa frustra,fm ipsum, cū quo trāseo nō tenendo istā lī tationē pter q̄ in vno casu, vcȝ ubi extra mām vsurarū iurm esset interpositum turpiter ex parte recipientis,& notorie ɔstaret, q nemini ɔpeteret actio, vel aliqd ius, aut defensionem parti non ɔpetere,p s.dicta. Tertio lī ta,nisi ɔstaret,q nemini ɔpeteret actio,vel aliqd ius ex iuro,fm do.Car.ɔs.37.inci.qdam habens,in 2.char. vbi ɔsuluit, q si defunctus esset is,cui iurm erat pstitum, q erat psona priuata,nec receperat p se, & successorib.va luit absolutio nullo citato, qa ad eos nō extendebatur. Alle.c.imperialē.§ ptereа, de phibi.feu. alie. & no.in c. veritatis.j.eo.& dicit.q ad hoc solū ordinat citatio, vt euitet alterius piudiciū.Cū ergo de nullius piudicio agi tur, non expedit quenq̄ citari. Et hic adde,qd dicit Io. And.in rub.de iureiu. vbi dicit q si iurm est temerariū, ēt ex parte iurantis non requirit partis vocatio,p c.ɔstitutus.s.de test. qa tunc potius requirit denunciatio, qn̄ sit ligatus,q̄ relaxatio.Et hoc intellige,fm do. Abb.hic, qn̄ manifeste ɔstat iurm nō ligare, nā in notorijs nō est opus venire ad iudicē,vt in c.qm.s.de fi.presbyte. Quar to & vltimo lita,nisi talr iurasset debitor,q vocari non possit creditor, qn incideret ī periurium,puta,si iurauit illum in iudicio nō vocare,vel denūciare,tūc enim poterit absolui creditore nō vocato.Hoc.n.casu nō detrahit iuri partis,sicut cū libertus petit veniam,vt possit vo care dn̄m in ius,l.3.ff.de in ius voc. Ita dicit Io. And.in d.addi.ad Spe.quem plene refert Imo.in cle.dispendiosam.sup gl.in ver.tāgentib.de iu. Sed hoc dictum reprehēdit hic do.Ab.quē vide.Et adde,q dictū Io. An. quo ad citationē,posset saluari,intelligēdo de eo,q vult solū absolutionem,p q̄ habilitet ad agendum, vt hic p Imo. quem retuli s.in ver.tertium remediū est, vt petat debitor.Sed tunc ēt,an sit necessaria citatio,pendet ab his,q̄
26 dixi in prima litatione huius qōnis. Quinto † qro,vtrū facta absolutione à iuro firmante ɔctum, rescindat ipse ɔctus,& in hoc Pau.de Leaz.& Cal.vnr velle,q sic,put refert do.An.in c.debitores.j.eo.dum dicit,q si petit absolutio à iuro firmāte ɔctum,dēt pars citari, & ex hoc ɔtī gat rescissio ɔctus.Sed ɔrium tȝ Ang. in dispu. inc. Dn̄a Catharina, dicens, magnam esse dr̄iam,an ɔctus ɔualide tur iuro,an vero iurans sit tm̄ astrictus ad obseruantiam iuri. Vbi enim actus iuro firmatur,licet qs absoluatur à iu ro,non ppea pōt venire ɔ ɔctum, q d se est validus pp interpositionem iuri, & absolutio hæc solum operatur,vt ɔ ueniens non incidat in periurium,nō aūt annullat ɔctum. Vnde nullus dicat,fm eum,q minor,q iurauit super * ɔctu,vel maior q iurauit,& est dece * ptus vltra dimidiam iusti pretij,*si ab soluitur à iuro p superiorem possit ppterea venire ɔ iurm,qa ɔctus est validus,& irreuocabilis.Si aūt iurm non validat ɔctum,sed solum obligat pso naliter ad non ɔueniendum, tunc dicit, q si est absolutus, pōt venire ɔ ɔctum.Non enim obstat iurm, quia est ab illo absolutus, non actus, quia est nullus. Vnde q iurauit se soluturū vsuras,aut non venire ɔ ɔctum pignoratitium ɔceptum in forma vēditionis * immediate,cum est absolutus, psequi pt ius suum, qa tale iurm nō firmauit pmissionem, sed solum obligauit eū ad non ɔueniendum,fm ipsum,quod multum no.do.Abb.hic. Cōcluditur * ergo,q vbi iurm validat ɔctum,subla to iuro, non propterea rescinditur ɔ * ctus.Et pro hoc facit, quia cum ex interpositione iuri habuerit ɔctus suam firmitatem, non debet rescindi, licet nūc cesset causa confirmans, quia nō superuenit causa annullans,vt probatur in regula, factum legitime. de reg. iu.lib.6.& ex eo,quod no. Bart.in l. ex facto.ff.de vulg.& pup.dicens,q super uenientia legitimorum non rumpit legitimationem legitimatorū.item p interpositionem iuri rescindendi per absolutionem iuri, qa ɔctus assum psit uires ex consensu partium iuro vallato, vnde non cessat tunc ex toto cā confirmans,argumento,qn̄ liceat ab emptione discedere,per totum,& in l.nihil.ff.de reg. iu.& iō dicit tex.in auth.sacra.C.si aduer.vend.inuiolabiliter obseruetur,& c.2.de pac.lib.6.dicit, omnino seruetur,quasi de cætero debeat valere ɔctus. Et ista sunt subtilia & noua. Sed cogitanti mihi de intellectu pdictorum, ante oīa occurrit vna ambiguitas videlicet qd proderit absolutio à iuro,si ɔctus remanet validus.& vr̄ q parum. Aut absolutio à iuro resoluit obligationem, q̄ alias erat nulla pp metum nisi fuisset iurm.Et per hāc rōnem postea comperi do.Abb.j.eo.c. cum contingat in 14.col.ubi tenet ɔ Ang. q imo ɔctus rescindetur, & addit,quia agens ex eo contractu nullo, si replicabitur de nullitate, non poterit allegare uim iuri iam sublati, & sic ɔctus ex causa ualide remanebit nudatus,& inualide cessante illa causa.Bene fatetur dom. Abb. q si ultra iurm ɔctus sustentabatur alio iure,& ad illud competebat remedium,sed erat ligatū propter iurm, sublato iuro intentari poterit illud remedium l.secundæ. C. de rescindenda uenditione,modo relaxato iuro uti poterit illo remedio. Et ita facilius sustinetur pdicta opinio Ang.licet de ista festum fecerit dom.Abb. hic. Sex-
27 to quæro,aliquis † dicturus ɔctum simulatum, uel usurarium,petit absolutionem à iuro ab epo, & absolutus est acturus postea de simulatione, uel de usuris, utrum de hoc poterit agere in alia curia, an uero habebit experiri in eandem curia eiudem epi? Respondet Bal.in lege quoties,in prima col.C. de rei uendicatio. q in eadem curia erit agendum,qa idem esset iudex iudicij pparantis,& iudicij præparati, ut ibi, quod dicit esse bene notandum. Et facit no.do An.in capitulo,cum sit.in quar ta col.s.de foro competenti,& in capitulo,examinata. s.de iudiciis,& Bal.in lege,edita,in repetitio. Paduana, C.de edēdo.& optime facit tex.in l.minor 25.annis,cui fideicommissum in fine prin.ff.de minoribus. & in l cū uendente.& quod ibi Bal. C. ubi causæ fiscales. Pau. de Cast.consilio 73.incipiente, Visis & ponderatis omnib. de quib.supra.approbat istud dictum,sed litat trib. modis. Primo,ut non habeat locū,qn̄ absolutus à iuro uult se fundare in aliquo remedio, quod nō competit sibi ex iure Canonico,uel ciuili,uel ex statutis laicorum, quia de hoc aget coram seculari.Secundo limitat, nisi absolutio esset super iuro omnino nullo, quia est potius facti,q̄ iuris,& sic nec ppetuat,nec extēdit iurisdōnem,ut per glossam in lege,si pater.ne de statu defunc.& in capitulo,cum plures.de officio delega.libro sexto.in ualida actione. Tertio limitat,nisi esset prius remissum iuramentum per partem,quia tunc absolutio iudicis nō est
27 proprie absolutio. Septimo quæro,aliquis † icurrit periurium,uel quia lapsus est terminus,in quo iurauit soluere,uel quia propter interpellationem,stāte obligatione,puta iurata,ɔstitutus est in mora,utrum possit petere absolutionem à iuro. & uidetur dicendū, q non, ut originaliter decidit * Fed ɔs.301. * in fi. sic dices intelligēdū

*Minor qui iurauit. Adde q iuramentum minoris super cōtractu,licet non interuenerit authoritas tutoris, valet, & ipsum minorem obligat.glo.in auth. sacramenta puberum.C.si aduer. vend. & est communis * opinio quæ vbiq. seruatur de consuetudine, vt testatur ibi Ias.col.7.post med.nam iuramentum habet vim specialis certiorationis, ideo excludit beneficium rest.in integ. secundum Alex.cons.26.incip. Viso libello. colum.2.versi. & quia vbi iuramen-*

tum.vol.1. & consi.42.inc. super.colum.4 eo.volu.

*Iusti pretij. Adde quòd ista est communis * opi. secundum Imo.cōsi. 14. inci.in casu præmisso. vbi refert ita tenere doctor. cōiter in l. 2. C.de resc.vend.& in c. pen.de empt. & vend.*

301. Adde quòd est consi. 300 & incipit

incipit. Factũ proponitur etiam tale, in fi. & illud cõſi. alleg. Alex. conſil 17. inci. ponderatis his. col. 2 nu. 3. vol. 3. vbi dicit quod ſecundũ magis cões conclu. nõ debet cõcedi abſolutio à iuramento ei qui venit cõtra iuramentum priuſquã petierit abſolutionem à iuramento, ex ea rõne, quia fruſtra legis auxilium inuocat eui cõmittit in legem. ca. quia fruſtra. de vſu.

* Conſ. 149. *Adde quòd tã Autor hic, quàm Alex. in loco alle. in præced apoſt. male allegant, nã Alex. allegat Anch. cõſ. 189. dic ergo, qđ iſtud conſ. Anc. eſt nu. 198. et vi. eũd. Ant. conſ. 100. in ci. in q. prædicta.*

* *327. Adde ꝙ in d. conſ. nihil de hoc, ſed credo qđ debeãt allegari cõſilia citata in præced. apoſt. & pro ijs vi. pleniſſ. Ale. cõſ. 66. inci. Viſa facti narratione. nu. 13. 14. 15. & 16. volumi. 6. apud quem poteris videre omnia tractata ab Autho. hic.*

iſtũ tex. & alleg. Io. An. in c. debitores. ſup gl. pe. in fi. ĩ. e. & rõnẽ c. qa fruſtra. * ĩ. de vſu. & idẽ ɔſuluit Anc. ɔſ. 149. * inc. Prædictis ſubtilr, & c. in fi. & dicit, ꝙ ex lapſu termini ɔſtat de periurio, ſm Inn. in c. ſup his. ĩ. de acc. & dicit, ꝙ ſi obtenta eſt abſolutio & hoc non ſit expreſſum iudici, eſt nulla, ꝑ l. ſi prætor. ff. de iu. Si aũt fuit expreſſum, & tñ ɔceſſa eſt abſolutio, eſt iniuſta, & ſi eſt ɔ̃ non citatum, eſt nulla. Idem ẽt ɔſuluit Anch. ɔſ 327. * quod inc. in pſenti ɔſultatione, qa q̃rit. & do. Abb. hic, & do. Car. in c. debitores. ĩ. eo. in pe. q. & ibi Imo. & Lau. in trac. de vſu. q. 122. Contrarium putat do. An. in d. c debitores. in vlt. col. qa ad duo erat obligatus debitor, ad ſoluendum intra terminũ, & ad ſoluẽdũ ſimplr. l. Celſus. ff. de arb. c. cũ dilecti. ſ. de dolo & ɔtu. & ſi ñ ſoluit in termino, in hoc peccauit & eſt periurus. Inquantum vero ſoluere obligat̃ poſt terminũ, non peccauit, & ſic poterit petere abſolutionẽ, vel ſaltẽ poterit ſoluere poſt terminũ, & nõ peccat poſtea repetendo, ꝑ d. c. debitores. Sed iſta rõ potius facit pro cõi opinio. ſm do. Abb. hic. Nam ſi poſt terminum remanet obligatus, & ſic pſeuerat ĩ periurio, ergo dẽt compelli, vt ab illo peccato ſe abſoluat, & iurm adimpleat, vt hic. Si n. compellit̃ inſtante termino vt ſoluat, fortius dẽt ɔpelli poſt terminum, tum in odiũ ſui, tũ vt à peccato liberet̃, ne pſeueret in peccato. Præterea dicit Imo. in d. ca. debitores. lꝫ ſit obligatus poſt diẽ, nõ ſequit̃, ꝙ poſſit petere abſolutionẽ ab illa obligatione, ex quo iã inciditĩ periuriũ, ꝑ d. c. qa fruſtra. nec erit debitor ſine remedio, qa põt ſoluere, poſtea repetere, vt ibi. Retenta ergo cõi opi. ſm q̃ vidi ſæpe iudicari, ꝙ poſt periurium non poſſit peti abſolutio à iuro. no. tres caſus, in qb. non procedit. Primus eſt qñ petens abſolutionem non pſeueraret in peccato, qa licet incideret in periuriũ ſemel ɔ̃ueniẽdo, tñ põt petere abſolutionem, ſm do. Ab. hic, q dat exẽplũ in eo, q ꝑ metũ rẽ vendidit, & iurauit non ɔ̃uenire, lꝫ enim de facto ɔ̃uenerit, & inciderit in periurium, nihilominus poterit petere abſolutionem poſtea, vt ſic licitũ ſit ſibi venire ɔ̃ venditionẽ. Hoc enim caſu ceſſat pſeuerantia in peccato. Imponi tñ ſibi dẽt penitẽtia de periurio, ſm eum. Quod no. Sed ɔſidera, qa videret̃, ꝙ adhuc nõ poſſet petere abſolutionẽ, qa periurus repellit̃ ab agendo, ſm Spe. in ti. de actore. §. 1. ver. itẽ ꝙ eſt periurus. ꝑ l. ſi qs maior. C. de tranſac. & no. gl. in c. paruuli. 25. q. 5. Et iõ bona cautela eſſet, ꝙ faceret ſibi añ oĩa imponi pœnitentiam de periurio, & poſt peractam pœnitentiã admittit̃ pter q̃ ad iurandũ, c. teſtimoniũ. ſ. de teſt. Sꝫ tñ abſq; hoc tranſire põt iſtud dictũ do. Ab. qđ eſt no. qa tunc demũ periurus repellit̃ ab agẽdo, qñ venit ɔ̃ ɔ̃ctũ iuratum celebratum ſuperactione, q̃ intentat, ꝑ d. l. ſi qs maior. alias non reperit̃, ꝙ periurus repellat̃ ab agendo, vt no. gl. & Doc. in c. dilecti. ĩ. de exc. & Doc. maxime do. Ant. in c. intelleximus. in fi. ſ. de iud. & iõ in propoſito ſing. dixi. Et ſi diceres, ꝙ hic venit ɔ̃ ɔ̃ctum iuratum, hoc non vr̃ verum, qa petere abſolutionem non eſt venire ɔ̃ ɔ̃ctum. Et iſta tene menti, qa recte intuendo litat̃ prædicta, vt non procedant niſi qñ actus periurij durat ẽt poſt terminum tõne moræ. Secundus caſus eſt, qñ intra terminum iudex præcepiſſet iuranti, ne ſolueret, qa ꝑ cu[illegible]n um termini non incurrit periurium ꝑꝑ tale pceptum, ſm Arch. in c. authoritatem. * 15. q. 6. cũ ɔcor. quas dicã in c. venientes. * ĩ. eodẽ. Vñ eſſet cautela, ꝙ añ aduẽtũ termini facta aliquali fide de turpitudine iuri obtineret̃ tale pceptum. Tertius caſus eſt, qñ periurium eſſet incurſum abſq; dolo, puta, ſi nõ ſoluit ĩ termino ex culpa, nõ aũt ex dolo, vl ſi alr excuſat̃ à periurio, vel rõne neceſſitatis, vel difficultatis, qa pœna appoſita periuro non hẽt locũ ceſſante dolo, vt ꝑ Baldum ſingulariſſime in l obſeruare. §. pficiſci. in 272. col. ff. de offõ pconſ. & pbat̃ ex gl. 1. in ca. breui. ĩ. eodem, cũ concord. de qb. ibi.

* Ca. venientes. *Adde quòd in hactenus ĩpreſſis nõ extat commentũ allegatum, ideo deſideratur.*

29 Octauo q̃ro, aliqs † eſt abſolutus à iuro, quantum ad hoc, vt poſſit docere de vſura, vel alia qualitate, ꝑ q̃ mereat̃ abſolui à iuro, vtrum ſi probat de illa qualitate, indigeat ſcđa abſolutione, an vero ſufficiat prima, ad hoc vt poſſit venire poſtea ɔ̃ ɔ̃ctum. & videret̃, ꝙ non ſufficeret, qa prima non fuit relaxatio plena, ſed ſolum quo ad effectum agendi, vt habilitaret̃ ad aliud. Vñ vr̃ neceſſaria alia, ſ. ad effectum obtinendi retractationem ɔ̃ctus, arg. ca. veniens. el ſecondo. ſ. de teſtib. & quod no. Bar. in l. nam & poſtea. §. ſi minor. ff. de iureiurando. Contrarium tenet ſingulr Pau. de Caſt. ɔſ. 219. incipiente, In Chriſti, & c. circa primũ q̃ſitum, in 6. col. dicens, ꝙ ſi ꝑ relaxationem iuri fuit ſibi data licentia, vt doceat, vr̃ ẽt data, vt agat, arg. l. q procuratorem dat. ff. de procurato. Item adducit, qa licet à principio relaxatio non fuiſſet plena, tñ replet̃ ex poſt facto probationib. factis, ſicut in ſimili dr̃ in bonorum poſſeſſione ſm tab. petita ꝑ hæredem ſcriptũ ſub ɔditione, qalꝫ nũc nõ tribuat ius, ſed nudã tm̃ facti adminiſtrationẽ. l. ſi qs inſtituat̃. ff. de hæ. inſt. Exiſtente tñ, vel deficiente ɔditiõe tribuitur plenius ius, nec eſt neceſſe iterũ bonorũ poſſeſſionẽ petere, l. 3. §. ſed & ſi ſub ɔdõne. & ibi no. ff. de bo. poſ. ſm tab. ita hic prima habilitatio ad fi. agendi prodeſt ad finem obtinendi & pagendi, nec dr̃ de nouo ſuperfluo petere. Nec obſt. d. c. veniens, qa loquitur in probatione ad effectũ agendi facta ſummarie, in qua bñ requiritur plenior ad finem obtinendi, ſm ipſum. Sed certe tutius eſſe tenere ɔ̃rium, ꝙ reqratur ſecunda ſolutio, qa actus lĩtatus parit effectum lĩtatum, l. in agris, cũ ſi. ff. de acq. re. do. Cum ergo remaneat iſte abſolutus ſolum ab iſto capite, ſ. i quo iurm obſtabat, ne ageret, vr̃ adhuc ligatus ex alio capite, ſ. obſeruãtiæ ɔ̃ctus. Vnde actus abſolutionis non debet operari vltra intentionem abſoluentis, l. non oĩs. ff. ſi cer. pe. Et ita ſentit Bal. in l. hæc ſcriptura. ff. de condi. & demon. Et iſtud ɔfirma ꝑ ea, q̃ ſunt in c. debitores. in 4 qõ. ĩ. & ibi oĩno vide concordantes. Et vnum circa pdicta dicit Bal. hic, ꝙ in abſolutione apponit̃ ɔditio, ut non intelligatur abſolutus ſi non pbauerit. Alle. le. ptor ɔtrouerſia. ff. de dã. infec. & le. vulgo. ff. de adminiſtra. tuto. Et ita alias iudicando practicaui. Sed tñ, ẽtſi iſtud non dicatur, ſubintelligitur, vt ꝑ Bald. in d. le hæc ſcriptura.

30 Nono q̃ro, utrum † abſolutio a iuro poſſit obtineri per procuratorem. & rñdet do. Car. ꝙ ſic, conſ. 38. inci. quædam habens unum filium. Quia ſicut priuilegium põt conferri abſenti, ca. 1. §. adijcie batur. & §. ex parte de exceſſib. præl. in 6. Sic ẽt donatur abſenti. l. abſenti. ff. de dona. l. non ambigitur. l. ſi aliquid. C. de donatio. Et ſicut abſens de beneficio inueſtitur, c. accedens. ĩ. de præben. c. ſicut. de præben. lib. ſexto. Et ſic ẽt à ſnĩa ſuſpenſionis, uel interdicti poteſt abſens abſolui, alle. Inno. in ca. conſideres, ſicut non abſolutus, infra de ſen. excommuni. Idem tenet Bald. hic dicens etiam, quòd remiſſio iuramenti poteſt fieri domino abſenti & ignoranti, & dicit eſſe tex. no. in l. Labeo. ff. eo. ti. Item dicit, quòd ſi creditor petit uſuras propter iuramentum, & debitor præſens non audet contradicere propter iuramentum poteſt defenſor interuenire pro præſente, ſicut pro abſente ſatiſdando idonee. Alleg. tex. in lege finali. §. finali. uerſic. ſi actore. ff. eodem. quem dicit eſſe ſingularem, & non reperiri alibi meliorem. Nec iſtis obſt. ꝙ abſolutio ab excommunicatione non obtinetur per procuratorem, ut per Inn. & alios

& alios in d.c.ꝯsideres. & ibi dixi, quia illud est pp actū pſonalem necessarium in absolutione, ſ. ꝯtētionem & iurſm. Dr̄ tñ ibi, ꝙ facta procuratori ualeret ꝑ c. uenerabili. §. ubi aũt. de sent. exc. lib. 6. Decimo q̄ro, aliquis petit absolutionem à iuro, ut possit agere, & constat, ꝙ absolutio concessa nullum operabitur effectum, q̄a non ꝯpetit sibi actio, utrum ista sit iusta cā denegandi absolutionem. & dic, ꝙ sic, ſm Ro. ꝯſ. 46. inci. In cā dnæ Camillæ ꝑ l. ad ꝓbationem. C. de ꝓb. & c. ꝑ tuas. ad fi. de sy. ibi, q̄ cum probata esset, & c. cum ꝯtingat. s̄. de oft. dele.

31 cum si. Vndecimo † q̄ro, Florentinus iurauit Bononiæ soluere usuras, nunquid eps̄ Florētinus poterit eum absoluere? Hanc q. dicit hic do. Car. fuisse in facto, & fuisse consultum, ꝙ nō, * quia Florentinus non est iudex Bononiensis, nisi forte ꝯctus fuisset initus Florentiæ, & tunc est iudex, qñ ibi inueuitur, ꝑ c. Romana. §. ꝯhentes. de fo. comp. lib. 6. Adde in ꝯrium Cal. in ti. de offi. ord. consi. quod incipit, An eps̄. & isto ti. cons. 6. quod incip. Quis eps̄ debet absoluere. vbi tenet, ꝙ iudex illius, qui iurauit pōt eum absoluere, quamuis is, cui est iuratum, sit de aliena diœcesi, quia ad illum spectat compellere ad obseruantiam iuri casu, quo esset obseruandum, c. experientiæ. 11. q. 1. vt ibi latius. Idem tenet do. Ant. in addit. ad Lapum alle. 10. qui disputat hic plura, quia talis iurans suppositus est iudici suo, & agitur de tollendo ligamen sibi subiecti, & de liberando animam eius, nec aliquid disponit circa ꝑsonam absentis, & dicit esse bonum tex. in c. postulasti. de fo. cōp. Idem tꝫ Ro. ī singulari. 485. * qđ inc. Florentinus ꝯhit. Sed pro prima opi. facit, q̄a citandus est ille, cui est iuratum, vt s̄. in 4. q. & citari non pōt non subditus, l. extra territorium. ff. de iurisd. om. iu. Et ꝑ hanc rōnem Lap. dixit cogitandū in d. alle. & est rō fortis, ꝑ q̄ puto distinguendum, an simus in casu, in quo non sit necessaria citatio, & sit vera opi. do. Car. hic. In quātū tñ ipse subdit, ꝙ in loco, in quo est initus ꝯctus, pt̄ fieri absolutio, dūmō forensis, q̄ ꝯxit, ibi inueniat, alias non ꝑ d. §. ꝯhentes. adde, ꝙ idem videret, si non inueniat, q̄a c. ꝯhentes. nō habet locum in ꝯctu iurato, vt in §. si vero ēt q̄dam. in Aut. de exhiben. reis. sed rñde, ꝙ illud hēt locum, qñ ipse trahendus ad locum ꝯ-

32 ctus est ille, q̄ iurauit, ꝙ non est hic, q̄a ipse est, cui est iuratum. Duodecimo † & vltimo q̄ro, vtrum possit peti absolutio durantib. feriis ob necessitates hoīum. Et vide Cal. dicētem, ꝙ sic, in ti. de feriis. ꝯſ. 50. lꝫ Gaspar Cal. dicat ibi, ꝙ noluit se subscribere ꝯsilio pr̄is. Et adde, ꝙ in tali cā pt̄ ꝓcedi summarie, * vt ꝑ dom. Car. post gl. in cle. dispēdiosā. in 35. q. q̄ iud. Postremo, dum dixi s̄. in 1. q. secularē iudicē ꝯpellere posse in casu hui⁹ decr. Adde do. Abb. plene idē tenentē in c. cū sit gn̄ale. in 14. col. s̄. de foro ꝯpet. idem tenet ĩ. prox. c. Et quæ ī hoc c. diximus, habeas domestica. Quotidiana enim sunt, & hactenus non reducta, &c.

* Quod nō. *Ad de Alex. in l. hęres. §. si quis tutelam. de iud. ubi tenet, quod peti debet corā episcopo loci contractus.*

* 485. *Adde quòd est singul. 476.*

* Summariè. *Ad de Bal. in l. fin. col. 1 versi. consulunt tamen Doc. C. de non nu. pec.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum præstitum a prælato super rebus ecclesię non repetendis, an ualeat. nu. 4. 5. 6.*

2 *Iuramentum metu extortum, an sit obligatorium. & nu. 3.*

7 *Absolutio à iuramento a seipso præstito, an possit dari.*

CAPITVLVM II.

1 PEruenit. Non valet iurm̄ p̄stitū à p̄lato de non repetēdis rebus ecclesiæ. Vel sic, A iuro meticuloso fit absolutio ꝑ ecclesiasticum. H. D. In † tex. ibi', reb. suis. Ponitur improprie, ſm oēs hic, id est, super reb. ecclæ. sic & iustius dicit, iste campus meus est, & non dr̄ mētiri, sed abusiue loqui, ſm gl. in l. 2. ff. de ori. iu. q̄ facit singularem Bal. hic, dicens ꝙ tñ istæ abusiones non sunt tolerabiles, & alterius iacturæ. Et ꝙ pro nomē Suus, nō ſp denotet dñium, * vide do. Ab. in c. nullus ĩ. eo. de quo per gl. j. in ver. regi. s̄. de postu. ꝑl. & oīno do. Ab. in c. ꝑ illorum. in 1. no. ĩ. de ꝓb. & Bar. in l. quintus. ff. de auro & argē. le. & in l. j. ff. de sta. hom. & in rub. ff de ope. noui nunc. & Dom. in ca. si ꝑ illum tex. de ver. signi. lib. 6. & gl. in ver. mea est. in c quo iure. 8. dis. & Imo. post Car. in c. abbatē. in 3 col. de sum. tri. li. 6. In tex. ibi, compulsum. Intelligit hic Bal. ꝙ fuerit violenta manuum iniectio, & sic comes fuit excōicatus. Vnde non tenuit iurm̄ sibi p̄stitū, vt in ca. dño guerram. in ti hic finit lex. p̄sertim cum durante peccato non posset absolui ab excōicatione. Sed rñdet Bal. ꝙ iurm̄ tenuit ab ista obligatione, licet non competat actio, & dicit esse casum hic valde notabilē. Pro intellectu gl. tangitur hic primo, vtrum iurm̄ extortum metu super rebus priuatis sit obligatorium. Secundo quid de iuro præstito super rebus ecclesiæ in damnū

2 ipsius. Ad † primum ꝯrium tenetur, ꝙ iurm̄ sit obligatorium, ꝙ metus non excluditur consensu, c. merito 15. q. 1. l. si mulier. ff quod metus cā. & plene ꝑ gl. ī c. abbas. s̄. quod metus cā. & in c. authoritatem. 15 q. 6. & idem ibi Arch. Pōt tñ peti absolutio à iuro, vt hic, & in c. si vero. ĩ. eo. & d. c. aduerte. & ita do. An. do. Car. Imo. do. Ab. Sed vltra ipsos declara singulariter habere locum, qñ iurm̄ emanat super ꝯctu à lege non prohibito, tunc. n. non obligat ipso iure, quia propter legis resistentiam oportet, ꝙ sit sponte p̄stitum. Ita est casus in c. cum cōtingat. in verbo, sine. 3. ĩ. eo. & in c. 2 in ver. 3. de pac. in 6. & in c. licet. in eodem verbo, de iureiu. li. 6. Ita dixit q̄dā Vinc. Medio. de quo exclamat, & festum facit dom. Abb. in d. c. cum contingat. in 2 colum. dicens optime facere tex. in auth. sacramenta puberum. C. si aduersus vend. vbi dicitur, ꝙ nullius est momenti iurm̄ minoris, si interuenit metus. Et ista est sing. limitatio ad dicta doctorum hic, ſm do. Ab. ibi. Et si hoc est verum, non procederet, quod dicit Bal. hic, ꝙ in casu d. c. 2. si interuenit metus, est opus absolutione. Idem dicit si ꝑp nimiam reuerentiam impressiuam, vt singulariter dicit notari in l. 1. §. q̄ onerandæ. ff. qua. rerū actio nō datur. Adde aliud

3 † singulare, ꝙ nō auditur quis ꝯ iurm̄ metu præstitum, * nisi fuisset metus, q̄ debuisset cadere in constantem virū. * Ita dicit do. Abb. in c. cum dilecti. in vlt. col. s̄. qđ me. causa. dicens de hoc esse casum singularem ibi ſm vnū intellectum. Ad idem alle c. si vero. ĩ. eo. vbi tex. ponderat grauissimum metū in relaxatione iuri. Dicas tñ, ꝙ ī casu, quo agitur de iuramento mulieris, minor metus sufficiet, q̄ ī iuramēto viri, vt ꝑ gl. c. j. de ele. in c. cum locum. ĩ. de spon. & dom. Ant. de But. in c cum dilecti. in vlt. col. s̄ quod me. cā. & in c. consultationi. ĩ. de spon. cum concor. Ad † ſm de iuro præstito super rebus

4 ecclesiæ in damnum ecclesiæ, conclude cum do. Ab. ꝙ nullum iurm̄ pōt ligare prælatum in damnum ipsius ecclesiæ, quia iurm̄ non debet esse vinculum iniquitatis. ĩ. c. quanto. Sed si illud ligaret, tale esset, quod illaquearet ad rem illicitam obseruandam, c. cum quædam. c. sicut. ĩ. eodem. Item per iurm̄ non pōt quis se subtrahere ab onere publico, ca. si diligenti. s̄. de foro compe. Sed hoc est onus publicum incumbens prælato, s. defensio, & ꝯseruatio rerum ecclæ, c. sit rector, 43. dist. Ad idem ponderat ca. si quis presbyterorum. ĩ. de rebus ecc. non alie. vbi punitur alienator, nisi per repetitionem ecclesiæ prospectum erit. Qūo ergo per iuramentum suum pōt se liberare à ꝓcepto iuris? Facit l. legatus, & quod ibi

5 no. ff. de offi. præsi. Hanc † conclusionem limita primo dummodo res ecclesiæ per alium recuperari non possint, quia tunc uerum est dicere, ꝙ iurm̄ non pōt seruari sine peccato, alias autem dādus est curator bonis, uel prouidendum aliter, ut ecclesia res suas recuperet, & iurans non ueniat directe contra iuramentum, argu.

* Dominiū. *Adde Paul. de Cast. consi. 45. incip. Viso puncto.*

* Metu præstitum. *Adde Ro. singul. 517. inci. iurat quis metu.*

* Constantem virū *Adde Rom. singu. 219. incip. Tu scis quod contractus.*

l. at qui nã. §. cum me absente. ff. de neg. gest. fm In. hic, quem sequunt Bal. do. An. do. Car. & Imo. Sed ɔ̃rium tenet hic do. Ab. motus p̄p gl. in ver. ɔ̃ctum. in c. 1. de re sti. in inte. li. 6. q̄ non distinguit, an possit ecclæ ɔsuli per aliũ. Vñ nõ posset seruari iurm p̄lati sine peccato. Et li- ta, nisi ageret de p̄iudicio solius p̄lati, qa est separabile à p̄iudicio ecclæ, p c. cum venissent. ĩ. de inst. & ibi glo. in
6 ver. abiurasse. & do. An. hic. Sed † hic dicit Imo. se non videre, quõ sit p̄iudiciũ separabile à p̄iudicio ecclæ, qa si aliqñ vtit libertatib. spectantib. ad p̄latum, & vtit nomine suo, nõ noie p̄lati, nec dignitatis, seu ecclæ p̄lati, nõ vr̃, φ nõ agat ẽt de p̄iudicio ecclæ. Sed certe Imo. nõ ɔsiderauit opportune tex. cum mã in d. c. cũ uenissent, & tex. in c. 1. de ca. Conradi. vbi dicit tex. φ si p̄latus habebat feudum ptinens ad mensam suam & ɔmisit feloniam, id est delictũ ɔ̃ dñm, tunc auferť sibi feudũ invita sua, sed p̄iudiciũ nõ fit dignitati, qa post mortẽ suã redibit ad ecclam, & idẽ notat in c. veniens. extra, de renũ. & iõ dicit do. Ab. in d. c. cũ venissent. in 5. col. post multa, φ vbicunq; p̄iudicium p̄lati est separabile à p̄iudicio ecclæ, iurm p eũ p̄stitũ sibi nocebit, sed nõ ecclæ, secus, si nõ sit separabile, vt ibi p eũ. Et ista verba tollunt mo-
7 tiuum Io. de Imo. hic. Extra gl. dicit hic Inn. φ † ɔ̃ iurm à seipso p̄stitũ dari põt absolutio ĩ casibus permissis, sed nunq̃ dat restitutio in inte. & c. si qs dicat se læsum, & minorem, tũ aduersus iurm ab alio p̄stitũ bñ petit restitutio, l. nã & postea. §. si minor. ff. de minori. fm ipsũ. Istud verbum reputant tñ no. oẽs hic, maxime do. Ab. & Im. qb. adde Bar. & Bal. idem tenentes in §. si minor, & alle. Inn. hic. Vltimo in quantum do. Ab. hic tangit, an secularis iudex * possit se intromittere in iuro, adde, q̄ dixi s̃. c. p̄x. in 1. q. & in fi.

* Secularis iudex.

Adde Rom. sing. 498. inci. vbi iuramentũ. & sing. seq. in quib. locis habes ample hãc materiam. & vi. q̄ dixi in apost. in c. p̄ced. sub nu. 22. in princ. num.

SVMMARIVM.

1 *Votum, vel iuramentum, quando licitum sit commutare, nu. 2.*
3 *Salariũ si nõ soluatur doctori legenti, an licite desistat à lectura.*
4 *Pax si facta sit inter me & Sempronium, si ipse Sempronius bannitur, an posim ipsum offendere impune.*
5 *Fides debet seruari rumpenti fidem in certis casibus.*

CAPITVLVM III.

PEruenit. Non dr̃ deierare, q implemẽtũ iuri ɔmutat ĩ melius, nec astringit qs iuro ad implendum id, qđ iurauit, si ab alia parte nõ adimplet illud, cuius respectu fuit p̄stitũ iurm. H. D. Quan
1 tum † ad primum dictum literæ reassumũt hic do. An. & do. Ab. & aliqd Imo. qñ liceat ɔmutare votũ, vel iurm propria authoritate. & l3 ex dictis suis possit dici, φ quasi nunq̃, nisi p ingressũ religionis, tñ referri pñt certi casus, quos ipsi ponunt. Aliqñ votum est illicitum, & tũc licite p̄pria authoritate ɔmutat, fm Gof. & Io. An. p c. mulier. & p totũ, 17. q. iiij. Sed istud non est mutare, fm do. Ab. qa ɔparatiuum p̄supponit positiuũ, vt l. vbi aũt. ff. de ver. obl. Vbi aũt primum votũ fiat illicite, vel nociuũ, non dr̃ ɔmutari in melius, sed potius deseri, & nõ solum est licitũ, sed ẽt necessariũ, p c. in malis. 22. q. 4. Aliqñ nõ est emissum votũ expressum, sed facta deliberõ, iuxta c. q bona. 17. q. 1. & tũc cum ex hoc qs nõ obliget ecclæ, sed solum Deo, vt ibi putat do. Ab. tale p̄positũ esset in melius ɔmutabile authoritate p̄pria, iuxta no. in c. literaturam, ĩ. de voto. Et ita intelligi põt iste tex. in ver. p̄positũ obliget. Vide Host. in summa de uoto, sed qs vouere possit. & gl. & Doc. in c. sed pẽsandũ. 6. dist. & Bar. in l. p hær. in prin. ff. de acq. hær. Aliqñ propositũ est expressum, vel iuratũ à mõ, φ obligat ecclesiæ, & de hoc loquit iste tex. in ver. p̄misũ, iũcta rub. Et tũc, si illud, in quo vellet ɔmutare, nõ est bonũ maius, sed dubitat, & reqrit authoritas superioris, fm Inn. & oẽs hic.

Si aũt est euidenter melius & ɔpassibile à primo, qa ẽt posset vtrũq; adimplere, & idẽ, qa sic est de oĩ mutatione voluntaria, p c. j. ĩ. de voto, fm do. An. & do. Ab. hic, sed Imo. aľr sentit p c. scripturæ. ĩ. de voto, & p id, φ dicit hic do. An. φ q voluit ire ad sanctũ Iacobũ, si ingredit religionẽ, liberat voto, & tñ potuisset vtrũq; adimplere, prius ire, & postea ingredi. sed dic spãle esse fauore religionis, vt ĩ. in seq. casu. Erit aũt authoritas epi in hoc sufficiens, ẽt vbi est iuratũ, fm Inn. in c. debitores. ĩ. eo. & multum sequit do. Ab. hic ɔ̃firmãs p istũ tex. & p ipso facit põderatio Io. An. in simili in c. cum qđã. ĩ. eo. vbi dicit, φ qñ dr̃ de relaxatione ɔcedẽda, & legislator sibi nõ reseruat, vr̃ ɔcedere epis, & facit, qđ dixi s̃. c. p̄x. ĩ
2 primis qõnib. Aliqñ † nõ põt seruari iurm sine turbatione maioris boni, & tũc l3 sit tutũ requirere superiorẽ, tñ p̄pria authoritate ɔ̃ueniri põt, fm do. An. hic p c. ɔmissum. ĩ. de spon. & c. l3. ĩ. de reg. Sed ɔ̃rium tenet hic Imo. qa ista iura non probant. Et φ non p̄bent, tenet ẽt do. Ab. hic, & impugnat do. An. qa p hoc sequeret, φ si iurãs seruire vni hospitali, vellet seruire alteri hospitali magis indigenti seruitorib. φ posset i rreq̃sito superiore. Hoc aũt nimium restringeret c. 1. de voto. fm eũ, vbi simpľr dr̃, φ ẽt in melius votum ɔmutari non dẽt sine authoritate superioris. Posset aũt procedere dictum do. An. vbi qs vellet p̄fiteri religionẽ, qa authoritate propria hoc poterit relicto oĩ voto, p d. c. scripturæ, fm do. Ab. hic, tũ fauore religionis, tũ, qa commutat tp̄ale obsequiũ in p̄petuũ, non ɔmutabile cũ aliquo voto. Imo glo. in c. monac. 20. q. 4. φ ingressus religionis resoluit oẽ votũ. Facit c. uoluit, & gl. 33. q. 5. & qđ no. Ro. in sing. 514. * inc. capias tria. Adde do. Ab. in c. scripturæ. in 1. col. ĩ. de uoto, late, ubi reassumit ista ultima dicta, q̄ ponit, uc3 φ c. 1. de uoto. non procedat in ingrediente religionem. Idem t3 beatus Tho. 2. 2. q. 88. art. ult. & Tho. & Ric. in 4. dist. 38. q. 8. art. 2. & habet in Sum. Pisana, in uer. uotum. el 6. Lita, an, si esset rex, ue l imperator, q uouisset ire cũ exercitu ĩ subsidiũ Terræ sanctæ, qa tale uotũ nõ ɔmutaret in religionẽ p̄pria authoritate. Ric. ubi s̃. Sed tutius ẽ oĩ casu petere dispẽsationẽ à superiori, fm Inn. in d. c. scripturæ. in princ. l3 do. Ab. hic aľr eũ referat. Et intellige hæc oĩa, ut habeãt locũ ĩ obligatione ɔcernẽte Deũ. Vbi aũt qs iurasset ad utilitatẽ priuatã, non posset ẽt in melius illo nolẽte comutare, fm do. Ab. in d. c. scripturæ, ut hic p l. 2. §. fi. ff. si cer. pe. & Inst. qb. mo. tol. ob. in prin. nec authoritas superioris sufficit, p notata in c. quãto. ĩ. eo. & p Inn. in c. cũ inter P. s̃. de renun. & sentit Io. An. in rľa, in malis. li. 6. Quantum ad fm dictũ huius decre. p̄p qđ ĩp allegatur uc3 φ frãgẽti fidẽ licite fides non seruat, * ɔcordãt iura all. ĩ gl. & tex. ubi oĩ no uide gl. in regula, frustra. li. 6. & iõ iurãs seruire dño feudi, non tenet seruire ablato feudo, ar. c. 1. ĩ. de feu. & ca. potuit. ĩ. de loc. & p̄mittẽs ñ expellere emphiteutã, intelligit, si seruauerit p̄missa ex parte sua, l. qro. §. inter locato rẽ. ff. loca. Et no. bene hũc tex. φ d. re. p cedit, ẽt qñ est iuratũ. Et p istam regu-
3 infert hic do. An. & latius do. Ab. unũ, qđ ego deberẽ facere, uc3 φ † doctor obligatus ad lecturã, licite desistet, si si bi ñ satisfit fm p̄missa. Op3. n. φ ɔducens adĩpleat ɔ̃ctũ p parte sua, l. Iulianus. §. offerri. ff. de actio. emp. l. ædiles, in fi. ff. de ædi. edic. Nõ tñ habebit salariũ p tp̄e, quo destitit, qa adĩpleuit ɔ̃ctũ p parte sua, ut dicebat Alb. de Ros. p d. l. ædiles. in fi. qđ ĩtelligit do. Ab. hic, qñ potuit p̄seuerare ĩ lectura, qa ñ ĩdigebat pecuniis. Sed si p̄p defectũ pecuniarũ oportuit φ desisteret, ñ ĩputat sibi, & si p eũ ñ steterit, poterit ageř ad ĩteresse, p l. si in le. §. colonus, & l. q operas. ff. locа. Et p istã regulam infertur, φ si in instrumento pacis promili

* 514. *Adde q debuit allegari singu. 504. ĩc. capias tria. ubi habes tria pulchra ĩ materia uoti, q̄ multũ faciunt ad dictum p Aut. hic, quem uide omnino.*

* Fides non seruat. *Adde Cyn. Bal. Salyc. Alex. & Iason. in le. cum proponas. C. de pactis. Ioan. Adr. in nouell. in regu. frustra. de regu. iuris, in 6. & ibi Dyn. late. Cardin. hic. Socin. in trac. regu. reg. 149.*

ꝓmisi te nõ offendere sub pęna, & postea tu offendas, si ego te offendo, nõ inculpabor de pace fracta, nec ꝯmittitur pęna. Et ita tenet Io. And in dicta regula frustra. & in addi. Spe. sup rub. de treu. & pa. & Bal. & alij in c. cum ꝓponas. C. de pac. & Bar. in l. cum pr̃. §. libertus. ff. de le. 2. & do. Ab. in c. queadmodũ. in 3. no. ꝟ. eo. & Bal. Imo. & Ro. in l. semel mora. ff. sol. ma. & Bal. in l. q fidem. ff. de trãsa. & in l. vt vim. ad fi. ff. de iust. & iu. & in l. cũ mulier. in 6. oppo. ff. sol. ma. & ibi p Ro. in 34. col. & Ang. in l. q insulam. ff. de verborum ob. & Bal. in l. fi. ff. de eo, p quẽ factũ erit. Bñ facit l. q cũ mr̃. §. libertus. ff. de bon. li. ibi, ignoscẽdũ est ei, si voluit vlcisci ꝓuocatus. Et nõ dicit̃ fractor pacis, q ex cã noua * offendit, ꝓut fecit iste, fm Bar. elegãter in l. aut facta. §. cã. p illum tex. ff. de pœn. & sequunt̃ do. An. & Im. in c. 2. ꝯ. de renũ. & Bal. in c. 1. i prin. de pace tenẽda. Et in dubio ꝑsumit̃ ex cã noua, fm Bal. solenniter in l. si ꝑdiũ, in pe. col. C. de ædi. ac. Et hinc est, ꝙ si facta pace cum Sẽpronio ipse bãnitur, possum eũ offendere ñ obstãte pace, q̃ cũ eo inierã fm Bal. & Ang. in l q d ergo. §. si hæres

4 † p illum tex. ff. de le. 1. & in l. 1. §. non aũt fuit. p illũ tex. ff. de dolo. & Io. An. in d. regula iu. frustra, & Bar. & alios in d. l. q isulam. Et cum istis ꝯcordat Bal. in l. cum ꝓponas. in prin. C. de nautico fœnore, dicẽs, ꝙ in quacũq; ꝓmissione, q̃ qs facit alteri, sp intelligitur ꝯditio, nisi ex culpa alterius partis aliud euenerit. Et de istis p Ro. cons. 182. inc. In proposito casu dicẽdum est, pacẽ nõ esse fractã, & ꝯs. 258. inc. i casu ꝓposito dicendũ est pacem non esse fractã. Quinimo ipse ꝓuocatus scđo offendens poterit petere pęnã à primo, fm Bar. Bal. & Imo. in d. l. cũ pr̃. §. libertis, de le. 2. p illũ tex. in ver. cęterum, & Bar. in l. j. §. cum arietes. ff. si quad. pau. fe. dic. & Pau. de Cast. in d. l. semel. q a seruus offendens ñ dr̃ fecisse ꝯ ꝯuentionẽ, postq̃ eam seruare non tenebat̃, p istum tex. Est verũ, ꝙ vbi ambæ partes ꝯuenissent, & non apparet de prioritate, secus esset, q a exactio pęnarum tũc ꝯpensat̃, p tex. sing. in c. ꝯstitutus. ꝟ. de pęnis, q sic intelligitur p do. An. ibi, lꝫ p ipsum aliq simpl'r dicant, scđo ꝯuenientẽ non posse petere pęnam, vt p Bal. Imo. & Ro. i d. l. semel & i d. l. cũ mulier. Et p istã rl'am ꝯsuluit late Anc. ꝯs. 154. inc. ex serie facti * patet. n. ꝙ ũ ex duobus ꝯhent. b vnus deposuit pecuniam penes tertium, & daret alteri ꝯhenti secũ oĩ ꝯdictione remota, si ille ꝯhens venit ꝯ ꝯctum, pt depositarius ex tali ꝯuentio.ie se tueri, & non tenetur soluere depositum, q a sicut principalis non tenebat̃, vt hic, ita nec ipse, cum sit eius minister. Nec obst ꝙ erat ꝯctus depositi, in quo exuberat bona fides plus, q̃ i aliis ꝯctib. quia non denegabatur depositum illi, qui deposuerat, sed alteri. Vñ illi potius, q̃ alteri frangenti fidẽ erat tenẽdũ, arg. l. bona fides, ff. depo. & qđ no. Bart. in l. qui Romæ. §. Flauius ff. de ver. ob. Modo sunt aliqui

5 † casus, in quib. ꝑdicta non procedunt, & imo rumpenti fidẽ, vel iurm, dẽt fides seruari. Primus casus est, qñ obligationes non sunt respectiuæ adinuicẽ, id est, nõ refiectũtur ad idẽ factũ, sed ad diuersũ, vtputa, ꝓmisi tibi simpl'r dare certũ librũ, & iuraui, tu ẽt postea iurasti aliquid facere, certe lꝫ ego nõ adimpleã ꝓmissionẽ meã, tñ tu nõ euitas piuriũ, si differs adimpler̃ ꝓmissionẽ tuam, q a tu non ꝓmisisti rõne ꝓmissionis meæ, sed simpl'r. Hẽt ergo locum rl'a in obligationib. adinuicem respectiuis, & circa idem capitulũ, vel ꝯnexũ, nõ circa separatũ, ut late p do. An. & do. Abb. hic, & Ang. in l. qui seruum. ff. de ver. obl. & Sal. in d. l. cũ ꝓponas. Sentit gl. in l. si duo. ff. de dolo. & sic pt intelligi c. qđ Deo. allegatũ in gl. vt hic p do. Ab. Sed ista intellige, fm do. Car. hic, vbi oĩa ista capitula ꝯglutinarent̃ i vnã obligationẽ, q a tũc hñt vim vniꝰ

* Ex causa noua. *Adde Bar. in l. aut facta. §. cã. ff. de pę. & in l. si de certa. C. de trã. Bal. in c. 1. col. 2. de pace tenẽ. An. & Imo in c. cũ inter P. Gaufre. de renun. Pau. Ca. i l. qui seruũ. de ver. ob. Ro. in l. semel mora. sol. ma. Io. An. i addi. Spe. i ti. de tre. et pa. et Bal. in l. Gracchus C. de adul.*

* Ex serie facti. *Adde quod nõ dicit hoc in alle. con. sed ẽ cõs. 260. inc. ex serie pacti. vbi i teris ponit repetita ab Authore hic.*

capituli Alle. q̃ ipse ponit in c. scđo reqris. ꝟ. de ap. dum ponit, ꝙ clausula posita in principio, vel in fine, refert̃ ad alia principl'r in eadẽ obligatione ꝯglutinata. Et q̃ sit rõ, quare circa idẽ, vel ꝯnexũ liceat fidẽ frãgere, non circa separata. vide Sal. in d. l. cũ ꝓponas. vbi dr̃, ꝙ primũ sapit ꝓprie defensionẽ, fm offensionẽ, sicut i simili Bal. & Ang. in l. vt vim. ff. de iusti. & iu. qđ ad defensionẽ licitum est offendere, nõ ad offensionẽ. Et iõ dicit Bar. in l. q oĩa. ff. de ꝓc. ꝙ improperanti mihi delictũ possum dicere, mẽtiris, sed nõ possum aliud delictũ iproperare, q a primũ est defendere, fm offendere. Qũo aũt cognoscantur capitula separata, uide Bar. in l. Aurelius. §. idẽ q sit i fi. ff. de li. le. & meliꝰ, q̃ alibi, p Anc. ꝯs. * 204.* inc. Iudex, i. de iure iudicatur. ꝟ* Secundus casus est in ꝯuentione facta sup treuga, q a nõ possum frãgere fidẽ frangenti mihi eandem, donec durat tps treugæ, * fm Inn. do. An. Io. An. & do. Car. hic alle. in arg. l. actione. §. diximus. ff. p socio, vbi tñ non vr̃ probari. Idẽ Io. An. in Spe. in rub. de treu. & pa. all. Vinc. in c. j. ꝯ. de treuga & pa. & Arch. i c. illi, q 24. q. 3. Et ita dicit seruari in Hispania Et secus dicit i frãgẽte pacẽ p ꝑdicta. Et cũ istis trãseũt Ang. & Im. in l. si ex legati. de ver. ob. & Ang. Raph. & Pau. de Cas. in l. q seruũ. eo. ti. Faciũt no. in l. eũ, q ita. §. q ita, el scđo. ff. de verborũ obl. vbi pactum de non petẽdo ad certũ tps est fortioris vinculi, q̃ pactũ de nõ petendo. Sed Imo. hic, & in d. l. q seruũ, dicit, ꝙ istud potius ꝓcedit de ꝯsuetudine, q̃ de iure, per rl'am huius tex. cũ similib. q a iura allegata in ꝯrium ñ pb. Nec ad hoc fm eũ, obstat tex. in ca. inter verba, ad fi. 11. q. 3. all. p Io. An. quia ibi loquitur, quo ad forum conscientiæ. Item vltra Imo. dici posset, ꝙ si haberetur respectus ad illum tex. idẽ esset in pace, q a dicit, si illi pacẽ nobiscũ nõ habẽt, nos sine dubio cũ illis habemus, quia loquit̃ de debito superabundãti, nõ necessario. Tertius casus est, qñ ꝯctus nominatus iam est executus. Vnde si vendidi tibi librum, & eum tradidi, vt tu mihi decẽ dares, nõ potero post traditionẽ libri repetere librũ, si non das decẽ, sed agendũ est ad pretium l. inciuile. C. de rei vend. p q̃ l dicit ibi Bal. in prin. limitari oĩa ꝑdicta ante veram traditionem, & executionem factam, & ita procedit hæc decre. p prædicta. Quartus casus est, qñ ille, qui fidem non seruauit, soluit mihi pęnam ex ꝯuentione incursam. Nam postea teneor sibi seruare fidẽ, q a solutio pęnæ habet̃ p obseruantia ꝯctus, & pęna succedit loco pstationis rei principaliter debitæ, l. prędia. ff. de ac. emp. l. apud Celsum. §. Labeo. el 1. ff. đ doli exc. Ita notãter voluit Cy. in l. petens, in 2. q. C. de pac. & Bal. ibidem in 16. col. & Bal. & alij in d. l. cum ꝓponas. & Bal. in l. iurisgentiũ. §. quinimo. in 7. col. ff. de pac. Bal. in d. l. semel mora. Quintus casus est, qñ in pacto esset apposita clausula, ꝙ et secuta ꝯuentione ratum maneret pactũ, quia tibi frãgenti fidẽ adhuc fides seruabit̃, fm gl. in ver. ex ꝯsensu. circa med. in c. cũ inter R. seniorẽ. ꝯ. de ele. & do. An. in c. ꝯstitutus ꝟ. de pę. Sed ꝯrium tenet Ro. in d. l. semel. in 5. col. q a dicta clausula, Rato manente pacto, * nihil operatur ad ꝯmodum ipsius primi nõ obseruantis ꝯctum, vt est gl. in l. q fidem. ff. de trãs. & no. Bal. in d. l. cũ ꝓponas. & Imo. in c. potuit. ꝟ. de loca. & dom. An. in c. dilecti. ꝯ. de arb. & Imo. in ultima col. & Bald. & Sal. in l. 2. C. de iure emphy. & do. Ab. in d. c. cũ inter. R. i j. col. & ibi Im. in 3 col. & hic adde Sal. in l. quoties. i fi. C. de fideicõm. Et adde istis do. An. & do. Abb. in c. sicut. el 3. ꝟ. eo. vbi dixit ꝯ Host. ꝙ & si vnus frangenti fidẽ ex necessitate, tñ alius non

204. *Adde quod allegatio est falsa, est enim cõs. 208. incipi. iudex de iure iudicaturus. col. 3. num. 6.*

* Treuga. *Adde Bald. in Rubr. de treu. & pa. col. vlt. Marian. Soc. cons. 26. inci. Ianuensium Dux col. 9. & Auth. in c. 1. col. 2. de treu. & pa.*

* Rato manẽte pacto. *Addẽ Bal. in addi. ad Spec. ti. de locato. colu. 5. uer. clausula, rato manente pacto. & ibi Spe. §. nũc aliqua. versi. 36. & seq. Bart. post glo. in l. 2. col. vlt. ver. quæro quando promissa est. C. de iu. emp. Et adde ecõtra quod operatur in fauorem seruãtis pactum. glo. & Doc. in capitu.*

tenet ſibi ſeruare ꝓmiſſa, qa ceſſat reſpectus, ꝑ quem promiſit. Vltimo ꝑ iſtum tex. dicit Bal. hic, ꝙ in feudis pręſtitis cum iur̃o fidelitatis non debet dominus, etiam ſi ſit imperator, vel Rex Francorum, reuocare conceſſionem feudi, ſi vaſallus ſeruat fidelitatē, ꝙ dicit tenendum menti.

potuit. in ver. ꝑ ꝓtuiſſet expelli. de locato. gl. in d.l.2. ſ. de iure emph. in gl. mag. in ver. repellere. ver. item ſi promiſit pęnam. Bart. in l. qui fidē. ff. de tranſac. col. 2. ver. Quæro quid ſi hoc caſu. Et iſta clauſula facit pœnam pluries committi, l. ſi duo. §. ſemel & ibi Car. ff. de arbi.

S V M M A R I V M.

1 *Perditio uitæ non ſequitur ad perditionem membri.*
Membri appellatione quid veniat.
2 *Voluntas alicuius, quibus modis declaratur alteri.*
3 *Conſenſus alicuius, ſi requiratur in iudicio, poteſt ipſum præſtare per nuncium.*
4 *Regulæ ſanctorum ſunt canones ſummorum Pontificum, & aliorum ſanctorum patrum per eccleſiam Romanam approbati.*
5 *Hæreticus eſt, qui negat Papam habere ptātē condendi canones.*
6 *Tranſgreſſor canonis qua pœna puniatur, & quantum peccet.*
7 *Prælati, qui timore principum non adiuuant Papam, quam pœnam pati debent.*
8 *Securitas ſi cui data eſt ueniendi, videtur etiam data redeundi.*
9 *Limina Apoſtolorum an dicantur eſſe, vbi eſt Papa.*
10 *Dicens alicui ſecretum ſuum, & ſubiungens, Hæc dico tibi in cōfeſſione, an poſſet reuelare.*

CAPITVLVM IIII.

EGo N. Ponitur forma iur̃i ſeptem capitula ꝯtinentis, ſm̃ q̃ iurāt Papæ epi, q ſunt exēpti. Nam alij nō exempti iurāt ſuis archiepis, vt in c. dilecti. s̃. de maio. & obe. Hodie uero oēs recipientes dignitatem à Papa, ſibi iurant. vñ ēt abbates ita iurant in bñdictione, ſicut epi. De iur̃o, qđ p̄ſtāt inferiores clerici, habes in c. q̃q̃ 23. diſ. & ſm̃ Hoſt. & Io. And. c. tua. j̃. eo. De iur̃o vaſalli in dñm, habes in c. de forma. 22. q. 5. De plurimis aliis iur̃is vide in Spe. in iſto. ti. §. 1. ver. illud aūt, & Bal. in repe. l. 2. in 14. char. ff. eo. & do. Abb. in c. dilecti. s̃. de maio. & obe. In tex. ibi, ab hac hora. Iſta dictio Abb. ſecū principium includit, ſm̃ Bal. hic, & non excludit. Aliqñ aūt ponitur excluſiue, l. Iulianus. §. fi. de ac. emp. & ꝑ Cy. in l. à caligato. C. de nup. Et l; teneatur excluſiue, qñque fit ꝯputatio de momento ad momētum. Vñ adijcit̃ momentis temporū, qñ de die ad diem. Qñque adijcitur dieb. & idem de aliis temporib. vt in menſe & anno, qa excludit extremitatem, & reliquum tp̄s includit. Dr̃ ergo, Ex hac hora, id eſt, ſine dilatione. Alle. Arc. in c. 1. 64. diſ. Sed de iſta dictione A, vel Ab, * vide latiſſime Bald. in d. l. à caligato, & in Dictionario Albe. in 1. col. Et in effectu attendit̃ rō & intentio diſponentis, argu. ſm̃ Bal. hic, ꝙ in publicis īſtr̃is debeat appōi hora. In tex. ibi, hora Litis. no. quod inſtr̃is debet apponi hora, quod Bal. hic, dicit eſſe verū, ſi expedit ſcire horam, vt gl. ſing. in l. ſi ex pluribus. §. fi. ff. de ſol. Alias ſufficit apponere diem, & idem dicit de loco loci, & pondera diuerſimode, gl. in d. l. ſi ex pluribus, vt ꝑ Bald. in l. fi. ver. quapropter interdū. C. de edi. di. Adr. tol. & in l. p̄ſcriptione. C. ſi ꝯ̃ ius, vel vti. pub. & in l. cum proponas. in fi. de interdi. matri. & in l. imperator. ff. de ſta. ho. & in c. licet cām, & in c. qm̃ ꝯ̃. s̃. de proba. & in c. 2. s̃. de conſt. & in c. paſtoralis. & c. capitulum. s̃. de reſcr. & in c. ꝯſuluit. s̃. de off. dele. Et ſubdit non pertinenter, ſed eleganter Bald. hic, ꝙ qui iurauit ſoluere in die Dñica, nō īcidit in periurium, ſi ſoluat media nocte ſequenti. Alle. Arch. in c. quod à patribus. 75. diſ. vbi dicit, quod ſi forte committi poſſet aliqua fraus, relinquitur arbitrio boni viri, & ſic ſaluatur gl. in l. more Romano. ff. de fer. Et dicit, ꝙ nox eſt facta ꝑꝑ diem, non dies ꝑꝑ noctem Alle. Magiſtrū ſnīarū in Pſalmis. Et ꝓ dicto Arc. in d. c. ꝙ à patrib. vide gl. ſing. in c. ꝓnunciandū. de ꝯſec. diſ. 3. q̃ voluit, ꝙ clericus obligatus ad ſolutionem certo die, p̄t ſoluere in media nocte, q̃ ſequit̃ illā diem. In tex. ibi, Petro, ſanctæque Romanæ ecclæ. Dr̃ ſeruari fides beato Petro ſeruando fidem, q̃ ipſe ſeruauit & docuit, & ſic intellige de fide catholica. Seruat aūt fidelitatē Romanæ ecclæ, tenendo eā matrē magiſtrā, & p̄ oīb. aliis excellentē, ſm̃ Inn. hic. Et ꝑ verbū Romanæ ecclæ, dixit Cardinalis, ſm̃ Io. An. ꝙ hoc iur̃m ad eos extenditur, cum & ipſi ꝯſtituant eccleſiam Romanam, & ſint pars corporis Papæ, c. ꝑ venerabilē. §. rōnib. j̃. q fi. ſint le. cle. 1. ad fi de pœnis, c. nouit. j̃. de his, q̃ fiunt à præ. Sed dicit Io. An. ꝙ lr̃a ſequens ꝯ̃. dicit, qa ſm̃ id fuerat ꝓponenda, vult dicere, ꝙ cum ſtatim fiat mentio de Papa, non vr̃, ꝙ includat̃ in hoc uocabulo Romanæ ecclæ, nā ſi lr̃a voluiſſet ꝑ hoc verbū intelligere Papā & Cardinales, feciſſet prius ſaltē mentionē de Papa, ſicut facit poſtea. ſi ergo ꝑ illud verbū nō ꝯprehēdebat̃ Papa, nec Cardinales. & iſtud ſequitur do. Car. & do. And. hic. Sed pro Cardinalibus tenet hic do. Abb. ꝑ c. cū clerici. j̃. de ver. ſig. & dicit, ꝙ iſte tex. prius voluit includere totum collegium Romanum tanq̃ dignius, vt in eo, Papa includat̃, & poſtea, ne videat̃ neglectus, vel tranſire ſub gñalitate, fit ſpecificata mentio de Papa, & ꝑ hoc dicit, ꝙ ſic iurans non aſtringit̃ cuilibet Cardinali in ſpē, ſed collegio Cardinaliū, ſicut in ſimili dr̃ de obligato capitulo, vt nō ſit aſtrictus cuilibet Canonico, vt in c. q manumittitur, cū ſi. 12. q. 2. Secus in Papa & ſpāliter hic exprimitur, ꝙ credit do. Abb. fuiſſe factū ſerioſe ꝑꝑ cauſas p̄miſſas, & ſubdit ex hoc ꝑ iſtū tex. quatenus ſpāliter exprimit nomen ꝓpriū Papæ, ꝙ vaſallus eccleſiæ tenetur iurare epo ēt ī factis propriis, arg. ca. ſcire. 7. q. 1. Sed canonicus non tenetur iurare, d. ca. quæ manumittit̃. Et ꝓ p̄dictis facit iſte tex. in ver. ad eorum dānū. quem exponūt Inn. & Hoſt. ſm̃ Car. in tex. ibi, Canonice intrantib. exponit Bal. i. ſm̃ regulas ſactorum Patrū & ꝯciliorū. alias nō eſt Papa, ſed intruſus & Antipapa, & dicit, ꝙ Cardinales ñ plus pñt, q̃ ſit eis conceſſum à canone, vt in cle. ne Romani. de ele. & hoc in ſubſtantialib. De ceremonialibus, dicit, non eſt curandum, & inter ceremonialia ponit intronizationem & coronationem, quia nihil conferūt ſi electio non valeret, qa nihil operatur poſſeſſio intruſo, niſi ad damnum ſuum & ignominiā, l. Herennius. ff. de decur. Et iō dixit alibi Bal. ꝙ Papa Canonice electus, eſt Deus in terris, in l. ſi poſt principium. C. ſen. reſci. non poſ. Alle. c. ſi qs pecunia. 78. di. ibi, nō Apoſtolicus, ſed diabolicus habeatur. Et no. iſtum tex. ꝙ iur̃m p̄ſtitum p̄deceſſori non tranſit ad intruſos. Similiter dicit ſignanter Bal. hic, ꝙ iur̃m p̄ſtitū ītruſo, nō trāſit ad intrātes Canonice, alle. l. ſi vrbana. ff. de cond. inde. Faciūt alle. per gl. in regula, non firmatur. de reg. iu. in 6. In † tex. ibi, vitam, aut mē-
1 a brum. No. ꝙ ad perditionem a membri non ſequitur perditio vitæ. Quid aūt veniat appellatione membri, vide Bar. Ang. & Imo. in l. 3. * ff. de pub. iu. & Do. in c. 1. 12. diſ. & Sal. in l. reos. in 2. colū. C. de acc. & in l. data opera. in 22. col. C. qui acc. non poſ. & Ang. in §. pe. in Auth. vt iudices ſine quoquo ſuffragio. Et iſtorum dicta poſui in c. cum illorum. j̃. de ſen. excōi. Et ſtricte dr̃ mēbrum corporis id, quod hēt officium diſtinctum, & ſeparatū, vt pes, manus oculus & ſimilia, & bñ facit. c. ſing. 89. diſ. Et ꝙ manus ēt arida ſit mēbrū alle. hic do. Ab. ca. ſicut urgeri 1. q. 1. & vide Bal. in authe. ſed nouo iure. C. de

* A, vel Ab, *Adde alle. in addit. ad Bart. in l. patronus, §. Sempronio, de lega. 3. cū concor. ibi per eum & in l. 1. §. 1. de īcē. rui. nau. & latiſsime Old. cōſ. 49. incip. Conſueuit dubitari, qui infinita iura, & authoritates allegat ad hoc.*

a Perditionem. *Adde tu, an abſciſsio membri ſit pœna capitalis? videtur, quod non, quia illa tantum dicuntur capitalia, ex quibus mors naturalis, vel ciuilis infertur. Item per abſciſsionem mēbri quis non amittit teſtamenti factionem, l. qui manus. ff. de teſta. Et ideo ſiper abſciſsionem membri non perdūtur ea quæ ſunt iuris ciuilis, ergo pœna capitalis nō eſt. Adde Bartol. in l. 2. ff. de publi. iud. in 2. col. in ver ſi. ſecundo quęro.*

* In l. 2. *Adde ad hanc materiam Ale plene ibidem & Angel. latiſsime in tracta. maleſ. in verſi. membrum. & Roman. in l. 1. ne quis eum qui in ius. in 5. col.*

ſer.

ſer.fug.& q̄ dixi poſt An.in c.1.ĩ.de calũ.Digitus aũt nõ
eſt membrũ,ſed pars membri,ſ. manus, vt in locis ꝑdi-
ctis,ꝑter q̃ in ſex caſibus,quos poſui nouiſſime in d.c.&
illorum, vbi ēt retuli Bal.hic. Sed dum ibi dixi, ꝙ in ꝑ-
cioſo artifice vtēte principaliter certo digito,ſatis dr̃ ab
ſcīdi membrũ,ſi ille digitus deputatus ī ſpē offõ abſcin-
dit,adde do.Mari.late idē tenentē in repe.c. quał̃r. q. 9.
2 ar.57.ī ver.Et aduerte,qa ſi pretioſo.ĩ.de ac. † In tex.ibi
ꝑ ſe literas,aut nũciũ.Nota tres modos,qb. aliqs decla-
rat alteri voluntatē ſuã,ſ.voce,nuncio & lr̃is, ſm dom.
Ab.Adde gl.in c.inſtitutionem.in ver.participationem
de ſen.exc.li.6.& in cle.ſi ſumus.in ver.ꝑ lr̃as.de ſen.ex-
cõ. & vbiq; Scribentes, vbi dr̃ excõicationē īcurrit mit
tēdo nunciũ,vel lr̃am,ſicut loquēdo.Itē Do.in c.vbi pe
riculũ.§.nulli.de ele.li.ſexto.Et iõ dixit Bal. & Ro. in l.
j.in prin.ff.de ver. ob. ꝙ ſtatutũ puniēs loquētē cũ bãni-
* to,hēt locũ in mittēte nũciũ,*vł lr̃as.Facit c.q ī aliquo.
ibi,lr̃is,vel magna authoritate.51. diſ.
Et ibi dicit Dom.nota,ꝙ ille dr̃ pñs a-
ctui q ꝑ ſuas lr̃as ɔſentit illi.Ex quo in
fert, ꝙ pr̃onus põt pn̄tare rectorem ꝑ
lr̃as,de quo gl.& Doc.in c.ea noſcit.ĩ,
de iis, q̃ fiũt à p̄l.Et gn̄ał̃r dixit gl.2.in
3 l.ſi cũ dotē.§ ſi pr̄i.ff.ſolu.ma. ꝙ † vbi
requirit ɔſenſus alicuius in iudicio, põt ipſum p̄ſtare ꝑ
nũciũ,vel epiſtolã,& alle.ibi Ang.tex. in l.honores.§.fi.
de decu.Idem dicit Bar.in l.1.C.de decu.li.duodecimo,
& in l. filiusfam. in fi. ff. de dona. in l.ſi qs mihi bona .§.
iuſſum.ff.de acq.hær.& Bal.plene in auth.cãs.C. de epiſ.
& cler.facit l.fi.C.de iure emphy.& l.ſi aliquid C.de do
na.& c.non dēt.& c.ep̄s.65.diſ.Et iſta ſunt regularia , tñ
ſępe reperiuntur caſus,in qb. lex requirit propriam ꝑſo
nam, nec ſufficit nuncius vel epiſtola , vt in caſu c. ſi qs
iuſto.circa fi.de ele.li.6.& l.obligari.§.tutor. ff. de auth.
tut.& c.cum ꝓponas.de ɔſe. diſ 4 & in aliis caſib. quos
allegaui in c. licet ex quadam. ſuꝑ verſ. proprio iuro.s̃.
de teſt.cum ſi.In tex.ibi,regula ſanctorũ patrũ. Exponit
Inn.ideſt, canones ſummorũ Põtificũ & aliorũ ſancto-
rũ patrũ ꝑ eccłam Rom.approbatos ut 17.diſ.ꝑ totũ,&
4 † appellant ep̄i cuſtodes & magiſtri canonũ, vt in c. cũ
qb.23.q.3.& alibi dñr miniſtri ſacrorum canonũ & de-
cretorũ Põtificũ,in §.1.21.diſ.& ita dicit hic do.Ab. ni-
hil allegãs.Et ꝑ iſtũ tex.vr̃,ꝙ ep̄s nõ ſeruans, vel ſeruari
nõ faciēs canones,incidit in periuriũ, qa nõ dr̃ defende
re,neq; retinere,qđ non ſeruat,ꝓut iurauit hic, quod di
ctum eſt ſatis acerbum,ſm do.Ab.hic,& facit gl.1.in c.
ſacerdotes,2.q.7.q̄ dicit,ꝙ à p̄lato non ſeruãte canones
põt recedi,ſicut recedit ab excõicato,&ab alio p̄ciſo ab
eccła,& illam gl.ſequit Roma. in ſin-
* gu.510.* † inci.Curialis.Sed iſta intel-
5 lige de non ſeruante ex ɔtemptu,ſm
do.Ab.late in c.& non liceat,in 1.col.
de p̄ſc.& in c.ſciſcitatus,in 3.col. s̃.de
reſc.Et hoc ēt facit c.alieni.2.q 7.Eſſet
aũt hr̃ticus,ſi crederet Papã non habe
re ptãtē ɔdendi canones, vt in c.nulli
fas.& ibi gl.19.diſ.& ꝑ gl. in c. gn̄ali.in
ver.inhibemus.de ele.li.6. Dr̃ aũt ɔtē-
nere,qñ ɔ̃uenit ſine cã,ſm gl. in c.Me
tropolitanum.2.q.7. Qñ aũt ep̄s diſpē
* ſare poſſit ɔ̃ canones,* dicendum eſt,
vt ꝑ Inn.in c.dilectus.s̃.de o f ord.& ꝑ
oēs in c.at ſi clerici.§,de adulteriis.s̃.đ
iud.Et qñ ſtatuat ɔ̃ canones, dr̃ c. qđ
ſuper his.s̃.de maio.& obe.vbi dicit,ꝙ
ſi intelligitur illa gl. de non ſeruante
canones, qa credit Papã eos nõ poſſe
ɔdere,ꝙ eſt clarũ,qa eſt hr̃ticus,vt s̃.&
ꝑꝑ hęreſim recedit ab obediētia,vt ꝑ
gl.in d.c.& nõ liceat.Si aũt intelligen
rē de non ſeruãte canones ex malitia,
vł ſimplicitate,eſt falſa,ſm ipsũ. Alle.
do.ſuũ do.An.in c. nr̃a.ĩ.de coha.cle.
ſm intellectum do.Abb. q melior vr̃.

* Nuncium. *Adde Alexand. in l. 1. in princip. ff. de ver.obl.& ibidem Rom.*

* 510. *Adde & dicas, quod vult dicere ſing. 50. ubi videas poſita ab Auth. hic cũ aliјs concordan.*

* Contra canones. *Adde an Epiſcopus poſsit diſpēſare aduerſus conſtitutionem concilij.& dic regulariter quod non, ſecũdum Arch. c. licet canon. de ele. in 6. tamen ex iuſta cauſa poteſt vt dicit Io. de Lig. in c. Atſi clerici. de iudici, & ipſum refert Ro. in nou. deciſ. 5. ſub ti. de iure patron. incip. in religioſo profeſſo.*

6 Gn̄ał̃r † aũt , qua pœna puniat tranſ-
greſſor canonis,& quãtum peccet,ꝑſe
quere,ut elegãter ꝑ Do.in d.c.gn̄ali,in
8.col.ꝑ Imo.in cle.1.ſuꝑ gl. fi. de æta.
& qualit.ꝑ Dom.in c.ſi Papa.in pe co
lũ.diſ.60.& in c.nec licuit. circa med.
17.diſt.ꝑ Inn.in c.ꝑ tuas.el 2. ī fi. de ſy-
mo.ꝑ bea.Tho.in 4.ſen.diſ.15.q.3. art.
1.circa fi.& in ſuis Quodlibetis, quodli
beto 39.ꝑ do.Ab.in c. illud,in 3.nota.
s̃.de maio.& obe.ꝑ Arc.&Domi.in §.
leges.4.diſt.ꝑ Do.in c.ꝑpetuę.in 6.no.
de ele.li.6.per do.Ab. in c.ꝙ aũt.ĩ.de
pœ.& remi.& in c.2.in pe.col.s̃.de fo.
ɔpe.& Imo.& do.Ab.in ca.1.ĩ.de uita
& hone.cle ꝑ Ana in c.1.in 1.col.ĩ. de
male. ꝑ do.Car.in cle.1.in 15.col.de ui
ta & hone.cle.ꝑ Imo.in c.1.in fi. s̃. de
ɔſt ꝑ Bal.in l. legis uirtus. ff. de legi. ꝑ
Do.in c.2.in an̄pe,col.de ɔſti. li. 6. per
Arch.in c.uiolatores.25.q.1.& in c.uti
nã.76.diſ.& in c.ꝙ p̄cipitur.14.q.1. per
Imo.late ĩ.e.c.cũ ɔtingat.ꝑ do.Ab. in
c.qm̃.s̃. de ꝓb. & ibi aliqd dixi ꝑ eũdē
in c.clerici.el grande.ĩ.de vita & hon.
cle.ꝑ do.An.& Imo in c.2.s̃.de maio.
& obe.per Ro.in l.is,cui bonis, in pen.
char.ff.de uer. obl. ꝑ Car.in cle. ne in
agro.§.ſi qs.in 4.q.de ſta.mo. & in cle.
1.in 9.q. alias 4. de æta. & qualita. In
7 † tex ibi,ɔ̃ oēs hoīes. No. tex. ſm do.
Ab.ɔ̃ p̄latos, q timore principũ ſecu-
lariũ nõ adiuuant Papã , qa incurrunt
ꝑiuriũ.Quod intellige, qñ abſq; metu
principũ poſſent adiuuare, alias diffi-
cultas excuſat eos à ꝑiurio,c.breui.ĩ.e.& ibi dicet.Et in
tellige verbũ oēs hoīes,ꝑter q̃ ɔ̃ filios, vel ꝓprios paren
tes,ſm gl.in c.de feriis.22.q.5.& do Ab. hic. Qđ intelli-
gerē,niſi tales paterentur bellũ à Papa ꝑꝑ hr̃ſim,ꝑ c. le-
gi Siromaſtē.23.q.8.& gl.pe.in c.1.ĩ.de ɔuerſio.in fi. Itē
intellige ɔ̃ oēs,non tñ ɔ̃ ſeipſum,ſm do.Car.in.ſuis no.
cauſarũ,nota.19.ubi ſingulr̃ dicit ꝙ ſi dñs oſtēdit uaſal-
lum,eo ipſo priuatur proprietate,per c.unicũ,quał̃r do.
feudi propri.priua.& ſic uaſallus põt eũ offendere. An
aũt promittens defendere, intelligatur obligatus defen
dere cũ armis,ſi eſt laicus , & an teneatur defendere de
iure & de facto,an de iure tm̃,eſt qõ longa,de qua ꝑ do.
Ab.in c.petito.ĩ.eod.& ibi forte dicetur,& credo me a-
lias dixiſſe in cap.olim ĩ.de accu.ubi Ana.ponit in fi. In
tex.ibi uocatus.No.qa non dicit peremptorie. Ex quo
infert Io. An.quē alii ſequuntur,ꝙ vna uocatio ſufficit,
& hoc eſt regulare in oī actu extraiudiciali, ſm eos, ut
eſt ēt gl.in cle.1.in ver.requiſierit.de hæreti.& in c. ſi ep̄s
& ibi late Do.18.diſ.& in c.cupiētes.§.ꝙ ſi per uiginti.in
verbo,propoſita de elec.li.6.no.Inno. in ca. cum nobis
olim.s̃.de elec.Bar.in l.qui Romæ.§.Seia.ff. de uer. obl.
& do.Car.& do. Abb. & Imo. in c. cũ cã,s̃.de offi.dele
do.An.& do.Abb.& Imo.in c.ex literis.s̃.de ɔſt. Bar. &
Imo.& Ro.in l.de pupilio. §. ſi quis ipſi p̄tori.ff.de ope.
no.nũ.Bal.in l. qui crimen. in 8.q.C.q accu.& in l nã i
ta diuus.ff.de adop. & in l. ad peremptorium. ff. de iud.
& in auth.itē nulla.C.de epi.& cleri.& in l.fi in 4.q.C. đ
edi.diui Adria.& in c.1.in 2.& 3. & 4. col. de milite ua-
ſallo,qui ɔtu.& Imo.& in l.ex conſenſu.§.fi. in antepe.
col.ff.de app.& in l.ſi finita.§.plures.in 8.col.ff.de dam.
infec. In quibus locis plura inuenies circa hoc, quod ue
riſſimum eſt, niſi in caſibus extraiudicialibus,in quibus
lex expreſſe requirit vlteriorem vocationem ,ut in ca-
ſu c.1.s̃.de ſup. neg. præla. cũ ſim.[ł3 de mã fiant multa
verba in locis prædictis]. Et aduerte, quia licet ſynodus
proprie ſit ep̄orum,c.ep̄s in ſynodo.35.q. 6. & conciliũ
Papæ , tñ ēt quandoq; concilium ap-
* pellatur ſynodus,ut in c.Nicena*ſyno *
dus.31.diſ. & in c. in ſynodo ɔgregata

cir. med. in verſi. quod intelligerem ſine magna cauſa neceſſitatis etc. cũ cõcor. ut ibi. et ui. Rom. conſi. 325. ī ci. quo ad primũ ī dub. 3. & conſil. 427. in c. in terminis. cir. fi. Iaſ. poſt Bal. in l. oēs populi nu. 2. ff. de iuſt. & iu. & in l. j. in 1. no. C. de prec. im. offer. Abb. in c. cũ dilecti. col. 3. uerſ. nota tamē. de ele. Auctor tamen in c. 1. in 7. fallen. de conſtitu. dicit hoc ꝓcedere ubi ſuperior conſuli nõ poteſt ſecus ſi poſſet. ꝑ l. Diui fratres. de pœ. & l. Diuus Pius Claudio. ff. de falſ. & ui. Auth. in d. c. at ſi clerici. §. de adulteriis. a uerſi. Vtrum ep̄s poſſit ſine cauſa diſpenſare, uſq; in fi. ubi habes materiam amplam.

* Nicena. *Adde quod quatuor fuerunt*

fuerunt venerabiles sinodi, inter cætera concilia, quæ a nostrā fidem complectuntur quasi quatuor euāgelia & quatuor flumina paradisi Prima fuit Nicena prima anno Domini 315. sub Syluestro Pōt. & Cōstātino. conuerso. episcoporū 318. in qua dānati sunt Arrius, Photinus & Sabellius Secūda fuit Constantinopolitana pri. sub Damaso. 1. Papa, temporibus Gratiani & Theodosij principum, anno Domini 371. patrū 150. contra Macedoniū q negabat Spiritum sanctū Deū esse sed seruum patris & filij, de quo c. eos q 1. q. 1 Tertia Ephæsina 1. sub Cęlestino primo papa et Theodosio iuniore, presidēte Cyrillo Ale. epis. Era 468. Epis. 300. in qua damnatus fuit Nestorius asserēs duas psonas ī Christo, & Beatā virginem nō Dei sed hoīs tantū genitricem, et hæc ostēdit in duab. naturis vnam Christi personam, de qua 16. dist. c. Prima autem sinodus. §. Tertia in Ephæso. & dicitur prima ad differentiā sinodi Ephæsinæ. 2. q̄ fuit reprobata, vt dist. 16. c. quoniam Sanctę. Quarta Chalcedonensis, 630. episc. temporibus Leonis. 1. Papę et Martini Impe. Era 488. cōtra Euthichem Constantinopolitanum Abbatem qui asserebat, Christū post humanam assumptionem nō ex duabus naturis existere, sed solam in eō diuinam naturam permanere, & contra Dioscorū eius defensorem de quibus habes 15. dist. c. canones & dist.

8 63. dis. cū si. In tex. ibi, eundo & redeū do No. arg. fm do. Abb. ꝙ cui data est securitas a veniendi, vr̄ data securitas redeundi, non enim secure venit, qui tute redire nō pōt. Et ita tenet Bart. ī l. vtimur. ff. de sepulc. viol. facit, ꝙ ipse no. in l. cui. ff. ex q. cau. ma. & l. 1. ff. ad l. Iul. maie. fm do. Ab. hic. Adde Do. ī c. disciplina. in notabili lib. 75. dis. vbi ꝑ illum tex. colligit, ꝙ securitas ꝓ eūdo ad locū, non vr̄ se extēdere ad reditū, nisi exprimat. Dicit tn̄ vidēdū c. 2. s̄. de treu. & pac. vbi dicit, eūtes & redeuntes. & sic sentit cū cōi, * q̄ ēt sequitur Imo. in illo c. inferens, ꝙ si det alicui securitas, vt possit venire ad ciuitatē, & nō possit venire, nisi cū eqs, videbit securitas data ēt equis. Item infert, ꝙ si est data securitas ꝯducēdi mercātias, censet ēt data recōducēdi. Et cū istis ꝯcordat ēt do. Ab. in d. c. 2. allegās c. magnæ. ī fi. j̄. de voto. & d. l. si cui. vn̄ expediet securitas simplr̄ data. De quo dic, vt ibi, & cū istis ꝯcordat Ang in d. l. vtimur. dicens, & habēs saluū ꝯductū ꝓ se & socijs, dr̄ habere ēt ꝑ socijs, q essēt Iudæi, * nam cum eis licite ꝯhitur, l. q cū q;. C. de Iudæis. secus de Saracenis ꝑ notata ꝑ In. in c ꝙ sup his. j̄. de voto. Bn̄ facit ad hoc, ꝙ no. Bar. in l. j. ff. de acq. re. do. vbi dicit, ꝙ si iudex secularis relaxat libere, quē ceperat in eccl̄a & ī redeūdo facit eū capi, nō dr̄ relaxasse. No. Arch. in c. minor. 17. q. 4. Sētit Bar. in l. pn̄ti. C. de his, q ad ec. ꝯfu. & cum p̄dictis ꝯcor. plene idē Bart. in l. 1. ꝑ illū tex. C. de nauicularijs, li. 11. in ver. venio ad versiculū, veniētes, dicēs ꝙ ꝯcessa securitate veniendi vr̄ ꝯcessa securitas recedēdi & redeūdi, & licet possit adduci ille tex. in ꝯrium, q a nō expressisset, si necesse nō fuisset, cū ipse tenet, qd̄ est dictū, q a nō dr̄ secure venire, q secure ire nō pōt, l. sciendū, ff. de legatio. l. de ætate. ff. ad Tre. & d. l. vtimur. & frāgens talē saluū ꝯductū, tenet crimine læsæ maiestatis, * fm ipsū ibi, & latius in l. j. ff. ad l. Iul. maiest. Et istis adde oīno. do. Ab. ī c. accedēs, in prin. ꝑ illū tex. s̄. de pc. vbi dicit, ꝙ q tenet hoīem restituere, nō liberat ab obligatiōe illū simplr̄ relaxādo ī suo territorio, sed dēt illū facere secure ꝯduci extra suū territoriū ad locū, vbi possit secure morari. Et reprehendit certā practicā, q̄ adhibet in ꝯctib. faciendis ꝑ carceratos, vt extrahant de carcerib. & assistentib. custodib. & remotis ꝯhat, nā talis nō pt dici liberatus, arg c. fi. s̄. de rest. spo. & per tex. notabilem in l. liberationes, & l. seq. ff. de ver. sig. vbi nō dr̄ liberatus, q relaxat ā vinculis, si ī publico seruat. No. Bar. in l. q carcerē. ff. qd̄ me. cau. & facit optime d. c. accedēs. In tex. ibi, Apostolo-

9 rum limina. Intelligūt † Doc. de curia Ro. Nā vbi est Papa, ibi intelligun tur esse limina Apostolorum, * ipse enim fungit authoritate ipsorū Apostolorū. Nec pōt iste tex. intelligi de Apostolis mortuis, ꝑ id, qd̄ sequit ibi, nisi ꝺ eorum absoluat licētia, ex qb. no. do. Ab ꝙ ibi cēsēt Roma, vbi est Papa, nō tn̄ deberet sine cā trāsferre sedē de ciuitate Ro. Adde c. fundamenta. & ibi Io. An. de ele. li. 6. & c. q̄uis. 11. dis. Adde Inn. in c. exposuit. s̄ de dila. & Bal. in l. rescripta C. de pci. Impe. offe. & Do. in c. vbi periculum. de ele. li. 6. & do. Ab. in c. dura. ī 2. no. de cri. fal. vbi dr̄ istud, ꝙ vbi est Papa, ibi est Ro. Et adde gl. in ver. alibi. in c. 1. de schisma. lib. 6. ꝑ q̄ dicit ibi Do. in 2. col. no. bene glo. ꝙ stricte sumendo appellatio ecclesiæ Ro. intelligitur de ipsa Romana, non de aliis, qd̄ dicit notandum ꝓ statutis & dispositionibus aliis strictis, vbi de illa fit mentio. Et adde, ꝙ vbi est Papa, siue audientia sua, ibi est curia, vt in cl. ne Romani. ver. ea tn̄ adiectio. de ele. & ibi ꝑ scribentes. In gl. in verbo, pādā. in fi. No. singulr̄, fm do. Ab. ꝙ malū ꝯsiliū non tenet p̄latus, seu vasallus celare, nec iurm̄ de non reuelādo extendit ad hūc casum. Facit c. 1. hoc e. ti. lib. 6. & dēt reuelari ei, q pōt ꝓdesse, & nō obesse, vt hic in gl. q̄ no. Et ꝑ ipsam infert do. Ab. hic, ꝙ si iuraui non reuelare secretū mihi ꝑ te dicendum, dēt intelligi de honesto, & nō de alteri nociuo. Et ꝙ tūc possum reuelare, * nō tn̄ oīb. sed vt est dictum. Quod dicit bn̄ notandū, & ꝯfirmat ex tex. iuncta gl. sing. in c. nerui. ī ver. cogitatio-

10 ne. 13. dis. De † illis aūt, q dn̄t, Dico tibi in ꝯfessione, vide do. Abb. in c. qualiter. el 1. in fi. j̄. de ac. & Inn. in c. oīs. in fi. j̄. de pę. & remis. & do. Car. in ꝯs. 38. & credo dixisse in c. intimauit. s̄. de testi. In glo. in ver. saluo. in fi. No. p̄latus non dēt iuuare ēt Papam cum armis, ꝙ est verū in ꝓpria ꝑsona, vt in §. j. cū seq. 23. q. 9. & c. ex multa. §. de clericis j̄. de voto. Pōt tn̄ mittere, vel ducere exercitū, c. fi. & ibi Doc. s̄. de dila. & ēt hortari p̄liātes, c. igit & ca. hortamur. 23. q. 8. Et dicit gl. in c. sciscitaris. 7. q. 1. ꝙ nullo casu l3 clericis pugnare si pn̄t euadere. Ista ꝓcedunt, nisi interueniat licentia Papę, q̄ sufficit cū militia sit prohibita clericis ex ꝯstitutionib. ecc. cui ipse non subest, fm do. Ab. hic Allegat Cal. in c. petitio. j̄. de hom. Intellige ēt, vt dixi in c. petitio, dummodo per laicos expediri non possit, & dummodo fiat consultis Cardinalibus, vt ibi copiose scripsi.

16. c. quoniam sanctę & c. prima autem Synodus. §. Quarta in Calcedone, & ibi habes ad plenum materiam sanctorū conciliorum.

a Securitas. *Adde tu, & dic, quod istud intelligendū est sano modo, videlicet ꝙ si securitas est data veniēdi, intelligitur etiā redeundi, et hoc ꝓ prima vice tātum Ita Bart. in l. 1. ff. ad l. Iul. ma. in 1. col. in versi. tertio quæro. & Bar. in l. dotis. ff. de iure dot.*

* Maiestatis. *Adde Ange. in l. vtimur. ff. de sepu. viol. Bart. Ioan. de Pla. et Luc. de Pe. in l. nullam vim. C. de nauic. li. 11. & ideo si quis offendat scienter eū secundum eos, cui Rex concessit securitatem, incidit in crimen, in quod incidit ille qui sibi datam securitatem frangit, & idem dicit Mart. Lau. in trac. de crimi. lęsę maiest. §. 6. Ioan. Fab. in l. denunciamus. C. de ijs qui ad ecclesi. confug. & vi. Alber. de Rosate, in l. illicitas. col. pen. versicu. sed quęro quid si talis securitas. ff. de of. p̄s.*

* Apostolorum. *Adde an exēptus qui ex iuramento tenetur singulis annis visitare limina apostolorum, iuxta formam huius c. visitando legatum, liber erit. & dic quod non, ratione de qua author hic, quam sumpsit ex Spe. in ti. de loca. §. nunc ostendendum. in fi. ver. illud autem quęritur.*

* Reuelare. *Adde Bal. in l. pactum C. de colla. q. 10. & in l. 4. in fi. C. de reb. cred. & in Marg. ver. testis. 10. sed nunquid cum licentia possit reuelare, dic quod sic. Bal. in c. 1. in fi. de nou. for fideli.*

Hic ueniret ca. nullus, sed dominus meus nihil scripsit, ideo hoc dicit, Clerici episcopo iurare nō tenētur ratione ordinis, sed tātum ratione assumptę administrationis, & no. ex eodem tex. quòd domini temporales & spirituales non possunt cogere sibi subditos ad prestandum iuramenta, nisi forte, quando committunt ipsis aliquam administrationem.

SVMMARIVM.

1 *Promissio de vsuris soluendis non obligat, ni si sit iurata.*
2 *Vsurarius an possit directe agere contra debitorem ratione iuramenti, quando contractus apparet manifeste vsurarius.*
3 *Accessorium quandoque tenet, licet non teneat principale.*
4 *Regula, Cui damus actionem, & c. fallit quandoque nu. 5.*

Recipiens

6 Recipiens mutuum ab vſurario an peccet. nu. 7.

8 Iuramentum præſtitum ſuper ſtatuto de vſuris, an valeat.

9 Iurans non petere abſolutionem à iuramento, an poſsit petere abſolutionem ab hoc iuramento.

10 Libellus ita compoſitus, Peto contra vſurarium me abſolui à iuramento, & me abſoluto contra eum procedi, & eundem ad reſtitutionem vſurarum condemnari, an procedat.

11 Iurans contractum eſſe de pura & vera ſorte, & ipſum obſeruare, an poſsit petere abſolutionem à iuramento.

12 Recipiens mutuum detulit in contractu, vel poſtea iuramentum dãti in fraudem canonis, creditor iurauit cõtractum eſſe de vera ſorte, & ſic ſibi deberi, an poſsit reus allegare, ꝙ contractus ſit fœneratitius.

13 Iurans non ſe recepturum reſtitutionem vſurarum, an hoc non obſtante poterit recipere.

14 Papa licet ſolus diſpenſet ſuper iuramento licito, epiſcopus tamen poteſt commutare.

CAPITVLVM VI.

DEbitores. Dicit hic do. Car. ꝙ hoc c.
eſt valde allegabile, & ꝙ
hẽt difficillima ꝯ̃ria, in quorum ſol. multa
ſingularia & prius nõ tacta dicturum ſe of-
fert, & ſummat̃ ſic, Promiſſio de vſuris ſol-
uendis nõ obligat, niſi iurata, tunc. n. obligat, ſed poſt ſo
lutionem repeti pñt. H. D. In tex. ibi, cogendi ſunt. Põt
1 † aũt practicari diuerſimode, & primo, ſi iudex videns
hũc debitorẽ in p̃cipitio deierãdi, vult ex officio ſuo eũ
ꝯpellere ad ſoluẽdũ, nec põt ille excipere, nec abſolutio
nem petere, niſi intra terminũ ſolutionis faciendæ poſ-
ſit ꝯſtare ꝯ̃ctum eſſe fœneratitiũ, vt ſentit hic Inn. & la
tius fuit dictũ ſ̃. c prox. & hoc caſu clare ꝓcedit diſpoſi-
tio huius c. Scđo mõ põt practicari, vt creditor denun-
ciet peccatũ debitoris non obſeruantis iur̃m, & vtat̃ de-
nunciatione Euãgelica, fundãdo ſe ſup ſalute debitoris,
& hoc põt, ſi ꝯ̃ctus non apparet vſurarius, ſed ſi appare-
ret, denunciare non poſſet, cum ſit infamis, l. improbũ.
C. de infami. vt hic p do. Ab. Tertio mõ practicari põt,
agendo directe ꝯ̃ debitorem, & hoc erit clarũ, qñ ꝯ̃ctus
non apparet vſurarius, nec dẽt tunc debitor admitti ad
excipiendum, ne incidat in periurium, debuit enim per
prius eſſe vigilans, añ q̃ inſtaret terminus, & impetrare
relaxationem iur̃i, nec hẽt locum officium iudicis, tũ,
qa non ꝯſtat de turpitudine ꝯ̃ctus, tum, qa interim debi
tor incideret in periuriũ, & ſic nõ hẽt locum rĩa, cui da-
2 mus & rĩa, dolo facit. de q b. in gl. Sed † eſt difficultas ma
gna, qñ ꝯ̃ctus apparet expreſſe vſurarius, an poſſit credi
tor directe agere ꝯ̃ debitorem rõne iur̃i. & vr̃, ꝙ non, qa
non agit vigore promiſſionis, quæ nulla eſt, vt in princ.
c. non vigore iur̃i, qa, ſ̃m do. An. actio vel obligatio nõ
acquiritur parti pp ſuam turpitudinem, & ſine actione
nemo experitur, l. ſi pupilli. §. fi. ff. de neg. geſt. hic aũt de
ficit obligatio, q̃ eſt mr̃ actionis, l. licet. §. ea obligatio. ff.
de pecu. Sed contrarium tenet do Abb. hic pp gl. hic, q̃
innuit, creditorem poſſe agere pro vſuris ſoluendis, vbi
interuenit iur̃m. Quare ſaltem ſcđa obligatio ex iur̃o
acquiratur parti, vt diximus in c. 1. ſ̃. eo. iſte poterit age-
re, & ex quo ius p̃cipit aliquid fieri, datur ſaltem actio
ex illa l. vnica, ff. de ꝯd ex l. idem dicit do. Ab. ſi creditor
ꝯparet inſtante termino, potius. n. admittet iſtũ cũ pec-
cato, q̃ eum repellendo patiatur. Sed do. Car. hic primo
dicit ꝙ iſte tex. dum loquit̃ de iur̃o p̃ſtito de vſuris ſoluẽ
dis, intelligit̃ nõ expreſſis vſuris, vt qa creditor mutua-
uit centũ, & exegit iur̃m de ſoluendis ducentis, nõ adie
cto de vſuris, & ex hoc tolleretur ꝯ̃rium de regula, do-
lo facit, allegata in gl. nam ꝓcedit, qñ tpe, quo petit̃, ꝯ-
ſtat id qđ petit̃, eſſe ſubiectũ reſtitutioni, at hic nõ ꝯſtat
ſ̃m p̃dicta. Nec obſ. iſte tex. in ver. vſuras. & in ver. ipſa-
rum, ſ. vſurarum, qa erat iuratũ ſup vſuris in effectu, nõ
aũt expreſſe, & hoc nunq̃ audiuiſti nec aliquis doctor te
tigit, ſ̃m eum. Idem Bal. in c. 1. in 2. col. dicens, ꝙ vbi eſt
expreſſũ vitiũ vſurarũ, nulla orit̃ obligatio. Idẽ do. Ab.
ibi, dicẽs hoc c. nõ ꝓcedere, vbi eſt expreſſe dictũ de v-
ſuris ſoluendis. Poſtea do. Car. hic dicit, ꝙ ſi iſte tex. non
intelligeret̃ de vſurario ꝯ̃ctu apparenti, poſſet creditor
audiri, ẽt qñ eſſet ſimplex ꝓmiſſio, ſed rñdet, ꝙ vbi obli
gatio non eſt iurata, admittit̃ exceptio vſurarum, ſecus
ſi ſit iurata. Tñ dicit fortius ſe dicere, ꝙ ẽt p̃ſupponendo
ꝙ expreſſe iuraſſet ſoluere ꝓ vſuris, qa tñ nõ eſt peccatũ
ex parte iurãtis, cogit̃ ſoluere, ne ſit periurus. Et hoc ſin-
gulariter ꝓbat hæc lr̃a. Ad idẽ c. ſequens, ſ̃m lecturã, q̃
ipſe tenet ibi, vbi cogit̃ debitor rõne iur̃i ſoluere ſortem
ẽtſi ꝯſtet eã extenuatam ex parte à p̃ceptione fructuũ
facta p creditorem in pignore, & ſ̃m hoc nota caſum
mirabilẽ, ſ̃m eũ, in quo libellus ꝯtinẽs expreſſam iniqta
tẽ agentis nõ reijcit̃ incõtinẽti, ꝙ tñ alias fieri dẽt p id, ꝙ
ſingulr̃ no. in c. j. ſ̃. de of. iu. & hoc fit fauore rei, ne incur
rat periuriũ, & hoc dicit ppetuo no. Et ſi diceret̃, ꝙ iſte
tex. non vr̃ hoc oĩno ꝓbare, qa non dicit aliqd de peti-
tione creditoris, ſed ꝙ debitores ſunt cogendi dño red-
dere iur̃m, rñdet, ꝙ referendo verſiculum, ſi vero, ad pri
mũ, ꝓut fieri dẽt. l. 1. C. de filiofa. & principiũ ſit neceſſa
rio intelligendũ, qñ creditor petijt, qa ad vtilitatem pri
uatã iudex nõ cogeret, c. bonæ, el 1. ſ̃. de ele. ita ẽt verſi-
culus, ſi vero, dẽt intelligi creditorib. petentib. & tunc
neceſſario ꝓbat, qđ eſt dictũ, qđ valet ad multa, ſ̃m eũ,
& tunc apparet rõ, quare poterit repetere, qa non ſpon
te ſoluit, & ita reſidet. Et iſta ſunt ſuſtentabilia, & ita 13
nõ ſine ſcrupulo, pp c. tuas. j̃. de vſu. vſurarios ꝯpellens
añ vſurarũ ſolutionem ab exactione deſiſtere, vel exa-
ctas reſtituere, & loquit̃ ẽt, qñ eſt iuratũ, & licet ad hoc
non aduertãt, tñ p̃t duplr̃ rñderi, primo, exponẽdo tex.
uel ꝓ ideſt, uel ꝙ ibi iuratum erat, nõ repetere, non erat
iuratum ſoluere, & iõ exactio erat ſup ſimplici ꝓmiſſio
ne, quo caſu ꝓcedit principium huius c. Et iſta notabis
nõ diſcurrendo, ſed decies p legendo. Et tene menti li-
tationem p̃dictã ad vulgatũ dictũ Inn. in c. 1. ſ̃. de of iu.
3 In gl. 1. in fi. Qũo † teneat hoc acceſſorium, & non prin
cipale, dic, ſ̃m Imo. hic, ꝙ ubi eſt eadem rõ uitiãdi prin-
cipale & acceſſorium, habet locum ꝯ̃rium, ſecus, ubi eſt
diuerſa rõ, ut hic. Et diuerſitas rõnis ponit̃ p Imo. in 1.
no. ſ. ꝙ iõ ualet iur̃m, qđ eſt acceſſorium, & nõ ualet ꝓ-
miſſio, qđ eſt prĩcipale, qa iur̃m ur̃ principlr̃ dirig. D. o,
q turpiter non recipit, & hoc ſonat lr̃a ibi, cogendi ſunt
dño, & c. & ſi Chriſtus. j̃. eo. Sed promiſſio ſimplex agit
principalr̃ obligare parti, & iõ ſi ex parte recipientis in-
ficit̃ obligatio, & illa habeat ſubſiſtere in pſonã credito
ris actiue, & in pſonã debitoris paſſiue, & neutrum hoc
caſu fieri põt, iõ inficit̃ obligatio, & ſic ĩfert, ꝙ ubi caſus
annullans principale non cõcurrit in acceſſorio, annul
lato principali non annullatur acceſ-
ſorium, * qđ no. ad rĩam, acceſſoriũ,
de reg. iu. li. 6. ubi ẽt glo. ſentit hanc ſo
lutionem, & in c. fi. in uer. annexa. de
p̃b. Et ſi diceretur, qũo ualet iur̃m ſup
re turpi ꝯ̃ regulam, non eſt obligato-
rium. de reg. iur. lib. 6 reſpondet Abb.
in c. fi in fi ſ̃. de pac. ꝙ ſi iur̃m cõtinet
turpitudinem ex parte iurantis, non
põt qs ſe obligare p pactum, ut in d. re
gula. * Sed ſi ſolum ex parte recipien-
tis, non aũt ex parte iurantis ſit turpi-
tudo, procedit iſte tex. qa iur̃m principaliter dirigitur ĩ
Deum, in quo nulla reperitur turpitudo. Ergo iurans
tenetur ad obſeruantiam, & ſeruando non peccat, ſed
ſolutum uigore iur̃i p̃t repeti, ut hic. Et ſi diceretur ꝯ̃ p̃-
dicta, & ꝯ̃ tex. iur̃m obligat, ergo & ſimplex promiſſio,
qa inter ſimplicem loquelam & iur̃m non facit Deus
dr̃iam, reſpondet do. Abb. hic, reiectis dictis aliorum, ꝙ
illud procedit, qñ datur ualiditas iuramenti & ſimplicis
promiſſionis, ſed in caſu noſtro ſimplex promiſſio eſt
nulla pp turpitudinem recipientis, iur̃m uero ualet, qa
Deus turpiter non recipit, nec iurans peccauit, ut di-
ctum eſt. Et hæc eſt breuis ſolutio & notanda ſ̃m eum.
Eandem ſol. ſentit hic Imo. dicens, ꝙ ꝯ̃rium procedit,
ubi eſt eadem ratio, ubi uero eſt diuerſa ratio inter ſim-
plicem loquelam & iuramentum, ſecus. Sed hic p iur̃m
obligatur

* Acceſſorium. *Adde Dyn. in reg. Acceſſorium alle. in tex. iunc. addit. ibi, in qua habes remiſſas concordãtes.*

* Regula. *Adde no. Dy ibi, iuncta additione.*

obligat Deo, q illicite non recipit. Ergo, &c. Et lȝ istæ solutiones sufficiant ad d. c. iurī. tñ ad eius intellectum dicit hic Io. An. quem alij sequunt, ꝙ lȝ Deus non facit drīā, tñ ecclesia facit, vbi plus peccat trāsgrediēs iurm, qđ patet ex maiori pœnitentia. 24. q. 1. c. non offeramus. & ꝙ magis puniat, tenet gl. lȝ isti nō dicāt, in d. c. iurī. & gl. fi. in fi. in c. clericus. ȷ̄. eo. Videmus ēt longam drīam inter votū simplex, & votū solēne, vt in c. 1. de voto, lib. 6. p qđ dr ꝙ nō oīs loquela est eiusdē effectus quo ad ecclam. Et ꝙ ista differāt, quo ad ecclam, ꝓbat, vt in c. notificamus. 35. q. 6. Et istis adde do. Ab. in pœ. Gregoriano, in ver. Gregorius. in 10. col. vbi dicit, ꝙ d. ca. iurī. loquitur, qñ simplex loquela ꝯtinet ꝑfidiam seu mendacium, vt qa venit ad decipiendū, seu fallēdū, vt patet ex illo tex. Secus aūt, vbi ista cessant, qa tūc simplex loquela nō obligat, ex quo nō affuit ꝑsona, cui q̄reret obligatio. Sed si intuitu Dei ꝓmisi tibi, ꝙ darē puellæ maritādæ absenti decem, bñ obligor, qa ꝓmissio est facta Deo vbique pñti, & sic loquit d. c. iurī. Et hoc dicit do. Ab. esse bñ notandum. vide ēt ad intellectum d. c. iurī, qđ no. do. Ab. post do. An. in c. p tuas, in pe. col. s̄. de arb. & do. Iac. ī c. 2. 10. col. ȷ̄. de spo. Et si diceret ꝑdictis obstare peccatum, rñde, ꝙ imo ex parte iurantis ꝯtinebat turpitu-
4 dinem, p c. inolita. 11. q. 1. In † gl. 1. ibi, multo fortius exceptionem, qa gl. clare non rñdet, dic, ꝙ regula illa, cui damus, procedit rlr. Fallit, qñ subest aliqua cā, quæ suadet denegari exceptionem, & tñ non suadet denegari actionē, & ita ē hic. Nā iō denegat exceptio, qa veniret ꝯ iurm, ex quo nondum soluisset, sed nō venit ꝯ iurm, repetendo vsuras solutas, si solum iurauit soluere, quia impleuit iurm soluendo. Iō postea poterit repetere, & ad hoc actionē habere, qa nō iurauit nō repetere, vt dictū fuit in c. 1. s̄. e. Istud aūt, ꝙ denegeт exceptio, intelligunt hic do An. & Im. qñ simplr excipit, ꝙ nō tenet soluere rōne repetitionis sibi postea ꝯpetentis, qa ista exceptio nō est legitima, cū inducat ad ꝯuentionem iurī, secus, si exciperet, dicendo se nō teneri, & petendo absolutionē, vel relaxationē, qa hoc bñ pt. Alle. Fed. ꝯs. 272 ꝙ
5 incipit, In noīe Dñi, statutum, &c. Sed † hoc intellige, vt p do. Ab. hic, & in c. 1. s̄. eo. & ibi dixi ī quarto remedio, dummodo debitor adhuc non sit ꝯstitutus in mora, alias istud c. esset quasi sine effectu, cum qlibet exciperet petendo absolutionem. Ex his aūt habet vna lītatio ad rlam, q ad agendum, vcȝ vt ꝓcedat, qñ nihil subest magis repellens exceptionem, q̄ actionem, alias nō, & dicit do. Ab. vidēdā aliā notabilē lītationem p In. in c. iter dilectos. ȷ̄. de exce. pl. vbi Inn. dicit, ꝙ illa regula procedit, qñ actio, & exceptio tēdūt ad rē familiarē, secus, si ꝯpetūt ad vindictā, qa tūc ꝯpetit accusatio, non exceptio, qđ dictū sequitur ēt do. Ab. in c. si diligenti. in 8. col. s̄. de fo. ꝯp. & Pau. de Leaza. in ꝯmento c. testimonium. in 5. col. ff. de test. & Ana. in c. accedens. in 1. col. ȷ̄. de ac. & demā p gl. fi. in c. ꝯstitutis. el 3. ȷ̄. de app. & ibi p do. Abb. in vlt. col. Sed vltra alios hic pulchre dubitatur, quare est ꝙ hic ꝯceditur repetitio post solutionem, & tñ ī casu c. cum ꝯtingat. ȷ̄. e. & auth. sacramēta. C. si aduer. vē. iurm firmat ꝯtū à iure ciuili improbatū irreuocabilr, & nō indulget hoc bñficio repetitionis? Rñdet eleganter An ch. in repe. regulæ, accessorium, in 7. col. de reg. iu. li. 6. ꝙ in casu, in quo ꝯtus prohibet odio creditoris, si in tali ꝯtu superuenit iurm, debitor pp vinculum iurī cogitur soluere, & sic iurm suum adimplere, si soluerit, repetere poterit. Ita loqtur iste tex. per quem ipse notanter infert, ꝙ si filiusf. recipiens mutuum obligaret se ad solutionem, pp vitādum periurium dēt soluere, sed pt postea repetere, qa pp odium creditoris ꝯtus est prohibitus à iure, arg. l. 1. ff. ad Mace. & idem in pacto l. commissoriæ, de quo in c. significante. de pig. & in oī ꝯtu ꝓhibito odio alterius ꝯhentis tm̄, vt si metu periurij qs soluat, possit postea repetere. Et hoc no. Bart. ſm eum in l. si qs p eo. in 4. ar. ff. de fideiu. vbi Bar. hoc expresse dicit, & est solennis ampliatio ad hanc decre. Quæ aūt sit rō, ꝙ isti ꝯtus prohibiti à lege non ita firmantur iurō irreuocabiliter, sicut ꝯtus initus cum minore, & alij de qb. s̄. rñdet Anc. ꝙ isti ꝯtus prohibentur fauore mulieris, minoris, vel filiorumfamilias, cui fauori vr posse renūciari pp iurm, quod semper est seruandum, vbi non nutrit peccatum. Remanet ergo in istis casib. ꝯtus firmus vigore iurī, quod non est in casibus prohibitis odio creditoris, vt per eum. Et istam ampliationem puto verissimam, & valde notabilem, & sequitur do. An. in c. cū ꝯtingat. in quarto membro, ȷ̄. eodem. & ibi Im. Est verū, quod in illo exemplo de filiofamilias Imo. ibi dubitat, & multum se inuoluit, qa mutuans nō recipit turpiter. Patet ex l. 1. ff. ad Maced iuncta l. sed si pr. §. fi. eodem. ti. & l. q exceptionē. ff. de ꝯdi. inde vbi si spōte soluitur, nō repetitur, & lȝ ad hoc rñdeat, ꝙ tūc vr donare, secus, si metu iurī soluat, tñ ipse ꝯcludit, ꝙ vbi essemus in loco, in quo ex mutuo tali nō sequeretur mors parētū, soluēs vigore iurī non repeteret. Et cū hoc transeo. In ea. gl. ibi, dolo petis. Clare non reprehendit, dic, ꝙ exceptio resultans ex regula, dolo petis, quod statim restituere debes, de qua in iurib. allegatis in gl. & in regula, dolo facit, ꝓcedit rlr. Fallit, qñ subest cā suadens denegari exceptionem ꝑdictam, q̄ tñ non suadet denegari restitutionem, & ita contingit hic, vt satis colligitur ex ꝑdictis. Posset ēt dici, ꝙ illa regula procedit, vbi qs petit ex obligatione quæsita illi, q dēt restituere, secus qñ petit ex obligatione q̄sita, per id, quod habetur in l. socer. §. Lucius. ff. solu. matrimo. & ita hic, nam qñ agitur ex iurō, petitur virtute obligationis q̄sitæ Deo, sed restitutio fit alio respectu, qa indebite reperitur creditor recepisse, iō nō obstat dicta exceptio. In eadem gl. ibi, q̄ sic soluit. Contrarium procedit, qñ creditor licite reciperet solutionem. Secus, qñ solutio non improbatur à iure respectu recipientis. Et sic illicite recipit, & peccat recipiēdo, qa tūc nō hēt locū dicta regula, p istum tex. Item in casu illius legis soluit apposito pacto expresse, ꝙ possit repetere, hic aūt simpliciter soluit, & vno iure soluit, s. ratione euitādi peccati, & alio iure repetit, s. cōdictione indebiti, vel ob turpem causam, ſm Hostien. Imo & do. Abb. hic. Sic ēt aliquando soluens liberatur, si dominium fuit translatum, licet statim alio iure consequatur, per l. si quis duos. ff. de solu. ſm do. Car. hic. Adde hic Bald. in repe. l. secundæ, in 17. char. ver. quo ad octauā. ff. de iureiu. vbi istud ꝯrium late fortificat, postea respōdens vnico verbo, ꝙ iste modus repetendi est quidam modus irregularis, & est ratio, quia modus soluēdi fuit irregularis propter iuramentum. Vnde ex quo regulæ iuris corrumpūtur in antecedenti, necessario etiam in consequenti, & cum exactio excedat suos terminos, exceditur à non suis terminis, l. prima, in fi. C. de edi. di. Adr. tol. Et rō specialitatis soluit oēs ꝯrietates, & est talis, ſm ipsum, quia hic fuit indebitum ex necessitate, non ex liberalitate solutum est, de indebito isto non potuit disputari ante sententiam, ideo disputatur post, qa illud ius disputandi est postea ortum, & licet vna manu soluat, alia repetere pt, qa actus soluendi ꝯtinet factum momentaneum, q in īstāti ꝯplet, secus in facto successorio, vt no. in le. corruptionem. C. de vsufruc. Et sic non obstat l. inter Castellianū. ff. de arbi. qa in iudicio finiū imponitur turbanti fines silentiū, & loquitur de ꝑpetua, l. si prius. ff. de ope. no. nunc l. Aurelius. §. centum. ff. de lib. le. Et idem dicit Bal. hic, dicens, ꝙ solutio debet esse perpetua, qñ habet perpetuam causam. & dicit notari in l. Neratius. ff. de ꝯdi. inde. Adde etiam Arch. in regula, accessorium. in octaua colum. ubi respondet ad dictum contrarium, ꝙ momentanea solutio liberat ab obligatione, & tñ solutum ex alio capite qñque repetitur, ut contingit in possessorio retinendæ, ꝯ quod non admittitur aliqua exceptio, l. si quis fundum. C. ad le. Iu. de ui. & tñ potest ad eādem rem agere, sicut etiam contingit in multis casibus, in quibus reijcitur, ex quo ei est saluum ius agendi, ut p Ioan. And. in ca. fi. supra, de ord. cogn. & facit cle. prima, de re iud. ubi permittitur agere ꝯ sñīas executas, & non excipere, ſm eum. Adde etiam Bal. in auth. ei, qui. C. de bo. aut. iu. pos. ubi ꝯ istum tex. opponit de d. l. quæ sit. & respondet tribus modis. Primo, ꝙ ibi soluit eo pacto

cto,vt statim crederet,hic solui t sine pacto. Secundo,φ illa lex loquit,qñ numeratio nullū hēt effectū,sed hic af fert effectum,qa debitor liberatur à periurio, vt non sit periurus,& ista solutio probat̃ p l. si tibi.ff.si cer.pet.& l. seruus dotali.ff.sol.ma.Vel aľr soluit, φ lex ɔ̃ria procedit,vbi ex eodem fonte fieri dēt restitutio,sed hoc fit ex nouatione,idest ex quasi ɔ̃ctu, ex quo in ipsa solutione oritur ɔdictio indebiti. Postea Bald.ēt opponit ɔ̃ istum tex.φ creditor non sit audiendus,qa agit p calumniam, & rñdet,φ non est calumnia,ex quo ius permittit. Non obst.φ sit turpitudo ex parte solius stipulatoris,qa iurm̃ non patit̃ de ista turpitudine quæri. In ea.glo.ibi, metu iurī. Hoc verbū reprehenditur hic ab oībus,quia sequeretur,φ vbi soluit non præcedente iuro,non possit repetere,ex quo cessat metus iurī,&tñ pōt repetere f̃m Hos. & alios hic,pro quibus alle.do.Abb.c.ad nostram. j̃. de emp.& ven.& c.illo vos.j̃.de pig.& clarius c.qa frustra. & c.Michael.j̃.de vsu.Et si diceretur, φ soluendo scienter indebitum vr̃ donare,l.Campanus.ff.de ope.li.rñdet Imo.& post eum do.Abb. φ vbi alia coniectura, q̃ donationis,capi pōt,non p̃sumitur donatio,l.si cum aurū. ff.de sol.l.eleganter.§. q reprobos.ff. de pig. ac. Sed hic est alia ɔiectura,qa si soluit in principio,mutui annullatio,est cupiditas mutui,non animus donandi,per l.cum de indebito.ff.de prob.Si soluit durante mutuo,fecit vt creditor non molestaret eū sup sorte, & sic ut plurimū ɔtingit.Si soluit post sortem solutam, p̃t dici, φ soluit, vel vt habeat alia vice creditorē æque facilē ad mutuū, vel ne apud vulgus notaret̃ de fractiōe ꝑmissionis.Cessante ergo sp ɔiectura donatiōis, ɔpeteret repetitio ɔdictione indebiti. Nec obst. φ scienter soluendo possit repetere,qa illud fallit,qñ recipiens solutionem illicite recipit,& cum peccato,prout hic,& cessat ɔiectura donationis in soluente. Vbi aūt creditor licite & sine peccato reciperet,si scienter soluat̃ indebitū, nō repetitur, f̃m prædictos,p l.1.ff.de ɔdi. inde.& dictum est s̃. ver.in ea.gl.ibi,q̃ sit. In ea gl. in fi. Si ita esset,φ sp posset agi ɔ̃ creditorem,vt liberet,facile esset semp euitare coactionem,de qua hic,& iō intellige istam coactionem habere locum, vbicunque absolutio amplius peti non pōt, puta,quia est incursum periurium,vel instat tps,f̃m ea,

6 quæ diximus in c.1.s̃.eo.In † gl.si ibi,non est peccatum. No.φ recipere ad usuras nō est peccatum, sed dare. Idē gl.in c.1.s̃.eo.Et de hoc multa dñr,vt hic p Imo.& p eūdem in cle.1.de vsur.& ibi p Anc.in prin.3. q. & p dom. Car.in 26.q.p Inn.do.An.& oēs in c.super eo.j̃. de vsu. per Arch.late in c.si quis vsuram.14.q. 2. & in c.mouet te.circa prin.22.q.1.p bea.Tho.2.2.q.78.ar. vlt.p do.Ab. in c.cum in ecclesiæ.circa fi de symonia. p Lau.in trac. de vsu.q.9.& in effectu uerum est, quod dr̃ hic in gl.Nō obst.φ dans & recipiens habent se ut correlatiua. Ergo dispositum de vno,debet disponi de reliquo, l. fi. & ibi Bar.ff.de acceptil.cum oībus similibus, quia non est sp verum, vbi datur diuersitas rōnis. Patet instantia ex gl. hic,in adulterio,in quo ambo non peccant. Facit gl.in c.1.j̃.de locato.vbi pœna apposita locatori, non habet locum in ɔductore,& ibi eleganter do. Abb.allegando gl.in cle.1.de ɔ̃san.& affi.facit quod no.Bar.in l.multū. ff.de ɔdi.& demon.ubi Iudæi sunt prohibiti emere, sed non vendere. Et aliis modis dari posset instantia. Bene verū est,φ vt dr̃ in dictis locis,aliquando est peccatum, nedum dare.sed etiā recipere,puta,qñ quis inducit mutuantem.qui alias non mutuasset,vel quando quis causa lasciuiæ,vel ludi,uel inhonestatis accipit ad vsuram,

7 & si hoc facit, & cū oīno alias in fœneratitio, vt hic p Imo.In † ea.gl.ibi,alias non compellentur.Pondera bene istā gl.vltra Doc. quæ vult φ ubi esset peccatum recipere ad usuram,iurans non compelleretur,& hoc esset in casu proxime dicto,& sic esset singularis limitatio ad hanc decre.quia videretur cessare eius ratio, quæ est, φ cessat turpitudo ex parte recipientis, quia imo non cessat.Sed Imo.solus hic tenet ɔ̃rium, licet ad istam gl. non aduertat,qa,f̃m eum,ēt ubi quis recipit ad vsuram p lasciuiam,& iurat soluere,obligatur ad soluendum,

tum,qa iste tex.indistincte loquitur,tum,qa actus solutionis fit sine peccato. Ergo iurm̃ ligat,c. si uero j̃. eod.

8 Extra † glo.quæro primo,si quis iurat seruare statutum sup vsuris,vtrum ualeat iurm̃,Aliqui dixerunt, φ sic p istum tex.Contrarium decidit Bal.in l.eos.§.super vsurarum. C. de usu.qa multum refert,utrum iurm̃ ueniat ad corroborationem statuti,& tunc, si statutum non tenet,non tenet iurm̃,an ueniat ad aliquod dandum, uel soluendum,& tūc procedat iste tex. Alle. no.in ca.dilecto,j̃.de p̃b.Adde gl.in terminis in cle.1.in uer. iuro,pone mutuaui tibi centum Ferrariæ, quæ promisisti mihi remittere de partib.tuis in Paschate,adueniente termino non mittis, ego nolens te effici infamen, fui protestatus,φ nolebam te esse ꝑiurum,& hoc te absente,an eris infamis.rñdet Bald.in l.eos. φ nō,qa remissum est tibi iurm̃. Alle.l.Labeo.ff. de iureiuran. ētsi certum sit,φ in termino non poteris soluere,quia pœna legalis est. Alle.Bar.in l.cum stipulatus sim mihi à Proculo.ff.de uer. sign.Secūdo quæro, soluens usuras,uult eas repetere,an indigeat absolutione à iuro.respondet Bal.in c.1. in pe. col.s̃.eo.aut iurauit soluere,& non indiget absolutione à iuro,aut iurauit non repetere, & tūc

* refert,an uelit directo repetere,& nō pōt,nisi absoluatur à iuro, aut indirecte denunciando crimen ecclesiæ, & poterit,nisi sit de illis, qui denunciare non possunt,f̃m no.in c.nouit s̃.de iu.

* Repetere. *Adde Old.cons.186. incip. licet ex ordine.cum concor. per eum ibi.*

9 Tertio † quæro, utrum iurans non petere absolutionem a iuro, possit petere absolutionem ab hoc iuro? * Lud. Ro.dixit,φ non,cons.327 inci. In pñti consultatione.in prin. Alleg. glo.in c. tuas.in uer.desistere. j̃. de usu. quæ dixit,f̃m ipsum,φ iurans non petere absolutionem,cogitur tale iurm̃ seruare,sibi tñ succurritur,qa denūciare pōt ecclæ,se iurasse absolutionem nō petere & quaľr is,cui iurauit,p̃seuerat,ut in c. quemadmodum.j̃.eo.quo ɔstito poterit iudex partem ɔpellere ut iurm̃ relaxet,c.1.s̃.eo.& c.ad nostrā.el.2.j̃.eo.Vbi aūt mā,sup qua principaliter est iuratum,seruari posset sine peccato,p̃dicta nō ꝑcederent, f̃m eū. Bal.aūt in repetitione l.2.in 15.char.uer.quo ad primā. format istam qōnē,& t3,posse peti absolutionem,qa id iurm̃ inducit creditorem ad delinquendū,ergo relaxandū,l.si unus. §.illud.ff.de pac.Item ex parte creditoris uersat̃ turpitudo, ergo sibi nō q̃rit̃ ius ex tali sacramēto,l.fi.ff.de ac.& oblig & p alias rōnes,de qbus ibi. Dicit tñ Bal. φ relaxato hoc iuro petet̃ absolutio alterius iurī. Vñ tot erunt necessariæ petitiones & relaxationes, quot sunt iura, & unius relaxatio alterius origo ꝑficiscit,ut ibi p eū, quod ultimū tenuit ēt Bal.& Imo in l. licet hæc scriptura.ff.đ ɔd.& demon.quod no. ɔ̃ Pa. de Cast. ɔsilio 219.quem retuli in c.1.s̃.eo.in 8.q. Et hanc partem, φ dicta absolutio peti possit,tenet Imo.in c.1.in 3.col.s̃.eo & ibi incidēter retuli in tertio remedio.& adduci pōt,quod dispu tando ɔcludit Richardus ī quarto sñiarum,dis. 34. quē seqtur Astesanus in sua solenni Summa, li.10. q.20.art., 11.ubi dñr,φ si qs uoueret non petere dispēsationem in aliquo uoto à Papa,nō tenet̃ hoc uotū seruare immīnēte necessitate, ubi non posset ɔsuli saluti non petendo.

* Iuramento. *Adde Socin.conf. 59.incip. in causa nobilium. in 2.dubio.par.3.*

10 Quarto q̃ro,an † procedat iste libellus,peto ɔ̃ usurariū me absolui à sacramento, & me absoluto ɔ̃ eum procedi,& eundem ad restitutionem usurarū ɔdemnari?Respondet Bal.φ nō,in repetitione l.edita. in 30. col. uer. dubitat̃ de isto libello.C.de eden dicens,φ talis cumulatio nō ꝑcedit,& ita fuisse ꝑnunciatū,qa nō sum habilis, nisi prius sim absolutus,& prius p̃sona est habilitanda,q̃ actio cumulanda, & ego non habeo potentiam proponendi,ergo male ago. Ad hoc l.qñ Alexandrum. C.de adul.& l.qdā referunt.ff.de iure cod.& l.lib.nec ne.ff.de

11 pe.hęr.f̃m ipsum.Quinto q̃ro,aliquis † iurat ɔ̃ctum esse de pura & uera sorte,& ipsum obseruare,an possit petere absolutionem à iuro? Vr̃,φ non,quia allegata turpitudinem suam.Ergo non est audiēdus,c. inter dilectos. j̃.de

ĵ. de don. Item aut est verum, ꝙ iurauit, & iurm relaxã-dum non est: aut est falsum, & tunc ꝑ relationem euitari non põt periurium, l. cum stipulatus sim mihi à Proculo. ff. de ver. obl. SOL. Bal. format istã qõnem eleganter & multum diffuse in d. repe. l 2. in 15. char. eo. ti. & ꝑ euidentia discutit qnque casus, in qbus dubitari põt an audiat allegans turpitudinem suam, & tertius casus est, qñ qs alle. turpitudinẽ suã, * ad hoc vt rescindaẽ illa turpitudo, & tunc dr̃, ꝙ ẽtsi iste agẽs certat de dãno inferendo alteri, qa participauit dolũ, vel q̃rit lucrũ illicitũ, audiẽ actor, qa magis est fauendũ actori, q̃ aduentitio lucro rei, & ꝑ hoc in qõne ꝓposita vr̃ audiendus. Alle. no. in ca. 1. s̃. eo. Sexto q̃ro, reci-

* Turpitudinem suã. *Adde Auto. in c. tertio loco, supra de præsum. & in c. sciscitatus de rescrip.*

12 piens † mutuum detulit in ꝯctu vel postea iurm danti in fraudẽ canonis, & creditor iurauit ꝯctũ esse de uera sorte & sibi deberi, an possit reus allegare, ꝙ ꝯctus sit fęneratitius? Rñdet Bal. d. repe. in 16. char. ꝙ si illud iurm emanauit de plano extra iudicium, non valet, qa ecclã de his fraudib. & cautelis non dẽt curare, alias esset aperire viam fraudib. fœneratorum. Si aũt illud iurm delatum fuit actori iudice deferente, vel approbante, valet, & imponit silentium, qa iudicis authoritas p̃sumptionẽ fraudis excludit, arg. l. & gñalr. ff. de noxa. & qa deferens alteri iurm cogiẽ illi stare, l. non erit. §. dato. & l. iusiurãdũ, qđ ex ꝯuẽtione. ff. eo. alias sequiẽ, ꝙ cã vsurarũ iudiciali vel necessario iuro terminari nõ posset, qđ est falsum, s̃m ipsum. Simĩlr ꝯcludit ibi Bal. posse peti absolutionẽ à iuro, qñ debitor ꝑpactũ remisit creditori officiũ iudicis, & oẽ remediũ iuris ꝯpetens ꝑ relaxatione iurĩ. Simĩlr disputando ꝯcludit Bal. ibi, ꝙ si ille q iurauit soluere vsuras sub noĩe sortis fecit ꝓcuratorẽ ad ꝯfitendũ debitũ, & ꝓcurator ꝯfessus est in iudicio, & ideo emanauit p̃ceptũ de soluẽdo, nihilominus, põt peti relaxatio iurĩ, & illud p̃ceptũ erit nullũ, ꝯcludit, qđ si creditor fingit se habere litem cũ debitore, & iõ extorquet ab eo noĩe trãsactionis aliq̃ ꝓmissionem ĩ fraudem vsurarũ, nõ erit stãdũ huic transactioni ẽt iuratæ, sed ꝯpete

13 ret absolutio. Septimo & vltimo q̃ro, aliqs † iurat non recipere restitutionẽ vsurarũ, an poterit hoc nõ obstante recipere? Hos. dicit, ꝙ nõ, sed fiet restitutio pauperib. vt ipse no. in summa huius tit. § q̃ censeanẽ. ver. q̃uis soluam. Contrarium credit Bal. ind. rep. l. 2. in 17. char. ver. quo ad nouam. qa l3 iurãs nõ possit recipere, tñ eius hęres poterit, & certũ est debitũ, l. nã ad ea. ff. de ꝯdi. & de mõ. Ergo non põt alteri soluere, qđ certũ est alteri deberi, nec facienda est eleemosyna de alieno, 1. q. 1. nõ est putanda. Imo species est furti de alieno largiri, salua reuerẽtia debita do. Hos. s̃m ipsum. Nõ tñ declarat, penes quẽ interim stabũt dictæ vsuræ, sed forte penes epm̃, ar. notatoriũ in c. cum sit. ĵ. de Iudæ. Postremo tene menti

14 dictum Inn. hic, ꝙ † l3 ad solum Papã ꝑtineat dispensatio liciti iurĩ, vt diceẽ ĵ. eo. c. quanto. tñ eps̃ tale iurm p̃t ꝯmutare, vt si qs iurauit ire ad Sanctum Iac. põt ꝯmutare, vt vadat ad sepulchrũ, arg. c. 1. & 2. ĵ. de voto. Et hoc retuli post d. Ab. in c. ꝑuenit. el 2. s̃. eo. Et dicit hic dom. Car. ꝙ semꝑ putauit hoc dictum notabile, vt dicamus drĩam inter dispensationem, & ꝯmutationem, & ꝑ hoc habetur casus, quo eps̃ absoluit à iuro licito. Item habes ꝙ põt dispositionem non iuratam commutare in aliã. Item põt, si sit iurata, & sic ꝑꝑ vim accessorij episcopus absoluit à iuramento licito, s̃m ipsum. Item ad intellectum huius ca. vide subtilia verba Bal. in l. non dubium. 22. opp. ver. sed ꝯ hoc videtur tex. C. de legi. & etiam aliquid tangit in 12. opp. & per Fed. cons. 301. & dom. Ant. in c. fi. supra de pac.

SVMMARIVM.

1 *Pignus consistere potest in possessionibus & reditibus.*

2 *Absolutus ab excommunicatione cum solennitate debita de parẽdo mandato iudicis, non reincidit ipso facto in excõicationem, quamuis mandato non pareat.*

3 *Fructus intelliguntur deductis expensis & nu. 4.*

5 *Cautio, hoc nomine intelligitur simplex promissio.*

6 *Fallit hæc regula in cautione prætoria & alijs casibus hic positis.*

7 *Et quid, si dicatur, sufficienter caueat. nu. 8.*

9 *Cautio si sufficiat ĩ aliquo casu, an requiratur hypotheca bonorũ.*

10 *Statutum si requirat cauere cum fideiussore, & euidẽter quis appareat idoneus, an sufficiat nuda cautio.*

CAPITVLVM VII.

AD nostram. Debitor, q iurauit creditori nullum grauamẽ suꝑ re pignorata inferre, donec soluerit, non audiẽ petens pignus volendo compẽsare fructus, sed dẽt prius debitũ integraliter soluere, & demũ rẽ cũ fructib. ĩde p̃ceptis exposcere. H. D. s̃m do. Car. quem sequiẽ do Ab. In † tex. ibi, possessores. No. ꝙ licite capiẽ qs in pignore possessiones & reditus. Et no. ꝙ verbũ possessio, qñque capitur ꝑ proprietate * rei, non pro nuda possessione. Facit c. qm̃. §. vt si suꝑ. s̃. vt li. nõ cõtest. s̃m do. Abb. hic Adde ꝙ si testator dicit, lego possessionem q̃ habeo in tali loco, non intelligitur de simplici possessione, sed de dominio directo & vtili, s̃m do. Anto. in c. ad sedem. in fi. 1. col. s̃. de rest. spo. & do. Abb. in c. qui cum fure. infra de fur. ꝑ l. interdum. ff. de ver. obl. & bene facit l. Titia. §. Lucius. ff. de le. 2. ibi, villam causari & oĩb. possessionibus suis. Et ꝙ in dubio verbum possessio, intelligatur de naturali, vel ciuili, non aũt de nuda detentatione, colligitur ex notatis ꝑ Bal. in l. 1. C. communia de vsuca. & in l. sciendum. §. 1. & 2. ff. qui satis. cog. ꝑ Bar. in l. naturaliter. §. nihil ꝯmune. in 8. col. de acqui. pos. & Imo. in l. 3. §. ex ꝯrio. in 1. col. & ibi Ro. in §. ex plurib. eo. ti. & Ang. in l. prohiberi. in fi. ff. de pet. hære. nisi rõ subiectæ materiæ aliud inducat, vt in l. cõi diuidundo. §. neq;. cum gl. ff. cõi diui. & in l. quod serui. in ver. possidet. ff. de acqui. pos. & l. stipulatio ista. §. hoc quoque. & ibi Ro. in fi. ff. de ver. obl. In tex. ibi, reducatis eundem No. ꝙ † absolutus ab excõicatione cum solennitate debita de parendo mandato iudicis, non reincidit ipso facto in excõicationem, q̃uis mandato, vt promiserat, non pareat, sed opus est, vt de nouo in illum reducatur. Fallit in casibus, ꝯtẽtis in c. eos. de sen. exc. lib. 6. s̃m do. Abb. hic. Et idem ipse ponit in c. qõni, qñ. vbi bonus tex. ĵ. de ap. Adde Rotam in formis, dec. 487. inci. Si excõicatus. * vbi dicit, ꝙ si excõicatus coram iudice, vt absolueretur, ꝓmisit parere iuri & mandatis ecclæ, si nõ adimplet qđ ꝓmisit, ipso iure reincidit in excõicationem si fuerat excõicatus à canone, vel à iure, ꝑ d. c. eos. vbi aũt fuit excõicatus ab hoĩe, & ẽ absolutus cũ cã, vt s̃. si nõ fecerit, qđ ꝓmisit, nõ est ipso iure excõicatus, sed ꝑ eũdẽ iudicẽ ĩ eãdẽ sñiam ẽ reincõdẽdus. Ita Io. de Ana. in d. c. eos. Nec est mirũ, ꝙ ꝑ eũdẽ iudicẽ, q absoluit, possit reduci ĩ primã sñiam, qa sub ꝯditione vr̃ absolutus, q̃ꝯditio si deficit, ñ vr̃ absolutus, & maxime si ĩtra annũ à tꝑe absolutionis primus iudex velit eũ reinducere, qa ꝑ tm̃ tps̃ vr̃ eius iurisdõ durare, vt ĩ c. iquirẽti. s̃. de of. dele. uel, s̃m eos, ẽt in illo casu post annũ, qa sub ꝯditione vr̃ eũ absoluisse, & sic non vr̃ functus offõ, nisi esset ꝯditio, ꝑ l. l3. in fi. de iure do. Adde ẽt Rotam ĩ for. dec. 399. inci. si pronuncieẽ. * ubi latissime disputat, an in hac reinductione requiratur cãæ cognitio, citatio & canonica monitio. & concludunt ꝙ sic, sed dñt, ꝙ citatio sufficit ꝑ canonica monitione. In † glo. 1. in prin. No. gl. cum iurib. suis, ꝙ verbum Fructib. intelligitur deductis expensis. * Ad idem l. fructus. cũ ibi no. ꝑ Bar. ff. sol. ma. & l. sed si hoc. §. quædam

* Proprietate. *Adde Alexa. in rub. de no. oper. nunc. & Bened. de Plumb. in l. 1. e. ti.*

* Si excõmunicatus. *Adde ꝙ est decisio 11. ti. de senten. excom. in nou. & adde decis. 23. in antiq. eod. ti.*

* Si pronuncietur. *Adde quod est deci. 7. titu. de senten. excommu. in nou.*

* Expensis. *Ad de Specul. in titu. de expens. §. 1. ver. expensæ.*

quædã.& ibi Bal.ff.de ꝯdi.& demonst Et idẽ de verbo
Reditus,l.fundi Trebatiani.ver.ex locatione fundi red
di.ff.de vsufr.leg quẽ tex.ita allegat Bal.in l.neque.infi.
C.de ꝯpens.& in l.cohæredibus.ff.fa.erc. Et dixit Ange.
Imo.& Roma.in d.l.fructus,ꝙ si de fructibus dẽt solui
gabella,intelligit̃ deductis expẽsis.Idẽ Bal.ĩ l.1.C.đ fru.
& lit.expẽ.Et lꝫ Bal.Pau.de Cast.& Raph.in d.l.fructus.
teneat ꝯ̃rium æꝗparãdo gabellã, q̃ ẽ iuris diuini, iuxta
l.fi.C.de sac.sanc.eccl.tñ primũ est verius,qa non sem-
per est eadẽ rõ,cũ aĩa respiciatius diuinũ,& ius publicũ
corpus,ut ꝑ gl.in c.cũ ꝯtingat.ĩ.eodẽ.& vide gl.in l.per
diuersas.C.mãda.q̃ dicit,ꝙ quoties æstimat̃ actio, intel
ligeret̃ deductis expẽsis,& eã dicit ibi Ang.esse meliorẽ
de corpore iuris.Et de mã ꝑ Anch. in c. si ꝑꝑ tua debi-
ta,de rescri.li.6.& ꝑ Im.in c. ꝑꝑ sterilitatẽ. ĩ. đ loca. &
Ang.l.1.C.de fruc.& lit.expen. & ibi solẽniter ꝑ Bal. Et
ibi dicit Ang.ꝙ fructus intelligunt̃ deductis impensis,
& opera.& labore. Dicit ẽt ibi Bal.ꝙ detrahunt̃ expen-
sæ,quæ fiũt cã custodiæ. Alle.Spe.de dolo, & ꝯtumacia.
4 §.finali.Ex his infert̃, aliqs † impetrauit bñficiũ vsque
ad valorẽ centũ aureorũ singulo anno, demũ vacauit
bñficiũ reditus ducẽtorũ,aureorũ, tñ cõputatis expẽsis
nõ valebat vltra centũ,ꝙ istud bñficiũ censet̃ recte im
petratũ.Et ita no. Bar.in l. scd si hoc.§. quædã. ff. de cõd.
& demõ.& in l.j.ver.pone impetraui.C. de fruc. & li. ex
pe.& Pau.de Cas.in l.nõ amplius.ĩ prin.ff.de lega.1.Di
cit tñ,ꝙ curia Romana hoc ñ admitteret,qa tales gra
tiæ sunt odiosę. Alleg.c.quauis.el 1.de præben. li 6.Nec
obstat illa l.nõ amplius,qa loqtur in legatis, quæ sunt
fauorabilia,ſm eũ.Sđ tñ ꝓ dicto Bal.facit tex.ĩ d.cle. sta
tutũ.in fi.prin.de elec.ibi, rõnabiles deducant̃ expensæ.
& in c.pñti.§.porro.de offi.ord.li.6.Et istis adde Bart. in
l.quoties.ff.ad l.Fal.ubi dicit, ꝙ si donasti mihi rẽ valẽ
tẽ vltra qngẽtos aureos,tñ si deducta gabella,q̃ debebat
solui ꝑ donatariũ, nõ remanẽt quingẽti aurei, valebit
donatio sine insinuatione, ꝑ illũ tex. Et de mã latius ꝑ
Roma.in d.l.fructus.In gl.2.ibi,simplex promissio.No.
5 ꝙ † noĩe cautionis simplex ꝓmissio intelligitur.Ad idẽ
gl.3.in c.de Bñdictio. 32.qõ.1.& in l.habere.§.cautũ. ff.
de ver.sign.& Bar.& Bal.in l.sancimus.C.de verbo. sig.
& Bal.in l.1.in prin.C.de ꝓcu.& in l.vniuersa.C. de pre
cib.imper.offe.& in l.executione.in v.col.C.de exec. rei
iud.& Bart.in l.si prius.in 2. oppo. ff. de ope. no. nunc.
6 Istud † autem est regulare, sed fallit in plerisque casi-
bus,puta in cautione pretoria,qa intelligit̃ de sufficiẽ-
ti,hoc ẽ pignoratitia vel fideiussoria * nõ aũt de iuratoria,ſm Imo.hic, allegat l.ꝑ̃toriæ la.2.ff. de ꝑ̃t.stip. Idem dicas,vbi lex mãdat caueri cã cognita. l.in oĩbus ſm verũ ĩtellectũ,ff.de iudi. Idem,ubi nuda cautio nihil operaret̃ ut d.l.ĩ oĩbus. Idem ubi persona astricta ad cautionem esset suspecta,ſm Bal.ĩ d.l. sancimus. * & Bar.in d.l.si prius. Item, qñ dr̃,plene caueat,qa non sufficit simplex cautio,ſm gl.in l.si mandato Titij,alle.in
7 gl.Idem,qñ † diceret,sufficienter caueat,qa nõ sufficit simplex,vt in gl.nostra,& no.gl.in c.qm̃.§.in aliis,s̃.vt lite nõ ꝯtest.& in capitulo fi.ĩ. de pign. & in c.1.s̃.de sequest.pos. & fruc. & in c.
qua fronte.ĩ. de app. & in ca.ex transmissa. de rest. spo-
lia.& in c.1.s̃.de dolo,& ꝯt.& gl.2.& ibi do. Ab.in ca.ex
publico ĩ.de ꝯuer.ꝯiug.& gl.pe.in ca.ex parte.el 2.ĩ.de
ver.sign.& gl.1.in c.Pisanis.s̃.de rest.sp.Idem, si lex req-
reret cautionem ꝯpetentem,vt l.si debitori, & ibi gl.&
Bal.ff.de iud.& no.Bal.in d.l.executorem.in 5.col.& Ol
dr.ꝯs.68.inc.noĩe cautionis.qđ no.ad intellectum c. so-
let.de sen.exc.li.6.Idem,vbi requirit̃ cautio idonea, l. si
mandato Titij.ff.manda.& gl.ĩ ca.felicis. in ver.idonea.
de pę.li.6.& in c.q̃q̃.de vsu.eo.li.& in c.fi.de sen. exc. eo
li.no.Pau.de Elea.in disputatione inci. is, qui fideiussit.
in 3.col.& Old.d.ꝯs.68.& ibi dicit,ꝙ non sufficit hypo-
theca.Nec obst.l.quicunque.C. de oĩ agro deser. lib.11.

* Fideiussoria. *Adde Ale. in l.1. ff. qui satisd. cogã. & Card. in clem. 1.§.& qa.de pœn.*

* Sancimus. *Adde Bald. ibi col.1. ver.sed quid si verbum. Old.cons.6. & Pau. de Cast. cons.38.*

quia dicit Old.ꝙ Papa rñdet ad illam l.in ꝯsistorio, ꝙ
nõ faciebat,qa est ibi spãle,& ibi dicit tex.obligatis fun-
dis idonee caueat, sed non dicit, ꝙ obligare fundos sit
idonea cautio.Quid aũt,si dicat̃,satisdet,uel caueat?dic,
ꝙ si non est ꝑsona suspecta,sufficit nuda cautio,si est su-
specta,dẽt satisdare,ut no.gl.pe.in l.pe.ff.de pe.hæ.Quid
aũt de instr̃o reqrente cautionem?vide Bal.in auth.gñа
liter,in 1.col.C.de episc.& cle.& in l.1.ff.q satisda. cog.
& in d.l.vniuersa.& ĩ d.l.executione.& in d.l. sancimus.
Quid aũt,si dicat̃,caueat mediocriter?Dic,ꝙ sufficit cau
tio cum obligatiõe bonorum,l.filio.ff.vt le.noĩe cauea-
t̃.q̃ facit singularem Lud.Ro.d.§.interdum.Tñ illa l.nõ
ꝓbat,& imo vr̃ reqri pignus,vel fideiussor, ſm qđ reqri
tur in cau.ꝯpetenti,vel sufficienti, cum melior idem vi
deat̃ importare,qđ ꝯpetens, vel suffi-
ciens,maxime,qa cautio cũ hypothe-
ca dr̃ nuda,ſm Barto.d.l.ꝑ̃toriæ.la 2.
Quid aũt, si statutum facit mentionẽ
de cautione idonea? * dic, ꝙ intelligi-
tur arbitrio iudicis,ſm Bar.in d.l. uni-
9 uersa,in secũda col.Quid † aũt,si in a-
liquo casu sufficit nuda cautio, an re-
qratur saltem hypotheca bonorũ?Bar.dixit,ꝙ sic,in l.1.
ff.q satis.cog & Bar.& Ang in d.l. prætoriæ. & Barto.&
Ro.in d.l.si prius.& in d.§.interdum.ꝑ tex.in d. l filio. &
in d.l.oẽs.§.in hac aũt urbe.C.de epis.& cle.& in §.si qs
autẽ ꝓ pecuniaria. in Aut.de sanctissimis epis.Cõtrariũ
tenet Imo.in d l.ꝑ̃toriæ.& in d.§.ĩterdũ. qa hoc iure nõ
ꝓbatur.& iura ꝑ̃dicta loquũtur, qñ lex ꝯ̃ gñalem dispo
sitionem habentẽ,ꝙ dẽt caueri cũ fideiussore, prouidet
in aliquo casu,ꝙ sufficiat sine fideiussore,qa tũc ꝓmis-
sor releuatur à fideiussione,& grauatur in alio.s. ut obli
10 get bona,& istud verius. Quid † aũt,
si à lege a,vł statuto reqritur,aliquẽ cũ
fideiussore cauere, & euidenter appa-
reat idoneus,an sufficiat nuda cautio.
Dicit Bar.ꝙ sic,in l.qcũque. ꝑ illũ tex.
C.de fundis p̃rimonial.li.11. facit l. de
creationib.C.de epi.au.& qđ not.Bar.
in l.abstinẽdũ. C. quorũ appella. & gl.
sing in l.j.§.is aũt.ff.de ri. nup. & Bal.
in c.decernimus.s̃.de iud.cũ similibus.
Quid aũt,si lex dicat,ꝑ̃stet cautionẽ, q̃
põt.Dic,ꝙ intelligatur de iuratoria ꝑ
tex.in c.ꝑ nr̃as.ĩ.de don.inter vir.& u-
xor.Et ita dicit do.Ab.ibi ĩ notabilib.
dicẽs illũ tex.semꝑ allegari. Sed ipse-
met ibi in vlt.col.tꝫ ꝯ̃riũ,& melius,qa
si intelligeretur de iuratoria, nihil im-
portarent illa verba, qa quilibet põt
ꝑ̃stare illam.Et hoc no.qa faciet hono
rẽ.Quid aũt,si obligatus satisdare non
simpł̃r,sed modis ꝑ̃dictis, ñ hẽt pigno
ra,nec fideiussores. Nõ est qõ nr̃a, sed
vide Do.in ca.1.in fi.post gl.ibi, de do
lo & cõtuma.li.6.& Bald.in l.1 §1. C.
de asser.tol.& gl. in lege quarta. C. de
usufru.& do.Abb. in c.qua fronte.ĩ.de appell.& Bal. in
auth.cui relictũ.C. de indic. vid. & Pau. de Cast.in l.pri
ma,& in lege fideiussor.§.primo.ff.qui satisdare cogãt.
& Bald.in lege secunda,C.de vsufruc. lega.& Imo.in le
ge,non facile.ff.si cui plus, quam per l. Falci. & Pau. de
Cast. in l. si constante.§.quoties, solu. matrimo.& Bal.
in authentica,& qui iurat,in principio.C. de bon. auth.
iudi pos.& in lege finali,in tertio notab.C.de ord. cog.
& in lege tertia, in princ.C. de condictione ob causam.
Ex quibus locis potest elici regula, ꝙ
propter impotentiam satisdandi sta-
tur iuratorię cautioni. * Fallit in mul
tis casibus notabilib. de quibus in di-
ctis locis, puta, si quis esset impotens
ꝑꝑ malos mores,uel in causis crimina
libus,vel in eo,q semel deierauit, & in
aliis,de quib.ibi. In ea. gl. in fi. Instant

* Idonea. *Adde Alex.in l.stipulatio ista.§.alteri.de ver.obliga.& ibi. Bar. & Alex.cõs.37.vol.2.*

a Si à lege. *Adde tu,quod si quis est manifeste idoneus facultatibus ꝙ isto casu ad nullã satisdationẽ tenetur,nec ex dispositiõe legis,nec statuti, nisi subesset verisimilis cas⁹ suspicionis.Ita Pau. de Cast. in l.1. ff. qui satisd.cog.& in l.diuortio.§.interdum.ff.sol.ma. quãuis in d. l.1. do.Ale.dicat contrarium & ma'e, aliter tenet in cõsil.suo 176. incip. Viso, & oportune discusso processu. in 6.col.*

* Cautioni. *Adde an & quando & in qbus standũ sit iuratoriæ cautioni,et quãdo nõ, & an debeat iurari de credulitate*

tate ſe non poſſe inuenire fideiuſſores vt iuramentũ non ſit temerarium veritatis aſſerẽdo, ꝙ ſcire nõ poteſt. & an iurare debeat motu proprio, vel ad delationem iudicis, vide copioſe & no. Soc. conſi. 231. incip. cum in preſenti conſultatione, ver. primo probatur, cũ alijs ver. ſeq. in 2. par.

hic Doc. quare grauat̃ iſte onere cautionis? qa qñ excõicatio eſt iniuſta, fit abſolutio abſque cautione, c. ſacro. §. caueat. j̃. de ſen. exc. in ver. abſque grauamine. & ca. 1. & ibi gl. in ver. difficultatem. eo. ti. in 6. Et ſatis probatur in c. venerabilibus §. ſane. eo. ti. & li. no. do. Ant. in c. Odoardus, in 2. col. j̃. de ſol. & do. Ab. in c. olim. in 1. col. j̃. de acc. Et pro rñſione ad ɔ̃rium multa dixerunt hic Doc. maxime do. Abb. qui poſtea dolet, tot verba dixiſſe, quia vnico verbo dici põt cum Inn. hic, ꝙ iſte fuerat excõicatus ꝑꝑ ɔtumaciam in non comparendo coram iudice, quo caſu non dẽt abſolui ſine ſufficiente cautione, nec ſufficit iuratoria, ſm ipſum, pro quo alle. hic do. Car. gl. in ver. cautione, in dic. ca. qua fronte, & facit tex. in c. 1. de dolo & ɔtu. li. 6. ſm do. Ab. lʒ Hoſ. hic ɔ̃, & non bñ, ſm eos. Et circa iſta põderabitis tex. in d. c. ſacro. poſt prin. ĩ verbo, ſufficit cau. In gl. pe. ibi, propterea, qa iurauerunt. Gl. iſta habuit bonum intellectum, ſed non habuit bonum exemplũ. Nã ſm Io. An. & alios, & bñ, ſi iuraſſet creditor, eſt deciſio literæ, qa ex quo ſatisfactũ eſſet de fructib. non dicerentur venire ɔ̃ iurm, imo iuſte repeterent pignus. Dicit ergo Io. An. ꝙ ex forma iuri requirebat̃ numeratio & ſolutio, quaſi dicat, nõ ſufficeret, ꝙ ex fructibus non ſatiſfaciat, & ſequuntur hic Scribentes, pro quibus optime adduco elegans dictũ Bar. in l. itẽ liberat̃. § 1. ff q. mo. pi. vel hypo. ſolui. vbi dicit, ꝙ ſi ſtatutũ dicat, ꝙ ſi ɔdemnatus pro homicidio intra 10. dies nõ ſatisfecerit, amputet̃ ei caput, ꝙ dando fideiuſſores, vel pignora dr̃ ſatisfeciſſe, ſecus, ſi ſtatutum diceret, ſi non ſoluerit. Et ad idem vide Bar. in l. ſolutionis. ff. de ſolu. & Bal. in l. 1. ff. q. ſatiſ. cog. & in l. fi. C. ad l. Fal. & tex. in l. 4 § ait p̃tor. ff. de re iu. & in l. ſolutã pecuniã. ff. de ſol. & in l. acceptil. tũ. §. 1. ff. de acceptilat. Quare aũt nõ ɔpenſant̃ hic fructus cũ ſorte? Dñt aliq, ꝙ non erat liquidum, quãtũ de fructib. fuiſſet ꝑceptũ, iõ liq̃di ad nõ liquidũ nõ fit ɔpenſatio, l. fi. C. de ɔpẽſ. Secus, ſi eſſent ɔſumpti, * l. j. & 2. ff. de pig. ac. Alij dixerut, ꝙ hic ẽt fructus erãt pignorati, ſecus, ſi fructus nõ fuiſſent pignorati. Alij dixerunt, ꝙ hic debitor agebat, iõ non poterat ɔpenſare, ſecus, ſi ɔueniret̃, quod reprobat hic Imo. qa non videt, ꝙ repugnet, ꝙ debitor non poſſit repetere pignus & dicere creditori ſatisfactum ex fructibus ꝑceptis, d. l. j. & 2. Vñ tranſire pñt alij intellectus, q in ſeveri ſunt, lʒ ad literã diuinatiui, & eos retuli, quia, ſm Imo. ex ipſis habent̃ notabiles lĩtationes, in qb. fructus non deducunt̃ in ſortẽ. Sed cõior intellectus ad iſtũ tex. eſt ille, quẽ ponit iſta gl. ſm Imo. & do. Abb. ꝙ hic nõ põt obijci ɔpenſatio, qa ñ eſſet ſatisfactũ iuro, qđ dẽt formaliter impleri, vt hic. Ex quo intellectu deciſa vr̃ illa qõ difficillima, vtrũ ſufficiat, ꝙ iurm ĩpleat ꝑ æquipollẽtia, an vero oporteat, ꝙ impleat̃ ĩ forma ſpecifica? Nam hic eſt caſus nota. & ſingularis, ꝙ ſic, ſm Imo. hic, vbi iurãs creditorem ſuꝑ pignore non moleſtare, donec ſoluerit, intelligit̃, ẽtſi ſit ſatisfactũ recipiẽti ex fructib. pignoris, qa oĩno eſt opus ſolutione. Et ꝓ hac parte dico eſſe glo. ordinariam in l. ſi pecuniã. in principio, q̃ ĩcipit, & finit, vt qa iuraſti. ff. de ɔd. ob cauſ. q̃ voluit, ꝙ lʒ rr̃ ad ꝑficiẽdum factum in obligationem deductum non poſſit qs p̃ciſe ɔpelli, l. ſtipulationes ñ diuidunt̃. ff. de ver. obl. ſed ſufficiat p̃ſtare intereſſe, vt ibi: tñ, vbi iurm interponit̃, p̃ciſe ɔpellitur ad factum, & ſic iurm dẽt ſeruari in forma ſpecifica. Et illam glo. ſequitur Bal. ibi, & in l. 1. in 8. col. C. de ſen. q̃ ꝓ eo, qđ intereſt, & in ꝓœmio feudorum. in 7. col. & in l. ſed & hæc p̃tor. ff. de ꝓc. & in c. ex reſcripto. j̃. e. & idem in terminis illius gl. latiſſime tenet do. Ab. poſt do. An. & Imo. in c. veniens. in pe. & vlt. col. j̃. e. Et hãc partem tʒ Imo. in c. ꝑ tuas. in 17. col. ver. & no. diligenter hoc dictũ s̃. de arb. allegando iſtum tex. & gl. in d. l. ſi pecuniã. Idem tʒ do. Ab. in pe. col ꝑ iſtum tex. & alle. ẽt l. ſi qs maior. C. de tranſac. de ipſa exclamãs, vbi qñ in ɔ̃ctu interuenit iurm, licet pœna ſit appoſita in ɔ̃ctu, non ſufficit ſoluere pœnam, ſed ſi pars ɔ̃uenit tenet̃ ſoluere pœnam & ſeruat ɔ̃ctum, & refert Bal. ibi dicentem, ꝙ iurm habet vim clauſulę, Rato manente pacto. * idem tenet Anch. ɔſ. 188. qđ incipit, In auxilium veritatis, in 3. col. * dicens, ꝙ lex, ſi ɔuenerit. ff. de iuriſd. om. iu. non habet locũ, vbi ꝓmiſſio de nõ ſuo iudice adeundo, eſt firmata iuro, qa põt ſeruari ſine interitu ſalutis æternæ, & præciſe obligat quem ꝑ p̃dicta. Idem tʒ Imo. in c. 1 s̃. de iu. Et hãc partẽ tʒ ẽt Ro. d. l. ſtipulationes nõ diuidunt̃. in 38. col. maxime ꝑ c. ex literis el 2. j̃. de ſpõſ. & idẽ Imo. hic poſt Io. An. Ad idẽ tex. in c. querelã. j̃. ne p̃lati vices ſuas. vbi ĩ obligatione ɔſiſtente in facto ɔpellit̃ qs ad obſeruãtiã facti, & ſic nõ vr̃ ſatis p̃ſtare intereſſe, & dicit ibi do. An. eſſe celum de hoc, & ſic ꝑ gl in d. l. ſi pecuniã. Et lʒ iſta pars habeat ꝓ ſe multos, tñ rñderi poſſet eorum fundamentis, quo ad iſtum tex. vltra oĩa ſtringentem, quia ſm dom. Abb. hic, ſi iſte tex. diceret, quod nõ poſſet compenſari bene probaret opinionem iſtam, ſed dictum erat de non moleſtando ante ſolutionem ſortis, & vr̃ tacite actum, vt fructus non compenſentur ante ſolutionem, alias nihil operaret̃ iurm. Vnde obijcere compenſationem non erat dare vnum, qđ æquippolleret actui non moleſtationis, ſicut ɔpenſare eſt dare actũ æqpollentem ſolutioni. Ad gl. in d. l. ſi pecuniam. rñdet ibi Fulgo. ꝙ gl. forte ɔſiderauit, ꝙ ꝑ ꝑ iurm neceſſitat̃ ad obſeruandũ, ſi vult euadere periuriũ & infamiã, d. l. ſi qs maior. nõ aũt, ꝙ ex iuro oriat̃ actio, ꝑq̃ cogat̃ ipſum obſeruare, qa iurm ñ eſt modus inducendæ obligationis de iure ciuili, ſed de iure Canonico. Bñ dicit, ꝙ cogeret̃. Alle. c. fi. & c. ex literis. el 2. j̃. de ſponſali. Tñ ɔſidera, ꝙ ſi iſte ſentit ꝙ de iure ciuili ſufficiat æqpollens, nõ incurret̃ periuriũ, put ipſe dicit, & iõ ſtaret authoritas gl. Ad tex. in d. l. ſi qs maior põt dici, ꝙ illud eſt, qa iurm hẽt vim clauſulæ, Rato manente pacto, iõ ɔ̃ueniens non liberaret̃ p̃ſtando pœnam, vel intereſſe. Ad tex. in d. c. querelam. rñdet ibi do. Maria. ꝙ nõ negat, qñ ſi locator vellet p̃ſtare intereſſe, ſufficeret. Et bene dicit, quia etiam condemnandus ad rem tradendam uel factum, liberatur offerendo intereſſe, ſecundum Bar, Imo. & Rom. in d. ver. Celſus. Cæterũ ad partem ɔ̃riam, ꝙ iuramentum non ſit ſeruandum in forma ſpecifica de neceſſitate, ſed ſufficiat in æquipollenti, eſt ordinaria deciſio Bar. in l. amplius non peti. ff. rem ra. ha. ubi dicit, ꝙ iurans ſoluere poteſt compenſare. Mouetur, quia etiam conditio debet impleri in forma ſpecifica, l. Mæuius. & l. qui hæredi. ff. de condi. & demon. & tamen ſufficit compenſare, quando ſolutio ponitur in conditione, l. 2. §. 1. & l. ſi peculium. ff. de ſtatu li. Ergo eodem modo dicendum de iuramento. Præterea dicit ipſe, quando ipſe, ɔ̃ quem uolo obijcere compenſationem, non ſoluit me interpellante, nõ uidetur præſtare impedimentum quo minus conditio impleatur, & per ɔñs, iurm, quia ſi ſolueret, poſſet poſtea impleri conditio & iurm. Et iõ cum ꝑ eum uideatur p̃ſtari impedimentum, debet haberi conditio pro impleta, & ſimiliter iurm. Allegat, quod habetur in l. 2. §. 1. ff. de ſtatu li. & facit, quod habetur in l. iure ciuili. ff. de cond. & demon. Et iſtud dictum Bar. ſequitur do. Abb. hic, & in c. cum dilectus. in 12. col. s̃. de ord. cog. & Ang. & Raph. in d. l. amplius. & Imo. in l. Iulianus, la 1. ff. de cond. & demon. & Io. Fab. in §. in bonæ fidei. Inſti. de actio. dicens, non incurri ꝑiurium, vel excõicationem, qa quo ad pœnæ cõmiſſionẽ euitandã, cõpenſatio fit ipſo iure abſque eo, ꝙ opponat̃, l. ſi ambo. ff. de cõpeſ. facit l. ſi debitor, in fi. ff.

* Cõſumptio. *Adde quæ habentur per Bar. Bal. & Imo. ĩ l. diuortio. §. ob donationes. ff. ſolu. ma. vbi etiam ꝑ glo. in ver. compenſationes. & Alex. ibi, col. 2. verſi. ex iſta gloſſa habes notare, cum alijs cõcor. ibi ꝑ eum ſignatis.*

* *Adde Barto. in l. ſi quis maior. & ĩ l. cum propon. C. de tranſac. & Alex. in l. ita ſtipulatus. in princ. de ver. obl.*

* In 3. col. *Adde quod eſt corrupta allegatio, eſt enim conſilium 192.*

fi.ff.qui po.in pig.ha.ibi, nihil interest, soluerit, an cōpē-sauerit. No. Bal. in l. 2. in prin. C. de cōp. Et cū isto dicto Bar. ↄcordat late Bal. hic, dicens, ꝙ iste nō est periurus, q̄a aduersarius facit, quo minus soluere possit, & dicit tē tex. vnicū i iure, in l. Iulianus ait. la piccola, ff de ↄd. & demō. Nec ob. ꝙ iurm̄ dēt seruari ī forma, q̄a illud est verū, q̄n de nudo facto, & nō de effectu est cogitatū. Al legat l. Mæuius ff. de ↄdi. & demon. Sed ad istud dictum Bar. rn̄det hic Imo. ꝙ non procedit, ꝑ istū tex. Nec ob. ꝙ dicit Bar. de ↄditione, q̄a f̄m ipsum, iurm̄ magis dēt seruari in forma specifica, quam ↄditio, ut patet, l3 secus in ↄditione, ut in iuribus præalleg. Secus, si nō esset tale impedimentū, q̄d oīno impediret impedimentum iuri, per c. querelā. & c. breui. ⁊. eod. Pōt ēt dici, f̄m Im. ꝙ iura, quæ dn̄t sufficere cōpensari ad implendam conditionē, loquunt̄ in eo, cui relicta est libertas sub cōditione, & iō fauore libertatis pōt dici illud fuisse statutū. Facit. §. fi. Insti. de don. f̄m ipsum. Ad illud de impedimento, ꝙ iurm̄ principalr̄ dirigit̄ in Deū, qui nō prestitit aliquod impedimentum. Et pro ista parte adducitur tex. in l. fi. C. de non nu. pe. ubi iuramentum additum ↄfessioni, pecunia recepta, non aufert ptātem excipiendi tp̄e debito de non nume. pecu.* Ergo apparet, ꝙ iurm̄ interpretat̄ f̄m nām præambulæ oblōnis, & sic ubi nā obligationis, sup qua iurat̄ haberet, ꝙ æquipollens sufficeret, ut in solone interesse, vel in cōpēsatione, iurm̄ sup ipsa additū non mutat nām illius oblōnis. Vnde sufficit seruari in forma æquipollenti. Sed ad hoc rn̄det Imo. in c. 1. s̄. de iudic. & d. c. per tuas, ꝙ illud contingit ex eo, q̄a est non verisimile, ꝙ quis velit effectualiter se obligare, si non recipit pecuniā, sed sperat postea recipere, nisi sequatur numeratio. Vnde non mirum si tunc iurm̄ simpliciter præstitn̄ limitatur, f̄m limitatam obligationem, quia non debet præsumi, ꝙ quis uelit iactare suum, arg. l. cū de indebito. ff. de probat. q̄ rō cessat, q̄n q̄s se obligat ad aliquid faciendū, & iurat, quia tunc videtur mens eius obligari ad id, quod iurat, & si non seruat, q̄d promisit, vr̄, ꝙ possit cogi ad obseruantiam iuri. Tertio pro ista parte adducitur singulare dictum Inn. in c. per tuas. in 1. col s̄. de arb. ubi dicit, q̄d licet sit iuratum de stando dicto arbitri, nihilominus liberat̄ iurās soluendo pœnā, & sic sufficit implere iurm̄ in æquipollenti, cū paria sint, obedire laudo, vel soluere pœnā, vel interesse, q̄n pœna nō est promissa. Succedit. n. pęna loco principalis obligationis, l. prædia. ff. de acti. emp. dixi ī c. ꝑuenit. el 2. s̄. eo. Et ꝑ hoc dictū dixit do. Ant. in d. ca. ꝑ tuas. ꝙ si q̄s obligat se ad factum, ex quo ius iterpretat̄, ꝙ sufficiat facere factū, vel præstare interesse. l. stipulationes non diuidunt̄. ver. Celsus. ff. de ver. obli. & l. si quis ab alio. §. fi. ff. de re iudi. ētsi quis iurauit se adimplere dictam oblōnem facti, non pōt cogi præcise ad ipsum, sed sufficit præstare interesse, ētsi conueniatur in foro Canonico. Et de h. d. do. An. se alias dubitasse, tn̄ istud sibi placeret per illud dictum Inn. & sic tenet cōtra gl. in d. l. si pecuniā, & ↄ id, q̄d ipse dixit in d. c. querelā. Et per hoc dictū Inn. dicit do. Abb. in c. 1. in 15. col. s̄. de iud. ꝙ rōne iuri quis non pōt cōpelli rn̄dere coram non suo iudice, quia iurm̄ recipit nām materię, super qua interponit. Et hoc dictum Inn. sequitur etiā dom. Abb. in c. sicut ex literis. circa medium. ⁊. de spon. & in disputatione incipiente, Stante statuto. in 18. colu. & Ro. in l. hæreditatem. ff. de dona. Sed licet ad istud dictum Inn. non oporteret disputando rn̄dere, tamē vbi allegaretur in practica, dic, quod ipsum impugnat late dom. Abb. & Imo. in d. c. per tuas. per id, quod dixi in alia parte. Et contra ipsum est casus in l. si quis maior. C. de transa. ubi singulariter probatur, f̄m Bald. ibi quod iurm̄ hēt vim clausulæ, Rato manente pacto* Ergo soluere pœnam non sufficit. Idem cōtra dictum do. Ab. in d. c. 1. de iudi. est dec. Pet. de Anch. cōs. 188. & cōcordat Im. in d. c. 1. & Ang. & Pa. de Cast. in l. si cō uenerit. ff. de iurisd. om. iud. Quarto pro ista parte adducitur tex. in c. ex parte. 2. ⁊. de cleri. non resid. ubi iuramentū verificatur in casu ficto. Nam ille iurauit residere in ecclesia, & dr̄, quod nō minus seruat iurm̄ se absentando pro negotiis ecclesiæ, quia censeri debet residens, & sic est ibi casus, quod iurm̄ non seruatur in forma specifica. Similis casus in c. ad audientiam. eo. ti. Sed dicit do. Ab. in d. c. ex parte, quod licet ↄrium sit difficile, tn̄ potest dici, ꝙ obseruātia iuri in casu ficto non tendit in aliquam læsionem illius, cui fuit præstitum, prout erat ibi, tunc iurm̄ verificat̄ ī casu ficto. vbi aūt esset ↄ intentionē recipientis iurm̄, hēt locum ↄrium de isto text. cum simi. secundum ipsum. Quinto adducit̄ tex. in c fi. ⁊. de eccle. ædi. ubi iurm̄ recipit limitationes, f̄m nām, super qua interponitur: nam, si simpliciter est iuratum de rebus eccles. nō alie. non intelligitur de oī alienatione, sed solum de nō necessaria & utili, & tn̄ vr̄, ꝙ iurm̄ deberet aliquid operari. Vnde solet dici, ꝙ si actus nō valet, ut agit̄, valet ut ualere pōt, l. cum pr̄. §. filius m̄rem. ff. de lega. 2. Ad hoc rn̄det do. Abb. ibi, ꝙ istud esset verum, q̄n iurm̄ parum, vel nihil operaretur, sed vbi pōt aliquid operari, puta, q̄a magis astrinxit cōminando ↄtrauenienti periuriū, & q̄nq; accumulando forum foro,* iuxta c. fi de fo. cōp. lib. 6. tūc nō hēt locū d. §. filius. Itē hanc partē firmant Ana. & do. Maria. in d. c. querelam. allegantes solū gl. in d. l. si pecunia. Idē Bal. in c. quæ in ecclesiarū. in vlti. col. s̄. de consti. allegando d. l. fi. C. de non nu. pecu. Et ꝑ hoc apparere existimo vtrāque partē absque magno periculo sustineri posse, sed tn̄ sustentabiliorē puto primā opi. ꝙ iurm̄ sit seruandum in forma specifica, ꝑ ea, quæ primo adducta sunt, per quæ apparet istam esse cōem * opinionem, & pro ipsa facit optime tex. in c. debitores. s̄. eo. in quantum vult, ꝙ reddat domino iurm̄ in ea forma, in qua est iuratum, etiamsi contineat turpitudinē ex parte recipientis, & in tantū vr̄ requirere præcisam obseruantiam, ꝙ ētsi postea eius uirtus non duret, tamē satisfacere oportet. Ad idē tex. in c. ex literis. el 2. & in c. sicut ex literis. ⁊. de spons. vbi ille, qui iurauit se cōtracturum matrimonium cum aliqua, compellit̄ præcise ad obseruantiā m̄rimonij iurati. Facit optime c. cōmissum. eo. tit. vbi iurm̄ de desponsando aliquā non impletur ꝑ ingressum religionis, sed dēt prīo despōsari, & postea fieri ꝓfessio. Ad idē tex. in c. breui. ⁊. eo. vbi difficultas excusat à ꝑiurio, ut iurans nō cōpellat̄. Ergo à cōtrario cessante difficultate cōpellitur. Præterea ↄsidero, ꝙ velle obseruare iurm̄ in alia forma, q̄ in ea, qua est iuratum, est commutare iurm̄ de vno in aliud, & tn̄ habuimus in c. peruenit. el 2. & ī c. debitores. s̄. eo. post Inn. ibi, ꝙ nemo pōt authoritate propria commutare iurm̄ ēt in melius. Ergo apparet, ꝙ ut satisfiat Deo, oportet seruare præcise quod est iuratū, non autem per illud æquipollens etiam melius, & ista ratio clara multum inclinat, & ut puto, hactenus eam non audiuistis. In fi. glos. Doct. approbant hāc solutionē, pro qua facit c. cām. ⁊. qui fil. sint legi. Cætera in m̄a illius l. extat. ff. q̄d met. cā. vide per Doct. in l. si quis in tantā. C. vn̄ ui. & aliquid ꝑ nostros in c. 1. s̄. de dolo & contu. & ibi aliquādo dicet.

* Non numerata pecun. *Adde quod renunciatio exceptionis nō numeratæ pecuniæ tempore cautionis omissa, est inualida. Doc. in l. si ex cautione. C. de non nume. pecu. & est communis * opinio secūdum Ale. consi. 35. num. 3. uol. 1. & habetur per docto. in l. qui pecuniam. si cert. peta.*

* Rato manente pacto. *Adde q̄d ista clausula æquiparatur iuramento, secundum Bar. in l. si quis maior. col 2. in prin. uer. idē dico. C. de transact. et Alex. in l. ita stipulatus. ī fi. de uer. obli.*

* Foro. *Adde q̄d iuramētum addit forū foro, et facit, quod laicus uirtute iuramēti etiam corā iudice, ecclesiastico possit cōueniri, est cōis * opinio legist. & canonist. secūdum Ias. consi. 9. inci. circa primū. col. 1. uers. cir. secundū uo. 1.*

SVMMARIVM.

1 *Renunciatio beneficij facta metu, tenet.*

2 *Actio, quod metus cā, restituit oīa in pristinum statum, ita quod renuncians beneficio per metum, non indiget noua collatione.*

3 *Iuramentum, quod uergit in damnum ſalutis corporalis, qualiter ſeruandum, uel non.*
4 *Iuramentum, quod obligat ad peccatũ ueniale non eſt ſeruandũ*
5 *Iuramentum, quod uergit in peiorem exitum, an & qualiter ſit ſeruandum.*
6 *Et quot modis uergat iuramentum in peiorem exitum.*
7 *Eccleſia ſi habet pecuniam ſuperfluam, illam recte mutuo dat.*
8 *Iuramentum meticuloſum an obliget iurantem.*

CAPITVLVM VIII.

SI VERÒ. Si iuramentum per metum ex
tortũ ſeruari poteſt ſine interi-
tu ſalutis æternæ, ſeruandum eſt: eccl̃a ta-
men conſueuit à tali iuramento abſolue-
1 re. H.D. No. ex fine literæ, ꝙ † valet renũ
ciatio beneficij metu fcã. Idẽ tenet gl. mag. ꝓpe mediũ
in c. ſup hoc. ſ̃. de renũ. & late Rot. in formis, deci. 374.
* inci. fuit dubitatũ.* Allegãt c. abbatẽ. & c. ad audiẽtiã.
ſ̃. qđ met. cã. & ponderãt, ꝑ locũ à ſpã
li cle. multorũ. §. ſane. de pœnis. quia
ſi ſpãliter illa renunciatio facta ad ca
ꝑturam ſecularium poteſtatum eſt ip
ſo iure nulla, ergo ſecus in alijs. Et q̃a
iſte caſus non enumeratur inter illos,
quos metus irritat ipſo iure, de quibus
per gl. & Doc. in c. Abb. ſ̃. qđ met. cã.
Et hanc deci. Rotę refert, & ſequitur
Imo. in c. ad aures. in pe. col. ſ̃. qđ met. cã & do. Abb. añ
fi. eo. tit. & in c. 2. ſ̃. de reſtit. ſpo. & ſentit gl. 2. in c. ſuper
hoc. & ibi do. Ant. ver. ſed aduerte. q̃a in gl. ſeq. ſ̃. de re-
nun. & dicit ibi eſſe caſum, & gl. ꝙ ad reputationẽ bene
ficij ꝑ metũ renunciati cõpetit actio, qđ met. cã. & vti-
lis actio in rẽ. Et idẽ tenet hic do. Abb. q̃a ꝑ reſignatio
nẽ metu factã ſolũ ꝑdit̃ directa actio. l. metũ. §. volẽti. &
l. ſi mulier. in fi. ff. quod met cã. Et iſtis adde Rot. deciſi.
* 461.* in formis. vbi dñt ꝙ reſcinditur
renũciatio fcã, nt frater liberet̃ à car-
ceribus, q̃a ꝯtumelia fcã fratri, cenſet̃
fcã ipſi. Alle. l. præterea. ff. de liberali.
cau. & cle. vnica, de ho. Et idẽ dicit in
renunciatione ẽt iurata fcã à timente
amiſſionẽ p̃rimonij. Idẽ dixi de facta
ꝑꝑ metũ illatũ ꝯſanguineis, ꝑ c. ſciãt
2 cuncti. de ele. lib. 6. In eo. tex. in fi. No.
optime, ſm do. Abb. ꝙ ꝑ actionẽ. qđ met. cã, oĩa reſtitu-
untur in ſtatũ priſtinũ, adeo ꝙ renuncians bñficio ꝑ me
tũ non indiget noua collatione. Et pro hoc adduco, ꝙ
no. Do. in c. fi. 56. diſt. ubi dicit, ꝙ ſi diſpenſatur cum nõ
hñte canonicũ titulũ, ſufficit, ꝙ ꝯtinuet ſuã primã col-
lationẽ, ꝑ tex. ibi, & in c. ex parte Aſtẽſis. in fi. ĩ. de ꝯceſ.
p̃ben. & ꝑ no. in c. cura. ĩ. de iurep. Et ita dicit tenere Ro
tã. Ad idẽ vide do. Abb. in c. ex pte. ſ̃. de reſti. ſpo. vbi di-
cit, ꝙ eo caſu, quo eſt faciẽda reſtõ bñficij reſignati, nõ
requirit̃ noua collatio, licet al̃r ſentiat ibi Io. de Lig. q̃a
ex reſtõne ſurgit aliq̃n ius extrinſecũ ipſo iure, ut patet
in vtili reſti. in integ. Allegãt c. cũ ex lr̃is. de reſti. in ĩte.
& tex. & gl. in c. q̃uis. de reſcri. lib. 6. & q̃a reſtituẽs in in-
teg. intendit priſtinũ ius reuocare. Et iſta no. ad intelle-
ctũ. l. ſi res. §. areã. ff. de ſol. vbi titulus ſemel. extinctus nõ
reuiuiſcit, q̃a ꝓcedit, niſi aliud interueniat, ꝑ qđ ſequat̃
integra reſtõ. Facit. ca. ab exordio. 35. diſt. & l. ſi vnus. §.
pactus ne peteret. ibi, in priſtinam nãm redijt. ff. de pac.
vbi res de facili reuertit̃ ad nãm ſuã. In gl. 2. ibi, corpo-
3 ralis. No. ꝙ † iur̃m in damnũ ſalutis corporalis non eſt
ſeruandũ. vt. §. fi. allegato in gl. & idẽ gl. in c. dilectus. ſ̃.
qđ met. cã. & in c. veniẽs. ĩ. e. & expone. i. de morte cor-
porali, & dũ gl. limitat, niſi occaſional̃r, &c. ĩtelligit Io.
And. niſi ĩminente infirmitate, vel cõplexione iudica-
ret̃ ſic iurans moriturus ex tali morte, q̃a tunc iur̃m nõ
ligat, qđ multũ no. hic do. Abb. & bñ, pro Cartuſienſibꝰ
vt ad euitandã mortẽ, ſi oua, & alia nõ proſint, poſsint
ſumere carnes, & ſic limitat dictũ Ioã. And. in c. 2. ĩ. de
obſeru. ieiu. referentis magiſtrũ Arnaldũ de Villa No-
ua, de quo ẽt ꝑ Ana. in c. ſicut ex lr̃arũ. ĩ. de homi. Qua-
re aũt nõ prohibet̃ vinum, qđ eſt maioris nutrimẽti, q̃
carnes, vide B. Tho. 2. 2. qõ. 147. artic. vlt. vbi dicit ꝙ eiꝰ
virtus non eſt duratiua, & augmentatiua ſpirituũ ſicut
carniũ, & ſil̃r. aliquid B. Tho. in 4. ſententiarũ diſt. 15. q.
2. art. 1. ꝙ licet vinũ facilius incitet, q̃ carnes, tñ eius in
citatio nõ durat, ſicut incitatio carniũ. & dat ſimile in
leguminibus. Item dũ gl. hic dicit. de Roma, ipſam de-
clara, ut ꝑ gl. in c. qualiter. 7. q. 1. quæ ſimpl̃r no. ꝙ ſanũ
4 eſt ſtare Romę. In † ea. gl. ibi, in deteriorem exitũ. idẽ,
ſi in diſpendiũ ſalutis, puta, ſi obligat ad veniale, ꝑ ꝙ lꝫ
qs non priuet̃ vita ęterna, tñ differt̃ eiꝰ aſſecutio, donec
ſit purgatum in purgatorio, iõ tale iur̃m ñ obligat, ſm
do. Ant. Ab. & alios hic. Allegãt Arch. & Io. And. in c.
q̃uis de pac. li. 6. & tex. & gl. in c. ſi aliquid. 12. q 4. quod
eſt præcipue notandũ, ſm Imo. hic, & in c. dilectus. ſ̃. ꝙ
me. cã. ubi idem tener do. Ant & idem tenet Bal. in ca.
primo. §. ſacramenta. de pa. iura. firma. & Imo. in cap.
fin. infra de reſcript. & in cap. cum contingat. infra eo-
dem. Et ideo dicit Bal. in cap fin. ſ̃. de pactis, quod pa-
ctum includens peccatum veniale non tenet. Et iſta re
vera ſunt notanda ad irritanda mille iur̃a, licet venia
lia ſint plurima, ut in. §. criminis. 25. diſt. & mouentur
iſti per d. c. quamuis, in verbo, diſpendio, ut etiam ibi ꝑ
Do. idem tenentẽ in 4. colum. Aliud eſt. n. interitus. Et
hoc inducit mortale ob diſpendium, quod denotat dã-
num etiam paruum, ſm ipſum, poſt Ioan. Andre. ibi, q
dicit, ꝙ Archid. ibi in iſto dicto exaltauit vocem ſuã,
ſed quod habuit à Laurent. & Io. Andr. in d. capitulo, ſi
5 aliquid. Idem † dic de iuramento vergente in peiorem
exitum, in gl. hoc autem contingit ſex modis, ut ꝑ Ar-
chid. in capitulo ſi aliquid, allegato in gl. quem late re-
ferunt dominus Anton & dominus Abb. hic, & elegã-
tius ponit Bald. in d. l. ſi ad excludendam. C. de reb. cre-
di. Et tangunt iſti vnum modum, ſ. quando excludit ab
eo, quod eſt de genere bonorum, puta de non acceptan
da promotione. Et licet aliqui dicant tale iuramẽtum
tenere, ut ſentit glo. incip. argumentum eſt hic, in cap.
innocens. 22. q. 4. & Gratianus in §. fin. eadem q. & cau-
ſa. Tamen Archid. in dicto capitulo ſi aliquid. & in ca-
pitulo innocens tenet tale iur̃m eſſe inductiuum pecca
ti. Et probat, ut hic refert, & ſequitur dominus Abb.
admittens hoc, quando vult contrauenire iuramento
propter bonum publicum, ſecus, ſi propter bonum pri
uatum non ut poſſit, ſed vt præſit, iuxta capitulũ, qui
epiſcopatum. 8. quæſt. 1. Bene facit, quod not. Io. Andr.
in capitulo, ſi electio, libr. 6. ubi dicit, quod peccat mor
taliter, qui eſt idoneus, ſi non acceptat prælaturam, &
aliquid per dominum Cardi. in clementina prima. in
principio, de conceſſio. pręben. cum concor. quas cre-
do ſcripſiſſet in rubrica de teſti. cog. ante finem. Vbi
autem eſt alius idoneus, iuramentum eſt ſeruandũ, ſm
6 Do. late poſt Archi. in c. Florentinũ. 85. diſt. Itẽ † vergit
in peiorem exitum, quando excludit opus indifferens
pia intentione pro Deo, aut ꝓximo,
faciendum, ut puta, loqui cum proxi-
* mo, intrare domum, * & ſimilia, quæ
ĩminente neceſſitate fieri pñt non ob
ſtante iuramento, ut not. in c. cũ qui-
dam. ĩ. eod. Ex quo infertur, ꝙ iurans
non fideiubere, põt fideiubere, ut late
per Io. And. in Spe. in iſta rubric. Vbi
tamen hoc intelligit, qñ ſalus proxi-
mi corporalis, vel ſpũalis periclitaret̃
ex denegatiõe fideiuſſionis, & fuit con
clu. Old. licet ipſe nõ dicat, ꝯſ. 90. inci.
Quidam iurauit, vbi ẽt fecit differen-
tiã inter clericum, & laicũ, dicens, cle-
ricũ ad hoc minus obligatũ, ꝑ c. 1. ĩ.
de fideiu. Et refert do. Ant. in c. cum quidam. ĩ. eo. ſe tñ
diſſe, ꝙ tale iuramentum non obligat, ſed ꝙ ad caute-
lam facit quendam abſolui. Sed adde, ꝙ ẽt, vbi nõ ĩmi-
neret periclitario, de qua dictũ eſt, adhuc non ob. iur̃o
fideiuberi põt, q̃a licet fideiuſſio non ſit hoc caſu in præ
cepto,

* Fuit dubitatũ. *Adde quod eſt deciſio. 5. ſub titu. de renunciat. in nou. num. 1. & vid. totam deciſ. cum cõcor. ĩ ca adductis.*

* *461. Adde quod ſub hoc nu. nihil. ſed eſt deciſi. 46ε. & eſt 7. ſub tit. de renun. in nou. quæ inc. Dubitatur an ualeat reſignatio.*

* Domum. *Adde ſic eſſe etiam de exeundo domũ ut per Alex. cõſi. 215. incip. Viſis et conſideratis. num. 13. uolu. 1. Ioan. And. in mercu. in reg. in malis promiſſis. in ſexto & Specu. in titu. de citat. §. 1. uerſicu. penult.*

cepto, sicut ĩ alio casu, est tñ de ɔsilio & opus ex pietate faciendũ ꝑꝑ Deũ & amorẽ ꝓximi. Et ut prædictum ẽ, põt quis se obligare, ut declinet à talib. nec à Deo acceptat̃ talis oblõ, ſm do. Abb. in disput. inci. stãte statuto. & hoc ẽt per Ro. in l. non solũ. §. morte. ff. de ope. no. nun. & Arc. in c. sicut. 11. q. 1. & in c. non est. & in c. animaduertendũ. 22. q. 5. Et adde, ꝙ dr̃ia facta ꝑ Old. inter clericũ & laicũ ñ ꝓcedit ĩ clerico ĩ p̃rimonialib. imo magis ẽ offim̃ clerici uti his operibus q̃ laici, ſm Dom. quẽ vide in c. laicus. de. fo. comp. li 6. Est uerũ, ꝙ ad opera charitatis, puta ad eleemosynã, q̃s ñ tenet̃ nisi concurrat, ꝙ sibi supersit respectu sui & suorum, ꝙ indigẽs aliter nequeat sustentari, ꝑ B. Tho. 2. 2. q. 22. art. 5. quem late refert Do. post Arch. in c. sicut 2. 47. dist. & do Abb. hic. Tñ istud non ob. q̃a non negat̃, quin extra talem casum quis non teneat̃ fideiubere, & probat̃ in §. fi. 22. q. 4. sed dr̃, ꝙ põt, si vult nõ obstante iur̃o. Et istis adde Ioã.

7 And. in c. 2. ĩ. de sol. vbi dicit, ꝙ si † ecclesia hẽt pecuniã supfluã, illã recte mutuat, cũ. n. teneat̃ de supfluo facere eleemosynã. c. aurũ. 12. q. 2. c. fi. 16. q. 1. fortius tenet̃ mutuare indigentibus. Et ꝑ hoc apparet nõ esse ſm argumentũ à ɔ̃rio ex isto tex. ꝙ oẽ id, qđ põt seruari sine interitu salutis æternæ, dẽat seruari, si est iuratũ, imo ẽtsi * esset ɔ̃ bonos mores nãles, non ligaret. * regula, non est obligatorium. de re. iur. in 6. Secus, si ɔ̃ bonos mores ciuiles. Et qui sint, dicet̃ in c. cum ɔtingat. maxime examinãdo mãm aut. sacr̃a puberũ. C. si ad uer. ven. & c. 2. de pac. li. 6. Idem si esset p̃stitũ ꝑ iracundiã, q̃ fuerit tanta, ꝙ illud ea durante deliberate nõ fecisset, ut ꝑ Io. An. & do. Ant. in c. sicut ex literis. ĩ. e. & do. Abb hic. Bñ facit, ꝙ de professione facta per iracundiã dicit do. Ant. in d. c. sicut. & ꝙ de uoto dicit gl. c. dudũ, in ver. iracũdiæ ĩ. de cõuer. q & de ɔfessione gl. ĩ c. ex lr̃is. ĩ uer. admonita. ĩ. de diuor. cũ alijs allegatis ꝑ * Ro. in sing. 523. * qđ inci. Volo cõmentare. l. q̃cquid calore. cũ sim. Et iuxta hoc subdit hic do. Ab. de iurante redire ad carcerem, de quo dicet̃ post eundẽ ĩ c. sicut. el 3. ĩ. eo. In gl. ĩ uer. iur̃m.

8 in fi. No. † gl. ordinaria, an meticulosum iur̃m obliget, & de hoc per gl. & Arch. plene in c. authoritatẽ. 15. q. 6 ꝑ Doct. c. 2. s̃. eo. & ibi dixi ponendo cõclusionẽ, ꝙ obligat. Et idẽ tenet Ioan. And in c. verũ ĩ. eo & ĩ c. ad audiẽtiã. s̃. qđ met. cau. & Inn. in c. veniẽs. ĩ. eo & Arch. in c q sacr̃o. 22. q. 4. & Spe. in tit. de leg. § nũc oñdendũ ver. 24. & B. Tho. 2. 2. q. 79. art. 7. Hanc ɔclõnẽ declara primo, nisi iur̃m interponeret̃ sup ɔ̃ctu improbato à l. ut ꝑ do. Ab. valde solẽniter ĩ c. cũ ɔtigat, ĩ 1. col. ĩ. eo. & retuli in c. 2. s̃. eo. Et declara secundo, ꝙ nũ hẽat locũ, q̃tũ ad Deũ, & hoc, qñ iurans nõ intẽdit se obligare, dẽ quo stat̃ dicto suo c. significasti el 1. ĩ. de homi. cũ si. Et ita tenent hic Io. An. do. Car. & do. Abb. Si aũt intẽderet se obligare, ligaret̃, ſm Tho. in loco p̃allegato, & ɔ̃ueniendo peccat mortaliter, sed rõne metus non punit̃ ita acriter, sicut si uenissent ɔ̃ iur̃m libere præstitum. Tertio declara, ut valeat & obliget efficaciter, adeo ꝙ req̃rit̃ absolõ, tñ ɔ̃ueniens non punit ab ecclesia militãte ꝓ mortali, sicut alias ɔ̃ueniens spontaneo iur̃o licito, ita probat̃ expresse in c. verũ. ĩ. eo. Rõ est, q̃a ecclesia nõ p̃sumit, ꝙ habuerit animũ se obligãdi, arg. c. q̃a sup hoc. s̃. de renũ. No. Io. An. post Host. in d. c. verũ. Vult aũt, ꝙ obliget, q̃a non est cognitrix secretorum cordis, c. erubescãt. 32. dist. & posse t eẽ, ꝙ habuisset animũ se obligãdi. Sed si ɔ̃uenerit respectu pœnæ, q̃ est restringenda eligat ecclesia mitiorẽ partẽ, q̃a punit ꝓ veniali, ſm cõem opinio. Si aũt pro certo constaret ꝙ habuit animum se obligãdi puniret̃ pro mortali, ſm do. Abb. hic, ita singl'r restringentem dictũ c. verum: & ita posset procedere opi. Cal. & do. Car. ĩ d. c. verum. Quarto declara, ut hẽat locũ, qñ sumus in dubio, an voluit se obligare, an nõ? sed ɔstat ecclesiæ, ꝙ nullo mõ intendebat ɔsentire, tale iur̃m sequens non obligat, ſm Imo. ꝑ id, quod habetur in c. 1. s̃. quod met. cã. & in l. qui ĩ aliena. §. Celsus. ff. de acq. hær. Quinto declara, vt non ꝓcedat in casibus, in quibus metus irritat ipso iure, de q̃bus in c abb. s̃. qđ met. cã. nã si interponitur iur̃m, non obligat. Ita alleg. Pet. de Anch. cõs. 275. ꝙ incip. retẽto ordine dubiorũ. ĩ 1. col ubi clare hoc ñ sentit, sed solũ dicit, ꝙ à iur̃o ꝑ metum extorto peti dẽt absolõ, * q̃a tenet, ut hic, & in c. verũ. ĩ. eo. & q̃a gesta ꝑ metũ nõ sũt nulla ipso iure, sed rescĩdunt̃, nisi in certis casib. iur̃um sit nullũ, tñ hoc forte ex verbis suis infert̃, & ꝓ hoc adduco gl. 1. in c. 2. ĩ. de eo, q̃ duxit ĩ matri. q̃ dicit, ꝙ sicut mr̃imonium ɔ̃ctum metu, ẽ ipso iure nullũ, c. cum locũ. ĩ. de spon. ita ẽt iur̃m extortũ super tali metu. Et illam facit ibi singularẽ do Ab. dicens, esse casum, in quo iur̃m metu extortum nõ obligat forte ſm ipsum, q̃a est ɔ̃ bonos mores Item cõtra substantialia matrimonij, nã iur̃m metu extortum nõ tribuit libertatem consensus. non minus ergo consensus est coactus intercedẽte iur̃o. Ex quibus verbis procedere posset ista declaratio noua. Vltimo declara, ut habeat locũ ĩ coactione conditionali, secus, si præcisa, ut per Gof. & alios in d. c. uerum. licet dicant, ꝙ difficile hoc esse posset, ꝙ quis præcise cogeretur loqui, ut ibi per eos, maxime dom. Abb.

† Nõ ligaret. *Ad de Bar. in l. si quis pro eo: ff. de fideiu. & text. in l. quod eis. C. de nupt. ubi etiam ui. ad hoc Bar. & in l. fin. C. de pact. & Bal. in l. pactũ. C. de collat. q. 9. & tex. in l. si quis inquilinos. §. fi. ubi etiam per Barto ff. de lega. 1.*

* 523. *Adde, qđ est singu. 514. ubi nu. 1. habes quod contractus calore iracundiæ celebratus non ualet, & nu. 2. habet, an uotum calore iracundiæ factum obliget, & similia & ui. Ias. in l. si filiã. C. de inoffi. testamen.*

* Absolutio. *Ad de Ang. in l. fi. ff. qui satisda. cogan. et ui. ad hoc Pau. de Cast. in consi. 68. ubi plene. & Io. Cal. in hoc tit. consi. 8. & 9.*

S V M M A R I V M.

1 *Actio an detur ex sola obligatione naturali.*

2 *Terra tota potest subijci interdicto si dominus non seruat conuentionem iuratam, &c.*

3 *Abbas an possit adire hæreditatem monachi sine consensu ipsius monachi.*

4 *Abbas an possit deputare monachũ, ut perpetuo possit stare extra claustrum.*

5 *Homo liber non potest regulariter dari pro obside.*

6 *Fallit hæc regula quinq; modis, ut hic per ordinẽ, et nu. 7. 8. 9. 10.*

11 *Debitor an possit renũciare cessioni bonorum, promittẽdo, quod non cedit bonis. Vide nu. 12.*

13 *Iuramentum, quo se debitor obligat ad carcerem, an valeat.*

14 *Pactum quod liceat creditori capere debitorem authoritate propria, si non soluat in termino, an ualeat.*

15 *Mulier licet non renunciet Velleiano, quo principaliter iuuatur in fauorem sui, tamen contractus in contrarium firmatus iuramento, ualet.*

16 *Iuramentum an excludat minorem, uel mulierem à restitutione in integrum.*

17 *Promittens factum, an & qualiter teneatur adimplere promissa.*

18 *Promittens factum alienum, qualiter teneatur.*

19 *Iuramentum ubi est prestitum, an requiratur excussio.*

20 *Debitor potest se obligare sine iuramento ad standum in certa ciuitate, & inde non discedere sine licentia creditoris.*

C A P I T V L V M XI.

EX rescripto. Monachi, qui pro debito monasterij iurãt stare in obstagio, & fideiussores, qui iurauerunt creditorem indemnem seruare, iur̃m seruare cogunt̃ H. D. Notabilia plura ĩ. colligentur in gl. maxi. & inter cætera colligit̃ ex tex. ſm

1 Host. ꝙ ex sola nãli oblõne actio dat̃, nã monachi non poterãt obligari ciuiliter, per notata in c. placuit. 16. q. j. & in c. ex parte. ĩ. de accusa. vbi monachus, dr̃ ciuiliter mortuus, & sequuntur hic do. Ant. & Imo. & est singulariter notandum, ſm do. Card. ad materiam c. j. supra de pac. & credit do. Ab. hoc esse verum, per notata ibi. sed non per ipsum tex. quia ex quo interuenit cõsensus

abbatis,putat eos obligatos ciuiliter, cũ eorũ velle de-
pendeat ab abbate,c.si religiosus.de ele.lib.6.vbi autem
non interuenisset talis ꝯsensus,nedũ non obligaret ci-
uiliter,sed nec naturaliter,qa ius resistit huic oblõni,c.
non dicatis.12.q.1.& c.2.de testa.li.6.Et ideo non posset
accedere fideiussor,l.1.& 2.ff.de fideiu.ẜm do.Abb.hic,
qui secus dicit ĩ seruo.Ille.n.nãlr obligat̃,l.naturaliter.
ff.de cond.inde.quia lex ciuilis non resistit, sed nec assi
stit,& non renũciat propriæ volũtati,sicut monachus,
d c.nõ dicatis.Cætera de ꝯtrib. monachorũ vide ꝑ In.
in c.cũ olim.el 2.ĩ.de priui.& in c.qđ quibusđã. de fide-
iu.& Bar.in l.si seruus cõis.ff.de stip.ser. In fi. tex.Nota
2 † totã terrã posse subijci interdicto, ex eo ꝙ dñs nõ ser
uat ꝯuentionẽ iuratã,ẽtsi ꝯuentio ꝯcernit cõmodũ pe-
cuniarium & priuatũ interesse.Hodie vero ipso iure est
nullũ interdictum latũ in aliquẽ locũ ꝑ pecuniario de
bito,ut in extrauag.Bonifacij viij.inci.Prouide.de quo
ꝑ Arch.in c.sicut dñi vestimentũ.16.q.7. & Cal. in trac.
de ecclesiastico interdicto,in 2.memb.q.16.& Dom.ĩ c.
3 si sñia.de sen.excõ.li.6.In † gl.1.ibi,voluntate illorum.
Idẽ tenet solus Bal.hic,sicut abbas non põt adire hr̃di-
tatẽ delatã monacho,* nisi de ꝯsensu
monachi,l.acquirit.§.1. de acquir. re.
do.qa ius adeundi est inseparabile à ꝑ
sona,l.Paulus.ff.de acq.hær.Etsi dicat,
ꝙ monachus nõ habet velle,nec nol-
le,verum est ad faciẽdum sic,ẜm ipsũ.
alle.l.cum ꝓponas.C.de hær.insti.& l.
fi.C.de aqui.poſ.Sed Hoſt.& alij hic te
nent,monachũ ẽt ĩuitũ posse dari ob-
sidẽ pro utilitate monasterij.Et hoc to
leratur ad tp̃s,sicut aliqñ manet in ali
cuius ꝑlati,vel magnatis seruitio non
sine vtilitate monasterij,ut ꝑ illũ ne-
gotia ipsius promoueant̃,ut in tex. &
gl.no.ĩ c.cũ pastoris.7.q.1.nec põt mo
nachus abbati resistere,cum uoluntas
sua pendeat à voluntate Abb.ne sit ex
cõicatus,arg.c.vt famæ.ĩ.de sen.excõ.
li.6.secus,si ĩuito abbate,ut hic per eũ.
4 An † aũt posset deputare monachum,
vt ꝑpetuo posset stare extra claustrũ.
Dicit hic Hoſt.ꝙ non, & facit c. mo-
nachi 20.q 4.Et ꝑꝑ necessitatem infir
mitatis non ꝯceditur monacho cella
extra claustrum,qa stabilitas loci, seu
claustri ẽ de regula,c.sicut ex lr̃is ĩ.eo.
&c.placuit.16.q.1.Si tñ subẽ cã urgẽs,
vł rõnabilis,posset abbas ꝯceder̃ mo-
nacho,ut stet extra monasteriũ ĩ cer-
to loco,ut probat̃ ex gl.in d.c. pastora
lis,q̃ loquit̃ sine ꝑfinitione tp̃is, & ex-
presse no.Inn.in c.insinuante. qui cle.
vel uouen.licet dicat, ꝙ abbas nõ põt
se obligare,ut nunquã eũ reuocet,per
c.ad monasteriũ.& in c. tales nec ali-
cui.ĩ. de sta. mo.Non tñ põt reuoca-
re sine cã,ut ꝑ do.Cardina.in cle. 1. §.
ꝑmissa.de sup.neg. ꝑla. Et ꝑ his facit,
qa ubicũque monachus fuerit,dũmo
do de mandato abbatis,semper ẽ sub
obedientia abbatis,ut dicebat Ab.an-
tiquis in c.cũ illorũ.de sent.excõi. An
aũt possit totũ ꝯuẽtum subtrahere à
monasterio ꝑ ipsius necessitate. Dicit
Hoſt.hic,ꝙ nõ,licet limitet dom. Ab.
nisi aliud suaderet magna necessitas
& vtilitas,ar.c.si Canonici.de of. ord.
lib.6.& c.ex pte.de ver.sig.& c. 2.ĩ. de
iu.pat. In ea. gl.in ñ.Vltra glo.dantur
aliæ solões per doct.hic multa dicẽ-
tes.Sed uera & bo.est una sol.Bal.hic,
ꝙ est spãle ꝑꝑ debitum ecclesiæ, qa si-
cut pr̃ põt dare pro obside filium in ca
su necessitatis.l.2.allegata in gl. ita ab
bas monachum. Casus est hic notabi
lis,ẜm eũ,& hoc tenendũ,qa cum mo
nachus æquiparet̃ filiofamilias, ut ꝑ
gl.in l.si filius.in fi.iuncto tex.ff. de iu.
& Arch.in c.statutũ.18.q.1.& Spec. in
ti.de stat.mo.uersicu.18. & Bar. in l.1.ĩ
3.q.ff.de vul.& pup.cũ si.& filius fami
lias possit dari pro obside,ut s̃.ergo &
monachus.Si aũt tenemus, ꝙ æquipa
retur seruo,ut ꝑ gl.1.ĩ c. parochianos.
ĩ.de sen.excõ.& gl.ĩ l.cũ hr̃des.§. fi. ff.
de acq.poſ.& in l. Pedius. ff.de arb.&
Inn.in c.cum olim. el 2 ĩ.de priui. cũ
si.& idẽ erit, qa ẽt seruus põt dari pro
obside,l. si seruus.ff. de pig. act.& iura
allegata ĩ gl.loquuntur de hoĩe libero,& ita hic non ua
luit oblo,ut de hoĩe libero.sed ut de seruo. & ita quiesce-
re pñt multiloquia Doc.Hic tñ tutius esset tenere, dicã
5 ꝓxime ver.fallit. Regłr † itaque liber hõ dari non põt
pro obside nec poni ĩ obstagio, ut in iuribus allegatis in
6 gl.Fallit † primo, ut est dictum in filio ꝯcurrente ma-
gna necessitate.Fallit secundo ĩ imperatore, quia dare
põt hostibus obsides,& eidẽ dari pñt, & hoc casu sunt
quasi serui Vnde nõ põt sine licentia principis testari,l.
obsides,cum ibi no.ff.de testa. ut hic per do.Ab.q idem
putat in Papa,quo ad ꝑsonas sibi subiectas, arg.c. cũcta
ꝑ mundũ.9.q.3.Et sic ĩtellige c.ut pridẽ,& gl.22.q.8.Idẽ
putat in principe hñte iura imperij,seu ius indicẽdi bel
lũ,iuxta notata in simili ꝑ Bald.in l.infamẽ.ff. de publ.
iud.& in l.acta.§.de amplianda.ff.de re iud. & in l.1.§.đ
qua re.ff.de postu.cum si.Fallit† tertio,nisi darentur ob
7 sides,qui non mutant statum, nec seruire compellunt̃,
sed solũmodo retinentur, ut ꝑꝑ hoc melius obseruent̃
ꝯuentiones,ꝑꝑ quas dati sunt,ẜm Bal.plene in l.2.ĩ vlt.
col.C.de patribus,qui fil.distr.& ibi dicit, ꝙ nedum in
ter principes,sed ẽt inter priuatos tales dari pñt ꝑꝑ ob-
seruantiam eorum,quæ fieri consueuerunt, non ut sint
pignori creditoris,ita ꝙ habeat ius in eis, sicut haberet
in pignore,nec vt possit cogere ad seruiendum, aut pos
sit eos locare alij,seu pignorare,talia.n.fieri prohibitũ ẽ
& pœnã merent̃,c.2.ĩ.de pig.& §.si uero. allega. in glo.
sed solummodo pro obseruatione conuentionum lici-
te pñt retineri. Allegat istum tex.& c.exposita.s̃. de ar-
bi.Et habebit talis datio obsidum talem effectum, ẜm
eum,ꝙ ille,qui retinet,non potest dici facere iniuriam
neque dolum committere in retinendo. Nec obſ. hoc,
ꝙ põt ab ipso detento,vel ab ipso dante, vel ab alio cõ
ueniri,qui non habet ius in eo,l.3.§.si quis uolente.ff.de
lib.ho.exh.secus, si alius hñs ius in eo, & qui non consẽ
8 sit dationi,eum repeteret. Sed † contra hanc fallentiã
tenet hic Imo.& dom.Abbas,non tamen alleg. Bal.&
dicit,quod per conuentionem non iuratam non potest
in hoĩe libero ius obligationis constitui, ut detineatur
inuitus,per iura allegata in glo.licet de facto qñque ar
seruetur & male,vt dixit gl.in l.2.Vr̃ enim carcer priua
tus,quem lex ciuilis execratur,l.1.C.de priu a. carcer.&
est species seruitutis,ad quam quis non compellitur, si-
cut dr̃,ꝙ quis non compellitur præcise ad factum. l.sti-
pulationes non diuiduntur. ver.Celsus.de verb. obli.&
iura aliud probãtia narrant factum, ẜm do.Ab. Et q̃uis
pro hoc ẽt, faciat, quia nemo est dñs membrorũ suorũ,
liber hõ.ff.ad l. Aquiliam.& quia omnis conuentio in-
ducens seruitutem est reprobata, l. Titio centum.§.2.
ff.de conditioni.& demonstration.facit l.2.ff.de lib.ho.
exhi.& l.si uolens.& l.interrogatam.C.de lib.cau.tamẽ
substentabile puto dictum Bal. in d.l.2.Et idem saltem
de consuetudine tenet Spe.de renunciat. & conclusio.
§.1.uer.item est beneficium,quod dicit. & ita etiam te-
nuit gl.in d.c.exposita.in uerb.obsidum. & ibi expresse
Imo.& Imo.in l. obsides.ff.de testa. & glo. hic in 1.col.
quam pro uera firmat hic dom.Car. Neque dicitur car
cer priuatus,quia sit l.tolerãte, sicut valet pactũ cũ scri-
ptore,de stãdo in ꝯpedibus,donec fuerit cõpletus liber,
vt per

* Monacho. *Adde an solus Abbas sine monacho possit hęreditatẽ repudiare, & quod sic, facit l.1.§.per seruum. ff.de acq.poſ.Bal. in l.1.q.10.& in l bonorum.q.5.C. qui admit.Barto. in l.tutor.in fi. ff. de bono.poſſ.Lap. alle.261.ĩ fi.Bal. in l.si pupillorum. C.de repu.hær.& est communis * opinio, ut testatur Autor in c. in ꝑsentia col. fi.uerſ. 10. quæro.de ꝓb. Iason.tamen in l. legatum. ff.de le. 1 colum 3. uersic. ultimo restat arduum dubiũ.hanc q.disputat,& post multa contra communem adducta residet cum communi,col 4. & ui de Feder.consi. 9. incip. casus talis est.Imo.& Gemi. in c.j. đ reb eccl. non alien. in 6. Card. & Abb. in c.tua nuper.de his quę fiunt à prǽla. sine conſ. capitu. licet Abb.ibi dicat,quod hic casus est ualde dubius tamen ubiq; hanc sentẽtiã tenuit ut ĩ c.j.col.pe.de do. & cõt.in d. c.in ꝑsentia, & in cõsi 32.incip.ad clarã decisionẽ.Ant.de But. in c.quoniã. per illũ tex. de decim.Bal.in Aut. si qua mulier.col. vlt.C.de sacrosãc eccleſ. & in l.ex repudiatione. C. de fideicom. Roman. in conſ.193.inci. Visis,q̃ narrantur in facto.Alber.de Roſ.in l.legatũ.de legat.1.de hoc tamen alibi dicã ad longũ.& etiam dixi in apostil. in d. cap.in præsentia.*

ut p Spec.alle.s.& est gl.no.in l.stipulatio. §.fundi.ff.de oper.no.nunc.& ibi hoc notāt Doc.& Bar.ī d.l.stipulationes.in 8.q. Et si istud esset ꝯ bonos mores naturales, ut sentit do.Ab.non ꝯualidaretur iuro,put in sequenti fallentia.regula,nō est.lib.6.Nec ob.d.l.liber. homo.qa istud no ē dānificare corpus ppetuo,neq̄ talis seruitus ē reprobata,qa nō est duratiua.Itē nō ē ꝓprie seruitus,ut pbāt verba Bal.& ista ꝯfirmātur optime ex ī.dicendis ī
9 qōne,de pacto de nō cedēdo bonis. Fallit † quarto, nisi interueniret iurm qa putat do. Ab.hic,ꝙ tunc, is, q iurauit,pōt compelli ad obseruationē iuri,ut stet in loco donec obseruet,qđ cōuenit:nō tñ aliter debet detineri inuitus,qa esset ꝯ bonos mores,fm ipsū.Sed certe per p xime dicta vř,ꝙ imo talis possit cōpelli iuitus stare ī loco,maxime,qa iurm dēt seruari ī forma specifica.s.eo. c.ad nostram.& ibi dixi.Vñ si iurat non recedere cogeretur pcise stare,vel coger̄ soluere,put fuit factū hic.Et istud sētit hic Imo.Præterea licētia abbatis facit,ꝙ monachus possit inuitus detineri,qa ñ pōt resistere Abbati ut dicit d.Ab.ī sequēti fallētia.Ergo idē facit iurm,qa ñ pt resisti Deo,cui ē iuratū.Fallitqnto & vltimo ī abbate qa vellet deputare monachū non ꝓprie vt obsidē, sed simpliciter ad standū in certo loco,donec essent seruatæ,&c.quia ēt eo inuito pōt fm do. Abb.Fallit † ēt ī cle
10 ricis secularibus,quos inuitos non posset eps modo prędicto obligare,& ñ sint ita astricti, nec poterunt īuiti teneri,licet à principio cōsenserint,arg.c.contingit. ī. de sent.excō.nec eps in hoc poterit dispensare,argu.c. si diligenti.s.de fo.cōp.fm ipsum.Et p ista verba vult expsse do. Ab.monachū nō posse dari, ut verū obsidē,* qđ credo verū,licet Bal. ut s.retuli, æquiparādo eū filio aliter sentiat.Si.n.ex toto æquiparetur filio, vel seruo,in casu isto, sequeret̄ inconueniens,ꝙ teneretur̄ seruire creditori, ꝙ esset in opprobriū religionis, ꝯ ca. studeat.ī fi.50.dist.& ꝯcurreret duplex seruitus in eadē psona,una rōne ꝓfessionis,alia rōne obligationis, qđ repugnat in re sacra,p regulā,semel Deo. lib.6.Et iō dicere oportet, ꝙ isti nō essent ꝓprie obsides,vt expresse vult gl.& Imo.hic Consideraēt, dū do.Ab.dicit,ꝙ clericus,qa principio consensit Episcopo dari obsidem pōt postea inuitus detineri apud creditorē,ēt nō ꝯsentiēte epo, qa forte idē est in eo,qđ in monacho.Ex quo.n.clericus à principio ꝯsensit,variare nō pōt,c.cū aūt.de iure pat.c.oriūdus. 32. q. 5.Et sicut p vtilitate publica,id ē,ut crimen puniat̄,aliqñ licet clerico seruire laico iussu episcopi,d.c.ut famæ: ita qñ esset clericus in obsidē datus ꝓ vtilitate ecclesię, vř tutus,cum detineat̄ de licentia episcopi.Bene admitto differentiam inter monachū & clericū in vno, s. qđ monachus possit à principio inuitus obligari, sed cleri-
11 cus non.Et ista inducunt̄ hic eleganter p do. Anto. & Imo.ad qtionem,quā nō vř decidere vtrū quis possit renūciare bñficio cessionis.* ꝓmittendo nō cedere bonis? & vř,ꝙ nō,qa p cessionem bonorum euitantur carceres,l.1.C.qui bon.ced. poss.& sic renunciando cessioni obligat se ad carceres,& p cōsequēs ad speciem seruitutis.l.2. ff.de lib.hō. exhib. Et iō nō valet,d. l. Titio centum. §.1. ff.de cōdi.& demōst.Et ita tenuit Barto.& Imo.in l.alia.§. eleganter.ff. sol. matr.alle.gl.in authē.imo.C.de act.& ob.idē Ang. in rep.l. nemo carcerem. C.de exac.trib.lib.10. & Cyn. late ī d. l.1.qui bon.ced.poss.& do.Ant.in c.cū contingat.ī.e.& facit opin.do.Ab.hic in alia materia,de qua s. In contrariū † facit,quia fauori pro se introducto quilibet renunciare potest l. si quis in conscribendo.C.de pac.Item,qa per acceptationē quinquennalium induciarū debitor vř renunciare beneficio cessionis,l.fi.& gl. fi.C.qui bon.ced.poss.quāto magis ex presse renūciari pōt. l.cū quid. ff.si cer. pet.Et secundum hanc partem cōsuluit Fed.consi.60.incip.Quod pactum seu renunciatio. Idem tenet latissime Imo.in c.cum cōtingat.12.char.vers. itē aduerte,quia p pdicta. ī.e.& Ang. & Roma.ī d.§.elegāter.& sentit Imo. hic.Nō obstat,qđ de seruitute dictū ē, quia nō ē verū,ut dicit gl.in d.l.1.post quā carcerat̄ debitor lege pmittente, nec est verū ꝙ sit ꝯ bonos mores.qa, ut dicit Bar.in d.§.Titio centū, si carceratio esset ꝯ bonos mores, non fuisset à lege inducta, & latius respondet istis Imo.in d.c.cum cōtingat. Et hoc tenendo limita,fm Feder. in d. consi. nisi esset manifesta & notoria mendicitas,quo casu pactum etiam iuramēto firmatum non tenet, quia videret̄ contra ius alimentorum.Et per pactū non possit deduci,ne egeat,sed teneatur insolidum,alleg.c.cum quidam.ī. e.& notata p Spec.in ti. qui filij sint legi.§.1.ver.pone.ubi hr̄,ꝙ pactum iuratum contra ius alimentorum non te-
13 net.Ista † etiam faciunt ad quæstionē a dubiam,vtrum a valet pactum,per qđ debitor in instrumento obligat se ad carcerem,de quo per Ange.in aut. ut non fiant pignorationes.in fi.& p Ange.Imo.& Roma.in d.§.eleganter. & Imo.in d.c.cum contingat. & Bal.in l.Titio cētum.§.Titio.ff.de cōd. & demōst.& Ang.in l.nemo pōt.ff. de leg. 1.& cōis * opinio est,ꝙ nō, qa debitor non est dominus mēbrorū suorū, tñ, qa non possunt partes facere,quin debeat solennitas & ordo iudiciorū seruari,ut per gl.in c.de causis. s.de offic. dele.cum similibus.Sed de iure nō potest inchoari processus ab executiōe, sed requiritur libellus,litis contest. & sententia,l.1.C.de execu.rei iud.& ad capturā in ciuilibus pcedere debet libellus,l.consentaneū.& ibi Bar.& do cto.c.qūo & qñ iud. no.Bar.in l.ex eo. C.ad l.Iul.pecu.Facit solēne dictū Inno.& Hostiens.in c.P.& G.s.de of.fic. dele. vbi dixit non valere conuētionem,per quam debitor conuenit,ꝙ si in termino non soluit, possit excōcari non data alia citatione & cōtumacia,& sic non seruata forma c.sacro.ī
14 fra,de senten.excō. Similr̄ † nō ualet pactum,ꝙ liceat creditori authoritate ꝓpria capere debitorem non soluētē in termino,secundum Bal.in d.auth.imo.propter gl.ibi,C.de act.& obl. & Ang.in l.si unus.§.pacta,quæ turpē. ff.đ pact.& Bar.ī d.§.elegāter. & Bart. & Bal.in d.l.Titia.& Ange.in d. l.nemo carcerem & Imo.in d.c. cū contingat.Bal.in authen.sacramenta puberum.ī 1.col. Vbi hoc amplia, etiāsi sit iuratum.Et Spec.de renunc.& cōclu.§.1.versi.itē est beneficiū. q dicit, ꝙ hoc fallit in scriptore,nam valebit pactum , quod possit teneri in compedibus.Item fallit in obside pp generalem consuetudinē, alleg. istum text. Item fallit in eo, qui pecunia redem-

* Obsidem. *Adde Ant.Corset.in suis singul. in lit. O.in uer.obses.singul.incip.An Episcopus.& Rō.sing 505.incip. Nunquid Episcopus. & Socin. in tract. reg. regu. 267.*

* Beneficio cessionis. *Adde ad hanc materiā Albe. in rubri.C. qui bō.ced.pos.colū.ult.Bar.ī l.alia. §.eleganter.solu. mat.Cyn.ī d l.1.q. 6.et nota quod opinio negatiua est cōmunis, ut testatur Alex.cōs.37. incip.Viso.cōl. 2. uersi. & in proposito.uol. 2. Ioan. Fab.in §.fi. instit. de act.nu.7. uers.12*

consueuit quæri, ubi uno uerbo docet omnes doct. post Dyn. in d. §. eleganter. tenere talem renunciationem non valere, Henr.in c. Odoardus.de solut. col.1. Alex. in d.§.eleganter.sub nu.14. uersicu. Puto ueram esse.

* In contrariū. facit. *Adde Bar. Bal. Ang. Sali et Paul.Castr. in l.1. C.qui bon.ced pos. Bar.in rubr. ff. de ces. bonor. Alber. in rub. C qui bon. ced pos.col.2.in fi. uersi.itē quæritur quid sit beneficiū cessionis. Alex.īl. alia. §. eleganter. sol.mat. sub num. 12. circa med. & late prosequuntur domini de Rota in antiq. decis. 210. incipi. nota quod quis.quæ est secunda sub.tit. de arb. & decis.566.īci. Vtrum posit renūciari.quę est.3.sub tit. de sent. & re iudic.de hac tamē & præced. dicam alibi.*

a Vtrū. *Adde tu, posito qđ pactū ualeat, an trāseat ad heredes Bar. ī l.si decesserit.ff.qui satisd.cog.ī prin. in uers. & sic p hāc l.tenet, qđ nō trāsit ad hæredes. Adde ad ista, quod secus ē ī statuto, qa si statutū disponit quod debitor non soluēs posit incarcerari,eo mortuo, tunc similiter eius hæres poterit incarcerari. Et sic statutum loquens de incarcerādo debitore, habet locū in eius herede Ita tenuit Bar. in l. postulante. ff. ad Trebel. in princi. ubi dom.Alexan. limitat tribus modis post Bal. in l. per diuersas.in x. q.C. mandati. & post Sali. in l. fi.§. in compu-*

in computatione C. de iu. delibe. Idem tenet Ang. in le. 1. C. qui bo. ced. possunt. Roman. in lege, alia. §. eleganter. ff. solu. matrimo. Pa. de Cast. & domi. Alex. in dicta lege, si decesserit. quid teneat Angel. sibi cōtrarius in repetit. legis, nemo carcerem. in penul. colum. C. de exactor. tribut. lib. decimo. Et puto, qđ sit triplex ratio diuersitatis inter pactum & statutum Primo quia statutum semper loquitur, lege Arriani C. de hæretic. & sic statutū loquitur ita in hærede, sicut in debitore, cum tūc hæres sit debitor. Secunda ratio est, quia plus pōt statutum, quam pactum, ut declarat Barto. in lege, omnes populi. ff de iustit. & iure, in tertia quæstio. tertiæ quæst. principalis. Tertia ratio est, quia in pacto, quando uerba pacti sunt dubia, debent interpretari contra eū, quia ex pacto se fundata, cum debuerit legem apertius dicere, et sic de hærede facere mētionē, lege, ueteribus. ff. de pact.

* In integrū. *Ad de quod iuramentū habet uim specialis certiorationis, ideo excludit beneficium Velleiani, & in integrū restitutionis, secundum Alexan. consilio 27. incipien. Viso libello, colū. secunda, uersicu. & quia ubi iuramentum, uol. primo. & in consi. 42. incipiē. super. colum. 4. eo. uol.*

ptus fuit ab hostib⁹, qa ꝑ tali pecunia non restituta pōt à redimente inuitus retineri, ſm Ang ī d. l. nemo. ꝑ l. fi. C. de capti. Item fallit in debitore fugitiuo, ſm Bal. hic. Nā hoc fit l. permittēte, l. ait prætor. §. si debitorē. ff. de his, quæ in fraud. cre. Et subdit Bal. hic, ꝙ à ꝯrio valet pactum, qđ debitor non possit personaliter distringi, per l. si ꝯuenerit. ff. de re iud. & c. Odoardus. ĩ. 15 de sol. In † gl. pe. in fi. Ista tertia solutio tenetur, ex qua no. diligenter, & sēper tene menti, ſm Im. & do. Ab. hic, ꝙ licet mulier non renunciet Vellei. principalr iuuatur in fauorē sui, merito contractus in contrarium firmatur iurō, arg. c. 2. de pa. lib. 6. & sic multo minus non iuuaretur dicto beneficio, si renunciasset cum iurō. An autē * possit sine iurō renunciare, gl. cōiter * tenet, ꝙ sic, si mulier pri⁹ fuit certificata de bñficio Velle. alias secus, & sic * seruatur, ſm Imo. hic. An aūt procedat, cōiter tenet, ſm ipsum, ꝙ si fiat in iudicio, tenet renunciatio, l. fi. §. pe. ff. ad Velleia. Sed si extra iudicium, regulariter non tenet, quia ex eadem fragilitate vr̄ renunciare, ex qua se obligauit pro alio. l. doli clausula. §. diuersum. ff. de noua. & remittit ad Cy. & Bart. in l. fi. C. ad Velle. Adde Ludo. Ro. in l. sciendum. ff. de ver. oblig. ubi 16 examinat, an † ad excludendū minorē, vel mulierē ab auxilio restōnis in * integrum, * iurm̄ tantum operetur, quantum si interuenisset certificatio de qualitate bñficij ætatis, vel Velleiani sibi competentis, & latissime concludit, ꝙ sic, qa iurans cēset cogitasse, se nullo bñficio, si qđ sibi cōpeteret, vti posse. Et quamuis nō cogitauit in spē, sufficit cogitasse in gñe, & refert dicta Bal. in l. 2. C. de resci. ven. & pro hoc dicit esse casum rotūdum hic nō destruendo literam, quia hic nulla fit mentio de certificatione bñficij Velleiani, & tñ compellitur mulier seruare iurm̄ Nec obstat, ꝙ fideiussit pro ecclesia, & sic pro pia cā, quo casu non habet locum bñficium Velleiani. l. fi. C. ad Velleia. quia de hoc tex. nihil ꝑsupponit secundum ipsum dicentem se mirari istum textū non fuisse prius à Doctoribus notatum, & dolet se inaduertenter aliquando consuluisse in contrarium. Sed adde domin. Anto. in capitu. si diligenti, supra, de foro cōpet. ubi idē tenet, & allegat istum textum & quædam alia, præsertim l. cum pater. §. filius matrem. de leg. 2. Idem tenet Archidia. & Ioan. And. in capit. 2. de pact. lib. 6. per illum tex. indistincte loquentem, & idem tenet Bal. in d. authen. Imo. & domi. Abb. hic, & dom. Abb. in d. c. si diligenti. & Pau. de Cast. in l. fin. circa fi. ff. ad Velleia. per tex. in auth. sacramenta puberum. C. si aduer. ven. vbi per iuramentum excluditur minor à beneficio restit. in integ. absque alia certioratione illius beneficij. Istud etiam videtur de mente Bar. in l. si quis pro eo. in 5. membro. ff. de fideiu. & est no. dictum, licet forte non probetur ita bene hic, sicut dicit Roma. quia non potest ista mulier se obligare pro

abbate, nisi in facto monasterij, cum abbas nihil habeat proprium. c. abbas 54. distin. Reliqua, quo ad istam renunciationem Velleiani, dic, ut per doct. in d. c. si diligē
17 ti. In † glossa fi. ibi, hoc solum vr̄ iurasse. Si intelligitur iste textus, ꝙ coniuges promiserunt tanquam fideiussores principales debiti, cessat motiuum gl. & pn̄t conueniri, secundum ea, quę habentur in Authenti. de fideiu. in princip. Sed glos. videtur sentire istos fuisse fideiussores obligationis facti, videlicet ut conuentio de obsidibus & alijs obseruetur, quo casu promittentes factum alienum tenentur solum præstare operam, quam possunt & non aliud. Et secundum hunc intellectum collige vnum singulare, secundum dominum Abb. quod licet alias promittens factum alienum, ad nihilum obligetur, nisi specifice promiserit se facturum & curaturum, lege, stipulatio ista in prin. de verborū obligatiōi. tamen si simpliciter promisit factum alienum cum iuramento, obligatur ad operam præstandam, ut fiat, sicut si se specifice obligasset, ut sic valeat iuramentum eo modo quo valere potest, dicta lege, cum pater. §. filius matrem. de leg. 2. & ad hoc facit textus. & glos. in c. sicut ex literis. & in cap. ex literis. el secondo, de spon. secundum ipsum. Adde in terminis, pro hac nota. glo. fi. relatam ad textum in c. tibi domino. 63 dist. & glo. secund. in ca. vbi non est. 30. q. 2. & glos. in c. de forma. in ver. consilium. in fi. 22. q. 5. & glo. magn. in c. vnico. 31. q. vlti. & Ang. & Imo. in l. inter stipulantem. in prin. ff. đ verborum oblig. & Bart. in l. si quis pro eo. in. 6. memb. ff. de fideiuſ. & Bald. in §. si quis alij. Instit. de inuti. stipu. & in l. fi. C. de non nu. pec. & dom. Ant. in c. cum cōtingat. in 6. char. ĩ. eo. & Bald. in l. pactum. in 9. q. C. de collat. & Anch. in regula, accessorium. de reg. iur. ī lib. 6. & Ro. & Raph. in l. fi. § fi. ff. si cert. pet. Et dom. Abbas post alios in c. gemma. ĩ. de spon. ubi vide, & dicit, quod de iure Canoni. est casus de hoc valde nota. in c. ex literis. el 2. & in c. sicut ex literis. ĩ. de spon. in quibus valet illa iurata promissio, Promitto, ꝙ talis tibi nubet, & rationem assignat ibi glo. quia iuramentum supplet ad illam promissionem, scilicet me facturum & curaturū. Vnde dicit ibi esse casum pro Canonistis ad illud cōe dictum, quod iurm̄ habet uim regulæ. Si non valet, qđ ago, ut ago, valet ut valere pōt. Ad quod Legistæ semper allegant d. §. filius mr̄em, & cum prædictis concor-
18 dat ēt Bal. hic per istum tex. iuncta gl. Et † ista essent utilia in vtroque foro, sed in foro Canonico dicendum ē fortius, quod promittens factum alienum, * etiamsi non iuret, semp obligaē ad faciēdum & curandū, quantū in se est, ut id fiat. Ita elegāter dicit do. An. in c. ex lr̄is. el. 2. in c. sicut ex lr̄is, & in c. gēma. ĩ. de spon. Et est verū, ꝙ dom. Ab. in c. ex lr̄is. dicit, ꝙ hoc est æquissimū, sed nō probaē, quia interuenit iuramentum, & ꝑ ipso facit, qa loqtur ī mr̄imonio, in quo ēt simplex ꝑmissio facti alieni tenet de iure ciuili, & subintelligiē cl̄a, Facturum & curaturū, lege, Titia. in prin. iuncta gl. 1. ff. de ver. ob. Tñ ꝑ opi. do. Anto. ē gl. multū sing. in c. Eleuterius. ī gl. 2. 91. dist. q̄ loqtur indistincte, & mouet se ex æquitate iuris Ciuilis, ꝑ quā in stipulationib. ꝑtorijs simpl̄r ꝑmittens factū alienū intelligiē ꝑmisisse facturū & curaturum, l. quoties quis, ff. de ver. obli. Et adde hic vnū, ꝙ qñ ꝑmittitur factū alienū & adijciē pœna, si tale factū est ꝯ legē, non tenet ēt pęna, gl. est in l. stipulatio ista. in prin. ff. de uerobl. ꝑꝑ q̄ ꝯsuluit late do. Car. consilio 86. incip. Do. Nicol. marchio Astensis, ꝙ non tenuit ꝑmissio pęnalis facta per do. Mantuæ, & do. Paduę, in qua promiserint facere, ꝙ marchio Nicolaus daret Benoniensibus Nouātulam & Bazanum, quia sunt terræ eccl̄iæ. Ergo hoc ꝑmittere non potuerūt. Et no. ꝙ promittens factum alienum, ēt apposita pęna, si probat se fecisse & curasse, licet secutū non fuerit, euitat pęnam, ſm do. Abb. late post dom. Anto. in d. c. gēma. qa difficultas excusat à pęna, ut per Bar. in l. continuus. §. illud. ff. de verb. obliga. & in

* Factum alienū. *Adde Anto. Corſ. in suis singu. ī lit. P. in uer. Promissio facti. sin. in cip. licet alius promittens.*

in terminis consuluit Feder. cõsi. 122. inci. Maritus ꝓmi sit. Item no. ꝑpetuo, ꝙ mihi obligatus, facere & curare, quod Titius facit aliqd, nõ oportet, ꝙ à me interpellet̃ ad faciendũ uel curãdum, nec excusat dicendo, non fui interpellatus, ut curarem secun dum Bal. in ca. domino guerrã. in ar. l. 1. C. de pri. carce. & in l. locationis. ff. locati. & l. nõ impossibile. ff. de pact. Extra gl. dicit hic Bal. per istum tex. ꝙ hic non fit mentio de executione debitoris, qa promissores promiserunt facere & curare. Itẽ qa iurauerunt, & est bene notandum, ſm ipsum, quod
19 † vbi est iuratũ, nõ requiritur excussio, quæ interdũ requirit̃ ex dispositione legis, interdũ ex figura cõuẽtionis, l. fi. §. sed si cũ Seio. ff. si cer. pet. & differũt, qa ubi bñficio legis, debet opponi ante litẽ ꝯtest. sed vbi ex tenore pacti, põt opponi qñcũque, & alle. Bar. in l. 1. C. de cõueni. fis. deb. li. 10. ubi dicit, ꝙ aliud est fideiubere, aliud promittere quẽ indemnẽ ꝯseruare, quia intelł̃r in subsidiũ, si principalis nõ est soluẽdo, & sic sentit Bal. hic, ꝙ in quocũque iurante sit verũ dicere, ꝙ nulla ꝑcedente executione * possit inuitus conueniri. Sed ꝯ̃rium est aperte de mente Bart. ĩ l. si quis pro eo. in 6. memb. ff. de fideius. circa quod ꝯcordat Ang. in l. quæ accessionis. eo. ti. do. An. & Imo. in ca. cum contingat. ȷ̃. eod. & ipsemet Bal. ibi vult expꝛ̃sse cõpetere exceptionem executionis, non ob. iuro, regulari. n. debet iurm ſm naturam contractus, super quo interponitur, l. fi. C. de non nu. pec. l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis cau. & quia iurm recipit conditiones à iure subintellectas, c. queadmodum, ȷ̃. eo. & hic est vna, s. in casu quo principalis non sit soluendo, authen. præsente. C. de fideiusso. & istud verius. Subdit etiam Bal. hic, quod monachus potest agere ꝯ̃ abbatem, vt liberet eum ab obsidione, quia iter dñm & seruum põt esse iudicium pro persona & libertate, licet pro rebus, si non competeret actio mandati, tñ competit offiñ iudicis. l. Mæuia. ff. de manu. test. l. seruos ad custodiam templi. ff. de ali. & cib. le. Et hoc ꝓcedit, ẽtsi monachus non stetit diu in obsidione. Nec ob. l. Lucius. in fi. ff. mand. quia dicit signanter Bal. ꝙ non habet locum, qñ fideiussor est in carcere, etiam si latissimus sit carcer, ut ciuitas alicui assignata pro carcere, nã ꝫ dãnũ pecuniariũ possit reparari, carcer tñ irreparabilis est, & interim posset carceratus mori, qđ non est ex-
20 pectãdum, arg. l. 2. & 3. ff. de ferijs, ſm ipsum. Subdit † ẽt Bal. hic, ꝙ debitor põt se obligare abſque iuro ad standum in certa ciuitate, & inde non discedendum sine licentia creditoris, alle. Inn. hic. Ex quo infert, ꝙ idẽ poterit iudex, licet non possit cõmittere creditor, ꝙ eum detinear captũ, alle. l. missi opinatores. C. de exacto. tribu. li. 10. Vltimo tãgit hic Io. An. quis faciet expensas ꝓ obsidibus. & vr̃ dicere ꝙ debitor, & ita firmat hoc domi. Car. Sed distinguit Im. aut ipse obses nõ facit seruitia ei, cui est datus, & dẽt ipsemet sibi facere expensas, & si alius faciat poterit repetere. in l. si necessarias. in prin. ff. de pig. ac. Sec⁹ tñ si seru⁹ cõmodat̃, qa ꝯmodatarius, cui seruiet, faciet sibi expensas. l. ĩ reb. §. pñt. ff. ꝯmo. Et sic dicit Imo. obseruari in obsidibus. Et istis adde gl. ĩ c. diffiniuit. 17. q. 4. q̃ dicit, ꝙ eccl̃a dẽt pascere fugientes ad eã. Et adde gl. in c. fi. ȷ̃. de reg. & dicit Ang. ĩ l. minime. ff. de app. ꝙ faciẽs quẽ carcerari, dẽt eũ pascer̃ si ille non hẽt, vñ se alat. Alle. gl. in l. fi. C. de eroga. mili. anno. lib. 12.

* Executione. *Adde ꝙ iuramentum de iure cõmuni habet executionem paratam, est magis communis, opinio * secundum Ias. consi. 9. incip. circa primum in prin. uol. 1. & latius in consi. eod. colum. si. versi. non obstat ultimũ motiuum.*

SVMMARIVM

1 *Periurus non est ipso facto remotus à beneficio, sed per sentẽtiam priuandus.*
2 *Criminosus non perdit ipso facto beneficium acquisitũ per prius etiam si esset homicida.*
3 *Infamis licet non priuetur ipso facto beneficio ecclesiastico, secus tamen est in alijs dignitatibus & honoribus nõ beneficialibus, quia illis ipso facto priuatur.*
4 *Collatio beneficii facta periurio, an sit nulla, vel annullanda. Adde nu. 5. & 6.*
7 *Clericus an possit priuari beneficio ratione fidei uiolatæ.*
8 *Infamis licet non possit habere dignitatem, potest tamen esse antianus uel decurio ciuitatis.*
9 *Querela an tantum importet actionem ciuilem, an etiam criminalem. Vide nu. 10.*
11 *Statutũ si disponit, ut quis in consi. proponat de collecta imponẽda, an habeat locum, quando imminet magna necessitas.*
12 *Imperator an possit congregare consilium data negligentia ecclesiæ.*

CAPITVLVM X.

QVerelam. Periurus estab ecclesia remouendus, quando non ex necessitate, sed ex voluntate uenit ꝯ̃ licitum iurm. H. D. In tex. ibi non necessitate. No. ſm Bal. hic, ꝙ qui non soluit in termino non præsumitur periurus, nisi primo inquiratur, an uoluntate non soluerit, an necessitate coactus, qđ dicit esse no. dignũ ad notata ꝑ Inn. in c. super his. ȷ̃. de accu. ubi dicit, ꝙ qñ creditor opponit debitori periurium, habet fundatã intentionem suam, eo ipso ꝙ ꝓbat se mutuasse & lapsum eẽ terminũ, ẽtsi non probet illũ nõ soluisse, secus in tertio opponẽte ꝑiuriũ, qa debet probare illum non soluisse, vt ibi per eũ & alias ibi dixi, nã illa dicta singł̃r declarant̃ per ꝑdicta. Vel non sufficit ꝓbare non soluisse eo casu, quo probandũ est nisi ẽt probet̃ eũ non soluisse non ex necessitate, sed ex uolũtate, per istũ text. iuncto dicto Bal. de quo nunquam sis oblitus In tex. ibi remouentes. No. periurum
1 † nõ ipso fcõ remotũ à beneficio, * sed eẽ ꝑ sñiam remouẽdũ, & sentit expresse glo. 3. hic in fi. q̃ dicit, ꝙ iste merito dẽt priuari. Et sic no. verbũ Priuari. Et ita tenẽt hic oẽs Docto. Ad idem est deci. Inn. in c. inter dilectos, post prin. ȷ̃. de exces. ꝑla. vbi dicit, ꝙ petenti bñficiũ suũ nõ põt opponi exceptio periurij, vel adulterij, vel alteri⁹ criminis non inducentis ipso iure priuationẽ bñficij. Et illa dicta Inno. reassumpsit Dom. in c. quo iure, in pen. col. 8. dist. & in c. studeat. 50. dist. & dom. Abb. in ca. si constiterit. ȷ̃. de accusa. & hic & in c. item cum quis. in pen. col. s̃. de restit. spol. Et istud ẽt probatur in c. 2. in versi. remoueretur. s̃. de rescrip. & ĩ c. fi. in uers. debebit. de iureiuran. lib. 6. & facit quod no. Domini. in c. quo iure. in vlti. col. 8 dist. ubi dicit, ꝙ nullũ crimen inducit priuationem ipso iure, nisi sit iure cautum. Alle. Inn. in c. cum nostris. ȷ̃. de exces. præl. Tñ dicit Do. de hoc se dicturum in c. studeat. 50. dist. sed ibi non dicit aliud, nisi ꝙ concludit homicidã non esse ipso iure priuatum. Et ad istud de homicida, vide do. Card. & Ana. in c. inquisitionis. in prin. de accu. cũ ꝯcord. & additio. quas ibi multũ utiliter extẽdit. Et pro doctri. Do. in d. c. quo iure. faciunt, quæ proxime dicent̃. Quod aũt dr̃ ĩ iurib. prædictis periurum esse priuandũ beneficio, ꝓcedit, qñ princip ł̃r agit̃ ad puniẽdum delictum periurii, alias punitur pœna * extraordinaria * suspẽtionis, vel simili. Ita tex. in c 2. in fi. ȷ̃. de fideiu. ut ibi declarat do. Ab. ĩ vlt no. Et istis adde ꝙ rõe piurii ẽt cõmissi respectu certi bñficii priuat̃ qs nõ solũ ipso bñficio ꝫ ẽt oĩb. alijs, & ĩhabi litat̃ ꝑpetuo ad bñficia suscipiẽda. Ita tex. ȷ̃. c. ꝑxi. quẽ
2 mł̃tũ no. ibi d. Ab. in 2. no. Siłr † de eo

* A beneficio. *Adde Rom. sing. 516. incip. Periurus ex non obseruatione. Ias. in l. si duobus. §. itẽ Põponius 2. no. de iureiu. hoc tamen intellige, ut possit priuari beneficijs, non autem deponi ab ordinibus iuxta no. in c. cum nõ ab homine. de iud. secundum Ab. ex Auth. ibi. Quæ autem sit pęna, & effectus piurij. ui. Bald. in l. 2. C. de reb. cre. Autho. in c. testimonium. de testi.*

* Extraordinaria. *Adde Ro. singu. 425. inci. Ego corã magnis, nu. 2. & Auth. in c. j. col. 5 uersi. potest etiam. & in c. 2. col. 10. uer. quarto limita de sponsal. & Roma. singul. 426. incip. Canonistæ.*

ꝙ quantũcunque quis ſit criminoſus, nõ perdit ipſo fa
cto bñficiũ acquiſitũ ꝑ prius ẽtſi eſſet homicida, ut pro-
bat in c.clericus.ibi,priuetur.ĩ.ne cler.vel mon. & c. ex
lrıs.iuxta epatum cedat,& in ver.amouentes. ĩ. de ex-
ceſ.prælat. & tñ homicida eſt deteſtabilior canonibus,
vt hic ꝑ ipſum,& idẽ tenuit hic do. Car. adducit dom.
Ab.gl.in prin in c.fi.de iu. pa.quæ dicit, ꝙ pœna priua
tionis non imponitur,niſi caueatur lege. Idẽ Imo.hic ĩ
alia q.dicens,ꝙ nullum crimen inducit priuationẽ bñ-
ficij,niſi exprimatur in iure.Alleg.gl. 15.q.8.in ſum.de
qua multum exclamat, ſed vltra ipſum eſt ſimilis in c.
Apoſtolis.in gl.fi.80.diſt.& facit c.2.in fi. in c. cum nos.
ſ̃.de offi.ord.lꝫ in ſuis terminis dom.Ab. ibi eam impu
gnet.Et ꝙ pœna priuationis õn imponatur, niſi ubi iu-
re cauetur,tenet ẽt do.Ab.in c.fi.in fi.ſ̃.de præſumpt.&
in c.cũ venerabilis.ĩ.de excep.Facit tex.in auth. de non
eligendo ſecundo nubẽ.§.cum igitur.ibi,non eſt lex ta
le quid dicẽs.Per quẽ tex.dedit theoricam Bal. in auth.
ex teſtimonio.ſ̃.de ſecun.nup.dicens, ꝙ in mã priuati-
ua,id quod non eſt l.cautũ, nunꝗ inducit priuationem.
Facit tex.cum gl.in l.ſed & ſi quis. §.diuus.ibi, pœnã in
eũ ſtatutam non eſſe.ff.de relig.& ſum.fu. Et ideo dicit
Inn.ĩ c.bonæ. el 2.ĩ gl. poſt mortẽ.cir.med. ſ̃. de ele. qđ
pœna priuandi quẽ ipſo iure ptãte eligendi nunquam
3 impoſita dr̃,niſi iur̃ exprimatur.Limitat̃ † aũt qđ de in
fami dictũ eſt,eum non ſtatim priuatum, ut nõ proce-
dat in alijs dignitatibus & honoribus non bñficialibus
qm̃ illis priuat̃ ipſo iure infamis,ſm do. Abb.hic ꝑ tex.
no.in l.2.§.miles.ff.de his,ꝗ no.infa.ubi tex.innuit,ꝙ in
famia priuat quẽ militia ipſo iure,& licet gl. ibi exten-
dat ad militem cæleſtis militiæ,& ſic ꝯ̃ ꝑdicta, tñ ꝑꝑ di
uerſitatem rõnis dicta æquiparatio nõ procedit ex do-
ctrina dom.Abb.in cap. Eps.ĩ.de præb.& in ca.1.de cle.
ægro.ubi ſic declarat gl.vulgata in l.miles.ff. de re iudi.
Et diuerſitas rõnis eſt hic,ꝗa maior eſt ꝯuentio inter ꝑ
latum & eccleſiam,quã inter militem & militiã, per c.
inter monachos.ſ̃.de ele.& c.inter corporalia.ſ̃.de trãſ
4 la ꝑla.Sed † ĩminet hic grauis dubitatio vtrũ collatio
bñficij facta ꝑiuro ſit nulla,an uero annullanda? Et qđ
ſit nulla,tenet Fed.ꝯſ.50.inci.quærit̃,an collatio,ꝗa cri
men ꝑiurij ẽt poſt peractã pęnitentiã ĩfamat,c.teſtimo-
nium.ſ̃.de teſti.16.q.1.c.1.ſed infamibus portæ dignita
tis,&c.ut hic.in gl. Ad idẽ alle.c. cum in cũctis. & nihil
eſt.& c.ꝯgregato.ſ̃.de ele.& alle.Hoſ. ĩ c.inter dilectos.
ĩ.de exceſ ꝑla.vbi exponit irritandã.i.irritam nuncian-
dam.Idẽ expreſſe ſentit do.Ab.hic,ꝗ dicit, ꝙ licet infa-
mis non ſit ipſo iure priuatus,ut eſt di
ctum,tñ collatio facta infami non te
net, per dictam regulam, infamibus.*
Et ſic no.ꝗa ipſe vult,ꝙ idẽ crimẽ põt
inducere nullitatẽ collationis ipſo iu
re,& tñ nõ inducit priuationẽ tituli
ipſo iure,qñ ſeqtur titulũ, & facit c.ſu
5 ꝑ his.ĩ.de accu.Cõtrariã † partẽ tenet hic Car. dicẽs ſe
tenere,ꝙ periurus non eſt oĩno incapax tituli bñficia-
lis:ſi.n.ſic eẽt,ſtatim,ꝙ incurreret ꝑiuriũ,eẽt priuatus ti
tulo,& ſic do.Car.ſentit ꝯ̃rium eius,qđ ſentit hic dom.
Abb.in alio,videlicet, ꝙ crimen non inducens priua-
tionẽ ipſo iure nõ inducat ẽt nullitatem collationis. Et
ꝓ hac ꝑte alle.do.Car.gl.in c.cũ nr̃is.ĩ prin.ĩ. de cõceſ.
ꝑb.ubi dicit,ꝙ homicidæ,& alij irregulares ſine diſpen-
ſatione iuſte tenent dignitates ſuas,
quouſq; denuncient̃,vel deponant̃, ẽt
ſi tales ſint tꝑe collationis, vel electio
nis,& ſic in hoc verbo faciat ad ꝓpoſi
tũ,ſecus dicit,ſi tꝑe collationis, vel e-
lectionis bñficij ñ eẽnt capaces, ut il-
literati,mulieres,vel infantes. Ex quo
exẽplo incidẽter no. & non obliuiſca
ris, ꝙ collatio facta illiterato ẽ ſtatim
nulla,* & ſic illiteratus ẽ magis exoſus
canoni,quã homicida.Pro iſtis etiam
adducit do.Car tex.in d. c. inter dile-
ctos, intelligendo verbũ Irritandum,

* Infamibus. *Adde late Dyn. in reg. infamibus. de regu. iur. in 6. iunc.addit. ibi.*

* Nulla. *Adde An per electionẽ indigni eligentes priuentur poteſtate eligendi. & ui. Bar. & Bal. in l. cum quidã. ff. de lege. 2. Abb.in c. bonæ.il 1. & in c. cum in cunctis. de elect.*

proprie.Itẽ ꝗa ibi collatio ſecunda ſequens collationẽ
infamis eſt nulla,per c.ꝯſiderauimus.ſ̃.de ele.Ergo pri-
ma tenuit,alias nõ ꝑſtaret impedimentũ regula, non ꝑ
ſtat.de reg.iur.in 6. Et ad illud,ꝙ infamibus portæ, &c.
dicit,ꝙ pñt excludi,ſed nõ probat,ꝙ ſint ipſo iure inca-
paces.d.c.inter dilectos.Itẽ ꝙ ꝑiurus ſit ĩfamis, non ẽ ex
peditum,& recipit diſtictionẽ, ut tradit̃ ĩ c. teſtimoniũ.
6 ſ̃.de teſti.& ibi late dixi, & ita reſidet do. Car. Et † pro
iſta parte,quã ſequor,eſt vnũ nõ dictũ do.Cõpoſ.ĩ c. ca-
pitulũ.in gl.ꝗa q.ver.ſed nũquid collatio ſ̃. de reſcript.
vbi dicit,ꝙ non inuenit,ꝙ electio,vel collatio facta de
ꝯſtituto in crimine nõ inducente irregularitatẽ ſit nul
la,& ideo dicit,ꝙ talis electio non eſt nulla, ſed annul-
lãda. Alle.d.c.inter dilectos.ibi, ꝑꝑ indignitatẽ merue-
rit reprobari.& ꝯfirma,quia vſurarius eſt infamis,l.im-
probatũ.& ibi Bal.C.de infam.& tñ electio vſurarij ibi
non fuit nulla Alle.ẽt Compoſ.c.ſi celebrat.ĩ.de cle.ex
cõ.& c.ꝯſiderauimus.ſ̃.de elec. & hoc dictũ Compoſ.
ponit Io.And.in c.auditis.ſuꝑ gl.vlt.verſ.ſed quid ſi eli
git̃ criminoſus.ſ̃.de ele.& ſequit̃ Arch. & Dñic. in c. in
ſcripturis.8.q.1.& in c.ſtudeat.50.diſ. Io.An.in c.dudũ.
el 2.ſuper ver.electionis tꝑe.ſ̃.de elec.& in c.inter dile-
ctos.ſuꝑ uer.vſurariũ.Et ꝙ collatio facta infami nõ ſit
ipſo iure nulla,tenet Cal.in tit.de præb.ꝯſi.20. qđ inci.
Pendente.& in ti.de accu.ꝯſi.4.inci.Formata. allegãdo
Inn.in locis ꝑalle.& adde elegantem doctri.dom. Ab.ĩ
c.graue.in pen.col.ĩ.de præb.Et aduerte, quia licet Cõ-
po.in loco præallegato ſentiat crimen inducens irre-
gularitatem cauſare nullitatẽ collatiõis, tñ Inn. aliter
loquitur,& melius in d.c.cum nr̃is. Et iſta latiſſime am
pliari poſſent ex his,quæ poſui in c.inquiſitionis. in pri.
ĩ.de accuſ. Dubitant etiam dom.Abb. & Imo. vtrum
7 rõne fidei violatę poſſit clericus priuari beneficio.&
vr̃,ꝙ non,ꝗa cum pęnæ ſint reſtringendæ, regula,odia,
de regu iur. lib.6.diſpoſitũ de violante iur̃m non debet
extendi ad minus,iuxta l.3.C.ſi minor ſe maior.dixerit.
Et hanc partem tenet Gaſp. Cal.& dom.Car.in c.2.ĩ.đ
ſpon.& Rot. in anti. deciſ. 152. incip.*
Item no.ꝙ poſito.& deci.435.inci.V-
trum violator fidei,& eiſdẽ.Et ibi rñ-
det ad c.peruenit.ĩ.de fideiu.quod lo-
quitur copulatiue in violante fidem
& iuramẽtum,ſecus,ſi ſolam fidem I-
dem tenet dom.Ant.&Imo.hic,quia
lꝫ fidei proteſtatio æquiparetur iura-
mento,* c.ad aures.ſ̃.qđ met.cau.& d.
c.peruenit. tñ differũt in impoſitione
pœnę,per no.in c.clericus.ĩ. eo.& fa-
cit doctrina gl.15.q.8.in ſum. quod ꝓ
nullo crimine clericus priuatur,niſi l.
ſit cautum. Idem per eandem tenet
Anan.in c.querela. ĩ. ne præla. & Do.
late in c.fi.in pe.col.de iureiur.lib.6.&
dom.Car.in c.ad aures.& ſentit Imo.
in c.cum tꝑe.in 1.col.ſ̃.de arbi. dicens
l.ſi quis maior.allegatam in gl. non ꝓ
cedere in violatore fidei contra Ioan.
And.& dom.Ant.ibi & Spec.in tit.de
arb.§.fi.ver.ſed pone.Contrariam par
tem,ꝙ violator fidei priuari poſſit bñ
ficio,ſentit gl.1. & ibi Hoſt. & do. Ab.
in c.querelam.infra.ne præl.& gl.1.&
dom.Abb.in c.conſtitutus eſt.de tran-
ſa.& Arch.& Ioan.And.plene in c. 1.de ſepul. lib.6.&
do.Abbas hic,& in c.ad aures.ſ̃.quod met. cã. quia cui
competit diſputatio iuramenti,competit diffinitio iu-
ramenti,ſed cui competit diffinitio,cõpetit diffinitum,
& iurare eſt aliquid Deo teſte affirmare,& iurans per fi
dem,ita aſſertur Deo teſte, ſicut ſi per Euangelia, ꝗbus
non debetur maior reuerentia,quam ipſi Deo,ſeu fidei
ſuæ.nec oportet,quod iur̃m ſit ſuper tecta,per cap. & ſi
Chriſtus.ĩ.eo.nec eſt opus uerbo Iuro,ut ibi,& in c.ego
enim.ſ̃.eo.nec minus peccat violator fidei, imo aliquã
do plus,puta,ſi eſt iuratum per creaturam,nec põdera-
tur

* 125. *Adde quod uterque locus Rota male allegatur. nam primus non eſt ſub hoc numero, & ſecundus non reperitur. dic ergo. Et Rota in antiquis. deciſ. 137. incipien. Nota quod poſito. & eſt deciſ.1. ſub tit. de iureiuran. et in antiquior. Biſign. deciſio.1. ſub titu. de pact. et incipit, Verum uiolator fidei.*

* Iuramento. *Adde Alex. in l. 3. §. dato. in fi. de iureiur. & Lanfr. in tract. de arbit. par. 5. q. pe. in fi.*

tur maioritas delicti,qa quomodocūque ꝑiuret,succe-
dūt iura loquētia de ꝑiurio simpliciter nō expresso ma
gis vno,q̄ alio,& dicit Arch in d.c.1.de sepul.li.6.ista æ-
ꝗparari,Iuro ꝑ fidē meā,vel ꝑ euangelia Et ꝙ violator
fidei sit periurus, tenet Arch.22.q.1.in sūma, & Inn. in
c.& si Christus circa med.j.e.& do.Ant.clare in c.tuis,
s̄.de testi.Et istā partē sequar,qa rōnibus suis male pos
set r̄nderi,licet prima sit benignior.In gl.in verb.irreti-
8 ti.Dicit hic mirabiliter Bal. ꝙ † infa-
mis nō pōt h̄ere dignitatē,* tñ pōt esse
antianus siue decurio ciuitatis suę. Al
le.Bar.in l.1.C.de mune. & hono. non
ꝯtinuan.li.11.sȝ errauit Bal.qa Bar. nō
loquitur de infame, sed infante,prout
loquit̄ tex.ibi, tñ ignosci debet uilibus
oculis Bal.subdit ēt Bald.hic,quod tm̄
est cessare à solutione ꝑ annū,qñ est iu
ratū,quātū est cessare biennio,qñ non
est iuratū,ꝙ est aureū ad mām l.2.C.de iure emphy. Itē
dicit Bal.hic,ꝙ ꝯductor, q nō obseruat pactū,pōt repel
li à moderno vsu illius anni, sed ñ à ꝑpetuo vsu aliorū
annorū,ꝑ qbus vult soluere pēsionē.Fallit,si est ꝑiurus,
nā tūc pōt in totū remoueri,vbi paupertas eū excuset,ꝑ
istū tex.quē dicit se nescire alibi.In gl.in verbo,remouē
tes.ibi, in modū quasi denunciationis fuit hæc querela.
9 no.gl.ꝙ † querela proprie non cōcernit actionē ciuilē,
& in hoc est singularis,& facit ad multa,maxime ad sta
tuta,ſm do.Car.& do Ab.hic, & adduco istā gl. ad in-
tellectum eius,ꝙ pulchre dixit Imo.in c.primo,s̄.de po
stul.vbi dicit,ꝙ in casu c.p̄latis.de homi.lib.6. non pote
rat vllo modo seq pœna criminalis, qa agebatur ciuili
ter,nā istud dictū probatur ex illo tex.in verbo,querelā
10 quē tex.ipse no.iuncta ista gl. Sed † ꝙ imo querela im-
portet illā actionē criminalē,est gl.ꝑegrina, in c. Maxi-
mianus,in gl.prima,81.dist.nisi dicas,ꝙ ista procedit ꝓ-
prie sumēdo.Et adde,ꝙ etsi verbū,querela,large impor
tat ēt appellationē,vel petitionē restitutio. ī integrū,vt
ꝑ gl.in lege tertia.C.quomodo,& qñ iudex, tñ propriè
illa dr̄ querela,q̄ refertur ad eū,q requiritur circa appel
lationē.Ita est gl.in c.querelā,in gl.1.s̄.de procur. q̄ do.
Car.facit ibi singula. & vnicā, & eā no.do.Ab.hic, & i-
bi,dicens hoc notandū ꝑp statuta loquētia de querelan
tibus in certis causis,vt non extēdantur ad legitime ap-
pellantes,cū statuta sint stricti iuris. Et ꝙ ista differant,
probatur ex doctrina do.Ant.in c.significasti, el 1.j. de
homi.vbi ꝯcordādo gl.in c.statutū.§.assessorē.in ver.de
linquatur.de rescr.li.6.circa alia ꝯ̄ria in cle. 1.in ver.o-
neramus.de iure pat.dicit,ꝙ prima loquitur ꝑ viam ap
pellationis,scd̄a ꝑ viam querelæ,facit tex.in c.1.s̄ d̄ off.
le.vbi querimonia,& appellatio ponuntur, vt diuersa:
& sic uno ꝓhibito aliud nō prohibetur,nisi lex expresse
vtrunque prohibeat,vt de archiepiscopo dr̄ in c. Rom.
de appel.lib.6.& in c.venerabilibus.§.1.de sent.excom.
eo.lib.Et ꝑ dicta dr̄ia inter appellationē & querelam fa
cit c.ꝯcertationi.de appella.lib.6.& tex.optimus,in l.fi.
§.illud.C.de temp.appel.ibi, nostrā maiestatē adire, &
querelā deducere.Vbi est casus,quē Bal.not.ꝙ à tardita
te iudicis non pōt appellari,sed pōt querelari, quia tar-
dare nō est grauare proprie,ar.l.qm̄ in prioribus. C. de
11 inoff.test.In † gl.in ver.necessitate.No. iura allegata in
gl.ad excusandū ꝑp necessitatē,& hinc etiam nos uide-
mus,ꝙ si statutum prohibet sub pœna ne quis in consi-
lio proponat de imponenda collecta,
* * non habet locum, qñ imminet ma-
gna necessitas,ſm Bar.in l.diuus ff.de
pet.hær.vbi dicit, ꝙ ꝑp necessitatē sta-
tutum efficitur nō statutū.Et hinc est,
ꝙ ꝑp necessitatē licitū est venire ꝯ̄ iu
ra ciuilia quæ dicūt appellādū grada-
tim,puta, qñ un⁹ iudex d̄ficit ſm Bar.
ī l.1.§.si qs.ff.de app.facit c.is, cui. &c.
si à subdelegato.de off.deleg. li.6. ubi
occurrēte excōicatione delegati non
appellat̄ à subdelegato nō in totū ad
ipsum subdelegantē,sed ad primū.Et hinc est,ꝙ si iudex
statutus ad appellationes audiēdas est absens, licite ap-
pellatur ad decuriones,ſm Bar.in l.vbi absunt.ff. de tu-
to.& cura.da.ab his.Et hinc est,ꝙ si iudex causarū ciui-
lium est absens pōt iudex maleficiorum cognoscere de
caussis ciuilibus, & si statutū annullat instr̄a non scripta
ꝑ notariū matriculatum, & si nullus matriculatus repe
riatur,poterit alius nō matriculatus rogari.Ista tria po-
nit Ang.in reperit.l.si vacantia.2.qō. C.de bo.vac.li.10.
Et in casu necessitatis pñt milites incastellari in eccle-
sia,ſm Inn.in c.cum ecclesia,j.de immuni.eccle. refert
Bal.in l.nullus,C.de summa trin.Et ꝑegrini pñt in eccle
sia hospitari,c.nulli.42.dist.Et licitū est laico baptizare,
c.sanctū.de consecra.dist in.4.gl.fi.in cle.1. de baptisma.
* Et potest celebrari super * re nō conse
crata,c.sicut.de ꝯsec.dist. 1. Et pōt sa-*
cerdos chrismare,q.ꝗ.4. & licet con
fiteri laico,c.quem pænitet. de pœnit.
dist. 1.& excusatur nō ieiunans,c.2.j.
de obser.ieiu.& ꝯducētes lacus pisciū
tenentur dare plus solito in casu ne-
cessitatis,ſm Bal.in l.& ad p̄sens. in fi.
C.de murile.lib. 12.& nauis ui uento-
rū adducta ad certū portū non soluit
gabellā de mercibus alias debitā. Bar.
in l.1.C.de naufrag. statuta ꝑ adunan-
tiā generalē possunt infringi ꝑp neces
sitatē nō obstante statuto ſm Bar. in l.
cum nauarcorū.C.de nauicu.lib.11.&
pōt episcopus alienare non obstante
iur̄o de consulēdo Papā, ſm do. Ant.
* in c.fi.de eccles.ædif.& clarius potest
se absentare non obstante iur̄o de ꝯ-
sulendo episcopū,ſm do.Ant.c.inter
quatuor.j.de cleri. non resi. & stipendiarii impune de-
prædantur pro uictu in bello licito, ſm Ang. in le. 2.§.
cū in eadē.ff.ad leg.Rhodi.de iac. & licitum est dño im
ponere charitatiuum subsidium,ſm Bal.in l. 2. per illū
tex.C.de oper.liber.& licitum est venire ꝯ̄ proprium iu
ramentum licitum, si superior habens absoluere nō est
12 in loco,ſm Inn.in c.venerabilem. de elect.Et † in casu
necessitatis ēt licitum est Imperatori congregare conci
lium data negligentia ecclesiæ, ſm do.Car.in repe.c.li-
cet de vitāda.s̄.de ele.& Pe.de Mōte in sua monarchia.
Et licitū est concilio intromittere se de spectantibus ad
Papā, si in expectāda successione noui Pontificis immi
net magna necessitas,ſm Pe.in d.monarchia.Et licitū ē
p̄lato alienare bona ēt ꝓhibita alienari à testatore, ſm
Io.And.in c.verū.j.de ꝯdi. appo. Et licitū est uti instr̄o
de quo alius accusatus falsi victus est. l. 2. C. de fi. instr.
Et licitum est in casu necessitatis tangere eucharistiā à
ꝯstituto in peccato,ſm Inn.c.quod in te.j.de pœnit. &
remis. Alij effectus necessitatis referri pñt, sed isti sunt
vtiliores, quos nō retulissē, nisi esset hæc vltima lectio.
Et ita ad metā huius anni,Deo duce, applicabimus, in
quo si breuior fuerim, attribuat̄ aduersæ valetudini, sȝ
adepta,vt spero,capitis ꝯualescētia,ad pristinū feruorē,
& quotidianū reuertemur anno sequenti, & ꝯtinuabo
oīno in hoc tit.in seq.decre Offerunt̄. n.semꝑ nobis in
hoc ti.plurima quotidiana, & mirū ī modū grata omni
b⁹,quos ad ꝯtinuationē suauiū laborū humiliter īuito.

* Dignitatē. *Ad de quę habentur ꝑ Phil.etiam ad hoc in c.sciscitatus. de rescr.in uers. illiteratus.& in c. præterea.de testi. col. 2.in medio.*

* Collecta. *Adde Bal.et Ang. in l.Diuus. alleg. in tex. et Socin.cōsi. 123.incip. circa præsentē consultationē.uol.4. Bart. in tract.de gabel. 425.2.par.*

* Super. *Adde quod debet dici, sub. alias destrueretur tex.& glos. ī d.c.sicut.ubi post tex.glo.ibi in uer. necessit. dicit qa si necessitas vrgeat, sub diuo, aut sub tentorijs licet. & subdit ibi appost. secundū Hug. dum modo sit ibi altare uiaticum consecratū,alias nulla necessitate licet. & sic uult intelligi Auth.hic.*

S V M M A R I V M.

1 *Clerici seculares & religiosi,ponuntur ut diuersa.*
2 *Religiosus continetur etiam appellatione religiosi prefecti ecclesiæ seculari.*
3 *Habere pro se legem,& rationem legis,paria sunt.*
4 *Pœna apposita facienti aliquem actum,an committatur,si actus ille sit nullus.num 5.6.7.*
8 *Periurus circa certum beneficium priuatur non solum illo beneficio,sed etiam alijs,quę habet.*
9 *Iuramentum temerarium an sit tantæ efficaciæ,ut quis possit priuari beneficio.*

CAPI-

CAPITVLVM XI.

TVa nos. Si p̄ſentatus iurat p̄ſentanti de
antiquo cenſu augmētādo, &
poſtea ↄ̄riū iurat inſtituēti, valet ſm iur̄m,
& nō primū, tñ ab eccleſia remouebitur. H.
D In † tex.ibi, clerici religioſi &c. No. vltra
1 alios, ꝙ clerici ſeculares & religioſi ponūtur vt diuerſa
& ſic appellatione vnius nō uenit alterū, iuxta l.ſi idem
C.de codi. & iſta multis iuribus ponūtur vt diuerſa, vt ī
c.in quibuſdā.in fi.ȷ̃.de pœnis.& c.licet.in prin.s̃.de off.
ord.& in c.ad Apoſtolicā.de re.iu.in 6.& in cle.2.ad fi.đ
vita & hone.cle.& in c.ad abolē.in prin.ȷ̃.đ hære. & in
cle.capientes. §.ſane.de pœ. & in c. inter quatuor ȷ̃. de
relig.do.& in c.ad audiētiā.el 2.ȷ̃.de eccle.ædi.& ī c.tua
nos ȷ̃.de teſt.& in c.1.de ſepul.li.6.& ī c accuſatus, §.ſi &
in c.vt officiū.§.ad ↄſcribēdas.de hær.li.6.Et no.gl. ſi.ī c.
ad hoc.s̃.de off.iud.& gl.2.in c.religioſus de teſti.lib. 6.
& in gl.in ver.religioſi.in cle.1.de deci.& in cle.1.in ver.
rl̃r.de ſup.neg.p̄la.& in cle.1.in verſ.religioſus. de rebus
eccle.ñ alie.Et hinc eſt, ꝙ diſpoſitio c.lȝ.ȷ̃.de reg. ñ ꝓce
dit in clericis ſecularib.vt no.gl.in c. admonet. s̃. de re-
nū c.ꝗa ſine petitione licētiæ pn̄t ꝓfiteri, vt ibi latius ꝑ
Imo.in 1.& pe.col. In ↄ̄riū, ꝙ appellatione religioſorū
veniāt clerici ſeculares, eſt gl.in c.p̄ſens in religioſos.20.
q.3.& tex.cū gl.in ver.religioſis.in c.nullus itaque ꝑ am
bitū.1.q.1.& gl.in c.ex multa.in ver.religioſi.ȷ̃.de voto.
& gl.in cle.1.in ver.pręſidentis.de reſcr.& gl.2.& 3.in c.
obeuntib.63.diſt.& in c.in noīe Dñi. in ver. religioſiſſi-
mi.23.diſt.& ibi Dñic.& ꝓbat tex.& ibi Dom.in c.ſi.48.
diſt.& in c.ſacerdotes.17.diſt.& in c.antiqs.54.diſt.& in
c.gn̄alis.& in c.ſi ꝗlibet.eadē diſt.& vbiq; Dñic. Sed cō
cordia p̄dictorū ſumit̃ ex notatis ꝑ Io. And. & do. Ant.
& do.Abb.in rub.ff.de reg.& aliqđ ꝑ do.Ab.in c.dilecti
in 1.col.s̃.de maio.& obe.& in c.cām, el 1 s̃.de iudi. & in
cle.1.de ſup.ne.p̄la.& Dñic.ī dicto c ī noīe Dñi, & Imo.
hic p̄ cæteris.& in c.eccleſia s̃.de ↄſti.& Io.And. & Dñi.
in d.c.officiū.§ verū.de hr̃.li.6.& do.Ab.in rub.ȷ̃. de vi-
ta & ho.cle. In quib.locis dr̃ aliquos dici religioſos lar-
ge, & ſic ēt dn̄r laici deuoti, ut in c.fi.ȷ̃.de reb.eccle.non
alie.& in d.eccleſia aliꝗ magis ſtricte, & iſti ſunt clerici
ſeculares, aliqui proprie, & iſti ſunt ſolū profitentes tria
ſubſtātialia profeſſionis. Vñ in mā odioſa & pœnali, in
qua verba ſumuntur proprie, c. ſtatutū. de elect. verbū
Relig.intelligitur de talibus, vt lati⁹ in dictis locis. Qui-
bus adde unū, qđ no.dicit Io.And.in addi.Spe. in tit. de
reſcr.p̄ſēt.§.rōne aūt cauſæ.in 1.col.ver.dicit, ꝙ ſtylus cu
riæ habet, ꝙ enumeratis clericis, ſeu ſpecificatis, ꝑ cl̃am
gn̄alē cōp̄hendit̃ religioſus, ꝗa lȝ ſit qualitatis diuerſæ,
tñ nō multū differt, ꝗa cōprehēditur ſub eodē gñe, ꝑ c.
duo.12.qō.1. Et hoc ſignanter refert Imo. poſt do. Ant.
in c.ſedes.s̃.de reſcript.& faciūt no ꝑ Pe.de Anch. ī cle.
1.in vlt.col.de elect. An † aūt appellatione religioſorū
2 veniat religioſus p̄fectus eccleſiæ ſeculari. Glo. ſentit, ꝙ
ſic in cle.1.in ver.regulares.in fi. de deci. & ipſum ſequit̃
do.Ant.ↄſ.38.incip.vt s̃.ſolenniter.& idē gl.1.in cle.re-
ligioſus, de procur.quā ſequitur ibi do. Car. in oppoſ. c.
quorundā.in prin.in verb.mēdicātium.de elect.li.6. Cō
trariū dixit gl.in cle.religioſus.de procur. ꝗ̃ ſequitur ibi
do.Card.in 1 oppoſ.& idē gl.2.in prin.c.religioſus.de te
ſta.in 6.Sed concor.vt eleganter ꝑ Dñic.in d.c. quorun
dā.§.fi.vbi dicit attendendā eſſe ſubiectā mām, an cau-
ſa ſtatuti, vel legis ita militet in translato, ſicut in alio,
an non? & ita eſt locus alleg.Si tñ lex utit̃ termino vni-
uerſali, puta quicunque religioſi, & c.tunc indiſtincte ta
lēs comprehendunt̃, ut no.gl.1.in fi.in d.cle.2.de dec.In
3 † tex.ibi ratione & Lateranenſis cōcilii authoritate. No
ta, ꝙ paria ſunt hēre pro ſe rationem, vel authoritatem.
& ideo dicit gl.in c.conſuetudo, in uer.ratione.1.diſtin.
ꝙ deficiente lege pōt allegari ratio, & ſequitur Domi-
ni.ibi, & d.Ab.in c fi.s̃.qđ met.cau.& in c.paſtoralis. s̃.
de fide inſtru.facit tex.in c.rō nulla.infra, de p̄b.& ibi col
ligit do.Abb. ꝙ licitum eſt arguere per rationem natu-
ralem, etiam abſque allegatione iurium. Ad idem alle.
c.ſecundo requiritur.ȷ̃.de appella.& l.ſcire.§. ſufficit.in
ver.ex ipſa naturali iuſtitia.ff.de excuſ.tut. & in gl. in d.
c.conſuetudo.facit tex.in cle. cum rationi. de ele. & ibi
idē colligit do.Card.poſt Pau.allegando gl.in d.c. con-
ſuetudo.facit tex.in c.ex eo.ibi, tā iuris, ꝗ̃ rationis.de ele.
in 6.& ibi gl.colligit idem, & alleg.ibi Io.And. tex.in c.
vides, in ver.diſputatione agendum, rōne innuendum.
23.q.5.facit l.munerū.§.mixta. ibi, diſputando optima
ratione diffiniuit.ff.de muner.& ho.Et hinc eſt, ꝙ in ↄſi
deranda legis intentione ſemper attenditur eius rō, ꝗa,
ſm Dyn.in re.certum de re.iu.li.6.ratio legis eſt anima
legis. Et iſtud vulgatum dictum ſequi
tur Bal.in l.ſi qs ſeruo.C.de furt.& in l.*
j.C.de interd.& in l.j.C.ꝗ ſit lon.ↄſue.
Propter qđ dictū dicit do.Ab.in c.1. s̃.
de iura. calū. ꝙ qñ ratio exprimit̃ in le
ge, illa reſtringit & ampliat diſpoſitio
nē legis ēt in odioſis. Alle.l.cū pr̃.§.dul
ciſſimis de leg.2.& idē Imo. in c.2.s̃.đ
ↄſti.ꝑ l.& mulier.ff.ſol.ma.Et pro tāto ſingulariter ſcri-
bit Dñic.in c.vt litigantes.de of.ord.in 6. ꝙ ſicut ad īdu
cendū ↄſuetudinē ↄ̄ ius requiritur ſpatiū 20.annorū, ut
traditur in c.fi s̃.de ↄſue.eodē mō ad inducendā ↄſuetu
dinē, ꝗ eſſet ↄ̄ generalē rōnē legis. Et ad hoc no.gl.ibi in
ver.ſtatuimus. Et iō dixit do.Ant.poſt Inn. in c. cū ſpe-
ciali. ȷ̃. de appell. ꝙ ſicut ſn̄ia lata ↄ̄ legē expreſſam, eſt
nulla, c.1.ȷ̃.de re iudic. cū ſimili.ita ēt lata ↄ̄ rationē le-
gis Hinc eſt, ꝙ dixit Bald.in auth.quas actiones.ver. ſed
ego dico.C.de ſac.ſanc. eccleſ. ꝙ licet ad inducendam
legū correctionē requiratur lex expreſſa. l. præcipimus.
C.de appe.nec ſufficiat ſubauditio, ut ꝑ gl. in c. cupien-
tes.§.ꝙ ſi per 20.in ver.petere de elec.li.6.tñ ſi ratio po-
ſita in l.noua, eſt apta corrigere legē antiquā, illā corri
get, ētſi tenor legis nouę hoc non dicat. Similiter vide-
m⁹, ꝙ qñ corrigitur ratio legis, dr̃ eſſe
correcta ipſa lex, * ut per Bart.poſt gl.*
in l.1.ff.de legi. tuto. & late Imo.in c.
poſt translationē.s̃.de renū.ubi rn̄det
ad rationē Io.And.ibi aliter tenentis,
ſ ꝙ licet ceſſet rō, remanet tñ authori
tas, ꝗa dicit ipſe ꝙ authoritas regula-
tur ſm mentē diſponentis, & mens &
ratio legis vr̃ eſſe idē, l.cum mulier.ff.ſolu mat.vbi late
per eū, & Sali.in l.fi.C.de legi.hære. Ex quibus patet, ꝗd
operetur ratio in lege, ꝑꝑ ꝙ eſt acta illa profunda mate
ria, qñ licet extēdere legē ab identitate rationis, de qua
eſt plenum vtrunque ius, vt patet ex notatis, & ꝑ Imol.
l.ſi vero.§ de viro.ff.ſolu.mat.& do. Matthe. Matteſila-
num in tractatu de extenſione, & Imo.in cle.1.đ ele. &
Do.in c.1.de temp.ord.li.6.cum multis aliis. Et ad iſta
adduci poteſt, ꝙ no.Bal.in l.1.§.1.in prin.C. de cad. toll.
vbi dicit, ꝙ ratio naturalis eſt optimus legis clypeus. Et
dicit Bald.in l.commiſſoriæ.C.de pac.inter emp.& vē-
dit. ꝙ litera occidit, ſpiritus autē eius & rō viuificat, &
dicit tex.in §.1.20.diſt. ꝙ eo, quo quiſque magis ratione
vtitur, eo maioris authoritatis eius verba eſſe vn̄r, & di
cit Bal.in l.ſolam.C.de teſti.circa fi. ꝙ homo, ꝗ nō uult
ſe fundare in ratione dicti, dr̃ temerarius & carere ar-
bitrio boni viri, & dicit Bal.in l.actor.C.de proba. ꝙ ſu-
ſpecta rō nō reddit dictū ſuſpectū Imo eſt dignū admi-
ratione, ſm eū, ꝙ credatur dicto alicuius, & nō cauſæ ſi-
ue rōni dicti, & idē dicit in l.ius eius.eo.ti.& dicit Bal.in
l.quoties.C.de ſuis & legi. ꝙ uirtus legis conſiſtit in nāli
rōne, ꝗa lex ſpeculatur in natura, vt in §. adoptio. Inſti.
de adopt. Et dicit Bal.in l.ↄuenticulā.C.de epiſ.& cle.&
in l.data opera.C.ꝗ accu. ꝙ rō eſt illa, quæ ampliat & re
ſtringit dictū teſtis, & dicit tex.in c.illa 12.q.3. ꝙ illa cau
tela eſt laudabilis, in qua tota rō agit, & fauor nihil ſibi
vſurpat. Et dicit Tulli⁹ ī 3. Tuſculanarū ꝗ̃ſtionū, ꝙ mu
nus animi eſt rōne bñ vti, & ibidē ī 8.bñ, inꝗt, adhibita,
iō, ꝙ optimū ſic, neglecta vero multis multiplicabitur
erroribus, nihil ſine rōne fieri, & Tullius in lib. de Legi
bus, qđ eſt ñ dicā, in hoīe, ſȝ neq; in cælo atq; in terra rō
ne diuinius, & Sene.in 4.lib.de Bñficiis, Nihil ſine ratio-
ne

Legis. *Adde Socin. conſil. 35. incip. circa prędi-ctam conſultationem colu. 2. circa med. in 1. par.*

Ipſa lex. *Adde Alexan. in l. quod dicitur. de uer. ob. & Rom. ſing 771. incip. Reconuentio in cauſa.*

ne faciẽdũ est.idẽ in epistola ad Lucillũ.Vis oĩa tibi sub iicere,subiice te rõni,& Aris.2.Magnorũ Moraliũ,quæ fiunt absque rõne iudicãte directiones à fortuna sũt, & dicit Arch.in c.ex eo.de elec.in 6.ꝙ rõ est qdã motus alicui visũ mẽtis acuẽs,veraq; à falsis distinguẽs, & dicit Sene.epła 66.rõ est nãæ imitatio, & ꝑ hoc nõ miror de eo,ꝙ scripsit do.Car.in ꝯs.88.ubi dicit,ꝙ licet sit magna authoritas Io.And.tñ ꝓposuit nemini cedere, nisi vrgẽ te rõne,ꝑterquã in his,in quibus ratio dari nõ põt. Et in quo differt rõ à cã,vide do.Car.post Pau.in cle.dudum, ver.ab olim.in 3.opp. de sepul. In tex. ibi pro periurio.
4 No.ẜm Bal.hic, ꝙ † ex inualido iuřo ꝯhitur reatus periurij,licet nõ ꝯhatur obligatio iuři, & sic vř hic tex. ꝙ pœna apposita gerenti certũ actũ,habeat locũ actio,qñ ille actus ex alio capite non tenet, & adduci põt tex. in l.qd ergo.§.cũ aũt factũ.ff de infami. vbi punitur ꝯhẽs matrimonium.etiamsi matrimoniũ non teneat. Ad idem,ꝙ no.Bar.in l.si quis legatũ.ff.de fal. & Cy. & Sali. * in l.1.* C.de sep.vio.& Alb.in 2 par.sta tu.q.49.vbi dicunt,ꝙ † notarius faciẽs instrumentũ falsum,punitur,ẽtsi alias instrumentum esset nullũ rõne subiectæ materiæ,vel efficietis solennitatis. Ad idem,ꝙ no.do.Ant.& do. Abb. in c.olim.š.de rescri. vbi dicũt per illum tex.ꝙ si qs falsat literas,q̃ alias sũt nullæ,vel iniustæ, tñ incurret pœnã falsi, lʒ ex hoc mitius puniatur,ẜm eos,qđ no. Ad idẽ, quod no.do.Car.in cle.1.in 8.opp.de ꝯsang. & affi. vbi dicit, ꝙ ꝯstitutus in sacris,si ꝯhit matrimoniũ,punił lʒ matrimoniũ non teneat.Ad idẽ,ꝙ no.Io. And. in regula , nõ est sine culpa.de re.iu.li 6.& do.Ant.in c. cũ causam. el 1.in vlt.col.š.de testi.& Bar.in d.l. si quis legatũ. vbi dicũt ꝙ licet testis deponat falsum in iudicio nullo, & sic dictũ eius ex alio capite nõ valeat,tñ punitur đ falso. Et pro his facit tex.in c.dispẽdia.de rescri.li.6.& in cle 1.eo.
6 ti.vbi punitur impetrans rescriptũ nullũ. Sed † ꝯriũ vř, ꝙ imo pœna apposita gerẽti certũ actũ non habeat locũ,qñ ille actus sit alias nullus,ꝑ regulã,ñ pręstat, de re. iu.in 6.& qa verba debẽt intelligi cũ effectu,c.relatũ cũ si.ĵ.de cle.nõ resi.Ad idẽ,ꝙ no.Bal.in l.1. §. hæc verba,ꝑ illũ tex.ff.qđ q̃sque iuris.vbi dicit, ꝙ statutũ puniens opponentẽ aliquã exceptionẽ cõprehendit opponẽtẽ illã inepte,& ibi dicit singulariter Ang. ꝙ ꝑ ꝑ sñiam nullã iudex nõ facit litẽ suã,& est gl.no.& ibi Bar.in l.fi.in gl. ff.de variis & extraord.cog.nisi eã executus fuisset, vt ꝑ Bal.in l.obseruare.§.proficisci.in 21.q.ff. de offi. ꝓconś. Facit ẽt,ꝙ dicit Bal.multum elegãter in l.3.C. de episc. aud.vbi dicit,ꝙ si emphyteuta vẽdit rẽ ecclesię irrequisito dño,ñ incurrit pœnã l.2.C.de iu.emph. si ꝯctus nõ fuit alias solẽniter factus,puta, qa minor alienasset sine ꝯsensu propinquorũ reqsito ꝑ forma à statuto. Ad idẽ, qđ no.Bar.in l.fi.C.ꝯmunia de leg. vbi dicit, ꝙ si punił ꝯhens nõ soluta gabella ex forma statuti , non incurrit pœnã,q̃ facit ꝯctũ nullũ, & late ponit Ro.ꝯsi.434.inci.cũ dilucide.* Ad idẽ, ꝙ no.Bar.in l.nõ putauit.§.nõ quis. ff. de ꝯ tab. vbi dicit, ꝙ statutũ puniens cedẽtẽ actionẽ suã nobili,nõ habet locũ in cessione,quæ nõ fieret rite. Ad idẽ tex.ĩ l.ea qdẽ.C. si mãcipiũ ita alie. fuit,ne manumi.ꝑ quẽ dicit Bal.ibi,ꝙ ꝑ frustratoriũ factũ pæna efficaciter ñ ꝯmittił, qa ex nihilo nihil fit. Et alle. Philosophum. Ad idẽ,qđ no.gl.valde singuł̄r in c.significantib.in gl.fi.š.de off. dele. q̃ dicit,ꝙ vbi ꝯctus princi.non tenet,nõ tenet ẽt pœna Vñ infert ibi do.Abb.ꝙ cõpromissum factũ per partes in mã non cõpromissibili,nõ ligat partes,ẽtsi apponatur pœna. Et dicunt ibi Bal.& do.Card.illam gl.esse vnicã, ꝙ si partes sub pœna dant iurisdict.priuato,non tenet pæna,ex quo nec principale,& est alia gl.in l.sed si patronus.§.fi. in gl.quæ incipit,Ac si ratione.ff.si quid in fraud. patro. Ex qb.vř,ꝙ ista pulchra, & quotidiana sint adinuicẽ re

* In l.1. *Adde i 5 bidem ad hoc Bal. & Doct.& Pau. de Cas.consi.149. Ang.in tract. malef. in ver.falsario col.3.*

* Cum dilucide.* *Adde quod inter consilia Rom .non inueni cõsiliũ sic ĩcipiens.Sed in cõs. iuxta numerũ Au ctoris est ista materia. & incipit in quo quæritur.nu.1.*

pugnantia.Et vide š.eo.c. ex rescri. vbi & ista essent ponenda. Sed † ex dictis do.Car.in cle.1.in 7.opp. de ꝯsã. 7
& aff.& Bal.in d.l.ea qdẽ.& Bar.in d.§.cũ aũt factũ. põt dici, ꝙ aliqñ lex ꝯsiderat solũ factũ & animũ facientis, nõ aũt effectũ,& tunc ẽt de actu nullo imponitur pęna. Ita tex.in l.eũ,q duas.C.de adul.& in d.§ cũ aũt factũ & in c.nuper.de biga.& tex.hic. Vñ punitur ꝯhens bis matrimoniũ nõ solute,quãuis actus nõ teneat,sed sufficit, ꝙ habeat formã đbitã,qa l.habet nudũ factũ ꝑ delicto. Et hoc modo ꝓcedunt primo allegata. Aliqñ lex non ꝯsiderat factũ,nec effectũ animi, sed principaliter effectum,q seq põt,puta,qa loqtur ꝑ verba nõ denotantia nudũ factũ,sed effectũ, & tũc data nullitate actus pęna ñ ꝯmittitur, facit l.1.in fi.ff.de abigeis. vbi lex reputat illud nõ esse delictũ,dato iusto errore,&c. Idẽ vbi l.loquitur sub ꝯditione,q̃ est iuris,nõ facti,qa tũc , si ꝯditio nõ existat de iure,ñ ꝯmittitur pœna,& ꝙ de iure esset cogitatũ,apparet ex verbis,q̃ habent iuris significatũ , ut est casus elegãs in d.l.ea qdẽ. Et ista nõ tradas obliuioni. In
8 † tex.ibi ꝑpetuo excludantur.No.ꝙ rõne piurii,ẽt commissi respectu certi bñficii priuatur qs ñ solũ ipso bñficio,sed ẽt omnib.aliis,& est inhabilis ꝑpetuo ad bñficiũ suscipiendũ.De quo facit festum hic,do.Ab ad hoc ex quo istud verbũ Perpetuo,operatur, ꝙ si episcopus taliter priuato vellet bñficiũ de nouo ꝯferre,nõ posset,ut ẽ gl.reputata sing.in c.cupiẽtes.§.cæterũ.in ver.ꝑpetua.đ elec.in 6.& illã seqtur ibi do.Car.in cle 2.ver.si vero.in 1.q.de vi.& hon.cleri. Et idem dicimus,vbi esset in lege verbũ Irrecupabiliter,ẜm Io And.in c.sup eo.ĵ.de rap. & seqtur ibi Io.de Ana. Et idẽ,si diceretur, Nullo mõ,vt de æta.& quali.c.1.Et idẽ,si diceret,Oĩno priuetur , ẜm do.Ab.in c.quał̄r.el 2.in prin.ĵ.de accu.& seqł ibi Ana. Vbi aũt nõ sunt similia verba, & dubitał, an eṕs posset dispensare,recurritur ad plene no.in c. at si clerici §. de adult.š.de iud. Et adde,ꝙ hãc pœnã inhabilitatis põt infligere legatus,& eṕs,ẜm gl.in d.cle.2. in ver. inhabilis, q̃ Imo.ibi in eo qđ dicit de episcopo, facit singularẽ, & fuit dictũ Spe.in ti.de leg.§.supest. ver. sed nũqd põt,ibi allegatũ ĩ gl.Sed no ꝙ taliter in abdicatis bñficiati,ẜm do.Ab.post do. Ant.in c.ꝑ inquisitionem,de elec.& do. Ab.in c.postulasti.š.de fo. cõp. & Io. And. in d. ver. lʒ nũquid.tex.opt.in c.si cõpromissarius.in fi de elec.in 6. & in l.ex ea.ff.de postul.qđ si est gñał̄r verũ, multũ importat,sed forte procedit solũ, qñ inhabilitas fit ex delicto ꝯmisso in dãnũ certi loci,cuius respectu pęna imponitur,iuxta c.præsbyteri.ĵ.de pę.& gl.fi ĩ c. quia clerici. ĩ.đ iure pa.& tex.ĩ c.si canonici.§.fin aũt.de off.ord.li.6. cũ si.& tũc ꝯsonũ est,qa in aliis locis non fit inhabilis, vt probatur recte in cle.1.§. ipsius filij.& ibi allegatis in gl.in ver.ciuitatibus.de pęn.& in d.c. si cõpromissarius. Sed vbi aliquis inhabilitaretur ẽt habita rõne certi delicti nõ cõcernẽtis magis vnũ locũ,q̃ aliũ,ñ credo,ꝙ inhabilis eẽt habilis alibi,tũ ꝑ d.c.postulasti. vbi rõne delicti hic ꝯmissi ꝑdił bñficiũ alibi , tũ ẽt ꝑ id, qđ expresse no. Inn.in c.quał̄r.el 2.in fi.gl.maio.ĵ.de accu. vbi dicit , ꝙ q̃libet sñia lata ꝯ clericũ de crimine, facit, ꝙ ubicũque sit licite,denegantur sibi bñficia, per c.pastoralis.in fi.ĵ. de app.Et hanc ꝯsiderationẽ credo sentire do.Ab. in d. c.postulasti. Et in ipsa poteris cogitare. Ex qua infertur ad q.de qua alias habui rñdere, nunquid ꝯstitutio synodalis epi nři priuans habentẽ capellam in epãtu,si acceptat curatum,& si post mẽsem retinet vtrũq;, priuatur vtroq;,habeat locũ in capellano acceptante curatũ extra diœcesim,& dico,ꝙ nõ,lʒ capellã ꝑdat.Sed tñ in eo qđ dixi ꝓxime de inhabilitate,teneri põt,ꝙ inhabilitatio facta ab hoĩe ẽt ꝑ delicto, non opetur extra territoriũ,ꝑ ꝑdicta, & per d.cle.1.à speciali,secus, si ab hoĩe declararetur de inhabilitate facta à iure. In † gl.2. in prin.
9 Si iste intellectus gl.eẽt verus,sequeretur, ꝙ ꝑ temerario iuřo clericus posset deponi,qđ est falsum,vt ꝓbatur in c.significauit,& c.grauius.ĵ de cẽs.ubi reatus talis iuři,quale fuit hic aboletur pęnitentia , & dicetur in cap. sicuti nostris. Et ideo pro intellectu tex. dantur duo intellectus. Primus est,ꝙ dato, ꝙ pro temerario iuramen

to

to qs nō possit deponi, vt iurib. ꝯriis, tñ hoc ñ fuit temerariū, nec oīno illicitū, nec inducēs salutis æternę interitū, vel dispēdiū in oēm casū. Nā posset tale iuram̄ esse licitū, si cā subesset, vt pēsio augeat & authoritate supioris, vt cap. ꝓhibemus. & ibi no. ī. de cēsi. Itē soluere pēsionē maiorē pⁱudicat soli iurāti, lȝ tñ ex hoc nō pⁱudicet ecclesię, quo ad successores, c. veniēs. s̄. de trāsac. Vñ tale iuram̄ nō est proprie temerariū, imo tȝ, & expedit, ꝙ sup eo fiat absolutio, vt possit ꝯueniri, d. cap. significauit. Et hæc solutio vera est, ſm d. Car. Secūdus intellectus est, ꝙ ētsi primū iuram̄ ñ valuisset, tñ nō debuit iurare secūdo, qn̄ declararet, & pēderet de primo, qđ si non facit & ꝯriū iurat, vr̄ velle ꝯuenire primo, & violasse primū, ac si fuisset licitū, & sic primū censetur licitum in eius pⁱudiciū ꝑꝑ affectionē cū opꝫ subsecuto, dato ꝙ actus sit nullus vt ī simili dr̄ in c. debitū, s̄. de pig. Nec ob. ꝙ iste ñ sit piurus, qa quo ad se, & quo ad vulgi opi. ñ pōt euadere piuriū, & hoc sentit Inn. hic, q. dixit, ꝙ iste erat perplexus inter duo iuramenta ꝯria, vt si vnum seruabat, aliud seruare nō poterat. Sētit ēt Io. An. dū exponit tex. ꝙ iste nō poterat vitare piuriū ſm fatuā opinionē quorūdā, vel ꝑꝑ suā erroneā ꝯsciam. Et ex his habes casum sing. ſm do. Abb. in quo quis priuatur bñficiis ꝑꝑ iuram̄ temerariū, & putat, ꝙ tale piuriū nō sit sufficiens ad depositionē ab ordine, * iuxta not. in ca. cum nō ab hoīe. de iudi. ꝑ Imo. idem tenētē. Et ꝑ ipsis adduci pt, ꝙ pulchre legimꝰ alibi, clericū posse, ut irregularē puniri, solū ad euitandā sinistrā opinio. vulgi reputātis eū irregularem, lȝ nō sit, ne sic scādalū occurrat, vt elegāter ꝓbat in c. ex literis, el 1. & ibi gl. pe. ī. de homic. & ꝯsequēter Host. Io. And. & alij intelligētes de graui scādalo. Et hinc est, ꝙ ꝑꝑ scandalū euitandū quis efficitur ineligibilis, lȝ aliquē defectū nō patiatur, vt in capi. cū olim. ī. de cle. ꝯiug. & ꝑꝑ scādalū repellitur ab illa promotione, vt in c. cum teneatur. ī. de pb. & propter scandalum imminens remouetur episcopus inuitus, quamuis innocens, dato sibi cambio, ſm Inn. in cap. nisi cum pridem. de renūc. & Arch. in §. ecce. 7. q. 1. cum concordan. Et ſm gl. vulgatā in c. si Papa 40. dist. & late dom. Ab. in disputa. episcopus, & quidam rector, & late ꝑ Petrū de Monte in sua monarchia in 8. char. cum similib. Et sic in promotionibus ecclesiasticis habetur respectꝰ ad sinistram opinio. vulgi. Et de scandalo plura dicam in cap. nihil, ī. de p̄scrip. Sed ꝯ istum intellectum facit tex. in l. decurionū filij. C. de pœnis. vbi vanæ populi voces nō sufficiunt ad alicuius condemnationem. Ad idē capitulo, si ergo. 8. questio 1. & quod in simili dicitur in c. Olius. de elec. s̄. fortius facit, ꝙ not. do. Ant. & do. Ab. in capitulo, per inquisitionem s̄. de ele. & d. Ant. d. Ab. & Imo. in capi. sup eo. eod. titulo, vbi dicunt, ꝙ infamia facti nunquā deficit iam promotum, nisi dicamus, ꝙ ista limitantur, nisi immineret graue scandalū, vel ꝙ in tex. nostro nondū iste erat promotus sed promouendus quo casu opi. vulgi bene impedit, ꝑ cap. oīpotēs, cum ꝯcor. ī. de accu. notant Doct. in d. cap. super eo. Vel possumus tenere intellectum p̄cedentē. Vltimo tanguntur hic duo, primum, de quo in glos. qualiter peccet transgrediens licitū iuram̄, vel temere iurans: ſm, quale iuram̄ præstant clerici beneficiati episcopo. Et de vtroque dic, vt hic per do. Abb. qui præ aliis bene loquitur, & non refero, quia nihil adderem.

* Ordine. *Adde quæ posui supra in appostil. leg. 1. super ca. querelam, eod. tit.*

SVMMARIVM.

1 *Dignitas personæ regulariter auget delictū, & sic etiam pœnam.*
2 *Religiosus licet sit dignior laico, non tamen plus peccat in eodem genere delicti, quam alij.*
3 *Religiosus in trib. casib. plus peccat ī eo. genere delicti, q̄ alii: quos uide. Et hæc intelliguntur de p̄seuerātib. in monasteriis. & c. n. 4.*
5 *Priuatus grauius punitur pœna corporali, q̄ existēs in dignitate.*
6 *Qualitas personæ non consideratur in conscientia, sed peccata considerantur ex contemptu.*
7 *Contemptus qualiter cognoscatur in peccante.*
8 *Delinquens palā plus peccat cęteris paribus, quā occulte peccās.*
9 *Clandestinitas est maxima coniectura contractus simulati.*
10 *Actus quando dicatur fieri clam.*
11 *Pœna apposita receptanti bannitum in domo, alleuiatur receptanti consanguineum.*

CAPITVLVM XIIII.

Cum quidam. Epī de piurio grauius, q̄ alij, sunt puniendi. Hoc primo. Illicitum est iuram̄ de nō p̄stādo subsidiū patri, vel matri, & aliis ꝯsanguineis. Et ad intellectū huius prin. & eorū, q̄ scribuntur hic ꝑ gl. & Doc. qa oēs sequuntur eā dē viā, pōt fieri vna conclusio, subiiciendo certas declarationes, per quas includantur dicta sua, & aliorū alibi, & deinceps referā, vbi oportebit scripta celeberrimi, & antiqui Canonistę cuiusdā Gallici Henrici Boich, q̄ ad manus meas nouiter ꝑuenerunt, lȝ ab aliis nō referātur

1 Conclusio. Dignitas † personæ delinquentis regulariter auget delictū, & ꝑ * ꝯn̄s pęnā. Ita tex. hic, & in concor. primo alle. in glo. & in cle. 2. de ui. & hon. cle. & ibi do. Car. in uerb. dignitatē. in 5. q. vbi dicit post Pau. & Zenze. ꝙ ibi exigit maior honestas, vbi est maior status & ꝓrogatiua, & iō vr̄ maior contemptus, & per ꝯn̄s maior pęna, quia debet corrn̄dere delicto, c. non afferamus. 24. q. 1. & bn̄ ꝓbatur in c. magna. post prin. de voto. vbi gesta p̄latorum sunt exempla subditorū dicentiū, vbi est Deus istorū. & ibi do. Anto. & alij. Vnde dr̄ in c. pręcipue. 11 q. 3. tot mortib. digni sunt, quot exemplo eorum ad inferos mittunt, & iō clericatus aggrauat crimen falsi, l. presbyteri. C. de epis. & cle. canonizata in c. presbyteri. 5. q. 6. vbi dr̄, maiori pęna digni sunt, qui ex nostris iussionibus honorantur. Ad idem l. Pedius ff. de ince. rui. & nau. ibi, ex personarū conditione, & rerum qualitate, & habet, per gl. in ver. exercent. in c. excōicamus. §. credentes. ī. de hæret. & in locis ī. discurrendis. Prima declaratio conclusionis, ꝙ

2 † licet religiosus sit dignior laico, tamē non plus peccat in eodē genere delicti. q̄ alii, ſm Io. An. late in c. accusatus, de hær. li. 6. quia ex multis bonis, q̄ facit, absorbet peccatum ipsius, si sit leue, & facilius resurget ab illo ꝑꝑ intētionem, quā habet ductā ad Deū, quæ licet ad omnia intercipiatur de facili recuperatur, sicut Petrus, qui statim post culpā amarissime fleuit, * Mat. 26. ī fi. & hoc seqt Do. in c. hō Christianꝰ in fi. 40. dist. & in d. c. accusatus. & ēt legt do. Ab. hic, per illud Psalmistæ, Si ceciderit iustus, nō collidet: qa Dn̄s supponit manū suā. & dr̄ ī c. septies. de pę. dis. 3. Septies ī die cadit iustus, & resurgit, & sic lȝ iustus cadat, nō ꝑdit nomē iusti, ex quo per bona opera illico resurgit, & ista seqtur do. Ab. in c. nisi specialis. s̄. đ offi. leg. & ī c. ex l̄ris. s̄. de dolo & ꝯtu. & ꝑ Bal. in l. 1. C. si seruus extero. Et ista p̄cedūt ēt ī religioso nobili, qa ꝑ ꝓfessionē factā in religione nō censet amplius nobilis, vel potēs, sed æqualis cū cæteris, ſm gl. 1. ī c. ea, q̄ ī 5. quæ. de sta. mona. & in c. p̄sens. 20. q. 3. & ī c. scripsit. 27. q. 2. & Bal. in l. Deo nobis. C. de epi & cle. Et ista de religioso inducit hic solus do. Ab. ad epūm, ut leuius dicat delinquere, q̄ īferior, cū dicatur religiosissimus, nisi peccet ꝯ uotū emissū in receptiōe ordinis, vł ex ꝯtēptu reipu. ī scādalū aliorū, ut hic ꝑ ipsū, cui nec obstaret tex. ī c. si qs homicidiū. & ibi Do. 50. dist. vbi epō homicidæ īponit pœnitētia 15. annorū. & depositio, inferiorib. aūt pęnitētia minoris tpis, nisi dicat illud esse rōne scādali, & sic ēt intelligitur iste tex.

3 Sūt † aūt tres casus in quib. magis peccat religiosus in eodem

* Pęnam. *Ad. de tex. in c. homo. 40. dis. & 1. q. 1. c. uilissimis et luue. sat. 10. omne animi uitiū tāto conspectius in se crimen habet, quāto maior qui peccat habetur. & an & quādo dicatur maior pœna, et quādo minor, & quibus respectibus, et modis, vide Soc. cōs. 157. inc. præsens cōsultatio pulchra est. versic. quintus pūctus est. par. 2.*

* Fleuit. *Adde Lucæ. cap. 22. & Marc. c. 14. et de pœnit. distin. 1. c. Petrus doluit & fleuit.*

eodē gñe peccati,q̄ alius,de quib.ꝑ beatum Tho.2.2.q. 186 ar.fin.& Io.An.& Do.ī d.c.accusatus.§.fi.& Do. in d.c.homo Christianus.& do.Ab.hic.Primus,cū peccat ꝯ votū religionis, puta fornificādo ꝯ votū ꝯtinentiæ, vel furtū faciēdo ꝯ votū paupertatis,vel inobediendo ꝯ votū obediētiæ.Scd̄s,qn̄ peccat ex contēptu,& tunc est ingratus diuini bn̄ficii, quo sublimatus est ad statū ꝑfectionis,& Dei filiū ꝯculcat ꝑ ꝯtemptum.Vn̄ Hieremię 11.vltra mediū,Quid est, ꝙ dilectus meus ī domo mea fecit scelera multa?Tertius casus est,cū peccat scādalose,ꝙ multi ad eius vitā respiciunt, vn̄ Hieremiæ 23. In prophetis Hierusalē vidi similitudinē adulterij. & iter mēdacij,& ꝯfortauerunt manus pessimorū,&c.Et† ista
4 intelliguntur de ꝑseuerātib.in monasterio, alias eorum delicta semꝑ sunt grauiora,qa de ipsis dicit Aug. in ca. q̄tumlibet 47 dist.nō sum deteriores expertus q̄ q ī monasterio defecerunt.& dicit beatus Th. vbi s̄.ꝙ tales efficiuntur pessimi,& inducit illud Hieremiæ 2.circa medium,Cōfregisti iugū,rupisti vincula mea,& de talibus dicit gl.in cle.in plerisque.de elect.ꝙ di scurrēdo curias principū cātāt illud Psalmistę , Laqueus ꝯtritus est,&c. An aūt religiosus magis mereatur in eodē gñe meriti , q̄ alius, vide beatū Th.2.2.q.87.ar.6. cuius verba ad lrā ponit gl.eo nō allegato in cle.1.in ver.seipsū. de reli. & ve.sanc.& dr̄,ꝙ sic,maxime ꝑꝑ virtutē latriæ orientē ex voto ꝓfessionis, q̄ latria est cultus & seruitus soli Deo debita,vt ibi,& per Do.in c.si Canonici.§.cæterū.in ult. col.de off.ordi.li.6.& beatū Th.2.2.q.94.ar.1. in rn̄sione ad ₰m art.& art.2. ī determi.qōnis, & ꝑ rōnes adductas in dictis locis tollit opinio gl.in ver.voluerint.in c.2. j̄.
5 de obseruа.ieiu.Scd̄a declaratio †in imponenda pœna corporali grauius punitur priuatus, q̄ existens in dignitate,* l.2. C. vt nemo priuatus. & d.l.Pedius.ff.de incen. rui. naufr.& facit gl.in c.cū beatus.65.dis. & idē gl.in c nō cogātur.11. dist. & gl. 1.hic,& Io.An.& do.Ant.in c.ea,q̄.j̄.đ sta.mo.& Ana.in c.1.in vlt.col.j̄.đ cleri.vena. Et ibi dixit gl.solennis,ꝙ n̄ dr̄ inferri maiori pęna minor, qa aliqua censetur maior in eo q̄ esset minor in minore,& pro hac declaratione vide gl.in c.q ꝯ pacē.24.q.1. & tex.& gl. in ver.nobilitati.in c.fi.j̄. de pę.& tex.ī l. properandum.§.fin aūt.C. de iudi.& Bar.in l.qdā.ff. de pę. Et in dictis locis dr̄,secus in pęna pecuniaria , vel spirituali,& iō dr̄ in l.fi.circa me. C. de sū. tri.ꝙ statuta terrarum duplicantia pęnas ꝯ nobiles intelliguntur de pęna pecuniaria,non corporali,ꝑ l.illicitas,in fi.ff.de off.præsi.Nec obst.ꝙ deferendo maiorib. ꝑsonis in pęnis, videatur lex vti acceptione ꝑsonarū, qa rn̄det Ioā. An.in c.2.ff.de off.dele.in 6.ꝙ considerat̄ acceptio, quo ad iustitiā ministrandā,sed in coactionibus & pęnis dignitati defertur,vt in iuribus ibi alleg.in 1.gl.& ꝑ gl. in c.ꝯtumaces.50. dist. vn̄ pōt iudex gratificari in aliquib. cōsiderando,no.ꝑ gl.in c.fi.s̄.de transac. Et ꝙ in iustitia deferenda nō plus deferat̄ maiori,q̄ minori,late probat hic Henricus Boich.allegādo, qđ habetur prouerbiorū 18.accipere ꝑsonā ī iudicio,* nō est bonū,& regula , in iudiciis.de re.iu.in 6.& tex.in l.sacris. circa fi.C.de proxim. sacrorū scrini. li. 6. Et amplia,siue in cognoscendo , siue ī diffiniendo,₰m Io.de Imo.in d. regula,in iudiciis.Fallit in generali clausula,Et q̄dam alii,ꝯtenta in rescripto ad lites,q̄ ad maiores ꝑsonas expressis nō extenditur,in c.sedes.s̄. de rescri.tū in odiū īpetrātis,q potuit eas exprimere, tū ꝑꝑ odiositatē rescriptorum c.fi.s̄.đ rescr.& c.P.& G.đ offi.dele.Et subdit, ꝙ in reuerentia exhibenda bn̄ defert̄ maiori,ꝑ c.sane.el.2.in primo rn̄so,de off.dele.& ꝑ c.2.e.ti.in 6.& c.volentes. & c. antiquæ. j̄. de priui. nā honor est q̄dā reuerentia in virtutis testimoniū alicui exhibita,ut in primo Ethicorū , & iō virtus sola est honoris debita cā, & dicit,ꝙ honoratur ēt aliquis ꝑꝑ virtutē alterius sicut principes,& ꝑlati, ēt si sint mali honorantur ꝑꝑ dignitatē eorū.Itē aduerte,si diceretur,ꝙ ₰m hæc pęna n̄ rn̄det delicto,qa si delictū est maius rōne dignitatis, ergo maior dēt esse pęna,rn̄det do.Car. post Laud. & Zenze. in cle.multorū.in prin.in prima oppo.& in 12.q.de pęnis. ꝙ minor pęna reputatur maior in maiore. Alle. gl. in d.l.j.cū qua ꝯcor.gl.fi.ī c.2.de offi.dele.li 6.& subdit do. Car.ꝙ quis deferatur dignitati,tn̄ cū hoc stat , ꝙ auget delictū rōne dignitatis.Et adde Do.in c.ꝓsbyter.28.dist. vbi dicit ꝑ illū tex. ꝙ aliqn̄ plus peccāti minor pęna imponitur,qn̄ ex aliqua iusta cā credebat sibi licere, qđ fecit,facit gl.in c.cū venerabilis.in ver.migrasse.s̄. de consue.& qđ ibi do.Ab & Imo.& gl.in l.si.ff.de abigeis. & ī l.igitur.ff.de li.cā.cū simili.Sunt tn̄ sex casus,in qb. non diminuitur pęna rōne dignitatis.Primus est, vbi aliquis delinquit in derogationē officij sui,₰m Bart.in d.l. qdā. ꝑ illū tex.Scd̄s est, qn̄ agitur de puniēdo trāsgrediētem mādatū superioris,₰m Bal.signāter in c.1.§.si quis vero temerario.de pa.iu fir.ꝑ illū tex. Tertius in proditore, vt in seq. declaratione. Quartus, vbi est nimia cōtumacia.ꝑ c.sane.el 2.s̄.de off.dele.Notant Io.An.& do. An. in d.c.ea,quæ.& Heuricus hic.Quintus est in errante in fide,quia siue sit Papa siue Imperator, siue clericus siue laicus,punitur nullo respectu habito ad eius gradū, ₰m Arc.in c.q ꝯ pacē.24.q.1.Sextus casus est ille, de quo ꝑ gl.2.q.4.in summa , quæ dicit, Papā posse deponi cum duobus testibus, lʒ in cardinali requirantur plures ut ibi.Tertia declaratio Propter qualitatem pęnæ defertur magis nobili,q̄ ignobili,₰m Bar.in l.desertorē.in prin.ꝑ illū tex.ff.de re mili.& Bal.in c.1.§.rusticus de pa.ten.Et iō nobiles non suspēduntur in furca,sed viles,₰m ipsos. & sequitur dn̄s Ab.hic. Quod amplia ēt ad plebeiū diuitē & honestum,₰m Bart.in l.1.§. serui. ff. de pęnis. Et ad hmōi delationes facit tex.& gl.in ver. inferiores, in cle. multorū.de pęnis.& tex.in c. pastoralis.in pr. s̄. de offi. dele.& ibi dn̄s Abb.allegat Bal.in d.§.serui.facit l. quoties.C.de dignitatibus.li.12. vbi constitutus in dignitate dēt citari in scriptis.Facit l.medicos, C. de ꝓfess. & me. li.12.& c.q̄ periculosum.de sen.exc.li.1. & c. inquisitores,de hęre.li.6.& gl.in ver.pontificalē.in c.felicis. đ pęnis,in 6. Quod autē dictū est de furca , non procedit in proditore,₰m Bal.hic,arg.huius tex.q dicit,ꝙ in regno Franciæ nobiles cōmittentes proditionē suspenduntur in altioribus furcis.Quarta declaratio. Nulla distinctio personarum fit ad imponēdas pęnas relatiuas,sed prędicta habent locū in pęnis similiter impositis. Vbi aūt eadē pęna imponitur vni, q̄ alij, habita relatione ad aliā , nūq̄ augetur,uel minuitur ex qualitate ꝑsonarum , ₰m Bal.late in l.e athletas.§.itē calumniator. ad fi. ff. de infa.vbi dicit,ꝙ si nobilis accusat diuitē,& deficit in probatione,punitur eadē pęna,& non maiori,quia lege caueтur,ꝙ puniatur eadem pęna , & vbi sunt talia verba, nō fit distinctio personarū,vt est gl.ordi.in l. ad Commentariensem.C.de cust.reorū.Nec obst.l.ab imperatore.ff.de præuaricatoribus. ubi in pęna talionis habetur distinctio personarū,qa ibi punitur eadem l. Et aliud ē dicere eadē pęna.Pęna.n. talionis est eadē qualitate, & non sufficit plus,vel minus,q̄ si pęna veniret imponenda accusatori ex eodē crimine, & ita dicit tenere Gai. de Cu.ibi,& in l.2.C.de fide instru. Ex quo apparet conuersio,₰m Bal. ꝙ lʒ ex statuto magnas debeat puniri in quadruplo,q̄ popularis , si magnas facit falsam accusationē ꝯ popularem,ita ꝙ đbeat puniri popularis crimine probato ꝯ eū , dēt magnas puniri eadē pęna . & hoc facit pęnæ identitas. Vn̄ statutū de pęna quadrupli loquens debet intelligi , ubi pęna imponitur non habito ali-

seu Fab. Port. & Are.in § fi.col.2. Inst. quibus alien. non licet & Dyn. late in reg. in iudiciis,alleg.in tex.

* In dignitate. *Adde ꝙ in pari delicto regulariter honestiores ꝑsonæ q̄ uiliores mitius puniūtur, & in hoc humana iustitia à Diuina differt, apud quā nō est acceptio ꝑsonarū.l. 1.de fur. balnear.l.1.§.fi. de sicar. l.sacrilegij.§.ceterum. ad leg.Iul. pecul. l. si quis aliquid. §. abortionis & l.capitalium. §. non omnes.de pœn.& l.fi. de incen. rui. & naufr.*

* Accipere personā ī iudicio.* *Adde quando sit seruanda æqualitas. Bar. & Ioan. de Plat in l.in sacris.§.fi.C. de px. sacr. scrin. Cyn. Bar. Bal. et Saly. in l.fin.C. de fruc. & lit. expēs. Bal. in c. 2. §. quibus de consuet. recti*

aliquo respectu, sed simpliciter, non autem in pœnis
relatiuis, quod est no. dignum & menti tenendum, se-
candum eũ. Et sic declaro pdicta, & cũ hoc ɔcordat di
ēt Bal. in l. secũda in fi. C. de fi. instr. allegando glo. in d. l.
ad ɔmentariensē. sup qua ēt Bal. meminit de Guil. de
6 Cu. in d. l. 2. Quinta declaratio. In † foro ɔscientiæ nō
attenditur qualitas ꝑsonarũ, sed peccata ɔsiderātur ex
cōtēptu ſm gl. hic, & in d. c. homo Christianus. Et in du
bio existēs id dignitate vr̄ plus ɔtēnere, qa plura à Deo
recepit, & sic est magis Deo obligatus, & in eo maior vr̄
esse ingratitudo, iō magis vr̄ peccare, & maxime ratio-
ne exempli, ſm Inn. post alios hic, & Inn. in c. inter cor-
poralia. §. sane. s̃. de translatio. & l. omne delictũ. §. pri-
7 mo, ibi, augetur autē, ff. de re milita. Sed † nō declarant
isti, qũo cognoscatur contemptus in peccante, de quo
est gl. trita in c. Metropolitanũ. in gl. 1. 2. quæst. 7. dicēs,
ex contemptu fieri, qñ fit aliquid sine causa, & dicit ibi
Do. post Hugo. ꝙ contēnere est aspernari, & nō curare.
Alle. c. q humanis. 12. q. 2. & c. excellentissimus. in fi. 11.
q. 3. Sed vide omnino elegāter Do. quē Fulg. non alle. in
c. nullus, 15. dist. post Archi. in c. qcunque. 56. dist. vbi di-
cit, ꝙ quis dr̄ ex contemptu facere, qñ voluntas eius re-
nuit sibiici ordinationi legis, vel regulæ, & ex hoc pro-
cedit ad faciendum ɔ̃ legem, vel regulam. Qñ autē ex
ɔuerso ꝑꝑ particularē cām aliquam, puta ex concupi-
scentia, vel ira inducitur ad faciēdũ ɔ̃ statuta legis, vel
regulæ, nō peccat ex contēptu, vt ibi latius, ad ꝙ ēt vide
do. Card. post Stephanum in cle. 1. in 3. not. de sepul. &
aliquid ꝑ Cal. in tit. de sent. excommu. cons. 4. Et no. ꝙ
in dubio faciens scienter ɔ̃ ius, dr̄ contemnere, vt est gl.
no. in c. cũ illorũ, j̃. de sent. excomm. in ver. contemptis.
& dic, ꝙ aliud est cōtemnere, aliud non parere, vt est gl.
& ibi Do. in c. quis autem. 10. dist. Itē no. ꝙ faciens actũ
prohibitum sine deliberatione non dr̄ contemnere, vt
est glo. in §. alias ea demum. in ver. plus accipit. 25. dist.
& ibi Dominic. Et adde, quod licet faciens actum ɔ̃ le-
gem consilij non peccet, vt late per do. Ant. & Imo. in
c. nam concupiscentiam. s̃. de constitu. tñ fallit, nisi fa-
ciat ex contemptu, vt est glo. in d. c. quis autem. 10. dist.
Et sub ista declaratione inferri potest ad id, ꝙ no. & nō
decidit gl. in cap. fin. 14. quæst. vlt. & do. Abb. hic, qui di-
cit, ꝙ si non apparet, qs magis cōtemnat, in dubio plus
excusatur delinquens cum pulchra, q̃ cum deformi, qa
præsumitur magis tentatus. Facit c. sciendum. de pœnit.
dist. 3. Sed tñ attentis prædictis vr̄ in dubio præsumi ma
ior contemptus in cognoscente turpem, quia quasi sine
cā vr̄ delinquere, & idem sentit Arch. in dicto c. fi. Sex-
8 ta declaratio. Cæteris † paribus delinquens palam ma-
gis delinquit, q̃ delinquens occulte, ratione exempli, &
scandali, l. 3. C. de sum. trin. & c. præcipue. 11. q. 3. & bon.
tex. in ca. primo. ad fi. de voto, li. 6. & facit illud Psal. 31.
Beati, quorum tecta sunt peccata. Tñ non semper dr̄ in
maiori culpa, qa in materia prohibita, quomodocum-
que facit, semper præsumit dolus, l. 1. C. de fica. c. 1. s̃. de
præsumpt. Si autem materia esset permissa regulariter,
sed certo casu prohibita, tunc attentans casum prohi-
bitum dr̄ magis culposus, si facit clam, q̃ palam, imo fa
ciens palam potius præsumitur errore, q̃ dolo ductus,
vt l. fina. ff. de ritu nupt. vbi item dr̄ desponsante consā-
guineam, & illam no. Dominic. in cap. presbyter. 29. di-
stin. Bar. post Dyn. in l. secunda, §. & generaliter. ff. vi bo.
rap. Et per illam l. infert notanter Bal. post Iac. But. in l.
3. C. de sum. trin. & do. Abb. in cap. de hoc j̃. de cele. mis.
& hic, ꝙ professus, qui relicto claustro ɔ̃xit clam matri
monium, est suspectus de hæresi. Si autem palam hoc fe
cit, præsumitur potius error, quam malitia, vt latius in
dictis locis, in quibus ita reducuntur nota. per gl. & Ar-
ch. in c. nemo. 32. q. 4. & in c. clericus solus. 81. dist. Et per
hæc infert Bar. in l. pupillus. §. fin. ff. de author. tuto. ꝙ si
tutor emit rem pupilli palam, præsumitur bona fide, ꝑ
l. non existimo. vbi tex. no. ff. de admi. tut. secus, si emit
* clam, * vt illo §. fin. in princip. & dicit Imo. in l. post
9 ɔ̃tractum de dona. ꝙ † clandestinitas est
maxima coniectura ɔtractus simula-
ti, per l. fi. de ritu nupt. & est tex. in l.
ab Anastasio. ver. si quis autem oc-
culte. C. man. & ibidē no. Bal. & iō per
extrauagantē Io. 22. quæ incipit, & si
deceat. excōmunicati sunt ipso facto
ꝓlati visitātes curiā Romanam occul-
te, & in statu non cognoscibili, & col
latio bñficii est suspecta, imo ſm quosdā, nulla, vt late ꝑ
Imo. post gl. in ver. occulte. in c. vnico, j̃. ut eccl. bñfi. &
ignorātia iuris nunquam excusat illũ, qui facit actum
clam, ētsi esset persona alias excusabilis, vt est gl. in l. 1.
C. de interd. matri. quā multũ sequitur Bal. in l. quicun-
que. in pe. col. C. de seruis fugi. & Ana. in c. cũ ex iniun-
cto. j̃. de hæret. & est optimus tex. in c. cũ inhibitio. j̃. de
clā. despon. vbi illud, qđ alias gestum ex ignorantia ex-
cusatur, si fiat clā, ñ ꝓdest. q. 9. c. 1. & protestatio clan-
destina, non releuat protestantē, nec
vitiat actũ expresso cōsensu partium a
celebratũ, ſm Bar. in l. qui in aliena. §.
Celsus. ff. de acq. hær. nisi fieret ex iu-
sta cā, vt ꝑ metũ, ſm Bal. in l. si repetē-
di. C. de cond. ob. caus. ꝑ c. j. s̃. qđ met⁹
10 cau. & c. si iustus. j̃. de appel. Dr̄ † autē
a actus a fieri clam, qñ deficit præsentia
iudicis vel alterius, cuius ꝑsentia, vel
decretũ requireretur. Et idē, si fit actus
taliter, ꝙ nō pōt deuenire ad notitiā,
cuius interest ſm Bar. in l. 2. C. de his,
quæ ex publicis rōnib. li. 10. ꝑ illũ tex.
& gl. in ver. occulte. & aliqd ꝑ eũdē in
l. 1. ad fi. C. vbi de ꝓdiis curia. li. 11. & il-
lud de decreto ꝓbatur in d. c. cũ inhi-
bitio. cũ gl. ĩ ver. clandestinũ. Idē, si ali
quid fit de nocte, ſm Bal. ĩ l. cũ fratrē.
ĩ pri. C. de his, q. vt ĩdig. all. ĩ simili no.
ꝑ gl. in l. si exceptione. § sed ĩ hac ver.
ignorātia. ff. qđ me. cā. & idē no. Ang.
in l. 1. §. occisorũ. ff. ad Sylla. idē, qñ ali
quis facit actũ ꝑ interpositā ꝑsonam,
ſm Bar. in l. pupillus. ꝑ illũ tex. de au-
tho. tuto. Et de aliis modis ꝑ gl. in di-
cto cap. cum inhibitio. & ꝑ Ang. in l.
vt tacitis. ff. de leg. 1. & Bart. in l. nō in-
telligitur. §. tacita. ff. de iure fisci. Vlte-
rius nota ex illo tex. in versi. illi vero,
ꝙ iurm de non loquendo cum perso-
nis coniunctis, de quib. in textu, est il-
licitum, & adde, ꝙ si iurassem non lo-
qui cum persona non coniuncta non
importat meritum, vel demeritũ: tñ
si uideo te errare, & non corripio, pec
co, saltem venialiter, ſm Bal. in d. l. si
ad excludendam. prope fi. Est ergo me
ritum loqui, ſm ipsum, quia officium
bonorum debet obstare erroribus, &
paulo post sentit, ꝙ non est necessaria
absolutio à tali iuramento, de quo du
bitari potest, per istum tex. & gl. à for-
tiori, de quo super gl. penu. Sed consi b
dera rationem huius text. loquentis
tam de coniunctis sanguine, quam de
aliis, & per hanc specialitatem intui-
tus sanguinis introductũ adduci pōt
ad id, quod habetur in tex. gl. & Bal. in
11 l. eos. ff. de recepta. vbi † pœna b appo-
b sita receptanti bannitum in domo al-
leuiatur in receptante coniunctum sā
guine, quia non delinquit, prout alij.
Idem de vxore receptante maritum,
dicit Spec. de dona. inter virum & v-
xor. §. fi. Et ad istud de ɔiunctis sangui
ne, ꝑ qđ ꝓsumitur, quod alias non ꝑsu
meretur, facit textus in l. Procula. ff.
de proba. & in le. 1. §. largius. in ver.

* Clam. *Adde l. qui sine. ff. de neg. gest. & Roman. in cons. 139. inci. pro proposite quæstionis. colum. 1. numero. 3.*

a Dr̄ aũt actus. *Adde tu, qđ multis modis dicitur fieri clam. Et primo, quando fit aliquid non seruata solēnitate requisita, Bart. in l. fi. ff. de ritu nup. Dicitur etiam actus fieri clam, quando non est seruata cōsuetudo: Bartol. in l. secunda, C. de his, qui ex publicis ratio. lib. 10. Item dicitur fieri clam, quando fit actus adeo occulte, quod non potest uenire ad notitiā aduersarij, Barto. in l. non intelligitur. §. tacita. ff. de iu. fis. Item dicitur fieri clā, quando fit actus nō citato eo, qui posset cōtradicere, Bartol. in l. alio in 5. colum. ff. de alimen. & cib. leg. in uersic. sed ille. Itē dicitur fieri clā, quod fit per scripturam priuatam non autem, quod fit per publicum instrumentum. Ita Bar. in l. in tantis. ff. de leg. 1.*

b Pœna. *Adde, quod ubi pœna est apposita receptanti bannitum, quod non habet locum ista pœna, quando bannitus infert uiolentiam receptatori, ut ipsum acceptaret. Ita Bald. in l. in delictis. ff. de noxal. in 1. colu. & ibi Ludou. Roma. & etiam idem tenet Ludo. Ro. in l. j. §.*

j.§ 1 ī eo. ff. ad Syl la. Et adde quod idem est in recipiente potronum, vel dominum bānitum, quia minor pœna est ei imponenda, Cyn. & Bal. in l. 1. C. de his, qui latrones.

in honorē sanguinis. ff. de successo. edicto. & in l. Aurelius. §. Titius testō, ibi pp nālē affectū. ff. de li. leg. & in l. si seruus cōis. ff. de don. inter vir. & vxo. & in l. si seruus plurium. §. fi. de le. 1. & in l. aliena. C. de leg. & in l. q cū vno. §. fi. de re mili. & in l. si tutor aliquo. ff. de suspe. tu. & in c. sciāt cūcti. de elec. li. 6. & in c. cū æstimemus. 13. q. 2. & ī c. Petrus. j. de homi. & in c. ꝯstitutis s̄. de testi. & in c. qa ꝑfulatus. j. q. 4. Et hinc est, ꝙ ita ꝯsideratᷣ pęna apposita ꝯsanguineo meo pp me, si qua apponeret, in d. c. sciāt. & no. Bal. ī l. 1. C. de īdicta vidu. Bal. & Sal. pulchre in l. fi. C. de spōsa. & Bart. in l. Titia. ff. de ver. ob. & in l. hæres meus. ff. de ꝯdi. & demon. & in l. de pupillo. §. si qs ipsi. in 10. q. de ope. noui. nūc. facit c. afferte. & ibi dixi s̄. de ꝑsump. Et similiter inimicitia ꝯcta cū vno de attinētib. transit ad oēs propinquos in gradu fm do. Ab. in c. cū P. in scd̄o notabili, ꝑ illum tex. j. de appe. Et iniuria facta vni de familia, cēsetur facta toti familiæ, l. 1. & ibi Bar. C. si quacunque ꝑditus potestate. Et declara, vt ꝑ Bal. ibi, ver. reuoco in dubiū, & probatur in l. ita stipulatus. §. Grisogonus, in fi. ff. de ver. ob. & Bal. in l. vnica. C. de raptu. vir. & Bar. in l. cum scimus. C. de agrico. & cēsi. li. 11. & Bal. in l. raptores C. de episc. & cle. ī c. 1. de eo, q interfe. frat. dñi sui, & Io. And. ī regula, frustra, ī Merc. & Imo. & Ro. in l. si finita. §. si de vectigalibus. ff. de dam. infe. Et dicit hic Bal. esse expressum in isto c. ꝙ pr̄ ēt cū iuro nō pōt priuare filiū alimē tis, nec maritus vxorē.* Et not. ꝙ ꝯiūcti inter se debent ꝑstare subsidia vitæ & facit c. 2. s̄. de arb. Per q̄ dicūt dom. Ab. & Imo ꝙ clericus pōt sororē pauperē dotare ex bñficiis, facit c. studeat. in fi. 50. dist. vbi prouidetur clerico deposito nō solū ꝓ sustentatione sua, sed ēt filiorum. Bonus tex. & gl. & ibi Do. in c. omnino. 31. dist. Et hinc est, ꝙ tñ fauet ꝓleque ti iniuriā suorū, quātū suā, c. oībus. 4 q. 5. & in c. de cætero. in ver. suam, vel suorū s̄. de testi. cū similib. In † gl.

** Vxorem. Adde Bal. in l. pactum. in fi. C. de collat.*

12 penul. ibi, ad cautelam, & sic nō de necessitate fit ista absolutio, sed ad cautelā, fm gl. & idē dicunt dom. Ab. & Imo. hic, qa tex. assertiue dicit, hoc iurm illicitum, & rō est, quia repugnat legi diuinæ, Honora patrē & matrē, &c. & idē de fratre & sorore ratione coniunctionis, vel fm do. Ab. fit absolutio facti, ne quis notetur de piurio. Et ꝙ nō teneat, facit c. quæ sacro. 22. q. 4. & cap. prox. de pœ. dist. 3. Sed ꝯ gl. tenet Inno. hic, dicens, ꝙ est opus vera absolutione, & sequitur hic expresse do. Card. reiecta distin. iurium, an quis iuret non loqui, vel non præbere subsidium, quia ēt possibile est, ꝙ iurm de non præbendo præsidium, non vergat in dispendium salutis æternę vt quia pater non indiget, & sufficit, ꝙ aliquo casu tale iuramentum potest esse licitum, vt quia pater est hæreticus, cui filius non vult cohabitare, & hoc sufficit, vt non possit ꝯueniri sine licentia, c. si vero. s̄. eo. ideo litera hic exigens absolutionem, non est impropriāda, sed dicit, ꝙ prima opinio posset procedere, vbi immineret casus, ꝙ tale iurm produceret peccatum, alias procederet secūda, & in dubio forte, antequam hoc appareret, verior vr̄ opi. Inno. quia si tale iurm diceretur nullum pp resistentiam legis diuinæ, non esset differentia, ēt ad illū qui iurauit non loqui non coniunctis, quia de ipso dictū est, Diliges proximū tuū, sicut teipsum. & subdit hic Io. And. talem absolutionem posse concedi ab episcopo, ex quo non reseruatur superiori, ꝑ c. nup. de sen. excom. Et addidit hic do. Ant. ꝙ vbi iurm, de quo ī tex. esset factum de ꝑsona non cōiuncta, & esset talis, cuius conuersatio esset inductiua peccati, valeret, alias autem tale iurm videtur mittere odium & non valere. Sed dicit Imo. hic, ꝙ etiam tunc forte est idem, quia videtur posse seruari sine peccato, sic valeret iuramentū de non intrando domum Martini, nisi eueniat casus, in quo nō loquī, vel non intrare sit inductiuum peccati, fm Arc. in c. inter cętera. 22. q. 4.

S V M M A R I V M

1 *Ius monachatus retinetur per abbatiam, vel prioratum.*
2 *Factum calore iracundiæ, an obliget.*
3 *Iuramentum emanans calore iracundiæ, an obliget. Adde n. 4.*

C A P I T V L V M XLII.

SIcut ex literis. Non valeat iurm monachi claustrū abiurantis. & sibi de hoc grauis pœnitentia imponitur. H. D. In tex. ibi, prior, iūcto ver. monacho, no. ꝙ monachus, licet efficiatur prior, nō tñ perdit nomē monachi. Facit c. fi. j. de sym. vbi appellatione monachorū venit abbas. Ad idem c. ex eo. j. de priuil. & ibi dicit dominus Ant. in 2. notabili, ꝙ ēt in priuilegiis appellatione fratrum venit abbas, * & cum istis concor. do. Ab. in c. cām. el 2. s̄. de iudi. & declarantur per dom. * Ant. in c. vniuersitati. in vlt. col. j. de sen. excō. & do. Car. in cle. 1. in 6. oppo sit. de regula. & do. Ab. & Ana. in d. c. fi. de symo. & ibi examinaui. Et ex isto

** Abbas. Adde Car. in cle. 1. §. 1. de exces. plat. & in cle. 3. in 1. oppo si. de procur.*

1 tex infert hic do. Ab. ꝙ †cū ꝑ prioratū vel abbatiā retineatur ius monachatus, lȝ prior vel abbas renunciet, vel deponatur, remanet monachus illius monasterij, & idē dicit se tenuisse post do. Ant. in c. cum ad monasteriū. j. de sta. mona. licet Io. And. aliter ibi sētiat, & Fede. latissime ꝯs. 19. inci. qdā monachus, quorū opi. ꝓcedit de iuris rigore, sed ista de æqtate, fm ipsum, de quo ēt ꝑ Imo. ī c. ex trāsmissa. in vlt. col. de statu mona. & in cle. 2. in ult. col. de reg. & ibi do. Car. ī fi. & Do. in c. accedens. in no. 50. dist. & Bal. in l. si quis de togatis. C. de aduo. diuer. iudi. & do. Ant. in c. cū cām. s̄. de elec. & do. Car. ꝯs. 77. & Anc. in c. nullus. de elec. li. 6. In † tex.
2 ibi, iracundiæ calore. Nota iuncto fi. lr̄æ, ꝙ calor iracundię nō excusat à peccato, imo temere iuranti imponitᷣ pœnitētia. Et colligit hic Bal. ꝙ calor iracūdiæ nō excusat, maxime monachos, qui dēt viuere in humanitate & mansuetudine. Putat tñ do. Ab. hic, ꝙ est iusta cā minuēdi pęnā, lȝ nō totaliter eā excludat, ꝑ tex. in §. notādū. ad fi. 2. q 3. in l. vnica, C. si quis impe. maledix. & in l. omne delictū. ff. de re mili. Et subdit hic Io. And. ꝙ †ētsi
3 iurm emanat calore iræ, obligat, ꝙ elegāter tēperat do. Ant. nisi calor iracundię fuisset tantus, ꝙ illud deliberate nō fecisset, qa tunc cum hæc voluntas sit indiscreta, nō est obligatoria, vel saltē ꝑ episcopū de facili relaxanda, & remittit ad no. ꝑ Ray. in sum. in tit. de iuro. circa princ. Subdit hic simpliciter Imo. ꝙ gl. ibi sup tex. Ray. tenet simpliciter tale iurtū obligare, qa vr̄ in culpa taliter iurans, & ideo sibi imputandū, iuxta regulam, dānū. de re. iu. in 6. & pro ꝯsideratione do. Ant. an sit tanta iracundia, & c. facit qd̄ no. Io. And. & do. Ant. in c. dudū. j. de conuer. coniug. vbi dicunt, ꝙ c. sunt q. 17 q. 4. nō procedit in tali iracundia, & sic dicunt intelligendam gl. in c. dudum. in ver. iracundiæ. dum dicit, votum ꝑ iracundiā factū non tenere, secus, si iracundia non sit in tali gradu, quia talia cum sint in se bona, vt votum, donatio ad pias causas, & similia, non egent deliberatione. Et sequitur hoc dictum do. Ab. hic, & in d. c. dudum. & ibi subdit, ꝙ quia difficile ꝓbari posset de isto tanto furore, in dubio staretur opi. Io. And. ibi volentis, votū calore iracundiæ factū regulariter tenere.* Et ista consideratio difficultatis ꝓbatiōis militat & isto casu. Idē ꝓ opi. Io. And. ꝙ iracūdia regulariter nō vitiet iurm alias licitū, facit, qd̄ no. glo. pe. in c. 2. j. de voto. q̄ vult, ꝙ votum emissum ex facilitate, est validū, sed dispēsabile. Ad idē, qd̄ no. Host. in Sūma de maledicis, vbi dicit, ꝙ blasphemāti ꝑ iracundiā nō remittitur pęna, per d. cap. secundo, versiculo & præsumpserit. De facili enim quis non blasphemat, nisi iratus. Sed dom. Abb. & Ioan. de Ana. in d.

** Tenere. Adde Ro. in singu. 514. inci. volo cometare. l. qcquid calore. n. 2. vbi habes materiā uoti calore iracūdiæ emissi.*

in d.ca.2.limitãt hoc,niſi eſſet tãta iracundia ꝙ induceret alienationẽ mentis,ſicut dr̃,ꝙ ebrio remittitur pœna,l.oẽ delictũ.ff de re mili. & cẽſetur alienus mente,c.à crapula.j̃.de vi.& hon.& maxime,qñ procederet iracũdia ex iuſto furore,ſecus, ſi daret operã rei illicitæ, puta poſt amiſſionẽ ĩ ludo vt ibi ꝑ eos.Et ad hæc induco optime,qđ no.Inn.ĩ c.cũ dilectus.ãte fi s̃. qđ met.cau. & refert & ſeqt̃ Imo. poſt alios in vlt.col.vbi dicit,ꝙ lꝫ ꝓfeſſio, cũ ſit opus optimũ,non vitiet̃ ex dolo dãte cãm ꝓfeſſioni,vt d.c.dudũ. & ibi ꝯcordãt.tñ vbi eſſet dolus tãtus, q decipeſet prudẽtẽ,ſecus eſſet,quia vbi eſt tãtus dolus,& circumuẽtio,nõ vr̃ eſſe vnus ꝯſenſus in ꝓfitẽte,& iõ dr̃ vitiari ꝓfeſſio ex dolo,ſicut vitiaretur ex metu,q caderet in ꝯſtãtẽ virũ,c.j. cum mã,s̃.ꝙ me.cau.Et ex iſta declaratione Inn.formaliter infertur in ꝓpoſito,ꝙ habentia alterare mentẽ ex toto vitiãt ꝯſenſum,& vr̃ fieri ex errore.Vñ dr̃ in l.non fatet̃ ff.de ꝯfe.ꝙ q errat nõ ꝯſentit,& iõ ꝓfeſſio alienata mente facta nõ tenet,c.ſicut,el.1.j̃.de reg.Ita in ꝓpoſito iuramẽtũ emiſſum calore tantę iracũdiæ, ꝙ inducat cæcitatẽ mẽtis,nõ obligat tanq̃ carens ꝯſenſu.ſecus, ſi non eſt eſt tãta iracũdia,qa obligat, ſicut leuis dolus vel leuis iracũdia nõ impediũt req̃rẽtia liberũ ꝯſenſum,vt ĩ exẽplis p̃notatis.Eſt † verũ,ꝙ do. Ab. hic recedit ab iſta opi.

4 & firmat indiſtincte,ꝙ iur̃tũ p̃ſtitũ per iracundiã,vel ex abrupto,caret ꝯſenſu,& ꝑ ꝯſequẽs,non obliget,licet ad cautelã peti poſſit abſolutio, & mouetur ꝑ no.in c.lr̃aturam.* j̃.de voto,vbi Io. And. poſt beatũ Th. ponit req̃ſita de eſſentia in voto,vcꝫ deliberationẽ, propoſitũ & expreſſionẽ,quorũ altero deficiente votũ nõ obligat.Vñ idẽ putat do.Ab.in iur̃o æquiparãdo ipsũ voto. Sed nihilominus ſtare pñt p̃dicta, cũ qb.exp̃ſſe concordat do.Ab.in c.ſi vero.s̃.eo. & in d. c.dudũ & facit,ꝙ no.Arch.in c.ꝓcliuus.20.q.3.vbi dicit loquens de voto,ꝙ licet calor iracũdiæ ipsũ vitiet, quo ad Deũ,tñ quo ad eccleſiã nõ,qa ex quo exprimitur, sẽper cogitur vouẽs illud ꝑficere. Et pſumit eccleſia deliberationem,& propoſitũ in dubio,ſm ipsũ,& ſic ẽt puto in iur̃o.Vbi autem appareret conſenſus, haberet locum conſideratio do. Ab.Eccleſia.n. militãs incerta de gradu furoris,& de paſſione iurantis,an ex ira efficiatur alienus mẽte,vel nõ, eligit tutiorẽ partẽ, ſicut declarat in ſimili do.Abb.in d.c.ſi vero.in fi. loquens de iuramẽto extorto ꝑ metũ.Et eius dicta ibi multũ faciũt ad hãc mãm. De alijs actibus geſtis ꝑ iracundiã,qñ valeant, vide aliqua per Rom.ſing 513. incip. Volo commentari. vbi etiam vr̃ tenere, ꝙ iur̃tũ per iracũdiã nõ obligat, ꝑ textũ,in lege ſecũda.C.ad legem Iul.maie.Et hocidem *dicit de confeſſione facta * calore iracũdiæ,& allegat gl.vulga. in c. ex literis.ĩ ver.admonita.j̃.de diuort. circa q̃ vide ẽt do.Abb.ibi,& hic,& in c.fi.s̃.đ cõfe.& in c.afferte.s̃.de pręſump.& in c.at ſi clerici.in prin.s̃.de iudi.& dom. An.& Imo in c.olim,s̃.de reſc. & do. Ab.in c.cũ venerabilis.ꝑ gl.2.ibi,s̃. đ excep.& do.Abb.in c.cũ o im el 2.de priuil.& do. Ant. in c. atteſtationes.j̃. de deſpõ.impu.& de mã ꝑ Ab.in c. 1.ĩ 2.no.j̃.de his,qui filios occi. vbi dicit, ꝙ iracũdia non excuſat à peccato,niſi inducat alienationem mẽtis. Itẽ vide do.Abb.poſt alios in c.de multa.de p̃bẽ.vbi ponit,an acceptatio ſecũdi bñficij curati facta ꝑ iracũdiam, facit primũ curatũ vacare,de quo ẽt ꝑ Car. in cle. j.in opp.de oſt.iud.vbi tenet ꝙ nõ, ex quo hẽt fieri cã cognita,& ꝯſentiẽte ſuperiore,& ſic vult,ꝙ actus nõ momentaneus non dicatur excuſare ab iracũdia,qđ no.& bñ facit gl.in c. ſi qs iratus.3.q.3. dicens,ꝙ reiteratio inducit ſignũ deliberationis,nec p̃t allegari iracũdia, & ſequit̃ Bal.ni fallor,in l.j.C.de erro.calcu.& de mã vide oĩno Do.in d.c.ſi quis iratus,vbi ad intellectũ l.ſi non ꝯuicij.C.de iniur.diſtinguit,ꝙ aut q̃ritur,an iniuria dicta ꝑ iracundiã puniatur quãtũ ad ſimplicẽ iniuriã,& punit̃,qa iniuriari dr̃.d.l.ſi nõ ꝯuitii.& optime ꝓbatur in d.c.ſi quis.vbi tex.vult,ꝙ lꝫ ſit ex ira,ſit ꝯuitiũ.* Si aũt q̃ritur,an puniat̃, nõ tãq̃ ꝓ iniuria,ſed tanquã ꝓ delicto,vel calũnia,& tũc nõ punit̃, quantũ ad hũc ſinẽ,ꝑ illũ tex.ſm ipſum, & vide ẽt Spe. in tit.de accu ſa.§.1.ver.qd ſi uocaui te ubi dicit,ꝙ ſi dixi tibi iniuriam prouocatus à te dicto,vel facto, ſum excuſatus,nec ſum tibi ex hoc ꝯdemnandus, arg.l.1.§.cũ arietes. ff. ſi quadru.paup. feciſſe dic.& ſequit̃ Arch.in c. neganda.el 2.in fi.3.q.11.ſed do. Abb.in c. dilecti.in fi.j̃.de except.& plenius in c.1. ĩ 1.col.j̃.de iniur.nõ credit hoc ex toto verũ,ꝙ d.l.ſi nõ ꝯuitij.omnino tollat pęnã iniuriæ,& facit l.ſi ex plagis.§.tabernarius.ad l.Aql.Credit tñ,ꝙ iſta ſit iuſta cã minuẽdi pęnã,quia iuſto calore excitatus intuli tibi iniuriã, ꝑ l. ſi adulteriũ §. imꝑatores ibi, difficillimũ eſt,& c.ff.de adult.Et ꝓ hoc optime adduco tex.in c.ſignificauit.j̃.de pę. & remiſ.& qđ ibi no.Io.An.& Doc.in c.ſignificaſti.el 2.j̃.de hom.cũ ꝯcor. quas alias ibi dedi, vbi lꝫ defenſio ſine moderamine inculpatę tutelæ non excuſet à delicto, tñ eſt iuſta cauſa minuendi pęnã rõne p̃cedentis ꝓuocationis. Itẽ ꝙ calor iracũdiæ ſit iuſta cauſa minuendi pęnam,probatur ex l.1.C.ſi qs impe.male.& in l.famoſi.ibi, lubricũ linguæ,&c.ff.ad l.Iul.maie.& in c.ſi qs iraſcitur.13.q.2.& in c.inebriauerunt. 15.q.1.& ĩ c.cũ apud Theſſalonicam. 21.q.3. Et an valeat excõicatio lata ꝑ iracũdiã.Videtur tex.ꝙ ſic,in c. epiſcopus ſi forte.xi.q.3.

* Pœna. *Adde Alex poſt Bar. in l.reſpiciendum.§. delinquunt.ff. de pœn.Sal.in l. 1.C. de ſicar. et tex.ĩ c. inebriauerunt. 15.q.1.& Ang.de malef.in verſ.ſciẽter & doloſe. & Bal.in l.data opera C qui accuſ.*

* Literaturam. *Adde Inno.ibi.& Phi.in c.ſi vero.ſupra eo. & Richar. in 4 ſent. diſt. 39. art.3.q.2.*

* Facta. *Adde Ale.in l.quicquid calore.de reg. iur. & Iaſ in l.ſi filiã. col. C. de ĩoff.te-* *ſta. vbi ponit qđ in exhæredatione in uoto,in iuramẽto confeſſione. acceptatione beneficij,in accuſatione, & in dicto, vel facto calore iracundiæ, & in omnib. concludit nõ ualere niſi poſtea perſeueraret in eadem voluntate. & idẽ ĩ. donatione factu eccleſiæ,ĩ delictis, & in blaſphæmia.*

* Conuitiũ. *Adde intra quantum tempus ille qui dixit alicui,uel fecit iniuriam poſſit ſe excuſare,allegãdo illud dictum, vel factum fuiſſe per iracundiam. vide Luc.de Pẽ.in l.omnino curiales.C.de decur.li 10.col. 2. verſ.ſed pone.ubi varias refert opiniones.& uidetur reſidere ꝙ ĩtra triginta dies hoc allegare poſſit. per tex.11.q.3. c. cum apud.& in l.ſi uẽdicari.C.de pecul.*

* Condẽnandus. *Adde Ang.in l.ſi non conuitij.C.de iniur.& Lanfr. in c.quoniam contra ver. confeſſiones. ſupra de proba.itẽ adde etiam ad materiam ea quę habentur ꝑ Sali.in l. 1. per illum text. C. ſi quis imper. maledix.*

F I N I S.

SERIES CHARTARVM.

A B C D E F G H I K L M N O P Q R S T V X Y Z.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii KK.

Omnes ſunt Quaterniones, præter H, quinternionem.

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm